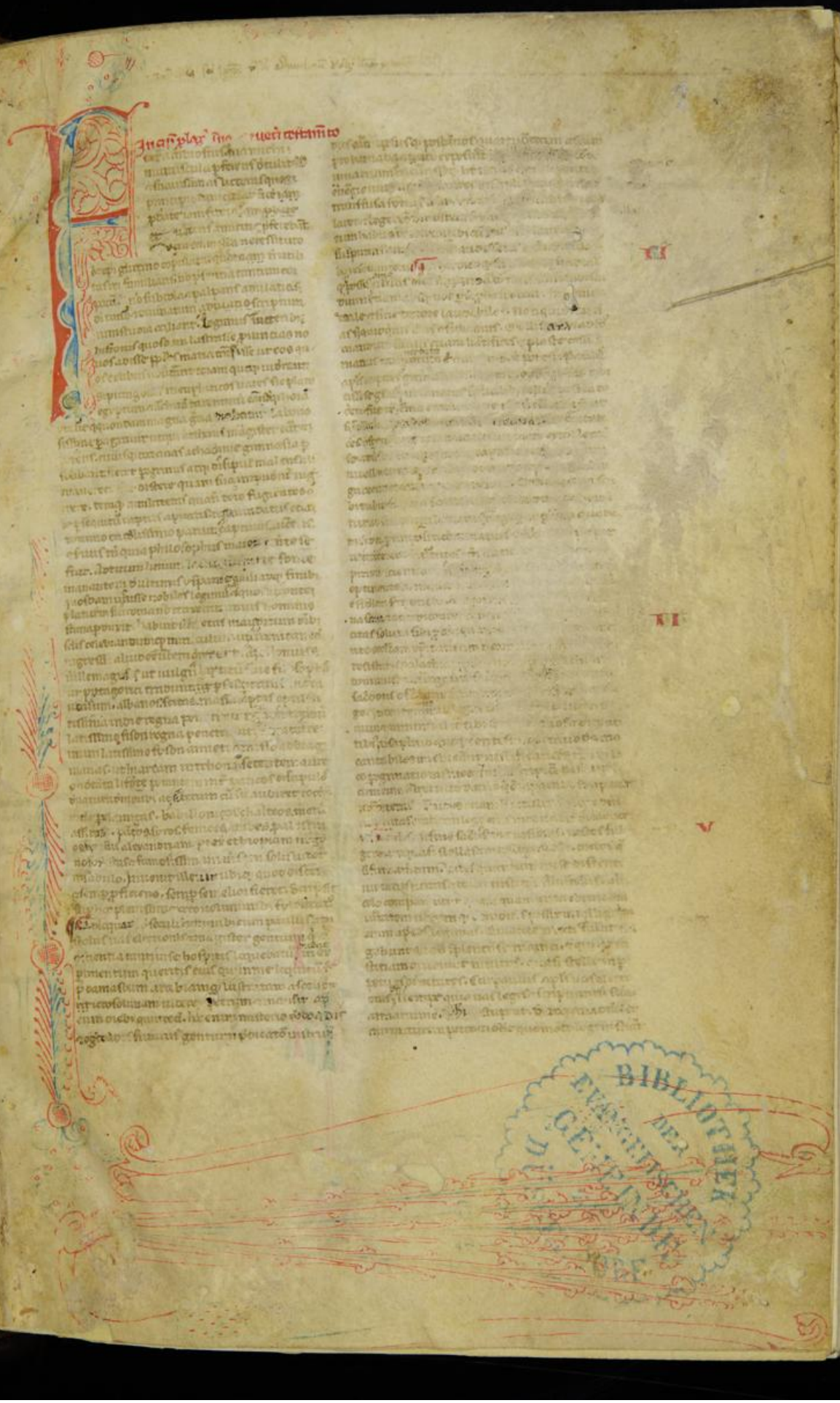

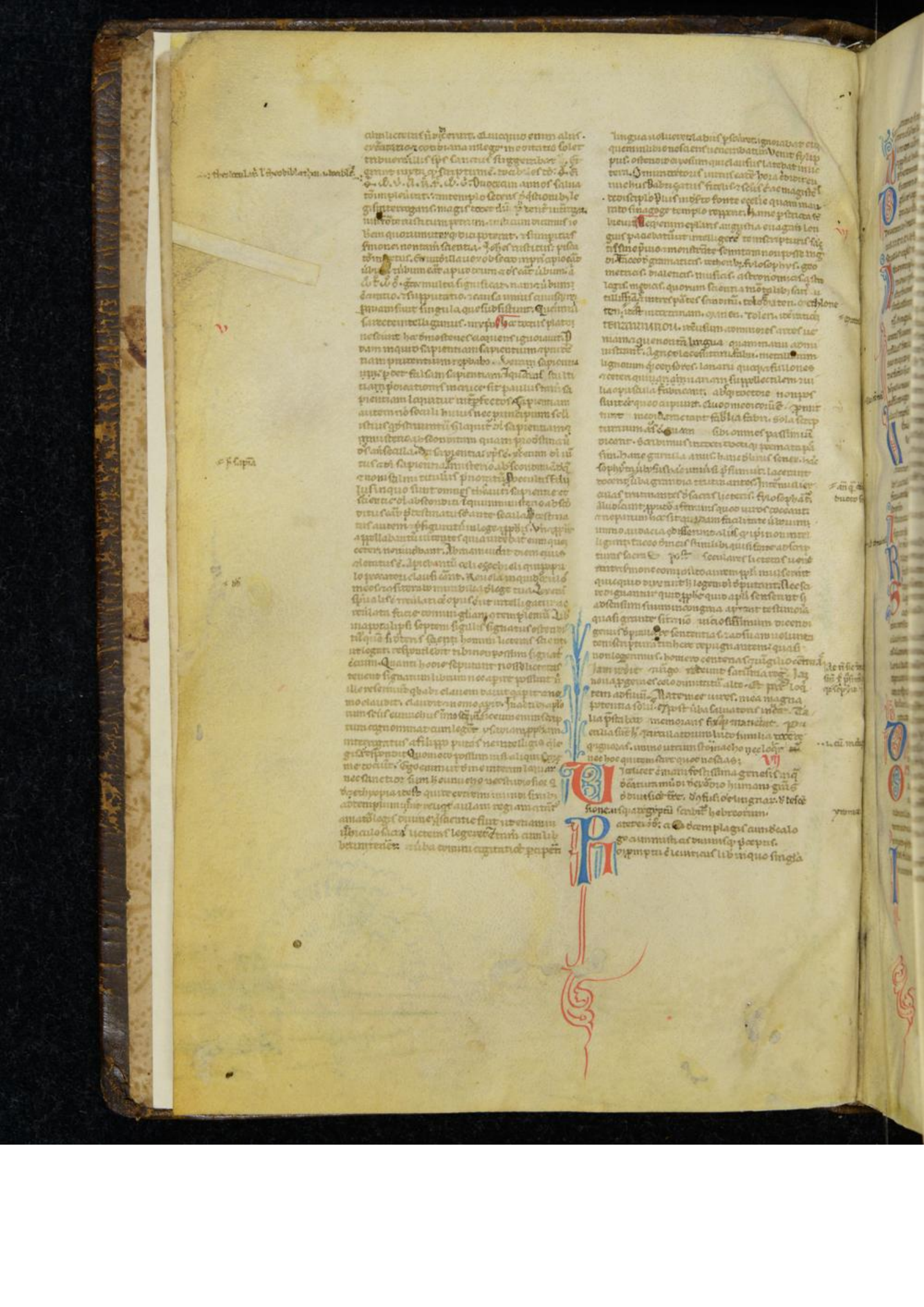

BIBLIOTHEK
DER
EVANGELISCHEN
GEMEINDE
ZU
DÜSSELDORF

[illegible]

Item secundus prologus.

[illegible]

[illegible]

V

VI

VII

VIII

Egressus est ihesus nazarenus a galilea
et uenit ad iohannem ad iordanem
ut baptizaretur ab eo. Iohannes autem
prohibebat eum dicens. Ego a te debeo
baptizari et tu uenis ad me. Respondens
autem ihesus dixit ei. Sine modo. Sic enim
decet nos implere omnem iustitiam.
Tunc dimisit eum. Baptizatus autem ihesus
confestim ascendit de aqua. Et ecce aperti
sunt ei cæli. Et uidit spiritum dei descendentem
sicut columbam. Et uenientem super se.
Et ecce uox de cælis dicens. Hic est filius
meus dilectus in quo mihi complacui.

Tunc ductus est ihesus in desertum a spiritu
ut tentaretur a diabolo. Et cum ieiunasset
quadraginta diebus et quadraginta noctibus
postea esuriit. Et accedens tentator dixit ei.
Si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant.
Qui respondens dixit. Scriptum est. Non in
solo pane uiuit homo. sed in omni uerbo
quod procedit de ore dei. Tunc assumpsit
eum diabolus in sanctam ciuitatem. Et
statuit eum super pinnaculum templi. Et
dixit ei. Si filius dei es mitte te deorsum.
Scriptum est enim. quia angelis suis deus
mandauit de te. Et in manibus tollent te.
ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.
Ait illi ihesus. Rursum scriptum est. Non
tentabis dominum deum tuum. Iterum
assumpsit eum diabolus in montem excelsum
ualde. Et ostendit ei omnia regna mundi
et gloriam eorum. Et dixit ei. Hæc omnia
tibi dabo si cadens adoraueris me. Tunc
dicit ei ihesus. Vade satana. Scriptum est
enim. Dominum deum tuum adorabis et illi
soli seruies. Tunc reliquit eum diabolus.
Et ecce angeli accesserunt et ministrabant
ei. Cum autem audisset ihesus quod iohannes
traditus esset secessit in galileam. Et
relicta nazareth uenit et habitauit in
capharnaum maritima in finibus zabulon
et nepthalim. Ut impleretur quod dictum
est per esaiam prophetam dicentem. Terra
zabulon et terra nepthalim uia maris trans
iordanem galilea gentium. Populus qui
sedebat in tenebris lucem uidit magnam.
Et sedentibus in regione umbræ mortis
lux orta est eis. Exinde cœpit ihesus
predicare et dicere. Pœnitentiam agite.
Appropinquabit enim regnum cælorum.

Ambulans autem ihesus iuxta mare galilee
uidit duos fratres. Simonem qui uocatur
petrus et andream fratrem eius mittentes
rete in mare. Erant enim piscatores. Et
ait illis. Venite post me. Et faciam uos
fieri piscatores hominum. Qui continuo
relictis retibus secuti sunt eum. Et
progressus inde uidit alios duos fratres.
Iacobum zebedei et iohannem fratrem eius
in nauicula cum zebedeo patre eorum
reficientes retia sua. Et uocauit eos.
Qui continuo relictis retibus et patre
secuti sunt eum. Et circuibat ihesus totam
galileam docens in synagogis eorum et
predicans euangelium regni et sanans
omnem languorem et omnem infirmitatem
in populo. Et ibant ad eum multi de
galilea et decapoli et de hierusalem et
de iudea et de trans iordanem. Et
secutæ sunt eum turbæ multæ.

Videns autem ihesus turbas ascendit in
montem. Et cum sedisset accesserunt ad
eum discipuli eius. Et aperiens os suum
docebat eos dicens. Beati pauperes spiritu.
quoniam ipsorum est regnum cælorum.
Beati mites. quoniam ipsi possidebunt
terram. Beati qui lugent. quoniam ipsi
consolabuntur. Beati qui esuriunt et sitiunt
iustitiam. quoniam ipsi saturabuntur.
Beati misericordes. quoniam ipsi misericordiam
consequentur. Beati mundo corde.
quoniam ipsi deum uidebunt. Beati pacifici.
quoniam filii dei uocabuntur. Beati qui
persecutionem patiuntur propter iustitiam.
quoniam ipsorum est regnum cælorum.
Beati estis cum maledixerint uobis et
persecuti uos fuerint et dixerint omne
malum aduersum uos mentientes propter
me. Gaudete et exultate. quoniam merces
uestra copiosa est in cælis. Sic enim
persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante
uos. Vos estis sal terræ. Quod si sal
euanuerit in quo salietur. Ad nihilum
ualet ultra. nisi ut mittatur foras et
conculcetur ab hominibus. Vos estis lux
mundi. Non potest ciuitas abscondi
supra montem posita. Neque accendunt
lucernam et ponunt eam sub modio. sed
super candelabrum. ut luceat omnibus
qui in domo sunt. Sic luceat lux uestra
coram hominibus. ut uideant opera uestra
bona. et glorificent patrem uestrum qui
in cælis est. Nolite putare quoniam
ueni soluere legem aut prophetas. non
ueni soluere sed adimplere. Amen dico
uobis donec transeat cælum et terra iota
unum aut unus apex non præteribit a lege
donec omnia fiant. Qui ergo soluerit unum
de mandatis istis minimis et docuerit sic
homines minimus uocabitur in regno cælorum.
Qui autem fecerit et docuerit hic magnus
uocabitur in regno cælorum. Dico enim
uobis quia nisi abundauerit iustitia uestra
plus quam scribarum et pharisæorum non
intrabitis in regnum cælorum.

Audistis quia dictum est antiquis. Non
occides. Qui autem occiderit reus erit
iudicio. Ego autem dico uobis quia omnis
qui irascitur fratri suo reus erit iudicio.
Qui autem dixerit fratri suo raca reus erit
concilio. Qui autem dixerit fratri suo fatue
reus erit gehennæ ignis. Si ergo offers
munus tuum ad altare. et ibi recordatus
fueris quia frater tuus habet aliquid
aduersum te. Relinque ibi munus tuum
ante altare. et uade prius reconciliari
fratri tuo. et tunc ueniens offeres munus
tuum. Esto consentiens aduersario tuo
cito dum es in uia cum eo. ne forte
aduersarius tradat te iudici. et iudex
tradat te ministro. et in carcerem mittaris.
Amen dico tibi. non exies inde donec
reddas nouissimum quadrantem.

Audistis quia dictum est antiquis. Non
mœchaberis. Ego autem dico uobis quia
omnis qui uiderit mulierem ad concupiscendum
eam. iam mœchatus est eam in
corde suo. Si autem oculus tuus dexter
scandalizat te. eruе eum et proice abs te.
expedit enim tibi ut pereat unum membrorum
tuorum. et non totum corpus tuum mittatur
in gehennam. Et si dextera manus tua
scandalizat te. abscide eam et proice abs te.
expedit enim tibi ut pereat unum membrorum
tuorum. et non totum corpus tuum eat in
gehennam. Dictum est autem. Quicumque
dimiserit uxorem suam. det illi libellum
repudii. Ego autem dico uobis quia omnis
qui dimittit uxorem suam excepta fornicationis
causa facit eam mœchari. et qui
dimissam duxerit mœchatur. Iterum audistis
quia dictum est antiquis. Non periurabis.
Reddes autem domino iuramenta tua.
Ego autem dico uobis non iurare omnino.
neque per cælum quia thronus dei est.
neque per terram quia scabellum est pedum
eius. neque per hierusalem quia ciuitas est
magni regis. neque per caput tuum iures
quia non potes unum capillum album facere
aut nigrum. Sit autem sermo uester. Est.
est. non. non. Quod autem his abundantius
est a malo est. Audistis quia dictum est.
Oculum pro oculo. et dentem pro dente.
Ego autem dico uobis non resistere malo.
sed si quis te percusserit in dexteram
maxillam tuam. præbe illi et alteram.
Et ei qui uult tecum iudicio contendere
et tunicam tuam tollere. dimitte ei et
pallium. Et quicumque angariauerit te
mille passus. uade et alia duo. Qui petit
a te tribue. et uolenti mutuari a te ne
auertaris. Audistis quia dictum est.
Diliges proximum tuum. et odio habebis
inimicum tuum. Ego autem dico uobis.
diligite inimicos uestros. benefacite his
qui oderunt uos. et orate pro persequentibus
et calumniantibus uos. ut sitis filii patris
uestri qui in cælis est. qui solem suum
oriri facit super bonos et malos. et pluit
super iustos et injustos. Si enim diligitis
eos qui uos diligunt. quam mercedem habebitis.
nonne et publicani hoc faciunt. Et
si saluetis fratres uestros tantum. quid
amplius facitis. nonne et ethnici hoc faciunt.
Estote ergo uos perfecti. sicut et pater
uester cælestis perfectus est.

Attendite ne iustitiam uestram faciatis
coram hominibus ut uideamini ab eis.
alioquin mercedem non habebitis apud
patrem uestrum qui in cælis est. Cum
ergo facis elemosynam. noli tuba canere
ante te. sicut ypocritæ faciunt in synagogis
et in uicis. ut honorificentur ab hominibus.
Amen dico uobis. receperunt mercedem
suam. Te autem faciente elemosynam.
nesciat sinistra tua quid faciat dextera
tua. ut sit elemosyna tua in abscondito.
et pater tuus qui uidet in abscondito
reddet tibi. Et cum oratis non eritis
sicut ypocritæ qui amant in synagogis et
in angulis platearum stantes orare. ut
uideantur ab hominibus. Amen dico uobis.
receperunt mercedem suam. Tu autem
cum oraueris intra in cubiculum tuum.
et clauso ostio ora patrem tuum in
abscondito. et pater tuus qui uidet in
abscondito reddet tibi. Orantes autem
nolite multum loqui sicut ethnici. Putant
enim quod in multiloquio suo exaudiantur.
Nolite ergo assimilari eis. Scit enim pater
uester quid opus sit uobis antequam petatis
eum. Sic ergo uos orabitis. Pater noster
qui es in cælis. sanctificetur nomen tuum.
Adueniat regnum tuum. Fiat uoluntas tua
sicut in cælo et in terra. Panem nostrum
cotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis
debita nostra sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris. Et ne nos inducas in
temptationem. sed libera nos a malo.
Amen. Si enim dimiseritis hominibus
peccata eorum. dimittet et uobis pater
uester cælestis delicta uestra. Si autem
non dimiseritis hominibus. nec pater
uester dimittet peccata uestra.

Cum autem ieiunatis nolite fieri sicut
ypocritæ tristes. Exterminant enim facies
suas. ut appareant hominibus ieiunantes.
Amen dico uobis. receperunt mercedem
suam. Tu autem ieiunans unge caput
tuum. et faciem tuam lauа. ne uidearis
hominibus ieiunans. sed patri tuo qui est
in abscondito. et pater tuus qui uidet in
abscondito reddet tibi. Nolite thesaurizare
uobis thesauros in terra. ubi erugo et
tinea demolitur. et ubi fures effodiunt et
furantur. Thesaurizate autem uobis thesauros
in cælo. ubi neque erugo neque tinea
demolitur. et ubi fures non effodiunt nec
furantur. Vbi enim est thesaurus tuus.
ibi est et cor tuum. Lucerna corporis tui
est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit
simplex. totum corpus tuum lucidum erit.
Si autem oculus tuus nequam fuerit.
totum corpus tuum tenebrosum erit.
Si ergo lumen quod in te est tenebræ sunt.
ipsæ tenebræ quantæ erunt. Nemo potest
duobus dominis seruire. Aut enim unum
odio habebit et alterum diliget. aut unum
sustinebit et alterum contemnet. Non
potestis deo seruire et mammonæ. Ideo
dico uobis. Ne solliciti sitis animæ uestræ
quid manducetis neque corpori uestro quid
induamini. Nonne anima plus est quam
esca. et corpus plus quam uestimentum.
Respicite uolatilia cæli quoniam non seminant
neque metunt neque congregant in horrea.
et pater uester cælestis pascit illa. Nonne
uos magis pluris estis illis. Quis autem
uestrum cogitans potest adicere ad staturam
suam cubitum unum. Et de uestimento
quid solliciti estis. Considerate lilia agri
quomodo crescunt. non laborant neque
nent. Dico autem uobis. quoniam nec
Salomon in omni gloria sua coopertus est
sicut unum ex istis. Si autem fenum agri
quod hodie est et cras in clibanum mittitur
deus sic uestit. quanto magis uos modicæ
fidei. Nolite ergo solliciti esse dicentes.
Quid manducabimus aut quid bibemus aut
quo operiemur. Hæc enim omnia gentes
inquirunt. Scit enim pater uester quia
horum omnium indigetis. Quærite ergo
primum regnum dei et iustitiam eius.
et hæc omnia adicientur uobis. Nolite
ergo esse solliciti in crastinum. crastinus
enim dies sollicitus erit sibi ipsi. sufficit
diei malitia sua.

Nolite iudicare ut non iudicemini. In quo
enim iudicio iudicaueritis iudicabimini.
et in qua mensura mensi fueritis remetietur
uobis. Quid autem uides festucam in oculo
fratris tui. et trabem in oculo tuo non
uides. Aut quomodo dicis fratri tuo. Sine
eiciam festucam de oculo tuo. et ecce trabes
est in oculo tuo. Ypocrita. eice primum
trabem de oculo tuo. et tunc uidebis
eicere festucam de oculo fratris tui.
Nolite dare sanctum canibus. neque mittatis
margaritas uestras ante porcos. ne forte
conculcent eas pedibus suis. et conuersi
dirumpant uos. Petite et dabitur uobis.
quærite et inuenietis. pulsate et aperietur
uobis. Omnis enim qui petit accipit. et
qui quærit inuenit. et pulsanti aperietur.
Aut quis est ex uobis homo quem si petierit
filius suus panem numquid lapidem porriget
ei. Aut si piscem petierit numquid serpentem
porriget ei. Si ergo uos cum sitis mali
nostis bona data dare filiis uestris. quanto
magis pater uester qui in cælis est dabit
bona petentibus se. Omnia ergo quæcumque
uultis ut faciant uobis homines. et uos
facite illis. Hæc est enim lex et prophetæ.
Intrate per angustam portam. quia lata
porta et spatiosa uia est quæ ducit ad
perditionem. et multi sunt qui intrant per
eam. Quam angusta porta et arta uia est
quæ ducit ad uitam. et pauci sunt qui
inueniunt eam. Attendite a falsis prophetis.
qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium.
intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A
fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid
colligunt de spinis uuas. aut de tribulis
ficus. Sic omnis arbor bona fructus bonos
facit. mala autem arbor malos fructus facit.
Non potest arbor bona malos fructus facere.
neque arbor mala bonos fructus facere.
Omnis arbor quæ non facit fructum bonum
excidetur et in ignem mittetur. Igitur ex
fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis
qui dicit mihi domine domine intrabit in
regnum cælorum. sed qui facit uoluntatem
patris mei qui in cælis est. ipse intrabit
in regnum cælorum. Multi dicent mihi in
illa die. Domine domine. nonne in nomine
tuo prophetauimus. et in nomine tuo
demonia eiecimus. et in nomine tuo uirtutes
multas fecimus. Et tunc confitebor illis
quia nunquam noui uos. discedite a me
qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui
audit uerba mea hæc et facit ea. similabo
eum uiro sapienti qui ædificauit domum
suam supra petram. Et descendit pluuia.
et uenerunt flumina. et flauerunt uenti.
et irruerunt in domum illam. et non cecidit.
fundata enim erat super petram. Et omnis
qui audit uerba mea hæc et non facit ea.
similis erit uiro stulto qui ædificauit domum
suam supra arenam. Et descendit pluuia.
et uenerunt flumina. et flauerunt uenti.
et irruerunt in domum illam. et cecidit.
et fuit ruina illius magna.

Et factum est cum consummasset ihesus
sermones hos. mouebantur turbæ super
doctrina eius. Erat enim docens eos sicut
potestatem habens. et non sicut scribæ
eorum et pharisæi. Descendenti autem eo
de monte secutæ sunt eum turbæ multæ.
Et ecce leprosus uenit et adorabat eum
dicens. Domine si uis potes me mundare.
Et extendens ihesus manum tetigit eum
dicens. Volo mundare. Et confestim
mundata est lepra eius. Et ait illi ihesus.
Vide nemini dixeris. sed uade ostende te
sacerdoti et offer munus quod præcepit
moyses in testimonium illis. Cum autem
introisset capharnaum accessit ad eum
centurio rogans eum et dicens. Domine
puer meus iacet in domo paralyticus et
male torquetur. Et ait illi ihesus. Ego
ueniam et curabo eum. Et respondens
centurio ait. Domine non sum dignus ut
intres sub tectum meum. sed tantum dic
uerbo et sanabitur puer meus. Nam et
ego homo sum sub potestate constitutus.
habens sub me milites. et dico huic. Vade
et uadit. et alii. Veni et uenit. et seruo
meo. Fac hoc et facit. Audiens autem
ihesus mirabatur. et sequentibus se dixit.
Amen dico uobis. apud nullum tantam
fidem in israel inuenio. Dico autem uobis
quod multi ab oriente et occidente ueniunt
et recumbent cum abraham et isaac et
iacob in regno cælorum. filii autem regni
eicientur in tenebras exteriores. ibi erit
fletus et stridor dentium. Et dixit ihesus
centurioni. Vade et sicut credidisti fiat
tibi. Et sanatus est puer in hora illa.
Et cum uenisset ihesus in domum petri.
uidit socrum eius iacentem et febricitantem.
Et tetigit manum eius. et dimisit eam
febris. et surrexit et ministrabat illi.
Vespere autem facto obtulerunt ei multos
dæmonia habentes. et eiciebat spiritus
uerbo. et omnes male habentes curauit.
Vt impleretur quod dictum est per esaiam
prophetam dicentem. Ipse infirmitates
nostras accepit et ægritudines portauit.
Videns autem ihesus turbas multas circa
se. iussit ire trans fretum. Et accedens
unus scriba ait illi. Magister sequar te
quocumque ieris. Et dicit ei ihesus. Vulpes
foueas habent et uolucres cæli tabernacula.
filius autem hominis non habet ubi caput
reclinet. Alius autem de discipulis eius
ait illi. Domine permitte me primum ire
et sepelire patrem meum. Ihesus autem
ait illi. Sequere me et dimitte mortuos
sepelire mortuos suos. Et ascendente eo
in nauiculam secuti sunt eum discipuli
eius. Et ecce motus magnus factus est in
mari. ita ut nauicula operiretur fluctibus.
ipse uero dormiebat. Et accesserunt ad eum
et suscitauerunt eum dicentes. Domine
saluum nos fac perimus. Et dicit eis
ihesus. Quid timidi estis modicæ fidei.
Tunc surgens imperauit uentis et mari.
et facta est tranquillitas magna. Homines
autem mirati sunt dicentes. Qualis est hic
quia et uenti et mare obediunt ei.

Et uenit trans fretum in regionem
gerasenorum. Et cum exisset eum in terram
obuiauerunt ei duo habentes dæmonia.
de monumentis exeuntes. sæui nimis. ita
ut nemo posset transire per uiam illam.
Et ecce clamauerunt dicentes. Quid nobis
et tibi ihesu fili dei. Venisti huc ante
tempus torquere nos. Erat autem procul
ab illis grex multorum porcorum pascens.
Dæmones autem rogabant eum dicentes.
Si eicis nos hinc. mitte nos in gregem
porcorum. Et ait illis. Ite. Illi autem
exeuntes abierunt in porcos. Et ecce
impetu abiit omnis grex per præceps in
mare. et mortui sunt in aquis. Pastores
autem fugerunt. et abeuntes in ciuitatem
nuntiauerunt omnia. et de his qui a dæmonia
habebant. Et ecce omnis ciuitas exiit
obuiam ihesu. et uidentes eum rogauerunt
ut transiret a finibus eorum.

Et ascendens nauiculam transfretauit et
uenit in ciuitatem suam. Et ecce offerebant
ei paralyticum iacentem in lecto. Et uidens
ihesus fidem illorum dixit paralytico.
Confide fili remittuntur tibi peccata tua.
Et ecce quidam de scribis dixerunt intra
se. Hic blasphemat. Et cum uidisset
ihesus cogitationes eorum dixit. Vt quid
cogitatis mala in cordibus uestris. Quid
est facilius dicere. Dimittuntur tibi
peccata tua. an dicere. Surge et ambula.
Vt autem sciatis quia filius hominis habet
potestatem in terra dimittendi peccata.
tunc ait paralytico. Surge tolle lectum
tuum et uade in domum tuam. Et surrexit
et abiit in domum suam. Videntes autem
turbæ timuerunt. et glorificauerunt deum
qui dedit potestatem talem hominibus.

Et transiens inde ihesus uidit hominem
sedentem in telonio. nomine matheum.
et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus
est eum. Et factum est discumbente eo in
domo. et ecce multi publicani et peccatores
uenientes discumbebant cum ihesu et discipulis
eius. Et uidentes pharisæi dicebant
discipulis eius. Quare cum publicanis et
peccatoribus manducat magister uester.
Ihesus autem audiens ait. Non egent qui
sani sunt medico. sed qui male habent.
Euntes autem discite quid est. Misericordiam
uolo et non sacrificium. Non enim ueni
uocare iustos. sed peccatores. Tunc accesserunt
ad eum discipuli iohannis dicentes.
Quare nos et pharisæi ieiunamus frequenter.
discipuli autem tui non ieiunant. Et ait
illis ihesus. Numquid possunt filii sponsi
lugere quamdiu cum illis est sponsus.
Venient autem dies cum auferetur ab eis
sponsus. et tunc ieiunabunt. Nemo autem
committit figmentum nouum in uestimento
ueteri. Tollit enim plenitudinem eius a
uestimento. et peior scissura fit. Neque
mittunt uinum nouum in utres ueteres.
alioquin rumpuntur utres. et uinum effunditur.
et utres pereunt. Sed uinum nouum
mittunt in utres nouos. et utraque conseruantur.
Hæc illo loquente ad illos. ecce
princeps unus accessit et adorabat eum
dicens. Quia filia mea modo defuncta est.
sed ueni et impone manum tuam super eam.
et uiuet. Et surgens ihesus sequebatur eum
et discipuli eius. Et ecce mulier quæ sanguinis
fluxum patiebatur duodecim annis.
accessit retro et tetigit fimbriam uestimenti
eius. Dicebat enim intra se. Si tetigero
tantum uestimentum eius. saluabor. Ihesus
autem conuersus et uidens eam dixit.
Confide filia fides tua te saluam fecit.
Et saluata est mulier ex hora illa. Et cum
uenisset ihesus in domum principis et uidisset
tibicines et turbam tumultuantem.
dicebat. Recedite. non enim mortua est
puella. sed dormit. Et deridebant eum.
Et cum ejecta fuisset turba. uenit et tenuit
manum eius. et surrexit puella. Et exiit
fama hæc in uniuersam terram illam.

Et transeunti inde ihesu secuti sunt eum
duo cæci clamantes et dicentes. Miserere
nostri fili dauid. Cum autem uenisset
domum accesserunt ad eum cæci. Et dicit
eis ihesus. Creditis quia possum hoc facere
uobis. Dicunt ei. Etiam domine. Tunc
tetigit oculos eorum dicens. Secundum
fidem uestram fiat uobis. Et aperti sunt
oculi eorum. Et comminatus est illis
ihesus dicens. Videte ne quis sciat. At illi
exeuntes diffamauerunt eum in uniuersa
terra illa. Illis autem exeuntibus ecce
obtulerunt ei hominem mutum dæmonium
habentem. Et ejecto dæmonio locutus est
mutus. Et admirabantur turbæ dicentes.
Numquam apparuit sic in israel. Pharisæi
autem dicebant. In principe dæmoniorum
eicit dæmonia. Et circuibat ihesus ciuitates
omnes et castella docens in synagogis eorum
et predicans euangelium regni et curans
omnem infirmitatem et omnem languorem.
Videns autem turbas misertus est eis.
quia erant uexati et iacentes sicut oues
non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis
suis. Messis quidem multa operarii autem
pauci. Rogate ergo dominum messis ut
mittat operarios in messem suam. Et conuocatis
duodecim discipulis suis dedit illis
potestatem spirituum immundorum ut eicerent
eos et curarent omnem infirmitatem
et omnem languorem. Nomina autem duodecim
apostolorum sunt hæc. Primus simon
qui dicitur petrus et andreas frater eius.
iacobus zebedei et iohannes frater eius.
philippus et bartholomeus. thomas et matheus
publicanus. iacobus alphei et lebeus
qui cognominatus est thaddeus. simon
chananeus et iudas iscariotes qui et
traditor fuit eius. Hos duodecim misit
ihesus præcipiens eis dicens. In uiam
gentium ne abieritis et in ciuitates samaritanorum
ne intraueritis. Sed ite potius
ad oues quæ perierunt domus israel.
Euntes autem predicate dicentes. Quia
appropinquabit regnum cælorum. Infirmos
curate. mundate leprosos. mortuos suscitate.
dæmonia eicite. Gratis accepistis.
gratis date. Nolite possidere aurum neque
argentum neque pecuniam in zonis uestris.
non peram in uiam neque duas tunicas
neque calciamenta neque uirgam. Dignus
enim est operarius cibo suo. In quamcumque
autem ciuitatem aut castellum intraueritis.
requirite quis in ea dignus sit. et ibi
manete donec exeatis. Intrantes autem
domum salutate eam dicentes. Pax huic
domui. Et si quidem fuerit domus illa
digna ueniat pax uestra super eam. Si
autem non fuerit digna pax uestra ad uos
reuertatur. Et quicumque non receperit
uos neque audierit sermones uestros. exeuntes
foras domum aut ciuitatem illam.
excutite puluerem de pedibus uestris.
Amen dico uobis. tolerabilius erit terræ
sodomorum et gomorreorum in die iudicii
quam illi ciuitati. Ecce ego mitto uos
sicut oues in medio luporum. Estote ergo
prudentes sicut serpentes et simplices sicut
columbæ. Cauete autem ab hominibus.
Tradent enim uos in consiliis suis et in
synagogis suis flagellabunt uos. Et ante
præsides et reges ducemini propter me.
in testimonium illis et gentibus. Cum
autem tradent uos nolite cogitare quomodo
aut quid loquamini. Dabitur enim uobis
in illa hora quid loquamini. Non enim
estis uos qui loquimini. sed spiritus patris
uestri qui loquitur in uobis. Tradet autem
frater fratrem in mortem. et pater filium.
et insurgent filii in parentes. et morte
afficient eos. Et eritis odio omnibus
propter nomen meum. Qui autem perseuerauerit
usque in finem hic saluus erit.
Cum autem persecuti fuerint uos in ciuitate
hac fugite in aliam. Amen enim dico uobis.
non consummabitis omnes ciuitates israel
donec ueniat filius hominis. Non est discipulus
super magistrum. neque seruus
super dominum suum. Sufficit discipulo
ut sit sicut magister eius. et seruus sicut
dominus eius. Si patremfamilias beelzebub
uocauerunt. quanto magis domesticos eius.
Ergo ne timueritis eos. Nihil enim est
opertum quod non reuelabitur. et occultum
quod non sciatur. Quod dico uobis in
tenebris dicite in lumine. et quod in aure
auditis. prædicate super tecta. Et nolite
timere eos qui occidunt corpus. animam
autem non possunt occidere. Sed timete
magis eum qui potest et animam et corpus
perdere in gehenna. Nonne duo passeres
asse ueneunt. et unus ex illis non cadet
super terram sine patre uestro. Vestri
autem capilli capitis omnes numerati sunt.
Nolite ergo timere. multis passeribus
pluris estis uos. Omnis ergo qui confitebitur
me coram hominibus. confitebor et
ego eum coram patre meo qui in cælis est.
Qui autem negauerit me coram hominibus.
negabo et ego eum coram patre meo qui
in cælis est. Nolite arbitrari quia ueni
pacem mittere in terram. non ueni pacem
mittere sed gladium. Veni enim separare
hominem aduersus patrem suum. et filiam
aduersus matrem suam. et nurum aduersus
socrum suam. Et inimici hominis domestici
eius. Qui amat patrem aut matrem plus
quam me non est me dignus. et qui amat
filium aut filiam plus quam me non est me
dignus. Et qui non accipit crucem suam
et sequitur me non est me dignus. Qui
inuenit animam suam perdet eam. et qui
perdiderit animam suam propter me inueniet
eam. Qui recipit uos me recipit. et qui
me recipit recipit eum qui misit me.
Qui recipit prophetam in nomine prophetæ
mercedem prophetæ accipiet. et qui recipit
iustum in nomine iusti mercedem iusti
accipiet. Et quicumque potum dederit uni
ex minimis istis calicem aquæ frigidæ tantum
in nomine discipuli. amen dico uobis.
non perdet mercedem suam.

Et factum est cum consummasset ihesus
præcipiens duodecim discipulis suis. transiit
inde ut doceret et predicaret in ciuitatibus
eorum. Iohannes autem audiens in uinculis
opera christi. mittens duos de discipulis
suis ait illi. Tu es qui uenturus es. an
alium exspectamus. Et respondens ihesus
dixit eis. Euntes renuntiate iohanni quæ
audistis et uidistis. Cæci uident. claudi
ambulant. leprosi mundantur. surdi audiunt.
mortui resurgunt. pauperes euangelizantur.
Et beatus est qui non fuerit scandalizatus
in me. Illis autem abeuntibus cœpit ihesus
dicere ad turbas de iohanne. Quid existis
in desertum uidere. arundinem uento agitatam.
Sed quid existis uidere. hominem
mollibus uestimentis indutum. Ecce qui
mollibus uestiuntur in domibus regum sunt.
Sed quid existis uidere. prophetam. Etiam
dico uobis. et plus quam prophetam.
Hic est enim de quo scriptum est. Ecce
ego mitto angelum meum ante faciem tuam.
qui præparabit uiam tuam ante te. Amen
dico uobis. non surrexit inter natos mulierum
maior iohanne baptista. Qui autem
minor est in regno cælorum maior est illo.
A diebus autem iohannis baptistæ usque
nunc regnum cælorum uim patitur. et
uiolenti rapiunt illud. Omnes enim prophetæ
et lex usque iohannem prophetauerunt.
Et si uultis recipere ipse est helias qui
uenturus est. Qui habet aures audiendi
audiat. Cui autem similem existimabo
generationem istam. Similis est pueris
sedentibus in foro. qui clamantes dicunt
sodalibus suis. Et dicunt. Cecinimus uobis
et non saltastis. lamentauimus et non
planxistis. Venit enim iohannes neque
manducans neque bibens. et dicunt. Demonium
habet. Venit filius hominis manducans
et bibens. et dicunt. Ecce homo
deuorator et potator uini. amicus publicanorum
et peccatorum. Et iustificata est
sapientia a filiis suis. Tunc cœpit exprobrare
ciuitatibus in quibus factæ sunt plurimæ
uirtutes eius quia non egissent pœnitentiam.
Væ tibi corozaim. væ tibi bethsaida.
quia si in tyro et sidone factæ essent uirtutes
quæ factæ sunt in uobis olim in cinere
et cilicio pœnitentiam egissent. Verumtamen
dico uobis. tyro et sidoni remissius
erit in die iudicii quam uobis. Et tu
capharnaum quæ usque ad cælum exaltata
es usque ad infernum descendes. quia si in
sodomis factæ essent uirtutes quæ factæ
sunt in te forte remansissent usque in
hodiernum diem. Verumtamen dico uobis.
quia terræ sodomorum remissius erit in
die iudicii quam tibi. In illo tempore
respondens ihesus dixit. Confiteor tibi
pater domine cæli et terræ. quia abscondisti
hæc a sapientibus et prudentibus. et
reuelasti ea paruulis. Etiam pater quoniam
sic fuit placitum ante te. Omnia mihi
tradita sunt a patre meo. Et nemo scit
filium nisi pater. neque patrem quis scit
nisi filius. et cui uoluerit filius reuelare.
Venite ad me omnes qui laboratis et
onerati estis. et ego reficiam uos. Tollite
iugum meum super uos. et discite a me
quia mitis sum et humilis corde. et inuenietis
requiem animabus uestris. Iugum
enim meum suaue est. et onus meum leue.

In illo tempore ibat ihesus sabbatis per
sata. Discipuli autem eius esurierunt.
et cœperunt uellere spicas et manducare.
Pharisæi autem uidentes dixerunt ei.
Ecce discipuli tui faciunt quod non licet
facere in sabbato. Ipse autem dixit eis.
Nonne legistis quid fecerit dauid quando
esuriit ipse et qui cum illo erant. quomodo
intrauit in domum dei. et panes propositionis
manducauerunt quos non licebat
ei manducare neque his qui cum illo erant.
nisi solis sacerdotibus. Aut non legistis
in lege quia sacerdotes in templo sabbatum
profanant et sine crimine sunt. Dico autem
uobis quia templo maius hic est. Si autem
scissetis quid est. misericordiam uolo et
non sacrificium. nunquam condemnassetis
innocentes. Dominus enim est filius hominis
etiam sabbati. Et cum inde transisset
uenit in synagogam eorum. Et ecce homo
manum habens aridam. Et interrogauerunt
eum dicentes. Si licet sabbatis curare.
ut accusarent eum. Qui ait illis. Quis
erit ex uobis homo qui habet ouem unam.
et si hæc cadat sabbatis in foueam nonne
tenebit et leuabit eam. Quanto magis
melior est homo ouis. Itaque licet sabbatis
benefacere. Tunc ait homini. Extende
manum tuam. Et extendit. et restituta est
sanitati sicut altera. Exeuntes autem
pharisæi consilium faciebant aduersus eum
quemadmodum illum perderent. Ihesus
autem sciens secessit inde. Et secuti sunt
eum multi. Et curauit eos omnes. Et
comminatus est eis ne manifestum eum
facerent. Vt impleretur quod dictum est
per esaiam prophetam dicentem. Ecce puer
meus quem elegi. dilectus meus in quo
bene complacuit sibi anima mea. Ponam
spiritum meum super eum. et iudicium
gentibus annuntiabit. Non contendet neque
clamabit. neque audiet quisquam in plateis
uocem eius. Arundinem quassatam non
conteret. et linum fumigans non extinguet.
donec eiciat ad uictoriam iudicium. Et in
nomine eius gentes sperabunt. Tunc oblatus
est ei dæmonium habens. cæcus et mutus.
et curauit eum. ita ut cæcus et mutus
loqueretur et uideret. Et stupebant omnes
turbæ et dicebant. Numquid hic est filius
dauid. Pharisæi autem audientes dixerunt.
Hic non eicit dæmonia nisi in beelzebub
principe dæmoniorum. Et cum uidisset
ihesus cogitationes eorum dixit eis. Omne
regnum in seipsum diuisum desolabitur.
et omnis ciuitas uel domus diuisa contra
se non stabit. Et si satanas satanam eicit
in seipsum diuisus est. quomodo ergo stabit
regnum eius. Et si ego in beelzebub eicio
filii uestri in quo eiciunt. Ideo ipsi iudices
uestri erunt. Si autem in spiritu dei eicio
dæmonia. profecto peruenit in uos regnum
dei. Aut quomodo potest quisquam intrare
in domum fortis et uasa eius diripere.
nisi prius fortem alligauerit. et tunc domum
eius diripiet. Qui non est mecum contra
me est. et qui non colligit mecum spargit.
Ideo dico uobis. omne peccatum et blasphemia
remittetur hominibus. spiritus autem
blasphemia non remittetur. Et quicumque
dixerit uerbum contra filium hominis.
remittetur ei. Qui autem dixerit contra
spiritum sanctum. non remittetur ei neque
in hoc seculo neque in futuro. Aut facite
arborem bonam et fructus eius bonos. aut
facite arborem malam et fructus eius malos.
De fructu enim arbor cognoscitur. Progenies
uiperarum quomodo potestis bona
loqui cum sitis mali. Ex abundantia enim
cordis os loquitur. Bonus homo de bono
thesauro cordis sui profert bona. et malus
homo de malo thesauro profert mala.
Dico autem uobis quod omne uerbum otiosum
quod locuti fuerint homines reddent
rationem de eo in die iudicii. Ex uerbis
enim tuis iustificaberis. et ex uerbis tuis
condemnaberis. Tunc responderunt quidam
de scribis et pharisæis dicentes. Magister
uolumus a te signum uidere. Qui respondens
ait illis. Generatio mala et adultera
signum quærit. et signum non dabitur ei
nisi signum ionæ prophetæ. Sicut enim fuit
ionas in uentre ceti tribus diebus et tribus
noctibus. sic erit filius hominis in corde
terræ tribus diebus et tribus noctibus.
Viri niniuitæ surgent in iudicio cum generatione
ista. et condemnabunt eam. quia
pœnitentiam egerunt in predicatione ionæ.
et ecce plus quam ionas hic. Regina austri
surget in iudicio cum generatione ista. et
condemnabit eam. quia uenit a finibus terræ
audire sapientiam salomonis. et ecce plus
quam salomon hic. Cum autem immundus
spiritus exierit de homine. ambulat per
loca inaquosa quærens requiem. et non
inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domum
meam unde exiui. Et cum uenerit inuenit
eam uacantem scopis mundatam et ornatam.
Tunc uadit et assumit septem alios spiritus
secum nequiores se. et ingressi habitant
ibi. Et fiunt nouissima hominis illius
peiora prioribus. Sic erit et generationi
huic nequissimæ. Adhuc illo loquente ecce
mater eius et fratres stabant foris quærentes
loqui ei. Dixit autem quidam ei.
Ecce mater tua et fratres tui foris stant
quærentes te. At ille respondens dicenti
sibi ait. Quæ est mater mea et qui sunt
fratres mei. Et extendens manum in discipulos
suos dixit. Ecce mater mea et fratres
mei. Quicumque enim fecerit uoluntatem
patris mei qui in cælis est. ipse meus
frater et soror et mater est.

In illo tempore exiens ihesus de domo
sedebat secus mare. Et congregate sunt ad
eum turbæ multæ. ita ut in nauiculam
ascendens sederet. et omnis turba stabat
in litore. Et locutus est eis multa in
parabolis dicens. Ecce exiit qui seminat
seminare. Et dum seminat quædam cecidit
secus uiam. et uenerunt uolucres et comederunt

[illegible] Natique sunt heber filii duo. Nomen unum fuit falegi quod in diebus eius divisa sit terra et nomen fratris eius iectan. Qui iectan genuit helmodad et saleth et asarmot et iarc et adiuram et ugal et dela et ebal et abimael et saba et ophir et evila et iobab. Omnes isti filii iectan et facta est habitatio eorum de messa pergentibus usque sephar montem orientalem. Isti sunt filii sem secundum cognationes et linguas et regiones in gentibus suis. Hec familie noe iuxta populos et nationes suas. Ab his divise sunt gentes in terra post diluvium. Erat autem in labium eius et sermonum eorum.

XI

Cumque proficiscerentur de oriente invenerunt campum in terra sennaar et habitaverunt in eo. Dixitque alter ad proximum suum: Venite faciamus lateres et coquamus eos igni. Habuerunt quoque lateres pro saxis et bitumen pro cemento. Et dixerunt: Venite faciamus nobis civitatem et turrem cuius culmen pertingat ad celum et celebremus nomen nostrum antequam dividamur in universas terras. Descendit autem dominus ut videret civitatem et turrem quam edificabant filii adam et dixit: Ecce unus est populus et unum labium omnibus. Ceperunt hoc facere nec desistent a cogitationibus suis donec eas opere complerent. Venite igitur descendamus et confundamus ibi linguam eorum ut non audiat unusquisque vocem proximi sui. Atque ita dixit eos dominus ex illo loco universas terras et cessaverunt edificare civitatem. Et idcirco vocatum est nomen eius babel quia ibi confusum est labium universe terre et inde dispersit eos dominus super faciem cunctarum regionum. Hec genera nationes sem. Sem c. erat annorum quando genuit arfaxad biennio post diluvium. Vixitque sem postquam genuit arfaxad quingentos annos et genuit filios et filias. Porro arfaxad vixit xxxv annis et genuit sale. Vixitque arfaxad postquam genuit sale ccc tribus annis et genuit filios et filias. Sale quoque vixit triginta annis et genuit heber. Vixitque sale postquam genuit heber quadringentis tribus annis et genuit filios et filias. Vixit autem heber triginta annis iiii et genuit faleg. Et vixit heber postquam genuit faleg quadringentis triginta annis et genuit filios et filias. Vixit quoque faleg triginta annis et genuit reu. Vixitque faleg postquam genuit reu ducentis novem annis et genuit filios et filias. Vixit autem reu triginta duobus annis et genuit sarue. Vixit quoque reu postquam genuit sarueh ducentis septem annis et genuit filios et filias. Vixit quoque sarueh triginta annis et genuit nachor ducentos annos et genuit filios et filias. Vixit autem nachor viginti novem annis et viginti novem et genuit thare. Vixit autem nachor viginti novem annis. Vixit autem nachor postquam genuit thare centum decem et novem annis et genuit filios et filias. Vixit autem thare septuaginta annis et genuit abram et nachor et aran.

Vixitque sarueh postquam genuit nachor

Hec sunt autem generationes thare. Thare genuit abram et nachor et aran.

Porro aran genuit loth. Mortuus est aran ante thare patrem suum in terra nativitatis sue. Ubi hic chaldeorum. Duxerunt autem abram et nachor uxores. Nomen uxoris abram sarai et nomen uxoris nachor melcha filia aran patris melche et patris iesche. Erat autem sarai sterilis nec habebat liberos. Tulit itaque thare abram filium suum et loth filium aran filium filii sui et eduxit eos de hur chaldeorum ut irent in terram chanaan. Venerunque usque ad aran et habitaverunt ibi. Et facti sunt dies thare ducentorum quinque annorum et mortuus est in aran.

XII

Dixit autem dominus ad abram: Egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui et vade in terram quam tibi monstravero tibi faciamque te in gentem magnam et benedicam tibi et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum eris que benedictus. Benedicam benedicentibus tibi et maledicam maledicentibus tibi. Atque benedicentur in te. Atque in te benedicentur universe cognationes terre. Egressus est igitur abram sicut preceperat ei dominus et ivit cum eo loth. Septuaginta quinque annorum erat abram cum egrederetur de aran. Tulit quoque sarai uxorem suam et loth filium fratris sui universamque substantiam quam possederant. Et animas quas secerant in aran quas secerant in aran quas et egressi sunt ut irent in terram chanaan. Cumque venissent in eam pertransivit abram usque ad locum sichem usque ad vallem illustrem. Chananeus autem tunc erat in terram.

Apparuitque dominus abram et dixit ei: Semini tuo dabo terram hanc. Quem edificavit altare domino qui apparuerat ei et invocavit eius. Et inde ingrediens ad montem quem erat contra orientem bethel tetendit ibi tabernaculum suum ab occidentem habens bethel et ab oriente hai. Edificavit quoque ibi altare domino et invocavit nomen eius. Perrexit abram in ceteris et ultra progrediens ad meridiem. Facta est autem fame in terra.

XIII

Descendit abram in egiptum ut peregrinaretur ibi. Prevaluerat enim fames in terra. Cumque prope esset ut ingrederetur egiptum dixit sarai uxori sue: Novi quod pulcra sis mulier et quod cum viderint te egiptii dicturi sunt hec ipsius est et interficient me et te servabunt. Dic ergo obsecro te quod soror mea sis ut bene sit michi propter te et vivat anima mea ob gratiam tui. Cum itaque ingressus esset abram in egiptum viderunt egiptii mulierem quod esset pulcra nimis et nuntiaverunt principes faraoni et laudaverunt eam apud illum et sublata est mulier in domum pharaonis. Abram vero bene usi sunt propter illam fuerunt quoque ei oves et boves et asini et servi et familie et camelie. Flagellavit autem dominus Faraonem plagis maximis et domum eius propter

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVII

XVIII

XVIIII

dicam et angelo multiplicabo semen tuum sicut
stellas celi et quasi harenam que est ad
ripam maris possidebit semen tuum portas
inimicorum suorum benedicentur in semine tuo
omnes gentes terre quia obedisti voci mee
Reversus est igitur abraham ad pueros suos
et abierunt simul in bersabee habitavitque
ibi Factum est autem post hec ut temptaret
deus abraham et diceret ei abraham at ille
respondit ecce ego Tolle inquit filium tuum
unigenitum quem diligis isaac et vade in
terram visionis atque offer eum ibi holocaustum
super unum montium quem monstrabo tibi
Consurgens abraham mane stravit asinum suum
duxitque secum duos iuvenes et isaac filium suum
cumque concidisset ligna in holocaustum abiit
ad locum quem preceperat ei deus die autem
tertio elevatis oculis vidit locum procul
dixitque ad pueros suos expectate hic cum asino
ego et puer usque illuc festinantes postquam
adorare potuerimus revertemur ad vos
Tulit ligna holocausti et imposuit isaac filio suo
ipse vero portabat in manibus ignem et gladium
cumque duo pergerent simul dixit isaac patri suo
pater mi at ille respondit quid vis fili
ecce inquit ignis et ligna ubi est victima
holocausti Dixit abraham deus sibi providebit
victimam filio suo Perrexerunt ergo pariter
et venerunt ad locum quem ostenderat ei deus
in quo edificavit altare et desuper ligna composuit
alligatoque isaac filio suo posuit eum in altari
desuper ligna Extenditque manum et arripuit
gladium ut immolaret filium suo quem ille
respiciens vidit arietem inter vepres cornibus
hesentem quem assumens obtulit holocaustum
pro filio Vocavitque nomen loci illius dominus
videt unde usque hodie dicitur mons dominus
videt Vocavit autem angelus domini abraham
secundo de celo dicens per memetipsum iuravi
dicit dominus quia fecisti hanc rem et non
pepercisti filio tuo unigenito propter me
benedicam tibi et multiplicabo semen tuum
sicut stellas celi et sicut arenam que est
in litore maris possidebit semen tuum portas
inimicorum suorum et benedicentur in semine
tuo omnes gentes terre quia obedisti voci
mee Reversus est abraham ad pueros suos
surrexerunt et abierunt simul ad bersabee
et habitavit ibi Factum est autem post
hec nunciatum est abraham quod et ipsa
peperisset filios nachor fratris sui Hus primogenitum
et buz fratrem eius et camuel patrem syre
et cased et azau et pheldas et iedlaph et
bathuel de quo nata est rebecca octo istos
peperit melcha nachor fratri abraham
Concubina autem eius nomine roma
peperit et ipsa tabee et gaham et thahas
et maacha Sara autem vixit annis centum
viginti septem hi sunt anni vite eius
Et mortua est in cariatharbe que nunc
dicitur hebron in terra chanaan venitque
abraham ut faceret planctum et fleret eam
Cumque steteret coram cadavere filios heth
allocutus est dicens peregrinus et advena
sum apud vos date mihi possessionem sepulchri
vobiscum ut efferam mortuum meum et sepeliam
Responderunt filii heth dicentes ei audi nos
domine princeps dei apud nos in electo
loco sepulchrorum nostrorum sepeli mortuum
tuum nullus prohibere te potest quin in
sepulchro eius mortuum tuum condas
Surrexit abraham et adoravit populum terre
dixitque ad eos si placet animae vestre ut
efferam mortuum meum audite me et
intercedite pro me apud efron filium seor
ut det mihi speluncam duplicem quam habet
in extremo agri sui pecunia condigna tradat
mihi coram vobis possessionem sepulchri
Sedebat autem efron in medio filiorum heth
et respondit abraham audiente populo
universo qui ingrediebantur portam civitatis
dicens Nequaquam ita fiat domine mi sed
magis audi quod dicam tibi agrum do
et speluncam quae in eo est coram filiis
populi mei trado tibi mortuum tuum sepeli
Adoravit abraham coram populo terre
et locutus est ad efron audiente populo
terre Quaeso ut audias me dabo pecuniam
agri recipe et sepeliam mortuum meum
Respondit efron ad abraham dominus mi
audi me terra quae petis inter me et te
quadringenti sicli argenti ponderis quid
est hoc et mortuum tuum sepeli
Intellexit abraham quae dixerat efron
et adpendit pecuniam quam petierat
audiente populo videlicet quadringentos
sicles argenti probatae monetae
publicae usui Et confirmatus est ager efron
qui erat in duplici spelunca contra mambre
tam ipse quam et omnes arbores per
circuitum infra terminos eius abrahae
in possessionem coram filiis heth cunctis
qui ingrediebantur portam civitatis
Et sepelivit abraham sarram uxorem suam
in spelunca agri duplicis contra mambre
quae nunc dicitur hebron in terra chanaan
Et confirmatus est ager et spelunca quae
erat in eo abrahae in possessionem sepulchri
a filiis heth

Ueneruntque duo angeli sodomam vespere
sedente loth iuxta portam eius Quos cum vidisset
surrexit obviam eis et adoravit prone
in terram dixitque Obsecro domini
declinate in domum pueri vestri manete hic
Lavate pedes
vestros mane
prefectique
iter vestrum
dixerunt minime sed in platea manebimus
Compulit illos oratione ut diverterent ad
eum ingressi que domum illius fecerunt convivium
coxerunt azimos panes et comederunt
Verum antequam irent cubitum viri civitatis
domum illius sodomite a puero usque ad senem
omnis populus simul Vocaverunt loth dixerunt
ei ubi sunt viri qui introierunt ad te nocte
educ illos huc ut cognoscamus eos Egressus
autem loth post ostium ad eos clausit ostium et

Nolite obsecro fratres mei nolite malum hoc facere. Habeo duas filias quae necdum cognoverunt virum. Educam eas, et abutimini eis sicut vobis placuerit, dummodo viris istis mihi facere aliquam nolite stulticiam, quia ingressi sunt umbraculum tecti mei. Dixerunt autem alii: Recede illuc. Et rursus: Iste unus intravit ut peregrinus, numquid ut iudex? Te ergo ipsum magis quam hos affligemus. Vimque facientes nimis Loth, prope erat ut fores effringerent. Quos illi extendentes manum suam introduxerunt ad se Loth, et ostium conclusit. Eos autem qui foris erant percusserunt caecitate ab parvulo usque ad maximum, ita ut ostium invenire non possent. Dixerunt autem ad Loth: Habes hic quempiam generum aut filios aut filias? omnes quos habes in civitate educ de loco hoc.

Delebimus enim locum istum, eo quod increverit clamor eorum coram Domino qui misit nos ut perdamus eos. Egressus itaque Loth locutus est ad generos suos qui accepturi erant filias eius, et ait: Surgite et egredimini de loco isto, quia delebit Dominus civitatem hanc. Et visus est eis quasi ludens loqui cum eis. Cumque mane esset, compellebant eum angeli dicentes: Surge, tolle uxorem tuam et duas filias quas habes, ne pariter pereas in scelere civitatis. Cunctante illo apprehenderunt manum eius et manum uxoris eius, duarum filiarum eius, eo quod parceret Dominus illi. Cumque eduxissent eum posuerunt extra civitatem. Dixitque ei unus eorum: Salva animam tuam, noli respicere post tergum nec steris in omni regione circa montem. Sed in montem fuge ne forte comprehendaris.

Dixit autem Loth ad eos: Quaeso domine mi quia invenit famulus tuus gratiam coram te, et magnificasti misericordiam tuam quam fecisti mecum ut salvares animam meam, nec possum in montem salvari ne forte adprehendat me malum et moriar. Est civitas haec prope ut fugiam ad eam, et parva est valde. Salvabor ibi, et vivet anima mea in illa. Dixitque ad eum: Ecce suscepi faciem tuam in hac quoque re ut non subvertam urbem pro qua locutus es. Festina et salvare ibi, quia non potero facere quicquam donec ingrediaris illuc. Propterea vocatum est nomen urbis illius Segor. Egressus est ergo Loth de Segor, et habitavit in monte cum duabus filiabus suis, timuit enim manere in Segor, et habitavit in spelunca ipse et duae filiae eius.

Surgens autem Abraham mane ivit ad locum in quo steterat prius cum Domino, et contra faciem Sodomorum et Gomorrae et universae regionis illius aspexit, vidit que ascendentem fumum terrae quasi fornacis fumum. Cum esset ergo Deus in subvertendis urbibus regionis illius, recordatus Abrahae subvertit urbes in quibus habitaverat Loth. Egressus ergo Loth de Segor mansit in monte duae quoque filiae eius cum eo. Timuerat enim manere in Segor, et habitavit in spelunca ipse et duae filiae eius. Dixit autem maior ad minorem: Pater noster senex est, et nullus remansit in terra qui possit ingredi ad nos iuxta morem universae carnis. Veni, inebriemus eum vino, dormiamusque cum eo ut servare possimus ex patre nostro semen. Dederunt ergo patri suo bibere vinum nocte illa, et ingressa maior dormivit cum patre suo. Et non sensit nec quando dormierit filia nec quando surrexerit. Altera autem dixit minori: Ecce dormivi heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hac nocte, et tu ingredere dormi cum eo ut servare possimus ex patre nostro semen. Dederunt ergo patri suo bibere vinum nocte illa etiam secunda, et ingressa minor dormivit cum eo. Et nec hanc quidem sensit quando dormierit aut quando surrexerit. Concepitque ergo duae filiae Loth de patre suo. Et vocavit maior nomen filii Moab, ipse est pater Moabitarum usque in praesentem diem. Minor quoque vocavit filium suum nomine Ammon, id est filius populi mei. Ipse est pater Ammonitarum usque hodie.

Profectus inde Abraham in terram australem habitavit inter Cadesh et Sur, et peregrinatus est in Gerara. Dixit autem de Sara uxore sua: Soror mea est. Misit ergo Abimelech et tollendum curavit. Venit autem ille Deus ad Abimelech per somnium noctis et ait illi: Ecce tu morieris propter mulierem quam tulisti, habet enim virum. Abimelech autem non tetigerat eam. Ait: Domine, gentem ignorantem et insontem occides? Nonne ipse dixit mihi: Soror mea est? et ipsa ait: Frater meus est? In simplicitate cordis mei et munditia manuum mearum feci hoc. Dixitque ad eum Deus: Et ego scio quod simplici corde feceris, et ideo custodivi te ne peccares in me, nec dimisi ut tangeres eam. Nunc ergo redde uxorem viro suo, quia propheta est et orabit pro te, et vives. Si autem nolueris reddere, scito quod morte morieris tu et omnia quae tua sunt. Statim quoque de nocte surgens Abimelech vocavit omnes servos suos et locutus est universa verba haec in auribus eorum. Timuerunt viri nimis, et vocavit Abimelech Abraham et ait ei: Quid fecisti nobis? Quam peccavi in te quia induxisti super me et super regnum meum peccatum magnum? Opera quae non oportuit fieri fecisti nobiscum. Rursusque expostulans ait: Quam ob rem hoc fecisti? Respondit Abraham: Existimabam quod non esset timor Dei omnino in loco isto, et interficerent me propter uxorem meam. Alioquin vere soror mea est filia patris mei, tantum non filia matris meae, et accepi eam uxorem. Postquam

autem cognitum me tuis orationibus patris mei viri ad
ea habitare misericordiam fac mecum tuo
loco atque regione ut dicens q̃ frater
tuus simbolice ignorat abimelec ouesq; abouis
et filios tuos alias ad viram habam. Et cognitur
qui illis iam universis iuramenti fecerunt omnium ob
eius ubicumq; tibi placuerit habita. Saluatus
vir. Ecce mille argenteos dedi fratri tuo ecce
enim ubi mulieris oculorum abimelec qui
vocum sunt. Quocumq; prevenis mentis de
spicias. Omnes autem abimbam sanauit
deus. Ubi melechi uxorem ac cellas eius ap
pellauit. Quo cognito abimelec ad se cunctos omnem uni
uersam domus abimelec. Et ipse simm uxorem
abimbam.

Ut autem cognitum est omnibus sicut
promiserat impleuit que locutus est de or
pita. Et peperit filium in senectute sua tem
pore quo promiserat ei deus. Vocauit q; ab
imbam nomen filii sui quem genuit ei sara y
saac. Circumcidit eum octauo die sicut
preceperat ei deus cum centum esset annorum. Hic
qui pepererat patri natus est isaac. Dixit q; sa
ra. Risum fecit mihi deus. Quicumq; audierint
condolebunt mihi. Rursumq; ait. Quis audi
turus esse abimam q; sarra lactaret filium
quem peperit iam senem. Creuit igitur puer
et ablactatus est. Fecitq; grande convivium
die ablactationis sue. Cum q; uidisset sara
filium agar egyptie ludentem cum isaac
puero suo dixit ad abimam. Hanc ancillam
cum filio eius non erit heres filius tuus isa
ac cum filio meo. Quod durum accepit. hoc
abimam pro filio suo iudicauit deus. Non ab
nuas tuam causa puero. et propter
ancillam tuam. Omnia que dixerit tibi sara au
dito sermone eius quia in isaac uocabit tibi semen
tuum. Filium autem ancille faciam in gentem magnam
quia semen tuum est. Surrexit itaq; ab
imbam mane et tollens panem et utrem
aquae imposuit scapule eius et tradidit puer
um dimisit eam. Que cum abisset erra
bat in solitudine bersabee. Cumq; consum
pta esset aqua mitte. abiecit puerum sub
umbram arboris que ibi erat et abiit sedit
e regione procul quantum potest arcus iacere
dixit enim non videbo mortem pueri
sedens ergo contra leuauit uocem suam et fleuit.
Exaudiuit deus uocem pueri. Vocauit q; an
gelus dei abimam de celo dicens. Quid agis
agar. noli timere. Exaudiuit enim deus uo
cem pueri de loco in quo est. Surge tolle pu
erum tene manum illius quia in gen
tem magnam faciam eum. Aperuit q; oculos eius et uidit puteum aque
abiit et implenit utrem. deditq; puero
bibere et fuit cum eo. Qui cum adolatus

in solitudine habitauit. Et factus est iuuenis sagittarius
habitauitq; in deserto Pharan. Accepit illi
mat̃ sua uxorem de terra egipti. Eo tempo
re dixit abimelec ad ficol principem exercitus ei
ad abraam. Deus tecum. in omnibus ergo
que agis. Iura ergo per deum hic ne quando
postea sines. Sicut feci tibi misericordiam et
quam fecimus fac et tu mihi. et terre in qua
hospitatus es ad huc. Dixitq; abraam. Ego iurabo
et non patiar ultra abimelec. Super puteum aque
quem abstulerant ministri illius. Respondit q;
abimelec. Nescio quis fecerit hanc rem. Sed nec
tu michi indicasti nec ego nouaui. Per hoc
tulit. Quod abraam hodie audierim. Assumpsit
abimelec. Et percusserunt ambo fedus. Et
habuit abraam abimelech et
egis. Et ficol principem exercitus. Qui
reuersi sunt in terram philistinorum. Plantauit
autem abimelech in bersabee. Et inuocauit ibi nomen
dei. Et habitauit abraam in terra
fuit colonus terre philistinorum diebus multis.

Et post hec temptauit deus abraham. Et dixit ad eum. Abraham. Abraham
Ille respondit. Adsum. Dixitq; ei. Tolle filium
tuum unigenitum quem nimis diligis isaac et
offer eum in holocaustum super unum montium quem
monstrauero tibi. Igitur abraham de nocte consti
gens. Strauit asinum suum. Duxitq; secum
duos iuuenes et isaac filium suum. Cum
que concidisset ligna in holocaustum abiit ad
locum quem preceperat ei deus. Die autem tertio eleua
ns oculis uidit locum procul. Dixitq; ad pue
ros suos. Expectate hic cum asino. ego et
puer illuc usq; properantes. postquam ad
uenerimus adorare uolumus. Reuertemur ad
vos. Tulit quoq; ligna holocausti et imposuit isaac filio
suo. Ipse uero portabat in manibus ignem et
gladium. Cumq; duo pergerent simul dixit
isaac patri. Ille respondit. Quid mi
fili. Ecce inquit ignis et ligna. Ubi est uictima
holocausti. Dixit abraam. Deus prouidebit sibi
victimam holocausti fili mi. Pergebant ergo pariter. Uenerunt q; ad locum
quem ostenderat ei deus in quo edificauit
altare. Et superposuit ligna. Cumq; col
ligasset isaac filium suum posuit eum

mulierē egrediabhaurēvdrīam aquam
rit Qui mi etus dñi mei abraam occe
ure hodie obsecro mihi tuę misericordi
am cum dño meo abraam. Ecce ego sto
ppe fontem aquę et filię habitatorum hu
ius ciuitatis egredientur ad hauriendam a
quam. Igitur puella cui dixero inclina vā
nāriā ut bibam et illa respondēbit bibe
quin et camelis tuis dabo potum ipsa ē quam
prouidisti seruo tuo isaac et per hoc intelligā
quod feceris misericordiam cum domino meo
Necdum intra ē in cor suum et ecce rebecca
egrediebatur filia bathuel filii melchę uxo
ris fratris abraham habens hydriā in scapula
puella [illegible] decora nimis uirgoq; pul
cherrima et incognita uiro. Descendit ad fon
tem impleuitq; hydriam et ascendebat. Occur
rit ei seruus et ait parum mihi da aquę bibe
re de testa tua. Quę respondit bibe dñe mi. Celer
itq; deposuit hydriam super ulnam suam et dedit ei potū
Cumq; ille bibisset. adiecit Quin et camelis tuis
hauriam aquam donec cuncti bibant. Effudit ergo hydriam in canalibus mā
et cucurrit rursus ad puteum ut hauriret aq;
cunctum exercitui eius. Et ille admirans eam tacebat
ut sciret utrum dñs prosperum iter fecisset an non
Postquam autem biberunt camelī protulit uir inaures aureas pondo
siclorum. x. duasq; armillas ponderis
decem siclorum. et ait cuius es filia dic mihi est in domo
patris tui locus ad manendum. Quę respon
dit filia bathuelis sum filii nachor quem pe
perit ei melcha. Et addidit paleę quoq; et plurimū fēni apud nos
et locus spatiosus ad manendum. Inclinauit
se homo et adorauit dñm dicens. Benedictus dñs deus domini mei abra
am qui non abstulit misericordiam suam et ueritatem
suam a domino meo. Recta uia me perduxit in domum
fratris domini mei ut tolleret filiam fratris domini sui filio eius. Puella cucurrit
et nunciauit matri sue omnia quę audierat et uiderat. Habebat autem rebecca
fratrem nomine laban. Qui festinus egressus
est ad hominem ubi erat fons. Cumq; uidisset inaures et armillas in manibus
sororis sue audissetq; cuncta uerba referentis. Hęc locutus est mihi homo
uenit ad uirum qui habitat iuxta camelos et ipse fontem aquę ostendit ei. Ingressus
est ergo et patefecit omnia. Tu qui benedicte domini. Cur foris stas
Preparaui domum et locum camelis. Introduxit eum in hospitium et dedit
paleas et fenum camelis. Et dato ad lauandos pedes
tam illi quam uiris qui cum eo uenerant posito coram eo conuiuio
ait non comedam donec
narrem sermones meos. Respondit
Loquere. Ait seruus abraham sum
dominus benedixit domino meo et magnificatus est
et dedit ei oues et boues argentum et aurum seruos et ancillas camelos et asi
nos. Et peperit sara uxor domini mei filium do
mino meo in senectute sua deditq; illi omnia quę habuerat. Et adiurauit me domi
nus meus dicens. Non accipies uxorem filio
meo de filiabus chananęorum in quorum terra
habito sed ad domum patris mei et cognationis meę accipies uxorem filio meo. Ego
dixi respondi domino meo. Forsitan nolit mu
lier uenire mecum ait ille mittet angelum suum tecum
et diriget uiam tuam accipies uxorem
filio meo de cognatione mea et de domo patris
mei. Innocens eris a maledictione mea cum
ueneris ad propinquos meos et cum non dede
rint tibi. Veni ergo hodie ad fontem et dixi
Domine deus domini mei abraham si di
rexisti uiam meam in qua nunc ambulo
ecce stabo iuxta fontem aquę cumq; egressa
uirgo hauriendā aquam audierit a me da mihi
paululum aquę ad bibendum et dixerit
mihi et tu bibe camelis tuis potū
petam et ipsa mulier ascendit
runt filii mei communiter. Cum
ueniret ad me cum urna apparuit mihi
ea ueniens et impleta aquā porrigebat
sacrificia. Descendit ad fontem et hausit
aquam. Et ego aio ad eam. Da mihi paulu
lum bibere. Quę festinauit deposuit urnā
de humero et dixit mihi et tu bibe et ca
melis tuis potum tribuam protinus. Bibi
et rigauit camelos. Interrogaui
eam et dixi cuius es filia. Quę respondit
filia bathuel sum filii nachor. quem pe
perit illi melcha. Suspendi inaures
adornauiq; faciem eius et armillas posui
in manibus eius. adoraui dominum be
nedicens domino deo domini mei abra
ham qui perduxit me recto tramite ut sumerem
filiam fratris domini mei filio eius. Quam
ob rem si facitis misericordiam et domino meo scire
cupitis indicate mihi. Sin aliud placet
et hoc dicite ut uadam ad dextram aut
sinistram. Responderunt laban et bathuel
a domino egressus est sermo non possumus ei
placentem tibi contradicere quicquam aliud tecum lo
qui. En rebecca coram te. Tolle eam et pro
fecta sit uxor filii tui sicut locutus
est dominus. Quod cum audissi puer abra
ae adoratis in terram dominum. Protu
lit quasdam argenteas et aureas ac uestes quas dedit rebec
cę. Preterea et ei quoq; eius et matri
eius obtulit. Illi quoq; manducauerunt

Abraham uxorem duxit nomine cethuram que peperit ei zamram et iecsan et madan et madian et iesboch et sue et fecit filios quoq; genuit sabaz et dadan filii autem iectan fuerunt assurim et latusim et laomin. Filii uero madian orfas et epha et enoch et abida et eldaa. Omnes hi filii cethure. Porro abraham cuncta que possederat dedit ysaac filio. Filiis autem concubinarum largitus munera separauit eos ab ysaac filio suo adhuc ipso uidente et ad plagam orientalem habitare precepit inter ysaac et inter arom anos centum. Abraham uero completis annis uite sue mortuus est in senectute bona plenus dierum et congregatus est ad populum suum. Et sepelierunt eum ysaac et ysmael filii sui in spelunca duplici que sita est in agro ephron filii sohor ethei contra mambre quam emerat abraham filius ethi. Ibi sepultus est ipse et sara uxor eius. Postquam autem mortuus est benedixit deus ysaac filio eius qui habitabat iuxta puteum nominis sui. Hec sunt generationes ysmahel filii abrahe quem ei peperit agar egyptia famula sare. Et hec nomina filiorum eius in uocabulis et generationibus suis. Primogenitus ysmahel nabaioth deinde cedar et abdeel et mabsam et masma et iduma et massa et hadad et thema et iethur et naphis et cedma. Isti sunt filii ysmahel et hec nomina illorum per castella et oppida eorum duodecim principes per tribus suas. Anni uite ysmahel centum triginta septem anni. Quibus expletis consumptus est et mortuus appositusque ad populum suum. Habitauit autem ab evila usque sur que respicit egyptum intrantibus assiriis contra amicos suos obiit. Hec quoque sunt generationes ysaac filii abraham. Abraham genuit ysaac. Quadraginta et quatuor annorum duxit uxorem rebeccam filiam bathuel filii syri de mesopotamia sororem laban syri.

Orabat autem ysaac dominum pro uxore sua eo quod esset sterilis. Quem exaudiuit et dedit conceptum rebecce. Sed colliduabantur in utero eius paruuli. Quam ait si sic mihi futurum erat quid necesse fuit concipere. Perrexitque ut consuleret dominum. Qui respondens ait duo gentes sunt in utero tuo et duo populi ex ventre tuo dividentur populusque populum superabit et maior seruiet minori. Impletum est tempus pariendi apparuerunt gemini in utero. Qui primus egressus est rufus erat totus quasi pellis hispida uocatumque est nomen eius esau. Protinus alter egressus tenebat manu plantam fratris et appellatum est nomen eius iacob. Sexagenarius erat ysaac quando nati sunt paruuli. Qui cum adolescerent factus est esau gnarus uenandi et homo agricola. Iacob autem homo simplex habitabat in tabernaculis. Dilexit ysaac esau eo quod de uenationibus illius uesceretur. Rebecca autem iacob.

Coxerat autem iacob pulmentum. Cui cum esset lassus supervenit esau et ait. Da mihi de coctione ista quia deficio. Unde uocatum est nomen eius edom. Cui respondit iacob. Vende mihi primogenita tua. Et ille. Ecce morior. Quid mihi prodest primogenitura. Ait iacob. Iura ergo mihi. Iurauit ergo et uendidit primogenita sua. Iacob accepto pane et edulio lentis comedit et abiit parum pertendens esau primogenita sua.

Orta autem fame super terram post sterilitatem illam priorem que acciderat in diebus abraham. Abiit ysaac ad abimelech regem palestinorum in gerara. Apparuit ei dominus et ait. Ne descendas in egyptum sed quiescas in terra quam dixero tibi. Peregrinare in ea et ero tecum et benedicam tibi. Tibi enim et semini tuo dabo omnes regiones has et firmabo iusiurandum meum quod pollicitus sum abraham patri tuo. Multiplicabo semen tuum sicut stellas celi et dabo posteris tuis universas regiones has. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terre eo quod obedierit abraham uocem meam et custodierit precepta mea mandata mea ceremonias et legem meam. Habitauit ergo ysaac in gerara. Cumque interrogarent viri loci illius super uxore

rbus respondit. Some moabi. Timuerunt eum
dicentes. Videntes uidimus quia fuit dominus tecum
fecimusque ut ponas fœdus nobiscum. Et ne facias
nobis malum sicut nec tetigimus te nec fecimus
quicquam nisi quod bona tibi suasimus. Et
tu benedictus domino. Fecit ergo eis convivium. Et post cibum
potumque surgentes mane iurauerunt sibi. Dimisitque
eos isaac incolumes. Et reversi sunt eadem die
nuntiaverunt ei in puteo quem foderant. ad quem ait
venimus. Quam ob rem appellavit eum abimelech
Sabee. Nomen urbis permanet usque in presentem diem. Esau
quadragenarius uxores filias beeri etheum et basemath
filiam elon eiusdem loci duxit uxores. Quæ offendebant
animum ysaac et rebecce.

Judith

XXVII

Genuit autem ysaac cum caligaverunt oculi eius
nec videre potuerat. vocavit esau filium
suum maiorem et ait ei. Fili mi. Qui respondit. Ad
sum. Pater. Audivi quod quidam senuerim ignoro
diem mortis mee. Sume arma tua pharetram
et arcum. et egredere foras. Venatusque aliquid
apprende. Fac mihi cibum quem libenter edere
consuevi. ut benedicat tibi anima mea antequam moriar. Quod cum
audisset rebecca. Ille abiit. magnumque ut
fecit patris explevit. Dixit filio suo iacob. Audivi
patrem tuum loquentem cum esau fratre
tuo et dicentem. Affer mihi venatum tuum et
facito cibos ut comedam et benedicam tibi coram
domino. antequam moriar. Nunc
ergo fili mi audi consilium meum et quod
precipio fac. Grege ad me hedos duos et
afferam patri meo cibos optimos quos
ille libenter edere consuevit. Quos cum intuleris et
comederit benedicet
tibi priusquam moriatur. Cui ille re
spondit. Nosti quod esau frater meus homo pilosus sit
ego lenis. Si tetigerit me pater meus timeo ne
deprehendat me. Et putet sibi voluisse illudere et
inducat super me maledictionem pro benedictione. Cui
mater. In me sit ista maledictio fili mi tantum
audi vocem meam et quæ dixi affer. Perrexit
illeque tulit et dedit matri. Illa
cibos sicut noverat patrem illius velle
edere et vestimenta esau maioris optima quæ
domi apud se habebat recondita induit eum pelliculas hedorum
circumdedit manibus et colli nuda protexit. Deditque pul
mentum et panes quos coxerat tradidit. Qui
intulit patri. Quem ille respondit. Au
dio. Quis es tu fili mi. Ait ille respondit. Ego
primogenitus tuus
esau. Ego sum ut præcepisti mihi. Surge sede et
comede venationem meam. ut benedicat mihi anima tua. Rursum qui ysaac ad fili
um suum quomodo inquit tam cito inve
nire potuisti fili mi. Qui respondit. Voluntas tua fuit ut cito mihi occurreret
quod lebam. Dixit ergo ysaac. Accede huc ut
tangam te fili mi. et probem utrum sis
ne meus an non. Accessit ille ad patrem

Et palpato eo dixit Isaac. Vox quidem vox iacob est manus autem manus sunt esau. Et non agnouit eum quia pilose manus similitudinem illius maioris expresserant. Benedicens ergo illi ait. Tu es filius meus esau. Respondit. Ego filius tuus primogenitus tuus. Adtulisti quod iussi. Comede de venatione tua fili mi ut benedicat tibi anima mea. Quo cum obtulisset comedit. Obtulit quoque ei vinum quod cum bibisset. Dixit ad eum. Accede ad me et da mihi osculum fili mi. Accessit et osculatus est eum. Statim ut sensit vestimentorum illius fragrantiam benedicens ait. Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni cui benedixit dominus. Det tibi deus de rore celi et de pinguedine terre habundantiam frumenti tui et olei tui et vinum et populi seruient tibi. Esto dominus fratrum tuorum et incuruentur ante te filii matris tue. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus et qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur. Vix finem sermonum imposuerat cum egressus esau de cospectu patris sui venit et ipse de venatione sua et similiter fecit et obtulit patri suo. Qui cum comedisset dixit ei. Surge pater mi et comede de venatione filii tui ut benedicat mihi anima tua. Dixitque ei isaac. Quis es tu. Qui respondit. Ego sum filius tuus primogenitus tuus esau. Expauit isaac stupore vehementi et ultra quam credi potest admirans. Dixit. Quis igitur ille est qui dudum captam venationem attulit mihique comedi et benedixi ei antequam tu venires. Benedictus erit. Audiens esau sermonibus patris ululatu magno et clamore mirabili super modum consternatus ait. Benedicat me et pater mi. Qui ait. Venit germanus tuus fraudulenter et accepit benedictionem tuam. Iuste vocatum eum iacob. Supplantauit me en altera vice. Primogenita mea ante tulit et nunc secundo surripuit benedictionem meam. Rursumque ad patrem. Numquid non reservasti et mihi benedictionem. Respondit isaac. Dominum tuum illum constitui tibi et omnes fratres eius subiugaui ei. Frumento quoque stabiliui eum. Et tibi post hec fili mi quid fabricabor. Cui esau. Numquam unquam benedictionem habes pater mi. Michique obsecro ut benedicas. Cumque ejulans magno fleret. Motus isaac dixit ad eum. In pinguedine terre erit habitatio tua. Et de rore celi desuper benedictio tua. Vives gladio tuo fratri tuo seruies. Tempus quo excutias et soluas iugum eius excutiet tibi tuis.

Odit ergo semper esau iacob pro benedictione qua benedixerat ei pater. Dixitque mecum in corde suo. Venient dies luctus patris mei et occidam iacob fratrem meum. Nuntiata sunt rebecce que dixerat filius suo. Vocansque iacob filium suum dixit ad eum. Ecce esau frater tuus minatur

natiuitate celare te. Nunc ergo fili mi audi vocem meam et consurgens fuge ad laban fratrem meum in mesopotamiam et habitabis cum eo aliquot dies donec quiescat furor fratris tui et recedat indignatio eius obliuiscaturque quecumque fecisti in eum. Postea mittam et adducam te inde. Cur vtroque orbabor filio una die. Dixitque isaac rebecce. Adtedet me vite mee propter filias heth. Si acceperit uxorem iacob de stirpe huius terre nolo viuere. Vocauit ergo isaac iacob

Vocauit ergo isaac iacob benedixitque ei precepitque ei dicens. Non accipies uxorem de genere chanaan. Surge proficiscere in mesopotamiam syrie ad domum bathuel patris matris tue. Accipe tibi inde uxorem de filiabus laban auunculi tui. Deus autem omnipotens benedicat tibi crescere faciat atque multiplicet ut sis in turbas populorum det tibi benedictionem abrahe et semini tuo post te ut possideas terram peregrinationis tue quam pollicitus est deus auo tuo.

Cumque dimisisset eum isaac profectus venit in mesopotamiam syrie ad laban filium bathuel syri fratrem rebecce matris eius. Videns autem esau quod benedixisset patre suo iacob et misisset eum in mesopotamiam syrie ut inde uxorem duceret et benedicens precepisset ei dicens. Non accipies uxorem de filiabus chanaan et quod obediens iacob parentibus suis profectus esset in mesopotamiam syrie. Adhuc quoque malignior super hec effectus filias chanaan putans displicere patri suo ismaelem adiit uxorem abassit filiam ismael filii abrahe sororem nabaioth

Igitur egressus iacob de bersabee pergebat haran. Cumque uenisset ad quendam locum et occidisset sol commendum mansit ibi. Assumptoque de lapidibus qui iacebant ibi supponens capiti suo dormiuit in eodem loco. Vidit in somnis scalam stantem super terram et cacumen eius tangens celum angelos quoque dei ascendentes et descendentes per eam et dominum innixum scale dicentem sibi. Ego sum dominus deus abrahe patris tui et deus ysaac. Terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo et erit semen tuum quasi pulvis terre. Dilataberis ad occidentem et orientem septentrionem et meridiem et benedicentur in te et in semine tuo omnes tribus terre. Et custos tuus ubicumque perrexeris reducam te in hanc terram nec dimittam nisi complevero omnia que dixi. Cumque euigilasset iacob de somno ait. Vere dominus est in loco isto et ego nescieba. Pauensque quam horribilis est inquit locus iste. Non est hic aliud nisi domus dei et porta celi. Surgens

ipse manet iacob tulit lapidem quem subposuerat capiti suo erexit in titulum fudit oleum desuper. Appellauitq; nomen urbis bethel quæ prius luza uocabatur. Votum vouit dicens. Si fuerit deus mecum et custodierit me in via per quam ambulo dederitq; mihi panem ad vescendum et vestimentum ad induendum et reuersus prospere fuero ad domum patris mei erit mihi dominus in deum et lapis iste quem erexi titulum uocabitur domus dei. Et cuncta quæ dederis mihi decimas offeram tibi.

XXX Profectus igitur iacob uenit ad terram orientalem et uidit puteum in agro et tres greges ouium accubantes iuxta eum de quo enim potabantur pecora. erat autem lapis grandis super os putei quem cum uoluissent plures pastores simul deuoluere et aperire consueuerant. Reddito ergo ouibus grege rursum lapidem super os putei operiebant. Dixitq; ad pastores. Fratres unde estis. Responderunt. De haran quos ille rursum interrogauit. Nostine laban filium nachor. Dixerunt nouimus. Quid agit inquit. Bene. Ecce rachel filia eius uenit cum grege suo. Dixitq; iacob. Adhuc dies multus est nec tempus est ut reducantur greges. Date potum ouibus et sic abire patimini. Quibus respondentes dixerunt. Non possumus donec congregentur omnes pastores et deuoluant lapidem de ore putei. Adhuc loquebantur ecce rachel uenit cum ouibus patris sui. Illam gregem quia pascebat. Quam cum uidisset iacob accessit et reuoluto lapide de ore putei iuxta quem ipse sedebat aperuit fauces ouium patris matris sue. Et osculatus est eam. Eleuauitq; uocem flenti. Cumq; ei indicasset quod esset patruus filius fratris sui. Atilla festinans nuntiauit patri suo. Quam audiens ilico uenit ad eum. Et osculatus est eum. Et introduxit in domum suam. Ubi cum audisset et ipse quod esset filius sororis sue. Et cur uenit. Obtinuit quod placuit sibi cum eo habitauit. Cumq; exacti essent menses quinque dixit ei. Quia frater es non debes mihi seruire gratis. Dic quid tibi debeam accipere. Habebat autem filias duas. Quarum nomen maioris lya. Minor appellabatur rachel. Sed lya lippis erat oculis. Rachel uero decora facie et uenusta specie. Quam ardens iacob amore. Ait patri. Seruiam tibi pro rachel filia tua minore. Septem annis. Respondit laban melius est ut tibi eam tradam quam uni alteri. Habita apud me. Seruiuit ergo iacob pro rachel septem annis. Et uidebantur illi pauci dies. Pro amoris magnitudine. Dixitq; ad laban. Da mihi uxorem meam quia iam tempus expletum est ut

plenum mihi in gremio tradam. Illam. Qui congregatis multis ad cœnam turbis omnium fecit conuiuium. Et nocte intulit ad eum non filiam suam lyam. Nam introduxit ancillam filie. Zelpham nomine. Quam cum mane filia esset ingressus iacob facto mane uidit liam. Et dixit ad socerum suum. Quid est quod facere uoluisti nonne pro rachel seruiui tibi. Quare imposuisti mihi. Respondit laban. Non est in loco isto nostro ut filia iuuenis tradatur ante nuptias. Impletebdomadam dierum huius copulabitur tibi et hanc quam petis dabo tibi pro quo seruies mihi septem annis alios. Quos cum ille placito peregisset tradita rachel uxorem suam habere cœpit. Et ancillam zelpham. Porro ubi sopitus est nuptiis sequentibus. Amorem priori prætulit. Et seruiuit ei septem alios annis.

Videns autem dominus quod despiceret lya aperuit uuluam eius. Sorore sterili permanente. Que concepit et genuit filium uocauit que nomen eius Ruben. Dicens. Vidit dominus humilitatem meam. Nunc amabit me uir meus. Rursumq; concepit et peperit filium et ait. Quoniam audiuit dominus habere me contemptui dedit et huic filium. Vocauitq; nomen eius Symeon. Concepit et rursum genuit alium dixitq;. Nunc quoque copulabitur mihi maritus meus. Eo quod peperim ei tres filios. Et ideo uocauit eum Leui. Quarto concepit et peperit filium et ait. Confitebor domino. Propterea uocauit eum Iudam et stetit uulua eius. Videns autem rachel quod sterilis esset lyam inuidit sorori sue et ait marito suo. Da mihi liberos alioquin mortua. Cui iratus respondit. Numquid ego Deus qui fructum uentris tui abstulit tibi. Illa ancillam suam zelpham dedit ei uxorem. Quam cum pregnantem saluasset peperit filium. Dixitq; rachel. Iudicauit mihi dominus et exaudiens uocem meam dedit mihi filium. Propterea appellauit nomen eius Dan. Rursum zelpha ancilla lye concepit et peperit filium. Quem uocauit rachel. Compar me comminus cum sorore mea et uincam. Et uocauit nomen eius Neptalim.

Videns autem lya quod ceperit stare fecundis zelpham ancillam suam marito dedit. Quæ post concepit et peperit filium. Dixitq; rachel. Feliciter. Et uocauit eius nomen Gat. Peperit quoq; zelpha alterum. Dixitq; lya. Hoc pro cantarine mea. Beatam me dicent mulieres. Vocauit ergo eius nomen Aser. Egressi autem tempore messis tritice reperit mandragoras in agro. Et

XXX

flum

ydolum ceram

quasi manifestum dixit Dominus michi. Dimitte me ut fugiam in montem meum et requiescam. Respondit ei socer: Obsecro ne derelinquas me, scio enim multa bona mihi provenire te habente me. Dixitque ei: Constitue mercedem tuam quam reddam tibi. Ait illi Jacob: Tu nosti quibus serviverim te et quam creverint possessiones tue in manibus meis. Parum habuisti antequam venirem ad te, et nunc crevit multitudo infinita. Quotiens voluisti ut aliquid faceres domui tue? Quando ego cepi providere necessaria mihi? Quod debuerunt facere famuli mei, ego feci. Postulo ergo ut pactum inter me et te sit palamque fiat. Cumque multa locutus esset, respondit Laban: Placet quod dixisti. Separavit ergo in die illa hircos varios et maculosos, et omnes capras varias et maculosas, et quicquid habebat candidum in ove, et commendavit manibus filiorum suorum. Et posuit spatium trium dierum viae inter se et generum suum, ipse pascebat reliquas oves. Tulit autem Jacob virgam populeam et amygdalinam ac platanam virgas, et decorticavit in eis candida, quae apparuerunt in virgis, postea quam fluxit color qui erat albus. Posuitque eas in canalibus, ubi effundebatur aqua, ut cum venirent oves ad bibendum, coram eis proponerentur virgae, et in conceptu ferverent. Ferventes autem ad virgas parerent, et fetus varios, et maculosos, et grandes. Oves quoque illius segregavit, et posuit ante faciem gregis Laban, qui erat albus, et omnem colorem habebat in ove. Separavit ergo greges suos, et non junxit ad pecora Laban, sed posuit per se singulos, et ita fecit ut, quotiens concipere oves solerent, Jacob proponeret virgas ante oculos earum in canalibus aquarum, ut in conceptu virgarum viderent, et parerent varia. Quod si ante ponebat, et oves supponebat, non videbant virgas, et fetus erant consimiles. Ditatus est igitur homo nimis, et habuit oves multas, et ancillas, et servos, camelos quoque et asinos.

Audivit autem sermones filiorum Laban dicentium: Tulit Jacob omnia quae fuerunt patris nostri, et de facultate illius adquievit sibi tantas divitias. Animadvertit quoque faciem Laban quod non esset erga se sicut heri et nudius tertius, dixitque ad eum Dominus: Revertere ad terram patrum tuorum et ad generationem tuam, et ero tecum. Misit ergo et vocavit Rachel et Liam in agrum ubi pascebat greges suos, dixitque eis: Video faciem patris vestri quod non sit erga me sicut heri et nudius tertius fuit, Deus autem patris mei fuit mecum. Scitis quoniam omnibus viribus meis servierim patri vestro, ipse autem illusit mihi et mutavit mercedem meam decem vicibus, non dimisit eum Deus ut noceret mihi. Si quando dixit: Varia erunt mercedem tua, parebant omnes oves quando fert quando cuncta alba, quae pariebant primum ferebant varios, postea vero omnes greges alba pepererunt. Tulit ergo Deus substantiam patris vestri et dedit mihi. Post quam enim coepit tempus ut ascenderent masculi, levavi oculos meos et vidi in somnio, et ecce arietes masculi ascendebant oves, varii et maculosi et grandines. Dixitque mihi angelus Dei in somnio: Jacob. Ego respondi: Adsum. Levavi oculos meos et vidi hircos masculos ascendentes super femina rios et maculosos et grandines. Dixit ergo mihi angelus: Ego sum Deus Bethel ubi unxisti lapidem et ubi vovisti votum mihi. Nunc ergo surge egrederis de terra hac et revertere in terram nativitatis tuae. Respondens Rachel et Lia dixerunt ei: Numquid habemus aliquam partem vel hereditatem in domo patris nostri? Nonne quasi alienae reputatae sumus ab eo, qui vendidit pretium nostrum et comedit? Sed et tulit opes patris nostri nobis et tradidit filiis suis. Tu ergo fac quae tibi Deus praecepit.

Surrexit ergo Jacob et imposuit filios suos et uxores suas super camelos, abduxitque omnem substantiam suam et greges et quicquid in Mesopotamia acquisierat, perrexitque ad Isaac patrem suum in terram Chanaan. Eo tempore tonsum Laban ierat, ad quos tres dies. Rachel furata est idola patris sui. Fugiebat autem Jacob et socerum suum, ut

Dixit Dominus ad Jacob: Revertere in terram patrum tuorum et ad generationem tuam, et ero tecum.

Misit ergo et vocavit Rachel et Liam in agrum ubi pascebat greges suos, dixitque eis: Video faciem patris vestri quod non sit erga me sicut heri et nudius tertius fuit, Deus autem patris mei fuit mecum. Scitis quoniam omnibus viribus meis servierim patri vestro, ipse autem illusit mihi et mutavit mercedem meam decem vicibus, non dimisit eum Deus ut noceret mihi. Si quando dixit: Varia erunt mercedem tua, parebant omnes oves quando fert quando cuncta alba, quae pariebant primum ferebant varios, postea vero omnes greges alba pepererunt. Tulit ergo Deus substantiam patris vestri et dedit mihi. Post quam enim coepit tempus ut ascenderent masculi, levavi oculos meos et vidi in somnio, et ecce arietes masculi ascendebant oves, varii et maculosi et grandines. Dixitque mihi angelus Dei in somnio: Jacob. Ego respondi: Adsum. Levavi oculos meos et vidi hircos masculos ascendentes super femina rios et maculosos et grandines. Dixit ergo mihi angelus: Ego sum Deus Bethel ubi unxisti lapidem et ubi vovisti votum mihi. Nunc ergo surge egrederis de terra hac et revertere in terram nativitatis tuae.

Respondens Rachel et Lia dixerunt ei: Numquid habemus aliquam partem vel hereditatem in domo patris nostri? Nonne quasi alienae reputatae sumus ab eo, qui vendidit pretium nostrum et comedit? Sed et tulit opes patris nostri nobis et tradidit filiis suis. Tu ergo fac quae tibi Deus praecepit.

Surrexit ergo Jacob et imposuit filios suos et uxores suas super camelos, abduxitque omnem substantiam suam et greges et quicquid in Mesopotamia acquisierat, perrexitque ad Isaac patrem suum in terram Chanaan. Eo tempore tonsum Laban ierat, ad quos tres dies. Rachel furata est idola patris sui. Fugiebat autem Jacob et socerum suum, ut

XXXII

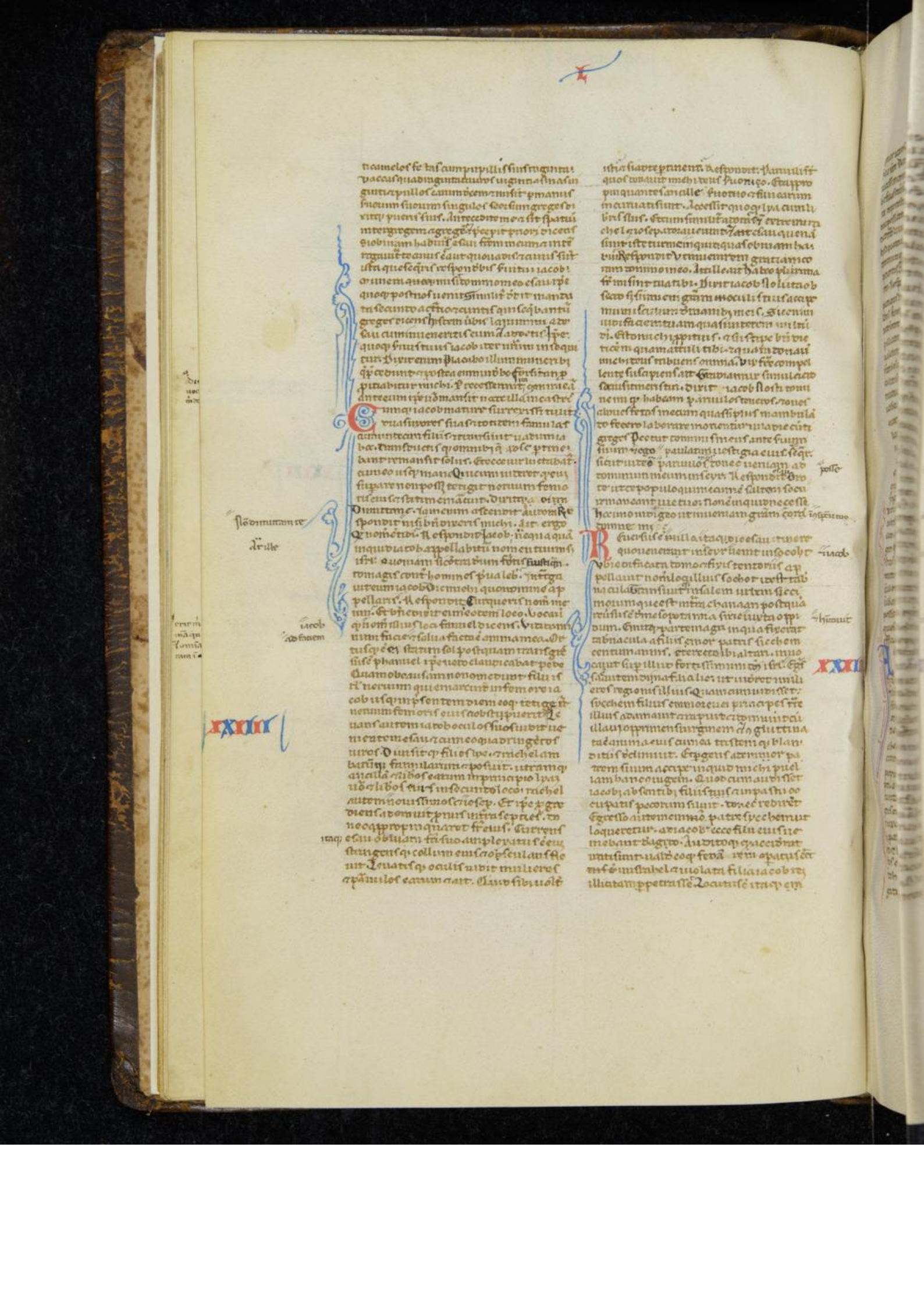

ti camelos fetas cum pupillis suis inguinatas
vaccas quadraginta tauros viginti asinas vi
ginti et pullos eorum decem et misit per manus
suorum suorum singulos seorsum greges di
xitque pueris suis. Antecedite me et sit spatium
inter gregem et gregem et precepit priori dicens
si obviam habueris esau fratrem meum et inte
rrogaverit te cuius es aut quo vadis et cuius sunt
ista que sequeris respondebis servi tui iacob
munera quoque misit domino meo esau ipse
quoque post nos venit similiter dedit manda
tum secundo et tertio et cunctis qui sequebantur
greges dicens hisdem verbis laquimini ad
esau cum inveneritis eum et addetis ipse
quoque servus tuus iacob iter nostrum insequi
tur. Dixit enim placabo illum muneribus
qui precedunt et postea eum videbo forsitan pro
pitiabitur michi. Precesserunt ergo munera eius
ante eum ipse vero mansit nocte illa in castris
Cumque iacob mature surrexisset tulit
duas uxores suas et totidem famulas
cum undecim filiis et transivit vadum ia
boc. Transductis quoque omnibus que ad se pertine
bant remansit solus. Et ecce vir luctabatur
cum eo usque mane. Quicum videret quod eum
superare non posset tetigit nervum femo
ris eius et statim emarcuit. Dixitque ad eum
Dimitte me. Iam enim ascendit aurora. Re
spondit nisi benedixeris michi. Ait ergo
Quod nomen tibi. Respondit iacob. Nec ea quam
inquit iacob appellabitur nomen tuum sed
israel. Quoniam si contra deum fortis fuisti quam
tomagis contra homines prevalebis. Interroga
vit eum iacob dic michi quo nomine ap
pellaris. Respondit. Cur queris nomen me
um. Et benedixit eum eodem loco. Vocavit
quoque nomen illius loci fanuel dicens. Vidi domi
num facie et salva facta est anima mea. Or
tusque est ei statim sol postquam transgre
ssus est phanuel ipse vero claudicabat pede
Quam ob causam non comedunt filii is
rael nervum qui emarcuit in femore ia
cob usque in presentem diem eoque tetigerit
nervum femoris eius et obstupuerit. Le
vans autem iacob oculos suos vidit ve
nientem esau et cum eo quadringentos
viros. Divisitque filios lye et rachel am
barum famulasque et posuit utramque
ancillam et liberos earum in principio lyam
vero et liberos eius in secundo loco rachel
autem novissimos et iosep. Et ipse pro gre
diens adoravit prius in terra septies. Do
nec quod propinquaret frater eius. Currens
esau obviam fratri suo amplexatus est eum
stringens collum eius et osculans fle
vit. Levatisque oculis vidit mulieres
et parvulos earum et ait. Quid sibi volunt

isti et si ad te pertinent. Respondit. Parvuli sunt
quos donavit michi deus servo meo. Et appro
pinquantes ancille servo tuo et filii earum
incurvati sunt. Accessit quoque lya cum li
beris suis. Et eorum similiter adorans et extremi ra
chel et iosep adoraverunt. Ait esau quenam
sunt iste turme in quibus quas obviam ha
buit. Respondit. Ut invenirem gratiam co
ram domino meo. At ille ait habeo plurima
fratrem sint tua tibi. Dixit iacob. Noli ita ob
secro si sum enim gratiam in oculis tuis accipe
munusculum de manibus meis. Sic enim
vidi faciem tuam quasi viderem vultum
dei. Esto michi propitius et suscipe benedic
tionem quam attulit tibi et quam donavit
michi deus tribuens omnia. Vix fratre compel
lente suscipiens ait. Gradiamur simul et ad
sociis tuis meis. Dixit iacob. Nosti domi
ne mi quod habeam parvulos teneros et oves
et boves fetas mecum quas si plus in ambulan
do fecero laborare morientur in ea die cuncti
greges. Pecus tamen dominus meus ante servum
suum. Ego paulatim vestigia eius sequar
sicut videro parvulos donec veniam ad
dominum meum in seyr. Respondit esau. Oro
te ut cepo populo qui mecum est saltem socii
remaneant vie tue. Non enim quid necesse
hoc mihi indigeo ut inveniam gratiam coram
domino meo.
Reversus est illa itaque die esau in ire
quo venerant in seyr venit in socoht
ubi edificata domo et fixis tentoriis ap
pellavit nomen loci illius socoht id est tabernacula
Transivit in salem urbem sicci
morum que est in terra chanaan postquam
reversus est de mesopotamia sirie iuxta oppi
dum. Emitque partem agri in qua fixerat
tabernacula a filiis emor patris sicchem
centum annis. Et erecto ibi altari invo
cavit super illud fortissimum deum israel. Egres
sa autem dina filia lie ut videret mulie
res regionis illius. Quam cum vidisset
sicchem filius emor evei principes terre
illius adamavit et rapuit et dormivit cum
illa vi opprimens virginem et conglutina
ta est anima eius cum ea tristemque blan
ditiis declinavit. Et pergens ad emor pa
trem suum accipe inquit michi puel
lam hanc coniugem. Quod cum audisset
iacob absentibus filiis suis et in pastu oc
cupatis pecorum silvit donec redirent
Egresso autem emor patre sicchem ut
loqueretur ad iacob ecce filii eius ve
niebant de agro. Audito quod accidit
irati sunt valde eoque fedam rem operatus est
in israhel et violata filia iacob rem
illicitam perpetrasse. Locutus est itaque eum

Nō dimittam te
Ar ille
iacob
ad faciem
XXIII
posse
in spiritu meo
iacob
habitavit
XXIII

filij

agmor arcos. Siechem uero adhesit anne filie ire. Dixitq; ad patrem & fratres eius. Date mihi puellam istam uxorem. Cumq; audisset iacob uiolatam filiam suam. filios autem suos cum armento foris habere uoluisset. siluit donec illi reuerterentur. Egressus est autem ad eum ad locum ubi erat. Emmor pater siechem antequam filij reuerterentur. Quorum ut primum auditum est. grauiter acceperunt. et indignati sunt nimis. quia fecerat stulticiam in israel. dormiens cum filia iacob. quod non debuit fieri. Locutusq; est eis dicens. Siechem filij mei anima desiderat filiam uestram. quam ut uxorem illi tradatis. precor. Et uos nobiscum habitate. terra coram uobis erit. habitate. negociamini. et possidete eam. Siechem quoq; ad patrem & fratres illius ait. Inueniam gratiam coram uobis. quicquid constituerit pecuniam dabo. augete dotem. et postulate munera. libenter tribuam quecunq; petieritis. Dummodo mihi detis puellam hanc uxorem. Responderunt filii iacob siechem et patri eius emmor in dolo. eo quod polluisset dinam sororem eorum. et locuti sunt. Non possumus facere rem hanc. ut detis sororem nostram homini incircumciso. Nam hoc nobis magnum erit opprobrium. Sed in hoc tantum consentiemus uobis. si uolueritis esse similes nostri. et circumcidatur in uobis omne masculinum. Tunc dabimus et accipiemus mulieres filias uestras. habitabimusq; uobiscum. et erimus populus unus. Si autem circumcidi nolueritis. tollemus filiam nostram & recedemus. Placuit oblatio eorum emmor et siechem filio eius. Et distulit adolescens quin statim quod petebatur expleret. Amabat enim puellam nimis. erat autem cunctis honorabilior domus patris sui. Egressi ergo portam urbis. locuti sunt ad populum ciuitatis suae dicentes. Homines isti pacifici sunt uobiscum. habitare uolunt in terra. et negociantur in ea. Quae spatiosa est lataq; ualde in manus eorum tradita est. filias eorum accipiemus uxores. nostras illis damus. Verumtamen in hoc consentiunt habitare nobiscum. ut simus unus populus. Circumcidamus masculos nostros. secundum legem illorum. Et possessiones eorum & substantia omnium pecorum eorum. quae possident nostra erunt. Consentiamus eis. et habitabunt nobiscum. Acquieuerunt omnes sermonibus emmor et siechem filij eius. Et circumcisa est omnis turba. quicunq; egrediebatur de porta ciuitatis illius. Tertia autem die. quando dolor uehementissimus est uulnerum. duo de filiis iacob simeon & leui fratres dinae. accepta unusquisq; gladio suo. audacter ingressi sunt urbem. interfectisq; omnibus masculis. emmor quoq; & siechem patre. et egressi sunt. tollentes dinam de domo siechem. Quibus egressis. filii iacob ceteri. irruerunt super occisos. et expoliauerunt ciuitatem. ultione stupri sororis. Oues eorum & armenta. asinos. cuncta quae in domibus & in agris erant. et quicquid fuit opulentum. omnes ex eis ceperunt praedam. Parunlos quoq; & mulieres. et uniuersa quae possidere poterant. captiua duxerunt. Quae cum uidissent chanaan & pherezeus habitatores terrae. dixerunt ad iacob. Turbastis me. et odiosum fecistis chanaan & pherezeo habitatoribus terrae huius. Nos pauci sumus. illi congregati percutient me. et delebor ego & domus mea.

Responderunt.

Dixitq; deus ad iacob. Surge ascende bethel habitaque ibi. Fac ibi altare deo qui apparuit tibi quando fugiebas esau fratrem tuum. Iacob ergo conuocata domo sua ait. Abicite deos alienos qui in medio uestri sunt. et mundamini. mutate uestimenta. Surgite. et ascendamus bethel. ut faciam altare deo qui exaudiuit me in die tribulationis meae. et fuit socius itineris mei. Dederunt ergo ei omnes deos alienos. et inaures quas habebant in auribus suis. Quas abscondit iacob subter terebinthum quae erat iuxta sichimam. Profectique inde. terror dei inuasit omnes ciuitates per circuitum. et non sunt ausi persequi recedentes. Venit igitur iacob luz quae est in terra chanaan. quae nunc appellatur bethel ipse & omnis populus cum eo. Edificauitq; ibi altare. et appellauit nomen loci illius. domus dei. Apparuit enim ei deus. quando fugiebat fratrem suum. Eo tempore mortua est nutrix rebeccae. et sepulta ad radices montis bethel subter quercum. quae uocatum est nomen loci illius. Planctus. Apparuit deus autem rursum iacob postquam reuersus est de mesopotamia syriae. benedixitq; ei. et ait. Non uocabitur ultra nomen tuum iacob. sed israel. Vocauitq; nomen eius israel. Dixitq; ei. Ego deus omnipotens. Crescite et multiplicamini. gentes & populi nationum ex te erunt. Reges de lumbis tuis egredientur. Terram quam dedi abrahae & isaac. tibi dabo. et semini post te. Recessit ergo ab eo. In loco ubi locutus fuerat ei deus. Iuxta eum statuit titulum lapideum. libans super eum libamina. et fundens desuper oleum. Vocauitq; nomen loci illius bethel. Egressi autem de bethel. cum adhuc aliquantum terrae restaret. ut ueniretur ephrata. parturiuit rachel. Cumq; laboris grauissimi dolore urgeretur. et periclitari uideretur in partu. dixit ei obstetrix. Ne timeas. habebis & hunc filium. Egrediente autem anima & pro dolore moriente. uocauit nomen filii sui benoni. filius doloris mei. Pater autem appellauit eum. benjamin. filium dextere. Mortua est autem rachel & sepulta est in uia quae ducit ephrata. haec est bethlem. Erexitq; titulum super sepulchrum eius. Hic est titulus monumenti rachel usque in praesentem diem. Egressus inde tabernaculum fixit trans turrem gregis. Cumq; habitaret in terra illa. abiit ruben & concubuit cum bala concubina patris sui. Quod illi nuntiatum est. Fuerunt autem filii iacob duodecim. filii liae. primogenitus ruben. deinde simeon. leui. iuda. issachar. zabulon. filii rachelis. ioseph & benjamin. filii bale

XXXV

XXVI

XXXVI

gnetum. filii eliphaz anath elyeguel & asser
hi filii iacob qui nati sunt ei in mesopotamia
syrie. Venit eam adhuc iacob patrem suum in ma
bre ad uxitatem arbe hec est ebron in qua peregri
nati sunt abraham & sara. complete sunt dies vite
ei centum octoginta anni. quibus finitis consu
mptus est
atq; mortuus est. appositusq; populo suo senex
& plenus dierum. et sepelierunt eum esau et
iacob filii sui.

Hec est itaq; generatio esau. qui est edom. Esau
accepit uxores de filiabus chanaan ada
filiam elon etbei eoolibamam filiam ane
filii sebeon et nei. basemat quoq; filiam ys
mael sororem nabaioth. Peperit autem ada
eliphaz basemat quoq; genuit raguel Eoli
bama edomitis. et elom et core. hi filii
esau qui nati sunt ei in terra chanaam. Tu
lit autem esau uxores suas de filiabus chanaan
& filios. filiasq; omnes animas domus sue. greges
quoq; & armenta cunctaq; iumenta que
habuit in terra chanaan. & abiit in alterum regionem rece
dens a facie iacob fratris sui. Diutes enim erant.
nec poterant simul habitare nec poterat eos terra
susti nere propter multitudinem gregum. habitabatq; esau
in monte seyr. ipse est edom. Hec sunt autem
generationes de stirpe seyr in monte seyr. &
nomina filiorum eius. eliphaz filius ada
uxoris esau. raguel quoq; filius basemat
uxoris eius. fuerunt q; filii eliphaz. theman
omar sepho & gatam & cenez & core. Ga
tam autem & concubina eliphaz filie esau que
peperit ei amalec. hii sunt filii ate uxoris esau
hii autem raguel nahath & zara & semma
& mage. hii filii basemat uxoris esau.
quos genuit esau. Hii autem filii oolibama filie ane filie
beon & esau quos genuit esau. iehus. & ihelon & core.
hii duces filiorum esau. filii eliphaz primogeniti esau. dux theman dux oma
rum. dux sepho. dux cenez dux core. dux gata
dux amalec. hii filii eliphaz in terra edom. hi
filii ate. hii quoq; filii raguel filii esau.
Dux nahath. dux zara. dux semma. dux
mage. hii duces de raguel. in terra edom. hii
filii basemat uxoris esau. Hii autem filii oolibama
uxoris esau filie ane filie beon. dux iehus. dux
ihelon. dux core. hii duces de oolibama filie
ane uxoris esau. hii filii esau & hii duces
eorum. ipse est esau pater idumeorum. hi
habitaverunt in terra seyr. hec nomina
duces horum. lotham & sobal & sebeon & a
nan. & ison & heser. & disan. hii duces horum
filii seyr in terra edom in principatibus suis.
Filii autem lotham. thamna. & erit filii
sobal alian. & manahet. & ebal. & sephi & onã
& hii filii sebeon aiam & ana. hic est ana
qui invenit aquas calidas. in solitudine
cum pasceret asinos sebeon patris sui. Ha
buit q; filium videlicet filiam oolibama.

Erubi filii eliphaz in terra chanaan. & eorum
& iaalam & core. filii esau quos genuit ei uxor
chanaam. Habuit autem filios. hus & isan.
& ieglom & horrorum. Duces horum de
obal. de seyr. & eon. & ana. & dison. & de
eser. & disan. hii duces horreorum qui
nati sunt in terra seyr.

Regesautem qui regnaverunt. in terra
edom antequam haberent. regem filii
israel fuerunt. bale filius. & nomen
urbis eius dinaba. Mortuusq; autem bale filii
regnavit pro eo iobab filius zare de bosra. Cui
mortuo
mortuo regnavit pro eo asom de terra themanorum. Hoc quoq;
mortuo regnavit pro eo adad filius. badad qui percussit ma
dianitam in regione moab. nomen urbis eius auid. Cuius mortuo fuit
regnavit pro eo semla. de masreca. Hoc quoq;
mortuo regnavit pro eo saul de rohoboth
Cuius mortuo obiit. successit in regnum balu
anan filius achobor. Isto quoq; mortuo regna
vit pro eo adad. nomen urbis eius fau. & appellabi
tur uxor illius meetabel filia matred filie
mezahab. Ergo nomina ducum esau in
cognationibus & locis & vocabulis suis. duxthe
mana duxalua. duxiecheth. duxoolibama
duxela & duxfinon. duxcenez. duxthemã
duxmabsar. duxmagdiel. duxiram. Hi du
ces edom habitantes in terra imperii sui. ipse
est pater idumeorum. Habitabat autem
iacob in terra chanaan in qua peregrinatus est
pater suus. Hec sunt generationes eius.

XXXVII

Ioseph cum esset decem & septem annorum. pascebat
gregem cum fratribus suis. cumq; puer
esset cum filiis bale & zelphe uxorum patris
sui accusavit pater eorum crimine pessimo ad illos. Israel autem diligebat ioseph fi
lium suum de omnibus filiis suis. quia videlicet filius senectutis genuisset eum
& fecerat ei tunicam polymitam. Videntes autem fratres eius quia pater
eum plus amaret cunctis & nec quicquam pote
rant ei pacifice loqui. Accidit quoque ut nocte
quadam somnium referret fratribus suis. quod esset huiusmodi. Putabam nos
ligare manipulos in agro & quasi manipu
lum meum starem. vosq; manipulos me
os circumstare. & adorare manipulum meum
dixerat. Responderunt fratres eius. Numquid
rex noster eris aut subjiciemur ditioni tue. hoc
ergo causam invidie eorum fomitem unum
fuisse. Alium quoque vidit somnium quod
narrans fratribus ait. Vidi per somnium quasi so
lem & lunam & stellas undecim coram me adorare
me. Quod dum patri suo & fratribus retulisset
increpavit eum pater dicens. Quidnam
sibi vult somnium quod vidisti. Numquid ego & ma
ter tua & fratres tui adorabimus te super

cum. Iuuabant igitur eū fratres sui pariter ro-
mentis ferè omnibus. Cumq; fratres illius impa-
tientes gregibus pascendis interessent inuicem
mixti: dixerunt ad eum fratres sui. Quo respondente
pabulum quærebant se: ait illis. Quid facitis? Cognitum
est enim a quibusdam fratribus eorum in loco qui dicitur
Dothaym. Quod cum audissent: insidiabantur ei. Et
antequam occideret: cogitabant de eo. Ecce somniator
venit. Venite: occidamus eum: et mittamus in puteum
antiquum: et dicamus fera pessima devorauit eum:
videamus quid illi prosint somnia sua. Hæc audiens
Ruben conabatur liberare eum de manibus eorum:
dicebat: Non occidatis animam eius: nec effundatis
sanguinem: sed proicite eum in puteum hunc qui
in deserto est: manus autem super eum ne mittatis:
volebat scilicet eripere eum de manibus eorum: et
reddere patri suo sospitem. Igitur ut venit ad fratres
suos: nudauerunt eum tunica talari et polymita: et
mittentes eum in lacum veterem: qui aquam non habebat
sedebant ad manducandum panem. Cumq; procul
aspexissent Ismaelitas: properantes de Galaad cameli-
sorum portantes aromata: et resinam: et stacten negotium
Aegyptum deferentes: dixit Iudas fratribus suis. Quid
nobis prodest si occidamus fratrem nostrum: et celare-
mus sanguinem eius? melius est ut non polluamur: fra-
tres nostri sumus: caro nostra non polluantur. Acquie-
scentibus fratribus: et prætereuntibus negotiatoribus:
extrahentes eum de cisterna: et eleuantes: vendiderunt
eum Ismaelitis viginti argenteis: qui duxerunt eum in
Aegyptum. Reuersus igitur Ruben ad cisternam: non
inuenit puerum: et scissis vestimentis: reuersus ad fra-
tres: ait. Puer non comparet: et ego quo ibo? Tulerunt
autem tunicam eius: et tinctam sanguine hœdi quem occide-
rant: miserunt qui ferrent ad patrem: et dicerent. Hanc
inuenimus: utrum tunica filii tui sit an non? Quam cum
agnouisset: ait. Tunica filii mei est: fera pessima comedit eum:
bestia deuorauit Ioseph. Scissis igitur vestimentis: et
indutus cilicio filium lugebat multo tempore. Congregati
autem omnes filii eius: ut consolarentur eum: dolorem pa-
tris nolebat consolationem recipere: sed

descendam ad filium meum lugens in infernum. Et
dum illo perseuerante in fletu: Madianitæ
venditum Ioseph in Aegypto
Putiphar eunucho Pharaonis magistro militiæ.

Factum est autem in tempore illo: ut descendens Iudas a fratribus
diuerteret ad virum Odollamitem nomine
Hiram. Vidit ibi filiam hominis Chananæi
nomine Sue: accepta in uxorem: introiit ad eam. Quæ concepit: et peperit filium: vocauitq; no-
men eius Her. Rursus concepto: fœminatim filium
nomine Onan. Et rursum: Et ecce filium: quem appellauit Sela. Quo nato pa-
rere filium ultra cessauit. Dederat autem Iudas uxorem primogenito suo Her: nomine Thamar.
Mortuus est autem primogenitus Iudæ coram Domino: et occisus est a Domino. Dixit ergo Iudas ad
Onan filium suum: Ingredere ad uxorem fratris tui: et
sociare illi: ut excites semen fratri tuo. Ille autem
sciens non sibi nascitura filios: introiens ad uxorem fratris sui: semen fundebat in terram: ne
fratri nascerentur. Displicuit ergo coram Domino quod faciebat: et
hunc quoque percussit. Dixit ergo Iudas Thamar nuru sua: Esto
uidua in domo patris tui: donec crescat Sela
filius meus. Timebat enim: ne et iste moreretur
sicut fratres eius. Quæ habitauit in domo patris sui. Cumque plures
dies transissent: mortua est filia Sue uxor Iudæ. Quæ post luctum ob-
latæ sunt ei a tondentibus oues suas Thamnam cum Odollamite
Adulla patre suo. Quod cum nuntiatum esset Thamar: quod socer ascenderet in Thamnam ad
tondendas oues suas: deposuit viduitatis habitum: et assumpsit ornatum meretricium: et
sedit in bivio itineris quod ducit Thamnam. Eo quod crescente Sela non esset ei
copulata uxorem. Quam cum vidisset Iudas: æstimauit
fore meretricem. Opperiebatur enim
mulier sum. Nec noscebatur. Ingredi ad
eam ait. Dimitte me: ut dormiam tecum. Nesciebat enim quod nurus sua esset. Quæ respondit
dabis mihi fiduciam quod tecum dormiam? Dixit. Mittam tibi hœdum de gregibus. Rursum ait. Dabis
mihi pignus: donec mittas? Dixit. Quod tandem tibi hœdum de gregibus. Rursum ait. Quale
vis pignus dabo tibi? Respondit. Annulum tuum et armillam: et baculum quem
manu tenes. Dormiuit cum ea: et concepit
mulier: et surgens abiit: et posito habitu
quem assumserat: induta est viduitatis
vestibus. Misit autem Iudas hœdum per
eundem sum odollamitem: ut reciperet pig-
nus quod dederat mulieri. Qui cum non in-
misceam interrogaret homines: Ubi illa
dicit mulier quæ sedebat in bivio? Respon-
derunt: non fuit hic locis istis meretrix
Reuersusque ad fratres dixit eis: Non inueni eam

ausme cum miserecordiam, ꝙ suggerens plat
monitrix ocurat me visto ascere. qua fur
am subtilissim vtru hebreorum. abie
innocens vita cum multissimis. Vivens spi
ritum magister. spiritu fur. Ergo ubi
somnium q̄ habuer tra cam tu furune
sup eap̄ meam. tuum no cam stroqe fur
exercissit potare me omnes abol qui fur
scripsit ad me sp̄ qui eore. exco. ꝛ. ofspo
rio sep. Hec ce interpetatio somniu tri
ad eum. tres adhuc dies sunt. postqua
autem exp̄ssum ac sit pincer tem
cruce ag cetibunt volucres carnes tu
al. Septem dies restant ita ꝙ sumonis eme
Quarta aut̄ genit̄ quum puer sint
recordat̄ festiuitatis magistri pincerna
pistorum primapis. restituit pincer
nis suum vt porrigeret. regi poculum
alter suspendit. ut pabula volucres edor
rent carnes. pauerti necdat. pluvent. tri
sticerem by. ptens. spositus pincerna
rum obtinuit interpres sin.

Post duos annos. vidit pharao som
pnium. Putabat se stare sup flu
minis quo ascendebant septem boues
pulcre et emisse nimis. a quis pascebantur
in ripis. alie quoq; septem
emergebant de flumine feree et
macie pascebantur in ripa amnis ripa
in oas steterunt. hi boues enim meq; alg
quarum in una specie et colore virtus corpo
rum erat. Legge fuerus pharao. in sin
uantur. aut vidi alterum somp̄nium
Septem spice pullulabant. in culmo
uno plene. atq; formose. Alie quoq; se
ptem spice tenues et q̄ fuste ureo in culmo ore
bantur. Quorum tenues comedebant ple
nas. Quod cum pharao audisset. Exurgens
oportuit. et rursum dormiens. p
cum pullulantium. Exurgens pharao
opinatus quo tenebr facto mane pauore p̄tur
batus misit p̄ omnes coros. egypti cunctos q̄
sapientes. Ac cum illis narrauit somp̄nium
nec erat qui ea p̄ponere. Tunc demum
magistrum pincernarum magister. ait
confitor peccatum meum. Iratus est
mihi et magistro pistorum. retrusitq;
me ac puerum principis militum. Vbi
que nocte vidimus somp̄nium p̄ ego
futurum. Erat ibi cum eadem q̄ ma
tinum fumitus. Cui narrantes somp̄
nia audiebamus quicquid postea rei p
bant euentus. Ego enim reddit̄ sum
officio meo. ille suspensus. Ce merce
tatus. abrege imperium euecti
pcepit ioseph. Tot enim erunt ac
plenitudo cta. obtulerunt ei. Cui ille ait
Vnum somnium. nec q̄ quid est ostendit
deus futura p̄tentibus me comcere. ꝛ

Somnium pharaonis

Septem boues pulcre. septem spice plene. septem ubertas
tes anni sunt. Eadem q̄ somnii p
hendunt. Septem quoq; boues tenues et
macilente. q ascenderunt postea et
septem spice tenues et ventu urente peri
re. Septem anni fames futuri. Qui
hoc eorum ope plebi. Hoc septem annis ue
nient fertilitatis magne in omni ter
egypti. Sequentur. Septem. inedie fa
me sterilitatis. ut oblionis tradatur anc
tas. Vetus habundantia. Consumptum
nimium et omnem terram subtrahit. mag
nitudinem p̄teritam inopie magnitudo
Quatenus vidisti secundo ad eandem rei
p̄tem somnium firmitatis. indicium
est. cq fiat sine dilatione. Quia deus impleat
Nunc ergo prudat. virum sapientem
inducat eum p̄ficiat terre Quosti
tuat p̄positos. singulas regiones. quin
tam partem fructuum. p septem annos
fertilitatis. quam nec futuri sint.
congregent in horrea. omne frumentum sub
timoni potestate. conuantur. seruetur
quod ubi. exparuerit future septe
annorum fames. q̄ p̄sumet egyptum. ne
consumetur. ea inopia. Placuit pharaoni
et filium. cunctis ministris suis. locutus
est. Quemquid inuenire potemus
tali virum qui spiritus dei plenus sit
Vnde igitur ad ioseph. Quia ostendit
tibi deus omnia. nec quicquam sapien
tior nec similem tui inuenire potero.
Tu eris sup domum meam. et tuti ori
mperium. cunctus populus obediet
tantum regni solio te precedam. Dixit
ens quoq; rursum pharao ad ioseph. Ecce
o constituite sup universam terram egypti

tu hic. amilum ō manu sua. et vidit imminutum
eius. Vestitus q̄ eum in gl̄a sicut vnū de filiis ei⁹. Cepit
quem amplexari et osculari. Sicut ascendere
stipendium suum. Sic secundum clamare
pone. ut nomine eo. meo genu flectere. ipse
simul ē sarent. similē ē egypti. Vivet quo
q; rex. vivet sep. Ego sum pax mea. ō ego tuo impio
nomine obire quilibet manum aut pedem
nomine tm egypti ingrg. Verum nomen illi
quaerunt. illius nomen. quo vocant eum lingua
egyptiaca. Salvatorem mundi. Dominū. illum
ascendere. fluam fundare. sacerdotes. eloquos. ēg
suscepimus. sep. ad eam egypti ingrimam autem
cū ad eum omni quanto stretes. in hospicium regis
pharaonis tarentur. omne regnū ēgypti. Venit q; fir
mitas septem annorum. finem annone ceperat
te segetes congregate sunt in horrea egypti. Omni
etiam fruges. habundantia nisi gulis ur
bibus ordinē. Tantaq; multitudo fuit tritici ut
haberemus carquaverunt. copiam ensuram ex
cedere. Nam sunt autem filii duo antequam ve
niret fames. quos peperit ascenet filia fuit fa
ret sacerdotis ei⁹ dei. Vocauit q; nomen primo
geniti. obliuiosū. manasse. dicens. Oblivisci me fe
cit deus omnium laborum meorum. et omnis pa
trimonii mei. Nomen quoq; secundi appellauit ephrem
dicens. Crescere me fecit deus in terra paupertatis
mee. Igitur septem anni subtractis
fluerunt. in egypto. Ceperunt venire septem anni
inopie quos ꝑdixerat ioseph. et omnis ō dñe pre
valuit. In cuncta autem terra egypti erat famis
Quae cum esset. clamavit populus ad faraonem
alimenta petens. Qui ille respondit. Ite ad io
seph. q̄cquid dixerit. nob facite. Crescebat
autem cotidie fames. nonnulla ꝑ quinq; io
seph munda horrea. et ubique. omnia terra
cuncta vbi erat egypti. flamellos opplebant fa
mes. Omnes q; pumae. venebant. in egypti
ut mererent cibaria. et malum in opie repareret
Audiens. autem iacob q̄ alimenta venderen
tur in egypto. dixit filiis suis. Quare negli
gitis. Audivi q; triticum venundetur. in egypto
descendite et emite nobis. ne cibaria nos deficiant
muneri. et non consumamur. inopia. Descende
runt igitur fres eius. ioseph. et emerunt fru
mentum. in egypto. benjamin domi remento a
iacob quia dixerat. filium eius. ne forte mitteret
quoquam patruus. malum ingressi sunt. terra
egypti cum aliis. quippe bant armentum
Erat autem fames in terra chanaan. et ioseph pa
ebat egypti. ad quem illius universum frumenta popu
lus ingrediebantur. Cum q; ad eum venirent
simul. agnovit eos. quasi alienos. durius
loquebatur. in interrogans eos. Unde venistis. qui
responderunt. De terra chanaam. ut emamus
victui necessaria. ut emamus. victui ne
cessaria. Et tamen fres eius agnoscens. no
eis agnitus esset. Recordatus somniorum
quae olim de eis viderat. Exploratores estis ut
videatis nuditatem terre venistis. Quibus respondent
Non ita domine. sed ut servi tui venerunt. ut eme
rent victui. Omnes filii sumus unius viri pacifici
nemini sumus. nec quicquam famulatus ma
chinantur mali. Quibus ille respondit. Aliter
se habet veritas. Nudare terram venistis ut
videatis. duodecim fratres sumus filii
unius. in terra chanaam minimus
cum patre nostro et alius non est. Hoc audito
locutus ille exploratores esse nos clamitat
Hoc indicio experimentum capiam vestri. Vivit
pharaonis. dicit. Quia nisi frater vester
venerit quem habetis. Quicumque egressus fuerit
de his finibus. non revertetur ad vos. Mittite ex
vestrum et adducat fratrem suum. Vos autem
eritis in custodia. ut probentur sermones vestri
si mentimini. Sin autem non mentiti
estis. Per salutem pharaonis exploratores
estis. Tradidit eos custodie
tribus diebus. Quibus expletis. educit
eos et ait
Facite quod dixi. et vivetis. Deum enim
timeo. Si pacifici estis. frater vester unus teneatur
in carcere. vos autem habitate et ferte fru
menta. domibus vestris. Fratrem autem
adducite minimum ad me. ut possim ve
stros probare sermones. Et non morian
ni fecerunt ut dixerat. et locuti sunt
ad invicem. Merito hæc patimur quia pec
cavimus in fratrem nostrum. videntes angustia
animæ eius. nec audivimus. deprecantem nos.
Ideo advenit super nos
tribulatio. Cumq; unus ex eis
diceret ad illos. Nonne dixi vobis. nolite peccare
in puerum. et non audistis me. sanguis ejus
ex quiritur. Nescichebant autem q̄ medius ioseph
esset. loquebatur. adeos. Conversusq; a se. plan
xit. Reversusq; est ad eos. et locutus est
eis. Tollens ex eis symeon
et alligans illis presentibus. misit ministris ut
implerent. sacos eorum triticio. et ponere
aut pecunias singulorum in saccis. et
dari sibi cibaria in via. Qui fecerunt ita.
Illi portantes frumenta asinis. profecti
sunt in domum suam. Unus autem sacculum
aperuit. ut daret pabulum in diversorio. et vidit pecuniam
more sacculo. dixitq; fratribus suis. Reddita est
pecunia. En habet in sacco. Obstupefacti
et conturbati dixerunt ad invicem. Quid nam est
hoc q; fecit. nobis deus. Venientesq; ad
jacob patrem suum in terra chanaan. enarrave
runt omnia quae acciderant sibi dicentes
Locutus est nobis homo dominus terre. et putavit
nos exploratores esse regionis suae. Responde
imus pacifica simus. nec ullas insidias molimur in fra
tres. Duos cum fratre nostro patre genuimus. Unus
unus non est. et minimus. cum patre nro
remansit in terra chanaan. Quam. ꝑ pau
cis stans. fratrem ut mittamus. admonuere. et quod

XLIII

XLIIII

autem ioseph dispensatori, iussit hic dicens
simplex saccos eorum frumento possimo capere
pone pecuniam singulorum in summitate sacci. Scyphum autem meum argenteum pone in ore sacci iunioris cum pretio frumenti. Et iuxta mandatum ioseph impletum est. Cumque primo diluculo dimissi fuissent cum asinis suis. Iamque urbem egressi
non processerant passuum. Tunc ioseph accersito dispensatore domus sue inquit Surge
persequere viros. Et comprehensis dicito. Quare reddidistis malum pro bono. Scyphum quem furati estis sine dubio bibit dominus meus in eo
quo augurari solet. Pessime rem fecistis
Et ille ut iusserat comprehensis protinus
locutus. Quare sic loquitur dominus noster. Absit hoc a nobis ut tale facinus
admittamus. Pecuniam quam invenimus
in summitate saccorum reportauimus ad terram
Chanaan. Quomodo ergo sequitur furati de
mus de domo domini tui aurum aut argentum. Apud quemcumque inventum fuerit ex
his omnium tuorum morietur. et nos serui
eius dominum. Quid ait? Fiat iuxta sententiam vestram. Apud quem fuerit inventus ipse sit seruus meus. Vos autem eritis
innocui. Itaque festinato deponentes sar
cinas saccos aperiunt singuli. Incipiens a maiore usque ad minimum. Inuenit scyphum in sacco beniamin. At illi scissa ueste, one
rati sarcinas asini reuisse ad urbem. Primus quidam cum filiis ingreditur
ciuitatem. Nox diem omnem loco abierat
omnes quantum cum intenta parte cernit. Quid ille autem sic agere nolunt. Interrogauit quenam sit similitudo tam magnanimi sententia. Annuas atque respondeat mihi quid tanto mone. Et quidloquemur aut
unde poterimus obtendere. Deus inuenit
iniquitatem seruorum tuorum. Ecce nos
famulus domini mei. Nos scilicet qui
inuentus est scyphus. Respondit absit
me ut sic agam. Qui furatus est scyphum ipse
sit famulus meus. Vos autem abite libere ad
patrem nostrum. Iuxta autem primus quidam ostiarius. Ego omnino ni-
hil quod
us. Interrogate. Huius nos habemus pecu
niae fidem. Nos respondimus dominum
Est nobis pater senex puer parvulus q
in senectute illius natus est. Cuius uterinus
natus frater omnium ejus solum hab
uit mater. Hunc ille tenere diligit. eum. dun
taxat. Iussimus. Adducite eum. Admisit
ponam oculos meos super illum. Suggessimus domino meo non posse puerum re
linquere patrem suum. Si enim illum

Surge

Reuertuntur

Accedens

primus

dimiserit morietur. Dixitque famulus. Si
quis tenetur furti unius non habeamus non
nobis amplius faciam. Ego in mea domo ser
uo. Discedite ad familiam tuam pa
trem nostrum. Iuxta quod locutus est dominus. Et dimittite fratrem
nostrum tenete non parcimus tenere
mus. Non possumus. Si fuerit
minimus discedere non impune fiet
mortis. Alioquin ille absente non
auremus uidere faciem eius. Ille re
spondit. Vos estis qui genuistis in
uros mea. Ecce ille est unus de uobis
huc non
est bestia —— obnoxius
pater. Simulenter scitum aliquid
omnia angent. Doleant canos meos
cum moerore. Adducetis. Igitur sum
mo ne
uo abierunt. Ad patrem suum
et puer de filia cananea illius est. Qui
anima pendet. Vbi ergo uos de no
bis iam moneri et doleo famulum
canos cum moerore adducetis. Ego pro
fugus sum qui meam hanc recepi
sitemet spopondi dicens. Nisi duxe
rem eum peccati rei ero in patrem me
um omni tempore. Quia ergo sic
tus quiesco manere pro puero
ne ascendat ad fratres suos. Ponam
posthumus uitulus pater cum ad centum pueri
ne clamauit. Et ecce ostium patet mi
um reus. Assistam. Non deprimit ul
la ioseph nisi eorum afflictibus. Ni
propter uos egressus sum famu
lus meus alienus. Agnitionem mutuae
leuauit quo cum audi
erunt egypti. omnes quotus pharao
nis erat fratres. Ego sum. ioseph debi
tum meum tuum. Nec potuerunt respo
dere fratres. Summo terrore. Atque
ille clamat. Accedite quid admo
accessissent. Ego sum ait ioseph frater
uester quem uos uendidistis in egyptum. Nolite timere nec uobis durum de uestra
quem uendidistis in has regiones. Salu
tem uestram misit me deus ante uos
egressum. Biennium enim est quod fa
mes in terra. Quinque adhuc anni restant q
bus arare non
queant. nec messem. Praemisit
me deus ut reliquum uobis in terra
adquiescendum. Valde potest. Non uos
silio sed ipse uoluntate. Misericor
quit me quasi patrem. Festinate et ite ad
patrem meum. Dicite ei. Hanc dat
filius ioseph. Deus me fecit dominum uni
uersae terrae egypti. Descende ad me. Nec more

XLV

et habitabis in terra gessen erisque iuxta me tu et filii
tui et filii filiorum tuorum oves tue et armenta
et universa que possides. ibique te pascam. ad-
huc enim quinque anni residui sunt famis ne
et tu pereas et domus tua et omnia que possides. En
oculi vestri et oculi fratris mei beniamin vident quod os me-
um loquatur ad vos. Nuntiate patri meo
universam gloriam meam et cuncta que vidistis
in egipto. festinate et adducite eum ad me.
Cumque amplexatus recidisset in collum beniamin
fratris sui flevit illo quoque flente similiter
super collum eius. osculatusque est omnes fratres suos
et ploravit super singulos. Post que ausi sunt
loqui ad eum.

Auditumque est et celebri sermone vulgatum in
aula regis venerunt fratres ioseph et ga-
visus est pharao atque omnis familia eius.
Dixitque ad ioseph ut imperaret fratribus suis dicens.
Onerantes iumenta ite in terram chanaan et tollite
inde patrem vestrum et cognationem et venite
ad me. et ego dabo vobis omnia bona egip-
ti ut comedatis medullam terre. Precipe etiam
ut tollant plaustra de terra egipti ad sub-
vectionem parvulorum suorum ac coniugum.
ac dicito. Tollite patrem vestrum et properate quan-
tocius venientes. nec dimittatis quicquam
de supellectili vestra. quia omnes opes egip-
ti vestre erunt. Feceruntque filii israel ut eis
mandatum fuerat. Quibus dedit ioseph plau-
stra secundum pharaonis imperium et ci-
baria in itinere. Singulis quoque proferri iussit bi-
nas stolas. beniamin vero dedit trecentos ar-
genteos cum quinque stolis optimis. tantumdem
pecunie et vestium mittens patri suo
addens et asinos decem qui subveherent ex
omnibus divitiis egipti. et totidem asinas
triticum in itinere panesque portantes. Di-
misit ergo fratres suos et proficiscentibus ait. Ne
irascamini in via. Qui ascendentes ex egipto
venerunt in terram chanaan ad patrem suum
iacob et dixerunt ei. Ioseph filius tuus vivit et ipse
dominatur in omni terra egipti. Quo audito
iacob quasi de gravi somno evigilans
tamen non credebat eis. Illi e contra refe-
rebant omnem ordinem rei. Cumque vidisset
plaustra et universa que miserat revixit
spiritus eius et ait. Sufficit michi si ad-
huc filius meus ioseph vivit. vadam et
videbo eum antequam moriar.

XLVI Profectusque israel cum omnibus que habe-
bat venit ad puteum iuramenti et
mactatis ibi victimis deo patris sui ysaac
audivit eum per visionem noctis vocantem
se et dicentem sibi. iacob. iacob. Cui respondit. Ad-
sum. Ait illi deus. Ego sum for-
tissimus deus patris tui. Noli timere et descen-
de in egiptum. quia in gentem magnam
faciam te ibi. Ego descendam tecum illuc et
ego adducam inde revertentem. ioseph quoque
ponet manum suam super oculos tuos.

Surrexit autem iacob a puteo iuramenti
et tulerunt eum filii sui cum parvu-
lis et uxoribus suis in plaustris que miserat pharao
ad portandum senem et omnia que possederat
in terra chanaan. Venitque in egiptum cum
omni semine suo. filii eius et nepotes eius
filie et cuncta simul progenies. Hec sunt
autem nomina filiorum israel qui ingressi sunt
in egiptum ipse cum liberis suis. Primogenitus
ruben. Filii ruben. enoch et phallu et esrom et carmi.
Filii symeon. iemuhel et iamin et aod et iac-
hin et saer et saul filius chananitidis. Filii
levi. gerson et caath et merari. Filii iuda. her et o-
nan et sela et phares et zara. Mortui sunt autem
her et onan in terra chanaan. Natique sunt
filii phares esrom et amul. Filii ysacar
tola et phua et iob et semron. Filii zabulon sa-
red et elon et iahel. Hii filii lye quos gen-
uit in mesopotamia syrie cum dyna
filia sua. Omnes anime filiorum eius
et filiarum triginta tres. Filii gad sephion et
aggi et suni et esebon et heri et arodi et areli. Filii
aser iemna et iesua et iessui et beria. Sara
quoque soror eorum. Filii beria eber et melchiel.
Hii filii zelphe quam dedit laban lye filie sue et hos genuit ia-
cob sedecim animas. Filii rachel uxoris iacob
ioseph et beniamin. Na-
tique sunt ioseph filii in terra egipti quos
genuit ei aseneth filia putiphare sacerdo-
tis heliopoleos manasses et effraim. Filii be-
niamin bela et bechor et asbel gera et naaman
et echi et ros mophim et ophim et ared. Hii filii rachel
quos genuit iacob omnes anime quattu-
ordecim. Filii dan usim. Filii neptalim asi-
el et guni et ieser et sallem. Hii filii bale
quam dedit laban racheli filie sue et hos
genuit iacob omnes anime septem. Cuncte
anime que ingresse sunt cum iacob
in egiptum et egresse de femore illius absque
uxoribus filiorum sexaginta sex. Filii autem
ioseph qui nati sunt ei in terra egipti anime due.
Omnes anime domus iacob que ingresse
sunt in egiptum fuere septuaginta.

Misit autem iudam ante se ad ioseph
ut nuntiaret ei et occurreret in gessen. Quo cum pervenisset (ut ille occurreret)
iuncto ioseph curru suo ascendit
obviam patri ad eundem locum. Vidensque
eum irruit super collum eius et inter am-
plexus flevit. Dixitque pater ad ioseph. Iam
letus moriar. quia vidi faciem tuam et su-
perstitem te relinquo. At ille locutus est ad
fratres et ad omnem domum patris sui. Ascendam
et nuntiabo pharaoni dicamque ei. Fratres mei

L

XLVII

et omnis patris mei qui in terra erant. Chanaan
venerunt ad me et sunt viri pastores ovium
curam quoque habent ad ea quae habere potuerunt pecora
sua et armenta et omnia quae habere potuerunt ad
duxerunt secum. Cumque vocaverit et dixerit quod
est opus vestrum responderitis. Viri pastores sumus
servitutem ab infantia nostra usque in presens et nos et
patres vestri ad peregrinandum in terram tuam
venimus. Hanc autem dicetis ut habitare possitis
in terra gessen quia detestantur egipti omnes
pastores ovium. Ingressus ergo Iosep nuntia
vit pharaoni dicens: Pater meus et fratres oves eorum
et armenta et cuncta quae possident venerunt de terra
Chanaan et ecce consistunt in terra gessen. Extremos
quoque fratrum suorum quinque viros statuit coram
rege. Quos ille interrogavit quid habitis operis. Res
ponderunt: Pastores ovium sumus servitutem
et nos et patres nostri ad peregrinandum in terra tua
venimus quoniam non est herba gregibus servorum
tuorum in gravescentem famem in regione Chana
an petimus ut esse iubeas servos tuos in terra
gessen. Dixit itaque rex ad Iosep: Pater tuus et fra
tres venerunt ad te terra egipti optima est in
conspectu tuo et in optimo loco fac habitare eos
terram gessen. Quod si nosti esse in eis viros industrios
constitue illos magistros pecorum meorum.

Hostiis introduxit Iosep patrem suum ad
regem et statuit eum ante eum. Quibus dicens
illum: Et interrogatus ab eo quod sunt dies an
norum vite tue respondit: Dies peregrinationis
mee centum triginta annorum sunt parvi et
mali et non pervenerunt usque ad dies patrum
meorum quibus peregrinati sunt. Ab hoc dicto re
ge egressus est foras. Iosep vero dedit possessionem
in egipto in optimo terre solo cum meses ut precepit
faraon et alebat eos omnemque domum patris
sui prebens cibaria prebens singulis. In toto enim
orbe panis deerat et oppressit fames terram ma
xime egiptum et Chanaan. Quibus omnem pecu
niam congregavit pro venditione frumenti et intulit eam
in erarium. Cumque defecisset emptoris pecu
nia venerunt cuncta egiptus ad Iosep dicens: Da
nobis panes. Quare in omnium coram te deficiente
pecunia? Quibus ille respondit: Adducite pe
cora vestra et dabo vobis pro eis cibos si pretium non
habetis. Quae cum adduxissent dedit eis ali
mentum pro equis et ovibus et bobus et asinis. Sustentavit
quoque illo anno pro commutatione pecorum. Ven
erunt quoque anno secundo et dixerunt: Ei
non celabimus domino nostro quod deficiente pecu
nia et pecora simul defecerunt. Nec clamato est
quod absque corporibus et terra nichil ergo habemus
Cur ergo in oculis tuis dentur et nos et terra nostra tu
ierimus. Emo nos in servitutem regiam et pre
be semina ne perimente cultore redigamur fratrem
in solitudinem. Erant igitur Iosep omnem terram
egipti venditionibus singulis possessionem

suas pro magnitudine famis subiecit quoque eam
faraoni et cuncto populo eius a novis
finibus terminis egipti usque ad extremos fines
eius. Preter terram sacerdotum quae a rege fuerat
erat tradita eis. Quibus et statuta cibaria ex
orreis publicis prebebantur et ideo non
sunt compulsi vendere possessiones suas. Dixit
ergo Iosep ad populos: En ut cernitis certum
vestrum et vos et famo possidet. Accipite semi
na et serite agros ut fruges habere possitis.
Quintam partem regi dabitis quattuor re
liquas dabo vobis in sementem et in cibos fami
lis et liberis vestris. Qui responderunt: Salus
nostra in manu tua est. Respiciat nos tam gen
tum dominus noster et loci servemus regi. Exe
ro tempore usque in presentem diem minu
sa terra egipti regibus quinta pars solutum
et factum est quasi in legem absque terra sacerdotali
quae libera ab hac conditione fuit.

Habitavit ergo Israel in egipto i. in terra ges
sen et possedit eam auctus quoque est et multi
plicatus nimis et vixit in eam decem et sep
tem annis. Factique sunt omnes dies illius
vite centum quadraginta septem anno
rum. Cumque approximare cerneret mortis
diem vocavit filium suum Iosep et dixit
ad eum: Si inveni gratiam in conspectu tuo pone
manum tuam sub femore meo et facies mi
hi misericordiam et veritatem ut non sepeli
as me in egipto sed cum patribus meis
et auferas me de hac terra condasque in sepulcro
maiorum. Cui respondit Iosep: Ego faciam
quod iussisti. Ille vero ergo inquit michi. Quo
iurante adoravit Israel deum conversus ad lectu
lica pro.

Hisita transactis nuntiatum est Iosep quod
egrotaret pater eius. Quia assumptis duo
bus filiis manasse et effraim ire perrexit. Dictum
quoque est senii: Ecce filius tuus Iosep venit ad te.
Cum confortatus sedit in lectulo et ingresso
ad se ait: Deus omnipotens apparuit michi
in luca quae est in terra Chanaan. Benedixit quoque michi
et ait: Ego te augebo et multiplicabo et faciam
in turbas populorum. Dabo quoque tibi terram hanc
et semini tuo post te in possessionem sempiternam.
Duo igitur filii tui qui tibi nati sunt
in terra egipti antequam huc venirem ad te
mei erunt effraim et manasses sicut rubem
et simeon deputabuntur michi. Reliquos autem
quos genueris post eos tuerunt et nomine
fratrum suorum vocabuntur in possessio
nibus suis. Michi autem quando veniebam
de mesopotamia sine mortua est rachel in
terra Chanaan in pro itinere erat quoque unum
tempus et in gradiebam effratam et sepelivi eam
iuxta viam effrate quae alio nomine ap
pellatur bethlehem. Videns autem filios

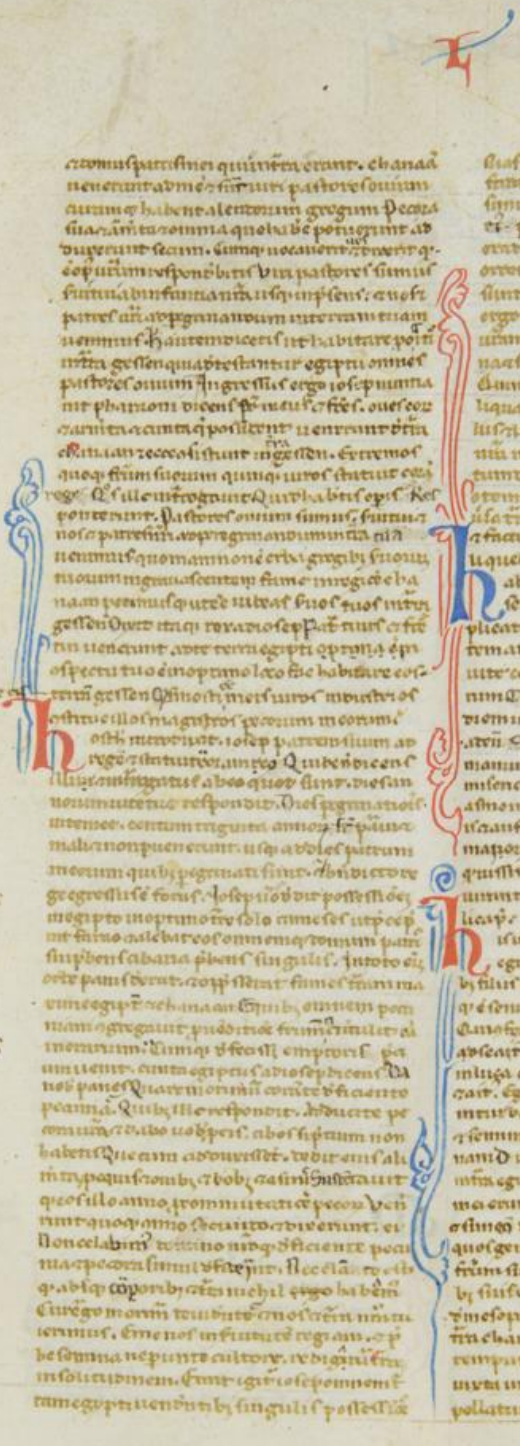

XLVIII

XLIX

sum. Quod cernens Iosep ruit super faciem patris flens
et osculans eum precepit servis suis medicis ut aro-
matibus condirent patrem. Quibus iussa explentibus
transierunt quadraginta dies. Iste quippe moxe-
rat cadaverum conditorum. Fleuitque eum egiptus sep-
tuaginta diebus et expleto planctus tempore locutus
est Iosep ad familiam Faraonis. Sum veni gratiam in con-
spectu vestro loquimini in auribus Faraonis eoque pa-
ter meus adiuravit me dicens. En morior in se-
pulcro quod fodi mihi in terra chanaan sepeliesme
ascendam igitur et sepeliam patrem meum ac
revertar. Dixitque Faraon ascende et sepeli patrem tu-
um sicut iuratus es. Quo ascendente uerunt
cum eo omnes senioes domus Faraonis cum quoque
maiores natu terre egipti domus Iosep cum fratribus
suis absque parvulis et gregibus atque armentis que
dereliquerant in terra gessen. Habuitque in co-
mitatu currus et equites et facta est turba non
modica. Venerunt quoque ad aream athac que sita est tra-
ns iordanem ubi celebrantes exsequias planctu
magno impleverunt septem dies. Quod cum
uidisset habitatores terre chanaan dixerunt
planctus magnus est iste et ideo appellaverunt
ut nomen loci illius planctum egipti fecerunt
ergo filii iacob sicut preceperat eis et portantes
eum in terra chanaan sepelierunt eum in spe-
lunca duplicem quam emerat abraham
cum agro in possessionem sepulcri ab effro
etheo contra faciem mambre. Reversusque est
Iosep in egiptum cum suis fratribus et omni com-
mitatu sepulto patre. Quo mortuo timen-
tes fratres eius et mutuo colloquentes ne forte sit
in memor iniurie quam passus est et redeat no-
bis malum omne quod fecimus mandaverunt ei
Pater tuus precepit nobis antequam moreretur ut hec
tibi verbis illius diceremus. Obsecro ut obliu-
scaris scelerum fratrum tuorum et peccati atque
maliciae quam exercuerunt in te. Nos quoque
oramus ut servo dei patris tui dimittas iniqui-
tatem hanc. Quibus auditis fleuit Iosep. Ve-
nerunt quoque ad eum fratres sui proprium in terram. Ado-
raverunt et dixerunt Servitium sumus. Quibus
ille respondit. Nolite timere. Numquid dei possu-
mus resistere voluntatem. Vos cogitastis de
me malum et deus vertit illud in bonum ut
exaltaret me sicut in presenti iam cernitis et
salvos faceret multos populos. Nolite ti-
mere. Ego pascam vos et parvulos vestros. Con-
solatusque eos et blande ac leniter locutus
est habitavit in egipto cum omni domo pa-
tris sui. Vixitque ex annos et vidit effraim
filios usque ad tertiam generationem. Filii quoque
machir filii nati sunt manasse. Nati sunt
in genibus Iosep. Quibus transactis locutus est
fratribus suis. Post mortem meam deus visitabit
vos et ascendere faciet de terra ista ad terram
quam iuravit abraham et ysaac et iacob

Cumque adiurasset eos atque dixisset deus visita-
bit vos asportate nobiscum ossa mea de loco
isto mortuus est expletis centum decem
ut est in omnibus et conditus aromatibus reposi-
tus est in loculo in egipto. Explicit liber gene-
sis. Incipit liber exodi.

Hec sunt nomina
filiorum israel qui
ingressi sunt in e-
giptum cum iacob
singulis cum domi-
bus suis introierunt
ruben simeon levi
iuda ysachar ze-
bulon et beniamin
dan et neptalim. Gad
et asser. Erant
igitur omnes anime eorum que egresse
sunt de femore iacob septuaginta qui-
que. Iosep autem erat in egipto. Quo mor-
tuo et universis fratribus eius omnique cognati-
one sua filii israel creverunt et quasi ger-
minantes multiplicati sunt ac robo-
rati nimis impleverunt terram. Surrexit
in terra rex novus super egiptum qui ig-
norabat Iosep. Et ait ad populum suum
Ecce populus filiorum israel multus et
fortior nobis est. Venite sapienter et opprima-
mus eum ne forte multiplicetur et sin-
gulariter contra nos bellum addatur in-
imicis nostris expugnatis quoque nobis egrediatur
terra. Proposuit itaque eis magistros operum
affligerent eos hominibus. Edificaverunt
quoque urbes tabernaculorum Faraoni Fitom
et Ramesesi. Quantoque opprimebant
eos tanto magis multiplicabantur et cres-
cebant. Odirantque filios israel et affli-
gebant illucentes eis et ~~[illegible]~~ atque
ad amaritudinem perducebant vitam
eorum operibus duris. Luti et lateris omni-
que famulatu quo in terre operibus premebant
Dixit autem rex egipti obstetricibus he-
breorum quarum una vocabatur sefora
altera sua precipiens eis. Quanto obstetri-
cabitis ebreas et tempus pariendi advene-
rit si masculus fuerit interficite illum
si femina reservate. Timuerunt autem
obstetrices deum et non fecerunt iuxta pre-
ceptum regis egipti sed conservabant ma-
res. Quibus ad se accitis rex ait. Quare
hoc facere voluistis ut pueros reserva-
retis. Quere spondiunt. Non sunt hei-
bree sicut egiptie mulieres. Ipse enim
obstricandi habent scientiam et prius quam
veniamus ad eas pariunt. Bene ergo
fecit deus obstetricibus et creavit populus con-
fortatus quod est minus et quia timuerunt

VI

missit. Dimitte populum meum
ut sacrificet. michi. misereto. Ad
terrestrem vitam. Quasi communis. utrum
pauciores eum cursu pristini fuerit
fletus communis. Audiri non omit
tam. Dixerunt. Deus hebreorum in
currit nos. ut eamus tridui
uium in solitudinem meam et sacrificemus
nostro domino. Nobis videtur accelerat
nobis perditum gregem. Nec ante
rexegipti. Quare movisti populum ab opibus suis. Ire
ad bonum illius terre. Pharao. Multus
populus tuus. Letari. Sicut prius
ipsum arcentes colligant stipulam et
mensuras laterum quas prius face
bant. imponetis super eos nec immi
nuetis quicquam. Vacant enim otio
et clamant. dicentes. Eamus sacrifi
cemus deo. Opprimantur opibus et exple
antur cauti onatque nec sanis ibi mendaciis
abigitur egressi preceptum exactorum
populum. Sic dicat fa
raho tibi nobis paleas. Ite ergo et colligite sibi
bi unde mercedem quam vobis constituimus
quam ipse ordinabitis. populus per
omnem terram egipti. ut colligerent
paleas. Preceptum quoque operum instabat
dicentes. Complete opus vestrum cotidia
num sicut facere solebatis quando da
bantur vobis paleae flagella tantisper
premebantur fustibus filiorum israel. a quibus exac
tores operum dicebantur. Quare non im
plemus lateres sicut prius
nec hesterno nec hodie. Venerunt ergo prin
cipes filiorum israel et querebantur simul
ad faraonem dicentes. Cur ita agis. cur
fures nostros. pallea nobis et latere similiter
imperantur. Ecce famuli tui flagellis cedi
mur et delinquit populus tuus. Otiosi estis otiosi
clamatis. Et ideo sacrificemus domino. Ite ergo
et operamini. Paleae non dabuntur vobis
et reddetis statutum laterum numerum.
Videbantque se pessime filiorum
israel. minuto quoque dicente. non mi
nuetur quicquam laterum per singulos
dies. Occurrerunt. qui moysi et aaron
stabantes. videntes egredientes a faraone.
dixerunt dominus aspiciat. et iudicet. quoniam fe
tere fecistis odorem nostrum coram pha
raone et servis eius et prebuistis gladium

Et locutus est dominus ad moysen. Nunc
videbis quæ facturus sim pharaoni. Dimittet enim
eos. et compellet ipse eos. et emittet
de terra sua.

Locutusque est dominus ad moysen. Ego
dominus. Et apparui abrahã.
ysaac et iacob in deo omnipotente. et nomine
meo adonay non indicaui eis. Pepigi
quoque fœdus cum eis. ut darem illis terram chana
an terram peregrinationis eorum in qua
fuerunt advenæ. Ego audiui gemitum
filiorum israel quo egyptii opprimunt eos
et recordatus sum pacti mei. Propterea dic
filiis israel. Ego dominus. Et educam
vos de servitutibus egyptiorum et liberabo
vos de operibus duris. Et redimam vos in brachio excelso
et in iudiciis magnis. Et assumam vos mihi
in populum. et ero vobis deus. Scietis quia ego do
minus deus vester qui eduxerim vos de servitutibus egyptio
rum. et introduxerim vos in terram super qua le
vavi manum meam ut tradam eam abra
hæ. isaac. et iacob. et dabo illam vobis
possessionem. Ego dominus. Haec locutus est moyses
omnia filiis israel. Qui non acquie
verunt ei. præ angustia spiritus et operis du
rissimi. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Ingredere et loquere ad pharaonem regem
egypti. dimittat filios israel de terra sua. Respondit moyses coram domino. Ecce filii
israel non audiunt me quomodo audiet
me pharao præsertim cum incircumcisus sim labiis.
Locutusque est dominus ad moysen et aaron
et præcepit eis ad filios israel et pharaonem
regem egypti ut educerent filios israel de ter
ra egypti. Isti sunt principes domorum
familiarum suarum. Filii ruben primogeniti is
rahel. enoch et fallu. esrom et charmi. hi sunt co
gnationes ruben filii symeon. iamuhel et
iamin. et iahod. et iachin. et zohar. et saul. fili
us chananitidis. hæ sunt gentes. symeon a
[illegible] nomina filiorum. leui per progenies suas
gerson et caath. et merari. Anni autem vite
leui fuerunt centum triginta septem. fi
lii gerson lebni. et semei per progenies
suas. filii caath. amram et isaar. et he
bron. et oziel. Anni quoque vitæ caath. centum
triginta tres. filii autem. mooli et musi
hi cognationes leui per familias suas. Accepit
autem amram iochabel. patruelem
suam. quæ peperit ei aaron et moysen et
mariam sororem eorum. Anni autem [illegible]

tagenta septem filiis quos ex ea
rore natos legis accepit. filii autem
aaron fuerunt elisabeth
nadab abiu eleazar et ithamar. filii autem chori fuerunt
core et abiasaph hi sunt cognationes chorei
trium. Aaron autem eleazar filium accepit uxorem de filiabus futhiel qui peperit
ei finees. hi sunt principes familiarum leuitarum
per cognationes suas. locutusque est dominus
ad moysen quibus precepit ut educerent filios israel
de terra egypti. hi sunt qui locuti sunt ad
regem egypti ut educerent filios israel
de egypto. ipse moyses et aaron in die qua
locutus est dominus ad moysen in terra egypti
locutus est dominus ad moysen dicens
ego dominus loquere ad
pharaonem regem egypti omnia quecumque
ego loquor tibi. at ille moyses coram domino. En
incircumcisus labiis. quomodo audiet me pharao
et non audiet me. dixitque dominus ad moysen.
ecce constitui te deum pharaonis et aaron
frater tuus erit propheta tuus. tu loqueris
omnia quecumque mandavero tibi ille loquetur ad
pharaonem ut dimittat. et ego indurabo
cor eius et multiplicabo signa et ostenta
mea in egypto. et non audiet vos
et inmittam manum meam super egyptum
et educam exercitum populum meum filios israel
de terra egypti per ultiones grandes. et scient
omnes egyptii quia ego sum dominus
quietem eorum manum meam super egyptum
et educam filios israel de medio eorum
fecerunt ergo moyses et aaron sicut precepit
dominus et ita egerunt

Octoginta autem moyses octoginta annorum aaron octoginta trium quando
locuti sunt ad pharaonem. Dixitque do-
minus ad moysen et aaron. Cum dixerit
vobis pharao ostendite signa. dices
ad aaron tolle virgam tuam et proice eam
coram pharaone et coram seruis eius. et conuertetur in colubrum. Vocati
autem pharao sapientes et maleficos fece-
runt etiam ipsi per incantationes suas egyptia
ca sacramenta quedam similiter. Proiece-
runt quippe singuli virgas suas que conuerse
sunt in colubros. sed deuorauit virga aaron
virgas eorum. Inuentumque est cor pharaonis
durum. et noluit dimittere populum sicut precepit dominus

Dixitque dominus ad moysen. Indura-
tum est cor pharaonis dimittere populum
ad cultum meum. vade ad eum mane ecce
ipse egredietur ad aquas stabis obuius eius ripe
fluminis sumens uirgam que in serpentem
conuersa fuerat. et dices ad eum. dominus deus
hebreorum misit me ad te
dicens dimitte populum meum ut sa-
crificet mihi in deserto [illegible] adhuc
audire noluisti. Hec dicit dominus. In hoc
scies quia dominus sum. Ecce percutiam ui-
rga que est in manu mea super aquam fluminis
et conuertentur in sanguinem. Pisces qui sunt
in fluminibus morientur. et putrescet
fetida aqua et affligentur egyptii. bibere
de aqua fluminis non poterunt. dixitque dominus
ad moysen Dic aaroni tolle uirgam tu-
am et extende manum tuam super aquas egyp-
ti super fluuios eorum et paludes et lacus
et omnem collectionem aquarum erunt
que sanguis et sit cruor in omni terra egypti
tam in lignis quam in lapidibus. Fecerunt
ergo ita moyses et aaron sicut precepit
dominus et elevans aaron virgam
percussit aquam fluminis coram
pharaone et seruis eius. Que uersa est in san-
guinem. Pisces qui erant in fluminibus
mortui sunt. computruitque fluuius ita ut
non possent egyptii bibere aquam fluminis
fuit sanguis in tota terra egypti. Fece-
runt autem similiter malefici egyptiorum in
carminibus suis. et ideo induratum est cor pha-
raonis. nec audiuit eos sicut
preceperat dominus. Iussitque ut transiret
omnis circumiacebat. et foderent
circa fluuium aquam ut biberent. non enim
poterant bibere de aqua fluminis. Im-
pletique sunt septem dies. postquam per-
cussit dominus fluuium. Dixitque dominus ad
moysen. Ingredere ad pharaonem et dices
ad eum. Hec dicit dominus. Dimitte popu-
lum meum ut sacrificet mihi. Quod si nolue-
ris ecce ego percutiam omnes terminos tuos ra-
nis. et ebulliet fluuius ranas que ascen-
dent et intrabunt domum tuam. et cubiculum lectuli tui. et in lectum tuum. et in domos seruorum tuorum. et populi tui. et in furnos tuos. et in
sinus tuos. et super te et super omnes seruos tuos ascen-
dent ranes. Dixitque dominus ad moysen. Dic aaron ut
extendat manum suam super fluuios et
paludes. et educat ranas super terram egypti. Extendit aaron manum suam
super aquas egypti. Et ascendentes ranes operue-
runt terram egypti. Fecerunt autem et malefici
arte sua similiter. Eduxerunt
ranas super terram egypti. Vocauit autem

elisabeth

filius eius de ruina

pharaonem maxima diuitiis egypti

moysen et aaron et dixit eis. Orate dominum ut auferat ranas a me et a populo meo et dimittam populum ut sacrificet domino. Dixitque moyses pharaoni. Constitue michi quando deprecer pro te et pro servis tuis et pro populo tuo ut abigantur rane a te et a domo tua et tantum in flumine remaneant. Qui respondit. Cras. At ille iuxta inquit verbum tuum faciam ut scias quoniam non est sicut dominus deus noster. Et recedent rane a te et a domo tua et a servis tuis et a populo tuo et tantum in flumine remanebunt. Egressique sunt moyses et aaron a pharaone et clamavit moyses ad dominum pro sponsione ranarum quam condixerat pharaoni. Fecitque dominus iuxta verbum moysi et mortue sunt rane de domibus et de villis et de agris. Congregaveruntque eas in immensos aggeres et computruit terra. Videns autem pharao quod data esset requies ingravavit cor suum et non audivit eos sicut preceperat dominus. Dixitque dominus ad moysen. Loquere ad aaron. Extende virgam tuam et percute pulverem terre et sint cinifes in universa terra egypti. Feceruntque ita. Et extendit aaron manum virgam tenens percussitque pulverem terre et facti sunt cinifes in hominibus et in iumentis. Omnis pulvis terre versus est in cinifes per totam terram egypti. Feceruntque similiter malefici incantationibus suis ut educerent cinifes et non potuerunt. Erantque cinifes tam in hominibus quam in iumentis. Et dixerunt malefici ad pharaonem. Digitus dei est. Induratumque est cor pharaonis et non audivit eos sicut preceperat dominus.

Dixit quoque dominus ad moysen. Consurge diluculo et sta coram pharaone. Egredietur enim ad aquas et dices ad eum. Hec dicit dominus. Dimitte populum meum ut sacrificet michi. Quod si non dimiseris eum ecce ego immittam in te et in servos tuos et in populum tuum et in domos tuas omne genus muscarum et implebuntur domus egyptiorum muscis diversi generis et universa terra in qua fuerint. Faciamque mirabilem in die illa terram gessen in qua populus meus est ut non sint ibi musce et scias quoniam ego dominus in medio terre. Ponamque divisionem inter populum meum et populum tuum. Cras erit signum istud. Fecitque dominus ita. Et venit musca gravissima in domos pharaonis et servorum eius et in omnem terram egypti. Corruptaque est terra ab huiuscemodi muscis. Vocavitque pharao moysen et aaron et ait eis. Ite et sacrificate deo vestro in terra hac. Et ait moyses. Non potest ita fieri. Abominationes enim egyptiorum immolabimus domino deo nostro. Quod si mactaverimus ea que colunt egyptii coram eis lapidibus nos obruent. Viam trium dierum pergemus in solitudinem et sacrificabimus domino deo nostro sicut precepit nobis. Dixitque pharao. Ego dimittam vos ut sacrificetis domino deo vestro in deserto. Verumtamen longius ne abeatis. Rogate pro me. Et ait moyses. Egressus a te orabo dominum et recedet musca a pharaone et a servis suis et a populo eius cras. Verumtamen noli ultra fallere ut non dimittas populum sacrificare domino. Egressusque moyses a pharaone oravit dominum. Qui fecit iuxta verbum illius et abstulit muscas a pharaone et a servis suis et a populo eius. Non superfuit ne una quidem. Et ingravatum est cor pharaonis ita ut ne hac quidem vice dimitteret populum.

IX

Dixit autem dominus ad moysen. Ingredere ad pharaonem et loquere ad eum. Hec dicit dominus deus hebreorum. Dimitte populum meum ut sacrificet michi. Quod si adhuc renuis et retines eos ecce manus mea erit super agros tuos et super equos et asinos et camelos et boves et oves pestis valde gravis. Et faciet dominus mirabile inter possessiones israel et possessiones egyptiorum ut nichil omnino pereat ex hiis que pertinent ad filios israel. Constituitque dominus tempus dicens. Cras faciet dominus verbum istud in terra. Fecit ergo dominus verbum hoc altero die. Mortuaque sunt omnia animantia egyptiorum. De animalibus vero filiorum israel nichil omnino periit. Et misit pharao ad videndum. Nec erat quicquam mortuum de hiis que possidebat israel. Ingravatumque est cor pharaonis et non dimisit populum.

Et dixit dominus ad moysen et aaron. Tollite plenas manus cineris de camino et spargat illum moyses in celum coram pharaone. Sitque pulvis super omnem terram egypti. Erunt enim in hominibus et iumentis vulnera et vesice turgentes in universa terra egypti. Tuleruntque cinerem de camino et steterunt coram pharaone et sparsit illud moyses in celum. Factaque sunt vulnera vesicarum turgentium in hominibus et iumentis. Nec poterant malefici stare coram moyse propter vulnera que in illis erant et in omni terra egypti. Induravitque dominus cor pharaonis et non audivit eos sicut locutus est dominus ad moysen. Dixit quoque dominus ad moysen. Mane consurge et sta coram pharaone et dices ad eum. Hec dicit dominus deus hebreorum. Dimitte populum meum ut sacrificet michi. Quia in hac vice mittam omnes plagas meas super cor tuum et super servos tuos et super populum tuum ut scias quod non sit

similis mei in terra. Hunc enim exterrentem
manum pestilam te & populum tuum & pe-
cora tua. Videbis autem postmo-
dum quia non mentiar tibi. Dixit moyses
ad eum. Constitue mihi quando deprecer
pro te & pro servis tuis & populo tuo ut
recedant rane a te & a domibus tuis
& remaneant in flumine tantummodo.
Cui ille respondit. Cras. Et ait moyses.
Fiat secundum verbum tuum ut scias
quia non est sicut dominus deus noster
& recedant rane a te & a domibus tuis
& a servis tuis & a populo tuo. Tantum
in flumine remanebunt. Egressus
autem moyses & aaron a pharaone
clamavit ad dominum de multitudine
ranarum quam dederat pharaoni.
Qui fecit verbum moysi & mortue
sunt rane de domibus & villis & agris
& congregate in immensos acervos
computruerunt regio. Videns autem
pharao quod data esset requies
aggravavit cor suum & non audivit
eos sicut præceperat dominus.
Dixit autem dominus ad moysen.
Dic aaron extende manum tuam
cum virga tua & percute terram ut
vertatur in sciniphes per omnem
terram egypti. Quod cum fecissent
egressa est manus aaron cum virga
sua & percussit pulverem terræ
& factus est sciniphes in homini-
bus & in jumentis. Omnis pulvis
terræ versus est in sciniphes per
universam terram egypti. Feceruntque
ita magi in conspectu pharaonis
ut educerent sciniphes & non
potuerunt. Erantque sciniphes
tam in hominibus quam in jumentis.
Dixerunt ergo magi pharaoni.
Digitus dei est hic. Et obduratum
est cor pharaonis & non audivit
eos sicut præceperat dominus.
Dixit autem dominus ad moysen.
Consurge mane & sta coram pharaone
ecce egredietur ad aquas & dices
ad eum. Hæc dicit dominus dimitte
populum meum ut sacrificet mihi.
Sin autem non vis dimittere ecce ego
mittam in te & in servos tuos & in
populum tuum & in domos tuas
omne genus muscarum. Et implebun-
tur domus egyptiorum omni
multitudine muscarum & universa
terra in qua fuerint. Separabo
autem in die illa terram gessen
in qua populus meus habitat
ut non sint ibi muscæ & scias
quia ego dominus in medio terræ.
Ponam divisionem inter populum
meum & populum tuum. Cras erit
signum istud. Fecit ergo dominus
ita & venit musca gravissima
in domum pharaonis & in domos
servorum ejus & in omnem terram
egypti. Corrupta est terra a
multitudine muscarum. Vocavit
autem pharao moysen & aaron
& ait. Ite & sacrificate deo vestro
in terra. Cui dixit moyses. Non
potest ita fieri quia abominationes
egyptiorum immolabimus domino
deo nostro. Si enim videbunt
ea quæ colimus nos lapidibus
obruent. Viam trium dierum
gradiemur in deserto & sacrificabi-
mus domino deo nostro sicut
præcepit nobis. Dixit ergo pharao.
Ego dimittam vos ut sacrificetis
domino deo vestro in deserto
tantummodo longius ne abeatis
& orate pro me. Et ait moyses.
Egredior a te & deprecabor dominum
ut recedat musca a pharaone
& a servis & a populo ejus cras.
Verumtamen cave ne ultra fallere
dolose quicquam & non dimittere
populum ut sacrificet domino.
Egressus autem moyses a pharaone
deprecatus est dominum. Fecitque
dominus juxta verbum moysi &
abstulit omnem muscam a pharaone
& a servis & a populo ejus. Ne
unus quidem remansit. Gravatum
est autem cor pharaonis & non
dimisit populum.

Dixit autem dominus ad moysen.
Ingredere ad pharaonem & dices
ad eum. Hæc dicit dominus deus
hebræorum. Dimitte populum meum
ut sacrificet mihi. Sin autem re-
sistis & nondum dimittere vis. ecce ego
manum meam ponam super te & super
agros tuos & erit pestilentia gravissima
nimis in equis tuis & asinis & camelis
& in armentis & in ovibus tuis.
Faciet autem dominus in die illa
mirabile inter possessiones israel
& inter possessiones egyptiorum
ut nihil omnino pereat de cunctis
quæ filiorum israel sunt. Statuitque
dominus tempus dicens. Cras faciet
dominus sermonem istum in terra.
Et fecit dominus verbum hoc
altera die. Et mortua sunt omnia
animantia egyptiorum de pecoribus
filiorum israel ne unum quidem
animal periit. Misit ergo pharao
& ecce nihil mortuum est de
pecoribus israel. Et obduratum
est cor pharaonis & non dimisit
populum. Dixit autem dominus
ad moysen & aaron. Tollite plenas
manus cinere fornacis & aspergat
moyses contra cælum coram pharaone
& fiet pulvis super omnem terram
egypti. Et orietur in hominibus
& in jumentis ulcus vesicarum
per totam terram egypti. Tulerunt
ergo cinerem fornacis & steterunt
coram pharaone. Et sparsit eum
moyses contra cælum. Et factum
est ulcus vesicarum erumpens
in hominibus & in jumentis.
Magi autem non poterant stare
coram moyse propter ulcera quæ
in eis & in omni terra orta sunt.
Indurauit dominus cor pharaonis
& non audivit eos sicut locutus
fuerat dominus ad moysen.
Dixit autem dominus ad moysen.
Consurge mane & sta contra pharaonem
& dices ad eum. Hæc dicit dominus
deus hebræorum. Dimitte populum meum
ut sacrificet mihi. Alioquin ego mittam
omnes plagas meas in cor tuum
& in servos tuos & in populum tuum
ut scias quoniam non est similis mei
in omni terra. Nunc enim mittens
manum meam percutiam te & populum
tuum peste & peribis de terra.
Propter hoc autem posui te
ut ostendam in te fortitudinem meam
& narretur nomen meum in omni terra.
Adhuc tu populum meum contra-
dicis & non vis dimittere eum.
Ecce ego pluam hac ipsa hora
grandinem nimis qualis non fuit
in egypto a die qua fundata est
usque in præsentem diem. Mitte
ergo nunc & congrega omnia quæ
habes in agro. Homines enim
& jumenta & universa quæ inventa
fuerint foris & non congregata
domum cecidit super ea grando
& mortua sunt. Qui ergo timuit
sermonem domini fugere fecit
servos suos & pecora in agros.

Qui vero contempsit verbum domini
dimisit servos suos & pecora in agris.

Dixit autem dominus ad moysen.
Extende manum tuam in cælum
ut fiat grando in omni terra egypti
super homines & super jumenta
& universa herbas agri in terra
egypti. Extendit ergo moyses virgam
in cælum & dominus dedit voces
& grandinem ac discurrentia fulgura
super terram pluitque dominus grandinem
super omnem terram egypti. Grando
& ignis mixta pariter ferebantur.
Tanta fuit magnitudo grandinis
quanta antea numquam apparuit
in universa terra egypti. Cæsa
est igitur grando in omni terra
egypti cuncta quæ fuerunt in agris
ab homine usque ad jumentum. Cunctas
quoque herbas agri percussit grando
& omne lignum regionis confregit
præter terram gessen ubi erant filii
israel. Ubi non cecidit
Obstitit quoque fumabat moysen quia
dixerat ad eum. Peccavi etiam nunc dominus
justus ego & populus meus impii. Ora
te ergo ut desinant tonitrua tua
grando nec ultra immittam mora
nec quia aliam habeas manendi.
Dixit moyses. Cum egressus fuero urbem. Extendam manus
meas ad dominum & cessabunt tonitrua
& grando non erit ultra. Scio autem
quia nondum tu & servi tui timeatis
deum. Linum ergo
& hordeum læsum est. Eo quod hordeum in
spicis esset. Triticum autem
& far non sunt læsa quia serotina erant.
Egressus
autem moyses a pharaone & civitate extendit
manus ad dominum & cessaverunt tonitrua
& grando nec ultra effudit pluvia
super terram. Videns autem pharao quod
cessasset pluvia & grando & tonitrua. Auxit
peccatum amplius & obduravit
cor suum ipse & omnes servi ejus
& roboratum est cor pharaonis nec dimisit
filios israel sicut præceperat dominus
per manum moysi. Locutus est dominus ad moysen
Ingredere ad pharaonem. Ego enim in-
duravi cor ejus & cor omnium servorum illius ut fa-
ciam signa mea hæc in medio eorum & narres in aures
filii tui & nepotum tuorum quotiens
contriverim egyptios signa mea & feci
rum mei. & sciatis quia ego sum dominus
deus israel. Introierunt
ergo moyses & aaron ad pharaonem & dixerunt
ad eum. Hæc dicit dominus deus hebræorum. Usquequo non vis
subire conspectum meum. Dimitte populum meum
ut sacrificet mihi. Sin autem re-
sistis & nondum dimittere vis. ecce ego
inducam cras locustam in fines tuos & ope-
riet superficiem terræ. nec quisquam eam
queat videre. quæ comedet
residuum quod effugit grandinem. Videbit enim omnia ligna quæ germinando germinant in agris. Implebit domos tuas & omnium egyptiorum quantas non viderunt
patres tui nec avi tui ex quo super terram
fuerunt usque in præsentem diem. Avertitque se egressus
a facie pharaonis.

Dixerunt autem servi ejus ad eum
usquequo patiemur hoc scandalum.
Dimitte homines ut sacrificent domino
deo suo. Nondum nosti quod perierit egyptus
Reducti sunt ergo moyses & aaron ad pha-
raonem. Qui dixit eis. Ite sacrificate do-
mino deo vestro. Quinam sunt qui ituri
sint. Respondit moyses. Cum parvulis & senibus ibimus
cum filiis & filiabus cum ovibus
& armentis. Ait illis. Sit dominus vobiscum quomodo ego dimittam vos
& parvulos vestros. Videte quia pessime
cogitetis. Nequaquam ita. Ite viri & sacrificate domino. Hoc enim ipsi petis
Statimque ejecti sunt de conspectu pha-
raonis.

Dixit autem dominus ad moysen. Extende
manum tuam super terram egypti ad locustam ut ascendat super eam & de-
voret omne herbas quæcumque reliquit
grando. Extendit moyses virgam suam
& dominus deus flavit vento urenti tota die illa & nocte. Mane facto ven-
tus urens levavit locustas. Quæ ascen-
dentes operuerunt superficiem universæ terræ & sederunt in cunctis finibus egypti. Gravissimæ nimis
quales ante illud tempus non fuerunt
nec postea futuræ sunt. Operuerunt
enim superficiem terræ & obscurata est
omnia. Devoraverunt herbas terræ & quic-
quid pomorum arborum fructus
ferebat quod reliquum fuerat grandini.
Nec virens quidquam remansit

nmẽ migini trũ berbi fire meam in egipto
Quamobrem festinissime uocauit moysen
et aaron dixit eis. Peccauimus dominum deum
uestrum et uos quia non exaudistis uocem
mee. Dimittite ergo peccata mea
michi etiam hac uice et rogate dominum
deum uestrum ut auferat a me mortem istã
Egressusq; moyses de conspectu pharaonis
rogauit dominum. Qui fecit sermonis
eius non dubitans. Et protinus ut recessit
uenerunt aues copiose quales nec uidere
nec postea uisæ sunt. Non remansit
ex omnibus arboribus nec herba
camporum in tota terra egypti. Vexatus
autem pharao hac plaga non dimisit
filios israhel. Dixitq; dominus ad
moysen. Extende manum tuam in
celum et sint tenebre super terram egipti
tenebre que palpari queant. Extendit
moyses manum in celum et facte sunt
tenebre horribiles per omnem terram
egipti tribus diebus. Non uidit quisquam
fratrem suum nec mouit de loco quo
erat. Omnibus autem filiis israhel
lux fulsit in habitaculis suis. Vocauit
ergo pharao moysen et dixit. Ite et
sacrificate domino tantum pecora uestra
armenta maneant. parui quoque ducant
filii uestri uobiscum. Et ille. Non
dimittes hostias atque holocausta da
bis nobis que offeramus domino deo nostro
greges nostri ibunt nobiscum ungula
non remanebit. ex eis enim
quia ex eis sacrificia sumimus deo
nostro. Priusquam illuc perueniamus
ignoramus quo cedendum sit. Indurauit
autem dominus cor pharaonis et noluit
dimittere eos. Dixitq; ei. Recede a me
caue ne
ultra uideas faciem meam. In quocumq;
die apparuero michi moriere. Et respondit
moyses. Recte locutus es. Non uidebo
ultra faciem tuam.

XI

Et dixit dominus ad moysen. Adhuc
unam plagam inducam super pharaonem et
egiptum post hec dimittet uos. Et cum
expulerit. Dicet ergo omni plebi ut postulet
unusquisq; amicum suum mulier amicam suam
uasa argentea et aurea. Dabitq; autem dominus
gratiam populo huic coram populo egipti. Sitq;
magnus uir moyses in terra egipti coram
seruis pharaonis et coram populo
dixitq; moyses. Hec dicit dominus. Quasi
media nox ego egrediar in medio egipti
et morietur omne primogenitum in terra egipti
a primogenito pharaonis qui sedet in solio suo
usq; ad primogenitum ancille que est ad molam
et quicquid primogenitum est iumentorum
Et erit clamor magnus in uniuersa terra egipti qualis nec
antea fuit nec postea futurus est. Apud
omnes filios israhel non mutiet canis
ab homine usq; ad pecus. ut sciatis quanto
mirabilio uidit dominus egiptios et
israhel. Descendentq; omnes serui tui isti ad me

XII

egipti

adorabuntq; me dicentes. Egredere tu et omnis
populus qui subditus est tibi. Post hec egre
diemur. Et statim recessit a pharaone
ira autem dominica commota est. Filii autem israhel non mouerunt
de finibus suis. Dixitq; dominus ad moysen et aaron. Hec
dicit dominus omnipotens. Circa medium
noctis ego egrediar in medio egipti
et morietur omne primogenitum in terra egipti
a primogenito pharaonis qui sedet in solio suo
usq; ad primogenitum ancille que est ad molam
et quicquid primogenitum est iumentorum
Et erit clamor magnus in uniuersa terra egipti qualis nec
antea fuit nec postea futurus est. Apud
omnes filios israhel non mutiet canis
ab homine usq; ad pecus. ut sciatis quanto
mirabilio uidit dominus egiptios et
israhel. Descendentq; omnes serui tui isti ad me
et adorabunt me dicentes. Egredere tu et omnis
populus qui subditus est tibi. Post hec egre
diemur. Et statim recessit a pharaone
ira autem dominica commota est. Filii autem israhel non mouerunt
de finibus suis. Dixitq; dominus ad moysen et aaron. Hec
dicit dominus omnipotens. Circa medium
noctis ego egrediar in medio egipti
et morietur omne primogenitum in terra egipti
a primogenito pharaonis qui sedet in solio suo
usq; ad primogenitum ancille que est ad molam
et quicquid primogenitum est iumentorum
Et erit clamor magnus in uniuersa terra egipti qualis nec
antea fuit nec postea futurus est. Apud
omnes filios israhel non mutiet canis
ab homine usq; ad pecus. ut sciatis quanto
mirabilio uidit dominus egiptios et
israhel. Descendentq; omnes serui tui isti ad me

mamma. Quia bis omnem errorem auferri
nolebat. Et tenim cum primogenitum
meum. Israhel dicit dominus. Dimitte
populum meum ut sacrificet mihi. Quod
si nolueris. Ecce ego occidam filium tuum
primogenitum. Et dabo tibi filium pro
filio. Et pro primogenito primogenitum.
Cumque nuntiata fuissent
hæc regi. Ira commotus est. Et ait ad
Moysen. Vade et ne ultra videam faciem
meam. Quocumque die videris me morieris.
Et egressus Moyses a pharaone. Tradidit
se furori suo. Dixit autem dominus ad
Moysen. Adhuc unum flagellum inducam
super pharaonem et super Egyptum. Et
post hæc dimittet vos hinc. Cum vero
dimiserit. Non solum dimittet vos. Sed
et eiciet. Loquere populo meo. Ut postulet
unusquisque amicum suum. Et mulier
vicinam suam. Vasa argentea et aurea.
Et tradidit dominus gratiam populo
coram Egyptiis. Moyses quoque vir
magnus valde. Et in terra Egypti. Et
coram cunctis famulis pharaonis. Et
coram omni populo. Et ait. Hæc dicit
dominus. Quasi media nox ego egredior
in medio Egypti. Et morietur omne
primogenitum in terra Egypti. A primogenito
pharaonis qui sedet in solio suo. Usque
ad primogenitum ancillæ quæ est post
molam. Et primogenita omnium jumentorum.
Et erit clamor magnus in universa terra
Egypti. Qualis non fuit antea. Neque
erit deinceps. Sed omnibus filiis Israhel.
Non mutiet canis. Nec ad hominem
nec ad pecus. Ut sciatis quanto mirabilia
faciat dominus inter Egyptios et Israhel.
Et descendent omnes servi tui isti ad me.
Et adorabunt me dicentes. Egredere tu
et omnis populus qui sequitur te. Et
post hæc egrediar. Et exivit a pharaone
egrediens in ira magna. Locutus est
autem dominus ad Moysen et Aaron in
terra Egypti dicens. Mensis iste vobis
principium mensium. Primus erit in
mensibus anni. Loquimini ad universum
cœtum filiorum Israhel. Et dicite eis.
Decima die mensis hujus tollat unusquisque
agnum per familias et domos suas. Per
singulas domos. Quod si minor est numerus
hominum. Ut non sufficiant ad agnum
edendum. Assumet vicinus proximus
domus suæ. Juxta numerum animarum.
Quæ sufficere possunt ad vescendum
agnum. Numerabitis. Sine macula erit.
Masculus. Anniculus. Juxta numerum
autem quem supra diximus. Et servabitis
eum usque ad quartamdecimam diem
hujus mensis. Et immolabit eum omnis
multitudo filiorum Israhel. Ad vesperam.
Et sumentes de sanguine ejus. Ponent
ex utraque parte postis. Et in superliminari
domorum in quibus comedent eum.
Carnes autem ejus. Eadem nocte. Assas
igni. Et azymos panes cum lactucis
agrestibus. Non comedetis ex eo crudum
quicquam. Nec coctum aqua. Sed tantum
assum igni. Caput cum pedibus. Et
intestinis ejus. Non remanebit ex eo
quicquam usque mane. Quod si remanserit.
Igni comburetis. Sic autem comedetis
illum. Renes vestros accingetis. Et
calceamenta habebitis in pedibus. Tenentes
baculos in manibus. Et comedetis festinanter.
Phase enim. Id est transitus domini est.
Et transibo per terram Egypti nocte illa.
Et percutiam omne primogenitum in terra
Egypti. Ab homine usque ad pecus.
Et in cunctis diis Egypti faciam judicia.
Ego dominus. Et erit sanguis vobis in
signum in ædibus in quibus fueritis.
Videbo sanguinem. Et transibo vos.
Et non erit in vobis plaga disperdens.
Cum percussurus Egyptum. Videro
sanguinem. Et erit dies iste vobis in
monumentum. Et celebrabitis eum
festivitatem domini in generationibus
vestris. Cultu sempiterno. Septem diebus
azymos comedetis panes. Verumtamen
die primo. Quæ erit dies festissima.
Non facietis opus in eo. Exceptis his
quæ ad vescendum pertinent. Hæc tantum
facere poteritis. Custodite azyma. In
hoc enim die eduxi exercitus vestros de
terra Egypti. Et custodietis diem istum
in generationibus vestris. Cultu sempiterno.
Mense primo. Quarta decima die mensis
ad vesperam. Comedetis azymos panes.
Usque ad diem vicesimam primam mensis.
Septem diebus fermentum non inveniatur
in domibus vestris. Quicumque comederit
fermentatum. Peribit anima illius de
cœtu filiorum Israhel. Tam advena quam
indigena terræ. Omne fermentatum non
comedetis. In cunctis habitaculis vestris
comedetis azymos panes. Vocavit autem
Moyses omnes majores natu filiorum
Israhel. Et dixit ad eos. Elegite et tollite
vobis oves familiis vestris. Et immolate
phase. Tollensque fascem hysopi. Tingite
in sanguine qui positus est in lavacro.
Et aspergite superliminare et utrumque
postem de sanguine qui est in lavacro.
Vos autem non egrediatur quisquam de
ostio domus suæ usque mane. Transibit
enim dominus percutiens Egyptios. Et
videns sanguinem in superliminari et in
utroque postium. Transibit ostium. Et
non sinet percussorem ingredi ad ædes
vestras. Et percutiet. Custodite hæc
verba. Legem sempiternam tam vobis
quam filiis vestris. Cum autem ingressi
fueritis terram quam dominus daturus est
vobis. Sicut promisit. Custodite ritum
hunc sacrificii. Et cum dixerint ad vos
filii vestri. Quæ est religio hæc vestra.
Dicetis. Victima phase est hæc domini.
Qui transivit domos filiorum Israhel in
Egypto. Percutiens Egyptios. Et domos
nostras liberavit. Inclinavit se populus
et adoravit. Et abeuntes filii Israhel.
Fecerunt sicut præceperat dominus Moysi
et Aaron. Factum est autem in nocte
media. Percussit dominus omne primogenitum
in terra Egypti. A primogenito pharaonis
qui sedebat in solio suo. Usque ad primogenitum
captivi qui erat in carcere. Et primogenita
omnium jumentorum. Surrexit pharao
nocte. Et omnes servi ejus. Et universus
Egyptus. Et clamor ingens factus est in
Egypto. Non enim erat domus in qua non
jacebat mortuus. Vocavitque Moysen et
Aaron nocte. Et ait. Surgite. Egredimini
de medio populi mei. Tam vos quam filii
Israhel. Et abite. Sacrificate domino
sicut dixistis. Oves vestras. Et armenta
vestra tollite. Sicut locuti estis. Et
benedicite mihi. Urgebant autem Egyptii
populum. Ut cito ejicerent eos de terra.
Dicebant enim. Omnes morimur. Tulit
ergo populus conspersam farinam. Antequam
fermentaretur. Et ligatas in pallis
suis. Et sarcinas. Et fecerunt filii Israhel
sicut præceperat Moyses. Et postulaverunt
a vasa argentea et aurea. Et vestes
multas. Dominus autem dederat gratiam
populo coram Egyptiis. Et commodaverunt
eis. Et spoliaverunt Egyptios. Profecti
sunt ergo filii Israhel de Ramesse in
Socoth. Sescenta millia virorum pedestris
exercitus. Absque parvulis et mulieribus.
Sed et vulgus promiscuum innumerabile
ascendit cum eis. Oves et armenta. Et
jumenta quam plurima. Coxerunt azymos
panes de farina quam extulerant de
Egypto. Subcinericios panes. Et assos.
Non enim potuerat fermentari. Quia ejecti
sunt de Egypto. Et non valuerunt
morari. Sed ne cibaria quidem sibi
præparaverant. Habitatio autem filiorum
Israhel. Qua fuerunt in Egypto. Fuit
quadringentorum triginta annorum. Et
factum est. Postquam completi sunt
quadringenti triginta anni. Egressus est
omnis exercitus de terra Egypti. Nocte
hæc observatione digna. Quando eduxit
eos dominus de terra Egypti. Hæc est
nox illa. Quæ colenda est omnibus filiis
Israhel. In generationibus suis. Dixit
autem dominus ad Moysen et Aaron.
Hæc est religio phase. Omnis alienigena
non comedet ex eo. Et omnis mercenarius
non comedet ex eo. Et omnis mercenarius
non comedet ex eo. In domo una
comedetur. Nec efferetis de carnibus ejus
foras. Nec os comminuetis ex eo. Omnis
cœtus filiorum Israhel faciet illud. Et
cum habitaverit apud vos advena. Et
voluerit facere phase domino. Circumcidetur
prius omne masculinum ejus. Et tunc
accedet. Et erit quasi indigena terræ.
Omnis incircumcisus non comedet ex eo.
Lex una erit indigenæ et advenæ qui
habitat inter vos. Fecerunt autem omnes
filii Israhel sicut præceperat dominus
Moysi et Aaron. Ipsa die eduxit dominus
filios Israhel de terra Egypti. Per turmas
suas. Locutus est dominus ad Moysen.
Sanctifica mihi omne primogenitum quod
aperit vulvam inter filios Israhel. Tam
de homine quam de pecore. Meum est.
Dixitque Moyses ad populum. Mementote
diei hujus in qua egressi estis de Egypto.
De domo servitutis. Quia in manu forti
eduxit vos dominus de loco isto. Et non
comedetur fermentatum. Hodie egredimini
vos mense novorum. Cum introduxerit te
dominus in terram Chananæi. Et Hethæi.
Et Amorrhæi. Et Hevæi. Et Jebusæi.
Quam juravit patribus tuis. Ut det tibi
terram lacte et melle manantem. Celebrabis
ritum hunc sacrificii mense isto. Septem
diebus vesceris azymis. Die autem septimo
erit festivitas domini. Azymi comedentur
septem diebus. Non videbitur apud te
fermentum. Nec in cunctis finibus tuis.
Narrabis filio tuo in die illa. Dicens.
Propter hoc fecit mihi dominus. Quando
egressus sum de Egypto. Et erit tibi in
signum in manu tua. Et quasi memoriale
ante oculos tuos. Ut lex domini semper
sit in ore tuo. Quia in manu forti eduxit
te dominus de Egypto. Custodies ergo
præceptum hoc. In tempus suum. De die
in diem. Cum introduxerit te dominus in
terram Chananæi. Sicut juravit tibi et
patribus tuis. Et dederit eam tibi.
Separabis omnem qui aperit vulvam.
Et quidquid primum de pecore tuo
nascitur masculini sexus. Domini erit.
Omne primogenitum asini. Mutabis pro
ove. Quod si non redimis. Interficies.
Omne autem primogenitum hominis. De
filiis tuis redimes. Cumque interrogaverit
te filius tuus cras dicens. Quid est hoc.
Respondebis ei. In manu forti eduxit nos
dominus de Egypto. De domo servitutis.
Quia indurato pharaone nobis dare
noluit. Occidit dominus omne primogenitum
in terra Egypti. A primogenito hominis
usque ad primogenitum jumentorum.
Propter hoc ego immolo domino omne
quod aperit vulvam masculini sexus.
Primogenita filiorum meorum redimo.
Erit quasi signum in manu tua. Et
quasi appensum quid ante oculos tuos.
Eo quod in manu forti eduxerit nos
dominus de Egypto. Dimisit autem
pharao populum. Non eos deducens per
viam terræ Philisthiim quæ vicina est.
Putavit enim deus ne pœnitentia tactus.
Si viderit bellum. Revertatur in Egyptum.
Circumduxit ergo populum per viam
deserti quæ erat juxta mare Rubrum.
Armati ascendebant filii Israhel de terra
Egypti. Tulit quoque Moyses secum ossa
Joseph. Qui adjuraverat filios Israhel
dicens. Visitabit vos deus. Efferte ossa
mea hinc vobiscum. Profectique de loco.
Castrametati sunt in Etham. In solitudine
habitantes. Dominus autem præcedebat eos
ad videndum viam per diem. In columna
nubis. Et per noctem in columna ignis.
Ut dux itineris utroque tempore. Nunquam
discederet columna nubis per diem. Neque
columna ignis per noctem. Coram populo.
Locutusque est dominus ad Moysen dicens.
Loquere filiis Israhel. Ut revertantur et
castrametentur ante os Ahiroth. Quod est
inter Magdalum et mare contra Belsephon.
In aspectu ejus castra ponetis super mare.
Dicturus enim est pharao filiis Israhel.
Errant isti in terra. Conclusit eos desertum
dixitque in corde suo. Persequar eos et
comprehendam. Et glorificabor in pharaone
et in omni exercitu ejus. Et cognoscent
Egyptii quia ego dominus. Et fecerunt
filii Israhel sicut præceperat Moyses.
Et nuntiatum est regi Egypti quod fugisset
populus. Immutatus est animus pharaonis
et servorum ejus super eo. Et dixerunt.
Cur hoc fecimus ut dimitteremus Israhel
ne serviret nobis. Junxit ergo currum suum
assumpsit secum cunctum populum suum.
Et sescentos currus electos. Cunctumque
genus Egypti. Et duces per universum
exercitum. Cumque persequerentur filios
Israhel. Egressi fiducialiter. Reppererunt eos
castrametantes juxta mare. Omnis equitatus
et currus pharaonis. Et universa robora
virorum. Erant autem contra Ahiroth.
Coram Belsephon. Cumque appropinquasset
pharao. Levantes filii Israhel oculos viderunt
Egyptios post se. Et timuerunt valde.
Clamaverunt ad dominum. Et dixerunt ad
Moysen. Forsitan non erant sepulcra in
Egypto. Tulisti nos ut moreremur in
deserto. Quid hoc facere voluisti. Ut educeres
nos ex Egypto. Nonne iste est sermo quem
loquebamur ad te in Egypto. Dicentes.
Recede a nobis. Serviamus Egyptiis.
Multo enim melius est servire eis.
Quam mori in solitudine hac. Dixit autem
Moyses ad populum. Nolite timere.
State et videte magnalia domini quæ
facturus est hodie. Egyptios enim quos
nunc cernitis. Nequaquam ultra videbitis
usque in sempiternum. Dominus pugnabit
pro vobis. Et vos tacebitis. Dixitque
dominus ad Moysen. Quid clamas ad me.
Loquere ad filios Israhel. Et proficiscantur.
Tu autem elevа virgam tuam. Et extende
manum tuam super mare. Et dividatur.
Et gradiantur filii Israhel per medium
mare sicut per siccum. Ego autem indurabo
cor Egyptiorum. Et persequetur vos.
Et glorificabor in pharaone et in omni
exercitu ejus. In curribus et in equitibus
illius. Et scient Egyptii quia ego sum
dominus. Cum glorificatus fuero in
pharaone. In curribus et in equitibus
ejus. Extollens se angelus domini qui
præcedebat castra Israhel. Abiit post eos.
Et cum eis pergebat columna nubis a
fronte. Et stetit post eos. Inter castra
Egyptiorum et castra Israhel. Erat nubes
tenebrosa. Illuminansque noctem. Iter
tota nocte non potuerunt. Extendit
Moyses manum super mare. Et reduxit
eum dominus flante vento. Vehementi
et urente tota nocte. Et siccum fecit
solum. Et dividitur aqua. Ingressi filii
Israhel per medium maris. Sicut
siccum. Et aqua eis erat quasi pro muro
a dextera et a sinistra. Persequentes
Egyptii ingressi sunt per vestigia eorum.
Universus equitatus pharaonis. Currus
et equites. Per medium maris. Factum
est autem in vigilia matutina. Et ecce
dominus respexit super castra Egyptiorum.
Per columnam ignis et nubis. Et occidit
omnem exercitum eorum. Subvertens rotas
curruum. Et portans eos in profundum.
Dixerunt ergo Egyptii. Fugiamus Israhelitas.
Dominus enim pugnat pro eis contra nos.
Dixit autem dominus ad Moysen. Extende
manum tuam super mare. Ut revertantur
aquæ ad eos. Et operiant Egyptios.
Et super omnem exercitum eorum. Tetenditque
Moyses manum contra mare. Et revertens
se mare ad priorem statum. Fugientibus
Egyptiis occurrit. Et involvit eos fluctibus
in medio maris. Et operti sunt aquæ.
Universus exercitus pharaonis. Qui secuti
fuerant filios Israhel in mari. Ne unus
quidem remansit ex eis. Filii autem Israhel
perambulaverunt per siccum. Et aqua eis
erat quasi pro muro. A dextera et a
sinistra. Salvavit ergo dominus in die illa
Israhel de manibus Egyptiorum. Et vidit
Israhel Egyptios mortuos. Et manum
magnam quam exercuerat dominus contra
eos. Timuitque populus dominum. Et
credidit domino. Et Moysi famulo ejus.

Erat enim aqua quasi murus a dextera eorum
aquaq; similiter a sinistra. Persequebantur
autem egyptii ingressi sunt post eos omnis equitatus pharaonis currus et
equites per medium maris. Factumq; est vigilia matutina. Et ecce respiciens dominus
super castra egyptiorum per columnam ignis et nubis interfecit exercitum eorum. Et subvertit
rotas curruum ferebanturq; in profundum.
Dixerunt ergo egyptii fugiamus israhelem
dominus enim pugnat pro eis contra nos. Dixit
autem dominus ad moysen. Extende manum tuam
super mare ut revertantur aque ad egyptios super
currus et equites eorum. Cumq; extendisset
moyses manum contra mare reversum est primo diluculo
ad priorem locum suum.

Hyemem habuit egyptus occurrente aquilone
unde dextra sinistraq; pars maris fluctibus
horrebat. Et quiescente aquilone refluxerunt aque. Et operuerunt currus et
equites cuncti exercitus pharaonis. Qui sequentes
ingressi fuerant mare. Ne unus quidem superfuit
ex eis. Filii autem israhel perierunt per
medium maris. Aque autem eis quasi pro muro
erant ex dextera et sinistra. Liberavit ergo dominus in
die illa israhel de manibus egyptiorum. Cumq; vidissent
egyptum mortuos super littus maris manum magnam
quam exercuerat dominus contra eos timuit
populus dominum et credidit domino et moysi
servo eius. Tunc cecinit moyses et filii
israhel carmen hoc domino et dixerunt.

Cantemus domino gloriose enim magnificatus est equum et ascensorem dejecit deus.
Adiutor meus et protector factus est mihi in salutem. Iste deus
meus et glorificabo eum deus patris mei et exaltabo eum. Dominus quasi vir pugnator omnipotens nomen eius. Currus pharaonis et exercitum eius
proiecit in mari. Electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi
operuerunt eos descenderunt in profundum
quasi lapis. Dextera tua domine magnificata est in fortitudine. Dextera tua domine
percussit inimicum. Et in multitudine gloriae tuae
posuisti adversarios meos. Misisti iram tuam
que devoravit eos sicut stipulam. Et in spiritu furoris tui congregate sunt aque. Steterunt
inundantes fluenta congregate sunt abyssi in medio
mari. Dixit inimicus persequar apprehendam
partibor spolia. Implebitur anima
mea. Evaginabo gladium meum interficiet eos
manus mea. Flavit spiritus tuus et operuit eos
mare submersi sunt quasi plumbum in
aquis vehementibus. Quis similis tui in fortibus domine quis similis tui in sorte magnificus in sanctis laudabilis atque mirabilis. Extendisti manum
tuam et devoravit eos terra. Dux fuisti in
misericordia tua populo quem redemisti et

XV

portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum. Audierunt populi et
irascentur. Dolores obtinuerunt habitatores
philistiim. Tunc conturbati sunt principes edom
robustos madefecit tremor obrigue
runt omnes habitatores chanaan. Irruat super eos formido pavor in magnitu
dine brachii tui fiant immobiles quasi la
pis donec pertranseat populus tuus domine donec pertranseat populus iste quem
possedisti introduces eos et plantabis in monte hereditatis tue firmissimo habitaculo quod operatus
es domine sanctuarium domine quod firmaverunt ma
nus tue. Dominus regnabit in eternum
et ultra. Ingressus est enim equus pharaonis cum
bigis et equitibus eius in mare et reduxit super eos
aquas maris. Filii autem israhel ambulaverunt per siccum in medio

Sumpsit igitur maria prophetissa soror aaron
tympanum in manu sua egressaeque sunt
omnes mulieres post eam in tympanis et
choris quibus precinebat dicens. Cantemus
domino gloriose enim magnificatus est equum
et ascensorem dejecit in mare.

Tulit autem moyses israhel de mari rubro et egressi sunt in desertum sur
tribusque diebus per solitudinem
non invenerunt aquam. Venerunt autem
in mara non poterant bibere aquas de mara
eo quod essent amare. Unde et nomen loci
impositum est mara. Murmuravitque populus contra
moysen dicens quid bibemus. At ille clamavit ad dominum. Qui lignum ei ostendit quod
cum misisset in aquas in dulcedinem
versae sunt. Ibi constituit ei precepta atque iudicia. Et ait. Si audieris vocem domini dei tui
et recta coram eo feceris et obedieris mandatis eius custodieris que omnia precepta
illius cunctam infirmitatem quam posui
in egypto non inducam super te. Ego enim
dominus salvator tuus. Venerunt autem
in helim ubi erant duodecim fontes aquarum et septuaginta palme et castrametati sunt
juxta aquas. Profectique sunt de
helim venerunt omnis multitudo filiorum
israhel in desertum sin quod situm est
inter helim et synai
quintodecimo die mensis secundi post
quam egressi sunt de egypto.

Murmurabunt omnis congregatio filii XVI
israhel contra moysen et aaron
in solitudine dixerunt autem ad eos filii israhel
Vtinam mortui essemus per manum domini
in terra egypti quando sedebamus super
ollas carnium et comedebamus panes

XVII

Iussitque mirgeruę finę ęrebi nam. Cōmo
Cęt plebs. Clau. Vena pāis est. ophi.
omnis multitudo filiorum israel de deserto
manibus suis aquas fontium. Cui
mecum. Quid tentatis dominum. Sitiuit
ergo populus ibi aquę pro aqua
nobis aquam ut bibamus. Quibus respondit moyses. Quid
grauamini mihi. et tentatis dominum. Sitiuit
ergo populus ibi aquę pro aqua
murmurauit contra moysen. Et dixit. Cur hoc fecisti
ut educeres nos de egypto ut interficeres me
filios meos et pecora mea sitienti. Clamauit
ergo moyses ad dominum. dicens
Quid faciam populo huic. Adhuc paululum
et lapidabit me. Dixitque dominus ad
moysen. Transi
coram populo et sume tecum de maioribus
natu israel. et uirgam qua percussisti flumen tolle manu tua
et festina. Ego stabo coram te ibi super
petram horeb. percutiesque petram et exibit ex ea aqua ut
bibat populus. Fecit moyses ita coram senioribus
israel. Et uocauit nomen loci illius
temptatio propter
iurgium filiorum israel et quia temptauerunt
dominum dicentes. Est ne dominus in
nobis an non.

Venit autem amalec et pugnauit contra
israel in raphidim. Dixitque moyses ad iosue
Elege uiros et egredere pugna contra amalec. Cras ego
stabo in uertice collis. habens uirgam dei in

mulmentes. Cur quiuis nos uidentium fa
uorabiles et commen mutuum me fiant. Or
ait autem dominus ad moysen. Ecce ego pluam
uobis panes de celo. Egrediatur populus et colli
gat quę sufficiunt per singulos dies ut tempta
tem eum utrum ambulet in lege mea an non. Decimo autem
die cum parauerit quę inferunt. erit duplum quod colligere
solent per singulos dies. Dixerunt ergo moyses et aaron
ad omnes filios israel. Vespere scietis quod dominus ed
uxerit uos de terra egypti. et mane uidebitis gloriam domini. Au
diuit enim murmurationes uestras contra dominum. Nos autem
quis sumus quia murmurationem uestram non contra nos
sed contra dominum concitatis. Dixit quoque moyses. Dabit
uobis dominus uespere carnes edere et mane
panes in saturitate. cum audierit murmurationes
uestras quibus murmurati estis contra eum. Nos enim quid
sumus. Non contra nos murmuratio uestra sed contra dominum.
Dixit moyses ad aaron. Dic uniuer
sę congregationi filiorum israel. Accedite coram
domino. Audiuit enim murmurationes filiorum israel. Lo
quere ad eos. Vespere comedetis carnes et mane satu
rabimini panibus. et scietis quia ego sum dominus deus
uester. Factum est ergo uespere ascenderunt coturnices et
operuerunt castra. Mane quoque ros iacuit per circuitum
castrorum. Cumque operuisset superficiem terrę apparuit
in solitudine minutum et quasi pilo
tum minutum quasi pruinę super terram. Quod
cum uidissent filii israel dixerunt ad inuicem. Hoc
est quod significat quid hoc. Ignorabant enim
quid esset. Quibus ait moyses. Iste panis quem
dedit uobis dominus ad uescendum. Hic est sermo quem
precepit dominus. Colligat ex eo unusquisque
quantum sufficit ad uescendum gomor per
capita. Iuxta numerum animarum uestrarum
tabernacula sic tollentis
sicut unusquisque filiorum habet in cibariis. Fecerunt
ita filii israel et collegerunt alius plus
alius minus. Cumque mensi fuissent gomor
neque qui plus collegerat habuit amplius. nec qui
minus inuenit defuit. Sed unusquisque iuxta
id quod edere poterat tantum collegerat. Dixitque
moyses ad eos. Nullus relinquat ex eo usque
mane. Quorum non audierunt sed reliquerunt
quidam. usque mane. Et computruit
cepit uermes. et euanuit. Irrogauitque contra eos moy
ses. Colligebant autem mane singuli quan
tum sufficere poterat ad escendum. Cum
que ardor solis liquefaceret. Super
uenit ex ea collegerunt duplicia. duo gomor per
singulos homines. Venerunt autem principes
multitudinis et narrauerunt moysi. Qui
dixit. Hoc est quod locutus est dominus. Requies
sabbati sanctificata est domino hodie et
cras quodcumque operandum est facite et quę
coquenda sunt coquite quicquid autem superfuerit
reponite custodiendum in mane. Fecerunt quemad
modum precepit moyses et non putruit. neque uermis
inuentus est in eo. Dixitque moyses. Comede
te illud hodie quia sabbatum est domini hodie non
inuenietis. In die magno. Sex diebus col
ligetis. die autem septimo sabbatum est do
mini non erit in eo. Dixit quoque dominus ad moysen.
Vsquequo non uultis custodire mandata mea
et legem meam. Videte quod dominus dederit uobis sab
batum et propter hoc tribuat uobis die sexto cibos
duplices. Habeat unusquisque apud semetipsum
nullus egrediatur de loco suo die septimo. Et sab
batizauit populus die septimo. Appellauitque domus israel
nomen eius man. Erat autem quasi semen coria
drum album. gustus eius quasi similae cum melle
Dixit autem moyses. Hoc est quod precepit do
minus. Impleatur gomor ex eo in custodias
futurarum generationum. ut noverint panem
quem ad uescendum dedi uobis in deserto. quando eduxi
uos de terra egypti. Dixitque moyses ad aaron.
Sume uas unum et mitte ibi gomor
plenum manu tua. et reconde coram domino
custodiendum in generationes uestras. Sicut precepit
dominus moysi. Posuitque illud aaron coram testi
monio reconditum. Filii autem israel comederunt
manna quadraginta annis. donec uenirent
in terram habitabilem. Hoc cibo usi sunt

manum ad̄ro, ut locum ei cederet. Egressus autem Moyses est
pugnare cum Amalec. Ipse vero ascendit supra collem. Cumque ele-
varet Moyses manus, superabat Israel. Sin autem paululum remisisset, superabat
Amalec. Porro manus Moysi erant graves. Sumentes igitur lapidem posuerunt subter
eum, in quo sedit, ipse autem extendebat manus suas Aaron et Hur
sustentabant eum hinc et inde, ut firmiter manus haberet usque ad occasum solis. Fugavitque Iosue Amalec
et populum eius in ore gladii. Dixitque Dominus
ad Moysen. Scribe hoc monumenti
loco ad memoriam, et Iosue. Delebo enim
memoriam Amalec sub celo. Edificavitque
Moyses altare, et vocavit nomen eius Dominus
exaltatio mea. Et ait. Quia manus contra sedem
Domini, bellum Domini erit contra Amalec
de generatione in generationem. Cumque audisset Iethro
sacerdos Madian

XVIII

cuncta quae fecerat Deus Moysi et Israel populo
suo, quod eduxisset Dominus Israel de Egypto,
tulit Seffora uxorem Moysi quam remiserat,
et duos filios eius, quorum unus vocabatur Gersam dicente patre advena fui
fuit enim alienus in terra altera, et vocabatur Eliezer, dicens, Deus enim
patris mei adiutor meus et eripuit me de gladio pharaonis. Venit ergo
Iethro cognatus Moysi, et filii eius, et uxor
eius ad Moysen in desertum ubi erat castra
metatus iuxta montem Dei, mandavitque
Moysi dicens. Ego cognatus tuus Iethro venio
ad te, et uxor tua, et duo filii tui cum
ea. Cumque egressus Moyses occurrisset cognato
suo, adoravit eum, et osculatus est. Salutaverunt
que se mutuo, et ingressi tabernaculum narravit
Moyses cognato suo cuncta quae fecerat
Dominus Pharaoni et Egyptiis propter Israel, omnemque
laborem qui accidisset in itinere, quod
pertulerant, et quod liberasset eos Dominus.
Gavisus est Iethro super omnibus bonis quae fecerat Dominus Israel,
quod liberasset eum de manu Egyptiorum. Dixitque
benedictus Dominus qui eruit vos
de manu Pharaonis

de manu pharaonis

et de manu Egyptiorum, qui eruit populum
suum de manu Egypti. Nunc cognovi quia magnus
est Dominus super omnes deos, quia hoc ipso
superbe egerunt contra eos. Obtulit ergo Iethro
cognatus Moysi holocausta, et victimas Deo.
Venerunt quoque Aaron et omnes seniores
Israel, ut comederent panem
cum eo coram Domino. Altera autem die sedit
Moyses ut iudicaret populum, qui
assidebat Moysi a mane usque ad vesperam.
Quod cum vidisset cognatus eius, omnia
scilicet quae agebat in populo, ait. Quid
est hoc quod facis in populo. cur solus sedes

XIX

communis populus circumstat te a mane usque
ad vesperam. Respondit Moyses. Venit ad me
populus requirens sententiam Dei. Si
quando contra aliquem discepatio nascitur
venit ad me, ut iudicem inter eos, et ostendam
singulis praecepta Dei, et leges eius. Dixit ad eum socer
non bona ratione facis. Stulto labore consumeris tu, et
populus iste qui tecum est. Ultra vires tuas est
negotium, solus illud non poteris sustinere. Sed audi verba mea atque consilium
meum, et sit Deus tecum. Esto tu populo in his
quae ad Deum pertinent, ut referas quae dicuntur
ad eum, et ostendas populo ceremonias et ritum colendi, viamque per quam gradi
debeant, et opus quod facere debeant. Provide autem de
omni plebe viros potentes timentes Deum, in
quibus sit veritas, et qui oderint avaritiam,
et constitue ex eis tribunos et centuriones
et quinquagenarios et decanos, qui iudicent
populum omni tempore. Quicquid autem
maius fuerit referant ad te, ipsi
enim tantummodo iudicent. Levius
fiet onus quod portare debes. Si hoc feceris
implebis imperium Dei, et praecepta eius po-
terunt sustinere. Omnis hic populus re-
deibit cum pace ad locum suum. Audivit
Moyses et fecit omnia, quae locutus fuerat.

XX

Electis itaque fortibus viris de cuncto Israel
constituit eos principes populi, tribunos et
centuriones et quinquagenarios et decanos,
qui iudicabant plebem omni tempore,
quicquid autem grave esset referebant
ad eum, faciliora tantummodo iudicantes.
Dimisitque cognatum suum, et reversus abiit
in terram suam.

XXI

Mense tertio egressionis filiorum Israel de
terra Egypti in die hac. venerunt in solitudinem Sinay. Nam profecti de Raphidim
pervenerunt usque in desertum Sinay, et
castrametati sunt in eodem loco. Ubi cum
ibi figissent tentoria e regione montis,
ipse ascendit. Addominum
vocavit eum Dominus de monte, dixitque
ei. Domum Iacob, annuntiabis
filiis Israel. Vos vidistis quae fecerim
Egyptiis, quemodo portaverim vos sicut
solent aquilae parvulos suos, et levaverim vos
ad me. Si audieritis vocem meam, et custo-
dieritis pactum meum, eritis mihi pe-
culium vestimi populus. Mea est enim
omnis terra. Vos autem mihi regnum
sacerdotale, et gens sancta. Haec sunt verba
quae loqueris ad filios Israel. Venit Moyses
vocatis maioribus natu po-
puli exposuit omnes sermones quos man-
daverat Dominus. Respondit cuncta
versus populus. Quaecumque locutus est Dominus

ta audiatur. Ad hoc enim. Cum q̃ recitasset
moysi cuncta populi. accommodum atq; tem
pus. Iniuriam nequam aure mea audiet omni
potens. audiat me populus loquentem ad eos
et credat sibi in perpetuum.

Nuntiauit moysi uerba populi ad dominum.
Dixitq; dominus ad populum. Ecce ego
uenio ut nubes caliginosa. Et clarificet
te in conspectu populi tui. Et credant
tibi in perpetuum. Et narrauit moysi
uerba populi ad dominum. Dixitq; ei
dominus. Vade ad populum. Et sanctifica
eos hodie et cras. Et lauent uestimenta sua. Et
parati sint in diem tertium. Die enim tertio
descendet dominus coram omni plebe super montem
sinay. Constituesq; terminos populo per
circuitum et dices. Cauete ascendatis in
montem. nec tangatis fines eius. Omnis
enim qui tetigerit montem morte morietur.
Manus non tanget eum. Sed lapidibus op
primetur aut sagitta confodietur. Siue iumentum
fuerit siue homo non uiuet. Cum cepit clan
gere buccina. Tunc ascendent in montem
Descendit q; moyses ad populum. & sanctifi
cauit eum. Cumq; lauissent ue
stimenta sua. Ait ad eos. Estote parati in
tertium diem. ne accedatis ad uxores ue
stras. Factum est autem die tertio. cum
claresceret. cepere tonitrua. & fulgura
micare. nubesq; densissima operire
montem. clangorq; buccine uehemen
tior perstrepebat. Timuit q; populus qui erat
in castris. Cumq; eduxisset moyses in
occursum dei de loco castrorum steterunt ad
radices montis. Totus autem mons sinay
fumabat. eo q; descendisset dominus super eum in
igne. & ascenderet fumus eius quasi de
fornace. Contraq; omnis mons trepidabat ni
mis. Sonabat paulatim ac procedebat cla
mor. Moyses loquebatur. & dominus respondebat ei
Descendit q; dominus super montem sinay in cacu
men eius. Vocauitq; moysen in cacumen
eius. Qui cum ascendisset. dixit ad illum
Descende. & contestare populum ne forte ue
lit transcendere terminos ad uidendum
dominum. & pereat ex eis plurima multitu
do. Sacerdotes quoq; qui accedunt ad do
minum sanctificentur ne percutiat eos. Di
xit q; moyses ad dominum. Non potest
populus ascendere in montem sinay. Tu
enim testificatus es nobis dicens. Pone ter
minos circa montem. & sanctifica eum
Cui respondit dominus. Vade. descende
ascendes q; tu & aaron tecum. Sacerdo
tes autem & populus ne transeant
terminos. ne forte irruat in eos
Descendit q; moyses ad populum. & locu
tus est ei. Locutusq; est dominus
omnia uerba hec.

Exodus

Ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra egypti. & de
domo seruitutis.

Non habebis deos alienos coram me. Non
facies tibi sculptile neq; omnem similitu
dinem que in celo est desuper. & que in terra
deorsum. nec eorum que sunt in aquis sub terra. Non adorabis ea
neq; coles. Ego enim sum dominus deus tuus
fortis zelotes. uisitans iniquitatem patrum
in filios usq; in tertiam & quartam progeni
em eorum qui oderunt me. & faciens mi
sericordiam. multis hijs qui diligunt me et
custodiunt precepta mea. Non assumes nomen
domini dei tui in uanum. Nec enim habebit
insontem dominus eum qui assumpserit nomen do
mini dei sui frustra. Memento ut diem sabbati sanc
tifices. Sex diebus operabis & facies omnia opera
tua. Septimo autem die sabbatum domini dei
tui est. Non facies omne opus in eo. tu. filius
tuus & filia tua. seruus tuus & ancilla tua. iu
mentum tuum & aduena qui est intra por
tas tuas. Sex enim diebus fecit dominus celum & ter
ram. mare & omnia que in eis sunt. & requie
uit die septimo. Propterea benedixit domi
no sabbatho & sanctificauit illum.

Honora patrem tuum & matrem tuam
ut sis longeuus super terram quam dominus
deus tuus dabit tibi.

Non occides. Non mechaberis. Non furā
tum facies. Non loqueris contra proximum
tuum falsum testimonium. Non concupisces
domum proximi tui. Nec desiderabis uxorem
eius non seruum non ancillam non bouem
non asinum nec omnia que illius sunt. Cū
ne autem populus audiret uoces tonitruā
rum & fulgurum. & uocem buccine montem
que fumantem. pertimuit ac pauore concussus
stetit procul dicentes moysi. Loquere
tu nobis & audiemus. Non loquatur nobis
dominus ne forte moriamur. Dixit q; moyses
ad populum. Nolite timere. Venit enim pba
ter uos ut uestra deus erudiat uos. illius ut time
re non peccetis. Stetit q; populus procul ge
mens. Ingressusq; est caliginem in qua erat
deus. Dixitq; dominus ad moysen. Hec
dices filijs israel. Vos uidistis quod de celo lo
cutus sim uobis. Non facietis deos argenteos nec
deos aureos. mihi. Altare terreum facietis mihi
& offeretis super illud holocausta & pacifica
ua uestra oues & boues. In omni loco in quo
memoria fuerit nominis mei ueniam ad te
& benedicam tibi. Quod si altare lapideum
feceris non edificabis illud de cesis
lapidibus. Si enim leuaueris cultrum tuum su
per eum polluetur. Non ascendes per gradus ad
altare meum. ne reueletur ignominia tua.

Hec sunt iudicia que proponens filijs israel
dices eis. Si emeris seruum hebreum. seruiet
tibi sex annis. Anno autem septimo egredietur liber

XXIII

XXIIII

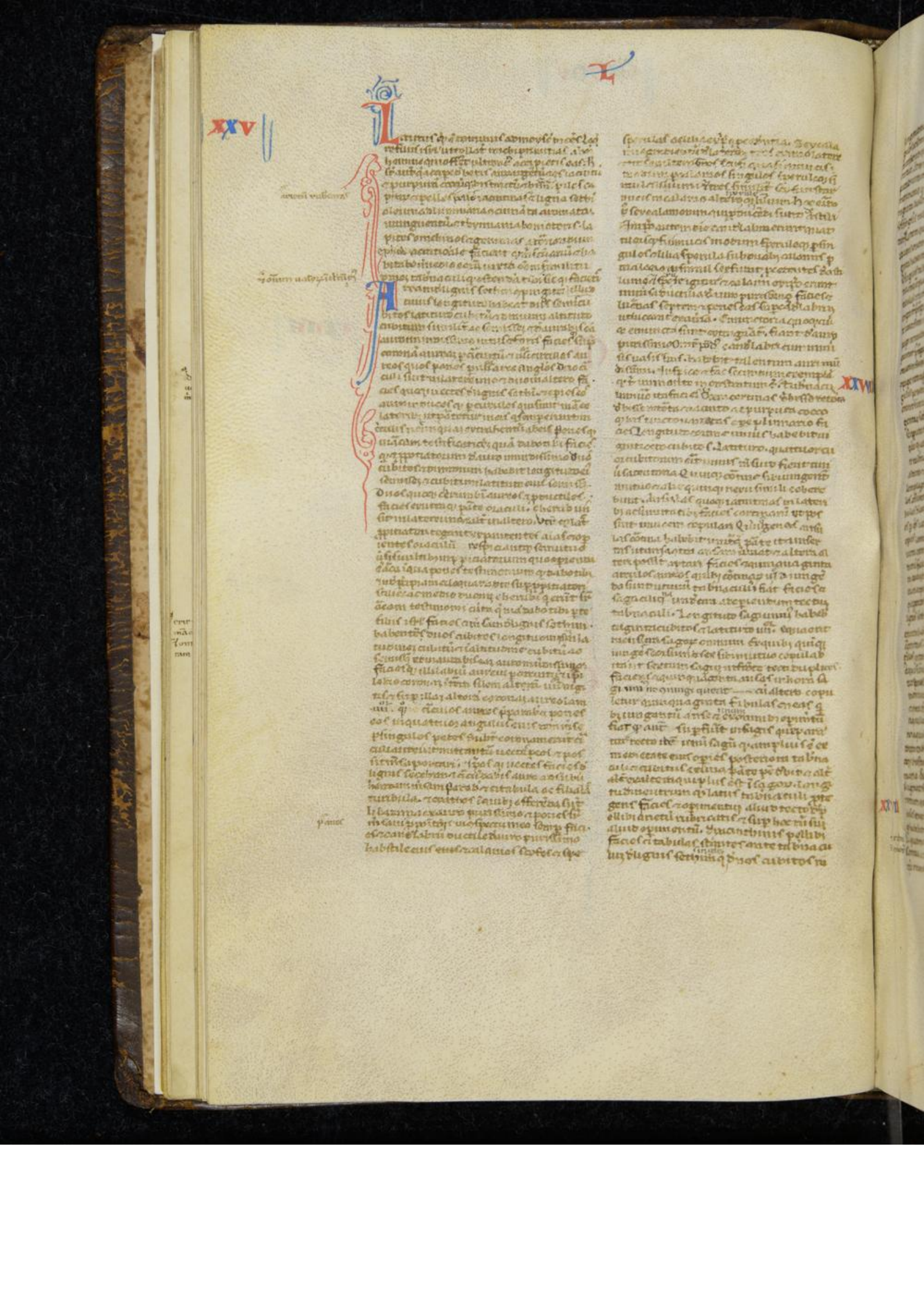

XLVII

XLVIII

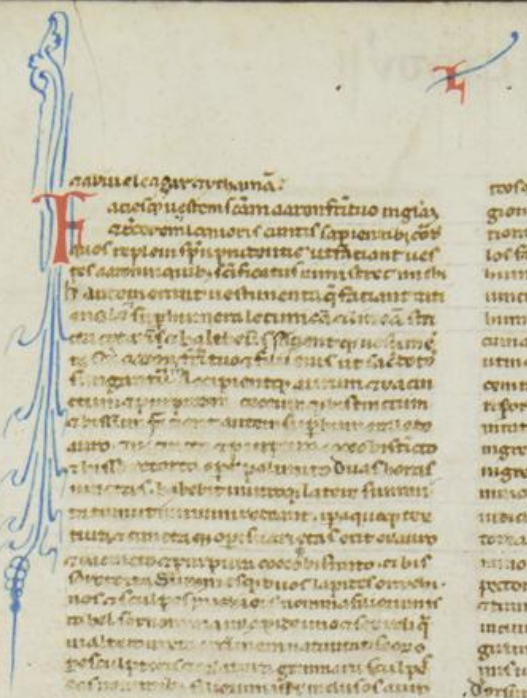

XXX

EXODVS

illud ingenuo nobis sint spectanda. Cæterum
sanctæ virtutis instinctu hoc esse factum
patrum. Sed enim vicibus fecerit Deus clau-
dentem cælo septimo omni operatione
sua.

XXXII

Quoniam autem in monte sinai per
humillimos nubis, per lucis, per sonorum
tubarum terrorem, per fumi densissimi
caligantis, per ignis ardentissimi, per
montis undique circumsepti, per tabu-
las testimonii lapideas digito dei scriptas
tantum populus quorum fuerat deserta
veniam monte moyses orat, ut ablutis ad-
huc sordibus peccatorum. Surge, inquit,
descende cito, populus tuus quem eduxisti
de terra egypti, deliquit velociter de via
quam ostendisti ei, et fecerunt sibi conflatile
vitulum, adoraverunt eum, immolantes
victimas et dixerunt: hi sunt dii tui israel,
qui te eduxerunt de terra egypti. Rursum
dixit dominus ad moysen: cerno populum
istum quod sit durae cervicis. Dimitte
me ut irascatur furor meus contra eos,
et deleam eos, faciamque te in gentem
magnam. Moyses autem orabat dominum
deum suum et dicebat: quare, domine,
irascitur furor tuus contra populum tuum,
quem eduxisti de terra egypti in fortitudine
magna et in manu robusta? Ne quaeso
dicant gentes aegyptiorum: callide eduxit eos,
ut interficeret in montibus et deleret de terra.
Quiescat ira tua, et esto placabilis super
nequitia populi tui. Recordare abraham,
isaac et israel servorum tuorum, quibus
iurasti per temetipsum dicens: multiplicabo
semen vestrum sicut stellas caeli, et omnem
terram hanc, de qua locutus sum dabo
semini vestro, possidebitis eam semper.
Placatus ergo dominus ne faceret malum
quod locutus fuerat, ad hoc populus
suus revertitur. Et descendit moyses de
monte portans duas tabulas lapideas testi-
monii, manu scriptas ex utraque parte
hinc et inde. Tabulae opus dei erant, scalptu-
ra quoque dei erat sculpta in tabulis. Cumque audisset
auream molem et chorum populi nova re
vivere ad motum, violatui pugnae au-
ditur incentor. Quae cum ita sint, non
arbitratus sum adversum quemquam
te opem ferre debere, sed ultorem
gladium tuum exserere. Descende
ergo, inquit. Et cum ita precaretur
populus [illegible] peccatum
[illegible] Cumque descendit de
monte gestans testimonii duas tabulas
lapideas, scriptas ex utraque parte
hinc et inde, et opus dei erant tabulae,
et scriptura dei, sculpta in tabulis. Cumque audisset
Iesus tumultum populi iubilantis, dixit
ad moysen: ululatus pugnantium auditur
in castris. Cui ille respondit: non est clamor
hortantium ad pugnam neque vociferatio
victorum, sed cantantium vocem audio.
Cumque appropinquasset castris, vidit
vitulum et choros. Iratusque valde
proiecit de manibus tabulas et confregit
eas ad radices montis. Arripiensque
vitulum quem fecerant combussit
igni, et comminuit usque ad pulverem. Quem
sparsit [illegible] aquae [illegible] potum
filiis [illegible] Dixerat autem ad eum
populus [illegible] super eum peccatum
grande. Cumque [illegible] ingressus
est moyses ad dominum, dixit: deprecor,
domine, ne imputes populo isti quae-
sumo hoc peccatum, ut irascaris malitiae
eius, memor quod sicut vitulum fecerunt
Aaron et Israel, quos liberasti de Aegypto
et illud nequius egerint, hic ut nullus
videns ergo moyses populum, quod vanus
esset, et ad iram omnes concitasset hostes, minuendo
stans in porta castrorum, ait:
Si quis est dominum imitator mihi, con-
gregetur ad me omnis filius levi.
Quibus ait: haec dicit dominus deus israel:
ponat vir gladium super femur suum. Ingredi-
mini et egredimini de porta per medium castro-
rum, et occidat unus quisque fratrem
suum et proximum suum et necet unus-
quisque amicum suum. Fecerunt filii
levi iuxta sermonem moysi. Cecidit
ergo in die illo quasi viginti tria milia homi-
num. Dixit autem moyses: consecrastis manus
vestras hodie domino unusquisque in filio
suo et fratre, ut detur vobis benedictio. Factum
est autem altero die, locutus
est moyses ad populum: peccastis peccatum
maximum. Ascendam ad dominum, si quo
modo cum eius deprecer propitiationem pro
vestro peccato. Reversus ad dominum, ait: obsecro
hoc peccavit populus iste peccatum magnum
fecerunt sibi deos aureos,
aut dimitte hanc noxam eis, aut si non facis
[illegible] libro tuo quem scripsisti. Cui respon-
dit dominus: qui peccaverit mihi, delebo
eum de libro meo. Tu autem vade et duc
populum istum quo locutus sum tibi. An-
gelus meus praecedet te. Ego autem in die ultionis
visitabo et hoc peccatum eorum. Percussit
ergo dominus populum pro vitulo quem

XXXII

Haec locutus est Moyses omni multitudini filiorum Israel: State et videte magnalia Domini, quae facturus est hodie. Custodite omne mandatum, quod ego praecipio vobis, ut possitis introire et possidere terram, ad quam ingredimini, et longo tempore habitare in ea. Cum dederit vobis Dominus Deus vester terram fluentem lacte et melle, sicut juravit patribus vestris, et tuleritis primitias frugum vestrarum, et posueritis in cophino, ibitis ad locum, quem elegerit Dominus Deus vester, ut habitet nomen ejus ibi. Et venies ad sacerdotem, qui fuerit in diebus illis, dicesque ad eum: Confiteor hodie Domino Deo tuo, quod introierim in terram, pro qua juravit patribus nostris, ut daret eam nobis. Qui accipiens cophinum de manu tua, ponet eum coram altari Domini Dei tui. Et loqueris coram Domino Deo tuo: Syrus persequebatur patrem meum, et descendit in Aegyptum, et habitavit ibi in paucitate hominum suorum, et crevit ibi in populum magnum, validum et infinitae multitudinis. Affligentes autem nos Aegyptii et humiliantes imposuerunt nobis servitutem durissimam. Clamavimus ad Dominum Deum patrum nostrorum, qui exaudivit orationem nostram, et respexit humilitatem, et afflictionem, et labores nostros, et misit manum suam in virtute et brachio excelso, et in visione magna, et in signis et prodigiis, et introduxit nos in locum hunc, et dedit nobis terram fluentem lacte et melle. Unde nunc offero primitias frugum terrae, quam dedisti mihi, Domine. Et dimittes eum coram Domino Deo tuo, et adorabis Dominum Deum tuum. Et epulaberis in cunctis bonis, quae dederit tibi Dominus Deus tuus, et domui tuae, tu et Levites et advena, qui versatur tecum. Cum complueris decimas omnium frugum tuarum anno tertio, qui est decimarum, dabisque Levitae et advenae et pupillo et viduae, ut comedant in portis tuis et saturentur, dices coram Domino Deo tuo: Eliminavi sanctum de domo mea, et dedi illud Levitae et advenae et pupillo et viduae, juxta omne mandatum, quod praecepisti mihi: non praeterivi mandata tua, nec oblitus sum. Non comedi ex eis in luctu meo, nec separavi ex eis quidquam in immunditia mea, nec ex eis obtuli mortuis: obedivi voci Domini Dei mei, feci omnia, sicut praecepisti mihi. Respice de habitaculo sanctificationis tuae, de caelo, et benedic populo tuo Israel, et terrae, quam dedisti nobis, sicut juravisti patribus nostris, terrae lacte et melle fluentis. Hodie Dominus Deus tuus praecepit tibi, ut faciens mandata haec et judicia custodias et operis perficias in omni corde tuo et in omni anima tua. Dominum elegisti hodie, ut sit Deus tuus, et ambules in viis ejus, et custodias caerimonias illius, et praecepta, et judicia, et obedias voci ejus. Dominus quoque elegit te hodie, ut sis populus peculiaris, sicut locutus est tibi, et custodias omnia mandata ejus, et faciat te excelsiorem cunctis gentibus, quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam, et sis sanctus Domino Deo tuo, sicut locutus est.

XXXIII

Praecepitque Moyses et omnis senatus ejus populo, dicentes: Custodite omne mandatum, quod ego praecipio vobis hodie. Cum ergo transieritis Jordanem, et veneritis ad terram, quam Dominus Deus vester dabit vobis, erigetis lapides grandes, et dealbabitis eos calce, et scribetis in eis omnia verba legis hujus, cum transieritis Jordanem, ut ingrediamini terram, quam Dominus Deus vester dabit vobis, terram fluentem lacte et melle, sicut juravit patribus vestris. Cum ergo transieritis Jordanem, erigetis lapides, quos ego praecipio vobis hodie, in monte Hebal, et dealbabitis eos calce. Et aedificabis ibi altare Domino Deo tuo, altare de lapidibus, quos non tetigit ferrum: de lapidibus informibus aedificabis altare Domini Dei tui, et offeres in eo holocausta Domino Deo tuo, et immolabis victimas pacificas, et comedes ibi, et epulaberis coram Domino Deo tuo. Et scribes super lapides omnia verba legis hujus manifeste et luculenter. Locutusque est Moyses et sacerdotes Levitici generis ad omnem Israel, dicens: Attende, et audi, Israel: hodie factus es populus Domini Dei tui. Audies ergo vocem ejus, et facies mandata illius, et judicia, quae ego praecipio tibi hodie. Praecepitque Moyses populo in die illa, dicens: Haec stabunt super montem Garizim benedicere populo, cum transieritis Jordanem: Simeon, Levi, Judas, Issachar, Joseph, Benjamin. Et ex adverso in monte Hebal stabunt ad maledicendum: Ruben, Gad, Aser, Zabulon, Dan, Nephthali. Respondebuntque Levitae, et dicent omni viro Israel voce excelsa: Maledictus homo, qui facit sculptile et conflatile, abominationem Domini, opus manuum artificis, et ponit illud in abscondito. Et respondebit omnis populus, et dicet: Fiat. Maledictus, qui non honorificat patrem suum et matrem suam. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui transfert terminos proximi sui. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui errare facit caecum in via. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui pervertit judicium advenae, pupilli et viduae. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui dormit cum uxore patris sui, revelavit enim operimentum lectus patris sui. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui dormit cum omni jumento. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui dormit cum sorore sua, filia patris sui vel matris suae. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui dormit cum socru sua. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui percutit proximum suum occulte. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui accipit munera, ut percutiat animam sanguinis innocentis. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui non permanet in sermonibus legis hujus, nec implet eos. Et dicet omnis populus: Fiat.

XXXIV

Cumque audieris vocem Domini Dei tui, et custodieris omnia mandata ejus, quae ego praecipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus terrae. Et venient super te omnes benedictiones istae, et apprehendent te, si tamen audieris praecepta Domini Dei tui. Benedictus eris in civitate, benedictus in agro. Benedictus fructus ventris tui, et fructus terrae tuae, fructus jumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, et caulae ovium tuarum. Benedictum horreum tuum, et reconditorium tuum. Benedictus eris ingrediens, benedictus egrediens. Mittet Dominus in te famem, et paupertatem, et increpationem in omnibus, quae manus tuae operabuntur, donec conterat te, et delens disperdat velociter propter nequitiam adinventionum tuarum, qua dereliquisti me. Adhaerebit Dominus tibi pestilentia, donec consumat te de terra, ad quam ingredieris possidenda. Percutiet te egestate, et febre, et frigore, et aestu, et aeris corruptione, et rubigine, et persequetur te, donec pereas. Erit caelum, quod est super caput tuum, aes, et terra, quae subest, ferrea. Det Dominus imbrem terrae tuae pulverem, et de caelo descendat super te cinis, donec conteraris. Tradat te Dominus corruendum coram inimicis tuis: per unam viam egredieris contra eos, et per septem fugies coram eis, et dispergeris in cunctis regnis terrae. Erit cadaver tuum in escam cunctis volucribus caeli, et bestiis terrae, et non erit, qui abigat. Percutiet te Dominus ulcere Aegyptiaco, et inguinum vomica, et scabie, et prurigine, unde curari non possis. Percutiet te furore, et caecitate, et pavore mentis. Palpabis in meridie, sicut palpare solet caecus in tenebris, et non dirigis viam tuam: eris autem cunctis diebus calumniam patiens, et vi opprimeris omni tempore, et non erit, qui liberet. Desponsabitur uxori vir alienus, et alius dormiet cum ea: aedificabis domum, et non habitabis in ea: plantabis vineam, et non vindemiabis eam. Bos tuus immolabitur coram te, et non comedes ex eo: asinus tuus rapietur in conspectu tuo, et non restituetur tibi: oves tuae dabuntur inimicis tuis, et non erit, qui auxilietur tibi. Filii tui et filiae tuae tradentur populo alterius, videntibus oculis tuis, et ad vana desiderabunt tota die, et non erit fortitudo in manu tua. Fructus terrae tuae, et omnes labores tui comedet populus, quem ignoras, et eris semper calumniam patiens, et oppressus cunctis diebus: stupebis ad ea, quae videbunt oculi tui. Percutiet te Dominus ulcere pessimo in genibus et in suris, a planta pedis usque ad verticem tuum, ita ut curari omnino non possis. Ducet te Dominus et regem tuum, quem constituisti super te, in gentem, quam ignoras tu et patres tui, ibique servies diis alienis, ligno et lapidi. Et eris in exemplum et in proverbium cunctis populis, ad quos ducet te Dominus. Semen multum projicies in terram, et parum congregabis: quia locusta devorabit omnia. Vineam plantabis, et colas, et vinum non bibes, nec colliges uvas: quia vermis comedet eas. Habebis olivas in cunctis finibus tuis, et unguento non ungueris: quia fructus olivae tuae decidet. Filios et filias generabis, et non habebis eos: quia ducentur in captivitatem. Omnes arbores tuas, et fructus terrae tuae rubigo consumet. Advena, qui versatur tecum, ascendet super te per gradum, et tu descendes per ruinam. Ipse fenerabit ei, et ille non fenerabit ei: ipse erit in caput, et tu eris in caudam. Venient super te omnes maledictiones istae, et persequentur te, donec deleant te, quia non audisti vocem Domini Dei tui, ut custodires mandata ejus, et caerimonias, quas praecepit tibi. Et erunt in te signum et in semine tuo usque in sempiternum, eo quod non servieris Domino Deo tuo in gaudio et bonitate cordis, propter abundantiam omnium rerum. Servies ergo inimico tuo, quem immittet Dominus in te, in fame, et nuditate, et omnium rerum penuria, et ponet jugum ferreum super cervicem tuam, donec conterat te. Adducet Dominus super te gentem de longinquo, de finibus terrae, velut impetu aquilae volantis, gentem, cujus linguam ignorabis, gentem procacissimam, quae non habet reverentiam senis, nec misericordiam pueri, et devorabit fructum jumentorum tuorum, et fructum terrae tuae, donec pereas: non relinquet tibi frumentum, vinum, et oleum, armenta boum, et greges ovium, donec te faciat perire. Et obsidebit te in cunctis urbibus tuis, donec corruant muri tui excelsi et munitissimi, in quibus habere te confidebas, in omni terra tua: et obsidebit te in cunctis urbibus tuis, in omni terra tua, quam dabit tibi Dominus Deus tuus. Et comedes fructum ventris tui, carnes filiorum tuorum et filiarum tuarum, quas dabit tibi Dominus Deus tuus in obsidione et in vastitate, qua vastabunt te inimici tui. Homo delicatus in te, et nimis mollis, invidebit fratri suo, et uxori, quae dormit in ulnis suis, et reliquo filiorum suorum, quos ipse comedet, eo quod non habeat quidquam aliud in obsidione et in vastitate, qua vastabunt te inimici tui in cunctis urbibus tuis. Mollis et delicata, quae super terram ingredi non tentabat, et per teneritudinem et delicias nimias, invidebit viro suo, qui dormit in ulnis suis, et filio suo, et filiae suae, et secundinis, quae egrediuntur de medio femorum ejus, et liberis, quos parit: comedet enim ea propter inopiam omnium rerum in obsidione et in vastitate, qua vastabunt te inimici tui in cunctis urbibus tuis. Si non custodieris et feceris omnia verba legis hujus, quae scripta sunt in libro isto, ut timeas nomen gloriosum et terribile hoc, Dominum Deum tuum, adjiciet Dominus plagas tuas, et plagas seminis tui, plagas magnas et mirabiles, et infirmitates pessimas et diuturnas. Et reducet omnes aegritudines Aegypti, quas timuisti, et adhaerebunt tibi. Insuper et omnem infirmitatem et plagam, quae non est scripta in libro legis hujus, inducet Dominus super te, donec deleat te. Et relinquemini pauci numero, pro eo quod fuistis sicut astra caeli multi numero, quia non audisti vocem Domini Dei tui. Et sicut laetatus est super vobis, ut bene faceret vobis, et multiplicaret vos, ita laetabitur, ut disperdat et conterat vos: et auferemini de terra, ad quam ingredieris possidenda. Dispergetque te Dominus in omnes populos, a finibus terrae usque ad terminos ejus: et servies ibi diis alienis, quos ignoras tu et patres tui, ligno et lapidi. Et inter gentes illas non requiescet anima tua, nec erit requies pedibus tuis: sed dabit tibi Dominus ibi cor pavidum, et deficientes oculos, et animam languentem. Et erit vita tua quasi pendens ante te, timebis nocte et die, nec credes vitae tuae. Mane dices: Quis mihi det vesperum? et vespere dices: Quis mihi det mane? propter cordis tui formidinem, qua terreberis, et propter visa oculorum tuorum, quae videbis. Reducet te Dominus in Aegyptum navibus per viam, de qua dixi tibi, ut ultra non videres eam: et ibi venundabimini inimicis vestris in servos et ancillas, et nullus erit emptor.

Haec sunt verba foederis, quod praecepit Dominus Moysi, ut feriret cum filiis Israel in terra Moab, praeter foedus, quod pepigerat cum eis in Horeb.

XXXV

Vocavitque Moyses omnem Israel, et dixit ad eos: Vos vidistis omnia, quae fecit Dominus coram oculis vestris in terra Aegypti Pharaoni et cunctis servis ejus et universae terrae illius, tentationes magnas, quas viderunt oculi tui, signa et prodigia grandia: et non dedit Dominus vobis cor intelligens, et oculos videntes, et aures audientes usque in praesentem diem. Ego ducebam vos quadraginta annis per desertum: non sunt attrita vestimenta vestra, quae habebatis indutamenta, et calceamenta pedum vestrorum non sunt atrita vetustate. Panem non comedistis, et vinum et omne quod inebriare potest non bibistis, ut sciretis, quia ego sum Dominus Deus vester. Et venistis ad locum istum, egressique sunt contra nos Sehon rex Hesebon et Og rex Basan, et pugnavimus contra eos, et percussimus eos, et possedimus terram eorum, et dedimus eam in possessionem Ruben et Gad et dimidiae tribui Manasse. Custodite ergo verba foederis hujus, et implete ea, ut intelligatis cuncta, quae facitis. Vos omnes stetistis hodie coram Domino Deo vestro, principes vestri et tribus vestrae, majores natu et doctores, cunctus populus Israel, parvuli vestri et mulieres, et advena, qui habitat in castris vestris, exceptis his, qui ligna vobis caedunt et aquam portant, ut ingredi possitis in foedus Domini Dei vestri, et in exsecrationem, quam hodie Dominus Deus vester percutit vos, ut sitis ei populus in sanctificationem, et ipse sit vobis Deus, sicut locutus est, et juravit patribus vestris Abraham, Isaac et Jacob. Non vobiscum tantum ego pango foedus hoc et exsecrationem istam, sed cum his, qui nunc nobiscum sunt coram Domino Deo nostro, et cum his, qui non sunt hodie vobiscum. Scitis enim, quomodo habitaverimus in terra Aegypti, et quomodo transierimus per medias gentes, quas transivimus, et vidistis abominationes eorum, et idola, lignum et lapidem, argentum et aurum, quae apud eos erant, ne forte sit in vobis vir aut mulier, familia aut tribus, quae hodie a Domino Deo nostro avertat cor suum, ut vadat et serviat diis gentium illarum, ne sit in vobis radix germinans fel et amaritudinem. Et cum audierit verba maledictionis hujus, benedicat sibi in corde suo, dicens: Habebo pacem, et ambulabo in pravitate cordis mei, ut addatur ebrietati siti. Non parcet ei Dominus, sed tunc fumus furoris Domini et zeli ejus fumabit contra hominem illum, et descendent super eum omnes maledictiones, quae scriptae sunt in libro isto, et delebit Dominus nomen ejus sub caelo, et separabit eum in perditionem ab universis tribubus Israel, juxta omnes maledictiones foederis, quae scriptae sunt in libro legis hujus. Dicetque generatio altera, filii vestri, qui orientur post vos, et peregrinus, qui venerit de terra procul, videntes plagas terrae illius, et infirmitates, quibus eam Dominus aegrotare fecerit, sulphur et salem, et omnem terram illius exustam, ne seri quidquam queat, nec germinare, nec herbam ullam oriri posse, sicut subversionem Sodomae et Gomorrhae, Adamae et Seboim, quas subvertit Dominus in furore et ira sua, et dicent omnes gentes: Quare fecit Dominus sic terrae huic? quae est ira furoris hujus? Et respondebunt: Quia dereliquerunt pactum Domini Dei patrum suorum, quod pepigit cum eis, quando eduxit eos de terra Aegypti, et abierunt, et servierunt diis alienis, et adoraverunt eos, quos ignorabant, et quibus nihil omnino dederat: idcirco iratus est furor Domini contra terram illam, ut induceret super eam omnes maledictiones, quae scriptae sunt in libro isto: et evulsit eos Dominus de terra sua in ira et furore et indignatione magna, et projecit in terram alienam, sicut praesentis temporis declarat exemplum. Quae absconditus sunt Domino Deo nostro: quae autem manifesta sunt, nobis et filiis nostris usque in sempiternum, ut faciamus universa verba legis hujus.

Cumque venerint super te omnia verba haec, benedictio et maledictio, quam proposui coram te, et reminiscaris in omni gente, ad quam te Dominus Deus tuus ejecerit, et reversus fueris ad Dominum Deum tuum, et audieris vocem ejus tu et filii tui in toto corde tuo et in tota anima tua, juxta omnia, quae praecipio tibi hodie, et Dominus Deus tuus reduxerit captivitatem tuam, et habuerit misericordiam tui, et rursum congregaverit te de cunctis populis, per quos dispersit te, si ad extremum caeli fuerint dispersi tui, inde te eruet, et inde tollet, et introducet in terram, quam possederunt patres tui, et possidebis eam, et benefaciet tibi, et multiplicabit te super patres tuos. Circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, et cor seminis tui, ut diligas Dominum Deum tuum in omni corde tuo et in tota anima tua, et vivas. Et omnes maledictiones istas convertet Dominus Deus tuus super inimicos tuos, et qui te oderunt, et persecuti sunt. Tu autem reverteris, et audies vocem Domini, et facies omnia mandata ejus, quae ego praecipio tibi hodie, et faciet te Dominus Deus tuus abundare in cunctis operibus manuum tuarum, in fructu ventris tui, et in fructu jumentorum tuorum, et in fructu terrae tuae ad bonum. Reversus enim Dominus, ut gaudeat super te in bonis, sicut gavisus est super patres tuos, si audieris vocem Domini Dei tui, et custodieris mandata ejus, et caerimonias, quae scriptae sunt in libro legis hujus, et si reversus fueris ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua. Mandatum hoc, quod ego praecipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum, nec in caelo, ut possis dicere: Quis ascendet pro nobis in caelum, et inde illud nobis adferat, et audire faciat, ut opere compleamus? Neque trans mare positum, ut causeris et dicas: Quis nobis ultra mare transfretabit, et illud ad nos deferet, et audire nos faciet, ut opere impleamus? Juxta te est sermo valde in ore tuo et in corde tuo, ut facias illum. Ecce proposui hodie coram te vitam et bonum, et e contrario mortem et malum: quae ego praecipio tibi hodie, ut diligas Dominum Deum tuum, et ambules in viis ejus, et custodias caerimonias illius, et praecepta, et judicia, et obedias voci ejus. Dominus quoque elegit te hodie, ut sis populus peculiaris, sicut locutus est tibi, et custodias omnia mandata ejus, et faciat te excelsiorem cunctis gentibus, quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam, et sis sanctus Domino Deo tuo, sicut locutus est.

XXXV

Praecepitque Moyses et omnis senatus ejus populo, dicentes: Custodite omne mandatum, quod ego praecipio vobis hodie. Cum ergo transieritis Jordanem, et veneritis ad terram, quam Dominus Deus vester dabit vobis, erigetis lapides grandes, et dealbabitis eos calce, et scribetis in eis omnia verba legis hujus, cum transieritis Jordanem, ut ingrediamini terram, quam Dominus Deus vester dabit vobis, terram fluentem lacte et melle, sicut juravit patribus vestris. Cum ergo transieritis Jordanem, erigetis lapides, quos ego praecipio vobis hodie, in monte Hebal, et dealbabitis eos calce. Et aedificabis ibi altare Domino Deo tuo, altare de lapidibus, quos non tetigit ferrum: de lapidibus informibus aedificabis altare Domini Dei tui, et offeres in eo holocausta Domino Deo tuo, et immolabis victimas pacificas, et comedes ibi, et epulaberis coram Domino Deo tuo. Et scribes super lapides omnia verba legis hujus manifeste et luculenter. Locutusque est Moyses et sacerdotes Levitici generis ad omnem Israel, dicens: Attende, et audi, Israel: hodie factus es populus Domini Dei tui. Audies ergo vocem ejus, et facies mandata illius, et judicia, quae ego praecipio tibi hodie. Praecepitque Moyses populo in die illa, dicens: Haec stabunt super montem Garizim benedicere populo, cum transieritis Jordanem: Simeon, Levi, Judas, Issachar, Joseph, Benjamin. Et ex adverso in monte Hebal stabunt ad maledicendum: Ruben, Gad, Aser, Zabulon, Dan, Nephthali. Respondebuntque Levitae, et dicent omni viro Israel voce excelsa: Maledictus homo, qui facit sculptile et conflatile, abominationem Domini, opus manuum artificis, et ponit illud in abscondito. Et respondebit omnis populus, et dicet: Fiat. Maledictus, qui non honorificat patrem suum et matrem suam. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui transfert terminos proximi sui. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui errare facit caecum in via. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui pervertit judicium advenae, pupilli et viduae. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui dormit cum uxore patris sui, revelavit enim operimentum lectus patris sui. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui dormit cum omni jumento. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui dormit cum sorore sua, filia patris sui vel matris suae. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui dormit cum socru sua. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui percutit proximum suum occulte. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui accipit munera, ut percutiat animam sanguinis innocentis. Et dicet omnis populus: Fiat. Maledictus, qui non permanet in sermonibus legis hujus, nec implet eos. Et dicet omnis populus: Fiat.

XXXIV

Cumque audieris vocem Domini Dei tui, et custodieris omnia mandata ejus, quae ego praecipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus terrae. Et venient super te omnes benedictiones istae, et apprehendent te, si tamen audieris praecepta Domini Dei tui. Benedictus eris in civitate, benedictus in agro. Benedictus fructus ventris tui, et fructus terrae tuae, fructus jumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, et caulae ovium tuarum. Benedictum horreum tuum, et reconditorium tuum. Benedictus eris ingrediens, benedictus egrediens. Mittet Dominus in te famem, et paupertatem, et increpationem in omnibus, quae manus tuae operabuntur, donec conterat te, et delens disperdat velociter propter nequitiam adinventionum tuarum, qua dereliquisti me. Adhaerebit Dominus tibi pestilentia, donec consumat te de terra, ad quam ingredieris possidenda. Percutiet te egestate, et febre, et frigore, et aestu, et aeris corruptione, et rubigine, et persequetur te, donec pereas. Erit caelum, quod est super caput tuum, aes, et terra, quae subest, ferrea. Det Dominus imbrem terrae tuae pulverem, et de caelo descendat super te cinis, donec conteraris. Tradat te Dominus corruendum coram inimicis tuis: per unam viam egredieris contra eos, et per septem fugies coram eis, et dispergeris in cunctis regnis terrae. Erit cadaver tuum in escam cunctis volucribus caeli, et bestiis terrae, et non erit, qui abigat. Percutiet te Dominus ulcere Aegyptiaco, et inguinum vomica, et scabie, et prurigine, unde curari non possis. Percutiet te furore, et caecitate, et pavore mentis. Palpabis in meridie, sicut palpare solet caecus in tenebris, et non dirigis viam tuam: eris autem cunctis diebus calumniam patiens, et vi opprimeris omni tempore, et non erit, qui liberet. Desponsabitur uxori vir alienus, et alius dormiet cum ea: aedificabis domum, et non habitabis in ea: plantabis vineam, et non vindemiabis eam. Bos tuus immolabitur coram te, et non comedes ex eo: asinus tuus rapietur in conspectu tuo, et non restituetur tibi: oves tuae dabuntur inimicis tuis, et non erit, qui auxilietur tibi. Filii tui et filiae tuae tradentur populo alterius, videntibus oculis tuis, et ad vana desiderabunt tota die, et non erit fortitudo in manu tua. Fructus terrae tuae, et omnes labores tui comedet populus, quem ignoras, et eris semper calumniam patiens, et oppressus cunctis diebus: stupebis ad ea, quae videbunt oculi tui. Percutiet te Dominus ulcere pessimo in genibus et in suris, a planta pedis usque ad verticem tuum, ita ut curari omnino non possis. Ducet te Dominus et regem tuum, quem constituisti super te, in gentem, quam ignoras tu et patres tui, ibique servies diis alienis, ligno et lapidi. Et eris in exemplum et in proverbium cunctis populis, ad quos ducet te Dominus. Semen multum projicies in terram, et parum congregabis: quia locusta devorabit omnia. Vineam plantabis, et colas, et vinum non bibes, nec colliges uvas: quia vermis comedet eas. Habebis olivas in cunctis finibus tuis, et unguento non ungueris: quia fructus olivae tuae decidet. Filios et filias generabis, et non habebis eos: quia ducentur in captivitatem. Omnes arbores tuas, et fructus terrae tuae rubigo consumet. Advena, qui versatur tecum, ascendet super te per gradum, et tu descendes per ruinam. Ipse fenerabit ei, et ille non fenerabit ei: ipse erit in caput, et tu eris in caudam. Venient super te omnes maledictiones istae, et persequentur te, donec deleant te, quia non audisti vocem Domini Dei tui, ut custodires mandata ejus, et caerimonias, quas praecepit tibi. Et erunt in te signum et in semine tuo usque in sempiternum, eo quod non servieris Domino Deo tuo in gaudio et bonitate cordis, propter abundantiam omnium rerum. Servies ergo inimico tuo, quem immittet Dominus in te, in fame, et nuditate, et omnium rerum penuria, et ponet jugum ferreum super cervicem tuam, donec conterat te. Adducet Dominus super te gentem de longinquo, de finibus terrae, velut impetu aquilae volantis, gentem, cujus linguam ignorabis, gentem procacissimam, quae non habet reverentiam senis, nec misericordiam pueri, et devorabit fructum jumentorum tuorum, et fructum terrae tuae, donec pereas: non relinquet tibi frumentum, vinum, et oleum, armenta boum, et greges ovium, donec te faciat perire. Et obsidebit te in cunctis urbibus tuis, donec corruant muri tui excelsi et munitissimi, in quibus habere te confidebas, in omni terra tua: et obsidebit te in cunctis urbibus tuis, in omni terra tua, quam dabit tibi Dominus Deus tuus. Et comedes fructum ventris tui, carnes filiorum tuorum et filiarum tuarum, quas dabit tibi Dominus Deus tuus in obsidione et in vastitate, qua vastabunt te inimici tui. Homo delicatus in te, et nimis mollis, invidebit fratri suo, et uxori, quae dormit in ulnis suis, et reliquo filiorum suorum, quos ipse comedet, eo quod non habeat quidquam aliud in obsidione et in vastitate, qua vastabunt te inimici tui in cunctis urbibus tuis. Mollis et delicata, quae super terram ingredi non tentabat, et per teneritudinem et delicias nimias, invidebit viro suo, qui dormit in ulnis suis, et filio suo, et filiae suae, et secundinis, quae egrediuntur de medio femorum ejus, et liberis, quos parit: comedet enim ea propter inopiam omnium rerum in obsidione et in vastitate, qua vastabunt te inimici tui in cunctis urbibus tuis. Si non custodieris et feceris omnia verba legis hujus, quae scripta sunt in libro isto, ut timeas nomen gloriosum et terribile hoc, Dominum Deum tuum, adjiciet Dominus plagas tuas, et plagas seminis tui, plagas magnas et mirabiles, et infirmitates pessimas et diuturnas. Et reducet omnes aegritudines Aegypti, quas timuisti, et adhaerebunt tibi. Insuper et omnem infirmitatem et plagam, quae non est scripta in libro legis hujus, inducet Dominus super te, donec deleat te. Et relinquemini pauci numero, pro eo quod fuistis sicut astra caeli multi numero, quia non audisti vocem Domini Dei tui. Et sicut laetatus est super vobis, ut bene faceret vobis, et multiplicaret vos, ita laetabitur, ut disperdat et conterat vos: et auferemini de terra, ad quam ingredieris possidenda. Dispergetque te Dominus in omnes populos, a finibus terrae usque ad terminos ejus: et servies ibi diis alienis, quos ignoras tu et patres tui, ligno et lapidi. Et inter gentes illas non requiescet anima tua, nec erit requies pedibus tuis: sed dabit tibi Dominus ibi cor pavidum, et deficientes oculos, et animam languentem. Et erit vita tua quasi pendens ante te, timebis nocte et die, nec credes vitae tuae. Mane dices: Quis mihi det vesperum? et vespere dices: Quis mihi det mane? propter cordis tui formidinem, qua terreberis, et propter visa oculorum tuorum, quae videbis. Reducet te Dominus in Aegyptum navibus per viam, de qua dixi tibi, ut ultra non videres eam: et ibi venundabimini inimicis vestris in servos et ancillas, et nullus erit emptor.

Haec sunt verba foederis, quod praecepit Dominus Moysi, ut feriret cum filiis Israel in terra Moab, praeter foedus, quod pepigerat cum eis in Horeb.

XXXV

Vocavitque Moyses omnem Israel, et dixit ad eos: Vos vidistis omnia, quae fecit Dominus coram oculis vestris in terra Aegypti Pharaoni et cunctis servis ejus et universae terrae illius, tentationes magnas, quas viderunt oculi tui, signa et prodigia grandia: et non dedit Dominus vobis cor intelligens, et oculos videntes, et aures audientes usque in praesentem diem. Ego ducebam vos quadraginta annis per desertum: non sunt attrita vestimenta vestra, quae habebatis indutamenta, et calceamenta pedum vestrorum non sunt atrita vetustate. Panem non comedistis, et vinum et omne quod inebriare potest non bibistis, ut sciretis, quia ego sum Dominus Deus vester. Et venistis ad locum istum, egressique sunt contra nos Sehon rex Hesebon et Og rex Basan, et pugnavimus contra eos, et percussimus eos, et possedimus terram eorum, et dedimus eam in possessionem Ruben et Gad et dimidiae tribui Manasse. Custodite ergo verba foederis hujus, et implete ea, ut intelligatis cuncta, quae facitis. Vos omnes stetistis hodie coram Domino Deo vestro, principes vestri et tribus vestrae, majores natu et doctores, cunctus populus Israel, parvuli vestri et mulieres, et advena, qui habitat in castris vestris, exceptis his, qui ligna vobis caedunt et aquam portant, ut ingredi possitis in foedus Domini Dei vestri, et in exsecrationem, quam hodie Dominus Deus vester percutit vos, ut sitis ei populus in sanctificationem, et ipse sit vobis Deus, sicut locutus est, et juravit patribus vestris Abraham, Isaac et Jacob. Non vobiscum tantum ego pango foedus hoc et exsecrationem istam, sed cum his, qui nunc nobiscum sunt coram Domino Deo nostro, et cum his, qui non sunt hodie vobiscum. Scitis enim, quomodo habitaverimus in terra Aegypti, et quomodo transierimus per medias gentes, quas transivimus, et vidistis abominationes eorum, et idola, lignum et lapidem, argentum et aurum, quae apud eos erant, ne forte sit in vobis vir aut mulier, familia aut tribus, quae hodie a Domino Deo nostro avertat cor suum, ut vadat et serviat diis gentium illarum, ne sit in vobis radix germinans fel et amaritudinem. Et cum audierit verba maledictionis hujus, benedicat sibi in corde suo, dicens: Habebo pacem, et ambulabo in pravitate cordis mei, ut addatur ebrietati siti. Non parcet ei Dominus, sed tunc fumus furoris Domini et zeli ejus fumabit contra hominem illum, et descendent super eum omnes maledictiones, quae scriptae sunt in libro isto, et delebit Dominus nomen ejus sub caelo, et separabit eum in perditionem ab universis tribubus Israel, juxta omnes maledictiones foederis, quae scriptae sunt in libro legis hujus. Dicetque generatio altera, filii vestri, qui orientur post vos, et peregrinus, qui venerit de terra procul, videntes plagas terrae illius, et infirmitates, quibus eam Dominus aegrotare fecerit, sulphur et salem, et omnem terram illius exustam, ne seri quidquam queat, nec germinare, nec herbam ullam oriri posse, sicut subversionem Sodomae et Gomorrhae, Adamae et Seboim, quas subvertit Dominus in furore et ira sua, et dicent omnes gentes: Quare fecit Dominus sic terrae huic? quae est ira furoris hujus? Et respondebunt: Quia dereliquerunt pactum Domini Dei patrum suorum, quod pepigit cum eis, quando eduxit eos de terra Aegypti, et abierunt, et servierunt diis alienis, et adoraverunt eos, quos ignorabant, et quibus nihil omnino dederat: idcirco iratus est furor Domini contra terram illam, ut induceret super eam omnes maledictiones, quae scriptae sunt in libro isto: et evulsit eos Dominus de terra sua in ira et furore et indignatione magna, et projecit in terram alienam, sicut praesentis temporis declarat exemplum. Quae absconditus sunt Domino Deo nostro: quae autem manifesta sunt, nobis et filiis nostris usque in sempiternum, ut faciamus universa verba legis hujus.

Cumque venerint super te omnia verba haec, benedictio et maledictio, quam proposui coram te, et reminiscaris in omni gente, ad quam te Dominus Deus tuus ejecerit, et reversus fueris ad Dominum Deum tuum, et audieris vocem ejus tu et filii tui in toto corde tuo et in tota anima tua, juxta omnia, quae praecipio tibi hodie, et Dominus Deus tuus reduxerit captivitatem tuam, et habuerit misericordiam tui, et rursum congregaverit te de cunctis populis, per quos dispersit te, si ad extremum caeli fuerint dispersi tui, inde te eruet, et inde tollet, et introducet in terram, quam possederunt patres tui, et possidebis eam, et benefaciet tibi, et multiplicabit te super patres tuos. Circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, et cor seminis tui, ut diligas Dominum Deum tuum in omni corde tuo et in tota anima tua, et vivas. Et omnes maledictiones istas convertet Dominus Deus tuus super inimicos tuos, et qui te oderunt, et persecuti sunt. Tu autem reverteris, et audies vocem Domini, et facies omnia mandata ejus, quae ego praecipio tibi hodie, et faciet te Dominus Deus tuus abundare in cunctis operibus manuum tuarum, in fructu ventris tui, et in fructu jumentorum tuorum, et in fructu terrae tuae ad bonum. Reversus enim Dominus, ut gaudeat super te in bonis, sicut gavisus est super patres tuos, si audieris vocem Domini Dei tui, et custodieris mandata ejus, et caerimonias, quae scriptae sunt in libro legis hujus, et si reversus fueris ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua. Mandatum hoc, quod ego praecipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum, nec in caelo, ut possis dicere: Quis ascendet pro nobis in caelum, et inde illud nobis adferat, et audire faciat, ut opere compleamus? Neque trans mare positum, ut causeris et dicas: Quis nobis ultra mare transfretabit, et illud ad nos deferet, et audire nos faciet, ut opere impleamus? Juxta te est sermo valde in ore tuo et in corde tuo, ut facias illum. Ecce proposui hodie coram te vitam et bonum, et e contrario mortem et malum: quae ego praecipio tibi hodie, ut diligas Dominum Deum tuum, et ambules in viis ejus, et custodias caerimonias illius, et praecepta, et judicia, et obedias voci ejus. Dominus quoque elegit te hodie, ut sis populus peculiaris, sicut locutus est tibi, et custodias omnia mandata ejus, et faciat te excelsiorem cunctis gentibus, quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam, et sis sanctus Domino Deo tuo, sicut locutus est.

XXIV

XXV

XXXVI

XXVII

XXVIII

[illegible] columpnas [illegible] tectum super tabernaculum imposito desuper operimento sicut dominus imperaverat. Posuit et testimonium in arca subditis infra vectibus et oraculum desuper tutulis arcum in tabernaculum. Appendit autem in eum ut expleret iussionem domini. Posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad plagam septentrionalem extra ulum ordinatis coram propositionis panibus sicut preceperat dominus Moysi. Posuit et candelabrum in tabernaculo testimonii ad regionem in parte mense in parte australi locatis pro domo in lucernis iuxta preceptum domini. Posuit et altare aureum sub tecto testimonii contra ulum et adoleuit super incensum aromatum sicut iusserat dominus. Posuit et tentorium in introitu tabernaculi et altare holocaustum et sacrificium ut dominus imperaverat. Tabernaculum testimonii et altare implens illud aqua lauerunt Moyses et Aaron et filii eius manus suas et pedes cum ingrederentur tectum fedrum et accederent ad altare sicut preceperat dominus. Erexit et atrium per gyrum tabernaculi et altaris ducto in introitu eius tentorio. Postquam cuncta perfecta sunt operuit nubes tabernaculum testimonii et gloria domini impleuit illud. Nec poterant Moyses ingredi tectum tabernaculi nube operiente omnia et maiestate domini coruscante quia cuncta nubes operuerat. Si quando nubes tabernaculum deserebat proficiscebantur filii Israel per manus suas suspendebat desuper manebant in eodem loco nubes quippe domini incubabat per diem tabernaculi et ignis in nocte videntibus populis Israel per cunctas mansiones suas.

Explicit exodus
Incipit leuiticus

Vocauit autem dominus Moysen et locutus est ei de tabernaculo testimonii dicens. Loquere filiis Israel et dices ad eos. Homo qui obtulerit ex vobis hostiam domino de pecoribus et de bobus et de ouibus offerens victimas si holocaustum fuerit eius oblatio ac de armento masculum immaculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonii ad placandum sibi dominum. Ponet quoque manus super caput hostie et acceptabilis erit atque expiationem eius proficiens. Immolabitque vitulum coram domino et offerent filii Aaron sacerdotis sanguinem eius fundentes per altaris circuitum. Que autem hostium tabernaculi detraxerit quod pelle hostie artus infrustrabunt et subicient in altari ignem strue lignorum antea posita et membra que ossa sunt. Caput vidicet et cuncta que oderunt iecori intestinis et pedibus lotis in aquam adolebitque eas sacerdos super altare in holocaustum et suauem odorem

[illegible]

domino. Quod si de pecoribus oblatio domino sive de capris holocaustum agnaculum et absque macula offeret immolabitque ad latus altaris quod respicit ad aquilonem coram domino. Sanguinem vero illius funderent super altare filii Aaron per circuitum. Diuidentque membra caput et omnia que adherent iecori et imponent super ligna quibus subicientur ignis. Intestina vero et pedes lauabunt aqua et oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suauitatis domino. Si autem de ouibus holocausti oblatio fuerit domino de turturibus et pullis columbe offeret eam sacerdos ad altare et retorto ad collum capite ac rupto vulneris loco decurrere faciet sanguinem super cupidinem altaris. Vesicula autem cum gutturis et plumas proiciet per altare ad orientalem plumam in loco in quo cineres effundi solent. Confringet quoque ascellam nec ferro preter diuides eas et adolebit super altare ligni igne supposito holocaustum et oblatio suauissimum odoris domino. Anima cum obtulerit oblationem domino sacra similia erit eius oblatio super eam oleum et ponet thus ac deferet ad filios sacerdotis. Quorum unus tollet pugillum plenum simile ex oleo et ex toto thus et ponet memoriale super altare in odorem suauitatis domino. Quod autem reliquum fuerit de sacrificio erit Aaron et filiorum eius sanctum sanctorum de oblationibus domini. Cum autem obtuleris sacrificium domino coctum in clibano de simila panes scilicet de fermento conspersos oleo et lagana azima oleo [illegible] oblatio tua fuerit de sartagine simile conspersos oleo et absque fermento diuides eam minutatim et fundes super oleum. Si autem de craticula sacrificium eque simila oleo conspergetur quam offerens domino trades manibus sacerdotis. Quicumque obtulerit eam tollet memoriale de sacrificio et adolebit super altare in odorem suauitatis domino. Quicquid autem reliquum erit Aaron et filiorum eius sanctum sanctorum de oblationibus domini. Omnis oblatio que offertur domino absque fermento nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio domini. Primitias tantum eorum offeretis et munda super altare vero componentur in odorem suauitatis. Quicquid obtuleris sacrificium sale condies nec auferes sal federis diuitiis de sacrificio tuo. Si vero obtulerit oblationem offeres sal federis. Si autem obtuleris munus primitiarum frugum tuarum domino de spicis iuuentibus adhibeto rebus eas igni et confringes in morem farris et sic offeres primitias tuas domino fundes super oleum et thus imponens quia oblatio domini est de qua adolebit sacerdos in memoriam muneris partem farris fracti et olei. Ac totum thus. Si hostia pacificorum fuerit eius oblatio et de bobus eius voluerit offerre marem sive feminam immaculatam offeret coram do

eius et non sembit

sacrificii

fundetque

aron

II

mino. ponetque manum super caput victime sue
que immolabitur in introitu tabernaculi. Fun-
dentque filii aaron sacerdotes sanguinem per
circuitum altaris. et offerent de hostia pacifico-
rum in oblationem domino adipem qui operit
vitalia. et quicquid pinguedinis inte-
rius est. Duos renes cum adipe quo teguntur
ylia et reticulum iecoris cum renunculis
adolebuntque ea super altare in holocaustum
lignis igne supposito in oblationem suavissi-
III mi odoris domino. Si vero de ovibus fuerit eius
oblatio et pacificorum hostia sive masculum
sive feminam obtulerit immaculata erunt.
Si agnum obtulerit coram domino ponet
manum super caput victime sue que immola-
bitur in vestibulo tabernaculi testimo-
nii. fundentque filii aaron sanguinem eius
per altaris circuitum. et offerent de pacifico-
rum hostia sacrificium domino adipem et
caudam totam cum renibus et pinguedinem
que operit ventrem atque universa vitalia
et utrumque renunculum reticulumque iecoris cum renunculis
et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum
ignis et oblationis domini. Si capra fuerit eius
oblatio et obtulerit eam domino ponet ma-
num suam super caput eius immolabitque
eam in introitu tabernaculi testimo-
nii. fundentque filii aaron sanguinem eius
per altaris circuitum. tollentque ex ea in pa-
stum ignis dominici adipem qui operit
ventrem et qui tegit universa vitali-
a duos renunculos cum reticulo quod est super
eos iuxta ilia et arvinam iecoris cum re-
nunculis. adolebitque ea sacerdos super al-
tare in alimoniam ignis et suavissimi
odoris. [struck] adipes quibus pectus
convolvitur et pinguedine iecoris offeren-
tur super altare. Omnis adeps domini e-
rit iure perpetuo. in generationibus et cunc-
tis habitaculis vestris. nec adipem nec san-
guinem omnino comedetis.

IIII Locutusque est dominus ad moysen dicens
Loquere filiis israel. Anima cum peccaverit per
ignorantiam et de universis mandatis do-
mini que precepit ut non fierent quippiam
fecerit. Si sacerdos qui unctus est peccaverit
delinquere faciens populum offeret
pro peccato suo vitulum immaculatum domi-
no et adducet illum ad ostium tabernaculi
testimonii coram domino ponetque ma-
num super caput eius et immolabit eum
domino. Hauriet de sanguine vituli
ferens illum in tabernaculum testimonii.
Cumque intinxerit digitum in sanguine asper-
get eum septies coram domino contra
velum sanctuarii. ponetque de eodem san-
guine super cornua altaris thymiamatis
gratissimi domino quod est in tabernaculo testimo-
nii. Omnem autem reliquum [struck] san-
guinem fundet in basim altaris holocau-
sti in introitu tabernaculi. Et adipem vituli
offeret pro peccato tam eum qui operit vi-
talia quam omnia que intrinsecus sunt.
Duos renunculos et reticulum quod est super
eos iuxta ilia et adipem iecoris cum ren-
unculis sicut aufertur de vitulo hostie
pacificorum et adolebit ea super altare ho-
locausti. Pellem vero et omnes carnes cum
capite et pedibus et intestinis et fimo et reliquo
corpore efferet extra castra in locum mun-
dum ubi cineres effundi solent. incen-
detque ea super lignorum struem que in loco ef-
fusorum cinerum cremabuntur. Quod si
omnis turba israel ignoraverit et per imperiti-
am fecerit quod contra mandatum domini est et postea
intellexerit. peccatum suum offeret vi-
tulum pro peccato. adducetque eum ad ostium
tabernaculi [struck] et ponent seniores
populi manus super caput eius coram
domino. Immolatoque vitulo in conspectu
domini inferet sacerdos qui unctus est de san-
guine eius in tabernaculum testimonii tin-
cto digito aspergens septies contra velum. Ponetque de
eodem sanguine in cornibus altaris quod coram
domino in tabernaculo testimonii. Reli-
quum autem sanguinem fundet iuxta
basim altaris holocaustorum quod est in ostio
tabernaculi testimonii. Omnemque eius
adipem tollet et adolebit super altare
Sic faciens et de hoc vitulo quomodo fecit et
prius. et rogante pro eis sacerdote propitius
erit dominus. Ipsum autem vitulum ef-
feret extra castra atque comburet. sicut
et priorem vitulum. quia pro peccato est mul-
titudinis. Si peccaverit princeps et fecerit
unum e pluribus per ignorantiam quod domini le-
ge prohibetur. et postea intellexerit pec-
catum suum [struck] of-
feret hostiam domino hircum de capris
immaculatum. ponetque manum suam
super caput eius. Cumque immolaverit eum
in loco ubi solet mactari holocaustum
coram domino quia pro peccato est. tinguet sa-
cerdos digitum in sanguine hostie pro
peccato tangens cornua altaris holocau-
sti et reliquum fundens ad basim eius.
Adipem vero illius adolebit super sicut in
victimis pacificorum fieri solet. rogabitque
pro eo sacerdos et pro peccato eius et dimittetur ei. Quod si
peccaverit anima per ignorantiam de
populo terre ut faciat quicquam de his que domini lege
prohibentur atque delinquat et agnoverit pec-
catum suum offeret capram immacu-
latam. ponetque manum super caput hostie

cum adipe qui operit vitalia et reticulum

V

VI

ungulam sinon diuidit eam sicut camelus recte non mundabitis illud et cetera. Immundus erit uobis et lepus quia ruminat non diuidit ungulam immundum erit et cetera. Porcus quia diuidit ungulam sed non ruminat immundus erit uobis. De carnibus eorum non comedetis et cetera. Hæc animalia quæ immunda sunt uobis. Omne quod graditur super pectus et uadit super quattuor pedes et habet longiora crura posteriora ut saliat super terram non comedetis ea quia immunda sunt uobis. Qui tetigerit mortuum eorum polluetur usque ad uesperum. Et qui portauerit de cadaueribus eorum lauabit uestimenta sua et immundus erit usque ad uesperum. Omne animal quod habet ungulam et non diuidit eam nec ruminat immundum erit omnis qui tetigerit illud polluetur. Quicquid graditur super manus suas inter omnia animantia quæ ambulant super quattuor pedes immunda erunt uobis. Qui tetigerit cadauer eorum polluetur usque ad uesperum. Et qui portauerit de cadaueribus eorum lauabit uestimenta sua et immundus erit usque ad uesperum. Hæc immunda erunt uobis inter omne quod reptat super terram. Mustela et mus et crocodilus iuxta genera sua. Migale et cameleon stellio lacerta et talpa. Omnia hæc immunda erunt uobis quicumque tetigerit ea mortua coinquinabitur usque ad uesperum. Et quicquid ex his mortuum cecidit super aliquam rem immunda erit sive ex ligno sive ex uestimento sive ex pelle sive ex cilicio omnis supellex in qua opus fit aqua tinguetur et immunda erit usque ad uesperum et sic mundabitur. Vas autem fictile in quo horum quippiam cecidit polluetur quicquid habuerit intrinsecus et ipsum confringetur. Omnis cibus qui manducatur et habet in se aquam immundus erit. Et quicquid bibitur de huiusmodi uasis immundum erit. Et quicquid horum fuerit super quod cecidit immundum erit sive ex ea re sit quæ ad operandum aptata est sive ad dormiendum dabitis operam ut lauentur et immundi erunt usque ad uesperum et sic mundabuntur. Fons autem et cisterna aquarum mundum erit. Qui autem tetigerit cadauer eorum immundus erit. Si super semen quod seritur ceciderit mundum erit. Si autem aqua fuerit infusa semini et cadauer eorum quolibet modo tactum fuerit immundum erit uobis. Omne animal quod mouetur super terram abominabile erit non comedetur. Quicquid super pectus graditur et quicquid habet pedes plures inter omnia animantia quæ mouentur super terram non comedetis quia abominabilia sunt. Nolite contaminare animas uestras in omni reptili quod mouetur super eam. Ego enim sum dominus deus uester sanctificamini igitur et estote sancti quia ego sanctus sum. Nolite polluere animas uestras in ullo reptili quod mouetur in terra. Ego enim sum dominus qui reduxi uos de terra Ægypti ut essem uester deus eritis sancti quia ego sanctus sum. Hæc est lex animantium et uolucrum et omnium animarum quæ mouentur in aquis et cunctis animantibus quæ reptant super terram ut habeatis discretionem inter immundum et mundum et inter animal quod comedi potest et quod comedi non potest.

XII

Locutus est dominus ad Moysen dicens loquere filiis Israel et dices ad eos. Mulier si susceperit semen et pepererit masculum immundus erit septem diebus iuxta dies separationis menstruæ immundabitur. Et octauo die circumcidetur infantulus. Ipsa autem triginta tribus diebus manebit in sanguine purificationis suæ. Omne sanctum non tanget nec ingredietur sanctuarium donec impleantur dies purificationis eius.

XIII

gramo sentit. Si autem forma ppria immutata
in albedinem uel rubedinem, non putabit sacerdos immundum
eum sed manebit mundus. Cum
quippiam de pelle hominis fuerit exceptum et
uerus purgationis sentiat filio suo ysaac. Et
apparuit angelus domini ei. Et locutus est ad
eum. Ego sum deus patris tui abraham. Ne
timeas descendi enim tecum in egyptum. Et
ego eduxi te populum meum. Et impleam
quod locutus sum tibi. Et ostendit ei
omnia regna terre. Et dixit ei. Tibi dabo
potestatem omnium regnorum istorum. Et
gloriam eorum. Quia mihi tradita sunt. Et
cui uolo dabo ea. Tu ergo si coram me
adoraueris erunt omnia tua. Et respondens
iesus dixit ei. Scriptum est. Dominum deum
tuum adorabis et illi soli seruies. Et
adduxit eum in hierusalem. Et statuit
eum super pinnaculum templi. Et dixit
ei. Si filius dei es mitte te hinc deorsum.
Scriptum est enim. Quia angelis suis
mandauit de te. Et in manibus tollent
te. Ne forte offendas ad lapidem pedem
tuum. Et respondens iesus dixit ei. Dictum
est. Non tentabis dominum deum tuum.
Et consummata omni tentatione diabolus
recessit ab illo usque ad tempus. Et
regressus est iesus in uirtute spiritus in
galileam. Et fama exiit per uniuersam
regionem de illo. Et ipse docebat in
synagogis eorum. Et magnificabatur
a cunctis. Et uenit nazareth ubi erat
nutritus. Et intrauit secundum consuetudinem
suam die sabbati in synagogam. Et
surrexit lector. Et traditus est ei liber
ysaie prophete. Et ut reuoluit librum
inuenit locum ubi scriptum erat. Spiritus
domini super me. Propter quod unxit me
euangelizare pauperibus misit me. Predicare
captiuis remissionem. Et cecis uisum. Dimittere
confractos in remissionem. Predicare annum
domini acceptum. Et diem retributionis.
Et cum plicuisset librum. Reddidit ministro.
Et sedit. Et omnium in synagoga oculi
erant intuentes in eum. Et cepit dicere
ad illos. Quia hodie impleta est hec scriptura
in auribus uestris. Et omnes testimonium
illi perhibebant. Et mirabantur in his
uerbis gratie que procedebant de ore eius.
Et dicebant. Nonne hic est filius ioseph.
Et ait illis. Utique dicetis mihi hanc
similitudinem medice cura teipsum. Quanta
audiuimus facta in capharnaum fac et hic
in patria tua. Ait autem amen dico uobis
quia nemo propheta acceptus est in patria
sua. In ueritate autem dico uobis. Multe
uidue erant in diebus helie in israel. Quando
clausum est celum annis tribus et mensibus
sex. Cum facta esset fames magna in
uniuersa terra. Et ad nullam illarum missus
est helias nisi in sarepta sydonie ad mulierem
uiduam. Et multi leprosi erant in israel
sub eliseo propheta. Et nemo eorum mundatus
est nisi naaman syrus. Et repleti sunt
omnes ira in synagoga hec audientes. Et
surrexerunt eiecerunt eum extra ciuitatem.
Et duxerunt illum usque ad supercilium
montis super quem ciuitas illorum edificata
erat ut precipitarent eum. Ipse autem
transiens per medium illorum ibat. Et
descendit in capharnaum ciuitatem galilee.
Et erat docens eos sabbatis. Et stupebant
super doctrina eius. Quia in potestate erat
sermo eius. Et in synagoga erat homo habens
spiritum demonii immundi. Et exclamauit
uoce magna dicens. Sine quid nobis et tibi
iesu nazarene. Uenisti perdere nos. Scio te
qui sis sanctus dei. Et increpauit illum
iesus dicens. Obmutesce et exi ab eo. Et
cum proiecisset eum demonium in medium
abiit ab illo nichil nocens illi. Et factus
est pauor in omnibus. Et colloquebantur
ad inuicem dicentes. Quod est hoc uerbum
quia in potestate et uirtute imperat immundis
spiritibus et exeunt. Et predicabatur fama
de illo in omnem locum regionis. Et surgens
de synagoga intrauit in domum simonis.
Socrus autem simonis tenebatur magnis
febribus. Et rogauerunt eum pro ea. Et
stans super illam imperauit febri. Et
dimisit illam. Et continuo surgens ministrabat
illis. Cum autem occidisset sol omnes qui
habebant infirmos uariis languoribus
ducebant illos ad eum. At ille singulis
manus imponens curabat eos. Exibant
autem demonia a multis clamantia et dicentia.
Quia tu es filius dei. Et increpans non
sinebat ea loqui quia sciebant ipsum esse
christum. Et facta die egressus ibat in
desertum locum. Et turbe requirebant eum
et uenerunt usque ad ipsum. Et detinebant
illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait.
Quia et aliis ciuitatibus oportet me euangelizare
regnum dei. Propterea missus sum. Et
erat predicans in galilee. Et factum est
cum turbe irruerent in eum ut audirent
uerbum dei. Et ipse stabat secus stagnum
genesareth. Et uidit duas naues stantes
secus stagnum. Piscatores autem descenderant
et lauabant retia. Ascendens autem in
unam nauem que erat simonis rogauit eum
a terra reducere pusillum. Et sedens de
nauicula docebat turbas. Ut autem cessauit
loqui dixit ad simonem. Duc in altum et
laxate retia uestra in capturam. Et
respondens simon dixit illi. Preceptor per
totam noctem laborantes nichil cepimus.
In uerbo autem tuo laxabo rete. Et cum
hoc fecissent concluserunt piscium multitudinem
copiosam. Rete autem rumpebatur eorum.
Et annuerunt sociis qui erant in alia
nauicula ut uenirent et adiuuarent eos.
Et uenerunt et impleuerunt ambas naues
ita ut pene mergerentur. Quod cum uidisset
simon petrus procidit ad genua iesu dicens.
Exi a me quia homo peccator sum domine.
Stupor enim circumdederat eum et omnes
qui cum illo erant in captura piscium quam
ceperant. Similiter autem iacobum et
iohannem filios zebedei qui erant socii
simonis. Et ait ad simonem iesus. Noli
timere. Ex hoc homines eris capiens. Et
subductis ad terram nauibus relictis omnibus
secuti sunt eum. Et factum est cum esset
in una ciuitatum et ecce uir plenus lepra
et uidens iesum procidit in faciem rogauit
eum dicens. Domine si uis potes me mundare.
Et extendens manum tetigit eum dicens.
Uolo mundare. Et continuo lepra discessit
ab eo. Et ipse precepit illi ut nemini
dicat. Sed ait. Uade ostende te sacerdoti
et offer pro emundatione tua sicut precepit
moyses in testimonium illis. Perambulabat
autem magis sermo de illo et conueniebant
turbe multe ut audirent et curarentur ab
infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat
in desertum et orabat. Et factum est in
una dierum et ipse sedebat docens. Et erant
pharisei sedentes et legis doctores qui
uenerant ex omni castello galilee et iudee
et hierusalem. Et uirtus domini erat ad
sanandum eos. Et ecce uiri portantes in
lectulo hominem qui erat paraliticus et
quarebant eum inferre et ponere ante eum.
Et non inuenientes qua parte illum inferrent
prae turba ascenderunt super tectum et per
tegulas demiserunt eum cum lectulo in
medium ante iesum. Qui uidens fidem illorum
dixit homini. Remittuntur tibi peccata tua.
Et cepit cogitare scribe et pharisei dicentes.
Quis est hic qui loquitur blasphemias. Quis
potest dimittere peccata nisi solus deus.
Ihesus autem cognoscens cogitationes illorum
respondens dixit ad illos. Quid cogitatis in
cordibus uestris. Quid est facilius dicere
dimittuntur tibi peccata tua an dicere surge
et ambula. Ut autem sciatis quia filius
hominis habet potestatem in terra dimittendi
peccata. Ait paralitico. Tibi dico surge tolle
lectum tuum et uade in domum tuam. Et
continuo surgens coram illis tulit lectum
in quo iacebat et abiit in domum suam
magnificans deum. Et stupor apprehendit
omnes et magnificabant deum. Et repleti
sunt timore dicentes. Quia uidimus hodie
mirabilia. Et post hec exiit et uidit
publicanum nomine leuy sedentem ad
telonium et ait illi. Sequere me. Et relictis
omnibus surgens secutus est eum. Et fecit
ei conuiuium magnum leuy in domo sua.
Et erat turba multa publicanorum et aliorum
qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant
scribe et pharisei dicentes ad discipulos
eius. Quare cum publicanis et peccatoribus
manducatis et bibitis. Et respondens ihesus
ait ad illos. Non egent qui sani sunt medico
sed qui male habent. Non enim uenit uocare
iustos sed peccatores ad penitentiam. Illi
autem dixerunt ad eum. Quare discipuli
iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes
faciunt similiter et pharisei tui manducant
et bibunt. Ihesus autem ait ad illos. Numquid
filii sponsi possunt facere ieiunare quamdiu
cum illis est sponsus. Uenient autem dies
cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt
in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem
ad illos quia nemo commissuram a uestimento
nouo immittit in uestimentum uetus. Alioquin
et nouum rumpit et ueteri non conuenit
commissura a nouo. Et nemo mittit uinum
nouum in utres ueteres. Alioquin rumpet
uinum nouum utres et ipse effundetur et
utres peribunt. Sed uinum nouum in utres
nouos mittendum est et utraque conseruantur.
Et nemo bibens uetus statim uult nouum.
Dicit enim uetus melius est. Et factum est
cum transiret per sata discipuli eius
uellebant spicas et manducabant confricantes
manibus suis. Quidam autem pharisei dixerunt
illis. Quid facitis quod non licet sabbatis.
Et respondens ihesus ad eos dixit. Nec hoc
legistis quod fecit dauid cum esurisset ipse
et qui cum illo erant. Quomodo intrauit in
domum dei et panes propositionis sumpsit
et manducauit et dedit his qui cum illo
erant quos non licet manducare nisi solis
sacerdotibus. Et dicebat illis. Quia dominus
est filius hominis etiam sabbati. Factum est
autem in alio sabbato ut intraret in synagogam
et docebat. Et erat ibi homo et manus eius
dextera erat aridum. Et insidiabantur illi
scribe et pharisei si sabbatis curaret ut
inuenirent accusare eum. Ipse autem sciebat
cogitationes eorum et ait homini qui habebat
aridam manum. Surge et sta in medio. Et
ille surgens stetit. Dixit autem ihesus ad
illos. Interrogo uos si licet sabbatis bene
facere an male. Animam saluam facere an
perdere. Et circumspectis omnibus dixit illi.
Extende manum tuam. Et extendit et restituta
est manus illi. Ipsi autem repleti sunt
insipientia et loquebantur ad inuicem quidnam
facerent ihesu. Factum est autem in illis
diebus exiit in montem orare et erat pernoctans
in oratione dei. Et cum factus esset dies
uocauit discipulos suos et elegit duodecim
ex ipsis quos et apostolos nominauit. Simonem
quem cognominauit petrum et andream fratrem
eius. Iacobum et iohannem. Philippum et
bartholomeum. Matheum et thomam. Iacobum
alphei et simonem qui uocatur zelotes. Et
iudam iacobi et iudam iscariotem qui fuit
proditor. Et descendens cum illis stetit in
loco campestri et turba discipulorum eius
et multitudo magna populi ab omni iudea et
hierusalem et maritima et tyri et sydonis
qui uenerant ut audirent eum et sanarentur
a languoribus suis. Et qui uexabantur a
spiritibus immundis et curabantur. Et omnis
turba quarebat eum tangere quia uirtus de
illo exibat et sanabat omnes. Et leuans
oculos suos in discipulos suos dicebat.
Beati pauperes quia uestrum est regnum dei.
Beati qui nunc esuritis quia saturabimini.
Beati qui nunc fletis quia ridebitis. Beati
eritis cum uos oderint homines et cum
separauerint uos et exprobrauerint et
eiecerint nomen uestrum tamquam malum
propter filium hominis. Gaudete in illa die
et exultate ecce enim merces uestra multa
est in celo. Similia enim patribus eorum
faciebant prophetis. Uerumtamen uerumtamen
dico uobis. Uidue erant multe in diebus
helie in israel quando clausum est celum
annis tribus et mensibus sex. Cum facta esset
fames magna in uniuersa terra. Et ad nullam
illarum missus est helias nisi in sarepta
sydonie ad mulierem uiduam. Et multi leprosi
erant in israel sub eliseo propheta. Et nemo
eorum mundatus est nisi naaman syrus. Et
repleti sunt omnes ira in synagoga hec audientes. Et
surrexerunt eiecerunt eum extra ciuitatem.
Et duxerunt illum usque ad supercilium
montis super quem ciuitas illorum edificata
erat ut precipitarent eum. Ipse autem
transiens per medium illorum ibat. Et
descendit in capharnaum ciuitatem galilee.
Et erat docens eos sabbatis. Et stupebant
super doctrina eius. Quia in potestate erat
sermo eius. Et in synagoga erat homo habens
spiritum demonii immundi. Et exclamauit
uoce magna dicens. Sine quid nobis et tibi
iesu nazarene. Uenisti perdere nos. Scio te
qui sis sanctus dei. Et increpauit illum
iesus dicens. Obmutesce et exi ab eo. Et
cum proiecisset eum demonium in medium
abiit ab illo nichil nocens illi. Et factus
est pauor in omnibus. Et colloquebantur
ad inuicem dicentes. Quod est hoc uerbum
quia in potestate et uirtute imperat immundis
spiritibus et exeunt. Et predicabatur fama
de illo in omnem locum regionis. Et surgens
de synagoga intrauit in domum simonis.
Socrus autem simonis tenebatur magnis
febribus. Et rogauerunt eum pro ea. Et
stans super illam imperauit febri. Et
dimisit illam. Et continuo surgens ministrabat
illis. Cum autem occidisset sol omnes qui
habebant infirmos uariis languoribus
ducebant illos ad eum. At ille singulis
manus imponens curabat eos. Exibant
autem demonia a multis clamantia et dicentia.
Quia tu es filius dei. Et increpans non
sinebat ea loqui quia sciebant ipsum esse
christum. Et facta die egressus ibat in
desertum locum. Et turbe requirebant eum
et uenerunt usque ad ipsum. Et detinebant
illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait.
Quia et aliis ciuitatibus oportet me euangelizare
regnum dei. Propterea missus sum. Et
erat predicans in galilee. Et factum est
cum turbe irruerent in eum ut audirent
uerbum dei. Et ipse stabat secus stagnum
genesareth. Et uidit duas naues stantes
secus stagnum. Piscatores autem descenderant
et lauabant retia. Ascendens autem in
unam nauem que erat simonis rogauit eum
a terra reducere pusillum. Et sedens de
nauicula docebat turbas. Ut autem cessauit
loqui dixit ad simonem. Duc in altum et
laxate retia uestra in capturam. Et
respondens simon dixit illi. Preceptor per
totam noctem laborantes nichil cepimus.
In uerbo autem tuo laxabo rete. Et cum
hoc fecissent concluserunt piscium multitudinem
copiosam. Rete autem rumpebatur eorum.
Et annuerunt sociis qui erant in alia
nauicula ut uenirent et adiuuarent eos.
Et uenerunt et impleuerunt ambas naues
ita ut pene mergerentur. Quod cum uidisset
simon petrus procidit ad genua iesu dicens.
Exi a me quia homo peccator sum domine.
Stupor enim circumdederat eum et omnes
qui cum illo erant in captura piscium quam
ceperant. Similiter autem iacobum et
iohannem filios zebedei qui erant socii
simonis. Et ait ad simonem iesus. Noli
timere. Ex hoc homines eris capiens. Et
subductis ad terram nauibus relictis omnibus
secuti sunt eum. Et factum est cum esset
in una ciuitatum et ecce uir plenus lepra
et uidens iesum procidit in faciem rogauit
eum dicens. Domine si uis potes me mundare.
Et extendens manum tetigit eum dicens.
Uolo mundare. Et continuo lepra discessit
ab eo. Et ipse precepit illi ut nemini
dicat. Sed ait. Uade ostende te sacerdoti
et offer pro emundatione tua sicut precepit
moyses in testimonium illis. Perambulabat
autem magis sermo de illo et conueniebant
turbe multe ut audirent et curarentur ab
infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat
in desertum et orabat. Et factum est in
una dierum et ipse sedebat docens. Et erant
pharisei sedentes et legis doctores qui
uenerant ex omni castello galilee et iudee
et hierusalem. Et uirtus domini erat ad
sanandum eos. Et ecce uiri portantes in
lectulo hominem qui erat paraliticus et
quarebant eum inferre et ponere ante eum.
Et non inuenientes qua parte illum inferrent
prae turba ascenderunt super tectum et per
tegulas demiserunt eum cum lectulo in
medium ante iesum. Qui uidens fidem illorum
dixit homini. Remittuntur tibi peccata tua.
Et cepit cogitare scribe et pharisei dicentes.
Quis est hic qui loquitur blasphemias. Quis
potest dimittere peccata nisi solus deus.
Ihesus autem cognoscens cogitationes illorum
respondens dixit ad illos. Quid cogitatis in
cordibus uestris. Quid est facilius dicere
dimittuntur tibi peccata tua an dicere surge
et ambula. Ut autem sciatis quia filius
hominis habet potestatem in terra dimittendi
peccata. Ait paralitico. Tibi dico surge tolle
lectum tuum et uade in domum tuam. Et
continuo surgens coram illis tulit lectum
in quo iacebat et abiit in domum suam
magnificans deum. Et stupor apprehendit
omnes et magnificabant deum. Et repleti
sunt timore dicentes. Quia uidimus hodie
mirabilia. Et post hec exiit et uidit
publicanum nomine leuy sedentem ad
telonium et ait illi. Sequere me. Et relictis
omnibus surgens secutus est eum. Et fecit
ei conuiuium magnum leuy in domo sua.
Et erat turba multa publicanorum et aliorum
qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant
scribe et pharisei dicentes ad discipulos
eius. Quare cum publicanis et peccatoribus
manducatis et bibitis. Et respondens ihesus
ait ad illos. Non egent qui sani sunt medico
sed qui male habent. Non enim uenit uocare
iustos sed peccatores ad penitentiam. Illi
autem dixerunt ad eum. Quare discipuli
iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes
faciunt similiter et pharisei tui manducant
et bibunt. Ihesus autem ait ad illos. Numquid
filii sponsi possunt facere ieiunare quamdiu
cum illis est sponsus. Uenient autem dies
cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt
in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem
ad illos quia nemo commissuram a uestimento
nouo immittit in uestimentum uetus. Alioquin
et nouum rumpit et ueteri non conuenit
commissura a nouo. Et nemo mittit uinum
nouum in utres ueteres. Alioquin rumpet
uinum nouum utres et ipse effundetur et
utres peribunt. Sed uinum nouum in utres
nouos mittendum est et utraque conseruantur.
Et nemo bibens uetus statim uult nouum.
Dicit enim uetus melius est. Et factum est
cum transiret per sata discipuli eius
uellebant spicas et manducabant confricantes
manibus suis. Quidam autem pharisei dixerunt
illis. Quid facitis quod non licet sabbatis.
Et respondens ihesus ad eos dixit. Nec hoc
legistis quod fecit dauid cum esurisset ipse
et qui cum illo erant. Quomodo intrauit in
domum dei et panes propositionis sumpsit
et manducauit et dedit his qui cum illo
erant quos non licet manducare nisi solis
sacerdotibus. Et dicebat illis. Quia dominus
est filius hominis etiam sabbati. Factum est
autem in alio sabbato ut intraret in synagogam
et docebat. Et erat ibi homo et manus eius
dextera erat aridum. Et insidiabantur illi
scribe et pharisei si sabbatis curaret ut
inuenirent accusare eum. Ipse autem sciebat
cogitationes eorum et ait homini qui habebat
aridam manum. Surge et sta in medio. Et
ille surgens stetit. Dixit autem ihesus ad
illos. Interrogo uos si licet sabbatis bene
facere an male. Animam saluam facere an
perdere. Et circumspectis omnibus dixit illi.
Extende manum tuam. Et extendit et restituta
est manus illi. Ipsi autem repleti sunt
insipientia et loquebantur ad inuicem quidnam
facerent ihesu. Factum est autem in illis
diebus exiit in montem orare et erat pernoctans
in oratione dei. Et cum factus esset dies
uocauit discipulos suos et elegit duodecim
ex ipsis quos et apostolos nominauit. Simonem
quem cognominauit petrum et andream fratrem
eius. Iacobum et iohannem. Philippum et
bartholomeum. Matheum et thomam. Iacobum
alphei et simonem qui uocatur zelotes. Et
iudam iacobi et iudam iscariotem qui fuit
proditor. Et descendens cum illis stetit in
loco campestri et turba discipulorum eius
et multitudo magna populi ab omni iudea et
hierusalem et maritima et tyri et sydonis
qui uenerant ut audirent eum et sanarentur
a languoribus suis. Et qui uexabantur a
spiritibus immundis et curabantur. Et omnis
turba quarebat eum tangere quia uirtus de
illo exibat et sanabat omnes. Et leuans
oculos suos in discipulos suos dicebat.
Beati pauperes quia uestrum est regnum dei.
Beati qui nunc esuritis quia saturabimini.
Beati qui nunc fletis quia ridebitis. Beati
eritis cum uos oderint homines et cum
separauerint uos et exprobrauerint et
eiecerint nomen uestrum tamquam malum
propter filium hominis. Gaudete in illa die
et exultate ecce enim merces uestra multa
est in celo. Similia enim patribus eorum
faciebant prophetis. Uerumtamen uerumtamen
dico uobis. Uidue erant multe in diebus
helie in israel quando clausum est celum
annis tribus et mensibus sex. Cum facta esset
fames magna in uniuersa terra. Et ad nullam
illarum missus est helias nisi in sarepta
sydonie ad mulierem uiduam. Et multi leprosi
erant in israel sub eliseo propheta. Et nemo
eorum mundatus est nisi naaman syrus. Et
repleti sunt omnes ira in synagoga hec audientes. Et

XVI

ut sacerdotio fungatur pro patre suo, induetur que stola linea et vestibus sanctis, et expiabit sanctuarium et tabernaculum testimonii atque altare, sacerdotes quoque et universum populum. Eritque hoc vobis legitimum sempiternum ut oretis pro filiis Israel et pro cunctis peccatis eorum semel in anno. Fecit igitur sicut preceperat Dominus Mosi.

XVII

Et locutus est Dominus ad Mosen dicens: Loquere Aaron et filiis eius et cunctis filiis Israel dicens ad eos: Iste est sermo quem mandavit Dominus dicens: Homo quilibet de domo Israel si occiderit bovem aut ovem sive capram in castris vel extra castra, et non obtulerit ad ostium tabernaculi testimonii oblationem Domino, sanguinis reus erit. Quasi si sanguinem fuderit sic peribit de medio populi sui. Ideo offerre debent sacerdoti filii Israel hostias suas quas occidunt in agro, ut sanctificentur Domino ante ostium tabernaculi testimonii, et immolent eas hostias pacificas Domino. Funditque sacerdos sanguinem super altare Domini ad ostium tabernaculi testimonii, et adolebit adipem in odorem suavitatis Domino. Et nequaquam ultra immolabunt hostias suas demonibus cum quibus fornicati sunt. Legitimum sempiternum erit illis et posteris eorum. Ad quos dices: Homo de domo Israel et de advenis qui peregrinantur apud vos, qui obtulerit holocaustum sive victimam et ad ostium tabernaculi testimonii non adduxerit eam ut offeratur Domino, interibit de populo suo.

Homo quilibet de domo Israel et de advenis qui peregrinantur inter vos, si comederit sanguinem, obfirmabo faciem meam contra animam illius et disperdam eam de populo suo, quia anima carnis in sanguine est, et ego dedi illum vobis ut super altare in eo expietis pro animabus vestris, et sanguis pro anime piaculo sit. Idcirco dixi filiis Israel: Omnis anima ex vobis non comedet sanguinem, nec ex advenis qui peregrinantur inter vos. Homo quicumque de filiis Israel et de advenis qui peregrinantur apud vos, si venatione atque aucupio ceperit feram vel avem quibus vesci licitum est, fundat sanguinem eius et operiat illum terra. Anima enim omnis carnis in sanguine est. Unde dixi filiis Israel: Sanguinem universe carnis non comedetis, quia anima carnis in sanguine est, et quicumque comederit illum interibit. Anima que comederit morticinum vel captum a bestia, tam de indigenis quam de advenis, lavabit vestes suas et semetipsum aqua, et contaminatus erit usque ad vesperum, et hoc ordine mundus fiet. Quod si non laverit vestimenta sua nec corpus, portabit iniquitatem suam.

XVIII

Locutus est Dominus ad Mosen dicens: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Ego Dominus Deus vester. Iuxta consuetudinem terre Egypti in qua habitastis non facietis, et iuxta morem regionis Chanaan ad quam ego introducturus sum vos non ambulabitis, nec in legitimis eorum. Facietis iudicia mea et precepta mea servabitis, et ambulabitis in eis. Ego Dominus Deus vester. Custodite leges meas atque iudicia, que faciens homo vivet in eis. Ego Dominus. Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedet ut revelet turpitudinem eius. Ego Dominus. Turpitudinem patris tui et turpitudinem matris tue non discooperies; mater tua est, non revelabis turpitudinem eius. Turpitudinem uxoris patris tui non revelabis; turpitudo enim patris tui est. Turpitudinem sororis tue ex patre sive ex matre, que domi vel foris genita est, non revelabis. Turpitudinem filie filii tui vel neptis ex filia non revelabis, quia turpitudo tua est. Turpitudinem filie uxoris patris tui, quam peperit patri tuo et est soror tua, non revelabis. Turpitudinem sororis patris tui non revelabis, quia caro est patris tui. Turpitudinem sororis matris tue, eo quod caro sit matris tue. Turpitudinem patrui tui non revelabis, nec accedes ad uxorem eius, que tibi affinitate coniungitur. Turpitudinem nurus tue non revelabis, quia uxor filii tui est, nec discooperies ignominiam eius. Turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis, quia turpitudo fratris tui est. Turpitudinem uxoris tue et filie eius non revelabis. Filiam filii eius et filiam filie illius non sumes ut reveles ignominiam eius, quia caro illius sunt, et talis coitus incestus est. Sororem uxoris tue in pellicatum illius non accipies, nec revelabis turpitudinem eius adhuc illa vivente. Ad mulierem que patitur menstrua non accedes, nec revelabis feditatem eius. Cum uxore proximi tui non coibis, nec seminis commixtione maculaberis. De semine tuo non dabis ut consecretur ydolo Moloch, nec pollues nomen Dei tui. Ego Dominus.

Cum masculo non commisceberis coitu femineo, quia abominatio est. Cum omni pecore non coibis, nec maculaberis cum eo. Mulier non succumbet iumento nec miscebitur ei, quia scelus est. Nec polluamini

XVIIII

XX

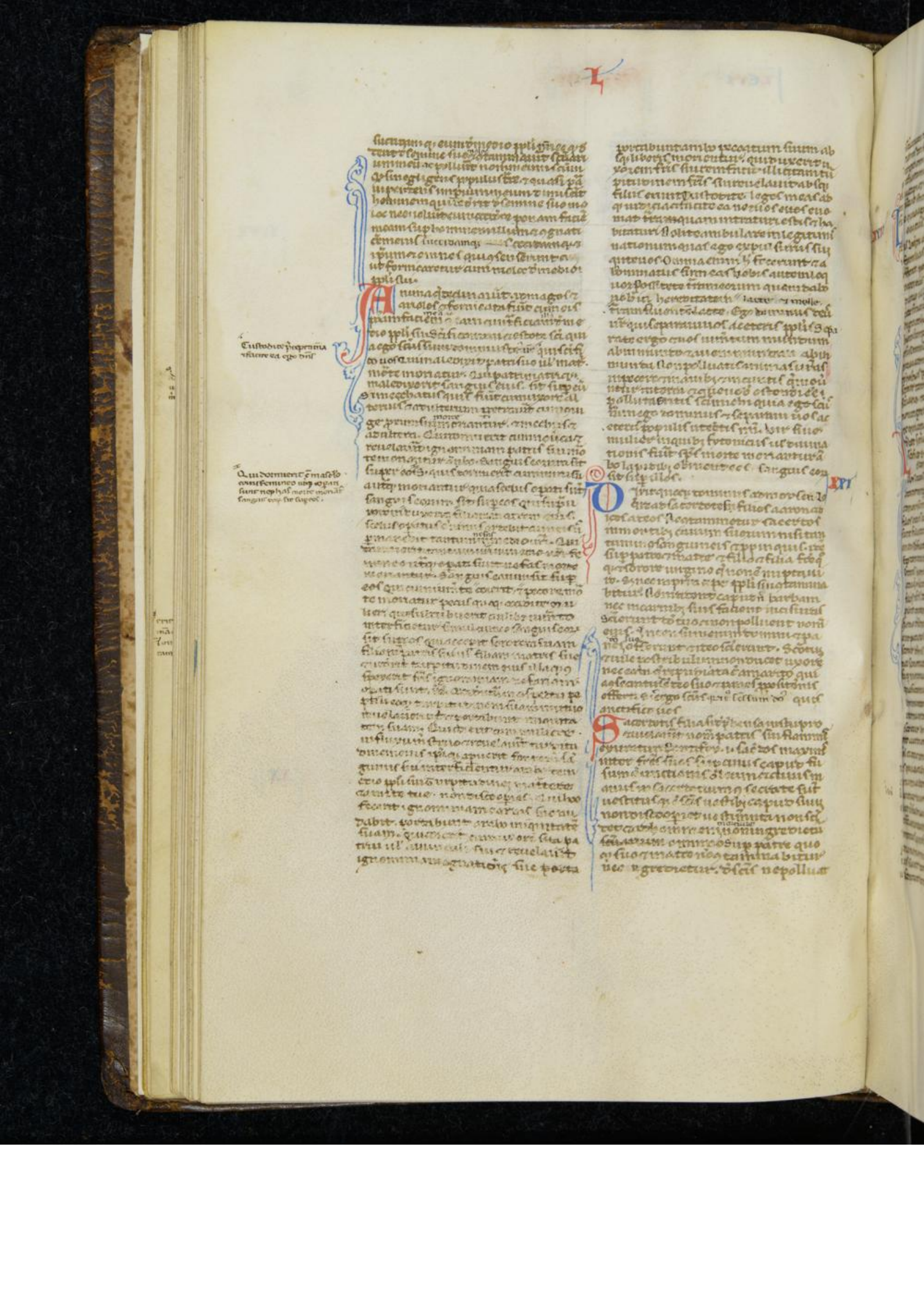

XVII

XVI

XXIII

XVI

XXVII

usque ad sexagesimum annum dabit quinquaginta siclos
argenti ad mensuram sanctuarii similiter triginta. Aq
nto autem anno usque ad vicesimum masculus dabit
viginti siclos femina decem. A bimo mense usque ad
annum quintum pro masculo v. sicli pro femina tres. Sex
agenarius et ultra masculus dabit quindecim siclos
femina decem. Si pauper fuerit et estimatione redire
non valebit stabit coram sacerdote et quantum ille ex
timaverit et viderit eum posse redire tantum dabit.
Animal autem quod immolari potest domino si quis voluerit
sanctificare mutari non poterit. i. si melius malo nec
pejus bono. Quod si mutaverit et ipsum quod mutatum
est illud quod mutatum est consecratum erit domino. Animal
mundum quod immolari domino non potest si quis voluerit ad
ducere ante sacerdotem quod dum dicitur utrum bonum
an malum sit statuet pretium. Quod si dare voluerit hoc
quod offert ardet super estimationem quantam parte ho
mo si noverit tonum suum sanctificaverit domino consid
erabit eam sacerdos utrum bona an mala sit et ut pre
tium quod ab eo fuerit constitutum mutabitur. Si autem ille
qui noverit voluerit redimere eam dabit quantam pa
rte estimationis super et habebit tonum. Quod si no
verit agrum sue possessionis sive noverit consecrari
domino iuxta mensuram sanctuarii estimabitur pre
tium. Si triginta modiis sanctorum tantum quinquaginta
siclos vendidit ad argentum. Si statim ab anno sanctificati
iubilei noverit agrum quanto valere potest tanto exti
mabitur. Si autem post aliquantulum tempus sanctificatus
fuerit sacerdos pecunia iuxta annorum quantitatem sup
putabit sacerdos pecunia iuxta annorum quantitatem nu
merum usque ad iubileum et dabit ex pretio. Quod si vo
luerit redimere agrum ille qui noverit ardet quantam pa
rte estimatur pecunie et possidebit eum. Si autem
noluerit redimere et alterius cuiuslibet fuerit ut
mutatus ulterius eam quoniam redimere non poterit
quia ad iubileum venerit dies sanctificatus erit domino
et possessio consecrata ad ius pertinet sacerdotum. Si ag
er emptus est et non de possessione maiorum sanctificatus
fuerit domino sacerdos supputabit sacerdos iuxta annorum mi
nimum usque ad iubileum pretium et dabit ille quod
iuxta eum domino. In iubileo autem revertetur ex pretio
domini qui viderit eum et habuerit sanctificatum possessio
nis sue. Omnis estimatio sicut sanctuarii ponderabitur
siclus viginti obolos habet. Primogenita quod
ad dominum pertinet nemo sanctificare poterit quia
omnia sive bos sive ovis fuerint domini sunt. Quod
si immundum fuerit animal redimet quod obtulerit iuxta
estimationem suam et ardet quantam partem pretii si
redimere noluerit vendetur alteri quanto tamen ante fu
erit estimatum. Deinde quod domino consecratum sive bono fuerit si
ve animali sive agro non vendetur nec redimi poterit
Quod semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit domino
sanctificatum quod offertur ab homine non redimetur sed
in eo morietur. Omnes decime terre sive de fructu gibbi
sive de pomis arborum domini sunt et illi sanctificantur.
Si quis autem voluerit redimere decimas suas ad
dit quintam partem earum omnium decimarum. Bovis et o

vis et caprae quae sub pastoris virga transeunt quicquid
decimum venerit sanctificabitur domino. Non eligetur
nec bonum nec malum nec altero commutabitur.
Si quis mutaverit et quod mutatum est pro quo mu
tatum est sanctificabitur domino et non redimetur. Hec sunt
precepta quae mandavit dominus per manum moysi ad
filios israel in monte sinay. Explicit liber
leuitici. Incipit liber numeri.

Locutus quoque est dominus ad moysen in deser
to sinay in tabernaculo fedoris prima
die mensis secundi anno altero egressi
onis eorum ex egypto dicens. Sollite
summam universe congregationis filiorum israel per cog
nationes suas et domos suas et nomina singulorum qui
quid sexus est masculini a vicesimo anno et super
omnium virorum fortium ex israel numerabitis eas
per turmas suas tu et aaron. Erunt quoque vobiscum princi
pes tribuum ac domorum in cognationibus suis qui
rum ista sunt nomina. De tribu ruben eliasar filius
sedeur de symeon salamiel [illegible] somaliolis
filius sirisadai. De iuda nahasson filius aminadab.
De ysachar nathanael filius suar. De
zabulon eliab filius elon. Filiorum autem ioseph. De
ffraim elisama filius ammiud. De manasse gamaliel
filius fadasur. De beniamin abidan filius gedeoni. De dan
ahiezer filius amysadai. De aser fegiel filius ocran. De ga
ad eliasap filius duhel. De neptali ahira
filius enan. Hii nobilissimi principes multi
tudinis partibus et cognationes suas et capita
exercitus israel. Quos tulerunt moyses et aaron cum
omni vulgo multitudine et congregaverunt primo die
mensis secundi recensentes eos per cognationes et domos
ac familias et capita ac nomina singulorum a vicesimo
anno et supra. Sicut preceperat dominus moysi numeratus
est in deserto sinay. Deinde primogenito israel
per cognationes et familias ac domos suas et nomina
capita singulorum eorum quod sexus est masculini a vicesimo
anno et supra procedentium ad bellum quadra
ginta sex milia quingenti. Filiorum ergo ruben
tes suas et familias ac domos cognationum
suarum recensentes per nomina et capita singulorum eorum quod
sexus est masculini a vicesimo anno et supra procedentium
ad bellum quinquaginta novem milia tres centi.
De filiis gad per cognationes et familias ac domos
cognationum suarum recensentes per nomina singulorum a vi
ginti annis et supra omnes qui ad bellum procederent
[illegible] De filiis iuda per cognationes et familias
ac domos cognationum suarum per nomina singulorum
a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bellum pro
cedere recensentes sunt septuaginta quattuor mil
sexcenti. De filiis ysachar per cognationes et fami
lias ac domos cognationum suarum per nomina si
gulorum a vicesimo anno et supra omnes qui ad bellum pro
cedere recensentes sunt [illegible] mil. [illegible]
[illegible] De filiis zabulon per cognationes et familias

sexcenti. l.

XVI

XVII

XVIII

XIIII

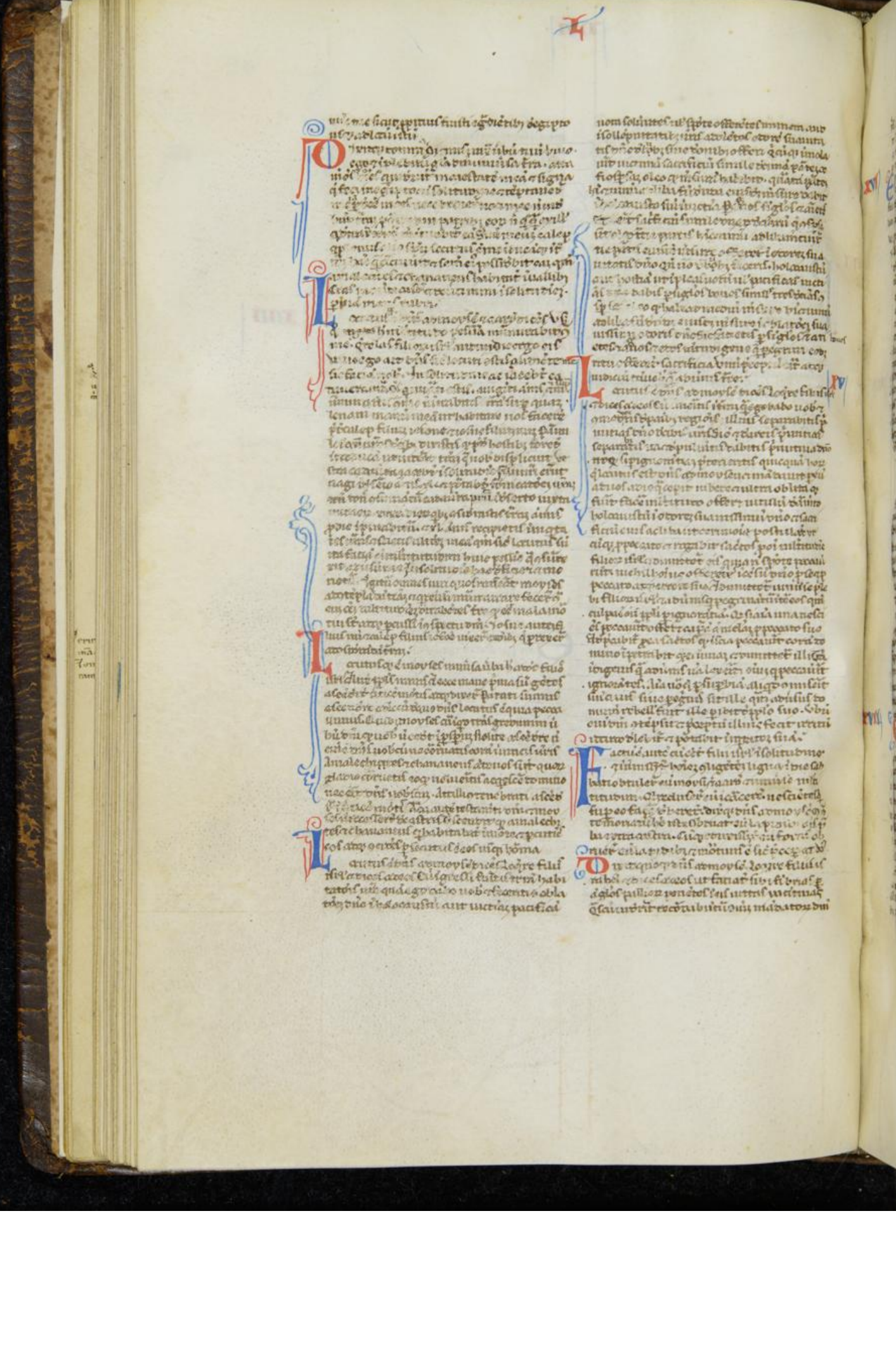

XVIII

[illegible]

XIX

[illegible]

peccavimus, quia locuti sumus contra Dominum et te: ora ut tollat a nobis serpentes. Oravitque Moyses pro populo, et locutus est Dominus ad eum: Fac serpentem aeneum, et pone eum pro signo: qui percussus aspexerit eum, vivet. Fecit ergo Moyses serpentem aeneum, et posuit eum pro signo: quem cum percussi aspicerent, sanabantur. Profectique filii Israel castrametati sunt in Oboth. Unde egressi fixere tentoria in Ieabarim, in solitudine quae respicit Moab contra orientalem plagam. Et inde moventes, venerunt ad torrentem Zared. Quem relinquentes castrametati sunt contra Arnon, quae est in deserto, et prominet in finibus Amorrhaei. Siquidem Arnon terminus est Moab, dividens Moabitas et Amorrhaeos. Unde dicitur in libro bellorum Domini: Sicut fecit in mari Rubro, sic faciet in torrentibus Arnon. Scopuli torrentium inclinati sunt ut requiescerent in Ar, et recumberent in finibus Moabitarum. Ex eo loco apparuit puteus super quo locutus est Dominus ad Moysen: Congrega populum, et dabo ei aquam. Tunc cecinit Israel carmen istud: Ascendat puteus. Concinebant: Puteus, quem foderunt principes, et paraverunt duces multitudinis in datore legis, et in baculis suis. De solitudine, Matthana. De Matthana in Nahaliel: de Nahaliel in Bamoth. De Bamoth, vallis est in regione Moab, in vertice Phasga, quod respicit contra desertum.

Misit autem Israel nuntios ad Sehon regem Amorrhaeorum, dicens: Obsecro ut transire mihi liceat per terram tuam: non declinabimus in agros et vineas, non bibemus aquas ex puteis, via regia gradiemur, donec transeamus terminos tuos. Qui concedere noluit ut transiret Israel per fines suos: quin potius exercitu congregato egressus est obviam in desertum, et venit in Iasa, pugnavitque contra eum. A quo percussus est in ore gladii, et possessa est terra eius ab Arnon usque Ieboc, et filios Ammon: quia forti praesidio tenebantur termini Ammonitarum. Tulit ergo Israel omnes civitates eius, et habitavit in urbibus Amorrhaei, in Hesebon scilicet, et viculis eius. Urbs Hesebon fuit regis Sehon Amorrhaei, qui pugnavit contra regem Moab: et tulit omnem terram, quae ditionis illius fuerat, usque Arnon. Idcirco dicitur in proverbio: Venite in Hesebon, aedificetur, et construatur civitas Sehon: ignis egressus est de Hesebon, flamma de oppido Sehon, et devoravit Ar Moabitarum, et habitatores excelsorum Arnon. Vae tibi Moab: peristi, popule Chamos. Dedit filios eius in fugam, et filias in captivitatem regi Amorrhaeorum Sehon. Iugum ipsorum disperiit ab Hesebon usque Dibon, lassi pervenerunt in Nophe, et usque Medaba.

Habitavit itaque Israel in terra Amorrhaei. Misitque Moyses qui explorarent Iazer: cuius ceperunt viculos, et possederunt habitatores. Verteruntque se, et ascenderunt per viam Basan, et occurrit eis Og rex Basan cum omni populo suo, pugnaturus in Edrai.

Dixitque Dominus ad Moysen: Ne timeas eum, quia in manu tua tradidi illum, et omnem populum ac terram eius: faciesque illi sicut fecisti Sehon regi Amorrhaeorum habitatori Hesebon. Percusserunt igitur et hunc cum filiis suis, universumque populum eius usque ad internecionem, et possederunt terram illius. Profectique castrametati sunt in campestribus Moab, ubi trans Iordanem Iericho sita est.

XXII

Videns autem Balac filius Sephor omnia quae fecerat Israel Amorrhaeo, et quod pertimuissent eum Moabitae, et impetum eius ferre non possent, dixit ad maiores natu Madian: Ita delebit hic populus omnes qui in nostris finibus commorantur, quomodo solet bos herbas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore rex in Moab. Misit ergo nuntios ad Balaam filium Beor ariolum, qui habitabat super flumen terrae filiorum Ammon, ut vocarent eum, et dicerent: Ecce egressus est populus ex Aegypto, qui operuit superficiem terrae, sedens contra me. Veni igitur, et maledic populo huic, quia fortior me est: si quomodo possim percutere et eiicere eum de terra mea: novi enim quod benedictus sit cui benedixeris, et maledictus in quem maledicta congesseris. Perrexeruntque seniores Moab, et maiores natu Madian, habentes divinationis pretium in manibus. Cumque venissent ad Balaam, et narrassent ei omnia verba Balac, ille respondit: Manete hic nocte, et respondebo quidquid mihi dixerit Dominus. Manentibus illis apud Balaam, venit Deus, et ait ad eum: Quid sibi volunt homines isti apud te? Respondit: Balac filius Sephor rex Moabitarum misit ad me, dicens: Ecce populus qui egressus est de Aegypto, operuit superficiem terrae: veni, et maledic ei, si quomodo possim pugnans abigere eum. Dixitque Deus ad Balaam: Noli ire cum eis, neque maledicas populo: quia benedictus est. Qui mane consurgens dixit ad principes: Ite in terram vestram, quia prohibuit me Dominus venire vobiscum. Reversi principes, dixerunt ad Balac: Noluit Balaam venire nobiscum. Rursum ille multo plures et nobiliores quam ante miserat, misit. Qui cum venissent ad Balaam, dixerunt: Sic dicit Balac filius Sephor: Ne cuncteris venire ad me: paratum honorare te, et quidquid volueris dabo tibi: veni, et maledic populo isti. Respondit Balaam: Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti et auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus loquar. Obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte, et scire queam quid mihi rursum respondeat Dominus. Venit ergo Deus ad Balaam nocte, et ait ei: Si vocare te venerunt homines isti, surge et vade cum eis: ita dumtaxat, ut quod tibi praecepero, facias. Surrexit Balaam mane, et strata asina sua profectus est cum eis. Et iratus est Deus. Stetitque angelus Domini in via contra Balaam, qui sedebat asinae, et duos pueros habebat secum. Cernens asina angelum stantem in via, evaginato gladio, avertit se de itinere, et ibat per agrum. Quam cum verberaret Balaam, et vellet ad semitam reducere, stetit angelus in angustiis duarum maceriarum, quibus vineae cingebantur. Quem videns asina, iunxit se parieti, et attrivit sedentis pedem. At ille iterum verberabat: et nihilominus angelus ad locum angustum transiens, ubi nec ad dexteram, nec ad sinistram poterat deviari, obvius stetit. Cumque vidisset asina stantem angelum, concidit sub pedibus sedentis: qui iratus vehementius caedebat fustibus latera eius. Aperuitque Dominus os asinae, et locuta est: Quid feci tibi? cur percutis me?

XXV

XXVI

suis. Bale a quo familia Baleitarum. Asbel a quo f. Asbelitarum. Ahiram a quo f. Ahiramitarum. Supham a quo f. Suphamitarum. Hupham a quo f. Huphamitarum. Filii Bale: Hered et Noeman. De Hered familia Hereditarum. De Noeman familia Noemanitarum. Hi sunt filii Beniamin per cognationes suas, quorum numerus fuit xlv. m. dc. Filii Dan per cognationes suas: Suham, a quo f. Suhamitarum. Hae sunt cognationes Dan per familias suas. Omnes fuere Suhamitae, quorum numerus erat lxiiii. m. quadringenti. Filii Aser per cognationes suas: Iemna a quo f. Iemnaitarum. Iessui a quo f. Iessuitarum. Brie a quo f. Brieitarum. Filii Brie: Heber a quo f. Heberitarum, et Melchiel a quo f. Melchielitarum. Nomen autem filiae Aser fuit Sara. Hae cognationes filiorum Aser, et numerus eorum l. iii. m. quadringenti. Filii Nephtali per cognationes suas: Iesiel a quo f. Iesielitarum. Guni a quo f. Gunitarum. Ieser a quo f. Ieseritarum. Sellem a quo f. Sellemitarum. Hae sunt cognationes filiorum Nephtali per familias suas, quorum numerus xl. v. m. quadringenti. Ista est summa filiorum Israel qui recensiti sunt: sexcenta m. et mille dcc. xxx.

Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Istis dividetur terra iuxta numerum vocabulorum in possessiones suas. Pluribus maiorem partem dabis, et paucioribus minorem. Singulis sicut nunc recensiti sunt tradetur possessio, ita dumtaxat ut sors terram tribubus dividat et familiis. Quicquid sorte contigerit, hoc vel plures accipient vel pauciores. Hic quoque est numerus filiorum Levi per familias suas: Gerson a quo f. Gersonitarum. Caath a quo f. Caathitarum. Merari a quo f. Meraritarum. Hae sunt familiae Levi: familia Lobni, familia Hebroni, familia Moholi, familia Musi, familia Chore. At vero Caath genuit Amram, qui habuit uxorem Iochabed filiam Levi, quae nata est ei in Aegypto. Haec genuit viro suo Amram filios, Aaron et Moysen et Mariam sororem eorum. De Aaron orti sunt Nadab et Abiu, et Eleazar et Ithamar, quorum Nadab et Abiu mortui sunt cum obtulissent ignem alienum coram Domino. Fueruntque omnes qui numerati sunt xxiii. m. generis masculini ab uno mense et supra, quia non sunt recensiti inter filios Israel, nec eis cum ceteris data possessio. Hic est numerus filiorum Israel qui descripti sunt a Moyse et Eleazaro sacerdote in campestribus Moab supra Iordanem contra Iericho. Inter quos nullus fuit eorum qui ante numerati sunt a Moyse et Aaron in deserto Synai. Praedixerat enim Dominus quod omnes morerentur in solitudine. Nullusque remansit ex eis nisi Caleb filius Iephone et Iosue filius Nun.

XXVII Accesserunt autem filiae Salphaad filii Epher filii Galaad filii Machir filii Manasse, qui fuit filius Ioseph, quarum sunt nomina Maala et Noa et Egla et Melcha et Thersa. Steteruntque coram Moyse et Eleazaro sacerdote et cunctis principibus populi ad ostium tabernaculi foederis atque dixerunt: Pater noster mortuus est in deserto, nec fuit in seditione quae concitata est contra Dominum sub Chore, sed in peccato suo mortuus est. Hic non habuit mares filios. Cur tollitur nomen illius de familia sua, quia non habet filium? Date nobis possessionem inter cognatos patris nostri. Retulitque Moyses causam earum ad iudicium Domini. Qui dixit ad eum: Iustam rem postulant filiae Salphaad. Da eis possessionem inter cognatos patris sui, et ei in hereditatem succedant. Ad filios autem Israel loqueris haec: Homo cum mortuus fuerit absque filio, ad filiam eius transibit hereditas. Si filiam non habuerit, habebit successores fratres suos. Quod si et fratres non fuerint, dabitis hereditatem fratribus patris eius. Sin autem nec patruos habuerit, dabitur hereditas his qui ei proximi sunt. Eritque hoc filiis Israel sanctum lege perpetua, sicut praecepit Dominus Moysi.

Dixit quoque Dominus ad Moysen: Ascende in montem istum Abarim, et contemplare inde terram quam daturus sum filiis Israel. Cumque videris eam, ibis et tu ad populum tuum sicut ivit frater tuus Aaron, quia offendistis me in deserto Sin in contradictione multitudinis, nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas. Hae sunt aquae contradictionis in Cades deserti Sin.

Cui respondit Moyses: Provideat Dominus Deus spirituum omnis carnis hominem qui sit super multitudinem hanc, et possit exire et intrare ante eos, et educere eos vel introducere, ne sit populus Domini sicut oves absque pastore. Dixitque Dominus ad eum: Tolle Iosue filium Nun, virum in quo est spiritus, et pone manum tuam super eum. Qui stabit coram Eleazaro sacerdote et omni multitudine, et dabis ei praecepta cunctis videntibus, et partem gloriae tuae, ut audiat eum omnis synagoga filiorum Israel. Pro hoc si quid agendum erit, Eleazar sacerdos consulet Dominum. Ad verbum eius egredietur et ingredietur ipse, et omnes filii Israel cum eo, et cetera multitudo. Fecit Moyses ut praeceperat Dominus. Cumque tulisset Iosue, statuit eum coram Eleazaro sacerdote et omni frequentia populi. Et impositis capiti eius manibus, cuncta replicavit quae mandaverat Dominus.

XXVIII Dixit quoque Dominus ad Moysen: Praecipe filiis Israel et dices ad eos: Oblationem meam et panes et incensum odoris suavissimi offerte per tempora sua. Haec sunt sacrificia quae offerre debetis: Agnos anniculos immaculatos duos cotidie in holocaustum sempiternum. Unum offeretis mane, et alterum ad vesperam; decimam partem ephi similae quae conspersa sit oleo purissimo, et habeat quartam partem hin. Holocaustum iuge est quod obtulistis in monte Synai in odorem suavissimum incensi Domini. Et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in sanctuario Domini. Alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam iuxta omnem ritum sacrificii matutini et libamentorum eius, oblationem suavissimi odoris Domino. Die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, et duas

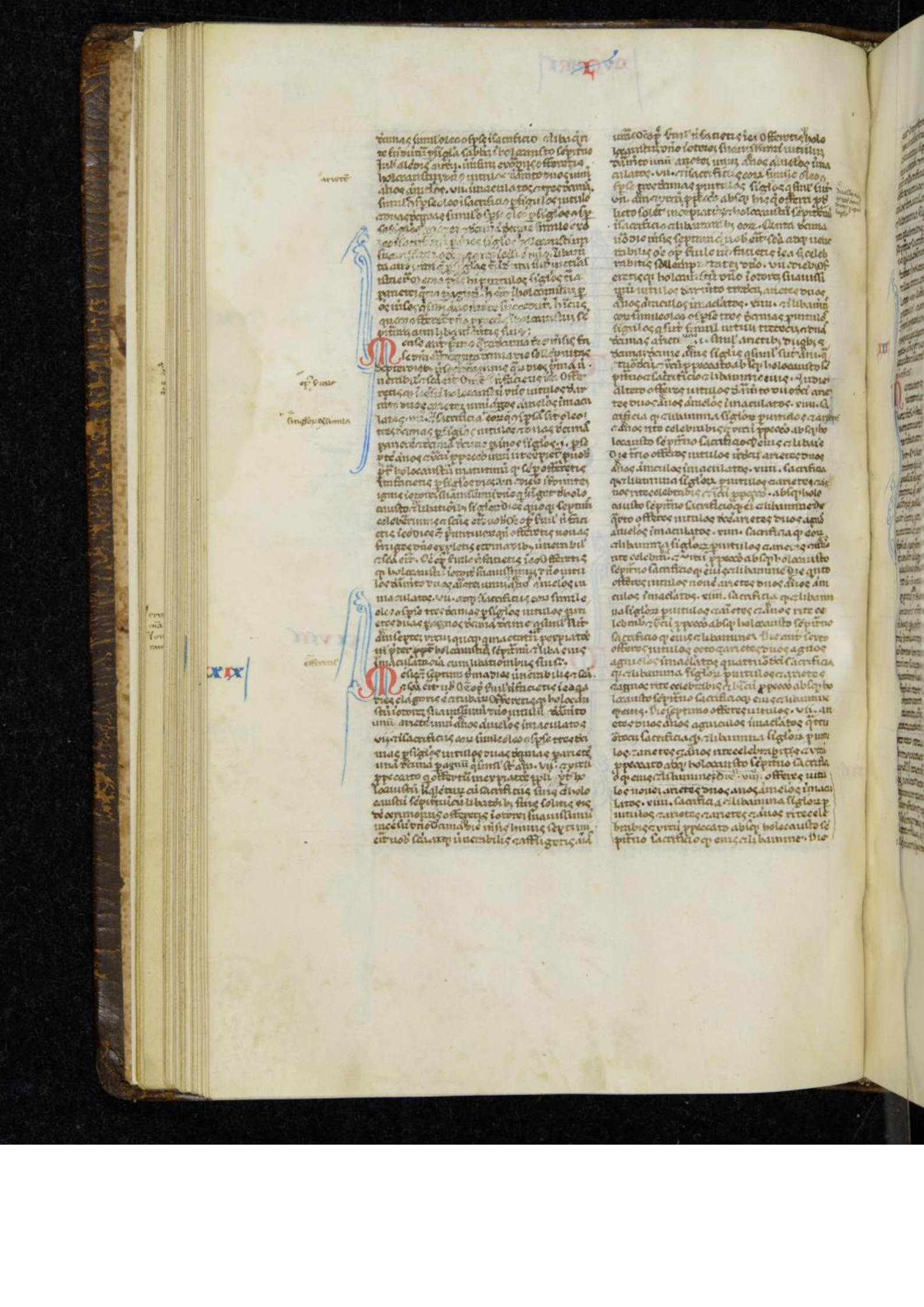

aut sexto offeres ad vitulos et arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim sacrificia que et libamina singulorum pro vitulis et arietibus et annos rite celebrabis et vitam pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificia que eius et libamine die septimo. offeres vitulos septem arietes duos agnos agnicolos immaculatos quattuordecim sacrificia que et libamina singulorum pro vitulis et arietibus et annos rite celebrabis et vitam pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificio que eius et libamine. Die octavo celebrabis omne opus servile non facietis ideo offeres holocaustum in odorem suavissimum domino vitulum unum arietem unum annos anniculos immaculatos. vii. sacrificia que eius et libamina singulorum pro vitulis et arietibus et annos rite celebrabis et vitam pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificio que eius et libamine. Hec offeretis domino in sollempnitatibus vestris preter vota et oblationes spontaneas in holocausto et in sacrificio et in libamine. Et in hostiis pacificis.

XXI

Narravit quoque moyses filiis israel omnia que ei dominus imperavit et locutus est ad principes tribuum filiorum israel. Iste est sermo quem precepit dominus. Si quis virum votum voverit domino aut se obstrinxerit iuramento non faciet irritum verbum suum sed cetera que promisit impleat. Quod si vero quippiam voverit et se obstrinxerit iuramento quod est in domo patris sui et in etate adhuc puellari si cognoverit pater votum quod pollicitus est et iuramentum quo obligavit animam suam et tacuerit voti reus erit. Quod si pollicitus est et iuravit opere complebit. Sin autem statim ut audierit pater contradixerit et vota et iuramenta eius irrita erunt nec obnoxia tenebitur sponsioni eo quod contradixerit pater. Si maritum habuerit et voverit aliquid et sequenti verbum dixerit eius egrediens animam illius obligaverit iuramento quod die audierit vir et non contradixerit voti rea erit. Reddet quod cum promisit. Si autem ex tempore contradixerit audiens statim contradixerit et irritas fecerit pollicitationes eius verbaque quibus obstrinxerat animam suam propterea eo erit dominus. Viduam et repudiatam quecumque voverit reddet. Uxor in domo viri cum se voto obstrinxerit et iuramento si audierit vir et tacuerit non contradixerit et iuramento si audierit vir et tacuerit nec contradixerit sponsioni reddet quod cumque promisit. Si autem ex tempore contradixerit non tenebitur promissionis rea quia maritus contradixerit et dominus ei propitius erit. Si vero iuramento se obstrinxerit ut per ieiunium aut ceterarum rerum abstinentiam affligat animam suam in arbitrio viri erit ut faciat sive non faciat quod si audiens tacuerit et in alia distulerit sententiam quod noverit ad quod promiserit reddet quia statim ut audivit tacuit. Si autem contradixerit postquam tenuerit poterit ipse iniquitatem. Iste sunt leges quas constituit dominus moyses in iuramento et uxore et in patre et filiam qui in puellari etate adhuc est vel quam in parentis domo.

Locutus est dominus ad moysen dicens ulciscere filios israel de madianitis et sic colligeris ad populum tuum. Statimque moyses ad vos inquit ex vobis viros ad pugnam qui possint ultionem domini expetere de madianitis. Ex singulis tribubus eligantur ex israel quinque tantum ad bellum. Et erant quasi millenarii de cunctis tribubus id est duodecim. Et expeditorum ad pugnam quos misit moyses cum finees filio eleazari sacerdotis vasa quoque sancta et tubas ad clangendum tradidit ei. Cumque pugnaret contra madianitas ad quem incisis omnes mares occiderunt et reges eorum evi et recem et sur et hur et ruben quinque principes gentis balaam quoque filium beor interfecerunt gladio. Ceperunt quoque mulieres eorum et parvulos omnia que pecora et cuncta supellectilem. Quecumque habere potuerunt depopulati sunt. Tabernaculum quoque vinculorum et castella flamma consumpsit. Et tulerunt predam et universa que ceperant tam ex hominibus quam ex iumentis et adduxerunt ad moysen et eleazarum sacerdotem et ad omnem multitudinem filiorum israel. Reliqua etiam utensilia portantur castra in campestribus moab iuxta iordanem contra iericho. Egressi sunt autem moyses et eleazar sacerdos et omnes principes synagoge in occursum eorum extra castra. Iratus quoque moyses principibus exercitus tribunis et centurionibus qui venerant de bello et ait: Cur feminas reservastis? Nonne iste sunt que decepit filios israel ad suggestionem balaam et prevaricari fecerunt nos in domino super peccato fegor unde et percussus est populus. Ergo cunctos interficite quecumque generis masculini etiam parvulos et mulieres que noverunt virum in coitu iugulate. Puellas autem et omnes feminas virgines reservate vobis et manete extra castra. vii. diebus. Quos iterum hominem vel ad ipsum tetigerit. Lustrabitur die tertio et septimo et deo in preda sua instrumentum fuit vel aliquid mutabilia. Apparatum tamen pro pellibus et pilis et lino expiabitur. Eleazar quoque sacerdos ad viros exercitus que pugnaverunt sic locutus est hoc est preceptum legis quod mandavit dominus moysi. Aurum et argentum et hes et ferrum et stagnum et plumbum et omne quod potest transire per flammas igne purgabitur. Quod autem ignem non potest sustinere aqua expiationis sanctificabitur. Et lavabitis vestimenta vestra die septimo et purificati postea castra intrabitis.

Dixitque dominus ad moysen. Collite summam eorum que capta sunt ab hominibus usque ad pecus tuet eleazar sacerdos et principes vulgi ad vestes que ex equo predam inter eos que pugnaverunt et egressi sunt ad bellum et inter omnem reliquam multitudinem et separabis partem domino. Ab hiis que pugnaverunt et fuerunt in bello unam animam de quingentis tam ex hominibus quam ex bobus et asinis et ovibus et dabis eam eleazaro sacerdoti quia primitie domini sunt. Et media quoque parte filiorum israel accipies quinquagesimum caput hominum et bovum et asinorum et ovium cunctorumque animalium et dabis ea levitis que excubant in custodiis tabernaculi

XXXIII

XXXIIII

XXV

XXVI

explicat liber numeri

Hec sunt verba que locutus est moyses ad omnem israel trans iordanem in solitudine in campestri contra rubrum mare inter pharan et thophel et laban et haseroth et dizahab undecim dietis de horeb per viam montis seyr usque cades barne anno quadragesimo mensis undecimi prima die mensis locutus est moyses filiis israel omnia que mandata sunt illi ut diceret eis postquam percussit sehon regem amorreorum qui habitabat in esebon et regem og qui habitabat in astaroth et in edrai trans iordanem in terra moab cepit moyses explanare legem dicens domine deus noster locutus est ad nos in horeb dicens sufficiat vobis quod hactenus moramini in monte isto vertimini et venite ad montem amorreorum et ad omnia que circa habitant in campestribus in montanis et in humilibus in australi plaga et in littore maris in terram chanaanei et libani usque ad flumen magnum flumen eufratem ecce tradidi coram vobis terram introite et possidete eam quam iuravit dominus patribus vestris abrahe ysaac et iacob dare illis et semini eorum post eos. tunc dixi ad vos non valeo solus portare onus vestrum dominus deus vester multiplicavit vos et ecce hodie estis sicut stelle celi plurimi deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa milia et benedicat vobis sicut locutus est vobis quomodo valeam ego solus sustinere negotia vestra onera et pondera vestra afferam vobis date de vestris tribubus viros sapientes et nobiles et gubernatores eorum ut constituam eos principes vestros. et respondistis mihi bonum est quod facere vis. tuli ergo principes de tribubus vestris viros nobiles et constitui eos duces et tribunos centenarios quinquagenarios ac decanos qui docerent filios vestros legem dei et ceremonias atque iudicia. precepique eis dicens audite illos quicquid inter fratres iudicare debueritis sive civis sit ille sive peregrinus nullam in iudicio personam accipietis parvum audietis ut magnum nec accipietis cuiusquam personam quia dei iudicium est. quidquid vobis difficile fuerit referte ad me ego audiam illud. precepique vobis omnia que facere debueritis. cumque profecti fuissemus de horeb iuxta mandatum domini dei nostri per viam montis amorreorum quam dominus deus noster mihi ostendit venimus usque cades barne. dixitque mihi ingredere et posside terram quam dominus deus tuus dabit tibi patrum tuorum ne timeas nec paveas. vos autem accedentes ad me dixistis mittamus viros qui considerent nobis terram et renuncient per quam viam ascendere debeamus et ad quas civitates venturi simus. placuit sermo coram me et tuli de vestris duodecim viros de singulis tribubus binos. qui cum abissent et ascendissent montem venerunt usque ad convallem botri et considerata terra tulerunt de fructibus eius secum et detulerunt ad nos responderuntque bona est terra quam dominus deus noster dabit nobis. et noluistis ascendere sed exacerbantes sermonem domini murmurastis in tabernaculis vestris et dixistis odio habet nos dominus eduxit nos de terra egypti ut tradat in manu amorreorum et deleat nos. quo ascendemus fratres nostri terruerunt cor nostrum populus maior et procerior et civitates grandes et muris ad celum usque munite filios quoque enacim vidimus ibi. dixi ad vos nolite metuere nec timeatis eos dominus deus qui ducit ante faciem vestram ipse pugnabit pro vobis sicut fecit in egypto videntibus cunctis et in deserto ubi vidisti dominum deum tuum portare te sicut portare solet homo parvulum filium suum per omnem viam quam ambulavistis donec veniretis ad locum istum. qui cum hac re non crederetis domino deo vestro qui antecedebat vos in via et per noctem in igne ostendens vobis iter per quod ambulare deberetis et per diem in nube. cumque audisset dominus vocem sermonum vestrorum iratus iuravit dicens si videbit quisquam de hominibus istis generationis pessime terram bonam quam sub iuramento promisi patribus eorum preter chaleb filium iephone ipse videbit eam et ei dabo terram in qua calcavit pedibus suis eo quod secutus sit dominum. filiis quoque vestris quos dixistis in captivitatem ducendos qui hodie ignorant discretionem inter bonum et malum ipsi introibunt illuc et eis dabo terram et possidebunt eam. vos autem revertimini et abite in solitudinem que est iuxta mare rubrum. respondistis mihi peccavimus domino. ascendemus et pugnabimus iuxta omnia que mandavit nobis dominus deus noster. cumque accinctus armis quilibet vestrum ascendere voluisset in montem facilem putastis. dixitque dominus ad me dic eis ne ascendant nec pugnent non enim sum vobiscum ne cadatis coram inimicis vestris. locutus sum vobis et non audistis sed contra os meum et imperium quod dederat vobis tumentes ascendistis montem. egressusque est amorreus qui habitabat montem illum contra vos et persecutus est vos sicut solent apes percutere qui occurrerunt sibi in seyr usque horma. cumque revertissetis et flesetis coram domino non audivit vos nec aures suas voluit accommodare precibus vestris. propterea ego ecce

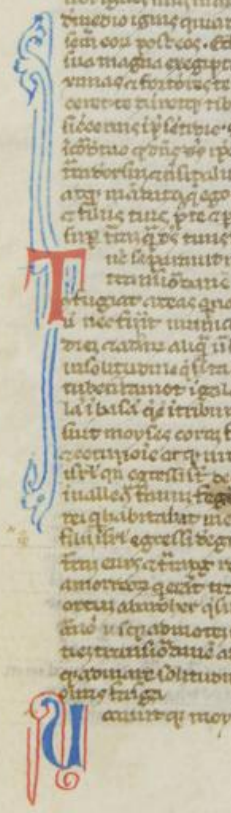

VI

VII

VIII

XVIII

XIX

XXVI

XXVII

XXVIII

[illegible]

XIV

[illegible]

XXXII

[illegible]

Prologus

[illegible]

Explicit de decimo iiii. Incipit Iosue

[illegible]

V

[illegible]

VIII

[illegible]

XI

[illegible]

Transiti sunt quoque Ioanes et Iuniis adiere eo. Pugnaverunt quoque contra eos Iuniis civitatis et eius amorrhaeus et ferezeus et chananeus et etheus et gergeseus et eius et iebuseus et tradidi illos in manus vestras. Nisi quod ante vos erat Iuniis et eiecit eos de locis suis duos reges amorreorum ad possidendum [illegible] non gladio nec iaculo tuo. Vidistis quod [illegible] laboratis et urbes quas non edificastis et habitaretis in eis vineas et oliveta que non plantastis. Sic autem timete dominum et servite ei perfecto corde atque verissimo et auferte deos qui fuerunt patres vestri in mesopotamia et egipto ac servite domino. Si autem vobis malum videtur ut domino servatis optate vobis datum. Eligite hodie quod placet cui servire possitis vestri in mesopotamia aut dis amorreorum in quorum terra habitatis. Ego autem et domus mea serviemus domino. Respondit populus et ait absit a nobis ut relinquamus dominum et serviamus dis alienis. Dominus deus noster ipse eduxit nos et patres nostros de terra egipti de domo servitutis fecit quod videntibus nobis signa ingentia et custodivit nos in omni via per quam ambulavimus et in cunctis populis per quos transivimus et eiecit universos gentes amorreorum qui nos intravimus. Serviemus ergo domino quia ipse est dominus deus noster. Dixitque Iosue ad populum non poteris servire domino. Deus enim sanctus et fortis emulator est si ignoscet sceleribus vestris atque peccatis. Si dimiseritis dominum et servientis dis alienis convertet se et affliget vos atque subvertet postquam vobis prestiterit vobis bona. Dixitque populus ad Iosue nequaquam ita loquaris certe sed serviemus domino. Et Iosue ad populum testes inquit vos estis qui ipsi eligeritis vobis dominum ut serviatis ei. Responderunt quod testes. Nunc ergo ait auferte deos alienos de medio vestri et inclinate corda vestra ad dominum deum Israel. Dixitque populus ad Iosue domino deo nostro serviemus et eius obedientes preceptis eius. Percussit ergo Iosue in die illo fedus et proposuit populo precepta atque iudicia in Sycheme. Scripsit quoque omnia verba in volumine legis domini et tulit lapidem pergrandem posuit quem sub quercu que erat in sanctuario domini et dixit ad omnem populum. Ecce lapis iste erit vobis in testimonium quod audieritis omnia verba domini que locutus est vobis ne forte postea negare velitis cum tiri domino deo vestro. Dimisitque populum singulos in possessionem suam. Et post hec mortuus est Iosue filius nostri servus domini. Et cum annorum sepelierunt eum in finibus possessionis sue in Tamnat Sare quod sita est in monte Effraim a septentrionali parte montis Gaas. Sumitque Israel domino cunctis diebus Iosue et senioribus qui longo tempore vixerunt tempore vixerunt post Iosue et qui eius tempore dominum noverunt quod fecerat in Israel. Ossa quoque Iosep que tulerunt filii Israel de egipto sepelierunt in Sycheme in parte agri quem emerat Iacob a filiis Emor patris Sichem. Et nonnullis omnibus et fuit in possessionem filiorum Iosep. Eleazar quoque filius Aaron in montibus est et sepelierunt eum in gabaa filii Finees ei qui data est ei in monte Effraim.

Incipit liber iudicum.

Post mortem Iosue consulerunt filii Israel dominum dicentes. Quis ascendet ante nos contra Chananeum et erit dux belli. Dixerunt quod dominus Iudas ascendet. Ecce tradidi terram in manus eius. Erat Iudas simeon frater suo ascendere mecum in sorte in sorte mea et pugnare contra Chananeum in ego pergam tecum in sorte tua. Et habuit cum eo simeon simeon ascendit quoque Iudas et tradidit dominus Ferezeum in manus eorum et percusserunt in Bezec decem et mille viros. Invenerunt quoque Adonibezec in Bezec et pugnaverunt contra eum et percusserunt Chananeum ac Ferezeum. Fuit autem Adonibezec qui secuti sunt et prehenderunt eum et sumitatibus manuum eius ac pedum. Dixitque Adonibezec. Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum. Colligebat subversa mea cibo reliquias dicit feci ita reddidit mihi dominus. Adduxerunt quoque eum in Ierusalem et ibi mortuus est. Oppugnante ergo filii Iuda Ierusalem ceperunt eam et percusserunt in ore gladii tradentes civitatem incendio civitatem et postea descendentes pugnaverunt contra Chananeum qui habitabat in montanis et ad meridiem et in campestribus. Perges quoque Iudas contra Chananeum qui habitabat in Ebron cuius nomen fuit antiquitus Cariat Arbe percusserunt Sisai et Ahiman et Tholmai. Adque inde profectus abiit ad habitatores dabit cuius nomen ut ante erat Cariat Sefer id est civitas litterarum. Dixitque Caleb qui percusserit Cariath Sefer et iam assumit dabo eam Axam filiam meam uxorem. Cumque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor dedit ei filiam suam coniugem. Quam pergentem in tinere monuit ut suus ut poteret a patre suo agrum quem cum suspirasset sedens asino dixit ei Caleb. Quid habes at illa respondit Dani benedictionem

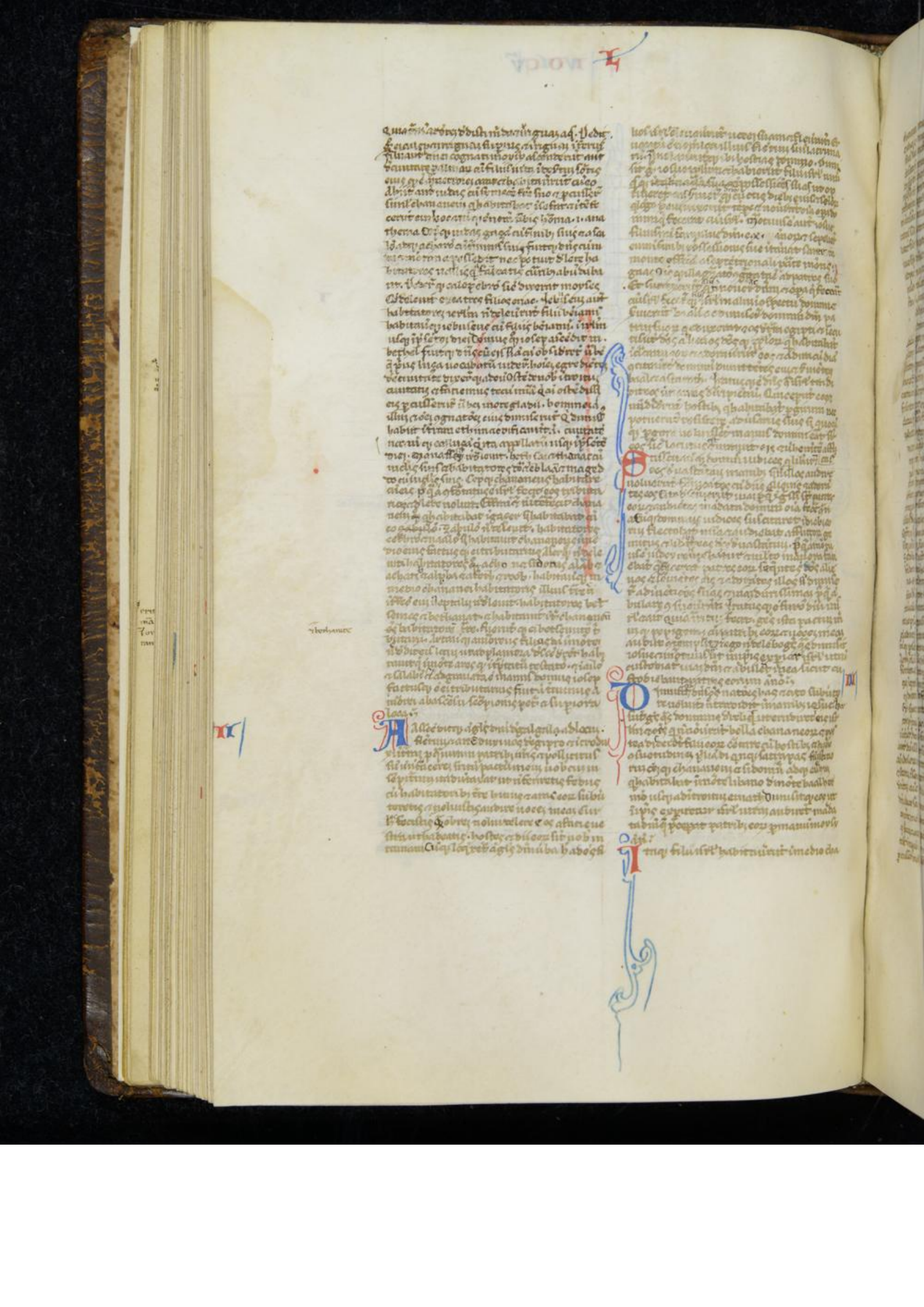

[illegible]

[illegible]

IIII

VII

VIII

Abiit itaque Ierobaal filius Ioas et habitavit in domo sua. Habuitque septuaginta filios qui egressi sunt de femore eius, eo quod plures haberet uxores. Concubina autem illius quam habebat in Sichem genuit ei filium nomine Abimelech. Mortuusque est Gedeon filius Ioas in senectute bona et sepultus in sepulcro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri. Postquam autem mortuus est Gedeon, aversi sunt filii Israel et fornicati sunt cum Baalim. Percusseruntque cum Baal foedus ut esset eis in deum, nec recordati sunt Domini Dei sui qui eruit eos de manu omnium inimicorum suorum per circuitum, nec fecerunt misericordiam cum domo Ierobaal Gedeon iuxta omnia bona quae fecerat Israeli.

IX Abiit autem Abimelech filius Ierobaal in Sichem ad fratres matris suae et locutus est ad eos et ad omnem cognationem domus patris matris suae dicens: Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis est melius, ut dominentur vestri septuaginta viri omnes filii Ierobaal, an ut dominetur unus vir? simulque considerate quod os vestrum et caro vestra sum. Locutique sunt fratres matris eius de eo ad omnes viros Sichem universos sermones istos, et inclinaverunt cor eorum post Abimelech dicentes: Frater noster est. Dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalberith. Qui conduxit sibi ex eo viros inopes et vagos, secutique sunt eum. Et venit in domum patris sui in Ephra et occidit fratres suos filios Ierobaal septuaginta viros super lapidem unum. Remansitque Ioatham filius Ierobaal minimus et absconditus est. Congregati sunt autem omnes viri Sichem et universae familiae urbis Mello; abieruntque et constituerunt regem Abimelech iuxta quercum quae stabat in Sichem. Quod cum nuntiatum esset Ioatham, ivit et stetit in vertice montis Garizim elevataque voce clamavit et dixit: Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus. Ierunt ligna ut ungerent super se regem, dixeruntque olivae: Impera nobis. Quae respondit: Numquid possum deserere pinguedinem meam qua et dii utuntur et homines, et venire ut inter ligna promovear? Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni et super nos regnum accipe. Quae respondit eis: Numquid possum deserere dulcedinem meam fructusque suavissimos et ire ut inter cetera ligna promovear? Locuta sunt quoque ligna ad vitem: Veni et impera nobis. Quae respondit: Numquid possum deserere vinum meum quod laetificat Deum et homines, et inter ligna cetera commoveri? Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni et impera super nos. Quae respondit eis: Si vere me regem vobis constituitis, venite et sub umbra mea requiescite; si non vultis, egrediatur ignis de rhamno et devoret cedros Libani. Nunc igitur si recte et absque peccato constituistis super vos regem Abimelech, et bene egistis cum Ierobaal et cum domo eius, et reddidistis vicem beneficiis eius qui pugnavit pro vobis et animam suam dedit periculis ut erueret vos de manu Madian, qui nunc surrexistis contra domum patris mei et interfecistis filios eius septuaginta viros super unum lapidem et constituistis regem Abimelech filium ancillae eius super habitatores Sichem eo quod frater vester sit; si ergo recte et absque vitio egistis cum Ierobaal et domo eius, hodie laetamini in Abimelech et ille laetetur in vobis. Sin autem perverse, egrediatur ignis ex eo et consumat habitatores Sichem et oppidum Mello, egrediaturque ignis de viris Sichem et de oppido Mello et devoret Abimelech. Quae cum dixisset, fugit et abiit in Bera habitavitque ibi ob metum Abimelech fratris sui. Regnavit itaque Abimelech super Israel tribus annis. Misitque Dominus spiritum pessimum inter Abimelech et habitatores Sichem, qui coeperunt eum detestari, et scelus interfectionis septuaginta filiorum Ierobaal et effusionem sanguinis eorum conferre in Abimelech fratrem suum et in ceteros Sichimorum principes qui eum adiuverant. Posueruntque insidias adversus eum in summitate montium, et dum illius praestolabantur adventum, exercebant latrocinia, agentes praedas de praetereuntibus; nuntiatumque est Abimelech. Venit autem Gaal filius Obed cum fratribus suis et transivit in Sicimam. Ad cuius adventum erecti habitatores Sichem egressi sunt in agros vastantes vineas uvasque calcantes, et factis cantantium choris ingressi sunt fanum dei sui, et inter epulas et pocula maledicebant Abimelech, clamante Gaal filio Obed: Quis est Abimelech et quae est Sichem ut serviamus ei? Numquid non est filius Ierobaal et constituit principem Zebul servum suum super viros Emor patris Sichem? Cur ergo serviemus ei? Utinam daret aliquis populum istum sub manu mea ut auferrem de medio Abimelech. Dictumque est Abimelech: Congrega exercitus multitudinem et veni. Zebul enim princeps civitatis, auditis sermonibus Gaal filii Obed, iratus est valde et misit clam ad Abimelech nuntios dicens: Ecce Gaal filius Obed venit in Sichem cum fratribus suis et oppugnat adversum te civitatem. Surge itaque nocte cum populo qui tecum est et latita in agro, et primo mane oriente sole irrue super civitatem; illo autem egrediente adversum te cum populo suo, fac ei quod potueris. Surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte et tetendit insidias iuxta Sichem in quattuor locis. Egressusque est Gaal filius Obed et stetit in introitu portae civitatis. Surrexit autem Abimelech et omnis exercitus cum eo de insidiarum loco. Cumque vidisset populum Gaal dixit ad Zebul: Ecce de montibus multitudo descendit. Cui ille respondit: Umbras montium vides quasi capita hominum, et hoc errore deciperis. Rursumque Gaal ait: Ecce populus de umbilico terrae descendit, et unus cuneus venit per viam quae respicit quercum. Cui dixit Zebul: Ubi est nunc os tuum quo loquebaris: Quis est Abimelech ut serviamus ei? Nonne hic populus est quem despiciebas? Egredere et pugna contra eum. Abiit ergo Gaal spectante Sichimorum populo et pugnavit contra Abimelech. Qui persecutus est eum fugientem et in urbem compulit, et ceciderunt ex parte eius plurimi usque ad portam civitatis. Et Abimelech sedit in Ruma; Zebul autem Gaal et socios eius expulit de urbe nec in ea passus est commorari. Sequenti ergo die egressus est populus in campum. Quod cum nuntiatum esset Abimelech, tulit exercitum suum et divisit in tres turmas tendens insidias in agris. Vidensque quod egrederetur populus de civitate, surrexit et irruit in eos cum cuneo suo oppugnans et ob-

Marginalia: Gedeon; fratri sui. Regnavitque; sub; ad abimelech; capita

[illegible]

Arnon quippe similiter fere moab.

[illegible]

Solvunt aeque esse rex filiorum amon

[illegible]

Immanem

[illegible]

XII

[illegible]

Post hec iudicavit israel abdon bethleem qui habuit xxx filios et tantidem filias et cum eis forte maritis dedit et cum sterni immeri filiis suis accepit uxores introducens in domum suam. Qui vii annis iudicavit israel ac sepultus est in bethleem. Cui successit aiaron gilonites et iudicavit israel ex. annis mortuusque est ac sepultus in aiabulo. Post hec iudicavit israel abdon filius ellel faratonites qui habuit xl filios et triginta ex eis nepotes ascendentes super lxx pullos asinarum et iudicavit israel viii annis mortuusque est ac sepultus in faratone terre effraim in monte

Mortuusque

XV

XVI

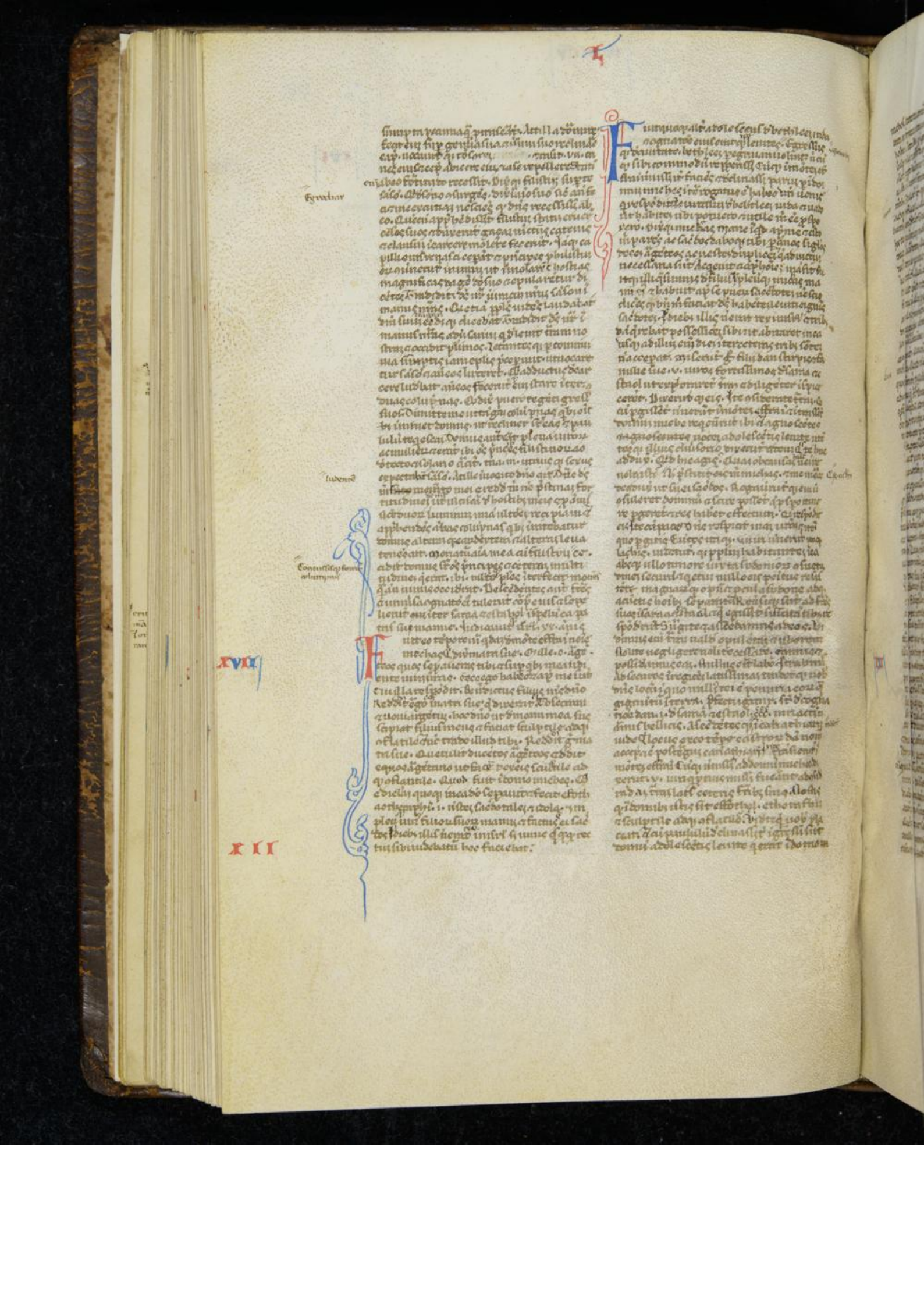

Incipit liber Ruth

In diebus unius iudicis quando iudices praeerant facta est fames in terra. Abiitque homo de Bethleem Iuda ut peregrinaretur in regione Moabitide cum uxore sua ac duobus liberis. Ipse vocabatur Elimelech, uxor eius Noemi, et duo filii, alter Maalon, et alter Chelion, Ephrathaei de Bethleem Iuda. Ingressique regionem Moabitidem morabantur ibi. Et mortuus est Elimelech maritus Noemi: remansitque ipsa cum filiis. Qui acceperunt uxores Moabitidas, quarum una vocabatur Orpha, altera vero Ruth. Manseruntque ibi decem annis, et ambo mortui sunt, Maalon videlicet et Chelion. Remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito. Et surrexit ut in patriam pergeret cum utraque nuru sua de regione Moabitide. Audierat enim quod respexisset Dominus populum suum et dedisset eis escas. Egressa est itaque de loco peregrinationis suae cum utraque nuru, et iam in via posita revertendi in terram Iuda, dixit ad eas: Ite in domum matris vestrae. Faciat Dominus vobiscum misericordiam, sicut fecistis cum mortuis et mecum. Det vobis invenire requiem in domibus virorum, quos sortiturae estis. Et osculata est eas. Quae elevata voce flere coeperunt, et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum. Quibus illa respondit: Revertimini, filiae mi, cur venitis mecum? Num ultra habeo filios in utero meo, ut viros ex me sperare possitis? Revertimini, filiae mi, abite: iam enim senectute confecta sum, nec apta vinculo coniugali. Etiam si possem hac nocte concipere, et parere filios, si eos expectare velitis donec crescant, et annos impleant pubertatis, ante eritis vetulae quam nubatis. Nolite, quaeso, filiae mi: quia vestra angustia me magis premit, et egressa est manus Domini contra me. Elevata igitur voce, rursum flere coeperunt. Orpha osculata est socrum ac reversa est: Ruth adhaesit socrui suae. Cui dixit Noemi: En reversa est cognata tua ad populum suum, et ad deos suos; vade cum ea. Quae respondit: Ne adverseris mihi ut relinquam te et abeam: quocumque perrexeris, pergam: et ubi morata fueris, et ego pariter morabor. Populus tuus populus meus, et Deus tuus Deus meus. Quae te morientem terra susceperit, in ea moriar: ibique locum accipiam sepulturae. Haec mihi faciat Deus, et haec addat, si non sola mors me et te separaverit. Videns ergo Noemi, quod obstinato Ruth animo decrevisset secum pergere, adversari noluit, nec ultra ad suos reditum persuadere. Profectaeque sunt simul, et venerunt in Bethleem. Quibus urbem ingressis, velox apud cunctos fama percrebuit; dicebantque mulieres: Haec est illa Noemi. Quibus ait: Ne vocetis me Noemi, id est, pulchram, sed vocate me Mara, hoc est, amaram, quia amaritudine valde replevit me Omnipotens. Egressa sum plena, et vacuam reduxit me Dominus. Cur igitur vocatis me Noemi, quam humiliavit Dominus, et afflixit Omnipotens? Venit ergo Noemi cum Ruth Moabitide nuru sua, de terra peregrinationis suae: ac reversa est in Bethleem, quando primum hordea metebantur.

II

Erat autem vir Elimelech consanguineus, homo potens, et magnarum opum, nomine Booz. Dixitque Ruth Moabitis ad socrum suam: Si iubes, vadam in agrum, et colligam spicas quae metentium fugerint manus, ubicumque clementis in me patrisfamilias reperero gratiam. Cui illa respondit: Vade, filia mi. Abiit itaque et colligebat spicas post terga metentium. Accidit autem ut ager ille haberet dominum nomine Booz, qui erat de cognatione Elimelech. Et ecce ipse veniebat de Bethleem, dixitque messoribus: Dominus vobiscum. Qui responderunt ei: Benedicat tibi Dominus. Dixitque Booz iuveni qui messoribus praeerat: Cuius est haec puella? Qui respondit ei: Haec est Moabitis, quae venit cum Noemi de regione Moabitide, et rogavit ut spicas colligeret remanentes, sequens messorum vestigia: et de mane usque nunc stat in agro, et ne ad momentum quidem domum reversa est. Et ait Booz ad Ruth: Audi, filia, ne vadas ad colligendum in altero agro, nec recedas ab hoc loco: sed iungere puellis meis, et ubi messuerint, sequere. Mandavi enim pueris meis, ut nemo molestus sit tibi: sed etiam si sitieris, vade ad sarcinulas, et bibe aquas de quibus et pueri bibunt. Quae cadens in faciem suam et adorans super terram, dixit ad eum: Unde mihi hoc, ut invenirem gratiam ante oculos tuos, et nosse me dignareris peregrinam mulierem? Cui ille respondit: Nuntiata sunt mihi omnia quae feceris socrui tuae post mortem viri tui: et quod dimiseris parentes tuos, et terram in qua nata es, et veneris ad populum quem ante nesciebas. Reddat tibi Dominus pro opere tuo, et plenam mercedem recipias a Domino Deo Israel, ad quem venisti, et sub cuius confugisti alas. Quae ait: Inveni gratiam ante oculos tuos, domine mi, qui consolatus es me, et locutus es ad cor ancillae tuae, quae non sum similis unius puellarum tuarum. Dixitque ad eam Booz: Quando hora vescendi fuerit, veni huc, et comede panem, et intinge buccellam tuam in aceto. Sedit itaque ad messorum latus, et congessit polentam sibi, comeditque et saturata est, et tulit reliquias. Atque inde surrexit, ut spicas ex more colligeret. Praecepit autem

Benedictus dominus qui non passus est ut deficeret successor familie tue et vocaretur nomen eius in israel. et habeas qui consoletur animam tuam et enutriat senectutem. de nuru enim tua natus est que te diligit et multo tibi est melior quam si septem haberes filios. Susceptumque noemi puerum posuit in sinu suo et nutricis ac geruli officio fungebatur. Vicine autem mulieres congratulantes ei et dicentes natus est filius noemi vocaverunt nomen eius obed. hic est pater ysai patris david. Hee sunt generationes phares. phares genuit esrom. esrom genuit aram. aram genuit aminadab. aminadab genuit naasson. naasson genuit salma. salmon genuit booz. booz genuit obed. obed genuit ysai. ysai genuit david. Explicit liber ruth.

Incipit prologus sancti Ieronimi in libros Regum.

Viginti duas esse litteras apud hebreos. syrorum quoque et chaldeorum lingua testatur. que hebree magna ex parte confinis est. nam et ipsi viginti duo elementa habent eodem sono sed diversis caracteribus. Samaritani etiam pentateucum moysi totidem litteris scriptitant. figuris tantum et apicibus discrepantes. Certumque est ezram scribam legisque doctorem post captam ierusalem et instaurationem templi sub zorobabel alias litteras repperisse. quibus nunc utimur. cum ad illud usque tempus iidem samaritanorum et hebreorum caracteres fuerint. In libro quoque numerorum hec eadem supputatio sub levitarum ac sacerdotum censu mistice ostenditur. Et nomen domini tetragrammaton in quibusdam grecis voluminibus usque hodie antiquis expressum litteris invenimus. Sed et psalmus tricesimus sextus et centesimus decimus et centesimus undecimus et centesimus octavus decimus et centesimus quadragesimus quartus quamquam diverso scribantur metro. tamen eiusdem numeri texuntur alphabeto. Et ieremie lamentationes et oratio eius. salomonis quoque in fine proverbia ab eo loco in quo ait. mulierem fortem quis inveniet. hisdem alphabetis vel incisionibus supputantur. Porro quinque litteras duplices apud hebreos sunt. caph. mem. nun. phe. sade. Aliter enim scribunt per eas principia medietatesque verborum. aliter fines. Unde et quinque a plerisque libri duplices estimantur. samuel. malachim. dabreiamin. esdras. ieremias cum cinoth. id est lamentationibus suis. Quomodo igitur viginti duo elementa sunt. per que scribimus hebraice omne quod loquimur. et eorum initiis vox humana comprehenditur. ita viginti duo volumina supputantur. quibus quasi litteris et exordiis in dei doctrina tenera adhuc et lactens viri iusti eruditur infantia. Primus apud eos liber vocatur bresith. quem nos genesim dicimus. secundus elesmoth. qui exodus appellatur. tertius vaiecra. id est leviticus. quartus vaiedabber. quem numeros vocamus. quintus elleaddabarim. qui deuteronomium pre-notatur. hi sunt quinque libri moysi. quos proprie thorath. id est legem appellant. Secundum prophetarum ordinem faciunt. et incipiunt ab iesu filio nave. qui apud eos iosue bennum dicitur. Deinde subtexunt sophtim. id est iudicum librum. et in eundem compingunt ruth. quia in diebus iudicum facta narratur historia. Tertius sequitur samuel. quem nos regnorum primum et secundum dicimus. Quartus malachim. id est regum. qui tertio et quarto regnorum volumine continetur. meliusque multo est malachim. id est regum. quam malachoth. id est regnorum dicere. non enim multarum gentium regna describit. sed unius israelitici populi. qui tribubus duodecim continetur. Quintus est ysaias. sextus ieremias. septimus ezechiel. octavus liber duodecim prophetarum. qui apud illos vocatur thareasra. Tertius ordo ΑΓΙΟΓΡΑΦΑ possidet. et primus liber incipit ab iob. secundus a david. quem quinque incisionibus et uno psalmorum volumine comprehendunt. tertius est salomon. tres libros habens. proverbia que illi parabolas. id est masloth appellant. et ecclesiasten. id est coeleth. et canticum canticorum. quem titulo sirassirim prenotant. Sextus est daniel. septimus dabreiamin. id est verba dierum. quod significantius chronicon totius divine historie possumus appellare. qui liber apud nos paralipomenon primus et secundus scribitur. octavus esdras. qui et ipse similiter apud grecos et latinos in duos libros divisus est. nonus hester. Atque ita fiunt pariter veteris legis libri viginti duo. id est moysi quinque. prophetarum octo. agiographorum novem. Quamquam nonnulli ruth et cinoth inter agiographa scriptitent. et hos libros in suo putent numero supputandos. ac per hoc esse prisce legis libros viginti quattuor. quos sub numero viginti quattuor seniorum apocalipsis iohannis inducit adorantes agnum et coronas suas prostratis vultibus offerentes. stantibus coram quattuor animalibus oculatis retro et ante. id est et in preteritum et in futurum. et indefessa voce clamantibus. Sanctus. sanctus. sanctus dominus deus omnipotens. qui erat et qui est et qui venturus est. Hic prologus scripturarum quasi galeatum principium omnibus libris. quos de hebreo vertimus in latinum convenire potest. ut scire valeamus quicquid extra hos est inter apocrypha esse ponendum. Igitur sapientia que vulgo salomonis inscribitur. et iesu filii sirach liber. et iudith et tobias et pastor non sunt in canone. Machabeorum primum librum hebraicum repperi. secundus grecus est. quod ex ipsa quoque frasi probari potest. Que cum ita se habeant. obsecro te lector ne laborem meum reprehensionem estimes antiquorum. In tabernaculum dei offert unusquisque quod potest. alii aurum et argentum et lapides pretiosos. alii bissum et purpuram et coccum offerunt et iacinctum. nobis bene agitur. si obtulerimus pelles et caprarum pilos. et tamen apostolus contemptibiliora

Incipit prim⁹ liber regū

Factum est autem cum
esset vir unus de Ramathaim Sophim
de monte Ephraim et nomen ei
Helcana filius Hieroham filii Eliu filii
Thohu filii Suph Ephrathei
et habebat duas uxores nomen
uni Anna et nomen alteri Fenenna
et erat Fenenne filios habebat
Anne autem non erant liberi
Ascendebat autem homo ille de
civitate sua per singulos annos
ut adoraret et immolaret Domino
exercituum in Silo
Ibi autem erant duo filii Heli
Ophni et Finees sacerdotes Domini
Cumque immolasset Helcana
dabat partes Fenenne uxori sue
et cunctis filiis eius et filiabus
Anne autem dabat partem unam
tristis
tantummodo quia Annam
diligebat valde sed Dominus
concluserat vulvam eius
Et idcirco affligebat eam
aemula eius quasi iratus
ei dominus
quod non esset ei filius
Quod cum per singulos annos
fieret ascendebat de domo sua
et sic provocabat eam
quae flebat et non capiebat cibum
Dixitque ei Helcana vir suus
Anna quare fles et quare non comedis
et quamobrem affligitur cor tuum
Numquid non melior sum ego tibi
quam decem filii
Surrexit ergo Anna postquam comederat
in Silo et biberat
Heli autem sacerdote sedente
super solium ante postem templi Domini
illa vero amaro animo orabat Dominum
multa flens lacrimabilem
Et votum vovit dicens
Domine exercituum si respiciens
videris afflictionem famulae tuae
et mei memor fueris nec oblitus
ancillae tuae dederisque famulae tuae
filium dabo eum Domino omnibus diebus vitae eius
et novacula non radet caput eius
Cumque illa multa coram Domino
loqueretur Heli observabat os eius
Porro Anna loquebatur in corde suo
tantummodo labia illius movebantur
vox autem penitus
non audiebatur
Aestimabat ergo eam ebriam
Heli cumque
multa loqueretur dixit ei
Usquequo ebria eris
Vinum tuum quo madet
absorbe paululum
Respondens autem Anna
ait
Non ita est domine mi
mulier infelix ego sum
vinum et omne quod inebriare potest
non bibi
sed effudi animam meam
coram Domino
Ne reputes
famulam tuam quasi
unam de filiabus Belial
propter multitudinem
enim doloris mei
et indignationis
meae locuta sum
usque
Respondens autem Heli ait
Vade in pace
et Deus Israel det
petitionem tuam
quam rogasti eum
Illa vero
ait
Inveniat
ancilla tua gratiam coram
Cumque abisset mulier
coepit cibum capere
et non erat
amplius triste
os eius
Surgentes igitur mane
adorauerunt
coram Domino
et reversi
sunt in domum suam
in Ramatha
Cognovit autem Helcana
Anna uxore sua
et recordatus
est Dominus
Factum
est postea
ut concepit Anna et peperit filium
vocavitque nomen eius
Samuel
quia a Domino postulasse
eum dicebat
Ascendit autem vir
Helcana
cum
universa domo sua
ut immolaret Domino
hostiam sollemnem
et votum suum
Anna
autem
non ascendit
dixitque viro suo
Donec ablactetur
puer
et adducam eum
ut appareat ante faciem Domini
et maneat ibi
usque
Respondit ei Helcana
vir suus
Fac
quod tibi
videtur
et
sede donec ablactes eum
precor
tantummodo impleat Dominus
verbum suum
Mansit
ergo mulier
et lactabat filium
donec
ablactaret eum
Ascendit
autem cum eo
postquam
ablactauerat eum
tribus
tribus
modiis farinae
et
lagena vini
et adduxit eum
in domum Domini
in Silo
Puer
autem
erat adhuc infantulus
Et
immolauerunt
vitulum
Obtulerunt
ergo
puerum
Heli
et dixit
Obsecro
mi domine
vivit anima
tua
ego
sum
mulier
quae
steti coram
hic
orans
Dominum
Pro
puero isto
orauit
Dominus
petitionem
meam
quam postulauerunt
Ideoque
et ego
commodum
eum
Domino
cunctis
diebus
quibus
fuerit
accommodatus
Domino
Et
adorauerunt
ibi
Dominum
Et
exultauit
cor meum
in
Domino
exaltatum
est
cornu meum
in

domini ubi erat arca dei. dns samuhel.

Et vocavit. Cum respondens ait. Ecce ego. Et
cucurrit ad heli et dixit. Ecce ego. Vocasti me enim.
Qui dixit. Non vocavi. Revertere et dormi. Et abiit
et dormivit. Et adiecit dominus vocare rursum
samuhel. Consurgens quoque samuhel habuit ad he
li et dixit. Ecce ego quia vocasti me. Qui respon
dit. Non vocavi te filium. Revertere et dormi. Por
ro samuhel nec dum sciebat dominum neque
revelatus fuerat ei sermo domini. Et adiecit
dominus et vocavit adhuc samuhel tertio. Q
o surgens habuit ad heli et dixit. Ecce ego. Quia
vocasti me. Intellexit ergo heli quia dominus
vocavit puerum. Et ait ad samuhel. Vade
et dormi. Et si dicet vocavit te dicens. Loquere
domine quia audit servus tuus. Abiit ergo sa
muhel et dormivit in loco suo. Et venit domi
nus et stetit in loco suo. Et venit dominus
et stetit sicut vocaverat secundo samuhel
samuhel. Et ait samuhel. Loquere domine quia
audit servus tuus. Et dixit dominus ad sa
muhel. Ecce ego faciam verbum in israel quod quicumque au
dierit. In die illo suscitabo ad eum heli
omnia que locutus sum super domum eius incipiam et complebo
Predixi enim ei quod iudicaturus esset domum
eius in eternum propter iniquitatem eo quod noverat
indigne agere filios suos et non corripuit eos. Id
circo iuravi domui heli quod non expietur iniqui
tas domus eius victimis et muneribus usque
in eternum. Dormivit autem samuhel usque
mane a primo hostia domus domini et timebat
indicare tunicam heli. Vocavit ergo heli samuhel
et dixit. Samuhel filium. Qui respondens presto
sum ait. Et interrogavit eum. Quis est sermo iste qui locu
tus est ad te dominus. Oro te ne celaveris me
Hec faciat tibi dominus et hec addat si abscondens a
me sermones omnibus verbis que dicta sunt tibi. In
dicavit ergo ei samuhel omnes sermones et nihil abscondit
ab eo. Et ille respondit. Dominus est. Qui bon
um in oculis suis faciat. Crevit autem samuhel
et dominus erat cum eo nec cecidit ex omnibus verbis eius
in terram. Et cognovit universus israel adam usque
bersabee quod fidelis samuhel propheta esset domi
ni. Et addidit dominus ut apparuerit in silo quoniam re
velatus fuerat dominus samuhel in silo
quoniam verbum domini. Et evenit sermo samuhel
universo israel.

Et factum est in diebus illis convenerunt phi
listi in pugnam. Egressus est namque israel
obviam filistis in prelium et castrametatus est iuxta
lapidem adiutorii. Porro filistiim venerunt
in aphec. Et instruxerunt aciem contra israel. Iniuto au
tem certamine tergaverunt israel philisteis et cesa
sunt in illo certamine passim per agros quasi
milia virorum. Et reversus est populus ad castra. Di
xerunt quoque maiores natu de israel. Quare percus
sit nos nos dominus hodie coram philis

stiim. Venerunt in aphec et instruxerunt aciem
contra israel. Iniuto autem certamine tergaverunt israel phi
listeis et cesa sunt in illo certamine passim per
agros quasi quattuor milia virorum. Et cum
venissent ad nos de silo arcam federis domini et ve
niat in medium nostri ut salvet nos de manu ini
micorum. Misit ergo populus in silo et tulerunt inde
arcam federis domini exercituum sedentis super
cherubim. Erant quoque duo filii heli cum arca fe
deris domini ophni et finees. Cumque venissent
finees arca federis domini in castra vociferatus
est omnis israel clamore magno et personuit
terra. Audierunt filistiim vocem clamoris di
xerunt quoque. Quare est hec vox clamoris magni
in castris ebreorum. Et cognoverunt quod arca domi
ni venisset in castra. Timuerunt quoque philistiim dicentes.
Venerunt dei in castra. Et gemuerunt dicentes. Ve
nobis. Nonne enim fuit tanta exultatio heri et nu
dius tertius. Venit dominus nos servabit de manu de
orum sublimium istorum. Hii sunt qui percusserunt e
giptum omni plaga in deserto. Confortamini
et estote viri philistiim ne serviatis he
breis sicut illi servierunt vobis. Confortamini et
bellate. Pugnaverunt ergo philistiim et cesus est
israel et fugerunt viros quisque in tabernaculum
suum. Et factus est plaga magna nimis
et ceciderunt de israel xxx. o. peditum. Arca dei
capta est. Duo quoque filii heli mortui sunt ophni
et phinees.

Porro autem vir de benigmine exacte venit
in silo in die illo sylla iuste et conspersus pul
vere caput suum. Ille venisset heli sedebat super
sellam contra viam spectans. Erat enim eius pa
ves pro arca domini. Vir autem ille postquam ingressus
est ut nuntiaret urbi et ulularet omnis ciuitas.
Et audivit heli sonitum clamoris dixit quoque
Quis est hic sonitus tumultus huius. At ille festi
navit et venit et annuntiavit heli. Heli autem
erat non agnita et octo annorum et oculi eius ca
ligaverunt et videre non poterat. Et dixit ad he
li. Ego sum qui in prelio. Ego quidem de acie fugi ho
di. Cui ille dixit. Quid actum est filium. Respondens autem
ille qui nuntiabat fugit in quod israel coram fili
stiim et ruina facta est magna in populo. Insuper et
duo filii tui mortui sunt ophni et phinees
et arca dei capta est. Cumque ille nominasset arcam dei
cecidit de sella retrorsum iuxta hostium et
fractus est in cibis et mortuus est. Senex enim erat
et in gravedine et ipse iudicavit israel quadra
ginta annis. Nurus autem eius uxor phinees
pregnans erat in cinam quoque partum. Et audito nun
tio quod capta esset arca dei et mortuus esset socer
suus et ut cecidisset sed et peperit. Irruerunt enim in ea
dolores subiti. Imperante die in momento
mortis eius. Dixerunt ei qui stabant iuxta ea
Ne timeas quia filium peperisti. Que non respon
dit eis neque animadvertit. Et vocavit puerum ichabo

Et ait

Tulerunt philistinum archam dei

Secundum dixerunt arcam dei israel

Cumque venisset archa dei in acharon

[illegible]

VII

eum amore venerunt. Et cum magnifice
duxerunt eum in domum Samuel. Et cum uxore
sua. Et amabat eum. Et ait Samuel ad
omnem. Et hoc est ius regis qui imperabit
vobis. Filios vestros tollet. Et ponet
eos in curribus suis. Et in equitibus suis.
Et ut currant ante currum suum. Et
constituet sibi tribunos. Et centuriones.
Et ut arent agros eius. Et metant
segetes eius. Et faciant arma bellorum
eius. Et instrumenta curruum eius.
Et filias vestras faciet sibi unguentarias.
Et focarias. Et panificas. Agros quoque
et vineas. Et oliveta optima tollet. Et
dabit servis suis. Et decimas segetum
vestrarum. Et vindemiarum. Et dabit
eunuchis suis. Et famulis suis. Et
ancillis suis. Et iumenta vestra optima
et asinos. Et auferet. Et ponet in
operibus suis. Et greges vestros decimabit.
Et eritis ei servi. Et clamabitis in die illa
a facie regis vestri quem elegistis vobis.
Et non audiet vos populus in die illa.
Et dixerunt. Nequaquam sed rex erit
super nos. Et erimus nos quoque sicut
omnes gentes. Et iudicabit nos rex noster.
Et egredietur ante nos. Et pugnabit bella
nostra. Cumque audisset Samuel omnia
verba populi. Et locutus est ea in auribus
eius. Dixit ad eum. Ne audias eos.
Et constitue eis regem. Et ait Samuel ad viros
Israel. Vadat unusquisque

IX

in civitatem suam

Erat vir de Ramathaim nomine Cis filius
Abiel filii Seror filii Becorath filii
Aphiae filii viri Iemini fortis robore.
Et habebat filium vocabulo Saul electum et bonum.
Erant autem in filiis Israel melior illo. Abundabat
omnibus eminebat super
omnes. Perierant autem asinae Cis patris Saul. Dixitque
Cis ad
Saul filium suum. Tolle tecum unum de pueris et
surgens vade et quaere asinas. Cumque
pertransissent montem Ephraim et terram Salisa
nec invenissent. Transierunt terram Salim
et non erant. Sed et terram Iemini
peragrantes non invenerunt. Cumque
venissent in terram Suph dixit Saul
ad puerum qui erat cum eo. Revertamur
ne forte dimittat pater meus asinas et
incipiat nobis esse sollicitus. Qui dixit ei

VIII

Ecce est in civitate hac vir Dei
clarus. Et omnia quae loquitur
procedunt. Nunc ergo eamus illuc
si forte indicet nobis de via
nostra. Et ait Saul ad puerum
suum. Ecce ibimus. Quid feremus
homini Dei. Panis defecit in
vasis nostris. Et munus non
habemus. Quod possimus
deferre ad virum Dei. Quid
habemus. Rursum puer
respondens Saul ait. Ecce inventa
est in manu mea quarta pars
sicli argenti. Dabo viro Dei
ut indicet nobis de via nostra.
Olim in Israel sic loquebatur
homo ad

super eum? Num et Saul inter prophetas? Cessavit autem prophetare et venit ad excelsum. Dixitque patruus Saul ad eum et ad puerum eius: Quo abistis? Qui responderunt: Quaerere asinas; quas cum non repperissemus, venimus ad Samuhelem. Dixitque ei patruus suus: Indica mihi quid dixerit tibi Samuhel. Et ait Saul ad patruum suum: Indicavit nobis quia inventae essent asinae. De sermone autem regni non indicavit ei quem locutus illi fuerat Samuhel. Et convocavit Samuhel populum ad dominum in Maspha, et ait ad filios Israhel: Haec dicit dominus deus Israhel: Ego eduxi Israhel de Aegypto et erui vos de manu Aegyptiorum et de manu omnium regum qui affligebant vos. Vos autem hodie proiecistis dominum deum vestrum, qui solus salvavit vos de universis malis et tribulationibus vestris, et dixistis: Nequaquam, sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram domino per tribus vestras et per familias. Et applicuit Samuhel omnes tribus Israhel, et cecidit sors tribus Beniamin. Et applicuit tribum Beniamin et cognationes eius, et cecidit cognatio Metri, et pervenit usque ad Saul filium Cis. Quaesierunt ergo eum, et non est inventus. Et consuluerunt post haec dominum utrumnam venturus esset illuc. Responditque dominus: Ecce absconditus est domi. Cucurrerunt itaque et tulerunt eum inde, stetitque in medio populi, et altior fuit universo populo ab humero et sursum. Et ait Samuhel ad omnem populum: Certe videtis quem elegit dominus, quoniam non sit similis ei in omni populo. Et clamavit omnis populus et ait: Vivat rex. Locutus est autem Samuhel ad populum legem regni, et scripsit in libro et reposuit coram domino. Et dimisit Samuhel omnem populum singulos in domum suam. Sed et Saul abiit in domum suam in Gabaath, et abiit cum eo pars exercitus, quorum tetigerat deus corda. Filii vero Belial dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Et despexerunt eum et non attulerunt ei munera. Ille vero dissimulabat se audire.

XI
Et factum est quasi post mensem, ascendit Naas Ammonites et pugnare coepit adversum Iabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas: Habeto nos foederatos et serviemus tibi. Et respondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiscum foedus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in universo Israhel. Et dixerunt ad eum seniores Iabes: Concede nobis septem dies, ut mittamus nuntios in universos terminos Israhel; et si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te. Venerunt ergo nuntii in Gabaath Saulis, et locuti sunt verba ista audiente populo; et levavit omnis populus vocem suam et flevit. Et ecce Saul veniebat sequens boves de agro, et ait: Quid habet populus quod plorat?

Et narraverunt ei verba virorum Iabes.

... boves ... et misit in omnes terminos Israhel per manum nuntiorum dicens: Quicumque non exierit et secutus fuerit Saul et Samuhelem, sic fiet bubus eius. Invasit ergo timor domini populum, et egressi sunt quasi vir unus. Et recensuit eos in Bezech, fueruntque filiorum Israhel trecenta milia, virorum autem Iuda triginta milia. Et dixerunt nuntiis qui venerant: Sic dicetis viris qui sunt in Iabes Galaad: Cras erit vobis salus cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuntii et adnuntiaverunt viris Iabes, qui laetati sunt. Et dixerunt: Mane exibimus ad vos, et facietis nobis omne quod placuerit vobis. Et factum est cum venisset dies crastinus, constituit Saul populum in tres partes, et ingressus est media castra in vigilia matutina, et percussit Ammon usque dum incalesceret dies. Reliqui autem dispersi sunt, ita ut non relinquerentur in eis duo pariter. Et ait populus ad Samuhelem: Quis est iste qui dixit: Saul num regnabit super nos? Date viros et interficiemus eos. Et ait Saul: Non occidetur quisquam in die hac, quia hodie fecit dominus salutem in Israhel. Dixit autem Samuhel ad populum: Venite et eamus in Galgala et innovemus ibi regnum. Et perrexit omnis populus in Galgala, et fecerunt ibi regem Saul coram domino in Galgala, et immolaverunt ibi victimas pacificas coram domino. Et laetatus est ibi Saul et cuncti viri Israhel nimis.

XII
Dixit autem Samuhel ad universum Israhel: Ecce audivi vocem vestram iuxta omnia quae locuti estis ad me, et constitui super vos regem. Et nunc rex graditur ante vos; ego autem senui et incanui; porro filii mei vobiscum sunt. Itaque conversatus coram vobis ab adulescentia mea usque ad diem hanc, ecce praesto sum. Loquimini de me coram domino et coram christo eius, utrum bovem cuiusquam tulerim aut asinum, si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam munus accepi, et contemnam illud hodie restituamque vobis. Et dixerunt: Non es calumniatus nos neque oppressisti neque tulisti de manu alicuius quippiam. Dixitque ad eos: Testis est dominus adversum vos, et testis christus eius in die hac, quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt: Testis. Et ait Samuhel ad populum: Dominus qui fecit Mosen et Aaron et eduxit patres nostros de terra Aegypti. Nunc ergo state ut iudicio contendam adversum vos coram domino de omnibus misericordiis domini quas fecit vobiscum et cum patribus vestris. Quomodo ingressus est Iacob in Aegyptum, et clamaverunt patres vestri ad dominum, et misit dominus Mosen et Aaron, et eduxit patres vestros de Aegypto et collocavit eos in loco hoc. Qui obliti sunt domini dei sui, et tradidit eos in manu Sisarae magistri militiae Asor

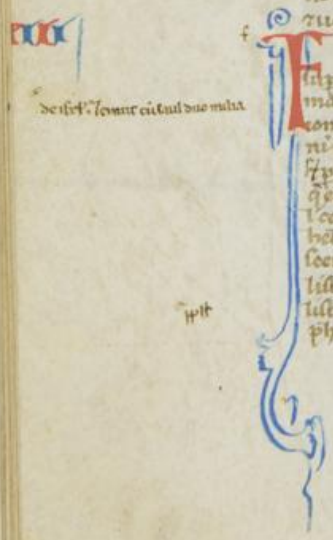

et in manibus philistinorum et in manu regis moab
et pugnaverunt adversus eos. Postea autem cla-
maverunt ad dominum et dixerunt: Peccavimus
quia dereliquimus dominum et servivimus baalim et as-
taroth. Nunc ergo erue nos de manu inimi-
corum nostrorum et servemus tibi. Et misit dominus ba-
rac et ierobaal et iepte et samson et erut nos de
manu inimicorum nostrorum per circuitum et habitas-
tis confidenter. Videntes autem quod vias rex fili-
orum amon universis adversus nos dixistis mihi: Nequaquam
sed rex imperabit nobis cum dominus deus regnaret in
vobis. Nec ergo pro eo rex vester qui elegistis et petistis
ecce dedit dominus vobis regem. Si tamen veriti-
tis dominum et audieritis vocem eius et non exasperaveritis
bos domini eritis et vos et rex vester qui imperat vobis sequi-
ntes dominum deum vestrum. Si autem non audieritis vo-
cem domini sed exasperaveritis sermonem eius erit
in amaritudine domini super vos et super regem vestrum. Si et
nunc state et videte rem istam grandem quam facturus
est dominus in conspectu vestro. Numquid non messis tritici est
hodie? Invocabo dominum et dabit voces et pluvias
et scietis et videbitis quod grandis malitia
feceritis in conspectu domini petentes super vobis regem.
Et clamavit samuel ad dominum et dedit dominus
voces et pluvias in die illa. Et timuit omnis populus
nimis dominum et samuel. Dixerunt universus populus
ad samuelem: Ora pro servis tuis ad dominum deum
tuum ut non moriamur. Abdidimus enim uni-
versis peccatis nostris malum ut peteremus
nobis regem. Dixit autem samuel ad populum: Nolite
timere. Vos fecistis universum malum. Hoc
non tamen nolite recedere a tergo domini sed servite
domino in toto corde vestro et nolite declinare post vana
quae non proderunt vobis neque eruent vos quia vana
sunt. Et non derelinquet dominus populum suum
propter nomen suum magnum quia iuravit dominus
vos facere sibi populum. Absit autem a me hoc pe-
ccatum in domino ut cessem orare pro vobis et docere
vos viam bonam et rectam. Igitur timete do-
minum et servite ei in veritate et ex toto corde vestro.
Vidistis enim magnificentiam quam in vobis gessit
dominus. Quod si perseveraveritis in malitia
vestra et rex vester pariter peribitis.

Filius autem unus erat saul cum regna-
re cepisset duobus autem annis regnavit
super israel. Et elegit sibi saul tria milia in
machmas et in monte bethel mille autem cum
ionatha in gabaa beniamin. Porro cete-
rum populum remisit unumquemque in tabernacula sua
et percussit ionathas stationem philistinorum
quae erat in gabaa. Quod cum audissent philistei saul
cecinit buccina in omni terra dicens: Audiant
hebrei. Et universus israel audivit huius
sermonis famam percussit saul stationem phi-
listinorum. Et erexit se israel adversus phi-
listinum. Clamavit ergo pro saul in galgala. Et
philistini congregati sunt ad pugnandum contra

contra israel xxx milia curruum et sex milia equitum et re-
liquum vulgus sicut arena quae est in litore ma-
ris plurima et ascendentes castrametati
sunt in machmas et ad orientem bethaven. Quod cum
vidissent viri israel se maritos et afflictos
enim erat populus valde absconderunt se in speluncis
et in abditis in petris et in antris et cisternis.
Hebrei autem transierunt iordanem in terram
gad et galaad. Cumque adhuc esset saul in gal-
gala universus populus perterritus est qui sequebatur
eum. Et expectavit eum septem diebus iuxta
placitum samuelis et noluerunt samuel
in galgala. Dilapsus quoque est populus a beo. Ait ergo
saul: Afferte mihi holocaustum et pacificatum. Et
holocaustum obtulit. Cumque complessit holoca-
ustum ecce samuel venit et egressus est
saul obviam ei ut salutaret eum. Cecinit quoque
ad eum samuel: Quid fecisti? Respondit sa-
ul: Quia vidi quod populus a me laberetur et ta-
men eras iuxta placitum dies porro fili-
stinum congregati fuerant in machmas dixi: Nunc
descendent philistei ad me in galgala et fa-
ciem domini non placavi necessitate compulsus ob-
tuli holocaustum. Dixit quoque samuel ad saul: Stu-
ltum egisti nec custodisti mandata domini
tui quae praecepit tibi. Quod si non egisses iam nunc prae-
parasset dominus regnum tuum super israel in
sempiternum. Si nequaquam regnum tuum ultra consu-
get. Quaesivit dominus sibi virum iuxta cor suum
et praecepit ei dominus ut esset dux super populum suum
eo quod non servaveris quae praecepit dominus. Surrexit autem sa-
muel et ascendit de galgala in gabaa beniamin
et reliquum populi ascenderunt post saul obviam populo
qui expugnabat eos venientes de galgala in ga-
baa in collem beniamin. Et recensuit saul
populum qui venerunt cum eo quasi sexcentos viros
et saul et ionathas filius eius. Populus autem qui
venerunt cum eis quasi sexcentos viros et saul
et ionathas filius eius. Populus autem qui venerunt
fuerunt cum eis in gabaa beniamin. Porro
filistinum consederant in machmas et egressi
sunt ad pugnandum de castris philistinorum tres
cunei. Unus cuneus pergebat contra ianam et effra-
ii ad terram saul porro alius ingrediebatur
per viam bethoron. Tertius autem ibat ad
aditum terminum saboalim ventis nasci-
sebo in desertum. Porro fabri ferrarii non
inveniebantur in omni terra israel. Caverunt enim
philistini ne forte faceret hebrei gladium
aut lancea. Descendebant ergo omnes israel ad
filistinum ut exacueret unusquisque vomerem
suum et ligonem et securem et sarculum. Rem-
ta ergo erant acies vomerum et ligonum et
tridentum et securum usque ad stimulum
corrigendum. Cumque venisset dies prelii non
inventus est et lancea in manu totius populi quae
erant cum saul et ionatha filio eius esset autem

Philistiim

Factu ē in die illo philistiim ut absconderent
se a facie ionathe filii saul abiit autem
ionathas ad iuuenem armigerum suum
et ait ad eum ueni et transeamus ad
stationem philistinorum quae est contra
nos transiit autem hoc patri suo non
indicauit. Saul uero sedebat in extremo
parte gabee subter malum quae est in
magron populus autem qui erat cum eo
fere sexcentorum uirorum. Achias
autem filius achitob fratris ichabod filii finees
filii heli sacerdotis domini qui fuerat
in silo portabat ephod. Nesciebat
autem populus quod ionathas abisset.
Inter transitus per quos quaerebat
ionathas transire ad stationem philistinorum
erat petra ex uno latere et petra ex
altero dentes petrae eminentes et
prominentes. Unus dentium scopulus
ad boream contra machmas. Et alter
ad austrum contra gabee. Dixit
autem ionathas ad iuuenem armigerum
suum. Veni transeamus ad stationem
incircumcisorum istorum. Forsitan
faciat dominus per nos quoniam
non est impedimentum domino saluare
aut in multis aut in paucis. Dixit
autem ei armiger omnia quae placent
animo tuo perge quocumque placet
ecce ego tecum sum iuxta uoluntatem
animae tuae. Ait ergo ionathas
ecce nos transimus ad uiros istos
et ostendemur eis. Si sic locuti fuerint
ad nos state donec perueniamus ad
eos. Et non ascendemus ad illos.
Si autem dixerint nobis ascendite
ad nos. Ascendemus quia tradidit
eos dominus in manus nostras. Hoc
nobis erit signum. Apparuit
igitur utrisque stationi philistinorum. Dixerunt
ergo philistini. Ecce hebraei egrediuntur
de cauernis in quibus absconditi fuerant.
Et locuti sunt uiri de statione
ad ionathan armigerum eius dicentes
ascendite ad nos et ostendemus uobis
quod locuti sumus. Dixit ergo ionathas
armigero suo ascende post me quia
tradidit eos dominus in manus israel.
Ascendit ionathas reptans manibus et pedibus et
armiger eius post eum. Et percutiebat
philistinos ionathas. Armiger autem eius
interficiebat eos post tergum illius.
Plaga prima qua percussit ionathas
et armiger eius fuit quasi in dimidio
sulci iugeri quod iuga boum uno die
arare consueuerunt. Et percussus
est terror in castris et in agris
et in omni populo. Stationes quoque
et praedones qui egressi fuerant
contremuerunt. Et mota est terra
et factus est pauor a deo. Et
respexerunt speculatores saul qui erant
in gabaa beniamin et ecce multitudo
prosternebatur huc illuc et fugiebat.
Dixit ergo saul populo qui erat cum eo.
Recognoscite et uidete quis abierit
nobis. Cumque recognouissent
non erant ibi ionathas et armiger
eius. Dixit ergo saul ad achiam.
Applica arcam dei huc. Erat enim
arca dei in die illa apud filios
israel. Cumque loqueretur saul ad sacerdotem
tumultus magnus erat in castris philistinorum
et uadebat crescens atque ualebat.
Dixit autem saul ad sacerdotem.
Contrahe manum tuam. Conclamauit
ergo saul et omnis populus qui erat
cum eo. Et uenerunt usque ad locum
certaminis. Et ecce uersa erat
romphaea uniuscuiusque contra proximum
suum in castris magna nimis.
Hebraei autem qui erant cum philistinis
heri et nudius tertius ascenderant
in castra per circuitum et reuersi
sunt ut essent cum israel qui erant
cum saul et ionatha. Omnes autem
uiri israel qui absconderant se in
monte ephraim audientes quod fugissent
philistini et ipsi persecuti sunt eos
cum saul et ionatha uniuersus populus
israel. Adiurauit autem saul populum
dicens maledictus uir qui comederit
panem usque ad uesperam donec
ultior de inimicis meis. Et non
gustauit omnis populus panem.
Omnis autem populus terrae uenit
in saltum in quo erat mel super
faciem agri. Cumque ingressus
esset populus saltum apparuit fluens
mellis. Et nullus applicuit manum
ad os suum populus enim metuebat
adiurationem. Ionathas autem
filius eius nescierat cum adiurasset
pater eius populum. Et extendit
extremum uirgae quae erat in manu
sua et intinxit eam in favum mellis
et conuertit manum suam ad os suum
illuminatique sunt oculi eius.
Respondens autem unus de populo ait
adiurauit pater tuus populum
dicens maledictus uir qui comederit
panem hodie. Defecerunt autem populi
qui nimium patiebantur. Dixit
ergo ionathas turbauit pater meus terram
uidete quomodo illuminati sint oculi mei
quia gustauerim mellis guttulam
hanc. Quanto magis si populus
hodie comedisset de praeda inimicorum
suorum quam reperit. Nonne
maior facta esset plaga philistim.
Percusserunt ergo philistaeos in die illa
ab machmas usque ad ualles
defecitque populus nimis. Conuersus
autem populus ad praedam tulerunt
oues et boues et uitulos et occiderunt
eos in terra et comederunt populus
cum sanguine. Nuntiauerunt autem
saul dicentes quod populus peccauisset
in domino comedens cum sanguine.
Dixit ergo saul praeuaricati estis
uoluite ad me hodie lapidem
grandem. Rursumque ait saul
dispergimini inter populos et dicite
eis ut adducant ad me unusquisque
bouem suum et ouem suam et
immolent super eum et comedite
ne peccetis in domino comedendo
cum sanguine. Adduxit ergo unusquisque
bouem suum in manu sua usque
ad noctem et immolauerunt ibi.
Aedificauit autem saul altare domino
hoc primum coepit aedificare
altare domino. Dixit quoque saul
ascendamus nocte contra philistinos
et diripiamus eos usque dum
inluscescat mane et non relinquamus
ex eis uirum. Dixerunt autem
uniuersi omne quod bonum tibi
uidetur fac. Dixit autem sacerdos
accedamus huc ad deum. Et consuluit
saul deum dicens. Si persequar
philistim
tradesne eos in manus israel. Et non respondit ei
in die illa. Dixit ergo saul. Applicate huc mi

rugiens ppli mi. & obediens ei ac cor. ei. Si ne-
pon ego peccauim mei. et peruerteri meam
iustitiam dominum. Erait Samuel ad Saul
Reuertar tecum. quia peccasti uoluntatem do-
mini. & proicit te dominus ne sis rex sup
Israel. Conuersusq; Samuel ut abiret. Ille autem
apprehendit simbriam pallii eius. & scissa
est. Dixitq; ei Samuel. Scidit dominus regnum
israel de manu tua hodie. & dabit illud proximo
meliori te. Porro triumphator in israel non
mentietur. & non flectetur. Quia non est
homo ut ad penitentiam. & ille peccauit
ait. Dixi peccaui. honora me coram senioribus ppli
mei. & coram israel. & reuertere mecum
& adorem dominum deum tuum. Reuersus est ergo
Samuel sequente Saul. & adorauit Saul
dominum. Dixitq; Samuel. Adducite ad me
agag regem amalec. & oblatus est agag pin-
guissimus. & tremens. Dixitq; agag. Sicca
est ergo amara mors. Dixit Samuel. Sicut
fecit absq; liberis mulieres gladius tuus
sic absq; liberis erit inter mulieres mater tua
Concisitq; agag coram
domino in galgalis. Abiit autem Samuel in
ramatha. Saul uero ascendit domum suam
in gabaa. & iudex Samuel usq; ad diem mortis sue. Ululabat autem
Samuel Saul ait dnm. penitet me quia
constituerim regem Saul super israel.

Dixit ergo dominus ad Samuelem. Usq; quo tu lu-
ges Saul. ego uero proieci eum ne regnet
super israel. Impple cornu tuum oleo. & ueni. mittam
te ad Isay bethleemitem. Uidi enim in
filiis eius mihi regem. Dixit autem Samuel. Quo-
modo uadam audiet enim Saul. & interficiet me
Dixit dominus. Uitulum de armento tolles. & im-
molabis. ad immolandum uenies. Et
uocabis Isay ad uictimam. ego ostendam tibi
quae facies. & unges quem monstrauero tibi. fecit
ergo Samuel. Erat autem locutus ei dominus. Ueni-
ebant seniores ciuitatis obuiam ei. & dixerunt. Pacifica
ne ingressus tuus. Et ait. Pacifica. immolare dno
ueni. Sanctificamini. & uenite mecum
ad immolandum. Sanctificauit quoque Isay & filios eius. &
uocauit eos ad sacrificium. Cumq; ingressi
essent uidit Eliab. & ait. Coram domino est
christus domini ad Samuel. Respexit
deus dnm ad Samuel. Ne intuearis uultum eius
neq; altitudinem staturae eius. quoniam
abiecit eum. non enim uidet homo sicut uidet deus. Homo
enim uidet ea quae parent. dominus autem intuetur
corda. Et uocauit Isay abinadab
& adduxit eum coram Samuel. Qui dixit. Nec hunc
elegit dominus. Adduxit autem Isay
Samma. Et dixit. Nec hunc elegit dominus. Adduxit Isay
septem filios suos coram Samuel. & dixit
Samuel ad Isay. Non elegit dominus ex istis. Ait ergo Isay
ad Samuel. Adhuc reliquus est puer unus. & ecce pascit
oues. Dixitq; Samuel ad Isay. Mitte & adduc eum. Nisi enim
adduxeris eum non discumbemus donec ueniat huc. Misit ergo
& adduxit eum. Erat autem rubicundus & pulcher aspectu
decorus aspectu. Et ait dominus. Surge & unge eum
quia hic est. Tollens igitur Samuel cornu olei unxit eum in medio fratrum eius
Et insiliit spiritus domini in David a die illa & in
reliquum. Surgens autem Samuel abiit in
ramatha. Spiritus autem domini recessit a Saul
& exagitabat eum spiritus malus a domino. Dixerunt
autem serui Saul ad eum. Ecce spiritus dei malus
exagitat te. Imperet dominus noster seruis tuis
coram te. quaerant uirum qui sciat psallere cithara
& erit quiescere te faciente bene. Dixit ergo Saul ad
seruos suos. Prouidete mihi uirum psallentem
& adducite eum ad me. Et respon-
dens unus de pueris ait. Ecce uidi filium
Isay bethlemitis psallere. fortissi-
mum robore. & bellicosum. sapientem
in uerbis. & uirum pulcherrimum. dominus quoque
est cum eo. Misit ergo Saul nuntios ad Isay dicens
Mitte ad me filium tuum dauid qui est apud oues
Tulit itaque asinum plenum panibus & la-
genam uini. & hedum unum. & misit
per manum dauid filii sui Saul. & cuncta
composuit. Uenit ergo dauid ad Saul & stetit coram
eo. Ille dilexit eum nimis & factus est ei ar-
migerulus. & misit ad Isay dicens
Stet dauid coram me. Inuenit enim gratiam
in oculis meis. Igitur quotiens spiritus domini
arripiebat Saul tollebat dauid citharam & percutiebat
manu sua. & refocillabatur Saul & leuius ha-
bebat. Recedebat autem abeo spiritus malus.

Congregantes uero philisthiim agmina
in unum. ierunt in loco qui dicitur Soccoth. & castrametati sunt
inter Soccoth & Azeca in finibus dommim. Porro
Saul & uniuersi uiri israel congregati uenerunt
in ualle terebinthi. & direxerunt aciem aduer-
sus philisthiim. Et philisthiim stabant
super montem ex hac parte. & israel stabat super
montem ex altera parte. Vallis quoque erat inter
eos. Et egressus est homo spurcissimus de castris
philisthinorum nomine goliath de geth altitudinis
sex cubitorum & palmi. & galea aerea super caput
eius. Loricatus erat lorica hamata. & pondus loricae
eius quinque milia siclorum aeris. Et ocreas aereas habebat
in cruribus. & clipeus aereus inter humeros eius
& hastile hastae eius erat quasi liciatorium
texentium. & ferrum hastae eius sexcentos habebat siclos ferri. & armiger
eius antecedebat eum. Stansq; clamabat
aduersus phalanges israel. & dicebat eis. Quid
uultis pugnare quasi ad proelium. Numquid ego philistheus
& uos serui Saul. Eligite ex uobis
uirum qui

[illegible] festinauit dauid et cucurrit ad pugnam [illegible] philistei. Et misit manum suam in [illegible] et sumpsit lapidem et fundit eum [illegible] et percussit philisteum in fronte eius [illegible] lapis infixus est in fronte eius et cecidit in faciem suam super terram. Praevalueratque dauid in funda et lapide percussit philisteum et interfecit eum et gladium non habebat in manu sua. Cucurrit ergo dauid et stetit super philisteum et tulit gladium eius et eduxit de vagina sua et interfecit eum et praecidit caput eius. Videntes autem philistiim quod mortuus esset fortissimus eorum fugerunt. Surgentes autem viri israel et iuda [illegible] philisteos usque dum veniret [illegible] usque ad portas acaron. Ceciderunt quoque vulnerati philisteorum in via sarim usque geth et usque acaron. Reuertentes autem filii israel post persequutionem philisteorum invaserunt castra eorum. Assumens autem dauid caput philistei attulit illud in hierusalem. Arma autem eius posuit in tabernaculo suo. Eo autem tempore quo intulerat saul dauid egredienti contra philisteum [illegible] principem militiae. Quem interrogans abner: cuius filius es tu iuuenis? Respondit dauid: filius sum ego serui tui iesse bethlehemitis. Et factum est cum reuerteretur dauid percusso philisteo tulit eum abner et introduxit eum coram saul caput philisteum in manu habentem. Et ait ad eum saul: cuius es tu iuuenis? Respondit dauid: filius sum ego serui tui iesse bethlehemitis.

XVIII

Et factum est cum complesset loquens ad saul anima ionathae colligata est animae dauid et dilexit eum ionathas quasi animam suam. Tulitque eum saul in die illa nec concessit ei ut reuerteretur in domum patris sui. Iniit autem ionathas et dauid foedus quia diligebat eum quasi animam suam. Et expoliauit se ionathas tunica qua erat indutus et dedit eam dauid et reliqua vestimenta sua usque ad gladium et arcum suum usque ad balteum. Egrediebatur quoque dauid quocumque mittebat eum saul et prudenter se agebat. Posuitque eum saul super viros bellicosos et acceptus erat in oculis universi populi maximeque in conspectu seruorum saul. Factum est autem reuertente percusso philisteo dauid et ferrente eum ieiunium egressae sunt mulieres de universis urbibus israel cantantes choros et ducentes in occursum saul regis in tympanis laetitiae et sistris. Et praecinebant ludentes mulieres et dicebant: percussit saul mille et dauid decem milia. Iratus autem saul nimis et displicuit in oculis eius sermo iste. Dixitque: dauid decem milia et mihi dedit mille. Quid ei superest nisi solum regnum? Non erat eo die saul respiciens dauid ex illa die et deinceps.

Factum est autem altera die spiritus dei malus saul et prophetabat in medio domus suae. Dauid autem psallebat manu sua sicut per singulos dies. Tenebat quoque saul lanceam. Et iecit eam dicens: percutiam dauid cum pariete. Et declinauit a facie eius secundo. Et timuit saul dauid eo quod esset dominus cum eo et a se recessisset. Amouit ergo eum saul a se et fecit eum tribunum super mille uiros. Egrediebatur et intrabat in conspectu populi. Iuuenibus quoque uiris suis: dauid sed prudenter agebat et dominus erat cum eo. Videns itaque saul quod prudenter esset timuit eum. Omnis autem israel et iuda diligebat dauid. Ipse enim ingrediebatur et egrediebatur ante eos. Dixit autem saul ad dauid: Ecce filia mea maior merob ipsam tibi dabo uxorem tantum esto mihi fortis et pugna bella domini. Saul autem reputabat dicens: Non sit manus mea in eo sed sit super eum manus philistinorum. Ait autem dauid ad saul: Quis ego sum aut quae est uita mea aut cognatio patris mei israel ut fiam gener regis? Factum est autem tempore quo deberet dari merob filia saul dauid data est ariel molathite uxori. Diliexit autem michol filia saul alteram dauid et nuntiatum est saul et placuit ei sermo super eum manus philistinorum. Dixit ergo saul ad dauid: In duabus rebus eris gener meus hodie. Et mandauit saul seruis suis: Loquimini ad dauid dicentes: Ecce placet regi et omnes seruientes eum diligunt te. Sume ergo et esto gener regis. Et locuti sunt serui saul in aures dauid hoc modo. At ille dixit: Numquid uidetur generi esse regi? Ego autem sum uir pauper et tenuis. Et renuntiauerunt seruis saul dicentes: Hunc sermonem dixit dauid. Dixit autem saul: Sic loquimini dauid: Non habet necesse rex sponsalia sed centum praeputia philistinorum ut fiat ultio de inimicis regis. Porro saul cogitabat tradere dauid in manibus philistinorum ut fiat ultio de inimicis regis. Porro saul cogitabat tradere dauid in manibus philistinorum. Cumque renuntiassent seruis dauid uerba quae dixerat saul placuit dauid sermo in oculis eius ut fieret gener regis. Et post dies paucos surgens dauid abiit ad achis regem gath cum uiris quos erat secum et percussit de philisteis duecentos uiros et attulit praeputia eorum et tradidit ea regi ut esset gener eius. Dedit itaque ei saul michol filiam suam uxorem. Et uidit saul et intellexit quod dominus esset cum dauid. Michol autem filia saul diligebat eum. Et saul magis coepit timere dauid factusque est saul inimicus dauid cunctis diebus. Egressi sunt principes philistinorum. A principio autem egressionis eorum prudentius se agebat dauid quam omnes seruiens saul et celebre factum est nomen eius nimis.

XVIIII

Locutus autem est saul ad ionathan filium suum et ad omnes seruos suos ut occiderent dauid. Porro ionathas filius saul diligebat dauid valde. Et indicauit ionathas dauid dicens: Quaerit saul pater meus interficere te. Quapropter obserua te quaeso mane et manebis clam et absconderis. Ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubicumque fuerit et ego loquar de te ad

XXI

manum dauid. Et surrexit saul et egressus est in
via. Porro dauid et uiri eius manebant in
interioribus speluncae. Et ecce ingressus est saul
ut operiret uentrem suum. Dixerunt autem uiri
dauid ad eum. Ecce dies de qua locutus est dns
ad te. Ecce ego tradam inimicum tuum in manu
tua. Et facies ei sicut placuerit tibi. Surrexit
ergo dauid et abscidit oram chlamydis saul
clanculum. Et percussit cor dauid eum quod
abscidisset oram chlamydis saul. Dixitque ad
uiros suos. Propitius sit mihi dns hanc rem
ne faciam domino meo christo dei. Et non
permittam manum meam ad eum extendere
quia christus dei est. Et cohibuit dauid uiros
suos his sermonibus. Nec dimisit ut consurgerent
adversus saul. Saul autem surrexit de spelunca
et abiit in viam. Consurgens autem dauid
egressus est de spelunca. Et clamauit post tergum
saul dicens. Domine mi rex. Et respexit saul
post se. Et cecidit dauid pronus in terram
et adorauit. Dixitque ad saul. Quare audis
verba hominum loquentium. Ecce dauid
quaerit malum adversum te. Ecce hodie
viderunt oculi tui quomodo tradiderit te dns
hodie in manus meas in spelunca et cogitauimus
ut occiderem te. Et pepercit tibi oculus
meus. Dixi. Non mittam manum meam in dominum
meum quia christus dei est. Quin potius pater mi
intuere et uide oram chlamydis tuae in manu mea
quia praecidens oram chlamydis tuae non te occidi.
Scito et uide quia non est in manu mea malum neque
iniquitas. Et non peccaui tibi. Tu autem circuis animam
meam ut auferas eam. Iudicet dns inter me et te
et ulciscatur me dns de te. Manus autem mea non
erit in te. Quomodo dicit proverbium antiquorum.
A impiis egredietur impietas. Manus autem mea
non erit in te. Quem persequeris rex israel.
Quem persequeris canem mortuum. Sagittarium
unicum. Erit dominus iudex et iudicet inter me
et te. Videat et uindicet causam meam. Et eripiat
me de manu tua. Cumque consummasset dauid
loquens verba haec ad saul dixit saul. Numquid
vox haec tua est fili mi dauid. Et eleuauit
saul uocem suam et flauit. Dixitque ad dauid.
Iustior es tu ego. Tu qui retribuisti mihi bona
ego autem reddidi tibi mala. Et confirmasti hodie
quae fecisti mihi bona quia tradidit me
dns in manus tuas. Cum enim inuenerit quis
inimicum suum numquid dimittet eum in
bona via. Et dns reddat tibi mercedem pro
his quae operatus es in me. Et nunc quia ego cognoui
quod regnaturus regnabis in manu tua
roga me iuratus per dominum ne disperdas semen
meum post me. neque auferas nomen meum de do
mo patris mei. Et iurauit dauid saul. Abiit
saul ad domum suam dauid autem et uiri eius
ascenderunt ad locum munitum.

manum mā q̄m ei pater sumit
clamydis mee

hic

xxiiij

Mortuus est Samuel et congregatus est unus cuius Israel
et planxerunt eum et sepelierunt in domo
sua in Matha. Consurgens quoque David descendit in
desertum Pharan. Erat autem vir in Ispiam in soli-
tudine Maion et possessio eius in Carmelo. Et
homo ille magnus nimis erat quoque ei oves tri-
milia et omnia. Cum pecora accidit ut tonderet grex eius
in Carmelo. Nomen autem viri illius erat Nabal
et nomen uxoris eius Abigail. Erat quoque illa mu-
lier prudentissima et speciosa. Porro vir eius
durus et pessimus et malitiosus. Erat autem
de genere Chaleb. Cum igitur ascendisset David
in deserto quod tonderet Nabal gregem suum misit
decem iuvenes et dixit eis: Ascendite in Carmelum et
venietis ad Nabal et salutabitis eum ex nomine
meo pacifice et dicetis sic fratribus meis et tibi
pax et omnibus quicumque habes sit tibi pax. Ex
quibus multis salvos faciens tuos et omnia tua
audivi quod tonderet pastores tui. Gregem quem erat
nobiscum in deserto. Numquam omnino molesti fuimus
nec aliquid defuimus quicquid de grege omni tempore quo
fuerunt nobiscum in Carmelo. Interroga puerorum
tuos et indicabunt tibi. Sunt igitur iuvenes in
oculis. Idcirco enim bona invenimus ad te. Quicumque
invenerit manus tua da servis tuis et filio
tuo David. Cum igitur venissent pueri David lo-
cuti sunt ad Nabal omnia verba hec ex nomine David
et siluerunt. Respondens autem Nabal pueris
David ait: Et quis est filius Ysai? Hodie increverunt servi
qui fugiunt dominos suos. Tollam igitur panem
meum et aquas meas et carnes pecorum que occi-
di tonsoribus meis et dabo viris quibus nescio unde
sint. Regressi sunt itaque pueri David per viam
suam et reversi venerunt et omnia ut vir eius
verba dixerunt Nabal. Tunc David ait viris
suis: Accingatur unusquisque gladio suo. Et ac-
cincti sunt singuli gladiis suis. Accinctus quoque
David ense suo et secuti sunt David quasi quadri-
ginta viri. Porro duo ex ea remanserunt ad sar-
cinas. Abigail autem uxori Nabal nuntiavit
unus de pueris dicens: Ecce misit David nun-
tios de deserto ut benedicerent domino nostro et adve-
nientes sunt eos. Homines isti satis boni fuerunt no-
bis et non molesti nec quicquam aliquando perdiderunt omni tempore
quo sumus conversati cum eis in deserto. Pro muro
erant nobis tam in nocte quam in die omnibus diebus quibus
pavimus apud ipsos gregem. Quam obrem et sitem et recogita quid facias
quoniam completa est malitia adversus virum tuum et ad-
versus tuam domum. Ipse filius est Belial ita
ut nemo possit ei loqui. Festinavit igitur
Abigail et tulit ducentos panes et duos utres
vini et v. arietes coctos et v. sata po-
lente et centum ligaturas uve pasce et ducen-
tas massas caricarum et imposuit super asinos
dicens pueris suis: Procedite coram me et ego pos-
tergui sequar vos. Viro autem suo Nabal non in-

dicavit. Cum igitur ascendisset asinum et descen-
deret in diecem montis David et viri eius descendebant
ad occursum eius. Quibus et illa occurrit. Vere frustra
servavi omnia que huius erant in deserto et non
perierunt quicquam de cunctis que ad eum pertinebant. Et reddi-
dit mihi malum pro bono. Hec faciat dominus inimicis
David et hec addat si reliquerit de omnibus que ad eum
pertinent usque mane mingentes ad parietem. Cum
autem vidisset Abigail David festinavit et descen-
dit de asino et procidit coram David super faciem suam
et adoravit super terram et cecidit ad pedes eius
et dixit: Mihi sit domine mihi iniquitas. Loquatur
obsecro ancilla tua in auribus tuis et audiens fa-
mulatus tuus. Ne ponat obsecro dominus meus rex cor suum
super virum istum iniquum Nabal qui secundum nomen suum
stultus est et stultitia cum eo. Ego autem ancilla tua
non vidi pueros tuos domine mi quos misisti.
Sicut igitur domine mi vivit dominus et vivit
anima tua quia prohibuit te ne venires in sanguine
et salvavit manus tuas tibi. Et nunc fiat sic Na-
bal inimici tui et quicquid erat domino meo malum. Qua-
propter sufficere debet benedictio hec que attulit
ancilla tua tibi domino meo et da pueris qui
secuntur te dominum meum. Auferet iniquitatem famu-
le tue faciens enim faciet dominus domino meo
domum fidelem quia prelia domini domine mi tu pre-
liaris. Malitia igitur non inveniatur in te omnibus diebus
vite tue. Si enim surrexerit aliquis homo persequens te
et querens animam tuam erit anima domini custodita quasi
in fasciculo viventium apud dominum deum tuum. Porro
anima inimicorum tuorum rotabitur quasi in potentia
et cum fuerit. Cum igitur fecerit tibi dominus domino meo
omnia que locutus est bona de te et constituerit te
dominum super Israel non erit tibi hoc in singultum
et in scrupulum cordis domino meo quod effunderis
sanguinem innoxium aut ipse te ultum fuerit. Et
cum benefecerit dominus domino meo recordabe-
ris ancille tue et tu benefacies ei. Erat David
ad Abigail benedictus dominus deus Israel qui
misit te hodie in occursum michi et benedicta
tamen loquitur tuum et benedicta tu quia prohibuisti
me hodie nocere ad sanguinem et ut ipsa sit ter-
me manu mea. Alioquin vivit dominus deus Israel
qui prohibuit me ne malum faceret tibi nisi
cito venisses in occursum michi non remansisset
Nabal usque ad lucem matutinam nec mingens
ad parietem. Suscepit igitur David de manu eius
omnia que attulerat ei dixit quoque ei: Vade pacifice in
domum tuam. Ecce audivi vocem tuam et honori-
ficavi faciem tuam. Venit autem Abigail ad
Nabal et ecce erat ei convivium regis et cor Na-
bal iocundum. Erat enim ebrius nimis et non indi-
cavit ei verbum pusillum aut grande usque ma-
ne. Diluculo autem cum digessisset vinum Na-
bal indicavit ei uxor sua verba hec. Et emo-
tum est cor eius in transdeus et factus est quasi

XXV

XXVI

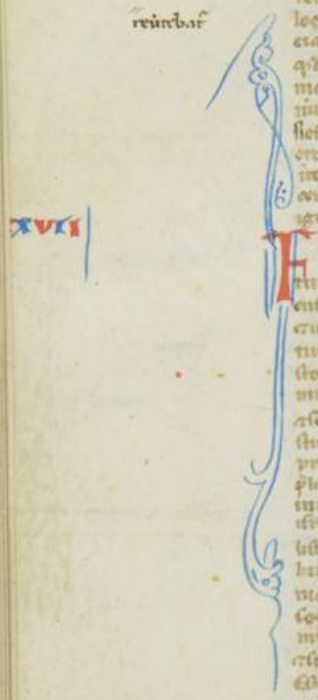

XXIX

XXX

XXXI

uanit. Gola aut̄ tm̄is tumulū ei⁹ latuit. tm̄q; dauid ipm̄ sep̄lebrō suīp tm̄m tm̄a. vii. ānō
numāle rēn̄ filium. Egressūq; q̄ abner filiū
ner q̄ pcm̄ vbosceth filiū ul saltē ei⁹
on p̄ter roab; filiūq; samice q̄ uen dauid b̄
egressūst̄ q̄ accurrentes ei⁹ nunt̄ pullua
gabaon. Et reuertūtur ad eū sicut
dēcrēuit. bñ eum ap̄te pisinet. illi emul
tem. vñ q̄ abner ad roab burgat̄ p̄cm
siduū cōrā uob. d̄ respondit roab. Surr
gam. surrexerūt & trāsierūt numero
duodecim p̄cm dauid. Applsento q; simū
quib⁹ ad petro p̄ncē sui. vñ surrexerūt gladios ilae
rūt ad cedendū sīmul. Vocauitq; ē nomīe
illius ager robustoū. ḡ ibidem
ē rotum
ē nom̄ bellum vnūsūt̄ die illa fortis
q̄ē abner ⁊ murilī ap̄ ēcedauid. Fuer
aut̄ ibi tres filii sarue iaab. abisai ⁊ asahel
bel. Porro asahel aut̄ leuis ⁊ velocissīmus fuit
sīmul ceu ap̄ sī quī nonūt̄ ī silui p̄ce
dam aut̄ asahel abner. nec declinauit ad
tram nec ad sinistrā. sequit̄q; asahel
abner. Respexitq; abner p̄ tergum sum
ait tu ne ē asahel. Qui respondit. Ego sum
puer tu ⁊ abner. vade ad simistrā ⁊ ap̄be
p̄ unū de adole ceb⁹ tolle tibi spolia eius
noluit aut̄ a sequela eius mittere. Qui iterū
ait abner asahel. omitte me. quare urgeā
eum. Quomodo ergo leuabo faciē meā ad roab
frēm tuū. Cumq; retinere nolu dēsti
nare. Pepulit ḡ eū abner. ad ūsq; hasta trā
gressusq; p̄ dorsū ei⁹ mortuus ē ibidē
loco. Et q̄cūq; applibit ps̄ q̄ cecidit ibi
stetit mortuus ē ibidē. Persecuti sūt aut̄
roab ⁊ abisai abner fugientes. Occāsū aut̄
tem abner. sol occubuit. Et uenerūt usq;
ad collē aq̄ ductus. q̄ est ad uiā deserti
gabaon. Congregatiq; sunt
filii beniamin ad abner ⁊ globati sunt
quoīm ⁊ steterūt sup̄ cacumē tumuli unī
⁊ exclamauit abner ad roab ⁊ ait. Usq;
ad internecionē tuā nō ētra d̄ gladius
nonne q̄ pcul⁹ ēris ⁊ p̄ mane dic
pplo ut ōmittat p̄secutionē fr̄ suoꝝ. Ait roab
iuro p̄ deū q̄ locutus fuisset mane ascēdisset
plus p̄secutus fuisset. nec ultra
bucina cecinisset ioē ⁊ ceteri nec p̄secuti sūt
ultra isr̄l. nec ultra ierūt ultra. Abner aut̄ tm̄
nauē ascendit p̄ desertā tota nocte illa
transierūt iordanē. Et ultimato ioē bello
uersi sunt ad eum. Porro ab isr̄l cecide
runt de abner ⁊ de gregariis ⁊ de ppl̄is ccl⁹ uiri
tres ⁊ nouē. ⁊ de seruis dauid. xix. uiri ⁊ ops
tasahel. Sepelierunt aut̄ asahel ⁊ sepelierūt de
beniamin ⁊ de uiris q̄ erāt cū abner. ⁊ ambu
tes ierūt tota nocte ⁊ mane uenerūt

ēii

q̄ ad bolā ⁊ sepelierunt eū ī sepulcro patris sui
in berbleem. Et ambulauerūt tota nocte
illa ⁊ abner cum uiris suis ierūt ad hebron
⁊ ipo die reuersi sunt a tergo eius de pursu
lonuerunt. ioab ⁊

Et factū ē. longa ē guerra ī tr̄a ī tr̄ domi
sauli. ⁊ dauid. ⁊ ibat p̄ficiebat ⁊
ibat p̄ ⁊ roborabat̄ domus sauli. ⁊ dauid
ceb⁹ ⁊ ceb⁹ ⁊ de filii dauid hebron. fuit
ergo primogenitus eius amnon ex achinoe
iezrahelitide. Secundus aut̄ cheleab ex abigail
uxore nabal carmelī. Porro tertius absalō
filius macha filie tholomai regis gessur
Et quartus adonias filius agith. Quintus
saphatias filius abital. Sextus iethraam
de egla uxore dauid. Isti nati sunt dauid
hebron. Cū esset aut̄ ī p̄lio regni sui
tumulus ⁊ abner filius ner regebat domū
saul. fuit aut̄ saul concubina nomīe respha
filia aie. Dixitq; ysbosceth ad abner. Quia
ingressus es ad concubinā patris mei. Quamuis
immundus ego sim ⁊ abominatus. Et
tamen caput ego sum canis hodie q̄ fecerim mi
ricordiam super domū saul patris tui ⁊ super fra
tres eius ⁊ non tradidi te in manus dauid. ⁊ tu
uis ei culpā mulieris hodie. Hec faciat deus abner ⁊ hec addat ei
quomodo iurauit dñs dauid sic faciā ei
eo ut transferatur regnum de domo saul. ⁊
leuetur thronus dauid super israhel ⁊ super iudā
a dan usq; bersabee. Et non potuit ultra respondere
quicq; quia timebat illū. Misit ⁊ abner ad
dauid nunctios pro se dicēs. Cuius ē terra
ait ei. Ineam tecū amicitiae. ecce manus
mea tecum erit ut reducā ad te omnem isr̄l. ait
ille. Optimo. ego ineam tecū amicitias. Si
unam rem petiero abste dicēs. Non videbis
faciem meam. nisi adduxerīs michol filiam saul. ⁊ sic ue
nies ⁊ videbis me. Misit ergo abner nuntios
ad ysbosceth filium saul dicens. Redde uxorem
meam michol quā desponsaui mihi centum
philistheis. Misitq; ysbosceth ⁊ tulit eam
a uiro suo phalti phalthiel. Ibatq; cū ea
uir suus plorans ⁊ fletus labiq; ē. Reuertitq;
eum abner. ⁊ ait illi ire. Quo ille ē.

Sermonem quoq; habuit abner ad sem
ores isr̄l dicēs. Tam heri ⁊ nudius tertius
fuistis q̄rentes dauid ut regnaret super
nos. Hoc ⁊ facite. quia dñs locutus ē ad dā
dicens. In manu mi famuli mei dauid saluabo po
pulum meum isr̄l de manu philistheorum
⁊ de manu omnium inimicorum eorum. Locutus
est aut̄ abner. etiā ad beniamin. Et abiit ut loqueret ad dauid
hebron omnia q̄ placebant in isr̄l in auribus
beniamin. Venit q; dauid hebron cum gu
ingressus ē
bernatore
tribus
ruum. Et fecit ei ⁊ uiris qui erant cum eo epulum.
Et dixit abner ad dauid. Surgam ut congre
dar dño meo regi omnem isr̄l. ⁊ ineant

huc nisi abstuleris cecos et claudos dicentes non ingredietur David huc. Cepit autem David arcem Syon, hec est civitas David. Proposuerat enim David in die illa premium qui percussisset Iebuseum et tetigisset domatum fistulas et abstulisset cecos et claudos odientes animam David. Idcirco dicitur in proverbio: Cecus et claudus non intrabunt in templum. Habitavit autem David in arce et vocavit eam civitatem David, et edificavit per gyrum a Mello et intrinsecus. Et ingrediebatur proficiens atque succrescens, et Dominus Deus exercituum erat cum eo. Misit quoque Hyram rex Tyri nuntios ad David, et ligna cedrina et artifices lignorum artificesque lapidum ad parietes, et edificaverunt domum David. Et cognovit David quoniam confirmasset eum Dominus regem super Israel, et quoniam exaltasset regnum eius super populum suum Israel. Accepit ergo David adhuc concubinas et uxores de Ierusalem postquam venerat de Hebron, natique sunt David et alii filii et filie. Et hec nomina eorum qui nati sunt ei in Ierusalem: Samua et Sobab et Nathan et Salomon et Ibahar et Helisua et Nepheg et Iaphia et Helisama et Helioda et Heliphelech.

Audierunt ergo Philistiim quod unxissent David regem super Israel, et ascenderunt universi ut quererent David. Quod cum audisset David, descendit in presidium. Philistiim autem venientes diffusi sunt in valle Raphaim. Et consuluit David Dominum dicens: Si ascendam ad Philistiim et si dabis eos in manu mea? Et dixit Dominus ad David: Ascende, quia tradens dabo Philistiim in manu tua. Venit ergo David in Baalpharasim, et percussit eos ibi, et dixit: Divisit Dominus inimicos meos coram me sicut dividuntur aque. Propterea vocatum est nomen loci illius Baalpharasim. Et reliquerunt ibi sculptilia sua, que tulit David et viri eius.

pharasim

Et addiderunt adhuc Philistiim ut ascenderent, et diffusi sunt in valle Raphaim. Consuluit autem David Dominum: Si ascendam contra Philistiim, et tradas eos in manus meas? Qui respondit: Non ascendas contra eos, sed gyra post tergum eorum, et venies ad eos ex adverso pirorum. Et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum, tunc inibis prelium, quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam ut percutiat castra Philistiim. Fecit itaque David sicut preceperat ei Dominus, et percussit Philistiim de Gabaa usque dum venias Gazer.

VI Congregavit autem rursum David omnes electos ex Israel triginta milia. Surrexitque et abiit David et universus populus qui erat cum eo de viris Iuda, ut adducerent arcam Dei super quam invocatum est nomen Domini exercituum sedentis in cherubin super eam. Et imposuerunt arcam Dei super plaustrum novum, tuleruntque eam de domo Aminadab qui erat in Gabaa. Oza autem et Ahio filii Aminadab minabant plaustrum novum. Cumque tulissent eam de domo Aminadab que erat in Gabaa, custodiens arcam Dei, Ahio precedebat arcam. David autem et omnis Israel ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis, et cytharis et lyris et tympanis et sistris et cymbalis. Postquam autem venerunt ad aream Nachon, extendit manum Oza ad arcam Dei et tenuit eam, quoniam calcitrabant boves et declinaverunt eam. Iratusque est indignatione Dominus contra Ozam, et percussit eum super temeritate, qui mortuus est ibi iuxta arcam Dei. Contristatus est autem David eo quod percussisset Dominus Ozam, et vocatum est nomen loci illius Percussio Oze usque in diem hanc.

Et extimuit David Dominum in die illa dicens: Quomodo ingredietur ad me archa Domini? Et noluit divertere ad se arcam Domini in civitatem David, sed divertit eam in domo Obetedom Gethei. Et habitavit arca Domini in domo Obetedom Gethei tribus mensibus, et benedixit Dominus Obetedom et omnem domum eius. Nuntiatumque est regi David quia benedixisset Dominus Obetedom et omnia eius propter arcam Dei. Abiit ergo David et adduxit arcam Dei de domo Obetedom in civitatem David cum gaudio. Et erant cum David septem chori et victima vituli. Cumque transcendissent qui portabant arcam Domini sex passus, immolabat bovem et arietem. Et David saltabat totis viribus ante Dominum, porro David erat accinctus ephod lineo. Et David et omnis domus Israel ducebant arcam testamenti Domini in iubilo et in clangore bucine. Cumque intrasset arca Domini in civitatem David, Michol filia Saul prospiciens per fenestram vidit regem David subsilientem atque saltantem coram Domino, et despexit eum in corde suo. Et introduxerunt arcam Domini et inposuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi quod tetenderat ei David, et obtulit David holocausta coram Domino et pacifica. Cumque complesset offerens holocausta et pacifica, benedixit populo in nomine Domini exercituum, et partitus est universe multitudini Israel tam viro quam mulieri singulis collyridam panis unam et assaturam bubule carnis unam et similam frixam oleo. Et abiit omnis populus unusquisque in domum suam.

Reversusque est David ut benediceret domui sue, et egressa Michol filia Saul in occursum David ait: Quam gloriosus fuit hodie rex Israel discooperiens se ante ancillas servorum suorum, et nudatus est quasi si nudetur unus de scurris. Dixitque David ad Michol: Ante Dominum qui elegit me potius quam patrem tuum et quam omnem domum eius, et precepit michi ut essem dux super populum Domini in Israel, et ludam et vilior fiam plus quam factus sum, et ero humilis in oculis meis; et cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo. Igitur Michol filie Saul non est natus filius usque in diem mortis sue.

Factum est autem cum sedisset rex in domo sua, et Dominus dedisset ei requiem undique ab universis inimicis VII

sunt in sua domo dixit ad nathan propheta
vides nec ego habitem in domo cedrina et arca
dei posita sit in medio pellium dixit quod nathan
ad regem omnia que in corde tuo vade fac
quia dominus tecum. Factum est autem sermo
domini in nocte illa ecce sermo domini ad nathan
dicens vade et loquere ad servum meum david. Hec di
cit dominus numquid tu edificabis michi dom
um ad habitandum neque enim habitavi in domo
ex die qua eduxi filios israel de terra egipti
usque in diem hanc sed ambulavi in tabernaculo et
in tentorio per cuncta loca quam transivi cum omni
bus filiis israel numquid loquens locutus sum ad unam
de tribubus israel cui precepi ut pasceret plebem
meum israel dicens quare non edificasti michi dom
um cedrinam. Et nunc hec dicet servo meo
david. Hec dicit dominus exercituum. Ego tu
li te de pascuis sequentem greges ut esses dux
super populum meum israel et fuit tecum in omnibus ubi cum
que ambulasti et interfeci universos inimicos tuos
a facie tua. Fecit tibi nomen grande iuxta no
men magnorum qui sunt in terra. Et ponam lo
cum populo meo israel et plantabo eum et habita
bit sub eo et turbabitur amplius neque ad
dent filii iniquitatis ut affligant eum sicut
prius ex die qua constitui iudices super populum
meum israel. Et requiem tibi dabo ab omnibus
inimicis tuis. Predicetque tibi dominus quod
domum faciam tibi. Cumque completi fuerint dies
tui et dormieris cum patribus tuis suscita
bo eum et sementum post te quod egredietur de
utero tuo et firmabo regnum eius usque
in sempiternum. Ego ero ei in patrem et ipse erit
michi in filium. Quod si aliquid egerit argu
am eum in virga virorum et in plagis filiorum ho
minum misericordiam autem meam non auferam ab eo
sicut abstulit a saul quem amovi a facie mea
Et fidelis erit domus mea regnum tuum
usque in eternum ante faciem meam. Et erit tu
us thronus firmus iugiter. Secundum omnia
verba hec iuxta universam visionem istam sicut lo
cutus est nathan ad david. Ingressus est au
tem rex david et sedit coram domino et ait. Quis
ego sum domine deus et quid domus mea quod ad
duxisti me huc usque. Sed hoc parum in sine
conspectu tuo domine deus meus nisi loquere
ris etiam de domo servi tui longinqua. Ista est
enim lex ad tam domine deus. Quid ergo ad dicere potest
ad hunc david ut loquatur ad te. Tu enim scis servum
tuum domine deus propter verbum tuum et secundum cor
tuum fecisti omnia magnalia. Hec ita ut notum
faceres servo tuo. Ideo magnificatus
es domine deus quia non est similis tui neque est deus extra te
in omnibus quam audivimus auribus nostris. Quod
quidem ut populus tuus israel gens unica propter
quam ivit deus ut redimeret sibi eam
in populum et poneret sibi nomen faceret quod

magnalia et horribilia super terram a facie
populi tui quam redemisti tibi ex egipto gen
tem et deos eius. Et firmasti tibi populum israel
in populum sempiternum et tu domine factus es
in deum. Nunc ergo domine deus verbum quod locutus
es super servum tuum et super domum eius su
scita in sempiternum et fac sicut locutus es ut
magnificetur nomen tuum usque in sempiternum
atque dicatur dominus exercituum deus super
israel et domus servi tui david erit stabilita co
ram domino quia tu domine exercituum deus is
rael revelasti auriculam servi tui dicens domum
edificabo tibi propterea invenit servus tuus
cor suum ut oraret te oratione hac. Nunc ergo domine
deus tu es domine deus et verba tua erunt vera locutus es
enim ad servum tuum bona hec in cepe gratia ab
die domini servi tui ut sit in sempiternum coram
te quia tu domine deus locutus es hec et benedicte
ris tua benedictione domus servi tui in sempiternum.

Factum est autem post hec percussit david philis
tiam et humiliavit. Et tulit david frenum
tributi de manu philistiim et percussit mo
ab et mensus est eum funiculo coequans terre
mensus est autem duos funiculos coequans terre
mensus est autem duos funiculos unum ad occidendum
et unum ad vivificandum. Factus quidem moab
servus subtributo. Et percussit david ad
dezer filium roob regem soba quando profec
tus est ut dominaretur super flumen eufra
phraten. Et cepit ex parte eius mille. Vulgo
tis equitibus nigrantibus peditum subtrahe
vit omnes ingrales currum dereliquit autem
ex eis centum currus. Venit quoque syria damas
ci ut presidium ferret adadezer regi soba et pro
cessit de syria viginti. ii. milia virorum. Et posuit
david presidium in syria damasci factumque est
david servus syria subtributo. Servavit autem
dominus david in omnibus ad quecumque profectus
est. Tulit david arma aurea que habebant servi
adadezer et tulit ea in ierusalem et de bethe et de
bethe et de betheroth civitatibus adadezer tu
lit rex david es multum nimis de quo fecit
salomon omnia vasa erea in templo.

Audivit autem thou rex emoth quod percus
sisset david omne robur adadezer et misit
thou ioram filium suum ad regem david
ut salutaret eum et gratularet eo quod expugnasset adadezer et percus
sisset eum. Hostis quippe erat thou adadezer
in manu eius erant vasa argentea et vasa
aurea et vasa erea. Quae ipsa sanctificavit
rex david et domino cum argento et auro quod sanctifica
verat de universis gentibus quas subegerat de
syria et moab et filiis ammon et filistiim et a
malech et de manubiis adadezer filii ro
ob regis soba fecit ergo david sibi nomen cum
reverteretur capta syria in valle salinarum

Ipse edificabit domum nomini meo et stabiliam thronum regni eius.

[illegible]

Ioab autem filius Sarue erat super exercitum. Ioaphat filius Ahilud prepositus commentariis. Sadoc filius Ahitob et Abimelech filius Abiathar sacerdotes et Saraia scriba. Banaia autem filius Ioiade super Cerethi et Pelethi. Filii autem David sacerdotes erant. Et dixit David: Putas nec aliquis quem remanserit de domo Saul, faciam cum eo misericordiam propter Ioathan? Erat autem de domo Saul servus nomine Siba. Quem cum vocasset rex dixit ei: Tu es Siba? Ille respondit: Ille respondit: Ego sum servus tuus. Et ait rex: Numquid superest aliquis de domo Saul, faciam cum eo misericordiam? Dixit quoque rex Siba: Superest filius Ioathan debilis pedibus. Interrogavit eum rex: Ubi est? Respondit Siba ad regem: Ecce est in domo Machir filii Ammiel in Lodebar. Cum autem venisset Mephibosheth filius Ioathan filii Saul ad David, prostratus est in faciem suam et adoravit. David autem dixit: Mephibosheth. Qui respondit: Ecce servus tuus. Dixitque David ad eum: Ne timeas, quia faciens faciam tecum misericordiam propter Ioathan patrem tuum, et restituam tibi omnes agros Saul patris tui, tu quoque comedes panem in mensa mea semper. Quod adorans eum ait: Quis ego sum servus tuus, quia respexisti super canem mortuum similem mei? Vocavit ergo rex Siba puerum Saul et dixit ei: Omnia quaecumque fuerunt Saul et universae domus eius dedi filio domini tui. Tu ergo et filii tui et servi tui colite eam, filius autem domini tui comedet panem in mensa mea semper. Erat autem Siba habens quindecim filios et viginti servos. Dixitque rex Siba ad regem: Sicut iussisti, domine mi rex, servus tuus sic faciet. Mephibosheth autem comedebat in mensa David quasi unus de filiis regis. Habebat autem parvulum filium, cui nomen erat Mephibosheth. Omnis qui habitabat in domo Siba servi erant Mephibosheth. Ipse autem habitabat in Hierusalem, quia de mensa regis vivebat, et claudus uterque pedibus.

Factum est autem post haec, ut moreretur rex filiorum Ammon, et regnaret Anon filius eius pro eo. Dixitque David: Faciam misericordiam cum Anon filio Naas, quia pater eius misericordiam fecit mecum. Misit ergo David consolatores cum servis suis super patre eius. Cumque venissent servi David in terram filiorum Ammon, dixerunt principes filiorum Ammon domino suo: Putas quod propter honorem patris tui David miserit ad te consolatores? Nonne ut investigaret et explorare et evertere civitatem venit servus tuus? Tulit ergo David servos suos, abscidit vestes eorum medias usque ad nates et dimisit eos. Quod cum nuntiatum esset David, misit in occursum eorum. Erant enim viri confusissimi valde. Mandavitque eis dicens: Manete in Iericho donec crescant barbae vestrae, et revertimini. Videntes autem filii Ammon quod iniuriam fecissent David, miserunt et conduxerunt mercede Syrum Roob et Syrum Soba, viginti milia peditum, et a rege Maacha, mille viros, et a Istob duodecim milia virorum. Quod cum audisset David, misit Ioab et omnem exercitum bellatorum. Egressi sunt filii Ammon et direxerunt aciem ante ipsum in introitu portae. Syri autem Soba et Roob et Istob et Maacha seorsum erant in campo. Videns autem Ioab quod paratum esset ad eum ex adverso et ex tergo, elegit ex omnibus electis Israel et instruxit aciem contra Syros. Reliquam autem partem populi tradidit Abisai fratri suo, ut direxit aciem contra filios Ammon. Et ait Ioab: Si praevaluerit adversum me Syrus, eris mihi in adiutorium; si autem filii Ammon praevaluerint adversum te, veniam auxiliator tibi. Esto vir fortis et pugnemus pro populo nostro et civitate Dei nostri. Dominus autem faciet quod bonum in oculis suis est. Iniit ergo Ioab et populus eius pugnam contra Syros, et fugerunt a facie eius. Filii autem Ammon videntes quod fugissent Syri fugerunt et ipsi a facie Abisai et ingressi sunt civitatem. Reversus quoque est Ioab a filiis Ammon et venit in Hierusalem. Videntes autem Syri quod corruissent coram Israel, congregaverunt pariter. Misit quoque Adadezer et eduxit Syros qui erant trans flumen, et adduxit exercitum eorum. Sobach autem magister militiae Adadezer erat princeps militiae Adadezer erat princeps eorum. Quod cum nuntiatum esset David, congregavit omnem Israel et transivit Iordanem venitque in Helam. Et direxerunt aciem Syri ex adverso David et pugnaverunt cum eo. Fugerunt quoque a facie Israel. Et occidit David de Syris septingentos currus et quadraginta milia equitum, Sobach quoque principem militiae percussit, qui statim mortuus est. Videntes autem universi reges qui erant in servitute Adadezer, quod victi essent a facie Israel, fecerunt pacem cum Israel et servierunt eis. Timuerunt quoque Syri auxiliari populo filiorum Ammon.

Factum est autem circa annum eundem tempore quo solent reges ad bella procedere, misit David Ioab et servos suos cum eo et universum Israel, vastaverunt filios Ammon et obsederunt Rabbat. David autem remansit in Hierusalem. Factum est autem tempore vespertino, surgens David de stratu suo, perambulabat super tectum domus regiae, vidit quod mulier se lavaret ex adverso, erat autem mulier pulchra valde. Misit ergo rex et

IIII

Succenderunt servi Absalon partem agri igni. Surrexitque Ioab et venit ad Absalon in domum eius et dixit: Quare succenderunt servi tui segetem meam igni? Et respondit Absalon ad Ioab: Misi ad te obsecrans ut venires ad me et mitterem te ad regem et diceres ei: Quare veni de Gessur? Melius mihi erat ibi esse. Obsecro ergo ut videam faciem regis; quod si memor est iniquitatis meae, interficiat me. Ingressus itaque Ioab ad regem nuntiavit ei; vocatusque est Absalon et intravit ad regem et adoravit super faciem terrae coram eo; osculatusque est rex Absalon.

XV Igitur post haec fecit sibi Absalon currus et equites et quinquaginta viros qui praecederent eum. Et mane consurgens Absalon stabat iuxta introitum portae, et omnem virum qui habebat negotium ut veniret ad regis iudicium vocabat Absalon ad se et dicebat: De qua civitate es tu? Qui respondens aiebat: Ex una tribu Israel ego sum servus tuus. Respondebatque ei Absalon: Videntur mihi sermones tui boni et iusti, sed non est qui te audiat constitutus a rege. Dicebatque Absalon: Quis me constituat iudicem super terram, ut ad me veniant omnes qui habent negotium, et iuste iudicem? Sed et cum accederet ad eum homo ut salutaret illum, extendebat manum suam et apprehendens osculabatur eum. Faciebatque hoc omni Israel venienti ad iudicium ut audiretur a rege, et sollicitabat corda virorum Israel. Post quadraginta autem annos dixit Absalon ad regem David: Vadam et reddam vota mea quae vovi Domino in Hebron. Vovens enim vovit servus tuus cum esset in Gessur Syriae, dicens: Si reduxerit me Dominus in Ierusalem, sacrificabo Domino. Dixitque ei rex David: Vade in pace. Et surrexit et abiit in Hebron. Misit autem Absalon exploratores in universas tribus Israel dicens: Statim ut audieritis clangorem bucinae, dicite: Regnavit Absalon in Hebron. Porro cum Absalon ierunt ducenti viri de Ierusalem vocati, euntes simplici corde et causam penitus ignorantes. Accersivit quoque Absalon Achitophel Gilonitem consiliarium David de civitate sua Gilo. Cumque immolaret victimas, facta est coniuratio valida, populusque concurrens augebatur cum Absalon.

Venit igitur nuntius ad David dicens: Toto corde universus Israel sequitur Absalon. Et ait David servis suis qui erant cum eo in Ierusalem: Surgite, fugiamus; neque enim erit nobis effugium a facie Absalon. Festinate egredi, ne forte veniens occupet nos et impellat super nos ruinam et percutiat civitatem in ore gladii. Dixeruntque servi regis ad eum: Omnia quaecumque praeceperit dominus noster rex, libenter exsequemur servi tui. Egressus est ergo rex et universa domus eius pedibus suis, et dereliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum. Egressusque rex et omnis Israel pedibus suis stetit procul a domo, et universi servi eius ambulabant iuxta eum, et legiones Cerethi et Phelethi et omnes Gethaei pugnatores validi, sexcenti viri qui secuti eum fuerant de Geth pedites, praecedebant regem. Dixit autem rex ad Ethai Gethaeum: Cur venis nobiscum? Revertere et habita cum rege, quia peregrinus es et egressus es de loco tuo. Heri venisti, et hodie compelleris nobiscum egredi? Ego autem vadam quo iturus sum; revertere et reduc tecum fratres tuos, et Dominus faciet tecum misericordiam et veritatem, quia ostendisti gratiam et fidem. Et respondit Ethai regi dicens: Vivit Dominus et vivit dominus meus rex, quoniam in quocumque loco fueris, domine mi rex, sive in morte sive in vita, ibi erit servus tuus. Et ait David Ethai: Veni et transi. Et transivit Ethai Gethaeus et omnes viri qui cum eo erant et reliqua multitudo. Omnesque flebant voce magna, et universus populus transibat; rex quoque transgrediebatur torrentem Cedron, et cunctus populus incedebat contra viam quae respicit ad desertum. Venit autem et Sadoc sacerdos et universi Levitae cum eo portantes arcam foederis Dei, et deposuerunt arcam Dei; et ascendit Abiathar donec expletus esset omnis populus qui egressus fuerat de civitate. Et dixit rex ad Sadoc: Reporta arcam Dei in urbem. Si invenero gratiam in oculis Domini, reducet me et ostendet mihi eam et tabernaculum suum. Si autem dixerit mihi: Non places, praesto sum; faciat quod bonum est coram se. Et dixit rex ad Sadoc sacerdotem: O videns, revertere in civitatem in pace, et Achimaas filius tuus et Ionathan filius Abiathar, duo filii vestri, sint vobiscum. Ecce ego abscondar in campestribus deserti donec veniat sermo a vobis indicans mihi. Reportaverunt ergo Sadoc et Abiathar arcam Dei in Ierusalem et manserunt ibi. Porro David ascendebat clivum Olivarum scandens et flens, nudis pedibus incedens et operto capite; sed et omnis populus qui erat cum eo operto capite ascendebat plorans. Nuntiatum est autem David quod et Achitophel esset in coniuratione cum Absalon, dixitque David: Infatua, quaeso, Domine, consilium Achitophel. Cumque ascenderet David summitatem montis in quo adoraturus erat Dominum, ecce occurrit ei Chusai Arachites scissa veste et terra pleno capite. Et dixit ei David: Si veneris mecum, eris mihi oneri; si autem in civitatem revertaris et dixeris Absalon: Servus tuus sum, rex; sicut fui servus patris tui, sic ero servus tuus: dissipabis consilium Achitophel. Habes autem tecum Sadoc et Abiathar sacerdotes, et omne verbum quodcumque audieris de domo regis indicabis Sadoc et Abiathar sacerdotibus. Sunt autem cum eis duo filii eorum, Achimaas filius Sadoc et Ionathan filius Abiathar, et mittetis per eos ad me omne verbum quod audieritis.

Veniente ergo Chusai amico David in civitatem, Absalon quoque ingressus est Ierusalem. Cumque David ...

sadoch

et flens

XVI

XVII

XVIII

III

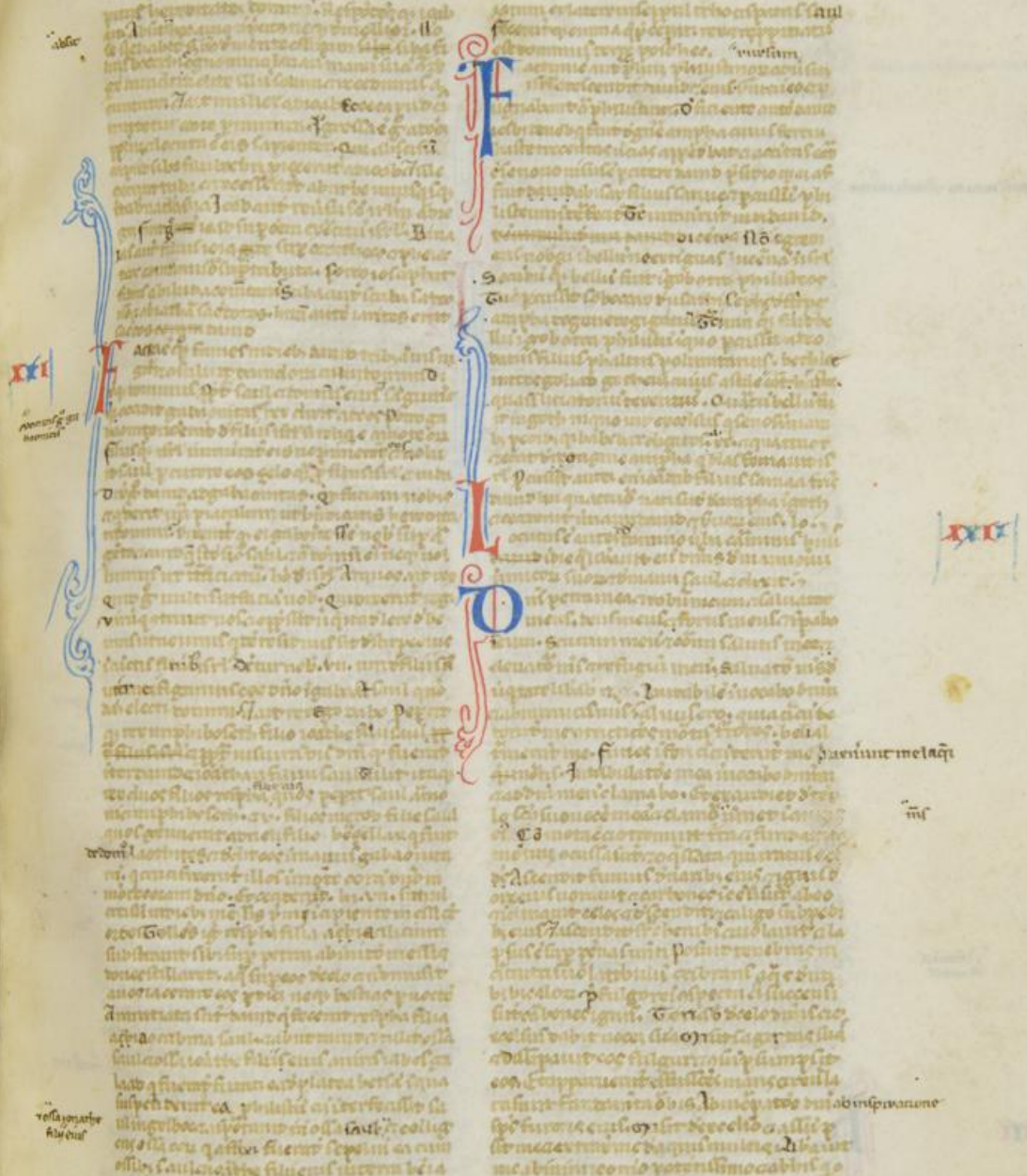

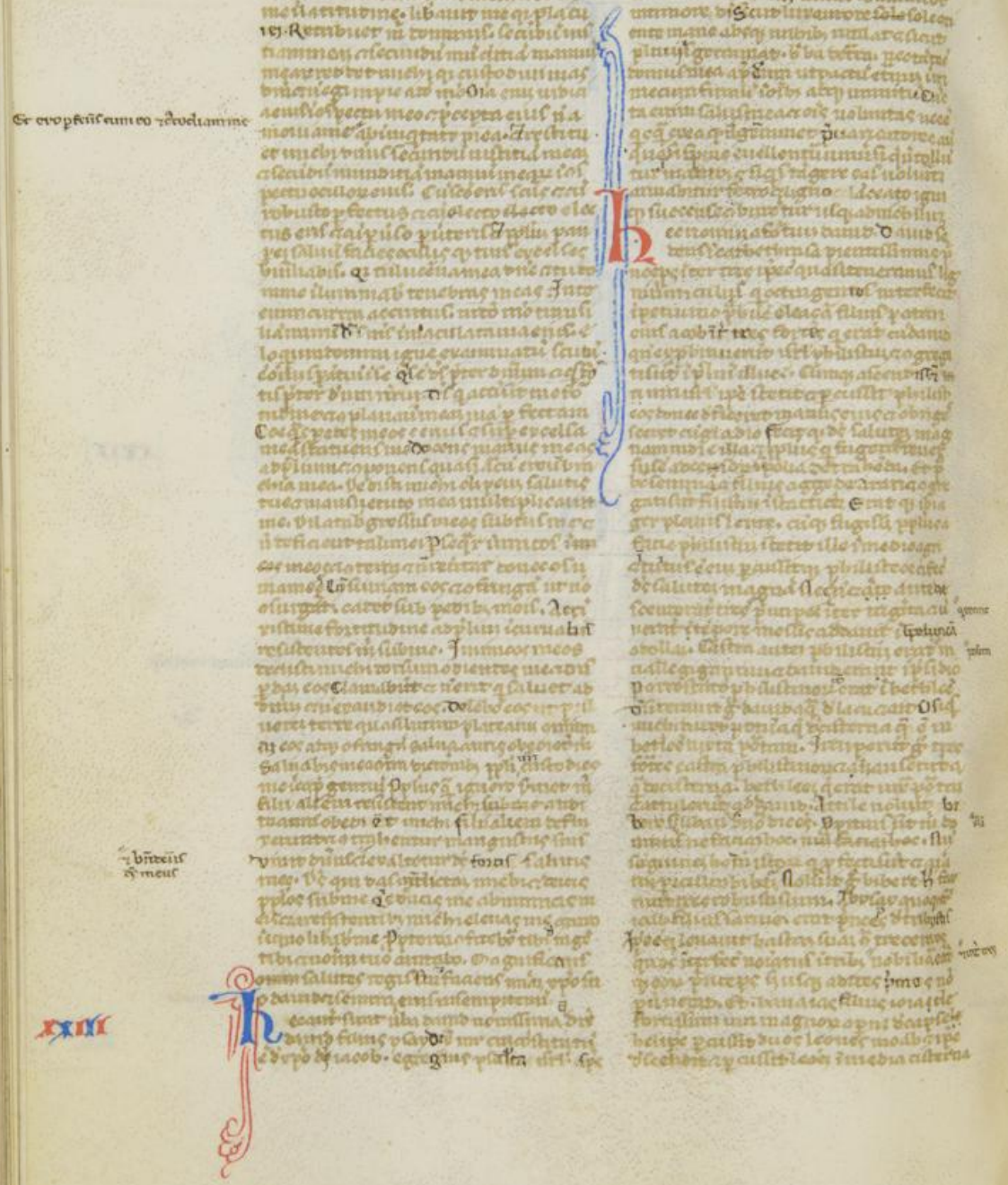

XXIIII

Quo audito rex dauid ire ad eum uoluit. Et
cum ei nuntiatum esset quod ipse
ad eum ire disposuisset. misit ei
nuntios dicens. Ecce ego et omnia
mea in manu tua sunt. Si placet
tibi ut ad te ueniam. ueniam. Si
autem non placet. non ueniam.
Cui ioab respondit. Quare non
placet tibi ut ueniat ad te rex
dominus meus. Omnia enim
mea in manu tua sunt. Et
omnia quecumque tibi placuerint
fiant. Ecce ego ibo ad regem
et loquar ei ut reuertatur
seruus suus. Et dixit ioab ad
regem. Ecce seruus tuus ioab
ueniet ad te. Et reuertetur
seruus tuus. Et dixit rex ad
ioab. Ecce concedo tibi ut
reuertatur puer absalon. Et
dixit ioab. Hodie cognouit
seruus tuus quia inueni gratiam
in oculis tuis domine mi rex.
Et fecit ioab sicut dixerat.
Et surrexit et abiit in
gessur. Et adduxit absalon
in hierusalem. Et dixit rex.
Reuertatur in domum suam.
Et faciem meam ne uideat.
Reuersus est ergo absalon
in domum suam. Et faciem
regis non uidit. Absalon
autem uir pulcher nimis
et laudabilis in omni israel
nimis. A planta pedis usque
ad uerticem non erat in eo
macula. Et cum tondebat
capillos capitis sui. tondebat
autem omni anno. quia
grauabant eum. pondebat
capillos capitis sui ducentos
siclos pondere regio. Et
nascebantur absalon tres filii
et filia una nomine thamar
que erat mulier pulchre
facie. Et habitauit absalon
in hierusalem duobus annis
et faciem regis non uidit.
Et misit absalon ad ioab
ut mitteret eum ad regem.
Et noluit uenire ad eum.
Et misit adhuc secundo et
noluit uenire. Et dixit ad
seruos suos. Scitis agrum
ioab iuxta agrum meum
et hordeum habet ibi.
Ite et incendite eum igni.
Incenderunt ergo serui
absalon agrum igni. Et
surrexerunt serui ioab
scissis uestimentis suis.
Et dixerunt. Incenderunt
serui absalon agrum igni.
Et respondit absalon ad
seruos suos. Quare incen-
derunt serui mei agrum
meum igni. Et dixerunt
serui ioab ad eum. Quia
misimus ad te dicentes.
Uenite huc ut mittamus
te ad regem. Et dicamus
ei. Quare uenisti a gessur.
Melius fuerat mihi ibi
esse adhuc. Nunc ergo
ostendam faciem regis.
Si autem memor est
iniquitatis mee. interficiat
me. Et uenit ioab ad
regem. Et nuntiauit ei
omnia. Et uocauit absalon.
Et ingressus est ad regem.
Et adorauit coram eo
pronus in terram. Et
osculatus est rex absalon.

XXV

Mortuo autem samuhel
congregata est omnis
israel. Et lamentati sunt
eum. Et sepelierunt eum
in domo sua in armatha.
Et surrexit dauid et
descendit in desertum
pharan. Et habitauit
ibi. Et fecit sicut locutus
est ei dominus. Et mortuus
est samuhel. Et non
addidit ultra uidere
eum. Et habitauit dauid
in deserto pharan. Et
mortuus est nabal in
carmelo. Et ascendit
dauid in carmelum. Et
nuntiatum est ei quod
mortuus esset nabal.
Et ecce homo ille magnus
nimis. Et habebat tria
milia ouium. et mille
capras. Et erat tempus
tondendi oues eius.
Et nomen uiri nabal.
Et nomen uxoris eius
abigail. Et erat mulier
bona prudentia et
pulchra facie. Et uir
durus et malus in
operibus suis. Et de
domo caleb erat. Et
audiuit dauid in deserto
quod tonderet nabal
oues suas. Et misit
decem iuuenes. Et dixit
dauid ad iuuenes.
Ascendite in carmelum
et ite ad nabal. Et
salutate eum pacifice.
Et sic dicetis ei. Sit
pax tibi. et domui tue
sit pax. et omnia tua
sint pace plena. Audiui
enim quod habeas
tondentes oues. Nunc
pastores tui qui fuerunt
cum nobis in deserto
non sunt molesti eis.
Et non quesierunt
quicquam ex omnibus
que illius fuerant. Per
quos mihi mandauerunt
seniores tui. Et
interrogabunt te. Da
ergo pueris meis
inuenes gratiam. Quia
in die bona uenimus.
Da quicquid manus
tua inuenerit seruis
tuis et filio tuo dauid.
Uenerunt ergo pueri
dauid. Et locuti sunt
ad nabal iuxta uerba
hec ex nomine dauid.
Et quieuerunt. Et
dixerunt ad eum.
Dauid mandauit nobis
ut ueniamus ad te.
Et salutemus te pacifice.
Et dixerunt ei. Sit
pax tibi. et domui tue
sit pax. et omnia tua
sint pace plena. Audiui
enim quod habeas
tondentes oues. Nunc
pastores tui qui fuerunt
cum nobis in deserto
non sunt molesti eis.
Et non quesierunt
quicquam ex omnibus
que illius fuerant. Per
quos mihi mandauerunt
seniores tui. Et
interrogabunt te. Da
ergo pueris meis
inuenes gratiam. Quia
in die bona uenimus.
Da quicquid manus
tua inuenerit seruis
tuis et filio tuo dauid.
Uenerunt ergo pueri
dauid. Et locuti sunt
ad nabal iuxta uerba
hec ex nomine dauid.
Et quieuerunt. Et
dixerunt ad eum.
Dauid mandauit nobis
ut ueniamus ad te.
Et salutemus te pacifice.

IIII

V

VI

VII

VII

Tunc congregati sunt omnes maiores natu
israel cum principibus tribuum et duces
familiarum filiorum israel ad regem salomonem
in ierusalem ut deferrent arcam fœderis domini de
ciuitate dauid, i. de sion. Congregati ad regem
salomonem in mense israel in mense bethanim
in solempni die ipse est mensis vii. Venerunt
autem omnes senes israel tulerunt sacerdotes arcam
et potauerunt arcam domini et tabernaculum fœderis
et omnia uasa sanctuarii que erant in tabernaculo
ferebant ea sacerdotes et leuite Rex autem salo
mon et omnis multitudo israel que conuenerat ad eum
gradiebatur cum illo ante arcam et immolabant oues
et boues absque estimatione et numerum
tulerunt sacerdotes arcam fœderis in locum suum
in oraculum templi in sanctum sanctorum sub alas cherubim
operiebant alas super locum arcae et protegebant
arcam et uectes eius desuper Cumque immineret ue
ctes apparuerunt extrema eorum foris sed non ultra extra
secus quod fuerunt ibi usque in presentem diem. In ea
quam non habebat nisi duas tabulas lapideas quas po
suerat ibi moyses in horeb cum pepigit fœdus
dominus cum filiis israel cum egrederentur de terra egi
pti factum autem cum exissent sacerdotes de
sanctuario nebula implebat domum domini et non poterant
sacerdotes stare et ministrare propter
nebulam implebat enim gloria domini domum domini. Tunc
ait salomon. Dominus dixit ut habitaret in nebula
Edificans edificauit domum in habitaculum
tuum firmissimum solidum in sempiternum. Conuersus
autem rex salomon fecit sua benedictione omnem
ecclesiam israel Omnis ecclesia israel stabat et
pore israel Oravit salomon. Benedictus dominus deus
israel qui locutus est in ore suo ad patrem meum
dauid et in manibus eius perfecit dicens Ab die qua eduxi
populum meum israel de egipto non elegi ciuitatem
de omnibus tribubus israel ut esset ibi domus
in qua esset nomen meum ibi sed elegi dauid
ut esset super israel populum meum Volui
autem esse dauid super israel populum meum Voluit
dauid pater meus edificare domum nomini domini dei israel. Et ait dominus ad dauid patrem
meum Quod cogitasti in corde tuo edificare
domum nomini meo bene fecisti. Verumtamen
tu non edificabis domum sed filius tuus qui egredietur de
lumbis tuis ipse edificabit domum nomini
meo. Confirmauit dominus sermonem suum quem locutus est. Surrexi enim pro dauid patre
meo et sedi super thronum israel sicut locutus
est dominus et edificauimus domum nomini domini dei israel
et constituimus locum in ea in quo fœdus domini
quod pepigit cum patribus nostris quando

Sedet cherubim

israel

quasi bini coruli habentes lateres fusiles et sese in in
ceptis respicientes. Quoque lateres intern
sectis erant in capitis summitate quod formis
cus apparebat unum cubitum habentes et cubitum et dimidium
In angulis autem columnarum nanc cela
tura erat in mecha in latere columnarum quod dra
conis erat Summitas autem columnarum quod erat in
gloris basis erat cohaerebat subter basim una
rota habens tres cubitos et semis Tabu
lae autem erant rotae quales solent in curribus fieri
et axes earum et radii et mozoli omnia fusi
lia. Rigam in humeris illi iii. per singulos an
gulos basium et extrema basis fusilis et conte
nti erant in summitate autem basis erat quod duo ro
tunditas unius a dimidio cubiti ita fabre
factum ut lutere desuper possit imponi habens
celaturas suas et sculpturas variae ex se
metipso. Sculpsit quoque in tabulis illis
quae erant ex ere et angulis. Cherubim et leones et pal
mas quasi similitudinem stantis homines ut
non nouo celatum sed appositam pariter intelligerent
Iubar modum fecit. x. bases fusiles una mensura
sculpturam quoque similem fecit quoque lateres. x.
ex aere. quadragintaque batos capiebat lute
unus erat. iii. cubitorum singulos quoque lateres
per singulos. id est decem per singulos bases po
suit et constituit. decem bases. v. ad dexteram pa
rte templi et v. ad sinistram. Mare autem posu
it ad dexteram partem templi contra meridiem ad
orientem. Fecit quoque hiram labetes et scutras
et amulas et perfecit omne opus regi salomonis
in templo domini columnas duas et fun
dos capitellorum super capitella columnarum
duos et retia cela duo ut operirent duos
fundos capitellorum qui erant super capita columnarum
ad analogiam. Quadringenta in duobus retiaculis
duos ordines malogranatorum in retiaculis
singulis ad operiendos fundos capitellorum qui erant
super capita columnarum et bases. x. et lute
res. x. et mare unum et boues. xii. subter mare
et labetes et scutras et amulas Omnia quae fecit hiram
in templo regi salomoni in domo domini ex ere
calcato erant Vestem regis et omnis fuit
ex aere Regis salomon in terra sucoth et sar
tan posuit salomon omnia uasa propter mul
titudinem autem nimia non erat pondus eris
Fecit quoque salomon omnia uasa in domo domini altare
aureum et mensam super quam ponebantur panes propositionis
aureas et candelabra aurea. v. ad
dexteram et v. ad sinistram coram oraculo. Aurum
purissimum et quasi lilia flores et lucernas de
super aureas et forceps aureas et hydrias
et fiscinulas et cyathos et thuribula
ex aurum purissimo et cardines ho
stiorum domus interioris sanctorum sanctorum et hostio
rum domus templi ex auro erant et perfecit

hebat

cesup bases

egressum de terra egypti. & liberauit eum de manu alienigenarum. & inspectu ecclesie tue expandere manus suas in celum dixit. Domine deus israel non est similis tui deus in celo de sursum et super terram deorsum qui custodis pactum et misericordiam seruis tuis qui ambulant coram te toto corde suo qui custodisti seruo tuo dauid patri meo quecumque locutus es ei. Ore locutus es et manibus perfecisti vt hodie probatur. Nunc igitur domine deus israel custodi seruo tuo dauid patri meo quecumque locutus es ei dicens. Non auferetur de te vir sedens super thronum meum tantummodo si custodierint filii tui viam suam vt ambulent coram me sicut ambulasti coram me. Nunc igitur deus israel firmetur sermo tuus quem locutus es seruo tuo dauid patri meo. Quia vere habitabit deus super terram. Ecce celum et celum celorum te capere non possunt. quanto magis domus hec quam edificaui. Verumtamen respice ad orationem serui tui et ad precem eius domine deus vt audias hymnum et orationem quam seruus tuus orat coram te hodie vt sint oculi tui aperti super domum istam die ac nocte super locum de quo dixisti erit nomen meum ibi vt exaudias orationem quam orabit seruus tuus in loco isto vt exaudias deprecationem serui tui et populi tui israel quecumque deprecati fuerint in loco isto tu audies de loco habitaculi tui de celo et exaudies et propitius eris. Si peccauerit homo in proximum suum et dauerit ei aliquam detestationem quo teneatur astringi execrationi. et ipse uenerit et orauerit coram altari tuo in domo hac tu exaudies de celo et facies iudicium inter seruos tuos condemnans impium et reddens viam suam super caput eius. Iustificansque iustum et retribuens ei secundum iustitiam suam. Si fugiens populus tuus israel inimicis suis quia peccauerint tibi et conuersi confessi fuerint nomen tuum et orauerint et deprecati te fuerint in domo hac tu exaudies de celo et dimittes peccata populi tui israel et reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum. Quando clausum fuerit celum et non pluet propter peccata eorum si orauerint in loco isto et confessi fuerint nomini tuo et a peccatis suis conuersi fuerint cum afflixeris eos. tu exaudies de celo et dimittes peccata seruorum tuorum populi tui israel cum docueris eos viam bonam qua ambulent et dabis pluuiam super terram tuam quam dedisti populo tuo in possessionem. Fames si orta fuerit in terra. pestilentia. aurugo. uredo. lucusta et bruchus. si afflixerit eum inimicus eius in terra portarum suarum. omnisque plaga et infirmitas fuerit. omnis oratio et deprecatio quecumque facta fuerit ab uniuerso populo tuo israel. quicumque cognouerit plagam cordis sui et expanderit manus suas in domo hac tu exaudies de celo firmamento habitaculi tui propitius eris et reddes unicuique iuxta omnes vias suas quas nouisti cor eius quia tu solus nosti cor omnium filiorum hominum vt timeant te cunctis diebus quibus uixerint super faciem terre quam dedisti patribus nostris. Insuper et alienigena qui non est de populo tuo israel cum uenerit de terra longinqua propter nomen tuum. audient enim omnes populi nomen tuum magnum et manum tuam fortem et brachium tuum extentum. et uenerit et oret in loco isto tu exaudies de habitaculo tuo firmissimo et facies omnia pro quibus inuocauerit te alienigena. vt discant uniuersi populi terre nomen tuum timere sicut populus tuus israel et sciant quod nomen tuum inuocatum sit super templum hoc quod edificaui. Si egressus fuerit populus tuus ad pugnandum contra inimicos suos per viam qua miseris eos orabunt te contra uiam ciuitatis huius quam elegisti et templi quod edificaui nomini tuo et exaudies de celo orationem eorum et deprecationem eorum et facies iudicium eorum. Quod si peccauerint tibi nec enim homo est qui non peccet et iratus tradideris eos inimicis suis vt in terram hostilem siue longe siue prope captiuos abducant. et egerint pro corde suo in loco ubi captiui tenentur et conuersi te totis uiribus suis in terra captiuitatis in qua ducti fuerint orauerint contra uiam terre sue quam dedisti patribus eorum et ciuitatis quam elegisti et templi quod edificaui nomini tuo exaudies de celo firmamento habitaculi tui orationem eorum et deprecationem eorum et facies iudicium et propitius eris populo tuo qui peccauit tibi et omnibus iniquitatibus eorum quibus prevaricati sunt in te et dabis eos in misericordia coram his qui ceperint eos vt misereantur eis. Quia populus tuus et hereditas tua sunt quos eduxisti de terra egypti de medio fornacis ferree vt sint oculi tui aperti ad deprecationem famuli tui et populi tui israel et exaudias eos quotiescumque inuocauerint te. Tu enim diuisisti eos in hereditatem tibi sicut locutus es per manum moysi famuli tui quando eduxisti patres nostros de egypto domine deus. Factum est autem cum complesset salomon orans hanc orationem et deprecationem coram domino surrexit de conspectu altaris domini. et stetit genua terre tenens manus ad celum. Et stetit et benedixit omni ecclesie israel uoce magna dicens. Benedictus dominus deus israel qui dedit requiem populo suo israel iuxta omnia que locutus est non cecidit ne unum quidem de sermone eius bono quod locutus est per manum moysi famuli sui. Sit dominus deus noster nobiscum sicut fuit cum patribus nostris non nos deserat neque derelinquat nos inclinet corda nostra ad se vt ambulemus in uiis eius et custodiamus mandata et ceremonias et iudicia quecumque mandauit patribus nostris. Sermones mei isti quibus

expandere

XI

Rex autem Salomon amauit mulieres am-
plas et filiam pharaonis
multas alienigenas moabitidas ammonitidas idumeas
sidonias et hetheas gentibus de quibus dixit dominus
filiis israhel non introibitis ad eas nec ipse ingredientur
ad uos ipsas enim certissime auertent corda uestra ut
sequamini deos earum huic igitur salomon adhesit
amore nimio et habuit uxores quasi reginas septin-
gentas et concubinas trecentas et mulieres eius
deuinxerunt cor eius cumque iam senex esset
et uxores eius cor illius deos alienos secutum
est nec erat perfectum cor eius cum domino deo suo
sicut cor dauid patris eius sequebatur enim salomon
astharen deam sidoniorum et post regem ammon-
itarum idolum abominationis et fecit malum in
conspectu domini nec adimplere uoluit quod
dominus praeceperat ut non sequeretur deos alienos
quod ille custodire noluit

Iratusque dominus salomoni quia
recesserat cor eius a domino deo israhel qui
apparuerat ei bis et praeceperat illi de hac re ut
non sequeretur deos alienos et custodire noluit
quae mandauit ei dixit ergo dominus ad salo-
monem quia habuisti hoc apud te et non custo-
disti pactum meum et praecepta mea quae man-
daui tibi diuidam regnum tuum et dabo illud
seruo tuo uerumtamen non faciam in diebus tuis
propter dauid patrem tuum de manu filii tui
auferam illud dabo autem filio eius unam tribum
propter dauid seruum meum et propter hierusalem
quam elegi

Suscitauitque dominus satanam aduersarium
salomoni adadan idumeum de regio semine
edom qui fuerat princeps militiae abdae
regis edom cum occisis ab eo omnibus masculis
idumeae ascendit enim ioab cum omni exercitu
ad sepeliendos occisos et percussit omne masculinum
in idumea septem enim mensibus ibi morabatur
ioab cum omni exercitu donec interficeret omne
masculinum in idumea fugit autem adad ipse
et uiri idumei de seruis patris eius ut ingrederetur
aegyptum adad uero puer adhuc parua
loquebatur ad patrem suum dimitte me ut
uadam in terram meam dixitque ei pharao
quid tibi apud me deest quod quaeris ad terram
tuam ille respondit nihil mihi omnino deest
sed dimitte me quaeso et abiit

in egyptum

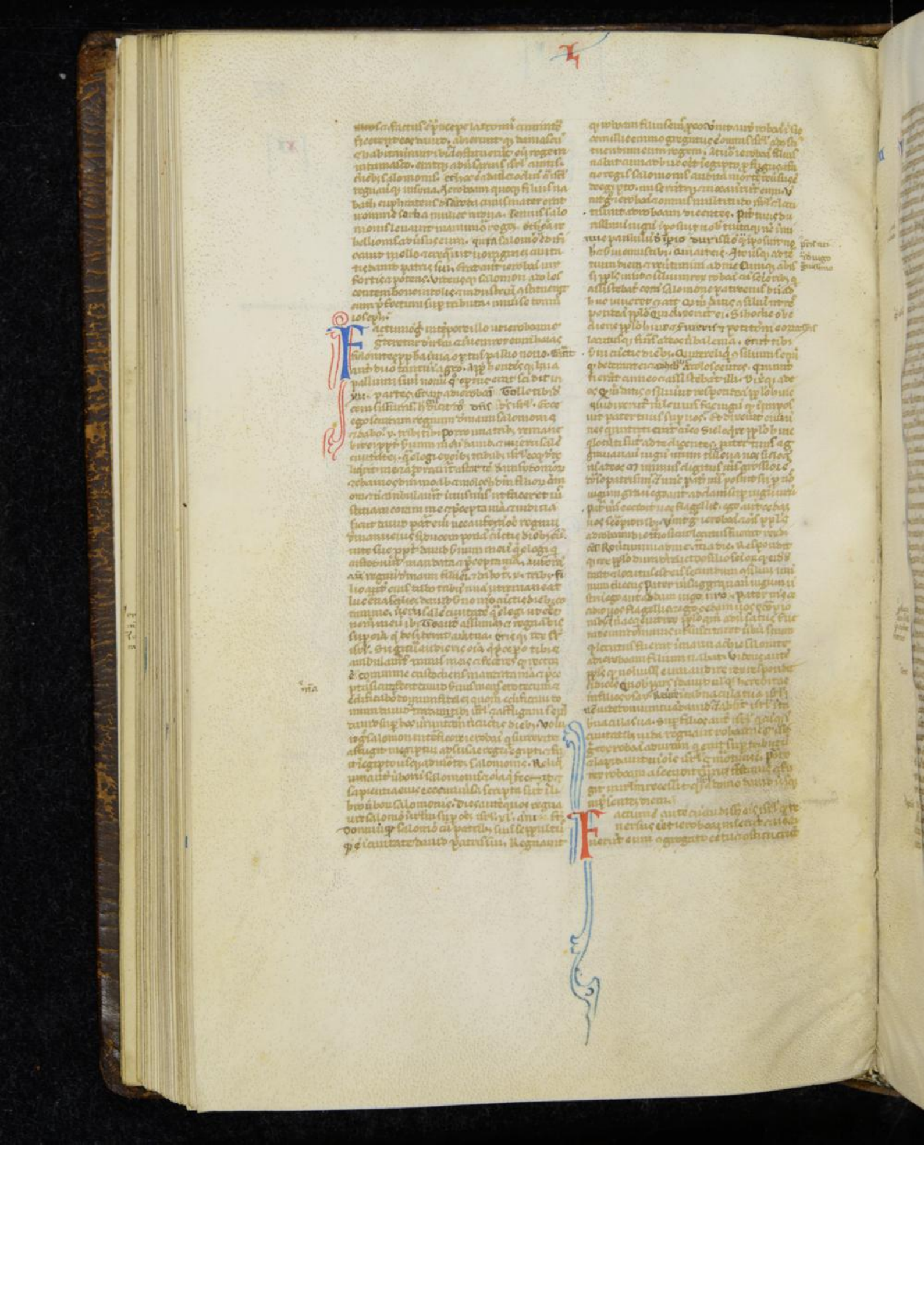

XIII

Vnum tamen ... [illegible]

[illegible]

XIIII

[illegible]

[illegible]

implebat

XIIII

Dixit ieroboam

[illegible]

mundabo

sup

[illegible]

XV

regnante asa rex iuda

[illegible]

XVI

Anno xxiiij regni asa regis iuda regnauit baasa filius
ahias super omnem israhel in thersa. viginti. annis
et fecit malum coram domino. Ambulauit
in uia hieroboam et in peccatis eius quibus peccare
fecit israhel. Anno tercio asa regis iuda regnauit
baasa filius ahias super israhel in thersa. xxiiij annis
et fecit malum coram domino. Dixitque dominus
ad iehu filium hanani contra baasam dicens. Pro
quo exaltauit te de puluere et posui
te principem super populum meum israhel
et tu ambulasti in uia hieroboam et peccare
fecisti populum meum israhel ut ad iracundiam
me prouocares in peccatis eorum ecce ego de
meam posteritatem baasa et posteritatem domus
eius et faciam domui tuae sicut domui hieroboam filii
nabath. Qui mortuus fuerit baasa in ciuitate
mea comedent eum canes et qui mortuus fuerit
ex eo in agro comedent eum uolucres celi. Reliqua autem
sermonum baasa et quaecumque fortia eius
haec scripta sunt in libro uerborum dierum regum israhel. Dormi-
uit autem baasa cum patribus suis et sepultus
est in thersa. Regnauitque ela filius eius pro eo anno
xxvi asa regis iuda regnauit zamri super
israhel in thersa duobus annis. Et
populus erat castris obsessus in gebbethon
quae est ciuitas philistinorum. Audierunt autem
castrensium zamri dicentium coniurauit
contra regem et percussit eum hodie. Omnis
igitur israhel constituit regem super se amri
dux militiae in die illa in castris. Ascendit
autem amri de gebbethon et omnis exercitus
cum eo et obsederunt thersa. Videtque zamri
quod esset capienda ciuitas ingressus
est domum regis et succendit super se
domum regis igni et mortuus est
in incendio peccatorum suorum quae operatus
est malum coram domino et ambulauit
in uia hieroboam et in peccato eius
quod operatus est ut faceret israhel
peccare. Reliqua autem sermonum zamri
et coniuratio eius quae fecit haec scripta
sunt in libro uerborum dierum regum israhel.
In anno xxvij asa regis iuda regnauit
amri super israhel duodecim annis
in thersa. Sex annis regnauit in
gebbethon et sex annis in samaria
emit montem semeron a semer duobus talentis
argenti et aedificauit montem et uocauit
nomen ciuitatis quam aedificauit nomine
semer montis samariae. Et fecit amri malum
coram domino et operatus est nequius
cunctis qui fuerunt ante eum. Ambulauit
enim in omnibus uiis hieroboam filii nabath
et in peccatis eius quibus peccare fecit
israhel ut ad iracundiam prouocaret
dominum deum israhel in idolis suis.
Reliqua autem sermonum amri quae
operatus est et fortitudo eius quam
ostendit nonne haec scripta sunt
in libro uerborum dierum regum israhel.
Dormiuit autem amri cum patribus suis
et sepultus est in samaria. Regnauitque
achab filius eius pro eo anno xxxviij
asa regis iuda regnauit achab filius amri
super israhel in samaria uiginti duobus annis.
Fecit autem achab filius amri malum
coram domino super omnes qui fuerunt
ante eum. Et quasi leue fuisset ei ambulare
in peccatis hieroboam filii nabath duxit
uxorem iezabel filiam ethbaal regis sidoniorum
et abiit et seruiuit baal et adorauit eum
et erexit aram domui baal quam aedificauit
in samaria. Fecitque achab lucum et addidit
ad irritandum dominum deum israhel
ad omnes reges israhel qui fuerunt
ante eum. In diebus eius aedificauit
hiel bethelites iericho in primogenito suo
abiron fundauit eam et in nouissimo
liberis suis statuit portas eius iuxta
sermonem domini quem locutus est
in manu iosue filii nun. Et erat
ei iericho ciuitas palmarum. Et
dixit helias thesbites de thesbe galaad
ad achab uiuit dominus deus israhel
in cuius conspectu sto si erit annis
istis ros et pluuia nisi iuxta oris
mei imperium. Factusque est sermo
domini ad eum dicens. Recede hinc
et uade contra orientem et absconde
te in torrente carith qui est contra
iordanem. Et bibes de torrente
corui autem praecipient tibi ut pascant
te illic. Qui abiit et fecit iuxta
uerbum domini et habitauit in torrente
carith qui est contra iordanem.
Et corui ferebant ei panes mane
et uesperi carnes similiter et de torrente
bibebat. Post dies autem aruit torrens
non enim pluerat super terram. Factus
est ergo sermo domini ad eum dicens.
Surge et uade in sarepta sidoniorum
et habita ibi. Ecce praecepi mulieri
uidue ut pascat te illic. Surrexit
ergo et abiit in sarepta. Cumque
uenisset ad portam ciuitatis uidit
mulierem uiduam colligentem ligna
et uocauit eam dixitque ei. Affer
mihi paululum aquae in uase ut bibam.
Et cum illa pergeret ut adferret
clamauit post tergum dicens. Adfer
mihi quaeso et buccellam panis in manu tua.
Quae respondit. Uiuit dominus deus tuus
quia non habeo panem nisi quantum
pugillus capere potest farinae in hydria
et paululum olei in lecythio. Ecce colligo
duo ligna ut ingrediar et faciam
mihi et filio meo cibum quem comedamus
et morimur. Dixitque ad eam helias
noli timere sed uade et fac sicut
dixisti uerumtamen mihi de hac
farina primum panem subcinericium
et adfer ad me. Tibi autem et filio
tuo facies postea. Haec enim dicit
dominus deus israhel. Hydria farinae
non deficiet et lecythium olei non
minuetur usque in diem qua dominus
pluuiam super terram. Quae abiit
et fecit iuxta uerbum heliae et comedit
ipse et mulier eius et domus illius
per dies multos. Farina hydriae non
defecit et oleum lecythii non minuitur
iuxta sermonem domini quem locutus
est in manu heliae. Factum est autem
post uerba haec infirmatus est filius
mulieris dominae domus et crescebat
infirmitas eius nimis ita ut non
remaneret in eo halitus. Dixitque
mulier ad heliam quid mihi et tibi
homo dei ingressus es ad me ut
commemoraretur iniquitas mea
occideretur filius meus. Cui ille
dixit da mihi filium tuum. Qui
tulit eum de sinu illius et ascendit
cenaculum in quo ipse habitabat
et collocauit super lectum suum
et clamauit ad dominum dixit
domine deus meus etiam uiduae
apud quam ego hospitor tribuis
malum ut occidas filium eius.
Et oratione facta ter mensus est
super puerum et inuocauit dominum
dixit domine deus meus reuertatur
quaeso anima pueri huius in uiscera
eius. Et uixit. Exaudiuit dominus
uocem heliae et reuersa est anima
pueri ad uiscera eius et uixit.
Et ait helias. Ecce uiuit filius tuus.
Dixitque mulier ad heliam nunc
scio quia uir dei es et uerbum
domini in ore tuo ueritas est.
Factum est autem post dies multos
uerbum domini ad heliam in anno
tercio dicens. Uade et ostende te
achab et dabo pluuiam super
terram. Abiit ergo helias ut ostenderet
se achab. Fames autem praeualebat
in samaria. Uocauit achab abdiam
qui erat super domum suam. Abdias
autem timebat dominum nimis.
Cumque deleret iezabel prophetas
domini tulit abdias centum uiros
et abscondit eos quinquagenos in
speluncis et pauit eos pane et aqua.
Dixit autem achab ad abdiam uade
et circumeamus fontes aquarum
et torrentes si forte inueniamus
herbam et saluemus equos et mulos
ne pereant omnia animalia. Diuiserunt
sibi uias ut circuirent eas. Abdias
per uiam qua ibat solus inuenit heliam
occurrensque ei adorauit eum
et cognito eo dixit tune es domine
helias meus. Qui respondit ego sum.
Uade et dic domino tuo adest helias.
Quae ait quod peccatum commisi
ego ut tradas seruum tuum in manu
achab interficiendum. Uiuit dominus
deus tuus si est gens aut regnum
quo non miserit dominus meus
quaerens te et dicente illo quod
non sit inuentus adiurauit regnum
et gentem eius quod non inuenerint
te. Et nunc tu dicis uade et dic
domino tuo adest helias. Et
cum abiero a te spiritus domini
auferet te nescientem me ubi
terrarum mittam et ingressus
nuntiauero achab non inueniet
te et interficiet me. Seruus autem
tuus timet dominum a iuuentute
sua. Numquid non indicatum est
domino meo quae fecerim cum
occideret iezabel prophetas domini
quomodo absconderim de prophetis
domini centum uiros quinquagenos
in speluncis et pauerim eos pane
et aqua. Et nunc tu dicis uade
et dic domino tuo adest helias
ut interficiat me. Dixit autem
helias uiuit dominus exercituum
in conspectu cuius sto hodie
ostendam me ei. Abiit ergo abdias
in occursum achab et nuntiauit
ei. Qui uenit achab in occursum
heliae et cum uidisset eum dixit
ei tune es ille qui conturbas
israhel. Qui respondit non ego
turbaui israhel sed tu et domus
patris tui qui dereliquistis mandata
domini et secutus es baalim.
Nunc ergo mitte et congrega ad
me omnem israhel in montem
carmeli prophetas baal quadringentos
quinquaginta et prophetas lucorum
quadringentos qui comedunt de mensa
iezabel. Misit achab ad omnes filios
israhel et congregauit prophetas
in montem carmeli. Accedens autem
helias ad omnem populum dixit
usquequo claudicatis in duas partes
si dominus est deus sequimini eum
si autem baal sequimini illum.
Et non respondit populus uerbum.
Rursumque helias ad populum
dixit ego remansi prophetes domini
solus prophetarum baal. Quadringenti
autem et quinquaginta uiri sunt
mihi dentur ergo nobis duo uituli
et ipsi eligant sibi unum uitulum
et dissecent eum membratim et
imponant lignis subditis ignem
autem non supponant ego faciam
alterum uitulum et imponam ligna
et ignem non subponam. Inuocate
uos nomina deorum uestrorum
et ego inuocabo nomen domini mei
et deus qui exaudierit per ignem
hic sit deus. Respondens omnis
populus aiunt optima petitio est.
Dixit ergo helias ad prophetas baal
uos primi facite quia plures estis
et inuocate nomina deorum uestrorum
ignem autem non subponatis.
Qui tulerunt uitulum et fecerunt
sicut dixerat eis inuocantes nomen
baal a mane usque ad meridiem
et dicentes exaudi nos baal.
Non erat uox neque auditus
qui respondere posset. Et
circumibant altare quod fecerant.
Cumque iam meridies esset inlusit
eis helias et dixit clamate uoce
maiore deus enim est forsitan
loquitur aut in deuersorio est
aut in itinere aut forte dormit
ut excitetur. Clamabant uoce
grandi iuxta ritum suum
et concidebantur cultris et lancibus
donec effunderetur sanguis super eos.
Transierunt autem meridiem et
prophetabant usque ad tempus
quo offerretur sacrificium
et non erat uox neque auditus
nec qui responderet aut exaudiret
precem. Dixit autem helias ad
omnem populum accedite ad me.
Cumque accessisset populus ad eum
sanauit altare domini quod destructum
fuerat. Tulit helias duodecim lapides
iuxta numerum tribuum filiorum
iacob ad quem factus est sermo
domini dicens israhel erit nomen
tuum. Et aedificauit lapidibus altare
in nomine domini fecitque fossam
per circuitum altaris capacem
duarum mensurarum seminis.
Et compositis lignis concidit
uitulum membratim et imposuit
super ligna. Dixitque eis implete
quattuor hydrias aquae et effundite
holocausto et lignis. Et ait
iterate. Qui iterauerunt. Rursum
ait tertio facite. Et tertio fecerunt.
Et discurrebat aqua circa altare
fossamque impleuerat aqua.
Cumque tempus sacrificii esset
accessit helias propheta et dixit
domine deus abraham isaac et israhel
hodie cognoscatur quia tu es deus
in israhel et ego seruus tuus
et in sermone tuo haec omnia
feci. Exaudi me domine exaudi me
ut discat populus iste quia tu es
dominus deus et conuertisti
cor eorum retrorsum. Tunc cecidit
ignis domini et deuorauit holocaustum
et ligna et lapides et puluerem
et aquam quae erat in fossa.
Quod cum uidisset omnis populus
cecidit pronus in facies suas
et dixerunt dominus ipse est deus
dominus ipse est deus. Dixit autem
helias ad eos apprehendite prophetas
baal ne quis ex eis euadat.
Qui apprehenderunt eos et duxit
eos helias ad torrentem cison
et interfecit eos ibi. Dixit autem
helias ad achab ascende comede
et bibe quia sonitus imbris
est copiosus. Ascendit achab
ut comederet et bibit helias
autem ascendit cacumen carmeli
et curuatus posuit faciem suam
super terram et dixit puero suo
ascende et aspice contra mare.
Qui ascendit et aspiciens dixit
non est quicquam. Rursumque
dixit ei reuertere septies.
In septima uice ecce ascendit
nubecula parua quasi uestigium
uiri de mari. Qui ait ascende
et dic achab iunge currum
et descende ne pluuia prohibeat
te. Et factum est dum haec
agerentur tempus uertitur in
nubes et ingens oritur imber
et ascendens achab abiit in
iezrahel. Manus autem domini
fuit super heliam et accinctis
renibus cucurrit ante achab
usque dum ueniret iezrahel.

Ego autem dimisi quae in mea parte media pace
ut essem cum filio meo et iuxta filium meum
fuerunt autem cum regum media pace ari

XVII

XVIII

hoc fauit-Auferum fecit-ſtdo

fugiant dñi

habuitq; pugnabat ipso die cum populo suo
contra eos. et interfecit ex Syris centum
viginti duo milia uirorum.
Surrexit autem rex Israel et percussit equites
et currus et cepit Samariam. Et ascendit Ben-
hadad et fugit in ciuitatem et delitescebat in
cubiculo de cubiculo. Dixerunt autem ei serui
sui. Ecce audiuimus quod reges domus Israel
clementes sint. ponamus quaeso saccos in lumbis
nostris et funes in capitibus nostris et egre-
diamur ad regem Israel si forte saluam faciat
animam tuam. Accinxerunt ergo saccis lumbos
suos et funes posuerunt in capitibus suis et
uenerunt ad regem Israel et dixerunt ei. Ser-
uus tuus Benadad dixit. Obsecro ut uiuat anima
mea. Qui ait. Si adhuc uiuit frater meus ipse
est. Uiri autem illi obseruabant et festinabant
si quo modo ex ore eius hoc uerbum eliceret.
Dixerunt ergo. Frater tuus Benadad. Et ait.
Ite et adducite eum. Egressus est ergo ad eum
Benadad et leuauit eum in currum. Dixitq; ei.
Ciuitates quas tulit pater meus patri tuo reddam
tibi. Et tu habebis plateas in Damasco sicut
habuit pater meus in Samaria. Ego autem in
pactione dimittam te. Pepigit ergo cum eo fe-
dus et dimisit eum. Et ecce quidam filiorum
prophetarum dixit ad proximum suum in ver-
bo domini. Percute me obsecro. Et noluit ille
percutere eum. Dixitq; ad eum. Quia non
obedisti uoci domini. ecce tu recedis a me
et percutiet te leo. Cumq; paululum recessisset
ab eo inuenit alium. Percute me. Cumq; percus-
sisset eum et uulnerasset habitu quo cooperie-
bat se regem. Et ipse abiit et exspectauit eum
in uia mutato habitu. Et transiit rex et clamauit
ad regem. Et ait. Seruus tuus egressus est ad
pugnandum in medio belli. Et ecce quidam
fugiens uenit et adduxit ad me uirum et dixit
mihi. Custodi uirum istum. si aufugerit. erit ani-
ma tua pro anima eius. aut talentum argenti
appendes. Dum autem ego huc illucq; me uerto
fugit. Dixitq; ei rex Israel. Iudicium tuum
ipse iudicasti. Ille festinauit et abstulit pulue-
rem de facie sua. Agnouitq; eum rex quod
unus esset ex prophetis. Et dixit ad eum.
Haec dicit dominus. Quia emisisti uirum
dignum morte de manu tua. erit anima tua pro
anima eius. et populus tuus pro populo illius.
Abiit ergo rex Israel in domum suam ad
uersus et consternatus. et uenit in Samariam.

XXI

Post haec acciderunt in tempore illo. uinea erat
Naboth Iezrahelitae iuxta palatium Achab regis
Samariae. Locutusq; est Achab ad Naboth dicens. Da
mihi uineam tuam ut sit mihi in holus. eo quod sit
uicina domui meae. et dabo tibi pro ea uineam
melioris terrae. si autem hoc non placet tibi. do
tibi pretium quod uales. Dixitq; Naboth ad
Achab. Propitius mihi sit dominus ne dem
hereditatem patrum meorum tibi. Ingressus
est ergo Achab domum suam contristatus et
iratus super uerbo quod locutus fuerat ei Naboth
Iezrahelites et dixerat. Non dabo tibi hereditatem
patrum meorum. Et accubuit in lectulo suo
auertitq; faciem suam et noluit comedere panem.
Ingressa autem ad eum Iezabel uxor sua dixit
ei. Quid sic contristatus est spiritus tuus et
non comedis panem? Dixit ad eam. Quia locutus
sum Naboth Iezrahelitae et dixi ei. Da mihi
uineam tuam pro pecunia. aut si hoc non placet
tibi. uineam pro ea dabo tibi. Qui respondit
non dabo uineam meam tibi. Dixitq; ei Iezabel
uxor eius. Tu nunc sic facis regnum Israel?
Surge et comede panem et laetificetur cor tuum.
Ego dabo tibi uineam Naboth Iezrahelitae.
Scripsit ergo litteras in nomine Achab et
signauit eas annulo eius misitq; ad senes et
optimates qui erant in ciuitate cum eo habi-
tantes Naboth. Litteras autem scripserat in
hunc modum. Praedicate ieiunium et sedere
facite Naboth in capite populi. Et subornate
duos uiros filios belial contra eum. ut testimo-
nium dicant. Blasphemasti deum et regem.
Et educite eum foras et lapidate eum et
moriatur. Fecerunt ciues eius et maiores qui
habitabant in ciuitate cum eo sicut praecepe-
rat eis quae scripserat ad eos in epistola quam
miserat ad eos. Praedicauerunt ieiunium
et sedere fecerunt Naboth in capite populi.
Et uenerunt duo uiri filii belial et sederunt
contra eum. testimoniumq; dixerunt uiri
belial contra Naboth coram populo. dicentes.
Blasphemauit Naboth deum et regem. Et
eduxerunt eum extra ciuitatem et lapidibus
obruerunt eum. Et misit ad Iezabel dicens.
Lapidatus est Naboth et mortuus est. Cumq;
audisset Iezabel quod lapidatus esset Naboth
dixit ad Achab. Surge. posside uineam Naboth
Iezrahelitae quam locutus est tibi ut uenderet
eam pro pecunia. quia non est Naboth uiuus
sed mortuus. Quod cum audisset Achab
surrexit ut iret ad uineam Naboth Iezrahelitae
et possideret eam. Factus est autem sermo
domini ad Heliam Thesbitem dicens. Surge
et descende in occursum Achab regis Israel
qui est in Samaria. Ecce in uinea Naboth descendit
ut possideat eam. Et loqueris ad eum dicens. Haec
dicit dominus. Occidisti insuper et possedisti.
Et rursum loqueris ad eum dicens. Haec dicit
dominus. In loco in quo lapidauerunt canes san-
guinem Naboth. lambent canes sanguinem tuum
etiam tuum. Dixit autem Achab ad Heliam.
Numquid inuenisti me inimicus tuus? Qui
dixit. Inueni. eo quod uenundatus sis ut faceres
malum in conspectu domini. Ecce ego inducam
super te malum. et demetam posteritatem tuam
et interficiam de Achab mingentem ad parietem

in samaria et linxerunt canes sanguinem eius et habenas laverunt iuxta verbum domini quod locutus fuerat. Reliqua autem sermonum ahab et universa que fecit et domus eburnee quam edificavit cunctarumque urbium quas extruxit, nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel? Dormivit ergo ahab cum patribus suis et regnavit ochozias filius eius pro eo. Iosaphat vero filius asa regnare ceperat super iudam anno quarto achab regis israel. Triginta quinque annorum erat cum regnare cepisset, et viginti quinque annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius azuba filia salai. Et ambulavit in omni via asa patris sui et non declinavit ex ea. Fecitque quod rectum erat in conspectu domini. Verumtamen excelsa non abstulit. Adhuc enim populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis. Pacemque habuit iosaphat cum rege israel. Reliqua autem verborum iosaphat et opera eius que gessit et prelia, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda? Sed et reliquias effeminatorum qui remanserant in diebus asa patris eius abstulit de terra. Nec erat tunc rex constitutus in edom. Rex vero iosaphat fecerat classes in mari que navigarent in ophir propter aurum, et ire non potuerunt quia confracte sunt in asiongaber. Tunc ait ochozias filius achab ad iosaphat: vadant servi mei cum servis tuis in navibus. Et noluit iosaphat. Dormivitque iosaphat cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate david patris sui, regnavitque ioram filius eius pro eo.

Ochozias autem filius achab regnare ceperat super israel in samaria anno septimodecimo iosaphat regis iude, regnavitque super israel duobus annis. Et fecit malum in conspectu domini, et ambulavit in via patris sui et matris sue, et in via ieroboam filii nabath qui peccare fecit israel. Servivit quoque baal et adoravit eum, et irritavit dominum deum israel iuxta omnia que fecerant patres eius. Prevaricatus est autem moab in israel postquam mortuus

INCIPIT ...

est ahab. Ceciditque ochozias per cancellos cenaculi sui quod habebat in samaria, et egrotavit. Misitque nuntios dicens ad eos: ite, consulite beelzebub deum accaron, utrum vivere queam de infirmitate mea hac. Angelus autem domini locutus est ad heliam thesbiten dicens: surge et ascende in occursum nuntiorum regis samarie, et dices ad eos: numquid non est deus in israel ut eatis ad consulendum beelzebub deum accaron? Quam ob rem hec dicit dominus: de lectulo super quem ascendisti non descendes, sed morte morieris. Et abiit helias. Reversique sunt nuntii ad ochoziam. Qui dixit eis: quare reversi estis? At illi responderunt ei: vir occurrit nobis et dixit ad nos: ite et revertimini ad regem qui misit vos, et dicetis ei: hec dicit dominus: numquid quia non erat deus in israel mittis ut consulatur beelzebub deus accaron? Idcirco de lectulo super quem ascendisti non descendes, sed morte morieris. Qui dixit eis: cuius figure et habitus est vir qui occurrit vobis et locutus est verba hec? At illi dixerunt: vir pilosus et zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: helias thesbites est. Misitque ad eum quinquagenarium principem et quinquaginta qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum, sedentique in vertice montis ait: homo dei, rex precepit ut descendas. Respondensque helias dixit quinquagenario: si homo dei sum, descendat ignis de celo et devoret te et quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de celo et devoravit eum et quinquaginta qui erant cum eo. Rursum misit ad eum principem quinquagenarium alterum et quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi: homo dei, hec dicit rex: festina, descende. Respondens helias ait: si homo dei ego sum, descendat ignis de celo et devoret te et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de celo et devoravit illum et quinquaginta eius. Iterum misit principem quinquagenarium tertium et quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum venisset curvavit genua contra heliam et precatus est eum et ait: homo dei, noli despicere animam meam et animas servorum tuorum qui mecum sunt. Ecce descendit ignis de celo et devoravit duos principes quinquagenarios primos et quinquagenos qui cum eis erant. Sed nunc obsecro ut miserearis anime mee. Locutus est autem angelus domini ad heliam dicens: descende cum eo, ne timeas. Surrexit igitur et descendit cum eo ad regem, et locutus est ei: hec dicit dominus: quia misisti nuntios ad consulendum beelzebub deum accaron, quasi non esset deus in israel a quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo super quem ascendisti non descendes, sed morte morieris. Mortuus est ergo iuxta sermonem domini quem locutus est helias, et regnavit ioram frater eius pro eo,

Anno secundo ioram filii iosaphat regis iude; non enim habebat filium. Reliqua autem verborum ochozie que operatus est, nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel?

II

Factum est autem cum levare vellet dominus heliam per turbinem in celum, ibant helias et heliseus de galgalis. Dixitque helias ad heliseum: sede hic, quia dominus misit me usque in bethel. Cui ait heliseus: vivit dominus et vivit anima tua, quia non derelinquam te. Cumque descendissent bethel, egressi sunt filii prophetarum qui erant in bethel ad heliseum, et dixerunt ei: numquid nosti quia hodie dominus tollet dominum tuum a te? Qui respondit: et ego novi, silete. Dixit autem helias ad heliseum: sede hic, quia dominus misit me in iericho. Et ille ait: vivit dominus et vivit anima tua, quia non dereliquam te. Cumque venissent ie-

.iiii. lib.

agrum optimum mittentes singuli lapides repleverunt: et universos fontes aquarum obturaverunt: et omnia ligna fructifera succiderunt, ita ut muri tantum fictiles remanerent: et circumdata est civitas a fundibulariis, et magna ex parte percussa. Quod cum vidisset rex Moab, praevaluisse scilicet hostes, tulit secum septingentos viros educentes gladium, ut irrumperent ad regem Edom: et non potuerunt. Arripiensque filium suum primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum super murum: et facta est indignatio magna in Israel, statimque recesserunt ab eo, et reversi sunt in terram suam.

IIII

Mulier autem quaedam de uxoribus prophetarum clamabat ad Heliseum, dicens: Servus tuus vir meus mortuus est, et tu nosti quia servus tuus fuit timens Dominum: et ecce creditor venit ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi. Cui dixit Heliseus: Quid vis ut faciam tibi? dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respondit: Non habeo ancilla tua quidquam in domo mea, nisi parum olei quo ungar. Cui ait: Vade, pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca. Et ingredere, et claude ostium tuum, cum intrinsecus fueris tu, et filii tui: et mitte inde in omnia vasa haec: et cum plena fuerint, tolles. Ivit itaque mulier, et clausit ostium super se, et super filios suos: illi offerebant vasa, et illa infundebat. Cumque plena fuissent vasa, dixit ad filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille respondit: Non habeo. Stetitque oleum. Venit autem illa, et indicavit homini Dei. Et ille: Vade, inquit, vende oleum, et redde creditori tuo: tu autem et filii tui vivite de reliquo.

Facta est autem quaedam dies, et transibat Heliseus per Sunam: erat autem ibi mulier magna, quae tenuit eum ut comederet panem: cumque frequenter inde transiret, divertebat ad eam ut comederet panem. Quae dixit ad virum suum: Animadverto quod vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter. Faciamus ergo ei cenaculum parvum, et ponamus ei in eo lectulum, et mensam, et sellam, et candelabrum, ut cum venerit ad nos, maneat ibi. Facta est ergo dies quaedam, et veniens divertit in cenaculum, et requievit ibi. Dixitque ad Giezi puerum suum: Voca Sunamitidem istam. Qui cum vocasset eam, et illa stetisset coram eo, dixit ad puerum suum: Loquere ad eam: Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis, quid vis ut faciam tibi? numquid habes negotium, et vis ut loquar regi, sive principi militiae? Quae respondit: In medio populi mei habito. Et ait: Quid ergo vult ut faciam ei? Dixitque Giezi: Ne quaeras: filium enim non habet, et vir eius senex est. Praecepit itaque ut vocaret eam: quae cum vocata fuisset, et stetisset ante ostium, dixit ad eam: In tempore isto, et in hac eadem hora, si vita comes fuerit, habebis in utero filium. At illa respondit: Noli quaeso domine mi vir Dei, noli mentiri ancillae tuae. Et concepit mulier, et peperit filium in tempore, et in hora eadem qua dixerat Heliseus. Crevit autem puer. Et cum esset quaedam dies, et egressus isset ad patrem suum ad messores, ait patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero: Tolle, et duc eum ad matrem suam. Qui cum tulisset, et duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem, et mortuus est. Ascendit autem, et collocavit eum super lectulum hominis Dei, et clausit ostium: et egressa, vocavit virum suum, et ait: Mitte mecum, obsecro, unum de pueris, et asinam, ut excurram usque ad hominem Dei, et revertar. Qui ait illi: Quam ob causam vadis ad eum? hodie non sunt kalendae, neque sabbatum. Quae respondit: Vadam. Stravitque asinam, et praecepit puero: Mina, et propera, ne mihi moram facias in eundo: et hoc age quod praecipio tibi. Profecta est igitur, et venit ad virum Dei in montem Carmeli: cumque vidisset eam vir Dei de contra, ait ad Giezi puerum suum: Ecce Sunamitis illa. Vade ergo in occursum eius, et dic ei: Recte ne agitur circa te, et circa virum tuum, et circa filium tuum? Quae respondit: Recte. Cumque venisset ad virum Dei in montem, apprehendit pedes eius: et accessit Giezi ut amoveret eam. Et ait homo Dei: Dimitte illam: anima enim eius in amaritudine est, et Dominus celavit a me, et non indicavit mihi. Quae dixit illi: Numquid petivi filium a domino meo? numquid non dixi tibi: Ne illudas me? Et ille ait ad Giezi: Accinge lumbos tuos, et tolle baculum meum in manu tua, et vade. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum: et si salutaverit te quispiam, non respondeas illi: et pones baculum meum super faciem pueri. Porro mater pueri ait: Vivit Dominus, et vivit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo, et secutus est eam. Giezi autem praecesserat ante eos, et posuerat baculum super faciem pueri, et non erat vox, neque sensus: reversusque est in occursum eius, et nuntiavit ei, dicens: Non surrexit puer. Ingressus est ergo Heliseus domum, et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius: ingressusque clausit ostium super se, et super puerum: et oravit ad Dominum. Et ascendit, et incubuit super puerum: posuitque os suum super os eius, et oculos suos super oculos eius, et manus suas super manus eius: et incurvavit se super eum, et calefacta est caro pueri. At ille reversus, deambulavit in domo, semel huc atque illuc: et ascendit, et incubuit super eum: et oscitavit puer septies, aperuitque oculos. At ille vocavit Giezi, et dixit ei: Voca Sunamitidem hanc. Quae vocata, ingressa est ad eum. Qui ait: Tolle filium tuum. Venit illa, et corruit ad pedes eius, et adoravit super terram: tulitque filium suum, et egressa est. Et Heliseus reversus est in Galgala. Erat autem fames in terra, et filii prophetarum habitabant coram eo. Dixitque uni de pueris suis: Pone ollam grandem, et coque pulmentum filiis prophetarum. Et egressus est unus in agrum ut colligeret herbas agrestes: invenitque quasi vitem silvestrem, et collegit ex ea colocynthidas agri, et implevit pallium suum, et reversus concidit in ollam pulmenti: nesciebat enim quid esset. Infuderunt ergo sociis ut comederent: cumque gustassent de coctione, clamaverunt, dicentes: Mors in olla, vir Dei. Et non potuerunt comedere. At ille: Afferte, inquit, farinam. Cumque tulissent, misit in ollam, et ait: Infunde turbae, ut comedant. Et non fuit amplius quidquam amaritudinis in olla. Vir autem quidam venit de Baalsalisa, deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos, et frumentum novum in pera sua. At ille dixit: Da populo, ut comedat. Responditque ei minister eius: Quantum est hoc, ut apponam centum viris? Rursum ille ait: Da populo, ut comedat: haec enim dicit Dominus: Comedent et

et comederunt, et superfuit iuxta verbum Domini.

V

Naaman princeps militiae regis Syriae erat vir magnus apud dominum suum et honoratus: per illum enim dedit Dominus salutem Syriae: erat autem vir fortis et dives, sed leprosus. Porro de Syria egressi fuerant latrunculi, et captivam duxerant de terra Israel puellam parvulam, quae erat in obsequio uxoris Naaman. Quae ait ad dominam suam: Utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui est in Samaria: profecto curasset eum a lepra quam habet. Ingressus itaque Naaman ad dominum suum, nuntiavit ei, dicens: Sic et sic locuta est puella de terra Israel. Dixitque ei rex Syriae: Vade, et mittam litteras ad regem Israel. Qui cum profectus esset, et tulisset secum decem talenta argenti, et sex millia aureos, et decem mutatoria vestimentorum, detulit litteras ad regem Israel in haec verba: Cum acceperis epistolam hanc, scito quod miserim ad te Naaman servum meum, ut cures eum a lepra sua. Cumque legisset rex Israel litteras, scidit vestimenta sua, et ait: Numquid Deus ego sum, ut occidere possim et vivificare, quia iste misit ad me ut curem hominem a lepra sua? animadvertite, et videte quod occasiones quaerat adversum me. Quod cum audisset Heliseus vir Dei, scidisse videlicet regem Israel vestimenta sua, misit ad eum, dicens: Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad me, et sciat esse prophetam in Israel. Venit ergo Naaman cum equis et curribus, et stetit ad ostium domus Helisei: misitque ad eum Heliseus nuntium, dicens: Vade, et lavare septies in Iordane, et recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis. Iratus Naaman recedebat, dicens: Putabam quod egrederetur ad me, et stans invocaret nomen Domini Dei sui, et tangeret manu sua locum leprae, et curaret me. Numquid non meliores sunt Abana et Pharphar fluvii Damasci omnibus aquis Israel, ut laver in eis, et munder? Cum ergo vertisset se, et abiret indignans, accesserunt ad eum servi sui, et locuti sunt ei: Pater, et si rem grandem dixisset tibi propheta, certe facere debueras: quanto magis quia nunc dixit tibi: Lavare, et mundaberis? Descendit, et lavit in Iordane septies iuxta sermonem viri Dei, et restituta est caro eius, sicut caro pueri parvuli, et mundatus est. Reversusque ad virum Dei cum universo comitatu suo, venit, et stetit coram eo, et ait: Vere scio quod non sit alius Deus in universa terra, nisi tantum in Israel: obsecro itaque ut accipias benedictionem a servo tuo. At ille respondit: Vivit Dominus, ante quem sto, quia non accipiam. Cumque vim faceret, penitus non acquievit. Dixitque Naaman: Ut vis: sed obsecro, concede mihi servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra: non enim faciet ultra servus tuus holocaustum, aut victimam diis alienis, nisi Domino. Hoc autem solum est de quo depreceris Dominum pro servo tuo: quando ingredietur dominus meus templum Remmon ut adoret, et illo innitente super manum meam, si adoravero in templo Remmon, adorante eo in eodem loco, ut ignoscat mihi Dominus servo tuo pro hac re. Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo terrae tempore. Dixitque Giezi puer viri Dei: Pepercit dominus meus Naaman Syro isti, ut non acciperet ab eo quae attulit: vivit Dominus, quia curram post eum, et accipiam ab eo aliquid. Et secutus est Giezi post tergum Naaman: quem cum vidisset ille currentem ad se, desiliit de curru in occursum eius, et ait: Rectene sunt omnia? Et ille ait: Recte. Dominus meus misit me ad te, dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim ex filiis prophetarum: da eis talentum argenti, et vestes mutatorias duplices. Dixitque Naaman: Melius est ut accipias duo talenta. Et coegit eum, ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis, et duplicia vestimenta, et imposuit duobus pueris suis, qui et portaverunt coram eo. Cumque venisset iam vesperi, tulit de manu eorum, et reposuit in domo, dimisitque viros, et abierunt. Ipse autem ingressus stetit coram domino suo. Et dixit Heliseus: Unde venis Giezi? Qui respondit: Non ivit servus tuus quoquam. At ille ait: Nonne cor meum in praesenti erat, quando reversus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum, et accepisti vestes ut emas oliveta, et vineas, et oves, et boves, et servos, et ancillas. Sed et lepra Naaman adhaerebit tibi, et semini tuo usque in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus quasi nix.

VI

Dixerunt autem filii prophetarum ad Heliseum: Ecce locus, in quo habitamus coram te, angustus est nobis. Eamus usque ad Iordanem, et tollant singuli de silva materias singulas, ut aedificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite. Et ait unus ex illis: Veni ergo et tu cum servis tuis. Respondit: Ego veniam. Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Iordanem, caedebant ligna. Accidit autem ut cum unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam: exclamavitque ille, et ait: Heu heu heu domine mi, et hoc ipsum mutuo acceperam. Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Praecidit ergo lignum, et misit illuc: natavitque ferrum. Et ait: Tolle. Qui extendit manum, et tulit illud. Rex autem Syriae pugnabat contra Israel, consiliumque iniit cum servis suis, dicens: In loco illo et illo ponamus insidias. Misit itaque vir Dei ad regem Israel, dicens: Cave ne transeas in locum illum: quia ibi Syri in insidiis sunt. Misit itaque rex Israel ad locum quem dixerat ei vir Dei, et praeoccupavit eum, et observavit se ibi non semel neque bis. Conturbatumque est cor regis Syriae pro hac re: et convocatis servis suis, ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israel? Dixitque unus servorum eius: Nequaquam domine mi rex, sed Heliseus propheta, qui est in Israel, indicat regi Israel omnia verba quaecumque locutus fueris in conclavi tuo. Dixitque eis: Ite, et videte ubi sit: ut mittam, et capiam eum. Annuntiaveruntque ei, dicentes: Ecce in Dothan. Misit ergo illuc equos et currus, et robur exercitus: qui cum

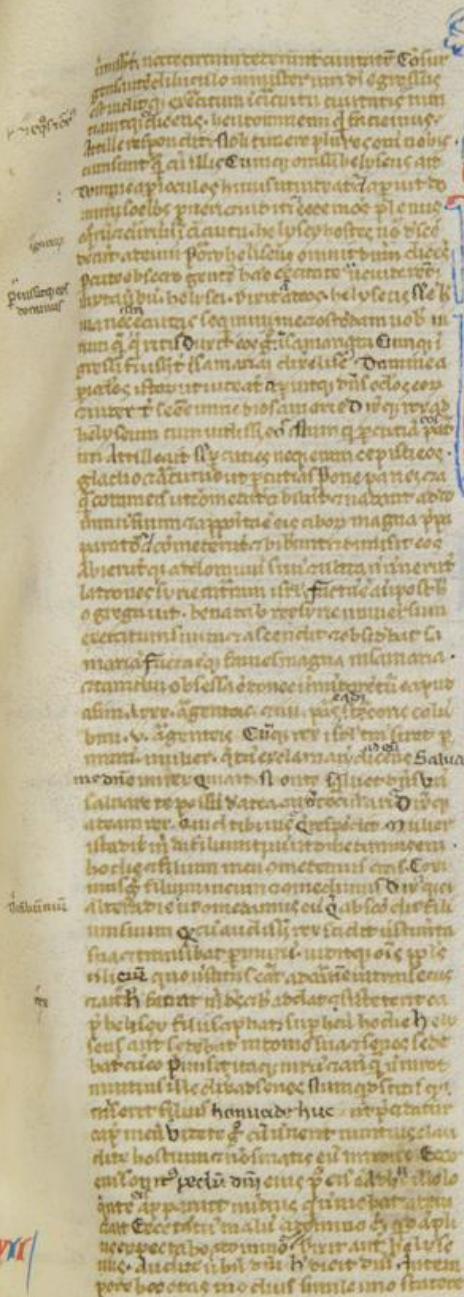

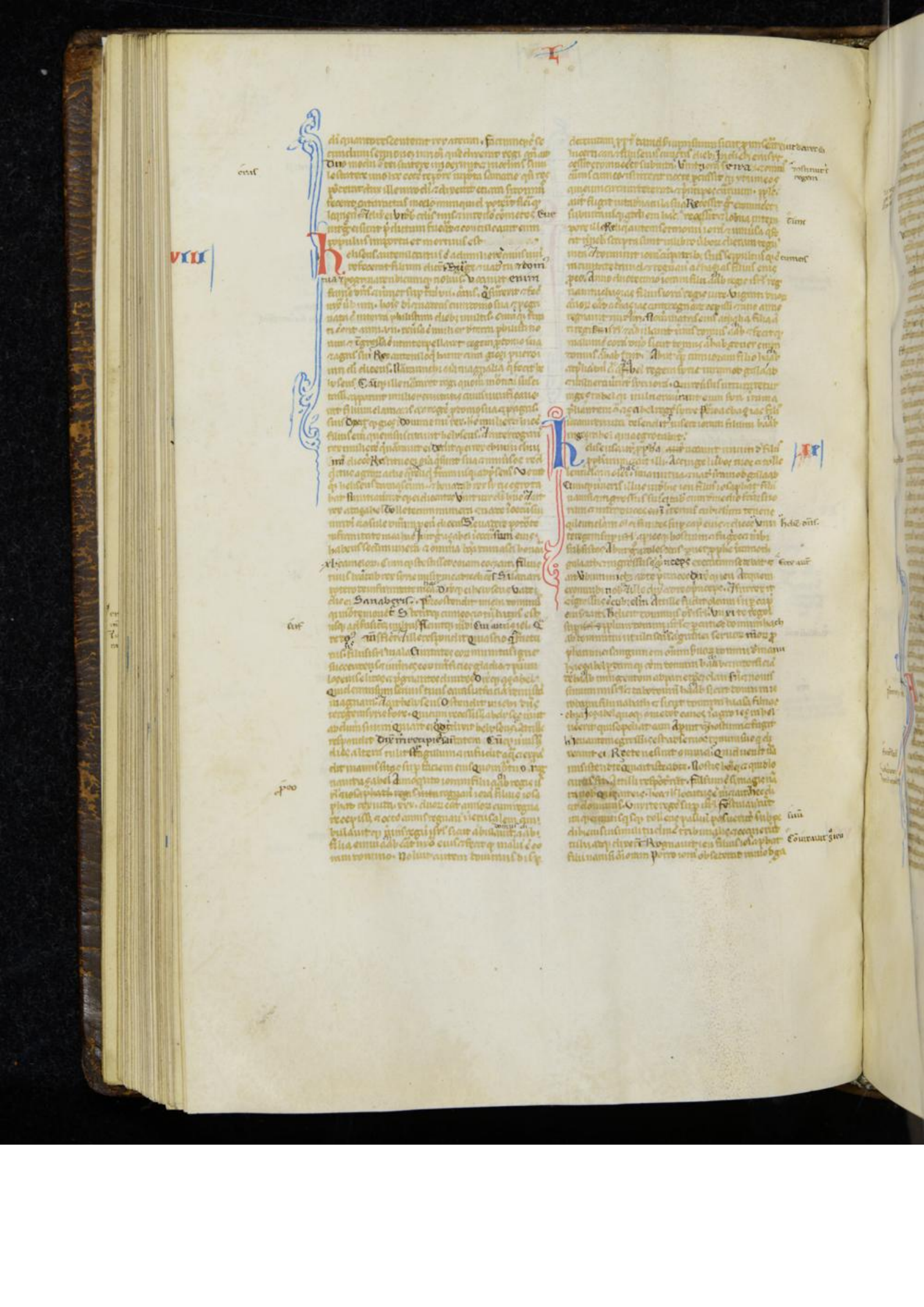

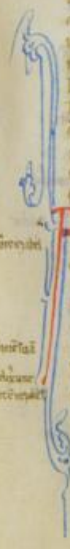

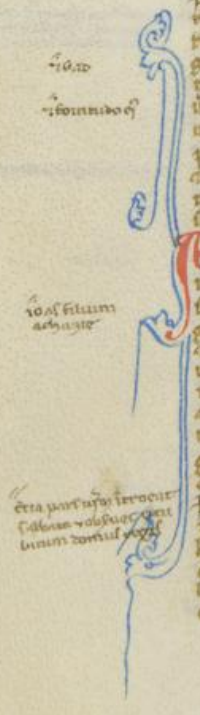

[illegible] sancta tecta domus [illegible] tulit ioiada [illegible]
[illegible] foramen [illegible]
[illegible] altare ad dexteram ingredientium
domum. Mittebantque in eo sacerdotes quod [illegible]
[illegible] pecuniam quam deferebant ad templum do-
mini. Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazophilacio
ascenderet scriba regis et pontifex effunderebantque
[illegible] pecuniam quam invenerat in domo domini
[illegible] in sua [illegible] eorum
[illegible] domus domini quam [illegible]
[illegible] lignorum [illegible] in do-
mo domini [illegible] sancta tecta [illegible]
[illegible] lignis et lapidibus [illegible]
[illegible] domus domini [illegible]
[illegible] expensam [illegible] domum [illegible]
[illegible] pecunia [illegible] templi domini
[illegible] thimbula [illegible] omne vas autem
[illegible] pecunia [illegible] templum do-
mini [illegible] templum domini [illegible]
[illegible] templum domini [illegible]
[illegible] pecuniam [illegible]
[illegible] pecuniam [illegible]
[illegible] templum domini [illegible]
[illegible]

Tunc ascendit Azahel rex syrie et pugnabat
[illegible] Geth cepit quod [illegible] faciem suam ut a-
scenderet in Ierusalem. Quam obrem tulit ioias rex
iuda omnia sanctificata quae consecraverunt iosaphat
[illegible] patres eius reges iuda [illegible]
[illegible] templi domini [illegible] regis [illegible] Azahel re-
gis [illegible] Reliqua autem sermonum ioias et
universa quae fecit [illegible] scripta sunt in libro verborum regum
iuda. Surrexerunt autem servi eius et [illegible]
[illegible] percusserunt [illegible] ioias in domo mello [illegible] selaio
[illegible] filius semath et iosabath filius so-
mer [illegible] percusserunt eum [illegible] sepelie-
runt eum cum patribus suis in civitate David. Reg-
navit quoque amasias filius eius pro eo. Anno vicesimo
tertio ioias filii [illegible] regis iuda regnavit ioias filius
ihesu super israel in samaria. Xvii annis et fecit malum
[illegible] peccatum [illegible] filii
[illegible] qui peccare fecit israel [illegible]
[illegible] domini [illegible] tradidit eos in ma-
nu Azahel regis syrie et in manu benadab filii Azahel
[illegible] domini [illegible] domini [illegible]
[illegible] domini [illegible] Vidit enim angus-
tias israel quia attriverat eos rex syrie et tedit domi-
nus israel salvatorem et liberatus est de manu regis syrie
habitaverunt quoque filii israel in tabernaculis suis sicut
heri et nudius tertius. Verumtamen non recesserunt a
peccatis domus [illegible] quae peccare fecit israel in ipsis
ambulaverunt [illegible] lucus permansit [illegible]
[illegible] ioias [illegible] gratia [illegible]
[illegible] Interfecerunt enim eos rex syrie et [illegible]
[illegible] Reliqua autem
sermonum ioias et universa quae fecit et fortitudo
eius [illegible] scripta sunt in libro sermonum dierum

regum israel. Dormivit quoque ioias cum patribus suis
et sepelierunt eum in samaria regnavit quoque ioias filius
eius pro eo. Anno tricesimo [illegible] ioias regis iuda regnavit
[illegible] ioias filius ioias super israel in samaria
[illegible] annis et fecit quod malum est in conspectu domini nec
declinavit ab omnibus peccatis ieroboam filii nabat
qui peccare fecit israel in ipsis ambulavit. Reliqua autem sermonum
ioias et universa quae fecit et fortitudo eius quomodo pu-
gnaverit contra amasiam regem iuda [illegible] scripta sunt in
libro sermonum dierum regum israel. Dormivit ioias cum
patribus suis ieroboam [illegible] super solium eius. Porro
ioias sepultus est in samaria cum regibus israel. Helise-
us autem egrotabat in infirmitate [illegible] mortuus est.
Descendit quoque ad eum rex israel et flebat coram eo dicebat
[illegible] paterni. Currus israel et auriga eius. Ait
illi heliseus. Affer arcum et sagittas. Cumque attulis-
si ad eum arcum et sagittas dixit ad regem israel. Pone manum
tuam super arcum. Cum postulisset ille manum suam super posu-
it heliseus manus suas manibus regis et ait. Aperi fene-
stram orientalem. Cumque aperuisset dixit heliseus. Iacula
sagittam. Et iecit. Ait heliseus. Sagitta salutis domini et
sagitta salutis contra sinam percutiens quoque syriam in afeth do-
nec consumas eam. Et ait. Tolle sagittas. Quicumque tulisset
[illegible] percutiens iaculo terram. Cum percussisset tri-
bus vicibus [illegible] Si
percussisset [illegible] aut sexies [illegible] septies percussisset syri-
am usque ad consummationem. Nunc autem tribus vicibus ne-
percutiens eam.

Mortuus est ergo heliseus et sepelierunt cum latrones
[illegible] Anno [illegible]
[illegible] sepelientes [illegible] inciderunt latrones de
[illegible] Reliqua autem sermonum ioias et universa quae fecit
[illegible] ossa heliseo [illegible] super pecus
[illegible] Azahel rex syrie [illegible]
[illegible] misericordiam [illegible]
[illegible] Ioias [illegible]
[illegible] Ioias filius ioias [illegible]
[illegible] Anno secundo ioias filii ioias
regis israel regnavit [illegible] filius ioias regis iu-
da [illegible] regnare cepisset
[illegible] Anno [illegible] regnavit in [illegible]
[illegible] Virum [illegible] fecit [illegible]
[illegible] Iuxta omnia quae fecit ioias
[illegible] Ioias [illegible]
[illegible] Cum [illegible] regnum percussit ser-
vos suos qui interfecerant regem patrem suum fili-
os autem eorum qui occiderant non occidit iuxta quod scri-
ptum est in libro legis moysi sicut praecepit dominus
dicens. Non morientur patres pro filiis neque filii pro pa-
tribus sed unusquisque pro peccato suo morietur. Percussit ergo
[illegible] Salinarum [illegible] Ioias [illegible]
[illegible] nomen eius [illegible]
[illegible] amasias [illegible] ioias

xiii

moriet
ipse

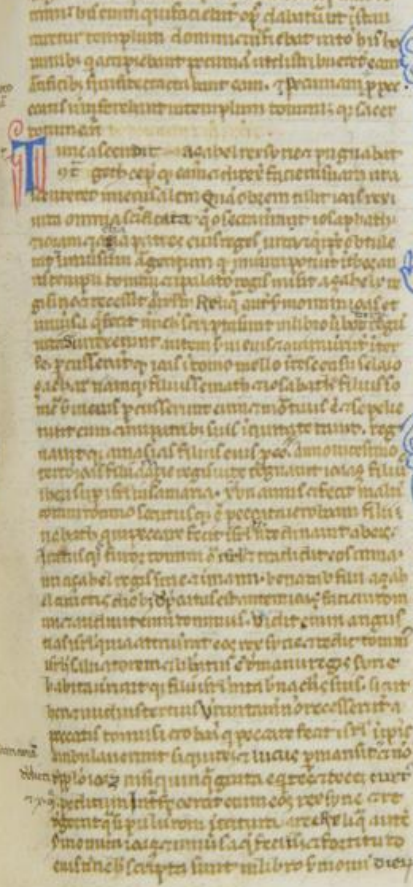

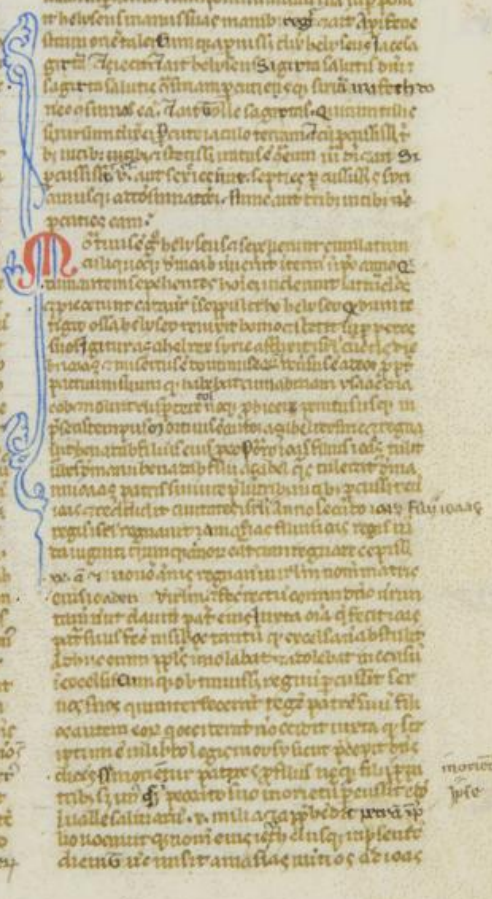

XVII

XXII

XXIII

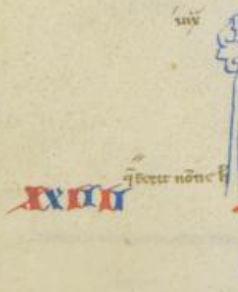

Sedechias cum regnare cepisset .xxi. annorum erat, et undecim annis regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Amithal filia Ieremie de Lobna. Et fecit malum coram Domino iuxta omnia que fecerat Ioachim. Irascebatur enim Dominus contra Ierusalem et contra Iudam donec proiceret eos a facie sua. Recessitque Sedechias a rege Babilonis.

XXV Factum est autem anno nono regni eius, mense decimo, decima die mensis, venit Nabuchodonosor rex Babilonis, ipse et omnis exercitus eius in Ierusalem, et circumdederunt eam, et extruxerunt in circuitu eius munitiones. Et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annum regis Sedechie, nona die mensis. Prevaluitque fames in civitate, nec erat panis populo terre. Et interrupta est civitas, et omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam porte que est inter duplicem murum ad hortum regis. Porro Chaldei obsidebant in circuitu civitatem. Fugit itaque Sedechias per viam que ducit ad campestria solitudinis. Et persecutus est exercitus Chaldeorum regem, comprehenditque eum in planitie Iericho; et omnes bellatores qui erant cum eo dispersi sunt et reliquerunt eum. Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem Babilonis in Reblatha, qui locutus est cum eo iudicium. Filios autem Sedechie occidit coram eo, et oculos eius effodit, vinxitque eum catenis, et adduxit in Babilonem. Mense quinto, septima die mensis, ipse est annus nonusdecimus regis Babilonis, venit Nabuzardan princeps exercitus servus regis Babilonis in Ierusalem, et succendit domum Domini et domum regis, et domos Ierusalem omnemque domum combussit igni. Et muros Ierusalem in circuitu destruxit omnis exercitus Chaldeorum qui erat cum principe militum. Reliquam autem populi partem que remanserat in civitate, et perfugas qui transfugerant ad regem Babilonis, et reliquum vulgus transtulit Nabuzardan princeps militie. Et de pauperibus terre reliquit vinitores et agricolas. Columpnas autem ereas que erant in templo Domini, et bases, et mare ereum quod erat in domo Domini, confregerunt Chaldei, et transtulerunt es omne in Babilonem. Ollas quoque ereas et trullas et tridentes et ciathos et mortariola et omnia vasa erea in quibus ministrabant tulerunt. Necnon et thuribula et phialas; que aurea aurea, et que argentea argentea, tulit princeps militie, id est columpnas duas, mare unum, et bases quas fecerat Salomon in templo Domini; non erat pondus eris omnium vasorum. Decem et octo cubitos altitudinis habebat columpna una, et capitellum ereum super se altitudinis trium cubitorum, et reticulum et malogranata super capitellum columpne, omnia erea; similem et columpna secunda habebat ornatum. Tulit quoque princeps militie Saraiam sacerdotem primum et Sophoniam sacerdotem secundum et tres ianitores, et de civitate eunuchum unum qui erat prefectus super viros bellatores, et quinque viros de his qui steterant coram rege, quos repperit in civitate, et Sopher principem exercitus qui probabat tirones de populo terre, et sexaginta viros e vulgo qui inventi fuerant in civitate. Quos tollens Nabuzardan princeps militie duxit ad regem Babilonis in Reblatha. Percussitque eos rex Babilonis et interfecit in Reblatha in terra Emath. Et translatus est Iuda de terra sua. Populo autem qui relictus erat in terra Iuda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babilonis, prefecit Godoliam filium Aicham filii Saphan. Quod cum audissent omnes duces militum, ipsi et viri qui erant cum eis, videlicet quod constituisset rex Babilonis Godoliam, venerunt ad Godoliam in Masphat, Ismahel filius Nathanie et Iohanan filius Caree et Saraia filius Thanaameth Netophatites et Iezonias filius Machati, ipsi et socii eorum. Iuravitque eis Godolias et sociis eorum dicens: Nolite timere servire Chaldeis; manete in terra et servite regi Babilonis, et bene erit vobis. Factum est autem in mense septimo, venit Ismahel filius Nathanie filii Elisama de semine regio, et decem viri cum eo; percusseruntque Godoliam, qui et mortuus est, sed et Iudeos et Chaldeos qui erant cum eo in Masphat. Consurgensque omnis populus a parvo usque ad magnum et principes militum venerunt in Egiptum, timentes Chaldeos.

Factum est vero in anno tricesimo septimo transmigrationis Ioachin regis Iuda, mense duodecimo, vicesima septima die mensis, sublevavit Evilmerodach rex Babilonis, anno quo regnare ceperat, caput Ioachin regis Iuda de carcere. Et locutus est ei benigne, et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in Babilone. Et mutavit vestes eius quas habuerat in carcere, et comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vite sue. Annonam quoque constituit ei absque intermissione, que et dabatur ei a rege per singulos dies, omnibus diebus vite sue.

EXPLICIT REG. LIBER

Si septuaginta interpretum pura et ut ab eis in grecum versa est editio permaneret, superflue me, mi Chromati, episcoporum sanctissime atque doctissime, impelleres ut hebrea tibi volumina latino sermone transferrem. Quod enim semel aures hominum occupaverat et nascentis ecclesie roboraverat fidem, iustum erat etiam nostro silentio comprobari. Nunc vero cum pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria, et germana illa antiquaque translatio corrupta sit atque violata, nostri arbitrii putas aut e pluribus iudicare quid verum sit, aut novum opus in veteri opere condere, illudentibusque Iudeis cornicum, ut dicitur, oculos configere. Alexandria et Egiptus in .lxx. suis Esichium laudat auctorem, Constantinopolis usque Antiochiam Luciani martiris exemplaria probat, medie inter has provincie palestinos codices legunt, quos ab Origene elaboratos Eusebius et Pamphilus vulgaverunt, totusque orbis hac

in reblatha

omnes ergo filii iuda. v. filii autem phares. esron. et cha
mul. filii quoque gare. gam bri et ethan. et eman chaleam
quoque et dam. simul. v. filii ethan. gabel. et chaam filii. cha
mi achar. qui turbare fecit israel. et peccavit in furto an
nathemathis filii ethan. azarias filii autem esron qui
nati sunt ei iaramahel. et ram et chalubi. porro ram
genuit. aminadab. autem genuit naasson principem
filiorum iuda. naasson principem filiorum iuda de quo
ortus est boz. boz vero genuit. ziphi genuit pogeni
tum heliab. sed et aminadab tertium samaa. quartum
nathanahel quintum raidai sextum asson septimum da
nai quod sorores fuerunt sarvia et abigail. filii
sarvie abisai. ioab. et asael. tres abigail. filii sarvie
ge amasa cuius pater fuit gethel usmahelites. ca
leb vero filius esron accepit uxorem nomina azaba
tem gegenoth. fugerunt quoque filii eius gesar. et so
bal. et arto. et iaqui motua fuisse. azaba accepit uxorem
chalebi. que peperit eum. porro hur. ergo. iiii. iiii. genuit
seleel. postquam ingressus est esron ad filiam machir patris ga
laad. et accepit eam cum esset annorum sexaginta que pepe
rit ei segub genuit iair. possedit. xxiii. civitates inter
ragalaad. et ceperunt gessur. et aram. et opim iair. et chanat
et vicos eius. lx. civitatum. omnes isti filii machir
patris galaad cum autem mortuus esset esron ingres
sus est chaleb ad ephatha. habuit quoque uxorem esron abia
que peperit ei assur patrem thecue. nati sunt autem filii ie
rameel primogeniti esron. ram primogenitus eius. et hanaa
et ram. et asom et achia duxit quoque uxorem alteram ierame
el nomine atharam que fuit matrona sed filii ram primo
geniti. ierameel fuerunt moos et iamin. et ochar. ona
hauit habuit filios semei. et iuda filii autem semei
nadab et abissur nomen vero uxoris abissur abiail que
peperit achiban. et molid filii autem nadab fuerunt
saleth et apphai mortuus est autem saleth absque liberis fi
lius vero apphai. iesu. qui iesu. ge. sesan. porro. sesan
ge. holi. filii autem iuda fratres. semei iether. et ion
tuus est absque liberis porro ionathan. ge phaleth. et
ioa. isti fuerunt filii. ierameel. sesan autem non ha
buit filios sed filias et servum egyptiorum nomine. ieraa
rediit quoque et filia sua uxorem que peperit ei ethei
autem genuit. nathan. et nathan ge nabath
gabat quoque genuit ophal. et ophal. genuit. ob
et. obet. genuit gen. genuit azaria. azaria
genuit helles. helles genuit. hellasa. hellasa
genuit sesamoy. sesamoy. genuit sellum
sellum genuit. ycamia. ycamia genuit elu
sama. filia caleb fratris ierameel. masa primog
enitus eius uxor est pater. et ipse filii maresa patris
ebron. porro filii ebron. ebore. et raphiphu. et recem
et samma. samma autem genuit. ram. patrem gencaa et recem
recem autem genuit. semei. filius semei. maon. et
maon. pater gessur. epha autem ocubina chale
b repperit aram. et musa et gezer. porro aram ge
nuit gezem. filii abtay. rogo. et iothan. et gesu
et phaleth et ephipha. et saapha ocubina caleb ma
acha peperit sabet. thaarana. genuit autem saphar
pater machine. nese patrem. magbina et patrem

gabaa. filia porro chaleb. fuasar. hic erant filii cha
leb filii hur primogeniti. ephratha sobal. pater cana
thiarum. salma. pater bethleem. anb. pater bethgaiter
fuerunt autem filii. sobal. patris cariathiarim qui
debat. dimidium. regetiuil et recognatores cariathi
arim iectheleon. et aphitheon. et samathrei. et massarei
et ecbus egressi sunt. seraphite et stabolite. filius
alma bethleem et nech. ophathi corone. domus iaab
et dimidium regetiuis sarrar reg cognatores qui scri
bunt habitantium. in abes cantes atque rescau
tes et nitabnaclis commorantes. hi sunt cinei que
nerunt de calore patris domus rauel.

Dauid vero hos habuit filios qui ei nati sunt. in ebron
primogenitum amon exachinee iesrahelitere
secundum damel de begail. cammelitere. tertium
absalon filium maacha filie tholomei regis iessuri
quartum adoniam filium aggith quintum aggith
exabithal sextum sechiam de egla uxore sua. vi. ergo
nati sunt ei in ebron. in regnavit. vi. annis. et vii. mensibus
rex. autem et tribus annis regnavit in irlm. porro in irlm na
ti sunt ei filii samaa et sobal. et nathan et salomon. iiii.
de bethsabee filia amiel. gemar quoque et elisama et
elifaleti et noge et nafeg. et iaphie. et nichelisama et
eliada et elia. et ephaleth nouemomnes. filii tamar ab
absi filii cuiusdam absi filius ocubinarum habuerunt
sororem thamar filius autem salomonis robaam
cuius cibie filius ge asatebor quoque natus est. iosa
phath patrem ieram. quinetiam gen. ochoziam ex
quo ortus est ioa. et huius amasias filius genuit a
zariam porro azarie filius iothan. peccavit achas
patrem ecechie de quo natus est manasse. sed et manas
ses genuit amon patrem iosie fuerunt primogenitus
iohannam. secundum ioachim tertius sedechias quartus
sellum. ioachim. natus est iechoias et sedechias fi
lii iechonie fuerunt asir salachiel melchiam pha
dai semaser. et iecceniam sana. et nambia de phatia
ia ortus sunt zorobabel. et semei. et zorobabel. ge. mo
solam ananiam et salomit. sororem eorum asabam
qui et ochob. et banachia et asachiam iosaber. v. fi
lius autem ananie phaltias pater iesce cuius fi
lius phasaia. huius quoque filius anna de quo natus
est obdia cuius filius fuit sechenia filius secheni
et semeia cuius filii athus et regal et bana. et naa
ria sephat et messa. si numero filii naame. semeia
eliocenai. et ecechias et oriam. iiii. filii eliocenai
ormaa et eliab. et sub. et phelcia. et accub. et iohanna
et talaia. et ana. iii. vii.

Filii iuda phares et esron et carmi et ur et sobal
reaia vero filius sobal. ie. iecht. de quo nati
sunt achimay. et let. hec cognatores sarathi ista
quoque stirps otham ietzabel iesema. et ietebos
nomen quoque sororis eorum. hisabel fiu. phimel a
tem pater. getor ieger pater osa isti sunt filii hur
primogeniti ephrata patris. bethleem assur vero pa
ra thecue erant due uxores alaa et naara. pe
perit autem ei naara coram. et epher. et thema et a
stari isti sunt filii naara porro filii naara po

VII

VIII

[illegible] filii quoque [illegible] tribus manas
se posse [illegible] a finibus [illegible] usque [illegible]
mon et [illegible] montem hermon iugens [illegible]
[illegible] fuerunt principes domus cognationis
eorum ephet et iesi et heliethel. [illegible]
[illegible] et iediel. [illegible] fortissimi et potentes
et nominati duces in familiis. reliquerunt autem domi
num et duces in familiis suis reliquerunt autem dominum
patrum suorum et fornicati sunt post deos populorum terre
quos abstulit dominus coram eis. et suscitavit dominus
[illegible] sibi suscitavit spiritum. fili. regis assiriorum
et spiritum thegelath. phalasar regis assiriorum et trans
tulit ruben et gad et dimidium tribus manasse
et adduxit eos in ale et abor et ara et fluvium gozan
usque ad diem hanc.

VI Filii levi gerson. caath. arari ysaar ebron iezi el
filii amram aaron moyses et maria filii a
thimatab et abiu eleazar et ythamar eleazar ge
nuit finees et finees genuit abisue abisue vero
genuit bocci et bocci genuit ozi. ozi ge. sarai
et zaraias genuit meraioth. porro meraioth
genuit amariam et amarias genuit achitob.
achitob genuit sadoch. et sadoch genuit ac
chimaas achimaas genuit azariam. azariam ac
genuit ioanam. ioanam genuit azariam. ipse
est qui sacerdotio functus est in domo quam in domo
quam edificavit salomon in ierusalem genuit autem
azariam. et amarias genuit achitob genuit
achitob. sadoch genuit. azariam. azarias autem
genuit saraiam. saraias genuit iosedec. porro
iosedech egressus est quando transtulit dominus iudam
et iherusalem per manus nabuchodonosor. filii ergo levi
gerson caath et merari. et hec nomina filiorum ger
son. lobeni et semei filii caath. amram et ysaar et ebron
et oziel filii merari. mooli et musi. hec autem cog
nationes levi secundum familias eorum gerson. lobeni fi
lius eius. zaat filius eius. zamma filius eius. ioa
filius eius. addo filius eius. zara filius eius. iethra
i filius eius. filii caath. amram. abiu. filius eius. ch
ore filius eius. abiasap filius eius. elchana fi
lius eius. abiasap filius eius. asir filius eius. tha
ath filius eius. uriel filius eius. ozias filius
eius. saul filius eius. filii. helchana. amasai
et achimath. et helchana filii helchana. sop
hay. filius eius. naat filius eius. heliab filius
eius. hereham filius eius. helchana filius
eius. filii samuel primogenitus. vasseni et a
bia. filii autem merari. mooli. lobeni. filii
eius semei filius eius. oza filius eius. sama
filius eius. aggia filius eius. asaia filius eius
isti sunt quos constituit David super cantores do
mus domini. ex quo collatae arca et ministra
bant coram tabernaculo testimonii. canentes
donec edificaret salomon domum domini in
ierusalem. stabant autem iuxta ordinem suum in
ministerio. hii sunt qui assistebant cum filiis
suis de filiis cabath. heman cantor filius io

hel filii samuel filii helcana. filii ieroam. filii he
lihel. filii thoi. filii. thuph. filii helchana. filii em
ath. filii maasai. filii elchana. filii iohel. filii. aza
rie. filii sophonie. filii. thaath filii. aser. filii aiasa
ph. filii ebore. filii aiasar. filii. caath. filii levi fi
lii israel. et fratres eius. asath. quisquis autem. ad dextris eius
asaph. filii eius. barrachie. filii samaa. filii
michael. filii basie. filii melchie. filii athanay
filii. zara. filii araia. filii iethan. filii. zama. filii
semei. filii. beth. filii gerson. filii levi. filii autem
merari fratres eorum ad sinistram ecce ham filii chusi
filii. abdi. filii. molac. filii. absaye. filii amasie
filii bonni. filii somer. filii mooli. filii musi. filii
merari. filii levi. fratres quoque eorum. levite quorum tamen
sunt in cunctis ministerium tabernaculi domus do
mini. aaron vero et filii eius. adolebant incensum super
altare. et holocausti. et super altare thimiamatis et
in cuncto opere sancti sanctorum. et ut precarentur pro israel. iuxta omnia
que precepit moyses. servus dei. hii sunt autem filii. aa
ron eleazar filius eius. finees filius eius. abisue
filius eius. bocci filius eius. ozi filius eius. za
raia filius eius. meraioth filius eius. amaria
filius eius. achitob filius eius. sadoch filius eius
achimaas filius eius. et hec habitacula eorum per mo
dum atque confinia filiorum. s. aaron. nix cognationes caat
thitarum. ipsis enim sorte contigerunt dederunt
ebron igitur eis ebron in terra iuda et suburbana
eius per circuitum eius. agros autem civitatis et vil
las chaleb. filio iephone. porro filiis aaron dede
runt civitates ad fugiendum ebron et lobna et sub
urbana eius licet et quoque et ethiototh cum suburbanis
suis et lo et tribus cum suburbanis suis asan
quoque et bethsameth et suburbana eorum de tribu ante
bemanum. gabaa et suburbanas suis omnes civi
tates. xiii. per cognationes suas. filiis autem caath
residuis de cognatione sua dederunt. ex dimidia tri
bu manasse in possessionem ubes. x. porro filiis ger
son per cognationes suas de tribu ysachar et de
tribu aser et de tribu neptali. de tribu manasse
in basan ubes. xiii. filiis autem merari per cogna
tiones suas de tribu ruben et de tribu gad et de tribu
gad. dederunt per sortem civitatis. xii. dederunt
quoque filii israel levitis civitates et suburbana eorum
dederunt quoque filii israel levitis civitates et subur
bana eorum dederunt per sortem ex tribu filiorum iu
da. ex tribu filiorum israel. beniamin et ex tribu filiorum
ur bes hasquas nominavit. nominibus suis et
ex his que erant ex cognatione filiorum caath fuerunt
que civitates in terminis eorum de tribu ephraim de
derunt ergo eis ubes ad fugiendum sychem cum
suburbanis suis in monte ephraim. hic manas
quoque cum suburbanis suis et bethoron similiter
nec non de tribu iuda. elchethe et iethon et ab
haialon et elon cum suburbanis suis et gethremon
meum dominum. porro ex dimidia tribu ma
nasse aver et suburbana eius. balec et suburbana
illius. hi sunt licet qui de cognatione fi

VII

VIII

...nam, et Amo, et Ahialam, et Anathoth, et Gephia, et Phanuhel filii Sesac. Samsari et Sohoria et Otholia, Iersia et Helia et Zechri filii Ieroham. Hi patriarchae et cognationum principes qui habitaverunt in Hierusalem. In Gabaon autem habitaverunt Abigabaon, et nomen uxoris eius Maacha; filiusque eius primogenitus Abdon, et Sur et Cis et Baal et Nadab, Gedor quoque et Haio et Zacher et Macelloth. Et Macelloth genuit Samaa; habitaveruntque ex adverso fratrum suorum in Hierusalem cum fratribus suis. Ner autem genuit Cis, et Cis genuit Saul, porro Saul genuit Ionathan et Melchisua et Abinadab et Esbaal. Filius autem Ionathan Meribbaal, et Meribbaal genuit Micha. Filii Micha: Phithon et Melech et Tharaa et Ahaz. Et Ahaz genuit Ioiada, et Ioiada genuit Almath et Azmoth et Zamri; porro Zamri genuit Mosa, et Mosa genuit Banaa, cuius filius fuit Rapha, de quo ortus est Elasa, qui genuit Asel. Porro Asel sex filii fuerunt his nominibus: Ezricam, Bocru, Ismahel, Saria, Obdia, Anan; omnes hi filii Asel. Filii autem Esec fratris eius: Ulam primogenitus et Iehus secundus et Eliphalet tertius. Fueruntque filii Ulam viri robustissimi et magno robore tendentes arcum, et multos habentes filios ac nepotes usque ad centum quinquaginta. Omnes hi filii Beniamin.

IX Universus ergo Israhel dinumeratus est, et summa eorum scripta est in libro regum Israhel et Iuda; translatique sunt in Babylonem propter delictum suum. Qui autem habitaverunt primum in possessionibus et in urbibus suis, Israhel et sacerdotes et Levitae et Nathinnei. Commorati sunt in Hierusalem de filiis Iuda et de filiis Beniamin, de filiis quoque Ephraim et Manasse. Othei filius Amiud filii Amri filii Omrai filii Bonni de filiis Phares filii Iuda. Et de Siloni Asaia primogenitus et filii eius. De filiis autem Zara Iehuel et fratres eorum sescenti nonaginta. Porro de filiis Beniamin Salo filius Mosollam filii Oduia filii Asana, et Iobanias filius Ieroam, et Hela filius Ozi filii Mochori, et Mosollam filius Saphatiae filii Rahuhel filii Iebaniae, et fratres eorum per familias suas nongenti quinquaginta sex. Omnes hi principes cognationum per domos patrum suorum. De sacerdotibus autem Ioiada, Ioiarib et Iachin, et Azarias filius Helciae filii Mosollam filii Sadoc filii Maraioth filii Ahitob pontifex domus Dei. Porro Adaias filius Hieroam filii Phassur filii Melchiae, et Masaia filius Adihel filii Iezra filii Mosollam filii Mosollamoth filii Emmer, fratres quoque eorum principes per familias suas mille septingenti sexaginta, fortissimi robore ad faciendum opus ministerii in domo Dei. De Levitis autem Semeia filius Assub filii Ezricam filii Asebia de filiis Merari. Bacbacar quoque carpentarius et Galal et Mathania filius Michae filii Zechri filii Asaph, et Obdia filius Semeiae filii Galal filii Idithun, et Barachia filius Asa filii Helcana, qui habitavit in atriis Netophati. Ianitores autem Sellum et Accub et Telmon et Ahiman, et frater eorum Sellum princeps; usque ad illud tempus in porta regis ad orientem observabant per vices suas de filiis Levi. Sellum vero filius Core filii Abiasaph filii Core cum fratribus suis et domo patris sui, hii sunt Coritae super opera ministerii, custodes vestibulorum tabernaculi, et familiae eorum per vices castrorum Domini custodientes introitum. Finees autem filius Eleazar erat dux eorum coram Domino. Porro Zaccharias filius Mosollamia ianitor portae tabernaculi testimonii. Omnes hii electi in ostiarios per portas ducenti duodecim et descripti in villis propriis, quos constituerunt David et Samuhel videns in fide sua, tam ipsos quam filios eorum in ostiis domus Domini et in tabernaculo vicibus suis. Per quattuor ventos erant ostiarii, id est ad orientem et ad occidentem, ad aquilonem et ad austrum. Fratres autem eorum in villulis morabantur et veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus. His quattuor Levitis creditus erat omnis numerus ianitorum, et erant super exedras et thesauros domus Domini. Per gyrum quoque templi Domini morabantur in custodiis suis, ut cum tempus fuisset ipsi mane aperirent fores. De horum genere erant et super vasa ministerii; ad numerum enim et inferebantur vasa et efferebantur. De ipsis et qui credita habebant utensilia sanctuarii praeerant similae et vino et oleo et turi et aromatibus. Filii autem sacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant. Et Matthathias Levites primogenitus Sellum Coritae praefectus erat eorum quae in sartagine frigebantur. Porro de filiis Caath fratribus eorum super panes erant propositionis, ut semper novos per singula sabbata praepararent. Hii sunt principes cantorum per familias Levitarum, qui in exedris morabantur, ita ut die ac nocte iugiter suo ministerio deservirent. Capita Levitarum per familias suas principes manserunt in Hierusalem. In Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon Iehiel, et nomen uxoris eius Maacha. Filius primogenitus eius Abdon et Sur et Cis et Baal et Ner et Nadab, Gedor quoque et Haio et Zaccharias et Macelloth. Porro Macelloth genuit Samaan; isti aedificaverunt e regione fratrum suorum in Hierusalem cum fratribus suis. Ner autem genuit Cis, et Cis genuit Saul, et Saul genuit Ionathan et Melchisua et Abinadab et Esbaal. Filius autem Ionathan Meribbaal, et Meribbaal genuit Micha. Porro filii Micha: Phithon et Melech et Thara et Ahaz. Et Ahaz genuit Iara, et Iara genuit Alameth et Azmoth et Zamri; Zamri autem genuit Mosa. Mosa vero genuit Banaa, cuius filius Raphaia genuit Elasa, de quo ortus est Asel. Porro Asel sex filii fuerunt his nominibus: Ezricam, Bocru, Ismahel, Saria, Obdia, Anan; hii filii Asel.

X Philisthiim autem pugnabant contra Israhel, fugeruntque viri Israhel Palestinos et ceciderunt vulnerati in monte Gelboe. Cumque appropinquassent Philisthei persequentes Saul et filios eius, percusserunt Ionathan et Abinadab et Melchisua filios Saul. Et adgravatum est proelium contra Saul, inveneruntque eum sagittarii et vul...

mathanites. et ozias. astarothites. semma et
achiel. filii othamaroritae. gediel. filii samaa
et othias fratres eius. thosaites elihel. naamites
eleazar. et iosua. filii helie. et iechiae. mea
bites. heliel. et obeth. et sasihel. et obeth. et si
sahel de masobia

XII Hii quoque venerunt ad dauid in siceleth cum
adhuc eeti et fugeret saul. filium eis qui
erant fortissimi. et egregii pugnatores tenen
tes arcum. et tragi manu. fundis saxa iaci
entes et dirigentes sagitta. de tribus saul ex be
ianim. princeps abiezer et ioas filius samaa
gaatites. et asihel. et phales filii azmoth. et
barachia. et ieu. anathotites thamathites qui
gabonites fortissimus inter triginta. et super
xxx. ieremias eosebiel. et iaimia. et zebat. gare
tothites et lusaiu et ieremuth. et baalia. et sama
ria. et saphathia. anathites. helebana. et ie
sia. et azrahel. et ioezer. et iesbaam de caran. ice
laquiq. et zabadia. filii ieram. de gedor si
de gadeli transfugerunt ad dauid cum la
teret in deserto. viri robustissimi. pugnato
res optimi cum lateret dipeum. et hastam
facies eorum quasi facies leonis et veloces qui
capreae in montibus. ezer princeps abdias se
cundus eliab tertius masma quartus ieremi
as quintus ethi. vi. helibel. septimus ieam
nam. octauus elzebab. nonus ieremias. x.
hachimay. undecimus hirdefilius gad pri
ceps exercitus. nonissimus eorum militibus
pereunt. et maximi simile isti sunt qui transie
runt iordanem in se primo quinto mense consu
euit super ripas suas et omnes fugauerunt qui
morabantur in allibi ad orientale plagam
et occidentalem venerunt autem de beniamin et de
iuda ad presidium in quo morabatur dauid egre
sus qui est dauid obviam eius. et ait si pacifici ve
nistis ad me ut auxilia rerum michi iungatur
ubi sit ad me in sidiatum nostrum et ad sa
nis meis cum ego iniquitatibus non habeam in
ad deum patrum nostrorum et videlicet spes non inbu
it abisay principem inter triginta. et ait
tu sumus o dauid et fecum filii abysay. pax
pax tibi. et pax adiutoribus tuis tecum adiu
vat deus suscepit ergo eos dauid. et constituit eos pri
ncipes. tunc ergo dominus manasse transfugerunt
ad dauid. quando venerat ad philistinum
ad versum saul. ut pugnaret. et non dimicauit
cum eis quia in consilio remiserunt eum
principes philistinorum dicentes periculo
pitis nostri reuertetur ad dominum suum saul quando ergo re
uersus est in siceleg. transfugerunt ad eum
de manasse ethmas et iozebath et iebdiel. et
michahel. et iozabat et helm. et salathi prin
cipes militum manasse. hii perbuerunt
auxilium dauid adversus latrunculos. et
enim erant viri fortissimi et facti sunt pri

cipes in exercitu. et per singulos dies veniebant ad dauid
ad auxiliandum ei usque dum fieret grandis mi
nus quasi exercitus qui venerunt ad dauid ut
esset in ebron ut transferret in ebron ut transferret re
gnum saul. ad eum iuxta verbum domini filii
iuda portantes dipeum. et hastam. sex milia
octoginta expediti ad prelium de filiis simeon viro
rum fortissimorum ad pugnandum. vii. milia
centum de filiis leui quattuor milia septingen
ti sadoc etiam puer egregius in dolis. et domus pa
tris eius principes. et viginti duo. et de filiis aut
beniamin fratribus saul tria milia. magna enim
pars eorum adhuc sequebatur domum saul. po
ro de filiis ephraim. viginti milia octingenti
fortissimi robore viri nominati in cognatio
nibus scilicet et ex dimidia parte tribus manasse
decem et octo milia singuli per nomina sua venerunt
ut constituerent regem dauid de filiis quoque ysac
char. viri eruditi qui norant singula tempora
ad sciendum quid facere debent. israel princeps
ducenti omnis autem reliqui tribus eorum consilium
sequebatur poro de zabulo qui egrediebantur
ad prelium. et habuit iacie instructis animis
bellicis quinquaginta milia venerunt in auxi
lium. non in corde duplici. et de neptalim principes
mille. et cum eis instructi dipeo. et hasti. xxx. et
viii. milia. de dan etiam preparati ad prelium. xx
viii. milia. sexcenti. et de aser egredientes ad
pugnandum iacie. prouocantes. xl. milia. tri
ioranem autem de filiis ruben et gad et dimi
dia parte tribus manasse instructi armis bellicis
c. xx. viginti milia. omnes isti viri bellatores expe
diti ad pugnandum corde perfecto venerunt in ebron
ut constituerent regem dauid. super uniuersum
israel fuerunt quoque ibi ad dauid tribus iebus omnes
et bibentes sequebantur enim eis fratres eorum et qui
xta eos erant. usque ad iezachar et zabulo et ne
ptalim afferebant panes iasinis et camelis et mu
lis et bobus ad uscendum farinam palathas ymam
passam uinum et oleum. boues et arietes ad eos
copiam. gaudium quippe erat in israel.

XIII Dixit autem osilium cum tribunis et cen
turionibus et uniuersis principibus. et ait ad omnem
cetum israel si placet uobis ad dominum deum nostrum egre
ditur sermo quem loquor mittamus ad fratres no
stros reliquos uniuersas regiones israel ad sacer
dotes et leuitas qui habitant in suburbanis
urbium ut congregentur ad nos et reducantur
ad eam dei nostri ad nos nemini requisiuimus eam
in diebus saul. et respondit uniuersa multitu
do ut ita fierent. placuerunt enim sermo omni po
pulo congregauit ergo dauid cunctum populum israel
a sioregi ptii usque dum ingrediaris emat ut
adduceret arcam dominum dei sedentis super che
rubin ubi inuocatum est nomen eius in prosperi
tatem quia ad eum domini frater plaustrum. poro
dauid et uniuersus israel lucebat coram deo et omni

XIIII

XV

XVII

XXV

XXVI

XXIIII

erum eruquis fuit eorum cum commonasu
unus cum eis cum ageret eorum cognatio
nes secundum libros patrum suorum filii
israhel decem milia ducenti quinquaginta
Porro filii aaron hi sunt nadab et abiu
hazar et ithamar mortuique est nadab et abiu
absque liberis et perfecte sacerdotio
functi sunt eleazar et ithamar eleazar
autem genuit finees qui et ipse
accepit uxorem de filiabus putiel
et peperit ei abisue
hi sunt principes familiarum levi
familiae et filii eorum qui ascripti
sunt nominibus singulis per capita
et ministrabant in templo a vicesimo
anno et supra
sicut praecepit dominus moysi
filii merari mooli et lobni
et semei et filii eorum
mooli eleazar qui mortuus est
non habuit filios sed tantum filias
quas duxerunt uxores filii cis
filii cis
mooli lobni et semei et filii eorum
quinque
filii ozihel amram et isaar et hebron
et oziel
filii amram aaron et moyses
et separatus est aaron ut sanctificaret
sanctificata sanctificatorum ipse et filii
eius usque in sempiternum
ut adolerent thymiama coram domino
et ministrarent ei et benedicerent
nomini eius in perpetuum
porro moysi filii nominati sunt de tribu
levi
filii gersam eliezer et iesbi
filii eliezer fuerunt
roboam et isaias et hananias et maloth
et dabri
hi sunt principes familiarum
levitarum per domos suas
filii isaar salomith et filii eius
filii hebron hieriau et amarias et iahaziel
et iecmaam
filii oziel micha et iesia et hanoch et zambri
filii micha fuerunt
samir
frater michae iesia
filius iesiae zacharias
filii hebron fuerunt
hieriau
filii amram aaron et moysi et separatus est
aaron ut sanctificaret
sanctificata sanctificatorum ipse et filii
eius usque in sempiternum
ut adolerent thymiama coram domino
et ministrarent ei et benedicerent
nomini eius in perpetuum
porro moysi filii nominati sunt de tribu
levi
filii gersam eliezer et iesbi
filii eliezer fuerunt
roboam et isaias et hananias et maloth
et dabri
hi sunt principes familiarum
levitarum per domos suas
filii isaar salomith et filii eius
filii hebron hieriau et amarias et iahaziel
et iecmaam
filii oziel micha et iesia et hanoch et zambri
filii micha fuerunt
samir
frater michae iesia
filius iesiae zacharias
filii hebron fuerunt
hieriau

XXV

amarias secundus iahaziel tertius iecmaam
quartus filii oziel micha et iesia filius michae
zacharias filius iesiae de filiis merari mooli
et lobni et filius eius semei filius eius
filii mooli lobni et semei et filii eorum
mooli eleazar qui mortuus est
non habuit filios sed tantum filias
quas duxerunt uxores filii cis
filii cis
mooli lobni et semei et filii eorum
quinque
filii ozihel amram et isaar et hebron
et oziel
filii amram aaron et moyses
et separatus est aaron ut sanctificaret
sanctificata sanctificatorum ipse et filii
eius usque in sempiternum
ut adolerent thymiama coram domino
et ministrarent ei et benedicerent
nomini eius in perpetuum
porro moysi filii nominati sunt de tribu
levi
filii gersam eliezer et iesbi
filii eliezer fuerunt
roboam et isaias et hananias et maloth
et dabri
hi sunt principes familiarum
levitarum per domos suas
filii isaar salomith et filii eius
filii hebron hieriau et amarias et iahaziel
et iecmaam
filii oziel micha et iesia et hanoch et zambri
filii micha fuerunt
samir
frater michae iesia
filius iesiae zacharias
filii hebron fuerunt
hieriau

XXVI

amarias secundus iahaziel tertius iecmaam
quartus filii oziel micha et iesia filius michae
zacharias filius iesiae de filiis merari mooli
et lobni et filius eius semei filius eius

ei⁹ unu⁹ pudentissi⁹ senio⁹ obuiu⁹ plaga septē
mional⁹. obededom uō filius ei⁹. ad⁹ suos in qua
ꝑte dom⁹ erat⁹ sem⁹ oculi. Sephim ⁊ ola ad
occidentē. iux⁹ portam que ducit ad uiā ascen
sionis custodia ꝑ custodiā. adiacentē quoq; le
uite. vi. ⁊ ad aquilonē. iuxꝫ. p diem atq; nudie
tertiū mḋiē iuxꝫ. ⁊ ū essent oculi unꝰ ⁊ unꝰ.
nec ulli⁹ ꝑ⁹ ramos ad occidentē. iuxꝫ. mira bi
nq; p cellulas. hec sunt diones ramo⁹ filio⁹
obed⁹ edom. ⁊ ꝑsus ei⁹. Fuerunt enī sup thesauros
dom⁹ dñi. ac uasa sc̄a. filij ledam. filij gersonni.
De ledam ꝓncipes familiaꝝ ledan. ⁊ gersonn.
iehiel. filij iehiel. iathan. ⁊ abiel frēs ei⁹ super
thesauros dom⁹ dñi. Amramites ⁊ isaarites.
hebronites. ⁊ oziel⁹. Subahel. aut filij ger
som filij moysi ꝑpositi thesauris. frēs quoq; eius
ezer. cuius filij. rabia. ⁊ hui filij ysaias. ⁊ hui
filius ioram. huic filius zechri. ⁊ huic filij
selomith. ꝑpositi selomith sup thesauros sc̄oꝝ
sc̄oꝝ. quos dāvid rex ⁊ ꝓncipes familiaꝝ. ⁊ tribu
ni. ⁊ centuriones. ⁊ duces exercitus. De bel⁹
manubiis ꝓuisos que dedicarent ad mini
strationē ⁊ suppellectilē templi dñi. h. aut quic
quid sanctificauit samuel uidens. ⁊ samuel filij ei⁹.
⁊ abner filij ner. ⁊ ioab filij saruie. oēs qui sanctifi
cauerant quic ꝓmanū selomith ⁊ frm ei⁹. ⁊ fi
lios saruie uō ꝑterit cotidiana. ⁊ filios ei⁹ ad opus fo
risseruij sup isr̄l. ad docendū. ⁊ ad iudicandū oēs
Porro de ebronitis. ⁊ labias. frēs ei⁹ uiri fortissi
mi. mḋc. perierunt isr̄li transmigrante ad orien
tē meuneis opib⁹ dñi. ⁊ mandatis regis.
hebronitaꝝ hec ꝓncipes fuere hierea sedm fa
milias ⁊ cognationes eoꝝ. Cui adiunctū anno
regni dāvid. ꝛcensiti sunt. ⁊ inuenti uiri fortis
simi in ꝛa⁹ galaad frēs quoq; ei robustissimi
erant. ii. dcc. ꝓncipes familiaꝝ. ꝓpositi
a eis dāvid rex in rubenis. ⁊ gaddaitis. ⁊ dimidi
e tribu⁹ manasse in omnibus diuinis ⁊ regijs.
filij aut isr̄l sedm suas ꝓncipes familiaꝝ. tribuum. ⁊ centuriones ⁊ ꝓfecti. qui mini
strabant regi in⁹ turmas suas ingredientes
⁊ egredientes p singulos mēses mensis. vnius.
singule ꝑtes. xxiiim⁹ in turma. mḋcc. vnius
ducis ꝑtis. In prima turma mḋcc⁹ ducis
erant ꝑtis filij zabdiel. ⁊ subdes. vnius.
De filijs phares ꝓncipes archon⁹. ꝓ omnib⁹ i
exercitu mḋc⁹ princ⁹. Sedi mḋc⁹ secūd⁹ turmā du
dabonites. ⁊ post se altim noie macelloth qui
regebat ꝑ exercitus. vnius. multū. Dux q;
tertie turme mḋc⁹. erat banaias filius
ioiade sacdos. ⁊ dux ꝑ sua. vnius. ꝑ
quē amazias fortissim⁹ uir. vxx. ⁊ sup. vxx.
perit aut turme ꝑ⁹ amizabad filius ei⁹. Quin
ti mḋc⁹. vij. azabel frēs ioab. ⁊ zabdias filius
ei⁹ ꝑ eum. ⁊ in turma ei⁹. vnius. erat mḋc⁹
vij. hanā filij accer principes. ⁊ in turma ei⁹
vnius. vij. mḋc⁹. vij. eliez phalonites de fi
lijs ephraim. ⁊ in turma ei⁹. vnius. vij.
mḋc⁹. viii. sobochai asothites de stirpe zara
⁊ in turma ei⁹. vnius. ix. mḋc⁹. x. abiezer. ana
thothites de stirpe gemini. ⁊ in turma ei⁹ v
vnius. xi. mḋc⁹. xii. maria. ⁊ ꝑ⁹ netophathites
de stirpe zare. ⁊ in turma ei⁹. vnius. xii. mḋc⁹. xiii.
banaias phanathothites. de stirpe gothomel. ⁊
in turma ei⁹. vnius. Porro tribus ꝑ⁹ isr̄l
rubenus duc⁹ eliezer filius zechri. Symeo
nites duc⁹ saphathias filius maachā leuitas.
asabias filij camuhel. aaron⁹ sadoch. ⁊ ju
helab frēs dd. ⁊ sachar ambri filij machabel.
Zabulonites. ismaias filius abdias. Nepta
lim⁹ ieremuth filij oziel. filij ephraim. oseē
filius ozam. Manasse ⁊ ephraim manasse. iohel fi
lius phadaie. ⁊ dimidie tribu⁹ manasse in galaa
ad iadon filij zacharie. Beniamin ⁊ iasihel fi
lij abner. Cui⁹ ezrihel filius ihesmam. hij ꝑ
cipes filio⁹ isr̄l. Noluit aut dd numare eos. a xx.
annis nisi⁹. quia dixerat dñs ut multiplica
ret eos q⁹ stellas celi. ioab filius saruie ce
pit numare ⁊ nō explerit. ꝙ sup h⁹ ira ortus ꝑ
isr̄l. nec eo⁹ nūs ecclesiastes regis dd. scriptus est relatus inscriptus regis dd. Scriptores aut
aut fuer⁹ azmoth filius abihel. Ysaa thesauris
qui erant in agris ⁊ in ciuitatib⁹ ꝑ⁹ dabat
ionathan filius eius. Opi ⁊ ruschey ⁊ agricol⁹
qui colebant agros. ꝑerat ezri filius chelub.
Vinearu⁹ ꝙ cultoribus semeias. ramathites. cel
lariusq; ⁊ abdias. ephrathites. Nā sup olivetis
⁊ pharetra. ꝙ erant in campestribus iasan⁹ ga
dites. Sup apothecas olei ioas. Porro armēta
q pascebantur in saron saronites. Sup ouel⁹ q;
in agro agarei. Os hij ꝓncipes fuere regis dd.
Jonathan patruꝰ dd ossiliarius uir prudens
⁊ scriba. ipe ⁊ iahiel filius accamonī. hij erant
cum filijs regis. Achitophel ⁊ osiliarī regis.
chusai archites amici regis. Post achitophel
fuit ioiada filij banaie. ⁊ abiathar ꝓncipes sui
que erant regis erant ioab.

Conuocauit igitur dd oēs ꝓncipes isr̄l. duc⁹
tribuū. ꝓpositos turmaꝝ qui ministrabāt
regi. tribunos quoq; ⁊ centuriones. ⁊ q̄ erāt su
per. possessiones regis. filios q; suos cū eunuchis
potentes. robustissimos quosq; meritis re
linqs. Cumq; stetisset rex ⁊ steteruntq; ad. ꝙ
dixit me frēs mi ⁊ ꝑ⁹ mus. Cogitaui ut edifi
carē domū ꝙ requiesceret area fœderis dñi.
⁊ scabellū pedū dei nr̄i. ⁊ ad edificandū ꝛa ꝑate.
Os aut dixit mi. Non edificabis domū nōi meo. eo
q; sis uir bellator. ⁊ sanguine fudisti. Sz elegit
me d⁹ de omni isr̄l me d⁹ in domo ꝑis mei. ⁊ d⁹
filijs ꝑis mei. placuit ei ut me eligēt regē
super israhel ꝑ⁹ sempiternū. Elegit enī de filijs meis
multis deum in dnm. Elegit salomonē filiū meū

ut sederet in regno et in throno domini super israel. Dixitque
mihi. Salomon filius tuus edificabit domum meam et atria
mea. Ipsum enim elegi mihi in filium. et ego ero ei in patrem. Et fir
mabo regnum eius usque in eternum. si perseveraverit facere precep
ta mea. et iudicia sicut et hodie. Nunc igitur coram
universo cetu audiente deo nostro custodite et
perquirite cuncta mandata domini dei nostri ut possidea
tis terram bonam. et relinquatis eam filiis vestris post vos
usque in sempiternum. Tu autem salomon fili mi scito deum patris
tui. et servi ei corde perfecto. et animo voluntario. Omnia enim
corda scrutatur dominus. et universas mentium cogitationes in
telligit. Si quesieris eum invenies. Si autem dereliqueris
illum proiciet te in eternum. Nunc ergo quia elegit
te dominus ut edificares domum sanctuarii. confortare et per
fice. Dedit autem david salomoni filio suo descriptionem porticus et
templi et cellariorum et cenaculi et cubiculorum in penetrali
bus et domus propitiationis. nec non et omnium que cogitaverat atriorum
et exedrarum per circuitum in thesauros domus domini et in thesau
ros sanctorum. Divisionumque sacerdotalium et leviticarum
in omnia opera domus domini et in universa vasa ministerii templi
domini. Aurum in pondere per singula vasa ministerii. Ar
genti quoque pondus pro vasorum et operis diversitate. Sed
et ad candelabra aurea et ad lucernas eorum. aurum
pro mensura uniuscuiusque candelabri et lucernarum. Similiter
et in candelabris argenteis et in lucernis eorum
pro diversitate mensure pondus argenti tradidit. Aurum
quoque dedit in mensas propositionis. pro diversitate mensarum.
Similiter et argentum in alias mensas argenteas. Ad
fuscinulas quoque et phialas et turibula ex auro
purissimo. et leunculos aureos pro qualitate men
sure pondus distribuit in leunculum et leunculum.
Similiter et in leones argenteos diversum argenti pon
dus separavit. Altari autem in quo adoletur incensum
aurum purissimum dedit. ut ex ipso fieret similitudo quadrige
cherubim extendentium alas et velantium archam
federis domini. Omnia inquit venerunt scripta manu
domini ad me. ut intelligerem universa opera exem
plaris. Dixit quoque david salomoni filio suo. Viriliter a
ge et confortare et fac. ne timeas et ne paveas. Dominus
enim deus meus tecum erit. et non dimittet te nec de
relinquet donec perficias omne opus ministerii domus domini. Ecce
divisiones sacerdotum et levitarum in omne ministerium domus
domini assistunt tibi et parati sunt. et noverunt tam princi
pes quam populus facere omnia precepta tua.

XXIX
Locutusque est david rex ad omnem ecclesiam. Salomonem fi
lium meum unum elegit deus. adhuc puerum et te
nerum. Opus enim grande est. neque enim homini preparatur habita
tio sed deo. Ego autem totis viribus meis preparavi im
pensas domus dei mei. Aurum ad vasa aurea. Ar
gentum in argentea. es in enea. ferrum in ferrea.
ligna ad lignea. Lapides onichinos et quasi stibi
nos. et diversorum colorum omnem lapidem preciosum et
marmor parium habundantissime. Et super
hec que obtuli in domum dei mei de peculio meo au
rum et argentum do in templum dei mei. exceptis hiis
que paravi in edem sanctam. iii. milia talenta auri de
auro ophir. et vii. milia talentorum argenti probatissimi.
ad deaurandos parietes templi. Et ubicumque opus est aurum
de auro. et ubicumque opus est argentum argentum opera fiant
per manus artificum. Et siquis sponte offert impleat
manum suam hodie et offerat quod voluerit domino.
Polliciti sunt itaque principes familiarum et proceres tri
buum israel. tribuni quoque et centuriones. et principes
possessionum regis. Dederunt in opera domus domini auri ta
lenta .v. milia et solidos .x. milia. argenti talenta .x. milia. et eris
talenta .xviii. milia. ferri quoque .c. milia talentorum. Et a
pud quemcumque inventi sunt lapides. dederunt in the
saurum domus domini per manum hiehihel gersonni. Letatus
que est populus cum vota sua sponte offerret. quia cor
de toto offerebant ea domino. Sed et david rex le
tatus est gaudio magno. et benedixit domino coram
universa multitudine et ait. Benedictus es domine deus
israel patris nostri ab eterno in eternum. Tua est domine mag
nificentia et potentia et gloria atque victoria. et tibi
laus. Cuncta enim que in celo sunt et que in terra tua sunt. Tuum
domine regnum. et tu es super omnes principes. Tue divitie,
et tua est gloria. tu dominaris omnium. In manu tua virtus
et potentia. in manu tua magnitudo et imperium
omnium. Nunc ergo deus noster confitemur tibi. et laudamus nomen
tuum inclitum. Quis ego et quis populus meus ut possimus
tibi hec universa promittere. Tua sunt omnia. et que de manu
tua accepimus dedimus tibi. Peregrini enim sumus coram
te et advene sicut omnes patres nostri. Dies nostri quasi umbra
super terram. et nulla est mora. Domine deus noster. Omnis hec
copia quam paravimus ut edificaretur domus nomini sancto
tuo de manu tua est. et tua sunt omnia. Scio deus meus
quod probes corda et simplicitatem diligas. Unde et ego
in simplicitate cordis mei letus optuli universa
hec. et populum tuum qui hic repertus est. vidi cum ingenti
gaudio tibi offerre donaria. Domine deus habraham et
ysaac et israel patrum nostrorum. Custodi in eternum hanc volun
tatem cordis eorum. et semper in venerationem tui mens
ista permaneat. Salomoni quoque filio meo da cor perfectum
ut custodiat mandata tua. et testimonia tua.
et cerimonias tuas. et faciat universa. et edificet
edem cuius impensas paravi. Precepit autem david univer
se ecclesie. Benedicite domino deo nostro. Et benedixit omnis
ecclesia domino deo patrum suorum. et inclinaverunt se et
adoraverunt deum deinde regem. Immolaveruntque victi
mas domino. et obtulerunt holocausta die sequen
ti. tauros mille. arietes mille. agnos mille cum libami
nibus suis et universo ritu habundantissime
in omnem israel. Et comederunt et biberunt coram domino
in die illa cum grandi leticia. Et unxerunt secundo
salomonem filium david. Unxeruntque domino in principem.
et sadoch in pontificem. Seditque salomon super solium
domini in regem pro david patre suo. et cunctis placuit.
et paruit illi omnis israel. Sed et universi principes et po
tentes. et cuncti filii regis david. dederunt manum
et subiecti sunt salomoni regi. Magnificavit ergo
dominus salomonem super omnem israel. et dedit illi gloriam
regni. qualem nullus habuit ante eum rex israel. Igitur
david filius ysai regnavit super universum israel.
Et dies quibus regnavit super israel fuerunt xl. annorum.

et in Hebron regnavit septem annis, in Ierusalem vero triginta tribus.
Et mortuus est in senectute bona plenus dierum et divi-
tiis et gloria. Regnavitque Salomon filius eius pro eo. Gesta autem
autem David regis priora et novissima scripta sunt in libro Samu-
helis videntis, et in libro Nathan prophetae, atque in volu-
mine Gad videntis, universique regni eius et fortitudinis, et temporum quae
transierunt sub eo, sive in Israhel sive in cunctis
regnis terrarum.

I Confortatus est ergo Salomon filius
David in regno suo, et Dominus erat
cum eo, et magnificavit eum in ex-
celsum. Praecepitque Salomon universo
Israheli, tribunis et centurionibus,
et ducibus et iudicibus omnis Israhel, et
principibus familiarum, et abiit
cum universa multitudine
in excelsum Gabaon, ubi erat tabernaculum foederis Dei
quod fecit Moyses famulus Domini in solitudine. Arcam
autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum
quem praeparaverat ei, et ubi fixerat illi tabernaculum, hoc est in Ie-
rusalem. Altare quoque aeneum quod fabricaverat Beselehel
filius Uri filii Ur, ibi erat coram tabernaculo
Domini, quod et requisivit Salomon et omnis ecclesia. Ascenditque
Salomon ad altare aeneum coram tabernaculo foederis Domini,
et obtulit in eo mille hostias. Ecce autem in ipsa nocte
apparuit ei Deus dicens: Postula quod vis ut dem tibi.
Dixitque Salomon Deo: Tu fecisti cum David patre meo misericordiam
magnam, et constituisti me regem pro eo. Nunc ergo, Domine
Deus, impleatur sermo tuus quem pollicitus es David patri meo:
Tu enim me fecisti regem super populum tuum multum qui
tam innumerabilis est quam pulvis terrae. Da mihi sapientiam
et intellegentiam, ut ingrediar et egrediar coram populo tuo. Quis enim
potest hunc populum tuum digne qui tam grandis
est iudicare? Dixit autem Deus ad Salomonem: Quia hoc ma-
gis placuit cordi tuo, et non postulasti divitias et
substantiam et gloriam, neque animas eorum qui te oderant,
sed nec dies vitae plurimos, postulasti autem sapientiam et scientiam
ut iudicare possis populum meum super quem constitui te re-
gem: sapientia et scientia data sunt tibi; divitias autem et substantiam
et gloriam dabo tibi, ita ut nullus in regibus nec ante
te nec post te fuerit similis tui. Venit ergo Salomon ab
excelso Gabaon in Ierusalem coram tabernaculo foe-
deris, et regnavit super Israhel. Congregavitque sibi currus
et equites, et facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia
equitum, et fecit eos esse in urbibus quadrigarum, et cum rege
in Ierusalem. Praebuitque rex in Ierusalem argentum et a-
urum quasi lapides, et cedros quasi sycomoros, quae nascun-
tur in campestribus multitudine magna. Ad-
ducebantur autem ei equi de Aegypto et de Coa a ne-
gotiatoribus regis, qui ibant et emebant pretio
quadrigam equorum sescentis argenteis, et equum
centum quinquaginta. Sic in universis regnis Chetheorum et regi-
bus Syriae emptio celebrabatur.

I Decrevit autem Salomon aedificare domum nomini Domini,
et palatium sibi. Et numeravit septuaginta milia virorum portan-
tium humeris, et octoginta milia qui caederent lapides in
montibus, praepositosque eorum tria milia sescentos. Misit quoque ad Hiram
regem Tyri dicens: Sicut egisti cum David patre meo, et
misisti ei ligna cedrina ut aedificaret sibi domum in qua
et habitavit, sic fac mecum, ut aedificem domum nomini Domini
Dei mei, et consecrem eam ad adolendum incensum coram
illo, et fumigandum aromata, et ad propositionem panum
sempiternam, et holocautomata mane et vespere, sab-
batis quoque et neomeniis, et sollemnitatibus Domini Dei
nostri in sempiternum quae mandata sunt Israheli. Domus enim
quam aedificare cupio magna est; magnus est
enim Deus noster super omnes deos. Quis ergo poterit praevalere ut
aedificet ei dignam domum? Si caelum et caeli caelorum
capere eum non queunt, quantus ego sum ut possim
ei aedificare domum? Sed ad hoc tantum, ut adoleatur
incensum coram illo. Mitte ergo mihi virum eruditum
qui noverit operari in auro et argento, aere et fer-
ro, purpura, coccino et hyacintho, et qui sciat scul-
pere caelaturas cum his artificibus quos mecum habeo
in Iudaea et Ierusalem, quos praeparavit David pater meus. Sed
et ligna cedrina mitte mihi et arceuthina et pinea
de Libano. Scio enim quod servi tui noverint caedere
ligna de Libano, et erunt servi mei cum servis tuis,
ut parentur mihi ligna plurima. Domus enim quam
cupio aedificare magna est nimis et inclita. Prae-
terea operariis qui caesuri sunt ligna servis tuis dabo
in cibaria tritici choros viginti milia, et hordei choros totidem,
olei quoque sata viginti milia. Dixit autem Hiram rex Tyri per
litteras quas miserat Salomoni: Quia dilexit
Dominus populum suum, idcirco te regnare fecit super eum. Et
addidit dicens: Benedictus Dominus Deus Israhel qui fecit
caelum et terram, qui dedit David regi filium sapientem et
eruditum et sensatum atque prudentem, ut aedifica-
ret domum Domino et palatium sibi. Misi ergo tibi virum pruden-
tem et scientissimum Hiram, patrem meum, filium
mulieris de filiabus Dan, cuius pater Tyrius fuit, qui
novit operari in auro et argento, aere et ferro
et marmore, et lignis, in purpura quoque et hyacin-
tho et bysso et coccino, et qui sciat caelare omnem
sculpturam, et adinvenire prudenter quodcumque in
opere necessarium est cum artificibus tuis et cum artificibus
domini mei David patris tui. Triticum autem et hordeum et oleum
et vinum quae pollicitus es, domine mi, mitte servis tuis. Nos autem
caedemus ligna de Libano quotquot necessaria habue-
ris, et applicabimus ea ratibus per mare in Ioppen; tu
autem transferes ea in Ierusalem. Numeravit igitur Salo-
mon omnes viros proselytos qui erant in terra Israhel post
dinumerationem quam dinumeravit David pater eius, et inventi
sunt centum quinquaginta milia et tria milia sescenti. Fecitque ex eis septuaginta milia qui hu-
meris onera portarent, et octoginta milia qui lapides in
montibus caederent, tria milia autem et sescentos praepositos o-
perum populi. II
Et coepit Salomon aedificare domum Domini in Ierusalem
in monte Moria qui demonstratus fuerat David patri eius, in
loco quem paraverat David in area Ornan Iebusaei. Coepit
autem aedificare mense secundo, anno quarto regni sui.
Et haec sunt fundamenta quae iecit Salomon ut aedificaret
domum Domini: longitudinis cubitos in mensura prima
sexaginta, latitudinis cubitos viginti. Porticum vero ante

fronē que tendebant in longum. nūc ūsurā
Lamuchinę dom cubitor. xv. ꝓcero alitudo
c. xx. cubitor erat. ⁊ deaurauit eam intrinse
cꝰ auro mundissimo. Dom q; maiorē fecit ta
bule lapidis abiegnę. ⁊ lamine auri ōn
si. affixit ꝓtoti. sculpsitq; inde palmas. ⁊ qđ
cherubin se mutuē ꝙplectentes. Deauit
q; pauimētū tēpli ꝓtissimo marmore deinde
multo. ꝓcero auro erat ꝓtissimū. d cui lamīe
fecit dnō. ⁊ trabes eius ⁊ postes. ⁊ parietes
⁊ hostia. celauit cherubim in parietib. foris
quoq; templi sc̄i sc̄or. longitudinē nūc Lamu
dinis dom cubitor. xx. ⁊ Lamuchinis similit. x
x. cubitor. ⁊ lamine aureis tegē cum talentis
de. 8. ⁊ clauis fecē aureos. ita ut singli clauis
dē. quinq; gemmis appenderent. Cenaculū q;
fecit sup. fecit ē m dominū sc̄a sc̄or. cherubim
quoq; duo ope statuario. ⁊ fecē eis ale. Ale cher
ubim. xx. cubitor extendebantur. ita ut una ala
hui⁹ cubitor. v. ⁊ tangēt parietē dom. ⁊ ala al
tā. v. cubitor. bis alam tangēt aliq; cherub.
alius oppositus. ⁊ gemmis ale. quib; cherubim
expansis erant. ⁊ extendebant ꝓ cubitor. xx. ip
si ē stabant erecti. pedib. ⁊ facies eor⁹ ūsq; e
rant ad penetrale dom. fecit q; uelum ex iacinto.
purpura. coccino. ⁊ bisso. ⁊ intexuit ei cherubi
m. foris ⁊ templi duas columpnas. q. xxv. ⁊ duo
cubitor habebant altitudinē. ꝓcera capitū eaꝝ
v. cubitor. nec nō ⁊ ea q; catenulas monstrabāt. ⁊
fecit pensilia eis. in ambitib; columpnar⁹. Mala gran
a. c. q; catenulis inꝓsitis. ⁊ quib; columpne pe
dent. in templo. una adorna. ⁊ alia
sinistra. Cumq; adorasset eam. uocauit Iachi
nam q; ad se uenit hoc.

Fecit quoq; altare ex eis. xx. cubitor longitu
dinis. ⁊ xx. cub. Latitudinis. ⁊ xx. cubitor
altitudinis. Mare ⁊ fusile. x. cubitor a labio
usq; ad labiū rotundi erat. x. cubitor habe
bat altitudinis. ⁊ funiculus. xxx. cubitor ābie
bat gurū ei. Bōitudo quoq; boū erat subt illo
xx. cubitor quoꝝ tria respiciebant aquilonē. ⁊ tria
occidentē. ⁊ tria meridiē. ⁊ tria qui reliqui erant
orientē. mare desuper positū. Posteriora ā boū erant in
trinsec⁹ sub mari. ꝓcero uastitas ei⁹ trū palmi
labiū illi⁹ erat q; labiū calicis. i. re
pandi lilij. Capiebatq; siquis. ii. metretas &
ut quoq; cōtinebat. v. ⁊ posuit. v. a dextris. xx.
a sinistris. ut lauarent in eis ea q; in holocau
sti offerunt erant. ꝓcero mare sacerdotes la
uabantur. fecit ā candelabra aurea. x. iux
ta formā quā uidit. ⁊ posuit eas in templo. v. a dextris.
xx. a sinistris. ⁊ alia quoq; aurea. c. fecit ⁊
mensā sacerdotū gloriē. ⁊ hostia tabulatū q; texit ere
-mo. ⁊ ꝓcero mare posuit ad latus dextrū. ad orientē. ad meridiē
contra. nūc hyemis latera quo. ⁊ cenacula. ⁊ phialas
⁊ aplauit oē qđ regio in domo dñi. i. columpnas
duas. ⁊ epistilia ⁊ capita. ⁊ qđ quedā retacula
que capita tegerent sup epistilia. Mala grāna
quoq; ꝛl. ⁊ retinacula duo ita ut ordines mala
grānoꝝ singlis retinaculis ungerentur. q; p
tegerent epistilia. ⁊ capita columpnar⁹. duoꝝ
etiam fecit ⁊ retia. quāq; suppositus labib;
Mare unū boueq; xii. subtus. ⁊ labrum. ⁊ lebetes
⁊ cuppas. ⁊ phialas. Omnia uasa fecit salō hirā
pari ei in domo dñi erant nūi dissimo. ⁊ rege
ne ioſabame. sup ea rur mangilolatum. nūc soc
choth. ⁊ sare dathan. Erat ā multitudo nasoꝝ
inestimabilis. ita ut ignoraret pond⁹ eor⁹. fecerat
salō oīa uasa dom dñi. ⁊ altare aureum. ⁊ mēsā
sup eam panes ꝓpō. Candelabra quoq; ex iui
ne sumo. ut lucerēt ⁊ coram illis nūi ex auro
purissimo. ⁊ florentia. q̄si lucernas. ⁊ forcipes
aureos. oīa d auro mundissimo fecit ē. Thuri
ma quoq; cum tabulis. ⁊ phialas. ⁊ mortario
la ex auro purissimo. ⁊ hostia ostii templi in
trōitus. i. misit soꝝ. Et hostia templi fores misit
aureas. sicq; opleti ē omne opꝰ q; fecit salō re
domo dñi. ⁊ intulit q; omnia que uouerat salo.
dd. pecuniā argentū. aurū. ⁊ uasa posuit in
thesauris domus dñi.

Tunc congregauit se maiores natu israel. ⁊ cuncti
principes tribuū. ⁊ capita familiarū de filiis
israel in ierusalē. ut adducerent arcam fedis dñi
de ciuitate dauid. q̄ē syon. Venerunt q; ad regē
et uir israel in die sollēpni mēsis septimi. Cum
uenissent cuncti seniores israel. portauerunt leuite
arcam. ⁊ intulerunt ei tabernaculū testimōii. ⁊ omnia uasa sanctuarii que erant in tabernaculo portauerunt sacerdotes cum leuitis. Rex q; salō ⁊ uniuersa cōgregatio israel. hec ad inuicem ante arcam immolabant arietes. ⁊ boues absq; ullo nūo. Tulit q; illi erat multitudo innumerabilis. Et intulerunt sacerdotes arcam fedis dñi in locū suū. adytum templi. scī sanctor. sub alas cherubin. Nam cherubin expandebant alas suas sup locū in quo posita erat arca. ⁊ q̄si tegerent cum uectibus suis. Uectes q; ejus portabantur foras. ꝙ. paululū longiores erāt. capita parebant sancte oraculi. foris q; quę paululum stabant extrinsec⁹ unde eos nō pos
sunt. Erant usq; ad hanc diem. In fedis q; erat in arca. aliud nisi due table q; posuerat moyses oreb. qū pepigit dñs cum filiis israel egredientibus eos de egypto. Egressis aut sacerdotibus de sanctuario. hec enim sacerdotes q; ibi ponunt nubem testimonii. nec ad ministrandum ꝓpter nubē. Implēsq; est domus dñi. ita ut nec sacerdotes possent stare ad ministrandum. et gloria dñi impleuerat templum.

VI

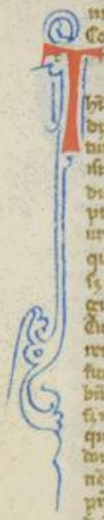

ꝓpl̃ūq; regnū ocupauit filiū ei⁹. ⁊ dñs ꝑcussit eū plagā ānabilē. ⁊ mortuus ē. ⁊ ꝓpe ea nentes tubis. ⁊ ḡnis cithare ꝑcutiēs pariter cū tubis ⁊ cymbalis ⁊ organo. ⁊ diuersis ḡnibus musicoꝝ ornamentis. ⁊ uocē mirabile tollentib⁹. ita ꝙ ḡlorioſus audiebatur. ita ut eum ymnū laudare cepissent. ⁊ dixe. Confitemini dño quōm bonus. ⁊ in miām ei⁹. Implerat domū dñi nube. nec poterant sacerdotes stare ꝓpter caliginē. Complebatur enī glā dñi domū dñi.

Tunc salomon ait. Dñs pollicit̄ ē ut habitaret in caligine. Ego ædificans domū sc̄ō tibi. ut habitares in sempiternū. Et conuertit faciē suā. ⁊ benedixit omni cetui israhel. Nam omnis turba stabat intenta. ⁊ ait. Benedictus dñs deus israhel. qui ꝙ locutus ē dō patri meo. ⁊ opleuit dicens. Adhuc quia eduxit ꝑplm meū de terra egypti. nō elegi ciuitatē de cunctis tribubus israhel ut ædificaretur domus mea nec uirū elegi qui esset dux ꝑplī mei israhel. Et elegi ierlm ut sit nomen meum ibi. ⁊ elegi dō ut ostenderē eum sup ꝑplm meū israhel. Cumq; fuisset uoluntas dō patris nr̄i ut ædificaret domū dño deo israhel. dixit ad eum. Quia hꝫ fuit uoluntas tua ut ædificares domū nomini meo bñ quod senseris humilemq; hoc uoluntatē. tñ tu ædificabis domū. sed tamen filius tuus qui egredietur de lumbis tuis. ipse ædificabit domū nomini meo. Complenit ergo dñs sermonē suū q̄ locutus fuerat. ⁊ ego surrexi ꝓ dō patre meo. ⁊ sedi sup thronū israhel. sicut locutus ē dñs. Et ædificaui domū nomini dei israhel. ⁊ posui ibi archam in qua ē pactum dñi dei israhel. quod pepigit cum filiis israhel. Stetit q; coram altari dñi. ex aduerso uniuersæ multitudinis israhel. extendit manus suas. Fecerat enī salomon basilicam. ⁊ posuerat eam in medio basilicæ huius. v. cubitos longitudinis. ⁊ v. latitudinis. ⁊ iii. cubitos altitudinis. Stetitq; sup eam. ⁊ de genu flexus genibus. in conspectu uniuersæ multitudinis israhel. ⁊ palmas in cælum leuans ait. Dñe deus israhel nō ē similis tui deus in cælo. ⁊ in terra. qui custodis pactū. ⁊ miām famulis tuis. qui ambulant coram te in toto corde suo. Qui ꝑfecisti dō seruo tuo dauid patri meo quæcūq; locutus fuerat ei. ⁊ ore pronūciasti. opere opleuisti. sicut ⁊ præsens dies ꝓbat. Nunc ergo dñe deus israhel. imple seruo tuo dauid patri meo dō quæcūq; locutus es dicens. Non auferetur de semine tuo uir coram me. qui sedeat sup thronū israhel. ita tamen si custodierint filii tui uias suas. ⁊ ambauerint in lege mea sicut ⁊ tu ambulasti coram me. Et nunc dñe deus israhel firmetur ꝙso tuus q̄ locutus es seruo tuo dauid. Ergo ne credibile ē ut habitet deus cū hoībus sup terram. si cælum ⁊ cæli cælorum nō te capiunt. quanto magis domus hæc quā ædificaui. si adhuc tamen ad ē ut respicias orationē serui tui

obsecrationē eius. Dñe deus meus audias hymnū quē fudit famulus tuus coram te ut aperiatur oculus tuus super domum istam die ac nocte. super locū in quo pollicitus es ut nomen tuum ibi esset. ut exaudires orationē quā fudit famulus tuus coram altari meo. Et audi ꝓpitius deprecationē famuli tui. et ꝑplī tui israhel. quæcūq; orauerit in loco isto. et audi de habitaculo tuo. de cælo. et ꝓpitiare. et ꝓpequit quicquam de ꝑplō israhel. si peccauerit quispiam de ꝑplō israhel. et orare in hoc ꝑpetuo. et exaudieris eum. et propitius fueris. Si peccauerit in proximum suum. et ꝓpter iusiurandum ei⁹ uenerit coram altari meo domus ista. tu exaudies de cælo. et facies iudicium seruorum tuorum. ut reddas impio uiam suam super caput eius. et iustifices iustum. et reddas ei secundum iustitiam suam. Si fugerint ꝑplī tui israhel inimicis. quia peccauerint tibi. et conuersi confessi fuerint nomini tuo. et orauerint et deprecati te in loco isto. tu exaudi de cælo. et propitiare peccato ꝑpli tui israhel. et reduc eos in terram quā dedisti eis ꝑribus eorū. Si clausum fuerit cælum et non pluerit ꝓpter peccata ꝑpli. et deprecati fuerint te in loco isto. et confessi nomini tuo. et a peccatis suis cōuersi fuerint. cum afflixeris eos. exaudi de cælo. et dimittes peccata famuli tui. et ꝑpli tui israhel. docebis eos uiam bonā per quam ingrediantur. et da pluuiam terræ quā dedisti ꝑplō tuo ad possidendā. Fames si orta fuerit in terra. pestilentia. aut erugo. locusta. ærugo. hostis uastans regionibus portas obsederit cunctamq; plagā. omnisq; plaga. infirmitasq; fuerit. deprecatio quæ fiet ab omni homine. aut cuncto ꝑplō tuo israhel. quicunq; cognouerit plagam infirmitatis suæ expanderit manus suas in domo hac. tu exaudies de cælo de sublimi. habitaculo tuo. ⁊ propitiare. et reddes unicuiq; secundum uias suas. quas nosti cor eius. tu enim solus nosti corda filiorum hominum. ut timeant te. et ambulent in uiis tuis cunctis diebus quibus uiuunt super faciem terræ quam dedisti patribus nris. Etenim eū qui non de ꝑplō tuo israhel. sed de longinquo ꝓfectus fuerit propter nomen tuum magnum. et manum tuam robustam. et brachium tuum extentum. si adorauerit in loco isto. tu exaudies de cælo firmissimo habitaculo tuo. et facies omnia pro quibus inuocauerit te ille peregrinus. ut sciant omnes ꝑpli terræ nomen tuum. timeantque te sicut ꝑplus tuus israhel. et cognoscant quia nomen tuum inuocatum ē super domum hanc quam ædificaui nomini tuo. Si egressus fuerit ꝑplus tuus ad bellum de aduersus inimicos suos per uiam qua mittes eos. deprecabuntur te contra uiam ciuitatis quam elegisti. et domus quā ædificaui nomini tuo. si exaudieris de cælo preces eorum et obsecrationem. iudicium eorum. Si peccauerint tibi. non enim est homo qui non peccet. et irascens tradideris eos hostibus. et captiuos eos duxerint in terram longinquā. siue prope siue longe. et egerint pœnitentiam in corde suo. et deprecati te fuerint in terra captiuitatis suæ dicentes. Peccauimus

2.2.3

caum̃ unq; egm̃. munstr̃ fcam̃. ↄ reuisi
fuunt adre mtoto corde suo. ↄ mtora illa su
a. mitra capmutatiq; sue. ad quã dixit ḡ. ado
rabũt re. ẽ mã fre sue. quam dedisti pr̃is; eo
ñ. ↄ ueb ḡ elegisti. ↄ dom̃ quã edificauit nõi. ↄ
tu exaudias de celo. h̃ ẽ d firmo hitaclo tuo
pce eoꝝ. ↄ fac ei⁹ iudicium. ↄ dimittas pp
tuo quãũc peccãt. tu es enim de mĩs. Aperiãt
ẽs oculi tu. ↄ aures tue mtente sint. ad orati
onẽ q̃ fit in loco isto. Nunc igitur osurge dne
de mrquiẽ tuam. tu ↄ archa fortitudinis tue
eãdem nr meditantur salutare. ↄ sĩ tui le
uitar in hoc. Dne de ne auertas faciẽ e tui
xpti tui. Mem̃to misarum dd̃ fui tui. Cumq; oplesti
salo fundẽs pces. igne descend̃ de celo. ↄ deuo
rat holocausta ↄ victimas. ↄ maiestas dñi i
pleuit dom̃. nec pr̃ualt sacdotes ingr̃i templ̃
dñi. eo q; implesset maiestas di templum dñi. ↄ
oẽs filij isr̃l. videbant descendentẽ ignẽ. ↄ
glam domus sup dom̃. Et corruentes pn in
ram sup pauim̃tũ stratũ lapide. adorauerũt
ↄ laudauerũt dñm q̃m bonus q̃m in sẽlm mia
ei⁹.

VII Rex aũt omnis pl̃s imolabant victimas co
ram dñ̃. Mactauit igitur salo hostias
bouũ. vij. milia. ouiũ. cc. vj. ↄ dedicauit domũ
dñi rex. ↄ uniuersus pl̃s. Sacdotes aũt stabãt
mo sui ministerij sui. ↄ leuite organis musicis
di que fecit dd̃ rex ad collaudand̃ dñm. quia in
etnum mia ei⁹ hymnũ dd̃ cantantes p manus
suas. Porro sacdotes canebant tubis ante eo
Cunctusq; isr̃l stabat. Sanctificauit q; salo medi
um atrij. ante templum dñi. Obtulit enim ibi
holocausta. ↄ adipes pacifico⁹. quia altare e
neum q̃ fecerat nõ poterat sustinẽ holocausta ↄ
sacrificia. ↄ adipes. Fecit g̃ salomõ festiuitatẽ
mtpe illo. vij. diebus. omnis isr̃l eo. ecclia ma
gna valde ab introitu emath usq; ad torrẽ
tem egypti. fecerũt die. vij. collectam. eo q;
dedicatũ altare. vij. diebus. ↄ sollẽpnitatem
celebrauit. diebus. vij. ↄ igitur die. viij. mise
runt. dimisit pl̃s ad tabnacula sua letantes
atq; gaudentes sup bonis q̃ fecerat dñs dd̃
ↄ salomõi. ↄ isr̃l pl̃o suo. Compleuerũq; salo
dom̃ dñi. ↄ dom̃ regis. ↄ omnia que disposuit
in corde suo ut fieret in domo dñi. ↄ in domo
sua. ↄ pfecit ẽ. Apparuit ei dñs nocte ↄ au
diuit orationẽ tuam. ↄ elegi tom istũ ↄ in
locum sacrificij. Si clausero celum ↄ pluuia
nõ fuerit. ↄ mandauero ↄ precpo locuste. ut deso
ret fruges. ↄ misero pestilentiam in populũ meũ.
si conuersus ad me populus meus. q̃ vocatus ẽ nomẽ
meũ deprecat me fuerit. ↄ exquisierit faciẽ meã
rogãs pnã auers sine pollutis. ↄ ego exau
diam de celo. ↄ dimittã eis peccãta eoꝝ. ↄ sanabo
ram eoꝝ. Oculi q; mei erũt apti. ↄ aures
mee erecte ad orationẽ eius qui in loco isto
orauit. Elegi enim ↄ sanctificaui locũ istum ut sit no
men meum ibi in sempiternũ. ↄ permanẽt oculi mei ↄ cor
mei omnibus diebus. Tu quoq; si ambulaueris
coram me sicut ambulauit dd̃ pr̃ tuus. ↄ feceris
mihi omnia q̃ pcepi tibi ↄ iustitias meas custodieris
statuta mea ↄ iudicia mea. ego impplebo thronũ regni tui sicut pollu
tus sum dd̃ pri tuo dicens. Non auferetur de stir
pe tua uir qui sit pnceps in isr̃l. Si aũt auersi fueri
tis uos ↄ deliqueritis in iustitias meas ↄ pcepta mea q̃ pro
posui uob̃. ↄ abieritis ↄ seruieritis dijs alienis. ↄ ad
orauerit eos. euellam uos de tra mea qua dedi
uob̃. Et domũ hanc quam edificaui nõi meo
puiam ab acie mea. ↄ tradam eam in parabolã ↄ
in pcplum cunctis pl̃is. Et domus ista erit in
pauorem omnibus pertranseuntibus. ↄ dicent stupe
tes. Quare sic fecit dñs tre huic. ↄ domui huic.
ↄ respondebunt. Quia dereliquerũt dñm dm pr̃m suo
qui eduxit eos de tra egypti. ↄ apprehenderunt
dijs alienis. ↄ adorauerunt eos. ↄ coluerũt eos.
ideo inuexit sup eos uniuersa mala.

VIII Expletis aũt. xx. annis post quã edificauit sa
lomõ domũ dñi. ↄ domũ suã. cepit edi
ficare ciuitates quas dederat hyram salõi. edificauit ↄ habitare ibi fecit
filios isr̃l. Abiit q; memath suba. ↄ prouinciam
eam ↄ edificauit palmyram in deserto. ↄ alias
ciuitates munitissimas edificauit emath.
ceruytq; de boron superiorẽ. ↄ bethoron in
ferioꝝ. turres munitas portas ↄ uectes
ↄ emag. balaath. ↄ cũctas urbes fortissimas quę
fuerant salõis ↄ cunctas urbes quadrigarum. ↄ
urbes equitũ. ↄ q̃cquid uoluit salo atq; disposuit edi
ficauit in libano ↄ in uniuersa tra
potestatis sue. Omnẽq; populũ qui derelict fuerat de ethe
o. ↄ amorreo. ↄ pherezeo. ↄ heueo. ↄ iebuseo.
qui nõ erant de stirpe isr̃l. de filijs eoꝝ. et de
posteris. quos nõ interfecerant filij isr̃l. subiugauit
sibi salo tributarios usq; in hunc diem. ↄ
de filijs isr̃l nõ posuit ut seruirẽt operibus regis.
ipsi enim erant uiri bellatores. ↄ duces primi
ↄ principes quadrigarum. ↄ equitũ ei⁹. Hi ↄ prin
cipes exercitus regis salomõis fuerũt. cc. l. qui erudi
ebant populum. filiam aũt pharaonis transtulit de ciui
tate dd̃ in domum quam edificauerat ei. Dixit enim. Non
habitabit uxor mea in domo dd̃ regis isr̃l. eo q̃
sanctificata sit. quia ingressa e ad eam archa dñi.
Tunc obtulit salo holocausta dño sup altare
dñi. q̃ extruxerat ante porticũ. ut p singulos dies of
ferretur in eo iux̃ pceptũ moysi. in sabbatis. ↄ
in kl̃. in festis diebus ter per annũ. in sollẽpnita
te azimoꝝ. in sollẽpnitate ebdomadaꝝ. in sollẽp
nitate tabnaculoꝝ. Et constituit iux̃ diuisionem
dd̃ pr̃is sui. officia sacdotum in ministeriis suis. ↄ leui
tas in mdis suis. ut laudarent. ↄ ministrarent
coram sacdotibus iux̃ ritum uniuersum diei. ↄ
ianitores in distinctionibus suis p portas. porta
rias. Hec enim pcepit dd̃ hoĩ. Nec pcepta sunt
d manibus regis tam sacdotes q̃ leuite

tionibus que preceperat. Et in custodiis thesau-
rorum. Omnes impensas preparatas habuit Salomon ex eo die quo
fundavit domum domini usque in diem quo perfecit eam.
Tunc abiit Salomon in Asiongaber et in Ailath ad
oram maris rubri que est in terra Edom. Misit
autem ei Hyram per manus servorum suorum naves et nautas
gnaros maris et abierunt cum servis Salomonis in
Ophir tuleruntque inde .cccc.l. talenta auri
et attulerunt ad regem Salomonem.

ix Regina quoque Saba cum audisset famam Salomonis
venit ut temptaret eum in enigmatibus in Ierusalem cum
magnis opibus et camelis qui portabant aroma-
ta et auri plurimum gemmasque preciosas. Cumque ve-
nisset ad Salomonem locuta est ei quecumque erant
in corde suo. Et exposuit ei Salomon omnia que proposue-
rat nec quicquam fuit quod non perspicuum fecerit. Que postquam
vidit sapientiam scilicet Salomonis et domum quam edificaverat nec
non et cibaria mense eius et habitacula servorum et officia mi-
nistrorum eius et vestimenta eorum pincernas quoque et vestes
eorum et victimas quas immolabat in domo domini
non erat pre stupore ultra spiritus in ea. Dixitque ad regem.
Verus est sermo quem audieram in terra mea de virtuti-
bus et sapientia tua. Non credebam narrantibus
donec ipsa venissem et vidissent oculi mei et probassem vix me
dimidiam partem sapientie tue fuisse mihi narratam. vicisti
famam virtutibus tuis. Beati viri tui et beati servi
tui hi qui assistunt coram te omni tempore et audi-
unt sapientiam tuam. Sit dominus deus tuus benedictus
qui voluit te ordinare super thronum suum regem
domini dei tui. Quia diligit deus Israel et vult
servare eum in eternum ideo posuit te super eum re-
gem ut facias iudicia atque iustitiam. Dedit autem
regi .cxx. talenta auri et aromata multa
nimis et gemmas preciosissimas. Non fuerunt aro-
mata talia allata ut hec que dedit regina Saba re-
gi Salomoni. Sed et servi Hyram cum servis Salomonis
attulerunt aurum de Ophir et ligna thyina et gemmas
preciosissimas. De quibus fecit rex de lignis scilicet thyi-
nis gradus in domo domini et in domo regia. Cytha-
ras quoque et psalteria in domo domini cantoribus. Num-
quam visa sunt in terra Iuda ligna talia. Rex
autem Salomon dedit regine Saba cuncta que voluit et que
postulavit multo plura quam attulerat ad eum.
Que reversa abiit in terram suam cum servis suis.
Erat autem pondus auri quod afferebatur Salomoni per annos
singulos .dclxvi. talenta auri excepta ea
summa quam legati diversarum gentium et nego-
tiatores afferre consueverant omnesque reges Arabie
et satrape terrarum qui comportabant aurum et argentum Sa-
lomoni. Fecit igitur rex Salomon .cc. hastas aureas de sum-
ma sescentorum aureorum qui in hastis singulis
expendebantur .ccc. quoque scuta aurea .ccc.
aureorum quibus tegebantur scuta aurea sin-
gula. posuitque ea rex in armamentario quod erat
consitum nemore. Fecit quoque rex solium eburne-
um grande et vestivit illud auro mundissimo.
Sex quoque gradus quibus ascendebatur ad solium
et scabellum aureum et brachiola duo altrinsecus et
duos leones stantes iuxta brachiola. Sed et alios .xii.
leunculos stantes super .vi. gradus utrimque parte.
Non fuit tale solium in universis regnis. Omnia
quoque vasa convivii regis erant aurea et vasa do-
mus saltus Libani ex auro mundissimo. Argentum
enim in diebus illis pro nihilo reputabatur. Siquidem
naves regis ibant in Tharsis cum servis Hyram se-
mel in annis tribus et deferebant inde aurum et argen-
tum et ebur et simias et pavos. Magnificatus est
igitur Salomon super omnes reges terre pre divitiis et gloria. Omnesque reges
terrarum desiderabant faciem videre Salomonis ut audirent
sapientiam quam dederat deus in corde eius et deferebant ei
munera vasa argentea et aurea et vestes et arma
et aromata equos et mulos per singulos annos. Habuit
quoque Salomon .xl. equorum in stabulis et curruum equitum
.xii. Constituitque eos in urbibus quadrigarum et ubi
erat rex in Ierusalem. Exercuit etiam potestatem super cunctos re-
ges a flumine Eufraten usque ad terram Philisthinorum
et usque ad terminos Egypti. Tantamque copiam ar-
genti erat in Ierusalem prebuit quasi lapidum et cedro-
rum tantam multitudinem velut sicomorum que gignun-
tur in campestribus. Adducebantur autem ei equi de
Egypto cunctisque regionibus. Reliqua autem operum
Salomonis priorum et novissimorum scripta sunt in libris
Nathan prophete in libris Ahie Silonite et in visione
quoque Addo videntis contra Ieroboam filium Nabath. Re-
gnavit autem Salomon in Ierusalem super omnem Israel .xl. annis.
Dormivitque cum patribus suis et sepelierunt eum in civi-
tate David. Regnavitque pro eo Roboam filius eius.

x Profectus est autem Roboam in Sichem. Illuc enim cunctus
Israel convenerat ut constituerent eum regem. Quod cum au-
disset Ieroboam filius Nabath qui erat in Egyp-
to fugerat quippe illuc ante Salomonem statim
reversus est. Vocaveruntque eum et venit cum universo Israel
et locuti sunt ad Roboam dicentes. Pater tuus du-
rissimo iugo nos oppressit tu leviora impera patre
qui nobis gravem imposuit servitutem et paululum de
onere sublevea ut serviamus tibi. Qui ait post tres dies re-
vertimini ad me. Cumque abisset populus iniit consilium
cum senibus qui steterant coram patre eius Salomone dum ad
huc viveret dicens. Quid datis consilii ut respondeam
populo. Qui dixerunt ei. Si placueris populo huic et leniveris eos
verbis clementibus servient tibi omni tempore. At ille reliquit
consilium senum et cum iuvenibus tractare cepit qui cum eo nu-
triti fuerant et erant in comitatu illius. Et dixit ad eos. Quid vobis
videtur vel respondere quid debeo populo huic qui dixit mihi. Suble-
va iugum quod imposuit nobis pater tuus. At illi respon-
derunt ut iuvenes et nutriti cum eo in deliciis atque di-
xerunt. Sic loqueris populo qui dixit tibi. Pater tuus ag-
gravavit iugum nostrum tu sublevabis. Et sic respondebis
eis. Minimus digitus meus grossior est lumbis pa-
tris mei. Pater meus imposuit vobis iugum grave et e-
go maius pondus apponam. Pater meus cecidit vos flagellis
ego vero cedam vos scorpionibus. Venit ergo Ieroboam
et universus populus ad Roboam die tertio sicut preceperat
eis. Responditque rex dura derelicto consilio seniorum.

-loquip ē aūt uiuenti uolumtate. -pr nō ḡtie uob
unpsuur regnum q; ego ḡtin tenam. -pr mē co
ab uac flagellt. ego uo eidem uac fortiomib; ñ
sequetur pp peccb; dixt enim uolumte di ut cō
plerent sm os ei q locut fuit pmanū dñe filo
mne ad ieroboam filiū nabath. -pplē aūt um
tibus regē durioris uocis. sic locut ē ad eum
dicēs regē durioris uocis. sic locut ē ad eum.
gion est nob pare mdō. nec; hereditas mbilo ysi
i. -p. dixt uniuersa tribus isrl. tu aūt pasce
domū tuā dō. sr habuit isrl tribu naciola sua.
sup filios ā isrl qui habitant mentanis; tuda
regnauit roboam. Mittep rex roboam ad uni
qui erat tributis. -lapidauer eum filij isrl.
-mortuus ē. -porro rex roboam curruum festinauit
ascendi. -fugere. -p. recessit; isrl a domo dō. usq;
in diem hanc. -ferūtamen aūt audiit omnis
isrl. q; reuersus est ieroboam. misserunt -uocauer
eum in cetum omnis galaa. -ipsum erunt regē
sup omnem isrl. nec secutus ē quisquis domū
dō pr tribū tuda solam.

X

Cumq; ā roboam uenisset. -uocauit uniuersā
domū tuda -beniamin. c. octoginta milia
electos. ut ō isrl dimicarent. -aūtet ad se re
gnū suū. factuq; ē sermo dñi ad semeiā hōiem
dei dicens. -loqre ad roboam filiū salomōis regē
tuda. -ad uniuersum isrl. qui ē in tuda -beni
min. -hec dicit dō. Nō ascendetis nec pugnabitis
ad fres uros filios isrl. -p. reuertatur unusquisq; in
domū suā. ego enim ī gestū ē uolumte. Cum ē
audissent sermone dñi. reuersi sunt. nec prece
runt ad roboam. -fecitq; roboā filius salomōis. -
edificauit ciuitates munitas in tuda. Extru
xit bethleē -etham. -thecoe. bethsamur
-soco. -odollam. nec nō geth. -maresa. -
zip. -aduram. -azeca. -saraa. -
zabi. -alon. -hebron q sunt in tuda -beniamī
ciuitates munitissimas. Cumq; el munisset
as munitiones. posuit in eis principes. ediroq; horre
a oleū. -ūnum. Et in singlis urbib; fecit ar
mamentaria scutoz. -arma. -hastaz. firma
uitq; eas ualdissime. -in potestate sua in
dam. -beniamī. Quadragesimo -octauo aūt an
no roboam cum regnare cepisset. -xvii.
annis regnauit in hierusalē ciuitate quam elē
git dñs ut poneret nomē suū de cunctis tribus
israel. nomen aūt matris eius naama ammanitis.
Fecitq; aūt malū. -eleuit qui erant in tuda ante
dominū. -zelauerunt eum ultra omnia quē
fecerant patres eorū. in peccatis suis quib;
peccauerunt. -edificauerunt sibi excelsa. -
statuas. -lucos. -omnemq; collē frondosum.
-sodomitas quoq; habuit in terra. -fecerunt
iuxta omnes abominationes gentiū quas dñs
disperdidit coram filiis israel. -anno quinto
regis roboam. ascendit sesac rex egypti in hierusalē.
quia peccauerant dño. -c. et mille curribus. -lx.
equitū. nec erat numerus ullus
cum eo. qui uenerat de egypto. Troglodite. -libies. -
ethiopes. Ceperuntq; ciuitates munitissimas
tuda. -uenit usq; hierusalē. Semeiae aūt pro
phetae factus est sermo dñi ad roboam. -principes tuda. qui
congregati fuerant hierusalē in diebus sesac. dixit
ad eos. hec dicit dñs. vos reliquistis me. -ego
reliqui uos in manu sesac. Confusi atq; pni
pes isrl. -rex dixerunt. -iust ē dñs. Cumq;
uidisset dñs q; humiliati essent. factus ē sermo dñi
ad semeiam dicens. Quia humiliati sunt non
disperdam eos. -daboq; eis pusillū auxilij. -nec
stillabit furor meus in hierusalē. sesac. -uerumtamen
erunt ei. ut sciant differentiā seruitutis mee. -et
regnis regni terre. -p. recessit ergo sesac rex e
gypti ab hierusalē. sustulitq; thesauros domus dñi. -
domus regis omnia scuta aurea. -quoq; fecit
salomō. -p. quib; fecit rex ereas. -tradidit
illos principib; scutiferoz. qui custodiebant ue
stibulum palatij. Cumq; introisset rex domū dñi
uenerunt scutiferi. -et tulerunt eos. -tāmen re
ferebant ad armamentū suū. -Mortuusq; est
roboam. quia humiliatus est dñi. nec deleti sunt
penitus. Siquidē in iuda inuenta sunt opa bona
Confortatus ergo rex roboam in hierusalē ar
ci regnauit. xl. annis. -unū annis erat cum re
gnare cepisset. -xvii. annis regnauit
in hierusalē urbe quā elegit dñs ut affirmaret nō
suū ibi. de cunctis tribubus isrl. nomen matris ei
naama ammanitis. Fecitq; malū. nō ḡuauit
cor suū ut quēret dñm. Opa aūt roboam prima
nouissima. scripta sunt in libris semeie. prophe
te. -addo uidente. -et diligenter expōta sunt. -pugnauit
aūt roboam ad uersus hieroboam. -uerumtamen
ambulauerunt ē inimicitie dō. -et salomōis annis tri
bus. Duxit aūt roboam uxorē maalath filiā
iherimoth. filij dō. Abiahil quoq; filiā eliab fi
lij iesse. q; peperit ei filios. -semoniam. -zo
om. -post hanc quoq; accepit maacham filiā
absalon. -q; peperit ei. -abiam. -thai. -ziza. -solo
mith. Amauit aūt roboam maacham filiam
absalon sup oēs uxores suas. -concubinas. Nam
uxores. -xviii. duxerat. octuagintaq; concu
bine. -xx. viii. filios. -xl. filias. Constituit ā
principē abiā filiū maacha duce sup fres suas.
ipse enim regē facere cogitabat quia sapientior
fuit -potentior sup oēs filios ei. -in cunctis finib;
iuda -beniamin. -in uniuersis ciuitatib; mu
nitis. -plurimis eis escis ptulit. -multaq; pe
cunia uxores. Cumq; roboam fuisset regnū
roboam -confortatum. deliquit legē dñi -omnis
isrl cum eo.

XI

Anno aūt. v. regni roboam. ascendit sesach
rex egypti in hierusalē. quia peccauerant dño
-l. cc. curribus. -lx. equitū. nec erat numerus ullus
cum eo. qui uenerat de egypto. libies. -troglo
dite. -ethiopes. Ceperuntq; ciuitates munitissimas
tuda. -uenit usq; hierusalē. Semeias aūt pro
phetes factus est sermo dñi ad roboam. -principes tuda.
congregati hierusalē in diebus sesac. Dixit
ad eos. hec dicit dñs. vos reliquistis me. -ego
reliqui uos in manu sesac. Confusi atq; principes
isrl. -rex dixerunt. -iust ē dñs. Cumq;
uidisset dñs q; humiliati essent. factus ē sermo dñi
ad semeiam dicens. Quia humiliati sunt non
disperdam eos. -daboq; eis pusillū auxilij. -nec
stillabit furor meus in hierusalē. sesac. -uerumtamen
erunt ei. ut sciant differentiā seruitutis mee. -et
regnis regni terre. -p. recessit ergo sesac rex e
gypti ab hierusalē. sustulitq; thesauros domus dñi. -
domus regis omnia scuta aurea. -quoq; fecit
salomō. -p. quib; fecit rex ereas. -tradidit
illos principib; scutiferoz. qui custodiebant ue
stibulum palatij. Cumq; introisset rex domū dñi
uenerunt scutiferi. -et tulerunt eos. -tāmen re
ferebant ad armamentū suū. -Mortuusq; est
roboam. quia humiliatus est dñi. nec deleti sunt
penitus. Siquidē in iuda inuenta sunt opa bona
Confortatus ergo rex roboam in hierusalē ar
ci regnauit. xl. annis. -unū annis erat cum re
gnare cepisset. -xvii. annis regnauit
in hierusalē urbe quā elegit dñs ut affirmaret nō
suū ibi. de cunctis tribubus isrl. nomen matris ei
naama ammanitis. Fecitq; malū. nō ḡuauit
cor suū ut quēret dñm. Opa aūt roboam prima
nouissima. scripta sunt in libris semeie. prophe
te. -addo uidente. -et diligenter expōta sunt. -pugnauit
aūt roboam ad uersus hieroboam. -uerumtamen
cū ne dicb;. -dormiuit roboam cū patrib; suis. -se
pultus ē in ciuitate dō. -regnauit abia filius
eius pro eo.

XIII

abia

Anno. xviij. regis ieroboam. regnauit abia sup iudam. Tres annis regnauit mie lin nomen ei mr̃s ei machia filia urielis de gabaa. erat bellum inter abia ieroboam. Cumq; iniisset abia certamen. ibiit bellatissimos uiros electos. xl. ieroboam instruxit contra eum bellum. uiros. qui ipsi electi erant. ad bellandum fortissimi. Stetit q; sup montem semeron q est in montibus ephraim. et ait. audi ieroboam et omnis israhel. Num ignoratis q dns deus israhel dedit regnum dd sup israhel in sempiternum. ipsi et filiis ei pactum salis. Et surrexit ieroboam filius nabat seruus salomonis filij dd. et rebellauit contra dominum suum. Congregati sunt ad eum uiri inanissimi. et filij belial. et prualuerunt contra roboam filium salomonis. roboam autem erat puer. et corde pauido nec potuit resistere eis. Nunc et uos dicitis et resistere potestis regno dn̄i q possidet per filios dd hereditario grandi per multitudinem atq; uitulos aureos quos fecit uobis ieroboam in deos. et eiecistis sacerdotes domini filios aaron atq; leuitas. et fecistis uobis sacerdotes. sicut omnes populi terre. Quicumq; uenerit et consecrauerit manum suam in manibus. et in arietibus. vij. fit sacerdos eorum qui non sunt dij. Nos autem dominus deus noster et non reliquimus sacerdotes ministrantes domino de filiis aaron et leuitas in operibus suis holocaustum quoq; offerunt domino per singulos dies mane et uespere thimiama et panes propositionis super mundissimam mensam. et candelabrum aureum cum lucernis suis ut accendantur sero ad uesperam. Nos quippe custodimus precepta domini dei nostri quem uos reliquistis. Ergo nobiscum deus. et non contra nos dux eius et sacerdotes qui clangunt tubis resonant contra uos. filij autem nolite pugnare contra dominum deum patrum uestrorum. quia non uobis expedit. Hec illo loquente ieroboam uero molliebatur insidias. Cumq; circuisset hostium statuere ignoranter eos a tergo sub uisu antecedentium. Respexerunt et ecce acies ante et retro. et clamauerunt ad dominum. et sacerdotes tubis canere ceperunt. Omnesq; uiri iuda uociferati sunt. et ecce illi clamantibus eis uertit deus ieroboam et omnem israhel qui stabant contra abiam et iuda. fugerunt filij israhel iudeum. et tradidit eos omnipotens deus in manu eorum. Percussit eos abia et populus eius plaga magna. et ceciderunt interfecti ex israhel. v. uiros fortissimos. humiliati sunt tunc filij israhel. et preualuerunt filij iuda eo q confiderent in domino deo patrum suorum. Persecutus est autem abia fugientem ieroboam et cepit ciuitates eius bethel. et filias eius. et iselam et filias eius. et ephron cum uicis suis. et obtinuit non ualuit ultra potestatem ieroboam in diebus abia. et percussit eum dominus et mortuus est. Igitur abia obtinuit uniuersa que accepit uxores. xiiij. et genuit. xxij. filios et

XIIII

filias. xvi. Reliqui autem sermones abia. et uie eius et scripta sunt diligentissime in libro profete addo. Dormiuit autem abia cum patribus suis. et sepelierunt eum in ciuitate dd. Pro quo regnauit asa filius eius per eos. In diebus quorum non conturbata est terra a bello. x. fere annis. Fecit asa quod placitum est coram domino deo suo. et subuertit altaria peregrina atq; excelsa. et confregit statuas. et succidit lucos et precepit iude ut quererent dominum deum patrum suorum. et legem et mandata. Et abstulit cunctas urbibus iuda aras. et phana. et regnauit in pace. Edificauitq; ciuitates munitas in iuda. quia quies erat. nulla temporibus eius bella surrexerunt pace domino largiente. Dixit autem iude. Edificemus ciuitates istas. et circumdemus muris. et turribus portisq; seris. dum adhuc terra in potestate nostra est. quia quesiuimus dominum deum nostrum. hic requisiuimus eum. et dedit nobis pacem per gyrum. Edificauerunt igitur et mulli prosperati sunt. habuitq; asa exercitum portantem scuta et hastas de iuda. ccc. de beniamin uero scutarios. et iaculatores. clxxx. Omnes isti uiri fortissimi. Egressus est ad eos zaraz ethiops cum exercitu decies centena milia. et curribus. ccc. uenit usq; marisa. et inuocauit dominum deum suum. Dixitq; ad uos ulla distantia. ut inpune an in paucis auxilietur. Adiuua nos domine deus noster. innixi enim nomini tuo uenimus super hanc multitudinem. Domine deus noster tu es non prualeat contra te homo. Percussit igitur eos dominus coram asa et iuda. et fugerunt ethiopes. persequutusq; est eos asa. et populus qui cum eo erat usq; gerara. et ceciderunt ethiopes usq; ad internicionem. quia domino cedente cuncta sternunt. et auferunt illi plurima. Tulerunt et spolia multa. et asportauerunt de cunctis ciuitatibus gerare. Inuasit quippe eas timor domini. et uastauerunt urbes. et multam predam asportauerunt. Habitacula quoq; destruentes. tulerunt pecora absque numero. et camelos reuertensq; sunt hierusalem. Azaria autem filius oded locutus est spiritu dei in ecclesia est in occursu asa. et dixit ei. Audite me asa et omnis iuda et beniamin. Dominus nobiscum est. quia uos ei. Si quesieritis eum inuenietis eum. Si autem dereliqueritis eum derelinquet uos. Transibunt autem multi dies in israhel absq; deo uero. absq; sacerdote doctore. et absq; lege. Cumq; reuersi fuerint in angustia sua ad dominum deum israhel et quesierint eum. reperient. In tempore illo non erit pax egredienti nec reuertenti. sed quasi grandes undique terrores. Concidentur gens a gente. et ciuitas a ciuitate. quia deus conturbabit eos in omni angustia. Vos ergo confortamini. nec dissoluantur manus uestre. erunt enim opera

XV

XVII

XVII

xxx. expeditorum militum. Hii omnes erant ad manum regis, exceptis aliis quos posuerat in urbibus muritis in universo Iuda.

XVIII Fuit ergo Iosaphat dives et inclitus multum, et affinitate coniunctus est Achab. Descenditque ad eum post annos in Samariam. Ad cuius adventum mactavit Achab arietes et boves plurimos, et populo qui venerat cum eo. Persuasitque illi ut ascenderet in Ramoth Galaad. Dixitque Achab rex Israel ad Iosaphat regem Iuda: Veni mecum in Ramoth Galaad. Cui ille respondit: Ut ego et tu, sic et populus tuus, sic et populus meus, tecumque erimus in bello. Dixitque Iosaphat ad regem Israel: Consule obsecro inpraesentiarum sermonem Domini. Congregavit ergo rex Israel prophetarum quadringentos viros, et dixit ad eos: In Ramoth Galaad ad bellandum ire debemus an quiescere? At illi: Ascende, inquiunt, et tradet Deus in manu regis. Dixitque Iosaphat: Numquid non est hic propheta Domini, ut ab illo etiam requiramus? Et ait rex Israel ad Iosaphat: Est vir unus a quo possumus quaerere Domini voluntatem, sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum omni tempore. Est autem Micheas filius Iemla. Dixitque ei Iosaphat: Ne loquaris, rex, hoc modo. Vocavit ergo rex Israel unum de eunuchis, et dixit ei: Voca cito Micheam filium Iemla. Porro rex Israel et Iosaphat rex Iuda uterque sedebat in solio suo, vestiti cultu regio. Sedebant autem in area iuxta portam Samariae, omnesque prophetae vaticinabantur coram eis. Sedecias vero filius Chanaana fecit sibi cornua ferrea, et ait: Haec dicit Dominus: His ventilabis Syriam donec conteras eam. Omnesque prophetae similiter prophetabant, atque dicebant: Ascende in Ramoth Galaad et prosperaberis, et tradet eos Dominus in manu regis. Nuntius autem qui ierat ad vocandum Micheam, ait illi: En verba omnium prophetarum uno ore bona regi annuntiant. Quaeso ergo te ut et sermo tuus ab eis non dissentiat, loquarisque prospera. Cui respondit Micheas: Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi Deus meus, hoc loquar. Venit ergo ad regem. Cui rex ait: Michea, ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Cui ille respondit: Ascendite, cuncta enim prospera evenient, et tradentur hostes in manus vestras. Dixitque rex: Iterum atque iterum te adiuro ut non loquaris mihi nisi quod verum est in nomine Domini. At ille ait: Vidi universum Israel dispersum in montibus, sicut oves absque pastore. Et dixit Dominus: Non habent isti dominos, revertatur unusquisque in domum suam in pace. Et ait rex Israel ad Iosaphat: Nonne dixi tibi quod non prophetaret iste mihi quicquam boni, sed ea quae mala sunt? At ille idcirco ait: Audite verbum Domini: Vidi Dominum sedentem in solio suo, et omnem exercitum caeli assistentem ei, a dextris et sinistris. Et dixit Dominus: Quis decipiet regem Israel, ut ascendat et corruat in Ramoth Galaad? Cumque diceret unus hoc modo, et alter alio, processit spiritus et stetit coram Domino, et ait: Ego decipiam eum. Cui Dominus: In quo inquit decipies? At ille respondit: Egrediar et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Dixitque Dominus: Decipies et praevalebis; egredere et fac ita. Nunc ergo ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum, et Dominus locutus est de te mala. Accessit autem Sedecias filius Chanaana, et percussit Micheae maxillam, et ait: Per quam viam transivit spiritus Domini a me ut loqueretur tibi? Dixitque Micheas: Tu ipse videbis in die illo, quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo ut abscondaris. Praecepit autem rex Israel dicens: Tollite Micheam et ducite eum ad Amon principem civitatis, et ad Ioas filium Amalech, et dicetis: Haec dicit rex: Mittite hunc in carcerem, et date ei panis modicum et aquae pauxillum, donec revertar in pace. Dixitque Micheas: Si reversus fueris in pace, non est locutus Dominus in me. Et ait: Audite populi omnes. Igitur ascenderunt rex Israel et Iosaphat rex Iuda in Ramoth Galaad. Dixitque rex Israel ad Iosaphat: Mutabo habitum, et sic ad pugnam vadam; tu autem induere vestibus tuis. Mutatoque rex Israel habitu, venit ad bellum. Rex autem Syriae praeceperat ducibus equitatus sui dicens: Ne pugnetis contra minimum aut contra maximum, nisi contra solum regem Israel. Itaque cum vidissent principes equitatus Iosaphat, dixerunt: Rex Israel iste est. Et circumdederunt eum dimicantes. At ille clamavit ad Dominum, et auxiliatus est ei, atque avertit eos ab illo. Cum enim vidissent duces equitatus quod non esset rex Israel, reliquerunt eum. Accidit autem ut unus e populo sagittam in incertum iaceret, et percuteret regem Israel inter cervicem et scapulas. At ille aurigae suo ait: Converte manum tuam et educ me de acie, quia vulneratus sum. Et finita est pugna in die illo. Porro rex Israel stabat in curru suo contra Syros usque ad vesperam, et mortuus est occidente sole.

XIX Reversus est autem Iosaphat rex Iuda domum suam pacifice in Ierusalem. Cui occurrit Hieu filius Anani videns, et ait ad eum: Impio praebes auxilium, et his qui oderunt Dominum amicitia iungeris, et idcirco iram quidem Domini merebaris; sed bona inventa sunt opera in te, eo quod abstuleris lucos de terra Iuda, et praeparaveris cor tuum ut requireres Dominum. Habitavit ergo Iosaphat in Ierusalem, rursumque egressus est ad populum de Bersabee usque ad montem Ephraim, et revocavit eos ad Dominum Deum patrum suorum. Constituitque iudices terrae in cunctis civitatibus Iuda munitis per singula loca. Et praecipiens iudicibus: Videte, ait, quid faciatis; non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini; et quodcumque iudicaveritis, in vos redundabit. Sit timor Domini vobiscum, et cum diligentia cuncta facite. Non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. In Ierusalem quoque constituit Iosaphat levitas et sacerdotes et principes familiarum ex Israel, ut iudicium et causam Domini iudicarent habitatoribus eius. Praecepitque eis dicens: Sic agetis in timore Domini fideliter et corde perfecto. Omnem causam quae venerit ad vos fratrum vestrorum qui habitant in urbibus suis, inter cognationem et cognationem, ubicumque quaestio est de lege, de mandato, de caeremoniis, de iustificationibus, ostendite eis ut non peccent in Dominum, et ne veniat ira super vos et super fratres vestros. Sic ergo agentes non peccabitis. Amarias autem sacerdos et pontifex vester in his quae ad Dominum pertinent praesidebit.

XV

Porro zabulon filius ismahel. qui ē dux mdo
me uda. sup eos opt cr. ḡ ad regē offīū pmēn
sentiq; magnīē leuitas eorum uob. Confortam
zagre diligenter. nec dubē uobis.

Pfecerunt enim filii moab. filii ammon
de ē contagio eorum filii moab. filii ammon
cum eis d ammanites ad iosaphath ut pug
narēt ad eum. veneruntq; illis. michaiam iosa
phath dicentes. venit ō re multitudo magna
d'hus loc; q tantum arant filii. d syria. ecce q
fidunt tribulatiōn thamar. q ē engaddi. iosaphā
aūt timore p'territus. vertit se totus ad rogand dnm
ieiuniū uniū oī. Dnē dē patrū nrōz. tu es dē mirabi
lis. tu dñāris omnē regnis gentium. in manu tua
ē fortitudo. potētia. nec quisq ē qui resistat. nō
ne tu dē nr interfecisti oēs habitatores tre hui coram
populo tuo isral. dedisti eam semen habitanti a
mico tuo in sēpiternū. habitaverūq; in ea. et edificave
runt in ea sanctū nōi tuo dicentes. si venerit sup
nos malū. gladius iudicij. pestilentia. aut fames sta
bimus coram domo hac. et in conspectu tui. quia nom
en tuū in templo hoc. et clamabimus ad te in tribulatiōe
nr. exaudies. saluosq; facies. Nunc ergo ecce
filij ammon. et moab. et mons seir. p quos nō dedisti
isral. ut transiret cū egrederent de egypto. sed declinare ab eis. nec interfecti illos ego
sumus. et ecce nunc ipsi retribuūt nob. ut ēiciant nos de
possessione tua. quā tradidisti nob ī hereditatē. Ergo nō ultiscēris eos. nec in
quib nos dñe. ergo nō habemus vires. ut possim hui⁹ mul
titudini resistere. q irruit sup nos. sed cum ignore
mus quid agere debeamus. hoc solum habemus residui ut
oculos nros dirigamus ad te. Omēs aūt iudeī stabant
coram dnō. cū paruulis uxoribus. ac filiis suis.
Erat aūt ibi iezihel filius zacharie filij banaie filij
iehubel filij mathanie leuites de filijs asaph. Sup
quē fact ē spūs dñi in medio turbe. at ille intende
te omēs iuda. et habitatores ierlm. et tu rex iosaph
hath. Hec dicit dñs vob. Nolite timere nec pauescere
hanc multitudinē. nō ē enim vestra pugna. sed dei. Cras
descendetis contra eos. Ascensus enim sunt per clivum noti
cie. inuenietis eos in summitate torrentis q ē ī
solitudine iezrahel. Non eritis vos qui dimicet
bitis. sed tantummodo ordinate stote. et videbitis
auxilium dñi sup vos. Iuda et ierlm nolite ti
mere nec pauescere. crastina egredimini contra eos. et dñs
erit vobiscū. Iosaphath aūt et omnis habitator ierlm
corruerunt coram arche dñi. et adorauerunt
eum. porro leuite de filijs caath. et de filijs co
re laudabant dnm deum isral. voce magna in
excelsum. Cumq; mane surrexissent. egressi sunt
in desertū thecue. Proficiscentibus eis. stans iosaph
hath in medio eorum dixit. Audite me iuda. et qui
habitatores ierlm. Credite dnō deo vr̄o. et firmi
eritis. Credite prophetis ei. et cuncta eueniet vo
bis prospera. Deinde ordinatis qui psallerent dño
et laudarent eum in turma sancta. et egredi
entes ante exercitum. ac sic dicerent. Confitemini
dño quoniam in sempiternum misericordia ei⁹. In
principio laudis eorum cepit dñs insidias contra filios
ammon. moab. et montem seir. qui egressi fuerant ut pugnarent contra iudam. et percussi
sunt. Nam filij ammon. et moab insurrexerunt aduersum habitatores montis seir. ut interfice
rent. et delerent eos. Cumq; ipsi peremissent habitatores seir. inuicem se cedibus interfecerunt.
Porro iudas ubi uenit ad speculum q respicit solitudinē. in
tuitus est omnē regionē plenā cadaueribus. nec
quisquā euaserat. qui necē potuisset euadere. Venit
ergo iosaphath. et omnis populus ad diripiendas spolia
mortuorū. inuenerunque inter cadauera uestem
et supellectilē pretiosissimā. et uasa preciosissima. quæ
puerunt ita ut onus portare nō posset nec per
tres dies spolia auferre p̄ prede magnitudine. Die
autē iiij. congregati sunt in valle benedictionis. et ibi
benedixerunt dño. unde et nomen loci illius
vocatum est benedictio usq; in presentem diē. Reuersusq;
est omnis iuda. et habitatores ierlm. iosaphath ante
eos in ierlm. et domum magnā ingressi. et ad
ducentes in manibus suis. psalteria et citharas. et tu
bas ad templum dñi. Factusq; est terror dei in
cunctis regnis terrarum. audientibus quia pugnasset dñs
contra inimicos isral. Quieuit regnum iosaphath. habuitq; requiem
deus undique. Regnauit ergo iosaphath super iudam. cum esset
annorum xxxv. et quinque annis regnauit in ierlm. Nomen matris ei azuba. filia
sedahi. Et ambulauit in omnibus viis asa patris sui. nec declinauit abeas faciens quæ placita erant coram dño.
Verumtamen excelsa nō abstulit. adhuc populus nō direxerat cor suum ad deum patrum suorum. Reliqui
autem sermones iosaphath priorum et nouissimorum ecce
scripti sunt in libro ieu filij anani. q digessit in libro regum isral. Post hec iunxit amasias
iosaphath rex iuda societatem rege isral. qui operatus
est impia. fecitque sibi ut facerent naues
q irent in tharsis. fecerunt quoq; classem in asion
gaber. Ophiam aūt dicebat filius dni d marisa
adiosaphath dicens. Quia percussit deus tua opera. confractæ sunt naues
nec potuerunt ire in tharsis.

XVI

Defunctus aūt iosaphath cū patribus suis. sepultus
est cū eis in ciuitate dauid. et regnauit porro
filius eius pro eo. qui vocat ē nomine ioram. Erant aūt
filij ei fratres. filij iosaphath. azarias
iahiel. zacharias. azarias. michahel. saphatias. Omnes hi filij iosaphath re
gis iuda. Dederatq; eis pr sua multa munera
argenti. auri. et pretiosa cū ciuitatibus munitis
simis iuda. regnū aūt ioram quia primogenitus erat patris sui interfecit omnes fratres suos gladio. quosdam de principibus isral.

annoꝝ erat ioram cum regnare cepisset. & vij.
annis regnauit uiuerlin. Ambulauitq; uniꝰ
regum isrl. sicut egerat dom̃ achab. filia enim a
hab erat uxor ei. & fecit malũ in oculis dñi. No
luit aũt dñs perdere dom̃ dd. p pactum q̃ inierat cũ
eo. & quia promisit ut daret ei lucernã. & filiꝰ ei
nomẽ ꝑ. In diebꝰ illꝰ rebellauit edom ne cẽt
sub dicione iude. & constituit sibi regem. Cum ig̃
sisset ioram cum principibꝰ suis. & cuncto egressu
qui erant cũ eo. surrexit nocte. & percussit edom qui
se circũdederat. & duces equitatus ei. At ille re
bellauit edom ne cẽt subditus iude usq; ad
hanc diem. Eo tpe edom nõ recessit ne cẽt sb
manu illius. Derelictus enim dñs dñi pa
trum suoꝝ. insuper & ciuitates fabricauit in mon
tibꝰ iude. & fornicari fecit habitatores ierlin
& impulit eos. Illatæ sunt ei litꝛe ab
helia pphẽ. quibꝰ scripsit eum ꝙ dixit dñs deꝰ pa
tris dd. pro eo q̃ non ambulasti uiis ioſaphath
patris tui. & uiis asa regis iude. & in
cessisti p uiã regum isrl. & fornicari fecisti iu
dam. habitatores ierlin. imitatiq; es fornica
tionem dom achab. insuper & fratres domus pa
tris tui meliores te occidisti. Ecce & plagam te
plaga magna cẽt populum tuum. & filios. uxores
tuas. omniaq; substantiã tuã. Et tu egrotabis
langore pessimo uentris donec egrediantur uisce
ra tua paulatim p dies singulos. Suscitauit
& dñs contra ioram spm philistinoꝝ. & arabum
qui confines sunt ethiopie. ascenderuntq; mediã
iudã. & irrumpentes eam. diripuerunt omnẽ
substantiam quã inuenerunt in domo regis. insuꝑ
filios & uxores. nec remansit ei filius nisi
ochozias. qui minimus natus erat. Et super
hæc percussit eum dñs plaga insanabili
Cumq; dies succederent diebꝰ. tpis quasi duo
rum annoꝝ explebat circulus. nec
longa obstitit cõclusio. ut ui egereret & uisce
ra. langore pressa cruenta. Mortuusq;
est miserrimaꝫ possima. & nõ fuit ei plo
ctus more obsequiorum exequiarũ. sicut fue
rat maioribꝰ ei. Viginti. annoꝝ erat cũ
regnare cepisset. & viij. annis regnauit
in hierlin. Ambulauitq; nõ recte. & sepeliꝰ est
eum nequaquam dd. in monumẽto regum.

XXII

Ochoziam aũt habitatores ierlin. ocho
ziam filium eius minimum regem pro. Q̃
habitatores natu qui ante eum fuerant. uide
licet latrones arabũ. qui uenerãt i
castra. & occiderant. ochozias filius io
ram regis iude. filius. viij. annoꝝ erat
ochozias cum regnare cepisset. anno an
no regnauit uiuerlin. Nomen matris eius athe
lia filia amri. Et ipse ingressus est uias
domus achab. nam erat impulsor eius ut
impie ageret. fecit & malum in conspectu dñi
sicut domus achab. ipse enim fuerat ei consilia
rius ꝑ mor
tem patris sui in ruinam ei. Ambulauitq; etiã
huius eoꝝ. & perrexit cum ioram filio achab. re
gis isrl. ad bellum ꝛ azahel regem syrie ad
mothgalaad. uulnerauitq; syri ioram. Qui
reuersus est ut curaretur in iezrahel. multæ enim
plagæ acceperat in ramoth. Igit ochozi
as filius ioram rex iude descendit ut uisere
ioram filium achab. in iezrahel egrotantem. Volũ
tas quippe fuit dei. abduium ochoziam. ut ue
niret ad ioram. Et cũ uenisset. ut egressus
est cum eo adduium thesu filii namsi. q̃ unxerat dñs
ut deleret domum achab. Cumq; subuerteret thesu
domum achab. inuenit principes iudee & filios fra
trum ochozie. qui ministrabant ei. interfecit illos. Ip
sumq; perquirens ochoziam. ceperunt eum latentem
in samaria. adductumq; adduc occidit. Et sepelie
runt eum eo q̃ esset filius iosaphath. qui quæsierat
dñm ex toto corde suo. Nec erat ulli spes a
liqua ut de stirpe regnaret ochozie. Sed
athalia mater eius iudee q̃ nomine erat filia
amri. fortior & impudentior omnibꝰ. stirpem regiã
domus ioram. Porro ioſabeth. filia regis ui
dit ioas filium ochozie. furatusq; est de medio
filiorum regis cum nutrientibus. absconditq; eum
cum nutrice sua in cubiculo lectulorum. Io
ſabeth aũt q̃ absconderat eum erat filia re
gis ioram. uxor ioiade pontificis. soror ocho
zie. idcirco athalia nõ interfecit eum. fuit
& cum eis in domo dei absconditus. vij. annis
quibꝰ regnauit athalia super terram.

XXIII

Anno aũt. vij. obstinatis ioiada. assum
sit centuriones. azariam filium iehoram
& ismahel filium iohanã. azariã
q̃ filiũ obed. & maasiã filiũ adaie. & elisa
phath filiũ zochri. omnesq; eos fedꝰ. Qui
cũ cuncta circuissent. congregauerunt leuitas & ca
pites urbiũ iuda. & principes familiarum isrl
uenerunt q̃ in hierlin. Percussitq; & oĩs multitu
do pactum in domo dei cum rege. Dixitq; ad
eos ioiada. Ecce filius regis regnabit sic
ut locutus est dñs super filios dd. Iste est sermo q̃
facietis. Tertia pars uestrum q̃ ueniunt ad
sabbatum. custodiat excubias domus regis. Alia pars
portam q̃ appellatur fundamenti. Omnis aũt populus
sit in atriis domus dñi. Nec ingrediatur domum dñi
quisquam nisi sacerdotes. & qui ministrant de leuitis. ipsi tantummodo in
grediantur quia sanctificati sunt. & reliquus
uulgus custodiat excubias dñi. Leuitæ circũdent re
gem hinc & inde singuli arma sua. Siquis ali
us ingressus fuerit septa templi interficiatur. Sitq; cum rege
morante & ingrediente. fecerunt & leuitæ &
omnis iuda. uniuersa q̃ præcepit ioiada sa
cerdos. assumpserunt singuli uiros q̃ subsse e
rant. uenerabantur pontificem salomonis. & huc

qui cum ipsis erant fabem. ⁊ egressus est
exercitus quod ioiada princeps non dimisit abire eos
mane q̃ a principio ebdomade succedere solebant.
Deditq; ioiada sacerdotibus et leuitis. Iam ecce eis
prosiliat petrae regis dñi. quae circumeunte milite
mo dñi. stantes custodiebant excubias regis. Egressique
apertae templi deserta. ubi gentes templum fregerant
omnia altaria. templo q̃ confregerunt regis. Et
edituum filiū regis. interfecerunt in declivia
debuntq; in manu ei tuae eorum loquar. ioiadae
erunt cum rege. omnes illi qui ingressi pontifex
sibi ii. ipsaq; sunt atq; dicunt. uiuat rex
Quid audisset athalia uocis populorum. atq;
laudantium regem. ingressa ad populum templi
dñi. cum uidisset regem stantem in gradu
pro turmali et eum. ante eum principes et tubae
ac cantores et uniuersum populum terrae
sua. ac scidit uestimenta
sua. ac ait. coniuratio coniuratio. Et uocauit ioia
da pontifex ad centuriones. ⁊ praecepit eis. Educite
eam extra septa templi. ⁊ interficite
quicumque gladio. Praecepit enim sacerdos ne occiderent
in domo dñi. Et inposuerunt ei manus. Cumq;
transisset per portam equorum. domus regis. interfecta
est ibi. Pepigit autem ioiada testamentum
cum eo. populo ac regi. ut esset populus
plus regem. ut esset pacis inter
eos. Ingressus est ergo templum baal. destruxit eam. ⁊ altaria
eius simulacra. illi confregerunt. Mattan quoq;
sacerdotem baal interfecerunt ante aras. Constituit au
tem ioiada pontifex ministros domui dñi. ⁊ submanibus sacer
dotum ⁊ leuitarum. quae dispensant dñi. in domo
dñi ut offerrentur holocausta dño sicut scriptum
est in lege moysi. in gaudio ⁊
canticis ut dispone dñi. Constituit q; ia
nitores inportas domus dñi. ut nō ingrederetur
immundus in omni re. Assumpsitq; centu
riones. ⁊ fortissimos uiros ac principes pu
blici et. populi terrae. ⁊ deduxit regem
de domo dñi. transiere per medium portae superio
rem in domo regis. ⁊ collocauerunt eum in so
lio regio. Lætatusq; est omnis populus terrae. ⁊ ciuitas
quieuit. Porro athalia interfecta est gladio
Septem annorum erat ioas cum regnare ce
pisset. ⁊ xl. annis regnauit in hierusalem.
Nomen matris eius sebia de berlabee. Fecitq; q
quod est placitum in conspectu dñi cunctis diebus ioiadae
sacerdotis. ⁊ accepit ei uxores duas de
quibus genuit filios et filias. Post hoc placuit
ioae ut instauraret domum dñi. Congregauitq;
sacerdotes ⁊ leuitas dixitq; ad eos. Egredimini ad
ciuitates iuda. ⁊ colligite de uniuerso israhel pe
cuniā. ad sarta tecta templi dei uestri per
singulos annos. festinate rem hanc. Porro
leuitae segnius egerunt. Vocauitq; ioiada
rex ⁊ princeps ⁊ dixit ei. Quare non fecisti
super ut cogeres leuitas inferre de iuda ⁊ de
hierusalem. pecuniam quam constituit moyses famulus
dñi. ut inferret eam omni multitudo israhel in
tabernaculum testimonii. Athalia enim impudica
filii eius destruxerant domum dei. ⁊ omnia
quae sanctificata fuerant templo dei. contulerant pha
ris baalim. Praecepit ergo rex ⁊ fecerunt arcam
posueruntq; eam ubi pectus domus dei aperitur
ostii templi. Et praedicabant in iuda et
hierusalem. ut deferrent omnes
dño. quod constituit moyses famulus dei
super omnes israhel in deserto. Ierantq; cuncti pa
tres. ⁊ omnes principes. et inferebant munera
et mittebant in archam donec
consummaretur. Cumq; tempus esset ut deferretur archam ad
manus leuitarum. videbant eam multam pecu
niam. ingrediebatur scriba regis. et qui
sacerdos ostiarii. effundebantq; pecuniam quae
erat in archa. ⁊ rursum archam reportabant ad
locum suum. sicq; faciebant per singulos dies. et
congregata est infinita pecunia. quam dederunt rex
⁊ ioiada his qui praerant operi domus dei. At illi dabant
ea caementariis lapidum. ⁊ artificibus ope
rum singulorum. ut instaurarent domum dei. fa
bris quoq; ferrariis et cementariis. ut quassata reparari
fulcirentur. Exercebantq; hi qui operabantur fi
deliter. et obdurabat per manum eorum. ac restituebant domum dei in statum
pristinum. ⁊ firmo eam statui fecerunt. Cumq;
implessent omnia opera. deferuntur coram rege
et iehoiada reliquum pecuniae. ex qua fecit ⁊
vasa templi ministerii. ac holocausta. si
mile et phialas ⁊ cetera vasa aurea. ⁊ argentea. Of
ferebantur holocausta in domo dei iugiter
cunctis diebus ioiadae. Senuit ioiada ple
nus diebus. ⁊ mortuus est. c. xxx. erat an
norum. sepelierunt eum in ciuitate dei. ⁊ regi
bus eo q; fecisset bene in israhel et in domo
ei. post eum. Obiit autem ioiada. ingressi sunt
principes iuda. ⁊ adorauerunt regem. Qui delini
ti obsequio eorum. acquieuit eis. ⁊ dele
querunt templum dei patrum suorum. seruie
runt lucis et sculptilibus. ⁊ facta est ira dei iudam
et hierusalem pro hoc peccato. Quibus cum prophe
tae mitterentur ad eos. ut reuerterentur ad dñm. quo protestante illi
audire noluerunt. Spiritus autem dei induit za
chariam filium ioiadae sacerdotis. et stetit
super populum. ⁊ ait eis. Deus dei. Cur transgredimini
mandata dñi. quae nobis non prosunt. et
dereliquistis dñm ut derelinqueret uos. Quo
niam conspirauerunt in me. et lapidibus me
regis impii iussu domus dei. ⁊ non est recor
datus ioas rex misericordiae quam fecerat ioiada pater illius
et eo. sed interfecit filium eius. Qui cum moreretur
ait. videat dñs et requirat. Cumq; esset
annus reuertente. ascendit syriae exercitus
contra iudam et hierusalem. interfecitque omnes
principes populi atque universam praedam miserunt
regi damasci. Et cum pauci uiri. venissent
syriorum. tradidit dñs in manibus eorum innu

XXV

Regnum quinq; annor erat amasias cū regnare cepisset .xxv. & .xx. annis regnauit in ierlm. nomē matris ei ioaden. de ierlm. fecit q̄d bonū in conspectu dñi. uerūtamen nō corde pfecto. Cumq; ualuissent ei regnū confortauit manū suā & percussit seruos suos qui occiderant regem patrem suum. filios autē eorū nō interfecit sicut scriptum ē in libro legis moysi ubi p̄cepit dñs dicens. Non occidentur patres pro filiis. nec filii p patribus suis. sed unusquisq; in peccato suo morietur. Congregauit igitur amasias uniuersū iudā & constituit eos p familias tribunos & centuriones per uniuersum iudā & beniamin. & recensuit. xx. annos & inuenit. trecentos milia uirorū electorum bellatorum habentium hastā & clipeū. Mercede quoq; conduxit de israel. c. milia fortissimos. c. talenta argenti. Venit autē ad eū homo dei dicens. O rex ne egrediatur tecū exercitus israel. non enim est dns cum israel. nec cum filiis ephraim. Si autem putas in robore certa bella consistere superare me faciet deus abdicabitq; te. Dixitq; amasias ad hominē dei. Quid ergo fiet de centum talentis quos dedi militibus israel. Et ait homo dei. est deus unde et plura possit multo huc plus. Separauit itaq; amasias exercitum qui uenerat ad eū ex ephraim. ut reuerterentur in loca sua. Illi uero iratissimi reuersi sunt in regionē suam. Ascendit autem amasias & obsedit gelam filii seyr. & cepit alia. x. milia uiroꝝ. expertes filii iuda. & adduxerunt ad principē suum qui & ipse occidit eos de summo precipitio quo & ipse cecidit. Ille uero qui remansit amasias. ne ser uer impium destruē ciuitates iuda. a samaria usq; bethoron. percussit ex eis tria milia. & rapuit prēda magna. Amasias aut postquā reuertit de cede idumeoꝝ. allatis deorum eorum filiis statuit eos in diis suis. & adorabat eos. & illis adolebat incensum. Quam obrē iratus dns contra amasiam. misit ad illum prophetam q̄ diceret ei. Cur adorasti eos q̄ non liberauerūt prophetā suum de manu tua. Cumq; hoc loqueretur propheta ei. Numquid consiliarius regis es quiescere ne uerbum amplius. Desiste ne percutiam te. Recedente igitur propheta. Scio inquit q̄ cogitauit deus occidere te. q̄ fecisti hoc. & cetera. Sedit autem amasias rex iuda consilio suo. & misit ad ioax filiū ioachaz. filii iehu regis israel dicens. Veni uidemus nos inuicē. Quo remisit nūtius dicens. Cardo quę ē in libano misit ad cedrum libani dicens. Da filiā tuā filio meo uxorē. Et ecce bestie q̄ erant in silua libani transierūt & conculcauerūt cardinē. Dixisti. percussi edō. & ideo extollitur cor tuū ut glorieris. Sede in domo tua. Cur malū aduersū te puocas. ut cadas tu & iudas tecū. Noluit audire amasias quia deus erat uoluntas. ut traderentur in manibus hostiū propter edō. Ascendit igitur ioax rex israel. & uiderunt se inuicē. ipse & amasias rex iuda in bethsamys. & ceciderunt iuda coram israel. & fugerunt unusquisq; in tabernacula sua. porro amasiam regē iuda filiū ioas. filii ioachaz rex israel. cepit ioax in bethsamys. & duxit ierlm. destruxitq; murum ciuitatis porta ephraim. usq; ad portam anguli. cc. cubitis. Omnemq; aurū & argentum. uniuersa uasa que reperta sunt in domo dei & in thesauris regie. nec non & filios obsidū reduxit samariam. Verūtamen amasias filius ioas rex iuda post q̄ mortuus ē ioax filius ioachaz rex israel. xv. annis. & reliqua uerba amasie ioas. ac nouissima ordine. scripta sunt in libro regū iuda & israel. Qui postq̄ recessit a dño. orta est contra eum coniuratio in ierlm. Qui fugit lachis. misse sunt q̄ interfecerūt eum ibi. reportantesq; ei equi. sepelierunt eum cum maioribus suis in ciuitate dauid.

XXVI

Omnis autem populus iuda tulit azariam. annos natum .xvi. & constituit regē pro patre suo amasia. ipse edificauit aelath. & restituit eā iudeis. postq̄ dormiuit rex cum patribus suis. xvi. annos erat azarias cum regnare cepisset. & .lij. annis regnauit in ierlm. nomen matris ei iechelia. de ierlm. fecit q̄d erat rectum coram dño. iuxta omnia q̄ fecerat amasias pater ei. excepto quod non immolauerit dño in templo. & adolebat incensum. Hic edificauit gelam. & reparauit eā post mortem patris sui. & ciuitates in montibus. & turres in solitudine. fodit cisternas plurimas. eo q̄ habuit multa pecora. tā in campestribus q̄ in montanis. Habuit quoq; uinitores & agricolas in montibus & carmelo. Erat enim homo agricolturę deditus. Fuit autem exercitus bellatorum qui procedebat ad pugnā sub manu iehiel scribe. & maasie doctoris. sub manu manue q̄ erat de ducibus regis. omnisq; numerus principum per familias eorum fortium & bellatorum. duo milia. & septingenti. qui erant quasi ad bella. & pro rege dimicabant. Preparauit q̄

cuncto exercitui clipeos et hastas et galeas et loricas arcusque et fundas ad iaciendos lapides. Et fecit in ierusalem diversi generis machinas quas in turribus collocavit et in angulis murorum ut mitterent sagittas et saxa grandia. Egressumque est nomen eius procul eo quod auxiliaretur ei dominus et corroborasset illum. Sed cum roboratus esset elevatum est cor eius in interitum suum et neglexit dominum deum suum. Ingressusque templum domini adolere incensum super altare thimiamatis. Statimque ingressus post eum azarias sacerdos et cum eo sacerdotes domini octoginta viri fortissimi restiterunt regi atque dixerunt. Non est tui officii ozias ut adoleas incensum domino sed sacerdotum hoc est filiorum aaron qui consecrati sunt ad huiuscemodi ministerium. Egredere de sanctuario ne contempseris quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a domino deo. Iratusque ozias tenens in manu turibulum ut adoleret incensum minabatur sacerdotibus. Statimque orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus in domo domini super altare thimiamatis. Cumque respexisset eum azarias pontifex et omnes reliqui sacerdotes viderunt lepram in fronte eius et festinato expulerunt eum. Sed et ipse perterritus acceleravit egredi eo quod sensisset illico plagam domini. Fuit igitur ozias rex leprosus usque ad diem mortis sue et habitavit in domo separata plenus lepra ob quam eiectus fuerat de domo domini. Porro ioatham filius eius rexit domum regis et iudicabat populum terre. Reliqua autem sermonum ozie priorum et novissimorum scripsit ysaias filius amos propheta. Dormivitque ozias cum patribus suis et sepelierunt eum in agro regalium sepulcrorum eo quod esset leprosus regnavitque ioatham filius eius pro eo.

XXVII Viginti quinque annorum erat ioatham cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius ierusa filia sadoc. Fecitque quod rectum erat coram domino iuxta omnia que fecerat ozias pater eius excepto quod non est ingressus templum domini et adhuc populus delinquebat. Ipse edificavit portam domus domini excelsam et in muro ophel multa construxit. Urbes quoque edificavit in montibus iuda et in saltibus castella et turres. Ipse pugnavit contra regem filiorum ammon et vicit eos. Dederuntque ei filii ammon in tempore illo centum talenta argenti et decem milia choros tritici ac totidem choros ordei. Hec ei prebuerunt filii ammon in anno secundo et tertio. Corroboratusque est ioatham eo quod direxisset vias suas coram domino deo suo. Reliqua autem sermonum ioatham et omnes pugne eius et opera scripta sunt in libro regum israel et iuda. Viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Dormivitque ioatham cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate david et regnavit achaz filius eius pro eo.

ioatham

XXVIII Viginti annorum erat achaz cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Non fecit rectum in conspectu domini sicut david pater eius sed ambulavit in viis regum israel. Insuper et statuas fudit baalim. Ipse est qui adolevit incensum in valle benennom et lustravit filios suos in igne iuxta ritum gentium quas interfecit dominus in adventu filiorum israel. Sacrificabat quoque et thimiama succendebat in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso. Tradiditque eum dominus deus eius in manu regis syrie qui percussit eum magnamque predam cepit de eius imperio et adduxit in damascum. Manibus quoque regis israel traditus est et percussus plaga grandi. Occiditque phacee filius romelie de iuda centum viginti milia in die uno omnes viros bellatores eo quod reliquissent dominum deum patrum suorum. Eodem tempore occidit zechri vir potens ex ephraim maasiam filium regis et ezricam ducem domus eius elchanam quoque secundum a rege. Ceperuntque filii israel de fratribus suis ducenta milia mulierum puerorum et puellarum et infinitam predam. Pertuleruntque eam in samariam. Ea tempestate erat ibi propheta domini nomine oded qui egressus obviam exercitui venienti in samariam dixit eis. Ecce iratus dominus deus patrum vestrorum contra iudam tradidit eos in manibus vestris et occidistis eos atrociter ita ut ad celum pertingeret vestra crudelitas. Insuper filios iuda et ierusalem vultis vobis subicere in servos et ancillas quod nequaquam facto opus est. Peccastis enim super hoc domino deo vestro. Sed audite consilium meum et reducite captivos quos adduxistis de fratribus vestris quia magnus furor domini imminet vobis. Steteruntque itaque viri de principibus filiorum ephraim azarias filius iohanan barachias filius mosollamoth ezechias filius sellum et amasa filius adali contra eos qui veniebant de prelio et dixerunt eis. Non introducetis huc captivos ne peccemus domino. Quare vultis adicere super peccata nostra et vetera cumulare delicta. Grande enim peccatum est et ira furoris domini imminet super israel. Dimiseruntque viri bellatores predam et universa que ceperant coram principibus et omni multitudine. Steteruntque viri quos supra memoravimus et apprehendentes captivos omnesque qui nudi erant vestierunt de spoliis. Cumque vestissent eos et calciassent et refecissent cibo ac potu unxissentque propter laborem et adhibuissent eis curam quicumque ambulare non poterant et erant inbecillo corpore imposuerunt eos iumentis et adduxerunt iericho civitatem palmarum ad fratres eorum ipsique reversi sunt samariam. Tempore illo misit rex achaz ad regem assyriorum postulans auxilium. Veneruntque ydumei et percusserunt multos ex iuda et ceperunt predam magnam. Philisthiim quoque diffusi sunt per urbes campestres et ad meridiem iuda. Ceperuntque bethsames et haialon et gaderoth et socho cum viculis suis et thamnan et gamzo cum villis suis et habitaverunt in eis. Humiliaverat enim dominus iudam propter achaz regem iuda eo quod nudasset eum auxilio et contemptui habuisset dominum. Adduxitque contra eum theglathphalasar regem assyriorum qui et adflixit eum et nullo resistente vastavit. Igitur achaz spoliata domo domini et domo regum et principum dedit regi assyriorum munera et tamen nihil ei profuit. Insuper et tempore angustie sue auxit contemptum in dominum. Ipse per se rex achaz immolavit diis damasci victimas percussoribus suis et dixit. Dii regum syrie auxiliantur eis quos ego placabo hostiis et aderunt mihi cum e contrario ipsi fu-

erunt numa. eī. ⁊ unūsq; isrl. Diregne itaq; ōib;
ualiç dom dñi atq; ofeccrç clauſit achaz iam
ag tẽpli dñi. ⁊fecit ſibi altaria uniuſiç angliç
ierlm. ⁊murbiq; ḡi ōib; uiis extruſ erat; adē
mand thuç atq; adorandum chā puocauit dñm
dñm pñm ſuoz. ⁊ eligñ ſimonill ei. rolli opm
poz nouiſſimoz ſcpta ſunt uibro regum iu
da. isrl. Dormiuitq; achaz ē pūbi ſuiç. ⁊ſe
pelier eum maiorate dd. uz cui trecpunt eū
uſepulē regū isrl. ⁊ regnauitq; ezechiaſ filꝰ
eius p eo.

Xxvii 29.

Iginti ezechiaſ regnare cepit ē. xxv. anno
ē eēt. ⁊ xv. ⁊ uī. annis regnauit ierlm.
Nom mris ei abia filia zacharie. fecitq; q pla
cabilē eum ꝛ ſolpectu dñi. uti ōia q fecerat dd
pr ei. ⁊ xo anno ⁊ mēſe pmo regni ſui. aperu
ualuas dom dñi inſtauravit ⁊ ꝛ. Adduxitq;
ſacdotes ⁊ leuitas. ⁊ oggregauit eos in platē orientē
lem. Dixitq; ad eos. Audite me leuite ⁊ ſanctifica
mini. ⁊ mundate dom dñi dri pm uōz. Auferte
de ſc immundā d ſanctuario peccatū pres nr.
⁊ fecerunt malū ſolpectu dñi dī nr. ⁊ dereliquer
eum. Auerſi ſunt a tabnaculo dñi. ⁊ pbu
erunt dorſum. Clauſerunt hoſtia q erant in
porticu. ⁊ extinxerunt lucernas. incenſū nō ado
leuer. ⁊ holocauſta nō obtulerunt deo dī isrl.
Conqueſt ē ira furoz dñi ſr iudā ⁊ ierlm. tra
diditq; eos ſonuorē. ⁊ mīnū. ⁊ ſibilū. ſicut
uīs oculis uīs. Ecce cecidit pres nr g
ladiꝰ. filij nr. ⁊ filie nre. ⁊ uxores captiue
ducte ſunt p hoc. ꝛ ſtatuit ut ſanctē fed cū dño dō isrl. ⁊ auerteret furoꝛ ire
ſue. filij mei nolite negligere uos elegit dñs ut ſti
nis coram eo. ⁊ miniſtretis illi. colatis eū. ⁊ fu
mo ei incenſum. Surrexerunt g leuite ma
ath filꝰ amaſai. ⁊ ioel filꝰ azarie de filijs
caath. ⁊ porro de filijs merari. cis filꝰ abdi. ⁊ azā
rias filꝰ ielel. De filijs ā gerſon. ioa filꝰ zem
ma. ⁊ eden filius ioiada. de filijs elifa
phan. ⁊ zamri. ⁊ ihiel. de filijs ā aſaph za
charias. ⁊ mathanias. nec nō de filijs eman
iahiel ⁊ ſemei. ⁊ de filijs idithū. ſemeias
⁊ oziel. Congregauitq; fres ſuos. ⁊ ſanctificati ſū.
⁊ ingreſſi ut mandatū regis ꝛ uerbū dñi. ut
expiarent dom dñi. Sacdotes g ingreſſi ſunt ut
ſanctificarent. illā. ejcſſuſq; ē omnē immūdi
tiā quā uiderā reperāt in templo dñi. Quā
tulit leuite. ⁊ aſportauit ad torrentē cedron
foras. Cepitq; a prima die mēſis primi mundā
re. ⁊ octo. viij. die mēſis. ingreſſi ſunt porticū
templi dñi. expiauitq; templū diebꝰ. viij. ⁊ in
die. xvi. mēſis primi. q cepit implere. Ingreſſi
ſi ad ezechiam regem. ⁊ dixerunt. Sanctifica
uimꝰ omnē domū dñi. ⁊ altare holocauſtoꝛ
⁊ uaſa ei. nec nō ⁊ mēſam propoſitionis. ē omnibꝰ ua
ſis ſuis. quoꝝ tempꝰ templi ſupellectilē ē polluit
rat rex achaz in regno ſuo poſtquā pecca
ē ē. ecce expoſita ſunt ōia coram altari dñi.
Conſurgens itaq; diluculo ezechias rex adunauit oēs
principes ciuitatis. ⁊ aſcendit domū dñi obtulitq;
simul taurꝰ. vij. arietes. vij. agnos. ⁊ hir
cos. vij. p peccō. p regno. p ſanctuario. ⁊ iuda.
Dixit q; ſacdotib; filijs aaron. ut offerrent ſup
altare dñi. Quetmodo g tauros. ⁊ immolauerūt
ſacdotes ſanguinē. ⁊ fudiunt illd ſup altare.
Macteuitq; ⁊ arietes. ⁊ illoꝝ ſanguinē ſup
altare fudiunt. ⁊ immolauitq; agnos. ⁊ fu
dunt ſup altare ſanguinē. Applicuitq; uitu
los ꝓ peccō coram rege. ⁊ immiſi multitudinē
impoſuerūq; manus ſuas ſup eos. ⁊ immolauit
illos ſacdotes. ⁊ aſperſerunt ſanguinē eoꝝ al
tari. ꝓ purgatione uniuſi iſrlis. Pro omi quippe
cellia cepit rex ut holocauſtū fieret ꝓ peccō. Co
ſtituitq; leuitas in domo dñi. cū cymbalis. ⁊ ſal
tatiē. ⁊ cytharis. ſm diſpoſitē dd. ⁊ quid in
dentes regis. nathan ꝓphē. Siquidē dñi fuerē
pmandata ꝓphar ei. Stetēruntq; leuite tenentes
organa dd. ⁊ sacdotes tubas. Iussit ezechias
ut offerrent holocauſtū ſup altare. Cumq;
offerretur holocauſtū cepitq; laudes ca
nere dño. ⁊ clangere tub. atq; instrumentis q̄ dauid
que dd rex isrl reperat ꝛ ecrepare. Omi autē
turbe adorante cantore. ⁊ hymnū qui tenebāt
tubas. erant mōſtra ſua donec aplet holo
cauſtū. Cumq; finita ſūt oblō. inclinauit ē
rex. ⁊ oēs qui erant ē eo. ⁊ adorauerūt. Precepitq;
ezechias. ⁊ principes leuite ut laudarent dñm
uerbis dd. ⁊ asaph uidentis. Et lau
dauerūt dñm magnalenia. ⁊ curuato genu
adorauerūt eum. Ezechias ā ⁊ addidit. ⁊ im
pleſtis manꝰ ueſtras dño. Accedite ⁊ offerte hoſ
tias. ⁊ laudes in domo dñi. Obtulit g
multa multitudo hoſtias. ⁊ laudes. ⁊ holo
cauſta mente deuota. Fuitq; nūs holocaustoꝝ
q obtulit multitudo hic fuit. Taurꝰ. lxx. a
rietes. c. agnos. cc. Sāctificata ſūt regi dominus
boues. dc. oues. iij. Sacdotes ē pauci
nē poterāt ſufficē ut pelles holocaustoꝝ de
nudarent. donec ad eos uenit frēs ſui. ⁊ adiuuit eos
donec expleretur opꝰ. ⁊ ſacdotes mundi
leuite ꝑpe facilius rem ſāctificabantur quā
ſacdotes. fuit g holocaustoꝝ plena. ⁊ pax
pacificoꝝ. ⁊ libamina holocaustoꝝ. ⁊ oplet
cultus domꝰ dñi. letatusq; ē ezechias. ⁊ oēs p
pl̄. muneribꝰ dñi cēt explētum. De repente
quippe ⁊ ſi placuit. Orsit q; ezechias ⁊ fi
lius. ⁊ iudam. ſcribere ecclīas ad ephraim. ⁊
manasſen. ut uenirent ad dom dñi in ierlm
facere phase dño dō isrl. Fecit g ⁊ absq;
regis ⁊ principū. cunctā cōt ierlm. Decre
uerat ut faceret phase in mēſe ſcdo. Non enī poterāt
facere quippe ſacdotes. quia ſacdotes q̄ poſſent
ſufficēt. ſāctam nō fuerat. ⁊ populus nec dū erat
congregat ierlm. ⁊ placuitq; ſermo regi ⁊

multitudinem. ⁊ dederunt ut mererent munera ⁊
munusculum israel. d' hersabee usq; dan. ut uenirent
⁊ faceret phasee deo do israel merlin. Multi enim
non fecerunt iuxta legem pleruntq; ex eis. preuaricati
ceteroqui ⁊ cplices ceteras impio. ⁊ pinapium
ei munuscula israel. nudam. nec adq; nisi ab
philistinis. filij israel reuertentes ad dominum deum
israel. abiam. ysaac. ⁊ israel. ⁊ reuertentur. ad re
liquias qui effugiunt manu regis assyrio
rum. Noluit si quis pater nos. ⁊ fra. qui reuelauit
deo do patrum suorum. ⁊ tradidit ego patrimo
nium ut ipi cernis. Nolite indurare cuncti uras
ceruices uras. tradite manus deo ⁊ uenite ad
sanctuarium ei q. sanctificauit in etnum. Seruite d
mino do patrum uestrum. ⁊ auferatur a uobis ira
ne deus. si ergo uos reuersi fueritis ad dominum. fres uri
⁊ filij eorum in captiuitate coram domino suis qui illos
duxerunt captiuos ⁊ reuertentur in terram hanc
sua eorum. ⁊ cleric ⁊ deus de nobis. quod autem facie
sua nobis. si reuersi fueritis ad eum. ⁊ got aut
seruire poterant uelociter ⁊ auferre. ⁊ auferre. p
tem ephraim ⁊ manasse usq; zabulon illuc
irridentibus. ⁊ subsannantibus eos. At tamen q
dam uir exercitus manasse ⁊ zabulon acq
escunt quidam uenerunt in hierusalem. ⁊ manda u
sa est manus dei. ut daret eis ad unum. ut fa
cerent uiri sacerdotum regis ⁊ principis uerbum dei
domini ezechiam iuxta merlin uerbum multum. ut fa
cerent sollemnitatem azimorum in mense. q. Et sur
gentes destruxerunt altaria q erant in ciuitate
atq; omnia idola inquit uel adorabant. ⁊ ad
oleandum incensum subuertentes. proiecerunt in
torrentem cedron. ⁊ immolauerunt a phase. x
iiij. die mensis secundi. Sacerdotes q. atq; leuite
tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo
dei. Stetitq; quisque in loco suo iuxta dispositionem
legis moysi hominis dei. Sacerdotes ne respergerent
effundendi sanguinis de manibus le
uitarum. eo q multi de populo sanctificati non erant
ideo immolabant leuite phase hiis q in
mundi erant sanctificari deo. Magna ⁊ pars populi
q sanctificata non fuerat ante. plurimi enim ex ephraim
⁊ manasse. ⁊ isachar ⁊ zabulon
q sanctificati erant. comederunt phase non q
scriptum est. Et orauit pro eis ezechias dicens
deus bonus propitiabitur cuncto qui preparauit cor
de requirere deum deum patrum suorum. nec ip
sum nisi q. mundi sanctificationem fuerit. Audiuit exaudi
uit dominus ⁊ placatus est populo. fecerunt autem filij israel q.
inuenti sunt merlin sollemnitatem azimorum
vij. dies in leticia magna. Laudantes dominum
per singulos dies. leuite quidem ⁊ sacerdotes per sin
gula q. psallentes organis. Et locutus est ezechias
ad cor. omnes leuitas. qui habebant intellectum
bonum super deum. ⁊ consolabatur vij. di
es sollemnitatis immolantes uictimas pa
cifica. ⁊ laudantes deum deum patrum suo
rum. ⁊ placatus omnibus multitudini ut cele

brarent ⁊ alios. vij. dies. Qui ⁊ fecerunt cum
gaudio tercio. Ezechias ⁊ rex iuda populo ut mul
tudini mille tauros. ⁊ vij. milia. principes uero dederunt populo tauros. i. ⁊ oues. ⁊. Sanctifica
ti ⁊ q. sacerdotum plurima multitudo. ⁊ uolla
uerant plebis. omnes turbe uidelicet sacerdotum
⁊ leuitarum quam omnis congregatio que q. uenerat ex
israel proselyti. que q. de terra israel. ⁊ habitantes i
iuda. Fea q. ⁊ grande celebrantes merlin. q. ut
a dies. Salomonis filij dauid regis israel. non ut ⁊ in
diebus. Surrexerunt autem sacerdotes atq; leuite benedi
centes deum. ⁊ exaudita ⁊ uox eorum. precantium
oratio illorum in celestem sedem.

XXVI.

Cumq; hec fuissent facta celebrata. egressi ⁊
omnes israel. qui inuenti fuerant in ciuitatibus iu
da. ⁊ confregerunt similiter. succiderunt quoq; lucos. le
uauerunt simulacra. euertentes altaria uniuersaque
solum de omnibus iuda ⁊ beniamin. si de ephra
im quoq; ⁊ manasse. donec penitus euertere
nt cuncta. Reuersi sunt ad filij israel. unusquisque in
possessiones ⁊ ciuitates suas. Exercitus quoque constitue
runt ezechias per diuisiones sacerdotum ⁊ leuitarum
per ordines suos. unumquemque in officio suo. tam sacerdotum uidelicet quam leui
tarum. ad holocaustum pacifica ut ministrent
⁊ confiteantur. canerentq; in portis castrorum dei.
Pars autem regis erat. ut de facultate regia fieret
uictimarum holocaustum mane ⁊ uespere. Sabbat
q. ⁊ kalendarum sollemnitatibus cetuq; sicut scriptum est
in lege moysi. Populum ⁊ pro hostiarum in ue
rum. ut darent pro sacerdotibus ⁊ leuitis ut p
sine macula legis dei. Qui ⁊ perhibuit in
animis multorum ⁊ primas opulentia pecu
nias filij israel frumenti. uini ⁊ olei. mellis q.
olei ⁊ cuncti generum. decimas obtulerunt
filij israel in uda qui habitabant urbibus
iuda obtulerunt decimas boum ⁊ ouium. decimas sa
crorum q. uouerat deo do suo. atq; mittebant pariter
per cumulos acerui primi. mense. iij. cepe
runt aliqui acerui fundamenta. ⁊ mense. vij. opleue
rant ea. Cumq; uenissent ezechias ⁊ principes
et uidissent acerui benedixerunt deo ac
populo israel. ⁊ quesierunt ezechias sacerdotes
⁊ leuitas super acerui. Ad quos azarias
sacerdos princeps de domo sadoc dixit. Ex quo
cepisse offerri primitie in domo dei. comedimus
⁊ saturati sumus. Congregauit enim populum de
us suus. ⁊ quod remansit hec turba plurima. Dixit
ezechias ut preparent horrea in domo dei. Qui
ad fecerunt similiter. tam primas q. de
cimas. ⁊ quecumque fideliter. Super quos chonenias
decimarum leuita. ⁊ semei frater eius secundus
quia rehabel. ⁊ azarias. ⁊ nahath. ⁊ asahel.
⁊ ieremoth. ⁊ iozabath quoque ⁊ helihel. ⁊ ad
machias ⁊ nahath. ⁊ banaias principes filii
manios chonenie. ⁊ semei frater eius ex precepto
ezechie regis. ⁊ azarie principis domus

dñi. ad quos oīa pmebant. Cūq; ū filii ieuna
leuite. ⁊ iuuit eos orientē pte ꝓstrus eor. hū
que sponte offerebant dñō pmiss ⁊ oblatōe i
scī sōr. Et substauit eī eden ⁊ semeum. ⁊ filios
⁊ semeiae. Amarias quo; ⁊ sechenias manda
ubi; sacerdotum. ut fideli distribuerent fīlis ꝑ
pres mnoziis atq; mnoīb; excepto mūb; a
b amus ibi. ⁊ ē ī carcere qui ingrediebant tēp
lum dñi. Et quicquid p dies singlos ofdu
cebant ministrio atq; obsequiis suis dñi
sionis sue sacerdotib; pertinebat. ⁊ leuitis. a
xx. anno ⁊ ē prędicti ⁊ familias ⁊ memas
suas. ⁊ misit eis multa cibaria tam ꝑcōib; q
libet deū utriq; sce sedule ū q scribtū fuerat
plurimum. Ez ⁊ filiorū aaron pagis. ⁊ sub
urbana urbium singlaꝝ dispōsa erant u
ri qui pre distribuerent omnib; sexu ma
sculino ī sacerdotib; ⁊ leuitis. fuit ē ezechīas
omnib; que diuina mō uidi patuit ē deuō
⁊ rectum. ⁊ uīa eorum dñō de suo. ⁊ munū
ta autem ministerii domus dñi. uīa legem ⁊
cerimonias uolens requirē dñm sibi mente
corde suo. fecit. ⁊ pspuit ē. ⁊ pstrā ⁊ muru cīn
uitatē. uenit sennacherib rex assyriorū ⁊
ingressus iudam. obsedit cauturas. minuras
uolens eas capē. Q; cū audisset ezechīas ue
nisse. s. sennacherib. ⁊ cē belli inpetū cū
ī ierlim. mtō cum pncipib; ⁊ robustissimis
ꝑcussoribus. at obturarent capita fontiū que
erant ē urbem. Et ī ōēs decurrent sīl. q;
gaudet plimā multitudinē. ⁊ obturauerūt
aquem fontes. ⁊ torrē qui fluebat medio
re dicentes. Ne ueniant reges assyriorū
⁊ inueniant aquas hīdantiam. Edificet
ur equo; agrū maxime omē; murū qui
fuit dissipatus. ⁊ erexerūt turres desup
⁊ foris eadē alterū murū. ⁊ instauratq;
mello menitate dō ⁊ fecit armatura
ria. ⁊ clypeos. Constituitq; principes
bellatoꝝ populo. ⁊ cōuocauit ad se ī platea
porte ciuitatis ac locutus ē ad cor eor dicens
Viriliter agite ⁊ fortissima. nolite timere nec
paueatis regem assyriorū. ⁊ multitudinē mi
tudinē que ē cū eo. Multo enī plures nobi
scū sunt quam cum illo. Cum illo enī est
brachiū carneum. nobīscū dñs deus noster au
diliator ē ⁊ pugnabit ꝓ nob. Confortauit
q; ē ꝓlis huiusmodi ūbis ezechie regis iuda
Que postquam gesta sunt. misit sennache
rib rex assyriorū puos suos ierlim. ipse eī
cum omni exercitu obsidebat lachis. ad eos
dem regem iuda. ⁊ ad omēs ꝓlim qui e
rant ierlim iuda dicens. Hec dicit sennacherib
rex assyriorū. quo confidentes sedetis
obsessi ierlim. Quasi ezechias decipiat uos
ut tradat uos ifame. ⁊ sitī. affirmans q
dñs deus uī liberet uos de manu regis assyrioꝝ.
Nunquid nō ipse ē ezechias. qui destruxit excel
sa eius ⁊ altaria. ⁊ precepit iude ⁊ ierlim dicens
coram altari uno adorabitis. ⁊ super ipsum
incensum. Ignoratis que ego fecim. ⁊ patres
mei cunctis terris ꝓphis. Numquid ualuerunt
dij gentium omniū terrā liberare regionē suā
de manu mā. Quis ē de uniuersis deis gentiū
quos uastauerūt patres mei. qui ꝑtuit eripe ꝓ
suum de manu mea. ut possit deus uī
eruere uos de manu hac. Num g; uos decepi
at ezechias. nec uana persuasione deb; nec
credite ei. Si enī nullus potuit de cunctis
gentiū atq; regnis liberare ꝓlm suū de ma
nu mea. ⁊ de manu patrū meoꝝ. quanto ma
gis deus uī ꝑtuit eruere uos de manu hac. Sic ⁊ alt
a multa locuti sunt seruī ei ⁊ dñm suū. ⁊
ezechiam seruū ei. Epīas quoq; scripsit plena
blasphemie in dñm dñm uīr. ⁊ locut ē ad do
mum dñi ⁊ adūsū eum. Statur dij gentiū ec
tas nō poterunt liberare ꝓlos suos de manu mā.
sic ⁊ de ezechie eruere nō poter ꝓlm suū de
manu mea. ⁊ inuocauit magno iudaicum
iudeos. ꝰ ꝓlm qui sedebat in muro ierlim
ut terreret eos. ⁊ expugnet ciuitatē
locutus ē ꝰ dñm ierlim. sicut adhuc deos ꝓlo
rum terre opus manuū hoīm. Orauit g; rex eze
chias. ⁊ ysaias filius amos ꝓphe. adūsum
hanc blasphemiā. ac uociferati sunt usq;
medium. Et misit d'minus qui peruasit
omē; uirum robustum. ⁊ bellatorē. ⁊ ꝓn
apem cum confusione regis assyriorū. reuersusq; ē
cum ignominia in terram suam. Cumq; in
troisset ē domū dei sui filij qui egressi fuerant
de uīs ei interfecerunt eum gladio. Saluauit
uitq; dñs ezechiam ⁊ habitatores ierlim de
manu sennacherib regis assyriorū. ⁊ de
manu oīū. ⁊ ꝓtexit eos undiq;. ⁊ quos per
cautum. Multi ⁊ detulerunt hostias ⁊ sanc
ta dño in ierlim. ⁊ munera ezechie regi iu
da. Ex eo autem ꝓ hoc coram cunctis gentib;
iudeis ille exaltatus est ezechias ex hoc tē
pore. ⁊ orauit ad dñm. et audiuit eum. ⁊ dedit
ei signū. Ez nō iuxta beneficia que accepit re
tribuit. ⁊ cor ē ꝰ eum ira. ⁊ iudam. ierlim
⁊ humiliatē ē pariter. eo q; exaltatum fuisset cor
suum. tam ipe quam habitatores ierlim. nec
eo nō uenit sup eos ira dñi in diebus ezechie
fuit ī ezechias diues ⁊ multus ualde. ⁊ thesau
ros plimos ꝙ argentū. aurū. lapi
dem pciosū. aromatū. ⁊ armoꝝ uniuersi ge
nis ⁊ uasoꝝ magni pcij. Horreaq; ꝙ frumē
tum. olei. ⁊ psepia diuersis animaliū. caulas
pecoꝝ. ⁊ urbes. ui. edificauit. habuit enim
greges ouiū. ⁊ armentoꝝ innumerabiles. eo q;
dedisset ei dñs substantiā multā nimis. Ipe ē e
zechias qui obturauit fluuiū fontē aquaꝝ
gion. ⁊ iuxta eas subter ad occidentē urbē dē.

- xxxii -

pugnand⁹ mecū ⁊ cū ꝑcussum. ⁊ cū ꝑcussus fuisset. ⁊ ꝓcessit
occurrisse ei iosiae. At ille misit ad eum nū
cios dicēs. Quid mihi ⁊ tibi rex iuda. Non ad te
die uenio hodie. sed ad alia pugnando domū. ad quā me ꝺ̄
festinare ꝓcepit. Desine adhuc deum qui
mecū est ne occidat te. Noluit iosias reuer
ti sed parauit se cum illo ad bellum. nec acquieuit sermo
nibus nechao ex ore dei ut putauit. ut dimicaret
campo magedo. ibique uulnerat a sagittariis.
dixit pueris suis. Educite me de prelio. quia op
pido uulneratus sum. Et transtulerunt eum de curru
in alium currum. Et ducebatur cū omni regio. ⁊ as
portauerunt hierim. Obiitq; ⁊ sepultus est in
mausoleo patrum suorum. ⁊ planxit eum
ieremias maxime. Cuncti autem
tores ⁊ cantatrices usq; hodie dicē la
mentum super iosiam replent. ⁊ qui lex obtinu
erit. Ecce scripti sunt in lamentationibus.
⁊ cuncta sermonum iosie. quae le
ge ꝓcepta sunt dei. opera eius ꝓ ea quae
scripta sunt in libro regum israhel. mi
rabilia.

XXVI

Tulit autem populus terre ioachaz filium iosie. ⁊ unxit
regem pro patre suo in hierim. xxiii. annos
natus iohachaz cum regnare cepisset. hic. iii. mē
regnauit in hierim. Amouit autem eum rex egy
pti ne regnaret in hierim. ⁊ condemnauit terram
talentis argenti. talentis auri. Constituitq;
regem populo eliachim fratrem eius. super iudam ⁊ hie
rim. ⁊ uertit nomen eius ioachim. ipse uero ioachaz
tulit secum. ⁊ adduxit in egyptum. xxiii. annos
natus ioachim cum regnare cepisset. ⁊ xi. a
nis regnauit in hierim. fecitq; malum coram do
mino deo suo. Contra hunc ascendit nabuchodo
nosor rex babylonis. ⁊ uinctum catenis duxit eum babi
lonem. ad quam uasa domus transtulit. ⁊ po
suit ea in templo suo. ⁊ cetera quae fecit. ⁊ quae inuenta sunt
in eo. continentur in libro regum israhel. ⁊ regnauit
pro ioachim filius eius pro. viii. annos erat cum rex
nare cepisset ioachim. hic tribus mensibus. ⁊ decem diebus
regnauit in hierim. fecitq; malum in conspectu dei.
Cumq; anni cursus uolueretur misit nabuchodo
nosor qui ⁊ adduxit eum babilonem. cum
multis uasis preciosissimis templi dei. ⁊ re
gem in ioachin patruum eius super iudam
⁊ hierim. regnum. unum. anni erat sedechias
cum regnare cepisset. ⁊ xi. annis regnauit
in hierim. fecitq; malum in oculis dei sui. non
erubuit faciem ieremie ipsius loquentis ab
ore dei. Arguit quoque nabuchodonosor. recessit a deo
in mendacio cum per deum. induratum est cor suum.
⁊ corroborauit ne reuerteretur ad dominum deum israhel. Si
militer principes sacerdotum. ⁊ populus peccauerunt
multa. prauaricantes. abominationes gentium. pollu
erunt domum dei quam sanctificauit sibi in hierim. Mit
tebat autem deus patrum suorum. ad illos per manum nun
tiorum suorum. de nocte surgens. ⁊ mittebat omni
nemo eos. parcebat populo. ⁊ habitaculo suo. At illi
illudebant nuntiis dei. ⁊ despiciebant
sermones eius. illudebantq; prophetis eius. donec ascen
deret furor dei in populum eius. ⁊ esset nulla curatio. ad
duxit super eos regem chaldeorum. interfecit iu
uenes eorum gladio in domo sanctuarii sui. Nec
misertus adolescentis ⁊ uirginis. senis ⁊ de
crepiti quod si dedit omnia in manibus eius. Omnia
quoque uasa domus dei domini ⁊ magna ⁊ parua. ⁊
thesauros templi. regis. ⁊ principum transtu
lit in babylonem. incendiumque posuit domui dei
destruxitque murum hierim. ⁊ munitiones eius exussit
igne. ⁊ cuncta preciosa eius dissipauit gladio. Si
quis euasit gladium ductus est in babylonem ⁊
seruit regi ⁊ filiis eius. donec imperaret rex per
rum. ⁊ impleretur sermo domini ex ore hieremie. ⁊
celebraret terra sabbata sua. Cunctis enim diebus
desolationis egit sabbatum usq; dum impleretur le
ge. anni. Anno primo cyri regis persarum ad ex
plendum sermonem domini. qui locutus fuerat per os hiere
mie. suscitauit dominus spiritum cyri regis persarum. qui
misit preconem per uniuersum regnum suum. ⁊ per
tenuit dicens. Hec dicit cyrus rex persarum. Om
nia regna terre dedit mihi dominus deus celi. ipse praecepit
mihi ut edificarem ei domum in hierusalem. quae est in iu
da. Quisquis ex uobis est in omni populo eius. sit dominus deus
eius cum eo. ⁊ ascendat.

V

Verum difficilimum fuit facere quae presens sermo
cinatio nec dum finem. Nam ut nobis aliqd
impendio abscondere fuit. ⁊ magnitudo operis
imposuit. ita timeo primum ne animo subsidere
uenditi. quam uolumus. Accedunt adhuc mul
tae studia. qui omne quod scribimus reprehendere
parati. ⁊ utinam hoc se solum repugnaturi pol
liceretur quod secundum legem non tantum. ut cla
mare appellare audire. Quae nobis nota meno
rabuntur quique ⁊ in lingua uersa. Verum
animum aduertimus quod scribimus. ne extra
ueritatem historiae nostrae. aut quicquid illud est quod nobis inuidi
mus. ne aliud fingendo ⁊ omnibus quae certe
me dicimus est. ⁊ quia obsecro nos dominum
regnantem hominibus. ut putant legis
tores quibus libris nostris efficimus inpublicum.
nec fidei uestrae negotium adhibentes. ⁊ in
quos super aliis qui iudicare non debuimus ⁊ qui
fidem nostram fuit. Quia autem finem fuit. ab
nobis displiceat hoc tribuamus exemplar ad
monentes ut hebraea nobis quos grandi
hoc uolumine copiae. dilinere ⁊ ut
nulla transferibantur. Hoc enim poterit eis
desse ubique in omnibus libris hoc
tra habetur. Nec quisquis moneat q; innue

nob̄ crimę hb̄ ē nec apocryphor̄ tuy. ⁊ q̄r
u libri sophie reiecti sunt. cum ap̄ hebreos
exire. nemo eq; sanctor̄ munū. uolumen
obtulerit. Ec que nō huīc ap̄ illos. nec d̄ ex
tuis. scribi. sunt penit abiciunda. Si quis aū
sepe magistra nobis opposuit mīpres. quos
ecclesia uarietatē. q̄ lacerata. scissa teneo
strar. nec pot̄ unq; sim̄ alleri. q̄ diuisū ē mar
tre eam ab euangelia. q̄ multis multa ponū
nut. qui d̄ ueris tulit. q̄ ap̄ mīpres. Ive. nō ha
bemus uelut illud. qm̄ nazarenus uocabi
r. et egressus uocabit filiū meū. ⁊ inde bunt
que opuntes. Ultraq; alia que lauda
epi reuisam. ⁊ q̄ ibi aliter ubi sequenti. Cū
q; pferre nō potuīt. nec legere d̄ hī
ecclesiis. que nup nob ecclam maledicta
nū. condie lingue efodiuntur. siue ado
pendiū uenam. ne q̄ illatur sim. equisti
mū ē. Credi aliquid. nē q̄ nō sēm. nisi q̄
l'alr hr̄ quā ame usū ē. Quod utinā lam
ante. ⁊ integrum hebreis. ⁊ sic uerosimi
translationē nec l'arrogans l'derogans fidē
Puto aliud ē sc̄la nisi q̄ dr̄ ouis in siluā
malechi. nō immanis. q̄ ora studiū. ⁊
immolentā. qui p̄ hebraicā translatores. iam
d̄ euangelio ueritatē indicē. ⁊ ebionitā
legis uētis mīpres. aquilam symachum. ⁊ y
machum. theodotionē ante sc̄la legunt. ⁊ p
origenis labore ecclie demendatam. q̄to
magis latina. quā ec̄ habent. q̄ deuiantē
temerent. quam ase aliquid mutilam. Pa
nū enim magnor̄ fiducia ē. ⁊ minime
difficultatis. posse hec omnia. Deū enim q̄
habuerint hebreos. p̄ mōsē ignaros sui. ⁊ ebr̄
ignorabunt. quis omnibus uerū dicēt. Q̄d
ē sapientissimo cuidam nup ap̄ g̃cos acci
ut uitium. scripture sensum rei mēsi. ut
nullus mīpres. legendo. erroē. Nec ē qui
hebree lingue habē peritiam hēm sēā. ⁊ la
nū nob ut sumq; sermo. nō desit. ⁊ d̄ alie ma
gis possim iudicare. nec q̄ ipi intelligēm
tra lingua x̄pianis. ⁊ recipiat. ⁊ sanctā sibillā. ne
tot̄ fere mōnchā uetet. nisi q̄d meā u
tate ē sibillā eloquiū. eruam p̄fata lingua
balbutiet. Legant qui uolunt. qui nolunt
abnuant. ⁊ uituperent. aperte lingue salutem
tur. magis uti carpere puerbol. adstudiū
quam illor̄ detrahere. nobis deficiet.

Anno

primo cyri regis. ut impleret uerbū dñi
ore ieremie. suscitauit dñs spūm cy
ri regis p̄sarū. et emisit uocē in
omē regnū suū. etiā p scripturas dicēs
Hec dicit cyrus rex p̄sarū. Omnia regna ter
dedit mihi dñs deus celi. et ipse precepit mihi. ut edi
ficarem ei domū in ierusalē. q̄ est in iudea.
Quis est in uobis ex omni populo eius. sit deus
illius cum ipso. Ascendat in ierusalē
q̄ est in iudea. et edificet domū dñi dei is
rahel. ipse est deus qui est in ierusalē. Et unus
quisq; de quibuscunq; locis habitat. adiuuent eum uiri de loco suo. argento. et
auro. et substantia. et pecoribus. excepta q̄ uo
luntarie offerunt templo dei q̄ est in ierusa
lem. Surrexerūt principes patrū. de iuda et
beniamin. et sacerdotes. et leuite. et quicunq;
suscitauit deus spūm. ut ascenderent ad e
dificandū templū dñi q̄ erat in ierusalem.
Omnesq; q̄ erant in circuitu. adiuuerūt
eos in manibus. argentis. et auri.
substantia. et pecoribus. et uasis pretiosis. exceptis
his q̄ sponte obtulerūt. Rex quoq;
cyrus protulit uasa templi dñi. q̄ulerat
nabuchodonosor. de ierusalem. et posuerat ea in te
plo dei sui. Protulit autē ea cyrus rex per
sarum per manū mithridatis filij gazabar.
et annumerauit eis. sassabasar. p̄n
cipi iude. Hec est numerus eorum. scale au
ree. xxx. scale argentee mille. Cu
llaria. xxix. Scyphi aurei. xxx. Scyphi
argentei secundi. quadringenti. et de
cem et alia mille. Omnia uasa aurea. et ar
gentea. duo milia quadringenta
nonaginta nouem. Omnia tulerūt
sassabassar. cum his qui ascendebāt
de transmigratione babylonis in ierusa
lem. Hi sunt autē uiri filij
prouincie. q̄ ascenderūt de captiuita
te quam transtulerat nabuchodonosor rex
babylonis in babylonem. Reuersi sunt in
ierusalem et iudam unusquisq; in ciuitatem
suam. qui uenerūt cum zorobabel. iesua. neemia. Saraia. reelaia. mar
dochei. belsan. mesphar. beguai. re
hum. Baana. Numerus uirorum populi israhel.
filij pha
ros. duo milia. centum septuaginta duo.
filij saphat. trecenti septuaginta duo.
filij area septingenti. septuaginta
quinq. filij iesephona. cc. lxxxxii.
filij phaethmoab filiorum iesue. et ioab. du
o milia octingenti. xii. filij helam
mille. ducenti. lii. filij zaccai. sep
tingenti. lx. filij bani sexcenti. xlii.
filij bebai. sexcenti. xxiii. filij azgad.

mille. cc. xx ij. filij odomam. cc. xx ij. filij begwai duo milia. l. vi. filij bidin. cccc. l. iiij. filij ater. q. fuit ezechie. xcvi. m. cccc. filij besai trecenti. xxiij. filij iorai. cxij. filij asom. cc. xx ij. filij gebbar. nonaginta v. filij betlehem. c. xxiij. filij netupha. l. vi. viri anathoth. c. xxviij. filij azmaueth. xlij. filij cariathiarim. cephiram. & beroth. septingenti. xlij. filij rama. & gaba. sexcenti. xxi. viri machmas. c. xxij. viri bethel. & hai. cxxiij. filij nebo. l. ij. filij magbis. clvi. filij elam alter. m. cc. liiij. filij iarim. ccc. xx. filij iericho. ccc. xlv. filij senaa. iij. milia. cccc. xxx. Sacerdotes filij idaia. domo iosue. nonagenta. septuaginta nouem. filij emer. m. cc. xlvij. filij phessur. m. cc. xlvij. leuite filij iosue. & cedmihel. filio odauie. lxxiiij. Cantores filij asaph. c. xxviij. filij ianitores filij sellum. filij ater. filij telmon. filij accub. filij ameta. filij sobai. omnes. cc. xxxix. Nathinei filij sia. filij asupha. filij tebbaoth. filij ceros. filij saa. filij phinon. filij leuana. filij agaba. filij accub. filij agab. filij selmai. filij anan. filij geddel. filij gaer. filij reaia. filij rasin. filij necoda. filij gazem. filij aza. filij phaseé. filij besee. filij asenaa. filij munim. filij nephusim. filij bacbuc. filij acupha. filij arur. filij basluth. filij maida. filij arsa. filij barcos. filij sisara. filij thema. filij nasia. filij atipha. filij salomonis. filij sothetei. filij sufferethi. filij pharuda. filij iala. filij dercon. filij gedel. filij saphatia. filij atil. filij phocereth. qui erant de asebaim. filij amon. Omnes nathinei. & filij salomonis. cccc. xcij. Et hi qui ascenderunt de thel. melah. & tersa. cherub. & addon. & emer. nec potuerunt indicare domui patris sui. & semen suum. utrum ex israel essent. filij dalaia. filij thobia. filij necoda. sexcenti. lij. Et de filijs sacerdotum. filij obia. filij accoz. filij berzellai. qui accepit de filiabus berzellai galaadite uxore. & uocatus est nomine eorum. hi quaesierunt scripturam genealogiae suae. & non inuenerunt. eiecti sunt de sacerdotio. Et dixit athersatha eis. ne comederent de sanctificatis. donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus. Omnis multitudo simul. xlij. milia. trecenti. sexaginta. exceptis seruis eorum. & ancillis. qui erant. septem milia. cccc. xxxvij. Et inter eos cantores atque cantatrices ducentos. Equi eorum. septingenti. xxxvi. Muli eorum. ducenti. xlv. Camili eorum. quadringenti. xxxv. Asini eorum. sexcenti. xx. vij. Et de principibus patrum. cum ingressi essent templum domini. qui est in hierusalem. sponte obtulerunt in domum dei. ad instruendam eam in loco suo. secundum mensuram suam. dederunt in opus. aurum. solidos. quadringenta mil. & mille. argenti minas. quinq; mil. & uestes sacerdotales. c. Habitauerunt ergo sacerdotes & leuite. & de plebe. & cantores. & ianitores. & nathinei. & uniuersus israel in ciuitatibus suis. & appropinquante mense septimo. cum essent filij israel in habitaculis suis. congregatus est populus quasi unus homo. in platea. quae respicit portam aquarum. & locutus est iesus filius iosedech. & fratres eius sacerdotes. & zorobabel filius salathiel. & fratres eius. & aedificauerunt altare dei israel. ut offerrent in eo holocausta. sicut scriptum est in lege moysi uiri dei. Collocauerunt autem altare super bases suas. & terrorem habebant in eis populi terrarum. & obtulerunt super illud holocausta domino mane & uespere. Fecerunt quoque sollemnitatem tabernaculorum. sicut scriptum est. & holocausta per singulos dies. numero & ritu. per uniuersos dies festos. Et post haec holocaustum iugiter tam in neomenia. quam in uniuersis festis sanctificatis domini. & in quibus uotum offerebatur domino. a primo die mensis septimi. coeperunt offerre holocausta domino. porro templum domini fundatum nondum erat. Dederunt autem pecuniam latomis & cementariis. cibum quoque & potum. & olium sidonijs & tyriis. ut deferrent ligna cedrina de libano ad mare iapen. iuxta quod praecepit cyrus rex persarum eis. anno autem secundo aduentus eorum ad templum dei in hierusalem mense secundo. coepit zorobabel filius salathiel. & iosue filius iosedech. & reliqua pars fratrum eorum sacerdotes & leuite. & omnes qui uenerant de captiuitate in hierusalem. & constituerunt leuitas a uiginti annis & supra. ut praeessent operi domini. Stetit ergo iesus & filij eius & fratres eius. Cedmihel & filij eius. & filij iuda. quasi unus. ut praeessent factoribus. qui faciebant opus in templo dei. filij enadad. filij eorum & fratres eorum leuitae. Fundauerunt autem artifices templum domini. Steterunt sacerdotes ornati stolis suis cum tubis. & leuite filij asaph in cymbalis. ut laudarent dominum in manibus dauid regis israel. Et concinebant inuicem in confessione & laude domini. quoniam bonus. quoniam in aeternum misericordia eius super israel. Omnis quoque populus iubilabat clamore magno. laudantes dominum. eo quod fundatum esset templum domini. Plurimi autem de sacerdotibus. & leuitis. & principes patrum. seniores qui uiderant templum prioris aedificij. fundamenta eius. & haec in oculis suis flebant uoce magna. & multi uociferantur in laetitia. eleuabantur uoces. ita ut populus non posset audire uocem gaudij cum fletu populi. Audiebatur enim clamor longe. & audientes quique agnoscebant uocem clamoris lamentationis. huius fletus populi. Cumque eum populus uociferaretur clamore magno. & non discerneretur planctus. luctusque uulgi. & hymnorum. & carminum. uox. audiebatur etiam procul. Audientes autem hostes. & aduersarii iuda & beniamin. quod filij captiuitatis aedificarent templum domino deo israel. accesserunt ad zorobabel. & ad principes patrum dicentes eis. Aedificemus nobiscum. quia & [illegible]

ur nos q̄rim̄ dñm̄ ūrm̄. Cece nos īmolauim̄
uictimas ex diebꝫ aloradam. regis assur
qui addux̄t nos huc. dix̄ eis zorobabel. ⁊
iosue. ⁊ reliqui principes patrū isrl. non ē
nob. nob. ut edificemus dō mō domū. ſi
nos ipi soli edificabim̄ dō mō nr̄o sicut pce
pit nob cyr̄ rex pſar. factum ē ꝙ ꝓhib̄tes
ut impederet manꝰ ipli inde. ⁊ murmurer ⁊
cessabiendo. Conscripsit aut̄ adalū ecc ō
siliatores. ut destruerent consilia eoꝝ cūctis
diebꝰ cyri regis pſar.

In regno aut̄ assuerꝝ ipē assuer. ꝺ. ⁊ tar
taverſis in pincipatꝰ regni ei scripserūt ac
cusationē adūs habitatores inde hierlm.
in diebꝰ artaversis scripsit beselleam mi
tridato. ⁊ tabel. ⁊ reliqui ꝙ erant mosili
o eoꝝ. ad artaversen regem pſar. Epla
aut̄ actionis scripta erat syriace. ⁊ lege
batur hebꝛce. ⁊ sonabat hebꝛce. ⁊
samar scribꝛ scripserunt eplam una de
hierlm artaversi regi huiuscemodi. Pce
hebꝛce. ⁊ samar scribꝛ. ⁊ reliqui consi
liatores eoꝝ dnar. ⁊ pharsathei. tharpha
tei. aphorsei. archuei. babylonij. susan
ne. ⁊ chamanei. daei. elamei. ⁊ reli ꝺ gen
tibꝰ quas transtulit asenaphar magn⁹
⁊ glorios. ⁊ habitare eas fecit in ciuitatibꝰ sa
marie. ⁊ reliquis regionibꝰ trans flu
uiū. h ē exēplar epl̄e. quam miserūt
artaversi regi. huius uim qui sunt trāſ
fluuiū salutem dix̄. Nouit sit regi qꝫ
iudei qui ascenderūt ad nos. uenerunt
hierlm ciuitatē rebellem. ⁊ pessimā quā
edificant instaurantes muros eius. ⁊ fun
dam̄ta apponentes. Quare ḡ notum sit regi
quia si ciuitas illa edificata fuer. ⁊ mu
ri eius instaurati fuerint. tributum. ⁊ uectigal. ⁊
annuos reddit̄ nō dabunt. ⁊ sic ad regū
h nocumentū pueniet. Nos ḡ memores sal⁹
q̄ palatio comedimus. ⁊ quia indecēs
regis audit̄ nēſtē dnm̄. idcirco misim̄
⁊ significauim̄ regi. ut requiras in libꝰ
ystoriarū patrū tuoꝝ. ⁊ inuenies script̄
in monimentis. ⁊ scies ciuitatē illā. ciuitatē
rebellē esse. ⁊ nocere regibꝰ ⁊ prouin
cijs. bella gerunt̄ in ea. ex diebꝰ antiq̄s.
Quā ob rē ⁊ ciuitas ipa destructa ē. Nun
nam̄ nos regi. q̄m si ciuitas illa edificata
fuer. ⁊ muri ei instaurati. possessio tua
fluuiū nō habebis. Ubū misit rex ad hebl
thecm. ⁊ samar scribā. ⁊ ad reliquos q̄
erant consilio eoꝝ habitatores samarie.
⁊ cetē trans fluuiū. salutē dicens. ⁊ pce.
Accusatꝰ q̄ missiles adhuc. manifesta
lecta ē coram me. ⁊ ame pecuniā ē. re
censuerunt. inuenieq̄ q̄m ciuitas illa

ab diebꝰ antiquis aduersus reges rebellat. ⁊
seditiones. ⁊ filia gerantur in ea. Quam ⁊ reges
fortissimi fuer. in hierlm qui ꝺnabāt sup̄. oēs
regiones q̄ trans fluuiū ē. tributū dabāt. ⁊ uectī
gal. ⁊ reliq̄ accipiebant. Nunc ḡ date
huāmodi. ut prohibeant uiros illos. ne
ciuitatem edificent. donec ā nob̄ illa ꝑ
cipiatur. ut ne negligens ſ; impleat. ꝙ
malum crescat in aliū nr̄ regē. Tunc
ex epl̄a cōmi artaversis regis lecta est coram
hebl thecm. ⁊ samar scribꝛ. ⁊ consiliarijs eoꝝ.
Et abiere festinū in hierlm ad iudeos. ⁊ prohibu
er̄ eos in brachio ⁊ robore. Tunc remissus ē
op domꝰ dō in hierlm. ⁊ nō fuerunt usq̄ ad annū
ſm regni darij regis pſar. Prophetarunt
aut̄ aggeus pphā. ⁊ zacharias filius abdo p
phantes ad iudeos qui erant in iudā ⁊ hierlm
in nōe dī isrl.

Tunc surrexerunt zorobabel. filius sa
lathiel. nostue filius iosedech. ⁊ cepe
runt edificare in hierlm templū dō. ⁊ cum eis pphe
tes adiuuantes eos. Iuxtā aut̄ hoc uenit ad
eos tatanai. ꝺ erat duc̄ trans fluuiū. ⁊ star
buzanai. ⁊ sotabuzanei eoꝝ. sicq̄ dixer̄ eis.
Quis dedit uob̄ consilium ut domū hanc edificare
tis. ⁊ muros hos consummetis. Atq; ꝓdnm
ei quę essent nōia uirorū auctorū istius edifi
cationis. Oculus aut̄ dī eoꝝ fact̄ ē sup̄ senes iudeo
rū. nec ꝑmiser̄ eos cessare. Placuitq; ut res
ad darium referretur. ⁊ tūc scripta sint ad
ipsius epistolā illā. Exēplar epl̄e q̄ misit ta
tanai. duc̄ regionis trans fluuiū. ⁊ sarbu
zanai. ⁊ consiliatores eoꝝ. aphersathei. qui e
rant trans fluuiū. ad darium regē. Pacifico qui
uniuersi. et sic semper erant. Domino regi pa
cifico. Notū sit regi ille nec ad nudum pū
ctum. ad domū dī magni. hanc edificatam
lapide ꝓlecto. ⁊ ligna ponunt̄ parietibꝰ
opꝰ illud diligenter extruit̄. ⁊ crescit sum
mis eoꝝ. ⁊ interpositum ē senes illoc ⁊ in
dyum̄ est. Quę cum dedissem uob̄. ut domū
hanc edificaretis. ⁊ muros hos instaura
retis. ſi nos eoꝝ nōia uirorū abiis ut nūcia
retis ē q̄ scripsim̄ nob̄ eoꝝ. qui sunt p̄na
pes istis. humiliemus aut̄ simone. ꝙdet
nob̄ dicentes. Nos sum̄ filij dī celi ⁊ terre. ⁊
edificam̄ templum q̄ erat extructū ab
hac annos multos. q̄s rex magn⁹ edifi
cauit. ⁊ extruxit. Postquā aut̄ ad ira
cundiam prouocauer̄ patres nr̄i dñm celi. ⁊
tradidit eos in manū nabuchodonosor regis ba
bil. chaldei. domūq; hanc destruxit. ⁊ pplm
ei transtulit in babil. Anno aut̄ cyri re
gis babyl. eiꝰ rex posuit edictū. ut do
mū dī edificaretur. Nam uasa templi
dī aurea. ⁊ argentea quę nabuchodo.

nosor de templo quod erat in Ierusalem et asportaverat ea
in templum Babylonis protulit Cyrus rex de templo Babylonis
et data sunt Sasabassar vocabulo quem et principem constitu-
it. Dixitque ei: Haec vasa tolle et vade et pone ea in tem-
plo quod est in Ierusalem et domus Dei aedificetur in loco suo.
Tunc itaque Sasabassar ille venit et posuit funda-
menta templi Dei in Ierusalem. Et ex eo tempore usque nunc aedi-
ficatur et necdum completum est. Nunc ergo si videtur
regi bonum recenseat in bibliotheca regis quae est
in Babylone utrum nam a Cyro rege iussum sit
ut aedificaretur domus Dei in Ierusalem et voluntatem
regis super hoc remittat ad nos.

VI Tunc Darius rex praecepit et recensuerunt in
bibliotheca librorum qui erant repositi in
Babylone. Et inventum est in Ecbatanis quod est ca-
strum in Madena provincia volumen unum talisque scrip-
tus erat in eo commentarius. Anno primo Cyri regis
Cyrus rex decrevit ut domus Dei quae est in Ierusalem aedi-
ficaretur in loco ubi immolent hostias et ut ponant
fundamenta subportantia altitudinem cubitorum
LX et latitudinem cubitorum LX ordines de lapidi-
bus impolitis tres et sic ordines de lignis no-
vis. Sumptus autem de domo regis dabuntur. Sed et
vasa templi Dei aurea et argentea quae Nabuchodo-
nosor de templo Ierusalem in locum suum quae et posita sunt
in templum Dei. Nunc ergo Thathannai dux regionis
quae est trans flumen et Starbuzannai et consilia-
rii vestri Apharsacei qui estis trans flumen procul
recedite ab illis et dimittite fieri templum Dei illud
a duce Iudaeorum et a senioribus eorum. Domum Dei
illam aedificent in loco suo. Sed et a me praeceptum
est quid oporteat fieri a presbyteris Iudaeorum illis ut aedifi-
cetur domus Dei, scilicet ut de arca regis, id est de tri-
butis quae dantur de regione trans flumen
studiose sumptus dentur viris illis ne impe-
diatur opus. Quod si necesse fuerit et vitulos et a-
gnos et hedos in holocaustum Deo caeli frumentum
sal vinum et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt
in Ierusalem dentur eis per dies singulos ne sit
in aliquo querimonia. Et offerant obla-
tiones Deo caeli orentque pro vita regis et filio-
rum eius. A me ergo positum est decretum ut omnis
homo qui hanc mutaverit iussionem tollatur
lignum de domo ipsius et erigatur et configatur
in eo. Domus autem eius publicetur. Deus autem qui
habitare fecit nomen suum ibi dissipet omnia regna
et populum qui extenderit manum suam ut repu-
gnet et dissipet domum Dei illam quae est in Ierusa-
lem. Ego Darius statui decretum quod studiose im-
pleri volo. Igitur Thathannai dux regionis trans
flumen et Starbuzannai et consiliarii eius secundum quod
praeceperat Darius rex sic diligenter executi sunt.
Seniores autem Iudaeorum aedificabant et pro-
sperabantur iuxta prophetiam Aggei prophetae et Za-
chariae filii Addo. Et aedificaverunt et con-
struxerunt domum Domino Deo Israel et iubente Cy-
ro et Dario et Artaxersen regibus Persarum. Et com-
pleverunt domum Dei istam usque ad diem tertium
mensis Adar qui est annus sextus regni Darii
regis. Fecerunt autem filii Israel sacerdotes
et levitae et reliqui filiorum transmigrationis
dedicationem domus Dei in gaudio. Et obtulerunt
in dedicationem domus Dei vitulos C arietes CC
agnos CCCC hircos caprarum pro peccato totius Is-
rael XII iuxta numerum tribuum Israel. Et sta-
tuerunt sacerdotes in ordinibus suis et levitas in
vicibus suis super opera Dei in Ierusalem sicut scrip-
tum est in lege Moysi. Fecerunt autem filii transmi-
grationis pascha quartadecima die mensis
primi. Purificati enim fuerant sacerdotes
et levitae quasi unus omnes mundi ad immolandum
pascha universis filiis transmigrationis et fratri-
bus suis sacerdotibus et sibi. Et comederunt filii Israel
qui reversi fuerant de transmigratione et omnis
qui se separaverat a coinquinatione gentium terrae ad
eos ut quaererent Dominum Deum Israel. Et fecerunt sol-
lempnitatem azimorum septem diebus in letitia
quia laetificaverat eos Dominus et converterat cor re-
gis Assur ad eos ut adiuvaret manus eorum
in opere domus Domini Dei Israel.

VII Post haec autem verba in regno Artaxersis regis
Persarum Ezras filius Saraie filii Azarie
filii Helcie filii Sellum filii Sadoch filii
Achitob filii Amarie filii Azarie filii Ma-
rioth filii Zarie filii Ozi filii Bocci filii
Abisue filii Finees filii Eleazar filii A-
aron sacerdotis ab initio. Ipse Ezras ascendit
de Babylone et ipse scriba velox in lege Moy-
si quam dedit Dominus Deus Israel. Et dedit ei rex se-
cundum manum Domini Dei eius super eum omnem petitionem
eius. Et ascenderunt de filiis Israel et de filiis sa-
cerdotum et de filiis levitarum et de cantoribus et de
ianitoribus et de Nathinneis in Ierusalem anno
VII Artaxersis regis. Et venerunt in Ieru-
salem mense V ipse est annus VII regis. Quia
in primo die mensis primi coepit ascendere de Baby-
lone. Et in primo mensis V venit in Ierusalem
iuxta manum Dei sui bonam super se. Ezras
enim paravit cor suum ut investigaret le-
gem Domini et faceret et doceret in Israel praecepta
et iudicium. Hoc est autem exemplar epistulae edicti
quod dedit rex Artaxersis Ezrae sacerdoti scri-
bae erudito in sermonibus et praeceptis Domini et caeri-
moniis eius in Israel. Artaxersis rex regum
Ezrae sacerdoti scribae legis Dei caeli doctissimo
salutem. A me decretum est ut cuicumque placu-
erit in regno meo de populo Israel et de sacerdo-
tibus eius et de levitis ire in Ierusalem tecum
vadat. A facie enim regis et septem consi-
liatorum eius missus es ut visites Iudaeam et
Ierusalem in lege Dei tui quae est in manu tua
et feras argentum et aurum quod rex et

uenit uindicta babylonis. ꝓpter
offerre uoluit. ꝺ sacerdotibꝫ qui sponte
obtulerunt domui dei sue que ꝑ manum
ezre accepit. studet. Cui ꝺ hac pecunia uitu
los. arietes agnos. sacrificia. libamina
eorꝫ. offert ea sup altare dei uri ꝺpli. q
ꝫ in ierlm. Si quid ꝑ fratres uult placuit
ꝺ reliquo argento. aurꝫ. ut faciant cū
uoluntate dei uri fratre sic. Vasa quoq; q
dantur ꝑ ministeriū domꝰ dei tui. trade in
conspectu dei in ierlm. Sc. cetꝝ quibꝰ op fuit
in domo dei sui. ignicia. necesse ꝑ ur expendā
de thesauro. ꝺ fisco regis. Tanq; ego
artaxerxes rex uobis omnibꝰ
custodibꝰ ꝑ. qui sunt trans flumē. ut
quicquid petierit ab uobis esdras. scriba
legis dei cli. absq; mora detis usq; ad argē
centū. c. usq; ad cor hatoꝫ. c. usq; ad
centū cados. c. usq; ad centū olei. c. Sal
aut sine modo. Omne q; ad arbitrium dei cli pre
cepit fiat diligenter in domo dei cli
ne forte ascendat ira regis in regnū regis ⁊ filioꝝ
eius. Vobis quoq; notū facimꝰ. De uniuersis sacerdo
tibꝰ. leuitis. cantoribꝰ. ianitoribꝰ. nathinee
is. ministris domꝰ dei huius. ne quis
ꝫ. ⁊ monuit. ⁊ ꝺnauit. ꝺ sapientia dei tui
que in manu tua est constitue iudices. ⁊ ꝺctores
omni populo qui est trans flumē. hꝰ ꝰ docetur
qui nesciunt legē dei sui. Et qui impie
rit legi dei tui. ⁊ legem regis diligenter non fiat ei ꝺ eo siue
in mortē siue in exilium. siue ꝺ pecunie ꝺ
fiat ei. Benedictus dominus deus patrum
nostrorū. qui dedit hoc in corde regis. ut glifi
cet domꝰ dei sui q; est in ierlm. ⁊ me
inclinauit misericordiā coram rege. ⁊ consiliarijs
eius. ⁊ omnibus principibus regis potentibus.
Et ego confortatus manu dei mei q; erat mecū
congregaui ꝺ israel principes qui ascenderent
mecum.

Hi sunt ꝺ principes familiarū. ⁊ genea
logia eorꝫ. qui ascenderunt mecū in
regno artaxerxis regis ꝺ babylone. ꝺ
filiis finees. ⁊ gerson. De filiis ithamar
daniel. De filiis ꝺd. attus. De filiis se
chenie. ⁊ filiis pharos. zacharias. ⁊ cū
eo uiri centū quinquaginta. De filiis phath moab
ab. helioenai. filius zarie. ⁊ cum eo. cc.
uiri. De filiis zethoe. filius iezechiel.
⁊ cum eo. ccc. uiri. De filiis. adan adar.
filius jonathan. ⁊ cum eo. l. uiri. De filiis
helam. athalias. filius athalie. ⁊ cum eo. lx
x. uiri. De filiis saphatie. zebedia. filius
michael. ⁊ cum eo. octoginta uiri. De filiis
joab. obedia. filius iehiel. ⁊ cum eo. cc. x
viij. uiri. De filiis selomith. filii iosphi
e. ⁊ cum eo. c. lx. uiri. De filiis bebai zacha
ie filius bebai. ⁊ cum eo. xxviij. uiri. De
filiis ezgad. iohanā filius ecthan. ⁊ cū eo.
c. x. uiri. De filiis adonicam. qui erant no
uissimi. ⁊ hoc sunt eorꝫ. eliphelet. ⁊ hiel. ⁊
samaias. ⁊ cum eis. lx. uiri. De filiis begoai.
uthai. ⁊ iacchur. ⁊ cum eo. lx. uiri. Congre
gaui eos ad fluuiū qui decurrit ad ahauā
⁊ mansimus ibi diebꝰ tribꝰ. Quos cum ꝙrerem
⁊ inuenirem ibi de filiis leui. nō inueni. ⁊ mi
si ad eleazer. ⁊ ariel. ⁊ semeiam. ⁊ helnathan.
⁊ iarib. ⁊ alium helnathan. ⁊ nathan. ⁊ zacha
riam. ⁊ mesollam principes. ⁊ iarib. ⁊ nathan
sapientes. ⁊ misi eos ad eddo. qui ē ꝑm in cas
trense loco. ꝓposui more eorꝫ ubi quid loquē
rent ad eum. ⁊ ad fratres eius nathuneos in loco
casphie. ut adducerent nobis ministros domꝰ dei
nri. Et adduxerunt nobis ꝑm. manū dei nri bo
nam sup nos uirum doctissimū. ꝺ filiis mooli
filij leui. filij israel. ⁊ sarabiam. ⁊ filios ei. ⁊
fratres eius duodecim. ⁊ asabiam. ⁊ cū eo ysaiam
De filiis merari fratres ei. ⁊ filios ei. xx. ⁊ ꝺ na
thaneis. quos dederat. ꝺd. ⁊ principes ad mini
stra leuitarū. nathuneos. cc. xx. Os bi sine
nobis uocabantur. ⁊ peracta ibi ieiunio. ni
ꝑ fluuiū. hanaa. ut affligeremur coram
deo nro. ⁊ peteremꝰ ab eo uiam ueram nobis
⁊ filiis nris. ⁊ omni substantie nre. Erubuit
me petere regem auxilium. ⁊ equites qui defen
derent nos. Dixeramus enim. quia dextera
dei nri est super eos qui querunt eum in bo
nitate. impiis autem est. ⁊ fortitudo ei. ⁊ furor
super omnes qui derelinquunt eum. ⁊ ieiunauimus
⁊ rogauimus dominum nrm ꝙ hoc. ⁊ exaudiuit nos ꝓpi
tius. Et segregaui ꝺ principibus sacerdotum. ex. Samebri
alabiam. ⁊ cum eis ꝺ fratribus eorꝫ. xx. appendi
qui erat argentum. ⁊ aurum. ⁊ uasa offerentia domꝰ
dei nri. que obtulerat rex ⁊ consiliarius eius. ⁊ ꝓ
cipes ei. ⁊ omnis israel. eorꝫ qui inuenti sunt
⁊ appendi in manibꝰ eorꝫ argenti talē
ta sexcenta. l. ⁊ uasa argentea. c. aurei. c. en
talenta. ⁊ aurei uiginti. cc. qui uolumē so
lidi mille nongenti. ⁊ uasa eris fulgentis op
timi duo. pulchra ut aurum. ⁊ dixi eis. Vos sa
cri dñi. ⁊ uasa. ⁊ argentum. ⁊ aurum. ꝙ sponte
oblatum ē deo ꝺ patrū nrōꝝ. uigilate. ⁊
custodite donec appendatis coram ꝓnci
pibꝰ sacerdotū. ⁊ leuitis. ⁊ ꝺcibꝰ familiarū
israel in ierlm. in thesauris domꝰ dei. Susce
perunt ergo sacerdotes ⁊ leuite pondus argenti
⁊ auri. ⁊ uasa. ut deferrent in ierlm in do
mum dei nri. ꝓmensi ꝙ sumus duodecim
die primo ꝓfectionis. ut ꝙgrederemur ierlm. Et
manū dei mei fuit super nos. ⁊ liberauit nos de
manu inimici. ⁊ insidiatore in uia. ⁊ uenimus
ierlm. ⁊ mansimus ibi diebꝰ tribꝰ. Die
autem quarto. appensum ē argentum. ⁊ aurū

-uasa mdomo dī nr̄i. ꝑmanū remoth filiꝰ
ure sadone. -cam eo dcrz̄it filiꝰ suꝰ
-cum eis 102 addd. filiꝰ ysaie. -noadaia. fili
bennoi leuite. -ꝙ nūm -pond oīū. ꝺcepti
q; ē omīe ꝑmd utꝛe illo. ꝙ; qm̄ uenatur de
ꝑmutare filiꝰ ꝛ̄ ꝛ̄ simgꝛole. obulos bolo
cmsdm. -dē sirl. -vndecim. xij. -pomi sirl.
-dnere. nonaginta ser. -agnos. lxx. vij. hyrc
ꝑcōs. xij. omīa mdole cmsdm dn̄o. Vdeꝛ
mus ecclia rogꝫ sacꝛdos qui erant d'asperu
rogꝫ. -dnabꝫ manstrm. -el en aperiat
ꝑlm -domū si.

IX

Postqꝫ aūt oplem sunt h. accessit ad me
ꝓnapes dicentes. Non ē sepat̄ ꝑplus isrl. -
sacdotes -leuite ꝑplis tꝛe. -de abhoīnab
eoꝝ mdeis chananei. -ethei. -pherezei. -ie
busei. -ammanitꝛe. -moabitꝛe. -egyptii
os. -amorreos. Tulerūt enim d filiabꝫ eoꝝ ꝓ
d filiis suis. -semineuerūt semen dēm cū ꝑplis tꝛe
Manus enim ꝓnapū. -magistratū fuit mltꝝ
ꝑ illos hac ꝓma. Cum audisset ꝙ mone stū sca
pallui mei. -rumpens. -euellī capillos capitis
mei. -barbe. -sedi merens. Conuenēr aūt
ad me oēs qui mouebant ūbū dī isrl. ꝓ mssꝝ
sione eoꝝ qm̄ d captiuitate uenerant. Ego
sedebam tristis. usq; ad sacrificiū uespertinū. -
ms cū surrexi de ieiunio suscepto mea. -
scissa pallio -tunica. euulsis gemma mā
capitis mei. -sedi. -ꝙ merens. ad dnm dn̄m meū. -dn̄e
dō mea confundor. -erubesco leuare faciē meā
ad te. -qm̄ iniquitates mee multiplicate sunt
sup capita. -delicta mea creuerūt usq; ad celum
a diebꝰ patꝝ nr̄oꝝ. Et -nos ipi peccatis ḡ
nr̄is usq; ad diē hanc. -ꝓ iniquitatibꝰ nr̄is tra
dti sumꝰ ipi. -regesq; nr̄i. -sacdotes nr̄i. in ma
nu regum terꝝ. -in gladiū. -in captiuitatē
in rapinam. -in confusionē multā hanc die
hac. Et nunc qi pū. -admodū stā ē deprca
tio mea. aū dīm dn̄m nr̄m. ut dimittatur
nob reliquie. -detur nob par illi in loco
sc̄o ei. -illuminet oculos nr̄os dō nr̄o. -detur
nob tantā modicū ꝛ̄uitutis nr̄e. -qm̄a hu
miliati. -ꝛ̄uitutem nr̄am nō deliquit nos dō nr̄o
-melioratꝰ sup nos misā coram rege ꝑsaꝝ
ut daret nob uitam. -sublimaret domū dī
nr̄i. -exstrueret solitudinē ei. -daret nobꝭ sp̄m
munda -esdr. Et nunc quid dicam dō nr̄o
ꝑ hec. Quia deliqm̄ mandata tua q̄ ꝓcepisti
mihi manu famuli tui ꝓphaꝝ dicens. Terra
ad quā uos ingredimini. ut possideatis eam
ter immūda ē. nr̄ immunditia populoꝝ. terꝝ
q; implerūt abhoīnabilibꝰ eoꝝ qui replerūt eā
ab ore. usq; ad os. meo nequaq̄ ergo. -nunc
ꝙ filiabꝰ nr̄is ne detis filiꝰ eoꝝ. -filiabꝰ eoꝝ
nō accipiatis filiis nr̄is. -nō ꝙrātis pacē eo
rū. -ꝙ sperauerīt eoꝝ ut̄ meminī. ut possi
mini. -comedatis ꝙ bona sunt tre. -hēdes hāc

X

filiis ur̄is usq; ꝑsēlm. Et ꝓ omīa ꝙ uenerūt
sup nos malis nr̄is pessimis. -mdelicto
nr̄o magno. -qm̄a tu dē nr̄ minorasti nos de
iniquitate nr̄a. -dedisti nob saluāt. sic ē
hodie ut nō auferemur. -ut ergo facerem
mandata tua. -q; ingressi matrimonia. -ē
ꝑplis abhoīnationū illoꝝ. Numquid ut
tu ē nob. -ut ad simationē. ne dimit
tꝛe nob reliquias. -salutē. Dne dē isrl
iustus es. qui delicti sum qui saluarer̄
sicut die hic. Ecce coram te sum mdelic
to nr̄o. Non enim stare pōt coram te sup
hoc ē omne exm. -in plomante eo. -flē
tu. -orante ante templum dī. -collect ē
ad eum d isrl coꝛ grandis nimis uiroꝝ
-mulierū. puerorū q;. -fleuit ꝑplis mul
to fletu.

Et -ꝓ. sedebatq; filiꝰ iehiel. d filiis e
lam. -dīs exꝛe. Nos ꝓuaricati sum⁹ i
dīm nr̄m. -duximus uxores alienigenas
d ꝑplis tꝛe. Et nunc sic ꝓpā isrl sup h. ꝓ
cipiam fed cum dīs dō nr̄o. -ꝑcutiam
nob mulieres uxores. -eoꝝq; d his nas
cī uolumꝰ dominū. -eoꝝ qui timet
ꝓceptū dī nr̄i. Fiat̄ lege fiat. Surge nā
im ē decꝛ tꝛe. nos ꝛ̄mus tecum. Con
fortare -fac. Surrexit ē exm. -adnun
tiat ꝓnapes sacdotū. -leuitas -toti ꝙ
tibi. ut faciāt secdm ūbū h. -nunciet
Ē surrexit exm. -atq; domū dī. -abut
adhuc ieiunium iohanā filiꝰ heliasib. -cm
ḡssus ē illuc. -panē nō comedit -aquā
nō bibit. lugebat enī transḡssionē eoꝝ
qui d captiuitate uenerant. Et missa
est uox. in iudam -ierm omīb; filiis
transmigratois. ut ogꝛegarentur in ier
lim. Et omīs qui nō uenīt intꝛa dies
tres. sicut ꝓnapū. -seniꝝ. auferetur u
niuersa substa ei. -ipe abigetur d cetu tre
migratois. -Conuenēr ē oēs uiri de iu
da -beniamin in ierlim tribꝰ diebꝰ ipe est
mense noni. xx. die mēsis. Et sedit omīs
ꝑplis inplatea domꝰ dī. tremētes ꝓ peccō
-pluuie. Et surrexit exm sacdos -
dixit ad eos. -vos transḡssi estis -adiū
xistis uxores alienigenas ut adderet sup delic
tum isrl. Et nunc date confessionē dō
do patrū nr̄oꝝ. -facite placitū ei. -se
parate ꝑplis tre. -alienigenis. alien
gnis. Et -ꝓ. omnis multitudo dixit
ꝙ magna uoce. -sic ūbū tuū agnos fe
cim. -uerūtamen quia ꝑplis multꝰ ē. -tps
pluuie. -nō sustinemus stare foris. -
op nō ē hoīs unī aut duoꝝ. ucl etiā qui
peccauim⁹ in hac re. -ꝙ nos
ꝓnapes omnis multitudinis. -ē nr̄
ritoꝝ. qui duxer̄ uxores alienge

nag. nemane mtpib; statutis. ⁊ cum his
semonez p̄ aurarez. ⁊ aurifr̄. ⁊ mulcez
ei donec ait̄ur. vn dī mī supl; anob supl p̄
auro l; ⁊ gnur ionathan filiuz aſabel. ⁊
maazia filiuz thecue. ſtrerunt supl̄ez. ⁊ m
eſſolam. ⁊ ſcribiz leuitez admiſerunt eoz. ſ
cerunteq; ſic filij iuniſmegraroiz. Et abiez
ezra ſacerdoz ⁊ unr̄ ꝓnepoz familiaz. m
domoz puriſ ſuoz. ⁊ oīa ꝓnia ſua. Et ſede
runt in die ꝓmo m̄ſis. ⁊ ut q̄rerent r̄ Et
oſtenſum eſt eis ſcr qm̄ dixer̄ uroreꝫ a
lienigenas. uſq; addit ꝓmā m̄ſis ꝓmi. ⁊
inuenti ſunt d filiis ſadoch qui diuiſ uo
rez alienigenas. d filiuz ioſue filij ioſedech
⁊ frēs ei maaſia. eliezer. ⁊ iarib. ⁊ gedolia
Et dederūt manū ſuas ut eicerent uxores ſuas
⁊ p delicto ſuo arietem d oues offerrent. Et
de filiis emmer: anani. ⁊ zebedia. d fili
is emmaſia. ⁊ helia. ⁊ ſemeia. ⁊ iehiel. ⁊
ozias. d filiuz phaſur: helioenai. maaſia.
iſmahel. nathanahel. ⁊ iozabeth. ⁊ helefi.
Et d filiuz leuitar: iozabeth ⁊ ſemei. ⁊ cele
ia. ipe ē calita. phatua. iuda. ⁊ eliezer. Et
d cantoribz: eliaſub. d ianitoribz: ſellum.
⁊ thelem. ⁊ ur. Et euerſi d filiuz iſraēl.
⁊ roma. ⁊ ezra. ⁊ melchia. ⁊ miamin. ⁊
eleazer. ⁊ melchia. ⁊ banea. Et d filiuz elā
mathania. zachrias. iehil. ⁊ addi. ⁊ ma
moth. ⁊ helia. Et d filiuz zethua. heliae
nai. ⁊ aſub. nathana. ⁊ iermuth. ⁊ zabet
⁊ aziza. Et d filiuz bebai iohanan. anania.
zabbai. athalia. Et d filiuz bani. meſollā
⁊ melluch. ⁊ adaia. uſub. ⁊ ſaal. ⁊ remoth.
Et d filiuz phethmoab. edna. ⁊ chalal. be
naias. maaſias. mathanias. beſeleel. ⁊ bā
ni. ⁊ manaſſe. Et d filiuz ezrom. eliezer.
iſſue melchiae. ſemeias. ſomeon. iemua
mm. moloch. ſamārias. De filiuz aſon. ma
thenai. matheth. zabel. eliphelech. ier
mai. manaſſe. ſemei. De filiuz bani. ma
addi. ⁊ am. ⁊ uhel. bameis. ⁊ badmas. ⁊
celiai. banuia. ⁊ maremuth. ⁊ eliaſib.
mathanias. mathenai. ⁊ iaſi. ſiemi. ⁊
bani. ⁊ iemu. ſemei. ⁊ ſalmias. ⁊ anathō
⁊ banaz. mechne. dabai. ſiſai. ſarai. ez
rel. ⁊ ſelamai. ſomeria. ⁊ ſellum. amaria. ⁊ ioſeph. De filiuz nebmabel. mathi
thias. zabeth. zabina. iaddu. ⁊ ioēl. ⁊ banaam. Oēs hi acceperūt uxores alie
nigenas. ⁊ fuerūt ex hiz mulieres
quē peperūt pueroz.

Ebancemie filij helie.

Ermiſe chaleu anno. xx. ⁊ ego eram uinū biſ caſtro. ⁊ ecce uiri ex iudā uen. d fili
mois. ⁊ ipſe unꝰ ex eis. ⁊ interrogaui eos d iudeis qui re
manſerāt. ⁊ ſuper hiſ de captiuitate. ⁊ de ierl̄m. ⁊ de
rerum ei. Qui remanſer̄ ⁊ reliq fuer̄ d captiuitate i prouīcia maſſuerūt magna ſuꝫ
⁊ m obꝓbrio. ⁊ muꝝ ierl̄m diſſipatuꝫ ē. ⁊
portę ei combuſte ſunt igne. Cum audiſſem
hiis humiſcomodi ſedi. ⁊ fleui. ⁊ luxi dieb; mul
tis. ⁊ ieiunabam. ⁊ orabam. ā deū ſuū me
li. ⁊ dixi. Quęſo dñe deꝰ celi. fortis. magne.
⁊ terribilis. qui cuſtodis pactū. ⁊ miām ē
his qui te diligunt. ⁊ cuſtodiunt mandata
tua. fiant aurez tue aſcultantes. ⁊ oculi mei
apti. ut audiāt orationē ſerui tui. quam ē
go coram te hodie nocte. ⁊ die p filiis iſrl
ſeruis tuis. Et confiteor ꝓ peccatis filioꝝ iſrl. q;
peccauer̄ t. Et ego ⁊ domꝰ patris mei peccauimꝰ
nimiꝝ incedentes ſuꝝ. ⁊ nō cuſtodiuimꝰ mā
data. iudicia. ⁊ cerimonias quę p̄cepiſti
moyſi ſeruo tuo. Memento ubi q; mandaſti
moyſi ſeruo tuo dicens. Cum tranſgreſſi
fuero. ego diſpergam uos in populos. ⁊ reuer
tamini ad me. ⁊ cuſtodieritis mandata mea. ⁊ fa
ciatis ea. etiam ſi abducti fuerint ad extrema
terre inde congregabo uos. ⁊ adducam eos in
locū quē elegi. ut habitaret nomen meū ibi. Et ipſi ſunt tui
⁊ populꝰ tuus quos redemiſti in fortitudine tua
magna. ⁊ manu ualida. Obſecro dñe
ſit auris tua attendens. ⁊ oratiōi ſerui tui. ⁊
deprecationi ſeruoꝝ tuoꝝ. q; uolunt timere
nomen tuū. ⁊ dirige ſeruū tuū hodie. ⁊ da ei miām
in conſpectu uiri iſti. Ego enim eram pincerna
regis.

Factum ē autē mēſe niſan. anno. xx. ar
taxerſis regis. uinū erat ā eo. ⁊
leuaui uinum. ⁊ dedi regi. eram q̄ langue
ns facie ei. Dixitq; mi rex. Q̄ triſtis uultus tuus
cū nō ſis infirm. ſi nihil aliud. nō ē
hoc niſi malū ceſſit. q; timore tuo
ē. Et timui ualde ſed dixi regi. Deus uiuat in
ternū. Q̄ nō moueat triſtitia mea. quia ciuitas
domꝰ ſepulchroꝝ patrū mei
deſerta ē. portę ei combuſte ſunt igne. Et dixit mi rex. Pro qua re poſtulas. Et oraui
deū celi. ⁊ dixi ad regem. Si rex bonū
ſibi placere iudicat. ⁊ ſeruus tuus inuenit gratiam in conſpectu tuo. ut mittas me in iudā ad ciuitatē ſepulchri patris
mei. ⁊ edificabo eam. Dixitq; mi rex. ⁊ regina
q̄ ſedebat iuxta eum. uſq; ad q̄ tibi ꝑtranſitus. uſq; reuertens. Et placuit mi mitte

regis. ⁊ misit me. Et ostium ei pe. ⁊ dixi regi
suo regi domi. epłas det m. ad duces regni
mei ut transeam me donec veniam
in iudeam. ⁊ epłam ꝑ asaph custodē silue reg
ut det mi ligna quib; regere possim portas
re. domi. ⁊ mihi. amen. ⁊ dixit mihi quam in
ffilius fuero. Et dedit mi rex mihi dñi mi
dominum meum. Et veni ad duces regionis
transfluui. deditq; mihi epłas regis. misit
me rex ꝓcepit mihi. ⁊ equites. Et medi
tatus sanaballath oronites. ⁊ tobias famu
manites. ⁊ iudan afflictē magna q; ue
nisset hō qui quereret ꝓsperitatē filioꝝ isr.
Et veni ierlm. ⁊ cessi ibi tribꝰ diebꝰ. Et
surrexi nocte ego ⁊ uiri pauci mecū. nō m
dixeram alicui quid deꝰ meus dedisset in corde meo
ut facerē ierlm. Et iumentū nō erat mecū
nisi asal. cui ego sedebam. Et egressus sum p
portam uall nocte. ⁊ ad fontē draconis. ⁊
ad portam sterquil. Et diligebam muros ierlm
diruptos. ⁊ portas eius consumptas igni. Et trā
sii ad portam fontis. ⁊ ad aquæductum.
nō erat locꝰ iumento. cui sedebam ut transiret
Et ascendi p torrentē nocte. ⁊ considerabam mu
rum. ⁊ reuersus veni ad portam uall. ⁊ redi
Magistri aut nescierunt quo abissem. aut
quid ego facerem. Sed ⁊ iudeis ⁊ sacerdotib;
⁊ optimatib;. ac magistratib;. ⁊ reliquis q;
faciebant opꝰ. usq; ad id locꝰ nichil michi
retuli. Et dixi eis. Vos nostre afflictionis
qua sumꝰ q; ierlm desert⁹ est. Et porte eius
consumpte igni sunt. Venite edificemꝰ muros
ierlm. nō simus ultra obprobrio. Et indicaui
eis manū dei mei q; bona erat super
regis q; locuti erat mihi. Et ait. Surgamus
⁊ edificemus. Et confortate sunt manus eorꝰ
in bono. Audierunt aut sanaballath o
ronites. ⁊ tobias famus ammanites. ⁊ gose
mubes. ⁊ irriserunt nos. ⁊ despexerūt
dixerunteq;. Quid est hoc quam facitis. Num
quid ꝑ regem nos rebellatis. Et reddidi
eis sermonē dixiq; ad eos. Deꝰ celi ipse nos in
uiam. nos serui eius sumꝰ. surgamus ⁊ edifice
mus. Vob aut nō est pars. ⁊ iustitia. ⁊ me
moria in ierlm.

XII

Et surrexit eliasib sacerdos magꝰ. ⁊
fres ei sacerdotes. ⁊ edificauerunt por
tam regis. ipi sanctificauerūt eam. ⁊ statuerūt
ualuas ei. usq; ad turrē centum. & cubitoꝝ. Sanc
tificauerūt eam usq; ad turrē hananehel. Et ui
ri ei edificauerūt iuxta eum. ⁊ post eum
edificauit mri iericho. ⁊ post eum edifi
cauit zacchur filius amri. ⁊ portā aut pisca
rum edificauerūt filii asnaa. ⁊ ipi texerūt
eam. ⁊ statuerūt ualuas ei. ⁊ seras ⁊ uectes
Et post eos edificauit marmuth filius
uriæ filii accus. Et post eum edificauit
mesollam filius barachie. filius meseza
bel. Et post eum edificauit sadoch. filius
baana. ⁊ post eum edificauerūt thecuitæ.
Optimates aut eoꝝ nō supposuerūt colla
sua ꝓpe dñi sui. ⁊ portam ueterē edifica
uerūt ioiada filius phasea. ⁊ mosollam filius
beseodia. ipi texerunt eam. ⁊ statuerūt
ualuas ⁊ uectes. Et post eos edificauit me
letias gabaonites. ⁊ iadon meronathes
uiri de gabaon. ⁊ maspha ꝓpter qui erat
in regione trans fluuium. Et post eum edifi
cauit ezechiel filius anna. aurifex. Et post eū
edificauit anamias. filii pigmentarii. Et di
misserunt ierlm usq; ad murum platee la
tum. Et post eum edificauerunt refaia filius
hur. princeps medietatis ierlm. Et post eos edifi
cauit ieddus filius harumoth. e contra domū suā
Et post eum edificauit sadhus filius ezechie.
Ordinem pri muri. edificauit melchias fi
lius rechab. princeps regionis bethacharam.
usq; ad locum ante portam fontis. ⁊ ascensum
qui descendit de murorum. usq; ad domum dauid.
Post eum edificauit nehemias filius azbuc. ꝑn
ceps dimidie ꝑtis regionis bethsur usq; ꝑ sepul
chrum dauid. ⁊ usq; ad piscinā q; grandi ope
structa est. usq; ad domū fortium. Post eū
edificauerūt leuite. reum filius bani. Post
eum edificauit asebias. princeps dimidie
ꝑtis regionis ceile. in suo. Post eum edifi
cauerūt fres eoꝝ. bauai. filius enadad princeps
dimidie ꝑtis ceile. Et edificauit iuxta eum
azer filius iosue princeps maspha. mensurā
secundum ꝑ ascensū armatorum angulū. Post
eum inmonte edificauit baruch filius zacchai.
mensuram secundum ab angulo. usq; ad portam
domus eliasib sacerdotis magni. Post eum edi
ficauit meremuth filius uriæ. filii accuz.
secundū secundum aportā domus eliasib domus eo
rundem domus eliasib. Et ꝑ eum edificauit
azarias filius maasie. filii ananie ꝑ domū
suam. Post eum edificauit benuui filius
enadad mensuram secundum domum azarie. usq;
ad flexuram. usq; ad angulū. Phalel filius
ozai. ꝑ regionem ⁊ turrē que eminet ꝑ do
mo regis excelsa. ⁊ qdo carcerē. Post eū

phadaia filius pharos. Nathinnei autem habitabant in ophel usque contra portam aquarum ad orientem et turrem que prominebat. Post eum edificaverunt thecueni mensuram secundam e regione turris magne et eminentis usque ad murum templi. Sursum autem a porta equorum edificaverunt sacerdotes unusquisque contra domum suam. Post eos edificavit sedoc filius emmer contra domum suam. Et post eum edificavit semeia filius secenie custos porte orientalis. Post eum edificavit anania filius selemie et anon filius selon sextus mensuram secundam. Post eum edificavit mosollam filius barachie contra gazophilacium suum. Post eum edificavit melchias filius aurificis usque ad domum nathinneorum et scruta vendentium contra portam iudicialem et usque ad cenaculum anguli ad portam gregis edificaverunt artifices et negotiatores.

IIII Factum est autem cum audisset sanaballat quod edificaremus murum iratus est valde. Et motus nimis subsannavit iudeos. Et dixit coram fratribus suis et frequentia samaritanorum: Quid iudei faciunt imbecilles? Num dimittent eos gentes? Num sacrificabunt et complebunt in una die? Numquid edificare poterunt lapides de acervis pulveris, qui combusti sunt? Sed et tobias ammanites proximus eius ait: Edificent. si ascenderit vulpes, transiliet murum eorum lapideum. Audi deus noster quia facti sumus despectui. Converte obprobrium super caput eorum, et da eos in despectionem in terra captivitatis. Ne operias iniquitatem eorum, et peccatum eorum coram facie tua non deleatur, quia irriserunt edificantes. Itaque edificavimus murum, et coniunximus totum usque ad partem dimidiam. Et provocatum est cor populi ad operandum. Factum est autem cum audisset sanaballat et tobias et arabes et ammanite et azotii quod obducta esset cicatrix muri ierusalem, et quod cepissent interrupta concludi, irati sunt nimis. Et congregati sunt omnes pariter ut venirent et pugnarent contra ierusalem, et molirentur insidias. Et oravimus deum nostrum, et posuimus custodes super murum die ac nocte contra eos. Dixit autem iudas: Debilitata est fortitudo portantis, et humus nimia est, et nos non poterimus edificare murum. Et dixerunt hostes nostri: Nesciant et ignorent donec veniamus in medio eorum et interficiamus eos et cessare faciamus opus. Factum est autem venientibus iudeis qui habitabant iuxta eos, et dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos, statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lanceis et arcubus. Et perspexi atque surrexi et aio ad optimates et magistratus et ad reliquam partem vulgi: Nolite timere a facie eorum. Domini magni et terribilis mementote, et pugnate pro fratribus vestris, filiis vestris, et filiabus vestris, et uxoribus vestris, et domibus vestris. Factum est autem cum audissent inimici nostri nuntiatum esse nobis, dissipavit deus consilium eorum. Et reversi sumus omnes ad murum unusquisque ad opus suum. Et factum est a die illa media pars iuvenum eorum faciebant opus, et media parata erat ad bellum, et lancee et scuta et arcus et lorice. Et principes post eos in omni domo iuda edificantium in muro, et portantium onera et imponentium. Una manu sua faciebat opus, et altera tenebat gladium. Edificantium enim unusquisque gladio erat accinctus renes. Et edificabant, et clangebant buccina iuxta me. Et dixi ad optimates et ad magistratus et ad reliquam partem vulgi: Opus grande est et latum, et nos separati sumus in muro procul alter ab altero. In loco quocumque audieritis clangorem tube, illuc concurrite ad nos. Deus noster pugnabit pro nobis. Et nos ipsi faciamus opus, et media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu aurore donec egrediantur astra. In tempore quoque illo dixi populo: Unusquisque cum puero suo maneat in medio ierusalem, et sint nobis vices per noctem et diem ad operandum. Ego autem et fratres mei et pueri mei et custodes qui erant post me non deponebamus vestimenta nostra: unusquisque tantum nudabatur ad baptismum.

V Et factus est clamor populi et uxorum eius magnus adversus fratres suos iudeos. Et erant qui dicerent: Filii nostri et filie nostre multe sunt nimis; accipiamus pro pretio eorum frumentum, et comedamus et vivamus. Et erant qui dicerent: Agros nostros et vineas et domos nostras opponamus, et accipiamus frumentum in fame. Et alii dicebant: Mutuo sumamus pecunias in tributa regis, demusque agros nostros et vineas. Et nunc sicut carnes fratrum nostrorum sic carnes nostre sunt, et sicut filii eorum ita et filii nostri. Ecce nos subiugamus filios nostros et filias nostras in servitutem, et de filiabus nostris sunt famule, nec habemus unde possint redimi, et agros nostros et vineas alii possident. Et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum secundum verba hec. Cogitavitque cor meum mecum, et increpui optimates et magistratus et dixi eis: Usuras ne singuli a fratribus vestris exigitis? Et congregavi adversus eos contionem magnam, et dixi eis: Nos ut scitis redemimus fratres nostros iudeos qui venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem nostram. Et vos igitur vendetis fratres vestros, et redimemus eos? Et siluerunt, nec invenerunt quid responderent. Dixique ad eos: Non est bona res quam facitis. Quare non in timore dei nostri ambulatis, ne exprobretur nobis a gentibus inimicis nostris? Et ego et fratres mei et pueri mei commodavimus plurimis pecuniam et frumentum. Non repetamus in commune; istud es alienum concedamus quod debetur nobis. Reddite eis hodie agros suos et vineas suas et oliveta sua et domos suas. Quin potius et centesimam pecunie, frumenti, vini et olei, quam exigere soletis ab eis, date pro illis. Et dixerunt: Reddemus

VII

VI

dñs ⁊ abeāt mecū q̄rem. sicq; fac ē ut loq̄r
ſr ut cessem sacerdotē. ⁊ aduertas eo. ut faciam
uerbū q̄ dixerunt. ⁊ ſnūp ⁊ tobie meū. ⁊ cæteris
p̄ris. Sic ⁊ eis mercedē dē. ut ſñi qui nō exp̄lebāt
librum ſtuā. De domo sua ⁊ labor̄ sūs. sic ex
cutiatur ⁊ uacuus fiat. Sic dñs omnis multi
tudo. ām. ⁊ laudauer dñm. fecer q̄ plō sunt
dictum erat. A die aūt illa q̄ p̄cepit in. ut ēt
die media. ab anno. xx. usq; ad annū. xxx.
ſ. artaxerxis regis nrp̄ūs. p annos. xij. ego
⁊ fr̄es mei annonas que ducibus debebantur
nō comedimus. Duces aūt p̄ni qui fuer ante
me grauauer plūm. ⁊ acceperūt ab eis in pa
nem ⁊ uinū. p̄ter argentū siclos xl. Sed ⁊ mi
nistri eor. depress̄ plūm. Ego aūt feci ñ im
p̄ memor dñi. quem p̄ri ſopē mihi cōfitear.
⁊ agrum nō emi. Sed ⁊ pueri mi aggrau
ab op̄ erant. ⁊ pudet quidē ⁊ magistratus. e.
l. iud. ⁊ qui uenerant ad me de gēb; que
circūdāt nos sunt. iuxta mēsā meā. ⁊ pāba
tur aūt in p̄die singl̄is boū. āriet. vi.
electi. p̄terea ⁊ uolatilib; ⁊ de mī die. x.
uina electa. ⁊ alia multa parabebam. mīsi
⁊ annonas ducib; mi nō exegi. Valde enī
erat arrogans plūs. Memento mei de mī
mirūl. ſcdm omnia q̄ fec plō huic.

Audiuim ⁊ aūt cum audiss̄ sanaballath
⁊ tobias ⁊ gosem. arabes. ⁊ cēt inimi
mi. q̄ edificassem ego muru. ⁊ nō ēt re
tpō residua in rupturo usq; ad tp̄ aūt il
lud ualuas in posturam imponte. misert
sanaballath. ⁊ gosem ad me dicentes. Ve
ni ⁊ permanā pariē fēd inuenim⁹ malpe u
no. Ipsi aūt cogitabam. ut faciēt in ma
lum. Misi ⁊ ad eos nūcios dicens. Op̄ gran
de ego faio. ⁊ nō possum descendē. ne forte
negligatur cum ueniē ⁊ descendā ad uos.
Miserunt aūt ad me p ūbm̄ p. p̄ut. ui
ces. ⁊ sēdm eē aūt simonē pōrē. Ex mīsit
ad me sanaballath aūt ūbum p̄ri. v. u
ce puer suū. ⁊ epla̅m hēns in manu sēm
li modo. In gentib; audiū ē. Ex gosem
dic. Jud ni uidē cogrenē rebellare. ⁊ p
ea edificēr mur. ⁊ sis ⁊ tu reds sup eos
regem. Jdq; quam cito. ⁊ p̄dic pōnes
qui p̄dicent de te in ierlm dicentes. Puer
in tua est. dicunt. ⁊ rex iudeā. ⁊ dēo nunc
uenit ut memū pueris ḡliū. Ex mīsi ad eos
dicens. Non ē sēdm q̄ dicis quae tu loquere.
De corde enim tuo tu opōnis h̄. Od enim
in terrā me. cogitantes q̄ cessarent ⁊
manus mee ab op̄e. ⁊ quiescerem. Quāob
cam dabo manū meā in manū mea. ⁊ mē
lias sacerdotē samaie filij delaie. filij me
tabeel frēs. ⁊ ipa. Dicentis nobis. uide
mus dē in templo. cludam̄ portas ē
dis. quia uenturi. sunt ut interficiant te. ⁊

nocte uenturi sunt. ad occidend te. ⁊ dixi. Nū
quisquam filiis mī fugit. Ex quis ut ego in
grediatur templū ⁊ uiuet. Non ingrediar. Ex m
tellexi q. dē nō misisset illum. Ex ip̄e natham me
tomnus ēst ad me. Ex tobias. ⁊ sanaballath ō
duxissent eum. Accepit eis ptā. ut timē ⁊
aret. ⁊ peccaret. ut hīrent malū. q. exp̄bra
rent mi. Memento mei dne p̄bra. ist̄ sanabal
lath. mīs ops eor. talia. Sed ⁊ meadne ppha.
⁊ cēt⁊ ppharū. qui terrebant me. Cōplenis ē mūr
murus. xxv. die mēsis elul. l. diebus diebus
fuerūt ē mūr cum uidissent oēs inimici nr̄i. ut
timerent gentes. gē. que erant circūcir
nr̄os. ⁊ cadent min⁹ in oculis eor. ⁊ cognou
ad dñm deū ēst op̄ hoc. Sed ⁊ in diebus illis multe op
timates iudeē epla̅ mittebant ad tobiā.
⁊ tobias ueniebant ad eos. Quia cōi iudei
ei⁹ hērēs uxoris ei. q̄ia gener erat ei
cheme filij zomei. ⁊ iohanā filius ei. acce
pit filiam mosollā filij barachie. Sed ⁊ lau
dabant eum coram me. ⁊ uba mea nūciabāt
ei. Ex tobias mittebat epla̅s ut terreret me.
Post ē aūt ędificauic ē murus. ⁊ posui ual
uas. ⁊ recensui ianitores. cantores ⁊ le
uitas. Dedi autem in cor meo. ⁊ congregaui pn
cipes domꝰ de ierlm. ipse enim ē ut uiderē
⁊ inuenc dñi plūs ceteris uidebam⁹ ⁊ dixi
eis. Non aperiant portę ierlm. usq; ad ca
lorē solis. Cumq; adhuc assistent clause ja
nę sunt. ⁊ oppilate. ⁊ posui custodes de hīta
toribus ierlm. singlis p uicē suas. ⁊ unū
quēq; ō domū suam. Custos aūt erat
Lata nomine. ⁊ germanę. ipse ⁊ medio
cri nō erant domi edificate. Dedit aūt dñs
mente mō. ⁊ aggenu optimates ⁊ magi
stros ⁊ populum ut recenserē eos. ⁊ inue
ni librum census eor. q̄ ascenderāt primū.
Ex inuenī ē scriptum ieo. filij y
unae. qui ascender de captiuitate migra
tionis quā transtulit nabuchodonosor
rex babylonis. ⁊ reuersi sunt in ierlm. ⁊
in iudā unusquisq; in ciuitate sua qui
uenerūt cum zorobabel. iosue. neemias.
azarias. raamias. naasson. mardochē.
belsan. mesphath. begoai. nahū. baa
na. Numerus uiroꝝ. filij isrl. filij pha
ros. xxj. milia. c. lxxij. filij phaath.
moab. ij. milia. viij. filij aree. dc. lv. filij p
hethmoab. filiorꝝ iosue. ioab. xxj. mi
lia centum. x. octo. filij elam mille
ducē. l. iiij. filij zethua. ccc. octoginta
v. filij zachai. dcc. sexaginta. filij ban
nui. dc. lx. viij. filij bebai. dc. xxviij.
filij azgad. duo milia. ccc. xxij. filij
adonicam. dcc. lx. viij. filij bagguai
mi. duo milia. lx. vij. filij addin. dc.
lv. filij ater filij ezechie. xcviij. filij

asen. ccc. vc. ccco. filij belai. ccc. xxviij. filij
azeph. c. vij. filij zabuson. vc. v. filij bethlee
nephtuphi. cl. xxx viij. vm maahoth. c.
xxviij. vm bethanoth. vlij. vm cariathi
arim. cephira. beroth. septingenti. xlij.
vm minna. gebai. dc. xxij. vm magmas.
c. xxij. vm idaiemā. septingenti. xxiij.
vm bethel. ai. centū. xxiij. vm nebo alii
o. cl. l. ij. vm belan alterius. cc. xl. iiij. fi
lij arem. ccc. xx. filij iericho. ccc. xl. v. filij
lodidd. onon. dcc. xxi. filij senaa. iii. mil
lia. ngenti. xxx. Sacerdotes filij idaia
domus iosue. nongenti. lxxiij. filij emmer
cc. l. ij. filij phassur. cc. xl vij. filij arem
dc. x. vnij. leuite filij iosue. cadmihel
filiorū oduia. lxxiij. Cantores filij asaph. c.
xl viij. Janitores filij sellum filij ater. filij
thelmon. filij accub. filij ateta. filij sabai. c.
xxx. viij. Nathinnei filij sua. filij asipha. fi
lij tabaoth. filij ceros. filij sua. filij phaleo.
filij lebana. filij agaba. filij anam. filij cedel.
filij gaher. filij reaia. filij rasim. filij neco
da. filij gazzā. filij aza. filij phasea. filij be
sai. filij munim. filij nephusim. filij bacbu
filij acipha. filij aiur. filij hesloth. filij me
ida. filij arsa. filij barcos. filij sisara. filij the
ma. filij nasia. filij atupha. filij salo
monis. filij sotai. filij sophereth. filij pe
rida. filij iahala. filij darcon. filij gedel. filij
saphatia. filij athil. filij phacereth. qui erat
ozelle ezebaim. filio ammon. Oēs nathinei
nei. filij seruoꝝ salomonis. ccc. nonagin
ta. duo. Hi sunt aūt qui ascenderūt de the
mela. thelarsa. cherub. addon. et emmē
nō potuerūt indicare patrū suoꝝ. et semē
suum utrum ex israel essent. filij dalaia. filij
tobia. filij negoda. sexcenti. xlij. Et de sa
cerdotibꝫ filij abia. filij. accoz. filij berze
llai. Qui accepit de filiis berzellai galaa
dite uxorē. et uocat ē nomē eius. Hi quesi
erunt scripturam suam mensium. nō
inuenerūt. et eiecti sunt de sacerdotio. Dixit q
thersatha. ut nō manducarent de sanc
ctis sanctoꝝ. donec staret sacerd. doctus. et edis
Omnis multitudo est uelut unus. xlij. milia. de
seruagenta absq; filiis et ancillis eoꝝ. qui erāt
septē milia. cccc. xxx. septē. aūt eos cantores
et cantatrices. cc. xlv. Equi eoꝝ sep
tingenti. xxxvi. Cameli. cccc. xxxv. hu
iusce rei. referunt principes singuli quid
Cum. necessaria ad structuram templi fuerint
Ex aūt principibꝫ familiarū. dederūt ad opꝰ.
fabricē. de auri. drachmas. xi. milia. et
ccl. minas argenti. sacerdotales. d. xx
v. Et de principibꝫ familiarū. dederūt in thesau
ros operis. auri drachmas. xx. mil. et argenti mi
nas. duo milia. cc. Et q. dederūt reliqui pō
pulus. auri drachmas. xx. mil. et argenti minas. duo
mil. et amictus sacerdotales. lxvij. Habi
tauerunt aūt sacerdotes et leuite. et ianitores. et cā
tores. et quidā de plebe. et nathinei. et omnis
israel in ciuitatibus suis.

Cumq; uenisset mensis. vij. et essent filii israel
in. ciuitatibus suis. congregatus est omnis populus quasi uir
unus. ad plateam quę est ante portam aquarum. et
dixerunt cuncti scribe. ut afferret librum
legis moysi. quam precepit dominus. Indu
xit aūt esdras sacerdos legem coram multitudi
ne uirorum et mulierum. omnibusq; qui poterāt
intelligere mense primo mensis. vij. et legit in
platea quę est ante portam aquarum de mane usq; ad medium diē coram uiris
et mulieribus. et sapientibus. et cunctis omnē pl
cernere poterat aures ad librum. Stetit aūt esdras
scriba super gradum ligneum quem fecerat ad lo
quendum. et stetunt iuxta eum mathathias. et
sema. et anaias. et urias. et helcias. et maa
sias. ad dexteram. et ad sinistram. fadaia. misahel.
et melchia. et asum. et asebdana. zacharias.
et mosollam. Et aperuit esdras librum coram
omni plebe. se quippe plus omnibus
hanc. Et cum aperuisset eum steterunt omnes pp. Et
benedixit esdras deo magno. et. omnis
pl. respondit. Amen. Eleuantes manibus suis. et
adorauerunt dominum pni uultum. Iesus et
bani. et serebia. et iamin. et accub. et sephtai. odi
as. et maasia. et celita. et azarias. et iozabed. et ha
nan. et phalaia. leuite docebant legem populum. et populus in
gradu suo. Et legerunt in libro legis
dei distincte. et aperte. et intellegendo. Et
intellexerunt cuncti legentes. Dixit aūt nehemias
ipse. et athersatha. et esdras sacerdos. et scri
bę populo. et leuitis qui docebant plebem. Dies sanc
tificatus est deo nostro. nolite lugere. nolite flere
flebant aūt omnes populi cum audirent uer
ba legis. Et dixit eis. ite. et edite pingue
dinem. et bibite mulsum. et mittite partes eis qui non
parauerunt sibi. quia sanctus est dies domini. et nolite cru
ciari. Celebrabant enim omnes populi. quia intellexerant uerba quę
docti sunt. Leuite aūt silentium facientes omni populo
dicentes. Tacete quia dies sanctus est. et nolite tri
stari. Abiit ergo omnis populus. ut comederet. et bi
beret. et mitteret partes. et faceret lętitiam magnā
quia intellexerunt uerba quę docti sunt eos.
Die aūt secundo congregati sunt principes familiarum omnis populi. sacerdotes. et leuite
ad scribam. ut intellexerent uerba legis. Et inue
nerunt scriptum in lege quam preceperat dominus
in manu moysi. ut habitarent filii israel in tabernaculis in die sollempni. mense. vij. Et ut annun
tiarent. et diuulgarent uoce. uniuersis in ur
bibus suis. et in hierusalem. Egressus est

monere. ⁊ afferte frondes murte. ⁊ rami⁹ pi
nar. frondes ligni nemorosi. ut fiant ta
bernacula sicut scriptum e. Ex egressus e pls
⁊ attulerunt. fecerintq; ⁊ tabernacula unus
quisq; in domate suo. ⁊ in atriis suis. ⁊ in
atriis domꝰ dei. ⁊ in platea porte ephraim. Et
tota ecclia
eorꝫ. qui reuerant de captiuitate habitabãt
in tabernaculis. Non enim fecerãt
a diebꝫ iosue filij nun. usq; in
diem illum. ⁊ fuit letitia magna nimis. Et
legit in libro legis dei. per dies singlos. a die pri
mo usq; ad diem nouissimum. Et fecerũt collectam
octauam. Secundum.

In die aũt xxiiij. mensis hui⁹. congregati sunt filij
israel. ieiunantes. ⁊ in saccis. ⁊ humus super eos
Et separauit se semen filiorꝫ israel. ab omni filio
alienigena. ⁊ stetit. ⁊ confitebantur. peccati
bus suis. ⁊ iniquitatibus patrum suorꝫ. Et surre
runt ad standum. ⁊ legerũt in libro legis
domini dei sui. quarta parte diei. ⁊ quarta confitebantur
⁊ adorabant dominum deum suum. Surrexit aũt
super gradum leuitarum iosue. ⁊ bani. cenubel. re
pha. sabania. bani. ⁊ cherebias. bani. Et clamauerũt
voce magna. ad dominum deum suum. Et dixerũt
leuite iosue. ⁊ cedmihel. honim. sebnia. phetha
hias. oze. ⁊ bani. ⁊ hasebnia. surgite
benedicite dominum deum uestrum. ab æterno usq; in æternũ
Et benedicant nomini gloriæ tuæ excelso. omni be
nedictione. ⁊ laude. Tu ipse dne deus solus tu fe
cisti celum et celorꝫ. ⁊ omnem ornatum eorꝫ. terrã
⁊ omnia q̃ in ea sunt. maria. ⁊ omnia q̃ in eis sũt
⁊ tu uiuificas omnia hec. ⁊ exercitus celi adorat
te. Tu ipse dñe deus qui elegisti abrahã. ⁊ e
duxisti eum de igne chaldeorꝫ. ⁊ posuisti nomen
ei abrahã. ⁊ inuenisti cor ei fidele coram te
⁊ pepigisti cum eo fœdꝰ. ⁊ dedisti ei terrã chana
nei. ethei. amorrei. ⁊ pherezei. ⁊ iebusei. ⁊ gir
gasei. ut dares semini ei. ⁊ implesti uerba
tua. quia iustus es. ⁊ uidisti afflictionem pa
trum nostrorꝫ in egypto. clamoremq; eorꝫ audisti
super mare rubrum. ⁊ dedisti signa. ⁊ portenta
in pharaone. ⁊ in omnibus seruis eius. ⁊ in omni po
pulo terre illius. Cognouisti enim quia superbe egis
sunt contra eos. ⁊ fecisti tibi nomen sicut in hac die
⁊ mare diuisisti ante eos. ⁊ transierunt per
medium maris siccum. Persecutores aũt eorꝫ
precipisti in profundum sicut lapidem in aquas ui
olentas. ⁊ in columna ignis ⁊ nubis ut appareret eis
uia per quam ingrederentur. Ad montem au
tem descendisti. ⁊ locutus es cum eis de ce
lo. ⁊ dedisti eis iudicia recta. ⁊ legem ueritatis
cerimonias. ⁊ precepta bona. ⁊ sabbatum sanc
tificatum ostendisti eis. ⁊ mandata. ⁊ cerimo
nias legis precepisti eis in manu mosi famu
lo tuo. Tu
[illegible]
de celo dedisti eis. ⁊ aquam de petra eduxisti eis in sitim eorꝫ. ⁊ dixisti eis ut in
grediantur. ⁊ possideant terrã. super quam leuasti manũ
tuam ut traderes eis. Ipsi aũt ⁊ patres nri superbe
egerunt. ⁊ indurauerunt ceruices suas. ⁊ non
audierunt mandata tua. ⁊ noluerunt au
dire. nec sunt recordati mirabilium tuorꝫ. q̃
fecisti eis. ⁊ induraue ceruices suas. ⁊ de
dere caput. ut reuerent ad seruitutem suam in
patrocinio. Tu aũt deus propi
tius. ⁊ misericors. longanimis. ⁊ multi
tudinis. ⁊ non dereliquisti eos. quia fecerant sibi uitu
lum conflatilem. ⁊ dixerunt. Ipse e deus tuus qui edu
xit te de egypto. fecerũq; blasphemias ma
gnas. Tu aũt in miseriis tuis multis. non
dimisisti eos in deserto. columpna nubis non re
cessit ab eis per diem. ut ducerent eos per uiã. ⁊ co
lumpna ignis per noctem. ut ostenderet eis in qua
ingrederentur. Et spm tuum bonum dedisti ad
docendos eos. ⁊ manna tuum non prohibuisti ab
ore eorꝫ. ⁊ aquam dedisti eis in sitim. Quã
draginta annis pauisti eos in deserto. nihil
eis defuit. ⁊ uestimenta eorꝫ non uetustate
⁊ pedes eorꝫ non sunt attriti. ⁊ dedisti eis regna
⁊ populos. ⁊ partiuisti eos in finibus. ⁊ possede
runt terram seon. ⁊ terram regis esebon.
⁊ terram og regis balan. ⁊ filios eorꝫ multi
plicasti sicut stellas celi. ⁊ adduxisti eos ad
terram. de qua dixeras patribus eorꝫ. ut ingre
rentur ⁊ possiderent. ⁊ uenerunt ⁊ possederunt
eam. Et humiliasti coram eis habitatores ter
ræ. Et chananeos. ⁊ dedisti eos in manu eorꝫ. ⁊
reges eorꝫ ⁊ populos terre. ut facerent eis sicut
placebat illis. Ceperunt ciuitates munitas
⁊ humum pinguem. ⁊ possederunt domos plenas
cunctis bonis. cisternas ablutas. uineta. oliueta. ligna pomifera multa.
Et comederunt ⁊ saturati sunt. ⁊ impinguati
sunt. ⁊ habitauerunt in deliciis multis in tua
magna. ⁊ prouocauerunt ad iracundiam
⁊ recesserunt a te. ⁊ proiecerunt legem tuam post
tergum suum. ⁊ prophetas tuos occiderunt q̃ protestabantur ad
uertere eos ut reuerterentur ad te. Fecerũq; blasphemias
grandes. Et dedisti eos in manu hostium suo
rum. afflixerunt eos. Et in tempore tribulationis sue ⁊
clamauerunt ad te. Et tu de celo exaudisti eos
⁊ in miseriis tuis multis. dedisti eis salva
tores. qui saluarent eos de manu hostium suo
rum. Cumq; requieuissent. reuersi sunt ut fa
cerent malum in conspectu tuo. ⁊ dereliquisti eos
in manu inimicorum suorꝫ. ⁊ possederunt eos
Conuersi sunt. ⁊ clamauerunt ad te. Tu
aũt de celo exaudisti. ⁊ liberasti eos secun
dum misericordias tuas multas. ⁊ contestatus es eos.
ut reuerterentur ad legem tuam. Ipsi uero superbe egerunt. ⁊ non audierunt mandata tua.

ꝑ sacerdotꝫ: abdia. filiꝰ iamb. iachim. sam
ua filiꝰ helchia. filiꝰ mosollam. filiꝰ sadoc
filiꝰ meraioth. filiꝰ ahitub. ꝓnceps domꝰ
dī. ⁊ frēs eoꝝ sinagoge eop nephi. ccc. quadra
gīta. ⁊ duo filiꝰ israēl. filiꝰ phetehie. filiꝰ
amsi. filiꝰ zacharie. filiꝰ phesshur. filiꝰ mel
chie. ⁊ frēs eius ꝓnapes patrum. cc. vi. duo. ⁊
amaliu. filiꝰ ezriel. filiꝰ azai. filiꝰ mo
sollamoth. filiꝰ semei. ⁊ frēs eoꝝ posuere m
mo. c. xxx. ⁊ ꝓpositꝰ eoꝝ zabdiel. filiꝰ ꝑ
remum. ⁊ de leuitis schema filiꝰ asob. filiꝰ
azaricam. filiꝰ asabia. filiꝰ bom. ⁊ habiau
zabel. sup opꝰ que erant foris cē ministe
dī. a ꝓnapib; leuitꝝ. ⁊ mathania filiꝰ mi
chei. filiꝰ zabdi. filiꝰ saphi ꝓnapꝫ. ad lau
dand. ⁊ ad orandū in confessione. ⁊ leuitaꝝ fedē
es filiꝰ eius. ⁊ abda filiꝰ samaiu. filiꝰ abdiū.
ab leuitis memorate sedē. cc. octoginta. vij. ⁊
iamores acob. trimen. ⁊ frēs eoꝝ. qui custo
diebant hostia. c. octoginta. ij. ⁊ reliqui ex
israēl sacerdotes ⁊ leuite immixti cunctis na
tionibꝫ alienis ꝓpter legē suā. ⁊ nathinei qui
habitant in mosel. ⁊ siaha. ⁊ gaspha. ⁊ nathinei
ge. ⁊ ꝑ dīs leuitaꝝ in cerim. azi filiꝰ bas
ni. filiꝰ asabie filiꝰ nathanie filiꝰ mighe.
⁊ de filiis asaph. cantorꝫ. immittebat dom dī.
⁊ ꝓceptum quippe regis fuit eis. et ordo
in cantoribꝫ per singulos. ⁊ phasua filiꝰ
mosezebel. de filiis zaꝝ. filij iuda. in manu regis
in omnē rebē pertinentibꝫ. in domibꝫ patrū regionis
eoꝝ. de filiis iuda habitauerūt in cariathar
ba ⁊ filiabꝫ eius. ⁊ in dibon. ⁊ filiabꝫ ei. ⁊ in cap
sehel. ⁊ in villis ei. ⁊ in iesue. ⁊ in molada. ⁊
in bethphalech. ⁊ in asersual. ⁊ in bersabee. in
filiabꝫ ei. ⁊ in thecamon. ⁊ aza. ⁊ in cetimuth
zonea. odollam. ⁊ in villis eoꝝ. in lachis. ⁊ in re
gionib; azeca. in filiabꝫ ei. ⁊ habitauerūt
in bersabee. usq; ad vallē ennon. filij autē benia
min. a geba. machmas. ⁊ aia. ⁊ bethel. ⁊ fi
liabꝫ ei. anathoth. nobi. anania. asorum. ⁊
asamon. maceth. selom. nebalitb. ⁊ ona valle
symon. macith. selom. nebalitb. ⁊ ona valle
arnfiam. ⁊ de leuitis ꝓnaonꝫ iuda. ⁊ ioma
nim.

Hij autē sacerdotes ⁊ leuite. qui ascenderunt ꝑ
zorobabel filio salathiel. ⁊ iosue. saraia. re
aias. ezra. amaria. melluch. attb. sechc
nia. reum. meremuth. addo. genton. abia.
miamin. maadia. belga. semeia. ⁊ ioiarib. ida
ia. ⁊ ꝓnapes sacerdotū. ⁊ frēs eoꝝ in diebꝫ
iosue. ⁊ fuerūt leuite iesua. bannui. cedmiel.
sarebia. iuda. mathanias ipse super hymnos ipi
⁊ frēs eoꝝ. in quasi in officio suo. ⁊ iosue autē ge
nuit iachim. ⁊ iachim genuit. eliasib. ⁊ eli
asib genuit. ioiada. ⁊ ioiada genuit. ionathan. ⁊ jo
nathan genuit iaddua. ⁊ in diebꝫ autē iachim
erant sacerdotes ⁊ ꝓnapes familiaꝝ eius

ilam. amarie. ⁊ johannā. melico. ⁊ ionathan.
sebenie. ioseph. arimedna. maanoth. eius. ad
hec zacharie. genton. mosollam. abie. ze
chri. miamin. ⁊ moadie. felelai. belgai. semu
a. sem. ⁊ ionathan. ioiarib. mathenai. iadai
dane. azi. sellaie. celaia. moeth. el chie. asseb
ei dñe. nathanahel. ⁊ omne melioꝝ eliasib.
⁊ ioiada. ⁊ ionan. ⁊ iedduo. serpn ꝓnapes
familiaꝝ. ⁊ sacerdotes in regno darij pse.
filij leui ꝓnapes familiaꝝ. scripti in libro ꝟ
bis dieꝝ. usq; addiec. ionathan. filij eliasib.
⁊ ꝓnapes leuitaꝝ. asebia. serebia. ⁊ iesue
filiꝰ cedmiel. ⁊ frēs eoꝝ pmeꝝ suaꝝ. ut
laudarent. ⁊ confitentur. iuxta ꝓceptū dī ho
mīs dī. ⁊ obseruarent ex. ex ꝓcessione mathania.
⁊ bellechia. obedia. mosollam. thelmon. ac
cub. custodes portaꝝ. ⁊ custodiebāt ad portaꝝ
ingressū melioꝝ iachim. filij iesue. filij iose
dech. ⁊ michei; neemie thirsatha. ⁊ esre sa
cerdotis scribe. ⁊ in dedicatione muri dī
rim. requisierūt leuitas d omnib; locis suis
ut adducerent eos ierlim. ⁊ facerent dedi
cationē. ⁊ letitiā. in cantico
in cymbal. psalteriis. ⁊ citharis. Congregati
sunt & filij cantoꝝ. ⁊ de campestribꝫ circa ie
rlim. ⁊ de villis. ⁊ nataphati. ⁊ de domo galgal.
⁊ de regionib; siceh. ⁊ azmanaeth. ædificauerāt
enim villas ꝫ cantores circuitu ierlim. ⁊ mū
dati sunt sacerdotes ⁊ leuite. ⁊ mundauerūt ꝓ
pulos ⁊ portas ⁊ murū. Ascendere autē fecī ꝓnapes
iuda sup murū. ⁊ statui duos choros laudantiū
in magnū. ⁊ ierunt ad dextrā sup murū
ad portā sterquilinij. ⁊ post eos osaias
⁊ media pars ꝓnapum iuda. ⁊ azmaueth. ez
ra. ⁊ mosollam. iuda. ⁊ benamin. ⁊ semeia. ⁊
ieremia. ⁊ de filiis sacerdotū. in tubis. zachari
as filius ionathan. filiꝰ semeie. filij ma
thanie. filiꝰ michee. filiꝰ zecchur. filij
asaph. ⁊ frēs ei semeia. azabel. malalai.
galalai. maai. nathanahel. iuda. ⁊ ana
ni. ⁊ instrumenta cantici dd viri dī. ⁊ ezra scri
ba ante eos in porta fontis. Et ascenderūt
ex aduerso ꝑ gradus ciuitatis dd. ꝓ ascensum
sup domū dd. usq; ad portā aquaꝝ ad
orientē. ⁊ chori steterūt dd gratie referentes. ⁊ ego
⁊ dimidia pars ꝓ eis. Et media pars ꝓ
sup murū. ⁊ sup turrē furnoꝝ. usq; ad
murū latissimum. ⁊ sup portam ephraim.
⁊ sup portam antiq. ⁊ sup portā piscis. ⁊
turrem ananehel. ⁊ turrem emath. usq;
ad portam gregis. ⁊ steterunt ꝓ portā custodie.
Steterūq; duo chori laudantiū in domo
dī. Et ego ⁊ dimidia pars magistratuū
mecū. Et sacerdotes heliachim maasias.
miamin. michea. elioenai. zacharias. a
mania. mathei. ⁊ maasia. ⁊ semeia. ⁊ ele

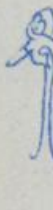

Ecce mit illo lectu est mulumme mo
ysi audiente plo. muneru e spu ieo
q nd deliuit mtuire amantes. moabitu
meeelitam dr ul; metiu. eo q no occurer
filiue isrl. cum pane aq. r obuiare. ad
ufuc eoz lulaam. ad maledicend ei. r omer
de mr. maledictione mbn dictione. fm e
mr cum audissent legē separauer omē a
uemgenā abisrl. Et sup hac erat eliasib sa
dōc. qui filiā posuit mgnozophilano dom
di nr. r primo tobie fear & sibi gnozoph
lanum grande. ubi erant ar cum repo
nentes munā. thuc. uasa. decimas
frumti. um. r olei. prc leuitaz. r cantoz
ru. r ianitoz. r primicias sacdotales. In
omib; aut his no fui mierlim. quia ann
no. xxxij. artarsersis regis babyloīs nr
ad regem. r infine dieꝝ rogaui regē. r
uenit mierlim. r meliora malu q fecerat
eliasib tobie. ut faceret ei thezaurū in
domo dī. r malu in usu e valde.
r pcm mala dom tobie. feci & gnozophilano
precipiēs r mundaret gnozophilana.
r reduci uasa dom di sacrimum r thus.
Et cognoui qm pres leuitaz. nō fuisset
date. r fugiss unusquisq; in regione sua
d leuite. r d cantoribus. r d his qui mnist
rant. Et ego cum adiuum magistr r di
xi. Cur derelicimus dom di. Et congregau
eos. r feci stare in statiōib; suis. r omīe
uda apportare decimā frumti. um.
olei mōrer. Et statuiui sup horrea. se
leumam sacdotē. r sadoch scribam. r plu
rimos d leuite. mihi ego anan. filiū mathanie. qm fidelis apbat
sunt. r ipse edere fratr pres frm fuerā. Re
mino mei de mb pli. r ne deleas miserico
mas ei. r in diebus illis. uidi in iuda. calcantes
torcularia sabbo. r portantes acerue. r honeran
tes sup asinos uinū. r uinacia. fice. r omne
onus. r introferentes in hierlim in die sabbi. In
testificat sum. ut die q uende ligeb. uendeb
Et tyrii habitauerunt in ea. inferentes pisces
r omne genus. r uendebant sabbo filiis
iuda. r in hierlim. r obstupescam. et op̄mabar in
me. r dixi eis. Que e res hec mala q uos facitis
r pfanatis diē sabbati. Nūquid nō h fecerūt
patres uri. r adducit de ir sup nos omē ma
lum hoc sup animā istam. r sup ciuitatē hanc. Et
ego addens uim contra sabbm. portas. r dixi ut
clauderent. r mandaui. ne aperirent eas usq; post sabbm. Et de pueris meis ostiaria
ponā. ut nullus introiret onus die sabbati.
Et manserunt negotiatores. r uendentes
omnia uenalia foris hierlim semel. r bis. Et
testificat sum eos. r dixi eis. Q. ipse manetis ex
aduerso murī. Si fecer. si iterum. manū mittā
in uob. Ex illo tpe uenerūt sabbo.
Dixi q; leuitis ut mundarent. ut uen
irent. ad custodiendas portas. sanctificādū
diē sabbi. Et pro hoc memento mi de mō. r pfe
ri secdm multitudinē misericordiē tuaz. Et
uidi in diebus illis. iudeos duxisse uxores azo
thias. ammanitas. moabitidas. filias eoz
et media pars loquebantur azotice. nec sciebat
loqui iudaice. r iuxta linguā
pplī. Et obiurgaui eos. r maledixi.
percussi ex eis uiros. deraserunt eos. r adiurauit
eos. ne darent filias suas filiis eoz. nō
accepit de filiab; eoz filiis suis. r filium eliasib
sacdotis. Nūquid nō in hiis peccauit
salomō rex isrl. Et cum multis gentib; nullus si
milis rex illi erat. r dilect deo fuit deo. Et
posuit eum deus sup omē isrl. Et istum etiā
peccare fecerūt mulieres alienigene. Nūquid
nos obediemus facere. omē malū hoc
de hac. ut prtarietis in deū nr. r ducatis u
xores peregrinas. Et filius unius ioiada filii e
liasib sacerdotis magni. gener sanaballath
horonite. fugi
eum. Recordare deus mi. aplisse eos qui pollu
erunt sacdociū. usq; sacdotale. r leuiticū.
Igitur mundaui eos ab omī; alienigena
r stare feci uigilias sacdotū. r leuitaz unusq;
q; in ministerio suo. r oblatione ligno
rum. r primitiis. Recordare mi
mei deus in bonum. Amē.

DEUTERONOMIUM FELIX
PROLOGUS. INCIPIT LIBER DEUTERONOMII.

Incipit liber baruch.

Et hec uerba libri que scripsit baruch filius nerie filii maasie filii sedechie filii sedei filii helchie in babylonia in anno quinto in septima die mensis in tempore quo ceperunt chaldei ierusalem et succenderunt eam igni. Et legit baruch uerba libri huius ad aures iechonie filii ioachim regis iuda et ad aures uniuersi populi uenientis ad librum, et ad aures potentium filiorum regum, et ad aures presbiterorum, et ad aures populi a minimo usque ad maximum eorum omnium habitantium in babylonia ad flumen sudi. Qui audientes plorabant et ieiunabant et orabant in conspectu domini. Et collegerunt pecuniam secundum quod potuit uniuscuiusque manus, et miserunt in ierusalem ad ioachim filium helchie filii salomon sacerdotem, et ad sacerdotes et ad omnem populum qui inuenti sunt cum eo in ierusalem: cum acciperet uasa templi domini que ablata fuerant de templo, reuocare in terram iuda decima die mensis siban, uasa argentea que fecit sedechias filius iosie rex iuda, posteaquam cepisset nabuchodonosor rex babylonis iechoniam et principes et cunctos potentes et populum terre ab ierusalem, et duxit eos uinctos in babylonem. Et dixerunt: Ecce misimus ad uos pecunias, de quibus emite holocautomata et thus, et facite manna, et offerte pro peccato ad aram domini dei nostri. Et orate pro uita nabuchodonosor regis babylonis, et pro uita balthasar filii eius, ut sint dies eorum sicut dies celi super terram. Et det dominus uirtutem nobis, et illuminet oculos nostros ut uiuamus sub umbra nabuchodonosor regis babylonis, et sub umbra balthasar filii eius, et seruiamus eis multis diebus, et inueniamus gratiam in conspectu eorum. Et pro nobis ipsis orate ad dominum deum nostrum, quia peccauimus domino deo nostro, et non est auersus furor eius a nobis usque in hunc diem. Et legite librum istum quem misimus ad uos recitari in templo domini in die sollempni et in die oportuno. Et dicetis: Domino deo nostro iustitia, nobis autem confusio faciei nostre sicut est dies hec omni iuda et habitantibus in ierusalem, regibus nostris et principibus nostris et sacerdotibus nostris et prophetis nostris et patribus nostris. Peccauimus ante dominum deum nostrum, et non credidimus diffidentes in eum, et non fuimus subiectibiles illi, et non audiuimus uocem domini dei nostri ut ambularemus in mandatis eius que dedit nobis. A die qua eduxit patres nostros de terra egypti usque in diem hanc eramus incredibiles ad dominum deum nostrum, et dissipati recessimus ne audiremus uocem ipsius. Et adheserunt nobis mala multa et maledictiones quas constituit dominus moysi seruo suo, qui eduxit patres nostros de terra egypti dare nobis terram fluentem lac et mel, sicut hodierna die. Et non audiuimus uocem domini dei nostri secundum omnia uerba prophetarum quos misit ad nos, et abiuimus unusquisque in sensum cordis nostri maligni operari diis alienis, facientes mala ante oculos domini dei nostri.

.II. Propter quod statuit dominus deus noster uerbum suum quod locutus est ad nos et ad iudices nostros qui iudicabant israel, et ad reges nostros et ad principes nostros et ad omnem israel et iuda, ut adduceret dominus super nos mala magna que non sunt facta sub celo quemadmodum facta sunt in ierusalem secundum que scripta sunt in lege moysi, ut manducaret homo carnes filii sui et carnes filie sue. Et dedit illos sub manu regum omnium qui sunt in circuitu nostro in improperium et in desolationem in omnibus populis in quibus nos dispersit dominus. Et facti sumus subtus et non supra, quia peccauimus domino deo nostro non obaudiendo uoci ipsius. Domino deo nostro iustitia, nobis autem et patribus nostris confusio faciei sicut est dies hec. Quia locutus est dominus super nos omnia mala hec que uenerunt super nos. Et non sumus deprecati faciem domini dei nostri ut reuerteremur unusquisque nostrum a uiis nostris pessimis. Et uigilauit dominus in malis, et adduxit ea super nos, quia iustus est dominus in omnibus operibus suis que mandauit nobis. Et non audiuimus uocem ipsius ut iremus in preceptis domini que dedit ante faciem nostram. Et nunc domine deus israel qui eduxisti populum tuum de terra egypti in manu ualida, et in signis et in prodigiis et in uirtute tua magna, et in brachio excelso, et fecisti tibi nomen sicut dies iste. Peccauimus, impie egimus, inique egimus domine deus noster in omnibus iustitiis tuis. Auertatur ira tua a nobis, quia derelicti sumus pauci inter gentes ubi dispersisti nos. Exaudi domine preces nostras et orationes nostras, et educ nos propter te, et da nobis inuenire gratiam ante faciem eorum qui nos abduxerunt, ut sciat omnis terra quia tu es dominus deus noster, et quia nomen tuum inuocatum est super israel et super genus ipsius. Respice domine de domo sancta tua in nos, et inclina aurem tuam et exaudi. Aperi oculos tuos et uide, quia non mortui qui sunt in inferno quorum spiritus acceptus est a uisceribus suis dabunt honorem et iustificationem domino, sed anima que tristis est super magnitudine mali, et incedit curua et infirma, et oculi deficientes, et anima esuriens dat tibi gloriam et iustitiam domino. Quia non secundum iustitias patrum nostrorum nos fundimus preces et petimus misericordiam ante conspectum tuum domine deus noster, sed quia misisti iram tuam et furorem tuum super nos sicut locutus es in manu puerorum tuorum prophetarum dicens: Sic dicit dominus: Inclinate humerum uestrum et ceruicem uestram, et opera facite regi babylonis, et sedebitis in terra quam dedi patribus uestris. Quod si non audieritis uocem domini dei uestri operari regi babylonis, defectionem uestram faciam de ciuitatibus iuda, et a foris ierusalem, et auferam a uobis uocem iocunditatis et uocem gaudii, et uocem sponsi et uocem sponse, et erit omnis terra sine uestigio ab inhabitantibus eam. Et non audierunt uocem tuam ut operarentur regi babylonis, et statuisti uerba tua que locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum, ut transferrentur ossa regum nostrorum et ossa patrum nostrorum de loco suo. Et ecce proiecta sunt in calore solis et in gelu noctis, et mortui sunt in doloribus pessimis, in fame et in gladio et in emissione. Et posuisti templum in quo inuocatum est nomen tuum in ipso sicut hec dies propter iniquitatem domus israel et domus iuda. Et fecisti in nobis domine deus noster secundum omnem bonitatem tuam, et secundum omnem miserationem tuam illam magnam, sicut locutus es in manu pueri tui moysi in die qua precepisti ei scribere legem tuam coram filiis israel, dicens: Si non obaudieritis uocem meam, multitudo hec magna conuertetur in minimam inter gentes quo ego eos dispergam, quia scio quod non audient me populus; populus est enim dure cer-

V

Gen. xiv. c. xv.

Rex dauus fec̃ ꝯam magnam ꝯ̃ thaal regē
ꝯ̃ eō; magnis: merce ꝑtis ꝯ̃ eis ꝑ̃ nūm
ꝑteritis ꝛ silib; ꝑtis sub illo ad mdam usq;
cinopiā. exx. vij. pnūs. rāi mansuetē in
bilue ꝛ lacan iuxta mare. nā dāi rex asanor ia
bialoso ꝛ nūm. rex ꝑgēs etc. ange illi ꝛ ne
nec corpis actis. q̄ obiectūt corp̃ regis mor
alē q̄rēt. dicūt imgiā nūi mgnem q̄ pellat.
ꝛ aiā q̄ appunt pmo capitaneū alē. deinde illa di
nus rex dna magē purpuā coꝛ. ꝛ manu hūc
ē. amū dōmi. ꝛ amū amū inimē ꝛ adaū bel
sinā ꝛ usq; ē ei adlum. ꝛ sēp loco sabyr adamo
pp capiā suā ꝛ equus tuus occidē. nē singi sen
tencē suū ubū signāūt ꝛ posuer̃ sub̃ cēsu ei
dam regis. ꝛ dixūt. sū sumꝰ fec̃ rex dixūt illi
semp̃ viu. ꝛ q̄ūq; iudicāt rex cēt̃. ꝛ magnē
pldis q̄m ubū ei sapiēt ei. ꝛ ꝑ dabꝫ victoria fec̃
semp̃ ē. ꝛ ubi pdic fuer ꝛ mutā. ait pdic. forte
ē rex. ē ubi ē. forte ei fuit mulcere. ꝛ ego omiā
mutauī uitas. ꝛ ei sint rebelles rex aq̄une sepra
sua ꝛ deūnt illi ꝛ ecc̃. ꝛ mutē uestimēta oīs su
gāt pūr. ꝛ meat. ꝛ ꝑmittes. ꝛ ꝑdicet. ꝑ bonis. ꝛ
sert̃ mōlitio. ꝛ ei sue sēpa ei ꝛ ꝑis ꝛ dixē q̄ntē ad
lesemus. ꝛ ꝑ iudicabūt ꝛ ula sua. ꝛ q̄ein fuit. ꝛ m
q̄ricē dixē illi. ut mare nob̄ ꝛ bis ꝛ sepa fuit. ꝛ aqua
por q̄ricē ꝛ fontes dixē um. ꝛ dixūt q̄m ꝑ aler
unū ōnib; hōib; q̄ ubi bunt illud sciāt mēb. ꝛ
regis ꝛ ꝑsum hāc mentē uanā. ꝛ ꝑ sua clā ꝑ
pis ꝛ diuis ꝛ ōb̄ sanct̃ ūnc inscriptiōē ꝛ memo
riā. ꝛ mēmine ōb̄ ruinā ꝛ abiciā. ꝛ omia ꝑ
dia sicar honestā ꝛ nō memunt q̄ nec magn
ꝛ nū. ꝛ omia ꝑ alem hāc leg. ꝛ nō memnerūt
bilime amicā. nec fimiē. ꝛ ꝑ ꝛ mulū fināt
gladios ꝛ āi anno ūserunt ꝛ fuerūt nō memi
nerūt que gessēt. ꝛ quo nō ꝑcellet unū q̄ris eq̄tat
fac̃. ꝛ mane hodie ꝛ inquo aut sēpa die gr̃ iii.
ꝛ fontib; regis. ꝛ quo nō ꝑcellāt hōies q̄ ꝛ
mane ꝛ pauēt ꝛ omia que in eis fuit. hēr āi sup
omia ꝑcellet. ꝛ āmū eor ꝛ oē q̄ūq; dix̃ ill̃ fac̃
ꝛ simile illoz ad bellatores nād ꝛ ꝛ meliū mon
tes. ꝛ muros ꝛ ārc. Jugulāt ꝛ mugulāt ꝛ regis ubū
nō pterierūt nam ꝛ mercē asser̃ regi omia q̄
q̄q; ꝑtu fuūt semp ꝛ alia omia. ꝛ quoc q̄ nō
militare sūt ꝛ pugnare ꝛ colūt ꝛ nutū gu
fuūt mercenes asser̃ ei bum regis ꝛ ꝑ uni ꝛ
ꝛ dixīt ecc̃ occidit. dixit ꝛ mittē ꝛ ungūt.
dix̃ pcūt ꝑmūt. dix̃ exhmare exhmāt. dix̃
ebiant ꝛ edificāt. dix̃ erant ꝛ evadūt. dix̃ plāt
re plantant ꝛ omis plebs ꝛ mutos ei ob audiūt
ꝛ sb̄ uꝫ recūbt ꝛ bit ꝛ dormit. hi āi audi
unt incautu ei ꝛ nō ꝑcellāt ut singli hāc opa
sua ꝛ nec modo audiences sūt a um. quom nō
ꝑcellet rex q̄ dicāt ꝛ mane. Tempus q. ꝛ
ut dixī ꝛ mutent. ꝛ mane hēr Zorobabel q
ei log. ꝛ um nō magū rex ꝛ mita hoiem ꝛ ne
mū ꝑcellet. q. ei ꝛ q. dormāt eor. ꝛ one mu
lieres genuerunt regem ꝛ omem ꝑplm q. dnas

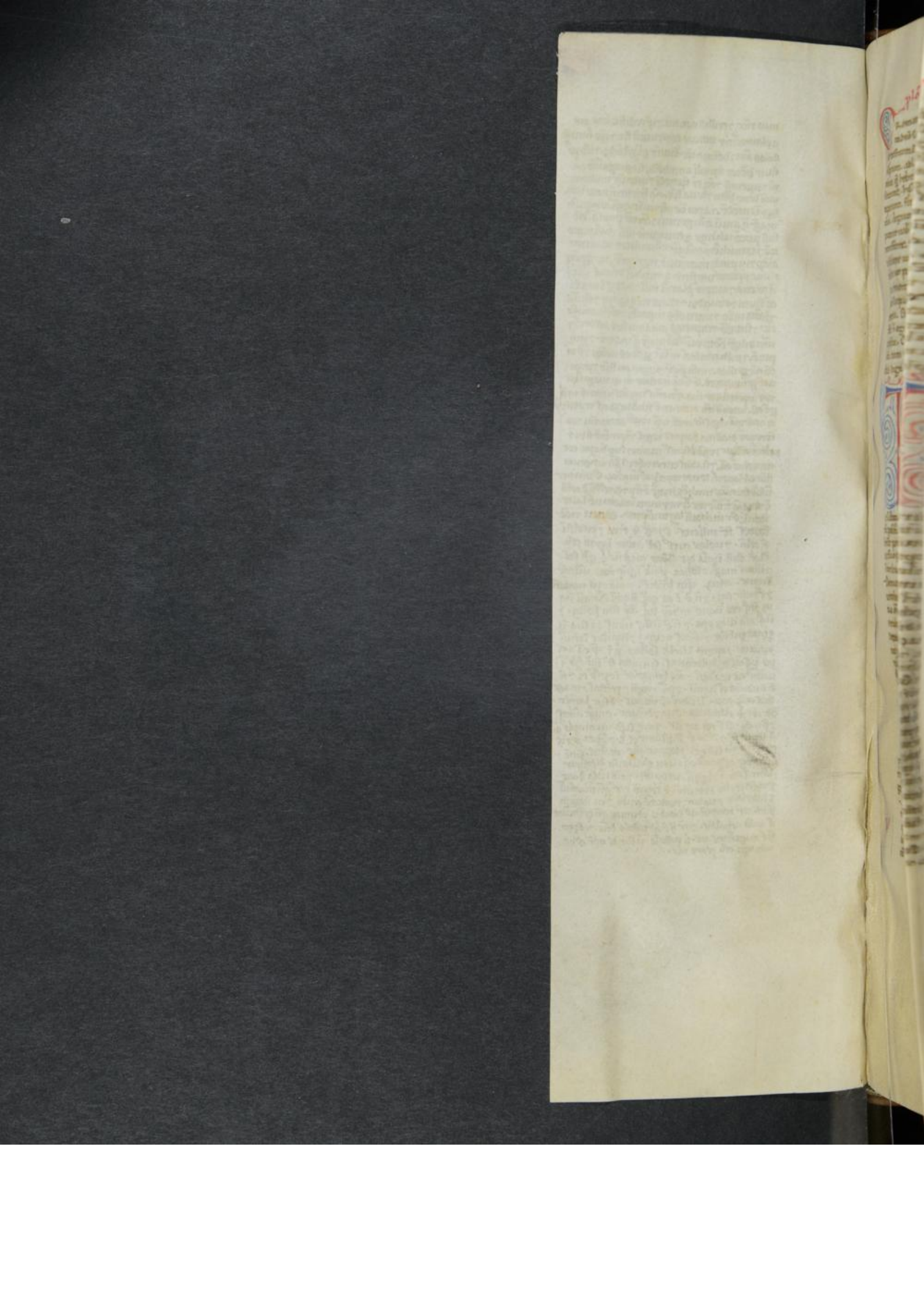

Epla sci ieō. i. li? tob.

Romano ⁊ beli odoro epō. ⁊ iouenū pbr
mnūs salutē. Omnia nō desino ouere ne
fr̄ infirmā. Sicut ē in libr̄ hiſtō simon
os̄ptum. ita mihi ē hūana libroꝝ uarie
tate. q̄ hebreꝰ ⁊ ecclesiaſtes. humana ſcripturis
ſecernēs. hūq̄ ageographis. memetipm̄ mā
cipauim. Sin aūt delirio uidē. nō mihi meo stu
dio. Arguitur enim nos hebreoꝝ studia. ⁊
puerum nob̄ ꝑ suā amonē. latinis uerbis tſla
tum ferre. Sz mihi uideāt plurimi ſcō
rū diſplicere iudicio. ⁊ꝑ os illoꝝ debeā
iſtum ut puta. Et quia in qua ē chaldeoꝝ lin
gua simon hebraice. utriq; linguę ꝓxi
mū legisse reperit. unus sic. labore
irrepto. Et quicquid ille in ebraica ubis ex
posuit. ego eadē notaui in latinos ſmonib; latinis
reposui. Omnib; uīs. nicedē hui? opis ope
ſalo. cum gratiam uob̄ dixero. me ꝙ nul
lis dignā opleſſe.

Incipit tob.

TOBIAS

de tribu ⁊ ciuitate nepthalim. que ē in ſupio
ribꝰ galilee ſup̄ naſſō
p̄ uiam que ducit ad
occidentē habitauit.

Hic cum in ſepten
cim captiuꝰ ēr mcue
by salmanasar regis aſſirioꝝ in captiuitate
ni potuit uiā uitę nō deſtruere. ut ut omia ad
hēc ꝓpter. eo die cum captiuus fr̄ēs. quoꝝ
ecclesiaſtes inpatiens. Cum ēr iuuenis omnis
tribu nepthalim. ihl in puerile geſſit ſpc.
Denq; cum uenit ꝙ ad iuuenes. iuuenes quo
ꝙ uitulos rex hiſt fecerat ꝑ ſolue fugiebat oſſa
nia dñi. ⁊ꝑgebat ad dm̄lm. adꝛeꝑtū dñi. ⁊ ibi
eualuit dñs dñi hiſt. Omia ꝓmissa ſua. ⁊
decimas ſuas fidēr offerens. in ierlm ꝑ
nop̄stinę. ⁊ abrahe ſ̄ misericorder ꝙ de
mētoꝝ hereditatibꝰ ſed ⁊ ego dī puerul⁹
obſ̄ uabar. Cum aūt ſuꝑ hiſtl in regē assur
uenī. captꝰ ⁊ tribus ſua omniq; ꝙ eo? filii.
neō ſuſti ui ponebat. Quem abhominabat
me dñs. ꝙ uenire ad amīc aboīa peco. ⁊ ꝙ
cum ꝓpinquarē ad ciuitatē ninē. ⁊ ecce ſua in
muris. minue. cum omi tribu ſua. ⁊ ꝙ
deor. ⁊ abac gentiū. ille adiudicabat sua
ſua. q̄ uitulū. ⁊ ego ꝙ ſolꝰ eram. ⁊ ꝙ ſe qui me
mor fuit dñi misericorde. fuo. dedit ille de
gratia ſ̄ ſpecies humanas ut regis aſſirioꝝ.
⁊ dedit ei. ꝓtestē. q̄ uolebā. ⁊ ibi habita
re q̄ uolui. ⁊ ego uolui. ⁊ ꝓgredi. cum ꝓ eō.
qui cum in captiuitate. ⁊ monita ſalutis
dabat eis. Cum aūt uenissē in regē assur
re mōdū. ⁊ ibi ſonoꝝ fructus. a

rege. h̄ talenta argēti. ⁊ cum multa
uirtꝰ gñis sui gabelum egnō. inder. q̄ erat
cotribu ei. ſub̄ cirographo debit. ille mem
tuū ꝓb̄ argēti. Poſt multū ū tps mor
tuo ſalmanasar rege cum regnasset senna
cherib filius ei? ꝓ eo. ⁊ filioꝝ ei? erat ibi. tob
tobiae ꝓpinq; ꝓpīo cognatione sua. ⁊ ofola
bant eos. Quadebatq; unum q; puꝛ ꝓ
de siculenab; sinꝰ. Cum enim ꝑcutiꝰ nullus
nullius ꝓhibuit. ⁊ mortuus atq; occisꝰ sepul
turam tollitur erubescit. Denq; cum reuſ
ſus ē senacherib fugiens iudeā. ꝓ plagā
quam ēa cum de ſecerat ꝓ blasphemiam
sua. ⁊ mīt multos occidēs exiliuꝝ ſibi. tobi
as ſepelichat corpa eoꝝ. Et ū nūtiatū ē re
gi. nesse eū ocdi. multa omīa ſubā ei. Tō
bias ū cum uxore sua fugiens. mul⁹ lauit.
quia multū diligebatur eū. Poſt dies ū xl.
⁊ v. occidit regē filij ipi. ⁊ reuersus ē tobiā
uenit. ad domū suā. omiaq; ſupellex ei. resti
tuta est ei.

Poſt ū cum ēr dies ſolue dñi. ⁊ fōs ēr
plenus bonū in domo tobie. Vade. ⁊ adduc
aliquē ē tribu nīi ſ̄ntes dñi. ut epulentē
nobiſ. Cumq; abiſſ. nūtiauit unū exiliuꝝ ſ
tobi. nigulatum iacē in platea. Statimq;
exiliens ē. ⁊ abiecto ſuo. reliquis prandium
ſanū puerum ad cenā tollens. illud ponitur
ad domū ſuā occulte. ut dum ſol occubuiſſ.
cum ſepeliret eum. Cumq; occultaſſ. corp
mandūcatur. ꝓtē ei lucu. ⁊ memore. me
morat illū ſmonē. q̄ dixꝰ dñs. ꝙ mutabo ꝓ
Dies ſolēs uīa conuertentur in. ⁊ in tristitiā. ⁊ luc
tum. Cum uō ſol occubuiſſ. abiit. ⁊ ſepeliuꝝ
eum. Irridebant aūt illum q̄ primū fu
erant. ⁊ iam ꝓ ei uīta uelliꝰ ex. ⁊ ꝙ
effugiſſ morti uinculū. rursus ſepelit mortuū
ē. Sz tobias ꝓpe memor dñi. quia rege. ma
gnabat corpa eoꝝ. ⁊ occultabat in domo
sua. ⁊ media nocte sepeliebat ea. Cumq;
aūt uxor quidam dne sue sepelitus me
mor. domū ingressa. se mūt pariete. ⁊ obdor
mīt. cumq; ꝓcumbit dormiens. illi calida
ſtrom misderunt sup oculos ei. fierentq; albū
ginē. hunc aūt ꝓpriū medicū non ꝓmisit dñs curā
re. illi ut ꝓsterne daretur exemplum pacien
tie ei. sicut ⁊ iob. Illum aūt ab infantia su
a ſp dñs timuit. ⁊ mandata ei obsequēte. ⁊
ſi immobilis in dei timore ꝓmanſit. q̄ ꝑ ag
ꝝ omīb; diebꝰ uite ſue. q̄ am sicut hēbat ado
leſcentulus. ⁊ ſuſtinebat regē. ita nihil peccans. ⁊ ꝓ
mitia ei uidebatur. unū ei deerat. ꝓpa
tua. ꝓpa elemosinaꝝ ⁊ ſepulturaꝝ sua
rum. tobias uō memēbat ꝓ omni. ⁊ eleē
mosinas ꝑgebat. q̄n filij ſoꝝ sui. quam ꝓ tam
ꝑ bisque fidē suā nūq; mutauit. ad eo. ut

na uero eius ibat ad textrinum opus cotidie. Et de labore manuum suarum uictum quem consequi poterat deferebat. Unde factum est ut hedum caprarum accipiens detulisset domi. Cuius cum uocem balantis uir eius audisset, dixit: Videte ne forte furtiuus sit. Reddite eum dominis suis, quia non licet nobis aut edere ex furto aliquid aut contingere. Ad hec uxor eius irata respondit: Manifeste uana facta est spes tua, et elemosine tue modo paruerunt. Atque his et aliis huiuscemodi uerbis exprobrabat ei.

III Tunc Tobias ingemuit et cepit orare cum lacrimis dicens: Iustus es domine et omnia iudicia tua iusta sunt, et omnes uie tue misericordia et ueritas et iudicium. Et nunc domine memor esto mei, et ne uindictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea uel parentum meorum. Quoniam non obediuimus preceptis tuis, et traditi sumus in direptionem et captiuitatem et mortem, et in fabulam et in improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos. Et nunc domine secundum uoluntatem tuam fac mecum, et precipe in pace recipi spiritum meum. Expedit enim michi mori magis quam uiuere. Eadem itaque die contigit ut Sara filia Raguelis in Rages ciuitate Medorum, ut ipsa audiret improperium ab una ex ancillis patris sui, quoniam tradita fuerat septem uiris, et demonium nomine Asmodeus occiderat eos mox ut ingressi fuissent ad eam. Ergo cum increparet puellam pro culpa sua, respondit ei dicens: Amplius ex te non uideamus filium aut filiam super terram, interfectrix uirorum tuorum. Numquid et occidere me uis, sicut et occidisti septem uiros? Ad hanc uocem perrexit in superius cubiculum domus sue, et tribus diebus et tribus noctibus non manducauit neque bibit, sed in oratione persistens cum lacrimis deprecabatur deum ut ab isto improperio liberaret eam. Factum est autem tertia die dum compleret orationem, benedicens dominum dixit: Benedictum est nomen tuum deus patrum nostrorum, qui cum iratus fueris misericordiam facies, et in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te. Ad te domine faciem meam conuerto, ad te oculos meos dirigo. Peto domine ut de uinculo improperii huius absoluas me, aut certe desuper terram eripias me. Tu scis domine quia numquam concupiui uirum, et mundam seruaui animam meam ab omni concupiscentia. Numquam cum ludentibus miscui me, neque cum his qui in leuitate ambulant participem me prebui. Virum autem cum timore tuo, non cum libidine mea, consensi suscipere. Et aut ego indigna fui illis, aut illi forsitan me digni non fuerunt, quia forsitan uiro alio conseruasti me. Non est enim in hominis potestate consilium tuum. Hoc autem pro certo habet omnis qui colit te, quia uita eius si in probatione fuerit coronabitur, si autem in tribulatione fuerit liberabitur, et si in correptione fuerit ad misericordiam tuam uenire licebit. Non enim delectaris in perditionibus nostris, quia post tempestatem tranquillum facis, et post lacrimationem et fletum exultationem infundis. Sit nomen tuum benedictum deus Israel in secula. In illo tempore exaudite sunt preces amborum in conspectu glorie summi dei, et missus est angelus domini sanctus Raphael ut curaret ambos, quorum uno tempore sunt orationes in conspectu domini recitate.

IIII Igitur cum Tobias putaret orationem suam exaudiri ut mori potuisset, uocauit ad se Tobiam filium suum, dixitque ei: Audi fili mi uerba oris mei, et ea in corde tuo quasi fundamentum construe. Cum acceperit deus animam meam, corpus meum sepeli, et honorem habebis matri tue omnibus diebus uite eius. Memor enim esse debes que et quanta pericula passa sit propter te in utero suo. Cum autem et ipsa compleuerit tempus uite sue, sepelies eam circa me. Omnibus autem diebus uite tue in mente habeto semper deum, et caue ne aliquando peccato consentias et pretermittas precepta dei nostri. Ex substantia tua fac elemosinam, et noli auertere faciem tuam ab ullo paupere. Ita enim fiet ut nec a te auertatur facies domini. Quomodo potueris ita esto misericors. Si multum tibi fuerit abundanter tribue. Si exiguum fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Premium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis, quoniam elemosina ab omni peccato et a morte liberat, et non patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo deo elemosina omnibus facientibus eam. Attende tibi fili mi ab omni fornicatione, et preter uxorem tuam numquam patiaris crimen scire. Superbiam numquam in tuo sensu aut in tuo uerbo dominari permittas. In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, et merces mercennarii tui apud te omnino non remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi, uide ne tu aliquando alteri facias. Panem tuum cum esurientibus et egenis comede, et de uestimentis tuis nudos tege. Panem tuum et uinum tuum super sepulturam iusti constitue, et noli ex eo manducare et bibere cum peccatoribus. Consilium semper a sapiente perquire. Omni tempore benedic deum, et pete ab eo ut uias tuas dirigat, et omnia consilia tua in ipso permaneant. Indico etiam tibi fili mi dedisse me decem talenta argenti dum adhuc infantulus esses Gabelo in Rages ciuitate Medorum, et chirographum eius apud me habeo. Et ideo perquire quomodo ad eum peruenias, et recipias ab eo supra memoratum pondus argenti, et restituas ei chirographum suum. Noli timere fili mi. Pauperem quidem uitam gerimus, sed multa bona habebimus si timuerimus deum et recesserimus ab omni peccato et fecerimus bene.

V Tunc respondit Tobias patri suo et dixit: Omnia quecumque precepisti michi faciam pater. Quomodo

uit hunc puerū nequā ignoro. ⁊ ille me ne
scit rogo illum ignoro. Cui dixit. Si
ūm uultis quis ꝑgimus illuc aliqui cognoscat
me ꝑ me. ⁊ ille ⁊ dixit. Corrigraphi ego
illius ꝑtes me bene. Cui dixit ille. Obsecro
ne reuertaris. Si ꝑge nunc inquit ⁊ a
liquē fidelē uirum qui eat tecū salua mer
de sua. dixit ad hunc unio aut reuertaē eam.
Tunc egressus tobias uidens uirum splē
didum stantē ꝑtulit. ⁊ qui puer ad illum
ne. Si ignorans quod angelus dei esset saluauit
eū ⁊ dixit. Vis te bene ambulare cum
ille ꝑ. Et filius dixit. Et tobias dixit ei. Nesci
uam quis duxit me egressus medus. Cui
ꝑ nouit. Et ille dixit. Ego sum azarias
filius ananie magni ꝑ galilēum fratrē nr̄i. qui
monitus magnus autem melius. que
plurimē amonere et hortamus. Cui tobias
dixit. Sustine me obsecro. donec ꝑ nr̄i nunti
pem mea. Tunc ingressus tobias nuntiauit
hec omnia ꝑ suis. Supque omnes
pit rogare ut mercedē ab eum. ingressus
magis saluauit eum ⁊ dixit. Gaudium ē ꝑ
sit. Et tobias ait. Quale in gaudio erit
qui mihi cecus et sero. lumē celi non uidet
cum ait nullum. fore ait esto. animo
ē ait ab eterno. Dixit autem illi tobias
Aliquid potis potuit filii mei ab galeum
magis mittere medo. Et cum uidisset
nullus ē merces uia. Et dixit ei. ingressus
ducam te cum. ait. Cui tobias
fili. Rogo te mihi. in d qua domo ui
de qua tribu es tu. Cui raphahel. angelus
ait. Genus quid inquiris. an pium mer
cenarium qui tū filio tuo eas. Et ne fa
re sollicitum te reddam. ego sum azarias
ananie magni fili. Et tobias ꝑ.
Genus quidē es tu. Sed pro ne uasare
q. noluerim cognoscere genus tuū. Dixit
illi angelus. Ego sanū ducam. ⁊ reduci
sanū tibi filium tuū. Et dixit ei tobias
dixit. Bñ ambulares ⁊ sit dē omnib⁹ uie
tuis. angelus dixit ei. Bñdicat te deus
omnib⁹ que erunt mecū portanda. Exiit
tobias. dixit patri suo. ⁊ ambula
uerunt ambo simul. Cum ꝑgerent ꝑ
ctū flere mat ei. dixit. Ducatum senectutis
nr̄e nullus ⁊ minuit. subtrahit a nob⁹. Nunquid
ego qui peccunia ꝑ quam misi eum. Sufficiebat
mihi. sed nobis pugnat pro. ut ego
uit. apparatum. Ille autem dixit filii mei.
Desine tobias. Noli flere. saluus pue
nit filius tuus. ⁊ saluus reuertetur ad nos
et oculi tui uidebunt eum. Credo enim q.
angelus dei bon⁹ comitetur. ei. ubi dispone
omnia. q. cum ipm gerimus. ut ei
gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc uocē

reclamat mat ei flere renouat.

VI

Ꝓcessit ē tobias. ⁊ canis secut est
eum. Et mansit ꝑna mansione uir
fluuiū tygr. Et cum ut lauaret pedes
suos. ⁊ dece ꝑtes ingens exiuit ad deuo
randum eum. Cui expauescens tobia
clamauit uoce magna dicens. Dñe in
uadit me. ⁊ dixit ei angelus. Apprehende bestiā
et trahe eum ad te. Qui cum se
cisset. attraxit eū ad siccū. ⁊ palpitare cepit
in pedes ei. Tunc dixit ei angelus. Exenter
a bestie ꝑtes. ⁊ dixit ei. ⁊ fel. ⁊ cor. ⁊ iecur re
pone ē. Sunt enim bone necessa admedicā
mina uitā. Qui cum fecisset. assarunt carnes
ei. ⁊ seruauerunt muia. Cetera salua
ē que sufficerent eis. quousq; peruen
irent magos ciuitatē medoꝝ. Tunc i
terrogauit tobias angelū ⁊ dixit ei. Obsecro
te azarias fr ut dicas mihi q. remedia he
bitura sint. que ꝑtes fiant piscis. Et
respondens angelus dixit ei. Cordis ei ꝑticulā
si fuerit cuiquā ponat. fumus ei exierit de
genus demoniū. siue a mulere. siue a
uiro. ita ut ultra nō accedat ad eos.
Et dixit ei. Quis ut memini. Audi
quoq; angelū dixit ei. Et hec magni nomi
nis ꝑpinquare ꝑ tribus. ⁊ hec bñ si
bi nosse sanum. Si ū masculus neq;
femina ullū hꝫ alia ꝑ eum. Ibi dete
tur omne sua ei. ⁊ opter eum re accipe
magem. ⁊ ere ē eam apprime ei. ⁊ dixit
ē eam uxorem. Tunc ꝑ tobias dixit
angelo quia audita ē uirg. vij. mari
tis. Et ꝑ demoniū. qui demoniū illis occidi.
Timeo ē ne forte ⁊ ī ueniant. cum si
milē ꝑentib⁹ meis reponi senectutē
illoꝝ. cum illis ad uiuere. Tunc angelus
raphahel. dixit ei. Audi me. ⁊ ostendā tibi.
q. sunt quib⁹ ꝑ male ꝑ demoniū bñdicti
gaudii usi sunt. ut dñs ab se excludat
sua mente. ⁊ sue libidini uacent. sic
equus. mul. quib⁹ nō ē intellectus bñ po
tare demoniū sup eos. Tu aut cum accepe
eam. ingressus cubiculū. ꝑtes dies mane
esto abea. ⁊ nichil aliud nisi omnib⁹ ma
li ei. Ipsa aut nocte mensis recede ꝑ
fectus fugabitur demoniū. Secū nō nocte
uni copulabit. Sed ꝑ nocte
ne. Tertia aut nocte benedictionē assequ
ris. ut filij exuoꝝ nichil mes ꝑeuntur.
Dormiens aut nocte tertia. assequeris ut
gnē. ei timore dñi. amore filioꝝ ma
gis qua libidine ductē ut misericordie hu
ius bñdictionē meruisse assequaris.

VII

Ingressi sunt aut ad ragahelē. ⁊ salu
ati sunt eos ragahel cum gaudio. ⁊ iocu
dixit ragahel tobiam. dixit anne uxori suę.

Quam similis est iuvenis iste consobrino meo.
Et cum hec dixisset, ait: Unde estis iuvenes fra-
tres? At illi dixerunt: Ex tribu nepthalim sumus
ex captivitate ninive. Dixitque illis raguel: No-
stis tobiam fratrem meum? Qui dixerunt: Novimus. Cum-
que multa bona loqueretur de eo. dixit angelus ad ra-
guhel. Tobias de quo interrogas pater istius est. Et
misit se raguel cum lacrimis osculatus est eum.
et plorans super collum eius dixit. Benedictio sit tibi fili
mi. quia boni et optimi viri filius es. Et anna
uxor eius. et sarra filia ipsorum lacrimate sunt.
Postquam autem locuti sunt. precepit raguhel oc-
cidi arietem. et parari convivium. Cumque hortaret-
ur eos discumbere ad prandium. tobias dixit. Hic ego ho-
die non manducabo neque bibam nisi prius petitionem
meam confirmes. et promittas mihi dare sarram fi-
liam tuam. Quo audito verbo raguel expavit
sciens quid evenerit illis .vii. viris. qui in-
gressi sunt ad eam. et timere cepit. ne forte huic
similiter accideret. Et cum nutaret. et non daret ul-
lum petenti responsum. dixit ei angelus. Noli
timere dare illam isti. quoniam huic timenti deum de-
betur coniux filia tua. propterea alius non potuit
habere illam. Tunc dixit raguel non dubito quod
deus preces et lacrimas meas in conspectu suo ad-
miserit. et credo quoniam ideo vos fecit ad me ve-
nire. ut ista coniungeretur cognationi sue secundum
legem moysi. Et nunc noli dubium gerere.
quod tibi eam tradam. Et apprehendens dexteram
filie sue. dextere tobie tradidit dicens. Deus
abraham. et deus ysaac. et deus iacob sit vobiscum. et
ipse coniungat vos. impleatque benedictionem suam
in vobis. Et accepta carta fecerunt conscriptionem
coniugii. Et post hec epulati sunt benedicentes
deum. Vocavitque ad se raguel annam uxorem
suam. et precepit ei ut prepararet alterum cubiculum.
Et introduxit in eum sarram filiam suam. et lacri-
mata est. Dixitque ei. Forti animo esto filia mea. Dominus
celi det tibi gaudium pro tedio quod perpessa es. Post-
iii quam vero cenaverunt. introduxerunt iuve-
nem ad eam. Recordatus itaque tobias sermonis an-
geli. protulit de cassidili suo partem iecoris. posuitque
super carbones vivos.
VIII Tunc raphael angelus apprehendit demonium
et religavit illud in deserto superioris egypti.
Tunc hortatus est virginem tobias. dixitque ei. Sar-
ra exurge et deprecemur deum hodie et cras et se-
cundum cras. quia his tribus noctibus deo iungimur.
Tertia autem transacta nocte in nostro erimus co-
niugio. filii quippe sanctorum sumus. et non possumus
ita coniungi. sicut gentes que ignorant deum. Sur-
gentes autem pariter instanter orabant ambo.
ut sanitas daretur eis. Dixitque tobias. Do-
mine deus patrum nostrorum. benedicant te celi et ter-
ra. et mare. et fontes. et flumina. et omnis crea-
tura tua que in eis sunt. Tu fecisti adam de
limo terre. dedistique ei adiutorium evam. Et
nunc domine tu scis quia non luxurie causa accipio
sororem meam. sed sola posteritatis dilectione. in qua bene-
dicatur nomen tuum in secula seculorum. Dixit itaque
sarra. Miserere nobis domine miserere nobis. et consene-
scamus ambo pariter sani. Et factum est circa pullorum
cantum. accersiri iussit raguel servos suos. et
abierunt pariter ut foderent sepulcrum. Dice-
bat enim. Ne forte simili modo evenerit ei quo et
ceteris illis .vii. viris qui sunt ingressi ad eam. Cumque
parassent fossam. reversus raguel ad uxorem su-
am dixit ei. Mitte unam de ancillis tuis et
videat si mortuus est. ut sepeliam illum ante-
quam illucescat. At illa misit unam ex ancillis
suis. Que ingressa cubiculum. reperit eos sal-
vos. et incolumes secum pariter dormientes.
Et reversa nuntiavit bonum nuntium. Et bene-
dixerunt dominum raguel videlicet et anna uxor
eius. et dixerunt. Benedicimus te domine deus israel
quia non contigit nobis quemadmodum putabamus.
Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam. et exclusisti
a nobis inimicum persequentem nos. Misertus es autem
duobus unicis. Fac eos domine plenius benedicere
te. et sacrificium tibi laudis tue et sue sanitatis
offerre. ut cognoscat universitas gentium. quia tu
es deus solus in universa terra. Statimque
precepit servis suis raguel. ut replerent fossam quam
fecerant priusquam lucesceret. Uxori autem sue
dixit. ut instrueret convivium. et prepararet omnia que
in cibos erant iter agentibus necessaria. Duas quo-
que pingues vaccas. et quattuor arietes occi-
di fecit. et parari epulas omnibus vicinis suis
cunctisque amicis. Et adiuravit raguel to-
biam. ut duas ebdomadas moraretur apud
eum. De omnibus autem que possidebat ragu-
el. dimidiam partem dedit tobie. et fecit hanc
scripturam. ut pars dimidia que superat
post obitum eorum tobie dominio deveniret.
Tunc vocavit ad se tobias angelum. quem IX
ille hominem estimabat. Dixitque ei. Aza-
ria frater. peto ut auscultes verba mea. Si me ipsum
tradam tibi servum. non ero condignus providentie
tue. Tamen obsecro te. ut assumas tibi animalia
sive servulos. et vadas ad gabelum in rages
civitatem medorum. reddasque ei cyrographum
suum. et recipias ab eo pecuniam. et roges eum
venire ad nuptias meas. Scis enim ipse
quoniam numerat dies pater meus. Et si tardavero
una die plus contristatur anima eius. Et certe
vides quomodo adiuravit me raguel. cuius ad-
iuramentum spernere non possum. Tunc raphahel
assumens quattuor ex servis raguelis
et duos camelos. in rages civitatem
medorum perrexit. Et inveniens gabelum
dedit ei cyrographum suum. et recepit
omnem pecuniam. Indicavitque de tobia fi-
lio tobie. omnia que gesta sunt. fecitque
eum secum venire ad nuptias. Cumque in-
gressus esset domum raguelis. tobiam discumbentem

X

le erubuit oculos suos se mutuo. Fleuit ge
lelus. benedixitq; deū. dixitq; Benedictus te deus israel
quia filius es unus optimus. iustus timens deū. et
lemosinas faciens. Et mihi cum filius uisus
filius filiorū uestrorū. usq; nonā. quartā gñā
tionē. sic fecit ut ego. Et nunc quarta gñā
nat mihi sedecim. Cumq; omnes dixissent. mi ac
cesserunt ad dominū. Et cum mouere deū mu
ros quibus cingebant.

Cum uō moras faceret tobias. ei nuptias sol
lemnis esse pater eius tobias dicens. Putasq; ego
morabatur filius meus. aut quare detentus est
ibi. Putasne gabelus mortuus est. et nemo
illi reddetur pecunia. Cepit aut grauiter tu
mis ipe. anna uxor eius ad eo. Et cepunt ambo
simul flere. eo q; die statuto minime reuerte
ret filius eorū. ad ea. flebat q; mater eius memoria
bilibus lacrimis. meis dicebat. heu me fili un
de quid te misimus peregrinari lumen oculorū nos
trū. baculū senectutis nre. solatiū uite nre
spem posteritatis nre. Omnia simul unus
quisq; te nō debuimus dimittere a nob. Cui dice
bat tobias. Tace. et noli turbari. sanus est filius nr.
forte fidelis est uir ille ei quo misimus eum. Sol
lacio aut illo in oculari potest. Et credere erili
cus eum spondebat. et credebat uisus omia q quae
spe rem endi debebantur ut pecunia inde ei
fieri posset. uenienti. Ac uō raguel dicebat
ad genetes suos. Mirabile. et ego mittā eum
nunciū saluus q te. ad tobiam pter uitā.
Cui tobias dixit. Ego non quia pt nisi et nr
mea mod dies expirarent. et crucietur spe eo
rum in nobis. Cumq; tobie multa rogaret raguhel
tobiam. ille cum milla ratione uellet a
uelare. tradebat ei sarram. admodū pter
omnia subsidia sua. puerum. puellā. pecudes
camelos. multasq; pecunias multas. salutā
tesq; gaudenter ac dicens. Angelo deo sit
in mente uro. perducas nos incolumes. et
inuenatis omnia recte. cum apparebit. uros
oculis nis filios uros pr quā moria
Et adplendentes parentes filiā suam oscu
lant sunt eam. et dimittunt uxorē monentes
eam honorare socrum. diligere maritum. re
gere familiam. gubernare domū. se ipsam
irreprehensibile exhibere.

Cumq; reuerentur puenerunt ad ciuitatem q est in medio mundi et nuntiauerunt
adueniō die. Dixitq; angelus tobiae filio eius q
admodū relinquisti pecuniā tuā. Si placet mihi
precedam. et ego quidem sequamur et nr
familie tue. simul cum coniuge tua. et filia
bus. Cumq; ei placuisset ut iret. dixit rap
hahel ad tobiam. tolle cito cellā pisces
enim cum necessē. Tulit ergo tobias. et fel
le illo. abiit. Anna uō sedebat spe mā
ritalis nuptiis nostris. ut respiceret

porta et longeq;. Et cum eccedere loco spe
laretur aduentum ei. indicat alonge. ait ec
ce cognatus uenientē filiū tuū. Currensq;
nuntiauit uiro suo dicens. Ecce uenit filius
tuus. Dixitq; raphahel ad tobiam. Q uide
ris domū tuam. statim adora deū tuū
tuū. et gratū age ei. accede pater tuus. ad
feulare eum. Statimq; unguentū oculos ei
felle istius pisces. q postq; recessit. Hoc ei qui
mox apiemur oculi ei. Et videbit pater tuus
lumen cordis. et letabitur tuo gaudebit. Tunc q
uidebit canis qui simul fuit muta. et qui
muta blandimento fuit erudit gaudebat.
Leuiticus ei pater cepit offendens peccā
re. Et data manu pro. cecidit ob
uiam filio suo. Et suscipiens osculat ē eū
um uoce sua. et cepunt flere pgaudio.
Cumq; adorassent deum. et gnīs egressi
sederunt. Tunc sumens tobias de felle pi
scis. unxit oculos patris sui. et sustinens q
dimidiam fere horam cepit albugo ex
oculis ei. qsi membrana oui egredi. Quam ap
prehendens tobias. traxit ab oculis ei. Sta
timq; recepit. Et glorificabant deū
qui ei uidere. et uos ei. hoc qui faciebant ei.
Dixitq; tobias. benedicite deū de israel. qui
nu castigauit me. et saluauit me. ecce ui
deo tobiam filium meū. ingressa est ea p. vij.
dies carra uos filij eius. et omnis familie
pecora sana. et camelus. pecunia multa
uoris. Et pecunia quā receperat a gabelo.
Et narrauit parentibus suis omnia beneficia
que fecisset ei cum p hoīe. qui eum duxerat.
Venerunt q ad uos. sabbath osobrinus to
bie gaudentes ad tobiū. congratulantesq;
ei de omnibus bonis. que ei illum ostendit
deus. Et p septē dies epulantes cum gau
dio magno. gaudii sunt.

XII

Tunc uocatur ad se tobias filium suum
dixitq; ei. Quid possumus dare uiro isti
sco. qui uenit nobis. pedem tobie. dixit
pater suo. Quam mercedem debemus ei. Q
ut q dignum ponit ei benefitium ei. Me du
xit. et reduxit sanum. pecuniā a gabelo ip
se suscepit. uxorē ipe me hre fecit. et de
mortui aben ipe expectum. Gaudii parent
bus ei fecit. et me ipm adhortatione pisces
cepunt. Et quare fecit uite suum ei. et bo
nis omnibus plenum fecit. Ois illi ad
huc dignum precium dare. Si peto te pater ut
rogues eum. si forte dignabitur medie
tatē de omnibus q allata sunt q assumit. Et
uocantes eum pater filii. tulit eum in pte
dia. et rogare cepunt. ut dignaretur di
midiam pte omnū q attulerunt. accepit
hire. Tunc die ei angelus occulte. Benedi
cite deum celi. et coram omnibus uiuentib;

ostrum ei. qua fecit uobis mia sua. Et
cum sanctis regis absconde bonu e. qua
di reuelare honorificam e opa
e omo cum timore. bele mosina. ma
g quam thesaurus auri reconde. qm de
mosina amore libat ipa e que purgat
pcm. facit mia. et non patiet animam
di ire ibunt pcm. mqtate hoies
sunt aie sue. Manifesto g uob ut
nõ abscondam uob sacrm reculum.
Quando orabas cum lacrimis. sepeli
bas mortuos. dimittebas prandiu
manducabas absconde ds die in domo tua.
nocte sepelichas. ego obtuli oronem
tuã dño. Et quia acceptus eras do. neces
fuit ut tptaret te. Et nunc misit me d. ut curarem te. sanare te. et
sarram uxorem filii tui a temoio libare
ego enim sum raphael angl. unus ex
septem qui astam ante dñm. Cumq
audissent turbati sunt. timentes ce
adiuit sup facie suam. Dixitq; eis an
gls. Pax uob. nolite timere. Et cũ ẽ
essem uobis ex uoluntate dei. ipm bndi
cite. et cantate illi. Videbar quid uob
cum manducare. bibe. sed ego cibo u
isibili. et potu qui ab hoibus uidi nõ pt
uri. Tempus est ut reuertar ad eum
me misit. uos aut benedicite dñm. et
narate omia mirabilia ei. Et cum ẽ surrexi
ab aspectu eor ablatus ẽ. nec eum ulo
nõ potuerunt. Tunc primum prostrati tres
mensem benedicebant dñm. Et cum ge
re narrauerunt omia mirabilia ei.

XIIII

Apiens aut tobias senior et filii. be
nedixit dñm et dixit. Magnꝰ es dne et m
onia tua regna tua. qm tu flagellas
et saluas. deducis ad inferos et reducis.
non est qui effugiat manu tua. Confi
temini dño filii isrl. et coram gentibus
laudate eum. qm ideo dispersit uos ut ge
nes ignorent dñm. ut uos narretis mira
bilia ei. et sciant eum omnipotẽtem. ipse castigauit nos
pp iniquitates nras. ipse saluabit nos
pp misam suam. Aspicite et q fecit nobis. et
cum timore et tremore confitemini illi. et regem
eli exaltate. operibus uris. Ego aut
illum exaltabo in oratione mea et confitebor illi qm
exaltata est misatione sua peccatrice. Con
fitemini mihi peccatores. et facite iustitiam
coram deo. credentes q faciat uobis mia
sua. Ego aut et anima mea in deo letabimur.
benedicite dñm omnes electi ei. agite dies
letitie. et confitemini illi. Jerlim autem di
catigauit te dñs. propter opa manuum tu
arum. Confitere deo in ueritate. et benedic dñm

seculorum. ut reedificet tre tabernaculũ suũ. et re
uocet ad te omes captiuos. et gaudeã omnibus
seculis. Lucem splendida fulgebis. omnes fines
terre adorabunt te. Nationes exlonginquo
ad te uenient. munera deferentes ad honorabit
dñm tre. et tram tuam in sctitate habebit.
Maledicti enim magnum maledicentur in tre. Ma
ledicti erunt qui oderint te. et damnati qui
qui blasphemauerint te. Tu aut letabis
in filiis tuis. qm ipi benedicentur et congre
gabuntur ad dñm. Beati qui diligunt te. et
gaudent super pace tua. Anima mea benedic
dñm. qm illuxit ei lux et gaudium sua. Bene
ro si fuerint reliquie semnis mei. ad uide
dum claritatem dei. et benedicent dñm deum
in sctis eius. Porte hierlim exsul
phuc. et in angelis eius edificabuntur. et la
pide pulcro omnes muri eius. et lapide
candido et mundo omnes plateæ eius sternen
tur. et per cuncta ei alleluia cantabitur. Benedic
tus deus qui exaltauit eam. ut sit regnum ei in
secula seculorum super eam. Amen.

XIIII

Et consummati sunt sermones tobie. et pe
nam quam illatus est ei. uixit annis. cxxvij.
et uidit filios nepotes suos. Completis an
nis. cxl. sepultus est honorifice in
ninue. Cumque magnum autem annis ser
uorum seculorum luctum egerit. et exsequias
patris sui receperit. et reliquum uite sue
magnum fuit. cum bono proficiens timore
dei et mandatis eius. cum bona autem mercede
uocatus est ad se tobias filius eius. et vij. ui
uentes filios et nepotes suos uidit et ex.
Per eius uitam ninue. Jonas autem prophe
tabat de ninue. et de omnibus gentibus
quibus dispersi sunt isrl a
tra patrum suorum. et reuertentur
in terram suam. et reedificabunt
domum dei. non tamen sicut
prima fuit. donec impleantur tempora
nationum. et reuertantur omnes qui
sperant in deo. et relinquent
omnes gentes
ydola sua. et uenient in hierlim.
habitabunt in
pace cum gaudio. et regnum dei magnum
in omnibus seculis. Audite ergo filii
mei patrem uestrum. Seruite deo in ueritate
et inquirite ut faciatis. quæ placita
illi. filios uestros mandate ut faciant ue
stitias. et elemosinas. ut sint memores
dei. et benedicant deum omni tempore
in ueritate sua. virtute sua. Nunc ergo audite me fi
lii. nolite manere hic. sed quemadmodum
inuenistis matrem meam in me mihi se
pelite eam. Nolite autem morari discedere
hinc. Video enim quia iniquitas ei fi
nem dabit ei. sicut dixit mihi propheta
nathan. super ninue. Et recessit tobias
a ninue. ipse et uxor
sua. et filii. et filios filii eius. et uixit ei ad
socerus suus. multum. et bene in
senectute bona. cum timore
dei. et honorificauit
filios eius. et

omib⁹ hūanis. dñi regnis ꝑ̄ populis
¶dic ꝺnitum gñationē filiis filios suos
¶plens amic nonagnita. ⁊ iv. mitto
iv dñi cum gaudio sepelierunt eum.
omīq; cognatio ei mensa una. ⁊ misi⁹ ois
none ꝑmansit. usq; ad xx. accepit cer tam d⁹
quam bonum⁹ ⁊ timentes hūm⁹ ut.

Prologus.

Apud hebreos lib iudith. mīr agnos
ꝑ⁹ legitur. qui auctoritē ad volue
dulla ꝺ̄ nō habet. ⁊ ideo ꝺ̄ nō
dicitur. Chaldeo tñ ꝺ̄ mōe ꝺscripē mīt v
storiaq; ꝓbatur mīt hunc librum synod
mea. nullo sēsu sēptuaginta legisse ꝓ
tulisse. sequela postulatiōis. imo exactōis. ⁊
sepulcro occupatōis. quib⁹ uehemēt arta
tus. hunc una incubationis tali ded. mag
sensum ꝺsensu. quam ex ubi ibi transfe
rens. Multos edidisse iudith. nimis si
mā. ampliatis fabulis ea ꝺ̄ intelligentia ⁊
reges. mulieb⁹ chaldeis imerere potuisse
nec ꝓbat. Accepit iudith uidua castita
tis exēplum. ⁊ iudhalī laude. pudicie eam
ꝑ̄nie declarare. hanc enim nō solum se
mine. ꝺ̄ uiris immobilē debere ꝺ̄ casti
tatis ei remunerator. iurare tale ⁊ thus
⁊ incensum sibi hēb⁹ imēer. ⁊ stupabile
supare.

Incipit liber iudith.

Arphaxath qui rex subiugauerat ni
nus gē impio suo. ⁊ pē e
dificauit ciuitatē potēn
tissimā. quam appellauit
ecbatanis. ex lapidib⁹
quadratis. ⁊ scenis fecit
muros ex. ulnarū. ⁊ latitudinē ei
bitos septuagenū. ⁊ altitudinē cubito
rū. xx. turres uero ei posuit. altitudinē cubi
torū. c. ꝑ quadrū uero eos. ita ut una. u
cenos pedū spatio ꝺdebant. ⁊ posuit
in portis ei. altitudinē turriū. ⁊ glōia
tur qui potens imperio sua. ⁊ exercitu sin
gulis quadrigis suis. anno ꝺ̄ vij.
regni sui. nabuchod. rex assyriorū qui reg
nabat ninive ciuitate magna. pugnauit
ꝺ̄ arfaxath. ⁊ ꝓcubuit cum ꝺ̄ magno. qui appellatur ragau. ꝺ̄ euphraten. ⁊
tygrim. ⁊ adalam. in campo enoch regis he
lassar. Tunc exaltauit ꝺ̄ regni nabuchod.
rex ei elevatū ꝺ̄. ⁊ misit ad ꝺ̄ qui hī
tabant mesopotamiā. ⁊ damascū. ⁊ libanū. ⁊ ad
gē que sunt in carmelo. ⁊ cedar. ⁊ ubi
tantē galileam magno ꝺ̄ esdrelon. ⁊ ad omē qui erant samaria. ⁊ trans
flumen iordanē usq; in ierim. ⁊ omē terram

ressē quousq; ꝓcederet ad montes ethio
pie. Adhas omīs misit nabuchod. rex assy
riorū. qui ē uno ānō ꝺ̄ uerunt. ⁊ irrisē
runt eos uanos. ac sine honore abiece
runt. Tunc indignatus ē nabuchod rex
ad omē. iram illam. ⁊ iurauit ꝓ regni
sui. q̄ defenderet se ꝺ̄ omib⁹ his.

Anno tricesimo nabuchod. regis.
ctesima. ⁊ sēdi misit ꝓm. sem ē ibi
nabuchodonosor rex assyriorū. ut defen
deret se. ⁊ uocauit ois maiores. omīsq;
duces bellatores suos. ⁊ hiuit ei eis m
stū ꝺsilq; sui. Diuitq; cogitatiōnē ieo ē
ut omē. iram sibi subiugaret impio.
Ꝺ̄ cum planuisset dictum ois. uocauit na
buchod rex holofernē ꝓpē milite sue
⁊ dixit ei. Egde ad ista omē regni ꝺ̄
tē. ꝺ̄ eos ꝑpue. qui ꝺsplerunt impiū
mei. Nonpercet oculus mus ulli regio. ꝺ̄
qs urbem munitam subiugab⁹ mi. Time
holofernes uocauit duces ⁊ magistros ur
mis assyriorū. ⁊ ꝺnumerauit uiros
ꝺ̄ expeditiōnē sicut ꝑcepit ei rex. c. xx.
milia pedituꝫ pugnatorū. ⁊ equites ⁊ sa
gittarios. xij. milia. Omēq; expeditio
nē suam fecit ꝑue simplicitudinis imu
merabilis cum eloꝝ. cum his q̄ erant;
sufficerent copiose. boum quoq; aries &
gregū omū. quoꝝ nō erat mīs. fruni
tum ex omī ꝓuincia mirabiliter suo pau
simus. auri uō ⁊ argenti ꝺ̄ domo regis
assūpsit multum nimis. ⁊ ꝓfect ē tpe.
xxiij. ciuitates. ei quadrigis ⁊ equis. ⁊
sagittariis. Qui cōpulit omīa ire sic lo
cutus. Cumq; pransisset finet assyriorū
uenit ad magnos montes arge. quos ē
sunt a simistro alicie. Ascendensq; omīa
castella eoꝝ. ⁊ optimis omē. munitis
sūmis. ⁊ auferēs optima ꝓmaruis
mā melothi. ⁊ predatus ꝺ̄ omīa filios
thurbis. ⁊ filios thabel. qui erant ꝺ̄ fi
nē desu. ⁊ austrū ire ceperūt. ⁊ transiuit
euphraten. ⁊ uenit ad mesopotamiā. ⁊
fregit omē aurarios excelsa q̄ cōtra
torrentē mābre. usq; quo ꝑueniretur
ad mare. ⁊ occupauit finimos ei ac
tina usq; ad fines rafeth. qui sunt ad a
ustrum. Ad ducentq; ꝺ̄ filios madiam
ac ꝑdauit omīa. ⁊ ꝺpletionē eoꝝ
omēq; resistentes sibi cecidit ⁊ ore gla
dij. ⁊ post h̄ reversus ⁊ ꝺpos damasci
meses. messuit. ⁊ succendit cuncta omī
omīsq; arbores ac uineas ꝑdit messi
⁊ cecidit timor illi sup omē habitantes
eam.

Tunc miserunt legatos suos uniuer
urbium. ꝓmeta ei reges ac ꝓ

pos syne: s. mesopotamie. ⁊ syne sobal. ⁊ libie. atq; aliar. Qz nequentes ad holofernē di verunt. Despimat mdignatio tua cōm nos. Ce lus ē enim ut uniuersas gentes quas nabuchod rex magnus. ⁊ subdm sibi ⁊ q̄ morientes ē uiribus suis ipi ⁊ munus nr dapna paturi. Omīa auratas nr. omīaq; possessiōes omīb nīis reddes. ⁊ cāpi. arietes boum. greges ou ū. caprarūq; ⁊ equoz camelorūq; ⁊ mūsle facultates nr atq; famulus mospectu tuo sunt. sine omīa subloge tua. Nos ⁊ filij nīi sumus. ⁊ nos ipi sumus. Nem nob parsit dns. sed fuerit nīis sicut placuit ē. Time descend de montib; cum equitib; multitudine magna. ⁊ opprimunt omīa. cuntatē. ⁊ omīa. terra tem nīra. De munitis aut urbib; allip sit ē aurilia nr uie montes ⁊ eleuatos ad bellum. Unigimetus puncte illust mau bine. ut munitas urbium hītatores. pha pen ⁊ honotan simul cum plic exierunt ī obuiā uenienti. ereptentes eū cū coronis ⁊ lampadib; ducentes choreis mobus. ⁊ ty thanis. ⁊ tympanis. cōfecit ista tumi faciēte ferentiq; ei petroz mitigantes ponēt. Nā ⁊ cuntates eoz destruxit. ⁊ lucos eoz exci dit precepit aut nabuchod. ut ipi deū tm ei nullū alterū nouerint. ne deleat ab orbe nationib; que potuissent holofernis furentia subiugare. ⁊ Remisit aut ioa kim sobal. ⁊ omēs ancianos ciuitatis bet mesopotamiā. uenit ad montes ⁊ nīram grabaa accepitq; ciuitates eoz. ⁊ sedit ī p uin die. ⁊ inquib; diebus admare pcepit um iussum ereatum unusq; fuc.

Audientes aut filij isrl qui habitabāt in iudea. timuer ualde a facie ei. Ne mo. ⁊ turbati sunt ualde sensus eoz. ne hi faceret ierlm. ⁊ templo dñi. quib fuerat ocās cuntatib; ⁊ replus eoz. Ce misserunt ter samariā ⁊ cūctā uā. usq; iericho. ⁊ occupa uerunt oē montē. ⁊ montis circū dederunt. ⁊ obsederunt filios in gumone pugne. Sacerdotes eliachi ⁊ scripsit ad habitatores qui erant ō esdrelō que est ō fuxta campi magni aut dothaim. ⁊ munitis p quas transitus ē potest ut opprimerent. alterius montis. p quas ma ē potest adire liy. ut illic cibos deret ā angustiam it ē. potest nīt mouere. Et fecerunt filij isrl sedm q; ostenderat eis ōdes dñi heliachim. Et clamauit omīs pplus ad dñm inclinata magna. ⁊ hu miliauer animas suas mortalitib; ⁊ ne uruit. ipi ⁊ mulieres eoz. Et induer se sacerdotes eius. infantes plorauerit ⁊ fuat templū dñi. ⁊ altare domum operu runt cilicio. ⁊ clamauerunt ad dñm ī

rabel unanimit. ne darent impdam infantes eoz. uxores eoz in captionē. cuntates eoz uastarent. ⁊ templū eoz in pollutionē. Time he liachim sacdos dñi magni. audiuit omīa ista alloquiq; ē eos dicens. Scitote qm exaudiū dns preces uras. si manseritis pmanentes ī ieiuniis ⁊ orationib; mospectu dñi. Memo ri estote moysi serui dñi. qui amalech obsiden tē murmure sua. ⁊ inpetra sue. ⁊ mere bi sunt. ⁊ mulieres sue ⁊ natib; suis. ⁊ mentib; suis. nō inferre pugnando. ⁊ pro bis suis orando deuicit. Sic eruit unusq; ista hostes. si pseueraueritis nīs que q̄ cepistis. Adhanc igitur exhortationē ei obedientes dnm. pmanebant mospectu dñi. tā ut ⁊ hij qui holocaustū dño offerebant. pacē ti litatē offerent sacrificia dño. Et erat omis sup capita eoz. ⁊ cinctu eoz de sacco ornabā dñm ut uisitauer ypsm sacl isrl.

Nunciatumq; ē holoferni pncipi militie assyrioz. q; filij isrl pparent se ad re sistend. ac montium intera occupassent. Et furore animo exarsit. uniuersa ducta ma gna. ⁊ accuitq; omīs pncipes moab. ⁊ du ces ammon. ⁊ duc eis. Dicite in quat sit pplis ste qui montana obsident. aut que ⁊ quales. ⁊ ignte sit ciuitates eoz. ⁊ que ⁊ sit ut tue eoz. que sit multitudo eoz. l quarey milite illoz. Quare ponib; q̄ bitant morientes sibi pcipsem. nō erubt obuiam neb. ut suscipiant nos cum pace. Dixe ammon. duc omīū. filioz ammon. re spondens ait. Si digneris audire dice mē dicam ueritatē mospectu tuo. d pplo isto q̄ montana hītat. ⁊ nō egrediet ubū falsū ore meo. Pplis iste. egressus chaldeoz ē. hic pmū migrauit mesopotamiā hītauit. qm noluerunt sequi dos patrū suoz. que ī multitudine dōz erant. mū dm celi coluerunt. Qui ⁊ pepulit eos. ut e rent sibi. ⁊ habitarent mesopotam. Cumq; expulsi omes. iram sum ex descendunt egyptum. illicq; p quadringentos an nos sic multiplicati sunt. ut dinumera ri eoz ni possit exercitus. Cumq; grauasset eos rex egypti. atq; mediatim omib; ur bibus suaz. multo. ⁊ laxe subiugasset eos. clamauer ad dñm suum. ⁊ percussit tota ter egypti plagis uarijs. Cumq; eiecissent eos ab egypto. ⁊ cessasset plage ab eis. uolentes uellent eos capere. ⁊ ad suū transi uersare. fugientib; hinc dns celi mare ru bru. ita ut hinc inde aque qm muri sibi starent. ⁊ sic pede sicco fundo maris p ambulando transirent. ⁊ quo loco dū transirent exercitus egyptioz eos pderetur ita aque cooperte ē. ut nō remaneret ī uno

qui sui posturę nũtarent: ꝯgluę ⁊ mare ru
brum. desm syna montę occupauer. nigb;
nũquã ꝺ bitare ꝑmitt. ul filiis hoiũ bita
re ꝓhibent. ⁊lue fodiet. amari obdulcab. suꝫ
eis ad bibend. ⁊ p annos. xl. annona ꝺ celo
oleum fiunt. ⁊ bestię mgli sunt sine arcu
⁊ lagena. ⁊ absq; sagro ⁊ gladio. dę eoꝝ pces pu
gnabunt ⁊ uincet. nõ fiũt qui mslũtet ꝓ lo
ilu. nisi qui recte ⁊ cultum dñi ꝺ sit. Cuꝰ
mens eũ aũt ꝑ ipm dñm suũ. alim colluct. n
sunt in pdam. ⁊ in gladiũ. ⁊ obprbriũ. Cuꝰ
mens eum aũt pmuerunt se recessisse a cultu
ra ꝺ sui. dę eis dcit eis unũ ꝛ resistenda. De
mq; chananeũ rgem. ⁊ebuseum. ⁊ferezeũ.
⁊ eueũ. ⁊ amorreũ. ⁊ omẽ potẽtię ꝛ
esebon. ꝓmuer ⁊ eis eoꝝ. ⁊ cuncta ⁊ eoꝝ
ꝑ possedet. Ꝛ usq; dum nõ peccassent ⁊ offen
derent eum illis bona. Dę eum illis
odit iniquitat. ⁊ am ⁊ ante hoc annos eũ
recessissent a ꝛa quam dcbat illis dę. ut am
bularẽ in ea. extimant sunt ꝓtię amẽtię
nationib; ⁊ plim eoꝝ captiu. Adducti sũ
in ꝛa nõ sua. m. Nup aũt reuisi ad dñm dñs
suum. ex dispsione qua dispsi fuãt ab u
nan suum. ⁊ ascendit montana h ꝛa. ⁊
eoꝝ possident. ierlm ⁊ sca eoꝝ ẽ. ⁊ nunc ꝗ
mens dnę ꝓquirit sibi aliquid inquiren
eoꝝ in ospectu dñi eoꝝ. ascendam ad illos.
ꝗm tradens trader illos dę eoꝝ ẽ. ⁊ subiugi
ti erunt subiugo poremne me. Si aũt nõ
ẽt offensio ꝓli sui coram dñi sui nõ poter
resistere illis. qua dę eoꝝ defendet illos. re
cum mobprium imuisse dcit. Ꝛ sem ẽt ei
cessasti loqui ad eos ubi h. man sunt dę ma
gnates holoferne. ⁊ cognubant mittere ei
dicentes ad alterum. Quis ẽ iste qui filios
isrl posse dicit resistere regi nabuchod. ⁊ ec
ubi ei hostes mittes. ⁊ sine uirtute. ⁊ sũ
pma artis pugne. ut ꝗ agnoscat ad eos
qm fallit nos. ascendem in montana. ⁊ cum
capa fiũt potentes eoꝝ. tunc cum eis dę
gladio transfũ babitur. ut sciat ꝙ gẽs
nabuchod. dę uir ẽ. ꝓ ipm aliter nõ ẽ.

Factum ẽ aũt ut cessasset loqui
magnatus ẽ holoferne ad eos. dixit
ad eos. Quia ꝓphasti nob dicens. q. gẽs
isrl defendatur. dę suo. ut ostendam ubi
qua nõ ẽ dę ⁊ nabuchod. cum pcussiũ
ꝙ ꝙ sicut hoiũ unũ. ne ⁊ nos enim ill. as
syrioꝝ gladio mũbis. ⁊ omes isrl eorũ p
montes dispsi. ꝓhibę qm ⁊ nabuchod. ter
dixit mutire. tunc ꝙ gladius mine
mee transfiet. p latꝰ tua. ⁊ ostendę ne nul
lus eorũ isrl. ⁊ non respondit ulra donec ce
sserunt cum ill. ⁊ ozor aũt. si ꝓhia tua
uera confitemas nd gadar mlt magis. ⁊ pal
let. qm facie tuam oprimur. discedat ate
sũbmea ꝓnus mpli nõ posse. ⁊ aũt no
bis. quia simul cum ill sapiens. ecce ex
hac hora ꝓmittam ꝙ sonabit. ut dum dignas
mei gladij pendãt exercitꝰ ꝙ simul ultoꝝ
subiacebis. Tunc holofernes precepit suis suꝫ
ut explorent achioꝝ. ⁊ ducerẽ ill in bethuli
ã. ⁊ circudare eum ⁊ mam filioꝝ isrl. Ꝛ ac
cipientes eum sui holofernes. ꝓfecti sunt p
compestria. Si cum appropinquassent ad
montana. exierunt ꝙ eos fundibular
la aũt dicentes alarũ montę. lugnare
achioꝝ ad arcendũ manib; ⁊ pedib; ⁊ sic uid
tum ꝺ retrib; dimisit eum. ⁊ reuersi sunt
ad dñm suũ. ⁊ ozor aũt filij isrl descende
runt ꝺ bethulia uenẽ ad eum. Quę soluẽ
tes dixer ad bethuliã. atq; in medio ꝓ
illium stantes ꝓnus sunt quod vez ẽt
q; illi uincer assyrij reliquissent. iudae
b; ille. et ait ille ꝓnapes ozias filius mi
cha ꝺ tribu symeon. ⁊ cui mu. qui ⁊ gothon
el. ⁊ in medio mq; senioꝝ. ⁊ in ospectu oĩũ
achioꝝ dixit omia ubi q locut ꝙ fuãt ad
holoferne mtrugnũ. ⁊ quali ꝓs holofer
nę uoluit ꝓ ipsum mittere eum. ⁊ q
admod ꝙ holofernes mlt uitiir eum isrl
helias hec ꝺ eis tradi. ut dum uincer filio
isrl. nunc ⁊ ipm achioꝝ. uidit uidet supbi
nię mũm ꝓ isrl q ꝺ eis defensoꝝ eoꝝ
ẽ. Cum q; audissa achioꝝ exposuiss. oĩa ꝓ
ecadit in mtrã adorauerę. ⁊ oĩ lamentes
⁊ flentes unanimes ꝓces suas dño effudet
dicentes. Dne dę celi ⁊ re. aspice hodie
in ꝛa nra. ⁊ respice ad domũ humiliatiõe. nra
ne sordeat nobis arrogãtia. ostende. quia nõ
delinquim ꝓ nobis. ⁊ ꝓ nris ꝺ re. ⁊ ꝓ
ꝺ sua ut uinc gentes hostiles. fiunto uan
fletu. ⁊ ꝓ tonum dñe ꝓ nobis omiõe oplem. q
solam sunt. achioꝝ dicentes. Dę patrũ nrõꝝ
qui te timuer ꝓbasti. ꝙ ẽ bone dabis uind
studiũ. ut sciat mgẽ tu mtrũ uidere
Cum ꝺ dñe dę nr dedit bone libertẽ suis
sins. sit ⁊ ꝛa dę in medio nri. ⁊ sicut pla
cuit ti ita ut cepit tuis omnib; ꝗsentib. Dę
ozias finito ꝓlixo fusceptꝰ cum indomd sua
⁊ ꝛe ciuã magnã. ⁊ uocatis omnib; ꝓbris
simꝰ explorato ꝛcumio reseruit. ⁊ post
uo quocius ꝺ ꝓlis. ⁊ ꝓ totã noctẽ mtr
ecclã omnes ꝛunt pedites. auxilium ad
isrl.

Holofernes aũt alia die precepit exercit; ꝛ
ut ascenderet ꝺ bethuliã. Erant ꝺ pedi
tes bellatoꝝ. c. xx. milia. ⁊ equit. xxij. mi
lia. ꝙ ꝓmones mitoꝝ illoꝝ quos ecce
puerat captiuitas. ⁊ addum fecerunt
ꝺ pumetis ⁊ urbib; umisse multitudo. Dę
patrũ pauerũt se ad pugnã ꝺ filiis isrl.
⁊ uenerunt ꝙ ẽpidiñ montis usq; ad apicẽ

qui respiat sup torrentem. Aloen quidē bel
ma. usq; ad celmon. qui ē ī bestrelon. filij
aūt isrl. ut uidunt multitudinē illorū p
tumuerunt se sup eam. mutuoq; emeiti
sūt capita sua. in mannes omnes. ut dē isrl
mīā suam. ostenderet sup philistīm. Et assu
mētes arma sua bellica. sedimt ploem. que
angusta uiā ingredīt montē darganē. uīt mo
nasa. Et cum esset diei quasi hora nona
diei. Ascendit holofernes dūs exercit
suj. ut perimeret eos. Et cum uidisset filios
moab. et filios ammon. et
filij isrl nō ī manera nec ī lignum ofidūt
ī fronte defendant illos. Immittit illis
collē ī pectore ī stimulū. ut ē sine ogī
one pugne possit superare eos. Pone autē
dē fontē. ut nō bibant aquā eius. Et sine
gladio mīētes eos. Et ecce sanguis trahit
cuncta flumina. quam putant sup terre
montū positū superare nō posse. Et planē
ībāt omnes holofernes. Et cum omnibus sa
gittarijs eius. Stabant p gyrū eorum ad
pugnandos fontes. Cumq; ista custodia p
ex. xx. dies explesset. defecerūt aquarū
cisterne. et omnis
habitatio aquarū omnibus habitantibus in
bethulia. Et ut nō esset mora cuncte
sanabantur Et ima die. qñ ad mīendū da
bant pīlio aqua condicta. Time ad eam
ingressam oē uir. femineus. iuuenes senes
q; et puerula. Et simul oē ima usq; ducē.
Iudicē dē mīā nāe. et. qñ fecit nob ma
la. uolens loq; uobiscū cum assyrijs. Et
ī nullo dixit nec dē ī manibus eorū. Ideo ñ
ē qui adiuuet eos ī conspectu nīo oculos
eorū in siti. et pditione magna. Et mīe o
gregare omnes qui habitant in
ponte hoc. ut tradam omnes ipsi holoferni
Melius ē enī ut capiam uindictā dīm
inimicis meis. Et simus obprobrū oī
carni cum uidam uerbū istud. Infante
nide mou in oculis nīis. Constituam
hodie ante eos. Et dīm patrū nīoz. qui ale
sanat nos ī pectī nīo. Et nō implebit cum
uir in manu holofernis. Et sic finis uir
bus meis gladij. qui longos effecit
lumbos suos. Et ēē ī diuitias seq; ē fle
ē. ut ēē. magn̄ secūdū magnanimi
tatē suā. Et cū hec uerba magna omnib;
ī multas horas una uoce clamarēt ad
dīm dicentes. Peccauim nī patrib; nīis ī
uitate egim iniquitatē secūm. Tu ergo
pius es misereris nī. Dirige nunc flagel
lo uindicte nīe quoniam nūc. Inclinate
ostendite te ipsis quibus nos. ut nō dicāt
nīi gs ubi est dē eoz. Et cum fundere hec
clamoribus. Et flentibus lassam silentiam. et
urgens ozias ministris. Quousq; animo estote fīs. ī dei. v. dies. expectem
ad nō nīā. forsitan enim mitigabit ira
am absalon. et dabit gīam nōi suo. Si aūt
transacti qnq; dies nō uenit. auxiliū
faciem ī ista que locuti estis.

Et fctm ē ut audiit. Et iuxta uerba ei
eorum filia merari. filij ebor. filij ioseph.
filij ozie. filij elai. filij zamor. filij gedeon.
filij raphon. filij acitob. filij melchie. filij
ram. filij nathanie. filij salathiel. filij ys
meon. filij ruben. qui et fuit mansuet. q
mortuus ē in diebus messie hordeare. ī
stabat enim sup alligantes manipulos.
Ieiu. uenit ethue sup eos et. ammirū ē
Thebulia eximie sua. et pepulit ē aliter ē
partis suis. Et ex aūt inde relicta ē in
dua. iam annis tribus et mensibus. Et fecit
dom sue tēdā ī tecti cubiculū. atq; ea pulcher
rime claudebat mendabat. Et hīs sup lumbos suos
cilicium. et induebat ornatus sue. per
sabbata et neomenias. festaq; dom uīt. Et
erat aūt elegans aspectu nimis. Cui uir ei
reliquerat diuitias multas et familiā copio
sā. ac possessiones. armentaq; boū. et greges ouiū ple
nas. Et erat ī mobis famosissima. qui ti
mebat dīm ualde. nec erat qui loqueretur
uerbū illa ubi malū. Ingressa aūt ancilla
qui ozias principi. et narrauit ei
quia indicasset cuncte ciuitati. eo quod
audisset uerba eius. quia dixisset ad principes eorum. quia
tradet deus eos in manibus nīis. et
cernens. Et uenit ad illam. Et dixit illi. Ad
ē hūilis atq; ostendit ozias. ut mittat
ad intrandū et uocandū ad se. Et qui ebrij
tradimus dīm. Non ē uir sapiens q; mīam
puellā. si poterit quo eam capiat. Et iurauit ei
et dixit. Posuisse uos tpe misericordiā dīm
ab hodierno die usq; diem qua mittam ei. Et
quia pauens dīm mihi nō penitebimus. Et
mulcebit ei lacrimas postulem. Nō
enim ei hoc dē. sic contumaciam in siti
filiis hoīs. ab macrochā. Et hāc audiens
Et ait humilem illi ait. Et uade in
pace et humiliatum hodiernos illi. Deum fa
ciet dīs. ut ī uoluntate sua sic faciat no
bisci nīa sua. ut sint perhibui ē eos no
strum inimicos. Et cum ē ingressa
mulier et orauit dīm. Et
cessauit ozias. et
adorauerunt dīm sui
et dixerunt. Et ait ad
eos ī sancta. Et nunc
ī

ronuer eam dicentes. Vñ uenis. aut quo
uadis? filia sum hebree. Sto ego fugi a
facie eor. qñ fiunt cognoui. q̃ dentur u
b indep̃dant. peo q̃ recipere nos. nolue
ille nr̃e sepe. Inuenerent nr̃a nr̃ospera
nr̃o. hec d̃ns. cognouim mecũ dicens. Ve
rum ad faciem principis holoferne. ut n
ehem illi fecẽ illeo. Respondum illi quo
adinuẽ possit. obuiẽ eor. ne ut nr̃ adue u
nus ur̃ p̃ eum ei. Se cum audissent uer
illi ubi ei. ostendant faciẽ ei. Eccam facie
luc eor. stupor. qñ mirabantur pulcritu
dẽ ei nimis. Et dixẽ ad eam. Confortẽ
mentẽ tuam. eo q̃ tale reppiit ostiũ. ut
descendes ad dñm nr̃m. Hec autẽ seruat
qñ cum steriẽ prospectu ei. vñ & fug.
erunt eis grauissima miseria ei. Dixerũ
q̃ illam adtabernaculũ holoferne. & uñ
uenerunt ei. Cum q̃ inuenisset. aĩ sua ẽ
ei. stratum cepit ẽ mittẽ oculis holofer
nes. Dixerunt q̃ ad eum seruitores ei.
Quis presumpsit ꝑlim hebreor. qui uñ de
cunctis mulieres hñt. ut nõ p his mitto
pugnare ẽ eos d̃ns. Videns mulier ho
loferne multũ sedentẽ in conopeo q̃ e
rat expurpura. & auro. & smaragdo. &
lapidibꝰ pciosis. & aliis intuitẽ ei.
intendit. adorauit. dum ꝓstrat se sup
illam. Et leuauit illam puꝰ holoferne. &
bente d̃no suo.

XI

Dixit holoferne ad eam. Eque nõ esto
mola pitẽ mordẽ tuo. qñ ecce mulier
hebea unũm. qui uolunt seruire nabu
chod. regi. ꝑpl̃s aut ei q̃ recessit. me
nõ lesasset lanceã meã sup illum. Nũc
aut die in. qua ex ea recessit abillo. &
placuit ei ut uenirẽ ad nos. Et dixit
iudith. Sume ulla mulier tua. qñ si
seruũ fuerim. ꝓficiam rẽ tuam. & erit d̃ns mi
cum. Vnus enim nabuchod. rex ter. &
unus turtus ei. que ẽ mra. aberroribꝰ
ois alias errantiũ. qñ nõ solũ holofes
unus ille. ꝓtes ei. bestie agri obtẽperant
illi. & iumentũ eni mentis tua. animi
tui mulieꝰ q̃ ubi. & indicatũ ẽ omi tel
q̃ in solyc bonus. & potens ex omi
regno ei. & disciplina tua omnibꝰ ꝓci
pue ꝓdicunt. nec ꝑ hoc q̃ loquit. est
archiz. nec illud ignorantes q̃ illi mi
seris eueniũt. Constitue enim dñs nr̃s sic
peccatis offendim. ut mandauit ꝑ ꝓphetas
suos. ad ꝑlim ꝓ quibꝰ cum ꝓpecauẽ. si
te q̃ fuerint se offendisse dñm fuũ. ibi
rumoz tuus sup q̃e ẽ. misup eam fu
mes ascẽdit eos. Nabarchidone aque nõ
nr̃ mortuos ꝓcurauit. Denec ꝑ omnia
nant ne nr̃ficiant peora sua. Tan

gunẽ eoz bibant. nisi dñi fuũ. que ꝓcur
dñs nr̃ ꝓmittẽ. ut frumẽto. uino. & oleo. ꝑ cog
tauerunt impendẽ. ut sumãt. q̃ sumẽ que ei
manibꝰ debeãt extinguẽ. Ergo q̃m ꝑ fuerint
eni ẽ. q̃m impetuone debuit. Ad ego ancil
la tua cognoscens fugi abillo. ut mit
tat me dñs hec nõ ut uastare ẽ. Ego nõ malla
tua dñm solo eham mine ap̃ te. & erit malla
tua. in ꝑbꝰ dñi. & dixit ei q̃m ei reddat pe
cuũ suũ. Et uenient uiri ad tibi. ut ut ego
adducam te p̃ medĩa iherlim. Et hẽbis oues
ꝑlim uiri. suũt oues quibꝰ nõ ẽ ꝓstrag
nũ lanabur ul̃ unus. & ne. q̃m ꝑ ii dñi fi
ꝓ pudenna di. Et q̃m mittit ẽ ill de. ꝑ q̃
missa sum nũtiare ei. Placuit aut oĩbꝰ
ũba ꝑ oram holoferne. & omm pueroꝝ ei
intendentiũ ad sapiam eius. & dixerũ
alr ad alterũ. Non ẽ tal mulier sup tra in
aspectu. tm pulcritudine. & sensu ei
hoz. Et dixit ad illam holofernes. Bñ fecit
de qui misit te. ad ꝑlim nrũ. ut bñ illũ
tu intendas. nũc. Et q̃m bona ẽ ꝓmi
sio tua. si fecerit viri dñi tui. erit. & mẽ
dñs. in dñm mi nabuchod magnũ eric
nom meum in orbe. ut unusq̃s tra.

XII

Hec ubi holoferne. cum recessit
a reposĩ eius. ut introiret ei. iussit
illic mane. & ait ad q̃ dixerunt. ut
quo suo. Cur. Et nõ uidit. ut dicẽs
nõ possit ei subducere se. & ꝓhibẽ
ꝑ ꝓpe ut ludant me. Ecce hebea
ut irruat sup me. ut ducat. Et
ecce ut ludat me. Ecce ego ut
dicam ei. ut fiat mihi. & ꝓficiam
ei. Et exibit foras. sicut ꝓcedit
a ꝓpe. & reuertet ad me. Et
ecce ut moriat omis. Et dixit
ei. Ne ut ludat me. Ecce ego
ut dicam ei. ut fiat mihi. & ꝓficiam
ei. Et exibit foras. sicut ꝓcedit
a ꝓpe. & reuertet ad me. Et
ecce ut moriat omis. Et dixit
ei. Ne ut ludat me. Ecce ego

puella mittere ad dñm meū. ut honorificet
tur ā facie ei. ⁊ manducet cū eo. ⁊ bibat
unū mecū cibum. Cui ualdē ⁊ p. Q. ne
ego sum ut audiam dñs mō? Omne q̄ est
ante oculos ei bonū ⁊ optimū faciam. Ut
quid aūt illi placuit. hoc in ore optimū ei
bis diebus ante me. Et surrexit ⁊ ornauit se
uestimēto suo. ⁊ mulier steuit ante faciē ei
Cor aūt holofernis conflixit. Erat ē ardens
ē cupiscentia ei. Et dixit ad eam holofernes
bibe nunc ⁊ manduca mecum hodie. quia ē
tiam muliebris coram me. Et dixit iudith
bibam dñe. qm magnificata ē anima mea
hodie pomibus diebus meis. Et accepit ⁊ man
ducauit ⁊ bibit coram eo. ea quę pa
rauerat illi mulier ei. Et iocund⁹ fact ē ho
lofernes ab illam. bibitq; uinū multū
nimis. quātū nunq̄ bibit ī
tra sua.

XIII Vesperaūt facta ē festinauerunt hu
illuc ad hospitia sua. Et clausit ma
gno hostia cubiculi ⁊ abiit. Erant aūt
ē famulan eius. Lectiq; iudith sola in
cubiculo ⁊ ipse holofernes iacebat in
lecto minus ebrietate sopitus. Dixit iu
dith puellę sue. ut staret foris ante cu
biculum. ⁊ obseruaret. Stetitq; iudith.
ante lectum. orauit cum lacrimis ⁊ labi
is motu mulierum dicens. Confirma
me dñe dē isrl. ⁊ respice in hac hora ad
opa manuū meaꝝ. ut fiat ꝓmissa te
ciuitate tua ecclesię. Et li q̄ ut
deus ꝓpe posset fi cogitatū ꝑficere. Et
cum hec dixisset accessit ad columpnā que
erat ad caput lectuli ei. ⁊ pugione ei q̄
ē ligatus pendebat exsoluit. Cumq;
euaginasset illum. ꝓphendit comā capi
tis eius. ⁊ ait. Confortā me dñe dē isrl.
ex hac hora. Et percussit bis ī ceruicē ei. ⁊ ab
scidit caput ei. Et abstulit conopeū ei ab
columpnis. ⁊ euoluit corpꝰ ei trunci. Et ꝑ pa
ululū exiuit. exinde exiit caput holofernis
malle sue. ⁊ misit ut traderet illud ī
manus suā. Et exiere duo sedm oratio
nē suā ad orationē. ⁊ trauserē castra
Et gurgites ualle. uenere ad eum ⁊ ad
pertam. Et dixit iudith. alonge custo
dite murorū. Aperite portas qm nobis ē
dñs qm fecit misericordiā cū isrl. Et ꝑcu
tientes uiri uocē ei. uocauer ꝑbyros
eius. ⁊ conuenere ad eam oēs ministri
ulq; ad maximū. qm suscitate erā iā
nō ē uisitatū. Et accendentes lumina
ria. constiterunt circa ei ministri. ⁊ ipsa
aūt declinans ī mediū locū astitit
ei silentiū. Clamq; oēs tacuissent dñi
iudith. Laudate dñm dñm nrm q̄ nō de
seruit misericordiā suā. ⁊ me humilia sua
adimplenit nihilā suā. quam promisit do
mui isrl. mittetq; in manu mea hostē
ꝓtinus. hoc nocte. Et ꝑgressa ē pueri ad
holofernis. ostendit illi domus. Venit aūt
holofernis ꝓcepit multis assistentibus. ⁊ ne
ē conspexit illuc mqto requiebat lecto
ciuitate sua. ⁊ ꝓmisit famulis pessit il
lum dīs dē nr. ⁊ ecce nr ipse dux qm
ostendit me angelis ei. ⁊ hunc euer
tit ꝓcontumē. ⁊ nūc hac reticentē. ⁊ ꝓ
mittit me. mollam sua dns omniū
ē. sine pollutione peccati. ducturū me
uob gaudentē in uictoria sua. nena
tione mea in habitatione mea. Confite
mini illi quis. qm bon⁹ ei mis. in mā
ei. ⁊ nisi aūt adhuc dum dice
rem ad eum. obstupuit ne dē mente
sua qua ꝑ ad nihilum redegit in
multis nīs. ⁊ non ēsset ꝓcepit ꝑ
isrl. dixit ad eā. Benedicta es tu filia a dño
deo excelso ꝑ omib; mulieb; sup tēr. Bene
dictus dns qui creauit celum ⁊ ter
ram qui te direxit ī mulieres capitis ꝓcepit
inimicoꝝ nrōꝝ. ꝙ hodie nom tuū ita
magnificauit. ut nō recedat laus te
ore hoīm. qui memores fuer ētutis
dni in ēternū. ꝑ quib; nō ꝑcesset aīe
tue. ꝑ tribulationē ex
tribu. ⁊ subuenit ruine ad ꝓspectū
dī nr. Et dixit omis ꝑ fiat fiat. ꝑ
in sęcul seculoꝝ. Et ait ei iudith. Ausculta
me mulier. Et ut dicam tibi uerba
mea. Dē isrl. in testimoniū dicam
q̄ ulciscatur ē inimicos suos. ꝙ ego
hodie mirabilia. manifestabit hac nocte ī
manu mā. Et ut ꝑcipias qua ita ē. exce
cab holofernis. qui mo despicit sapie
tie dīi isrl. q̄ ꝑcipit. ⁊ misericordia ni
habitat dicens. Cum capite suo ꝑcid⁹ isrl.
gladio ꝑcutiet latera ei. ⁊ videns aūt
achior. cap holofernis. angustiat ꝑ pa
uore. scidit uestimēta sua sup ēram. ⁊
ēsu aūt ad ei. Postea uo omis ydūm
tu ipm uerearis ē. ꝑdit ad pedes ei. ⁊
adorauit eam ⁊ dixit. Benedicta tu dō
tuo. omnis tabernaculo iacob. qm in
omi gente q̄ audierit nomen tuū. ma
gnificabit dīm isrl sup te.

XIIII Tunc aūt iudith ad omnē ꝑplm. A
dhuc me hrs. suspendite caput hoc
sup muruꝝ uīuꝝ. ⁊ erit cum exierit sol
accipiat unūqsq; arma sua. ⁊ exite ei
ꝑcutite. ut nō descendatis deorsum. si
ei ipsetū facietis. Tunc explorantes
deum erit ut fugiant ad ꝑcipē suū
eorum ad ꝑcutiā. Tunc dixerē ei
custodiebant ad tabernaculū holofernis

⁊ inuenit eum ⁊ truncauit uno sanguine
uoluntatem. deinde sup eos immoz. Cuiꝰ
ognouimꝰ fuisse illos. ne post illos terre
ipm dns regeret eos subpedib; suis. Tunc
achioz uidens uirtute quam fecit dns isrl.
ualido gentilitate eius timuit ne. ⁊ceda
ret eis ⁊ ipm; fui. ⁊ apposuit ei ad ploin
isrl. ⁊ omia sicut ellio gentis ei usi sunt hoberi
nii dixit. Q uir aut ut exit ⁊ dixit. suspente
mur sup muros ciuit holoferne. deꝛep
qꝫ uiri ipsius ut arma sua. ⁊ egressi sunt
ad gentis strepitu. ⁊ ululatu. Q uidē
tes ciuitatenses. abscondebant ⁊ muros
ciuit. Porro uir qui in tabernaculo erant
uenientes. ⁊ in castrum cubiculi. ps
pere eruenda ciuitate. nequaquam ad re
molandum ut no abeuntibus. q assi
dui hoc holoferne custodiebant. Nullus ē au
debat subuilli ulle assyriozꝰ. pulsan
do aut intrando aperire. Sed cū uenissent
duces ei. ⁊ ambii. ⁊ ministri manerez ante
fores assyriozꝰ. diuersi cubiculariꝰ. inue
rebant illum. qui egressi nuntiabꝰ dominꝰ
suus. ausi sunt propiare nec adhuc. Le
gebant uagno abscubiculi eius. sonum
anhelitus ⁊ ploratus fortes manibꝰ suis
discutiebant. ein illum ei mdrth domi
re. Sed cū nullū motū intrinsecꝰ sensis
set. ipse accessit primus ad cortinā
⁊ leuauit eam. ⁊ uidit eadē. absq; ca
pite holoferne iacentē sangne tabefactū
uiscꝰ sup tum. Le ceciderunt uoce ma
gna cum fletu. ⁊ scidit uestimta sua. Le
ingressus tabernaculū mulier ne uideret ei
Le exiuit forte ad ploin. ubi una mul
ier hebrea fertur ostiōne mdomo regis
nabuchod. Ecce ein holoferne iacentē
tra. ⁊ caput ipi nē ē illo. Q uū audisset
sent principes urbis assyriozꝰ. scidē
uestimta sua omia. ⁊ intollibili uoce
terrorem sup eos excitat. murbant sicut
ui eoꝝ ualde. Le fecit ē clamoꝛ magnꝰ
⁊ immodicꝰ castris eoꝝ.

Omis omia exercitus christianoꝝ holofer
nis audiuit. fuit mens ⁊ animꝰ abscō
sus ⁊ solo tremore ⁊ metu agitatus. fugere
festinant fugientes. ita ut nullus loquentem
cum primo suo. Le melius capitis re
uerentiꝰ omib; quasi hebreos contemnē
quos armatos uenire sup se audierāt
fugere cepez. ⁊ semita ⁊ collis
sum. ⁊ sequebant eos filij isrl fugientes
illos. persequentes. ⁊ augmentis subse
quentes ⁊ ululantes p uiaꝫ. Le ipsi assyrij no ad
uersum agmine pseqntes. debilitabant ⁊
quos inuenire poterant. Q uibꝰ ex
ac mirantes p eos cunctos. ⁊ regiones isrl.
Omisq; regio omisq; urbs et certum unus
quisq; minus armatus p eos. ipsum fuisse eos
ore gladij. quousq; peruenirent ad extremum
fines suos. ⁊ reliqui qui erant
in montibus. in castra assyriozꝰ. ⁊
pdam quā fugientes assyrij reliquerant.
abstulerūt. ⁊ omnia sunt valde. hñ qui
uictores redisse. ad uehicula. omia quę
erant illoꝝ abstulerūt. nemo ne cessauit
impetendo. ⁊ omnibus mobilibꝰ
eoꝝ. ut nimium usq; ad magnū. ⁊ diuitē
fierent p omnibus eoꝝ. ⁊ achim autē sum
mus pontifex ierusalem uenit ad bethulia. ⁊
uisitauit populos suos. ut uidet in eis. Q ue
ni cuius ad illum. bñdixerunt ei una nec
dicentes. Tu gla terre nr tu leticia isrl. tu
honorificentia populi nri. qz fecisti mala
fortem ⁊ cor tuū. eo q castimonia amasti.
⁊ p uerbū tuū abscidisti. ⁊ operatus es
ea. bñdictus es tu a dño deo omnipotēte. ⁊
dixerunt omes populi fiat. fiat. ⁊ diebus octo
ginta collecta sunt spolia assyriozꝰ usq; isrl.
Porro aut uxor manasse q holoferne peruenerat
fuisse ydriam sibi. deterserunt nudatū. mauro
rum. ⁊ ferrum. ⁊ crinib; ⁊ gemmis. ⁊ omi supple
lectili. Le uenerūt sunt ei omia a populo. uasa
populo grandebant ei mulieꝛ ⁊ iuuenib;
iuuencib; montanis ⁊ thymis. Tunc ei
mauit cantauit hoc dño inditū dicens. ⁊ ca
pite dño mihi psallite. cantate dño psallite.
Modulamini illi psalmū nouū. exaltate
⁊ inuocate nomē ei. Dns conteret bella dns ē
illi. Q posuit castra sua in medio populi sui. ut
eruat nos de manu oīm inimicoꝝ nrozꝰ.
Venit assur ex montib; ab aquilone simul
multitudine fortitudinis sue. Cuius multitu
do obturauit torrentes. ⁊ equi eoꝝ operuer
ualles. Dixit se incensurū fines meos. ⁊ iu
uenes meos gladio. ⁊ infantes
meos dare prdē. ⁊ uirgines rapturū.
Dns aut omipotens nomen ei. ⁊ iniecit eis
manū femine. ⁊ fudit eos. Nō enim cecide
runt pueri eoꝝ. nec uulnerib; filij eoꝝ
ceciderunt. nec excelsi gigantes inuasere
eos. nec collocauit super eos filios pugilū
⁊ sagittarios. sed in humilitate sua
⁊ ancillaꝝ suaꝝ inquietauit. colligauit namq; eos
in domib; accepit solam nouā ad decipiendū illā.
Sandalia ei rapuerunt eius. ei pulcri
tudo illi captiuam fecit illā ei. Amputauit
pugionē ceruicē ei. horruit p se ascalo
nite ei. ⁊ medi audaces ei. Le ululauerūt ca
stra assyriozꝰ. qui apparuit humiles mei
arescentes mihi. filij puellaꝝ opprimēt

ece. ¶ Stant pueri fugientes cantantes ecce p
erunt mihi. Audite me. hymnū cantē
mus dño. hymnū cantem dō nr̄o. Adonay
dñe dñe magnificē nr̄. ¶ pulcr̄ magnificē.
¶ Stupare nemo pōt. Tibi stant oēs creatu
re. ¶ fēl sunt. mirabil spūs tui. ¶ certa sunt
nīl ē qđ resistat voluntati. Montes simul
mare mouebunt cum aquis. pone sup cera le
quescent ante faciē tuā. Qui mē cum ceter
re. magnificentiā apte ponēs. ¶ ne grauis
sit gemitus sup genu meū. vnde ē omnipō omnib
tibi in te. ¶ Audite audiet̄ auscultabunt illaq
Labor enim nūquā tenuit eos. ¶ curam
nr̄ ¶ sensum ut̄ inscrutabilē. Et fecit ē p
ñ omnē ptēm p̄ uictoriā uenire misericordiā abo
minē dñi. Memor ut pacificum se opu
lēt omīs holocaustū. ¶ uotū. ¶ repromissiōes
suas. Sono melodie unusa uasa bellica bo
tes terre. que debuit illi ptō. ¶ conopeum
q̄ nō sustulit ut ante ablutionē. Stat
aut ptō ueniā. ¶ facit fēl. ¶p mē fi
lios gaudii huī victorie celebritatē ē ei
adiūct. ¶ Fuit dies aut illuc. unusquisq; re
dire festinat. ¶ multū magna fēl ē in ci
uitate. ¶ clarior erat unusquisq; die fel
licitat. ¶ uix tunc castrenses admirati ma
ne cognoscere uerū omnib; diebus uite
sue. eo qđ defuncte ē manassēs ut ei
stat aut diebus festis. precedēs cum gla
magna. Quando aut nunq; e. v. m
uoluo uri sun. ¶ dominū. abrā sua libe
ste defuncta ē ac sepulta cū uxor sua in
bethulam. hucusq; omīa p diebus. vij.
Omīa aut spacio unius ei nō sunt que ui
dere ibi. ¶ post mortē ei anne milne.
Dies aut memorie huī festiuitatis. ab he
breis in nullo scripture cōmu
nitur. audeas ergo illo tpe usq; impletē
diem. ¶ Prologus.

Librum hester uarie translatum a
diuersis et ordinatum. Quē ego d archa
nis hebreoz eruens. librum et uo
luminis unitatē. Quē libri ceteris in
seram lectionis huius in ulos simul in
ter addens ea que ex tpe deerant. au
diui. sicut solitum ē scolaribus discipli
nis. simpla et humane eruditionis q̄bus
libenter uacamus. ¶ mutua gratiā et ui
le qđ mutuā fecit. hoc aut spacia ¶
euangelii. qui ¶ bibliotheca hebreoz stu
diose interpretati. ¶ ordinatum dominū ad
plenū. reuerenter hester hebreoz librū
p singla uba uerū tamen ordinē aspi
cientes ut possimus agnoscere mentē. nihil ¶ au
gmentū addendo. ¶ fidei rectitudo
simplicitatē uerborū hester historia he
braica lingue transtulisse. Nec
affectum laudes hominū. ¶ ueritatē ex
pectasse. Deo enim placere auentes mini
mē curauit. ¶ timere. quī dissipat ossa
eoz qui hominibus placere desiderant. ¶ aplm. q
humanū sunt. ¶ cū nō possumus. ¶ ut
sim in libro uite. alphabetum ex numero us
ad tharam literam ferem. dubiis multos
uolentes. ¶. uxx. mysterium uidere ¶ in
similare studiosis lectoribus. Hoc enim nostra
memorie habere. eadem sequi cura in sep
tuagenta editione manifestum.

Incipit hester. ¶ dicit

Assuerus regis qui regnauit ab
india usq; ethiopiam. sup. c. xxvij. prouin
cias. qui fuerit insolito
regni sui fasto cuncte regni ei
ecclesiam fuit. Tertio ē anno
imperij sui fecit grande cunctis
amicis principibus. ¶ potentissimis phis
medos. meden
¶ optimatibus prouincie sue. ut
ostenderet diuitias glōe regni sui
ac magnificentiā atq; iactantiā
potentie sue multo tpe. c. octog.
octoginta diebus. Cumq; impleti
rentur dies. omnis mirantur ōs
plim qui uiuebat ē fastus ani
mo usq; ad minimū. Exx. vij.
diebus uisus omnib; pauperi uilli
bulo ostendi. ¶ memoriā. q regis
cultui ¶ manu ornari. Et
pendebat ex omni parte tem
plo aeris colores. ¶ carbasum
¶ aceti tinctum subtilissimum fim
bie byssine atq; purpuree. Qui e
burneis annulis inserti erant. ¶
columpnis marmoreis fulciebā
tur. Lectuli quoq; aurei. ¶ argē
tei. sup pauimētū smaragdino
¶ pario strati lapide distincte
rant aureis poculis. ¶ aliis at
q; aliis uasis ubi inferebantur
¶ uini quoq; ut magnificentia
regia dignū erat. abundan
¶ copiose ministrabant. ¶ erat ē
lex potandi. ex ea ad bibendū. Si
sic rex statuerat singulos mi
nistros singlis ē principibus sui. ut fa
cerent uoluntatem cuiusq; uellet. ut
ei quoq; regina faceret conuiuii
cum mulieribus. ubi rex
assueruc mane exhilarat.
Itaq; ei die septimo rex est
uinolen. ¶ p summā ponit ē
uinum nimis. Postq; animā

thazelita. tarbona. thagatha. abagatha. zethar. charchas. septem eunuchi. qui ministrabant in conspectu regis. ut introducerent reginam vasthi coram rege. posito super caput eius diademate. ut ostenderet populis. et principibus formam eius. erat enim pulchra valde. Quae venire ad regis imperium. per eunuchos mandatum acceperat. venire recusavit. Unde rex. iratus furore succensus. scitari coepit. iuxta leges. quid de ea fieri oporteret. quia non impleverat sermonem. quem per eunuchos ei mandaverat. Erant autem assidentes ei. Carsena. Sethar. Admatha. Tharsis. Marsena. Mamuchan. septem duces Persarum. atque Medorum. qui videbant faciem regis. et primi post eum residebant in regno. Cum introduci vasthi reginae iussisset. ut adhiberet regis imperium. et per eunuchos mandatum fecere noluisset. vehementer iratus rex consuluit. de regina vasthi. quid oporteret fieri. Non solum contra me. sed contra omnes principes. et universos populos. quos sunt in cunctis provinciis regis assueri. Egressum est verbum reginae ad omnes mulieres. ut contemnant viros suos. et dicant. Persae et Medi dixerunt. Hodie audierunt omnes principes regionis. quae facta est a regina. et ipsi scribent ad universos regis principes. et erit contemptus et indignationis plenus. Si regi placet. edictum imperiale proferat. et scribatur inter leges Persarum et Medorum. quae praeterire non licet. ut ne quando ultra vasthi veniat ad regem. sed regnum illius alii det. quae melior illa est. Quo edicto celebrato. quod latissime per omnem terram eius promulgatum est. cuncte uxores tribuent honorem maioribus suis. a parvulis usque ad grandes. Placuit consilium regi. et principibus. fecitque sicut locuti sunt. Misit epistulas ad omnes provincias regni sui. ad singulas litteras. et ad universos populos. ut quisque in domo sua. loqueretur imperium. et hoc publicaret in cunctis linguis.

Haec ut gesta sunt. postquam regis animus. deferbuit ira. et indignatio. recordari coepit vasthi. quid illa. et quid pro sententia contra eam. Dixerunt pueri regis assistentes ei. Quaerantur regi puellae virgines ac speciosae. mittantur qui circumeant omnes provincias regni. et congregent cunctas puellas speciosas. virgines. ad urbem Susan. in domum feminarum. sub manu eunuchi. custodis mulierum regis. accipiant mundi muliebres cultus. et quae his ornamentis indigere videntur. Placuit consilium regi. et fecit sicut dixerant. Erat vir Iudaeus in Susan urbe regia. nomine Mardochaeus filius Iair. filii Semei. filii Cis. de tribu Benjamin. qui translatus fuerat de Hierusalem cum captivis. quos transtulerat Iechonias rex Iudae. Nabuchodonosor rex Babylonis. Nutriebat autem Hadassam. filiam fratris sui. ipse est Esther. quae alio nomine vocabatur. Puella decora facie. et pulchra nimis. defunctis parentibus. adoptaverat Mardochaeus in filiam. Cumque perductae essent ad regem. imperium. illius multae virgines. et puellae pulchrae. adducerentur in Susan. regis in domum. et traderentur custodi mulierum. placuit Esther coram eo. et invenit gratiam apud illum. accelerare mundum muliebrem. tradere ei partes suas. septem puellas speciosissimas de domo regis. et quae ei congruerent. et ornare eam. et exercere. Ipse autem per singulos dies. ambulabat ante atrium gynaeceum. et considebat. ut sciret. quid ageretur. et quid fieret Esther. Cumque venisset. vices singularum. per menses puellarum. ut morarentur ad regem. expletoque ordine duodecim mensium. quibus lex mulierum praefinita est. ut non prius ad regem ingrediantur. nisi semel. et non revertantur. nisi vocatae nominatim. Cum ergo venisset hora Esther filiae Abihail. fratris Mardochaei. qui sibi adoptaverat eam in filiam. ut ingrederetur ad regem. Ipsa nihil quaesivit muliebre cultus. sed quaecumque voluit Egeus eunuchus custos virginum. hoc ei dari praecepit. Erat enim formosa valde. et habilis ad pulchritudinem. omni aetati gratiosa. et amabilis videbatur. Quem cum intrasset ad cubiculum regis. et sumpsisset. quae voluit. secundum quod Egeus. qui nutriebat eam. et custodiebat. praecepit. Et placuit ei. et amavit eam rex plus quam omnes mulieres. Vultum gratiam. et misericordiam coram eo. et mulieres. Posuitque diadema regni in capite eius. fecitque eam regnare loco Vasthi. Et fecit convivium magnum. et nobile. cunctis principibus. et servis suis. Epulum Esther. nominavit. et fecit remissionem provinciis. et dedit munera iuxta regiam largitatem. Congregatis secundo virginibus. et Mardochaeo manente ad regis ianuam. Nec dum prodidit Esther patriam suam. et cognationem. sicut ei praeceperat Mardochaeus. Quicquid enim ille praecepit. observabat Esther. sicut quando educabatur apud eum. Eo autem tempore quo Mardochaeus ad regis

niam morabuntur nuncij regis. qui ad festinandum. accelerare
bus eunuchis regis. qui custodiebant limina
palatij. immo precedebant voluntes festinare mandatum
gere regis. vocabe eum. Q. d. mardocheū
nō latuit. Stantesq; nūciant regine hest
alla regis. et nōie mardocheū. qui adhuc rem
cendat. Q. estimum ē. inuenit. et appendit
ē ulcē eos in patibulo. Q. mandatisq; ytō
rijs. et aliis multitudinem eorum regis. post
q; rex assuet exaltauit aman. ihūt amalec
thi. qui erat de stirpe agag. et posuit sol
um ei sup omes principes quos habebat. Cunc
tis seruis regis. qui in foribus palatij ūsq; ad
uentre flectebant genu. et adorabant aman.
Sic enim fierat imperat. Solus mardo
chē nō flectebat genua nec adorabat eū.
Cū dixissent regis pueri. qui ad fores pa
latij p̄sidebant. Cur p̄cepta nō obseruas
mandata regis. Cumq; hoc crebri dicen
tes nollet audire. nūciauerūt aman. ut sci
ret utrum perseueraret in sua. Dixerat
enim eis. se iudeū esse. Q. d. cum au
disset. aman. et expertus ē. q; mardo
cheus nō flecteret genu. nec se adorare
uellet. et indignatus dixit. in uirū mar
dochēum uniuersa mea. Audierunt enim
q; eēt gentis iudee. magisq; uoluit omes
iudeos qui erant in regno assuero pdere. q̄ sin
gulos. Mense primo anni regni. Assuerī. id
est. xij. mensis nisan. et sortibus. an
no. xij. regni assuerī. missa ē sors in urna
que hebraice dr pur. coram aman. quo die et
quo mense genus iudeum deberet occidere. Et erat
filius. vij. qui uocatur adar. et dona cor dur
pur. Dixitq; aman regi assuero. Est pplus p
omnes populos regni tui dispersus. et a se mu
tus legibus. nouis utens legib. et ceremonijs
uiuit. et legem contemnit. nostram. nec q̄
expediat regno tuo ut insolescat plus
tua. Si placet decerne ut pereat. et decē mil
lia talentorum appendā archarijs gazae tue. ti
bi et regni tui quo utebantur p̄decessores
tui. Dixit eum aman filius amadathi. ep
gene agag. hostis iudeorum. Dixitq; ad eum.
Argentum q̄ pollicere tuum sit. et populus q̄
placet. Vocatisq; scribis regis. mense pri
mo mensis decima die eiꝰ mēsis. Et scriptū ē
ut iussit aman. ad omnes satrapas regis
et principes prouinciarum. et duces eorum. ut quis
cunq; gentis legē poterāt. et audire patria
tum linguarum. et nōie assuerī regis. Et
anulo signato ipsi annulo misse sunt per cur
sores regis ad universas prouincias. ut occiderent
atq; delerent. et iudeos. a puero usq; ad senē.
parulos et mulieres uno die. in. xiij. mēsis.
die mensis xij. qui uocatur adar. et hec cor
dum pere. Summa autē epistole hec fuit. ut oēs
populi scirent. et parati se ad p̄dictū diē
festinabant cursores qui missi erant exple
regis imperū. Stantesq; missis pependit e
dictum rege et aman celebrante conuiuū. et
ciuitas iudeis qui in urbe erant flentibus. Et
cum ingressi mardocheus scidit uestimēta
sua. et induit se sacco. spargens cinere capu
et implens omnem ciuitatis uocē magna
et amara. ostendens amaritudinē animi
sui. Et in cunctam usq; ad fores palatij
progressus. Non enim erat licitū indutū
sacco. aulam regie intrare. et nullis q̄
purpura. et operti ad regie. ad quē crudele
regie domus pueriam planctū ingens emi
sit apud uniuersos. ieiunia. ululatus. et fletus sac
ci. cinis. multaq; plurima. ut cernebat. Quę
se simul autē puelle hest. et eunuchi. nūti
auerūtq; ei. Q. d. audiens obstupuit. Et mi
sit uestē. ut ablato sacco indueret eam.
quam accipere noluit. Accito autē athac
eunucho quē rex unum ei dederat. pe
pit ut iret ad mardocheū. et disceret ab eo
cur hoc faceret. Egressusq; athac iuit ad mā
dochēum stantē in platea ciuitatis ān
hostiū palatij. Q. indicauit ei omia
que acciderant. q̄m aman promisisset. ut
nūmos auri regie p nūdis nece inferret
argentū. Ex quibus ei dedisset. q̄ pen
debat missis decius ei. ut regine ostende
ret. et moneret eam. ut introiret ad regē.
et deprecaretur eum p plō suo. Recolligit a
thac nūciauit hest omia q̄ mardocheus
dixerat. Q. p ei. et mandat ut dicat mar
dochēo. Omes fratres regie et cūcte q̄ subdi
torum ei sunt norunt populi. Q. d. huc
usque nulle nō uocati intrāt atrū regis
interioris. absq; ulla exceptione sancti ue
stimenti. ni forte rex aureū sceptrū ad
eum extenderit p signū clemētie. atq; i
posse uiuet. Ego q̄q; uocata ad regē intrare
iussa. q. xxx. iam diebus nō sum uocata
ad eum. Q. d. cum audisset mardoche.
rursum mandauit hest dicens. Ne pu
tes q. in tua tm libet. q. reliquis regis
de familia. Si enim mihi silueris
et aliā occasionē liberationis iudeis. tu
tamen pater tui pibis. Et quis nouit
utrū ad hoc ueneris. ut mulier pe
pareris. Placuitq; hest. Et mardoche
ei ubi mandauit. Vade et congrega oēs iudeos
quos in urbe reperis. et orate pro me. Non
comedatis nec bibatis tribus diebus noctibus
ego et ancille mee. Et sic ingrediar
non uocata contra legem. et mortem. Fecit
autē mardoche. et addidit ei hest. Pa
ratus sum in omnibus quę mandasti
regulis uestimus. Et ut

regie q̄ erat mūnc ꝺ̄ basileū regis. Aꝺ el
le sedebat sup lectū suū. mollissimo pala
tio ꝺ̄ hesthum dom̄i. Cumq; uidisset hest̄ re
ginā stantē planū oculis ei. Ita certe inue
nit gratiā coram virgine aurea quā tenebat manu
Cui accedens obtulit ei osculū tangēsq; uirgu
lā. Dixitq; ad eam rex. Quid mihi hest̄ re
gina. Cuius ē petitio tua. Etiam si dimi
diam regni mei petieris dabitur tibi. Ait illa
Si rex placet obsecro. ut ueniat ad me
hodie. cum aman ceteris ad conuiū q̄ parau.
Statim q; rex. Vocate mox aman ut
hest̄ obediat uoluntati. Venit itaq; rex
cum aman ad conuiū q̄ ei regina parauit. Di
xitq; ei rex p̄ quā uinū bibere habundā
ē. Quid petis ut detur tibi. p quā re postu
las. Etiam ꝺimidiā pr̄e regni mei pe
tieris impetrab. Cui ita hester. Petitio
mea petes ut det mihi. Si inuenī gratiā in
oculis regis. si rex placet ut det mihi q̄
postulo. meam impleat petitionē ue
niat rex cum aman ad conuiū q̄ parau ei.
Cras quoq; regi uoluntatē meā. Letus
ē itaq; illo die aman. letꝰ ualdē. Cumq;
uidisset mardocheū sedentē ad fores palā
tii. nō saltē assurrexisse ei. sed neq; motū q̄d
ꝺ loco sessionis fuit. indignatus ē ualde.
Se dissimulata ira reuersus ē in domū suā
uocauit ad se amicos. zares uxorē su
am. expositis ei magnitudinis suæ di
uitiis filiorumq; turbā. insuper ei gloriā su
per omnes principes. Huius quoq; regis electi. se
q̄ ꝺ̄ aꝺ. Ita regina quoq; hest̄ nullū alium
uocauit cum rege ad conuiū p̄ter me. a
p̄quam etiam cum rege pransura sit
Et cum ꝺ̄ ea hāc. Nil me hīe putō q̄
diu uidero mardocheum sedentē ad fo
res regias. Ad hæc dixerunt ei zares uxor ei
et cuncti amici. Iube poni excelsam trabē
altitudinis. l. cubitor. dic mane re
gi ut appendant sup eā mardochē. et sic
hilaris cum rege ad conuiū. Placuit
ei consilium. iussit excelsam crucē poni. Mane
autē illucescente rex duxit conuiū. Ingres
sus ē uxorias. et amicos post tpm. Qui
cum ille pōsente loquerent. uenerunt ē ad
eum locum ubi sedebat. Et quia uiderat
se mardocheus ingressum. rursus
ire cum eis. rege assurrexit ut honorare
eum. Quod cum rex uidisset. ait. Quid
ꝺ hoc facto honore mardocheo. Ministri
q̄ regis dixerunt. Nihil omnino ei tribu
tum est. Ait rex. Quis in atrio est. Aman q̄ ue
nerat hest̄ ut rex p̄ciperet ei. ut suspen
deret mardocheum patibulo. q̄ ei fuerat parā
tus. Respondit pu

bmq; cu dixit rex. Ingrediat eum mes. Suspen
sus é ag; aman in patibulo q; parauit mar
dochęo. ~regis ira quietat. VIII.

Die aut illo dedit rex assuere bestr regine do
mui aman aduersarij iudeor. Et mardoche
ngsitq; é añ facie regis. Confessa é enim ei bestr
q; ex parentę ei. fidelitq; rex multi quę aba
man reuelauit illi. ~iudicauit mardocheo. bestr
uxor. sibiuit mardocheu sr domui suę. Nec hc
ortra pacis ad pedes regis. fleuitq; ~loca
ta ad eum oratiõ ut malitiã amã agagi
~machinatõe ei pessimã q; excogitauit ar
õ iudeor ubiq; mitãs fi. Ardile ei regie leg
mi. aureum pendit manu. q; signii clem
tie monstrabatur. ~illaq; ĝsurgens. stetit
añ eum ~ait. Si placet regi. mihiq; gñm i
oculis. ~dignũ mihi uidet. si iudicatur hoc eẽ.
obsecro ut noiẽ epli. uerbq; amã litẽ q
fidi mortis. ~hostis iudeor. quib; ecc meũt
tę regis puniatis. pre pcepit. corrigat.
Quo enim pot sustinẽ uidẽ. ~miserõe
pli mi. ~si; rex assuere bestr regine. ~mã
dobeo iudeo. Domui aman. occisi bestr. q
sum missi affligi etna. qm auisc ẽ iudeos
manũ mittẽs scribre ẽ iudeis sicut ub
placet. ex regie noie signãtes litẽs amulo
meo. hoc enim ĝficientes emr ut epli. que
ex regis noie mittebantur. illi. amulo sig
nare erant. neq; audebat ẽ dẽ. Acutiq;
scribis. ~ubicunq; regis. Scat aut tpe ẽ
tuj mẽsis. qm appellabatur siban. viesi
ma. ~xta illius die septe sunt eple. ut
mardocheus uoluerat iudeis. ~ad pnã
pes pannoru regis ~iudicee. qm. ĉ. xx. vij.
puniciis abitabã usq; ethiopiã pfidebãt
punice. atq; patrie. plis. ~plis. nũ lin
guis. ~litũs suis. ~iudie ut lege po
terant. ~audire. ~pcepq; epli. que ex re
gis noie mittebantur. amulo illi obsig
nate sunt. ~misse p uelocissimos. qui per
eq; pumeas uelut uentis. uehẽs litũs
noiẽ nutus pcepti. Ubi; impaui
rer ut ouenirent iudeis plingulas ciu
tates. ~munii perpetuo ĝgrari. ut sta
rent p aĩabus suis. ~onẽ nationes suas ẽ
quelib; ac ubiq. ~nimicis tonib; ut
fierent. atq; delent. Ĉstituta ẽ p oẽ
pũcias una ulciscẽs die. i. xiija decima
mẽsis duodecim adar. Qũmq; epli
sunt ut iõib; tpis ac plis. qui regie ai
fuer. impio subiacebãt. notũ fieret
pcepe ẽ iudeos ad capiendã uindictam
de hostib; suis. Ĉgressiq; sunt uelocius
uelent ~nimici pseuerãtes. ~edõ regis
pependit mlitie. Mardocheus aũt de
palatio. ~d aspectu regie egedi emq; sul
gebat uestib; regiis ~acinctus. indel
~acinctus. amictũ auream portans ĉapite
~amictũ pallio sereo. atq; purpureo. Oĩs
q; uidẽs exultauit. atq; letatus ẽ. ~iudie
aũt nouũ ley otur usa ẽ. Gaudiũ. ho
nor. ~tripudiũ. ap omẽ plẽ. urbẽ. at
q; puncie. quocũq; regis mlta uenerãt
mãta. eruitatio. epule. atq; gmula. ~
festos dies. mutuum ut plẽ. altiue gẽs
~secte. eoz religiom. ~ritum omiã. un
gentur. Gramis eni timentes iudeos no
mine tuz mlta serunt. ~igitur duodecĩ
mo mẽse. eple adar. aũ uocati ia dixiñ
tradendã die. qñ eueniẽ iudeis mitre
no putabãt. ~hostes eoz mẽsibabãt
sanguinẽ. usq; uice iudi superiores ẽ ee
pot. ~se d adiũgere timebant. Con
gregati sunt p singlas ciuitates. oppi
da. ~loca. ut ee tendent manũ ĩ mlteos
~pseutores suos. Nullus; ausus ẽ resiste
eis q; omes pples magnificabãt eos. ti
mo ponebãt. ~Jam puncia. iudi
cũ. suas. ~patronos. omesq; dignita
q; singlis locis. ~opib; pcer. ex timebãt
iudeos timõe mardochei q; pncps ẽ pa
latij. ~plurimi posse cognoscebant. Si
ma q; noie ei crescebat cotidie. ~pcipe
uũ om uolentiam. ~imq; pauser iudi in
micos suos plagi magna. ~occidẽ eos
reddentes aie q; ẽ pueniant suis. ~in i
ĉa mẽsis. quadragesimo uiro mẽsis. ĉ
ẽ dẽ filius amã agagitis hostis iudeo
rũ. quos ita sunt nõa. phorsan. ducho.
telphon. ~elphata. ~phormhi. ~adalia
~aridatha. ~epher mestha. ~meta. ~ta
ridai. ~vaizatha. Q uos cũ occidissem
pdas d substantia eoz agere noluer.
Statimq; nũcie eoz qm occisi essẽ inimi
ci regum relatus ẽ. qm dixit regme. ~
urbe susis mãdãt occidi. quingentos uiros
~alios. x. filios aman. quoz pmus
esse creditur. occidi mandãs pũcis. Ob
hãc postulat. ~quid uis ut fiãt. ampli
us. Cui ille ~ps. Si regi placet. detur iudeis
potestas ut sicut hodie fecer mãsis sic
~cras faciant. x. filij aman impiissi
mi suspendãtur. ~Precepit q; rex. ut ĩ
fierent. Statimq; mãsis pepender ĩ
dẽ. x. aman filij suspensi sunt. Co
gregati ubiq. ~tertiadecima adar mẽse di
ĉ. mẽsis sunt mãsis. occi. iiij. mir. nec eo
rũ abill. diuersa fuisse ĉ. si ~p omes pũ
cias que extra regis subiacebant p̃ma
bi sinis sterere iudei mãsis hostib; ac
pseutorib; suis. mmmiũ ut septua
ginta quinq; milia. occisos. ~manus
de substantijs eoz questi ompere. Di
ĉe aũt tertiadecimi mẽsis adar. in qi

W.

omẽ nitẽ cõme fuit. ꝙ quarta decima die
eẽdẽ celebrarunt. Q. uẽ ꝺ̃ mordeci. ẽ ſollẽpne
ut mos omi dem ceps ꝑe nacarẽt epule.
gaudio. atq; iucũditꝫ. Ac bi epa in urbe
ſuſie eẽdẽ celebrarunt. tio decimo. ꝙrto
decimo eiꝺẽ mſis die. mode uſa ſunt.
Q. uinto decimo auẽ die ymie deſtet. ad
eo eund die. ꝺ̃ mordeci ſollẽpne epulas at
q; letme. hmõi uide. qui mo pcipiũ nõ
murmuẽ ac illic mombanur ac. ꝙrto
decimũ die abeã mſis ouimoꝝ. ꝙ uidi
ꝑtrecti ẽ. ut ur epulent leo. mutant
q; numo poꝛ epulaꝝ. ꝛ aboꝝ. Scꝛipſit q;
mardocheus omia h. ſcꝛiptis ꝑhis iu
ſit. ad uidos qui in oꝺb; regis pumaꝫ mo
tibant. ut. moꝛtimo poſint q; peul
ur ꝙrtã decimã. ꝛ quãdecimã die mſis
adr ꝑfecte ſuſcipent. ꝛ celebrent ſq; anno.
ſtilopm honoꝛe celebrarent. qua in ꝑpũ
diebꝫ ſe ulti ſunt uidi ꝺ̃ mmes ſuis. ꝛ
lucꝛis atq; uꝛbana uhylaritate gaudi
um ꝙ. quile ſunt ẽtes. die die epulaꝝ
atq; leme. Et mutent ẽ munꝰ aboꝝ ꝑ
tes. ꝛ pauꝑib; munuſcula largiant.
Suſcepẽq; uidi inſolẽpne ritum. qitꝛa
ꝙ eo ꝑe facẽ cepim. ꝛ q; mardocheꝰ iuſſis
ſuis ꝺ̃ mandauerat. aman cũ filiis
ſuis abuthi ſtepis agag. hoſtẽ ꝛ aduſaꝛiũ
uideoꝝ. cogimur ꝺ̃ eoꝝ malis. ut ꝺ̃ceãt
illoꝝ atq; ꝺ̃ſtꝛ. ꝛ uiſi phur q; nũ ligna
iuitur inſoꝛtẽ. Et poſtea miſſa ẽ hely.
ad regẽ. obſecrauit. ut cõtra uſ ẽ iuſtie re
gis ꝛtra fierent. ꝛ malis q; ꝺ̃ uidoꝝ cogita
uerat ꝛeuꝛtur ꝛ ꝺ̃ mcap ei. Dam q; ꝛpm ꝛ
filioꝝ ei affixerunt cruci. atq; ex illo ꝑe
dies ifi appꝫm ſunt phurim. ꝛ ſoꝛtia ex
q; ꝑbum. i. ſoꝛs iurnia miſſa fuit. Et aũ
tm q; geſta ſunt epli ꝺ̃ libꝛi h; uolumiẽ
comentur quecq; ſuſtinuerint. ꝙ demeꝙ
inuenti ſunt ſuſcepẽre uidi ſi ſe ꝛſeiũ
ſuũ. ꝛ ſi ẽ cunctoꝝ qui religiom eoꝝ no
luerint celebrari. nec nulli licear duoꝝ
hoꝛ dieꝝ ablq; ſollẽpnitate mſtie ꝙ
ſẽpnm teſtatur. Et expetunt in anne
ẽ uigiꝫ ſuccedentibꝫ. iſti ſunt dieꝝ quoꝝ
nulla ꝺ̃lebꝛ. bur mnꝫ obliuio. ꝛ ꝑ ſin gliaꝝ
gnõnes cunctẽ nitoꝛo puiat oꝛbe. ce
lebrabunt. nec ẽ ulla ciuitas nequa diẽ
phurim. ꝛ ſoꝛtiũ nõ obſeruent. audiẽ
aboꝝ ꝑgenie. ꝙ hꝰ ceremoniꝫ obligꝛ
ta ẽ. ꝺ̃ſeꝛuantꝫ heſt regina filia abi
hel. ꝛ mardocheꝰ iudeꝰ ẽ ſcꝛipſit ẽplam. ꝛ
omi ſtudio diem iſtã ſollẽpne ſcꝛiberent ꝛ
poſteꝝ. Et miſeꝛ ad oẽs uideoꝝ qui ẽ. xv.
vij. puncẽ uſ habitant ut lẽbent ꝑce
ꝛ ſuſcipeat ueꝛtutẽ obſeruãtes diem ſo
rtii. ꝛ ſuo ꝑe ẽ gaudio celebrarent ſicut
aſſumerat mardocheꝰ ihester. ꝛ illi obſeruãda
ſuſcepant ꝺ̃ ſe. ꝛ ꝺ̃ ſemine ſuo ieuna atq;
clamoꝛes. ꝛ ſoꝛtiũ diem. ꝛ omia q; libꝛi h; qui
uocant hest hyſtoꝛia ꝛtinemur. ſ. ex uſ
aſſuet oẽ ꝺ̃ ẽtm. ꝛ cunctis mariꝫ mſtiaꝫ
ſeꝛe uibꝛationiaꝫ. Cui ſortitio ꝛmpiũ. ꝺ̃
gnatꝫ atq; ſublimitꝫ qua exaltauit mardo
cheum ſẽpm ſimꝫ mliebꝛ meto. atq; ꝑſa
rum ꝙ mardocheꝰ iudeus gnõ ſedo aſſuero
fuit. ꝛ magn ap nõdꝫ. ꝛ accepubꝫ plebi
ſtrm ſuoꝝ. querens bona ꝓlo ſuo. ꝺ̃q; eo
q; ad pace ſin ſemine ꝙuerent. Q. ue hec
mhebꝛeo ꝓlata fide ex ꝑpli. h; uiꝛ q; ſcꝛipſit
ſẽpm regm mediocꝛe uulgata. ex ꝙ. luꝫ
limꝫ ꝙnentur. Et mſm ꝑ fide libꝛi hec ex
positum ſeꝛebamus.

Ego mardocheꝰ. Ac eo fuꝫ ſimꝫ iſta. ꝑ
cordatus ſum ſcꝛipſi ex uidẽ h eadem
ſignificantia. nec eoꝝ quicq; uerum ſim
ꝑmixtꝫ fore. qui erant mſtiuꝫ. ꝛ mlieꝛ
ſolẽp. hũſue ẽ. ꝛ aquas ꝓfundas rediꝺ
ur. heſt ẽ qua rex accepit uxoꝛẽ. ꝛ uolun
tẽ regnũ. Duo auẽ draconeꝫ ego fui. ꝛ amã
gẽ quo gẽ erant hi ſunt qui delere nom
conati ſunt iudeoꝝ. Gent auẽ mea iſt ẽ
qui clamauit ad dm̃. ꝛ ſaluꝰ fecit ꝺ̃ ꝓpm
ſuũ. ꝛ liberauit nos ꝺ̃ malis oẽib;. ꝛ fecit
ſigna magna atq; ꝓtenta ut ꝙ. ꝺ̃ iuda
fiꝛent ẽ. ꝓcepit. una ꝓli di. ꝛ ſalutẽ eme
nos gentiũ. ꝛ ueniꝛ ut eoꝝ ſtatuꝫ
eẽ illos iam ꝑe ꝙ uolunt ꝺ̃ uindicte gtib;. ꝛ ne
cordamur ꝺ̃ dñe ꝓpꝫ ſui. ac mbꝛiꝫ hꝛeditati
ſue. ꝛ obſeruabunt dieꝫ iſtũ mſtie adar
ꝙrta decima. ꝛ quãdecĩa die eiꝺ mſis. ẽ
omi ſtudio ꝛ gaudio ꝛtinũ ceꝛtꝫ ꝑ ngõiõ
nũ. mansuetaꝫ deus ceps gnõ. ꝺ̃ ꝓpꝫ ſuũ.
Anno. iiij. regnante ptholomeo. ꝛ cleo
patra. uiuliuꝫ dositheꝰ qui ſe ſacꝛdotẽ. ꝛ
leuitã gnis fuꝛebat. ꝛ ptolomeꝰ filꝰ ei hãc
epl'am phurim. Q. uã diuerſi ꝛpretatꝫ ẽ
lysimachum ptolomei macelin filiũ. hoc
quicq; ꝑ capitꝫ emꝫ mediocꝛe uulgata
q; nec in hebꝛeo. ꝛ ap illũ ſeꝛt uꝛpatum.
Anno ſcõ regnante artaxerꝛe. mario
ꝑ ẽnadꝛe mſtie miſan. uidit ſoꝑniũ mardo
cheus filius iaiꝛ. filij ſemei. filij cis. ꝑſo
benamin. hõ iudeꝰ. qui habitabat murbe ſu
ſis uir magn. ꝛ uir ꝑmꝰ aule regie. Erat
auẽ ꝺ̃ eo numeꝛo captiuoꝝ. quos mandu
lerat nabuchoꝺ. rex babyl. ꝺ̃ ieꝛlm. cum
iechonia rege iude. Et hec ei ſoꝑniũ fuit.
Aquarũ uoces. ꝛ mmulte. ꝛ tonitꝛua. ꝛ
tremoꝛ. ꝛ turbatio ſup tꝛã. ꝛ ecce duo dra
cones magni. paꝛati ꝛ ſe inuicẽ. Ad q;
clamoꝛe eoꝝ cuncte gentes ſunt parate ut
ꝓpugnarent ꝺ̃ gentẽ iudeoꝝ. fuitq;

X.

XI.

VI.

dies illa tenebrarum et discriminis, tribulationis
et angustiae, et ingens formido super terram. Contur-
bataque est gens iustorum timentium mala sua, et prepara-
ta ad mortem. Clamaveruntque ad dominum. Et illis vocife-
rantibus fons parvus crevit in fluvium maxi-
mum, et in aquas plurimas redundavit. Lux et
sol ortus est, et humiles exaltati sunt, et devorave-
runt inclitos. Quod cum vidisset Mardocheus, et
surrexisset de strato, cogitabat quid deus facere ve-
llet, et fixum habebat in animo, scire cupiens quid
significaret somnium. Morabatur autem eo tempore
in aula regis cum Bagatha et Thara, eunuchis re-
XII gis, qui ianitores erant palatii. Cumque
intellexisset cogitationes eorum, et curas diligen-
ter pervidisset, didicit quod conarentur in regem Ar-
taxerxem manus mittere. Et nuntiavit super
eo regi. Qui de utroque habita quaestione, confessos iu-
ssit duci ad mortem. Rex autem quod gestum erat
scripsit in commentariis, sed et Mardocheus rei
memoriam litteris tradidit. Praecepitque ei rex
ut in aula palatii moraretur, datis ei pro de-
latione muneribus. Aman vero filius Amadathi Bu-
gaeus erat gloriosissimus coram rege, et voluit
nocere Mardocheo et populo eius pro duobus regis e-
unuchis qui fuerant interfecti. Huc usque pro-
emium. Quae autem sequuntur, in eo loco posita erant
ubi scriptum est in volumine: et diripuerunt bona vel
substantias eorum. Quae in sola vulgata editione
reperimus. Epistolae autem hoc exemplar fuit. Rex maxi-
XIII mus Artaxerxes ab India usque Aethiopiam, c-
xx et vii provinciarum principibus et ducibus qui
eius imperio subiecti sunt, salutem dicit. Cum
plurimis gentibus imperarem, et universum orbem dicio-
ni subiugassem, volui nequaquam abuti potentia-
e magnitudine, sed clementia et lenitate
gubernare subiectos, ut absque ullo terrore
vitam silentio transigentes, optata cunc-
tis mortalibus pace fruerentur. Quaerente
xi autem me a consiliariis meis quomodo hoc posset im-
pleri, unus qui sapientia et fide ceteros praecellebat, et erat
post regem secundus, Aman nomine, indicavit mihi in toto
orbe terrarum populum esse dispersum, qui novis
uteretur legibus, et contra omnium gentium faciens con-
suetudinem, regum iussa contemneret, et universarum
concordiam nationum sua dissensione viola-
ret. Quod cum didicissemus, videntes unam gen-
tem rebellem adversum omne hominum genus perversis
uti legibus, nostrisque iussionibus contraire, et turbare
subiectarum nobis provinciarum pacem atque concor-
diam, iussimus ut quoscumque Aman, qui omnibus
provinciis praepositus est, et secundus a rege, et quem patris
loco colimus, monstraverit, cum coniugibus ac
liberis deleantur ab inimicis suis, nullusque eo-
rum misereatur, quartadecima die duode-
cimi mensis Adar anni praesentis, ut nefarii
homines uno die ad inferos descendentes
reddant imperio nostro pacem quam turbaverant.

Huc usque exemplar epistolae. Quae sequuntur post eum
locum scripta reperi, ubi legitur: Pergensque Mar-
docheus fecit omnia quae ei mandaverat Hester.
Nec tamen habentur in hebraico, et apud nullum penitus
feruntur interpretum. Mardocheus autem depreca-
tus est dominum, memor omnium operum eius, et dixit: Domine
deus, rex omnipotens, in dicione tua cuncta sunt
posita, et non est qui tuae possit resistere volunta-
ti, si decreveris salvare Israel. Tu fecisti caelum et
terram, et quicquid caeli ambitu continetur.
Deus omnium es, nec est qui resistat maiestati tu-
ae. Cuncta nosti, et scis quia non pro superbia et con-
tumelia et aliqua gloriae cupiditate fecerim
hoc, ut non adorarem Aman superbissimum.
Libenter enim pro salute Israel etiam vestigia pedum eius
deosculari paratus essem, sed timui ne honorem dei
mei transferrem ad hominem, et ne quemquam adora-
rem excepto deo meo. Et nunc domine rex re-
gum, deus Abraham, miserere populi tui, quia
volunt nos inimici perdere et delere hereditatem tuam.
Ne despicias partem tuam, quam redemisti
tibi de Aegypto. Exaudi deprecationem meam, et propiti-
us esto sorti et funiculo tuo, et converte luctum no-
strum in gaudium, ut viventes laudemus nomen tuum domine, et ne
claudas ora te canentium. Omnisque Israel pari
mente et obsecratione clamavit ad dominum, eo
quod eis certa mors impenderet. Hester quoque regina XIIII
confugit ad dominum, pavens periculum quod immine-
bat. Cumque deposuisset vestes regias, fleti-
bus et luctui apta indumenta suscepit, et pro un-
guentis variis cinere et stercore implevit
caput, et corpus suum humiliavit ieiuniis. Omnia-
que loca in quibus laetari ante consueverat, cri-
nium laceratione complevit, et deprecabatur
dominum deum Israel dicens: Domine mi, qui rex noster es
solus, adiuva me solitariam, et cuius praeter te nul-
lus auxiliator est alius. Periculum meum in
manibus meis est. Audivi a patre meo quod tu do-
mine tulisses Israel de cunctis gentibus, et patres
nostros ex omnibus retro maioribus suis, ut posi-
deres hereditatem sempiternam, fecistique eis sicut locutus
es. Peccavimus in conspectu tuo, et idcirco tra-
didisti nos in manibus inimicorum nostrorum. Co-
luimus enim deos eorum. Iustus es domine. Et nunc
non eis sufficit quod durissima nos opprimunt
servitute, sed robur manuum suarum idolorum
potentiae deputantes, volunt tua mutare
promissa, et delere hereditatem tuam, et claudere
ora laudantium, atque extinguere gloriam tem-
pli et altaris tui, ut aperiant ora gentium,
et laudent idolorum fortitudinem, et praedicent
carnalem regem in sempiternum. Ne tradas
domine sceptrum tuum his qui non sunt, ne ri-
deant ad ruinam nostram, sed converte consilium eo-
rum super eos, et eum qui in nos coepit saevire disperde.
Memento domine, et ostende te nobis in tempore tri-
bulationis nostrae, et mihi da fiduciam, rex deorum et

naf ē. ⁊ omīs cognatio ei pendet ꝑ publicā
nō neb ſ; to reddente q̄ merum. hec aut ēdē
q̄ nunc narrō. memineq; ut bibi ꝑāmur
ut lucrar ubiq; uri legib; ſims. quib; deberi
ēē ad numulo. ut hīs qui ſe ad nras cōs
uuenīt poſſint. miſcere. ſtrademadie
menſiq; duodecim. qui uocantur adar. hīc
enim dies omīb; dō merone. aluō eis uſq;
ut ingnuchil. uīn uoc mīl cetōc ſoſtoc die
hāne habentur dicm. ⁊ cel cōmne omni ſti
onū lemma. ut impoſterū cognoſcantur hīs
qui fidēlr ꝓlīs obediunt. dignū ꝓfide re
cipe mēdē. qui aūt mſcreantur regno eo
rum pne ꝓcule. Omīs aūt puēra ⁊ emnā
q̄ noluīt ſolēpnitatē huī ēt ꝓcepc ꝑla
dō ſigne pen. ſic dicentes. ut nō ſolū ho
minib; ſ. ēt cam bestiis mundū uſcꝑtinū
ꝓcepto ōnīp̄ mobedientie.

Prologus.

Cogor ꝓſingēs ſcpturo decimo libro.
adiſarios ⁊ pnūē malediene. q̄ nīp̄n
ne replīone. lex. nīp̄num cruminan
tur. qui nō ſap̄ ḡrōc. aquila. ſymach. ⁊ the
odocion. ul ūbrum cūdo. ul ſenſū eſenſu. l'
ceruoq; omnium. ⁊ medie tēpanī. gen
mulatione me oꝑſſm. ſr omīā uetꝰ te
ſtamīt uolumina. ongenē. ⁊ obelis. atte
riſcisq; diſtmeuere. quas l'addidere. l' de the
odocione. ſuppoſ tranſlatōī. antiquo uſeru
m plane defuiſſe q̄ addtū ē. diſcāt. ⁊ ob
trectatōēs mei rempe meum q̄ mpūb; ſin
ſcpturā. aut nīp̄tationē meā cum alte
rius uidē. Nec; enim ſi pot ut quoc ꝓla
uitrunſſe ſuſcepim nō coſcē ⁊ mḋ; hāi
eruſſe fiducīā. pepue uno. cū ſi ea q̄
ſubtaeriſcis. adnī ſunt ſubtrahīs. ꝓ
maria uolumīne detrimcabimur. hec dū
tatur ap̄ ḡrōc. ſ. cim ap̄ latinos. aīt cum
tranſlationē. q̄ ſubtaeriſcis. obelis ut
pcutim. ſepegrem ferme aut ocnigon
ti uſui ſunt. quē. dcurtē ⁊ lacerat. cō
uoluc; q; ſub ſcdmūē ſiu pīl. legendū; ꝓly
ar. hec aut tranſlatio nullū ꝺ uetib; ſed
ut nepōt. ſi ergō hebraico. ambiguq; ſ
mone. ⁊ medium ſpro. nunc ūba. nūc ſenē
nunc ſimul utriq; reſonabut. Oblīq; eni
mam ap̄ hebreos ror ūb ſerē. ⁊ lubricē
ap̄ ḡrōc rotundē. nonnū. ꝺcriptiuc caſe
nas. Omnes aliud ſequunt. aliud agun
ſ. uelut anguillam aut murenulae
ſimile teñe mambr. ⁊ quo forti ꝓſentā
nitis eā ſtabunt. Omnium me ob multi
tudinē uolumīne ut ꝺcōm ſtudiū ꝓꝑ
uidet ſ. ap̄ hebreos. primū hī putabuntur n
puriꝰ redemſſe nitruq; ſuū doctrīa. an
aliquid ꝓfeim noſtro. hec unū ſeis nō
pnūc ſe me nīp̄tum ſ. q̄ aūt miſerēti.
ap̄ncipio nraq; uolumīna. uſq; ad ūba iob.
apud hebreos ꝓla ornata ē. ⁊ ſtrato aūbis iob
nequib; aut ⁊ pear duec nequa nāt ſum. ⁊
nor nequa deū ē. cepūt ē. hō. uſq; ad eum
locum ū añ finīt uolumīne ſepnum ē. id ē
co ꝓpe me replīndo. ⁊ ago ꝓſā infamulla ⁊
tinere. examen. ūlūc ſum. ⁊ cetō ſponū
ep̄ arrienes. ⁊ ap̄ lingue. idioma arebo
rem pientes. ⁊ aluō pedes nō ennā ſillāb;
ſi; uocāb; tpm. hūdum. q̄q; rubūn ꝑ
dulce. ⁊ mundus fertur numeric lege
ſolūs. q; metr. magē quā ſimplex lectio
melligunt. A ſup̄ deū aūt iſu. uſq; ad ſi
nē libri. paruū coma q; remanet ꝓſa o
mnone ornatur. ⁊ d ſinu uī. metrubile
metr. ē. ap̄ hebreos. ⁊ mone nāt ſacer.
ḡrēq; pndam. ⁊ alcheu. ⁊ ſapho. ul' pſal
tum. ul' lamentōc uerumē. l' omīā fer
me ſcpturā. omnes oꝑbndi. legunt ꝓ
lonē. ioſephū. eugenū. celarensem. euſe
bium. ⁊ cet. teſtimōio me uerū dicē ap̄
bubr. Audiame quid aūt cuncē nū. ideo me
ſi uolumine laborāſſe. nō ut nīp̄tā
annū reꝑbndem. ſ; ut ea que multa. aū
obſcura ſunt. aut omiſſa. aut dce ſcpto
rum ꝺcpta. manifeſtiora uīs nīp̄tando
ne fierēnt. ⁊ hebreū ſ mone ꝺcpto di
ceret. ⁊ lamne pene ab ipīs cum ablīs
uīt ḡmatice. ⁊ rethorice. ⁊ philoſophoc
nutrīt ſum. ⁊ d ſi ap̄ ḡrōc ꝓ. lyr. edituō.
tam ē euangelio extraſcmte. inde. aq̄la.
⁊ ſymac. ac theodotion. ndungmtes ſtem
ſunt recepti. ⁊ q̄ multa mundi ſalutarīe
ſubdola nīp̄tatē celarunt. ⁊ in mi zail
la aoiō. hūc ap̄ eccliē. ⁊ explanauīt ab
eccliaſticis uncē. ḡmonagē ego ūnī. de
pendi; ſume. ⁊ uetuſtū ſtudiū unicā ſuō
he petauſ. cui ſtudiū ſuū omiſſa repetē.
depmuta corrigē. ⁊ lacunā ecclē. pu
to ſidei. aque ſ mone. l' aſſiduoſis. ul'
amalignē lectoīb; nō debeo replāri. hu
iuſmōi qui noluīt ueteꝝ libroꝝ. ul ūbrum
nec purpureos. auro. argēteoq; deſpicere
uma alib; ut mulgeo aiunt. lucīs oīa
magē exarata q̄ cōdicē. dum in mi meſ
q; pmittunt pulpe. hīd ſecedūlas. ⁊ nō ꝑ
pulcre ecclēe quā ꝺmdatoꝝ. ⁊ unq; ecli
ſie. ⁊ ſepuagīnta uīr ḡrōc. ⁊ unā ut he
breos interpretē. meo labore tranſlatā.
Lingue unuſquiſq; q̄ uult. ⁊ ſtudioſius
me magē q̄ maliuolū plen. ſi aūt ſilēt
lam uncto reuerē. aut palmā ſolūo
placere. ut mſidere multis nō ꝺcdeſ
pamo. ⁊ uere op̄ ſollicitus uīre uacauē.
ut milluc mozden neo reꝑbnder. Nūc ā
quia nīp̄ ſuā ſalutatōīs. uolo opus e
ius qui nō pre. ⁊ aūtequā humōz uo

lumenū mam. cacumib; unguliscq; purgare erroꝛ ñ genuñ mitigamur. Correctoꝛ uꝛo salsamus uocꝛ. ⁊ errores nō auferre sed reuerere. Tanta ē enim uenustas ostendo ut eam offella plicet una placeant. dum magꝭ pulchre hꝛe uolumē cedat. quā emendate. ¶ Incipit liber beati iob. Quoniam obscuꝛissimi uinceñ nobilissimus exemplar p̄ sabello. calathis. spoꝛtellisq; monachoꝝ munusculis spꝛtalia ꝺ manibus dona suscepit. ac uetum iob. qui adhuc ap̄ latinos iacebat in stoꝛe. ⁊ imb; scribat erroꝛ. integꝛi imaculatiq; gaudete. ¶ tum enī post plurimos annos uictoꝛiā duplina ei ablata sunt reddita. tu ego ulingua nō audue ē loquax. fec eum hꝛē ꝙ amisit. ⁊ gut ⁊ nec ullis quibꝰ lectoꝛē tolam legere p̄fatione cōmoneo. ut in pncipio libꝛoꝝ ꝺñi ihesu ammectentes rogo. ut ubicūq; sēp pcutiens unguiae uoluis. scalpe. ⁊ que sb iacta sunt ꝛebꝛeis uoluminib; ꝛdꝛ. Quod in stella ymago phisicus. exhibꝛo mutuo sermone addita. Nec nō illa que habere debemus. ⁊ in meo recte. emendo. ut sensum legentib; tollam. omnib; uobis magno labore compti magꝭ utile. quid eo ꝺi meis ecclie ꝙ omnium uꝛa quā exaltꝛa negotio.

Incipit liber iob.

IOBUS erat

primus huius uꝛe iob. Et erat ut ille simplex ⁊ rect. ac timens ꝺñm. ⁊ recedens a malo. Natiq; sunt ei. vii. filij. ⁊ tres filie. Et fuit possessio ei septē milia ouiū. ⁊ tria milia camelop. iugenta quoq; ingalioꝝ. ⁊ ingentes alie. ac familia multa nimis. Erat q; uir ille magnus inꝛ os orientales. Et ibant filij ei. ⁊ faciebant conuiuiū p̄ domos unūquisq; in die suo. et mittentes uocabant tres sorꝛes suas ut comederent. ⁊ biberent cum eis. Cum; q; ambissent conuiuia diebꝰ ordine. mittebat ad eos iob. ⁊ sanctificabat illos. Consurgensq; diluculo. offerebat holocaustis p singlos. Dicebat enim. Ne forte peccauerint filij mei. ⁊ benedixerint ꝺo in cogitationibꝰ suis. Sic faciebat iob. cunctis diebꝰ. Quadam autē die cum uenissent filij ꝺi. ut assisterent coram ꝺño. affuit inꝛ eos ⁊ satan. Cui dixit ꝺñs. Unde uenis. Qui respondens ait. Circuiui terꝛam ⁊ ambulaui eam. Dixitq; ꝺñs ad eum. numquid obstupuisti seruū meū iob. q; nō sit similis ei in terꝛa. ꝛir simplex ⁊ rect. timens ꝺñm. ac recedens a malo. Cui respondens satan ait. Numquid frustra timet iob ꝺñm. Nonne tu uallasti eum ac domū ei. uniuersamq; substantiam ei p circuitū. Opꝛa manuū ei benedixisti. ⁊ possessio eius creuit in terꝛa. Sed extende paululū manū tuā. ⁊ tange cuncta que possidet. ⁊ nisi te benedixerit tibi. ꝺñe. Dixit ergo ꝺñs ad satan. Ecce uniuersa q; hꝛ in manu tua sunt. tm̄ in eū ne extendas manū tuā. Egressusq; ē satan a facie ꝺñi. Cum aut ꝺi die filij ⁊ filie ei comederent. ⁊ biberent uinū in domo frꝛis sui. nuncius uenit ad iob qui dixit. Boues arabant. ⁊ asine pascebantur iuxta eas. ⁊ irruerunt sabei. ⁊ tulerunt omnia. ⁊ pueros percusserunt gladio. ⁊ euasi ego solus ut nunciarē tibi. Cum; adhuc ille loqꝛet uenit alius. ⁊ ꝛdꝛ. Ignis ꝺi cecidit ecclo. ⁊ tactis ouib; pueris consumpsit. refugi ego solus ut nunciarē tibi. Et adhuc illo loquente uenit alius. ⁊ ꝛdꝛ. Chaldei fecerunt tres turmas. ⁊ irruerunt in camelos. ⁊ tulerunt eos. ⁊ pueros percusserunt gladio. refugi ego solus ut nunciarē tibi. Adhuc iste loquebatur. illo uenit alius. ⁊ ꝛdꝛ. Filij tui ⁊ filie tue. edentes. ⁊ bibentes uinū in domo frꝛis sui primogeniti. repente uentus uehemens. ⁊ ruit a regione deserti. ⁊ contulit quattuor angulos domus. Que corruens. oppꝛsit iuuenes tuos. ⁊ mortui sunt. refugi ego solus ut nunciarē tibi. Tunc surrexit iob. ⁊ scidit uestimenta sua. ⁊ totō capite cōpunctus in terꝛam ꝺit. ⁊ adorauit. Nudus egressus sum ꝺ uteꝛo matris mee. nudus reuertar illuc. ꝺns dedit. ꝺns ablatꝛ. sicut ꝺño placuit. ita factū ē. sit nom ꝺñi. benedictū. In omib; his nō peccauit iob labiis suis. nec stultum quid ꝺo dixit.

Factum ē aut cum quadam die uenissent filij ꝺi. ⁊ starent coram ꝺño. uenit. ds satan inꝛ eos. ⁊ dixit ei ꝺñs. Unde uenis. Qui respondens ait. Circuiui terꝛam ⁊ ambulaui eam. Dixitq; ꝺñs ad satan. Numquid obstupuisti seruū meū iob. q; nō sit similis ei in terꝛa. ꝛir simplex ⁊ rect. timens ꝺñm. ac recedens a malo. ⁊ adhuc tenens innocentiam. Tu aut commouisti me aduersus eum ut affligerem ipm frustra. Cui respondens satan ait. Pellem. p pelle. ⁊ cuncta q hꝛ homo dabit p aīa sua. Alioquin mitte manū tuā. ⁊ tange ossa eius ⁊ carnē. nisi in facie benedixerit tibi. Dixit ergo ꝺñs ad satan. Ecce in manu tua est. uerum tm̄ aīam illius serua. Egressusq; ē satan a facie ꝺñi. ⁊ percussit iob ulcꝛe pessimo. a planta pedis usq; ad uerticē eius. Qui tolis sanies mittebat. sedens q; stercoꝛi. Dixit aut illi uxoꝛ sua. Adhuc permanes in simplicitate tua. benedic ꝺo. ⁊ moꝛere. Qui ait ad illam. Quasi una ex stultis mulieꝛib; locuta es. Si bona suscepimus ꝺ manu ꝺñi. mala q

nō suscipiam. ⁊ nouissima his nō pcessit iob labi
ssius. ⁊ quia audientes tres amici iob. omne
malum q̄ accidisset ei. uenerunt singuli d̄ loco
suo. Eliphaz themanites. ⁊ baldad suites. ⁊ so
phar naamathites. Conuenerunt enim in unū
ut uenientes consolarentur eum. ⁊ consolarent. Cum
eleuassent oculos suos procul. nō cognouerūt eum.
Et exclamantes ploranerunt. scidit q̄ uestib; suis
et sparserunt puluerē sup capita sua in celum. Et sedē
runt cū eo in terra. vij. diebus. ⁊ vij. noctib; ⁊ nemo locu
tus est ei uerbum. Videbant enim dolorē esse ue
hemētē.

Post hec aperuit iob os suum. ⁊ maledixit die
sue. ⁊ locutus est. Pereat dies in qua nat̄ sum. ⁊
nox in qua dictum est conceptus est hō. Dies illa ūta
nit in tenebras. nō requirat eum de sursum. nec
splendor illustretur lumine. Obscu
rent eum tenebre. ⁊ umbra mortis. occupet
eum caligo. ⁊ involuatur amaritudine. Nocte
illam tenebrosus turbo possideat. non computetur
in diebus anni. nec numeretur in mensibus. sit nox
illa solitaria. ⁊ laude digna. Maledicant ei qui
maledicunt diei. q̄ parati sunt suscitare leuiathā.
Obtenebrentur stelle caligine ei. Expectet lu
cem ⁊ nō uideat. nec ortum surgentis aurore
qui nō clusit ostia uentris que portabat me. nec
abstulit mala ab oculis meis. Cur nō in mul
va mortuus sum. egressus ex utero nō statim pe
ri. Cur exceptus genibus. Cur lactare uberib; me
erem dormiens silerem. ⁊ requiescerem
in somno meo cum regib; ⁊ consulib; terre. qui edificant sibi
solitudines. aut cum principib; qui possident au
rum. ⁊ replent domos suas argento. aut sicut
abortivū absconditum nō subsisterē. ut qui
non fuerunt nō uiderē lucem. ⁊ ibi impii cessant a
tumultu. ⁊ ibi requiescunt fessi robore. Et si
mul omnes pariter sine molestia. nō audierūt
uocē exactoris. ⁊ parui ⁊ magni ibi sunt
⁊ seruus liber a domino suo. Cur dabitur miseris lu
cem. ⁊ uita his qui amaricati sunt animo. Qui
expectant mortē ⁊ nō uenit. qui effodiunt eā
magis quā thesauros. gaudentq; uehementer cum
inuenerint sepulchrum. Viro cui abscondita est via. ⁊
circumdedit eum deus tenebris. Ante quam
comedam suspiro. ⁊ sicut inundant aque ita
rugitus meus. quia timor quē timebam euenit
mihi. ⁊ quod uerebar accidit. Nonne dissimu
lauī. nonne silui. nonne quieui. Et uenit
super me indignatio.

Respondens autem eliphaz themanites dixit.
Si ceperit quis loqui tibi forsitan molestus accipies
si cepisti monere quasi plerosque tu erudisti manus
infirmas roborasti. Sustentabant te sermones tui
flectentes genua confortasti. Nunc autem uenit super te plaga
et defecisti. tangit te. et conturbaris. Timor
tuus fortitudo tua. patientia tua. ⁊ perfectio uia-

tua. Recordare obsecro te quis unquam
innocens perit aut quando recti dilecti sunt.
Quemadmodum ego uidi qui operantur iniqui
tatem. ⁊ seminant dolorem. ⁊ metunt eū.
Flante deo perie. ⁊ spiritu ire eius consumti sunt.
Fremitus leonis. uox leonis. dentes catulorum le
onum ⁊ ei confracti sunt. Catulus leonis perijt de
praeda. ⁊ catuli leenarum dissipati sunt. Ver
bum autem absconditum. ⁊ quasi furtiue suscepit auris mea. sibilum aure
picule eius. In horrore uisionis nocturne. cū solet so
por occupare homines. Pauor. tremor me. ⁊ ossa
mea perterruit. Cum spiritus transiret coram me
horrescere pilos carnis meæ. Stetit quidam. nō agnoui
vultum eius. imago coram oculis meis. ⁊
auram q̄si aure lenis audiui. Numquid homo iustificabitur
coram deo. aut factore suo purior
erit vir. Ecce qui seruis eius nō credit. ⁊ in angelis suis reperit prauitatem. Quanto magis qui habitant domos luteas. qui et ipsi de
humo sumpti sunt. conterentur velut a tinea. Desuper
usq; ad uesperam succidentur. ⁊ quia nullus intelligit meditabuntur ululatum. Numquid non tollet
fides eorum. ⁊ non morientur. et in insipientia.

Voca ergo si quis tibi respondeat. ⁊ ad aliquem sanctorum
te conuertas. Virum stultum interficit indignatio. ⁊
parvulum occidit inuidia. Ego uidi stultum
firma radice. ⁊ maledixi pulchritudini eius statim. Longe fiant filij eius a salute. conterantur
in porta. nec sit qui eruat. Quos messis famelici comedet. ⁊ de
spinis rapietur. ⁊ bibet sitiens laqueos eorum. Haec enim de terra non egredietur dolor. ⁊ de humo non germinabit
afflictio. Homo autem ad laborem
natus est. ⁊ auis ad volatum. Quasi ego deprecabor deum. ⁊ ad deum meum ponam
loquium meum. Qui facit magna ⁊ inscruta
bilia. ⁊ mirabilia absque numero. Qui dat pluviam
super terram. ⁊ irrigat aquis universa.
Qui ponit humiles in sublime. ⁊ merentes
erigit sospitate. Qui dissipat cogitationes
malignorum. ne possint implere manus eorum
quod ceperunt. Qui apprehendit sapientes in astu
tia eorum. ⁊ consilium prauorum dissipat. In die
occurrent tenebre. ⁊ quasi in nocte sic palpabunt in meridie. Pauperem saluum faciet de
gentili gladio oris eorum. ⁊ de manu robu
sti pauperem. Et erit egenus spes. et iniquum a
stomachet os suum. Beatus homo qui corripitur a
deo. ⁊ increpationem domini ne reprobes. Ipse
enim uulnerat. medetur. percutit. et manus eius sanabunt. In sex tribulationibus liberabit te.
⁊ in septima non tanget te malum. In fame
eruet te de morte. ⁊ in bello de manu
gladij. A flagello linguae absconderis. Et non timebis calamitatem cum uenerit

-sume videbis. et lassus ecce nō sustinebis.
Quia lapidibus regionis pacem tuā. et
ecce quassatio eorum. Dic hoc quia
vna cum illis sum. tristitia mea nō pereat
hoc quoq; quin multiplex ante sem mea.
pgenies tua sicut herba erit. Intrabis in abundantia
sepulchrū. suum in ubertate agnus messis
tue. Ecce hec ignorantia mea et quia multa
fuer peracta.

Respondens autē Iob. dixit. Numā appendi
pensitur peccta mea. quibus unum meritū
calamitas quā patior. Quasi arena
maris grauior apparet. in ruba mea
dolore sunt plena. Quia sagitte dñi in me.
sunt quarū indignatio ebibit spūm meū. et
terrores domini militant contra me. Numquid
quia hō non habet herbam. aut mugit
bos cum fuerit plenus fenis. aut potest
comedi insulsum. quod est sine sapore
aut potest alicui gustui. quod gustatum affert nō
parum nocumentum. Anime eorum. qui nolebant
tangere nolebant
tangere quasi cibos dolor
meus. Quis det ut veniat petitio mea. et quod expecto
tribuat mihi deus. Et qui cepit me atterere
soluat manū suā et succidat me. Et hoc
michi sit consolatio. ut affligat me dolore
parcat nec contradicam sermonibus sancti. Quis
est enim fortitudo mea ut sustineam. aut finis
meus ut patienter agam. Nec fortitudo
lapidum fortitudo mea. nec caro mea
nea est. Nec ne est auxilium mihi ne mea. nec
quoq; mihi receserunt ame. Qui tollit ab
animo suo mihi. timorē dñi delinquunt
sed mea plerumq; mei sicut torrens qui
preterit transibit inqualibet. Qui timent
primā. vrunt sup eos nix. tpe quo fu
erint calefient vrebunt. sic mali erunt
solitudine de loco suo. Auolent semite
semite gressus eorū. ambulabunt in va
nū et peribunt. Considerate semitas theman
ite tribus paludis. Confusi sunt qui fi
ui. Venerunt quos ut. ad me. et pudo
re cooperti sunt. Nunc venistis modo
videntes plagā meam timuistis. Numq̄d
dixi afferte mihi. et de substantia mea
rebus. Liberate me de manu hostis. et de
manu robustorū eruite me. Docete me
ego tacebo. et quid forte ignorauī in
struite me. Qui dereliquit sermones ue
ritatis. num cuiq; nullus fuit qui posset
arguere me. Ad increpandū tin eloquia
eorum aures. Nunc ergo dicite pariter. et
pupillum nrum. et subtrahite manū
amici nostri. Veritatem qui scripsit scripse
ra. Probare aure audete in nullo. ut
vane obloquor absq; sermone. et loquere ab

qui nihil est audiente. ne nō murmurem vltrō
mea nequitie. et non intelligis meis stultitia
resonabit.

Numquid tu nosti exitum tuū. nec diez dierum
qui dies ei. Sicut fenus tolitur umbra. nec
memoriā ptolabitur sine eque sic. Ecce ego
nihil respondeo manuq; meā labori. et
ut in. Si dormiero dicā quando surgam. et
rursum expectabo vesperam. repletur dolori
bus vsq; ad tenebras. Indutum est caro mea
putredine et sordibus pulueris. cutis mea aru
it et contracta est. Dies mei velociores transierunt
quā a texentis tela succiditur. et absq; vlla spe.
Memento quia ventus est vita
mea. nec reuertetur oculus meus ut videat bo
na. nec aspiciet me visus hois. Oculus ni
me nō sustinet. Sicut consumitur nubes
et pertransit sic q̄ descendit ad inferos nō ascē
det nec reuertetur vltra nec nouerit
vltra domus sua. nec
noscet eum amplius locus eius. Quapp̄ ego nō
parcam ori meo loquar in tribulatione spūs
mei. obstrudam eis amaritudine mee
Numquid mare sū ego aut cete. quia circū
dedisti me. Si dixero consolabitur me lec
tulus meus. et alleuabo loquendi mecū vltra
me eo. turbas me visionibus. et horro
ribus perterres. Quam obrem elegit suspendi
um anima mea. et mortē ossa mea. Desperau nequā
quā amplius. Parce mihi nichil enim sunt
dies mei. Quid est hō quia magnificas eū.
aut q̄ ponis erga eum cor tuū. visitas eū
diluculo et subito probas illū. usq; nō parce
mihi nec dimittis me ut glutiā salivā meā.
peccavi. Quid faciā tibi custos hominū. Qui posi
sti me contrarium tibi. et factus sum mihi metipsi grauis. Cur
nō tollis peccatum meū. et quare nō auferis iniq
tatem meā. Ecce nunc in pulvere dormiā
si mane me quesieris nō subsistam.

Respondens autē baldad suites dixit.
Usq; quo loqueris talia. spūs multiplex sermo
nes tui. Numquid deus supplantator iudicium.
nequior subuertit q̄ ultionem est. Et tā si filij
tui peccauerunt ei. et dimisit eos in manu i
quitatis sue. Tu tamen si diluculo surrexeris
ad deū. et deprecatus fueris deprecatū si mundus
et recti incesseris. statim tibi gratulabit ad
te. et pacem reddet habitaculi iustitie tue
quamuis ut pars tua fuerit parua. et mo
dica nimis tua multiplicentur nimis. Interro
ga enim generationē pristinā. et diligenter inue
stiga patrum memoria. hesterni quippe sumus
et ignoramus quia dies super terrā sicut umbra nri sunt
nostri. et tpi docebunt te. loquentur tibi
et de corde suo proferent eloquia. Numquid ut
resedit papirus absq; humore. aut crescit
carectum sine aq. Cum adhuc sit integ
ra. nec carpatur manu aui de herbis are

sm. Sic me hominū qui oblauſuramur dñm
ſpm v̄ poſſe ꝑbere. Non ꝙ placebat recordi
abā. ſliam fela amaritudinis ſtillata ei. Imm
ſerunt ſup domū ſuā nō ſtabit ſtillicidū ea
nū ſuam nō abſtergēt. v̄ meā ſit in qui
dianē ſol. v̄ monilia ḡrem oriꝰ ꝙ ebulit.
Suꝑ accipitē pennis volabit. ei dens labuntur.
mur lapides ꝑmolabunt. Et abſorbuerat
eum v̄ loco ſuo. negabit eum v̄ dicet. Non
noui te. Hꝰ enim ſcīa me ei. ut vanū
v̄ ten ali gmneīt. Dē nō ꝓiicet ſimplicē. ſi
pungēt manus malignus. v̄ nec implēt
ſelicē ei. v̄ labia ei nubilo. Qui odiūt
te induent confuſione. v̄ tbnacula impio
rum nō ſubſiſtent

Respondens iob dix. Vere ſcio q̄ ita ſit
q̄ non iuſtificet hō comparē ſo. Si uo
luerit cōtendere cum eo nō poterit ei ꝓdē unū
p mille. Sapiēs corde & fortis robore.
Quis reſtitit ei ꝓpax fuit. Qui montes
ſtr montē. v̄ nescierunt hꝰ quos ſubuꝛ
tit furore ſuo. Qui emouet terrā de lo
co ſuo. v̄ columpne ei contremūt. Qui ꝓcipit
ſoli v̄ nō oriat. v̄ ſtellas claudit q̄ ſigillo
tabulo. Qui extendit celos ſolus. v̄ gradi
tur ſup fluctus maris. Qui facit arcturū
orionā. v̄ hyadas. v̄ interiora austri. Qui fa
cit magna v̄ inſcrutabilia. v̄ mirabilia
quoꝝ nō ē numer. Si venit ad me nō vi
debo. Si abierit nō intelligam ei. Si
repente interficit quis ꝓdebit ei. Vel qui
dicere poſt eum fecisti. Deꝰ cui reſistere ne
mo poſt. v̄ ſubq̄ curuantur qui portant
orbem. Quanto ego ſum ē ꝙ rndeam ei.
loquar verba mea cū eo. Qui etiam ſi hīa
quippiam iuſtum nō rndebo. ſi mei iudi
ci deprecabor. Et cū miſericordē exaudierit
me. nō credo q̄ audierit voce mea. In
turbine ē contrit me. v̄ multiplicabit vul
nera mea etiam ſine cā. Non conceſſit re
quieſcere ſpīm meū. v̄ implet me amarī
tudinib. Si fortitudo q̄rr robuſtiſſimi ē.
ſi equitē iudicij. nēo ꝓmē audebit te
ſtimonū meū. Si iuſtificare me voluero
os meū codemnabit me. Si innocentē
oſtendo ꝓuā me ꝓhibit. Etiam ſi ſim
plex fuero hoc ipm ignorabit āia mea.
Tedebit me vite mee. v̄ nū ē q̄ loquar
ſum. v̄ innocentē v̄ impiū ſimul ꝓcē.
Flagellat certe ſemel. v̄ de pena
innocentū ridet. Terra data ē in manus
pū. vultum iudicum ei operit. Qui ſi nō
me ē qui ſit &c. Dies mei velociores fuge
runt. nec videbunt oculi mei bonū. Pertē
ſierunt q̄ naues ꝓma portantes. ſicut
aquila volans ad escam. Cum dixero ne
quaq̄ me loquar. v̄ mutauero faciē meam

dolore macerabo. Verebar omnia opa mea
ſciens q̄ nō parceres delinquēti. Sic aut
em impius ſum. q̄r frustra laborauī. Si
lotus fuero q̄ aquis nivis. & fulserint ue
luti mundissimo manus meę tū ſordibus
me intinges. v̄ abhorrebunt me veſtimēta
mea. Neq; enim viro qui ſicut ego ē ꝓdebo
nec ē mecū auditor. v̄ eq̄mo poſſit audire.
Non ē qui utriq; valeat arguere. ponat
manū ſuam in nobis. & auferat me a
gressum ſuum. v̄ pauor eius nō me terreat. Lo
quar. nec timebo eum. Neq; enim poſſū
metuens ſtdes.

Tedet aīā meā vite mee. dimittā adūſū
me eloqui meū. loquar in amaritudine
aīe mee. Dicā deo. Noli me condēnare. Indi
ca mihi cur me ita iudices. Numquid bonū ē
tibi calūpniari. & opprimere me. & opa
mauū tuarū cōſilia impiorū adiuuare. Nū
quid oculi carnei ē tibi. aut ſicut videt hō
ita & tu videbis. Numquid ſicut dies hoīs
dies tui. & anni tui ſicut humana ſunt dies
tui. & iniquitates meę. ꝙrantur mei. & ꝑccatū meū
ſcrutaris. & hoc quia ſcis me impiū. & ne
mīem eripi de manu tua poſſe. Manus
tue fecerūt me & plaſmauerunt me. totū in circuitu. & ſic repen
te ꝓcipites me. Memento queſo ꝙ ſicut lutū fe
ciſti me. & in pulueꝛē reduces me. Nōne
ſicut lac mulſiſti me & sicut caſeū me coa
gulaſti. Pelle & carnib; veſtiſti me. oſſi
bus & neruis compegiſti me. Vitam & mi
ſericordiam tribuiſti mihi. & viſitatio tua cuſtodiuit ſpīm
meū. Hec & celare mecum habeo. & noui ſenſū
tuum. Si peccauero. & obſeruabis me. & ab iniquitate
mea mūdū me ee nō ꝑcabo. Et ſi impius
fuero ve mihi. & ſi iuſtus nō leuabo ca
put. ſaturatus afflictione & miſeria.
Et ꝙ ſuperbiam quaſi leonē capies me. & reuer
ſus mirabile me crucias. Renouas te
ſtes tuos cōtra me. & multiplicas iram tuā
aduſus me. & pene militum ſuper me. Qui
de vulua eduxiſti me. ac utinā conſumpſiſ
ſes me. ne oculus me uideꝛ. Fuiſſem ego
qui nō eſſē & de utero matris ad tumulū
translatus. Num quid nō pauca dies meoꝝ ſi
nentur breuia. Dimitte ergo me ut plan
gā paululū dolorē meum. antequā vadā & nō reuer
tar ad terram tenebrosā. & opertā mortis ca
ligine. Terram miſerie & tenebrarum ubi
umbra mortis & nullus ordo. ſed ſempiternus
horror inhabitat.

Respondens aut ſophar naamathites
dixit. Numquid qui multa loqui
tur audiet. aut vir labiis iactabundus
Tibi ſola tacebunt homines. & cum ceperis ir

XI

riserò. amullo obumbie. Durelli eman. Pur est
simo nō. mmū sum mospectu tuo. Ideo ut
dē loquenu verū. ut aperiet labia tuā ut ostēdat
tibi t. sedeā sapie. q̄ multiplex est lex ei. ut
intelligat. q̄ multo minorē dignatē habeo quam
merenti misericordias tua. Si verum vestigia tibi
applicē. nisi ab ipsorum omnipotēti regione
recollige t redeo. quid fatues. Plumbeos t
ferreos. nō cognoscō. longeue tres numeri
cui. Ianos mari. Si subtrahere omnia. nil t
unū coartantur quis ecclesiā. Ipē enī nosti
hōiū cogitatōes. Audiens mequaquā nōne ō
sadan. Vir una nupsibia enigmata. tanquā
pullum onagri se ubīq; putat. Et auē sermo
tu eos tuos. Expandidi addīm manū meas.
Si unquamnō q̄ ē manu tua absulie a
te. nō manet. manubrio tuo tristitia
nil leuare potes. Iustum nā absq; macula
reos stabilis. nō timeb. Miseric̄ q̄q
obluniferos. qui aquas que pterierunt
recordabis. Et q̄ meridianū fulgor con
singet ē aduersum. Cū te obscuratum pu
tauero. oneris ut lucifer. Nebis sidera
am. polluit ē spē. defectus secuit tenebre
p. equinoctiū. Nō enī qui te erexerat. de
scribimus finē tuā plurimā. Oculi aut
impiorū defficient. et refugium pibit ab eis
et spes eorū abhominatio aīe.
Respondens aut iob. dixit. Ergo nec e
go sū solus hoīes. nobiscū est sapia
Et in ē eos similes nobis. non minos imo sum.
Quis enī h̄ quenesciat ignorat. Qui deridet
ab amico suo unus. ego. inuocabit deū. t
exaudiet eum. Derideatur enī iustus simpli
citas. Lampas ardentis ap cogitationes di
uitum. parat ad tpe suū tempus. Abundant
tabernacula predonū. audacē. putasne dīm ē
pē debere omia humanis eor. Humilia mi
rogra unita. et dolebūt te. nolanda oculi
medicabuntur et loquēte tibi. respondebit ti
mor sibi. et ridebit te. manus innocētis
q̄ omīa h̄ fecit. manū dei. Interroga iumēta
ā. et docebūt te. et volatilia celi
indicabunt tibi. Loquere tibi. respondebit ti
narrabunt pisces maris. Quis ignorat
q̄ omīa h̄ fecit manus dei. In cuius manu
anīa omīs viuentis. Nonne aures iuba dig
nat. et guttur comedentis sapiā. In an
tiquis ē sapia. et in multo tpe prudentia.
Apud ipm dei sapia. et fortitudo. ipe hr
consilium et intellectum. Si destruxerit nēo ē
qui edificet. si incluserit hoīem. nullus ē
qui aperiat. Si omnia aquas ecce
buntur. si emiserit eas subuertent terram.
Apud ipm ē fortitudo et sapia. ipe nouit
et decipientē et eum qui decipitur. Addu
cit consiliarios in stultū finē. et iudices in
furorē. balteum regū dissoluit et precinget
lumbos eorū. Deducit sacerdotes inglo
rios. et optimates eos supplantat. et immuta
labiū veracib; et sapiā senib; auferet.
Effundet despectionē sup principes. et eos q̄
oppressi fuerant relevauit. Qui revelat profunda
de tenebris et protrahit in lucē umbrā mortis
Qui multiplicat gentes et perdit eas. et dilatat
integrū restituit eis. Qui immutat cor principū
populi terre. et decipit eos. ut frustra incedant p
inuiū. Palpabunt qi in tenebris nō in
luce. et errare eos fecit qi ebrios.
Ecce omīa h̄ uidit oculus mē. audiuit
auris mea. et intellexit singula. Secūm scīa
tiam. et ego noui. nec minor uestri sum. Verūtā
ad omnipotentē loquar. et disputare cū deo ad
pto. Vos ostendentes quo fabricatores mendā
cissimi. et medici pessimi dogmatū. Atq; utinā tacē
tes ut putaremini esse sapientes. Audite
et correptiones meas. et iudicii labioꝝ meoꝝ
attendite. Numquid deus indiget uestro
mendacio. aut quis pugnabit pro eo. si
ille loquatur fictum. Numquid facie
ei accipitis. et pro deo iudicare nitimini. Aut p
latebit eum quē celare nō potest. nec deprimet
uos timor eius. et dulcedo? Ipse uos arguet
qm in abscondito facies eius accipitis. Sed
ut se omnis turbabit uos. nitor ei irruet
or super uos. Memoria uestra proximis simi
recognoscet. mixti cinerib; colla uestra. Tacete pa
rumper. ut loquar quodlibet mihi. et veniat
super me. Quare lacerо carnes meas dentib; meis
et animā meā pono in manib; meis. Etiam si
occiderit me. sperabo in eum. Verūtamen uias meas
in conspectu eius arguam. et ipse erit salua
tor meus. Non enī ante eius conspectū ingredi
tur hypocrita. Audite sermonē meū. et eruditionē
uestre aurib; percipite. Ecce nunc iudicium meum
patui. scio quod iustificer. Quis est qui mecum
iudicio certet. Quia nunc tacens consumar
et emittam a me spūm meū. Verūtamen ne iustū
me condemnes. Duo tantū ne facias mihi. nec
a facie tua nō abscondar. Manū tuā longe
fac a me. et formido tua nō me terreat. Voca
me. et respondebo tibi. aut certe loquar. et tu
mihi. Quantas habeo iniquitates. et peccā. Scelera
mea et delicta ostende mihi. Cur faciē tuā ab
scondis. et arbitraris me inimicū tuū. Contra
folium quod ante uentum rapitur ostendis potentiā
tuā. et stipulam siccā persequeris. Scribis enī
contra me amaritudines. et consumere me uis pec
cata adolescentie mee. Posuisti in nervo
pedē meū. et obseruasti omnes semitas meas. et
circa plantas pedū meoꝝ considerasti. qui quasi putredo cu
ret. et sicut uestimentū quod comeditur a
tinea. Homo natus de muliere brevi uiuens tem
pore. repletur multis miseriis. Qui egressus quasi flos
conteritur. et fugit velut umbra. et nunq
eodē statu permanet. Et dignum duxisti
super huiusmodi aperire oculos tuos. et
me tecum in iudicium adducere. Quis potest facere
mundū de immundo. aut non ex semine. Nonne
tu qui solus es
Dies eius dies hōis numerus mensis eius apud

te est. Constituisti terminos eius qui praeteriri non poterunt. Recede paululum ab eo ut quiescat donec optata veniat sicut mercennarii dies eius. Lignum habet spem: si praecisum fuerit rursum virescit et rami eius pullulant. Si senuerit in terra radix eius et in pulvere emortuus fuerit truncus illius, ad odorem aquae germinabit et faciet comam quasi cum primum plantatum est. Homo vero cum mortuus fuerit et nudatus atque consumptus, ubi quaeso est? Quomodo si recedant aquae de mari et fluvius vacuefactus arescat, sic homo cum dormierit non resurget; donec atteratur caelum non evigilabit nec consurget de somno suo. Quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me et abscondas me donec pertranseat furor tuus, et constituas mihi tempus in quo recorderis mei? Putasne mortuus homo rursum vivat? Cunctis diebus quibus nunc milito exspecto donec veniat immutatio mea. Vocabis me et ego respondebo tibi; operi manuum tuarum porriges dexteram. Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis. Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed curasti iniquitatem meam. Mons cadens defluit et saxum transfertur de loco suo. Lapides excavant aquae et alluvione paulatim terra consumitur; et hominem ergo similiter perdes. Roborasti eum paululum ut in perpetuum pertransiret; immutabis faciem eius et emittes eum. Sive nobiles fuerint filii eius sive ignobiles non intelleget. Attamen caro eius dum vivet dolebit, et anima illius super semet ipso lugebit.

XIIII xv

Respondens autem Eliphaz Themanites dixit: Numquid sapiens respondebit quasi in ventum loquens, et implebit ardore stomachum suum? Arguis verbis eum qui non est aequalis tibi, et loqueris quod tibi non expedit. Quantum in te est evacuasti timorem et tulisti preces coram Deo. Docuit enim iniquitas tua os tuum, et imitaris linguam blasphemantium. Condemnabit te os tuum et non ego, et labia tua respondebunt tibi. Numquid primus homo tu natus es, et ante colles formatus? Numquid consilium Dei audisti, et inferior te erit eius sapientia? Quid nosti quod ignoramus? Quid intellegis quod nescimus? Et senes et antiqui sunt in nobis, multo vetustiores quam patres tui. Numquid grande est ut consoletur te Deus? Sed verba tua prava hoc prohibent. Quid te elevat cor tuum, et quasi magna cogitans attonitos habes oculos? Quid tumet contra Deum spiritus tuus, ut proferas de ore huiuscemodi sermones? Quid est homo ut immaculatus sit, et ut iustus appareat natus de muliere? Ecce inter sanctos eius nemo inmutabilis, et caeli non sunt mundi in conspectu eius. Quanto magis abominabilis et inutilis homo, qui bibit quasi aquam iniquitatem? Ostendam tibi, audi me; quod vidi narrabo tibi. Sapientes confitentur et non abscondunt patres suos, quibus solis data est terra, et non transivit alienus per eos. Cunctis diebus suis impius superbit, et numerus annorum incertus est tyrannidis eius. Sonitus terroris semper in auribus illius, et cum pax sit ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reverti possit de tenebris ad lucem, circumspectans undique gladium. Cum se moverit ad quaerendum panem, novit quod paratus sit in manu eius tenebrarum dies. Terrebit eum tribulatio, et angustia vallabit eum sicut regem qui praeparatur ad proelium. Tetendit enim adversus Deum manum suam, et contra omnipotentem roboratus est. Cucurrit adversus eum erecto collo et pingui cervice armatus est. Operuit faciem eius crassitudo, et de lateribus eius arvina dependet. Habitabit in civitatibus desolatis et in domibus desertis quae in tumulos sunt redactae. Non ditabitur nec perseverabit substantia eius, nec mittet in terra radicem suam. Non recedet de tenebris; ramos eius arefaciet flamma, et auferetur spiritu oris sui. Non credat frustra errore deceptus quod aliquo pretio redimendus sit. Antequam dies eius impleantur peribit, et manus eius arescet. Laedetur quasi vinea in primo flore botrus eius, et quasi oliva proiciens florem suum. Congregatio enim hypocritae sterilis, et ignis devorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt. Concepit dolorem et peperit iniquitatem, et uterus eius praeparat dolos.

XVI

Respondens autem Iob dixit: Audivi frequenter talia; consolatores onerosi omnes vos estis. Numquid habebunt finem verba ventosa? Aut aliquid tibi molestum est si loquaris? Poteram et ego similia vestri loqui, atque utinam esset anima vestra pro anima mea. Consolarer et ego vos sermonibus, et moverem caput meum super vos. Roborarem vos ore meo et moverem labia mea quasi parcens vobis. Sed quid agam? Si locutus fuero non quiescet dolor meus, et si tacuero non recedet a me. Nunc autem oppressit me dolor meus, et in nihilum redacti sunt omnes artus mei. Rugae meae testimonium dicunt contra me, et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam contradicens mihi. Collegit furorem suum in me, et comminans mihi infremuit contra me dentibus suis; hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. Aperuerunt super me ora sua, exprobrantes percusserunt maxillam meam, satiati sunt poenis meis. Conclusit me Deus apud iniquum, et manibus impiorum me tradidit. Ego ille quondam opulentus repente contritus sum; tenuit cervicem meam, confregit me, et posuit sibi quasi in signum. Circumdedit me lanceis suis, convulneravit lumbos meos, non pepercit, et effudit in terra viscera mea. Concidit me vulnere super vulnus; irruit in me quasi gigans. Saccum consui super cutem meam, et operui cinere carnem meam. Facies

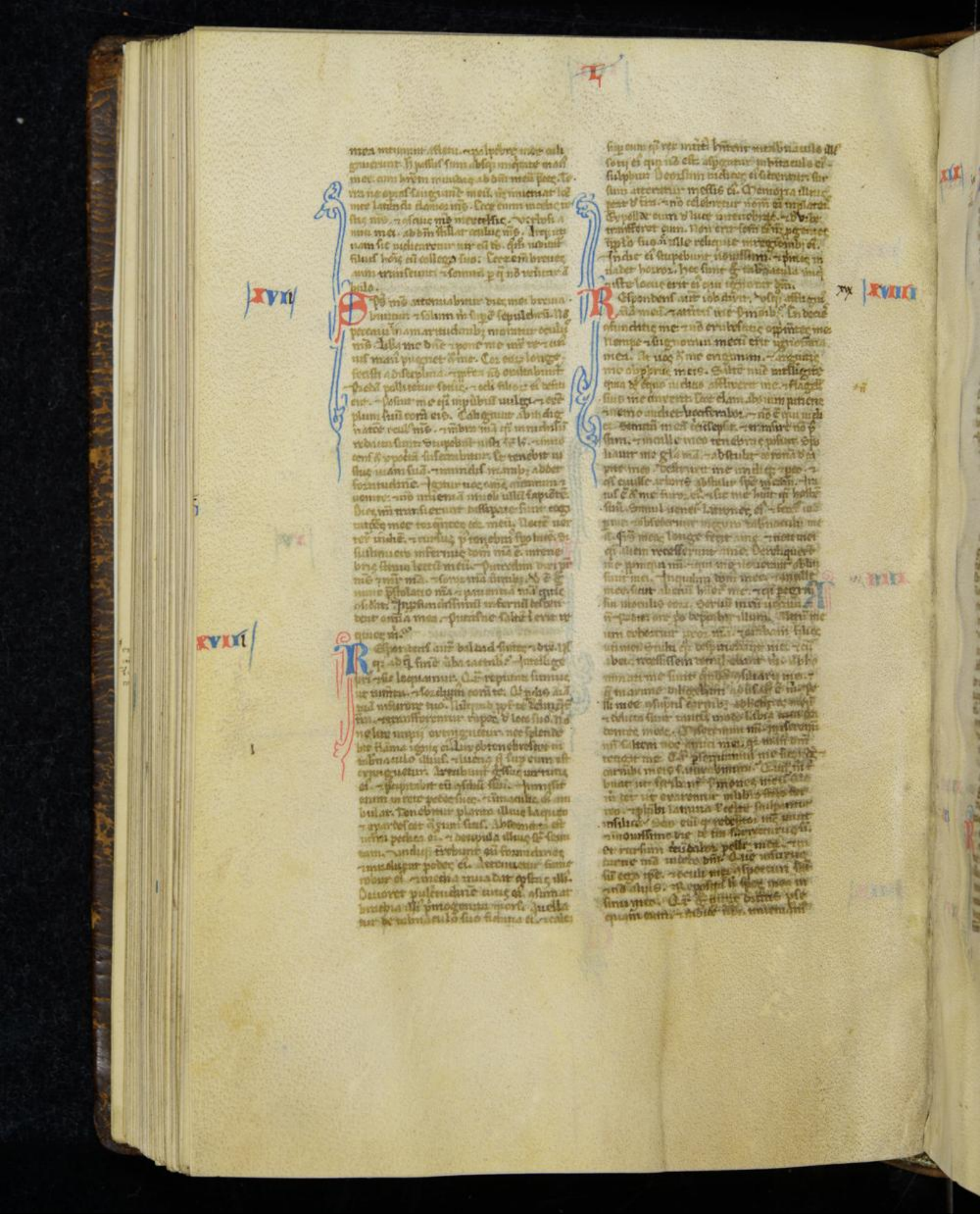

ō eum. fugiet ḡ arma grādy. ⁊ ipō ulcer ī-
quitatis gladius ē. ⁊ sagitta ē uibrās.

XIX Respondens aut̄ sophar. na. ait. ⁊ ego
ymā ⁊ ideo cogitationes mee succedunt. ⁊ ac
celeritate ⁊ mota sum. Doctrinā que
me arguit audiam. ⁊ spē meā respondebit
mihi. hoc scio ab principio ex quo posit ē
homo sup terrā. q. ⁊ lauc impiorū breuis fit. ⁊ gau
diū ypocrite ad instar puncti. Si ascen
dit usq; ad celum superbia ei. ⁊ caput ei nubes te
gat. ē. sicut stercus in fine perdet. ⁊ qui e
um uiderāt dicent. Ubi ē. Velut somniū
auolauit ⁊ non inuenietur. transiet sicut uisio
nocturna. Oculus qui eum uiderat nō u
debit ⁊ ultra. nec uidebit̄ de cetero. filij ei
inopiam patient. ⁊ manus illius reddet
ea dolorē suū. Ossa ei implebunt̄ uitijs ad
lescentie ei. ⁊ cum eo pulueri dormient.
Cum autē dulce fuerit malū ei. absco
derit illud sub lingua sua. parcet illi. ⁊ nō de
relinquet illud. ⁊ celabit in gutture suo.
Panis ei in uentre ei conuertet in fel aspidū
interius ei. Diuitias quas deuorauit eua
uet. ⁊ de uentre illius extrahet eas ds. Caput
aspidum sugeret. occidet eum lingua uipe
ris. non uidebit riuulos fluminis. torrentes
mellis butyrum. Juxta q̄ fecit omīa nec in
ueniet. secundū multitudinē adinuen
tionū suarū. sic sustinebit. a. ⁊ obsum
get manibus paupes. domū inpuri ⁊
nō edificauit eam. nec ē saciat̄ uentri ei.
de cunctis quib; cupiebat. ⁊ possidet nō poteri
tia remanebit ē ipsis ei. ipsa mel. ⁊ pma
uebit de bonis ei. Cum saturat̄ fuerit arcta
bitur. estuabit ⁊ omnē dolorē inuoca
bit ⁊ uomitū ei. de uentre ei extrahet
deus ⁊ euomet eum. ⁊ extrahet eum fel
de uesica ei. Ingredientur super eum horribiles
omēs tenebre. absconduntur omnes mendacij
ei. deuorabit eum ignis qui nō succe
ditur. malū reliquū in tabernaculo
suo. Reuelabunt celi iniquitatē
ei. ⁊ tm̄ surget aduersus eū. deus eruc
tuū pdm ulnis. detrahetur in die furo
ris ei. ⁊ pars hominis impij ab. ⁊ hēdi
tas ei ab deo.

XX Respondens aut̄ iob. ⁊ dixit. Audite sermo
nes meos. ⁊ agite pēnā. Sustinete
me ut et ego loquar. ⁊ post me uidebi
libenter. Numquid ad homē disputatiō
mea est. ut merito nō debeam anxiari. ⁊
crebro me reprehendere. ⁊ sup ponere
digitum ori meo. Et ego cū recordor me
tuo. pertimesco. ⁊ carnē meā tre
mor. Quā ē impijs quietus? sublenatus sunt
senectute. diuitie. Semē eorū permanet cōsū
eis. propinquos suos. ⁊ nepotum oculis eo
rū. Domus eorū secure sunt ⁊ pacate. nec
ē uirga ds sup eos. Bos eoꝝ accepit. nec ab
ortus uacca peperit. ⁊ nō ē priuata fetu suo.
Egrediunt quasi gregē paruulos eoꝝ. ⁊
infantes eoꝝ exultant lusib;. Tenent tym
panū ⁊ citharā. ⁊ gaudebūt ad sonitū
organi. Ducunt in bonis dies suos. ⁊ in pūcto
ad inferni descendunt. Qui dicebant
deo recede a nob. scīa uiaꝝ tuaꝝ nolum
Quis ē omipotens ut seruiamus ei. ⁊ quid
nobis pdest si oremus illum. ⁊ ueruntn
quia nō sunt in manu eoꝝ bona sua. ⁊
cilium impiorū longe sit a me. Quotiens
lucerna impiorū extinguetur. ⁊ inuehet
eis inundatio. ⁊ dolores diuidet furen
tes. ⁊ erunt sicut paleæ ante faciē uēti. ⁊ sicut
fauilla quam turbo dispergit. Dic ergo
filius illius dolore patris. ⁊ cum reddide
rit sciet. Uideant oculi ei interfectio
nem eius. ⁊ de furore omipotentis bibat.
Quid enim ad eum pertinet de domo sua p̄ se. ⁊
si numerus mensiū eius dimidietur. Numquid de
us quispiam docebit scīam. qui excelsos iu
dicat. Iste moritur robustus. ⁊ sanus. diues
⁊ felix. Lactis ei plena sunt ubera. ⁊ medul
le ossa illius refrigerantur. Ille uō mortuus anima
ruchus. sine ullo. ⁊ absq; ullo opere. ⁊ tam simul ⁊ sine
pulue dormient. ⁊ uermes operient eos. Certe
noui cogitationes uestras. ⁊ iudicia q̄ me
iniquas. Dicetis enim. Ubi ē domus pn
cipis. ⁊ ubi tabernacula impiorū. Interrogate
quemlibet uiatorum. ⁊ eadē eius melius
cognoscetis. Quia malus pseruat in die
malum. ⁊ ad diē furoris ducetur. Quis
arguet coram eo uiam ei. ⁊ quis reddet
ei. quę fecit. ⁊ ipse ad sepulcra ducetur. ⁊ mugge
ne monumentū uigilabit. Dulcis fuit glā
reus eius. ⁊ post omēs homines ipse trahet
se innumerabiles. Quomodo igitur consola
mini me frustra. cū ⁊ responsio uestra repug
nare conuincat fidei uestre.

XXI Respondens aut̄ eliphaz themanites
dixit. Numquid ds equa poterit homi. ⁊ qui
sapiens fuit sibi. Quid prodest ei si iustus fu
eris. aut quid ei ad ferre. si immaculatam
fuerit uiam tuam. Numquid timens arguit
te. uenietq; tecum in iudicium. ⁊ ne ma
litia tua plena. ⁊ infinitę iniquitates
tue. Absq; ulla causa. ⁊ pignus fratris tui
ore sine causa. ⁊ uestimenta nuda
bis. ⁊ lasso nō dedisti. ⁊ famem sub
traxisti panē. ⁊ esurienti. ⁊ posidebat ter
ram. ⁊ habitabat in ea. ⁊ potentissimus obtine
bat eam. ⁊ uiduas dimisisti uacuas.

ē. ⁊ tumquā mbecillū. ⁊ sustentans brachi
um ei qui nō ē fortis. Cui debilis ostitit. fortis
tudo illi qui nō hz sapiēciā. ⁊ prudentiā nō
ostendit plurā. Quis docē insipiēcis. aut nouē
cum qui vere sp̄m habet. Vere gigantes sub
aquis gemūt. ⁊ qui habitant ei. nud⁹ ē
inferus cōtra illū. ⁊ nullū ē operimēti locꝰ.
Qui extendit aquilonē sup̄ vacuū. ⁊ appen
dit terrā sup̄ nihilū. Qui ligat aq̄s in nubi
bꝰ suis. ut nō erūpat pariter desup̄. Qui
tenet vultū solii sui. ⁊ expandit sup̄ illud
nebulam suā. Terminū circūdedit aquis
usq; dum finiant lux ⁊ tenebre. Colūp
ne cęli contremuit. ⁊ pauēt ad nutū ei⁹.
Fortitudine illi⁹ repente maria aggregata ē
⁊ prudentia ei⁹ percussit superbū. Spūs ei⁹ ornā
uit cęlos. ⁊ obstetricante manu ei⁹ eductꝰ ē co
lubꝰ tortuosus. Ecce hī extrema viārū sunt
dictū. ⁊ cū vix parvam stillam sermōis
ei audiverim. quis poterit tonitrū magnitu
dinis ei⁹ videre.

XXVII. Adiēcit q; iob assumens parabolā suā ⁊ dix
it. Vivit dñs qui abstulit iudiciū meū. ⁊ oī
potēs q̄ ad amaritudinē adūxit aīā meā. adhuc
quā donec sp̄us ex me halitus dei in naribꝰ meis. non loquētur labia mea iniquitatē
nec lingua mea meditabit̄ mendaciū. Absit
me. ut iustos vos ē iudicē. Donec deficiam. nō recedam ab innocentia mea a me
stimonio meo q̄ cepi tenere nō desinam.
Nā cor meū nō reprehendit me in omni vita mea.
Sit ut impius inimicus meus. ⁊ aduersarius meus
quasi iniquus. Quis ē ē spes hypocrite. si auare ra
piat. nūq̄d liberabit deū ab eo. Nunquid cla
morē ei⁹ audiet deꝰ cū venerit sup̄ eum angu
stia. Aut potest in omnipotente delectari.
⁊ invocare deū in omni tpe. Docebo vos p
manū dei q̄ omnia habet nec absconderim. Ec
ce vos oēs nostis. ⁊ quid sine ci⁹ vana lo
quimini. Hec ē pars hoīis impij ap̄d deū. hęre
ditas violentorū. q̄ ab omnipotente suscipi
ent. Si multiplicati fuerint filij ei⁹ in gladi
o erunt. ⁊ nepotes ei⁹ nō saturabuntur
pane. Qui reliquꝰ fuerit eoꝝ sepelietur
in interitu. nec plorabunt̄ vidue illi⁹. Si
congregauerit quasi terrā argentū. ⁊ sicut lutū
parauerit vestimēta. Parabit quidē sed iustꝰ
induet illa. ⁊ argentū innocens dividen
tur hędificabit sicut tinea domū suā. ⁊ sicut
custos fecit umbraculū. Dives cū dormi
erit nichil secū auferet. Aperiet oculos suos
⁊ nichil inueniet. Assimilabit̄ eum q̄si aq̄
inopia. nocte opprimet eum tempestas. Tol
let eum ūtus ⁊ auferet. ⁊ auferet eum de loco suo.
Mittet sup̄ eum ⁊ nō parcet. ⁊ de manu ei⁹ fugiens
fugiet. Stringet sup̄ eū manū suā

Sinodus

Adhūc abundabit sup̄ illum mouens loci ei⁹. XXVIII.

Habet argentum venarū suarū principia
⁊ auro locus ē in quo conflatur. Ferrum
de terra tollitur. ⁊ lapis solutus calore ęs ē
versus. Tēp̄ posuit tenebras. ⁊ universi finē
ipse considerat. Lapidē q̄ caligo ⁊ umbra
mortis nocendo circūdederunt. torrens ęquo pe
regrinante. ⁊ eos quos obliuio ē pedis egentes
hoīes. ⁊ quasi nullos. Terra de qua egrediebat pa
nis. ⁊ locus suo igne subversus ē. Locus sa
phiri lapides ei⁹. ⁊ glebe illius aurū. Semitam ignorauit auis. ⁊ nullus ē oculꝰ
vulturis intuitus. Nō calcauerūt eā filii
structoris. nec pertransiit per eam leena.
Ad silicē extendit manū suā. subvertit
montes. ⁊ in petris rivos excidit. Oculus eius
quęcq; pretiosum vidit. ⁊ ab inundatione
penitus rivos. Sapiā aūt ubi inveniatur
⁊ quis ē locꝰ intelligētie. Nescit homo pretium eius. nec invenitur in terra suauiter viuentium.
Abyssus nō ē mecū. ⁊ mare loquitur
nō ē mecū. Nec dabitur aurū obrizum
pro ea nec appendentur argentū in commutatione eius. Non conferetur auro tinctile vel
vitrum. nec lapidi carbunculo pretiosissimo vel sa
phiro. Nō adequabit ei aurū nec vitrum
nec commutabuntur pro vasis aureis. Sa
cra ⁊ eminentia non in memoriam venient
apud eā. Trahēs aut sapiā de occultis.
nō adequabitur ei topazion de ethiopia.
nec tincture mundissime quoniam
nec ē sapiā nominet. ⁊ quis ē locus intel
ligentie. Abscondita ē ab oculis omnium viuentium. volucres celi latent. ⁊ desino ⁊
mors pariter. Auribꝰ nr̄is audiuimus fa
mā ei⁹. Deꝰ intelligit viā ei⁹. ⁊ ipse novit
locum illi⁹. Ipse enim fines mundi intuet
omnia q̄ sub celo sunt respicit. Qui fecit
ventis pondꝰ. ⁊ aquas appendit in mensura. Quando ponebat pluviis legem. ⁊ viā sonantibꝰ
fulgetri. tunc vidit illam. ⁊ enarravit
eam. ⁊ preparavit. ⁊ investigavit. Et dixit hoī.
Ecce timor dñi ipsa ē sapiā. ⁊ recedere a
malo intelligentia.

XXIX. Adiēcit quoq; iob assumens parabolā
suā ⁊ dixit. Quis mihi tribuat ut sim
sicut menses pristini. secūdū dies quibꝰ
custodiebat me deus splendebat lucerna
sup̄ caput meū. ⁊ ad lumen ei⁹ ambulabā
in tenebris. Sicut fui in diebꝰ adole
scentie mee. cū secreto deus erat in tabernaculo meo. cū adhuc omnipotens mecū. ⁊
circūdātes me pueri mei. cū lauabā pe
des meos butiro. ⁊ petra fundebat mihi ri
uos olei. cū egrediebar ad portā civitatis
⁊ in platea parabā cathedrā mihi. Vide

lunt me inuenes. ⁊ abscondebantur ⁊ senes assurgentes stabant. ⁊ principes cessabant loqui. ⁊ digitum sup ponebant ori suo. Vox eor̄ mea obtebatur duci. ⁊ lingua eor̄ gutturi suo adhebat. Auris audiens beatificabat me. ⁊ oculus videns testimoniū reddebat mi. Si ridebam eis nō credebant. ⁊ lumen vultus mei non cadebat in terrā. Si subsannabam eos quasi per derisum dicebant. Quia non est dolus in manibus eius. Sedebam quasi rex circumstans exercitum. quasi consolans lugentes. Quis mihi det ut audiatur desiderium meū. ⁊ quod scribit qui iudicat sermonem meū. Nunquid non in humeris meis portabo illud. aut circumdabo illud quasi coronam mihi. Posuit me quasi lutum assimilatus sum fimilli ⁊ cinis. Clamo ad te nō exaudis me. sto ⁊ nō respicis me. Mutatus es mihi in crudelē. in duritia manus tue aduersaris mihi. Elevasti me ⁊ quasi ponens elisisti me valide. Scio enim quia morti trades me. ubi domus est omni uiuenti. Verumtamen non ad sepulchrum extendes manum tuā. ⁊ si corruerit ipse salvabis. Flebam quondam super eo qui afflictus erat. ⁊ compatiebar anime meæ pauperi. Expectabā lucem. ⁊ venerunt mihi tenebre. Inopem me fecerunt viscera mea. ⁊ prevenerunt me dies afflictionis. Moerens incedebā sine furore. surgens inquisivi in turba clamabam ad eos. Fratres mei elongauerunt a me. ⁊ lapidem iniecerunt in faciem meam. Contristati sunt viscera mea. ⁊ non requierunt. Prevenerunt me in die afflictionis mee. Factus sum mihimetipsi grauis. Quis det ut veniat petitio mea. ⁊ eloquium meum audiat adversarius meus. Vir iudicii non sum. ⁊ secundum iustitiam meam non est mihi. Sed quasi stipula quam ventus rapit. Ego persequar inimicos meos. ⁊ comprehendam illos. ⁊ non revertar donec deficiant. Conterantur ut parvuli coram facie mea. Iudica domine nocentes me. expugna impugnantes me. Apprehende arma et scutum. ⁊ exurge in adiutorium mihi. Effunde iram et conclude aduersum persequentes me. Dic animæ meæ salus tua ego sum. Confundantur et reverentur quæ querunt animam meam. Avertantur retrorsum et erubescant cogitantes mihi mala. Fiant sicut pulvis ante faciem venti. ⁊ angelus domini coartans eos. Fiat via illorum tenebrosa et lubrica. ⁊ angelus domini persequens eos. Quia sine causa absconderunt mihi interitum laqueum suum. Sine causa fodierunt animæ meæ. Veniat ei laqueus quem ignorat. ⁊ captio quam abscondit apprehendat eum. ⁊ in laqueum cadat in ipsum. Anima autem mea exultabit in domino. ⁊ delectabitur super salutari suo. Omnia ossa mea dicent. Domine quis similis tibi. Eripiens inopem de manu fortiorum ejus. Inopem et pauperem a diripientibus eum. Surgentes testes iniqui. quæ ignorabam interrogabant me. Retribuebant mihi mala pro bonis. ⁊ sterilitatem animæ meæ. Ego autem cum mihi molesti essent. induebar cilicio. ⁊ humiliabam in ieiunio animam meam. ⁊ oratio mea in sinu meo conuertetur. Quasi proximi mei ita complacebam. ⁊ quasi lugens matrem meam sic contristabar. Ipsi autem aduersum me lætati sunt. ⁊ congregati sunt. Congregati sunt super me flagella. ⁊ ignoui non cognoscebam. Dilacerati sunt nec compungebantur. Tentauerunt me subsannationibus derisionum. Comparauerunt super me dentibus suis. Domine quando respicies. Restitue animam meam a malignis. ⁊ de leonibus unicam meam. Confitebor tibi in ecclesia multa. In populo grauis laudabo te. Non supergaudeant mihi qui inimici sunt mei. ⁊ qui oderunt me frustra. ⁊ nutu oculis. Quia mihi quidem pacifice loquebantur. ⁊ contra iracundiam terre loquebantur dolos. Et dilatauerunt super me os suum. Dixerunt euge euge oculus noster. Vidisti domine ne sileas. Dominus ne discedas a me. Exurge et intende iudicio meo. Deus meus et dominus meus. Iudica me secundum iustitiam tuam domine deus meus. ⁊ non gaudeant mihi. Non dicant in cordibus suis euge euge animæ nostræ. Neque dicant deglutiuimus eum. Erubescant et reverentur simul qui gaudent malis meis. Induantur confusione et reverentia qui magnificantur super me. Exultent et lætentur qui volunt justitiam meam. ⁊ dicant semper. Magnificetur dominus qui volunt pacem servi sui. ⁊ lingua mea meditabitur justitiam tuam. Tota die laudem tuam.

XXV

Memor esto verbi tui servo tuo. in quo mihi spem dedisti. Hæc me consolata est in humilitate mea. Quia eloquium tuum vivificavit me. Superbi inique agebant usquequaque a lege autem tua non declinavi. Memor fui judiciorum tuorum a sæculo domine. ⁊ consolatus sum. Defectio tenuit me. pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. Cantabiles mihi erant justificationes tuæ. in loco peregrinationis meæ. Memor fui nocte nominis tui domine. ⁊ custodivi legem tuam. Hæc facta est mihi quia justificationes tuas exquisivi. Portio mea dominus dixi custodire legem tuam. Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo. Miserere mei secundum eloquium tuum. Cogitavi vias meas. ⁊ convertivi pedes meos in testimonia tua. Paratus sum et non turbatus sum. ut custodirem mandata tua. Funes peccatorum circumplexi sunt me. ⁊ legem tuam non sum oblitus. Media nocte surgebam ad confitendum tibi. super judicia justitiæ tuæ. Particeps ego sum omnium timentium te. ⁊ custodientium mandata tua. Misericordia tua domine plena est terra. ⁊ justificationes tuas doce me. Bonitatem fecisti cum servo tuo domine secundum verbum tuum. Bonitatem et disciplinam et scientiam doce me. Quia mandata tua credidi. Antequam humiliarer ego deliqui. Propterea eloquium tuum custodivi. Bonus es tu et in bonitate tua. Justificationes tuas doce me. Multiplicata est super me iniquitas superborum. Ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua. Coagulatum est sicut lac cor eorum. Ego autem legem tuam meditatus sum. Bonum mihi quia humiliasti me. ut discam justificationes tuas. Bonum mihi lex oris tui. super millia auri et argenti. Manus tue fecerunt me et plasmaverunt me. Da mihi intellectum. ⁊ discam mandata tua. Qui timent te videbunt me. ⁊ lætabuntur. Quia in verba tua supersperavi. Cognovi domine quia æquitas judicia tua. ⁊ in veritate tua humiliasti me. Fiat misericordia tua ut consolentur me. secundum eloquium tuum servo tuo. Veniant mihi miserationes tue. ut vivam. ⁊ lex tua meditatio mea est. Confundantur superbi quia injuste iniquitatem fecerunt in me. Ego autem exercebor in mandatis tuis. Convertantur mihi timentes te. ⁊ qui noverunt testimonia tua. Fiat cor meum immaculatum in justificationibus tuis. ut non confundar. Defecit in salutare tuum anima mea. ⁊ in verbum tuum supersperavi. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum. Quando consolaberis me. Quia factus sum sicut uter in pruina. justificationes tuas non sum oblitus. Quot sunt dies servi tui. Quando facies de persequentibus me judicium. Narraverunt mihi iniqui fabulationes. sed non ut lex tua. Omnia mandata tua veritas. Inique persecuti sunt me adjuva me. Paulominus consummaverunt me in terra. Ego autem non dereliqui mandata tua. Secundum misericordiam tuam vivifica me. ⁊ custodiam testimonia oris tui. In æternum domine verbum tuum permanet in cælo. In generationem et generationem veritas tua. Fundasti terram et permanet. Ordinatione tua perseverat dies. quoniam omnia deserviunt tibi. Nisi quod lex tua meditatio mea est. tunc forsitan periissem in humilitate mea. In æternum non obliviscar justificationes tuas. Quia in ipsis vivificasti me. Tuus sum ego salvum me fac. Quia justificationes tuas exquisivi. Me exspectaverunt peccatores ut perderent me. Testimonia tua intellexi. Omnis consummationis vidi finem. Latum mandatum tuum nimis. Quomodo dilexi legem tuam. Tota die meditatio mea est. Super inimicos meos prudentem me fecisti mandatum tuum. Quia in æternum mihi est. Super omnes docentes me intellexi. Quia testimonia tua meditatio mea est. Super senes intellexi. Quia mandata tua exquisivi. Ab omni via mala prohibui pedes meos. ut custodiam verba tua. A judiciis tuis non declinavi. Quia tu legem posuisti mihi. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. Super mel ori meo. A mandatis tuis intelligam. Propterea odivi omnem viam iniquitatem. Lucerna pedibus meis verbum tuum. ⁊ lumen semitis meis. Juravi ⁊ statui custodire judicia justitiæ tuæ. Humiliatus sum usquequaque domine. Vivifica me secundum verbum tuum. Voluntaria oris mei beneplacita fac domine. ⁊ judicia tua doce me. Anima mea in manibus meis semper. ⁊ legem tuam non sum oblitus. Posuerunt peccatores laqueum mihi. ⁊ de mandatis tuis non erravi. Hæreditate acquisivi testimonia tua in æternum. Quia exultatio cordis mei sunt. Inclinavi cor meum ut facerem justificationes tuas in æternum propter retributionem. Iniquos odio habui. ⁊ legem tuam dilexi. Adjutor et susceptor meus es tu. ⁊ in verbum tuum supersperavi. Declinate a me malignantes. ⁊ scrutabor mandata dei mei. Suscipe me secundum eloquium tuum et vivam. ⁊ ne confundas me ab exspectatione mea. Adjuva me et salvus ero. ⁊ meditabor in justificationibus tuis semper. Sprevisti omnes discedentes a judiciis tuis. Quia injusta cogitatio eorum. Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ. Ideo dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas. A judiciis enim tuis timui. Feci judicium et justitiam. Non tradas me calumniantibus me. Suscipe servum tuum in bonum. Non calumnientur me superbi. Oculi mei defecerunt in salutare tuum. ⁊ in eloquium justitiæ tuæ. Fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam. ⁊ justificationes tuas doce me. Servus tuus sum ego da mihi intellectum. ut sciam testimonia tua. Tempus faciendi domino. dissipaverunt legem tuam. Propterea dilexi mandata tua. Super aurum et topazion. Propterea ad omnia mandata tua dirigebar. Omnem viam iniquam odio habui. Mirabilia testimonia tua. Propterea scrutata est ea anima mea. Declaratio sermonum tuorum illuminat. ⁊ intellectum dat parvulis. Os meum aperui. ⁊ attraxi spiritum. Quia mandata tua desiderabam. Aspice in me. ⁊ miserere mei. Secundum judicium diligentium nomen tuum. Gressus meos dirige secundum eloquium tuum. ⁊ non dominetur mei omnis injustitia. Redime me a calumniis hominum. ut custodiam mandata tua. Faciem tuam illustra super servum tuum. ⁊ justificationes tuas doce me. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei. Quia non custodierunt legem tuam. Justus es domine. ⁊ rectum judicium tuum. Mandasti justitiam testimonia tua. ⁊ veritatem tuam nimis. Tabescere me fecit zelus meus. Quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitum eloquium tuum vehementer. ⁊ servus tuus dilexit illud. Adolescentulus sum ego. ⁊ contemptus. Justitiæ tuæ non sum oblitus. Justitia tua justitia in æternum. ⁊ lex tua veritas. Tribulatio et angustia inuenerunt me. Mandata tua meditatio mea est. Æquitas testimonia tua in æternum. Da mihi intellectum. ⁊ vivam. Clamavi in toto corde meo exaudi me domine. Justificationes tuas requiram. Clamavi ad te salvum me fac. ut custodiam mandata tua. Præoccupavi in maturitate. ⁊ clamavi. Quia in verba tua supersperavi. Prævenerunt oculi mei ad te diluculo. Ut meditarer eloquia tua. Vocem meam audi domine secundum misericordiam tuam. Et secundum judicium tuum vivifica me. Appropinquaverunt persequentes me iniquitati. A lege autem tua longe facti sunt. Prope es tu domine. ⁊ omnes viæ tuæ veritas. Initio cognovi de testimoniis tuis. Quia in æternum fundasti ea. Vide humilitatem meam. ⁊ eripe me. Quia legem tuam non sum oblitus. Judica judicium meum. ⁊ redime me. Propter eloquium tuum vivifica me. Longe a peccatoribus salus. Quia justificationes tuas non exquisierunt. Misericordiæ tuæ multæ domine. Secundum judicium tuum vivifica me. Multi qui persequuntur me. ⁊ tribulant me. A testimoniis tuis non declinavi. Vidi prævaricantes. ⁊ tabescebam. Quia eloquia tua non custodierunt. Vide quoniam mandata tua dilexi. Domine in misericordia tua vivifica me. Principium verborum tuorum veritas. In æternum omnes judicia justitiæ tuæ. Videte humilitatem meam. ⁊ eripe me. Quoniam legem tuam non sum oblitus. Judica judicium meum. ⁊ redime me. Propter eloquium tuum vivifica me. Salus autem a peccatoribus. Quia justificationes tuas non exquisierunt. Misericordiæ tuæ multæ domine. Secundum judicium tuum vivifica me. Multi qui persequuntur me. ⁊ tribulant me. A testimoniis tuis non declinavi. Vidi prævaricantes. ⁊ tabescebam. Quia eloquia tua non custodierunt. Vide quoniam mandata tua dilexi. Domine in misericordia tua vivifica me. Principium verborum tuorum veritas. In æternum omnes judicia justitiæ tuæ.

XXVI

Principes persecuti sunt me gratis. ⁊ a verbo tuo formidavit cor meum. Lætabor ego super eloquium tuum. Sicut qui invenit spolia multa. Iniquitatem odio habui. ⁊ abominatus sum. Legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi. Super judicia justitiæ tuæ. Pax multa diligentibus legem tuam. ⁊ non est illis scandalum. Exspectabam salutare tuum domine. ⁊ mandata tua dilexi. Custodivit anima mea testimonia tua. ⁊ dilexit ea vehementer. Servavi mandata tua. ⁊ testimonia tua. Quia omnes viæ meæ in conspectu tuo. Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo domine. Secundum eloquium tuum da mihi intellectum. Intret postulatio mea in conspectu tuo. Secundum eloquium tuum eripe me. Eructabunt labia mea hymnum. Cum docueris me justificationes tuas. Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum. Quoniam omnia mandata tua æquitas. Fiat manus tua ut salvet me. Quoniam mandata tua elegi. Concupivi salutare tuum domine. ⁊ lex tua meditatio mea est. Vivet anima mea. ⁊ laudabit te. ⁊ judicia tua adjuvabunt me. Erravi sicut ovis quæ perit quære servum tuum. Quia justificationes tuas non sum oblitus.

elesiæ ꝺ̃ solenum ſꝫ pupillã manũ meã ꝛ
nl uideꝝ me. ſpoꝝ ſuꝑcꝺ humer mõ a
umeꝝ suꝰ cadat. ⁊ brachiũ meũ ofrmꝫ
ur ꝙ ſ̃ offib. ꝓ enim ꝙ timuec ſꝫ me
floꝝ onus dñi. ⁊ pond ei ferre nõ pot.
Si putauꝝ aurũ robur meũ. ⁊ obrizo dix
fiducia mea. Si lætat sum ſꝫ diuitiꝫ mee
multus. ⁊ quia plima reperit manꝰ mea. Si
uidi solẽ cum fulgeret ⁊ lunã mouẽtẽ clara
re. ⁊ lætꝰ ẽ m̃ abscondito cor meũ. ⁊ osc
sulatꝰ sũ manꝰ mea ore meo. ꝙ ẽ mgꝝ
me maxima. ⁊ negaꝝ ꝙ ds altissimꝰ.
Si gaudẽ sum ad ruinã ei qui me odit
⁊ exultauꝝ. ꝙ inuenit eũ malũ. Non ẽ
ꝺbꝰ ad peccandũ guttur meũ. ut expetat
maledictiõ aĩa ei. Si nõ dixer̃ uir tab
naculi mei. quis det de carnib ei⁹ ut sa
turem̃. foris nõ mansit peregrꝫ. ostiũ
meũ uiatori patuit. Si abscondi ꝙ hõ
pecĉm meũ. ⁊ celaui mistꝫ sin mea
ẽ mea. ⁊ expauit ad multitudinẽ nim
i. ⁊ despectio ꝓpinquoꝝ terruit me. ⁊ sil
magꝝ mea. nec egressꝰ sũ ostiũ meũ.
Quis mi tribuat auditorẽ ut desiderĩ
meũ. omipõs audiat. ⁊ librũ scribat qꝫ
qꝫ iudicat ut in humero meo ponat illũ.
⁊ circũdem illũ. ꝙ coronã mi. ꝙ sicut gla
diũ meũ ꝓpalabo illũ. ⁊ ꝙ principi of
feram eum. Si abiũi me in mea cla
mat. ⁊ uir qui filiꝰ ei defleuit. ⁊ fecit
ei comoch absq; pecunia. ⁊ animã agꝝ
colꝰ ei afflixi. ⁊ spiritũ eius afflixi in
dibilis. ꝓ eo ꝙ spina.

Omisit aũt mg uir ille ꝓ̃ iob. eo
q̃ iust ẽ iudicat. ⁊ iracundꝰ indignat
ꝙ̃ deꝰ. filiꝰ barachiel buzites. de cog
natione ruhem. ⁊ irat ẽ aũ iobalitim iob
eo q̃ iustũ se ẽ dicer coram ds. ⁊ amb
itim. ⁊ indignat ẽ eis. eo q̃ non
inuenissent ꝓ̃ uerbis. cũ iob. ⁊ ille
in deprimeret iob. ⁊ ignarꝰ beluis exp
tauit iob loquit. eo q̃ seniores ẽent qui
loquebant. Cum aũt iuuenis q̃ ꝓ̃ ẽ
iuuisset. iratꝰ ẽ uehemẽ. ⁊ indignat ẽ
hili barachiel buzites dixit. Iuuenis sũ
tpe. uos aũt antiquiores. ꝺ eo ꝺmiss
ẽ timui. ⁊ uereꝝ sum indicare uob meã
sẽã. Sperabam enim q̃ etas plures loqrent.
⁊ multitudo docer̃et sapiẽtiã. ⁊ ecce
uideo ipse ẽ mihi. ⁊ inspiratio om
nipotẽtis dat intellgẽtiã. Non sunt lon
gꝫ sapientes. nec senes intelligunt
iudiciũ. ꝺ dixi audite me. ostendã
ꝺbꝰ etiam ego meã sẽã. Expectaui ẽ
sermones uros. Iudicia pendentia ꝙ uris
tonec discepterẽtis sermib. ⁊ usq; ꝙ
tulum uos ad dicẽ. obstabam. ⁊ ut

nullꝰ nõ ẽ qui arguat iob. ⁊ ꝓ̃ de
ex uob sermib. ei. Ne forte dicatis nos
inuenim sapientiam. ꝺ proiecit eum nõ hõ. n
ab latꝰ ẽ ei. ⁊ ego nõ locũtꝰ sum uobꝫ. ⁊ non
ꝓ uobꝫ illꝰ. ⁊ immutꝰ. nõ poter ultꝰ ab
stulescẽs. aspe eloquia. Cũ ergo expectas
nõ fuisse locutꝰ. steterũt nec. ꝓ̃terierunt ultꝰ
ꝓ uobꝫ. ⁊ cogor ꝓ me. ⁊ ostendã sẽã
meã. ⁊ plenꝰ sum cui sermonib. ⁊ coar
tat me spꝰ uri mei. Ecce uenter meꝰ sicut mu
stũ absq; spiraculo. q̃ lagunculas nouas dis
rumpit. loqr ⁊ respirabo paululũ. aperiã la
bia mea. ⁊ loquar. Nõ accipiã ꝓsonã uiri
a dñi hoi nec cognoscã. Nescio enim q̃ diu
subsistam. si ꝓ modicũ tollat me factꝰ
meus.

Audi q̃so iob eloquia mea. ⁊ sermõe
mẽ auscultã. Ecce aperui os meũ. loq
quatur lingua mea in faucib mees. Sin
plicitatẽ cordis mei sermo meus. ⁊ scientiã labia
mea puram loquentur. Spꝰ dei fecit me. ⁊
spiraculũ omipotẽtis uiuificauit me.
Si potes rẽdere uerbũ mihi. ⁊ aduersũ me
ꝓpone. ⁊ sta. Ecce secundũ desiderĩ tuũ sic
sum. ⁊ ego quasi et ipse de lutꝰ formatus sum. ⁊ ecce
de humo mea nõ te terreat. ⁊ eloquẽtia
mea nõ sit tibi grauis. Dixisti ergo in auribꝰ meis
⁊ uocem uerborũ audiui. Mundꝰ ego sum
⁊ absq; delicto. ⁊ immaculatꝰ. ⁊ nõ ẽ inq
tas in me. Causas quelas me reputat. ⁊
arbitrat ẽ me inimicũ sibi. Posuit in nerui
no pedes meos. custodiuit omes semitas meas.
Hoc ẽ in quo nõ es iustificatꝰ. Respon
debo tibi q̃ maior sit deꝰ homine. ⁊ contra
dic ei q̃ non reddat rõnes de cunctis uerbis suis.
Semel loquitur ds. ⁊ secũdo ꝓsequit. Somnũ
per uisionẽ nocturnã. q̃ irruit
super homines. ⁊ dormiunt in lectulo. ⁊
aperit aures uiroꝝ. ⁊ erudiens eos instruit
in disciplina. ut auertat hoiem. ab his q̃ fecit.
⁊ liberet eum a superbia. Seruet aĩã eius
a corruptione. ⁊ uitã illi⁹ ut nõ transeat in
gladiũ. Increpat q̃ ꝓ dolore in lectulo
⁊ omia ossa eius marcescere faciat. Abhõia
bilis ei sit panis. ⁊ anima illius
ubi. ante desiderabilis. Tabescet caro ei⁹
ita ꝙ uix uideri. ⁊ eminentia ossa q̃ ante
uix uidebãtur. Appropinquauit
ꝓpinquauit corruptori aĩa ei⁹. ⁊ uita
illius mortiferis. Si fuit pro angelꝰ
loqꝰ unꝰ ex mill. ut annũciet hoi
equitiã. Misereb ei ⁊ dicet. Libera illũ
ut nõ descendat in corruptionẽ. Inueni
in unde eripiet. Sanior ẽ caro eius
a iuuenib. reuertat̃ ad dies adolescen
tiæ sue. Deprecabit̃ dñm. placabilẽ
erit ei. ⁊ intebit faciẽ eius in iubilo.
⁊ reddet hoi iustitiã sua. ⁊ despiciet

XXXII

XXXIII

hō ꝛdicet ꝓcessum. uere deliqui. ut eū
digneꝰ nō recipi. Dimitte mihi ne ꝑ
mittā. Si iniqtē luce iubet. hec ꝑ omia
opatur dꝰ uirꝫ uicib; plingēs. ut reuocet
aiaꝫ eoꝝ a corruptiō. illuminet lucē u
ētōꝝ. Arripe iob. audi me. tace
dum ego loquar. Si aūt hec q loquaris ꝛ
de mi ꝛsequi. uolo eū te apparere mihi. Os
si nō ꝛtradicis me. tace ꝛdocebo te sapiā
tiā. ut meli⁹ eligas. q̄m ꝛ locuꝰ est.

XXXIIII

Audite sapientes uba mea. ꝛ eruditi
auscultate me. Iudex eū auba pbat ꝛ que
rit esca. gustu diudicet. Iudiciū eli
gamus nob. ⁊ inter nos uideam⁹ quid sit meli⁹.
Qꝛa dixit iob iustus sum. ⁊ deus subtulit iudi
cium meū. ⁊ in iudicando eū me mentit⁹ ē
molenta sagitta mea absq; ullo peccō. Qs
ē uir ut ē iob qui bibit subsannatiōē qꝛ
quam. qui graditur cū operibꝫ iniqtā
tis. ⁊ ambulat cū uiris impijs. Dixit enim
non placebit uir deo ⁊ si curreret cū eo
deo uim cordium audire me. Ubi ab⁹ impi
etas. ⁊ abominatiōē manꝰ. Op eū hois
reddet ei. ⁊ uię uias singlōꝝ restituet. Ve
rūtū deꝰ nō odeprehendet frustra. nec eqpe
scabit iudicij. Quis ꝓponet alij ⁊ ꝰ eū
ut deū ponat ⁊ orbē q̄ fabricat ē. Si dirigat
ad eum cor suū. spīm illi ⁊ flatū ad
se trahat. Deficet omīs caro simul. ⁊ ho
mo cinerī reuertet. Si ergo hō intellexit
audi hec. ⁊ auscultā uocē eloquij mei. Numquid
qui nō amat iudicij ꝛuam poterit ⁊ quem
tu eum qui nimis ē iustꝰ arguis. qui dicit
regi apostata. qui nocat duces ipiōꝝ
qui ꝛtrīuit ꝓmas ꝓtrahit. nec cognouit
personā iudicis. Cū distruxerit ⁊ pauperē. Qꝛ
eum manꝰ ei⁹ fecit uniuersa. Subito mo
rientur. ⁊ in media nocte turbabunt
ꝓpl. ⁊ pertransibunt ⁊ auferent⁹ uiolen
tus absq; manu. Oculi eū ei⁹ sup uiā
hoīs. ⁊ omnes gressꝰ eoꝝ ꝛsidet. Non sunt
tenebre ⁊ nō ē umbra mortis. ut abscō
dantur ibi qui operantur iniquitatē. Nec
enim ultra in hoīe ponet ē. ut ueniat ad
deū in iudiciū. Conteret multos ⁊ inue
stigabiles. ⁊ stare faciet alios pro eis. Nouit
enim opa eoꝝ. ideo inducet nocte. ⁊ conte
rentur. Quasi impios percussit eos in loco ui
dentiū. Qui ꝛ de uia recesserunt abe
o nolūt⁹ ei⁹ intelligē uoluerūt. ut pauper
faceret ad eum clamorē egenꝰ. ⁊ au
diret uocē pauperū. Ipse eū requietē pa
cē. quis ē qui obpugnet. Vultū abscondē
tis. quis ē qui intueatur eum. Ut ꝛ
gnet homīe. Qui regnare facit ypo
critā hoīe. ꝓpter peccā ppl. Clama ergo le
ue tu addm. ne qꝛ nō pbibeo. Si erra

XXXV

tu me doce me. si iniquitatē locutꝰ sū. ultrā non
addam. Numquid apud dm expetet eā. quia displi
cuit tibi. Tu eū cepisti loqui. ⁊ nō ego. Os
tuū quid nosti magis loquit̄. Viri intelligētes
loquant̄ mihi. ⁊ uir sapiens audiat me. Iob
autē stulte locutꝰ ē. ⁊ uba illius nō sonāt disci
plinā. Pat̄ mi pleni⁹. ⁊ ꝛtrīuit. Ne desinā
abhomīe inquirere. qui addit sup pec
cata sua blasphemiā. ⁊ inter nos manū ꝛcutiat
ꝛ deum.

XXXVI

Adiuit iob. ⁊ rursus locutꝰ ē. Numquid
equū tibi cogitatio tua. ut dicas iustior
do sum. Quasi eū. Nō ē placit q̄ fecisti ē
⁊ quid ē ꝓderit si ego peccauī. ⁊ mag ego
fecero ⁊ nobis nus. ⁊ amicus tuus fecit.
Suspice celum. ⁊ intuere. ⁊ contemplare ethe
ra q̄. altior te sit. Si peccauīs quid ei nocē
bis. ⁊ si multiplicate fuerint iniquitates tu
e quid facies ei cum. ⁊ pcto ⁊ nocte ꝛgis
quid donabis ei. aut quid de manu tua ac
cipiet. Hoī qui similis tui ē nocebit impietas
tua. ⁊ filiū hois adiuuabit iustitia tua.
Pꝛ multitudinē calūpniatoꝝ clama
bunt ⁊ ululabunt ꝓ uim brachij tyran
noꝝ. Et nō dicit Vbi est deus qui fecit me. q̄
dedit carmina in nocte. Et doct⁹ nos sup
iumenta terre. ⁊ sup uolucres celi erudit nos.
Ibi clamabunt ⁊ nō exaudiet ꝓpter superbiā
malop. Non ē frustra audiet dꝰ. ⁊ omi
potens singlis eis intuebitur. Licet ei
dicente nō ꝛsidet intueatur eū. ⁊ ex
pecta eum. Nunc eū nō uisitet furore su
o. nec ultionem sceler̄ ualde. Ergo iob fru
stra aperit os suū. ⁊ absq; scīa uba multi
plicat.

Addens ꝙq; heliu. etiā hoc locutꝰ ē. Sustine
me paululū. ⁊ indicabo tibi. Adhuc enim
hoc ex ꝙ pro loquar. Repetam scīam meā
a principio. ⁊ operator meū pbabo iustū
esse eū. absq; mendacio sermones mei. ꝛfecta
scīa pfecti sum. Spūs dei fecit me. ⁊ spīraculū
ꝓpotens. Si ualeas intellige uerba mea. ⁊ ꝓpone
ante faciem tuā. ꝛfice ⁊ ego loquar. Si autē
nō habes quod loquaris. tace mihi. ⁊ ego
plura docebo te. Numquid ꝓpter uanitatē
loquet̄ iniquitatē. ⁊ ꝓpter eā ꝛtendit
ut reuincatur aduersarius. Si iudicem
⁊ obstantibus aperiunt dies suos. ⁊ in
nubes sues ascendit. Cum autē nō iudicem
uanitatē ꝓponit. ⁊ ꝛtendit uestibus
tua. Similatores. ⁊ illudit ꝓpter nō di
ū clamabunt. ⁊ non exaudiet. Mor
tem intēpestate sua eoꝝ. ⁊ inten eoꝝ in
effeminatos. Eripiet pauperē ꝛ angustia

fua. ⁊ melabit mubulatione aure ei. ⁊ gir
faluabit te d ore angustio lattisime. ⁊ nõ hitat
fimdinitil subt se. ⁊ requies aur ipse me
ear plena pinguedine. ⁊ ossa tua epi impi
guabunt ẽ. cũ iudicio q; recepisti. nõ n'g
super ea. ut aliq; opiniat. ⁊ multitudo do
lor meum te. Depone magnudinẽ tuã
absq; tribulatione. ⁊ one robustoe fortitu
dine. Ne prevalet noctẽ. ut ascendat pp eos
Cone ne declines admquitate hanc enim
cepisti p miseriã. Ecce ds excelsus in fortitudi
ne sua. ⁊ nullus ei silis in legislatoribus. Quis
potest scrutari vias ei. aut quis potest dicere operi
ce iniquitatẽ. Memento q ignores opus ei. de q
canerũt uiri. omnes hoies videt eum. unus
quisq; intuetur procul. Ecce dns magnus uincens
scientiam nr. nec numerus annoz ei inestimabilis. Qui
auferet stillas pluuie. effundit ymbres
ad instar gurgitum qui de nubibus fluunt
si ploverint ab eis desup. Si nubes extenderit
se quasi tentoriũ ad habitandũ sibi. ⁊ fulgebunt lumina
sua desup. cardines eri mare operiet. Per ea
iudicat populos. dat escas multis mortalibus
in manibus abscondit lucem. ⁊ precipit ei ut ne
luceat aduenam. Annuntiat de ea amico suo
et possessio ei sit. ad eum possit ascendere.

Expauit cor meũ. ⁊ emotus est de loco
suo. Audite auditionem in furore uocis ei
⁊ sonũ de ore illius procedentẽ. Subtus oẽ celo
qđ est. ⁊ lumen illius sup terminos terre. Post
eum rugiet sonitus. tonabit uoce magnitudinis sue. ⁊ non inuestigabitur cum au
dita fuerit uox ei. Tonabit ds in uoce sua
mirabiliter. qui facit magna ⁊ inscrutabilia. et laudem nr. ut defendam. ⁊ fini
mus pluuie. ⁊ ymbres fortitudinis sue. Qui
in manu oĩũ hoĩũ signat. ut noverint singuli opa sua. Ingredietur bestia latibulũ suũ.
⁊ in antris suis morabitur. Ab interioribus egre
dietur procella. ⁊ ab arcturo frigus. Flatu
dei gelicidium. ⁊ rursum latissime fundet
ur aque. Frumenti desiderio nubes. ⁊ nubes
spargunt lumen suum. Qđ circumducta p circuitũ
quocũq; eas voluntas gubernantis. Quicq
ãdomẽ q; precepit illi. sup faciẽ orbis terre
sive in una tribu sive in terra sua. sive in lo
co misericordie sue. eas iussit inuenire. Auscul
ta hec iob. sta ⁊ considera mirabilia dei. Numquid scis
aut iussisti nubibus ut fierent. ⁊ fulgur exiret de nubi
bus ei. Numquid nosti semitas nubium.
magnalia perfecti scientie. Nonne uestimẽ
ta tua calida sunt. cũ perflata fuerit terra au
stro. Tu forsitan cum eo fabricare celos. qui
solidissimum sunt quasi aere fusi. Ostende nobis
quid dicamus illi. Nec quippe insipientes rene
bras. Quis narrabit ei que loquor. ⁊ si
locutus fuero. ⁊ devorabit. Aut nunc ⁊ un
dique lucem. subito aer cogetur in nubes. ⁊ ue
nientes fugabunt eas. Aquilone au
rum venit. ⁊ ad formidolosa laudatio. Dig
ne eum invenire non possumus. Magnus fortitu
dine. ⁊ iudicio. ⁊ iustitia. ⁊ enarrari non pot
est. Quocirca timebunt eum viri. ⁊ non audebunt
contemplari se qui sibi videntur esse sapientes.

Respondens autem dns iob de turbine dix.
Qui est iste involvens sententias mihi imperitus. Accinge sicut vir lumbos tuos. interro
gabo te. ⁊ tu mihi indica. Ubi eras cum ponebam fun
damenta terre. Indica mihi si habes intelligentiam.
Quis posuit mensuras eius si nosti. Vel quis te
tendit super eam lineam. Super quas bases eius solidate
sunt. aut quis demisit lapidem angularem
eius. cum me laudarent simul astra matu
tina. ⁊ iubilarent omnes filii dei. Quis clau
sit ostiis mare quando erumpebat quasi de vulva
procedens. cum ponerem nubem vestimentum eius. ⁊ ca
ligine illud quasi pannis infantie obvolve
rem. Circumdedi illud terminis meis. ⁊ po
sui vectem ⁊ ostia. ⁊ dixi. Usque huc venies
⁊ non procedes amplius. ⁊ hic confringes tumentes
fluctus tuos. Numquid post ortum tuum precepisti
diluculo. ⁊ ostendisti aurore locum suum. ⁊ te
nuisti extremum terre. ⁊ excussisti impios exinde. Restituet ut lutum signaculum.
⁊ stabit sicut vestimentum. Auferetur ab impiis
lux sua. ⁊ brachium excelsum confringetur. Nunquid ingressus es profunda maris. ⁊ inambulasti
fontis abyssi. Numquid aperte
⁊ sunt porte mortis. ⁊ ostia tenebrosa tu
disti. Numquid considerasti latitudinem dei. Indica
mihi si nosti omnia. in qua via habitet lux. ⁊
tenebrarum quis locus sit. ut ducas unumquodq; ad
terminos suos. ⁊ intelligas semitas domus ei.
Sciebas tunc quando nascebaris. ⁊ numerus die
rum tuorum noveras. Numquid ingressus es
thesauros nivis. aut thesauros grandinis
aspexisti. quam preparavi hostibus meis in tempus
belli. Per quam viam spargitur lux. dividi
tur estus super terram. Quis dedit vehementissimo
imbri cursum. aut sonantis tonitrui.
ut pluat super terram. absque homine in deserto. ubi nullus
mortalium commoratur. ut impleat invia ⁊ des
erta. ⁊ producat herbas virentes. Quis est
pluuie pater. vel quis genuit stillas roris.
de cuius utero egressa est glacies. ⁊ gelu de celo quis
genuit. Infiliritudines lapidis aque durantur. ⁊ superficies abyssi constringitur. Numquid
coniunges micantes stellas pleiades. aut gy
rum arcturi poteris dissipare. Numquid pro
ferre lucifer vespere tempestatem. ⁊ vesperum super
filios terre consurgere faciet. Numquid nosti ordinem eius. ⁊
pones rationem eius in terra. Numquid elevabis
in nebula vocem tuam. ⁊ impetus aquarum operie
te. Numquid mittes fulgura ut eant. ⁊ re

XXXVII

ternā ducere ē absūm. Quis posuit mu
lēb; hōīs sapiā. ul' qui dedit gallo intelligē
nam. Cui enarrabit celeū rationē. aut
tum poli quis dormire faciet. Quando fun
dabat pulmē mīra. ⁊ glebe agmina cōstituit
Nūqd capies leena prēdā. ⁊ ānā catulor ei⁹ im
plebis. qñ subsunt in antris. ⁊ insidiēt; ⁊
fodiantur. Quis ⁊ ꝑat corno esui suā. qñ pu
lli ei⁹ ad dñm clamant grigantes eo q̄ nō
hābt cibū.

XXXVII

Numquid nosti tpe partū ibicē petre
ue! parturientē cernas obstetrix. Dinume
rasti mēses ceptē eaꝝ. ⁊ scisti tpe pariāt. ꝑ
curuantur ad fetum ⁊ parium. rugitus
emittunt. Separāt filij eaꝝ. ⁊ pgunt ad
pastum. egrediunt ⁊ nō reuertentur ad eā.
Quis dimisit onagrū liberū. ⁊ vincula ei⁹
quis solauit. Cui dedi inolitudinē ei⁹
tabernacula ei⁹ mīra salsugines. Contem
nit multitudinē ciuitatis. clamorē exa
ctoris nō audit. Circuispicit montes pa
scue sue. ⁊ uirentia quēq; perquirit. Nūq
quid uolet rinoceros seruire tibi. aut mo
rabitur ad presepe tuū. Nūquid alliga
bis rinocerotem ad arandū loro tuo. aut
franget glebas uallis tibi. Nūquid fidu
cia debilis mīa magna fortitudini ei. ⁊
relinquēs ei labores tuos. Nūqd credes
ei. qñ reddat semē tibi. ⁊ aream tuā aggre
get. penna struthionis filiis ē permixta herodij. ⁊ ac
cipitris. Quando celsum mīa qua sua
ui sublimis impulit alitrunc ei. Obliuisca
tur q̄ pes conculcet ea. aut bestie agri atterat
Durātur ad filios suos ei⁹ nō sunt sui. frus
tra laborauit sine timore. Priuauit ē eū dā sapiā. nec dedit illi intelli
gentiam. Cum tpe fuit manum alas
exigit. deridet equitē. ⁊ ascensorē ei⁹. Nūq
quid prebes equo fortitudinē. aut circūda
bis colli ei hinnitū. Nūquid suscitabis
eum q̄si locustas. Gla narium ei terror. Ter
rum ungula fodit. exultat audacter in
occursum pergit armatis. despicit pauo
re nec cedit gladio. Sup eum sonabit
pharetra utrūq; fulgebit hasta ⁊ clipeus feruēs
⁊ fremens ferbet terram. nec reputat tu
be sonare clangorē. Ad sucinū buccina
dicet Vah. ⁊ procul odorabitur bellum. exor
tationē ducum. ululatū exercitus. Nūqd
p sapiā tuā plumescere accipiter expandet
alas suas ad austrum. Aut ad preceptū tuū
exaltabitur aquila. ⁊ ardua ponet nidū
suū. In petris manet. ⁊ in ruprūe silicis
inhabitat. atq; in arduis petris. Inde
speculatur escam. ⁊ de longe oculi ei⁹ ꝑspi
cium. Pulli ei⁹ lambent sanguinē. ⁊
ubi cadauer fuerit statim adest. Et addit

dñs ⁊ locutus ē ad Iob. Si iudicium quid q̄rendo ei
ro tum frustra aduersar. Tu qui arguis dñm
debes ei. Respondens aut Iob dño dixit. Quia
leuis locutus sum. ⁊ quid possim. Manum
meam ponā sup os meū. Vnū locutus sum q̄
iterū nō respondebo. ⁊ alterū quibus ultra nō
addam. xl.

XXXVIII

Respondens aut dñs Iob de turbine dixit. Ac
cinge sicut uir lumbos tuos. interrogabo te
⁊ responde mihi. Numq̄d irritū facies iudiciū
meū. ⁊ condemnabis me. ut tu iustificeris.
Si brachiū tuum sicut deus. ⁊ si tonabis uocē sicu
ta ei decorē. ⁊ sublimitatē circūda. ⁊ gloriā
⁊ speciē induere uestibus. Dispge superbos
furores tuos. ⁊ respiciens omnē arrogantē
humilia. ⁊ conterē impios in loco suo. Abscon
de eos pulueri simul. ⁊ facies eorum obstrue
ris ergo confitebor q̄ saluare te possit dextera
tua. Ecce behemoth quē feci tecū. fenū sicut
bos comedet. Fortitudo eius in lumbis eius. ⁊ uir
tus illius in umbilico uentris eius. Constringet
caudam suā sicut cedrū. Nervi testiculorū
ei pleni sunt. ossa eius uelut fistule ereī.
⁊ costellagines illius sicut lamine ferree. Ipse
principium est uiarū dei. qui fecit eū applica
uit gladiū ei. Montes herbas ferūt
omnes bestie agri ludent ibi. Sub umbra dormi
et in secreto calami. ⁊ loca humentia. Pre
gnant umbre umbram ei. circūdabūt eū salices torrentis.
Ecce absorbebit fluuiū ⁊ nō
mirabitur. Et fiducia q̄ influat iordanis cū
in os eius. In oculis ei⁹ quasi hamo capiet eum.
⁊ in sudibus perforabit nares eius. Numq̄d
extrahes leuiathan hamo. ⁊ fune ligabis lin
guam eius. Nūquid pones circulū in naribus eius
⁊ armilla perforabis maxillā eius. Nūquid
multiplicabit ad te preces. aut loquetur tibi
mollia. Numquid feriet tecum pactū. ⁊ ac
cipies eum seruū sempiternū. Numquid illudes
ei sicut uni. aut ligabis eum ancillis tuis. Cō
fodient eum amici. diuident illum negotia
tores. Numquid replebis sagenas pelle eius.
⁊ corycium piscis capite illius. Pone super
eum manum tuam. memento belli. nec ultra ad
dere loqui. Ecce spes eius frustrabit eum. ⁊ in xli.
uisibus uidentis corruet. Nō ergo crudelis
erit suscitabo eū. Qui ⁊ mihi p̄ quibus mecū. Qui
mihi dedit nō ut reddam ei. Omnia q̄ sub cae
lo sunt mea sunt. Nō parcā ei⁹ uirtutibus

XXXIX

nec uerbis poterūt ad depellendū apparatū.
Quis reuelauit faciē indumenti eius. ⁊ i
medium oris eius quis introibit. Portas
uultus eius quis aperiet. Per gyrum dentes
eius formido. Corpus ei⁹ quasi scuta fusilia. ⁊
compactū squamis se premētibus. Vna uni cōi
gitur. nec spiraculū quidē incedit per eas.

Ps. hanc malum regē. ꝙ medicor plōs. Iudica me dñe sed iusticiā meā. ꝙ innocētā meā sup me. Consumet nequitia peccatō. dirige uias meas. Et cognoui quoniā cōsiderauisti me. Iusti abundantiā me. Et abundauit nullus forme. Et pauent iniquos malos. plangebat me. Nisi quis uirtus gladiū suū uibrabit. arcū suū retendit. Et parat illum. Et in eo parauit uasa mortis sagittas suas ardentib⁹ effecit. Ecce parturit iniustitiā. concepit dolorē. Et peperit iniquitatē. Lacū aperuit. Et effodit eū. Et incidit in foueā quā fecit. Conuertet dolor eius in caput ei⁹. Et in ipsū iniquitas ei⁹ descendet. Confitebor dño ꝙ iudicium ei⁹. Et psallam nōi dñi al.

Dñe dñs nr quā admirabile est nomē tuū in uniuersa terra. Quoniā eleuata est magnificentia tua super celos. Ex ore infantiū. Et lactentiū perfecisti laudē. Propter inimicos tuos. ut destruas inimicū. Et ultorē. Quoniā uidebo celos tuos opera digitorū tuorū. Lunā. Et stellas que tu fundasti. Quid est hō quod memor es ei⁹. Aut filius hōis quoniā uisitas eum. Minuisti eum paulo minus ab angelis. Gloria et honore coronasti eum. Et constituisti eū sup opera manuū tuarū. Omnia subiecisti sub pedib⁹ eius. Oues et boues uniuersas insuper. Et pecora campi. Et uolucres celi. Et pisces maris. Qui perambulat semitas maris. Domine dñs noster quam admirabile est nomē tuū in uniuersa terra.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo. narrabo omnia mirabilia tua. Lętabor. et exultabo in te. psallam nomini tuo altissime. In conuertendo inimicum meum retrorsum. infirmabunt. Et peribunt a facie tua. Quoniam fecisti iudicium meum. Et causam meam. Sedisti super thronum qui iudicas iustitiam. Increpasti gentē. Et periit impius. nomen eorum delesti in eternū. Et in seculum seculi. Inimici defecerunt frameę. Et ciuitates eorum destruxisti. Periit memoria eorum cum sonitu. Et dominus permanet. Parauit in iudicio thronum suum. Et ipse iudicabit orbē terre in equitate. iudicabit populos in iustitia. Et factus est dñs refugium pauperi. Adiutor in oportunitatib⁹ in tribulatione. Et sperent in te qui nouerunt nomen tuum. quia non derelinquis querentes te dñe. Psallite dño qui habitat in sion. annuntiate inter gentes studia eius. Quoniam requirens sanguinē eorum recordatus est. non est oblitus clamorem pauperum. Miserere mei dñe. Vide humilitatem meam de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis. ut annuntiem omnes laudationes tuas. In portis filie sion. Et exultabo in salutari tuo. Infixe sunt gentes in interitione quam fecerunt. In laqueo isto quem absconderunt. Comprehensus est pes eorum. Cognoscetur dñs iudicia faciens. in operibus manuum suarum. Comprehensus est peccator. Conuertantur peccatores in infernum. Omnes gentes que obliuiscuntur deum. Quoniam in finem oblivio erit pauperis. Patientia paupertatis non perib⁹ in finem. Exurge dñe non confortetur homo. Iudicentur gentes in conspectu tuo. Constitue dñe legislatorem super eos. Sciant gentes quoniam homines sunt. Ut quid dñe recessisti longe. despicis in oportunitatibus. In tribulatione. Dum superbit impius incenditur pauper. Comprehendantur in consiliis hiis quibus cogitant. Quoniam laudatur peccator in desideriis anime sue. Et iniquus benedicitur. Exacerbauit dominum peccator. Secundum multitudinem ire sue non requiret. Non est deus in conspectu eius. Inquinate sunt uie illius omni tempore. Auferuntur iudicia tua a facie eius. Omnium inimicorum suorum dominabitur. Dixit enim in corde suo non mouebor. a generatione in generationem sine malo. Cuius maledictione os plenum est. Et amaritudine. Et dolo. Sub lingua eius labor. Et dolor. Sedet insidians in occultis. ut interficiat innocentem. Oculi eius in pauperem respiciunt. Insidiatur in occultis sicut leo in spelunca sua. Insidiatur ut rapiat pauperem. Rapere pauperem dum attrahit eum. In laqueo suo humiliabit eum. Inclinabitur. Et cadet cum dominabitur paupertis. Dixit enim in corde suo oblitus est deus. Auertit faciem suam ne uideat in finem. Exurge dñe deus exaltetur manus tua. Ne obliuiscaris pauperum. Propter quid irritauit impius deum. Dixit enim in corde suo non requiret. Vides quoniam tu labores et dolorem consideras. ut tradas eos in manus tuas. Tibi derelictus est pauper. orphano tu eris adiutor. Contere brachium peccatoris et maligni. Quęretur peccatum illius. Et non inuenies. Dominus regnabit in eternum. Et in seculum seculi. Peribitis gentes de terra illius. Desiderium pauperum exaudiuit dñs. Preparationem cordis eorum audiuit auris tua. Iudicare pupillo et humili. ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.

In domino confido quomodo dicitis animę mee. Transmigra in montem sicut passer. Quoniam ecce peccatores tetenderunt arcum. Paraverunt sagittas suas in pharetra. ut sagittent in obscuro rectos corde. Quoniam que perfecisti destruxerunt. Iustus autem quid fecit. Dominus in templo sancto suo. Dominus in celo sedes eius. Oculi eius in pauperem respiciunt. Palpebre eius interrogant filios hominum. Dominus interrogat iustum. Et impium. Qui autem diligit iniquitatem odit animam suam. Pluet super peccatores laqueos. Ignis. sulphur. Et spiritus procellarum pars calicis eorum. Quoniam iustus dominus. Et iustitias dilexit. equitatem uidit vultus eius.

Saluum me fac dñe quoniam defecit sanctus. Quoniam diminute sunt veritates a filiis hominum. Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum. Labia dolosa. In corde et corde locuti sunt mala. Disperdat dominus labia dolosa. Et linguam magniloquam. Qui dixerunt linguam nostram magnificabimus labia nostra sunt a nobis quis noster dominus est. Propter miseriam

Vitam petiit a te tribuisti ei. longitudinem
dierum. in seculum et in seculum seculi. Magna gloria eius
in salutari tuo. gloriam et magnum decorem impo-
nes super eum. Quoniam dabis eum in benedictionem in
seculum seculi. letificabis eum in gaudio cum vultu
tuo. Quoniam rex sperat in domino. et in misericordia altissi-
mi non commovebitur. Inveniatur manus tua
omnibus inimicis tuis. dextera tua inveniat
omnes qui te oderunt. Pones eos ut clibanum
ignis. in tempore vultus tui. dominus in ira sua con-
turbavit eos. et devorabit eos ignis.
Fructum eorum de terra perdes. et semen eorum a filiis
hominum. Quoniam declinaverunt in te mala.
cogitaverunt consilia que non potuerunt stabi-
lire. Quoniam pones eos dorsum. in reliquis
tuis preparabis vultum eorum. Exaltare domine in
virtute tua. et psallam virtutes tuas.

Deus deus meus respice in me. quare me dereliquisti.
longe a salute mea. verba delictorum meorum.
Deus meus clamabo per diem. et non exaudies. et no-
cte ad insipientiam mihi. Tu autem in sancto habi-
tans israel. in te speraverunt patres nostri. speraverunt
et liberasti eos. Ad te clamaverunt et salvi facti
sunt. in te speraverunt et non sunt confusi. Ego autem
sum vermis et non homo. opprobrium hominum. et adiec-
tio plebis. Omnes videntes me deriserunt me. lo-
cuti sunt labiis et moverunt caput. Speravit in
domino eripiat eum. salvum faciat eum quoniam vult
eum. Quoniam tuus qui extraxisti me de ventre.
spes mea ab uberibus matris mee. in te proiectus
sum ex utero. Deus ventre matris mee deus meus
es tu. ne discesseris a me. Quoniam tribulatio
proxima est. quoniam non est qui adiuvet. Circumdede-
runt vituli multi. tauri pingues obsede-
runt me. Aperuerunt super me os suum. sicut le-
o rapiens et rugiens. Sicut aqua effusus sum.
et dispersa sunt omnia ossa mea. Factum est cor me-
um tamquam cera liquescens in medio ventris mei.
Aruit tamquam testa virtus mea. et lingua mea
adhesit faucibus meis. et in pulverem mortis
deduxisti me. Quoniam circumdederunt me canes
multi. concilium malignantium obsedit me.
Foderunt manus meas et pedes meos. dinume-
raverunt omnia ossa mea. Ipsi vero consideraverunt et in-
spexerunt me. diviserunt sibi vestimenta mea. et super
vestem miserunt sortem. Tu autem domine ne elon-
gaveris auxilium tuum. ad defensionem meam
conspice. Erue a framea deus animam meam. et de
manu canis unicam meam. Salva me ex
ore leonis. et a cornibus unicornium humilita-
tem meam. Narrabo nomen tuum fratribus meis.
in medio ecclesie laudabo te. Qui timetis
dominum laudate eum. universum semen iacob glori-
ficate eum. Timeat omne semen israel. quoniam
non spernit neque despexit deprecationem pauperis.
Nec avertit faciem suam a me. et cum clamarem
ad eum exaudivit me. Apud te laus
mea in ecclesia magna. vota mea reddam in conspectu
timentium eum. Edent pauperes et satiabuntur
et laudabunt dominum qui requirunt eum. vivent corda
eorum in seculum seculi. Reminiscentur et convertentur
ad dominum. universi fines terre. Et adorabunt
in conspectu eius. universe familie gentium. Quoniam
domini est regnum. et ipse dominabitur gentium. Manducaverunt
et adoraverunt omnes pingues terre. in conspectu
eius cadent omnes qui descendunt in terram. Et anima
mea illi vivet. et semen meum serviet ipsi. Et
annuntiabitur domino generatio ventura. et annun-
tiabunt celi iustitiam eius. populo qui nascetur
quem fecit dominus.

Dominus regit me et nichil mihi deerit. in loco pa-
scue. ibi me collocavit. Super aquam refectionis
educavit me. animam meam convertit. Deduxit me super
semitas iustitie. propter nomen suum. Nam et si am-
bulavero in medio umbre mortis. non timebo
mala quoniam tu mecum es. Virga tua et baculus
tuus ipsa me consolata sunt. Parasti in conspectu
meo mensam. adversus eos qui tribulant me. Impin-
guasti in oleo caput meum. et calix meus inebri-
ans quam preclarus est. Et misericordia tua subsequetur
me. omnibus diebus vite mee. Ut inhabitem
in domo domini. in longitudinem dierum.

Domini est terra et plenitudo eius. orbis terrarum et universi
qui habitant in eo. Quia ipse super maria fun-
davit eam. et super flumina preparavit illam. Quis a-
scendet in montem domini. aut quis stabit in loco
sancto eius. Innocens manibus et mundo corde
qui non accepit in vano animam suam. nec iuravit
in dolo proximo suo. Hic accipiet benedictionem
a domino. et misericordiam a deo salutari suo. Hec est
generatio querentium eum. querentium faciem dei iacob.
Attollite portas principes vestras. et elevamini
porte eternales. et introibit rex glorie. Quis est
iste rex glorie. dominus fortis et potens. dominus potens
in prelio. Attollite portas principes vestras. et
elevamini porte eternales. et introibit rex
glorie. Quis est iste rex glorie. dominus virtutum ipse est rex
glorie.

Ad te domine levavi animam meam. deus meus in te
confido non erubescam. Neque irridant me
inimici mei. et enim universi qui sustinent te
non confundentur. Confundantur omnes iniqua agen-
tes. supervacue. Vias tuas domine demonstra
mihi. et semitas tuas edoce me. Dirige me
in veritate tua et doce me. quia tu es deus sal-
vator meus. et te sustinui toto die. Reminiscere
miserationum tuarum domine. et misericordiarum tu-
arum que a seculo sunt. Delicta iuventutis mee
et ignorantias meas ne memineris.
Secundum misericordiam tuam memento mei tu propter bonita-
tem tuam domine. Dulcis et rectus dominus. propter hoc
legem dabit delinquentibus in via. Diriget
mansuetos in iudicio. docebit mites vi-
as suas. Universe vie domini misericordia et veritas.

requirem⁹ restitu ei. ~ restituera ei. Propter nomen tuū dñe propitiabis peccato meo multū est enim. Quis est homo qui timet dñm. legem statuit ei in via quā elegit. Anima eius in bonis demorabitur. ~ semen eius hereditabit terram. Firmamentū est dñs timentibus eum. ~ testamentū ipsius manifestabitur illis. Oculi mei semper ad dñm. quoniam ipse eueller de laqueo pedes meos. Respice in me & miserere mei. quoniam unicus & pauper sum ego. Tribulationes cordis mei multiplicate sunt de necessitatibus meis eripe me. Vide humilitatem meā. & laborem meum. ~ dimitte uniuersa delicta mea. Respice inimicos meos. quoniam multiplicati sunt. odio iniquo odierunt me. Custodi animā meā. & eripe me. non erubescam quoniam sperauit in te. Innocentes & recti adheserunt mihi. quia sustinui te. Libera deus israel. ex omnibus tribulationibus suis.

Iudica me dñe quoniam ego in innocentia mea ingressus sum. ~ in dño sperans non infirmabor. Proba me dñe & tenta me. ure renes meos & cor meum. Quoniam misericordia tua ante oculos meos est. & complacui in veritate tua. Non sedi cum concilio vanitatis. & cum iniquā gerentibus non introibo. Odiui ecclesiam malignantium. & cum impiis non sedebo. Lauabo inter innocentes manus meas. & circumibo altare tuum dñe. Vt audiam vocem laudis. & enarrem uniuersa mirabilia tua. Domine dilexi decorem domus tue. & locum habitationis glorie tue. Ne perdas cum impiis deus animam meam. & cum uiris sanguinum vitam meam. In quorum manibus iniquitates sunt. dextera eorum repleta est muneribus. Ego autem in innocentia mea ingressus sum. redime me. & miserere mei. Pes meus stetit in directo. in ecclesiis benedicam te dñe.

Dominus illuminatio mea. & salus mea quem timebo. Dominus protector uite mee. a quo trepidabo. Dum appropiant super me nocentes. ut edant carnes meas. Qui tribulant me inimici mei. ipsi infirmati sunt. & ceciderunt. Si consistant aduersum me castra non timebit cor meum. Si exurgat aduersum me prelium. in hoc ego sperabo. Vnam petij a dño hanc requiram. ut inhabitem in domo dñi omnibus diebus vite mee. Vt videam uoluptatem dñi. & visitem templum eius. Quoniam abscondit me in tabernaculo suo. in die malorum protexit me. In abscondito tabernaculi sui. In petra exaltauit me. & nunc exaltauit caput meum. Circuiui. & immolaui in tabernaculo eius hostiam uociferationis. cantabo & psalmum dicam dño. Exaudi dñe uocem meam qua clamauit ad te. miserere mei. & exaudi me. Tibi dixit cor meum exquisiui te faciem tuam. faciem tuam dñe requiram. Ne auertas faciem tuam a me. ne declines in ira a seruo tuo. Adiutor meus esto ne derelinquas me. neque despicias me deus salutaris meus. Quoniam pater meus. & mater mea dereliquerunt me. dñs autem assumpsit me. Legem pone mihi dñe in uia tua. & dirige me in semitam rectam propter inimicos meos. Ne tradideris me in animas tribulantium me. quoniam insurrexerunt in me testes iniqui. & mentita est iniquitas sibi. Credo ut uidam bona dñi in terra uiuentium. Expecta dominum uiriliter age. & confortetur cor tuum. & sustine dominum.

Ad te dñe clamabo. deus meus ne sileas a me. ne quando taceas a me. & assimilabor descendentibus in lacum. Exaudi dñe uocem deprecationis mee. dum oro ad te. dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum. Ne simul trahas me & perdas me. cum operantibus iniquitatem ne perdas me. Qui locuntur pacem cum proximo suo. mala autem in cordibus eorum. Da illis secundum opera eorum. & nequitiam adinuentionum ipsorum. Secundum opera manuum eorum tribue illis. redde retributionem eorum ipsis. Quoniam non intellexerunt opera dñi. & in opera manuum eius destruet illos. & non edificabis eos. Benedictus dominus quoniam exaudiuit uocem deprecationis mee. Quoniam adiutor meus protector meus. & in ipso speuit cor meum. & adiutus sum. Et refloruit caro mea. & ex uoluntate mea confitebor ei. Dominus fortitudo plebis sue & protector saluationum christi sui est. Saluum fac populum tuum dñe. & benedic hereditati tue. & rege eos & extolle illos usque in eternum.

Afferte dño filij dei. afferte dño filios arietum. Afferte dño gloriam & honorem. afferte domino gloriam nomini eius. Adorate dominum in atrio sancto eius. Vox dñi super aquas deus maiestatis intonuit. dominus super aquas multas. Vox dñi in uirtute. Vox dñi in magnificentia. Vox dñi confringentis cedros. & confringet dominus cedros libani. Et comminuet eos. & quasi uitulum libani. & dilectus quemadmodum filius unicornium. Vox dñi intercidentis flammam ignis. Vox dñi concutientis desertum. & commouebit dominus desertum cades. Vox dñi preparantis cerua. & reuelauit condensa. & in templo eius omnes dicent gloriam. Dñs diluuium inhabitare facit. & sedebit dominus rex in eternum. Dominus uirtutem populo suo dabit. dñs benedicet populo suo in pace.

Exaltabo te dñe quoniam suscepisti me. nec delectasti inimicos meos super me. Domine deus meus clamaui ad te. & sanasti me. Domine eduxisti ab inferno animam meam. saluasti me ab descendentibus in lacum. Psallite dño sancti eius & confitemini memorie sanctitatis eius. Quoniam ira in indignatione eius. & uita in uoluntate eius. Ad uesperum demorabitur fletus. & ad matutinum letitia. Ego autem dixi in abundantia mea. non mouebor in eternum. Domine in uoluntate tua. prestitisti decori meo uirtutem. Auertisti faciem tuam a me. & factus sum conturbatus. Ad te dñe

clamabo. et ad dominum meum deprecabor. Que u-
tilitas in sanguine meo. dum descendo in corru-
ptionem. Numquid confitebitur tibi pulvis aut
annuntiabit veritatem tuam. Audivit dominus et mis-
ericordia est mei. dominus factus est adiutor meus. Conver-
sisti planctum meum in gaudium mihi. concidisti saccum
meum. et circumdedisti me letitia. Ut cantet
tibi gloria mea. et non compungar. domine deus meus in eter-
num confitebor tibi.

Iocundo domine speravi non confundar in eternum. in
iustitia tua libera me. Inclina aurem tuam ad
me. accelera ut eruas me. Esto mihi in deum
protectorem. et in domum refugii. ut salvum me
facias. Quoniam fortitudo mea. et refugium meum
es tu. et propter nomen tuum deduces me. et enutries
me. Educes me de laqueo hoc quem absconderunt
mihi. quoniam tu es protector meus. In manus tuas com-
mendo spiritum meum. redemisti me domine deus veri-
tatis. Odisti observantes vanitates supervacue.
Ego autem in domino speravi. exultabo et letabor in
misericordia tua. Quoniam respexisti humilitatem meam. sal-
vasti de necessitatibus animam meam. Nec conclusisti
me in manus inimici. statuisti in loco spatioso
pedes meos. Miserere mei domine quoniam tribulor. conturba-
tus est in ira oculus meus. anima mea et venter meus.
Quoniam defecit in dolore vita mea. et anni mei
in gemitibus. Infirmata est in paupertate vir-
tus mea. et ossa mea conturbata sunt. Super omnes
inimicos meos factus sum opprobrium vicinis
meis valde. et timor notis meis. Qui vi-
debant me foris fugerunt a me. oblivionem datus
sum tamquam mortuus a corde. Factus sum tamquam
vas perditum. quoniam audivi vituperationem commo-
rantium in circuitu. In eo dum convenirent simul
adversum me. accipere animam meam consiliati sunt.
Ego autem in te speravi domine. dixi deus meus es tu.
in manibus tuis sortes mee. Eripe me de ma-
nu inimicorum meorum. et a persequentibus me. Il-
lustra faciem tuam super servum tuum. salvum me fac
in misericordia tua domine. non confundar quoniam invocavi
te. Erubescant impii et deducantur in infer-
num. muta fiant labia dolosa. Que locun-
tur adversus iustum iniquitatem. in superbia. et in
abusione. Quam magna multitudo dulce-
dinis tue domine. quam abscondisti timentibus te.
Perfecisti eis qui sperant in te. in conspectu filiorum
hominum. Abscondes eos in abscondito faciei
tue. a conturbatione hominum. Proteges eos in
tabernaculo tuo. a contradictione linguarum. Benedic-
tus dominus. quoniam mirificavit misericordiam suam mihi. in civi-
tate munita. Ego autem dixi in excessu mentis
mee. proiectus sum a facie oculorum tuorum. Ideo
exaudisti vocem orationis mee. dum clamarem ad
te. Diligite dominum omnes sancti eius. quoniam veritatem re-
quiret dominus. et retribuet habundanter faci-
entibus superbiam. Viriliter agite. et confortetur
cor vestrum omnes qui speratis in domino.

Beati quorum remisse sunt iniquitates. et quorum
tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputa-
vit dominus peccatum. nec est in spiritu eius dolus. Quoniam tacui
invetuerunt ossa mea. dum clamarem tota die.
Quoniam die ac nocte gravata est super me manus tua. conver-
sus sum in erumpna dum confringitur spina. De-
lictum meum cognitum tibi feci. et iniustitiam meam non
abscondi. Dixi confitebor adversum me iniustitiam
meam domino. et tu remisisti impietatem peccati mei.
Pro hac orabit ad te omnis sanctus. in tempore opportuno.
Verumtamen in diluvio aquarum multarum. ad eum
non approximabunt. Tu es refugium meum
a tribulatione que circumdedit me. exultatio mea eru-
e me. a circumdantibus me. Intellectum tibi dabo
et instruam te. in via hac qua gradieris. firma-
bo super te oculos meos. Nolite fieri sicut equus
et mulus quibus non est intellectus. In chamo et
freno maxillas eorum constringes qui non appro-
ximant ad te. Multa flagella peccatoris sperantem
autem in domino. misericordia circumdabit. Letamini in do-
mino et exultate iusti. et glorificamini omnes recti cor-
de. Exultate iusti in domino. rectos
decet collaudatio. Confitemini domino in cithara.
in psalterio decem cordarum psallite illi. Can-
tate ei canticum novum bene psallite ei in vocife-
ratione. Quia rectum est verbum domini. et omnia opera eius
in fide. Diligit misericordiam et iudicium. misericordia domini ple-
na est terra. Verbo domini celi firmati sunt. et spi-
ritu oris eius omnis virtus eorum. Congregans sicut in vitre
aquas maris. ponens in thesauris abyssos.
Timeat dominum omnis terra. ab eo autem commoveantur
omnes inhabitantes orbem. Quoniam ipse dixit et facta sunt. ipse
mandavit et creata sunt. Dominus dissipat consilia
gentium. reprobat autem cogitationes populorum. et rep-
robat consilia principum. Consilia autem domini in eter-
num manent. cogitationes cordis eius generatione et
generatione. Beata gens cui est dominus deus eius. propter
quem elegit in hereditatem sibi. De celo prospexit
dominus. vidit omnes filios hominum. De preparato habita-
culo suo. respexit super omnes qui habitant terram.
Qui finxit singillatim corda eorum. qui non intel-
ligit omnia opera eorum. Non salvatur rex per
multam virtutem. et gigas non salvabitur in multi-
tudine virtutis sue. Fallax equus ad salu-
tem. in habundantia autem virtutis sue non sal-
vabitur. Ecce oculi domini super metuentes eum.
et in eis qui sperant super misericordia eius. Et eruat a mor-
te animas eorum. et alat eos in fame. Anima nostra
sustinet dominum. quoniam adiutor et protector noster est.
Quia in eo letabitur cor nostrum. et in nomine sancto
eius speravimus. Fiat domine misericordia tua super nos quem-
admodum speravimus in te.

Benedicam dominum in omni tempore. semper laus eius in ore
meo. In domino laudabitur anima mea. au-
diant mansueti et letentur. Magnifica-
te dominum mecum. et exaltemus nomen eius in id-
ipsum. Exquisivi dominum et exaudivit me. et ex

omib; tribulationib; meo eripuit me. Accessi
te ad eum & illuminamini. & facies uře nō
confundentur. Iste pauper clamauit & dñs exau
diuit eū. & ex omnib; ei saluauit eū. In
mittet angel dñi in circuitu timentiū eū. &
eripiet eos. Gustate & uidete quā suauis est dñs.
beat uir q sperat in eo. Timete dñm oēs sči eius
quoniā nō est inopia timentib; eum. Diuites egue
rūt & esurierūt. inquirentes aut dñm. nō minu
entur omi bono. Venite filij audite me.
timorē dñi docebo uos. Quis est hō qui uult
uitā. cupit inde dies bonos. Prohibe lin
guam tuā a malo. & labia tua ne loquant
dolum. Recede a malo & fac bonū. inquire
pacē & persequere eam. Oculi dñi sup iustos
& aures eius ad preces eoz. Vultus aut dñi sup
facientes mala. ut perdat de terra memoria
eoz. Clamauerūt iusti & dñs exaudiuit eos.
& ex omnib; tribulationib; eoz liberauit eos. Iux
ta est dñs his qui tribulato sunt corde. & humiles
spū saluabit. Multe tribulationes iusto
rum & ex omnib; his liberabit eos dñs. Custodit dñs
omnia ossa eoz. unum ex his non conteretur.
Mors peccatoz pessima. & qui oderūt iustū de
linquent. Redimet dñs animas seruoz suoz. & non
delinquent oēs qui sperant in eo.
Iudica dñe nocentes me. expugna im
pugnantes me. Apprehende arma & scutū.
& exurge in adiutoriū mihi. Effunde frameā
& conclude aduersus eos q persequunt me. dic aīe
mee salus tua ego sum. Confundant & ue
reant. quērentes aīā meā. Auertant retro
sum & confundantur. cogitantes mihi mala.
Fiant tāq pulueris ante faciē uenti. angl⁹
dñi coartans eos. Fiat uia eoz tenebre
& lubricū. angl⁹ dñi persequens eos. Quia gratis
absconderunt mihi interitū laqueū sui. sine
causa exprobrauerūt aīā meā. Veniat illi
laqueus quē ignorat. & capio que absconde
rūt apprehendat eum. & in laqueū cadat ipsum. Anima
aut mea exultabit in dño. & delectabitur in
salutari suo. Omnia ossa mea dicent dñe
quis similis tui. Eripiens mope de manu fortio
ris eo. egenum & pauperē a diripientib; eum.
Surgentes testes iniqui q ignorabam interro
gabant me. Retribuebant mihi mala pro
bonis. sterilitatē aīe mee. Ego aut cū mihi
molesti essent. induebar cilicio. humilia
bam in ieunio aīā meā. & oratio mea in
sinu meo conuertebatur. Ego aut sicut mihi mole
sta erat. incedebam. Quasi proximū. & fratrē
nostrū sic placebam. aut lugens & quasi
matre sic contristabar. Ad aduersū me lētati
sunt & congregati sunt. congregabantur
flagella & ignorabam. Dilacerati sunt & non
compūcti. tentauerunt me. subsannatione
irridendo. frenduerūt sup me dentib; suis.
Dñe quando respicies. reuoca aīam meā. a malig
nitate eoz. a leonib; unicā meā. Confitebor
tibi in ecclesia magna. in populo gnti laudabo te.
Non supergaudeant mihi qui adhuc sunt inimici
qui odierūt me gratis. & nutauerūt oculo. Quia
mihi quidē pacifice loquebantur. & in
tra uerba tēpestatē cogitabant. Et dila
tauerūt sup me os suū. dixerūt euge
euge. uiderūt oculi mei. Vidisti dñe ne si
leas. ne discedas. me. Exurge intende
iudicio meo. deus meus & dñs meus in
causā meā. Iudica me dñe secundū iustitiā tuā. & non
supergaudeant mihi. Ne dicant in cordib; su.
euge. euge aīe nīre. ne dicant deuorauimus
eum. Erubescant & reuereantur simul
qui gratulant malis meis. Induant confu
sione & reuerentia. qui magnificant super me.
Exultent & letentur qui uolunt
iustitiā meā. & dicant semp magnificet dñs.
qui uult pacē serui sui. Et lingua mea me
ditabitur iustitiā tuā. tota die laudē tuā.
Quare mutescit ut deliquat anima mea. nō
dñe ne discedas a me. Deus meus & dñs meus
intende in adiutoriū meū. dñe deus salutis mee.
In conspectu eoz. q odisse eos
me propter te. ne mutiantur inimici mei ad
me. Verbum oris eius me⁹ & dolus. noluit
intelligere. ut bene ageret. Iniqui
tatē meditatus est in cubili suo. astitit oī me
non bene. malitiā mea non odiuit. Dñe in
celo misericordia tua. & ueritas tua usq ad nubes.
Iustitia tua sicut montes dei. iudicia tua
abyssus multa. Homines & iumenta saluabis
dñe. quēadmodū multiplicasti misericordiam tuā
deus. Filij aut hoīm in tegmine alaz tuaz.
Inebriabuntur abundātia domus tue. & torren
te uoluptatis tue potabis eos. Quoniā apud
te est fons uite. & in lumine tuo uidebimus
lumen. Protende misericordiā tuā scientibus te.
& iustitiā tuā his qui recto sunt corde. Non
ueniat mihi pes superbie. & manus peccatoris non
moueat me. Ibi ceciderūt qui operantur
iniquitatē. expulsi sunt & non potuerunt sta
re.
Noli emulari in malignantibus. nec zelaueris
facientes iniquitatē. Quoniā tanq fenū ue
locius arescent. & quemadmodū olera herbaru
cito cadent. Spera in dño & fac bonitatē. & in
habita terrā. & pascēris in diuitijs eius. Dele
ctare in dño. & dabit tibi petitiones cordis
tui. Reuela dño viā tuā. & spera in eo. & ipse
faciet. Et educet tanq lumen iustitiā tuā
& iudicium tuū tanq meridiē. Subditus esto
dño & ora eum. Noli emulari eum qui
prosperatur in via sua. in homine facente iniqui
tates. Desine ab ira & dimitte furorē. noli
emulari ut malignēris. Quoniā qui ma
lignantur exterminabuntur. sustinentes aut
dñm ipsi hereditabunt terrā. Et adhuc pusil

lum ⁊ nō erit peccō. ⁊ erēt loci ei. ⁊ nō inuenec. Manſuetꝰ aūt hereditabūt trā. ⁊ delectabuntur in multitudine pacis. Obſeruabit peccō iuſtū. ⁊ dentes impiorū frendebunt ſup eum dentib; ſuis. Dñs aūt irridebit eum. quia ꝓſpicit q̄ ueniat dies ei. Gladiū euaginauerūt peccō. intenderūt arcū ſuū. ⁊ deiciant paupē ⁊ inopē. ut trucident rectos corde. Gladius eoꝝ intret in corda ipſoꝝ. ⁊ arcus eoꝝ confringatur. Meli⁹ eſt modicū iuſto ſup diuitias peccōꝝ multas. Quia brachia peccōꝝ cōfringent. confirmat aūt iuſtos dñs. Nouit dies immaculatoꝝ. ⁊ hereditas eoꝝ in ēternū erit. Non confundent in tpe malo. ⁊ in diebus fami saturabūt. quia peccōres peribūt. Inimici dñi tanq̄ honorificentia ſaltuū. ⁊ exultātes. deficientes q̄ fumo defecerūt. Mutuabit peccō. ⁊ nō ſoluet. iuſtꝰ aūt miſeretur ⁊ tribuet. Quia benedicentes ei hereditabunt trā. maledicentes aūt ei diſperibunt. Ꝓ dñm gressus hoīs dirigentur. ⁊ uiā ei uolet. Cum ceciderit iuſtus nō collidetur. quia dñs ſuꝑponit manū ſuā. Iuuenis fui. ⁊ etenim ſenui. ⁊ nō uidi iuſtū derelictū. neq; ſemen ei querens panē. Tota die miſeretur. ⁊ cōmodat. ⁊ ſemen illius in benedictione erit. Declina a malo. ⁊ fac bonū. habita in ſeculū ſeculi. Quia dñs amat iudiciū. ⁊ nō derelinquet ſanctos ſuos. In ēternū conſeruabūtur. ⁊ ſemen impioꝝ peribit. Iuſti aūt hereditabunt terrā. ⁊ habitabunt in ſeculū ſeculi ſup eam. Os iuſti meditabit ſapiēciā. ⁊ lingua eius loquet iudicium. Lex dī ei⁹ in corde ipſi⁹. ⁊ nō ſupplantabunt gressus eius. Conſiderat peccō iuſto. ⁊ querit mortificare eum. Dñs aūt nō derelinquet eum in manib; eius. nec dꝫpnabit eū cū iudicabit illum. Expta dñm. ⁊ custodi uiā eius. ⁊ exaltabit te. ⁊ hereditare terrā. cū interierint peccō uidebis. Vidi impiū ſuperexaltatū. ⁊ eleuatum ſicut cedros libani. Et tranſiui. ⁊ ecce nō erat. ⁊ quaſiui eū. ⁊ nō inuentus eſt locus ei. Custodi innocentiā. ⁊ uide equitatē. quia ſunt reliquię uiro pacifico. Iniuſti aūt diſperibunt ſimul. reliquię impioꝝ interibunt. Salus aūt iuſtoꝝ a dño. ⁊ protector eoꝝ in tpe tribulationis. Et adiuuabit eos dñs. ⁊ liberabit eos. ⁊ eruet eos a peccōribus. ⁊ ſaluabit eos. quia ſperauerunt in eo.

Dñe ne in furore tuo arguas me. nec in ira tua corripias me. Quoniā ſagittę tue infixę ſunt mihi. ⁊ confirmaſti ſup me manū tuā. Non eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue. nō ē pax oſſibus meis a facie peccōrum meoꝝ. Quoniā iniquitates meę ſupergreſſe ſunt caput meū. ſicut onus graue grauate ſunt ſup me. Putrierūt ⁊ corrupte ſunt cicatrices meę a facie inſipiencie mee. Miſer factus ſum ⁊ curuatus ſum uſq; in finē. tota die contriſtatus ingrediebar. Quoniā lumbi mei implen ſunt illuſionib;. ⁊ nō eſt ſanitas in carne mea. Afflict⁹ ſum ⁊ humiliatus ſum nimis. rugiebam a gemitu cordis mei. Domine ante te omne deſiderium meum. ⁊ gemitus meus a te nō eſt abſconditus. Cor meum conturbatum eſt. ⁊ delinquit me uirtus mea. ⁊ lumen oculoꝝ meoꝝ. ⁊ ipſum nō eſt mecum. Amici mei. ⁊ proximi mei aduerſum me appropinquauerūt. ⁊ ſteterūt. Et qui iuxta me erant de longe ſteterūt. ⁊ uim faciebant qui querebāt aīam meā. Et qui inquirebāt mala mihi locuti ſunt uanitates. ⁊ dolos tota die meditabantur. Ego aūt tanq̄ ſurdꝰ nō audiebam. ⁊ ſicut mutus nō aperiens os ſuū. Et factus ſum ſicut homo nō audiens. ⁊ nō habens in ore ſuo redargutiones. Quoniā in te dñe ſperaui. tu exaudies dñe deus meus. Quia dixi neq; gaudeant ſuper me inimici mei. ⁊ dum commouentur pedes mei. in me magna locuti ſunt. Quoniā ego in flagella paratus ſum. ⁊ dolor meus in ſpectu meo ſemper. Quoniā iniquitatem meā ego annunciabo. ⁊ cogitabo pro peccato meo. Inimici aūt mei uiuunt. ⁊ confirmati ſunt ſuper me. multiplicati ſunt qui oderūt me iniuſte. Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi. quoniā ſequebar bonitatem. Ne derelinquas me dñe deus meus. ne diſceſſeris a me. Intende in adiutoriū meū. dñe deus ſalutis mee.

Cō fratres ⁊ dñe. ỹa. xx.

Dixi custodiā uias meas. ut non delinquā in lingua mea. Posui ori meo custodiā. ⁊ cū conſiſteret peccator. abſtinui me a bonis. ⁊ dolor meus renouatus ē. Concaluit cor meū intra me. ⁊ in meditatione mea exardeſcet ignis. Locutus ſū in lingua mea. notum fac mihi dñe finē meū. ⁊ numerum dierū meoꝝ quis ē. ut ſciam quid deſit mihi. Ecce mēſurabiles poſuiſti dies meos. ⁊ ſubſtātia mea tanq̄ nichilū ante te. Verūtamen uniuerſa uanitas omnis homo uiuens. Verūtamen in imagine pertranſit homo. ⁊ frustra conturbatur. Theſaurizat. ⁊ ignorat cui congregabit ea. Et nunc quę ē expectatio mea nonne dñs. ⁊ ſubſtantia mea apud te ē. Ab omnib; iniquitatib; meis eripe me. obprobrium inſipienti dediſti me. Obmutui ⁊ nō aperui os meū. quoniā tu fe

ille amove ame plagaꝫ tuaꝝ. A fortitudine
manꝰ tue. ego defeci in increpationib. p̄ iniq
ne corripuisti homi. E tabescere me fecisti a
meam aīa ei. uerūtamen uane conturbabitur
omis hō E vanch ormis mei dns. ⁊ dep
catois mee. audiui pp laerimaꝫ meaꝝ. ne
tacueris a me. ne forte discedas a me. ⁊ non
fiam. ostende mihi pp laerimaꝫ meaꝝ. ne
fil eor qm̄ adhesit ea ego sum. ap̄e te. ⁊ pegrin
sicut oēs patres mei. R emitte mihi ⁊ refrigerer
priꝰ quam eā. ⁊ amplius nō ero.

Exspectans exspectaui dnm. ⁊ intendit mihi.
+ exaudiuit preces meas. ⁊ eduxit me de lacu
miserie. ⁊ de luto fecis. E ⁊ statuit sup petrā pe
des meos. ⁊ direxit gressus meos. E ⁊ immisit
in os meū canticū nouū. carmē deo nr̄o. V idē
bunt multi ⁊ timebunt. ⁊ sperabunt in dnō.
Beatus uir cui est nomē dns spes eius. ⁊ non respexit
in uanitates ⁊ insanias falsas. M ultas fe
cisti tu dne deus mirabilia tua. ⁊ cogitatiōes
nibi tuae nō est qui similis ē. P. A nimiam ⁊ lo
cutus sum. multiplicate sunt sup numerē.
Sacrificiū ⁊ oblationē noluisti. aures aut
perfecisti mihi. H olocaustū ⁊ pro peccō nō postulā
sti. tunc dixi ecce uenio. I n capite libri
scriptū ē de me ut faciā uoluntatē tuā. deus meus
lui immedio cordis mei. A nūciaui iustitiā
tuā in ecclesia magna. ecce labia mea nō prohi
bebo dne tu scisti. I ustitiā tuā n̄ abscondi
in corde meo ueritatē tuā ⁊ salutare tuū dixi.
non abscondā misericordiā tuā ⁊ ueritatē tuā. a consilio
multo. T u aut dne ne longe facias miserationes tuas a me
misericordie tue ⁊ ueritates tue semp̄ susceperunt me. Q
circūdederūt me mala quoꝝ
nō est numerus. apprehenderunt me iniquitates mee
⁊ nō potui ut uiderē. M ultiplicate sunt sup
capillos capitis mei. ⁊ cor meū dereliquit me.
Complaceat tibi dne ut eruas me. dne ad adiu
uandū me respice. C onfundantur ⁊ reuere
antur simul. q̄ querūt aīa mea ut auferant eā.
Conturbentur retrorsū ⁊ reuerēntur. q̄ uolunt
mala mihi. A uertant confusionē suā. q̄
dicūt mihi euge euge. E xultent ⁊ letentur
super te oēs querentes te. ⁊ dicant sp magnifi
cetur dns. qui diligunt salutare tuum. E go
aut inopes ⁊ pauper sum. dns sollicitus est mei.
Adiutor meus ⁊ protector meus es tu. deus ne
tardaueris.

Beatus qui intellegit super egenū ⁊ pauperē. in
die mala liberabit eum dns. D ns conser
uet eum. ⁊ uiuificet eū. ⁊ beatū faciat eū in terra.
⁊ non tradat eū in aīam inimicorū eius. D ns opē
ferat illi sup lectū doloris eius. uniuersū stratū
eius uersasti in infirmitate eius. E go dixi dne mi
serere mei. sana aīam meā quia peccaui tibi. I n
imici mei dixerūt mala mihi. quando morietur ⁊
peribit nomē eius. E t si ingrediebatur ut uide
ret uana loquebatur. cor eius congregauit iniquitatē sibi.
egrediebat foras. ⁊ loquebatur in idipsum mala
mihi. A duersum me susurrabant oēs inimici mei.
aduersum me cogitabant. V erbum iniquum statuerunt
aduersum me. numquid qui dormit non adiciet ut resurgat. E t enim ho⁹ pacis mee in q̄ sperauī.
qui edebat panes meos. amplificauit aduersum
me supplantationē. T u aut dne miserere mei
⁊ resuscita me. ⁊ retribuam eis. I n hoc cognoui
quoniam uoluisti me. quia non gaudebit inimicus meus
super me. M e aut propter innocentiam suscepisti. ⁊ confir
masti me in conspectu tuo in eternū. B enedictus dns
deus israhel. a seculo. ⁊ usque in seculum. fiat fiat.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum. ita
desiderat aīa mea ad te deus. S itiuit aīa mea
ad deum fortem uiuum. quando ueniam ⁊ apparebo ante
faciem dei. F uerunt mihi lacrime mee panes die ac
nocte. dum dicitur mihi quotidie ubi est deus tuus. H ec
recordatus sum ⁊ effudi in me aīam meam. quoniam tran
sibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum
dei. I n uoce exultationis ⁊ confessionis sonus epulantis.
quare tristis es aīa mea. ⁊ quare conturbas me.
Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare uul
tus mei deus meus. A d me ipsum aīa mea conturba
ta est propterea memor ero tui de terra iordanis.
⁊ hermonim a monte modico. A byssus abyssum inuocat in uoce cataractarum tuarum. O mnia
excelsa tua. ⁊ fluctus tui super me transierunt. I n die
mandauit dns misericordiam suam. ⁊ nocte canticum ei.
Apud me oratio deo uite mee. dicā deo susceptori
meo et. Quare oblita es mei. ⁊ quare contristatus
incedo. dum affligit me inimicus. D um confringūtur
ossa mea. exprobrauerūt mihi qui tribulant me
inimici mei. D ū dicunt mihi quotidie ubi est deus
tuus. Quare tristis es aīa mea. ⁊ quare conturbas
me. Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutari
uultus mei ⁊ deo meo.

Iudica me deus ⁊ discerne causam meam de gente
non sancta. ab homine iniquo ⁊ dolioso eripe me. Q
tu es deus fortitudo mea. quare me repulisti
⁊ quare tristis incedo. dum affligit me inimicus.
Emitte lucem tuam ⁊ ueritatem tuam. ipsa me dedu
cant. ⁊ adducant me in montem sanctum tuum ⁊ in tabernacula
tua. ⁊ introibo ad altare dei. ad deum
qui lętificat iuuentutem meam. C onfitebor
tibi in cithara deus deus meus. quare tristis es anima mea
⁊ quare conturbas me. S pera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare uultus mei ⁊ deo meo.

Deus auribus nr̄is audiuimus. patres nr̄i annun
tiauerunt nobis O pus quod operatus es in diebus
eorum in diebus antiquis. M anus tua gentes dissipauit
⁊ plantasti eos. afflixisti populos ⁊ expulisti eos. N on enim in gladio suo possiderunt
terram. ⁊ brachium eorum non salauabit eos. S ed
dextera tua ⁊ brachium tuum. ⁊ illuminatio uultus tui quoniam complacuisti in eis. T u es ipse
rex meus ⁊ deus meus. qui mandas saluti iacob.
In te inimicos nr̄os uentilabimus cornu. ⁊ in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.

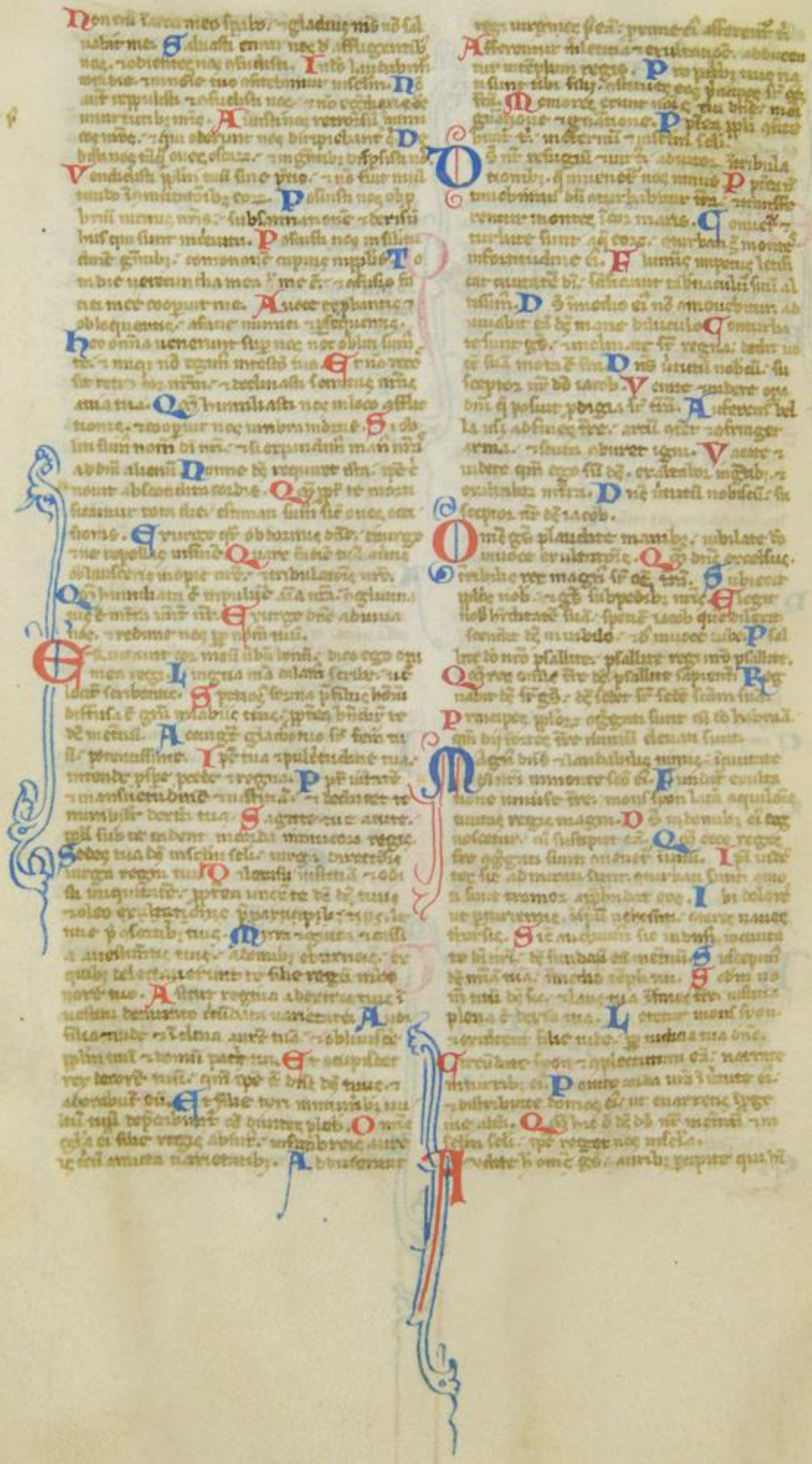

nomen tuum quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.

Ego dixi. ps̄a. xxxviii.

Dixit insipiens in corde suo: non est deus. Corrupti sunt et abhominabiles facti sunt in iniquitatibus: non est qui faciat bonum. Deus de celo prospexit super filios hominum: ut videat si est intelligens aut requirens deum. Omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum non est usque ad unum. Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem: qui devorant plebem meam ut cibum panis. Deum non invocaverunt: illic trepidaverunt timore ubi non erat timor. Quoniam deus dissipavit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt quoniam deus sprevit eos. Quis dabit ex Syon salutare Israel: cum converterit deus captivitatem plebis sue: exultabit Iacob et letabitur Israel.

Deus in nomine tuo salvum me fac: et in virtute tua iudica me. Deus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei. Quoniam alieni insurrexerunt adversum me et fortes quesierunt animam meam: et non proposuerunt deum ante conspectum suum. Ecce enim deus adiuvat me: et dominus susceptor est anime mee. Averte mala inimicis meis: et in veritate tua disperde illos. Voluntarie sacrificabo tibi: et confitebor nomini tuo domine quoniam bonum est. Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me: et super inimicos meos despexit oculus meus.

Exaudi deus orationem meam et ne despexeris deprecationem meam: intende mihi et exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea: et conturbatus sum a voce inimici et a tribulatione peccatoris. Quoniam declinaverunt in me iniquitates: et in ira molesti erant mihi. Cor meum conturbatum est in me: et formido mortis cecidit super me. Timor et tremor venerunt super me: et contexerunt me tenebre. Et dixi quis dabit mihi pennas sicut columbe: et volabo et requiescam. Ecce elongavi fugiens: et mansi in solitudine. Expectabam eum qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus et tempestate. Precipita domine et divide linguas eorum: quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate. Die ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas: et labor in medio eius et iniustitia. Et non defecit de plateis eius: usura et dolus. Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi: sustinuissem utique. Et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset: abscondissem me forsitan ab eo. Tu vero homo unanimis: dux meus et notus meus. Qui simul mecum dulces capiebas cibos: in domo dei ambulavimus cum consensu. Veniat mors super illos: et descendant in infernum viventes. Quoniam nequitie in habitaculis eorum: in medio eorum. Ego autem ad deum clamavi: et dominus salvabit me. Vespere et mane et meridie narrabo et annunciabo: et exaudiet vocem meam. Redimet in pace animam meam ab his qui appropinquant mihi: quoniam inter multos erant mecum. Exaudiet deus et humiliabit illos: qui est ante secula. Non enim est illis commutatio et non timuerunt deum: extendit manum suam in retribuendo. Contaminaverunt testamentum eius divisi sunt ab ira vultus eius: et appropinquavit cor illius. Molliti sunt sermones eius super oleum: et ipsi sunt iacula. Iacta super dominum curam tuam et ipse te enutriet: non dabit in eternum fluctuationem iusto. Tu vero deus deduces eos: in puteum interitus. Viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos: ego autem sperabo in te domine.

Miserere mei deus quoniam conculcavit me homo: tota die impugnans tribulavit me. Conculcaverunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes adversum me. Ab altitudine diei timebo: ego vero in te sperabo. In deo laudabo sermones meos in deo speravi: non timebo quid faciat mihi caro. Tota die verba mea execrabantur: adversum me omnes cogitationes eorum in malum. Inhabitabunt et abscondent: ipsi calcaneum meum observabunt. Sicut sustinuerunt animam meam pro nichilo salvos facies illos: in ira populos confringes. Deus vitam meam annunciavi tibi: posuisti lacrimas meas in conspectu tuo. Sicut et in promissione tua: tunc convertentur inimici mei retrorsum. In quacumque die invocavero te: ecce cognovi quoniam deus meus es. In deo laudabo verbum in domino laudabo sermonem: in deo speravi non timebo quid faciat mihi homo. In me sunt deus vota tua: que reddam laudationes tibi. Quoniam eripuisti animam meam de morte et pedes meos de lapsu: ut placeam coram deo in lumine viventium.

Miserere mei deus miserere mei: quoniam in te confidit anima mea. Et in umbra alarum tuarum sperabo: donec transeat iniquitas. Clamabo ad deum altissimum: deum qui benefecit mihi. Misit de celo et liberavit me: dedit in opprobrium conculcantes me. Misit deus misericordiam suam et veritatem suam: et eripuit animam meam de medio catulorum leonum: dormivi conturbatus. Filii hominum dentes eorum arma et sagitte: et lingua eorum gladius acutus. Exaltare super celos deus: et in omnem terram gloria tua. Laqueum paraverunt pedibus meis: et incurvaverunt animam meam. Foderunt ante faciem meam foveam: et inciderunt in eam. Paratum cor meum deus paratum cor meum: cantabo et psalmum dicam. Exurge gloria mea exurge psalterium et cythara: exurgam diluculo. Confitebor tibi in populis domine: et psalmum dicam tibi in gentibus. Quoniam magnificata est usque ad celos misericordia tua: et usque ad nubes veritas tua. Exaltare super celos deus: et super omnem terram gloria tua.

Si vere utique iustitiam loquimini: recta iudicate filii hominum. Etenim in corde iniquitates operamini: in terra iniustitias manus vestre concinnant. Alienati sunt peccatores a vulva.

ē meme. V erūmn dō ostēdo ei ōpiā
nūmorā suor. ūnēc capillū p̄ambulā
tiū inobedienē. D ūc ē cybalan ḡnūr o
dium ipsūm dmare. V t mengnantur
per mare inlenguine. lingua canū ineo
ex inimicis ab ipō. V iderunt gressus tu
os dē. gressūs dī mi regis mi qui ē in scō.
p̄ueniebant p̄incipes ḡnuerūt psallentibꝫ
in medio iuuenculāe tympanis. I n
ecclīs benedicite dō. dnō ex fontibꝫ isrl. I
bi benjamin adolescentul. in mētis excessu.
P rincipes iuda duces eor. p̄incipes zabulō
p̄incipes neptalim. M anda deus virtuti tue
confirma hoc deus q̄ operat es in nob. A
templo tuo in iherl. offerent reges munera. I
increpa feras harundinis. congregatio taurorꝫ
in vaccis populoꝝ. ut excludant eos q̄ pbā
tū sunt argentū. D ispā gēs q̄ bella uo
lunt. uenient legati exegypto. ethyopia
p̄ueniet manū eius dō. R egna terre cān
tate dō. psallite dō. P sallite dō qui a
scendit sup celū celi. ecce dabit uocē suā. uocē glōie
sup isrl. magnificentia eius. virtus eius in
nubibꝫ. M irabil dē in scīs suis. dē isrl
ipe dabit virtutē. et fortitudinē plebi su
e benedictus dē. Exultauit cō meū in dō. Exp.

PSALMVS

Save me fac dē. quīm intrauerūt
aq. usq ad aiām meā. I n
fixus sum in limo profundi
ni. ē substā. V eni in altitu
dinē maris. et tempestas
demersit me. L aboraui
clamans rauce facte sunt fauces mee. de
fecerūt oculi mei dum spero in dm meū. M ulti
plicati sunt sup capillos capitis mei. qui
oderunt me gratis. C onfortati sunt q̄
persequūtur me. inimici mei iniuste. que
nō rapui tunc exolueb. D ē tu scis mi
cordiā meam. et delicta mea ate nō sunt
abscondita. N on erubescant. time q̄ exul
tent te dēs. dne uirtutū. N on confundā
tur super me. q̄ querūt te dē isrl. Q uōm pro te
sustinui opprobriū. operuit confusio faciē meā.
E xtraneus factus sū fr̄ibꝫ meis. et pegrin⁹
filius matris mee. Q uoniam zelus domus tue comē
dit me. et opprobria exprobrantiū tibi ceciderūt
sup me. E t operui in ieiunio aiām meā. et
factū est in opprobriū mihi. E t posui uestimē
tum meū cilicium. et factus sum illis in parabolam.
A duersum me qui sedebant in porta. et
psallebant qui bibebant uinū. E go uō
orationē meā ad te dne. tp̄e beneplacitū de
I n multitudine misē tue exaudi me. in
ueritate salutis tue E ripe me de luto ut nō infi
gar. libera me ab hijs qui oderūt me. et de profundis
aquarum ne demergat me tempestas aque. nec
absorbeat me profundū. nec urgeat sup me puteꝰ
os suū. E xaudi me dne qm benigna est mia
ra tua. et multitudine miserationū tuarū respice in
me. et ne auertas faciē tuā a puero tuo. quia tri
bulor. velociter exaudi me. I ntende āie mee
et redime eā. propter inimicos meos eripe me. T u
nosti improperiū meū. et confusionē meā. et reuerentiā
meā. I n conspectu tuo sunt oēs tribulantes
me. improperiū exspectauit cor meū et miseriā.
E t sustinui qui simul contristaret̄ non fuit. et
qui consolaretur non inueni. E t dederunt
in escā meā fel. et in sitim meā potauerūt me aceto.
F iat mensa eorū coram ipsis in laqueū. et in retribu
tiones et in scandalū. O bscurentur oculi eo
rū ne uideant. et dorsū eorū semp incurua. E f
funde sup eos iram tuā. furor ire tue ap̄hendat eos. F iat habitatio eorū deserta. et
in tabernaculis eorū nō sit qui habitet. Q uoniam
quem tu percussisti persecuti sunt. et super dolorem
eorū addiderūt. A pone iniquitatē sup iniquitatē
eorū. et nō intrent in iustitiā tuā. D elean
tur de libro uiuentiū. et cū iustis nō scribantur.
ego sum pauper et dolens. salus tua dē suscep
tor me. L audabo nomē dī mei cū cantico
et magnificabo eū in laude. E t placebit dō
super uitulū nouellū. cornua producentem et un
gulas. V idēnt pauperes et letentur. quere dm
et uiuet aia uestra. Q uoniam exaudiuit pauperes
dnūs. et uinctos suos nō despexit. L audent
illum celi et terra. mare et omnia reptilia eius.
qm deus saluam faciet sion. et edificabuntur
ciuitates iude. E t inhabitabunt ibi. et hereditate acquirent eā. E t semen seruoꝝ ei possi
debit eam. et qui diligunt nomē ei habitabūt
in eo.

D eus adiutorium meū intende. dne ad adiu
uandū me festina. C onfundant̄ et re
uereant̄ q̄ querūt āiām meā. A uertant retro
sum et erubescant qui uolunt mi mala.
A uertantur statim erubescentes qui dicūt
mi euge euge. E xultent et letentur in te oēs qui querunt te. et dicant sp magnifi
cetur dē. qui diligunt salutare tuū. E go
uō egen⁹ et pauper sum. deus adiuua me. A ux
ilium meū. et liberator meus es tu. dne ne mora
ueris. In te dne speraui non confundar
in eternū. in iustitia tua libera me et eripe
me. I nclina aurē tuā ad me et saluum
me fac. E sto mihi in deū protectorē et in locū mu
nitū. ut saluum me facias. Q uoniam firmamen
tum meum. et refugium meum es tu. D eus meus
eripe me de manu peccatoris. et manu
legis agentis iniquitatem. Q uoniam tu es patiē
tia mea dne. dne spes mea ab adolescentia mea.

In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris meae tu es protector meus. In te cantatio mea semper: tamquam prodigium factus sum multis: et tu adiutor fortis. Repleatur os meum laude ut cantem gloriam tuam: tota die magnitudinem tuam. Ne proicias me in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei mihi: et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum. Dicentes Deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum: quia non est qui eripiat. Deus ne elongeris a me: Deus meus in auxilium meum respice. Confundantur et deficiant detrahentes animae meae: operiantur confusione et pudore qui quaerunt mala mihi. Ego autem semper sperabo: et adiciam super omnem laudem tuam. Os meum annuntiabit iustitiam tuam: tota die salutare tuum. Quoniam non cognovi litteraturam introibo in potentias Domini: Domine memorabor iustitiae tuae solius. Deus docuisti me a iuventute mea: et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua. Et usque in senectam et senium: Deus ne derelinquas me. Donec annuntiem brachium tuum: generationi omni quae ventura est. Potentiam tuam et iustitiam tuam Deus usque in altissima quae fecisti magnalia: Deus quis similis tibi. Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas: et conversus vivificasti me: et de abyssis terrae iterum reduxisti me. Multiplicasti magnificentiam tuam: et conversus consolatus es me. Nam et ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam: Deus psallam tibi in cithara Sanctus Israel. Exultabunt labia mea cum cantavero tibi: et anima mea quam redemisti. Sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam: cum confusi et reveriti fuerint qui quaerunt mala mihi.

Deus iudicium tuum regi da: et iustitiam tuam filio regis. Iudicare populum tuum in iustitia: et pauperes tuos in iudicio. Suscipiant montes pacem populo: et colles iustitiam. Iudicabit pauperes populi et salvos faciet filios pauperum: et humiliabit calumniatorem. Et permanebit cum sole et ante lunam: in generatione et generationem. Descendet sicut pluvia in vellus: et sicut stillicidia stillantia super terram. Orietur in diebus eius iustitia et abundantia pacis: donec auferatur luna. Et dominabitur a mari usque ad mare: et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. Coram illo procident Aethiopes: et inimici eius terram lingent. Reges Tharsis et insulae munera offerent: reges Arabum et Saba dona adducent. Et adorabunt eum omnes reges terrae: omnes gentes servient ei. Quia liberabit pauperem a potente: et pauperem cui non erat adiutor. Parcet pauperi et inopi: et animas pauperum salvas faciet. Ex usuris et iniquitate redimet animas eorum: et honorabile nomen eorum coram illo. Et vivet et dabitur ei de auro Arabiae: et adorabunt de ipso semper: tota die benedicent ei. Et erit firmamentum in terra in summis montium: superextolletur super Libanum fructus eius: et florebunt de civitate sicut foenum terrae. Sit nomen eius benedictum in saecula: ante solem permanet nomen eius. Et benedicentur in ipso omnes tribus terrae: omnes gentes magnificabunt eum. Benedictus Dominus Deus Israel: qui facit mirabilia solus. Et benedictum nomen maiestatis eius in aeternum: et replebitur maiestate eius omnis terra: fiat fiat.

Quam bonus Israel Deus: his qui recto sunt corde. Mei autem pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei. Quia zelavi super iniquos: pacem peccatorum videns. Quia non est respectus morti eorum: et firmamentum in plaga eorum. In labore hominum non sunt: et cum hominibus non flagellabuntur. Ideo tenuit eos superbia: operti sunt iniquitate et impietate sua. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum: transierunt in affectum cordis. Cogitaverunt et locuti sunt nequitiam: iniquitatem in excelso locuti sunt. Posuerunt in caelum os suum: et lingua eorum transivit in terra. Ideo convertetur populus meus hic: et dies pleni invenientur in eis. Et dixerunt quomodo scit Deus: et si est scientia in excelso. Ecce ipsi peccatores et abundantes in saeculo: obtinuerunt divitias. Et dixi ergo sine causa iustificavi cor meum: et lavi inter innocentes manus meas. Et fui flagellatus tota die: et castigatio mea in matutinis. Si dicebam narrabo sic: ecce nationem filiorum tuorum reprobavi. Existimabam ut cognoscerem hoc: labor est ante me. Donec intrem in sanctuarium Dei: et intelligam in novissimis eorum. Verumtamen propter dolos posuisti eis: deiecisti eos dum allevarentur. Quomodo facti sunt in desolationem: subito defecerunt: perierunt propter iniquitatem suam. Velut somnium surgentium Domine: in civitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Quia inflammatum est cor meum et renes mei commutati sunt: et ego ad nihilum redactus sum et nescivi. Ut iumentum factus sum apud te: et ego semper tecum. Tenuisti manum dexteram meam: et in voluntate tua deduxisti me: et cum gloria suscepisti me. Quid enim mihi est in caelo: et a te quid volui super terram. Defecit caro mea et cor meum: Deus cordis mei et pars mea Deus in aeternum. Quia ecce qui elongant se a te peribunt: perdidisti omnes qui fornicantur abs te. Mihi autem adhaerere Deo bonum est: ponere in Domino Deo spem meam. Ut annuntiem omnes praedicationes tuas: in portis filiae Sion.

Ut quid Deus repulisti in finem: iratus est furor tuus super oves pascuae tuae. Memor esto congregationis tuae: quam possedisti ab initio. Redemisti virgam hereditatis tuae: mons Sion in quo habitasti in eo. Leva manus tuas in superbias eorum in finem: quanta malignatus est inimicus in sancto. Et gloriati sunt qui oderunt te: in medio solemnitatis tuae. Posuerunt signa sua signa: et non cognoverunt sicut in exitu super summum. Quasi in silva lignorum securibus exciderunt ianuas

ei mirabilia. misericordia et veritas obviaverunt sibi.
Iustitia et pax osculate sunt. veritas de terra orta est.
et iustitia de celo prospexit. Etenim dominus dabit
benignitatem. et terra nostra dabit fructum suum.
Iustitia ante eum ponet gressus suos. et ponet in
via passus suos. Domine refugium factus es nobis.
a generatione et progenie. Antequam montes fierent
aut formaretur terra et orbis. et ab seculo et usque
in seculum tu es deus. Ne avertas hominem in
humilitatem. et dixisti convertimini filii hominum.
Quoniam mille anni ante oculos tuos tamquam dies
hesterna que pertransiit. et custodia in nocte. Quos
pro nichilo habes eritis mane sicut herba transeunte.
Mane floreat et transeat. vespere decidat indurescat
et arescat. Quia defecimus in ira tua et in furore
tuo turbati sumus. Posuisti iniquitates nostras in
conspectu tuo. seculum nostrum in illuminatione
vultus tui. Quoniam omnes dies nostri transierunt
et in furore tuo defecimus. Anni nostri sicut aranea
meditabuntur. Dies annorum nostrorum in ipsis
septuaginta anni. Si autem in potentatibus octoginta
anni. et amplius eorum dolor et contentio. quoniam
supervenit mansuetudo et corripiemur. Quis novit
potestatem ire tue. et prae timore tuo iram tuam
dinumerare. Dextram tuam sic notam fac et eruditos
corde in sapientia. Convertere domine usquequo et
deprecabilis esto super servos tuos. Repleti sumus
mane misericordia tua et exultavimus et delectati
sumus. Pro diebus quibus nos humiliasti. annis
quibus vidimus mala. Respice in servos tuos et in
opera tua. et dirige filios eorum. Et sit splendor
dei nostri super nos. et opera manuum nostrarum
dirige super nos. et opus manuum nostrarum dirige.

Qui habitat in adiutorio altissimi. in protectione dei
celi commorabitur. Dicet domino susceptor meus es
tu et refugium meum. deus meus sperabo in eum.
Quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium et a
verbo aspero. Scapulis suis obumbrabit tibi. et sub
pennis eius sperabis. Scuto circumdabit te veritas
eius. non timebis a timore nocturno. A sagitta
volante in die. a negotio perambulante in tenebris.
A ruina et demonio meridiano. Cadent a latere tuo
mille et decem milia a dextris tuis. ad te autem non
appropinquabit. Verumtamen oculis tuis considerabis
et retributionem peccatorum videbis. Quoniam tu es
domine spes mea. altissimum posuisti refugium tuum.
Non accedet ad te malum. et flagellum non appropinquabit
tabernaculo tuo. Quoniam angelis suis mandavit de te.
ut custodiant te in omnibus viis tuis. In manibus
portabunt te. nequando offendas ad lapidem pedem
tuum. Super aspidem et basiliscum ambulabis. et
conculcabis leonem et draconem. Quoniam in me
sperabit liberabo eum. protegam eum quoniam cognovit
nomen meum. Invocabit me et ego exaudiam eum.
cum ipso sum in tribulatione eripiam eum et glorificabo
eum. Longitudine dierum replebo eum. et ostendam
illi salutare meum.

Bonum est confiteri domino et psallere nomini tuo
altissime. Ad annuntiandum mane misericordiam tuam
et veritatem tuam per noctem. In decacordo psalterio
cum cantico in cithara. Delectasti me domine in
factura tua. et in operibus manuum tuarum exultabo.
Quam magnificata sunt opera tua domine. nimis
profunde facte sunt cogitationes tue. Vir insipiens non
cognoscet. et stultus non intelleget hec. Cum exorti
fuerint peccatores sicut fenum. et germinaverint omnes
qui operantur iniquitatem. Ut intereant in seculum
seculi. tu autem altissimus in eternum domine. Quoniam
ecce inimici tui domine quoniam ecce peribunt. et
dispergentur omnes qui operantur iniquitatem. Et
exaltabitur sicut unicornis cornu meum. et senectus
mea in misericordia uberi. Et despexit oculus meus
inimicos meos. et insurgentes in me malignantes audiet
auris mea. Iustus ut palma florebit. sicut cedrus
libani multiplicabitur. Plantati in domo domini in
atriis domus dei nostri florebunt. Adhuc multiplicabuntur
in nativitate pinguescent et erunt. Ut annuntient
quoniam rectus dominus deus meus. et non est iniquitas
in eo.

Dominus regnavit decorem induit. Induit dominus
fortitudinem et precinxit se. Etenim firmavit orbem
terre qui non commovebitur. Parata sedes tua ex tunc.
a seculo tu es. Elevaverunt flumina domine. elevaverunt
flumina vocem suam. Elevaverunt flumina fluctus suos
a vocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris.
mirabilis in altis dominus. Testimonia tua credibilia
facta sunt nimis. Domum tuam decet sanctitudo domine
in longitudinem dierum.

Deus ultionum dominus deus ultionum libere egit.
Exaltare qui iudicas terram. redde retributionem
superbis. Usquequo peccatores domine. usquequo
peccatores gloriabuntur. Effabuntur et loquentur
iniquitatem. Loquebantur omnes qui operantur
iniquitatem. Populum tuum domine humiliaverunt.
et hereditatem tuam vexaverunt. Viduam et advenam
interfecerunt. et pupillos occiderunt. Et dixerunt non
videbit dominus. nec intelleget deus iacob. Intelligite
qui insipientes estis in populo. et stulti aliquando
sapite. Qui plantavit aurem non audiet. aut qui finxit
oculum non considerat. Qui corripit gentes non arguet.
qui docet hominem scientiam. Dominus scit cogitationes
hominum quoniam vane sunt. Beatus homo quem tu
erudieris domine. et de lege tua docueris eum. Ut
mitiges ei a diebus malis. donec fodiatur peccatori
fovea. Quoniam non repellet dominus plebem suam.
et hereditatem suam non derelinquet. Donec iustitia
convertatur in iudicium. et qui iuxta illam omnes qui
recto sunt corde. Quis consurget mihi adversus malignantes.
aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem.
Nisi quia dominus adiutor meus fuit. paulominus habitasset
in inferno anima mea. Si dicebam motus est pes meus.
misericordia tua domine adiuvabat me. Secundum multitudinem
dolorum meorum in corde meo. consolationes tue
letificaverunt animam meam. Numquid adiungetur tibi
sedes iniquitatis. que fingis laborem in precepto. Captabunt
in animam iusti. et sanguinem innocentem condemnabunt.
Et factus est dominus refugium meum. et deus meus
adiutor spei mee. Et reddet illis iniquitatem ipsorum.
et in malitia eorum disperdet eos. disperdet eos dominus
deus noster.

Venite exultemus domino. iubilemus deo salutari nostro.
Preoccupemus faciem eius in confessione. et in psalmis
iubilemus ei. Quoniam deus magnus dominus. et rex
magnus super omnem terram. Quoniam non repellet
dominus plebem suam. quia in manu eius sunt omnes
fines terre. et altitudines montium ipse conspicit.
Quoniam ipsius est mare et ipse fecit illud. et aridam
fundaverunt manus eius. Venite adoremus et procidamus
ante deum. ploremus coram domino qui fecit nos.
Quoniam ipse est dominus deus noster. nos autem
populus eius. et oves pascue eius. Hodie si vocem
eius audieritis nolite obdurare corda vestra. sicut in
exacerbatione secundum diem temptationis in deserto.
Ubi temptaverunt patres vestri. temptaverunt me.
probaverunt me et viderunt opera mea. Quadraginta
annis proximus fui generationi huic. et dixi semper
hi errant corde. Et ipsi non cognoverunt vias meas.
quibus iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam.

Cantate domino canticum novum. cantate domino
omnis terra. Cantate domino et benedicite nomini
eius. Annuntiate de die in diem salutare dei. Narrate
inter gentes gloriam eius. in omnibus populis mirabilia
eius. Quoniam magnus dominus et laudabilis nimis.
terribilis est super omnes deos. Quoniam omnes dii
gentium demonia. dominus autem celos fecit. Confessio
et pulchritudo in conspectu eius. sanctimonia et magnificentia
in sanctificatione eius. Afferte domino patrie
gentium afferte domino gloriam et honorem. afferte
domino gloriam nomini eius. Tollite hostias et introite
in atria eius. adorate dominum in aula sancta eius.
Commoveatur a facie eius omnis terra. dicite in gentibus
quia dominus regnavit. Etenim firmavit orbem terre
qui non commovebitur. Iudicabit populos in equitate.
Letentur celi et exultet terra. commoveatur mare et
plenitudo eius. Gaudebunt campi et omnia que in eis
sunt. Tunc exultabunt omnia ligna silvarum a facie
domini quia venit. quia venit iudicare terram. Iudicabit
orbem terre in equitate et populos in veritate sua.

Dominus regnavit exultet terra. letentur insule multe.
Nubes et caligo in circuitu eius. iustitia et iudicium
correctio sedis eius. Ignis ante ipsum precedet. et
inflammabit in circuitu inimicos eius. Illuxerunt
coruscationes eius orbi terre. vidit et commota est
terra. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini.
a facie domini omnis terre. Annuntiaverunt celi
iustitiam eius. et viderunt omnes populi gloriam eius.
Confundantur omnes qui adorant sculptilia. et qui
gloriantur in simulacris suis. Adorate eum omnes
angeli eius. audivit et letata est sion. Et exultaverunt
filie iudee propter iudicia tua domine. Quoniam tu
dominus altissimus super omnem terram. nimis elevatus
es super omnes deos. Qui diligitis dominum odite
malum. custodit dominus animas sanctorum suorum.
de manu peccatoris liberabit eos. Lux orta est iusto
et rectis corde letitia. Letamini iusti in domino et
confitemini memorie sanctificationis eius.

Cantate domino canticum novum. quia mirabilia fecit.
Salvavit sibi dextera eius et brachium sanctum eius.
Notum fecit dominus salutare suum. ante conspectum
gentium revelavit iustitiam suam. Recordatus est
misericordie sue et veritatis sue domui israel. Viderunt
omnes termini terre salutare dei nostri. Iubilate deo
omnis terra. cantate et exultate et psallite. Psallite
domino in cithara in cithara et voce psalmi. In tubis
ductilibus et voce tube cornee. Iubilate in conspectu
regis domini. Moveatur mare et plenitudo eius. orbis
terrarum et qui habitant in eo. Flumina plaudent
manu simul montes exultabunt. a conspectu domini
quoniam venit. quoniam venit iudicare terram. Iudicabit
orbem terre in iustitia et populos in equitate.

Dominus regnavit irascantur populi. qui sedet super
cherubim. moveatur terra. Dominus in sion magnus
et excelsus est super omnes populos. Confiteantur
nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est.
et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones.
iudicium et iustitiam in iacob tu fecisti. Exaltate
dominum deum nostrum. et adorate scabellum pedum
eius. quoniam sanctum est. Moyses et aaron in
sacerdotibus eius. et samuel inter eos qui invocant
nomen eius. invocabant dominum et ipse exaudiebat
eos. In columna nubis loquebatur ad eos. custodiebant
testimonia eius. et precepta que dedit illis. Deus
noster tu exaudiebas eos. deus propitius fuisti eis.
et ulciscens in omnes adinventiones eorum. Exaltate
dominum deum nostrum. et adorate in monte sancto
eius. quia sanctus dominus deus noster.

Iubilate deo omnis terra. servite domino in letitia.
Introite in conspectu eius in exultatione. Scitote quia
dominus ipse est deus. ipse fecit nos et non ipsi nos.
populus eius et oves pascue eius. Introite portas eius
in confessione. atria eius in hymnis. confitemini illi.
laudate nomen eius. Quoniam suavis est dominus.
in eternum misericordia eius. et usque in generationem
et generationem veritas eius.

Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine.
psallam et intelligam in via immaculata. Quando
venies ad me. ambulabam in innocentia cordis mei.
in medio domus mee. Non proponebam ante oculos
meos rem iniquam. facientes prevaricationes odivi.
non adhesit mihi cor pravum. declinantem a me
malignum non cognoscebam. Detrahentem secreto
proximo suo hunc persequebar. superbo oculo et
insatiabili corde hunc cum eo non edebam. Oculi mei
ad fideles terre ut sedeant mecum. ambulans in via
immaculata hic michi ministrabat. Non habitabit in
medio domus mee qui facit superbiam. qui loquitur
iniquum non direxit in conspectu oculorum meorum.
In matutino interficiebam omnes peccatores terre.
ut disperderem de civitate domini omnes operantes
iniquitatem.

Domine exaudi orationem meam. et clamor meus ad
te veniat. Non avertas faciem tuam a me. in quacumque
die tribulor. inclina ad me aurem tuam. In quacumque
die invocavero te velociter exaudi me. Quia defecerunt
sicut fumus dies mei. et ossa mea sicut cremium
aruerunt. Percussus sicut fenum et aruit cor meum.
quia oblitus sum comedere panem meum. A voce
gemitus mei adhesit os meum carni mee. Similis factus
sum pellicano solitudinis. factus sum sicut nycticorax
in domicilio. Vigilavi et factus sum sicut passer
solitarius in tecto. Tota die exprobrabant mihi inimici
mei. et qui laudabant me adversum me iurabant.
Quia cinerem tamquam panem manducabam. et potum
meum cum fletu miscebam. A facie ire et indignationis
tue. quia elevans allisisti me. Dies mei sicut umbra
declinaverunt. et ego sicut fenum arui. Tu autem
domine in eternum permanes. et memoriale tuum in
generationem et generationem. Tu exurgens misereberis
sion. quia tempus miserendi eius. quia venit tempus.
Quoniam placuerunt servis tuis lapides eius. et terre
eius miserebuntur. Et timebunt gentes nomen tuum
domine. et omnes reges terre gloriam tuam. Quoniam
edificavit dominus sion. et videbitur in gloria sua.
Respexit in orationem humilium. et non despexit
precem eorum. Scribantur hec in generatione altera.
et populus qui creabitur laudabit dominum. Quia
prospexit de excelso sancto suo. dominus de celo in
terram aspexit. Ut audiret gemitus compeditorum.
ut solveret filios interemptorum. Ut annuntient in
sion nomen domini. et laudem eius in hierusalem.
In conveniendo populos in unum. et reges ut serviant
domino. Respondit ei in via virtutis sue. paucitatem
dierum meorum nuntia mihi. Ne revoces me in dimidio
dierum meorum. in generationem et generationem anni
tui. Initio tu domine terram fundasti. et opera manuum
tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanes.
et omnes sicut vestimentum veterascent. Et sicut
opertorium mutabis eos et mutabuntur. Tu autem
idem ipse es. et anni tui non deficient. Filii servorum
tuorum habitabunt. et semen eorum in seculum
dirigetur.

Benedic anima mea domino. et omnia que intra me
sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea domino.
et noli oblivisci omnes retributiones eius. Qui propitiatur
omnibus iniquitatibus tuis. qui sanat omnes infirmitates
tuas. Qui redimit de interitu vitam tuam. qui coronat
te in misericordia et miserationibus. Qui replet in
bonis desiderium tuum. renovabitur ut aquile iuventus
tua. Faciens misericordias dominus. et iudicium omnibus
iniuriam patientibus. Notas fecit vias suas moysi.
filiis israel voluntates suas. Miserator et misericors
dominus. longanimis et multum misericors. Non in
perpetuum irascetur. nec in eternum comminabitur.
Non secundum peccata nostra fecit nobis. nec secundum
iniquitates nostras retribuit nobis. Quoniam secundum
altitudinem celi a terra. confortata est misericordia
eius super timentes eum. Quantum distat ortus ab
occidente. longe fecit a nobis iniquitates nostras.
Quomodo miseretur pater filiorum. misertus est dominus
timentibus eum. Quoniam ipse cognovit figmentum
nostrum. recordatus est quoniam pulvis sumus.

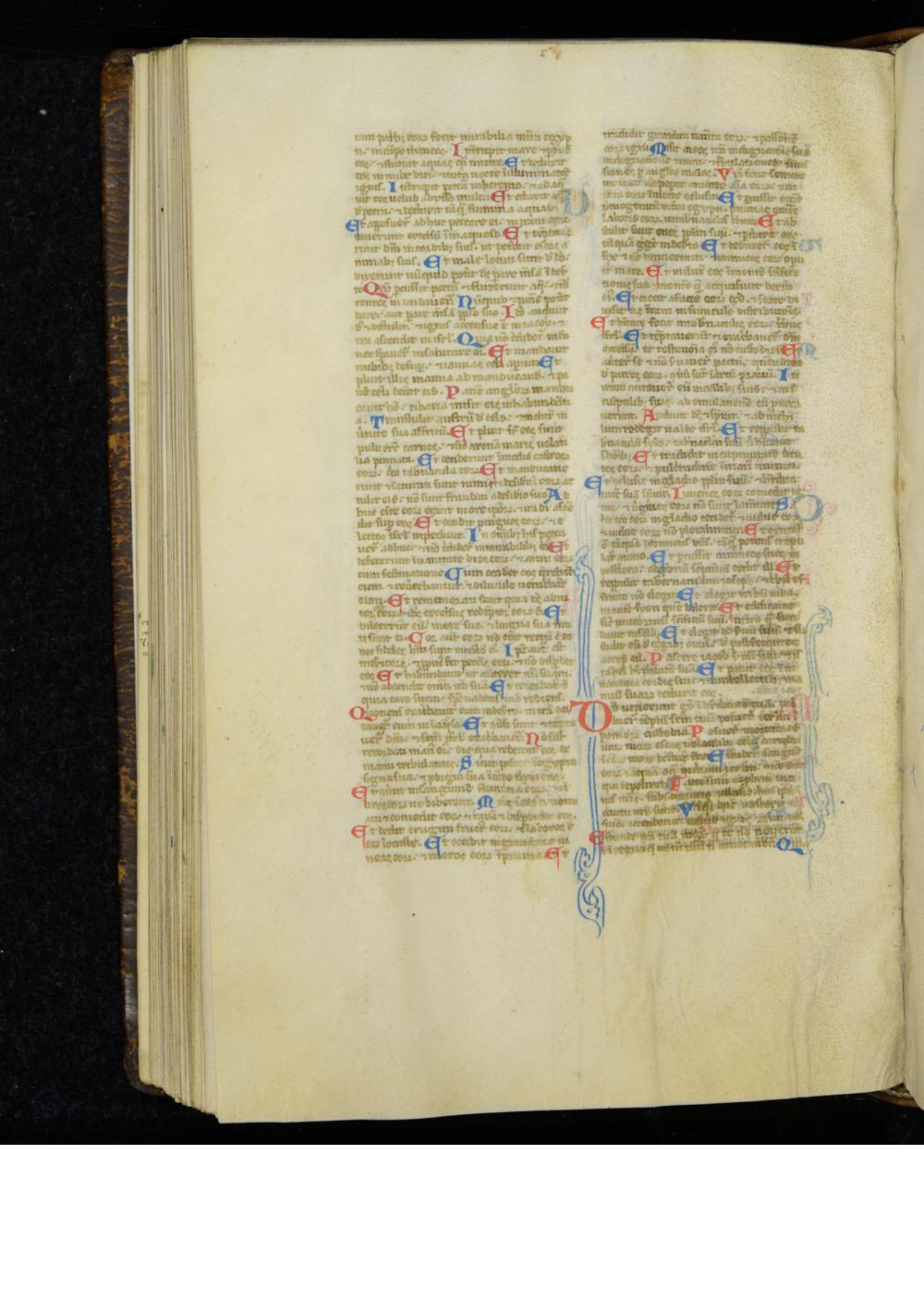

comederunt iacob. et locum eius desolaverunt
e memoriis iniquitatum nostrarum antiquarum. Sed
anticipent nos misericordie tue quia pauperes facti sumus
nimis. Adiuva nos deus salutaris noster et propter
gloriam nominis tui domine libera nos. et propitius esto pec
catis nostris propter nomen tuum. Ne forte dicant in
gentibus ubi est deus eorum. innotescat in nationibus co
ram oculis nostris. Vlno sanguinis servorum tuo
rum qui effusus est. inspiciat in conspectu tuo
gemitus compeditorum. Secundum magnitudinem
brachii tui. possidet filios mortificatorum.
Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum.
In proprium ipsorum quod exprobraverunt tibi domine. Nos autem
populus tuus et oves pascue tue. confitebimur
tibi in seculum. In generatione et generationem an
nuntiabimus laudem tuam.

Qui regis israel intende. qui deducis ve
lud ovem ioseph. Qui sedes super cherubim
manifestare coram effraim. beniamin et
manasse. Excita potentiam tuam et veni. ut
salvos facias nos. Deus converte nos. et osten
de faciem tuam et salvi erimus. Domine deus virtutum
quousque irasceris super orationem servi tui. Ci
babis nos pane lacrimarum. et potum dabis no
bis in lacrimis in mensura. Posuisti nos in con
ditionem vicinis nostris. et inimici nostri sub
sannaverunt nos. Deus virtutum converte nos.
et ostende faciem tuam et salvi erimus. Vineam
de egypto transtulisti. eiecisti gentes et plan
tasti eam. Dux iniuriis fuisti in conspectu eius.
et plantasti radices eius. et impleverunt terram. Ope
runt montes umbra eius. et arbusta eius cedros
dei. Extendit palmites suos usque ad mare.
et usque ad flumen propagines eius. Vt quid destru
xisti maceriam eius. et vindemiant eam omnes qui pre
terimunt viam. Exterminavit eam aper de
silva. et singularis ferus depastus est eam. Deus vir
tutum converte. respice de celo et vide et visita vi
neam istam. Et perfice eam quam plantavit dextera
tua. et super filium hominis quem confirmasti tibi. In cen
sa igni et suffossa. ab increpatione vultus
tui peribunt. Fiat manus tua super virum dextere
tue. et super filium hominis quem confirmasti tibi. Et non
discedimus a te vivificabis nos. et nomen tuum
invocabimus. Domine deus virtutum converte nos.
et ostende faciem tuam et salvi erimus.

Cantemus. Exodus. xv.

Exultate deo adiutori nostro.
Iubilate deo iacob. Cum
te psalmum et date tympanum.
psalterium iocundum cum cythara.
Bucinate in come
nia tuba. in insigni sollempnitatis vestre. Qui
a preceptum in israel est. et iudicium deo iacob. Te
stimonium in ioseph posuit illud cum exiret

de terra egypti. lingua quam non noverat audivit.
Divertit ab hominibus dorsum eius. manus eius in cop
hino servierunt. In tribulatione invocasti me et
liberavi te. exaudivi te in abscondito tempestatis
probavi te apud aquam contradictionis. Audi populus meus
et contestabor te. israel si audieris me non erit in te
deus recens. neque adorabis deum alienum. Ego enim
sum deus tuus. qui eduxi te de terra egypti
dilata os tuum et implebo illud. Et non audi
vit populus meus vocem meam. et israel non intendit mihi.
Et dimisit eos secundum desideria cordis eorum. ibunt
in adinventionibus suis. Si populus meus audisset
me. israel si in viis meis ambulasset. Protu
chilo forsitan inimicos eorum humiliasset. et super
tribulantes eos misisset manum meam. In
imici domini mentiti sunt ei. et erit tempus eorum in secula.
Et cibavit illos ex adipe frumenti. et de petra me
le satiavit eos.

Deus stetit in synagoga deorum. in medio autem
deos dividit. Vsquequo iudicatis iniquitatem.
et facies peccatorum sumitis. Iudicate egeno
et pupillo. humilem et pauperem iustificate. Eri
pite pauperem et egenum de manu peccatoris liberate.
Nescierunt neque intellexerunt in tenebris ambulant.
movebuntur omnia fundamenta terre. Ego dixi
dii estis. et filii excelsi omnes. Vos autem sicut
homines moriemini. et sicut unus de principibus cade
tis. Exurge deus iudica terram. quoniam tu hedita
bis in omnibus gentibus.

Deus quis similis erit tibi. ne taceas neque compescaris
deus. Quoniam ecce inimici tui sonuerunt. et qui
oderunt te extulerunt caput. Super populum tuum
malignaverunt consilium. et cogitaverunt ad
versus sanctos tuos. Dixerunt venite disperdamus eos
ex gente. et non memoretur nomen israel ultra.
Quoniam cogitaverunt unanimiter simul adversus
te. testamentum disposuerunt tabernacula idumeorum
et ismahelite. Moab et agareni gebal.
et ammon. et amalech. et alienigene cum
habitantibus tyrum. Etenim assur venit cum illis.
facti sunt in adiutorium filiis loth. Fac illis
sicut madian et sisare. sicut iabin in torrente
cison. Disperierunt in endor. facti sunt ut stercus
terre. Pone principes eorum sicut oreb. et zeb.
et zebee. et salmana. Omnes principes eorum.
qui dixerunt hereditate possideamus sanctuarium dei.
Deus meus pone illos ut rotam. et sicut stipulam
ante faciem venti. Sicut ignis qui comburit silvam
et sicut flamma comburens montes. Ita persequeris
illos in tempestate tua. et in ira tua
turbabis eos. Imple facies eorum igno
minia. et querent nomen tuum domine. Erube
scant et conturbentur in seculum seculi. et confun
dantur et pereant. Et cognoscant quia
nomen tibi dominus. tu solus altissimus in omni terra.

Quam dilecta tabernacula tua
domine virtutum. concupiscit et deficit anima

meum in deum vivum. Cor meum et caro mea exultaverunt in deum vivum. Etenim passer invenit sibi domum, et turtur nidum sibi ubi reponat pullos suos. Altaria tua domine virtutum, rex meus et deus meus. Beati qui habitant in domo tua domine, in secula seculorum laudabunt te. Beatus vir cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum, in loco quem posuit. Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem, videbitur deus deorum in syon. Domine deus virtutum exaudi orationem meam, auribus percipe deus iacob. Protector noster aspice deus, et respice in faciem christi tui. Quia melior est dies una in atriis tuis super milia. Elegi abiectus esse in domo dei mei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Quia misericordiam et veritatem diligit deus, gratiam et gloriam dabit dominus. Non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia, domine virtutum beatus homo qui sperat in te.

Benedixisti domine terram tuam, avertisti captivitatem iacob. Mitigasti omnem iram tuam, avertisti ab ira indignationis tue. Converte nos deus salutaris noster, et averte iram tuam a nobis. Numquid in eternum irasceris nobis, aut extendes iram tuam a generatione in generationem. Deus tu conversus vivificabis nos, et plebs tua letabitur in te. Ostende nobis domine misericordiam tuam, et salutare tuum da nobis. Audiam quid loquatur in me dominus deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam. Et super sanctos suos, et in eos qui convertuntur ad cor. Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius, ut inhabitet gloria in terra nostra. Misericordia et veritas obviaverunt sibi, iustitia et pax osculate sunt. Veritas de terra orta est, et iustitia de celo prospexit. Etenim dominus dabit benignitatem, et terra nostra dabit fructum suum. Iustitia ante eum ambulabit, et ponet in via gressus suos.

Inclina domine aurem tuam et exaudi me, quoniam inops et pauper sum ego. Custodi animam meam quoniam sanctus sum, salvum fac servum tuum deus meus sperantem in te. Miserere mei domine quoniam ad te clamavi tota die, letifica animam servi tui, quoniam ad te domine animam meam levavi. Quoniam tu domine suavis et mitis, et multe misericordie omnibus invocantibus te. Auribus percipe domine orationem meam, et intende voci deprecationis mee. In die tribulationis mee clamavi ad te, quia exaudisti me. Non est similis tui in diis domine, et non est secundum opera tua. Omnes gentes quascumque fecisti venient et adorabunt coram te domine, et glorificabunt nomen tuum. Quoniam magnus es tu et faciens mirabilia, tu es deus solus. Deduc me domine in via tua, et ingrediar in veritate tua, letetur cor meum ut timeat nomen tuum. Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo, et glorificabo nomen tuum in eternum. Quia misericordia tua magna est super me, et eruisti animam meam ex inferno inferiori. Deus iniqui insurrexerunt super me, et synagoga potentium quesierunt animam meam, et non proposuerunt te in conspectu suo. Et tu domine deus miserator et misericors, patiens et multe misericordie et verax. Respice in me et miserere mei, da imperium tuum puero tuo, et salvum fac filium ancille tue. Fac mecum signum in bono, ut videant qui oderunt me et confundantur, quoniam tu domine adiuvisti me et consolatus es me.

Fundamenta eius in montibus sanctis, diligit dominus portas syon super omnia tabernacula iacob. Gloriosa dicta sunt de te civitas dei. Memor ero raab et babylonis scientium me. Ecce alienigene et tyrus et populus ethiopum hi fuerunt illic. Numquid syon dicet homo, et homo natus est in ea, et ipse fundavit eam altissimus. Dominus narrabit in scripturis populorum et principum horum qui fuerunt in ea. Sicut letantium omnium habitatio est in te.

Domine deus salutis mee in die clamavi et nocte coram te. Intret in conspectu tuo oratio mea, inclina aurem tuam ad precem meam. Quia repleta est malis anima mea, et vita mea inferno appropinquavit. Estimatus sum cum descendentibus in lacum, factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber. Sicut vulnerati dormientes in sepulcris, quorum non es memor amplius, et ipsi de manu tua repulsi sunt. Posuerunt me in lacu inferiori, in tenebrosis et in umbra mortis. Super me confirmatus est furor tuus, et omnes fluctus tuos induxisti super me. Longe fecisti notos meos a me, posuerunt me abhominationem sibi. Traditus sum et non egrediebar, oculi mei languerunt pre inopia. Clamavi ad te domine tota die, expandi ad te manus meas. Numquid mortuis facies mirabilia, aut medici suscitabunt et confitebuntur tibi. Numquid narrabit aliquis in sepulcro misericordiam tuam, et veritatem tuam in perditione. Numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua, et iustitia tua in terra oblivionis. Et ego ad te domine clamavi, et mane oratio mea preveniet te. Ut quid domine repellis orationem meam, avertis faciem tuam a me. Pauper sum ego et in laboribus a iuventute mea, exaltatus autem humiliatus sum et conturbatus. In me transierunt ire tue, et terrores tui conturbaverunt me. Circumdederunt me sicut aqua tota die, circumdederunt me simul. Elongasti a me amicum et proximum, et notos meos a miseria.

Misericordias domini in eternum cantabo. In generationem et generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo. Quoniam dixisti in eternum misericordia edificabitur in celis, preparabitur veritas tua in eis. Disposui testamentum electis meis, iuravi david servo meo, usque in eternum preparabo semen tuum. Et edificabo in generationem et generationem sedem tuam. Confitebuntur celi mirabilia tua domine, etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum. Quoniam quis in nubibus equabitur domino, similis erit deo in filiis dei. Deus qui glorificatur

naum. Qui dicebat ei de te cor meum. Quesierunt faciem tuam. Exquire eum qui non commouebitur. Non declinabit pedes meos. Declinauerunt semitas meas. Quoniam exaltasti eum. Tunc exultabunt omnia ligna siluarum. Ante deum qui venit. Quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terre in equitate. Populos in iustitia sua.

Dominus regnauit exultet terra. Letentur insule multe. Nubes et caligo in circuitu eius. Iustitia et iudicium correctio sedis eius. Ignis ante ipsum precedet. Et inflammabit in circuitu inimicos eius. Illuxerunt fulgura eius orbi terre. Vidit et commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini. A facie domini omnis terra. Annunciauerunt celi iustitiam eius. Confundantur omnes qui adorant sculptilia. Qui gloriantur in simulacris suis. Adorate eum omnes angeli eius. Audiuit et letata est Sion. Et exultauerunt filie iudee propter iudicia tua domine. Quoniam tu dominus altissimus super omnem terram. Nimis exaltatus es super omnes deos. Qui diligitis dominum odite malum. Custodit dominus animas sanctorum suorum de manu peccatoris liberabit eos. Lux orta est iusto. Et rectis corde letitia. Letamini iusti in domino. Et confitemini memorie sanctificationis eius.

Psalmus. Dñe audiui. Ababuch. iii

Cantate domino canticum nouum. Quia mirabilia fecit. Salvauit sibi dextera eius. Et brachium sanctum eius. Notum fecit dominus salutare suum. In conspectu gentium reuelauit iustitiam suam. Recordatus est misericordie sue. Et veritatis sue domui israel. Viderunt omnes fines terre salutare dei nostri. Iubilate deo omnis terra. Cantate et exultate. Psallite domino in cithara. In cithara et voce psalmi. In tubis ductilibus et voce tube cornee. Iubilate in conspectu regis dominum. Moueatur mare et plenitudo eius. Orbis terrarum et qui habitant in eo. Flumina plaudent manu simul montes exultabunt a conspectu domini. Quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terre in equitate. Et populos in equitate.

Dominus regnauit irascantur populi. Qui sedet super cherubim moueatur terra. Dominus in sion magnus et excelsus super omnes populos. Confiteantur nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est. Et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones equitatis iudicium et iustitiam in iacob tu fecisti. Exaltate dominum deum nostrum. Et adorate scabellum pedum eius quoniam sanctum est. Moyses et aaron in sacerdotibus eius. Et samuel inter eos qui invocabant nomen eius. Invocabant dominum et ipse exaudiebat eos. In columna nubis loquebatur ad eos. Custodiebant testimonia eius et precepta

que dedit illis. Deus tu exaudiebas eos deus noster propitius fuisti eis. Et ultionem super omnes adinventiones eorum. Exaltate dominum deum nostrum. Et adorate in monte sancto eius. Quoniam sanctus dominus deus noster.

Iubilate deo omnis terra. Seruite domino in letitia. Introite in conspectu eius in exultatione. Scitote quoniam dominus ipse est deus. Ipse fecit nos et non ipsi nos. Populus eius et oues pascue eius. Introite portas eius in confessione. Atria eius in hymnis confitemini illi. Laudate nomen eius quoniam suauis est dominus in eternum misericordia eius. Et usque in generationem et generationem veritas eius.

Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. Psallam et intelligam in via immaculata. Quando venies ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei in medio domus mee. Non proponebam ante oculos meos rem iniustam. Facientes preuaricationes odiui. Non adhesit mihi cor pravum. Declinantem a me malignum non cognoscebam. Detrahentem secreto proximo suo hunc persequebar. Superbo oculo et insatiabili corde cum hoc non edebam. Oculi mei ad fideles terre ut sederent mecum. Ambulans in via immaculata hic michi ministrabat. Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam. Qui loquitur iniqua non direxit in conspectu oculorum meorum. In matutino interficiebam omnes peccatores terre. Ut disperdam de ciuitate domini omnes operantes iniquitatem.

Domine exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te veniat. Non auertas faciem tuam a me. In quacumque die tribulor inclina ad me aurem tuam. In quacumque die inuocauero te velociter exaudi me. Quia defecerunt sicut fumus dies mei. Et ossa mea sicut cremium aruerunt. Percussus sum ut fenum et aruit cor meum. Quia oblitus sum comedere panem meum. A voce gemitus mei adhesit os meum carni mee. Similis factus sum pellicano solitudinis. Factus sicut nycticorax in domicilio. Vigilauit et factus sicut passer solitarius in tecto. Tota die exprobrabant mihi inimici mei. Et qui laudabant me aduersum me iurabant. Quia cinerem tanquam panem manducabam. Potum meum cum fletu miscebam. A facie ire indignationis tue. Quia elevans allisisti me. Dies mei sicut umbra declinauerunt. Et ego sicut fenum arui. Tu autem domine in eternum permanes. Et memoriale tuum in generationem et generationem.

Tu exurgens misereberis sion. Quia tempus miserendi eius quia venit tempus. Quoniam placuerunt seruis tuis lapides eius. Et terre eius miserebuntur. Et timebunt gentes nomen tuum domine. Et omnes reges terre gloriam tuam. Quia edificauit dominus sion. Et videbitur in gloria sua. Respexit in orationem humilium. Et non sprevit precem eorum. Scribantur hec in generatione altera. Et populus qui creabitur laudabit dominum. Quia respexit

ꝺ excelso sed suo. dñs ꝺ celo uidit aspexit
Vt audiret gemitus compeditos. ut solueret filios
interemptos. Et annuntient in syon nomen
dñi. laudem ei in iherlm. In iungendo
populos in unum. et reges ut seruiant dño. Re
spondit ei in uia uirtutis sue. paucitatem
dierum meorum nuncia mihi. Ne reuoces me in di
midio dierum meorum. in generationem generationis.
In principio tu dne terram fundasti. opera manu
um tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem per
manes. et sicut uestimentum ueterascent et sicut
opertorium mutabis eos et mutabuntur. tu autem
ipse es et anni tui non deficient. Filii serui
uorum habitabunt et semen eorum in seculum dirigetur.
Benedic anima mea dño. et omnia que intra me
sunt nomini sancto ei. Benedic anima mea dño. et
noli obliuisci omnes retributiones ei. Qui propi
tiatur omnibus iniquitatibus tuis. qui sanat omnes
infirmitates tuas. Qui redimit de interitu
uitam tuam. qui coronat te in misericordia et
miserationibus. Qui replet in bonis desiderium tuum. renouabitur
ut aquile iuuentus tua. Faciens misericordias dns
et iudicium omnibus iniuriam patientibus. Notas
fecit uias suas moysi. filiis israel uoluntates
suas. Miserator et misericors dns. longanimis
et multum misericors. Non in perpetuum iracundiam
succendet. nec minabitur in eternum. Non secundum
peccata nostra fecit nobis. nec secundum iniquitates
nostras retribuit nobis. Quoniam secundum altitudinem celi
a terra. corroborauit misericordiam suam super timentes se.
Quantum distat ortus ab occidente. longe fecit
ab nobis iniquitates nostras. Quomodo miseretur
pater filiorum. misertus est dns timentibus se. quoniam ipse
cognouit figmentum nostrum. Recordatus est quo
niam puluis sumus. homo sicut fenum. dies eius tanquam
flos agri. sic efflorebit. Quia spiritus pertransibit in
illo. et non subsistet. et non agnoscet
amplius locum suum. Misericordia autem dni ab eterno.
et usque in eternum super timentes eum. Et iustitia illius
in filios filiorum. his qui seruant testimonium eius.
Et memores sunt mandatorum ipsius. ad faci
endum ea. Dns in celo parauit sedem suam. et
regnum ipsius omnium dominabitur. Benedicite dño omnes angeli
eius potentes uirtute. facientes uerbum illius. ad
audiendam uocem sermonum eius. Benedicite dño omnes
uirtutes eius. ministri eius qui facitis uoluntatem
eius. Benedicite dño omnia opera eius. in omni loco
dominationis eius benedic anima mea dño.
Benedic anima mea dño. dne deus meus magnificatus es uehementer. Confessionem et decorem
indutus. amictus lumine sicut uestimento.
Extendens celum sicut pellem. qui tegis aquis superiora
eius. Qui ponis nubem ascensum tuum. qui ambulas super pennas uentorum. Qui facis an
gelos tuos spiritus. ministros tuos ignem urentem.
Qui fundasti terram super stabilitatem suam. non inclinabitur in seculum seculi. Abyssus sicut uestimentum
amictus eius. super montes stabunt aque.
Ab increpatione tua fugient. ab uoce tonitrui
tui formidabunt. Ascendunt montes
descendunt campi. in locum quem fundasti eis.
Terminum posuisti quem non transgredientur
nec conuertentur operire terram. Qui emittis
fontes in conuallibus. inter medium montium pertransibunt
aque. Potabunt omnes bestie agri. et
expectabunt onagri in sitim suam. Super eos uolucres celi habitabunt. de medio petrarum dabunt
uoces. Rigans montes de superioribus suis. de fructu operum tuorum satiabitur terra.
Producens fenum iumentis. et herbam seruituti
hominum. Et educas panem de terra. et uinum letificet cor hominis. Et exhilaret faciem olei
pane cor hominis confirmet. Saturabuntur
ligna campi. cedri libani quas plantauit
ille. Illic passeres nidificabunt. Herodii domus
dux est eorum. montes excelsi cerui. petra
refugium herinacis. Fecit lunam in tempora.
sol agnouit occasum suum. Posuisti tenebras et facta est nox. in ipsa pertransibunt omnes bestie
silue. Catuli leonum rugientes ut rapiant
et querant a deo escam sibi. Ortus est sol et congregati
sunt et in cubilibus suis collocabuntur. Exibit homo ad opus suum. et ad operationem suam usque ad ue
sperum. Quam magnificata sunt opera tua dne.
omnia in sapientia fecisti. impleta est terra creatura tua. Hoc mare magnum et spatiosum
manibus. illic reptilia quorum non est numerus.
Animalia pusilla cum magnis. illic nauis pertransibunt. Draco iste quem formasti ad
illudendum ei. ipsa ad expectant ut escam in tempore. Dante te illis colligent. aperiente te manum tuam. omnia implebuntur bonitate
Auertente autem te faciem turbabuntur. auferes
spiritum eorum. et deficient. et in pulueren suum reuertentur. Emittes spiritum tuum. et creabuntur. et renouabis faciem terre. Sit gloria dni in seculum
letabitur dns in operibus suis. Qui respicit terram et facit eam tremere. qui tangit montes et fumigabunt. Cantemus dño in uita mea.
psallam deo meo quamdiu sum. Iocundum sit ei eloquium meum. ego delectabor in dño.
Deficiant peccatores a terra. et iniqui ita ut non
sint. benedic anima mea dño.
Confitemini dño et inuocate nomen eius. annun
tate inter gentes opera eius. Cantate psalli
te omnia mirabilia eius. Laudamini in nomine
sancto eius. Letetur cor querentium dnm. re
spice in dnm et confirmamini. quere faciem eius semper. Memi
nere mirabilium eius quę fecit. prodigia eius et iudi
cia oris eius. Semen abraham serui eius. filii
iacob electi eius. Ipse dns deus noster in uniuersa
terra iudicia eius. Memor fuit in seculum testa
menti sui. uerbi quod mandauit in mille ge
nerationes. Quod disposuit ad abraham

rimum fm ab ysaac. Et fmtus illi
iacob mpcptū. rūrl mpcptū eīnū. Dcit
ē dnūs ftm chanaan. fimcultū brchiū
ūr. Cum ebur mltūdo bruū. pauctsīma.
mcolēs. Et ptrnsierunt ē gīne īgne
rū regnū ad ppl'm alīm. Non reliquat hōiē.
noce eis. rcurrpunt pcs regez. Nolite ti
gē xp̄ōs meos. rnphīs meis. nolīte malig
nare. Et vocauit fam sp̄ fmm. rom̄ fr
mamtū pmē ogīum. Misit ai eos mrū
tm. venūdatus ē iosep. Humiliauer
mopedib; pedes ei. ferrū ptransit aīā ei.
donec veniret vbū ei. Et lecit dñs mltā
maur eum. misit rex rsolvit eū. ptceps
pl'oz. dominū eum. Constituit eū dñm
domꝰ sue. ptapē omīs possessiōis sue. Vt
erudiret ptnpes ei. sicut semtipm. rsc
nes ei prudentiā docēt. Et venit isr
megyptū. rIacob accola fuit tra cham.
Et auit ppl'm suū nobemīē. rfirmauit eū
sup inimicos ei. Conuertit cor eoz. ut odi
rent ppl'm ei. rdolum fcerent in s̄uos ei. Mi
sit moysen s̄uū suū. aaron q̄ elegit ipm.
Posuit inc vbi signoz suoz. rpdigioz i
tra cham. Misit tenebras obscurauit. nō
exacerbauit ptmonēs suos. Conuertit
in sanguīē. roccidit pisces eoz. Et debuit ē
ra eoz rane. inpenetrabilib; regū ipoz.
Dixit venit cynomya. rcinifex. in oīb; fi
nib; eoz. Posuit pluuias eoz grandinē
ignē obuiantē mtra ipos. Et percussit vi
neas eoz. rficulneas eoz. rcontriuit lign
finū eoz. Dixit venit locusta. rbruchus cui
us nūc. Et comedit oīe fenū in
ra eoz. rcomedit oīe fructū mtre eoz.
Et percussit oīe pmogenitū mtre eoz. pīm
ūm oīs laboris eoz. Et eduxit eos cū ar
gēto rauro. rnō erat infirmus in tribubꝰ eoz. Lętata
est egyptus in profectōe eoz. qz
cubuit timoz eoz sup eos. Extendit nu
bē in protectionē eoz. rignē ut luceret eis p
nocte. Petiit rvenit coturnix. rpane
celi saturauit eos. Dirupit petrā rfluxe
runt aque. abiere in sicc fluuius. Quōm me
mor fuit vbi sci sui. et hēbit ad babilonā
puer suū. Et eduxit ppl'm suū in exultati
one. rin electōe suos in letitia. Et dedit illis
regiones gentiū. rlaborez ppl'oz possederūt.
Et in obediant iustificationes ei. rlegem
ei requirant.

Confitemini dño qm̄ bonꝰ. qm̄ in sēcu
lū mia ei. Quis loquetur potentias dñi
auditas faciet oēs laudes ei. Beati q̄ custo
diunt iudiciū. rfaciūt iustitiā in omī tpe.
Memto nr dne in beplacito pli tui. visita
nos in salutari tuo. Ad videndū in bonitate electo
rū tuoz. ad letandū in letitia gētis tue. ut
laudem cū hereditate tua. Peccauimꝰ cū pri
bz nīs iniuste egim iniquit fecim. Pa
tres nri in egypto non intellexer mirabilia tua. n
fuer memores multitudinis mie tue. Et
irritauerunt eū ascendentes mare rubrū.
rsaluauit eos p nom suū. ut notam faceret
potentiā suā. Et increpuit mare rubrū. r
exsiccatus ē. rduxit eos in abyssis sic in deser
to. Et saluauit eos d manu odientiū. rredemit
eos d mān inimici. Et operuit aq tribulan
tes eos. unus eoz non remansit. Et credi
derūt mīb ei. rlaudauer laudē ei. Cito fe
cer oblti sunt operū ei. nō sustinuer consiliū
ei. Et concupier concupiscentias in deserto. rtem
tauer dm in inaccessō. Et dedit eis petitiōem
ipoz. rmisit saturitatē in aīas eoz. Et in
vitauer moysen in castris. aaron scm dni.
Aperta ē terra deglutiuit dathan. ropuit sp
gregationē abiron. Et exarsit ignis in sy
nagogis eoz. flāma obussit peccatores. Et
fecer vitulū in oreb. radorauer sculptile.
rmutauer gl'iam suā similitudinē vituli
comedentis fenū. Obliti sunt dm q̄ saluauit
eos. qui fecit magnalia in egypto. mirabilia
in terra cham. terribilia in mari rubro. Et dix
it disperdere eos. nisi moyses electꝰ ei stetit
in confractione in conspectu ei. Et auertit ira ei
ne disperderet eos. rpmisit vltōi fili defida
bili. Non credentes vbi ei. rmurmura
uer in tabernaculis suis. nō exaudier vocē dni.
Et leuauit manū suā sup eos. ut prosterne
ret eos in deserto. Et ut dejicer semen eoz i
nationib;. rdispergeret eos in regionib; Et in
imicis suis dereligeret eos. Et initiatus
est beelfegor. rcomedēr sacrificia
mortuoz. Et irritauer eum in adinuentō
nib; suis. rmultiplicata ē in eis ruina. Et
stetit fines. rplacauit. rcessauit quassa
tio. Et reputatū ē ei ad iustitiā in gnā
tione in generatiōnē usq; in sempiternū. Et irri
tauerūt eum ad aquas contradictōis. rmo
tus ē ip eos. quia exacerbauer spm ei.
Et distinxit in labiis suis. nō disperdēr
gēs quas dixit dns illis. Et commixti sunt
inter gēs. rdiscer opa eoz. rseruier sculptili
bus eoz. rfacta ē illis in scandalū. Et im
molauerunt filios suos. rfilias suas demo
niis. Et effudēr sanguīē innocentē. san
guīne filioz suoz. rfiliaz suaz. quas
sacrificauerunt sculptilib; chanaan.
Et maculata ē in sanguinib;. rcoinq
nata ē in operib; eoz. rfornicati sunt ad
inuentiones suas. Et iratus ē furore dñs in ppl'o
suo. rabhōiat hereditatē suā. Et tradi
dit eos in manū gentiū. rdominati sunt eoz q̄
oderūt eos. Et tribulauer eos inimici eoz
rhumiliati sunt sub manib; eoz. sepe liba
uit eos. Ipi aut exacerbauer eū in cō

dnm. ꝓpmetu corde mouficent. Et di
tur maledurõnꝫ inemet ei. molim dnr
nõꝫ elongabit ab eo. Et mduc male
dictõne fic uchemũ. uidue fic ad inuõ
ra ei. nec oleu mollit ei. Fiat ei tanꝛ ue
ſtimẽtũ quo opiet. ſicut zona qua ſẽp ꝑ
cingunt. Hc op̃ eoꝝ qui detrahunt mi apd
dnm. ⁊ qui loquũt mala adũſuꝰ aiã ſuã.
Et tu dne dne fac mecũ ꝓ nom tuũ. qꝛ ſu
auis ẽ miã tua. Liam me egen ⁊ pu
up ego ſum. ⁊ cor meũ conturbatum ẽ intꝛa
me. Sic umbra cũ declinat ablatꝰ ſũ. ⁊
excuſſus ſũ ſicut locuſte. Genua mea in
firmata ſũt ieiunio. ⁊ caro mea immutata ẽ
ꝓ oleũ. Et ego fact ſũ obꝓbriũ illis. vide
runt me. mouerũt capita ſua. Adiu
ua me dne deꝰ meꝰ. ſalui me fac ꝓ miam tu
am. Et ſcient qꝛ manꝰ tua hc. ⁊ tu dne fec
ſti eam. Maledicent illi. ⁊ tu benedices. qui
inſurgũt in me confundantur. ſeꝛue aũ
tuꝰ lętabit. Induant ꝛ confuſione
in pudore. qui magnant ſup me ꝓpꝛia
one ſua. Confiteꝛ tibi dne in ꝛa cõfeſ
one. ⁊ laudabo te in medio multoꝝ laudabo eũ. qꝛ
adiuua abeꝛit pauperẽ. ut ſaluũ faciat ab
ſequentib; aiã meam.

Audite oēs. dominꝰ
ne. xxxij.

IXIT
dns dño meo ſede ad dex
tꝛis meis. Donec ponã inimi
cos tuos ſcabellũ pe
dum tuoꝝ. Virgã uirtu
tis tue emittet dns ex ſyon. dnare in medio inimi
coꝝ tuoꝝ. Tecũ ꝓncipiũ in die uirtu
tis tue in ſplendoꝛibus ſcoꝝ. ex utero ante lucife
rum genui te. Iurauit dns ⁊ non penitebit eũ.
tu es ſacdos in eternũ ſ ordinẽ melchiſedech. Dns
ad dexꝛis tuis. confꝛegit in die ire ſue reges.
Iudicabit in nationib; implebit ruinis.
conquaſſabit capita in terꝛa multoꝝ. De tor
rente in uia bibet. ꝓpea exaltabit caput.
Confitebor tibi dne in toto coꝛde
meo. in consilio iuſtoꝝ. ⁊ congregatione. Mag
na opa dni. exquiſita in omnes uoluntates ei.
confeſſio ⁊ magnificentia opꝰ eius. ⁊ iuſtitia ei
manet in ſeculum ſeculi. Memoriam fecit mi
ꝛabiliũ ſuoꝝ miſeꝛ ⁊ miſeꝛator dns. escam
dedit timẽtibus ſe. Memoꝛabit in ſeculum teſ
tamenti ſui. uirtutem opꝝ ſuoꝝ annũciabit
populo ſuo. Vt det illis hereditatem gentium. opa ma
nuũ eius ueꝛitas ⁊ iudicium. Fidelia omnia
mandata eius confirmata in ſeculum ſeculi. facta in
ueritate ⁊ equitate. Redemptionem miſit populo
ſuo. mandauit in eternum teſtamentum ſuum.
Sanctum ⁊ terribile nomen eius. initium ſapientie timoꝛ

dñi. Intellectus bonus omnib; facientib; eũ:
laudatio eius manet in ſeculum ſeculi.
Beatus uir qui timet dñm. in mandatis eius
uolet nimis. Potens in terꝛa erit ſemen eius.
generatio rectoꝝ benedicetur. Gloꝛia ⁊ diuitie
in domo eius. ⁊ iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi.
Exoꝛtum eſt in tenebꝛis lumen rectis. miſeꝛator
⁊ miſtus ⁊ iuſtus. Iucundus homo qui miſeꝛetur
⁊ commodat. disponet ſermones ſuos in iudicio.
quia in eternum non emouebitur. In memoria
eterna erit iuſtus. ab auditione mala non time
bit. Paratum cor eius ſperare in dño. confirma
tum est cor eius non emouebitur. donec deſpiciat i
micos ſuos. Diſpꝛſit dedit pauperib; iuſtitia
eius manet in ſeculum ſeculi. cornu eius exaltabi
tur in gloꝛia. Peccatoꝛ uidebit ⁊ irascetur dentibus
ſuis fremet ⁊ tabeſcet. deſiderium peccatoꝛum
peribit.

Laudate pueꝛi dñm. laudate nomen dñi.
Sit nomen dñi benedictum. ex hoc nunc ⁊ uſq; in
ſeculum. A ſole ortu uſq; ad occaſum. laudabile
nomen dni. Excelſus ſup omnes gentes dns. ⁊ ſu
per celos gloꝛia eius. Quis ſicut dns deus noſteꝛ qui in alti
tudine habitat. ⁊ humilia ꝛeſpicit in celo ⁊ in terꝛa. Su
ſcitans a terꝛa inopem. ⁊ de ſtercoꝛe eꝛigens pau
peꝛem. Vt collocet eum cum ꝓncipib; cum ꝓncipib; ꝑpli ſui. Qui habitare facit ſterilem
in domo. matꝛem filioꝝ lętantem.

In exitu iſrl de egypto. domꝰ iacob de populo
barbaro. Facta eſt iudea ſanctificatio eius
iſrl poteſtas eius. Mare uidit ⁊ fugit. iordanis
conuerſus eſt retꝛoꝛſum. Montes exultauerunt
ut aietes. ⁊ colles ſicut agni ouium. Quid tibi eſt
mare q fugiſti. ⁊ tu iordanis. quia conuerſus es
retꝛoꝛſum. Montes exultaſtis ſicut aietes.
⁊ colles ſicut agni ouium. A facie dñi mota eſt
terra. a facie dei iacob. Qui conuertit petꝛam in ſta
gna aquaꝛum. ⁊ rupem in fontes aquaꝛum.
Non nob dne non nob. ſed nomini tuo da gloꝛiam.
Sup miſeꝛa tua ⁊ ueritate tua. ne quando dicant gen
tes ubi eſt deus eoꝝ. Deus autem noſteꝛ in celo. oꝛa que
uis uoluit fecit. Simulacꝛa gentium argen
tum ⁊ aurum. opa manuum hoim. Os habent
⁊ non loquentur. oculos habent ⁊ non uidebunt.
Aures habent ⁊ non audient. nares habent ⁊ non odo
ꝛabunt. Manus habent ⁊ non palpabunt. pedes
habent ⁊ non ambulabunt. non clamabunt in
gutture ſuo. Similes illis fiant qui faciunt ea. ⁊ omnes qui confidunt in eis.
Domus iſrl ſperauit in dño. adiutoꝛ eoꝝ ⁊ protector eoꝝ
est. O domus aaron ſperauit in dño. adiutoꝛ
eoꝝ ⁊ protector eoꝝ eſt. Qui timent dñm
ſperauerunt in dño. adiutoꝛ eoꝝ ⁊ protec
toꝛ eoꝝ ē. Dns memoꝛ fuit noꝛ. ⁊ benedixit
nob. Benedixit domui iſrl. benedixit domui
aaron. Benedixit omnib; q timent dñm. pu
ſillis cũ maioꝛib;. Adiciat dns ſup nos.

sup nos ⁊ sup filios nros. Benedictus qui venit in nomine dñi. ꝺ
sedet ad dexteram ⁊ sum. Deus deus noster et illuxit nobis. Non moriar sed uiuam et narrabo opera dñi.
Filius meus es tu ego hodie genui te. Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre. Et nunc reges intelligite erudimini qui iudicatis terram. Seruite dño in timore et exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam ne quando irascatur dñs et pereatis de uia iusta. Cum exarserit in breui ira eius beati omnes qui confidunt in eo.

Dñe exaudi orationem meam auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua exaudi me in tua iustitia. Et non intres in iudicium cum seruo tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Quia persecutus est inimicus animam meam humiliauit in terra uitam meam. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi et anxiatus est super me spiritus meus in me turbatum est cor meum. Memor fui dierum antiquorum meditatus sum in omnibus operibus tuis in factis manuum tuarum meditabar. Expandi manus meas ad te anima mea sicut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi me dñe defecit spiritus meus. Non auertas faciem tuam a me et similis ero descendentibus in lacum. Auditam fac mihi mane misericordiam tuam quia in te speraui. Notam fac mihi uiam in qua ambulem quia ad te leuaui animam meam. Eripe me de inimicis meis dñe ad te confugi. Doce me facere uoluntatem tuam quia tu es deus meus. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam propter nomen tuum dñe uiuificabis me in equitate tua. Educes de tribulatione animam meam et in misericordia tua disperdes omnes tribulantes animam meam quoniam ego seruus tuus sum.

Laudate dñm de cęlis laudate eum in excelsis. Quoniam confirmata est super nos misericordia eius et ueritas dñi manet in eternum.

Confitemini dño quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. Dicat nunc israel quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. Dicant nunc domus aaron quoniam in seculum misericordia eius. Dicant nunc qui timent dñm quoniam in seculum misericordia eius. De tribulatione inuocaui dñm et exaudiuit me in latitudine dñs mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo. Dñs mihi adiutor et ego despiciam inimicos meos. Bonum est confidere in dño quam confidere in homine. Bonum est sperare in dño quam sperare in principibus. Omnes gentes circuierunt me. In nomine dñi quia ultus sum in eos. Circumdantes circumdederunt me. In nomine dñi quia ultus sum in eos. Circumdantes exarserunt sicut ignis in spinis. In nomine dñi quia ultus sum in eos. Impulsus eram ut caderem dñs suscepit me. Fortitudo mea et laus mea dñs. Et factus est mihi in salutem. Vox exultationis et salutis in tabernaculis iustorum. Dextera dñi fecit uirtutem dextera dñi exaltauit me. Dextera dñi fecit uirtutem. Non moriar sed uiuam et narrabo opera dñi. Castigans castigauit me dñs et morti non tradidit me. Aperite mihi portas iustitie et introgressus in eas confitebor dño. Hec porta dñi iusti intrabunt in eam. Confitebor tibi quoniam exaudisti me et factus es mihi in salutem. Lapidem quem reprobauerunt edificantes hic factus est in caput anguli. A dño factum est istud et est mirabile in oculis nostris. Hec est dies quam fecit dñs exultemus et letemur in ea. O dñe saluum me fac o dñe bene prosperare bñdictus qui uenit in nomine dñi. Benedixim uos de domo dñi. Deus dñs et illuxit nobis. Constituite diem solemnem in condensis usque ad cornu altaris. Deus meus es tu et confitebor tibi deus meus es tu et exaltabo te. Confitebor tibi quoniam exaudisti me et factus es mihi in salutem. Confitemini dño quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius.

Beati immaculati in uia qui ambulant in lege dñi. Beati qui scrutantur testimonia eius in toto corde exquirunt eum. Non enim qui operantur iniquitatem in uiis eius ambulauerunt. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. Vtinam dirigantur uie mee ad custodiendas iustificationes tuas. Tunc non confundar cum perspexero in omnibus mandata tua. Confitebor tibi in directione cordis in eo quod didicerim iudicia iustitie tue. Iustificationes tuas custodiam non me derelinquas usquequaque. In quo corrigit adolescentior uiam suam in custodiendo sermones tuos. In toto corde meo exquisiui te ne repellas me a mandatis tuis. In corde meo abscondi eloquia tua ut non peccem tibi. Benedictus es dñe doce me iustificationes tuas. In labiis meis pronunciaui omnia iudicia oris tui. In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus diuitiis. In mandatis tuis exercebor et considerabo uias tuas. In iustificationibus tuis meditabor non obliuiscar sermones tuos.

Retribue seruo tuo uiuifica me et custodiam sermones tuos. Revela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. Incola ego sum in terra non abscondas a me mandata tua. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Increpasti superbos maledicti qui declinant a mandatis tuis. Auerte a me opprobrium et contemptum quia testimonia tua exquisiui. Etenim sederunt principes et aduersum me loquebantur seruus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis. Nam et testimonia tua meditatio mea est et consilium meum iustificationes tue.

Adhesit pauimento anima mea uiuifica me secundum uerbum tuum. Vias meas enuntiaui et exaudisti me doce me iustificationes tuas. Viam iustificationum tuarum instrue me et exercebor in mirabilibus tuis. Dormitauit anima mea pre tedio confirma me in uerbis tuis. Viam iniquitatis amove a me et de lege tua miserere mei. Viam ueritatis elegi iudicia tua non sum oblitus. Adhesi testimoniis tuis dñe noli me confundere. Viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum.

Lege pone mihi dñe uiam iustificationum tuarum

ꝛꝛ. requirum eam semp. Da mihi intellectū
ꝛ secundū legem tuā. ꝛ custodiā illam mto
to corde meo. Dduc me in semitam mandā
torū tuoꝝ. quia ipsam volui. Inclina cor
meū in testimonia tua. ꝛ nō in auariciā. Auer
te oculos meos ne videant vanitatē tuā
in via tua vivifica me. Statue seruo tuo eloquiū
tuū. qui est in timorē tuū. Amputa opprobriū me
ū q̄ suspicatus sū. iudicia tua iocunda. Ecce
concupiui mandata tua. in equitate tua vi
vifica me.

Et veniat sup me miā tua dñe. salutare
tuū s̄m eloquiū tuū. Et respondebo exprobrā
tibus mihi verbū. quia speraui in sermonibus tuis.
Et ne auferas de ore meo verbū veritatis usq̄quaq̄.
quia in iudicia tua supersperaui. Et custodiā legē
tuā semp in seculū seculi. ꝛ ambulabam in latitudine. quia mandata tua
exquisiui. Et loquebar de testimonijs tuis
in conspectu regū. ꝛ nō confundebar. Et me
ditabar in mandatis tuis q̄ dilexi. Et le
uaui manus meas ad mandata tua q̄ dilexi.
Et exercebor in iustificationibus tuis.

Memor esto verbi tui seruo tuo. in q̄ mihi spem de
disti. hec me consolata est in humilitate mea
quia eloquiū tuū vivificauit me. Superbi
inique agebant usq̄quaq̄. a lege aut tua
non declinaui. Memor fui iudiciorum tuorum a sēculo
dñe. ꝛ consolatus sum. Defectio tenuit me p
peccatoribus derelinquentibus legē tuā. Cantabiles
mihi erant iustificationes tue. in loco peregri
nationis mee. Memor fui nocte nois tui dñe
inuiolatum legē tuā. hec facta est mihi.
quia iustificationes tuas exquisiui.

Portio mea dñe. dixi custodire legē tuā.
Deprecatus sum faciē tuā in toto corde meo. mi
serere mei s̄m eloquiū tuū. Cogitaui vias mas
meas. ꝛ conuerti pedes meos in testimonia tua.
Paratus sum ego et non turbatus. ut custodirē mā
data tua. Funes peccatorū circumplexi sunt me. ꝛ
legē tuā non sum oblitus. Media nocte surgebā
ad confitendū tibi sup iudicia iustificationis
tue. Particeps ego sum omnium timentiū te. ꝛ
custodientiū mandata tua. Misericordia tua dñe
plena est terra. iustificationes tuas doce me.
Bonitatē fecisti cum seruo tuo dñe. s̄m verbū
tuū. Bonitatem disciplinā ꝛ scientiā doce
me. q̄ in mandatis tuis credidi. Priusquā
humiliarer ego delinquebā. propterea eloquiū tuū
custodiui. Bonus es tu. ꝛ in bonitate tua doce
me iustificationes tuas. Multiplicata est super me
iniquitas superborū. ego autē in toto corde meo
scrutabor mandata tua. Coagulatū est sicut
lac cor eorū. ego vero legē tuā meditatus sum.
Bonum mihi quia humiliasti me. ut discam
iustificationes tuas. Bonum mihi lex oris tui
super milia auri ꝛ argenti.

Manus tue fecerūt me. ꝛ plasmauerūt me. da mihi
intellectū. ut discam mandata tua. Qui
timent te videbunt me. ꝛ letabuntur.
quia in verbum tuum supersperaui. Cognoui dñe quia equi
tas iudicia tua. ꝛ in veritate tua humiliasti me.
Fiat misericordia tua ut consoletur me. s̄m eloquiū tuū
seruo tuo. Veniant mihi miserationes tue. ꝛ viuam. quia
lex tua meditatio mea est. Confundantur superbi.
quia iniuste iniquitatē fecerūt in me. ego autem
exercebor in mandatis tuis. Conuertantur mihi
timentes te. ꝛ qui nouerūt testimonia tua. Fiat cor
meum immaculatum in iustificationibus tuis. ut
non confundar.

Defecit in salutare tuum anima mea. ꝛ in verbū
tuum supersperaui. Defecerūt oculi mei in eloquium
tuum. dicentes quando consolaberis me. Quia facta sum
sicut uter in pruina. iustificationes tuas non sum oblitus.
Quot sunt dies seruitutis mei. quando facies de
me iudicium. Narrauerunt mihi iniqui fabulatiōes.
sed non ut lex tua. Omnia mandata tua
veritas. iniq̄ persecuti sunt me adiuua me.
Paulominus consumpserunt me in terra. ego autem
non dereliqui mandata tua. Secundum misericordiam tuam vivifica
me. ꝛ custodiā testimonia oris tui.

In eternum dñe. verbum tuum permanet in celo. In
generationem ꝛ generationem veritas tua. fundasti terrā
ꝛ permanet. Ordinatione tua perseuerat dies.
quia omnia seruiunt tibi. Nisi quia lex tua medi
tatio mea est. tunc forte periissem in humilitate
mea. In eternum non obliuiscar iustificationes
tuas. quia in ipsis vivificasti me. Tuus sum
ego saluum me fac. quoniam iustificationes tuas
exquisiui. Me exspectauerunt peccatores ut perde
rent me. testimonia tua intellexi. Omnis con
summationis vidi finem. latus mandatum tu
um nimis.

Quomodo dilexi legē tuā dñe. tota die me
ditatio mea est. Super inimicos meos pru
dentem me fecit mandatum tuum. quia mihi
in eternum est. Super omnes docentes me intellexi. quia te
stimonia tua meditatio mea est. Super senes
intellexi. quia mandata tua exquisiui. A omni
via mala prohibui pedes meos. ut custodiā
verba tua. A iudicijs tuis non declinaui. quia
tu legem posuisti mihi. Quam dulcia faucibus
meis eloquia tua. super mel ori meo. A man
datis tuis intelligam. propterea odiui omnem viam iniq̄
tatis.

Lucerna pedibus meis verbum tuum. ꝛ lumen semitis
meis. Iuraui ꝛ statui custodire iudicia
iustitie tue. Humiliatus sum usq̄quaq̄
dñe. vivifica me s̄m verbum tuum. Voluntaria
oris mei beneplacita fac dñe. ꝛ iudicia tua
doce me. Anima mea in manibus meis sp.
ꝛ legē tuā non sum oblitus. Posuerunt
peccatores laqueum mihi. ꝛ de mandatis tuis non
erraui. Hereditate acquisiui testimonia

tua meditatio. quia exultauit cor meum
Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes
tuas in eternum. propter retributionem.
Iniquos odio habui. legem autem tuam dilexi.
Susceptor meus es tu. et in uerbum tuum sperau
Declinate a me maligni. et scrutabor mandata
Dei mei. Suscipe me secundum eloquium tuum
et uiuam. et non confundas me ab expectatione mea.
Adiuua me. et saluus ero. et meditabor in
iustificationibus tuis semper. Sprauisti omnes
discedentes a iudiciis tuis. quia iniusta cogitatio eorum.
Prauaricantes reputauit omnes peccatores terre. ideo dilexi
testimonia tua. Confige timore tuo carnes
meas. a iudiciis enim tuis timui.
Feci iudicium et iustitiam. non tradas me calum
nia. Suscipe seruum tuum in bonum. non calumnientur
me superbi. Oculi mei defecerunt
in salutare tuum. et in eloquium iustitie tue.
Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam. et
iustificationes tuas doce me. Seruus tuus sum ego. da mihi intellectum. ut sciam
testimonia tua. Tempus faciendi domine. dissipa
uerunt legem tuam. Ideo dilexi mandata tua super
aurum. et topazion. Propterea ad omnia mandata
tua dirigebar. omnem uiam iniquam odio habui.
Mirabilia testimonia tua. ideo scrutata
est ea anima mea. Declaratio sermonum tuorum illu
minat. et intellectum dat paruulis. Os meum aperui
et attraxi spiritum. quia mandata tua desiderabam.
Aspice in me. et miserere mei. secundum iudicium
diligentium nomen tuum. Gressus meos dirige secundum
eloquium tuum. et non dominetur mei. omnes iustitia
Redime me a calumpnia hominum. ut custodiam
mandata tua. Faciem tuam illumina super seruum
tuum. et doce me iustificationes tuas. Exitus aquarum
deduxerunt oculi mei. quia non custodierunt legem tuam.
Iustus es domine. et rectum iudicium tuum.
Mandasti
iustitiam testimonia tua. et ueritatem tuam ni
mis. Tabescere me fecit zelus meus. quia obli
ti sunt uerba tua inimici mei. Ignitum eloquium
tuum uehemens. et seruus tuus dilexit illud.
Adolescentulus sum ego. et contemptus iustificationes
tuas non sum oblitus. Iustitia tua iustitia
in eternum. et lex tua in ueritate. Tribulatio
angustia inuenerunt me. mandata tua meditatio
mea est. Equitas testimonia tua in eternum.
Intellectum da mihi. et uiuam.
Clamaui in toto corde. exaudi me domine. iustificationes tuas requiram. Clamaui ad te
saluum me fac. ut custodiam mandata tua.
Preuenerunt matutinum. et clamaui. quia in
uerba tua supraui. Preuenerunt oculi mei ad te diluculo
ut meditarer eloquia tua. Vocem meam audi
uit domine secundum misericordiam tuam. et secundum iudicium tuum
Appropinquauerunt persequentes me iniquitati. a lege
autem tua longe facti sunt. Prope es tu domine. et
omnes uie tue ueritas. Initio cognoui de testi
moniis tuis. quia in eternum fundasti ea.
Vide humilitatem meam. et eripe me. quia legem
tuam non sum oblitus. Iudica iudicium meum. et
redime me. propter eloquium tuum uiuifica me.
Longe a peccatoribus salus. quia iustificationes
tuas non exquisierunt. Misericordie tue multe domine.
secundum iudicium tuum uiuifica me. Multi qui persecuti
sunt me. et tribulant me. a testimoniis tuis non
declinaui. Vidi prauaricantes. et tabescebam.
quia eloquia tua non custodierunt. Vide quoniam
mandata tua dilexi domine. In misericordia tua uiuifica me.
Principium uerborum tuorum ueritas. in eternum omnia
iudicia iustitie tue.
Principes persecuti sunt me gratis. et a uerbis
tuis formidauit cor meum. Letabor ego
super eloquia tua. sicut qui inuenit spolia multa.
Iniquitatem odio habui. et abominatus sum. legem
autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi
tibi. super iudicia iustitie tue. Pax multa diligentibus legem tuam. et non est illis scandalum. Exspectabam
salutare tuum domine. mandata tua
dilexi. Custodiuit anima mea testimonia tua.
et dilexit ea uehementer. Seruaui mandata
tua et testimonia tua. quia omnes uie mee in co
spectu tuo.
Appropinquet deprecatio mea. in conspectu tuo domine.
iuxta eloquium tuum da mihi intellectum. Intret
postulatio mea in conspectu tuo. secundum eloquium tuum
eripe me. Eructabunt labia mea ymnum. cum docueris me iustificationes tuas. Pronuntiet
lingua mea eloquium tuum. quia omnia mandata
tua equa sunt. Fiat manus tua ut saluet
me. quoniam mandata tua elegi. Concupiui
saluare tuum domine. et lex tua meditatio mea
est. Viuet anima mea et laudabit te. et iudicia tua
adiuuabunt me. Erraui sicut ouis que perit
quere seruum tuum. quia mandata tua non
sum oblitus.
Ad dominum cum tribularer clamaui. et exaudiuit
me. Domine libera animam meam a labiis iniquis
a lingua dolosa. Quid detur tibi aut quid apponatur
tibi ad linguam dolosam. Sagitte
potentis acute cum carbonibus desolatoriis.
Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est.
habitaui cum habitantibus cedar. multum incola fuit
anima mea. Cum his qui oderunt pacem eram pacifi
cus. cum loquebar illis impugnabant me gratis.
Exaudi deus meus omnipotens. ne tardaueris
auxilium mihi. Auxilium meum a domino. qui fecit
celum et terram. Non det in commotionem pedem tuum.
neque dormitet qui custodit te. Ecce non dormitabit neque dormiet
qui custodit israel. Dominus custodit te. Dominus protector tuus est.
super manum dexteram tuam. Per diem sol non uret te. neque luna per noctem. Dominus custo
dit te ab omni malo. custodiat animam tuam.
Dominus custodiat introitum tuum. et exitum tuum ex hoc
nunc et usque in seculum.
Gradus sancti ymni ad gradus templi. ipse meminit
dixit dominus. et nunc cognouit populus tuus

bꝰ uirtute ⁊ nō frustabitur eū. de fructu uē
tris tu ponā sup sedē meā. S icut bo dicit
filij tui testamētū meū. ⁊ testimonia mea hec ⁊ do
cebo eos. ⁊ filij eoꝝ usq; in seculū sedebunt sꝰ
sedē meā. Q ꝛ elegit dñs syon. elegit eam
in habitatione sibi. Hec requies mea in seculū seculi. hic
habitabo quoniā elegi eā. V idua ei benedicens
benedicam. paupes ei saturabo panibꝰ. S a
cerdotes ei induam salutari. ⁊ sci ei exul
tatione exultabunt. I lic pullulare cornu
dō. parauit lucernā x meo. I nimicos ei induā
confusione. sup ipm aut efflorebit sanctificatio
mea.

Q Ui habitat in adiutorio altissimi. in protectione dei
cli commorabitur. Dicet dō susceptor meus es tu
⁊ refugium meum. Deus meus sperabo in eum. Quo
niam ipse liberauit me de laqueo uenantium. ⁊ a uerbo
aspero. Scapulis suis obumbrabit tibi. ⁊ sub pennis
eius sperabis. Scuto circumdabit te ueritas eius. Non
timebis a timore nocturno. A sagitta uolante in die.
A negotio perambulante in tenebris. A ruina ⁊ dae
monio meridiano. Cadent a latere tuo mille. ⁊ decem
milia a dextris tuis. Tibi autem non appropiabit. Uerum
tamen oculis tuis considerabis. ⁊ retributionem peccato
rum uidebis. Quoniam tu es dñs spes mea. Altissimum
posuisti refugium tuum. Non accedet ad te malum. ⁊ flagellum
non appropiabit tabernaculo tuo. Quia angelis suis mandauit
de te. ut custodiant te in omnibus uijs tuis. In manibus
portabunt te. nequando offendas ad lapidem pedem tuum.
Super aspidem ⁊ basiliscum ambulabis. ⁊ conculcabis leonem
⁊ draconem. Quoniam in me sperauit liberabo eum. Pro
tegam eum. quoniam cognouit nomen meum. Inuocabit me
⁊ ego exaudiam eum. Cum ipso sum in tribulatione. eripiam
eum ⁊ glorificabo eum. Longitudine dierum adimplebo eum.
⁊ ostendam illi salutare meum.

E Cce nunc benedicite dñm. oēs serui dñi. Qui
stātis in domo dñi. In atriis domus dei nri. In
noctibus extollite manus uras sca. ⁊ benedicite
dñm. Benedicat te dñs syon. qui fecit celū ⁊ ter
ram. Laudate nomen dñi. Laudate pueri dñm.
Q Uam bonus dñs psallite nomini eius quoniam suā
uitate. Quoniam magnificauit dñs in syon. Q Uoniam
elegit iacob sibi in possessionē. Quoniam ego cognoui q magnꝰ
est dñs. ⁊ deus noster præ omnibus dijs. Omnia quæcunq; uoluit dñs fecit in cae
lo ⁊ in terra. in mari ⁊ in omnibus abyssis. Educens
nubes ab extremo terre. fulgura in pluuiam fe
cit. Qui producit uentos de thesauris suis. Qui per
cussit primogenita egypti. ab homine usq; ad pe
cus. Misit signa ⁊ prodigia in medio tui egypte. in
pharaonē ⁊ omnes seruos eius. Qui percussit gen
tes multas. ⁊ occidit reges fortes. S eon regem
amorreorum. ⁊ og regem basan. ⁊ omnia regna
chanaan. Et dedit terrā eoꝝ hereditatem. here
ditatem israel populo suo. Dñe nomen tuum in eternum.
dñe memoriale tuum in generationem ⁊ generationem.
Quoniam iudicabit dñs populum suum. ⁊ super seruos suos
deprecabitur. S imulacra gentium argentum ⁊ aurum.
opera manuum hominum. Os habent ⁊ non loquentur.
oculos habent ⁊ non uidebunt. Aures habent ⁊ non
audient. nec enim est spūs in ore ipsorum. Similes illis
fiant qui faciunt ea. et omnes qui confidunt in eis.
Domus israel benedicite dñm. domus aaron benedicite do
minum. Domus leui benedicite dñm. qui timetis do
minum benedicite dño. Benedictus dominus ex syon. qui
habitat in hierlm.

C Onfitemini dño quoniam bonus. quoniam in eternum mise
ricordia eius. Confitemini deo deorum. Confitemini dño
dominorum. Qui fecit mirabilia magna solus.
Qui fecit celos in intellectu. Qui firmauit ter
ram super aquas. Qui fecit luminaria magna. Solem
in potestatem diei. Lunam ⁊ stellas in potestatem noctis.
Qui percussit egyptum cum primogenitis eorum
in medio israel. de medio eorum. I n manu fo
rti ⁊ brachio excelso. Qui diuisit mare rubrum
in diuisiones. ⁊ eduxit israel per medium eius. ⁊
excussit pharaonem ⁊ uirtutem eius in mari ru
bro. Qui traduxit populum suum per desertum. Qui
percussit reges magnos. ⁊ occidit reges
fortes. S eon regem amorreorum. ⁊ og
regem basan. ⁊ dedit terrā eoꝝ hereditatem.
hereditatem israel seruo suo. Quia in humilitate
nostra memor fuit nri. ⁊ redemit nos ab
inimicis nris. Qui dat escam omni carni. Con
fitemini deo celi. Confitemini dño dominorum. quo
niam in eternum misericordia eius.

S Uper flumina babylonis illic sedimus ⁊ fleui
mus. dū recordaremur tui syon. I n salicibus
in medio eius suspendimus organa nra.
Quia illic interrogauerunt nos. qui captiuos du
xerunt nos. uba cantionum. ⁊ qui abdu
xerunt nos. hymnum cantate nobis de canticis
syon. Quomodo cantabimus canticum dñi in terra alie
na. S i oblitus fuero tui hierlm. oblioni
detur dextera mea. Adhereat lingua mea
faucibus meis. si non meminero tui. S i non
proposuero hierlm. in principio lētitie mee.
Memor esto filios edom. in die hierlm. Qui
dicunt exinanite. exinanite. usq; ad fundamen
tum in ea. F ilia babylonis miserabilis. beatus qui reddet
tibi retributionem tuam. quā retribuisti nobis. B eatus qui tenebit. ⁊ allidet parvulos
tuos ad petram.

C Onfitebor tibi dñe in toto corde meo. quo
niam audisti uba oris mei. I n conspectu angelorum
psallam tibi. adorabo ad templum sanctum tuum. ⁊ con
fitebor nomini tuo. S uper misericordia tua ⁊ ueritate tua
quoniam magnificasti super omne nomen sanctum tuum.
In quacunq; die inuocauero te exaudi me.
multiplicabis in anima mea uirtutem. Confi
tebuntur tibi dñe omnes reges terre. quoniam audierunt
uba oris mei. V ocabunt in uijs dñi. quo
magna est gloria dñi. Quoniam excelsus dñs ⁊ humi
lia respicit. ⁊ alta a longe agnoscit. S i ambulauero in medio tribulationis uiuificabis
me. ⁊ super iram inimicorum meorum extendisti
manum tuam. ⁊ salum me fecit dextera tua. Dñs
retribuet pro me. dñe misericordia tua in seculum. opera
manuum tuarum ne despicias.

D Omine probasti me ⁊ cognouisti me. tu cog
nouisti sessionem meam. ⁊ resurrectionem
meam. I ntellexisti cogitationes meas de longe.
semitam meam ⁊ funiculum meum inuestigasti.
Et omnes uias meas prouidisti. quia non
est sermo in lingua mea. Ecce tu dñe cognouisti
omnia nouissima ⁊ antiqua. tu formasti
me ⁊ posuisti super me manum tuam. Mirabilis
facta est scientia tua ex me. confortata est ⁊ non pote
ro ad eam. Quo ibo a spū tuo. ⁊ quo a facie
tua fugiam. S i ascendero celum tu illic es.

si descendero. admittam̃ adoc. Si surgo de
nacibus dilucido. dñm̃ q̃ mentem̃ ma
no. Q̃ eni illuc manus tua deducet me. &
tenebit me dextera tua. Et dixi forsitan te
nebre oculabunt me. & nox illuminatio mea
in deliciis meis. Quia tenebre nō obscura
buntur a te. & nox sic dies illuminabit. sicut
tenebre eius ita & lumen eius. Quia tu possedisti
renes meos. suscepisti me de utero matris mee.
Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es.
mirabilia opera tua. & anima mea cognoscens
nimis. Non est occultatum os meum abs te q̃
fecisti in occulto. & substantia mea in inferioribus terre.
Imperfectum meum viderunt oculi tui. & in libro tuo
omnes scribentur. dies formabuntur & nemo in
dividuus eorum. Michi autem nimis honorati sunt amici tui deus.
nimis confortatus est principatus eorum. Dinumerabo
eos & super arenam multiplicabuntur. exurrexi
& adhuc sum tecum. Si occideris deus peccato
res viri sanguinum declinate a me. Quia
dicitis in cogitatione accepient in vanitate ci
vitates tuas. Nonne qui oderunt te dñe odio
habui. & super inimicos tuos tabescebam.
Perfecto odio oderam illos. inimicos facti sunt mihi.
Proba me deus & scito cor meum. interroga me
& cognosce semitas meas. & vide si via iniq
tatis in me est. & deduc me in via eterna.
Eripe me dñe ab homine malo. a viro iniq
tatum eripe me. Qui cogitaverunt malitias in
corde. tota die constituebant prelia. Acuerunt
linguas suas sicut serpentes. venenum aspidum
sub labiis eorum. Custodi me dñe de manu pec
catoris. & ab homi. bus iniquis eripe me. Qui
cogitaverunt supplantare gressus meos. absco
derunt superbi laqueum mihi. & funes extende
runt in laqueum. iuxta iter scandalum posuerunt mi
hi. Dixi deo meo es tu. exaudi dñe vocem de
precationis mee. Dñe dñe virtus salutis me
e. obumbrasti super caput meum in die belli. Ne
tradas me a desiderio meo peccatori. cogitave
runt contra me. ne derelinquas me. ne forte exal
tentur. Caput circuitus eorum. labor labio
rum ipsorum operiet eos. Cadent super eos carbones
in mentem ne decidant eos. in miseriis non subsistent.
Vir linguosus non dirigetur in terra. virum
iniustum mala capient in interitu. Cognovi quo
niam faciet dñs iudicium inopis. & vindictam pau
perum. Verumtamen iusti confitebuntur nomi
ni tuo. & habitabunt recti cum vultu tuo.

Dñe clamavi ad te exaudi me. intende
voci mee cum clamavero ad te. Dirigatur
oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Ele
vatio manuum mearum sacrificium vespertinum.
Pone dñe custodiam ori meo. & ostium circum
stantie labiis meis. Non declines cor
meum in verba malitie. ad excusandas excu
siones in peccatis. Cum hominibus operantibus in

quitatem. nec communicabo cum electis eorum. Corri
piet me iustus in misericordia. & increpabit me. oleum au
tem peccatoris non impinguet caput meum. Quoniam
adhuc & oratio mea in beneplacitis eorum. absorpte sunt
iuncte petre iudices eorum. Audient verba mea
quoniam potuerunt. sicut crassitudo terre. erupta est su
per terram. Dissipata sunt ossa nostra secus infer
num. Quia ad te dñe dñe oculi mei. non auferas ani
mam meam. Custodi me a laqueo quem statuerunt mihi. & a scandalis operan
tium iniquitatem. Cadent in reticulo eius peccato
res. singulariter sum ego donec transeam.

Voce mea ad dñm clamavi. voce mea ad
dñm deprecatus sum. Effundo in conspectu eius o
rationem meam. tribulationem meam ante ipsum
pronuntio. In deficiendo ex me spiritum meum.
& tu cognovisti semitas meas. In via hac
qua ambulabam. absconderunt superbi la
queum mihi. Considerabam ad dexteram & videbam.
& non erat qui cognosceret me. Perit fuga
a me. & non est qui requirat animam meam. Clamavi
ad te dñe dixi tu es spes mea. portio mea
in terra viventium. Intende ad deprecationem me
am. quia humiliatus sum nimis. Libera me a
persequentibus me. quia confortati sunt super me.
Educ de custodia animam meam. ad confitendum nomi
ni tuo me expectant iusti. donec retribuas mi
hi. Quoniam confitebor nomini tuo. habitabunt recti cum vultu tuo.

Domine exaudi orationem meam. auribus percipe
obsecrationem meam. in veritate tua exaudi
me in tua iustitia. Et non intres in iudicium
cum servo tuo. quia non iustificabitur in conspectu tuo
omnis vivens. Quia persecutus est inimicus
animam meam. humiliavit in terram vitam meam. Collo
cavit me in obscuris sicut mortuos seculi. & anxiatus est super me spiritus meus. in me turbatum est
cor meum. Memor fui dierum antiquorum
meditatus sum in omnibus operibus tuis. in factis ma
nuum tuarum meditabar. Expandi manus me
as ad te anima mea sicut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi me dñe. defecit spiritus meus. Non avertas faciem tuam a me. & similis ero descendenti
bus in lacum. Auditum fac mihi mane misericordiam tuam. quoniam in te speravi. Notam fac mihi viam in qua ambu
lem. quia ad te levavi animam meam. Eripe me de inimicis meis dñe ad te confugi. doce me facere voluntatem tuam. quia tu es deus meus. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. propter nomen tuum dñe vivificabis me in equitate tua.
Educes de tribulatione animam meam. & in misericordia tua disperdes inimicos meos. Et perdes omnes qui tribulant animam meam. quia ego servus tuus sum.

Benedictus dominus deus meus. qui docet manus meas ad prelium. & digitos meos ad bellum. Misericordia mea & refugium meum. susceptor meus & liberator meus. Protector meus & in eo speravi. qui subdit populum meum sub me. Domine quid est homo quia innotescis ei. aut filius hominis quia reputas

cum. Homo uanitati similis factus est: dies ei sicut umbra pereunt. Inclina celos tuos et descende. Tange montes et fumigabunt. Fulgura coruscationem et dissipabis eos. Emitte sagittas tuas et conturbabis eos. Mitte manum tuam de alto. Eripe me et libera me de aquis multis de manu filiorum alienorum. Quorum os locutum est uanitatem. Dextera eorum dextera iniquitatis. Deus canticum nouum cantabo tibi, in psalterio decem chordarum psallam tibi. Qui das salutem regibus qui redemisti dauid seruum tuum. A gladio maligno eripe me et erue me de manu filiorum alienorum quorum os locutum est uanitatem et dextera eorum dextera iniquitatis. Quorum filii sicut nouelle plantationes suscepte in iuuentute sua. Filie eorum ornate sicut similitudo templi. Promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud. Oues eorum fetose habundantes in egressibus suis. Boues eorum crassi. Non est ruina maceriae nec transitus nec clamor in platheis eorum. Beatum dixerunt populum cui hec sunt. Beatus populus cuius dominus deus eius.

Exaltabo te deus meus rex et benedicam nomini tuo in seculum et in seculum seculi. Per singulos dies benedicam tibi et laudabo nomen tuum in seculum et in seculum seculi. Magnus dominus et laudabilis nimis et magnitudinis eius non est finis. Generatio et generatio laudabit opera tua et potentiam tuam pronuntiabunt. Magnificentiam glorie sanctitatis tue loquentur et mirabilia tua narrabunt. Et uirtutem terribilium tuorum dicent et magnitudinem tuam narrabunt. Memoriam abundantie suauitatis tue eructabunt et iustitia tua exultabunt. Miserator et misericors dominus patiens et multum misericors. Suauis dominus uniuersis et miserationes eius super omnia opera eius. Confiteantur tibi domine omnia opera tua et sancti tui benedicant tibi. Gloriam regni tui dicent et potentiam tuam loquentur. Vt notam faciat filiis hominum potentiam tuam et gloriam magnificentie regni tui. Regnum tuum regnum omnium seculorum et dominatio tua in omni generatione et generationem. Fidelis dominus in omnibus uerbis suis et sanctus in omnibus operibus suis. Allevat dominus omnes qui corruunt et erigit omnes elisos. Oculi omnium in te sperant domine et tu das escam illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam et imples omne animal benedictione. Iustus dominus in omnibus uiis suis et sanctus in omnibus operibus suis. Prope est dominus omnibus inuocantibus eum omnibus inuocantibus eum in ueritate. Voluntatem timentium se faciet et deprecationem eorum exaudiet et saluos faciet eos. Custodit dominus omnes diligentes se et omnes peccatores disperdet. Laudationem domini loquetur os meum et benedicat omnis caro nomini sancto eius in seculum et in seculum seculi.

Laus mea in deo erit. Laudabo dominum in

uita mea. Psallam deo meo quamdiu fuero. Nolite confidere in principibus et in filiis hominum in quibus non est salus. Exibit spiritus eius et reuertetur in terram suam in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Beatus cui deus iacob adiutor eius spes eius in domino deo ipsius qui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt. Qui custodit ueritatem in seculum facit iudicium iniuriam patientibus dat escam esurientibus. Dominus soluit compedentes dominus illuminat cecos. Dominus erigit elisos dominus diligit iustos. Dominus custodit aduenas pupillum et uiduam suscipiet et uias peccatorum disperdet. Regnabit dominus deus tuus sion in generationem et generationem.

Laudate dominum quoniam bonus est psalmus deo nostro sit iocundus decorus laudatio. Edificans ierusalem dominus dispersiones israelis congregabit contritos corde. Et alligans contritiones eorum. Qui numerat multitudinem stellarum et omnibus eis nomina uocat. Magnus dominus noster et magna uirtus eius et sapientie eius non est numerus. Suscipiens mansuetos dominus humilians autem peccatores usque ad terram. Preuenite domino in confessione psallite deo nostro in cithara. Qui operit celum nubibus et parat pluuiam terre. Qui producit montibus fenum et herbam seruituti hominum. Qui dat iumentis escam ipsorum et pullis corui inuocantibus eum. Non in fortitudine equi uoluntatem habebit nec in tibiis uiri beneplacitum erit ei. Beneplacitum est dominus timentibus eum et in eis qui sperant super misericordiam eius.

Laude ierusalem dominum lauda deum tuum sion. Quoniam confortauit seras portarum tuarum benedixit filiis tuis in te. Qui posuit fines tuos pacem et adipe frumenti satiat te. Qui emittit eloquium suum terre uelociter currit sermo eius. Qui dat niuem sicut lanam nebulam sicut cinerem spargit. Mittit crystallum suam sicut buccellas. In facie frigoris eius quis sustinebit. Emittet uerbum suum et liquefaciet ea. Flabit spiritus eius et fluent aque. Qui annuntiat uerbum suum iacob iustitias suas et iudicia sua israel. Non fecit taliter omni nationi et iudicia sua non manifestauit eis.

Laudate dominum de celis. Laudate eum in excelsis. Laudate eum omnes angeli eius. Laudate eum omnes uirtutes eius. Laudate eum sol et luna. Laudate eum omnes stelle et lumen. Laudate eum celi celorum et aque que super celos sunt. Laudent nomen domini quia ipse dixit et facta sunt. Ipse mandauit et creata sunt. Statuit ea in seculum et in seculum seculi. Preceptum posuit et non preteribit. Laudate dominum de terra dracones et omnes abissi. Ignis grando nix glacies spiritus procellarum que faciunt uerbum eius montes et omnes colles ligna fructifera et omnes cedri. Bestie et uniuersa pecora serpentes

pentes et volucres pennatae. Reges terrae et omnes populi, principes et omnes iudices terrae. Iuvenes et virgines, senes cum iunioribus laudent nomen Domini, quia exaltatum est nomen eius solius. Confessio eius super caelum et terram, et exaltavit cornu populi sui. Hymnus omnibus sanctis eius, filiis Israhel, populo appropinquanti sibi.

Cantate Domino canticum novum, laus eius in ecclesia sanctorum. Laudent nomen eius in choro, in tympano et psalterio psallant ei. Quia beneplacitum est Domino in populo suo, et exaltabit mansuetos in salutem. Exultabunt sancti in gloria, laetabuntur in cubilibus suis. Exaltationes Dei in gutture eorum, et gladii ancipites in manibus eorum. Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis. Ad alligandos reges eorum in compedibus, et nobiles eorum in manicis ferreis. Ut faciant in eis iudicium conscriptum. Gloria haec est omnibus sanctis eius.

Laudate Dominum in sanctis eius, laudate eum in firmamento virtutis eius. Laudate eum in virtutibus eius, laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius. Laudate eum in sono tubae, laudate eum in psalterio et cithara. Laudate eum in tympano et choro, laudate eum in cordis et organo. Laudate eum in cymbalis bene sonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis. Omnis spiritus laudet Dominum.

Prologus sancti Ieronimi in libros Salomonis.

Chromatio et Heliodoro episcopis sanctis Ieronimus presbyter. Iungat epistola quos iungit sacerdotium, immo carta non dividat quos Christi nectit amor. Commentarios in Osee, Amos, Zachariam, Malachiam, quos poscitis, scripsissem si licuisset prae valitudine. Mittitis solacia sumptuum, notarios nostros et librarios sustentatis, ut vobis potissimum nostrum desudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diversa poscentium, quasi aut aequum sit me vobis esurientibus aliis laborare, aut in ratione dati et accepti cuiquam praeter vos obnoxius sim. Itaque longa egrotatione fractus, ne penitus hoc anno reticerem et apud vos mutus essem, tridui opus nomini vestro consecravi, interpretationem videlicet trium Salomonis voluminum: Masloth, quas Hebraei Parabolas, vulgata editio Proverbia vocat; Coeleth, quem Graece Ecclesiasten, Latine Contionatorem possumus dicere; Sirasirim, quod in nostram linguam vertitur Canticum canticorum. Fertur et panaretos Iesu filii Sirach liber, et alius pseudographus qui Sapientia Salomonis inscribitur. Quorum priorem hebraicum repperi, non Ecclesiasticum ut apud Latinos, sed Parabolas praenotatum, cui iuncti erant Ecclesiastes et Canticum canticorum, ut similitudinem Salomonis non solum librorum numero, sed etiam materiarum genere coaequaret. Secundus apud Hebraeos nusquam est, quia et ipse stilus graecam eloquentiam redolet, et nonnulli scriptorum veterum hunc esse Iudaei Filonis affirmant. Sicut ergo Iudith et Tobiae et Machabeorum libros legit quidem ecclesia, sed inter canonicas scripturas non recipit, sic et haec duo volumina legat ad aedificationem plebis, non ad auctoritatem ecclesiasticorum dogmatum confirmandam. Si cui sane Septuaginta interpretum magis editio placet, habet eam a nobis olim emendatam. Neque enim sic nova cudimus ut vetera destruamus. Et tamen cum diligentissime legerit, sciat magis nostra intelligi, quae non in tertium vas transfusa coacuerint, sed statim de prelo purissimae commendata testae suum saporem servaverint.

Alius prologus.

Tribus nominibus vocatum fuisse Salomonem scriptura manifestissime docet: pacificum, id est Salomonem, et Ididia, id est dilectum Domini, et quod nunc dicitur Coeleth, id est Ecclesiasten. Ecclesiastes autem graeco sermone appellatur qui coetum, id est ecclesiam, congregat, quem nos nuncupare possumus contionatorem, eo quod loquatur ad populum et sermo eius non specialiter ad unum, sed ad universos generaliter dirigatur. Porro pacificus et dilectus Domini ab eo quod in regno eius pax fuerit et eum Dominus dilexerit appellatus est. Quadragesimus quoque quartus et septuagesimus primus psalmi dilecti et pacifici titulo praenotantur. Qui tamen licet ad prophetiam Christi et ecclesiae pertineant, felicitatem et virtutes Salomonis excedunt, tamen secundum historiam de Salomone scripti sunt. Itaque iuxta numerum vocabulorum tria volumina edidit: Parabolas, Ecclesiasten, Canticum canticorum. In Parabolis parvulum docens et quasi de officiis per sententias erudiens, unde et ad filium sermo eius crebro repetitur. In Ecclesiaste vero maturae virum aetatis instituens, ne quicquam in mundi rebus putet esse perpetuum, sed caduca et brevia universa quae cernimus. Ad extremum iam consummatum virum et calcato saeculo praeparatum in Cantico canticorum sponsi iungit amplexibus. Nisi enim prius reliquerimus vitia et pompis saeculi renuntiantes expediti nos ad adventum Christi paraverimus, non possumus dicere: Osculetur me osculo oris sui. Et haec diligenter attendendum quod per tres libros auctores diversos esse videmus. In Parabolis enim notatur: Parabolae Salomonis filii David regis Israhel. In Ecclesiaste: Verba Ecclesiastes filii David regis Ierusalem. Superfluum quippe est hic Israhel, quia male in gens et infantes coheredibus intererant et quamvis aut canticorum, hic filii David rex Israhel sive Ierusalem proscribitur, sed tamen canticum canticorum Salomonis. Sic enim parabola et vitiis in similitudine ad eius verba, et a deo tantum primus est.

⁊ quom̃ accep̃ mundi. nõ ẽ metipolanꝰ auen
li ẽ hierosolimꝫ uerlim. ut cunctis cantoꝝ adeõ
pe fiat. qui uerũ signa deliciũt. Ad inqui
cantoꝝ ꝓficiendũ. ⁊ patria migrandũ. ⁊ magn̄ ꝑ
mino uencendũ. au cromio. Adpetente nõ u
bi nõ nimꝭ eruditur discipl̃o. ꝙ amore ꝑ il
lustrat. ⁊ equal magr̃ ẽ. ⁊ ceteris ꝺ se regẽ
tes libros salomonis

Parabola collectoꝝ ⁊ cantꝫ canticoꝝ uerꝫ
sic. ꝓuba. audito uocabulo. l'ame poterit lucas
lucidissimus quoq; deligenti. l'stellis multo ꝓ
mus. cuiꝰ mihi hebraus nitescens.

Ad plenã
paula ⁊ ecclesiasticã egregiam. ⁊ nubile nrã
mihi sin quidue rebundet. Nec uiꝫ illa que
impiꝰ translatoꝝ male inimicã nãm.
ꝺ ego ꝙ mone ut reuertar oblitisci. ⁊ antiquã
ancillissimã uidue contra. Ut ꝙ ꝓsterꝰ ꝺ
dne. atq; ꝓfo fidei ⁊ fidei lucã crepũ sul
lone restituens. ⁊ cet mellig aplacebat. ꝓ
to meo libro. quẽ apliq; sapiã salois in
scribunt. ⁊ ecclesiastico quẽ ẽ ihu filꝰ
syrach. nullus ignorat calamꝫ repaui. Ut
ũ modo emendare studeãs nob emendare
debebis. ⁊ studiũ mei tui magr̃ quã tu
bis ꝙnã. ⁊ ꝺ ego ⁊ debito ꝓficiendi ar
dꝫ. ⁊ libro ꝓmissã. ⁊ quia nõ multa ꝺ ego
ad illuminationẽ sensꝰ ⁊ legentis cõ
fidentiã. ut usꝰ hebraycꝰ translatoꝝ ex
ministeriꝰ uincta sunt. ⁊ ꝺ eo qui legis ꝙ
pegrina mẽtio.

Parabole

Salomonis filij ꝺ regis
israel ad scendam sapiã.
⁊ disciplinã. ad intelligẽ
da uba prudentie. ⁊ ad
suscipiendam eruditionẽ
doctrine. iustiã. ⁊ iudicii. ⁊ equitatẽ. ut det
parulis astutia. adolescentiã. ⁊ intellectũ.
Audiens sapiens sapientior erit. ⁊ intelligẽs
gubnacula possidebit. Animaduertere pbo
lam. ⁊ interpretationẽ. uba sapientiũ. ⁊ enig
mata eoꝝ. Timoꝝ dñi initiũ sapie. Sapi
entiã autẽ doctrinã stulti despiciunt. Audi
fili mi disciplinã patris tui. ⁊ ne dimittas legẽ
matris tue. ut addatur grã capiti tuo. ⁊ tor
ques collo tuo. Fili mi si te lactauerũt pec
catores. ne acquiescas eis. Si dixerint uen
nobiscũ. insidiemur sanguini. Absconda
mus tendiculas ꝺ insonti frustra deglutiam eũ
sicut infernꝰ uiuentẽ. ⁊ integrum qi descẽ
dentẽ in lacũ omnẽ. preciosam substã
tiam reperiemus. ⁊ implebimꝰ domos nras spolijs. sor
tẽ mitte nobiscũ. marsupiũ unus sit oĩũ
nrũ. Fili mi ne ambules cũ eis. Prohibe pe
dẽ tuũ a semitis eoꝝ. Pedes enĩ illoꝝ ad
malum currunt. ⁊ festinãt ut effundãt
sanguinẽ. Frustra autẽ tendit rete ãd oculos
pennatoꝝ. Ipsi quoq; ꝺ sanguinẽ suũ in
sidiantur. ⁊ moliuntur fraudes ꝺ animabꝰ
suis. Sic cunctoꝝ auidꝰ inique. animã possiden
tium rapit. Sapiã foris ꝓdicat. in plateis
dat uocẽ suã. In capite turbarũ clamitat
in foribꝰ portarꝫ urbis ꝓfert. Usquequo
paruuli diligitis infantiã. ⁊ stulti ea quẽ ꝺ sunt nocua cupient. ⁊ im
pudentes odibunt scãm. Conuertimini ad
increpationẽ meã. En ꝓferam uobis ꝙm meũ.
⁊ ostendam uba mea. Quia uocaui ⁊ renu
stis. extendi manũ meã ⁊ nõ fuit qui aspi
ceret. Despexistis omẽ cõsiliũ meũ. ⁊ increpa
tiones meas neglexistis. Ego ꝙq; in interitu
uro ridebo. ⁊ subsannabo cũ uobis ꝙ timor
tus aduenerit. cũ irruerit repentina calamitas.
⁊ interitus ꝙsi tempestas ingruerit. ꝙn ueneri sup
uos tribulatio. Tunc inuocabunt me ⁊
non exaudiam. mane obsurgẽt. ⁊ non inue
nient me. eo ꝙ exosam habuerint disciplinã. ⁊
timorẽ dñi nõ susceperint. nec adquieuerint
consilio meo. ⁊ detraxerint uniuse correp
tioni meo. Comedent ꝺ fructꝰ uie sue. ⁊ sui
ꝙ consilijs suis replebuntur. Auersio parulo
rum interficiet eos. ⁊ prosperitas stultoꝝ perdet
illos. Qui autẽ me audierit. absq; terrore re
quiescet. ⁊ habundantia fruetur malorꝫ timo
re sublato.

Fili mi si susceperis ꝙmones meos. ⁊ mandata
mea abscondes penes te. ut audiat
sapientiã auricula. ⁊ inclina cor tuũ ad eos
noscendã prudentiã. Si enĩ sapiã inuocauerĩ
⁊ intelligentiã cor tuũ prudentie. ⁊ si sicut pe
cuniã. ⁊ sic thesaurꝫ effoderis illã. tunc intelliges timorẽ dñi. ⁊ scãã dei inuenies
quia ꝺ dat sapiẽtiã. ⁊ ex ore ei scia ⁊ prudẽ
tia. Custodiet rectoꝝ salutẽ. ⁊ protector gradi
entiũ simplicitatẽ seruans semitas iudicij. ⁊
uias sanctoꝝ custodiet. Tunc intelliges iustitiã
⁊ iudicium. ⁊ equitatẽ. ⁊ omnẽ semitã bonã.
Si intrauerit sapiã cor tuũ. scãã ãĩe tue pla
cebit. consilium custodiet te. ⁊ prudentia ꝓtegat
te. ut eruanꝰ a uia mala. ab homẽ q; pua
la loquitur. qui relinquit ꝺ recta. ⁊ ambulat
ꝓ uijs tenebrosis. q; letant cũ malefecerint. ⁊ exultant
in rebꝫ pessimis. quoꝝ uie ꝓue sunt. ⁊ infames
in gressibꝰ suis. ut eruanꝰ a muliere aliena. ⁊ ab extranea
q; mollit ꝙmones suos. ⁊ relinquit ducẽ pubertatis sue.
⁊ pactum dei sui oblita est. ⁊ inclinata est ad
mortẽ domꝰ eius. ⁊ ad inferos semite ipsius. Oĩes
qui ingrediuntur ad eã nõ reuertentur. nec apprehendent semitas uite. ut ambulet homo in bo
nis uijs. ⁊ iustoꝝ custodiat. Qui ẽ recti habi
tabunt in terra. ⁊ simplices ꝑmanebũt in ea.

pu uō. de ēs ꝓcentur ꝙ qui mq; agunt au
ferentur eyen.

III Fili mi ne obliuiscaris legis mee. ⁊ ꝓcep
ta mea custodiat cor tuum. Longitudi
nē enim dierū ⁊ annos vite ⁊ pacem apponet
tibi. Misericordia uēritas nō te deseat. circūda eis gut
turi tuo. ⁊ describe illa in tabulis cordis tui. Inue
nies gratiam ⁊ disciplinā bonam coram deo ⁊
hōib. Habe fiduciā in dño ex toto corde tuo.
⁊ ne innitaris prudentie tue. In omnibus viis
tuis cogita illum. ipe dirigit gressus tuos. Ne
sis sapiens apud temetipm. Time dm ⁊ recede
a malo. Sanitas quippe erit umbilico tuo
⁊ refrigerium ossibus tuis. Honora dm de tua
substantia ⁊ de primis frugum tuarū. Implebun
tur horrea tua saturitate. ⁊ uino torcularia
redundabunt. Disciplinā dei fili mi ne abi
cias. nec deficias cū arguēris ab eo. Quē enī
diligit dns corripit. ⁊ q̄si pr filiū sibi placet
ei. Beat hō qui inuenit sapiā. ⁊ qui affluit pru
dentia. Melior ē acquisitio ei⁹ negotiatiōe ar
genti. ⁊ auri ꝓfit⁹ purissimi. Pretiosior est cunctis
opibus. ⁊ oīa q̄ desiderant hūo
nō valent ei⁹ equari. Longitudo dierū in dextera
illius. ⁊ in sinistra illius diuitie ⁊ glia. Vie ei⁹ pul
chre. ⁊ semite illius pacifice. Lignū vite ois
his qui apprehenderint eam. ⁊ qui tenuerit eā beat⁹
dns sapiētia fundauit terrā. stabiliuit cē
los prudentia. Sapiā illi eruperūt abyssi. ⁊ nu
bes rore concrescunt. Fili mi ne effluant ab
oculis tuis. custodi legē atq; consiliū. ⁊ erit vi
te tue. ⁊ gratia faucibus tuis. Tunc ambulabis
fiducialr via tua. ⁊ pes tuus nō offendet. Si
dormieris nō timebis. quiescēs requiesc
es in lecto tuo. ⁊ suauis erit somn⁹ tuus. Ne pauē
tu repentino terrore. ⁊ irruentes ē potentie tibi.
Dns em erit in
latere tuo. ⁊ custodiet pedē tuū ne capiaris. Ne
prohibe benefice eum qui potest. si vales. atq; be
ne fac. Ne dicas amico tuo. vade ⁊ reuertere. cras
dabo tibi. cū statim possis dare. Ne moliaris
amico tuo malū. cum ille inhabitet fiducia
lr tecū. Ne contendas absq; hōe. frustra. cum ipe
tibi malū fecerit. Ne emuleris hoīs iniqui
ne eligas omnino vias eius. Quia abhominatio ē dño
illusor. ⁊ cum simplicib⁹ sermocinatio ei⁹. Egestas
domino in domo impij. Habitacula iustoꝝ be
nedicet. illusores ipe deludet. ⁊ mansuetis
dabit gratiā. Gloriā sapientes possidebunt
honorē. stultos exaltauit ignominia.

IIII Audite filij disciplinā patris. ⁊ attendite ut
sciatis prudentiā. Donū bonū tribuā uo
bis. legē mea nō derelinquatis. Nam ⁊ ego filius
fui patris mei tenellus. ⁊ unigenit⁹ coram mre
mea. docebat me atq; dicebat. Suscipiat tua
verba tua cor tuū. custodi precepta mea ⁊ viues.
Possidе sapiā. possidе prudentiā. ne obliuiscaris
neq; recedas ab oribus meis. Ne dimittas eā
⁊ custodiet te. Dilige eam ⁊ suabit te. Prin
cipiū sapie. possidе sapiā. ⁊ in omī possessione tua
adquire prudentiam. Arripe illam. ⁊ exalta
bit te. Glorificabis ab en. cum eam fueris amplexa
tus. Dabit capiti tuo augmēta gratie. Coro
na inclita proteget te. Audi fili mi. ⁊ suscipe
eloquia mea. ut multiplicentur tibi anni vite.
Viā sapie monstrabo tibi. ducā te semitis equi
tatis. Quas cum ingressus fueris non arctabun
tur gressus tui. ⁊ current⁹ non habebis offendiculū.
Tene disciplinā nec dimittas eam. Custodi
illam. quia ipa ē vita tua. Ne delectent te semite
impioꝝ. nec ⁊ placeat malos via. Fuge. abstra
ne transeas p illam. Declina ⁊ desere eam.
Non enim dormiūt nisi male fecerint. ⁊ rapitur
somn⁹ abeat. nisi supplantauerint. Comedunt pane
impietatis. ⁊ uinū iniquitatis bibunt. ⁊ iustoꝝ
semita. sicut lux splendet procedit. ⁊ crescit
usq; ad perfectum diem. Via impioꝝ tenebro
sa. nesciunt ubi corruant. Fili mi ausculta sa
monēs meos. ⁊ declina mētē meā a malis tuis.
Ne recedant de oculis tuis. custodi eos in
medio cordis tui. Vita enim sunt inuenien
tibus eos. ⁊ omni carni sanitas. Omni custodi
a custodiā cor tuū. quia ex ipo vita procedit. Me
moue a te os prauū. ⁊ detractionis labia sint
procul a te. Oculi tui recta videant. ⁊ palpebre
tue precedant gressus tuos. Dirige semitas pedi
bus tuis. ⁊ omnes vie tue stabiliēt. Ne declines
ad dexteram ⁊ ab sinistram. Auerte pedē tuū a
malo. Viae enim q̄ a dextris sunt nouit dns. pause nō
sunt q̄ a sinistris sunt. Ipe autē rectos faciet
cursus tuos. ⁊ semitas tuas in pace ꝓducet.

V Fili mi attende sapiē mee. ⁊ prudentie
mee inclina aurē tuā. ut custodias cogi
tationes. ⁊ disciplinā labia tua obseruent. Fauus
enim stillans labia meretricis. ⁊ nitidior oleo gut
tur eius. Nouissima autē illius amara q̄si absinthi
um. acutus q̄si gladi bicipes. Pedes eius descen
dunt in mortē. ⁊ ad inferos gressus illius pene
trant. ꝑ semitā uite nō ambulant. vagi sunt
gressus eius. ⁊ inestimabiles. Audi ergo fili mi
me. ⁊ recedas aduersus oris mei. Longe fac
uiam tuā a mā. ⁊ ne appropinquet fori
bus domus eius. Ne des alienis honorē tuū. ⁊ annos tuos
crudeli. ne forte impleantur extranei uiri
bus tuis. ⁊ labores tui sint in domo aliena. ⁊ gemas
in nouissimis. qñ consumpseris carnes tuas
⁊ dixeris. Cur detestatus sum disciplinā.
⁊ increpationib⁹ nō acquieuit cor meum. nec
audiui uocē docentiū me. ⁊ magistrō nō inclinaui
aurē meā. Pene fui omnī malo. in
medio ecclie. ⁊ synagogē. Bibe aquā de cisterna
tua. ⁊ fluenta puteoꝝ. Deriventur fontes tui foras.
⁊ in plateis aquas tuas distribuas. Habeto eas solus. nec
sint alienī participes tui. Sit
uena tua benedicta. ⁊ letare cū muliere adole

sapiencie tue. Cerua curiosa. ⁊ grunnitum hominulus. ⁊ decet ei mebrica te omni tpe. ⁊ in amore illius delectare iugit. Quare seduceris fili mi ab aliena. ⁊ foueris sinum alterius. Respicit dñs uias hoīs. nec ponderat gressus eius. Iniquitates sue capiunt impiū. ⁊ funibus peccatorum suorum constringitur. Ipe morietur quia non habuit disciplinā. ⁊ in multitudine stulticie sue decipietur.

VI

Fili mi si sponderis pro amico tuo. defixisti apud extraneū manū tuā. illaqueatus es uerbis oris tui. ⁊ capt̄us propijs sermonibus. Fac ergo hoc fili mi. ⁊ temetipm libera. quia incidisti in manū proximi tui. Discurre festinā. ⁊ suscita amicū tuū. Ne dederis somnū oculis tuis. nec dormitent palpebre tue. Fugere ⁊ dimulare de manu. ⁊ qsi auis de laqueo. sic de manu aucupis. Vade ad formicam o pigre. ⁊ cōsidera uias eius. ⁊ discе sapiencia. Que cum nō habeat ducē. nec preceptorē. nec principē. parat estate escas sibi. ⁊ congregat in messe quod comedat. Usq; quo pigre dormies. quando consurges e sompno tuo. Paululū dormies. paululū dormitabis. paululū sedere manus inuicem. ⁊ uenient ubi qsi uiator egestas. ⁊ pauperies qsi uir armatus. Quod si piger fuis uenerit ut fons meus. ⁊ egestas longe fugerit ab eo. Homo apostata uir inutilis. graditur ore pruo. Annuit oculis. terit pede. digito loquitur. Prauo corde machinatur malū. ⁊ omni tpe iurgia seminat. Huic extrēmo uenient pestes sue. ⁊ subito atterit eum. nec habebit ultra medicinā. Sex sunt ex odio dñs. ⁊ septimus detestatur anīa ei. Oculos sublimes. linguam mendacē. manus effundentes innocentē sanguinē. cor machinans cogitationes pessimas. pedes ueloces ad currendū malū. proferentē mendacia. testē fallacē. ⁊ eum qui seminat inter fres discordias. Conserua fili mi precepta patris tui. ⁊ ne dimittas legē matris tue. Ligā ea mondo tuo iugiter. circūda gutturi tuo. Cum ambulauerit. gradiens tecū eam. dormiens custodiat te. ⁊ euigilans loquere cū ea. quia mandatū lucerna est. ⁊ lex lux. ⁊ uia uite increpatio discipline. ut custodiat te a muliere mala. ⁊ blandiciis lingue extranee. Non concupiscat pulcritudinē eius uniuersi. nec capiaris palpebris illius. Propter enim meretricis unus panis. Quidam autem uirum preciosam capit. Numquid abscondet quis ignē in sinu suo. ut uestimenta illius nō ardeant. Aut ambulare super prunas. nō adurentur plante eius. Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui. nō erit mundus cū tetigerit eam. Nō grandis est culpa. cū quis furatus fuerit. furatur enim ut esuriens impleat aiam. Deprehensus quoq; reddet septuplum. ⁊ omnē substantiam domus sue tradet. Qui autem adulter est propter cordis inopiā perdet aiam suā. Turpitudinē ⁊ ignominiā congregat sibi. ⁊ obprobrium illi nō delebitur. Quia zelus furoris uiri nō parcet in die uindicte. nec acquiescet cuiquā precibus. nec suscipiet pro redemptione dona plurima.

VII

Fili mi custodi sermones meos. ⁊ precepta mea tecū abscondita. Fili mi serua mandata mea. ⁊ uiue. ⁊ legē meā quasi pupillā oculi tui. Liga eā in digitis tuis. scribe eā in tabulis cordis tui. Dic sapiē soror mea es. ⁊ prudentē uocā amicā tuā. ut custodiat te a muliere extranea. ⁊ ab aliena que uerba sua dulcia fiunt. De fenestra enim domus mee per cancellos prospexi. uidi parulos. intuitus sum uecordē iuuenē. ⁊ transeuntē per plateas iuxta angulū. ⁊ prope uiam domus illius gradientē. in obscuro uidelicet die. in tenebris noctis. atque caligine. Ecce mulier occurrit ei ornatu meretricio. parata ad capiendas animas. garrula ⁊ uaga. quietis impatiens. ⁊ nullatenus in domo sustinens pedes suos. nunc foris. nunc in platea. nec non iuxta insidians. Apprehensumq; deosculatur iuuenē. ⁊ procaci uultu blandit dicens. Victimas pro salute debui. hodie reddidi uota mea. Ideo egressa sum occurrī tibi. desiderā te uidere faciem tuam. inuenī. Intexui funibus lectum meū. stratum tapetibus pictis ex egypto. Aspersi cubile meū myrra. aloe. ⁊ cinnamomo. Veni inebriemur ubere. fruamur optatis amplexibus. donec illucescat dies. Non est enim uir in domo sua. abiit uia longissima. Sacculū pecunie secū tulit. in die plene lune reuertetur ⁊ domū suā. Prepulit eum multis sermonibus. ⁊ blandicijs labiorum pertraxit illum. Statim eum sequitur. qui nescit quod ad uenationē stulti trahantur. donec transfigat sagitta iecur eius. uelut si auis festinet ad laqueum. ⁊ nescit quod de periculo agitur. Nunc ergo fili audi me. ⁊ attende uerbis oris mei. ne abstrahatur in uijs illius mens tua. nec decipiaris semitis eius. Plerosque enim uulnerauit. ⁊ fortes quosq; interfecit. Domus eius semitę inferi. penetrantes ad interiora mortis. Numquid non sapiā clamat. ⁊ prudencia dat uocē suā. In summis excelsisq; tumulis. iuxta uiam in medijs semitis stans. iuxta portas ciuitatis. ingressus ostij loquitur. O uos homines ad uos clamito. ⁊ uox mea ad filios hominū. Intelligite paruuli astutiā. ⁊ insipientes animo aduertite. Audite quia de rebus magnis locutura sum. ⁊ aperiuntur labia mea ⁊ erudibunt egressus. Iusta sunt ore meo. ⁊ impietas labiis meis abominatio est. Recta sunt omnia

VIII

⁊ ut uana proferā. Veritatē meditabitur fauces mee. ⁊ labia mea

ñ pchi. ℔ cem sime uñ ligembꝫ. ⁊ eſ̄ u
nemembꝫ ſēd. deapno bſiplinā mēſ ⁊
nō pcumiā. deinā mag q̄ uñl diligunt. qz
luc. ē ē ſapia amene omb; pfiſſimb. ⁊ om̄e
delēbile ei dō pē qm. Lgo ſapiā hꝫ in
conſilio. ⁊ prudēt̄ mter ſim cogitatiōbꝫ. Ti
mor. dñi odit malū. arrogantiam. ⁊ ſuperbi
am̄ pmā. ⁊ os bilingue detēſtor. Cōſil ē
mihi ⁊ equitas. mea prudentia. mea ē fo
rtitudo. ℔ me reges regnant. ⁊ legū cōditō
res iuſta decernunt. ℔ me pncipes mpant. ⁊
potentes decernunt iuſtitiā. Lgo diligentes
me diligo. ⁊ qui mane uigilauerint ad me i
uenient me. Opes mee ſunt dnatꝰ ⁊ gle.
opes ſupbe ⁊ iuſtitia. Melius ē fructꝰ meꝰ
auro. ⁊ lapide pciōſo. ⁊ genimina mea
argēto electo. ℔ mitte iuſtitie ambulo
in medio ſemitarū iudicij. ut ditē diligā
tes me. ⁊ theſauros eoꝝ repleam. Dñs
poſſedit me in initio uiaꝝ ſuarꝝ. in opib⁹
quidē ſuis ⁊ a principio. Ab eterno ordina
ta ſum. ⁊ ex antiquis añ q̄ terra fieret. Nō
dum erant abyſſi. ⁊ ego iam concepta
eram. Nec dum fontes aquis eruperāt
nec dū montes gravi mole conſtiterāt. Ante
colles. ego parturiebar. Adhuc terrā nō
fecerat. ⁊ flumina. ⁊ cardines orbis terre.
Cū pparabat celos. aderā. qui cū lege
gem circūdabat abyſſos. qui etherea firma
bat deſuper. ⁊ libabat fontes aquarū. qui
circūdabat mari terminū ſuū. ⁊ legē pone
bat aquis ne tranſirent fines ſuos. qui
appendebat fundamēta terre. aderā cū eo
cuncta componens. ⁊ delectabar p ſingulos
dies. ludens coram eo omni tpe. ludens i
orbe terrarū. ⁊ deliciæ meæ eſſe cū filiis
hoīm. Et nūc filij audite me. Beati qui cuſto
diunt vias meas. audite diſciplinā
⁊ eſtote ſapientes. ⁊ nolite abiicere eam. Be
atꝰ hō qui audit me. qui vigilat ad fores
meas quotidie. ⁊ obſeruat poſtes hoſtij mei.
Qui me inuenerit inueniet vitam. ⁊ hauriet
ſalutē a dño. Qui aut me peccauit. le
dit aiā ſuā. Omes q̄ me odierūt diligūt
mortē.

Sapia edificauit ſibi domū. excidit colū
nas ſeptē. ⁊ immolauit victimas ſuas
miſcuit vinū. ⁊ poſuit mēſā ſuā. Mi
ſit ancillas ſuas ut vocarent ad arcē. ⁊ ad
menia ciuitatis. Quis ē paruulus veniat
ad me. Insipientibus loquta ē. Venite
comedite panē meū. ⁊ bibite vinū quod
miſcui vobis. Relinquite infantiā. ⁊ viuite.
⁊ ambulate vijs prudentie. Qui erudit
derriſorē. ipſe ſibi iniuriā facit. ⁊ qui arguit
impiū. ſibi maculā ſibi. Noli arguere
derriſorē. ne odiat te. argue ſapientē. ⁊ di
lliget te. Da ſapiēti occaſionē. ⁊ addetur
ei ſapia. Doce iuſtū. ⁊ feſtinabit accipe. Prin
cipium ſapie timor dñi. ⁊ ſcia ſcōꝝ pru
dentia. ℔ me enī multiplicabuntur dies
⁊ addentur anni vite. Si ſapiens fueris
tibi met ipſi eris. ⁊ proximis tuis. Si aut illuſor
fueris ſolꝰ portabis malū. Mulier ſtulta ⁊ clamo
roſa plenaq; illecebris. ⁊ nichil oīo ſciens. ſedet
in foribꝰ domꝰ ſue ſup ſellam. in excelſo urbis
loco. ut vocet tranſeuntes ꝙ iuā. ꝙ gra
diuntur viā ſuo. Quis puſillus declinet ad me
Et vecordi locuta ē. Aque furtive dulciores
ſunt. ⁊ panis abſconditus ſuauior. Et ignora
bant q̄ gigantes ibi ſint. in profundis infer
ni ſunt vocati ei. Qui applicuerit illi deſcendet
ad inferos. nam qui abſcederit ab ea ſalvabi
tur.

Filij ſapientes letificat patrē filius aut
em ſtultus meſtitia ē matris ſue. Non proderunt
theſauri impietatis. iuſtitia aut liberabit a
morte. Non affliget dñs animā iuſti. fame. ſi
diras impiorꝝ ſubuertet. Egeſtatē operata ē ma
nus remiſſa. manus aut fortis diuitias parit. Qui
congregat in meſſe filius ſapiens eſt. qui aut ſtertit
in meſſe filius confuſionis. Benedictio dñi ſup caput iuſti. os aut i
morum operit iniquitatē. Memoria iuſti cū laudibꝰ. nom impiorꝝ putrefcet. Sapiens cor
de precepta ſuſcipit. ſtulti cedunt labijs. Qui
ambulat ſimpliciter ambulat confidenter. ꝙ aut
pervertit vias ſuas manifeſtus erit. Qui an
nuit oculo dabit dolorē. ſtultus labijs ꝯ
tritus. Arguta labia ꝯcitat rixas. Odium ſuſcitat vulnera. ſimilis delictum equa
ritas. ⁊ labijs ſapientie inuenitur ſa
pientia. virga in corpore eius qui indiget
corde. Sapientes abſcondunt ſcientiā. os aut
ſtulti confusioni proximū ē. Stulti diuitie urbs
fortitudinis eius. ⁊ ſimor paupꝝ egeſtas
eorū. Opus iuſti ad vitam. fructus aut impij
ad peccatū. Via vite cuſtodit diſciplina
nam. qui aut increpationes relinquit errat.
Abſcondunt odium labia mendacia. qui profert
contumeliam inſipiens ē. In multiloquio non
deerit peccatum. Qui aut moderatur labia
ſua prudentiſſimus ē. Argentum electum lingua
iuſti. cor impiorꝝ pro nichilo. Labia iuſti ē
ruditum plurimos. qui aut in deſtitutione
corde egeſtatē. Benedictio dñi diuites facit. ⁊ non ſociabitur ei
tio. Quaſi ⁊ ridere ſtultus operari. ſapi
entia aut ē viro prudenti. Quod timet impi
us ueniet ei. desiderium ſuum iuſtis dabi
tur. Quaſi tempeſtas tranſiens nō eſt impius.
ſus aut in fundamentū ſempiternū.

tum dentibus et fumus oculis, sic piger his qui miserunt eum. Timor Domini apponet dies, et anni impiorum breviabuntur. Expectatio iustorum laetitia, spes autem impiorum peribit. Fortitudo simplicis via Domini, et pavor his qui operantur malum. Iustus in aeternum non commovebitur, impii autem non habitabunt terram. Os iusti parturiet sapientiam, lingua pravorum peribit. Labia iusti considerant placita, et os impiorum perversa.

XI Statera dolosa abominatio est apud Dominum, et pondus aequum voluntas eius. Ubi fuerit superbia, ibi erit et contumelia; ubi autem humilitas, ibi et sapientia. Simplicitas iustorum diriget eos, et supplantatio perversorum vastabit illos. Non proderunt divitiae in die ultionis, iustitia autem liberabit a morte. Iustitia simplicis diriget viam eius, et in impietate sua corruet impius. Iustitia rectorum liberabit eos, et in insidiis suis capientur iniqui. Mortuo homine impio nulla erit ultra spes, et expectatio sollicitorum peribit. Iustus de angustia liberatus est, et tradetur impius pro eo. Simulator ore decipit amicum suum, iusti autem liberabuntur scientia. In bonis iustorum exultabit civitas, et ore impiorum subvertetur. Qui despicit amicum suum indigens corde est, vir autem prudens tacebit. Qui ambulat fraudulenter revelat arcana, qui autem fidelis est celat amici commissum. Ubi non est gubernator populus corruet, salus autem ubi multa consilia. Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo, qui autem cavet laqueos securus erit. Mulier gratiosa inveniet gloriam, et robusti habebunt divitias. Benefacit animae suae vir misericors, qui autem crudelis est et propinquos abicit. Impius facit opus instabile, seminanti autem iustitiam merces fidelis. Clementia praeparat vitam, et sectatio malorum mortem. Abominabile Domino cor pravum, et voluntas eius in his qui simpliciter ambulant. Manus in manu non erit innocens malus, semen autem iustorum salvabitur. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra et fatua. Desiderium iustorum omne bonum est, praestolatio impiorum furor. Alii dividunt propria et ditiores fiunt, alii rapiunt non sua et semper in egestate sunt. Anima quae benedicit impinguabitur, et qui inebriat ipse quoque inebriabitur. Qui abscondit frumenta maledicetur in populis, benedictio autem super caput vendentium. Bene consurgit diluculo qui quaerit bona, qui autem investigator malorum est opprimetur ab eis. Qui confidit in divitiis suis corruet, iusti autem quasi virens folium germinabunt. Qui conturbat domum suam possidebit ventos, et qui stultus est serviet sapienti. Fructus iusti lignum vitae, et qui suscipit animas sapiens est. Si iustus in terra recipit, quanto magis impius et peccator.

XII Qui diligit disciplinam diligit scientiam, qui autem odit increpationes insipiens est. Qui bonus est hauriet a Domino gratiam, qui autem confidit cogitationibus suis impie agit.

Non roborabitur homo ex impietate sua, et radix iustorum non commovebitur. Mulier diligens corona est viro suo, et putredo in ossibus eius quae confusione res dignas gerit. Cogitationes iustorum iudicia, et consilia impiorum fraudulenta. Verba impiorum insidiantur sanguini, os iustorum liberabit eos. Verte impios et non erunt, domus autem iustorum permanebit. Doctrina sua noscetur vir, qui autem vanus et excors est patebit contemptui. Melior est pauper et sufficiens sibi quam gloriosus et indigens pane. Novit iustus animas iumentorum suorum, viscera autem impiorum crudelia. Qui operatur terram suam satiabitur panibus, qui autem sectatur otium stultissimus est. Qui suavis est in vini demorationibus, in suis munitionibus relinquit contumeliam. Desiderium impii munimentum est pessimorum, radix autem iustorum proficiet. Propter peccata labiorum ruina proximat malo, effugiet autem iustus de angustia. XIII De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis, et iuxta opera manuum suarum retribuetur ei. Via stulti recta in oculis eius, qui autem sapiens est audit consilia. Fatuus statim indicat iram suam, qui autem dissimulat iniuriam callidus est. Qui quod novit loquitur index iustitiae est, qui autem mentitur testis est fraudulentus. Est qui promittit et quasi gladio pungitur conscientiae, lingua autem sapientium sanitas est. Labium veritatis firmum erit in perpetuum, qui autem testis est repentinus concinnat linguam mendacii. Dolus in corde cogitantium mala, qui autem pacis ineunt consilia sequitur eos gaudium. Non contristabit iustum quidquid ei acciderit, impii autem replebuntur malo. Abominatio est Domino labia mendacia, qui autem fideliter agunt placent ei. Homo versutus celat scientiam, et cor insipientium provocat stultitiam. Manus fortium dominabitur, quae autem remissa est tributis serviet. Maeror in corde viri humiliabit eum, et sermone bono laetificabitur. Qui neglegit damnum propter amicum iustus est, iter autem impiorum decipiet eos. Non inveniet fraudulentus lucrum, et substantia hominis erit auri pretium. In semita iustitiae vita, iter autem devium ducit ad mortem. xiii. Filius sapiens doctrina patris, qui autem illusor est non audit cum arguitur. De fructu oris homo satiabitur bonis, anima autem praevaricatorum iniqua.

XIIII Qui custodit os suum custodit animam suam, qui autem inconsideratus est ad loquendum sentiet mala. Vult et non vult piger, anima autem operantium impinguabitur. Verbum mendax iustus detestabitur, impius autem confundit et confundetur. Iustitia custodit innocentis viam, impietas autem peccatorem supplantat. Est quasi dives cum nihil habeat, et est quasi pauper cum in multis divitiis sit. Redemptio animae viri divitiae suae, qui autem pauper est increpationem non sustinet. Lux iustorum laetificat, lucerna autem impiorum extinguetur. Inter superbos semper iurgia sunt, qui autem agunt omnia cum consilio reguntur sapientia. Substantia festinata minuetur, quae autem paulatim colligitur manu

multiplicabuntur. Spes que differtur affligit animam;
lignum vite desiderium veniens. Qui detrahit ali-
cui rei, ipse se in futurum obligat; qui autem timet
preceptum, in pace versabitur. Filio doloso nihil erit
boni; servo autem sapienti prosperi erunt actus. Lex sa-
pientis fons vite, ut declinet a ruina mortis.
Doctrina bona dabit gratiam; in itinere contemptorum vorago.
Astutus omnia agit cum consilio; qui autem fatuus est aperit
stultitiam. Nuntius impii cadet in malum; legatus
fidelis sanitas. Egestas et ignominia ei qui
deserit disciplinam; qui autem acquiescit arguen-
ti glorificabitur. Desiderium si compleatur delectat
animam; detestantur stulti eos qui fugiunt mala.
Qui cum sapientibus graditur sapiens erit; a-
micus stultorum efficietur similis. Peccatores per-
sequitur malum, et iustis retribuentur bona. Bonus
relinquit heredes filios et nepotes, et custoditur
iusto substantia peccatoris. Multi cibi in novalibus pa-
trum, et aliis congregantur absque iudicio. Qui parcit
virge odit filium suum; qui autem diligit illum in-
stanter erudit. Iustus comedit et replet animam suam;
venter autem impiorum insaturabilis.

XV

Sapiens mulier edificat domum suam; insipi-
ens instructam quoque destruet manibus. Am-
bulans recto itinere et timens Deum despicitur ab
eo qui infami graditur via. In ore stulti vir-
ga superbie; labia sapientium custodiunt eos. Ubi
non sunt boves, presepe vacuum est; ubi autem plurime
segetes, ibi manifesta fortitudo bovis. Testis
fidelis non mentitur; profert mendacium dolosus testis.
Querit derisor sapientiam, et non invenit; doctrina
prudentium facilis. Vade contra virum stultum, et nescit la-
bia prudentie. Sapientia callidi est intelligere viam
suam; et imprudentia stultorum errans. Stultus illu-
dit peccatum; inter iustos morabitur gratia. Cor quod
novit amaritudinem anime sue, in gaudio eius non
miscebitur extraneus. Domus impiorum delebitur; ta-
bernacula vero iustorum germinabunt. Est via que videtur homini
iusta; novissima autem eius deducunt ad mortem.
Risus dolore miscebitur, et extrema gaudii
luctus occupat. Viis suis replebitur stultus, et su-
per eum erit vir bonus. Innocens credit omni verbo; astu-
tus considerat gressus suos. Sapiens timet et declinat a
malo; stultus transilit et confidit. Impatiens ope-
rabitur stultitiam, et vir versutus odiosus est. Possidebunt
parvuli stultitiam, et expectabunt prudentes scientiam. Ia-
cebunt mali ante bonos, et impii ante portas iustorum.
Etiam proximo suo pauper odiosus erit; amici vero di-
vitum multi. Qui despicit proximum suum peccat; qui
autem miseretur pauperis beatus erit. Qui credit in Domino
misericordiam diligit. Errant qui operantur malum. Misericordia
et veritas preparant bona. In omni opere erit ha-
bundantia; ubi autem verba sunt plurima, ibi frequen-
ter est egestas. Corona sapientium divitie eorum; fa-
tuitas stultorum imprudentia. Liberat animas testis
fidelis, et profert mendacia versipellis. In timore
Domini fiducia fortitudinis, et filiis eius erit spes. Ti-

mor Domini fons vite, ut declinet a ruina mortis.
In multitudine populi dignitas regis, et in pau-
citate plebis ignominia principis. Qui pa-
tiens est multa gubernatur prudentia; qui autem
impatiens est exaltat stultitiam suam. Vita carnium sa-
nitas cordis; putredo ossium invidia. Qui calum-
niatur egentem exprobrat factori eius; honorat
autem eum qui miseretur pauperis. In malitia sua
expelletur impius; sperat autem iustus in morte sua.
In corde prudentis requiescit sapientia, et indoctos
quosque erudiet. Iustitia elevat gentem; miseros facit
populos peccatum. Acceptus est regi minister intelligens;
iracundiam eius inutilis sustinebit.

Responsio mollis frangit iram; sermo durus susci-
tat furorem. Lingua sapientium ornat scientiam;
os fatuorum ebullit stultitiam. In omni loco oculi
Domini contemplantur bonos et malos. Lingua placa-
bilis lignum vite; que autem immoderata est conteret spiritum.
Stultus irridet disciplinam patris sui; qui autem cu-
stodit increpationes astutior fiet. In abundanti iu-
stitia virtus maxima est; cogitationes autem im-
piorum eradicabuntur. Domus iusti plurima forti-
tudo, et in fructibus impii conturbatio. Labia sa-
pientium disseminabunt scientiam; cor stultorum dissi-
mile erit. Victime impiorum abhominabiles Domino;
vota iustorum placabilia. Abhominatio est Domino via
impii; qui sequitur iustitiam diligitur ab eo. Doc-
trina mala deserenti viam vite; qui increpationes odit
morietur. Infernus et perditio coram Domino; quanto ma-
gis corda filiorum hominum. Non amat pestilens eum
qui se corripit, nec ad sapientes graditur.
Cor gaudens exhilarat faciem; in merore animi
deicitur spiritus. Cor sapientis querit doctrinam, et
os stultorum pascitur imperitia. Omnes dies pauperis
mali; secura mens quasi iuge convivium. Melius est
parum cum timore Domini quam thesauri magni et in-
satiabiles. Melius est vocari ad olera cum carita-
te quam ad vitulum saginatum cum odio. Vir ira- 2
cundus provocat rixas; qui patiens est mitigat
suscitatas. Iter impiorum quasi sepes spina-
rum; via iustorum absque offendiculo. Filius sapiens
letificat patrem, et stultus homo despicit matrem suam.
Stultitia gaudium stulto, et vir prudens diri-
git gressus. Dissipantur cogitationes ubi non est con-
silium; ubi vero plures sunt consiliarii confirmantur. Le-
tatur homo in sententia oris sui, et sermo opportunus est opti-
mus. Semita vite super eruditum, ut declinet de
inferno novissimo. Domum superborum demolietur
Dominus, et firmos faciet terminos vidue. Abhomina-
tio Domini cogitationes male, et purus sermo pulcher-
rimus firmabitur ab eo. Conturbat domum suam
qui sectatur avaritiam; qui autem odit munera vivet.
Per misericordiam et fidem purgantur peccata; per timorem autem
Domini declinat omnis a malo. Mens iusti meditatur
obedientiam; os impiorum redundat malis.
Longe est Dominus ab impiis, et orationes iustorum ex-
audiet. Lux oculorum letificat animam; fama bona im-

pinguat ossa. Anus q̄ audit meliorabit
in medio sapientiū honorabit. Qui abutitur pau-
perē despicit dñm suū. Qui autē misericordiā miserē
ei? possit ē exorabit.

XVI

Timor dñi disciplina sapientie ⁊ ante gloriā p̄cedit humilitas. Prepa
rat in celo animā suā. ⁊ in conspectu dñi labia
sua ut placeat ei. Qui mittit pondera oculis ei?
iniqui pendebit ē dñs. Pl. culpa dñi equa ⁊ ju-
dicia ejus. Impii quos odit merito odit. Ab
hostib? suis diuitias accepisti. ecce si manus ad ma-
nū fuerit. nō erit innocens. ⁊ semē iusti liberā-
bitur. Accepte aūt ap̄ dñm mage q̄ immolare
hostiā. Quā misericordiā redimuntur peccata.
⁊ timore dñi declinatur omnis malo. Cum pla
cuerint dñi vie hoīs. inimicos ei? convertet
ad pacē. Melius ē parū cū justitia q̄ multi
fructus ē iniquitate. Cor hoīs disponit via
sua. ei dñs ē dirige gressus ej?. Diuinatio in la
biis regis. in iudicio non errabit os ej?. Pon-
dus ⁊ statera judicia dñi sunt. ⁊ opa ej? lapides sa
culi. Abhōiabile regi q̄ agunt impie. qñ
justitia firmat solium. Voluntate regū labia
justa. qui recta loquuntur diligūtur. Indi-
gnatio regis nuntius mortis. vir sapiēs
placabit eum. ⁊ inhabitabunt urbē regis
iusti. ⁊ electissima ē ejs inb̄ societ. Possi-
dere sapientiā q̄ auro melius ē. ⁊ acquire prudē
tiam quia pretiosior ē argento. Semita iusto
rum declinat mala. custos aīe sue custodit
cautos. Contritione precedit superbia. ⁊ ruinā exalta
tur spūs. Melius ē humiliari cū mitib? quā dif
videre spolia cum superbis. Erudit mitibo respon
sum. ⁊ qui in dñō sperat lētus ē. Qui sapiens cor
de ē appellabitur prudens. ⁊ dulcis eloq̄o
maiorē pariet fructū. Fons vite eruditio possidē
tibus stultoꝝ fugientia. Cor sapientis eru
dietur ē. ⁊ labijs illius addet gratia. Favus mel
lis verba aplia. dulcedo aīe ē sanitas ossiū.
Est via que videtur hōi recta. ⁊ novissima ej?
ducūt ad mortē. Anima laborantis labo
rat ē. quia coegit eū ē ipse. Vir impius fodit
malū. ⁊ in labijs ej? ignis ardens. Vir pravus
fabricat mala. ⁊ super malicias ej? erigit
ignē. ⁊ susurro separat amicos. Vir
iniquus lacessit amicū suū. ⁊ ducit eū
p viā nō bonā. Qui strophis oculis cogitat
prava. mordens labia sua ptrat malum.
Corona dignitatis senectus. ⁊ inultis ut
similē reputat. Melior ē patiēs viro fo
rti. ⁊ qui dominatur animo suo expugnante ur
bes. Sortes mittuntur in sinu. ⁊ a dño
temperant.

XVII

Melior ē buccella sicca cū gaudio. quā
domus plena victimarum cū rixis. Cor
ripit sapiēs dissipatores filijs stultis. ⁊ in
ter fratres hereditate dividet. Sicut ignis
argento ⁊ aurū sic homo corda probat.

Qui abscondit iniq̄ dominū suū. ⁊ qui intendit
lingue mē. ⁊ falsa audit obēdit
labijs malignis. Qui despicit pauperē exprobrat
factori ej?. ⁊ qui inimicū letatur alienis. nō erit
impunit. Corona senū filij filioꝝ. ⁊ gla filioꝝ
patres eoꝝ. Non decent stultū labia composita ⁊
quanto labijs mendacib? sunt. Gemma gratia
expectantib? ei. quocūq̄ se vertit prude
ter intelliget. Qui celat delictum q̄rit amicitias
qui altero sermone repetat separat fœdera
tos. Plus p̄ficit correptio apud prudentem. q̄ cen
plagē ap̄ stultū. Sēp inquirit malus
angelus aūt crudelis mittetur ē cum expe
dite mage urse occurrēt raptis catulis. q̄ in
no pōdens ē utilitatem sua. Qui reddit ma
la pro bonis. nō recedet malū ē domo ej?. Qui
dimittit aquā caput ē iurgioꝝ. ⁊ antequā
prematur contentio. dimitte
iudicium. Qui justificat impiū. ⁊ qui condē
nat justū. abhōiabilis ē ap̄ dñm. Quare possessio pecuniā habē
stulto cum sapiā emere nō possit. Omnis ap̄ do
lose qui amicus ē. ⁊ ff̄ manifestus opbri.
brō stulti plander manibus. cum sponsor
p amico suo. Qui medit̄ discordias dili
gut rixas. ⁊ qui exaltat ostiū. q̄rit ruinā.
Qui pūs cor duplex ē. nō inueniet bonū. ⁊ qui im
mutat linguam cadet in malū. Pater stulti in igno
minia sua. ⁊ nec pat̄ insipiēs letabit. Animi
gaudens etatē floridam facit. spūs tristis. exsic
cat ossa. Munera de sinu impii accipit ut pi
ratas semitas iudicij. ⁊ in facie prudentis lu
cet sapiā. Oculi stultoꝝ in finib? ter. ⁊ in pu
nitione stulti. malor nimis est q̄ gemitus
eum. Nec bonū ē nocēti auferre iudi
cē. ⁊ percutere principē qui recta iudicat. Qui mo
derat sermones suos doct. ⁊ prudens ē. ⁊ pcio
sus reputabit. ⁊ ap̄ labia sua mel
liget.

XVIII

Occasiones quer qui nisi occidē ab amī
co. Omni tpe amat qui p̄habilis. Non rego
pr stultis verba prudentie. nisi ea dixit
que latentur in corde ej. ⁊ impius ⁊ in
profundū uenit peccator exprobrat. ⁊ ignominia
cum ignominia seb̄ploniū. Aque plene
in ibi eruct̄ uene. ⁊ torrens redundabit fons
sapie. Accepe plena impi in iudicio non e
bonū. ut declinet iustos in iudicio. Labia
stulti miscent se rixe. ⁊ os ej? iurgia pro
cat. Os stulti ruine ej. ⁊ labia ip̄i ruina
ej. Verba bilingue q̄si simplicia. ⁊ ipsa pe
netrant usq; ad interiora ventris. Qui mollis
⁊ dissolutus ē in opē suo. frat̄ sua opatur dis
sipatiōe. Turris fortissima nomen dñi. ad
ipsum current iust. ⁊ exaltabr. Substā
tia ditis urbs roboris ej. ⁊ q̄si murus altus ē cogitatio
ej. Ante q̄ frangat q̄rit homo cor hōis.
⁊ ante q̄ glificetur humiliatur. Qui pri

⁊ pessi. mali. ⁊ ab alienis quibus

qui quā audax fulciē se ē demōstrat. ro
ficlione dignū. Qui aut fulcrum mlcullus
ne fuā. spm nō ad mlcendū fuā. qui pōt
fulcire. Cū prudēt poss debet fcā. ⁊ aut
cquanūl ſpor dominā. Donū boīc dilatat
uōm ei. ⁊ ī pūcte ſpuāl ⁊ fuāl. ⁊ ſtuc
pnor ē accusator ſui. uenit amicꝰ ei. ⁊ inue
ſtigabit eum. Cōmadrecōc ſpūne ſoc. ⁊
unge potentē q̄ dimidiat. fr qui abūdat
abſe q̄ nutāt firma. ⁊ uiua q̄ſti uerēc
urbium. De fructu oīs uri. replebit uē
ter ei. ⁊ gēmina labioꝝ illius ſaturabit
eum. Uōs ſuā unā lingue. q̄ dili
gunt eā ēdebūt fructꝰ eius. Q̄ in
uenit mulierē bonā inuenit bonū. ⁊ haū
rit iucūditatē a dñō. Qui ejcit mulie
rē bonā. ejcit bonū. Qui tenet adulterā
ſtulte ⁊ impiēt. Cum obſcuris ꝯuersat
ur pau. ⁊ diues offendit rugide. ⁊ ui
rabilis adoleſcēs. magē miſ ē q̄
ſeruus.

Iuſtꝰ ē pau qui ambulat ī ſimplici
tate ſua. q̄ſi dicat ꝯtrarium labia ſa
piēt. ⁊ nō ē ſua alē nō ē bonū. ⁊ qui ſe
ſtimat ē pcūl offendat. Sedulus bōis ſup
plantat gētiles ei. ⁊ dñs ſubuertet ālos ſuos.
Dulce ſcdent mendaciū plurimū. q̄ndoq; ali
qd q̄ſi ſpūmit. Uelle falluc nō e
rit ſtabile. q̄ ī dilectōe loquunt nō effu
gient. Qui calumniat pēnā patiet. ⁊ mi
ſcebit ſe uētis bucētis. fili boīc pungē oēs
cum. ſuſp ⁊ anima pcul recellunt abeo.
Qui ēm dilcctat ſcdet ſuēb hēbit. Qui aut pol
ſellat ē mendax. uilis ālā ſuā. ⁊ ſollic pu
dēne uidet hā. Uelle falluc nō erubeſcunt. ⁊ ſi loquat ādiuā pcūl. Nō
dcbet ſtulti delect. nec ſuū uilis pncipi
bꝰ. Doctrina uri p patiēcā nouit. ⁊
gla ī ē ut pcēdat ꝓpterea dī. Sicut fremi
tus leōis. ita ⁊ hylaritas ei. Dolor pat filiū
ſtultꝰ. ⁊ ubera nutrīē pſtillatia lingua
ſa mulīs. Dom ⁊ diuitie hereditabꝰ
adno. a dñō uxor pudēs. ⁊ ꝓpterea mutat
ſqd. ⁊ ſtā diſſolutꝰ eſt ūdie. Qui ſollicitꝰ
manuū. ſubdit. ⁊ ālā ſua. Qui aut negli
gēs ſua mortificabit. fortitudo dñi q̄
timentē pau. ⁊ mollitudo dñi ſua red
det ei. Erudi filiū tuū ne deſpes. ad mit
tentē aut ei ne pones ⁊ ā tuā. Qui ni
pueſt ē ſuſtinebit ſpm. ⁊ cū ſpirit
aliud ꝓponet. Iudi ēſtulti. ⁊ ſuſpe
diſciplinā. ut fig ſapiēs ī nouiſſimo ſui
ſtitiā cognoſcēs. meorde uri. uolumꝰ
aut dñi pmanebit. Ing indigēs ī ſuis oc
ē melior pau q̄ uir diues. Timor dñi
ad uitā. ⁊ ī plenitudine ſuo mo
rabit. abſq; uſu malo pellet. Absconde
pigꝰ manū ſuā ſub ascella. nec ad os ſuū
applicabit eā. Pestilentē flagellā. ⁊ ſtul
tis mollet ere. Stultꝰ corripiēs ſapiēt
intelliget diſciplinā. Qui affligit patē ⁊
fugat matrē. ignominioſꝰ ⁊ inſipiēs. Nō
ceſſet fili audire doctrinā. ⁊ ignorare ſer
mones ſcē. Testis mendax deridet iudiciū. ⁊
impiorꝝ deuorabit iniquitatē. Parat ſunt de
riſoribꝰ iudicia. ⁊ malis pcuſſiones
corporibꝰ.

Uinū luxoſa rec ē ebrī. tumultuoſa eiꝰ
q̄ delectat ī eis. Quicūq; his delectat nō erit ſapiēs.
Sicut rugit leo. ita ⁊ ira regis. Qui pu
tat cū peccat ſalā ſuā. Honor ē hoī qui
ſcipſū ſe abſtinet ab iudicio. Os aut ſtulti ſe ingerit
in mltos. Pro ſtulcia ꝑcā aure nolunt
audire ⁊ ſcire. ⁊ nō dubitant ei. Sicut
aqua ꝓfunda. ſic eloquia uiri. ⁊ ſi hō
ſapiēs erbauerit illud. Qui lin bōis ꝯ
ſtruēdā uidebunt. unū aut fidelē q̄ re
uenet. Iuſtus qui ambulat ī ſimplici
tate ſua. beatos post ſe filios dimittet. ⁊ cr
qui ſcter ſtolto nichil. diſſipat oīe malū
mundū ſuū. Qui ne pot dare munꝰ ē cor
meū. pro ſuis aperiē. Pondꝰ ⁊ pondꝰ ſtbꝰ.
⁊ mēſura. utrūq; abhōiabile ē ap dñm. Ex
ſtudijs ſuis intelligit puer. ſi munda ſint
aut opꝰ ei. Aurē audiētē. ⁊ oculū uidē
tē. dñs fecit utrūq;. Noli diligere ſōnū. ne
te egeſtū opprimat. Aperi oculū tuū ⁊ ſa
turare panib. Malū ē malū ē dicit oīs
ēptor. cum recedit ſine gl̄abit. ⁊ tūc
mulcebit gl̄iat. Aurū ꝑciosum labia
ſcīe. Tolle uestimētū ei qui fidemſſor erauit
alcui. ⁊ pēnus ſuper pauꝰ abeo. Suauis
ē hoī panis fallax. ⁊ pos implebit os ei
calculo. Cogitatōes adhi roborant. ⁊ cū
gubnacl̄is ſūt bella. Reuelās mſtia. ⁊ ambulat fraudulēt
⁊ dilatat labia ſua. ne cōmiſceāris. Qui ma
ledixit pri ſuo. ⁊ mā. extinguet lucerna
ei ī mediā tenebr. Hereditas ab q̄ſtā
ſmatur ī principio. nouiſſimū aūt benedictiō
ne caret. Ne dicas reddā mali p ma
lo. expta dñm. ⁊ liberabit te. Abhōiatio eſt
ap dñm pond ⁊ pond. Statera dolosa. nō ē
bna. A dño dirigunt gſſus uri. Quis
aut hoīs intelligit pot uiā ſuā. Ruina
eſt hoī deuorare ſcā. ⁊ post uota tractare.
Dissipat impios rex ſapiēs. ⁊ inducit ſu
pcs fornacē. Lucerna dñi ſpiraculū hoīs. qui
inueſtigat oīa ſcīa uētr. Qui custo
dit ꝓdeunt regem. ⁊ roborat clemētia
thronū ei. Cyclus iuuenū fortitudo eoꝝ
⁊ ꝯgregatio ſenū cani. Liuor uulnꝰ
abſterget mala. ⁊ plagē uiſceribꝰ

uentris.

Sicut diuisiones aquarū ita cor regis in manu domini. Cuicūq; uoluerit inclinabit illud. Omnis uia uiri recta ē sibi. Appendit aūt corda dñs. Facere iudiciū magis placet apud deū quā uictimas. Custodes oculos. ⁊ linguā custodit a malis anima eius. Cogitatiōes impiorū pessimę. Cogitationes uobiscū sūt mihi non dubium. Omnis aūt pigro in negotiis ē. Qui negligit opera sua imitat uirum dissipatum. Mane ⁊ uespere ē. impingetur. ablatio mortis. ⁊ q̄ime impiorū deuitabunt ea. quia noluerūt facere iudicium. Pessima uia eorū est. qui aūt mundū ē recti sunt opus eius. Melius ē habere mediocritatem iustorum. quā opes multę impiorum. Melius ē sedere in angulo tecti. quā cum uiro litigioso ⁊ in domo cōi. Anima impij desiderat malū. nō miserebitur proximo suo. Multato pestilente sapientior erit parulus. Si sectetur sapiens. accipiet scientiā. Intelligit iustus ⁊ domus impij. ut deducatur impius in malo. Qui obturat aurē suā ad clamorem pauperis. ⁊ ipse clamabit. nō exaudiet. Munus absconditum extinguit iras. ⁊ donum in sinu indignationē maximā. Cui fides nulla ē facile credit. ⁊ uanos ementitis inquietē. Vir qui erraūit uia doctrine. medio cœtui gigantum commorabitur. Qui diligit epulas in egestate erit. Qui amat uinū. ⁊ pinguia nō ditabitur. ⁊ iusto dabit impius. ⁊ pro rectis iniquus. Melius ē habitare in terra deserta. ⁊ cum muliere rixosa ⁊ iracunda. Thesaurus desiderabilis. ⁊ oleum in habitaculo iusti. Imprudens homo dissipabit illud. Qui sequitur iustitiā ⁊ misericordiam. inueniet uitam. ⁊ gloriam. Ciuitatē fortē ascendit sapiēs. ⁊ destruxit robur fiducie eius. Qui custodit os suū. custodit ab angustiis animā suā. Superbo ⁊ arroganti nomen inditum. q̄ in ira operatur superbia. Desideria occidunt pigrum. noluerūt enim quicquā manus eius operari. Tota die concupiscit. ⁊ desiderat. qui aūt iustus ē tribuit. nō cessabit. Hostie impiorum abominabiles. q̄ offeruntur ex facto. Testis mendax peribit. uir obediens loquetur victoriā. Vir impius procaciter obfirmat uultū suū. q̄ aūt rectus ē corrigit uiā suā. Non est sapientia. nō ē prudentia. nō ē consilium cōtra dñm. Equus paratus ad diē belli. ⁊ aūt salus dñi est.

Melius ē nomen bonum quam diuitie multe. ⁊ super argentū. ⁊ aurū gratia bona. Diues ⁊ pauper obuiauerūt sibi. utriusq; opifex ē dñs. Callidus uidit malum. ⁊ abscondit se. innocens pertransiit. ⁊ afflictus ē damno. Finis modestie timor dñi. diuitie. ⁊ gloria. ⁊ uita. Arma ⁊ gladij in uia pūli. custodit ā se. qui longe recedit ab eis. Pabulū ⁊ adolescentis uia sua. ⁊ cū senuerit nō recedet ab ea. Diues pauperib; imperat. ⁊ qui accepit mutuū. seruus ē fenerantis. Qui seminat iniquitatē metet mala. ⁊ uirga ire sue cōsumabitur. Qui pronus ē ad misericordiā benedicetur. de panib; enim suis dedit pauperi. Ne tollas terminos antiquos. quos posuerūt patres tui. Ne auferas de semita pupilli. nec uiduam calumnieris. Qui diligit corde mundo. ⁊ gratum habet sermonem. propter labia sua. habebit amicū regē. Oculi dñi custodiunt scientiam. ⁊ supplantationes impiorum. Dicit piger. Leo ē foris. in medio platearum occidendus sum. Fouea profunda os alienum. qui ē iratus dñi. Sublima colligatus ē mendax puer. ⁊ uirga disciplinę fugabit eam. Qui calumniatur pauperem. augetur diuitiis suis. dabit ipse diuiti. ⁊ egebit. Fili mi melina aurē tuā. ⁊ audi uba sapientium. Appone aūt cor tuū ad doctrinam meam. q̄ pulchrum ē & gratum est enim uentre tuo. ⁊ redundabit in labiis tuis. ut sit in dño fiducia tua. Ostendi ergo ē hodie. Ecce descripsi eam ē tripliciter. ⁊ exaggerationibus. ⁊ scientia. ut ostendam ti ueritatem. ⁊ eloquia ueritatis. ⁊ ad respondendum illis q̄ mittēre. Non frauda inopem quia pauper ē. nec egenum oppone. quia uindicabit causam eius. ⁊ diliget eos q̄ diligunt eum. ⁊ adducet animā hominis illius. Noli esse amicus homini iracundo. ⁊ ambulato cum uiro furioso. ne forte discas semitas eius. ⁊ sumas scandalum animę tuę. Noli esse eorum qui defigunt manus suas. ⁊ qui pro debitis se offerunt pignori. Si habes unde reddas. ne auferatur lectulus de domo tua. Ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerūt patres tui. Videsne uirum uelocem in opere suo. coram regibus stabit. nec erit in obscuris.

Quando sederis ut comedas cū principe. diligenter attende que ponitur ante faciem tuam. Et mittes cultrum in gutture tuo. si tamen habes potestatem animę tuę. Ne desidera. q̄ibus ille delectatur. cibis. quia panis mendacii est. Noli laborare ut diteris. sed prudentie tue pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes quas dare nō potest. quia facient sibi pennas quasi aquile. ⁊ uolabunt in celū. Ne comedas cum homine inuido. ⁊ ne desideres cibos eius. Sicut enim in corde suo estimat. ita ⁊ illi dicet tibi. Comede ⁊ bibe dicit tibi. ⁊ mens eius non tecum. Cibos quos comedisti. euomes. ⁊ perdes pulcherrima uerba tua. Ne loquaris auribus insipientis. nec detestabitur doctrinam eloquii tui. Ne moueas terminos paruulorum. ⁊ agri pupillorum ne introieris. Propinquus enim est uindex eorum. ipse ulciscetur aduersum te causas illorum. Applica ad doctrinam cor tuum. ⁊ aures tuas ad uba scientię. Noli subtrahere a puero disciplinam. Cū percusseris eum uirga non morietur. Tu uirga percutes eum. ⁊ animam eius de inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit cor tuum. gaudebit cor meum. ⁊ exultabunt

bunt vene mei. cum locuta fuerit vobis la
bia mea. Non emuletur cor tuū peccatores. sed
timore dñi esto tota die. quia habebis spē
in nouissimo. & scelerati tua nō auferetur
audi me fili. & esto sapiens. & dirige tuā ā
mū tuū. Noli esse in conuiuijs potatorū nec in
collationibus eorū. qui carnes adulescentiū ef
fertum. quia ebrietas & somnus induent homi
nē. & vestietur pannis dormien
tes. Audi patrē tuū qui genuit te. & ne
contemnas cum senuerit mater tua. Veritatē e
me. & noli inde recedere. Sapientiā & disci
plinā. & intellige. Exultat gaudio pater iusti. & q
genuit sapientē lętabitur in eo. Gaudeat pa
ter tuus & mater tua que genuit te. Præbe fili
mi cor tuū michi. & oculi tui mias vias custodi
ant. Fouea enī profunda est meretrix. & puteus
angustus aliena. Insidiatur quasi latro.
& latrones addit infideles. Cuius ani
mus. aut vxor. aut foueæ. nisi fuerit cui auxi
lium. aut suffragium oculorū. Nonne his qui
moriuntur mutuo. studeant cibis eo
rundem. Ne intueamini vinū quū flauescit
cum splenduerit in vitro color eius. ingredi
tur blande. & in nouissimo mordebit ut
coluber. & sicut regulus venena diffundet.
Oculi tui videbunt extraneas. & cor tuū loque
tur perversa. & eris sicut dormiens in medio mari.
& quasi sopitus gubernator amisso clauo. & di
ces. Verberauerunt me & non dolui. mouerē
me. & ego nō sensi. Quando evigilabo &
rursus vina reppiam.

XXV

Ne emuleris viros malos. ne desideres
esse cum eis. & cogitationes meditentur iniq
tatem. & fraudes labia eorū loquantur. Sapien
tia ædificabitur domus. & prudentia roborabi
tur. & doctrina repletæbuntur cellaria.
omnis substantia pretiosa & pulcherrima. Vir
sapiens & fortis est. qui docti robusti. ma
nibus. quia cum dispositione init bellum. &
cui salus in multa fluit. Excelsa stulto sa
pientia. imporum nō aperit os suū. Qui cogitat
mala fatue stulti vocabuntur. Cogitatus stul
ti peccatum est. & abhominatio hominū detractor. Si
defeceris lapsus. mente angustia. minuet
fortitudo tua. Erue eos qui ducuntur ad
mortē. & qui trahuntur ad interitū ne li
bere ne cesses. Si dixeris quare nō suppe
tunt. qui inspector est cordis. ipe intelligit.
& custodit animā tuā. & ipse reddet
homini secundum opera sua. Comede fili mi mel. quo
niā bonū est. & fauus dulcissimus guttur tuo
sic & doctrina sapientiæ animæ tuæ. Quā cum
inueneris habebis vltimum & spes tua non peribit. Ne insidiare impietati
ni iusti. & ne euertas requiē eius.
Septies enī cadet iustus & resurget. ipi au

XXV

coruerint tui malū. Cum ceciderit inimicus tui
ne gaudeas. & in ruina eius ne exultet cor tu
um. ne forte videat dñs. & displiceat ei. & auferat
ab eo iram suā. Ne æmuleris eos pessimos. ne
emuleris impios. quia non erit habitator spē
mali. lucerna impiorum extinguetur. Time
dñm fili mi & regē. cum detractoribus ne co
miscearis. quia repente assurget ruina eorū.
& ruinā utrorumq; quis nouit. Hec quoq; sapie
ntibus. cognoscere pulchrum est. non esse bonum. &
diuersum impio iuste. & maledicetur a populis. & detes
tabuntur eum tribus. At arguentibus laudabili
ter. & super eos uenient benedictio. Labia deosu
labitur qui recta iudicat. & probat. Præpara foris
opus tuum. & diligenter excole agrum tuum. ut post e
difices domum tuam. Ne sis testis frustra in proxi
mum tuum. nec lactes quidem labia tua. Ne di
cas quo modo fecit mihi sic faciam ei. reddam unicui
que secundum opus suum. Per agrum hominis pigri transi
ui. & per uineam viri stulti. & ecce totum repleuerat ur
tica & operuerant superficiem eius spine. & maceria
lapidum destructa erat. Quod cum animaduertissem
posui mente mea. & exemplo didici disciplinam. Modicum dormies. modicum
dormitabis. modicum manus conseres ut requiescas. Sic
et egestas quasi uiator. & mendicitas ut uir
armatus.

XXV

Hec parabole salomonis. quas transtulerunt
viri ezechie regis iude. Gloria dei est celare
uerbum. & gloria regum inuestigare sermonem.
Celum sursum & terra deorsum. & cor regum
inscrutabile. Aufer rubiginem de argento. &
egredietur uas purissimum. Aufer impieta
tem de uultu regis. & firmabit iustitia thro
num eius. Ne gloriare apud regem. & in
loco magnorum ne steteris. Melius est enim ut
dicatur tibi. ascende huc. quā ut humilieris
coram principe. Quæ uiderunt oculi tui ne pro
feras in iurgio citus. ne forte emendare non pos
sis in nouissimo. cum confuderit te
ipsum amicus tuus. & secreta eius ne reue
leris. ne forte insultet & ait audienti. & ex
probret tibi. & cessabit. Gratia & amicitia labium. quasi
fistula fusa per cymbalum sonat. Mala auris ma
lorum audientis. qui loquuntur uerba impia su
o. & murorum aurum. & argentum fulgens. q
arguit sapiens. & auris obediens. Qui
spernit animam suam. odit. obediens autem increpa
tionibus. possessor erit. Sicut frigus nimis nocet messi. ita & segnis
ei qui misit eum ad illi respondere fauet. Nu
bes & uentus. & pluuiæ non sequentes. uir gloria
tus falso in donis. Patientia lenitur principes.
& lingua mollis confringet ossa. Mel inue
nisti. comede quod sufficit tibi. ne forte satu
ra & euomas illud. Subtrahe pedem tuum de domo
proximi tui. ne forte satiatus oderit te. Jaculum
& gladius & sagitta acuta homo qui

ent. ~ vir pauper calūpniat⁹ aūt pauperē filiꝫ ē vm
bo⁹ ut ei⁹ nō egeat⁹ fames. Qui declinat
legem laudat impiū. q⁹ aūt custodiunt legē
ūmunt ē eis. ~ viri mali nō cogitant iudi
cium. qui aūt requirūt dñm animaduertūt oēs.
Melior ē puer ambulans in simplicitate su
a. q⁹ diues pauꝫ in labijs. Qui custodit legē filiꝫ
sapiens ē. qui aūt pascit gulositates confundit
patrē suū. Qui accusat dominū⁹ usurę. ~ ese
nore vitulū. impudēs agitat eos. Qui declinat
aūt suam ne audiat legem. orō ei⁹ exec
bilis. Qui negat substā sua mala. inuitū
suo corruet. ~ simplices possidebunt hēa ei⁹.
Sapiens ē vir qui timet. puer aūt prudens
secundabit eum. ~ qui affligit egē multa gla
bit. regnante impio ruine hōīū. Qui abscō
dit labia sua non diligentiam. Qui aūt ostēsiue
fuit ~ reliquit ea multam misericordiā. beat⁹ hō q⁹
ē pauꝫ. q⁹ aūt mite ē durē. corruet in ma
lū. Leo rugiens ~ ursus esurient⁹. princeps im
pi⁹ sup plm pauꝫ. Dux indigens prudens
multos opprimet p calūpniā. Qui aūt odit
auaritiam longe fient dies ei⁹. Homo. qui
calūpniatur ale. ~ sanguīs. si usq; ad laqueū
fugit nō sustinet. Qui ambulat simplr salu
erit. Qui pūis in diuitijs subuertet⁹ inq; inter semit. Qui
spernit sua saluabit⁹ pauꝫ. Qui festinat
ditari replebit⁹ egestate. ~ vir fidelis mul
tum laudabit⁹. Qui aūt festinat ditari. nō erit
innocens. Qui cognoscit in iudicio faciē. nō
faciet bn. iste ~ p buccellā panis deseret ueri
tē. ~ vir qui festinat ad diuitias. aliena ignorat
egestatē superuenturā ei⁹. Qui corripit
hōīē. gratiā postea inueniet apud eum. magis
quam ille q⁹ blandit lingua decipit. Qui
subtrahit aliquid a patre suo ~ amico et dicit
nō ē peccm. precipe hōīnibꝰ ē. Qui se iactat
dilatat⁹ rixas excitat. Qui sperat in dñō sal
uabit⁹. Qui confidit in corde suo stult⁹ ē. Qui a
gnoscit sapiēs. iste laudabit⁹. Qui detrahit pa
tri nō maledicet⁹. q⁹ despicit tepescēt stulti
nobis pauꝫ. ~ sē cum surrexerint impij
abscondent⁹ hōīes. cum illi perierint mul
tiplicabunt⁹ iusti. ~ vir qui corripiente
dura ceruice. repente supplicio in
sanabilis. ~ cum sanctis nō sequetur. ~ imita
pluuione ruinos letabit⁹ mulꝫ. Cum im
pij sūpserint principatū. gemet pl⁹. ~ vir q⁹
amat sapiā. letificat patrē. stult⁹. Qui aūt mi
scet sortē. p̄ter sibam. ~ ev⁹ iusti erigent ē
um. ~ ir⁹ mal⁹ destruet eum. hō qui blā
dit⁹ amicis suis. ~ proximis. locit⁹ amicos suos. re
te expandit pedibꝰ ei⁹. ~ peccatū viri iu
sti mulier laqueū. ~ iust⁹ laudabit⁹ ar
gi gratulabit⁹. Nouit iust⁹ ei⁹ pauꝫ. ~ im
pius ignorat sciā. horas postulationis dissi
pat murmur. sapiens ~ timens furore.

~ vir sapiens si cum stulto contēdat siue irascatur
siue ridet. nō inuenit requiē. ~ viri sanguīs
odiunt simplicē. ~ iusti aūt querunt aiā ei⁹. To
tum spīm suū profert stult⁹. sapiens differt. ~ re
seruat mysterium. ~ principes qui libenter audiut
falsa iudicij. oēs ministros hz impios. ~ pauꝫ ~ ca
dunt obuiauerunt ē. ~ uirtus illuminatio⁹ est. d⁹.
~ rex qui iudicat mitigat pauperes. thron⁹ ei⁹ i
eternū firmabit⁹. ~ virga ~ correptio in
buent sapiam. ~ puer aūt qui dimittit⁹ co
lumnā suę confundet matrē suā. ~ in multipli
catione impioꝝ multiplicabunt⁹ scelā. ~
iusti ruinas eoꝝ videbunt. Erudi filiū tuū
~ refrigerabit te. ~ dabit delicias aīe tue. Ci
pphā tenent dissipabit⁹ plūs. qui custodit legē
beat⁹ ē. Seruus ubi nō p̄t erudiri. quia q⁹
dua intelligit. ~ fortē attrahit. Vidisti hoīē
velocē ad loquēdū. stultitia magis sperabit⁹ ē q⁹
illi correptio. Qui delicate a puericia nutrit
fuit suū. post illum seruet ingratū. ~ vir
iracūd⁹ prouocat rixas. ~ furiosus ad plurimā
nas ē. ~ vir ad peccā. p̄cipitat. Superbū se
quitur humilitas. ~ humilē spū suscipiet
gla. Qui cum fure participat odit aiā suā
adiurante audit. nō indicat. Qui timet ho
minē cito corruet. qui spat in dñō sublevā
bitur. Multi requirunt facie principis. ~ a
dnō iudicia egredit⁹ singlōr. Abhoīatiō
iustis uirum impiū. ~ abhoīatiōr ipsis eos
qui in recta sunt via. Fili audiens iubila ei⁹
p̄dicationē erit. ~ ebia negligens filiꝫ uerecūdie.

XXXI Mulierē fortē quis inueniet

filio quam locuta ē iniq⁹ ei quo ē dō.
~ qui nō sequit⁹ mortuus obtinuit. aut quales
sint sim uiros. ~ lapidē bibit nō ē meticul. Nō
videbit lapidē. ~ noui secr⁹ ei⁹. Quis ascend⁹
ad celum atq descendit. Quis continuit spīm
suum in manib⁹ suis. Quis ligauit aquas qi in
uestimēto. Quis fulsit⁹ oēs finiores tre. Qd
nom ē ei. ~ q nom filij ei si nosti. Omnis sermo
dei ignitus. clipeus ē sperantib⁹ se. Ne ad
das quicquā uerbis illius. ~ arguas in
mendacijs nō inuenar. Duo rogaui te. ne dene
ges mi. antq moriar. ~ vanitatē ~ iusti
tias longe fac a me. ne dederis mihi. Tribue tm victui meo necessa
ria ne forte satiat⁹ illa⁹ te negē ~ dicam.
Quis ē d⁹. Et egestate compulsus furar. ~ pe
rem nom dei mei. Ne accuses seruū ad dñm
suū. ne forte maledicat ē. ~ reatum. Gnā
tio q⁹ patri suo maledicit. ~ q⁹ matri suę non be
nedicit. Gnātio q⁹ ē munda ab⁹ ~ sordibꝰ no ē
lota. Gnātio eius oculi excelsi sūt
~ palpebre ei⁹ alta subuexe. Gnātio q⁹ p den
tib⁹ gladios hz. ~ mandat molaribꝰ suis.
ut deuoret inopes de terra. ~ pauperes ex hoīb⁹.
Sanguisuge due sunt filie dicentes. affer.
affer. Tria sunt mirabilia. ~ quarta q⁹

nūquā dicat sufficiam. ¶ Infernū. nec vulua. ¶ terra que nō satiatur aqua. ¶ Ignis nūquā dicat sufficit. Oculum qui subsannat patrē. ¶ spernit ptum nutricis sue. effodiant eum corui de torrentib; ¶ comedant illum filij aquile. Tria sūt difficilia. ¶ ignorā penit ¶ ignoro. ¶ viam aquile in celo. viam colubri sup petrā. ¶ viam nauis in medio maris. ¶ viam viri in adolescentia sua. Talis ē ¶ via mulieris adulte. q̄ comedit. ¶ tergit os suū. dic. Nō sum operata malū. ¶ p̄ terra mouetur sua. ¶ aquarum nō pōt sustinē. ¶ p̄ tria regnauit ps̄tibū. cum sanatur. fuit ab ydolatria mulierē. cum unxerim eā fuit absq; fuit. ¶ fuerit. Et p ancillam dr̄ hēre fuit dr̄. Et tuor sunt nimmatre. ¶ qui sapientiā. Sapientib; formice. q̄s ualidū. qui ppt in messe cibū ē. Lopusculus plebs inualida. ¶ collocat in petra cubile suū. ¶ Regē locustā nō hē. ¶ egrēdit uniūsa p turmas. Stellio manib; nititur. ¶ moratur in edib; regū. Tria sunt q̄ bñ gradiuntur. ¶ quartum q̄ incedit feliciē. Leo fortissim bestiaꝝ. ad nullū pauē recurrit. Gallus succinctus lūbis. ¶ rex. nō ē q̄s ¶ resistat ei. Et q̄ stulte apparuit post quam elevatus ē in sublime. Si enī retorserit. ex impetuosi mouet. Q̄ mitt sagittā ē p̄ter ulta. ad eliciendū lac. exprimit butyrū. Et qui uehemēt emungit. elicit sanguinē. ¶ qui provocat ires. p̄uocat discordias. ¶ Vba lamuelis regis. unctio quā erudiuit mat̄ sua. Quid dilecte mi. quid dilecte uteri mei. q̄d dilecte votoꝝ meoꝝ.

xxxij

Ne dederis mulib; substantiā tuā. ¶ damnaq; tua ad delendos reges. Nō decet regib; o Lamuel. nō decet regib; dare uinū. ne quādo bibat. ¶ obliuiscatur iudiciorū. ¶ mutet cām filiorū pauperū. Date siceram merentib; ¶ vinum his qui amaro sunt animo. bibant. ¶ obliuiscantur egestatis sue. ¶ doloris nō ultra memores sint amplius. Aperi os tuū muto. ¶ causis filiorū qui pereūtur. Aperi os tuū decerne q̄ iustum ē. ¶ iudica inopē. ¶ pauperē. Mulierē fortē quis inueniet. ¶ procul ¶ ultimis finibus pretium eius. Confidit in ea cor uiri sui. ¶ spolia non indigebit. ¶ reddet ei bonū ¶ nō malum omnib; diebus uite sue. Quesiuit lanā ¶ linū. ¶ operata ē consilio manuū suarū. Facta ē quasi nauis institoris. de longe portans panē suū. De nocte surrexit deditq; prēdā domestic suis. ¶ cibaria ancillis suis. Consideauit agrum ¶ emit eum. de fructu manuū suarū plantauit uineā. Accinxit fortitudine lumbos suos. ¶ roborauit brachiū suū. Gustauit ¶ uidit quia bona ē negotiatio ei. nō extinguetur in nocte lucerna ei. Manū suā misit ad fortia. ¶ digiti ei apprehenderūt fusum. Manū suā aperuit inopi. ¶ palmas suas extendit ad pauperē. Non timebit domui sue a frigoribus nimis. omnes enim domestici eius sunt duplices. Stragulatā uestē fecit sibi. bys sus ¶ purpura uestimentum ei. Nobilis in portis uir eius. q̄ sedet cum senatorib; terre. Sindonē fecit ¶ tradidit. ¶ cingulum tradidit chananeo. Fortitudo ¶ decor indumentum eius. ¶ ridebit diē nouissimo. Os suū aperuit sapie. ¶ lex clemēcie in lingua ei. Considerauit semitas domus sue. ¶ panē otiosa nō comedit. Surrexerunt filij ei. ¶ beatissimā prædicauerūt eā. uir ei. ¶ laudauit eam. Multe filie congregauerūt diuitias. tu supergressa es uniuersas. Fallax gr̄a. ¶ uana est pulchritudo. mulier timens dñm ipsa laudabitur. Date ei de fructu manuū suarum. ¶ laudent eam in portis opa ei.

Incipit lib. ecc̄l

Verba

Ecclesiastes filij dauid regis ierusalem. Vanitas uanitatū dixit ecclesiastes. uanitas uanitatū. Oia uanitas. Quid habet amplius homo de uniuerso labore suo quo laborat sub sole. Generatio pterit. ¶ generatio aduenit. stat aūt in eternū stat. Oriet sol. ¶ occidit. ¶ ad locum suū reuertitur. ¶ ibi renascens gyrat per meridiē. ¶ flectit ad aquilonē. Lustrans uniuersa in circuitu pergit spūs. ¶ in circulos suos reuertitur. Omnia flumina intrant mare. ¶ mare nō redundat. ad locū unde exeunt flumina reuertuntur ut iterū fluant. Omnes res difficiles nō pōt eas homo explicare sermone. Nō satiabit oculus uisu. nec auris implebit auditu. Quid ē qd fuit. ipm qd futurū ē. Quid ē qd factū ē. ipm qd faciendū est. Nichil sub sole nouū. nec valet quisq̄ dicere. ecce hoc recens ē. Iam dictū est in seculis. que fuerūt ante nos. Non ē priorum memoria. Sed nec eorū que postea futura sunt erit recordatio apud eos q̄ futuri sunt nouissimi. Ego ecclesiastes fui rex sup israel in ierusalem. ¶ dedi cor meum ut quererem. ¶ inquirerem sapienter de omnib; q̄ fiunt sub sole. Hanc occupationē pessimam dedit deus filiis hominū. ut occuparentur in ea. Vidi q̄ cuncta que fiunt sub sole. ¶ ecce uanitas ¶ afflictio spūs. Prāui difficilis corrigunt. ¶ stultorum infinitus ē numerus. Locutus sum in corde meo dicens. Ecce magnus effectus sū. ¶ possui sapiā ē q̄ fuerūt ante me in ierusalem. ¶ mens mea contemplata ē multa sapiēter ¶ didici. Dedi cor meū ut scirē prudentiam atq; doctrinā. erroresq; ¶ stultitiā. ¶ agnoui q̄ in his q̄s erūt labor. ¶ afflictio spūs. Eo q̄ in multa sapiā multa sit indignatio. ¶ qui addit scā addit ¶ laborem. ¶ dolorem.

Dixi ego in corde meo. vadam & affluam deliciis. & fruar bonis. Et vidi quod & hoc esset vanitas. Risum reputavi errorem. & gaudio dixi. Quid frustra deciperis? Cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam. ut animum meum transferrem ad sapientiam. & vitarem stultitiam. donec viderem quid esset utilius filiis hominum. quod agerent sub celo per numerum dierum vite sue. Magnificavi opera mea. edificavi mihi domos. plantavi vineas. feci hortos & pomaria. & consevi ea cuncti generis arboribus. Et extruxi mihi piscinas aquarum. ut irrigarem silvam lignorum germinantium. Possedi servos & ancillas. multamque familiam habui. Armenta quoque & magnos ovium greges. ultra omnes qui fuerunt ante me in Jherusalem. Congregavi mihi argentum & aurum. & substantias regum & provinciarum. feci mihi cantores & cantrices. & delicias filiorum hominum. scyphos & urceos ad ministerium fundendi. Et ego cunctis superavi opibus eos qui fuerunt ante me in Jherusalem. Sapientia quoque perseverans mecum. omnia quecumque desideravi oculis meis non negavi eis. nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur. & oblectaretur in his que parabam. Et hanc mihi partem fore putavi si uterer labore meo. Cumque me convertissem ad universa opera que fecerant manus mee. & ad labores in quibus frustra sudaveram. vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi. nihilque horum mansurum sub sole. Transivi ad contemplandam sapientiam. erroresque & stultitiam. Quid est inquam homo ut sequi possit regem factorem suum. Et rursum cognovi tantum precedere sapientiam stultitiam. quantum differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite ejus. stulti in tenebris ambulant. Et didici quoniam unus utriusque eventus erit. Et dixi in corde meo. Si unus & stulti mihi occasus occurret. quid michi prodest quod plus sapere studui? Locutusque cum meo. animadverti etiam hoc esse vanitatem. Non enim erit memoria sapientis filii ut stulti in futurorum successione temporum. omnia pariter oblivione cooperiet. Morietur doctus similiter ut indoctus. Et ideo taduit me vite mee. videntem mala esse cuncta que sub sole. Cunctaque vanitati & afflictioni animi subjacere. Rursumque detestatus sum omnem meam solicitudinem qua sub sole studiosissime laboravi. habiturus hominem qui post me. futurus sit heres. quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit. & tamen dominabitur in laboribus meis quibus desudavi. & in quibus sollicitus fui. Et quidquid tam varium? Non enim venit unquam cor meum ultra laboribus subjacere. Etiam cum adhuc laborem ut sapiam. & doctrina. & scientia. & insuper cognoscam stulta esse divitias. & imprudentiam. magnum malum. Quid enim habet homo de omnibus laboribus suis. & afflictione animi qua sub sole cruciatus est? Cuncti dies ejus doloribus. & ærumnis pleni sunt. nec per noctem mente requiescit. Et hoc non vanitas est? Nonne melius est comedere & bibere. & ostendere animæ suæ bona de laboribus suis? Et hoc de manu Dei

[illegible] Quis ita comedit. & deliciis affluet ut ego. homini bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam. scientiam. & lætitiam. Peccatori dedit afflictionem. & curam superfluam ut addat. congregetque. & tradat ei qui placuit Deo. Sed & hoc vanitas. & cassa sollicitudo animi.

Omnia tempus habent. & suis spatiis transeunt universa sub cælo. Tempus nascendi. & tempus moriendi. Tempus plantandi. & tempus evellendi quæ plantata sunt. Tempus occidendi. & tempus sanandi. Tempus destruendi. & tempus ædificandi. Tempus flendi. & tempus ridendi. Tempus plangendi. & tempus saltandi. Tempus spargendi lapides. & tempus colligendi. Tempus amplexandi. & tempus longe fieri a complexibus. Tempus acquirendi. & tempus perdendi. Tempus custodiendi. & tempus abjiciendi. Tempus scindendi. & tempus consuendi. Tempus tacendi. & tempus loquendi. Tempus dilectionis. & tempus odii. Tempus belli. & tempus pacis. Quid habet amplius homo de labore suo? Vidi afflictionem quam dedit Deus filiis hominum ut distendantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore suo. & mundum tradidit disputationi eorum. ut non inveniat homo opus quod operatus est Deus. ab principio usque ad finem. Et cognovi quod non sint melius. nisi lætari homines & facere bene in vita sua. Omnis enim homo qui comedit & bibit. & videt bonum de labore suo. hoc donum Dei est. Didici quod omnia opera quæ fecerit Deus perseverent usque in sempiternum. non possumus eis quicquam addere. nec auferre. quæ fecit Deus. ut timeatur eum. Quod factum est ipsum permanet. quod futurum est jam fuit. & Deus instaurat ea quæ abierunt. Vidi subter solem in loco judicii impietatem. & in loco justitiæ iniquitatem. Et dixi in corde meo. Justum & impium judicabit Deus. tempus enim omni rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum ut probaret eos Deus. & ostenderet similes sibi bestias. Eorum enim eventus & hominis unus. sicut mors unius. sic illius. Similiter spiritus omnium. & nihil habet homo jumento amplius. Cuncta subjacent vanitati. omnia pergunt ad unum locum. De terra facta sunt. & in terram pariter revertuntur. Quis novit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum. & si spiritus jumentorum descendat deorsum? Et deprehendi nihil esse melius quam lætari hominem in operibus suis. quia hæc est pars illius. nec quisquam eum adducet ut post se futura cognoscat.

Et conversus ad alia. vidi calumnias quæ sub sole geruntur. & lacrymas innocentum. & consolatore neminem. & posse vehementer eos qui calumniabantur. & consolatorem nullum. laudavi magis mortuos quam vivos. & felicem utroque judicavi. qui nec dum natus est. & mala quæ fiunt sub sole. Rursum animadverti omnem laborem hominum & studium æmulationi patere fratrum. Et hoc vanitas. & cassa sollicitudo. Stultus complicat manus suas & comedit carnes suas dicens. Melius est pugillus cum requie. quam plenus utraque manu cum

eū hui⁹cemōi nīrogauit. ⁊ dulcor ē la
pienti eī dulcis. ⁊ magⁿ pdē udenib⁹
ōle. Sanꝰ eū pcep⁹ sapiā. sic progr
pecūia. ⁊ uīr pluⁱ hī cruciat⁹ ⁊ sapiā.
q nūm uīb⁹ dat⁹ ē. ⁊ ūtus ei⁹ ei⁹ ⁊ ūtus
ei⁹ ūi. q nō possit p̄ uigē q̄ despicit il
le. ⁊ nelle hī fruⁱ bonis. ⁊ malū dicit
pūnē. Sit ē hūc sic. ullam fore dī. ne
hīa mūdar cū bē ⁊ eū uīsūg ⁊ mūdā
hoc ⁊ uīdi mūdi⁹ uanitate mea. ⁊
stuⁱ pt. ⁊ impi multi uiuūt ⁊ pe malicia
sua. ⁊ sēl ē ulle multi. ⁊ ⁊ plus sapiae
quā necesse ē. ne obstupescas. Ne impi
ageⁿ multū. ⁊ nolī ē studi. ne molare
utpe nō tuo. boni ē te sustentare u
stū. ⁊ ubullo ne subtrahat manū tuā.
Qui⁹ dñs timet. ūl negligit. Sapiā ostē
dit sapientē ⁊ ⁊. p̄cepes cautum. Nō
ē hō iust⁹ sup terā qui faciat bonū ⁊ nō p
cat. ⁊ ⁊ omes sm̄ōib⁹ q dicūt ne acco
modes cor tuū. ne forte audias seruū tuū
maledicentē ē. scit ē multa plagā tuā. q ⁊ tu ē
hoc maledixisti alīq. Cuncta tēptaui in
sapiā. dixi. Sapiēs efficiar. ⁊ ipē longe re
cessit a me. multo magⁿ q erat. ⁊ ualet p
fundita. quis inueniet eam. Lustraui uni
uīsa mea. ut scirē ⁊ cognoscerē ⁊ quirerē sa
pientiā ⁊ rationē. ut cognoscerē impietatem
stulti. ⁊ erroꝝ imprudentiā. Et inueni a
maroꝝ morte mulierē q̄ laqueꝰ uenato
rū ē. ⁊ sagena cor ei. uincla ē manꝰ illius. Qui placet deo effugiet eam. q aut
pecca ē. capietur ab illa. Ecce hoc inueni
dic ecclīastes unū ⁊ alterū. ⁊ inuenire nō
ne q adhuc querit. una mea nō inueni. Virū
de mille unū reperi. mulierē ex oībus nō in
ueni. Solūmodo hoc inueni q fecit dē ho
minē rectū. ⁊ ipse se infinitis miscuit q
stionib⁹. Quis talis ut sapiens ē. ⁊ q cog
nouit solutionē uerbi.

Sapiā hoīs lucet in uultu ei⁹. ⁊ potentissimꝰ
faciē illius immutabit. Ego os regis o
bua. ⁊ p̄cepta iurationis dei. Ne festines ne
ce⁹ abire ei. ⁊ pmaneas in opere malo. Oīa
enī q uoluit faciet. ⁊ sermo illi potēte
plen⁹ nec dicere ei quis potest qr ita facis.
Qui custodit p̄ceptū. non experietur quicq̄ ma
li. Tps ⁊ occasionē cor sapientis intelligit.
Omi negotio spes ē. et omni tpe. ⁊ multa ho
mine afflictio. qz ignorat p̄terita. ⁊ futu
ra. nullo sermē poterit nūcio. Non ē scies di
cere. quare ita factū ē. nō ē potestas in die
mortis. nec habet⁹ quietē ingruente bel
lo. nec salua bit impietas impiū. Omnia ⁊
considerauī. ⁊ dedi cor meū ut scirē opa q
fiunt sub sole. tpe quo dñat hō hoī in
malū suū. ⁊ uidi impios sepultos. qui ⁊

cum adhuc essent in loco scō erant. ⁊ laudā
bant in ciuitate. quasi opm. Et hoc
uanitas ē. Et eo quia nō profertur cito ⁊ malo
rum. absq; ullo timore filij hoīm pleni sunt ma
lis. ⁊ pauīm sustentantur. Ego cognoui q. erit
bonū timēb⁹ dñm. q uerentur facie ei. Nō
sit bonū impio. nec prolongentur dies ei. ⁊
q̄si umbra transeāt q nō timet faciē dō
mini. Est ⁊ alia uanitas q fit sup terā. Sunt iusti quib⁹ multa puenīt
q̄si opa egerint impioꝝ. Et rursus ipi ⁊
hoc uanitas estimāt. q̄si uox filij hōim sic ⁊ bo
nus iustissimi uidero. Laudaui ⁊ letitiā q. nō
est hō bonū subsole. nisi q comedat ⁊ bibat
et epulet. ⁊ hoc solū secū auferre de
labore suo possit. unde quos dedit ei dñs sub
sole. Et apposui cor meū ut scirē sapiā. ⁊ intel
ligerē distinctionē q̄ ulla interia. Et hō
qui dicit. uacat sompnis oculis nō cap. Et me
ditor q. omnī operi dī nulla possit inuenire hō
minē cōia q fiunt sub sole. Et quāto plus la
borauit ad querēdū tanto minꝰ inueniet. Etiā
si dixerit sapiēs se nosse nō potest reperire.
Omnia hēbam mecū de meo. ut cauissē m
illegorem. Sunt uiri recti sapientes. ⁊ opa
eoꝝ in manu dī. ⁊ nescit hō utrū amore
an odio dignꝰ sit. ⁊ omnia reseruantur incer
tum. q̄ uniuersa eque uenient iusto ⁊
impio. bono ⁊ malo. mundo. ⁊ immundo. im
molanti uictimas. ⁊ sacrificia contēnenti. sic bo
nꝰ ita ⁊ peccator. ut puta. qui ad nubē q̄rit di
cit. hoc ē pessimū in oībus q fiunt sub sole ⁊
unū. q. eād cuncta eueniunt. ⁊ ñ corda
filioꝝ hoīm implentur malicia. ⁊ contēptus
uita eoꝝ. ⁊ p̄ ad inferos deducuntur. Ne
mo ē q ei⁹ misereat. ⁊ q̄ sui ualēt fruitū
Melius est canis uiuus leone mortuo. ui
uentes enī sciūt se ēē morituros. Mortui
uō nichil nouēt amplius. Nec hūt ultrā mer
cedē. quia obliuioni tradita ē memoria eoꝝ.
Amoꝝ quoq; odiū. ⁊ inuidia simul p
ierunt. nec hūt ultrā partē in hoc sēlo. ⁊
in hoc q fit sole. Comede ⁊ comedere
lentū pane tuū. ⁊ bibe uinū tuū cū
cho. qua dō placent opa tua. Omni tpe
sint uestimēta tua candida. ⁊ oleū de ca
pite tuo nō deficiat. Perfruē uita cum
uxore quā dilexisti. cūctis diebus uite
tue instabilitatis tue. quos dat tibi sub sole cūctis dieb⁹ uanitatis tue. hēc enī
pars uite ⁊ in labore tuo quo labora
sub sole. Quicq̄ potest manꝰ tua facere. in
stanter operare. quia nec opus nec ratio.
nec scīa. nec sapiā erunt apud inferos quo
tu properas. Vidi ⁊ aliā. uidelicet sub sole.
uelocem ēē cursum. nec fortium bellū. nec

sapientiū pinē nec dero-z dumtaxat. nec ar
ticulum grauis. ꝯpē ē insūr monūbz. Ne
sint fine sili hō. si sicut pisces capiuntur
hamo. ⁊ sic nec ꝑhendimur laqueo. sic co
piuntur homēs tpe malo cum ecclesiastes sup
uenit. hunc ḡuos inde subsole sapientiā.
plam magnā. ⁊ magna ⁊ paucis ten
uit. Venit ē enim rex magn. ⁊ circūdauit
eam. extruxitq; munitiones p gyrū. ⁊ p
fecta ē obsidio. Inuentusq; inea paup ⁊
sapiens. ⁊ liberauit urbē ꝑ sapientiā suam. ⁊
nullus deinceps recordatus ē hois illius pau
peris. Dixi ego melior ē sapientia fortitudine. Quom ē & sapia pauperis abiecta ē. ⁊ verba eius nō sunt audita. Verba sapi
entiū audiuntur cū silentio. plusquā cla
mor principis stultorū. Melior sapia
quam arma bellica. ⁊ qui unus peccator
multa bona perdit.

Mosce mortuos perunt suauitatē u
guentum. Pretiosior ē sapia. ⁊ gla pau
tate honorabilior. Qui sapientiæ & gla
oi. ⁊ qui stulti ministra illi. Si spūs ptātis
tue ascendat sup te. locū tuū ne dimittas
quia curatio cessare faciet peccata maxia.
Est malū q̄ uidi sub sole. qsi peccto egr
diens a facie ptātis. Ponitur stultus in
dignitate sublimi. ⁊ diuites sedē deorsū.
Vidi seruos in equis. ⁊ ptātes ambulā
tes sicut serui sup terram. Qui fodit foueā cad
det in eam. ⁊ qui dissipat sepē mor
debit eum coluber. Qui trānsfert lapides
affligetur in eis. ⁊ qui scindit ligna
multabitur abeis. Si retrorsum ferrū cu
erit. ⁊ ipe nō ut pri. si hebetatū fuerit.
multo labore exacuetur. ⁊ industria
sequitur sapia. Si momorderit serpens in
silentio. nichil eo minus ē qui occulte de
trahit. Verba oris sapientis gra. ⁊ labia
insipientis ꝑuorabūt eum. Initiū uerbo
rū stulticie. nouissimū eius illius erro
pessimus. Stultus uerba multiplicat. ⁊ ignorat hō quid ante se fuerit. ⁊ qs esse possit
ē qui ei post se futurus sit. Labor stulto
rum affligit eos qui nescit in urbem
pgere. Vē tibi terra cui rex puer ⁊ qui
principes mane comedunt. Beata terra
cui rex nobilis ē. ⁊ cui principes ꝙ tempe
ore suo ad reficiendū. nō ad luxuriā.
In pigritiis humiliabit ordinatio. ⁊ in
firmitate manuū pstillabit domus. In
risum facit panis. ac uinū. ut epulē
tur uiuentes. ⁊ pecunie obedient oīa.
In cogitatione tua regi ne detrahas. ⁊
in secreto cubiculi tui ne maledicas diui

n. quia auis eli portabit uocē tuā. ⁊ q̄ hr pē
nas annūciabit sermonē. x.

Mittes panē tuū sup aquas. quia
ꝑ multū tpis inuenies illum. Da pti
cipē ⁊ nō ⁊ octo. quia ignoras quid fu
turū sit mali sup terrā. Si repleta fuerint nu
bes. imbrem sup terrā effundent. Si ceciderit
lignū ad austrū. aut ad aquilonē in quocū
loco ceciderit. ibi erit. Qui obseruat uentū nō se
minat. ⁊ q̄ respicit nubes nō metet. Quēadm
ignoras quæ sit uia spūs. ⁊ quōmodo cogn
gantur ossa in uentre pregnantis. sic nescis o
pa dī qui fabricator ē oīū. Mane semina se
mē tuū. nec spe ne cessē manus tua. quia nescis
quid magis oriatur. hoc aut illud. ⁊ si utrūq;
simul melius erit. Dulce lumen. ⁊ delectabile
ē oculis uidē solē. Si anno multis annis
hō. ⁊ in his oīb; letetur. meminisse
debet tenebrosi tpis. ⁊ dierū multorū. Q̄ ad
ueniunt uanitatis arguent. Gaude
ē iuuenis in adolescentia tua. ⁊ in bono sit
cor tuū in diebus iuuentutis tue. ⁊ ambu
la in uijs cordis tui. ⁊ in intuitu oculoꝝ tu
oꝝ. Et scito q̄ pro oīb; his. adducet te dē
in iudiciū.

Aufer iram a corde tuo. ⁊ amoue mali
tiam a carne tua. Adolescentia enī ⁊ xi.
lupinus uana sunt. Memento creatoris tui
in diebus iuuentutis tue. antequā ueniat tpus
afflictionis tue. ⁊ appropinquent anni de
quib; dicas. nō mihi placent. antequā tenebre
scant sol. ⁊ lumen. ⁊ lux. ⁊ stelle. ⁊ reuertantur
nubes ꝑ pluuiā. Quā cōmouebunt custodes
domus. ⁊ inuruabunt uiri fortissimi. ⁊ otio se
cessum molentes in minuto numero. ⁊ tenebre
scent uidentes ꝑ foramina. ⁊ claudent
hostia in platea. humiliate uocis molen
tis. ⁊ consurgent ad uocē uolucris. ⁊ obsur
descent oēs filie carminis. excelsa quoq; time
bunt. ⁊ formidabunt in uia. florebit a
mygdalus. ⁊ impinguabit locusta. ⁊ dissi
pabitur capparis. quia ibit hō in domū ēi
ternitatis sue. ⁊ circuibunt in platea plangē
tes. ⁊ antequā rumpatur funis argenteus. ⁊ reuertatur
uitta aurea. ⁊ confringatur uas sup fontē. ⁊ cōfringatur rota sup cisternā. ⁊ reuertatur
puluis in terrā suam unde erat. ⁊ spūs reuertat
ad deū qui dedit illū. Vanitas uanitatū
dixit ecclesiastes. oīa uanitas. Cūq; esset
sapientissimus ecclesiastes docuit populū. ⁊ cō
ruit q̄ fecit. ⁊ meditatus est ꝑpositum pa
bolas multas. Quesiuit uerba utilia. ⁊ scripsit
sermones rectissimos ac ueritate plenos
uerba sapientiū sicut stimuli. ⁊ q̄si claui i
altū defixi. Quæ ꝑ magistrorū consilium
sunt a pastore uno. Hec amplius fili mi
ne requiras. faciendi plures libros. nullius

simꝰ ē fragilꝫ meditatio. aurꝫ ē affluē
no. finē loquēdi parū ē audiēdi. Dñm ū
me ⁊ mandatū eī obserua. hec ē enī oēs hō. Le
ctulos q̄ sunt addues. de israhel. potēs
ernato suo bonū. huic malū sit.

Sequēti
Oce osculo oris sui. Q̄ ui
a meliora sunt ubera tua
uino. fragrantia odoribꝰ
optimis. Oleum effusū
nomē tuū. ideo adulescē
tule dilexerūt te. Trahe
me p̄ te. curremꝰ in odorē
unguentorū tuorū. Introduxit me rex in cel
laria sua. exultabimꝰ ⁊ lętabimur in te. Me
morabimur uberū tuorū sup̄ uinū. Recti diligūt
te. Nigra sū ⁊ formosa filia ierusalē. sicut taber
nacula cedar. sicut pelles salomonis. Nolite me c
siderare q̄ fusca sum. q̄ decoloauit me sol.
filii matris mee pugnauerūt cōtra me. Posuerūt
me custodē in uineis. uineā meā nō custodi
ui. Indica mihi quē diligit aīa mea. ubi pascas
ubi cubes in meridie. ne uagari incipiā post
greges sodalium tuorū. Si ignoras te o pul
chra inter mulieres. egredere ⁊ abi p̄ uestigia
gregum. ⁊ pasce hedos tuos iuxta tabernacula
pastorū. Equitatui meo in curribꝰ pharaonis
assimilauī te amica mea. Pulchre sunt ge
ne tue sicut turturis. colli tui sicut monila.
Murenulas aureas faciemꝰ tibi immaculatas
argēto. Dum esset rex in accubitu suo nardus
mea dedit odorē suū. fasciculus myrre dilec
tus mihi. ubera mea quasi botri. botri
cypri dilectus meus mihi. in uineis engaddi. Le
ce tu pulchra es amica mea. ecce tu pulcher es
decorus. Lectulus noster floridus. Regina dierum
cedrina. laquearia nostra cupressina.

Ego flos campi ⁊ lilium conuallium. Sicut lilium
inter spinas. sic amica mea inter filias. Sic
malus inter ligna siluarū. sic dilectus meus inter
filios. Sub umbra illius quē desiderabā sedi. ⁊
fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit
me rex in cellam uinariā. ordinauit in me
caritatē. Fulcite me floribus. stipate me
malis. quia amore langueo. Leua eius sub
capite meo. ⁊ dextera illius amplexabitur
me. Adiuro uos filie ierusalem. p̄ capreas. ceruos
q̄ agrorum. ne suscitetis neq̄ euigilare faciatis
dilectā. quoadusq̄ ipsa uelit. Vox dilecti
mei. Ecce iste uenit. saliens in montibus.
transiliens colles. Similis est dilectus meus capre
hinuloq̄ ceruorum. En ipse stat p̄ pariete
nostro. respiciens p fenestras. prospiciens p

cancellos. ⁊ dicit mihi dilectus meus loquit̄ mihi. Surge propera amica
mea. columba mea. formosa mea. iam enim hyems transiit. imber abiit. recessit sibi
ne. flores apparuerunt in terra nostra. tps putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nostra. ficus pro
tulit grossos suos. uinee florentes dederunt odorē suū. Surge amica mea. speciosa mea. ⁊ ueni.
columba mea in foraminibus petre. in cauerna maceriē. Ostende mihi faciē tuā. sonet uox tua in
auribus meis. Vox enim tua dulcis. ⁊ facies tua decora. Capite nobis uulpes parulas q̄ demo
liuntur uineas. nā uinea nostra floruit. Dilectus mihi. ⁊ ego illi. qui pascitur inter lilia. do
nec aspiret dies. ⁊ inclinentur umbre. Re
uertere similis esto dilecte mi capree. aut hinulo
lis ceruorum super montes bether.

In lectulo meo per noctes quē diligit
aīa mea. quesiui illum. ⁊ non inueni. Surgā
et circuibo ciuitatē per uicos ⁊ plateas. et quā
diligit aīa mea. Quesiui illum. ⁊ non inue
ni. Inuenerūt me uigiles qui custodiunt ciuitatē.
Num quē diligit aīa mea uidistis. Paulu
lum cum pertransissē eos. inueni quē diligit aīa
mea. Tenui eum nec dimittā. donec intro
duam illum in domū matris mee. ⁊ in cubicu
lum genitricis mee. Adiuro uos filie ierusa
lem per capreas ceruosq; cāpoꝝ ne suscitetis neq; eu
igilare faciatis dilectā. donec ipsa uelit. Q̄
est ista q̄ ascendit per desertū sicut uirgula fu
mi. ex aromatibus myrre. thuris. ⁊ uniuer
si pulueris pigmentarii. En lectulū salomonis
sexaginta fortes ambiūt. ex fortissimis israel
et omnes tenentes gladios. ⁊ ad bella doctissimi.
Unusquisq; ensem suū super femur suum. p timores nocturnos. Ferculū fecit sibi rex salomon de lignis
libani. Columnas eius fecit argenteas. reclinatorium aureum. ascensus purpureus. Medio
caritate constravit propter filias ierusalem. Egredimini
et videte filie syon regem salomonem. in diademate quo coronauit eum mater sua. in die
desponsationis illi. ⁊ die letitie cordis eius.

Quam pulcra es amica mea q̄ pulcra es
oculi tui columbarum. absq; eo q̄ intrinsecus
latet. capilli tui sicut greges caprarum. que as
cendere de monte galaad. Dentes tui sicut
greges tonsarum. que ascenderūt de lauacro. que omnes gemellis fetibus. ⁊ sterilis non est inter eas. Sicut
uitta coccinea labia tua. ⁊ eloquium tuum dul
ce. Sicut fragmen mali punici. ita genae tue. absq; eo q̄ intrinsecus latet. Sicut turris dauid
collum tuum. que edificata est cum propugnacu
lis. Mille clipei pendent ex ea. omnis armatura fortium. Duo ubera tua sicut duo hin
nuli capree gemelli. qui pascuntur in
lilijs. donec aspiret dies. ⁊ inclinentur
umbre. Vadā ad montem myrre. ⁊ ad col
lem thuris. Tota pulcra es amica mea.

macula nō ē mea. veni ō libano sponsa mea
veni ō libano veni. coronaberis ō capite amana
ni ō cacumine senir ⁊ hermon. ō cubilibus leonū
ō montib pardorū. vulnerasti cor meū soror
mea sponsa. vulnerasti cor meū ⁊ in uno oculo
tuo. ⁊ in uno crine colli tui. Quā pulchra facta es
mihi mea soror mea sponsa. Pulchra facta es mihi mea amica mea
decora sicut iherusalē. terribilis ut castrorū acies ordinata.
Auerte oculos tuos a me quia ipsi me auolare fecerūt. Capilli tui sicut greges
caprarū q̄ ascenderūt ō galaad. Dentes tui sicut greges
ouium. q̄ ascenderūt ō lauacro. q̄ gemellis
fetibus. ⁊ sterilis nō ē inter eas. Sicut cortex mali
punice sic gene tue absq; occultis tuis. Sexaginta sunt regine. ⁊ octogintā concubine
⁊ adolescentularū nō ē numerus. una ē columba
mea. perfecta mea. una ē matris sue electa
genitrici sue. viderūt eā filie ⁊ beatissimā
predicauerūt. regine. ⁊ concubine. ⁊ laudauerūt eam. Quę ē ista q̄ progreditur q̄si aurora
consurgens. pulchra ut luna. ut sol. terribilis ut castrorū
acies ordinata. Descendi in hortū meū
ut uiderē poma conuallium. ⁊ inspicerē si floruisset
vinea. ⁊ si germinassent mala punica. Ibi dabo
tibi ubera mea. Anteq̄ sentiret me. posuit me quadrigę
ammadab. ⁊ iterum reuertere reuertere sunamitis
reuertere reuertere ut intueamur te.

Quid videbis in sunamite. ⁊ chori castrorū.
Quā pulchri sunt gressus tui. filia principis. Iuncture femorū tuorū sicut
monilia. q̄ fabricata sunt manu artifi
cis. umbilicus tuus crater tornatilis. nūq̄
indigens poculis. venter tuus sicut acer
vus tritici. uallatus lilijs. Duo ubera tua sicut duo hinnuli
le gemelli capree. collum tuum sicut turris
eburnea. Oculi tui sicut piscine in esebon.
que sunt in porta filie multitudinis. Nasus
tuus sicut turris libani. ⁊ respice ō damasci
Caput tuum ut carmelus. ⁊ comę capitis tui
sicut purpura regis uincta canalibus. Quā pulchra es ⁊ quā decora carissima in deliciis.
Statura tua assimilata ē palme. ⁊ ubera tua
botris. Dixi ascendam in palmā. apprehendā
fructus eius. ⁊ erunt ubera tua sicut botri uineę.
⁊ odorem tui sicut malorū. Guttur tuum sicut
uinum optimum. Dignum dilecto meo ad potandum. labiis. ⁊ dentibus illius ruminandum. Ego
dilecto meo. ⁊ ad me conuersio eius. Veni dilecte mi. egrediamur in agrum. morabimur
in uillis. Mane surgemus ad uineas. videamus
si floruit uinea. ⁊ si flores fructus parturiunt. si floruerint mala punica. ibi dabo
tibi ubera mea. Mandragore dederunt o

VIII

Le Iugiar re
dilli. fili. Absalo
ne. ne neo me
diligeat. ipse dile
cte. Hunc. Hanc
uice nec

suū
uos. inpetuc nīe. Quia pmanoua-uerū
dilecte mi. Fuam nī. Qui in te-te frēm me
um iuggente ubi mat̄ mea. in cubitu illi
genitrīc mee. ibi me decubic. Labo ē pcu
lū ee unio odio. Multi malor gemato
rū meor. Deus ei sub capite meo. Deuēt
illi. ample cubitur me. Adiuro uac filie ie
rlm. ne fuscitetis ne angulare fiat me di
lectam donec ipā uelit. Quis ē ista q ascen
dit p deserto. Deliciis affluens. Immixta sū
dilectū meū. Sub arbore mala suscitauī te
ibi corrupta ē mat̄ tua. ibi violata ē genit
rix tua. Pone me ut signaculū sup cor tuū. ut sig
naculū sup brachiū tuū. Quia fortis ē ut mo
rs dilectio. dura sic̄ infer emulatio. Lam
pades ei lampades ignis atq flāmaz. Aq
multe nō potuer extinguē caritatē. nec
fluminā obruent illam. Si dederit hō oēs
substātias domus sue p dilectōe. qsi nichil despici
ent eam. Soror nīa pua ē nubila nō hz. Quid
faciem sororē nrē nubē. qñ alloquenda ē.
Si murus ē edificem sup eum propugnacula
argentea. Si ostium ē opiemus illud ta
bulis cedrinis. Ego murus. mihi mā sic
turres. ex qua facta sum coram eo qsi pacē reperi
entib fructū pacis. Vineā habuit pacifi. in ea
mille argenteos. Vinea mea coram me est
Mille tui pacifici. duocenti his qui custo
diunt fructū ei. Que habitas in ortis. amici
auscultant fac me audire uocē tuā. Fuge di
lecte mi. assimilare capree hinnuloq; cer
uoz sup montes aromatū.

Incipit liber Cāticorū.

OSCULETUR

me osculo oris sui. Quia meliora sunt
ubera tua uino. fragrantia unguentis
optimis. oleum effusum nomen tuum.
ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe me post te.
curremus in odorem unguentorum tuorum. Introduxit
me rex in cellaria sua. exultabimus et letabimur in te.
memores uberum tuorum super uinum recti diligunt
te. Nigra sum sed formosa filie ierusalem. sicut tabernacula
cedar. sicut pelles salomonis. Nolite me considerare quod fusca
sim. quia decoloravit me sol. filii matris mee pugnaverunt contra
me. posuerunt me custodem in vineis. vineam meam non custodivi.
Indica mihi quem diligit anima mea. ubi pascas. ubi cubes in meridie.
ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Si ignoras te o pulchra
inter mulieres. egredere et abi post vestigia gregum. et pasce hedos tuos
iuxta tabernacula pastorum. Equitatui meo in curribus pharaonis assimilavi
te amica mea. Pulchre sunt gene tue sicut turturis. collum tuum sicut
monilia. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Donec rex
in accubitu suo. nardus mea dedit odorem suavitatis. Fasciculus myrre
dilectus meus mihi. inter ubera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus
meus mihi. in vineis engaddi. Ecce pulchra es amica mea. ecce pulchra es.
oculi tui columbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi. et decorus. lectulus
noster floridus. tigna domorum nostrarum cedrina. laquearia nostra cypressina.
Ego flos campi. et lilium convallium. Sicut lilium inter spinas. sic amica mea
inter filias. Sicut malus inter ligna silvarum. sic dilectus meus inter filios.
Sub umbra illius quem desideraveram sedi. et fructus eius dulcis gutturi meo.
Introduxit me in cellam vinariam. ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus
stipate me malis. quia amore langueo. Leva eius sub capite meo. et dextera illius
amplexabitur me. Adiuro vos filie ierusalem. ne suscitetis neque evigilare faciatis
dilectam donec ipsa velit. Quae est ista quae ascendit de deserto. deliciis affluens.
innixa super dilectum suum. Sub arbore malo suscitavi te. ibi corrupta est mater tua.
ibi violata est genitrix tua. Pone me ut signaculum super cor tuum. ut signaculum
super brachium tuum. Quia fortis est ut mors dilectio. dura sicut infernus emulatio.
lampades eius lampades ignis atque flammarum. Aquae multae non potuerunt extinguere caritatem.
nec fluminā obruent illam. Si dederit homo omnem substantiam domus suae pro dilectione.
quasi nichil despicient eam. Soror nostra parva et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostrae
in die quando alloquenda est. Si murus est aedificemus super eum propugnacula argentea.
Si ostium est compingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus. et ubera mea sicut turris.
ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens. Vinea fuit pacifico. in ea habitatore mille argenteos.
Vinea mea coram me est. Mille tui pacifici. ducenti his qui custodiunt fructus eius. Quae habitas in hortis.
amici auscultant. fac me audire vocem tuam. Fuge dilecte mi. assimilare capreae hinnuloque cervorum
super montes aromatum.

Incipit liber Cantic.

OSCULETUR

me osculo oris sui. Quia meliora sunt
ubera tua uino. fragrantia unguentis
optimis. oleum effusum nomen tuum.
ideo adolescentulae dilexerunt te. Trahe me post te.
curremus in odorem unguentorum tuorum. Introduxit
me rex in cellaria sua. exultabimus et laetabimur in te.
memores uberum tuorum super uinum recti diligunt
te. Nigra sum sed formosa filiae ierusalem. sicut tabernacula
cedar. sicut pelles salomonis. Nolite me considerare quod fusca
sim. quia decoloravit me sol. filii matris meae pugnaverunt contra
me. posuerunt me custodem in vineis. vineam meam non custodivi.
Indica mihi quem diligit anima mea. ubi pascas. ubi cubes in meridie.
ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Si ignoras te o pulchra
inter mulieres. egredere et abi post vestigia gregum. et pasce hedos tuos
iuxta tabernacula pastorum. Equitatui meo in curribus pharaonis assimilavi
te amica mea. Pulchrae sunt genae tuae sicut turturis. collum tuum sicut
monilia. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Donec rex
in accubitu suo. nardus mea dedit odorem suavitatis. Fasciculus myrrhae
dilectus meus mihi. inter ubera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus
meus mihi. in vineis engaddi. Ecce pulchra es amica mea. ecce pulchra es.
oculi tui columbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi. et decorus. lectulus
noster floridus. tigna domorum nostrarum cedrina. laquearia nostra cypressina.
Ego flos campi. et lilium convallium. Sicut lilium inter spinas. sic amica mea
inter filias. Sicut malus inter ligna silvarum. sic dilectus meus inter filios.
Sub umbra illius quem desideraveram sedi. et fructus eius dulcis gutturi meo.
Introduxit me in cellam vinariam. ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus
stipate me malis. quia amore langueo. Laeva eius sub capite meo. et dextera illius
amplexabitur me. Adiuro vos filiae ierusalem. ne suscitetis neque evigilare faciatis
dilectam donec ipsa velit. Quae est ista quae ascendit de deserto. deliciis affluens.
innixa super dilectum suum. Sub arbore mala suscitavi te. ibi corrupta est mater tua.
ibi violata est genitrix tua. Pone me ut signaculum super cor tuum. ut signaculum
super brachium tuum. Quia fortis est ut mors dilectio. dura sicut infernus aemulatio.
lampades eius lampades ignis atque flammarum. Aquae multae non potuerunt extinguere caritatem.
nec fluminā obruent illam. Si dederit homo omnem substantiam domus suae pro dilectione.
quasi nichil despicient eam. Soror nostra parva et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostrae
in die quando alloquenda est. Si murus est aedificemus super eum propugnacula argentea.
Si ostium est compingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus. et ubera mea sicut turris.
ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens. Vinea fuit pacifico. in ea habitatore mille argenteos.
Vinea mea coram me est. Mille tui pacifici. ducenti his qui custodiunt fructus eius. Quae habitas in hortis.
amici auscultant. fac me audire vocem tuam. Fuge dilecte mi. assimilare capreae hinnuloque cervorum
super montes aromatum.

mus qui nemo diffidit & in aequa memoria
hospite mal bien presumus. Juste autē impe
rii unitum. nap dñm & nrcē. tota. regnando
illos ap altissimū. Ibi accipiet regnū dec
tre. & diadema spēi d manu dñi. Quia dextera
teget illos. & brachio sno defendet eos. Sume
aptet armaturam zelus illius. & armabit ca
turā ad ultionē inimicis. Induet pro
te iustitiā. & assumet p galeā iudiciū veru.
Sumet scutum inexpugnabile equitatē.
quet aut duram in lanceam. & pugna
bit cum illo orb terra. Ō mēs sagē. Sunt
directe emissiones fulgor. & tanquā bene
ne arcuato arcu nubes exibunt. & tra
ad eum locum unde emittent. & aperta sunt
illos aque maris. & flumina torrentes du
rūt. Contra illos stabit spūs virtutis. & tan
quā turbo ventus dissipabit illos. & absumet pūs
cet omē trā. Iniquitas illorū manifestā
tas eorum sedes perimet.

Audite & intelligite. discite iudices finiū tre. Pre
bete aures qui continetis multitudines. &
placetis uob turbis nationū. quia data & a
data potestas uob. & virtus ab altissimo. qui
interrogabit opa vra. & cogitationes scrutabit
Quia cum essetis ministri regni illius. nō
recte iudicastis. nec custodistis legē iusti
tie. nec secundm voluntatē dī ambulastis. Ho
rende & cito apparebit uob. quā horribilē di
vissimū. nimis qui pauci fiunt. Iudicio enim
nocentiores fiunt. potentes autē potenter tor
mēta patientur. Nō enim subtrahet personā cuiusq
hūs. nec verebitur magnitudinē cuiusq
quia pusillū & magnū ipe fecit. & equaliter cura
est illi de omnib. fortioribus autē fortior ins
tat. Ad uos & reges sunt hi sermones mei.
ut discatis sapientiā & non excidatis. Qui enī
custodierint iustitias iuste iustificabuntur
& qui discent iusta intelligent quid doceāt
Concupiscite & sermones meos. diligite illos.
& erudimini disciplinā. Clarē & nūquā mar
cescet sapia. & facile uidē ab his qui diligunt
eam. & inuenietur ab his qui querunt illā. Pre
occupat & se ostendit ut illis se prior ostendat
Qui de luce vigilauerit ad illam. non laborabit. Ad
sidentē enī illam foribus suis inueniet. Cogi
tare & de illa perfecte est abstinentia. & qui vigilauerit
propter illam. cito erit securus. quia dignos se qui circu
runt. inuenit suas ostendit se illis hylariter. &
omni prudentia occurrit illis. Initiū enī illi
us verissima est disciplina occupatione. Cura & di
lectio disciplinē. dilectio custodia illi & legū.
Custodia aut legū firmamentū incorruptio
nis est. Incorruptio aut facit proximū de. Con

VI

V

VII

ciliatio ergo sapientie facit regnū ppe
tuū. Si & delectamini sedib & sceptris reges
populi diligite sapiam ut imperetis in eternū
Diligite lucē sapiam oes qui populis ppsitis. Quid
sit aut sapia. & quemadmodū orta sit requiram. & no
abscondam uob sacramenta dī. Si quidem na
turam inquisitionis. & ponā in medio scia illi
us pūs uidens. ut cum multa nobilitate ue
ritatis. qui ralis hō nō erit particeps sapientie.
Quantum do aut sapientia superat stulticiam
nīl. & rex sapiens plus stabilimenti est. Ego ac
cipite disciplinā p munera mea. & p deum uob.
& cognitionem p munera mea. & p deum uob.

Sum quidē ego mortal hō similis omib;
& ex gñe terreno illius qui primo factus est. & in
utero matris figuratus sum caro. Decē mensi
bus coagulatus sum in sanguine. de semine hūis
& delectamento somni quidem. Et ego nat ac
cepi communē aerē. similē somē deadam nīl. &
primā uocē emisi similē omib; plorans. nutrimen
tis nutritus sum & curis magnis. Nec enī ex
regib; aliud habet natiuitatis initiū. Una & in
troitus & omib; aduentus. Filiis erit. Propte
ea optaui & data est mihi sanē. & inuocauī. & ue
nit in me spūs sapie. & preposui illam regnis & sedib;
& diuitias nichil esse duxi in comparatione illius. nec
parem illi lapidē pretiosum. quia omne aur in cō
spectu illius harena est exigua. & tanq lutū erit ar
gentum in conspectu illius. Super salutē & speciem dilexi illam. & proposui pro luce
habere illam. quia inextinguibile est lumen illi. Venerunt
autē mihi omia bona pariter cū illa. & innume
rabilis honestas p manus illius. Et letatus sum in
omib; quia antecedebat me ista sapia. & ego nescieba
m quia omium horum mater est. quā sine fictō di
dici. & communicō illi nō abscondo. Thesaurus enī est hoib. quo qui usi sunt
participes facti sunt amicitie dī. propter disciplinā do
na commendat. Dignus enī est dicere deus ipsius
inuentor. Dirigit enī & in sapiam ipe & sa
pientes in sermone sunt. & nos & sermones nri. & omis sapia.
opus sagē disciplinē. Ipse enī dedit mihi horū que
sunt scīa ueram. ut sciā dispositionē orbis ter
rārum. virtutes elementorū. initium & con
summationem & medietatem temporū. & commutationum
temporū. & mutationes. & com
missiones tempo. & dispositiones. & annorum cursus
& stellarum dispositiones. & naturas animā
lium. & iras bestiarum. & impetus uentorū. & cogitationes hoīm
& differentias uarietatum. & uirtutes radicū. & nō
cumq sunt abscondita. & inuisa didici. Omnē enī
artifex docuit me sapia. Est enī in illa spūs intelligentie sanctus. unicus. multiplex. subtil. disertus.
mobilis. mundi. & cuncta. & omnē
potentē. & cuncta. & omnē
intellectū. & castus qui cuncta dicitur. & pulcher. hilaris. be
nignū. stabile. tūm securus. omnia hīs. & in se
omnia continens. & qui capiat & spūs intelligi

VIII

bilog. mundꝰ subtilisq. Omnib; enim mobilib; mobilior ē sapiēa. Attingit aūt ubiq; pp suam munditiā. Vapor ē enī virtutis dei. et ema nimo quedam cyclarissime omnipotentis dei fluens. Et ideo nichil inquinatū in illa maculat. Cā dor est enī lucis eterne. et speculū sine macula dei maiestatis. et imago bonitatis illius. Et cū sit una omnia pōt. et manens in semet ipsa innouat le pmanens eē. in animas sanctas se transfert amicos dei. et prophetas constituit. Nemine ē diligit deꝰ. nisi eum qui cum sapiā habitat. Plr enim hodie solē. et omē stellaꝝ dispositionē luci ipsam anteponimus. Possibilis ē nā succedit nox. Malicie aūt no vincit malicia. Attingit ergo a fine usq; ad finē fortr. et disponit omnia suauit. Hanc amaui. et exquisiui eam a iuuentute mea. et quesiui sponsam mihi eam accipere. et mater illius sum formē illi. Generositatē illi glorificat. omnibus hijs dī. Si. nichil ē dilectius illi. Decet ē enim disciplinē dei. electiū opū illi. Et si diuitie appetuntur in vita. quid sapiencie locupletius. q̄ ois operum. Si aūt sensus operatur. ex horū que sunt magis quam illa ē artifex. Et si iustitiā quis diligit. Labores huius magnas habet virtutes. Sobrietatē enim. et sapiencia docet. et iustitiā. et virtutē. quib; utilius. nichil ē in vita hoīb. Et si diuitiis delectat in possessione. quid ditius sapiencia. q̄ omnia operatur. Si prudens est. artifex horū que sunt. Si erudiri quis amat. sapiencie operib; studeat. Quoniā et eloquij doctrix. et operū illius electiua. et morū. et disciplinarū. Si homines. si reges gubernare desiderat. honoretur a sapiencia. ut regnet in eternū. Si genus. si potentia. honorabile ē in vita. Sapiencia autē plures honorificauit. et potentes fecit admirabiles in terra. Propter hoc hanc habebo assumam. et proposui apud me. quoniā bona erit consiliatrix. et letitie mee. Erit allocutio cogitationis mee. et meditatio mea. Habebo gloriā apud turbas. et honorabor apud seniores. etiā iuuenes. Acutus inueniar in iudicio. et in conspectu potentū admirabilis ero. Tacentes precipui mirabuntur me. Et cum tacuero sustinebunt. et loquente me respicient. et in sermone meo plura manu ponent. Propter hoc habebo illos in multitudine. et nomen meum ad eternū hereditabunt. Non solū quia per me fiunt sibi vel quam. Disponam populos. et gentes michi subiicientur. Timebunt me audientes. reges horrendi. in multitudine me videbunt bonū. et in bello fortē. Introibo in domū meam. requiescam cum illa. Non enī habet amaritudinē conuictus illius. nec tedium quod per ipsā. Sed letitiam et gaudium. Hec cogitans apud me. et hec in mente habens quoniam in inmortalitate coniungi sapiē. et in amicitia illius delectationē bonā. et in operib; manuū illius honestatē sine defectione. et in commixtione locutionis illius sapiā. et gloriam habere conuictum ipsius. et gloriari in illa. Abiens circuibam querens ut in domum assumerē. Puer autem eram ingenios. et sortit sum animā bonā. Et ē cū magis bona. Venit autem ad corpus incoinquinatus. Et ut sciam quia aliter non possum esse continens nisi deus det. et hoc ipm erat sapiencie scire cuius esset hoc donum.

Adij dñm. et deprecat sum illum. et dixi. et toto corde meo. Deus patrū meoꝝ. et dñe misericordie qui fecisti omnia verbo tuo. et sapiā tua constituisti hoīem. ut dominaret creature que a te facta est. et disponat seculū in sanctitate. et iustitia. et in directione animi iudicium faciat. Da mihi sedium tuarum assistricē sapiam. Et noli me reprobare a pueris tuis. quia ego seruus tuus. et filius ancille tue. Homo infirmus. et exigui temporis. minor ad intellectum iudicij. et legū. Et si quis enī sit consummatus inter filios hominū. si abesset ab illo sapia tua. in nichilum computabitur. Tu aūt me elegisti ut me regerem populo tuo. et iudicem filiorū tuoꝝ. et filiarū. Dixisti edificare templum in monte sancto tuo. et in ciuitate habitationis tue altare similitudinē tabernaculi sancti. quod preparasti ab initio. Et tecū sapia que nouit opera tua. et adfuit tue ei olim cum fieret mundus. et sciebat quid placeret oculis tuis. et quid directum esset mandatis tuis. Mitte illam de celis sanctis tuis. et a sede magnificentie tue. ut mecū sit. et mecū laboret. ut sciā quid acceptū sit apud te. Scit enim illa omnia. et intelligit. et deducet me opib; meis sobrie. et custodiet me in sua potentia. et erunt accepta opera mea. Et disponā populū tuū. et ero principalis. et dignus sedili patris mei. Quoniā cui hoīi potest filius dī. Aut quis poterit cogitare quod velit deꝰ. Cogitationes enī mortalium timide. et incerte prudentie nre. Corpus enī q̄ corrumpitur aggrauat animā. et deprimit terrena mentem sensū multa cogitantē. Et difficile estimabim q̄ in terris sunt. et quod inuestigat cum labore inuenit. Que aūt celestia sunt aūt quis unquā sciuit. sensū aūt tuū nisi tu dederis sapiā. et miseris spūm sanctū tuū de altissimis. Et sic correcte sunt semite eoꝝ qui in terris sunt. et quę placita sunt didicerunt homines. Nam per sapiēam salui facti sunt quotq; placuerunt tibi dñe ab initio.

Hic illum q̄ primus formatꝰ est ab deo pater orbis terre. cum solus esset creatus adduxit illum a delicto suo. et dedit illi virtutē omnia. Abiit ut vicissim illius mors sua. puram hodie finiuntur depra q̄ et aq̄ delet sua. vetus sanauit sapia. Per q̄ et a periculo ligni salutem gubernauit. Et in nouo sensu reprobe. ei se maledicto quidem. Sa ut nichil. et quasi sine gradibus. et ritibus nisi bene adductus. Et nisi aquam. et pus lauatur. fugiente. descendente igne et pomposum. quib; mirabilibus nequitie sue inebriando. stat. sua desertus. inde ipe sua et sterne arbores. inhabitabilis. sic memo na stant signum tales. Sapiencia e gubernatrix. nō omnia nisi sapie sunt. ut ignoret hoc. Si. et reliquie sue reliquerit hoīb; memo

riam, ut in his quae peccaverunt non latere potuissent. Sapientia autem hos qui se observant a doloribus liberavit. Haec profugum irae fratris iustum deduxit per vias rectas, et ostendit illi regnum Dei, et dedit illi scientiam sanctorum; honestavit illum in laboribus, et complevit labores illius. In fraude circumvenientium illum adfuit illi, et honestum fecit illum. Custodivit illum ab inimicis, et a seductoribus tutavit illum, et certamen forte dedit illi ut vinceret, et sciret quoniam omnium potentior est sapientia. Haec venditum iustum non dereliquit, sed a peccatoribus liberavit eum; descenditque cum illo in foveam, et in vinculis non dereliquit illum, donec afferret illi sceptrum regni, et potentiam adversus eos qui eum deprimebant; et mendaces ostendit qui maculaverunt illum, et dedit illi claritatem aeternam. Haec populum iustum et semen sine querela liberavit a nationibus quae illum premebant. Intravit in animam servi Dei, et stetit contra reges horrendos in portentis et signis. Et reddidit iustis mercedem laborum suorum, et deduxit illos in via mirabili; et fuit illis in velamento diei, et in luce stellarum per noctem. Et transtulit illos per mare Rubrum, et transvexit illos per aquam nimiam. Inimicos autem illorum demersit in mare, et ab altitudine inferorum eduxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia impiorum, et decantaverunt, Domine, nomen sanctum tuum, et victricem manum tuam laudaverunt pariter; quoniam sapientia aperuit os mutorum, et linguas infantium fecit disertas.

XI Direxit opera illorum in manibus prophetae sancti. Iter fecerunt per deserta quae non habitabantur, et in locis desertis fixerunt casas. Steterunt contra hostes, et de inimicis se vindicaverunt. Sitierunt, et invocaverunt te, et data est illis aqua de petra altissima, et requies sitis de lapide duro. Per quae enim poenas passi sunt inimici illorum a defectione potus sui, et in eis cum abundarent filii Israel laetati sunt, per haec cum illis deessent bene cum illis agebatur. Nam pro fonte quidem sempiterni fluminis humanum sanguinem dedisti iniustis. Qui cum minuerentur in traductione infantium occisorum, dedisti illis abundantem aquam insperate, ostendens per sitim quae tunc fuit quemadmodum tuos exaltares, et adversarios illorum necares. Cum enim tentati sunt, et quidem cum misericordia disciplinam accipientes, scierunt quemadmodum cum ira iudicati impii tormenta paterentur. Hos quidem tamquam pater monens probasti; illos autem tamquam durus rex interrogans condemnasti. Absentes enim et praesentes similiter torquebantur. Duplex enim illos acceperat taedium, et gemitus cum memoria praeteritorum. Cum enim audirent per sua tormenta bene secum agi, commemorati sunt Dominum, admirantes in finem exitus. Quem enim in expositione prava proiectum deriserunt, in finem eventus mirati sunt. Non similiter iustis sitientes. Pro cogitationibus autem insensatis iniquitatis illorum, quod quidam errantes colebant mutos serpentes et bestias supervacuas, immisisti illis multitudinem mutorum animalium in vindictam, ut scirent quia per quae peccat quis, per haec et torquetur. Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua, quae creavit orbem terrarum ex materia invisa, immittere illis multitudinem ursorum aut audaces leones, aut novi generis ira plenas ignotas bestias, aut vaporem igneum spirantes, aut odorem fumi proferentes, aut horrendas ab oculis scintillas emittentes; quarum non solum laesura poterat illos exterminare, sed et aspectus per timorem occidere. Sed et sine his uno spiritu poterant occidi, persecutionem passi ab ipsis factis suis, et dispersi per spiritum virtutis tuae; sed omnia in mensura, et numero, et pondere disposuisti. Multum enim valere tibi soli supererat semper; et virtuti brachii tui quis resistet? Quoniam tamquam momentum staterae, sic est ante te orbis terrarum, et tamquam gutta roris antelucani quae descendit in terram. Sed misereris omnium, quia omnia potes, et dissimulas peccata hominum propter paenitentiam. Diligis enim omnia quae sunt, et nihil odisti eorum quae fecisti; nec enim odiens aliquid constituisti aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid permanere, nisi tu voluisses? aut quod a te vocatum non esset, conservaretur? Parcis autem omnibus, quoniam tua sunt, Domine, qui amas animas.

XII O quam bonus et suavis est, Domine, spiritus tuus in omnibus! Ideoque hos qui exerrant partibus corripis, et de quibus peccant admones et alloqueris, ut relicta malitia credant in te, Domine. Illos enim antiquos inhabitatores terrae sanctae tuae, quos exhorruisti, quoniam odibilia opera tibi faciebant per medicamina et sacrificia iniusta, et filiorum suorum necatores sine misericordia, et comestores viscerum hominum, et devoratores sanguinis a medio sacramento tuo, et auctores parentes animarum inauxiliatarum, perdere voluisti per manus parentum nostrorum, ut dignam perciperent peregrinationem puerorum Dei, quae tibi omnium carior est terra. Sed et his tamquam hominibus pepercisti, et misisti antecessores exercitus tui vespas, ut illos paulatim exterminarent. Non quia impotens eras in bello subicere impios iustis, aut bestiis saevis, aut verbo duro simul exterminare; sed partibus iudicans dabas locum paenitentiae, non ignorans quoniam nequam est natio eorum, et naturalis malitia ipsorum, et quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum ab initio; nec timens aliquem veniam dabas peccatis illorum. Quis enim dicet tibi: Quid fecisti? aut quis stabit contra iudicium tuum? Aut quis in conspectu tuo veniet vindex iniquorum hominum? Aut quis tibi imputabit si perierint nationes quas tu fecisti? Non enim est alius Deus quam tu, cui cura est de omnibus, ut ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium. Neque rex neque tyrannus in conspectu tuo

XV

XVI

cmmantes laudes ⁊ resonabat aure mone
mẽ immixtꝰ uoy. ⁊ flebil audiebatur pi
us plorat⁹ mbanus. Enit aut pẽa ⁊ nunc ẽ
dñi afflict⁹ ⁊ plinꝰ hꝫ regis filia pallid⁹. Si
mili. ꝙ ee uno nocte morte mortuos hebat
immicubiles. Nec eni ab sepelient⁹ uisi fu
erabant. qñ uno mortuo ei⁹ erat clarior
natꝰ illoꝝ ee ẽmmanꝫ ẽ. De oĩb; eni non
credentes ꝙ bñfm⁹ ⁊ ai pnii fuer ertim
nii pnoꝝ emtores. ⁊ pendet plin di se ee.
Cum eni quietum silentiꝫ gnier ⁊ ia mor
tuo turbi medii ⁊ bret; omiꝑ simꝰ nil
ꝙ celo aregalib; sedib; dñi rebellaꝝ ignie
dum exterminij; nã pstimꝰ. gladi aut in
simulatꝫ ꝙñ tuꝫ petunt. ⁊ tant repletur
omia mortꝝ ⁊ us; ad celi aera gebat sum⁹
mꝝ. Time omnio uꝫ sopnoꝝ malos
turbauer illos. ⁊ mox rex supuenit ⁊ mspi
a. ⁊ ali alibi; pcer som minue ꝙ qua eam
admonstrabat mortꝝ ⁊ sion⁹ eni ꝙ illoc
turbauer. he pmonebant ne inseq; qñ ma
la pnchamur pnent. Tercio aut ꝛ ⁊ hoc
repetꝫ mortꝝ. ⁊ cõmoto mbono fra ẽ mul
tudinis. ⁊ nõ dñi pmisit uanꝫ. ꝙ pauꝫ
eni bõ sine querela depeat ꝙ plio. pceat
fumꝫ sue sanctꝫ. ⁊ pmittit⁹ de
pmonẽ allegauꝫ refutꝫ. ne ⁊ hoc ꝙ sue
nacium. obtendent qñ mic ee simulꝫ. nec
aut nubꝫ nõ minuit corpꝰ. nec armata
mponit. ⁊ libo illum qui se uexabat sub
iect⁹ uirginis parentiꝫ. ⁊ testat⁹ omem oĩe.
Cum eam aiam ad celestia ee dilatꝫ
mortꝫ. ut sum. ⁊ amputant ꝙ pectus. ⁊ di
uise illam q̃ adhuc palpitabat uidim⁹. ꝙ
uelle ẽ ꝙ deris quã ydeam uel erat oĩ ter
mꝝ. ⁊ parentum magnalia. nq̃ artuꝝ
adhuc lapidꝫ erant sculpta. ⁊ magn
ficentia ꝙ ia mdrademate capitꝫ illius
erat lepta. Hꝫ aut hꝫ cessit q̃ ⁊ ei mma
bat. ⁊ hec tenuim⁹. Erat aut sola repetꝫ
ut sufficiens.

Impus aut us; mo uissimꝫ sine mia
ui supuenit. ⁊ pcessit eni ⁊ turi
a illoꝝ. qñ ipi eni ꝛ uisi erant ut sedu
erint. ⁊ cum magna solli citudine ꝙnulis
sent illoc. sequebant⁹ illos pie acc. Ad
hos eni ait mat bñes lucii. ⁊ deplosꝫ
tes admonitiõa mortuoꝝ. alia ẽ assis
stiuꝫ agmen ondẽ exisse. ⁊ quoc nequitꝫ
pcessum. hec nãq̃ sequentes psequebant⁹.
Duebat⁹ eni illoc ad hunc fine digna
tes ⁊ hoꝝ que acciderant omem ordi
nẽ mitte iam. ut ea q̃ deerant ꝛ sine
replet⁹ punctꝫ ⁊ ꝙ quid nunc mmobi
le mansuret. illi aut nouã mortẽ mutem
rent. Omnio eni cruciatꝫ ab illi grauꝫ ab
mino ꝙfigurabant. desup ⁊ nunc ꝙpor
ut ꝙ nu custodirentur illeb. nã iam nubes a
sum eoꝝ obũbrabat. ⁊ eraqua q̃ antea erat ẽ
mirabꝫ apparuit. ⁊ mmanꝫ rubꝫ uia sine
impedimto. ⁊ amp̃ gmmans de pfundo mira
o. ꝙ quic omes nãq̃ mansiant. q̃ regebant
nia manu. tidentes mirabilia ⁊ monstra.
Tamquam eni equs bepueꝫ nãq̃ agnꝫ crud
uerunt. magnificentes te dñe qui illustra
ee. Memores enim eramꝰ adhuc eoꝝ q̃ in
uolatu illoꝝ sol fuerit. quidam mo ꝙna
nunc. alii eoꝝ in hu⁹ museis. ⁊ ypsilab;
ereuntiam fluuꝫ mdrmichide nãq̃. Nõ
uissime aut uider noua emnã aui. cum
abeam ocupistemna. postulauer eccaꝫ e
pulatio. ⁊ malleatur eni deludi. ascendit
ill⁹ mari oriꝫgomer. ⁊ eranoꝝ; peruꝫ
rib; supuenerunt. nõ sine ill⁹ que an sol
erant arguñne ꝙ ui fluminꝫ. ⁊ iuste eni
punebantur ꝙ suaꝫ nequitiaꝝ. Et eni de re
stabilioꝝ ui spiritꝫ mstimur. Alij
quid ignoroꝝ nõ reprehendant aduersaꝫ. alij
uero hoc hospitꝫ mꝫ magnꝫ accipiebat⁹
Et nõ solum hoc. sed ali quos respectꝫ eccle
sie. qñ multi recipiebant eni eccie. Et ã
nunciem recepimꝰ hos. qm et de nris e
rant multi. sensimꝰ affuer dolorib;.
Pauli sunt aut ecclie sue ill⁹ uisoꝝ; ui
ri. cum subeuntes coepi eam tenere. un
quis; hostiꝫ sui nunciuꝫ ꝛebat. ⁊ ise eni
ecclia diem ꝙdamꝫ sic mergunt equa
lnus soli ⁊ mutatur. ⁊ oia sui sonꝫ aisto
dunt. Non existimari ex ꝙ eoꝝ usu pos
sagitta ẽ maquam ꝙ debeant. ⁊ aliꝫ e
nim naturam mitti manibus. ⁊ gnis
aqua ualebat sup sua ire. ⁊ aqua ex
tinguere nature obliuiscebatur. Sta
me ecclia exurpebant. ⁊ alii nõ necare
runt ignes. nam bulamꝫ nec dissolue
bant illam q̃ fuerit dissoluebatur sigue
glaciꝰ uena eram. ⁊ omnib; eni dñe ma
gnificentia ꝙfin⁹ tuꝫ. ⁊ bonomin. ⁊ nõ despe
xit in omia ipe. ⁊ mor loco assistene eis.

Multoꝝ nob. ⁊ magnoꝝ plegẽ ꝙpli
uoꝝ qui locuti sunt illoc supiemã
demonstrantes. in quib; oport laudare sti
doctrina. ⁊ sapiẽ ei. qui nõ solũ ꝓpe legẽtes
necẽ ẽ ꝓmo. sed ⁊ ẽmoꝝ posse. ⁊ meliores
⁊ sententes docilliꝫ fieri. Anno mo ho
ꝙ quam se ampliꝰ bebat ad diligentiam
lectiõis legẽ. ⁊ ꝙphaꝝ. ⁊ aliꝫ librorꝫ qui
nob aparentib; nris ⁊ tradat sunt. uolui
ꝙ scalã aliquã hoꝝ. ꝙ ad doctrinã ⁊ sapi
entiam ꝓmẽ ut desiderantes; discam
illoꝝ ꝙ sil magꝫ magistꝝ. ⁊ retinent alio
ab legitimꝫ uiam. ⁊ affirmant. hoc ꝙ
uenerunt cum tumolentia. ⁊ arrogãtie.

studio lectionis facē. uenīā hr̄e. Illic i
quib; uidēm. sectantes ymaginē sapiē. de
siderē multiplicē ppositionē. Nam defluent ī
ha omnia. qm̄ nimis lata sunt ad ānam ing
uam. Non solum aūt h; si ntūles ppie ec
tāq; librorū nō paruam hīt differām. sm̄ mīt
se duīr. Nam noctanio intecisimo anno. ēpi h;
prolomei. cigentē regni. post quam quem ī
egyptum. cum multum ipe ibi scisse. m
dum libros relictos nō paruē ēs. reprimen de
derunt. Itaq; ionū ī ecclīa pmum. ipē a
liquēm adē diligentiam. adhibere mīserim
di istum librū. Et multa negilia attuli dectā
nam mīsano ipis. ad illa que adīnē ducēt
librum dare. illaq; quotidiane dīe intendē
discere quēadmodē oportet mīstrē mores
qui sm̄ legem dī pōsuerunt uitam agūs

Incip̄ lib ecclīa

Omīs
Sapīa adhīo dō ē. cum
illo fuit sp̄. et ē cū eā. he
rena mare. plume
guttas. dies sēli que
cunctam. Altitudinē ce
li. latitudinē tre. profundum abyssi quis rīmet
ē. Sapiemā dī pcedēs omīa quis inuestiga
uit. Prior oīū creata ē sapīa. intellēc pru
dentie a seculo. fons sapie ibi dī in excelsis.
mandatū illius mandatum etnū. Radix sapie
cui reuelata ē. aduuas eius quis agnouit.
Disciplina sapie cui reuelata ē. manifesta
ta. multiplicatōnē mīstrē illi quē intellēc
uit ē altissim. Unus omīpotēs creator potens. metu
endus nimis. sedens sup thronū illius. dñans
dē. ipē creauit illam sp̄u scō. uidit. dinūauit
mīstrē ē. effudit illam sup omīa opa sua.
sup omēs carnē. Sm̄ datū suū. prout illam di
ligentib; se. Timor dñi gla. glians. letitia
et corona exultatōis. Timor dñi delectabit cor
. dabit letitiam. gaudiū ī longitudinē dr
ez. Timēs dñm bñ erit in nouissimis. in die
defunctōis sue inuenīet gram. Timor dñi bñdictio
nis est. Dilectō dī honōi hūl
sapīa. qui aūt apprehēdit mīstrē diligunt eam.
manifestatio magnalīū suoz. ip
mīs sapie nutrit dñs. cū fidelib; mīstrat ī
cunctis ē. cū electis famīs ei. cū m
stis. et fidelib; agnoscit. Timor dñi sctē re
uerentissime. Et electorū erit mīstrat. mīstr
ficabit cor. et dabit eis gaudiū et letitiā
et benedictionē. Plenitudo sapie timē dñi. ple
nitudo fructib; illius. Omē domū illius im
plebit ageminib; et receptaculis. receptu
cula arboz. aurei illi. Corona sapie timor dñi
florēs pacē. et salutē fructū. Et vidit et dīnu
merauit eam. unusq; aūt fuit dō dī. Sed
mīstrat prudentie sapientia exprimit.
et tenentib; se exaltat. Radix sapie est
timē dñi. rami eius ei longeui. Iustificatio
ne sapie honestat. et gīa religiosis. Inuestra
no aūt peccatrib; sapīa. Timor dñi expellit
peccīm. Nam qui sine timōe ē. nō potest iu
stificari. fructus eius abūdāt illi. subdi
tio illius est. Vsq; mīsps sustinebit patiens.
et postea recipiet iocunditatē. Bonis sermo
es ab ipē absconditus illi. labia multoz
enarrabunt sensū illius. imbecillitas sapie
significatio est discipline. Exercitatio aūt peccō
rum dī. filii sapientes cupiemā. Qui iracū
dus ē ipse illam inuenīet. Sapīa enī disciplīa. timōe
dñi. Et ei impia enī ē illi. fides. mansuetu
do. adimplebit thesauros illi. Ne fiās mer
cabilis timōre dñi. ne accedās ad illam du
plici corde. Ne fiāt opocta in spectu dñi. et
sermo dulcis labia tua. Attende tibi ne fo
te cadas. adducās aūe tue inhonestatē.
reuelet dō. absconsa tua. in medio synago
ge elder re. cū accesseris malignis ad dñm.
quoz tua plenū ē fold. Psalma.

Filii accedens ad seruitutē dī. sta iustitia et
timorē. et ipe ātā tuā ad tentatiōnē. De
plume cor tuum. et sustine. mēma aure tuā
et excepe uba intellectus. et ne festines in tpe ob
dilectōis. Sustine sustentatōnē dī. quoniā ei
sustine ut crescat in nouissimo uita tua.
Omē q; ē applicatum sibi accipe. in uolun
tate sustine. et humiliare ua patientā habe.
Quōniā igne. et phanis aurū et argentū. hoīes
recipibiles. in camino humiliatōis. Credē dō
et recipiet te. et dirige uiā tuā. et spē in illū.
Seruā timorē dī. et in illo uetescas. Timentes
dñm sustinete mīā ei. nō deflectatis. ne cadatis
ne erubescatis. Timentes dñm ēdite illi. et
misericordiā. et declinate nō in dulcedinē. et
non auertatur. et erretis. Timentes dñm speret
in illum. et non infirmabit. nec mouebit. Timentes dñm
diligunt illum. illuminā
bunt corda uīa. Timentes dñm aperiet os
suum. et sanctificabit ei. Timentes dñm benedicet
et omīs ē ps. et inuenīet inuocantē se. Timentes
dñm inuenīet in mandatis ei. Timentes ē. Ad
ipē quis inuocauit illum. et despexit eum. Quo
niā misericors ē dñs. et remittet in die tribula
tōis peccā. et protector ē omīb; exquirentib;
se in ueritate. Ve timēti corde. et labiis scele
stis. et manib; malefactoris. et peccatōi uiā ingredi
enti duabus uiis. Ve dissolutis q nō credunt dō.
nō pregustabit ideo. Ve his q perdiderūt sustinē
tiam. qui relinquūt uias rectas. et declinā in uias
pūas. Et quid facient cū uisitet eos
Qui timent dñm nō erubescent mīstrē. et
bona illis. et q diligunt illum repleabuntur ā illo.
Qui timent dñm inquirent q placita sūt
illi. et qui diligunt eū replebuntur lege ei

Qui timent dominum preparabunt corda sua, et in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dominum custodiunt mandata illius, et patientiam habebunt usque ad inspectionem illius dicentes: Si penitentiam non egerimus incidemus in manus domini et non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem ipsius sic et misericordia ipsius cum ipso est.

III Filii sapientie ecclesia iustorum, et natio illorum obedientia et dilectio. Iudicium patris audite filii dilecti, et sic facite ut salvi sitis. Deus enim honoravit patrem in filiis, et iudicium matris exquirens firmavit in filios. Qui diligit deum exorabit pro peccatis, et continebit se ab illis, et in oratione dierum exaudietur. Et sicut qui thesaurizat ita et qui honorificat matrem suam. Qui honorat patrem suum iocundabitur in filiis, et in die orationis sue exaudietur. Qui honorat patrem suum vita vivet longiore, et qui obedit patri refrigerabit matrem. Qui timet dominum honorat parentes, et quasi dominis serviet his qui se genuerunt. In opere et sermone et omni patientia honora patrem tuum ut superveniat tibi benedictio ab eo, et benedictio illius in novissimo maneat. Benedictio patris firmat domos filiorum, maledictio autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in contumelia patris tui, non enim est tibi gloria sed confusio. Gloria enim hominis ex honore patris sui, et dedecus filii pater sine honore. Fili suscipe senectam patris tui, et ne contristes eum in vita illius. Et si defecerit sensu veniam da, et ne spernas eum in tua virtute. Elemosina enim patris non erit in oblivione. Nam pro peccato matris restituetur tibi bonum, et in iustitia edificabitur tibi, et in die tribulationis commemorabitur tui, et sicut in sereno glacies solventur peccata tua. Quam male fame est qui relinquit patrem, et est maledictus a deo qui exasperat matrem. Fili in mansuetudine opera tua perfice, et super hominum gloriam diligeris. Quanto magnus es humilia te in omnibus, et coram deo invenies gratiam. Quoniam magna potentia dei solius, et ab humilibus honoratur. Altiora te ne quesieris, et fortiora te ne scrutatus fueris. Sed que precepit tibi deus illa cogita semper, et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt videre oculis tuis. In supervacuis rebus noli scrutari multipliciter, et in pluribus operibus eius non eris curiosus. Plurima enim super sensum hominum ostensa sunt tibi. Multos enim supplantavit suspicio illorum, et in vanitate detinuit sensus illorum. Cor durum male habebit in novissimo, et qui amat periculum in illo peribit. Cor ingrediens duas vias non habebit successus, et pravus corde in illis scandalizabitur. Cor nequam gravabitur in doloribus, et peccator adiciet ad peccandum. Synagoge superborum non erit sanitas, frutex enim peccati radicabitur in illis, et non intelligetur. Cor sapientis intelligitur in sapientia, et auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam. Sapiens cor et intelligibile abstinebit se a peccatis, et in operibus iustitie successus habebit. Ignem ardentem extinguit aqua, et elemosina resistit peccatis. Et deus prospector est eius qui reddit gratiam, meminit in posterum, et in tempore casus sui inveniet firmamentum.

IIII Fili elemosinam pauperis ne defraudes, et oculos tuos ne transvertas a paupere. Animam esurientem ne despexeris, et non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris, et non protrahas datum angustianti. Rogationem contribulati ne abicias, et non avertas faciem tuam ab egeno. Ab inope ne avertas oculos tuos propter iram, et non relinquas querentibus tibi retro maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine anime exaudietur precatio illius, exaudiet autem eum qui fecit illum. Congregationi pauperum affabilem te facito, et presbytero humilia animam tuam, et magnato humilia caput tuum. Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, et redde debitum tuum, et responde pacifica in mansuetudine. Libera eum qui iniuriam patitur de manu superbi, et non acide feras in anima tua. In iudicando esto pupillis misericors ut pater, et pro viro matri illorum. Et eris tu velut filius altissimi obediens, et miserebitur tui magis quam mater. Sapientia filiis suis vitam inspirat, et suscipit inquirentes se, et preibit in via iustitie. Et qui illam diligit diligit vitam, et qui vigilaverint ad illam complectentur placorem eius. Qui tenuerint illam vitam hereditabunt, et quo introibit benedicet deus. Qui serviunt ei obsequentes erunt sancto, et eos qui diligunt illam diligit deus. Qui audit illam iudicat gentes, et qui intuetur illam permanebit confidens. Si crediderit ei hereditabit illam, et erunt in confirmatione creature illius. Quoniam in temptatione ambulat cum eo, et in primis eligit eum. Timorem et metum et probationem inducet super illum, et cruciabit illum in tribulatione doctrine sue donec temptet illum in cogitationibus illius, et credat anime illius. Et firmabit illum et iter adducet directum ad illum, et letificabit illum, et denudabit absconsa sua illi, et thesaurizabit super illum scientiam et intellectum iustitie. Si autem oberraverit derelinquet eum, et tradet eum in manus inimici sui. Fili conserva tempus, et devita a malo. Pro anima tua non confundaris dicere verum. Est enim confusio adducens peccatum, et est confusio adducens gloriam et gratiam. Ne accipias faciem adversus faciem tuam, nec adversus animam tuam mendacium. Ne reverearis proximum tuum in casu suo, nec retineas verbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decore eius. In lingua enim agnoscitur sapientia, et sensus et scientia et doctrina in verbo sensati, et firmamentum in operibus iustitie. Non contradicas verbo veritatis ullo modo, et de mendacio ineruditionis tue confundere. Non confundaris confiteri peccata tua, et ne subicias te omni homini pro peccato. Noli resistere contra faciem

potentie nec coneris contra ictum fluvii. Pro iustitia agonizare pro anima tua, et usque ad mortem certa pro iustitia et deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatus esse in lingua tua et inutilis et remissus in operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua evertens domesticos tuos et opprimens subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum et ad dandum collecta.

V Noli attendere ad possessiones iniquas et ne dixeris: Est mihi sufficiens vita. Nihil enim proderit in tempore vindicte et obductionis. Non sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui, et ne dixeris: Quomodo potui? aut quis me subiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris: Peccavi, et quid accidit mihi triste? Altissimus enim est patiens redditor. De propitiato peccato noli esse sine metu, neque adicias peccatum super peccatum. Et ne dicas: Miseratio domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim et ira ab illo cito proximant, et in peccatores respicit ira illius. Non tardes converti ad dominum et ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius, et in tempore vindicte disperdet te. Noli anxius esse in divitiis iniustis; nihil enim proderit in die obductionis et vindicte. Non ventiles te in omnem ventum, et non eas in omnem viam. Sic enim omnis peccator probatur in duplici lingua. Esto firmus in via domini et in veritate sensus tui et scientia, et prosequatur te verbum pacis et iustitie. Esto mansuetus ad audiendum verbum dei ut intelligas, et cum sapientia proferas responsum verum. Si est tibi intellectus, responde proximo; sin autem, sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indisciplinato et confundaris. Super furem enim est confusio et penitentia, et denotatio pessima super bilinguem. Susurratori autem odium et inimicitia et contumelia. Iustifica pusillum et magnum similiter.

VI Noli fieri pro amico inimicus proximo. Improperium enim et contumeliam malus hereditabit, et omnis peccator invidus et bilinguis. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus, ne forte elidatur virtus tua per stultitiam, et folia tua comedat, et fructus tuos perdat, et relinquaris velut lignum aridum in heremo. Anima enim nequam disperdet qui se habet, et in gaudium inimicis dat illum, et deducet in sortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos, et lingua eucharis in bono homine abundat. Multi pacifici sint tibi, et consiliarius sit tibi unus de mille. Si possides amicum, in temptatione posside eum, et non facile credas illi. Est enim amicus secundum tempus suum, et non permanebit in die tribulationis. Et est amicus qui convertitur ad inimicitiam, et est amicus qui odium et rixam et convitia denudabit. Est autem amicus socius mense, et non permanebit in die necessitatis. Amicus si permanserit fixus, erit tibi quasi coequalis, et in domesticis tuis fiducialiter aget. Si humiliaverit se contra te, et a facie tua absconderit se, unanimem habebis amicitiam bonam. Ab inimicis tuis separare, et ab amicis tuis attende. Amicus fidelis protectio fortis; qui autem invenit illum, invenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio, et non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis, et qui metuunt dominum invenient illum. Qui timet deum eque habebit amicitiam bonam, quoniam secundum illum erit amicus illius. Fili, a iuventute tua excipe doctrinam, et usque ad canos invenies sapientiam. Quasi is qui arat et seminat accede ad illam, et sustine bonos fructus illius. In opere enim ipsius exiguum laborabis, et cito edes de generationibus illius. Quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibus, et non permanebit in illa excors. Quasi lapidis virtus probatio erit in illis, et non demorabuntur proicere illam. Sapientia enim doctrine secundum nomen est eius, et non est multis manifestata; quibus autem cognita est, permanet usque ad conspectum dei. Audi, fili, et accipe consilium intellectus, et ne abicias consilium meum. Inice pedem tuum in compedes illius, et in torques illius collum tuum. Subice humerum tuum et porta illam, et ne acedieris vinculis eius. In omni animo tuo accede ad illam, et in omni virtute tua serva vias eius. Investiga illam, et manifestabitur tibi, et continens factus ne derelinquas eam. In novissimis enim invenies requiem in ea, et convertetur tibi in oblectationem. Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, et bases virtutis, et torques illius in stolam glorie. Decor enim vite est in illa, et vincula illius alligatura salutaris. Stolam glorie indues eam, et coronam gratulationis superpones tibi. Fili, si attenderis mihi, disces, et si accommodaveris animum tuum, sapiens eris. Si inclinaveris aurem tuam, excipies doctrinam, et si dilexeris audire, sapiens eris. In multitudine presbiterorum prudentium sta, et sapientie illorum ex corde coniungere, ut omnem narrationem dei possis audire, et proverbia laudis non effugiant a te. Et si videris sensatum, evigila ad illum, et gradus ostiorum illius exterat pes tuus. Cogitatum habe in preceptis dei, et in mandatis illius maxime assiduus esto, et ipse dabit tibi cor, et concupiscentia sapientie dabitur tibi.

VII Noli facere mala, et non te apprehendent. Discede ab iniquo, et deficient mala abs te. Non semines mala in sulcis iniustitie, et non metes ea in septuplum. Noli querere ab homine ducatum, neque a rege cathedram honoris. Non te iustifices ante deum, quoniam agnitor cordis ipse est, et penes regem noli velle videri sapiens. Noli querere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne forte extimescas faciem potentis, et ponas scandalum in agilitate tua. Non pecces in multitudinem civitatis, nec te immittas in populum, neque alliges duplicia peccata, nec enim in uno

ere mmmę. Noli eē pusillanimis ꝙ tua
nia. eo mre ꝙ nec elemosinā nō despica
ne deus multitudine numeri mei ꝙ
spuat de. offerēte me ō altissimo sua
pier munera mea. Non irridet hoīes, m
marquidq; aīe. Est ē qui humiliat ꝙ
alium cū despectu dē. Noli amare mā
abūsiq; frēmitū in mamei filie tuę ac
Noli ulle time ore indecū. adiudicat
cum alīo nō ē tuū. Noli ihē ē mnulu
tudine ꝓbrū. nō ꝙ ubi multa ora
ne. nō oderis labores q̄s. ꝙ iustificēs
ab altissimo creatum. Nonne requies m
multitudine indisciplinatoꝝ metuā
ne qñ nō credabit humilia valde spīn
tuū. qm̄ unicem cremo impy ignes ꝙ
domꝰ. Noli pauperem mamei pcūs dif
fama. in frem linguę. aut spūs. Noli di
cē mulīe sensata ꝙ tuū. quam sordē et
numore dī. Grā ē uerecundie illi se
Non ledit fratī quamē multitudo. nō ignō
narū domē aīā tuā. Serua mē sensata fir
dilecte qī ama tua. Non defraudes illū lib
tate. in mepē cōmixtae illum. Quid ē
sunt stendę illę. si sunt multa pcūs
rent ap̄te. filij ē sunt erudi illos. ꝙ curua
illos spuerua illoꝝ. filie ē sunt hia
cap illaꝝ. nō ostendas vlare facie tuā
adillas. Unde filiā tuā ꝙ grauide ops fe
de. hoī sensato da illam. Quulier bñ ē
filiā tuā ne pcaę illam. odibili nō cre
dita ne uxori cadat. honoꝝ pare tuū ꝙ
gemma mat tue ne obliuiscaris. Cū
uero egn̄ ō pillas nō fuisse ꝙ rebus illę
quonodo egn̄ ē. ꝙ uere filia tua tue dm
ꝙ adducet illius sensū. hoī ulnere qua
dilige eum qui ne fugi. nimis uos ei nō
dēnique. Honora dm ex tota ā tua
honorifica sacerdotē. ꝙ mundā te ab inimi
dilī ꝓ sunt in manu. ē ubi primoꝝ ꝙ
ꝓgenitor. ne negligeris ꝓgenare eū pa
rue. dñi ē nubium. ꝓgna ꝙ sacrificiū
frūctuū de offer deo munera tua. ꝙ pmp
dona tua. ꝙ ē manū tuū. ne pharisei ꝓmiū
ē dextrū tua. ꝙ ē manū. ne ospectu aīe
tuę. Cū mortuo nō phibe grām. nō
este plorantib; nō solatione. ꝙ cum luge
tib; ambula. Nonne pigebat ustinere mur
murū. cubil enim maledicē firmabit. ꝙ
omnib; egn̄ tua memorare nouissima. ꝙ
in aeternū nō peccabis.

VIII

Non langues ab hoīe potente ne forte m
dabit manū illi. Non crediderit ei uxo
ꝓpter. ne forte ē ꝓsistat luę ē. Mul
tis enī ꝓdiit mala. ꝓ argentū. ruit ar
gēti ꝙ ruinā. Non langues ab ho
rente longeuo. nō ꝙ ē magnē illius

lugna. Non crucies hoī mdicto. ne male ō pge
re ma loquam. Ne despicias hoīe. aliquid ē
apectato. ꝙ inpes es. Ne despicias hoīe. nulla ē
none sum. Ne despicias hoīe. nulla senectus. ē
ex nob senescimꝰ. Noli enim ō mortuo mmi
ō mo gaudē. scies enī q̄m ō morimur. ꝙ ign
uchū nolum memre. Ne despicias narrātis
ꝓbria sapientū. ꝙ inter ꝓuerbia illoꝝ ꝙuersare. ab
ipsis enim discēs meliora. ꝙ fiunt magnates
sine ꝙcla. Nonne ꝓcul natorum semora
ꝙ ei cū dicere. aperib; sunt. q̄m ab ipse di
ce mellectū. ꝙ ipse necessarios dab ꝙsilū.
Non mendax mbonet pcūs. ꝙ argumēt
eo. ne mecundus flāma ignis pcūs
illoꝝ. Ne ō sanē stice ꝙ mel os. ne sedeas
q̄ usidiatoꝝ ꝙ tuo. Noli fenerare hoī fo
nor te. q̄ si fenerabis q̄ pdas habe. Non spē
tue sup mendacē tuā. q̄ si spondes q̄ vēn
tuem cogita. Nō mendices ꝙ ubi. qm̄ f
q̄ dignū ē mendicas. Cum mendice no ꝙ
mula. ne forte ꝙmat mala sua mec. ip
se ē ꝓ uehemēte sua vadet. ꝙ simul cum
sulcima illi pces. Cum rendo nō faciēt
ꝙ. ꝙ cum audaci nō ēas mdelit. q̄m
q̄ mel ē ali cum fango. ꝙ ubi nō ē abunt
nū cibet te. Cum fatuo ne ꝙsilū hās nō
cū ꝓrē ꝓdigē ꝙ q̄ ꝓle placeat. Cum
cinēo ne faciaꝰ ꝙsilū. ne inq̄ cū quib ꝓ
ner. Nō cū hoī ex. tui mamfestēt. ne fo
re inferat ē grām ꝙ mmicē tibi.

Non de mulier

Non zelet mulieꝝ sin̄ tu. ne ostendat
se ꝙ malitie docēs nēs. Ner hās mu
lierē aie tue. ne mgdiamur mine tue ma
nofundare. Ne respicias mulierē multa
nolam. ne forte mdiāt ꝙ laqueꝰ illi. Cū
fabrice ne assidias. nec audias illam. ne
forte pcs mellige illi. Virginē ne cō spi
cias. ne forte scandalizeris ꝙ decores illi.
Nō des fornicarie aīā tuā ullo. ne pdas
te mhēditate tuā. Noli circūspice in uias ciui
tatis. nec obberiāris ruplateis illi. Fons sua
ē tua. mulere cōrupta. nō cōsperas
spem aliena. ꝙ ꝓpe sic mulie multa pec
cevit. ꝙ ignis ardoꝝ ꝙsumit. Cum aliena mulierē ne sedeas nō. nec ac
cumbas eī ex ē tubis. nec alteres eī alia
mento. ne forte declines ꝙ tui milium.
ꝙ sanguē tuo labatis ꝙ mydeas. Ne delinqs
amicū sum quis. no mic enī nō erit fidis
illi. Amīū nouū amē noli uetere. ne ꝙ
sui amicus bñ ꝙsuet illud. Nō zelet gloria
pec peccatē. nō enī scis ꝙ fuerus ꝓ illi sub
sit. Nō placeat ē mimica mulieꝝ. sae
enī usq; ad mferos nō placebit mag. lon
ge abesto abhāc ꝓpter ē ne accendat. ꝙ
nō suspicaris rumorē mortis. ꝓ ne si ac
cesserit ad illum. nō ommēs. ne forte in

ferar utrum tuã. Cõsone mortuꝰ seruo. qm̃ i medio laqueoꝝ mꝫ ambulabiꝫ. Sedm̃ uarietatẽ tuã cauꝫ tra pymnotus. ꝙm̃ sapientib; ꝙ prudentib; tem plum nullꝰ sint ẽ omne. ꝙ timore dñi sit ẽ glia no. ꝙ sensꝰ sit ẽ cognitꝫ dñi. cõfiteꝫ narrone tua mꝫ cepiꝫ altissim. ꝙ manꝰ artificiũ opa laudabit. ꝙ nequꝫ pli ultra ꝑ nome sui. misericordiã sẽmoꝝ uerbũ. Terribil ẽ in cauerne sua bõ linguosus. ꝙ mãsuetꝫ in ulcꝰ suo odibil ẽ erit.

Vltor sapiens nudabit pulm suũ. ꝙ magn ẽ timẽ terribil erit. Sedm̃ iudicẽ pli sic munitꝰ ei. ꝙ qual rector ẽ ciuitatẽ. ꝙ loꝙ bꝰ tantꝫ nõ. Rex insipiens perdet pli suũ. ꝙ numeꝰ tribunoꝝ ꝓsensũ prudentiũ. ꝙ in manu dñi potẽs fier. ꝙ eccliabilis ẽ in quamꝫ gẽnũ. ꝙ nõ ẽ recedẽ impẽ sic exercebit. sup illam. ꝙ manꝰ dñi potẽs hõis. sup mare sedebe imponer honorẽ suũ. Omis iumẽ ꝙmone nemiẽ. ꝙ mich agnis opib; mꝰ odibil coram to ẽ hõib; superbis. ꝙ execrabilis ẽ in quantꝫ gentil. Regnũ a gente migrẽ trãsfertur. ꝓ multitudines ꝙ mutacões ꝙ dolos. dolum aũ mch ẽ sceleste. Quid superbit terꝫ cinis. Nich ẽ inquiũ gd amare pe tituã. Vinc enim aiã suã uenalẽ bꝫ. qm̃ iu stus in fuga ꝓcul ꝙ numa sua. Omis potentiꝫ breuis uita. Langor ꝓlixꝰ grauiat medũ. breuis lan gorẽ ꝑcidit medicus. Die ꝙ hodie ẽ ꝙ cras moriet. Cum enim mentiur lõ. irritabit ser pentes. ꝙ bestias. ꝙ timoꝝ. ꝙ mũ superbie hõis a pellamꝫ ado. qm̃ ab eo qui fẽ illum uocellus ẽ ei. qm̃ minꝰ pecus ẽ omis superbia. Ut reuulsa illam a dimplebimꝫ malediciõe. ꝙ subuertꝫ eoꝝ usꝫ in finẽ. Sedes ducũ superboꝝ destruꝫ dñs. ꝙ sedẽ fieri mites ꝑ eo. ꝙ radices gẽnũ superbꝝ arescent tꝫ. ꝙ plantabit humiles ex pios gẽ nib; terꝫ gẽnũ cinis dñi. ꝙ pcidit cas usꝫ ad fundamẽtũ. ꝙ arescet cyllus. ꝙ dissipabit illos. ꝙ cessare fecit memoriã eoꝝ a hõe. ꝙ pdidit ẽ me moriã superboꝝ. ꝙ reliquie memoriã illi⁹ sup bionẽ ẽ erepta hõib; superbis. ꝙ mandata nabũ mulieꝝ. Sedm̃ hõiũ honorabimur si q; timet dñm sed̃ aũt si exhonorabimur q; ꝑuꝫ mandata dñi. ꝙ medio fratrũ rectoꝝ illoꝝ honore. ꝙ qui ui met dñm. et mouebit illi. Sic diuitum honoꝝ rex. ꝙ pupꝫ mꝰ. di ẽ. nõ despice hõiẽ. mꝫ pa upem. nõ magnificabit unꝰ peccatoꝝ duarũ Magn ẽ iudex. ꝙ potens ẽ honore. nõ ẽ ma ior illo qui timet dñm. Seruꝰ sensatꝰ libꝫ fu mꝫ. ꝙ uir prudens. ꝙ disciplinat. nõ murmura bit correptꝰ. ꝙ sed nõ honorabitur. Noli te ex tollẽ intuendo opa tua. ꝙ noli timere ꝙ ꝑ angustiã. Melior ẽ qui operatꝰ. habundat mollib; quam qui glioꝝ. ꝙ egen pauꝑ. filꝰ imanis furiosꝰ ꝙ ira sua aiã suã. ꝙ dies illi bono rũ ꝑ memoriã erit. ꝑcepta ẽ aiã sua ꝙ ue sificabit. ꝙ et qui honorabit. ꝙ honorificabit aiã suã. ꝙ uir glabit ꝑ disciplinã. ꝙ memoriã su um. ꝙ ẽ homo qui exhonorificatur ꝑ sublimi tatem suam. Qui aũ glatur in paupertate. quo magnificabit. ꝙ glatur in sublimitate. ꝙ paupertatẽ uerecundie

Sapiens humiliabit se in gloria. ꝙ in medio magnatoꝝ. gloriabit illum sui ere mon laudes uirũ inuisꝫ sua. ꝙ in spacio hõie. ꝙ uisꝰ sui. breuia ẽ inuolantib; apis. ꝙ initiũ uiroꝝ hꝫ fructꝰ illius. ꝙ inuestimẽta ne gle ris unequã. nec mireris honoriẽ tui exollare. qm̃ mirabilia opa altissimi soli. ꝙ gloria. rab sonis. ꝙ inuisa opa illi. Multi reguli sedẽ inhumo. ꝙ inuisꝰ pcipabilis portabit diadema. Multi potentes oppssi sunt ualde. ꝙ gloriosi ẽ dati sunt in manꝫ alteri. Priꝰ quam interro ges ne laudes quẽquã. ꝙ ill interrogatiõis occa sõe nulla. Prudentia auriũ ne. ꝙ in cubi ꝙ immedio seruoꝝ ne admiꝫ loqui. De eo ꝙ te nõ molestat ne irrere. ꝙ in silentio pensi tum ne obstiꝫ. Fili ne immisceꝫ sine ar cessu. ꝙ si diues filiꝰ nõ ero ꝙ inuenio ad uersi ei⁹ sensꝰ fuiꝫ nõ applicabit. ꝙ nõ effugies si peccaueris. ꝙ ne uolabunt ꝙ festinanter. ꝙ uolent impij. ꝙ tuto magꝫ nõ hũdus. ꝙ si hõ mortuꝰ d' egenꝫ remuneratione. plus defraudatur iustus. ꝙ humanꝫ pauperis. ꝙ audire dñi re spectu illius mboso. ꝙ erexit illum ab humilia te ipi. ꝙ exaltauit eũ ei. ꝙ multi stupebũt sup illo multi. ꝙ bonum uir timꝫ. bonus. ꝙ malꝰ uir mortꝫ pauperiꝫ. ꝙ bonestꝫ. ad finem diuꝫ aũ dñi pmanet mdre. ꝙ per illum successibit mestus. ꝙ si qui completauerit ꝑcepta. ꝙ ẽ pars in eo illi. ꝙ eo q; dixit. m uem requiẽ fili. ꝙ mane manducabo d' deinꝫ meꝫ cõluc. ꝙ nescit q; ipe ꝑcet. ꝙ relinquet omia alijs. ꝙ ne nullo eo. ꝙ multo abiecte ra opa mala diros. ꝙ mortꝫ ne timeto. Ne mon stra magnifices. ꝙ ne ꝓcedas ꝙ uno. ꝙ ne mlaq; uno. ꝙ stabile ẽ in oculis dñi subito ho nestare pauꝑ. ꝙ ne dicas in corde tuo nulli se timam. ꝙ in bonere uelociꝰ possit illi ꝙ meritũ est. Ne dicas quid ẽ iste opus. ꝙ ꝙ erunt in ei bona. Ne dicas sufficiens sum. ꝙ quid ei⁹ possimalꝫ. ꝙ in die bonoꝝ ne immemoꝝ sis malꝫ. ꝙ in die malꝫ ne immemoꝝ sis bo noꝝ. qm̃ facile ẽ coꝝ dñi in die obitꝰ retribuꝰ unicuiq; ꝑ uias suas. Mirra hore solimo nẽ suas lumine magnꝰ. ꝙ sine hõiẽ tenui dies opꝰ illi. Ait mane ne laudes hõiẽ. ꝙ qm̃ in filijs suis agnoscitur uir. Nõ omis, ho minẽ uelociꝰ nisi mitiã. Multe ẽ simi litudo uolucꝝ. Simile ẽ eructuare peccatis serentiũ. ꝙ sicut ꝑte inducitur ad uen eã. ut capiat ita qui ꝓximo. sic ꝙ ꝓximꝰ. ꝙ si ꝙ ꝙ

vr. vident celum pmm siu. Bona enī sua mala
nūrent insidiantur. in electos ponet maculā
Absumilla ma augentur ignis. ⁊ abuno doloso
augentur sanguis. hō nō pcās sanguis insidi
antur. Attende tibi. apostheri sibi nam enī mala
ne forte mducat sup te sibblammationē nppe
nisi. Admitte adre alienigenā. ⁊ subinter te ī
turbine. ⁊ alienabit te a suis ppis.

XII Sibiecit fuos au fcās. ⁊ erit grā boīe nas
multa. bonestat usto. ⁊ mitemet retribuō
ne magnā. Et si nā abnō. ⁊ dre alo. Non ē ei
bñ. epi alludus ē mmalis ⁊ elemosinā nō
dam. qui ⁊ alissim odio hī pcōrē. ⁊ misē
ē pententib. Da usim. ⁊ nō suscipias pcōs
re. Et impus ⁊ pcōrib; redder undictam.
ausbodiens dre male undicte. Da bono ⁊ nō
recipis pcōrē. bñfac bñli. ⁊ nō dbis impi
o. ⁊ subtile parce illi dire: ne forte potenter
te fac. Nam duplicia mala inuenies ō oīb;
lōis. qui ⁊ alissim odio hī pcōrē. ⁊ impis
redder undictam. Nō agnoscetur ibois am
nis. ⁊ nō ablondetur īmīā nimīc. ⁊ inimi
cus mimic illi. misima ⁊ malma illius ag
nit ē amē. Non ddas mimico tuo mētrī.
Sicut enī cinisti erugmat nequia illi. ⁊ si
hūliat vadat curuus. abnec āūtuū. ⁊ ausbodi
te abillo. Non stimulas illum ponet te. ⁊ sedat
ad dextam tuā. ne oūsus sdet mloco tuo. ne
forte oūsus mlocū tuū. ⁊ quiescat ad tuā
uam. ⁊ in nouissimo ognoscet ubā mā. ⁊ ī
simonib; meis simulcris. Qui mitebatur ⁊
cuntra eū. ab pente pellso. ⁊ in oīb; qui ap
propiant bestie. Sic ⁊ qui cōmutat cū iuro
inquo. ⁊ obuolut ē in pcōrē ei. Vna hom te
tū pmanebit: si aūt declinauīs nō sustinebit.
⁊ labiis suis mdulcabit inimic. ⁊ mente suo
usi diabitur. ut subtrat te. ⁊ nō fouem. ⁊ no
ubis suis lacēmatur inimic. ⁊ si miserit tpe
nō cmabit sanguē. Si mirrentur ē malā
muenies eum illue pnotē. ⁊ oculis suis la
amab inimic. ⁊ nō adiuuab. sic subdiet p
lanme suas. Cap suū mouebit ⁊ plaudet
manu. ⁊ multa susurrans immutabit mul
tā suū. Qui tenēte pcē mēnabunt. ⁊ bilia.
⁊ qui cōcauūt sup se mduet supbiā.

XIII Ondo sup se sollet q honestior se cōcau
dūm te ne seni fiāt. Quo ad cēnabit te
bi ad illam. Q. ū enī collisēt ostringent
Duet. mustr ego. ⁊ fremebit. paup aūt lec
tor ebit. Si largus fuēr. assumet te. ⁊ si nō
huīs deficiet te. Si bēs ouuet te. ⁊ euacua
bit te. ⁊ nō dolebit sup te. Si nec ei illi fiāt
supplantabit te. ⁊ subridens spē dabit. nar
mis ⁊ hā. ⁊ dicet. quid op ē ti. Et ostender te
mabis suis. donec te exinanias bis. ⁊ ī
nouissimo deridet te. Hūiliare tō. ⁊ expm
man ei. Attende ne seducat te insultatio hu
militatis. Nolī ē humilis sapiā sua. ne hūi
liat insultatiā seducat. Adducet aposthēre
discede. ⁊ cū cum magē te adducent. Nē
plus sis ne impingant. ⁊ ne longe sis abeo. Ne
ere mobilitate. ne remeres ereptus loqui ē
illo. ne credas multe ubi illic. Et multi
cum loquela tēptabit te. ⁊ subridens mitto
gabit te. ⁊ abscondat tuus. ⁊ inimic amīc
illius. ⁊ obuiabit ubi ma. ⁊ nō parcet de malma
tō umalis. Cauē ē. ⁊ attende diligēt audtu
tuo. qm cū sibūlatione tua ambulab. Audi
enī nō illa cū insopnis inde. ⁊ glabis ōi
nem tua. Diligē dm. ⁊ inuoca eū in salute tua.
Omē. ⁊ al diligat sile ē. sic ⁊ hō premū ē.
Omis caro ad sile ē. ⁊ in genus. ⁊ omē hō silis
sibi adhon abetur. Si obstabit lup agno alien.
sic pecōr usto. Q. ue cōcordia hō hōi. ad dmō.
Aut q pace hā dnm adpupē. Venatio leōis
onag in deserto. sic pascua sunt diuitū pupē.
Et sicut abhōiatō ē lupo ⁊ hūilime. sic exercitio
diuitis pup. Omis omō ofirmat ab amicis.
⁊ humili. aūt cū cordis expellunt ⁊ amos. Di
uitem deceptū multi ueniunt ore. ⁊ loquit ē lupis.
⁊ sustinent illum. ⁊ hūl deceptē ⁊ insup ⁊ ar
guunt. loquit ē ⁊ tacuit. ⁊ nō ē dat ei loquē. Di
uites loquit ē ⁊ cōsessū. ⁊ tacuit. ⁊ ubi illuc usq ad nu
bes pducent. ⁊ sup loquit ē ⁊ dicunt. Q. uis ē
hic. Et si offendit subuertent illū. Bona ē subs
tantia nō ē peccā in scā. ⁊ equissima pauper
more ipi. Cor hōis immutat faciē illius. sine
in bona. sine in mala. Vestigiū cor die bōm. ⁊ ma
lū ē bonū difficile mutenē. ⁊ cū labore.

XIIII Beat uir qui nō ē lapsus ore suo. ⁊ nō
ē stimulat in pena delicti. Felix qui nō ha
buit. ⁊ non perdit spē sua. Vir cupidus ⁊ tenax. ⁊ nō ē satis. ⁊ iniq
cupido ⁊ tenax. ⁊ nō ē satis. ⁊ iniq laudo
adquid auri. Q. ui congregat ex āgo suo. iustos
alios ogregat. ⁊ in sic illuc. Aut sibi nequā ē. cui alij bñ erit. ⁊ nō sibi
quidē dabitur in bonis suis. Q. ui ⁊ mundet mali ē illo
nequā. Et si nō redimo ē malum illi. Et si bñfe
cat ignorant. ⁊ nō in bonis suis. ⁊ in mōnisti
manifestat malma sua. Nequā ē oculus inui
dus. ⁊ auertit faciē. ⁊ despicit āiā suā. ⁊ iustificat a
bilis oculus cupidi. impiē in equitatis. ⁊ nō
satiabitur donec ostinet auertat ē āiā suā
Oculus malus ad mala. ⁊ nō satiabit panis
⁊ indigens. in sua erit. Si nō sit ibi sua. fili si
bēs bñfac tecum. ⁊ dignas oblatōes offer.
Memor esto qm mors nō tardat. ⁊ testm̄ in
feros. q̄ma demonstratū ē ti. Ante mortē bñfac amico
mundi. mollitor. Ān mortē bñfac amico
tuo. ⁊ iuxta tuas extende manus tuas. Ne
derelinquas abe bono. ⁊ portabit a bni tibi
nō te gēte. Nōne alij relinquet dolores ⁊
labores tuos. ⁊ in remissione sors. da. accipe
⁊ iustifica āiā tuā. Ān obitū tuū operare iustā.

qm nō ē ap̄ inferos mnemone ei bum. Omīs ar
bo sians fructū nequā facit. arbor fructifera
m arbore cognoscit. Alia gignūtur. alia deciun
tur. sic gnātio carnis. sanguinis. Alia finit
alia nascitur. Omne op̄ corruptibile infirmi
tatē habet. qm illud opātur. dū ē in ipō. Et omne
op̄ electū multū habet. q̄ opatur illud bonū
habuit in illo. Beat⁹ vir qui misericordiā suā mo
tibus. qui iniustitia in corde habuit. insen
sū cognoscit. et despiciet. Q̄ cogitatio
nes illius intelligent. quadam. post illum q̄
nos sequatur. in mis illius obstinet. qui resi
at p̄ semitas ei⁹. mandata illi audient. qui
respicit ad domū illi⁹. impedimenta illi⁹ figen
tibus. Statuet mensurā suā ad manū illi⁹. ut
ei sint mensura illi⁹ pedū. Et statuet fines su
os sub regimine illius. et sub manu illi⁹ mō
bitabit. progenies sub regimine illi⁹ ibit. et no
mē ei⁹ regnabit.

XV

Qui timet dm̄ faciet illud. qui omnē
ē iustitiā apphendet illā. et obtinebit il
li⁹ māt bonōficentia. q̄ multū indignante
suscepit illū. Celebrabit illi pane intellec
tū. et aquā sapie salutarē potabit illum
et firmabitur nullo nō flectetur. et non
confundet illum. nō confundent. et exaltabit illū ap
primos suos. In medio ecclie aperiet os
illius. implebit illū spū sapie et intellectus
et stolam glie induet illum. Iocunditatē et
exultationē thesaurizabit sup illū. et nōmē e
terne hereditabit illum. Hoīes stulti nō apphen
dent illam. et hoīes sensati obumbrabunt illā.
hoīes stulti nō videbunt illam. longe enī
abest superbia. et dolo. viri mendaces nō erunt
illius memores. et viri nequā non inuenient
illam. et sermo illius non confundet viros
dm̄. Non ē speciosa laus in ore peccatōis.
qm̄ nō profecta ē sapiā. Sapie enī dī laudabi
tur. et in ore fidelis habebitur. et dirigit⁹ da
bit eam illi. Non dicet q dm̄ abest. quę odit
enī ne faciat. Non dicet ille mē iplanauit
nō enī necessē illi hoīes impij. Odit enī deus
omnē errorē odit dm̄. nō erit in abile
mentibus illum. Dē abysso obtinuit hoīes.
et relinquit illum in manu ei⁹ sui. Adiecit
mandata et p̄cepta sua. Si voluerit mandata
ei⁹ seruare. et fidē bene ei. et imperpetuū fidē
placitam facere. Apposuit t aquā et ignē
ad ea quę voluerit porriget manū tuā. Ante hoī
nem vita et mors. bonū et malū. q̄ placuerit ei dabit illi. O quā multa sapiā dī
et magna imperētia. videns oculis sine visione.
Oculi dī ad omnem carnē. et ipse agnouit omnia opa hoīs. Nemini mandauit impie age
re. et nēi dedit spatiū peccandi
nō enī desiderat multitudine filioꝝ in
fidelium. et inutilium.

XVI

Ne lętemini in filiis impiis si multiplicen
tur nec oblectemini sup illos. Si nō ē timor dī
eorum illi. Non credite vitę eorum. nec respicite
in labores eorum. Melior ē enī timens dm̄
quā mille filij impij. Et melius ē mori sine fi
liis. quam relinquere filios impios. Ab uno
ciuitate habitabitur patria. et tribus impiis
deserta. Multa alia vidit oculus mē.
et horum horū auditum est auris mea. In malis
gentibus quę peremit⁹ est exardebit ignis. in gente in
credibili exardescet ira. Non exorauerunt
p̄ peccatis suis antiq̄ gigantes. q̄ confidentes
virtutibus suis virium. nō pepercit p
grinanti illorū. et exercitū et illi⁹ superbia ver
bis illorū. Non misertus ē illi⁹ gentis rotā pdę
ris volentē se in hostē peregrinē. sicut ser
centes multa pedum. qui ex genere sunt nequi
tiā cordis sui. et si unus fuisset ex eis mirū
si fuisset impunis. Quia enī ex illis potens et
omnis. et effundens mā f mā ā suam. Si
correptus illi hoīs f opa sua inchoat. si ef
fugiet in manū peccatoꝝ. nō reputabit mihi sufferentia. tanquam. Omnis mihi
fiunt loci unicuiq; f merita opū suoꝝ
et intellectus peruersationis ipi. Nonne dicetis
ab absconditis. et celatis quę mea memo
rabimini. Ingens magno nō agnoscam. Qa
ē enim dm̄ mea totam in mīa creatum. Se
et celum. et celi celoꝝ. abyssus et omnia quę
in ea mouentur. montes simul. et valles. fundamenta terę. Et
cum aspexit illa dē tremuit et contremuit
et mouit⁹ est terra. et mōtes et co
stitutiones abissi. et nubes quę mouentur
et ventis abiliora. Hęc omnia quę intelligit. et
pectus quā nec oculi videbit hoīs. Nam
plima opa illi⁹ sunt in abscondito. si opus in
fine ei⁹ quę nunciabit. Longe enī est
testis a quibusdam. et iustus quo hoīs mo
sum animo ē. Qui mentiri videbit eos qui
in ira. et impudenti. et rerum cognitor
fruitur. Audi me fili. et vide disciplinam sē
sus. et in bis meis attende mandatis tuis. et
dicam meę disciplinā. et seruabo eā
narrabo sapiā. Et in bis meis attende
mandatis. et dicis meę mutabo sēs ūtutē
quę posui dē in opa tua. Abyssus. et
inhabitatores eius sicā cinis. In multo dī op
tui abyssus. et abyssum in one pōz dissipā
vt pręz illoꝝ. et mitta ipōz in gehennā sicut
Omnium mirabilia opa illoꝝ. nec est numerus
nec labor mensę. nō deficiet ab opib; ei⁹. v
nquis; primus ē nō magnificabit illi; et rursus
nō sic mirabilis ibo illi. Post h dē in
tuam respexi. et impleta est illa domus ei⁹
illā ois terra. ab facie ipius. dentur aut
ipā mea misio illoꝝ.

XVII

Sic erimus et nos hoīes. si magnifi

suam sicut illum. ⁊ vere qui ⁊ illi impiam ⁊ se ostendit illi iuste. Iustum dicit ⁊ pe dei illi. ⁊ dicit illi possit eos q̄ sunt sp̄ sui. Postu rumore illius sp̄ omes carne. ⁊ dicat ē he thara ⁊ holocaustū. Creatur ex pō a domino filie pi. Consiliū. ⁊ lingua. ⁊ oculos ⁊ aures eor dicit illi exaggrandi. ⁊ disciplina m rellere regatur illos. Creatur illi sua spē. secūm implent eor eor. ⁊ mala ⁊ hū offen dit illi. Posuit oculū ipius sp̄ ordia ipōz o stende illi magnalia opū suoz. ⁊ nomi sāc antiq̄ collaudent. ⁊ gustent iniquitatib illi. ut numbilia enarrent opa ei. Addi dit illi disciplinā. ⁊ legē inte eruditum il loc. Testm enim obtulit eī illi. ⁊ iustitia tuchelā sua ostendit illi. magnalia ho nore ei audire eum illoz. ⁊ honorē nos tuchel aures illoz. Ex dñi illic. Introdu te aboi magno. ⁊ mandauit illi unaquq p primo suo. Ne illoz quā qō sint sp̄. nō dim absente abomne ipi. ⁊ inimicitiq; gentē ipositi rectore. ⁊ pace di sp̄ sēl sit manifesta. Ex omia opa illoz. ueluti sol mosperm dī. ⁊ oculi ei sine intermissōe inspicientes mūc eoz. Nō sint ablcon sa tesa p unquenē eoz. nec migrare eo ab mospectu dī. Elemosina uir quasi sī ip̄. ⁊ gram hoīe qī pupillā qī nabit. ⁊ ē resurgere ⁊ retribuit illi retributionē unusq; in ipōz. ⁊ inter munitores pec nr. Penitentib; aut dedit mā iustu tie. ⁊ firmauit pdicentes saluatōe. ⁊ tesu nauit illi cōē ureatē. Comitte addimi ⁊ relinque peccā nia. scare an sanctē dī. ⁊ mūc offerte sacrificia. Ex cūtē ad dñm. ⁊ a iust abmultitudīa nia ⁊ mūc odio eoz tionē. ⁊ agnosce ultimaq; media dī. ⁊ am scare posside. ⁊ omtōis. aīalium dī. ⁊ pue uate sci sei. ⁊ mūc tumbi. ⁊ offitionē ib. Non temoverit ⁊ nec impios. Ante mortē ofite amortuo. qī nich pit ofitebr mihi. Ante mortē ofite mūc ⁊ sal. Confitebr landab dñm. ⁊ glabertis misericordiā illi Quam magna ⁊ mia dī. ⁊ pmanō illi glorianb; abic. Nec enim omia possūt ee mbōib; qm nō ē imortalis filius hoīs. ⁊ namquid malum placuit. Quid iuc dī sole. ⁊ hec defuit. Aut quid nequā exco gitauit eno. ⁊ sanctē. Ex b argentum. ⁊ iuste dimittit celi tpe ospian. ⁊ oc hoīes iustos. ⁊

XVII Omnium mortuū. ceruum ōia simul. Ōs solue ut fiūs cognoscat. ⁊ manet inter rer mortuū. Quis confitebr tibi in ope illi. Quis enī confitebr magnalia illi. ⁊ virtutē aut magnitudie ei. que enumerabit. Ex quis abundet enarrare

nia ei. Non ē minuē ni. adiuc. nec ē minuē magnalia dī. Cum ostimauit hō tunc in cipit. ⁊ cum quieuit operabit. Quid ē hō eque grā illius. Ex quib; usū. aut quid ne quam illi. Vite ore. hōis. ut multi. ē. m m. Quasi gutte aque. mare deputat ēt ⁊ sicut calculus arene. sic exiguus. anni. in die eni. Propt hec patiens ē dñs. ⁊ effun dit sup eos ntiā suam. ⁊ videt ptisp̄ cor dis illoz. quā mala ā. Ex ognouit iudū sionē illoz. quā nequā ē. Sō adimple untur ppitatōe sua multe. ⁊ ostendit illis uiam exitus. Misitū hōis cū primū fi ii. mā suā sup omes carne. Cum mā lyē ⁊ dere erudit qī pastor gregē suū. mise retur exapiens doctrinā misitoīs. ⁊ qui sollicitus mandatis dī. fil; mlyē nō dec q̄re lam. ⁊ omū duro ne dec ēternā ubi mali. nō ne ardor refrigerabit nec. sic ⁊ ibū ne q̄ quam dam. Ecce omne ecce ubi sp̄ dam bonū. ⁊ mag; eā hoīe nubilum. Omit agrē mpabit. ⁊ dar in disciplinam. mise sēc sunt oculoc. Ab medicū pp ulcera ⁊. ⁊ ab qua loquaris dilec. In langore abstine medicinā. ⁊ ab mdum mundū re ipm. ⁊ mospū dī mundū. ⁊ ab langore humilia te. ⁊ inter misericordias ostende quātam tuā. Non impedia ne orare sep. ⁊ nō uereris ab. ⁊ admone infirmum. qm mercē dī manet memū. In omone ppa tua mā. ⁊ noli ee q̄ hō qui vēnat dm. Ofermo ire medie ostia hoīs. ⁊ pē remunatoīs mollamone fac os. Ofermo pauperis inpe habundan ce. ⁊ mercimō pauperis medie dumnat. Amare ut. ab ispū inumbit tpē. ⁊ b ofa recumbe mediis dī. Nō sapiens mor b; memue. ⁊ medicis tolletor. ante ab mertia. Omis alius agnoscet sapiam. ⁊ imemenn eam dabit ofessionē. Com sam mūbis. ⁊ pī sapiens exerc. ⁊ intelle verunt iustoē iustitiā. ⁊ implorauit pūbia multa. Post concupiscentias tu as nō eas. ⁊ a voluntate tua nō abnec. Si pstes ac tue concupiscentias ei. Ne et te inguadū d̄ inimicas tuas. Ne oblec tetis inurb. ⁊ imadicie. arduas ē eni ymitio illoz. Ne fiāc mortis mortē none exfenove. ⁊ nō ē ē il misels. ens eni mund tue ānē.

XLV Opus ebrios nō locupletabit. ⁊ qui spnit modica paulatī decidet. Vin ⁊ mulieres apostatare facit sapientes ⁊ arguent sensatos. ⁊ q̄ se mngit form erubescet ⁊ nequā. ⁊ putredo ⁊ vermes he reditabunt illū. ⁊ exaltetur ⁊ exceptū mal. ⁊ rolletur d̄ nūo alta ei. Qui ēdit uno. leuis

tenebr. ꝓpe. Os iusti ꝺr ustiā ore
sensū ei. Cōsumato timōis ūi sapiā. ꝛsen
sus. Non erubescunt qui nō ē sapiēę ꝥmo
ē nec ubi ꝑsperna q̄ habundāt ūmalo. nō ē
sensus ꝙ habundāt aīmīndo. Sed sapiēne
tamē mundū habundabit. ꝛ stulti illi sē
sunt ure ꝓmanet. Cor sapiū ęſt uas. ꝙ stultū.
ꝛonē sapiā nō terrebit. Obū sapiens q̄ sa
pientia. ꝛ sapiā ꝛ mutabit. ꝛ ab se abnet. Jub
tur iururię. ꝛ displicebit illi. ꝓpter illud ꝙ
dixim fuit. Narratio sancti q̄ sapientia in
ma. nā inlabyę sensum inuenietur gsū. Os
prudentię q̄ in medio. ꝛ ubi illi cognoscit
medio ei⁹ sunt. Timę ūm ex timentem. sic
sanctio sapiā. ꝛ stulti insensati. ꝛ menti ꝛ bilia
ūba. Compedes ꝑ medios ei⁹ stulto deuina. ꝛ qui
mala manu sr manū dextram. sanctę
multi exaudit uocē suā. ut. nō sapiens
ur male ꝛ debet. Ornamētū aureū prudē
ꝛ doctrina. ꝛ ꝙ brachiale ꝛ brachio dextro
ſoꝛ sancti sancti. ꝛ domū ꝓmum. ꝛ hōr ꝙ olim
debet. ꝙ potentię. Stulti abentia respiciēt
mundū. ut. nō erudit sone stulte. Stultia
abēę auscultare ꝓbili. ꝛ prudens gaudebit ꝙ
amelu. Labia ꝑ prudentū stulta narra
bunt. ubi nō prudentū stulta pondēbit.
ꝛ non sanctoꝝ cor illoꝝ. ꝛ in corde sapientū
ę illoꝝ. Cum malechet ꝑ diabolū. male
dicat ꝙ sē suā. Sapiens cōmigabit sē ꝛ su
ā. ꝛ inīb odiēti. ꝙ manebit odioē erit. tra
ns. ꝛ sensū. honorabitur.

XXII

Qui parcit uerbis suis scientiā habebit. ꝛ ꝙ loquit
sup ꝛpentione illi. De stercore bouis lapi
dat ē pigr. ꝛ omię ꝙ rapit cum eruerit ma
ꝙ. Confusio patris ē ꝺ filio malesciplinato. ꝛ
filia aut ꝛ dnm nomen sibi. filia aut ꝓ
dens hęreditabit uiru suis. nam ꝙ confundit
inuidia sit genitori. ꝛ pudor aurū ꝛ sim
bi. aut. ꝛ abundātia nō minorabitur. Abund
ꝙ aut ꝛ bonorabitur. Qui ex mendacio ut
pessima narratio. Flagella ꝛ doctrina in os
tpe sapię. Os docet timōrē ꝙ qui ꝙ gloriat
testatū. Qui narrat ubi nō attendens. ꝙ
qui exercet dormientē ꝺ grauis sopno. Qui
enarrat stulto. ꝛ ne dicat quis ē hic
sup mortuū plom. debet ꝛ lux ei. ꝛ le supra
similē plom debet ꝛ sensu. Obedię plom su
ꝑ mortuū. qui recedunt. Requissimi ē negl
ima uia sup mortē sancti. Luctē mortis sep
tē dieb. sanctus aut ꝛ impiu. ꝙ dies ure eoꝝ
Cum stulto ne multū loquare. ꝛ ad insensa
to ne abieris. Serua te ab illo ut nō mole
stū hāę. nō cognoscit impedo illi. Super
pōbit ꝙ habit. ꝙ illi aliud nomē ꝙ sancti. ha
bita ꝛ ale. ꝛ malā ferri frali ē portare. ꝙ
hōię imprudēs. ꝛ sancti. ꝛ ꝙ lozamēti
ligneū colligenti. fundamēto edificij nō dissol

uetur. sic ꝛ oꝝ affirmatū meditationē obstij
cogitatę seculari monili ꝛpe. l' meus nō deſtrua
bitur. Erit pulex meo celiç. ꝛ omnia sine
impensa posita. ꝙ facię uerū nō ꝓmanebit. ꝛ
sic ꝛ oꝝ stabilit cogitatę stulti. ꝙ ꝛpetit um
bras nō resistet sic ꝛ oꝝ stabilit meditatę sa
monili ꝛpe nō mouet. sic ꝛ qui ꝛpeptus ꝺi
ꝓmanet ꝙ. ꝛ pungit oculū deducit lacrimā
ꝛ qui pungit oꝝ ꝛ elicit sensū. Qui terret lapidē
multa latitia deicit illa. sic ꝛ qui comminat am
co dissolvit amicitiā. Ad amicū ꝛ si ꝓmptū ꝙ
gladiū nō desperes. ꝛ ē regressus ad amicē.
ꝛ si aperuit os tuū nō timeas. ꝛ ē reconci
lio excepto numo ꝛ impio. ꝛ superbia. ꝛ misti
reuelatio. ꝛ plaga dolosa. ꝛ in his omib; et
fugiet amicię. fidē possidę cum primo in
paupertate illi. ut ꝛ in bonis illi letaris. ꝛ in pe
tribulatiōę illi ꝓmanet illi fidelis. ut ꝛ in bonis
ditet illius cor eius. Ānigrē cum ira pa
tris illius ignis maledicti. sic ꝛ ānigrē
maledicti. ꝛ omnes. ꝛ mine. Amici filii
tui nō confundas. ꝛ a fratre illi nō me ab
scondam. ꝛ si mala in eorum ꝓ illum
sustinebo. Omię ꝙ audiet cauebit se ab eo
Amię dabit os meo custodiam. ꝛ sup labia
mea signaculum ferā. ꝛ ut ne cadam ab ꝓ
sic. ꝛ lingua mea ꝓdet me.

XXIII

Dne ꝑ ꝛ dnator uitę mee. ne ꝺelinquā
me in uitio illoꝝ. nec sinas me inde in
lam exhibitionē. Cuę supponet in cogita
tu meo flagella. ꝛ in corde meo doctrina sapi
entię. ut ignorantię eoꝝ nō parcat in. ꝛ
nō ꝓpitiabit delicta illoꝝ. ne in ꝑsciam ig
norantię mee. ꝛ multiplicent delicta mea
ꝓpter mea abundētia. ꝛ in dī in conspectu ꝺ
sanctoꝝ. ꝛ audiat me. ꝛ in os meum ab
desiderij aure ame. Auferat ame uentr. corpis
concupiscentię. ꝛ aubit ꝺ me spiritus ne apprehendat
me. ꝛ fames uincendi. ꝛ fortitudo ne ꝓtrahat
me. Doctrinam oris audite filij. qui custodit
eam ullam nō ꝓdet labię suis. nec confundi
zatur ꝺpib; nequissimis. ꝛ quamuis fu
a apprehendatur peccō. ꝛ ꝺpib; ꝛ maledicus
scandalizabitur multę. ꝛ in nōi ꝛ abus
sent os tuū. multę ē mihi multa. Nō assu
ō dī nō sit assidua. ꝛ ore tuo. ꝛ in ꝺpib; sanctoꝝ
ne admiscearis. ipse nō erit ꝛ mihi ꝺ ei.
Sic ē enim ꝙ mihi ꝛ assidue abundet nō
minuetur. sic ꝺę ꝛ in ꝛ amicus ꝛ uerax
peccō nō purgabitur. ꝛ ut multi ꝛ in
implebitur. ꝛ ꝺ discedet ꝺ domo
illius plaga. ꝛ si frustra murmur. ꝛ ꝺ
illi sup ipm erit. ꝛ si dissimulauit ꝺ in
ꝙ duplicat. ꝛ si munera ꝛ in nō in
flectetur. ꝛ. eplebitur ꝺ retributiōe ꝺ

Ecclesiastes 22 [illegible]

illi. Et ~ alia loquela ñra mota. nõ mutiat
mbrantur iacob. Et enim amisi eos dubi
omia h̃ arbitrantur. ~ mslicue nõ ualuerabũt
~ mala planose loquele nõ affligent os nũi.
Et omni milla ũbum peccũ. Domino pñs
~ mñe nre. ~ in medio eñ magnatoꝝ ẽcclie
te sicut obmutescent. et tũ mal'spera illoꝝ
~ affligentur ne mfantur imperiũ pandic
~ mahulleꝝ nõ nata. ~ uiẽ natiuitatis me
maledicat hõ affligẽ mũbꝰ unguẽ. mõlꝫ
ogilꝫ tuꝰ nõ erubescetur. Diu grã habundãt
mpeccũ. ~ tuũ adiuuat uam ~ ydumeõ
Ara cuius ẽ ignis ardens nõ extingt. dñs
aliquid gluctat. Et hõ negt mors cessatꝰ
nõ desinet. donec necendat ignis. Hãs fra
mentio eis panis dulcis. Non fungẽbuntur
mmisericordiã. uh mfirmi. Omis hõ qui mmi
gratur lectũ suũ. oppugnãs ãlectũ suũ ~ dnoꝝ
Quis me uidet. ~ tenebre cludunt me. ~ pa
rietes cooperiẽ me. ~ nõ ẽcispiat me. qui
uerꝝ. Delictoꝝ meoꝝ nõ memẽbimur
altissimi. ~ nõ mirelli gra. qñ omissa uidet o
culus illi. qñ expellat ase timorẽ dñi. humil
mẽt hõis timoꝝ. ~ oculi hõis mittet illũ. ~
nõ cognoscet qñ oculi dñi multo plus lucẽ
diores sẽ solem. circũspiciẽtes oẽs uias hõis
~ profundũ abyssi. ~ hõis corda intuentes tã
quã ondantes prec. Dñe eñ dẽ qui qua creauit
omia sunt agnum. sue ~ p̃fectũ respi
cit omia. Hic implacens animam iniquabitur
qui pullus equi fugabit. ~ ũ nõ spẽbit ap
parebunt. ~ cõe dedecus omib. eo q̃ nõ re
tulerũt timorẽ dñi. Sic ~ mule oĩs relinq̃t
mirũ suũ. ~ stimulꝰ hirchanẽ exaltabit ma
nũ hõis. ~ Primo eñ mlego altissimi mi ra
bilis fiet. ~ ho mirũ suũ celeb̃. Ito ad ul
tio fortitudo ~ ad alios uiros fiunt ~
h mẽt adducetur. ~ mfirmi ei respuentur
Non tradent filiꝰ ei tribuet. ~ nam et ei
dabimꝰ fruct̃ũ. Derelinq̃t mmaledicti ẽ
memoriã illi. ~ dedecus illuc nõ recipiunt
~ agnoscite q̃ ualen sunt. qui mecũ meli
quam timoꝝ dñi. ~ mecũ dulcẽ quã respiẽ
mmandatis dñi. Et gra magnã ẽ secun
dũm. longitudo eñ dieꝝ altissimi etur. ab eo

XXIIII Sapia laudabit ãmã suã. ~ in de
honorabit. ~ in medio pp̃ui gloriabitur.
~ in ecclie altissimi aperiet os suũ. ~ in ob
tu uirtutis illi gloriabit. ~ in medio pli e
xaltabit. ~ implebit mẽ sũ gloriã. ~ in mil
titudine electoꝝ hẽbit laudẽ. ~ audite
me sapientes. et gustate me. Et quasi
pdam. p̃ nascentes sicut omẽ. germinate.
Et quasi uicẽ ut ourrentes. ~ in ondatione
~ fundite nabula tecũ. ondã. ~ Et
fundite uocẽ. ~ benedicite dñi. ~ Et
Et quasi thus. ~ odorẽ date. ~ florete
florem quasi lilium. ~ odorẽ date. ~ et
ducite uocẽ. ~ benedicite dñi. ~ in
omib. ~ Et confitemini nomi dñi. ~ et
date magnificentiã deo nr̃o. ~ et
confitebimur illi. ~ in uocibus. ~ et
in cithara. ~ et sic dicetis. ~ in confessione
Omia opa dñi. ~ ualde bona. ~ et
in uoluntate sua. ~ omne opus stabit.
Et ad nutum illius. ~ non est. ~ qui
possit. ~ ab eo. ~ quicquam. ~ minuere.
Et non est. ~ qui. ~ scrutetur. ~ mirabilia
illius. ~ coram omi gloria. ~ et magnificen
tia opa illius. ~ et iustitia illius. ~ manet
in seculum seculi. ~ memoriale fecit. ~ in
mirabilibus suis. ~ misericors. ~ et mi
serator dñs. ~ escam dedit. ~ timentibus se
Memor erit in seculum. ~ testamenti sui
Fortitudinem operis sui. ~ annũciabit
populo suo. ~ ut det illis. ~ hereditatem
gentium. ~ opa manuũ eius. ~ ueritas. ~ et
iudicium. ~ fidelia omia mandata eius
confirmata in seculum seculi. ~ facta in
ueritate. ~ et equitate. ~ redemptionem
misit populo suo. ~ mandauit in eternum
testamentum suum. ~ sanctum. ~ et
terribile nomen eius. ~ principium sapie
timor dñi. ~ et doctrina. ~ et scientia
sanctorum. ~ prudentia. ~ Et intellectus
bonus. ~ omib. ~ facientibus eum. ~ laudatio
eius manet in seculum seculi. ~ Amen.

Ego sapia effudi fluuios. ~ ego sicut riuus
emanaui de paradiso. dixi. ~ Irrigabo meũ hortũ plan
tationis. ~ meã inebriabo pẽ mea fructũ. Et ecce

fluvius est in tramite abundans. Et fluvius meus propinquavit ad mare. quoniam doctrinam quasi antelucanum illumino omnibus, et enarrabo illam usque in longinquum. Penetrabo omnes inferiores partes terre, et inspiciam omnes dormientes, et illuminabo omnes sperantes in domino. Adhuc doctrinam quasi prophetiam effundam, et relinquam illam querentibus sapientiam, et non desinam in progenies illorum usque in evum sanctum. Videte quoniam non soli mihi laboravi, sed omnibus exquirentibus veritatem.

XXV In tribus placitum est spiritui meo, que sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum, et amor proximorum, et vir et mulier bene sibi consentientes. Tres species odivit anima mea, et aggravor valde anime illorum. Pauperem superbum, et divitem mendacem, et senem fatuum et insensatum. Que in iuventute tua non congregasti, quomodo invenies in senectute tua? Quam speciosum canitiei iudicium, et presbyteris cognoscere consilium. Quam speciosa veteranis sapientia, et gloriosis intellectus et consilium. Corona senum multa peritia, et gloria illorum timor dei. Novem insuspicabilia cordis magnificavi, et decimum dicam in lingua hominibus. Homo qui iocundatur in filiis, vivens et videns subversionem inimicorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata, et qui lingua sua non est lapsus, et qui non servivit indignis se. Beatus qui invenit amicum verum, et qui enarrat iustitiam auri audienti. Quam magnus qui invenit sapientiam et scientiam. Sed non est super timentem deum. Timor dei super omnia se superposuit. Beatus cui donatum est habere timorem dei. Qui tenet illum cui assimilabitur? Timor dei initium dilectionis eius. fidei autem initium agglutinandum est ei. Omnis plaga tristitia cordis est, et omnis malitia nequitia mulieris est. Et omnem plagam et non plagam videbit cordis. et omnem nequitiam et non nequitiam mulieris. Et omnem obductum et non ab odientibus. et omnem vindictam et non vindictam inimicorum. Non est caput nequius super caput colubri, et non est ira super iram mulieris. Commorari leoni et draconi placebit quam habitare cum muliere nequam. Nequitia mulieris immutat faciem eius et obcecat vultum suum tamquam ursus, et quasi saccum ostendit. In medio proximorum eius, et audiens suspiravit modicum. Brevis omnis malitia super malitiam mulieris. sors peccatorum cadat super illam. Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani, sic mulier linguata homini quieto. Ne respicias in mulieris speciem, et non concupiscas mulierem in specie. Mulieris ira et irreverentia et confusio magna. Mulier si primatum habeat, contraria est viro suo. Cor humile et facies tristis et plaga mortis mulier nequam. Manus debiles et genua dissoluta. mulier que non beatificat virum suum. A muliere initium factum est peccati, et per illam omnes morimur. Non des aque tue exitum nec modicum, nec mulieri nequam veniam prodeundi. Si non ambulaverit ad manum tuam, confundet te in conspectu inimicorum. A carnibus tuis abscide illam, ne semper abutatur.

XXVI Mulieris bone beatus vir, numerus enim annorum illorum duplex. Mulier fortis oblectat virum suum, et annos vite illius in pace implebit. Pars bona mulier bona, in parte bona timentium deum dabitur viro pro factis bonis. Divitis autem et pauperis cor bonum, in omni tempore vultus illorum hilaris. A tribus timuit cor meum, et in quarto facies mea metuit. Delaturam civitatis, et collectionem populi, et calumniam mendacem, super mortem omnia gravia. Dolor cordis et luctus mulier zelotypa. In muliere zelotypa flagellum lingue, omnibus communicans. Sicut boum iugum quod movetur, ita et mulier nequam. Qui tenet illam quasi qui apprehendit scorpionem. Mulier ebriosa ira magna, et contumelia et turpitudo illius non tegetur. Fornicatio mulieris in extollentia oculorum, et in palpebris illius agnoscetur. In filia non avertente se firma custodiam, ne inventa occasione abutatur se. Ab omni irreverentia oculorum eius cave, et ne mireris si te neglexerit. Sicut viator sitiens ad fontem os aperiet, et ab omni aqua proxima bibet, et contra omnem palum sedebit, et contra omnem sagittam aperiet pharetram, donec deficiat. Gratia mulieris sedule delectabit virum suum, et ossa illius impinguabit. Disciplina illius datum dei. Mulier sensata et tacita, non est immutatio erudite anime. Gratia super gratiam mulier sancta et pudorata. Omnis autem ponderatio non est digna continentis anime. Sicut sol oriens mundo in altissimis dei, sic mulieris bone species in ornamentum domus eius. Lucerna splendens super candelabrum sanctum, et species faciei super etatem stabilem. Columne auree super bases argenteas, et pedes firmi super plantas stabilis mulieris. Fundamenta eterna super petram solidam, et mandata dei in corde mulieris sancte. In duobus contristatum est cor meum, et in tertio iracundia mihi advenit. Vir bellator deficiens per inopiam, et vir sensatus contemptus, et qui transgreditur a iustitia ad peccatum, deus paravit eum ad romphaeam. Due species difficiles et periculose mihi apparuerunt. Difficile exuitur negotians a negligentia, et non iustificabitur caupo a peccatis labiorum.

XXVII Propter inopiam multi deliquerunt, et qui querit locupletari avertit oculum suum. Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur, sic et inter medium venditionis et emptionis angustiabitur peccatum. Conteretur cum delinquente delictum. Si non in timore domini tenueris te instanter, cito subvertetur domus tua. Sicut in percussura cribri remanebit pulvis, sic aporia hominis in cogitatu illius. Vasa figuli probat fornax, et homines iustos temptatio tribulationis. Sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius, sic verbum ex cogitatu cordis hominis. Ante sermonem non laudes

mrū. ꝙ enim rōpinq̄ ē hōīi. Si loquane ⁊ ima
pplūdet illam. ⁊ mduc⁹ qī poterit homīē. Se
ubūbia, nam en ⁊ pregen te usēpīnī. ⁊ mā
e aguīōis mucnet fir mamīi. Volanīa ad
filiis filia auemunt. ⁊ mīnq; ab eoq; ꝙmunt illā
rēūterunt leo uenatīi insidiant sp. sic pecā ō
pmūb; mētatēq. hō sing; seō insapīa mar
ficut sol. nō fmutuq; sicut luna īmutat. ⁊ m
medio celaro⁹ fua ubiū tpi. īmedio aut eō
gramīi affidanq; esto. Narrano pecamīi od
ōis. ⁊ mfuq; illoz in delictq; pecā. Loquela mul
tū utunt. hoīpulatōe. capiū stamen. ⁊ mr
uēnna tpi obnubilo aureū. Fluuio sanguīq; ī
nui fugiēt. ⁊ maledicto illoz audit gemq;
Q; demdat archana amici. pter fidē. nō m
nenet amicū ad āīā suā. Diligē pximū ⁊ ui
ge fidē cū illo. Q; si demdauīq; abscondā illi
nō psequet⁹ p eum. Sicut ē hō qui pdit am
cū suū. sic qui pdit amicitiā. pximū. Ce sic
q; dimittit aiā ⁊ mānu sua. sic reliquit pxi
mū suū. ⁊ nō cum capiēq. Nō illum sequanq;
qm longe abest. effugit ē qī aīa q; aqueo
qm milnam ē aīa ei. ⁊ aīt eū nō potq; colligare
Si maledicā ē occidere. demdare aūt
amici mstia. desame ē. sic mtdelic. Ammēt
oculo fubmat unqua. ⁊ nō eū abiacet. ⁊ no
spreni oclōz uoz. odūlcabit oc suū. ⁊ si ser
monē nō amīsebim. stomachose aūt p
ūter dē suū. ⁊ mūbie tunc dabit scandalū. Qui
ta audiui nō exequam ei. ⁊ odiet illū. Q;
malūi mutur lapidē sr cap ei order. ⁊ plaga
dolosa dunder mlnia. Et qa foueam fodiet ī
illam dudet. ⁊ q; stanur lapidē primo offen
det me⁹. Q; laqueū aly ponet pibit millo.
fiacem nequissimū ossiū sr ipm deducēt.
nō agnoscet uñ cueiat illi. ⁊ lusio mpp
ū supplōz. ⁊ mchieta. sicut leo mfidiabit illi.
laqueos pbuit qui obtenmur eiū ꝛoz. to
los aūt ofsimet illoc mq̄ moriamur. ⁊ m
fimoz. unaq; execrabilia. ⁊ mr pecōz on
nēq; erit illoz. Q; mdicauīq; mlt adō mulēr
umdictum. ⁊ pecā illi fiunt fuadus.

Xxvii

Quisque pximo suo nocentur. nē tepēan
⁊ pecā soluent. hō bō refuat nūi. ⁊ a.
nō q̄rit medelam. ⁊ pbole filiē ⁊ nō bē mīā.
⁊ pecāq; sunt deprecabunt dñm. ⁊ pp dñm cito si
refuat ut. ⁊ pmanq; nō penit ad⁹. Q; nq
cromb⁹ p delictq; illi. Omēs nouissimoz
⁊ desine immutam. Labundo ē ⁊ mors imi
net īmanētq. Memōare mortē dī. ⁊ nō
ustunq; primo. Memōare testī altissim.
⁊ despice ignoīantiā pximi. Abstinet⁹ a iure
⁊ mimicq; pecā. Hō cui mandō mendet ut
tē. ⁊ mir pecōz turbabit amicq;. ⁊ medio
pacē hūnū mutat ut mmutā. Sedm ē lin
gua siluē. sic ignis exardescit. ⁊ p uirtute
hōīq; sic illi ⁊ mandia erit. ⁊ fidā suam
qui tribuit nī suā. Certū festinatū mendō
gnāē. ⁊ q; festinans effunder sanguīē. ⁊
lingua testimīi abducet mortē. Si fistula
uīē qī ignis exardebit. ⁊ si cypriene sr illā
extinguetur. ⁊ mm; erore pfessantur ⁊ u
surio. ⁊ bilinguis maledict multoq; ē tur
bat pacē hūnoz. ⁊ lingua sua multoq; mouet
⁊ dispsit illoc. ⁊ pone in genē. Cuniculoq; mu
nitq; diutius destruet. ⁊ tom⁹ magnator
ossobit. ⁊ uirtutes pplōz aculat. ⁊ gō femē
dissolut. lingua sua mulieres foras ejcē.
⁊ puant illae d' laboribz suis. Q; respuit illā
nō hēbit requiē. nec hēbit amicū neq; re
quiescet. Flagelli plaga huorē facit. plaga
aut lingue comminuit ossa. Multi ecidet
more gladij. ⁊ nō sic qī ⁊ mulier plangūt
suā. Beat qui tect ē a lingua nequā. qui
nunq; audiuit ingū eius. ⁊ nō dūlgauit
jugum eiū illi ingū seruitū ē. ⁊ mandatū
illius nō audiūt ereū ē. Mors illius mors
nequissima. ⁊ mīl potī infernus. quā illa.
⁊ seuerunt a illi nō pmanebūt. si obumbrat
uiae mundoz. nō fama sua nō obtinebit ⁊
Q; relinquent diū. medetur nullam. ⁊ cy
citabit mille. ⁊ nō extinguetur. ⁊ mmit
tentur milles qī leo. ⁊ qī parū leder illoc. Se
pi amicq; tuaq; ipmo. ⁊ nolī audere lingua
nequā. ⁊ oza nō fiacto hostiā. ⁊ semē aumb
tuae. darīi tuī. ⁊ ingenuī tuī ossa. ⁊ ubie
tunc facto stulticiā. ⁊ frena; oīs nō tenēq;
⁊ mende ne sēne labuīs ⁊ lingua. ⁊ da
mosperu mmoz. ⁊ fidā amīi ⁊ sūt cui
tuaq; insanabil' immorabit.

Xxix

Qui sicut mīā fenīatur primo suo. ⁊ qui
pualer manu. mandata fuat. fenīare
primo mpe. ⁊ extinguq; illi. ⁊ oza reddē
primo mpe suo. Confirma ubiū. ⁊ fidēlis a
ge. cū illo. ⁊ mopā tpe mueteq. q. ē necessū
est. Multa quid qī mueterit. Ethm. aueriat
fetū. ⁊ pstituit malestiā. hī qui se admue
runt. Donec acquiat osculet⁹ manū dun
taq. ⁊ mpmissū ei⁹ hūiliter audiē suā. ⁊ in
tpe rebūtoīq; postulabit. ⁊ loquet⁹ ur
illa tecū. ⁊ murmuratoīq; ne caulabit
Si aūt pniit reddē aūtur. sōdet. nec rep
derdmi eiū. ⁊ opinabit aliud. qī mentō
nē. Si aūt secutabit illum pecā a sua
⁊ possidebit illū mmesū ejus. ⁊ mīa
⁊ maledicta reddet illi. ⁊ pbonore ⁊ dūsus
reddet illi grum ei. Multi nō sūt ut pfes
nō ferēn sunt. si simubin ejus mmuerīt.
Verūtū sr hūīlē nō femoz esto. ⁊ pbet⁹ no
sima nō mbuq; illū. ⁊ pp mandatū illu
me pupē. ⁊ pp inopiam ei ne dmittat. qui
naciū. ⁊ pte pecā ⁊ pp stim. ⁊ mīcā. ⁊ si
abscondiq; illam sub lapide inpdnsē. ⁊

ne thesaurū mīoꝝ pcul̄ulum. ꝓderit ē
mag̃ qđ aurū. Conclude elemosinā in
su pauꝑis. ⁊ pro omīb⁹ abomīi malo. Ele
mosinā um qđi sęculū aiam p̄. ⁊ grām
hōis. quasi pupillam oculi⁹. ⁊ posten relu
gęt rębuer illuc retributōne. unusq; m
pur illoꝝ. Sup iumentum porone. ⁊ sic lange
am adūlū inimicū tuū pugnabm ⁊ vi
nuc fidē tuā. primo suo. ⁊ qui pdidit ohu
sionē ālunquēt á grām. ⁊ benilolenę ne
oblusciuis. dedit eū p re ā suā. ⁊ ep
missoꝝ fugat pecōꝝ. ⁊ mundū. bona rep
mittenę à alienis. pecōꝝ. ingrat sensu
ālunquet lib⁹ē se. ⁊ repmitur de p
primo suo. ⁊ cum pdidit reuertēnā relinq
tur abeo. ⁊ pmissio nequissima multoꝝ
pdidit diligenter. ⁊ omnia illoꝝ ęi flue
nę mare. ⁊ urbe potentes gyrum. mā
re sunt. magnū sunt. mgnāde. ⁊ horre
currat. transgredient mandata dñi mader
mpmissionē nequā. ⁊ qui conantur mul
ti agē mader mundiciam. ⁊ cetera pri
mū. ⁊ iurtutē tuā. ⁊ tende ⁊ ne mādā
mtuū iure hōis ad̃ ⁊ pmic. nostrū. ⁊
dñi pregent iurpruidē. Melior ē nre
⁊ pauper. in bregrine asser. q̄ epule
splendid⁹ impegre sine domicilio. Cum
mū pmagno placent ⁊ mpuū pegrino
tōę nō audias ⁊. uxi nec hospitandi de
dome in domo. ⁊ hospitabitur nō fidum
alrager nec apuer oc. hospitabir ⁊ pasce
⁊ pernabur mgnitoꝝ. ⁊ adh amam amicer
timū hospoe ⁊ ona mīa. ⁊ q̄ mmanis hō
abs ordo. Et alaq; honōie. multoꝝ mōꝝ
necessitudine dom mee hospino in tēp
pū. Gemma ab hō bm̄ consū. et reprino to
m mpuū fortatoꝝ.

Qui diligit filiū suū. assiduē ill̄i fla
gella: ut lętet mnouissimo suo. ⁊
nō pelpet pximoꝝ oſa. Qui doc filiū suū
laudabit⁹ in illo. ⁊ medio domesticoꝝ
illo glōrab. Qui docet filiū suū inuidebit inī
micis mīs. in medio amicoꝝ ql̄ abiect
illo. Morietur ē pat illi. qi nō ē mortu
ql̄ enim relinq̄t ꝑ se simile sua. vigil
lauit ē illo. mortuo suo nō ē cōsolat⁹. ⁊
obitū ē eorum mīmus. ⁊ qui ut ē de
sensit dom ē animę. ⁊ mīę reddente
grām. ⁊ filiis filioꝝ colleget subiā
sua. ⁊ sup emīę noce turbabimur usq; ei
equus indomit⁹ euadit dur. ⁊ filii remi
sę audit pecp. Lacta filiū ⁊ pauent ⁊
te fiunt: lude ql̄ eo ⁊ tristabit⁹ te. Non
ridęs illi ne doleas. ⁊ amouissimo obsequ
sceat tecū. ne. Non det illi potestē mīnue
ra. nō despimas augmt illi. Curua mēb
ra ei mīnuentur. ⁊ mde lętab illi dñs ⁊ sanc

ti ne sorte mdurer. ⁊ nō cedat ē. ⁊ ens ē doles ille
sue filiū suū. ⁊ quare mllo. ne mturpmdū
illuc offendaꝝ. Melior ē pup sāi ⁊ fame mīs
quam diues mbercellę. ⁊ flagellans mālna
salue ālc mlētur ustimo. Et melior ē omī
auro. ⁊ argento. ⁊ ex⁹ naladū qđ censue ūnē.
non ē censue sup censū salutis corpis. ⁊ nō ē
oblectatio sup cordis gau dū. Melior ē mors
qđ uita amara. ⁊ requies eterna qđ langor
pseuerans. bona ablegata mors electis
qđ appositores epulaꝝ eū posite sepulchro
d̄o ꝑdere labuno vdolo. Nec cū mduor
nec obomīb⁹ fie q̄ effugiꝝ nec abnō. ⁊ portaꝝ
mcedē mquinans. uidens oculis. ⁊ ingem
scens. fiē spato oplectens urgunē. ⁊ suspirans.
Tristitia non det ālc tue. nō afflegas temet
ipm mosilio tuo. Joam dimitte cogitis hō ē u
tu hōis. ⁊ thesaur sine deficiēt ⁊ cētus. ⁊ ey
ulnus um ē longeuus. Misere ālc tue
placere dō. ⁊ omnē. ⁊ ogna cor tuū mlētare
ei. ⁊ fugā longe expelle ate. Melior ē occi
dit ⁊ ista. ⁊ nō ē unusq; milla. ⁊ elig unā
amdia munient diez. ⁊ ālī tpe senectutis ad
ducet. Cogitū splendid⁹ cor tonii mepul.
epule enim illi⁹ diligenē fiuē. ⁊ vigilia ho
nestans tabefacet carnes. ⁊ cogitatus illi⁹
auferet sopnū. Cogitat ꝑplexus auter sen
sum. ⁊ infirmitas grauis. sobriā fiuet ālā.
Laborauit dues mongregatē sulle. ⁊ mre
quie sua replebunt hoīes sue. Delectabit pu
ip mdimmutē uter. ⁊ mtime mopz sue. Qui
aurū diliget nō iustificabit. ⁊ qui insequit
corrupt̄ione replebitur eyen. Multi dm̄ sur
ruerūt ppt. ⁊ inspē ipi pdito cor suū. ⁊ in
nū offensiōe ē. aurū ⁊ sacrificauit. Ve illi
qui secantur illud. ⁊ oīs imprudens deprec
mllo.

Beati dues qui muent ē sine macula. ⁊
q̄ ꝑ aurū non abiit. nec sperauit pecūie the
sauꝝ. Quis ē hic ⁊ laudabim⁹ eū. fec enī mi
rabilia in uita sua. Qui ꝓbat ē in illo ⁊ perfect ē.
⁊ erit illi gla eterna. Qui potuit trasgredi
⁊ nō ē trasgressus. ⁊ facere mala ⁊ nō fecit. ⁊
ibona sint in illi⁹ in dō. ⁊ elemosinas illi⁹
enarrabit⁹ oēs eccl̄ia sanctoꝝ. Super mīam ma
gnā ⁊ fortē. nō aperiē illi⁹ labia sua pro
lion dicez si multa sint. q̄ sic illam sint. ⁊
mestro quā malue oculi. oculi nequā. Et ne
qui oculo ꝑdo ēmī ē. ⁊ abomī sine sua la
crimabit cum ubis. Ne extendaꝝ manū tuā
pro. ⁊ mundia tua mte erubescaꝝ. ne cō
mare iouino. ⁊ relinqt primū tuū et
te nō. nec ęs hō frugi. inseque ē quomīus
⁊ nō emunduens. multū odio hōis. Cel
la poꝝ multe disciplinę. nolt mmē nō ne so
te offendaꝝ. Et si inedio multoꝝ stetit. p
oꝝ illi nō extendaꝝ manū tuā. nec poꝝ possit

bere. Quam sustinens ē hō erudito animū erigūt. Et mendacio nō labentibus abilla. nō semper doloē. ingelua. nolem. certum. uno nitrunto. Sopiti sanauit uhoē puto. Dormuer ut mane. ne illuc eū nō delectabuntur si exaltue fuīe meretendo mihi surge emedio nome. refrigerabit te. nō abducet corpus uitu mutatē. Audi me fili. ne spnas me ammonentē mihi mee. quorūbz ogubz tuis esto uelox. ois uitumate nō decli ter ubi. Splendidū mundū bñdicent labra mentoz. testimoniū iustum illi fidele. In nequissimo pace. murmurantur animo. ut testimoniū nequime illi iūm ē. Diligenter in uno noli peccare. multos ē exāminatur ut nil. grue plan seruū durū. sic umū corda superbū. arguet mibrietate potatū. Cessum omū nō obtinere. si bibis illud me tante. ene solui. Que ē una q̄ minuitur uno. Qd defraudat uitā mozē. omū uno amdurate creatū ē. nō obtinere animo Qualento. ale coercēs. umū modare potatū. Damnos ē coepon. tale. solui pot. omū. multū potatū. ueratione. uā. rumae multe fuat. Amādatu ale umū multū potatū. Obtinens dolosus. inpudentie offensio mmoriū uirtutū. facient multa in nouuo unu nō arguas potatū. nō te spnae cum uitecundiate illi. oba ingi pon deue. nō pnae illū inreperendo Retorē te poluēē noli eroli. Cito mihi. quasi un exipsis. Cunam illoz habe. sic ofide. ossa aua erpluma reui be ut lereue pp illoe. ue emanētū gre. ecpias coronam. dignatione ofequans cō gegatole. loquere maioz nam. Decet em te pmū ubi diligenter sedm. ut nō inpe uias multū. Q audē nō ē nō effundas sermone. Le ipsume noli eroli insapiā sua Gemmula carbunculi mozmuro aut. equaro nubicoz. mouuus unu. Qui in fa britate aut. signū ē finaragdi. sic mihi muliez in rocimde moūare uino. Audi tacent. preuēdma acceptē ē bā gnā. Ad lebrem loque ut ua ei ingsi bis uituperē fuīe hāt ang. tantū mū. pmultę ess qi nisane. audi tacent. simul. ignem. In medio magnatoz nō plumae. nō sine sence. nō multū loquaris. Ante grandiū pbus caruerunt. nō uereūdia pbus gnā be bona surgendi nō te mece. Paratu aut pol nomū mū. illuc uocabit. illuc inde. ne te optēē uat. nō indelectu alū. sup hec oīb; uidento dīm qui fecit te. inebriante te abomibz iuc suc. Qui timet dīm cupiet doctrinā ei. qui ingelat uenit ad illum mane. bñdictionē. Qui querit legē replebitur abon. qui mlicose agit. scandalizabitur mlta. Qui timet dīm nihil timebit nihil. nec tarde. qz ipse ē expectatio. Peccō nō untabit gratie none. q uoluntatē suā multiplicat qui timet dīm nō deficet. melli gemmā. Ilico superbi. nō permanebit tumoē. cui p qui sic eum eo sine offilio. insine insectationibz ar gentum. fili sine offilio nichil fiat. p̄ fōm pentebis. puna tunc nō eas. nō offendat. ni apidē. ne credas te uia labiose. Non pone lie ne scandalū. abilis tue cute. ad omelia tua attende. nomū ope crede exside aie tue. hec ē ē ofuatio mandatoz. Qui credit dō attende man date. qui sperat in dño nō infirmabit.

Timeri dīm nō accidet mala. Qui tēperatē dō illum qsuat. ilubebit a malis. Sapiens nō odit mandatū. multi nas. non iludetur ei impetus nauis. nō sensat credet legi dī. lex illi fidelis. Qui uigilat in mane fiet pbus illi. sic despiciet cum diluculo. qsuabit dilu plmā. tunc gaudebit. Pectora sanctoz qi rota carni. ipi ayis illatiue cognat illi Equus inualidus sicut ame subleuatio. sub omū sup sedere hymnus. Quare duo die super. unus hui lucē. omū an nū. Mole adiū sali. stylus sunt sacro sole precptum cultu dicere. manubie qui. bus festos spoz. milt duc festos spoz celebrare cultu adomm. Exaltis exalta tur magnificatur dē. exaltis posuit mmoez dieū. Le ei hoīe dolo. exitus illi eruntur ē adom. mutuū dīne di sepultura dīi sepatur ecc. mutuum ua ac dea. exaltis bñdē exaltatum exaltis sacrificatur. adse applicatum ex ipso mille dīi. bñdicatur. tollet illic adsparo de ipoz. Quasi unus figulus. mmanus ipi plasmate illud. dispone. Omīs uie ei. p dispositione ei. sic ho in manu illi qui se fecit. reddet illi p meritū sui. Contra ma lū bonū ē. nō mozte uta. sic ei uirtū nihil peccatoz. sic mutare mōla opa altissim. Duo. duo. unū ō unū. ecce nouissima uigilans. qui colligens a nua p̄ undem stercus. ut bñdictione di. spē sperat. qui qui undemane te plena torcular. despiciat. qm nō ni si in labiis. Si omīb; creaturis dilec plmā. Audite me magnates. omīs pli. et cetera ecclie. auribz pcipite. Filiū dō uxo fecere honarē. multipio nolite fi nere. filio et mulieri fri tuo. nō det potestate sit te multa tua. Le nō debie alij possōne tuā. ne forte pentent te. et dep

ens pillie. Dñm adhuc supes. spūm ti
imunbr te omīe eaū. Celuꝰ ē enī ut
filij nr te rogem. quam te respice ī mā
filios meos. ī omīb; opib; tuis pcellēs
ōlo. ne dēis maculam ingrēdiam. ī
die oblationis ehas mee nre. nrqz exte
nu disturbie vēdtore nā. Celum ī terra
ī loū. ī mo. pane. ī dispima. ī op tuo. ō
pone mi disciplina. ī qrit qui eloq. Lava ma
nuc illi ī qrit ubiqz. ī jugum ī loz. ut
uane colli durū. ī fuū me lmat opuoc. ī
sichē. Seruo mālolo tenura. ī spedez
mee illi mpmone ne usq; Multam.
ē malam vocē onolimo. ī nqz assime
eū. sic oīs condeet illū. Qui si nō obaudiēt
nr ua illum apedib; nō implebit sup
oīe; earne. verū sme pcepto nl fiet ag
gnare. Sic ē sme sic ē qui ala mea. Quasi
frēm sic eam mea. qm ins sanguine aie
equit eum. Si lesit eū multe infugiam o
uertetur. Sr si vellem discedere quis eius.
Sr nqua ma qms illum nesio.

Ua aspex ī domū misericō uno. ī sōp
ma ex tollunt ī prudentes. Quasiq
aphidis umbra. ī plemmur ūtil. sic ī
qui attendit adusa mdata. hec ī si mih
i sopmo. ī dñi sme hōis silimio hōis. Ab
mundo quid mundabit. Sr amāice qd
ueq; dicenis. Dnamo erroꝛe. ī augni
tas mdata. ī sopma malefactoꝛ nr uam
tas ē. Sr sic pueniemus ad tuū sanctuā
ag pmum nīl abalutissimo fuit emulsa
fatemus. Ne dēis mill de tuis. Qui vos
ē erroꝛe fecit sopma. ī ordeū spantes
mill. Sme mdato obumabr libum. ī sa
pientia more fidelis oplanabrum. Qui nō
respuit ē quid sum. ī ut multe cupē ea
gnabr multa. Sr qm multa dicunt ēia
rabr milleū. Qui nō ē erpnis pueniem
gnosim. Qui aut ī multis sic ē multiplex
bit malū. Qui aut respuit nō ē qualia
sic. Sr qui implantat ē habundauit nequa
dulta tudi ēramando. ī plimae ūbra
ī sue ducmeq;. Ilesit usq; ad mediū pcti
tis suos hōis qui libet sum ēm dī. Spō p
mensē dñi qm. ī m respectu dñi bndcōis
spez ē illoꝛ ut salutare illoꝛ. ī oculi dī m
fidelīq;ue se. Qui timet dñm nl trepidab.
ī ne pueniem. qm ipe ē spes ei. Timentes do
mīm. pcibit ē ma. Ad quē respiciam. nisi
ō humilis ē. Oculi dñi sup timentes eum.
ī spantes. ī eruat ab mīa aīas eoꝝ. ī
ali eoꝝ. ī umbra manū meaꝝ. ut
ne ponat offensiōis. ī ad introitū tāue. erat
tus dī. ī illuminans oculos. dns sanita
tē nostram. ī vīctimas ōnē. ī immolauī ei
sacrificiū. oblatio macilata. ī nō fiat hōpla

ate subsanatōēs mūstoꝛ. Dns solus sustine
nb; se mea nūtas. ī sustine. Dona mihi ut
plar altissim. nec respiat oblationib; m
quoꝛ. nec immultitudine sacrificioꝛ eoꝛ p
ptabr pcūe. Qui offert sacrificiū ex substā
paupū. ēt qui inclmat filiū mospetu pat;
sui. Panis egentiū vita pauperis ē. qui defrau
dat illū hō sanguine ē. Qui aufert mīstrue
pcūe. qui qui occidit proximū sui. Qui effundit
sanguē. ī qui fraudem fiunt ūcernario sūt
sunt. vñ crucifigens ut destruens. quid pdest
illis mihi labor. vñ oratio. ī ut maledicens
cui nocē crucietur dō. Qui lapidat ānō
nuo. ī mea tmīt eū. quid pficit lauans illi
ēre hō qui tangit mpcūe sua. ī nec ead
fpcens. Qui pficit humiliando se. Oratiōē il
li qui crucietur.

Ouī obtuar ubū multiplicat omnōē. Si
ceritatē salutare. attendē mandata. dn
ce abōi mīstrio. ī pmanēt ūmare sacrifi
cio sup altare ō. ī deplicando ppcūo vere
de abundina. ī celebret grām ī offert
sila grē. ī qui sacrificiū. Bñ
placuit ē deo recede abmalignare. Nō appa
rebit ari ofpat di uanitas. Hec ē ēia pma
tatum di sum. Oblato multi mpmgnat al
tare. ī odor suauitatis ē mospat altissim
sacrificiū mīstr accepit ē. ī memorīā ei nō
obliscet. ī bono sio gram redde dō. ī
munus pmitas manuū tuaꝝ. ī noli da
to placē sic multū tuū. ī meridiatione sic
sum decimas tuas. Da altissimo s dñi ei
ī bono oculo. ī diminuentes facito manu
ū tuaꝝ. qm ō retribuens ē. ī septies tanto
reddet tibi. Noli offerre munia prava. nō
enī suscipiet illa. Sr noli mspicere sacri
ficiū iniquū. qm ō ultor ē. ī nō ē apd illū
gla plone. Non accipiet ō psonā mpaupe
ī patronū legi conuenit. Non despicies p
ces pupilli. nec uduā si effundit loqlam
ōrationē. Nonne lacrime uidue ad mare
ī am descendūt. ī ex clamans ei ī dedūce
tē eas. ī maxilla ē ascendit usq; ad celū
ī dns exaudiet nō tolerabit mill. Qui ad
orat dñm mobilatione suscipietur. ī depen
no illi usq; ad nubes pmanabit. Oratio
humiliantis se nubes penetrabit. ī donec
pmanet nō desolabit. nō discedet do
nec aspiret altissim. Sr dns nō elonga
bit. ī uindicabit ustqz. ī ruet uindicta.
Sr feruentiū nō bt mill patientia. ut ore
bulet tortū ppe. ī crudelis; vindictam. tonec tollat plenitudinē superbo
ī sceptr iniqa ōtabulet. nō reddat hōib
ī ac suis. ī opa ade. ī ppitiabit illi
tonec iudicet iudicū plebis suē. ī oblet
tabit mihi; mia sua. ī pensosa mia dī m

tempore tribulationis, quasi nubes pluviae in tempore siccitatis.

XXXVI Miserere nostri deus omnium et respice nos, et ostende nobis lucem miserationum tuarum. Et immitte timorem tuum super gentes quae non noverunt te et non exquisierunt te, et cognoscant quia non est deus nisi tu, ut enarrent magnalia tua. Alleva manum tuam super gentes alienas, ut videant potentiam tuam. Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis, sic in conspectu nostro magnificaberis in illis, ut cognoscant te sicut et nos agnovimus, quoniam non est deus praeter te domine. Innova signa, et immuta mirabilia. Glorifica manum, et brachium dextrum. Excita furorem, et effunde iram. Extolle adversarium, et afflige inimicum. Festina tempus, et memento finis, ut enarrent mirabilia tua. In ira flammae devoretur qui salvatur, et qui pessimant plebem tuam inveniant perditionem. Contere caput principum inimicorum dicentium non est alius praeter nos. Congrega omnes tribus Iacob, et cognoscant quia non est deus nisi tu, ut enarrent magnalia tua, et hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi tuae super quam invocatum est nomen tuum, et Israel quem coaequasti primogenito tuo. Miserere civitati sanctificationis tuae Ierusalem, civitati requiei tuae. Reple Sion inenarrabilibus virtutibus tuis, et gloria tua populum tuum. Da testimonium his qui ab initio creaturae tuae sunt, et suscita praedicationes quas locuti sunt in nomine tuo prophetae priores. Da mercedem sustinentibus te, ut prophetae tui fideles inveniantur, et exaudi orationes servorum tuorum. Secundum benedictionem Aaron da populo tuo, et dirige nos in viam iustitiae, ut sciant omnes qui inhabitant terram quia tu es deus conspector saeculorum. Omnem escam manducabit venter, et est cibus cibo melior. Fauces contingunt cibum ferae, et cor insensatum verba mendacia. Cor pravum dabit tristitiam, et homo peritus resistet illi. Omnem masculum excipiet mulier, et est filia melior filia. Species mulieris exhilarat faciem viri sui, et super omnem concupiscentiam hominis superducit desiderium. Si est lingua curationis, est et mitigationis et misericordiae, non est vir illius secundum filios hominum. Qui possidet mulierem bonam inchoat possessionem, adiutorium secundum illum est et columna ut requies. Ubi non est sepis, diripietur possessio, et ubi non est mulier, ingemiscit egens. Cui credit qui non habet nidum, et deflectens ubicumque obscuraverit, quasi succinctus latro exiliens de civitate in civitatem.

xxxvii Omnis amicus dicet et ego amicitiam copulavi, sed est amicus solo nomine amicus. Nonne tristitia inest usque ad mortem? Sodalis autem et amicus ad inimicitiam convertentur. O praesumptio nequissima, unde creata es cooperire aridam malitia et dolositate illius? Sodalis amico coniucundatur in oblectationibus, et in tempore tribulationis adversarius erit. Sodalis amico condolet causa ventris, et contra hostem accipiet scutum. Non obliviscaris amici tui in animo tuo, et non immemor sis illius in operibus tuis. Noli consiliari cum socero tuo, et a zelantibus te absconde consilium. Omnis consiliarius prodit consilium, sed est consiliarius in semetipso. A consiliario serva animam tuam. Prius scito quae sit illius necessitas, et ipse enim animo suo cogitabit, ne forte mittat in terram sudem, et dicat tibi: Bona est via tua, et stet e contrario videre quid tibi eveniat. Cum viro irreligioso tracta de sanctitate, et cum iniusto de iustitia, et cum muliere de his quae aemulatur. Cum timido de bello, cum negotiatore de traiectione, cum emptore de venditione, et cum viro livido de gratiis agendis, cum impio de pietate, cum inhonesto de honestate, cum operario agrario de omni opere, cum operario annuali de consummatione anni, cum servo pigro de multa operatione. Non attendas his in omni consilio. Sed cum viro sancto assiduus esto, quemcumque cognoveris observantem timorem dei, cuius anima est secundum animam tuam. Et qui cum titubaveris in tenebris, non condolebit tibi. Et cor boni consilii statue tecum. Non est enim tibi aliud pluris illo. Anima viri sancti enuntiat aliquando vera quam septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum. Et in his omnibus deprecare altissimum, ut dirigat in veritate viam tuam. Ante omnia opera verbum verax praecedat te, et ante omnem actum consilium stabile. Verbum nequam immutabit cor, ex quo partes quattuor oriuntur bonum et malum, vita et mors, et dominatrix est illorum assidua lingua. Vir peritus multos erudivit, et animae suae suavis est. Qui sophistice loquitur odibilis est; in omni re defraudabitur. Non est illi data a domino gratia; omni enim sapientia defraudatus est. Est sapiens animae suae sapiens, et fructus sensus illius laudabilis. Vir sapiens plebem suam erudit, et fructus sensus illius fideles sunt. Vir sapiens implebitur benedictionibus, et videntes illum laudabunt. Vita viri in numero dierum, dies autem Israel innumerabiles sunt. Sapiens in populo hereditabit honorem, et nomen illius erit vivens in aeternum. Fili, in vita tua tempta animam tuam, et si fuerit nequam, non des illi potestatem. Non enim omnia omnibus expediunt, et non omni animae omne genus placet. Noli avidus esse in omni epulatione, et non te effundas super omnem escam. In multis enim escis erit infirmitas, et aviditas appropinquabit usque ad choleram. Propter crapulam multi obierunt; qui autem abstinens est adiciet vitam.

XXXVIII Honora medicum propter necessitatem, etenim illum creavit altissimus. A deo est enim omnis medela, et a rege accipiet donationem. Disciplina medici exaltabit caput illius, et in conspectu magnatorum collaudabitur. Altissimus creavit de terra medicamenta, et vir prudens non abhorrebit illa. Nonne a ligno indulcata est aqua amara? Ad agnitionem hominum virtus illorum, et dedit hominibus scientiam altissimus, honorari in mirabilibus suis. In his curans mitigabit do

lon⁹ ⁊ unguentū fugiet: pigūra sua mutabit ⁊ mollimabunt⁹ opa ei. ⁊ Pax em̄ ei⁹ qui sine fine: filii mutua mfirmitate nō despiciet ipm. si em̄ dīm ipē curabit⁹ ei. Audiet adiutor ⁊ dulcedo mās. ⁊ abomīi debito mun⁹ ei⁹ tuū. Dīs autē. ⁊ memoīā filiāc mpm̄gua oblanone. ⁊ dā locū medico. Et em̄ illum dīs creauit ⁊ nō discedat a te. qm̄ opa ei⁹ sunt necia. Est em̄ tpe qū mmanib⁹ eoꝝ maiores. ⁊ ps nō dīm depcabunt⁹ ut dirigat⁹ tpe eoꝝ. ⁊ aiam⁹ ē. ⁊ ps quā nonē illoꝝ. Cū relinquet⁹ mospectū ei⁹ qui fecit eum. mader mam̄ meā. fili mozuū pdue lacrimas. ⁊ ei dura pcussit⁹ me plorare. Et ne cruciū ortige eoꝝ illuc. ⁊ nō despuas⁹ sepulturam illius. Ppt delamā aut amare. fer luctum illuc uno die. ⁊ eso lare ꝑ tristiā. ⁊ ne luctum ꝑ mortū ei⁹ uno die. Et duob⁹ ꝑ tristiā. Amissa ē fe⁹ mor⁹. ⁊ coopiet⁹ uirtutē. ⁊ tristia cō nō flectes cruciē. ⁊ nō abscondet⁹ pmanet⁹ tristia. Stulta mopis ꝑ eoꝝ ei. Non dedic⁹ mu⁹ tristia ꝑ ei⁹ tuū. ⁊ rpelle eam arc. ⁊ memo nouissimoꝝ. Noli oblusca. Nec⁹ ē ē oīū sio. Et hunc mch ꝑdic. ⁊ ipm. ⁊ ipm pessimabis. Memoꝝ ego uidiq mei. fuerunt enī ⁊ tuū. Mebri heri. ⁊ hodie. ⁊ requiē mortu. requiescē fac memoīā ei⁹ solatiū illum mrequie spōsi. Sapiens amscribe mpe uacuitatē. ⁊ qui minuit actu. sapiēmā ꝑpiet⁹ quā sapiā rpiebat⁹. Et tenet⁹ artifū. ⁊ qui glabatur in ma dilo. simulo bonū agitur ⁊ dilatatur in pbis eoꝝ. ⁊ narrato enī⁹ nūliq⁹ tantū⁹. Et⁹ filii dabit⁹ adiutū hoc fulcit⁹. ⁊ mgilia ei⁹ in magna uacuitā. Hic omīs fab⁹ ⁊ artifex ferrū. qui nocte nō dīe mtuligit⁹. Et sculptor signacula sculptilia. ⁊ assiduitate ei⁹ ua nat picturā. Et⁹ fili⁹ dabit⁹ mfirmitatē picturē. ⁊ mgilia sua ꝑficit⁹ op. Hic fabr⁹ ferrarius sedens ad⁹ incudem. ⁊ considerat⁹ op ferri. vapor ignis urit⁹ carnes ei⁹. ⁊ calore fur nacis ꝑsecutat⁹. ⁊ uox malleo mucear⁹ au rē ei⁹. ⁊ ad⁹ fabricabit⁹ uasis ocul⁹ ei⁹. Et⁹ su um dabit⁹ mfirmitatē opui. ⁊ mgilia sua ornabit⁹ ꝑficere. Hic figulus sedēs ad op suū. ⁊ rotā pedib⁹ suis ⁊ curā totam. Et mfirmitatē ponit⁹ ē sēp ꝑ op suū ⁊ numā ē omīa opera ei⁹. ⁊ in brachio suo formabit⁹ lutū. ⁊ nō pedes suos curabit⁹ ut requiē sua. Et⁹ suum dabit⁹ ut luminē⁹ stinet⁹. ⁊ mgilia sua mundabit⁹ formā cē omīū hoīm inmanib⁹ suis ꝑuert⁹. ⁊ mfirmā mare sua. Sapiēs ē omīe hoc⁹ nō ēn honorat⁹ ⁊ in⁹ ⁊ in⁹ habitabunt⁹. nec⁹ ambulabunt⁹. ⁊ in ecclam nō nobilient⁹ sup sellam iudicij nō sedebunt⁹ ⁊ testm

nudum⁹ nō mtelligent⁹ nec palam facient⁹ di sciplinā. ⁊ iudicū. ⁊ in parabolis nō muenientur ⁊ eruntū an ostimabunt⁹. ⁊ despotas illoꝝ mopanone artis. ⁊ confodiam⁹ plantā suā. ⁊ oquirentes mlegē altissimi. Sapientiā oī ⁊ ī antiquoꝝ exquirit⁹ sapiens. ⁊ in ꝑphē ua cabit⁹. ⁊ narrationē uiroꝝ nōtaꝝ ostendabit⁹. ⁊ ūsimas parabolas⁹ simul intreoibit⁹ Occul tas librorū exequiet⁹. ⁊ in absconditis parabo rum uersabit⁹. ⁊ in medio magnatū⁹ mini strabit⁹. ⁊ ospectū ꝑsone apparebit⁹. miram a lienaꝝ gentiū manifestē. Bona enī⁹ ⁊ mala ōib⁹ tēptabit⁹. Cor⁹ suū tradet⁹ ad uigilandū diluculo. ad dīm qui fecit illum. ⁊ in ospectu altissimi depcabitur. Aperiet⁹ oc⁹ suū⁹ oratiē ꝑ delictis suis depcabitur⁹. Si enim ē magni nominis ꝑsū mtelligentia replebit⁹ illum. ⁊ ipē tanquā ymbres mittet⁹ eloquia sapie tie. ⁊ in oratione confitebit⁹ dīo. ⁊ ipē dirige ostiliū ei⁹. ⁊ disciplinā. ⁊ in abscondita iudicij sui⁹ intelligent⁹. ipē palam faciet⁹ disciplinam doctrine sue. ⁊ in lege testamēti dīi gl⁹abit⁹ Collaudabunt⁹ multi sapiā ei⁹. nullⁿ⁹ delim nō delebit⁹. Non recedet⁹ memoīa ei⁹ ⁊ nomē ei⁹ requiretur⁹ age⁹ ⁊ generatiōe. Sapientiam ei⁹ enarrabunt⁹ gēs. ⁊ laudē ei⁹ enuntiabit⁹ ecc⁹. Si pmanser⁹ nomē ei⁹. delinquet⁹ plus quā mille. ⁊ si requieuit⁹ pdest⁹ illi. Ad huc ostillabo⁹ ut enarrem. ut riuus⁹ emm̄ repletus⁹ sum⁹ ⁊ uocē duxi⁹ dicere in. Ob audite me diuini fructē. ⁊ ei⁹ rosa plantaꝝ sup riuū aquaꝝ fructificate. Q⁹ uasi libā odorē suauitatis⁹ bete. florete flores. qī li lium date odorē. Et frondete mgriam. ⁊ collaudate canticū. ⁊ benedicite dīm in operib⁹ suis⁹ Date nomi ei magnificentiā. ⁊ confitemini illi in uocib⁹ labioꝝ uriꝝ. ⁊ in cantico labioꝝ ⁊ cythare. ⁊ sic dicetis in confessione. Opa dī omnia bona ualde. ⁊ in tpe ei⁹ fretū aqua sient⁹ ogeries. ⁊ in monte ores illius sient⁹ ei⁹ ptoꝝ aquaꝝ. Cui⁹ mpcepto illius placet⁹ sic ⁊ nō ē minoratō in salutē illius. Opa ei⁹ ei⁹ coram illo. ⁊ nō ē ab eo qđ absconditū ab oculis ei⁹. Ab⁹ illo⁹ usq⁹ in seculū respiat. ⁊ nullⁿ⁹ ē mirabile in ospectu ei⁹. Nō ē dicē quid ē hoc aut quid ē illud. Omīa cū inq⁹ sua ꝑquirē. Benedictio illi⁹ qui sitiui mundabit⁹. Et quies cunctis⁹ ardoꝝ celebrauit⁹. sic nutū ipē glo que nō exquiet⁹ ei⁹ benedixit. Q⁹ nō sitiui aquaꝝ mitigatā ⁊ siccata ē sitis nunc illius illoꝝ uicem⁹ sumit⁹ sic peccatū⁹ offensi onē in ira ei⁹. Dei⁹ bōis creata sūt ab initio. sic bonis⁹ hōi⁹. aī⁹ ignis. ⁊ ferrum. hec ꝑa mis⁹ silagnis. ⁊ mel. ⁊ lac⁹ uue. oleū. ⁊ uestimētū. hec cūcta sūt⁹ mbonis. sic ⁊ impijs ⁊ peccatorib⁹ mmala conuertunt⁹. Sunt ⁊ spē qui

ad vindictam creata sunt, et in furore suo confirmaverunt tormenta sua. In tempore consummationis effundent virtutem, et furorem eius qui fecit illos conplebunt. Ignis, grando, fames, et mors, omnia haec ad vindictam creata sunt: bestiarum dentes, et scorpii, et serpentes, et rumphea vindicans in exterminium impios. In mandatis eius epulabuntur, et super terram in necessitatem praeparabuntur, et in temporibus suis non praeterient verbum. Propterea ab initio confirmatus sum, et consiliatus sum, et cogitavi, et scripta dimisi. Omnia opera Domini bona, et omne opus hora sua subministrabit. Non est dicere: Hoc illo nequius est; omnia enim in tempore suo comprobabuntur. Et nunc in omni corde et ore collaudate, et benedicite nomen Domini.

XL

Occupatio magna creata est omnibus hominibus, et iugum grave super filios Adam, a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturae in matrem omnium. Cogitationes eorum et timores cordis, adinventio expectationis, et dies finitionis, a residente super sedem gloriosam usque ad humiliatum in terra et cinere; ab eo qui utitur iacintho et portat coronam usque ad eum qui operitur lino crudo: furor, zelus, tumultus, fluctuatio, et timor mortis, iracundia perseverans, et contentio; et in tempore refectionis in cubili somnus noctis inmutat scientiam eius. Modicum tamquam nihil in requie, et ab eo in somnis quasi in die respectus. Conturbatus est in visu cordis sui, tamquam qui evaserit in die belli; in tempore salutis suae exsurrexit, et admirans ad nullum timorem. Cum omni carne ab homine usque ad pecus, et super peccatores septuplum. Ad haec mors, sanguis, contentio, et rumphea, oppressiones, fames, et contritio, et flagella. Super iniquos creata sunt haec omnia, et propter illos factus est cataclysmus. Omnia quae de terra sunt in terram convertentur, et omnis aqua in mare revertetur. Omne munus et iniquitas delebitur, et fides in saeculum stabit. Substantiae iniustorum sicut fluvius siccabuntur, et sicut tonitruum magnum in pluvia personabunt. In aperiendo manus suas laetabitur; sic praevaricatores in consummatione tabescent. Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos, et radices inmundae super cacumen petrae sonant. Super omnem aquam viriditas, et ad oram fluminis ante omne faenum evelletur. Gratia sicut paradisus in benedictionibus, et misericordia in saeculum permanet. Vita sibi sufficientis operarii condulcabitur, et in ea invenies thesaurum. Filii aedificatio civitatis confirmabit nomen, et super hanc mulier inmaculata conputabitur. Vinum et musica laetificant cor, et super utraque dilectio sapientiae. Tibiae et psalterium suavem faciunt melodiam, et super utraque lingua suavis. Gratiam et speciem desiderabit oculus tuus, et super haec virides sationes. Amicus et sodalis in tempore convenientes, et super utrosque mulier cum viro. Fratres in adiutorium in tempore tribulationis, et super eos misericordia liberabit. Aurum et argentum est constitutio pedum, et super utrumque consilium beneplacitum. Facultates et virtutes exaltant cor, et super haec timor Domini. Non est in timore Domini minoratio, et non est in eo inquirere adiutorium. Timor Domini sicut paradisus benedictionis, et super omnem gloriam operuerunt illum. Fili, in tempore vitae tuae ne indigeas; melius est enim mori quam indigere. Vir respiciens in mensam alienam, non est vita eius in cogitatione victus; alit enim animam suam cibis alienis. Vir autem disciplinatus et eruditus custodiet se. In ore inprudentis condulcabitur inopia, et in ventre eius ignis ardebit.

XLI

O mors, quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis, viro quieto et cuius viae directae sunt in omnibus, et adhuc valenti accipere cibum. O mors, bonum est iudicium tuum homini indigenti et qui minoratur viribus, defecto aetate et cui de omnibus cura est, et incredibili, qui perdit sapientiam. Noli metuere iudicium mortis. Memento quae ante te fuerunt, et quae superventura sunt tibi; hoc iudicium a Domino omni carni. Et quid superveniet in beneplacito Altissimi? sive decem, sive centum, sive mille anni. Non est enim in inferno accusatio vitae. Filii abominationum fiunt filii peccatorum, et qui conversantur secus domos impiorum. Filiorum peccatorum periet hereditas, et cum semine illorum assiduitas obprobrii. De patre impio queruntur filii, quoniam propter illum sunt in obprobrio. Vae vobis viri impii, qui dereliquistis legem Domini Altissimi. Et si nati fueritis, in maledictione nascemini; et si mortui fueritis, in maledictione erit pars vestra. Omnia quae de terra sunt in terram convertentur; sic impii a maledicto in perditionem. Luctus hominum in corpore ipsorum; nomen autem impiorum delebitur. Curam habe de bono nomine; hoc enim magis permanebit tibi quam mille thesauri magni pretiosi. Bonae vitae numerus dierum; bonum autem nomen permanebit in aevo. Disciplinam in pace conservate, filii; sapientia enim abscondita et thesaurus invisus, quae utilitas in utrisque? Melior est homo qui abscondit stultitiam suam quam homo qui abscondit sapientiam suam. Verumtamen reveremini in his quae procedunt de ore meo. Non est enim bonum omnem reverentiam observare, et non omnia omnibus beneplacent in fide. Erubescite matre et patre de fornicatione, et a praesidente et a potente de mendacio, a principe et a iudice de delicto, a synagoga et plebe de iniquitate, a socio et amico de iniustitia, et de loco in quo habitas, de furto, de veritate Dei et testamento; de discubitu in panibus, et ab obfuscatione dati et accepti, a salutantibus de silentio, a respectu mulieris fornicariae, et ab aversione vultus cognati. Ne avertas faciem a proximo tuo, et ab auferendo partem et non restituendo. Ne respicias mulierem alieni viri, et ne scruteris ancillam eius, neque steteris ad lectum eius. Ab amicis de ser-

XLII sermonibus improperii: et cum dederis ne improperes.
Non duplices sermonem auditus de revelatione
sermonis absconditi. Et eris vere sine confu-
sione: et invenies gratiam in conspectu omnium homi-
num. Ne pro his omnibus confundaris: et ne accipias perso-
nam ut delinquas. De lege Altissimi et testamento
et de iudicio iustificare impium. De verbo soci-
orum et viatorum: et de datione hereditatis amicorum.
De equalitate statere et ponderum: de acquisitio-
ne multorum et paucorum: de corruptione emptio-
nis et negotiatorum: et de multa disciplina
filiorum: et servo pessimo latus sanguinare. Super
mulierem nequam bonum est signum. Ubi manus
multe sunt claude: et quodcumque trades numera et
appende: datum vero et acceptum omne describe.
De disciplina insensati et fatui: et de senio-
ribus qui iudicantur ab adolescentibus: et
eris eruditus in omnibus: et probabilis in conspec-
tu omnium vivorum. Filia patris abscondita est
vigilia: et sollicitudo eius auferet somnum. Ne
forte in adolescentia sua adulta efficia-
tur: et commorata cum viro odibilis fiat. Ne
quando polluatur in virginitate sua: et in pater-
nis suis gravida inveniatur: ne forte cum
viro commorata transgrediatur: aut certe steri-
lis efficiatur. Super filiam luxuriosam confirma
custodiam: nequando faciat te in opprobrium ve-
nire inimicis: a detractione in civitate: et ab-
iectione plebis: et confundat te in multitudine
populi. Omni homini noli intendere in specie: et in medio
mulierum noli commorari. De vestimentis enim
procedit tinea: et a muliere iniquitas viri.
Melior est enim iniquitas viri quam mulier benefaciens:
et mulier confundens in opprobrium. Me-
mor ero igitur operum Domini: et que vidi annuntiabo.
In sermonibus Domini opera eius. Sol illuminans per
omnia respexit: et gloria Domini plenum est opus eius.
Nonne Dominus fecit sanctos enarrare omnia
mirabilia sua: que confirmavit Dominus omni-
potens stabiliri in gloria sua? Abyssum et
cor hominum investigavit: et in astutia illorum
excogitavit. Cognovit enim Dominus omnem sci-
entiam: et inspexit signum evi: annuntians
que preterierunt: et que superventura sunt: re-
velans vestigia occultorum. Non preterit illum omnis
cogitatus: et non abscondit se ab eo ullus ser-
mo. Magnalia sapientie sue decoravit: qui
est ante seculum et usque in seculum: neque adiectum est: neque mi-
nuitur: et non eget alicuius consilio. Quam deside-
rabilia omnia opera eius: et tamquam scintilla que est conside-
rare. Omnia hec vivunt et manent in seculum: et
in omni necessitate omnia obaudiunt ei. Omnia
duplicia unum contra unum: et non fecit quicquam deesse. Uni-
uscuiusque confirmabit bona: et quis satiabitur vi-
dens gloriam eius?
XLIII Altitudinis firmamentum pulchritudo eius: species
celi in visione glorie. Sol in aspectu an-
nuntians in exitu: vas admirabile opus excel-
si. In meridiano exurit terram: et in conspectu
ardoris eius quis poterit sustinere? Fornacem cu-
stodiens in operibus ardoris: tripliciter sol exurens
montes: radios igneos exsufflans: et reful-
gens radiis suis obcecat oculos. Magnus Dominus
qui fecit illum: et in sermonibus suis festinavit iter.
Et luna in omnibus in tempore suo: ostensio temporis et sig-
num evi. A luna signum diei festi: luminare
quod minuitur in consummatione. Mensis secundum nomen eius est
crescens admirabiliter in consummatione. Vas ca-
strorum in excelsis: in firmamento celi resplendens
gloriose. Species celi gloria stellarum: mundum illumi-
nans in excelsis Dominus. In verbis sancti stabunt ad
iudicium: et non deficient in vigiliis suis. Vi-
de arcum: et benedic eum qui fecit illum: valde speci-
osus est in splendore suo. Gyravit celum in cir-
cuitu glorie sue: manus Excelsi aperuerunt illum. Im-
perio suo acceleravit nivem: et accelerat corusca-
tiones emittere iudicii sui. Propterea aperti sunt
thesauri: et evolaverunt nebule sicut a-
ves. In magnitudine sua posuit nubes:
et confracti sunt lapides grandinis. In conspec-
tu eius commovebuntur montes: et in volun-
tate eius aspirabit nothus. Vox tonitrui eius
verberabit terram: tempestas aquilonis: et congrega-
tio spiritus. Et sicut avis deponens ad sedendum a-
spergit nivem: et sicut locusta demergens descen-
sus eius. Pulchritudinem candoris eius admirabitur
oculus: et super imbrem eius expavescet cor. Ge-
lu sicut salem effundet super terram: et dum gelaverit
fiet tamquam cacumina tribuli. Frigidus ventus
aquilo flavit: et gelavit cristallus ab aqua:
super omnem congregationem aquarum requiescet:
et sicut lorica induet se aquis. Et devorabit
montes: et exuret desertum: et extinguet viri-
de sicut ignem. Medicina omnium in festinatione
nebule: et ros obvians ab ardore venienti hu-
milem efficiet eum. In sermone eius siluit ventus. Cogi-
tatione sua placavit abyssum: et plantavit
illam Dominus Ihesus. Qui navigant mare enarrant
pericula eius: et audientes auribus nostris admirabi-
mur. Illic preclara et mirabilia opera: varia
genera bestiarum: et omnium pecorum: et creatura bel-
luarum. Propter ipsum confirmatus est itineris finis:
et in sermone eius composita sunt omnia. Multa
dicemus: et deficiemus in verbis: consummatio autem ser-
monum ipse est in omnibus. Gloriantes ad quid va-
lebimus? Ipse enim omnipotens super omnia opera sua. Ter-
ribilis Dominus et magnus vehementer: et mirabi-
lis potentia ipsius. Glorificantes Dominum quantum-
cumque potueritis: supervalebit adhuc: et admi-
rabilis magnificentia eius. Benedicentes Do-
minum exaltate illum quantum potestis. Ma-
ior est enim omni laude. Exaltantes eum replebi-
mini virtute: ne laboretis: non enim pervenietis.
Quis videbit eum et enarrabit? et quis mag-

XLIII

mbiantur cum sicut ē abnmo. Multa abscondita sunt maiora his. Parua ē multa operū ei. Omīa aūt b̄ fecit. pie agentib; dedit sapientiam.

Laudem utiq; gl̄osq; parentes magistrāe sua. Multam gl̄am fecit d̄s magnificentia sua a seculo. Duces imperiū b; sue hōes magnos virtute. prudentia. ut nantes in p̄sentia populū. in pace. sapientes in p̄silio. prudentes in p̄dicta. pulcritudine sermonū. Omēs isti magistratib; gentis sue gl̄am adepti sunt. in diebus sue hui⁹ in laudib; Qui d̄ illis nati sunt reliquerūt nom̄ narrandi laudes eor. ut sint qui eor nō ē memoria pereat. qui nō fuerūt. nati sunt ac si non nati fuissent p eis cum illis. Sed illi uiri misericordes sunt quor pietates nō defuerunt. Cū hereditate remanent semini eor p̄nepotes. bona hereditate. nepotes illor in testamento stetit. filios eor p illos usq; in etnū manet. Semē eor. et gl̄a eor non derelinquetur. Corpora ip̄or in pace sepulta ē et nom eor uiuet in generationes. Sapientiam sanctor narrent pli. laudē ip̄or nunciet ecclia. Enoch placuit d̄o et translatus ē in paradisum. Hoc exemplū ē p̄fectionis. in p̄petuū testimoniū. Propter iustitiam inuentus ē et reconciliator. ut eet gentib; p̄nia. Noe inuentus ē et reliquiū fuit cum semē ē diluuium. Testū sēli p̄cussit ap illum. ne deleret posset diluuio oīa caro. Abraam magn̄ pat̄ multitudinis gentiū. nō ē inuentus similis illi in gl̄a. qui obseruauit legē excelsi. Et fuit testū cum illo sic enim stare fecit testū. in carne sua. et in tentatione inuentus ē fidelis. Ideo uno iurando dedit illi gl̄am in gente sua. crescere illum sicut terrā tre. et stellas exaltare semē eius. et hereditare illos a mari usq; ad mare. et a flumine usq; ad terminos tre. Et adhuc eos qui erant cū eo. et patrē Abraam p̄pter ip̄i. benedictionē illi dedit. et testū sua confirmauit in capite. Agnouit eos in benedictionib; sua. et dedit illi hereditare et diuisit ei p̄tes inter duodecim tribus. et obseruare illi homines misericordes gratos in oculis omnis carnis.

XLIV

Dilexit d̄s hominē mouse. cui memoriā indidit d̄. Similē illi fecit in gl̄a sanctor. Et magnificauit eū in timore inimicor. et in uerbis sue monstra placauit. Glorificauit illum in conspectu regū. et iussit illi coram plō suo. et ostendit illi gl̄am suā. in fide et lenitate ipius sanctificauit illum. elegit illum ex omni carne. Audiuit enim eius uocē ipius. et induxit illum in nubē. et dedit illi coram ad p̄ceptū. et legē uitē. et disciplinā scientie. ut docēret iacob testimonia sua et israel. Exaltauit similē sanctis in gl̄a. et magnificauit illū in timore inimicor. Verbis illius fecit signa. et placauit illi regē. Et ante faciem eius. et coronauit illi in conspectu gl̄e. et benedixit illi in manibus uirtutis. Et explenit illi et in hereditate. et ostendit illi in partibus benedictionis eius. Et hereditauit illi in benedictionib; suis. et dedit illi hereditatē. et diuisit illi p̄tes inter duodecim tribus. et obseruare illi homines misericordes gratos in oculis omnis carnis.

Dilectū d̄o et hominib; moyses. cui memoria in benedictione ē. Similē illi fecit in gl̄a sanctor. Et magnificauit eū in timore inimicor. et in uerbis suis mirabilia placauit. Glorificauit illum in conspectu regū. et iussit illi coram plō suo. et ostendit illi gl̄am suā. in fide et lenitate ipius sanctificauit illum. elegit illum ex omni carne. Audiuit enim eius uocē ipius. et induxit illum in nubē. et dedit illi coram ad p̄ceptū. et legē uitē. et disciplinā scientie. ut docēret iacob testimonia sua et israel. Exaltauit similē sanctis in gl̄a. et magnificauit illū in timore inimicor. Verbis illius fecit signa. et placauit illi regē. Et ante faciem eius. et coronauit illi in conspectu gl̄e. et benedixit illi in manibus uirtutis. Et explenit illi et in hereditate. et ostendit illi in partibus benedictionis eius. Et hereditauit illi in benedictionib; suis. et dedit illi hereditatē. et diuisit illi p̄tes inter duodecim tribus. et obseruare illi homines misericordes gratos in oculis omnis carnis.

XLVI

Ornē ubello sibi nauē fecerūt duo uiri quib; nomina fuit. Qui primus in silua electus ē ut

XLVII

pugnare insurgentes hostes. ut ostenderet
hereditate illi. Quam gloriam adeptus est in to
lendo manus suas. et cedendo ei montanos ro
pheus. Quae cum illi sic retinuit. Nisi hostes
ipse dixerit pedarum. Aut nō munimenta et m
pedit est sol. una dies sua est qui duo. Imo
tuit altissimus tonitrū in nubibus grandine in
mixta undique. et auditus illius magni et ho
rē. insuper grandines lapidum ualde horre
Et impetu fecit ei gentes hostiles. et descensu
pedire eius. ut cognoscant gentes potentiā ei
qs si dñm pugnare nō est facile. Fecit est
ctigo potentes. michab; moysi manū fec
ius et caleph filii iephone stare ei hostes. ex
bilis gentes aperiēs. et frangēs murum ma
lum. Et qui duo ostium aperuit labia suis
mūo secretorum mutui pectoris. ubi est il
lae ubertatis. mīa ei manat lac. et mel.
Et dicit de qui caleph fortitudine. nisi m
senectute pmansit illi ut ascenderet m
montem fortissimi. et sem qui oppugnat hiebu
site. Et unde omne filii israel. qua uoti est
obliqui seo to. audiret singuli suo nolle qui
nō est corruptum eo. qui nō aliis sunt adiud
ne sit memoria eius in hereditate. nolli illo
ui pullulent ulcera sua. nomi eius pma
nere memui. Pmanens ad filios illoz
seos uiuos magna. Dilecti ades suo samue
hel pphe dñi renouatur imperii. et unge
pnoper ungere sua. Dilexit dñs michaeli
ostentione et dedit de iacob. et fide sua
pfate est pphe. regnū est unde sine fideli
tua audire de luce. et nocuit dñs omni
potenti impugnando hostes. crudelissimos
undiq; et oblatos uiri inuolau. Et mp
nuit de celo de nlompta magno. auditā
sent uocē suā. Et cecidit pugnax eorum
romē duos philistim. nāq; ne sanc uire
sue. sed tellus omni pluit nolyen dñi et.
Peremit. nisi ad calcaneum aboi cernit nō
accepit. et nō dedisse illum hō. Et pl de
muit. et nouit sent regi. ostendit illi fi
nē uite sue. et exaltauit uocē ei de cēlo. et
pluia dele impietatē gentis.

XLVII Post dormiuit nathan pphe. michab; dō
mo ad filios israel. Cum leonib; ludit qui cum
agnis. et uitulis fili sent cū agnis
omni munditia sua. Nisi quid nō occidat
gignatē. absistit opprobrii de gente. inol
lendo manū uitare sanctē. decent exultare
golie. Et inuocauit dñm omnipotentē
et dixit mecum ei tollē hostes forte ne bello
rentur eorum gentes sue. Sic in deo m
lib; glificatur est. Laudauit eū in benedict
nibi dñi. offerendo illi corona glie. Con
mutt eorum opa uis mentis. Nomen ope

dedit et fessionē seō. et excelso in ulo glie. De
omni corde suo laudauit dñm. et dilexit dñs
qui fecit illum. Et dedit illi ñ inimicos potē
nam. et sanctificat sanctorē ei altare. insu
no eoz dulces fecit modos. Et dedit in cele
bratiōib; dē ornauit pa. uis. ad ostia ma
nonē ut laudarent nomen sēm dñi. et
plificarent mane et sanctē. Ipse purgauit
peccā ipi. et exaltauit cornu ei. Et
tellin regni dedit illi. et sedē glie israel. Post
ipm surrexit filius eius ante. ex illius de
scendit omnes potentia minuendo. Salomō ipa
ut michab; pacē. ut subiecta dō omnes hostes
ut oderet domū in nōie suo. et pararet sanctē
in sempiternū. quēadmodū eruditus es in mille
tate sua. et implesti ei qui fluuii sapiā. et terram
reuerti aīa ei. et replesti mysteriis enig
matis. Ad insulas longe audientes tuū
nisi. et dilecti es in pace tua. et emmilemie
et impiis. et pauperibus. et pauperibus mun
te sunt tue. et nouisti dñi tui et cognouit te et
ri. Collegisti qui aurea sicli auri. et pli
bisti ut plesti argenti. et melmasti femora tua
mulieribus. et dedisti huiusmodi tuus corpori
dedisti maculam in gla tua. Et pphanasti
semen tuū inducendo iracundia ad hoc nec. et
in ecclesiastici tua. et facies impiū impiorū
et ecclesiam impare iqui durū. Dō aut nō
derelinquit misericordia sua. nec corrupit ut dei ebur
opa sua. nec perdet stirpe nepotes electi sui
et sem ei qui diligit dñm nō corrupet. De
dit aut reliquiis iacob. et dō d ipi stirpe. Et
finē hūit salomon cū patribus suis. et reli
quit p se de semine suo gentis stultitiā. et im
munitū prudentia roboā. et aufert gentē de
situs suo. Et ieroboam filii nabath qui pec
care fecit israel. et dedit efraim uiam peccandi
et plima redundauerunt peccā ipoz. ualde
eis altere illoz aīa sua. et fluxit et nequa
uis. donec pueniret ad illoz defensio. et ab
omnib; peccatis liberauit eos.

XLVIII Et surrexit helias pphā qi igne. et uerbū
ipi qi quasi arcebant qui in ebrietate illo
rum. et imitantes illis iudicia sua pauca sil
sunt. nā potuit eis sustinere propter dñi.
lo dñi omnium tibi. et dedit ale igne
te sic amplificat est helias immutabilis. si
le quae. post silē gloriari. qui sustulisti mo
tuū abiscere. de sorte montis multo te
mum dī. Qui dedisti regē ad gentē. et pro
phetis facile potentia ipoz. et gloriose dilecta
sue. et audire missa nationū. et uehemēt
mentia defensoris. qua magis regat ad pīa.
ipsius fuit successore ipi te. qui recepit es
mirabiliq; igne. mariū equitū igneoz
qui insipit es muniens. spiritu leuiter ma
dū dui. et liberare eos patrui ab filii. et nisi

XLVI

tribus iacob. deum sunt qui te uident. tamen
anima tua eorum sunt. Nam nec una uirtus tm.
p̄ mortē suā nō erit tale nomē unū. helias
mutabit me tm̄ē. Et michias ophet ē ipse
et michias sine nō primus p̄dicē. impe-
rumā nēo uidet illum. nec sup̄stitit illi nēo
aliq̄. mortui p̄mittur eorp ei. Punita sua
sceat monstra. immorte mundicia quē
ē. noīb; sine nō permutat p̄le. nō recesse
runt a pcepīs sine. ut; dum abierint sunt
tūa sua. dispsi sunt montes tui. Et relicta
ē gens p̄prietas. p̄cepit mdomo dō. Quādi
p̄ces fecerunt q̄ placet dō. alij aut multo
miserunt pecū. Ezechias munuit ciuita
tē suā. mduxit mechiā ip̄i aquā. Et forē
fodit rupē. et edificauit ad aquā puteū. pu
dicis ip̄i ab oriēte chetrasscherib. mutat op
licē. subdit manū suā d illoc. et ornat
manū suā uasoꝝ. sup̄b; fec ē porrectā suā
Time mota sunt corda mā ēoꝝ. et
uerunt ei p̄mentes multitudo. mundauit
mūm mtrorū expendentes manū ezechiē
ad dēm. Et dō de auditis eis uocē ēoꝝ
ēon ē memoratus peccatis illoꝝ. ñ dēb
illos mmuac sunt. ñ pugnare illos manu
ualae fēi pbe. subiecit eum alienigenā. ad
uertunt illos angelū dō. Quam fec ezechias q
placuit dō. abstulit uias mūa dō pacē sin q
mandauit illi ysaias pha magn. et dixit
nospetet dō. Judeb; ip̄i ref rebuit fel. et
addedit regi uitam. ē ip̄i magno uidit ul
uma. et olauit ē lugentes sion. ut; ne sep̄it
uil. Ostendit ficeria et absconditā. ad quā
q̄uenerunt.

XLVIII

Meminit iosie mag̃ione obitq̄ fedā
ep̄ pigrimus. monū ore ei mel mdu
bitatur ei memoria. ut multos hominū
uitu. ip̄e ē uerec dnum mpiā gentiū
uulg abolitāde impietatis. et gubna
uit ad dēm cor ip̄i. multos pecos eorū
uertit pietatē. Pace dō et ezechiē. et isai
am. oēs pecm̄ amisēr. Nam reliquos legis
potentes reges mtē. et ecclesiam tmo
rē dī. Detenūt eni regni sui alie. et gēs
sua alienigene genti. incendet ecclesiam
femine cuiusdā pō. Et dei ignē fecit mane
ip̄i in aī reuerentie. Nā ignis ētuit illū
qui quereb; mala. et ultus ē ydola. euer
tit. et dō. mens edificare. et renouare.

Ezechiel qui uidit ofpectū glē. qnā ofē
dit illi in curru cherubin. Nā memor
ē immitor mymbn. dīsit de illis qui o
stenderet ventos mare. Et ut; ydrā pullu
lant. et loco suo. Nā conturbati sūt iacob. et
reuerti se infide uitimus. Quid ampli
ficem̄ eos uidebā. Nam et ip̄i signū in
terra mundi. uidentes deficere a uidebi;
sunt edificauerūt domū et ornauerūt templū sem
dō patū mglā tēplūq̄. Et nemia memoria
mihi tpis. qui exercu nō murog cuiusq.
sunt sicut pozus et sterno qui exercet domos
mūe. Nēo nat ē mihi qualis enoch. Nam et
p̄ uerept ē a hū. nec elyb qui nat ē de pu
ceps sicū sui mansiōnē gentis. rector sui. sin
bulentiū ppli. nolla ylias ulsuma sunt. et
mortē ppetuā ē. Item ag heliez gliam ab
eunt sine. sup omēs. Ala magnā gliam.

Samson filius omne laudis magn.
Aqua mutata sua sorbuit. domū. mdu
cē. sine corroborauit templū. Templū ala
tudo. ab ip̄o fundam ē. Dippley edificauit
et excelsa parietis tēplū. mdieb; ip̄i rema
nauer putei aquaꝝ. et ip̄i mare ab imple
ri sunt sup modum. Qui aurum grē sua
labant illam aptatū. et ptulit ample
sime auratā. qui adept ē gliam mollia
tōnē gēnis. Et ingressum dom dei ampli
ficauit ē. et stella matutina medio nebu
le. et luna plena mdieb; suis luxit. et
et sol refulgens. sicut ille refulsit mtē
plo dī. Quasi arc refulgens inter nebulā
glē. et flos rosaꝝ mdieb; uīne. et lilia
que sunt mrantibu aq. et thus redolen
mdieb; estiuis. et ignis effulgens. thus
ardens igne. et uas auri solidū ornatū
omni lapide pciosō. et oliua pullulans. et
ps̄itus in altissimis se tollens. tempestate
ipm̄ floram glē. Audiim eum glorificātē
manibus. et laudantē altissimū sā gliam uoce
et simul. et cantū. magnificauit aūt pcr d
manu sedētū. ip̄e stauit ut ait. Cum
illum corona frūm. et plantatio ad imor
te libano. sic ēm illum circū ei mam pal
me. nec filij aaron mglā sua. Oblatio à
dñi omnibus ip̄oꝝ coram oī synagoga
israel. Et glorificatē sanctus manū ampli
ficare oblationē excelsi regis. Percussit ma
nū sua altarē. et labauit de sanguine
ne. Effudit mensuratam altaris odorē
diuinū excelso ppetui. Tunc exclamauē
runt filij aaron in tubis ductilib; sonue
ri. Et auditum fecer magnū ut memo
rā eoꝝ fo. Tunc ois ppls simul festinā
ter et cecidet in terrā sup faciem suam
suū. et orare pcos omipotentem dō excelso. Et
amplificauer psallentes uocibus suis. Et
in magna domo suauē sonū fecerunt plen.
Et rogauit ppls dñm excelsū in p̄ce. ut
dum p̄beret honoz dēi. munditiā p̄cet.
Tunc descendens ornatus mei altaris mē,
ogganitē filioꝝ israel. dare gliam dō ala
bus suis. et mūie ip̄i gliam. Et ultus
orationē suā uolens ostendē tuitē dī.
Et plus ornatus dñm sui. qui magna fe

Incip. ysaye.

ilio elate filii amoc
quam audiam sup urbi
em israel & super uirgi
nes iude cum ceteris
qui pauperes remi
quiuntur in populis
filie eius ne erubescas
quia ego confundar
ne glorientur inimici
mei super me. Ecce
enim hoc possidebit
simus autem sup eos
nos autem nomen
meum appellatum est
super eos. Dicit
ruit ad ipsum quasi
fluuius pacem &
quasi torrentem
inundantem gloriam
gentium. Et eritis
lactentes ad latus
portabimini & super
genua blandientur
vobis. Sicut enim
qui matre consolatur
sic & ego consolabor
vos. Videbitis &
gaudebit cor uestrum
& ossa uestra quasi
herbe germinabunt
& cognoscetur manus
domini seruis eius
& indignabitur inimicis
suis. Quia ecce dominus
in igne ueniet & quasi
turbo quadrige eius
reddere in indignatione
furorem suum & increpationem
suam in flamma ignis
quia in igne dominus
dicabitur & in gladio
suo ad omnem carnem
& multiplicabuntur
interfecti a domino.
Qui sanctificabantur
& mundabantur in hortis
post ianuam intrinsecus
qui comedebant carnem
porcinam & abominationem
& mures pariter consumentur
dicit dominus. Opera
autem eorum & cogitationes
eorum ego uenio ut congregem
cum omnibus gentibus
& linguis & uenient
& uidebunt gloriam
meam & ponam in eis
signum & mittam ex
eis qui salui fiant
ad gentes in mare
in africam & lydiam
tirentes sagittam
in italiam & gre-
ciam ad insulas
procul que non
audierunt de me
& non uiderunt gloriam
meam & annuntiabunt
gloriam meam gentibus
& adducent omnes
fratres uestros de
cunctis gentibus
munus domino in
equis & quadrigis
& lectica & mulis
& dromedariis super
montem sanctum
meum hierusalem
dicit dominus sicut
si inferant filii
israel munus in
uasis mundis in
domum domini
& de ipsis assumam
sacerdotes & leuitas
dicit dominus sicut
enim celum nouum
& terra nova que
ego facio stare
coram me dicit
dominus ita stabit
semen uestrum
& nomen uestrum
& erit mensis de
mense & sabbatum
de sabbato uenient
omnis caro ut adorent
coram me dicit
dominus & egredientur
& uidebunt cadauera
hominum qui preuaricati
sunt in me. Vermis
eorum non morietur
& ignis eorum non
extinguetur & erunt
usque ad satietatem
uisionis omni carni.

Vlt. ysaye.

Vlt. ysaye.

Vlt. ysaye.

Vlt. ysaye.

VII

VI

abiecit dominus loqui ad eas. Et dixit ad eas: Nonne peccatum
et non temptabitur dominum. Et dixit: Audite ergo
domus Iacob. Numquid parum vobis est molestos
esse hominibus quia molesti estis et deo meo? Propter
hoc dabit ipse dominus vobis signum. Ecce virgo
concipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius em-
manuel. Butirum et mel comedet ut sciat rep-
bare malum et eligere bonum. Quia antequam
sciat puer reprobare malum et eligere bonum
derelinquetur terra quam tu detestaris a facie du-
orum regum suorum. Adducet dominus super
te et super populum tuum et super domum patris tui
dies qui non venerunt a diebus separationis effraim
a vitacum rege assiriorum. Et erit in die illa sibila-
bit dominus musce que est in extremo fluminum
egipti et api que est in terra assiriorum et venient et re-
quiescent omnes in torrentibus vallium et in cauernis pe-
trarum et in omnibus fructetis et in universis fora-
minibus. In die illa raret dominus in nouacu-
la acuta. Vel oducta in his qui transfluunt sunt
in rege assiriorum capud et pilos pedum et ba-
bam universam. Et erit in die illa hominem nutrire
oues et pro ubertate lactis omnes eos butirum
butirum enim et mel manducabit omnis qui
relictus fuerit in medio terre. Et erit in die illa omnes
locus ubi fuerunt mille vitee mille argenteis et in
spinas et in vepres erunt cum sagittis et arcu ingre-
diantur illuc. Vepres enim et spinas erunt in universa
terra et omnes montes qui in sacculo sarientur non
veniet illuc terror spinarum et vepres. Et erit in pa-
scua boris et in conculcatione pecoris sui iuris.

VIII Et dixit dominus ad me: Sumite tibi librum
grandem et scribe in eo stilo hominis. Velociter
rapiens cito spolia tenebrae cito pretare. Et adhibui
mihi testes fidelis. Uriam sacerdotem
et zachariam filium barachie. Accessi ad pro-
phetissam et concepit et peperit filium. Et dixit do-
minus ad me: Vocabo nomen eius accelera spolia
tenebrae festina pretare. Quia antequam sciat pu-
er vocare patrem suum et matrem suam auferetur
fortitudo damasci et spolia samarie coram rege
assiriorum. Et adiecit dominus loqui ad me
adhuc dicens: Quia abiecit populus iste aquas solo
quae vadunt cum silentio et assumpsit magis
rasin et filium romelie. Propter hoc ecce dominus
adducet in tribulatione super eos aquas fluminis for-
tes et multas regem assiriorum et omnem gloriam
eius. Et ascendet super omnes rivos eius et fluet super
omnes ripas eius et ibit per iudam inundans et transiens
usque ad collum. Et erit extensio alarum eius
in plenitudine terre tue emmanuel. Cogi-
gamini populi et vincemini et aurigamini. Et cogi-
gamini populi et dissipabimini. Loquimini verbum
et non fiet quia nobiscum est. Sicut in fortitudine ad
dominus ad me. Sic in fortitudine ad dominus
in nostra vita populi huius dicens non dicatis con-
iuratio omnis quod loquitur populus iste coniuratio est. Et

timore eius non timeatis neque paueatis dominum
exercituum ipsum sanctificate. Ipse pauor vester et ipse pau-
ter vester. Et erit in sanctificatione in lapidem autem
offensionis et in petram scandali. Duabus domi-
bus israel in laqueum et in ruinam habitantibus in ierusalem et
offerentur et in plurimi et cadent et contentum et in
retentum et capientur. Liga testimonium signa
legem in discipulis meis et expectabo dominum qui ab-
scondit faciem suam a domo iacob et prosto laborem
Ecce ego et pueri mei quos dedit mihi dominus in signum et in pro-
tentum israel a domino exercituum qui habitat in monte
sion. Et dixerunt ad vos qui rite a fratribus ad
vivos qui fratribus. Inquirite ad vos ad vivos qui
quid nisi populus a deo suo requirit vivos pro vivis
ad mortuos ad legem magis ad testimonium. Quod si
non dixerint iuxta verbum hoc non erit eis matutina
lux et transibit per eam et corrumpet et esurient. Et quando
esurient irascetur et maledicet regi suo et deo suo
et suspiciet sursum et ad terram intuebitur et ecce tribu-
latio et tenebre et dissolutio et angustia persequens
et non potent evolare de angustia sua. Primo tem-
pore alleviatus est terra zabulon et terra neptalim. Et
in novissimo aggravata est via maris transiordanem ga-
lilee. Gentium populus qui ambulabat in tenebris vidit
lucem magnam. Habitantibus in regione umbre
mortis lux orta est. Multiplicasti gentem et non
magnificasti letitiam. Letabuntur coram te sicut
letantur in messe sicut exultantur in messe sicut
exultant victores cum capta preda quando dividunt spo-
lia. Iugum enim onus eius et virgam humeri eius et sceptrum exac-
toris eius superasti sicut in die madian. Quia omnis
violenta pretatio cum tumultu et vestimenta mixta
sanguine erit in combustione et cibus ignis. Parvulus
enim natus est nobis filius datus est nobis et factus est prin-
cipatus super humerum eius et vocabitur nomen eius
[illegible] silii agis admirabilis consiliarius deus fortis
pater futuri seculi princeps pacis. Multiplica-
bitur eius imperium et pacis non erit finis. Super solium
david et super regnum eius sedebit ut confirmet illud et
corroboret in iudicio et iustitia a nunc et usque in
sempiternum. Zelus exercituum faciet hoc. Verbum
misit dominus in iacob et cecidit in israel. Et sciet
omnis populus ossa et habitantes samaria in superbia et
magnitudine cordis dicentes: Lateres ceciderunt
sed quadratis lapidibus edificabimus. Sicomoros succi-
derunt sed cedros immutabimus. Et elevabit dominus
hostes rasin super eum et inimicos eius in tumultu. Et
syriam ab oriente et philistiim ab occidente et devo-
rabunt israel toto ore. In omnibus his non est aversus fu-
ror eius sed adhuc manus eius extenta. Et populus non
est reversus ad percutientem se et dominum exercituum non in-
quisierunt. Et disperdet dominus ab israel caput et cauda
iuncturam et oppositam in die una. Longevus et ho-
norabilis ipse est caput et populus docens mendacium
ipse est cauda. Et erunt qui beatificant populum istum se du-
centes et qui beatificantur precipitati. Propter hoc
super adolescentulis eius non letabitur dominus et pupil

Et erit in die illa

Audite universe procul terre. Confortamini et ulcerimini

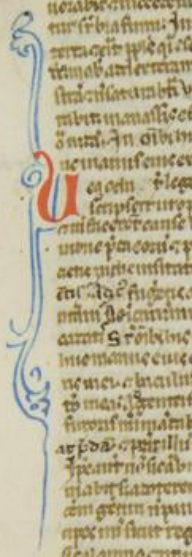

XV

XVI

XVII

XVIII

terram eius. Omnes habitatores orbis qui moramini in terra, cum elevatum fuerit signum in montibus videbitis et clangorem tube audietis. Quia hec dicit dominus ad me: Quiescam et considerabo in loco meo sicut meridiana lux clara est, et sicut nubes roris in die messis. Ante messem enim totus effloruit, et immatura perfectio germinabit, et precidentur ramusculi eius falcibus, et que derelicta fuerint abscindentur, excutientur. Et relinquentur simul avibus montium et bestiis terre, et estate perpetua erunt super eum volucres, et omnes bestie terre super illum hiemabunt. In tempore illo deferetur munus domino exercituum a populo divulso et dilacerato, a populo terribili post quem non fuit alius, a gente expectante expectante et conculcata, cuius diripuerunt flumina terram eius, ad locum nominis domini exercituum montem syon.

XVIIII

Onus egypti. Ecce dominus ascendet super nubem levem et ingredietur egyptum, et movebuntur simulacra egypti a facie eius, et cor egypti tabescet in medio eius. Et concurrere faciam egyptios adversus egyptios, et pugnabit vir contra fratrem suum et vir contra amicum suum, civitas adversus civitatem, regnum adversus regnum. Et dirumpetur spiritus egypti in visceribus eius, et consilium eius precipitabo, et interrogabunt simulacra sua et divinos suos et pythones et ariolos. Et tradam egyptum in manu dominorum crudelium, et rex fortis dominabitur eorum, ait dominus deus exercituum. Et arescet aqua de mari, et fluvius desolabitur atque siccabitur, et deficient flumina, attenuabuntur et siccabuntur rivi aggerum, calamus et iuncus marcescet. Nudabitur alveus rivi a fonte suo, et omnis sementis irrigua siccabitur, arescet et non erit. Et merebunt piscatores, et lugebunt omnes mittentes in flumen hamum, et expandentes rete super faciem aquarum emarcescent. Confundentur qui operabantur linum pectentes et texentes subtilia. Et erunt irrigua eius flaccentia, omnes qui faciebant lacunas ad capiendos pisces. Stulti principes taneos, sapientes consiliarii pharaonis dederunt consilium insipiens. Quomodo dicetis pharaoni: Filius sapientium ego, filius regum antiquorum? Ubi nunc sunt sapientes tui? Annuntient tibi et indicent quid cogitaverit dominus exercituum super egyptum. Stulti facti sunt principes taneos, emarcuerunt principes memphis, deceperunt egyptum angulum populorum eius. Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis, et errare fecerunt egyptum in omni opere suo sicut errat ebrius et vomens. Et non erit egypto opus quod faciat caput et caudam incurvantem et refrenantem. In die illa erit egyptus quasi mulieres, et stupebunt et timebunt a facie commotionis manus domini exercituum quam ipse movebit super eam. Et erit terra iuda egypto in pavorem; omnis qui illius fuerit recordatus pavebit a facie consilii domini exercituum quod ipse cogitavit super eam. In die illa erunt quinque civitates in terra egypti loquentes lingua chanaan et iurantes per dominum exercituum; civitas solis vocabitur una.

In die illa erit altare domini in medio terre egypti, et titulus domini iuxta terminum eius; erit in signum et in testimonium domino exercituum in terra egypti. Clamabunt enim ad dominum a facie tribulantis, et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui liberet eos. Et cognoscetur dominus ab egypto, et cognoscent egyptii dominum in die illa, et colent eum in hostiis et in muneribus, et vota vovebunt domino et solvent. Et percutiet dominus egyptum plaga et sanabit eam, et revertentur ad dominum, et placabitur eis et sanabit eos. In die illa erit via de egypto in assyrios, et intrabit assyrius egyptum et egyptius in assyrios, et servient egyptii assur. In die illa erit israhel tertius egyptio et assyrio, benedictio in medio terre, cui benedixit dominus exercituum dicens: Benedictus populus meus egypti, et opus manuum mearum assyrio, hereditas autem mea israhel.

XX

In anno quo ingressus est tharthan in azotum, cum misisset eum sargon rex assyriorum, et pugnasset contra azotum et cepisset eam, in tempore illo locutus est dominus in manu ysaie filii amos dicens: Vade et solve saccum de lumbis tuis, et calciamenta tua tolle de pedibus tuis. Et fecit sic, vadens nudus et discalciatus. Et dixit dominus: Sicut ambulavit servus meus ysaias nudus et discalciatus, trium annorum signum et portentum erit super egyptum et super ethiopiam, sic minabit rex assyriorum captivitatem egypti et transmigrationem ethiopie, iuvenum et senum, nudam et discalciatam, discopertis natibus, ad ignominiam egypti. Et timebunt et confundentur ab ethiopia spe sua et ab egypto gloria sua. Et dicet habitator insule huius in die illa: Ecce hec erat spes nostra, ad quos confugimus in auxilium ut liberaret nos a facie regis assyriorum; et quomodo effugere poterimus nos?

XXI

Onus deserti maris. Sicut turbines ab africo veniunt, de deserto venit, de terra horribili. Visio dura nuntiata est mihi. Qui incredulus est infideliter agit, et qui depopulator est vastat. Ascende, elam, obside, mede; omnem gemitum eius cessare feci. Propterea repleti sunt lumbi mei dolore, angustia possedit me sicut angustia parturientis; corrui cum audirem, conturbatus sum cum viderem. Emarcuit cor meum, tenebre stupefecerunt me; babilon dilecta mea posita est mihi in miraculum. Pone mensam, contemplare in specula comedentes et bibentes. Surgite, principes, arripite clipeum. Hec enim dixit mihi dominus: Vade et pone speculatorem, et quodcumque viderit annuntiet. Et vidit currum duorum equitum, ascensorem asini et ascensorem cameli; et contemplatus est diligenter multo intuitu. Et clamavit leo: Super speculam domini ego sum stans iugiter per diem, et super custodiam meam ego sum stans totis noctibus. Ecce iste venit ascensor vir bige equitum. Et respondit et dixit: Cecidit, cecidit babilon, et omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram. Tritura mea et filii aree mee, que audivi a domino exercituum deo israhel annuntiavi vobis. Onus duma. Ad me clamat ex seir: Custos, quid de nocte? Custos, quid de nocte? Dixit custos: Venit mane et nox. Si

[illegible]

phitones

[illegible]

XXII

XXIII

XXIIII

XXVII

XXVIII

XXIX

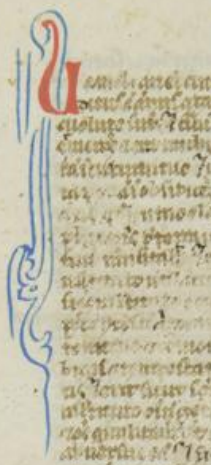

XXX

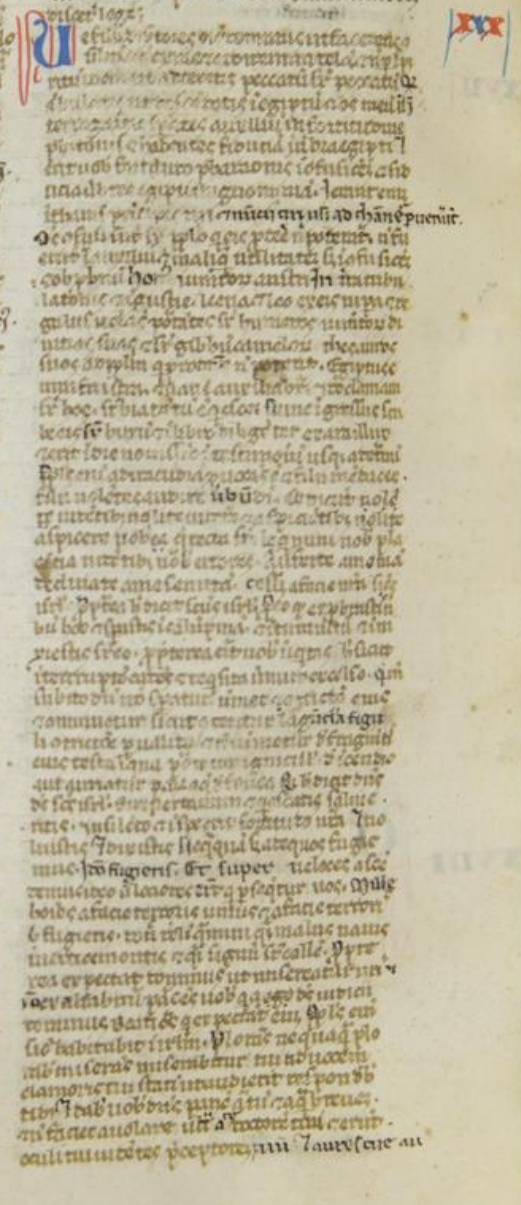

XXXII

XXXIII

XXXIIII

Con

[illegible]

XXXV

[illegible]

[illegible]

XXXVI

Et misit

[illegible]

XXXVII

[illegible]

XXXIX

In tempore illo misit maratam rex babilonis filius baladan. libros et munera ad ezechiam. Audierunt enim quod egrotasset et convaluisset. Et tacuit eis ezechias et ostendit eis cellam aromatum et aurum et argentum et ceteram ornatum et unguentum optimum et omnes rythecas suppellectilis sue et universa que inventa sunt in thesauris eius. Et fuit ubi quod non ostenderet eis ezechias in domo sua et in tota potestate sua. Introivit autem ysaias propheta ad regem ezechiam et dixit ei. Quid dixerunt iuvenes et unde venerunt ad te ezechias. Dixit ezechias. Longinqua venerunt ad me de babilonis. Et dixit ysaias. Quid viderunt in domo tua. Et dixit ezechias. Omnia que in domo mea sunt viderunt. Non fuit res quam non ostenderem eis in thesauris meis. Et dixit ysaias ad ezechiam. Audi verbum domini exercituum. Ecce dies venient et auferentur omnia que in domo tua sunt et que thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc in babilonem. Non relinquetur quicquam dicit dominus. Et de filiis tuis qui exibunt de te quos genueris tollent. Et erunt eunuchi in palatio regis babilonis. Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonum verbum domini quod locutus est. Et dixit. Fiat tantum pax in diebus meis. Vitas.

XL

Consolamini consolamini populum meum dicit deus vester. Loquimini ad cor ierusalem et advocate eam quoniam completa est malitia eius dimissa est iniquitas illius. Suscepit enim a manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite semitas dei nostri in solitudine. Semitas dei nostri. Omnis vallis exaltabitur et omnis mons et collis humiliabitur et erit prava in directa et aspera in vias planas et revelabitur gloria domini et videbit omnis caro pariter quod os domini locutus est. Vox dicentis. Clama. Et dixi. Quid clamabo. Omnis caro fenum et omnis gloria eius quasi flos agri. Exsiccatum est fenum et cecidit flos quia spiritus domini sufflavit in eum. Vere fenum est populus. Exsiccatum est fenum et cecidit flos verbum autem dei stabit in eternum. Super montem excelsum ascende tu qui evangelizas sion. Exalta in fortitudine vocem tuam qui evangelizas ierusalem. Exalta nolite timere dic civitatibus iuda. Ecce deus noster. Ecce dominus deus in fortitudine veniet. Et brachium eius dominabitur. Ecce merces eius cum eo et opus illius coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet in brachio suo aggregabit agnos et in sinu suo levabit fetas ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas et celos palmo pondere. Et sapiendit tribus digitis molem terre et libravit pondere montes in pondere et colles in statera. Quis adiuvit spiritum domini aut quis consiliarius eius fuit et ostendit illi. Cum quo iniit consilium et instruxit eum et docuit eum semitam iustitie et eruditionem scientie et viam prudentie ostendit illi. Ecce gentes quasi stilla situle et quasi momentum statere reputate sunt. Ecce insule quasi pulvis exiguus et libanus non sufficiet ad succendendum et animalia eius non sufficient ad holocaustum. Omnes gentes quasi non sunt. Sic sunt coram eo quasi nichilum et inane reputate sunt ei. Cui ergo similem fecistis deum aut quam imaginem ponetis ei? Numquid sculptile conflabit? Sed ab aurifex auro figuratur illud et laminis argenteis argentarius. Forte lignum et imputribile elegit artifex sapiens querit quomodo statuat simulacrum quod non moveatur. Numquid non scietis numquid non audistis numquid non annuntiatum est ab initio vobis numquid non intellexistis fundamenta terre. Qui sedet super gyrum terre et habitatores eius sunt quasi locuste. Qui extendit velut nichilum celos et expandit eos sicut tabernaculum ad inhabitandum. Qui dat secretorum scrutatores quasi nichilum iudices terre illud iam fecit et quod non neque plantatus neque satus neque radicatus in terra truncus eorum repente flavit in eos et aruerunt et turbo quasi stipula auferet eos. Et cui assimilastis me et adequastis dicit sanctus. Levate in excelsum oculos vestros et videte quis creavit hec. Qui educit in numero militiam eorum et omnes ex nomine vocat. Pre multitudine fortitudinis et robore virtutis unum reliquum fuit. Quare dicis iacob et loqueris ysrael. Absconditum est iudicium meum a domino et a deo meo iudicium meum transivit. Numquid nescis aut non audisti deus sempiternus dominus qui creavit terminos terre non deficiet neque laborabit. Nec investigatio sapientie eius. Qui dat lapso virtutem et his qui non sunt fortitudinem et robur multiplicat. Deficient pueri et laborabunt et iuvenes infirmitate cadent. Qui autem sperat in domino mutabunt fortitudinem assumunt pennas ut aquile current et non laborabunt ambulabunt et non deficient.

Tria sunt ad me insule et gentes mittent fortitudinem accedant et tunc loquantur simul ad iudicium propinquemus. Quis suscitavit ab oriente iustum vocavit eum ut sequeretur se. Dabit in conspectu eius gentes et reges ei dabit quasi pulverem gladio eius sicut stipulam iuxta rapta arcui eius. Persequetur eos transibit in pace semita in pedibus eius non apparebit. Quis hec operatus est et fecit vocans generationes ab exordio. Ego dominus primus et novissimus ego sum. Viderunt insule et timuerunt extrema terre obstupuerunt et accesserunt unusquisque proximo suo auxiliabitur et fratri suo dicet confortare. Confortabit faber aerarius percutiens eum malleo qui cudebat sed temporis dicens glutino bonum est et confortavit eum clavis ut non moveretur. Et tu israel servus meus iacob quem elegi semen abraham amici mei in quo apprehendite ab extremis terre et a longinquis eius vocavi te et dixi tibi. Servus meus es elegite et non abiecite. Ne timeas quia ego tecum sum. Ne declines quia ego deus tuus confortavi te et auxiliatus sum tui et suscepit te dextera iusti mei. Ecce confundentur et erubescent omnes qui

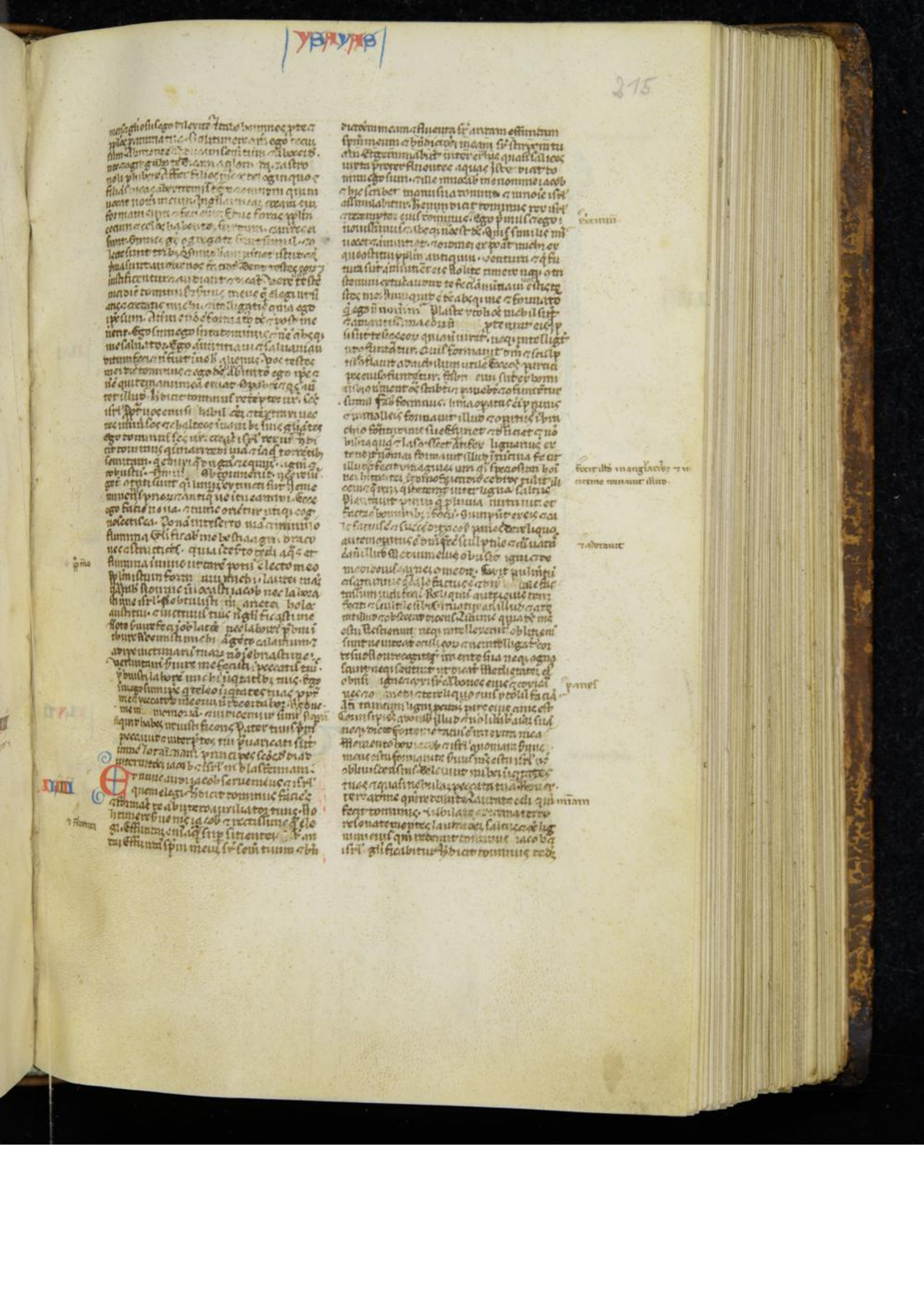

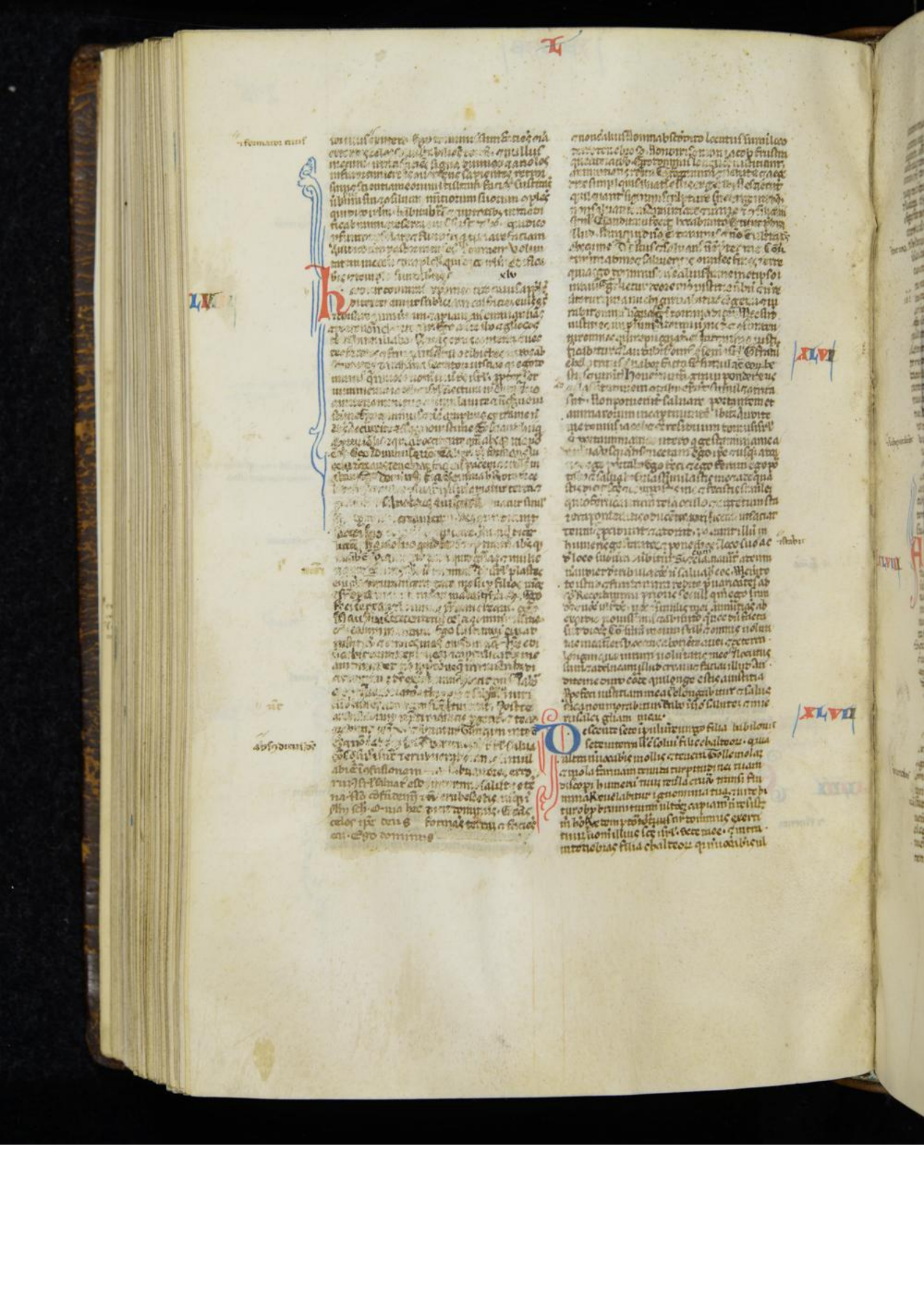

[illegible]

xlv

LV

[illegible]

XLVI

[illegible]

XLVII

[illegible]

XLVIII

XLVIII

LXI

LXII

[illegible]

LVI

[illegible]

LVII

[illegible]

ne. uñ. ne cedere hue filij auguriarios sem ad ulti. ⁊ fremere ne sup quē lusistis. sup quē ch lastis os. ⁊ eleastis linguam. Nunquid ñ uos filij sceleti. semñ mendax. qui consolamini ydolis subt omē lignū frondosum immolā tes in rupibꝰ torrentiū. subt eminentes petr. ispis. eorum pars in talibꝰ hec est sors tua. et ipsi effudistis libamē. obtulistis sacrificium. Numquid super his nō indignabor. sup montē excelsū ⁊ sublimē posuisti cubile tuum. illuc ascendē tur immolare hostias. Post ostiū ⁊ postē posuisti memoriale tuū. quia mei me discooperuisti. ⁊ suscepisti adulteri. dilatasti cu bile tuum. ⁊ pepigisti fedꝰ cum eis. dilexisti stratum eoꝝ manu aperta. ⁊ ornasti te regio unguento. ⁊ multiplicasti pigmēta tua. misisti legatos tuos procul. ⁊ humiliatus es usq; ad inferos in multitudine uie tue laborasti. nō dixisti quiescam. ⁊ uitam manus tue inue nisti. propterea nō languisti. Quos sollicitasti animas quas timuisti ec. ⁊ mei nō es recordata. nec cogita sti mente tuo. quia ego tacens. ⁊ qi nō ti meris ⁊ mei oblita es. Ego annuntiabo iustitiā tuam. ⁊ opera tua nō prodesse tibi. Cum clamau erint liberet te congregatus tuus. ⁊ omnes eos auferet uentus tollet aura. Qui autē fiduciam mei hē hereditabit terram. ⁊ possidebit montē sanctū meū. Dicam. Viam facite. parate iter. declinate de semita. auferte offendicula de uia populi mei. qꝛ hec dicit dominꝰ excelsus ⁊ sublimis habitans ete ternitatē. sanctū nomen eius. excelsus habitā in loco ⁊ humili spū. ut uiuificet spūm humi lium. ⁊ uiuificet cor contritū. Quia in finē nō in perpetuum irascar. nec usq; in sempiternum indignabor. nisi a facie mea egrediatur. ⁊ flatus ego fecā in quitatis eius. propter iniquitatem auaritie eius. percussi eum. Abscondi. et fremē me. ⁊ indignatus sum. ⁊ abiit uagus in uia cordis sui. Vias eius uidi. ⁊ sanabo eum. ⁊ reddam eum ⁊ reddidi consolationes ipsi. ⁊ lugentibꝰ eius. Creā fructum labioꝝ pacē. pacem ei qui longe ⁊ qui prope dicit dominꝰ. Sanabo eum. ⁊ impij autē quasi mare feruens qꝝ quiescere nō potest. ⁊ ascendent fluctus eius. et conculcabunt. ⁊ lutum ⁊ sordes eius. non est pax dicit dñs impijs.

LVIII

Clama ne cesses. Quasi tuba exalta uocē tuam ⁊ annuntia populo meo scelera eoꝝ. domui iacob peccata eoꝝ. Me. ⁊ enim die quidem quere. ⁊ scire uias meas uolunt. quasi gens que iusti tiam fecerit. que iudicia dei sui nō dereliquerit. Po scunt me iudicia iustitie. ⁊ appropinquare deo uolunt. Quare ieiunauimus. nec aspexisti. humiliauimus animas nostras. nec scisti. Ecce in die ieiunij uri uestri inuenitur uoluntas uestra. nec debitores uros repetitis. Ecce ad lites ⁊ contentiones ieiu natis. ⁊ percutitis pugno impie. Nolite ieiuna re sicut usq; ad hanc diem. ut audiatur in excel so clamor uester. Numquid tale est ieiunium q. elegi p diem affligere homiē animā suā. Siquid curuet quasi circulum caput suū. ⁊ cilicio ⁊ cinere sternere. Numquid istud uocabis ieiunium. ⁊ diem acceptabilem domino. Nonne hoc est magis ieiunium q. elegi. Dissolue colligationes impietatis. solue fasciculos deprimentes. Dimitte eos qui confracti sunt liberos. ⁊ omne onus disrumpe. Frange esurienti panē tuū. ⁊ egenos uagosq; induc in domū tuā. Cum uideris nudum operi eum. ⁊ carnē tuam ne despexeris. Tunc erumpet sicut mane lumen tuum. ⁊ sanitas tua citius orietur. Anteibit ante faciē tuam iustitia tua. ⁊ gla domini colliget te. Tunc inuocabis. ⁊ dñs exaudiet. clama bis. ⁊ dicet. Ecce adsum. quia si tolleris de medio tui. desieris extendere manum. ⁊ loquꝫ nō pro dest. cum effuderis esurienti animā tuā. ⁊ ani mam afflictam repleueris. orietur in tenebris lux tua. ⁊ tenebre tue erunt sicut meridies. Et requiē te dabit dominꝰ tibi semp. ⁊ implebit splendori bus animā tuam. ossa tua liberabit. ⁊ eris q. si hortus irriguus. ⁊ sicut fons aquarum. cui nō deficiet aqua. Et edificabuntur ex te deserta seculoꝝ. fun damenta generationis ⁊ generationis suscitabis. Et uocabiꝝ te extructor sepium. auertens semitas ut habi tes. Si auerteris a calle pedem tuū fecerit uoluntatem tuam in die sco meo. et uocabis sabbatum delica tum. sanctum domini glorio sum. ⁊ glorificabis eum dum nō facis uias tuas. nec inuenietur uo luntas tua. ut loquaris sermonē. super dulcedine super domino. ⁊ sublevabo te. et cibabo te hereditate iacob patris tui. Os enim domini locutum est hec.

LIX

LVIII

Ecce nō est abbreuiata manus domini ut sal uare nequeat. nec aggrauata est auris eius. ut nō exaudiat. sed iniquitates uestre diuiserunt inter uos ⁊ deum uestrum. ⁊ peccata uestra absconderunt faciem eius a uobis ne exaudiret. Manus enim uestre pollute sunt sanguine. digiti uestri iniquitate. Labia uestra locuta sunt mendacium. ⁊ lingua tua iniquitatem fatur. Non est qui uocet iustitiam. nec est qui iudicet. sed confidunt in mendacio. et loquuntur uanitatem. conceperunt laborem. ⁊ peperunt iniquitatem. Oua aspidum ruperunt. ⁊ telas aranee texerunt. qui comederit de ouis eorum morietur. quod autem confractum est erumpet in regulum. Tela eorum non erunt in uestimentum. nec operientur operibus suis. Opera eorum opera iniqua. et opus iniquitatis in manibus eorum. ⁊ pedes eorum ad malum currunt. ⁊ festinant ut effundant sanguinem innocentem. Cogitationes eorum. cogitationes inutiles. uastitas ⁊ contritio in semitis eorum. Viam pacis nescierunt. ⁊ nō est iudicium in gressibus eorum. Semitas eorum prauas fecerunt sibi. Omnis qui calcauit eas. non nouit pacem. Propterea longe facta est iudicium a nobis. ⁊ nō apprehendet nos iustitia. Expectauimus

unū lucem. ⁊ erit tenebre splendor. ⁊ intene
bris ambl̄abūt. Palpabūt sicut cec pret.
⁊ sic abi oculis arrectabūt. Impegiū in me
ridie sic in tenebris. ⁊ meligmosis sic mor
tuis. ⁊ rugiemus quasi ursi omes. ⁊ quasi co
lumbe meditantes gemem. Experauim iu
dicium. ⁊ nō est salutem. ⁊ elongata est a nobis
Multiplicate sunt iniquitates nre coram te
⁊ peccata nra respondent nob. quia scelera nra no
biscum. ⁊ iniquitates nras cognouim. pecca
re ⁊ mentiri dñm. ⁊ auerti sum ne retro
psequamur deum nr̄m. ut loquerem calumpniā. ⁊ tra
gressionem concepim. ⁊ locuti sum de corde verba mendacij.
Et obstipum est retrorsum iudicium. ⁊ iustitia
ab longe stetit. quia corruit in platea veritas
⁊ equitas no potuit ingredi. Et erit ve
ritas neglegens. ⁊ qui recessit a malo pre
datur. Et vidit dominus. ⁊ malū apparuit in
oculis ei. quia non est iudicium. Vidit de quia non
est vir. ⁊ admirat est. quia non est qui occurreret. Et sal
vabit ei brachium suum. ⁊ iustitia ei ipa
firmabit eum. Induit est iustitia ut lori
cā. ⁊ galea salutis in capite ei. Induit est
vestimēta ultionis. ⁊ operuit est sicut pallio zeli.
sicut ad retribuendā iracundiā hostibus. ultionē inimi
cis. ⁊ retributionē vicissim. Insulis retribuet
vindictā. Timebūt qui ab occidente nomen domini. ⁊ qui ab ortu solis
gloriam ei. Cum venerit sicut fluuius violentus.
quē spūs domini cogit. ⁊ venit Sion redemptor
⁊ eis qui reuertuntur ab iniquitate in iacob di
cit dominus. Hoc fedus meum cum eis dicit do
minus. Spūs meus qui est in te. ⁊ verba mea q posui
in ore tuo. non recedent de ore tuo. ⁊ de
ore seminis tui. dicit dñs. amodo usq; in
sempiternum.

Surge illumināre ierlm. quia venit lu
men tuum. ⁊ gloria domini sup te ortta est. Ecce
enim tenebre operient terram. caligo pluēs. su
per aut oriet dñs. ⁊ gloria ei in te videbitur.
Et ambl̄abunt gentes in lumine tuo. ⁊ reges in
splendore ortus tui. Leua mea in circuitu oculos tuos
⁊ vide. omnes isti congregati sunt venerunt tibi. filij
tui de longe venient. filie tue de latere surgent. Tunc videbis. ⁊ affluens. admirabitur ⁊ di
latabitur cor tuū. quia conversa fuit ad te multitudo
de mari. fortitudo gentiū venit tibi. Inun
dabit te turmelos operiet te dromedarij madiā
⁊ epha. Omes de saba venient. aurū ⁊ thus de
ferentes. ⁊ laudē domino annūiantes. Oēs
pecudes cedar congregabunt tibi. arietes nabaioth
ministrabunt tibi. offerentur super placa
bili altari meo. ⁊ domū maiestatis mee glo
rificabo. Quis sunt isti qui ut nubes volant. ⁊
quasi columbe ad fenestras suas. Insule me
te expectabunt. ⁊ naues maris in principio ut
adducam filios tuos de longe argentū eorū
⁊ aurum eorū cū eis in nomine dei tui. ⁊ sci
sti qui glorificabit te. Et edificabunt filij
pegrinoꝝ muros tuos ⁊ reges eorū ministra
bunt tibi. In indignatione enim mea percussi te.
⁊ in reconciliatione mea misertus sum tui. Et
aperient porte tue iugiter die ac nocte. non
claudentur ut afferatur ad te fortitudo gen
tium. ⁊ reges eorū adducantur. Gens enim ⁊ regnū
q̄ non servierit tibi perdet. et gentes solitudine
vastabuntur. Gloria libani ad te veniet. abies.
buxus. ⁊ pinus simul ad ornandū locū sanctuarij mei. ⁊ locum pedum meoꝝ glo
rificabo. Inclinati ad te current filij eorū qui
humiliauerunt te. ⁊ adorabunt vestigia pe
dum tuoꝝ. omes qui detrahebant tibi. ⁊ adora
bunt te currentes domum dei. sci israel. ⁊
eo q̄ fuisti derelicta ⁊ odio habita. nec erat q̄
pertranseret. ponam te in superbia seculoꝝ. gau
dium in generatione ⁊ generatione. Lactē
ris gentium ⁊ mamilla regum lactabis.
⁊ scies quia ego dominus saluans te. redemptor
tuus fortis iacob. Pro ere afferam aurum. ⁊ pro
ferro afferam argentum. ⁊ pro lignis ere
⁊ pro lapidibus ferrum. ⁊ ponā visitatē tuam pa
cem. ⁊ principes tuos in iustitia. Non audietur ultra
iniquitas in terra tua nec vastities
⁊ perditio in finibus tuis. Vocabis salutare tuum. ⁊ omnes la
tus tuos gloria. Non erit tibi ultra sol ad lucendū per
diem. nec splendor lune illuminabit te. Sit
erit tibi dominus in lucem sempiternā. ⁊ deus tuus in
gloriam tuam. Non occidet ultra sol tuus
⁊ luna tua non minuetur. quia dominus erit in lucem
sempiternā. ⁊ complebuntur dies luctus tui.
populus autem tuus omes iustus hereditabit
terram. Germen plantationis mee opus manuum mearum
ad glorificandū. Minimus erit in mille ⁊ par
vulus in gentem fortissimā. Ego dominus
in tempore eius subito faciam istud. Spūs domini sup
me eo q̄ unxerit me dominus. Ad annūiandū mi
tibus misit me. ut mederer contri
tis corde. ⁊ predicarem captiuis indulgentiam
⁊ clausis aperitionem. ut predicarem annum placa
bilem domino. ⁊ diem ultionis deo nr̄o. ut con
solarer omes lugentes. ut ponerem lugentibus in
Sion. ⁊ darem eis coronā pro cinere. oleum gau
dij pro luctu. pallium laudis pro spū mero
re. Vocabuntur in ea fortes iustitie. ⁊ plan
tatio dñi ad glorificandū. Edificabunt
deserta antiqua. ⁊ ruinas antiquas erigent.
⁊ instaurabunt ciuitates desertas. ⁊ dissipatas
in generatione ⁊ generationē. Et stabunt alieni
⁊ pascent pecora tua. Et filij pegrinoꝝ ⁊
agricole. ⁊ cultores tui erunt. Vos autem
sacerdotes dñi vocabimini. ministri dei nr̄i di
cemini. Fortitudinem gentiū comedetis.
⁊ in gloria eorū superbietis. Pro confusione tua
duplici. ⁊ pudore laudabunt pte eorū. ⁊ ppterea
in terra sua dupla possidebunt. lēti
tia sempiterna erit eis. quia ego dominus.

diligens nudicui. ~ odio hñt rapinā unholo
caustum. ~ dabo op eoz mercedē. ~ fed̄ pc
tuam fernam eis. ~ faciem mgnabūt fem
eoz. ~ gñō eoz numerio pōz. Omēs qui u
derūt eos cognoscent illos. quia ipi sunt se
mē eos benedixit dominus. Gaudens gaude
in dño. ~ exultabit aīa mā mea in
mitio uestimēti salutis. ~ indu
mento iustitie circūdedit me. Quasi sponsū.
ornatum corona. ~ qī sponsam ornatum
munilib; ſi. Sicut enim terra pfert germi
num. ~ sicut ortus sem suū germinat. sic
ens dñs germinabit iustitiam. ~ la
udem coram omībus gentib;.

LXII Propr syon nō tacebo. ~ pr ierlm nō quie
scam. donec egrediatur ut splendor iust⁹
ei. ~ salvator ei ut lampas accendatur. Et
videbunt gentes iustum tuū. ~ cuncti reges
inclytum tuum. Et vocabunt te nomē no
uū q̄ os dñs nominabit. Et eris coro
na gl̄ie in manu dñi. ~ diadema regni
in manu dei tui. Non vocabit ultra derelicta.
tibi tua nec vocabitur amplius desolata. sed
vocabis voluntas mea in ea. ~ terra tua ma
ritabitur. quia complacuit dñs in te. ~ ter
ra tua inhabitabit. habitabit enim virgo
cum virgine. ~ habitabunt in te filij tui. Et
gaudebit sponsus sup sponsam. ~ gaudebit
sup te deus tuus. Sup muros tuos ierlm con
stitui custodes tota die. ~ nocte non tacebūt.
Qui reminiscimini dñm ne taceatis. ~ ne
detis silentium ei donec stabiliat. ~ donec po
nat ierlm laudem in terra. Iurauit dñs in
dextera sua. ~ in brachio fortitudinis sue. si
dedero triticum tuum ultra escam inimicis tu
is. ~ si bibent filij alienj vinum tuum in quo
laborasti. quia qui congregabunt illud comedent
illud. ~ laudabunt dñm. ~ qui operantur illud
bibent in atriis sanctis mee. Transite. transite
per portas ejus parate viam populo. planite viā. Et
glarite lapidem. ~ eleuate signū ad populos.
Ecce dñs audiuit usq; ad extremum terre. Dicite
filie syon. Ecce saluator tuus venit. Ecce
merces eius cum eo. ~ opus ei coram illo. Et vocabūt
eos populum sanctum redemptos a domino. Tu aūt vocaberis
quesita. ~ non derelicta.

LXIII Quis est iste qui venit de edom. tinctis vestib⁹
de bosra. ~ iste formosus in stola sua. gradiēs
multitudine fortitudinis sue. Ego qui
loquor iustitiam. ~ propugnator sum ad sal
uandum. Quare ergo rubrum est indumentum
tuum. ~ vestimenta tua quasi calcantium in
torculari. Torcular calcaui solus. ~ de gentib;
non est vir mecum. Calcauī eos in furore meo
~ conculcauī eos in furore meo. Et aspersus est sanguis
eorum super vestimenta mea. ~ omnia indumenta mea
polluam. Dies enim ultionis in corde meo.
annus redemptionis meę venit. Circumspexi. ~ non
erat auxiliator. quesiui. ~ non fuit qui adiuuaret
Et saluauit mihi brachium meum. ~ indignatio mea
ipsa auxiliata est mihi. Et conculcaui populos in furore
meo. ~ inebriaui eos indignatione mea. ~ deduxi
in terram virtutem eorum. Misericordias dñi
recordabor. laudem domini super omnib; que
reddidit nobis dñs ~ super multitudine bonorum
domus israel que largitus est eis secundum miserationem
autem suam. ~ secundum multitudinem miserationum suarum. Et
dixit utique populus meus est filius non negantes. ~
fact⁹ est eis saluator. in omni tribulatione eorum non
est tribulatus. ~ angelus faciei ejus saluauit eos
in dilectione sua. ~ in clemencia sua ipse redemit
eos. ~ portauit eos. et eleuauit eos cunctis
diebus seculi. ipsi aūt ad iracundiam prouocauerunt
afflixerunt spiritum sancti ejus. Et conuersus est eis in
inimicum. ~ ipse debellauit eos. Et recordatus est
dierum seculi moysi ipsius. Vbi est qui eduxit eos
de mari cum pastoribus gregis sui. Vbi est qui posuit
in medio eorum spiritum sanctum suum. qui eduxit ad
dextram moysi brachio maiestatis sue. qui
scidit aquas ante eos. ut faceret sibi nomen sempiternum.
qui eduxit eos per abyssos. qui equus in
deserto non offendent. qui sicut iumentum in campo de
scendens. spiritus domini duxit eos. sic duxisti populum tuum
ut facias tibi nomen gl̄ie. Intende de celo. ~ vide de
habitaculo sanctitatis tue. ~ gl̄ie tue. Vbi est zelus
tuus. ~ fortitudo tua. Multitudo viscerum tu
arum. ~ miserationum tuarum super me. quoniam tu
es pater noster. ~ abraam nescivit nos.
~ israel ignoravit nos. Tu domine pater noster enim
redemptor noster. ab seculo nomen tuum. Quare errare
fecisti nos dñe de viis tuis. indurasti cor nostrum ne
timeremus te. Convertere propter servos tuos. tribus he
reditatis tue. qui modicum possederunt populus
sanctus tuus hostes nostri conculcauerunt sanctuarium
tuum facti sumus quasi principio cui non
dominatus es nec. nec invocatum est nomen tuum
super nos.

LXIIII Utinam dirumpas. ~ descendas. a facie tu
a montes diffluerent sicut cera
nis tabescerent. ~ ardent ignis ut nota
fiat nomen tuum inimicis tuis. a facie tua gen
tes turbarentur. cum feceris mirabilia non sus
tinebimus. descendisti. ~ a facie tua montes
defluxerunt a seculo non audierunt. nec auribus
percepimus. Oculus non vidit deus absque te. ~ que
sus expectantibus te. occurristi letanti. ~ fa
cienti iustitiam in viis tuis recordabimur
tui. Ecce tu irat⁹ es. ~ peccauimus. ~ in ipsis fu
imus semp. ~ saluabimur. Facti sumus ut im
mundus omnes nos. ~ sicut pannus menstrue
te universe iustitie nre. Et cecidimus. qui folia
sumus inutili. ~ iniquitates nre quasi uentus ab
stulerunt nos. Non est qui invocet nomen tuum
qui surgat ~ tenear te. abscondisti fa
ciem tuam a nob. ~ allisisti nos in manu

XLIII

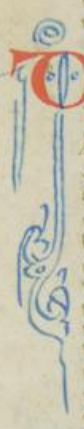

LXVI

qua? ecce dñs ingne uenier? ei? uirtꝰ quadꝫ
ge? ꝛ ꝛdde? mundi gnare? furore? suu?. ꝛ mere
pmone? suam inflamaꝫ ignis. qua ingne
dominꝰ disputabit? ꝛ gladio suo ad
omē? carne?. ꝛ multiplicabunt? uulnerati a dñō
multi. qui sanctificabant? ꝛ mundabāt se para
bant? in hortis post ianuam unꝰ intra? qui co
medebant carnē suillam. ꝛ abhoīatōem. ꝛ mu
rem simul consumentur dicit dominꝰ. Ego
aut? opa eoꝝ ꝛ cogitationes eoꝝ uenio ut o
ggem cum omnibꝰ gentibꝰ ꝛ lingua? ꝛ uidē
ant ꝛ uidebunt gloriam meam. ꝛ ponā in eis
signum. ꝛ mittam ex eis qui salui fuerint
ad gentes. in africam ꝛ in lydiam tendentes sa
gittam in italiam ꝛ in graciam. ad insulas lon
ge a me. qui nō audierunt de me. ꝛ nō ui
derunt gloriam meam. ꝛ annunciabunt gloriam
meam gentibꝰ. ꝛ adducent oēs fres uestros de uni
uersis gentibꝰ. munus dominō in equis. ꝛ in quadri
gis. ꝛ in lectica? ꝛ in mulis ꝛ in carrucis ad mon
tem sanctum meum hierlm dicit dominꝰ. quēadmodū
si inferant filij isrl munus in uasculo mundo in domū
domini. Assumā ex eis sacerdotes ꝛ leuitas
dicit dominꝰ. Quia sicut celi noui ꝛ terra noua
que ego facio stare coram me dicit dñs. Sic
stabit semen uestrum ꝛ nomen uestrum. Et erit mense
ab mense ex sabbato in sabbatum ueniet omis caro. ado
rare coram facie mea dicit dominꝰ. Egredien
tur ꝛ uidebunt cadauera uirorum. qui preua
ricati sunt in me. Vermis eoꝝ nō morietur. ꝛ
ignis eoꝝ nō extinguetur. ꝛ erit usq; ad sa
tietate uisionē omi carni.

Incipit ieremias ꝓphā

Verba
ieremie filij elchie. de sacer
dotibꝰ qui fuerunt in anathoth
in terra beniamin. Ad quē
factū est uerbū dñi in diebꝰ iosie filij amon regis iuda
in tredecimo anno regni
ei. Et factū ē in diebꝰ ioachim filij iosie
regis iuda usq; ad tricesimū
annū sedecie filij iosie regis iuda.
usq; ad transmigrationē hierlm
in mense quinto. Et factus ē sermo dñi ad me
dicens. Priusquam te formarē in utero noui te
et antequam exires de uulua sanctificaui te. ꝓphetā
gentibꝰ dedi te. Et dixi. a. a. a. dñe deꝰ. Ecce
nescio loqui quia puer ego sum. Et dixit dñs
ad me. Noli dicere quia puer sū. quōiam ad omnia q?
mittam te ibis. ꝛ omnia quecūq; mandauero ti
loqueris. Ne timeas a facie eoꝝ quia tecū ego
sum ut eruam te dicit dñs. Et misit dñs
manū suā. ꝛ tetigit os meū. Et dixit dñs
ad me. Ecce dedi uerba mea in ore tuo. Ecce con
stituo te sup gentes ꝛ sup regna. ut euellas ꝛ de
struas. ꝛ disperdas. ꝛ dissipes. ꝛ edifices ꝛ plan
tes. Et factū ē uerbum domini ad me dicens. Quid
tu uides ieremia. Et dixi. Virgam uigilan
tem ego uideo. Et dixit dominꝰ ad me. Bene ui
disti quia uigilabo ego sup uerbū meū. ut fa
ciam illud. Et factū ē uerbum domini ad me di
cens. Quid tu uides ieremia. Ollam succensā
ego uideo. et facie eius a facie aquilonis. Et di
xit dominꝰ ad me. Ab aquilone pandetur ma
lum sup oēs habitatores terre. quia ecce ego uo
co oēs cognationes regnoꝝ aquilonis. dicit dñs. Et
uenient ꝛ ponent unusquisq; solium suum in
introitu portarū hierlm. sup oēs muros eius undi
que. ꝛ sup uniuersas urbes iuda. Loquar iudi
cia mea cum eis sup omni malicia eoꝝ qui
dereliquerūt me. ꝛ libauerunt deis alienis. ꝛ
adorauerunt opa manuū suarū. Tu ergo ac
cinge lumbos tuos. ꝛ surge. ꝛ loquere ad eos
omia que ego precipio tibi. Ne formides a facie
eoꝝ ne cum timere te faciam uultui eoꝝ. Et
ego quippe dedi te hodie ciuitatē munitā ꝛ
columpnā ferream. ꝛ murū eneum super oēm
terram regibꝰ iuda principibꝰ eius. ꝛ sacerdo
tibꝰ ꝛ populo terre. Bellabunt aduersum te. nec p
ualebunt. quia tecum ego sum ait dñs ut
liberē te. Et factum ē uerbū domini ad me

dicens. Vade ⁊ clama in aurib⁹ ierl̄m dicens.
Hec dicit dominus. Recordatus sum tui miser
ationis adolescentiam tuā. ⁊ caritatis desponsationis tue.
fine aq̄ Quā secuta es me in deserto in terra que non seminat.
Sanctus israel dominus primitie frugum ei⁹. Omnes q̄
deuorant eum delinquent mala uenient super eos
dicit dominus. Audite uerbum dominum domus iacob
⁊ omnes cognationes domus israel. Hec dicit dominus. Ad
huc mouerunt pedes uri sine miserunt. quare
longe fugiunt a me. ⁊ ambulauerunt uanitatem.
⁊ uani facti sunt. Et non dixerunt ubi est dominus. qui
ascendere nos fecit de terra egypti. ⁊ eduxit nos in de
serto per terram inhabitabilem. ⁊ inuiam. per
terram sitis ⁊ umbre mortis. per terram in qua
non ambulauit uir. nec habitauit homo. Et adduxi
vos in terram carmeli ut comederetis fructus
eius. ⁊ optima illius. Et ingressi contaminastis
terram meam. ⁊ hereditatem meam posuistis in
abhominationem. Sacerdotes non dixerunt ubi est dominus
⁊ tenentes legem nescierunt me. ⁊ pastores
peccauerunt in me. ⁊ prophete prophetauerunt in
baal. ⁊ ydolis secuti sunt. Propterea adhuc iudicio
contendam uobiscum ait dominus. ⁊ cum filiis meis
disceptabo. Transite ad insulas cetim. ⁊ vide
te. ⁊ mittite in cedar. ⁊ considerate uehementer. ⁊ vide
te si factum est huiscemodi. Si mutauit gens
deos suos. Et hec ipsi non sunt dii. Populus autem meus
mutauit gloriam suam in idolum. Obstupescite
celi super hoc. ⁊ porte eius desolamini uehementer dicit
dominus. Duo enim mala fecit populus meus. Me
reliquerunt fontem aque uiue. ⁊ fodiunt sibi
cisternas dissipatas. q̄ aquam non ualent aquas.
Numquid seruus israel ⁊ non alienigena. aut unaculus
Quare facta est in prædam. Super eum rugierunt
leones. ⁊ dederunt uocem suam. posuerunt terram
eius in solitudinem. Ciuitates eius exuste sunt ⁊
non est qui habitet in eis. Filii quoque memphis. ⁊
taphnes. constuprauerunt te usque ad uerticem. Nonne
hoc tibi factum est. quia reliquisti dominum deum
tuum. eo tempore quo ducebat te per viam. Et nunc quid
tibi uie huic in egypti. ut bibas aquam turbidam.
⁊ quid tibi cum via assyriorum. ut bibas
aquam fluminis. Arguet te malitia tua. ⁊ auersio
tua increpabit te. Scito ergo quia malum
et amarum reliquisse te dominum deum tuum. ⁊
non est timor meus apud te dicit dominus deus exercituum. Quia
olim contriui iugum meum. rupi uincula
mea. ⁊ dixisti non seruiam. Quoniam in omni colle sub
limi. ⁊ sub omni ligno frondoso tu prostibulum
eteris. Ego autem plantaui te uineam electam
omne semen uerum. Quomodo conuersa es in amaritudinem
uineam alienam. Si lauas te nitro. ⁊ multiplices
tibi herbam borith. macula es iniquitas
tua coram me dicit dominus deus. Quomodo dicis
non sum polluta post baalim non ambulaui.
Vide uias tuas in conualle scito quid feceris
dromedaria explicans uias tuas. Onager assuetus
solitudini desiderio ānime sue attraxit uentum
amoris sui. Nullus auertet eam. omnes qui quesierint
eam non deficient. in mense eius inuenient eam.
Prohibe pedem tuum a nuditate. ⁊ guttur tuum a
situ. ⁊ dixisti. desperabam. Neque audiam eos amabo.
eos ipse audiam. Post eos ambulabo. Et
modo asimilis fur qui deprehenditur sic confusi sunt
domus israel ipsi reges eorum. principes. ⁊ sacerdotes. ⁊
prophete eorum. dicentes ligno pater meus es tu. ⁊ lapi
di tu me genuisti. Verumtamen ad me terga. non
facies. Tempore afflictionis sue. dicent surge
⁊ libera nos. Vbi sunt dii tui qui facti sunt tibi surgant
⁊ liberent te tempore afflictionis tue. Secundum
numerum quippe ciuitatum tuarum erunt dii tui
Juda. Quid iudicio meo disputabitis aduersum me.
Reliquistis me dicit dominus. Frustra percussi filios
uestros disciplinam non receperunt. Deuorabit gladius
uester prophetas uestros. quasi leo vastator gentium uesti.
Videte uerbum domini. Numquid solitudo fac
tus sum israeli aut terra serotina. Quare dixit populus meus
recessimus uenient ultra ad te. Numquid ob
liuiscetur uirgo ornamenti sui. sponsa fasciæ pectoralis sue.
Populus autem meus obliuiscitur mei diebus
innumeris. Quid maceras uiam tuam ostendere
adquirendam dilectos. que insuper ⁊ ma
las tuas docuisti uias tuas. malis tuis
insuper es. Sanguinem animarum pauperum. innocen
tium. non in cauernis inuenisti eos. Et insuper his
omnibus. quia dixisti quia innocens sum. Et auertatur furor
ab me. Ecce ego iudicio contendam tecum. eo quo
dixisti non peccaui. Quam uilis facta es nimis
iterans uias tuas. Et ab egypto confundieris. sicut
confusa es ab assiria Nam ⁊ ab isti egredieris. ⁊
manus tue erunt super caput tuum. quia abiecit
dominus confidentiam tuam. non
habebis prosperum. Vulgo dicitur si dimiserit uir uxorem
suam. ⁊ recedens abierit uiro alteri. nunquid
reuertetur ad eum ultra. nunquid non
polluta ⁊ contaminata est mulier illa. Tu autem
fornicata es cum amatoribus multis tamen reuertere ad
me dicit dominus. ego suscipiam te. Leua
oculos tuos ad directum. ⁊ vide. ubi non prostrata
sis. In uiis sedebis exspectans eos sicut latro in
solitudine. polluisti terram in fornicationibus tu
is. in malitiis tuis. Quia ob hanc causam prohibe
sunt stille pluuiarum. ⁊ serotinus imbr non fuit. Frons
mulieris meretricis facta est tibi. noluisti erubescere.
Ergo saltem amodo uocabis me patrem. dux uir
ginitatis mee tu es. Numquid irascetur in
perpetuum. aut perseuerabit in finem. Ecce locuta es
⁊ facta mala. ⁊ potuisti. Post hec dicit dominus. ab hypo
crisi. Reuertere mecum. Et conuersus malum egisti
blasphemasti. ⁊ impleuisti malum agricultu
re tua. Propterea ego ostendam tibi
iustam. ostendam opera tua. Adhuc
quia non es conuersa a me. Ecce ego iudicio contendam tecum. eo quod
dixisti non peccaui. Et auertatur furor
tuus a me. quia ecce ego iudicabor tecum. eo quod
dixisti non peccaui. Quam uilis facta es nimis
iterans uias tuas. Et ab egypto confundieris. sicut
confusa es ab assiria Nam ⁊ ab isti egredieris. ⁊
manus tue erunt super caput tuum. quia abiecit
dominus confidentiam tuam. non
habebis prosperum. Vulgo dicitur si dimiserit uir uxorem
suam. ⁊ recedens abierit uiro alteri. nunquid
reuertetur ad eum ultra. nunquid non
polluta ⁊ contaminata est mulier illa. Tu autem
fornicata es cum amatoribus multis tamen reuertere ad
me dicit dominus. ego suscipiam te. Leua
oculos tuos ad directum. ⁊ vide. ubi non prostrata
sis. In uiis sedebis exspectans eos sicut latro in
solitudine. polluisti terram in fornicationibus tu
is. in malitiis tuis. Quia ob hanc causam prohibe
sunt stille pluuiarum. ⁊ serotinus imbr non fuit. Frons
mulieris meretricis facta est tibi. noluisti erubescere.
Ergo saltem amodo uocabis me patrem. dux uir
ginitatis mee tu es. Numquid irascetur in
perpetuum. aut perseuerabit in finem. Ecce locuta es
⁊ facta mala. ⁊ potuisti. Post hec dicit dominus. ab hypo
crisi. Reuertere mecum. Et conuersus malum egisti
blasphemasti. ⁊ impleuisti malum agricultu
re tua. Propterea ego ostendam tibi
iustam. ostendam opera tua. Adhuc
quia non es conuersa a me. Ecce ego iudicio contendam tecum. eo quod

sup omnē montē excelsum ⁊ sub omni ligno frondo
so. ⁊ fornicata ē hī. Et dixi cum fecisset hec oīa ad
me nīe. nō ē reuſa. Et nō puarieatr soror
eius iuda. quapropter ego q̄ mechata ēt abiecit
isr̄l dimisissem eam. ⁊ dedissem ei libellū re
pudij. nō timuit puarieatr iuda soror ei⁹ sed
abiit ⁊ fornicata ē ⁊ ipsa. ⁊ facilitate fornicatiōis
sue ꝓfanauit terram. et mechata ē cū lapi
de ⁊ ligno. Tm̄ omnibus hiis nō ē reuſa ad me p̄
uarieatrix soror eius iuda tota corde suo. sed m
dacio ait dominus. Et dixit dñs ad me.
Justificauit aīa sua aiectā isr̄l ꝓ timore p̄
uaricatricē iudā. Vade ⁊ clama hos sermones ad
aquilonē ⁊ dices. Reuertere aiectā isr̄l ait
dominus. ⁊ nō auertam faciē meam a uob. quia pī
ego sum dicit dominus. ⁊ nō irascar in perpetuū.
Tm̄ tamen cognosce iniquitatē tuam. quia in dñm
deū tuū p̄uaricata es. ⁊ dispersisti uias tuas alie
nis subtus lignū frondosū. ⁊ uocē meam nō
audisti dicit dominus. Conuertimini filij reuer
tentes dicit dominus. quia ego uir uester. ⁊ assu
mam uos unū ⁊ introducam uos in sion. ⁊ dabo uo
bis pastores iuxta cor meū. ⁊ pascent uos scien
tia ⁊ doctrina. Cumq; multiplicati fueritis ⁊ cre
ueritis in diebus illis dicit dominus. nō dicet
ultra archa testamenti domini. nec ascen
det super cor ei⁹ nec recordabuntur illi. nec uisitabitur nec fiet ultra. In tpe illo uocabūt
ierlin solium domini. ⁊ congregabuntur ad
eum oēs gētes in nomine domini in ierlin.
nō ambulabunt post prauitatē cordis
sui pessimi. In diebus illis ibit domus iuda ad
domū isr̄l. ⁊ uenient simul de terra aqui
lonis. de terra quam dedi patribus uestris. Ego
aut dixi. Quō ponam te inter filios. ⁊ dabo
tibi terram desiderabilem. hereditatē pulcher
rimam gentium exercituum. Et dixi. Patrem uocabis me. ⁊
post me ingredi nō cessabis. Et quō si ostē
dat mulier amatorē suū. sic contemsit me
domus isr̄l dicit dominus. ⁊ vox audita
est in excelso ploratus ululatus filiorū isr̄l. ⁊ eorū
quia peruerterunt uiā suam. obliti sunt do
mini dei sui. Convertimini filij reuertentes.
⁊ sanabo contritiones uestras. Ecce nos
uenimus ad te. tu enim es dominus deus noster.
Vere mendaciū erant colles multitudo mon
tium. Vere in domino deo nostro salus isr̄l.
confusio comedit labores patrum nostrorum ab
adolescentia nostra. pecora eorum. armenta eorum
filios eorum ⁊ filias eorum. dormiemus in confusione nostra. operiet nos
ignominia nostra. ⁊ in domino deo nostro peccauimus nos ⁊ patres nostri ab adolescentia nostra
usq; ad hanc diem. ⁊ nō audiuimus uocē domini
dei nostri.

Si reuertaris isr̄l ait dominus ad me. si

auferas abominationes tuas de conspectu meo.
⁊ non moueberis. Iurabis uiuit dominus in ueritate.
in iudicio. ⁊ in iustitia. ⁊ benedicent eum oēs
gentes ipsum laudabunt. hec enim dominus
iuda. ⁊ hierusalem ierlin. sonate uobis no
uale. ⁊ glute serite super spinas. Circumcidamini
domino. ⁊ auferte preputia cordium uestrorum iu
da ⁊ habitatores ierlin ne forte egrediatur ut ig
nis indignatio mea. ⁊ succendatur ⁊ nō sit q̄
extinguat ꝓ malitiā cogitationū uestrarū. Annū
tiate iuda. ⁊ ierlin auditum facite loqui
mini. ⁊ canite tubā in terra. Clamate fortiter ⁊ di
cite congregamini. ingrediamur ciuitates mu
nitas. Leuate signum in sion. fortiter nolite
stare. quia malū ego adduco ab aquilone. ⁊ contritionē magnam. Ascendit leo de cubili
suo. ⁊ ppe gentium depopulator egressus est de loco su
o ut ponat terram tuam in solitudinem. Ciuitates
tue uastabuntur remanentes absq; habitatore.
Super hoc accingite uos cilicio. plangite ⁊ ulu
late. quia nō est auersa ira furoris domini a
uob. Et erit in die illa dicit dominus perdi
tor regis. ⁊ principum. ⁊ obstupescent sacer
dotes. ⁊ ppe ostendentur. Et dixi. heu
heu. heu dñe deus. Ergo ne decepisti ꝓphe
tam. ierlin dicens. pax erit uobis. ⁊ ecce
pueruit gladius usq; ad animam. In tpe
illo dicetur ꝓ hac ierlin. ventus urens
minus que sunt in deserto. uie filie populi mei
nō ad uiuificandū. ⁊ ad purgandū de spē pleni
us hinc uenient ad me. Et nunc ego ⁊ loquar iudicia mea cum eis. Ecce quasi nubes ascen
det. ⁊ quasi tempestas curret⁹ eius. ⁊ velociores aquilis
equi illius. Ve nobis quia uastati sumus. La
ua a malitia cor tuū ierlin. ut salua sis
usq; morabuntur in te cogitationes nocue
rum. Vox enim annūtiantis ab. ⁊ nūtium fortis
ephraim. uolumi de monte effrain. Contestare
gentes ecce audituī est ierlin auditum de
re de ierusalem longinqua. ⁊ dare super ciuitates
iuda uocem suam. Quasi custodes agrorū fa
ctus est super eam undique. quia me ad iracun
diam prouocauit ait dñs. Vie tue ⁊ cogitationes
tue fecerunt hec. ⁊ ista malitia tua quia
amara. quia tetigit cor tuū. Ventre me
um dolet. ⁊ fortē meū dolet. Sensus cordis
mei turbati sunt in me. Non tacebo quia uo
cem buccine audiuit anima mea clangorē p
lij. contritio super contritionē uocata ē. quia uastata ē omnis terra. ⁊ repente uastati
sunt tabernacula mea. subito pelles mee.
Vsq; quo uidebo fugientes. audiam uocē bu
ccine. qa stultus populus meus nō me cognouit
filij insipientes sunt. nō intelligentes. Sapien
tes sunt ut faciant mala. bñ autē facere
nescierunt. Aspexi terram ⁊ ecce uacua erat
⁊ nichil. ⁊ celos. ⁊ nō erat lux in eis. Vidi
montes. ⁊ ecce mouebantur. ⁊ colles o

uerbum sunt. ¶ Inimici sum nō enarrō. nomē ne
mile eōꝝ nō ipsum sunt recētia. Aperi. ecce carme
lus defuns. nomē urbes ei destructe sunt. absq
dnō. absq uir supuc ei. ¶ Deum dicit dom
nus dēs tra erit omis tra. ſ. tam ōsumatōe, nō
faciam. Lugebit tra et merebunt oēs desup. eo
q̄ locutus sum ego ipe. nō penituit me. nec
auſus sum abeo. Ducce equitē. ascendentē ſa
gittam. fugit omis ciuitas. ingressi sunt ar
bua. ascendit dnē rupes. munite urbes dilec
te sunt. nō sunt meis hēs. Tu aūt ambula
quid faciet dñs uestiens? exercito. cum esu
rit filiꝰ mons. uerbo. ¶ pmūs subito oculꝰ
frustra cōpti? Contempserunt pre amatores
un. animā tuam querent. Vocē eni ei pe
rientes audiui. angustias ut puerpe
ræ filie sion nīt monentes. expandens
manūs suas. ve mī quia defecit anīa mea p
interfectos.

Crente tras terrā. aspice. ¶ sidete.
gente uplatus ei. in multitudine auū fa
cientem michi mam. ¶ frente fidem. ¶ pmi eo
eas. Qui si eā mare dñi dicit. ¶ si ſo
mnibus. Dñe oculi pspiciunt fidem. Per
cussit eos. nō dolūt. attriuit eos. renuit
accipe disciplinā. Indurauerunt facies su
as sup petrā. nolūt redi. Ego aūt di
xi. Forsitan pauper sunt. stulti ignorant
uiā dñi. iudicium dei sui. Vadā igitur ad
optimates. loquar eis. qui enī cognouūt
uiā dñi. iudicium dei sui. Ecce ma
gis simul hi contriuerunt iugum rupuerunt
uincula. Ideo percussit eos leo de silua. lupus
ad uesperam deuastauit eos. pardꝰ uigilauit ci
uitates eōꝝ. Omīs qui egressus fuerit eorū
capiet. quia multiplicate sunt p̄uaricatio
nes eōꝝ. confortate sunt auersiones eōꝝ.
Sup quo ppitus ē tē. pr̄. filij tui te
liquerunt me. iurauit nbus. qui nō sūt
dij. Saturaui eos. mechati sunt. ¶ in do
mo meretricis luxuriabantur. ¶ qui amā
tores mfenes. ¶ emissarij facti sunt. ¶
mulierū. ad uxorem proximi sui hinnie
bant. Numquid sup hiis nō ultiabꝝ dicit dñs.
¶ in gente tali nō ulciscetur aīa mea? Ascē
dite muros eius. ¶ dissipate. consummatōē
aūt nolite facere. Auferte propagines eius. qui
a nō sunt dñi. Prauaricatione enim pre
uaricata ē mea domꝰ israēl. ¶ domꝰ iudas ait
dñs. Negauerūt dñm. ¶ dixerūt. Nō ē dñs
nec ueniet sup nos malū. gladiū. ¶ famē
nō uidebimꝰ. ¶ ꝓphe facti sunt in uentū. ¶
uerbū nō est in eis. Hec ergo eueniant illi.
Hec dicit dñs dēs exercituū. Quia locuti estis
uerbū istud. ecce ego do uba mea in ore tuo
in ignē. ¶ plebs istꝰ ligna. ¶ deuorabit
eos. Ecce ego adducā sup uos gentē de

longinquo domꝰ israēl. ait dñs. gentē robustā.
gentem antiquam. gentē cui ignorabis
linguam nec intelliges quid loquatur. Pha
retra eius sepulcrum patens. uniuersi fortes.
Et comedet segetes tuas. ¶ panē tuū deuo
rabunt filios tuos. ¶ filias tuas deuorabunt. greges
uinū. ¶ armenta tua comedet. uineam tuam.
¶ ficus tuam. conter urbes munitas tuas in
quib; tu hēs fiduciam gladio. ¶ uerūtamen in
diebus illis. ait dñs. non faciam uos me
simā. ¶ si dixerint qr̄ locutꝰ est dñs dēs nr̄
nobis hec oīa dicetis. Sicut dereliquistis me
¶ fuistis dō alieno in terra uestra. ¶ seruietis
hīs dominis uestris. ¶ auditum facite in do
mo iacob. ¶ auditum facite in iu
da dicentes. Audi plē stulte qui nō hēs
cor. qui oculos hēs et nō uides. ¶ aures et
nō audis. Me ergo nō timebitis dicit dñs.
et a facie mea nō dolebitis. qui posui arenā
finē mari. præceptum sempiternū q̄ nō
præteribit. et commouebuntur. nō ualent. et
tumescent fluctus eius. nec transibunt eum.
Populo aūt huic fuit cor incredulum et
exasperans reccessit. et abierunt. nec dixerunt
in corde suo. Timeamus dñm dēm nr̄m. qui dat
nobis pluuiam regularem et serotinam in tpe
suo. plenitudinē annue messis custodientē
nobis iuguminates. nec declinantes. ¶ peccā
tores prohibuerunt bona. a nobis. quia inuenti sunt
in populo meo impij insidiantes. et quasi la
queū ponentes. pedicam ad capiendū uiros.
Sicut decipula plena auibꝰ. sic domꝰ eōꝝ plē
dolo. ¶ hō magnificati ¶ ditati. ¶ incrassati
sunt. ¶ impinguati. ¶ præterierunt sermones mē
pessime. Causā uidue nō iudicauerūt causā
pupilli nō direxerūt. ¶ iudicium pauperū nō
iudicauerūt. Numquid sup hiis nō uisitabo
dicit dñs. aut sup gente huiusmodi nō
ulciscetur aīa mea. Stupor ¶ mirabilia facta
sunt in terra. ¶ prophete prophetabant falsa. ¶ sacerdotes
applaudebant manibus. ¶ populꝰ meus dilexit
talia. Quid ergo fiet in nouissimo eius. Confortamini
filij beniamin in medio ierusalem. ¶ in thecua
clangite buccinā. ¶ sup bethacharam leuate
uexillum. quia malum uisum est ab aquilone
et contritionem magnam. Speciosæ et delicate assimilaui
filiā sion. Ad eam uenient pastores et
greges eōꝝ. figent tentoria in circuitu. eius. pascent unusquisque
in loco suo manum suam. Sanctificate sup eam bellum. surgite et
ascendamus meridie. Ve nobis quia declinauit dies. quo
niam longiores factæ sunt umbræ uesperi. Surgite
¶ ascendamus noctu. et disperdamus domos eius.
quia hec dicit dñs exercituū. Cedite ligna
eius et fodite. aggerem circa hierusalem. hec
est ciuitas. omnis calumpnia in medio
eius. Sicut fert frigidam fontem sua aquam
sic frigidam fecit malitiā suā. fin

a fiebamus alienis terra non nra.

V

VI

quos ⁊ uidisse meminerit meam oram me
simp infirmitas ⁊ plagā. Ecclie tecti
ne forte recidat. Alia mea ate. ne forte ponat
ne desinam ferum habitabilem. h dicit dñs
ẽ ecclie. Vbi ad tempꝰ colligēt. colligēt
qꝫ manēt reliquias ei. Conuie manū
tuam. qꝫ undemanos ad cantillum. Cui lo
quar. ⁊ quē contestabor ut audiat. Ecce in
auribꝰ eius aurē eoꝝ. ⁊ audire nō possūt.
Ecce ūbum dñi factū ẽ eis mobprobriū.
nō suscipient illud. ideo furore dñi
plenus sum. ⁊ laborabam sustinēs. Effundā
sup parvulum foris. ⁊ sup cetum iuue
num simul. Vir cum cum muliere ca
pientur. ⁊ senex cum pleno dierꝫ. Transibit
domꝰ eoꝝ ad alios. agri. uxores eoꝝ. qua
extendam manū meam sup habitantes terram
dicit dominus. Ammove quippe ut ad ma
lorem. omnes a minore student. ⁊ppha usq;
ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Et cura
bant ꝯtritionē filie pōli mei. cum ignominia
dicentes. Pax pax. ⁊ non erat pax. Confusi sūt
qui abhominationē fecerunt. quin potius
confusione nō sunt confusi. ⁊ erubescere nescie
runt. Quam ob rem cadent inter corruentes
in tempore visitationis sue corruent dicit dñs. h
dicit dñs. State sup uias ⁊ videte. ⁊ interrogate
de semitis antiquis que sit via
bona. ⁊ ambulate in ea. ⁊ inuenietis refri
gerium animabꝰ uestris. Et dixerunt. Non am
bulabimus. Et constitui sup uos speculatores.
Audite uocē tube. Et dixerunt. Non audie
mus. Ideo audite gētes. ⁊ cognosce congre
gatio quanta ego facturus sum eis. Audi terra. Ecce ego ad
ducam mala sup populum istum fructum cogi
tationū eius. quia uerba mea nō audierunt.
⁊ legem meam proiecerunt. ⁊ quid mihi thus
de Saba affertis. ⁊ calamum bonum de
terra longinqꝫ. holocaustomata uestra non sunt
accepta. ⁊ victime uestre non placuerunt mihi.
Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego dabo populo
huic ruinas. ⁊ ruent simul patres. ⁊ filii
simul. uicinus. ⁊ primus. ⁊ proximus. Hec
dicit dominus. Ecce populus uenit de terra aquilo
nis. ⁊ gens magna consurget ab finibus terre.
Sagittam ⁊ iaculum arripient. crudelis ẽ ⁊
nō miserebitur. Vox eius quasi mare sonabit.
⁊ sup equos ascendet quasi. uir ad pugnā
aduersum te filia syon. Audiuimus famā
eius. dissolute sunt manus nostre. tribulatio ap
prehendit nos. dolores ut parturientis. Nolite
exire ad agros. ⁊ uiam ne ambuletis. eo
gladius inimici pauor undique. Contritio filie
populi mei. accingere cilicio. ⁊ conspergere cine
re. Luctum unigeniti fac tibi planctum amaru
lum. quia cito ueniet repentinus uastator sup nos
Timorem dabo in populo meo robustū. ⁊ scies

ppbabis uiam eoꝝ. Quod ita pcipe. delmā
tium. ambulantes fraudulenter. et ⁊ ferrū
mixti. corrupti sunt. Defecit sufflatorium
igne. sinplum. ⁊ plumbum. frustra conflatur
conflatores. malitie enim eoꝝ nō sunt consump
ti. Argentum reprobum uocate eos. quia dñs pie
cit illos.

VII

Verbum domini qd factū ẽ ad ieremiā dicens
Sta in porta domus domini. ⁊ pdica ibi ui
bum istud. ⁊ dic. Audite ūbum domini oīs
uidi. qui ingrimini p portas has ut adore
ne dominū. h dicit dominus dō exercituū deus
israel. Bonas facite uias uras. ⁊ studia ura.
⁊ habitabo uobiscū in loco isto. Confidite in
ūbis mendacij dicentes. Templū dñi templū do
mini templū dñi ẽ. Quia si bene direxeritis uias
uras ⁊ studia ura. si feceritis iudicium inter
uirum et ꝓximū eius. Si inquilinū pupillū ⁊ uidu
am nō feceritis calumpniam nec sanguinē innoxiū
ceritis effundere in loco h. ⁊ post deos alienos
non ambulaueritis in malum uobismetipsis
habitabo uobiscum in loco isto in terra quam de
di patribus uris. a seculo usq; in seculū. Ecce uos
confidite uobis in sermonibꝰ mendacij quę nō pde
runt uobis ad. adulterium. furtum. homicidium
mendacium. iurare baalim. ⁊ ambulare p deos
alienos quos ignoratis. ⁊ uenistis. ⁊ stetistis
coram me in domo hac. in qua inuocatum
est nomen meum. ⁊ dixistis libati sumus ea qd
fecimus abhominationes istas. Ergo spolium
latronū fecit dom istā in quā inuocatū ẽ
nomen meum in oculis uris. Ego. ego fui
ego uidi dicit dominus. Ite ad locum meum
in silo. ubi habitare feci nomen meum a principio. ⁊
uidete quid fecerim ei. ꝓp malitiam populi mei
israel. Et nunc quia fecistis opa hec dicit do
minus. ⁊ loquens sum ad uos mane surgens
⁊ loquens. ⁊ nō audistis. ⁊ uocauī uos. ⁊ nō
respondistis. faciam domui huic in qua
uocatum ẽ nomen meum. et in qua uos fi
dentes. ⁊ loco quē dedi uobis ⁊ patri
bus uris sicut feci silo. Et proiciam uos a
facie mea sicut proieci fratres uestros uniuersum semen
effraim. Tu ergo noli orare p populo h. nec
assumas pro eis laudem. ⁊ orationē. nō ob
stabis mihi quia nō exaudiam te. Nonne in
deo quid isti faciunt in ciuitatibus iuda. ⁊
platheis eius filij colligunt ligna. ⁊ patres
succendunt ignē. ⁊ mulieres conspergunt a
dipem ut faciant placentas regine celi.
libent dijs alienis. ⁊ me ad iracundiam
prouocent. Numquid me ad iracundiam
prouocabit dicit dñs. Nonne semetipsos
confusione uultus sui. ⁊ hec dicit dñs de
Ecce furor meus. ⁊ indignatio mea effla
bit super locum istum super homines. ⁊ super iumenta. ⁊ super lig
num regionis. ⁊ super fruges ter. ⁊ succendetur

VIII

q

a

nō eruguerunt. ⁊ dixit dñs ad me. Nequā
holocaustomata tua. adhuc memores tui.
⁊ comedite carnes. quia non sum locutus cum pri
bus uris. ⁊ nō præcepi eis die qua eduxi eos de ter
ra egypti. de uerbo holocaustomatum ⁊ victi
mis. Sed hoc uerbum præcepi eis dicens. Audite uocē
meam ⁊ ero uob deus. ⁊ uos eritis mihi pplus. Et
ambulate in oī uia qua mandauero uob. ut bñ
sit uob. Et nō audierunt me nec inclinauit
aurē suam. Sed abierunt in uoluptatibus ꝓ.
pauitatē cordis sui mali. Fuerunt q̄ retrorsū
⁊ nō ad hoc qui egressi sunt patres eorū de terra
egypti usq; ad diem hanc. Et misi ad uos oēs
seruos meos prophetas. p diem consurgens diluculo
misi. ⁊ nō audierunt me. nec inclinauerunt aurē suā. sed induraūt ceruicē. ⁊ pe
iores fuerūt q̄ patres eorū. Et loqueris ad eos
omnia uba hæc ⁊ nō audient te. Et uocabis eos ⁊
nō respondebunt tibi. Dices ad eos. Hæc est gens
que nō audiuit uocē dñi dei sui. nec recepit
disciplinā. Perijt fides ⁊ ablata est de ore eorū.
Tonde capillum tuū ꝙ proice. ⁊ sume in directū
planctum. quia projecit dominus. Et reliquit ge
nerationē furoris sui. quia fecerunt filij
iuda malum oculis meis dicit dñs. Posue
runt offendicula sua in domo mea inuocari
nomen meū. ut polluerent eam. ⁊ ædificauerunt
excelsa tophet. que sunt in valle filij en
non. ut incendant filios suos ⁊ filias suas igni
quæ nō præcepi nec cogitauit cor de meo.
Ideo ecce dies uenient dicit dominus. ⁊ nō
dicetur amplius tophet. ⁊ uallis filij enno
ni. sed uallis interfectionis. Et sepelient in tophet
eo q̄ nō sit locus ad sepeliendum. ⁊ erit mor
tuum pli huius. in medium uolucribus cæli ⁊ be
stijs terre. ⁊ nō erit qui abigat. Et quiescere
faciam de urbibus iuda. ⁊ de plateis ierusalē
uocē gaudij. ⁊ uocē lætitie. uocē sponsi
⁊ uocem sponse. Desolationē enim erit terra
In tpe illo ait dominus Eruent ossa regis
iuda. ⁊ ossa principum eius. ⁊ ossa sacerdotū.
⁊ ossa pphetarū. ⁊ ossa eorū qui habitauerunt
ierusalē de sepulcris suis. Et pandent ea ad so
lem ⁊ lunā. ⁊ omnē militiam cæli. quæ dilexe
runt. ⁊ quibus seruierūt. post q̄ ambulauerūt
⁊ quesierūt ⁊ adorauerūt. Non colligent
⁊ nō sepelientur. in sterquilinium. super faciē ter
re erunt. ⁊ elegent magis mortē quam uitam.
oēs qui reliqui fuerint de cognatione hac pessi
ma. in omnibus locis quæ dereliqui eos.
ait dominus exercituū. Et dices ad eos.
Hæc dicit dñs exercituū. Et dicet ad eos.
Hæc dicit dominus. Numquid qui cadet nō
resurget. ⁊ qui aufugit nō reuertetur. Quare
aufugit populus iste hierlm. aduersione pertina
cissima. Apprehendit mendacium. ⁊ noluerunt
reuerti. Attendi. ⁊ auscultaui. nemo quod bonū
est loquitur. nullus est qui agat pœnitentiam super
peccato suo dicens quid feci. Omnes conuersi sunt ad
cursum suum. qui equus irruens impetu ruit
ad prælium. Milui cæli cognouerunt tpe suo.
turtur. ⁊ hirundo. ⁊ ciconia. custodierūt
tpe aduentus sui. populus autē meus nō cognouit
iudicium domini. Quomodo dicitis sapientes
nos sumus. ⁊ lex domini nobscū est. Vere in mendacium
operatus est stilus mendax scribarum. Confusi sunt
sapientes. perterriti. ⁊ capti sunt. Verbum domini
proiecerūt. ⁊ sapia nulla est in eis. Propterea dabo
mulieres eorū extraneis. ⁊ agros eorū hæredibus
deos. quia a minimo usq; ad maximum oēs auaritiam sectantur.
A propheta usq; ad sacerdotem cuncti
faciunt mendacium. Sanabant contritionem
filie populi mei. ignominiam dicentes pax.
pax. cum non esset pax. Confusi sunt quia ab
hominatione fecerunt. q̄n immo. confusione non sunt
confusi. erubescere nescierunt. Ideo
cadent inter corruentes. in tpe uisitationis
sue corruent dicit dñs. Congregans congrega
bo eos ait dñs. Non est uua in uinea. nec ficus
in ficulnea. folium defluxit. ⁊ dedi eis quæ
præterierunt. Quare sedemus congregamini. ⁊
ingrediamur ciuitatē munitam ⁊ sileamus ibi.
quia dñs deus noster siluit. ⁊ potum dedit nobis
aquam fellis. peccauimus enim dño. Expectauimus
ut pax esset. ⁊ non erat bonū tpe medelæ. ⁊
ecce formido. Ab aquilone auditus est fremitus
equorum eius. a uoce hinnitus pugnatorum eius omnis
terra mouebitur. Venient ⁊ deuorabunt terrā.
⁊ plenitudinē eius urbē ⁊ habitatores eius. Quia
ecce ego mittam uobis serpentes regulos. quibus
non est incantatio. ⁊ mordebunt uos ait dñs.
Dolor meus super dolorē. mœrore meo mœstus.
Ecce uox clamoris filie populi mei. de terra longi
qua. Numquid dñs non est in syon. aut rex eius non est in ea. Quare ergo me ad iracun
diam concitauerunt sculptilibus suis. ⁊ uanis
alienis. Transiit messis. finita est æstas
nos autem saluati non sumus. Super contritione filie populi
mei contristatus sum. ⁊ contristatus. stupor obtinuit
me. Numquid resina non est in galaad.
aut medicus non est ibi. Quare igitur non est obducta
cicatrix filie populi mei. Quis det capiti
meo aquam. ⁊ oculis meis fontem lacrimarum.
⁊ plorabo die ac nocte super interfectione populi mei. Quis
quis habuit me in solitudine diuersorium uiato
rum. et dimittam populum meum. ⁊ recedam ab eis
quia adulteri sunt. cœtus prævaricatorum. Et direxerunt
linguam suam quasi arcum suum mendacij. ⁊ non ueritas. Confortati sunt
super terram. quia de malo ad malum egressi sunt. ⁊
me non cognouerunt dicit dominus. Unusquisque se
ipsum custodiat. ⁊ nequis fratri suo credat
fiducialiter. quia omnis frater supplantans supplanta
bit. ⁊ omnis amicus fraudulenter incedet. ⁊ unus
quisque amicum suum deridebit. ⁊ ueritatem non loquetur.

docuerunt enim linguam suam loqui mendacium ut inique agerent laboraverunt. Habitatio tua in medio doli. in dolo renuerunt me scire dicit Dominus. Propterea hec dicit Dominus exercituum. Ecce ego conflabo et probabo eos. Quid enim aliud faciam a facie filie populi mei. Sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est. in ore suo pacem cum amico suo loquitur. et occulte ponit ei insidias. Numquid super hiis non visitabo dicit Dominus. aut in gente huiuscemodi non ulciscetur anima mea. Super montes assumam fletum ac lamentum. et super speciosa deserti planctum. quoniam incensa sunt. eo quod non sit vir pertransiens. et non audierunt vocem possidentis. A volucre celi usque ad pecora transmigraverunt et recesserunt. Et dabo Ierusalem in acervos arene. et cubilia draconum. et civitates Iuda dabo in desolationem. eo quod non sit habitator. Quis est vir sapiens qui intelligat hoc. et ad quem verbum oris Domini fiat ut annunciet istud. quare perierit terra exusta sit quasi desertum eo quod non sit qui pertranseat. Et dixit Dominus. Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis. et non audierunt vocem meam. et non ambulaverunt in ea. Sed abierunt post pravitatem cordis sui. et post Baalim quos didicerunt a patribus suis. Idcirco hec dicit Dominus exercituum Deus Israel. Ecce ego cibabo populum istum absinthio. et potum dabo eis aquam fellis. Et dispergam eos in gentibus quas non noverunt ipsi et patres eorum. et mittam post eos gladium donec consumantur. Hec dicit Dominus exercituum Deus Israel. Contemplamini et vocate lamentatrices. et veniant. et ad eas que sapientes sunt mittite et properent. Festinent et assumant super nos lamentum. Deducant oculi nostri lacrimas. et palpebre nostre defluant aquis. quia vox lamentationis audita est de Syon. Quomodo vastati sumus et confusi vehementer. quia dereliquimus terram. quoniam deiecta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres verbum Domini. et assumant aures vestre sermonem oris eius. et docete filias vestras lamentum. et unaquaque proximam suam planctum. quia ascendit mors per fenestras nostras. ingressa est domos nostras. disperdere parvulos deforis. iuvenes de plateis. Loquere. Hec dicit Dominus. Et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis. et quasi fenum post tergum metentis. et non est qui colligat. Hec dicit Dominus. Non glorietur sapiens in sapientia sua. et non glorietur fortis in fortitudine sua. et non glorietur dives in divitiis suis. Sed in hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me. quia ego sum Dominus qui facio misericordiam. et iudicium. et iusticiam in terra. Hec enim placent mihi ait Dominus. Ecce dies veniunt dicit Dominus. et visitabo super omnem circumcisum et preputium. super Egyptum et super Iudam. et super Edom. et super filios Amon. et super Moab. et super omnes qui attonsi sunt in comam habitantes in deserto. Quia omnes gentes habent preputium. omnis autem domus Israel incircumcisi sunt corde.

X

Audite verbum quod locutus est Dominus super vos domus Israel. Hec dicit Dominus. Iuxta vias gentium nolite discere. et a signis celi nolite metuere que timent gentes. quia leges populorum vane sunt. Quia lignum de saltu precidit opus manus artificis in ascia. Argento et auro decoravit illud. clavis et malleis compegit ut non dissolvatur. In similitudinem palme fabricata sunt et non loquentur. Portata tollentur. quia incedere non valent. Nolite ergo timere ea. quia nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui Domine. Magnus es tu. et magnum nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te o rex gentium. Tuum est enim decus inter cunctos sapientes gentium. et in universis regnis eorum nullus est similis tui. Pariter insipientes et fatui probabuntur. Doctrina vanitatis eorum lignum est. Argentum involutum de Tharsis affertur. et aurum de Ophaz opus artificis. et manus erarii. Iacinctus et purpura indumentum eorum. opus artificum universa hec. Dominus autem Deus verus est. ipse Deus vivens. et rex sempiternus. Ab indignatione eius commovebitur terra. et non sustinebunt gentes comminationem eius. Sic ergo dicetis eis. Dii qui celos et terram non fecerunt pereant de terra. et de hiis que sub celo sunt. Qui facit terram in fortitudine sua. preparat orbem in sapientia sua. et extendit celos. Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in celo. et elevat nubes ab extremitatibus terre. Fulgura in pluviam facit. et educit ventum de thesauris suis. Stultus factus est omnis homo a scientia sua. confusus est omnis artifex in sculptili. quia falsum est quod conflavit. et non est spiritus in eis. Vana sunt et opus risu dignum. in tempore visitationis sue peribunt. Non est hiis similis pars Iacob. Qui enim formavit omnia ipse est. et Israel virga hereditatis eius. Dominus exercituum nomen illi. Congrega de terra confusionem tuam. que habitas in obsidione. quia hec dicit Dominus. Ecce ego longe proiciam habitatores terre in hac vice. et tribulabo eos ita ut inveniantur. Ve mihi super contritione mea. pessima plaga mea. Ego autem dixi. Plane hec infirmitas mea est. et portabo illam. Tabernaculum meum vastatum est. omnes funiculi mei disrupti sunt. Filii mei exierunt a me. et non subsistunt. Non est qui extendat ultra tentorium meum. et erigat pelles meas. quia stulte egerunt pastores. et Dominum non quesierunt. Propterea non intellexerunt. et omnis grex eorum dispersus est. Vox auditionis ecce venit. et commotio magna de terra aquilonis. ut ponat civitates Iuda solitudinem. et habitaculum draconum. Scio Domine quia non est hominis via eius. nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Corripe me Domine verumtamen

et prudentia

corr.

XI

multitudo. ⁊ nō misereᵗ mei. ne forte adducholum
religas me. Etenim de indignatione tua ⁊ ge-
ne nō cognoscitur te. ⁊ sup pauimᵗ q̄ nomē tuū
nō inuocauerūt. Quia comederūt iacob ⁊ deuora
uerunt eum. ⁊ consūpserunt illum. ⁊ desolauerūt
pascuū eius.

Verbum q̄ factū ē ad ieremiā ā dñō dicens. A
udite uba pactī huius. ⁊ loquimini ad uiros
iudā ⁊ habitatores ierlm. ⁊ dicetis ad eos. Hec dicit dñs de
us isrl. Maledictus uir qui nō audierit uba pac
tī huius. q̄ pcepi patribꝰ uris die qua eduxi eos
de terra egypti. de fornace ferrea dicens. Audite uo
cem meam. ⁊ facite oīa q̄ pcepi uobis. ⁊ eritis
mihi in populū. ⁊ ego ero uobis in deū. ⁊ statuā iuramē
tum q̄ iurauī patribꝰ uris dare illis terrā me
lle. sicut ē dies hec. Et respō
di. Amē dñe. Et dixit dñs ad me. Declama
oīa uba hec in ciuitatibus iuda. ⁊ foris ierlm dicēs.
Audite uba pactī huius. ⁊ facite illa. quia obtestando
obtestatus sum patres uros die q̄ eduxi eos de terra
egypti usq; ad diem hanc. Mane surgens pro
testatus sum ⁊ dixi. Audite uocē meā. Et nō au
dierunt nec inclinauit aurē suam. ⁊ abiit ūr
unusquisq; in prauitate cordis sui mali. Et in
duxi sup eos oīa uba pactī hui⁹. q̄ pcepi ut faceret
nō fecerunt. Et dixit dominꝰ ad me. Inuētus
ē coniurō in uris habitatoribꝰ ierlm. Re
uti sint ad meipsum patres eoꝝ qui no
luerunt audire uba mea. Et ibi ḡ abierunt
post deos alienos ut seruirent eis. ⁊ irritum fecerit
domui isrl. ⁊ domui iude pactum meū q̄ pepigi
cum patribꝰ eoꝝ. Quamobrē hec dicit dñs. Ecce
ego inducam sup eos mala. de quibꝰ exire non
possint. ⁊ clamabunt ad me. nō exaudiam eos
Et ibunt ciuitates iude. ⁊ habitatores ierlm. ⁊ cla
mabunt ad deos quibꝰ libant. nō saluabūt eos
in tpe afflictionis eoꝝ. Secūdm numerū ciuitatū tuaꝝ
erant dii tui iuda. ⁊ secundum numerū ciuita
tū ierlm posuistis aras confusionis. aras ad libandū
baalim. Tu ergo noli orare pplō istī. ⁊ ne assu
mas pro eis laudem. ⁊ orationē. quia nō exaudiā
in tpe clamoris eoꝝ ad me in tpe afflictionis
eoꝝ. Quid ē q̄ dilecta mea in domo mea fecerūt sce
lā multa. Numquid carnes sce auferent a te
malitiae tuas. in quibꝰ gloriata es. Olivam uire
pulcram fructiferam. speciosam. uocauit dñs
nomē tuū. Ad uocem loquele grandi exarsit ignis
in ea. ⁊ combusta sunt frutecta eius. Et dñs ex
ercituū qui plantauit te locutus ē sup te malū
p malitiam domus isrl. ⁊ domus iude. q̄ fecerūt sibi
irritandam me. libando baalim. Tu aūt do
mine demonstrasti mihi. ⁊ cognoui tu ostendisti
mihi studia eoꝝ. Et ego sicut agnus mansuetus qui p
portatur ad victimā. nescieb cogitatiōes tuas. q̄ sup me
cogitauerūt. Mittamus lignū in panē eius. ⁊ eradamus
eum de terra uiuentiū. ⁊ nomē eius ultra nō
erit in memoriam. Tu aūt domine sabaoth

qui iudicas iuste. ⁊ probas renes. ⁊ corda. uide ultionē
tuam ex eis. Etenim reuelauī causam meā. ⁊ pcessi li
bi dñe. aduersus anathoth. qui querunt aiam mā
⁊ dicunt. Non prophetabis nomine dñi. ⁊ nō morieris
in manibus nris. Propterea hec dicit dñs exercituū. Ecce
ego uisitabo sup eos. iuuenes eoꝝ morientur in
gladio. ⁊ filii ⁊ filie eoꝝ morientur in fame. ⁊
reliquie nō erunt ex eis. Inducam ē malū sup
uros anathoth. anni uisitois eoꝝ.

Iustus quidē es domine si disputē tecū. uerū
tamen iusta loquar ad te. Quare uia impioꝝ prospe
ra ē omnibus q̄ preuaricant et iniq̄tate plā
stis eos radicē. seminasti. proficiunt. ⁊ faciunt fruc
tum. Prope es tu eoꝝ ore. ⁊ longe a renibus eoꝝ.
Et tu dñe nosti me. uidisti me. ⁊ probasti cor
meum tecum. Congrega eos q̄si gregē ad uic
mā. ⁊ sanctifica eos in die occisionis. Usq; lugebit
terra. ⁊ herba oīs regionis siccabitur. ppter mali
tiam habitantiū in ea. Consūpti ē bestia. ⁊ uolucres q̄n
dixerunt. non uidebit nouissima nra. Si cū pe
ditis pedites laborauit. quō ponis cū equis. Cum ī terra pacis secura fuisti. quid fa
ciēs inspissabis iordanis. Etiam fratres tui. ⁊ domꝰ
patris tui. ipsi pugnauerunt aduersus te. ⁊ clama
uerunt post te plenum uoce. Ne credas eis cum locuti
fuerint bona. Dereliqui domum meam dimisi
hereditatem meam. dedi dilectam meam in ma
nus inimicoꝝ eius. facta ē mihi hereditas mea. sicut leo
silua. dedit contra me uocē. ideo odiui eam. Numquid auis ca
ta mea. Venite congregamini oēs bestie terre. properate
ad deuorandum. Pastores multi demolti sunt ui
neam meam. conculcauerunt partē meā. Dederunt
portionē meam desiderabilē michi. in solitudinē
deserti. posuerunt eam in dissipationē. luxit sup me. Deso
latione desolata ē oīs terra. quia nullus ē qui re
cogitet corde. Super oēs uastatores uenerunt. gladius
enim domini deuorabit ab extremo terre usq; ad extremū eius. non ē pax uniuersę
carni. Semināstis triticū. ⁊ spinas messuistis
hereditatē accepistis. ⁊ nō eis prōfuit. Con
fundamini fructibꝰ uestris. propter iram furoris
dñi. Hec dicit dominꝰ aduersum oēs uicinos meos
pessimos. qui tangunt hereditatē q̄ distribui
populo meo isrl. Ecce ego euellam eos de terra
eoꝝ. ⁊ domū iuda euellam de medio eoꝝ. Et
cum euulsero eos. ouertar. ⁊ miserebor eoꝝ. ⁊ re
uertere faciam eos. uirum ad hereditatem suam. ⁊ uirum
in terram suā. Et erit si discendentes discēt uias
populi mei. ut iurent in nomine meo uiuit dñs.
sicut docuerunt populum meum iurare in baal.
edificabuntur in medio populi mei. Quod si non
audierint. euellam gentem illam euulsione
perditionis ait dñs.

Hec dicit dominꝰ ad me. Vade. ⁊ possidē ti
bi lumbare lineum. ⁊ pones illud sup lumbos
tuos. ⁊ in aquā nō mittes illud. Et possedi lum

XII

XIII

XXXIII

hec nō ūbum dñi. ⁊ posui ea lumbos meos. Et fēm ē sermo dñi ad me secdō dicens. Tolle lumbare q̄ possedisti. q̄ ē in lumbis meis. ⁊ vade ad eufratem. ⁊ absconde illud ibi in cauerna petre. Et abiī. ⁊ abscondi illud iuxta eufratem sicut p̄ceperat mihi dñs. Et fēm ē post dies plimos. dixit dñs ad me. Surge. ⁊ vade ad eufratem. ⁊ tolle inde lumbare q̄ p̄cepi tibi ibi abscondere illud. Et abiī ad eufratem. ⁊ fodi. ⁊ tuli lumbare de loco in q̄ abscōderā illud. Et ecce putruerat lumbare. ⁊ nichil usq̄ aptum erat. Et fēm ē ūbum dñi ad me dicens. Hec dicit dñs. Sic putrefaciam superbiā iudē. ⁊ superbiā hierl multam. q̄ nolunt audire verba mea. ambulant in pranitate cordis sui. abierūt post deos alienos ut seruiant eis. ⁊ adorent eos. erunt sicut lumbare istud q̄ nullus usus aptus ē. Sic enī adhesi lumbare ad lumbos uniuerse domui israel. ⁊ omnē domū iuda dicit dñs. ut sint mihi in populū. ⁊ in nomē. ⁊ in laudē. ⁊ in gloriā. ⁊ nō audierūt. Dices ergo ad eos sermonē istum. hec dicit dñs. Omnis lagunecula implebitur vino. et dicent ad te. Nūquid ignorāmus nos q̄ omnis lagunecula implebitur vino. Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Ecce ego implebo oēs habitatores terre huius. ⁊ regem q̄ sedent de stirpe dauid sup thronū ei⁹. ⁊ sacerdotes. ⁊ prophetas. ⁊ omnē habitatorē hierl ebrietate. Et dispergam eos unum ab altero. ⁊ patres ⁊ filios pariter dicit dñs. Non parcam. nec ignoscam. nec miserebor ut non disperdam eos. Audite. ⁊ auribus percipite. Nolite elevari. quia dñs locutus est. Date dño deo vestro gloriā. antequam contenebrescat. ⁊ antequam offendant pedes vestri montes caligosos. Expectabitis lucē. ponet eam in umbram mortis. et caliginē. Quod si non audieritis eam. in abscondito plorabit anima mea a facie superbie. plorans plorabit. ⁊ deducet oculus meus lacrimā. quia captus ē grex domini. Dic regi et dominatrici. humiliamini sedete. quia descendit de capite vestro corona glorie vestre. Civitates austri clause sunt. nec ē qui aperiat. Transmigrauit iuda tranquillitate plena. Leuate oculos vestros. ⁊ videte qui venitis. ubi est grex qui datus est tibi pecus inclitum tuum. Quid dices cū visitauerit te. Tu enī docuisti eos. adversum te erudiens in caput tuum. Numquid non dolores apprehendent te sicut mulierē parturientē. Et si dixeris in corde tuo. quare venerunt mihi hec. propter multitudinem iniquitatis tue. reuelata sunt verecundia tua. polluti sunt plante mee. Si mutare potest ethiops pellē suam. aut pardus varietates suas. ⁊ vos poteritis bene facere cum didicistis malum. Et dispergam eos sicut stipulam q̄ transeat spiritus in deserto. Hec sors tua. pars mensure tue a me dicit dñs. quia oblita es mei. ⁊ confisa es in mendacio. Vnde ⁊ ego nudabo femoralia tua sup faciē tuam. ⁊ apparebit ignominia tua. adulteria tua. hinnitus tuus. scelus fornicationis tue. Sup colles in agro vidi abhominationes tuas. Ve tibi hierl. nō mundaberis. post quā. adhuc

Quod verbum factum est ad hieremiam de sermonibus siccitatis. Luxit iudea. et porte eius corruerunt. obstupuerunt in terra. et clamor hierl ascendit. Maiores misere minores suos ad aquam. venerunt ad lacus. nō inuenerunt aquam. reportauerunt vasa sua vacua. Confusi sunt. afflicti. et operuerunt capita sua. propter terram quia nō venit pluuia in terra. Confusi sunt agricole. operuerunt capita sua. Nā et cerua in agro peperit. et reliquit. eo quod non esset herba. Et onagri steterunt in rupibus. traxerunt ubera. defecerunt oculi eorum quia nō erat herba. Iniquitates nre responderunt nobis dñe fac propter nomen tuum. quia multe sunt auersiones nre. Tibi peccauimus expectatio hrahel saluator eius in tempore tribulationis. Cur quasi ignotus factus es in terra. et quasi homo declinans ad manendum? Quare futurus es velut vir vagus. et quasi fortis qui non potest saluare. Tu autem in nobis es dñe. et nomen tuum inuocatum est super nos ne derelinquas nos.

Hec dicit dominus populo huic. qui dilexerunt mouere pedes suos. nec quieuerunt. et dñs non placet eis. Nunc recordabitur iniquitatis eorum. et visitabit peccata eorum. Et dixit dñs ad me. Ne ores pro populo isto in bonum. Cum ieiunauerint non exaudiam preces eorum. et si obtulerint holocaustomata. et hostias sua non suscipiam ea. quia gladio. et fame. et peste ego consumā eos. Et dixi. a. a. a. dñe deus. Ecce prophete dicunt eis. Non videbitis gladium. et fames non erit in vobis. sed pacem veram dabit vobis in loco isto. Et dixit dominus ad me. Falso prophetant prophete in nomine meo. Non misi eos. nec precepi eis. nec locutus sum ad eos. Visionem mendacem. et diuinationem nequam. et seductionem cordis sui prophetant vobis. Propterea hec dicit dñs. de prophetis qui prophetant in nomine meo quos ego non misi dicentes. Gladius et fames non erit in terra hac. gladio et fame consumentur prophete illi. et populi qui prophetant eis. erunt proiecti in viis hierl. fame et gladio. et non erit qui sepeliat eos. ipsi uxores eorum filii. filie eorum. et effundam super eos malum suum. Et dices ad eos verbum istud. Deducant oculi mei lacrimam per noctem et diem. nec taceant. quia contritione magna contrita est virgo filia populi mei. plaga pessima nimis. Si egressus fuero ad agrum. ecce occisi gladio. et si introiero ciuitatem. ecce attenuati fame. prophete enim et sacerdos abierunt in terram quam ignorabant. Numquid proiciens abiciens iudam aut anima tua fastidiens Sion. quare percussisti nos. et non

Quidam quarta a vetustissimis exemplaribus addita

ut nulla sit sanitas? Expectavimus pacem, et non est bonum; et tempus curationis, et ecce turbatio. Cognovimus, Domine, impietates nostras, et iniquitates patrum nostrorum, quia peccavimus tibi. Ne des nos in opprobrium propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam. Solii gloriae tuae recordare; ne irritum facias foedus tuum nobiscum. Numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant? aut caeli possunt dare imbres? Nonne tu es Dominus Deus noster, quem expectavimus? Tu enim fecisti omnia haec.

XV

Et dixit Dominus ad me: Si steterit Moyses et Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum: ejice illos a facie mea, et egrediantur. Quod si dixerint ad te: Quo egrediemur? dices ad eos: Haec dicit Dominus: Qui ad mortem, ad mortem; et qui ad gladium, ad gladium; et qui ad famem, ad famem; et qui ad captivitatem, ad captivitatem. Et visitabo super eos quatuor species, dicit Dominus: gladium ad occisionem, et canes ad lacerandum, et volatilia caeli, et bestias terrae ad devorandum et dissipandum. Et dabo eos in fervorem universis regnis terrae, propter Manassen filium Ezechiae regis Juda, super omnibus quae fecit in Jerusalem. Quis enim miserebitur tui, Jerusalem? aut quis contristabitur pro te? aut quis ibit ad rogandum pro pace tua? Tu reliquisti me, dicit Dominus, retrorsum abisti. Et extendam manum meam super te, et interficiam te: laboravi rogans. Et dispergam eos ventilabro in portis terrae. Interfeci et perdidi populum meum, et tamen a viis suis non sunt reversi. Multiplicatae sunt mihi viduae ejus super arenam maris. Induxi eis super matrem adolescentis vastatorem meridie; misi super civitates repente terrorem. Infirmata est quae peperit septem, defecit anima ejus. Occidit ei sol cum adhuc esset dies; confusa est et erubuit; et residuos ejus in gladium dabo in conspectu inimicorum suorum, ait Dominus. Vae mihi, mater mea: quare genuisti me virum rixae, virum discordiae in universa terra? Non feneravi, nec feneravit mihi quisquam: omnes maledicunt mihi. Dicit Dominus: Si non reliquiae tuae in bonum; si non occurri tibi in tempore afflictionis, et in tempore tribulationis, et angustiae adversum inimicum. Numquid foederabitur ferrum ferro ab aquilone, et aes? Divitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis, et in omnibus terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra quam nescis: quia ignis succensus est in furore meo, super vos ardebit. Tu scis, Domine, recordare mei, et visita me, et tuere me ab his qui persequuntur me. Noli in patientia tua suscipere me: scito quoniam sustinui propter te opprobrium. Inventi sunt sermones tui, et comedi eos; et factus est mihi sermo tuus in gaudium et in laetitiam cordis mei, quoniam invocatum est nomen tuum super me, Domine Deus exercituum. Non sedi in concilio ludentium, et gloriatus sum a facie manus tuae: solus sedebam, quoniam comminatione replesti me. Quare factus est dolor meus perpetuus, et plaga mea desperabilis renuit curari? facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium. Propter hoc haec dicit Dominus: Si converteris, convertam te, et ante faciem meam stabis; et si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris: convertentur ipsi ad te, et tu non converteris ad eos. Et dabo te populo huic in murum aereum fortem; et bellabunt adversum te, et non praevalebunt, quia ego tecum sum ut salvem te et eruam te, dicit Dominus. Et liberabo te de manu pessimorum, et redimam te de manu fortium.

XVI

Et factum est verbum Domini ad me, dicens: Non accipies uxorem, et non erunt tibi filii et filiae in loco isto. Quia haec dicit Dominus super filios et filias qui generantur in loco isto, et super matres eorum quae genuerunt eos, et super patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac: Mortibus aegrotationum morientur: non plangentur et non sepelientur; in sterquilinium super faciem terrae erunt: et gladio et fame consumentur: et erit cadaver eorum in escam volatilibus caeli et bestiis terrae. Haec enim dicit Dominus: Ne ingrediaris domum convivii, neque vadas ad plangendum neque consoleris eos: quia abstuli pacem meam a populo isto, dicit Dominus, misericordiam et miserationes. Et morientur grandes et parvi in terra ista: non sepelientur neque plangentur, et non se incident, neque calvitium fiet pro eis. Et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo: et non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo et matre. Et domum convivii non ingredieris, ut sedeas cum eis et comedas et bibas: quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudii et vocem laetitiae, vocem sponsi et vocem sponsae. Et cum annuntiaveris populo huic omnia verba haec, et dixerint tibi: Quare locutus est Dominus super nos omne malum grande istud? quae iniquitas nostra? et quod peccatum nostrum quod peccavimus Domino Deo nostro? dices ad eos: Quia dereliquerunt me patres vestri, ait Dominus, et abierunt post deos alienos, et servierunt eis, et adoraverunt eos: et me dereliquerunt, et legem meam non custodierunt. Sed et vos pejus operati estis quam patres vestri; et servietis ibi diis alienis die ac nocte, qui non dabunt vobis requiem. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicetur ultra: Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra aquilonis, et de universis terris ad quas ejeci eos: et reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum. Ecce ego mittam piscatores multos, dicit Dominus, et piscabuntur eos: et post haec mittam eis multos venatores, et venabuntur eos de omni monte, et de omni colle, et de cavernis petrarum. Quia oculi mei super omnes vias eorum: non sunt absconditae a facie mea, et non fuit occultata iniquitas eorum ab oculis meis. Et reddam primum duplices iniquitates et peccata eorum: quia contaminaverunt terram meam in morticinis idolorum suorum, et abominationibus suis impleverunt hereditatem meam. Domine fortitudo mea et robur meum, et refugium meum in die tribulationis: ad te gentes venient

Ecce enim ambulat unusquisque post pravitatem cordis sui mali ut me non audiat. Et eiciam vos de terra hac in terram quam ignoratis vos et patres vestri

egypti. Sed vivit dominus qui eduxit filios Israel de terra

ab extremis terre et dicent: Vere mendacium possederunt patres nostri, vanitatem que eis non profuit. Numquid faciet sibi homo deos? et ipsi non sunt dii. Ideo ecce ego ostendam eis per vicem hanc, ostendam eis manum meam et virtutem meam, et scient quia nomen mihi Dominus.

XVII

Peccatum Iude scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino, exaratum super latitudinem cordis eorum, et in cornibus ararum eorum. Cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum, et lucorum lignorumque frondentium in montibus excelsis, sacrificantes in agro, fortitudinem tuam et omnes thesauros tuos in direptionem dabo, excelsa tua propter peccata tua in universis finibus tuis. Et relinqueris sola ab hereditate tua quam dedi tibi, et servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras: quoniam ignem succendisti in furore meo, usque in eternum ardebit. Hec dicit Dominus: Maledictus homo qui confidit in homine, et ponit carnem brachium suum, et a Domino recedit cor eius. Erit enim quasi myrice in deserto, et non videbit cum venerit bonum; sed habitabit in siccitate in deserto, in terra salsuginis et inhabitabili. Benedictus vir qui confidit in Domino, et erit Dominus fiducia eius. Et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, et non timebit cum venerit estus. Et erit folium eius viride, et in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum. Pravum est cor hominis et inscrutabile: quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans cor et probans renes, qui do unicuique iuxta viam suam, et iuxta fructum adinventionum suarum. Perdix fovit que non peperit: fecit divitias et non in iudicio: in dimidio dierum suorum derelinquet eas, et in novissimo suo erit insipiens. Solium glorie altitudinis a principio, locus sanctificationis nostre, exspectatio Israel. Domine, omnes qui te derelinquunt confundentur: recedentes a te in terra scribentur, quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. Sana me Domine, et sanabor: salvum me fac, et salvus ero: quoniam laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt ad me: Ubi est verbum Domini? veniat. Et ego non sum turbatus, te pastorem sequens, et diem hominis non desideravi, tu scis. Quod egressum est de labiis meis, rectum in conspectu tuo fuit. Non sis tu mihi formidini: spes mea tu in die afflictionis. Confundantur qui me persequuntur, et non confundar ego: paveant illi, et non paveam ego: induc super eos diem afflictionis, et duplici contritione contere eos. Hec dicit Dominus ad me: Vade et sta in porta filiorum populi, per quam ingrediuntur reges Iuda et egrediuntur, et in cunctis portis Ierusalem, et dices ad eos: Audite verbum Domini, reges Iuda et omnis Iudea, cunctique habitatores Ierusalem, qui ingredimini per portas istas. Hec dicit Dominus: Custodite animas vestras, et nolite portare pondera in die sabbati, nec inferatis per portas Ierusalem. Et nolite eicere onera de domibus vestris in die sabbati, et omne opus non facietis. Sanctificate diem sabbati sicut precepi patribus vestris. Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam, sed induraverunt cervicem suam ne audirent me, et ne acciperent disciplinam. Et erit: si audieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis onera per portas civitatis huius in die sabbati, et si sanctificaveritis diem sabbati, ne faciatis in eo omne opus, ingredientur per portas civitatis huius reges et principes sedentes super solium David, et ascendentes in curribus et equis, ipsi et principes eorum, viri Iuda, et habitatores Ierusalem: et habitabitur civitas hec in sempiternum. Et venient de civitatibus Iuda, et de circuitu Ierusalem, et de terra Beniamin, et de campestribus, et de montuosis, et ab austro, portantes holocaustum, et victimam, et sacrificium, et thus, et inferent oblationem in domum Domini. Si autem non audieritis me ut sanctificetis diem sabbati, et ne portetis onus, et ne inferatis per portas Ierusalem in die sabbati, succendam ignem in portis eius, et devorabit domos Ierusalem, et non extinguetur.

XVIII

Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino, dicens: Surge, et descende in domum figuli, et ibi audies verba mea. Et descendi in domum figuli, et ecce ipse faciebat opus super rotam. Et dissipatum est vas quod ipse faciebat e luto manibus suis: conversusque fecit illud vas alterum, sicut placuerat in oculis eius ut faceret. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: Numquid sicut figulus iste non potero facere vobis, domus Israel, ait Dominus? Ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea, domus Israel. Repente loquar adversum gentem et adversum regnum, ut eradicem, et destruam, et disperdam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversus eam, agam et ego penitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei. Et subito loquar de gente et de regno, ut edificem et plantem illud. Si fecerit malum in oculis meis, ut non audiat vocem meam, penitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dic viro Iuda, et habitatoribus Ierusalem, dicens: Hec dicit Dominus: Ecce ego fingo contra vos malum, et cogito contra vos cogitationem: revertatur unusquisque a via sua mala, et dirigite vias vestras et studia vestra. Qui dixerunt: Desperavimus: post cogitationes enim nostras ibimus, et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit Dominus: Interrogate gentes: quis audivit talia horribilia que fecit nimis virgo Israel? Numquid deficiet de petra agri nix Libani? aut evelli possunt aque erumpentes frigide et defluentes? Quia obliti sunt mei populus meus, frustra libantes, et impingentes in viis suis, in semitis seculi, ut ambularent per eas in itinere non trito, ut fieret terra eorum in desolationem, et in sibilum sempiternum. Omnis qui preterierit per eam obstupescet, et movebit caput suum. Sicut ventus urens dispergam eos coram inimico: dorsum et non faciem ostendam eis in die perditionis eorum. Et dixerunt: Venite et cogitemus contra Ieremiam cogitationes.

Non enim prohibet lex claudere os illud. Sapientes non implet. Venter spumantium ejus inique non attendamus ad unius sententiæ ei. Attende domine ad me. Audi vocem deprecationis mee. Quid nocet adulatio mea. Numquid reddetur pro malo malum. Fodit foveam ante mee. Et evadere quæ stetimus in conspectu tuo ut loquar pro eis bonum. Auferam indignationem tuam ab eis. Propter da filios eorum in fame. Deduc eos in manus gladii. Fiant uxores eorum absque liberis. Viduæ. Eorum interficiantur morte. Juvenes eorum a gladio bellico. Clamor de domibus eorum. Adducas super eos latronem repente. Quia foderunt foveam ut caperent me. Laqueos absconderunt pedibus meis. Tu autem domine scis omne consilium eorum adversum me in mortem. Ne propitieris iniquitati eorum. Et peccatum eorum a facie tua non deleatur. Fiant corruentes coram te. In tempore furoris tui abutere eis.

Hec dicit dominus. Vade et accipe lagunculam figuli testeam. Et senioribus populi. Et seniorum sacerdotum. Egredere ad vallem filii ennom. Que est juxta introitum porte testee. Predicabis ibi verba que ego locutus sum ad te. Et dices. Audite verbum domini reges juda. Habitatores jerusalem. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducam afflictionem super locum istum. Ut quicumque audierit illam tinniant aures ejus. Eo quod dereliquerint me. Et alienum fecerint locum istum. Libaverint in eo deis alienis. Quos nescierunt ipsi et patres eorum. Reges juda. Et repleverint locum istum sanguine innocentium. Et edificaverint excelsa baalim ad comburendos filios suos igni holocaustum baalim. Quod precepi et locutus sum. Et ascendit super cor meum. Propterea ecce dies venient dicit dominus. Non vocabitur locus iste amplius topheth. Et vallis filii ennom. Sed vallis occisionis. Et dissipabo consilium juda in loco isto. Et subvertam eos gladio coram inimicis suis. Et in manibus quærentium animas eorum. Et dabo cadavera eorum escas volatilibus celi. Et bestiis terre. Et ponam civitatem hanc in stuporem et in sibilum. Omnis qui preterierit per eam obstupescet. Et sibilabit super universam plagam ejus. Et comedere faciam eos carnes filiorum suorum. Et carnes filiarum suarum. Unusquisque carnes amici sui comedet in obsidione. Et angustia qua constringent eos inimici eorum. Et qui quærunt animas eorum. Et confringes lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Sic confringam populum istum. Et civitatem hanc. Sicut confringitur vas figuli quod non potest ultra restaurari. Et in topheth sepelient. Eo quod non sit alius locus ad sepeliendum. Hec faciam loco huic. Ait dominus habitatoribus ejus. Ut ponam civitatem istam sicut topheth. Et erunt domus urbis jerusalem. Et domus regum juda sicut locus topheth immundi. Et omnes domus super quorum tectum adolebant omni militie celi. Et libabant

libamina diis alienis. Venit jeremias de topheth quo miserat eum dominus ad prophetandum. Stetit in atrio domus domini. Et dixit ad omnem populum. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducam super urbem hanc. Et super omnes civitates eius. Omne malum quod locutus sum contra eam. Quia obduraverunt cervicem suam ne audirent sermones meos.

Audivit autem phassur filius emmer sacerdos. Qui erat princeps in domo domini. Hieremiam prophetantem hec verba. Percussit phassur jeremiam prophetam. Et misit eum in nervum qui erat in porta benjamin superiora in domo domini. Cumque diluxisset mane. Eduxit phassur jeremiam de nervo. Et dixit ad eum jeremias. Non phassur vocavit dominus nomen tuum. Sed pavorem undique. Quia hec dicit dominus. Ecce ego dabo te in pavorem tibi. Et omnibus amicis tuis. Corruentque gladio inimicorum suorum. Et oculi tui videbunt. Et omnem judam dabo in manu regis babylonis. Et transmigrabit eos in babylonem. Et percutiet eos gladio. Et dabo universam substantiam civitatis hujus. Et omnem labores eius. Et omnes thesauros regum juda dabo in manu inimicorum suorum. Et rapient eos et auferent. Et ducent eos in babylonem. Tu autem phassur. Et omnes habitatores domus mee ibunt in captivitatem. Et in babylonem venies. Ibique morieris. Ibique sepeliris tu. Et omnes amici tui. Quibus prophetasti falsa. Seduxisti me domine. Et seductus sum fortior me fuisti. Et invaluisti. Factus sum in derisum tota die. Omnis subsannat me. Quia cum eloquor. Vociferans minor. Et vastitatem clamo. Et fit mihi verbum domini in opprobrium. Et in derisum tota die. Et dixi. Non recordabor eius. Nec loquar ultra in nomine illius. Et fit quasi ignis exæstuans. Et clausus in ossibus meis. Et defeci ferre non sustinens. Audivi enim contumeliam multorum. Terrorem undique. Persequimini et persequamur eum. Omnes viri pacifici mei. Custodientes latus meum. Si quomodo decipiatur. Et prevalebimus adversus eum. Et sumamus ultionem ex eo. Dominus autem mecum est. Quasi bellator fortis. Ideo qui persequuntur me cadent. Et infirmi erunt. Et confundentur vehementer. Qui non intelligent opprobrium sempiternum. Quod nullatenus delebitur. Et nunc domine exercituum probator justi. Qui videt renes et cor. Videam ultionem tuam ex eis. Tibi enim revelavi causam meam. Cantate domino laudate dominum. Quia liberavit animam pauperis de manu malignorum. Maledicta dies in qua natus sum. Dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Vir in quo annuntiaverunt patri meo dicentes. Natus est tibi puer masculus. Lætificans lætitia eum. Sit homo ille sicut urbes quas subvertit dominus. Et non pepercit eis. Audiat clamorem mane. Ululatum in tempore meridiano. Quia non me necavit de vulva. Ut fieret mihi

mā sepulē ⁊ umbra ei⁹ aceptus eni. ⁊ f mul
ta egſſus sum. ut iudem labore ⁊ dolore. ⁊q
lamentent mulieꝛ dicẽs mi.

XXI Verium q̄ sic ē ad eremū ā dnō qui mitt
ad eum rex sedechias phassur filium melch
sephoniam filium maasie ⁊ sedoꝛ dicẽs
roga pꝛo nob dnm. quia nabuchodo. rex ba
bylonis pugnat ad uersus nos. si forte faciat dn
mir nobiscum scdm oia mirabilia sua ⁊ re
cedat ab nob. Et dixit iheremias ad eos. Sic di
cetis ad sedechiam. hec dicit dns. Ecce ego
conuertam arma belli q̄ in manibꝰ uestꝛis sunt. ⁊ bel
lantes pugnatis aduersus regem babylonis. ⁊
chaldeos qui obsident uos muris circumdati. ⁊
congregabo eos in medio ciuitatis huius.
in furore ⁊ in indignatione. ⁊
in ira grandi. percutiam habitatoꝛes ciuitatis
huius homines ⁊ bestie pestilentia magna.
morientur. Et post hec dixit dns. ad sede
chiam regem iuda. ⁊ filios ei⁹ ⁊ populum ei⁹. q̄
relicti fuerint in ciuitate hac a pestilen ⁊ gladio
⁊ fame. in manu nabuchodonosoꝛ regis babylo
nis ⁊ in manu inimicoꝛum eoꝛ. ⁊ in manu
querentiu animas eoꝛ. percutiet eos in ore gla
dij. non misereꝛ nec parcet. nec miserebitur. ait dns
ad plm hunc dices. Hec dicit dns. Ecce ego
do coram uobis uiam uite ⁊ uiam mortis. Qui
manserit in urbe hac morietur gladio. fame
⁊ peste. Qui aut egressus fuerit. et transfu
gerit ad chaldeos qui obsident uos. uiuet
et erit ei anima sua in spolium. posui enim faciem
meam in ciuitate hac in malum ⁊ non in bonum
ait dns. In manu regis babylonis tradetur. ⁊ succendet eam igni. Domui
regis iuda. Audite uerbum dni dni dd. h
dicit dns ⁊ iudicate mane iudicium. ⁊ eru
te iniustum de manu calumniantis. ne
forte egrediatur ut ignis indignatio mea
succendatur. nec sit qui extinguat pꝛ ma
litiam studioꝝ uestꝛoꝝ. Ecce ego ad te habitato
rem uallis solide atq; campestris ait dns. qui
dicitis. quis descendet nos. ⁊ quis ingredietur
domos nras. et ecce ego uisitabo sup uos ait dns
fructum uiarum uestꝛaꝝ dicit dns. succendam ignem
in saltu ei⁹. ⁊ deuorabit oia in circuitu ei⁹.

XXII Hec dicit dns. Descende in domum regis iuda
⁊ loqueris ibi uerbum hoc. ⁊ dices. audi uer
bum domini rex iuda qui sedes sup solium dd
mus tua. ipse ⁊ serui tui ⁊ populus tuus qui ingredimini p
portas istas. hec dicit dominus. Facite iudi
cium. ⁊ iustitiam. ⁊ liberate uiolentum de manu
calumniatoris. ⁊ aduenam. ⁊ pupillum.
⁊ uiduam nolite contristare. nec opprimatis
eos. et sanguinem innocentem ne effundatis in
loco isto. Si autem feceritis sermonem istum
illud. ingredientur p portas domus huius reges

sedentes de gre dd. sup thronum ei⁹. ⁊ ascendentes
in curribus ⁊ equis. ipe ⁊ serui ei⁹ ⁊ populus eoꝝ. Si uero
audieritis uerba hec nolentes facere ea. iuro p me
met ipm dicit dns. quia in desolationem erit domus hec.
Quia hec dicit dns
super domum regis iuda. Galaad. tu mihi capiti
libani. Si non ponam te desertum ciuitates non habi
tabiles. ⁊ sanctificabo super te interficientes uiru
arma ei⁹. ⁊ succident electam cedꝝ tuam. ⁊ pro
jicient in ignem. Et transibunt gentes multe per
ciuitatem hanc. et dicet unusquisq; proximo suo.
Quare fecit dominus sic. ciuitati huic grandi.
Et respondebunt. Et q̄ reliquerunt pactum domini dei
sui. ⁊ adorauerunt deos alienos ⁊ seruierunt eis.
Nolite flere mortuum. neq; lugere eum
flendo. Plangite eum qui egreditur. quia non
reuertetur ultra. nec uidebit terram natiuitatis
sue. quia hec dicit dns. ad sellum filium iosie re
gem iuda. q̄ regnauit pro iosia patre suo. qui
egressus ē de loco isto non reuertetur huc. amplius
sed in loco ad quem transtulit eum ibi morietur
et terram hanc non uidebit amplius. Ve qui
edificat domum suam non in iustitia. ⁊ cenacula sua
non in iudicio. Proximum suum operabitur frustra.
⁊ mercedem eius non reddet ei. Qui dicit. Edificabo
mihi domum latam. ⁊ cenacula spatiosa. ape
riam sibi fenestras. ⁊ tectum laqueatum cedrina
pingam sinopide. Numquid regnabis quia tu
conteris te cedro. Pater tuus nunquid non
comedit ⁊ bibit. fecit iudicium ⁊ iustitiam. Tunc
bene erat ei. iudicium egeni ⁊ inopis. tunc
bene erat ei. nonne hoc est scire me dicit dns.
Quia non oculi tui ⁊ cor tuum. nisi ad auari
tiam. ⁊ ad sanguinem innocentem fundendum. ⁊
ad calumpniam. ⁊ ad ursum malum operis. Propter
hec dicit dns ad ioachim filium iosie regem iu
da. Non plangent eum ue fr. ue sor. non do
lebunt ei ue dnc. nec me heu. Sepultura
asini sepelietur. putrefactus ⁊ proiectus extra
portas hierlm. Ascende libanum. ⁊ clama. ⁊ in basan
da uocem tuam. ⁊ clama ad transeuntes q̄
contriti sunt oes amatores tui. locuta sum ad te
in abundantia tua. Dixisti non audiam. Hec
via tua ab adolescentia tua. q̄ non audisti
uocem meam. Os pastores tuos pascet uentus. ⁊ of
fensiones tui in captiuitate ibunt. Et te
confundet. ⁊ erubescet ab omni malitia tua
q̄ sedes in libano. ⁊ nidificas in cedro. et ingemi
sces cum uenerint tibi dolores. q̄si dolores
parturientis. Uiuo ego dicit dns. quia si fuerit
iechonias filius ioachim rex iuda. anu
lus in manu dextera mea. inde euellam eum
⁊ dabo te in manu querentium animam tuam. et in manu
quoꝝ tu formidas faciem. ⁊ in manu nabu
chodonosoꝝ regis babylonis ⁊ in manu chaldeoꝝ.
et mittam te ⁊ matrem tuam q̄ genuit te in terram
alienam ubi non estis. ibique moriemini. Et terram ad
quam leuabunt animas suas. ibi

ut reuertantur illuc nō reuertuntur. Numqd
uas fictile atq; q̄ frustum ut iste rechom
as. Numquid uas absq; omī uoluptate
q̄ abierūt sunt ꝑi ꝯsemī ei. ꝯpiceti me
ram quā ignoraūt. Terra. tra. tra. audi
mōne dñi. H dicit dñs. Scribe ui
rum istum stilē uirum qui in diebus suis
nō ꝓsperabitur. Hoc enim erit de semine ei
us. qui sedāt se solum ds. ꝯtinē hēt ul
tra mudū.

Ue pastoribus qui dissipant ⁊ dilace
rant gregem pascue mee dicit dñs. ⁊ Ideo h dicit
dñs ds isrl ad pastores qui pascunt ꝓplm me
um. Vos dispersistis gregē meū. eiecistis eos. ⁊
nō uisitastis eos. Ecce ego uisitabo sup uos
malitiam studioꝝ uroꝝ. ait dñs. ⁊ego
congregabo reliquias gregis mei de omnibus ter
ris ad quas eiecero eos illuc. Et reuertar eos ad ha
bitationē suā. ⁊ crescent ⁊ multiplicabuntur.
Et suscitabo sup eos pastores qui pascent eos.
Non formidabunt ultra. nec pauebunt. nec
quetur ex numero dicit dñs. Ecce
dies uenient ait dñs. ⁊ suscitabo dō
gēm iustum. ⁊regnabit rex ⁊ sapiens erit
⁊ faciet iudicium ⁊ iustitiā in terra.
In diebus illis saluabitur iuda. ⁊ isrl habitabit fidē
ter. Hoc est nomen q̄ uocabunt eum dñs iust
Propterea ecce dies uenient dicit dñs. ⁊ nō dicet
ultra uiuit dñs qui eduxit filios isrl de ter
ra egypti. Sed uiuit dñs qui eduxit. ⁊ adduxit
semen domus isrl de terra aquilonis. ⁊ de omni
bus terris ad quas eieceram eos illuc. ⁊ habita
bunt in terra sua. Contritum est cor meum in medio
mei. contremuerunt omnia ossa mea. factus sum q̄si
uir ebrius. ⁊ q̄si homo madidus uino. a facie dñi
⁊ a facie uerborum eius sancti. Quia adulteris ple
na est terra. quia a facie maledictionis luxit
terra. arefacta sunt aruina deserta facta sunt. et cursus
eorum malus. ⁊ fortitudo eorum dissimilis. Phā
nam ⁊ sacerdos polluti sunt. ⁊ in domo mea
inuenem malitiam eorum ait dñs. Ideo uia
eorum erit eis quasi lubricum in tenebris. impellen
tur enim ⁊ corruent in ea. Afferam enim super eos
malum annum uisitationis eorum. ait dñs. Et in
prophetis samarie uidi stultitiam. Prophetauerunt
in baal. ⁊ deceperunt populum meum isrl
Et in prophetis ierusalem uidi similitudinem
adulteri. ⁊ iter mendacii. Et confortauerunt manus
pessimorum. ut nō reuertatur unusquisq; a malitia
sua. facti sunt mihi omnes ut sodoma. ⁊ habi
tores eius sicut gomorra. Propterea h dicit dñs
exercituū de prophetis. Ecce ego cibabo eos ab
sinthio. ⁊ potabo eos felle. de prophetis enim ue
nit pollutio super omnem terram. h
dicit dñs exercituū. Nolite audire uerba prophe
tarum qui prophetant uobis ⁊ decipiunt uos. Visionē
cordis sui loquuntur nō de ore dñi.

Dicunt huic qui blasphemant me locutus est dñs. Pax
erit uobis et omni qui ambulat in pertinacia cordis
sui. dixerunt nō uenient super nos mala. Quis enim
astitit consilio dñi. ut uideret et audiret sermonē
eius. Quis obaudiuit uerbo illius ⁊ audiuit. Ecce tur
bo dñi furor et indignatio egredietur. ⁊ tempestas
erumpens super caput impiorum uoluetur. Non auer
tetur furor dñi donec faciat. ⁊ usq; dū
perficiat cogitationem cordis sui. In nouissimo
diebus intelligens consilium eius. Non mittebam
prophetas et ipsi current. non loquebar ad eos
et ipsi prophetabant. Si stetissent in consilio meo. et no
ta fecissent uerba mea populo meo. Auertissem uti
que eos a uia sua mala. ⁊ a pessimis cogitatio
nibus suis. Putasne deus eminens ego sum.
dicit dñs. ⁊ nō deus longe. Si occultabitur
homo in absconditis. et ego nō uidebo eum
dicit dñs. Numquid nō celum et terram ego
impleo ait dñs. Audiui quid dixerunt prophe
tes inquit meo mendacium arti prophe
tantes. Somniauit somniauit. usq; quo istud manet
in cordibus prophetarum mendacium. prophe
tantium seductiones cordis sui qui uolunt face
re obliuiscantur populus meus nominis mei. per somnia
sua que narrant unusquisq; ad proximum suum.
obliti sunt patres eorum nominis mei propter baalim.
Propheta qui habet somnium narret somnium. ⁊ q̄
habet sermonē meum loquatur sermonē meum
uerum. Quid paleis ad triticum dicit dñs. Numquid
non uerba mea sunt quasi ignis ardens dicit dñs
⁊ quasi malleus conterens petram. Propterea ecce e
go ad prophetas ait dñs. qui furantur uerba mea
unusquisq; a proximo suo. Ecce ego ad prophetas
ait dñs. qui assumunt linguas suas. ⁊ ait
unt dicit dñs. Ecce ego ad prophetas ait dñs
somniantes mendacium ait dñs. qui narra
uerunt ea. ⁊ seduxerunt populum meum in mendacio suo
et in mirabilibus suis. cum ego nō misissem eos. ⁊
mandassem eis qui nichil prodest populo huic
dicit dñs. Et ideo increpauit te populus iste l'
prophetam aut sacerdotem dicens. q. e onus dñi. dices
ad eos. Vos quod onus. Iactam quippe uos
dicit dñs. ⁊ prophetas ⁊ sacerdotes ⁊ populum qui dix
erit onus dñi. uisitabo super uirum illum. ⁊ super domū
eius. Hoc dicetis unusquisq; ad proximum suum. ⁊ ad
fratrem suum. Quid locutus est
dominus. ⁊ quid locutus est dñs. Si autem onus dñi dicetis. propterea h dicit
dñs. quia dicitis sermonem istum onus
dñi. ad uos dicens. Nolite dicere onus dñi.
propter ecce ego tollam uos portans. ⁊ delin
quam uos. ⁊ auferam hanc quā dedi uobis
et patribus uestris a facie mea. ⁊ dabo uos in opprobrium
perpetuum. ⁊ in ignominiā sempiternā
que nequaquam obliuione delebitur.

Ostendit mihi dñs. ecce duo cal
athi pleni
ficis positi in templum dñi. p quod transtulit
ut nabuchodonosor rex babylonis iechoniā filiū

Et hoc dñi ille nō
mea rabe. ephon
est unius sine sunt.
phantasticus dñi ip
sum. dñi dicunt
sibi. sed dicunt ad phā
tas et dicit ad
locutus est mihi.

iechoniam filium ioachim regem iuda et principes eius et fabrum et inclusorem de ierusalem et adduxit eos in babylonem. Et calathus unus ficus habebat bonas nimis ut solent ficus esse primi temporis et calathus unus habebat malas nimis quae comedi non poterant eo quod essent malae. Et dixit dominus ad me: Quid tu vides Ieremia? Et dixi: ficus, ficus bonas bonas valde et malas malas valde quae comedi non possunt eo quod sint malae. Et factum est verbum domini ad me dicens: Haec dicit dominus deus Israel: sicut ficus hae bonae sic cognoscam transmigrationem iuda quam emisi de loco isto in terram chaldeorum in bonum. Et ponam oculos meos super eos ad placandum et reducam eos in terram hanc et aedificabo eos et non destruam et plantabo eos et non evellam. Et dabo eis cor ut sciant me quia ego sum dominus et erunt mihi in populum et ego ero eis in deum quia revertentur ad me in toto corde suo. Et sicut ficus pessimae quae comedi non possunt eo quod sint malae haec dicit dominus: sic dabo sedechiam regem iuda et principes eius et reliquos de ierusalem qui remanserunt in urbe hac et qui habitant in terra egypti. Et dabo eos in vexationem et afflictionemque omnibus regnis terrae in opprobrium et in parabolam et in proverbium et in maledictionem in universis locis ad quae eieci eos. Et mittam in eis gladium et famem et pestem donec consumantur de terra quam dedi eis et patribus eorum.

[left margin: bonas ?]

XXV

Verbum quod factum est ad Ieremiam de omni populo iuda in anno quarto ioachim filii iosie regis iuda ipse est annus primus nabuchodonosor regis babylonis quod locutus est Ieremias propheta ad omnem populum iuda et ad universos habitatores ierusalem dicens: A tertiodecimo anno iosie filii amon regis iuda usque ad diem hanc iste est tertius et vicesimus annus factum est verbum domini ad me et locutus sum ad vos de nocte consurgens et loquens et non audistis. Et misit dominus ad vos omnes servos suos prophetas consurgens diluculo mittensque et non audistis neque inclinastis aures vestras ut audiretis cum diceret: Revertimini unusquisque a via sua mala et a pessimis cogitationibus vestris et habitabitis in terra quam dedit dominus vobis et patribus vestris a saeculo et usque in saeculum. Et nolite ire post deos alienos ut serviatis eis adoretisque eos neque me ad iracundiam provocetis in operibus manuum vestrarum et non affligam vos. Et non audistis me dicit dominus ut me ad iracundiam provocaretis in operibus manuum vestrarum in malum vestrum. Propterea haec dicit dominus exercituum: pro eo quod non audistis verba mea ecce ego mittam et assumam universas cognationes aquilonis ait dominus et nabuchodonosor regem babylonis servum meum et adducam eos super terram istam et super habitatores eius et super omnes nationes quae in circuitu illius sunt et interficiam eos et ponam eos in stuporem et in sibilum et in solitudines sempiternas. Perdamque ex eis vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsi et vocem sponsae vocem molae et lumen lucernae. Et erit universa terra eius in solitudinem et in stuporem et servient omnes gentes istae regi babylonis lxx annis. Cumque impleti fuerint anni lxx visitabo super regem babylonis et super gentem illam dicit dominus iniquitatem eorum et super terram chaldeorum et ponam illam in solitudines sempiternas. Et adducam super terram illam omnia verba mea quae locutus sum contra eam omne quod scriptum est in libro isto quaecumque prophetavit Ieremias adversum omnes gentes quia servierunt eis cum essent gentes multae et reges magni et reddam eis secundum opera eorum et secundum facta manuum suarum. Quia sic dicit dominus exercituum deus israel: Sume calicem vini furoris huius de manu mea et propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te et bibent et turbabuntur et insanient a facie gladii quem ego mittam inter eos. Et accepi calicem de manu domini et propinavi cunctis gentibus ad quas misit me dominus ierusalem et cunctis civitatibus iuda et regibus eius et principibus eius ut darem eos in solitudinem et in stuporem et in sibilum et in maledictionem sicut est dies ista. Pharaoni regi egypti et servis eius et principibus eius et omni populo eius et universis generaliter cunctis regibus terrae ausitidis et cunctis regibus terrae philisthiim et ascalonis et gazae et accaron et reliquiis azoti. Et idumeae et moab et filiis ammon et cunctis regibus tyri et universis regibus sidonis et regibus terrae insularum qui sunt trans mare et dedan et theman et buz et universis qui attonsi sunt in comam et cunctis regibus arabiae et cunctis regibus occidentis qui habitant in deserto et cunctis regibus zambri et cunctis regibus elam et cunctis regibus medorum et cunctis regibus aquilonis de prope et de longe unicuique contra fratrem suum et omnibus regnis terrae quae super faciem eius sunt et rex sesach bibet post eos. Et dices ad eos: Haec dicit dominus exercituum deus israel: bibite et inebriamini et vomite et cadite et nolite surgere a facie gladii quem ego mittam inter vos. Cumque noluerint accipere calicem de manu tua ut bibant dices ad eos: Haec dicit dominus exercituum: bibentes bibetis. Quia ecce in civitate in qua invocatum est nomen meum ibi ego incipio affligere et vos quasi innocentes et immunes eritis? Non eritis immunes. Gladium enim ego voco super omnes habitatores terrae dicit dominus exercituum. Et tu prophetabis ad eos omnia verba haec et dices ad eos: Dominus de excelso rugiet et de habitaculo sancto suo dabit vocem suam rugiens rugiet super decorem suum celeuma quasi calcantium concinetur adversum omnes habitatores terrae. Pervenit sonitus usque ad extrema terrae quia iudicium domino cum gentibus iudicatur ipse cum

[right margin: quia servierunt eis cum essent gentes]

omi carne. ⁊ impleꝰ rumabit gladio dicit dñs
h dicit dñs exercituū. Eece afflictio egredit de
ge in gentē. ⁊ turbo magnus egredit ab ultimis
bis terre. Et erunt interfecti dñi in die illo a
finis usq; ad finē ei. Non plangent nec
colligent nec sepelient nec in sepulturā. Sup
faciem terre iacebunt. Ululate pastores ⁊ cla
mate. ⁊ aspergite vos cinere optimates gregis. q
opleti sunt dies uri ut mittā in corda. ⁊ dissipā
ne mē. audietis. qui vasa pmola. Et perit fuga
a pastoribus. ⁊ saluabit de optimatibus gregis. Vo
ce clamoris pastoꝝ. ⁊ ululatu optimatum gregis.
Vox clamoris pastoꝝ. quia vastauit dñs pa
scua eoꝝ. Et obticuit ars pacis. ab ira furo
ris domini. Deliquit q̄si leo umbraculū
suum. quia facta est terra in desolationē. a facie
ire columbe. ⁊ a facie ire furoris dñi.

In principio regni ioachim filij iosie regis
iuda. factū est verbum istud a domino dicens. H
dicit dominus. Sta in atrio domus dñi. ⁊ loquere ad
oēs ciuitates iuda. de quibus venisti ut adorent
in domo dñi omnia verba q̄cūq; ego mandauī tibi ut loquere ad eos. Ne
subtrahas verbū ex eis. forte audiant. ⁊ conuertatur unusquisq; a via sua ma
la. ⁊ penitebit me mali q̄ cogito facere eis. pp
malitiā studiorū eoꝝ. ⁊ dices ad eos. H dicit
dñs. Si non audieritis me ut ambuletis in lege
mea quam dedi vobis. ut audiatis verba seruoꝝ
meoꝝ prophetaꝝ. quos ego mitto ad vos
de nocte consurgens. ⁊ mittens. audietis. dabo domui
istum sicut silo. urbem hanc dabo maledi
ctionē cunctis gentibus. Et audierunt
sacerdotes. ipse. ⁊ omēs pphe ieremiam loquentē
ista in domino domus. Cum autē complesset ieremias
loquens omnia q̄ precepit ei dominus ut loqueretur
ad uniuersum populum. ⁊ apprehenderunt eū sacerdotes
⁊ pphe. ⁊ omis populus dicentes. Morte morieris.
Quare prophetasti nomine domini dicens. sicut
silo erit domus hec. ⁊ urbs ista desolabitur. eo q̄d
non sit habitator. Et congregatus est omis populus ad
me in templo domini. Cum audissent principes iuda
hec. ascenderunt de domo
regis in domū dñi. ⁊ sederunt in introitu porte
domus domini nouē. Locuti sunt sacerdotes ⁊
pphe ad principes. ⁊ ad omē populū dicentes. Iu
dicium mortis est huic viro. quia prophetauit ad ci
uitatem hanc. sicut audistis auribus ue
stris. Et ait ieremias ad omes principes. ⁊ ad uni
uersum populum dicens. Dñs misit me ut prophe
tarem ad domum istam. ⁊ ad ciuitatem hanc. omnia ver
ba q̄ audistis. Nunc ergo bene facite uias uras
studia ura. ⁊ audite uocē dñi dei uri. ⁊ pe
nitebit dominū mali q̄ locutus est aduersū uos. Ego
autē ecce in manibus uris sum. facite mihi q̄d
bonū ⁊ rectū est oculis uris. Uerumtamen scitote
et cognoscite. q̄ si occideritis me. sanguinē in
nocentem tradetis ad urbem istam. ⁊ habitato
res eius. Introiuit enim vere dñs
ad nos. ut loqueret in aures omnia ver
ba ista. Et dixerunt principes ⁊ omis pp ad sacerdotes ⁊
pphas. Non est huic viro iudicium mortis. quo
niam in nomine dñi dei nri locutus est ad nos. Surrexe
runt q̄dā de senioribus terre. ⁊ dixerunt ad omē
cetum pp loquentes. Micheas morasthites fu
it pphans diebus ezechie regis iude. ⁊ ait ad
omem plebem iude dicens. Hec dicit dñs exerci
tuū. Sion q̄si ager arabit. ⁊ hierusalem lapidum erit. ⁊ mons domus dñi quasi
excelsa silue. Numquid morte occidunt eum
ezechias rex iude. ⁊ omis iuda. Numquid non timuit dñm. ⁊ deprecatus est faciem domini. ⁊
pepercit dñs malo. q̄ locutus erat aduersus
eos. Nos ergo facimus malum grande. ⁊ aīe
mee. Fuit q̄ uir prophans in nomine dñi uria
filius semei de cariathiarim. prophetauit aduersus
ciuitatem istam. ⁊ aduersus terram hanc. uerba om
nia ieremie. Et audierunt rex ioachim et
omnes potentes. ⁊ principes eius uerba. ⁊ quesiuit
rex occidere eum. Et audiens uria timuit
fugitq; ⁊ abiit in egyptum. Et misit rex
ioachim uiros in egyptum. ⁊ educerunt uriā
de egypto. ⁊ adduxerunt eum ad regem ioa
chim. ⁊ percussit eum gladio. ⁊ iecit cadauer eius
in sepulchra filioꝝ populi. Igitur manus
ahicham filij saphan fuit cum ieremia ut non
traderetur in manus pp. ⁊ occideret eum.

In principio regni ioachim filij iosie regis iu
da. factū est verbum istud a domino dicens. H dicit dñs. Fac tibi vinculos ⁊ cate
nas. ⁊ pones eos super ceruicem tuam. ⁊ mittes eos ad
regem edom. ⁊ ad regem moab. ⁊ ad regē
filioꝝ ammon. ⁊ ad regem tyri. ⁊ ad regem sidō
nis in manu nūciorū qui uenerunt ierlm ad se
decham regem iuda. ⁊ precepit eis ut ad dños
suos loquantur. H dicit dñs exercituū deus israhel. H
dicetis ad dños uros. Ego feci terrā ⁊ hominē
⁊ iumenta. q̄ sunt super faciē terre in fortitudine
mea magna. ⁊ in brachio meo extento. ⁊ dedi
eam ei qui placuit michi in oculis meis. Et nunc ip
se dedi omes terras istas in manu nabuchodo. re
gis babylonis seruū meū. ⁊ bestias agri de
dī ei ut seruiant illi. Et seruient ei omes gē
tes. ⁊ regi magno. Gēs autē ⁊ regnū q̄ no
seruierit nabuchodo regi babylonis. ⁊ quis
no ponet collum suū sub iugo regis ba
bylonis. in gladio. ⁊ in fame. ⁊ peste. usq;
do consumā gentem illam. ait dñs. donec eos in
manu eius. Vos ergo nolite audire pphas uestros
⁊ sortilegos. ⁊ somniatores. ⁊ augures. ⁊
maleficos. qui dicunt uobis. non seruietis regi ba
bylonis. quia mendacium prophant uobis. ut longe
faciant uos de terra uestra. ⁊ eiciam uos. et pe
rias. Porro gentes que subdiderit humerū suū sub
iugo regis babylonis. ⁊ seruierit ei. dimittā

XXVII

XXVIII

[illegible] mitra sua dicit dominus. et colet eam. et habita
[illegible] in ea. et ad sedechiam regem iuda locutus sum
[illegible] omnia verba hec dicens. Subicite colla vestra sub iu
go regis babylonis. et servietis ei et populo eius. et vivetis.
Quare moriemini tu et populus tuus. gladio. fame.
et peste. sicut locutus est dominus ad gentem que servire no
luerit regi babylonis. Nolite audire verba prophe
tarum vobis. non servietis regi babylonis. quia
[illegible] ipsi locuntur vobis. quia non misi eos. ait
[illegible] et ipsi prophetant in nomine meo mendacium. ut ei
[illegible] et pereatis tam vos quam prophete. quia vati
[illegible] vobis. Et ad sacerdotes et ad populum istum
[illegible] dicens. Hec dicit dominus. Nolite audire
[illegible] servire regi babylonis. ut vivatis. Quare
[illegible] civitas in solitudinem. Et si prophete sunt.
[illegible] domini in eis. occurrant domino exercitu
[illegible] ut non veniant vasa que derelicta fuerunt
[illegible] domo domini. et in domo regis iuda. et in
[illegible] in babylonem. Quia hec dicit dominus exercituum.
[illegible] columpnas et ad mare. et ad bases. et ad re
liqua vasorum que remanserunt in civitate hec.
que non tulit nabuchodonosor rex babylonis. cum transfe
ret iechoniam filium ioachim regem iuda
de ierusalem in babylonem et omnes optimates iuda
et ierusalem. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel. ad
vasa que derelicta sunt in domo domini. et in do
mo regis iuda. et ierusalem. in babylonem transfe
rentur et ibi erunt usque ad diem visitationis
sue dicit dominus. Et afferri faciam eam. restituam in loco
isto.

XVIII Et factum est in anno illo in principio regni se
dechie regis iuda. in anno. iiii. mense. v.
dixit ad me annanias filius azur propheta de
gabaon in domo domini coram sacerdotibus. et omni
populo dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Con
trivi iugum regis babylonis. adhuc duo anni
dierum. et ego referri faciam ad locum istum
omnia vasa domini que tulit nabuchodonosor rex ba
bylonis de loco isto. transtulit ea in babylonem.
Et iechoniam filium ioachim regem iuda. et
omnem transmigrationem iuda. qui sunt in
gressi in babylonem. ego convertam ad locum istum
ait dominus. Convertam enim iugum regis ba
bylonis. Et dixit ieremias propheta. ad annaniam
prophetam loquens sacerdotibus. et in oculis omnis populi qui
stabat in domo domini. Et ait ieremias propheta.
Amen. Sic faciat dominus. Suscitet dominus verba tua
que prophetasti. ut referantur vasa in domo domini. et
omnis transmigratio de babylonis. ad locum istum.
Verumtamen audi verbum hoc quod ego loquor in au
ribus tuis. et in auribus universi populi. Prophete qui
fuerunt ante me. et te ab initio. et prophetaverunt super
terras multas. et super regna magna de prelio. et de
afflictione. et de fame. propheta qui vaticinatus est
pacem cum venerit verbum eius. tunc scietur propheta quem
misit dominus in veritate. Et tulit annanias propheta
catenam de collo ieremie prophete. et fregit eam

Et ait annanias in conspectu omnis populi dicens. Hec
dicit dominus. Sic confringam iugum nabuchodonosor regis
babylonis post duos annos dierum de collo omnium gentium. Et
abiit ieremias propheta. in viam suam. Et factum est verbum
domini ad ieremiam post quam confregit annanias
propheta catenam de collo ieremie prophete dicens. Va
de et dices annanie. Hec dicit dominus. Catenas ligneas
contrivisti. et facies pro eis catenas ferreas. Quia
hec dicit dominus exercituum deus israel. Iugum ferreum po
sui super collum cunctarum gentium istarum. ut serviant
nabuchodonosor regi babylonis. et servient ei. Insuper et bestias
terre dedi ei. Et dixit ieremias propheta ad annaniam
prophetam. Audi annania. Num misit te dominus. et
tu confidere fecisti populum istum in mendacio. Ideo hec
dicit dominus. Ecce emittam te a facie terre. Hoc anno
morieris. adversum enim dominum locutus es. Et mortuus
est annanias propheta in anno illo mense. vii.

XIX Et hec sunt verba libri que misit ieremias
propheta de ierusalem ad reliquias seniorum transmi
grationis. et ad sacerdotes et prophetas. et ad omnem populum
quem transduxerat nabuchodonosor de ierusalem in babylonem.
Post quam egressus est iechonias et domina et eunuchi.
et principes iuda de ierusalem et fabri. et melusor de ierusalem
in manu ellasa filii saphan. et gamalie filii hel
chie. quos misit sedechias rex iuda. ad nabuchodonosor
regem babylonis in babylonem dicens. Hec dicit dominus
exercituum deus israel. Omni transmigrationi quam trans
tulit de ierusalem in babylonem. Edificate domos. et habitate
et plantate ortos. et comedite fructum eorum. Accipi
te uxores. et generate filios. et filias. Date filiis
vestris uxores. et filias vestras date viris. et pariant
filios et filias. et multiplicamini ibi. et nolite esse pa
uci numero. Inquirite pacem civitatis. ad quam transmi
grare vos feci. et orate pro ea ad dominum. quia in
pace illius erit pax vobis. Hec enim dicit dominus exer
cituum deus israel. Non vos seducant prophete vestri qui
sunt in medio vestrum. et divini vestri. ne attendatis
ad somnia vestra que vos somniatis. quia
falso ipsi prophetant vobis in nomine meo. et non misi eos
eos dicit dominus. Quia hec dicit dominus. Cum ceperint
impleri in babylone. lxx. anni. visitabo vos. et
suscitabo super vos verbum meum bonum. ut reducam
vos ad locum istum. Ego enim scio cogitationes quas
cogito super vos ait dominus. Cogitationes pacis et non affli
ctionis. ut dem vobis pacem. fidem. et penitentiam. Et in
vocabitis me. et vivetis. et adorabitis me. et ego ex
audiam vos. Quaeretis me et invenietis. cum
quesieritis me in toto corde vestro. et inveniar a
vobis ait dominus. Et reducam captivitatem vestram
et congregabo vos de universis gentibus. et de cunctis
locis. ad que expulit vos dicit dominus. Et reverti
vos faciam de loco ad quem transmigrare vos feci
quia dixistis. Suscitabit vobis dominus prophetas in
babylone. Quia hec dicit dominus ad regem qui sedet
super solium dominum. et ad omnem populum habitatorem ur
bis huius ad fratres vestros. qui non sunt egressi vobiscum
in transmigrationem. Hec dicit dominus exercituum

ecce mittam eis gladium. rāmā. rpestē. rp
nam eos si fieri malas que comedi nō possint
eos pessime sint. Ipsequar eos gladio. rfamē.
rpestilētia. Et dabo eos mōtionē urmīs
regnis tre hmalcetionē. rmstuporē. rm si
bilum. rmopprobrium cunctis gentib; adquas
ego ejcia eos. eo q nō audierint ūbi mā dicit
dōmī. qmīsi ad eos p fuos mos pphas d noctu
gsurgēs. rmittens. rnō audistis dic d. Ideo q
audire ūbum dnm oīs mmīm ētro q. cum
si d ierlm mlabylone. Hi dicit d exercituū de
isrl. ad achab filiū colie. radsedechiā filium
maasie qui pphant uob mmoīe mā mdaīs ec
ec ego tradā eos īmanu nabug. regis babv
lōis. rpcnet eos mcelie uīe. rassumetur ex
eis maledictio cūctis transmigrīb; inde que ē
rlabylone dicentib. rmar te dnē sicsedechi
am. rnē achab. quos frīe ex libris. mgnē p
eo q fecerūt stultitiā in isrl. rmechan sime t
uxores eoz amatrices suoz. rlocuti sunt ūbum
moīe nō mdauī eis q nō mandau eis. Ego sum
iudex. rtestis dic dns. Et adsemeiam nchella
mitē dicēs. Hi dicit d exercituū de isrl. pro eo q
misisti mmoīe mo libros ad omēs. pplm qui ē
hierlm. radsophoniam filiū maasie sacdo
tem. rad omnīs sacdotes dicens. Dns dedit
te sacdotem pro iode sacdote. ut sis dux in domo
dñi. si omīs. uirū. arreptitium. rpphantē.
ut mittas eum in nnā. rincarcerem. Et nē
quid nō increpas ieremiam anathotite qui p
phat uob. quia sic misit ad nos in babylo
nē dicens Longum ē. edificate domos. rhi
tate. rplantate ortos. rcomedite fructū eoz
Ioēs & sophonias sacdos libri ultimum mauris
ieremie pphe. Et fecit ūbum dñi ad ieremi
am dicens. Omīe ad omēs transmigrīb; dic
dicens. Hi dicit d. ad semeiam nchellamitē. q
eo q pphauit uob semeias. ego nō misi eū.
rfecit uos confidere mendacio. Idcō hi dicit dns.
Ecce ego visitabo sup semeiam nchellamitē. r
sup semē ei. non erit ei uir sedens mmedio pp
huī. rnō videbit bona q ego faciam pplo meo
dicit d. quia transgressionē locut ē adversus do
minū.

Hec ūbum q fuit d ad ieremiam a dño dicēs.
Hec dicit dns de isrl dicens. Scribe tibi oīa ūa
bba que locutus sum ad te mlibr. Ecce enim
dies uenīe dicit d. rreducam captiuitatē plī
mei isrl. riude dicit dns. Et dabo eos ad terrā
quam dedi patrib; eoz. rpossidebunt eam. Et
hec sunt q locutus ē dns ad isrl. radiudam. qm
hi dicit d. Vocē tremoris audiuim. formido ra
pax. rnō pax. Interrogate rvidete si quis ma
les. Cur ego vidi omīe uirū manū suā sup lumbos suos. qsi
parturiē. rcōuersi sunt omīes facies eoz in
nē. Ve qm magna dies illa. nec ē similis ei. rtē
pestas ē iacob. rex ipe saluabitur. Et erit
die illa ait dominus exercituū. conterā iugū
ei de collo tuo. rvincula tua discūpam. Et nō
seruabunt ei amplī alieni. Seruient dno
deo suo. radd regi suo q suscitabo eis. Tu ergo ne
timeas serue meus iacob ait d. nec paueas isrl. qa
ecce ego salvabote de terra longinqua. rsemī
num de terra captiuitatis eoz. Et reuertetur ia
cob. requiescet. rsecurus. affluet omībus. rnō
erit qui eum formidet. qm ego tecum sum a
it dns. ut saluem te. Faciam enim cōsumma
tionē in cūctis gentib; in quib; dispersi te. te
tū nō faciam cōsummationē. sed castigabo
te mensurate. et nō delinquēs innocētē. nec hoc
dicit dns. Insanabilis fractura tua. pessima
plaga tua. Nō ē qui iudicet iudicium tuū. ad
alligandam. curationi valitudo nō ē tibi. Omēs
amatores tui oblīti sunt tui. te nō quesierūt. plaga
enim inimici percussit te castigatione crudeli.
Ppter multitudinē iniquitatis tue. duras fe
cerunt peccata tua. Quid clamas super afflictione tua.
insanabile ē dolor tuus. Ppter multitudinē
iniquitatis tue. rpeccata tua fecī hec tibi
Ideo ē qui comedunt te deuorabuntur. r
inimici tui ibunt in captiuitatē ducentur.
Et qui te vastant vastabuntur. cunctosq; pdā
tores tuos dabo in pdam. Obducam enim a
curationē tibi. rplagas tuas curabo te dicit d.
Quia eiectam vocauerūt te sion. Hec ē q nō he
bet requirentē. Hi dicit dns. Ecce ego reuer
tens captiuitatē tabernaculor iacob. rtēte eius mi
serebor. Edificabitur ciuitas in tumulo suo.
templum iuxta ordinē suū fundabitur. Et egre
dietur de eis laus & vox ludentiū. Et mul
tiplicabo eos rnō minuentur. rglorificabo eos
rnō attenuabuntur. Et erunt filij ei sicut
a principio. rcoetus eorum in me permanebit. r
visitabo aduersus oēs qui tribulant eos. Et erit
dux ei ex eo. rprincips de medio ei prodibit.
applicabo eum raccedet ad me. Quis ē iste
ē qui applicet cor suū. ut appropiet mihi ait d.
Et eritis mihi in pplm. rego ero vob in deū. Ecce
turbo dnōr furor. egredietur procella ruēs. ma
pre impios requiescet. Nō auertet furor mi
gnationis dnī donec faciat. rcomplet cogitā
tē cordis sui. Nouissimo diē intelligetis
eā.

In tpe illo dicit dns. ero de omnib; cognā
tib; isrl. vpī erūt mi populū. Hi dicit d.
Inuenit gratiā in deserto pūs qui remanserat
gladio. vade ad requiem suā isrl. Image
dns apparuit mi. rmcaritate perpetua dilexi
te. rdo attraxite miserans. Iterumq; edi
ficabo te. rredificabis. virgo isrl. Adhuc
ornabis tympanis tuis. rexibis in choro
ludentiū. Et adhuc plantabis vineas in
montib; samarie. plantabunt plantātes
rnec pbebit usū hominum. qz est

dicit mihi ecce ego mittam ad eos piscatores multos dicit dominus et piscabuntur eos et post hec mittam eis multos venatores et venabuntur eos de omni monte et de omni colle et de cauernis petre Quia oculi mei super omnes vias eorum non sunt abscondite a facie mea et non est derelicta iniquitas eorum coram oculis meis Et reddam primum duplicia delicta eorum et peccata eorum quia polluerunt terram meam in morticinis idolorum suorum et in abominationibus suis impleuerunt hereditatem meam Domine fortitudo mea et robur meum et refugium meum in die tribulationis ad te gentes uenient ab extremis terre et dicent tantum mendacium possederunt patres nostri idola et non est in eis utilitas Numquid faciet sibi homo deos et ipsi non sunt dii Propterea ecce ego ostendam eis in hac vice ostendam eis manum meam et potentiam meam et scient quia nomen mihi Dominus Hec dicit Dominus Fortitudinem Israel Omnes qui te derelinquunt confundentur recedentes a me in terra scribentur quia dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum Sana me Domine et sanabor salvum me fac et salvus ero quoniam laus mea tu es Ecce ipsi dicunt ad me ubi est sermo Domini veniat quaeso Et ego non sum turbatus te pastorem sequens et diem hominis non desideravi tu scis quod egressum de labiis meis rectum in conspectu tuo fuit Non sis mihi formidini spes mea tu in die afflictionis Confundantur persequentes me et non confundar ego formidentur illi et non formidem ego induc super eos diem afflictionis et duplici contritione contere eos Haec dicit Dominus Vade et sta in porta filiorum populi per quam ingredientur per eam reges Juda et per quam egredientur et in omnibus portis Jerusalem et dices ad eos audite verbum Domini reges Juda et omnis Juda et universi habitatores Jerusalem qui ingredimini portas istas haec dicit Dominus Custodite animas vestras et nolite portare onus in die sabbati neque introducere per portas Jerusalem et nolite egredi de domibus vestris in die sabbati et omne opus non facietis in eo sanctificate diem sabbati sicut mandavi patribus vestris Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam et induraverunt cervicem suam ne audirent me et non acciperent disciplinam Et erit si audientes audieritis me dicit Dominus ut non inferatis onus per portas civitatis istius in die sabbati et sanctificetis diem sabbati et non faciatis in eo omne opus ingredientur per portas civitatis istius reges et principes sedentes super solium David ascendentes in curribus et equis ipsi et principes eorum viri Juda et habitatores Jerusalem et habitabitur civitas haec in sempiternum et venient de civitatibus Juda et de circuitu Jerusalem et de terra Benjamin et de campestribus et de montibus et de austro offerentes holocaustum et victimam et sacrificium et thus et inferentes sacrificium laudis in domum Domini Quod si non audieritis me ut sanctificetis diem sabbati et ne portetis onus et ingrediamini per portas Jerusalem in die sabbati succendam ignem in portis eius et devorabit domos Jerusalem et non extinguetur Verbum quod factum est a Domino ad Jeremiam dicens Surge et descende in domum figuli et ibi audies verba mea Et descendi in domum figuli et ecce ipse faciebat operationem super rotas Et vas quod fecerat ex luto dissipatum est manu figuli et reversus fecit aliud vas sicut placuit figulo ut faceret Et factum est verbum Domini ad me dicens Numquid sicut figulus iste ego non potero vobis domus Israel ait Dominus Ecce sicut lutum figuli sic vos estis in manu mea domus Israel Repente loquar adversum gentem et adversum regnum ut evellam et destruam et disperdam illud Si penitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum contra eam agam et ego penitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei Et subito loquar adversum gentem et adversum regnum ut aedificem et plantem illud Si fecerit malum in conspectu meo ut non audiat vocem meam pro bono quo locutus sum ut benefacerem ei Nunc ergo dic ad virum Juda et ad habitatores Jerusalem dicens Haec dicit Dominus Ecce ego fingo contra vos malum et cogito contra vos cogitationem Revertatur unusquisque a via sua mala et dirigite vias vestras et studia vestra et habitabitis super terram quam dedi patribus vestris et eis Et dixerunt Desperavimus ergo cogitationibus nostris et unusquisque pravitatem cordis sui malignus faciet Propterea haec dicit Dominus Interrogate gentes quis audivit talia horribilia nimis fecit virgo Israel Numquid derelinquet homo de petra agri aquam aut evellentur aquae nivis quae de monte veniunt Et oblitus est populus meus mei frustra adolentes idolis et offendentes in viis suis in semitis saeculi ut ambularent per calles et non per viam Ponentes terram suam in solitudinem sibilum sempiternum omnis qui transierit per eam obstupescet et movebit caput suum Quasi ventus orientalis dispergam eos coram inimico et fugiam eos ut in die perditionis ostendam eis Et dixerunt venite et cogitemus contra Jeremiam cogitationem quia non peribit lex a sacerdote et consilium a sapiente et sermo a propheta Venite et percutiamus eum lingua et non attendamus universis sermonibus eius Attende Domine ad me et audi vocem adversariorum meorum Numquid redditur pro bono malum quia foderunt fossam animae meae Memento quod steterim in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum ut avertas indignationem tuam ab eis Propterea da filios eorum in famem et deduc eos in manus gladii fiant uxores eorum absque liberis et viduae et interficiantur viri earum morte pueri eorum interfecti gladio in bello Audiatur clamor de domibus eorum cum adduxeris super eos latronem subito quia foderunt fossam ut caperent me et laqueos absconderunt pedibus meis Tu autem Domine scis omne consilium eorum adversum me in morte Ne propitieris iniquitati eorum et peccatum eorum a facie tua non deleatur fiant corruentes in conspectu tui in tempore furoris tui fac eis

Verbum quod factum est a Domino ad Jeremiam dicens Vade et emes figulinum vasculum testeum de senibus populi et de senibus sacerdotum et egredieris in vallem filii Ennom quae est juxta introitum portae Testeae et praedices ibi verba quae loquar ad te et dices Audite verbum Domini reges Juda et habitatores Jerusalem haec dicit Dominus exercituum Deus Israel Ecce ego inducam malum super locum istum et omnes qui habitant in eo et implebitur auris omnis audientis eum eo quod dereliquerint me et alienaverint locum istum et sacrificaverint in eo diis alienis quos ignorabant ipsi et patres eorum et reges Juda et impleverint locum istum sanguine innocentium et aedificaverint excelsa Baal ad comburendos filios suos igne holocausta Baal quae non praecepi neque locutus sum nec ascendit in cor meum Propterea ecce dies venient dicit Dominus et non vocabitur ultra locus iste Topheth et vallis filii Ennom sed vallis occisionis et sepelient in Topheth eo quod non sit locus aliis Et erit cadaver populi huius in escas volatilibus caeli et bestiis terrae et non erit qui abigat Et dabo civitatem hanc in stuporem et in sibilum omnis qui transierit per eam obstupescet et sibilabit super universam plagam eius Et comedere faciam eos carnes filiorum suorum et carnes filiarum suarum et unusquisque carnes proximi sui comedet in obsidione et in angustia qua tribulabunt eos inimici eorum et qui quaerunt animas eorum Et confringes vasculum coram viris qui ibunt tecum et dices ad eos Haec dicit Dominus exercituum Sic confringam populum hunc et civitatem hanc sicut confringitur vas figuli quod non potest ultra restaurari et in Topheth sepelient eo quod non sit locus aliis sepelire Sic faciam loco huic dicit Dominus et habitatoribus eius ut dem civitatem hanc sicut Topheth Et erunt domus Jerusalem et domus regum Juda sicut locus Topheth immundae omnes domus super quorum tectum sacrificaverunt omni militiae caeli et libaverunt libamina diis alienis Et egressus Jeremias de Topheth quo miserat eum Dominus ut prophetaret ibi stetit in atrio domus Domini et dixit ad omnem populum Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel Ecce ego inducam super urbem hanc et super omnes civitates eius universum malum quod locutus sum adversum eam eo quod induraverint cervicem suam ne audirent verba mea

XXXII

Verbum quod factum est a Domino ad Jeremiam anno decimo Sedeciae regis Juda hoc est anno octavodecimo Nabuchodonosor Tunc exercitus regis Babylonis obsidebat Jerusalem et Jeremias propheta clausus erat in atrio carceris qui erat in domo regis Juda Clauserat enim eum Sedecias rex Juda dicens quare tu prophetas et dicis haec dicit Dominus Ecce ego dabo civitatem istam in manu regis Babylonis et capiet eam Sedecias rex Juda non effugiet de manu Chaldaeorum quia tradendo tradetur in manu regis Babylonis et loquetur os eius cum ore illius et oculi eius oculos illius videbunt Et Babylonem ducet Sedeciam et ibi erit donec visitem eum ait Dominus Si manum dimicaveritis adversus Chaldaeos nihil vobis prosperum habebitis Et dixit Jeremias sermo Domini factus est ad me dicens Ecce Hanameel filius Sellum patruelis tui veniet ad te dicens

obstupescet
adducet filium ejus unigenitum in conspectu suum et morietur. Quia hoc ejus convenit ut unam adhuc obstupescerent

adre dicens. Eme ẽ agrum meum. quẽ mana
thoth. ẽ enim aper ꝙximꝰ tuꝰ ut emas.
Et venit ad me. manc̃ filiꝰ ꝓximi mei. secũ
dũm dominꝝ. ad uestibulũ carc̃is. et ait ad
me. Posside agrum meum quẽ manathoth
uicꝰ hanamel. qui ẽ apud hasbaa. tibi ꝓ
quo ꝛ ut possideꝰ. Intellexi aũt q̃ uerbũ
domini ẽt. et emi agrum a hanamel filio patr̃
mei. quẽ manathoth. ꝛ appendi ei argentũ
xvij. statꝝ. ꝛc. argẽteos. Scripsi uolumẽ
et signaui. ꝛ adhibui testes. ꝛ appendi argentum
in statera. ꝛ accepi librum possessionis signatum ꝛ
apertum. ꝛ ritu. ꝛ signa cognouerunt. Dedi li
brum possessionis sue baruch filio neri filii maasi
e in oculis amanuel patruelis mei. ꝛ in oculis
testium qui scripti erant in libro ẽptionis in
cunctis uiris iudeo. qui sedebant in atrio car
cꝛis ꝓpe baruch coram eis dicens. Hec dicit dñs
exercituum deꝰ israel. Sume libros istos librum
ẽptionis hunc signatum. et librum hunc qui
apertus ẽ. ꝛ pone illos in uasis fictilibus. ut permaneãt
possint dies multos. Hec enim dicit dñs exercitu
um deꝰ israel. Adhuc possidebuntur domus
agri. ꝛ uineæ. in hac ista. Et orauꝰ ad dñm
postquam tradidi librum possessionis baruch
filio neri dicens. Heu heu heu. dñe deꝰ. Ecce
tu fecisti cælum ꝛ terram in fortitudine tua ma
gna. ꝛ in brachio tuo extento. nõ erit tibi difficile
omne uerbum quod fingere nõ dum mutabis. ꝛ
reddis iniquitatem patrũ in sinum filiorꝝ ꝓ eos
fortissime magne potens. dominꝰ exercituum no
men tibi magnus consilio. ꝛ inscrutabilis cogitatu.
cui oculi aperti sunt sup omnes uias filiorꝝ adã
ut reddas unicuiq; secũdm uias suas. ꝛ secũdm
fructum adinuentionũ eius. Qui posuisti signa ꝛ
portenta in terra egypti. usq; in diem hanc ꝛ in hy
rahel ꝛ in homĩibus. ꝛ fecisti tibi nomen. sicut ẽ hodie. Et eduxisti populum
tuum israel de terra egypti. in signis ꝛ in portentis
ꝛ in manu robusta. ꝛ in brachio extento. ꝛ in
timore magno. ꝛ dedisti eis terram hanc quã
iurasti patribꝰ eorꝝ ut dares eis terram fluentem
lacte ꝛ melle. Ingressi sunt ꝛ possiderunt eã.
nõ obedierunt uoci tue. ꝛ in lege tua nõ
ambulauerunt. Omnia enim q̃ mandasti
eis ut facerent nõ fecerunt. ꝛ euenerunt ei
tibi mala hec. Ecce machinationes extruxerũt ẽ
aduersum ciuitatẽ ut capiant. ꝛ urbs data
ẽ in manũ chaldeorꝝ. ꝛ in manu regis babylonis
qui pugnat aduersus eam. a facie gladij.
fames. ꝛ pestilentia ẽ. ꝛ quecunq; locutus es
accesserunt. ut uides ecce. ꝛ tu dñe deus
dixisti mihi. eme agrum argenteum. ꝛ adhibe te
stes. cum urbs data sit in manu chaldeorꝝ.
Et factũ ẽ uerbum domini ad ieremiã dicens.
Ecce ego dñs deus uniuerse carnis. numquid
mihi difficile erit omne uerbũ. Propterea dicit do
minus. Ecce ego tradam ciuitatem istam in ma
nu chaldeorꝝ. ꝛ in manu regis babylonis. ꝛ capient eã.
Et uenient chaldei pugnantes aduersum urbẽ
hanc. ꝛ succendent eam igni. ꝛ incendent eam ꝛ
domos in quarũ tectis adolebant thus baali
bus. ꝛ libabant libamina deis alienis ut irri
tarent me. Erant enim filii israel. ꝛ filii iuda facien
tes malum in oculis meis ab adolescentia sua
hactenus. filii israel qui ad iracundiam me mo
uent in operibus manuum suarum dicit dñs. Quia in furore
ꝛ in indignatione mea. facta ẽ in ciuitate hac
die qua edificauerunt eam usq; ad diem istam
ut auferatur de conspectu meo pꝛ malitiã filio
rum israel. ꝛ filiorum iuda quam fecerunt ad iracundiã
me. ipsi reges eorum. ꝛ principes eorum. ꝛ sacerdotes eorum. ꝛ populus eorum uiri iuda. habitato
res hierusalem. ꝛ conuertunt ad me tergum. et non facies.
Cum docerem eos consurgens diluculo
et docens. nolebant audire ut acciperent disci
plinam. posuerunt idola sua in domo in qua
inuocatum est nomen meum. ut polluerent eam.
Et edificauerunt excelsa baal. q̃ sunt in valle fi
lii ennom. ut incenderent filios suos ꝛ filias su
as moloch. q̃ non mandaui eis. nec ascendit in
cor meum. ut facerent abominationem hanc. ut
peccũ facerent iudam. Et nunc ꝓpterea hec
dicit dñs deus israel. ad urbem istam de
qua uos dicitis q̃ tradita sit in manu chaldeo
rum. in gladio. ꝛ in pestilentia. ꝛ in fame. Ecce ego congrego eos
de uniuersis terris ad quas eiecit eos furor meus
in ira mea. ꝛ indignatione mea grandi. ꝛ reducam eos ad locum istum. ꝛ habitare eos fa
ciam confidenter. Et erunt mihi in populum. ꝛ ego ero eis deus.
Et dabo eis cor unum. ꝛ uiam unam. ut
timeant me cunctis diebus. ꝛ bene sit eis. ꝛ fi
liis eorum post eos. Et feriam eis pactum sempi
ternum. ꝛ non desinam eos benefacere. timorem
meum dabo in corde eorum. ut non recedant a
me. ꝛ letabor super eis cum bene eis fecero. ꝛ plã
tabo eos in terra ista. in ueritate in toto cor
de meo. ꝛ tota anima mea. Hec dicit dñs. Sicut adduxi
super populum istum omne malum istud grande. sic ad
ducam super eos omne bonum quod ego loquor ad
eos. Et possidebuntur agri in terra ista. de
qua uos dicitis q̃ deserta sit. eo q̃ non remã
serit homo ꝛ iumentum. ꝛ data sit in manu chaldeo
rum. Agri pecunia ementur ꝛ scribentur
in libris ꝛ imprimentur signis testibus ad ho
nestandum in terra beniamin. ꝛ in circuitu ierusa
lem. et in ciuitatibus iudæ. ꝛ in ciuitatibus montis.
ꝛ in ciuitatibus campestribus. ꝛ in ciuitatibus q̃
ad austrum sunt. quia reducam captiuitates
eorum ait dominꝰ.

XXXII

Et factum ẽ uerbum domini ad ieremiã. secũ
do. adhuc claudebatur ei in atrio carc̃is dicẽ
do. Hec dicit dñs qui fecit uniuersa. deus formans ea ut illud
perficiat. dñs nomen ei. Clama ad me. ꝛ exaudi
am te. ꝛ annunciabo tibi grandia. firma q̃ nescis.

qua ꝙ dicit dñs. ecce enim dispergā. ad domū
urb hui. ⁊ ad omē regē iuda. q̄ desiuere sup
admonitionē. ⁊ ad gladium uemente dimi
mant eos ebalbiē. ⁊ implebunt eos cadauē
bꝰ suis. quē passi infuore mō ⁊ iracundie
mea. Absconderūt super eum meum aquarum bꝰ
ꝙ omēs malam eorū. Ecce ego ob ducam
eē eorum. ⁊ lamentū. ⁊ gemitū eoꝝ. Et requi
labo illos ꝑdicam omē pane nostrum. ⁊ potum ab
ysione inda. ⁊ gisione ierlim. Et cōfricabo eos
sicut ꝓphetā. ⁊ mundabo illos ab omni
nitate sua q̄ qua peccauerūt mihi. ꝙ in eos cuncta
ꝑ quorum bꝰ eoꝝ. ꝑ quib; deliquerunt bꝰ
michi. ⁊ spuerūt me. Et erit mihi nomē gaudii
cum. laudē. ⁊ exultatiōnē cunctis
gentib; terre. q̄ audierunt oīa bona q̄ ego facio
eis. ⁊ pauebunt. ⁊ turbabuntur
in bonis uniuersis. ⁊ in oīb pace quam ego
faciam eis. Ꝯ dicit dñs. Adhuc audietur
in loco isto quem uos dicetis ē desertum. eo q̄
non sit hō nec uillā. in ciuitatibus iuda. ⁊ ꝑ
foris que desolate sunt ab hoīe. ⁊ ab
habitatore. ⁊ ab pecore. Vox gaudii. ⁊ uox le
tie. uox sponsi. ⁊ uox sponse. Vox dicentium
confitemini dñō exercituum. q̄m bonus dñs. q̄m
in seculū misericordia eius. ⁊ ꝓferentium hostiā laudis
in domū dñi. Reducam enim captiuitatē terre sicut ꝓ principio di
cit dñs. Ꝯ dicit dñs exercituū. Adhuc erit in loco
isto deserto. ab hoīe. ⁊ usq; ad. Iumenta
in omnib; ciuitatibus eius. habitatio pastorū. accubantiū gregum
metentiū oues numerosas. ⁊ in cunctis ꝑ circuitū eius
ciuitatib; iuda. Adhuc transibunt greges ad manus
numerantis ait dñs. Ecce dies ueniunt dicit
dñs. ⁊ suscitabo uerbum bonū q̄ locutus sum ad
domū isrl. ⁊ ad domū iuda. In diebus illis. ⁊
in tpe illo germinare faciam dauid germen iustum. ⁊ fa
ciet iudicium ⁊ iustitiam in terra. In diebus illis
saluabitur iuda. ⁊ isrl habitabit confidenter. Et
hoc nomē q̄ uocabunt eum dñs iustus noster. Hec
ait dñs. Non ꝓcidet uir de dauid qui sedeat
super thronū domus isrl. Et sacerdotibus. ⁊ leuitis.
non auferetur uir ex me offerat holocaustū
incendat sacrificium. ⁊ cedat
uictimas cunctis diebus. Et factum ē uerbum do
mini ad ieremiam dicens. Ꝯ dicit dñs. Si ir
ritum ꝯ pactum meum cum die. ⁊ pactū
meum cum nocte. ut nō sit dies ⁊ nox iuxta
tempus suum. ⁊ pactum meum irritum ē posse ꝯ
ꝓ seruo meo ut nō sit ex eo filius qui regat
thronum eius. ⁊ leuite. ⁊ sacerdotes ministri
mei. Sicut nō ꝓnt numerari stelle celi. ⁊
metiri harenā maris. sic multiplicabo semen
dauid. ⁊ leuitas ministros meos. Et factus est
uerbum domini ad ieremiā dicens. Nunquid
nō uidisti quid populus hic locutus sit dicens.

duas cognationes quas elegerat dñs abiecit ē
et ꝓpterea meū desperauerūt. peo q̄ nō sit ultra
gens coram eis. Ꝯ dicit dñs. Si pactum meū mane
diem ⁊ noctē. ⁊ leges celi ⁊ terre nō posui. eo
modo isaac. ⁊ iacob. ꝓiciam semen iacob
seruū. ⁊ dauid nō sumam de semine eius
principes semini abraam
ysaac. ⁊ iacob. ꝓpiciam enim conuersionē
eoꝝ. ⁊ miserebor eis. XXXV

Verbum q̄ factū ē ad ieremiā a dnō. q̄n nabuz
ardrezar rex babylonis. ⁊ omnis exercitus eius. omnia regna
terre que erant sub potestate manus eius. ⁊ omnes ꝓpli
pugnabant contra ierlim. ⁊ contra uniuersas ciuitates eius. dicens.
Ꝯ dicit dñs deus isrl. Vade ⁊ loquere ad sedechi
am regem iuda. ⁊ dices ad eum. Ꝯ dicit dñs.
Ecce ego tradam ciuitatem hanc in manu re
gis babylonis. ⁊ succendet eam igni. tu nō effu
gies de manu eius. sed apprehensione capiēris. ⁊ in
manu eius tradēris. et oculi tui oculos regis ba
bylonis uidebunt. ⁊ os eius cum ore tuo loquetur.
⁊ babylonem introibis. et cum audieris uerba
huius sedechi regis iuda. Ꝯ dicit dñs de te. Non
morieris gladio. sed pace morieris. ⁊
secundum combustiones patrum tuorum regum ꝑo
fuerunt. ita cremabūt te. siue ululabunt te. hec
enim locutus sum
dicit dominus. Et loquens ieremias propheta ad se
decham regem iuda. omnia hec uerba Ꝯ ie
rlim. cum rex babylonis obsideret ierlim. ꝓ
pugnabat. ⁊ omnes ciuitates iuda munitas que erant
ꝓ manibus eius. XXXVI

Verbum q̄ factū ē ad ieremiam a dnō. post quam posuit rex sedechias sed cum oī
ꝓpło meo in ierlim. ꝓpterea ut dimittere unusquisq;
suum seruū. uniuscuiusq; ancillam suam he
breum. hebream libē. nequa quam uti
patrentur eis. i. iudeo ⁊ fratre suo. Audie
rūt omnes principes. ⁊ uniuersus ꝓpls. qui intra
rant pactum. ut dimitterent uniuscuiusq; ser
uum suum. ⁊ uniuscuiusq; ancillam suam libē. ⁊ nul
tus non diuerteretur eis. Audierunt ergo et di
miserunt. Et ꝓcōlū sunt dereꝛe. ⁊ reduxe
runt seruos suos ⁊ ancillas suas. quos dimiserant
libē. ⁊ subiugauerunt eos in seruos ⁊ in ancillas.
Et factū ē uerbum dñi ad ieremiā. a dnō dicens.
Ꝯ dicit dñs deus isrl. Ego pepigi fedus cum patribus uē
stris die qua eduxi eos ꝙ terra egypti. de domo
seruitutis dicens. Cum ꝓpleti fuerint vii.
anni dimittet unusquisq; fratrem suum hebreum
qui uēditus fuerit ei. seruierit ei. vi. annis. ⁊ di
mittes eum ad libertatem. et nō audierunt
patres uestri me. nec inclinauerunt aurem suam.
Et conuersi estis uos hodie. ⁊ fecistis q̄ rectum
ē coram me. ut ꝓdiceret libertē unus
quisq; ad amicum suum. Et inistis pactum coram
me in domo in qua inuocatum ē nomen
meum super eum. ⁊ reuertebatur unusquisq; suum

⁊ reuersi estis ⁊ polluistis nomen meum

suum. ⁊ unusquisq; ancillam suam. quoꝝ dimisimus ut cessent ubi. ⁊ hoc posuimus. ⁊ subiugaſ hoc eoꝝ ut sint uobis ſus. ⁊ ancille. ⁊ audiſtis dicit dominus. ⁊ non audiſtis me ut pcederent ⁊ ubi unusquisq; frī suo. ⁊ unusquisq; amico suo. Ecce ego pclamo uobis libertatē ait dñs gladio ⁊ adpestem. ⁊ fame. ⁊ dabo uos cōmotionē omnibus regnis tre. ⁊ dabo uiros qui pterierunt fœdus meum. ⁊ non obſeruauerunt uerba fœdis mei. quod; sicuti fuerunt mosperu nō. utrūm ⁊ obſeruabunt mandata p me. ⁊ mansserunt uir domui ei⁹ pcepit uidelicet. ⁊ non audierunt uir domui ei⁹ uerba. ⁊ dabo eos in manu inimicoꝝ suoꝝ. ⁊ in manu quærentiū animā eoꝝ. Et erit morticinū eoꝝ escā uolatilibus celi. ⁊ bestiis terre. Sedechiam regē iuda. ⁊ principes eius. dabo in manu inimicoꝝ suoꝝ. ⁊ in manu quærentiū animā eoꝝ. ⁊ in manu exercitus babylonis qui recesserunt uobis. Ecce ego pcipio dicit dñs. ⁊ reducam eos ad urbem hanc. ⁊ pugnabunt aduersus eam. ⁊ capient eam. ⁊ succendent igni. ⁊ ciuitates iuda dabo in solitudinē eo q. nō sit habitator.

XXXVII

Verbum qd factū ē ad ieremiā. a dñō in diebus ioachim filij iosie regis iuda dicens. Hæc dicit dñs ad me. tolle tibi uolumen libri. ⁊ scribes in eo omnia uerba que locutus sum tibi aduersum israel. ⁊ aduersum omnes gentes. a die qua locutus sum ad te ex diebus iosie usq; ad diem hanc. si forte audiant domus iuda uniuersa mala q ego cogito ut faciam eis. reuertatur unusquisq; a uia sua pessima. ⁊ propitius ero iniquitati. ⁊ peccatis eoꝝ. Vocauit ergo baruch filium neriæ. ⁊ scripsit baruch ex ore ieremie omnes sermones dñi quos locutus est ad eum in uolumine libri. Et præcepit ieremias baruch dicens. Ego clausus sum non ualeo ingredi domū dñi. ingredere tu. ⁊ legere de uolumine quod scripsisti ex ore meo uba dñi audiente populo in domo dñi die ieiunij. insuper ⁊ audiente uniuerso iuda qui uenerint de ciuitatibus sue legere ei si forte cadat oratio coꝝ in conspectu eoꝝ dñi. ⁊ reuertatur unusquisq; a uia sua pessima. ingens enim furor ⁊ indignatio quā locutus est dñs aduersus populum hunc. Fecit baruch filius neriæ. uniuersa q pcepit ei ieremias pphēta. legens ex uolumine sermones domini. in domo domini. Factū ē autē in anno quinto ioachim filij iosie regis iuda in mense. ix. pdicauerunt ieiunium coram dño omni populo ierlm. omnisq; multitudo q affluebat de ciuitatibus iuda uenerūt ierlm. Legit ergo baruch ex uolumine sermones ieremie in domo dñi in gazophilacio gamarie filij saphan scribe in uestibulo superiori in introitu portæ noue domus dñi audiente omni populo. Cum audisset micheas filius gamarie filij saphan ex omnibus sermonibus dñi ex libro descendit in domum regis ad

Bibere unum. ℣ pr nr

ex omnibus mandatis ei⁹ audiebat ⁊ pcepit ei.

XXXVIII

Ecce fecit ē in anno quarto ioachim filij iosie regis iuda. factū ē uba dñi ad ieremiā. a dñō dicens. Tolle uolumen libri. ⁊ scribes. meo ois uba que locutus sum tibi aduersum israel. ⁊ aduersum omnes gentes. a die qua locutus sum ad te ex diebus iosie usq; ad diem hanc. si forte audiant domus iuda uniuersa mala q ego cogito ut faciam eis. et reuertatur unusquisq; a uia sua pessima. et propitius ero iniquitati. ⁊ peccatis eoꝝ. Vocauit ergo baruch filium neriæ. et scripsit baruch ex ore ieremie omnes sermones dñi quos locutus est ad eum in uolumine libri. Et præcepit ieremias baruch dicens. Ego clausus sum non ualeo ingredi domū dñi. ingredere tu. ⁊ legere de uolumine quod scripsisti ex ore meo uba dñi audiente populo in domo dñi die ieiunij. insuper ⁊ audiente uniuerso iuda qui uenerint de ciuitatibus sue legere ei si forte cadat oratio coꝝ in conspectu eoꝝ dñi. ⁊ reuertatur unusquisq; a uia sua pessima. ingens enim furor ⁊ indignatio quā locutus est dñs aduersus populum hunc. Fecit baruch filius neriæ. uniuersa q pcepit ei ieremias pphēta. legens ex uolumine sermones domini. in domo domini. Factū ē autē in anno quinto ioachim filij iosie regis iuda in mense. ix. pdicauerunt ieiunium coram dño omni populo ierlm. omnisq; multitudo q affluebat de ciuitatibus iuda uenerūt ierlm. Legit ergo baruch ex uolumine sermones ieremie in domo dñi in gazophilacio gamarie filij saphan scribe in uestibulo superiori in introitu portæ noue domus dñi audiente omni populo. Cum audisset micheas filius gamarie filij saphan ex omnibus sermonibus dñi ex libro descendit in domum regis ad

gazophilatium scribe. et ecce ibi omnes principes sede
bant. elisama scriba, et dalaias filius semeie
et elnathan filius achobor, et gamarias filius
saphan, et sedechias filius ananie, et universi prin
cipes. Et nuntiavit eis micheas omnia verba que au
divit legente baruch ex volumine in auribus
populi. Miserunt itaque omnes principes ad baruch iudi
filium nathanie, filii selemie filii cusi dicentes.
Volumen ex quo legisti audiente populo sume in manu
tua et veni. Tulit ergo baruch filius nerie volu
men in manu sua, et venit ad eos. Et dixerunt ad
eum. Sede et lege hec in auribus nostris. Et legit baruch
in auribus eorum. Igitur cum audissent omnia verba
obstupuerunt unusquisque ad proximum suum, et dixerunt
ad baruch. Nuntiare debemus regi omnes sermones
istos. Et interrogaverunt eum dicentes. Indica
nobis quomodo scripsisti sermones istos. Et ego scri
bebam in volumine atramento, ex ore eius. Dixit autem
eis baruch. Ex ore suo loquebatur quasi legens ad
me omnes sermones istos. Et ego scribebam in volu
mine atramento. Et dixerunt principes ad baru
ch. Vade et abscondere tu et ieremias, et nemo sci
at ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porro
volumen commendaverunt in gazophilatio elisame
scribe. Et nuntiaverunt audiente rege omnes sermones.
Misitque rex iudi ut sumeret volumen. Qui tol
lens illud de gazophilatio elisame scribe legit
audiente rege et universis principibus qui stabant
circa regem. Rex autem sedebat in domo hiemali
in mense nono. et posita erat arula coram eo plena
prunis. Cumque legisset iudi tres pagellas vel
quattuor, scidit illud scalpello scribe, et proiecit in ignem
qui erat super arulam donec consumeretur omne
volumen igni qui erat in arula. Et non timu
erunt neque sciderunt vestimenta sua rex et omnes servi eius qui
audierunt universos sermones istos. Verumtamen elna
than et dalaias et gamarias contradixerunt regi
ne combureret librum, et non audivit eos. Et pre
cepit rex ieremiel filio amalech et saraie filio
ezriel et selemie filio abdeel ut comprehenderent
baruch scribam et ieremiam prophetam. Abscondit
autem eos dominus. Et factum est verbum domini ad ieremiam
prophetam postquam combusserat rex volumen et sermo
nes quos scripserat baruch ex ore ieremie di
cens. Rursum tolle volumen aliud, et scribe
in eo omnes sermones priores qui erant in volumine
primo quod combussit ioachim rex iuda. Et ad ioa
chim regem iuda dices. Hec dicit dominus. Tu combussisti
volumen illud dicens. Quare scripsisti in eo annuntians.
Festinus veniet rex babylonis, et vastabit terram
hanc, et cessare faciet ex illa hominem et iumentum.
Propterea hec dicit dominus contra ioachim regem iuda. Non
erit ex eo qui sedeat super solium david, et cadaver eius proi
cietur ad estum per diem, et ad gelu per noctem. Et
visitabo contra eum, et contra semen eius, et contra servos eius iniqui
tates suas, et adducam super eos, et super habitatores
ierusalem, et super viros iuda omne malum quod locutus

sum ad eos, et non audierunt.

XXXVII

Ieremias autem tulit volumen aliud, et dedit illud
baruch filio nerie scribe. Qui scripsit in eo ex ore
ieremie omnes sermones libri quem combusserat ioachim
rex iuda igni. Et insuper additi sunt sermones mul
to plures quam ante fuerant. Et regnavit rex se
dechias filius iosie pro iechonia filio ioachim
quem constituit regem nabuchodonosor rex babylonis in terra iuda. et non obedivit
ipse et servi eius et populus terre verbis domini que locutus est in
manu ieremie prophete. Et misit rex sedechias
iuchal filium selemie et sophoniam filium maasie
sacerdotem ad ieremiam prophetam dicens. Ora pro no
bis dominum deum nostrum. Ieremias autem libere ambulabat
in medio populi. non enim miserant eum in custodiam car
ceris. Igitur exercitus pharaonis egressus est de egypto
et audientes chaldei qui obsidebant ierusalem huius
cemodi nuntium, recesserunt ab ierusalem. Et factum est
verbum domini ad ieremiam prophetam dicens. Hec dicit dominus deus
israel. Sic dicetis regi iuda qui misit vos ad
me interrogandum. Ecce exercitus pharaonis qui egressus est vobis
in auxilium, revertetur in terram suam in egyptum.
et redient chaldei, et bellabunt contra civitatem hanc.
et capient eam, et igni succendent. Hec dicit dominus.
Nolite decipere animas vestras dicentes, euntes abibunt
et recedent a nobis chaldei. quia non abibunt. Sed et si
percusseritis omnem exercitum chaldeorum qui preliantur ad
versum vos, et derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati,
singuli de tentorio suo consurgent, et incendent
civitatem hanc igni. Ergo cum recessisset exercitus chal
deorum ab ierusalem propter exercitum pharaonis, egressus est
ieremias de ierusalem ut iret in terram beniamin et
divideret ibi possessionem in conspectu civium. Cumque perve
nissent ad portam beniamin, erat ibi custos
porte per vices nomine ierias filius selemie filii
ananie, et apprehendit ieremiam prophetam dicens.
Ad chaldeos profugis. Et respondit ieremias. Falsum est.
Non fugio ad chaldeos. Et non audivit eum, sed com
prehendit ierias ieremiam, et adduxit eum
ad principes. Quam ob rem irati principes contra iere
miam, cesum eum miserunt in carcerem qui erat
in domo ionathan scribe. Ipse enim prepositus erat
super carcerem. Itaque ingressus est ieremias in domum
laci et in ergastulum, et sedit ibi ieremias di
ebus multis. Mittens autem rex sedechias tu
lit eum, et interrogavit eum in domo sua abscon
dite et dixit. Putasne est sermo a domino? Et dixit
ieremias. Est. Et ait. In manum regis babylonis
traderis. Et dixit ieremias ad regem sedechi
am. Quid peccavi tibi, et servis tuis, et populo tuo, quia
misisti me in domum carceris? Ubi sunt prophete vestri
qui prophetabant vobis et dicebant. Non veniet rex
babylonis super vos et super terram hanc. Nunc ergo
audi obsecro domine mi rex. Valeat deprecatio mea
in conspectu tuo, et ne me remittas in domum
ionathan scribe ne moriar ibi. Precepit
ergo rex sedechias ut traderetur in vestibulo car
ceris ieremias, et daretur ei torta panis cotidie

ecepto pulmīto donec cōsumerentur ē pa
tre ē matre. Et mandauit ieremie mich
bylo dicens.

XL. mxxviii. Adduxerunt autē saphanias filiū naturn ge
deliae filii phassur. melchil filiū selemie.
phassur filiū melemē ꝓmones quos ieremias loquebat ad omē ꝑplm dicens. hec
dicit dñs. Qui manet in hac ciuitate morietur
gladio. fame. pste. et qui ꝓfugerit ad chaldeos. uiuet. erit enim ei in solacium.
animę. hec dicit dñs. Tradendo tradetur ciui
tas hec in manu exercitus regis babylonis. et capiet
eam. Et dixerunt principes regi. Interficiatur quęso
ut occidatur hō iste. De manu enim istius
hui⁹ manifestum est uolentium quę remanserunt
in ciuitate hac. manus uniuersi pli loqui
tur ea. uerus. hō. Et ait illis. Ecce ipse. hō
hic nō erit pax pli huius. sed malum. Et
dixit rex sedechias. Ecce ipse in manibus uest
ris. Hoc enim fas est. ē nob quicquam regem
negare. Tulerunt ē ieremiam. ꝑiecerunt eū
in lacum ochie filii amalech. qui erat in atrio
carcere. Et demiserunt ieremiā funi
bus in lacum. in quo non erat aqua sed lutum.
Descendit itaq; ieremias in lutum. Audiuit autē
ebedmelech ethiops unus eunuch qui erat
de domo regis. q̄ miserant ieremiā. in lacum.
Sedente rege ꝑ portam beniamin. Et egr̄
sus ē ebdemelech de domo regis. et locutus
ē ad regem dicens. Dñe mi rex male fecerunt
uiri isti. omnia quecūq; peruerterunt ꝓphetā
ieremiam mittentes eum in lacum ut morta
tur ibi fame. Non sunt enim ulteriꝰ panes ci
tate. Precepit itaq; rex ebdemelech ethio
pi dicens. Tolle tecum hinc. xxx. uiros. et
leua ieremiam ꝓphetam de lacu antequam mo
riatur. Assumpsit ergo ebdemelech secū uiros
et ingressus ē domū regis que erat sub gazophilacio
uilius. et inuenit inde uetera pannosa. et attrita
que ꝓiecerunt. et demisit ea ad ieremiam in
lacum ꝑ funiculū. Dixitq; ebdemelech ethio
ps ad ieremiā. Pone uetera pannosa et attrita
ista subalarum manuum tuarum. sub funi
bus. feci ergo ieremias sic. Et extraxerunt eum
funibus. et leuauerunt eum de lacu. Mansit
ieremias in atrio carcere. Et misit rex sede
cias. et uocauit ad se ieremiam ꝓphetam. ad hostium
tertium q̄ erat in domo dñi. Dixit rex ad ieremiam.
Interrogo ego te. si mone ne abscondas a me
aliquid. Dixit ieremias ad sedechiam. Si an
nūciauero tibi. nūquid nō interficies me. Et si ad
uisi tibi dedo nō me audies. Iurauit ergo rex se
dechias ieremie clam dicens. Viuit dñs q̄
fecit nob animam hanc. si occidam te. si tradidero
te in manu uiroꝝ istoꝝ. q̄ quērūt aīam tuam.
Et dixit ieremias ad sedechiam. hec dicit dñs deus
sabaoth. Si egrediens exieris ad principes regis
babylonis. uiuet anima tua. et urbs hec non succen
detur igni. et saluus eris tu et domus tua. Si au
tem egredi nolueris ad principes regis babylonis. tradetur enim
urbs hec in manus chaldeoꝝ. et succendent eam igni.
et tu nō effugies de manu eoꝝ. Et ait rex sede
cias ad ieremiam. Solliciti sum ꝑ uiros qui trans
fugerunt ad chaldeos. ne forte tradar manui
eoꝝ et illudant mihi. Dixit autem ieremias. Non tra
dent. Audi quęso uocem domini quā ego lo
quor ad te. ut bene tibi sit. et uiuat anima tua. Quod si
nolueris egredi ipse hic est sermo quem ostendit mihi dñs. Ecce
omnes mulieres que remanserunt in domo regis
iude educentur ad principes regis babylonis. et ipse
dicent. Seduxerunt te. et preualuerunt aduersum
te uiri pacifici tui. Demerserunt te in cenum.
in lubricos pedes tuos. et recesserunt a te. Et omnes uxores tue. et filii tui ducentur ad chaldeos. et
tu non effugies manus eoꝝ. sed manu regis baby
lonis capieris. et urbem hanc ardere igni. Dixit
autem sedechias ad ieremiam. Nullus sciat uba tibi.
et non morieris. Si autem audierint principes q̄
locutus sum tecum. uenerint ad te. et dixerint
tibi. indica nobis quid locutus es cum rege. ne
celes nos. nec interficiemus te. et quid locutus
est rex ad te. Dices ad eos. Precibus ego fac
tus sum coram rege. ne me reduci iuberet in
domum ionathan. ibi morerer. Venerunt
ergo principes ad ieremiā. et interrogauerunt eum.
Et locutus est eis iuxta omnia uba que preceperat ei rex. et
siluerunt ab eo. Nichil enim fuerat auditum.
Mansit ieremias in atrio carcere. usq; ad diem
istum que capta est ierusalem.

XLI. mxxxix. Anno nono sedechie regis iude mense x̄. luna. x̄. ui
nit. uenit rex babylonis. et omnis exercitus eius
ad expugnandum ierusalem. et obsederunt eam
principes regis babylonis. et sederunt in porta media
regis. scilicet. Sangegar. nabusarsechim. rab
sarec. nergalsarasar. rabmag. et reliqui principes regis babylonis. Cum uidisset eos sedechias
rex iude et omnes uiri bellatores fugerunt.
egressi sunt noctu de ciuitate per uiam horti
regis per portam q̄ erat inter duos muros. egressi sunt
ad uiam deserti. Persecutus est autem exercitus chal
deoꝝ. apprehenderunt sedechiam in campis solitu
dinis iericontine. et capto ad ducentes ad na
buchodonosor regem babylonis in reblatha que est in
terra emath. Locutus est dominus iudicia
ad regem iuda filius sedechie in reblatha dicens.
Hec ait dñs. filius sedechie in reblatha noctis
ci. hec nobiles iuda. occidet rex babylonis. Oculos
sedechie eruet. uinciet eum catenis. et du
cet in babylonem. Domui regis. et domui uiri
succendent chaldei igni. muros eius subuer
tent. Reliquias ipsi q̄ remanserint tradu
ces. ꝑ fugas que transfugient ad eum. et
sepelient uiri qui remanserint transferet in
nabuzardan magister militum in babylonem. de
plebe pauperum. qui nichil penitus habebant dimi
sit nabuzardan magister militum in terra iuda.
dedit eis uineas et agros in die illa. Sed

XLII. Et mense nabuch
odonosor regis babylonis. septimo. qui est ab exitu
abrahame. ccc. lxx. qui ab edificatione templi
mense

agrauit nab- rex babylō ieremiā nabuzā
dan magist militū dicens. Tolle illum -pone
eum adhuc tuos nichil ei malū facias. sed ut
voluit sic fac ei. Misit g nabuzardan pn
apc militū. -nabu. -esiam. -rabsares. -
nergel. -sereser. -rebmag. -reliq optima
re regis babyl. -misit. -tulit. -ieremiā
de uestibulo carcr. -tradidit eum
godolie filio ahicam filij saphan ut ducer
ret domū. -habitaret in plo. -Ad ieremiā
fuit uerbū dñi cū clausus esset in
uestibulo carcr dicens. -Vade -dic abdeme
lech ethiopi dicens. -Hec dicit dñs exercituū de
us isrl. Ecce ego adducam sup hanc ciuitatē mala
et non in bonū -erunt -in conspectu tuo in die illa. -et libabo
te in die illa. -dicit dñs. -tradā te in manu uira
rum quos tu formidas. -Eruens liberabo
te. -gladio non cades. -tibi erit -ānima tua in
solutem. -quia in me confisus es. ait dñs.

Sermo qui factus est ad ieremi.
-adhuc post quā dimisit eū nabuzardan
magist militū babylō. -rama. -qn. tulit eum
uinctum catenis in medio oīū qui migrabāt
de ierlm. -et ad. -ad babylonē.
-tollens -precepit militū ieremiā dicēs. adeā.
Onē de tuis locum in quē bonū -tibi uidet. -ad
duc. -fac -dūs tuus locutus est. -mala pecti
sti domino. -nec audistis uocē ei. -et factus
est uobis hodie. Nunc ecce solui te hodie
de manibus quę sunt in manibz tuis. Si placet
tibi ut uenias mecum in babylonē ueni. -pe
nā ego te sup te. Si autē displicet tibi
ne uenias in babylonē hic reside. Ecce oēs
in conspectu tuo sunt. elegis. -quo placuit
tibi -ire -ad hoc illuc pge. -Ieremi nolo uenire.
si habes apud godoliam filiū ahicam. filij
saphan. quē prefecit rex babyl. ciuitatibz
de. -hīs -et inmedio gti. et quocūq placu
erit tibi uade. -Dedit g ei magist mi
lite ablata -munuscla. -dimisit eum. ve
nitq ad -hem. ad godoliam in maspha. -hī
manet cum eo inmedio pp qui relicti fuēr
in terra. Cum g audissent oēs principes exer
cituū qui diffugerant per regiones hī -et oīa
ad populū rex babyl. godoliam filium ahicam
filij saphan -preposuisset. -et uiros -mulieres. -
parulos -de populo hac qui nō fuerāt translati in
babylonē uenerūt ad godoliam in maspha. -et
mahel filius nathanie. -ioanan. -et omathan
filij careę. -et careę filius thenohemeth. -filij
offi qui erant de netophan. -iezonias filius
machati. ipi -cum eis. Iurauit eis godo
lias filius ahicam filij saphan -confirmans eis
et eorū dicens. Nolite timere seruire chaldeis hanc
te manē. -habitate regi babyl. -bñ erit -nob.
Ecce ego sto in maspha. -ut -quidam precipio
chaldeis. qui ueniunt ad nos. Vos -colli
gite

uindemiam. -messem. -olin. -edite munus
ra. -manete -urbibz uris quas tenetis. Si
-de iudi qui erant -moab. -filiis -am
mon. -et -idumea. -omnibus regionibz.
audiuit q -reliqs rex babyl. reliquias in iu
da. -q -posuisset -in eis godoliam filiū ahicā
filij saphan. -reuersi sunt -omnes de -iudi -de
ad -unde -ubi -fuerant -dispersi. -uenit -ad go
doliam in maspha. -et -colligentes -uinū -messe multā nimis. Io
hanan aut filius -are. -et -principes -exercitus
qui dispersi erant -per agros -uenerunt ad go
doliam in maspha. -dixerunt ei. Scis quia
baalis rex filios -amon. -misit -ismahel filiū
nathanie -ut -te -ad -ut. -non credi -ei godo
as -filius -ahicam. -Iohanan -de filius -are -ad
ad godoliam secretum in maspha loqns.
quo -percutiam ismahel filium nathanie
nullus sciens -ne -interficiat -ait tibi. -dissipa
bor -et -omnes qui congregati sunt ad te. -et -pibit
reliquię -iude. Et -ut godolias filius -ahicā
ad iniqua filiū -are. Noli facere ubū hoc -ismā
eum -quia falsa -ismahel.

Et factū -mense. -vij. -venit ismahel fi
lius nathanie filij elisama de semine regu
et -principes -regis. -et. -uiri. -cum eo ad go
doliam filiū ahicam in maspha. -et comedēt
ibi panes simul in maspha. Surrexit aut is
mahel filius nathanie. -et. -uiri. cum eo
et percusserunt godoliam filiū ahicam
filij saphan gladio -interfecerunt eum. -q pre
posuerat rex babyl. -ter. Omnē quoq iudeū qui
erant cum godolia in maspha. -chaldeosq
reperit ibi. -uiros bellatores. percussit ismā
hel. Sed -die -due postquam occidit godo
liam nullo adhuc sciente. -uenerunt uiri de
-hem. -de silo -de samaria. octo. uiri. -habē
tes -uestes -scissas -et -quasi -se. Munera. -thus
hebenum -in manu -et offerentes -in domo dñi. Et
egressus -de ismahel filius nathanie -occur
sum eis -de maspha. -mordens -plorans.
-ter. Cum aut occurrisset eis. -dixit -ad eos. -Ve
nite ad godoliam filium -ahicam. Qū cum
uenissent ad medium ciuitatis. -interfecit eos
de -ismahel filius nathanie -in medio
-ci. -ipe -uiri qui cum eo erant. Decē aut
uiri -reperti sunt -inter eos. -qui dixerunt
ismahel. Noli occidere nos. quia habem thes
auros in agro. -frumenti. -ordei. -olei. -mel.
Et -cessauit -ne interficeret eos -in fratrib
suis. Lac aut -in -quid -peccat -ismael -ossa -cadauera
uirorū. -quos -percusserat -propter -godoliam. -ipse -est
qui -fecit -rex -asa. -propter -baasa -regē -isrl. -ip
sum -repleuit -ismahel filius nathanie -de
-esis. Et -captiuos -duxit -ismahel -de -reliq
-ac -ipe -qui -erant -in maspha. -quos -eos
duxerat -nabuzardan -princeps militū -godo
lie filio -ahicam. Et -cepit eos -ismahel -filiū

filiaſ regis -q -inuitū -ppm
remanſar -in maſpha.

nathanie. ⁊ abiit ut reuerteret filios ⁊ mon-
duerunt autē iohānan filius careę. ⁊ oēs principes
bellatorū qui erant cum eo omne malum quod
fecerat ysmahel filius nathanie. ⁊ illi principes
ubis tunc. ꝑfecti sunt ut bellarent aduersum
ysmahel filium nathanie. Et uenerunt ei
ad aquas multas que sunt in gabaon. Cūq;
uidisset omnis plebs qui erat cū ysmahel iohānā
filium careę. ⁊ principes bellatorū qui
erant cum eo. letus fuit. Et reliquit ē omnis
plebs quem ceperat ysmahel in maspheth. ⁊ ceci-
dit. abiit ad iohānam filium careę. Ysma-
hel autē filius nathanie fugit cum
octo. viris. a facie iohanan. ⁊ abiit ad filios am-
mon. Filios autē iohanan filius careę. oēs principes
bellatorū qui erant cū eo. tulerunt de
cunctis reliquiis multis. quas reduxerat ab ysmahel fi-
lio nathanie de maspheth. postquā percussit godo-
liam filiū ahicā. uirum ad plurimū. uiros
principes. ⁊ mulieres quas reduxerant de gabaon.
⁊ abierunt ⁊ habitauerunt in habitatione chamaam
que est iuxta bethleem. ut pergerent in
transitu in egyptum a facie chaldeorum. timebant
enim eos quia percussit ysmahel filius
nathanie godoliam filiū ahicam quē ipse
constituerat super babylonem. interfecit.

XLIIII

Et accesserunt oēs principes bellatorū. iohānā
filius careę. ⁊ azarias filius osaie. ⁊ reliquus
populus a minimo usq; ad maximum. Dixerunt
ad eum. Suscipiat oratio nostra coram te. ⁊ ora
pro nobis ad dominum deum tuum. pro omnibus
reliquiis istis. quia relicti sumus pauci de plurib⁹ sicut
oculi tui nos intuentur. ⁊ ambulemus in uia
in qua ingredi debemus. ⁊ in uerbum quod faciamus.
Dixitq; ad eos ihesus. propheta. Audiui. Ecce ego o
ro ad dominum deum uestrum iuxta uerba uestra. Omne uerbum
quod locutus fuerit dominus uobis. nec celabo uos ꝑ
Et illi dixerunt ad ieremiam. Sit dominus testis ueritatis
⁊ fidelis. si non uniuersum uerbum quodcunq; miserit
dominus deus tuus ad nos sic faciemus. siue bonum siue
malum. Sed deum domini nostri cui nos mittit te obedi
emus. ut bene sit nobis cum audierimus uocem domini
dei nostri. Cum autē explesset omnia. dies. scilicet de
cimus. ut bene sit nobis cum audierimus uocem domini
dei nostri. Cum autē explesset omnia. dies. scilicet de
cimus. uocauit iohanan filium care
e. omnes principes bellatorū qui erant cum eo.
⁊ uniuersum populum a minimo usq; ad maximum.
⁊ dixit ad eos. Hec dicit dominus deus israhel. ad quem misistis
me. ut proferrem preces uestras coram eo. Si che
sieritis manentes in terra hac. ædificabo uos
⁊ non destruam. plantabo ⁊ non euellam. Iam
enim placatus sum super malo quod feci uobis. Nolite
timere a facie regis babylonis. quem uos pauidi
formidatis. Nolite eum metuere. dicit dominus. quia uo
biscum sum ego dicit dominus. ut saluos faciam uos
⁊ eruam de manu eius. Et dabo uobis misericordiam
super eum. ⁊ miserebitur uestri. et reducet uos ad terram uestram. Et
ait dominus uobis ne dicatis. non habitabimus in terra hac. nec

audietis uocem domini dei nostri dicentes. nequaquam. sed
ad terram egypti proficiscimur. ubi non uidebimus bellum
⁊ clangorem tube nec audietis. famem non su
stinebimus. ubi habitabimus ibi. nunc audite uer
bum domini reliquiæ iudæ. Hec dicit dominus exercituum de
us israhel. Si ponendo ponitis uultum uestrum ut ingrediamini ⁊
egyptum. ⁊ intraueritis ut habitetis. gladius
quem uos formidatis. ibi apprehendet uos in terra
egypti. ⁊ fames pro qua cruciamini. adhærebit
uobis in egypto. ibi morieminī. Omnes uiri
posuerunt faciem suam. ut ingrediantur egyp
tum. ⁊ habitent. ⁊ nouerint gladium ⁊ famem
peste. ⁊ fame illius. ⁊ eis remanebit nec et
fugiet ex eis malo quod ego aferam super eos. q
a hec dicit dominus exercituum deus israhel. Sicut exarsit
furor meus ⁊ indignatio mea super habitatores ierusa
lem. sic exardescet indignatio mea super uos cum ingressi
fuerit egyptum. ⁊ eritis in execrationem ⁊ stuporem. ⁊ in opprobrium. ⁊ me
quaquā ultra uidebitis locum istum. Verbum
domini super uos reliquiæ iudæ. Nolite intrare egy
ptum. Scientes scietis quia obtestatus sum uos ho
die. quia deceptibiles animas uestras cum inisti
stis me ad deum dominum uestrum dicentes. Ora pro nobis
ad dominum deum nostrum. ⁊ iuxta quæcunq; dixerit tibi
sic annuntia nobis. ⁊ faciemus. Et annun
tiauit uobis hodie. nec audistis uocem domini dei uestri
super uniuersa propter quibus misit me ad uos. Nunc
scientes scietis quia gladio ⁊ fame. ⁊ peste mo
rieminī in loco ad quem uoluistis intrare ut habi
tetis ibi.

XLV

Factum est autem cum complesset ieremias
universum populum omnes sermones dei illius. pro quib⁹
miserat eum dominus deus eorum. ad illos omnia uba hu
jusmodi. Locutus est azarias filius osaie. ⁊ iohanan filius care
e. ⁊ uniuersi uiri superbi dicentes ad ieremiam. Mendacium tu lo
queris. non misit te dominus deus noster dicere. non ingredia
mini in egyptum. ut habitetis ibi. sed baruch
filius nerie incitat te aduersum nos. ut tradat
nos in manus chaldeorum. interficiat nos. ⁊ transmi
grent in babylonem. Et non audiuit iohanan
filius careę. ⁊ principes bellatorum. ⁊ universus
populus uocem domini ut maneret in terra iudæ. sed tollens
iohanan filius careę. ⁊ universi principes bella
torum. uniuersos reliquias iudæ. qui reuersi fuerant
de cunctis gentibus. ad quas fugerant ante dispersi
ut habitarent in terra iudæ. uiros ⁊ mulieres. ⁊ par
uulos. ⁊ filias regis. ⁊ omnes quæ reliquerat
nabuzardan princeps militum. cum godolia fi
lio achicam filii saphan. ⁊ baruch filium nerie. ⁊ ieremiam prophetam
⁊ baruch filium nerie. ingressi sunt in egyptum.
quia non obedierunt uoci domini. ⁊ uenerunt usq;
ad taphnis. Et factus est uerbum domini ad ieremiam in taph
nis dicens. Sume in manu tua lapides grandes
⁊ absconde eos in cretula. quæ est sub murus late
ritius. in porta domus pharaonis in taphnis coram
uiris iudæis. ⁊ dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum

um Deus Israhel. Ecce ego mittam et assumam Nabuchod-
nosor regem Babylonis servum meum et ponam thronum eius
super lapides istos quos abscondi, et statuet solium
suum super eos. Veniensque percutiet terram Egypti: quos
in mortem, in mortem: et quos in captivitatem, in captivi-
tatem: et quos in gladio, in gladio. Et succen-
det ignem in delubris deorum Egypti, et comburet
ea, et captivos ducet illos: et amicietur terra E-
gypti sicut amicitur pastor pallio suo, et egre-
dietur inde in pace. Et conteret statuas domus so-
lis que sunt in terra Egypti: et delubra deorum E-
gypti comburet igni.

XLIIII Verbum quod factum est ad Ieremiam, et ad omnes Iu-
deos qui habitabant in terra Egypti habitantes in
Magdalo et in Taphnis et in Memphis et in
terra Phatures, dicens: Hec dicit Dominus exercituum Deus Is-
rahel: Vos vidistis omne malum istud quod addu-
xi super Ierusalem, et super omnes urbes Iuda: et ecce sunt
deserte hodie, et non est in eis habitator, propter mali-
tiam quam fecerunt ut me ad iracundiam
provocarent, et irent ut sacrificarent et colerent
deos alienos quos nesciebant illi et vos et patres
vestri. Et misi ad vos omnes servos meos prophetas, de nocte
consurgens mittensque et dicens: Nolite facere
verbum abhominationis huiuscemodi. Et non audi-
erunt nec inclinaverunt aurem suam ut con-
verterentur a malis suis, et non sacrificarent
diis alienis. Et conflata est indignatio mea et
furor meus: et succensa est in civitatibus Iuda et in
plateis Ierusalem: et verse sunt in solitudinem et
vastitatem secundum diem hanc. Et nunc hec
dicit Dominus exercituum Deus Israhel: Quare vos facitis ma-
lum grande hoc contra animas vestras, ut intereat ex vob-
is vir et mulier, parvulus et lactens de medio
Iude, nec relinquatur vobis quicquam residuum:
provocantes me in operibus manuum vestrarum sacri-
ficando diis alienis in terra Egypti in quam in-
gressi estis ut habitetis ibi: et dispereatis et sitis in
maledictionem et in obprobrium cunctis genti-
bus terre? Numquid obliti estis mala patrum
vestrorum et mala regum Iuda et mala uxorum
eius, et mala vestra et mala uxorum vestrarum que fe-
cerunt in terra Iuda et in regionibus Ierusalem? Non
sunt mundati usque ad diem hanc: et non timuerunt, et
non ambulaverunt in lege Domini et in preceptis
meis que dedi coram vobis et coram patribus ve-
stris. Ideo hec dicit Dominus exercituum Deus Israhel: Ecce ego
ponam faciem meam in vobis in malum, et disperdam
omnem Iudam. Et assumam reliquias Iude que
posuerunt facies suas ut ingrederentur terram
Egypti et habitarent ibi: et consumentur omnes in terra
Egypti. Cadent in gladio et in fame: et consu-
mentur a minimo usque ad maximum in
gladio et fame morientur: et erunt in ius-
iurandum et in miraculum et in maledicti-
onem et in obprobrium. Et visitabo super habitato-
res terre Egypti sicut visitavi super Ierusalem
in gladio et in fame et in peste: et non erit qui ef-
fugiat, et sit residuus de reliquiis Iudeorum qui
vadunt ut peregrinentur in terram Egypti, et re-
vertantur in terram Iuda ad quam ipsi elevant animas
suas ut revertantur et habitent ibi. Non reverten-
tur nisi qui fugerint. Responderunt autem Ieremie omnes viri
scientes quod sacrificarent uxores eorum diis ali-
enis, et universe mulieres quarum stabat multi-
tudo grandis, et omnis populus habitantium in terra Egypti in
Phatures dicentes: Sermonem quem locutus
es ad nos in nomine Domini Dei nostri non audiemus ex te:
sed facientes faciemus omne verbum quod egredietur
de ore nostro ut sacrificemus regine celi, et libemus
ei libamina, sicut fecimus nos et patres nostri, reges
nostri et principes nostri in urbibus Iuda et in plateis
Ierusalem: et saturati sumus panibus, et bene nobis erat,
malumque non vidimus. Ex eo autem tempore quo cessavimus
sacrificare regine celi et libare ei libamina, in-
digemus omnibus, et gladio et fame consumpti sumus.
Quod si nos sacrificamus regine celi et libamus ei li-
bamina, numquid sine viris nostris fecimus ei placentas
ad colendum eam et libavimus ei libamina? Et dixit Iere-
mias ad omnem populum adversum viros et adversum mulieres
et adversum universam plebem qui responderant ei ver-
bum dicens: Numquid non sacrificium quod sacrifica-
stis in civitatibus Iuda et in plateis Ierusalem vos
et patres vestri, reges vestri et principes vestri et populus ter-
re, horum recordatus est Dominus et ascendit super cor eius? Et non
poterat Dominus ultra portare propter malitiam studiorum ve-
strorum et propter abhominationes quas fecistis. Et facta est
terra vestra in desolationem et in stuporem et in maledicti-
onem, eo quod non sit habitator, sicut est dies hec. Propterea quod
sacrificaveritis ydolis et peccaveritis Domino, et
non audieritis vocem Domini et in lege et in preceptis
et in testimoniis eius non ambulaveritis, ideo eve-
nerunt vobis mala hec sicut est dies hec. Dixit autem Ieremias
ad omnem populum et ad universas mulieres: Audi-
te verbum Domini omnis Iuda qui estis in terra Egypti.
Hec inquit Dominus exercituum Deus Israhel dicens: Vos
et uxores vestre locute estis ore vestro et manibus
vestris implestis dicentes: Faciamus vota nostra que
vovimus ut sacrificemus regine celi et li-
bemus ei libamina. Implestis vota vestra
et opere perpetrastis ea. Ideo audite verbum Domini omnis
Iuda qui habitatis in terra Egypti. Ecce ego iuravi
in nomine meo magno, dicit Dominus, quia nequaquam
ultra nomen meum vocabitur ex ore omnis viri Iude
dicentis: Vivit Dominus Deus in omni terra Egypti. Ecce ego
vigilabo super eos in malum et non in bonum: et con-
sumentur omnes viri Iuda qui sunt in terra Egypti
gladio et fame donec penitus consumantur.
Et qui fugerint gladium revertentur de terra E-
gypti in terram Iuda viri pauci: et scient omnes
reliquie Iuda ingredientium terram Egypti ut
habitent ibi, cuius sermo impleatur meus an illorum. Et
hoc vobis signum, ait Dominus, quod visitem ego super vos in lo-
co isto, ut sciatis quia vere complebuntur sermo-

XLVII

XLVIII

XLVIIII

L

filiæ eroslacæ sequeturq; te gladius. Vox
clamoꝛis d' oronaim. usq; ad mare magna Co
rē moab. Annunciate clamoꝛē p̄ulsꝰ eꝰ p
arcolium eñ lamb ploratꝰ ascend⁹ inflet⁹ q̄m
indecensꝰ oronaim hostes ululatus audiuerunt. Fugite salute animę uꝛe. et erit
q̄si myrice in deserto. Q̄z eo eñ q̄ confidit fiducię
in munitionib; suis. et ipe capietur. et ibit chamos in captiuitate ei⁹ sacer
dotes ei⁹ et principes ei⁹ simul. Et veniet p̄da ad
omē urbem. et urbs nulla saluabit. Et p̄ibit
valles. et dissipabuntur campestria. q̄m dixit
dñs. Date florem moab. quia florens egredietur et habitatores ei⁹ destruent. et ululabunt. Ma
ledictꝰ hō q̄ facit opꝰ dñi fraudulenter. et maledictꝰ q̄ prohibet gladiū suū a sanguine. Se
ruit fuit moab a iuuentute sua. et requieuit
in fecibꝰ suis. nec transmissus est de uase in uas. et in captiuitate non abiit. Ideo permansit
gustus ei⁹ in eo. et odor ei⁹ non est immutatus. Pp
ea ecce dies ueniunt. dicit dñs. et mittā ei⁹ dis
tractores et distrahent lagunculas eius et uter
eum uasa ei⁹ conterent. Et confringet⁹ lagunculæ eoꝝ col
lident. et confundent moab a chamos sicut confu
sa est domꝰ israel ab ethel in q̄ua confidebat fidu
cia. Quō dicitis fortes sumꝰ. et robusti ad
p̄lium bellū. Vastata est moab. et ciuitates eius fue
runt desertæ. et electi iuuenes descenderunt ad
occisionē. ait rex. Dominꝰ exercituū nomen ei⁹. Ppe
te ueniet moab ut uastet. et malū ei⁹ uelociter
ueniet nimis. Consolamini eum oes qui e
stis in circuitu eius. et omnes qui scitis nomen ei⁹ di
cite. Quomō confracta est uirga fortis baculꝰ glo
riæ. Descende de gloria. et sede in sitim habitatrix filia di
bon. quia uastator moab ascendet ad te. et dissi
pabit munitiones tuas. In uia sta et prospice habi
tator aroer. et interroga fugientem. et eum qui e
uasit. Dic quid actum est. Confusus est moab quoniā
contritꝰ est. ululate et clamate. annunciate in arnon. quia uastata est moab. et iudicium uenit ad
terram campestrem. super holon. et super iasa. et super mephaat.
et super dibon. et super nabo. et super domum deblathaim. et
super cariathaim. et super bethgamul. et super bethmahon.
et super cariothi. et super bosra. et super omnes ciuitates terræ mo
ab. q̄longę. et quę prę sunt. Abscissum est cor
nu moab. et brachium eius confractum est. dicit dñs. Inebriate eum quia contra dominum erexit se. Allidet ma
nibus suum uomitu suo. et erit in derisum et
ipse. Certe cum israel qui non fuit inter latrones repertus est eis. postquam sermones
contra eum locutꝰ es. stupebis. et mouebis caput. Super moab planxerunt uicini eius. et omnes qui nouerunt nomen ei⁹. dixerunt. Quomodo
fractus est baculꝰ fortitudinis. uirga speciosa. Descende de gloria et sede in sitim habitatrix filia dibon. quia uastator moab ascendit contra te. dissipauit munitiones tuas. Super uia sta et prospice habitatrix aroer. interroga fugientem et
consolare. dic quid factum est. Confusus est moab quoniam
contritus est. ululate et clamate. annunciate in arnon. quia uastatum est moab. Et iudicium uenit super terram campestrem. super holon. et super iasa. et super mephaath.
et super dibon. et super nabo. et super domum deblathaim. et
super cariathaim. et super bethgamul. et super bethmaon.
et super carioth. et super bosra. et super omnes ciuitates terræ moab. q̄longę. et quę prę sunt. Ablatum est cor
nu moab. et brachium eius confractum est. dicit dñs. Inebriate eum quia contra dominum erexit se. Allidet ma
nibus suum uomitu suo. et erit in derisum et
ipse. Certe cum israel qui non fuit inter latrones repertus est eis. postquam sermones
contra eum locutus es. stupebis. et mouebis caput. Super moab planxerunt uicini eius. et omnes qui nouerunt nomen ei⁹. dixerunt. Quomodo
fractus est baculus fortitudinis. uirga speciosa. Descende de gloria et sede in sitim habitatrix filia dibon. quia uastator moab ascendit contra te. dissipauit munitiones tuas. Super uia sta et prospice habitatrix aroer. interroga fugientem et
consolare. dic quid factum est. Confusus est moab quoniam
contritus est. ululate et clamate. annunciate in arnon. quia uastatum est moab. Et iudicium uenit super terram campestrem. super holon. et super iasa. et super mephaath.
et super dibon. et super nabo. et super domum deblathaim. et
super cariathaim. et super bethgamul. et super bethmaon.
et super carioth. et super bosra. et super omnes ciuitates terræ

q̄ prę erant in fine terræ. Ideo super moab ululabit.
et super moab uniuersus clamabit. ad uirum murum fictilē lugebitis. Deplanctu agri plorabo tibi u
ites sebama. Palmites tui transierūt mare usq;
ad mare tetigerūt Jazer pruinam. Super messem tuā et uin
demiā tuā. Ablata est lętitia et exultatio
de carmelo. et de moab. et omni de terra laboris
sublati. Requaquam silebunt ultra. et erit
una cantibus. De clamore electorum usq; eleale.
usq; de puteis. uocē suā dabunt. Moab contriuit
uitulam ostiarum. Q̄z q̄si nocturna pessime cessit
et ascendit de moab. ait dñs offerens offeret ei⁹ et
sacrificium ei⁹ deo suo. Ppterea cor meum
quasi tibia sonabit ad moab. et quasi sonitum tibię
ad murum muri fictilis dabit sonitum uehe
mentem. quia plus fecerunt homines dñs deus eius. Omne caput
caluum. et omnis barba rasa erit. In cunctis
manibus eius colligatio. et super omne dorsum eius cilicium.
super omnia tecta moab. et in plateis eius omnis
planctus. quia contriui moab. sicut uas inutile
ait dñs. Quomodo contrita est. et ululauit. quomodo
uertit cervicem moab confusus est. Et factus est moab
in derisum. et in exemplum omnibus circumcir
cum se. hæc dicit dñs. Ecce q̄si aquila euolabit
et extendet alas suas ad moab. et capta est
ciuitas. et munitiones occupatæ sunt. Et erit
cor fortium moab in die illa. sicut cor mulie
ris parturientis. Et abolitus est moab ne sit
populus. quoniam contra dominum erectus est. Pauor
et formido et laqueus super te
o habitator moab ait dñs. Qui fugerit a facie
pauoris cadet in foueam. et qui ascenderit de
fouea capietur laqueo. Adducam enim super
eum annum uisitationis eoꝝ dicit dñs. In umbra
fugientes stabunt de laqueo fugientes. quia
ignis egredietur de esebon. et flamma de medio se
ehon. et deuorabit partem moab. et uerticem filiorum tumul
tus. Ve tibi moab populus chamos. quia capti
fuerunt filii tui. et filiæ tuæ captiuitate
ductæ sunt. Et reducam captiuitatem moab in nouissimis
diebus ait dñs. Hactenus dñs. Numquid filii non sunt
israel. aut seruus non est ei. Quare igitur hereditate possedit
deus melchom. et populus eius habitauit
in urbibus eius. Ideo ecce dies ueniunt dicit dñs. et audiri
faciam super rabbath filiorum ammon clamorem pugnæ
et erit in tumultum desolationis. filiæ eius igni
succendentur. et possidebit israel possessores suos
dicit dñs. Ulula esebon quoniam uastata est. Clama
te filiæ rabbath accingite uos cilicio. plangite
et circuite per sepes quia melchom in captiuitatem ducetur sacerdotes ei⁹ et principes ei⁹ simul
Quid gloriaris in uallibus. Defluxit uallis tua
filia delicata quæ confidebas in thesauris tuis. et
dicebas. Quis ueniet ad me. Ecce ego inducam
super te pauorem ait dñs deus exercituum. ab omnibus
qui sunt circa te. et dispergemini singuli ad
speciem suam. nec erit qui congreget fugientem et
post hæc reducam captiuos filios

ammon aut d̄. Ad vdimeam. h̄ dicit d̄ ep
anum d̄ nunquid nō ē ultra sapia in thema
nis filiis eius. mutl fel ē sapia eor. sug
te fugi uite. descendite in montagnis habitato
de dan. qm vpdrionē eius adduxit sup
te ruinā ē. Si in dem atores uindemiatores
sup te nō relinquerent racemū. si fures no
te vastassent q̄ sufficeret. Ego aut despoia
ui eum. reuelauit absondita eius. nō latebit
ultatū ē semē eius. frēs eius pauca ei. nō erit.
relinq̄ pupillos meos ego eos fac in vitā. et
vidue mee in me confidant. Hec dicit d̄.
ce qui nō erant ad calicem ut bibent bibe
re bibent. tu q̄si innocens relinq̄ris. Nō
eris innocens. sed bibens bibes. quia p̄ me
ipm iurauit dicit d̄. q̄ in solitudinē
in opprobriū. in desertum. in maledictionē erit bosra.
nes ciuitates eius erunt in solitudines sempiter
nas. audiui auditum a dño. et legatus ad gentes mis
sus. congregamini. venite ei. et surgamus in
prelium. Ecce enim parvulum dedite in gentib;
despectibilē me hois. Arrogantia tua decepit
te. superbia cordis tui. habitas in fissuris petre
te. apprehendes altitudinē collis. Cum exal
taueris sicut aquila ponas tuū inter sidera dic
dñs. Terra idumee erit in stuporē omnis qui tran
sibit per eam stupebit. et sibilabit sup oēs plagas
eius. Sicut subuersa est sodoma et gomorra. et vici
ne urbes eius ait d̄. Non habitabit ibi vir. nō mo
ror eam filius hominis. Ecce sicut leo ascen
det de superbia iordanis. ad pulchritudinē fortissimi
quia subito curram eum fugabo ab illa. Et quis
est electus. q̄ ponam ei. Quis enim similis
mei. et quis sustinebit me. Et quis est iste pa
stor. q̄ resistat vultui meo. Propterea audite co
silium dñi. q̄ iniit d̄ edom. et cogitationes eius q̄s
cogitauit d̄. si quidem trahent eos qui de grege
eos paruli eorum. si desolabit cū eis habitacu
lum eorū. Voce ruine eorū commota est terra. clamo
rem in rubro audiuit ē vox eius. Ecce q̄si aq̄
la ascendet et volabit. et expandet alas suas
sup bosram. et erit cor fortium edomeorum in
die illa. q̄si cor mulieris parturientis. Ad damas
cum. Confusi sunt emath et arphad. quia audie
runt pessimū auditum. Turbati sunt in mari q̄
solliciti esse q̄uerunt. Dissolutum est
damascus. facta est fuga eius. et tremor apprehē
dit eum. Angustia et dolores tenuerūt eum. q̄si p
turiente. Quō derelicta non est laudabi
lis. urbs letitie mee. Propterea cadent iuuenes eius
in platheis eius. et omnes viri pugnatores conti
die illa dicit dñs exercituū. Et succendam ig
nem in muro damasci. et deuorabit mena
neda b. Ad cedar. et ad regna asor. q̄ percussit
nabuchodonosor rex babylonis. h̄ dicit d̄. surgite ascē
dite ad cedar. et vastate filios orientis. Ta
bernacula eorum et greges eorum capient pelles eorum
et omnia vasa eorum. et camelos eorum tollent sibi. et vo
cabunt sup eos formidinē undiq̄. ait d̄. Fugite
abite uehemēter in profundū sedete qui
habitatis asor. ait dominus. Iniit enim cō
siliū nabuchodonosor rex babylonis. et cogitauit
aduersum eos cogitationē. Consurgite. ascendite ad gentem quietam. habitantē
confidenter ait d̄. Non portas nec uectes eis solius erunt.
et erunt cameli eorum in direptionē. et multi
tudo iumentorum ipsorum. Et dispergam eos in omnē
uentū qui tondent angulos meos. et eccl̄m
os eorum adducam malum ipsorum ait d̄. Et erit
asor habitaculum draconum. desertum usq̄ in eternū.
Non manebit ibi vir. nec habitet eam filius ho
minis. Ad semetipsum dñs ait dicens. Ipse
aduersum hostem. in principio regni sedechie
regis iuda dicens. h̄ dicit dñs exercituū. Ecce
ego confringam arcum helam. principium fortitu
dinis eorum. Et inducam super helam. quatuor
uentos. a quatuor plagis celi. et ventilabo eos in omnē
ventum istum. nō erit gens quo non ue
niant fugati elam. Et paue faciam elam
coram inimicis suis. et coram his qui querunt animas
eorum. Et inducam super eos. malum furoris
mei ait d̄. Et mittam post eos gladium donec
consumam eos. Ponamq̄ solium meum in elam.
et perdam inde regem et principes ait d̄. Postea
hec erit reuertar captiuitatem elam.
dicit dñs.

Verbum q̄ locutus est dñs de babylone. et terra
chaldeorum. in manu ieremie pphe. Annun
tate in gentibus. et auditum facite. leuate signū
predicate. et nolite celare. Dicite capta est baby
lon. confusus est bel. contritus est merodach. confusi sunt
sculptilia eius. confracta sunt idola eius. quoniam ascē
dit de aquilone gens aduersus eam. ipsa ponet terrā
eius in solitudinē. nō erit qui habitet in ea
ab homine usq̄ ad pecus. et recesserunt. et abierunt.
In diebus illis. et in tempore illo ait d̄ venient filii isrl
ipse et filii iuda simul ambulantes et flentes pergent
et dñm deum suum querent. In sion interro
gabunt viam huc facies eorum. venite et ap
ponamini ad dñm federe sempiterno. q̄ nulla
oblivione delebitur. Grex perditus fuit populus
meus. pastores eorum seduxerunt eos. et in montibus
errare fecerunt eos. de monte in collē ierunt et
oblti sunt cubilis sui. Omnes q̄ inuenerunt eos
comedebant eos. et hostes eorum dixerunt. Non pec
camus pro eo q̄ peccauerunt dño habitationis iustitie. et
expectatio patrum eorum dominus. Fugite de
medio babylonis. et de terra chaldeorum egredimini.
et estote sicut hedi ante greges. quia ecce ego suscitabo
et adducam in babylonē congregationē magnarum gentiū
fortium de terra aquilonis. et instruent aduersus eā.
inde capietur. Sagittas eius quasi uiri fortissimi
erudite non reuertentur in uanum. Erit chaldea
in predam. omnes qui diripient eam replebuntur

ar. dñs qñ ereuabim⁹ ⁊ magna loquamur. dñs
pr̃es; ⁊ dñabit̃ meam. qñ effusi efficiat ut
nihil sup̃ filios. ⁊ magnific ut nunq̃ ⁊ ho
mines ut̃ nihil nunq̃. ⁊ decẽtia ⁊ pulũ q̃ gemit tuq̃
fere nouissima erit ingemiscẽs ⁊ defen. ⁊ iiii
ei. ⁊ aduent. dñs dominus. Non hũbit fi redig
eat ut̃ ut̃ inhabitabit̃. Omis qui transibit p
babylonẽ stupebit ⁊ sibilabit sup uniũsq
plagas ei. ⁊ preualuit ⁊ babylonẽ preualui
omis q̃ tenebãt eã. dimittere eam. non p
emis laetis. quia dñmo peccauit. Clamate
aduersus eã. undiq̃ dedit manũ. Cecidit fũ
damenta ei. destructi sunt muri ei. qñ ultio
dñs ẽ ipse ab hoñe accipiẽs ⁊ ea. sicut fecit fa
cere ei. Disperdite sarore babyl. ⁊ tenentẽ falcẽ
in tpe messis. a facie gladij columbe. ⁊ unus
quisq; ad plenũ suũ conuertet ⁊ singũ ad ter̃ suã
fugient. Oues dispsę israel. leones ejecerunt eũ.
primus comedit eum rex assur. iste nouissim
ossibus eum nabuchodonosor rex babyl. ꝓpter
hec dicit dñs exercituũ dñs israel. Ecce ego uisitabo re
gem babylonis ⁊ terrã ei sicut uisitaui regem
assur ⁊ reducam israel ad hereditatem suã. ⁊
pascetur carmelus ⁊ basan in montibꝫ ephraim
⁊ galaad saturabit̃ anima ei. ꝓpterea ecce ego
addã. aduenient dies dicit dñs. ⁊ non dicet
ultra. uiuit dñs qui eduxit filios israel de terra
egipti. sed uiuit dñs qui eduxit ⁊ adduxit semen
domus israel de terra aquilonis. ⁊ de uniuersis
terris ad quas eiecerat eos illic. ⁊ habitabunt
super humum suam. Ab hieremia ⁊ usq; ad
gog. ⁊ ad omnes. ⁊ gog. Siccine subito cecidit
babylon ⁊ contrita est. ululate super eam. tollite
resinam ad dolorem eius si forte curetur. Curauimus
babylonem & non est sanata. derelinquamus eam. ⁊ eamus
unusquisq; in terram suam. quia attigit usq; ad celum
iudicium eius. ⁊ sublimis est usq; ad nubes. Eduxit
dñs iustificationes nras. uenite ⁊ narremus in sion
opus dñi dei nri. Mundate sagittas. implete pharetras.
suscitauit dñs spm regum medorum. quia contra babylonem
est ut disperdat eam. quia ultio dñi hec est. ultionem templi
eius. Signum ascendite super terram babylonis. ⁊ confortate
custodes. constituite speculatores. parate insidias. quia
etiam cogitauit dñs ⁊ fecit omnia que locutus est ad habi
tatores babylonis. tu habitas super aquas multas. abundans
thesauris. uenit finis tuus. ⁊ mensura auaritie tue. Iurauit
dñs exercituũ per animam suam. quia homines plenos
uermibus consumam te. ⁊ leuabunt uocem suam contra te.
Qui fecit terram in uirtute sua. parans orbem in sapientia
sua. ⁊ prudentia sua extendit celos. Ad uocem dabit
impetum aquarum in celo. ⁊ faciet nubes ascendere ab
extremo terre. fulgura in pluuiam fecit. ⁊ eduxit uentum
de thesauris suis. Stupidus factus est omnis homo a
scientia sua. confusus est omnis fusor a sculptili. quia
mendacium conflauit manus eius. nec est spiritus in eis.
Vanitates sunt opera illorum. tempore uisitationis sue
peribunt. Non est hec similis eis qui fecit omnia. ⁊ ipse
est sceptrum hereditatis eius. dñs exercituũ nomen eius.
Malleus es mihi. ⁊ arma belli. ⁊ conteram in te gentes.
⁊ disperdam in te regna. ⁊ conteram in te equum. ⁊ as
censorem eius. ⁊ conteram in te currum. ⁊ ascendentem
in eo. ⁊ conteram in te uirum ⁊ mulierem. ⁊ conteram
in te senem ⁊ puerum. ⁊ conteram in te iuuenem ⁊ uirginem.
⁊ conteram in te pastorem ⁊ gregem eius. ⁊ conteram in
te agricolam ⁊ boues eius. ⁊ conteram in te duces ⁊ satra
pas. Et reddam babylonem ⁊ omnes habitatores chaldee
omnia mala eorum que operati sunt in sion coram oculis
uestris. dicit dñs. Ecce ego ad te mons perdens omnem
terram. ⁊ extendam manum meam super te. ⁊ uolubilem
te faciam de petris. ⁊ dabo te montem incendiorum. Non
tollent de te lapidem ad angulum. nec lapidem ad fundamenta.
sed solitudines sempiternas eris. dicit dñs. Leuate signum
in terra. canite tuba in gentibus. sanctificate aduersus eam
gentes. conuocate contra illam regna. Ararat. Menni. ⁊
Ascenez. constituite contra illam principem. ascendere faciat
equos quasi bruchum horridum. Sanctificate aduersus eam
gentes. regem medorum. omnes duces eius. ⁊ uniuersos
satrapas eius. ⁊ omnem terram potestatis eius. ⁊ contremiscet
terra ⁊ dolebit. quia stabit super babylonem cogitatio dñi.
ut ponat terram babylonis in solitudinem absque habitatore.
Desierunt potentes babylonis prelari. sedent in munitionibus
suis. defecit fortitudo eorum. facti sunt quasi mulieres.
succensa sunt habitacula eius. uectes eius confracti sunt.
Cursor in occursum currit. ⁊ nuntius in occursum nuntii.
ut annuncient regi babylonis. quia captum est oppidum
eius a summo usque ad nouissimum. ⁊ transitus occupati
sunt. ⁊ pontes conflagrauerunt igni. ⁊ uiri bellatores
fugerunt. quia hec dicit dñs exercituũ dñs israel. Filia
babylonis quasi area tempus dealbandi eam. adhuc modicum
paululum ⁊ ueniet tempus messionis eius. Deuorauit me
⁊ comminuit me nabuchodonosor rex babylonis. quasi
uas inane posuit me. quasi draco deglutiuit me. repleuit
uentrem suum de uoluptatibus meis. ⁊ eiecit me. Iniquitas
mea ⁊ caro mea sit super babylonem. dicit habitatrix sion.
⁊ sanguis meus super habitatores chaldee. dicet hierusalem.
Propterea hec dicit dñs. Ecce ego iudicabo iudicium tuum.
⁊ ultionem tuam faciam. ⁊ siccabo mare eius. ⁊ arefaciam
fontem eius. ⁊ erit babylon in tumulos habitaculum draconum
stupor ⁊ sibilus absque habitatore. Quasi catuli leonum
rugient. commouebuntur catuli eius. Quasi arietes hedi
quasi hirci. Ecce dies ueniunt. dicit dñs. ⁊ ponam ebrietatem
principum eius. ⁊ sapientes eius. ⁊ duces eius. ⁊ satrapas
eius. ⁊ fortes eius. ⁊ dormient somnum sempiternum. ⁊ non
consurgent. dicit rex dñs exercituũ nomen eius. Hec dicit
dñs exercituũ. Latitudo babylonis uastabitur. ⁊ portę eius
excelse igni succendentur. ⁊ laborauerunt populi frustra.
⁊ gentes in ignem defecerunt. Verbum quod precepit
hieremias propheta ad seraiam filium nerie filii maasie.
cum pergeret cum sedechia rege iuda in babylonem in
quarto anno regni eius. ipse autem seraias princeps requie
erat. Scribet ergo hieremias omne malum quod uenturum
erat super babylonem. uerba hec omnia que scripta sunt
contra babylonem. ⁊ dixit hieremias ad seraiam. Cum
ergo perueneris babylonem. uide ut legas omnia uerba
hec. ⁊ dices. Tu domine locutus es contra locum istum ut
disperdas eum. ut non sit habitator in eo. ab homine usque
ad pecus. sed desolatus in solitudinem sempiternam erit.
Cumque complesses legere librum istum. alligabis lapidem
grandem ad circulum eius. ⁊ mittes illum in medio
Eufratis. ⁊ dices. Sic submergetur babylon. ⁊ non consurget
a facie malorum que ego inducam super eam. ⁊ defecerunt.
Usque huc uerba hieremie.

Hec dicit dñs. Ecce ego suscitabo super babylonem ⁊ super habitatores eius. qui cor suum leua
uerunt contra me. qui uentum pestilentie. immittam in babylonem uentilatores. ⁊ uentilabunt eã.
⁊ dissipabunt terram eius. quoniam uenerunt super eã undique in die afflictionis eius. Non tendat qui
tendebat arcum suum. nec ascendat loricatus. Ne parcite iuuenibus eius. interficite omnem militiam
eius. Et cadent interfecti in terra chaldee. ⁊ uulnerati in regionibus suis. quia non uiduatus est israel
⁊ iuda a deo suo domino exercituũ. Terra autem eorum repleta est delicto a deo israel. Fugite de medio babylonis ut saluet unusquisq;
animam suam. Nolite tacere super iniquitate eius. quia tempus ultionis est deo retribuet ei. Calix aurea babylon. inebrians uniuersam terram. de uino eius biberunt gentes. ideo commote sunt. Subito cecidit babylon ⁊ contrita est. ululate super eam. tollite resinam ad dolorem eius si forte sanetur. Curauimus babylonem & non est sanata. derelinquamus eam. ⁊ eamus unusquisq; in terram suam. quia attigit usq; ad celum iudicium eius. ⁊ sublimis est usq; ad nubes. Eduxit dñs iustificationes nras. uenite ⁊ narremus in sion opus dñi dei nri. Mundate sagittas. implete pharetras. suscitauit dñs spm regum medorum. quia contra babylonem est ut disperdat eam. quia ultio dñi hec est. ultionem templi eius. Signum ascendite super terram babylonis. ⁊ confortate custodes. constituite speculatores. parate insidias. quia etiam cogitauit dñs ⁊ fecit omnia que locutus est ad habitatores babylonis. tu habitas super aquas multas. abundans thesauris. uenit finis tuus. ⁊ mensura auaritie tue. Iurauit dñs exercituũ per animam suam. quia homines plenos uermibus consumam te. ⁊ leuabunt uocem suam contra te. Qui fecit terram in uirtute sua. parans orbem in sapientia sua. ⁊ prudentia sua extendit celos. Ad uocem dabit impetum aquarum in celo. ⁊ faciet nubes ascendere ab extremo terre. fulgura in pluuiam fecit. ⁊ eduxit uentum de thesauris suis. Stupidus factus est omnis homo a scientia sua. confusus est omnis fusor a sculptili. quia mendacium conflauit manus eius. nec est spiritus in eis. Vanitates sunt opera illorum. tempore uisitationis sue peribunt. Non est hec similis eis qui fecit omnia. ⁊ ipse est sceptrum hereditatis eius. dñs exercituũ nomen eius. Malleus es mihi. ⁊ arma belli. ⁊ conteram in te gentes. ⁊ disperdam in te regna. ⁊ conteram in te equum. ⁊ ascensorem eius. ⁊ conteram in te currum. ⁊ ascendentem in eo. ⁊ conteram in te uirum ⁊ mulierem. ⁊ conteram in te senem ⁊ puerum. ⁊ conteram in te iuuenem ⁊ uirginem. ⁊ conteram in te pastorem ⁊ gregem eius. ⁊ conteram in te agricolam ⁊ boues eius. ⁊ conteram in te duces ⁊ satrapas. Et reddam babylonem ⁊ omnes habitatores chaldee omnia mala eorum que operati sunt in sion coram oculis uestris. dicit dñs. Ecce ego ad te mons perdens omnem terram. ⁊ extendam manum meam super te. ⁊ uolubilem te faciam de petris. ⁊ dabo te montem incendiorum. Non tollent de te lapidem ad angulum. nec lapidem ad fundamenta. sed solitudines sempiternas eris. dicit dñs. Leuate signum in terra. canite tuba in gentibus. sanctificate aduersus eam gentes. conuocate contra illam regna. Ararat. Menni. ⁊ Ascenez. constituite contra illam principem. ascendere faciat equos quasi bruchum horridum. Sanctificate aduersus eam gentes. regem medorum. omnes duces eius. ⁊ uniuersos satrapas eius. ⁊ omnem terram potestatis eius. ⁊ contremiscet terra ⁊ dolebit. quia stabit super babylonem cogitatio dñi. ut ponat terram babylonis in solitudinem absque habitatore. Desierunt potentes babylonis prelari. sedent in munitionibus suis. defecit fortitudo eorum. facti sunt quasi mulieres. succensa sunt habitacula eius. uectes eius confracti sunt. Cursor in occursum currit. ⁊ nuntius in occursum nuntii. ut annuncient regi babylonis. quia captum est oppidum eius a summo usque ad nouissimum. ⁊ transitus occupati sunt. ⁊ pontes conflagrauerunt igni. ⁊ uiri bellatores fugerunt. quia hec dicit dñs exercituũ dñs israel. Filia babylonis quasi area tempus dealbandi eam. adhuc modicum paululum ⁊ ueniet tempus messionis eius. Deuorauit me ⁊ comminuit me nabuchodonosor rex babylonis. quasi uas inane posuit me. quasi draco deglutiuit me. repleuit uentrem suum de uoluptatibus meis. ⁊ eiecit me. Iniquitas mea ⁊ caro mea sit super babylonem. dicit habitatrix sion. ⁊ sanguis meus super habitatores chaldee. dicet hierusalem. Propterea hec dicit dñs. Ecce ego iudicabo iudicium tuum. ⁊ ultionem tuam faciam. ⁊ siccabo mare eius. ⁊ arefaciam fontem eius. ⁊ erit babylon in tumulos habitaculum draconum stupor ⁊ sibilus absque habitatore. Quasi catuli leonum rugient. commouebuntur catuli eius. Quasi arietes hedi quasi hirci. Ecce dies ueniunt. dicit dñs. ⁊ ponam ebrietatem principum eius. ⁊ sapientes eius. ⁊ duces eius. ⁊ satrapas eius. ⁊ fortes eius. ⁊ dormient somnum sempiternum. ⁊ non consurgent. dicit rex dñs exercituũ nomen eius. Hec dicit dñs exercituũ. Latitudo babylonis uastabitur. ⁊ portę eius excelse igni succendentur. ⁊ laborauerunt populi frustra. ⁊ gentes in ignem defecerunt. Verbum quod precepit hieremias propheta ad seraiam filium nerie filii maasie. cum pergeret cum sedechia rege iuda in babylonem in quarto anno regni eius. ipse autem seraias princeps requie erat. Scribet ergo hieremias omne malum quod uenturum erat super babylonem. uerba hec omnia que scripta sunt contra babylonem. ⁊ dixit hieremias ad seraiam. Cum ergo perueneris babylonem. uide ut legas omnia uerba hec. ⁊ dices. Tu domine locutus es contra locum istum ut disperdas eum. ut non sit habitator in eo. ab homine usque ad pecus. sed desolatus in solitudinem sempiternam erit. Cumque complesses legere librum istum. alligabis lapidem grandem ad circulum eius. ⁊ mittes illum in medio Eufratis. ⁊ dices. Sic submergetur babylon. ⁊ non consurget a facie malorum que ego inducam super eam. ⁊ defecerunt. Usque huc uerba hieremie.

LIDE

Ego sum. ve. ⁊ mīs. mm erat sedechias cum regnare cepisset. ⁊c. anno regnauit ierle-
Ioīm nūo ei. mathal. filia ieremie d lobna.
Et fecit malum coram oculis domini uīt oīa
que fecerat iechim. qm furor domini erat in
ierlm. ⁊ iuda. usq; proiecit eos a facie sua. Et re
cessit sedechias a rege babyl. fecit q; sibi
tamen. ix. regni ei mīse. ē. decima die mīsis ue
nit nabuge. rex babyl. ipe. ⁊ omis exercit ei adu
sus ierlm. obsedit eam. ⁊ edificauit ē ei
munitiones mcuitu. Et fuit ciuitas obsessa
usq; ad undecimū annū regis sedechie. Quarto
autē mēsis. ix. die mēsis. obtinuit fames mem
bra. nō erant alimēta pp̄ tīr. Et dirupta ē
ciuitas. ⁊ oēs uri bellatores ei fugiūt. ⁊ exiēt
d ciuitate nocte p uiā portē que ē inf duos
muros. ⁊ cūctus ad ortum regis. chal die ob
sidentibus ut iem mgrent. ⁊ abierunt p uiam
que ducit ad heremum. Persequt ē exercit chal
deoꝝ regem. ⁊ apphenderunt sedechiam in desr
to q; ē in finibus iericho. ⁊ omīs exercit ei dis
fugit a eo. Cumq; cōprehendissent regē. ad
duxerunt eum ad regem babyl. mebla q;
ē in finibus emath. Ubi locutus ē ad eum iudicia. Et
regulauit rex babyl. filios sedechie in oculis
eius. ⁊ omēs principes iude occidit in rebla
ta. Et oculos sedechie erut. ⁊ inī eū in cpedi
bus. Adduxit eum babyl. ⁊ posuit eum in domo carcis. usq; ad diem mo
rtis ei. Insuper. xii. mēsis. x. die mēsis. ipe
ē. anno non domini nabuge. rex babyl. in erlm.
mercedy dominī sui. ⁊ domus regis. omēs de
mag̃ierlm. ⁊ omēm domū magnā igne cōbus
sit. Et muros ierlm p circuitum destruxit.
cunctē exercitus chaldeoꝝ. qui erat cū magīo
militū. De pauperib; aut populi. ⁊ d reliquo u
lgo. q; remanserat in ciuitate. ⁊ d perfugis q;
transierant ad regē babyl. ⁊ cetēꝝ d multi
tudine transtulit nabuzardan princeps mi
litum translatores. ⁊ agricolas. Columpnas quoq; e
reas que erant in domo domini. ⁊ bases. ⁊ mare
eneum q; erat in domo domini confregerunt chal
dei. et tulerunt omne es eoꝝ in babylonē. ⁊ lebetes
et cratigias. ⁊ psalteria. ⁊ phialas. ⁊ mortariola. ⁊ oīa
uasa eoꝝ ærea. que ministria fuerant. ⁊ cardines.
et thuribula. aurea. ⁊ argentea. ⁊ cuppas. ⁊ pelues. ⁊ candela
bra. ⁊ mortariola. ⁊ patheras. ⁊ quicquid auru
reum. ⁊ quotū est argenteum. argentea. Tulit ma
gr militū columpnas duas. ⁊ mare unū. et duo
decim æreos. qui erant sub basibus quas fecerat rex
salomon in domo dñi. non erat pondus eris omi
nū uasoꝝ horū. De columpnis aut. v. ⁊ octo. cubitus al
titudinis erat una columpne una. ⁊ funiculus. xii.
cubitoꝝ circuibat eam. ⁊ perizoma grossitudo ei q;
tum digitoꝝ erat. ⁊ intrinsecus cana erat. ⁊ ei
dem sup uncas ereas. Et altitudo capitelli unī
us. v. cubitoꝝ. ⁊ retiacula. ⁊ mala granata. sic cō
nam mercurii. totum erat æneū. Simile erat
columpne secūdi. ⁊ mala granata. retiū sic capitelli
marium oīa erea. sicut columpne altius. Et fue
runt mala granata. lxxvi. de pendentia. Oīa
mala granata. ⁊ retiacula circūdabantur. Et tulit
magr militū sarauam sacerdotē primū. ⁊ sophoniam sacerdotē sec̄d. ⁊ tres custodes uestibuli. Et d
ciuitate tulit eunuchum unū. qui erat p̄positus
sup uiros bellatores. ⁊ vii. uiros d hiis qui ui
debant faciem regis. qui inuenti sunt in ciuita
te. scribam principē militū. qui phibebat uiros
terre. uiros d populo. qui inuenti sunt in medio
ciuitatis. Tulit aut eos nabuzardan magr
militū. ⁊ adduxit eos ad regem babyl. in reb
lata. Et percussit eos rex babyl. ⁊ interfecit eos i
reblata. in terra emath. ⁊ translatus ē iudas de ter
ra sua. Iste ē populus quē transtulit nabuge. In an
no. vii. iudee mīa multa. ⁊ xxiii. In anno xv
iii. nabuge. transtulit d ierlm aīas ⁊ xxxij. octingentas
In anno. xviii. nabuge. ⁊ transtulit nabuzarā
magr militū iudeoꝝ. dcc. xlv. Omīs ḡ aīe. v.
milia sexcente. septuaginta.

Et factū ē in xxxvii. anno transmigrationis
ioachim regis iude. duodecimo mēse. xxv. di
e. elevauit euil merodach rex babylonis in
anno regni sui capita ioachim regis iude. ⁊ eduxit
eum de domo carcis. ⁊ locut est cum eo bona. ⁊ po
suit thronū ei sup thronos regum qui erant p
se in babylone. ⁊ immutauit uestimenta carcis ei.
⁊ comedebat panē coram eo semp cunctis diebus
uite sue. ⁊ alimonia ei alimonia perpetua dabatur ei a
rege babyloīs singulis diebus usq; ad diē
mortis sue. cunctis diebus uite ei.

Et factū ē post etiam ne capiatur dux ē
ierlm. ⁊ ierlm destructa ē. fecit thecemias filius
ioiachim. ⁊ plus. Lamentatione hanc in ierlm. ⁊ cum
eo iudas simul. ⁊ cuncti duces.

Anno sedecimo. mense quinto. decima mensis. ipse ē qui ve
nit nabuzardan. archimagirus. qui stabat ante faciem regis babylonis. in hierusalem.

Et incendit domum domini. et domum regis. et omnes domos hierusalem. et omnem domum magnatum igne combussit.

Et muros hierusalem destruxit. omnis autem populus qui remanserat in ciuitate. et perfugas qui confugerant ad regem babylonis. et reliquam multitudinem transtulit nabuzardan archimagirus.

De pauperibus autem terre reliquit nabuzardan archimagirus vinitores et agricolas.

Columpnas autem aereas que erant in domo domini. et bases. et mare aereum quod erat in domo domini confregerunt chaldei. et transtulerunt omne es eorum in babylonem.

Et lebetes. et cratigias. et psalteria. et phialas. et mortariola. et omnia uasa aerea quibus ministrabant eis tulerunt.

Et turibula. et fiales. et quicquid auri et argenti fuit. tulit archimagirus.

Duas columpnas. unum mare. et duodecim boues aereos qui erant sub basibus. quas fecerat rex salomon in domo domini. non erat pondus universorum vasorum horum.

De columpnis autem quinque cubitus altitudinis erat una columpna. et funiculus duodecim cubitorum circumibat eam. et perizoma grossitudo eius palmorum quatuor. et intrinsecus cana erat.

Et capitellum desuper aereum. altitudo capitelli unius quinque cubitorum. et retiacula et mala granata super capitellum in circuitu. omnia erea. et columpna secunda similiter habebat et retiacula.

Et mala granata nonaginta sex. universa mala granata circumdantia retiacula centum.

Tulit quoque archimagirus sarayam sacerdotem primum. et sophoniam sacerdotem secundum. et tres custodes uestibuli.

Et de ciuitate tulit eunuchum unum. qui erat prepositus super uiros bellatores. et septem uiros de latere regis. qui inuenti sunt in ciuitate. et principem militum qui lustrabat populum terre. et sexaginta uiros de populo terre qui inuenti sunt in medio ciuitatis.

Et tollens eos nabuzardan archimagirus adduxit ad regem babylonis in reblatha.

Et percussit eos rex babylonis et interfecit eos in reblatha in terra emath. Et translatus est iudas de terra sua.

Iste est populus quem transtulit nabuchodonosor. In anno septimo. iudee milia viginti tria.

In anno octauo decimo nabuchodonosor transtulit de hierusalem animas octingentas triginta duas.

In anno uero tricesimo tertio transmigrationis iechonie regis iude. duodecimo mense. uicesimo quinto die mensis. euilmerodach rex babylonis in anno regni sui leuauit capud iechonie regis iude. et eduxit eum de domo carceris.

Et locutus est cum eo benigne. et posuit thronum eius super thronos regum qui erant apud se in babylone.

Et immutauit uestimenta carceris eius. et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus uite sue.

Et alimonia eius alimonia perpetua dabatur ei a rege babylonis singulis diebus usque ad diem mortis sue. cunctis diebus uite eius.

Et factum est post etiam ne capiatur dux est hierusalem. et edificetur ciuitas. et templum edificetur sicut ante. et prolongentur termini eius.

Et dixit ad eum. Hec dicit dominus exercituum deus israhel. dicens. Portabunt uasa domus domini. et omnia uasa pretiosa. et auferent ea de loco isto. et ducent ea in babylonem.

Et ego reducam ea in locum istum. ait dominus. et habitare faciam eos in loco isto.

Et factum est in anno quarto. in mense quinto. dixit ananias filius azur propheta qui erat de gabaon. ad me in domo domini. in conspectu sacerdotum. et omnis populi dicens.

Hec dicit dominus exercituum deus israhel. dicens. Conteram iugum regis babylonis.

Adhuc duo anni dies. et ego reducam in locum istum omnia uasa domus domini. que tulit nabuchodonosor rex babylonis de loco isto. et transtulit ea in babylonem.

Et ieconiam filium ioiachim regem iude. et omnes captiuos qui transmigrauerunt de iuda in babylonem reducam in locum istum. ait dominus. conteram enim iugum regis babylonis.

Et dixit ieremias propheta ad ananiam prophetam in conspectu sacerdotum. et in conspectu omnis populi qui stabat in domo domini.

Et ait ieremias propheta. Amen sic faciat dominus. confirmet dominus uerba tua que prophetasti. ut reportentur uasa domus domini. et omnis transmigratio de babylone in locum istum.

Uerumtamen audi sermonem istum quem ego loquor in auribus tuis. et in auribus omnis populi.

Prophete qui fuerunt ante me. et ante te a seculis. prophetauerunt super terras multas. et super regna magna. in bellum. et in malum. et in pestilentiam.

Propheta qui prophetauerit pacem. cum uenerit sermo prophete. agnoscetur propheta quem misit dominus uere.

Tulit autem hananias uinculum de collo ieremie prophete. et confregit illud.

Et dixit hananias coram omni populo dicens. Hec dicit dominus. Sic conteram iugum nabuchodonosor regis babylonis. post duos annos dierum. de collo omnium gentium.

Et abiit ieremias propheta in uiam suam.

Factum est autem uerbum domini ad ieremiam prophetam. postquam confregit hananias propheta uinculum de collo ieremie prophete.

Et dixit. Vade et loquere ad hananiam dicens. Hec dicit dominus. Uinculum lignum confregisti. et facies pro eo uincula ferrea.

Hec enim dicit dominus exercituum deus israhel. Iugum ferreum posui super cervicem omnium gentium istarum. ut seruiant nabuchodonosor regi babylonis. et seruient ei. Etiam bestias agri dedi ei.

Et dixit ieremias propheta ad hananiam prophetam. Audi hanania. non misit te dominus. et tu confidere fecisti populum istum in mendacio.

Propterea hec dicit dominus. Ecce ego mittam te super faciem terre. hodie morieris. quia uerba prevaricationis locutus es contra dominum.

Et mortuus est hananias propheta in anno illo. in mense septimo.

Hec sunt uerba libri quem misit ieremias propheta de hierusalem ad reliquos qui remanserant de senioribus captiuitatis. et ad sacerdotes. et ad prophetas. et ad omnem populum quem transtulerat nabuchodonosor de hierusalem in babylonem.

Post egressum regis ieconie. et principis. et eunuchorum. principum iuda et hierusalem. fabros quoque et inclusores de hierusalem.

In manu Helcie filii Helchie. quem misit sedechias rex iude in babylonem ad nabuchodonosor regem babylonis.

Hec dicit dominus exercituum deus israhel. ad omnes captiuos quos feci transmigrare de hierusalem in babylonem.

Edificate domos. et habitate. et plantate ortos. et comedite fructum eorum.

Accipite uxores. et generate filios et filias. et date filiis uestris uxores. et filias uestras nubentibus. et crescite ibi. et nolite minui.

Et quærite pacem ciuitati ad quam transmigrare feci uos. et orate pro ea ad dominum. in pace enim illius erit pax uobis.

Hec enim dicit dominus exercituum deus israhel. Ne seducant uos prophete uestri qui sunt in medio uestrum. et divini uestri. et uidentes uestri. et audientes uestri somnia.

Mendacium enim ipsi prophetant uobis in nomine meo. et non misi eos. ait dominus.

Hec enim dicit dominus. Iuxta impleti fuerint in babylone septuaginta anni. uisitabo uos. et suscitabo super uos sermonem meum bonum. ut reuocem uos ad locum istum.

Ego enim scio cogitationes quas ego cogito super uos. ait dominus. cogitationes pacis. et non afflictionis. ut det uobis finem optatum.

Et inuocabitis me. et ibitis. et orabitis me. et ego exaudiam uos.

Et quæretis me. et inuenietis me. cum quæsieritis me in toto corde uestro.

Et inuenire me faciam uos. ait dominus. et reducam captiuitatem uestram. et congregabo uos de cunctis gentibus. et de cunctis locis in quibus eiecti estis illuc. ait dominus. et reducam uos in locum de quo transmigrare feci uos.

Quia dixistis. Suscitauit nobis dominus prophetas in babylone.

Hec dicit dominus ad regem qui sedet super solium dauid. et ad omnem populum habitantem in ciuitate hac. fratres uestros qui non exierunt uobiscum in transmigrationem.

Hec dicit dominus exercituum deus israhel. Ecce ego mittam in eos gladium. et famem. et pestilentiam. et faciam illos quasi ficus malas que comedi non possunt eo quod sint pessime.

Et persequar eos in gladio. in fame. et in pestilentia. et dabo eos in fabulam. et in stuporem. et in sibilum. et in opprobrium cunctis gentibus ad quas eiecti sunt illuc.

Eo quod non audierint uerba mea. dicit dominus. quæ misi ad eos per seruos meos prophetas. mittens mane et loquens. et non audistis. dicit dominus.

Uos ergo audite uerbum domini omnis transmigratio. quam dimisi de hierusalem in babylonem.

Hec dicit dominus exercituum deus israhel. ad achab filium colie. et ad sedechiam filium maasie. qui prophetant uobis mendacium in nomine meo. Ecce ego tradam eos in manu nabuchodonosor regis babylonis. et percutiet eos coram uobis.

Et assumetur ab omnibus transmigratis de iuda qui sunt in babylone. dicentibus. Det te dominus sicut sedechiam et sicut achab. quos assauit rex babylonis in igne.

Eo quod fecerint stulticiam in israhel. et mechati sint cum uxoribus proximorum suorum. et locuti sint uerbum mendax in nomine meo. quod non præceperam eis. ego sum iudex. et testis. dicit dominus.

Et ad semeiam nehelamitem dices.

Hec dicit dominus exercituum deus israhel. dicens. Pro eo quod tu misisti in nomine tuo libros ad omnem populum qui est in hierusalem. et ad sophoniam filium maasie sacerdotem. et ad omnes sacerdotes dicens.

Dominus constituit te sacerdotem pro ioiada sacerdote. ut sis princeps in domo domini. super omnem uirum furiosum. et qui prophetat. ut mittas eum in nervum. et in nervam.

Et nunc quare non increpasti ieremiam anathotitem qui prophetat uobis.

Eo quod miserit ad nos in babylonem dicens. Longum est. ædificate domos. et habitate. et plantate ortos. et comedite fructum eorum.

Legit autem sophonias sacerdos epistolam hanc in auribus ieremie prophete.

Et factus est sermo domini ad ieremiam dicens.

Mitte ad omnem transmigrationem dicens. Hec dicit dominus ad semeiam nehelamitem. Pro eo quod prophetauit uobis semeias. et ego non misi eum. et confidere fecit uos in mendacio.

Propterea hec dicit dominus. Ecce ego uisitabo super semeiam nehelamitem. et super semen eius. non erit ei uir habitans in medio populi huius. et non uidebit bona quæ ego facturus sum populo meo. dicit dominus. quia locutus est prævaricationem contra dominum.

Uerbum quod factum est ad ieremiam a domino dicens.

Hec dicit dominus deus israhel dicens. Scribe tibi omnia uerba quæ locutus sum ad te in libro.

Ecce enim dies ueniunt. dicit dominus. et reducam captiuitatem populi mei israhel et iuda. dicit dominus. et reducam eos in terram quam dedi patribus eorum. et possidebunt eam.

Et hec sunt uerba quæ locutus est dominus ad israhel et ad iudam.

Hec enim dicit dominus. Audiuimus uocem tremoris. pauoris. et non pacis.

Interrogate et uidete si parit masculus. quare ego uidi omnem uirum fortem manibus suis quasi parturientem. et uersi sunt omnes facies in colores.

Uæ. uæ. grandis dies illa. ita ut non sit similis ei. et tempus tribulationis est iacob. et de ipsa saluabitur.

Et erit in die illa. dicit dominus exercituum. conteram iugum eius de cervice tua. et uincula tua rumpam. et non seruient ei amplius alienigenæ.

Et seruient domino deo suo. et dauid regi suo. quem suscitabo eis.

Tu autem noli timere serue meus iacob. dicit dominus. et ne paueas israhel. quia ecce ego saluum faciam te de longe. et semen tuum de terra captiuitatis eorum.

Et reuertetur iacob. et requiescet. et prosperabitur. et non erit qui exterreat.

Tecum enim ego sum. dicit dominus. ut saluum faciam te. quia consummationem faciam in cunctis gentibus ad quas dispersi te. tecum autem non faciam consummationem. sed castigans castigabo te in iudicio. quia innocentem te esse non putabo.

Hec enim dicit dominus. Contritio tua insanabilis. grauis plaga tua.

Non est qui iudicet causam tuam. ut alleuiatis. medicamina multa non sunt tibi.

Omnes amatores tui obliti sunt tui. et non requirunt te.

Quia plaga inimici percussi te. correptione crudeli propter multitudinem iniquitatis tue. confortati sunt peccata tua.

Quid clamas super contritione tua. insanabilis est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tue. confortati sunt peccata tua. feci hec tibi.

Propterea omnes qui deuorant te deuorabuntur. et omnes hostes tui. uniuersi captiui ducentur. et qui diripiunt te. in direptionem dabuntur. et omnes qui rapiunt te. in rapinam tradam.

Quia tibi hec cogitabo. dicit dominus. quia uocatam te uocauerunt. Sion hec est quam nullus requirit.

Hec dicit dominus. Ecce ego conuertam captiuitatem tabernaculorum iacob. et tabernacula eius miserebor. et ædificabitur ciuitas super tumulum suum. et templum secundum ordinem suum stabit.

Et egredietur ex eis confessio. et uox ludentium. et multiplicabo eos. et non minorabuntur. glorificabo eos. et non erit quasi parui.

Et erunt filii eius sicut heri. et congregatio eius coram me firmabitur. et uisitabo super omnes tribulantes eum.

Et erit princeps eius ex eo. et dominator eius de medio illius egredietur. et adpropinquare faciam eum. et accedet ad me. quis enim iste est qui adplicet cor suum ut appropiet mihi. dicit dominus.

Et eritis mihi in populum. et ego ero uobis in deum.

Ecce turbo domini furor egredietur. et tempestas erumpens. super caput impiorum ueniet.

Non auertetur furor domini donec faciat. et donec consummet cogitationem cordis sui. in nouissimo dierum intelligetis eam.

In tempore illo. dicit dominus. ero deus omnibus cognationibus israhel. et ipsi erunt mihi in populum.

Hec dicit dominus. Inuenit gratiam in deserto populus gladii. ibit israhel ad requiem suam.

Procul apparuit dominus mihi. et in caritate perpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans.

Adhuc ædificabo te. et ædificaberis. uirgo israhel. adhuc ornaberis tympanis tuis. et egredieris in choro ludentium.

Adhuc plantabis uineas in montibus samarie. plantabunt agricole. et non prophanabunt.

Quia erit dies in quo clamabunt custodes in monte ephraim. surgite. et ascendamus in sion ad dominum deum nostrum.

Hec enim dicit dominus. Exultate in lætitia iacob. et hinnite ante principem gentium. auditum facite. laudate. et dicite. Saluum fac dominus populum tuum. reliquias israhel.

Ecce ego adducam eos de terra aquilonis. et congregabo eos a finibus terre. in quibus non uidebunt cæcum et claudum. pregnantem et parturientem simul. cœtus magnus reuertetur huc.

In fletu uenient. et in misericordiis reducam eos. et deducam eos ad rivos aquarum in uia recta. in qua non offendent. quia factus sum israheli in patrem. et ephraim primogenitus meus est.

Audite uerbum domini gentes. et annuntiate in insulis que procul sunt. et dicite. Qui dispersit israhel congregabit eum. et custodiet eum sicut pastor gregem suum.

Quia redemit dominus iacob. et liberauit eum de manu fortioris eius.

Et uenient. et laudabunt in monte sion. et confluent ad bona domini. super frumento. et uino. et oleo. et fœtu pecorum. et armentorum. et erit anima eorum quasi hortus inebrians. et ultra non esurient.

Tunc lætabitur uirgo in choro. iuuenes et senes simul. et conuertam luctum eorum in gaudium. et consolabor eos. et lætificabo a dolore suo.

Et inebriabo animam sacerdotum pinguedine. et populus meus bonis meis saturabitur. dicit dominus.

Hec dicit dominus. Uox in excelso audita est. ploratus. et ululatus. et fletus amarus. rachel plorans filios suos. et noluit consolari super filiis suis. quia non sunt.

Hec dicit dominus. Prohibe uocem tuam a fletu. et oculos tuos a lacrimis. quia est merces operi tuo. dicit dominus. et reuertentur de terra inimici.

Et est spes nouissimis tuis. dicit dominus. et reuertentur filii ad terminos suos.

Audiens audiui ephraim plangentem. castigasti me. et castigatus sum quasi uitulus indomitus. conuertere me. et conuertar. quia tu dominus deus meus es.

Quia post conuersionem meam pœnitentiam egi. et postquam ostensa sum mihi femur percussi. confusus sum. et erubui. quoniam sustinui obprobrium adolescentiæ meæ.

Numquid filius honorificus mihi ephraim. aut puer delicatus. quia ex quo locutus sum de eo. adhuc recordans memor ero eius. propterea conturbata sunt uiscera mea super eo. miserans misericordiam ei. dicit dominus.

Statue tibi speculum. pone tibi in exemplum. dirige cor tuum in uiam rectam. uia qua ambulasti. conuertere uirgo israhel. conuertere ad ciuitates tuas istas.

Usquequo delicata cogitatione uagaris filia reuersionis. quia creauit dominus nouum super terram. femina circumdabit uirum.

Hec dicit dominus exercituum deus israhel. Adhuc uerbum hoc dicent in terra iuda. et in ciuitatibus eius. cum conuertero captiuitatem eorum. benedicat dominus tibi habitatio iustitie. mons sanctus.

Et habitabit in eo iuda. et omnes ciuitates eius simul. agricole. et qui proficiscuntur cum grege.

Quia inebriaui animam sitientem. et omnem animam esurientem repleui.

In hoc euigilaui. et uidi. et somnus meus dulcis factus est mihi.

Ecce dies ueniunt. dicit dominus. et seminabo domum israhel et domum iuda semine hominis et semine iumentorum.

Et erit sicut uigilaui super eos. ut euellam et destruam. et dissipem et disperdam. et affligam. ita uigilabo super eos. ut ædificem et plantem. dicit dominus.

In diebus illis non dicent amplius. Patres comederunt uuam acerbam. et dentes filiorum obstupescunt.

Sed unusquisque in iniquitate sua morietur. omnis homo qui comederit uuam acerbam. dentes eius obstupescent.

Ecce dies ueniunt. dicit dominus. et feriam domum israhel et domum iuda fœdere nouo.

Non secundum pactum quod pepigi cum patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem eos de terra egypti. pactum meum quod irritum fecerunt. et ego dominatus sum eorum. dicit dominus.

Sed hoc pactum quod feriam domui israhel post dies illos. dicit dominus. dabo legem meam in uisceribus eorum. et in corde eorum scribam eam. et ero eis in deum. et ipsi erunt mihi in populum.

Et non docebit ultra unusquisque proximum suum. et unusquisque fratrem suum dicens. Cognosce dominum. omnes enim cognoscent me a paruo eorum usque ad magnum eorum. dicit dominus. quoniam propitiabor iniquitati eorum. et peccati eorum non memorabor ultra.

Hec dicit dominus. qui dat solem in lumen diei. ordinationes lunæ et stellarum in lumen noctis. qui turbat mare. et intumescunt fluctus eius. dominus exercituum nomen eius.

Si defecerint ordinationes istæ coram me. dicit dominus. semen quoque israhel deficiet ut non sit gens coram me cunctis diebus.

Hec dicit dominus. Si mensurari queant desuper cæli. et perscrutari fundamenta terræ deorsum. et ego proiciam omne semen israhel propter omnia quæ fecerunt. dicit dominus.

Ecce dies ueniunt. dicit dominus. et ædificabitur ciuitas domino a turre hananeel usque ad portam anguli.

Et egredietur adhuc funiculus mensurans contra collem gareb. et circuibit goatha.

Et omne cadauer. et cinis. et omnes regiones usque ad torrentem cedron. usque ad angulum portæ equorum ad orientem. sanctum domini. non euelletur. neque destruetur ultra in sempiternum.

Hec dicit dominus. Ne timeas serue meus iacob. et ne paueas israhel. quia ecce ego saluum faciam te de longe. et semen tuum de terra captiuitatis eorum.

Et reuertetur iacob. et requiescet. et prosperabitur. et non erit qui exterreat.

Tecum enim ego sum. dicit dominus. ut saluum faciam te. quia consummationem faciam in cunctis gentibus ad quas dispersi te. tecum autem non faciam consummationem. sed castigans castigabo te in iudicio. quia innocentem te esse non putabo.

Hec enim dicit dominus. Contritio tua insanabilis. grauis plaga tua.

Non est qui iudicet causam tuam. ut alleuiatis. medicamina multa non sunt tibi.

Omnes amatores tui obliti sunt tui. et non requirunt te.

Quia plaga inimici percussi te. correptione crudeli propter multitudinem iniquitatis tue. confortati sunt peccata tua.

Quid clamas super contritione tua. insanabilis est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tue. confortati sunt peccata tua. feci hec tibi.

Propterea omnes qui deuorant te deuorabuntur. et omnes hostes tui. uniuersi captiui ducentur. et qui diripiunt te. in direptionem dabuntur. et omnes qui rapiunt te. in rapinam tradam.

Quia tibi hec cogitabo. dicit dominus. quia uocatam te uocauerunt. Sion hec est quam nullus requirit.

Hec dicit dominus. Ecce ego conuertam captiuitatem tabernaculorum iacob. et tabernacula eius miserebor. et ædificabitur ciuitas super tumulum suum. et templum secundum ordinem suum stabit.

Et egredietur ex eis confessio. et uox ludentium. et multiplicabo eos. et non minorabuntur. glorificabo eos. et non erit quasi parui.

Et erunt filii eius sicut heri. et congregatio eius coram me firmabitur. et uisitabo super omnes tribulantes eum.

Et erit princeps eius ex eo. et dominator eius de medio illius egredietur. et adpropinquare faciam eum. et accedet ad me. quis enim iste est qui adplicet cor suum ut appropiet mihi. dicit dominus.

Et eritis mihi in populum. et ego ero uobis in deum.

Ecce turbo domini furor egredietur. et tempestas erumpens. super caput impiorum ueniet.

Non auertetur furor domini donec faciat. et donec consummet cogitationem cordis sui. in nouissimo dierum intelligetis eam.

In tempore illo. dicit dominus. ero deus omnibus cognationibus israhel. et ipsi erunt mihi in populum.

Hec dicit dominus. Inuenit gratiam in deserto populus gladii. ibit israhel ad requiem suam.

Procul apparuit dominus mihi. et in caritate perpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans.

Adhuc ædificabo te. et ædificaberis. uirgo israhel. adhuc ornaberis tympanis tuis. et egredieris in choro ludentium.

Adhuc plantabis uineas in montibus samarie. plantabunt agricole. et non prophanabunt.

Quia erit dies in quo clamabunt custodes in monte ephraim. surgite. et ascendamus in sion ad dominum deum nostrum.

Hec enim dicit dominus. Exultate in lætitia iacob. et hinnite ante principem gentium. auditum facite. laudate. et dicite. Saluum fac dominus populum tuum. reliquias israhel.

Ecce ego adducam eos de terra aquilonis. et congregabo eos a finibus terre. in quibus non uidebunt cæcum et claudum. pregnantem et parturientem simul. cœtus magnus reuertetur huc.

In fletu uenient. et in misericordiis reducam eos. et deducam eos ad rivos aquarum in uia recta. in qua non offendent. quia factus sum israheli in patrem. et ephraim primogenitus meus est.

Audite uerbum domini gentes. et annuntiate in insulis que procul sunt. et dicite. Qui dispersit israhel congregabit eum. et custodiet eum sicut pastor gregem suum.

Quia redemit dominus iacob. et liberauit eum de manu fortioris eius.

Et uenient. et laudabunt in monte sion. et confluent ad bona domini. super frumento. et uino. et oleo. et fœtu pecorum. et armentorum. et erit anima eorum quasi hortus inebrians. et ultra non esurient.

Tunc lætabitur uirgo in choro. iuuenes et senes simul. et conuertam luctum eorum in gaudium. et consolabor eos. et lætificabo a dolore suo.

Et inebriabo animam sacerdotum pinguedine. et populus meus bonis meis saturabitur. dicit dominus.

Hec dicit dominus. Uox in excelso audita est. ploratus. et ululatus. et fletus amarus. rachel plorans filios suos. et noluit consolari super filiis suis. quia non sunt.

Hec dicit dominus. Prohibe uocem tuam a fletu. et oculos tuos a lacrimis. quia est merces operi tuo. dicit dominus. et reuertentur de terra inimici.

Et est spes nouissimis tuis. dicit dominus. et reuertentur filii ad terminos suos.

Audiens audiui ephraim plangentem. castigasti me. et castigatus sum quasi uitulus indomitus. conuertere me. et conuertar. quia tu dominus deus meus es.

Quia post conuersionem meam pœnitentiam egi. et postquam ostensa sum mihi femur percussi. confusus sum. et erubui. quoniam sustinui obprobrium adolescentiæ meæ.

Numquid filius honorificus mihi ephraim. aut puer delicatus. quia ex quo locutus sum de eo. adhuc recordans memor ero eius. propterea conturbata sunt uiscera mea super eo. miserans misericordiam ei. dicit dominus.

Statue tibi speculum. pone tibi in exemplum. dirige cor tuum in uiam rectam. uia qua ambulasti. conuertere uirgo israhel. conuertere ad ciuitates tuas istas.

Usquequo delicata cogitatione uagaris filia reuersionis. quia creauit dominus nouum super terram. femina circumdabit uirum.

Hec dicit dominus exercituum deus israhel. Adhuc uerbum hoc dicent in terra iuda. et in ciuitatibus eius. cum conuertero captiuitatem eorum. benedicat dominus tibi habitatio iustitie. mons sanctus.

Et habitabit in eo iuda. et omnes ciuitates eius simul. agricole. et qui proficiscuntur cum grege.

Quia inebriaui animam sitientem. et omnem animam esurientem repleui.

In hoc euigilaui. et uidi. et somnus meus dulcis factus est mihi.

Ecce dies ueniunt. dicit dominus. et seminabo domum israhel et domum iuda semine hominis et semine iumentorum.

Et erit sicut uigilaui super eos. ut euellam et destruam. et dissipem et disperdam. et affligam. ita uigilabo super eos. ut ædificem et plantem. dicit dominus.

In diebus illis non dicent amplius. Patres comederunt uuam acerbam. et dentes filiorum obstupescunt.

Sed unusquisque in iniquitate sua morietur. omnis homo qui comederit uuam acerbam. dentes eius obstupescent.

Ecce dies ueniunt. dicit dominus. et feriam domum israhel et domum iuda fœdere nouo.

Non secundum pactum quod pepigi cum patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem eos de terra egypti. pactum meum quod irritum fecerunt. et ego dominatus sum eorum. dicit dominus.

Sed hoc pactum quod feriam domui israhel post dies illos. dicit dominus. dabo legem meam in uisceribus eorum. et in corde eorum scribam eam. et ero eis in deum. et ipsi erunt mihi in populum.

Et non docebit ultra unusquisque proximum suum. et unusquisque fratrem suum dicens. Cognosce dominum. omnes enim cognoscent me a paruo eorum usque ad magnum eorum. dicit dominus. quoniam propitiabor iniquitati eorum. et peccati eorum non memorabor ultra.

Hec dicit dominus. qui dat solem in lumen diei. ordinationes lunæ et stellarum in lumen noctis. qui turbat mare. et intumescunt fluctus eius. dominus exercituum nomen eius.

Si defecerint ordinationes istæ coram me. dicit dominus. semen quoque israhel deficiet ut non sit gens coram me cunctis diebus.

Hec dicit dominus. Si mensurari queant desuper cæli. et perscrutari fundamenta terræ deorsum. et ego proiciam omne semen israhel propter omnia quæ fecerunt. dicit dominus.

Ecce dies ueniunt. dicit dominus. et ædificabitur ciuitas domino a turre hananeel usque ad portam anguli.

Et egredietur adhuc funiculus mensurans contra collem gareb. et circuibit goatha.

Et omne cadauer. et cinis. et omnes regiones usque ad torrentem cedron. usque ad angulum portæ equorum ad orientem. sanctum domini. non euelletur. neque destruetur ultra in sempiternum.

ex omnibus caris eius. Omnes amici eius spreverunt eam, et facti sunt
ei inimici. Gimel. Migravit Iudas propter afflictionem
et multitudinem servitutis, habitavit inter gentes nec in-
venit requiem. Omnes persecutores eius apprehenderunt eam
inter angustias. Daleth. Viae Sion lugent eo quod non
sint qui veniant ad sollempnitatem. Omnes portae eius
destructae, sacerdotes eius gementes, virgines eius squa-
lidae, et ipsa oppressa amaritudine. He. Facti sunt ho-
stes eius in capite, inimici illius locupletati sunt,
quia Dominus locutus est super eam propter multitudi-
nem iniquitatum eius. Parvuli eius ducti sunt in captivi-
tatem ante faciem tribulantis. Vau. Et egressus
est a filia Sion omnis decor eius. Facti sunt principes
eius velut arietes non invenientes pascua, et abi-
erunt absque fortitudine ante faciem subsequentis.
Zai. Recordata est Ierusalem dierum afflictionis suae et
praevaricationis omnium desiderabilium suorum quae habuerat a die-
bus antiquis, cum caderet populus eius in manu ho-
stili et non esset auxiliator. Viderunt eam hostes et
deriserunt sabbata eius. Heth. Peccatum peccavit
Ierusalem, propterea instabilis facta est. Omnes qui glorificabant
eam spreverunt illam, quia viderunt ignominiam eius;
ipsa autem gemens conversa est retrorsum. Teth. Sor-
des eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui.
Deposita est vehementer, non habens consolatorem. Vide Do-
mine afflictionem meam, quoniam erectus est inimicus. Ioth.
Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius,
quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum, de quibus prae-
ceperas ne intrarent ecclesiam tuam. Caph. Omnis
populus eius gemens et quaerens panem; dederunt pretiosa quaeque
pro cibo ad refocillandam animam. Vide Domine et considera quoniam
facta sum vilis. Lameth. O vos omnes qui transitis
per viam, attendite et videte si est dolor sicut dolor
meus, quoniam vindemiavit me, ut locutus est Dominus, in die i-
rae furoris sui. Mem. De excelso misit ignem in
ossibus meis et erudivit me; expandit rete pe-
dibus meis, convertit me retrorsum; posuit me de-
solatam, tota die maerore confectam. Nun. Vi-
gilavit iugum iniquitatum mearum; in manu eius
convolutae sunt et impositae collo meo. Infirma-
ta est virtus mea; dedit me Dominus in manu de qua
non potero surgere. Samech. Abstulit omnes magni-
ficos meos Dominus de medio mei; vocavit adver-
sum me tempus ut contereret electos meos. Torcular
calcavit Dominus virgini filiae Iuda. Ain. Idcirco
ego plorans, et oculus meus deducens aquas, quia lon-
ge factus est a me consolator, convertens animam meam. Facti
sunt filii mei perditi, quoniam invaluit inimicus. Phe. Ex-
pandit Sion manus suas; non est qui consoletur eam.
Mandavit Dominus adversum Iacob in circuitu eius
hostes eius; facta est Ierusalem quasi polluta menstruis inter eos.
Sade. Iustus est Dominus, quia os eius ad iracundiam pro-
vocavi. Audite obsecro universi populi, et videte do-
lorem meum; virgines meae et iuvenes mei abi-
erunt in captivitatem. Coph. Vocavi amicos
meos, et ipsi deceperunt me. Sacerdotes mei et senes

aggravatum iugum [illegible] meorum mearum

mei in urbe consumpti sunt, quia quaesierunt cibum
sibi ut refocillarent animam suam. Res. Vide Domine
quoniam tribulor; venter meus conturbatus est, subversum est cor
meum in memetipsa, quoniam amaritudine plena sum.
Foris interficit gladius, et domi mors similis est.
Sen. Audierunt quia ingemisco ego, et non est qui
consoletur me. Omnes inimici mei audierunt ma-
lum meum, laetati sunt quoniam tu fecisti. Adduxisti
diem consolationis, et fient similes mei. Thau. Ingre-
diatur omne malum eorum coram te, et vindemia eos
sicut vindemiasti me propter iniquitates meas. Mul-
ti enim gemitus mei, et cor meum maerens. Aleph. Quo-
modo obtexit caligine in furore suo Dominus filiam
Sion, proiecit de caelo in terram inclitam Israel, et non est
recordatus scabelli pedum suorum in die furoris
sui. Beth. Praecipitavit Dominus nec pepercit omnia
speciosa Iacob; destruxit in furore suo munitio-
nes virginis Iuda, deiecit in terram, polluit reg-
num et principes eius. Gimel. Confregit in ira furoris
sui omne cornu Israel; avertit retrorsum dexteram su-
am a facie inimici, et succendit in Iacob quasi
ignem flammae devorantis in gyro. Deleth. Tetendit
arcum suum quasi inimicus, firmavit dexteram suam
quasi hostis, et occidit omne quod pulchrum erat visu in
tabernaculo filiae Sion; effudit quasi ignem indignationem
suam. He. Factus est Dominus velut inimicus, praeci-
pitavit Israel, praecipitavit omnia moenia eius, dissipavit
munitiones eius, et replevit in filia Iuda humili-
atum et humiliatam. Vau. Et dissipavit quasi
hortum tentorium suum, demolitus est tabernaculum
suum. Oblivioni tradidit Dominus sollempnitatem in
Sion et sabbatum, et in opprobrium in indignatione fu-
roris sui regem et sacerdotem. Zai. Reppulit Dominus
altare suum, maledixit sanctificationi suae; tradidit
in manu inimici muros turrium eius; vocem dederunt
in domo Domini sicut in die sollempni. Heth. Cogita-
vit Dominus dissipare murum filiae Sion; tetendit
funiculum suum et non avertit manum suam a perditione;
luxitque antemurale, et murus pariter dissipatus est. Teth.
Defixae sunt in terra portae eius, perdidit et contrivit vectes
eius; regem eius et principes eius in gentibus; non est lex, et pro-
phetae eius non invenerunt visionem a Domino. Ioth. Se-
derunt in terra, conticuerunt senes filiae Sion, consperse-
runt cinere capita sua, virgines Ierusalem. Accincti sunt ci-
liciis seniores Iuda; abiecerunt in terra capita
sua virgines Ierusalem. Caph. Defecerunt prae lacri-
mis oculi mei, conturbata sunt viscera mea, effusum
est in terra iecur meum super contritione filiae populi mei, cum
deficeret parvulus et lactans in plateis oppidi. La-
meth. Matribus suis dixerunt: Ubi est triticum et vinum? cum
deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis, cum exha-
larent animas suas in sinu matrum suarum. Mem. Cui
comparabo te, vel cui assimilabo te, filia Ierusalem? Cui ad-
aequabo te et consolabor te, virgo filia Sion? Mag-
na enim velut mare contritio tua; quis medebi-
tur tui? Nun. Prophetae tui viderunt tibi falsa et stulta, nec a-

gebunt inquitate tuam. ut te adpiam pus
cerunt. vidunt nat & assiptionce uanas &
fallas ractiones. Glauerut. Glauerunt sup
te manib; omes transeuntes p uiam. sibila
uit. mouit caput suu. sup filiam ierlm.
hecine e urbs dicentes pfecta decoris. gau
dium uniuse tre. Aperuit se os suum
omes inimici tui sibilauit. & fremuit dens
bi. & dixerut deuorabim. En ista e dies quã
optabam. inuenim uidim. fo. Fecit dns
que cogitauit. complent sermonẽ suu quẽ
preput ab diebz antiquis. Destruxit & nõ pepet
cit & lectificauit sup te inimicam. & exaltauit cor
nu hostium tuoz. Ga. Clamauit cor meu
ad dnm. Supmurus filie sion. Deduc sicut tor
rens lacrimas per diem & nocte. Ne des requiẽ
tibi nec taceat pupilla oculi tui. Coph. Consurge
lauda in nocte. in principio uigiliaz. effunde sicut
aquã cor tuu. ante conspectum dni. Leua ad eũ
manus tuas. p. animab; puloz tuoz qui fame
defecerut in capite omniu plateaz. fo. Vide domine
& considera. quem uindemiasti sic. Ego ne come
dent mulieres fructũ suu. paruulos adpsalmũ
palme si occidatur in sanctuario dni sacerdos & pro
phet. Coph. Jacuerut in terra foris puer & senex. uir
gines mee. & iuuenes mei ceciderut gladio in
ira tua occidisti. in die furoris tui. pcussisti. nec misere
ris. Ad v. Vocasti qsi ad diem sollẽpnẽ qui tur
bent me d circuitu. & non fuit in die furoris dni
qui effugeret & relinqueret. quos educauit & nu
trui. inimic meus consumpsit eos. Aleph. Ego uir
videns paupẽtatem meam. in uirga indignationis
ei. Beth. Me minauit & adduxit in tenebras
& non in lucem. Aleph. Tantum in me uertit. & mutat
ma sua tota die. Beth. Veterauit carnem meam & pelle
meam. & contrivit ossa mea. Beth. Edificauit in gyro meo & circumdedit me felle & la
bore. Beth. In tenebris collocauit me qsi mortuos sempiternos. Gimel. Circumedificauit aduersũ me
ut nõ egrediar. aggrauauit catenã meã. Gimel.
& cum clamauero & rogauero. excludit oratio
nem meam. Gimel. Conclusit uias meas lapidibz q
dnos. semitas meas subuertit. Beth. Ursus in
sidians factus e mihi leo in abscondito. Beth. Semi
tas meas subuertit. & confregit me. posuit me desо
latam. Beth. Tetendit arcum suu. & posuit me qsi
signum ad sagittam. Jod. Misit in renibz meis
filias pharetre sue. Jod. Factus sum in derisu omi po
pulo meo. canticum eoz tota die. Jod. Replevit me
amaritudinibz. inebriauit me absinthio. Ad
v. Contrivit in lapidem dentes meos. & abscon
dit me cinere. Ad v. Et repulsa e a pace anima mea. obliti sum
bonoz. Ad v. Et dixi. Perit finis meus & spes
mea a dno. Gimel. Recordare paupertatis & transmi
grationis mee absinthii & fellis. Gimel. Memoria me
mor ero & tabescet in me anima mea. Gimel. Hoc reco
lens in corde meo. ideo sperabo. Gimel. Misericordie dni quia non sumus consumpti. quia non defecerut. miserationes. Gimel.
Nouã diluculo. multa e fides tua. Gimel. Pars mea
dns dixit anime mee. propterea exspectabo eum. Gimel. Bonus
est dns sperantib; illum. animæ querenti illum.
Gimel. Bonũ e sperare & silentio salutare dei.
Gimel. Bonũ e uiro cum portauerit iugũ. ab adole
scentia sua. Jod. Sedebit solitarius & tacebit. quia
leuabit se super se. Jod. Ponet in pulue os suu
si forte sit spes. Jod. Dabit percutienti se maxilla
saturabit opprobriis. quia nõ repellet in sempiternũ dns
meus. Caph. Quia si abiecit. miserebitur & multa
misericordia sua. Caph. Non enim humiliauit
ex corde suo. & abiecit filios hoiũ. Concidit sub
pedibz suis omes uinctos terre. Ante faciem altissimi
declinauit ius hois. non aspexit in iudicio. Ignoratis
quod pater hois. iudicabit filios suos. dnus nõ ignorat.
Gimel. Quis e iste qui dixit ut fieret dns nõ iubente.
Gimel. Ex ore altissimi nõ egrediet nec bona nec
mala. Gimel. Quid murmurauit hõ uiuens uir p
pena sua. Nun. Scrutemur uias nras & queramus.
& reuertamur ad dnm. Nun. Leuemus corda nra cũ ma
nibz ad dominũ in celos. Nun. Nos inique egimus & ad
uersi sumus. Ideo tu inexorabilis es. Gi
mel. Operuisti in furore & persecuisti nos. occidisti nec
peperci. Gimel. Opposuisti nubẽ tibi. ne transeat ora.
Gimel. Cinerem tanquã panem manducabam. & potum meum
cum fletu miscebam. Gimel. A facie indignationis & tue
dispersisti me. Jod. Aperuerunt super me os suu omes
inimici. Jod. Formido & laqueus fact e nob; ruinam &
contritionem. Jod. Deducunt oculus meus diuisiones aquaz
in contritione filie populi mei. Jod. Oculus meus affligit animã meã
præ omib; filiab; urbis mee. Jod. Aperuerunt super me os suu omes
inimici. Jod. Formido & laqueus fact e nob; ruinam & contritio. Jod. Deduxerunt aquas
& circumdederunt me sicut aqua. Jod. Venerunt super me qsi mare inimici
mei. Jod. Lapsa e in lacu vita mea. posuerunt lapidem super me. Jod. Inundauerunt aque super ca
put meum. dixi. Caph. Invocaui nomen tuu dne de
profundo lacus. Vocem meã audisti ne auertas aurem tuam. a singultu meo. & clamore. Caph.
Appropinquasti in die. qñ invocauit te. dixisti
ne timeas. Beth. Judicasti dne iudicium animæ mee.
redemptor vite mee. Beth. Vidisti dne iniquitatem
eoz aduersum me. iudica iudicium meum. Beth. Vi
disti omẽm furorem. omnes cogitationes eoz
aduersum me. Sen. Audisti obprobria eoz dne.
omẽs cogitatiões eoz aduersum me. Beth. Labia insur
gentium mihi. & meditationes eoz aduersum me
tota die. Beth. Sessionem eoz & resurrectionem eo
rum vide. ego sum psalmus eoz. Beth. Reddes illis
dne vicem operum manuum suaz. Beth. Dabis
eis scutum cordis labore tuum. Beth. Persequeris in
furore. & conteres eos sub celis dni. Aleph. Quid ob

Ff.

Ff.

pennæ unusquisq; ad aquilonē. nubes magna. ignis
inuolues. splendor in circuitu eius. & de medio eius
quasi species electri. de medio ignis. Et in medio eius
similitudo iiii animalium. & hæc species eorum. similitudo
hominis in eis. Et quatuor facies uni. & quatuor pennæ uni
ex eis. pedes eorum pedes recti. & planta pedis eorum
quasi planta pedis uituli. scintillantis quasi aspectus aeris candentis. Et manus
hominis sub pennis eorum in quatuor partes. & facies unicuiq;
quatuor. facies unius. & pennæ eorum coniunctæ
ad alterum. Non reflectebantur cum incederent. sed unusquisq;
ad faciem suam gradiebatur. similitudo autem facierum
eorum. facies hominis. & facies leonis a dextris ipsorum iiii.
facies autem bouis a sinistris ipsorum iiii. & facies aquilæ
ipsorum iiii. Alæ eorum pennæ eorum extentæ
desuper. Duæ pennæ singulorum iungebantur. & duæ tegebant
corpora eorum. Animalia quoq; eorum ibant
unumquodq; in gradientes. & quo ibat impetus spiritus
illuc gradiebantur. nec reflectebantur cum ambularent. Et similitudo animalium
species eorum quasi carbonis ignis ardentis. quasi aspectus
lampadum. Hæc erat visio discurrens in medio
animalium splendor ignis. & de igne fulgur egrediens.
Et animalia ibant & reuertebantur. ut similitudinem
fulguris coruscantis. Cumq; aspicerem animalia. apparuit rota una
super terram iuxta animal. habens iiii facies. Species
rotarum & opus earum. quasi visus maris. Et una similitudo ipsarum iiii. Aspectus earum. & opus earum quasi
sit rota in medio rotæ. & quando ibant. per iiii partes suas ibant
& non reflectebantur cum ambularent. Et altum & terribile
erat mihi. & timendum. & circumplena oculis. in altum ipsius iiii. Cumq; ambularent
animalia. ambulabant & rotæ iuxta ea. Et cum
exaltarentur animalia de terra. exaltabantur simul & rotæ. Ubicunq;
erat spiritus illuc eundi. illuc gradiebatur. & rotæ pariter
sequebantur eum. Cum ipse enim irent. ibant. & cum
starent. stabant. & cum de terra leuarentur animalia. pariter exaltabantur rotæ sequentes
ea. quia spiritus animalium erat in rotis. Et similitudo super
caput animalium firmamenti. quasi aspectus crystalli horribilis. extensi super caput eorum desuper. Sub firmamento
autem pennæ eorum rectæ alterna ad alterum. unicuiq;
duæ tegebant. & unicuiq; erant duo operientia corpora eorum.
Et audiebam sonum alarum. quasi sonum aquarum
multarum. quasi sonum sublimis dei. Cum ambularent
quasi sonus castrorum. audiebatur. & cum stabant demittebant
pennas suas. Et cum fieret sonus super firmamentum. quod erat
super caput eorum. stabant. & demittebant pennas suas. Et
super firmamentum quod erat super caput eorum. quasi visio lapidis
sapphiri. similitudo throni. & super similitudinem throni.
similitudo quasi species hominis desuper. Et vidi quasi speciem
electri. uelut aspectum ignis intrinsecus. & circumclusum. ab
his quasi species arcus. cum fuerit in nube in die pluuiæ.
quasi splendoris per gyrum. Hic erat aspectus
similitudinis gloriæ dei.
Et vidi. & cecidi in faciem meam. & audiui
vocem loquentis ad me. & dixit ad me. fili hominis sta super

pedes meos. & loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus postquam locutus est mihi. & statuit me super pedes meos. & audiui
loquentem ad me. & dicentem. fili hominis mitto ego te
ad filios israel ad gentes apostatricas quæ recesserunt a me.
ipsi & patres eorum prævaricati sunt contra me usque ad diem
hanc. & filii durifrontes sunt. & duræ cordis. ad
quos ego mitto te. & dices ad eos. hæc dicit dominus deus. si
forte ipsi audiant. & si forte quiescant. quia domus exasperans est. & sciant quia prophetes fuerit in medio eorum. Tu
autem fili hominis ne timeas eos. & sermones eorum ne
timeas. quia increduli & subuersores sunt tecum. & cum
scorpionibus habitas. Sermones eorum ne timeas. & a facie eorum ne formides. quia domus exasperans est. Loqueris ergo
ad eos sermones meos. si forte audiant. & quiescant. quia exasperans est. Tu autem fili hominis audi quæcumque loquor
ad te. noli esse exasperans. sicut domus exasperans est. Aperi os tuum & manducа
quod ego do tibi. Et vidi. & ecce manus missa ad me. & ecce involutus liber in capite
libri. & explicuit coram me. & erat scriptus intus & foris. & scripti erant in eo planctus. & carmen. & væ.

Et dixit ad me. fili hominis quodcumque inueneris comede. Comede volumen istud. & vade. loquere ad filios
israel. Et aperui os meum. & cibauit me volumine illo. Et dixit ad me. fili hominis
ventrem tuum comedes. & viscera tua implebis volumine istud quod ego do tibi. Et comedi illud. & factum est in ore meo sicut mel dulce. Et dixit ad me. fili
hominis vade ad domum israel. & loqueris verba mea ad eos. Non enim ad populum profundi sermonis & ignotæ linguæ. tu mitteris domui israel. Non
ad populos multos. profundi sermonis & ignotæ linguæ. quorum non possis audire sermones. Et si ad illos mittens te. ipsi audire te de-
buissent. audirent te. Domus autem israel nolunt audire te. quia nolunt audire me. Omnis quippe domus israel. aerumnæ frontis
& duræ cordis sunt. Ecce dedi faciem tuam validam contra facies eorum. & frontem tuam durorem frontibus eorum.
Adamantem quasi silicem dedi frontem tuam. Ne timeas
& ne formides a facie eorum. quia domus exasperans est. Et dixit ad me. fili hominis omnes sermones meos qui
ego loquor ad te. assume in corde tuo. & auribus tuis audi. & ade migra ad transmigrationem ad
filios populi tui. & loqueris ad eos. & dices ad eos. Hæc dicit
dominus deus. si forte audiant. aut quiescant. Et assumpsit me
spiritus. & audiui post me vocem commotionis magnæ. Benedicta
gloria domini de loco suo. & vocem alarum animalium
percutientium alteram ad alteram. & vocem rotarum secundum
illa. & vocem commotionis magnæ. Spiritus quoque
leuauit me. & assumpsit me. & abii amarus in indignatione spiritus mei. Cum esset dominus eius mecum
fortissima. Et veni ad transmigrationem ad
ad uillam nouam habitantium. ad eos qui habitabant iuxta
fluuium chobar. Et sedi ubi sedebant. & mansi ibi
vii. diebus. mœrens in medio eorum. Cum autem pertransissent vii. dies. factum est verbum domini ad me dicens.
fili hominis speculatorem dedi te domui israel. Audies
de ore meo verbum. & annuntiabis eis ex me. Si dicente me ad impium morte morieris. non annuntiasti ei.
neque locutus fueris ut auertatur impius a via sua

⁊ mundat quę impię mundquitate sua morietur
sanguine aũt eius de manu tua requiã. Si
aũt tu munda aũte impio ⁊ ille nõ fuĩt mundus
ab impietate sua. ⁊ anima sua impia. ipse quid
mundquitare sua morietur. tu aũt anĩa tua libe
rasti. Si rursus iustus iustitia sua fuĩrit. fe
cerit mundquitatẽ. ponã offendiculũ coram eo. ipse mo
rietur. quia nõ admonitus est. ⁊ peccão suo mo
rietur. nõ erunt in memoria iustitie eius quas fe
cerat. sanguine aũt eius de manu tua requiram. Si
aũt tu admonita admonueris iustum. ut nõ peccet iustus
ille nõ peccauit. uiuens uiuet ⁊ ea. admonita
es et. tu aũt animã tuã liberasti. Et factũ est sup me
manus dñi. ⁊ dixit ad me. Surgens egredere in campũ
et loquar tecum. Et surgens egressus sũ in cã
pũ. Et ecce ibi gla dominj stabat ⁊ ego quã ui
di uirtus fluuiũ chobar. Et cecidi in faciẽ meã. ⁊
ingressus est in me spũs ⁊ statuit me sup pedes meos
⁊ locutus est mihi et dixit ad me. Ingredere ⁊ includere in
medio domus tue. Et tu fili hois ecce data sunt ad
te uincula. ⁊ ligabunt te in eis. ⁊ nõ egredieris in
medio eorũ. Linguã tuam adherere faucibus tuis pala
to tuo. ⁊ eris mutus nec ea increpare uir obprobrium. quia
domus exasperans est. Cum aũt loquar ad te aperiã
os tuum ⁊ dices ad eos. Hec dicit dñs. Qui audit au
diat. ⁊ qui quiescit quiescat. quia domus exasperans
est.

Et tu fili hois sume tibi laterẽ. ⁊ pones eum coram
te. ⁊ describes in eo ciuitatẽ ierlin. Et dabis ad
uersum eam obsidionẽ. ⁊ edificabis munitiones
⁊ circumda aggerẽ. ⁊ dabis ad eam castra. ⁊ pones ariẽ
tes in gyro. Et tu sume tibi sartaginẽ ferream. ⁊
pones eam murum ferreum. inter te ⁊ inter ciuitatẽ.
⁊ obfirmabis faciẽ tuam ad eam. ⁊ erit obsidio
nẽ. ⁊ circumdabis eam. Signũ est domui israel. Et
tu dormies sup latus tuum sinistrum. ⁊ pones iniqui
tatem domus israel. sup eo nũmerum dierum quibus dormies sup
illud. ⁊ assumes iniquitatem eorum. Ego aũt dedi
tibi annos iniquitatis eorum nũmerum dierum. trecentos. ⁊ nonaginta dies.
dies ⁊ portabis iniquitatem domus israel. Et cũ impleueris ista
dormies super latus tuum dextrum. ⁊ portabis iniquitatem domus iuda. xl. dies. diem pro anno. diem
quam pro anno dedi tibi. Et ad obsidionem ierlin
ipses faciem tuam. ⁊ brachium tuum erit extentum
⁊ prophetabis aduersus eam. Ecce posui dedi te funiculis
nõ te uertes ab latere tuo usque ad aliud donec impleas
dies obsidionis tue. Et tu sume tibi triticum. ⁊ ordeum. ⁊ fabam. ⁊ lentem. ⁊ milium. ⁊ triticum. ⁊ mittes ea
in uas unum. ⁊ facies tibi panes nũmero dierum quos dor
mies super latus tuum. ccc. ⁊ xc. dies. comedes illud.
Cibus aũt tuus quem uescãris erit ponderis. xx. sta
teres per dies. A tempore usque comedes illud. Aquã
in mensura bibes sextariũ per diem. A tempore usque bibes illud. per
singulos dies bibes illud. Et sicut subcinericium ordeaceum comedes il
lud. ⁊ obruens eum fimo quod egreditur de homine. coram
oculis eorum. Et dixit dñs. Sic comedent filij israel pa
nem suum pollutum inter gentes ad quas eiciã eos. Et dixi. a. a. a. dñe deus. ecce anima mea nõ est polluta. ⁊ mor
tuum ⁊ laceratum. abhinc non comedi ab infantia
mea usque nunc. Nec est ingressa os meum omnis esus im
mundus. Et dixit ad me. Ecce dedi tibi fimum bouis pro
stercore humano. ⁊ panem tuum in eo. Et dixit
ad me. fili hois. ecce ego confringam baculum panis in
Ierusalem. ⁊ comedent panem ad pondus. ⁊ sollicitudine. ⁊
aquam in mensura. ⁊ angustiabuntur bibent. ut deficien
tes panem ⁊ aquam. ⁊ obstupescant unusquisque. ad fratrem suum
⁊ deficiant miserabiles super

Et tu fili hominis sume tibi gladium acutum. radentem pilos. Et assumes eum ⁊ duces per cul
trum. ⁊ pharisæum tuam. Assumes ⁊ statues
pondus. ⁊ dividis eos. Tertiã partẽ igne absumes
in medio ciuitatis tue. ⁊ complebuntur dies obsidi
onis. Et assumes tertiam partẽ. ⁊ cedes gladio
in circuitu eius. tertiã aũt disperges in uentum ⁊
gladium nudabo post eos. Et funiculũ pusillum sumes
⁊ ligabis eos in summitate pallij tui. Et de eis rursus
sumes. ⁊ proicies in medio ignis. ⁊ comburetur
eos ignis. ⁊ egredietur ignis in omnem domum
israel. Hec dicit dñs. Ista est ierlin in medio gentium
posui eam. ⁊ in circuitu eius. Et ostendi iudicia
mea. ut plus fecit impia quã gentes. ⁊ precepta mea
ut egressa sit. ⁊ mutauit iudicia mea. ⁊ precepta mea
super omnes terras. quę circuitu eius sunt. Iudicia
enim mea proiecerunt. ⁊ precepta mea nõ ambulauerunt
in eis. Propterea hec dicit dñs. Quia superastis gẽtes que
circuitu uos estis. ⁊ iudicia mea non ambulastis. ⁊ iudicia gentium quę circuitu uestrum
non fecistis. Propterea hec dicit dñs. Ecce ego ad
te. ⁊ ego faciam in medio tui iudicia in oculis
gentium. ⁊ faciam in te quę non feci. ⁊ quales sibi
ultra nõ faciam propter abhominationes tuas. Propterea patres comedent filios suos in
medio tui. ⁊ filij comedent patres suos. Et faciã in te iudicia. ⁊ uen
tilabo uniuersas reliquias tuas in omnem uentũ. Propterea
propterea uiuo ego dicit dñs. dñs quia sanctuarium meum
polluisti in omnibus offensionibus tuis. ⁊ in omnibus
abhominationibus tuis. ego quoque auferam. ⁊ non
parcet oculus meus. ⁊ non miserebor. Tertia pars in
pestilentia morietur. ⁊ fame consumetur in medio
tui. ⁊ pars tua. cadet gladio in circuitu tui. Et par
tem tertiam dispergam in omnem uentum. ⁊ gla
dium euaginabo post eos. Et complebo furorem
meum. ⁊ requiescere faciam indignationem meam
in eis. ⁊ consolabor. Et cognoscent quia ego dñs locu
tus sum zelo meo. cũ impleuero omnem indignationem
meam in eis. Et dabo te in desertum. ⁊ in opprobrium gentibus quę circuitu
tuarum. coram omni transeunte. Et dabis opprobrium. ⁊ blasphemiam
et exemplum. ⁊ stupor gentibus. quę circuitu tuo sunt.
cum fecero in te iudicia. in furore. ⁊ indignatione. ⁊ increpationibus ultionum. Ego dñs locutus
sum. cũ misero sagittas famis pessimas in
eos quę erunt ad perditionem. ⁊ quas mittam ut dis

dom uias ⁊ fuis ogitatiõ sup nos ⁊ nõm fuoꝝ hu
milit pmis. ⁊ inuitam nuoꝝ fiñ ⁊ desiac pessi
mas uis ad mñm oñe. ⁊ pelliima ⁊ sanguis
nmibunt pte. ⁊ gladium mducam sup te
ego dñs locutus sum.

VI

Et fiet ẽ hmo dñs ad me dicens. fili hois po
ne faciem tuam ad montes isrl. ⁊ pphabis
adꝝ ⁊ dices. Montes isrl audite ubum dñi
dñi hãnt dñs. oyoñb. ⁊ colib. rupib. ⁊ nã
libꝰ. Ecce ego mducam sup nos gladiñ ⁊ disp
dam excelsa uã. ⁊ demolitur arae uãs. ⁊ cofrin
gentur simulacra uã. ⁊ dejiciam infirtos uãs
ante ydola uã. et dabo cadauã filoꝝ isrl. ãte
facies hmulacroꝝ uãroꝝ. ⁊ dispgam ossa uã
circa aras uãs. ⁊ in oñb habitatiõb; uis ur
bes desert erunt. ⁊ excelsa demolientur. ⁊ dissipa
buntur. ⁊ mũbunt are ure. ⁊ cofringentur ⁊ cef
sabunt ydola uã. ⁊ cedent delubra uã. ⁊ de
lebuntur opa uã. ⁊ cadet interfect in medio uã.
⁊ scietis qm ego dñs sum. Et relinquã m uob
ee qui fugerint gladiu ingentib; cum dispse
ro uos in terris. ⁊ ercebimini in gentib; ad quas captiui ducti sunt. quia cõta
ui eoꝝ fornicatione ⁊ recedent ame. ⁊ oculos eoꝝ
fornicatores ꝓ ydolis suis. Et displicebunt ẽ in
suis mal ꝙ fecerunt in oñb abhoiatiõb; ⁊ sci
ent quia ego dominus. nõ frustra locutus sũ
ut faciem hec malum ih. H dicit dñs dñs. Pute
manu tua. ⁊ alude pedẽ tuo. ⁊ die. heu. heu
ad oñs abhoiationes malos domꝰ isrl. quia gla
dio fame. ⁊ pestilẽtia cadent. Qui longe ẽ ꝓ
pe morietur. ⁊ qui ꝓpe. gladio cadet. Et q
reliquus fuit. ⁊ obsessus fame morietur. ⁊ explebo
indignationẽ meã in eis. ⁊ scietis quia ego dñs
cum fuerint interfecti uiri eoꝝ in medio ydoloꝝ uiroꝝ
circa aras suas. sup omẽ collem excelsi. ⁊ in
omibus montibus colle excelsi. ⁊ subter omẽ lignũ nemo
rosum. ⁊ subter omnem quercum frondosam. loco
ubi accenderunt ibi odorem requietionis. ⁊ dimit
tam terrã desolatam. ⁊ desertam. a deserto deblatha. ⁊
omnibꝰ habitatoribus eoꝝ. ⁊ scietis quia ego dñs.

VII

Et tu fili hois ẽ hmo dñs ad me dicens. Et tu fili hois
dic terre isrl. finis uenit uenit fi
nis sup quatuor plagas terre. finis sup te. Et ni
mittam furorem meum in te. ⁊ ponã te secundum
uias tuas. ⁊ ponã sup te omnes abhoiationes tuas.
Et nõ parcet oculus meus sup te. nec miserebor. ⁊
uias tuas ponam sup te. ⁊ abhoiationes tuæ in
medio tui erunt. quia ego dñs. Videte quia ego dñs.
Adfluctio una. affluente ecce uenit. finis uenit ue
nit finis. euigilauit aduersũ te ecce uenit. Venit
sinistra tua qui habitas terrã. Venit tps ꝓpe ẽ
dies conclusionis. nõ gẽtes montiũ. Ultime d ꝓpe
effundam furorem meum super te. ⁊ explebo furorẽ me
um in te. ⁊ iudicabo te sec uias tuas. ⁊ ponã
super te omnia scelera tua. Et nõ parcet oculus meus in te
nec miserebor. ⁊ sicut uias tuas ponã super te. ⁊ abhomi
nationes tuæ in medio tui erunt. ⁊ scietis quia ego dñs
percutiens. Ecce dies ecce uenit. egressa ẽ ultio. floruit uirga.
germinauit superbia. ꝙescit iniquitas in iniquitatem
ei. nec ex eis. ⁊ de turba eoꝝ. ⁊ de tumultu eoꝝ. ⁊ non erit requies
in eis. Venit tps. appropiauit dies. Qui emit nõ
letetur. ⁊ qui uendit nõ lugeat. quia ira super omẽ
plebem eius. quia qui uiuit. ad hoc ꝙ uendidit nõ
reuertetur. adhuc immo uiuẽtibꝰ uita eoꝝ. Visio ẽ
ad omẽ. multumq diuẽ ei nõ regredietur. unus uir
in iniquitate uite sue nõ obtinebunt. Canite tubã
parentur. et nõ ẽ qui uadat ad pliũ. ⁊ in ciuitate
sup omnem plebem ẽ. gladius. foris. pestis. ⁊
fames. intus ecce. Qui in agro ẽ gladio morietur
⁊ qui in ciuitate pestilentia ⁊ fames deuorabunt
Saluabuntur qui fugerint ex eis. erunt in mon
tibus. ꝙsi columbe quarum omnes
in uallibus. gemẽtes. uir pro iniquitate
sua. Oẽs manꝰ dissolue. ⁊ oia genua fluent aqs.
⁊ accingent se cilicis. ⁊ operiet eos horrido. ⁊ in oi
facie confusio. ⁊ in omnibus capitibꝰ eoꝝ calui
tium. Argentum eoꝝ foras proiicient. ⁊ aurum eoꝝ in sqnia
erit. Argentum eoꝝ ⁊ aurum eoꝝ non poterit liba
re eos. in die furoris dñi. Animã suã non satura
bunt. ⁊ uiscera eoꝝ non implebuntur. quia scã
dalum iniquitatis eoꝝ fuit. Et ornamentũ mon
tium sui ꝓcipuam posuerunt. ⁊ imagines
abhominationũ suarũ. ⁊ simulacra fecerunt ex
eo. ꝓt ꝙ dedi eis illud in immundiciã. Aduersũ illud
manus alienigenarũ. ad diripiendũ. ⁊ impios terre in
prdam. illud et inquinabunt. Et auertã faciẽ meã
ab eis. ⁊ polluent archanũ meum. ⁊ introibunt
in illud emissarii. ⁊ polluent eum. Fac catenam
quia terra plena ẽ iudicio sanguinis. ⁊ ciuitas plena
iniquitate. Adducam pessimos de gentibus. ⁊ possi
debunt domos eoꝝ. ⁊ quiescere faciam superbiam
potentium. ⁊ possidebunt sanctuaria eoꝝ. Angustia si
cut timente requiem quærent. ⁊ non erit. Contritio su
per contritionem ueniet. ⁊ auditus super auditum. ⁊ requiet uisio
de ꝓpheta. ⁊ lex peribit a sacerdote. ⁊ consilium a senibus.
Rex lugebit. ⁊ princeps induetur mœrore. ⁊ manus
populi terre conturbabuntur. Secundum uiam eoꝝ faciã
eis. ⁊ iudicijs meis iudicabo eos. ⁊ scietis ꝙ
ego dñs.

VIII

Et factum ẽ in anno. vi. in mense. v. in. v. mensis
ego sedebã in domo mea. ⁊ senes iuda sedebãt co
ram me. ⁊ cecidit super me ibi manus dñi dñi. ⁊ uidi
⁊ ecce similitudo aspectus ignis. ⁊ ab aspectu lumbor eius
⁊ deorsum esse ignis. ⁊ ab lumbis eius sursum. qsi aspectus
splendoris ut uisio electri. Et extendit similitudi
nem manus. ⁊ apprehendit me in cincinno capitis mei. ⁊ ele
uauit me inter terram ⁊ cælum. ⁊ adduxit me
in uisione dei. in ierusalem. ad ostium interioris. qui respice
bat ad aquilonem. ubi erat statua zeli. ad
prouocandũ emulationẽ. Et ecce ibi gloria dei isrl
secundum uisionem quã uidi in campo. Et dixit ad me.
fili hois leua oculos tuos ad aquilonem. uia

leuam oculos meos ad viam aquilonis: et ecce ab a-
quilone porte altaris ydolum zeli in ipso introi-
tu. Et dixit ad me. Fili hominis. putasne vides tu
quid isti faciunt? abhominationes magnas
quas domus israel facit hic ut procul recedam a san-
ctuario meo. Et adhuc conversus videbis abhominatio-
nes maiores. Et introduxit me ad hostium atrii:
et vidi et ecce foramen unum in pariete. Et dixit ad
me. Fili hominis fode parietem. Et cum fodissem pa-
rietem. apparuit hostium unum. Et dixit ad me. Ingre-
dere et vide abhominationes pessimas quas
isti faciunt hic. Et ingressus vidi: et ecce omnis similitudo
reptilium et animalium abhominatio. et universa ydola domus
israel depicta erant in pariete in circuitu per totum. et lxx.
viri de senioribus domus israel. et iechonias filius sa-
phan stabat in medio eorum stantium ante picturas:
et unusquisque habebat turibulum in manu sua. et vapor
nebule de thure consurgebat. Et dixit ad me. Cer-
te vides fili hominis. que seniores domus israel faciunt
in tenebris unusquisque in abscondito cubiculi sui.
Dicunt enim. Non videt dominus nos. dereliquit dominus
terram. Et dixit ad me. Adhuc conversus videbis a-
bhominationes maiores quas isti faciunt. Et
introduxit me per ostium porte domus domini. quod
respiciebat ad aquilonem. et ecce ibi mulieres sede-
bant plangentes adonidem. Et dixit ad me. Certe vidisti
fili hominis. Adhuc conversus videbis abhominationes
maiores his. Et introduxit me in atrium domus
domini interius. et ecce in hostio templi domini. inter vesti-
bulum et altare. quasi xxv. viri dorsa habentes contra tem-
plum domini. et facies ad orientem. et adorabant
ad ortum solis. Et dixit ad me. Certe vidisti fili hominis.
Numquid leve est hoc domui iuda ut facerent abhomina-
tiones istas quas fecerunt hic? Quia replentes terram
iniquitate. conversi sunt ad irritandum me. Et ec-
ce applicant ramum ad nares suas. Ergo et ego
faciam in furore. Non parcet oculus meus nec miserebor.
Et cum clamaverint ad aures meas voce magna non
exaudiam eos.

IX Et clamavit in auribus meis voce magna di-
cens. Appropinquaverunt visitationes urbis. et unus-
quisque vas interfectionis habet in manu sua. Et ecce. vi.
viri veniebant de via porte superioris que respicit
ad aquilonem. et uniuscuiusque vas interitus in manu eius. Vir
quoque unus in medio eorum vestitus erat lineis. et at-
tramentarium scriptoris ad renes eius. Et ingressi sunt
et steterunt iuxta altare ereum. Et gloria domini israel assum-
pta est de cherub que erat super eum ad limen domus. et
vocavit virum qui indutus erat lineis. et atramen-
tarium scriptoris habebat in lumbis suis. Et dixit
dominus ad eum. Transi per mediam civitatem in medio
ierusalem. et signa thau super frontes virorum gementium
et dolentium super cunctis abhominationibus que fiunt in
medio eius. Et illis dixit audiente me. Transite per
civitatem sequentes eum. et percutite. Non parcat oculus ve-
ster neque misereamini. Senem adolescentulum. et vir-
ginem. parvulum et mulieres interficite usque ad internitio-
nem. Omnem autem super quem videritis thau ne occidatis.
et a sanctuario meo incipite. Ceperunt ergo a viris seni-
oribus. qui erant ante faciem domus. Et dixit ad eos.
Contaminate domum et implete atria interfectis.
Egredimini. Et egressi sunt: et percutiebant eos qui e-
rant in civitate. Et cede completa remansi ego.
ruique super faciem meam. et clamans aio. heu heu. heu
heu domine deus. ergone disperdes omnes reliquias israel
Iniquitas domus israel et iuda magna est nimis valde. et repleta est
terra sanguinibus. et civitas repleta est aversione.
Dixerunt enim. Dereliquit dominus terram. et dominus non videt.
Igitur et meus non parcet oculus. neque miserebor. Viam eorum
super caput eorum reddam. Et ecce vir qui indutus
erat lineis qui habebat atramentarium in dorso su-
o. respondit verbum dicens. Feci sicut precepisti mihi.

Et vidi et ecce in firmamento. quod erat super caput X
cherubim quasi lapis saphirus: quasi species similitu-
dinis solii apparuit super ea. Et dixit ad virum qui
indutus erat lineis et ait. Ingredere in medio ro-
tarum que sunt subtus cherubim. et imple manum tuam
prunis ignis que sunt inter cherubin. et effunde
super civitatem. Ingressusque est in conspectu meo. Cheru-
bin autem stabant a dextris domus. cum ingrederetur
vir. et nubes implevit atrium interius. Et elevata est
gloria domini desuper cherub ad limen domus. et repleta
est domus nube. et atrium repletum est splendore glorie domini.
Et sonitus alarum cherubin audiebatur usque ad
atrium exterius. quasi vox omnipotentis dei loquentis.
Cumque precepisset viro qui indutus erat lineis dicens.
Sume ignem de medio rotarum que sunt inter cheru-
bin. et ingressus ille stetit iuxta rotam. Et extendit cherub
manum de medio cherubin ad ignem qui erat inter
cherubin. et sumpsit et dedit in manu eius qui indutus
erat lineis. Qui accipiens egressus est. Et apparuit in
cherubin similitudo manus hominis subter pennas eorum.
Et vidi. et ecce .iiii. rote iuxta cherubin. rota una
iuxta cherub unum. et rota alia iuxta cherub unum.
Species autem erat rotarum quasi visio lapidis crisoliti. et
aspectus earum similitudo una .iiii. quasi sit rota in me-
dio rote. Cumque ambularent in .iiii. partes gra-
diebantur. et non revertebantur ambulantia. sed ad
locum ad quem ire declinabat que prima erat sequebantur
cetere. nec convertebantur. Et omne corpus earum et
colla et manus et penne. et circuli plena erant o-
culis in circuitu .iiii. rotarum. Et rotas istas vo-
cavit volubiles audiente me. Quattuor autem
facies habebat unum. facies una facies cherub. et
facies secunda facies hominis. et in tertio facies
leonis. et in quarto facies aquile. Et elevata sunt
cherubin. ipsum est animal quod videram iuxta fluvium chobar.
Cumque ambularent cherubin. ambulabant pariter et rote
iuxta ea. Et cum elevarent cherubin alas suas ut
exaltarentur a terra. non residebant rote. sed
et ipse iuxta erant. Stantibus illis stabant. et cum ele-
varentur elevabantur. Spiritus enim vite erat in eis.
Et egressa est gloria domini a limine templi. et stetit
super cherubin. Et elevantia cherubin alas suas.

[illegible] sunt [illegible] me. Illi egredientibus
[illegible] subsecuti sunt. Et stetit in introitu por-
te domus orientalis. Et gloria dei israel erat super
ea. Ipsum est [illegible] quod vidi sub deo israel [illegible]
[illegible] Et intellexi quod cherubim essent. [illegible]
[illegible] alter vero [illegible] similitudo manus
hominis subalis eorum. Et similitudo vultuum eorum ipsi
[illegible] quos videram [illegible] fluvium chobar. [illegible]
[illegible] impetus singulorum ante faciem suam ingredi.

Et elevavit me spiritus. Et introduxit me ad por-
tam domus domini orientalem que respicit
solis ortum. Et ecce in introitu porte xxv.
viri. Et vidi in medio eorum ieconiam filium azari
et felthiam filium banaie principes populi. Dixitque
ad me. Fili hominis hii sunt qui cogitant iniquita-
tem. Et tractant consilium pessimum. Murus ista dicen-
tes. Nonne ducum edificate sunt domus. Hec est le-
bes. Nos autem carnes. Idcirco vaticinare de eis.
Vaticinare fili hominis. Et irruit in me spiritus domini. Et
dixit ad me. Loquere. Hec dicit dominus. Sic locuti estis domus
israel. Et cogitationes cordis vestri ego novi. Plurimos
occidistis in urbe hac. Et implestis vias eius interfectis.
Propterea hec dicit dominus. Interfecti vestri quos posuistis in me-
dio eius. Hii sunt carnes. Et hec est lebes. Et educam
vos de medio eius. Gladium metuistis. Et gladi-
um inducam super vos. Ait dominus deus. Et emam vos de
medio eius. Et dabo vos in manu ostium. Et faciam
in vobis iudicia. Gladio cadetis in finibus israel.
Et iudicabo vos. Et scietis quia ego dominus. Hec non erit
vobis in lebetem. Et vos non eritis in medio eius in car-
nes. In finibus israel iudicabo vos. Et scietis quia
ego dominus. Quia in preceptis meis non ambulastis.
Et iudicia mea non fecistis. Sed iuxta iudicia gentium
que in circuitu vestro estis operati. Et factum est cum prophetarem
[illegible] filius banaie [illegible]. Et cecidit in fa-
ciem meam clamans voce magna et dixi. Heu
heu heu domine deus. Consumationem tu facies reliqui-
arum israel. Et factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis fratres tui [illegible] propinqui tui. Et omnis domus
israel universi quibus dixerunt habitatores ierusalem. Lon-
ge recedite a domino. Vobis data est terra in possessionem. Pro-
pterea hec dicit dominus deus. Qua longe feci eos in gentibus
et quia dispersi eos in terris. Ero eis in sanctificationem modi-
cam ad quas venerunt in terris. Propterea loquere hec
dicit dominus deus. Congregabo vos de populis et adunabo vos
de terris in quibus dispersi estis. Dabo quoque vobis humum is-
rahel. Ingredientur illuc. Et auferent omnes offensiones
cunctas abhominationes eius de illa. Et dabo eis cor unum
et spiritum novum in vicinis eorum. Et auferam
cor lapideum de carne eorum. Et dabo eis cor carne-
um ut in preceptis meis ambulent. Et iudicia mea
custodiant. Faciantque ea. Et sint mihi in populum. Et ego
sim eis in deum. Quorum cor post offendicula et
abhominationes suas ambulat. Horum viam in capite
suo ponam dicit dominus deus. Et elevaverunt cherubim
alas suas. Et rote cum eis. Et gloria dei israel erat
super ea. Et ascendit gloria domini de medio civi-

tatis. Stetique super montem qui est ad orientem urbis. Et spiritus
levavit me. Adduxitque in chaldeam ad transmi-
grationem visionis spiritus dei. Et sublata est a me visio
quam videram. Et locutus sum ad transmigrationem omnia ver-
ba domini que ostenderat mihi.

Et factum est sermo domini ad me dicens. Fili hominis in
medio domus exasperantis tu habitas. Qui oculos
habent ad videndum et non videntur. Aures ad audiendum et
non audiunt. Quia domus exasperans est. Tu igitur fili hominis
fac tibi vasa transmigrationis et transmigrabis per diem
coram eis. Transmigrabis autem de loco tuo ad locum
alterum in conspectu eorum si forte aspiciant quia domus exa-
sperans est. Et efferes foras vasa tua quasi vasa transmi-
grantis per diem in conspectu eorum. Tu autem egredieris
vespere coram eis sicut egreditur migrans ante oculos eo-
rum. Perfodes parietem et egredieris per eum in conspectu eorum
in humeris portabis. In caligine efferes faciem
tuam velabis et non videbis terram. Quia portentum de-
di te domui israel. Feci igitur sicut preceperat mihi dominus. Vasa
mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem. Et vespere
perfodi mihi parietem manu. In caligine egressus sum
et in humeris portatus in conspectu eorum. Et factum est sermo
domini ad me mane dicens. Fili hominis numquid non
dixerunt ad te domus israel. Domus exasperans quid tu
facis dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Superducetur dominus istud qui
est in ierusalem. Et super omnem domum israel que est in medio eorum.
Dic. Ego portentum vestrum. Quomodo feci sic fiet illis. In
transmigrationem et captivitatem ibunt et dux qui
est in medio eorum in humeris portabitur in caligine
egredietur. Parietem perfodient ut educant eum. Faciem
eius operietur ut non videat oculis terram. Et extendam
rete meum super illum. Et capietur in sagena mea.
Et adducam eum in babylonem. Terram chaldeorum. Et
ipsam non videbit ibique morietur. Et omnes qui circa
eum sunt presidium eius. Et agmina eius dispergam in omnem
ventum. Et gladium evaginabo post eos. Et scient quia
ego dominus. Quando dispersero illos in gentibus. Et dissemi-
navero eos in terris. Et relinquam ex eis viros paucos
a gladio. Et fame. Et pestilentia. Ut enarrent omnia
scelera eorum in gentibus ad quas ingredientur. Et scient
quia ego dominus. Et factum est sermo domini ad me dicens. Fili
hominis panem tuum in conturbatione comede. Et aquam
tuam in festinatione et maiore bibe. Et dices ad populum terre.
Hec dicit dominus deus. Ad eos qui habitant in ierusalem in terra
israel. Panem suum in solicitudine comedent. Et aquam suam
in desolatione bibent. Ut desolentur terra a multi-
tudine sua propter iniquitatem omnium qui habitant in ea.
Et civitates que nunc habitantur desolate erunt. Terra
quoque deserta. Et scietis quia ego dominus. Et factum est sermo
domini ad me dicens. Fili hominis quod est proverbium istud
vobis in terra israel dicentium in longum differentur dies
et peribit omnis visio. Ideo dic ad eos. Hec dicit dominus deus.
Quiescere faciam proverbium istud. Neque vulgo dicetur
ultra in israel. Et loquere ad eos quod appropinquaverunt
dies et sermo omnis visionis. Non enim erit ultra omnis vi-
sio cassa in divinatio ambigua in medio filiorum
israel. Quia ego dominus loquar. Quicumque locutus fuero verbum

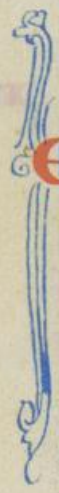

XIII

fien⁹ non plẽgabr ampli⁹. Et michi⁹ uñs dñs eius
ſpūs. loquar ubi⁹ tibi⁹ ⁊ nō aliud dicā. Sic dic ⁊ ſic
mo dominꝰ ad me dicens. Fili hoīs. ecce dom⁹ iſrl ꝙ
cemum. Visio quã me uidet michel multoꝝ
rum longa. ⁊ de plurib⁹ ꝓphet dicit ad eos. Ideo d⁹
dñs. Non plenabunt ul- ma omiẽ ſmonẽ. ꝙ
bum q̃ loquar ⁊ fiet. fiet. Non complebunt dicit dñs dñs.
Factus ē ſmo dñi ad me dicens.

Fili hoīs memento ait ad plebẽ iſrl. qui ꝓphant
ad eos ꝓphantib⁹ de corde suo. Audite uba dñi. Hec
dicit dñs dñs. Ve ꝓphis insipientib⁹ qui sequunt
spm suū. ⁊ nichil uident. ꝙ uulpes in desertis. ꝓphe
tę iſrl erant. Non ascendistis ex aduſo. nec op
posuistis murum pro domo iſrl. ut staret in plio
in die dñi. Uident uana. ⁊ diuinant mẽdacium dicentes. ait dñs. cũ dñs non miſerit eos. ⁊ speran
tes confirmare ſmonẽ. Nunquid non uisionẽ cassã
uidistis. ⁊ diuinationẽ mendacẽ locuti estis. ⁊ dixi
stis ait dñs. cũ ego non sim locut⁹. Propterea hec dicit dñs dñs.
Quia locuti estis uana. ⁊ uidistis mendacia. ob hoc
ecce ego ad uos ait dñs dñs. ⁊ erit manꝰ mea sup ꝓphas qui
uident uana. ⁊ diuinant mendacium. In consilio pli
mei nō erunt. ⁊ in ſcriptura domꝰ iſrl nō describentur
nec in terrã iſrl ingredientur. ⁊ scietis ꝙ ego dñs dñs.
ego ꝙ deceptus ꝓphet⁹ meus dicentes. Pax erit nob ⁊
pax. Et nõ erit pax. ⁊ ille edificabat parietẽ. illi aũt linebãt eũ
luto absq; paleis. Dic ad eos qui linunt absq; rẽpanu
m. ꝙ cadet⁹ sit. Erit enim imbꝰ turbinis. ⁊ da
bo lapides grandes desup ruentes. ⁊ uentꝰ procel
le dissipabit eos. Siquid ecce cecidit parietꝰ. Numquid
non dicetur uobis ubi est linitio qua linistis? Propte
a hec dicit dñs dñs. ⁊ rumpe uentum spm tempestatis
in furore meo. ⁊ imbꝰ inundans sit in furore meo. ⁊ lapides grandes in furore
in consumptionẽ. ⁊ destruam parietẽ quem linistis absq; rẽpanu
m. ⁊ adequabo eum terre. ⁊ nudabit⁹ fundamentũ eius. ⁊ cor
ruet. ⁊ consumemini in medio ei⁹. ⁊ scietis quia ego sum
dñs. Et explebo indignationẽ meã in pariete. ⁊ in his qui
linunt eum absq; rẽpanu. Dicã uob⁹ ⁊ nō sunt
qui liniunt eum ꝓphe iſrl. qui ꝓphant
ad ierlm. ⁊ uident ei uisionẽ pacis. ⁊ nō est pax
dicit dñs dñs. Et tu fili hoīs pone faciẽ tuã ꝑ uias
pli tui. ⁊ ꝓphetã de corde suo. ⁊ dicã. Hec dicit dñs dñs. Ve qui consuunt pului
los sub omẽ cubitũ manus. ⁊ faciunt cussinos
sub capite uniuse etatis ad capiendas aias.
Cum capere aias pli mei. uiuificabant aias
eorũ. polluebant me ad plũm meũ p pugillũ
ordei. ⁊ fragmẽ panis. ut interficerent animas q̃
nõ moriuntur. ⁊ uiuificarent aias q̃ nõ uiuifi
cabant. ꝙ mẽdacium audientes pli mei. ꝙ
h dicit dñs dñs. Ecce ego ad pulullos. ⁊ ad
quib⁹ uos capitis aias uolantes. ⁊ diripiam
eas de brachijs uris. ⁊ dimittã aias quas uos
capitis aias ad uolandũ. ⁊ diripiam cucul
las uras. ⁊ liberabo pplm meũ de manu ura. ⁊
erunt ultra in rapinã in manib⁹ uris. ⁊ scietis

XIIII

ne quia ego dñs dñs. Propterea ꝙ in dolore contri
stis mẽtem quẽ ego nõ contristaui. ⁊ confortastis ma
nus impij. ut nõ reuertat⁹ a uia sua mala. ⁊
uiuificet eã. Propterea nõ uidebitis. ⁊ diuinationes nõ
diuinabitis amplius. et eruam pplm meũ de
manu ura. ⁊ scietis quia ego dñs. Et nomine ad
me uenerunt uiri. ⁊ sedebãt coram me.

Et factus ē ſmo dñi ad me dicens. Fili hoīs ꝓ
fecerunt uiri isti idola sua. et offendiculum iniquitatis sue posuerunt
contra faciẽ suã. Numquid requirens requirar ab eis? Propte
ea loquere eis. ⁊ dices ad eos. Hec dicit dñs dñs. Homo homo dom⁹ iſrl. qui posuit inmundicias suas in corde
suo. ⁊ scandalũ iniquitatis sue statuit ante faciẽ
suam. Venit ad ꝓphã ut requirat eum in me.
ego dñs dñs ad eum respondebo in multitudine inmundi
tiarũ suarũ. ut capiat⁹ domꝰ iſrl in corde suo ꝙ recesse
runt a me omnes ydola sua. Propterea dic ad domꝰ iſrl.
Hec dicit dñs dñs. Convertimini ⁊ recedite ab ydolis uris.
⁊ ab uniuersis abominationib⁹ uris. auertite faciẽ
uras. Ab homo ⁊ usq; ad pecus domus
quicũq; de domo
fuerit iſrl. ⁊ de proselitis qui habitant in iſrl. ⁊ separauerit se
a me sua in corde suo. ⁊ posuerit ydo
la sua ante faciẽ suã. ⁊ scandalũ iniquitatis sue sta
tuerit ante faciẽ suam. ⁊ uenerit ad ꝓphã ut inter
roget pro semetipso ego dñs respondebo ei ipse. Et ponã
faciẽm meã sup hoīe illũ. ⁊ faciam illũ in ex
emplum. ⁊ in prouerbium. ⁊ disperdam eum de medio pli
mei. ⁊ scietis quia ego dñs. Et ꝓphe si errauerit. lo
quutus fuerit uerbũ. ego dñs decepi. ꝓphetã illũ. Et ex
tendam manum meã sup eũ. ⁊ delebo eum de medio
pli mei iſrl. ⁊ portabunt iniquitatem suã. iuxta
iniquitatem interrogantis. Sic iniquitatem ꝓphe erit i
pso ut cecidit ulterius domꝰ iſrl. nec ultra polluantur
per uniuersas preuaricationes suas. ⁊ sint mihi in populũ. ⁊ ego sim eis in deũ. ait dñs deus. Et factus ē ſmo dñi
ad me dicens. Fili hoīs terra si peccauerit mihi. ut p
uarietur prouaricatione. extendam manũ meã sup
eam. ⁊ comminuam paxillum panis eius. ⁊ mittam fa
mem. ⁊ interficiam de ea hoīe ⁊ iumẽtũ. Si fuerint uiri
isti in medio ei⁹. nec dani. ⁊ noe. ⁊ iob in medio
eorũ ipsi animas
suas liberabunt. ait dñs dñs. Si bestias pessimas induco sup eam ut vastet eã
⁊ fuerit inuia. ⁊ eo q̃ nõ sit pertransiens p bestias.
propter unã ex q̃tuor. ego dñs dicit
dñs dñs. q. nec filios ⁊ filias liberabunt. Si ipsi
soli liberabuntur ipsi aũt desolabuntur. Vel si gla
dium inducã sup terram illã. ⁊ dicã gladio transi
pertransiat. ⁊ interfecero de ea hoīe ⁊ iumẽtũ. ⁊ fuerint
uiri isti in medio ei⁹. uiuo ego dicit dñs
dñs. nõ liberabunt filios nec filias. ipsi soli libe
rabuntur. ⁊ ipsa erit desolata. Aut si pestilentiã immisero sup terrã illã.
⁊ effudero indignationẽ meã sup eam in sanguinẽ ut
auferam de ea hoīe ⁊ iumẽtũ. nec dani. ⁊ iob
fuerint in medio ei⁹. uiuo ego dicit dñs dñs. quia filios ⁊ filias non liberabunt. ipsi soli liberabuntur. ipsi aũt
saluabunt animas suas. quẽadmodũ dicit dñs dñs. Si ad
duxero mea pessima. gladiũ ⁊ famẽ. ⁊ bestias ma

lus ꝓphetam. dicens. mitte in manum viri illius
& salomonis filios & filias. eorum. & dabo
eis partem unam tribus. Hec dicit dñs
ecce ego scindam regnum de manu salomonis
& dabo tibi decem tribus. Tribus autem
una erit ei propter servum meum dauid
& propter hierusalem ciuitatem quam elegi
ex omnibus tribubus israel. Faciam autem
hoc quia dereliquerunt me & adorauerunt
astaroth deam sidonioꝝ. & chamos deum
moab. & moloch deum filiorum ammon.
& non ambulauerunt in viis meis ut facerent
quod rectum est coram me. & iustificationes
meas & iudicia mea sicut dauid pater eius.
Verumtamen non auferam omne regnum
de manu eius. sed principem eum constituam
cunctis diebus vite sue propter dauid
seruum meum quem elegi. qui custodiuit
mandata mea & leges meas. Accipiam
autem regnum de manu filii eius & dabo
tibi decem tribus. Filio autem eius dabo
tribum unam. ut habeat lucernam dauid
servi mei omnibus diebus coram me in
hierusalem ciuitate quam elegi mihi ut
ponerem nomen meum ibi. Te autem tollam
& regnabis super omnia que desiderat
anima tua. & eris rex israel. Si ergo
audieris omnia que precepero tibi & ambulaueris
in viis meis & feceris quod rectum est
coram me custodiens mandata mea & precepta
mea sicut fecit dauid seruus meus. ero
tecum & edificabo tibi domum fidelem
sicut edificaui dauid. & dabo israel tibi.
Et humiliabo semen dauid propter hec
verumtamen non cunctis diebus. Igitur
salomon dormiuit cum patribus suis. & sepultus
est in ciuitate dauid patris sui. & regnauit
roboam filius eius pro eo. Abiit autem
roboam sichem. illuc enim congregatus
fuerat omnis israel ut constituerent eum
regem. Quod cum audisset hieroboam filius
nabath adhuc enim in egypto morabatur
fugerat quippe ad sesac regem egypti
& habitauit in egypto. reuersus est
de egypto. Miserunt ergo & vocauerunt
eum. Venitque hieroboam & omnis multitudo
israel. & locuti sunt ad roboam.
Pater tuus grauauit iugum nostrum.
tu ergo nunc leua paululum de seruitute
patris tui duriore & de iugo eius grauiore
quod imposuit nobis. & seruiemus tibi.
Qui ait eis. Reuertimini ad me post tres
dies. Reuersusque est populus ut rex
precepit. Et dimisit illos roboam. & iniit
consilium cum senibus qui stabant coram
salomone patre suo dum adhuc ipse viueret
& ait. Quomodo datis consilium ut
respondeam populo huic. Qui dixerunt
mihi. Leua iugum quod imposuit pater
tuus nobis & seruiemus tibi. Et locutus
est eis iuxta consilium quod dederant
ei. dicens. Si pater meus grauauit
vos iugo. ego addam iugo. Pater meus
cecidit vos flagellis. ego autem cedam
vos scorpionibus. Non ergo audiuit
rex populum. Erat enim aduersum
eum dominus. ut impleret sermonem
suum quem locutus fuerat in manu
ahie silonitis ad hieroboam filium
nabath. Videns autem omnis israel
quod non audisset eos rex. respondit
populus regi dicens. Quam partem habemus
in dauid. aut hereditatem in filio
isai. Vade in tabernacula tua israel.
Tu autem dauid pascet domum tuam.
Abiit ergo israel in tabernacula sua.
Super filios autem israel qui habitabant
in ciuitatibus iuda regnauit roboam.
Misit quoque roboam aduram qui erat
super tributa. & lapidauerunt eum
filii israel. & mortuus est. Porro
roboam festinauit ascendere currum
suum. ut fugeret in hierusalem. Et
defecit israel contra domum dauid
usque in presentem diem. Audiens
autem hieroboam quod reuersus esset
israel. misit & vocauit eum ad
turbam. & constituit eum regem
super omnem israel. Non secutus est
domum dauid nisi tribus iuda tantum.
Venit autem roboam hierusalem. &
congregauit omnem domum iuda &
tribum beniamin centum octoginta
milia electorum bellatorum. ut
pugnarent contra domum israel.
& reducerent regnum ad roboam
filium salomonis. Factum est autem
verbum domini ad semeiam virum
dei dicens. Loquere ad roboam filium
salomonis regem iuda & ad omnem
domum iuda & beniamin & ad
reliquum populum. & dices ad eos.
Hec dicit dominus. Non ascendetis
& non pugnabitis contra fratres
vestros filios israel. Reuertatur
unusquisque in domum suam.
A me enim factum est verbum
istud. Et audierunt verbum domini
& reuersi sunt ut irent iuxta
sermonem domini. Hieroboam
autem edificauit sichem in monte
ephraim & habitauit in ea. Egressus
inde edificauit phanuel. Dixitque
hieroboam in corde suo. Nunc
reuertetur regnum ad domum
dauid. si ascenderit populus iste
ut faciat victimas in domo domini
hierusalem. & conuertetur cor
populi huius ad dominum suum
roboam regem iuda. & interficient
me & transibunt ad roboam regem
iuda. Et habito consilio fecit duos
vitulos aureos. Et dixit ad eos.
Nolite ascendere hierusalem. Ecce
dii tui israel qui eduxerunt te de
terra egypti. Et posuit unum in
bethel. & alterum dedit in dan.
Quod factum est in occasionem
peccati. Populus enim pergebat
ad adorandum coram facie unius
usque dan. Fecit quoque templa
in excelsis. & sacerdotes de
nouissimis turbe qui non erant
de filiis leui. Constituit autem
hieroboam sollemnitatem in mense
octauo quinta decima die mensis
iuxta ritum qui celebrabatur in
iuda. & ascendit ad altare. Sic
fecit in bethel. ut immolaret
vitulis quos fecerat. Stetitque
in bethel sacerdotes excelsorum
quos constituerat. Et ascendit
ad altare quod fecerat in bethel
quinta decima die mensis octaui
quem finxerat corde suo. & fecit
sollemnitatem filiis israel. Et
ascendit ad altare. ut adoleret
incensum. Ecce homo dei venit
de iuda in sermone domini in
bethel. Hieroboam autem stabat
ad altare. ut adoleret incensum.
Et clamauit contra altare in
sermone domini & dixit. Altare
altare. Hec dicit dominus. Ecce
filius nascetur domui dauid
iosias nomine. & immolabit
super te victimas pontificum
excelsorum qui nunc adolent
incensum super te. & ossa
hominum comburentur super
te. Dedit quoque in die illo
signum dicens. Hoc est signum
quod locutus est dominus.
Altare scindetur. & effundetur
cinis qui est super illud.
Cumque audisset rex sermonem
viri dei quem clamauit contra
altare in bethel. extendit manum
suam de altari dicens. Tenete
eum. Et exaruit manus eius
quam extenderat contra eum.
& altare scissum est. & effusus
est cinis de altari secundum
signum quod dederat vir dei
in sermone domini. Dixitque
rex ad virum dei. Roga faciem
domini dei tui. & ora pro me
ut reuertatur manus mea ad me.
Deprecatus est ergo vir dei
faciem domini. & reuersa est
manus regis ad eum. & facta
est sicut prius. Et ait rex ad
virum dei. Veni mecum domum
& reficere. & dabo tibi munus.
Dixitque vir dei ad regem.
Si dederis mihi medietatem
domus tue non ingrediar tecum
nec comedam panem neque bibam
aquam in loco isto. Sic enim
mandatum habeo in sermone
domini dicens. Non comedas
panem neque bibas aquam
nec reuertaris per viam
qua ambulasti. Et abiit per
aliam viam. & non reuersus
est per viam qua venerat
in bethel. Habitabat autem
in bethel senex propheta.
Cui cum venisset filius suus
narrauit omnia opera que
fecerat vir dei in die illo
in bethel. & sermones quos
locutus fuerat ad regem.
Narrauerunt quoque patri
suo. Dixitque eis pater
suus. Quam viam abiit.
Ostenderunt ei filii sui
viam per quam abierat vir
dei qui uenerat de iuda.
Et ait ad filios suos.
Stringite mihi asinum.
Cumque strinxissent ei
asinum. ascendit super
eum. & secutus est virum
dei. Et inuenit eum sedentem
subter terebinthum. Et ait
ad eum. Tu es vir dei qui
uenisti de iuda. Qui respondit
ei. Ego sum. Dixitque ad
eum. Veni mecum domum
& comede panem. Qui ait.
Non possum reuerti nec
ingredi tecum. neque comedam
panem neque bibam aquam
in loco isto. Mihi enim
dictum est in sermone domini.
Non comedas panem neque
bibas aquam. nec reuertaris
per viam qua ambulasti.
Ait ille. Et ego propheta
sum similis tui. & angelus
locutus est mihi in sermone
domini dicens. Reduc eum
tecum in domum tuam ut
comedat panem & bibat aquam.
Mentitus est ei. Reuersus
est ergo cum eo. & comedit
panem in domo eius. & bibit
aquam. Cumque sederent
ad mensam factus est sermo
domini ad prophetam qui
reduxerat eum. & clamauit
ad virum dei qui uenerat de
iuda dicens. Hec dicit dominus.
Quia inobediens fuisti ori
domini. & non custodisti
mandatum quod precepit
tibi dominus deus tuus.
Sed reuersus es. & comedisti
panem & bibisti aquam in
loco in quo prohibuerat
tibi ne comederes panem
& biberes aquam. non
inferetur cadauer tuum
in sepulchrum patrum tuorum.
Cumque comedisset panem
& bibisset. strauerunt ei
asinum propheta qui reduxerat
eum. Et abiit. Inuenit
autem eum leo in via. &
occidit. Et erat cadauer
eius proiectum in via.
Asinus autem stabat iuxta
illud. & leo stabat iuxta
cadauer. Et ecce homines
transeuntes uiderunt cadauer
proiectum in via. & leonem
stantem iuxta cadauer.
Et uenerunt & narrauerunt
in ciuitate in qua propheta
senex habitabat. Quod cum
audisset propheta qui reduxerat
eum de via. ait. Vir dei
est qui inobediens fuit ori
domini. Tradidit eum dominus
leoni. qui contrivit eum
& occidit iuxta sermonem
quem locutus est ei dominus.
Dixitque filiis suis dicens.
Stringite mihi asinum.
Cumque strinxissent. ascendit
& uenit. & inuenit cadauer
eius proiectum in via.
Asinus autem & leo stabant
iuxta cadauer. Non comederat
leo cadauer. nec asinum
laniauerat. Tulit ergo
propheta cadauer viri dei
& imposuit illud super asinum
& reportauit. Et uenit
in ciuitatem suam ut
lugeret eum & sepeliret.
Posuitque cadauer eius
in sepulchro suo. & planxerunt
super eum. Dixitque ad
filios suos. Cum mortuus
fuero sepelite me in sepulchro
in quo sepultus est vir dei.
Iuxta ossa eius ponite ossa
mea. Quia sermo quem
clamauit in sermone domini
contra altare in bethel.
& contra omnes domos
excelsorum que sunt in
ciuitatibus samarie. certissime
veniet. Post sermonem
autem hunc non reuersus
est hieroboam a via sua
pessima. sed rursum fecit
de nouissimis populi
sacerdotes excelsorum.
Quicumque voluit implebat
manum suam. & fiebat
sacerdos excelsorum.
In hac re fuit peccatum
domui hieroboam. ut
deleretur & conteretur
de terra. In diebus illis
infirmatus est abia filius
hieroboam. Et dixit
hieroboam ad uxorem suam.
Surge & vade in silo.
ecce ibi est ahias propheta
qui locutus est de me
quod regnaturus essem
super populum istum.
Tolle decem panes tecum
& subcinericios & lagenam
mellis. & vade ad eum.
Ipse enim indicabit tibi
quid futurum sit puero.
Fecit uxor hieroboam
sicut ei imperauerat
& surrexit & abiit in silo.
& uenit in domum ahie.
Ahias autem non poterat
videre. caligauerant enim
oculi eius pre senectute.
Dixit autem dominus ad
ahiam. Ecce uxor hieroboam
ingreditur ut interroget
te de filio suo. quia infirmus
est. Hec & hec loqueris
ei. Cumque illa intrasset
& se quasi alteram
simulasset. Audiens ahias
sonitum pedum eius
ingredientis ostium
dixit. Ingredere uxor
hieroboam. Cur aliam te
esse simulas. Ego autem
missus sum ad te durus
nuncius. Vade & dic
hieroboam. Hec dicit
dominus deus israel.
Quia exaltaui te de medio
populi & dedi te principem
super populum meum israel.
& scidi regnum de domo
dauid & dedi illud tibi.
Et non fuisti sicut seruus
meus dauid qui custodiuit
mandata mea & secutus
est me in omni corde suo.
ut faceret tantummodo
quod placitum erat coram
me. Sed fecisti malum
super omnes qui fuerunt
ante te. & perrexisti
& fecisti tibi deos alienos
& conflatiles ad irritandum
me. Et me proiecisti
post corpus tuum.
Propterea ecce ego inducam
malum super domum
hieroboam. & percutiam
de hieroboam mingentem
ad parietem. & clausum
atque dimissum in israel.
& succendam omnem
posteritatem domus
hieroboam. sicut solet
auferri fimus donec
totum consumatur.
Qui mortuus fuerit
de hieroboam in ciuitate
comedent eum canes.
& qui mortuus fuerit
in agro comedent eum
uolucres celi. quia dominus
locutus est. Tu autem
consurge & vade in domum
tuam. Cumque ingressus
fuerit pedes tui in ciuitatem
mortuus puer. Et sepelient
eum omnis israel & plangent
super eum. Hic enim solus
de hieroboam intrabit
sepulchrum. quia inuentus
est in eo sermo bonus
coram domino deo israel
in domo hieroboam.
Constituet autem dominus
sibi regem super israel
qui percutiet domum
hieroboam in die illa.
Quid multa? Et hoc nunc
factum est. Percutiet
dominus israel sicut
mouetur arundo in aqua.
& auellet israel de terra
bona hac quam dedit
patribus eorum. & ventilabit
eos trans flumen. eo quod
fecerint sibi lucos
irritantes dominum.
Et dabit israel propter
peccata hieroboam qui
peccare fecit israel.
Verbum autem quod locutus
est ahias contra altare
in bethel. & contra omnes
domos excelsorum que
sunt in ciuitatibus samarie.
certissime veniet. Post
sermonem autem hunc
non reuersus est hieroboam
a via sua pessima. sed
rursum fecit de nouissimis
populi sacerdotes excelsorum.
Quicumque voluit implebat
manum suam. & fiebat
sacerdos excelsorum.
In hac re fuit peccatum
domui hieroboam. ut
deleretur & conteretur
de terra. In diebus illis
infirmatus est abia filius
hieroboam. Et dixit
hieroboam ad uxorem suam.
Surge & vade in silo.
ecce ibi est ahias propheta
qui locutus est de me
quod regnaturus essem
super populum istum.
Tolle decem panes tecum
& subcinericios & lagenam
mellis. & vade ad eum.
Ipse enim indicabit tibi
quid futurum sit puero.
Fecit uxor hieroboam
sicut ei imperauerat
& surrexit & abiit in silo.
& uenit in domum ahie.
Ahias autem non poterat
videre. caligauerant enim
oculi eius pre senectute.
Dixit autem dominus ad
ahiam. Ecce uxor hieroboam
ingreditur ut interroget
te de filio suo. quia infirmus
est. Hec & hec loqueris
ei. Cumque illa intrasset
& se quasi alteram
simulasset. Audiens ahias
sonitum pedum eius
ingredientis ostium
dixit. Ingredere uxor
hieroboam. Cur aliam te
esse simulas. Ego autem
missus sum ad te durus
nuncius. Vade & dic
hieroboam. Hec dicit
dominus deus israel.
Quia exaltaui te de medio
populi & dedi te principem
super populum meum israel.
& scidi regnum de domo
dauid & dedi illud tibi.
Et non fuisti sicut seruus
meus dauid qui custodiuit
mandata mea & secutus
est me in omni corde suo.
ut faceret tantummodo
quod placitum erat coram
me. Sed fecisti malum
super omnes qui fuerunt
ante te. & perrexisti
& fecisti tibi deos alienos
& conflatiles ad irritandum
me. Et me proiecisti
post corpus tuum.
Propterea ecce ego inducam
malum super domum
hieroboam. & percutiam
de hieroboam mingentem
ad parietem. & clausum
atque dimissum in israel.
& succendam omnem
posteritatem domus
hieroboam. sicut solet
auferri fimus donec
totum consumatur.
Qui mortuus fuerit
de hieroboam in ciuitate
comedent eum canes.
& qui mortuus fuerit
in agro comedent eum
uolucres celi. quia dominus
locutus est. Tu autem
consurge & vade in domum
tuam. Cumque ingressus
fuerit pedes tui in ciuitatem
mortuus puer. Et sepelient
eum omnis israel & plangent
super eum. Hic enim solus
de hieroboam intrabit
sepulchrum. quia inuentus
est in eo sermo bonus
coram domino deo israel
in domo hieroboam.
Constituet autem dominus
sibi regem super israel
qui percutiet domum
hieroboam in die illa.
Quid multa? Et hoc nunc
factum est. Percutiet
dominus israel sicut
mouetur arundo in aqua.
& auellet israel de terra
bona hac quam dedit
patribus eorum. & ventilabit
eos trans flumen. eo quod
fecerint sibi lucos
irritantes dominum.
Et dabit israel propter
peccata hieroboam qui
peccare fecit israel.

XVIII

mdebis eum. Et scietur omnis ingna regionis. quia
ego dñs humiliau lignū sublime. exaltauī lig-
nū humile. exiccauī lignū uiride. florere feci lignū
aridum. Ego dñs locutus sum. et feci.

Hec dicit dñs deus. Numquid uiuet homo. aut
fiet quasi unus ex gigantibus in inferno. ut
detrudatur cum eis. qui descendunt ad infernum.
Quia dicit dñs deus. Numquid non qui peccauerit
ipse morietur. Et filius non portabit iniquitatem
patris. et pater non portabit iniquitatem filii. Iustitia
iusti super eum erit. et impietas impii super eum
erit. Si autem impius egerit penitentiam ab omnibus
peccatis suis quæ operatus est. et custodierit omnia
præcepta mea. et fecerit iudicium et iustitiam. uita
uiuet. et non morietur. Omnium iniquitatum eius
quas operatus est non recordabor. in iustitia sua
quam operatus est uiuet. Numquid uolens uolo mortem
impii dicit dñs deus. et non ut conuertatur a uiis
suis et uiuat. Si autem auerterit se iustus a iustitia
sua. et fecerit iniquitatem. secundum omnes abominationes
quas operari solet impius. nūquid uiuet. Omnes iustitiæ eius quæ fecerat non recordabuntur. in
præuaricatione qua præuaricatus est. et peccato
suo quod peccauit in ipsis morietur. Et dicitis. Non est
æqua uia domini. Audite domum israel. Numquid uia
mea non est æqua. non magis uiæ uestræ prauæ sunt.
Cum autem auerterit se iustus a iustitia sua. et fecerit iniquitatem
morietur in eis. In iniustitia sua quam operatus est mo-
rietur. Et cum auerterit se impius ab impietate sua quam
operatus est. et fecerit iudicium et iustitiam. ipse animam
suam uiuificabit. Considerauit enim. et auertit se ab omnibus
iniquitatibus suis quas operatus est. uita uiuet. et non mo-
rietur. Et dicit filius israel. Non est æqua uia domini. Numquid
uiæ meæ non sunt æquæ domus israel. uiæ magis uiæ uestræ prauæ sunt.
Idcirco unumquemque uestrum iudicabo domus israel.
iuxta uias suas. dicit dominus deus. Conuertimini. et agite pœnitentiam ab omnibus
iniquitatibus uestris. et non erit uobis ruina iniquitatis. Proicite
a uobis omnes præuaricationes uestras in quibus præuaricati
estis. et facite uobis cor nouum. et spiritum nouum. Et quare mo-
rimini domus israel. Quia nolo mortem morientis. dicit
dominus deus. Reuertimini. et

XIX

Et tu fili hominis. assume planctum super principes israel
et dices. Quare mater tua leæna inter leones accubuit.
In medio leonum educauit catulos suos. Et educauit unum de catulis suis. leo factus est. et didicit capere
prædam. et homines comedere. Et audierunt de eo gentes.
In laqueis eorum captus est. et adduxerunt eum in uinculis
in terram ægypti. Quæ cum uidisset quod expectans
mansisset. et perisset spes eius. tulit alium de catulis
suis. leonem fecit eum. Qui incedebat inter leones.
leo factus est. Et didicit prædam capere. homines de-
uorare. didicit uiduas facere. et urbes eorum de-
sertas adducere. Et desolata est terra. et plenitudo eius ad
uocem rugitus illius. Et circumierunt eum de
diuersis populis. et expanderunt super eum rete suum. In
laqueis eorum captus est. Et posuerunt eum in
compedibus. et adduxerunt eum ad regem babylonis.
miseruntque eum in arcere. ne audiretur ultra eius
super montes israel. Mater tua quasi uinea in sanguine tuo
super aquam plantata est. fructu suo et frondibus eius impleta est
ex aquis multis. Fortes facti sunt ei in virgas solidas potentium
regum dominantium. Et exaltata est statura eius inter frondes
densas. et uidit altitudinem suam in multitudine pal-
morum suarum. Abscissa est uinea. in furore proiecta est.
quidam ventus siccauit fructum eius. Confortatæ sunt et
fortes factæ sunt uirgæ roborum eius. ignis comedit eas. Et
nunc plantata est in deserto in terra. in sitiente.
Et egressus est ignis uirgæ ramorum eius qui fructum eius
comedit. nec fuit in ea uirga fortis sceptrum ad
dominandum. Planctus est. et erit in planctum.

XX

Factum est in anno. vij. in mense. v. decimo. mense. mensis.
Venerunt uiri de senioribus israel. ut interrogarent
dominum. et sederunt coram me. Et factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis loquere senioribus israel. et dices
ad eos. Hæc dicit dominus deus. Numquid ad interrogandum me uos
uenistis. Viuo ego dicit dominus quia non respondebo uobis. ait
dominus deus. Si iudicas eos. si iudicas fili hominis. abomi-

nones prīm eoꝝ ostēde eis. ⁊ dices ad eos. Hec dicit dñs. Iudee qui elegi ista. leuau manū meā ꝓtinꝰ iacob. ⁊ apparui eis mīs egypti. leuauī manū meam ꝓ eis dicens. ego dominus dē uī. mdie illa leuau manū meam ꝑ eis dicens. ut educerē eos d̄ tra egypti. mīram quam ꝓuiderā eis lactē. mille fluenī fluentē ꝙ ē egregia nīe cūctis. Et dixi ad eos. Vnusquisq; offēsiones oculoꝝ suoꝝ abiciat. ⁊ in ydolis egypti nolite pollui. Ego dñs dē uī. Et irritauerūt me. nolluntq; me audire. Vnusquisq; abhoīatōes oculoꝝ suoꝝ non ꝓiecit. nec ydola egypti reliquerunt. Et dixi ut effunderem indignationē meā sup eos. ⁊ plemum meum in eis. in medio tre egypti. ꝙ fecī ꝓ nomē meū. ut nō violaretur coram gētib; in quib; erant. in medio earum. quib; apparui eis ut educerem eos d̄ tra egypti. Educ eos d̄ tra egypti. in desm. ⁊ dedi eis ꝓcepta mā. ⁊ iudicia mā ostendi eis. que faciat hō. ⁊ viuat in eis. ⁊ sabbata mā dedi eis. ut ēt sīgn inter me. ⁊ eos. ⁊ sciant quia ego d̄ sanctifico eos. Et irritauerūt me domus isrl in deserto. in ꝓcepta. mea nō ambulauerunt. ⁊ iudicia mā pspuerunt. q faciēs ea homo viuet in eis. ⁊ sabbata mā violauerunt. vehementi. Dixi ut effunderem indignationē meā sup eos. ⁊ cōsummarem furorē meū sup eos in deserto. ⁊ disperderē eos. ꝓpter nomē meū ne violaret coram gētib; in quib; erant. coram quib; notus factus sum eis in educendo eos. mīrā fluentē ⁊ lactē. mille. ꝙ patrauī tra eis. optimā. quā ui dicauī pcōm. in ꝓcepta mea nō ambulauerunt. ⁊ iudicia mā pspuerunt. ⁊ sabbata mā violauerunt. post ydola eoꝝ erat cor eoꝝ. Et pepercit oculus meus sup eos ne disperderē eos. nec fecī eis in deserto. Dixi. ad filios eoꝝ in solitudine. In ꝓceptis. meis ne ambulaueritis. nec iudicia mā custodieritis. nec ydolis eoꝝ polluamini. Ego dominus dē uī. In ꝓceptis meis ambulate. ⁊ iudicia mea custodite. ⁊ facite ea. ⁊ sanctificate sabbata mā. ut sit signū inter me. ⁊ uos. ⁊ sciatis quia ego dñs dē uī. Et exacerbauerunt me filii. in ꝓceptis meis. nec iudicia mea custodierunt. ut facerent ea ꝙ cūm fecerit hō uiuet in eis. ⁊ sabbata mā violauerūt. Et cogitauī ut effunderem furorē meū sup eos. ⁊ cōsummarem indignationē meā in eis in deserto. Auertī manū mā. ⁊ fecī ꝓ nomē meū ut nō violaretur coram gētib; in quib; eram coram quib; notus factus sum eis in educendo eos. ⁊ dedi leuau manū mea. in eis in solitudine. ut dispergerem illos in nationes. ⁊ ventilarē eos in regiōib; ⁊ in ꝙ iudicia mā nō fecissent. ⁊ ꝓcepta mā ꝛ ꝓfanassent. ⁊ sabbata mā violassent. ⁊ ꝓ ydola ꝓtīs fuerūt oculi eoꝝ. Ergo ⁊ ego dedi eis ꝓcepta nō bona. ⁊ iudicia in quib; nō uiuet ⁊ pollui eos in munib; suis. ut offerrent omne ꝙ aperit uuluam ꝓ delictis suis. ⁊ scient quia ego dñs. Quapꝛ dic ad domū isrl loquēre. fili hōis. ⁊ dices ad eos. Hec dicit dñs dē. Adhuc in hoc blasphemauerūt me ptres uri. cū ꝑuaricē me contēpnerēt. ⁊ introissem eos in terrā ꝙ leuau manū ut darē illam eis. Vidēt omē colle excelsum. ⁊ nemorosū. ⁊ immolauerūt ibi victimas suas. ⁊ dederunt ibi irritantē oblōē suā. ⁊ posuerūt ibi odorē suauitatis suæ. ⁊ libauerūt libationes suas. Dixi ad eos. Quid ē excelsum ad ꝙd uocat nomē. ⁊ uocauit ē nomē ei excelsum usq; addiem hanc ⁊ ꝓ hoc dic ad domū isrl. Hec dicit dñs dē. Certe in uia patrum uestroꝝ uos polluimini. ⁊ post eoꝝ offendicula uos fornicamini. ⁊ oblāt donis uestris. cū traducitis filios uestros ꝓ igne. uos polluimini in cūctis ydolis uestris usq; hodie. Ego ⁊ respondeo uobis dom isrl. Vnus ego dicit dñs dē. quia nō uultis uobis. ut ego sū ait dñs. ita faciā uobis. ut colam ligna ⁊ lapides. Vnus ego dicit dñs dē. qui in manu forti ⁊ brachio extento. ⁊ in furore effuso regnabo sup uos. ⁊ educam uos ꝓ populis. ⁊ congregabo uos de ter quib; dispersi estis in manu forti ⁊ brachio extento. ⁊ in furore effuso regnabo sup uos. Adducam uos ꝓ desm populoꝝ. ⁊ iudicabo uobiscū ibi facie ad faciē. Sicut iudicio contendi cū ꝑribus uestris in deserto tre egypti sic iudicabo uos dicit dñs dē. ⁊ subtrahā uos sapientes meos. ⁊ adducam uos in uinculis ferreis. et eligam uobis transgressores. impios. dicit dñs dē. ⁊ educā eos de tra ubi habitant. ⁊ in tra isrl non ingredientur. ⁊ scietis quia ego d̄ sum uos. Hec dicit dñs dē. Singuli post ydola uestra ambulate. ⁊ iuste eis. Quod si nō audieritis me. ⁊ nomen meū sctm polluere uos amplius in donis uestris. ⁊ in ydolis uestris. in monte sctō meo in monte excelso isrl. ait dñs dē. ibi seruet mihi omis domus isrl. oēs in tra illa. ibi placebūt mihi. et ibi requiram primitias uestras. ⁊ initia uestra. in cūctis sanctificatis uestris. in odorē suauitatis. ⁊ educā uos de populis. ⁊ congregabo uos de ter quib; dispersi estis in manu forti ⁊ brachio extento. ⁊ in furore effuso. ⁊ sanctificabor in uobis coram gētib; et adducam uos in tra ꝙ leuau manū meā ut darē eam patribus uestris. Et recordabimini ibi uiarū uestrarū. ⁊ cūctoꝝ adinuentoꝝ uestroꝝ in quib; polluti estis. ⁊ displicebit uobis in conspectu uestro. in malis uestris. ⁊ in sceleribus uestris. Et scietis quia ego dñs. cū fecero uobis propter nomē meū. nō secundū uias uestras malas. ⁊ secundū cogitationes uestras pessimas domus isrl dicit dñs dē. Et factus ē sermo dñi ad me dicens. fili hōis. pone faciē tuā cōtra austrum. ⁊ stilla ad austrum. ⁊ prophetā ad saltū agri meridiani. ⁊ dices saltui meridiano. Audi uerbū dñi. Hec dicit dñs dē. Ecce ego succendam in te ignē. ⁊ cōsumet in te omne lignū uiride. ⁊ lignū aridum. Non extinguetur flāma succensionis. ⁊ urentur in ea omnes facies. ab austro usq; aquilonē. Videbunt omnes

sit caro. quia ego dominus succendi eum. nec extin
guetur. Et dixi. A. a. a. domine deus. ipsi dicunt de me
Numquid non per parabolas loquitur iste?
XXI Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis
pone faciem tuam contra Ierusalem. et stilla ad sanctua
ria et propheta contra humum Israel. et dices terre Israel. Hec dicit
dominus deus. Ecce ego ad te. et eiciam gladium
meum de vagina sua. et occidam in te iustum et im
pium. Pro eo autem quod occidi in te iustum et impium. ideo
egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnem ab austro
usque ad aquilonem. ut sciat omnis caro quia ego dominus
eduxi gladium meum de vagina sua irrevocabilem.
Et tu fili hominis ingemisce in contritione lumborum. et
in amaritudinibus ingemisce coram eis. Cumque
dixerint ad te. quare tu gemis? Dices. Pro auditu. quia
venit. et tabescet omne cor. et dissolventur manus
universe. et infirmabitur omnis spiritus. et per omnia ge
nua fluent aque. Ecce venit et fiet ait dominus deus. Et
factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis propheta et dices
Hec dicit dominus deus. Loquere. Gladius. gladius exacutus
est et limatus. ut cedat victimas. exacutus est. ut sp
lendeat limatus est. Qui moves sceptrum filii mei. suc
cidisti omne lignum. et dedi eum ad levigandum. ut
teneatur manu. Iste exacutus est gladius. et iste li
matus. ut sit in manu interficientis. Clama et ulu
la fili hominis. quia hic factus est in populo meo. hic in cunctis
ducibus Israel. Qui fugerant gladium. traditi sunt
cum populo meo. Ideo plaude super femur. quia pro
batus est. et hoc cum sceptrum subverterit. et non erit dicit
dominus deus. Tu ergo fili hominis propheta. et percute manu
ad manum. et duplicetur gladius ac triplicetur
gladius interfectorum. Hic est gladius occisionis mag
ne. qui obstupescere eos facit. et corde tabescere
et multiplicat ruinas. In omnibus portis eorum
dedi conturbationem gladii acuti. et limati ad ful
gendum. amicti ad cedem. Exacuere. vade ad dexteram
sive ad sinistram. quocumque faciei tue est appetitus. Quin
et ego plaudam manu ad manum. et implebo in
dignationem meam. Ego dominus locutus sum. Et factus est
sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis pone
tibi duas vias. ut veniat gladius regis babylonis
De terra una egredientur ambe. et manu capiet co
niecturam. In capite vie civitatis coniectabitur. Vi
am pones. ut veniat gladius ad rabbath filio
rum Amon. et ad Iudam in Ierusalem munitissimam.
Stetit enim rex babylonis in bivio. in capite du
arum viarum divinationem querens. commiscens sa
gittas. interrogavit idola. exta consuluit. Ad
dexteram eius facta est divinatio super Ierusalem. ut po
nat arietes. ut aperiat os in cede. ut elevet vocem
in ululatu. ut ponat arietes contra portas. ut compo
nat aggerem. ut edificet munitiones. Eritque
quasi consulens frustra oraculum in oculis eorum. et sabba
torum otium imitans. Ipse autem recordabitur iniqui
tatis ad capiendum. Ideo hec dicit dominus deus. Pro eo
quod recordati estis manu capiemini. Tu autem
profane impie dux Israel. cuius venit dies in tempore in

iniquitatis vestre et reve
lastis prevaricationes vestras
et apparuerunt peccata vestra in
omnibus cogitationibus vestris pro
eo inquam quod recordati estis

iquitatis prefinita. Hec dicit dominus deus. Aufer cidarim
tolle coronam. Nonne hec est que humilem sublima
vit. et sublimem humiliavit. Iniquitatem iniquitatem
ponam eam. et hoc non fiet donec veniat cuius est iu
dicium et tradam ei. Et tu fili hominis propheta et dic. Hec di
cit dominus deus ad filios Amon. et ad obprobrium eorum. et di
ces. Mucro. mucro. evagina te ad occidendum
lima te. ut interficias et fulgeas. cum tibi viderent
vana. et divinarentur mendacia. ut dareris super
colla vulneratorum impiorum. quorum venit dies
in tempore iniquitatis prefinita. Revertere ad vaginam
tuam in loco in quo creatus es. In terra nativitatis tue
iudicabo te. et effundam super te indignationem meam
in igne furoris mei sufflabo in te. daboque te in ma
nus hominum insipientium. et fabricantium interitum. Ig
ni eris cibus. sanguis tuus erit in medio terre. ob
livioni traderis. quia ego dominus locutus sum.
XXII Et factum est verbum domini ad me dicens. Et tu fili
hominis nonne iudicas civitatem sanguinum? Et o
stendes ei abhominationes suas omnes. et dices. Hec dicit
dominus deus. Civitas effundens sanguinem in medio sui. ut
veniat tempus eius. et que fecit idola contra semetipsam. ut po
llueretur. In sanguine tuo qui a te effusus est deliqui
sti. et in idolis tuis que fecisti polluta es. et appro
pinquare fecisti dies tuos. et adduxisti tempus an
norum tuorum. Propterea dedi te obprobrium gentibus. et ir
risionem universis terris. que iuxta sunt. et que procul a
te. triumphabunt de te. sordida nobilis grandis in
teritu. Ecce principes Israel singuli in brachio suo
fuerunt in te ad effundendum sanguinem. Patrem et
matrem contumeliis affecerunt in te. advenam calum
niati sunt in medio tui. pupillum et viduam contri
staverunt apud te. Sanctuaria mea sprevistis. et sabbata me
a polluistis. Viri detractores fuerunt in te ad ef
fundendum sanguinem. et super montes comederunt in te.
Scelus operati sunt in medio tui. Verecundiora pa
tris discooperuerunt in te. Inmunditiam menstruate
humiliaverunt in te. et unusquisque in uxorem pro
ximi sui operatus est abhominationem. et socer nurum suam
polluit nepharie. frater sororem suam filiam patris sui op
pressit in te. munera acceperunt apud te ad effunden
dum sanguinem. Usuram et superhabundantiam accepisti.
et avare proximos tuos calumpniabaris. meique ob
lita es ait dominus deus. Ecce complosi manus meas super ava
riciam tuam quam fecisti. et super sanguinem qui effusus
est in medio tui. Numquid sustinebit cor tuum aut
prevalebunt manus tue in diebus quos ego faciam
tibi. Ego dominus locutus sum et faciam. et disp
gam te in nationes. et ventilabo te in terras.
et deficere faciam inmunditiam tuam a te. et possi
debo te in conspectu gentium. et scies quia ego dominus. Et
factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis versa
est mihi domus Israel in scoriam. Omnes isti es et stagnum et
ferrum et plumbum in medio fornacis. scoria argen
ti facti sunt. Propterea hec dicit dominus deus. Eo quod versi estis omnes
in scoriam. propterea ecce ego congregabo vos in me
dio Ierusalem. congregatione argenti et eris et ferri.

XXIII

XXV

dns dē. h dicit d dē. Ecce ego extendam p eo q fecerunt
palestini in dictā. et ulti sunt toto ūo. interficientes
et implentes inimicitias veteres. ppterea h dicit d dē. Ec
ce ego extendam manum meam sr palestinos et interfici
am interfectores. et pdam reliquias maritime re
gionis. faciamq; meis ultionem magnam. arg
uens in furore. et scient quia ego dns. cum dedero in
dictam meā sup eos.

XXVI

Et fcm ē in undecimo anno. s. mensis. factus ē sermo
dni ad me dicens. fili hois pro eo q dixit tyr
d ierlm. euge. euge. confracte sunt porte pplorum.
et ūsa ē ad me. implebor desta ei. ppterea h dicit
dns dē. Ecce ego sup te tyre. et ascendere faciam ad te
gentes multas. sicut ascendit mare fluctuans. et
dissipabunt muros tyri. et destruent turres ei. et
radam pulverem ei de ea. et dabo eam in limpidis
simā petram. Siccatio sagenarum erit in medio maris.
quia ego locutus sum. ait d dē. Et erit in direptio
nē gentibus. filie q ei que sunt in agro gladio interfi
cientur. et scient quia ego d. Qa h dicit d dē. Ecce
ego adducam ad tyrum nabuchodonosor regem babylonis
ab aquilone. regem regum. cum equis. et curri
bus. et equitibus. et cetu pplorum magno. filias tuas
q sunt in agro gladio interficiet. et circumdabit te
munitionibus. et comportabit aggerem in gyro. et leua
bit contra te clipeum. et turrem. et arietem. tempabit
in muros tuos. et turres tuas destruet. in armatu
ra sua. Inundatione equorum suorum operiet te pulvis
eorum. a sonitu equitum et rotarum. et curruum moueb
untur muri tui. dum ingressus fuerit portas tuas
qui p introitum urbis dissipate. ungulis equorum suorum
conculcabit omnes plateas tuas. Pplm tuum gladio
occidet. et statue nobiles tue in terra corruent.
Vastabunt opes tuas. et rapient negotiationes
tuas. et destruent muros tuos. et domos tuas pcla
ras subuertent. et lapides tuos et ligna tua. et pulvis
tuum in medio aquarum ponent. et quiescere faciam mul
titudinem cantiorum tuorum. et sonitus cythararum tu
arum non audietur amplius. Et dabo te in limpidissi
mam petram. siccatio sagenarum eris. nec edificabis
ultra. quia ego locutus sum dicit d dē. h dicit d dē
tyro. Nunquid non a sonitu ruine tue. et gemitu
interfectorum tuorum cum occisi fuerint in medio tui commo
uebuntur insule. Et descendent de sedibus suis omnes pri
ncipes maris. et auferent ex tibi uias suas. et uestimen
ta sua varia abicient. et induentur stupore. In
terra sedebunt. et attonitus sr repentino casu tuo
admirabuntur. et assumentes sr te lamentum dicent tibi. Quo
modo peristi que habitabam in mari cum habitatoribus tuis
quos formidabant universi. Tunc stupebunt na
ues in die pauoris tui. et turbabuntur insule
in mari. eo q nullus egrediatur ex te. Qa h dicit d
dē. Cum dedero te urbem desolatam sicut ciuita
tes que non habitantur. et adduxero sr te abyssum. et o
peruerit te aque multe. et detraxero te cum his qui
descendunt in lacum ad pplm sempiternum. et collo
cauero te in terra nouissima. sicut solitudines veteres

urbs in elata q fuisti fortis in mari

cum his qui deducuntur in lacum ut non habitetis
puro cum dedero gloriam in terra uiuentium. inue
nibilum redigam te. et non eris. et requisita non inue
nieris ultra in sempiternum. dicit d dē.

XXVII

Et fcm ē uerbum dni ad me dicens. Tu ergo fili ho
minis assume sr tyrum lamentum. et dicet tyro q
habitat in introitu maris. negotiatori pplorum. ad in
sulas multas. h dicit d dē. O tyre tu dixisti. perfecti
decoris ego sum. et in corde maris sita. finitimi
tui qui te edificauerunt. impleuerunt decorem
tuum. abietibus de sanir extruxerunt te cum omnibus ta
bulatis maris. Tedrum de libano tulerunt ut face
rent tibi malum. quercus de basan dolauerunt in remos
tuos. et reasta tua fecerunt tibi exchore indico. et pro
tonela de insulis ytalie. Byssus varia de egypto te
xtum est tibi in uelum. ut ponerentur in malo. Iacinctus et
purpura de insulis elisa facta sunt operimentum tuum. habita
tores sydonis. hariolii fuerunt remiges tui. sapien
tes tui tyre. facti sunt gubernatores tui. Senes by
blii et prudentes ei hesserunt nauta. ad ministrandum ua
rie suppellectiles tue. Omnes naues maris et na
ute earum fuerunt in pplo negotiationis tue. Perse.
et lydii. et libies. erant in exercitu tuo. Vir bellatores
tui. clipeum et galeam suspenderunt in te pro or
natu tuo. Filii haradii ē exercitu tuo erant sup
muros tuos in circuitu. Sed et pigmei. qui erant in tur
ribus tuis. pharetras suas suspenderunt in muris tuis
per gyrum. ipsi compleuerunt pulchritudinem tuam. Carta
ginenses negotiatores tui. a multitudine cuncta
rum diuitiarum. argento. ferro. stagno. plumbo q
repleuerunt nundinas tuas. Grecia. thubal. et
mosoch. ipsi institores tui. in incipia et uasa eris
adduxerunt pp tuo. de domo thogorma. equos
et equites. et mulos. adduxerunt ad forum tuum. Filii da
dan negotiatores tui. insule multe negotia
tio manus tue. dentes eburneos et ebenos com
mutauerunt in pretio tuo. Syrus negotiator tuus
pp multitudinem operum. gentiam. et purpuram. et scu
tulata. et bissum. et sericum. et chodechos. proposuerunt in
mercato tuo. Iuda et terra israel ipsi institores tui. in
frumento primo. balsamum. et mel. et oleum. et resinam
proposuerunt in nundinis tuis. Damascenus nego
tiator tuus. in multitudine operum tuorum. in multi
tudine diuersarum opum. in uino pingui. in lanis
coloris optimi. Dan et grecia et mozel in nundinis
tuis proposuerunt ferrum fabrefactum. stacteum et ca
lamum in negotiatione tua. Dadan institores tui in
tappetibus ad sedendum. Arabia et universi principes
cedar. ipsi negotiatores manus tue. cum agnis et ar
ietibus. et hedis uenerunt ad te negotiatores tui.
cum universis primis aromatibus. et lapidibus pretiosis.
et auro q proposuerunt in mercato tuo. Aram et ebenne
et eden. negotiatores Saba. assur. chelme
ad. uenditores tui. ipsi negotiatores tui
multifariam in uolucris iacinthi. et polimitarum.
gazarumque preuesarum. que obuolute et a
stricte erant funibus. Cedros quas habebant in

negotiatōb; nuc. n. nauec; manc; phaspe; tyr in
gressionē tua. ¶ repleta es ⁊ glorificata nimis
in corde maris. ¶ in aquis multis adduxerūt te
remiges tui. uentus aust in corde maris, in
te. ¶ substantia tua ⁊ eloquia tua. ¶ multiplex mis
ti tui. nautæ tui ⁊ gubernatores tui qui
tenebant supellectilē tuā. ⁊ qui tuos pacē. in
quos; bellatores tui qui erant intra tē. ⁊ omnis
multitudine tua q̄ ē in medio tui. cadent in
corde maris die ruine tue. ¶ sonitu clamo
ris gubernatorū tuorū conturbabunt classes. ⁊ de
scendent de nauib; suis oēs qui tenebant remū.
nautæ omnis gubernatores maris. in terra sta
bunt ⁊ eiulabunt super te uoce magna. ⁊ cla
mabūt amare. ⁊ ponent pulueres sup caput
suos. ⁊ in cinere offgent ⁊ cadent se te calumni.
cantibus. ⁊ plorabunt in amaritudine
animē ploratu amarissimo. ⁊ lamentabūt se te
carmē lugubre. ⁊ plangent te. Quæ ē ut te
tus. q̄ omnis in medio maris? Quæ ē ergo
negotiationis tuæ de mari. implesti plēos
multos. in multitudine diuitiarū tuarū. ⁊ ri
bus tuis ditasti reges terre. nunc contra te ma
ri ingressus dissipat aquilo. Opes tue ⁊ omnis multi
tudo tua. q̄ erat in medio tui corruent. omnis
habitator insulæ obstupuerūt super te. ⁊ reges
eorū omnē reppetunt pallii. mutauerūt multi
negotiatores per sibilauerūt se te. Admirabili
factam es. ⁊ nō eris vltra in perpetuū.

XXVIII

Et factū ē sermo dñi ad me dicens. fili hōis dic
principi tyri. hec dicit dñs. Eo q̄ elevatum ē cor
tuum. dixisti deus ego sum. in cathedra dei sedi
in corde maris. cum sis homo ⁊ non deus. quia
dedisti cor tuum. quasi cor dei. ecce sapiens es tu daniele. omne
secretum non est absconditum a te. in sapientia
tua ⁊ prudentia tua fecisti tibi fortitudinē. ⁊ acqui
sisti aurū. ⁊ argentū in thesauris tuis. in multitu
dine sapientie tue. ⁊ negotiatione tua multipli
casti fortitudinē. ⁊ elevatum ē cor tuum in diui
tiis tuis. propterea hec dicit dñs deus. Eo q̄ elevatum ē cor
tuum. q̄a dixisti deus ego sum. ideo ecce ego adducam super te alie
nos robustissimos gentium. ⁊ nudabunt gladios
suos super te. ⁊ super pulchritudinē sapiē tue. ⁊ pe
llutent decorē tuum. ⁊ in fossam ducent ⁊ detrahent
te. ⁊ morieris in cordibus occisorū in corde maris.
Numquid dicens loquēris deus ego sum coram in
terficientibus te. cū sis homo ⁊ non deus in manu occidentis
um te. In manu interficientiū te. in mortibus incircumcisorū morieris. In manu
alienorū. q̄a ego locutus sum ait dñs deus. Et factū ē
sermo dñi ad me dicens. fili hōis leua planctū
super regem tyri. ⁊ dices ei. Hec dicit dñs deus. Tu signa
culum similitudinis. plenus sapiā. ⁊ perfectus decō
re. in deliciis paradisi dei fuisti. Omnis lapis pre
tiosus operimentum tuum. sardius. topazius. ⁊ iaspis. chri
solitus. onyx. et beryllus. saphirus. carbunculus.
⁊ smaragdus. aurum opus decoris tui. ⁊ formamen
ta tua in die qua conditus es parata sunt. Tu che
rub extentus ⁊ protegens. ⁊ posui te in monte sancto
dei. in medio lapidum ignitorum ambulasti. perfe
ctus in uiis tuis a die conditionis tue. donec inuen
ta est iniquitas in te. in multitudine negotiatio
nis tue. repleta sunt interiora tua iniquitate
⁊ peccasti. Et eiecta te de monte dei. ⁊ perdidit
te cherub protegens. de medio lapidū ignitorū. Et
leuatum ē cor tuum in decore tuo. perdidisti sa
pientiā tuā in decore tuo. In terrā proieci te. ante fa
ciem regū dedi te. ut uiderent te. in multi
tudine iniquitatū tuarū. in iniquitate negotia
tionis tue. polluisti sanctificationē tuā. Educā
ergo ignē de medio tui qui comedat te. ⁊ dabo te
in cinerē super terrā. in conspectu oīū uidentiū te.
Omnes qui uiderunt te in gentibus obstupescent su
per te. terror factus es. nec eris in perpetuum. Et factus
est sermo dñi ad me dicens. fili hōis pone faciem
tuā contra sidonē. ⁊ prophetā de ea ⁊ dices hec dicit do
minus deus. Ecce ego ad te sydon. ⁊ glorificabor
in medio tui. Scient quia ego dominus faciam in
ea iudicia. ⁊ sanctificabor in ea. In ultionibus eius
⁊ plagis in medio eius gladius super eam undique. ⁊ cadent
interfecti in medio eius gladio super eam. ⁊ scient omnes
habitatores terre quia ego dominus. Non erit ultra domui israel
offendiculum amaritudinis. ⁊ spina dolens universa circa
se eorum qui adulantur eis. Et scient quia
ego dominus deus. Hec dicit dominus deus. Cum congregauero domum israel
de populis in quibus dispersi sunt. sanctificabor in eis
coram gentibus. ⁊ habitabunt in terra sua quam dedi ser
uo meo iacob. ⁊ habitabunt in ea confidenter. ædificabunt
domos. plantabuntque uineas. habitabunt
confidenter cum fecero iudicia in omnibus qui adula
tur eis per circuitum. Scient quia ego dominus deus eorum.

XXIX

In anno. x. i. xii. die. xii mensis fem ⁊
factum est verbum domini ad me dicens. fili hōis pone fa
ciem tuā contra pharaonē regē egypti. ⁊ prophetā de eo
⁊ de egypto uniuersa. loquere ⁊ dices. hec dicit
dominus deus. Ecce ego ad te pharaonem regem egypti. draco ma
gne qui cubas in medio fluminum tuorum. qui dixisti meum est
flumen. ⁊ ego feci memetipsum. Et ponam
frenum in maxillis tuis. ⁊ aggludinabo piscem flu
minum tuorum. sagenæ tuæ. ⁊ extraham te de
medio fluminum tuorum. ⁊ omnis piscis fluminum tuorum sagenæ tuæ adhærebit. et proiciam te in deserti. tu
pisces fluminis tui super faciem agri cades. non co
lligeris nec congregaberis. bestiis terre ⁊ volatilibus cæli
dedi te ad deuorandum. ⁊ scient omnes habitatores egy
pti quia ego dominus. Pro eo quod fuisti baculus arundineus
domui israel. cum apprehenderunt te manu. confrin
geris. ⁊ lacerabis omnem humerum eorum. ⁊ innitentibus eis
super te omnis fractus es. ⁊ dissolutus es renes eorum. pro
pterea hec dicit dominus deus. Ecce ego adducam super te gla
dium. ⁊ interficiam de te hominem ⁊ iumentum. Terra
egypti in desertum. ⁊ solitudinem. ⁊ scient quia
ego dominus. Eo quod dixerit fluuius mihi est ⁊ ego feci
eum. ⁊ ideo ecce ego ad te. ⁊ fluminia tua. dabo
hominem egypti in solitudinem ⁊ gladius non

rupib; tre. ⁊ recedent ⁊ omb medio ei omne pli
re. ⁊ cinge eum. ⁊ rumna ei sup eum. ⁊ omnia
volatilia cli. ⁊ in ramis ei fuer. omnes bestie re
gionis. Cui no obre no eleuabunt se in altu
dine sua oēs ligna aque. ⁊ no ponet sublimita
tē suā int nebulosa. neq; stabūt omnia irrigantia aquā
qr. cē tradita sunt in mortē ad terrā ultimā. in medio
filioꝝ hoīm. ad eos qui descendūt in lacū. hec
dicit dns dns. In die qn descendit ad infernū. in
feci luctum. operui eum abysso. ⁊ prohibui flumina
eius. ⁊ coercui aquas multas. Contristat⁹ ē sup eū
libanus. ⁊ omnia ligna agri exaruer. a sonitu
ruine ei⁹ motu gd. eum deduxi ad infernū cum de
scendentib; in lacum. ⁊ consolata sunt in terra infima oīa ligna voluptatis
egressa. atq; pclara libani. omnes q irrigabā
tur aquis. Nam ⁊ ipi ad eo descendent ad
infernū. ad interfectos gladio. ⁊ brachiū ei⁹ habi
tatores sub umbraculo ei⁹ in medio nationū. Cui
assimilasti ce o inclite atq; sublimis. in ligna
voluptatis. Ecce deducēris ce cum lignis volup
tatis. ad terram ultimā. in medio incircūcisoꝝ dormies
ce. cum his qui interfecti sunt gladio. Ipse est
pha⁹ ce⁹ multitudo ei⁹. dic dns dē.

In tertio ē mēse. anno. undecimo. una mēsis.
factum ē verbum dni ad me dicens. fili hoīs assume
lamentum sup pharaonē regē egypti. ⁊ dices ad eum.
leonem gentium assimilatus es. ⁊ draconi qui ē i
mari. ⁊ irruisti cornu tuum in aquis tuis. ⁊ tur
bas aquas pedibus tuis. ⁊ conculcabas flumina eo
rum. Pphēa hec dicit dns dē. Expandam sup te re
te meum in multitudine pplorum multorum. ⁊ extra
hent te in sagena mea. ⁊ proiicient te in terra
gabulum. et faciam sup terrā tuā volati
lia cli. ⁊ saturabo de te bestias universe terre. ⁊ dabo ca
ro tua sup montes. ⁊ implebo colles tuos sa
nie tua. ⁊ irrigabo sup terrā tuā ⁊ montes. sanguine tuo
⁊ valles implebuntur ex te. Et operiā cū
extinxero te celos. ⁊ nebulā obtexam stellae eius.
solem nube tegam. ⁊ luna no dabit lumē suū. Oīa
luminaria celi mesta faciā sup te. ⁊ dabo tenebras sup
terrā tuam dicit dns dē. Et irritabo cor pploꝝ multoꝝ
cū minero contritionē tuā in gentibus. sup terras quas ne
scis. Et tremere faciā sup te pplos multos. ⁊ rexerūt
horrore animo eoꝝ in diebus sup te cū volare
gladius meus sup facies eoꝝ. ⁊ obstupescent
repente singuli pro anima sua in die ruine tue. quia
hec dicit dns dē. Gladius regis babyl. veniet ē tibi. In gla
dio fortis dabo multitudinē tuā. ferpugnabilem
gē omniū hēn. ⁊ vastabunt superbiā egypti. ⁊ dissipa
bitur multitudo ei⁹. Et perdā oīa animalia ei⁹ ⁊ cessa
bit sup aquas plimas. ⁊ no turbabit eas pes hoīs
ultra. ⁊ ungula iumentoꝝ turbabit eas. Tunc ma
grificabo aquas eoꝝ. ⁊ flumina eoꝝ sicut
olei ducam. dicit dns dns. cum dedero terrā egyp
ti desolatam. Desererit aut terra a plenitudine
sua. cū percusso oē habitatore ei⁹. ⁊ sciēt quia ego
dns. Planctꝰ ē ⁊ plangent eum. filie gentiū pl
gent eum. sup egyptū. ⁊ sup multitudine ei⁹ plangent eam dicit dns dē. In anno duodecimo. in mēse tertio. in una mēsis. factum ē verbum dni ad me dicens. fili hoīs. prophetā ad pharaonē regē egypti. ⁊ dices ad eum. leo gentium assimilatus es. ⁊ draconi qui in mari es. ⁊ irruisti in fluminibus tuis. ⁊ turbasti aquas pedibus tuis. ⁊ conculcasti flumina eorum. Pphēa hec dicit dns dē. Expandam super te rete meum in multitudine pplorum multorum. ⁊ extrahent te in sagena mea. ⁊ proiicient te in terra gabulum. In faciem agri dabuntur. et habitare faciā super te omnia volatilia cli. ⁊ saturabo de te bestias universe terre. Dabo carnes tuas super montes. ⁊ implebo colles tuos sanie tua. ⁊ irrigabo terrā tuā sanguine tuo super montes. ⁊ valles implebuntur ex te. Et operiā cū extinxero te celos. ⁊ nebulā eius contegam. solem nube tegam. ⁊ luna non dabit lumē suū. Omnia luminaria celi maerore faciā super te. ⁊ dabo tenebras super terrā tuam dicit dns dē. Et irritabo cor pploꝝ multoꝝ cū minero contritionē tuā in gentibus. super terras quas ne scis. Et tremere faciā super te pplos multos. ⁊ rexerūt horrore animas eorum in diebus super te cū volare coeperit gladius meus super facies eoꝝ. ⁊ obstupescent repente singuli pro anima sua in die ruine tue. quia hec dicit dns dē. Gladius regis babyl. veniet ē tibi. In gladio fortis dabo multitudinē tuā. ferpugnabilem omniū hēn. ⁊ vastabunt superbiā egypti. ⁊ dissipabitur omnis multitudo ei⁹. Et perdā oīa animalia ei⁹ de iuxta aquas multas. ⁊ non turbabit eas pes hoīs ultra. ⁊ ungula iumentoꝝ turbabit eas. Tunc magnificabo aquas eoꝝ. ⁊ flumina eoꝝ sicut olei ducam. dicit dns dns. cum dedero terrā egypti desolatam. Deseretur aut terra a plenitudine sua. cū percusso oē habitatore ei⁹. ⁊ scient quia ego dns. Planctꝰ ē ⁊ plangent eum. filie gentiū plangent eam. sup egyptū. ⁊ sup multitudine ei⁹ plangent eam aut dns dē. De filiis ⁊ t. vij. anno. mēse. die mensis. fili ē hoīs dic ad pharaonē principē tyri. ⁊ dices ad eum. Elatum ē cor tuum. ⁊ dixisti. deus ego sum. ⁊ in cathedra dei sedi in corde maris. cum sis homo ⁊ non deus. ⁊ dedisti cor tuum quasi cor dei. Sapiens tu es daniel. non est abscondit⁹ tibi sermo. In sapientia tua ⁊ in prudentia tua fecisti tibi fortitudinē. ⁊ posuisti aurū ⁊ argentū in thesauris tuis. In multitudine sapientie tue ⁊ negotiationis tue multiplicasti fortitudinē tuā. ⁊ elevatum ē cor tuum in fortitudine tua. eo quod dixisti. quasi deus sedi in cathedra maris. ⁊ tu homo es ⁊ non deus. ⁊ dabis cor tuum quasi cor dei. Ecce tu es sapiens daniel. non est abscondit⁹ tibi sermo. In sapientia tua ⁊ in prudentia tua fecisti tibi fortitudinē. ⁊ posuisti aurū ⁊ argentū in thesauris tuis. In multitudine sapientie tue ⁊ negotiationis tue multiplicasti fortitudinē tuā. ⁊ elevatum ē cor tuum in fortitudine tua. Propterea hec dicit dns dns. eo quod dederis cor tuum quasi cor dei. Ecce ego adducam sup te alienigenas. fortissimos gentium. ⁊ evaginabunt gladios suos sup pulchritudinē sapientie tue. ⁊ polluent decorē tuū. Detrahent te in lacū. ⁊ morieris morte interfectoꝝ in corde maris. Nūquid dicendo dices deus ego sum. coram interficiente te. tu homo es ⁊ non deus. in manu occidentis te. Morte incircūcisoꝝ morieris in manu alienigenarum. quia ego locutus sum dicit dns dns. Et factum ē verbum dni ad me dicens. fili hoīs leva lamentum sup principes israel. ⁊ dices. Quid matr tua. leena inter leones. in medio leonum enutrivit catulos suos. ⁊ perduxit unum de catulis suis. leonem factum ē. ⁊ didicit capere predam. ⁊ homines devoravit. Audierunt autem gentes de eo. ⁊ captus est in fovea earum. ⁊ adduxerunt eum in torquibus in terram egypti. Quam cum vidisset quia perdita ē spes eius. ⁊ periit fortitudo illius. tulit alium de catulis suis. ⁊ leonem eum fecit. Qui ambulabat inter leones. leo factus ē. ⁊ didicit capere predam. ⁊ homines devorare. Et vastavit viduas eorum. ⁊ civitates earum desolatas fecit. ⁊ terra ⁊ plenitudo eius exterrita est a voce rugitus illius. Dederunt contra eum gentes undique de provinciis. ⁊ expandent rete suum super eum. In fovea earum capietur. Et posuerunt eum in torquibus. ⁊ adduxerunt eum ad regem babylonis. ⁊ miserunt eum in carcerem. ut non audiretur ultra vox eius super montes israel. Filius tuus sicut botrus in sanguine tuo. plantatus super aquas. fructifer ⁊ frondosus factus est de multitudine aquarum. Et fortia facta sunt virge eius in dominatores. ⁊ sublimis facta est in densitudine sua. ⁊ conspecta est in altitudine palmitum eius. ⁊ in multitudine propagationis suę. Et evulsa est in furore. ⁊ in terram proiecta est. ⁊ ventus urens exaruit fructum eius. Confortata sunt ⁊ arefacta virga fortitudinis eius. ⁊ ignis comedit eam. Et nunc plantata est in deserto in terra sitibunda. ⁊ egressus est ignis de virga ramorum eius. ⁊ comedit fructum eius. ⁊ non est in ea virga fortis. sceptrum dominans in tribubus. Hoc planctus est. ⁊ factum est in planctum. Et factum est verbum dni ad me dicens. Terram eius devoravit gladius. ⁊ nunc ipse tres unus mihi de nouissimis suis. ⁊ ostendit eum sup se spendentem. ⁊ alte vadentem gladium vibrantem sup hostē. ⁊ occurrit huic ensis. ⁊ humiliavit pharaonē. audiens aut quicquid alle
luiabit huic ensis. ⁊ se obtulit ei. ut utrique gladi

operatione ejus sua cum descenderunt in lacu

et tulerit eum, sanguis ipsius super caput eius erit. Sonitum bucinae audivit et non se observavit; sanguis eius in ipso erit. Si autem custodierit se, animam suam salvabit. Quod si speculator viderit gladium venientem et non insonuerit bucina, et populus non se custodierit, veneritque gladius et tulerit de eis animam, ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram. Et tu, fili hominis, speculatorem dedi te domui Israel. Audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me. Si me dicente ad impium: Impie, morte morieris, non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem annuntiante te ad impium ut a viis suis convertatur, non fuerit conversus a via sua, ipse in iniquitate sua morietur; porro tu animam tuam liberasti. Tu ergo, fili hominis, dic ad domum Israel: Sic locuti estis dicentes: Iniquitates nostrae et peccata nostra super nos sunt, et in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo vivere poterimus? Dic ad eos: Vivo ego, dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, sed ut revertatur impius a via sua et vivat. Convertimini a viis vestris pessimis. Et quare moriemini, domus Israel? Tu ergo, fili hominis, dic ad filios populi tui: Iustitia iusti non liberabit eum in quacumque die peccaverit. Et impietas impii non nocebit ei in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua. Et iustus non poterit vivere in iustitia sua in quacumque die peccaverit. Etiam si dixero iusto quod vita vivat, et confisus in iustitia sua fecerit iniquitatem, omnes iustitiae eius oblivioni tradentur, et in iniquitate sua quam operatus est in ipsa morietur. Si autem dixero impio: Morte morieris, et egerit paenitentiam a peccato suo, feceritque iudicium et iustitiam, et pignus restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vitae ambulaverit, nec fecerit quicquam iniustum, vita vivet et non morietur. Omnia peccata eius quae peccavit non imputabuntur ei; iudicium et iustitiam fecit, vita vivet. Et dixerunt filii populi tui: Non est aequi ponderis via Domini; et ipsorum via iniusta est. Cum enim recesserit iustus a iustitia sua, feceritque iniquitates, morietur in eis. Et cum recesserit impius ab impietate sua, feceritque iudicium et iustitiam, vivet in eis. Et dicitis: Non est recta via Domini. Unumquemque iuxta vias suas iudicabo de vobis, domus Israel. Et factum est in duodecimo anno, in decimo mense, in quinta mensis transmigrationis nostrae, venit ad me qui fugerat de Ierusalem dicens: Vastata est civitas. Manus autem Domini facta fuerat ad me vespere antequam veniret qui fugerat, aperuitque os meum donec veniret ad me mane. Et aperto ore meo non silui amplius. Et factum est verbum Domini ad me dicens: Fili hominis, qui habitant in ruinosis his super humum Israel loquentes aiunt: Unus erat Abraham et hereditate possedit terram; nos autem multi, nobis data est terra in possessionem. Idcirco dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad immunditias vestras, et sanguinem funditis, numquid terram hereditate possidebitis? Stetistis in gladiis vestris, fecistis abominationes, et unusquisque uxorem proximi sui polluit, et terram hereditate possidebitis? Haec dices ad eos: Sic dicit Dominus Deus: Vivo ego, quia qui in ruinosis habitant gladio cadent, et qui in agro est bestiis tradetur ad devorandum, qui autem in praesidiis et in speluncis sunt peste morientur. Et dabo terram in solitudinem et desertum, et deficiet superba fortitudo eius, et desolabuntur montes Israel, eo quod nullus sit qui per eos transeat. Et scient quia ego Dominus, cum dedero terram eorum desolatam et desertam propter universas abominationes suas quas operati sunt. Et tu, fili hominis, filii populi tui qui loquuntur de te iuxta muros et in ostiis domorum, et dicunt unus ad alterum, vir ad proximum suum loquentes: Venite et audiamus qui sit sermo egrediens a Domino. Et veniunt ad te quasi si ingrediatur populus, et sedent coram te populus meus, et audiunt sermones tuos et non faciunt eos, quia in canticum oris sui vertunt illos, et avaritiam suam sequitur cor eorum. Et es eis quasi carmen musicum quod suavi dulcique sono canitur. Et audiunt verba tua et non faciunt ea. Et cum venerit quod praedictum est, ecce enim venit, tunc scient quod prophetes fuerit inter eos.

XXXIIII

Et factum est verbum Domini ad me dicens: Fili hominis, propheta de pastoribus Israel, propheta et dices pastoribus: Haec dicit Dominus Deus: Vae pastoribus Israel qui pascebant semetipsos. Nonne greges pascuntur a pastoribus? Lac comedebatis et lanis operiebamini, et quod crassum erat occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis, et quod aegrotum non sanastis, quod fractum est non alligastis, et quod abiectum est non reduxistis, et quod perierat non quaesistis; sed cum austeritate imperabatis eis et cum potentia. Et dispersae sunt oves meae eo quod non esset pastor, et factae sunt in devorationem omnium bestiarum agri, et dispersae sunt. Erraverunt greges mei in cunctis montibus et in universo colle excelso, et super omnem faciem terrae dispersi sunt greges mei, et non erat qui requireret. Propterea, pastores, audite verbum Domini: Vivo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam et oves meae in devorationem omnium bestiarum agri, eo quod non esset pastor, neque enim quaesierunt pastores gregem meum, sed pascebant pastores semetipsos, et greges meos non pascebant; propterea, pastores, audite verbum Domini. Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, et cessare eos faciam ut ultra non pascant gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos. Et liberabo gregem meum de ore eorum, et non erit ultra eis in escam. Quia haec dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse requiram oves meas et visitabo eas. Sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ovium suarum dissipatarum, sic visitabo oves meas, et liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersae fuerant in die nubis et caliginis. Et educam eas de populis, et congregabo eas de terris, et inducam eas in terram suam, et pascam eas in montibus Israel, in rivis, et in cunctis sedibus terrae. In pascuis uberrimis pascam eas, et in montibus excelsis Israel erunt pascua

erum. Vt requiescant mihi uenenis. ⁊ impi
ans pungab; pascentur sup montes isrl. Ego
pascam oues meas. ⁊ ego eas accubare faciam di
cit d̄s dñs. Quod perire requiram. ⁊q; abiecta fu
erit reducam. ⁊q; alligatum fuerit alligabo. ⁊
q infirmū erue; ⁊ delidabo. ⁊ q pinguē ⁊ fortē
custodiam. ⁊ pascam eas in iudicio. Vos aūt
greges mei. H̄ dicit d̄s dñs. Ecce ego iudico inter pecus
pecus ⁊ arietem ⁊ hircum. Nonne satis uobis erat
pascua bonam depasci. ⁊ reliquum pascua
uram pedibus uris. ⁊ aquas limpidas bibere. reliquum pedibus uris
turbabatis. Oues aūt mee his que pedibus uestris
conculcata sunt pascebantur. ⁊ que uestris pedes tur
bauerunt. H̄ bibebant. Propterea h̄ dicit dñs dñs ad
eos. Ecce ego ipse iudicio inter pecus pingue ⁊ macilentū. Eo q latere ⁊ humero impin
gebatis. ⁊ cornibus uestris infirmabatis oīa infir
ma pecoris. donec dispergerem foras. Saluabo
greges meos. nec erunt ultra in rapinā. Iudicabo in
ter pecus ⁊ pecus. ⁊ suscitabo sup eas pastorē unū
qui pascat eas. seruū meū dāvid. Ipse pascet eas. ⁊ ip
se erit eis in pastorē. Ego aūt dñs ero eis in deū
⁊ seruus meus princeps in medio eor. Ego dñs locutus sum.
Et feriam cum eis pactum pacis. ⁊ cessare faci
am bestias pessimas de terra. ⁊ habitabunt in deser
to secure. dormient in saltibus. Et ponam eos in
circuitu colles mei benedictionē. ⁊ deducam imbrē
in tempore suo. Pluuie benedictionis erunt. Et dabit
lignum agri fructum suum. ⁊ terra dabit germen suum
erunt in terra sua absq; timore. Et scient quia ego
d̄s eam contriuo catenas iugi eor. ⁊ eruo eos de
manu inpantium ⁊ non erunt ultra rapina gen
tibus. neq; bestie terre deuorabunt eos. Sed habitabit
fiducie absq; ullo terrore. Et suscitabo eis germen no
minatū. ⁊ non erunt ultra famem in terra
nu portabit amplius obprobria gentiū. Scient ego
d̄s deus eor eis. ⁊ ipsi populus mei domus isrl. ait
dominus dē. Vos aūt greges mei. greges pascue mee.
homines estis. ⁊ ego dominus deus uester dicit dñs dē.

XXV Et fuit sermo dñi ad me dicens. fili hominis po
ne faciem tuā aduersum montē seyr. ⁊ prophetabis
de eo. ⁊ dices ei. H̄ dicit d̄s dē. Ecce ego aduersum te mons seyr. ⁊ extendam manū meam sup te. ⁊ dabo te in
solatum atq; desertum. Vrbes tuas demoliar. ⁊
tu desertus eris. ⁊ scies quia ego dñs. Eo q fecisti
inimicitias sempiternas. ⁊ concluseris filios isrl in manibus gladii. in tempore afflictionis eor. in tempore iniquita
tis extremi. Propterea ego uiuo dicit d̄s dē. quia
sanguini tradam te. ⁊ sanguis te persequetur. Et dabo montē seyr desolatum ⁊ desertum. ⁊ auferam de eo
transeuntē. ⁊ reuertentē. ⁊ implebo montes eius cadaueribus suis. ⁊ colles tuos. ⁊ omnes conualles tuas. interfectis gladio cadent. In collibus tuis. ⁊ in
torrentibus tuis. ⁊ in omnibus rupibus tuis. gladio cadent. Perpetuas solitudines dabo te. ⁊ ciuitates tue non
habitabuntur. ⁊ scietis quia ego d̄s dē. Eo q dixisti. duę gentes ⁊ due terre mee possidebunt eas. cum dñs esset ibi. Propterea uiuo ego dicit d̄s dē
quia facā iuxta iram tuam. ⁊ secundum zelum tuū
qui fecisti odio habens eos. Et notus efficiar populis
in te iudicans eos. ⁊ scies quia ego d̄s audiui omnia
obprobria tua. que locutus es montibus isrl dicens
desolati nobis dati sunt ad deuorandū. Insurrexisti
super me ore uestro. ⁊ locuti sunt aduersum me. Ego audiui. H̄ dicit d̄s dē. Iuxta uotum
letitiam omnis terra. desolatum te redigam. Sicut gaudium es
hereditate domus isrl. eo q fuit desolata sic faciam tibi. Desolata eris mons seyr. ⁊ idumea
omnis. ⁊ scient quia ego dñs.

XXVI Tu aūt fili hominis prophetā montes isrl. ⁊ dices.
Montes isrl audite uerbum dñi. H̄ dicit d̄s dē.
Eo q dicit inimicus de uobis euge. Alitudines sempi
terne hereditate date sunt nobis. propterea prophetā
te. ⁊ dices. H̄ dicit d̄s dē. Propterea q desolati estis. ⁊ conculcati per circuitum. ⁊ fuistis hereditate reliquis gentibus.
⁊ ascendistis super labium linguę. ⁊ obprobrium populi. Propterea montes isrl audite uerbum dñi. H̄ dicit d̄s
dē. montibus ⁊ collibus. torrentibus ⁊ uallibus ⁊ desertis penitus. ⁊ urbibus derelictis ⁊ depopulatis
facte sunt. ⁊ subsannate ⁊ reliquis gentibus per circuitum. Propterea h̄ dicit d̄s dē. Quia in igne zeli mei locutus sum
de reliquis gentibus. ⁊ de idumea uniuersa ⁊ dedistis
sibi possessionem terram meam ⁊ hereditate. cum gaudio ⁊ toto de
siderio animę. ⁊ eiecistis eam ut uastaretur. ⁊ diripe
retur hominibus isrl. ⁊ eritis mendaces ⁊ uos montes isrl ⁊ ramos uestros germinabitis. ⁊ fructum uestrum afferetis populo meo isrl.
Ipse enim ut ueniant. ecce ego ad uos. ⁊ conuertar ad uos. ⁊ arabimini. ⁊ accipietis semen
⁊ multiplicabo uobis homines omnes domum isrl. Et habitabuntur ciuitates. ⁊ ruinosa instaurabun
tur. ⁊ replebo uos hominibus ⁊ iumentis. ⁊ multiplica
buntur ⁊ crescent. Habitare uos faciam sicut ab in
itio. ⁊ benefaciam maioribus. q hereditabitis eos. ⁊ non
eritis. ⁊ scietis quia ego d̄s. Et adducam uos homines populum sup
meum isrl. ⁊ hereditate possidebunt te. ⁊ eris eis
hereditate. ⁊ non addes ultra ut absq; eis sis. H̄
dicit d̄s dē. Pro eo q dicunt uobis deuoratrix hominū
es. ⁊ sufficientia gentis tuę. propterea homines non comedes
amplius. ⁊ gentem tuā non necabis ultra ait d̄s dē. Nec
audietur in te amplius confusio gentium. ⁊ obprobrium populorum non amplius audies ultra. ⁊ gentem tuam non auferes amplius ait d̄s dē.
Et factum est uerbum dñi ad me dicens. fili hominis
domus isrl habitantes in humo sua. polluerunt eam in
uiis suis. ⁊ in studiis suis. Sicut immunditia menstru
atę fuit uia eorum coram me. Effudi indignationem meam super eos pro sanguine quem fuderunt
super terram. ⁊ in idolis suis polluerunt eam. ⁊ dispersi eos in gentes. ⁊ uentilati sunt in terris. Iuxta uias

XXVIII

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hois pone faciē tuā sup gog. terrā magog. principē capitis mosoch. et thubal. et prophetā de eo. et dices ad eum. Hec dicit dñs dñs. Ecce ego ad te gog. principem capitis mosoch. et thubal. et circumagam te. et ponam frenum in maxillis tuis. et educam te. et exercitum tuum. equos. et equites vestitos loricis. omnisq; multitudinē magnā. hastas et clypeum. et arripientes gladium. plectentes omnes. cum eis. et scutum. et galeam. Gomer. et universos agmina eius. domum thogormatha latera aquilonis. et omnes turmas eius. populos multos tecum. Para et præparare. et esto tu. et omnes multitudines congregate apud te. et esto eis in custodiam. Post multos dies visitaberis. in novissimo annorum. venies ad terram que revocata est a gladio congregata est de populis multis ad montes israel. qui fuerunt desertum iugiter. hi de populis educti sunt. habitaverunt in ea omnes simul. Ascendens autem et irruens quasi turbo venies. et eris quasi nubes ut operias terram tu. et omnes turmæ tuæ. populi multi tecum. Hec dicit dñs dñs. In die illa ascendent sermones super te. et cogitabis cogitationem pessimam. et dices. Ascendam ad terram absque muro. vadam ad quietos. habitantes sine muro. vectes. et portas non habentes. ut diripias spolia. et invadas prædam. manum tuam super habitacula deserta. que nunc habitantur. et super populum qui de gentibus congregatus est. possidet opes. et habitat umbilicus terræ. Saba. et Dedan. negotiatores tharsis. et omnes leones eius dicent tibi. Numquid ad diripiendas prædas. congregasti multitudinem tuam. ut tollas argentum et aurum. auferas supellectilem. et opes. sublimes. diripias manubias multas. Propterea vaticinare fili hois. et dices ad gog. Hec dicit dñs dñs. Nunquid non in die illo cum habitabit populus meus israel confidenter. venies et veniet de loco tuo a lateribus aquilonis tu. et populi tecum. ascendentes equites omnes. cœtus magnus et exercitus copiosus. et ascendes super populum meum israel. quasi nubes ut operias terram. In novissimo dierum erit. et adducam te super terram meam. ut sciant gentes me sanctificante filio meo in oculis eorum gog. Hec dicit dñs dñs. Tu es ille de quo locutus sum in diebus antiquis. in manu servorum meorum prophetarum israel. qui prophetabant in diebus illis per annos. ut adducerem te super eos. Et erit in die illa. in die adventus gog super terram israel. ait dñs. ascendet indignatio mea in furore meo. in zelo meo. in igne ire mee locutus sum. quia in die illa erit commotio magna super terram israel. Et commovebunt a facie mea pisces maris. et volucres cæli. et bestie agri. et omne reptile quod movetur super humum. et omnes homines qui sunt super faciem terræ. Subvertentur montes. et cadet semper. et omnis murus in terram corruet. Et convocabo adversus eum in cunctis montibus meis gladium. ait dñs. Gladius uniuscuiusq; contra fratrem suum dirigetur. Et iudicabo eum pestilentia et in sanguine. et imbre vehementi. et lapidibus grandinis. et igne. et sulphure pluam super eum. et super exercitum eius. et super populos multos qui sunt cum eo. Et magnificabor. et sanctificabor. et notus fiam in oculis multarum gentium. et scient quia ego dñs.

XXIX

Tu autem fili hois vaticinare ad sidonem gog. et dices. Hec dicit dñs dñs. Ecce ego super te gog. principem capitis mosoch. et thubal. et circumagam te. et minabor te. et educam sexcentos milia aquilonis. et adducam te super montes israel. et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua. et sagittas tuas de manu dextera tua dejiciam. super montes israel. et dices tu. et omnes agmina tua. et populi qui sunt tecum. gentes. avibus. omnique volatili. et bestiis terre dedi te. ad devorandum. Super faciem agri cades. quia ego locutus sum. ait dñs. et immittam ignem in magog. et in habitantibus in insulis confidenter. et scient quia ego dñs. nomen sanctum meum. notum faciam in medio populi mei israel. nec polluam nomen sanctum meum amplius. et scient gentes quia ego dñs sanctus israel. Ecce venit. et facta est ait dñs dñs. hic est dies de quo locutus sum. Et egredientur habitatores civitatum israel. succendentes et comburent arma. clypeum. hastilia. arcum. sagittas. baculos manuales. contos. succendent ea igni septem annis. nec portabunt ligna de regionibus. nec succident de saltibus. quia arma succendent igni. et despoliabunt eos qui despoliaverunt eos. et diripient rapinas eorum. ait dñs dñs. Et erit in die illa dabo gog locum nominatum sepulchrum in israel. vallem viatorum ad orientem maris. que obstupefacit faciet prætereuntes. Ibi sepelient ibi gog. et omnem multitudinem eius. Et vocabunt vallem multitudinis gog. Sepelient eos domus israel. ut mundent terram. vij. mensibus. Sepelient autem omnes populi terræ. Erit eis nominatus dies in quo glorificatus fuero ait dñs dñs. Viros mittent segregantes terram. qui sepeliant. et requirant eos qui remanserint super faciem terre. et emundent eam. post menses vij. circuire incipient. et requirent. Circuibunt igitur terram. Cum quis viderit os hois fabricabit iuxta illud titulum. donec sepeliant illud pollinctores vallis multitudinis gog. Nomen autem civitatis. nomen. et mundabunt terram. Tu ergo fili hois. hec dicit dñs dñs. Dic cunctis volucribus. omnibusq; bestiis agri. Congregamini. venite. coetum facite undique. adunamini ad victimam meam. quam ego immolo vobis. victimam grandem super montes israel. ut comedatis carnes. et bibatis sanguinem. Carnes fortium comedetis. sanguinem principum terræ bibetis. arietum. agnorum. et hircorum. taurorum quoque. altilium. pinguium omnium. Et comedetis adipem in saturitate. et bibetis sanguinem in ebrietate. de victima mea quam ego immolabo vobis. Et saturabimini super mensam meam. de equite. de equite fortissimo. de omni viro bellatore. ait dñs dñs. Et ponam gloriam meam in gentibus. videbunt omnes gentes iudicium meum quod fecerim. et manum meam quam posuerim super eos. Et scient domus israel quia ego dñs deus eorum ab die illa et deinceps. Et scient gentes. quia in captivitate sua ceperit domus israel eo quod prevaricati sunt in me. et absconderim faciem meam

hanū ⁊ āmachi. ⁊ latitudine cubiti unius ⁊ dimidij. ⁊ altitudine cubiti unius. Sup quas pābāt victimas quibus immolarent holocaustum incensum. ⁊ labia erant palmi unius. vestes mirabiles portarum. Sup mēsas aut carnes oblationis. Et ecce porta unius gazophilacij contra aquilonem. ⁊ ante unius gazophilacij contra austrum. Et ante unius gazophilacij contra orientem. ⁊ hinc ecce ostium ad latus porte orientalis. qui respiciebat ad viam aquilonis. Et duxit me hinc ⁊ gazophilacium quod respiciebat ad viam meridianam. Et ad unum eius cubitum mensura aule templi. Porro gazophilacium quod respiciebat ad viam aquilonis. latitudinem erat quo circuibat ad ministrandum altaris. Ista sunt filij Cadoch qui accedunt de filijs Leui ad dominum ut ministrent ei. Et mensus est contra longitudine. c. cubitorum. ⁊ latitudine. c. cubitorum per quadrum. Et altare ante faciem templi. Et introduxit me mensibulum templi. Et mensus est vestibulum. v. cubitus hinc. ⁊ v. cubitus inde. Et latitudine porte trium cubitorum hinc. ⁊ trium cubitorum inde. Longitudine aut vestibuli. xx. cubitorum. ⁊ latitudine. xi. cubitorum. Ad quos gradibus ascendebatur ad eam. Et columne erant contra postes hinc ⁊ inde.

XLI. Et introduxit me in templum. ⁊ mensus est postes. Latitudinem habitaculi. vi. cubitus hinc. ⁊ latitudinem habitaculi. vi. cubitus inde. Latitudinem autem ostij. x. cubitorum erat. ⁊ latera portarum. v. cubitus hinc. ⁊ v. cubitus inde. Et mensus est longitudinem eius. xl. cubitorum. ⁊ latitudinem. xx. cubitorum. Et introgressus interioris mensus est postes introitus porte duos cubitos. ⁊ portam. vi. cubitorum. ⁊ latitudinem porte. vii. cubitorum. Et mensus est longitudinem eius. xx. cubitorum. ⁊ latitudinem. xx. cubitorum. ante faciem templi. Et dixit ad me. Hoc est sanctum sanctorum. Et mensus est parietem domus. vi. cubitorum. ⁊ latitudinem lateris. vii. cubitorum undique per circuitum domus. Latera autem lateris habitus hinc. vi. cubitorum. Et erant immissa ⁊ ingredientur per parietem domus in latitudine per domum templi. ne emarcerent. nec adtingerent parietem templi. Et platea erat circumdatum. ascendens sursum per ambitum. in circuitu templi per gyrum referebatur. secundum latus erat templi ministrantibus. sic domus ministrantibus ascendebatur. ad superiora in medio. Et vidi in domo ambitum per circuitum. fundatum latus ad mensuram cubiti longum. sexo. cubitorum. Et latitudinem parietis lateris foris. v. cubitorum. Et ministri domus inter domus. Et mensus est gazophilacium latitudinem. xx. cubitorum. murorum domus undique. Et ostium lateris ad orientem. ostium unius ad viam aquilonis. ostium unius ad viam australem. Et latitudinem loci ad orientem. v. cubitorum mensura. Et edificium quod erat separatum illique ad viam respicientes ad mare. latitudinem lxx. cubitorum. paries aut edificij. v. cubitus latitudinis per circuitum. longitudo ei. xc. cubitorum. Et mensus est domum longitudinem cubitorum. c. ⁊ separatum erat edificium. ⁊ paries eius longitudine. c. cubitorum. Latitudo aut ante faciem domus. ⁊ quod erat separatum ab oriente. c. cubitorum. Et mensus est longitudinem edificij ante faciem ab dorsum habentes erat utrumque pro. c. cubitorum. Et templum interius. vestibula atrij. limina. ⁊ fenestras obliquas. ⁊ circumeuntes porticus per gyrum. Ab unius labio usque ad fenestras. fenestre claude sunt ostia. ⁊ usque ad domum interiorem. ⁊ foris usque ad cherubim. ⁊ palme. ⁊ palma inter cherubim. ⁊ cherubim. Duas facies habebat cherub. una facies hominis habebat palmam. ex una parte. ⁊ facies leonis ante palmam. ex alia parte. expolita per omnem domum in circuitu. a terra usque ad superiora portas cherubim. ⁊ palme celate erant in pariete templi. Limen quadrum templi. ⁊ facies sancti aspectus. Et aspectus ligneus altaris. Tres cubitorum altitudo. ⁊ longitudo ei duorum cubitorum. ⁊ angulus ei. ⁊ parietes lignei. Et locutus est ad me. Hec est mensa coram domino. Et duo ostia erant templi. ⁊ ostia ante. et duo hostie erantque pro duobus erant ostiola. quorum se unus plicabatur. duo enim ostia erant ex utraque parte ostiorum. celata erant impie dolatili templi cherubim. ⁊ sculpturis palmarum. sicut in parietibus quos expolita erat. Quia domus erat ⁊ ipsum ligna mensibuli frontis foramen. si que erant fenestre obliquate. ⁊ circuitus palmarum hinc ⁊ inde. ⁊ mensuram erulis mensibuli sed facies domus. Latitudine quoque parietum. Et edixit me mensuram ceteri per viam ducentem ad aquilonem.

Et edixit me in gazophilacium quod erat ad separationem edificium. ad eum ingredientem ad aquilonem mensus est longitudinem. c. cubitos. latitudinem aquilonis. Latitudinem. l. cubitus. Et ad. xx. cubitos atrij interioris ⁊ pauimentum stratum lapide atrij exterioris. ⁊ erant porticus contra porticum triplex. Ante gazophilacium. de ambulatio. x. cubitorum. Latitudinem ⁊ viam spatiosum unius cubiti. ostia eius ad aquilonem ubi erant gazophilacia antipodis humilioraque supponebantur porticibus. quia edificium superabat eas. et edificium superius. de inferioribus. ⁊ medijs edificij. Triplex enim erat. ⁊ non habebant columnas. sicut erant columne atrium. Propter enumerationem de inferioribus. ⁊ medijs terre cubitus. l. Et parietes exteriores. secundum gazophilacium quod erant iuxta atrij exterioris ante gazophilacia. ⁊ introitus aduersus orientem. ingredientium inferiorum atrio exterioris. Longitudo ei. l. cubitorum. quia longitudo erat gazophilacium atrij exterioris. l. cubitorum. ⁊ longitudo ante templum. c. cubitorum. Et erant sub gazophilacia. introitus aduersus orientem ingredientium. medij atrio exterioris. in latitudine parietis atrij. q. erat ad viam orientalis in facie edificij separati. Et erant ante edificium gaze

phalanx. una ait facie eor. aut similitudine ei
zophalanor que erant una aqualeno. sedm
gluciatuñ eor. sic. alamido eor. domos aut
aut eor. tabernacules. nostra eor. sedm hostia
gagophalanor. que erant una respicientes adua
dum. sibi in capite ue. que una erat. ait ostiū
ulum separatum. p una ostiatim ingredientes.
Et dixit ad me. Gagophalanx aquilonis. gaga
phalanx autē que sunt ante eum septē.
sunt gagophalanx sedm. in quib; uelebant
uerē qui appropinquant ad dñm. ut sedeat.
ponent sal eor. oblationes. p peccō. p delic
to. locis eorum sed ē. Cum aut ingressi fuerit sa
cerdotes nō egrediantur de sco. ne sanctificent
populum eorum. sibi repo
nent uestimenta sua in quib; ministrant. quia sc
sunt. uestiantur. uestimento alio. sic poterit
ad plin. Cum aut complesti. finieris dom mundi
dixit mihi. p uiam porte q respicebat ad ui
am orientalem. Ipse ē eam michi. p eandē.
Mensus ē aut. ad unā orientalē. calamo mensure. p cubi
quangentos calamos. mensura. p circuitū
Et mensus ē. p ventū aquilonē. quingentos cala
mos. mensura. p gyrum. Et adduxit me ad
ultrale. mensus ē quingentos calamos. mensura
mensure. p quatuor. unde mensus ē illud. muri
ei undiq; per circuitum. Et adduxit me ad orientē
le. mensus ē quingentos calamos. mensura
mensure. per. ui. unde mensus ē illud. Muri ei un
diq; p circuitum. longitudine quingentos
cubitos. latitudo quingentos cubitos
diuidentē inter sanctū. multos locum.

Et duxit me ad portam. que respicebat ad
viam orientalē. ecce glā dei. ingrediebat
viam orientalē. huor erat ei. huor aquaz. mi
rans. eam splendebat. am aspectū ei. Et uidi gl
am dei. secūm spēm qua uidim. qñ uenit. ut disp
deret ciuitatē. visio. sedm aspectum quē uidim. ui
xta fluuium chobar. Et cecidi sup faciem meā.
magistra dñi ingressa ē templū. per portā. que
respiciebat ad orientē. Et eleuauit me spūs. et
duxit me in atrium. interius. Et ecce repleta erat
glā dei domi. Et audiui loquentē ad me de domo.
Et uir qui stabat iuxta me dixit ad me. fili hoīs
locus soliū meū. et locus uestigiorū pedum meoz
ubi habitabo in medio filioz isrl in eternū. Nec pollue
ultra domus isrl nomen sanctū meū. ipsi reges eor
uxoribus suis. et in mortuis regum filioz
mercedis qui fabricam fecerunt limini suum. et ualē
medium. et postes suos. nec poterat. meos. et murus
erat inter me. et eos. et polluebant nomen sanctum meum. in
abominationibus quas fecerunt. propterea consumpsi eos
in furore meo. et repellam. post fornicationē
suā. et cadauera regum suoz. ame. et habitabo
in medio eor. in sempiternum. Tu aut fili hoīs ostende do
mui isrl templum. ut erubescant. iniquitates
tas suas. et metiantur fabricam. et erubescant
ex omnibus que fecerunt. figuram domus. fabricae

ei. et exitus. et introitus. et omnes. descriptiones ei. et uniu
sta precepta ei. et cunctas ordines ei. et lege
ei. et scribe eis. in conspectu eoz. et custodi
ant omnes descriptiones ei. et precepta illi. et faciat eos.
ista ē lex domus in montis. omnis finis eius
in cacumine montis. sanctus. ecce iste. ait dñs
sanctus. omnis finis eius. ecce iste. ait dñs
lex domus. Hec aut mensure altaris. in cubitis. cubitus
unus. et palmus. palmus ei erit cubitus. et palmus
latitudine. et labium eius. ad labium ei. mensu
ra palmi unius. et quasi erit fossa altaris. a de su
per foramine usq; ad crepidine nouissimā duo cubi.
latitudo cubiti unius. Et a crepidine maiore usq; ad
crepidine minorē. quatuor cubitos. latitudo
unius cubiti. ipse aut ambel. quatuor cubitoz.
et ab ambel usq; ad cornua sursum. quatuor. Et ambel
duodecim cubitoz in longitudine. per. viii. cubitos
latitudine. quadrangulū equaliter. Et ambi. et ē
pete. viii. cubitos longitudinis. per. viii. latitudi
nis in quatuor angulis ei. Et cornua eius
de humero altaris. eius ei unius cubiti per circuitū. et
scalare ei ad orientē. Et dixit ad me. fili hoīs
hec dicit dñs dñs. hec sunt ritus altaris. in quacūq; die fu
erit fabricatū. ut offerantur sup illud holocau
sta. et effundatur sanguis. Et dabis leuitis qui
leuites qui sunt de semine sadoch qui accedunt
ad me. ait dñs. ut officium mihi ministrent. et
immolent mihi. Et assumes de armento. et
sup quatuor cornua ei. aliquos. iii. angulos eius
positos. et super coronā in circuitu. munda bis illos
et expiabis. Et tolles uitulū qui oblatus fuerit pro
peccō. et adurent illum in separato loco domus. et ex
tra sanctum. Et in die secūdo offerent hircum capritū in
maculatū pro peccō. et expiabunt altare sicut expiauerunt
in uitulo. Cumq; explebis expiatio
nem. offeres uitulū de armento immaculatū. et
arietem de grege immaculatū. et offerent
eos in conspectu dñi. Mittentq; sacerdotes sal. et offerāt
eos holocaustū dño. Septē diebus facies uitulū pro
peccō quotidie. simili de armento. et arietē de grē
gibus immaculatos. offerentes. septē diebus expia
buntur altare. et mundabunt illud. implebūtq;
manus eius. Expletis aut septē diebus. faciet sacer
dos sup altare holocausta
tua. et pacifica tua. et placabit eos. et
erunt mihi. ait dñs deus.

Et conuertit me ad uiam portē sanctuarii exterioris
que respiciebat ad orientē. et erat clausa. Et
dixit dñs ad me. Porta hec clausa erit. nō aperie
tur. nec ingredietur per eam. quia dñs deus isrl ingressus
est per eam. erit q; ei in principē. ipse sedebit in ea. ut comedat panē coram dño. Per
viam uestibuli portē ingredietur. et per uiam eius egre
dietur. Et adduxit me per uiam portē aquilonis
contra populum dñi. Et uidi. et ecce implebat gla
domum domini dñi. Et cecidi in faciē meā. Et
dixit ad me dñs. fili hominis pone cor tuū.
et uide oculis tuis. et auribus tuis audi. omnia q

ego loquor. adore d' mundis ceremonias dom̃o
mea. d' omnibus legibus ei. Et pones eo mundi
mundi templi pomũ eorum. sabbata. dies adve
spertinam me tondit dñs. h dicet d' dõ. Sufficiat
nob omnia seculi ista dom̃s dñs. ecq; manentes
hic alienos in carne et sanguine corde. in carnibus ea
ne. ut sint in sanctuario meo. polluant domũ
meam. et offerentes panes meos adipẽ et sanguinẽ.
dissoluant pactũ meũ. omnibus abhominationibus
eorũ. nõ custodita precepta sabbatorũ mea. posuistis
custodes observationes meas. in sanctuario meo ut
contemptis. h dicit d' dõ. Omnis alienigena.
incircumcisus corde. et carne ingredietur sanctuarium
meum. et omnis filius alienigene. qui
in medio filiorũ israel. Et leuite qui recesserunt
longe a me errante filiorũ israel. et erraverũt a
me post idola sua. portabunt iniquitatem suam
erunt ministri in sanctuario meo. habentes curam
domus. et ministrantes domui. ipsi mactabunt holocaustum.
victimas populi. ipsi stabunt in conspectu
eorũ ut ministrent eis. et ministerium
illis ostendant in cultibus suis. Et cum fuerint domus
israel. recedentibus filiis sadoch qui custodierunt
ministerium sanctuarii mei. cum errarent filii israel a
me ipsi accedent ad mensam meam. ut
ministrent mihi. et stabunt in conspectu meo. ut offe
rant mihi adipẽ et sanguinẽ ait d' dõ. Ipsi ingre
dientur sanctuarium meum. ipsi accedent ad mensam
meam. ut ministrent mihi. et custodient excubias
meas. Cumq; ingredientur portas atrii interioris
vestibus lineis induentur. nec ascendet
super eos quicquam lanei. qui ministrant in porta a
trii interioris. et intrinsecus. vestes lineas erunt in
duti. et tiaras lineas erunt in capitibus eorũ
et femoralia linea erunt in lumbis eorũ
non accingent in sudore. Cumq; egrediuntur ad
atrium exterius. exuent se vestimentis suis in q
bus ministrauerant. et ponent ea in gazophy
lacio sanctuarii. vestient se vestimentis aliis. ne
sanctificabunt ipsum in vestibus suis. Caput autem
suum non radent. neq; comam nutrient. sed ton
dentes. tondebunt capita sua. Et vinum non bi
bet omnis sacerdos. cum ingredietur atrium interius. Et
uxorem. et repudiatam non accipient uxores. sed
virgines de semine domus israel. Et viduam que
fuerit vidua sacerdotis. accipient. Ipsum autem
docebunt quid sit inter sanctum. et pollutum. inter mun
dum et immundum ostendent eis. Et ad iudi
cium stabunt in iudicando. iuxta decreta mea iudicabunt
legem meam. et precepta mea in omnibus solemnitatibus
meis custodient. et sabbata mea sanctificabunt

Et ad mortuum homĩs non ingredientur ne polluantur. nisi
patrem et matrem. filium et filiam. fratrem et sororem que
virum non habuit. propter eos contaminabuntur. Et
postquam fuerit emundatus. vii. dies numerabunt
ei. et die octauo offerent pro peccato suo ait d' dõs. non
erunt autem eis hereditas. ego hereditas eorũ. Et possessio
non dabitis eis in israel. ego enim possessio eorũ. Victimã
pro peccato et delicto ipsi comedent. omne votum i
israel ipsorum erit. Et primitiua omnium primogenitorũ. et
omnia libamenta. ex omnibus que offerunt sacerdoti
erunt. Et primitias aluorũ vestrarum dabitis sacerdoti. ut
reponat benedictionem domus tue. Omne morticinum
et captum ab ave. et a pecoribus. non come
dent sacerdotes.

XLV

Cumq; cepitis terram in sortem. offerte primi
tias dño. sanctificatum de terra. longitudine.
xxv. milia. et latitudine. x. milia. sanctum
erit in omni termino eius per circuitum. Verse ex eo in pre
sanctum. quingentos per quingentos. quadra
tum per circuitum. et quinquaginta cubitos in circuitu
eius pro pascuis. Et mensura ista mensurabis lõ
gitudinis. xxv. milia. et latitudinis. x. milia.
in quo erit templum sanctorum. sanctuarium d' ter
rae sacerdotibus ministris sanctuarii. qui accedunt ad
ministrii dñi. et erit eis locus in domibus. et sanctuarium
sanctorum. in confinio ante templum. xxv. milia longitudinis. et
x. milia latitudinis. erunt leuite q ministra
bunt domui. ipsi possidebunt xx. gazophylacia.
Et possessionem ciuitatis dabitis. v. milia latitu
dinis. et longitudinis. xxv. milia. secun
dum separationem sanctuarii. omni domui israel. Primitie quo
que huius separationis sanctuarii. in possessione ciuita
tis. a facie sanctuarii separatis sanctuarii. a confinio possessio
nis urbis. ab ea parte maris usq; ad mare. ab ea parte orien
tis usq; ad orientem. longitudine aut una aliqua
quarum partium. Termino occidentali usq; ad terminum o
rientalem. d' una erit ei possessio israel. Et non depri
mentur ultra principes ipsius mei. Ceterum ter
ram dabunt domui israel. secundum tribus eorũ. Et dabit d' dõ.
Sufficiat vobis principes israel. iniquitatem et rapinã
auferte. iudicium et iustitiam facite. separate o
stimas uestras principibus meis. Et romã ini
quum. et mensuram veram erit vobis. Ephi et bato
quales. unus mensure erunt. et capiet. x. par
chor ephi. aut similiter chori. erit equa libra
tio eorũ. Siclus enim. xx. obolochan. Porro. xx.
sicli. et xxv. sicli. et xv. sicli. minas faciet. Et
be sunt primitie quas tollent. Certam partem o
phi de chori frumenti. et certam partem ephi de chori
hordei. Mensura quoq; olei. bati olei. decima
pars chori est. x. bati chori faciunt. quod. x. ba
ti implent chorum. Et ex ecclesiis unum de grege de
centum. de pascuis uberibus israel. ad sacrificium.
et holocaustum. et pacificum. ad expiandum pro
pitiatum d' dõ. Omnis populus terre tenebitur primitias
has principi israel. Et super principem erit holocaustum

bath. x. par chori

stu. ⁊ sacrificiū. ⁊ hamma. ⁊ sollēpnitatib; ⁊ mēsibus. ⁊ sabbatis. ⁊ mūnerib; sollēpnitatib; dñi ihū. ⁊c. Ipē fuerat p̄ peccō sacrificiū ⁊ holocaustum ⁊ p̄fatus ad expiand̄ p̄ domo ihū. h dicit d̄ dō. Ingrēmo mēse. ma mēsis limens. ututū d̄ ar mēto īmaculatū. ⁊ expiabis sanctū. Et tollet sāḡe d̄ sanguīe q̄ erit p̄ peccō. ⁊ ponet ip̄e postib; dom̄. ⁊ in quatuor angulis receptaculi altaris. ⁊ postib; porte atrij mūdi. ⁊ sic fac̄ ex septima mēsis. p̄ unoēq; qui ignorāter ⁊ errāte deceptus ē. ⁊ expiabis p̄ domo. Ingrēmo mēse. xiiij. die mēsis. erit uob̄ pascha sollēpnitas septē dieb; azima comedent̄. ⁊ faciet p̄nceps die illa pro se. ⁊ p̄ uniūso populo tre. ututū p̄ peccato. Et in septē dies sollēpnitat̄ faciet holocaustū dñō septē ututos. ⁊ septē arietes īmaculatos. p die septē dieb; ⁊ p peccō hyrcū ca prīs cōdie. ⁊ sacrificiū ephi p ututum. ⁊ ephi p ariete faciet. ⁊ olei hin. p singlā ephi. Septimo mēse. xv. die mēsis sollēpnitates faciet sicut sup̄ dicta sunt. p septē dies. ⁊ p peccō quā p holocausto. ⁊ sacrificio. ⁊ oleo.

XLVI

Hec dicit d̄ōs. Porta atrij mūdi q̄ respicit ad orientē erit clausa sex dieb; in quib; op̄ fit. die aut̄ sabbati aperietur. ⁊ in die kl̄e aperietur. Et ingredet̄ p̄nceps p uestibulū porte deforis. ⁊ stabit ad limen porte. ⁊ facient sacerdotes holocaustū ei⁹ ⁊ pacifica ei⁹. ⁊ adorabit sup̄ limen porte. ⁊ egredietur. Porta aut̄ non claudetur usq; ad uesp̄m. Et adorabit plebs terre. ad ostium porte illius. in sabbatis. ⁊ in kl̄is. coram dñō. holocaustū ei⁹ dñō. ⁊ hostiā offeret̄ p̄nceps die sabbati. Et agnus īmaculatus. ⁊ arietem īmaculatū. ⁊ sacrificiū ephi p ariete. Agnis aut̄ sacrificij q. dabit manus ei⁹. ⁊ olei hin. p singlā ephi. In die aut̄ kl̄arum holocaustū īmaculatum. et septē agnos. ⁊ arietē īmaculat erunt. Et ephi p ututū. ephi ⁊ p ariete faciet sacrificium. Agnis aut̄ sicut munerā manū ei⁹ fuerit dabit. ⁊ olei hin. p singlā ephi. Cum ingressurus ē p̄nceps p uiam uestibuli porte ingrediatur. ⁊ p eandē uiam exibit. Et cū intrabit plebs terre. in conspectu dñi in solēpnitatib; qui ingreditur p portam aquilonis ut adoret. egrediatur uiam porte meridiane. ⁊ qui ingreditur p uiam porte meridiane. egrediatur p uiam porte aquilonis. non reuertet̄ uiam porte p quā ingressus ē. ⁊ ex regione illius egrediet̄. ⁊ p̄nceps aut̄ in medio eorū cum ingredientib; ingrediet̄. Et egredientib; egredi⁹

⁊ ē egrediēnib; egredi⁹

mūdabit. ⁊ erit sacrificiū ephi p unum. ⁊ ephi parabit. agnus aut̄ erit sacrificiū sicut manuerit manus eius. ⁊ olei hin p singlā ephi. Cum aut̄ fecerit p̄nceps spontaneū holocaustum. aut pacifica voluntaria dñō offetur ei porta q̄ respicit ad orientē. ⁊ faciet holocaustum suum. ⁊ pacifica sua sicut facit sole die sabbati. egredietur. et claudet̄ porta post quam exierit. Et agnū eid̄ agm̄ immaculatum. faciet holocaustum quotidie dño. sep̄ mane faciet illud. Et sacrificiū faciet sup̄ eo mane mane. sextam p̄ ephi. et olei tertiā p̄ hin. ut misceatur sil sacrificiū domino. Legitimū sempiternum. faciet agnū ⁊ sacrificiū. ⁊ oleū cum mane mane holocaustum sempiternū. h dicit d̄ dō. Si dederit p̄nceps domui alicui de filiis suis. hereditas ei⁹ filiorū suor̄ erit. possidebunt eam hereditate. Si aut̄ dederit legatum de hereditate sua uni seruo suo. erit illius usq; ad annum remissionis. ⁊ reuertetur ad p̄nceps. hereditas aut̄ ei⁹ filiis ei⁹ erit. Et nō accipiet p̄nceps de hereditate pōli p uiolentiā. de possōne eor̄. si de possōne sua hereditē. habunt filii eius. ut nō dispergatur pōlus uir unusquisq; a possōne sua. Et introduxit me p aditum. qui erat ex latere porte in gazophilacia sacerdotū ad plagā que respiciebant ad aquilonē. ⁊ ecce ibi locus ultra ad occidentem. Et dixit ad me. Iste ē locus ubi coquent sacerdotes p̄ delicto. ⁊ p peccō. nō coquant sacrificiū. ut nō efferant atrio exteriori. ⁊ sanctificent plebē. Et eduxit me atrium exterī. ⁊ circumduxit me p quatuor angulos atrij. ecce atriola erant in angulo atrij. atriola singula p angulos atrij. in quatuor angulos atrij atriola dispositā. vl. cubitor̄ p longum. ⁊ xxx. planem. Mēsure unius. quatuor erant ⁊ mēsure p circuitū ambient. ussq; atriola. ⁊ ulme fabricate erāt subt̄ porticus p gyrum. Et dixit admē. h est domus culine in qua coquūt ministri dom̄ de mum uenientes ad plebē.

XLVI

Et reduxit me ad portam dom̄. ⁊ ecce aque egrediebant subt̄ limen dom̄ ad orientē. Nam ē dom̄ respiciebat ad orientē. Aque aut̄ descendebant ad latus dextrum templi dextrum ad meridiē altaris. Et eduxit me p uiā porte aquilonis. ⁊ circumduxit me ad uiā foris porte exteriorē. uiā q̄ respiciebat ad orientē. Et ecce aque fluebant dextre. Et cū egredet̄ ur ad orientē. qui tenebat funiculū mēsurē sue. et mīsit ē mille cubitos. ⁊ traduxit me p aquam usq; ad talos. ⁊ mīsit ē mille. ⁊ traduxit me p aquā usq; ad genua. Et mīsit ē mille. ⁊ traduxit me p aquam usq; ad renes. Et mīsit ē mille. ⁊ torrens ē q̄ nō potui pertransire. quia inundauerat aque pfunde torrens. qui nō pōt̄ pertransiri. Et dixit ad me. Certe uidisti fili hōis. Et duxit me. ⁊ reduxit ad ripam torrentis. Cū q̄ me reduxisset. ecce in ripa torrentis ligna multa nimis. erantq; ptr. Et ait ad me. Aque istę que egrediuntur ad regiones cabuli

oriental. ⁊ descendimꝰ ad plana desñ. nra
hmr mare ⁊ cribunt. ⁊ inabuntur aque. ⁊
oñe alia mine. q̃ spm quocũq; uenit uentꝰ
uincit. Et erunt pisces multi satis p̃ q̃a ue
nint illuc aque istę. ⁊ inabuntur ⁊ uiuent
ibi. adque uenit torrens. uiuent. ⁊ abuñ
sup illa piscatores. ab engaddi. usq; ad engallim
extenso lagenarũ erunt. plime fiet erunt
pisces eius. sicut pisces maris magni. mul
tudine nimie. ⁊ piscabunt. sup eũ impalu
dibꝰ nõ sanabuntur. quia in salinas dabun
tur. Et sup torrentẽ oriuntur omnis ei uirid
pre omne lignũ pomiferũ. Non defluet folium
eius. nec defficet fructus ei. per singlos m̃
ses afferet pmtũ. quia aque ei de sanctuario eg
dientur. Erunt fructus ei in escã. ⁊ folia ei ad
medicinam. ⁊ erit terra dei. hiez ⁊ diuidite
possidebitis eam in sorte. uob. ⁊ filiis. quia ipse
dupliciter funiculum hr. ⁊ possidebitis aũ eam
sigla. eque ut fr sinus. sup qua leuam manũ
mea. ut dare patribꝰ uris. ⁊ cadet ista uob in
sone. hec ẽ aũ finis tre. ad plagã septentionalẽ.
a mari magno uia hetalon. uenientibꝰ sedda
damath. berothi. sibraim. q̃ ẽ aĩ finis di
masci. ⁊ ab aquilone ad aquilonẽ. finis ẽ
math. plaga aũ septentionalis. ⁊ hec plaga o
rientalis. de medio auran. ⁊ de medio damasci.
⁊ de medio galaad. ⁊ de medio tre isrl iordanis
finis aũ ad mare orientale. metientes
plagã orientalẽ. plaga aũ australis meridia
na. a thamar usq; ad aquas cedet. ⁊ nõ
ros usq; ad mare magnũ. ⁊ plaga ad meridiẽ
australis. ⁊ plaga maris mare magnũ. a
finibꝰ p directum. donec ueniat emath. hec est
plaga maris. Et duodenos tres ista p tribꝰ isrl. ut
metiens eam mihi tradat uob. ⁊ adueniet qui
accipiat ad uos. qui genuit filios in medio
uri. ⁊ erunt uob. sicut indigene inter filios
isrl. nobũ etiã dent possessiõem. in medio tribuũ
isrl. in tribu aũ qua cum fuit aduena. ibi de
bnus possessiõem illi. ait dñs.

XLVII

Et hec tribus. a finibꝰ aquilonis. uersꝰ
uiam ethalon p̃ introitũ emath. ad uil
lam enon. finis damasci ad aquilonẽ ad finis emath. Et est
ei plaga orientalis inter damascum. ⁊ inter
dam. ⁊ plaga orientalis usq; ad plagã maris a
sser una. Et sup finibꝰ aser. plaga orientali
usq; ad plagam maris neptalim una. Et sup fi
nibꝰ neptalim. a plaga orientali usq; ad pla
gam manasse una. Et sup finibꝰ ma
nasse. a plaga orientali usq; ad plagam maris
ephraim una. Et sup finibꝰ effraim. a plaga
orientali usq; ad plagam maris ruben una. Et
sup finibꝰ ruben a plaga orientali usq; ad pla
gam maris iudã una. Et sup finibꝰ iudã. a
plaga orientali usq; ad plagam maris. erunt
autem mensure quadripertites. xxv. milibꝰ latus

dinis. ⁊ longitudinis. finitis singlis partes. a plaga
orientali usq; ad plagam maris. Erunt ciuitates
in medio ei. per mensuras quadripertites duo. xxv. longitudo
milibꝰ. ⁊ latitudo. xx. milibꝰ. hec aũ erunt per mensuras
e ciuitatis sadech. ad aquilonẽ longitudinis
xxv. milia. ⁊ ad mare latitudinis. x. milia. Et
ad orientẽ latitudinis. x. milia. ⁊ ad meridiẽ
longitudinis. xxv. milia. Et erunt ciuitatũ duũ
in medio ei. ⁊ ciuitibꝰ ciuitatũ erunt p̃ finis sadech. q̃
habitabunt ammonitis mãe. nõ erunt aũ
eorum filij isrl. sicut et ipsi. Et ea
que primo p primus tre. sem sorte mihi in hereditatem
unam. Et ⁊ finis simulat mihi finis sadech.
xxv. milia longitudinis. ⁊ latitudinis. x. mi
lia. Omis longitudo. xxv. milium. ⁊ latitudo. x.
milium. Et nõ uenundabunt ex eis ne mutabunt
ne transferentur primitie tre. quia sibi sunt
deo. Quinq; milia aũ q̃ supsunt in latitudine
per xxv. milia. ipsa est urb in medio eius. habi
tabitur. ⁊ erit exitus in medio ei. Et hec mensu
re ei. ad plagam septentionalẽ. quingenti. mihi. ad plagã orientalẽ quingentos ⁊ mihi
⁊ ad plagam occidentalẽ. quingenti. mihi. milia ⁊ ad plagã meridianã quingẽ
a. Erunt aũ suburbana eius. ad aquilonẽ viiij. milia.
ducenta. l. Et ad orientẽ. cc. l. Et ad mare cc.
l. Os aũ reliquũ fuit mi longitudine. sunt pri
mas sedarij. x. milia in orientẽ. x. milia in oc
cidentẽ. erunt sunt primitie sedarij. Et erunt
fruges ei in panes his qui seruit ciuitati. seru
ient aũt ex omnibꝰ tribubꝰ isrl. Omis primitie. xxv. milium. p. xxv. milia in quadrũ
sepibunt in hominũ sedarij. possessio aute
m. Os aũ reliquũ fuit principis erit ex omni
bꝰ primitiis sedarij. possessio eius. ex
regione. xxv. milium primitiarũ usq; ad finem
orientalẽ. ⁊ ad mare ex regione. xxv. milium
usq; ad finem maris. silet in partibꝰ principis eius.
Et erunt primitie sedarij. sedarii tribꝰ unius
tribꝰ ei. De possessione aũ leuitarũ. ⁊ de possessione ciui
tatis. in medio primi principis. erit ut finis
inde. finium leuitarum. ad principẽ primitias
Et reliquę tribubꝰ. a plaga orientali usq; ad p
lagam occidentalẽ benamin una. Et a finibꝰ
benamin. a plaga orientali usq; ad plagã occi
dentalẽ simeon una. Et a finibꝰ simeon. a plaga
orientali usq; ad plagã occidentalẽ. issachar
una. Et a finibꝰ issachar a plaga orientali usq; ad plagam occidentalẽ zabulon
una. Et sup finibꝰ zabulon a plaga orien
tali usq; ad plagam maris gad una. Et sup gad
finibꝰ a plaga australi in meridiem. erit finis a
thamar usq; ad aquas cedes. hereditas
ma q̃ mare magnũ. hec ẽ tra quã mittetis in
sorte. tribubꝰ isrl. ⁊ he partes eius. ait
dñs. Et hi exitus ciuitatis. a plaga septentionali
quingentos. mihi. milia mensurã. Et porte ciui
tatis nomibꝰ tribuũ isrl. porte tres. ad orientem
porta ruben una. porta iudã una. porta leui una.

Er ad plagam orientalē quingentē. xuiij. mil. ⁊ p̄
te nrē. ⁊ porta ioseph una. porta beniamin una. po
ta dn̄ una. Er ad plagam meridianā quingentē
xuiij. milia mensē. ⁊ porta symeon una. p̄
tam ysachar una. ⁊ porta zabulon una. Er ad
plagam occidentalē. quingentē. xuiij. mil. ⁊ p̄
te suā nrē. ⁊ porta gad una. porta nepthalim u
na. porta aser una. ⁊ cetum. v. ⁊ xuij. milia.
Er nom̄ ciuitatis erit dies dñi ibidem.

Prologus.

Daniel ꝓphām nr̄ septuaginta nr̄por
dñi saluatōis ecclie nr̄legium uterez
theodotionis editione. hec ut audi
nostis. Hec cum sint quia chaldeē ⁊ quib⁹
dam̄ peruersi autōes eloquio discrepāt. uoluerunt
ver. nr̄pres. eisdem linguis materialiter sua
re. siue sibi uōle cōe. dubio nr̄o quo. non sa
ne chaldeam linguā sciente. edit liber. siue
aliud quid esse existīt ignorans. sī unū affir
mare possum. q̄ multū sibi discrepet. uerū
ueluti repudiāt hr. Ego enī quippe danielē ma
xime. ⁊ ebream. hebreus quē hodie. ⁊ chaldeū
os simone obscripsi. cuius ⁊ extrema p̄ vocem. Job
quē cum arabica lingua hr̄ plurima sentire.
Denique nr̄o adolescentulus pene q̄ milli⁹ am
ni lectionē. ac florēte nr̄o etate. cum me mihi
mi⁹ pulsum recusassem. multo iudice multoq̄
pe. ut cepissem. Anima strideret. aq̄ ubi relegā
re. q̄ p̄ceptum mihi. nr̄ est. uisa deuia lumina
spacierem. nr̄pres nr̄ulsime admodū. ⁊ uelut te
dio affectus sim. ut desp̄mone fiducie nr̄ē. ⁊ cer
tamīs nr̄i studiū occupem. Vñ adhuc me hebr̄
uerū. aliud in sua lingua exhibuisse gerentem. Libr̄ eū
unum nr̄pres. qui in diebus eius. q̄ nr̄ ete aspe
rsiue discipulis ē chaldeis. Er ut nr̄ breuē usq;
ad plenē eius magis possim̄ simonē chaldeum
legere. ⁊ intelligē. quam sonare. hec dico ne. ut
diffidentiē nob̄ danielē obtendam. qui apud hebr̄
os. nec fuit. nec hr̄ ydeam. nec omnia nr̄i pu
tent. nec libri deuiantes. fabulas. quas nec q̄
antea edite sint. utrū autē posite extinguulantē
subtexam. nec uidemur ap nr̄pres
magnā p̄ce uolumina detriuisse. Iudeum ego
quendam ore proprio audiui. non sulpanne
deridebā hystoriam. ⁊ ego nescio quo dicēte. ē o
stium. illud apostoli q̄ eugenium quo. ⁊ fabulā ope
sunt crisantes legas. hrs. apostolum. Sīmilis hic
apostolus. paulus. p̄cepit ad thimotheū. Cui
no noe intelligentiā nr̄e hanc possim̄ dare. ⁊
ubi ḡrā dicentes. abstinere uirū. deuitē cum
duos perueros. ⁊ alomeos. inuenīt se omnia ⁊ ca
ētē. Nō leuis pena. aut leuis. ⁊ stercibilis. duas
ne adnotē. siue aliud quid abstinere nom̄ eue
nit. Deū enim fuisse ois mihi puerilis cau
tulatur. ut nemino obiurgē. mendacij me
tro iudicē. ⁊ proinde ad laudē dī eloquia sāp
uocarem. Iur q̄ nunc nisi dumtaxat impunis

uidetur. uel dimone inferenda offa prego. Pa
ctum leue machinae deprimas. que magi
pridem a sollertie uim quam ꝓhibi ecclie spū p
pensa. Cum nō ad habenē nr̄am. ⁊ uidea
chaldām nimium discrepo. lectorabar. quebat ec
plum. ubi legissem nihil nr̄ā restamēto. quicquid
sōr. grauiter uolasse dicat. impunitate horte tuus
sua. sua minuisse. Cui cum quidā emule sa
pientius adiecisset. ⁊ ezechiel. adduxisse. ime
dium. ⁊ dixit eum ō chaldeū mundum fuisse
mendacium. deuitē hominē. ⁊ corpus uolumi
ne demonstrauit ignorabile. nisi se uidisse in
ferum. Denique ⁊ plinius narrat. ut ero
dianum uirū. ⁊ qui legē ablebreis dicebat. nō
fuisse. ausum affirmare se rapinam. nec poē
si dixisse. siue nec per se ei corp̄ nr̄m ob
scē. hoc nobis arguimus. aperiens mihi
ecclie fabulas arguebat. Quę qua re lectōis
arbitrio uolumi derelinq̄mus. aliud admoneo
nō hr̄i danielē. ap̄ hebreos nr̄ ꝓphet. nr̄
eos qui agiographi conscripserunt. Inter
quidem patres omnis habet scriptura diuidi
in legem. in ꝓphās. in agiographa. ⁊ in quib⁹
⁊ octo. xxi. libros. ō quo nō ē huic tpis differe
re. Quę autē exhibet ꝓphā. minus ō hinc libri
ꝓphāi obtinet. ordinē sunt in octonario. euseb⁹.
⁊ ꝓsperus. qui multis ānis multi ei uel ame
respondere. nescio. mirabilis lector. suffecit
mihi obtrect̄ores ꝓpulsa. ⁊ calce ebrā. ut simulen
p me ad dñm p̄ces. ut quamdiu mihi expressē
sum. seruum aliquid eorum nob unde ecclie
dignum posteris. ⁊ placenti quippe uictimas
nō boues. nec montes. quę unumquiq; pascē. aut a
more labimur aut odio.

Anno
nrō regni ioachim
regnē uidi uenī ha
bucdonosor. rex ba
bilonis. ⁊ obsedit eam. Et tra
didit dñs in manū
eius. ioachim regē iu
de. ⁊ partem uasō
domus dei. ⁊ asportā
es eos in terrā sennaar
in domū dei sui. ⁊
si uocabit in domū
thesaurorum suorum. Et ait rex aspenez
magistro eunuchorū
suorū. ut introduceret de filijs israel. ⁊ de semine regū
⁊ optimates. pueros in quib⁹ nulla esset macula
decoris forma. ⁊ eruditos omni sapiā. eruditos scia
⁊ doctos disciplina. ⁊ qui possent stare in palatio
regis. ut docerent eos litteras chaldeorum ⁊ linguā.
Et statuit eis rex annonam p singulos dies de

filios. & uno uti debebat pe. ut omnib; reb; mag. q
inuenit in eo spūs dei. regem. & nūc eos ad
lectū. daniel. ananiā. misael. & azarias. &
repletur eis spūs eunuchor; nōia. daniel. bal
thasar. ananie. sydrac. misahel. misac. & azarie
abdenago. Posuit aūt daniel in corde suo. ne
pollueretur de mensa regis. nec de uino pot ei. Et
rogauit eunuchor; spōsū. ne coinquinaret
se. Dedit aūt de daniele deus. misericordiā &
miām in conspectu principis eunuchor; Et ait princeps eunuchor; ad
danielē. Timeo ego dūm meū regē. qui constituit
uobis cibum & potum. ne forte uideat uultum uestrū macilentiores. pueris adolescentibus. ceteris uestris. & reos
faciatis capiti meo regi. Et dixit daniel. ad malasar
quē constituerat princeps eunuchor; super danielem.
ananiam. misahel. & azariam. Tenta nos obsecro
seruos tuos. diebus. x. & dentur nobis legumina ad uescendum. & aqua ad bibendū. & cōtemplare uultus
nostros. & uultus puerorū qui utuntur cibo regio.
& sicut uideris facies tuas. & seruos tuos. Qui auditō sermone huiusmodi. tentauit eos diebus. x.
Post dies aūt. x. apparuerunt melior
es. & corpulentiores pueris. qui uescebantur cibo regio. Igitur malasar tollebat cibaria eorum. & potū quod bibere eos debebat. & dabat eis legumina.
Puero aūt hīs dedit deus scīa. & disciplinā. & omnem
librū. & sapiā. daniel aūt intelligentiā omnis uisionis. & somniorū. Completis aūt diebus. post
quos dixerat rex ut introducerentur. introduxit eos princeps eunuchor; in conspectu nabuchodonosor. Cumque
loqueretur cum eis. nō est inuentus repente uir sicut
daniel. ananias. misahel. & azarias. & fuerunt coram rege. Et omnē sermonem regis. quem rogauit eos. scīscitatus est ab eis. & inuenit eos decē
plicibus melior; cunctis magis. & sapientibus. qui erant
in uniuerso regno eius. Igitur daniel. usq;
ad primū annū cyri regis perm.

Anno aūt secūdo regni nabuchodonosor. uidit nabuchodonosor. somnia. & spūs eius. somnium aūt
fugit abeo. Precepit aūt rex ut inuocarentur ariolī. magi. malefici. & chaldei. ut indicarent regi
somnia sua. Qui cum uenissent. steterunt coram rege. Et dixit ad eos rex. Vidi somnium. & mente obtusa
sum uidere uolui. Respondentes chaldei regi
syriace. Rex in eternum uiue. Dic somnium seruis
tuis. & interpretationem eius indicabimus. Et respondens
rex. ait chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi mihi
cum somnium & interpretationem eius. poueritis. ad
nihil aūt redigemini. & domus uestre publicabuntur. Si aūt somnium & interpretationem eius narraueritis. munera & dona. & honorem
multū accipietis a me. Somnium igitur & interpretationem eius indicate mihi. Responderunt secūdo atq; dixerūt.
Dicat somnium huius seruis. & interpretationem illius
indicabimus. Et rex ait. Certe somnium nō uult
cuiusq; a me & uobis fieri. q; interpretationē eius
fallaces. & deceptione plenā aptauerunt. ut loquantur in conspectu meo. donec tempus preterat. Somnium itaque dicite
mihi. ut sciam q; interpretationē quoq; eius narrare
mihi. Respondentes & chaldei. coram rege dixerunt
Nouit hō super terrā. quod sermonē hūius rei petis. imperator. Et neq; regum quisquā magnus. & potens.
ubi huiuscemodi sortiatur aliquid. ariolo. aut ma
go. aut chaldeo. Sermo enim quē tu rex exigis. grauis
est. nec reperietur quisquam qui indicet illum in
conspectu regis. excepto deo qui non habet cum ho
minibus habitationem. Quo audito rex ira furore mul
ta magna precepit ut perderet omnes sapientes babylonis
Et egressa erat sententia. Sapientes interficiendi
& quesita sunt qui ut perirent. Tunc daniel requisiuit
arioch. qui ad interficiendos sapientes babylonis
egressus erat. Sapientes nō interficiant. precedat
& regi. ut mihi tempus tribuat. & solutionem indicabit
regi. Et ingressus est domum suam. ananiae. misahel.
& azariae socio suis indicauit negotium. ut misericordiam
petant a deo cli super sacramento isto. ne pereant
daniel & socii eius cum ceteris sapientibus babylonis. Te
tunc daniel in uisione noctis reuelatum est. & daniel
benedixit deo cli. Loquitur. Sit nomen dei benedictum
a seculo usq; in seculū. q; sapientia & fortitudo ei sunt.
& ipse mutat tpa & etates. transfert regna atq; constituit. dat sapientiā sapientibus. & scīam intelligentibus disciplinā. Ipse revelat profunda & abscondita.
& nouit in tenebris constituta. & lux ei cohabitat. Tibi deus
patrū meorū confiteor. & laudo. q; sapiā & fortitudinē dedisti mihi. & nunc ostendisti quē rogauimus te
quia sermonē regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingressus ad ariocū quē constituit rex ut perderet sapientes
babylonis sic ei locutus est. Sapientes babylonis ne perdideris introduc me in conspectu regis. & solutionē
huius rei narrabo. Tunc ariocch festinus introduxit
danielem ad regem. & dixit ei. Inuenimus hominē de
filiis transmigrationis iude. qui solutionē re
gi annuntiet. Respondens rex dixit danielī. cui nomen e
rat baltasar. Putasne tu potes indicare mihi somnium quod uidi. & interpretationem eius. Et respondens
daniel coram rege. ait. Mysterium q; rex interrogat
sapientes. magi. ariolī. aruspices. nō que
unt indicare regi. Sed deus celi revelat mysteria. & ostendit regi nabuchodonosor. q; uentura
sunt nouissimis temporibus. Somnium tuū. & uisiones capitis tui in strato tuo. huiuscemodi sunt.
Tu rex cogitare cepisti in strato tuo. quid esset futurum post hec. & qui revelat mysteria. ostendit
tibi q; uentura sunt. Michi aūt q; nō in sapia q; est
in me plus. q; omnes uiuentes. sed ut interpretationem regi manifesta fiat
& cogitationes mentis tue scires. Tu rex uidisti
& ecce statua una grandis. statua illa magna
& eminens sublimis stabat. & aspectus eius
erat terribilis. Huius statue caput ex auro optimo erat. Pectus aūt & brachia de argento

pvers uñr ⁊ femora. ey erv. ubie aũr ferree.
pedum quedam pars erat ferrea. quedam fictil.
videbat ma donec ablatus ẽ lapis d̃ monte sine
manib;. percussit statuã impedib; eẽ ferreis ⁊ fic
tilib;. comminut eos. Tunc ergo sunt pariter ferri
testa. ẽ. argentum. ⁊ aurũ. redacta ẽ̃ quasi mul
lam estiue aree. Que rapta sunt uento. nullus
locus inuentus ẽ eis. Lapis aũr qui percussit sta
tuam. factꝰ ẽ mons magn̄. implens uniuersã
terram. hec ẽ sõnium. Interpretationẽ ei dicem co
ram te rex. Tu rex regum es. cui deus celi. regnũ. fortitudinẽ. imperiũ. ⁊ gloriam dedit ẽ. & omnes ubi
q; habitant filij hominũ. bestias agri. uolucres q; celi
dedit manum tuã. subdidit omnia tua. tu es
caput aureum. Et post te assurget regnũ aliud minus te. Et regnũ tertiũ aliud
æreum. q; imperabit uniuerse terre. Et regnũ quartũ
erit uelut ferrum. Quomodo ferrum omnia
conterit. ⁊ domat oĩa. sic omnia conteret & domabit
omnia hec. Quod uidisti pedum ⁊ digitorũ pte testæ
figuli. ⁊ pte ferream. regnũ dimisum erit. q;
quidẽ de plantario ferri. exierunt. Sicut ergo uidisti
ferrum mixtum testæ ceramice. ita erunt permixti
semine humano. ⁊ non adherebunt
sibi. sicut ferrum misceri nõ potest testæ. In
diebus autem regnorũ illorũ. suscitabit deus celi
regnũ q; in eternũ non dissipabitur. ⁊ regnũ eius
populo alteri non tradetur. Comminuet ⁊ consumet
omnia regna hec. ipsum stabit in eternũ. Sicut
uidisti q; de monte ablatus ẽ lapis sine ma
nib;. ⁊ comminuit testam. ferrũ. æs. ⁊ argentum. ⁊ aurũ. Deus magn̄ ostendit regi quæ
futura sunt postea. Verũ ẽ somnium. ⁊ fidelis in
terpretatio eius. Tunc nabuchodonosor rex. cecidit in faciem suam ⁊ adorauit danielem. & hostias ⁊ incẽ
sum præcepit ut sacrificarent ei. Loquens ad rex a
dixit ei. Vere deus uester. deus deorũ ⁊ dñs regum
revelans mysteria. quia potuisti aperire sacramẽ
tum hoc. Tunc rex danielem sublimem fecit. ⁊
munera magna multa dedit ei. & constituit
eum principẽ super omnes prouincias babylonis. ⁊ p
fectum magistratuum super omnes sapientes
babylonis. Daniel aũt postulauit a rege. ⁊
constituit super opera prouincie babylonis. sydrach. mi
sach. ⁊ abdenago. ipse aũt daniel erat in fo
ribus regis.

Nabuchodonosor rex fecit statuã auream
altitudinis cubitorũ. lx. ⁊ latitudinis eius
cubitorũ. vi. & statuit eã in campo durum pro
uincie babyl. Congregauit nabuchodonosor rex omnes
satrapas. magistratus. iudices. duces. & omnes. ⁊ op
timates qui erant in potentib; ostium. ⁊ omnes
principes regionis. ut conuenirent ad dedicationem
statue. quam erexerat nabuchodonosor rex. Stabant aũt
in conspectu statue quã posuerat nabuchodonosor. ⁊ præ
clamabat ualenter uobis dicitur populis. tribubus ⁊
linguis. ubicunque audieritis sonitum tube ⁊ fis
tule. citharæ. sambucæ ⁊ psalterij. ⁊ symphoniæ.
omnisq; generis musicorũ. cadentes adorare sta
tuam auream. quam fecit nabuchodonosor rex.
Siquis aũt non prostratus adorauerit. cadet hora
eadem in fornacem ignis ardentis. Propterea
statim ut audierunt omnes populi sonitum tube.
fistule. citharæ. sambucæ. psalterij. ⁊ symphonie
& omnium generum musicorũ. cadentes omnes populi. tri
bus. linguæ. adorauerunt statuam auream. quã
fecerat nabuchodonosor rex. Statim itaq; accedentes uiri chaldei accusauerunt iudeos. dixe
runtq; nabuchodonosori regi. Rex in eternũ uiue. Tu
rex posuisti decretum ut omnis homo qui au
dierit sonitum tube. fistule. ⁊ cytharæ. sambu
cæ. psalterij. ⁊ symphonie. omnisq; generis mu
sicorũ. prostratus se ⁊ adoret statuã auream. Sicut
aũt non gradens adorauerit mittat in fornacem
ignis ardentis. Sunt & uiri iudei quos ex
constituisti super opera regionis babylonis. sydrach. mi
sach. ⁊ abdenago. Viri isti neglexerunt ver
bum tuum. deos tuos non colunt. statuã au
ream quam erexisti non adorant. Tunc na
buchodonosor. furore. ⁊ ira præcepit ut adduc
antur sydrach. misach. ⁊ abdenago. Cumq; ef
fecti essent adducti sunt coram rege. Pro
nuntians nabuchodonosor rex ait eis. Vere ne sydrach
misach. ⁊ abdenago. deos meos non colitis. ⁊
statuã auream q; erexi non adoratis. Nunc
& si estis parati quacũq; hora audieritis sonitum
tube fistule. citharæ. sambucæ. ⁊ psalterij. symphonie. omnisq; generis musicorũ. p
sternere & adorare statuam quã feci. Quod
si non adoraueritis. eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentis. Et quis est deus qui eripiat
uos de manibus meis. Sydrach. misach. ⁊ abdenago. dixerunt regi nabuchodonosor. non oportet nos de hac re uerbum
reddere tibi. Ecce enim deus noster quem colimus. potens est eripere nos de fornace ignis ardentis. ⁊ de manibus tuis rex libe
rare. Quod si noluerit. notum sit tibi rex quia deos tuos non colimus. ⁊ statuã auream quã erexisti non adora
mus. Tunc nabuchodonosor repletus est furore. ⁊ aspectus faciei illius immutatus est super sydrach. mi
sach. ⁊ abdenago. Et præcepit ut succenderetur fornax septuplum quã succendi consueuerat.
Fortissimis quoque de exercitu suo. ut ligatis pedibus ⁊ manibus. sydrach. misach. ⁊ abde
nago. mitterentur in fornacem ignis ardentis. Et obstupuerunt uiri illi ut hoc audierunt. ⁊ exsurrexerunt
⁊ calefacta fornax. uestibus. mitræ. sotularibus. & cæteris

ignitae ignis ardentis. Nam rursus rege ur-
gebat: fornax autē succensa erat nimis. Pu-
er autem illae qui missus fuerat sydrach. misach. abde-
nago descendit flāmā ignis. Dum autē hi tres
dest sydrach. misach. abdenago ceciderunt i
medium camini ignis ardentis colligati. Et
ambulabant in medio flāmae laudantes dñm.
benedicentes dñm. Stans autē azarias orauit
sic. aperuitq; os suū in medio ignis. et dixit. Benedic-
tus es dñe deus patrū nr̄oꝝ. et laudabilis. et glorio-
sum nomen tuū in sēcla. qm̄ iustus es in omnib; q̄ fe-
cisti nobis. omnia opa tua uera. et uiae tuae rectae.
et iudicia tua uera. iudicia enim uera fe-
cisti. super omnia quae induxisti super nos. et su-
per ciuitatem sanctam patrū nr̄oꝝ hierusalem. quia in ueritate et
iudicio induxisti omnia h̄ propter peccata nr̄a. Peccauimus
enim et iniq; egimus recedentes a te. et deliqui-
mus in omnib;. et praeceptis tuis non obtēdimus. nec ob-
seruauimus ut faceremus sicut praecepisti nobis ut bñ nobis
eēt. Omnia q̄cūq; induxisti super nos. et omnia q̄ fe-
cisti nobis. uere in iudicio fecisti. Et tradidisti nos
in manib; inimicorū nr̄oꝝ iniquis. et pessimis oīm. prae-
uaricatoribus. et regi iniusto. et pessimo ultra omnes
in terra. Et nunc non possumus aperire os nr̄m. confusio
et opprobrium facti sumus seruis tuis. et his qui colunt te.
Ne dēs tradas nos in perpetuū propter nomen tuum. et ne
dissipes testamentum tuum. et non auferas misericordiam tuam ab
nob. propter abraham dilectum tuum. et isaac seruum tuum. et
israel sanctum tuum. quib; locutus es polliceris q̄ multi-
plicares semen eorū sicut stellas celi. et sicut arē-
nam quae est in litore maris. Ecce dne imminuti su-
mus plusq̄ omni gēti. sumusq; humiles humiliati in
omni terra hodie propter peccata nr̄a. Et non est in tempore hoc princeps
populi. et dux. nec propheta. nec holocaustum. nec sacrificium. nec
oblatio. nec incensum. nec locus primitiarum coram te
ut possimus invenire misericordiam. Sed in animo contri-
to. et spiritu humilitatis suscipiamur sicut in holocausto arietum.
et taurorum. et sicut in milibus agnorum pinguium. sic
fiat sacrificium nr̄m in conspectu tuo hodie. ut
placeat tibi. quia non confundentur qui sperant in te. Et nunc sequimur te toto
corde. timemus te. et quaerimus faciem tuam. Ne confundas
nos. sed age nobiscū mitem. et misericordem. et multae
secundum multitudinem misericordiae tuae. et eripe nos mira-
biliter nos. et da gloriam nomini tuo dne. et confundā-
tur omnes qui ostendunt flagitia mala. Con-
fundantur in omni potentia tua. et robur eorū
conteratur. et sciant quia tu es dne deus solus et
gloriosus super orbem terrae. Et non cessabant qui mise-
rant ignem regis succendere fornacem. nu-
pta. et stuppa. et pice. et malleolis. effudebatur
flāma super fornacem cubitis. xlix. et erupit
incendit quos reperit iuxta fornacem de chaldeis
Angelus autem domini descendit cum ea. et
percussit de fornace. et excussit flāmā ignis de fornace
fecit medium fornacis. qsi uentus roris
flauit. Et non tetigit eos omnino ignis neq;

Benedictus es q̄ intuens abyssos et sedens super cherubim. et laudabilis et gloriosus in sēcla.

contristauit. nec quenq; molestiae intulit. Tunc hi tres qui erant ore laudabant. et glorificabant. et benedicebant dñm in fornace dicentes. Benedictus es dñe deus patrū nr̄oꝝ. et laudabilis et exaltatus in sēcla. Et benedictum nomen gloriae tuae sanctum. et laudabile et exaltatum in omnibus sēculis. Benedictus es in templo sanctae gloriae tuae. et laudabilis et glorio-
sus in sēcla. Benedictus es in throno regni tui. et laudabilis et exaltatus in sēcla. Benedictus es qui intuer abyssos et sedes super cherubim. et laudabilis et exaltatus in sēcla. Benedicite omnia opa dñi dño. laudate et superexaltate eū in sēcla. Benedicite celi dño. laudate et superexaltate eū in sēcla. Benedicite angeli dñi dño. laudate et superexaltate eū in sēcla. Benedicite aq̄ omnes q̄ super celos sunt do-
mino. laudate et superexaltate eum in sēcla. Benedicite omnes virtutes dñi dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite sol et luna dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite stellae celi dño. laud. et superexaltate eum in sēcla. Benedicite omnis imb. et ros dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite omnes spūs dei dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite ignis et aestus dño. laud. et superexaltate eum in sēcla. Benedicite frigus et aestus dño. laud. et superexaltate eum in sēcla. Benedicite ros et pruina dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite gelu et frigus dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite glacies et nives dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite noctes et dies dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite lux et tenebrae dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite fulgura et nubes dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicat terra dño. laudet et superexaltet eū in sēcla. Benedicite montes et colles dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite omnia germinantia in terra dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite fontes dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite maria et flumina dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite cete et omnia q̄ mouentur in aquis dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite uniuersa uolucres celi dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite omnes bestiae et pecora dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite filii hominū dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicat israel dño. laudet et superexaltet eū in sēcla. Benedicite sacerdotes dñi dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite serui dñi dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite spūs et animae iustorū dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite sancti et humiles corde dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. Benedicite ananias azarias. misael dño. laud. et superexaltate eū in sēcla. quia eruit nos de inferno. et saluos fecit nos de manu mortis. et liberauit nos de medio ardentis flāmae. et de medio ignis eruit nos. Confitemini dño quoniam bonus. quoniam in sempiternum misericordia eius. Benedicite omnes religiosi dño deo deorum. laudate et confitemini. quia in sēcla misericordia eius. Tunc nabuchodonosor rex obstupuit. et surrexit festinus. et ait optimatibus suis. Nonne tres uiros misimus in medium ignis spectantes. Illi autem respondentes dixerunt regi. uere rex. Ait. Ecce ego uideo uiros. xiiii. solutos et deambulantes in medio ignis. nec corruptionem ullam in eis. et species quarti similis filio dei. Tunc accessit nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis. et ait. Sydrac. misach. abdenago serui dei excelsi. exite et uenite. Et exierunt sydrach. misach. abdenago de medio ignis. Et congregati satrapae. duces. et magistratus. et optimates regis. uidebant uiros in quorum corporibus potestatem habuerat ignis. et capillus capitis non combustus. et sarabara non mutata. et odor ignis non transierat in eos. Et respondens nabuchodonosor ait. Benedictus deus sydrach. misach. et abdenago qui misit angelum suum. et liberauit seruos suos qui crediderunt in eum. et uerbum regis mutauerunt. et tradiderunt corpora sua ne seruirent. et non adorarent omnem deum nisi deum suum. Et a me positum est decretum. ut omnis populus. tribus. et lingua quae dixerit blasphemiam contra deum sydrach. misach. et abdenago. membris disperdatur. et domus eius uastetur. eo quod non sit deus alius qui possit ita liberare. Tunc rex magnificauit sydrach. misach. et abdenago in regione babylonis. Nabuchodonosor rex uniuersis populis. tribubus. et linguis habitantibus in uniuersa terra. Pax uobis multiplicetur. Signa et mirabilia fecit apud me deus excelsus. quae placuit mihi manifestare. Signa eius quam magna. et mirabilia eius quam fortia. regnum eius regnum sempiternum. et potestas eius in generatione et generationem. Ego nabuchodonosor laudo. et magnifico. et glorificabo regem caeli. quia omnia opa eius uera. et uiae eius rectae. et gradientes superbos potest humiliare. Et factum est in anno duodecimo. mense nisan. quarta decima die mensis. Ego nabuchodonosor eram in domo mea florens. et uiridis in palatio meo. Et uidi somnium. et expauit me. et cogitationes meae in lectulo meo. et uisiones capitis mei conturbauerunt me. Et a me positum est decretum. ut omnes sapientes babylonis introducerentur in conspectu meo. ut somnium quod uidi indicarent mihi. Et introierunt arioli. malefici. chaldaei. et aruspices. et somnium dixi coram eis. et indicium eius non ostenderunt mihi. Donec introiit daniel coram me. cui nomen est baltassar secundum nomen dei mei. et in quo spiritus dei sanctorum est. et somnium coram eo dixi. Baltassar princeps arioli. quia scio spiritum dei sanctorum esse in te. et omne secretum non coartat te. Visiones somni mei quae uidi. et interpretationem eius dic. Et uisiones capitis mei in cubili meo uidebam. et ecce arbor in medio terrae. et altitudo eius nimis. Arbor grandis. et fortis. et proceritas eius pertingebat ad caelum. et aspectus eius usque ad terminos uniuersae terrae. Folia eius pulchra. et fructus eius nimius. et esca omnium in ea. subter umbram eius habitabant animantia terrae. et in ramis eius habitabant uolucres caeli. et ex ea uescebatur omnis caro. Uidebam in uisione capitis mei in cubili meo. et ecce uigil et sanctus de caelo descendit. Clamans fortiter. et sic dicebat. Succidite arborem. et decutite ramos eius. excutite folia eius. et dispergite fructum eius. fugiant bestiae quae subtus sunt umbram eius. et uolucres de ramis eius. Uerumtamen germen radicum eius in terra dimittite. et in uinculis ferreis et aereis in herba terrae circumdabitur rore caeli. et cum bestiis pars eius in herbis terrae. Cor eius ab humano commutetur. et cor bestiae detur ei. et septem tempora mutentur super eum. In sententia uigilum decretum est. et sermo sanctorum postulatio. ut scirent uiuentes quia dominatur excelsus in regno hominum. et cui uoluerit dabit illud. et humilem hominum constituet super illud. Hoc somnium ego nabuchodonosor rex uidi. tu autem baltassar dic interpretationem. quia omnes sapientes regni mei non praeualuerunt ostendere mihi interpretationem. tu autem potes. quia spiritus dei sanctorum in te est. Tunc daniel cui nomen erat baltassar. quasi horam unam obstupuit. et cogitationes eius conturbabant eum. Et ait rex. baltassar somnium et interpretatio non conturbet te. Respondens baltassar dixit. dne somnium his qui te oderunt. et interpretatio eius inimicis tuis. Arbor quam uidisti grandis. et fortis. cuius proceritas pertingebat ad caelum. et aspectus eius in uniuersam terram. et folia eius pulchra. et fructus eius nimius. et esca omnium in ea. subter quam habitabant animantia terrae. et in ramis eius uolucres caeli habitabant. tu es rex qui magnificatus es. et potens factus es. et magnificentia tua crescit. et pertingit usque ad caelum. et potestas tua usque ad terminos terrae. Et quod uidit rex uigilem et sanctum descendentem de caelo. et dicentem succidite arborem. et dissipate eam. uerumtamen germen radicum eius in terra dimittite. et in uinculis ferreis et aereis in herba terrae circumdabitur rore caeli. et cum bestiis pars eius in herbis terrae. donec septem tempora mutentur super eum. Et haec est interpretatio sententiae altissimi. quae est super dominum meum regem. Ejicient te de hominibus. et cum bestiis terrae erit habitatio tua. et fenum quasi bos comedes. et rore caeli tinguetur. et septem tempora mutabuntur super te. donec scias quia dominatur excelsus in regno hominum. et cui uoluerit dabit illud. Et quod dixerunt dimittere germen radicum arboris. regnum tuum tibi erit. postquam cognoueris potestatem esse in caelo. Quamobrem rex consilium meum placeat tibi. et peccata tua eleemosynis redime. et iniquitates tuas misericordiis pauperum. forsitan ignoscet delictis tuis. Haec omnia uenerunt super nabuchodonosor regem. Post duodecim menses cum deambularet in aula regni babylonis. Et ait. Haec est babylon magna quam ego aedificauit in domum regni in robore fortitudinis meae. et in gloria decoris mei. Adhuc uerbum in ore regis. et uox de caelo cecidit. Tibi dicitur nabuchodonosor rex. regnum tuum transiit a te. et eiicient te de hominibus. et cum bestiis terrae erit habitatio tua. et fenum quasi bos comedes. et septem tempora mutabuntur super te. donec scias quia dominatur excelsus in regno hominum. et cui uoluerit dabit illud. Eadem hora sermo completus est super nabuchodonosor. et de hominibus eiectus est. et fenum quasi bos comedebat. et de rore caeli corpus eius tingebatur. donec capilli eius quasi aquilarum crescerent. et ungues eius quasi auium. Finito autem tempore ego nabuchodonosor oculos meos ad caelum leuaui. et sensus meus reuersus est mihi. et benedixi excelsum. et laudaui. et glorificaui uiuentem in aeternum. quia potestas eius potestas aeterna. et regnum eius in generationem et generationem. et omnes habitatores terrae quasi non reputati sunt coram eo. Et iuxta uoluntatem suam agit in exercitu caeli. et inter habitatores terrae. et non est qui audeat manum eius. et dicat ei. Quare ita fecisti. In tempore illo sensus meus reuersus est ad me. et ad honorem regni mei. decus meum. et species mea reuersa est ad me. et optimates mei. et magistratus mei requisierunt me. et constitutus sum in regno meo. et magnificentia amplior addita est mihi. Nunc ego nabuchodonosor laudo. et magnifico. et glorificabo regem caeli. omnia opa eius ueritas. et uiae eius iudicia. et gradientes superbos potest humiliare. Balthassar rex babylonis fecit grande convivium optimatibus suis mille. et ante mille bibebat uinum. Balthassar autem cum gustasset uinum. iussit adferri uasa aurea et argentea quae asportauit nabuchodonosor pater eius de templo quod erat in hierusalem. ut biberent in eis rex et optimates eius. uxores eius et concubinae. Allata sunt ergo uasa aurea quae asportata fuerant de templo domus dei quae fuit in hierusalem. et bibebant in eis rex et optimates eius. uxores eius et concubinae. Bibebant uinum. et laudabant deos aureos et argenteos. aereos. ferreos. ligneos. et lapideos. In hora illa egressi sunt digiti quasi manus hominis. et scribebant contra candelabrum in superficie parietis regii. et manus scribentis uidebatur. Tunc rex uertit faciem suam. et cogitationes eius conturbabant eum. et compages renum eius dissolutae sunt. et genua eius concutiebant se mutuo. Clamauit autem rex fortiter ut introducerentur incantatores. chaldaei. et aruspices. Et respondens rex ait sapientibus babylonis. Quicumque legerit scripturam hanc. et interpretationem eius ostenderit mihi. purpura uestietur. et torquem auream habebit in collo suo. et tertius in regno meo potestatem habebit. Tunc ingressi sunt omnes sapientes regis. et legere scripturam. et interpretationem regi ostendere non potuerunt. Balthassar autem rex multum conturbatus est. et facies eius immutata est in eo. et optimates eius conturbati sunt. Regina autem propter uerba regis et optimatum ingressa est domum conuiuii. et ait. Rex in aeternum uiue. ne conturbent te cogitationes tuae. neque facies tua immutetur. Est uir in regno tuo. in quo spiritus deorum sanctorum est. et in diebus patris tui lumen et sapientia. et sapientia quasi sapientia deorum inuenta est in eo. quem rex nabuchodonosor pater tuus. pater inquam tuus rex constituit principem incantatorum. aruspicum. chaldaeorum. et magorum. eo quod spiritus excellentior. et scientia. et intellectus. interpretare somnia. et ostende absconsa. et dissolue ligamenta inuenta sunt in eo. Daniel autem cui nomen erat baltassar. nunc ergo daniel uocetur. et interpretationem indicabit. Tunc daniel introductus est ante faciem regis. Et ait rex ad daniel. Tu es daniel de filiis captiuitatis iudaeae. quos adduxit rex pater meus de iudaea. Audiui de te quod spiritus deorum in te sit. et lumen et sapientia. et sapientia excellens inuenta sit in te. Nunc introierunt coram me sapientes. incantatores. ut scripturam hanc legerent. et interpretationem eius ostenderent mihi. et non potuerunt sermonis ueritatem indicare. Ego audiui de te quod possis interpretationes inuenire. et ambigua dissolue. Nunc ergo si potes scripturam legere. et interpretationem eius ostendere mihi. purpura uestieris. et torquem auream habebis in collo tuo. et tertius in regno meo potestatem habebis. Tunc daniel respondens coram rege ait. Munera tua sint tibi. et dona tua alteri da. Scripturam autem legam regi. et interpretationem ostendam ei. Tu autem rex. deus excelsus regnum et magnificentiam. et claritatem. et honorem dedit nabuchodonosor patri tuo. Et propter magnificentiam quam dedit illi. omnes populi. tribus. et linguae tremebant. et timebant eum. Quos uolebat interficiebat. et quos uolebat percutiebat. et quos uolebat exaltabat. et quos uolebat humiliabat. Et cum exaltatum fuisset cor eius. et spiritus eius obfirmatus esset ad superbiam. deposita est de throno regni sui. et gloria ablata est ab eo. Et de filiis hominum eiectus est. et cor eius cum bestiis positum est. et cum onagris habitatio eius. fenum quasi bos comedebat. et de rore caeli corpus eius tingebatur. donec cognouit quod dominetur deus excelsus regno hominum. et quemcumque uoluerit constituet super illud. Et tu filius eius baltassar non humiliasti cor tuum. cum haec omnia scires. sed contra dominum caeli elatus es. et uasa domus eius allata sunt coram te. et tu. et optimates tui. uxores tuae. et concubinae tuae bibistis uinum in eis. et laudasti deos argenteos. et aureos. aereos. ferreos. ligneos. et lapideos. qui non uident. nec audiunt. nec sentiunt. deum autem qui habet flatum tuum in manu sua. et cuncta opera tua non glorificasti. Ab eo igitur missus est articulus manus. et scriptura haec exarata. Et haec est scriptura quae exarata est. Mane. thecel. phares. Haec autem est interpretatio sermonis. Mane. numeravit deus regnum tuum. et complevit illud. Thecel. appensus es in statera. et inventus es minus habens. Phares. divisum est regnum tuum. et datum medis et persis. Tunc balthassar praecepit. et circumdederunt daniel stolam purpuream. et torquem auream posuerunt in collo eius. et praeconem clamare fecerunt pro eo. ut tertius in regno potestatem haberet. In nocte illa interfectus est balthassar rex chaldaeus. et darius medus successit in regnum annos natus circiter sexaginta duos. Placuit dario constituere super regnum centum viginti satrapas. qui essent per totum regnum. et super eos tres principes. ex quibus daniel unus esset. ut isti satrapae illis rationem reddentes. regi damnum non pateretur. Daniel autem praeminebat omnibus. quia spiritus dei sanctorum in eo erat. et rex cogitabat eum constituere super omne regnum. Principes ergo et satrapae quaerebant occasionem ut invenirent eum ex parte regni. Et omnem causam non poterant invenire. nec suspicionem. quia fidelis erat. et omnis culpa et suspicio non inveniebatur in eo. Dixerunt ergo viri isti. non invenimus adversus daniel istum aliquam occasionem. nisi forte in lege dei sui. Tunc principes et satrapae subito regem adierunt. et sic locuti sunt ei. rex darie in aeternum vive. Consilium fecerunt omnes principes regni tui. magistratus et satrapae. senatores et duces. ut edictum regium constituatur. et firmetur interdictum. ut quicumque petierit petitionem a quocumque deo et homine usque ad triginta dies. nisi a te rex. mittatur in lacum leonum. Nunc ergo rex confirma interdictum. et scribe edictum. ut non immutetur. sed maneat sicut lex medorum et persarum. quae non praeterit. Quamobrem rex scripsit edictum et interdictum. Daniel autem cum cognovisset scriptum esse. ingressus est domum suam. et fenestris patentibus in cenaculo suo contra hierusalem. tribus temporibus in die flectebat genua sua. et adorabat. et confitebatur coram deo suo. sicut ante faciebat. Et dixerunt viri isti. non invenimus adversus daniel istum aliquam occasionem. nisi forte in lege dei sui. Tunc principes et satrapae subito regem adierunt. et sic locuti sunt ei. rex darie in aeternum vive. Consilium fecerunt omnes principes regni tui. magistratus et satrapae. senatores et duces. ut edictum regium constituatur. et firmetur interdictum. ut quicumque petierit petitionem a quocumque deo et homine usque ad triginta dies. nisi a te rex. mittatur in lacum leonum. Nunc ergo rex confirma interdictum. et scribe edictum. ut non immutetur. sed maneat sicut lex medorum et persarum. quae non praeterit. Quamobrem rex scripsit edictum et interdictum. Daniel autem cum cognovisset scriptum esse. ingressus est domum suam. et fenestris patentibus in cenaculo suo contra hierusalem. tribus temporibus in die flectebat genua sua. et adorabat. et confitebatur coram deo suo. sicut ante faciebat. Et dixerunt viri isti. non invenimus adversus daniel istum aliquam occasionem. nisi forte in lege dei sui. Tunc principes et satrapae subito regem adierunt. et sic locuti sunt ei. rex darie in aeternum vive. Consilium fecerunt omnes principes regni tui. magistratus et satrapae. senatores et duces. ut edictum regium constituatur. et firmetur interdictum. ut quicumque petierit petitionem a quocumque deo et homine usque ad triginta dies. nisi a te rex. mittatur in lacum leonum. Nunc ergo rex confirma interdictum. et scribe edictum. ut non immutetur. sed maneat sicut lex medorum et persarum. quae non praeterit. Quamobrem rex scripsit edictum et interdictum. Daniel autem cum cognovisset scriptum esse. ingressus est domum suam. et fenestris patentibus in cenaculo suo contra hierusalem. tribus temporibus in die flectebat genua sua. et adorabat. et confitebatur coram deo suo. sicut ante faciebat.

misach. ⁊ abdenago sui di excelsi. et dimisi
vo omnq; egssi sunt sydrach. misach. ⁊ abdena
go d'medio ignis. et egressi sunt pariter. magnāt.
iudices. ⁊ potentes regis. cōsiderabant viros illos
quib; nec potestas huius. ignis corpora. ⁊ cap
illus capitis. nec tibie non cōmutate sunt. ⁊ odor ignis non transiit. per
et erumpens nabuchod. ait. benedictus deus. sydra
ch misach. ⁊ abdenago. qui misit angelū suū. ⁊ eruit seruos suos qui cre
dentes in eū. ⁊ iussum regis immutauerunt. ⁊ tradi
derunt corpa sua ne seruirent. ⁊ ne adorarent omne
dīm excepto deo suo. Ame ⁊ positum est decretū. ut
omnis pl's. ⁊ tribus ⁊ lingua que cūq; locuta fuit b
lasphemiā sydrach. misach. ⁊ abdenago. dispere. ⁊ domus eorū vastentur. Neq; enim est deus
qui ita possit liberare. Time ergo pmouit sydrach.
misach. ⁊ abdenago. in prouincia babyl. ⁊ nabu
chod rex omnib; pplis. tribus. ⁊ linguis. qui habitant
in omni terra. pax vob. ⁊ multiplicentur. Signa. ⁊ mi
rabilia fecit. apud me dē excelsus. Placuit ⁊ mihi p
dicare signa ei. quia magna sunt. ⁊ mirabilia
ut quia fortia. ⁊ regnū eius regnū sempiternū. ⁊ po
testas ei in generationē. ⁊ generatiōē.

XXXI

Ego nabuchodonosor quietus in domo mea. ⁊ flo
rens in palatio meo. Somnium vidi et perter
rit me. ⁊ cogitationes meæ in strato meo. ⁊ visiones
capitis mei conturbauerunt me. Et pro me posuit
a decretum. ut introducantur in conspectu meo cūcti
sapientes babyl. ut solutionē somnij michi
ostendant. Tunc ingressi sunt magi. chaldei.
⁊ arioli. et somnium narraui in conspectu eorū. ⁊ so
lutionē eius non indicauerunt mihi. donec introiret
ingressus est in conspectu meo daniel cui nomen baltasa
sar nomen dei mei. qui est. ⁊ spūs deorū sanctorū in eo.
⁊ somnium coram eo locutus sum. princeps ma
gorum. quia ego scio spūs dei sancti in te. ⁊ omne
secretum non est impossibile tibi. visiones somnij
mei quas vidi. ⁊ solutionē eius narra.
Visio capitis mei in strato meo. videbam. ⁊ ecce ar
bor in medio terre. ⁊ altitudo eius immensa. magnā
bor. ⁊ fortis. ⁊ proceritas eius contingens celum. ⁊ spe
cies illius erat usq; ad terminos vniuerse terre. folia eius
pulcherrima. ⁊ fructus eius nimis. ⁊ esca omnium
in ea. Subter eā habitabant bestie. ⁊ in ramis
eius quālibet volucres celi. ⁊ ex ea vescebatur
omnis caro. Videbam in visione capitis mei. ⁊ ecce
vigil. ⁊ sanctus de celo descendit. cla
mans fortiter. ⁊ sic ait. Succidite arborē. ⁊ decer
pite ramos eius. excutite folia eius. ⁊ dispergite fructus
eius. fugiant bestie que subter eam sunt. ⁊ volucres
de ramis eius. verumtamen germen radicum eius in terra
dimittite. ⁊ alligentur vinculo ferreo. ⁊ ere inherbis que
foris sunt. ⁊ rore celi tingatur. cum fenū parte
ei inherbi tre. Cor ei ab humano commutetur.
⁊ cor bestie detur ei. ⁊ septem tpa mutentur sup eū.
In decreto vigilum decretū est. ⁊ in sermone sanctorum petitio

nec cognoscam viuentes quia dominatur excelsus
regno hominū. ⁊ cuicūq; voluit dabit illud. ⁊ humil
limū hominē constituet super eum. hec somnij
vidi ego nabuchod. Tu ergo baltasar mihi promp
tus esto. quia sapientes regni mei non p
sunt solutionē eius mihi. Tu autē potes. quia spūs
dei sancti in te. et lumen daniel cui nomen baltasar
ego mihi sempiternum tacet cogitare qui dem ma
gnationes ei conturbant eum. ⁊ vultus eius
rex. ait. baltasar sompnium et interpretatio ei non co
turbet te. ⁊ respondens baltasar dixit. Dne mi somp
nium hoc his qui te oderunt. ⁊ interpretatio ei hostib;
tuis sit. Arborem quā vidisti sublimē atq; robu
stam. cui altitudo pmergebat usq; ad celum. ⁊ asp
ectus illius in omni terra. ⁊ pulcherrima
folia eius nimis. ⁊ fructus eius nimis. ⁊ esca omnium
in ea. subter eā habitabant bestie agri. ⁊ in ramis eius
habitabant volucres celi. tu es rex qui magnificatus es et roba
stus. ⁊ magnitudo tua crevit. ⁊ pervenit usq; ad ce
lum. ⁊ potestas tua in finibus omnis terre. Quod
autē vidit rex vigilem ⁊ sanctum descendē
dicentem succidite arborē. ⁊ dissipate illam. at
tamen medium eius in terra dimittite. vinciatur
ferro ⁊ ere inherbi foris. ⁊ rore celi aspergat
⁊ cum feris sit pabulū ei. donec septem tpa mu
tentur sup eum. hec est interpretatio sermonis altissimi. q
pervenit sup dominū meū regem. Eiciet te ab
hoīb; ⁊ cum bestiis erit habitatio tua. fe
num ut bos comedes. ⁊ rore celi infundet te.
vij. quoq; tpa mutabuntur sup te donec scias q
dominetur excelsus sup regnū hoīm. ⁊ cui voluit
dabit illud. Quod autē precepit ut relinqueretur cum
radicum arboris. regnū tuū tibi manebit
postquam cognoueris potestatē esse celestē. Quam
obrem o rex placeat tibi consilium meum. ⁊ peccata tua
elemosinis redime. ⁊ iniquitates tuas misericordiis
pauperum. forsitan ignoscat delictis tuis.
Omnia uenerunt sup nabuchodonosor. Post finē. xij. mē
sium. in aula babylonis deambulabat. ⁊ dixit rex
Nonne hec est babylon magna quā ego ædi
ficaui in domū regni. in robore fortitudinis
mee. ⁊ in gloria decoris mei. Cum adhuc sermo esset
in ore regis. nox de celo venit. Tibi dicitur nabu
chodonosor rex. regnū tuum transiit. ⁊ abijcient te
homines. ⁊ cum bestiis erit habitatio tua. fenū
ut bos comedes. ⁊ vij. tpa mutabuntur super te
donec scias q dominetur excelsus in regno hoīm.
⁊ cui voluit dabit illud. Eadem hora sermo impletus
est super nabuchodonosor. Et eiectus est ab hominibus
et cepit. ut fenum quasi bos comederet. ⁊ rore celi corpus eius infectum est. do
nec capilli eius sicut aquilarum crescerent. ⁊ ungues eius sicut auium. Post finem dierum. ego nabu
chodonosor oculos meos ad celum leuaui. ⁊ sensus
mei redditus est mihi. ⁊ altissimo benedixi. ⁊ viuenti
in sempiternum laudaui. et glorificaui. cuius potes
tas potestas sempiterna. ⁊ regnum eius in generatione ⁊ gene
rationē. ⁊ omnes habitatores terre apud eum quasi nichilū

reputati sunt. Iuxta voluntatem enim suam facit tam in
virtutibus celi quam in habitatoribus terre. et non est qui
resistat manui eius et dicat ei. Quare sic fecisti. In ipso
tempore sensus meus reversus est ad me. et ad honorem reg-
ni mei decoremque perveni. et figura mea reversa est ad me.
et optimates mei et magistratus mei requisierunt me
et in regno meo constitutus sum. et magnificentia
amplior addita est michi. Nunc igitur ego nabuc-
hodonosor laudo et magnifico et glorifico regem
celi. quia omnia opera eius vera. et vie eius iudicia.
et gradientes in superbia potest humiliare.

V B altasar rex fecit grande convivium optima-
tibus suis mille. et unusquisque secundum suam bibebat
etatem. Precepit ergo iam temulentus ut affer-
rentur vasa aurea et argentea. que asporta-
verat nabuchodonosor pater eius de templo quod
fuit in ierusalem. ut biberent in eis rex et optima-
tes eius. uxoresque eius et concubine. Tunc allata
sunt vasa aurea que asportaverat de templo quod
fuit in ierusalem. et biberunt in eis rex et optimates
eius. uxores et concubine eius. Bibebant vinum. et lau-
dabant deos suos. aureos et argenteos. et ereos.
ferreos. ligneosque et lapideos. In eadem hora
apparuerunt digiti quasi manus hominis scriben-
tis contra candelabrum in superficie parietis a-
ule regie. Et rex aspiciebat articulos manus
scribentis. Tunc regis facies commutata est. et co-
gitationes eius conturbabant eum. et compages ei
renum solvebantur. et genua eius ad se invicem collide-
bantur. Exclamavit itaque rex fortiter ut introduce-
rent magos. chaldeos. et aruspices. Et proloquens rex
ait sapientibus babylonis. Quicumque legerit scrip-
turam hanc. et interpretationem eius manifestam mi-
hi fecerit purpura vestietur. et torquem auream in col-
lo suo. et tertius in regno meo erit. Tunc ingressi
omnes sapientes regis. non potuerunt scripturam
legere. nec interpretationem eius indicare regi. Unde
rex baltasar satis conturbatus est. et vultus illi-
us immutatus est. Sed et optimates eius turbabantur.
Regina autem pro re que acciderat regi et optima-
tibus eius domum convivii ingressa est. Et proloquens ait. Rex
in eternum vive. Non te conturbent cogitationes tue.
neque facies tua immutetur. Est vir in regno tuo
qui spiritum deorum sanctorum habet in se. et in diebus patris tui
scientia et sapientia invente sunt in eo. Nam et rex
nabuchodonosor pater tuus principem magorum. incanta-
torum. chaldeorum. et aruspicum constituit eum. pa-
ter inquam tuus o rex. quia spiritus amplior et pruden-
tia et intelligentia interpretatio somniorum et osten-
sio secretorum ac solutio ligatorum inventa sunt
in eo. hoc est in daniele. cui rex posuit nomen balta-
sar. Nunc itaque daniel vocetur. et interpretationem
enarrabit. Igitur introductus est daniel co-
ram rege. Ad quem prefatus rex ait. Tu es daniel
de filiis captivitatis iude quem adduxit pater meus
de iudea. Audivi de te quoniam spiritum deorum habeas in
te. et scientia intelligentiaque ac sapientia ampliores in-
vente sunt in te. Et nunc introgressi sunt in conspec-
tu meo sapientes magi ut scripturam hanc le-
gerent. et interpretationem eius indicarent michi. et nequi-
verunt sensum sermonis huius edicere. Porro ego au-
divi de te quod possis obscura interpretari. et ligata dis-
solvere. Si ergo vales scripturam legere. et interpretatio-
nem eius indicare michi. purpura vestieris. et torquem au-
ream circa collum tuum habebis. et tertius in regno meo
princeps eris. Ad quem respondens daniel ait coram
rege. Munera tua sint tibi. et dona domus tue alteri da.
Scripturam autem legam tibi rex. et interpretationem eius
ostendam tibi. O rex. deus altissimus regnum et magni-
ficentiam. gloriam et honorem dedit nabuchodono-
sor patri tuo. Et propter magnificentiam quam dederat ei. uni-
versi populi. tribus. et lingue tremebant. et metuebant
eum. Quos volebat interficiebat. et quos volebat
percutiebat. Quos volebat exaltabat. et quos vole-
bat humiliabat. Quando autem elevatum est cor eius
et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam. depositus est
de solio regni sui. et gloria eius ablata est. et a filiis homi-
num eiectus est. Sed et cor eius cum bestiis positum est. et cum
onagris erat habitatio eius. fenum quoque ut bos come-
debat. et rore celi corpus eius infectum est. donec cogno-
sceret quod potestatem haberet altissimus in regno hominum. et quem-
cumque voluerit suscitabit super illud. Tu quoque filius ei-
us baltasar non humiliasti cor tuum cum scires hec omnia. sed
adversum dominatorem celi elevatus es. et vasa domus eius al-
lata sunt coram te. et tu et optimates tui. et uxores
tue. et concubine tue vinum bibistis in eis. Deos quoque
argenteos. et aureos. et ereos. ferreos. ligneosque
et lapideos. qui non vident neque audiunt neque sentiunt
laudasti. Porro deum qui habet flatum tuum in manu su-
a. et omnes vias tuas non glorificasti. Idcirco ab eo mis-
sus est articulus manus que scripsit hoc quod exaratum
est. Hec autem est scriptura que digesta est. Mane thecel
phares. Et hec est interpretatio sermonis. Mane.
numeravit deus regnum tuum et complevit illud. Thecel. ap-
pensus es in statera et inventus es minus habens. Pha-
res. divisum est regnum tuum et datum est medis et persis.
Tunc iubente rege indutus est daniel purpura.
et circumdata est torques aurea collo eius. et predicatum est
de eo quod haberet potestatem tertius in regno. Eadem noc-
te interfectus est baltasar rex chaldeus. et darius medus
successit in regnum. annos natus lxii.

VI P lacuit dario. et constituit super regnum satrapas. c.
xx. ut essent in toto regno suo. et super eos princi-
pes tres. ex quibus daniel unus erat. ut satrape illis
redderent rationem. et rex non sustineret molestiam.
Igitur daniel superabat omnes principes et satrapas.
quia spiritus dei amplior erat in eo. Porro rex cogi-
tabat constituere eum super omne regnum. Unde principes
et satrape querebant occasionem. ut invenirent
danieli ex latere regis. Nullamque causam et suspici-
onem reperire potuerunt. eo quod fidelis esset. et omnis
culpa et suspicio non inveniretur in eo. Dixerunt
ergo viri illi. Non inveniemus danieli huic ali-
quam occasionem. nisi forte in lege dei sui. Tunc princi-

pec ⁊ lampe subpuerunt regi. ⁊ ut locum sū
et. Cum rex mandū mutē. Consiliū mandat cūm
ꝓceres regni. magnāt. ⁊ lampe. senatores. ⁊
iudices. ut decretum imperat̄ confirmet ⁊ edictū. ut
omnis qui petierit aliquam petitionē a quoquā
dō ⁊ hoīe usq; ad dies. xxx. nisi a te rex. mittat
in lacum leonū. Nunc itaq; rex confirma scri
ptum. ⁊ scribe decretum. ut nō immutetur qđ
datum ē a medis ⁊ pſis. nec prętereat ullo
modo. Scripsit rex darius ꝓfulit edictū. Statuit
Ds cum daniel ꝓfētā. videl. ostiaria legē. i
ecclīe ē domū suam. ⁊ fenestris apertis in
Hierusalē contra solitū. tribus temporibus
in die flectebat genua sua. ⁊ adorabat. confitebaturq;
coram deo suo sicut. ⁊ ante facē ꝙlucēt. Viri
autē illi curiosius inquirentes. inuenerunt
danielē orantē ⁊ obsecrantē dñm suū. Et ac
cedentes loquuntur regi super edicto. Nonne
quid nō scripsisti. ut omnis hō qui rogaret
quam deū hoīb; usq; ad dies. xxx. nisi
te rex. mittēt̄ in lacum leonū. Respōdens rex
dixit. Verbum meum manet
ꝙ ꝓphetas. ꝙ ꝓuincias iudicet. Tunc respondentes
dixerunt coram rege. Daniel ē filius captiui
tatis iudeę. nō curauit ē lege tua. ⁊ edictū tu
o ꝙ scripsisti. sed tribus temporibus orat oratio
nem suā. Qđ ubi cum audisset rex tri
stis apparuit ē. ꝙ danielē ponat eū. ut liberet
eum. usq; ad occasum solis laborauit. ut eum
eriperet illum. Viri aut illi intelligentes rege
dixerunt ei. Scito rex quia lex medor⁊ atq;
ꝓsar ē. ut omne decretum. q; statuit rex nō
liceat immutari. Tunc rex ꝓcepit. ⁊ adduxer
danielem. mīserunt eum in lacū leonū. Dixit
q; rex danieli. Ds tuus quē colis sēp ipse li
berabit te. Allatusq; ē lapis unus. ⁊ positus sup
os lacus. quē obsignauit rex anulo suo. ⁊ a
nulo optimatū suorū. ut quid fieret ꝑ danie
lem. Et abiit rex in domū suā. ⁊ dormiuit
inedens. cibiq; nō sunt illati coram eo. misit
ꝙq; ut recessit abeo. Tunc rex mane diluculo
surgens festinus ad lacum leonū pergit.
Appropinquans lacui. lacus. danielem uoce lacri
mabili inclamauit. ⁊ affatus ē eum. Daniel
huc Ds uiuentis. Ds tuus cui tu huius sēp pu
tasse ualuit liberare te a leonibus. Et daniel
regi. Rex in eternū uiue
dens ait. Ds meus misit angelū suū
⁊ clausit ora leonū. nec nocuerunt mi. qua
coram eo innocens ē inuenta anime. Sed et coram
te rex delictū nō feci. Tunc rex uehemēt gā
visus ē sup eo. ⁊ danielē ꝓcepit educi
ex lacu. Eductusq; ē daniel de lacu. ⁊ nulla lesio
in eo inuenta ē meo. quia credit de suo. Iubens
te. aut̄ rege adduci sunt uiri illi qui ac
cusauerant danielē in lacū leonū missi sunt
ipsi. ⁊ filij. ⁊ uxores eorū. nec ꝑuenerunt
usq; ad pauimentū lacus. donec arripuerunt eos leo
nes. ⁊ omnia ossa eorū. comminuerunt. Tunc da
rius rex scripsit uniuersis ꝓpulis. tribubq; ⁊ li
nguis. habitantibus uniuersā terrā. Pax uobis mul
tiplicetur. Ame statuit ē decretum. ut in uni
uerso imperio ⁊ regno meo. tremiscant ⁊ pue
mant dm̄ danielis. Ipse ē enim Ds uiuens. ⁊ regnāt
⁊ cunctis ꝛc̄la. ⁊ regnū eius non dissipabitur.
⁊ potestas eius usq; in finē. Ipse liberator atq; salua
tor. faciens signa ⁊ mirabilia in celo ⁊ in
terra. qui liberauit danielē de lacu leonū. Hic
vo daniel prosperatus est usq; ad regnū darij. regis
Persarum atq; Persę.

VII

Anno primo balthasar regis babyloniē. da
niel somnium uidit. Visio aut capitis ei
⁊ mutabilis sui. Ipse scribens breui sermone
principium summatim ꝓstringens ait. Vidi
in uisione mea nocte. ⁊ ecce. iiii. uenti
celi pugnabant in mari magno. iiii. be
stie grandes ascendebant de mari diuise
unaquę se. Prima quasi leena. ⁊ alas habebat aquilę
le. Aspiciebam donec euulse sunt alę ei. ⁊
sublata ē de terra. ⁊ sup pedes quasi homo stetit.
⁊ cor hominis datum ē ei. Et ecce bestia alia similis
urso ex parte stetit. ⁊ tres ordines erant in ore
ei. ⁊ indentibus ei. ⁊ sic dicebant ei. Surge
comede carnes plurimas. Post hoc aspiciebā
⁊ ecce alia quasi pardus. ⁊ alas habebat quatuor
sicut. ⁊ quatuor capita erant bestię. ⁊ potestas
data ē ei. Post hec aspiciebam in uisione
nocte. ⁊ ecce bestia quarta terribilis. atq; mi
rabilis. ⁊ fortis nimis. Dentes ferreos habē
tem magnos. comedens atq; conterens
⁊ reliqua pedibus suis conculcans. Diuersa aut
erat cęteris bestiis. quas uidi ante eam. ⁊
habebat cornua. x. Considerabam cornua. ⁊ ecce
cornu aliud ortum ē de medio eor⁊. ⁊ tria de primis
eorum euulsa sunt a facie eius. Et ecce
oculi quasi oculi hominis erant in cornu illo.
⁊ os loquens magna. Aspiciebam donec throni
positi sunt. ⁊ antiquus dierum sedit. Vestimentum eius
sicut nix candidum. ⁊ capilli capitis eius sicut
mundissima. Thronus eius flamma ignis. rote eius ignis
accensus ē. Fluuius ignis rapidus. egrediebatur
a facie eius. Millia milliū ministrabant ei.
⁊ decies milies centena milia assistebant ei.
Iudicium sedit. ⁊ libri aperti sunt. Aspiciebā ꝓ uo
cem sermonis grandis. quem cornu illud loque
batur. Et aspiciebam donec interficeret bestia.
⁊ perderet corpus eius. ⁊ traderetur ad comburendū
igni. Aliarum aut bestiarum ablatus est principa
tus. ⁊ tempus uitę eis ad tempus. ⁊ tempus
Aspiciebā in uisione noctis. ⁊ ecce cum nu
bibus celi quasi filius hominis ueniebat. usq; ad an
tiquum dierum peruenit. ⁊ coram eo oblatus
est. Et dedit ei potestatem. ⁊ honorem ⁊ regnū. ⁊ oēs
populi tribus. ac linguę ipsi seruirent. Potestas ei po
testas ętna ꝙ non auferetur. ⁊ regnū eius ꝙ

nō corrumpent. horrent spē mē. Ego danel ē
nē sum mihi. ⁊ uisiones ceperunt me. et conturbauerunt
me. Et accessi ad unū d assistentibꝫ. ⁊
inquisiui ab eo ueritatē omnium horū. Qui dixit mi
hi et interpretē sermonū ostendit mihi. hec dicens
Bestie iste. iiii. sunt regna consurgent de terra. Susci
pient aut regnū sci dei altissimi. ⁊ possidebit
regnū usq; in seculū. ⁊ seculū seculoꝝ. Post hoc uolui
diligentius discere de bestia spūs que erat dissi
milis ualde ab omnibꝫ. terribilis nimis. dentes
eius ferrei. et ungues eius enei. comedebat et conterebat
⁊ reliquias pedibus suis conculcabat. de omni
bꝫ. ⁊. q bestie ascenderat de capite. de alio q ortū fuerat
ante q ceciderant tria ex omnia de ornibus illo q
habebat oculos. ⁊ os loquens grandia. maiora erant ce
teris. Aspiciebam. et ecce cornu illud faciebat
bellum aduersus sanctos. ⁊ preualebat eis. donec ue
niret antiquus dierum. ⁊ iudicium dedit sanctis et
altissimi. et aduenit. ⁊ regnū optinuerunt sci
altissimi. Bestia quarta regnū quartū erit in terra
quod maius erit omnibꝫ regnis. ⁊ deuorabit uni
uersam terram. ⁊ conculcabit. et comminuet eam. Sed
decem cornua. ex ipso regno. ⁊ reges erunt. Et
alius consurget post eos. ipse potentior erit prioribꝫ.
⁊ tres reges humiliabit. ⁊ in uerba contra altissimum
loquetur. ⁊ sanctos altissimi conteret. ⁊ putabit quod
possit mutare tempora ⁊ legem. ⁊ tradentur in manu
eius usq; ad tempus. ⁊ tempora. ⁊ dimidium temporis. Et iudi
cium sedebit. ut auferatur potestas. ⁊ conte
ratur et disperatur usq; in finem. regnū autem ⁊ potestas. ⁊
magnificentia regni que est subter omne celum. detur
populo sanctorum altissimi. cuius regnum regnum sempiter
num est. et omnes reges seruient et obedient ei. Hucusque
finis uerbi. Ego daniel multum cogita
bam in me. et facies mea mutabatur in me.
uerbum autem in corde meo seruabam.

VIII

Anno tertio regni baltasar regis uisio apparuit mihi. Ego danel post id quod uidi in principio.
uidi me in susis in castro quod est in elam. et uidebam me
super portam ulai. et eram oculis meis. et uidi.
et ecce aries unus stabat ante paludem habens cornua
excelsa. et unum excelsius altero. et succrescebat.
postea uidi arietem cornibꝫ uentilare ad occi
dentem. et ad aquilonem. et ad meridiem. nec bestie non po
terant resistere ei. nec liberare de manu eius. fecitq; sed
secundum uoluntatem suam. et magnificatus est. Et ego intel
ligebam. Et ecce hircus caprarum ueniebat ab
occidente. super faciem tocius terre. nec tangebat terram.
Porro hircus habebat cornu insigne inter oculos
suos. ⁊ uenit usq; ad arietem illum cornutum qui
uidi stantem ante portam. et cucurrit ad eum in
impetu fortitudinis sue. Cumq; appropinquasset
iuxta arietem. efferatus est contra eum. et percussit arietem
et comminuit duo cornua eius. nec potuit aries resistere
ei. Cumq; eum misisset in terram. conculcauit. nec fuit
qui liberaret arietem de manu eius. hyrcus autem
caprarum. magnus factus est nimis. Cumq; autem
fortis esset. cornu magnum. ⁊ quatuor sunt cornua
nata. super illud per quod uenerat ceciderat. De uno autem ex
eis. egressum est cornu unum modicum. ⁊ factum est
grande ad meridiem. ⁊ ad orientem. ⁊
magnificatum est usq; ad fortitudinem celi. ⁊ de
iecit de fortitudine. de stellis. ⁊ conculcauit eas
⁊ usq; ad principem fortitudinis magnificatus est.
abstulit ab eo iuge sacrificium. et deiecit locum
sanctificationis eius. Robur autem datum est ei ⁊ ad iuge sacri
ficium pro peccatis. ⁊ prosperatur omnia quecumque
ipse uoluerit. Et audiui unum de sanctis loquentem. Et
dixit unus sanctus alteri. nescio cui loquitur. usquequo
uisio iuge sacrificium. ⁊ peccatum desolationis quod factum est. et
arietem cornutum conculcatum. Et dixit ei. usq;
ad uesperam ⁊ mane. duo milia trecenti. ⁊ mundabitur
sanctuarium. Cum autem uiderem ego
daniel uisionem. ⁊ quererem intelligentiam. ecce
stetit in conspectu meo quasi species uiri. ⁊ audiui uo
cem uiri super ulai. et clamauit ⁊ dixit Gabriel fac in
telligere istum uisionem. Et uenit ⁊ stetit iuxta ubi ego sta
bam. Cumq; uenisset cecidi in faciem meam
et dixit ad me. ⁊ intellige fili hominis quia in tempore finis
erit uisio. Cumq; loqueretur ad me collapsus
sopore super faciem meam. et tetigit me
et statuit me in gradu meo. dixitq; mihi. Ego ostendam tibi que
futura sunt in nouissimo maledictionis. quia ad
tempus finis. Arietem quem uidisti habentem cornua
reges medorum et persarum. Hirsutus caprarum rex
grecorum est. Et cornu grande quod erat inter oculos eius
ipse est rex primus. Quod autem fracto illo surrexerunt
quasi. iiii. reges de gente eius stantes in fortitudine non in
fortitudine eius. Et post regnum eorum cum creue
rint malefactores. stabit rex impudens facie. ⁊
intelligens propositos. et roborabitur fortitudo
eius non tamen in uiribus suis. ⁊ supra quam credi potest corrumpet
et prosperabitur. ⁊ faciet. perficietque robu
stos populos sanctorum. Hic uoluntatem suam. Et dirigetur
dolus in manu eius. ⁊ cor suum magnificabit.
in copia rerum cunctos perdet. plurimos. Et principem
principum contra stabit. sine manu conteretur. Visio
uespere matutine que dicta est uera est. Tu ergo signa
uisionem. quia post dies multos erit. Et ego daniel
langui. ⁊ egrotaui. per dies plurimos. Cumq; surrexissem faciebam opus regis. ⁊ stupebam ad
uisionem. nec erat qui interpretaretur.

IX

In anno primo darij filij assueri de semine
medorum qui imperauit super regnum chaldeorum. an
no. i. regni eius. ego daniel intellexi in libris numerum
annorum de quo factus est sermo domini ad ieremiam prophetam. ut complerentur desolationis ierusa
lem. lxx. annos. Et posui faciem meam ad dominum deum meum rogare ⁊ deprecari ieiunium sa
per cinerem ⁊ cilicium. Et oraui dominum deum meum
confessusque sum dixi. Obsecro domine deus magne ⁊ ter
ribilis. custodiens pactum ⁊ misericordiam diligentibus te ⁊
custodientibus mandata tua. peccauimus inique
fecimus. impie egimus. Recessimus ⁊ declinauimus
a mandatis tuis ac iudiciis. non obediuimus

[illegible] Nichil enim in me remansit virium. Sed
et aliter nos intercluditur. Rursum ergo tetigit me
quasi visio hominis. et confortavit me et dixit. Noli me
timere vir desideriorum. Pax tibi confortare et esto robustus.
Cumque loqueretur mecum convalui et dixi. Loquere domine
mi. quia confortasti me. Nunquid scis quare venerim
ad te. Et nunc revertar. ut prelier adversum principem
persarum. Cum enim egrederer apparuit princeps
graecorum veniens. Veritatem annuntiabo tibi quod expressum
est in scriptura veritatis. Et nemo est adiu-
tor meus in omnibus his. nisi michael princeps vester.

XI Ego autem ab anno primo darii medi
stabam ut confortaretur et roboraretur. Et
nunc veritatem annuntiabo tibi. Ecce adhuc tres re-
ges stabunt in perside. et quartus ditabitur opibus
nimis super omnes. Et cum invaluerit divitiis suis. con-
citabit omnes adversum regnum graecie. Surget vero
rex fortis. et dominabitur potestate multa. et faciet
quod placuit ei. Et cum steterit conteretur regnum eius et di-
videtur in quattuor ventos celi. sed non in posteros
eius. nec secundum potentiam illius qua dominatus est. Lacera-
bitur enim regnum eius etiam in externos. exceptis
his. Et confortabitur rex austri. et de principibus eius
prevalebit super eum. et dominabitur ditione. Mul-
ta enim dominatio eius. Et post finem annorum federa-
buntur. filiaque regis austri. et veniet ad regem
aquilonis facere amicitiam. et non optinebit forti-
tudinem brachii. nec stabit semen eius. et tradetur ipsa
et qui adduxerunt eam. adolescentes eius et qui
confortabant eam in temporibus. Et stabit de germine
radicum eius plantatio. et veniet cum exercitu. et in-
gredietur provinciam regis aquilonis. et abutetur
eis et optinebit insuper et dos eorum. et sculptilia. vasa
quoque pretiosa. argenti. et auri. captiva ducet in ege-
ptum. ipse prevalebit adversum regem aquilo-
nis. et [illegible] in regnum rex austri. et revertetur
ad terram suam. filii autem eius provocabuntur. et
congregabunt multitudinem exercituum plurimorum.
et [illegible] et mundans. et revertetur et con-
citabitur. et congredietur cum robore eius. Et provoca-
bitur rex austri egredietur. et pugnabit adversum
regem aquilonis. et preparabit multitudinem in-
mensam. et dabitur multitudo in manus eius. et capiet
multitudinem. et exaltabitur cor eius. et deiciet mul-
ta milia. sed non prevalebit. Convertetur enim rex
aquilonis. et preparabit multitudinem multo ma-
iorem quam prius. et in fine temporum annorumque ve-
niet. [illegible] cum exercitu magno et opibus nimis.
Et in temporibus illis multi consurgent adversum regem
austri. filii quoque prevaricatorum populi extollentur
[illegible] visionem et corruent. Et veniet rex
aquilonis. et comportabit aggerem. et capiet
urbes munitissimas. et brachia regis austri
non sustinebunt. Et consurgent electi eius ad resi-
stendum. et non erit fortitudo. Et faciet veniens
super eum iuxta placitum suum. et non erit qui
[illegible] faciem eius. Et stabit in terra inclita. et con-

sumetur in manu eius. Et ponet faciem suam ut veniat
ad tenendum universum regnum eius. et recta faciet cum
eo. et filiam feminarum. dabit ei ut evertat illud. et non
stabit nec illius erit. Et convertet faciem suam ad insu-
las. et capiet multas. et cessare faciet principem obpro-
brii sui. et obprobrium eius convertetur in eum. Et convertet
faciem suam. ad imperium terre sue. et impinguet et cor-
ruet. et non invenietur. Et stabit in loco eius vilissi-
mus et indignus decore regio. et in paucis diebus con-
terentur. non in furore nec in prelio. Et stabit in loco eius
despectus. et non tribuetur ei honor regis. Et ve-
niet clam. et optinebit regnum in fraudulentia.
et brachia pugnantis expugnabuntur a facie
eius. et conterentur insuper dux federis. Et post amicitia-
s cum eo faciet dolum. Et ascendet et superabit
in modico populo. abundantes. et ubi urbes ingredi-
etur. et faciet que non fecerunt patres eius. et patres
patrum eius. Rapinas et predam et divitias eorum
dissipabit. et contra firmissimas cogitationes inhiet.
et hoc usque ad tempus. Et concitabitur fortitudo eius et cor eius
adversum regem austri in exercitu magno. Et rex
austri provocabitur ad bellum multis auxiliis et
fortibus nimis. et non stabunt quia inibunt adversum eum
consilium. Et comedentes panem cum eo conterent illum
exercitusque eius opprimetur. et cadent interfecti plurimi. Du-
ces quoque regum cor erit. ut malefaciant. et ad mensam
unam mendacium loquentur. et non prosperent quia
adhuc finis in aliud tempus. Et revertetur in terram suam. [illegible]
Statuto tempore revertetur. et veniet ad austrum. et non erit
priori simile novissimum. Et venient super eum trieres
romani et pertinetur. et revertetur. et indignabitur
contra testamentum sanctuarii. et faciet. Revertetur. et cogi-
bit adversum eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii.
Et brachia ex eo stabunt. et polluent sanctuarium fer-
mitudinis. et auferent iugem sacrificium. et dabunt
abhominationem in desolatione. et impii testamenti
simulabunt fraudulenter. Populus autem sciens
dominum suum optinebit et faciet. et docti in populo do-
cebunt plurimos. et ruent in gladio. et in flam-
ma. et in captivitate. et rapina dierum. Cumque cor-
ruerint sublevabuntur auxilio parvulo. et ap-
plicabunt eis plurimi fraudulenter. et de eruditis
ruent ut conflentur. et eligantur. et dealbentur
usque ad tempus prefinitum. quia adhuc aliud tempus erit.
Et faciet iuxta voluntatem suam rex. et elevabitur.
et magnificabitur adversum omnem deum. et adversus
deum deorum loquetur magnifica. et diriget donec
compleatur iracundia. Perpetuata quippe est defi-
nitio. Et deum patrum suorum non reputabit. et
erit in concupiscentiis feminarum. nec quemquam
deorum curabit. quia adversum universa consurget.
Deum autem in dorsum in loco suo venerabitur. et deum
quem ignoraverunt patres eius colet. auro et
argento. et lapide pretioso. rebusque pretiosis. Et fa-
ciet. et munitur in dorsum cum deo alieno quem cog-
novit. Et multiplicabit gloriam. et dabit eis po-
testatem in multis. et terram dividet gratuito. Et

mtpe ꝑmitto plabunt ad diſul eam rex auſtri. ⁊ qꝫ repellat uenet ꝺ eum rex aquilonis. mauri bꝰ ⁊ equmbꝰ. ⁊ melſe magna. et mḡdicetur ⁊ ꝓsperet. ⁊ ꝓmittet ⁊ interfabit mꝫtm gtꝰ fam. ⁊ multe corruent. he aut ſole ſaluabunt ⁊ manu ei⁹ eſcom. ⁊ oſb. ⁊ ꝓncipiſ filioꝝ ām̃. Et mater manꝰ ſuã uitab. ⁊ fia egypti ꝺ effugiet. Et dilabit thef. auꝝ argti. ⁊ aiam. ⁊ omñ; ꝓtis egypti. Plibas quoq; ⁊ ethiopie transibit. fama turbabit eum. ab oriente ⁊ ab aquilone. ⁊ uenet in multitudine magna ut ofat ⁊ diſſipet ⁊ plmde. Et figet tabnacliñ ſu um apadym. inꝰ mara ſc̃i montis mediꝰ ⁊ cũ. uenet ⁊ nõ ſ ad ſummitꝫ ei⁹. ⁊ nemo auxiliabitur ei.

In tpe aut illo ſurget michael ꝓncepſ magnꝰ qui ſtat ꝓ filiis pli nꝝ. ⁊ erit tpe qua le nõ fuit ab eo que gentes cepit usq; ad tpm illud. Et in tpe illo ſaluabit pls nꝝ oñs qui inuenf fuit ſcripꝝ in libro. Et multi de his qui dormiut in terꝛ pulu euigilabunt. alꝫ in uitam eñ. ⁊ alꝫ in opbriñ ut uideant ſep. Qui aut docti fuit fulgebunt qꝛ ſplendoꝛ firmamñ. ⁊ qui ad iuſtiã erudiunt multos qꝛ ſtelle in perpetuas eternitates. Tu aut daniel claude ſmones. ⁊ ſigna libꝝ uſq; ad tpm ſtatuꝝ. ꝓambulabunt plmi. ⁊ multipler erit ſcia. Et audi ego daniel. ⁊ ecce ꝙ duo alij ſtabant unus hinc ſup ripã fluminis. ⁊ alius inde ex adꝛ ripe fluminis. Et dixit uiꝝ qui indutꝰ erat lineis. qui ſtabat ſup aquas fluminis. ⁊ leuauit dexteram ⁊ ſiniſtram ſuã in celum. ⁊ iurauit p uiuẽtẽ in eternꝫ. quia in tpe ⁊ tpa ⁊ dimidiũ tpis. Et cum ꝓpleta fuit diſpſio manꝰ ꝓpli ſc̃i. ꝓficient omnia hec. Et ego audiui. ⁊ non intellexi. ⁊ dixi. Dñe mi quid erit poſt hec. Et ait. Vade daniel. q; clauſi ſunt ſignanꝺ ſmones uſq; ad tpm finis. Eligentur. ⁊ dealbabuntur. ⁊ ꝓbabuntur multi. ⁊ impie agent impij. ⁊ nõ intelligent ꝙ impij. ſapiẽtes aũt intelligent. Et a tpe cũ ablatꝰ fuerit iuge ſacrificiũ. ⁊ poſitꝰ fuit abhominatio in deſolatiõe. dies mille. ⁊ nongenta. Beat ꝙ exſpectat ⁊ puenit ad dies mille. ccc. xxx. v. Tu aut uade ad finem. ⁊ requieſce. ⁊ labis miſerebꝰ tua in fine dieꝝ. Hec uſq; daniel ⁊ ebreo uoluimꝰ legiſſe. ceta uõ que ſequntur uſq; ad finẽ libꝝ. ꝑ theodotiõ addita ſunt.

Et erat ur in babylone bicame. ⁊ nom̃ eius ioachim. ⁊ accepit uxoꝝ nõe ſuſannã filiã helcie pulchꝝ nimis. ⁊ timentẽ dñm. Pꝛ reuerge enim illius cum eẽt inſtꝰ. erudiꝛ eam ſuſannã filiã ſuam ſecũ legẽ moyſi. Erat aũt ioacim diues ualde. ⁊ erat ei pomeriũ ꝓximũ domui ſue. ⁊ ad ipſũ cõfluebant iudei. ꝓ q; eꝛ honorabilioꝛ oñi. Et cõſtituti ſunt duo ſenes iudices anno illo. ꝺ quibꝰ locũ ꝺ dixit egꝛſſa ẽ iniquitas ꝺ babylone a ſenib; iudicib; qui uidebant ꝛegẽ ꝓfiꝛ. ſis ſuꝛgẽtibꝰ ad domũ ioachim. ⁊ uenientes ad eos oñs qui habebant iudicia. Cum aũt ꝓfiꝛ receſſiſſ; ꝑ mḡdiebant ſuſanna. ⁊ deambulabat in pomerio ſuo ut fuꝛ. Et uidebant eam ſenes quotidie ꝑ ambulãtẽ. ⁊ deambulãtẽ. ⁊ exarſerunt in concupiſcentia ei⁹. Et euerterunt ſenſũ ſuũ. ⁊ declinauerunt oculos ſuos ꝛ nõ uidere celũ. nꝫ recordarentur iudiciꝝ iuſtoꝝ. Erant ꝺ amb; uulnerati amore ei⁹ nec indicauerũt ſ inuicem dolorẽ ſuũ. Erubescebant enim indicare ſ concupiſcentiã ſuã. uolentes ꝙ habere eã et nocte ſolebant inde eam. Dixitq; al ter ad alterũ. Eamꝰ domũ qꝛ hꝝ hora ẽ. Et egꝛſſi receſſerunt a ſe. Cumq; reuiſſent uenerũt in unũ. ⁊ ſciſcitantes ab inuicem cõfeſſi ſunt concupiſcentiã ſuã. Et tunc ſtatuerunt tpe qñ eam poſſent inuenire ſolam. Factũ ẽ ꝺ cum obſeruarent diem apꝛum. egꝛſſa ẽ aliqñ ſicut heri. hudi dñi. cum duabꝰ ſolis puellis uoluit ꝛ lauari in pomerio. Erat quippe estus. Et nõ erat ibi quiquam ꝑꝛ ꝙꝫ ſenes abſcõditꝫ. ⁊ ſpectabant eam. Dixit ꝺ puellis. Afferte mihi oleum ⁊ unguenta. ⁊ oſtia pomerij claudite ut lauer. Et fecerunt ſicut locuta fuꝛat. Clauſerunt hoſtia pomerij. ⁊ egꝛſſe ſunt ꝑ poſticũ ut afferrent ea que iuſſerat. nec uiderunt eas ſenes qꝛ latebant. Et ſurrexerunt duo ſenes. abſcendũt accurrerunt ad eam. ⁊ dixerũt. Ecce oſta pomerij clauſa ſunt. ⁊ nemo nos uidet. ⁊ concupiſcimus te. conſentire nobis. Quod ſi nolueris dicemus ſermonẽ ꝛ in te. ⁊ eligamus iuuenem. ⁊ dimittamus te cum eo q; fuit tecũ iuuenc. Ingemuit ſuſanna. ⁊ ait. Angustie mihi undiq; ſunt. Scio enim ꝙ ſi egero mortem mihi. Et ſi non egero non effugiam manꝰ ueſtꝛas. Et melius mihi ẽ. abſq; opere incidere in manꝰ ueſtꝛas quam peccare in conſpectu dñi. Et exclamauit uoce magna ſuſanna. Exclamauerũt aũt et ſenes aduerſus eam. Et cucurrit unꝰ. ⁊ aperuit oſtia pomerij. Cum ergo audiſſent clamorẽ in pomerio familiꝫ domꝰ. inuenerunt ꝓ poſticũ ut uiderent quid nã eẽt. Poſtquam aũt ſenes locuta ſunt. e tulerunt ſua uolentes. q; nullatenꝰ in ſimo huiuſcemodi ꝺ ſuſanna. Et ꝛ ea ꝺixerũt ſimilia. Cumq; uenſſet plẽ ad uirũ ei⁹ ioacim. uenerũ ⁊ duo ꝑſbi plem iniquitatis contra ſuſannã. ut interficerent eam. Et dixerũt coram ꝑſbis. Mittite ad ſuſannã filiã helcie. uxorem ioacim. Et miſerũt ſunt. Et uenit cum parentibꝰ ⁊ filijs ⁊ uniuſis cognatis ſuis. ⁊ erat ſuſanna ꝑdelicata nimis. ⁊ pulcꝛa ſpe. Et iniqui illi iuſſerũt diſcoopiri. erat enim coopta. ut ul ſic ſe ſatiarent decore ei⁹. Flebant igitur ſui. ⁊ omꝫ

qui requirerent eam. Consurgentes autem duo presbiteri
in medio populi, posuerunt manus super caput eius.
Que flens suspexit ad celum. Erat autem cor eius
fiduciam habens in domino. Et dixerunt presbiteri. Cum
deambularemus in pomerio soli, ingressa est hec cum duabus
puellis, et clausit hostia pomerii, et dimisit
puellas. Venitque ad eam adolescens qui erat
absconditus, et concubuit cum ea. Porro nos cum essemus
in angulo pomerii, videntes iniquitatem, cucurrimus
ad eos, et vidimus eos pariter commisceri. Et illum
quidem non quivimus comprehendere, quia fortior nobis
erat, et apertis hostiis exsilivit. Hanc autem cum ap
prehendissemus, interrogavimus quis esset adolescens,
et noluit indicare nobis. Huius rei testes sumus. Cre
didit eis multitudo quasi senibus populi et iudicibus, et
condempnaverunt eam ad mortem. Exclamavit autem
voce magna Susanna et dixit: Deus eterne qui
absconditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam
fiant, tu scis quoniam contra me tulerunt falsum testimoni
um. Et ecce morior cum nichil horum fecerim, que isti mali
tiose composuerunt adversum me. Exaudivit autem dominus
vocem eius. Cumque duceretur ad mortem suscitavit deus
spiritum sanctum pueri iunioris cuius nomen Daniel. Et ex
clamavit voce magna: Mundus ego sum a san
guine huius. Et conversus omnis populus ad eum dixit: Quis
est iste sermo quem tu locutus es? Qui cum staret in medi
o eorum, ait: Sic fatui filii Israel, non iudicantes,
neque quod verum est cognoscentes, condempnastis filiam Israel.
Revertimini ad iudicium, quia falsum testimonium locu
ti sunt adversus eam. Reversus est ergo populus cum festina
tione. Et dixerunt ei senes: Veni et sede in medio
nostrum, et indica nobis, quia tibi dedit deus honorem senec
tutis. Et dixit ad eos Daniel: Separate eos ab invicem
procul, et diiudicabo eos. Cum ergo divisi essent al
ter ab altero, vocavit unum de eis, et dixit ad eum: Inve
terate dierum malorum, nunc venerunt peccata tua que operaba
ris prius, iudicans iudicia iniusta, innocentes op
primens, et dimittens noxios, dicente domino: Innocen
tem et iustum non interficies. Nunc ergo si vidisti eam,
dic sub qua arbore videris eos loquentes sibi. Qui ait:
Sub scino. Dixit autem Daniel: Recte mentitus es in ca
put tuum. Ecce enim angelus dei accepta sententia ab eo scin
det te medium. Et amoto eo iussit venire alium.
Et dixit ad eum: Semen Chanaan et non Iuda, species
decepit te, et concupiscentia subvertit cor tuum. Sic
faciebatis filiabus Israel, et ille timentes loquebantur
vobis, sed non filia Iuda sustinuit iniquitatem vestram.
Nunc ergo dic michi sub qua arbore comprehenderis eos loquentes sibi. Qui ait:
Sub prino. Dixit autem ei Daniel: Recte mentitus es et tu
in caput tuum. Manet enim angelus dei gladium habens
ut secet te medium, et interficiat vos. Exclamavit
itaque omnis cetus voce magna, et benedixerunt deum qui salvat
sperantes in se. Et consurrexerunt adversus duos presbi
teros. Convicerat enim eos Daniel ex ore suo falsum di
xisse testimonium. Feceruntque eis sicut male egerant
adversus proximum, ut facerent secundum legem Moysi,
et interfecerunt eos, et salvatus est sanguis innoxius

in die illa. Helchias autem et uxor eius laudaverunt deum
pro filia sua Susanna cum Ioachim marito eius et cog
natis omnibus, quia non esset inventa in ea res turpis. Da
niel autem factus est magnus in conspectu populi a die illa
et deinceps. Et rex Astiages appositus est ad patres su
os, et suscepit Cyrus Perses regnum eius. Erat autem Daniel
conviva regis et honoratus super omnes amicos eius.
Erat quoque idolum nomine Bel apud Babylonios, et XIIII
expendebantur in eo per singulos dies simile artabe
duodecim, et oves quadraginta, vinique amphore sex. Rex quoque cole
bat eum, et ibat per singulos dies adorare eum. Porro
Daniel adorabat deum suum. Dixitque ei rex: Quare non
adoras Bel? Qui respondens ait ei: Quia non colo idola ma
nufacta, sed viventem deum qui creavit celum et terram, et ha
bet potestatem omnis carnis. Et dixit ad eum rex: Non tibi videtur Bel
esse vivens deus? An non vides quanta comedat et bibat
cotidie? Et ait Daniel arridens: Ne erres rex. Iste
enim intrinsecus luteus est, et forinsecus ereus, neque comedit
aliquando neque bibit. Et iratus rex vocavit sacerdotes eius
et ait ad eos: Nisi dixeritis michi quis est qui comedat im
pensas has, moriemini. Si autem ostenderitis quoniam
Bel comedat hec, morietur Daniel, quia blasphemavit
in Bel. Et dixit Daniel regi: Fiat iuxta verbum tuum. Erant
autem sacerdotes Bel septuaginta exceptis uxoribus et filiis et
parvulis. Et venit rex cum Daniele in templum Belis.
Et dixerunt sacerdotes Belis: Ecce nos egredimur foras, et
tu rex pone escas et vinum misce, et claude ostium, et
signa anulo tuo. Et cum ingressus fueris mane, nisi in
veneris omnia comesta a Bel, morte moriemur, vel Daniel qui
mentitus est adversum nos. Contempnebant autem quia fe
cerant sub mensa absconditum introitum, et per illum in
grediebantur semper, et devorabant ea. Factum est igitur postquam
egressi sunt illi, et rex posuit cibos ante Bel, precepit Da
niel pueris suis, et attulerunt cinerem, et cribraverunt
per totum templum coram rege. Et egressi clauserunt ostium, et sig
nantes anulo regis abierunt. Sacerdotes autem ingressi
sunt nocte iuxta consuetudinem suam, et uxores et filii eo
rum, et comederunt omnia et biberunt. Surrexit autem rex
primo diluculo, et Daniel cum eo. Et ait rex: Salva
ne sunt signa Daniel? Qui respondit: Salva rex. Statim cula
que cum aperuisset ostium, intuitus rex mensam, exclam
avit voce magna: Magnus es Bel, et non est apud te
dolus quisquam. Et risit Daniel, et tenuit regem
ne ingrederetur intro. Et dixit: Ecce pavimentum, animad
verte cuius vestigia hec sint. Et dixit rex: Video vestigia
virorum et mulierum et infantium. Et iratus est rex. Tunc
apprehendit sacerdotes, et uxores, et filios eorum. Et osten
derunt ei absconditum ostiolum per quod ingrediebantur et
consumebant que erant super mensam. Occidit autem illos
rex, et tradidit Bel in potestatem Danielis. Qui subvertit
eum et templum eius. Et erat draco magnus in loco illo
et colebant illum Babylonii. Et dixit rex Danieli:
Ecce nunc non potes dicere quia non sit iste deus vivens.
Adora ergo eum. Dixitque Daniel: Dominum deum meum
adoro, quia ipse est deus vivens. Tu autem rex da michi
potestatem, et interficiam draconem absque gladio et fuste.
Et ait rex: Do tibi. Tulit ergo Daniel picem et pilos et

adipem. ⁊ vovit pariē. fecit; abstas. ⁊ dedit in
ę dnicone. ⁊ destruxit ē dnos. Et dixit; Ecce ĝ
colebatis. Q. d. cum audissent babylonij. in
dignan sibi uehemēr. Et congregati ad ūltū re
gē assyr. ⁊ iuleus fos ē rex. bel. destruxit. du
conē misertus. ⁊ caedo regis eorū. Et ēi uenientes
ad regem dixerūt. Trade nob danielē. alioqn
mittem ēi te ⁊ domū tuā. Videns ĝ rex q̄ irati
erant in eum uehemēr. ⁊ metuebat ppūlue ē
dixit eis danielem. Q. nascunt ēi in laci le
onū. erat ibi ser diebꝫ. Porro in lacu erāt sep
tē leones. ⁊ dabant eis cotidie duo corpora. ⁊
duę oues. Tunc nō data sunt eis. ut deuo
rent danielē. Erat aūt habacuc pphā in iudea
qui coquebat pulmentū. mīsitq; panes. ⁊ ptu
lō. illuc in campū. ut ferret messoribꝫ. Di
xitq; angēs dñi ad habacuc. fer ptulā q̄ hē
in babylonē danielī. qui ē in lacu leonū. Et
dixit habacuc. Dñe babylonē nō uidi. ⁊ lacū
nescio. Et apprehendit eum angēs dñi p̄ uertice ei⁹
⁊ portauit eum capillo capitis sui. posuitq; eū
in babylone sup lacū impetu spūs sui. Et clama
uit habacuc dicens. Daniel. tolle ptulā q̄
misit tibi deus. Et ait daniel. Recordatus es mei
dñe. nec dereliquisti diligentes te. surgensq;
daniel comedit. Porro angēs dñi restituit ab
bacuc in locū suū. Et factū ē in septimo die
ut ueniret habacuc ad ptulā quā portabat
⁊ staret ante danielē. Et clamauit habacuc
dicens. Daniel. daniel. sume ptulā quā misit
tibi deus. Et ait daniel. Recordatus es mei deus
⁊ non dereliquisti diligentes te. Et surrexit
daniel. Et comedit. Porro angēs dñi restituit
habacuc in locū suū. Et factū ē in septimo die
ut uenirent ad planctū danielis. Et stantes
in ostio speluncę. uidebant per ostium. Et ecce
Daniel sedebat. Et exclamauerūt uoce
magna dicentes. Magnꝰ es dñe deus danielis.
Et non est alius ⁊ preter eum. qui non derelinquit
timentes te. Et extrahentes eum de lacu
miserunt illos qui deuorare eum uoluerant. Et
deuorauit ignis eos in momento
coram eo.

Incip̄ ose ꝑpha.

VERBVM
dñi q̄ factū ē ad oseę filiū beeri. in diebꝰ ozię. ioathan
⁊ achaz. ezechię regū iuda.
⁊ in diebꝰ ieroboam filij ioas
regis israēl. Principiū loquēdi
dñō in osee. Et dixit dñs ad
osee. Vade sume tibi uxorē fornicationū. ⁊ filios fornicationis. qꝛ fornicans fornicabitur terra a dñō. Et abiit. ⁊ accepit gomer
filiā debelaim. Et concepit. ⁊ peperit filiū. Et dixit dñs ad
eum. Voca nomē ei iezrahel. quia adhuc modicū
⁊ uisitabo sanguinē iezrahel. sup domū iehu. ⁊
quiescere faciam regnū domꝰ israēl. Et in die
illa conteram arcū israēl. in ualle iezrahel. Et con
cepit adhuc ⁊ peperit filiā. Dixitq; ei. Voca nomē ei. absq;
q̄ mīa. qꝛ nō adiciam ultꝝ misereri domui israēl.
si oblatione oblatione auferā. eorum uidelicet
⁊ saluabo eos in domino deo suo. Et nō sal
uabo eos in arcu. ⁊ gladio. ⁊ bello. ⁊ equis
⁊ equitibꝰ. Et ablactauit eam q̄ erat absq; mīa.
⁊ concepit. ⁊ peperit filiū. Et dixit. Voca nomē ei. non plebs mea. non
qꝛ uos non plebs mea. ⁊ ego nō ero ur. Et erit
numꝰ filiorꝫ israēl. sicut arena maris q̄ sine mensura
⁊ nō numerabit. Et erit in loco ū dictū est eis. nō plebs mea
uos. uocabunt eos filij dei uiuentis. Et congregabunt
filij iuda. ⁊ filij israēl pariter. ⁊ ponent sibimet caput
unū. ⁊ ascendent de terra. qꝛ magna dies iezrahel.
Dicite fratribꝰ uestꝝ. populus meus. ⁊ sorori
bꝰ uestꝝ. misericordiata.
Iudicate matrem uestram iudicate. quia ipsa nō est uxor mea. ⁊ ego nō
sum uir ei. Auferat fornicationes suas a facie sua.
⁊ adulteria sua de medio uberum suorum. ne forte ex
poliem eam nudam. ⁊ statuā eam sicut die natiuitatis
sue. et ponā eam q̄si solitudinē. ⁊ sicut
terrā sitis. ⁊ interficiam eā siti. Filios
eius non miserebor. quia filij fornicationum sunt.
qꝛ fornicata ē mater eorū. Confusa ē q̄ concepit eos.
qꝛ dixit. Vadam post amatores meos. qui dant panes
mihi. aquas meas. lanā meā. ⁊ linū meū. oleū me
um. ⁊ potū meū. Propterea ecce sepiā uiā tuā spinis. ⁊ se- ecce ego
piam eā maceria. ⁊ semitas suas nō inueniet.
Et sequetur amatores suos. nec apprehendet eos.
⁊ quęret eos. nec inuenet. Et dicet. Vadam ⁊ reuer
tar ad uirum meū priorē. quia bonum mihi erat tunc magis
quā nunc. Et ipsa nescierunt qꝛ ego dedi ei frumen
tum. ⁊ uinum. ⁊ oleum. et argentū multiplicaui ei.
⁊ aurū q̄ fecerunt baal. Propter quod conuertar. ⁊ sumam frumentum meum in tempore suo. ⁊ uinum meum in tempore suo. ⁊
liberabo lanam meam. ⁊ linum meum. quę operiebant ig
nominiam ei. Et nunc reuelabo turpitudinem ei in
oculis amatorum ei. ⁊ nemo nō eruet eam de ma
nu mea. Et cessare faciam omne gaudium ei.
⁊ sollemnitatem ei. neomenias ei. ⁊ sabbata ei. ⁊
omnia festa reposita ei. Et uastabo uineam eius ⁊ fi
cum eius. de quibus dixit mercedes mee hec sunt q̄s

ndimt m amatores mi. Et ponã eam mlcitũ
-ñ edent illam bestie. Ag. Et ustendã sp eam
dñe ludam. quib; ñ debuit incensũ. noma
bam manꝰ sua. -mendi suo. -ubi p amato
res suos. -ic mei oblusecbantur dicit dñs.
Ppt ecce ego lactabo eam. -ducam eam isolu
dinẽ. -loquar ad cor ei. -dabo ei uineas eius
ex eodem loco. -uallem achor. adaperi
dum spem. Et cantabit ibi uxi dies iuuentutis
sue. -xiẽ diei. ascensionis sue de tra egypti.
Et erit in die illo ait dñs. uocabis me uir meꝰ.
-ñ uocabis me ultra baalim. Et auferam
nõia baalim de ore ei. et nõ recordabit ultra
nõis eoꝝ. Et pcutiã eis fed' in die illa cum be
stia agri. -cum uolucre celi. -ñi repalẽ terre.
Et arcum -gladiũ et bellũ cõteram de
mare eos faciam ẽ fiducia. Et sponsabo te mi
sempiternũ. Et sponsabo te mi multitudine
-misericordijs. -sponsabo te mi fide
-scies q ego dñs. Et erit in die illa exaudiã
dñs dicit. exaudiã celos. -illi exaudient terrã
-ñm exaudiet triticũ. -uinũ. -oleũ. -hi exaudi
ent izrahel. Et seminabo eam mi mihi. -
misereor ei que non ptio mo. -pli mi es mi. -ipe dicet
dñs dñs mi
es tu.

Et dixit dñs ad me. Adhuc uade dilige mu
lierem dilectam amico. -adultam. sic dilexit
dñs filios izrahel. -ipi respexerunt ad dios alie
nos. -diligunt unianas uuas. Et fodi eam
mihi xv. argenteis. -chomor ordei. Et dixi ad eã
Diebus multis expectabis me. nõ fornicabis. -nõ
eris uxi. -ego expectabo te. Quia dies multos se
debunt filij izrahel. sine rege. -sine principe. -sine
sacrificio. -sine altari. -sine ephod. -sine therapĩ.
Et p hoc reuertentur filij izrahel. -quere dñm dñm su
um. -dñ regem suũ. -pauebunt ad dñm -ad
bona ei in nouissimo dierũ.

Audite uerbum dñi filij izrahel. qr iudicium dñi cũ
habitatoribꝰ terre. Nõ e enim ueritas. -nõ e mia.
-nõ e scia di in terra. Maledicũ. -mendacium. -homi
cidium. -furtum. adulterium inundauerũt. -sanguis
sanguini tetigit. Ppt hec lugebit terra. -infirma
bitur omis qui habitat in ea. in bestijs agri. -in uo
lucre celi. -pisces maris congregabunt. Uerumtamen
unusquisq; nõ arguatur. -nõ arguatur uir. Pp
eum tuus sic hijs qui dimicant sacerdoti. -corruet
propheta. -nocte. -tacebo matrem tuã. Contriti sunt pp nõ. eo q nõ habuit scia.
Et q tu scientiam repulisti. repellam te ne sacer
do fungaris mi. Et oblitus es legis di tui. ob
liuiscar filiorꝰ tuoꝝ. -ego sicut multitudine
eorum sic peccauerũt mi. glam eorũ in ignomi
niã mutabo. Peccata populi mei comedent. -ad ĩ
iquitates eorum subleuabunt aias eorũ. Et erit
sicut populus sic sacerdos. Et uisitabo sup eum uias ei.
-cogitationes ei reddam ei. Et comedent -nõ
saturabuntur. fornicati sunt -nõ cessauerũ. eo
dem quippe dñm nõ custodiendo fornicatio. -
uinũ. -ebrietas. auferet cor. Populus meus in ligno
suo interrogauit. -baculus ei annũciauit
ei. Spũ enim fornicationũ decepit eos. -for
nicati sunt a deo suo. Sup capita montiũ sacri
ficabant. -sup colles accendebant thymia
ma. subter quercum. -populus. -therebinthi. qr
bona erat umbra ei. -ideo fornicabuntur filie
uestre -sponse uestre adultere erunt. Non uisitabo
sup filias uestras. cum fuerint fornicate. -sup spon
sas uestras cum adulterium. quippe cum ipsis colla
buerint. -cum effeminatis sacrificabunt. Et
populus non intelligens uapulabit. Si fornicans
tu israel. non delinquat saltem iuda. Et nolite ire
in galgala. -ne ascenderitis in bethaven.
-ne iuraueritis uiuit dñs. Quia sicut uacca lasci
uiens dereliquit israel. -nunc pascet eos q agnꝰ in latitudine. Particeps idolorum ephra
im dimitte eum. Separatum e omnium eorum. for
nicatione fornicati sunt. dilexerunt afferre
ignominiã principes ei. Ligabit eum spũ
in alis suis. -confundentur a sacrificijs suis.

Audite hec sacerdotes. -attendite domꝰ
israel. -domus regia auscultate. quia uob iu
dicium e. quia laqueus fuistis speculationi
-rete expansum sup thabor. -uictimas de
clinastis in profundum. Et ego eruditor eorũ
uos. Ego sum ephraim. et gressus israel
-non est absconditus a me. quia nunc fornicatus es ephraim. -maculatus e israel. Non
dabunt cogitationes suas ut reuertantur ad deum
suum. quia spũ fornicationis in medio eorum. -dñm
non cognouerunt. Et respondebit superbia israel
in facie ei. -ruet ephraim in iniquitate sua. ruet et iudas
cum eis. Ingredientes
sunt -in armentis suis. -uadent ad querendũ dñm
-non inuenient. Ablatus e ab eis. -infidi p
uarcum sunt. quia filios alienos genuerunt.
Nunc deuorabit eos mensis cum portionibus suis.
Clangite buccina in gabaa. -tuba in rama.
iulate in bethaven. Post tergum tuum beniamin.
Ephraim in desolatione erit in die correptionis
in tribubus israel ostendi fidem. Facti sunt principes iudee
quasi -qui adtingit terminum. Super eos effundam
sicut aquam iram meam. Calumpniatus iudicio
uenit ephraim fretus uiribus. quia cepit abire
post sordem. Et ego quasi uermis ephraim
et quasi putredo domui iude. Et uidit ephraim
languorem suum. -iudas uinculum suum. Et abiit
ephraim ad assirios. -misit ad regem ultorem. Ipse non potuit curare uos. nec soluere
potuit a uobis uinculum. Quia ego quasi leena ephraim. -quasi catulus leonis domui iude. Ego
ego capiam -rapiam. tollam -non est qui eruat.
Vadens reuertar ad locum meum. donec deficiant -quesierint faciem meam.

In tribulatione sua mane consurgent ad me. Venite & reuertamur ad dñm. quia ipe cepit & sanabit nos. percutiet & curabit nos. Viuificabit nos p duos dies. die tertia suscitabit nos. & viuemus in conspectu eius. Sciamus sectemur ut cognoscamus dñm. Quasi diluculum parata est egressio eius. & ueniet qsi imber nobis temporaneus serotinus terre. Quid faciam tibi ephraim. Quid faciam tibi iuda. Misericordia uestra qsi nubes matutina. & qsi ros mane pertransiens. Propterea dolauit in prophetis. occidi eos in uerbis oris mei. & iudicia tua quasi lux egredient. Quia misericordiam uolui & non sacrificium. & scientiam dei plus quam holocausta. Ipsi autem sicut adam transgressi sunt pactum. ibi preuaricati sunt in me. Galaad ciuitas operantium idolum supplantata sanguine. & qsi latrones insidiantur homini. sic fasciculus sacerdotum in uia occidentium de sichem. quia scelus operati sunt. In domo israel uidi horrenda. ibi fornicatio ephraim. contaminatus est israel. Et tibi iuda ponet messem cum conuertero captiuitatem populi mei.

Cum sanare uellem israel. reuelata est iniquitas ephraim. & malitia samarie. quoniam fecerunt mendacium. & fur ingressus est latrocinium. foris uastat exterius. & non recordati sunt in cordibus suis omnem malitiam eorum. nunc circumdederunt eos adinuentiones sue. coram facie mea facte sunt. In malitia sua letificauerunt regem. & in mendaciis suis principes. Omnes adulteratores qsi clibanus succensus a pistore. quiescet pausillum cessante a commotione fermenti. donec fermentetur totum. die regis nri. ceperunt principes furere a uino. Extendit manum suam illusoribus. qui applicuerunt qsi clibanum cor suum. cum insidiarentur eis. Tota nocte dormitauit coquens eos. mane ipse succensus est ignis flammo. Omnes calefacti sunt qsi clibanus. & deuorauerunt iudices suos. Omnes reges eorum ceciderunt. non est qui clamet ad me ex eis. Ephraim ipse commiscebatur. ephraim factus est subcinericius qui non reputatur. Comederunt alieni robur eius. & ipse nescierunt. Sed & canities effusa est super eum. & ipse non senserunt. Et humiliabit superbia israel in facie eius. nec reuisi sunt ad dñm deum suum. & non quesierunt eum in omnibus his. Et fuit ephraim qsi columba seducta non habens cor. Egyptum uocauerunt. ad assyrios abierunt. Et cum perierint extendam super eos rete meum. & qsi uolucrem celi deducam eos. castigabo eos secundum auditionem cetus eorum. Ve eis qm recesserunt a me. uastabuntur qm impie egerunt in me. & ego redemi eos. ipsi locuti sunt de me mendacia. Non ex corde suo clamauerunt ad me in ululatibus suis. Super frumento & uino ululabunt. recesserunt a me. Et ego erudiui eos. & roborauit brachia eorum. & in me cogitauerunt malitiam. Reuersi sunt ut essent absque imperio. facti sunt qsi arcus dolosus. cadent gladio principes eorum. a furore linguae suae. Ista subsannatio eorum in terra egypti.

Ad guttur tuum sit tuba. qsi aquila super domum domini. Pro eo quod transgressi sunt fedus meum. & legem meam preuaricati sunt. me inuocabunt deus meus cognouimus te israel. Proiecit israel bonum. inimicus persequetur eum. Ipsi regnauerunt & non ex me. principes exstiterunt & non cognoui. Argentum suum & aurum suum fecerunt sibi idola. ut interirent. Proiectus est usque huc samaria auis tua. Iratus est furor meus in eis. & usque quo non poterunt emundari. Quia ex israel ipse est. artifex fecit illum. non est deus: quin comminutus erit uitulus samarie. Quia uentum seminabunt. turbinem metent. Culmus stans non est in eis germen non faciet farinam. Quod si fecerit. alieni comedent eum. Deuoratus est israel nunc autem factus est in nationibus qsi uas inutile. Quia ipsi ascenderunt ad assur. onager solitarius sibi. ephraim munera dederunt amatoribus. Sed cum mercede adducent eos. Nunc congregabo eos. & quiescere faciam paululum. a honere regis & principum. Quia multiplicauit ephraim altaria ad peccandum. facta sunt ei altaria in delictum. Scribam ei multiplices legis mee. que quasi aliena reputate sunt. Hostias offerent. immolabunt carnes & comedent. dominus non suscipiet eas. Nunc recordabitur iniquitatis eorum. & uisitabit peccata eorum. ipsi ad egyptum reuertentur. & assyrius ipse cibos immundos comedet. Non libabit domino uinum. nec placebunt ei sacrificia eorum. qsi panis lugentium. omnes qui comedent ex eo contaminabuntur. quia panis eorum ad animas ipsorum non intrabit in domum dei. Quid facietis in die solemni. & die festo domini dei. Ecce enim profecti sunt a uastitate. egyptus congregabit eos. in emphis sepelietur eos. Desiderabile argentum eorum ortes possidebit. lappa in tabernaculis eorum. Venerunt dies retributionis. uenerunt dies ultionis. sciet israel stultus propheta insipiens. uir spiritalis. Propter multitudinem iniquitatis tue. multa est odium ephraim in deum meum. Propheta laqueus uenatoris est in cunctis uiis eius. odium in domo dei eius. profunde peccauerunt sicut in diebus gabaa. Recordabitur iniquitatis eorum. & uisitabit peccata eorum. Quasi uuas in deserto inueni israel. qsi primam poma in folliculo meo uidi patres eorum. ipsi autem introierunt ad beelfegor. & abalienati sunt in confusione. & facti sunt abominabiles sicut ea

que dilexerunt. Ephraim qui nunc apostatam fa-
cit a patre. & abiit. & accepit. Quia si venerit
ventus filius suos absq; libris eos fugam inibit
hi. & nutriet eis cum recesso a deis. Ephraim
idcirco nutriet erat fundata in pulchritudine. & e-
phraim educet ad interfectorem filios suos. Da il-
lis dne. Quid dabis eis? vulvam sine libris. u-
bera arentia. Omnis nequitia eorum in galgala.
quia ibi exosos hos eos. propter malitias adi-
tiones operum eorum de domo mea eiciam eos. non
addam ut diligam eos. Omnes principes eorum re-
cedentes. Percussus est ephraim. radix eorum ex-
siccata est fructum non faciet. Quod si ge-
nuerint interficiam. desiderabilia uteri eorum. Abi-
cit eos deus meus quia non audierunt eum. & erunt va-
gi in nationibus.

Vinea frondosa israel. fructui adequat est ei. Sed
multitudini fructus sui multiplicatur al-
taria. pro ubertate terre sue exuberant simulacra.
Divisum est cor eorum. nunc interibunt. Ipse confringet si-
mulacra eorum. demolietur aras eorum. Quia nunc di-
cent non est rex nobis. Non enim timemus dnm. & rex
quid faciet nobis? loquimini verba visionum in
vanum. fedus feriunt. & germinabit quasi amaritudo
judicium super sulcos agri. Vacce bethaven colu-
erunt habitatores samarie. quia luxuriavit super eum
populus eius. & celum eius super eum exultavit. propter
gloriam eius migravit abeo. Etenim ipse in assur delatus
est munus regi ultori. Confusio ephraim capie-
tur. & confundetur israel a voluntate sua. Transiit
fetor samarie rex eius. quasi spuma super faciem
aque. & disperdentur excelsa idoli peccati israel.
Spine & tribulus ascendet super aras eorum. & dicent
montibus operite nos. & collibus cadite super nos. Ex
diebus gabaa peccauit israel. ibi steterunt nec co-
prehendet eos. in gentibus prelium super filios iniquitatis.
Juxta desiderium meum corripiam eos. Congregabuntur
super eos populi cum corripientur pro duabus iniquitatibus
suis. Ephraim vitula docta. diligere triturare
& ego transibam super pulchritudinem colli eius. Ascen-
dam super ephraim arabit juda. confringet sibi sulcos
vobis. Seminate vobis in iustitia. & metite in
fructu misericordie. innovate vobis novale. Tempus ad
requirendum dnm donec veniat qui docebit vos iu-
stitiam. Arastis impietatem. iniquitatem messuistis.
comedistis fructum mendacii. Quia confisus es in via
tua. in multitudine fortium tuorum. consur-
get tumultus in populo tuo. & omnes munitiones tue
vastabuntur. sicut vastavit salmana domum be-
thabel in die prelii. mater super filios
allata. sic factum vobis bethel. facie malitie ne-
quitie vestre.

Sabbatho mane transibit prorsus rex israel. quo-
niam. israel. & dilexi eum. & ex egypto vocavi
filium meum. Vocaverunt eos. sic abierunt a
facie eorum. Baalim immolabant. & simulacris
sacrificabant. Et ego quasi nutrivi ephraim. por-
tabam eos in brachiis meis. & nescierunt quia cu-
rabam eos. In funiculis adam trahebam eos. in
vinculis caritatis. Et ero eis quasi exultans jugum super
maxillas eorum. & declinavi ad eum ut vescerer.
Non revertetur in terram egypti. & assur ipse rex eius
quoniam noluerunt converti. Cecidit gladius in civitatibus eius. &
consumet electos eius. & comedet capta eorum. & pro-
pter cogitationes suas. Populus meus pendebit ad reditum meum. & jugum super
imponetur eis simul & non subleuabit. Quomodo dabo te
ephraim. protegam te israel. Quomodo dabo te sicut
adama. ponam te ut seboim. Conversum est in me cor
meum. pariter conturbata est penitudo mea. Non faciam
furorem ire mee. non convertar ut disperdam ephraim.
quia deus ego & non homo in medio tui sanctus. non in civitatem
intrabo. Post dnm ambulabunt. quasi leo vi-
get quia ipse rugiet. & formidabunt filii maris.
& formidabunt quasi passer de egypto. & quasi columba de
terra assyriorum. & collocabo eos in domibus suis dicit
dns. Circumdedit me in negatione ephraim.
& in dolo domus israel. Judas autem vagus deducet cum
deo. & cum fidelibus sanctis.

Ephraim pascit ventum. & sequitur estum. tota
die mendacium & vastitatem multiplicat. & fedus cum
assyriis init. & oleum in egyptum ferebat. Judica-
vit ergo dns cum juda. visitare super jacob. juxta
vias eius. secundum adinventiones eius reddet ei. In u-
tero supplantavit fratrem suum. & in fortitudine sua
directus est cum angelo. & invalescit ad angelum. &
confortatus est. flevit & rogavit eum. in bethel in
venit eum. ibi locutus est nobiscum. & dns deus exerci-
tuum. dns memoriale eius. tu autem tuum deum
convertere. Misericordiam & judicium custodi. & spera in deo tuo semper.
Chanaan in manu eius statere dolosa. calumniam
dilexit. Et dixit ephraim. Verumtamen ditatus sum & inveni opes
sibi. Omnes labores mei non inveniunt in me iniquitatem quam peccavi. Et ego
dominus deus tuus egypti. adhuc habitare te faciam in tabernaculis. sicut in diebus festivitatis. Et lo-
cutus sum super prophetas. & ego visiones multipli-
cavi. & in manu prophetarum assimilatus sum. Si gal-
laad vanitas ergo frustra erunt. galgal bubus
immolantes. Nam & altaria eorum. sicut acervi super
sulcos agri. Fugit jacob in regionem syre. & servivit
israel uxore. & uxore custodivit. In prophetia autem
eduxit dns israel de egypto. & in prophetia servatus est.
Ad iracundiam me provocavit ephraim. in amaritudinibus sanguines
sanguis eius super eum veniet. & opprobrium eius reddet ei dns eius.

Loquente ephraim horror invasit israel. delin-
quit in baal. & mortuus est. Et nunc adde-
runt ad peccandum fecerunt sibi conflatile de argento
suo. quasi similitudinem idolorum. fabrefacta artificum to-
tum est. Vos ipsi dicit immolate homines. vitulos adorate
eos. Propterea erunt quasi nubes matutina. & quasi ros
matutinus pertransiens. Sicut pulvis turbine rapi-
entur de area. & sicut fumus de camino. Ego autem dominus
deus tuus egypti. deus absque me non scies. & salva-

uarez nõ est pẽ me. t gnoscegnouit te mdebito m
ẽus solmodũ; nũ pactũ tuũ. ⁊ ad implen fr
⁊ lagunam. Ieruauit eos fili. ⁊ obliuiscent mei. fr
eius q̃ lacẽa sine pace ẽ mala assyrioz. Oderũ
ei quasi uela rapuit eius. ⁊ dirumpam mãũ
ei recorde eoz. ⁊ sim̃ eos i q̃ leo. bestia agri
sandet eos. ꝓ̃ omnia ista. nõ ẽ me auersus
tui. Vt ẽ rex tuus. Quarum nũc saluet te mõ
bi; urbibi; tuis. ⁊ iudices tu. q̃ quib; dixisti. da
nõ rege ⁊ pncipes. Dabo ẽ regem in furore meo. ⁊
auferam in indignatione mea. Colligetur ẽ iniq̃tas
ephraim. absconditum peccm ei. Dolores parturi
entis uenient ei. ꝓ̃ filius nõ sapiens. Iuuenis enim si
statim morietur filioz. De manu mortis liberabo
eos de morte redimã eos. ero mors tua. o mors.
ero morsus tuus inferne. Consolatio abscondita
ẽ ab oculis meis. quia ꝓ̃ nũ frẽs diuidet. Adduc
et uentũ uenet dominus d deserto ascendentem.
⁊ siccabit uenas ei. ⁊ desolabit fontẽ ei. ꝓ̃ diri
pet thesaurũ omẽ uasis desiderabilis. ⁊ perdet sa
maria. q̃m ad amaritudinẽ ceciderunt deũ suũ.
in gladio pcm. paruuli eoz elidentur. ⁊ fetę
q̃ uię discindentur.

XIIII

Conuerte isrl. addeũ dñm tuũ. q̃m corruisti i
iniquitate tua. Tollite uobiscũ uba. ⁊ conuerti
addeum. ⁊ dicite ei. Omẽ auferes iniquitatẽ. ⁊ ac
cipe bonũ. ⁊ reddemus uitulos labioz nrozũ. Assur
nõ saluabit nos. nec sup equũ. nõ ascendemus. nec dice
mus ultra deo nrõ opa manuũ nrarũ. quia ei ẽ
mate ẽ misereberis ꝓ̃ii. Sanabo contritiones eoz.
diligam eos spontanee. quia auersus ẽ furor meus
ab eis. Ero q̃si ros. isrl. germinabit sicut lilium. ⁊ erũ
pet radix eius ut libani. Ibunt rami ei. ⁊ erit
sicut oliua gla ei. ⁊ odor eius ut libani. Conuertentur
sedentes sub umbra ei. uiuent tritico. ⁊ germinabunt
q̃si uinea. memoriale ei sicut uini libani.
ephraim quid ei ultra ydola. Ego exaudiam ⁊
diligam eum. ego ut abietis uiridis. ex me
fructus tuus inuentus ẽ. Quis sapiens ⁊ intel
liget ista. ⁊ intelligens. ⁊ sciet ea. Quia recte uie
dñi. iusti ambulabunt in eis. preuaricantes
aũ corruent in eis.

Ose.

Sce iobel. apud hebreos ꝓ̃ose ponitur.
Et isrl ibi sub nõe ephraim. ad. v. libz q
feruntur nomine. q̃ ul tam ãa. ul isrl. sep
memoratur. sic nbũne ysbam. omẽ q̃ dr. ab eysbi
nidi. ⁊ ad ultimũ pene credendũ ẽ. nullũ aliũ isrl
desit. v. tribuũ. nisi si nominẽ. Ipa q̃. quab; ysba
ur. eid etiam accepe. q̃ moses legim in urbi; ozi
e. uastil. achaz. ⁊ ezechie regum iudee. in dieb;
uerbabam. filij uasi regis isrl. ⁊ pcto factum ẽ ut
nominẽ dñi. ad meritum ei referet. ac sic nõ ad
dominẽ illius qui fi dr ur. alibi legim. duos in
fide ẽ nrdixisse. Iudas aut inseparabilis sit. nõ ẽ
dne qua mutare soleat. q̃ qui cor de perpetuo.
nũ illud q̃ dñs loquitur in euangelio. Qui ẽ

aureo mutendi auctum. Qui aut ẽ [illegible]
accem ⁊ lamne sonat. umbi; pepine. pe nõ aute
si. eo de pepinum. Qui senex simr ⁊ ecclesiee. au
diunt spualit. ad aut hanc uitam. applanãtes
uiam. umbi; papiam. Abiam. aut duo
ubi uincta ponunt. nõ ad simplicẽ tm ubo
ꝛ sonũ. si ad reconditam q̃ dicto; intelligẽ
tiam pueniẽ. ⁊ ingeneris loquit lamech. adam
ee suas. adam ⁊ hela. Audite dbã mã urores la
mech. umbi; pepine sermones meos. quia in
uirum occidi in uulnus meũ. ⁊ iuuenẽ in liuorẽ
meũ. Ex ysaie. Audite celi. ⁊ umbi; pepe
tua.

Iobel filius samuel. describit ordinem. vij. tribuũ.
eruca. bruchus. locusta. rubigine uastante
ostendens. ꝓ̃ cessione pene ꝓ̃ effusũ in spũ
sanctũ. sup fruges dr. ⁊ malleo. idest sup. c. vij. ce
dentũ nõia. ⁊ effusum in manualo sermon. Qui
c. vv. abimo usq; ad. vv. pulsatum. ⁊ p meritũ
in surgentes. vv. gradatim nũc effunditur. quã
plurimo mutate omittimus.

obel d tribu ruben. nunc magro lathoron.
ubi ena unpace mortuus ẽ atq; sepultus.

Verbum

dominũ q̃ fuit ẽ ad iobel
filiũ samuel. Audite hec se
nes. auribi; patres & hitatores terre. si factum ẽ istud
in diebus uris. aut in die
bi; patrũ uroz. Super hoc
filiis uris narrate. ⁊ filij
uri filiis suis. ⁊ filij eoz
generationi alteri. Residuum e
ruce comedit locusta. ⁊ residuum locuste comedit
bruchus. ⁊ residuum bruchi comedit rubigo. Expe
gite omnes ebrij ⁊ flete. ululate oes qui bibitis u
num in ordine. quia perit a bore uro. Gens enim a
scendit sup terrã meã fortis. ⁊ innumerabilis. Dentes
ei ut dentes leonis. ⁊ molares ei ut catuli leo
nis. posuit uineã meã in desertũ. ⁊ ficum meã decor
ticauit. Nudans expoliauit eã. ⁊ proiecit. ⁊ albi
fẽa facte sunt rami ei. Plange q̃si uirgo accincta
sacco. sup uirũ pubertatis tue. Periit sacrificium ⁊
libamen de domo dñi. lugebunt sacerdotes ministri do
mini. Depopulata ẽ regio. luxit humꝰ. quia deuastatũ
ẽ triticũ. confusus ẽ uinitor. ululauerũ uinitores. sup frumẽto ⁊ ho
deo. quia perit messis agri. Vinea confusa ẽ. ⁊ ficꝰ
languit. Malo granatũ. ⁊ palma. ⁊ malũ. omnia
ligna agri aruerunt. quia confusus ẽ gaudium. ab
filiis hominũ. Accingite uos. ⁊ plangite sacerdotes. ululate
ministri altaris. ingredimini. pernoctate in
cilicijs ministri dei mei. quia interiit de domo dei uri sacrificium
⁊ libamen. Sanctificate ieunium. uocate cetũ. congre
gate senes. & habitatores terre in domũ dei uri. et cla

Iohēl

mor aduēm. hu hu ha. dies. quia pe est dies do
mini. ⁊ q̄si vastitio a potente ueniet. Numquid non
coram oculis nr̄is. abscīa pcul d domo dī nr̄i leti
cia ⁊ uoluptas. Computruerunt iumenta in
stercore suo. demolita sunt horrea. destructa sunt apothe
cē. q̄m confusū est frūm. Quid ingemuit. ānal.
magistrum egregie armen. quia nō ē pastus eis
⁊ greges pecorū disperierunt. Ad te dne clama
bo. quia ignis comedit speciosa deserti. ⁊ flam
ma succendit. omnia ligna regionis. Sed ⁊ bestie
agri aret sicut imbre suspexerūt ad te. quia exsic
cati sunt fontes aquarū. ⁊ ignis deuorauit
speciosa deserti.

Clangite tuba in sion. ululate in monte scō meo.
Conturbentur oēs habitatores terre. q. uenit
dies dñi. quia pe ē iuxta. dies tenebrarū ⁊ caliginis.
dies nubis ⁊ turbinis. quasi mane expansum
sup montes. ꝑplus multus ⁊ fortis. similis ei nō
fuit a principio. ⁊ post eū nō erit usq; in annos ḡnōs
nros. ⁊ gñōnis. Ante faciem ei ignis vorans.
⁊ post eum exurens flāma. Quasi hortus uo
luptatis tra coram eo. ⁊ post eū solitudo deserti
⁊ nec fuit qui effugiat eum. Quasi aspectus equorū aspe
ctus eorū. ⁊ sicut equites sic current. Sicut sonitus
quadrigarū. sup cacumina montiū exilient. sicut
sonitus flāme ignis devorantis stipulam velut
ꝑplus fortis ꝑcinctus ad ꝑlium. Facie ei cruciabū
tur ppli. omnes vultus redigentur in colorem. Sicut
fortes current. sicut uiri bellatores. ascendent mu
rum. Vir in semitis suis gradietur. nec declina
bunt a semitis suis. Vir fratrem suum non coar
tabit. singuli in calle suo ambulabunt. ⁊ per
ferrum cadent. nec uulnerabuntur. Irruent in ciuita
tem. in muro current. domos ascendent. per fe
nestras intrabunt sicut fur. A facie ei contremuit
terra. mota sunt cēli. sol ⁊ luna tenebrati sunt.
⁊ stelle retraxerunt splendorē suū. Et dns dedit
uocē suā ante faciem exercitus sui. quia multi
sunt nimis q̄ fortes ei. qui facit uerbum iudicii
eius. Magnus enī dies dñi. ⁊ horribilis ualde.
⁊ quis sustinebit eum. Nunc ergo dicit dns. Con
uertimini ad me in toto corde uro. in ieiunio. ⁊ in fletu. ⁊ in planctu.
Scindite corda ura. ⁊ nō uestimenta ura.
⁊ convertimini ad dñm dm uestrum. quia benignus
⁊ misericors est. patiens ⁊ multum misericors. ⁊ ꝓnabilis
super malitia. Qs scit si convertatur ⁊ ignoscat.
⁊ relinquat post se benedictionē. Sacrificium ⁊ li
bamen. dño dō uro. Canite tuba in sion. sanctifi
cate ieiunium. vocate cetum. congregate ꝑplm sanctifi
cate ecclām. congregate senes. congregate parvulos
⁊ sugentes ubera. Egrediatur sponsus de cubili
suo. ⁊ sponsa de thalamo suo. Inter vestibulū
⁊ altare. plorabunt sacerdotes ministri dñi. ⁊ di
cent. parce dne parce ꝑplo tuo. ⁊ ne des hēre
ditatē tuā in obprobrium. ut dominentur eis nationes
Quare dicūt in ꝑplis. ubi est ds eorū. Zelatus ē dns
terrā suā. ⁊ pperc ꝑplo suo. Et respondit dns ⁊ dixit
frumēto. vino. ⁊ oleo. ⁊ replebimini eis. ⁊ nō
dabo vos ultra obprobrium gentibus. ⁊ eum qui ab
aquilone ē procul faciā a vob. ⁊ expellam eum in
terram. ⁊ in terram deserti. faciē ei ad mare ori
entale. ⁊ extremū ei ad mare nouissimum. ⁊ ascendet putredo
eius ⁊ ascendet fetor ei. ⁊ ascendit quia fecit
re. qui magnificatus ē ut faceret. Nolite timere
terra gaude ⁊ lētare. quia magnificauit dns ut faceret.
Nolite timere
bestie regionis. quia germinauerūt speciosa
deserti. quia lignum attulit fructū suū. ficus ⁊ vi
nea dederunt uirtutē suā. Et filii sion exultate
⁊ letamini in dño dō uro. q. dedit uobis doctō
rē iustitie. ⁊ descendere faciet. ad uos imbrē ma
turnū. ⁊ serotinū in principio. Et implebuntur
aree frumento. ⁊ redundabunt torcularia uino
⁊ oleo. Et reddam uobis annos quos comedit
locusta. ⁊ bruchus. ⁊ rubigo. ⁊ eruca. fortitudo
mea magna quā misi in uos. Et comedetis uesce
mini. ⁊ laudabitis nomen dñi
di uri. qui fecit uobiscū mirabilia. Et nō confun
detur ꝑplus meus in sempiternū. ⁊ scietis q. in medio
isrl ego sum. Et ego dns dō ur. ⁊ nō ē ampli
us. Et non confundetur ꝑplus meus in eternū.

Et erit ꝑ hoc effundam de spū meo sup omnē ca
rnē. ⁊ prophetabunt filii uri ⁊ filie ure. senes uri
somnia somniabunt. ⁊ iuuenes uri uisiones ui
debunt. Et sup hos quoq; meos ⁊ ancillas meas.
in diebus illis effundam de spū meo. Et dabo po
digna in celo sursū. ⁊ signa in terra deorsū. sanguē
⁊ ignē. ⁊ vaporē fumi. Sol conuertetur in tenebras
⁊ luna in sanguinē. antq̄ ueniat dies dñi
magnus ⁊ horribilis. Et erit omnis qui inuocauerit
nomen dñi saluus erit. Quia in monte syon. ⁊
in hierlm erit saluatus sicut dixit dns. ⁊ re
liquus quos dns uocauit. Quia ecce in diebus illis
⁊ in tempore illo cū conuertero captiuitatē iude ⁊ hierlm.
congregabo omnes gentes. ⁊ deducā eas in vallē iosa
phath. ⁊ disceptabo cum eis ibi ꝑplo meo. ⁊ hē
reditate mea isrl. quos dispersерūt inter gentes. ⁊ terrā
meā diuiserunt. ⁊ sup ꝑplm meū miserunt sor
tē. ⁊ posuerūt puerū ꝓstibulis ⁊ puellā vendi
derunt p vino ut biberent. Verū quid mihi ⁊ vobis
tyrus ⁊ sydon. ⁊ omnis palestinorū. Numquid
ultionē mei vindicatis mihi. Et si ultciscimini mei
cito ⁊ velociter reddā ultionē uram sup ca
pita uestra. Argentū meū ⁊ aurū meum tulistis.
⁊ desiderabilia mea. pulcherrima intulistis
in delubra uestra. Et filios iude ⁊ filios hierlm uendi
distis filiis grecorū. ut longe faceretis eos de fi
nibus suis. Ecce ego suscitabo eos de loco in
quo uendidistis eos. ⁊ retribuā retributionē uestrā
in caput uestrum. Vendam filios uestros ⁊ filias uras
manu filiorū iuda. ⁊ uendēt eos sabeis
in gentem longinquam. q. dns locutus ē. Clamate hoc
in gentibus. sanctificate bellū. suscitate robustos. ac
cedant. ascendant omnes uiri bellatores. conflā
dite aratra uestra in gladios. ⁊ ligones uestros i

lanceas. Infirmus dicat quia fortis ego sum.
Erumpite et venite omnes gentes de circuitu et congregamini. ibi occumbere faciet dominus robustos tuos. Consurgant et ascendant gentes in valle iosaphat.
quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu.
Mittite falces quoniam maturavit messis. Venite et descendite quia plenum est torcular. Exuberant torcularia. quia multiplicata est malitia eorum.
Populi populi in valle concisionis. Sol et luna obtenebrati sunt. et stelle retraxerunt splendorem suum.
Et dominus de syon rugiet. et de ierusalem dabit vocem suam. Et movebuntur celi et terra. et dominus spes populi sui. et fortitudo filiorum israel. et scietis quia ego dominus dominus vester habitans in syon in monte sancto meo. Et erit ierusalem sancta. et alieni non transibunt per eam amplius.
Et erit in die illa stillabunt montes dulcedinem. et colles fluent lacte. et per omnes rivos iuda ibunt aque. Et fons de domo domini egredietur et irrigabit torrentem spinarum. Egyptus in desolationem erit. et ydumea in desertum perditionis. pro eo quod inique egerunt in filios iuda. et effuderunt sanguinem innocentem in terra sua. Et iuda in eternum habitabitur. et ierusalem in generatione et generatione. Et mundabo sanguinem eorum quem non emundaverunt. et dominus commorabitur in syon.

Amos pastor et rusticus. et ruborum mora distringens. paucis verbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat. tria. et iiii. scelera damasci. gaze. tyri. ydumee. filiorum amon. et moab. et septimo. octavoque gradu iude et israel. hic loquitur ad vaccas pinguis que sunt in monte samarie. et rusticum domum maiorem minoremque testatur. Ipse certe fictorem locuste. et stantem dominum super murum. litum. vel ad amantinum. et uncinum pomorum attrahentem supplicia peccatoribus. et famem in terra. non famem panis neque sitim aque. sed audiendi verbum domini.

Ozias rex cum domini legem sollicite emularetur. nimio religionis amore provocatus de preceptum legis moysi arrepto thuribulo. ut ystoria libri sedis paralipomenon ostendit. sacerdotale officium presumere conatus est. Obeam rem. terremotum in templo dei exortum constat. cuius etiam zacharia propheta meminit. Hic hunc itaque terremotum. amos propheta temporibus predicti regis. et temporibus ieroboam filii ioas regis israel. in eas gentes que lectione comprehense sunt. iram dei ob eas causas quas memoravit a futuro denuntiat. Et quia idem propheta insequentibus ait. in tribus impietatibus. et super iiii. non convertam eum. tertio peccatorum indulgentiam. dum dare posse significat. quarto eadem peccata committentibus. nec penam nec indulgentiam datur enuntiat. Nam per ignis similitudine. que in predictas gentes immittendo predixit. gravem atque irrevocabilem dei iram. ad subversionem earundem cunctatum pressuram voluit demonstrare. Amos non interpretatur onustus. hic amos spiritualis

gentium plenus. prophetavit inter ceteros prophetas. Non enim ipse solus erat propheta. sed etiam alii. Esse quippe non poterat propheta nisi ante pastor fuisset. qui etiam tuba sua clangit per singulos dies erudiens. et docens secretum. Iniuriate enim vox omnium prophetarum. tanquam tuba spiritualis est predicans in ecclesia secundum quod scriptum est. Ascende in montem excelsum tu qui evangelizas syon. exalta vocem tuam qui evangelizas ierusalem.

Verba amos qui fuit in pastoralibus de thecue. que vidit super israel in diebus ozie regis iuda. et in diebus ieroboam filii ioas regis israel. ante duos annos terremotus. et dixit. Dominus de syon rugiet. et de ierusalem dabit vocem suam. Et luxerunt speciosa pastorum. et exsiccatus est vertex carmeli. Hec dicit dominus. Super tribus scelerib; damasci. et super iiii. non convertam eum. eo quod triturarunt in plaustris ferreis galaad. Et mittam ignem in domum azahel. et devorabit domos benadab. Et conteram vectes damasci. et disperdam habitatores de campo ydoli. et tenentem sceptrum de domo voluptatis. et transferetur populus syrie. cyrenen. dicit dominus. Hec dicit dominus. Super tribus scelerib; gaze. et super quattuor non convertam eum. eo quod transtulerit captivitatem perfectam ut concluderet eam in ydumea. Et mittam ignem in murum gaze. et devorabit edes eius. Et disperdam habitatorem de azoto. et tenentem sceptrum de ascalone. Et convertam manum meam super accaron. et peribunt reliquie philistinorum dicit dominus deus. Hec dicit dominus.

Super tribus scelerib; tyri. et super iiii. non convertam eum eo quod concluserit captivitatem perfectam in ydumea. et non sunt recordati federis fratrum. Et mittam ignem in murum tyri. et devorabit edes eius. Hec dicit dominus. Super tribus scelerib; edom. et super iiii. non convertam eum eo quod non persecutus sit in gladio fratrem suum. et violavit misericordiam eius. et tenuit ultra furorem suum. et indignationem suam servavit usque in finem. Et mittam ignem in theman. et devorabit edes bosre. Hec dicit dominus. Super tribus scelerib; filiorum amon. et super iiii. non convertam eum. eo quod dissecuerunt pregnantes galaad. ad dilatandum terminum suum. Et succendam ignem in muro rabbe. et devorabit edes eius in ululatu in die belli. et in turbine in die commotionis. Et ibit melchom in captivitatem. ipse et principes eius simul. dicit dominus. Hec dicit dominus deus. Super tribus scelerib; moab et super iiii. non convertam eum. eo quod incendit ossa regis ydumee usque ad cinerem. Et mittam ignem in moab. et devorabit edes carioth. Et morietur in sonitu moab. et in clangore tube. Et disperdam iudicem de medio eius. et omnes principes eius. interficiam cum eo dicit dominus. Hec dicit dominus. Super tribus scelerib;

uda. sup. usq. nō obtūdam eum. eo q abiecerint legem dñi. ⁊ mandata ei⁹ nō custodierūt. Deceperunt eos uę ydola sua. p quę abierant patres eor. Et mittam ignē in domū. ⁊ deuorabit ędes hierusalē. ¶ dixit dñs. Sup tribus scelib; iuda. ⁊ sup. usq. nō conuertam eum. eo q uendidit argentū iusti. ⁊ pauperē pro calciamentis. Qui conterunt sup puluerē terre capita pauperū. ⁊ uiam humilium declinauerūt. et filius ⁊ pater eius issdem abierunt ad puellam. ut polluerent nomē sanctū meū. Et sup uestimēta pignerata accubuerunt iuxta omne altare. ⁊ uinū damnatoꝝ bibebant in domo dei sui. Ego autē exterminaui amorreum a facie eorū. cui altitudo cedroꝝ. altitudo ei⁹. ⁊ fortis q̄ q̄rcus. Et contriui fructū eius desuper ⁊ radices eius subter. Ego sum qui ascendere uos feci de terra egypti. ⁊ adduxi uos. ⁊ traxi uos per desertū annis quadraginta. ut possideretis terrā amorrei. Et suscitaui de filiis uestris in prophetas. ⁊ de iuuenibus uestris nazareos. Numquid non hęc filii israel dicit dñs. Et propinabatis nazareis uinū. ⁊ prophetis mandabatis dicentes. Nolite prophetare. Sicut ego stridebo subtus uos. sicut stridet plaustrum. cum plenum feno. Et perit fuga a uelocibus. ⁊ fortis nō obtinebit uirtutē suā. ⁊ robustus nō saluabit animā suā. ⁊ tenens arcum nō stabit. ⁊ uelox pedibus suis nō saluabitur. ⁊ ascensor equi nō saluabit animā suā. ⁊ robustus cor de inter fortes nudus fugiet in die illa. dicit dñs.

Audite uerbum hoc quod locutus est dñs super uos filii israel. super omnem cognationem quam eduxit de terra egypti dicens. Tantummodo uos cognoui ex omnibus cognationibus terre. propterea ultiscar super uos omnes iniquitates uestras. Numquid ambulabunt duo pariter. nisi conuenerit eis. Numquid rugiet leo in silua. cū prędam nō habuerit. Numquid dabit catulus leonis uocem de cubili suo. nisi aliquid apprehenderit. Numquid cadet auis laqueo super terrā absq; aucupe. Numquid auferetur laqueus de terra antequā quid capiat. Si clanget tuba in ciuitate. et populus non expauescet. Si erit malum in ciuitate quod dñs non fecerit. Quia non faciet dñs deus uerbum. nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas. Leo rugiet quis non timebit. Dñs deus locutus est quis non prophetabit. Subuertam ex uobis sicut subuertit deus sodomam et gomorram. et eritis quasi torris eruptus de incendio. et non reuertistis ad me dicit dñs. Quapropter hęc faciam tibi israel. Quia autem hoc fecero tibi. præpare occursum deo tuo israel. Quia ecce formans montes. et creans uentum. et annuntians homini eloquium suum. Faciens matutinam nebulam. et gradiens super excelsa terre. dñs deus exercituum nomen ei.

Audite uerbum istud. quod ego leuo super uos planctum. Domus israel cecidit. non adiiciet ut resurgat uirgo israel. proiecta est in terra sua. non est qui suscitet eam. Quia hęc dicit dñs deus. Urbs de qua egrediebantur mille. relinquentur centum. et de qua egrediebantur centum. relinquentur decem. domui israel. Quia hęc dicit dñs domui israel. Quærite me et uiuetis. Nolite quærere bethel. et galgalam nolite introire. et puteum bersabee nō transibitis. quia galgal captiua ducetur. et bethel erit in nihilum. Quærite dñm et uiuetis ne forte prosiliat ut ignis domus ioseph. et deuoret. nec erit qui extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthium iudicium. et iustitiam in terra relinquitis. Facientem

arcturum. ⁊ orionē. ⁊ obscurē ī mane tenebrā.
⁊ diem ī nocte mutantē. Q̄ uocat aquas maris
⁊ effundit eas sup faciem terre. dñs nom ei.
Q̄ subtrahet ⁊ astringet sup robustū. ⁊ depopulabit
nē sup forentē affert. Odio habuerunt inportunū ō.
ripientē. ⁊ loquentē perfecte abhominati sunt. ⁊ de
eo pes q̄ conpilatis pauperē. ⁊ pdam electā
tollolitis. ideo. domos quos edificastis de cētri
cabitis ⁊ nō habitabitis eas. Vineas amantissi
mas plantabitis. ⁊ nō bibetis uinū earū. q̄
cognoui multa scelera tua. ⁊ fortissima peccata tua.
hostes iustū accipientes munus. ⁊ pauperē inpio
in despectione. ⁊ ideo prudens tacebit. ipse malū
quia tps malū est. Q̄uerite bonū ⁊ nō malū. ut
uiuatis. ⁊ erit dñs deus exercituū uobiscū sic
dicitis. Odite malum. ⁊ diligite bonū. ⁊ co
stituite ī porta iudicium. si forte misereatur dñs de
exercituū reliquis ioseph. Propterea hec dicit dñs
exercituū dñator. ⁊ omnib; plateis plan. et
iamenta ī cūctis uiis dicetur ue. ue. Et uocabit
agricolam ad luctum. ⁊ ad planctum eos qui
sciunt plangere. ⁊ in cūctis uineis erit plā
tus. quia ptransibo ī medio tui dicit dñs. Ve
desiderantib; diē dñi. Quid eum uobis. Dies dñi
ista tenebre ⁊ nō lux. Quō si fugiat uir ab
facie leonis. ⁊ occurrat ei ursus. ⁊ ingrediatur
domū. ⁊ inniatur manu sua sup parietē. ⁊
mordeat eum coluber. Numquid nō tenebre di
es dñi. ⁊ nō lux. ⁊ caligo ⁊ nō splendor. ⁊ ea.
Odi ⁊ proiecit festiuitates uras. ⁊ nō capiā odorē ce
tuum sirdū. Q̄d si holocaustomata
⁊ munera uestra. nō suscipiam ea. ⁊ uota pinguiū ue
strorū nō respiciam. Auferte a me tumultū carmi
nū tuorū. ⁊ canticū lyre tue nō audiam. Et
reuelabitur q̄si aqua iudicium. ⁊ iustitia q̄si to
rens fortis. Numquid hostias aut sacrificia op
tulistis mihi deserto. xl. anno domꝰ isrl. Et por
tastis tabernaculum moloch tuo. ⁊ imagi
nē ydolorū uestrorū. sidus dei uestri. adorare eas
feci uos. Transferā uos ultra fines uras. dicit dñs deus exercituum nomen ei.
Ve qui opulenti estis in sion. ⁊ confidentes in mō
te samarie. optimates capita plebis mei
intrantes pompatice domū isrl. Transite in ciui
tatem. ⁊ videte. ⁊ inde memibi magna
⁊ descendite in geth palestinorū. ad optima
quaq; regna eorū. si latius finis eorū finibus
uestris est. Q̄ sequin estis ie malū. ⁊ approp
quatis solio iniquitatis. ⁊ dormitis in lectis
eburneis. ⁊ lasciuitis in stratis uestris. Q̄ co
medistis agnū de grege. ⁊ uitulos de medio ar
mēti. Qui canitis ad uocē psalteri. sicut dd pu
tauerūt se habere uasa cantici. bibentes ī fialis
uinū. ⁊ optimo unguento delibuti. ⁊ nichil pa
timini super contritione ioseph. Quia propterea
migrabūt in capite transmigrantiū. ⁊ auferetur factio lasciuientiū. Iurauit dñs deus in
ānā sua. dicit dñs deus exercituū. Detestor ego su
perbiam iacob. ⁊ domos eius odi. ⁊ tradam ciuita
tem cum habitatoribus suis. Q̄d si relicti fuerint
x. uiri in domo una. ipsi morientur. et
tiler cum propinquus suus. ⁊ lucrer eū ut ef
ferat ossa de domo. ⁊ dicet ei qui in penetra
libus domus. Numquid adhuc est apud te.
⁊ respondebit. finis est. Et dicet ei. Tace. ⁊ non
recordemur nominis dñi. Q̄ ecce dñs mā
dabit ⁊ percutiet domū maiorē ruinis. ⁊ domū
minorem fissionibus. Nūquid current equi
per petram. aut arabit quisquam
in armentis. ⁊ conuertistis in
amaritudinē iudicium. ⁊ fructū
iustitie ī absinthium. Q̄ letamini in nichi
lo. qui dicitis. Nūquid nō in fortitudine mea
assumpsimus nobis cornua. Ecce ego suscitabo sup
uos domꝰ isrl. dicit dñs deus exercituū gentē. et
uos affligent uos ab introitu emath usq; ad torrentē deser
ti. Ec ostendit mihi dñs. Et ecce fictor
locustē in principio germinantis seruen
tis ambas. et ecce seruentis p ros regis. Et
factum ē ut ipsum esset comedere herbā ter
re. et dixi. Dñe deus ignosce obsecro. Quis suscita
bit iacob. quia paruulus ē. Misertus ē dñs
sup hoc. ⁊ nō erit dicit dñs. Hec ostendit
mihi dñs deus. Et ecce dñs stans sup murū litū. ⁊ in
manu eius talla cementi. Et dixit dñs ad
me. Quid tu hic amos. Et dixi. Tullam
cementi. Et dixit dñs. Ecce ego ponā tul
lam in medio populi mei isrl. ⁊ nō adiciam ul
tra ut pertranseam eum. et deuastabuntur excelsa
ydoli. ⁊ sanctuaria isrl desolabuntur. et ego
surgam sup domū ieroboam gladio. Et
misit amasias sacerdos bethel ad ieroboam
regem isrl dicens. Conspirauit contra te amos
in medio domus isrl. nō potest terra sustinere om
nes sermones eius. Hec enim dicit amos. In gla
dio morietur ieroboam. isrl captiuus mi
grabit de terra sua. Et dixit amasias ad amos.
Qui videns. fuge tu in terram iudee. ⁊ co
mede ibi panē. ⁊ ibi prophetā. in bethel nō
adicies ultra ut prophetes. quia sanctuarium regis
est. ⁊ domus regni est. Et respondens amos. ⁊ di
xit amasiæ. Non sum propheta. ⁊ nō sum filius
prophete. sed armentarius ego sum. et ligo mo
rum. Et tulit me dñs cum sequeretur gregē. ⁊
dixit dñs ad me. Vade prophetā ad populum meū
isrl. Et nunc audi uerbum dñi. Tu dicis nō
prophetabis sup isrl. ⁊ nō stillabis sup domū
ydoli. Propter hec dicit dñs. Vxor tua in
ciuitate fornicabitur. ⁊ filii tui ⁊ filie tue
in gladio cadent. ⁊ humus tua funiculo me

mecho meũ. Non timebunt sup nos mala.
sup li eũ. sicut qũ ag̃t ambulant. et erit in
die illa. dicit dñs. congregabo claudicantem. et
eam que ejecta fuerat. et quos afflixi.
Et ponam claudicantem in reliquias. et
eam que procul fuerat in gentem robustam.
et regnabit dñs super eos in monte Sion.
ex hoc nunc et usque in seculum. et tu turris
nebulosa gregis filie Sion. usque ad te
venient. et veniet potestas prima. regnum filie Ie-
rusalem. Nunc quare mœrore contabescis. quia
rex non est tibi. aut consiliarius tuus perijt quia apprehen-
dit te dolor. sicut parturiens. dole et contrahe filia
Sion quasi parturiens. quia nunc egredieris de ci-
vitate. et habitabis in regione. et venies usque ad Ba-
bylonem. ibi liberaberis. ibi redimet te dñs de manu
inimicorum tuorum. Et nunc congregate sunt super
te gentes multe que dicunt. Polluatur. et aspiciat in
Sion oculus noster. Ipsi autem non cognoverunt cogitatio-
nes domini. neque intellexerunt consilium eius. quia
congregavit eos quasi fenum aree. Surge et tri-
tura filia Sion. quia cornu tuum ponam ferreum. et un-
gulas tuas ponam æreas. et comminues populos multos. et
anathematizabis Domino rapinas eorum. et fortitudinem eorum dño
universæ terræ.

V Nunc vastaberis filia latronis. Obsidionem po-
suerunt super nos. in virga percutient maxillam
judicis Israel. Et tu Bethlehem Ephratha. parvus es in
millibus Juda. ex te mihi egredietur qui sit dominator in
Israel. et egressus eius a diebus æternitatis. Propter
hoc dabit eos usque ad tempus in quo parturiens pariet.
et reliquiæ fratrum eius convertentur ad filios Israel. Et
stabit et pascet in fortitudine dñi. in sublimitate nominis
dñi dei sui. et convertentur quia nunc magnificabitur usque ad extremum terræ. et erit iste pax assur.
si venerit in terram nostram. et si calcaverit in domibus
nostris. Et suscitabimus super eos septem pastores et
octo principes hominum. et pascent terram assur in
romphea. et terram nemroth in lanceis eius. et eripiet ab
assur si venerit in terram nostram. et si calcaverit in
finibus nostris. Et erunt reliquiæ Jacob in medio

populorum multorum sicut ros a dño. et sicut stille super he
bum. q̃ non expectat virũ. nec filios hoĩm. Et erunt reliquiæ Jacob gentibus. in medio
populorum multorum. quasi leo interfector in pecori-
bus silvarum. et quasi catulus leonis gregibus pecorum. Quem cum transierit
et conculcaverit. capiat nec est qui eruat. Exaltabi-
tur manus tua super hostes tuos. et omnes inimici tui
interibunt. Et erit in die illa dicit dñs. auferam
equos tuos in medio tui. et disperdam quadrigas
tuas. et perdam civitates terræ tuæ. et destruam omnes
munitiones tuas. Et auferam maleficia de ma-
nu tua. et divinationes non erunt in te. Et pe-
rimam sculptilia tua. et statuas tuas de medio tui.
nec adorabis ultra opus manuum tuarum. Et eru-
am lucos tuos de medio tui. et disperdam civitates tuas.
et faciam in furore. et indignatione
ultionem omnibus gentibus quæ non audierunt

VI vocem dñi. Audite quæ dicit dñs. Surge
et contende montibus. et audiant
colles vocem tuam. Audite montes judicium dñi.
et fortia fundamenta terræ. quia judicium dño
cum populo suo. et cum Israel disceptabit. Populus meus quid
feci tibi. aut quid molestus fui tibi. responde mihi.
Quia eduxi te de terra Ægypti. et de domo servi-
tutis liberavi te. et misi ante faciem tuam Moysen
Aaron. et Mariam. Populus meus memento
quæso quid cogitaverit Balach rex Moab. et quid responderit ei
Balaam filius Beor. de Sethim usque ad Galgalam. ut cognoscat
justitias dñi. Quid dignum offeram dño curvus
ero coram deo excelso. Numquid offeram ei
holocaustomata. vitulos anniculos. Numquid
placari potest dñs in millibus arietum. aut in myri-
adibus pinguium. Ecquid dabo primogenitum meum pro scelere meo. fructum ventris
mei pro peccato animæ meæ. Indicabo tibi o homo quid sit
bonum. et quid dñs requirat a te. utique facere judi-
cium. diligere misericordiam. et sollicitum ambulare cum de-
o tuo. Vox dñi ad civitatem clamat. et salutem erit
nomen tuum. Audite tribum. quis auditio
habitet illud. Adhuc ignis in domo impii thesauri
iniquitatis. et mensura minor ira plena.
Numquid justificabo stateram impiam. et sacculum
pondera dolosa. in quibus dixerunt ei populi tui
divites repleti sunt. et habitatores eius locuti sunt
dolos. Lingua eorum fallax in ore eorum.
Et ego cœpi percutere te plagam mortis super pecca-
ta tua. Tu comedes et non saturabis. humilitas
tua in medio tui. Et apprehendes et non salvabis.
et quos salvaveris in gladium dabo. Tu seminabis
et non metes. et calcabis oliva. et non ungue-
re oleo. et mustum. et non bibes vinum. Et custodisti
præcepta amri. et omne opus domus achab. et omnes
fabricationes eorum secutus es. et dedi te in perditionem
habitatores eius in sibilum. et opprobrium populi mei
portabitis.

VII Væ mihi quia factus sum sicut qui colligit ma-
lum in autumno in racemo vindemiæ. Non est botrus

ad comedendum. praecoquas ficus desideravit anima mea. Periit sanctus de terra, et rectus in hominibus non est. Omnes in sanguine insidiantur, vir fratrem suum venatur ad mortem. Malum manuum suarum dicunt bonum. Princeps postulat, et iudex in reddendo est. et magnus locutus est desiderium animae suae, et conturbaverunt eam. Qui optimus in eis est, quasi paliurus, et qui rectus quasi spina de sepe. Dies speculationis tuae, visitatio tua venit; nunc erit vastitas eorum. Nolite credere amico, et nolite confidere in duce. Ab ea quae dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. Quia filius contumeliam facit patri, filia consurgit adversus matrem suam, nurus adversus socrum suam; et inimici hominis domestici eius. Ego autem ad Dominum aspiciam, exspectabo Deum salvatorem meum; audiet me Deus meus. Ne laeteris inimica mea super me, quia cecidi: consurgam. Cum sedero in tenebris, Dominus lux mea est. Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei, donec iudicet causam meam et faciat iudicium meum. Educet me in lucem, videbo iustitiam eius. Et aspiciet inimica mea, et operietur confusione, quae dicit ad me: Ubi est Dominus Deus tuus? Oculi mei videbunt in eam; nunc erit in conculcationem, ut lutum platearum. Dies ut aedificentur maceriae tuae. In die illa longe fiet lex. In die illa et usque ad te veniet Assur, et usque ad civitates munitas, et a civitatibus munitis usque ad flumen, et ad mare de mari, et ad montem de monte. Et erit terra in desolationem propter habitatores suos, et propter fructum cogitationum eorum. Pasce populum tuum in virga tua, gregem hereditatis tuae, habitantes solos in saltu, in medio Carmeli; pascentur Basan et Galaad iuxta dies antiquos. Secundum dies egressionis tuae de terra Aegypti ostendam ei mirabilia. Videbunt gentes et confundentur super omni fortitudine sua; ponent manum super os, aures eorum surdae erunt. Lingent pulverem sicut serpentes, velut reptilia terrae perturbabuntur in aedibus suis; Dominum Deum nostrum formidabunt, et timebunt te. Quis Deus similis tui, qui aufers iniquitatem, et transis peccatum reliquiarum hereditatis tuae? Non immittet ultra furorem suum, quoniam volens misericordiam est. Revertetur et miserebitur nostri; deponet iniquitates nostras, et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Dabis veritatem Iacob, misericordiam Abraham, quae iurasti patribus nostris a diebus antiquis.

iudex

inimici

Naum prophetam ante adventum regis Assyriorum [illegible], qui post Israel captivum in media regione transtulisse Hebraei tradidere. Siquidem in fine huius lectionis [illegible] regis ad [illegible] enim, id propheta comminatur monstratur. Sed cum habitatores Ninive Iona misso [illegible] paenitentiam, ne divina ira tenerentur, quam [illegible] sustinuerant peccatis et impietatis per paenitentiam, accepta Dei misericordia, iterum in [illegible] peccare coeperunt. Quare et memoratus propheta spiritu Dei plenus vaticinatur Dei comminationem esse [illegible] Deus zelans et ulciscens Dominus. Iam enim decem tribus ab Assyriis ductae fuerant in captivitatem sub Ezechia rege Iuda, sub quo etiam nunc in consolationem populi transmigrantis adversum Nineven visio cernitur. Haec erat parva consolatio tam his qui iam Assyriis serviebant quam reliquis qui sub Ezechia de tribu Iuda et Beniamin ab hisdem hostibus obsidebantur, ut audirent Assyrios quoque a Chaldaeis esse capiendos, sicut in consequentibus libri huius demonstrabitur. Sciendum autem quod Ninive in nostra lingua de hebraeo speciosa sonat. Speciosus autem mundus hic dicitur, unde et apud Graecos kosmos ab ornatu nomen accepit, et quicquid nunc adversus Ninive dicitur de mundo figuraliter praedicitur. [illegible] idest germen boni. [illegible] nec sinat [illegible] Non enim loquitur in extasi, ut Montanus et Prisca et Maximilla delirant, sed quod prophetat liber est visionis intellegentis universa quae loquitur. [illegible] de consummatione mundi, sed anagogen in consolationem [illegible] ut quaecumque in mundo videntur quasi [illegible] et caduca contemnant, et se parent ad iudicii diem [illegible] Ninive civitate sanguinum [illegible] loquitur: Ecce super montes pedes evangelizantis et annuntiantis pacem.

ONUS Nineve. Liber visionis Naum Elcesei. Deus aemulator et ulciscens Dominus, ulciscens Dominus et habens furorem; ulciscens Dominus in hostes suos, et irascens ipse inimicis suis. Dominus patiens et magnus fortitudine, et mundans non faciet innocentem. Dominus in tempestate et turbine viae eius, et nebulae pulvis pedum eius. Increpans mare et exsiccans illud, et omnia flumina ad desertum deducens. Infirmatus est Basan et Carmelus, et flos Libani elanguit. Montes commoti sunt ab eo, et colles desolati sunt; et contremuit terra a facie eius, et orbis et omnes habitantes in eo. Ante faciem indignationis eius quis stabit? et quis resistet in ira furoris eius? Indignatio eius effusa est ut ignis, et petrae dissolutae sunt ab eo. Bonus Dominus et confortans in die tribulationis.

...ecaul spuentz mse. et indilumo qi pcurrit
...ombrationē facit leo. et nimmicę ei plcpn
...re tenebre. Quid cogitatis ō dnm. Consu
...mationē ipe faciet. Non obsurget duplex tri
...bulatio. quia sicut spine se mutuo oplectun
...tur sic quasi cibo pariter potabuntur. Cōsum
...mentur qi sepula arideruntur plena. Exte cnuit
...cogitauit ō dnm malitiā. nitr pmeditat sit
...pauentionē. Ne diuat ō. sipleti tribne nra
...plures. sic quō attondentur pertransibit.
...Affligā te nō affligam te ultra. Et nunc
...mmm urgrum ei ō dorso tuo. et vincula tua
...dirrumpam. Et pcipe de te dns. nō semīa
...bitur ex nōie tuo amplius. De domo dī tu
...mēnam sculpile. et ollam le Ponā sepulc
...rū. quia mbonoreus es.

Ecce sup montes pedes euangelizantis
...et annūciantis pacem. Celebra dies
...festos tuos. et redde vota tua. quia nō
...adiuget ultra ut pertranseat in te belial. om
...nis iniq; penit. Ascendit qui dispergit ante fa
...ciem tuam. Custodiat munitionē. contemplare viā. accin
...gere lumbos. robora vehemēter fortitudinē nimis. Quia reddit
...dns superbiā iacob. sic reddet superbi
...biā. quia vastatores evacuauerūt eos. et palmi
...tes eorum corruperūt. Clypeus fortiū eius igneus. in
...purpura rubentes. Currus eius igneus. in
...die parasceues. et agitabuntur abietes in
...de gressus ei. et agitabuntur ad pompā sicut i
...mille. et turres sicut quadrige collate sunt i
...plateis. Aspect eorum qsi lampades. et fulgēt di
...scurrentia. Recordabitur fortiū suorū. inci
...pientes. Velociter ascendent muri eius. et
...parabitur pumbulatil. Porte fluminis aperte sūt
...et palatium dissolutū. Et miles captiuus
...abducit ē. ancille eius ducebant gemitibus ut
...columbe. murmurantes in cordibus suis. Et ni
...nue qi piscina aquarū aque eius. qui nō fugie
...runt. State. state. nullus est qui reuertatur. Di
...pite argentū. diripite aurū. nullus est finis di
...tiarum et omnis desiderabilis vasi. Diffluen
...tia. vastatio. et confractio. et dissolutū
...cor. et genua concutiuntur. et dolores in
...omnibus lumbis. et facies omnium rapiet
...colorem suum. Vbi est habitatio leo
...nis. et pascua catulorum leonis. Ambulauit leo
...ne intelligens catulus leonis. nullus est qui
...exterreat. Leo rapuit sufficienter catulis suis. et
...strangulauit leenis suis. et implevit pdā spoliis cibos suis
...et cubile sua rapina. Ecce ego ad te dicit dns
...exercituū et succendā in vindicta quadrigas
...eius. et leonculus tuos comedet gladius
...et exterminabo de terra pdam tuā. nec audietur ul
...tra vox nūciorū tuorū.

Ve civitati sanguinū. universa mendacii plena
...est rapina. non recedet a te rapina.
...vox flagelli. et vox impetus rote. et equi fremen
...tis. et quadrige ferventes. et equites ascenden
...tes. et gladius micabit. et fulgurabit hasta. et
...multitudo interfecti. et casus cadaverum. Et non est
...finis casibus eorum. et corruent in corporibus suis
...pp multitudinē fornicationū meretricis speciosē
...et gratę. et habentis maleficia. q vendidit gētes in
...fornicationibus suis. et familias in maleficiis suis.
...Ecce ego ad te dicit dns exercituū. et revelabo pudē
...da tua in facie tua. et ostendam gentibus nuditatē
...tuam. et regnis ignominiā tuā. Et proiiciā
...sup te abhominationes. et opprobriū tibi faciā et
...ponam te in exemplū. Et erit omnis qui videbit
...te. recedet a te. et dicet. Vastata est ninive. Quis
...commouebit super eam. Vnde querā tibi consolatores
...Numquid melior es alexandria populo
...bitante in fluminibus. aquis circumdata. cuius
...divitie mare. aqua murus eius. ethiopia fortitudo
...et egyptus. et non est finis. Africa et libyes fuerūt
...adiutores tui. et fuga facta est a facie tua. et
...populus tuus dispersus est in montibus. et non est
...qui congregat. Spargulos ei assimilauit dispersionē
...eorum. super omnes principes eius insultauit sors
...eius. et omnes optimates eius vincti sunt in catenis.
...Et tu ebriabis. eris absconsa. et tu quere
...auxilium ab inimico. Omnia munimenta tua
...sicut ficus habentes grossos fructus. si commota fuerint ce
...dent manducantis. Ecce populus tuus mulieres
...in medio tui. inimici terre tue. devorabit ignis vectes tuos.
...Aquam pone tibi obsidionem hauri te. calcare lutum
...tenens. intra in lutum. et calca. subige gres
...tem. Ibi comedet te ignis. gladius
...deuorabit te ut bruchus. Congregare ut bru
...chus. multiplicare ut locusta. Plures facti ne
...gotiatores tui quam stelle celi. bruchus
...expansus est. et auolauit. custodes tui qui locusto
...rum similes. et principes tui locustarum que obsidebant
...sepes in die frigoris. sol exortus est. et auola
...uerunt. nec est cognitus locus earum ubi fuerunt. Dor
...mitauerunt pastores tui rex assur. sepelien
...tur principes tui. Dissipatus est populus tuus in montibus
...et non est qui congregat. Non est obsidium contri
...tioni tue. plaga tua. Omnes qui audierint
...auditionem tui. applaudent manibus super te. quia super
...quem non transiit malitia tua semp.

Quatus qui habitat in thebaide et nolumine fluvii.
...equibus eius in circuitu. Thaisa. deserti
...multum hinc. naum. habacuc. malachias.
...sophonias zacharias in medio. et in fine duorum hui
...scemodi prophetarum multe equibus unus est omnes ubi
...dni mentio adhuc. Quam alti requiescit. alit in
...fine. omnes ubi dominum suum inuenerint. Deus ignotus ab
...initio qui l'ceos q. amabilis dns est. necessarius
...plenus. et q. mentem habentium. nec ita dicit
...amplectum ogeditur eis ut sperantes. et hic
...tamen sortitus est nam. Nullius enim ei audi
...re vocem. nullus est dns absconditorum ut hu
...mane. vocare. dicere ei aut mirari humana
...nec in mundi isti. Nomina. eorum

ipsum unquens. Usq; deꝰ clamabo. nō exaudies. vociferabor ad te iniuriam patiens. nō saluabis. Quare ostendis mi iniquitatē. dolorē intuēr. Latenta ē lex. nō pdit usq; ad finē iudicium. Quia impius p̄ualet adūsus iustū. ideo egrēdit iudicium pūsum. Videt q̄ nēmo audiet sūr. q̄sdam in blasphemiam. euocat sibi ad iudicium puocatur. nec sīgule adūsus singulum. aut tale t̄ale fēm sūr disputatur. Ille nō. nō abstinendū ab. q̄ alliquos l pond. que gra ma ēt constituat. ppter uslio est. adūsum monta in dogma pūsum mittigit q̄ndeꝰ sīmenſ loquat. nec imorē insanientiū femina. aut sine time sonū. nō. aplō uber ur supplimibꝰ alue. alij fuit resistentiū. nec ame qui pri lo quebantur. Et stirpū nō ē inquit dilectiōis dō. si pans. Et quo medie cum quę uolitare rencer. alii locum dat adloquē. posse loqua mur cum uelut. Cum aut increpati. i. minis lo quatur. nec tacē nec loqui. sinus posse bñ. Vi sum scendi p̄ciam hunc ē. s. babylonie chal dee. ut quom̄ pot pena nam. quę abstinę sequam. uanitatū hui. s. nunc. assyrio. q̄ nō abstinuerunt. q. hec. que uocabamur. sīl. ra albane ppha hui. adūsū babylonie. ina buchodonosor. aquib; audie. uerbū reptiq; subtila sunt. ꝓnunc sēm literam dicitur. adu sus dñm ppha. Cur nabuchodonosor. reptū nos ter. audiam. aut uerbū quod urbe dñi destruxa unt. q̄ clamet ppha. nō audiatur. uociferē ad dñm. oppilans a culdie. nō saluabis. qr iniquam p̄ce ppha. l. pha. et nunc. pena nunc loq tur. abstinuit. Tute uidisti. scilicet ur mo uere hostil. et sunt usus labore. aut munitiōs. ualent. adūsū eo. ut dant pūnos. magalia. ne scient aurū in igne conflari. nec pecuniā. Si ergo ab. aceps possimus. q. ex. pi bilone ipa uerbone loquat. aut inquerulam uoce. plenam dolore erumpat dicens. Quare nō respi ces. et despicies. tacē audiamur ipse ultionē. Ille aut loquitur nescius uerba. Si. mucilagi bilis. pfundi humani. Capit. sine. et q. nō ut habeat. q. ut habet id. Homo tantum pena respicit. de futura nemo cognoscit. Et quo scripsit. et illuminē scribe. aquam fingida publicet. dicens. ad michęi. ut pones eum nos. et ammos. usq; michęe clamabo. nō exaudies. Et pandit ei sapentissim. ac lem fissimus michaeꝰ. suo quo ipe debuit quod po stulas dare. nō misceat. in. quia mīa mea cogitationes. nō solamen. tua. et ne pens. nec. dissi mīl sacerdotale. sine pondꝰ aqu. iniustus. in dium nō exaudit. clamantē. ut eum. pecet. magis. puocet. ad iracundē. ostigne opponam ultionē. pūnorū faciat. Ad intelligentię aplū. sed magis. nihil. ad id. am. si nō declinā

bilem est dñi in omnipe. sine qua q̄ pseuera uerit. nō minus bte salute erit. gemit. malo rum. dolore. animi. et erumnas dicit. tribulatiōnē et miseriam inuocabo. ut ei. adiuuet. nec audiat dñs. et ut audiā. mundi. sic sēc ur. bella tor. muentes. ad exterendum se. q. pha. tribu lationē. misericordiam. mutuare. dēsi dit.

Habbacuc luctator fortis. q. d. sine sup nos dium suam. sicut gemitum sup mu mundū. ut ipm misericordiā exp̄leatur. q. dicit. Opus tuū. gla eius. Laudis ei plena ē. et splendor. eius ut lux erit. cornua in manib⁹ eius. ibi abscondita ē fortitudo ei.

Onus quod vidit abbacuc ꝓpha. Usq; deꝰ clamabo. nō exaudies. uociferabor ad te iniuriam patiens. nō saluabis. Quare ostendis mi iniquitatē. dolorē intuēr. ꝓdam. et rapinā et iniquitatē. contra me. et fit iudicium. et iudicium pręualuit. Propt hoc latenta ē lex. nec pdit usq; ad finē iudicium. quia impius pręualet adūsus iustū. propt hoc egredietur iudicium pūsum. Aperiant angeli tui. uigilantes. animarum. et obliuiscant. quia ecclesia. ecce ego suscitabo. i. ad dūcam gentē amaram. et uelocē. ambulantē super latitudinē terre. ut possit hereditatē non sua. horribilis. et terribilis est. ex ea. et exemplū meipsi non ei egrediet. Leuiores pardis equis ei. et uelociores lupis uespertinis. et diffundentur equites ei. Equites namq; ei de longe uenient. uolabunt. qi aquila festinans ad comedendum. Omnis ad ꝓdam uenient. faciet eos ne mis uiolentos. Et congregabit q. quasi captiuitatē. ipe. d. regis. triumphabit. et rerum. ridebit. et eludet. Ipe sup omē. munitionē ridebit. et exercitum aggeret. et capiet eam. Tunc mu tabitur spe eius. et pertransibit. et corruet. Hec est fortitudo ei. dñi. Nūquid nō tu a principio dne deꝰ nō. sēc. nō. nec morietur. In nunc in iudicium posuisti eum. et fortē ut corriperet fundasti eum. Mundi sunt oculi tui. ne uideant malū. et respicere ad iniquitatē nō potes. Quare nō respicis sup iniquos agentes. et tacebis dum. impius iustiorē se. et facies hominē qui pisces. quasi reptile nō hns principē. Omnē hamum sublenauit. traxit illū in sagena sua. et congregauit eum. in sūsum. et letabitur. et exultabit. propterea immolabit sagene sue. et sacrificabit rēti suo. quia in ipis pinguis

et pus el. ⁊ abiit ei electus. ⁊ ppt hoc & expandet
sagenam suam. ⁊ sep̄ miserere gē nō pcc.

II

Super custodiam meam stabo. ⁊ figam
gradum sup̄ munitionē meā. ⁊ speculabor
ut videam quid dicatur mi. ⁊ quid respondam ad ar
guentē me. Et respondit mi dñs. ⁊ dixit. scribe vi
sum. & explana eum super tabulas ut percurrat qui le
gerit eum. quia adhuc visus prophetie. & apparebit
in finē & non mentietur. Si moram fecerit expecta
eum quia veniens veniet. nō tardabit. Ecce qui in
fidelis est non erit recta ānā ei. insidiator. iniqui
tas inebriosa. Et quō vinū prodet vir superbus. nec
quiescit. qui dilatat
quasi infernus. ānā suam. ipse ēt mors. ⁊ nō ad
implebitur. Et congregabit ad se omnes gēs. ⁊ coa
cervabit ad se omnes populos. Numquid nō omnes isti
super eum parabolam sument. & quasi ænigma enarra
tionis ei. Et dicent. Ve ei qui multiplicat nō sua.
usq; aggravat ō se densum lutum. Numquid
nō repente consurgent qui mordeant te. ⁊ evigi
labunt qui lacerabunt te. ⁊ eris in prædā eis.
quia tu spoliasti gēs multas. spoliabunt te omnes
qui reliqui fuerint populi. p sanguinē hominis
⁊ iniquitatē terre. civitatis. ⁊ omnū habitantiū in
ea. Ve qui congregat avaritiam malam domui suæ ut
sit in excelso nidus ei. liberari se putet de manu
mali. Consilium confusionis domui tuæ populi mul
tos. ⁊ peccavit anīa tua. quia lapis de pariete
clamabit. ⁊ lignum q; mīr unctionis echidnos
& pedor. Ve qui ædificat civitatem in sanguinibus.
⁊ firmat urbem in iniquitate. Numquid non
hæc dñs exercituū. Laborabunt enim populi in multo igne.
⁊ gentes in vacuū. ⁊ deficient qui replebantur ut cognoscat gloriam dñi. sicut aquæ
operiunt mare. Ve qui potum dat amico suo
mittens fel tuū. ⁊ inebrians ut aspiciat nuditatē ei. Repletus es ignominia p gloriā. bibe
tu quoq; & consopire. circumdabit te calix dextre dñi.
vomitus ignominie sup̄ gloriam tuā. quia in
quatus libum operuit te. ⁊ malitia mālui de
bibere te. & sanguinibus hominū inquinatus es
⁊ iniquitatibus hominū mei. Vē qui dicit
ligno. expergiscere. surge lapidi
tacenti. Numquid ipse docere potest. Ecce ipse eo
pertus est auro ⁊ argento. ⁊ omnis spūs nō est in visceribus
eius. Dñs aūt in templo sco suo. silete
ab eo omnis
terra. facie ei.

Omine audivi auditionem tuam. Dñe op
pressi in medio annorum vivifica illud. In me
dio annorum notum facies. cum iratus fueris. misericordiæ. Dñs ab austro veniet. ⁊ sanctus de monte
pharan. Operuit celos gloria ei. ⁊ laude eius plena est
terra. Splendor ei ut lux erit. cornua in manibus
ei. ⁊ ibi abscondita est fortitudo ei. Ante faciem
ei ibit mors. ⁊ egredietur diabolus ante pedes ei.
Stetit. ⁊ mensus est terram. aspexit. ⁊ dissolutæ gē
tes sunt montes seculi. ⁊ contriti sunt colles
mundi. ab itinibus eternitatis ei. Pro iniquitate
vidi tentoria ethiopie. & turbabuntur pelles ter
re madian. Numquid in fluminibus furit dñe aut
in fluminibus furor tuus. aut in mari indignatio
tua. Quia ascendes sup̄ equos tuos. & quadrige
tue salvabunt. Sagitta suscitabis arcum tuū.
maledictis tribubus quæ locutæ es. Fluminibus findes
terram. videbunt te. & dolebunt montes. Gurges aq
rum transibit. dedit abyssus vocē suā. altitudo
manus suas levavit. Sol & luna steterunt in ha
bitaculo suo. In luce sagittæ tuæ ibunt in splen
dore fulgurantis hastæ tuæ. In furore conculca
bis terram. in furore tuo obstupefacies gentes. Egressus
es in salutem populi tui. in salutem cum christo tuo. Percussisti
caput de domo impiorum. denudasti fundamentum usq; ad
collum. Maledixisti sceptris eius. capiti bellatorum
eius. venient ut turbo ad dispergendum me. Et
exultatio eorum sicut ei qui devorat pauperem in abs
condito. Via fecisti in mari equis tuis. in lutum
aquarum multarum. Audivi & conturbatus est venter meus.
ab hac vocem contremuerunt labia mea. Ingredietur pu
tredo in ossibus meis. & subter me scatebrit. ut re
quiescam in die tribulationis. ut ascendat ad populum
accinctum meum. Ficus enim non florebit. & non erit
germen in vineis. Mentietur opus olive. & arua
nō afferent cibum. Abscindetur de ovili pecus.
& non erit armentum in presepibus. Ego aūt in domino ex
ultabo. & gaudebo in deo Ihu meo. Dñs deus fortitu
do mea. & ponet pedes meos quasi cervorum. & super
excelsa mea deducet me victori in psalmis can
tabit.

Tradunt hebrei. quidā ipsū patrē uxor manas
sen narrant mendax. Sed quoniam ipse dñs ad
huc vivit. ipse. qui dixerat no existā ipse
nec filius ipsius. si pastor extraneus ultionem si
amorreo primo nomen mendax nō habet. hoc si ver
est sophonias ipse. à quibus ut ita dicam ipse
ea. regalis major sui. sicut pene ēt. ⁊ sub
iosia rege inde pœnitentiam habuit primi exi
stit godoliam. p quē massiā. attendit ezechi
as. ⁊ salem quadrigam ipse adiuvit extremi au
gen explent. ⁊ eius sophonie. dicit spiritus a
lis arbanii dñi transtulimus. Quæ igitur sic
limā sive absconditi dñi interpretemur. videā
ipse quemadmodum. Dñs. ⁊ ad regendum. filii hōis
speculatore te posui domui israel. Et si audito ver
bo non facies dñs quemquā à vocabulo discipu
nam suum suscitans ipse. ⁊ ipse & ipse qui
erat inspectus. in sublimibus obscurus. ⁊ ne
mine multis dñi. filii eius. sicut qui inspexit in
multas. & ethiopes ipse. Videtur ei mihi godolias
qui de magnatibus. & mihi massias. qui ipse
nimium infamonē dñi. & attendit ezechiam q

sophonie

sonat formido dñi. De formidine mag dñi
natus ē sm̄o dñi. nam ē magnitudo domini.
vel magnitudine dñi nata ē hūilitas. Vt ei
p̄ueniat aliquis ad pfectū. dicit. quia nō sū dign
uocari aplūs. ve illud in psalmis. Dñe nō ē exal
tatū cor meū. nq; elati sunt oculi mei. Iohiam nō
regem inde. cui tpe; sophonias p̄phetauit
de ponitq; eum; inde. p̄cessisse. hystoria ḡra
lis regum. sed paulo mendo demonstrat. Jo
osiā similem quē p̄ fuisse amon. l'annis ma
nasses in templo dñi collocauerunt. deceta com
minuisse mouebatur. Jnde que eius p̄ceptis
ceum. amoysi fecit. errore inducitur p̄phe su
pstitione vidoz detenē admisit. Idem ēā
custodisse pascha. nam nūnullum tpis multis
solue celebrasse firmatur. Jō hic p̄phām tpi
bus memorat regis que p̄cessum eius osten
dens. gentibus quib; lecto opprobrio assurum
iudicium. p̄phā nō sibi. sed nutum ierlm rebus
tumore tpis tribuendā. tepu terroꝛis de
nuntiat. Sophonias speculator. aut mino
z dī cognoz. audite clamorē aportz p̄cipi.
ululatum acedi. et ordinē acollis. Jnduet
quoz ululatum hītatoꝛib; pale. quia ordinat oīs
p̄ple chanaan. disperti sunt omēs qui onus
tura erant argēti.

Verbum dñi qd factū ē ad sophoniam filiū chusi. filij
godolie. filij amasie. filij
ezechie. in diebz iosie fi
lij amon regis iuda. Con
gregans congregabo omnia
de facie tre dicit dñs. con
gregans hominē et pecus. congregans volatilia celi
et pisces maris. et ruine impioꝛ erunt. Et dis
perdam homines de facie tre dicit dñs. et extendam
manū meā sup iudam. sup omnes habitatores
ierlm. Et disperdam de loco hoc hīatores baal.
nomina edituoꝛ cū sacerdotib; et eos qui adorant
sup tecta militiā celi. adorantes iurantes in
dño. iurantes in melchom. qui auertunt se
de pedibus dñi. qui nō quesierūt dñm. nec inuenti
runt eum. Silete a facie dñi dñi. quia
iuxta ē dies dñi. q parauit dñs hostiā sanctificauit
vocatos suos. Et erit in die hostie domini. ui
sitabo sup principes. et sup filios regis. et sup
omnes qui induti sunt veste peregrina. Et visi
tabo sup omnē qui arrogāter ingreditur su
perlīnā in die illa. qui replent domū dñi dei su
in iniquitate et dolo. Et erit in die illa dicit dñs.
vox clamoris a porta piscium. ululatus de secū
dario magna a collibus. Vlulate hītatores
pale. quoniam conticuit omis populus chanaan. disperti sunt
omes imolati argēto. Et erit in tpe illo scr

ferusalem in lucernis. et visitabo sup uiros de
fecis suis. qui dicunt in cordibz suis. Non faciet
bene dñs. et non faciet male. Et erit facultas
eoꝛ in direptionē. et domus eoꝛ in desertum. Et edificabūt
domos. et non habitabūt. et plantabūt uineas et non
bibent uinū eoꝛ. Juxta ē dies dñi magnus in
cubo et velox nimis. vox diei dñi amara. tribulabitur
ibi fortis. Dies illa. dies ire. dies tribulatiōis et
angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebra
rum et caliginis. dies nebule. et turbinis. dies tu
be et clangoris. sup ciuitates munitas. et sup an
gulos excelsos. Et tribulabo homines. et ambulabūt
ut ceci. quia dño peccauerūt. Et effundetur sanguis
eoꝛ sicut humus. et corpora eoꝛ sicut stercora. Sed
argentum eoꝛ et aurum eoꝛ non poterit liberare eos
in die ire dñi. In igne zeli eius deuorabitur tra
glimatio eius. Et celeritatem faciet cum habitatoribus terre.

Congregamini et aggregamini gens non amabilis
priusquam pariat iudicium quasi pulueris tran
seuntis diem ante quam ueniat super uos ira fu
roris domini. Querite dñm omes mansueti
terre. qui iudicium eius operati. Querite iustitiam.
querite mansuetudinem. si quomodo abscondamini in
die furoris dñi. Gaza gaza derelicta erit. et
ascalon in desertū. Azotum in meridie eiicient. et ac
caron eradicabitur. Ve habitatori funiculi ma
ris. gens cretheoꝛ. Verbum domini super uos cha
naan terra philistinoꝛ. et disperdam te ut non
sit habitator. Et erit funiculus maris pascuis
et cauernis pastoꝛum. et aule pecoꝛum. et erit funiculus ei⁹
remanentium de domo iuda. pascentur in domibz ascalo
nitarum. ad uesperum requiescent. quia uisitabit
eos dñs deus eoꝛum. et auertet captiuitatem eoꝛum. Au
diui opprobrium moab. et blasphemias filioꝛ
amon. quia exprobrauerunt populo meo. et magnifi
cati sunt super terminos eoꝛum. Propter hoc
ego dicit dñs exercituum deus israel. quia moab
sicut sodoma erit. et filij amon sicut gomorra. Sic
cutes spinarum. et cumulus salis. et desertum usq;
in eternū. Reliquiæ populi mei diripient illos. et re
siduum gentis meæ possidebunt eos. Hoc eis pro
pter superbiam suam. quia blasphemauerunt et
magnificati sunt super populum dñi exercituum.
horribilis dñs super eos. attenuabit omes deos
terre. Et adorabunt eum uir de loco suo omes in
sule gentium. Sed et uos ethiopes interfecti gladio
meo eritis. Et extendet manum suam super aquilo
nem. et perdet assur. Et ponet speciosa in solitu
dinem. inuium quasi desertum. Et accubabunt
in medio eius greges. omnes bestie gentium. Onocrota
lus et ericius. in limmibz eius morabuntur. Vox
cantantes in fenestris. corax in uestibulo. Passer
in. qui attenuabo robur eius. Hec est ciuitas glo
riosa habitans confidenter. que dicebat in corde suo
Ego sum. Et ex me non est alia amplius. Ut
quomodo facta est in desertum cubile bestie. Omis qui
transibit per eam sibilabit. et mouebit manū

lum. Ne iuuenes ... rediens iumen. obliui-
scatur
non audiat uocē ... nō sileat quer-
monon audiuit uocē ... nō silebit quer-
ela. In
uanis ē offici. ad dm. Fili nō appropiauit. Pā-
pe ei in medio ei quasi leones rugientes, u
dasti ei unq̄ uespe nō relinquebāt. In mane ho-
ie ē uesta. uim infidelet. Sabbatū ē pollu-
erunt sem. multe egerunt ē legem. Duō
uit in medio ei nō fiebat requiētē. Mane
mane iudicū suū dabit. in luce. nō absco
dens. Nesciuit aūt iniquus confusione sua.
dispersi ḡō. dissipati sunt angulo ea. Pe
ierūt de uia eoz. dum nō ē quirentes. De
solate sunt ciuitates eoz. nō remanēte uro
nec ulle habitatē. Dixi. tantū uerebis me. su
scipies disciplinā. et nō pibit habitacūlū ei.
p omia in quib; uisitauī eos. Uerūtamē
diluculo consurgentes. corruperūt ē co
gitationes suas. Quapp̄ expectame dicit
dns in die resurrectionis mee in futurū
qua iudicii mei ut congregē ḡō. collegā
regna. et effundā sup eos ē. indignationē
meā omnē. iram furoris mei. In igne em
zeli mei. deuorabitur omnis ter. quia tunc
reddā pplo labiū electum. ut uocent oēs
in nomine dñi. seruant ei humero uno.
sine summa etiopie. inde supplices mei fi
lie dispersor meoz referent munus mihi. In
die illa nō confundēs in omib; adinuētio-
nib; quib; preuaricata es mihi. Quia tunc au
feram de medio tui magniloquos superbie tu
e. et ultra nō addas amplius extolli in mon-
te scō meo. Et relinquam in medio tui pplm paup
rem egenū. et sperabunt in nomine dñi. Reliqui israel
non facient iniquitatē nec loquentur mēdā
cium. nec inuenietur in ore eoz lingua
dolosa. Quia ipi pascentur et accubabunt. nul
lus qui exterreat. Lauda filia syon. iubila israel
letare et exulta in omī corde filia ierlm. Ab
stulit dns iudicia tua. auertit inimicos tuos.
rex israel dns in medio tui. nō timebis ma
lum ultra. In die illa dicetur. ierlm noli ti
mere syon non dissoluantur manus tue. Dns
deus tuus in medio tui fortis. ipe saluabit te. Gau
debit sup te in leticia. silebit in dilectione sua
exultabit sup te in laude. Sicut in die festi so-
lemnitatis. qua tere erunt. ut nō ultra
sis obprobriū. Ecce ego interficiā omnes
illos. qui afflixerunt te. in tempore illo. et saluabo claudicantē. et eā q̄ ejecta
fuerat congregabo. et ponā eos in laude et in
nomē in omni terra confusionis eoz. in tempore illo cū
adducam uos. et in tempore quo congregabo uos. Da
bo enī uos in nomē et in laudē omnib; pplis ter
re. cū conuerto captiuitatē uestrā coram oculis
uris dicit dns.

In ieremias pphā ob emulac ymarū sedē
dñe regie ut hostia libere sedi palatii
menon michee. qui fuit ē pmissam nabucho
donosor regi chaldeo. Suauiter plin israel ē
memoratus regi ierlm expugnanti ciuitatē. i
babylonā fuisse peductū. Et ai mente habit
plō multe. scribi. v dolos fuendo eam effu
sione sanguinis innocentis se grauit ipse al
si. nolenti dō quātūlibet umbram aīe plō obsi
dionis memoratā ponit depter. lxx. annoz septi
uitatē eundem plin in regno chaldeo sin
uur suffimē. hac tm one ut ageret nūo an
noz nomine plō immune. ameminisset pecta
ti ad remissionē ierlm puenire. Septuage
sime magis dō anno regni chaldeo subiuso
ga adhuc. vij. anni. ad regnand restabāt.
q̄ enam certa uisio danielis. obtendit ppt
eandem sacrilegij. que medā uisione annū
fuisse ostenditur dñi qui medā impalue
ut septima uisio danielis ostendit. memdā
to regno successit. Cui pmo anno regni. ut
decā uisio manifestat. daniel suppurans
anno. indens. appropinquare tpe restitutionē
sue peculiarem filiū pmissi. stans tm pse
quiam p plō. eandē restitutionē ab postillatur
mysti. Et p gabrielem angelm eidē uisitē
nū pce eiusdem unitas de ageta de ecclesia.
Nam moriente sapmodicto dario regē me
dox. succedente in regno cyro rege pse.
pmissione dñi agistei peruēt de regē plin israel
in ierlm restituendum. Visiona libri sedi palatii
menon. omnia exte pphe confirmant. Cui
apli israel memorabi; templū dñi edificare de
pti. mortuo cyro rege de regnante dario
rege pse. qui memorato regno successit.
manē ḡō euangte ierlm. ut ide exponē ē
libro suo referre restaurationē sapdicti te
pli dñi inpediēte aduersū. Et manē detrimē
plō israel reparādi. sapdicti templi dñi. nec
dum nūa pmissionis ē effectum. Ps
ē ergo in isdē anno regni nabuchodonosor darij regis
pse. aggeus pphā ad plēm missus. q̄ zorobabel
filiū salathiel. principē de tribu iuda. qui potiūs suscepti ē exte- regni
rium. simil iosedech. summū sacdotē. admonet
ut tēplum agistei plis annoz tpe restaura
tionē ierlm adduxisse. hec etiam addens
ne mercedulitate pli nollent. munus. de
quo dē ydeum dicit. Ps plō hui diat. Non dū
uenit tpe. ne edificetur domus dñi. Cuius q̄ ad
certū hui pphē annectam. restitutionē pli.
edificationē templi. renouationē cultus
obseruantie sacerdotalis. muneris regnoz
gentiū extra significem.

Aggeus festinus. siue qui seminū
milacrimis. ut ingruentio metu. deser
tum templum edificet. dñm patrē inqui
et loquēte. admue unū modicū. ego mo
uebo celum. et terrā. mare. et aridam. et
mouebo ē gentes. et uenient desiderū omniū

genabuz

In anno

plau

secõ dar⁹ regis in mense octo. factum est ubum dñi in ma
nu aggei ꝓphe ad zorobabel filium sa
thiel ducem iude. ⁊ ad iesum filium io
sedech sacerdotẽ magnum dicens. hec
dicit dñs exercituum dicens. ꝓpls iste
dicit. nõ dum venit tps domus do
mum edificande. Et factum est ubum
dñi in manu aggei ꝓphe dicendo
quid ipse nobis est ingressus in
domibz laqueatas. ⁊ dñs ips est
me dicit dñs exercituum. ponite
corda uã sup uias uãs. seminastis
multum. introlastis parum. Comedistis
nõ ut esuritis. bibistis nõ ut
inebriam. Operuistis uos nõ ut
calefieri. ⁊ qui mercedes congregauit mer
ces eas in sacculũ pertusũ. hec dicit dñs
exercituum. ponite corda uã sup uias uãs.
Ascendite montẽ portate ligna. ⁊ edificate domũ
⁊ acceptabile mihi erit. ⁊ glorificabor dicit dñs.
Respexistis ad amplius. ⁊ ecce factum est mini. introlastis
in domũ. ⁊ exsufflo illud. Quam ob rem dicit dñs
exercituum. ex eo quod domus mea deserta est. uos festinatis
unusquisq; in domũ suã. Propter hoc super uos prohibiti
sunt celi ne darent ros⁹ suũ. ⁊ terra prohibita est germi
nare. ⁊ uocaui siccitatem super terram. ⁊ super montes
⁊ super triticũ. ⁊ super uinũ. ⁊ super oleum. ⁊ quecunq; p
fert humus. ⁊ super homines. ⁊ super iumenta. ⁊ super
omnes labores manuũ. Et audiuit zo
robabel filius salathiel. ⁊ iesus filius iosedec
sacerdos magnus. ⁊ omnes reliquie populi uocis dñi dei
sui. ⁊ uerba aggei ꝓphe. sicut misit eum dñs dus
eorum ad ipsos. Et timuit populus a facie dñi. Et
dixit aggeus nuntius dñi. de nuntiis dñi populo
dicens. Ego nobiscum dicit dñs. Et suscitauit
dñs spm zorobabel filij salathiel du
cis iude. ⁊ spm iesu filij iosedech sacerdotis ma
gni. ⁊ spm reliquoz omnis populi. et ingressi
sunt ⁊ fecerunt opus in domo dñi exercituum
dei sui. In die uicesima sexta mensis. in sexto an
no regis darij. ⁊ in septimo mense
in uno. mensis. factum est ubum dñi in manu aggei
ꝓphe dicendo. Loquere ad zorobabel filium sala
thiel ducem iude. ⁊ ad iesum filium iosedech sacer
dotem magnum. ⁊ ad reliquos populi dicendo. Quis
in uobis est relictus qui uidit domum istam in gl
oria sua prima. Et quid uos uidetis hanc nũc.
Numquid nõ uelut ea est nonne sic. Et
nunc confortare zorobabel dicit dñs. confortare
te iesu filij iosedech sacerdos magne. confortare
te omnis populus terre dicit dñs exercituum. fa
cite quia ego uobiscum sum dicit dñs exercituum

ubum quod pepigi uobiscum cum egre
deremini de egyp
to. ⁊ spus meus erit in medio uestri. Nolite timere quia
hec dicit dñs exercituum. Adhuc unum modicum est
et ego mouebo celum ⁊ terram. mare. ⁊ aridam. ego
uebo omnes gẽtes. ⁊ ueniet desiderium cunctis gẽ
tibus. ⁊ implebo domum istam gle dicit dñs exer
cituum. Meum est argentum ⁊ meum est aurum dicit dñs exercituum.
Magna erit gla domus istius noua plusquã prime dicit dñs exercituum. Et locum istum
dabo pacem. dicit dñs exercituum.

In die uicesima. mense nono. in anno
secõdo darij regis factum est ubum dñi ad aggeum ꝓphã
dicens. hec dicit dñs exercituum. interroga sacerdotes
legem dicens. Si quis portauerit sanctum
in ore uestimenti sui. ⁊ tetigerit de fimbria eius panem
aut pulmentum aut uinum. aut oleum. aut omne e
dulium numquid sanctificabitur. Responderunt sacer
dotes ⁊ dixerunt. non. Et dixit aggeus. Si tetigerit
pollutus ãia ex omnibus his. numquid contaminabi
tur. Et ꝑunxerunt sacerdotes ⁊ dixerunt. Contaminabi
tur. Et respondens aggeus dixit. Sic ꝓpls iste. ⁊ sic gens
ista coram me dicit dñs. ⁊ sic omne opus
manuum eorum. ⁊ omnia q obtulerunt ibi coinquinata erunt. Et nunc ponite corda uã
a die hac ⁊ sup. ante quam ponerent lapis sup
lapidem in templo dñi. Cum accederet ad acer
uum. xx. modios. ⁊ fierent. x. mensuri ad tor
cularia ut exprimerent. l. lagenas. ⁊ fierent
xx. Percussi uos uento urente ⁊ aurugine. ⁊ grã
dine omnia opa manuum uarum. ⁊ non fuit in
uobis qui reduceret ad me dicit dñs. ponite
te corda uã ex die ista ⁊ sup. a die uicesima. et
sup. a die qua fundatum est templum dñi. ponite corda uã. Si adhuc semen in horreo.
⁊ adhuc usque uitis. ficus. malogranatum. ⁊ lignum olive non floruit.
ex die ista benedicam. Et factum est ubum dñi
ad aggeum secõdo. in uicesima. mensis dixit
eum. Loquere ad zorobabel ducem iude dicens.
Ego mouebo celum ⁊ terram. ⁊ subuertam
solium regnoz. ⁊ conteram fortitudinem regni
gentium. ⁊ subuertam quadrigas ⁊ ascensores
eorum. Et descendent equi ⁊ ascensores eorum
unusquisq; gladio fratris sui. In die illo dicit dñs
exercituum. assumã te zorobabel fili salathiel
huc me dicit dñs. ⁊ ponam te quasi signacu
lum. quia te elegi dicit dñs exercituum.

In anno secõdo darij regis mense
octauo factum est ubum dñi ad aggeum ⁊ zacchariam ꝓphã filium iadeo dicens.
Grauiter iratus est dñs super patres uestros. Et hec dicit dñs exercituum. Reuertimini
ad me dicit dñs exercituum. ⁊ reuertar ad uos dicit dñs exercituum. Nolite fieri sicut patres
uestri. quibus clamabant prophete priores dicentes. hec dicit dñs exercituum. Reuertimini
de uiis uestris pessimis ⁊ de cogitationibus uestris pessimis. ⁊ non audierunt. nec
intenderunt ad me dicit dñs. Patres uestri ubi sunt. ⁊ prophete numquid in
perpetuum uiuent. Uerumtamen uerba mea ⁊ legitima mea quecunq; mandaui
in manu seruoz meoz prophetaz. nonne comprehenderunt patres uestros. ⁊ conuersi
sunt ⁊ dixerunt. Sicut cogitauit dñs exercituum facere nobis secundum uias nras
⁊ secundum adinuenciones nras. sic fecit nobiscum. In die uicesima quarta mensis
undecimi. qui est mensis sebath. in anno secõdo darij regis factum est ubum dñi
ad zachariam filium

pfap

dei. ⁊ in ierlm. ma ſce di ſit ſup eos. Tunc ſus
rexerunt zorobabel filius ſalathiel. ⁊ihs filius
iosedech. ⁊ principes a. ⁊ edificauerunt edificium
domus di que eſt in ierlm. Cūq; eſſent
ibi ⁊ exortatione ſua adiuuarent eos. Nā
ipſum ſit. ⁊ admonitione ꝓphetarū dicentiū
monumenū idem ꝓphe aperiens rescripti. uerbi
lectione complenſis uſus ē. Uidi nocte ⁊ ecce uir
ascendit ſup equū rubeum. ⁊ ecce. Videt ꝓphe
uirum equo rubeo ſedentē ⁊ ſtantē i medio mir
tus ambroſi memorat. Cuius uiſione ſecdm
hebreos tradentes h̄ ſolutio ē. Uir ascendens
equū rubeum. hec angls intelligant. tam eq
ꝓpter colorē equi oſtendē ubiq; ē iudicia dī
gunt. ⁊ eam gentē ſignificat ꝓferendā. que
ꝓphe ſit. ⁊ optimarū retegerat. Nam ⁊ ſus
tus ꝓphetā nullū nos. nisi gē iudicium ē
ſanguine adꝰ ꝓferendam demonſtrans. hec ibi
uſus eſt dicens. Quis ē iste qui uenit ecce dom
ruber. ⁊ thimotheus ei ecclesie. ⁊ ecce. Stantē
uō in medio murten obumbrantē q; dicit. Le
uam ꝓphe aſſumptam p murten ſignē uelut
designare. ⁊ ſui ſigni morsec nihil ꝓbrū o
lentes ſigni ſpernoſi. ut leuiam ꝓphe p bri o
lentes ſigni ſpernoſi umbraculi demonſtra
ret. Et hanc uiſionē que ſubiecte. ꝓphe ⁊ um
dutum d'aduſarijs fieruū demonſtrans. obli
uiſcū ꝓphe ſe uidiſſe memorant. quia ꝓphe
ſit. ⁊ prima ſubiunge d'ſua ecclesia. necdū di
ſciplis ē oſtabat. Cui exempli ut ꝓſens ꝓphe
aliquam pte mīe remīe uidetur. libuit eid'
ac redeuntes captiuitate d'ſua chaldee p uocē
phe eſt reuelata.

Zacharias memor dñi ſui. multiplex m
ꝓphia. ibim ſoldidis uestib; mundum.
⁊ lapidem ſeptē. ⁊ vij. ⁊ candelabrum aureū
cum uasculis ⁊ septē. quot oculi. ⁊ quę ſ; o
liue. ⁊ ministrę lampadibus cernut. ⁊ adiectis.
ut poſt equos rufos. ⁊ nigros. ⁊ albos. ⁊ dapli
ces quadrigas ecclesiam. ⁊ equū d'ierlm
pacem regni narrentur. ⁊ ꝓdixerit ſedēn
tem ſup pullum filium asine ſubiugalis.

Mense

eram⁹ in anno ſecdo darij. ⁊ factū ē
uerbum dñi ad zachariam filium
barachie. filij addo ꝓphā dicens
Ismael ē dñs ſup patres meos. in
manda. Et dices ad eos. Hec dicit dñs
exercituū. Convertimini ad me ait
dñs exercituū. ⁊ conuertar ad uos dicit
dñs exercituū. Sic ſitis. sicut patres
uri. ad quos clamabant ꝓphe p
cedentes dicentes. Hec dicit dñs exercituū.
Convertimini de uiis uestris malis.
⁊ cogitationibus uestris pessimis. Et nō audierūt
neq; attenderūt ad me dicit dñs. Patres uī ubi
sunt ꝓphe. Uūquid ms eternū manent. ⁊ uerba
ea mea. legitima mea que mandaui ſeruis meis
ꝓphis. nunquid nō apprehenderunt patres uos. Et
conuersi sunt. ⁊ dixerunt. Sicut cogitauit dñs exer
cituum facere nobis ſecdm uias nras. ⁊ ſecdm adin
uentiones nras sic fecit nobis. Indie. xv. ⁊ xxvi.
undecimo mensis ſabath. in anno ſecdo darij. ſcdm
e iubum dñi ad zachariam filium barachie.
filij addo ꝓphā dicens. Uidi nocte ⁊ ecce uir
ascendens ſup equū rufum. ⁊ ipe ſtabat inter
myrteta que erant in ꝓfundo. ⁊ poſt eum e
qui rufi. nati. ⁊ albi. Et dixi ſuper ſunt hi dñe
mi. Et dixit ad me angls qui loquebatur i
me. Ego oſtendam ē quid ſunt h̄. Et respon
dit qui ſtabat inter myrteta. ⁊ dixit. Hi ſunt qs
misit dñs. ut pambulārent terram. Et ꝓce
perunt angls dñi. qui ſtabat inter myrteta. ⁊ di
xerunt. Pambulauimus terram. ⁊ ecce omis
terra habitat. ⁊ quiescit. Et respondit angls dñi. ⁊
dixit. Dñe exercituū. usq; tu nō miserēberis
ierlm. urbiū iude quib; iratus es. iste sep
tuagesimus anno ē. Et respondit dñs angło.
qui loquebatur in me uba bona. uba ſolā
tōia. Et dixit ad me angls qui loquebatur
in me. Clama dicens. hec dicit dñs exerci
tuum. Zelatus sum ierlm. ⁊ zelo magno. ⁊
ira magna ego irascor sup gētes opulentas.
quia ego iratus sum parum. ipi uō adiuue
runt in malū. ꝓpterea hec dicit dñs. Reuertar
ad ierlm i miserationibus. Domus mea edifi
cabitur in ea. ait dñs exercituū. ⁊ perdiculū
extendetur sup ierlm. Adhuc clama dicēs.
hec dicit dñs exercituū. Adhuc affluent ciuita
tes mee bonis. ⁊ ꝰſolabitur dñs. adhuc ſy
on. ⁊ eliget adhuc ierlm.

Et leuaui oculos meos. ⁊ uidi. ⁊ ecce. uir
quidā. Et dixi ad angłm qui loquebatur
in me. Quid sunt h̄. Et dixit ad me. Hi sunt
cornua que uentilauerunt iudā. ierlm.
⁊ israel. Et ostendit mihi dñs. uir fabrus. Et
dixi. Quid isti uenūt facere. At ille dicens.
Hi sunt cornua que uentilauerūt iudā ꝓ sin
gulos uiros. ⁊ nemo eoꝝ leuauit caput su
um. Venerunt isti deterere eos. ut dent cor
nua gentiū. que leuauerunt cornū sup terrā
iudā. ut dispergent eam. Et leuaui oculos
meos. ⁊ uidi. Et ecce uir. in manu eius fu
nis mēsoꝝ. Et dixi. Quo tu uadis. Et dixit
ad me. Ut metiar ierlm. ⁊ uidam quan
ta sit longitudo eius. ⁊ quanta sit latitudo eius. Et
ecce angls qui loquebat in me. egrediebatur.
⁊ alius angls egrediebatur occurrere ei. Et
dixit ad eum. Curre loquere ad puerū istū
dicens. Absq; muro habitabitur ierlm. ꝓ
multitudine hoīm. ⁊ iumentoꝝ in medio ei.

Et ego ero ei. ait dñs. murꝰ ignis in circuitu. et in gla-
ria ero in medio ei. O. o. fugite de terra aquilonis di-
cit dñs. quia in quatuor uentos cæli dispersi uos ait dñs.
O syon fuge. que habitas apud filiam babylonis.
quia hæc dicit dñs exercituum. post gloriam misit
me ad gentes que spoliauerunt uos. Qui enim te-
tigerit uos. tangit pupillam oculi mei. quia ecce
ego levo manum meam super eos. et erunt præda his q
fuerunt eis. et cognoscetis quia dñs exercituum
misit me. Lauda et lætare filia syon. quia ecce ego
uenio et habitabo in medio tui ait dñs. Et applicabi-
tur gentes multæ ad dñm in die illa. et erunt mihi in
populum. et habitabo in medio tui. et scies quia dñs exercituum
misit me ad te. Et possidebit dñs iudam partem suam
hæreditatem. et eliget adhuc in iherlm. Silete
omnis caro a facie dñi. quia consurrexit de habi-
taculo sancto suo.

Et ostendit mihi iesum sacerdotem magnum stantem
coram angelo dñi. et satan stabat a dextris
eius ut adversaretur ei. Et dixit dñs ad satan.
increpet dñs in te satan. et increpet dñs in te q
elegit iherlm. Nunquid non iste torris ereptus
de igne. Et ipse erat indutus vestibus sordidis. et
stabat ante faciem angeli. Qui respondit et ait ad eos
qui stabant coram se dicens. Auferte vestimenta sor-
dida. ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te
iniquitatem tuam. et induam te mutatoriis. Et dixi.
Ponite cidarim mundam super caput eius. Et posu-
erunt cidarim mundam super caput eius. et angelo
dñi stabat. et contestabatur angelo dominum dñm
dicens. Hæc dicit dñs exercituum. Si in uiis meis am-
bulaueris. et custodiam mea custodieris. tu quo-
que iudicabis domum meam. atque custodies atria mea.
et dabo tibi ambulantes de his qui nunc hic assi-
stunt. Audi nunc iesu sacerdos magne. tu et amici tui
qui habitant coram te. quia uiri prodigiorum
sunt. Ecce ego adducam seruum meum orientem.
Quia ecce lapis quem dedi coram iesu super lapi-
dem unum septem oculi sunt. Ecce ego celabo
scalpturam eius ait dñs exercituum. et auferam ini-
quitatem terræ illius in die una. In die illa
dicit dñs exercituum. vocabit unus amicus suus
subter umbram. et sub ficum.

Et reuertitur angelus qui loquebatur in me. et
suscitauit me quasi uirum qui suscitatur de
somno suo. Et dixit ad me. Quid uides. Et di-
xi. Vidi. et ecce candelabrum aureum totum. et
lampas super caput ipsius. et septem lucernæ super
candelabrum. septem infusoria lucernis quæ e-
rant super caput illius. et due olive super illud.
una a dextris lampadis. et una a sinistris eius.
Et respondi. et aio ad angelum qui loquebatur
in me. dicens. Quid sunt hæc dñe mi. Et ait
ad me angelus qui loquebatur in me. dicens. Nescis quid
sunt hæc. Et dixi. Non dñe mi. Et respondit. et ait
ad me dicens. Hæc est uerbum dñi. ad zorobabel di-
cens. Non in exercitu nec in robore. sed in
spiritu meo dicit dñs exercituum. Quis tu mons

magne coram zorobabel in planum. Et educet
lapidem primarium. cæmentum gratiæ eius. Et fe-
cerunt uerbum dominus ad me. dicens. Manus zorobabel
fundauerunt domum istam. et manus eius perficient
eam. et scies quia dñs exercituum misit me ad uos.
Quis enim despexit dies paruos. Et lætabun-
tur et uidebunt lapidem stanneum in manu zo-
robabel. Septem isti oculi dñi qui discurrunt in
uniuersa terra. Et respondi. et dixi ad eum. Quid sunt
due olive iste ad dextram candelabri. ad si-
nistram eius. Et respondi secundo. et dixi ad eum. Quid
sunt due spice oliuarum. que sunt iuxta duo ru
stra aurea. in manibus suis distillantia ceruum.
Et ait ad me dicens. Nunquid nescis quid sunt
hæc. Et dixi. Non dñe mi. Et dixit. Isti sunt duo fi
lii olei. qui assistunt dño uniuersæ terræ.

Et reuersus sum. et leuaui oculos meos. et vidi. Et
ecce uolumen uolans. longitudinis cubi. xx. cubito-
rum. latitudo eius. x. cubitorum. Et dixit ad me. Quid
hoc est maledictum quod egreditur super faciem
terræ. quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudi-
cabitur. Et educam illud dicit dñs exercituum.
et ueniet ad domum furis. et ad domum iurantis
in nomine meo falsum. et commorabitur in medio
domus eius. et consumet eam. et ligna eius. et lapides
eius. Et egressus est angelus qui loquebatur in me. et
dixit ad me. Leua oculos tuos. et vide quid est
hoc quod egreditur. Et dixi. Quid est. Et ait. Hæc
amphora egrediens. Et dixit. Hæc est oculus eo-
rum in omni terra. Et ecce talentum plumbi por-
tabatur. Et ecce mulier una sedens in medio
amphoræ. Et dixit. Hæc est impietas. Et proie-
cit eam in medium amphoræ. et misit massam
plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos et
vidi. et ecce due mulieres egredientes. et spiritus in
alis earum. habebant alas. quasi alas milui.
Et leuauerunt amphoram inter terram et cæ-
lum. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me.
Quo iste deferuntur amphoram. Et dixit
ad me. Ut ædificetur ei domus in terra Sen-
naar. et stabilitus. ponatur ibi super basim suam.

Et conuersus sum. et leuaui oculos meos
et vidi. et ecce iiii. quadrigæ egredientes de
medio duorum montium. montes montes
ærei. In quadriga prima. equi rubi. et
in quadriga secunda equi nigri. et in quadriga
tertia equi albi. et in quadriga quarta equi
uarii fortes. Et locutus. et dixi ad angelum qui
loquebatur in me. Quid sunt hi domine mi. Et
respondens angelus. ait ad me. Isti sunt qui
exeunt qui egrediuntur ut stent coram dño to-
tius terræ. Quia equus nigri egre-
diuntur in terram aquilonis. Et albi e-
gressi sunt post eos. Et uarii egressi sunt ad
terram austri. Qui aut exierunt robustissimi e
uerunt requirere ut discurrerent per
terram. Et dixit. Ite et ambulate per terram. Et

p̄ambulaueritꝫ eam. Et uocauit me. & locu
tus ē ad me dicens. Ecce qui egr̄ediuntur in
terram aquilonis. requieſcere fecerunt spm me
um in terra aquilonis. Et factum ē ūbum dñi ad
me dicens. Sume aurum & argentum ab abbol
ba. & a tobia. & ab idaia. uenies tu in die il
la. & intrabis in domū iosie filij sophonie qui
uenerūt de babilone. et sumes argentū & au-
rum. & facies coronas. & pones eas in capite Iehu
filij iosedech. sacerdotis magni. & loqueris ad eum
dicens. Hec dicit dñs exercituū dicens. Ecce uir oriens no
mē ei. Aluet eum oriatur. & edificabit templū dñi
ipe edificet templū dñi. ipe portabit gl̄iam. & ſedebit. & dñabit sup solio suo. & erit sacerdos ſ
solio suo. & consilium pacis erit inter illos. &
omne erunt helem. tobie. & idaie. & hen. fi
lio sophonie memoriale in templo dñi. Et qui
procul sunt uenient. & edificabunt in templo domini.
Et scietis quia dñs exercituū misit me ad uos.
Erit autē hec. si audiendo audieritis uocē dñi
dei uri.

VII

Et factū ē in anno quarto darij regis. factū
ē ūbum dñi ad zachariam in quarto
mensis nom. qui ē chaslau. Et miserunt ad do
mū dei sarasar. & regemelech. uiri qui erant
cum eo. ad deprecandam faciem dñi. ut dicerent
sacerdotibus domus domini exercituū. & prophe
tis. Numquid flendum mihi ē in mense quinto.
ut sanctificare me debeo sicut fec iam multis annis.
Et factū ē ūbum dñi exercituū ad me dicens. Lo
quere ad omē. plm̄ terre. & ad sacerdotes dicens.
Cum ieiunaretis. & plangeretis in quinto &
in septimo p hos septuaginta annos. numquid
ieiunium ieiunastis mihi. Et cum comederetis &
bibetis. nonne uos ipsi comedebatis & uos ipsi bibebatis. & uos
met ipsis comedebatis. Nonne hec sunt ūba. que locutus ē dñs in manu prophe
tarum. eorum. ad hoc tempus habitantibus in
Jerusalem. & ciuitates eius in circuitu eius. & ad austrum. &
in campestribus habitantes. Et factū ē ūbum dñi
ad zachariam. dicens. Hec dicit dñs exercituū di
cens. Iudicium uerum iudicate. & misericordiam
& miserationes faciat unusquisque cū frē suo. &
uiduam. & pupillum. & aduenam. & pauperem
nolite calūpniari. & malū uir frī suo nō co
gitet in corde suo. Et nolluerunt attendere. & ui
rtutem tetulam retrahentes. aures suas ag
grauarunt ne audirent. & cor suum posu
erunt ut adamant. ne audirent legem. &
ūba que misit dñs exercituū in spū suo per ma
nū prophar por. Et factus ē indignatio magna
a dñō exercituū. & factū ē sicut locutus est
& non audierunt. Sic clamabunt & non exau
diam. dicit dñs exercituū. Et dispersi eos sup
omnia regna que nesciunt. & terra desolata est
a tergo. eo q nō esset transiens & reuertens. Et po
suerunt terrā desiderabilē in desertū. Et factū est

ūbum dñi exercituū
ad me dicens. Hec dicit dñs exercituū. Zelatus sum syon zelo magno. & indig
natione magna zelatus sum eam. Hec dicit dñs
exercituū. Et reuertar ad syon. & habitabo in
medio ierlm. & uocabitur ierlm ciuitas ueri
tatis. & mons dñi exercituū mons sanctus. Hec dicit
dñs exercituū. Adhuc habitabunt senes & a
platea ierlm. uir baculus in manu eius pre
multitudine dierū. & plateę ciuitatis replebuntur
infantibus & puellis ludentibus in pla
teis eius. Hec dicit dñs exercituū. Si difficile in
debitum in oculis reliquiarū populi huius in
diebus illis. numquid in oculis meis difficile e
rit dicit dñs exercituū. Ecce ego saluabo pm̄ & hoc cō exercituū
meum de terra orientis. & de terra occasus solis. &
adducam eos. habitabunt in medio ierlm. &
erunt mihi in populum. & ego ero eis in deū. in
ueritate & iustitia. Hec dicit dñs exercituū.
Confortentur manus uestre. qui audistis in diebus
his sermones istos per os prophar. in die qua fundata
ta est domus dñi exercituum. ut templum edificare
tur. Quia ante dies illos merces hominis non
erat iumentum non erat. & merces non erat pacis
tribulationi. & domui omnis homini quicquā
pmittebat. Nunc autē non iuxta dies priores. ego
faciam reliquiis populi huius dicit dñs exercituū
ait. Semen pacis. uinea dabit fructū suū. & ter
ra dabit germen suum. & celi dabunt rorē suum. & pos
sidere faciam reliquias populi huius uniuersa hec.
Et erit sicut eratis maledictio in gentibus domus
iuda. & domus isrl. sic saluabo uos & eritis in
benedictione. Nolite timere. confortentur manus
uestre. quia hec dicit dñs exercituū. Sicut cogi
tauit ut afflingeret uos cum ad iracundiam
me prouocassent patres uri dicit dñs
& non sum misertus. sic conuersus cogitauit in die
bus istis. ut benefaciam ierlm & domui iude.
Nolite timere. Hec sunt ergo ūba q facietis. Lo
quimini ueritatē unusquisq; cum proximo suo
veritatē & iudicium pacis iudicate in portis
uris. unusquisq; malū contra amicū suum ne co
gitetis in cordibus uestris. & periurium nolite
diligere. Omnia enim hec sunt q odi di
cit dñs.

VIII

Et factū ē ūbum dñi exercituū ad me dicēs.
Hec dicit dñs exercituū. Ieiunium quar-
tum. ieiunium quinti. ieiunium septimi. ieiunium
decimi. erit domui iude in gaudium. & in
letitiam. & in solemnitates pulchras. Ve
ritatē tantū & pacē hec diligite. Hec dicit dñs exer
cituū. Adhuc ueniant populi & habitent in ciui
tatibus multis. & abeant habitatores unius ad
alteros dicentes. Eamus & deprecemur faciem dñi.
& queramus dñm exercituum. Vadam etiā ego.
Et uenient populi multi. & gentes robustę ad
quirendū dñm exercituū in ierlm. & deprecan
dam faciem dñi. Hec dicit dñs exercituū. In

die; illis nequib; applicabunt. ꝙ homines exosi;
linguaꝫ gentium. ⁊ applicabunt similitudinem
nubes dicentes. Ihesu nobis. Audiamus omes. qm
ꝺ nobis est

Omne vas dñi mittes adhuc. ⁊ damnabit. vocem
ei quia dñs ē oculus hominis. ⁊ omis ebrius
non. Gnath. quoꝝ mitimus ei. ⁊ evomet. ⁊ ydo.
Assumpserunt quippe ꝺ sapientia malde. Sed
tamen vos memoriē suam. ⁊ coacervantur
arguimum ei humi. ⁊ aurū ut lutum platea
rum. Ecce dñs possidebit eam. ⁊ pauper in
manu fortitudinis ei. ⁊ hoc ignis devorabit.
Ydabit. Scalon. ⁊ imabit. gaza. ꝺ dolebit mani
⁊ accaron. qm confusa ē spes eius. Et perdet rex
ꝺ gaza. ⁊ ascalon no habitabitur. et habebit
separatos magno. ⁊ dispdam superbiam philistin
orum. Auferam sanguinē eius ꝺ ore ei. ⁊ ab
hominationes ei ꝺ medio dentiū ei. Et reliq
quetur etiam ipe ꝺ nob. Aerit ep dux in iu
da. ⁊ accaron. sic iebuseus. Et edificabo domū
meam ex vbi qui miserint in. eamus. ⁊ reli
querunt. ⁊ no transibit ultra sup eos erratos
qm hec dicit dñs exercituꝫ. Quidā sanc
tuarium. nubila filia ierlin. Ecce ego mittam
uenient ē pastue. ⁊ salvabunt. ipe pauper. ⁊ ascē
dent sup aliam. ⁊ sup pullū iumentoꝝ alme.
Dispdam quadrigam ex ephraim. ⁊ equū ꝺ ierl
⁊ dissipabunt arcus belli. ⁊ loquetur pacē gen
tibus. Potēs eius usq ad mare. ⁊ a flumine us
q ad fines terre. Tu quoq; in sanguine testi
menti. tui emisi vinctos tuos ꝺ lacu qui no ē aq.
Convertimini ad munitionē vincti spei. hodie
quoq; annuntians duplicia reddam tibi. qm
extendi mihi iudam. ephraim arcum ipleui
eum. ⁊ suscitabo filios tuos sion. sup filios tu
os grecia. ⁊ ponā te qsi gladium fortis. et dñs sup
eos videbitur. ⁊ exibit ut fulgur iaculum
ei. et dñs deus in tuba canet. ⁊ vadet turbi
nibus austri. Dominus exercituum protget eos. et devora
bunt ⁊ submerget lapidibus fundas. ⁊ bibentes
inebriabuntur quasi vino. ⁊ replebuntur ut
fiale. ⁊ quasi cornua altaris. Et salvabit eos ꝺ
illa. ut gregē populi sui. quia lapides sancti elevabuntur sup terrā ei. Quid enim
bonū ei est. ⁊ quid pulchrū ei nisi frumentū
electoꝝ. ⁊ vinū germinans virgines.

Petite a dño pluviā serotinū. ⁊ dñs fa
cit nubes. ⁊ pluviam imbris dabit eis
singulis herbam in agro. quia simulacra locuti
sunt inutile. ⁊ divinū viderunt mēdacium.
⁊ somnia vana locuta sunt. frustra eo
consolabamini. ideo abducti sunt ei exer
citus. affligentur quia no ē eis pastor. Super
pastores iratus ē furor meus. ⁊ super vitu
los visitabo. qm visitabit dñs exercituum gregem
suum domū iude. ⁊ ponet eos quasi
gle fortis in bello. ex ipo angulus. ex ipo

paxillus. ex ipo arcus belli. ex ipso egrediet̄ om
nis exactor simul. Erunt ei fortes calcantes
lutum platee in bello. ⁊ pugnabunt quia dñs est
cum eis. Et confundentur ascendentes equites.
In domibus domus iude. ⁊ domū ioseph saluabo
⁊ reducam eos quia misertus eoꝝ. ⁊ erunt sic
fuerunt eos no projiciam eos. Ego enim dñs
deus eoꝝ exaudiam eos. et erunt ei fortes
quasi. ⁊ letabitur cor eoꝝ ei quasi a vino. ⁊ filii eoꝝ
videbunt ⁊ letabunt. ⁊ exultabit cor eoꝝ in
domino. Sibilabo ei. ⁊ congregabo illos quia re
demi eos. ⁊ multiplicabo eos sicut fuerunt
ante multiplicati. Seminabo eos in populis. ⁊
longe recordabunt̄ mei. ⁊ vivent cum filiis
suis. ⁊ revertentur. ⁊ reducam eos ꝺ terra egyp
ti. ⁊ ꝺ assyriis congregabo eos. ⁊ ad terram galaad
ad. ⁊ libani. adducam eos. ⁊ non inveniet ei
locus. Et transibit in mari fluctu. ⁊ percutient̄ in
mari fluctu. ⁊ siccabuntur omnia profunda flu
minis. ⁊ humiliabunt superbia assur. ⁊ sceptrum egypti recedet. Fortabo eos in dño. ⁊
in nōie ei ambulabunt dicit dñs.

Aperi libani portas tuas. ⁊ comedet ignis
cedros tuas. Ulula abies quia cecidit cedr
quā magnifici vastati sunt. Ululate quercus
basan. quia succisus ē saltus munit. Vox ulu
latus pastoꝝ. quia vastata ē magnificentia
eoꝝ. Vox rugitus leonū. quia vastata ē superbia
iordanis. ⁊ que quasi possidebant eccliam. ⁊ hoc ꝺ S. p alio
non dolebunt. Non delebunt ea dicentes. Benedictus
dñs. benedictus dñs. divites facti sumus. A
pastoribus eoꝝ no parcebunt eis. Et ego non par
cam ultra sup habitantes terram dicit dñs. Ecce
ego tradam homines unusquisq; in manu proxi
mi sui. ⁊ manu regis sui. ⁊ conterent terram. ⁊ non
eruam ꝺ manu eoꝝ. ⁊ pascam gregem occisio
nis pp hoc. o pauper gregis. Et assumpsi mihi duas
virgas. unam vocatam decorē. ⁊ alteram voca
tam funiculum. ⁊ pavi gregē. Et succisi tres pa
stores in mense uno. ⁊ anima ē mea in eis.
⁊ quidem. ⁊ anima eoꝝ variavit me. Et dixi.
Non pascam vos. Quod moritur moriatur. ⁊ qđ
succiditur succidatur. ⁊ reliqui comedant unus
quisq; carnē proximi sui. Et tuli virgam meā
que vocatur decor. ⁊ abscondi eam. ut irri
tum faceret fedus meum q; pepigi cum omibus
populis. ⁊ irritum factum est in die illa. ⁊
cognoverunt sic pauperes gregis. q; verbum dñi est. ⁊ dixi
ad eos. Si bonum ē in oculis
vestris afferte mercedē meam. ⁊ si no quiescite.
Et appenderunt mercedē meā. xxx. argenteos.
Et dixit dñs ad me. Proice illos ad statuarium. de
cor pulcrū q; appretiatus sum ab eis. Et tuli
xxx. argenteos. ⁊ proieci illos in domo dñi ad
statuarium. Et fabricavi virgam meā secun
da que appellabatur funiculus. ut dissolverem fra
tres inter iudam ⁊ israel. Et dixit dñs ad me ad

huc usque ⁊ usq; pastores gregis. quia ecce ego suscitabo pastorem in terra. qui uisitabit non uisitata. ⁊ dispersa non quesiuit. ⁊ contrita non sanabit. ⁊ id q̃ stat non enutriet. ⁊ carnes pinguiū comedet. ⁊ ungulas eorū dissoluet. O pastor ⁊ idolum derelinq̃ gregē gladius sup brachiū ei. ⁊ sup oculum dextrum eius. brachium ei arescendo arescendo. ⁊ oculus dext⁹ ei tenebrescendo obscurabitur.

XII

Onus ubi dominus sup israel. Dixit dñs extendens celos ⁊ fundans terram. ⁊ fingens spūm hois in eo. Ecce ego ponam sup limen ne cunctis. omnibus populis in circuitu. ⁊ iuda erit in obsidione sup ierlm. Et erit illa die ponam ierlm lapidē onerosum omnibus populis. Omnes qui leuabunt eū scissione lacerabuntur. ⁊ congregentur ad eū omnes regnū terre. In die illa dicit dñs percutiam omnē equū stupore. ⁊ ascensorē eius amentia. super domū iude aperiam oculos meos. ⁊ omnē equū populi percutiam cecitate. Et dicent duces iude in corde suo. Confortentur mihi habitatores ierlm in dño exercituū deo suo. In die illa ponā duces iude sicut cōmissū ignis in lignis. ⁊ sicut face ignis in fenore. devorabunt ad dextram. ⁊ sinistram. omnē populū in circuitu. Et habitabit ierlm rursum loco suo Salvabit dñs tabernacula iude sicut principium. ut nō magnificet gloria domus dauid. ⁊ gloria habitantium ierlm sup iudam. In die illo protegit dñs habitatorē ierlm. ⁊ erit qui offenderit eras in die illa qrere dñm. ⁊ dominū dñm qui dixit sanctus dñs mihi. Et erit in die illa quasi ostendere omnes gentes que uenerint sup ierlm. ⁊ effundam sup domū dauid ⁊ sup habitatorē ierlm. spūm gratie ⁊ precum. Et aspicient ad me quē confixerunt. ⁊ plangent eū planctu quasi sup unigenitum. ⁊ dolebunt super eū ut dolere solet in morte primogeniti. In die illa magnus erit planctus in ierlm. sicut planctus adadremon. in campo mageddo. Et plangent terra familie ⁊ familie seorsum. familie domus dauid seorsum. ⁊ mulieres eorū seorsum. familie domus nathan. ⁊ mulieres eorū seorsum. familie domus leui seorsum. ⁊ mulieres eorū seorsum. familie semei seorsum. ⁊ mulieres eorū seorsum.

XIII

In die illa erit fons patens domui dauid. ⁊ habitatoribus ierlm ⁊ ablutionē peccatoris ⁊ menstruate. In die illa dicit dñs exercituū. disperdā nomina idolorū de terra. ⁊ nō memorabuntur ultra. ⁊ prophetas pseudoprophetas. ⁊ spūm immundū auferam de terra. Et erit cum prophetauerit quispiam ultra. dicent ei pater eius ⁊ mater eius que genuerunt eum. non uiues. quia mendacium locutus es in nomine dñi. ⁊ confodient eum pater eius ⁊ mater eius genitores eius cum prophetauerit. Et erit in die illa confundentur prophete unusquisq; ex uisione sua cū prophetauerit. nec operientur pallio lanerino ut mentiantur. ⁊ dicet. Non propheta ego sum. ego colo agrum. quia adam exordio meo. ⁊ adolescentia mea. ⁊ dicetur

c. 13. Duo sunt plage ista. in medio manuū tuarū et dicet. hę plagę sunt in domo eorū. qui dilexerunt me. ⁊ frames suscitare sup pastorē meum. ⁊ sup uirum cohærentē mihi dicit dñs exercituum. Percute pastorē. ⁊ dispergentur oues. Et conuertam manū meā ad paruulos. ⁊ erunt in omni terra dicit dñs. Pars due in ea dispergentur ⁊ defícient. ⁊ tertia pars relinquetur in ea. Ducam tertiam partē per ignē. ⁊ uram eos sicut uritur argentum. ⁊ probabo eos sicut probatur aurum. ⁊ ipse inuocabit nomen meum. ⁊ ego exaudiam eum. Dicam populo meo. ⁊ ipse dicet dñs deus meus.

XIIII

Ecce dies ueniunt dñi. ⁊ dividentur spolia tua in medio tui. Congregabo enim ad ierlm omnes gentes ad bellum. ⁊ capietur ciuitas ⁊ diripientur domus. ⁊ mulieres polluentur. Et egredietur medietas partis ciuitatis in captiuitatem. ⁊ reliquus populi non auferetur ex urbe. Et egredietur dñs ⁊ pugnabit contra gentes illas sicut pugnauit in die belli. Et stabunt pedes eius in die illa super montem olivarum. qui est contra ierlm ad orientem. Dividetur mons olivarum. ex medio per latum. ad orientem ⁊ ad occidentem. ⁊ prorupto gurgite ualde. et separabitur medium montis ad aquilonē. ⁊ medium eius ad meridiē. Et fugietis ad uallem montium hoc. adpropinquabit. Et fugietis sicut fugistis a facie terremotus in diebus ozie regis iude. Et ueniet dñs deus meus. omnes sancti cum eo. Et erit in die illa non erit lux. sed frigus ⁊ gelu. Et erit dies una. que nota est domino non dies neque nox. ⁊ in tempore uespere erit lux. Et erit in die illa. exibunt aque uiue de ierlm. medium earum ad mare orientale. ⁊ medium earum ad mare nouissimum. In estate et hyeme erunt. Et erit dñs in regem super omnem terram. In die illa erit dñs unus. ⁊ erit nomen eius unum. Circuibitur omnis terra sicut campus. ad desertum de colle remon. ad austrum ierlm. Et exaltabit habitabit in loco suo a porta beniamin usque ad locum porte prime. usque ad portam anguloꝝ ⁊ turris ananehel. usque ad torcularia regis. Habitabunt in ea. ⁊ anathema non erit amplius sed sedebit ierlm secura. Et hec erit plaga qua percutiet dñs omnes gentes que pugnauerunt ad ierlm. Tabescet caro unius cuiusq; stantis sup pedes suos. ⁊ oculi eius tabescent in foraminibus suis. ⁊ lingua eorum tabescet in ore suo. In die illa erit tumultus dñi magnus in eis. Et apprehendet uir manū proximi sui. ⁊ conseretur manus eius sup manū proximi sui. ⁊ manus pugnabit ad manum ierlm. Et congregabitur diuitie omnium gentium in circuitu. aurum ⁊ argentum. ⁊ uestes multe nimis. Et sic erit plaga equi. ⁊ muli. et cameli. ⁊ asini. ⁊ omnium iumentorum. q̃ fuerint in castris illis sicut plaga ista. Et omnes qui reliqui fuerint de uniuersis gentibus que uenerunt ad ierlm. ascendent

eorum. qui congregati sunt aduersus montium

ab amo manuũ. ut abhorret regẽ dñm ẽus
tuum. vel celebrent festum tabernaculoꝝ. Et
erit qui nõ ascendit de familijs tis ad adorandũ
regem dñm exercituum. nõ erit imber
sup eum. Q̃ si familia egypti nõ ascendit
nec venit. nec sup eos erit. Et erit ruina qua
percutiet dñs omẽs gẽs. que nõ ascenderint ad ce
lebrandam festivitatẽ tabernaculoꝝ. hec erit
peccatum egypti. et peccatũ omnium gẽnium q̃ nõ
ascenderint ad celebrandam festivitatẽ tabernaculoꝝ. In die illa erit q̃ sup frenũ equi ẽ
sctũ dñi. Et erunt lebetes in domo dñi. quasi
fiale coram altari. Erit omne lebes in Jerusalem et in iudea sanctificatũ domino exercituũ. Et ueniet omes immolantes. et sument ex eis et coquent in eis. nec erit mercator ultra in domo dñi exercituũ in die illa.

Onus verbi domini ad israel in manu malachie. Dixit dominus ihesus. Et dixistis. In quo dilexisti nos? Nonne frater esau iacob dicit dñs. Et dilexi iacob. esau autem odio habui. Et posui montes eius in solitudinem. et hereditatem eius in dracones deserti. Quia dixit edom destructi sumus. Et revertentes edificabimus ea que destructa fuerant. Hec dicit dñs exercituum. Ipsi edificabunt et ego destruam. vocabuntur eis impietatis. populus cui iratus est dñs usq; in eternum. Oculi uri videbunt. et uos dicetis. Magnificetur dñs super terminum israel. filius honorat patrem et seruus dominum suum. Si ergo pater ego sum. ubi est honor meus. Et si dominus ego sum. ubi est timor meus dicit dñs exercituum. ad uos sacerdotes qui despicitis nomen meum. Et dixistis. In quo despeximus nomen tuum? Offertis super altare meum panem pollutum. et dicitis. In quo polluimus te. In eo q dicitis mensa dñi despecta est. Et offertis cecum ad immolandum. nonne malum est. Et si offertis claudum et languidum nonne malum est? Offer illud duci tuo si placuerit ei. aut si suscipiet faciem tuam dicit dñs exercituum. Et nunc deprecamini vultum dei ut misereatur nri. de manu enim uestra factum est hoc. si quomodo suscipiat faciem uestram dicit dñs exercituum. Quis est in uobis qui claudat ostia. et incendat altare meum gratuito. Non est in uobis uoluntas mea dicit dñs exercituũ. et munus non suscipiam de manibus uestris. Ab ortu enim solis usq; ad occasum magnum est nomen meum in gentibus. et in omni loco sacrificatur. et offertur nomini meo oblatio munda. quia magnum nomen meum in gentibus dicit dñs exercituũ. Et uos polluistis illud. In eo q dicitis mensa dñi contaminata est. et q super ponitur epulabile est cibus eius qui illud destruxerit. Et dixistis. Ecce de labore et consurrexistis illud dicit dñs exercituum. Et intulistis de rapina claudum. et infirmum et intulistis munera. Nunquid suscipiam illud de manibus uestris dicit dñs. Maledictus dolosus. qui habet in grege suo masculum. et votum faciens immolat debile dño. Rex magnus ego sum dicit dñs exercituũ.

Malachias latine interpretatur. angelus dñi
idest nuntius. qui ergo dñs loquebatur
ad israel per manum malachie. ita credebatur. et
ita ei nomen inditum fuerat. translatum dicentes. Assyrio ubi dñs sup israel in manu angeli ei.
Ephraim autem nouissime babylone qui et ag
geus.

ꝺnoīm meū hombile ngentibus.

Er nunc ad uos mandatum istud uobis sacerdotes. Si non audieritis me. et si nolueritis ponere super cor. ut detis glām nōi meo. dr̄ exercituum. mittam in uos egestatem. et maledicam benedictionib; ur̄is. et maledicam illis. eo q̄ nō posuistis ī cor. Ecce ego proiciam uob brachiū. et dispgā sup uos stercus. stercus solēnitatum uraꝝ. et assumet uos secum. Et scietis quia misi ad uos mandatum istud. ut esset pactū meum cum leui dicit dr̄ exercituū. Pactū meū fuit cum eo uita et pax. et dedi ei timorē. et timuit me. a facie nois mei pauebit. Lex ueritatis fuit in ore ei. et iniquitas nō est inuenta in labiis ei. In pace et equitate ambulauit mecū et multos auertit ab iniquitate. Labia enī sacdos custodient scientiam. et legē requirent ex ore ei. quia angl's dī exercituū est. Vos aūt recessistis de uia. et scandalizastis plurimos in lege. Irritū fecistis pactū leui. dicit dr̄ exercituum. Propt̄ q; et ego dedi uos et despectibiles. et humiles omib; populo. sicut nō custoditis uias meas. et accipitis faciē in lege. Numquid nō pr̄ unus omīū nr̄m. Numquid nō dr̄ unus creauit nos. Quare despicit unusquisq; nr̄m fr̄em suū. ut polluat pactum patrū nr̄oꝝ. Demigrauit iudas. et abominatio facta est in israel. et in hierlm. quia polluit sanctificationē dñi quam dilexit. et habuit filiam dei alieni. Disperdat dñs uir qui fecit hoc. magistrum et discipulum de tabernaculis iacob. et offerentem munus dño exercituū. Et hoc rursum fecistis. Operiebatis lacrimis altare domini. fletu. et mugitu. ita ut ultra non respiciam ad sacrificium. nec accipiam placabile quid de manibus uris. Et dicistis. Quā ob rem. quia dominus testificatus est inter te. et uxorem adolescentiæ tuæ. quam tu despexisti. et hæc particeps tua. et uxor fœdꝰ tui. Nonne unus fecit. et reliquiæ spūs ei? Et quid unus quærit nisi semen dei. Custodite ergo spūm uestrum. et uxorem adolescentiæ tuæ noli despicere. Cum odio habuerit dimittet dicit dñs dr̄ exercituū. Operuit iniquitate uestimento suo. dicit dr̄ exercituum. Custodite spūm uestrum. et nolite despicere. Laborare fecistis dñm in sermonib; uris. et dixistis. In quo eum fecimus? In eo q̄ dicitis omnē q̄ facit malū bonus est in conspectu dñi. et hoc tales placent. aut ubi est deus iudicii?

Ecce ego mitto angl'm meū. et prospiciet uiā ante faciē meā. Et statim ueniet ad templum suum dominator. quē uos quæritis. et angl's testamenti quē uos uultis. Ecce uenit dicit dr̄ exercituū. Et quis poterit cogitare diē aduentus eius? Et quis stabit ad uidendū eum? Ipse enī quasi ignis conflantis. et quasi herba fullonum. et sedebit conflans et emundans argentū. et purgabit filios leui. et colabit eos quasi aurum. et quasi argentum. et erunt dño offerentes sacrificia in iustitia. et placebit dño sacrificium iude. et hierlm sicut dies sæculi. et sicut anni antiqui. Et accedam ad uos in iudicio. et ero testis uelox. maleficis. et adulteris. et periuris. et calumpniantibus mercedē mercenarij. uidueꝫ. et pupillos. et opprimentibus peregrinū. nec timuerunt me dicit dñs exercituū. Ego enī dñs et non mutor. Et uos filij iacob nō estis consumpti. A diebus enī patrū uestrorū recessistis a legitimis meis. et non custodistis. Reuertimini ad me. et reuertar ad uos dicit dr̄ exercituū. Et dixistis. In quo reuertemur? Si affigit homo deū. Quia uos configitis me. Et dixistis. In quo configimus te? In decimis. et primitiis. et maledictione maledicti estis. me uos configitis gens tota. Inferte omē decimā in horreum. et sit cibus in domo mea. et probate me super hoc dicit dñs si non aperuero uobis cataractas cæli. et effudero uobis benedictionē usq; ad habundantiā. et increpabo pro uobis deuorantē. et non corrumpet uobis fructus terræ. nec erit sterilis uinea in agro dicit dr̄ exercituū. Beatos uos dicent omes gentes. eritis enī uos terra desiderabilis. dicit dr̄ exercituū. Prolocuti sunt super me sermones uestros dicit dñs. Et dixistis. Quid locuti sumus ad te? Dixistis. Vanus est qui seruit deo. Et quid utilitas quia custodiuimus præcepta eius. et quia ambulauimus tristes coram dño exercituū. Ergo nūc beatos dicimus alienigenas. Siquidem ædificentur impij. subuertentes. et tentent deum. et saluentur. Tunc locuti sunt timentes dñm unusquisq; cum proximo suo. et attendit dñs. et audiuit. et scripsit liber monumenti coram eo timentibus dñm. et cogitantibus nomen eius. Et erunt mihi dicit dr̄ exercituū. in die qua ego facio in peculium. et parcam eis sicut parcit uir filio suo seruienti sibi. Et conuertemini. et uidebitis quid sit inter iustum. et impium. inter seruientem deo. et non seruientem ei. Ecce enim dies uenit succensa quasi caminus. et erunt omnes superbi. et omnes facientes impietatem stipula. et inflammabit eos dies ueniens dicit dñs exercituū. quæ non relinquet eis radicem et germen. Et orietur uobis timentibus nomen meum sol iustitiæ. et sanitas in pennis eius. et egrediemini. et lucebitis sicut uituli de armento. et calcabitis impios cum fuerint cinis sub plantis pedum uestrorum in die qua ego facio dicit dr̄ exercituū. Obsecro legis mei quam mandaui ei in horeb. ad omem israel. præcepta. iudicia. Ecce ego mittam uobis heliam thesbitem. antequam ueniat dies dñi magni. et horribilis. Et conuertet cor patris ad filios. et cor filiorum ad patres eorum. ne forte ueniam. et percutiam terram anathemate.

filius hominis

Mirabilis ergo deus sicut in principio Anastasius
primus pontifex in ecclesia euangelium scripsit ita
nos quoque ad de
um expugnamus arbitrium. Duces nostri sunt
fides et primarius filius ecclesie iumenti eius prima ecclesia
intrauit. Abiuit autem ex gentibus fuit. Et quotidie cum
uerbis et diuersis quotidianis nihil efficimus polito
pugnum terendo side meletensis expugnat
ur ecclesiam ut immundum gregem de diuerg
ens. cum arantibus gregem ouium dicat ut in. xl. psalmo
ens. dearuerunt aduenientium obtendit gratia
nostre. nisi satisfaciens. quis ut ecclesiam quid est o
stendere. et dicere opus manifestius est. cum illis ques
tionibus possim. et equum a principio testimonium
non negauerit. Quia omnium rerum deus ordinatis
disposuit. Primo quidem natalis est de deo et
factus est ex mulier ecce fuerit subiugare. natus est et
urgere. passus est mortue. Omnia mercede fuerit
ut triumphans ascenderit. resurgens in eo
pe. patris non in patribus filius. filij nomen pri
mitiens nullus. finem principio. finem fine. ostendit
deus se cum patre unus est. quia unus est. Quoniam
euangelio unde et testimonio dicit. sic prima
media. et postrema cognoscere. ut ex testimonio
apli. et ipsius euangelij. et ex ore dei mediatoris
ne nascentis. puerulis legentes. ut relligiosi
atque ad meo magis. apostoli fuerit. respondere et
penitus. ut cognoscamus. Iob enim hoc nullus
dubitationis fuit. Hoc fuerit ut tradere
potuisset diuersis et relligiosam diligentiam disponi et
quidem ut remoti non tacere.

explicit prologus
incipit euangelium secundum
BER
Generationis dni ihu xpi filij
dd filij habraam. habra
am autem genuit ysaac.
ysaac autem genuit iacob.
iacob autem genuit iudam et
fratres eius. Iudas autem genuit
phares et zaram de thamar. Phares au
tem genuit esrom. Esrom
autem genuit aram. Aram
autem genuit aminadab.
aminadab autem genuit na
asson. Naasson autem genuit
genuit salmon. Salmon
autem genuit booz de rahab. booz
autem genuit obeth de ruth. obeth autem genuit
iesse. Iesse autem genuit dauid regem. Dauid
autem rex genuit salomonem ex ea que fuit urie
Salomon autem genuit roboam. Roboam autem
genuit abiam. Abias autem genuit asa. Asa
autem genuit iosaphath. Iosaphath autem genuit ioram.
Ioram autem genuit oziam. Ozias autem genuit
ioatham. Ioatham autem genuit achaz. Achaz

II

achaz autem genuit ezechiam. Ezechias autem genuit ma
nasses. Manasses autem genuit amon. Amon autem genuit
iosiam. Iosias autem genuit iechoniam et fratres eius in
migratione babylonis. Et post transmigra
tionem babylonis iechonias genuit salathiel.
Salathiel autem genuit zorobabel. Zorobabel autem
genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim. Elia
chim autem genuit azor. Azor autem genuit sadoch. Sa
doch autem genuit achim. Achim autem genuit eliud. Eliud
autem genuit eleazar. Eleazar autem genuit mathan.
Mathan autem genuit iacob. Iacob autem genuit ioseph
virum marie. de qua natus est ihs qui uocatur
xps. Omnes ergo generationes abrahame usque ad dauid
generationes quatuordecim. Et a dauid usque ad
transmigrationem babylonis generationes. xiiii.
et a transmigratione babylonis usque ad xpm
generationes. xiiii. Xpi autem generatio sic erat
Cum esset desponsata mater ihu
maria ioseph ante quam ad inuicem uenirent in
uentа est habens in utero de spiritu sancto. Ioseph autem uir
ei cum esset iustus. et nollet eam traducere
uoluit occulte dimittere eam. Hec autem ei cogi
tanti ecce angelus dni in somnis apparuit ei dicens
Ioseph fili dd ne timeas accipere mariam coniu
gem tuam. Quod enim in ea natum est de spiritu sancto est. Pa
riet autem filium. et uocabis nomen eius ihm. Ipse enim saluum
faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc autem totum fac
tum est ut adimpleretur quod dictum est a dno per
ysaiam. Ecce uirgo in utero habebit et pariet filium. et
uocabitur nomen eius emanuel. quod est interpretatum nobis
de. Exurgens autem ioseph a somno fecit sicut p
cepit ei angelus dni. et accepit coniugem suam. et
non cognoscebat eam donec peperit filium suum primo
genitum. et uocauit nomen eius ihm. Cum autem natus esset ihs in
bethleem iude. in diebus herodis
regis. ecce magi ab oriente uenerunt in hierosoly
mam dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorum. Vidimus enim
enim stellam eius in oriente. et uenimus adorare eum.
Audiens autem herodes rex turbatus est. et omnis hieroso
lyma cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum
et scribas populi sciscitabatur ab eis ubi xps nascere
tur. At illi dixerunt ei in bethleem iude. Sic
enim scriptum est per prophetam. Et tu bethleem terra
iuda. nequaquam minima es in principibus iuda. ex te enim exiet dux qui regat populum meum israel. Tunc herodes clam uocans magos
diligenter didicit ab eis tempus stelle quod apparuit
eis. Et mittens eos in bethleem dixit. Ite et
interrogate diligenter de puero. Et cum inueneritis renuntiate mihi. ut et ego ueniens adorem eum. Qui
cum audissent regem abierunt. Et ecce stella quam
uiderant in oriente antecedebat eos. usque dum
ueniens staret super ubi erat puer. Videntes autem
stellam gauisi sunt gaudio magno ualde.
Et intrantes domum inuenerunt puerum cum
matre ei. et procidentes adorauerunt eum. Et
apertis thesauris suis. obtulerunt ei munera. au

rum. eius. ⁊ mirram. Et posto accepto in somnis ne rediret ad herodem p aliam uiā reuersi sunt i regionē suam. Qū aut recessissent ecce angls dñi apparuit in somnis ioseph dicens. Surge ⁊ accipe puerū ⁊ matrē ei⁹ ⁊ fuge in egyptū. ⁊ esto ibi usq; dum dicam tibi. futurū ē enī ut herodes querat puerum ad perdendū eum. Qui surgens accepit puerū ⁊ matrē eius nocte. ⁊ secessit in egyptum. ⁊ erat ibi usq; ad obitum herodis. ut adimpleret q dictū ē dñō p ysaiam dicentē. Ex egypto uocauī filium meū. Tunc herodes uidens quia illusus ā magis. mag ē valde. Et mittens occidit omēs pueros. qui erant in bethleem. ⁊ in oīb; finib; eius a bimatu ⁊ infra. scd tpe q exquisierat a magis. Tunc adimpletum ē q dictum ē p ieremiam dicentē. Vox in rama audita ē ploratus ululatus multus rachel plorans filios suos. Et noluit consolari quia non sunt. Defuncto aut herode ecce apparuit angls dñi in somnis ioseph in egypto dicens. Surge ⁊ accipe puerum matrē eius. ⁊ uade in terrā israel. Defuncti sunt enim qui querebant animā pueri. Qui consurgens accepit puerū matrē ei⁹ ⁊ uenit in terrā israel. Audiens aut q archelaus regnaret in iudea p herode patre suo timuit illuc ire. Et monitus in somnis secessit in partes galilee. Et ueniens habitauit in ciuitate q uocatur nazareth. ut adimpleret q dictum ē p prophetas quia nazarenus uocabit.

III

In diebus aut illis uenit ioēs baptista prēdicans in deserto iudee ⁊ dicens. Pnīam agite. appropinquabit enim regnū celorū. Hic ē enim de quo dictus ē p ysaiam prophetā dicentē. Vox clamantis in deserto parate uiā dñi. rectas facite semitas eius. Ipse aut ioēs habebat uestimentū de pilis camelorū ⁊ zonā pellicā circa lumbos suos. Esca aut eius erat locusta ⁊ mel siluestre. Tunc exibat ad eum ierosolyma. ⁊ omis iudea. ⁊ omis regio circa iordanē. ⁊ baptizabantur ab eo in iordane flumine confitentes peccata sua. Uidens aut multos pharisæorum ⁊ saducæorum uenientes ad baptismū suū dixit eis. Progenies uiperarum. quis demonstrauit uobis fugere a uentura ira. Facite ergo fructum dignum pñie. ⁊ nolite dicere intra uos patrē habemus abrahā. Dico enim uobis quia potens ē deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Jam enim securis ad radicem arborum posita ē. Omis ergo arbor q non facit fructum bonum excidetur ⁊ in ignē mittetur. Ego quidē uos baptizo in aquā in pñiam. Qui aut post me uenturus ē fortior me ē. cui non sum dignus calciamenta portare. ipse uos baptizabit in spū sco ⁊ igni. Cui ventilabrum in manu sua. ⁊ purgabit aream suā. ⁊ congregabit triticum in horreum suum. paleas aut comburet igni inextinguibili. Tunc uenit ihs a galilea in iordanem ad ioēm. ut baptizaretur ab eo. Ioēs aut prohibebat eum dicēs. Ego a debeo baptizari a tu uenis ad me. Respondens aut ihs dixit ei. Sine modo. Sic enim decet nos implere omnē iustitiam. Tunc dimisit eum.

baptizat aut ihs ascendit statim de aqua. Et ecce aperti sunt ei cēli. Et uidit spūm dei descendentē sicut columbam. ⁊ uenientē sup se. Et ecce uox de celis dicens. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui.

IIII

Tunc ihs ductus ē in desertum a spū ut tēptaretur a diabolo. Et cum ieunasset. xl. diebus. ⁊ xl. noctibus. postea esuriit. Et accedens tentator dixit ei. Si filius dei es. dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptū est enim. Non in solo pane uiuit hō. sed in omni uerbo q procedit de ore dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctā ciuitatē. ⁊ statuit eum sup pinnaculū templi. ⁊ dixit ei. Si filius dei es mitte te deorsum. Scriptū est enim. quia angelis suis mandauit de te. ⁊ in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Ait illi ihs rursum. Scriptum ē enim. Non tentabis dñm deum tuū. Iterum assumpsit eum diabolus in montē excelsum ualde. ⁊ ostendit ei omnia regna mundi. ⁊ gloriam eorū. ⁊ dixit illi. Hec omnia tibi dabo si cadens adorabis me. Tunc dicit ei ihs. Vade satana. Scriptū ē enim. Dñm deum tuum adorabis. illi soli seruies. Tunc reliquit eum diabolus. ⁊ ecce angli accesserunt. ⁊ ministrabant ei. Cum aut audisset ihs q ioēs traditus esset secessit in galileam. Et relicta ciuitate nazareth. uenit ⁊ habitauit in ciuitate capharnaum maritimā. in finibus zabulon. ⁊ nepthali. ut adimpleretur q dictum ē p ysaiam prophetam. Terra zabulon. ⁊ terra nepthalim uia maris trans iordanē galilee gentium. populus q sedebat in tenebris lucem uidit magnam. Et sedentibus in regione umbre mortis lux orta est eis. Ex inde cepit ihs prēdicare. ⁊ dicē. Pnīam agite. appropinquabit enim regnū celorum. Ambulans aut ihs iuxta mare galilee uidit duos fres simonē q uocatur petrus. ⁊ andream fratrem ei. mittentes rete in mare erant enim piscatores. Et ait illis. Venite post me. Et faciam uos fieri piscatores hominū. At illi confestim relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens inde uidit alios duos fres. iacobum zebedei. ⁊ iohannem fratrem ei⁹ in nauicula cum zebedeo patre eorū. reficientes retia sua. ⁊ uocauit eos. Illi aut relictis retibus. ⁊ patre secuti sunt eum. Et circuibat ihs totam galileam docens in synagogis eorū. ⁊ predicans euangelium regni. ⁊ sanans omnē languorem. ⁊ omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio eius in totam syriā. ⁊ obtulerunt ei omnes male habentes uarijs languoribus. comprehensos. ⁊ dolore tentos. ⁊ qui demonia habebant. ⁊ lunaticos. ⁊ paralyticos. ⁊ curauit eos. Et secuta sunt eum turbe multe de galilea. ⁊ decapoli. ⁊ de hierosolymis. ⁊ de iudea. ⁊ de trans iordanē.

V

Videns aut turbas ascendit in montē. Et

cum sedisset. accesserunt ad eum discipuli ei⁹. Et aperiens os suum docebat eos dicens. Beati pauperes spū. qm ipor⁹ ē regnū celor⁹. Beati mites. qm ipi possidebunt terrā. Beati qui lugent. qm ipi consolabuntur. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam. qm ipi saturabuntur. Beati misericordes. qm ipi misericordiam obtinebunt. Beati mundo corde. qm ipi deū videbunt. Beati pacifici. qm filij dei vocabuntur. Beati q̄ persecutionē pp̄ iustitiā. qm ipor⁹ ē regnū celor⁹. Beati estis cum maledixerint vobis homines. & persecuti vos fuerint. & dixerint omne malū adversum vos. mentientes pp̄ me. Gaudete & exultate. qm merces vr̄a copiosa ē in celis. Sic enim persecuti sunt pp̄hetas qui fuer⁹ ante vos. Vos estis sal terre. Quod si sal evanuerit in quo salietur. Ad nichilum valet ultra nisi ut mittatur foras & conculcetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest ciuitas abscondi supra montē posita. Neq; accendunt lucernā. & ponit eam sub modio. sed sup candelabrū. ut luceat omnib⁹ qui in domo sunt. Sic luceat lux vr̄a coram hominib⁹. ut videant vr̄a bona opera. & glorificent patrē vr̄m q̄ in celis ē. Nolite putare quoniam veni solvere legē. aut prophetas. Non veni solvere sed adimplere. Amen quippe dico vobis donec trāseat celum & terra. iota unum. aut unus apex non prēteribit a lege donec omnia fiant. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis. & docuerit sic homines. minimus vocabitur in regno celor⁹. Qui autem fecerit & docuerit. hic magnus vocabitur in regno celor⁹. Dico enim vobis q̄ nisi habundauerit iustitia vr̄a plus quam scribarum & pharisēor⁹. non intrabitis in regnū celor⁹. Audistis q̄ dictum est antiquis. Non occides. Qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico vobis. q̄ omnis qui irascitur fratri suo vane reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo raca reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue reus erit gehenne ignis. Ergo si offers munus tuum ad altare. & ibi recordatus fueris q̄ frater tuus habet aliquid aduersum te. relinque ibi munus tuum ante altare. & vade prius reconciliari fratri tuo. & tunc veniens offeres munus tuum. Esto consentiens aduersario tuo cito. dum es cum eo in via. ne forte tradat te aduersarius iudici. & iudex tradat te ministro. & in carcere mittaris. Amen dico tibi non exies inde donec reddas novissimum quadrantem. Audistis q̄ dictum est antiquis. Non mechaberis. Ego autem dico vobis q̄m omnis q̄ videt mulierem ad concupiscendum eam. iam mechatus est eam in corde suo. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te. erue eum & proice abste. Expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum. quam totum corpus tuum mittatur in gehennā. Et si dextera manus tua scandalizat te. abscide eam & proice abste. Expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum. & non totum corpus tuum eat in gehennā. Dictum est autem. Quicunq; dimiserit uxorem suam. det illi libellum repudij. Ego autem dico vobis q̄ omnis qui dimiserit uxorem suam excepta causa fornicationis facit eam moechari. Et q̄ dimissam duxerit adulterat. Iterum audistis q̄ dictum est antiquis. Non periurabis. reddes autem domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis nō iurare omnino. neq; per celum. q̄ thron⁹ est dei. neq; per terram. quia scabellum est pedum eius. neq; per Ierosolymā. quia ciuitas est magni regis. neq; per caput tuum iurabis. quia non potes unum capillum album facere aut nigrum. Sit autem sermo vr̄. est est. non non. Quod autem his habundantius est a malo est. Audistis quia dictum est antiquis. Oculum pro oculo. & dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo. sed siquis te percusserit in dexteram maxillam prebe illi & alteram. Et ei qui vult tecum iudicio contendere. & tunicam tuam tollere. dimitte ei & pallium. Et quicunq; te angariauerit mille passus. vade cum illo alia duo. Qui petit a te da ei. & volentem mutuari a te ne auertaris. Audistis quia dictum est. diliges proximum tuum & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis. Diligite inimicos vestros benefacite his qui oderunt vos. Et orate pro persequentibus & calumniantibus vos. ut sitis filij patris vr̄i qui in celis ē. Qui solem suum oriri facit super bonos & malos. & pluit super iustos & iniustos. Si enim diligitis eos q̄ vos diligunt quam mercedem habebitis. Nonne & publicani hoc faciunt. Et si salutaueritis fratres vr̄os tm. quid amplius facitis. Nonne & ethnici hoc faciunt. Estote igitur vos perfecti sicut & pater vr̄ celestis perfectus est. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in celis ē. Cum ergo facis elemosinam noli tuba canere ante te sicut ypocrite faciunt in synagogis & in vicis. ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Te autem faciente elemosinam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. ut sit elemosina tua in abscondito. & pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Et cum oratis non eritis sicut ypocrite q̄ amant in synagogis & in angulis platearum stantes orare. ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Tu autem cum orabis intra in cubiculum tuum & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito. & pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Oratis autem nolite multum loqui sicut ethnici. Putant enim quia in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis. Scit enim pater vr̄ quid vobis opus sit. antequam petatis eum. Sic ergo orabitis. Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua. Sicut in celo & in terra. Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra. Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in temptationem. Sed libera nos a malo. Amen. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum & pater vester celestis dimittet & vobis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus. nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Cum autem ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tristes. Exterminant enim facies suas. ut

ieiunantes. Amen dico vobis quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum, et faciem tuam lava, ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo qui est in abscondito reddet tibi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi erugo et tinea demolitur, et ubi fures effodiunt et furantur. Thesaurizate vobis thesauros in celo, ubi neque erugo neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt nec furantur. Ubi enim est thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est tenebre sunt, ipse tenebre quante erunt. Nemo potest duobus dominis servire, aut unum odio habebit et alterum diliget, aut unum sustinebit et alterum contempnet. Non potestis deo servire et mamone. Ideo dico vobis ne solliciti sitis anime vestre quid manducetis neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum. Respicite volatilia celi, quoniam non seruunt neque metunt neque congregant in horrea, et pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt non laborant neque nent. Dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperitus est sicut unum ex istis. Si autem fenum agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur, deus sic vestit, deus sic vestit, quanto magis vos minime fidei. Nolite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hec omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia his omnibus indigetis. Querite ergo regnum dei et iustitiam eius et hec omnia adicientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum.

VII

Crastinus enim dies solliciti erit sibi ipsi. Sufficit diei malitia sua. Nolite iudicare, ut non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaueritis iudicabimini. Et in qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo frater sine eiciam festucam de oculo tuo, et ecce trabes est in oculo tuo? Ypocrita eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi disrumpant vos. Petite et dabitur vobis, querite et invenietis, pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, et qui querit invenit, et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei, aut si pisces, numquid serpentem porriget ei. Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis pater vester qui in celis est dabit bona petentibus se. Omnia ergo quecumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Hec est enim lex et prophete.

Intrate per angustam portam, quia lata porta et spatiosa via que ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta et arta via que ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit. Mala autem arbor fructus malos facit. Non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur et in igne mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit domine domine intrabit in regnum celorum. Multi dicent mihi in illa die domine domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in nomine tuo demonia eiecimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus. Et tunc confitebor illis quia nunquam novi vos. Discedite a me qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui audit verba mea hec et facit ea, assimilabitur viro sapienti qui edificavit domum suam super petram, et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit, fundata enim erat super firmam petram. Et omnis qui audit verba mea hec et non facit ea, similis erit viro stulto, qui edificavit domum suam super arenam. Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina eius magna.

Si quis fecerit voluntatem patris mei qui in celis est, ipse intrabit in regnum celorum.

VIII

Et factum est cum consummasset ihesus verba hec, admirabantur turbe super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, et non sicut scribe eorum et pharisei. Cum autem descendisset ihesus de monte secute sunt turbe multe. Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine si vis potes me mundare. Et extendens manum ihesus tetigit eum dicens: Volo mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi ihesus: Vide nemini dixeris, sed vade ostende te sacerdoti, et offer munus quod precepit moyses in testimonium illis. Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio rogans eum et dicens: Domine puer meus iacet paraliticus in domo, et male torquetur. Et ait illi ihesus: Ego veniam et curabo eum. Et respondens centurio ait: Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites, et dico huic vade, et vadit, et alio veni, et venit, et servo meo fac hoc, et facit. Audiens autem hec ihesus miratus est, et sequentibus se dixit: Amen dico vobis non inveni tantam fidem in israel. Dico autem vobis quod multi ab oriente et occidente venient, et recumbent cum habra

am ysaac mregno edom. filij aũt regni ei
ciuntur intenebras exteriores. ibi erit fletus
& dor dentium. Et dixit ihs centurioni. Vade
sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer
illa hora. Et cum uenisset ihs in domũ petri.
vidit socrum eius iacentem. & febricitantem
& tetigit manum eius. & dimisit eam febris. & surrexit
& ministrabat eis. Vespere aũt facto. obtulerunt
ei multos demonia habentes. & eiciebat spũs uerbo
& omnes male habentes curauit. ut adimpleretur q
dictum est p ysaiam prophetam dicentem. Ipse in
firmitates nostras accepit & egritudines nostras
portauit. Videns aũt ihs multas turbas cir
cum se iussit ire trans fretum. & accedens unus
scribarum ait illi. Magister sequar te quocũq; ieris.
Et dicit ei ihs. Vulpes foueas habent & uolucres
celi nidos filius aũt hois non habet ubi caput reclinet.
Alius aũt discipulorum ei ait illi. Domine
permitte me primum ire & sepelire patrem meum.
Ihs aũt ait illi. Sequere me & dimitte mortuos sepe
lire mortuos suos.

Et ascendente eo in nauiculã secuti sunt
eum discipuli ei. Et ecce motus magnus factus
est in mari. ita ut nauicula operiretur fluctu
bus. ipse aũt dormiebat. Et accesserunt & suscitauerunt
eum dicentes. Domine salua nos perimus. Et
dicit eis. Quid timidi estis modice fidei. Tunc
surgens imperauit uentis & mari. Et facta est tranquillitas
magna. Homines aũt mirati sunt dicentes.
Qualis est hic quia uenti & mare obediunt
ei. Et cum uenisset trans fretum in regionem
gerasenorum. occurrerunt ei duo habentes de
monia de monumentis exeuntes seuissimi. ita ut nemo
posset transire per uiam illam. Et ecce clamauerunt
dicentes. Quid nobis & tibi ihu fili dei. uenisti
ante tempus torquere nos. Erat aũt procul ab
illis grex porcorum multorum pascens. Demones aũt
rogabant eum dicentes. Si eicis nos mittes nos in gregem porco
rum. Et ait illis. Ite. Illi aũt exeuntes. abierunt in porcos. Et ecce impe
tu abiit totus grex per præceps in mare. & mortui
sunt in aquis. Pastores aũt fugerunt. & uenientes in ciuitatem nunciauerunt omnia. & de
his qui demonia habebant. Et ecce tota ci
uitas exiit obuiam ihu. & uiso eo rogabant
ut transiret a finibus eorum.

Et ascendens nauiculam transfretauit
& uenit in ciuitatem suam. Et ecce offerebant
ei paralyticum in lecto iacentem. videns aũt
ihs fidem illorum dixit paralytico. Confide fili re
mittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidã de scri
bis dixerunt intra se hic blasphemat. Et cũ
videsset ihs cogitationes eorum dixit. ut quid
cogitatis mala in cordibus uestris. Quid est
facilius dicere. dimittuntur tibi peccata aut dicere
surge & ambula. ut aũt sciatis quia filius
hois habet potestatem in terra dimittendi peccata. Tunc
ait paralytico. Surge tolle lectum tuum & ua
in domum tuam. Et surrexit & abiit in domum
suam. Videntes aũt turbe timuerũt & glorifi
cauerunt deum qui dedit potestatem talem hoibus. Et
cum transiret ihs inde uidit hominem sedentem in
theloneo matheum nomine. & ait illi sequere me.
Et surgens secutus est eum. Et factum est discũ
bente eo in domo. ecce multi publicani & pec
catores uenientes discumbebant cum ihu & discipu
lis eius. Et uidentes pharisei dicebant discipu
lis eius. Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magister uester. At ihs audiens au
tem dixit non egent sani medico sed male habentibus. Et
euntes aũt discite quid est misericordiam uolo & non sacrifi
cium. Non enim uenit uocare iustos sed peccatores
ad penitentiam. Tunc accesserunt ad eum discipuli ioh
nis dicentes. Quare nos & pharisei ieiunamus frequenter. di
scipuli aũt tui non ieiunant. Et ait illis ihs.
Numquid possunt filij sponsi lugere quam
diu cum illis est sponsus. Venient aũt dies cũ
auferetur ab eis sponsus. & tunc ieiunabunt in illo
no aũt immittit quisquam commissuram panni rudis in
uestimentum uetus. Tollit enim plenitudinem eius a uestimento. & peior scissura fit. Neq; mittunt uini
nouum in utres ueteres. Alioquin rumpuntur utres
& uinum effunditur. & utres pereunt. Sed uinum no
uum in utres nouos mittunt & ambo conseruantur.
Hec illo loquente ecce princeps unus accessit.
& adorabat eum dicens. Domine filia mea modo de
functa est. sed ueni impone manum super eam & uiuet
Et surgens ihs sequebatur eum & discipuli eius.
Et ecce mulier que sanguinis fluxum patie
batur xii. annis. accessit retro & tetigit fimbriã
uestimenti eius. Dicebat enim intra se. Si tetigero
tantum fimbriam uestimenti eius salua ero. Et
ihs conuersus & uidens eam dixit. Confide filia fides
tua te saluã fecit. Et salua facta est mulier illa hora.
Et cum uenisset in domum principis & uidisset tibi
cines & turbam tumultuantem dicebat. Re
cedite. Non est mortua puella. sed dormit. Et
deridebant eum. Et cum eiecta esset turba intro
uit tenuit manum eius & surrexit puella. Et
exiit fama hec in uniuersam terram illam. Et transe
untibus inde ihu secuti sunt eum duo cecihabentes & dicentes. Miserere nobis fili dauid. Cum
aũt uenisset domum accesserunt ad eum cecihabentes. Et dicit eis ihs. Creditis quia hoc possum facere uobis.
Dicunt ei utique domine. Tunc tetigit oculos e
orum dicens. Secundum fidem uestram fiat uobis. Et ape
ti sunt oculi eorum. Et comminatus est eis ihs dicens.
Videte ne quis sciat. Illi aũt exeuntes diffa
mauerunt eum in tota terra illa. Ipsis
aũt illis. ecce obtulerunt homini demonium
habentem. Et eiecto demonio locutus est mutus. & admi
rate sunt turbe dicentes. Numquã sic ap
paruit in israel. Pharisei aũt dicebant. In
principe demoniorum eiicit demones. Et cir

eubat aut̃ in ciuitatib⁹ eor⁹. Et ecce mulier cananea a finib⁹ illis
exiit et clamauit dicens ei. Miserere mei dñe fili dauid. filia mea
male a demonio uexatur. Qui non respondit ei uerbum. Et accesserunt
discipuli eius rogabant eum dicentes. Dimitte eam quia clamat post nos.
Ipse autem respondens ait. Non sum missus nisi ad oues que perierunt
domus israel. Ipsa autem uenit et adorauit eum dicens. Domine adiuua me.
Qui respondens ait. Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus.
At illa dixit. Etiam domine. Nam et catelli edunt de micis que cadunt de
mensa dominorum suorum. Tunc respondens ihesus dixit ei. O mulier magna
est fides tua. fiat tibi sicut uis. Et sanata est filia eius ex illa hora.
Et cum transisset inde ihesus uenit secus mare galilee. Et ascendens in
montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbe multe habentes secum
claudos. debiles. cecos. mutos. et alios multos. et proiecerunt eos ante
pedes eius. Et curauit eos. Ita ut turba miraretur uidens mutos loquentes.
claudos ambulantes. cecos uidentes. et magnificauerunt deum israel.
Ihesus autem conuocatis discipulis suis ait. Misereor super turbam quia
ecce iam triduo sustinent me. nec habent quod manducent. et dimittere eos
ieiunos nolo ne deficiant in uia. Et discipuli dicunt ei. Unde nobis in
deserto tanta panes ut saturemus turbam tantam. Et ihesus dicit eis.
Quot panes habetis. At illi dixerunt. Septem. et pauca pisciculi. Et
precepit turbe ut discumberent super terram. Et accepit septem panes et
pisces. et gratias agens fregit et dedit discipulis suis. discipuli autem
turbis. Et manducauerunt omnes et saturati sunt. Et quod superauit de
fragmentis tulerunt septem sportas plenas. Erant autem manducantes quattuor
milia hominum exceptis paruulis et mulieribus. Et dimissis turbis ascendit
in nauicula et uenit in fines magedan.

Exiens autem ihesus de domo sedebat secus mare. Et accesserunt ad eum
pharisei et temptantes interrogauerunt eum dicentes. Si licet homini dimittere
uxorem suam quacumque ex causa. Qui respondens ait eis. Non legistis quia
qui fecit ab initio masculum et feminam fecit eos. Et dixit. Propter hoc
dimittet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue. et erunt duo in carne
una. Itaque iam non sunt duo sed una caro. Quod ergo deus coniunxit homo non
separet. Dicunt ei. Quid ergo moyses mandauit dare libellum repudii et
dimittere. Ait illis. Moyses ad duritiam cordis uestri permisit uobis
uxores uestras dimittere. ab initio autem non fuit sic. Dico autem uobis
quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit
mechatur. Et qui dimissam duxerit mechatur. Dicunt ei discipuli eius. Si
sic est causa hominis cum uxore non expedit nubere. Qui ait illis. Non
omnes capiunt uerbum istud sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi qui de
utero matris sue sic nati sunt. Et sunt eunuchi qui castrati sunt ab
hominibus. Et sunt eunuchi qui castrauerunt semetipsos propter regnum
celorum. Qui potest capere capiat. Tunc oblati sunt ei paruuli ut manus
eis imponeret et oraret. Discipuli autem increpabant eos. Ihesus autem ait
illis. Sinite paruulos et nolite eos prohibere ad me uenire. talium enim est
regnum celorum. Et cum imposuisset eis manus abiit inde.

Et ecce unus ex principibus accedens ad eum ait illi. Magister bone quid
faciam ut habeam uitam eternam. Ihesus autem dixit ei. Quid me interrogas de
bono. unus est bonus deus. Si autem uis ad uitam ingredi. serua mandata.
Dicit ei. Quecumque. Ihesus autem dixit. Non homicidium facies. non
adulterium facies. non furtum facies. non falsum testimonium dices. honora
patrem et matrem. et diliges proximum tuum sicut teipsum. Dicit ei adolescens.
Omnia hec custodiui a iuuentute mea. quid adhuc mihi deest. Ait illi ihesus.
Si uis perfectus esse uade et uende que habes et da pauperibus et habebis
thesaurum in celo. et ueni sequere me. Audiens autem adolescens uerbum abiit
tristis. erat enim habens multas possessiones. Ihesus autem dixit discipulis
suis. Amen dico uobis quia dyues difficile intrabit in regnum celorum. Et
iterum dico uobis. Facilius est camelum per foramen acus transire quam
diuitem intrare in regnum celorum. Audientes autem discipuli mirabantur
nimis dicentes. Quis ergo potest saluus fieri. Intuitus autem ihesus dixit
illis. Apud homines hoc impossibile est. apud deum autem omnia possibilia
sunt. Tunc respondens petrus ait illi. Ecce nos reliquimus omnia et secuti
sumus te. quid ergo erit nobis. Ihesus autem dixit illis. Amen dico uobis
quod uos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in
sede maiestatis sue sedebitis et uos super sedes duodecim iudicantes duodecim
tribus israel. Et omnis qui reliquerit domum uel fratres aut sorores aut
patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum centuplum
accipiet et uitam eternam possidebit. Multi autem erunt primi nouissimi. et
nouissimi primi.

Simile est regnum celorum homini patri familias qui exiit primo mane
conducere operarios in uineam suam. Conuentione autem facta cum operariis ex
denario diurno misit eos in uineam suam. Et egressus circa horam tertiam
uidit alios stantes in foro otiosos. et dixit illis. Ite et uos in uineam
meam. et quod iustum fuerit dabo uobis. Illi autem abierunt. Iterum autem
exiit circa horam sextam et nonam et fecit similiter. Circa undecimam autem
exiit et inuenit alios stantes et dicit illis. Quid hic statis tota die
otiosi. Dicunt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite et uos in
uineam meam. Cum autem sero factum esset dicit dominus uineae procuratori
suo. Uoca operarios et redde illis mercedem incipiens a nouissimis usque ad
primos. Cum ergo uenissent qui circa undecimam horam uenerunt singulos
denarios. Uenientes autem et primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi.
et acceperunt singuli denarios. Accipientes autem murmurabant aduersus patrem
familias dicentes. Quia hi nouissimi una hora fecerunt et pares illos nobis
fecisti qui portauimus pondus diei et estus. At ille respondens uni eorum
dixit. Amice non facio tibi iniuriam. nonne ex denario conuenisti mecum.
Tolle quod tuum est et uade. Uolo autem et huic nouissimo dare sicut et tibi.
Aut non licet mihi quod uolo facere. an oculus tuus nequam est quia ego bonus
sum. Sic erunt nouissimi primi et primi nouissimi. Multi enim sunt uocati
pauci uero electi.

Et ascendens ihesus hierosolymam assumpsit duodecim discipulos secreto in
itinere et ait illis. Ecce ascendimus hierosolymam et filius hominis tradetur
principibus sacerdotum et scribis et damnabunt eum morte et tradent eum
gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum et tertia die
resurget. Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei cum filiis suis
adorans et petens aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid uis. Dicit illi. Dic ut
sedeant hi duo filii mei unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram tuam in
regno tuo. Respondens autem ihesus dixit. Nescitis quid petatis. Potestis
bibere calicem quem ego bibiturus sum. Dicunt ei. Possumus. Ait illis. Calicem
quidem meum bibetis. sedere autem ad dexteram meam uel sinistram non est meum
dare uobis sed quibus paratum est a patre meo. Et audientes decem indignati
sunt de duobus fratribus. Ihesus autem conuocauit eos dixit. Scitis quia
principes gentium dominantur eorum et qui maiores sunt potestatem exercent in
eos. Non ita erit inter uos. sed quicumque uoluerit inter uos primus esse erit
uester seruus. Et quicumque uoluerit in uobis primus esse erit uester
seruus. Sicut filius hominis non uenit ministrari sed ministrare et dare
animam suam redemptionem pro multis. Et egredientibus illis ab hiericho
secuta est eum turba multa. Et ecce duo ceci sedentes secus uiam audierunt
quia ihesus transiret et clamauerunt dicentes. Miserere nostri dñe fili dauid.
Turba autem increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabant dicentes.
Miserere nostri dñe fili dauid. Et stetit ihesus et uocauit eos et ait.
Quid uultis ut faciam uobis. Dicunt illi. Domine ut aperiantur oculi nostri.
Et misertus eorum ihesus tetigit oculos eorum. Et continuo uiderunt et
secuti sunt eum.

Et cum appropinquassent hierosolymis et uenissent bethphage ad montem
oliueti tunc ihesus misit duos discipulos suos dicens eis. Ite in castellum
quod contra uos est et statim inuenietis asinam alligatam et pullum cum ea.
Solutos adducite mihi. Et si quis uobis aliquid dixerit dicite quia dominus
his opus habet et continuo dimittet eos. Hoc autem factum est ut adimpleretur
quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite filie sion. Ecce rex tuus
uenit tibi mansuetus sedens super asinam et pullum filium subiugalis. Euntes
autem discipuli fecerunt sicut precepit illis ihesus. Et adduxerunt asinam et
pullum et imposuerunt super eos uestimenta sua et eum desuper sedere fecerunt.
Plurima autem turba straurauit uestimenta sua in uia. Alii autem cedebant
ramos de arboribus et sternebant in uia. Turbe autem que precedebant eum et
que sequebantur clamabant dicentes. Osanna filio dauid. Benedictus qui uenit
in nomine domini. Osanna in excelsis. Et cum intrasset hierosolymam
commota est uniuersa ciuitas dicens. Quis est hic. Populi autem dicebant.
Hic est ihesus propheta a nazareth galilee. Et intrauit ihesus in templum dei
et eiciebat omnes uendentes et ementes in templo. Et mensas nummulariorum et
cathedras uendentium columbas euertit. Et ait illis. Scriptum est. Domus mea
domus orationis uocabitur. Uos autem fecistis illam speluncam latronum.
Et accesserunt ad eum ceci et claudi in templo et sanauit eos. Uidentes autem
principes sacerdotum et scribe mirabilia que fecit et pueros clamantes in
templo et dicentes. Osanna filio dauid. indignati sunt et dixerunt ei. Audis
quid isti dicunt. Ihesus autem dixit illis. Utique. Nunquam legistis quia ex
ore infantium et lactentium perfecisti laudem. Et relictis illis foras abiit
in bethaniam ibique mansit.

Et mane reuertens in ciuitatem esuriit. Et uidens fici unam secus uiam
uenit ad eam et nichil inuenit in ea nisi folia tantum et ait illi. Nunquam
ex te fructus nascatur in sempiternum. Et aruit continuo ficulnea. Et uidentes
discipuli mirati sunt dicentes. Quomodo continuo aruit ficulnea. Respondens
autem ihesus ait illis. Amen dico uobis si habueritis fidem et non hesitaueritis
non solum de ficulnea facietis sed et si monti huic dixeritis. Tollere et
mittere in mare fiet. Et omnia quecumque petieritis in oratione credentes
accipietis. Et cum uenisset in templum accesserunt ad eum docentem principes
sacerdotum et seniores populi dicentes. In qua potestate hec facis. et quis
tibi dedit hanc potestatem. Respondens autem ihesus dixit eis. Interrogabo et
ego uos unum sermonem quem si dixeritis mihi et ego dicam uobis in qua
potestate hec facio. Baptismus iohannis unde erat. de celo an ex hominibus.
At illi cogitabant apud se dicentes. Si dixerimus de celo dicet nobis. Quare
ergo non credidistis ei. Si autem dixerimus ex hominibus timemus turbam.
omnes enim habent iohannem sicut prophetam. Et respondentes ihesu dixerunt.
Nescimus. Ait illis et ipse nolo dicere uobis in qua potestate hec facio.
Quid autem uobis uidetur. Homo quidam habuit duos filios et accedens ad
primum dixit. Fili uade hodie operare in uinea mea. Ille autem respondens ait.
Nolo. Postea autem penitentia motus abiit. Et accedens ad alterum dixit
similiter. At ille respondens ait. Eo domine. et non abiit. Quis ex duobus
fecit uoluntatem patris. Dicunt ei. Primus. Dicit illis ihesus. Amen dico
uobis quia publicani et meretrices precedunt uos in regnum dei. Uenit enim ad
uos iohannes in uia iustitie et non credidistis ei. publicani autem et
meretrices credidiserunt ei. Uos autem uidentes nec penitentiam habuistis
postea ut credatis illi. Aliam parabolam audite. Homo erat pater familias qui
plantauit uineam et sepem circumdedit ei et fodit in ea torcular et edificauit
turrim et locauit eam agricolis et peregre profectus est. Cum autem tempus
fructuum appropinquasset misit seruos suos ad agricolas ut acciperent fructus
eius. Et agricole apprehensis seruis eius alium ceciderunt alium occiderunt
alium uero lapidauerunt. Iterum misit alios seruos plures quam priores et
fecerunt illis similiter. Nouissime autem misit ad eos filium suum dicens.
Uerebuntur filium meum. Agricole autem uidentes filium dixerunt intra se.
Hic est heres uenite occidamus eum et habebimus hereditatem eius. Et
apprehendentes eum eiecerunt extra uineam et occiderunt. Cum ergo uenerit
dominus uineae quid faciet agricolis illis. Ait illi. Malos male perdet et
uineam suam locabit aliis agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis.
Et ait illis ihesus. Numquam legistis in scripturis. Lapidem quem reprobauerunt
edificantes hic factus est in caput anguli. A domino factum est istud et est
mirabile in oculis nostris. Propterea dico uobis quia auferetur a uobis regnum
dei et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui cadet super lapidem istum
confringetur. super quem autem ceciderit conteret eum. Et cum audissent
principes sacerdotum et pharisei parabolas eius cognouerunt quod de ipsis
diceret. Et quesierunt eum tenere. sed timuerunt turbas quoniam sicut prophetam
illum habebant. Et respondens ihesus iterum dixit in parabolis eis dicens.
Simile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo.
Et misit seruos suos uocare inuitatos ad nuptias et nolebant uenire. Iterum
misit alios seruos dicens. Dicite inuitatis ecce prandium meum paraui. tauri
mei et altilia occisa sunt et omnia parata. uenite ad nuptias. Illi autem
neglexerunt abierunt alius quidem in uillam suam alius uero ad negotiationem
suam. Reliqui autem tenuerunt seruos eius et contumeliis affectos occiderunt.
Rex autem cum audisset misit exercitum suum et perdidit homicidas illos et
ciuitatem illorum succendit. Tunc ait seruis suis. Nuptie quidem parate sunt
sed qui inuitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus uiarum et quos
cumque inueneritis uocate ad nuptias. Et egressi serui eius in uias congregauerunt
omnes quos inuenerunt malos et bonos et impletae sunt nuptiae discumbentium.
Intrauit autem rex ut uideret discumbentes et uidit ibi hominem non uestitum
ueste nuptiali et ait illi. Amice quomodo huc intrasti non habens uestem
nuptialem. At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis manibus et
pedibus eius mittite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor
dentium. Multi enim sunt uocati pauci uero electi.

Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt ut caperent eum in sermone. Et
mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes. Magister scimus quia
uerax es et uiam dei in ueritate docens et non est tibi cura de aliquo non
enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi uidetur licet dare
tributum cesari an non. Ihesus autem cognita nequitia eorum ait. Quid me
temptatis hypocrite. Ostendite mihi numisma tributi. At illi obtulerunt ei
denarium. Et dicit illis. Cuius est imago hec et superscriptio. Dicunt ei.
Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari et que sunt dei
deo. Et audientes mirati sunt et relicto eo abierunt. In illo die accesserunt
ad eum sadducei qui dicunt non esse resurrectionem et interrogauerunt eum
dicentes. Magister moyses dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filios
ducat frater eius uxorem illius et suscitet semen fratri suo. Erant autem
apud nos septem fratres. Et primus uxore ducta defunctus est et non habens
semen reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus et tertius usque
ad septimum. Nouissima autem omnium defuncta est et mulier. In resurrectione
ergo cuius de septem erit uxor. Omnes enim habuerunt eam. Respondens autem
ihesus dixit eis. Erratis nescientes scripturas neque uirtutem dei. In
resurrectione enim neque nubent neque nubentur sed erunt sicut angeli dei in
celo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a deo
dicente. Ego sum deus abraham et deus isaac et deus iacob. Non est deus
mortuorum sed uiuorum. Et audientes turbe mirabantur super doctrina eius.
Pharisei autem audientes quia silentium imposuisset sadducеis conuenerunt in
unum. Et interrogauit unus ex eis legis doctor temptans eum et dicens.
Magister quod est mandatum magnum in lege. Ihesus autem dixit illi. Diliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua.
Hoc est maximum et primum mandatum. Secundum autem simile est huic. Diliges
proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis uniuersa lex pendet et
prophete. Congregatis autem pharisеis interrogauit eos ihesus dicens. Quid
uobis uidetur de christo cuius filius est. Dicunt ei. Dauid. Ait illis. Quomodo
ergo dauid in spiritu uocat eum dominum dicens. Dixit dominus domino meo sede
a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Si ergo
dauid uocat eum dominum quomodo filius eius est. Et nemo poterat ei
respondere uerbum neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius
interrogare.

Tunc ihesus turbis et discipulis suis locutus est dicens. Super cathedram
moyses sederunt scribe et pharisei. Omnia ergo quecumque dixerint uobis
seruate et facite. secundum opera uero eorum nolite facere. dicunt enim et non
faciunt. Alligant autem onera grauia et importabilia et imponunt in humeros
hominum digito autem suo nolunt ea mouere. Omnia autem opera sua faciunt ut
uideantur ab hominibus. Dilatant enim fylacteria sua et magnificant
fimbrias. Amant autem primos discubitus in conuiuiis et primas cathedras in
synagogis et salutationes in foro et uocari ab hominibus rabbi. Uos autem nolite
uocari rabbi. Unus enim est magister uester omnes autem uos fratres estis.
Et patrem nolite uocare uobis super terram. Unus enim est pater uester qui in
celis est. Nec uocemini magistri quia magister uester unus est christus.
Qui maior est uestrum erit minister uester. Qui autem se exaltauerit humiliabitur
et qui se humiliauerit exaltabitur. Ue autem uobis scribe et pharisei
hypocrite quia clauditis regnum celorum ante homines. Uos enim non intratis
nec introeuntes sinitis intrare. Ue uobis scribe et pharisei hypocrite quia
deuoratis domos uiduarum orationes longas orantes. propterea amplius
accipietis iudicium. Ue uobis scribe et pharisei hypocrite quia circuitis
mare et aridam ut faciatis unum proselytum. Et cum fuerit factus facitis eum
filium gehenne duplo quam uos. Ue uobis duces cecy qui dicitis. Quicumque
iurauerit per templum nichil est. Qui autem iurauerit in auro templi debet.
Stulti et cecy. Quid enim maius est aurum an templum quod sanctificat aurum.
Et quicumque iurauerit in altari nichil est. Quicumque autem iurauerit in
munere quod est desuper debet. Cecy. Quid enim maius est munus an altare
quod sanctificat munus. Qui ergo iurat in altari iurat in eo et in omnibus
que super illud sunt. Et qui iurat in templo iurat in illo et in habitante
in eo. Et qui iurat in celo iurat in throno dei et in sedente super eum.
Ue uobis scribe et pharisei hypocrite quia decimatis mentam et anetum et
cyminum et reliquistis que grauiora sunt legis iudicium et misericordiam et
fidem. Hec autem oportuit facere et illa non omittere. Duces cecy excolantes
culicem camelum autem deglutientes. Ue uobis scribe et pharisei hypocrite
quia mundatis quod de foris est calicis et catini. Intus autem pleni estis
rapina et immunditia. Fac primum intus calicem et catinum ut fiat quod foris
est mundum. Ue uobis scribe et pharisei hypocrite quia similes estis
sepulchris dealbatis que foris parent hominibus speciosa. Intus autem plena
sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia. Sic et uos. Intus quidem
apparetis hominibus iusti. Intus autem plini estis hypocrisi et iniquitate.
Ue uobis scribe et pharisei hypocrite quia edificatis sepulchra prophetarum
et ornatis monumenta iustorum et dicitis. Si fuissemus in diebus patrum
nostrorum non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque testimonium
perhibetis uobismetipsis quod filii estis eorum qui occiderunt prophetas.
Et uos implete mensuram patrum uestrorum. Serpentes genimina uiperarum quomodo
fugietis a iudicio gehenne. Ecce ego mitto ad uos prophetas et sapientes et
scribas. Et ex illis occidetis et crucifigetis et ex eis flagellabitis in
synagogis uestris et persequemini de ciuitate in ciuitatem. Ut ueniat super
uos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram. a sanguine abel iusti
usque ad sanguinem zacharie filii barachie quem occidistis inter templum et
altare. Amen dico uobis ueniet hec omnia super generationem istam. Ierusalem
ierusalem que occidis prophetas et lapidas eos qui missi sunt ad te quotiens
uolui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub
alas et noluisti. Ecce relinquetur uobis domus uestra deserta. Dico enim uobis
non uidebitis me amodo donec dicatis. Benedictus qui uenit in nomine domini.

Et egressus ihesus templum ibat. Et accesserunt discipuli eius ostendere ei
edificationem templi. Ihesus autem dixit illis. Uidetis hec omnia. Amen dico
uobis non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruatur. Sedente
autem illo super montem oliueti accesserunt discipuli ad eum secreto dicentes.
Dic nobis quando hec erunt et quod signum aduentus tui et consummationis
seculi. Et respondens ihesus dixit eis. Uidete ne quis uos seducat. Multi enim
uenient in nomine meo dicentes. Ego sum christus et multos seducent. Audituri
autem estis proelia et opiniones proeliorum. Uidete ne turbemini. Oportet enim
hec fieri sed nondum est finis. Surget enim gens contra gentem et regnum
aduersus regnum et erunt pestilentie et fames et terremotus per loca. Hec
autem omnia initia dolorum. Tunc tradent uos in tribulationem et occident uos
et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur
multi et inuicem tradent et odio habebunt se. Et multi pseudoprophete
surgent et seducent multos. Et quoniam habundauit iniquitas refrigescet
caritas multorum. Qui autem perseuerauerit usque in finem hic saluus erit.
Et predicabitur hoc euangelium regni in uniuerso orbe in testimonium omnibus
gentibus et tunc ueniet consummatio. Cum ergo uideritis abominationem
desolationis que dicta est a daniele propheta stantem in loco sancto. qui
legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes. Et qui in tecto
non descendat tollere aliquid de domo sua. Et qui in agro non reuertatur
tollere tunicam suam. Ue autem grauidis et nutrientibus in illis diebus.
Orate autem ut non fiat fuga uestra hieme uel sabbato. Erit enim tunc
tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi neque fiet. Et nisi breuiati
fuissent dies illi non fieret salua omnis caro. Sed propter electos breuiabuntur
dies illi. Tunc si quis uobis dixerit. Ecce hic est christus aut illic.
Nolite credere. Surgent enim pseudochristi et pseudoprophete et dabunt signa
magna et prodigia ita ut in errorem inducantur in possibile etiam electi.
Ecce predixi uobis. Si ergo dixerint uobis. Ecce in deserto est. Nolite
exire. Ecce in penetralibus. Nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente
et paret usque in occidentem ita erit et aduentus filii hominis. Ubicumque
fuerit corpus illic congregabuntur et aquile. Statim autem post tribulationem
dierum illorum sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stelle cadent
de celo et uirtutes celorum mouebuntur. Et tunc parebit signum filii hominis
in celo. Et tunc plangent omnes tribus terre et uidebunt filium hominis
uenientem in nubibus celi cum uirtute multa et maiestate. Et mittet angelos
suos cum tuba et uoce magna et congregabunt electos eius a quattuor uentis
a summis celorum usque ad terminos eorum. Ab arbore autem ficus discite
parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata scitis quia prope
est estas. Ita et uos cum uideritis hec omnia scitote quia prope est in
ianuis. Amen dico uobis quia non transibit generatio hec donec omnia fiant.
Celum et terra transibunt uerba autem mea non transibunt. De die autem illa
et hora nemo scit neque angeli celorum nisi solus pater. Sicut autem in
diebus noe ita erit et aduentus filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante
diluuium comedentes et bibentes uxores ducentes et nubentes usque ad eum diem
quo intrauit noe in arcam et non cognouerunt donec uenit diluuium et tulit
omnes sic erit et aduentus filii hominis. Tunc duo erunt in agro unus assumetur
et unus relinquetur. Duo molentes in mola una assumetur una et una relinquetur.
Uigilate itaque quia nescitis qua hora dominus uester uenturus sit. Illud autem
scitote quod si sciret paterfamilias qua hora fur uenturus esset uigilaret
utique et non sineret perfodi domum suam. Ideo et uos estote parati quia qua
hora non putatis filius hominis uenturus est. Quis putas est seruus fidelis
et prudens quem constituit dominus super familiam suam ut det illis cibum in
tempore. Beatus ille seruus quem cum uenerit dominus inuenerit sic facientem.
Amen dico uobis super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus
seruus ille in corde suo. Moram facit dominus meus uenire. et cepit percutere
conseruos suos manducet autem et bibat cum ebriosis. ueniet dominus serui illius
in die qua non sperat et hora qua ignorat et diuidet eum partemque eius cum
hypocritis ponet. Ibi erit fletus et stridor dentium.

Tunc simile erit regnum celorum decem uirginibus que accipientes lampades
suas exierunt obuiam sponso et sponse. Quinque autem ex eis erant fatue et
quinque prudentes. Sed fatue acceptis lampadibus non sumpserunt oleum
secum. prudentes uero acceperunt oleum in uasis suis cum lampadibus. Moram
autem faciente sponso dormitauerunt omnes et dormierunt. Media autem nocte
clamor factus est. Ecce sponsus uenit exite obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes
uirgines ille et ornauerunt lampades suas. Fatue autem sapientibus dixerunt.
Date nobis de oleo uestro quia lampades nostre extinguuntur. Responderunt
prudentes dicentes. Ne forte non sufficiat nobis et uobis ite potius ad
uendentes et emite uobis. Dum autem irent emere uenit sponsus et que parate
erant intrauerunt cum eo ad nuptias et clausa est ianua. Nouissime autem
ueniunt et reliquae uirgines dicentes. Domine domine aperi nobis. At ille
respondens ait. Amen dico uobis nescio uos. Uigilate itaque quia nescitis
diem neque horam. Sicut enim homo peregre proficiscens uocauit seruos suos et
tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta alii autem duo alii
uero unum unicuique secundum propriam uirtutem et profectus est statim.
Abiit autem qui quinque talenta acceperat et operatus est in eis et lucratus
est alia quinque. Similiter qui duo lucrum attulit. Qui autem unum acceperat
abiit fodit in terra et abscondit pecuniam domini sui. Post multum autem
temporis uenit dominus seruorum illorum et posuit rationem cum eis. Et
accedens qui quinque talenta acceperat obtulit alia quinque talenta dicens.
Domine quinque talenta tradidisti mihi. ecce alia quinque lucratus sum. Ait
illi dominus eius. Euge serue bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis
super multa te constituam intra in gaudium domini tui. Accedens autem et qui
duo talenta acceperat ait. Domine duo talenta tradidisti mihi. ecce alia duo
lucratus sum. Ait illi dominus eius. Euge serue bone et fidelis quia super
pauca fuisti fidelis super multa te constituam intra in gaudium domini tui.
Accedens autem et qui unum talentum acceperat ait. Domine scio quia homo
durus es. metis ubi non seminasti et congregas ubi non sparsisti. Et timens
abii et abscondi talentum tuum in terra. ecce habes quod tuum est. Respondens
autem dominus eius dixit ei. Serue male et piger sciebas quia meto ubi non
seminauerim et congrego ubi non sparserim. Oportuit ergo te mittere pecuniam
meam nummulariis et ego uenissem recepissem utique quod meum est cum usura.
Tollite itaque ab eo talentum et date illi qui habet decem talenta. Omni enim
habenti dabitur et abundabit. ei autem qui non habet et quod uidetur habere
auferetur ab eo. Et inutilem seruum eiicite in tenebras exteriores. Ibi erit
fletus et stridor dentium.

Cum autem uenerit filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo
tunc sedebit super sedem maiestatis sue et congregabuntur ante eum omnes
gentes et separabit eos ab inuicem sicut pastor segregat oues ab hedis et
statuet oues quidem a dextris suis hedos autem a sinistris. Tunc dicet rex
his qui a dextris eius erunt. Uenite benedicti patris mei possidete paratum
uobis regnum a constitutione mundi. Esurui enim et dedistis mihi manducare.
sitiui et dedistis mihi bibere. hospes eram et collegistis me. nudus et
cooperuistis me. infirmus et uisitastis me. in carcere eram et uenistis ad me.
Tunc respondebunt ei iusti dicentes. Domine quando te uidimus esurientem et
pauimus aut sitientem et dedimus potum. quando autem te uidimus hospitem et
collegimus aut nudum et cooperuimus. aut quando te uidimus infirmum aut in
carcere et uenimus ad te. Et respondens rex dicet illis. Amen dico uobis
quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis mihi fecistis. Tunc dicet
et his qui a sinistris erunt. Discedite a me maledicti in ignem eternum qui
paratus est diabolo et angelis eius. Esurui enim et non dedistis mihi
manducare. sitiui et non dedistis mihi bibere. hospes eram et non collegistis
me. nudus et non cooperuistis me. infirmus et in carcere et non uisitastis me.
Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes. Domine quando te uidimus esurientem aut
sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum aut in carcere et non
ministrauimus tibi. Tunc respondebit illis dicens. Amen dico uobis quamdiu non
fecistis uni de minoribus his nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium
eternum. Iusti autem in uitam eternam.

Et factum est cum consummasset ihesus sermones hos omnes dixit discipulis
suis. Scitis quia post biduum pascha fiet et filius hominis tradetur ut
crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in
atrium principis sacerdotum qui dicebatur caiphas. Et consilium fecerunt ut
ihesum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem. Non in die festo ne forte
tumultus fieret in populo. Cum autem ihesus esset bethanie in domo simonis
leprosi accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti preciosi et effudit
super caput ipsius recumbentis. Uidentes autem discipuli indignati sunt
dicentes. Ut quid perditio hec. Potuit enim istud uenire multo carius et dari
pauperibus. Sciens autem ihesus ait illis. Quid molesti estis huic mulieri.
Opus enim bonum operata est in me. Nam semper pauperes habetis uobiscum me
autem non semper habetis. Mittens enim hec unguentum hoc in corpus meum ad
sepeliendum me fecit. Amen dico uobis ubicumque predicatum fuerit hoc
euangelium in toto mundo dicetur et quod fecit hec in memoriam eius. Tunc
abiit unus de duodecim qui dicebatur iudas scariothes ad principes sacerdotum
et ait illis. Quid uultis mihi dare et ego uobis eum tradam. At illi
constituerunt ei triginta denarios. Et exinde querebat opportunitatem ut eum
traderet.

Die autem prima azimorum accesserunt discipuli ad ihesum dicentes. Ubi uis
paremus tibi comedere pascha. Ihesus autem ait. Ite in ciuitatem ad quendam
et dicite ei. Magister dicit. Tempus meum prope est. apud te facio pascha cum
discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis ihesus et
parauerunt pascha. Uespere autem facto discumbebat cum duodecim discipulis
suis. Et manducantibus illis dixit. Amen dico uobis quia unus uestrum me
traditurus est. Et contristati ualde coeperunt singuli dicere. Numquid ego
sum domine. Qui respondens ait. Qui intingit mecum manum in catino hic me
tradet. Filius quidem hominis uadit sicut scriptum est de illo. Uae autem
homini illi per quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei si natus homo non
fuisset. Respondens iudas qui tradidit eum dixit. Numquid ego sum rabbi. Ait
illi. Tu dixisti. Cenantibus autem illis accepit ihesus panem et benedixit ac
fregit deditque discipulis suis et ait. Accipite et comedite. hoc est corpus
meum. Et accipiens calicem gratias egit et dedit illis dicens. Bibite ex hoc
omnes. hic est enim sanguis meus noui testamenti qui pro multis effundetur in
remissionem peccatorum. Dico autem uobis non bibam amodo de hoc genimine uitis
usque in diem illum cum illud bibam uobiscum nouum in regno patris mei. Et
hymno dicto exierunt in montem oliueti. Tunc ihesus dicit illis. Omnes uos
scandalum patiemini in me in nocte ista. Scriptum est enim. Percutiam pastorem
et dispergentur oues gregis. Postquam autem resurrexero precedam uos in
galileam. Respondens autem petrus ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint
in te ego nunquam scandalizabor. Ait illi ihesus. Amen dico tibi quia in hac
nocte antequam gallus cantet ter me negabis. Ait illi petrus. Etiam si
oportuerit me mori tecum non te negabo. similiter et omnes discipuli dixerunt.
Tunc uenit ihesus cum illis in uillam que dicitur gethsemani et ait discipulis
suis. Sedete hic donec uadam illuc et orem. Et assumpto petro et duobus filiis
zebedei cepit contristari et moestus esse. Tunc ait illis. Tristis est anima
mea usque ad mortem. sustinete hic et uigilate mecum. Et progressus pusillum
procidit in faciem suam orans et dicens. Pater mi si possibile est transeat a
me calix iste. Uerumtamen non sicut ego uolo sed sicut tu. Et uenit ad
discipulos suos et inuenit eos dormientes. Et dicit petro. Sic non potuistis
una hora uigilare mecum. Uigilate et orate ut non intretis in temptationem.
Spiritus quidem promptus est caro autem infirma. Iterum secundo abiit et orauit
dicens. Pater mi si non potest hic calix transire nisi bibam illum fiat
uoluntas tua. Et uenit iterum et inuenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum
grauati. Et relictis illis iterum abiit et orauit tertio eundem sermonem
dicens. Et accessit ad discipulos suos et dicit illis. Dormite iam et requiescite.
Ecce appropinquauit hora et filius hominis tradetur in manus peccatorum.
Surgite eamus. Ecce qui me tradet prope est. Adhuc eo loquente ecce iudas
unus de duodecim uenit et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus missi a
principibus sacerdotum et senioribus populi. Dabat autem traditor illius
signum eis dicens. Quem osculatus fuero ipse est tenete eum. Et confestim
accedens ad ihesum dixit. Aue rabbi et osculatus est eum. Ihesus autem dixit
illi. Amice ad quid uenisti. Tunc accesserunt et manus iniecerunt in ihesum et
tenuerunt eum. Et ecce unus de his qui erant cum ihesu extendens manum exemit
gladium suum et percutiens seruum principis sacerdotum amputauit auriculam
eius. Tunc ait illi ihesus. Conuerte gladium tuum in locum suum. Omnes enim qui
acceperint gladium gladio peribunt. Aut putas quia non possum rogare patrem
meum et exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones angelorum. Quomodo
ergo implebuntur scripture quia sic oportet fieri. In illa hora dixit ihesus
turbis. Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me.
Quotidie apud uos sedebam docens in templo et non me tenuistis. Hoc autem
totum factum est ut adimplerentur scripture prophetarum. Tunc discipuli omnes
relicto eo fugerunt. Qui autem tenuerant ihesum duxerunt eum ad caiphan
principem sacerdotum ubi scribe et seniores conuenerant. Petrus autem sequebatur
eum a longe usque in atrium principis sacerdotum et introiens intus sedebat
cum ministris ut uideret finem. Principes autem sacerdotum et omne concilium
querebant

hanne ppheten. Se si mulier magnæ quæ est helisæ
qui timuit. Ql hæ aures audiendi audiat
Cui autē similē estimabo generationē istam. Si-
mile est puerīs sedentibus in foro. qui clamant
aequalibus dicit. Cecinimus vobis. non saltastis
lamentauimus. nō planxistis. Venit enim iohēs nō
manducans nec bibens. & dicit. Qua demoniū
hꝫ. Venit filius hois manducans & bibens
& dicit. Ecce hō vorax & potator uini. publica-
noꝝ & peccatoꝝ amicꝰ. & sapiā a
filiis suis. Tunc cepit exprobrare ciuitati-
bus in quibꝰ factæ sunt plurimæ uirtutes ei. qz non
egissent pñiā. Væ tibi corozain. væ tibi bethsa-
da. qz si in tyro & sidone factæ essent uirtutes q
factæ sunt in vob. olim in cilicio. & cinere pñiā
egissent. Verūtamen dico vobis tyro & sidoni re-
missius erit in die iudicij qm vob. Et tu ca-
pharnaum numquid usq; in celū exaltaberis. usq;
in infernū descendes. Qz si in sodomis fuis-
sent uirtutes q factæ sunt in te. forte manſ
fissent usq; ad hanc diē. Verūtamen dico vobis
qm terræ sodomoꝝ remissius erit in die
iudicij quam tibi

In illo tpe. respondens ihs dixit. Confite-
or tibi pater dñe celi & terre. qm abscondisti
hec a sapientibus & prudentibus. & reuelasti ea
parvulis. Etiam pater qm sic fuit placitum ante
te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et ne-
mo nouit filium nisi pater. nec patrem quis nouit
nisi filius. cui voluerit filius reuelare. Venite
ad me oēs q laboratis & onerati estis. & ego
reficiam vos. Tollite iugum meum super vos. &
discite a me. quia mitis sum & humilis corde
& inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim
meum suave est. & onus meum leue.

In illo tpe. abiit ihs sabbatis per sata. discipuli
autem eius esurientes cœperunt vellere spicas. &
manducare. Pharisei autem videntes dixe-
runt ei. Ecce discipuli tui faciunt quod non licet
eis facere sabbatis. Ille autem dixit eis. Non legistis
quid fecit dauid cum esuriret ipse & qui cum
erant. quomodo intrauit in domum dei. & panes
propositionis comedit. quos non licebat ei edere. neq; his qui
cum eo erant nisi solis sacerdotibus. Aut non legistis
in lege. quia sabbatis sacerdotes in templo sab-
batum violant. & sine crimine sunt. Dico
autem vobis. quia templo maius hic est. Si autem
scissetis quid est misericordiam volo & non sacrificium.
nunq; condemnassetis innocentes. Dñs est enim
filius hominis etiam sabbati. Et cum inde transisset
uenit in synagogam eorum. Et ecce homo manum
habens aridam. & interrogabant eum dicentes. Si li-
cet sabbatis curare. ut accusarent eum. Ipse autem
dixit ad illos. Quis erit ex vobis homo qui habet ou-
em unam. & si ceciderit sabbatis in foueam. Nonne te-
nebit & leuabit eam. Quanto magis melior
est homo ouis. Itaque licet sabbatis benefacere. Tunc
ait homini. Extende manum tuam. & extendit. Et restitu-
ta est sanitati sicut altera. Exeuntes autem pharisei
consilium faciebant aduersus eum quo eum perde-
rent. Iesus autem sciens recessit inde. Et secuti sunt eum multi
& curauit eos omnes. & præcepit eis ne manifestum eum fa-
cerent. ut adimpleretur qd dictum est per ysaiam prophe-
tam dicentem. Ecce puer meus electus meus dilectus
meus. meo bñplacitum. ponam spm meum
super eum. & iudicium gentibus nūtiabit. Non contendet
nec clamabit. neq; audiet aliquis in platheis uocem eius. Arundi-
nem quassatam non confringet. & linum fumigans non extinguet donec eiciat ad victoriam
iudicium. & in nomine eius gentes sperabunt. Tunc oblatus
est ei dæmonium habens. & cecus & mutus. & curauit eum ita
ut loqueretur & uideret. Et stupebant omnes turbe &
dicebant. Numquid hic est filius dauid. Pharisei autem audientes
dixerunt. hic non eicit dæmonia nisi in beelze-
bub principe dæmoniorum. Ihs autem sciens cogita-
tiones eorum dixit eis. Omne regnum diuisum in se
desolabitur. & omnis ciuitas. Et domus
super se diuisa non stabit. Et si sathanas sathanam eiicit
adversus se diuisus est. Quo & stabit regnum eius.
Et si ego in beelzebub eicio dæmonia. filii uestri
in quo eiiciunt. Ipsi uestri iudices erunt
super hoc. Quod si in spu dei eicio dæmonia. & proinde
regnum dei. Aut quo pacto potest quisquam intrare
in domum fortis & vasa eius diripere. Nisi prius alligauerit fortem
& tunc domum illius diripiet. Qui non est mecum contra
me est. Et qui non congregat mecum dispergit. Ideo dico vo-
bis. omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus.
spiritus autem blasphemia non remittetur. Et quicumq;
dixerit verbum contra filium hominis remittetur ei. Qui
autem dixerit contra spm sanctum. non remittetur ei neq; in hoc
seculo neq; in futuro. Aut facite arborem bonam & fru-
ctum eius bonum. aut facite arborem malam & fructum
eius malum. Quoniam ex fructu arbor cognos-
citur. Progenies uiperarum quomodo potestis loqui bona
cum sitis mali. Ex habundantia enim cordis os
loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona. & malus homo de malo thesauro profert mala.
Dico autem vobis. quoniam omne verbum otiosum
quod locuti fuerint homines. reddent rationem de eo
in die iudicij. Ex verbis enim tuis iustificaberis. & ex
verbis tuis condemnaberis. Tunc responderunt
ei quidam de scribis & pharisæis dicentes. Ma-
gister uolumus a te signum videre. Qui respondens ait
illis. Generatio mala & adultera signum quærit
& signum non dabitur ei nisi signum ionæ prophe-
tæ. Sicut fuit ionas in ventre ceti tribus diebus &
tribus noctibus. Sic erit filius hominis in corde
terræ tribus diebus & tribus noctibus. Viri niniuitæ
surgent in iudicio cum generatione ista. & condemna-
bunt eam. Quia pœnitentiam egerunt in prædicatione
ionæ. Et ecce plus quam ionas hic. Regina
austri surget in iudicio cum generatione
ista. & condemnabit eam. quia venit a finibus ter-
re audire sapientiam salomonis. Et ecce plus
quam salomon hic. Cum autem immundus spūs ex

erat abbdīc. ambulant ploꝛa mda. ſpiritꝰ re
quat nō inueniꝛ. Tūc dicit reuertar dom
mam mā egꝝ. Et veniens inueniꝛ eā vacā
tē. ſcopis mundatam. ⁊ ornatam. Tūc vadit
⁊ assumit ſeptē alios ſpūs neqꝛiores ſe. ⁊ intrantes hā
bitāt ibi. Et fiunt nouissima hōis illi peiora pā
bi. Sic erit ⁊ generi huic pessimo. Adhuc eo
lqente ad turbas. ecce mr ei ⁊ frēs stabant
foris. ꝙrentes ei loqui. Dixit aūt ei quidā. Ecce
mr tua. ⁊ frēs tui foris stant ꝙrentes te. Ille
vō dixit dicenti sibi. aī. Quis ē mr mea
⁊ qui sunt frēs mei. Et extendens manū in
discipulos suos. Ecce mr mea ⁊ frēs mei. Quicū
cunq; fecerit voluntatē patris mei q̄ in celis est
ipe mea frr soꝛoꝛ ⁊ mr est.

IIII Illo die exiens ihs de domo sedebat ſec
mare. ⁊ congregate sunt ad eum turbe mul
te ita ut nauiculā ascendens sederet. ⁊ oīs tur
ba stabat in litore. Et locutꝰ ē eis multa in pa
rabolis dicens. Ecce exiit qui seminat seminā
re sem suū. Et dum seminat quedā ceciderunt
iuxta viā. ⁊ venerunt volucres celi
comederunt ea. Alia aūt ceciderunt sup petro
sa ubi non habebāt terram multā. ⁊ continuo exoꝛ
ta sunt. quia non habebant altitudinē terre. Sol
ē aūt exoꝛto estuauerunt. ⁊ quia non habebant
radicē aruerunt. Alia aūt ceciderunt inꝛ spi
nas. ⁊ creuerūt spine. ⁊ suffocauerūt ea. Alia vō ce
ciderunt in terrā bonā. ⁊ dabant fructū. Alia
centesimū. Alia sexagesimū. Alia trigesimū.
Qui habet aures audiendi audiat. Et accedentes
discipuli dixerunt ei. Quare in parabolis loqꝛis eis.
Qui respondens ait illis. Quia vob datū ē nosse mi
steria regni celoꝝ. illis aūt nō ē datū. Qui enim
habet dabit ei. ⁊ habundabit. Qui aūt nō habet
etiā quod videtur habere. auferetur abeo. ⁊ ideo in pa
rabolis loquoꝛ eis. Quia videntes nō videnꝫ
⁊ audientes nō audiunt. nec intelligunt
Et adimplet̄ in eis. ꝓphia ysaie dicentis
Auditu audietis. ⁊ nō intelligetis. Et videntes
videbitis. ⁊ nō videbitis. Incrassatū ē
cor populi huius. ⁊ auribus grauiter audierunt
⁊ oculos suos clauserunt. Nequando videant
oculis. ⁊ auribus audiant. ⁊ corde intelligant. ⁊ con
uertantur. ⁊ curem eos. Vōs aūt beati
oculi. q̄ vident. ⁊ aures vre q̄ audiunt. Amē quippe dico vo
bis. q̄ multi ꝓphe ⁊ iusti cupierunt videre
que videtis. ⁊ nō viderunt. ⁊ audire que audi
tis ⁊ nō audierunt. Vos ergo audite
parabolā seminantis. Omnis qui audit ver
bum regni. ⁊ nō intelligit. venit malus
⁊ rapit q̄ seminatū ē in corde ei. hic ē qui secus
viam seminatꝰ ē. Qui aūt sup petrosa semi
natus ē. hic ē qui verbū audit. ⁊ statim
cum gaudio suscipit illud. nō habet aūt radicē in se
sed ē ꝑpetuꝰ. Nā aūt facta tribulatione ⁊ ꝑsecutione
ꝓpter verbum. statim scandalizat. Qui aūt semi
natus ē in spinis. hic ē qui verbū audit. ⁊ sol
licitudo seculi istius ⁊ fallacia diuitiarum suffoc
at verbū. ⁊ sine fructu efficitur. Qui aūt in bonā
terram seminatus ē. hic ē qui audit verbū ⁊
intelligit. ⁊ fructū affert. Et facit alius quidē
centesimū. Aliud sexagesimū. Aliud trigesimū. Aliam parabolā proposuit illis dicens.
Simile factū ē regnū celoꝝ hōi qui seminauit bonū semē in agro suo. Cum aūt dormirent homines venit inimicus eius. ⁊ superseminauit zizania in medio tritici. ⁊ abiit. Cū aūt
creuisset herba ⁊ fructū fecisset. tunc apparuerunt zizania. Accedentes aūt serui patris familias dixerunt ei. Dne nonne bonū semē seminasti in agro tuo. Unde ergo habet zizania. Et ait illis.
Inimicus hō hoc fecit. Serui aūt dixerunt ei. Vis
imus ergo colligamus ea. Et ait. Nequando colligentes zizania. eradicetis cū eis simul ⁊
triticum. Sinite utraq; crescere usq; ad messem
⁊ in tempore messis dicam messoribus. Colligite
primum zizania. ⁊ alligate ea in fasciculos
ad comburendū. triticū aūt congregate in horreū
meū. Aliam parabolam proposuit eis dicens. Simile
est regnū celoꝝ grano sinapis. q̄ accepto
homo seminauit in agro suo. Quod minimum quidē
est omnibus seminibus. Cum aūt creuerit maius est
omnibus holeribus. ⁊ fit arbor. ita ut volucres ce
li veniant ⁊ habitent in ramis eius. Aliam parabolam locutꝰ ē eis. Simile est regnū celoꝝ fermento. q̄ acceptum mulier abscondit in tribus
satis donec fermentatum est totum. Hec omnia locutus ē ihs in parabolis ad turbas. ⁊ sine
parabolis non loquebatur eis. ut impleret̄ qd dictum ē ꝑ ysaiam dicentē. Aperiam in parabolis
os meum. eructabo abscondita a constitutione
mundi. Tunc dimissis turbis venit in
domū. Et accesserunt ad eum discipuli ei dicentes. Edissere nobis parabolam zizaniorum agri.
Qui respondens ait. Qui seminat bonū semē ē filius
hōis. Ager aūt ē mundus. bonum aūt semen hi
sunt filii regni. zizania aūt sunt filii nequam. Inimicus aūt qui seminauit ea ē diabolus. Messis aūt consummatio seculi est.
sores aūt angeli sunt. Sicut ergo colligunt
zizania. ⁊ igni comburunt. sic erit in consummatione seculi. Mittet filius hōis angelos su
os. ⁊ colligent de regno eius omnia scandala. ⁊
eos qui faciunt inequitatē. ⁊ mittent eos in
caminum ignis. ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno pa
tris eorum. Qui habet aures audiendi audiat.
Simile est regnū celoꝝ thesauro abscondito in
agro. q̄ qui inuenit homo abscondit. ⁊ præ gau
dio illius vadit ⁊ vendit omnia q̄ habet. ⁊
emit agrum illum. Iterum simile est regnum celo
rum homini negotiatori. querenti bonas margari
tas. inuenta aūt una pretiosa margarita. abiit ⁊ vendidit om
nia q̄ habuit. ⁊ emit eam.

XVII

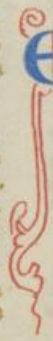

mundi ihs puer & mr. adhereb⁹ uxori sue
erunt duo in carne una. Itaq; iam nō sunt du
o sed una caro. Quod ḡ deus cōiunxit hō nō separet. Dic
illi. Quid ḡ mandauit moyses dare libellū repu
dij & dimittere. Ait illi. Quōm moyses ad duritiā cor
dis uř uř uob dimisit uxores uřas. ab initio aūt
nō fuit sic. Dico aūt uob. quia quicūq; dimiserit uxo
rē suam nisi ob fornicationē. & aliam duxerit mechat⁹.
& qui dimissam duxerit mechat⁹. Dicūt ei discipli
ei sūm. Si ita est hoīs cū uxore. nō expedit nube. Qui dix
it illis. Nō omnes capiunt uerbum istud. sed quibus datū ē. Sūt
enim eunuchi. qui de uētre matris sue sic nati sunt. Et
sunt eunuchi. qui ab hoīb⁹ facti sunt. Et sunt eu
nuchi qui se ipsos castrauerūt ꝓp regnū celoꝝ. Qui
potest capere capiat. Tunc oblati sunt ei parvuli
ut manus eis imponeret. & oraret. Discipuli aūt ince
pabant eos. Ihs aūt ait eis. Sinite parvulos
& nolite eos prohibere ad me uenire. Talium ē enim
regnū celoꝝ. Et cum imposuisset eis manus. abi
it inde. Et ecce unus accedens ait illi. Magister bone
quid boni faciam ut habeam uitam eternā. Qui dixit
ei. Quid me interrogas de bono. unus ē bonus deus.
Si autem uis ad uitam ingredi. serua mandata. Dicit
illi. Quae. Ihs aūt dixit. Non homicidium fac
es. non adulterabis. non furtum facies. non falsum
testimonium dices. honora patrem tuum. & matrem.
& diliges proximum tuum sicut teipsum. Dicit illi ado
lescens. Omnia hec custodiui ab adolescentia mea. Quid
adhuc mihi desit. Dicit illi ihs. Si uis perfectus esse uade
& uende omnia que habes. & da pauperibus. & habebis the
saurum in celo. & ueni sequere me. Cum audisset au
tem adolescens uerbum istud. abiit tristis. Erat enim habens multas
possessiones. Ihs aūt dixit discipulis suis. Amen
dico uobis. quia dives difficile intrabit in re
gnum celoꝝ. Et iterum dico uobis. facilius est camelum
per foramen acus transire. quam divitem intrare in
regnum celoꝝ. Audientes aūt hoc discipuli mirabā
tur nimis dicentes. Quis ergo potest saluus fieri. Intuitus
autem ihs dixit discipulis suis. Amen
dico uobis. quia dives difficile intrabit in re
gnum celoꝝ. Et iterum dico uobis. facilius est camelum
per foramen acus transire. quam divitem intrare in
regnum celoꝝ. Audientes aūt hoc discipuli mirabā
tur nimis dicentes. Quis ergo potest saluus fieri. Intuitus
autem ihs dixit discipulis suis. Apud homines hoc impossibile est. apud deum aūt omnia possibilia sunt.
Tunc respondens petrus dixit ei. Ecce nos reliquimus om
nia sicut secuti sumus te. Quid ergo erit nobis. Ihs aūt dixit illis.
Amen dico uobis quod uos qui secuti estis me in regenera
tione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue
sedebitis & uos super sedes. xii. iudicantes xii.
tribus israel. Et omnis qui reliquerit domum. uel fratres
aut sorores. aut patrem aut matrem. aut uxorem
aut filios. aut agros. ꝓp nomen meum. centuplum
accipiet. & uitam eternam possidebit.
Multi aūt erunt nouissimi primi. & primi no
uissimi. Simile est regnum celoꝝ homini patrifami
lias. qui exiit primo mane conducere operarios in uine
am suam. Conuentione aūt facta cum operariis ex de
nario diurno. misit eos in uineam suam. Et e
gressus circa horam tertiam. uidit alios stantes i
foro otiosos. & illis dixit. Ite. & uos in uineam meam
& quod fuerit datum uobis. Illi aūt abierūt.

aūt exiit circa sextam & nonam horam. & fecit sili
ter. Circa undecimam aūt exiit. inuenit alios stā
tes. & dicit illis. Quid hic statis tota die otiosi.
Dicunt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite
& uos in uineam meam. Cum sero aūt factum esset. dicit
dominus uineae patrono suo. Voca operarios. & redde
illis mercedem. incipiens a nouissimis usque ad pri
mos. Cum uenissent. & qui circa undecimam horam
uenerant. acceperunt. singulos denarios. Venientes
aūt primi arbitrati sunt. quod plus essent accep
turi. Acceperunt aūt singuli denarios. Et accepto
rem murmurabant aduersus patrem familias. dicentes. hi
nouissimi una hora fecerunt. & pares illos nobis fecisti.
qui portauimus pondus diei & estus. At ille respon
dens uni eorum dixit. Amice non facio tibi iniuriam. Nonne
denario conuenisti mecum. Tolle quod tuum est & va
de. Volo aūt & huic nouissimo dare sicut & tibi.
Aut non licet mihi quod uolo facere. An oculus tuus nequa
est. quia ego bonus sum. Sic erunt nouissimi primi. & pri
mi nouissimi. Multi enim sunt uocati pau
ci aūt electi. Et ascendens ihs hierosolimam. assu
psit duodecim discipulos suos secreto. & ait illis. Ec
ce ascendimus hierosolimam. & filius hominis tradetur
principibus sacerdotum. & scribis. & condemnabunt eum
morte. & tradent eum gentibus ad illudendum. & fla
gellandum. & crucifigendum. & tertia die resurget.
Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei cum
filiis suis adorans & petens aliquid ab eo. Qui
dixit ei. Quid uis. Ait illi. Dic ut sedeant hi duo
filii mei. unus ad dextrum tuum. & alius ad sinistrum
in regno tuo. Respondens aūt ihs dixit. Nescitis
quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego
bibiturus sum. Dicit ei possumus. Ait illi. Calicem qui
dem meum bibetis. sedere aūt ad dextram meam. & ad sinis
trum non est meum dare uobis. sed quibus paratum est a pa
tre meo. Et audientes. x. indignati sunt de duobus
fratribus. Ihs aūt uocauit eos. & dixit. Scitis
quia principes gentium dominantur eorum. & qui maiores
sunt potestatem exercent in eos. Non ita erit inter uos.
sed quicunq; uoluerit inter uos maior fieri. sit uester mini
ster. Et qui uoluerit inter uos primus fieri. erit uester seruus.
Sicut filius hominis non uenit ministrari. sed minis
trare. & dare animam suam redemptionem pro multis.
Et egredientibus eis ab hierico secuta est eum tur
ba multa. Et ecce duo ceci sedentes secus uiam.
audierunt quia ihs transiret. & clamauerunt dicentes.
Domine miserere nobis fili dauid. Turba aūt increpabat
eos ut tacerent. At illi magis clamabant dicen
tes. Domine miserere nobis fili dauid. Et stetit ihs &
uocauit eos & ait. Quid uultis ut faciam uobis.
Dicunt illi. Domine ut aperiantur oculi nostri. Misertus
aūt eorum ihs tetigit oculos eorum. & confestim
uiderunt. & secuti sunt eum.

Et cum appropinquassent hierosolimis. & uenissent
bethfagae ad montem oliueti. tunc ihs mi
sit duos discipulos suos dicens eis. Ite in
castellum quod contra uos est. & statim inuenietis asinā al

ligatam. ⁊ pullum cum ea. solue. ⁊ adducite
mihi. Et si quis uob dixerit aliquid. dicite q dñs
his ep̃is. ⁊ statim dimittet eos. Hoc aũt factũ
est ut adimpleretur q dictũ est p prophetam dicentẽ. Dic
te filie syon ecce rex tuus uenit tibi mansue
tus sedens sup asinam ⁊ pullum filium subiugā
lis. Euntes aũt discipuli fecerũt sicut precepit illis
ihs. ⁊ adduxerũt asinã ⁊ pullũ. ⁊ imposuerunt sup
eos uestimenta sua. ⁊ eum desup sedere fecerũt. Plures
aũt turbe strauerunt uestimenta sua in uia. Alii aũt
cedebant ramos d arboribus. ⁊ sternebant in uia. Turbe
aũt que precedebant ⁊ sequebantur clamabant
dicentes. Osanna filio dd. Benedict qui
uenit in nõe dñi. Osanna in excelsis. Et cũ intrasset hie
rusalem commota est uniuersa ciuitas dicens. Quis est hic. Populi aũt dicebant. Hic est ihs
propheta a galilee. Et intravit ihs in
templum dei. ⁊ eiciebat omnes uendentes ⁊ ementes
in templo. ⁊ mensas numulariorum. ⁊ cathedras
uendentium columbas euertit. ⁊ dixit eis. Scriptũ est.
Domus mea domus orationis uocabitur. uos aũt
fecistis illam speluncam latronũ. Et accesse
runt ad eum cęci. ⁊ claudi in templo. ⁊ sanauit
eos. Videntes aũt principes sacerdotũ. ⁊ scribe mi
rabilia q fecit. puerosq clamantes in tem
plo. ⁊ dicentes. Osanna filio dd. indignati
sunt. ⁊ dixerunt ei. Audis quid isti dicũt. Ihs
aũt dixit eis. Utique. Numquã legistis quia
ex ore infantiũ. ⁊ lactentium perfecisti laudem
Et relictis illis. abiit foras extra ciuitatem in bethā
niam. ibiq mansit. Mane aũt reuertens in ci
uitatem esuriit. Et uidens fici arborẽ unã secus
eam. uenit ad eam. ⁊ nichil inuenit in ea
nisi folia tantũ. Et ait illi. Nequã ex te nascatur
fructus in sempiternũ. Et arefacta est continuo fi
culnea. Et uidentes discipuli mirati sunt di
centes. Quomodo statim. Respondens aũt ihs
ait eis. Amen dico uob si habueritis fidẽ. ⁊ non
hesitaueritis. nõ solũ de ficulnea facietis. Sed
monti huic dicetis. tolle te. ⁊ mittere in ma
re. fiet. Et omnia quecũq petieritis in oratio
ne credentes accipietis. Et cum uenisset. intra
uit in templum. accesserunt ad eum docenti principes
sacerdotum. ⁊ seniores populi dicentes. In qua
potestate hec facis. ⁊ quis tibi dedit hanc potestatẽ
Respondens aũt ihs dixit eis. Interrogabo uos et ego
unum sermonem. Quem si dixeritis mihi. ego uob dicam
in qua potestate hec faciũ. Baptismus ioh. unde
erat. de celo an ex hoĩbus. At illi cogitabant
apud se dicentes. Si dixerimus de celo. dicet no
bis quare ergo non credidistis illi. Si aũt dixerimus ex hoĩbus
timemus turbam. Omnes enim habebant ioh̃em
tanq̃ prophetam. Et respondentes ihu dixerũt
Nescimus. At ille et ipse. Nec ego dico uob
in qua potestate hec faciũ. Quid aũt uob ui
detur homo quidam habebat duos filios. ⁊ accedens
ad primum dixit. fili uade hodie operare in

nea mea. Ille aũt respondens ait. Nolo. Postea aũ
pẽnitẽtia motus abiit. Accedens aũt ad alterũ dixit sili
ter ille. respondens ait. Eo dñe. Et non iit. Quis ex
duobus fecit uoluntatem patris. Dicunt ei ihs. Dic
it illis ihs. Amen dico uobis. quia publicani
et meretrices precedunt uos in regnũ dei. Uenit enim ioh̃es
ad uos in uia iustitie. ⁊ non credidistis ei. Publi
cani aũt et meretrices crediderunt ei. Vos aũt uidẽ
tes. nec pẽnitẽtiam habuistis postea ut credere
tis ei.

XXII

Aliam parabolam audite. Homo erat pater fa. qui
plantauit uineam. ⁊ sepem circũdedit ei. ⁊ fo
dit in ea torcular. ⁊ edificauit turrem. ⁊ locauit
eam agricolis. ⁊ peregre profectus est. Cum aũt tps
fructuũ appropinquasset. misit seruos suos ad
agricolas. ut acciperent fructus ei. Et agricole ap
prehensis seruis eius. alium occiderunt. alium
lapidauerunt. alium uero occiderunt. Iterum
misit alios seruos plures prioribus. ⁊ fecerunt illis sic
Nouissime aũt misit ad eos filium suum dicens. Verebuntur filiũ meũ
Agricole aũt uidentes filium dixerũt intra se
hic est hres. Venite occidamus eum. habebimus hereditatem
eius. Et apprehensum eum eiecerũt extra uineam
et occiderunt. Cum ergo uenerit dominus uineę
quid faciet agricolis illis. Aiunt illi. Malos male perdet. ⁊ uine
am locabit aliis agricolis. qui reddant ei
fructum temporibus suis. Dicit illis ihs. Nunq̃
legistis in scripturis. Lapidem quem reprobauerunt
edificantes. hic factus est in caput anguli. A domino
factum est istud. ⁊ est mirabile in oculis nris.
Ideo dico uob. quia auferetur a uob regnũ
dei. ⁊ dabitur genti facienti fructum ei. Et qui
cadet super lapidem istum. confringetur. super quem aũt
ceciderit conteret eum. Et cum audissent principes
sacerdotum. et pharisei parabolas eius. cognouerunt quod
de ipsis diceret. Et querentes eum tenere timuerunt turbas
quoniam sicut prophetam eum habebant. Et respondens ihs
iterum dixit in parabolis eis dicens. Simile factum est regnum ce
lorum homini regi. qui fecit nuptias filio
suo. ⁊ misit seruos suos uocare inuitatos ad
nuptias. ⁊ nolebant uenire. Iterum misit alios
seruos dicens. Dicite inuitatis. Ecce prandium
meum paraui. tauri mei. ⁊ altilia occisa. ⁊
omnia parata. Venite ad nuptias. Illi aũt ne
glexerunt. ⁊ abierunt alius in villam suam. alius
aũt ad negotiationem suam. Reliqui
aũt tenuerunt seruos eius. ⁊ contumelias affecerunt. et
occiderunt. Rex aũt cum audisset. iratus est
⁊ mittens exercitus suos. perdidit homicidas il
los. et ciuitatem illorum succendit. Tunc ait seruis
suis. Nuptie quidem parate sunt. sed qui
uitati non fuerunt digni. Ite ad
exitus uiarum. et quoscunq inueneritis uocate
ad nuptias. Et egressi serui eius in uias
congregauerunt omnes quos inuenerunt malos et bonos
et impletę sunt nuptie discumbentium. Intra
uit aũt rex ut uideret discumbentes. Vidit ibi
hoĩem non uestitum ueste nuptiali. Et ait

illi. Amen quo hue mittit nō hīt ut sic suptuāt
Ire ille ebdomadā. Tūc dicit ver mūltis. ligatis
manib; ei pōsūb; mittit eum mrtebrīs cū
oīb; . ibi erit fletus. stridor dentiū. Qūm cū
fuisset eum pnia. ā eleem. Tūc abeuntes pharise.
cōsiliū inierūt ut capiant eum i sermone. Et mittūt
ei discipulos suos cum herodianis dicentes. Magr
scim quia uerax es. uiā dei in ueritate docs. nec
est tibi cura de aliquo. Non enim respicis psonā hoīs.
Dic nob quid tibi uidetur. Licz censum dare cesari
an non? Cognouit aūt ihs nequitiā eoz. ait. Qd
me tentatis ypocrite. Ostendite mihi numisma censual.
Illi obtulerūt ei denariū. Et ait illis ihs. Cui
imago hec? et superscriptio? Dixit ei cesaris. Tūc ait illis.
Reddite que sunt cesaris cesari. et que sunt
dei deo. Et audientes admirati sunt: Et relicto eo
abierunt. In illo die accesserūt ad eū saducei. qui
dicūt nō esse resurrectionē. interrogauerūt eū dicētes.
Magr moyses dixit. Si quis mortuus fuerit nō
habens filiū. ut ducat frēr ei uxorē illius. et suscitet
semē fratri suo. Erant aūt apud nos. vij. frēs. Et
primus uxore duxit et defunctus est. nō habens semē. re
liquit uxorē suam fratri suo. Similr secūdus. et ter
tius usq; ad septimū. Nouissime aūt oīm mortua est mulier
Ī resurrectione ergo cū resurrexerint. cuius erit ex eis uxor?
Omnes enim habuerūt eam.

XXIII

Respondens aūt ihs. ait illis. Errastis nescientes
scripturas neq; uirtutem dei. In resurrectione
neq; nubent neq; nubentur. sed erunt sicut angeli dei in celo. De resurrectione aūt mortuoz
non legistis qd dictum est a deo dicente
uob. Ego sum deus abraam. deus ysaac. et deus iacob.
non est deus mortuoz sed uiuentium. Et audientes
turbe mirabantur in doctrina ei. Pharisei aūt
audierūt q̄ silentiū ipposuisset saduceis. et
uenerunt in unum. Et interrogauit unus ex eis le
gis doctor tentans eum. Magr q̄ est mandatū
magnū in lege? Ait illi ihs. Diliges dīm deū tu
um ex toto corde tuo. et ex tota anīa tua. et in
tota mente tua. Hec est maxima et prima mandā
tū. Secūm aūt simile est huic. Diliges proximū tuū
sicut teipm. In his duob; mandatis uniuersa lex
pendet et prophete. Congregatis aūt pharisei. interro
gauit eos ihs. Dicēs. Quid uob uidetur de xpo? cuius
filius est? Dicunt ei. dauid. Ait illis. Quō ergo dauid
in spū uocat eum dīm dicēs. Dixit dīs dño meo. Sede
a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuoz? Si ergo dauid dicit eum dīm. quō filius
eius est? Et nemo poterat ei respondere uerbum. Neq;
ausus fuit quisq; ex illa die eum amplius interrogare.
Tūc ihs locutus est ad turbas et discipulos suos dicens.
Super cathedrā moysi sederunt scribe et pharisei. omnia
ergo quecūq; dixerint uob seruate et facite. secūm
uero opa eoz nolite facere. Dicunt enim et non faciunt. Alligant enim onera grauia
et importabilia. et imponūt hominū hūeris. Digito
aūt suo nolunt ea mouere. Omnia aūt opa sua fa
ciunt ut uideant ab hoīb;. Dilatant enim philac
teria sua. et magnificant fimbrias. Amant aūt
primos recubitus in cenis. et primas cathedras in synagogis. et salutationes in foro. et uocari ab hoīb;
ab
bi. Vos aūt nolite uocari rabbi. Unus est magr
uester. Omnes aūt uos fratres estis. Et patrē nolite uocare
uob super terrā. Unus est enim pater uester qui in celis est. Nec uocemini
magri. quia magr uester est xps. Qui maior est uester erit
minister uester. Qui aūt se exaltauerit humiliabitur.
Et qui se humiliauerit exaltabitur.

XXV

Ue aūt uob scribe et pharisei ypocrite qui comeditis
domos uiduarum. orationes longas orantes
propterea amplius accipietis iudicium. Ue aūt uob scri
be et pharisei ypocrite. quia clauditis regnum celo
rum hoīb;. Vos enim nō intratis. nec introeuntes
sinitis intrare. Ue uob scribe et pharisei ypocrite
qui circuitis mare et aridam. ut faciatis unū proselytum. Et cū fuerit fact? filius gehenne
duplo quam uos. Ue uob duces ceci. qui dicitis
Qui iurauerit per templū nichil est. Qui aūt iurauerit in auro templi. debet. Stulti et ceci. Quid enim maius est aurum
aut templū q̄ sanctificat aurū. Et quicūq; iurauerit in al
tari nichil est. Qui aūt iurauerit in dono. q̄ est desuper illud.
debet. Ceci. Quid enim maius est donum an altare q̄ sanc
tificat donū. Qui ergo iurat in altari iurat in eo
et in omnibus q̄ super illud. Et q̄ iurat in templo. iurat in illo et
in eo qui habitat in eo. Et q̄ iurat in celo. iurat in throno
dei. et in sedente super eum. Ue uob scribe et phari
sei ypocrite. qui decimatis mētā. anetum. et cumī
num. et reliquistis q̄ grauiora sunt legis. iudicium. fi
dem. misericordiā. hec oportuit facere. et illa nō omittere. Du
ces cecos. excolantes culicē. camelū aūt glutien
tes. Ue uob scribe et pharisei ypocrite. q̄ mundatis
quod de foris calicis et parapsidis. intus aūt pleni
estis rapina et immundicia. Pharisee cece mūda
prius q̄ sit de intus calix et parapsis. ut fiat id q̄
de foris est mundū. Ue uob scribe et pharisei y
pocrite. qui similes estis sepulcris dealbatis. q̄ a de
foris quidem parent hoīb; pulchri. intus aūt pleni sunt ossibus mortuoz
et omni spurcitia. Sic et uos a foris quidem
paretis hoīb; iusti. intus aūt plen estis ypocri
sis et iniquitate. Ue uob scribe et pharisei ypocrite q̄
edificatis sepulcra prophetarum. et ornatis monumenta
iustoz et dicitis. Si fuissemus in diebus patrum nostroz.
nō essemus socii eorum in sanguine prophetarum. Itaq;
testimonio estis uob metipsis. quia filii estis
eoz qui prophetas occiderūt. Et uos implete mensuram
patrum uestroz. Serpentes. genimina uipe
rarum. quo fugietis a iudicio gehenne? Ppter hoc ecce ego
mitto ad uos prophetas et sapientes et scribas. et ex
illis occidetis et crucifigetis. et ex eis flagella
bitis in synagogis uris. et persequemini de ciui
tate in ciuitatem. ut ueniat super uos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram. a sanguine
abel iusti usq; ad sanguinem zacharie filii ba
rachie. quē occidistis inter templū et altare. Amen dico uob. uenient hec omnia super generationem
istam.

Ierusalem ierlin que occidis pphas. ⁊ lapidas eos qui ad te missi sunt quotiens uolui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas suas ⁊ noluisti. Ecce relinquetur uobis domus uestra deserta. Dico enim uobis uidebitis me amodo donec dicatis benedictus qui uenit in nomine dñi. Et egressus ihs de templo ibat. Et accesserunt discipuli eius ostendere ei edificationes templi. Ipse autem respondens dixit eis. Videtis hec omnia. Amen dico uobis non relinquetur hic lapis super lapidem. qui non destruatur. Sedente autem eo supra montem oliueti. accesserunt ad eum discipuli seorsum dicentes. Dic nobis quando hec erunt. ⁊ quod signum erit aduentus tui. ⁊ consummationis seculi. Et respondens ihs dixit eis. Videte ne quis uos seducat. Multi enim uenient in nomine meo dicentes. ego sum christus. ⁊ multos seducent. Audituri enim estis proelia. ⁊ opiniones proelio. Videte ne turbemini. Oportet enim hec fieri. sed nondum est finis. Consurget enim gens contra gentem. ⁊ regnum aduersus regnum. Et erunt pestilentie. ⁊ fames. ⁊ terremotus per loca. Hec autem omnia initia sunt dolorum. Tunc tradent uos in tribulationem. ⁊ occident uos. Et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi. ⁊ inuicem tradent. ⁊ odio habebunt inuicem. ⁊ multi pseudoprophete surgent. ⁊ seducent multos. Et quoniam habundabit iniquitas. refrigescet caritas multorum. Qui autem perseuerauerit usque in finem hic saluus erit. Et predicabitur hoc euangelium regni in uniuerso orbe in testimonium omnibus gentibus. ⁊ tunc ueniet consummatio. Cum ergo uidebitis abominationem desolationis que dicta est a daniele propheta stantem in loco sancto qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes. ⁊ qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua. Et qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam. Ve autem grauidis. ⁊ nutrientibus illis diebus. Orate autem ut non fiat fuga uestra hieme uel sabbato. Erit enim tunc tribulatio magna. qualis non fuit ab initio mundi usque modo. nec fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi. non fieret salua omnis caro. sed propter electos breuiabuntur dies illi. Tunc si quis uobis dixerit ecce hic est christus. aut illic nolite credere. Surgent enim pseudochristi. ⁊ pseudoprophete. ⁊ dabunt signa magna ⁊ prodigia. ita ut in errorem inducantur. si fieri potest. etiam electi. Ecce prędixi uobis. Si ergo dixerint uobis ecce in deserto est nolite exire. Ecce in penetralibus nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente. ⁊ paret usque in occidentem. ita erit aduentus filii hominis. Ubicumque fuerit corpus congregabuntur aquile. Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur. ⁊ luna non dabit lumen suum. ⁊ stelle cadent de celo. ⁊ uirtutes celorum commouebuntur. Et tunc parebit signum filii hominis in celo. Et tunc plangent se omnes tribus terre. ⁊ uidebunt filium hominis uenientem in nubibus celi. cum uirtute multa. ⁊ maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba uocis magne. ⁊ congregabunt electos eius. a quatuor uentis. a summis celorum usque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit. ⁊ folia nata fuerint. scitis quia prope est estas. Ita ⁊ uos cum uideritis hec omnia. scitote quia prope est in ianuis. Amen dico uobis non preteribit generatio hec. donec hec omnia fiant. Celum ⁊ terra transibunt. uerba autem mea non preteribunt. De die autem illa ⁊ hora nemo scit. neque angeli celorum. nisi pater solus. Sicut autem in diebus noe. ita erit aduentus filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluuium. comedentes. bibentes. nubentes. nuptum tradentes. usque ad diem qua intrauit noe in archam. ⁊ non cognouerunt donec uenit diluuium. tulit omnes. ita erit aduentus filii hominis. Tunc duo erunt in agro. unus assumetur. ⁊ unus relinquetur. Duo molentes in mola una. assumetur una. ⁊ una relinquetur. Duo in lecto uno assumetur unus. ⁊ unus relinquetur. Vigilate ergo. quia nescitis qua hora dominus uester uenturus sit. illud autem scitote quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur uenturus esset. uigilaret utique. ⁊ non sineret perfodi domum suam. Ideo ⁊ uos estote parati. quia nescitis qua hora filius hominis uenturus est. Quis putas est fidelis ⁊ prudens. quem constituit dominus super familiam suam. ut det illis cibum in tempore. Beatus ille seruus quem cum uenerit dominus inuenerit sic facientem. Amen dico uobis. quoniam super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus seruus ille in corde suo. morabitur dominus meus uenire. ⁊ cepit percutere conseruos suos. manducet autem et bibat cum ebriosis. ueniet dominus serui illius die qua non sperat. ⁊ hora quam ignorat. ⁊ diuidet eum. partemque eius ponet cum hypocritis. illic erit fletus. et stridor dentium. Tunc simile erit regnum celorum. x. uirginibus. que accipientes lampades suas. exierunt obuiam sponso. ⁊ sponse. v. autem ex eis erant fatue. ⁊ v. prudentes. Quinque autem fatue. non sustulerunt oleum secum. Prudentes uero acceperunt oleum in uasis suis cum lampadibus. Moram autem faciente sponso. dormitauerunt omnes. ⁊ dormierunt. Media autem nocte clamor factus est. ecce sponsus uenit. exite obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes uirgines illę. ⁊ ornauerunt lampades suas. Fatue autem sapientibus dixerunt. Date nobis de oleo uestro. quia lampades nostre extinguuntur. Respondentes autem prudentes dixerunt. Ne forte non sufficiat nobis. ⁊ uobis. sed potius ite ad uendentes. ⁊ emite uobis. Dum autem eunt emere uenit sponsus. ⁊ que parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias. ⁊ clausa est ianua. Nouissime autem ueniunt. reliquę uirgines dicentes. Domine domine. aperi nobis. At ille respondens ait. Amen dico uobis nescio uos. Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam. Sicut enim homo peregre proficiscens uocauit seruos suos. ⁊ tradidit illis bona sua. Et uni dedit. v. talenta alii autem duo. alii uero unum. unicuique secundum propriam uirtutem. ⁊ profectus est statim. Abiit autem qui. v. talenta acceperat. ⁊ operatus est in eis. ⁊ lucratus est alia. v. Similiter ⁊ qui duo talenta ac-

ccpit lucrū ē alia duo. Qui aūt unū accepit
abiens fodit ī terrā. ⁊ abscondit pecūiā dñi
sui. ⁊ post multū uō tpis uenit dñs ser-
uoꝝ illoꝝ. ⁊ posuit rationē cum eis. Et ac-
cedens qui .v. talenta accepat. obtulit alia .v.
talenta dicens. Dñe .v. talenta mihi tradi-
sti. ecce alia .v. sup lucratꝰ sum. Ait illi dñs ei.
Euge serue bone ⁊ fidelis. quia sup pauca fuisti
fidel. sup multa te cōstituā. intra gaudiū dñi
tui. Accessit aūt ⁊ qui duo talenta accepat ⁊
ait. Dñe duo talenta tradidisti mihi. ecce alia
duo superlucratꝰ sum. Ait illi dñs ei. Euge ser-
ue bone ⁊ fidelis. quia sup pauca fuisti fidel. sup
multa te cōstituam. intra gaudiū dñi tui. Ac-
cessit aūt ⁊ qui unū talentū accepat. ait. Dñe
noui te. quia homo austerus es. metis ubi non
seminasti. ⁊ congregas ubi non sparsisti. Et timens abi-
i. ⁊ abscondi talentū tuū in terra. ecce habes quod tuū est. Respondens aūt
dñs ei. dixit ei. Serue male ⁊ piger. sciebas
quia meto ubi non seminno. ⁊ congrego ubi non sparsi. Oportuit
ergo te committere pecuniā meā nūmulariis
⁊ ut ego uenies recepissē utiq; quod meū est
cū usura. Tollite ergo ab eo talentū. ⁊ date ei
qui habet .x. talenta. Omni enī habenti dabitur ⁊ ha-
bundabit. Et aūt qui nō habet. ⁊ quod uidetur habe-
re. auferetur ab eo. Et inutilē seruū ejicite in tenebras exteri-
ores. ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Cum aūt
uenerit filius hoīs in maiestate sua. ⁊ oēs angeli
cum eo. tūc sedebit sup sedē maiestatis suē. ⁊ co
gregabuntur ante eum oēs gētes. ⁊ separabit eos ab
invicē sicut pastor segregat oues ab hedis. ⁊
statuet oues quidē a dextris. hedos aūt a sinistris
Tunc dicet rex qui ab dextris ei erūt. Venite benedicti
patris mei possidete paratū uob regnū a cōsti-
tutione mundi. Esurivi enī ⁊ dedistis mihi mandu-
care. sitiui ⁊ dedistis mihi bibere. hospes eram ⁊
collegistis me. Nudus ⁊ operuistis me. infirmus ⁊
visitastis me. In carcere eram ⁊ venistis ad
me. Tunc respondebunt illi dicentes. Dñe quā
te uidimus esurientē ⁊ pauimus. sitientē ⁊ dedimus
tibi potū. Qualiter aūt uidimus hospitē ⁊ collegi-
mus. Aut nudū ⁊ cooperuimus te. Aut quādo te
uidimus infirmū. aut carcerē ⁊ uenimus ad
te. Et respondens rex dicet illis. Amē dico uobis. quādiu
fecistis uni de his fratribus meis minimis. mihi fecistis.
Tunc dicet ⁊ his qui a sinistris erūt. Discedite a
me maledicti in ignē eternū. qui parat ē diabo
lo ⁊ angelis ei. Esurivi enī ⁊ non dedistis mihi
manducare. sitiui ⁊ non dedistis mihi bibere. ho
spes eram ⁊ non collegistis me. infirmus ⁊ in carce-
re. ⁊ non uisitastis me. Tunc respondebunt ⁊ ipsi
dicentes. Dñe quando te uidimus esurientē. aut
sitientē. aut hospitē. aut nudū. aut infirmū. aut
in carcere. ⁊ non ministrauimus tibi. Amē dico uobis. quā-
diu non fecistis uni de minoribus his. nec mihi fecistis. Et
ibunt hi in supplicium eternū. iusti aūt in uitam
eternam.

Factū est cum cōsummasset ihs sermones hos
omnes. dixit discipulis suis. Scitis quia post
biduum pasca fiet. ⁊ filius hoīs tradetur ut
crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacer-
dotum ⁊ seniores pli. in atriū principis sacerdo-
tū qui dicebatur cayphas. ⁊ consilium fecerūt ut ihm
dolo tenerent ⁊ occiderent. Dicebant aūt non in
die festo. ne forte tumultus fieret in plo. Cū aūt
esset ihs in bethania. in domo symonis lepsi. ac-
cessit ad eum mulier habens alabastrū unguēti pre-
tiosi. ⁊ effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes
aūt discipuli indignati sunt dicentes. Ut quid
perditio hec. Potuit enī istud uenire multo
⁊ dari pauperibus. Sciens aūt ihs ait illis. Quid mole
sti estis huic mulieri. opus enī bonum operata ē in me.
Nam semp pauperes habetis uobiscū. me aūt non semp
habetis. Mittens enim hec unguentum istud in corpus
meum. ad sepeliendum me fecit. Amē dico uobis. ubi
cumq; predicatum fuerit hoc euangelium in toto mundo dicet
⁊ hoc factum in memoriam ei. Tunc abiit unus de
duodecim. qui dicebatur iudas scarioth. ad principes sacerdo-
tum. Et ait illis. Quid uultis mihi dare. ⁊ ego uob eum tra-
dam. At illi statuerūt ei. xxx. argenteos. Et ex
inde querebat opportunitatē ut eum traderet. Prima
autē die azimoꝝ. accesserūt discipuli ad ihm di-
centes. Vbi uis paremus tibi comedere pascha. At
ihs dixit. Ite in ciuitatē ad quendā. ⁊ dicite ei.
Magr dicit tps meum prope ē. apud te facio pascha cū
discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut con-
stituit illis ihs. ⁊ paurunt pascha. Vespere aūt fa-
cto discumbebat cū. xij. discipulis suis. Et edentibus
illis dixit. Amē dico uobis quia unus ex uobis me tra-
dituꝰ ē. Et contristati ualde ceperunt singuli dice-
re. Nunquid ego sū dne. At ille respondens ait. Qui mit-
tit mecū manū in paropside hic me tradet filius
quidē hoīs uadit sicut scriptū ē de illo. Ve aūt
hoī illi p quē filius hoīs tradet. bonum erat ei
si natꝰ non fuisset hō ille. Respondens aūt iudas qui
tradidit eum dixit. Nunquid ego sū rabbi.
Ait illi. Tu dixisti. Cenantibus aūt eis accepit ihs
panē. ⁊ benedixit ac fregit deditq; discipulis suis. ⁊
ait. Accipite ⁊ comedite. hoc ē corpus meū. Et accepto
calice gratias egit. ⁊ dedit illis dicens. Bibite ex hoc
omes. hic ē enim sanguis meus nouī testamenti. q pro mul
tis effundetur in remissionē peccatoꝝ. Dico aūt
uobis non bibam amodo de hoc genimine uitis usq; in
diem illum cū illud bibam uobiscū nouum in regno patris
mei. Et hymno dicto exierūt in montē oliueti. Tunc
dixit illis ihs. Omnes uos scandalum patiemini in
me in nocte ista. Scriptū ē enim. Percutiam pastorē
⁊ dispergentur oues gregis. Postquam aūt
surrexero. precedam uos in galileam. Respondens aūt
petrus ait illi. Et si oēs scandalizati fuerint in
te ego nūq scandalizabor. Ait illi ihs. Amē dico
tibi quia hac nocte antequā gallus cantet ter
me negabis. Ait illi petrus. Etiam si oportuerit
me mori tecū nō te negabo. Similiter ⁊ discipuli

dixerunt. Tunc venit ihs in villam que dicitur Gethsemani. et dixit discipulis suis. Sedete hic. dolores vadam illuc et orem. Et assumpto petro et duobus filiis zebedei cepit contristari et mestus esse. Tunc ait illis. Tristis est anima mea usque ad mortem. Sustinete hic et vigilate mecum. Et progressus pusillum procidit in faciem suam. orans et dicens. Pater mi si possibile est transeat a me calix iste. Verumtamen non sicut ego volo. sed sicut tu vis. Et venit ad discipulos suos et invenit eos dormientes. Et dicit petro. Sic non potuistis una hora vigilare mecum. Vigilate et orate. ut non intretis in temptationem. Spiritus quidem promptus est caro autem infirma. Iterum secundo abiit et orauit dicens. Pater mi. si non potest hic calix transire nisi bibam illum fiat voluntas tua. Et venit iterum et invenit eos dormientes. erant enim oculi eorum gravati. Et relictis illis iterum abiit et orauit tertio eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos et dicit illis. Dormite iam et requiescite. Ecce appropinquabit hora. et filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite eamus. ecce appropinquabit qui me tradet. Adhuc ipso loquente ecce iudas unus. de xii. venit et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus missi a principibus sacerdotum et senioribus populi. Qui autem tradidit eum dedit illis signum dicens. Quemcumque osculatus fuero ipse tenete eum. Et confestim accedens ad ihm dixit. Ave rabbi. Et osculatus est eum. Dixit illi ihs. Amice ad quod venisti. Tunc accesserunt et manus iniecerunt in ihm et tenuerunt eum. Et ecce unus ex his qui erant cum ihu extendens manum exeunt gladium suum et percutiens servum principis sacerdotum. amputauit auriculam eius. Tunc ait illi ihs. Converte gladium tuum in locum suum. Omnes enim qui acceperint gladium. gladio peribunt. An putas quia non possum rogare patrem meum. et exhibebit mihi plus quam. xii. legiones angelorum. Quomodo ergo implebuntur scripture prophetarum. quia sic oportet fieri. In illa hora dixit ihs turbis. Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me. Cotidie apud vos eram in templo docens. et non me tenuistis. hoc autem totum factum est ut adimplerentur scripture prophetarum. Tunc discipuli eius relicto eo fugierunt. At illi tenentes ihm duxerunt ad caiphum principem sacerdotum. ubi scribe et pharisei et seniores convenerant. Petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro sedebat cum ministris ut videret finem. Princeps autem sacerdotum et omne concilium querebant falsum testimonium contra ihm ut eum morti traderent. et non invenerunt cum multi falsi testes et dixerunt accessissent. Novissime autem venerunt duo falsi testes et dixerunt. hic dixit. Possum destruere templum dei. et post triduum reedificare illud. Et surgens princeps sacerdotum ait illi. Nichil ad ea que isti adversum te testificantur. Jesus autem tacebat. et princeps sacerdotum ait illi. Adiuro te per deum vivum. ut dicas nobis si tu es christus filius dei

Ait illi ihs. Tu dixisti. Verumtamen dico vobis. Amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis dei. et venientem in nubibus celi. Tunc princeps scidit vestimenta sua dicens. Blasphemauit quid adhuc egemus testibus. Ecce nunc audistis blasphemiam quid vobis videtur. At illi respondentes dixerunt. Reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius. et colaphis eum cederunt. Alii autem palmas in faciem eius dederunt dicentes. Prophetica nobis christe quis est qui te percussit. Petrus vero sedebat foris in atrio. et accessit ad eum una ancilla dicens. Et tu cum ihu galileo eras. At ille negauit coram omnibus dicens. Nescio quid dicis. Exeunte autem illo ianuam vidit eum alia ancilla. et ait his qui erant ibi. Et hic erat cum ihu nazareno. Et iterum iurauit cum iuramento quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant et dixerunt petro. Vere tu ex illis es. Nam et loquela tua manifestum te facit. Tunc cepit detestari et iurare quia non novisset hominem. Et continuo gallus cantauit. Et recordatus est petrus verbi ihu quod dixerat prius quam gallus cantet ter me negabis. Et egressus foras fleuit amare. Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus ihm. ut eum morti traderent. et vinctum adduxerunt eum et tradiderunt pontio pilato presidi. Tunc videns iudas qui eum tradidit quod damnatus esset. penitentia ductus retulit xxx. argenteos principibus sacerdotum et senioribus dicens. Peccavi tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt quid ad nos tu videris. Et proiectis argenteis in templo recessit et abiens laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt. Non licet mittere eos in corbonam. quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille acheldemach. hoc est ager sanguinis usque in hodiernum diem. Tunc adimpletum est quod dictum est per ieremiam prophetam dicentem. Et acceperunt xxx. argenteos pretium appreciati. quem appreciauerunt a filiis israel. Et dederunt eos in agrum figuli sicut constituit mihi dominus. Ihs autem stetit ante presidem. Et interrogauit eum preses dicens. Tu es rex iudeorum. Dicit ei ihs. Tu dicis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus nichil respondit. Tunc dicit illi pilatus. Non audis quanta adversum te dicunt testimonia. Et non respondit ei ad ullum verbum. ita ut miraretur preses vehementer. Per diem autem sollempnem consueuerat preses dimittere populo unum quem voluissent. Habebat autem tunc unum vinctum insignem qui dicebatur barrabas. Congregatis ergo illis dixit pilatus. Quem vultis dimittam vobis barrabam. an ihm qui dicitur christus. Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum. Sedente autem illo pro tribunali. misit ad illum uxor eius dicens. Nichil tibi et iusto illi. multa enim passa sum per visum propter eum. Principes autem sacerdotum et seniores persuaserunt

plic ut peteret barrabam. ihm ꝰ pdem. ſtan
dens aut pdixerat. Quid multis vobꝫ ꝺ diebꝫ
tremo. At illi dixerũt barrabam. Dicit illi pi
latꝰ. Quid igit faciam ꝺ ihu qui dr xp̃us. Cru
cifigant. At illi pclam. Quid enim malꝫ fecit.
At illi magis clamabant dicentes. Crucifigan
tur. Videns aut pilatꝰ quia nichil pficeret. sꝫ ma
gis tumultꝰ fiebat. accepta aqua lauit manꝰ coram
plo dicens. Innocens ego sum a sanguine istius
vos videritis. Et respondens omis populꝰ dixit
sanguis eius sup nos. et sup filios nros. Tunc
dimisit illi barrabam. ihm aut flagellatum tra
didit eis ut crucifigerent.

XXVII Tunc milites pncis suscipientes ihm in
pretorio congregauerunt ad eum uniuersam
cohortem. et exuentes eum clamyde coccineã circũ
dederunt ei. et plectentes coronam ꝺ spinis posuerũt
sup caput ei. et arundinem in dextera ei. et genu flexo
ante eum illudebant ei dicentes. Aue rex iudeo
rum. Et expuentes in eum. acceperunt arundinem
et percutiebant caput eius. Et postquam illuserũt
ei. exuerunt eum clamyde. et induerunt eum uestimentis
eius. et duxerunt eum ut crucifigerent. Exeuntes au
tem homines inuenerunt hominem cyrenen nomine simonem. hunc
angariauerunt ut tolleret crucem eius. Et uenerunt
in locum qui dr golgotha. qꝫ est calueriæ locus.
Et dederunt ei uinum bibere cum felle mixtum. Et cũ
gustasset noluit bibere. Postquam aut crucifixerunt eum. diuiserunt uestimenta eius sortem mit
tentes. et sedebant seruabant eum. Et imposuerunt su
per caput eius. Et posuerunt ihm
eius causam ipsius scriptam. hic est ihs nazarenus
rex iudeorum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latro
nes unus a dextris. et alius a sinistris. Prętereun
tes aut blasphemabant eum mouentes capita sua
et dicentes. Vah qui destruis templum dei. et in
triduo illud reedificas. Salua temetipsum si
filius dei es descende ꝺ cruce. Similiter principes sa
cerdotum illudebant cum scribis et senioribus. dicen
tes. Alios saluos fecit seipsum non potest saluum facere.
Si rex israhel est descendat nunc ꝺ cruce. et credimus
ei. Confidit in deo. liberet nunc eum si uult. di
xit enim. Filius dei sum. Idipsum improperabant ei latrones
cum quibus crucifixus fuerat ei. Ab hora aut sexta tenebre facte sunt
super uniuersam terram. usq; in horam nonam. Et circa ho
ram nonam clamauit ihs uoce magna dicens.
heli. heli. lamazabatham. ꝙ est. ꝺs mi. ꝺs
mi. ut quid dereliquisti me. Quidam aut illic stan
tium audientes dicebant. heliam uocat iste. Et con
festim currens unus eorum accepta spongia impletam
aceto. imposuit arundini. et dabat ei bi
bere. Ceteri uero dicebant. Sine uideamus an ueniat
helyas liberans eum. Ihs aut iterum clamans
uoce magna emisit spm. Et ecce uelum templi
scissum ꝺ summo usq; deorsum. in
duas partes. Terra mota est. et petre scisse sunt. et monumenta ape
ta sunt. et multa corpa sanctorum q̃ dormierant
surrexerũt. Et exeuntes ꝺ monumentis p resur

rectionem ei. uenerũt in sanctam ciuitatem. et apparue
runt multis. Centurio aut et qui cum eo erant ad
seruandum ihm uisa terremotu. et his quę fiebant
timuerunt ualde dicentes. Vere filius dei erat iste. Erant
aut ibi mulieres multe a longe que secute erant
ihm a galilea ministrantes ei. inter quas erat
maria magdalene. et maria iacobi. et ioseph
mater. et mater filiorum zebedei. Cum aut sero fo
ctum esset. uenit quidam homo diues ab arimathia nomine
ioseph. qui et ipse discipulus ihu. hic accessit ad pi
latum et petiit corpus ihu. Tunc pilatus iussit
reddi corpus. Et accepto corpore ioseph inuol
uit illud in sindone munda. et posuit illud in
monumento suo nouo q̃ exciderat in petra. et aduol
uit saxum magnum ad ostium monimenti. abiit.
Erant aut ibi maria magdalene. et alia maria se
dentes ꝺ sepulchrum.

XXIX Ala aut die que est post parasceuen. con
uenerunt principes sacerdotum. et pharisei dicentes. Domine
recordati sumus qꝫ seductor ille dixit adhuc uiuens.
post dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrum
usq; die tertium. ne forte ueniant discipuli eius et
furentur eum. et dicant plebi surrexit a mortuis. et erit
nouissimus error peior priore. Ait illis pilatus. habetis
custodiam. ite custodite sicut scitis. Illi aut
abeuntes munierũt sepulchrum. signantes lapidem
cum custodibus.

XXX Vespere aut sabbati. que lucescit in una sabbatorum
uenit maria magdalena et alia maria ut
de sepulchrum. Et ecce terremotus factus est magnus. Angelus
enim domini descendit de celo. et accedens reuol
uit lapidem. et sedebat super eum. Erat aut aspectus
eius sicut fulgur. et uestimentum eius sicut nix. Albus.
Pre timore aut eius exterriti sunt custodes. et facti sunt
uelut mortui. Respondens aut angelus dixit
mulieribus. Nolite timere uos. Scio enim quod ihm quę
ritis crucifixum. Non est hic. Surrexit enim sicut
dixit. Venite et uidete locum ubi positus erat dns.
Et cito euntes dicite discipulis eius. quia surre
xit. Et ecce precedet uos in galileam. ibi eum uide
bitis. ecce prędixi uobis. Maria magdalene et
alia maria exeuntes cito ꝺ monumento ibant ut
nuntiare discipulis eius. Et ecce ihs occurrit illis dicens. Ave.
Ille aut accesserunt et tenuerunt pedes eius et
adorauerunt eum. Tunc ait illis. Nolite timere. ite nun
tiate fratribus meis. ut eant in galileam. ibi me
uidebunt. Quibus illis abeuntibus. ecce quidam de ci
stodibus uenerunt in ciuitatem. nuntiauerunt principibus sacerdotum omnia
que facta fuerant. Et congregati cum senioribus. consilio accepto pecunias
copiosas militibus dederunt. dicentes. dicite. quia discipuli eius nocte uenerunt. furati sunt eum nobis dormien
tibus. et si istud auditum fuerit apud presidem nos suademus
et securos uos faciemus. At illi accepta pecunia
fecerunt sicut erant edocti. Et diuulgatum est apud
iudeos usq; in hodiernum diem. Undecim

autem discipuli abierunt in galileam in montem ubi constituerat illis ihesus. Et videntes eum adoraverunt; quidam autem dubitaverunt. Et accedens ihesus locutus est eis dicens. Data est michi omnis potestas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti, docentes eos servare omnia quecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.

Incipit prologus

Marcus evangelista dei et petri in baptismate filius, atque in divino sermone discipulus, sacerdotium in israel agens, secundum carnem levita, conversus ad fidem christi evangelium in ytalia scripsit, ostendens in eo quid et generi suo deberet et christo. Nam initium principii in voce prophetice exclamationis instituens, ordinem levitice electionis ostendit, ut predicans predestinatum iohannem filium zacharie in voce angeli annuntiantis emissum, non solum verbum caro factum, sed et corpus domini in omnia per verbum divine vocis animatum initio evangelice predicationis ostenderet, ut qui hec legens sciret cui initium carnis in domino et dei advenientis habitaculum caro deberet agnoscere, atque in se verbum vocis quod in consonantibus perdiderat inveniret. Denique et perfecti evangelii opus intrans, et a baptismo domini predicare deum inchoans, non laboravit nativitatem carnis quam in prioribus viderat dicere, sed totus in expositione deserti, ieiunium numeri, temptationem diaboli, congregationem bestiarum et ministerium protulit angelorum, ut instituens nos ad intelligendum singula in brevi compingens nec auctoritatem facte rei demeret, et perficiendo operi plenitudinem non negaret. Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, ut sacerdotio reprobus haberetur. Sed tantum consentiens fidei predestinata potuit electio, ut nec sic in opere verbi perderet quod prius meruerat in genere. Nam alexandrie episcopus fuit, cuius per singula opus scire, et evangelii in se dicta disponere, et disciplinam in se legis agnoscere, et divinam in carne domini intelligere naturam; que et nos primum requiri, deinde inquisita volumus agnosci, habentes in exhortatione mercedem, quoniam qui plantat et qui rigat unum sunt, qui autem incrementum prestat deus est.

I

Principium evangelii ihesu christi filii dei, sicut scriptum est in ysaia propheta. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto: parate viam domini, rectas facite semitas eius. Fuit in deserto iohannes baptizans et predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum ierosolimite universi et omnis regio iudee, et baptizabantur ab illo in iordane flumine confitentes peccata sua. Et erat iohannes vestitus pilis cameli, et zona pellicea circa lumbos eius, et locustas et mel silvestre edebat. Et predicabat dicens: Venit fortior me post me, cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calciamentorum eius. Ego autem baptizavi vos aqua, ille baptizabit vos in spiritu sancto. Et factum est in diebus illis, venit ihesus a nazareth galilee, et baptizatus est in iordane ab iohanne. Et statim ascendens de aqua vidit apertos celos, et spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso. Et vox facta est de celis: Tu es filius meus dilectus, in te complacui. Et statim spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus, et temptabatur a sathana, eratque cum bestiis, et angeli ministrabant ei. Postquam autem traditus est iohannes, venit ihesus in galileam predicans evangelium regni dei, et dicens: Quoniam impletum est tempus, et appropinquabit regnum dei; penitemini et credite evangelio. Et preteriens secus mare galilee vidit symonem et andream fratrem eius mittentes retia in mare; erant enim piscatores. Et dixit eis ihesus: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus secuti sunt eum. Et progressus inde pusillum vidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius, et ipsos in navi componentes retia. Et statim vocavit illos. Et relicto patre suo zebedeo in navi cum mercenariis secuti sunt eum. Et ingrediuntur capharnaum. Et statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos. Et stupebant super doctrinam eius; erat enim docens eos quasi potestatem habens, et non sicut scribe. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo, et exclamavit dicens: Quid nobis et tibi ihesu nazarene? venisti perdere nos? scio quis sis, sanctus dei. Et comminatus est ei ihesus dicens: Obmutesce, et exi de homine. Et discerpens eum spiritus immundus, et exclamans voce magna exivit ab eo. Et mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? que doctrina hec nova? quia in potestate et spiritibus immundis imperat, et obediunt ei. Et processit rumor eius statim in omnem regionem galilee.

Et protinus egredientes de synagoga venerunt in domum symonis et andree cum iacobo et iohanne. Decumbebat autem socrus symonis febricitans, et statim dicunt ei de illa. Et accedens elevavit eam apprehensa manu eius, et continuo dimisit eam febris, et ministrabat eis. Vespere autem facto cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes et demonia habentes; et erat omnis civitas congregata ad ianuam. Et curavit multos qui vexabantur variis languoribus, et demonia multa eiciebat, et non sinebat loqui ea, quoniam sciebant eum. Et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. Et prosecutus est eum symon, et qui cum illo erant. Et cum invenissent eum, dixerunt ei: Quia omnes querunt te. Et ait illis. II

III

Et

V

Et cum transisset ihs trans mare in finem gerasenorum venerunt ei multi ad illum. Et cum ascendisset nauem transfretauit. Et uenit in ciuitatem suam. Et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. Et uidens ihs fidem illorum dixit paralitico. Confide fili remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se. Quia hic blasphemat. Et cum uidisset ihs cogitationes eorum dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus uestris. Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata aut dicere surge et ambula. Ut autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata tunc ait paralitico. Surge tolle lectum tuum et ambula in domum tuam. Et surrexit et abiit in domum suam. Videntes autem turbe timuerunt et glorificauerunt deum qui dedit potestatem talem hominibus. Et cum transiret ihs inde uidit hominem sedentem in telonio matheum nomine et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est dum recumberet in domo sua. Et ecce multi publicani et peccatores uenientes discumbebant cum ihu et discipulis eius. Et uidentes pharisei dicebant discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister uester. Ihs autem audiens ait. Non egent qui sani sunt medico sed qui male habent. Euntes autem discite quid est misericordiam uolo et non sacrificium. Non enim uenit uocare iustos sed peccatores ad penitentiam. Tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis dicentes. Quare nos et pharisei ieiunamus frequenter discipuli autem tui non ieiunant. Et ait illis ihs. Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus. Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt. Nemo autem commit pannum rudem in uestimento ueteri. Tollit enim plenitudinem eius a uestimento et peior scissura fit. Neque mittunt uinum nouum in utres ueteres alioquin rumpuntur utres et uinum effundetur et utres pereunt sed uinum nouum in utres nouos mittendum est et ambo conseruantur. Hec illo loquente ecce princeps unus accessit et adorauit eum dicens. Quia filia mea modo defuncta est sed ueni impone manum tuam super eam et uiuet. Et surgens ihs sequebatur eum et discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro et tetigit fimbriam uestimenti eius. Dicebat enim intra se. Si tetigero tantum uestimentum eius saluabor. Et conuersus ihs et uidens eam dixit. Confide filia fides tua te saluam fecit. Et saluata est mulier ex illa hora. Et cum uenisset ihs in domum principis et uidisset tibicines et turbam tumultuantem dicebat. Recedite non enim mortua est puella sed dormit. Et deridebant eum. Et cum ejecta fuisset turba intrauit et tenuit manum puelle et surrexit puella. Et exiit fama hec in uniuersam terram illam. Et transeunte ihu inde secuti sunt eum duo ceci clamantes et dicentes. Miserere nobis fili dauid. Cum autem uenisset domum accesserunt ad eum ceci et dicit eis ihs. Creditis quia hoc possum facere. Dicunt ei utique domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens. Secundum fidem uestram fiat uobis. Et aperti sunt oculi eorum et comminatus est illis ihs dicens. Videte ne quis sciat. At illi exeuntes diffamauerunt eum in uniuersa terra illa. Ipsis autem exeuntibus ecce obtulerunt ei hominem mutum demonium habentem. Et ejecto demonio locutus est mutus. Et admirate sunt turbe dicentes. Quia non apparuit sic in israhel. Pharisei autem dicebant. In principe demoniorum ejicit demonia. Et circuibat ihs ciuitates omnes et castella docens in synagogis eorum et predicans euangelium regni et curans omnem languorem et omnem infirmitatem. Videns autem turbas misertus est eis quia erant uexati et iacentes sicut oues non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis. Messis quidem multa operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam. Et conuocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem. Nomina autem duodecim apostolorum hec sunt. Primus simon qui dicitur petrus et andreas frater eius. Iacobus zebedei et iohannes frater eius. Philippus et bartholomeus. Thomas et matheus publicanus. Iacobus alphei et lebeus qui cognominatus est thaddeus. Simon chananeus et iudas iscariotes qui et traditor fuit eius. Hos duodecim misit ihs precipiens eis dicens. In uiam gentium ne abieritis et in ciuitates samaritanorum ne introieritis. Sed magis ite ad oues que perierunt domus israhel. Euntes autem predicate dicentes quia appropinquabit regnum celorum. Infirmos curate mundate leprosos demonia eicite. Gratis accepistis gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis uestris non peram in uiam neque duas tunicas neque calciamenta neque uirgam. Dignus est enim operarius cibo suo. In quamcumque autem ciuitatem aut castellum intraueritis requirite quis in ea dignus sit et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum salutate eam dicentes. Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus digna ueniat pax uestra super eam. Si autem non fuerit digna pax uestra ad uos reuertatur. Et quicumque non receperit uos neque audierit sermones uestros exeuntes foras excutite puluerem de pedibus uestris in testimonium illis. Et ciuitates peccatrices ut puto non agent. Demonia multa eiecit. Ungebant oleo multos egros. Et sanabantur. Audiuit autem herodes rex manifestum eius factum et non erat. Dicebat quia iohannes surrexit a mortuis. Alii uero uidebant quia helias. Alii uero dicebant quia propheta est sicut unus prophetarum. Quo audito herodes ait. Quem ego decollaui iohannem hic a mortuis resurrexit. Ipse enim herodes misit ad tenuit iohannem. Tenuit eum et uinxit eum in carcere propter herodiadem uxorem philippi fratris sui. Quia duxerat eam dicebat enim iohannes herodi. Non licet tibi uxorem fratris tui habere. Herodias autem insidiabatur illi. Volebat eum occidere sed non poterat. Herodes enim metuebat iohannem sciens eum uirum iustum et sanctum. Et custodiebat eum. Et audito eo multa faciebat. Et libenter eum audiebat. Et cum dies opportunus accidisset herodes natalicia agebat cenam primatibus galilee. Cum ingressa filia ipsius herodiadis saltasset et placuisset herodi simulque discumbentibus rex ait puelle. Pete a me quodcumque uis et dabo tibi. Et iurauit quia quicquid petieris dabo tibi licet dimidium regni mei. Que cum exisset dixit matri sue. Quid petam. Et illa dixit. Caput iohannis baptiste. Cumque introisset continuo cum festinatione ad regem petiuit dicens. Volo ut protinus des mihi in disco caput iohannis baptiste. Et contristatus est rex propter iusiurandum et propter eos qui simul recumbebant noluit eam contristare. Et mittens spiculatorem precepit afferri caput iohannis in disco. Et decollauit eum in carcere et attulit caput eius in disco et dedit illud puelle et puella dedit matri sue. Quo audito discipuli eius uenerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento.

VI

Et congregantur apostoli ad ihm et renuntiauerunt ei omnia quecumque egerunt et docuerunt. Et ait illis uenite seorsum in desertum locum et requiescite pusillum. Erant enim qui ueniebant et redibant multi et nec manducandi spatium habebant. Et abeuntes in naui abierunt in desertum locum seorsum. Et uidebant eos abeuntes et cognouerunt multi et pedestres de omnibus ciuitatibus cucurrerunt illuc et preuenerunt eos. Et exiens uidit ihs turbam multam et misertus est super eos quia erant sicut oues non habentes pastorem et cepit docere eos multa.

ait illi. Si potes credere omnia possibilia credenti. Et continuo exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat. Credo domine. Adiuva incredulitatem meam. Et cum videret ihesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo dicens illi. Surde et mute spiritus. Ego tibi precipio ei ab eo. Et amplius ne introeas in eum. Et exclamans et multum discerpens exiit ab eo. Et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent quia mortuus est. Ihesus autem tenens manum eius elevavit eum. Et cum introisset in domum discipuli eius secreto interrogabant eum. Quare non potuimus eicere eum. Hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione et ieiunio.

VIII

Et inde profecti pretergrediebantur galileam, nec volebat quisquam scire. Docebat autem discipulos suos et dicebat illis. Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum et occident eum. Et occisus tertia die resurget. At illi ignorabant verbum et timebant eum interrogare. Et venerunt capharnaum. Qui cum domi essent interrogabat eos. Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Si quidem inter se disputaverant in via, quis illorum esset maior. Et residens vocavit xii. Et ait illis. Si quis vult primus esse erit omnium novissimus et omnium minister. Et accipiens puerum statuit in medio eorum. Quem cum complexus esset ait illis. Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo me recipiet. Et quicumque me susceperit non me suscipit sed eum qui misit me. Respondens illi ihesus dicens. Magister vidimus quendam in nomine tuo eicientem demonia, qui non sequitur nos et prohibuimus eum. Ihesus autem ait. Nolite prohibere eum. Nemo est enim qui faciet virtutem in nomine meo et possit cito male loqui de me. Qui enim non est adversum vos pro vobis est. Quisquis enim potum dederit vobis calicem aque in nomine meo quia christi estis. Amen dico vobis non perdet mercedem suam. Et qui scandalizaverit unum ex illis pusillis credentibus in me. Bonum est ei si circumdaretur mola asinaria in collo eius et in mare mittatur. Et si scandalizaverit te manus tua abice illam. Bonum est tibi debilem introire in vitam quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem inextinguibilem. Ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. Et si pes tuus scandalizat te, amputa illum. Bonum est tibi claudum introire in vitam eternam quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis. Ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. Quod si oculus tuus scandalizat te eice eum. Bonum est tibi luscum introire in regnum dei quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. Omnis enim igne salietur et omnis victima salietur. Bonum est sal quod si sal insulsum fuerit in quo illud condietur. Habete in vobis sal et pacem habete inter vos. Et exurgens venit in fines iudee ultra iordanem. Et conveniunt iterum turbe ad eum. Et sicut consueverat iterum docebat eos. Et accedentes ad eum pharisei dicentes. Si licet viro uxorem dimittere temptantes eum. At ille respondens dixit eis. Quid vobis precepit moyses? Qui dixerunt. Moyses permisit libellum repudii scribere et dimittere. Quibus respondens ihesus ait. Ad divinam cordis vestri scripsit moyses preceptum istud. Ab initio autem creature masculum et feminam fecit eos deus et dixit. Propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit ad uxorem suam et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo sed una caro. Quod ergo deus iunxit homo non separet. Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. Et dicit illis. Quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit virum suum et alii nupserit mechabitur. Et offerebant illi parvulos ut tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cum videret ihesus indignatus est. Et ait illis. Sinite parvulos venire ad me et ne prohibueritis eos. Talium est enim regnum celorum. Amen dico vobis quisquis non receperit regnum dei velut parvulus non intrabit in illud. Et complexans eos et imponens manus super illos benedicebat eos. Et cum egressus esset in via, procurrens quidam genuflexo ante eum rogabat eum. Magister bone quid faciam ut vitam eternam percipiam. Ihesus autem dixit ei. Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi unus deus. Precepta nosti. Non adulteres, ne occidas, non furetis, non falsum testimonium dixeris, ne fraudem feceris. Honora patrem tuum et matrem. At ille respondens ait illi. Magister omnia hec observavi a iuventute mea. Ihesus autem intuitus eum dilexit eum et dixit illi. Unum tibi deest. Vade quecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo et veni sequere me. Qui contristatus in verbo abiit merens. Erat enim habens possessiones multas. Et circumspiciens ihesus ait discipulis suis. Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei introibunt. Discipuli autem obstupescebant in verbis eius. At ihesus rursus respondens ait illis. Filioli quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum dei intrare. Facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei. Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos. Et quis potest salvus fieri. Et intuens ihesus illos ait. Apud homines impossibile est sed non apud deum. Omnia enim possibilia sunt apud deum. Et cepit ei petere dicere. Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Respondens ihesus ait. Amen dico vobis nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros propter me et propter evangelium qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus et in seculo futuro vitam eternam.

IX

Multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi. Erant autem in via ascendentes in ierosolimam. Et precedebat illos ihesus. Et stupebant et sequentes timebant. Et assumens iterum cepit illis dicere quia essent eius cuncta. Quia ecce ascendimus ierosolimam et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus et dampnabunt eum morte. Et tradent eum gentibus

XIIII

Et egrediebat̃ inde & uenit in fines iudee ultra iordanem. & conuenerunt ad eum turbe rursum. & sicut consuerat erat rursum docens eos. Et accedentes pharisei interrogabant eum. si licet uiro uxorem dimittere. tentantes eum. Qui respondens ait illis. Quid uobis mandauit moyses. At illi dixerunt. Moyses permisit libellum repudii scribere. & dimittere. Quibus respondens iesus ait. Ad duritiam cordis uestri scripsit uobis mandatum istud. Ab initio autem creaturae masculus & femina fecit eos deus. Propter hoc dimittet homo patrem & matrem. & adherebit uxori suae. Et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo. sed una caro. Quod ergo deus coniunxit homo non separet. Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogauerunt eum. Et ait illis. Quicumque dimiserit uxorem suam & aliam duxerit. adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit uirum suum & alii nupserit. moechatur. Et offerebant illi paruulos ut tangeret illos. Discipuli autem increpabant offerentes. Quos cum uidisset iesus indigne tulit. & ait illis. Sinite paruulos uenire ad me. & nolite prohibere eos. talium est enim regnum dei. Amen dico uobis. quicumque non receperit regnum dei sicut paruulus non intrabit in illud. Et complexans eos & imponens manus benedicebat illis. Et cum egressus fuisset in uiam procurrens quidam & genuflexus ante eum rogabat eum. Magister bone. quid faciam ut uitam aeternam possidebo. Iesus autem dixit ei. Quid me dicis bonum. nemo bonus nisi solus deus. Decalogum nosti mandata. Ne occideris. Ne adulterium facias. Ne furtum feceris. Ne falsum testimonium dixeris. Nemini fraudem feceris. Honora patrem tuum & matrem. At ille respondens ait illi. Magister haec omnia obseruaui a iuuentute mea. Iesus autem intuitus eum dilexit eum. & dixit ei. Unum tibi deest. uade quaecumque habes uende. & da pauperibus. & habebis thesaurum in caelo. & ueni sequere me. tollens crucem tuam. Qui contristatus in uerbo abiit maerens. erat enim habens multas possessiones. Et circumspiciens iesus ait discipulis suis. Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei introibunt. Discipuli autem obstupescebant in uerbis eius. Iesus autem rursum respondens ait illis. Filioli quam difficile est confidentes in pecuniis introire in regnum dei. Facilius est camelum per foramen acus transire. quam diuitem intrare in regnum dei. Illi autem amplius admirabantur. Et dicebant ad semetipsos. Et quis potest saluus fieri. Intuitus autem illos iesus ait. Apud homines impossibile est. sed non apud deum. Omnia enim possibilia sunt apud deum. Et coepit petrus dicere illi. Ecce nos dimisimus omnia & secuti sumus te. Respondens iesus ait. Amen dico uobis. nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut matrem aut patrem aut filios aut agros propter me & propter euangelium. qui non accipiat centies tanta nunc in tempore hoc domos & fratres & sorores & matres & filios & agros cum persecutionibus. & in saeculo futuro uitam aeternam. Multi autem erunt primi nouissimi. & nouissimi primi. Erant autem in uia ascendentes hierosolymam. & praecedebat illos iesus. & stupebant. & sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim coepit dicere eis quae essent ei eventura. Quia ecce ascendimus hierosolymam. & filius hominis tradetur principibus sacerdotum & scribis. & damnabunt eum morte. & tradent eum gentibus. Et illudent ei & conspuent eum. & flagellabunt eum & occidunt. & tertia die resurget. Et accedunt ad eum iacobus & ioannes filii zebedaei dicentes ei. Magister uolumus ut quodcumque petierimus a te facias nobis. Qui dixit eis. Quid uultis ut faciam uobis. Dixerunt ei. Da nobis ut unus ad dexteram tuam & alius ad sinistram sedeamus in gloria tua. Iesus autem dixit eis. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibo. aut baptismo quo ego baptizor baptizari. Qui dixerunt ei. Possumus. Iesus autem dixit eis. Calicem quidem meum bibetis. & baptismo quo ego baptizor baptizabimini. sedere autem ad dexteram meam uel sinistram non est meum dare uobis. sed quibus paratum est. Et audientes decem coeperunt indignari de iacobo & ioanne. Iesus autem conuocauit eos dicit illis. Scitis quod hi qui uidentur principari gentibus dominantur eorum. & principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in uobis. sed quicumque uoluerit inter uos magnus fieri. erit minister uester. Et quicumque uoluerit in uobis primus esse. erit omnium seruus. Etenim filius hominis non uenit ministrari sed ministrare. & dare animam suam redemptionem pro multis. Et uenerunt hierichuntem. Et egredienti ab hiericho & discipulis eius non paucis. Et turba satis. Bartimeus caecus filius thimei sedebat iuxta uiam mendicans. Et audiens quia iesus nazarenus est. coepit clamare & dicere. Fili dauid iesu miserere mei. Et increpabant eum multi ut taceret. Ille autem multo magis clamabat. Fili dauid miserere mei. Et stans iesus praecepit illum uocari. Et uocant caecum dicentes ei. Confortare. surge. uocat te. Qui proiecto uestimento suo exiliens uenit ad iesum. Et respondens iesus dixit illi. Quid uis faciam tibi. Caecus autem dixit ei. Rabboni ut uideam. Iesus dixit illi. Uade fides tua te saluum fecit. Et confestim uidit. & secutus est eum in uia.

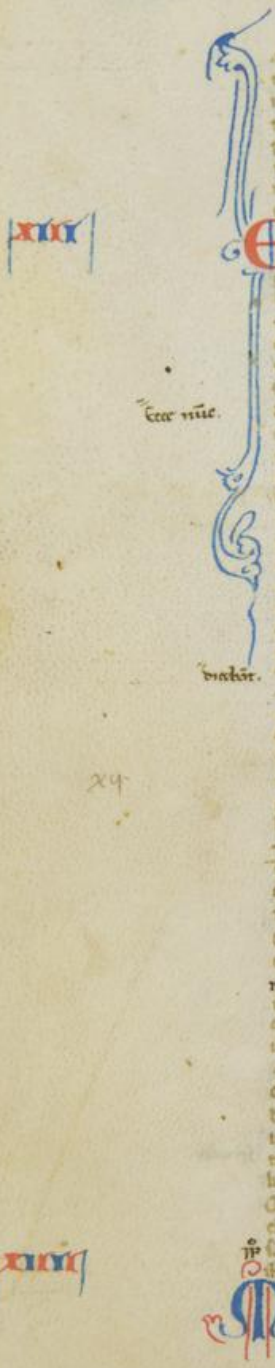

ne ⁊ maria iacobi ⁊ salome emerunt aromata. ut
uenientes ungerent iesum. Et ualde mane u
nia sabbatoꝝ uenerunt ad monumentum orto iam
sole. Et dicebant ad inuicem. Quis reuoluet nob
lapidem ab ostio monumenti. Et respicientes uider
reuolutum lapidem. Erat quippe magnus ualde. Et
introeuntes in monumentum uidere iuuenem sedentem
ex parte dextra coopertum stolam candida ⁊ obstupuer
Quem ille. Nolite expauescere. Iesum queritis nazare
num crucifixum surrexit non est hic. Ecce locus
ubi posuerunt eum. Sed ite dicite discipulis eius ⁊ petro
quia precedet uos in galileam. Ibi eum uidebitis
sicut dixit uobis. Et illę exeuntes fugerunt a monu
mento. Tenebat enim eas tremor ⁊ pauor. ⁊ nemi
nem quicquam dixerunt. Timebant enim. Surgens au
tem mane prima sabbati. apparuit primo marie mag
dalene de qua eiecerat vii. demonia. Illa ua
de nuntiauit his qui cum eo fuerant lugentibus
⁊ flentibus. Et illi audientes quia uiuit. ⁊ uisus
est ab ea. non credi
derunt. Post hec autem duobus ex eis
ambulantibus ostensus est illis in alia effigie eunti
bus in uicum. nuntiauerunt ceteris. nec illis quidem
credidere. Nouissime recumbentibus illis. xi. apparuit ei.
improperauit incredulitatem illorum ⁊ duritiam cordis
quia his qui eum resurrexisse uiderant non credidissent. Et dixit
eis. Euntes in mundum uniuersum predicate euangelium o
mni creature. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit
qui uero non crediderit condemnabitur. Signa autem eos qui cre
diderint hec sequentur. In nomine meo demonia eicient. li
guis loquentur nouis ⁊ super egros manus imponent. ⁊ bene
habebunt. Et dominus quidem ihesus postquam locutus est eis assumptus est in
celum ⁊ sedet a dextris dei. Illi autem profecti predi
cauerunt ubique. Domino cooperante ⁊ sermonem co
firmante sequentibus eum signis. Incipit

Quoniam quidem plures conati sunt ordinare narrationem que
in nobis completa est rerum quę in nobis perfecte sunt. sicut tradide
runt nobis qui ab initio ipsi uiderunt ⁊ ministri fuerunt sermo
nis. Visum est et mihi assecuto omnia diligen
ter a principio ordine tibi scribere optime theophile. ut cognoscas
de quibus eruditus es uerborum.

Incipit euangelium
secundum lucam euangeliste.

FVIT
in diebus herodis regis
iudee sacerdos quidam nomine
zacharias. de uice abia.
uxor illi de filiabus aaron
nomen eius elisabeth. Erant
autem ambo iusti ante deum in
cedentes in omnibus mandatis et iustificationibus
dei sine querela. Et non erat in eis filius
eo quod esset elisabeth sterilis. Et ambo prouecti erant in
diebus suis. Factum est autem cum sacerdo
taret in ordine uicis
sue ante deum. Secundum consuetudinem sacerdotii sortis
contigit ut incensum poneret
ingressus templum domini. Et omnis multitudo erat
orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus dei
stans a dextris altaris incensi. Et turbatus est zacharias ui
debat et timor irruit super eum. Dixit autem ad
illum angelus. Ne timeas zacharia quoniam exau
dita est deprecatio tua. uxor tua elisabeth pariet
tibi filium. et uocabis nomen eius iohannem. Et erit gaudium
tibi et exultatio. multi in nativitate eius gaudebunt.
Erit enim magnus coram domino. uinum et si
ceram non bibet. et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris
sue. et multos filiorum israel conuertet ad dominum deum ipsorum. Et
ipse precedet ante illum in spiritu
et uirtute helie ut conuertat
corda patrum in filios. et incredulos ad prudentiam
iustorum. parare domino plebem perfectam. Et dixit zacharias
ad angelum unde hoc sciam. Ego enim sum senex. et
uxor mea processit in diebus suis. Et respondens
angelus dixit ei. Ego sum gabriel qui assisto ante
deum. et missus sum loqui ad te. et euangelizare
tibi hec. Et ecce eris tacens. et non potes loqui usque in diem
quo hec fiant. pro eo quod non credidisti uerbis meis que
implebuntur in tempore suo. Et erat plebs exspectans
zachariam. et mirabantur quod tardaret
in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos.
Et cognouerunt quod uisionem uidisset in templo. Et
ipse erat innuens eis. et permansit mutus. Et
factum est ut impleti sunt dies officii eius. abiit in
domum suam. Post hec autem dies concepit elisabeth
uxor eius. et occultabat se mensibus quinque dicens
quia sic fecit mihi dominus in diebus quibus respexit auferre
opprobrium meum inter homines. In mense autem sexto
missus est gabriel angelus ad mariam uirginem desponsatam
uiro cui nomen erat ioseph de domo dauid. et
nomen uirginis maria. Et ingressus angelus ad eam
dixit. Ave maria gratia plena dominus tecum. benedicta
tu in mulieribus. Que cum audisset turbata est in
sermone eius. et cogitabat qualis esset ista salutatio.
Et ait angelus ei. Ne timeas maria inuenisti enim
gratiam apud deum. Ecce concipies in utero et paries filium
et uocabis nomen eius ihesum. Hic erit magnus et filius al
tissimi uocabitur. Et dabit illi dominus deus sedem dauid patris
eius. et regnabit in domo iacob in eternum. et
regni eius non erit finis. Dixit autem maria ad an
gelum. Quomodo fiet istud quoniam uirum non cognosco.
Et respondens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superueniet
in te. et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et
quod nascetur ex te sanctum uocabitur filius dei. Et ec
ce elisabeth cognata tua. et ipsa concepit filium in
senectute sua. Et hic mensis est illi qui uocatur sterilis.
quia non erit impossibile apud deum omne uerbum. Dixit
autem maria. Ecce ancilla domini fiat mihi secun
dum uerbum tuum. Et discessit ab illa angelus. Exurgens au
tem maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione. in ciuitatem iuda.
Et intrauit in domum zacharie. et salutauit
elisabeth. Et factum est ut audiuit salutationem

Et erat pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de illo. Et benedixit illis Symeon, et dixit ad Mariam matrem eius: Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in Israhel, et in signum cui contradicetur: et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: haec processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et haec vidua usque ad annos octoginta quattuor: quae non discedebat de templo, ieiuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die. Et haec ipsa hora superveniens confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israhel. Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem suam Nazareth. Puer autem crescebat, et confortabatur plenus sapientia: et gratia Dei erat in illo. Et ibant parentes eius per omnes annos in Hierusalem, in die sollemni paschae. Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatisque diebus, cum redirent, remansit puer Iesus in Hierusalem, et non cognoverunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, et requirebant eum inter cognatos et notos. Et non invenientes, regressi sunt in Hierusalem requirentes eum. Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos et interrogantem eos. Stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentia et responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus et ego dolentes quaerebamus te. Et ait ad illos: Quid est quod me quaerebatis? nesciebatis quia in his quae patris mei sunt oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad illos. Et descendit cum eis, et venit Nazareth: et erat subditus illis. Et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo. Et Iesus proficiebat sapientia et aetate, et gratia apud Deum et homines.

III

Anno autem quinto decimo imperii Tiberii Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Ituraeae et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinae tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna et Caipha: factum est verbum Domini super Iohannem Zachariae filium in deserto. Et venit in omnem regionem Iordanis, praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermonum Esaiae prophetae: Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur, et omnis mons et collis humiliabitur: et erunt prava in directa, et aspera in vias planas: et videbit omnis caro salutare Dei. Dicebat autem ad turbas quae exibant ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos paenitentiae, et ne coeperitis dicere: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbae dicentes: Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: et qui habet escas, similiter faciat. Venerunt autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt ad illum: Magister, quid faciemus? At ille dixit ad eos: Nihil amplius quam quod constitutum est vobis faciatis. Interrogabant autem eum et milites dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis: et contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo, et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne, ne forte ipse esset Christus, respondit Iohannes dicens omnibus: Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me post me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum eius: ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni: cuius ventilabrum in manu eius, et purgabit aream suam, et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem et alia exhortans evangelizabat populum. Herodes autem tetrarcha, cum corriperetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus malis quae fecit Herodes, adiecit et hoc supra omnia, et inclusit Iohannem in carcere. Factum est autem cum baptizaretur omnis populus, et Iesu baptizato et orante, apertum est caelum, et descendit Spiritus Sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: et vox de caelo facta est: Tu es filius meus dilectus, in te complacuit mihi. Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Ioseph, qui fuit Heli, qui fuit Matthat, qui fuit Levi, qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph, qui fuit Matthathiae, qui fuit Amos, qui fuit Naum, qui fuit Esli, qui fuit Naggae, qui fuit Maath, qui fuit Matthathiae, qui fuit Semei, qui fuit Ioseph, qui fuit Iuda, qui fuit Iohanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathihel, qui fuit Neri, qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosam, qui fuit Helmadam, qui fuit Her, qui fuit Iesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Iorim, qui fuit Matthat, qui fuit Levi, qui fuit Symeon, qui fuit Iudae, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliachim, qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Matthatha, qui fuit Nathan, qui fuit David, qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esrom, qui fuit Phares, qui fuit Iudae, qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahae, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, qui fuit Seruch, qui fuit Ragau, qui fuit Phalech, qui fuit Eber, qui fuit Sale, qui fuit Cainan, qui fuit Arfaxat, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit Lamech, qui fuit Mathusale, qui fuit Enoch, qui

stende te laidem. offer p emundacõe tua sic
cepit moyses. testimoniũ illis. Ingressus autem
autẽ magr̃ in ciuitatẽ illã. occurrebant ei quidã
homines portantes in lectulo hominẽ. qui erat
paraliticus. et cupiebant eum inferre. et ponere
ante eum. Et non inuenientes qua parte illum
inferrent pre turba. ascenderunt supra tectum.
et per imbricia demiserunt eum cum lectulo in
medium ante ihm. Quorum fidem uidens dixit
homini. remittũtur tibi peccata tua.
Et ceperunt cogitare scribe et pharisei dicentes. Quis
est hic qui loquitur blasphemias. Quis potest dimittere
peccata nisi solus deus. Ihs autem cognoscens cogitationes
earum respondens dixit ad illos. Quid cogitatis in
cordibus uestris. Quid est facilius dicere
dimittuntur tibi peccata. an dicere surge et
ambula. Ut autem sciatis quia filius hominis potestatem habet
in terra dimittendi peccata. ait paralitico. Tibi dico
surge tolle grabatum tuum et vade in domum
tuam. Et protinus surgens coram illis. tulit lectum
in quo iacebat. abiit in domum suam magnificans deum.
Et stupor apprehendit omnes. et magnificabant deum.
et repleti sunt timore dicentes. quia vidimus
mirabilia hodie. Et post hec exiit publicanum nomine
leui sedentem ad theloneum. et ait illi. Sequere me.
Et relictis omnibus surgens secutus est eum. Et
fecit ei conuiuium magnum leui in domo sua. Et
erat turba multa publicanorum. et aliorum qui
erant illi cumdiscumbentes. murmurabant
pharisei et scribe eorum dicentes ad discipulos ei
Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis
et bibitis. Et respondens ihs dixit ad illos. Non egent
qui sani sunt medico. sed qui male habent. Non enim
uenit uocare iustos. sed peccatores in penitentiam. At illi
dixerunt ad illum. Quare discipuli iohannis ieiunant frequenter
et obsecrationes faciunt. similiter et pharisei
uescuntur. tui autem edunt et bibunt. Ait illis ihs
Numquid possunt filii sponsi. dum cum illis est sponsus facere
ieiunare. Venient autem dies. cum auferetur ab eis sponsus. tunc
ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos. Quia nemo
commissuram a ueste noua mittit in uestimentum
uetus. alioquin et nouum rumpit. et ueteri non conuenit
commissura noua. Et nemo mittit uinum nouum in
utres ueteres. alioquin rumpet uinum nouum utres. et ipsum
effundetur. et utres perdentur. Sed uinum nouum
mittendum est in utres nouos. et utraque conseruantur.
Et nemo bibens uetus statim nouum uult. Dicit enim
Vetus melius est. Et factum est in uno sabbato eorum
ut transiret per sata. et uellebant discipuli eius
spicas. et manducabant confricantes manibus
suis. Quidam autem pharisseorum dicebant illis. Quid facitis
quod non licet in sabbatis. Et respondens ihs ad eos dixit
quid hoc scriptum legistis. quod fecit dauid. cum esuriret ipse
et qui cum eo erant. quomodo introiuit in domum dei et
panes propositionis sumpsit. et manducauit. deditque his
qui cum eo erant. quos non licebat edere nisi tantum sacerdotibus.
Et dicebat illis. Quia dominus est filius hominis etiam sabbati.
Factum est autem in alio sabbato. ut introiret in synagogam
et docebat. Et erat ibi homo cui manus dextera erat
arida. Insidiabantur autem scribe et pharisei si sabbato
curaret. ut inuenirent unde accusarent eum. Ipse
autem sciebat cogitationes eorum. et ait homini qui habebat
manum aridam. Surge et sta in medio. Qui exsurgens
stetit. Ait autem ad illos ihs. Interrogo uos si licet
sabbatis benefacere an male. animam saluam facere an
perdere. Et circumspectis omnibus dixit homini. Extende
manum tuam. Quod fecit. et restituta est manus ei.
Ipsi autem repleti sunt insipientia. et colloquebantur
ad inuicem quid nam facerent de ihu. Factum est autem
in diebus illis. exiit in montem orare. et erat pernoctans
in oratione dei. Et cum dies factus esset uocauit
discipulos suos. et elegit xii. ex ipsis. quos et apostolos
nominauit. Symonem qui cognominauit petrum. et
andream fratrem eius. Iacobum. et iohannem. Philippum.
et bartholomeum. Matheum. et thomam. Iacobum alphei
et symonem qui uocatur zelotes. Iudam iacobi
et iudam scarioth qui fuit proditor. Et descendens cum illis stetit in loco campestri. et turba
discipulorum eius. et multitudo copiosa plebis ab omni
Iudea et Ierusalem. et maritima. et tyri. et sidonis qui
uenerunt ut audirent eum et sanarentur a
languoribus suis. Et qui uexabantur a spiritibus immundis
curabantur. Et omnis turba quærebat
eum tangere. quia uirtus de illo exibat et sanabat
omnes. Et ipse elevatis oculis suis in discipulos suos dicebat
Beati pauperes. quia uestrum est regnum dei. Beati
qui nunc esuritis. quia saturabimini. Beati
qui nunc fletis. quia ridebitis. Beati eritis
cum oderint uos homines. cum separauerint uos. et exprobrauerint
et eiecerint nomen uestrum tamquam malum propter filium
hominis. Gaudete illa die et exultate. ecce enim
merces uestra multa est in cælo. Secundum hæc enim faciebant
patribus eorum prophetis. Verumtamen ne uobis dicatis
intra uos. Habemus patrem abraham. Dico enim uobis
quoniam potens est deus de lapidibus istis suscitare filios
abrahæ. Verumtamen uobis dico. Quia multi uiduæ erant
in diebus heliæ in israhel. quando clausum est cælum annis tribus
et mensibus sex. cum facta esset fames magna in omni terra.
et ad nullam illarum missus est helias nisi in sarepta
sidonie ad mulierem uiduam. Et multi leprosi erant
in israhel sub heliseo propheta. et nemo eorum mundatus est
nisi naaman syrus. Et repleti sunt omnes ira in synagoga
hec audientes. Et surrexerunt eiecerunt illum extra ciuitatem
et duxerunt illum usque ad supercilium montis
in quo ciuitas illorum ædificata erat. ut præcipitarent eum.
Ipse autem transiens per medium illorum ibat. Et descendit
in capharnaum ciuitatem galilee. et erat docens eos
sabbatis. Et stupebant super doctrina eius. quia in
potestate erat sermo eius. Et erat homo in synagoga
habens spiritum dæmonii immundi. et exclamauit
uoce magna dicens. Sine quid nobis et tibi ihesu nazarene
Venisti perdere nos. Scio te qui sis sanctus dei.
Et increpauit illum ihs dicens. Obmutesce et exi ab eo.
Et cum proiecisset illum dæmonium in medium
exiit ab illo. nihil nocens illum. Et factus est pauor
in omnibus. et colloquebantur ad inuicem dicentes.
Quod est hoc uerbum quia in potestate et uirtute
imperat immundis spiritibus. et exeunt. Et
predicabatur fama de illo in omnem locum regionis.
Et cum surrexisset de synagoga intrauit in domum
simonis. Socrus autem simonis tenebatur magnis
febribus. et rogauerunt eum pro ea. Et stans super illam
imperauit febri. et dimisit illam. Et continuo
surgens ministrabat illis. Occidente autem sole
omnes quotquot habebant infirmos
languoribus uariis ducebant illos ad eum. At ille
singulis manus imponens curabat eos. Exibant
autem dæmonia a multis clamantia et dicentia
quia tu es filius dei. Et increpans non sinebat ea
loqui. quia sciebant ipsum esse christum. Et
facta die exiit et abiit in desertum locum. et turbæ
requirebant eum. et uenerunt usque ad ipsum. et
detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus
ipse ait. Quia et aliis ciuitatibus oportet me
euangelizare regnum dei. quia ideo missus sum.
Et erat predicans in synagogis galilee. Et
factum est cum turbæ irruerent in eum ut audirent
uerbum dei. et ipse stabat secus stagnum genesareth.
Et uidit duas naues stantes secus stagnum. piscatores
autem descenderant et lauabant retia. Ascendens
autem in unam nauem quæ erat simonis. rogauit eum
a terra reducere pusillum. Et sedens de nauicula docebat
turbas. Ut autem cessauit loqui. dixit ad simonem.
Duc in altum. et laxate retia uestra in capturam.
Et respondens simon dixit illi. Præceptor per totam noctem
laborantes nichil cepimus. in uerbo autem tuo laxabo
rete. Et cum hoc fecissent. concluserunt piscium
multitudinem copiosam. Rumpebatur autem rete
eorum. Et annuerunt sociis qui erant in alia nauigio
ut uenirent et adiuuarent eos. Et uenerunt et
impleuerunt ambas naues. ita ut pene mergerentur.
Quod cum uidisset simon petrus procidit ad genua
ihu dicens. Exi a me quia homo peccator sum domine.
Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo
erant. in captura piscium quam ceperant. Similiter
autem iacobum et iohannem filios zebedei qui erant
socii simonis. Et ait ad simonem ihs. Noli timere.
ex hoc homines eris capiens. Et subductis ad terram
nauibus. relictis omnibus secuti sunt eum. Et factum
est cum esset in una ciuitatum. et ecce uir plenus
lepra. et uidens ihm procidit in faciem. et rogauit eum
dicens. Domine si uis potes me mundare. Et extendens
manum tetigit eum dicens. Volo mundare. Et
confestim lepra discessit ab eo. Et ipse precepit illi
ut nemini dicat. sed ait. Vade et ostende te sacerdoti
et offer pro emundatione tua sicut præcepit
moyses. testimonium illis. Perambulabat autem magis
et ibat de ciuitate in ciuitatem. et turbæ multæ
conueniebant ut audirent. et curarentur ab infirmitatibus
suis. Ipse autem secedebat in desertum et orabat.
Et factum est in una dierum. et ipse sedebat docens.
Erant pharisei sedentes et legis doctores qui
uenerant ex omni castello galilee et iudee et
hierusalem. et uirtus domini erat ad sanandum eos.
Et ecce uiri portantes in lectulo hominem qui erat
paraliticus. et quærebant
eum inferre. et ponere ante eum. Et non inuenientes
qua parte illum inferrent pre turba. ascenderunt supra tectum.
et per imbricia demiserunt eum cum lectulo in
medium ante ihm. Quorum fidem uidens dixit
homini. remittũtur tibi peccata tua.
Et ceperunt cogitare scribe et pharisei dicentes. Quis
est hic qui loquitur blasphemias. Quis potest dimittere
peccata nisi solus deus. Ihs autem cognoscens cogitationes
earum respondens dixit ad illos. Quid cogitatis in
cordibus uestris. Quid est facilius dicere
dimittuntur tibi peccata. an dicere surge et
ambula. Ut autem sciatis quia filius hominis potestatem habet
in terra dimittendi peccata. ait paralitico. Tibi dico
surge tolle grabatum tuum et vade in domum
tuam. Et protinus surgens coram illis. tulit lectum
in quo iacebat. abiit in domum suam magnificans deum.
Et stupor apprehendit omnes. et magnificabant deum.
et repleti sunt timore dicentes. quia vidimus
mirabilia hodie. Et post hec exiit publicanum nomine
leui sedentem ad theloneum. et ait illi. Sequere me.
Et relictis omnibus surgens secutus est eum. Et
fecit ei conuiuium magnum leui in domo sua. Et
erat turba multa publicanorum. et aliorum qui
erant illi cumdiscumbentes. murmurabant
pharisei et scribe eorum dicentes ad discipulos ei
Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis
et bibitis. Et respondens ihs dixit ad illos. Non egent
qui sani sunt medico. sed qui male habent. Non enim
uenit uocare iustos. sed peccatores in penitentiam. At illi
dixerunt ad illum. Quare discipuli iohannis ieiunant frequenter
et obsecrationes faciunt. similiter et pharisei
uescuntur. tui autem edunt et bibunt. Ait illis ihs
Numquid possunt filii sponsi. dum cum illis est sponsus facere
ieiunare. Venient autem dies. cum auferetur ab eis sponsus. tunc
ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos. Quia nemo
commissuram a ueste noua mittit in uestimentum
uetus. alioquin et nouum rumpit. et ueteri non conuenit
commissura noua. Et nemo mittit uinum nouum in
utres ueteres. alioquin rumpet uinum nouum utres. et ipsum
effundetur. et utres perdentur. Sed uinum nouum
mittendum est in utres nouos. et utraque conseruantur.
Et nemo bibens uetus statim nouum uult. Dicit enim
Vetus melius est. Et factum est in uno sabbato eorum
ut transiret per sata. et uellebant discipuli eius
spicas. et manducabant confricantes manibus
suis. Quidam autem pharisseorum dicebant illis. Quid facitis
quod non licet in sabbatis. Et respondens ihs ad eos dixit
quid hoc scriptum legistis. quod fecit dauid. cum esuriret ipse
et qui cum eo erant. quomodo introiuit in domum dei et
panes propositionis sumpsit. et manducauit. deditque his
qui cum eo erant. quos non licebat edere nisi tantum sacerdotibus.
Et dicebat illis. Quia dominus est filius hominis etiam sabbati.
Factum est autem in alio sabbato. ut introiret in synagogam
et docebat. Et erat ibi homo cui manus dextera erat
arida. Insidiabantur autem scribe et pharisei si sabbato
curaret. ut inuenirent unde accusarent eum. Ipse
autem sciebat cogitationes eorum. et ait homini qui habebat
manum aridam. Surge et sta in medio. Qui exsurgens
stetit. Ait autem ad illos ihs. Interrogo uos si licet
sabbatis benefacere an male. animam saluam facere an
perdere. Et circumspectis omnibus dixit homini. Extende
manum tuam. Quod fecit. et restituta est manus ei.
Ipsi autem repleti sunt insipientia. et colloquebantur
ad inuicem quid nam facerent de ihu. Factum est autem
in diebus illis. exiit in montem orare. et erat pernoctans
in oratione dei. Et cum dies factus esset uocauit
discipulos suos. et elegit xii. ex ipsis. quos et apostolos
nominauit. Symonem qui cognominauit petrum. et
andream fratrem eius. Iacobum. et iohannem. Philippum.
et bartholomeum. Matheum. et thomam. Iacobum alphei
et symonem qui uocatur zelotes. Iudam iacobi
et iudam scarioth qui fuit proditor. Et descendens cum illis stetit in loco campestri. et turba
discipulorum eius. et multitudo copiosa plebis ab omni
Iudea et Ierusalem. et maritima. et tyri. et sidonis qui
uenerunt ut audirent eum et sanarentur a
languoribus suis. Et qui uexabantur a spiritibus immundis
curabantur. Et omnis turba quærebat
eum tangere. quia uirtus de illo exibat et sanabat
omnes. Et ipse elevatis oculis suis in discipulos suos dicebat
Beati pauperes. quia uestrum est regnum dei. Beati
qui nunc esuritis. quia saturabimini. Beati
qui nunc fletis. quia ridebitis. Beati eritis
cum oderint uos homines. cum separauerint uos. et exprobrauerint
et eiecerint nomen uestrum tamquam malum propter filium
hominis. Gaudete illa die et exultate. ecce enim
merces uestra multa est in cælo. Secundum hæc enim faciebant
patribus eorum prophetis. Verumtamen ne uobis dicatis
intra uos. Habemus patrem abraham. Dico enim uobis
quoniam potens est deus de lapidibus istis suscitare filios
abrahæ. Verumtamen uobis dico. Quia multi uiduæ erant
in diebus heliæ in israhel. quando clausum est cælum annis tribus
et mensibus sex. cum facta esset fames magna in omni terra.
et ad nullam illarum missus est helias nisi in sarepta
sidonie ad mulierem uiduam. Et multi leprosi erant
in israhel sub heliseo propheta. et nemo eorum mundatus est
nisi naaman syrus. Et repleti sunt omnes ira in synagoga
hec audientes. Et surrexerunt eiecerunt illum extra ciuitatem
et duxerunt illum usque ad supercilium montis
in quo ciuitas illorum ædificata erat. ut præcipitarent eum.
Ipse autem transiens per medium illorum ibat. Et descendit
in capharnaum ciuitatem galilee. et erat docens eos
sabbatis. Et stupebant super doctrina eius. quia in
potestate erat sermo eius. Et erat homo in synagoga
habens spiritum dæmonii immundi. et exclamauit
uoce magna dicens. Sine quid nobis et tibi ihesu nazarene
Venisti perdere nos. Scio te qui sis sanctus dei.
Et increpauit illum ihs dicens. Obmutesce et exi ab eo.
Et cum proiecisset illum dæmonium in medium
exiit ab illo. nihil nocens illum. Et factus est pauor
in omnibus. et colloquebantur ad inuicem dicentes.
Quod est hoc uerbum quia in potestate et uirtute
imperat immundis spiritibus. et exeunt. Et
predicabatur fama de illo in omnem locum regionis.
Et cum surrexisset de synagoga intrauit in domum
simonis. Socrus autem simonis tenebatur magnis
febribus. et rogauerunt eum pro ea. Et stans super illam
imperauit febri. et dimisit illam. Et continuo
surgens ministrabat illis. Occidente autem sole
omnes quotquot habebant infirmos
languoribus uariis ducebant illos ad eum. At ille
singulis manus imponens curabat eos. Exibant
autem dæmonia a multis clamantia et dicentia
quia tu es filius dei. Et increpans non sinebat ea
loqui. quia sciebant ipsum esse christum. Et
facta die exiit et abiit in desertum locum. et turbæ
requirebant eum. et uenerunt usque ad ipsum. et
detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus
ipse ait. Quia et aliis ciuitatibus oportet me
euangelizare regnum dei. quia ideo missus sum.
Et erat predicans in synagogis galilee. Et
factum est cum turbæ irruerent in eum ut audirent
uerbum dei. et ipse stabat secus stagnum genesareth.
Et uidit duas naues stantes secus stagnum. piscatores
autem descenderant et lauabant retia. Ascendens
autem in unam nauem quæ erat simonis. rogauit eum
a terra reducere pusillum. Et sedens de nauicula docebat
turbas. Ut autem cessauit loqui. dixit ad simonem.
Duc in altum. et laxate retia uestra in capturam.
Et respondens simon dixit illi. Præceptor per totam noctem
laborantes nichil cepimus. in uerbo autem tuo laxabo
rete. Et cum hoc fecissent. concluserunt piscium
multitudinem copiosam. Rumpebatur autem rete
eorum. Et annuerunt sociis qui erant in alia nauigio
ut uenirent et adiuuarent eos. Et uenerunt et
impleuerunt ambas naues. ita ut pene mergerentur.
Quod cum uidisset simon petrus procidit ad genua
ihu dicens. Exi a me quia homo peccator sum domine.
Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo
erant. in captura piscium quam ceperant. Similiter
autem iacobum et iohannem filios zebedei qui erant
socii simonis. Et ait ad simonem ihs. Noli timere.
ex hoc homines eris capiens. Et subductis ad terram
nauibus. relictis omnibus secuti sunt eum. Et factum
est cum esset in una ciuitatum. et ecce uir plenus
lepra. et uidens ihm procidit in faciem. et rogauit eum
dicens. Domine si uis potes me mundare. Et extendens
manum tetigit eum dicens. Volo mundare. Et
confestim lepra discessit ab eo. Et ipse precepit illi
ut nemini dicat. sed ait. Vade et ostende te sacerdoti
et offer pro emundatione tua sicut præcepit
moyses. testimonium illis. Perambulabat autem magis
et ibat de ciuitate in ciuitatem. et turbæ multæ
conueniebant ut audirent. et curarentur ab infirmitatibus
suis. Ipse autem secedebat in desertum et orabat.
Et factum est in una dierum. et ipse sedebat docens.
Erant pharisei sedentes et legis doctores qui
uenerant ex omni castello galilee et iudee et
hierusalem. et uirtus domini erat ad sanandum eos.
Et ecce uiri portantes in lectulo hominem qui erat
paraliticus. et quærebant
eum inferre. et ponere ante eum. Et non inuenientes
qua parte illum inferrent pre turba. ascenderunt supra tectum.
et per imbricia demiserunt eum cum lectulo in
medium ante ihm. Quorum fidem uidens dixit
homini. remittũtur tibi peccata tua.
Et ceperunt cogitare scribe et pharisei dicentes. Quis
est hic qui loquitur blasphemias. Quis potest dimittere
peccata nisi solus deus. Ihs autem cognoscens cogitationes
earum respondens dixit ad illos. Quid cogitatis in
cordibus uestris. Quid est facilius dicere
dimittuntur tibi peccata. an dicere surge et
ambula. Ut autem sciatis quia filius hominis potestatem habet
in terra dimittendi peccata. ait paralitico. Tibi dico
surge tolle grabatum tuum et vade in domum
tuam. Et protinus surgens coram illis. tulit lectum
in quo iacebat. abiit in domum suam magnificans deum.
Et stupor apprehendit omnes. et magnificabant deum.
et repleti sunt timore dicentes. quia vidimus
mirabilia hodie. Et post hec exiit publicanum nomine
leui sedentem ad theloneum. et ait illi. Sequere me.
Et relictis omnibus surgens secutus est eum. Et
fecit ei conuiuium magnum leui in domo sua. Et
erat turba multa publicanorum. et aliorum qui
erant illi cumdiscumbentes. murmurabant
pharisei et scribe eorum dicentes ad discipulos ei
Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis
et bibitis. Et respondens ihs dixit ad illos. Non egent
qui sani sunt medico. sed qui male habent. Non enim
uenit uocare iustos. sed peccatores in penitentiam. At illi
dixerunt ad illum. Quare discipuli iohannis ieiunant frequenter
et obsecrationes faciunt. similiter et pharisei
uescuntur. tui autem edunt et bibunt. Ait illis ihs
Numquid possunt filii sponsi. dum cum illis est sponsus facere
ieiunare. Venient autem dies. cum auferetur ab eis sponsus. tunc
ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos. Quia nemo
commissuram a ueste noua mittit in uestimentum
uetus. alioquin et nouum rumpit. et ueteri non conuenit
commissura noua. Et nemo mittit uinum nouum in
utres ueteres. alioquin rumpet uinum nouum utres. et ipsum
effundetur. et utres perdentur. Sed uinum nouum
mittendum est in utres nouos. et utraque conseruantur.
Et nemo bibens uetus statim nouum uult. Dicit enim
Vetus melius est. Et factum est in uno sabbato eorum
ut transiret per sata. et uellebant discipuli eius
spicas. et manducabant confricantes manibus
suis. Quidam autem pharisseorum dicebant illis. Quid facitis
quod non licet in sabbatis. Et respondens ihs ad eos dixit
quid hoc scriptum legistis. quod fecit dauid. cum esuriret ipse
et qui cum eo erant. quomodo introiuit in domum dei et
panes propositionis sumpsit. et manducauit. deditque his
qui cum eo erant. quos non licebat edere nisi tantum sacerdotibus.
Et dicebat illis. Quia dominus est filius hominis etiam sabbati.
Factum est autem in alio sabbato. ut introiret in synagogam
et docebat. Et erat ibi homo cui manus dextera erat
arida. Insidiabantur autem scribe et pharisei si sabbato
curaret. ut inuenirent unde accusarent eum. Ipse
autem sciebat cogitationes eorum. et ait homini qui habebat
manum aridam. Surge et sta in medio. Qui exsurgens
stetit. Ait autem ad illos ihs. Interrogo uos si licet
sabbatis benefacere an male. animam saluam facere an
perdere. Et circumspectis omnibus dixit homini. Extende
manum tuam. Quod fecit. et restituta est manus ei.
Ipsi autem repleti sunt insipientia. et colloquebantur
ad inuicem quid nam facerent de ihu. Factum est autem
in diebus illis. exiit in montem orare. et erat pernoctans
in oratione dei. Et cum dies factus esset uocauit
discipulos suos. et elegit xii. ex ipsis. quos et apostolos
nominauit. Symonem qui cognominauit petrum. et
andream fratrem eius. Iacobum. et iohannem. Philippum.
et bartholomeum. Matheum. et thomam. Iacobum alphei
et symonem qui uocatur zelotes. Iudam iacobi
et iudam scarioth qui fuit proditor. Et descendens cum illis stetit in loco campestri. et turba
discipulorum eius. et multitudo copiosa plebis ab omni
Iudea et Ierusalem. et maritima. et tyri. et sidonis qui
uenerunt ut audirent eum et sanarentur a
languoribus suis. Et qui uexabantur a spiritibus immundis
curabantur. Et omnis turba quærebat
eum tangere. quia uirtus de illo exibat et sanabat
omnes. Et ipse elevatis oculis suis in discipulos suos dicebat
Beati pauperes. quia uestrum est regnum dei. Beati
qui nunc esuritis. quia saturabimini. Beati
qui nunc fletis. quia ridebitis. Beati eritis
cum oderint uos homines. cum separauerint uos. et exprobrauerint
et eiecerint nomen uestrum tamquam malum propter filium
hominis. Gaudete illa die et exultate. ecce enim
merces uestra multa est in cælo. Secundum hæc enim faciebant
patribus eorum prophetis. Verumtamen ne uobis dicatis
intra uos. Habemus patrem abraham. Dico enim uobis
quoniam potens est deus de lapidibus istis suscitare filios
abrahæ. Verumtamen uobis dico. Quia multi uiduæ erant
in diebus heliæ in israhel. quando clausum est cælum annis tribus
et mensibus sex. cum facta esset fames magna in omni terra.
et ad nullam illarum missus est helias nisi in sarepta
sidonie ad mulierem uiduam. Et multi leprosi erant
in israhel sub heliseo propheta. et nemo eorum mundatus est
nisi naaman syrus. Et repleti sunt omnes ira in synagoga
hec audientes. Et surrexerunt eiecerunt illum extra ciuitatem
et duxerunt illum usque ad supercilium montis
in quo ciuitas illorum ædificata erat. ut præcipitarent eum.
Ipse autem transiens per medium illorum ibat. Et descendit
in capharnaum ciuitatem galilee. et erat docens eos
sabbatis. Et stupebant super doctrina eius. quia in
potestate erat sermo eius. Et erat homo in synagoga
habens spiritum dæmonii immundi. et exclamauit
uoce magna dicens. Sine quid nobis et tibi ihesu nazarene
Venisti perdere nos. Scio te qui sis sanctus dei.
Et increpauit illum ihs dicens. Obmutesce et exi ab eo.
Et cum proiecisset illum dæmonium in medium
exiit ab illo. nihil nocens illum. Et factus est pauor
in omnibus. et colloquebantur ad inuicem dicentes.
Quod est hoc uerbum quia in potestate et uirtute
imperat immundis spiritibus. et exeunt. Et
predicabatur fama de illo in omnem locum regionis.
Et cum surrexisset de synagoga intrauit in domum
simonis. Socrus autem simonis tenebatur magnis
febribus. et rogauerunt eum pro ea. Et stans super illam
imperauit febri. et dimisit illam. Et continuo
surgens ministrabat illis. Occidente autem sole
omnes quotquot habebant infirmos
languoribus uariis ducebant illos ad eum. At ille
singulis manus imponens curabat eos. Exibant
autem dæmonia a multis clamantia et dicentia
quia tu es filius dei. Et increpans non sinebat ea
loqui. quia sciebant ipsum esse christum. Et
facta die exiit et abiit in desertum locum. et turbæ
requirebant eum. et uenerunt usque ad ipsum. et
detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus
ipse ait. Quia et aliis ciuitatibus oportet me
euangelizare regnum dei. quia ideo missus sum.
Et erat predicans in synagogis galilee. Et
factum est cum turbæ irruerent in eum ut audirent
uerbum dei. et ipse stabat secus stagnum genesareth.
Et uidit duas naues stantes secus stagnum. piscatores
autem descenderant et lauabant retia. Ascendens
autem in unam nauem quæ erat simonis. rogauit eum
a terra reducere pusillum. Et sedens de nauicula docebat
turbas. Ut autem cessauit loqui. dixit ad simonem.
Duc in altum. et laxate retia uestra in capturam.
Et respondens simon dixit illi. Præceptor per totam noctem
laborantes nichil cepimus. in uerbo autem tuo laxabo
rete. Et cum hoc fecissent. concluserunt piscium
multitudinem copiosam. Rumpebatur autem rete
eorum. Et annuerunt sociis qui erant in alia nauigio
ut uenirent et adiuuarent eos. Et uenerunt et
impleuerunt ambas naues. ita ut pene mergerentur.
Quod cum uidisset simon petrus procidit ad genua
ihu dicens. Exi a me quia homo peccator sum domine.
Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo
erant. in captura piscium quam ceperant. Similiter
autem iacobum et iohannem filios zebedei qui erant
socii simonis. Et ait ad simonem ihs. Noli timere.
ex hoc homines eris capiens. Et subductis ad terram
nauibus. relictis omnibus secuti sunt eum. Et factum
est cum esset in una ciuitatum. et ecce uir plenus
lepra. et uidens ihm procidit in faciem. et rogauit eum
dicens. Domine si uis potes me mundare. Et extendens
manum tetigit eum dicens. Volo mundare. Et
confestim lepra discessit ab eo. Et ipse precepit illi
ut nemini dicat. sed ait. Vade et ostende te sacerdoti
et offer pro emundatione tua sicut præcepit
moyses. testimonium illis. Perambulabat autem magis
et ibat de ciuitate in ciuitatem. et turbæ multæ
conueniebant ut audirent. et curarentur ab infirmitatibus
suis. Ipse autem secedebat in desertum et orabat.
Et factum est in una dierum. et ipse sedebat docens.
Erant pharisei sedentes et legis doctores qui
uenerant ex omni castello galilee et iudee et
hierusalem. et uirtus domini erat ad sanandum eos.
Et ecce uiri portantes in lectulo hominem qui erat
paraliticus. et quærebant

VI

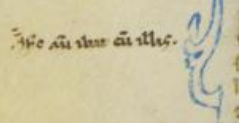

Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix. ut
agnouit q̃ ihc̃ accubuisset in domo pharisei.
attulit alabastrum unguentum. stans retro
secus pedes ei lacrimis coepit rigare pedes ei
capillis capitis sui tergebat. et osculabatur pe
des ei. et unguento unguebat. videns autem pha
riseus qui vocauerat eum. ait intra se dicens
hic si esset propheta sciret utique quae qualis est
mulier que tangit eum quia peccatrix est. Et re
spondens ihc̃ dixit ad illum. Symon habeo tibi aliquid
dicere. ille autem Magister dic. Duo debitores
erant cuidam feneratori. unus debebat denа
rios quingentos. alius l. Non habentibus autem
illis unde reddere donauit utrisque. Quis ergo eo
rum plus diliget. respondens autem simon dixit. Es
timo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei.
Recte iudicasti. Et conuersus ad mulierem dixit
simoni. Videsne hanc mulierem. intraui in
domum tuam. aquam pedibus meis non dedisti. haec
autem lacrimis rigauit pedes meos et capillis ca
pitis sui extersit. osculum mihi non dedisti. haec autem ex quo intra
ui non cessauit osculari pedes meos. oleo caput meum
non unxisti. haec autem unguento unxit pedes mo
os. Propter quod dico tibi remittuntur ei peccata multa
quoniam dilexit multum. cui autem minus dimittit
minus diligit. Dixit autem ad illam. Remittuntur
tibi peccata multa. Et coperunt qui simul accu
bebant dicere intra se. Quis est hic qui etiam pec
cata dimittit. Dixit autem ad mulierem. fides tua
te saluam fecit. vade in pace. Et factum est deinceps
et ipse iter faciebat per ciuitates et castella.
praedicans et euangelizans regnum dei. et duode
cim illo. mulieres aliquae quae erant curatae a spiri
tibus immundis et infirmitatibus. Maria
quae vocatur magdalene. de qua daemonia sep
tem exierant. et Johanna uxor chuzae procuratoris herodis
et susanna et aliae multae quae ministrabant
eis de facultatibus suis. Cum autem turba plu
rima conueniret et de ciuitatibus properarent ad ihm
dixit per similitudinem. Exiit qui seminat semi
nare semen suum. Et dum seminat alia cecidit
secus viam. et conculcata est. et volucres caeli comede
runt illud. Et aliud cecidit supra petram. et
natum aruit quia non habebat humorem. Et a
liud cecidit inter spinas. et simul exortae spine
suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bo
nam. et ortum fecit fructum centuplum. Haec dicens
clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius. quae esset pa
rabola. Vobis datum est nosse mysterium regni dei.
ceteris autem in parabolis. ut videntes non uideant
et audientes non intelligant. Est autem haec pa
rabola. Semen est uerbum dei. Qui autem secus uia. hi sunt
qui audiunt. deinde uenit diabolus. et tollit uerbum
de corde eorum. ne credentes salui fiant. Nam
qui supra petram qui cum audierint cum gaudio
suscipiunt uerbum. et hi radices non habent qui ad
tempus credunt. et in tempore tentationis recedunt. Quod autem
in spinas cecidit. hi sunt qui audierunt. et a sollicitu
dinibus et diuitiis et uoluptatibus uitae euntes suf
focantur et non referunt fructum. Quod autem in bo
nam. hi sunt qui in corde bono et optimo au
dientes uerbum retinent et fructum afferunt in patien
tia. Nemo autem accendens lucernam operit eam uase aut
subtus lectum ponit. sed supra candelabrum ponit. ut in
trantes lumen uideant. Non est enim occultum quod non
manifestetur. nec absconditum quod non cognoscatur. et in
palam proferatur. Videte ergo quomodo audiatis. Qui e
nim habet dabitur illi. et quicumque non habet etiam quod putat se
habere auferetur abillo. Venerunt autem ad illum mater
et fratres eius et non poterant adire eum prae turba. nun
tiatum est autem illi. Mater tua et fratres tui foris stant uo
lentes te uidere. Ille respondens dixit ad eos. Mater mea
et fratres mei hi sunt qui verbum dei audiunt et faciunt.
Factum est autem in una dierum. et ipse ascendit in nauem et
discipuli eius et dixit ad illos. Transfretemus trans stag
num. ascenderunt. Nauigantibus autem illis
obdormiuit. Et descendit procella uenti in stag
num et complebantur. periclitabantur. Accedentes
suscitauerunt eum dicentes. Praeceptor praeceptor. Ex
surgens autem increpauit uentum et repellentem aquae
cessauit. Et facta est tranquillitas. Dixit autem illis.
Vbi est fides uestra. Timentes mirati sunt dicen
tes ad inuicem. Quis putas hic est. Quia iussis et
patitur aquae et obediunt ei. Et nauigauerunt ad
regionem gerasenorum quae est contra galilaeam. Et cum
egressus esset ad terram. occurrit illi uir quidam qui
habebat daemonia iam temporibus multis. et vestimento
non induebatur. nec in domo manebat. sed in monu
mentis. Hic uidens iesum procidit ante illum et exclamauit uo
ce magna dixit. Quid mihi et tibi iesu fili dei altissimi
obsecro te ne me torqueas. Praecipiebat enim spiri
tui immundo ut exiret ab homine. Multis enim tem
poribus arripiebat eum. et uinciebatur catenis. et
nibus custodiebatur. et rumpebat uincula. et agebatur a
daemonio in desertum. Interrogauit autem illum ihc̃ dicens.
Quod tibi nomen est. At ille dixit legio. Quia intrauerant
erant daemonia multa in eum. Et rogabant illum ne im
peraret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porco
rum multorum pascentium in monte. Et rogabant eum
ut permitteret eos in illos intrare illos. Et
concessit eis ihc̃. Exierunt ergo daemonia ab homine. et intrauerunt in porcos. et
impetum fecit grex per praeceps in stagnum. et suffocatus est. Quod
autem uidentes factum fugerunt. et nuntiauerunt in ciuitatem et in villas. Exierunt autem uidere quod
factum est. et uenerunt ad ihm et inuenerunt hominem sedentem
de quo daemonia exierant. uestitum et sanum mente
ad pedes eius. et timuerunt. Narrauerunt autem illis et qui
uiderant quomodo factus esset sanus a legione. Et rogauerunt
eum omnes multitudo regionis gerasenorum ut discederet abipsis. quia timore magno
tenebantur. Ipse autem ascendens nauem reuersus
est. Et rogabat illum uir a quo daemonia exierant
ut cum eo esset. Dimisit autem eum ihc̃ dicens.

VII

-Ledi tomū tuam. -narra quanta ē fecit dē-
-abat puellam cuncte plebi quanta
illi fecit. ihc.

Factum ē aūt cum rediss. ihs. excepit illū
turba. Erant enim oēs expectantes eum.
Et ecce venit vir cui nomen iairus. -ipe ptcp
synagoge eius. -cecidit ad pedes ihu. rogans
eum ut introiret tomū ei. quia unica filia
erat illi fere annoz. xij. -ꝫ moriebatur. Et
factum dum vad. turbi oprimebant. -mu
lier quedam erat influxu sanguinis aban
no. xij. que omnem substantiam suam
in medicos erogauerat. nec ab ullo potuit curari.
Accessit ret-
-tro et tetigit fimbriam uestimenti ei. -cōstitit flu
xus sanguinis ei. -ait ihs. Quis ē q me
tetigit. Negantib; aūt omnib; dixit petr⁹
-qui ei illo erant. -Preceptor turbe te opri
munt. -affligunt. -dicis. Quis me tetigit.
-dixit ihs. Tetigit me aliq. nam -ego nou
ui uirtutē de me exisse. -videns aūt mulier qꝛ
nō latuit. tremens venit. -pcidit ante pedes ei.
Et obquam causam tetigit illum. -indicauit ei pre sa
-qui ad modū cōfestim sanata sit. Et ipe dixit
illi. filia fides tua te saluā fecit. -vade in pa
ce. Adhuc illo loquente venit quidam ad prin
cipem synagoge. -qui a morua filia sua. nolu
ueras illum. -ihs audito hui⁹ -pr. pat pu
elle. Nolumē ei turbe. -salua erit. Et ei ue
nisset ad domū. nō permisit intrare secū quēq
nisi petrū. -iohem. -iacobum. -patrē puel
lam. -matrem puelle. Flebant aūt oēs. -plangebant il
lam. At ille dixit. Nolite flere. Non enī ē mor
tua puella. sed dormit. Et irridebant eum sciēs
quia mortua erat. -ipe aūt tenens manū ei
clamauit dicens. -puella surge. Et reuixit
ē spūs ei. Et surrexit cōtinuo. -iussit illi dari
manducare. Et stupuer⁹ parentes ei. quib;
ꝑcepit ne alicui dicer. q. fact. erat.

VIII

Conuocatis aūt. xij. discipl illi dedit -po
tēte sup omnia demonia. -ut langores p
curarent. Et misit eos predicare regnū di.
-sanare infirmos. -dixit ad illos. -nichil tuli
tis in uia. Neq; uirgam. neq; peram. neq; pane
neq; pecuniā. neq; duas tunicas habere. Et in
quamcūq; domū introieritis ibi manete. -
inde nō exeatis. Et quicūq; nō receperint uos.
exeuntes de ciuitate illa. -pulueres pedū ue
strorum excutite -in testimoniū sup illos. Egressi
aūt circuibant per castella euangelizando -
curando ubiq. Audiuit herodes tetrarcha
omnia que fiebant abeo. -hesitabat eo q. di
cebat. -quibusdam. quia iohes surrexit a mor
tuis. Aquibusdam aūt quia helias apparuit. A
liis aūt quia ꝓphēta unus de antiquis surrexit.
Et ait herodes iohem ego decollaui. quis aūt ē iste
de quo audio ego talia. Et querebat inde
cum. Et reuersi apli narrauer⁹ illi quic; fece
rant. Et assumens illos secessit seorsum in locū
desertum qui est bersabee. Et cum agnouissent
turbe secute sunt eum. -et excepit illos. -loque
batur illis de regno dei. Et eos qui curam indige
bāt sanabat. Dies aūt cepit declinare. -acce
dentes xij. dixerunt illi. Dimitte turbas. ut
euntes in castella villasq; que circa sunt. diuer
tant. -inueniant escas. quia hic in loco de
serto sumus. Ait aūt ad illos. Vos date illis manduca
re. At illi dixer⁹ Non sunt nobis plus quā quin
que panes. -duo pisces. nisi forte nos eamus. -eme
mus in omnē hanc turbam escas. Erant enim
fere uiri quinq; milia. Dixit aūt ad discipulos
suos. Facite illos discubere ꝑ conuiuia
quinquagenas. -ita fecer⁹. Discumbentibus omnib;
Acceptis. v. panib; -duob; piscib; respe
xit in celum. -benedixit. -fregit. -dabatq; discipu
lis suis. ut ponerent ante turbas.
Et manducauerunt omes. -saturati sū
blatum ꝑ q. superfuit illis fragmentoz cophi
ni. xij. Et factum ē cum solus. esset orans. mi
cum illo -discipli. -interrogauit illos dicē
Quem me dicūt homines turbe. At illi -respon
derunt. -iohem baptistam. Alii aūt he
liam. Alii quia ꝓphēta unus de priscis surrexit.
Dixit aūt illis. Vos aūt quē me esse dicitis.
Respondens symon petrus dixit. -xpm dei. At ille
increpans eos precepit ne cui dicerent hoc dicēs
Quia oportet filium hois pati multa. -reprobari a seni
oribus. -a principibus sacerdotum. -scribis. -et a die
occidi. -et die resurgere. Dicebat aūt ad omes. Si quis uult
post me uenire abneget semetipm. -tollat
crucē suā quotidie. -sequatur me. Qui enī
uoluerit aīam suā saluā facere perdet eam. Nā
qui perdiderit aīam suam ꝓpter me. saluā faciet eā.
Quid enim ꝓficit homo. si lucretur uniuersū
mundū. -se aūt ipm perdat. -detrimētū sui fa
ciat. Etiam qui me erubuerit -meos ꝙ
mones. -hunc filius hois erubescet. cum ue
nerit in maiestate sua. -patris -et sanctoꝝ angelo
rum. Dico aūt uob nō sunt aliqui hic stantes.
qui nō gustabunt mortē donec uideāt
regnū dei.

VIII

Factum ē aūt ꝓ dies octo. -
assumpsit petrum. -iohem. -iacobum.
-et eos in montē ut oraret. -Et cū oraret
species uultus eius. -altera. -vestis eius albus
refulsit. Et ecce duo uiri loquebantur
cum illo. Erant aūt mosez. -helyas ui
in maiestate. -dicebant excessum eius quē co
pleturus erat in hierusalem. -Petrus uō -et qui
illo erant grauati erant somno. -euigilantes
uiderunt maiestatē ei. -duos uiros qui stabāt
cum illo. Et factū ē cū discederēt ab illo.
aīt petr⁹ ad dñm. -Preceptor bonum ē nos hic ee
-faciamus tria tabernacula. -unū tibi -unū me

ꝑ ſiñ hellv: neſciens quid dicēr. Ꝯ aut il
lo loqñte fuit ē nubes. ⁊ obumbrauit eos. ⁊
timuer timentib. Et ꝛ de nube dicens. Hic ē filius mē dilectus ipsū
audite. ⁊ dum fieret uox inuent ē ihs ſolus.
⁊ ipi tacuerunt. Et illi ignorabant ubi illd
erat nelanim aīe eos. ut nō ſentirent illud.
Et timebant interrogare eum de hac re. ⁊
venit aut cogitatio in eos. quis eor maior.
Et ihs videns cogitationes cordis illor. apphn
dens puerū ſtatuit eum ſecus ſe. ⁊ ait illis.
Quicūq; ſuſceperit puerū iſtum in nōie meo me re
ſpit. Et quicūq; me receperit recipit eum qui
me miſit. Nam q minor ē inter oēs hic ma
ior ē. Respondens aut ioh dix. Preceptor vidi
mus quendam in nōie tuo eiciente demonia. ⁊ pro
hibuimus eum quia nō ſequitur nobiſc. Et
ait illum ihs. Nolite prohibe. Qui enim nō eſt
aduersus nos pro nob ē. Factū ē aut cum aplēn
tur dies assumptionis ei. ipe faciē ſuā fir
mauit ire hierlm. ⁊ miſit nuncios. aīe q
ſpectum ſuū. ⁊ euntes intrauer in quādam
ciuitatem samaritanor. ut parerent illi. nō receperunt
eum. quia facies eius erat euntis hierlm. Cū
uidiſſent aut diſcipli ei iacob⁹ ⁊ ioh dixerunt
dne uis dicam⁹ ut ignis deſcendat de celo ⁊ conſu
mat illos. Et conuers increpauit illos ⁊ dix. Nescitis
cui ſpi eſtis. filius hoīs nō venit aīas pdē ſ
ſaluare. Et abierunt in aliud castellum. Fac
tum ē aut ambulantib⁹ illis in via. dix quidā
ad illum. Sequar te quocūq; ieris. Et ait illi
ihs. Vulpes foueas habt. ⁊ volucres celi nidos.
filius aut hoīs nō hz ubi caput ſuū reclinet. Alt
aut ad alium. Sequere me. Ille aut dix. Dne p
mitte mihi primū me ſepelire patrē meū. Dixit
illi ihs. Sine ut mortui ſepeliant mortu
os ſuos. Tu aut vade annūcia regnū dei. Et
alt. Sequar te dne. ſed primū permitte mihi re
nunciare his qui domi ſunt. Dixit ad illū ihs.
Nemo mittens manū ſuā ad aratrū aſpiciens
retro. aptus ē regno dei.

Post hec aut designauit dns alios lxx. duos.
⁊ miſit illos binos ante faciem ſuam in oēm
ciuitatem et locum quo erat ipe venturus. ⁊ dicebat illis.
Messis quidem multa operarii aut pauci. Rogate
ergo dominū messis. ut mittat operarios in messem ſuam.
Ite. Ecce ego mitto vos ſicut agnos inter lupos.
Nolite portare ſacculum neq; peram neq; calciamen
ta. ⁊ neminem per viam ſaluetis. In quācūq; do
mū introieritis. primū dicite. Pax huic domui.
Et ſi ibi fuerit filius pacis. requieſcet ſup illū
pax uſtra. ſin aut ad nos reuertetur. In eadem
autem domo manete. edentes ⁊ bibentes que apud
illos ſunt. Dignus enim operarius mercede ſua. Nolite
transire de domo in domū. Et quācūq; ciuitatem
introieritis. ⁊ ſuſceperint vos. manducate que
apponuntur vobis. ⁊ curate infirmos eius. Et dicite illis
ſunt. ⁊ dicite illis. Appropinquauit in vos regnū
dei. In quācūq; ciuitatem introieritis. ⁊ non receperint
vos. exeuntes in plateas eius dicite. Etiam pulueren
qđ hesit nobis adherentem in pedes nros. Verum
hoc ſcitote. quia appropinquabit regnū dei. Dico
vobis. quia ſodomis in illa die remiſſius erit quā
illi autem. Ve tibi corozaim. Ve tibi bethſaida.
quia ſi in tyro ⁊ ſydone fte fuiſſent virtutes que
in vobis fte ſunt olim in cilicio ⁊ cinere penite
nciam egiſſent. Verumtamen tyro ⁊ ſydoni remiſſius erit in
diciu q vobis. Et tu capharnaū nūq̄d exaltaberis
uſq; ad infernū deſcendes. Qui vos audit me
audit. ⁊ qui vos ſpnit me ſpnit. Qui aut me ſpnit
ſpnit eum qui me miſit. Reuſi ſunt aut lxx.
duo. cum gaudio dicentes. Dne ⁊ demonia ſubii
ciuntur nob in nōie tuo. Et ait illis. Videbam ſathā
nam ſicut fulgur de celo cadentē. Ecce dedi vob
potestatem calcandi ſup ophes ⁊ ſcorpiones. ⁊ ſup
omnem virtutem inimici. ⁊ nihil vos nocebit. Verumtā
in hoc nolite gaudere. quia ſpi vobis ſubiciuntur.
Gaudere aut. q nōia veſtra ſcripta ſunt in celis.
In ipa hora exultauit ſpu ſco ⁊ dix. Confiteor tibi
pr dne celi ⁊ terre. q abſcondiſti hec a ſapientib⁹
⁊ prudentib⁹. ⁊ revelaſti ea paruulis. Etiam pr quia ſic
placuit ante te. Omnia mihi tradita ſunt a patre meo
⁊ nemo ſcit qui ſit filius nſi pr. neq; quis ſit pr nſi filius. ⁊ cui
filius voluit revelare. Et conuers ad diſcipulos ſuos
dix. Beati oculi qui vident q videtis. Dico enim
vobis q multi reges ⁊ prophete voluerunt videre q videtis. ⁊ non
viderunt. ⁊ audire q auditis. ⁊ non au
dierunt. Et ecce quidam legis ꝑ ſurrexit ten
tans illum ⁊ dicens. Magiſter quid faciendo vitā ęternā
poſſidebo. At ille dix ad eum. In lege quid ſcri
ptum ē. Ille respondens dixit. Diliges dnm deum tuū
ex toto corde tuo. ⁊ ex tota anima tua. ⁊ ex omnib⁹ viri
bus tuis. ⁊ ex omni mente tua. ⁊ proximum tuum ſicut te ipm.
Dixit ei. Recte respondiſti. hoc fac. ⁊ vives. Ille
volens iuſtificare ſemetipm dixit ad ihm. Et quis
ē meus proximus? Suſpiciens ihs dix. Homo quidā deſce
debat ab hierlm in hierich. ⁊ incidit in latrones. Qui
etiam deſpoliauerunt eum ⁊ plagis impoſitis abie
runt ſemiuiuo relicto. Accidit aut ut ſacerdos
quidā deſcenderet eadem via. ⁊ videns illum pertran
ſiit cum eet ſacerdos ſimile. ⁊ videns eum mia
ſic et. Et appropians alligauit vulnera eius infun
dens oleum ⁊ vinum. Et ponens illum ſuum iumen
tum duxit in ſtabulum. ⁊ curam eius egit. Et alte
die prodiens duos denarios. ⁊ dedit ſtabulario ⁊
ait. Curam illius habe. ⁊ quecūq; ſupererogaueris ego
cum rediero reddam tibi. Quis horum trium ut tibi
prim fuiſſe illi q incidit in latrones? At ille
dixit. Qui fecit mīam illum. Et ait illi ihs.
Vade ⁊ tu fac ſimiliter. Factū ē aut dum irent. ipe
intrauit in quoddam castellum. ⁊ mulier quedā nomi
ne martha excepit illum in domum ſuam. Et huic
erat ſoror nomine maria. q etiam ſedens ſec pedes
domini audiebat verbum illius. Martha aut circa

⁊ nemī dicēr ⁊ alt dnō qđ. ⁊ hinc q inducēr. ſcim. ē d ⁊ legn. nec ſecundū alt ⁊ nuncio. ⁊ obsq
ut ihs. valeat. Et ecce vir de ſa. ⁊ clamauit dicēs. magr. obſecro te respice ⁊ filiū meū. q unic
dilectus aī. ⁊ ingens dolor. meus ſi exorēr illū. ⁊ ponerēr ipe. Respondens a ihs dix. O quātū fem
dula ⁊ puerīa. ſtigis ego ap me. ⁊ prand nequit. Addic hinc filiū tuū. Et cū accessiſſet adhuc illū dem
nū. ⁊ diſſipauit. Ipe ſcripsit dig ſpm ⁊ mūdū. ⁊ tamen puerū. ⁊ reddidit illū pri ei. Increpauit a
ſp ⁊ magnitudine dr. Cū ig. mundū ⁊ orb q fuerebat. Dix ad diſcipl ſuos ⁊ nos dolos uris ⁊ mos
libos. filii ē hoīs. ſimili ē ut mulier ⁊ mag. hoīd.

(ponere nos)

gebat ea frequens ministriū. Que sicut nam
Dñe nō est ē cure q̄ soror mea reliquit me so
la ministrare. Dic ḡ illi ut me adiuuet. Et re
spondens dñs dixit illi M. Martha. martha. sollici
ta es ⁊ turbaris erga plima. Porro unū ē ne
cessariū. Maria optimā ptē elegit q̄ nō auferē
ab ea.

Factū ē autē cū eēt in loco quodam orans si
cut cessa
uit dixit ei discipulus ex discipulis ei ad eum. Dñe do
ce nos orare. sicut ⁊ ioānes docuit discipulos suos. Et
ait illis. Cum oratis dicite. Pr̄ noster qui es in celis
sanctificet nomen tuū. Adueniat regnū tuū. Panem
nr̄m cotidianū da nobis hodie. ⁊ dimitte nobis
peccā nra. sicut ⁊ nos dimittim̄ oi debenti no
bis. Et ne nos inducas in temptationē. Et ait ad il
los. Quis ex vobis habebit amicū ⁊ ibit ad illū media
nocte dicens illi. Amice accomoda mihi tres panes
quia amicus meus venit de via ad me. ⁊ nō habeo q̄d po
nam ei. Et ille deintus respondens dicat. Noli mi
hi molestus esse. Iam hostium clausum est. ⁊ puerī mei
mecū sunt in cubili. nō possum surgere dare tibi. Et
si ille perseuerauit pulsans dico vobis. Si nō da
bit illi surgens eo q̄ amicus eius sit. propter impu
dentiā tamen eius surgens dabit illi quātus habet necessit. Et ego di
co vobis. Petite ⁊ dabitur vob. Querite ⁊ inuenietis.
Pulsate ⁊ aperietur vob. Omnis enim qui petit ac
cipit. ⁊ qui querit inuenit. pulsanti aperiet. Quis
autē ex vob patrē petit panē. nūquid lapidē dabit
illi. Aut piscē. nūquid pro pisce serpentē dabit il
li. Aut si petierit ouū nūquid porriget illi scor
pionē. Si ḡ vos cum sitis mali nostis bona data
re filiis vr̄is. quanto magis pr̄ vr̄ celestis da
bit spūm bonū petentib se. Et erat eiciens de
monium. illud erat mutum. Et cum eiecisset de
monium. locut ē mut. ⁊ admirate sunt turbe.
Quidam autē ex eis dixerunt. In beelzebub
principe demoniorū eiicit demonia. Et alii tem
tantes signum de celo quārebant abillo. Ipse autē ui
dens cogitationes eorū dixit eis. Omne regnū in se
ipm diuisum desolabitur. ⁊ domus supra domū ca
det. Si autē ⁊ sathanas. in seipm diuisus est ⁊
quo modo stabit regnū ipi. quia dicitis in beelzebub
me eicere demonia. Si autē ego in beelzebub eii
no demonia. filii vr̄i quo in eiiciunt. Ipsi iudi
ces vr̄i erunt. Porro si in digito dei eiicio de
monia. profecto uenit in uos regnū dei. Cum
fortis armatus custodit atrium suū in pace ea
quę possidet. Si autē fortior illo superueniens
uincerit eum. uniuersa arma eius auferet in qui
bus confidebat. ⁊ spolia eius distribuet. Qui nō est mecū
aduersus me est. Et qui nō colligit mecū dissi
pat. Cum immundus spūs exierit abhoīe. ābu
lat per loca inaquosa. querens requiē ⁊ nō inue
niens dicit. Reuertar in domū meā unde exiui.
Et cum uenerit inuenit eā scopis mundatā ⁊
ornatā. Et tunc uadit ⁊ assumit vii. alios spū ne
quiores se. ⁊ ingressi habitant ibi. ⁊ sunt nouis
sima hōis illius peiora priorib. Factū ē autē ei
dicente. extollens uocem quedam mulier de turba
dixit. Beatus uter qui te portauit. ⁊ ubera que
suxisti. At ille dixit. Quinimo beati qui audi
unt uerbum dei. ⁊ custodiunt illud. Turbis au
tem concurrentibus cepit dicere. Generatio hec. generatio ne
quam ē. Signū quērit. ⁊ signū non dabitur ei
nisi signum ione pphē. Nam sicut ionas fu
it signū ninuitis. ita erit ⁊ filius hōis ge
nerationi huic. In iudicio surgent uiri ninuite cum
generatione hac. ⁊ condemnabunt eam. quia pe
nitentiam egerunt in predicatione ione. Et ecce plus quā ionas hic. Regina
austri surget in iudicio cum uiris generationis hui. Et con
demnabit illos. quia uenit a finibus terre audire sapientiā salomonis.
Et ecce plus salomone hic. Nemo ninuite
surgent in iudicio cū generatione hac. Et con
demnabunt illam quia pēnam egerunt ad predicatio
nem ione. Et ecce plus quā ionas hic. Nemo
lucernā accendit ⁊ in abscondito ponit. neque sub
modio sed super candelabrū. ut q̄ ingrediuntur
lumen uideant. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si
oculus tuus fuerit simplex. totum corpus tuum lu
cidum erit. Si autē nequā fuerit. etiā corpus
tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen
quod in te est tenebre sint. Si ḡ totum corpus tuum lu
cidum fuerit. nō habens aliquā ptē tenebrosā erit lu
cidum totum. Et sicut lucerna fulgore illuminabit
te. Cum loqueretur rogauit eum quidam pha
risēus ut pranderet apud se. Ingressus autē recubuit.
Pharisēus autē cepit intra se reputare dicēs. Cur
nō baptizatus est ante prandium. Ait autē dominus ad illum.
Nunc uos pharisei quod deforis calicis et catini mundatis
quod autē intus plenum est rapina
et iniquitate. Stulti nonne qui fecit quod deforis
est. etiam quod intus est fecit. Verumtamen quod superest date
elemosinam. Ecce omnia munda uobis. Sed
uae uobis pharisei qui decimatis mētā. et rutam.
et omne olus. et preteritis iudicium. et caritatem dei.
Hec autē oportuit facere. et illa nō obmittere. Ve uo
bis pharisei quia diligitis primas cathedras in sy
nagogis. et salutationes in foro. Ve uobis
qui estis ut monumenta. q̄ nō apparent. et homines
ambulantes super nescient. Respondens autē quidam de
legis peritis. ait illi. Magister hec dicens. etiam nobis
contumeliā facis. At ille ait. Et uobis legis pe
ritis. quia honeratis homines hominibus quos non portant
simul. et uos uno digito uestro nō tangitis sar
cinas. Ve uobis quia edificatis monumenta pro
phetarum. patres autē uestri occiderunt illos. Profecto te
stificamini et consentitis operibus patrum uestro
rum. quoniam illi quidem occiderunt eos. et uos edificatis
eorum sepulchra. Propter et sapientia dei dixit.
Mittam ad illos prophetas. et apostolos. et ex illis occident. et
expellent. ut requiratur sanguis omnium prophetarum
qui effusus est a constitutione mundi a generatione
ista. A sanguine abel usque ad sanguinem
zacharie. qui periit inter altare et templum. Ita dico uobis requiretur ab hac generatione.

Ve uobis legis peritis quia sustulistis clauem scientie. ipsi non intro
istis. et eos qui introibant prohibuistis.

XII Cum hec ad illos diceret, ecce princeps quidam unus accessit et adorauit eum dicens: Domine, filia mea modo defuncta est; sed ueni, impone manum tuam super eam et uiuet. Et surgens Iesus sequebatur eum cum discipulis suis. Et ecce mulier quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro et tetigit fimbriam uestimenti eius. Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum uestimentum eius, salua ero. Et conuersus Iesus et uidens eam dixit: Confide, filia, fides tua te saluam fecit. Et saluata est mulier ex illa hora. Et cum uenisset Iesus in domum principis et uidisset tibicines et turbam tumultuantem, dicebat eis: Recedite, non enim mortua est puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cum ejecta fuisset turba, intrauit et tenuit manum puellae, et surrexit puella. Et exiit fama haec in uniuersam terram illam. Et transeunti Iesu inde secuti sunt eum duo caeci clamantes et dicentes: Miserere nostri, fili David. Cum autem uenisset domum, accesserunt ad eum caeci, et dicit eis Iesus: Creditis quia hoc possum facere? Dicunt ei: Etiam, Domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens: Secundum fidem uestram fiat uobis. Et aperti sunt oculi eorum, et comminatus est illis Iesus dicens: Videte ne quis cognoscat. At illi exeuntes diffamauerunt eum in universa terra illa. Ipsis autem exeuntibus, ecce obtulerunt ei hominem mutum daemonium habentem. Et ejecto daemonio locutus est mutus. Et mirabantur turbae dicentes: Numquam apparuit sic in Israel. Pharisaei autem dicebant: In principe daemoniorum ejicit daemonia. Et circuibat Iesus civitates omnes et castella docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni et curans omnem languorem et omnem infirmitatem. Videns autem turbas misertus est eis, quia erant vexati et jacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam. Et convocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spiritibus immundis ut ejicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem. Nomina autem duodecim apostolorum sunt haec: primus Simon qui dicitur Petrus et Andreas frater ejus, Jacobus Zebedaei et Joannes frater ejus, Philippus et Bartholomaeus, Thomas et Matthaeus publicanus, Jacobus Alphaei et Thaddaeus, Simon Chananaeus et Judas Iscariotes qui et traditor fuit eius. Hos duodecim misit Iesus praecipiens eis dicens: In viam gentium ne abieritis et in civitates Samaritanorum ne introieritis, sed potius ite ad oves quae perierunt domus Israel. Euntes autem praedicate dicentes quia appropinquabit regnum caelorum. Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, daemonia ejicite. Gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via neque duas tunicas neque calceamenta neque virgam. Dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem aut castellum intraveritis, requirite quis in ea dignus sit et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum salutate eam dicentes: Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus digna, veniat pax vestra super eam; si autem non fuerit digna, pax vestra ad vos revertatur. Et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo vel civitate illa excutite pulverem de pedibus vestris. Amen dico vobis: tolerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorrae in die judicii quam civitati illi. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae. Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in consiliis suis et in synagogis suis flagellabunt vos. Et ante praesides et reges ducemini propter me in testimonium illis et gentibus. Cum autem tradiderint vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium, et insurgent filii in parentes et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem perseverauerit usque in finem, hic salvus erit. Cum autem persecuti fuerint vos in civitate hac, fugite in aliam. Amen enim dico vobis: non consummabitis civitates Israel donec veniat Filius hominis. Non est discipulus super magistrum nec servus super dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister ejus et servus sicut dominus ejus. Si patremfamilias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus! Nolite ergo timere eos. Nihil enim opertum quod non revelabitur, et occultum quod non scietur. Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, et quod in aure auditis, praedicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; sed timete magis eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres asse veneunt? Et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro. Vestri autem capitis omnes capilli numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo qui in caelis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei. Nolite arbitrari quia veni pacem mittere in terram; non veni pacem mittere sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suam, et inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam plus quam me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me, non est me dignus. Qui invenit animam suam perdet eam, et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Qui recipit vos me recipit, et qui me recipit recipit eum qui misit me. Qui recipit prophetam in nomine prophetae mercedem prophetae accipiet, et qui recipit justum in nomine justi mercedem justi accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam. Et factum est cum consummasset Iesus praecipiens duodecim discipulis suis, transiit inde ut doceret et praedicaret in civitatibus eorum. Iohannes autem audiens in vinculis opera Christi, duobus ex discipulis suis ait illi: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus? Et respondens Iesus dixit illis: Euntes renuntiate Iohanni quae audistis et vidistis: caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur, et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus coepit Iesus dicere ad turbas de Iohanne: Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui mollibus vestimentis vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam. Hic est enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis: non surrexit inter natos mulierum major Iohanne Baptista; qui autem minor est in regno caelorum, major est illo. A diebus autem Iohannis Baptistae usque nunc regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. Omnes enim prophetae et lex usque ad Iohannem prophetaverunt; et si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est. Qui habet aures audiendi, audiat. Cui autem similem aestimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes dicunt: Cantavimus vobis tibia et non saltastis, lamentavimus et non planxistis. Venit enim Iohannes neque manducans neque bibens, et dicunt: Daemonium habet. Venit filius hominis manducans et bibens, et dicunt: Ecce homo devorator et bibens vinum, publicanorum et peccatorum amicus. Et justificata est sapientia a filiis suis. Tunc coepit exprobrare civitatibus in quibus factae sunt plurimae virtutes eius, quia non egissent paenitentiam. Vae tibi, Corozain, vae tibi, Bethsaida, quia si in Tyro et Sidone factae essent virtutes quae factae sunt in vobis, olim in cinere et cilicio paenitentiam egissent. Verumtamen dico vobis: Tyro et Sidoni remissius erit in die judicii quam vobis. Et tu, Capharnaum, numquid usque in caelum exaltaberis? Usque in infernum descendes. Quia si in Sodomis factae essent virtutes quae factae sunt in te, forsitan remansissent usque in hodiernum diem. Verumtamen dico vobis quia terrae Sodomorum remissius erit in die judicii quam tibi. In illo tempore respondens Iesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Etiam, Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo novit Filium nisi Pater, neque Patrem quis novit nisi Filius et cui voluerit Filius revelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos et discite a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est et onus meum leve.

XIII

ubiam abillo. ne forte vnbat te ap̃ndiũ. ⁊ mitat te exactori. ⁊ eatꝛ mittat te ⁊ cat cer̃. Dico t̃ nõ exies inde. donec ⁊ nouissimũ q̃ quantum reddas.

Dicunt aũt quidam ex̃ illo nũciantes illi de galileis. quoꝝ sanguinẽ pilat̃ miscuit ⁊ sacrificiis eoꝝ. ⁊ respondens dixit illis. Putatis q̃ hi galilei. p̃ omnes galileos fuisse peccatores. quia talia passi sunt. Non dico uob̃. sed nisi pñiã habueritis. oẽs similit̃ peribitis. sicut illi. xviij. sup̃ quos cecidit turris in siloam. ⁊ occidit eos. putatis q̃ ipi debitores fuerũt p̃ oẽs homines habitantes hierl̃m. ⁊ non dico uob̃. sed si nõ pñiam habueritis. oẽs similit̃ peribitis. Dicebat aũt hanc similitudinẽ. Arborẽ fici habebat quidam plantatã in uinea sua. ⁊ uenit q̃rens fructum in illa. ⁊ non inuenit. Dixit aũt ad illum. Ecce anni tres sunt ex quo uenio q̃rens fructũ in ficulnea hac. ⁊ non inuenio. Succide ergo eam. ut quid etiam terram occupat. Ille autem respondens ait illi. Dñe dimitte illam. hac anno usq; dum fodiam circa illã. ⁊ mittam stercus. ⁊ si quidem fecerit fructum in futurum. sin autem succides eam. Erat autem docens in synagoga eoꝝ sabbatis. Et ecce mulier q̃ habebat spm infirmitatis annis. xviij. ⁊ erat incuruata. nec omnino posset sursum respicere. Quam cum uidisset ihs uocauit ad se ⁊ ait illi. Mulier dimissa es ab infirmitate tua. ⁊ imposuit illi manꝰ. ⁊ confestim erecta est. ⁊ glorificabat deũ. Respondens aũt archisynagogus indignans quia sabbato curasset ihs. Dicebat turbe. Sex dies sunt in q̃bus oportet operari. in his ergo uenite ⁊ curamini. ⁊ non die sabbati. Dixit aũt ad illum dñs. hypocrite unusquisq; uestrum sabbato non soluit bouem suum aut asinum a presepio. ⁊ ducit adaquare. Hanc aũt filiam abrahe cum alligauerit satanas ecce. xviij. annis. non oportuit solui ab hoc uinculo die sabbati. Et cũ hec diceret erubescebant oẽs aduersarii ei. ⁊ oẽs turbe gaudebant in cunctis gloriosis q̃ fiebant ab eo. Dicebat ergo. Cui similis est regnum dei. ⁊ cui simile estimabo illud. Simile est granum sinapis. q̃ accepit homo misit in hortum suum. ⁊ auit. ⁊ factum est in arborem magnam. Et uolucres celi requieuerunt in ramis eius. Et iterum dixit. Cui simile estimabo regnum dei. Simile est fermento. q̃ acceptum mulier abscondit in farine sata tria. donec fermentatum est totum. ⁊ illuc per ciuitates ⁊ castella. docens. ⁊ iter faciens in hierl̃m. Ait aũt illi quidam. Dñe si pauci sunt q̃ saluantur. Ipe aũt dixit ad illos. Contendite intrare per angustam portam. q̃ multi dico uob̃ querent intrare. ⁊ non poterũt. Cũ aũt intrauerit pat̃familias ⁊ clauserit hostium. ⁊ incipietis foris stare. ⁊ pulsare hostium dicentes. Dñe aperi nob̃. ⁊ respondens dicet uob̃. nescio uos unde sitis. Tunc incipietis dicere. manducauimus coram te ⁊ bibimus. ⁊ plateas nras docuisti. Et dicet uob̃. nescio uos unde sitis. Discedite a me oes operarij iniquitatis. ibi erit fletus ⁊ stridor dentiũ. Cum uideritis habraam. ⁊ ysaac. ⁊ iacob. ⁊ oẽs prophetas in regno dei. uos aũt ejici foras. Et uenient ab oriente. ⁊ occidente. ⁊ aquilone ⁊ austro. ⁊ accumbent in regno dei. Et ecce sunt nouissimi qui erunt primi. ⁊ sunt primi q̃ erunt nouissimi. In ipsa die accesserũt quidam pharisei dicentes illi. exi. ⁊ uade hinc. quia herodes uult te occidere. Ait illi. Ite dicite uulpi illi. Ecce eicio demonia. ⁊ sanitates p̃fício hodie. ⁊ cras. ⁊ tercia consummor. ⁊ tamen oportet me hodie. ⁊ cras. ⁊ sequenti ambulare. quia nõ capit prophetam extra hierl̃m. Hierl̃m. hierl̃m q̃ occidis prophetas. ⁊ lapidas eos qui missi sunt ad te. quoties uolui congregare filios tuos. quẽadmodum auis fouea pullos suos sub alas. ⁊ noluisti. Ecce relinquit uob̃ domus uestra deserta. Dico aũt uob̃. Non me uidebitis donec ueniat cũ dicetis. Benedictus q̃ uenit in nõe dñi.

XIIII

Et factum est cum uenisset in domum principis pharisęoꝝ sabbato manducare panẽ. ipi obseruabant eum. Et ecce hõ quidam hydropicus erat ante illum. Et respondens ihs dixit ad legis peritos ⁊ pharisęos dicens. Si licet sabbato curare. At illi tacuerũt. Ipe aũt apprehensum sanauit eum ac dimisit. Et respondens ad illos dixit. Cuius uestrum asinus aut bos in puteum cadet. ⁊ non continuo extrahet illum die sabbati. ⁊ non possunt ad hec illi. huc hec aũt. Adhuc dicebat parabolam. intendens q̃ modo primi accubitus eligerent dicens ad illos. Cum inuitatus fueris ad nuptias nõ discumbas in primo loco. ne forte honoratior te sit inuitatus ab eo. ⁊ accedens is qui te ⁊ illum uocauit dicat tibi. Da huic locũ. ⁊ tunc incipias cũ rubore nouissimum locũ tenere. Sed cũ uocatus fueris. uade recumbe nouissimo loco. ut cũ uenerit q̃ te inuitauit dicat tibi. Amice ascende sursum. Tunc erit tibi gla coram simul discumbentibus. q̃ omnis qui se exaltat humiliabit. ⁊ qui se humiliat exaltabit. Dicebat aũt ⁊ ad illum qui inuitauerat. Cum facis prandium aut cenam noli uocare amicos tuos. nec fratres tuos nec cognationes tuas nec uicinos diuites. ne forte ⁊ ipi te reuocent. ⁊ fiat tibi retributio. Sed cũ facis conuiuium. uoca pauperes. debiles. claudos. cecos. ⁊ beatus eris. quia non habent retribuere tibi. retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Ait illi quidam discumbentium. hec cum audisset. dixit illi. Beatus qui manducabit panẽ in regno dei. Ipe aũt dixit illi. Hõ quidam fecit cenam magnam. uocauitq; multos. misit seruum suum hora cene dicere inuitatis ut uenirent. quia parata sunt oia. ⁊ ceperunt simul oes excusare. Primus dixit illi. Villam emi. necesse habeo exire ⁊ uidere illam. Deprecor te habe me excusatum. Alter dixit. Iuga boum emi. v. ⁊ eo probare illa. Deprecor te habe me excusatum. Alius dixit. Uxorem duxi. ⁊ ideo non possum uenire. Et reuertens seruus nunciauit hec dño suo. Tunc iratus pat̃familias dixit seruo suo. Exi cito in plateas. ⁊ uicos ciuitatis. ⁊ pauperes. ac debiles. ⁊ cecos. ⁊ claudos introduc huc. Et ait seruus. Dñe factum est ut imperasti. ⁊ adhuc locus est. Ait dñs seruo. Exi in

uuc ⁊ sepe. ⁊ spelle mmire ur mpleāt domꝰ
mea. Dico aūt uob q̄ nemo uiroꝝ qui re
cm suā gllabit cenā mea. ⁊ habuit aūt uxorē
multe al eo. Et ait illis dñs. adillos. Itaq; uēt.
adme. ⁊ nō odit pr̄e suū. ⁊ matrē. ⁊ uxorē. ⁊ fīl
os. ⁊ fres. ⁊ sorores. adhuc aūt ⁊ aiam suā. nō pt
mō ee discipl̄s. ⁊ qui nō bulat crucē suā. ⁊ ue
nit p me. nō pt mō ee discipl̄s. Quis ex
uob uolens turrim edificare. nonne pr̄ sedens
computat sūptus. qui necēs sunt. si hē ad plicā
o. Ne pos quā posuīt fundamū. ⁊ nō pos
fre. oēs q̄ uidēt incipiāt illudere ei dicētes.
Quia hic homo cep̄t edificare. ⁊ nō
ualuit finē dare. aut qual rex uadens cōmitt̄ bellū. adūsus alū
regē. nonne sedens pr̄ cogitat si possit. cū x.
milib; occurrē ei. q̄ uī. xx. milib; uenit ad se.
Alioquin adhuc illo longe agēte legationē ro
gat ea q̄ pacis sunt.

XV Sic q̄ omēs ex uob. qui nō renūciat omib;
que possidet. nō pt mē ee discipl̄s. Bonū
est sal. si aūt sal euanuīt. in quo condiet
ur. neq; in terrā. neq; in sterquilīū utile ē. sed foras mit
tent. Qui hās aures audiendi audiat. Erant ap
propinquantes ad publicanī ⁊ peccatores. ut
audirent illum. ⁊ murmurabant phārisei
⁊ scribe dicentes. Quia hic peccatores recipit. ⁊ mā
ducat cū illis. Ait aūt ad illos parabolā istam dicēs.
Quis ex uob hō qui hās. c. oues. ⁊ si perdat unā
ex illis. nonne dimittit nonaginta nouē in de
serto. ⁊ uadit ad illam q̄ perierat donec inueniat
illam. Et cū inuenit imponit humeris suis
gaudens. Et ueniens domū conuocat amicos
⁊ uicinos dicens illis. Congratulamini mihi. q. inue
ni ouē meā q̄ perierat. Dico uob q. ita gaudi
um erit in cēlo sup uno peccatore pñam agēte.
sup nonaginta nouē iustis qui nō indi
gent pñia. Aut que mulier habēs dragmas. si p
derit dragmā unā. nonne accendit lucernā. ⁊
uerrit domū. et quērit diligēter donec inueniat.
Et cū inuenerit conuocat amicas. ⁊ uicinas dicēs.
Congratulamini mihi. quia inueni dragmā q̄
perdidi. Ita dico uob gaudiū erit coram
angelis dei. sup uno peccatore pñam agēte. Ait aūt.
Hō quidā habuit duos filios. Et dixit adolescentior
ex illis pr̄. Pat da mihi portionē substātie q̄ me
contingēbat. Illi aūt diuisit illis substantiam. Et
non multos dies cōgregatis omnib; adolescentior filius peregre
profectus ē in regionē longinq̄. ⁊ ibi dissipauit
substantiam suam uiuendo luxuriose. Et post quā
omnia consumasset. facta ē fames ualida in regiōe
illa. ⁊ ipe cepit egere. ⁊ abiit. ⁊ adhesit uni ciui
regionis illius. ⁊ misit illum in uillam suā. ut
pasceret porcos. ⁊ cupiebat implere uentrē suū de si
liquis quas porci manducabant. ⁊ nemo illi
dabat. Ī se aūt reuersus dixit. Quanti mercenarii
patris mei abundant panibus
ego aūt hic fame pereo. Surgam ⁊ ibo ad pr̄em
meū. ⁊ dicam illi. Pr̄ peccaui in celum. ⁊ coram
te. iam nō sum dignus uocari filius tuus. fac me sic
unū ex mercenariis tuis. Et surgens uenit ad
patrē suum. cum aūt longe adhuc esset uidit
illum pr̄ ipsi. ⁊ misericordia motus ē. et accurrens cecī
dit sup collum eius. ⁊ osculatus ē illum. Dixit ei fili⁹
Pr̄ peccaui in celum. ⁊ coram te. iam nō sum dignus
uocari filius tuus. Dixit aūt pr̄ ad seruos suos.
Cito proferte stolam pmā. ⁊ induite illum. ⁊ date
anulum in manu ei. ⁊ calciamenta in pedes. ⁊
adducentes uitulū saginatū. occidite. ⁊ manducemus
⁊ epulemur. quia hic filius meus mortuus fuerat
⁊ reuixit. perierat. ⁊ inuentus ē. Et cepерūt epu
lari. erat aūt filius eius senior in agro. Et cū ue
niret. ⁊ approximaret domui. audiuit sym
phoniā ⁊ chorōz. ⁊ uocauit unū de seruis
tegatur que hec essent. Ille aūt dixit illi. Frater tuus ue
nit. ⁊ occidit pr̄ tuus uitulū saginatū. q̄ sal
uum illum recepit. Indignat aūt ⁊ nolebat
introire. Pr̄ ergo illius egressus cepit illum
rogare. At ille respondens dixit pri suo. Ecce tā
tos annis seruio tibi. ⁊ nūq̄ mandatum tuum pr̄i
terii. ⁊ nunquam dedisti mihi hedum. ut cū amicis
meis epularer. Sed p quā filius tuus hic qui
devorauit substantiam suam cū meretricibus uenit. oc
cidisti illi uitulū saginatū. At ille dixit illi
fili tu semp mecū es. ⁊ omnia mea tua sunt. Epula
ri aūt ⁊ gaudere oportebat quia frater tuus hic mor
tuus fuerat. ⁊ reuixit. perierat. ⁊ inuentus ē. Dicē
bat aūt ad discipulos suos. Homo quidā erat diues
qui habebat uillicum. ⁊ hic diffamatus ē apud illū
quasi dissipasset bona ipius. ⁊ uocauit illum. ait illi.
Quid hoc audio de te. Redde rationē uillicationis
tue. iam enim nō poteris uillicare. Ait aūt uillicus
intra se. Quid faciam quia dominus meus aufert ame
uillicationē. fodere non ualeo. mendicare erubesco
Scio quid faciam ut cū amotus fuero a uillicatione
recipiant me in
domos suas. Conuocatis itaq; singulis debitoribus
domini sui dicebat primo. Quantum debes domino meo? debes
At ille dixit. Centum cados olei. Dixitq; illi.
Accipe cautionē tuā. ⁊ sedens cito scribe. l. Deinde
alio dixit. Tu aūt quantum debes? At ille. Centum choros
tritici. Dicit illi. Accipe cautionē tuā. ⁊ scribe octogin
ta. Laudauit dominus uillicum iniquitatis. quia pru
denter fecisset. quia filii huius seculi prudentiores filiis
lucis in generatione sua sunt. Et ego uob dico.
facite uobis amicos de mamona iniquitatis. ut
cum defeceritis recipiant uos eterna tabernacula.
Qui fidelis ē in minimo. ⁊ in maiore fidelis ē. et q̄
in modico iniquus ē. ⁊ in maiore iniquus ē. Si ergo
in iniquo mamona fideles nō fuistis. q. uerū ē. qui ēt uob. Et si in alieno fideles non fuistis
ē quis dabit uob. Nemo famulus pōt duobus do
minis seruire. aut enim unū odiet. ⁊ alterū dili
get. aut uni adherebit. ⁊ alterū contemnet. nō
potestis. ⁊ mamonę. Audiebant aūt
omnia hec pharisei. qui erant auari. ⁊ deridebant
illum. Ait aūt illis. Vos estis q̄ iustificatis uos coram

XVI

Et ḋixit ad illos. Attendite vobis.

Homo quidā erat diues & mutuebatur purpura & bysso. & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine lazar. qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus. cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis. & nemo illi dabat. Sed & canes uenientes lingebant ulcera eius. Factum est autem ut moreretur mendicus & portaretur ab angelis in sinum abrahe. Mortuus est autem & diues & sepultus est in inferno. Eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis. uidit abraam a longe & lazarum in sinu eius. Et ipse clamans dixit. Pater abraam miserere mei. & mitte lazarum ut intinguat extremum digiti sui in aquam. ut refrigeret linguam meam. quia crucior in hac flamma. Et dixit illi abraam. Fili recordare quia recepisti bona in uita tua. & lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur tu uero cruciaris. Et in his omnibus inter nos & uos chaos magnum firmatum est. ut hi qui uolunt hinc transire ad uos non possint. neque inde huc transmeare. Ait. Rogo te pater. ut mittas eum in domum patris mei. habeo enim quinque fratres. ut testetur illis. ne & ipsi ueniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi abraam. habent moysen & prophetas audiant illos. At ille dixit. non pater abraam. sed si quis ex mortuis ad eos perrexerit agent penitentiam. Ait autem illi. Si moysen & prophetas non audiunt neque si quis ex mortuis resurrexerit credent ei. Et ait ad discipulos suos. Impossibile est ut non ueniant scandala. ue autem illi per quem ueniunt. Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius. & proiiciatur in mare. quam ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite uobis. Si peccauerit in te frater tuus increpa illum. & si pœnitentiam egerit dimitte illi. Et si septies in die peccauerit in te. & septies in die conuersus fuerit ad te dicens. pœnitet me. dimitte illi. Et dixerunt apostoli domino. Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus. Si haberetis fidem sicut granum sinapis. dicere potestis huic arbori moro. euellere & transplantare in mare. & obediret uobis. Quis autem uestrum habens seruum arantem aut pascentem. qui regresso de agro dicat illi statim transi recumbe. nonne dicet ei. Para quod cenem. & præcinge te & ministra mihi. donec manducem & bibam. & post hæc manducabis & bibes tu. Numquid gratiam habet seruo illi quia fecit quæ ei præceperat. Non puto. Sic & uos cum feceritis omnia quæ præcepta sunt uobis. dicite. Serui inutiles sumus. quod debuimus facere fecimus. Et factum est dum iret in hierusalem. transibat per mediam samariam & galilæam. Et cum ingrederetur quoddam castellum. occurrerunt ei. x. uiri leprosi. qui steterunt a longe. Et leuauerunt uocem dicentes. Iesu præceptor miserere nobis. Quos

ut uidit dixit. Ite ostendite uos sacerdotibus. Et factum est dum irent mundati sunt. Unus autem ex illis ut uidit quoniam mundatus est. regressus est cum magna uoce magnificans deum. Et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens. Hic erat samaritanus. Respondens autem iesus dixit. Nonne x. mundati sunt. Nouem autem ubi sunt. non est inuentus qui rediret. & daret gloriam deo. nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge & uade quia fides tua te saluum fecit. Interrogatus autem a pharisæis quando uenit regnum dei. respondit eis & dixit. Non uenit regnum dei cum observatione. Nec dicent. ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnum dei intra uos est. Et ad discipulos suos. Uenient dies quando desiderabitis unum diem filii hominis. & non uidebitis. Et dicent uobis. Ecce hic. & ecce illic. nolite ire neque sectemini. Nam sicut fulgur coruscans de sub cœlo in ea quæ sub cœlo sunt fulget. ita erit filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum multa pati. & reprobari a generatione hac. Sicut factum est in diebus noe. ita erit & in diebus filii hominis. edebant. bibebant. uxores ducebant. & dabantur ad nuptias usque in diem qua intrauit noe in archam. & uenit diluuium & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus lot. edebant. bibebant. emebant. uendebant. plantabant. ædificabant. qua die autem exiuit lot a sodomis pluit ignem & sulphur de cœlo. & omnes perdidit. Secundum hæc erit qua die filius hominis reuelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto. & uasa eius in domo. non descendat tollere illa. Et qui in agro illic non reuertatur retro. Memores estote uxoris loth. Quicumque quæsierit animam suam saluam facere perdet illam. Et quicumque perdiderit illam uiuificabit eam. Dico autem uobis. Hac nocte erunt duo in lecto uno. unus assumetur & alter relinquetur. Duæ molentes in unum. una assumetur & alter relinquetur. Respondentes dicunt illi. Ubi domine. Qui dixit eis. Ubicumque fuerit corpus. illuc congregabuntur & aquilæ. Dicebat autem similitudinem ad illos. quoniam oportet semper orare. nos deficere. dicens. Iudex quidam erat in quadam ciuitate. qui deum non timebat. & hominem non reuerebatur. Uidua autem erat in ciuitate illa. & ueniebat ad eum dicens. Uindica me de aduersario meo. Et nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se. Etsi deum non timeo. nec hominem reuerebor. propter quod molestam mihi est uidua hæc. uindicabo illam. ne in nouissimo ueniens suggillet me. Ait autem dominus. Audite quid iudex iniquitatis dixit. Deus autem non faciet uindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte. & patientiam habet in illis. Dico uobis quia cito faciet uindictam illorum. Uerumtamen filius hominis ueniens. putas inueniet fidem in terra. Dixit autem & ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti. & aspernabantur ceteros parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent unus pharisæus. & alter publicanus. Pharisæus stans

molere

Et

Et

sum sicut ceteri hoīm. rapaces. iniusti. adulteri. uel
ut hic publicani. ¶ Ieiuno bis in sabbato. decimo
to oīa que possideo. Et publicanus a longe stans
nolebat oculos suos ad celum leuare. sed percu
tiebat pectus suum dicens. Dē ppitius esto mihi peccatori. A
men dico uob descendit hic iustificatus ab domū
suam ab illo. quia omnis qui se exaltat humilia
bit. et qui se humiliat exaltabit. Afferebant aut
ad illum infantes. ut eos tangeret. Quos cū inde
rent discipuli increpabant illos. ¶ Ihs aut e
uocauit illos dic. Sinite pueros uenire ad me
nolite eos uetare. Talium enī est regnū dī. Am
dico uob. quicūq; non acceperit regnū dī sicut pu
er nō intrabit in illud. Et interrogauit eum quidam
princeps dicens. Magīe bone quid faciendo uitam
eternā possidebo. Dixit aut ei ihs. Quid me dicis bonū. nemo bonus nisi solus deus. Mandata
nosti. Non occides. nō mechabis. nō furtū facies.
nō falsum testimoniū dices. honora patrē tuū et
matrē. Qui ait hec oīa custodiui a iuuentute mea
Quo audito ihs ait illi. Adhuc unū tibi deest.
Omnia quecūq; habes uende et da pauperibus. et habebis
thesaurum in celo. et ueni sequere me. Hec ille audiens
contristatus est. erat enim diues ualde. Videns aut
illum ihs tristē factū dixit. Quā difficile
qui pecunias habent in regnū dī introibunt. Facilius est
camelum per foramen acus transire. q̄ diuitem intrare in regnū
dī. Et dixerunt qui audiebant. Et quis potest
saluus fieri. At ille. Que impossibilia sunt apud
homines possibilia sunt apud deum. Ait aut petrus. Ecce
nos dimisimus oīa. et secuti sumus te. Ait illis. Amen dico uo
bis. nemo est qui reliquerit domum. aut parentes
aut fratres. aut uxorem. aut filios propter regnum dei.
qui non recipiat multo plura in hoc tempore. et in seculo
uenturo uitam eternā.

XVII

Assumpsit aut ihs. xii. et ait illis. Ecce ascen
dimus ierosolymam. et consummabuntur oīa
que scripta sunt per prophetas de filio hominis. tradetur
enim gentibus. et illudetur. et flagellabitur. et conspuetur.
Et postquam flagellauerint occident eum. et die tertia resurget. Et ipsi nichil horum intellexerunt. Erat aut
uerbum istud absconditum ab eis. nec intelligebant quod dicebatur.
Factum est aut cum approximaret iericho. cecus quidam sedebat secus uiam mendicans. Et cum audiret turbam
pertransire interrogabat quid hoc esset. Dixerunt aut ei quod ihs nazarenus transiret.
Et clamauit dicens. Ihu fili dd miserere mei. Et qui precedebant increpabant eum ut taceret. Ipse uero multo magis clamabat. Fili dd
miserere mei. Stans aut ihs iussit eum adduci
illum. Et cum appropinquasset interrogauit illum
dicens. Quid tibi uis faciam. At ille dixit. Dne
ut uideam. Et ihs dixit illi. Respice. fides tua te saluum fecit. Et confestim uidit. et sequebatur
illum magnificans deum. Et omnis plebs ut uidit dedit laudem deo. Et ingressus perambulabat iericho. Et ecce uir nomine zacheus. et hic erat princeps
publicanorum. et ipse diues. Et querebat uidere ihm
quis esset. et non poterat pre turba quia statura pusillus erat. Et procurrens ascendit arborem
sycomorum. ut uideret illum. qa inde erat transiturus. Et cum uenisset ad locum. suspiciens ihs
uidit illum. et dixit ad eum. Zachee festina
descende. qa hodie in domo tua oportet me ma
nere. Festinauit et descendit. et excepit illum gau
dens. Et cum uiderent omnes murmurabant dicentes.
quod hospitem peccatorem intrauerit. Stans aut zacheus
dixit ad dnm. Ecce dimidium bonorum meorum do
mine do pauperibus. et si quid alicui defraudauerim reddo
quadruplum. Ait ihs ad eum. Quia hodie
salus huic domui facta est. eo quod et ipse filius habra
e. uenit enim filius hois querere et saluum facere
quod perierat. Hec illis audientibus. adiciens dixit pro
pterea quod iherusalem esset. et eos existimarent
quod confestim regnum dei manifestaret. dixit ergo
quidam nobilis abiit in regionem longinquam ac
cipere sibi regnum et reuerti. uocatis aut. x. seruis suis
dedit illis. x. mnas. Et ait ad illos. Negotiamini dum uenio. autem illi oderant illum.
miserunt legationem post illum dicentes. Nolumus
hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret
accepto regno. iussit uocari seruos quibus de
derat pecuniam. ut sciret quantum quisq; negotiatus esset. uenit aut primus dicens. Dne mina tua. x.
mnas acquisiuit. Ait illi. Euge bone
fidelis. quia in modico fidelis fuisti. eris potestatem habens super. x. ciuitates. Et alter uenit dicens
Dne mina tua fecit. v. mnas. Et huic ait. Et tu
esto super. v. ciuitates. Item alius uenit dicens. Dne
mina tua quam habui repositum in sudario. timui
enim te quia homo austerus es. Tollis quod non posuisti. et metis quod non seminasti. Dicit ei. De ore
tua te iudico serue nequam. sciebas quod ego austerus sum tollens quod non posui. et metens quod non
seminaui. Et quare non dedisti pecuniam meam ad
mensam. et ego ueniens cum usuris utique exegissem illam. Et astantibus dixit. Auferte ab
illo mnam. et date illi qui. x. mnas habet. Et dixerunt ei. Dne habet. x. mnas. Dico autem uobis quod omni habenti dabitur. et habundabit. ei autem qui non habet. et quod habet auferetur ab eo. Verumtamen
inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se adducite huc. et interficite ante me. Hec dicens. Et
ibat precedens ierosolymam ascendens. Et factum est cum appropinquasset bethfage et bethania
ad montem qui uocatur oliueti. misit
duos discipulos suos dicens. Ite in castellum
quod contra uos est. in quod introeuntes inuenietis
pullum asine alligatum cui nemo unquam hominum sedit. Soluite illum et adducite. Et si quis uos interrogauerit quare soluitis
sic dicetis. quia dns opus habet. Abierunt aut qui missi erant. et inuenerunt

fiunt dñe ill. fiunt pullum. Soluentib; aut ill pullū dixerunt dñi ei. ad illos. Quid solutis p illū. At illi dixer. qz dñs ei necessū hꝫ. dimittunt illum ad illm. Abierunt; uenerunt sup pullum mpsuer illm. Et mittunt sua sup pullum mpsuer illm. Et ille sedebat uestimenta sua sua. Et ql appropinquaret iam ad descensum mōtis oliuet. cepit ois turba descendentiū gaudentes laudare dñm uoce magna sup quib; uidrāt uirtutib; dicentes. Benedict qui uenit in nōe dñi rex pax in celo. gloria in excelsis. Et quidam pharisēoꝝ de turba dixer ad illum. Magr reprehende discipulos tuos qre hec faciut. Et respondens ait illis. Dico uob qm si hi tacuerint lapides clamabunt. Et cum appropinquasset uidit ciuitatē flevit sup illam dicens. Quia si cognouisses et tu. quidē in hac die tua. que ad pacem tibi nunc aut abscondita sūt ab oculis tuis. qm uenient dies in te. et circūdabunt te inimici tui uallo. et circūdabunt te et coangustabunt te undiq. et ad terrā prosternent te. et filios tuos qui in te sunt. Et non relinquent in te lapidē sup lapidē eo qd cognouisti tpus uisitationis tue. Et ingressus templū cepit ejicere uendentes in illo. et ementes dicens illis. Scriptū est quia domus mea domus orationis est. uos aut fecistis illam speluncam latronū. Et erat docens cotidie in templo. principes aut sacerdotum et scribe. et principes plebis. querebant illum perdere. et non inuenieb quid facerent illi. Omnis enim plebs suspensa erat audiens illum. Et factū est in una dieꝝ. docente illo plebē in templo. et euangelizante. supuenerunt principes sacerdotum et scribe cum senioribus. et dixerunt ad illum. Dic nob in qua potestate hec facis. aut quis est qui dedit tibi potestatē hanc. Respondens autē dixit ad illos. interrogabo uos et ego unū uerbū et respondete mihi. Baptisma iohānis de celo erat an ex hoīb. At illi cogitabant apud se dicentes. Quia si dixerimus de celo dicet nobis. quare ergo non credidistis illi. Si aut dixerimus ex hoīb. plebs uniuersa lapidabit nos. Certi sunt enim iohannem prophetā esse. et dixerūt se nescire unde esset. Ihc aut ill. Nec ego dico uob in qua potestate hec faciō. Cepit aut dicere ad plebē parabolam hanc. Hō quidam uineā plantauit. et locauit eā colonis et peregre fuit multis temporibus. et tempore misit ad colonos seruū. ut de fructu uineē darent ei. Qui cesum dimiserunt eū inanē. Et addidit alterū seruū mittere. Illi aut hunc quoq cedentes. et affligentes contumelia dimiserunt inanē. Et addidit tertiū mittere. qui illum uulnerantes eiecerūt dñe aut uineē. Quid faciam. Mittam filiū meū dilectū forsitan cū hunc uiderint uerebunt. Cui cū uidissent inter se cogitabant dicentes. hic est hres. Occidam illū ut nr fiat hereditas. Et eiecerunt illum extra uineā occiderunt. Quid ergo faciet illi dñs uineē. Veniet et perdet colonos istos. et dabit uineā aliis. Quo audito dixer illi. absit. Ille aut aspiciens eos ait. Quid est ergo hoc quod scriptum est. Lapidē quē reprobauer edificantes. hic factus est in caput anguli. Omnis qui ceciderit sup lapidē illum. conquassabit. Super quē aut ceciderit comminuet illum. Et querebant principes sacerdotū et scribe mittere in illa hora manus. et timuerunt plebē.

Et obseruantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent. ut caperent eum in sermone. et traderent illum principatui. et potestati presidis. Et interrogauerūt illum dicentes. Magr scimus quia recte dicis. et docis. non accipis personā. sed in ueritate uiā dei docis. Licet nob dare tributū cesari an non. Considerans aut dolum illorum dixit ad eos. Quid me tentatis. ostendite mihi denariū cui hēt imaginē et superscriptionē. Respondentes dixerunt. cesaris. Ait illis. Reddite ergo que cesaris sunt cesari. et que dei dei. Et non potuerunt uerbū eius reprehendere coram plebe. et mirati in responso eius tacuerūt. Accesserūt aut quidā sadduceoꝝ. qui negant esse resurrectionē. et interrogauerunt eum dicentes. Magr moyses scripsit nob si cuius frater mortuus fuerit habens uxorē. et hic sine filiis fuerit ut accipiat eam frater eius uxorē. et suscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant. Et primus accepit uxorē. et mortuus est sine filiis. et accepit alter illam. et ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit eam. similiter et omnes septem non reliquerunt semen. et mortui sunt. Nouissima omnium et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit uxor. Omnes enim habuerunt eam uxorem. Ait illis ihs. Filii huius seculi nubunt et traduntur ad nuptias. Illi aut qui digni habebuntur seculo illo et resurrectione ex mortuis nec nubent neq ducent uxores. neq enim ultra mori possunt. equales enim angelis sunt. et filii sunt dei. cum filii sint resurrectionis. Quia uero resurgant mortui et moyses ostendit secus rubum. sicut dicit dñm deum abraam. et deum ysaac. et deum iacob. Deus aut non est mortuoꝝ sed uiuoꝝ. Omnes enim uiuunt ei. Respondentes aut quidam scribe dixer. Magr bene dixisti. Amplius non audebant eum quicq interrogare. Dixit aut ad illos. Quomodo dicunt xpm filium esse dauid. Et ipse dauid dicit in libro psalmoꝝ. dixit dñs dño meo sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuoꝝ. Dauid ergo illū dñm uocat. et quomodo filius eius est. Audiente aut omni plebe discipulis suis dixit. Attendite ab scribis qui uolunt ambulare in stolis. et salutationes in foro. et primas cathedras in synagogis. et primos discubitus in cenis. qui deuorant domos uiduarum simulantes longam orationē. hi accipient maius iudicium. Intuens autem respexit eos qui mittebant munera sua in gazophilacium diuites. Vidit autem et quādam uiduam pauperculam. mittentem ibi minuta duo. et dixit. Vere dico uob quia uidua pauper plus quam

omẽ malũ: nam & hi exhabundãtiã ẽ miser̃ in
munera dñi. ꝓ aũ ecce q̃ eccl̃ illis omẽ. metum
fuit quẽ hilit̃ miser. Et qualiũ dicamꝰ ꝑ ẽplo
q̃ lapidiꝫ bonis. ornatu omnium cer dic̃. ꝓ que
videns ihc̃ait inquiꝫ: nõ relinquetur lapis
sup lapidẽ: qui nõ destruatur. ꝓ ꝙ accesserũt ad
illum discipuli: ꝓ ostendere ei
structurã templi. Ipse aũ respondens ait illis:
Videtis hec omnia? amen dico vobis: non
relinquetur hic lapis sup lapidem: qui non
destruatur. Sedente aũ eo sup montem olivarum:
accesserunt ad eum discipuli
secreto: dicentes: Dic nobis: quando hec erunt:
& quod signum erit quando hec omnia incipient
fieri? Et respondens Iesus dixit eis: Videte ne
quis vos seducat. Multi enim venient in nomine
meo: dicentes: Ego sum Christus: & multos
seducent. Audituri autem estis prelia
& opiniones prelioꝝ. Videte ne turbemini.
Oportet enim hec fieri: sed nondum est finis.
Surget enim gens contra gentem: & regnum adversus regnum:
& erunt pestilentie: & fames: & terremotus per loca:
sed hec omnia initia sunt dolorum. Tunc dabunt vos
in tribulationem: & occident vos: & eritis odio
omnibus gentibus propter nomen meum.
Et tunc scandalizabuntur multi: & invicem tradent:
& odio habebunt invicem. Et multi pseudoprophete
surgent: & seducent multos. Et quoniam habundabit
iniquitas: refrigescet caritas multorum.
Qui autem perseverauerit usque in finem: hic salvus erit.
Et predicabitur hoc evangelium regni in universo mundo:
in testimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio.
Cum ergo videritis abominationem desolationis
que dicta est a Daniele propheta: stantem in loco sancto:
qui legit intelligat: tunc qui in Iudea sunt fugiant
ad montes: & qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua:
& qui in agro est non revertatur tollere tunicam suam.
Vae autem pregnantibus & nutrientibus
illis diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra hieme
vel sabbato. Erit enim tunc pressura magna: qualis non fuit
ab initio mundi usque modo: neque fiet. Et nisi breviati fuissent dies illi:
non fieret salva omnis caro: sed propter electos breviabuntur dies illi.
Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus: aut hic:
nolite credere. Surgent enim pseudochristi & pseudoprophete:
& dabunt signa magna & prodigia: ita ut in errorem inducantur
(si fieri potest) etiam electi. Ecce prædixi vobis.
Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est: nolite exire:
Ecce in penetralibus: nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente
& paret usque in occidentem: ita erit & adventus filii hominis.
Ubicumque fuerit corpus: illic congregabuntur & aquile.
Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur:
& luna non dabit lumen suum: & stelle cadent de celo:
& virtutes celorum commovebuntur. Et tunc parebit signum filii hominis in celo:
& tunc plangent omnes tribus terre: & videbunt filium hominis venientem
in nubibus celi cum virtute multa & maiestate. Et mittet angelos suos
cum tuba & voce magna: & congregabunt electos eius
a quatuor ventis: a summis celorum usque ad terminos eorum.
A arbore autem fici discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit:
& folia nata fuerint: scitis quia prope est estas. Ita & vos cum videritis hec omnia:
scitote quia prope est in ianuis. Amen dico vobis quia non præteribit generatio hec donec omnia fiant.
Celum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt.
De die autem illa & hora nemo scit: neque angeli celorum: nisi solus pater.
Sicut autem in diebus Noe: ita erit & adventus filii hominis.
Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes & bibentes:
nubentes & nuptui tradentes: usque ad eum diem quo intravit Noe in arcam:
& non cognoverunt donec venit diluvium & tulit omnes: sic erit & adventus filii hominis.
Tunc duo erunt in agro: unus assumetur & unus relinquetur.
Due molentes in mola: una assumetur & una relinquetur.
Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit.
Illud autem scitote quod si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset:
vigilaret utique & non sineret perfodi domum suam.
Ideo & vos estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis venturus est.
Quis putas est fidelis servus & prudens: quem constituit dominus suus
super familiam suam: ut det illis cibum in tempore?
Beatus ille servus: quem cum venerit dominus eius invenerit ita facientem.
Amen dico vobis: super omnia bona sua constituet eum.
Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire:
& cœperit percutere conservos suos: manducet autem & bibat cum ebriosis:
veniet dominus servi illius in die qua non sperat & hora qua ignorat:
& dividet eum: partemque eius cum hypocritis ponet.
Ibi erit fletus & stridor dentium.
Tunc simile erit regnum celorum decem virginibus: quæ accipientes lampades suas
exierunt obviam sponso & sponse. Quinque autem ex eis erant fatue:
& quinque prudentes. Sed fatue accipientes lampades suas non sumpserunt oleum secum.
Prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.
Moram autem faciente sponso: dormitaverunt omnes & dormierunt.
Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exite obviam ei.
Tunc surrexerunt omnes virgines illæ & ornaverunt lampades suas.
Fatue autem sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostre extinguuntur.
Responderunt prudentes dicentes: Ne forte non sufficiat nobis & vobis:
ite potius ad vendentes & emite vobis.
Dum autem irent emere: venit sponsus: & que parate erant intraverunt cum eo ad nuptias:
& clausa est janua. Novissime autem veniunt & reliquæ virgines dicentes: Domine domine aperi nobis.
At ille respondens ait: Amen dico vobis: nescio vos.
Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam.
Sicut homo peregre proficiscens vocavit servos suos & tradidit illis bona sua:
& uni dedit quinque talenta: alii autem duo: alii vero unum: unicuique secundum propriam virtutem:
& profectus est statim. Abiit autem qui quinque talenta acceperat:
& operatus est in eis & lucratus est alia quinque. Similiter qui duo acceperat:
lucratus est alia duo. Qui autem unum acceperat: abiens fodit in terram:
& abscondit pecuniam domini sui. Post multum autem temporis:
venit dominus servorum illorum & posuit rationem cum eis.
Et accedens qui quinque talenta acceperat: obtulit alia quinque talenta dicens:
Domine quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia quinque lucratus sum super ea.
Ait illi dominus eius: Euge serve bone & fidelis: quia super pauca fuisti fidelis:
super multa te constituam: intra in gaudium domini tui.
Accedens autem & qui duo talenta acceperat: ait: Domine duo talenta tradidisti mihi:
ecce alia duo lucratus sum super ea. Ait illi dominus eius: Euge serve bone & fidelis:
quia super pauca fuisti fidelis: super multa te constituam: intra in gaudium domini tui.
Accedens autem & qui unum talentum acceperat: ait: Domine sciebam quia homo durus es:
metis ubi non seminasti & congregas ubi non sparsisti:
& timens abii & abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est.
Respondens autem dominus eius dixit ei: Serve male & piger:
sciebas quia meto ubi non seminavi & congrego ubi non sparsi:
oportuit ergo te committere pecuniam meam nummulariis:
& veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura.
Tolle itaque ab eo talentum & date illi qui habet decem talenta.
Omni enim habenti dabitur & abundabit: ei autem qui non habet:
& quod videtur habere auferetur ab eo.
Et inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium.
Cum autem venerit filius hominis in majestate sua & omnes angeli cum eo:
tunc sedebit super sedem majestatis sue & congregabuntur ante eum omnes gentes:
& separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab hedis:
& statuet oves quidem a dextris suis: hedos autem a sinistris.
Tunc dicet rex his qui a dextris ejus erunt: Venite benedicti patris mei:
possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi.
Esurivi enim & dedistis mihi manducare: sitivi & dedistis mihi bibere:
hospes eram & collegistis me: nudus & cooperuistis me:
infirmus & visitastis me: in carcere eram & venistis ad me.
Tunc respondebunt ei justi dicentes: Domine quando te vidimus esurientem & pavimus:
aut sitientem & dedimus potum? quando autem te vidimus hospitem & collegimus:
aut nudum & cooperuimus? aut quando te vidimus infirmum aut in carcere & venimus ad te?
Et respondens rex dicet illis: Amen dico vobis: quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis: mihi fecistis.
Tunc dicet & his qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem eternum
qui paratus est diabolo & angelis ejus.
Esurivi enim & non dedistis mihi manducare: sitivi & non dedistis mihi potum:
hospes eram & non collegistis me: nudus & non cooperuistis me:
infirmus & in carcere & non visitastis me.
Tunc respondebunt & ipsi dicentes: Domine quando te vidimus esurientem aut sitientem
aut hospitem aut nudum aut infirmum aut in carcere & non ministravimus tibi?
Tunc respondebit illis dicens: Amen dico vobis: quamdiu non fecistis uni de minoribus his:
nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium eternum: justi autem in vitam eternam.
Factum est autem cum consummasset Iesus sermones hos omnes:
dixit discipulis suis: Scitis quia post biduum pascha fiet:
& filius hominis tradetur ut crucifigatur.
Tunc congregati sunt principes sacerdotum & seniores populi in atrium principis sacerdotum
qui dicebatur Caiphas: & consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent & occiderent.
Dicebant autem: Non in die festo: ne forte tumultus fieret in populo.
Cum autem Iesus esset Bethanie in domo Simonis leprosi:
accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti nardi pistici pretiosi:
& effudit super caput ipsius recumbentis.
Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes: Ut quid perditio hec?
potuit enim istud venundari multo & dari pauperibus.
Sciens autem Iesus ait illis: Quid molesti estis huic mulieri?
opus enim bonum operata est in me. Nam semper pauperes habetis vobiscum:
me autem non semper habetis. Mittens enim hec unguentum istud in corpus meum:
ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis: ubicumque predicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo:
dicetur & quod hec fecit in memoriam ejus.
Tunc abiit unus de duodecim qui dicebatur Iudas Iscariotes ad principes sacerdotum:
& ait illis: Quid vultis mihi dare & ego vobis eum tradam?
At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde quærebat opportunitatem ut eum traderet.
Prima autem die azimorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: Ubi vis paremus tibi
comedere pascha? Ille autem dixit: Ite in civitatem ad quendam & dicite ei:
Magister dicit: Tempus meum prope est: apud te facio pascha cum discipulis meis.
Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus & paraverunt pascha.
Vespere autem facto discumbebat cum duodecim discipulis suis.
Et edentibus illis dixit: Amen dico vobis: quia unus vestrum me traditurus est.
Et contristati valde cœperunt singuli dicere: Numquid ego sum domine?
Qui respondens ait: Qui intingit mecum manum in paropside: hic me tradet.
Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo: vae autem homini illi per quem filius hominis tradetur:
bonum erat ei si natus homo non fuisset.
Respondens autem Iudas qui tradidit eum dixit: Numquid ego sum rabbi?
Ait illi: Tu dixisti. Cenantibus autem eis accepit Iesus panem & benedixit ac fregit
deditque discipulis suis & ait: Accipite & comedite: hoc est corpus meum.
Et accipiens calicem gratias egit: & dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes:
hic est enim sanguis meus novi testamenti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.
Dico autem vobis: non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam vobiscum novum
in regno patris mei. Et hymno dicto exierunt in montem Oliveti.
Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in nocte hac.
Scriptum est enim: Percutiam pastorem & dispergentur oves gregis.
Postquam autem resurrexero: precedam vos in Galileam.
Respondens autem Petrus ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te: ego nunquam scandalizabor.
Ait illi Iesus: Amen dico tibi quia in hac nocte antequam gallus cantet: ter me negabis.
Ait illi Petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum: non te negabo.
Similiter & omnes discipuli dixerunt.
Tunc venit Iesus cum illis in villam que dicitur Gethsemani: & dixit discipulis suis:
Sedete hic donec vadam illuc & orem. Et assumpto Petro & duobus filiis Zebedei:
cœpit contristari & mœstus esse. Tunc ait illis Iesus: Tristis est anima mea usque ad mortem:
sustinete hic & vigilate mecum. Et progressus pusillum procidit in faciem suam orans & dicens:
Pater mi si possibile est: transeat a me calix iste: verumtamen non sicut ego volo sed sicut tu.
Et venit ad discipulos suos & invenit eos dormientes. Et dicit Petro:
Sic non potuistis una hora vigilare mecum? Vigilate & orate ut non intretis in tentationem:
spiritus quidem promptus est caro autem infirma.
Iterum secundo abiit & oravit dicens: Pater mi si non potest hic calix transire nisi bibam illum:
fiat voluntas tua. Et venit iterum & invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati.
Et relictis illis orans tertio eundem sermonem dixit.
Tunc venit ad discipulos suos & dicit illis: Dormite jam & requiescite:
ecce appropinquavit hora & filius hominis tradetur in manus peccatorum.
Surgite eamus: ecce qui me tradet prope est.
Adhuc eo loquente: ecce Iudas unus de duodecim venit & cum eo turba multa cum gladiis & fustibus
missa a principibus sacerdotum & senioribus populi. Dabat autem traditor illius signum eis dicens:
Quem osculatus fuero ipse est: tenete eum. Et confestim accedens ad Iesum dixit: Ave rabbi:
& osculatus est eum. Dixit autem illi Iesus: Amice ad quid venisti?
Tunc accesserunt & manus injecerunt in Iesum & tenuerunt eum.
Et ecce unus ex his qui erant cum Iesu extendens manum exemit gladium suum:
& percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius.
Tunc ait illi Iesus: Converte gladium tuum in locum suum: omnes enim qui acceperint gladium:
gladio peribunt. Aut putas quia non possum rogare patrem meum & exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones angelorum?
Quomodo ergo implebuntur scripture quia sic oportet fieri?
In illa hora dixit Iesus turbis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehendere me?
Quotidie apud vos sedebam docens in templo & non me tenuistis.
Hoc autem totum factum est ut adimplerentur scripture prophetarum.
Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt.
Qui autem tenuerant Iesum: duxerunt eum ad Caiphan principem sacerdotum ubi scribe & seniores convenerant.
Petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis sacerdotum: & introgressus sedebat cum ministris
ut videret finem. Principes autem sacerdotum & omne concilium quærebant falsum testimonium contra Iesum
ut eum morti tradant. Et non invenerunt cum multi falsi testes accessissent.
Novissime autem venerunt duo falsi testes & dixerunt: Hic dixit: Possum destruere templum Dei & post triduum reædificare illud.
Et surgens princeps sacerdotum dixit ei: Non respondes quid isti adversum te testificantur?
Iesus autem tacebat. Et ait illi princeps sacerdotum: Adjuro te per Deum vivum ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei.
Dicit illi Iesus: Tu dixisti. Verumtamen dico vobis: amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei
& venientem in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens: Blasphemavit:
quid adhuc egemus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam: quid vobis videtur?
At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis.
Tunc exspuerunt in faciem eius & colaphis eum cecderunt: alii autem palmas in faciem ei dederunt dicentes:
Prophetiza nobis Christe quis est qui te percussit?
Petrus autem sedebat foris in atrio: & accessit ad eum una ancilla dicens: Et tu cum Iesu Galilæo eras.
At ille negavit coram omnibus dicens: Nescio quid dicis.
Exeunte autem illo ianuam: vidit eum alia ancilla & dicit his qui erant ibi: Et hic erat cum Iesu Nazareno.
Et iterum negavit cum juramento: Quia non novi hominem.
Post pusillum autem accesserunt qui stabant & dixerunt Petro: Vere & tu ex illis es:
nam & loquela tua manifestum te facit.
Tunc cœpit detestari & jurare quia non novisset hominem. Et continuo gallus cantavit.
Et recordatus est Petrus verbi Iesu quod dixerat: Priusquam gallus cantet: ter me negabis.
Et egressus foras flevit amare.
Mane autem facto: consilium inierunt omnes principes sacerdotum & seniores populi adversus Iesum
ut eum morti tradant. Et vinctum adduxerunt eum & tradiderunt Pontio Pilato præsidi.
Tunc videns Iudas qui eum tradidit quod damnatus esset: pœnitentia motus retulit triginta argenteos principibus sacerdotum & senioribus
dicens: Peccavi tradens sanguinem justum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris.
Et projectis argenteis in templo recessit: & abiens laqueo se suspendit.
Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt: Non licet eos in corbanan mittere: quia pretium sanguinis est.
Consilio autem inito: emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum.
Propter hoc vocatus est ager ille Haceldama: hoc est ager sanguinis usque in hodiernum diem.
Tunc impletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos:
pretium appretiati quem appretiaverunt a filiis Israel: & dederunt eos in agrum figuli sicut constituit mihi dominus.
Iesus autem stetit ante præsidem: & interrogavit eum præses dicens: Tu es rex Iudeorum?
Dicit illi Iesus: Tu dicis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotum & senioribus nihil respondit.
Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta adversum te dicunt testimonia?
Et non respondit ei ad ullum verbum: ita ut mirari præses vehementer.
Per diem autem festum consueverat præses populo unum ex vinctis quem voluissent dimittere.
Habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur Barabbas.
Congregatis ergo illis dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis? Barabbam an Iesum qui dicitur Christus?
Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum.
Sedente autem illo pro tribunali: misit ad eum uxor eius dicens: Nichil tibi & justo illi:
multa enim passa sum hodie per visum propter eum.
Principes autem sacerdotum & seniores persuaserunt populis ut peterent Barabbam: Iesum autem perderent.
Respondens autem præses dixit illis: Quem vultis horum dimittam vobis? At illi dixerunt: Barabbam.
Dicit illis Pilatus: Quid ergo faciam de Iesu qui dicitur Christus? Dicunt omnes: Crucifigatur.
Ait illis præses: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant dicentes: Crucifigatur.
Videns autem Pilatus quia nichil proficeret: sed magis tumultus fieret: accepta aqua lavit manus coram populo dicens:
Innocens ego sum a sanguine justi hujus: vos videritis.
Et respondens universus populus dixit: Sanguis ejus super nos & super filios nostros.
Tunc dimisit illis Barabbam: Iesum autem flagellatum tradidit ut crucifigeretur.
Tunc milites præsidis suscipientes Iesum in prætorio congregaverunt ad eum universam cohortem:
& exuentes eum chlamyde coccinea circumdederunt ei: & plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius:
& arundinem in dextera eius: & genu flexo ante eum illudebant ei dicentes: Ave rex Iudeorum.
Et exspuentes in eum acceperunt arundinem & percutiebant caput eius.
Et postquam illusissent ei: exuerunt eum chlamyde & induerunt eum vestimentis suis & duxerunt eum ut crucifigerent.
Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum nomine Simonem: hunc angariaverunt ut tolleret crucem eius.
Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha: quod est Calvarie locus.
Et dabant ei vinum bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset noluit bibere.
Postquam autem crucifixerunt eum: dividentes vestimenta eius sortem miserunt.
Et sedebant & servabant eum. Et imposuerunt super caput eius causam eius scriptam:
Hic est Iesus rex Iudeorum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: unus a dextris & unus a sinistris.
Prætereuntes autem blasphemabant eum moventes capita sua & dicentes: Vah qui destruis templum Dei
& in triduo illud reædificas: salva temetipsum si filius Dei es descendens de cruce.
Similiter & principes sacerdotum illudentes cum scribis & senioribus & ancillis dicebant:
Alios salvos fecit: seipsum non potest salvum facere: si rex Israel est descendat nunc de cruce
& credimus ei. Confidit in Deo liberet nunc si vult eum: dixit enim: Quia filius Dei sum.
Idipsum autem & latrones qui crucifixi erant cum eo improperabant ei.
A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super universam terram usque ad horam nonam.
Et circa horam nonam clamavit Iesus voce magna dicens: Eli eli lema sabacthani?
hoc est: Deus meus Deus meus ut quid dereliquisti me?
Quidam autem de illic stantibus audientes dicebant: Eliam vocat iste.
Et continuo currens unus ex eis: & acceptam spongiam implevit aceto & imposuit arundini:
& dabat ei bibere. Ceteri autem dicebant: Sine videamus an veniat Helias liberans eum.
Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum.
Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum: & terra mota est:
& petre scisse sunt: & monumenta aperta sunt: & multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt:
& exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem & apparuerunt multis.
Centurio autem & qui cum eo erant custodientes Iesum: viso terræmotu & his quæ fiebant timuerunt valde dicentes:
Vere filius Dei erat iste.
Erant autem ibi mulieres multe a longe aspicientes: que secute fuerant Iesum a Galilea ministrantes ei:
inter quas erat Maria Magdalene & Maria mater Iacobi & Ioseph & mater filiorum Zebedei.
Cum autem sero esset factum: venit homo dives ab Arimathea nomine Ioseph: qui & ipse discipulus erat Iesu.
Hic accessit ad Pilatum & petiit corpus Iesu. Tunc Pilatus jussit reddi corpus.
Et accipiens corpus Ioseph involvit illud in sindone munda & posuit illud in monumento suo novo
quod excidit in petra: & advolvit saxum magnum ad ostium monumenti & abiit.
Erat autem ibi Maria Magdalene & altera Maria sedentes contra sepulchrum.
Altera autem die que est post parasceven: convenerunt principes sacerdotum & pharisei ad Pilatum dicentes:
Domine recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam.
Jube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius & furentur eum
& dicant plebi: Surrexit a mortuis: & erit novissima error peior priore.
Ait illis Pilatus: Habetis custodiam ite custodite sicut scitis.
Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus.
Vespere autem sabbati quæ lucescit in prima sabbati: venit Maria Magdalene & altera Maria videre sepulchrum.
Et ecce terræmotus factus est magnus. Angelus enim domini descendit de celo & accedens revolvit lapidem
& sedebat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur & vestimentum eius candidum quasi nix.
Præ timore autem eius exterriti sunt custodes & facti sunt tamquam mortui.
Respondens autem angelus dixit mulieribus: Vos nolite timere: scio enim quod Iesum qui crucifixus est quæritis.
Non est hic: surrexit enim sicut dixit: venite & videte locum ubi positus erat dominus.
Et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit a mortuis: & ecce præcedit vos in Galileam: ibi eum videbitis.
Ecce prædixi vobis. Et exeuntes cito de monumento cum timore & gaudio magno: cucurrerunt nuntiare discipulis eius.
Et ecce Iesus occurrit illis dicens: Avete. Illæ autem accesserunt & tenuerunt pedes eius & adoraverunt eum.
Tunc ait illis Iesus: Nolite timere: ite nuntiate fratribus meis ut eant in Galileam: ibi me videbunt.
Dum autem ibant ecce quidam de custodia venerunt in civitatem & nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerant.
Et congregati cum senioribus consilioque accepto pecunias dederunt militibus dicentes:
Dicite vos discipuli eius nocte venerunt & furati sunt eum nobis dormientibus.
Et si hoc auditum fuerit ab præside: nos suadebimus ei & vos securos faciemus.
Illi autem accepta pecunia fecerunt sicut docti sunt: & divulgatum est verbum istud apud Iudeos usque in hodiernum diem.
Undecim autem discipuli abierunt in Galileam in montem ubi constituerat illis Iesus.
Et videntes eum adoraverunt: quidam autem dubitaverunt.
Et accedens Iesus locutus est eis dicens: Data est mihi omnis potestas in celo & in terra.
Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris & filii & spiritus sancti:
docentes eos servare omnia quecumque mandavi vobis: & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.

dñe dixit ei. Dñe tecum paratus sum. et in carcerem et in mortem vadere. Ille dixit. Dico tibi petre non cantabit gallus hodie donec ter abnegabis nosse me. Dixit eis. Quando misi vos sine sacculo. et pera et calciamentis. numquid aliquid defuit vobis. At illi dixerunt. nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc qui habet sacculum tollat similiter et peram. et qui non habet vendat tunicam suam et emat gladium. Dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me. Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea que de me scripta sunt finem habent. At illi dixerunt. Dñe ecce gladii duo hic. At ille dixit eis. Satis est. Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem olivarum. Secuti sunt autem illum et discipuli. Cum autem venisset illo dixit illis. orate ne intretis in temptationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum jactus est lapidis et positis genibus orabat dicens. Pater si vis transfer calicem istum a me. Verumtamen non mea voluntas sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. Et factus in agonia prolixius orabat. Factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione venit ad discipulos suos. et invenit eos dormientes pre tristitia. et ait illis. Quid dormitis. Surgite et orate ne intretis in temptationem. Adhuc eo loquente ecce turba. et qui vocabatur iudas unus de. xii. antecedebat eos. et appropinquavit ut oscularetur eum. Jhs autem dixit ei. Juda osculo filium hominis tradis. Videntes autem hi qui circa ipsum erant quod futurum erat dixerunt ei. Dñe si percutimus in gladio. et percussit unus de illis pincipis sacerdotis. et amputavit auriculam illi dexteram. Respondens autem Jhs ait. Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius sanavit eum. Dixit autem Jhs ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum. et magistratus templi et seniores. Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus. cum quotidie essem apud vos in templo non extendistis manus in me. Sed hec est hora vestra. et potestas tenebrarum. Apprehendentes autem eum duxerunt. adduxerunt principes sacerdotum. Petrus autem sequebatur a longe. Accenso autem igne in medio atrio et circumsedentibus illi erat Jhs in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad lumen. et eum intuita fuisset. dixit. Et hic cum illo erat. At ille negavit eum dicens. Mulier non novi illum. Et post pusillum alius videns eum dixit. Et tu de illis es. Petrus autem ait. O homo non sum. Et intervallo facto quasi hore unius alius quidam affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat nam et galileus est. Et ait petrus. Homo nescio quod dicis. Et statim adhuc illo loquente gallus cantavit. Et conversus dñs respexit petrum. Et recordatus est petrus verbi dñi sicut dixerat. quia priusquam gallus cantet ter me negabis. Et egressus foras flevit amare. Et viri qui tenebant illum illudebant ei cedentes. et velantes. Et percutiebant faciem eius. Et interrogabant eum dicentes. Prophetiza nobis christe quis est qui te percussit. Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Et ut factus est dies congregatum est presbyterium populi. et principes sacerdotum et scribe. et duxerunt illum in concilium suum dicentes. Si tu es christus dic nobis. Ait illis. Si vobis dixero non creditis mihi. Si autem et interrogavero me non respondebitis mihi neque dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei. Qui ait. Vos dicitis quia ego sum. Illi autem dixerunt. Quid adhuc desiderium habemus testimonium. Ipsi enim audivimus de ore eius. Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pilatum. Ceperunt autem illum accusare dicentes. hunc invenimus subvertentem gentem nostram. et prohibentem dare tributa cesari. dicentem se regem esse. Pilatus autem interrogavit eum dicens. Tu es rex iudeorum. At ille respondens ait. Tu dicis. Ait autem pilatus ad principes sacerdotum. et turbas. Nichil invenio in hoc homine ex his que accusant te. Illi autem magis invalescebant dicentes. Commovet populum docens per universam iudeam incipiens a galilea usque huc. Pilatus autem audiens galilee interrogavit si homo galileus esset. Et ut cognovit quod de potestate herodis esset remisit eum ad herodem qui et ipse Jerosolymis erat illis diebus. Herodes autem viso Jhu gavisus est valde. erat enim ex multis temporibus cupiens videre eum. eo quod audierat multa de eo. et sperabat signum aliquod videre ab eo. Interrogabat autem eum multis sermonibus. at ipse nichil illi respondebat. Stabant autem principes sacerdotum et scribe constanter accusantes eum. Sprevit autem illum herodes cum exercitu suo. et illusit indutum veste alba. et remisit ad pilatum. Facti sunt amici herodes et pilatus in ipsa die. nam antea inimici erant ad invicem. Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe dixit ad illos. Obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum. et ecce ego coram vobis interrogans nullam causam inveni in homine isto ex his in quibus eum accusatis. sed neque herodes. Nam remisi illum ad vos. et ecce nichil dignum morte actum est ei. Corripiam ergo illum et dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum. Exclamavit autem simul universa turba dicens. Tolle hunc et dimitte nobis barabam. Qui erat propter seditionem factam in civitate. et homicidium missus in carcerem. Iterum autem pilatus locutus est ad illos volens dimittere Jhm. At illi contra clamabant dicentes. Crucifige crucifige illum. Ille autem tertio dixit ad illos. Quid enim mali fecit iste. Nullam causam mortis inveni in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur. et invalescebant voces eorum. Et pilatus adjudicavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illum qui propter seditionem et homicidium missus fuerat in carcerem quem petebant. Jhm vero tradidit voluntati eorum. Et cum ducerent eum apprehendentes simonem quendam cyrenensem venientem

y nulla. ⁊ inposuerunt illi cruce portare ꝑ ihū
sequebatur aūt illum multa turba ꝑpli. ⁊
mulieres que plangebant ⁊ lamentabantur
eum. Conuersus aūt ad illas ihs dix̄. filie ierlm
nolite flere sup me. sed sup uos ipas flete. ⁊
filios uros. Quia ecce uenient dies in quibus di
cent. Beate steriles ⁊ uentres q̄ non genuerunt
⁊ ubera que non lactauerunt. Tunc incipient di
cere montibus cadite sup nos. ⁊ collibus operite nos
Quia si in uiridi ligno hec faciunt in arido quid
fiet. Ducebantur aūt ⁊ alii duo nequā cum
eo ut interficerentur. ⁊ ꝑ quam uenerūt ad locū
qui uocatur caluarie. ibi crucifixer eum. ⁊
latrones unū a dextris ⁊ alterum a sinistris. ihs
aūt dicebat. ⁊ pr̄ ignosce illis. nō enī sciūt
quid faciunt. Diuidentes aūt uestimenta ei mi
serunt sortes. Et stabat ꝑplus exp̄ctans. de
ridebant eum p̄nc̄pes cum eis dicentes.
Alios saluos fecit semp̄ saluū faciat si hic
ē xp̄s dei electus. ⁊ illudebant aūt ei ⁊ mulieres acce
dentes. ⁊ acetum offerentes ei dicentes. Si
tu es rex iudeor. saluū te fac. Erat aūt ⁊ sup
scriptio scripta sup eum litteis grecis. ⁊ latinis
hebraicis. hic ē rex iudeor. ⁊ unus aūt de
his qui pendebant latronib. blasphemabat eum
dicens. Si tu es xp̄s saluū fac temetipm
⁊ nos. ⁊ ihs dens aūt alter increpabat illum di
cens. Neq̄ tu times deū q̄ in eadē damp
natione es. ⁊ nos quidē iuste. nam digna factis
recipimus. hic aūt nichil mali gessit. ⁊ dice
bat ihū. Dne memento mei cum uenies ī
regnū tuū. ⁊ dix̄ illi ihs. Amē dico tibi hodie
mecū eris in paradiso. Erat aūt fere hora sexta
⁊ tenebre facte sūt in uniūsā terrā. usq̄ ad horam
nonā. Et eclipsim passus est sol. ⁊ ecce
uelum templi scissum ē medium. ⁊ cla
mans uoce magna ihs ait. Pr̄ in manus tuas
cōmendo spīm meum. ⁊ hec dicens expirauit. Vi
dens aūt centurio q̄ factum fuerat glorificauit deū
dicens. Vere hic hō iust erat. Et omnes turba
rum que simul aderant ad spectaculū istud.
videbant que fiebant pectora sua percutientes
reuertebantur. Stabant aūt ⁊ de notis ei a longe
mulieres que secute erant eum a galilea
iudeam. Et ecce uir nomine ioseph qui erat
decurio melior ⁊ iustus. hic nō consenserat
⁊ actib. eor. Ab arimathia ciuitate iudee
⁊ qui exp̄ctabat ⁊ ipe regnū dei. hic accessit
ad pilatum ⁊ petiit corp̄ ihu. Et deposuit
⁊ uoluit sindone. ⁊ posuit eum in monumento
excisso. in quo nondum quisquam positus fuerat
Et dixit eis pascua. ⁊ sabbatum illuscescit.
Subsequentes aūt mulieres q̄ cum ipo uenerāt
de galilea. uiderunt monumentū. et quemadmo
dum positum erat corp̄ eius. Et reuertentes parauerūt aro
mata. unguenta. ⁊ sabbo quidē siluerūt ꝑ
mandatum. Una aūt sabbi mane diluculo
ad monumentū properauerūt. q̄ parauerāt aroma
ta. Et inuenerunt lapidem reuolutū a mo
numento. ⁊ ingressi nō inuenerūt corp̄ dn̄i ihu. Et
factum ē dum mente ostupe ea de isto. ecce
duo uiri steterunt sup illas in ueste fulgenti.
Cum timerent aūt ⁊ declinarent uultū in
ram dix̄ ad illas. Quid q̄ritis uiuentē cū mo
tuis. Non ē hic sed surrexit. Recordamini
qualit loquē ē uob cum adhuc in galilea er
dicens. quia oport filiū hoīs tradi in manus
hoīm peccatoz. ⁊ crucifigi. ⁊ die tia resurgere. ⁊ recor
date sunt uerboz ei. ⁊ regressę monumento. nūt
tauer hec omnia illi xi. ⁊ ceteris omnib. Erant aūt
maria magdalene. ⁊ ioha. ⁊ maria iacobi. ⁊
ceteq̄ que cum eis erant. q̄ dicebant ad apl̄os
hec. Et uisa sunt ab illis sicut deliramenta. ⁊
illis nō credebant ill. Petr aūt surgens
cucurrit ad monumentū. ⁊ ꝑcūbens uidit lin
teamina sola posita. ⁊ abiit ⁊ secū mirans
q̄ factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibāt ipa
die ad castellum q̄ erat in spatio stadioz. lx.
ab ierlm nōie emaus. Et ipi loquebantur ad
inuicē. de his omnib. q̄ accidera. Et factū ē dū
fabularentur. ⁊ secū q̄rerent. ipe ihs appro
pinquans ibat cum illis. Oculi aūt eoz tenē
bantur ne eum agnoscerent. ⁊ ait ad illos. Qui
sunt hi sermones quos alternis ad inuicē am
bulantes. ⁊ estis tristes. Et respondens unus cui
nomen cleopas dix̄ ei. Tu solus peregrin es in hie
rusalem. ⁊ non agnouisti q̄ facta sunt in illa hic
diebz. Quib ille dix̄. que. Qui de ihu na
zareno qui fuit uir ꝑpha potens in opere ⁊ sermo
ne coram deo ⁊ omni ꝑplo. ⁊ quō tradiderūt eum
summi sacerdotes. ⁊ principes nri in damp
nationē mortis. ⁊ crucifixerunt eū. Nos aūt
sperabamus quia ipe ēet redempturus israel. ⁊ ne
cum ⁊ omnia hec die ē hodie. quo hec facta sunt.
Sed ⁊ mulieres quedā ex nris terruer nos que
ante lucē fuerunt ad monumentū. ⁊ inuento nō
pore ei uenerūt dicentes se ⁊ uisionē angelo
rum uidisse. qui dix̄ eis uiuē. Et abierūt quidā ex
nris ad monumentū. ⁊ ita inuenerunt sic
mulieres dixerāt ipsi aūt nō inuenerūt. Et ipe
dix̄ ad eos. O stulti ⁊ tardi corde ad credendū
in cīb; que locuti sunt ꝑphe. Nonne hec oport
pati xp̄m. ⁊ ita intrare in gl̄am suā. Et incipiēs
a moyse ⁊ oib; ꝑphis. interpretabatur illis in oib;
scripturis que de ipo erant. Et appropinqua
uerūt castello quo ibant. ⁊ ipe finxit se longi
us ire. Et coegerūt illum dicentes. Mane nob
cum q̄m aduesperascit. ⁊ inclinata ē iam dies
⁊ intrauit cum illis. Et factū ē dum recubet cum
illis. accepit panē. benedixit ac fregit. porrigebat
illis. Et ape sunt oculi eoz. ⁊ cognouerūt eū.
Et ipe euanuit ex oculis eoz. ⁊ dixer ad inui
cem. Nonne cor nrm ardens erat in nob dū
loqueret in uia. ⁊ aperiret nob scripturas.
Et surgentes eadē hora regressi sunt ierlm.

-mueneꝛ ogg̃nt. ꝙ. -ꝛ. ꝛ. ꝛ. qui ꝛ̄ps emꝛ̄
dicunt. q- saluꝛ̄ dñs uꝛ̄. -apparuit symõi. Ir
ꝑ narrabant que gesta fuerant -q̄ñ ogno
uerunt eũ mirabilione pmõs. Dum aũ hec loq̃
tur. stetit ihs medio eoꝝ -dixit eis pax uob.
Ego sum nolite timꝛ̄. Conturbati & exhi
mabantur se spm uidꝛ̄. Et dixit eis. Quid turba
ti estis -ce gitationes ascendunt i cordibꝰ
uꝛ̄ros? Videte manꝰ meas -pedes meos. quia
ꝑ̄ sum ego. -palpate -videte quia spꝰ car
nem -ossa nõ habꝛ̄. sicut me videtis habꝛ̄. Et cũ
hec dixisset. ostendit eis manꝰ -latꝰ. Adhuc aũt illis
nõ credentibꝰ -mirantibꝰ ꝓ gaudio duꝛ̄. ha
bens hic aliquid q- manducetur. At illi obtu
lerũt ei ptẽ pisc assi. -fauꝛ̄ mell. Et cũ manducas
set coram eis sumens reliquias dedit eis. -
dixit ad illos. Hec sũ uba que locutus sum ad uos ẽ
adhuc eẽm uobꝰ. qm necesse ẽ impleri ois q̃ scꝛ̄p
ta sunt in lege moysi -ꝓphetis -psalmis ꝰ me.
Tunc aperuit illis sensum. ut intelligerent scꝛ̄ptu
ras. Et dixit eis. Quia sic scꝛ̄ptum ẽ. -sic oportebat ꝑ̄ pas. -
resurgere a mortuis die tꝛ̄tia. -ꝓdicari in nõe ei⁹
pniam. -remissionẽ peccatoꝝ in oẽs gẽs. incipi
entibꝰ ab hierosolymis. Vos aũt estis testes horꝝ
-ego mittam promissum patris mei in uos. Vos aꝰ
sedete in ciuitate. quoadusq̃ induamini uir
tute ex alto. erit enim sermo inhabitandi my
-elevans manꝰ suas bñdixit eis. Et fm ẽ
dum bñdiceꝛ̄t illi recessit ab eis -ferebatur i
celum. Et ipi adorantes regressi sunt in ciui
tatem gaudio magno. Et erant semꝛ̄ in templo
laudantes -benedicentes dñm.

Ihs euangelium scꝛ̄ptum ꝓ iohannem. Cap. xvii.

In principio erat uerbum. -uerbum erat apud
deum. -deus erat uerbum. hoc erat in principio
apud dñm. Omnia ꝑ ipsum facta sunt
-sine ipo factum ẽ nichil. Quod factum ẽ
in ipo uita erat -uita erat lux hoim
-lux in tenebꝛ̄s lucet -tenebꝛ̄e eam non
comꝛ̄henderunt. fuit homo missus a deo
cui nomen erat iohes. Hic uenit in testimoniũ. ut testimoniũ phibꝛ̄et
de lumine. ut oes credꝛ̄ent per illum. Non
erat ille lux. sed ut testimoniũ phibꝛ̄et
de lumine. Erat lux uera q̃ illuminat
omem hoiem uenientem in hunc mun
dum. In mundo erat -mundꝰ
per ipm factꝰ ẽ. -mundꝰ eum non cogno
uit. -ppria uenit -sui eum non
receperunt. Quotquot aũt receperunt
eum dedit eis potestatem filios dei fi
eri his qui credunt in nõe ei⁹. Qui non
ex sanguinibꝰ. nec ex uoluntate ca
nis nec ex uoluntate uiri. sed ex deo
nati sunt. Et ubum caro factum ẽ
-habitauit in nobis -uidimus gloriam ei⁹.
Gloriam qsi unigeniti a patꝛ̄e. plenum
gr̃e -ueritatis. Iohes testimoniũ perhibet de
ipo -clamat dicens. Hic erat quem dixi.
Qui post me uenturus est. antme me factꝰ est. quia prior
me erat. -de plenitudine eius nos omes accepimus
-gram pro gra. quia lex per moysen data est. gra
-ueritas per ihm xpm facta ẽ. Deum nemo uidit
unq̃. unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit.

Et hec est testimonium iohis. quando misserunt
ad eum iudei ab hierosolymis sacerdotes -leuitas
ad interrogandum eum. tu quis es?
Et confessus est -non negauit. -confessus est. quia
non sum ego xps. Et interrogauerunt eum. Quid ergo
helyas es tu? Et ait. Non sum. Dicentes ei. Es tu
propheta? Et respondit. Non. Dixerunt ergo ei. Quis es tu
-ut responsum demus his qui miserunt nos. Quid dicis de
temet ipo? Ait. Ego uox clamantis in deserto dirigite
uiam domini sicut dixit ysaias propheta. Et qui
missi fuerant erant ex pharisæis. Et interro
gauerunt eum -dixerunt ei. Quid ergo baptizas si
tu non es xps. neq; helyas neq; propheta? Respondit eis ihs. Ego
baptizo in aqua. medius autem uestrum stetit quem
uos nescitis. ipse est qui post me uenturus est. cuius
ego non sum dignus. ut soluam eius
corrigiam calciamenti. Hec in bethania facta sunt

transiit dñs ad eum iohs baptistę. Alia die iterum
iohs stans ex discipulis eius duobus. Et respiciens
ambulanti dicit. Ecce agnus dei. Et audierunt duo
discipuli loquentem et secuti sunt ihm. Conuersus aut
ihs. videns eos sequentes se dicit eis. Quid quitis?
Qui dixerunt ei. Rabbi. Quod dicitur interpretatum
magister. Vbi habitas? Dicit eis. Venite. videte. Venerunt
et viderunt ubi maneat. et mansit apud eum die illa. hora
aut erat quasi. x. Erat aut andreas frater symonis
petri unus ex duobus. qui audierant a ihu. et secuti
fuerant eum. Inuenit hic primum fratrem suum symonem
et dicit ei. Inuenimus messiam qui est interpretatum xpc.
Adduxit eum ad ihm. Intuitus aut eum ihs dixit.
Tu es symon filius iohannis. tu vocaberis cephas qđ in
terpretatur petrus. In crastinum uoluit exire in
galileam. et inuenit philippum. Et dicit ei. ihs. Se
quere me. Erat aut philippus a bethsaida ciuitate an
dree et petri. Inuenit philippus nathanahel. et dicit
ei. Quem scripsit moyses in lege. et prophetę. Inue
nimus ihm filium ioseph a nazareth. Et dixit
ei nathanahel. Nazareth potest aliquid boni esse.
Dicit ei philippus. Veni. vide. Vidit ihs nathana
hel uenientem ad se. et dicit de eo. Ecce uere israhe
lita. in quo dolus non est. Dicit ei nathanahel. Un
de me nosti. Respondit ihs et dixit ei. Antequam te philippus uocaret cum
esses sub ficu uidi te. Respondit ei nathanahel et ait
illi. Rabbi tu es filius dei. tu es rex israhel. Respondit ihs et
dixit ei. Quia dixi tibi uidi te sub ficu. credis. ma
ius his uidebis. et dicit ei. Amen amen dico uobis. ui
debitis celum apertum. et angelos dei ascendentes
et descendentes super filium hominis.

Et die tertia nupcie facte sunt in chana galilee. et erat mater ihu ibi. Vocatus est autem ihs
et discipuli eius ad nupcias. Et deficiente uino. Dicit mater ihu ad eum. Vinum non habent. Dicit ei ihs.
Quid mihi et tibi est mulier? Nondum uenit hora mea. Dicit mater eius ministris. Quodcumque dixerit
uobis facite. Erant autem ibi lapidee hydrie sex posite. secundum purificationem iudeorum capientes singule metretas binas
uel ternas. Dicit eis ihs. Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas usque ad summum.
Et dicit eis ihs. Hurite nunc. et ferte archi
triclino. Et tulerunt. At ubi gustauit architriclinus aquam uinum factum. et non sciebat unde esset. ministri autem sciebant qui hauserant aquam. uocat sponsum architriclinus dicens ei. Omnis homo primum bonum uinum ponit. et cum inebriati fuerint tunc id quod deterius. tu seruasti uinum bonum usque adhuc. Hoc fecit initium signorum ihs in chana galilee. et manifestauit gloriam suam. et crediderunt in eum discipuli eius. Post hoc descendit capharnaum. ipse et mater eius. et fratres eius. et discipuli eius. et ibi manserunt non multis diebus. Et prope erat pascha iudeorum. et ascendit ihs hierosolymam. Et inuenit in templo uendentes boues et oues et columbas. et numularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis. omnes eiecit de templo. oues quoque et boues. et numulariorum effudit es. mensas subuertit. Et his qui columbas uendebant dixit. Auferte ista hinc. nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Recordati sunt discipuli eius quia scriptum est. Zelus domus tue comedit me. Fo derunt ergo ei iudei. et dixerunt. Quod signum ostendis nobis quia hec facis. Respondit ihs et dixit eis. Soluite templum hoc. et in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt iudei. Quadraginta et sex annis edificatum est templum hoc. et tu in tribus diebus excitabis illud. Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum autem surrexisset a mortuis recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat. et credi derunt scripturę. et sermoni quem dixit ihs. Cum autem esset Rabbi.
Pascha Hierosolymis in die festo multi credidere in nomine eius. uidentes signa que faciebat. Ipse autem ihs non credebat semetipsum eis. eo quod ipse nosset omnes. et quia opus eis non erat ut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine. Erat autem homo ex phariseis nicodemus nomine. princeps iudeorum. hic uenit ad ihm nocte. et dixit ei. Scimus quia a deo uenisti magister. Nemo potest hec signa facere quę tu facis. nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihs et dixit ei. Amen amen dico tibi nisi quis natus fuerit denuo. non potest uidere regnum dei. Dicit ad eum nicodemus. Quomodo potest homo nasci cum sit senex. Numquid potest introire in uterum matris sue denuo et renasci. Respondit ihs. Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. non potest introire in regnum dei. Quod natum est ex carne caro est. et quod natum est ex spiritu spiritus est. Non mireris quia dixi tibi. oportet nos nasci denuo. Spiritus ubi uult spirat. et uocem eius audis. sed nescis unde ueniat aut quo uadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit nicodemus et dixit ei. Quomodo possunt hec fieri. Respondit ihs et dixit ei. Tu es magister israhel. et ignoras. Amen amen dico tibi quia quod scimus loquimur. et quod uidimus testamur. et testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi uobis. et non creditis. quomodo si dixero uobis celestia credetis. Et nemo ascendit in celum. nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltauit serpentem in deserto. ita exaltari oportet filium hominis. ut omnis qui credit in ipso non pereat. Sic enim dilexit deus mundum. ut filium suum unigenitum daret. ut omnis qui credit in ipso non pereat. sed habeat uitam eternam. Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum. sed ut saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur. Qui autem non credit iam iudicatus est. quia non credit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est autem iudicium. quia lux uenit in mundum. et dilexe

nunt hoiez magi tenebrę quia lucē. fugiunt eū
eoz mala opa. Omīe enim qui male agit odit
lucem. nō uenit ad lucē. ut nō arguantur opa
ei. Qui aut facit ueritatē uenit ad lucē. ut mani
festentur ei opa. q. in dō sunt facta.

III

Post hec uenit ihs discipli ei. in iudā terrā
illic demorabatur cum eis. z baptizabat. E
rat aut. z ioh. baptizās in eno iuxta salim. q.
quoniā multe erant illic. z credēbāt. z baptiza
bant. Nō enī dū missus fuerat ioh. in carcē. Facta
ē aut ḡstio ex discipl ioh. cū iudeo de purifi
catione. z uenerūt ad ioh. et dixer ei. Rab
bi. qui erat tecum trans iordanē. cui testimoniū
phibuisti. ecce hic baptizat. z oēs uenit ad eū.
Respōdit ioh. z dixit. Nō potest hō accipe quicq. nisi fuer
it ei datū d celo. Ipi uos testimoniū phibetis q̄
dixim. nō sum ego xp̄s. sed q. missus sum ante illū.
Qui hz sponsam sponsus ē. Amic aut sponsi q stat z
audit eum. gaudio gaudet p uocē sponsi. Ista
ergo gaudiū meū impletum ē. illū oportet
crescere me aut minui. Qui d sursū uenit
sup oēs ē. Qui ē de terra. de terra ē z d terra loquit
ur. Qui d celo uenit sup oēs ē. q. quidquid audiuit. hoc
testatur. z testimoniū ei nemo accipit. Qui aut ac
cepit ei testimoniū. signauit. q. d. uenit ē. Qui
enim missit. d uba dī loquitur. nō ē ad mensurā dat
dō spīm. Pr diligit filiū. z oīa dedit in manu ei
Qui credit in filiū hz uitā eternā. Qui aut incredulus
ē filio nō uidebit uitā. Cum ergo dixisset dñs
q̄ audiuit phariseī. q. ihs
plures discipulos facit z baptizat quā ioh. q̄q ihs
nō baptizaret. s. discipli ei. reliquit iudeā. z abiit
iterū in galileam.

V

Oportebat aut eum transire per samariā. Venit
ergo in ciuitatē samarie q dr sichar iuxta prediū q dedit
iacob. ioseph filio suo. Erat aut ibi fons iacob. ihs
ergo fatigat ex itinere. sedebat sic sup fontē. hora
erat quasi sexta. Venit aut mulier de samaria.
haurire aquam. dicit ei ihs. Da mihi bibere. Discipli
enim eius abierant in ciuitatem. ut cibos emerent. Dicit ergo
ei mulier illa samaritana. Quō tu cū iudeus sis
me bibere poscis. q cum mulier samaritana. Non
enim coutuntur iudei samaritanis. Respondit ihs. z dixit
ei. Si scires donū dei. z qui dicit tibi. da mihi bibere. tu fo
sitan abs te petisses. z dedisset tibi aquā uiuā. Dicit
ei mulier. Dne nec quē habes haurias hoc. z puteus
altus ē. unde ergo habes aquā uiuā. Numquid tu ma
ior es pr nr iacob. qui dedit nobis hunc puteum
et ipse ex eo bibit. z filii ei. z pecora ei. Respondit
ihs. z dixit ei. Omīe qui bibit ex aqua hac sitiet
iterū. Qui aut bibit ex aqua q ego dabo ei. non sitiet
in eternū. sed aqua quā dabo ei. fiet in eo
fons aquę salientis in uitam eternā. Dicit ad eum
mulier. Dne da mihi hanc aquā. ut nō sitiam. nec
ueniam huc haurire. Dicit ei ihs. Vade uoca
uirum tuum. et ueni huc. Respondit mulier. z dixit. Non
habeo uirum. Bene dixisti quia nō habeo uirum. Quinq; enim
uiros habuisti. z nunc quē habes nō ē tuus uir. Hoc

Samarie

dixisti ex ihs.

uē dixisti. Dicit ei mulier. Dne uideo quia pphēa es
tu. patres nri montem hunc adorauer. et uos dicitis
quia ierosolimis locus ē ubi adorare oportet. Dicit
ei ihs. Mulier crede mihi. quia uenit hora. qñ
nec in monte hoc nec in ierosolimis adorabitis pr
em. Vos adoratis q nescitis. nos adoramus
q scimus. quia salus ex iudeis ē. Sed uenit hora
et nunc ē. qñ ui adoratores adorabunt patrem
in spū et ueritate. Etenim pr tales querit qui
adorent eum. Spūs ē deus. et eos qui adorant eum
in spū et ueritate oportet adorare. Dicit ei mulier
Scio quia messias qui dr xp̄s uenit. Cum ergo
uenerit ille annūciabit nobis oīa. Dicit ei ihs. Ego
sum qui loquor tecū. Et extinuo uenerūt discipli
ei. et mirabantur q cum mulier loquat
Nemo tamen dixit ei quid quis. aut quid loqris
cum ea. Reliquit ergo et mulier hydriā suā et abiit
in ciuitatem. et dicit illis hoibus. Venite et uidete
hoiem qui dixit mihi oīa quecq̄ feci. Numquid
ipse ē xp̄s. Exierunt ergo de ciuitate et uenie
bant ad eum. Interea rogabant eum discipli
ei dicentes. Rabbi manducā. Ille aut dixit
eis. Ego cibum habeo manducare quem uos
nescitis. Dicebant ergo discipli ad inuicē. Nū
quid attulit ei aliquis manducare. Dicit
eis ihs. Meus cibus est ut faciam uoluntatem ei q
misit me. ut perficiam opus ei. Nonne uos di
citis. q. adhuc iiij. menses sunt. et messis uenit.
Ecce dico uobis leuate oculos uros. et uidete
regiones. quia iam albe sunt ad messem.
Qui metit mercedē accipit. et congregat fructū
in uitā eternā. ut et qui seminat simul gaudeat
et qui metit. In hoc enim est uerbum uerum. q.
Quia alius est qui seminat. et alius est qui metit. Ego emi
si uos metere quod uos non laborastis. Alii la
borauerunt. et uos in labores eorum introistis.
Ex ciuitate aut illa multi crediderunt in eū ex
samaritanis. pp uerbū mulieris testimoniū phi
bentis. quia dixit mihi quecq̄ feci. Cum ergo
uenissent ad illū samaritani. rogabant
illum ut apud eos maneret. et mansit ibi duos dies
et multo plures crediderunt pp sermonem ei. et mulieri
dicebant. quia iam nō pp tuā loquelā credimus
ipi enim audiuimus. et scimus quia hic est uere sal
uator mundi. Post duos aut dies exiit
inde et abiit in galileam. Ipe enim
testimoniū phibuit. quia ppha in
patria honorē nō hz. Cum ergo uenisset in
galileam. excepit eū galilei. ea oīa
uidentes que fecerat ierosolimis in die
festo. Ipi enim uenerant ad diē festū. et
ipi uenerunt in cana galilee. ubi fecit aquā
uinū. Et erat quidā regul cui filius
infirmabatur capharnaū. hic cū audisset q ihs uenisset a iudea in galileam. abiit ad
eum. et rogabat eū ut descenderet et sanaret
filiū ei. incipiebat enim mori. Dixit ergo

dño adeum. ⁊ filii sigma ⁊ phagia meũ. nõ edm̃.
Pcedẽ regũ. Dñe defende pr̃iqua moriatur fili mõ.
dixit ei ihs. Vade filius tuus viuit. Credidit hõ
sermoni quẽ dixit ei ihs. ⁊ ibat. Jam aũt eo de-
scendente. Jam aũt eo descendente fini eius
occurrerũt ei. ⁊ nũciantes ei dicentes. quia filiꝰ
ei uiuit. Interrogabat g horam abeis mel
melius habuerit. ⁊ dixerunt ei. quia heri hora
vij. reliquit eum febris. Cognouit g pr̃ quia illa hora erat in qua dixit ei ihs. Quia
filius tuus uiuit. ⁊ credidit ipe. ⁊ domus eius tota.
Hoc iterũ fecit sigñ secit ihs. cum uenisset a iu
dea in galileam.

VI Post hec erat dies festus iudeoꝝ. ⁊ ascendit
ihs ierosolimã. Est aũt ierosolimis pis
cina ouilis que cognominatur hebraice
bethsaida. v. porticũ habẽs. In his iacebat mul
titudo magna languentiũ. cecoꝝ claudoꝝ
aridoꝝ. expectantium aque motum. Angelꝰ
aũt domini descendebat interdum in pis
cinã. ⁊ mouebatur aqua. ⁊ qui prior descendisset in
piscinã p motionẽ aque. sanus fiebat a qua
cũq detinebatur infirmitate. Erat aũt hõ
quidam ibi. xxxviij. annos habẽs infirmi
tatem suã. hunc cum vidisset ihs iacẽtẽ.
⁊ cognouisset. quia iã multũ tp̃s habet. dicit ei.
vis sanus fieri. Rñdit ei langvidus. Dñe hoiẽ nõ
hõ. ut cum turbata fuerit aqua mittat me
in piscinã. dum uenio ego aũ. alius ante
me descendit. Dicit ei ihs. Surge tolle gra
batũ tuũ. ⁊ ambula. Et statim sanus fact est
hõ. ⁊ sustulit grabatũ suũ. ⁊ ambulabat.
Erat aũt sabbatum in die illo. Dicebant ergo
iudei illi qui sanat fuerat. fact. Sabbatum est hõ
die. ⁊ non licet tibi tollere grabatum tuũ. Rñdit eis. Qui me
fecit sanũ. ille mihi dixit. tolle grabatũ tuũ. ⁊
ambula. Interrogauerũt ergo eum. Quis est ille
homo qui dixit tibi. tolle grabatũ tuũ. ⁊ ambula? Is
aũt qui sanus fact erat. nesciebat quis esset. ihs
aũt declinauit. a turba existente illo. Post
ea inuenit eum ihs in templo. ⁊ dixit ei. Ecce
sanus factus es. iam noli peccare. ne deterius tibi
aliquid contingat. Abiit ille hõ. ⁊ nũciauit iudeis. ei
ihs est qui fecit eum sanum. Propter hoc perseque
bantur iudei ihm. quia hec faciebat in sabbato.
Ipse aũt respondit eis. Pr̃ mꝰ usq; nũc operatur. ⁊ ego
operor. Propterea magis quærebant eum iudei
interficere. quia nõ solum soluebat sabbatum. sed
⁊ patrem suum dicebat deum. se equalem faciens
deo. Respondit ihs. ⁊ dixit eis. Amen amen dico uobis nõ potest
filius a se quicquam. nisi quod uidet patrem
facientem. Quecũq; enim ille fecerit hec. ⁊ filius simi
liter facit. Pater enim diligit filium. ⁊ omnia demonstrat ei que ipe facit. ⁊ maiora his demonstrabit ei opa. ut uos miremini. Sicut
enim pater suscitat mortuos. ⁊ uiuificat sic
⁊ filius quos uult uiuificat. Neq; enim pater iudicat quẽq;. sed omne iudicium dedit filio. ut omes
honorificent filium. sicut honorificant patrem. Qui nõ honorificat filium nõ honorificat
patrem qui misit illum. Amen amen dico uobis
quia qui uerbum meum audit. ⁊ credit ei qui
misit me habet uitam eternam. ⁊ in iudicium
nõ uenit. sed transit a morte ad uitam. Amen
amen dico uobis. quia uenit hora. ⁊ nunc est. qñ
mortui audient uocem filij dei. ⁊ qui audie
rint uiuent. Sicut enim pater habet uitam in se
metipo. sic dedit ⁊ filio habere uitam in semet
ipo. Et potestatem dedit ei iudicium facere. quia
filius hois est. Nolite mirari hoc. quia uenit ho
ra in qua oes qui in monumentis sunt audient
uocem filij dei. ⁊ procedent qui bona fecerũt in resur
rectionem uite. qui uero mala egerũt in resurrectionem
iudicij. Non possum ego a meipo facere
quicquam. sicut audio iudico. ⁊ iudicium
meum iustum est. quia nõ quero uoluntatem meam
sed uoluntatem eius qui misit me pr̃. Si ego testimoniũ perhibeo de me. testimonium meum nõ est
uerum. Alius est qui testimonium perhibet de me.
⁊ scio quia uerum est testimonium ei⁹ quod perhibet de me.
Vos misistis ad iohem. ⁊ testimonium perhibuit
veritati. Ego aũt ab hoie testimoniũ nõ ac
cipio. sed hec dico. ut uos salui sitis. Ille erat lucerna ardens ⁊ lucens. uos aũt uoluistis
ad horam exultare in luce eius. Ego aũt habeo testimonium maius iohe. Opa enim que de
dit mihi pr̃ ut perficiam ea. ipa opa que ego facio
testimonium perhibent de me. quia pr̃ me mi
sit. ⁊ qui misit me pr̃ ipe testimoniũ perhibuit de me. Neq; uocem eius umquã audistis
neq; speciem eius uidistis. ⁊ uerbum eius nõ habetis manens in uobis. quia quẽ misit ille huic uos
nõ creditis. Scrutamini scripturas. quia uos
putatis in ipis uitam eternã habere. Et ille sunt
que testimonium perhibent de me. ⁊ nõ uultis uenire
ad me. ut uitam habeatis. Claritatem ab hoibus
nõ accipio. sed cognoui uos quia dilectionem
dei nõ habetis in uobis. Ego ueni in nomine pris
mei. ⁊ non accepistis me. Si alius uenerit in
nomine suo illum accipietis. Quo potestis
credere. qui gloriam ab inuicem accipitis. ⁊ gloriam
que a solo deo non quritis. Nolite putare
quia ego accusaturus sim uos apud patrem. Est qui
accusat uos moyses in quo sperastis. Si enim
crederetis moysi. crederetis forsitan mihi. de me enim
ille scripsit. Si aũt illius scriptis non creditis. quo
modo meis verbis credetis. Fuit ⁊ alius ihs nauita
ve galilee. qui ⁊ tiberiadis. ⁊ sequebatur eum
multitudo magna. quia videbant signa que
faciebat. super his qui infirmabantur. Subiit
ergo ihs in montem. ⁊ ibi sedebat cum discipulis
suis. Erat aũt proximum pascha dies festus iu
deoꝝ. Cum sublevasset ergo oculos ihs. ⁊ vi
disset. quia multitudo maxima venit ad

eum. Dicit ad philippum. Vñ emet̃ panes
ut manducent hi? Hoc aut dicebat temptans eũ.
Ipe enim sciebat quid ẽt facturꝰ. Rñ ei philipꝰ.
Ducentorũ panes nõ sufficiunt eis. ut unusquis
q̃ modicũ quid accipiat. Dicit ei unꝰ ex discipulis ei⁹
andreas frꝰ symonis petri. Est puer unꝰ hic q̃ hꝫ
v. panes ordeacos. & duos pisces. sꝫ hec quid sunt
inter tantos. Dixit aũt ihc. facite homines discũbere.
Erat aũt fenũ multum in loco. Discubuerunt ergo
uiri in numero quasi v. milia. Accepit aũt ihc panes. & cũ
gratias egisset. distribuit discumbentibꝫ. similr & ex
piscib⁹ quantum uolebant. Ut aũt impleti sunt
dicit discipulis suis. Colligite q̃ superauerint fragmẽta
ne pereant. Collegerunt ergo & impleuerunt. xij.
cophinos fragmentorũ. ex. v. panib⁹ ordeacis q̃
superfuerũt his qui manducauerunt. Illi ergo ho
mines cum uidissent q̃ fecit signum dicebãt
quia hic ẽt uere pꝛ̃a qui uenturꝰ ẽ in mundũ. Ihc ergo
cum cognouisset quia uenturi essent ut raperent
eum. & facerent eũ regẽ. fugit iterum in montem ipe
solus. Ut aũt sero factum descenderũt discipuli eius ad
mare. & ascendentes nauẽ uenerunt trans
mare in capharnaũ. & tenebre iam fact erãt.
& nõ uenerat ad eos ihc. Mare aũt ex uento ma
no flante exurgebat. Cum remigassent ergo
stadia. xxv. aut xxx. uident ihm ambulan
tem sup mare & proximũ naui fieri. & timuerũt. Ille
aũt dicit eis. Ego sum nolite timere. Voluerũt
ergo recipere eum. & statim fuit nauis ad
ad terã quã ibant. Altera die turbe q̃ stabat
trans mare. uidit q̃ nauicula alia nõ erat ibi
nisi una. & quia nõ introisset ihc in nauẽ suã
discipuli eius. sed soli discipuli eius abissent. Alie uẽ ue
nerunt naues a tyberiade iuxta locũ ubi manducauerãt
panẽ gratias agente dño. Cum ergo uidisset turba
quia ihc nõ ẽt ibi. nec discipuli eius. ascenderũt
in naviculas. & uenerunt capharnaũ q̃rentes eum
Et cum inuenissent eũ trans mare dixerunt
ei. Rabbi quando huc uenisti. Rñdit eis ihc & dixit
Amẽ amẽ dico uobis. quereꝫ me nõ quia uidistis
signa sed quia
manducastis ex panibus & saturati
estis. Operamini nõ cibum qui pꝛit. sed qui
manet in uitã eternã. quẽ filius hois dabit. hunc enim pr̃ signauit deus. Dixerunt ergo
ad eum. Quid faciemus. ut operemur opa dei.
Rñdit ihc & dixit eis. Hoc ẽ opus dei. ut credatis in eum
quem misit ille. Dixerunt ergo ei. Quod tu facis in
signum ut uidemus & credamus tibi. Quid operaris. Pa
tres nri manducauerũt manna in deserto. sicut scr
ptum ẽ panem de celo dedit eis manducare. Dixit
ergo eis ihc. Amẽ amẽ dico uobis. nõ moyses dedit
uobis panem de celo. sed pr̃ meus dat uobis panem de ce
lo uerum. Panis enim dei ẽ qui descendit de ce
lo. & uitam dat mundo. Dixerunt ergo ad eum.
Domine semp da nobis hunc panem. dixit aũt eis ihc. Ego
sum panis uite. Qui uenit ad me nõ esuriet. &
qui credit in me nõ sitiet unq̃. Sed dixi uobis
quia uidistis me. & nõ creditis. Omne q̃ dat
mihi pr̃ ad me uenet. & eum qui uenit ad me
nõ eiciam foras. Quia descendi de celo nõ ut
faciam uoluntatem meã sed uoluntatem eius qui misit me. Hec aũt est uoluntas eius qui misit me pr̃is. ut oẽ q̃ dedit mihi
non pdam ex eo. sed resuscitem illud in nouissimo
die. Hec enim uoluntas pr̃is mei ut omnis qui uidet filium & credit in eum habeat uitam eternam. & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Murmurabant ergo iudei de illo. quia dixisset. Ego sum panis
uiuus qui de celo descendi. & dicebant. Nonne hic
est ihc filius ioseph. cuius nos nouimus pr̃em & matrem.
Quomodo ergo dicit quia descendi de celo. Rñdit ihc & dixit eis. Nolite murmurare inter uos. Nemo pot
uenire ad me. nisi pr̃ qui misit me traxerit eum. & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scriptum in pphetis. Et erunt omnes docibiles dei. Omnis qui audiuit a pre & didicit uenit ad me. Non quia pr̃em
uidit quisquam. nisi is qui est apud hunc uidit pr̃em. Amẽ amẽ dico uobis qui credit in me hꝫ uitam eternã. Ego
sum panis uite. pres nri manducauerũt man
na in deserto. & mortui sunt. Hic est panis qui de ce
lo descendit. ut si quis ex ipo manducauerit non
moriatur. Ego sum panis uiuus qui de celo descen
di. Si quis manducauerit ex isto pane uiuet in ter
nũ. Et panis quem ego dabo. caro mea ẽ pro mun
di uita. Litigabant ergo iudei ad inuicem dicentes.
Quomodo pot hic nobis carnem suam dare ad manducandum. Dixit ergo ihc. Amẽ amẽ dico uobis. nisi
manducaueritis carnem filij hois. & biberitis eius sanguinem non habebitis uitam in uobis. Qui manducat meam
carnem & bibit sanguinem meum hꝫ uitam eternã. Et
ego resuscitabo eum in nouissimo die. Caro enim
mea uere ẽ cibus. & sanguis mei uere ẽ potus. Qui ma
ducat carnem meam & bibit sanguinem meum. in me
manet & ego in illo. Sicut misit me uiuens
pr̃. & ego uiuo pr̃em. & qui manducat me. &
ipe uiuet pr̃ me. Hic ẽ panis qui de celo descendit
Non sicut manducauerũt pres uri manna
& mortui sunt. Qui manducat hunc
panem uiuet in eternũ. Hec dixit in synagoga docens
in capharnaũ. Multi ergo audientes ex discipulis
ei dixerunt. Dure ẽ hic sermo. quis potest eum audi
re. Sciens aũt ihc apud semetipm. quia murmu
rabant de hoc discipuli eius. dixit eis. Hoc uos scandali
zat. Si ergo uideritis filium hois ascendentem ubi
erat. Spiritus ẽ qui uiuificat. caro nõ prodest quic
quam. Verba ego loquor uobis spiritus & uita
ẽ. Sunt quidam ex uobis qui non credunt.
Sciebat enim ihc a principio qui essent non credentes
& quis traditurꝰ eet eum. Et dicebat. Propterea dixi uobis. quia nemo pot uenire ad me.
nisi fuerit ei datum a pre meo. Ex hoc multi discipulo
rum ei abierũt retro. Nam ei illo nõ ibulabant.
Dixit ergo ihc ad xij. Numquid & uos uultis abi
re. Rñdit ei symon petrus. Dñe ad quem ibimus.

vim utre ẽme hẽc. ⁊ nos ẽdm̃ ⁊ cognouim̃ ⁊ qa nr̃ ec ẽ filius dñi. ⁊ ait ihs. ⁊ me nr̃ vidistis ⁊ nr̃ cognoscitis. ⁊ me scitis ⁊ unde sim. ⁊ a me ipo non veni. sed est verus qui misit me quem vos nescitis. ego scio eum quia ab ipo sum. ⁊ ipe me misit. Quaerebant ergo eum apprehendere. ⁊ nemo mi-

VIII

Post hanc ambulabat ihs in galilea. non enim volebat in iudea ambulare. quia quaerebant eum iudei interficere. Erat autem in proximo sollemnitas iudeorum dies festus tabernaculorum. Dixerunt ergo ad eum fratres eius. Transi hinc et vade in iudeam. ut et discipuli tui videant opera tua quae facis. Nemo quippe in occulto quaerit et ipse in palam esse. Si haec facis manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis ihs. Tempus meum nondum advenit. tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos me autem odit. quia ego testimonium perhibeo de illo. quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc. Ego autem non ascendam ad diem festum hunc. quia meum tempus non dum impletum est. His dictis ipse mansit in galilea. Ut autem ascenderunt fratres eius. tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste. sed quasi in occulto. Judaei ergo quaerebant eum die festo. et dicebant. ubi est ille. ⁊ murmur multus de illo erat in turba. Quidam enim dicebant. quia bonus est. alii autem dicebant. non. sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo. propter metum iudeorum. Jam autem die festo mediante ascendit ihs in templum. et docebat. Mirabantur ergo iudaei dicentes. Quomodo hic litteras scit cum non didicerit. Respondit eis ihs. et dixit. Mea doctrina non est mea. sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere. cognoscet de doctrina utrum ex deo sit. An ego a memetipso loquar. Qui a semetipso loquitur. gloriam propriam quaerit. Qui autem gloriam eius qui misit illum. hic verax est. et iniustitia in eo non est. Nonne moyses dedit vobis legem. ⁊ nemo ex vobis facit legem. Quid me quaeritis interficere. Respondit turba. et dixit. Daemonium habes. quis te quaerit interficere. Respondit ihs. et dixit eis. Unum opus feci. ⁊ omnes miramini. propterea moyses dedit vobis circumcisionem. non quia ex moyse est. sed ex patribus. ⁊ in sabbato circumcidis hominem. Si circumcisio accipit homo sabbato. ut non solvatur lex moysi. mihi indignamini. quia totum hominem sanum feci in sabbato. Nolite iudicare secundum faciem. sed iustum iudicium iudicate. Dixerunt ergo quidam ex hierosolymis. Nonne hic est quem quaerunt interficere. ⁊ ecce palam loquitur. ⁊ nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est vere christus. Sed hunc scimus unde sit. Christus autem cum venerit nemo scit unde sit. Clamabat ergo ihs docens in templo. et dicens. Et me scitis. et unde sim scitis. ⁊ a me ipo non veni. sed est verus qui misit me quem vos nescitis. ego scio eum. quia ab ipo sum. et ipse me misit. Quaerebant ergo eum apprehendere. ⁊ nemo mi-

sit illum manus. quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum. Et dicebant. Christus cum venerit numquid plura signa faciet quam quae hic fecit. Audierunt pharisaei turbam murmurantem de illo haec. Et miserunt pontifices et pharisaei ministros ut apprehenderent eum. Dixit ergo ihs. Adhuc modicum tempus vobiscum sum. ⁊ vado ad eum qui me misit. Quaeretis me ⁊ non invenietis. Et ubi sum ego vos non potestis venire. Dixerunt ergo iudaei ad semetipsos. Quo hic iturus est. quia nos non inveniemus eum. Numquid in dispersionem gentium iturus est. et docturus gentes. Quis est hic sermo quem dixit. Quaeretis me. ⁊ non invenietis. ⁊ ubi sum ego vos non potestis venire. In novissimo autem die magno festivitatis stabat ihs ⁊ clamabat dicens. Si quis sitit veniat ad me ⁊ bibat. qui credit in me sicut dixit scriptura. flumina de ventre eius fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat datus spiritus. quia ihs nondum fuerat glorificatus. Turba ergo de illis cum audissent sermones hos. dicebant. hic est vere propheta. Alii dicebant. hic est christus. Quidam autem dicebant. Numquid a galilea christus venit. Nonne scriptura dicit. quia ex semine david. et de bethleem castello. ubi erat david venit christus. Dissensio ergo facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum. sed nemo misit super illum manus. Venerunt ergo ministri ad pontifices et pharisaeos. et dixerunt eis illi. Quare non adduxistis eum. Responderunt ministri. Nunquam sic locutus est homo sicut hic homo locutus est. Responderunt ergo et pharisaei. Numquid et vos seducti estis. Numquid ex principibus aliquis credidit in eum. aut ex pharisaeis. Sed turba haec quae non novit legem. maledicti sunt. Dicit nicodemus ad eos. ille qui venit ad eum nocte. qui unus ex ipsis. Numquid lex nostra iudicat hominem nisi audierit ab ipso prius. et cognoverit quid faciat. Responderunt et dixerunt ei. Numquid et tu galilaeus es. Scrutare scripturas et vide. quia propheta a galilea non surgit. Et unusquisque in domum suam. Jhs autem perrexit in montem oliveti. Et diluculo iterum venit in templum. et omnis populus veniebat ad eum. et sedens docebat eos. Adducunt autem scribae et pharisaei mulierem in adulterio deprehensam. et statuerunt eam in medio. et dixerunt ei. Quia hanc mulier deprehensa est in adulterio. Jn lege autem moyses nos precepit huiusmodi lapidare. Tu quid dicis. Hoc autem dicebant tentantes eum. ut possent accusare eum. Jhs autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra. Cum autem perseverarent interrogantes eum. erexit se et dixit eis. Qui sine peccato est vestrum primus mittat lapidem in illam. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes.

† ⁊ respondit qui non fecerat eum eo filius vobis in deum. Ser seno ed.

aut un p unū erūt. ⁊ sapientes absconditi
nibo remanebit solute. ⁊ mundi munditia tuus
Gregorius aut se dns. dic ei. Mulier iudicant qui
te accusabant. Nec te ego damnauit. Et dic. Nec
ego te. Dic aut dns. Nec ego te damnabo. Vade ⁊ iam
plius noli peccare. ⁊ sm ⁊ locutus ē eis te
rus dicens. Ego sum lux mundi qui sequit
me nō ambulat in tenebris ⁊ habebit lucē vite
Dixerunt ⁊ pharisei. Tu de te ipō testimoniū perhibes
testimonium tuū nō ē vērum. Respōdit ihs ⁊ dic eis. Et
si ego testimoniū ego perhibeo de mipō vērum ē testimo
nium meū. quia scio unde veni ⁊ quo vado. vos
aut nescitis unde veniam aut quo vadam. vos se
cundū carnē iudicatis. ego nō iudico quēq̄. ⁊ si iudi
co ego iudicium meum vērum ē. quia solus nō
sum. sed ego ⁊ qui misit me pr̄. in lege aut sep
tum ē. quia duoꝝ hoīm testimoniū vērum ē. Ego
sum qui testimoniū perhibeo de mipō. ⁊ testimo
niū perhibet de me qui misit me pr̄. dicebāt ⁊
ei. Vbi est pr̄ tuus. Respōdit ihs. Neq; me scitis neq; pr̄
meū. si me sciretis. forsitan ⁊ pr̄em meū
scirētis. Hec verba locutus ē ihs in gazophilacio
docens in templo. ⁊ nemo tenuit eum. quia nec
dum venerat hora ei. dic ⁊ eis iterū ihs.

IX

Ego vado ⁊ quēritis me. ⁊ in peccato vr̄o moriemini.
Quo ego vado vos nō potestis venire. dice
bant ⁊ iudei. Nunquid interficiet semetipm
quia dixit. q̄ ego vado vos nō potestis venire. Et
dicebat eis. Vos de deorsum estis. ego de sursum
sum. vos de hoc mundo estis ego nō sum de hoc
mundo. Dixi ⁊ vobis quia moriemini in peccatis
vr̄is. si enī non credideritis. q. ego sum morie
mini in peccatis vr̄is. Dicebant ⁊ ei. Tu quis es. di
xit ⁊ eis ihs. Principium qui ⁊ loquor vobis. Mul
ta habeo de vobis loqui ⁊ iudicare. Sed qui misit me
verax est. Et ego q audiui ab eo hec loquor in mun
do. Non cognouerunt quia pr̄em eis dicebat do
cebat ⁊ eos. Cum exaltaueritis filium hoīs. tunc co
gnoscetis quia ego sum. ⁊ a memipō facio nichil
sed sicut docuit me pr̄ hec loquor. ⁊ qui me misit
mecum est. nō reliquit me solum. quia ego quod placita
sunt ei facio sp̄. Hec illo loquente multi credidunt
in eum. Dicebat ergo ihs ad eos qui crediderunt ei. si vos
manseritis in sermone meo. vere discipuli mei eritis
⁊ cognoscetis veritatem. veritas liberabit vos. Respo
derunt ei. Semen abrae sumus. ⁊ nemini seruimus
unq̄. quo tu dicis liberi eritis. Respondit ihs ei
men. amen dico vobis. quia omnis qui facit peccā
tum seruus est peccati. Seruus aut nō manet in do
mo. filius manet in. Si ergo filius vos
liberauerit vere liberi eritis. Scio quia filii abrahe
estis sed queritis me interficere. quia sermo meus nō
capit in vobis. Ego quod vidi apud pr̄em loquor
⁊ vos quod vidistis apud pr̄em vestrum facitis.
Respondērunt ⁊ dixerunt ei. Pr̄ nr̄ abraham est.
Dicit ei ihs. Si filii abrahe essetis
opa abrahe faceretis. Nunc aut me quer
itis interficere hoīem. qui veritatem lo
cutus sum vobis quam audiui ab deo. Hoc abraham nō
fecit. vos facitis opa pris vestri. Dixerunt ergo ei.
Nos ex fornicatione nō sumus nati. unū pr̄em
habemus deum. Dixit eis ihs. Si deus pr̄ vr̄ esset di
ligeretis utique me. Ego enim ex deo processi ⁊ ve
ni. neq; enim a memipō veni. sed ille me misit. Quare
loquelam meam nō cognoscitis. quia nō po
testis audire sermonem meum. Vos ex patre di
abolo estis. ⁊ desideria patris vr̄i vultis fa
cere homicida erat ab initio ⁊ in veritate nō
stetit quia nō est veritas in eo. Cum loquitur
mendacium ex propriis loquitur. quia mendax ē
⁊ pr̄ eius. Ego aut quia veritatem dico nobis. nō
creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de
peccato. Si veritatem dico vobis quare vos nō
creditis mihi. Qui ex deo est verba dei audit.
propterea vos nō auditis quia ex deo nō estis.
Respōdērunt ⁊ iudei. ⁊ dixerunt ei.
Nonne bene dicimus nos quia samaritanus es tu
⁊ demonium habes. Respondit ihs. Ego non
demonium habeo. sed honorifico patrem meum. ⁊ vos inhono
rastis me. Ego aut non quero gloriam meam. est qui
requirat. ⁊ iudicet. Amen amen dico vobis si quis sermonem me
um seruauerit mortem nō videbit in eternum. Dixe
runt ⁊ iudei. Nunc cognouimus quia demonium habes.
Habraam mortuus est. ⁊ prophete. ⁊ tu dicis si quis
sermonem meum seruauerit. nō gustabit mortem
in eternum. Numquid tu maior es pr̄e nr̄o ha
braam. qui mortuus est. ⁊ prophete mortui sunt
quē te ipm facis. Respondit ihs. Si ego glorifico
me ipm. gloria mea nichil est. Est pr̄ meus qui glo
rificat me. quē vos dicitis quia deus vr̄ est.
⁊ non cognouistis eum. Ego aut novi eum. ⁊ si
dixero quia nō scio eum. ero similis vobis men
dax. sed scio eum ⁊ sermonem eius seruo. Abraham pa
ter vr̄ exultauit ut videret diem meum. ⁊ vidit
⁊ gauisus est. Dixerunt ⁊ iudei ad eum. Quin
quaginta annos nō dum habes. ⁊ abraham
dixit ei ihs. Amen amen dico vobis. anteqū abra
am fieret ego sum. Tulerunt ⁊ lapides ut ia
cerent in eum. Ihs aut abscondit se ⁊ exiuit
de templo. Et preteriens vidit hoīem cecum a
nativitate. ⁊ interrogauerunt eum discipuli sui.
dicentes. Rabbi quis peccauit hic aut parentes ei
ut cecus nasceretur. Respondit ihs. Neq; hic peca
uit neq; parentes ei. sed ut manifestentur opa dei
in illo. Me oportet opari opa eius qui misit me in
terim dies est. Venit nox. qn nemo potest opari
quādiu sum in mundo. Lux sum mundi.
Hec cum dixisset expuit in terram. ⁊ fecit lutum
ex sputo. ⁊ linivit lutum sup oculos ei. dixit
illi. Vade lauare in natatoria siloe. quod in
terpretatur missus. Abiit ergo ⁊ lauit. ⁊ venit vi
dens. Itaq; vicini ⁊ qui videbant eum prius quia
mendicus erat dicebant. Nonne hic est qui se
debat ⁊ mendicabat. Alii dicebant quia hic
est. Alii aut nequaq̄ sed similis est ei. Ille aut
dicebat quia ego sum. dicebant ergo ei. Quo

me

Si filii abe essetis

X

ipm fuit ē oculi nati. ꝓ. ille hō qui dr ihs. In
tum fecit luti oculos mos. ⁊ dixit ei. Vade
ad natatoria siloe. ⁊ lauit. ⁊ abiit. ⁊ lauit. ⁊ uidit
Dixerunt ei. Vbi ē ille. ait. Nescio. Adducūt
eum ad phariseos qui cecꝰ fuerat. Erat aūt
sabbm qñ fecit luti ihs. ⁊ aperuit oculos ei.
Iterū interrogabant eum pharisei. quō uidit.
Ille aūt dixit ei. Lutum posuit sup oculos
mos. ⁊ uidi. Dicebant ergo pharisei. quidā
Non ē hō iste a dō. qui sabbm nō custodit. Alii
dicebant. quō pōt hō peccator. hec signa facere.
Et scisma erat inter illos. Dicit ergo cō. Tu quid
dicis de eo q aperuit oculos tuos. Ille aūt dixit
quia ppha est. Non ergo credebant iudei de illo.
quia cecꝰ fuisset. ⁊ uidisset. donec uocauerūt
ter ei. qui uidit. ⁊ interrogauerūt eos dicentes
Hic ē filius uꝝ. quē uos dicitis q cecꝰ
natus est. quō ergo modo uidet. Rñdr
parentes ei. ⁊ dixerunt eis. Scimus quia
ē filius nr. ⁊ quia cecꝰ natus ē. quō aūt nūc
uidet. nescimus aut quis ei. aperuit oculos nos
nescim. ipse maiorē habet. etatē. ipse de se
loquatur. Hec dixerunt parentes ei. qm ti
mebant iudeos. Iam enim conspirauerant
iudei. ut siquis eum confitetur xpm. ex
synagoga fieret. ppter parentes ei dixerunt
quia etatē habet. ipm interrogate. Vocauerunt
ergo iterū hoīem. qui fuerat cecꝰ. ⁊ dixerunt ei.
da glām dō. Nos scimus quia hic hō peccator
est. Dixit ergo ille. Si peccator ē nescio. quia cecꝰ
cum eēm modo uideo. Dixerūt ergo illi. quid fecit
tē quō aperuit tibi oculos. Rñdit eis. dixi uobis iam
audistis. quid uultis audire iterū. Numquid
⁊ uos uultis discipli fieri. Maledixerunt ei
dixerunt. Tu discipls illius sis. nos aūt mosi
discipli sumus. Nos scimus quia mosi locut
est dō. hunc aūt nescimus unde sit. Rñdit ille hō
⁊ dixit eis. In hoc enim mirabile est quia uos ne
scitis unde sit. ⁊ aperuit oculos meos. Scimus
aūt quia peccatores dō nō audit. Sed si quis
deus est. ⁊ uoluntatē eius facit. hunc
audit. A seculo non est auditum. quia aperit
quis oculos ceci nati. nisi esset hic a dō non po
terat facere quicq. Rñderunt ⁊ dixerunt ei. In
peccatis tuis natus es totus. ⁊ tu docere nos. Et ei
cerunt eum foras. Audiuit ihs quia ei
cerunt eum foras. ⁊ cum inuenisset eum di
xit ei. Tu credis in filiū dei. Rñdit ille ⁊ dixit.
Quis est dñe. ut credam in eum. Et dixit illi ihs
Et uidisti eum. ⁊ qui loquitur tecū ipse est. Ille
aūt ait. Credo dñe. Et procidens adorauit eum.
⁊ dixit ei ihs. In iudiciū ego in hunc mun
dum uenio. ut qui non uident uideant. ⁊ qui u
dent cecꝰ fiant. Et audierunt ex pharisei q
erant ipo erant. ⁊ dixerūt ei. Numquid ⁊ nos
cecꝰ sumꝰ. dixit eis ihs. Si cecꝰ essetis non haberetis
peccm. Nunc aūt dicitis. quia uidemꝰ
ita peccm uꝝ manet.

Amen amen dico uob. qui nō intrat p ostiū
in ouile ouiū. sed ascendit aliunde ille fur ē
latro. Qui aūt intrat p ostiū. pastor ē ouiū.
huic ostiarius aperit. ⁊ oues uocē ei audiunt.
⁊ p nomē suas oues uocat eas. ⁊ educit eas. Et cū
p prias oues emiserit. ante eas uadit. ⁊ oues illi
sequūt. qz sciunt uocē ei. Alienū aūt nō sequū
tur. sed fugiunt ab eo. qz nō nouerūt uocē alie
noꝝ. Hoc prouerbiū dixit eis ihs. Ille aūt nō
cognouerunt quid loqueret eis. Dixit ergo eis iter
ihs. Amen amen dico uob. qz ego sum ostiū ouiū.
Omes quotq uenerūt fures sunt. ⁊ latrones. sed nō
audierunt eos oues. Ego sum ostium. p me si
quis introierit. saluabit. ⁊ ingredietur. ⁊ egre
dietur. ⁊ pascua inuenet. Fur nō uenit nisi ut
furetur. ⁊ mactet. ⁊ perdat. Ego uenio ut uitam
habeant. ⁊ abundantius habeant. Ego sum pastor
bonus. Bonus pastor. animā suā dat p ouibus suis.
Mercenarius aūt. ⁊ qui nō est pastor. cui nō sunt
oues p de uidet lupum uenientē. ⁊ dimittit oues
⁊ fugit. ⁊ lupus rapit. ⁊ dispergit oues. Mercenarius
aūt fugit. qz mercenarius est. ⁊ nō pertinet ad eū
de ouibus. Ego sum pastor bonus. ⁊ cognosco meas
⁊ cognoscunt me meę. sicut nouit me pr. ⁊ ego
cognosco pr. ⁊ aiam meā pono p ouibus meis. Et
alias oues habeo. quę nō sunt ex hoc ouili. illas
et me oportet addurere. ⁊ uocē meā audient. ⁊ fiet
unū ouile ⁊ unus pastor. Propterea me pr diligit.
qz ego pono aiam meā. ut iterū sumam eam.
Nemo tollit eam a me. sed ego pono eam a me
ipo. potestatē habeo ponendi eam meā. ⁊ potestatē
habeo iterū sumendi eā. Hoc mandatū accepi a
patre meo. Dissensio ergo facta est iterū inter
monos hos. Dicebant aūt multi ex ipis. Demo
nium habet. ⁊ insanit. quid eum auditis. Alii dicebant. Hec
sunt demonia nō. Numquid demoniū potest
oculos cecoꝝ aperire. Facta sunt aūt encenia
in hierosolymis. hiems erat. Et ambulabat ihs
in templo in porticu salomonis. Circūdederunt
ergo eum iudei. ⁊ dicebant ei. Quousq aiam nram
tollis. Si tu es xp dic nob palam. Respondit ei ihs. loqr
uob. nō creditis. Opa q ego facio in nomīe patris
mei. hec testimoniū phibent de me. Sed uos nō creditis.
qz nō estis ex ouibus meis. Oues mee uocē
meā audiunt. ego cognosco eas. ⁊ sequuntur me. Et ego uitā
eternā do eis. ⁊ nō peribunt in eternū. ⁊ nō rapiet eas quisquā de
manu mea. Pr meus q dedit mihi. maior oīb
est. ⁊ nemo potest rapere de manu patris mei. Ego ⁊ pr
unum sumꝰ. Sustulerūt lapides iudei. ut lapidarent
eum. Respondit eis ihs. Multa bona opa ostendi uob
ex pre meo. propter quod eorum me lapidatis. Rñdit
ei iudei de bono opere nō lapidam te. sed de blasphe
mia. Et qz tu hō cum sis. facis te ipm deum.
Respondit eis ihs. Nonne scriptum est in lege ura
qz ego dixi dii estis. Si illos dixit deos. ad quos

eū vulgatus

fmo dī fuerue ē. ⁊ nō pt̄ solū sēpm qui-
pt̄ saluentur ⁊ mūd̄ mundū. uos dicitis q̄
blasphemaḡ quia dixi filius dī sum. Si nō
opa patris mei. nolite mihi credere. Si au-
tem facio. ⁊ si mihi
non uultis credē opib⁹ credite. ut cognoscatis ⁊
intis. quia in me est pat. ⁊ ego in patre. Que-
rebant ḡ eum apphēde. ⁊ exiit de manib⁹ eor.
Et abiit trans iordanē in eum locū. ubi erat
ioēs baptizans pmū. ⁊ mansit ibi. Et multi
uenerunt ad eum ⁊ dicebant. quia ioēs quid
signū fecit nullū. Omnia aut̄ quecūq; dixit ioēs
de hoc uero erant. ⁊ multi credidērunt in eum. Erat
aut̄ quidam langues lazar⁹ a bethania de castello
marie ⁊ marthe sororis ei⁹. Maria aut̄ erat q̄
unxit dn̄m unguento. ⁊ extersit pedes ei⁹ capil-
lis suis. cui⁹ frat̄ lazar⁹ infirmabatur. Miserūt
ergo ad eum dicentes. ecce q̄ amas infirmatur.
Audiens aut̄ ihs. dixit eis. Infirmitas hec nō
est ad mortē. sed pro gla dei. ut glificetur filius
dei per eam. Diligebat aut̄ ihs martham ⁊ sororē ei⁹
mariam ⁊ lazarum. Ut ergo audiuit quia in-
firmabatur. tē quidē mansit in eodē loco duo-
bus diebus. deinde post hec dicit discipulis suis. Eamus
in iudeam iterū. Dicunt ei discipuli. Rabbi. nunc querē-
bant te iudei lapidare. ⁊ iterū uadis illuc. Re-
spondit ihs. Nonne. xii. horę sunt diei. Si quis am-
bulauerit in die non offendit. quia lucē hui⁹ mundi
uidet. Si autē ambulauerit in nocte offendit. q̄-
lux nō est in eo. Hec cū dixit. Et post hec dicit eis. Lazar⁹ a-
mic⁹ noster dormit. sed uado ut a somno excitem
eum. Dixerunt ergo discipuli ei. Dne si dormit sa-
luus erit. Dixerat aut̄ ihs de morte eius. Illi aut̄
putauerūt quia de dormitione somni dicēret. Tunc
ergo dixit eis ihs manifeste. Lazar⁹ mortuus est.
⁊ gaudeo propter uos. ut credatis q̄ non eram ibi. sed
eamus ad eum. Dixit ergo thomas qui dr didymus
ad condiscipulos. Eamus ⁊ nos ut moriamur
cum illo. Venit ergo ihs. ⁊ inuenit eum. iam
diem iam in monumento habentem. Erat aut̄ bethania
iuxta iherusolymā. q̄si stadia. xv. Multi aut̄
de iudeis uenerant ad martham ⁊ mariā ut
consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut au-
diuit. quia ihs uenit. occurrit illi. Maria
aut̄ domi sedebat. dixit ergo martha ad ihm. Do-
mine si fuisses hic frater meus non esset mortuus. Sed
nunc scio quia quecūq; poposceris a deo dabit tibi
deus. Dicit illi ihs. Resurget frater tuus. Dicit
ei martha. Scio quia resurget in resurrectione
in nouissimo die. Dixit ei ihs. Ego sum resur-
rectio ⁊ uita. Qui credit in me etiam si mortuus fu-
erit uiuet. Et omnis q̄ uiuit ⁊ credit in me. nō morie-
tur in eternū. Credis hoc. Ait illi. Vtique domine.
Ego credidi quia tu es xp̄s filius dei uiui. qui in hunc
mundū uenisti. Et cū hoc dixisset abiit. ⁊ uocauit
mariā sororē suam silentio dicens. Magi-
ster adest. ⁊ uocat te. Illa ut audiuit surrexit
cito ⁊ uenit ad eum. Non dū enim uenerat ihs

magistrum. sed erat adhuc in loco illo ubi occur-
rerat ei martha. Iudei ergo qui erant cum ea in
domo. ⁊ consolabantur eam uidentes eam maria
quia cito surrexit ⁊ exiit secuti sunt eam dicē-
tes. q̄ uadit ad monumentum ut ploret ibi. Maria
ergo cum uenisset ubi erat ihs. uidens eum cecidit
ad pedes eius. ⁊ dixit ei. Dne si fuisses hic nō esset
mortuus frater meus. ihs ergo ut uidit eam plorantē
⁊ iudeos qui uenerant cum ea plorantes. fremu-
it spū. ⁊ turbauit semet ipm. ⁊ pauentis eum.
Dixit ei. Vbi posuistis eum.
Dicunt ei. Dne uenī ⁊ uide. Lacrimatus est ihs. Dixe-
runt ergo iudei. Ecce quo modo amabat eum. Quidam
autem ex eis. Non potuit hic qui aperuit oculos
ceci nati facere ut hic nō moreretur. ihs aut̄ rur-
sum fremens in semetipso. uenit ad monumen-
tum. Erat aut̄ spelunca ⁊ lapis superpositus erat ei.
Ait ihs. Tollite lapidem. Dicit ei martha soror eius
qui mortuus fuerat. Domine iam fetet quatri-
duanus enim est. Dicit ei ihs. Nonne dixi tibi quoniam
si credideris videbis gloriam dei. Tulerunt ergo lapidem.
Ihs aut̄ eleuatis sursum oculis dixit. Pater gratias ago tibi
quoniam me audisti. Ego aut̄ sciebam quia semper me audis
si, propter populum qui circumstat dixi. ut credant quia tu
me misisti. Et cum dixisset hec uoce magna clama-
uit. Lazare ueni foras. Statim prodiit qui fuerat
mortuus. ligatis pedibus ⁊ manibus institis. ⁊ facies
illius sudario erat ligata. Dicit eis ihs. Solite
eum ⁊ sinite eum abire. Multi ergo ex iudeis q̄
uenerant ad mariam. credidērunt in eum. ihs. ea
quę fecit uidentes. Quidam autem ex eis abierunt ad pha-
risęos. ⁊ dixerunt eis quę fecit ihs. Collegerunt ergo pon-
tifices ⁊ pharisei concilium. ⁊ dicebant. Quid facimus
quia hic hō multa signa facit. Si dimittimus
eum sic omnes credent in eū. Et uenient romani
⁊ tollent nr̄m locū. ⁊ gentē. Vnus aut̄ ex illis caiphas nomine. cū pontifex esset anni illius prophetauit
eis. Vos nescitis quicquā nec cogitatis. quia expe-
dit uobis. ut unus moriatur hō pro populo. ⁊ non
tota gens pereat. Hoc aut̄ a semetipso nō dixit. Sed cū pon-
tifex esset anni illius prophetauit. quia ihs moriturus erat
pro gente. Et nō tantū pro gente. Sed ut filios dei q̄
erant dispersos congregaret in unū. Ihs ergo iam ā
illa die cogitauerunt ut interficerent eum. ihs ergo iam ā
palam ambulabat apud iudeos. Et abiit in re-
gionem iuxta desertū. in ciuitatem q̄ dr ephrem. ⁊
morabatur ibi cū discipulis suis. Proximum aut̄
erat pascha iudeorum. ⁊ ascendērunt multi de regi-
one in iherusalem ante pascha. ut sanctificarent se
ipsos. Querebant ergo ihm. ⁊ colloquebantur ad
inuicem stantes in templo. Quid putatis q̄
non uenit ad diem festum. Dederat aut̄ pon-
tifices ⁊ pharisei mandatum. ut si quis cognos-
ceret ubi sit. indicet. ut apprehendant eum.

Ihesus ergo ante. vi. dies paschę uenit bethaniā.
ubi fuerat lazar⁹ mortuus ⁊ suscitauit ihs ei⁹
Fecerunt aut̄ ei cenā ibi. ⁊ martha ministrabat. La-
zarus uero unus erat ex discumbentibus cū eo. Maria

sororē ei⁹.

uiuū.

ℭ accepit libram unguenti nardi pistici pre
ciosi. ⁊ unxit pedes ihu. ⁊ extersit capillis suis pedes ei⁹.
⁊ domus impleta ē ex odore unguenti. Dixit ℭ u
nus ex discipulis eius iudas scarioth qui erat
cum traditur⁹. Quare hoc unguentum nō uenditum
est. denariis. ⁊ datum ē egenis. Dixit autē hoc
quia ad egenos pertinebat. ad eum. ⁊ quia fur
erat. ⁊ loculos habens ea q̄ mittebantur portabat.
Dixit ℭ ihs. Sine illam. ut in die sepulture
me⁹ seruet illud. pauperes enim semp habetis uobis
cum. me autē nō semp habebitis. Cognouit ℭ turba mul
ta ex iudeis. quia illic est. ⁊ uenerūt nō propter ihm
tm. ut uiderent. ⁊ lazarum uidere. q̄ suscitauit eum a
mortuis. Cogitauerūt autē principes sacerdotū. ut
lazarum interficerent. quia multi propter illum abibāt
ex iudeis. ⁊ credebant in ihm. ℣ Sequenti autē
turba multa q̄ uenerat ad diem festum. cū audis
sent quia uenit ihs hierosolymā. acceperūt
ramos palmarum. ⁊ processerūt obuiam ei. ⁊ clama
bant. osanna benedictus qui uenit in nomine dñi
rex israel. Et inuenit ihs asellum. ⁊ sedit sup
eum sicut scriptum est. ℟ Noli timere filia syon
ecce rex tuus uenit. sedens sup pullum asine
Hec non cognouerunt discipuli eius primum. sed cum
glificatus est ihs. Tunc recordati sunt quia hec
erant scripta de eo. ⁊ hec fecerunt ei. Testimoniū
ℭ perhibebat turba. q̄ cum eo erat quū lazarum
de monumento. ⁊ suscitauit eum a mortuis. propter
hoc obuiam uenit ei turba. quia audierunt
eum fecisse hoc signum. Pharisei ℭ dixerunt ad
semetipsos. Videtis quia nichil proficimus. ecce tot⁹
mund⁹ post eum abiit. Erant autē quidam gē
tiles ex his qui ascenderant ut adorarent in die
festo. hi ℭ accesserunt ad philippum. qui erat
de bethsayda galilee. ⁊ rogabant eum dicentes. Dñe
uolumus ihm uidere. Venit philippus. ⁊ dicit andre
ę. iterum philippus ⁊ andreas dixerunt ihu. ihs ā
tem respondit eis. dicens. Venit hora ut clarificetur fi
lius hominis. Amen amen dico uobis. nisi granum frumen
ti cadens in terram mortuum fuerit. ipsum solum manet
si autem mortuum fuerit. multum fructum affert.
Qui amat animam suam perdet eam. Et qui odit
animam suam in hoc mundo in uitam eternam custodit
eam. Si quis mihi ministrat me sequatur. ⁊ ubi
sum ego illic et minister meus erit. Si quis mihi
ministrauerit honorificabit eum pater meus. Nunc
anima mea turbata est. ⁊ quid dicam. pater saluifica
me ex hac hora. Sed propterea ueni in hanc
horam. Pater clarifica nomen tuum. Venit ℭ uox de
celo. ⁊ clarificaui. et iterum clarificabo. Turba
ℭ que stabat. audiebat. dicebat tonitruum fac
tum est. Alii dicebant angelus ei locutus est. ihs. ⁊
dixit. Non propter me hec uox uenit. sed propter uos. Nunc
iudicium est mundi. Nunc princeps huius
mundi eicietur foras. Et ego si exaltatus
fuero a terra. omnia traham ad meipsum. Hoc autē
dicebat significans qua morte erat moriturus.

Pe. erubescam. Nec audiuimus ex lege quia x̄s
manet in eternum. ⁊ quō tu dicis. oportet exalta
ri filium hominis. Quis est iste filius hominis. Dixit ℭ
eis ihs. Adhuc modicum lumen in uobis est. Ambu
late dum lucem habetis. ut non tenebre uos com
prehendant. ⁊ qui ambulat in tenebris nescit quo uadit.
Dum lucem habetis credite in lucem. ut filii lucis si
tis. Hec locutus est ihs. ⁊ abiit. ⁊ abscondit se ab
eis. Cum autē tanta signa fecisset coram eis. non
credebant in eum. ut sermo ysaye prophete impleretur
qui dixit. Dñe quis credidit auditui nostro. ⁊
brachium dñi cui reuelatum est. Propterea non poterant
credere. quia iterum dixit ysaias. Excecauit oculos eo
rum et indurauit cor eorum. ut non uideant oculis. ⁊
intelligant corde. ⁊ conuertantur. ⁊ sanem eos. Hec dixit
ysaias. quia uidit gloriam ei⁹. ⁊ locutus est de eo. Ver
tamen ex principibus multi crediderunt in eum. sed
propter pharisęos non confitebantur. ut de synagoga non
eicerentur. dilexerunt enim gloriam hominum magis
quā gloriam dei. ihs autē clamauit. ⁊ dixit. Qui
credit in me. non credit in me. sed in eum qui misit me. ⁊ qui uidet me uidet eum qui mi
sit me. Ego lux in mundum uenit. ut omnis q̄ credit
in me. in tenebris non maneat. ⁊ si quis audie
rit uba mea. ⁊ non custodierit. ego non iudico eum
non enim ueni ut iudicem mundum. sed ut saluifi
cem mundum. qui spernit me. ⁊ non accipit uba
mea habet qui iudicet eum. Sermo quem locutus sum
ille iudicabit eum in nouissimo die. quia
ego ex me ipso non sum locutus. Sed qui misit me
pater ipse mihi mandatum dedit. quid dicam. ⁊
quid loquar. Scio quia mandatum eius uita
eterna est. Que ℭ ego loquor. sicut dixit mihi pater sic loquor.

Ante diem festum pasche. sciens ihs quia ue
nit eius hora. ut transeat ex hoc mundo ad
patrem. cum dilexisset suos qui erant in mundo
in finem dilexit eos. Et cena facta. cum diabolus iam
misisset in cor. ut traderet eum Iudas symonis
scarioth. sciens quia oīa dedit ei pater in
manus. ⁊ quia ab deo exiit. ⁊ ad deum uadit. sur
git a cena. ⁊ ponit uestimenta sua. Et cum accepis
set linteum. ⁊ precinxisset se. deinde mittit aquam in pelui
⁊ cepit lauare pedes discipulorum. ⁊ extergere
linteo quo erat precinctus. Venit ℭ ad symonem
petrum. Dicit ei petr⁹. Dñe tu mihi lauas
pedes. ⁊ respondit ihs. ⁊ dixit ei. Quod ego facio tu nescis
modo. scies autem postea. Dicit ei petr⁹. Non lauabis
mihi in pedes in eternum. ℟ Respondit ei ihs. Si non lauero
te non habebis partem mecum. Dicit ei symon petr⁹
Dñe non tm pedes meos. sed manus. ⁊ caput. Dicit
ei ihs. Qui lotus est non indiget nisi ut pedes la
uet. sed est mundus totus. Et uos mundi estis sed
non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui
tradiret eum. propterea dixit. non estis mundi omnes. ⁊
postquam lauit pedes eorum. ⁊ accepit uestimenta sua. cum recu
buisset iterum dixit eis. Scitis quid fecerim uobis. Vos
uocatis me magister et dñe. ⁊ bene dicitis. Sum et.

in me manebit. Ego sum uitis uos palmites. Qui manet in me & ego in eo. hic fert fructum multum. quia sine me nichil potestis facere. Si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes & arescet & colligent eum & in ignem mittent & ardet. Si manseritis in me & uerba mea in uobis manserint quicquid uoluerit petetis & fiet uobis. In hoc clarificatus est pater meus. ut fructum plurimum afferatis & efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater & ego dilexi uos. Manete in dilectione mea.

Si precepta mea custodieritis manebitis in dilectione mea. sicut & ego patris mei precepta custodio & manco in eius dilectione. Hec locutus sum uobis ut gaudium meum in uobis sit & gaudium uestrum impleatur. Hoc est preceptum meum ut diligatis inuicem sicut dilexi uos ego uos. Maiorem hac dilectionem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Uos amici mei estis si feceritis quecumque ego precipio uobis. Iam non dicam uos seruos. quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Uos autem dixi amicos. quia omnia quecumque audiui a patre meo nota feci uobis. Non uos me elegistis. sed ego elegi uos & posui uos ut eatis & fructum afferatis & fructus uester maneat. ut quecumque petieritis patrem in nomine meo det uobis. Hec mando uobis ut diligatis inuicem. Si mundus uos odit scitote quia me priorem uobis odio habuit. Si de mundo fuissetis mundus quod suum erat diligeret. Quia non de mundo non estis sed ego elegi uos de mundo propterea odit uos mundus. Memento sermonis mei quem ego dixi uobis. Non est seruus maior domino suo. Si me persecuti sunt & uos persequentur. Si sermonem meum seruauerunt & uestrum seruabunt. Sed hec omnia facient uobis propter nomen meum quia nesciunt eum qui me misit. Si non uenissem & locutus eis peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Qui odit me & patrem meum odit. Si opera non fecissem in eis que nemo alius fecit peccatum non haberent. Nunc autem uiderunt & oderunt me & patrem meum. Sed ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est. quia odio habuerunt me gratis. Cum autem uenerit paraclitus quem ego mittam uobis a patre spiritum ueritatis qui a patre procedit. ille testimonium perhibebit de me. Et uos testimonium perhibebitis. quia ab initio mecum estis. Hec locutus sum uobis ut non scandalizemini. Ablegent synagogis faciunt uos. Sed uenit hora. ut omnis qui interficit uos arbitretur obsequium se prestare deo. Et hec facient uobis quia non nouerunt patrem neque me. Sed hec locutus sum uobis. ut cum uenerit hora eorum reminiscamini eorum quia ego dixi uobis. Hec autem uobis ab initio non dixi. quia uobiscum eram. Nunc autem uado ad eum qui me misit. & nemo ex uobis interrogat me quo uadis. Sed quia hec locutus sum uobis tristitia implebit cor uestrum. Sed ego ueritatem dico uobis. expedit uobis ut ego uadam. Si enim ego non abiero paraclitus non uenit ad uos. Si autem ego mittam eum ad uos. Et cum uenerit ille arguet mundum de peccato & de iustitia & de iudicio. De peccato quidem quia non credunt in me. de iustitia uero. quia ad patrem uado. & iam non uidebitis me. de iudicio autem quia princeps mundi huius iam iudicatus est. Adhuc multa habeo uobis dicere sed non potestis portare modo. Cum autem uenerit ille spiritus ueritatis docebit uos omnem ueritatem. Non enim loquetur a semetipso. Sed quecumque audiet loquetur. & que uentura est annuntiabit uobis. Ille me clarificabit quia de meo accipiet & annuntiabit uobis omnia quecumque habet pater mea sunt. propterea dixi quia de meo accipiet & annuntiabit uobis. Modicum & non uidebitis me. & rursum modicum & uidebitis me quia uado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem. Quid est hoc quod dicit nobis modicum & non uidebitis me. & rursum modicum & uidebitis me quia uado ad patrem. Dicebant ergo. Quid est hoc quod dicit modicum. Nescimus quid loquitur. Cognouit autem ihesus quia uolebant eum interrogare. & dixit eis. De hoc queritis inter uos quia dixi modicum & non uidebitis me & iterum modicum & uidebitis me. Amen amen dico uobis. quia plorabitis & flebitis uos. Mundus autem gaudebit uos autem contristabimini. Sed tristitia uestra uertetur in gaudium. Mulier cum parit tristitiam habet. quia uenit hora eius. Cum autem peperit puerum iam non meminit pressure propter gaudium. quia natus est homo in mundum. Et uos igitur nunc quidem tristitiam habetis. Iterum autem uidebo uos. & gaudebit cor uestrum & nemo tollet gaudium uestrum a uobis. Et in illo die me non rogabitis quicquam. Amen amen dico uobis. Quicquid petieritis patrem in nomine meo dabit uobis. Usque modo non petistis quicquam in nomine meo petite & accipietis. ut gaudium uestrum plenum sit. Hec in prouerbiis locutus sum uobis. Uenit hora cum iam non in prouerbiis loquar uobis. Sed palam de patre annuntiabo uobis. In illo die in nomine meo petetis. & non dico uobis quia rogabo patrem de uobis. Ipse enim pater amat uos quia uos me amastis & credidistis. quia ab deo exiui. Exiui a patre & uenio in mundum. Iterum relinquo mundum & uado ad patrem. Dixerunt discipuli eius. Ecce nunc palam loqueris & prouerbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia & non opus habes ut quis te interroget. In hoc credimus quia a deo existi. Respondit eis ihesus. Modo creditis. Ecce uenit hora. & iam uenit ut dispergamini unusquisque in propria & me solum relinquatis. & non sum solus quia pater mecum est. Hec locutus sum uobis ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis sed confidite ego uici mundum. Hec locutus est ihesus & leuatis oculis in celum dixit. Pater uenit hora clarifica filium tuum. ut filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis. ut omne quod dedisti ei det eis uitam

Si rogabitis me quid cum adhuc

Si gaudium uestrum

qa acc eyrui'n credidert.

cũnam. ꝑ ẽ aũt unũ cũa. ut agnoscant te solum uũ dm. ⁊ quẽ misisti ihm xp̃m. Ego te clarificaui sup̃ tram op̃ q̃ dedisti mi ut faciam. Et nunc clarifica me tu pr̃ ap̃te metipm. Clarificare quã hũi pr̃i quã nũi ꝺ fieret ap̃te. Manifestaui nom̃ tuũ hoĩbꝫ quos dedisti mi ꝺ mundo. Tui erant ⁊ mi eos dedisti. ⁊ sermonẽ meũ seruauer. Et nunc agnouerũt quia omnia que dedisti mi abste sunt. quia uba que dedisti mi dedi eis. ipi acceperũt. ⁊ agnouerũt uere. quia tu me misisti. Ego p eis rogo. nõ p mundo. ꝛ p̃ quos dedisti mi quia tui sunt. ⁊ mea oĩa tua sunt. ⁊ tua mea sunt. Et clarificat sum eis. ⁊ nõ sũ amplius in mundo. ⁊ hi in mundo sunt. ⁊ ego ad te uenio. Pr̃ scẽ serua eos in nõe tuo quos dedisti mi. ut sint unũ sicut ⁊ nos. Cum eẽm eis ego seruabam eos in nõe tuo. quos dedisti mi. Et custodiui. ⁊ nemo ex eis perijt. nisi filius perditionis. ut scriptura impleatur. Nunc aũt ad te uenio. Et hec loquor in mundo. ut habeant gaudiũ meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonẽ tuũ. ⁊ mundus eos odio habuit. quia nõ sunt ꝺ mundo. sicut ego nõ sum ꝺ mundo. Non rogo ut tollas eos ꝺ mundo. sed ut serues eos a malo. ꝺ mundo nõ sunt sicut ego ꝺ mundo nõ sum. Sanctifica eos in ueritate. sermo tuus ueritas ẽ. Sicut tu me misisti in mundũ. ⁊ ego misi eos in mundũ. ⁊ pro eis ego sanctifico meipm. ut sint ⁊ ipi sanctificati in ueritate. Non ro autẽ pro eis tm. sed et pro eis qui credituri sunt p ubũ eorũ in me. ut omes unũ sint. Sicut tu pr̃ in me. ⁊ ego in te. ut ⁊ ipi unũ in nobis unũ sint. ut mundus credat. quia tu me misisti. Et ego claritatem quã dedisti mi dedi eis. ut sint unũ sicut nos unũ sumus. Ego in eis. ⁊ tu in me. ut sint consummati in unũ. ⁊ cognoscat mundus quia tu me misisti. ⁊ dilexisti eos sicut me dilexisti. Pr̃ quos dedisti mi. uolo ut ubi ego sum. et illi sint mecum. ut uideant claritatem meã quã dedisti mi. quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pr̃ iuste mundus te non cognouit. Ego aũt te cognoui. ⁊ hi cognouerũt quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum. ⁊ notum faciam. ut dilectio qua dilexisti me. in ipis sit. ⁊ ego in ipis. Hec cũ dixisset ihs exiuit cum discipulis suis trans torrentem cedron. ubi erat hortus. in quem introiuit ipe ⁊ discipuli ei. Sciebat aũt et iudas qui tradebat eum locum. quia sepe thesum illuc cũ discipulis suis illuc. Judas ergo cum accepisset cohortem. ⁊ ex pharisæis. ⁊ principes ministros uenit illuc cum laternis ⁊ facibus ⁊ armis. Ihs ergo sciens omnia q̃ uentura erant sup̃ eum. prodit ⁊ dixit eis. Quem quritis. Respondẽrunt ei. Ihm nazarenum. Dicit eis ihs. Ego sum. Stabat aũt ⁊ iudas qui tradebat eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis. Ego sum. abierũt retrorsum. ⁊ cecidũrunt in terram. Et rursum interrogauit eos. Quem quritis. Illi dixerũt

illã dixerũt

unũ. Respondit ihs. Dixi uobis quia ego sum. Si ergo me quritis sinite hos abire. ut impleret sermo quẽ dixit. quia quos dedisti mi. non perdidi ex eis quẽquã. Symon ergo petrus habens gladiũ. eduxit eum. percussit ptem pontifi ancille. abscidit eius auriculã dexterã. Erat aũt nom̃ seruo malchus. Dixit ergo ihs petro. Mitte gladiũ tuũ in uaginã. Calicẽ quem dedit mi pr̃ nõ bibam illum? Corripuerũt ergo ⁊ milites ⁊ tribunus ⁊ ministri iudeorũ. et comprehenderunt ihm. ⁊ alligauerunt eum. ⁊ adduxerunt eum ad annã primũ. Erat aũt socer caiphe. q̃ erat pontifex anni illius. Erat aũt caiphas q̃ consilium dederat iudeis. quia expedit unum hoĩem mori pplo. Sequebatur ihm symon petr. ⁊ alius discipl. Discipl aũt ille erat notus pontifici. ⁊ introiuit cũ ihũ in atrium pontifi. Petr aũt stabat ad hostium foris. Exiit ergo discipl ille alius qui erat notus pontifici. ⁊ dixit ostiarie. ⁊ introduxit petrũ. Dicit ergo petro ancilla hostiaria. Numquid ⁊ tu ex discipulis es hoĩs illi. Dicit ille nõ sum. Stabant aũt serui ⁊ ministri ad prunas. quia frigus erat. ⁊ calefaciebant se. Erat aũt cum eis ⁊ petr stans ⁊ calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit ihm de discipulis suis. ⁊ de doctrina ei. Respondit ei ihs. Ego palam locutus sum mundo. ego semper docui in synagoga. ⁊ in templo. quo omes iudei conueniunt. ⁊ in occulto locutus sum nichil. Quid me interrogas. interroga eos qui audierũt quid locutus sum eis. Ecce hi sciunt quid dixerim ego. Hec cum dixisset unus assistentium ministrorum. dedit alapam ihu dicens. Sic respondes pontifici. Respondit ei ihs. Si male locutus sũ testimoniũ phibe de malo. Si aũt bñ quid me cedis. Et misit eum annas ligatum ad caiphan pontificem. Erat aũt symon petr stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei. Numquid ⁊ tu ex discipulis eius es. Negauit ille ⁊ dixit. Non sum. Dicit unus ex seruis pontifi cognatus ei. cuius abscidit petrus auriculam. Nonne ego te uidi in horto cum illo. Iterum ergo negauit petr. ⁊ statim gallus cantauit. Adducunt ergo ihm a caiphan in prætoriũ. Erat aũt mane. Et ipi non introierũt in prætoriũ. ut non polluerentur. sed manducarent pascha. Exiit ergo pilatus ad eos foras. ⁊ dixit. Quam accusationem affertis aduersus hominem hunc. Respondẽrunt ⁊ dixerunt ei. Si non esset hic malefactor. non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis pilatus. Accipite eum uos. ⁊ secundum legem uestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei iudei. Nobis non licet interficere quemquam. ut sermo ihu impleretur quem dixit significans qua morte esset moriturus. Introiuit ergo iterum in prætorium pilatus. ⁊ uocauit ihm. ⁊ dixit ei. Tu es rex iudeorum. Respondit ihs. A temetipso hoc dicis. An alii tibi dixerũt de me. Respondit pilatus. Numquid ego iudeus sum. Gens tua. ⁊ pontifices tradiderũt te mi. Quid fecisti. Respondit ihs. Regnum meum non est de hoc mundo. si

echoe mundo.

eymundo cēr regnū meū. nunc aūt regnū meū nō ē hinc. dr̄ ei pilat. Ergo rex es tu. Rn̄dit ihs. Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum. et ad hoc veni in mundū. ut testimoniū phibeam veritati. Omis qui ē veritate audit meā uocē. Dicit ei pilat. Quid ē veritas. Et cum hoc dixisset. exiit iterum ad iudeos. et dicit eis. Ego aūt nullam inuenio in eo causam. Est aūt consuetudo uob. ut unū dimittam uob in pascha. Uultis ergo dimittam uob regem iudeoz. Clamauerunt rursum omes dicentes. Nō hunc sed barrabam. Erat aūt barrabas latro. Tūc ergo apprehendit pilatus ihm. et flagellauit. Et milites coronā de spinis. posuerūt capiti ei. et ueste purpurea circūdederunt eum. et ueniebāt ad eum. et dicebant. Ave rex iudeoz. et dabāt ei alapas. Exiit iterum pilat foras. et dicit eis. Ecce adduco eum uob foras. ut cognoscatis quia nullā in eo inuenio. Exiit ergo ihs portans coronā. et purpureū uestimentū. et dicit eis. Ecce hō. Cum ergo uidissent eum pontifices et ministri clamabant dicentes. crucifige. crucifige eum. Dicit eis pilat. Accipite eum uos et crucifigite. Ego enim non inuenio in eo causam. Rndūt ei iudei. Nos legem habemus. et secundum legem debet mori. quia filium dei se fecit. Cū audisset pilatus hunc sermonem magis timuit. et ingressus iterum. dicit ad ihm. Unde es tu. ihs aūt responsum non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Michi non loqueris. nescis quia potestatem habeo dimittere te. et potestatem habeo crucifigere te. Rndit ihs. Non haberes potestatem adūersum me ullam. nisi esset tibi datum desuper. Propterea qui tradidit me tibi maius peccatum habet. Ex hoc quærebat pilat dimittere eum. Iudei aūt clamabant dicentes. Si hunc dimittis non es amicus cesaris. Omis enim qui se regem facit. contradicit cesari. Pilatus ergo cum audisset hos sermones. adduxit foras ihm. et sedit pro tribunali in loco qui dr lithostrotos. hebraice aūt gabbatha. Erat aūt parasceue pasche. hora quasi sexta. et dicit iudeis. Ecce rex uester. Illi aūt clamabant. Tolle. tolle crucifige eum. Dicit eis pilatus. Regem uestrum crucifigam. Pontifices respondent. Non habemus regem nisi cesarem. Tunc tradidit eis ihm ut crucifigeret. Susceperunt aūt ihm. et exiuit bajulans sibi crucem. et uenit in eum qui dr calui locum. hebraice golgotha. ubi eum crucifixerūt. Et cum eo duos alios hinc et hinc. medium aūt ihm. Scripsit aūt et titulum pilatus. et posuit super crucem. Erat aūt scriptum. ihs nazarenus rex iudeoz. Hunc ergo titulum multi legerunt iudeoz. quia prope erat locus ubi crucifixus est ihs. Erat scriptum hebraice. græce. latine. Dicebant ergo principes sacerdotum pilato. Noli scribere rex iudeoz. Sed quia ipse dixit rex sum iudeoz. Respondit pilatus. Quod scripsi. scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum. acceperunt uestimenta eius. et fecerunt iiii. partes. unicuique militi partem. et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis. desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad inuicem. Non scindamus eam. sed sortemur de illa cuius sit. ut scriptura impleatur dicens. Partiti sunt uestimenta mea sibi. et in uestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Stabat aūt iuxta crucem ihu mr ei. et soror mris ei maria cleophe. et maria magdalene. Cum ergo uidisset ihs mr. et discipulum stantem quem diligebat. dicit mri sue. Mulier. ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mr tua. Et ex illa hora accepit eum discipulus in sua. Postea sciens ihs quia iam cuncta consummata sunt. ut consummaretur scriptura. dicit. Sitio. Vas erat positum aceto plenum. Illi aūt spongiam aceto plenam hysopo circumdederunt. et obtulerunt ori ei. Cum ergo accepisset acetum ihs dixit. Consummatum est. Et inclinato capite emisit spm. Iudei ergo quoniam parasceue erat. ut ne remanerent in cruce corpora sabbato. erat enim magnus dies ille sabbati. rogauerunt pilatum ut frangerentur eorum crura. et tollerentur. Uenerunt ergo milites. et primi quidem fregerunt crura. et alterius qui crucifixus est cum eo. At ubi aūt ad ihm uenerunt. ut uiderunt illum iam mortuum. non fregerunt eius crura. Sed unus militum lancea latus eius aperuit. et continuo exiuit sanguis et aqua. Et qui uidit testimonium perhibuit. et uerum est testimonium eius. Et ille scit quia uera dicit. ut uos credatis. Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur. Os non comminuetis ex eo. Et rursum alia scriptura dicit. Uidebunt in quem transfixerunt. Post hec aūt rogauit pilatum ioseph ab arimathia. eo quod esset discipulus ihu. occulte aūt propter metum iudeoz. ut tolleret corpus ihu. et permisit pilatus. Uenit ergo et tulit corpus ihu. Uenit aūt et nicodemus qui uenerat ad ihm nocte primum. ferens mixturam myrre. et aloes. quasi libras c. Acceperunt ergo corpus ihu. et ligauerunt eum linteis cum aromatibus. sicut mos est apud iudeos sepelire. Erat aūt in loco ubi crucifixus est hortus. et in horto monumentum nouum. in quo nondum quisquam positus fuerat. Ibi ergo propter parasceuen iudeoz. quia iuxta erat monumentum posuerunt ihm.

Maria aūt stabat ad monumentum foris. Ne me tange dixit mr. Nondum enim ascendi ad patrem. Uade aūt ad fratres meos. et dic eis. Ascendo ad patrem meum et patrem uestrum. deum meum et deum uestrum. Maria magdalene uenit annuntians discipulis. Quia uidi dominum. et hec dixit mihi. Cum ergo sero esset die illa una sabbatorum. et fores essent clause ubi erant discipuli congregati propter metum iudeoz. uenit ihs et stetit in medio. et dicit eis. Pax uobis. Et cum hoc dixisset. ostendit eis manus et latus. Gauisi sunt ergo discipuli uidentes dominum. Dixit ergo eis iterum. Pax uobis. Sicut misit me pater. et ego mitto uos. Hec cum dixisset insufflauit. et dicit eis. Accipite spm sanctum. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis. et quorum retinueritis retenta sunt. Thomas aūt unus de duodecim. qui dr didymus. non erat cum eis quando uenit ihs. Dicebant ergo ei alii discipuli. Uidimus dominum. Ille aūt dixit eis. Nisi uidero in manibus eius fixuram clauorum. et mittam manum meam in latus eius. non credam. Et post dies octo. rursum erant discipuli eius intus. et thomas cum eis. Uenit ihs ianuis clausis. et stetit in medio. et dixit. Pax uobis. Deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc. et uide manus meas. et affer manum tuam. et mitte in latus meum. et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thomas et dixit ei. Dominus meus et deus meus. Dicit ei ihs. Quia uidisti me thoma credidisti. Beati qui non uiderunt et credunt. Multa quidem et alia signa fecit ihs in conspectu discipulorum suorum. que non sunt scripta in libro hoc. Hec aūt scripta sunt ut credatis quia ihs est xps filius dei. et ut credentes uitam habeatis in nomine eius.

Post hec manifestauit se iterum ihs discipulis suis ad mare tyberiadis. Manifestauit aūt sic. Erant simul simon petrus. et thomas qui dr didymus. et nathanahel qui erat a cana galilee. et filii zebedei. et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis simon petrus. Uado piscari. Dicunt ei. Uenimus et nos tecum. Et exierunt. et ascenderunt navem. et illa nocte nichil prehenderunt. Mane aūt iam stetit ihs in litore. non tamen discipuli sciebant quia ihs est. Dicit ergo eis ihs. Pueri numquid pulmentarium habetis. Responderunt ei. Non. Dicit illis. Mittite in dexteram navigii rete. et inuenietis. Miserunt ergo. et iam non eos trahere prae multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat ihs petro. Dominus est. Simon petrus cum audisset quia dominus est. tunicam succinctus erat. Misit se in mare. Alii aūt discipuli navigio uenerunt. non enim longe erant a terra. sed quasi cubitis ducentis. trahentes rete piscium. Ut ergo descenderunt in terram. uident prunas positas. et piscem superpositum. et panem. Dicit eis ihs. Afferte de piscibus quos prehendistis nunc. Ascendit simon petrus. et traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent non est scissum rete. Dicit eis ihs. Uenite prandete. Nemo audebat discumbentium interrogare eum. tu quis es. scientes quia dominus est. Et uenit ihs. et accipit panem. et dat eis. et piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est ihs discipulis suis. cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandissent. dicit simoni petro ihs. Simon iohannis diligis me plus his. Dicit ei. Etiam domine. tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Simon iohannis diligis me. Dicit ei. Etiam domine. tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei tertio. Simon iohannis amas me. Contristatus est petrus quia dixit ei tertio. amas me. et dixit ei. Domine tu omnia nosti. tu scis quia amo te. Dicit ei ihs. Pasce oues meas. Amen amen dico tibi. cum esses iunior cingebas te. et ambulabas ubi uolebas. Cum aūt senueris. extendes manus tuas. et alius te cinget. et ducet quo tu non uis. Hoc aūt dixit significans qua morte clarificaturus esset deum. Et cum hoc dixisset. dicit ei. Sequere me. Conuersus petrus uidit illum discipulum quem diligebat ihs sequentem. qui et recubuit in cena super pectus eius. et dixit. Domine quis est qui tradit te. Hunc ergo cum uidisset petrus dicit ihu. Domine hic aūt quid. Dicit ei ihs. Sic eum uolo manere donec ueniam. quid ad te. Tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres. quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei ihs. non moritur. sed. Sic eum uolo manere donec ueniam. quid ad te. Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his. et scripsit hec. et scimus quia uerum est testimonium eius. Sunt aūt et alia multa que fecit ihs. que si scribantur per singula. nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros. Amen.

melmalli, mdur intreamma posita nō mē
mur. Venit & symon petr̄ seqūs eum. intro
uit mmoniūtū. mdur intreamma posita
fudirū q̄ fuit sr̄ eap̄ ei. nō cum intreamib
posit̄ sz̄ seposim mudinū tumū loc̄. Tunc
& mrunt. ille discipl̄ q̄ ucniat ad mom
mtū. Et mdur redidit. q̄on dum è sic hab̄
sep̄tumm. q̄ quotid̄ cū mmoniē vsurge
ret. abierunt & nō ad cemet̄iū discipli
Maria ā stabat admonimēū flens ploraut
dum & flens melmaut le. ⁊ pspx mmonu
mtū. mdit duas angl̄os albis sedentes. u
nū ad caput ⁊ unū ad pedes. ū posit̄ fuit corp
dn̄i. Dic̄t ill̄. Mulr quid ploras. Dic̄t eis
Tulerūt dn̄m meū ⁊ nescio ū posuerūt
eum. H cū dixiss. uidit dn̄m
stantē ⁊ nō sciebat quia ihs est. Dic̄t ei ihs.
Mulr quid ploras. illa existimans q̄ hortu
lan̄ esset. dic̄t ei. Dne si tu sustulisti eū. dicto
mihi ū posuisti eum. ⁊ ego eum tollā. Dic̄t ei ihs
Maria. Conūsa illa. dicit ei. Rabboni. q̄ dr̄
magr̄. dicit ei ihs. Noli me tangere. Nondum
enim ascendi ad patrē meū. vade aut̄
ad fr̄es meos. ⁊ dic eis. Ascendo ad patrē meū
⁊ patrem uīm. dn̄m meū ⁊ dn̄m uīm. Venit
maria magdalene annūtians discipl̄is q̄
uidi dn̄m
⁊ hec dixit mi. Cum esset sero die illa una sab
batoꝝ. ⁊ fores essent clause ū essent discipli
pp̄ metū iudeoꝝ. venit ihs. ⁊ stetit i
medio discipl̄oꝝ. ⁊ dic̄t. pax uob̄. Et cum hoc
dixisset. ostendit eis manꝰ ⁊ latꝰ. Gauisi sunt
& discipli uisi dominū. dic̄t & eis iterū. pax
uob̄. Sicut misit me pat̄. ⁊ ego mitto uos
H cum dixiss. insufflauit ⁊ dic̄t eis. Accipite
spūm scm̄. Quor̄ remiseritis peccā remittū
tur eis. ⁊ quor̄ retinueritis retenta sunt. Tho
mas aut̄ unꝰ de. xij. qui dr̄ didymꝰ. nō erat
c̄ eis cū venit ihs. Dixerunt & ei alij discī
pli. Vidimꝰ dn̄m. Ille aut̄ dix̄t eis. Nisi uidero
in manibꝰ ei fixuram clauoꝝ. ⁊ mittam digi
tū meū in loc̄m clauoꝝ. ⁊ mittā manū meā
in latꝰ ei ñ credam. Et p̄ dies viij. rur
sū erant discipli ei intus. ⁊ thomas cū eis. Venit
ihs ianuis clausis. ⁊ stetit in medio eoꝝ. ⁊
dixit. pax uob̄. deinde dicit thome. Infer
digitū tuū huc. & vide manꝰ meas. ⁊ affer
manū tuā ⁊ mitte latꝰ meū. ⁊ noli ee in
credulus sz̄ fidel̄. Respondit thomas. ⁊ dixit ei. Dn̄s
meus ⁊ dn̄s meus. Dic̄t ei ihs. Quia uidisti me ⁊ credi
sti. Beati qui nō uiderūt ⁊ credider̄. Multa q̄q̄
⁊ alia signa fec̄t ihs in conspectu discipl̄oꝝ su
oꝝ q̄ non sunt scripta in libro hoc. Hec aut̄ scr̄
pta sunt ut credatis quia ihs è xp̄s dei. ⁊ ut
credentes uitam habeatis in nōie ei. Postea
manifestauit se rursum ihs. ad mare tibe
riadis. manifestauit aut̄ sic. Erant aut̄
simul symon petr̄. ⁊ thomas q̄ dr̄ didymꝰ
⁊ nathanahel qui erat a chana galilee. ⁊ fi
lij zebedei. ⁊ alij ex discipl̄is eius duo. Dic̄t
eis symon petrus. Vado piscari. dic̄t ei. Ve
nimus ⁊ nos tecū. Et exierunt ⁊ ascenderūt
in nauē. illa nocte nichil p̄ndiderunt. Mane aū
tem stet̄t ihs in litore. nō tn̄ cognouerūt
discipli. quia ihs è Dixit & eis ihs.
pueri numquid pulmentarium habetis. Respon
derunt ei. Non. dic̄t eis. Mittite in dexteram nauigij rete
⁊ inuenietis. Miser̄ & nō ualebant illud
trahere p̄ multitudinem piscium. dic̄t & discipl̄s
ille q̄ diligebat ihs petr̄. dn̄s è. Symon
petrus cū audisset. q. d. è. tunicā sue cinxit
se. Erat enim nudus. ⁊ misit se in mare. Alii
aut̄ discipli nauigio uenerūt. nō enim erat
longe a terra. sed q̄si cubitis. cc. trahentes re
te piscium. ut & descendentes ad terrā uiderunt
prunas positas ⁊ piscē superpositum. ⁊ panē. dic̄t
eis ihs. Afferte de piscib̄ quos prendidi
stis nunc. Ascendit symon petrus. ⁊ trāx. cc.
rete in terrā plenū magnis piscib̄. c. l. iij.
Et cum tanti essent nō est scissum rete. dicit
eis ihs. Venite prandete. Et nemo audebat
discumbentium interrogare eum. Tu quis es.
scientes quia dn̄s è. Et uenit ihs ⁊ accepit panē
⁊ dat eis ⁊ piscē similr̄. Hoc iam tertio manifes
tatus est ihs discipl̄is suis. cū resurrexisset a mor
tuis. Cum ergo prandissent dic̄t symoni pe
ihs. Symon iohānis diligis me plus his. Dic̄t
ei. Etiam dne. Tu scis quia amo te. Dicit ei.
Pasce agnos meos. dic̄t ei iterum. Symon iohānis
amas me. Ait illi. Etiam dne. Tu scis quia amo te. Dic̄t ei
Pasce agnos meos. dic̄t ei iterum. Symon iohānis
amas me. Contristat̄ est petr̄ quia dix̄t ei tertio.
amas me. ⁊ dic̄t ei dne. Tu scis q. amo te. Dic̄t ei
Pasce oues meas. Amen amen dico tibi
cū esses iunior. cingebas te ⁊ ambulabas ubi
uolebas. Cum aut̄ senueris extendes ma
nus tuas. alius te cinget. ⁊ duc̄t q̄ nolis. sig
H aut̄ dix̄t significans q̄ morte clarificā
turus esset dn̄m. Et cū hoc dixisset. dic̄t ei. Sequere me.
Conuersus petr̄ uidit illum discipl̄m q̄ diligeba
tur ihs sequentē. q̄ ⁊ recubuit in cena sup petr̄
ei. ⁊ dix̄t. Dne quis est q̄ tradet te. Hunc ergo ⁊ c
uidisset petr̄ dix̄t ihu. Dne hic aut̄ q̄d. Dic̄t ei ihs.
Sic eum uolo manere donec uenio. Quid ad te. Tu
me sequere. Exiit ergo iste sermo inter fr̄es. q. discipl̄s
ille nō moritur. Et nō dix̄t ei ihs quia si me
uolo manere donec uenio. quid ad te. Hic est discipl̄s ille qui testimoniū perhibet
de his. ⁊ scripsit h. Et scimus q. uer̄ est testimoniū eius.
Sunt aut̄ alia multa q̄ fecit ihs. q̄ si scribant̄ p singula. q̄ nec ipm arbitror mundū capere eos qui scri
bendi sunt libros.

Pl̄o.

Primū q̄ quare ꝑ euangelia q̄ simplicium sunt legēda. in quibus nob̄ cū. ꝓcepta sint uolūt apl̄s hec epl̄as addiscenda. Hec aut̄ ideo fact̄ ē. ut. s. multo noldentes ecclie nouas cū ueteribus ꝑmiscere. aut ꝑfecta atq; ordinata. vel certe una. ꝑ plurimas ecclesias q̄ simones ē̄ epl̄as. qui ꝑ eā iam legē mouebāt. nō omnia mandata dī legebantur. nec omnia ueterum sua uehemia. sp̄ pli offensione pena. ꝙ exēplum uniuersi libros ad memoriam transmiser̄. dum q̄ aut nō ampli. quā. x. epl̄ae. ad ecclias. ꝓpheta. y. simul. eis cū illa q̄ ad hebreos de illam reliqua. ubi. ad discipl̄os ꝑtinēt ꝓ ꝓpheta ostendēt ut nouū nō discrepare. neq; testō. nec ꝑ legē nō facē moysi. ad unū ꝑtinēs de caloēt mandatis suas epl̄as ordinauit. — ꝙ ille ꝓcepit misimus apharanone ylarię. unde epl̄a ad galat. ydolatē fuisse edocet. accusatos. Nā duas tabulas lapideas duos testās significauit fuisse. unā crudelissimā tradidisse. ꝓphetam sane q̄ ad hebreos scribit. q̄ nam paulū nō ē ꝓsequit. eo q̄ nō sit ei uāe nullatenus. ꝙ ꝑmonet filiū q; distantiam. ꝙ aut barnabe aut ꝑ tullianū. aut luce aut quēdam. Ite clemens discipli apl̄oꝝ. ꝓpī romane ecclie ꝙ apl̄s ordinatū. Ubi. ꝓbendē ē. Scripta pauli nō extant quia q̄ nō bē nomē. q̄ nec alicui extat q̄ nulli noīe nuncupatur. Q. si ablurdi ē pauli magē ē credendū ē. qui tanto tempore fuit fulgor eccliē. Sī q̄n ap̄lice brevis ecclias. q̄ destructor legis falsi suspicat̄ ꝓbatur. uolut tanto noīe d̄ legē figuras. uānare ꝙ redde nouū. ne hōdi nis noīe sīmre plan excludā. credēs. Ilon ē sane mirū. si eloquiū mutatur in pe. i. mebreo quā in greco. i. greo quo ore epl̄e fiunt ꝓpte. Quouet aut quosdam q̄ rationis epl̄a impio sit posita. ea ꝓmā ꝓpter manifestē. ꝙ Nam ihm̄ hierosolimā ꝓpter te ihm̄. ut corinthios. aliosq; ā ut nunc fidē ꝓfectū possunt esse congregē. lucrifaciendos sic. ꝙ intelligi quā uolut in ꝙ epl̄as ordinatas. ut ꝓma ponēt̄ q̄ posteā esse ordinata. ut ꝙ singulas epl̄as gradib; ad ꝓficiendū ueniretur. Romanos nāq; ꝓficq; tam rudes esse ut intelligēt nō dī se q̄n. ꝙ ꝑ mortē ē saluatos. nobis. duo mē ē ꝓpī offensam. — deos illos in dignē asser. ꝙ firma

ri. una gratulatos. pro quo admonemur. Corinthios ꝙ diu ecclē grām ē obtulam. — nondum nō meritā quā esse peccātes nō mēpsi uit repleuit. sicut ait ap̄l̄s. audiunt se unos formato. unos. Congregans uobiscū ecclesiā hūmodi hōies. sathane ītrū. — Iherēū nō laudāt. — magē ac magē ꝑficiat admonentur. Galathe nō ita multi ēmi argumentur. nō si nō q̄ ceteri illos ꝓsequ apl̄s ēdocē. Ephesij sane nulla reprehensione. si multa laude sunt digni. quia fidē aplicam seruauer̄. — Philippenses aut nullo magē ecclaudamur. quia nec audire fidē apl̄s uoluer̄. Thessalonicenses. nichil nisi uana ab; epl̄is. ei laude ꝓsequunt. eo q̄ nō solū fidē mocussam. seruauer̄ uīnus. si. ē impfectione eius sunt gestantes fidē. Colossenses aut tales erant. ut ei ab apl̄o ñ corpalr nō fuissent. hac laude digni ꝓmittit. si. si corpe mēte absentē. si spū ñ sū. gaudens. videns ordinē ueīm. Debebrei nō quid dicend ē. Qui thessalonicenses qui plimū laudant̄. unanimos fēt ēd bñ. sicut ꝓpe am. — nos hīs mandatis esse ecclias ostēdit. q̄ sunt mundi. Ladē enim passi estis. — nos assumulabi; nūc ē q̄ illi iudeis. Ap̄ ꝓpē quos; hebreos. exāē admonent dicēs. Nā. — unusquisq; ꝑfectus. — v. b. u. ei gradu. s. cognoscentes nos. hīs melioribꝰ. — manentē subiā.

Romani sunt qui crudiē. — gentiq; ēdiderunt. hi si ꝓpriā nolebant se alienos ꝓfiteri. ꝓpriā illam uidi dicebant nos sum ꝓpīs ꝑ. quos abnegato dilexē. — iouē. Nos circūcelli eos gentes hebreas. existere ꝙ ostendit. — nos ē ꝓpīe ap̄ uidam dē ihm. Nec ē legato signis dī. quantis; labiis. mare sic eo ꝓmittunt pede. ēt nunquā nisi gratissim fluctē undiuerit. Nob ꝓpria ihs dns manna mdebro. — qui filiis suis celeste ꝓpulum dīc ministrauit. Nec die necessaq; necessima sub. — ꝙ ecclia ut nob animo ne ostendēt. Ita; ut ecclā ei nullaq; bñficia ēa nos facta nō. nos soli sumā digni dī legē. semper — nos dī laquerius audiēs. ēnisq; cognoscē uolumusq; in qua lege nobis ꝓ nullus ē d. Atq; — ꝙ se quisq; restatus est dicēs. Non uem ñ ad eucq; ꝓmam dom ihū. ei nos omes. ꝓpī quā hōies applaudūt. Sequi ne ē. est ut hodie ydola celebrentes. quib; ab initio defunctis. nob ꝓpriis. — ad ꝓpī mpsecutos locū ecclē. metōnē — solitudine ꝓpurorum. — ꝙ spūs ñ meritorum. ñ qua lege dī clemens

uolunt uos ad nihilum immutationē admittē
Sed ego et predebat. Quanto maiora ergo
uos beneficia narrauimus. tanto maioris ira
mine uos uos et monstrabimus. Sēp enī
hos omnibus eramus ingrati. Nam ipis pe
dibus quibus ardū mare transistis. ludeam
q̄ uidua que fuistis. ꝙ pō paulo nō obtue
rat abolitionem dīe dimittēdis. similat
uos fi ppositis. nō oculis quibus uenerum
nam dīm nubē lignū ꝙ spicē colebatis. si
mulac mutauimini. Quamobrē uob factu
chose fuit. ꝙ modesto & dīm murmuristis
ad egyptum uīm uos manu ualida eiecerā
rebus uolentes. Quo plā ꝙ precipē nr ere
bus puocare dīm ubi uenerimus. ut oē in
hemo morīemur. uer plus ersemoribus il
los. quā duo hoīes fiam ymitatores mem
nim. & quid amicē replicauī. nī ꝙ illa nō
minē fecisse. dī si solo neō uos dignos
uenia indicaret. q. dnīs ihūs ppheas sp uob
uobis repmisit. nō solū suscipe uos uolue
si ꝙ morte pessima permisit. Quē nos ut q
gnouimus. finem ꝺeuenī. tū nob de ep nī no
fuit ꝓdere. nī ymo q uol Quium. nō
obstinatoī mine. si ignominie depromū. Qz
eni agnitum illi fecimus q̄m magi fecere
mur si nī q gnouissem. Si aut ꝺ gnīe nobis
uane iactabimus. qi nō meo mutato mag
quā carnalis nominis filios nos fecim. ꝺ
seōz. Denq; clam ismael. cū ꝺ surge simi
habuisse minime cū illuc rapuerunt.
his uobis alteamur. apls se medū me
ponens. ita ut ymū durum ostenes. ut ne
utrum eoz sua ultima salutē meruisse q
firmaret. Et hoc uō ꝓfecit ꝙ grauit
dolequisse. iubs qui p ꝓpheta mone legis
dīm honorauerit. Sed uō ep cū agnitū
creatorē dīm debuerimus uene
rari. q̄m ei nimia infecta mutauē si
mulacra. uoluptē & similiē uoīa obtendo
equales ee ultima rē demonstrat. ꝓbū ē
mendē lego. ad ꝙ fidē uocandos ostēdat. Qz
obtē melius eis humilitate adpcē ꝙ eos di
am cohortatur.

Romanis igit ꝙ uult eis ꝓficere sumit a
falsis apls. sub nōe dīi nr ihu x. in
legē ꝓphis erant meliū. hoc nusquā apls
abusum ꝙ euangelici fidē seruandā ee ab
stinuit.

PAVLVS
Seruus ē ihu xpi uocatus
apls segregat in euan
gliū dī. q. ante promisit
p pphas suas in scīs
scis de filio suo qui fc
ē ei ex semine dd sm
carnē. Qui predestinat
est filius di in uirtute sp̄m scīficatōis ex
resurrectione mortuoz ihu x dīi nī. p quem
accepim gram et apl̄atum. ad obediend fidei
omnib; gentib; p nōe ei. in quibus estis
uos uocati ihu xpi. Omnib; qui sunt rome dilectis dei uocatis scis. gra uob et pax ab ds
patre nro et dno ihu xpo. Primū quidē gras a
go dō meo p ihm xpm p omnib; uob. quia fi
des ura annuntiatur in uniuerso mundo. Te
stis enī mihi ē ds cui seruio in spū meo in euan
gelio filij ei. q. sine intermissione memoriā
uri facio sp in orationib; meis. obsecrans
si quo modo aliquando prosperū iter habeam in uolun
tate dei uenendi ad uos. Desidero enī uide
uos ut aliquid impertiar uob gratiae spūalis
ad confirmandos uos. id est simul consolari uos
p per eam q inuicem et fidei uram atq; me
am. Nolo aut uos ignorare fres. quia sepe proposui uenire ad uos. et prohibitus sum usq;
adhuc. ut aliquē fructum habeam et in uob. sicut
et ceteris gentib;. et grecis. et barbaris. sapien
tibus et insipientibus debitor sum. ita q. in
me promptus ē. et uob qui rome estis euāgeli
zare. Non enī erubesco euangliū. Virtus
enim dei ē in salutē omni credenti iudeo primū
et greco. Justitia enī dei in eo reuelatur. ex fi
de in fidem. Sicut scriptum ē. Justus aut ex fide
uiuit. Reuelatur enī ira dei de celo sup omē
impietatem et iniustitiā hoīm. eoz q ueritatem
dei in iniustitia detinent. Quia q notum ē dei ma
nifestum ē in illis. Deus enī illis manifestauit. Inui
sibilia enī ipsius a creatura mundi. per ea q facta sunt
intellecta conspiciunt. Sempiterna quoq; eius et
diuinitas. ita ut sint inexcusabiles. Quia
cū cognouissent deum. non sicut deum glorificauerunt
aut gratias egerunt. sed euanuerunt
in cogitationib; suis. et obscuratum est insipiens
cor eoz. Dicentes enī se esse sapientes. stulti fac
ti sunt. et mutauerunt gloriam incorruptibilis
dei in similitudinem imaginis corruptibilis hois.
et uolucrū. et quadrupedū. et serpentū. Propter
ea tradidit illos deus in desideria cordis eoz in
immunditiam. ut contumelias afficiant corpo
ra sua inter semetipsos. Qui commutauerunt ueritatem dei in
mendacium. et coluerunt et seruierunt
creaturē potius quam creatori. qui est benedictus in sēcula. Amē.

ꝑ̄ſon̄ nudat̄ illoꝝ d̄e mpſſionꝫ ignomi-
nie. Nā femine eoꝝ imminuēt nāle uſū
ſeu uſu ꝙ ē ꝓ naturā. Sili aut̄ ⁊ maſcli re
uerꝫ nāli uſu femine. exarſer̄ in deſidꝫ
ſuis ⁊ fine maſculi ⁊ maſculꝫ turpitudinē
operātes ⁊ mercedē q̄ oportuit erroris ſui ⁊ ſeme
ipſis recipientes. Et ſic nō placuer̄ dn̄o ne-
mo nra. ⁊ relicto illoꝝ d̄e intellectu
ur fiebant in q̄d q̄uemunt. ⁊ repletos oī
nequitia. malicia. formicatiōe. auaricia. ne-
quitia. plenos inuidia. homicidio. contēc. do
lo. malignitate. ſuſurrones. detractores. od
biles. deum cluſos. ſuperbos. elatos. inuento
res malorū. parentib; nō obedientes. inſipientes
incompositos. ſine affectione. abſq; fedꝫ. ſine nulla
ꝓ̄ al̄ uindicta. di cognouiſſent. nō intellexe
runt. q̄m qui talia agunt digni ſūt morte
nō ſolū qui fiunt ea. ſ. ⁊ qui conſentiūt fien
tibus. Ppē q̄ inexcuſabiles es hō oīs q̄ iu
dicas. ⁊ quo eum iudicando te ipm̄ cōdem
nas. Cōdemnās enī eadē agis que iudicas. Scīm⁹ enī
q̄m iudicium dei ē ſ. ueritatē ſecꝫ q̄ talia agen
tes ſtimas. ⁊ hoc qui iudicas eos qui talia
agunt. ⁊ facis ea. q̄m tu effugies iudicium
dei. An diuitias bōitatis ei⁹ ⁊ patientie. ⁊ longa
nimitatis ignorās. ⁊ gratis q̄m benignitas
dei ad pñia te adducit. Secm̄ duritiā aut̄
tuam ⁊ impenitens cor. thesaurizas tibi ira
in die ire. ⁊ reuelationis iuſti iudicij dei. q̄ red
det unicuiq; ſ. ex ope ei⁹. his qdē qui ſ. patien
tiam operis etām ⁊ honorē. ⁊ incorruptionē
q̄rentib; uitā etēnā. his aut̄ q̄ ſunt ex cōten
tione. ⁊ qui nō acquieſcunt ueritati. credūt aut̄
iniquitati. ira. ⁊ indignatio. tribulatio. ⁊
angustia. oīe hoīe. q̄ operatur malū iudei
q̄ primū. ⁊ gre. Gla aut̄ ⁊ honor. ⁊ pax. oī ope
ranti bonū. iudei q̄ primū ⁊ gre. Nō enī ē ꝑ
pus apd̄ deū. Quicūq; ē ſine lege peccauer̄.
ſine lege ꝑibunt. Et quicūq; in lege peccauer̄.
ꝑ legem iudicabunt̄. Nō enī audi
tores legis iuſti ſunt apd̄ deū. ſ. factores leḡ
iuſtificabunt̄. Cū enī gētes q̄ legē nō habent.
naturaliter q̄ legis ſunt facerent. hui legē nō
habent ipi ſibi ſunt lex. qui oſtendunt opꝰ legis
ſcriptum in cordib; ſuis. teſtimoniū reddente
illis cōſcientia ipoꝝ. inter ſe inuicē cogitatio
nibus accusantib; aut̄ ⁊ defendentibus. in die
iudicabit deus occulta hoīm. ſ. euangliū me
um per ihm xp̄m. Si aut̄ tu iudeus cognomi
naris. ⁊ requieſcis in lege. ⁊ gloriaris in deo
⁊ nosti uoluntatē ei⁹. ⁊ probas utiora inſtru
ctus de lege. confidis te ipm̄ ducē eē cecoꝝ. lu
mē eoꝝ qui in tenebris ſunt. eruditorē in
ſipientium. magistrū infantiū. habentē formā
ſcie. ⁊ ueritatis in lege. Qui ergo docs
te ipm̄ nō docs? Qui ꝓdicas nō furandū fu
rāris? Qui dicis nō mechandū mechāris? Qui abho
minaris ydola sacrilegiū facis? Et qui in
lege gloriaris. ꝑ ꝓuaricationē dn̄i inhonorās?
Nomen enī dei. per uos blaſphematur inter gētes ſic
scriptum est. Circūcisio quidē ꝑdē si legē
obſerues. Si aut̄ ꝓuaricator legis ſis. circūci
sio tua ꝓputi facta ē. Si ergo ꝓputi iuſtifi
ca legis iuſtodiat. nōne ꝓputium illi in circū
cisionē reputabit̄. Et iudicabit qd̄
natura ē ꝓputiū. legē oſummans te. q̄ p
litteram. ⁊ circūcisionē ꝓuaricator legis es?
Nō enī qui in manifesto iudeus ē. nēq; que in
manifesto in carne circūcisio. ſ. hui⁹ modi
ſed in abſcōdito ē. ⁊ circūcisio cordis in ſpū. nō littꝝ ē
laus nō ex hoīb; ſ. ex deo est.

Quid ergo amplius iudeo ē aut̄ q̄ utilitas
circūcisionis? Multū p omnē modū. Primū
quidē. quia credita sunt illis eloquia dei. Quid ē
si quidā illoꝝ nō crediderūt. Nūquid incredulita
tem illoꝝ fidē dei euacuabit. Absit. Est aut̄
deus uerax. omnis aut̄ hō mendax. sicut scriptū ē. ut
iuſtificeris in ſermonib; tuis. ⁊ uincas cū iudi
caris. Si aut̄ iniquitas nra iuſtitiā dei com
mendat. Quid dicem⁹? Nūquid iniquus ē deus qui
infert iram? Secm̄ hoīes dico. Absit. Alioquin quō
iudicabit deus hunc mundū? Si enī ueritas dei
in meo mendacio abundauit in gloriam ipius. Quid
adhuc ego tanquā peccator iudicor? ⁊ nō
sicut blaſphemamur. ⁊ sicut aiunt quidā nos
dicere. faciam⁹ mala. ut ueniant bona. cuꝝ
iuſti damnatio iuſta ē. Quid ergo? precellimus eos?
Nequaquā. Causati enī sum⁹ iudeos ⁊ gręcos omnes sub
peccato esse. Sicut scriptū ē. Quia iuſtus nō ē. dns
nō ē intellegens. nō ē requirens deum. Oēs de
clinauerunt simul. inutiles facti sunt. nō ē q̄
faciat bonū. nō ē usq; ad unū. Sepulchrum pa
tens ē guttur eoꝝ. linguis suis dolose agebant.
uenenum aspidum sub labiis eoꝝ. Quorum os
maledictione ⁊ amaritudine plenum ē. ue
loces pedes eoꝝ ad effundendū sanguinē. Con
tritio ⁊ infelicitas in uiis eoꝝ. ⁊ uiam pacis nō
cognouerunt. nō ē timor dei ante oculos eoꝝ. Sa
nē scimus q̄m quęcūq; lex loquitur. his qui in lege
sunt loquitur. ut oē os obstruatur. ⁊ subdi
tus fiat oīs mundus deo. Quia ex operibus legis nō
iuſtificabitur oīs caro coram illo. Per legē
enī cognitio peccati. Nūc aut̄ sine lege iuſtitia
dei manifestata ē testificata a lege ⁊ prophe
tis. iuſtitia aut̄ dei per fidē ihu xp̄i. in
omnes et super omnes qui credunt in eū. Nō ē enī diſtinctio.
peccauer̄ enī omnes. ⁊ egent gla dei. iuſtificati gratis
per gratiam ipius. per redemptionē quę est in xp̄o ihu.
quē proposuit deus propitiatorē per fidē in sanguine
ipius. ad ostensionē iuſtitie ipius. per remiſſi
onē precedentium delictorum in sustentatione dei.
ad ostensionē iuſtitie eius in hoc tpe. ut sit

ꝑ̄ nullus. nullus fiunt eū qui exhibe ē ihu
xp̄s. Ꝺ ē ꝙ nme gl̄ane nat. Excluſa ē ꝑqua
ꝓlegē fides. Non ex ꝓlegē fidi. Arbitramur
enim iustificari hoīem ꝑ fidē sine op̄ib; legis
in nōe dē tm̄. Nonne ⁊ gentium. ⁊ im
mo ⁊ gentiū. Cū quid dē, simul qui iusti
ficat circūcisionē ex fide. ⁊ ꝑputū fidē. le
gē ꝙ destruym⁹ ꝑ fidē. Absit. ex lege statu
imus.

III

Quid ꝙ dicem⁹. inuenisse habraam p̄rem
nr̄m ꝑ carnē. Si enī habraam ex op̄ib;
legis iustificat̄ ē. hr̄ glām. s. nō ap̄d dm. Qd
enim scr̄ptura dicat. Credidit habraam dō
⁊ reputū ē ei ad iustiā. Ei aut̄ q̄ op
ꝑat. merces nō imputat̄ ꝙ grām. sꝫ debitū
Ei aut̄ qui nō op̄at. credenti aut̄ eū q̄
iustificat impiū. reputat̄ fides ei ad iustiā
ꝙ ꝑm dī. Sicut ⁊ dō dicit. beatitudi
nem hoīs. cui dō accepto fert iustiā sine
op̄ib;. Beati quor⁹ remisse sunt iniquitates
⁊ quor⁹ tecta sunt peccā. Beat⁹ vir cui nō i
putabit dñs peccm. Beatitudo ꝙ hanc ne circū
cisione tm̄ manet. an ꝑ ꝓpūtio. Dicim⁹ enī q̄ re
puta ē habrahe fides ad iustiā. Quō ꝙ
reputata ē in circūcisione. an ꝑ ꝓpūtio. Non
in circūcisione. sed ꝑ ꝓpūtio. ⁊ signū accepit
circūcisionis signaculū iustitie fidei. q̄ ē ꝑ
putū. ut sit pr̄ oīū credentiū ꝑ ꝓpūtū. ut
reputet ⁊ illi ad iustiā. ⁊ sit pr̄ circūci
sionis. nō his tm̄ qui sunt circūcisione. sed
⁊ his qui sectantur uestigia ei. q̄ ē ꝑputo
fidei ꝑ̄ris nr̄i abrahe. Nō enī ꝓlegē pro
missio abrahe aut semini ei. ut hr̄s eius
mundi. sed ꝑ iustiā fidei. Si enī ex lege he
redes. sr̄. exinanita ē fides. abolita ē ꝓmissio
lex enī iram operat. Ꝺ ē nō ē lex. nec ꝑuari
catio. nō ex fide. ut ꝙ grām firma sit ꝓ
missio oī semini. Nō ei qui ex lege ē. sed
et qui ex fide ē habrahe. qui ē ꝑ oīū nr̄
Sicut scr̄ptū ē. Qm ꝑtrē multarū gentiū
posui te. ai dñm cui credidisti. qui uiuifi
cat mortuos. ⁊ uocat ea q̄ nō sunt. tanq̄ ea
que sunt. Qui ꝓ spē in spē credidit ut fier⁹
multarū gentiū. ꝙ dict̄ ē ei. Sic erit se
men tuū sicut stelle celi. ⁊ arena maris. Et
nō infirmat̄ ē in fide. nec consyderauit corpus
suū iā emortuū. Cū fere. c. eēt annor⁹.
⁊ emortuā uuluā sare. In repromissione ꝙ
di nō hesitauit diffidentia. sed confortat̄ ē
fide. dans glām dō. Plenissime sciens q̄
q̄cq̄ promisit potens ē ⁊ facē. Vnde ⁊ reputū
ei ē ad iustiā. Nō ē aut̄ scr̄ptū ꝓp ipm
quia reputat̄ ē illi ad iustiā. sed ⁊ ꝓp nos
quib; reputabit̄. credentib; ei eum qui su
scitauit ihm dñm nr̄m ihm. a mortuis. q̄ tra
ditus ē ꝓp delicta nr̄a. ⁊ resurrexit ꝓp
iustificationē nr̄am.

ꝙ ē more.

V

Iustificati ex fide pacē habem⁹ ad dm. ꝑ
dñm nr̄m ihm x̄m. Ꝑ quē accessū habem⁹
fide in grām istam in qua stam⁹. ⁊ glām⁹
in spe glie filior⁹ dī. Nō solū aut̄ sed
⁊ gl̄iamur in tribulationib;. scientes q̄ tribulatio patien
tiam operat. patiā aut̄ probationē. probatio aut̄ spē
spes aut̄ non confundit. quia caritas dī dif
fusa ē in cord̄ib; nr̄is. ꝑ spm scm qui datus
ē nob̄. Ut quid ē ꝙ cum adhuc infirmi
essēm. s. ꝑ tempus mortuus ē. Vix enī
ꝑ iustō quis moritur. Nam forsitan
tm quis audeat mori. Cōmendat aut̄ suā
caritatē dē in nob̄. Q̄m si cū adhuc pecca
rem⁹ ex. ē. ꝑ ē ꝑ nob̄ mortuus ē. multo
ꝙ magis nunc iustificati in sanguine ip⁹
simus. salui erim⁹ ab ira ꝑ ipm. Si enī cū
inimici essem⁹. reconciliati sum⁹ dō ꝑ mortē
filij ei. multo magis reconciliati salui erim⁹
in uita ipi. Non solū aut̄ sed ⁊ gl̄iamur
in dō ꝑ dñm nr̄m ihm x̄m. ꝑ quē nc reconci
liationē accepim⁹. Ꝓpter hoc sic ꝑ unū hoīm
in hunc mundū peccm intrauit. ⁊ ꝑ peccm
mors. ⁊ ita in oēs hoīes ꝑtransiit. in quo
oēs peccauer. Usq; ad legē enī peccm erat
in mundo. Peccatū aut̄ nō imputab⁹
cum lex nō esset. Sed regnauit mors ab
adā usq; ad moysen. ⁊ in eos qui nō pec
cauerint in similitudinē ꝓuaricationis a
de. qui ē forma futuri. Sed nō sicut de
lictum. ita ⁊ donū. Si enī unius delicto
multi mortui sunt. multo magis gr̄a
dei. ⁊ donū in gr̄a unius hoīs ihu xp̄i in
plures habundauit. Et nō sicut per
unū peccatum. ita ⁊ donū. Nam iudicium
quidem ex uno in condēnationē. gr̄a aut̄ ex mul
tis delictis in iustificationē. Si enī ex
unius delicto mors regnauit ꝑ unū.
multo magis habundantiā gr̄e. ⁊ dōis
iustitie accipientes in uita regna
bunt ꝑ unū ihm xp̄m. ⁊ igitur sicut
ꝑ unius delictum in oēs hoīes in
condēnationē. sic ⁊ ꝑ unius iustificatio
nem in oēs hoīes in
iustificationem uite. Sicut enī ꝑ inobedi
entiā unius hoīs peccatores constituti sunt
multi. ita ⁊ ꝑ unius obedientiā iusti
ficabunt multi. lex aut̄ subintrauit
ut abundaret delictum. Ubi aut̄ abūdauit delictum. ibi
ꝑ abūdauit ⁊ gr̄a. Ut sicut regnauit
peccm in morte. ita ⁊ gr̄a regnet ꝑ
iustiā in uitam eternā ꝑ ihm xp̄m dñm
nr̄m.

VI

Quid ꝙ dicem⁹. Ꝑmanebim⁹ in peccō
ut gr̄a abundet. Absit. Qui enī mor
tui sumus peccō quō adhuc uiuem⁹ i
illo. An ignoratis fr̄es. q⁹ quicūq; bap
tizati sum⁹ in xp̄m ihm. in morte ipi bap
tizati sum⁹. Consepulti enim sum⁹ illi ꝑ

bapm̃ unionē ut eiō sueros ꝑ amo-
nos ꝙ glam pat̃ ita nos unionē u
re ambulem. Sicm ꝙplamur sil simi
silitudinē mortis ei. simul ⁊ resurre
ri erim. si facere. qua nēr hō nr. simil
crucifix ē ut destruat̃ corp̃ pecti. ut
ultr̃ nō seruam peccō. Qui enim mortui
ē iustificat̃ ꝑ a peccō ē. Si aut̃ mortui sum
aī x̄o. credim⁹ q; simul uiuem⁹ eī ex. Sci
entes q; x̄s resurgens a mortuis iã nō mo
ritur. mors illi ultr̃ nō dnābitur. Qd ē
mortui ē peccō mortui ē semel. q; aut uit
uit deo. ita nos existimate nos
mortuos eē peccō. uiuentes aut̃ deo ī
dō nr̃o ꝙ regnet peccm̄ in mortali
corpe. ut obediam⁹ concupiscentijs ei. Ne
ꝙ exhibeam⁹ membra nra arma iniquitatis ꝑ
cato. sz exhibete uos deo. tanq; ex mortuis u
uentes. membra nra arma iustitie deo. Pec
catū enim uob nō dnābit. Nō ē sub lege
sed sub gr̃a. Quid ergo. peccabim⁹ quia
nō sum⁹ sub lege. sz sub gr̃a. Absit. An nē
scitis. cui exhibetis uos seruos. ad obedi
endū. huius estis cui obeditis. Siue peccī
ad mortē. siue obedientie ad iustitiam.
Gr̃as aut̃ deo q; fuistis ex. peccī. obedistis ā
corde in eam formā doctrine. in qua
tradit̃ estis. liberati aut̃ a peccō. serui facti
estis iustitie. humanū dico ꝙ infirmitatē ca
ris ure. Sicut enim exhibuistis membra nra ser
uire immundicie. ⁊ iniquitati ad iniqui
tatem. ita nunc exhibete membra nra seruire
iustitie in sanctificationē. Cum enim essetis peccati
serui liberi fuistis iustitie. Quē ergo fructum ha
buistis tunc in illis. in quibus nūc erubescitis.
Nā finis illoz mors ē. Nūc aut̃ liberati a peccō
seruiti aut̃ deo. habetis fructum uestrū in sanc
tificationē. finem aut̃ uitā eternā. Stipendia ē. pc.
mortis. Gr̃a aut̃ dei uita eterna. in xp̃o iesu dño nr̃o.

An ignoratis fres. Scientibus enim legē lo
quor. quia lex in homine dominatur. quam
diu uiuit. Nā q; sub uiro ē mulier uiuenti
uiro alligata ē lege. Si aut̃ mortuus fuerit
uir ei. soluta ē a lege uiri. Igitur uiuente
uiro. uocabit adultera si fuerit cū alio uiro
Si aut̃ mortuus fuerit uir ei. liberata ē a le
ge uiri. ut nō sit adultera si fuerit cū alio
uiro. Ita fres mei. ⁊ uos mortificati estis
legi ꝑ corp̃ xp̃i. ut sitis alterius qui ex
mortuis resurrexit. ut fructificemus deo
Cum enim essemus in carne. passiones peccō
rum que per legē erant operabant in membris nris ut
fructificarent morti. Nūc aut̃ soluti sum⁹ a
lege mortis in qua detinebamur. ut seruia
mus in nouitate spūs. ⁊ nō in uetustate
littere. Quid ergo dicem⁹. Lex peccm̄ ē. Absit. sed
peccm̄ nō cognoui nisi ꝑ legē. Nā concupiscen
tiam nesciebam. nisi lex diceret. nō concupisces. Oc
casionē aut̃ accepm peccm̄ per mandatū operā
tum ē in me omnē concupiscentiā. Sine le
ge enim peccm̄ mortuū erat. Ego aut̃ uiuebā
sine lege aliq̄n. Sed cū uenisset mandatū.
peccm̄ reuixit. Ego aut̃ mortuus sum. ⁊ in
uentū ē mihi mandatū q; erat ad uitā. hoc ē
ad mortē. Nā peccm̄ occasionē accepta per man
datū seduxit me. ⁊ per illud occidit. Itaq; lex
quidē sc̄a. ⁊ mandatū sc̄m. ⁊ iustū. ⁊ bonū.
Quod ergo bonū ē mihi factū ē mors. Absit. Sed
peccm̄ ut appareat peccm̄ per bonū mihi operans
ē mortem. ut fiat sup̃ modū peccans peccm̄
per mandatū. Scimus enim quia lex spūalis ē.
ego aut̃ carnalis sū. uenūdatus sub peccō.
Quod ē opor nō intelligo. Nō ē q; uolo hoc ago.
sed q; odio illud facio. consentio legi quoniam bona ē. = Et si q; nolo illud ego
Nunc aut̃ iam nō ego operor illud. sed q; habitat
in me peccm̄. Scio ē enim quia nō habitat in me hoc ē i
carne mea bonū. Nā uelle adiacet mihi
bonū aut̃ nō inuenio. Nō enim q; uolo bonū hoc facio.
sed q; nolo malum hoc ago. Si aut̃ q; nolo illud
facio. nō ego operor illud. sed q; habitat in me
peccm̄. Inuenio ergo legē uolenti mihi facere
bonū. quoniam mihi malum adiacet. Condelector
enim legi dei. secundū hoīem. Video aut̃ aliam
legem in membris meis repugnantē legi mentis
mee. ⁊ captiuantē me in lege peccī q;
est in membris meis. Infelix ego hō. quis
me liberabit de corpe mortis huius. Gr̃a dei per
dnm nrm. Ergo ipse ego mente seruio legi dei.
carne aut̃ legi peccī. Nichil ergo nūc dānationis
est his qui sunt in xp̃o iesu. qui nō secundū
carnē ambulant. lex enim spūs uite in xp̃o iesu liberauit me
a lege peccī ⁊ mortis. VIII

Nam quod impossibile erat legis in quo infir
mabatur ꝑ carnē. deus filium suum mittens
in similitudinē carnis peccī. ⁊ de peccō dānauit
peccm̄ in carne. ut iustificatio legis im
pleretur in nob. qui nō sc̄m carnē ambulam⁹.
sed sc̄m spūm. Qui enim sc̄m carnē sunt. quę carnis
sapiunt. Qui uero sc̄m spūm. quę sunt spūs sentiunt.
Nam prudentia carnis mors ē. Prudentia
aut̃ spūs uita ⁊ pax. eo quod sapientia carnis inimica
in deū est. legi enim dei nō est subiecta. Nec ē pot.
Qui aut̃ in carne sunt deo placere nō possunt. Vos
aut̃ in carne nō estis. si tamen spūs dei
habitat in uob. Si quis aut̃ spūm xp̃i nō habet hic
nō est eius. Si aut̃ xp̃s in uob ē. corp̃ quidem mor
tuū est ꝑ peccm̄. spūs aut̃ uita ꝑ iustificatio
nem. Quod si spūs eius qui suscitauit iesum a mortuis
habitat in uob. qui suscitauit iesum a mortuis
uiuificabit ⁊ mortalia corpa ue
stra ꝑ inhabitantem spūm eius in uob. Ergo fres debi
tores sumus nō carni. ut secundum carnem uiuamus. Si
enim secundum carnem uixeritis moriemini. Si aut̃
spū facta carnis mortificaueritis uiuetis. Qui

dem. Moyses enī scripsit. Q̄m nullum q̄ ex lege ē qui recipit hō. mulier in ea. Q̄ aūt ex fide ē nullum sic dīc. Ne dixīs in corde tuo quis ascendit in celū. i. xpm deducē. aut quis descendit in abyssum. hoc ē xpm a mortuis reuocare. Sz quid dīc scriptum? Prope ē ūbū in ore tuo. et in corde tuo. hoc ē ūbum fidei q̄ p̄dicam̄. q̄ si confessus in ore tuo dñm ihm. et in corde tuo credideris. q. de illum excitauit a mortuis salvus eris. Corde enī creditur ad iustitiā. Ore aūt confessio fit ad salutē. Dicit enī scriptura. Omis qui credit in eum nō confundet. Nō ē enī distinctio iudei. et gēci. Nā idē dñs oīm. diues in oēs q̄ inuocant illum. Oīs enī q̄cūq; inuocauerit nomē dñi salvus erit. Quō ergo inuocabūt in quē nō credidērūt. Aut quō credent ei quē nō audierūt. Quō aūt audient sine p̄dicante. Quō uō p̄dicabūt nisi mittant̄. Sicut scriptū ē. Quā speciosi pedes euangelizantiū pacē. euangelizantiū bona. Sz nō oēs obedierunt euangelio. Ysaias dicit. Dñe quis ē credidit auditui nr̄o. ergo fides ex auditu.

Auditū aūt p uerbū xp̄i. Sz dico. Nūquid nō audierūt. Quidē in omē terrā exiuit sonus eor. et in fines orbis terre verba eor. Sz dico nūquid israēl nō agnouit. Primus moyses dicit. Ego ad emulationē uos adducam in gentē nō gentē in gentē insipientē in iram uos mittam. Ysaias aūt audet et dicit. Inuentus sum a non q̄rentib; me. Palam apparui his qui me nō interrogabant. Ad israēl aūt dicit. Tota die expandi manus meas ad populū nō credentē. et contradicentē mihi.

Dico ergo. Nūquid repulit dē plebē suā. Absit. Nam et ego israēlita sum ex semīe abrahe. de tribu beniamin. Nō repulit dē plebē suā q̄ p̄scisti. An nescitis in helia quid dīc scriptura. Quemadmodū interpellat dm̄ adversus israēl. Dñe prophetas tuos occiderūt. altaria tua suffoderunt. et relict̄ sum ego solus. et quirunt aīam meā. Sz quid dicit illi diuinus responsus. Reliqui mihi septē milia uirorū. q̄ nō curuauerūt genua ante baal. Sic ergo et in hoc tpe reliquie. secundū electionē gr̄ie dei salue facte sunt. Si aūt gr̄ia nō iam nō ex operib;. Alioquin gr̄ia iam nō erat gr̄ia. Quid ergo. quod querebat israēl hoc nō ē consecutus. electio aūt consecuta ē. ceteri uō excecati sunt. sicut scriptū ē. Deus illis dedit spm̄ compunctionis. oculos ut nō uideant. et aures ut nō audiant usq; in hodiernū diē. Et dd dicit. fiat mensa eor in laqueum. et in captionē. et in scandalū. et in retributionē illis. Obscurentur oculi eor ne uideant. et dorsū eor semp incurua. Dico ergo. numquid sic offenderūt ut caderent. Absit. Sed illor delicto salus ē gentib;. ut illos emulentur. Quod si delictū illor diuitie sunt mundi. et diminutio eor diuitie gentium. quanto magis plenitudo eor. Vobis enī dico gentib;. q̄diu quidē ego sum gentium apls. ministeriū meū honorificabo. si quo ad emulandū prouocē carnē meā. et saluos faciam aliquos ex illis. Si enī amissio eor reconciliatio mundi. q̄ assumptio. nisi vita ex mortuis. Quod si delibatio sancta ē. et massa. et si radix sancta ē. et rami. Quod si aliq̄ ex ramis fracti sunt. tu aūt cū oleaster esses insertus es illis. et socius radicis. et pinguedinis olive factus es. noli gloriari aduersus ramos. Quod si gloriaris nō tu portas radicē. sed radix te. Dices ergo. fracti sunt rami. ut ego insererer. Bñ. Propter incredulitatē fracti sunt. Tu aūt fide stas. Noli altū sapere. sed time. Si enī deus naturalib; ramis nō pepercit. ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatē et seueritatē dei. In eos quidē qui ceciderūt seueritatē. In te aūt bonitatē si permanseris in bonitate. Alioquin et tu excideris. Illi quoq; si nō permanserint incredulitate inserentur. Potens enī est deus iterū inserere illos. Nā si tu ex naturali excisus es oleastro. et contra naturā insertus es in bonā oliuam quanto magis hi qui secundū naturā inserentur suę oliue. Nolo enī uos ignorare fratres mysterium hoc ut nō sitis uobis ipsis sapientes. quia excecatio ex parte contigit israēl. donec plenitudo gentiū intraret. Et sic omnis israēl saluus fieret. Sicut scriptum ē. Veniet ex sion qui eripiat. et auertet impietates ab iacob. Et hic illis a me testamentū cū abstulero peccata eor. Secundū euangelium quidē inimici propter uos. electionē autē dilecti propter patres. Sine pñia enī sunt dona. et uocatio dei. Sicut enī et uos aliquando non credidistis deo. nunc aūt misericordiā consecuti estis. propter incredulitatē illor. ita et isti nunc non credunt. in uestrā misericordiā. ut et ipsi misericordiā consequantur. Conclusit enī deus omnia in incredulitatē ut omnium misereatur. O altitudo diuitiarum sapientie. et scientie dei. quā incomprehensibilia sunt iudicia ei. et inuestigabiles uie ei. Quis enim cognouit sensum dñi. aut quis consiliarius eius fuit. Aut quis prior dedit illi. et retribuetur ei. Quia ex ipso. et per ipsum. et in ipso sunt oīa. Ipsi honor et gloria in secula. Amen.

Obsecro itaq; uos fres per mīam dei ut exhibeatis corpa uestra hostiam uiuentem sanctam deo placentem. rationabile obsequium uestrum. Et nolite conformari huic seculo. sed reformamini in nouitate sensus uestri. ut probetis quę sit uoluntas dei bona. et placens. et perfecta. Dico enī per gr̄iam quę data ē mihi omib; qui sunt inter uos nō plus sapere quā oportet sapere. sed sapere ad sobrietatem. et unicuiq; sicut deus diuisit mensurā fidei. Sicut enī in uno corpe multa membra habemus. membra aūt omnia nō eundē actū habent. ita multi unum corpus sumus in Xpō. singuli aūt alter alterius membra. habentes donationes p gratiam q data ē nobis differentes. Siue prophetiam p rationē fidei. Siue ministerium in ministrando. siue qui docet in doc-

rma. Qui gloriatur in domino glorietur. Non enim qui
se ipse commendat ille probus est sed quem deus
commendat. Utinam modicum quid sustineretis
modicum insipientiae meae. Sed et sustinete me.
Aemulor enim vos dei aemulatione. Despondi enim
vos uni viro virginem castam exhibere christo.
Timeo autem ne sicut serpens hevam seduxit astutia
sua ita corrumpantur sensus vestri et excidant a
simplicitate quae est in christo iesu. Nam si is qui
advenit alium iesum praedicat quem non praedicavimus
aut spiritum accipitis quem non accepistis aut evangelium
quod non recepistis recte patienter tolleretis. Existimo
autem nihil me minus fecisse a magnis apostolis. Nam
etsi imperitus sermone sed non scientia. Sed in omnibus
manifestati sumus vobis. An peccatum feci me ipsum
humiliando ut vos exaltemini quia gratis dei evangelium
evangelizavi vobis. Alias ecclesias spoliavi accipiens
stipendium ad ministerium vestrum. Et cum apud vos
essem et egerem nulli onerosus fui. Nam quod mihi
deerat supplevit frater qui venit a macedonia. Et in
omnibus sine onerosus vobis fui et sine fuero. Vivit
veritas christi in me quia haec gloriatio non infringetur
in me in regionibus achaiae. Quam ob rem quia non
diligam vos deus scit. Sed quod facio et faciam ut
amputem occasiones eorum qui volunt occasionem ut
in quo gloriantur inveniantur et sicut nos. Nam
huiusmodi pseudoapostoli operarii subdoli transfigurantes
se in apostolos christi. Et non mirum ipse enim satanas
transfigurat se in angelum lucis. Non ergo magnum si
ministri eius transfigurentur sicut ministri iustitiae
quorum finis erit secundum opera ipsorum. Iterum dico
ne quis me putet insipientem alioquin velut insipientem
accipite me ut et ego modicum quid glorier. Quod
loquor non loquor secundum deum sed quasi in
insipientia in hac confidentiae gloriationis. Quoniam
multi gloriantur secundum carnem et ego gloriabor.
Libenter enim suffertis insipientes cum sitis ipsi sapientes.
Sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit si quis
devorat si quis accipit si quis extollitur si quis in faciem
vos caedit. Secundum ignobilitatem dico quasi nos
infirmi fuerimus in quo quis audet ego audeo in
insipientia dico audeo et ego. Hebraei sunt et ego.
Israelitae sunt et ego. Semen abrahae sunt et ego.
Ministri christi sunt et ego. Plus ego in laboribus
abundantius in plagis supra modum in carceribus
frequentius in mortibus frequenter. A iudaeis quinquies
quadragenas una minus accepi. Ter virgis caesus sum
semel lapidatus sum. Ter naufragium feci nocte et die
in profundo maris fui. In itinere saepe periculis fluminum
periculis latronum periculis ex genere periculis ex
gentibus periculis in civitate periculis in solitudine
periculis in mari periculis in falsis fratribus in labore
et aerumna in vigiliis multis in fame et sitim in
ieiuniis multis in frigore et nuditate praeter illa quae
extrinsecus sunt instantia mea quotidiana sollicitudo
omnium ecclesiarum. Quis infirmatur et ego non infirmor
quis scandalizatur et ego non uror. Si gloriari oportet
quae infirmitatis meae gloriabor. Deus et patris domini
nostri iesu christi qui est benedictus in saecula
saeculorum scit quod non mentior. Damascus gentis
aretae regis custodiebat civitatem damascenorum ut me
comprehenderet et per sportam dimissus sum per
fenestram in muro et evasi manus eius. Gloriari
quidem non expedit venio autem ad visiones et revelationes
domini. Scio hominem in christo ante annos quattuordecim
sive in corpore nescio sive extra corpus nescio deus scit
raptum huiusmodi usque ad tertium caelum. Et scio
huiusmodi hominem sive in corpore sive extra corpus
nescio deus scit quoniam raptus est in paradisum et
audivit arcana verba quae non licet homini loqui.
Pro huiusmodi gloriabor pro me autem nihil nisi in
infirmitatibus meis. Nam et si voluero gloriari non
ero insipiens veritatem enim dicam. Parco autem ne
quis me existimet supra id quod videt in me aut aliquid
audit ex me. Et magnitudo revelationum ne extollar
datus est mihi stimulus carnis meae angelus satanae
qui me colaphizet ne extollar. Propter quod ter dominum
rogavi ut discederet a me. Et dixit mihi sufficit tibi
gratia mea nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter
igitur gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me
virtus christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus
in contumeliis in necessitatibus in persecutionibus in
angustiis pro christo. Cum enim infirmor tunc potens
sum. Factus sum insipiens vos me coegistis. Ego enim
a vobis debui commendari nihil enim minus fui a
magnis apostolis etsi nihil sum. Signa quidem apostolatus
mei facta sunt super vos in omni patientia signis et
prodigiis et virtutibus. Quid enim habuistis minus
super alias ecclesias nisi quod ego non gravavi vos
donate mihi hanc iniuriam. Ecce tertio hoc paratus
sum venire ad vos et non gravabo vos non enim quaero
quae vestra sunt sed vos. Nec debent filii parentibus
thesaurizare sed parentes filiis. Ego autem libentissime
impendam et superimpendar ipse pro animabus vestris.
Plus vos non diligens minus diligar. Sit autem ita
ego non gravavi vos sed cum astutus essem dolo vos
cepi. Numquid circumvenit vos per aliquem eorum
quos misi ad vos. Rogavi titum et misi mecum fratrem
numquid circumvenit vos titus numquid non eodem
spiritu ambulavimus numquid non eisdem vestigiis.
Iterum existimatis quod excusemus nos coram deo in
conspectu christi omnia autem carissimi propter
aedificationem vestram. Timeo enim ne forte cum
venero non quales volo invenio vos et ego inveniar a
vobis qualem non vultis ne forte contentiones aemulationes
animositates dissensiones detractiones susurrationes
inflationes seditiones inveniam vos. Ne cum iterum
venero humiliet me deus apud vos et lugeam multos
ex his qui ante peccaverunt et non egerunt paenitentiam
super immunditia et fornicatione et luxuria quam
gesserunt. Hoc tertio venio ad vos in ore duorum
testium et trium stabit omne verbum. Dixi praedixi
et praedico sicut praesens et nunc absens iis qui ante
peccaverunt et ceteris omnibus quia si venero iterum
non parcam. Quoniam experimentum quaeritis eius qui
in me loquitur christi qui in vobis non infirmatur sed
potens est in vobis. Nam et crucifixus est ex infirmitate
sed vivit ex virtute dei. Nam et nos infirmi sumus in
illo sed vivemus cum illo ex virtute dei. Vosmetipsos
tentate si estis in fide ipsi probate an non cognoscitis
vosmetipsos quia christus iesus in vobis nisi forte
reprobi estis. Spero autem quod cognoscatis quia nos
non sumus reprobi. Optamus autem a deo ne quid mali
faciatis non ut nos probi videamur sed ut vos quod
honestum est faciatis nos autem tamquam reprobi
simus. Possumus enim nihil contra veritatem sed pro
veritate. Gaudemus enim cum infirmi fuerimus vos autem
fortes sitis hoc quoque optamus vestram consummationem.
Ideo haec absens scribo ne praesens durius agam secundum
potestatem quam dominus dedit mihi in aedificationem
et non in destructionem. Reliquum fratres gaudete
perfectionem habete consolationem habete idipsum
sapite pacem habete et deus pacis et dilectionis erit
vobiscum. Salutate invicem in osculo sancto. Salutant
vos omnes sancti. Gratia domini nostri iesu christi et
caritas dei et communicatio sancti spiritus sit cum
omnibus vobis amen. Paulus apostolus non ab hominibus
neque per hominem sed per iesum christum et deum
patrem qui suscitavit eum a mortuis et qui mecum
sunt omnes fratres ecclesiis galatiae. Gratia vobis et
pax a deo patre et domino nostro iesu christo qui dedit
semetipsum pro peccatis nostris ut eriperet nos de
praesenti saeculo nequam secundum voluntatem dei et
patris nostri cui est honor et gloria in saecula
saeculorum amen. Miror quod sic tam cito transferamini
ab eo qui vocavit vos in gratia christi in aliud evangelium
quod non est aliud nisi sunt aliqui qui vos conturbant
et volunt convertere evangelium christi. Sed licet nos
aut angelus de caelo evangelizet vobis praeterquam
quod evangelizavimus vobis anathema sit. Sicut praedixi
et nunc iterum dico si quis vobis evangelizaverit praeter
id quod accepistis anathema sit. Modo enim hominibus
suadeo an deo an quaero hominibus placere si adhuc
hominibus placerem christi servus non essem. Notum
enim vobis facio fratres evangelium quod evangelizatum
est a me quia non est secundum hominem. Neque enim
ego ab homine accepi illud neque didici sed per
revelationem iesu christi. Audistis enim conversationem
meam aliquando in iudaismo quoniam supra modum
persequebar ecclesiam dei et expugnabam illam et
proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos in
genere meo abundantius aemulator existens paternarum
mearum traditionum. Cum autem placuit deo qui
segregavit me de utero matris meae et vocavit per
gratiam suam ut revelaret filium suum in me ut
evangelizarem illum in gentibus continuo non acquievi
carni et sanguini neque veni hierosolymam ad antecessores
meos apostolos sed abii in arabiam et iterum reversus
sum damascum deinde post annos tres veni hierosolymam
videre petrum et mansi apud eum diebus quindecim
alium autem apostolorum vidi neminem nisi iacobum
fratrem domini. Quae autem scribo vobis ecce coram
deo quia non mentior. Deinde veni in partes syriae et
ciliciae. Eram autem ignotus facie ecclesiis iudaeae
quae erant in christo tantummodo autem auditum
habebant quia qui persequebatur nos aliquando nunc
evangelizat fidem quam aliquando expugnabat et in me
magnificabant deum in christo. Deinde post annos
quattuordecim iterum ascendi hierosolymam cum barnaba
assumpto et tito. Ascendi autem secundum revelationem
et contuli cum illis evangelium quod praedico in gentibus
seorsum autem his qui videbantur aliquid essent ne
forte in vacuum currerem aut cucurrissem. Sed neque
titus qui mecum erat cum esset gentilis compulsus est
circumcidi. Propter subintroductos autem falsos fratres
qui subintroierunt exploratum libertatem nostram quam
habemus in christo iesu ut nos in servitutem redigerent.
Quibus neque ad horam cessimus subiectione ut veritas
evangelii permaneat apud vos. A quibus autem qui
videbantur esse aliquid quidquid aliquando fuerint nihil
mea refert deus personam hominis non accipit. Mihi
enim qui videbantur aliquid esse nihil contulerunt sed
e contrario cum vidissent quod creditum est mihi
evangelium praeputii sicut petro circumcisionis. Qui
enim operatus est petro in apostolatum circumcisionis
operatus est et mihi inter gentes. Et cum cognovissent
gratiam quae data est mihi iacobus et cephas et iohannes
qui videbantur columnae esse dextras dederunt mihi et
barnabae societatis ut nos in gentes ipsi autem in
circumcisionem tantum ut pauperum memores essemus
quae et sollicitus fui hoc ipsum facere. Cum autem
venisset cephas antiochiam in faciem ei restiti quia
reprehensibilis erat. Prius enim quam venirent quidam
a iacobo cum gentibus edebat cum autem venissent
subtrahebat et segregabat se timens eos qui ex circumcisione
erant. Et simulationi eius consentiebant ceteri iudaei
ita ut et barnabas duceretur illorum simulatione. Sed
cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem
evangelii dixi cephae coram omnibus si tu iudaeus cum
sis gentiliter et non iudaice quomodo gentes cogis
iudaizare. Nos natura iudaei et non ex gentibus
peccatores. Scientes autem quod non iustificatur homo
ex operibus legis nisi per fidem iesu christi et nos in
christo iesu credidimus ut iustificemur ex fide christi
et non ex operibus legis quia ex operibus legis non
iustificabitur omnis caro. Quod si quaerentes iustificari
in christo inventi sumus et ipsi peccatores numquid
christus peccati minister est absit. Si enim quae destruxi
haec iterum aedifico praevaricatorem me constituo.
Ego enim per legem legi mortuus sum ut deo vivam
christo confixus sum cruci. Vivo autem iam non ego
vivit vero in me christus. Quod autem nunc vivo in
carne in fide vivo filii dei qui dilexit me et tradidit
semetipsum pro me. Non abicio gratiam dei si enim per
legem iustitia est ergo christus gratis mortuus est.
O insensati galatae quis vos fascinavit ante quorum
oculos iesus christus proscriptus est crucifixus inter
vos hoc solum volo discere a vobis ex operibus legis
spiritum accepistis an ex auditu fidei. Sic stulti estis
ut cum spiritu coeperitis nunc carne consummemini.
Tanta passi estis sine causa si tamen sine causa. Qui
ergo tribuit vobis spiritum et operatur virtutes in vobis
ex operibus legis an ex auditu fidei. Sicut abraham
credidit deo et reputatum est illi ad iustitiam. Cognoscite
ergo quia qui ex fide sunt hi sunt filii abrahae. Providens
autem scriptura quia ex fide iustificat gentes deus
praenuntiavit abrahae quia benedicentur in te omnes
gentes. Igitur qui ex fide sunt benedicentur cum fideli
abraham. Quicumque enim ex operibus legis sunt sub
maledicto sunt. Scriptum est enim maledictus omnis qui
non permanet in omnibus quae scripta sunt in libro legis
ut faciat ea. Quod autem in lege nemo iustificatur apud
deum manifestum est quia iustus ex fide vivit. Lex autem
non est ex fide sed qui fecerit ea vivet in illis. Christus
nos redemit de maledicto legis factus pro nobis
maledictum quia scriptum est maledictus omnis qui
pendet in ligno. Ut benedictio abrahae fieret in gentibus
in christo iesu ut promissionem spiritus accipiamus per
fidem. Fratres secundum hominem dico tamen hominis
confirmatum testamentum nemo spernit aut superordinat.
Abrahae dictae sunt promissiones et semini eius. Non
dicit et seminibus quasi in multis sed quasi in uno et
semini tuo qui est christus. Hoc autem dico testamentum
confirmatum a deo quae post quadringentos et triginta
annos facta est lex non infirmat ad evacuandam
promissionem. Si enim ex lege hereditas iam non ex
promissione. Abrahae autem per repromissionem donavit
deus. Quid ergo lex posita est propter transgressionem
donec veniret semen cui promisit ordinata per angelos
in manu mediatoris. Mediator autem unius non est
deus autem unus est. Lex ergo adversus promissa dei
absit. Si enim data esset lex quae posset vivificare
vere ex lege esset iustitia. Sed conclusit scriptura
omnia sub peccato ut promissio ex fide iesu christi
daretur credentibus. Antequam autem veniret fides sub
lege custodiebamur conclusi in eam fidem quae revelanda
erat. Itaque lex pedagogus noster fuit in christo ut ex
fide iustificemur. Fide autem superveniente iam non
sumus sub pedagogo. Omnes enim filii dei estis per
fidem in christo iesu. Quicumque enim in christo
baptizati estis christum induistis. Non est iudaeus neque
graecus non est servus neque liber non est masculus
neque femina omnes enim vos unum estis in christo
iesu. Si autem vos christi abrahae semen estis secundum
promissionem heredes. Dico autem quamdiu heres parvulus
est nihil differt a servo dominus omnium cum sit sed
sub tutoribus est et actoribus usque ad praefinitum a
patre tempus. Sic et nos cum essemus parvuli sub
elementis huius mundi eramus servientes. Sed postquam
venit plenitudo temporis misit deus filium suum factum
ex muliere factum sub lege ut eos qui sub lege erant
redimeret ut adoptionem filiorum reciperemus. Quia
autem estis filii misit deus spiritum filii sui in corda
vestra clamantem abba pater. Itaque iam non est servus
sed filius. Quod si filius et heres per deum. Sed tunc
quidem nescientes deum servistis his qui natura non
sunt dii. Nunc autem cognoscentes deum immo cogniti
a deo quomodo convertimini iterum ad infirma et egena
elementa quibus denuo servire vultis. Dies observatis
et menses et tempora et annos. Timeo vos ne forte
sine operatus in vobis labor meus. Estote sicut ego
quia et ego sicut vos fratres deprecor vos nihil me
laesistis. Scitis autem quod per infirmitatem carnis
evangelizaverim vobis olim. Et tentationem meam in
carne mea non estis aspernati neque respuistis sed sicut
angelum dei excepistis me sicut christum iesum. Ubi
ergo beatitudo vestra testimonium enim perhibeo vobis
quia si fieri potuisset oculos vestros eruissetis et dedissetis
mihi. Igitur inimicus factus sum vobis verum dicens.
Aemulantur vos non bene sed excludere vos volunt ut
illos aemulemini. Bonum autem aemulamini in bono
semper et non solum cum praesens sum apud vos.
Filioli mei quos iterum parturio donec formetur christus
in vobis. Volo autem modo adesse apud vos et mutare
vocem meam quia confundor in vobis. Dicite mihi qui
sub lege vultis esse legem non legistis. Scriptum est
enim quoniam abraham duos filios habuit unum de
ancilla et unum de libera. Sed qui de ancilla secundum
carnem natus est qui autem de libera per repromissionem.
Quae sunt per allegoriam dicta haec enim sunt duo
testamenta unum quidem a monte sina in servitutem
generans quae est agar. Sina enim mons est in arabia
qui autem coniunctus est ei quae nunc est hierusalem
et servit cum filiis suis. Quae autem sursum est
hierusalem libera est quae est mater nostra. Scriptum
est enim laetare sterilis quae non paris erumpe et clama
quae non parturis quia multi filii desertae magis quam
eius quae habet virum. Nos autem fratres secundum
isaac promissionis filii sumus. Sed quemadmodum tunc
is qui secundum carnem natus persequebatur eum qui
secundum spiritum ita et nunc. Sed quid dicit scriptura
eice ancillam et filium eius non enim erit heres filius
ancillae cum filio liberae. Itaque fratres non sumus
ancillae filii sed liberae qua libertate christus nos
liberavit state et nolite iterum iugo servitutis contineri.
Ecce ego paulus dico vobis quia si circumcidamini
christus vobis nihil proderit. Testificor autem rursum
omni homini circumcidenti se quia debitor est universae
legis faciendae. Evacuati estis a christo qui in lege
iustificamini a gratia excidistis. Nos enim spiritu ex
fide spem iustitiae exspectamus. In christo enim iesu
neque circumcisio aliquid valet neque praeputium sed
fides quae per caritatem operatur. Currebatis bene quis
vos impedivit veritati non obedire. Persuasio haec non
est ex eo qui vocat vos. Modicum fermentum totam
massam corrumpit. Ego confido in vobis in domino non
aliter sapietis qui autem conturbat vos portabit iudicium
quicumque fuerit ille. Ego autem fratres si circumcisionem
adhuc praedico quid adhuc persecutionem patior ergo
evacuatum est scandalum crucis. Utinam et abscidantur
qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis
fratres tantum ne libertatem in occasionem detis carni
sed per caritatem spiritus servite invicem. Omnis enim
lex in uno sermone impletur diligis proximum tuum
sicut teipsum. Si autem invicem mordetis et comeditis
videte ne ab invicem consumamini. Dico autem spiritu
ambulate et desideria carnis non perficietis. Caro enim
concupiscit adversus spiritum spiritus autem adversus
carnem haec enim invicem adversantur sibi ut non quae
vultis illa faciatis. Quod si spiritu ducimini non estis
sub lege. Manifesta autem sunt opera carnis quae sunt
fornicatio immunditia luxuria idolorum servitus veneficia
inimicitiae contentiones aemulationes iracundiae rixae
dissensiones sectae invidiae ebrietates comessationes et
his similia quae praedico vobis sicut praedixi quoniam
qui talia agunt regnum dei non consequentur. Fructus
autem spiritus est caritas gaudium pax patientia
benignitas bonitas longanimitas mansuetudo fides
modestia continentia castitas. Adversus huiusmodi non
est lex. Qui autem christi sunt carnem suam crucifixerunt
cum vitiis et concupiscentiis. Si vivimus spiritu spiritu
et ambulemus. Non efficiamur inanis gloriae cupidi
invicem provocantes invicem invidentes. Fratres etenim
si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui
spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis
considerans teipsum ne et tu tentaris. Alter alterius
onera portate et sic adimplebitis legem christi. Nam si
quis existimat se aliquid esse cum nihil sit ipse se
seducit. Opus autem suum probet unusquisque et sic in
semetipso tantum gloriam habebit et non in altero.
Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem
is qui catechizatur verbo ei qui catechizat se in omnibus
bonis. Nolite errare deus non irridetur. Quae enim
seminaverit homo haec et metet. Quoniam qui seminat
in carne sua de carne et metet corruptionem. Qui autem
seminat in spiritu de spiritu metet vitam aeternam.
Bonum autem facientes non deficiamus tempore suo
metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus
operemur bonum ad omnes maxime autem ad domesticos
fidei. Videte qualibus litteris scripserim vobis meo
chirographo. Quicumque enim volunt placere in carne
hi cogunt vos circumcidi tantum ut crucem christi non
patiantur. Neque enim qui circumcisi sunt legem custodiunt
sed volunt vos circumcidi ut in carne vestra glorientur.
Mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri
iesu christi per quem mihi mundus crucifixus est et ego
mundo. In christo enim iesu neque circumcisio aliquid
valet neque praeputium sed nova creatura. Et quicumque
hanc regulam secuti fuerint pax super illos et misericordia
et super israel dei. De cetero nemo mihi molestus sit
ego enim stigmata domini iesu in corpore meo porto.
Gratia domini nostri iesu christi cum spiritu vestro
fratres amen. Paulus apostolus iesu christi per voluntatem
dei sanctis qui sunt ephesi et fidelibus in christo iesu.
Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu
christo. Benedictus deus et pater domini nostri iesu
christi qui benedixit nos in omni benedictione spirituali
in caelestibus in christo sicut elegit nos in ipso ante
mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati
in conspectu eius in caritate. Qui praedestinavit nos in
adoptionem filiorum per iesum christum in ipsum secundum
propositum voluntatis suae in laudem gloriae gratiae
suae in qua gratificavit nos in dilecto filio suo in quo
habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem
peccatorum secundum divitias gratiae eius quae superabundavit
in nobis in omni sapientia et prudentia ut notum faceret
nobis sacramentum voluntatis suae secundum bonum
placitum eius quod proposuit in eo in dispensatione
plenitudinis temporum instaurare omnia in christo quae
in caelis et quae in terra sunt in ipso in quo et nos
sorte vocati praedestinati secundum propositum eius qui
omnia operatur secundum consilium voluntatis suae ut
simus in laudem gloriae eius nos qui ante speravimus
in christo in quo et vos cum audissetis verbum veritatis
evangelium salutis vestrae in quo credentes signati estis
spiritu promissionis sancto qui est pignus hereditatis
nostrae in redemptionem adquisitionis in laudem gloriae
eius. Propterea et ego audiens fidem vestram quae est
in christo iesu et dilectionem quam habetis in omnes
sanctos non cesso gratias agens pro vobis memoriam
vestri faciens in orationibus meis ut deus domini nostri
iesu christi pater gloriae det vobis spiritum sapientiae
et revelationis in agnitione eius illuminatos oculos cordis
vestri ut sciatis quae sit spes vocationis eius et quae
divitiae gloriae hereditatis eius in sanctis et quae sit
supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus
secundum operationem potentiae virtutis eius quam
operatus est in christo suscitans illum a mortuis et
constituens ad dexteram suam in caelestibus super
omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem
et omne nomen quod nominatur non solum in hoc saeculo
sed etiam in futuro et omnia subiecit sub pedibus eius
et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam quae est
corpus ipsius et plenitudo eius qui omnia in omnibus
adimpletur. Et vos cum essetis mortui delictis et peccatis
vestris in quibus aliquando ambulastis secundum saeculum
huius mundi secundum principem potestatis aeris huius
spiritus qui nunc operatur in filios diffidentiae in quibus
et nos omnes conversati aliquando in desideriis carnis
nostrae facientes voluntates carnis et cogitationum et
eramus natura filii irae sicut et ceteri sed deus qui
dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam
qua dilexit nos et cum essemus mortui peccatis convivificavit
nos christo cuius gratia estis salvati et conresuscitavit
et consedere fecit in caelestibus in christo iesu ut ostenderet
in saeculis superventuribus abundantes divitias gratiae
suae in bonitate super nos in christo iesu. Gratia enim
estis salvati per fidem et hoc non ex vobis dei enim
donum est non ex operibus ut ne quis extollatur. Ipsius
enim sumus figmentum creati in christo iesu in operibus
bonis quae praeparavit deus ut in illis ambulemus.
Propter quod memores estote quod aliquando vos gentes
in carne qui dicebamini praeputium ab ea quae dicitur
circumcisio in carne quae manufacta est sine quod eratis
illo tempore sine christo alienati a conversatione israel
et hospites testamentorum eius spem promissionis non
habentes et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in
christo iesu vos qui aliquando eratis longe facti estis
prope in sanguine christi. Ipse enim est pax nostra qui
fecit utraque unum et medium parietem maceriae solvens
inimicitias in carne sua legem mandatorum decretis
evacuans ut duos condat in semetipso in unum novum
hominem pacificans et reconciliet ambos in uno corpore
deo per crucem interficiens inimicitias in semetipso.
Et veniens evangelizavit pacem vobis qui longe fuistis
et pacem his qui prope quoniam per ipsum habemus
accessum ambo in uno spiritu ad patrem. Ergo iam non
estis hospites et advenae sed estis cives sanctorum et
domestici dei superaedificati super fundamentum apostolorum
et prophetarum ipso summo angulari lapide christo iesu
in quo omnis aedificatio constructa crescit in templum
sanctum in domino in quo et vos coaedificamini in
habitaculum dei in spiritu. Hujus rei gratia ego paulus
vinctus christi iesu pro vobis gentibus si tamen audistis
dispensationem gratiae dei quae data est mihi in vobis
quoniam secundum revelationem notum mihi factum est
sacramentum sicut supra scripsi in brevi ad quod potestis
legentes intellegere prudentiam meam in mysterio christi
quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum
sicut nunc revelatum est sanctis apostolis eius et
prophetis in spiritu esse gentes coheredes et concorporales
et comparticipes promissionis eius in christo per evangelium
cuius factus sum ego minister secundum donum gratiae
dei quae data est mihi secundum operationem virtutis
ipsius mihi omnium sanctorum minimo data est gratia
haec in gentibus evangelizare investigabilem divitias
christi et illuminare omnes quae sit dispensatio sacramenti
absconditi a saeculis in deo qui omnia creavit ut
innotescat principatibus et potestatibus in caelestibus
per ecclesiam multiformis sapientia dei secundum
praefinitionem saeculorum quam fecit in christo iesu
domino nostro in quo habemus fiduciam et accessum in
confidentia per fidem eius. Hoc petitionem habeo ne
deficiatis in tribulationibus meis pro vobis quae est
gloria vestra. Hujus rei gratia flecto genua mea ad
patrem domini nostri iesu christi ex quo omnis paternitas
in caelis et in terra nominatur ut det vobis secundum
divitias gloriae suae virtute corroborari per spiritum
eius in interiorem hominem habitare christum per fidem
in cordibus vestris in caritate radicati et fundati ut
possitis comprehendere cum omnibus sanctis quae sit
latitudo et longitudo et sublimitas et profundum scire
etiam supereminentem scientiae caritatem christi ut
impleamini in omnem plenitudinem dei. Ei autem qui
potens est facere abundanter quam petimus aut intellegimus
secundum virtutem quae operatur in nobis ipsi gloria in
ecclesia et in christo iesu in omnes generationes saeculi
saeculorum amen. Obsecro itaque vos ego vinctus in
domino ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis
cum omni humilitate et mansuetudine cum patientia
supportantes invicem in caritate solliciti servare unitatem
spiritus in vinculo pacis. Unum corpus et unus spiritus
sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae. Unus
dominus una fides unum baptisma. Unus deus et pater
omnium qui est super omnes et per omnia et in omnibus
nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum
mensuram donationis christi. Propter quod dicit ascendens
in altum captivam duxit captivitatem dedit dona hominibus.
Quod autem ascendit quid est nisi quia et descendit
primum in inferiores partes terrae. Qui descendit ipse
est et qui ascendit super omnes caelos ut impleret omnia.
Et ipse dedit quosdam quidem apostolos quosdam autem
prophetas alios vero evangelistas alios autem pastores
et doctores ad consummationem sanctorum in opus
ministerii in aedificationem corporis christi donec
occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii
dei in virum perfectum in mensuram aetatis plenitudinis
christi ut iam non simus parvuli fluctuantes et circumferamur
omni vento doctrinae in nequitia hominum in astutia ad
circumventionem erroris. Veritatem autem facientes in
caritate crescamus in illo per omnia qui est caput
christus. Ex quo totum corpus compactum et connexum
per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem
in mensuram unius cuiusque membri augmentum corporis
facit in aedificationem sui in caritate. Hoc ergo dico et
testificor in domino ut iam non ambuletis sicut et gentes
ambulant in vanitate sensus sui tenebris obscuratum
habentes intellectum alienati a vita dei per ignorantiam
quae est in illis propter caecitatem cordis ipsorum qui
desperantes tradiderunt semetipsos impudicitiae in
operationem immunditiae omnis in avaritiam. Vos autem
non ita didicistis christum si tamen illum audistis et in
ipso edocti estis sicut est veritas in iesu deponere vos
secundum pristinam conversationem veterem hominem qui
corrumpitur secundum desideria erroris renovamini autem
spiritu mentis vestrae et induite novum hominem qui
secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate
veritatis. Propter quod deponentes mendacium loquimini
veritatem unusquisque cum proximo suo quoniam sumus
invicem membra. Irascimini et nolite peccare sol non
occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare
diabolo. Qui furabatur iam non furetur magis autem
laboret operando manibus suis quod bonum est ut habeat
unde tribuat necessitatem patienti. Omnis sermo malus
de ore vestro non procedat sed si quis bonus ad aedificationem
fidei ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare
spiritum sanctum dei in quo signati estis in die
redemptionis. Omnis amaritudo et ira et indignatio et
clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia.
Estote autem invicem benigni misericordes donantes
invicem sicut et deus in christo donavit vobis. Estote
ergo imitatores dei sicut filii carissimi et ambulate in
dilectione sicut et christus dilexit nos et tradidit
semetipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in
odorem suavitatis. Fornicatio autem et omnis immunditia
aut avaritia nec nominetur in vobis sicut decet sanctos
aut turpitudo aut stultiloquium aut scurrilitas quae ad
rem non pertinet sed magis gratiarum actio. Hoc enim
scitote intellegentes quod omnis fornicator aut immundus
aut avarus quod est idolorum servitus non habet
hereditatem in regno christi et dei. Nemo vos seducat
inanibus verbis propter haec enim venit ira dei in filios
diffidentiae. Nolite ergo effici participes eorum. Fuistis
enim aliquando tenebrae nunc autem lux in domino.
Ut filii lucis ambulate fructus enim lucis est in omni
bonitate et iustitia et veritate probantes quid sit
beneplacitum deo et nolite communicare operibus infructuosis
tenebrarum magis autem et redarguite. Quae enim in
occulto fiunt ab ipsis turpe est et dicere. Omnia autem
quae arguuntur a lumine manifestantur. Omne enim quod
manifestatur lumen est. Propter quod dicit surge qui
dormis et exurge a mortuis et illuminabit te christus.
Videte itaque fratres quomodo caute ambuletis non quasi
insipientes sed ut sapientes redimentes tempus quoniam
dies mali sunt. Propter hoc nolite fieri imprudentes sed
intellegentes quae sit voluntas dei. Et nolite inebriari
vino in quo est luxuria sed implemini spiritu loquentes
vobismetipsis in psalmis et hymnis et canticis spiritalibus
cantantes et psallentes in cordibus vestris deo patri
gratias agentes semper pro omnibus in nomine domini
nostri iesu christi. Subiecti invicem in timore christi.
Mulieres viris suis sicut domino quoniam vir caput est
mulieris sicut christus caput est ecclesiae ipse salvator
corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est christo ita
et mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite uxores
vestras sicut et christus dilexit ecclesiam et seipsum
tradidit pro ea ut illam sanctificaret mundans lavacro
aquae in verbo vitae ut exhiberet ipse sibi gloriosam
ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid
huiusmodi sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri
debent diligere uxores suas ut corpora sua qui suam
uxorem diligit seipsum diligit. Nemo enim unquam carnem
suam odio habuit sed nutrit et fovet eam sicut et christus
ecclesiam quia membra sumus corporis eius de carne eius
et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem
suum et matrem et adhaerebit uxori suae et erunt duo
in carne una. Sacramentum hoc magnum est ego autem
dico in christo et in ecclesia. Verumtamen et vos singuli
unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligat uxor
autem timeat virum suum. Filii obedite parentibus vestris
in domino hoc enim iustum est honora patrem tuum et
matrem quod est mandatum primum in promissione ut
bene sit tibi et sis longaevus super terram. Et vos patres
nolite ad iracundiam provocare filios vestros sed educate
illos in disciplina et correptione domini. Servi obedite
dominis carnalibus cum timore et tremore in simplicitate
cordis vestri sicut christo non ad oculum servientes quasi
hominibus placentes sed ut servi christi facientes voluntatem
dei de animo operantes cum bona voluntate servientes
sicut domino et non hominibus scientes quod unusquisque
quodcumque fecerit bonum hoc recipiet a domino sive
servus sive liber. Et domini eadem facite illis remittentes
minas scientes quod et illorum et vester dominus est in
caelis et personarum acceptio non est apud eum. De
cetero fratres confortamini in domino et in potentia
virtutis eius. Induite vos armaturam dei ut possitis stare
adversus insidias diaboli. Quoniam non est nobis
colluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus
principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum
harum contra spiritalia nequitiae in caelestibus. Propterea
accipite armaturam dei ut possitis resistere in die malo
et omnibus perfectis stare. State ergo succincti lumbos
vestros in veritate et induti loricam iustitiae et calceati
pedes in praeparatione evangelii pacis in omnibus sumentes
scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea
extinguere et galeam salutis assumite gladium spiritus
quod est verbum dei per omnem orationem et obsecrationem
orantes omni tempore in spiritu et in ipso vigilantes in
omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis et pro
me ut detur mihi sermo in aperitione oris mei cum
fiducia notum facere mysterium evangelii pro quo legatione
fungor in catena ut in ipso fiducialiter audeam prout
oportet me loqui. Ut autem sciatis et vos quae circa me
sunt quid agam omnia vobis notum faciet tychicus
carissimus frater et fidelis minister in domino quem misi
ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat quae circa nos sunt et
consoletur corda vestra. Pax fratribus et caritas cum fide
a deo patre et domino iesu christo. Gratia cum omnibus
qui diligunt dominum nostrum iesum christum in
incorruptione. Paulus et timotheus servi iesu christi
omnibus sanctis in christo iesu qui sunt philippis cum
episcopis et diaconibus gratia vobis et pax a deo patre
nostro et domino iesu christo. Gratias ago deo meo in
omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis
pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens
super communicatione vestra in evangelio a prima die
usque nunc. Confidens hoc ipsum quia qui coepit in vobis
opus bonum perficiet usque in diem christi iesu. Sicut
mihi iustum est hoc sentire pro omnibus vobis eo quod
habeam vos in corde et in vinculis meis et in defensione
et confirmatione evangelii omnes vos gaudium meum esse
participes. Testis enim mihi est deus quomodo cupiam
omnes vos in visceribus iesu christi. Et hoc oro ut
caritas vestra magis et magis abundet in scientia et in
omni sensu ut probetis potiora ut sitis sinceri et sine
offensa in diem christi repleti fructu iustitiae per iesum
christum in gloriam et laudem dei. Scire autem vos volo
fratres quia quae circa me sunt magis in profectum
evangelii venerunt ita ut vincula mea manifesta fierent
in christo in omni praetorio et in ceteris omnibus et
plures fratres in domino confidentes vinculis meis
abundantius audere sine timore verbum dei loqui. Quidam
quidem et propter invidiam et contentionem quidam autem
et propter bonam voluntatem christum praedicant. Et illi
quidem ex contentione christum annuntiant non sincere
existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid
enim interest dum omni modo sive occasione sive veritate
christus annuntietur in hoc et gaudeo sed et gaudebo.
Scio enim quia hoc mihi proficiet ad salutem per vestram
orationem et subministrationem spiritus sancti secundum
exspectationem et spem meam quia in nullo confundar
sed in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur
christus in corpore meo s

sæpe mabsentiū. sibi ipm̄ ut ipm̄ ut unanimes
uno ore honorificetis dñm. ⁊ patrē dñi nr̄i
ih̄u. ⁊pp̄ q. suscipite inuicē. sic ⁊ suscepit
uos in honorē dei. deo enī ipm̄ ih̄m minister
fuisse euāgelioꝝ. ⁊pp̄ uīmē dī ad obtinēdā
uos p̄missi oīs patrū. Fēs aut fr̄ mīa bona
uob̄ sīm. sic scripti ē. ⁊pp̄ a finebor ē egō
bi dicē. ⁊noī nō amittis. Ex uob̄ dicat le-
tinum gō simul eū plebe ei. Et uerā Au
dare dñm oēs gēs. ⁊magnificate eū oēs pli
Ex uobis ylias aut Ex uob̄ uadat ille. ⁊qui
erurget regē gō. meū gō subuīt. Dō ā
spe replent uos oī gaudio. ⁊pace in deo
do credentes ut spe ⁊uiuere spē scī. Cer-
si aut fr̄s mei ⁊ego ipe ⁊ uobis. ⁊ñ ipi
plum eius ⁊ malecticē. replen omī scīa. ut
ā possīt ālatrū meritē. Iudam aut scipsi ut
fr̄s expte cāt̄ mmemoriā. uos reducens
p grām quē dam ē in ad. ut sim ministr̄
ihū in gētib; sacrāmt euangliū dī. ú
sit oblatio gētiū accepta. ⁊sanctificata in sp̄o
scō. Vidi ⁊ gl̄am mē ihū ad dñm. Nō ē inde
o aliquid loqui eoꝝ q̄ p me nō efficat ipe
ad obedientiā gētiū. in uerbo. ⁊rōe. in uirtu
signoꝝ. ⁊pdigioꝝ. in uirtu sp̄s scī. ita ut
ab ierlm ⁊ circuitu. usq; ad illyricū repleuim
euangliū ē. Sic aut ē p̄dicauī euangli
um. nō ubi nōiat ē ē. ne sup alienū fundā
mentū redificarē. sed sicut scriptū ē. Quib;
nō ē annūciatū ē de eo uidebunt. ⁊q̄ nō au
dier̄ intellexer̄ ⁊p hoc impediebar plurīs
uenire aduos. Nunc aut nō ultra locū in his
mbis regionib; cupiditē aut hīs ne
uenēdi ad uos ex multis iam p̄cedentib;
annis. cū in hyspaniā p̄fisci cepio. spo q̄
p̄fectus uidebo uos. ⁊ a uob̄ deducar illuc
⁊ uob̄ ꝑmū expte fruar. Nunc aut p̄fi
scar ierlm ministrare scīs. placuit enī
⁊ macedones ⁊achaia. collatā. aliq̄ facē
pauperib; scīs. qui sunt ierlm. placuit enī
illis. ⁊debitores sunt eoꝝ. Nā si spūal bonā eoꝝ
participes fact sunt gentiles. debent ⁊in car
nalib; ministrare eis. hoc ergo cū obsumauero
⁊assignauero eis fructū hunc. pficiscar per
uos in hyspaniā. Scio aut cū adueniā ad
uos in abundantia benedictionis euāgli
Obsecro aut uos fr̄s p dñm nr̄m ih̄m. ⁊p
cariter ipe scī. ut adiuuetis me in ora
tionib; pro me ad dñm. ut liber abincredulis qui
sunt in iudea. ⁊obsequii mei oblatio accep
ta fiat in hierusalē scīs. ut ueniā ad uos
in gaudio p uoluntatē dei. ⁊refrigere
mus. Deus aut pacis sit cū omib; uob̄. Amē.

Commendo aut uob̄ phebem sororē nr̄ām
quæ ē ministrā ecclie. quæ ē cenchris. ut
eam suscipiatis in dño digne scōs. ⁊assi
statis ei in quocūq; negotio indiguerit ⁊

(VII)

eni ipa q̄q; astitit multis. ⁊ mihi ipi. Salutate
⁊ priscam. ⁊ aquilam. adiutores meos in ih̄u
qui pro aīa mea suas ceruices supposuer̄. quib;
nō solum ego grās ago. sed ⁊ omnes ecclie gē
tium. ⁊ domesticam eoꝝ ecclīā. Salutate ē
phenetum dilectū mē. qui ē primitiuus asie
in ih̄u. Salutate mariam q̄ multū laborā
uit in uob̄. Salutate andronicū. ⁊iuliā cog
natos. ⁊ apostolos. qui ⁊ ante me fuerunt in ih̄u. Salutate
ampliatū dilectissimū mē in dño. Salu
tate urbanū adiutorē nr̄m in ih̄u. ⁊stachim
dilectū meū. Salutate apellē pbū in ih̄u
Salutate eos q̄ sunt ex aristobuli domo. Sa
lutate herodionē cognatū meū. Salutate
eos qui sunt ex narcissi domo q̄ sunt in dño.
Salutate tryphenā. ⁊ tryphosā. q̄ laborer in dño
Salutate persidam carissimā. q̄ multū la
borauit in dño. Salutate rufū electū in dño
⁊ matrē ei ⁊ meā. Salutate asin
cretum. flegontē. hermē. patrobam. her
man. ⁊ qui cū eis sunt frēs. Salū philologū.
⁊ iuliā. nereū. ⁊ sororē ei. ⁊ olimpiadē. ⁊ē
qui cū eis sunt scōs. Salutate inuicē in osculo
scō. Salutāt uos oēs ecclie ⁊. Rogo aut
uos frēs. ut obseruetis eos. qui dissensiones ⁊
offendicula. p̄ter doctrinā quā uos didicistis
faciūt. ⁊declinate ab illis. huiusmodi enī ⁊
dño nō seruiūt. sed suo uentri. Et p dulces ⁊
mones. ⁊benedictiones seducunt corda in
nocentiū. Vrā enī obedientia p omes. in oēm
uulgata ē. Gaudeo ergo in uob̄. sed uolo uos
sapientes in bono. ⁊simplices in malo. Deus
aut pacis conterat satanan sub pedib; uris
uelociter. Grā dñi nr̄i ih̄u ⁊ uob̄. Salutat
uos timothē adiutor mē. ⁊ lucius. ⁊ iason. ⁊ so
sipatr̄ cognati mei. Saluto uos ego tertius q̄
scripsi epistolā in dño. Salutat uos caius hos
pes mē. ⁊ uniuersa ecclia. Salutat uos eras
tus arcarius ciuitatis. ⁊ quartus frāter. Grā dñi
nr̄i ih̄u cum omib; uob̄. Amē. Ei aut qui potens
est uos confirmare nr̄ euangliū meū. ⁊ p̄di
cationē ih̄u x̄pi. secundum reuelationē misterii
temporibus eternis taciti. q̄ nunc patefacti ⁊ per scripturas pro
phetarū. secundū p̄ceptū eterni dei. ad obedientiā fidei
omnes gentes in omni sapientia. deo soli
sit honor. ⁊gl̄a in secula seculoꝝ. Amē.

PAVL
uocatus apls ih̄u x̄pi per
uoluntatē dei. ⁊ sostenes
frāter eccle dei q̄ est corinthi
scificatis in x̄po ih̄u uocā
tis scīs. cū omib; qui
inuocant nomē dñi nr̄i ih̄u x̄pi in oī
loco ipōꝝ ⁊ nr̄o. Grā uob̄ ⁊ pax ab

pare mō. ⁊ dnō ihu ꝙ. Gnīc ago tō meo sī
p uob mgrū di. que dam ē uob mē ihu. qua
mōbꝫ duarū ecclie fūt. nullo. mōi ūlo. ⁊ uy
omī ſſa. fiant teſtimoīū ꝙ ⁊ firmatū ē in
uob. ⁊ in ut nēy uob deſit in multa gīā. Expec
tantib; reuelationē dnī nr̄ ihu xp̄i. Qui ⁊ confirm
abit nos usq; ad finē ſine crimine. ⁊ in die ad
uentꝰ dnī nr̄ ihu xp̄i. fidelis de ꝙ uocati ē
in ſocietatē filij ei ihu xp̄m dnm nr̄m. Obſecro
aut uos fr̄es p nomē dnī nr̄ ihu xp̄i. ut id ipm
dicatis oēs. nē ſint in uob ſcalmata. ſitis
aut perfecti in eodē ſenſu. ⁊ in eād ſcīa. Signi
ficatū ē enim mihi de uob fr̄es mei. ab his qui ſunt de
q. qua ꝛentiōes ſunt inter uos. Hoc autē dico
q. unuſquiſq; uram dicit. Ego quidē ſum paulꝰ. Ego
aut apollo. ego uō cephe. Ego aut ꝙ. chriſto
ſue ⁊ ē. Numquid paulus crucifixus ē p uob
aut in nōe pauli baptizati eſtis. Gnīc ago tō
meo. q. neminē uram baptizaui. niſi crispū
⁊ gaium. ne quis dicat q. in nōe mō baptiza
ſtis. Baptizaui autē ⁊ ſtephane domꝰ
Ceterū nescio si quē uram baptizauerim. Non
enī miſit me xp̄s baptizare. ſi euangelizare
nō in ſapīa uba. ut nō euacuet crux xp̄i. Ver
bū enī crucis pereuntib; qdē ſtultitia ē. his aut qui
dī ē. ſalui fiunt ⁊ nob. uirtꝰ dei ē enī. ꝙ
dixi ſapīa ſapientiū. ⁊ prudentiā prudē
tiam reprobabo. ⁊ ſapientē ubi ſcriba. ubi conſitor
huius ſeculi. Nonne ſtultam fecit deꝰ ſapīam huius
mundi. Nam quia in dei ſapīa nō cognouit
mundꝰ per ſapientiā deū. placuit deo p ſtultitiā
prdicationis ſaluos facere credentes. Quia
et iudei ſignū petunt. ⁊ gēs ſapientiā quirunt. Nos
aut prdicamus xp̄m crucifixum. iudeis quidē ſcan
dalū. gentib; aut ſtultitiam. ipſis aut uocatis
grecis iudeis atq; xp̄m dei uirtutē ⁊ dei ſapīa
quia q. ſtultū est dei ſapientius ē hoīb;. ⁊ q.
infirmū ē dei fortius ē hoīb;. Videte ē uocatōē
uram fr̄es. quia nō multi ſapientes ſ. carnē
nō multi potentes nō multi nobiles. Sed q
ſtulta ſunt mundi elegit deꝰ ut confundat ſapientes. ut
infirma mundi elegit deꝰ ut confundat fortia.
⁊ ignobilia mundi. ⁊ contemptibilia elegit deꝰ
⁊ ea que nō ſunt ut ea que ſunt deſtrueret. ut nō
gloret omīs caro in conſpectu ei. Ex ipō aut
uos eſtis in xp̄o ihu. qui factꝰ ē ſapīa nob a deo
⁊ iuſticia. ⁊ ſanctificatio. ⁊ redemptio. Ut quēadmo
dū ſcriptū ē. Qui gloriatur in dño gloretur.

Et ego cum uenissem ad uos fr̄es uenī n
in ſublimitate ſermonis. aut ſapīe. nuncians uob teſtimoniū ꝙ. Nō enī me iu
dicauī ſcire aliquid inter uos. nisi ihm xp̄m. ⁊
hunc crucifixū. Et ego in infirmitate. ⁊
in timore. ⁊ tremore multo fui apud uos. ⁊ ſermo
meus. ⁊ prdicatio mea. nō in ſuaſibilibus humane
ſapīe uerbis. ſi in oſtensione ſpūs ⁊ uirtutis. ut
fides ura nō ſit in ſapīa hoīm ſ. in uirtute

dei. Sapientiā aut loquimur inter perfectos. Sapi
entiam aut hui ſeculi. neq; principū
huius ſeculi. qui destruuntur. ſ. loquimur dei ſapīa in
mysterio que abscondita est. quā prdeſtinauit
deus ante ſeculū in gloriā nrām. ꝙ nēo principū huius
ſeculi cognouit. Si enī cognouiſſent nunquā
dūm glē crucifixiſſent. Sed ſcriptū ē. Quod
oculus nō uidit. nec auris audiuit. ⁊ in cor
hoīs aſcendit. q. parauit deꝰ his qui diligūt eū.
Nobis aut reuelauit deꝰ p ſpīm ſuū. Spūs enī
oīa ſcrutatur. ⁊ profundā dei. Quis enī ſcit hoīm
nisi ſpūs hoīs. qui in ipō ē. ita ⁊ quā dei nemo
nouit. nisi ſpūs dei. Nos aut nō ſpīm huius mundi accepimus. ſ. ſpīm
qui ex deo ē. ut ſciamus ꝙ a deo donata ſunt nob. ꝙ
loquimur nō in doctis humane ſapīe uerbis
ſ. in doctrina ſpūs. ſpūalibus ſpūalia comparā
tes. Animalis aut hō nō percipit ea q ſunt ſpūs dei.
Stultitia enī ē illi. ⁊ nō potest intelligere. quia
ſpūaliter examinatur. Spūalis aut iudicat oīa. ⁊
ipse a nemine iudicatur. Quis enī cognouit
uram ſenſū dñi. aut quis inſtruet eū. Nos aut
ſensū xp̄i habemus.

Et ego fr̄es nō potui uob loqui q. ſpūalib;
ſ. quasi carnalib;. q. parulis in
Chriſto. potū uobis nō escā. Nondū enī poteſtis
ſed nec nunc quidē potestis. Adhuc enī carnā
les. Cum enī ſit inter uos zelus. ⁊ contē
tiō. nōne carnales estis. ⁊ ſ. hōīes ambulatis. Cū
enī quis dicat. Ego quidē ſum paulꝰ. Alius aut ē
apollo. nōne hōīes estis. Quid igit ē apollo. quid
nō paulus. ministri eius cui credidistis. Et unus
ſicut dñs dedit. Ego plantaui apollo rigauit
ſed deus incrementū dedit. Itaq; neq; qui plantat
ē aliquid. neq; qui rigat. ſed qui incrementū dat
deꝰ. Qui plantat aut ⁊ qui rigat unū ſūt.
Unusquisq; aut propriā mercedē accipiet. ſ. ſuū laborē.
Dei enī ſumus adiutores. dei agricultura estis. dei
edificatio estis. ſ. gratiā dei datā mihi ut ſapi
ens architectꝰ fundamentū posui. Alius aut ſu
peredificat. unusquisq; aut uidet quid ſuper ae
dificet. fundamentū enī aliud nēo potest ponere
præter id q. positum ē. q. ē xp̄s ihs. Si quis aut
ſuper edificat ſup fundamentū aurū. argē
tum. lapides pciosos. ligna fenū. ſtipulam.
uniuſcuiusq; opus manifestum erit. Dies enī dñi decla
rabit. quia in igne reuelabit. Et uniuſcuiusq; op
quale ſit ignis pbabit. Si cuius opus mānet
q. ſuperedificauit. mercedē accipiet. Si cuius
opus arſerit. detrimentū patietur. ipse aut ſaluus
erit. ſic tamen quasi per ignē. Nescitis quia templū
dei estis. ⁊ ſpūs dei habitat in uob. Si quis aut templū
dei uiolauerit. disperdet illū deꝰ. templū enim
dei ſanctū ē. q. estis uos. Nemo ſe ſeducat. ſi
quis uidet inter uos ſapiens ē in ſeculo. ſtultus
fiat ut ſapiens ſit. Sapīa enī huius mundi stul
ta ē apud deū. Scriptū enī ē. Cōprehendā ſa

pientes ⁊ stultos essse. Et nr̃a. Quẽ nouit corda
gentes ⁊ lingue ⁊ quẽ nunc sunt. ⁊ quæ nẽd
gl'etur mb'ib⁹. Omnia ē nr̃a sunt sive paul⁹
sive apollo. sive cephas. sive mundus. sive
vita. sive mors. Sive p̃sentia. sive futura
omnia enī nr̃a sunt. nos aut̃ xp̃i. xp̃s uo dei.
Sic nos existimet hō ut ministros x̄i ·
⁊ dispensatores mysteriorū dei. Hic iam
iqr̃it dispensatores. ut fidelis quis inue
natur. Mihi aut̃ p minimo ē ut a uob
iudicer. aut ab humano die. sed neq; meipm
iudico. Nichil enī mihi conscius sum. sed nō in hoc
iustificatus sum. Qui aut̃ iudicat me dñs ē. ⁊ ita
nolite ante tpe iudicare quoad usq; ueniat dñs
qui illuminabit abscondita tenebrarū ⁊
manifestabit cōsilia cordiū. ⁊ tunc laus erit unicuiq; ab
deo. Hec aut̃ transfigurau ad me
metipm̃ propt̃ uos fr̃es. ut in nob⁹ discatis. ne sup̃ quã scripti ē unus aduersꝰ
alteri⁹ inflet̃ur pro uno. Quis enī te discernit.
Quid aut̃ hꝫ q̃ nō accepisti. Si aut̃ accepi
sti. quid gloriaris q̃si nō acceperis. Jam saturati
estis. iam diuites facti estis. Sine nob⁹ regnatis
et utinã regnetis. ut ⁊ nos uobiscum
regnemus. Puto enī quod deꝰ apl̃os nouissimos ostendit tanq̃ morti destinatos. q̃
spectaculũ facti sumꝰ huic mundo. ⁊ angelis
⁊ hoib⁹. Nos stulti p xp̃m. uos aut̃ prudentes in
xp̃o. Nos infirmi. uos aut̃ fortes. uos nobiles
uos aut̃ ignobiles. usq; in hanc horam. ⁊ esu
rimus. ⁊ sitimus. ⁊ nudi sumꝰ. ⁊ colaphis cedi
mur. ⁊ instabiles sumꝰ. laboramꝰ operantes
manib⁹ nr̃is. Maledicimur. ⁊ benedicimꝰ. Per
secutionẽ patimur. ⁊ sustinemꝰ. blasphema
mur. ⁊ obsecramꝰ. tanq̃ purgamenta hui⁹ mũ
di facti sumꝰ. omnium peripsema. usq; adhuc. Non ut
confundam uos hec scribo. sed ut filios meos ca
rissimos moneo. Nam si. x. milia pedagogo
rũ habeatis in x̄o. sed nō multos patres. Nam in x̄o
ih̃u per euangeliũ ego uos genui. Rogo ergo
uos imitatores mei efficite. ⁊ ppt̃ hoc misi ad uos
timotheũ qui ē filius meus karissimus. ⁊ fidelis in dño
qui uos admone faciat uias meas q̃ sunt in x̄o
sicut ubiq; in omni ecclia doceo. Tanq̃ aut̃ non ueni
turꝰ ad uos. sic inflati sunt quidã. ue
niam aut̃ ad uos cito si dñs uoluerit. ⁊ cognoscã
non sermonẽ eorũ qui inflati sunt: sed uirtu
tẽ. Non enī in sermone ē regnum dei. sed in uirtute.
Quid uultis in uirga ueniã ad uos. an in cari
tate spũ mansuetudinis.

Omnino audit̃ inter uos fornicatio. ⁊ ta
lis fornicatio qualis nec inter gẽ. ita ut
uxorem patris sui aliquis habeat. ⁊ uos inflati estis
⁊ non magis luctum habuistis. ut tollatur de
medio uestrũ qui hoc opus fecit. Ego quidem absens cor
pore. presens aut̃ spũ iã iudicaui. ut presens. eũ
qui sic operatꝰ ē in nomine dñi nr̃i ih̃u x̄i. Congre
gatis uob⁹ ⁊ meo spũ. cũ uirtute dñi nr̃i ih̃u. tradere
huiusmodi hoiẽ. sathane in interitũ carnis. ut spũs
saluus sit in die dñi nr̃i ih̃u x̄i. Non bona ē gloria
uestra. Nescitis q̃ modicum fermentum totam massam
corrumpit. Expurgate uetus fermentum. ut sitis
noua conspersio sicut estis azimi. Etenim pascha nos
trum immolatus ē x̄s. ⁊ ita epulemur non in fermento
ueteri. neq; in fermento malitie ⁊ nequitie. Sed in
azimis sinceritatis ⁊ ueritatis. Scripsi uob⁹ in
epla. ne commisceamini fornicariis. non utiq;
fornicariis huius mundi. aut auaris. aut rapa
cibus. aut idolis seruientibus. Alioquin de
beretis de hoc mundo exisse. Nunc aut̃ scripsi
uob⁹ non commisceri. si quis frr̃ nominatur fo
nicator. aut auarus. aut idolis seruiens.
aut maledicus. aut ebriosus. aut rapax. cum
huiusmodi nec cibum sumere. Quid enī mihi de his qui foris
sunt iudicare. Nonne de his qui intus sunt uos iudicatis. Nam eos qui foris ē deꝰ iudi
cabit. Auferte malum ex uob⁹ ipsis.

Audet aliquis uestrum habens negotium aduersus
alterum. iudicari ap̃d iniquos. ⁊ non ap̃d sanc
tos. Nescitis q̃m sancti de hoc mundo iudicabunt.
Et si in uob⁹ iudicabitur mundus. indigni
estis qui de minimis iudicetis. Nescitis
q̃m angelos iudicabimus. quanto magis secularia.
Secularia ergo si habueritis ordinabiles. eos qui
sunt contemptibiles in ecclia. ad iudicandum constituite. Ad uere
cundiã uestrã dico. Sic non est inter uos sapiens
quisquã. q̃ possit iudicare inter fratrem suum. Sed
frr̃ cum fratre meo iudicio contendit. ⁊ ap̃d infideles.
Jam quidem omnino delictum est in uob⁹. q̃ iudicia habe
tis inter uos. Quare non magis iniuriã accipitis.
Quare non magis fraudem patimini. Sed uos iniu
riam facitis. ⁊ fraudatis. ⁊ hoc fratribus. An nesci
tis q. iniqui regnum dei non possidebunt. Nolite
errare. neq; fornicarii. neq; idolis seruientes.
neq; adulteri. neq; molles. neq; masculorum con
cubitores. neq; fures. neq; auari. neq; ebriosi. neq; ma
ledici. neq; rapaces. regnum dei possidebunt. Et
hec quidam fuistis. sed ablumi estis. sed sanctificati estis.
sed iustificati estis in nomine dñi nr̃i ih̃u x̄i. ⁊
in spũ dei nr̃i. Omnia mihi licent. sed non omnia expedi
unt. Omnia mihi licent. sed ego sub nullius redi
gar potestate. Esce uentri. ⁊ uenter escis. deus aut̃
hunc ⁊ has destruet. Corpus aut̃ non fornica
tioni. sed dño. ⁊ dñs corpori. deus aut̃ ⁊ dñm suscita
uit: ⁊ nos suscitabit. p uirtutem suã. Nescitis
q̃m corpora nr̃a. membra sunt x̄i. Tollens ergo
membra x̄i faciam membra meretricis. Absit. An
nescitis q̃m qui adhæret meretrici unum corpus
efficitur. Erunt enī inquit duo in carne una. Qui aut̃ adhæret dño unus
spũs est. Fugite fornicationẽ. Omne enī peccatum
quodcumq; fecerit homo extra corpus est. Qui aut̃ fornicatur
in corpus suum peccat. An nescitis q̃m membra
uestra templum est spũs sancti. qui in uob⁹ est. quem habetis a deo. ⁊ non estis

VII

adi. nō ethę uñ. Simpn em ethę ſno magno
eccliente ꝛpronte dñi mozpore uro.

De quib; aũt ſcripſiſtis mi. bonũ ẽ hoĩ mu
lierẽ nō tangere. ꝓpter fornicationẽ aũt
unuſquiſq; hãt ſuã uxorẽ. ꝛuna q̃q; ſuũ uirũ
hãt. Vxori uir debitũ reddat. Simili ꝛ uir
uxi potẽſ ſui corpis nō hꝫ ſ; mulr. Nolite
fraudare inuicẽ. nſi forte ex conſenſu ad tpꝫ
ut uacetis orõi. Et rurſũ reuertimini in idipm
ne tẽptet uos ſathanas ꝓ incontinẽtiã uſtrã
hoc aũt dico ſ; ueniã nō ſ; imperiũ. Vo
lo aũt oẽs homines ẽe ſicut meipm. ſ; unuſq;
ꝓpriũ donũ hꝫ ex deo. Alius quidẽ ſic
alius aũt ſic. Dicoq; nubẽtibus ꝛ uidis bonũ ẽ illis ſi
ſic ꝑmanere ſicut ego. Quod ſi nõ ſe co
nenr. nubant. Melius ẽ enĩ nubẽ quã
uri. hys autẽ qui matrimoniũ uniunt ſuadẽ
non ego. ſed dñs uxorẽ uiro nõ diſce
dẽ. Quod ſi diſceſſerit manẽ innuptã aut
uiro ſuo reconciliari. ꝛ uir uxorẽ nõ dimit
tat. Nam ceteꝛis ego dico nõ dñs. ſiquis
frr uxorem hꝫ infidelẽ. ꝛ hec conſentit habitare
cum illo. nõ dimittat illam. Et mulier
habẽs uirũ infidelẽ. ꝛ hic conſentit habitare cũ il
la nõ dimittat uirum. Sanctificatus ẽ uir
infidelis ꝑ mulierẽ fidelẽ. ꝛ ſanctificata ẽ
mulr infidelis ꝑ uirũ fidelẽ. Alioquin ſ
liñ nr immundi eẽnt. nũc aũt ſc̃a ſunt. Qd
ſi infidelis diſcedit. diſcedat. non ẽ ſeruit
frr aut ſoꝛor in hiſmõi. ĩ pace aũt
uocauit nos deus. Vñ enĩ ſcis mulr ſi uirũ
ſaluũ faciaꝛ. Aut uñ ſcis uir ſi mulierẽ
ſaluam faciaꝛ. niſi unuſquiſq; ſicut diuiſit
dñs ꝛ unũſquẽq; ſicut uocauit deus ita ambu
let ſicut in omnib; eccliis doceo. Circũciſus
aliquis uocat ẽ. nõ adducat ꝓpriũ. in ꝓpu
tio aliquis uocat ẽ nõ circũdidat. Circũciſio nichil ẽ. ꝛ ꝓputium nichil ẽ. ſ; obſeruatio mandato
ꝝ dei. Vnuſquiſq; in qua uocatione uocat ẽ ĩ
ea ꝑmaneat. Seruus uocat es. nõ ſit tibi cu
re. ſ; ꝛ ſi potes liber fieri magis utere. Qui enĩ
in dño uocat ẽ ſeruus. libr ẽ dñi. Similiter
liber uocat ẽ ſeruus ẽ. Pretio empti eſtis. no
lite fieri ſerui hoĩũ. Vnuſquiſq; in quo uocatus
frr in hoc maneat apud. De uirginibus aũt
ꝓceptum dñi non hẽo. conſilium aũt do. tanquã mi
ſericordiã conſecutus a dño ut ſim fidelis. Existimo ergo
hoc bonũ ẽ ꝓpter inſtantem necẽſitatẽ. quia bonũ ẽ
homini ſic ẽe. Alligatus es uxori. noli quærere ſo
lutionẽ. Solutus es ab uxore. noli quærere uxorẽ.
Si aũt acceperis uxorẽ non peccaſti. Et ſi nupſe
rit uirgo non peccauit. tribulationẽ tñ carnis habebunt huiuſmodi. Ego aũt uobis parco. Hoc
autem dico fres. tps breue ẽ. reliquum ẽ ut et qui
habent uxores tanquã non habentes ſint. Et qui flent
tanquã non flentes. ꝛ qui gaudent tanquã non gau
dentes. ꝛ qui emunt tanquã non poſſidentes

ꝛ qui utuntur hoc mundo tanquã non utantur. Præterit enĩ figura huius mundi. Volo aũt uos
ſine ſollicitudine ẽe. Qui ſine uxore ẽ ſol
licitus ẽ que dñi ſunt. quo placeat deo. Qui
aũt cũ uxore ẽ ſollicitus ẽ q̃ ſunt mundi. quo
modo placeat uxori. ꝛ diuiſus ẽ. Et mulier ſi
ne uiro ꝛ uirgo cogitat q̃ dñi ſunt. ut ſit ſcta corpe ꝛ ſpũ. Que aũt nupta ẽ co
gitat que ſunt mundi. quo placeat
uiro. Porro hoc ad utilitatem uram dico
non ut laqueũ uobis mittam. ſ; ad id q̃ honeſtum ẽ. ꝛ q̃ facultatẽ ꝑbeat ſine impedi
mento dño obſecrandi. Siquis aũt turpẽ
ſe uideri exiſtimat ſup uirgine ſua. q̃
ſit hĩ adulta. ꝛ ita oportet fieri q̃ non uadat
nõ peccat ſi nubat. Nã qui ſtatuit cor
de ſuo firmũ. nõ habẽs necẽſitatẽ potẽtiã aũ
hꝫ ſue uoluntatis. ꝛ hoc iudicauit mente
ſua ſeruare uirginitatẽ ſuã bñfaciet. ꝛ
qui nõ iungit uirginẽ ſuã bñfaciet.
Mulr alligata ẽ legi ꝙdiu uir eius uiuit. Quod ſi dormierit uir eius liberata ẽ. cui uult nubat
tm in dño. Beatior aũt erit ſi ſic ꝑmanſerit ſ; meo conſilio. Puto aũt q̃ ego
ſpm dei habeam.

VIII

De his aũt q̃ idolis ſacrificantur ſcimus
quia omnes ſcientiã habemus. Scientia inflat ca
ritas uero ædificat. Siquis aũt ſe exiſti
mat ſcire aliquid. nondum cognouit quomodo
oporteat eum ſcire. Siquis aũt diligit deum. hic
cognitus ẽ abeo. De cibis aũt q̃ idolis immo
lantur. Scimus quia nichil ẽ idolũ in mundo
ꝛ q̃ nullus deus niſi unus. Nam ꝛ ſi ſunt q̃ dicã
tur dii ſiue in celo ſiue in terra. ſicut ſunt dii multi. ꝛ dñi multi. nobis tamen
unus deus pater. ex quo oĩa. ꝛ nos in illo. ꝛ unus
dñs ihs xps. per quem oĩa. ꝛ nos per ipm. Sed
non omnis in ſcientia. Quidã aũt conſuetudine
uſq; nunc idolo. eſq; ſacrificio tanq̃ idolothytum manducent.
ꝛ conſcia ipoꝝ cum ſit infirma polluitur
Cibus aũt nos non commendabit deo. Neq; enĩ ſi
non manducauerimus deficiemus. neq; ſi manducauerimus habundabimus. Videte aũt ne forte
ꝙ licentia uꝛa. hꝫ offendiculum fiat in
firmis. Si quis enim uiderit eum qui hꝫ ſcientiam in idolio recumbentem. nonne conſcia eius cum ſit
infirma. ædificabitur ad manducandum idolothytum. ꝛ peribit infirmus frater tuus
in tua ſcientia. propter quem xps mortuus ẽ. Sic aũt peccantes in fres. ꝛ percutientes conſcientiam eoꝝ infirmam. in xm peccatis. Quapꝛopter ſi esca ſcandalizat fratrem
meum non manducabo carnes in eternum. ne fratrem meum ſcandalizem.

IX

Non ſum liber. non ſum apls. Nonne ihm dñm nrm uidi. Nonne opus meum uos
estis in dño. Et ſi alius non ſum apls. ſi

mũ nob sum. Nã sigillaciõ aplãt mei
nos estis mdnõ. Qđ ea signa defensio ap
eos qui me mirogant her̃. Nũquid nõ
hẽmus potestẽ manducandi. ẽbibendi.
Nũquid nõ hẽm potestẽ circũducẽdi. sicut ~ ceti apli. ~ frẽs dñi ~ ce
phas? Aut solus ego ~ barnabas. nõ hẽm
potestẽ nõ operandi. Quis umquam militat suis stipẽ
dijs umquam. Quis plantat vineã. ~ d
fructu ei nõ edat. Quis pascit gregẽ. ~ de
lacte gregis nõ manducat. Nũquid scd hoc
hoĩes dicit. An ~ lex hec nõ dicit. Scriptũ ẽ enĩ
lege moysi. Nõ alligabis os bouĩ tri
turanti. Nũquid de bubꝫ cura ẽ deo. An
nõ propter nos dicit hec. Nam propter nos scripta
sunt. Quia debet qui arat arare in
spe et triturans in spe fructus participandi
sui. Si nos vobis spiritalia seminauimus. magnũ ẽ.
si nos carnalia vestra metamus. Si alij potes
tatis vestre participes sunt. nõ potius nos. Sed nõ usi
sumus hac potestate. sed omnia sustinemus. ne cui
offendiculũ demus evangelio xp̃i. Nescitis
quia qui in sacrario operantur. de sacrario edunt.
et qui altario deseruiunt. altario participantur. ~ ita ordinauit dñs his qui evã
gelium annuntiant de evangelio viuere. Ego
aut nullo horũ usus sum. Nõ scripsi aut
hec ut ita fiant in me. Bonum ẽ enĩ mihi magis
mori. quã ut gloriã meã quis euacuet
Nam si evangelizauero nõ est mihi gloria
necessitas enĩ mihi incumbit. Ve ẽ mihi si nõ
evangelizauero. Si enĩ nolens hoc ago mercedẽ hẽo. Si aut̃ non dispensator in ea
dem ẽ. Quam ergo merces mea. ut evangelium pre
dicans sine sumptu ponã evangelium. ut
nõ abutar potestate mea in evangelio. Nã
cum liber essem omnibus. omnium me seruum fe
ci ut plures lucrifacerem. his qui sine lege erant
tanq̃ sine lege. non iudeus. tanquam iudeus. ut
iudeos lucrifacerem. his qui sub lege sunt. tã
quã sub lege essem. cum ipse nõ essem sub
lege. ut eos qui sub lege erant lucrifa
cerem. his qui sine lege erant tanquã sine
lege essem. Cui sine lege dei nõ essem. Sed i
lege essem xp̃i. ut illos facerem. eos qui sine
lege erant. Factus sum infirmis infirmus.
ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia fac
tus sum. ut omnes saluos faceremꝫ. Hec aut̃
facio propter euangeliũ. ut particeps eius efficiar
Nescitis quia hi qui in stadio currunt. omnes quidem
currunt. sed unus accipit brauium. Sic curri
te ut comprehendatis. Omnis aut qui agonizat omnia abstinet. Et illi quidem
ut corruptibilem coronam accipiat. nos aut incorruptam. Ego igit sic curro. non quasi in
certum. Sic pugno non quasi aerem verberans. Sed ca
stigo corpus meum et in seruitutem redigo
ne forte cum aliis predicauerim ipse reprobus
efficiar.

Nolo enĩ vos ignorare frẽs. quia patres nri
omes sub nube fuerũt. ~ omes mare transierũt
omes in moysen baptizati sunt in
nube ~ in
mari. Et omes eandem escam spiritalem manducauerũt. ~ omes eundem potũ spiritalem biberũt. Bibe
bant aut de spiritali consequente eos petra. Petra
aut erat xp̃s. Sed non in plurib; eorũ bñplacuit
deo. Nam prostrati sunt in deserto. Hec aut̃
figure nr̃e fuerũt nr̃i. ut nõ simus concupiscẽ
tes malorũ. sicut illi concupierũt. Neq; ydo
latre efficamini. sicut quidã eorũ. sicut scriptũ est. Sedit populus manducare ~ bibere
surrexerũt ludere. Neq; fornicemur. sicut quidã
eorũ fornicati sũt. ~ ceciderunt una die
viginti. tria. milia. Neq; tentemus xp̃m. sicut
quidã eorũ tentauerũt. ~ a serpentibus perierũt. Neq;
murmuremini sicut quidã eorũ murmu
rauerũt. ~ perierũt ab exterminatore. Hec aut̃
omnia figurate contingebãt illis. Scripta sũt aut̃
correptionẽ nr̃am. in quos fines seculorũ
deuenerũt. Itaq; qui se existimat stare ui
deat ne cadat. Tentatio vos nõ apprehendat nisi
humana. Fidelis aut̃ deus ẽ qui nõ patietur vos
tentari sup vrã potestatẽ. Sed faciet ẽ
tentatione etiã proitũ ut possitis sustinere
Propter quod dilectissimi mei fugite ab ydolorũ cultura.
ut prudentibus loquor. vos ipsi iudicate quod
dico. Calix benedictionis cui benedicimus. nõne
communicatio sanguinis xp̃i est. Et panis quem frã
gimus nõne participatio corporis dñi ẽ. Quia unus
panis. unum corpus multi sumus. omes enĩ de uno pane. ~ de uno calice participamur. Vi
dete israhel secundum carnẽ. Nõne qui edunt hostias
participes sũt altaris. Quid ergo dico quod ydolum
immolatum sit aliquid. Aut quod ydolum sit. nõ pro ~ aliud deũ bibẽ ~ aliud deũ bibere. Nõ pro nõ se deũ pa
ticipẽ ~ nõ se deũ participare.
immolatum. Sed quia quod immolant gẽtes. demoniis immolant ~ nõ
deo. Nolo aut̃ vos fieri socios demoniorũ. Non e
mulatis dñm. Nũquid fortiores illo sumꝰ.
Omnia licent. sed nõ omnia expedient. Omnia
licent. sed nõ omnia edificant. Nemo quod suum
quærat. sed quod alterius. Omne quod in macello venit
manducate. nichil interrogantes propter conscientiã
Dei ẽ enĩ. ~ plenitudo eius. Si quis vo
cat vos infidelis. ~ vultis ire. omne quod
vobis apponitur manducate. nichil interrogantes
propter conscientiã. Si quis aut̃ dixerit vobis hoc immolatitium
est. nolite manducare. propter illum qui indicauit. ~ propter conscientiã.
Conscientiã aut dico non suã sed alte
rius. Ut quid enĩ libertas mea iudicetur ab alterius
conscientia. Si ego cum gratia participo. quid blasphemor pro eo quod gratias ago. Sive ergo manducatis
sive bibitis. Vel omnia aliud quid facitis. omnia
in gloriam dei facite. Sine offensione estote
iudeis ~ gentilibus. ~ ecclie dei. sicut ego
omnibus placeo. non quærens quod mihi utile ẽ
sed quod multis ut salui fiant.
Imitatores mei estote sicut ~ ego xp̃i. Lau

uđ aũt uos fiđ. q̃ p oĩa memores mei estis
& sicut mdi uobis p̃cepta mea tenetis.
Volo aũt uos scire. q̃ ẽ uir cap̃ mulieris
mulieris aũt caput uir. uir aũt
caput xp̃i. xp̃s aũt caput dei. Omis uir orans. aut
prophetans velato capite dehonestat caput suũ. Omis
aũt mulier orans aut prophetans nõ velato capite
dehonestat caput suũ. unũ ẽ & si rasa
tonsa. Nam si non velatur mulier. tondeatur
Si aũt turpe ẽ mulieri tondere aut radi
velatum caput suũ. vir quidẽ nõ debet
velare caput. cũ imago & gla dei ẽ. Mulier
aũt gla uri ẽ. Nõ ẽnim uir ex muliere ẽ
sed mulier ex uiro. Nec enim nõ ẽ creatus uir p
muliere. sed mulier p uiro. Propt hoc debet mu
lier velamen hre sup caput. p angelos. Verũ
tamen neq uir sine muliere neq mulier sine u
ro in dño. Sicut enim mulier de uiro. ita & uir
p mulierẽ. Omia aũt ex deo qui creauit
te. Decet mulierẽ non velatam orare dm.
Nec ipa natura docet uos. q̃ uir quidẽ si comã
meretur ignominia ẽ illi. Mulier uero si com
municat gla ẽ illi. quia capilli pro velami
ne data sunt ei. Si quis aũt uidetur
ee. nos talẽ consuetudinẽ non habemus. neq ecclã
dei. Hoc aũt precipio non laudans q̃ nõ melius
sed deterius conueniatis. Primũ quidẽ conuenientib;
uob in ecclia. audio scissuras ee. & ex parte ẽ
to. Oportet & hereses esse ut & qui probati
sint manifesti fiant inter uos. Conuenientib;
ẽ uob in unũ. iã nõ ẽ dñi cenã manducare.
unusquisq; enim suã cenã p sumit ad man
ducandũ. Et alius quidẽ esurit. alius aũt ebrius
ẽ. Numquid domos nõ habetis ad man
ducandũ & bibendũ. aut ecclam dei contemnitis
& confunditis eos qui non habent. Quid dicam
uob. Laudo uos in hoc non laudans. Ego enim
accepi a dño q̃ & tradidi uob. Quia dñs ihs̃
xp̃s in qua nocte tradebatur accepit panẽ
& gratias agens fregit & dixit. Accipite manduca
cete. hoc ẽ corpus meum q̃ pro uob tradetur. hoc
facite in meam commemorationẽ. Simili modo & calicẽ postq̃
cenauit dicẽs. hic calix nouũ testm ẽ in meo
sanguine. hoc facite quotiescũq; bibetis in
meam commemorationẽ. Quotiescũq; enim
manducabitis panẽ hunc & calicẽ bibetis.
mortẽ dñi adnunciabitis donec ueniat. Itaq;
quicũq manducauerit panẽ. & biberit calicẽ
dñi indigne. reus erit corporis & sanguinis dñi.
Probet aũt se ipsum ho & sic de pane illo edat. & de
calice bibat. Qui enim manducat & bibit indigne.
iudicium sibi manducat & bibit. non diu
dicans corpus dñi. Ideo inter uos multi infir
mi & languidi. & dormiunt multi. Quod si nos
metipos iudicaremus. non utique iudicare
mur. Dum aũt iudicamur. a dño corripi
mur. ut non cũ hoc mundo damnemur. Itaq;
fres mei cũ uenitis ad manducandũ inuicẽ
expectate. Si quis aũt esurit domi manducet
ut non in iudicium uenitis. Cetera aũt cũ
uenero disponã.

De spualibus aũt nolo uos ignorare fres
Scitis q̃m cum gẽtes essetis. ad simulacra
mutа. prout ducebamini euntes. Ideo notũ
facio uob. q̃ nemo in spũ dei loquens dicit
anathema ihu. Et nemo potest dicere dñs ihs̃
nisi in spũ scto. Diuisiones uero gratiarum sunt idem aũt
Et diuisiones operationum sunt. idem aũt deus qui
operatur oĩa in omib;. Unicuiq; aũt datur
manifestatio spũs ad utilitatẽ. Alii quidẽ
per spũm datur sermo sapiẽtie. Alii aũt sermo scientie
secundũ eundem spũm. Alteri fides in eodem spũ. Alii gratia
sanitatum in uno spũ. Alii operatio uirtutum. Alii
prophetia. Alii discretio spirituũ. Alii genera lin
guarum. Alii interpretatio sermonũ. Hec aũt oĩa
operatur unus atq; idem spũs. Dividens singu
lis prout uult. Sicut enim corpus unum ẽ. & mẽbra
habet multa. Omnia aũt membra corporis cũ sint
multa unum tamen corpus sunt. Ita & chs̃.
etenim in uno spũ nos omes in unum corpus baptizati sumus.
siue iudei siue gentiles. siue serui. siue liberi.
& omes in uno spũ potum sumpsimus. Etenim corpus
non est unum membrum. sed multa. Si dixerit pes quia
non sum manus non sum de corpore. non ideo
Et si dixerit auris quia non sum oculus. non sum de corpore.
non ideo non est de corpore. Si totum corpus oculus
esset auditus. Si totum esset auditus ubi esset odo
ratus. Nunc autem posuit deus membra. unum
quodq; eorum in corpore sicut uoluit. Quod si essent
omia unum membrum. ubi corpus. Nunc autem multa
quidem membra unum autem corpus. Non potest autem
dicere oculus manui. opus tuum non indigeo
Aut rursus caput pedibus non habeo uestri
monium. Sed multo magis quę uidentur membra
corporis necessaria sunt. Et quę putamus ignobiliora esse membra
corporis his habundantiorem honorem circumdamus. & quę
honesta nostra membra habundantiorem honestatem
habent. honestum membrorum nostrorum non
indiget. Sed deus temperauit corpus & ei cui deerat
habundantiorem tribuendo honorem. ut
non sit scisma in corpore. Sed idipsum pro
inuicem sollicita sint membra. Et siquid
patitur unum membrum. compatiuntur omia mẽ
bra. Siue glorificatur unum membrum. congau
dent omnia membra. Vos aũt estis corpus xp̃i.
& membra de membro. Et quosdã quidem posuit
in ecclia. primum apostolos. secundo prophetas.
tertio doctores deinde uirtutes. deinde gratia
curationum. opitulationes. gubernationes ge
nera linguarum. Numquid omes apostoli. Numquid omes prophete. Numquid
omes doctores. Numquid omes uirtutes. Numquid habent omes gratiam
curationum. Numquid omes linguis loquuntur

Quæ quid ẽ nũ p̃amur. emulamini ꝫ
ecclĩam meliora. ꝫ adhuc excellentiꝰ
vĩa vobis demonstro.

Si lingue nouĩ loquar. ꝫ angelorũ. ca-
ritatẽ aũt nõ habeã factus sũ sicut es
æramẽ aut cymbalũ tinniens. Et si ha
buero pphĩam. et nouerim oĩa sacra. ꝫ
oẽm. sciã. ꝫ si habuero oẽm fidẽ. ita ut mõ
tes trãsferam. caritatẽ aũt nõ habeã
nichil sum. Et si distribuero oĩa pau-
pes mẽas. et si tradidero corpus
meum ut ardeã. caritatẽ aũt nõ habeã
nichil mihi ꝓdest. Caritas patiens ẽ benig
na ẽ. caritas nõ emulatur. nõ agit pꝛerã. nõ
inflatur. nõ ẽ ambitiosa. nõ quærit q̃ sua
sunt. non irritatur. nõ cogitat malũ. nõ
gaudet sup̃ iniquitate. gaudet aũt ueri
tate. Oĩa sustinet. oĩa credit. oĩa sperat. oĩa su
stinet. caritas nũq̃ excidit. Siue pphie e
uacuabũtur. siue linguæ cessabũt. siue
scĩa destruetur. Ex pte ẽ cognoscimus. ꝫ
ex pte pphamus. Cũ aũt uenerit q̃ pfectũ ẽ. e
uacuabitur q̃ ex pte ẽ. Cũ essem paruulus
loquebar ut paruulus. sapiebã ut paruu-
lus. cogitabã ut paruulus. Quod aũt factus sum ui
ri euacuaui quæ erant paruuli. Videmꝰ nũ
q̃ speculũ in enigmate. tũc aũt facie
ad faciem. Nũc cognosco ex pte. tũc aũt cog
noscam sicut ꝫ cognitus sũ. Nunc aũt ma
nent fides. spes. caritas. hæc tria. maior aũt
horũ ẽ caritas.

Sectamini caritatẽ. emulamini spiri
tualia. magis aũt ut pphetẽ. Qui enĩ loq̃
tur lingua. nõ hoĩbꝫ loquitur sed deo. Nẽ
quidem. Spũ aũt loquitur mysteria. Nam qui
pphetat hoĩbꝫ loquitur ad ædificationẽ. ꝫ exhor
tationẽ. ꝫ consolationẽ. Qui loquitur lingua
semetipm ædificat. Qui aũt pphetat ecclĩam
ædificat. Volo aũt uos loqui linguis.
magis aũt pphetare. Nam maior ẽ qui pphe
tat. quã qui loquitur linguis. nisi forte interpre
tetur. ut ecclĩa ædificationẽ accipiat. Nunc
aũt fres si uenero ad uos linguis loquens
quid uobis ꝓdero. nisi uobis loquar. aut in re
uelatione. aut scĩa. aut pphia. aut in doctrina.
Tamen quæ sine ulla uocẽ dantia. siue
tibia. siue cythara. nisi distinctiones sonis de
derint. quis sciet id q̃ canitur. aut q̃ ca
thanizatur. Et ẽ si tuba uocẽ det incertã. qs
parabit se ad bellum. ita uos per linguam. nisi
manifestũ sermonẽ dederitis. quis sciet
id q̃ dicitur. Eritis enĩ in aerem loquentes. tot mi
nus. ut puta quot linguarũ sunt uoces mun
di. nichil sine uocẽ ẽ. Si ergo nesciero uim
uocis. ero ei cui loquor barbarus. ꝫ qui
loquitur in me barbarus. Sic ꝫ uos cũ emula
tores sitis spirituũ. ad ædificationẽ ecclĩe. quæ
re ut habeatis. Qui loquitur lingua
oret ut interpretetur. Nam si orem lingua. spi
ritus meus orat. mens aũt mea sine fructu ẽ. Quid
ergo ẽ. orabo spũ. orabo ꝫ mente. psallam spũ. psal
lam ꝫ mente. Ceterũ si benedixeris spũ. qui sup̃le
tum locum idiote. Quo dicet amẽ sup tuã benedictiõẽ.
quoniam quid dicat nescit. Nam tu quidem bñ gratiã a
gis. sed alius nõ ædificabitur. Gratiam ago deo meo. quod
omnium uestrum linguis loquor. sed in ecclĩa uolo quinq;
uerba sensu meo loqui. ut et alios instruam. q̃
magis decem milia uerborum in lingua. fres nolite pueri ef
fici sensibus. sed malitia paruuli estote. In le
ge scriptum ẽ. Quoniam in aliis linguis. ꝫ in la
biis aliis. loquar populo huic. nec sic exaudi
ent me dicit dñs. Itaq; linguæ in signum sunt
nõ infidelibus. sed infidelibus. Si ergo ecclĩa uenerit
tota in unum. et omnes linguis loquantur. intrent aũt idiote aut infideles. nonne
dicent quod insanitis. Si aũt oẽs pphetent. in
tret aũt quis infidelis. aut idiota. diiudicatur ab
omnibus. Occulta enim cordis eius manifesta fiunt.
et ita cadens in faciem adorabit deum. Pronũ
tians quia deus uere in uobis ẽ. Quid ergo ẽ fres. cũ ue
nitis in unum. unusquisq; uestrum. psalmum habet. doctrinã habet.
apocalypsim habet. linguam habet. reuelationẽ habet.
omnia ad ædificationẽ fiant. Siue lingua quis
loquitur. per duos. aut multum. tres. per ordi
nem. et unus interpretetur. Si aũt non sit interpres. ta
ceat in ecclĩa. Sibi aũt loquatur. et deo. Pphe
tæ aũt duo. aut tres dicant. et alii diiudi
cent. Quod si alii reuelatum fuerit sedenti. pri
or taceat. Potestis enĩ per singulos pphare
ut omnes discant. et omnes exhortentur. Et spũ pphe
tarum pphetis subiecta sunt. Non ẽ dissentionis
deus. sed pacis. Sicut in omnibus ecclĩis sanctorũ doce
o. Mulieres in ecclĩis taceant. non enĩ per
mittitur eis loqui. sed subditas esse. sicut et lex
dicit. Si quid aũt uolunt discere. domi uiros
suos interrogent. Turpe ẽ enĩ mulieri loqui
in ecclĩa. An uobis ubi dei sermo exiit. aut in
uos solos peruenit. Si quis uidetur pphes esse. aut spi
ritalis. cognoscat q̃ scribo uobis. quia dñi ẽ
mandatum. Si quis aũt ignorat. ignorabi
tur. Itaq; fres emulamini pphetare. et loqui
linguis nolite prohibere. Omnia aũt honeste. et
secundum ordinem fiant uobis.

Notum aũt uobis facio fres euangelium q̃ pre
dicaui uobis. q̃ et accepistis. in quo et
statis. per quod et saluamini. Qua ratione predicaue
rim uobis si tenetis. nisi frustra credidistis. Tradi
di enĩ uobis in primis. q̃ et accepi. quoniam ẽ mor
tuus ẽ p peccatis nr̃is ꝫ secundum scripturas. ꝫ quia sepul
tus ẽ. et quia resurrexit tertia die ꝫ secundum
scripturas uisus ẽ cephæ. et post duodecim. Deinde uisus
ẽ plus q̃ quingentis fratribus simul. ex quibus
multi manent usq; adhuc. Quidam autem dormierunt. Deinde uisus ẽ iacobo. deinde

aplis omnib⁹. Nouissime aũ ōnũ nãq̃ abem
no misit ē nr̃i. Ego enim sũ minim aplor. q̃
non sum dignus uocari aplus. q̃m ꝓsecut ē
ecclam dei. Gr̃a aũt dei sum id q̃ sum. ⁊ gr̃a ei
mea nacua nõ fuit. sed habundanti illis oi
bꝰ laborau. nõ ego aũt sed gr̃a dei mecũ. Sme
enim ego hec illi. sic ꝓdicamꝰ. ⁊ sic credidistis
Si aũt xp̃s ꝓdicatur q̃ resurrexit a mortuis
quõ quidam dicũt in nob⁹ q̃m resurrexiõ nõ
est in nob⁹ ē nr̃i. ⁊ resurrexit. Si aũt xp̃s nõ re
surrexit manet ꝓdicatio nr̃a. inanis ē
⁊ fides nr̃a. Inuenimur aũt ⁊ falsi testes
dei. q̃m testimoniũ dicimꝰ adũsus deũ. q̃ suscita
uit xp̃m quẽ nõ suscitauit si mor
tui nõ resurgunt. Nam si mortui nõ re
surgunt nec xp̃s resurrexit. q̃ si xp̃s nõ resur
rexit uana ē fides uestra. Adhuc enim estis in pec
catis uestris. Ergo ⁊ qui dormierunt in xp̃o pe
rierunt. Si in hac uita tantũm in xp̃o sperã
tes. miserabiliores oib⁹ hoib⁹ sumꝰ. Nũc aũt xp̃s
resurrexit a mortuis primitiæ dormientiũ
Quoniã quidem per hoiẽ mors. ⁊ per hoiẽ resurrec
tio mortuorũ. Et sicut in adam oẽs moriũ
tur. ita ⁊ in xp̃o oes uiuificabuntur. Unus
quisq; aũt in suo ordine primus xp̃s. Deinde
hi qui sunt xp̃i. qui in aduentu ei credẽt.
Deinde finis. cum tradiderit regnũ deo ⁊ patri. cũ
euacuauerit omnẽ principatũ. ⁊ potestatẽ. ⁊ uir
tutẽ. Oportet aũt illum regnare. donec po
nat omnes inimicos sub pedibus ei. Nouissima
aũt inimica destruetur mors. Omnia enim
subiecit sub pedibus ei. Cum aũt dicat oĩa
subiecta sunt. illo oĩa. nisi
ꝑ filium subiecit ei. illi qui ei subiecit
oĩa. ut sit deꝰ oĩa in omnib⁹. Alioquin q̃d
facient qui baptizantur p mortuis. Si
oĩno mortui non resurgunt. ut quid bap
tizantur p illis. ut quid nos periclitamur oi
bus hora. Cotidie morior. per gloriam uestram
q̃m habeo in xp̃o ihu dño nr̃o. Si secũm hoiẽ. ad
bestias pugnaui ephesi. quid mihi prodest. Si mor
tui nõ resurgunt. Manducemꝰ ⁊ bibamꝰ
cras enim moriemur. Nolite seduci. Corrũ
punt enim mores bonos. colloquia ma
la. Exurgite iuste. ⁊ nolite peccare.
Ignorantiam enim dei quidã habẽt. Ad ver
ecundiam uob loquor. Sed dicet aliquis.
quõ resurgunt mortui. Quali aũt cor
pe uenient. Insipiens tu q̃ seminas
non uiuificatur nisi prius moriatur. Et q̃ se
minas non corp̃ q̃ futurum est seminas. sed
nudum granum ut puta tritici. aut alicuius
rũ. Deus aũt dat illi corp̃ sicut uult. ⁊ uni
cuiq; seminũ proprium corp̃. Non oĩa caro eadẽ caro.
Sed alia hoiũ. alia pecorũ. alia uolucrũ.
alia aũt piscium. ⁊ corpa celestia. ⁊ corpa
terrestria. Sed alia quidẽ celestium gr̃a. alia aũt
terrestrium. Alia claritas solis. alia claritas lu
ne. Alia claritas stellarũ. Stella enim stel
la differt in claritate. Sic ⁊ resurrectio
mortuorũ. Seminatur in corruptione. Sur
get in incorruptione. Seminatur in igno
bilitate. surget in gl̃a. Seminatur in
firmitate. surget in uirtute. Seminatur
corp̃ animale. surget corp̃ spirituale. Si est corp̃
animale. est ⁊ spirituale. Sicut scriptum est. Factus est
primus homo adam in animã uiuentem. Nouissimus
adam in spiritum uiuificantem. Sed non prius q̃ spiri
tale. sed q̃ animale. Deinde q̃ spirituale. Primus
homo de terra terrenus. Secundus homo de celo celestis. Qualis ter
renus. tales ⁊ terreni. Qualis celestis. ta
les ⁊ celestes. ⁊ sicut portauimus
imaginem terreni. portemus ⁊ imaginem ce
lestis. Hoc aũt dico fr̃es. q̃m caro ⁊ sãg̃
regnũ dei possidere non possunt. nec corrup
tio incorruptelã possidebit. Ecce mysterium uobis
dico. Omnes quidem resurgemus. sed non omnes
immutabimur. In momento in ictu oculi. in nouis
sima tuba. Canet enim tuba. ⁊ mortui
surgent incorrupti. ⁊ nos immutabi
mur. Oportet enim corruptibile hoc induere in
corruptionem. ⁊ mortale hoc induere im
mortalitatem. Cũ aũt mortale hoc induerit im
mortalitatem. tũc fiet sermo qui scriptus est.
Absorpta est mors in uictoria. Ubi est mors stimulus tuus.
Ubi est mors uictoria tua. Stimulus aũt mortis peccatum est. Uir
tus aũt peccati lex. Deo aũt gr̃as qui dedit no
bis uictoriã per dñm nr̃m ihm xp̃m. ⁊ itaq̃ fr̃es mei
dilectissimi. Stabiles estote. immobiles.
habundantes in opere dei. sc̃ientes q̃
labor uester non est inanis in dño.

De collectis aũt q̃ fiunt in sc̃os. sicut or
dinaui ecclĩs galatie. ita ⁊ uos
facite. per unã sabbati. Unusquisq; uestrũm ap
ud se reponat. recondens q̃ ei bene placuit. ut
nõ cũ uenero tunc collecte fiant. Cũ aũt
præsens fuero quos probaueritis. per epistolas hos
mittã perferre gratiam uestram in ierusalem. Eos
si dignum fuerit ut ego eam. mecũ ibunt
Ueniam aũt ad uos cũ macedoniã per
transiero. Apud uos aũt forsitan manebo. ⁊ hyemabo gr̃a macedonia gr̃a hab
ut ꝑ me deducatis quocũq; ierit
ro. Nolo enim uos modo in transitu ui
dere. Spero me aliquantũ tpus manere apud
uos si dñs permiserit. Manebo aũt ephesi. usq; ad pentecosten. Ostium enim mihi ap
ertum est magnum. ⁊ euidens. ⁊ aduersarii mul
ti. Si aũt uenerit timotheus. uidete ut
sine timore sit apud uos. Opus enim dñi operatur sicut ⁊ ego. Nemo ergo illum spernat.
Deducite aũt illum in pace ut ueniat ad me
Expecto enim illum cũ fr̃ibus. De apollo
aũt fr̃e rogo uos. quam multũ

regnum cum ur uenirent ad uos ei fili-
ne. -unq; nō fuit uoluntas ei ut uenirent
-uenire aut ei ea. uacauī fuit. -vigilare.
-stare unde utile agere. -fortunatus
-sola uñ uenirent ad nos. Obsecro uos
aut fris. nostis domū stephane -fortu-
na. -qm sunt primi achaie. -in ministeriū
scōz ordinauerunt seipos. ut -uos sub
diti sint ei mōi. -et cooperanti -laborāti
Gaudeo aut ppsentia stephane. -fortu-
na. -achaice. qm id q uob deerat ipi sup
pleuerunt. -& refecer ei meū spīm. -
uīm. Cognoscite ergo qui ei mōi sunt. Sa
lutant uos ecclie alie. Salutat uos
multū in dño aquila -ple-
na ecclia. Salutant uos fres. Sa
lutate inuicē osculo scō. Salutant
uos oēs mauri pauli. Si quis nō amat
dñm nrm ihm xpm sit anathema. maran
natha. Gra dñi nri ihu x nobeā. Caritas
mea sit cum oībus uobis in xpo ihu. Amē.
Post eam ppīa epla.

Consolatoria. scribit ecclie armate p mūl-
-tos laudant ecclie. hortantur ad meliora.
-ostendit quid ecclie. si emendatos ostendēt.

PAULUS
Apls ihu x p uoluntatē
di -et timotheus frr ecclē
di que ē corinthi. cū sanc
tis oībus qui sunt in tota
achaia. gra uob -et pax
ab deo pre nro. -et dño ihu
x. benedict deus -et pr dñi nri ihu x. pr mi
sericordiaru. -et deus totius consolatois. qui consola
tur nos in oi tribulatōe nra. ut possim
-mus et ipi consolari eos qui in omī pressura sunt. p
exhortatōem qua exhortamur -et ipi ab deo. Quoniā si
ut habundant passiones xi in nobis. ita -per
xpm habundat et consolatio nra. Sive aut
tribulamur p nra exhortatōe -et salute. Sive
consolamur p nra exhortatōe -et salute. q operatur tolle
rantiam earūdē passionū. quas -nos patimur
-et spes nra firma est p nobis. Scientes
-qm sicut sortis passionū estis. sic eritis -
consolatōis. Nō enī uolumus ignorare uos
fres. de tribulatione nra q facta est in asia. qm
supra modū grauati sumus supra uirtutē ita
ut taderet nos etiā uiuere. Sed ipi in nobis ipis re
sponsū mortis habuimus. ut nō simus fidentes in
nobis. sed in deo qui suscitat mortuos. qui
de tanta pericl eripuit nos. -et eripit in
quem. qm -adhuc et eripiet. adiuuantibus
et nobis orōne pro nobis. -ut ex multoru
-ploīe facierū. eiq; in nobis dōnū ē. p mul
-tos gīe agantur pro nobis. Nam gla nra hec
ē. testimoniū conscientie nre. q in simplici
tate -et sinceritate dei. -non in sapīa carnali. sed
in gra dei conuersati sumus in hoc mundo. Abun
dantius aut ad uos. Non enī alia scribimus ob
q quā que legitis. -et cognoscitis. Spo aut
et usq in finē cognoscetis. sicut -et cognouistis nos ex parte. quia gla nra
est nos. in die dñi nri ihu x. Et hac fi
ducia uolui pri uenire ad uos ut ha
beatis gratiam secūdā. -et per uos transire in macedo
niam. -et iterū a macedonia uenire ad uos
-et uos deduci iudeā. Cum ergo hoc uolui
sem. nūquid leuitate usus sū. aut ea
que uolo secundū carnē cogito ut sit apud me ē -et non
fidelis aut sermo nr qui fuit ad uos non ē in illo ē -et non. Dei enī filius dñs ihs
x. qui in uob p nos predicat ē per me -et silua
nū. -et timotheū non fuit in illo ē -et. sed ē
in illo fuit. Quotcūq enī promissiones dei sunt
in illo ē. ideo -et per ipm amen deo. ad gloriam nīm.
qui aut confirmat nos uobū in xpo. qui
unxit nos deus ē. -qui signauit nos. -et
dedit pignus spūs sci in cordibus nris. Ego aut
testē deū inuoco in aīam meā. q parcens
uob. nō ueni ultra corinthū. non quasi dñā
mur fidei nre. sed adiutores sumus gaudii
uri. nā fide statis.

Statui aut hoc ipm apud me. ne iterum in
tristitia uenirem ad uos. Si ego enim
tristo uos. -et quis est qui me letificet nisi qui con
tristatus fuero ex me. Et hoc ipm scripsi uobis. ne
cum uenero tristitiā super tristitiā habam. de quib;
oportebat me gaudere. Confidens in omnib; uo
bis quia meum gaudium omnium uestrum est. Nam ex
multa tribulatione -et angustia cordis scripsi uob per multas lacrimas. Non ut
contristemini sed ut sciatis quā caritatem hab
abundantius in uob. Si quis aut contristauit
me nō me contristauit. sed ex parte. ut nō onerem
omes uos. Sufficit illi qui est huiusmōi ē. obiurgatio
hec q fit a plurib; in ut eqlio magis
donetis. -et consolemini. ne forte habundan
tiore tristitia absorbeatur qui eiusmōi est.
Propter q obsecro uos ut confirmetis in illū ca
ritatem. Ideo enī -et scripsi. ut nitē cognoscam
experimentū uestrum. an in oīb; obedientes sitis.
Cui aut aliquid donastis -ego. Nam -
ego q donaui. si quid donaui. propter uos in persona
xpi. ut nō circūueniamur a satana. Non
enī ignoramus cogitationes eius. Cui aut uenit
in mentem in euangelio x. -et nostrū nō acce-
ptum in dño. nō inuī requiē spūi meo
eo q nō inuenirem titū frem meū. sed male
dicens eis. profectus in macedoniā. Deo aut
gratias qui semper triumphat nos in xpo. -et
odore notitie sue manifestat per nos in to-

loco. Quia ypī ihū odor sumꝰ dō. mbis qui
solum sumt. ⁊ mbis qui pereūt. Aliis quidē odor
mortis mortē. aliis aūt odor uite uitā.
Et ad hec quis tam idoneꝰ. ⁊ Non enī sumꝰ sicut
plimi adulterantes uerbū dī. ⁊ ex sinceritate. ⁊
sicut ex deō coram dō in xpō loquimur.

Incipit ep̄la ad corinthios secunda

Incipit prologus

Nemini hoīm nos meritō ymputare debet. Ad
nichilq; egrin. sicut quidā ymputauit
ep̄lis ad nos. aut ex nob. Ep̄la nra nos estis
scripta in cordibus nris. q̄ scitur ⁊ legit ab oīb;
manifestata. Cū ep̄la estis ⁊. ministrata
a nob ⁊ scripta. nō atramento ⁊ spū dī uiui. ñ
in tabulis lapideis. ⁊ in tabulis carnalib;
cordis. fiduciā aūt talē habem⁹ p xpm ad
dñm. nō q̄ sufficientes sum⁹ cogitare aliq̄d
a nob. q̄si ex nob. ⁊ sufficientia nra ex deo
est. Qui ⁊ idoneos nos fecit ministros noui
testi. nō littē. ⁊ spūs. littā enī occidit. spūs
aūt uiuificat. Quod si ministratio mortis
litis deformata in lapidib; fuit. ita
ut nō possent intendere filii isrl in faciem
moysi. p glām uultus ei que euacuatur.
Quō nō magis ministratio spūs erit in glā.
Nam si ministratio dānationis glā est. mul
to magis habundat ministrium iustitie in glā
Nam nec glificatum est. q̄ clarum in hac pte
p excellentē glām. Si enī q̄ euacuatur
per glām est. multo magis q̄ manet in glā est
Habentes igit talem spem. multa fiducia uti
mur. Et nō sicut moyses ponebat uelamen
sup faciē suā. ut nō intenderent filii isrl in
finē eius. et q̄ euacuatur. ⁊ obtusi sunt sen
sus eorū. usq; hodie enī eundē dictū in lectione
uelamen manet nō reuelatum. quōm xpō euacuatur.
Sed usq; hodie enī dictū. in lectione ueteris
testi manet nō reuelatum. quōm xpō euacuatur.
Sed aūt usq; hodie cū legit moysen uelamen est positū sup
cor eorū. Cū aūt conuersus fuerit ad dñm. auferet
ur uelamen. Dñs aūt spūs est. Vbi aūt spūs dñi
ibi libtas. Nos aūt reuelata facie gliam
dñi speculantes. in eandē imaginē transfor
mamur a claritate in claritatē tanq̄ a
dñi spū.

Ideo habentes hanc ministrationē. sicut
misericordiam consecuti sumus. nō deficimus. ⁊ ab
scondimus occulta dedecoris. Nō ambulantes
astutia. nec adulterantes uerbū dei. sed in
manifestatione ueritatis commendantes nos met
ipos. ad omnem conscientiam hoīm coram deo. Quod si
et opitur euāgliū nrm. in his q̄ pereūt est
opitū. In quib; deus huius seculi excecauit mentes
infidelium. ut nō fulgeret illuminatio euāg
lii glie xpi. qui est imago dei inuisibilis. Non
enī nos metipos predicamus sed ihm xpm
dñm nrm. nos aūt seruos uestros p ihm.
Quia deus qui dixit de tenebris lucē splendescere. ipse il
luxit in cordibus nris. ad illuminationē scie
tie claritatis dei in facie xpi. Habemus aūt thesau

aurū in uasis fictilib; ut sublimitas sit
uirtutis dei. ⁊ nō ex nob. In oīb; tribulationē
patim. sed nō angustiamur. Aporiamur
sed nō destituimur. Persecutionē patim. sed nō
derelinquimur. Deicimur. sed nō perimur. Sēp nō
ihesu mortificationē circūferentes. ut
uita ihu manifestetur. in corporibus nris
Semp enī nos qui uiuimus. in mortē tradimur
p ihm. ut uita ihu manifestetur in
carne nra mortali. Ergo mors in nob operatur
aūt uita in uob. Habentes aūt eundē spūm
fidei sc̄dm qd scriptū est. Credidi p q̄ locutus sum⁹.
nos et ipi credim⁹ p q̄ et loquimur. Scientes q̄m
qui suscitauit ihm. ⁊ nos cū ihu suscitabit.
⁊ constituet nos uobiscū. Omnia enī p uos. ut
gratia habundans per multos gratiā referat in
habundantiā glie dei. Propter q̄ nō deficim⁹.
sed licet homo noster exterior corrumpatur. ñ tñ
qui aūt interior renouatur de die in diē. Id q̄
momentaneū et leue tribulationis
nre supra modū in sublimitate eternū gre pō
dus operatur in nob. nō contemplantib; nob q̄
uidemur. Quę enī uidentur
temporalia sunt. Quę aūt non uidentur eter
na sunt.

Scimus enī quōm si terrestris domꝰ nr̄a hui⁹
tabitatio dissoluatur. q̄ habitationē ex deo
habem⁹. domū nō manufactam. sed eternā in
celis. Nam ⁊ in hoc ingemiscim⁹ habitationē
nr̄am que de celo est. supindum cupientes
si tamen uestiti nō nudi inueniamur. Nam
⁊ qui sumus in hoc tabernaculo. ingemiscim⁹
grauati. eo q̄ nolumus exspoliari. sed supue
stiri. ut absorbeatur q̄ mortale est
a uita. Qui aūt effecit nos in hoc ipm. deus
qui dedit nob pignus spūs. Audentes ig
itur semp. scientes. q̄m dum sumus in corpe peregri
namur a dño. Per fidē aūt ambulam⁹. non p
speciem. Audemus aūt et bonā uoluntatem hē
mus. peregrinari magis a corpe. et presentes
esse ad dñm. Et ideo gementes sue absentes
sue presentes placere illi. Omnes enī nos ma
nifestari oportet ante tribunal xpi. ut re
portet unusquisq; propria corporis. prout gessit si
ue bonum. sive malum. Scientes ig timo
rem dñi hominib; suademus. deo aūt manifesti
sumus. Spero aūt et in uestris manifes
tos nos esse. Non rursus nos commendamus ob
scasionem dantes uob gliandi pro nob. ut
habeatis ad eos qui in facie gliantur. ⁊ non
in corde. Ssiue enī mente excedimus deo. sive
sobrij simus uob. Caritas enī xpi urget
nos existimantes hoc. q̄m si unus pro oib; mor
tuus est. ergo omnes mortui sunt. ⁊ pro oib; mor
tuus est xps. ut ⁊ qui uiuunt iam non
uiuant. sed ei qui pro ipis mortuus est ⁊ resur
rexit. ⁊ nos ergo nemine nouimus s

carnē. ꝛ si agnouim⁹ ſ carnē xp̄m. ſ iam nō nouim⁹. Si qua ī nouā creatura. ꝙ ꝑ. uetā trāsierūt ꝛ ecce fact̄ sunt noua. Oīa aut̄ ex d̄o qui reconciliauit nos ſ p xp̄m. ꝛ dedit nob̄ ministeriū reconciliatōis. Q̄ in quid ſ deus mūd̄ reconcilians ſ. nō reputans ill̄ delicta ipōz. ꝛ posuit in nob̄ uerbū reconciliatōis. ꝙ ꝑ ſ legatione fungim̄ tāq̄ d̄o exortante p nos. obsecramꝰ p ſ. reconciliamini d̄o eum qui no nouerat̄ peccm̄. ꝙ nos ſ peccm̄ fieret ut nos essemꝰ iustitia d̄i in ipō.

Adiuantes aut̄ exortam̄. ne in uacuū gr̄am d̄i recipiatis. Ait ſ. Tpe accepto exaudiui te. ⁊ die salutis adiuui te. Ecce nunc dies salutis. ecce nunc tpe acceptabile. ecce nūc diat salutis. Nemī dantes ullā offensionē. ut nō uituperet̄ ministerū nr̄m. Sz exhibem̄ nos ipos sicut dei ministros. in multa patiētia. in tribulatiōibz. in necessitatibz. in angustijs. in plagis. in carcerib⁹. in seditionib⁹. in laboribz. in uigilijs. in ieiunijs. in castitate. in scientia. in longanimitate. in suauitate. in spu scō. in caritate non ficta. in uerbo ueritatis. in uirtute d̄i. ꝑ arma iustitie a dextris ⁊ a sinistris. ꝑ gl̄am ⁊ ignobilitatē. ꝑ infamiā ⁊ bonā famā. ⁊ ut seductores. ⁊ ueraces. ſ sicut qui ignoti ⁊ cogniti. ſ quasi morientes ⁊ ecce uiuim⁹. ut castigati ⁊ nō mortificati. ſ quasi tristes. ſp aut̄ gaudentes. sicut egentes. multos aut̄ locupletantes. ſ tāq̄ nichil habentes ⁊ omia possidentes. Os nr̄m patet ad uos corinthi. cor nr̄m dilatatum ē. Non angustiamini in nob̄ angustiamini aut̄ in uisceribz nr̄is. Eandē aut̄ habentes remunerationē. tāq̄ filijs dico. dilatamini ⁊ uos. ⁊ nolite iugū ducere cum infidelibz. Q̄ uē ꝓparticipatio iustitie ad iniquitatē. Aut q̄ societas luci ad tenebras? Q̄ue aut̄ conuentio x̄i ad belial. ⁊ aut quis pars fideli cū infideli. Q̄s aut̄ ꝙ templū d̄i cū idolis. Vos enim templū d̄i uiui. sicut dixit d̄s. Q̄m inhabitabo in illis ⁊ inambulabo. ⁊ ero illoz d̄s. ⁊ ipi erūt mihi in populū. Propt̄ ꝙ exite de medio eoz. ⁊ separamini dicit d̄s. ⁊ immundū ne tetigerim. ⁊ ego recipiam uos. ⁊ ero uob̄ in patrē. ⁊ uos eritis mihi in filios ⁊ filias. dicit d̄s omipotens.

Has ꝙ habentes promissiones carissimi. mundemus nos ab omi inquinamento carnis ⁊ spūs. perficientes sanctificationē in timore d̄i. Capite nos. neminē lesimus. neminē corrupimus. neminē circūuenimus. Nō ad condemnationē uestrā dico. Prediximus enim ꝙ in cordibz nr̄is estis ad commoriendū. ⁊ ad conuiuendū. Multa mihi fiducia ē. apud uos. multa mihi gloriatio pro uob̄. ⁊ repletus sū consolatione. superabundo gaudio in omi tribulatione nr̄a. Etenim cū uenissem macedoniā. nulla requies fuit carni nr̄e. Sz omes tribulationē passi sum⁹. foris pugne. intus timores. Sz qui consolatur humiles. consolatus ē nos ꝙ aduentu titi. Nō solū aut̄ in aduentu eius. sz in consolatione qua consolatus ē sup uob̄. ⁊ referens nob̄ uestrū desiderium. uestrū fletum. uestrā emulationē pro me. ita ut magis gauderem. Q̄m si contristauim uos in epla. nō me pentet. si pentēbar uidens ꝙ epla illa. ⁊ si ad horam uos contristauit nūc gaudeo. Non quia contristati estis. sz quia contristati estis ad pñiam. Contristati enim estis ꝙ d̄m. ut nullo detrimētū patiamini ex nob̄. Que ē enim d̄m tristitia. pñiam salutē stabilē operatur. Seculi aut̄ tristitia mortē operatur. Ecce enim hoc ipm ꝙ d̄m contristati estis. quanta in uob̄ operatur solicitudine. ⁊ defensione. ⁊ indignatōe. ⁊ timore. ⁊ desiderium. ⁊ emulationē. ⁊ uindictam. In oib⁹ exhibuistis uos incontaminatos esse negotio. ⁊ igitur ⁊ si scripsi uob̄. nō ꝓpter eum qui fecit iniuriam. nec ꝓpter eū qui passus ē. ⁊ ad manifestandā sollicitudinem nr̄am quam ꝓ uob̄ habem⁹ coram d̄o. ꝙ consolati sumus. ꝙ consolatione aut̄ nr̄a habundantius gauisi sumus sup gaudio eius. quia refectus ē spūs eius ab omib⁹ uob̄is. Et si quid apud illū de uob̄ gloriatus sum. nō sum confusus. Sz sicut omia uob̄ locuti sumus in ueritate. ita ⁊ gloria nr̄a facta est. ad titum. uitate sua ē. ⁊ uiscera eius habundantius sunt. reminiscentis omē uestrā obedientiā. quō cū timore. ⁊ tremore. excepistis eū. Gaudeo ꝙ in omib⁹ audeo in uobis.

Notam aut̄ facim⁹ uob̄ fres gr̄am d̄i que data ē in ecclesijs macedonie. Q̄d in multo experimento tribulatōis. habundantia gaudij ipōz fuit. ⁊ altissima paupitas eoz abundauit in diuitijs simplicitatis eoz. Q̄s ab initio non sicut spem illi dederūt. sed semetipos dederūt. primū d̄o deinde nob̄. uoluntati d̄i. ita ut rogaremus titum. ut quēadmodū cepit ita ꝑficiat in uob̄ etiā gr̄am istā. Sicut omib⁹ habundatis fide. ⁊ uerbo. ⁊ scia. et omi sollicitudine. insup ⁊ caritate uestra in nob̄. ut habundetis. Non qđ imperem dicam. sz ꝓ aliozum sollicitudine. ⁊ uestre caritatis germanā ipōz probans. Scitis ē gr̄am d̄i nr̄i ihu xp̄i. qm ꝓpter uos egen⁹ factus est cū sit diues. ut illius inopia uos ditemini. Et consilium in hoc do. hoc ē uob̄ utile ē. q nō solū facere. sz uelle cepistis ab anno ꝓpe.

Jesus.

Quæ nō ⁊ les phant. ut qui dñm pmpſ eſt
animā uolumꝰ. ꝓficiendi. ecce q̄ bēn. ſi
eā uolumꝰ pmpm ē ſ ibq̄ hī accipm ē nō
ſ ibq̄ nō hī. Nō enī ut alīs ſit remiſſio uob
aut tribulatō. ⁊ ex equalitate mpſenti tp
mā habundanma. eoꝝ mopiā ſupplent. ut
illoꝝ habundanma. uīe mopie ſit ſuppleī
tum. ut fiat equalitas ſīc ſcriptū ē. Q̄ ml̄ā
hē nō habuit aurē. ⁊ indigū nō mnāuit.
Gr̄ā aut dō qui dedit eādē ſollicitudinē p
nob in corde tm. qm exhortatiōnē quidē
ſuſcepit. ⁊ cū ſollicitor eēt ſpa uolūtate
pfectus ē ad uos. Mittim⁹ aut cū illo frē. nō
aut laudē ē in euāgelio p̄ eccl̄as. Nō ſolū aūt
ſed ⁊ ordinat⁹ ab eccl̄is. comes pegrinatiōis
nre in hac grā q̄ miniſtrat⁹ ab nob. ad ip
ſam gl̄am. ⁊ dēmatā uolūtatē nrā deuitā
tes hoc. ne quis nos uituperet in hac plenitudi
ne. q̄ miniſtrat⁹ ab nob in gl̄am dī. ⁊ iudeꝫ
eoꝝ frā. nō ſolū comm dō. ⁊ ꝙ hōb. Oꝝ
ſimus aut cū illis ⁊ frēm nrm. quē ꝓbā
mus in multis ſepe ſollicitū ēē. Siue aut
pro ſollicitudē ꝙ habem multa multo⁹ ſum
ꝓ uro quē ſon nīs. ⁊ uob adutor. Siue
frēs nr̄i apl̄i eccl̄iaꝝ gl̄ie ⁊. Oſtenſionē ⁊
que ē caritatis uīe. nr̄e gl̄ie ꝙ uob. multō
oſtendere in hac eccl̄ia ꝛ dī.

Nam ꝙ mihi q̄ſ ut ſcēs. ex habun
dāti ⁊ nō ſcribē uob. ſcio enī ꝓmptū a
nimū uīm. ꝙ ꝙ uob glor̄ ap macedōs
Q̄ achaia parat⁹ ē abhinc anno. ⁊ uēl emu
latio uestra plurimos. Misim⁹ aut frēs
ut ne ex pte hac uob euacuet in hac pte. ut quēadm dixi paratⁱ ſitis. ne ſi uenerit
ſcūl macedones. inueniāt uos inparatos
erubescam⁹ nos. ut nō dicā uos hac fiducia.
Necēſſ ē existimau rogare frēs ut p̄uen
ant ad uos. ⁊ parent p̄millam benedictē
hanc paratā ex te. ſic benedictē. nō ſic auā
ritiā. hoc aut dico qui parce ſeminat par
ce ⁊ metet. Et qui ſeminat in benedictiōb⁹
de benedictiōb⁹ ⁊ metet. unuſq̄ſq̄ ſicut
pro testatus ē corde ſuo nō ex tristitia. aut
ex necessitate. hilarē enī datorē diligit de⁹.
Potens ē aut de⁹ omē gr̄iam habundare in
uob. ut in oib⁹ ſp omē ſufficientiā habē
tes abundetis in omne opus bonū. ſic ſcriptū ē. Dispſit dedit pauperib⁹. iuſtitia ei⁹ manet in
ſeculū ſeculi. Qui aut administrat ſemiā
nō. ⁊ panē ad manducandū p̄bebit. ⁊ multi
plicabit ſemē uīm. ⁊ augebit incrementa
frugū iuſtitie uīe. ut in oib⁹ locupletati
habundetis in omē ſimplicitatē q̄ operat⁹
p nob gr̄iaꝝ actionē deo. Q̄m ministratio hu
ius obſequij. nō ſolū ſupplet eoꝝ q̄ deſunt ſcōꝝ. ⁊
ſ abundat p multos gr̄iaꝝ actiōe deō.
p plurimā ministrij huius. glificantes deū.

mobedia obſequij nre. nō euāgelio x̄i. ſ
plurimā elemoſinā nre. in illos. nos. ipſi ob
ſecrant pro nob. deſiderantes uos. ꝓp eminentē
gr̄iā dī in uob. Gr̄ias aut dō ſup. ineffabili
dono ei.

Ipſe aut ego paul⁹ obſecro uos per
mansuetudinē ⁊ modestiā x̄i. q̄ in facie
quidē humil⁹ ſū inter uos. absens aut audo in
uob. Rogo aut. ne p̄ſens audeam p̄ſtare
fiducia. qua existimo. audē in quosdam
qui arbitrantur nos tanq̄ ſ carne ambu
lemus. Nam carne enī ambulantes nō ſ
nē militam⁹. Arma enī militie nr̄e
nō carnalia ſunt. ſ potentia dō. ad deſtru
ctionē munimentoꝝ. cōſilia deſtruentes. ⁊
omē altitudinē extollentē ſe aduſ scīā
dī. ⁊ in captiuitatē redigentes omē intellectū in obſequiū x̄i. ⁊ in promptu habentes ul
ciſci omē inobedientiā. cū impleta fuer uestra
obedientia. Que ſm facie ſunt uidete.
Si quis confidit ſibi x̄i ē. hoc cogitet iterū a ſe
ipſo. quia ſic ipſe x̄i ē. nos. Nā ⁊ ſi abū
dantius glōr ſim dō de potestate nr̄a. quā dedit
dīs nr̄s in edificatiōnē. ⁊ nō in destructionē nr̄am. nō erubescam. ut aut non
existimer tanq̄ terreā uos p epl̄as. quoniā
epl̄e quidem graues ſunt ⁊ fortes. p̄ſentia
aut corpis infirma. ⁊ ſermo oppobil⁹. hoc
cogitet qui eiusmodi ē. q̄ quales ſumus ubi
p epl̄as absentes. tales ⁊ p̄ſentes. ⁊ſed.
Non ē audēs miscere aut comparare nos ali
quibus qui ſeipſos cōmendant. Sed nos non in
mensis nr̄is gloriem⁹. ſ p mensuram regule
huius. quā mensus ē nob de⁹ mēſu
ram pmendi uos ad nos. Nō enī q̄ nō
pmendentes ad uos. ſicut extendim⁹ nos. Nō enī
usq̄ uidimur ⁊ euāgelio x̄i. Nō in immen
ſis gloriantes in alienis laboribus. ſ ſpē habē
tes crescente fidē ur̄ā in uob magnificari
ſ regulam nr̄am. in abundantia ⁊ illa
q̄ ultra uos ſunt euāgelizare. nō in alieno
regulā in rebus q̄ facte ſunt gl̄ian. Qui aut gl̄o
ratur in dō gl̄etur. Nō enī qui ſeipm co
mendat. ille probat⁹ ē. ſ quē dns cōmendat.
Utinā ſustineretis modicū quid insipientie
mee. ⁊ ſustinetis me. Emulor enī uos
dī emulatione. Despondi enī uos uni uiro
gnē castam exhibere x̄o.

Timeo aut ne ſicut ſ pena euā ſedu
xit astutia ſua. ita corrumpant ſen
ſus uīi. ut excidant a castitate que ē in x̄o ih̄u. Nam ſi quis uenies aliū ihm
nō p̄dicauim⁹. aut aliū ſpm
accepistis quē nō accepistis. aut aliud e
uangeliū. q. nō recepistis. recte patiē
mini. Existimo enī me nichil minus fecisse a

magne aplis. ꝯiam ꝛ si mpr̃ sū fm̃ē. sz
nō sā. ꝛ nobīz enī manifestiꝰ sū uob.
Aut nīquid peccī fca. me pēn̄ hūiliant
ut uos exaltemīn. qm̃ gratis euangliū
ꝛ euāgliz uob. Alias ecclīas exspo
liam. accipiens stipendiū ad ministīū uro
ꝛ cum essem ap̄d uos. egere. nulli onerꝰ
fui. Nam q̄ mi deerat. supplerūt fr̄es q̄ ue
ner̄ a macedonia. ꝛ omnīz sine onīe me
uob̄ seruau. ꝛ seruabo. Et ueritas ē xp̄i. qm̃
h̄ gl̄ia nō infringetur in me. in regiōbz
achaie. Q. ꝛ. Qa nō dilīgo uos? Ds scit
qd̄ sū facio. ꝛ faciā. ut amputē occasiō
gentiū glōriā eoꝝ. Iuenīamur sic ꝛ nō
etiam ꝛ pseudo apli cīmōi. sūt operāi sub
dolo. trāsfigurantes se in aplos x̄i. Et nō
mīr. ipe ē trāsfigurat se in angl̄m lūc.
Non ē magnū si ministī ei⁹
trāsfigurent. ut det̄ mīstī iustīe. Cui⁹
finis erit ꝯ opa ip̄oꝝ. ꝛ rez dico nequis
me putet stipiente ee. Alioqn ut de
stipiente accipite me. ut ego modicū
quid glōr. Qd̄ loquor. nō loquor sm̄
dm̄. in ist̄ confidētie hāc subā gl̄ē
gm̄ nūn glōrant ꝯ carnē. Libēter gl̄ior
libenter ē sufferte stipientes. cū sīe ip̄i
sapientes. Sustinetis ē siquis uos in ser
uitutē redigit. siquis deuorat. siquis accipit. si
quis extollit. siquis in faciē uos cedit. ꝯ
fusibilitatē dico q̄ nos infirmi fuimus in
hac pte. in q̄ cūq; audet. in stipiētia di
co. Iudei. sunt. ego. hebrei sunt. ego. israhe
lite sunt. ego. semē habrē sunt. ego. et ego
sum. ꝯ sunt. ego. Ut mīs sapiens dicas
plus ego. in labōrib; plurēs. in carcerib; la
boriosiōr. in plagis supra mod̄. in mortib; fre
quēs. A Iudeis quīq; quadragenas una
min̄ accepi. Ter uergis cesus sum. semel la
pidat̄ sum. ter naufragiū feci. nocte ꝛ die
in profundo maris fui. in itinerib; sepe. pe
ric̄lis fluminū. pericl̄is latronū. pericl̄is ex gen̄e
mea. pericl̄is ex gentib; pericl̄is in ciuitate
pericl̄is in solitudine. pericl̄is in mari. pericl̄is in falsis
fr̄ib;. in labore ꝛ erūna. in uigiliis mīs
mīs ꝛ sm. in fame ꝛ sitī. in ieiuniis mīs. frigo
re ꝛ nuditate. Preter illa que extrinsecꝰ
sunt mihi instantia mea cotidiana sollicitudo oī
ecc̄lar. Quis infirmatur ꝛ ego nō in
firmor. quis scandalizatur ꝛ ego nō uro.
Gl̄iari oportet. si infirmitatis mee sū
gl̄ior. Deꝰ pat̄ dn̄ nr̄ ihc̄ xp̄c qui est
benedict⁹ in sēcula. sc̄it q̄ nō mentior. In damas
co ethnarcha regis aretne custodiebat ciuitatē
damascenoꝝ. ut me comprehenderet. Et p
sportam in uasculo per murū
demissus effugi manus ei⁹. Gl̄iari oportet nō ex
pedit quidē. Veniā aut ad uisiones ꝛ rev

reuelationes dn̄i. Scio hoīem in x̄o. ante
annos. cuiꝰ siue in corpe. siue extra corp̄. nescio
nescio dē fact. rapt̄ huiusmōi usq; ad tertiū
celū. Et scio hūmōi hoīem. siue in corpe. siue extra
corp̄ nescio dē fact. Quōm rapt̄ ē in paradisum
ꝛ audiuit arcana uba que nō licet hoī
loqui. Pro hūmōi gl̄iabor. pro me aut nichil gl̄iabor
nisi in infirmitatib; meis. Nam si uoluō
gl̄iari nō ero insipiens. ueritatē enī dicā. Pse
cor aut ne quis me existimet supra id q̄ uidet
in me. aut audit aliquid ex me. Et ne
magnitudo reuelationū extollat me. datꝰ
ē mi stimul carnis mee angl̄s satane q̄
me colaphizet. Propt̄ q. ter dn̄m rogaui
ut discederet a me. ꝛ dixit mi. Sufficit tibi
gr̄a mea. Nam uirtꝰ in infirmitate perfi
citur. Libēter igit̄ gl̄iabor in infirmitatib; mei
ut habitet in me uirtꝰ x̄i. Propt̄ q. placeo mihi in
infirmitatib; meis. in contumelijs. in necessi
tatib;. in persecutionib;. in angustijs pro x̄o. Cū
enī infirmor. potens sū. tunc fortis sū. inscius
me cogitis. Ego ē debui a uob̄ cōmē
dari. Nichil enī minus fui. ab his qui sunt su
p̄ modū aplī. Etsi nichil sum. signa quidē
plāte mee facta sunt sup uos. in omī patīa sig
nis ꝛ prodigijs. ꝛ uirtutib;. Quid ē enī q̄ min⁹
habuistis ꝑ cet̄as ecc̄lias. nisi q̄ ego ipse
nō grauaui uos. Donate mihi hanc iniuriā.
Ecce tertio ho parat̄ sū uenire ad uos.
ꝛ nō ero grauis uob̄. Non ē q̄rā q̄ uestra
sunt sed uos. Non ē debent filij parentib;
thesaurizare sed parentes filijs. Ego ē libēn
tissime impendam. ꝛ sup impendar ipe p̄ aīab;
uris. Licet plus uos diligens minus diligar.
Sit ego uos nō grauauī. sed cū astucia cē
pi uos dolo uob̄ cepi. Numquid p aliquē eoꝝ q̄m
misi ad uos. circūuenī uos. Exhortatus
misi cū illo fr̄em. Numquid uos circūue
nit. Nōne eod̄ spū ambulauimus. Nonne eisdē
uestigijs? Olim putatis q. excusemus nos ap
uos. Coram deo in x̄o loquimur. Omnia aut
karissimi p̄ uram edificatōne. Timeo ē ne for
te cū uenero. nō quales uolo inuenā uos
ꝛ ego inuenar uob̄ qualē nō uultis. Ne
forte contentiones. emulationes. animositates
dissensiones. detractiones. susurrationes. inflā
tiones. seditiones. sint inter uos. ne iterū cū
uenero. humiliet me deꝰ apd uos. ꝛ lugeam
multos ex his. qui
peccauerūt. nō egerūt
pñā sup immunditia ꝛ fornicatione. ꝛ impudicitia
quā gesserūt. Ecce tertio
hoc uenio ad uos. In ore duoꝝ t̄riū stet oīs
uerbū. Predixi. ꝛ prędico. ut pñs
sens. ꝛ nunc absens his qui
peccauerūt. ꝛ ceteris oībz. Quōm si uenero iterū nō pa
cam. An experimentū quer̄tis ei⁹ qui in me loquit
x̄s. Qui in uobis nō infirmat̄. sed potens ē
in uobis. Nam si crucifix⁹ ē ex infirmi

ꝛ fornicatione ꝛ impudicitia

rate. ſi uos ꝙ bonū ē facatis

rate. ſi uos ꝙ bonū ē facatis nr̄m ſum nullo. ſi nos om̄ nil eo cruciat⁹ ſ. ſub uos metipſos rōbate. Scitis ip̄m ihc̄m xp̄m nr̄m ē. niſi reprobi eſtis. Spo aūt q̄ cognoſcat quia nos ſumus reprobi. Optamus aūt ds̄ ut nichil mali faciatis. Nō ut nos ꝓbati paream. Nec aūt ut reprobi ſim. Nō em̄ poſſum aliquid adūſus ueritatē. ſ. puritate. Gaudem⁹ em̄ cū nos infirmi ſum⁹. uos aūt potentes eſtis. hoc etiam optamus. ſ. uos em̄ p̄fectos. ut nō p̄ſens duri agam. ſ. potestate quā ds̄ dedit mihi in edificatiōē. nō in destructiōē. Cetr̄m. Decet⁹ frēs gaudete ꝑfecti eſtote. ꝛ exortamini. id ipm̄. ꝓce ſentite. ꝛ eadē ſapite. ꝛ pax erit uobiſcū. ꝛ dūs pacis erit uobiſcū. Salutate inuicē in osculo ſc̄o. Salutant uos omnes ſc̄i. Gr̄a dn̄i nr̄i ihu xp̄i. ꝛ caritas dei. ꝛ communicatio ſc̄i ſpūs ſit cū omnib⁹ uob. Am̄.

Mathei ſunt gr̄a.

Cū audiſſent gentes p̄missā apl̄is ſuscepere fidē. ꝛ p̄ dilectiōē ei⁹ repente ſunt. multis apl̄is ut integrem. ꝛ ecclesiastē ordinem. hos apl̄i ſolus reuocat. ad hoc ueniens. ſcribens eis ab epheſo.

ꝓpe macedoniā.

PAVLVS

apl̄s nō ab hoīb⁹. nec ꝑ hoīa. ſ. ꝑ ihm xp̄m. ꝛ dn̄m patrē qui ſuſcitauit eū a mortuis. Et qui mecū ſunt oēs frēs ecclie galatie. Gr̄a uob. ꝛ pax ab patre ꝛ dn̄o nr̄o ihu xp̄o. qui dedit semetipm̄ ꝓ peccatis nr̄is. ut eriperet nos ꝑ ꝑsentē ſeculū nequā. ſ. no luntatē dei ꝛ patris nr̄i. cui ē gl̄a in ſecula ſeculoꝝ Am̄. Admiror. q. ſicuit tā cito transferimini ab eo qui uos uocauit in gr̄iam xp̄i in aliud euangliū. q. nō ē aliud niſi ſunt⁹ aliq. qui uos conturbant. ꝛ uolunt conuertere euangliū xp̄i. Sed licet nos aut angl⁹ de celo euangliet⁹ uob ꝓ hoc quod euangliz auim⁹ uob. anathema ſit. Sicut ꝓdixim⁹ ꝛ nunc iterum dico. ſi quis uob euangliz aūt ꝓ id q. accepiſtis. anathema ſit. Modo em̄ hoīb⁹ ſuadeo. an deū. aut q̄rо hoīb⁹ placē. Si adhuc hoīb⁹ placerē. ſ. ꝛ nunc nō essem. Noti em̄ uob frēs euangliū meū. q. euangliatū ē a me. quia nō ē ſ hoīe. Neq; em̄ ego ab hoīe accepi illud. nec didici. ſed ꝑ reuelatiōem ihu xp̄i. Audiſtis em̄ conuersationē meā aliq̄n in iudaismo. quōm ſupra modū ꝑſequebar eccliam dei. ꝛ expugnabam illā. ꝛ proficiebā in iudaismo ſupra multos coetaneos in gen̄e meo. abundantius emulator existens paternar⁹ meo⁹ traditionū. Cū aūt placuit ei qui me ſegregauit ex utero matris mee. ꝛ uocauit ꝑ gr̄iam ſuā. ut reuelaret filiū ſuū

ſi unus q. bonū ē facatis

in me. ut euangliz̄em illū in gentib⁹. continuo nō acquieui carni ꝛ ſanguini. nec uenī hierosolymā. ad antecessores meos apl̄os. ſ. abij in arabiam. ꝛ iterū reuerſus ſum damaſcū.

Deinde p annos tres uen. hierosolymā ut uiderem. ꝛ mansi ap̄d eū diebus. xv. Alium aūt apl̄oꝝ nemin⁹ uidi ꝛ iacobū frēm dn̄i. Quę aūt ſcribo uob. ecce coram deo quia nō mint⁹. Deinde uenim⁹ in partes ſyrie. ꝛ cilicie. Eram aūt ignot⁹ facie ecclīs iudee q̄ erant in xp̄o. Tantū aūt auditū habebant. quia q. ꝑſequebatur nos aliq̄n expugnabat. ꝛ in deū clarificabant in me. Deinde p annos. xiiij. iterū aſcendi hierosolymā cū barnaba. assumpto ſimul. Tito. Aſcendi aūt ſ. ꝑ reuelationē. ꝛ cōtuli cū illis euangliū. q. ꝓdico in gentib⁹. ſeorſū aūt his qui uidebantur ee. ne forte in uacuū currerē. aut cucurriſſem. Sed nec Titus qui mecū erat. cū eſſet gr̄aec⁹. compulſus ē circūcidi. Sed nec ꝓpter subintroductos falſos frēs. qui subintroierūt explorare libertatē nr̄am q. habem⁹ in xp̄o ihu. ut nos in seruitutē redigerent. quib⁹ nec ad horā cessim⁹ subiacere. ut ueritas euangliī ꝑmaneat ap̄d uos. Ab his aūt qui uidebantur ee aliq̄d. nichil mihi cōtulerunt. Sed ꝑ contrariū cū uidiſſent q. creditū ē mihi euangliū ꝓpriū. ſicut petro circūcisiōis. Qui enim operat⁹ est petro in apl̄atū circūcisiōis. operat⁹ ē ꝛ mihi inter gentes. ꝛ cognouiſſent gr̄am q. data ē mihi. iacobus ꝛ cephas. ꝛ iohes. qui uidebantur columpne ee. dextras dederunt mihi ꝛ barnabe societatis. ut nos in gentes. ipſi aūt in circūcisiōē. tm. ut pauperum memores essem⁹. Quę ſolliciti fui hoc ipm facere. Cū aūt ueniſſet petr⁹ antiochiā. in faciē ei restiti. quia reprehensibil⁹ erat. Prius ē quā uenirent quidā a iacobo cū gentib⁹ edebat. Cū aūt uenissent subtrahebat. ſegregans ſe timens eos qui ex circūcisiōe erant. Et simulatōi ei consenserunt ee ut. etiam barnabas ducē ſe eorū simulatiōe. Sed cū uidiſſem q. nō recte ambularent ad ueritatē euangliī. dixi petro coram oib⁹. Si tu cū ſis iudeus gentiliter. ꝛ nō iudaice uiuis. quō gentes cogis iudaizare. Nos qui natura iudei. ꝛ nō ex gentib⁹ peccatores. Scientes aūt q. nō iuſtificat⁹ hō ex operib⁹ legis. niſi ꝑ fidē ihu xp̄i. ꝛ nos in xp̄m ihm credimus. ut iuſtificemur ex fide xp̄i. ꝛ nō ex operib⁹ legis. in quib⁹ nō iuſtificabit⁹ omnis caro. Quod ſi querentes iuſtificari in xp̄o inuenti ſumus ipſi peccatores. Numquid xp̄s peccati minist⁹ est. Absit. Si enim quę destruxi hec iterum ædificō. preuaricatorē me ostendo. Ego enim ꝑ legem legi mortui ſum. ut deo uiuā. xp̄o

fuē earum.

fr̄e eius. Vnus aut̄ nō ego. unus ut̄ nr̄e
rp̄s. Ad aut̄ nō unus manus: ubide unus si
ut di. qui diligit me. manducat semetipm
p me. Nō abno grām dī. Sic ē p legē ustima
ē p gnēz mortuus ē.

O Insensati galathe. quis uos fascinauit
ueritati nō obedire. ante quor oculos ihs p
claruit ē. inuob crucifix. Hoc solū uolo ab
uob discē. Ex operib; legē spīm accepistis. an ex
auditu fidei. Sic stulti estis. ut cū spū ceperitis nē
carne consumamini. Tanta passi estis sine ca.
si tamen sine ca. Qui ē ergo tribuit uob spīm. et op
rat uirtutes in uob ex operib; legis. an ex auditu
fidei. Sicut abraam credidit dō. et reputatū
ē ad iustitiā. Cognoscite ē quia qui ex
fide sunt. hi filii sunt abrahe. Prouidens
aut̄ scptura. quia ex fide iustificat gētes dō.
p nūciauit abrahe. q̄ benedicent̄ oēs gentes
in illo aut̄ abrahe. qui benedicūt cū fideli. ab
ram. Quoti cūq; ex legis operib; sunt. sub maledicto
sunt. scptm ē enim. Maledict̄ oīs qui nō per
manserit in oīb; que scripta sunt in libro legis
ut faciat ea. Quia aut̄ in lege nemo iustificatur
apud dēm. Manifestum ē quia iustus ex fide
uiuit. Lex aut̄ nō ē ex fide. sed. Qui fecerit ea uiuet
in illis. Xpūs nos redemit de maledicto legis
factus p nobis maledictum. Maledict̄ oīs qui pendet
in ligno. ut in gentib; benedictio fiat in xp̄o
ihū. ut pmissionem spūs accipiamus p fidē. Fr̄es ſ ho
minē dico. Tamen hominis confirmatū testamentū nemo
spernit aut superordinat. Abrahe dicte sunt
promissiones. et semini ei. Nō dicit et seminib;
quasi in multis. sed quasi in uno. et semini tuo qui ē xp̄s. Hoc aut̄ dico
testamentū confirmatū a dō. qui post. cccc. et xxx. annos
facta ē lex. Non irritum facit ad euacuandā
promissionē. Nā si ex lege hereditas. iā nō ex
pmissione. Abrahe aut̄ per repromissionē donā
uit dē. Quid ergo lex ppter transgressiones posita ē. do
nec ueniret semen cui promissum est. ordinata per an
gelos in manu mediatoris. Mediator aut̄
unius nō ē. Dē aut̄ unus ē. Lex ergo aduersus pmissa
dī. Absit. Si enim data esset lex. q̄ posset uiuificare. uere ex lege esset iustitia. Sed conclusit scptura
omia sub peccato. ut promissio ex fide ihū xp̄i daretur
credentib;. Priusq; aut̄ ueniret fides sub le
gis custodiebamur conclusi. in eam fidē q̄ reuelanda
erat. Itaq; lex pedagogus noster fuit in xp̄o. ut
ex fide iustificemur. Ubi aut̄ uenit fides iā nō su
mus sub pedagogo. Oēs enim filii dei estis per fidē in
xp̄o ihū. Quicūq; enim in xp̄o baptizati estis. xp̄m
induistis. Nō est iudeus. nec gręcus. nō est seruus
nec liber. Nō est masculus nec femina. Oēs enim uos
unum estis in xp̄o ihū. Si aut̄ uos xp̄i. ergo semen
abrahe estis. et pmissionis heredes.

Dico aut̄. Quanto tps heres parulus est. nil
differt a seruo cū sit dns omnium. Sed sub tuto
ribus et actoribus est. usq; ad prefinitum tp̄s a patre

ptm nos cū essemus paruli. sub elementis mūdi
eramus seruientes. At ubi uenit plenitudo tpis
misit dē filium suum natum ex mulere. factum sub
lege. ut eos qui sub lege erant redimeret.
adoptionem filiorum reciperem. Quoniam aut̄ estis
filii dī. misit dē spīm filii sui in corda nr̄a cla
mantem abba pr̄. Itaq; nō est seruus sed filius.
Quod si filius. et heres per dēm. Sed tunc quidē
ignorantes dm. his qui nā nō sunt dii seruie
bamus. Nunc aut̄ cū agnouerimus dm. imo a
gniti estis ab. quō conuertimini iterum. ad in
firma et egena elementa. quibus denuo seruire
uultis. Dies obseruatis et menses. et tpa. et annos.
Timeo ne forte sine ca laborauerim in uob.
Estote sicut ego. quia et ego sic sum quasi. fr̄es
obsecro uos nichil me lesistis. Scitis aut̄ q̄ p
infirmitatem carnis. euangelizauim uob in
pri. et temptationem uram in carne mea nō est
uilis nec respuistis. sed sicut angelum dī excepi
stis me. sicut xp̄m ihm. Ubi ē ergo beatitudo ura.
Testimoniū enim phibeo uob. quia si fieri potuisset. oculos uros eruissetis et dedissetis mihi. Et
inimicus ur factus sum. uerū dicens uob. Similiter
aut uos nō bn. Si eruditus uos uoluit ut illos
emulemini. bonum aut̄ emulamini semper
in bono. et non tantum cū p sum apud uos. filioli mei
quos iterum parturio. donec formetur xp̄s in uob.
Uellem aut̄ esse ap uos modo. et mutare uocem
meam. quia confundor in uob. Dicite mihi qui sub
lege uultis esse. legem non legistis. Scptum ē
enim quia abraam duos filios habuit. unum
de ancilla. et unum de libera. Sed q̄ de ancilla p
carnem natus est. Qui aut̄ de libera per repromissionem
q̄ sunt per allegoriam dicta. Hec aut̄ sunt
duo testamenta. unum quidem montem syna in
seruitutem generans. q̄ est agar. Syna enim mons est
in arabia. q̄ coniungitur ei. que nunc est
ierlm. et seruit cū filiis suis. Illa aut̄ q̄ sursum
est ierlm libera est. que est mr nr. Scptum est
enim. Letare sterilis que non paris. erumpe et
clama q̄ non parturis. quia multi filii desertę
magis quam eius q̄ habet uirum. Nos aut̄ fr̄es sicut
Isaac promissionis filii sumus. Sed quomodo tunc is
qui secundum carnem natus fuerat. persequebatur eum q̄
secundum spīm. ita et nunc. Sed quid dicit scptura.
Eice ancillam et filium eius. Non enim hr̄es erit fi
lius ancille cum filio libere. Itaq; fr̄es non sumus ancille filii sed libere. Qua libertate xp̄s nos liberauit.
State et nolite iterum seruituti contineri.

Ecce ego paulus dico uobis.
quia si circūcidamini. xp̄s uob nichil proderit.
Testificor aut̄ rursum omni homini circūcidenti se
quia debitor est uniuersę legis faciendę. Euacuati
estis a xp̄o. qui in lege iustificamini. A gratia excidistis. Nos enim spū ex fide spē iustitie exspectamus. Neq; enim in xp̄o ihū ualet circumcisio
aliquid neq; preputium. sed fides q̄

p dilectionē ꝑpetuā. Curabentes hō. quę nec impedimur ullam nō obedire. Nemini ꝙsentiri ꝓsuasionē hō nō ē ex eo qui vocauit nos. Modicū fermentū totā massā corrumpit. Ego quidē confido in vobis q̄ nichil aliud sapietis. Qui aut̄ conturbat vos portabit iudiciū quicūq; ē ille. Ego aut̄ frēs. si adhuc circūcisionē predico. quid adhuc p̄secutionē patior. Ergo euacuatū ē scandalum crucis. Vtinā ꝫ abscidantur qui vos conturbant. Vos enī in libertatē vocati estis frēs. tantum. ne libertatē occasionē detis carni. sed ꝑ caritatē spūi seruite inuicē. Omnis enī lex in uno sermone impletur. Diliges ꝓximū tuū sicut teipm. Quod si inuicē mordetis. & comedetis. videte ne ab inuicē consumamini. Dico aut̄. spū ambulate. & desideria carnis nō p̄ficietis. Caro enī concupiscit aduersus spm. spūs aduersus carnē. Hęc enī ꝛ inuicē aduersantur. vtinā quecūq; nolitis illa facere. Quod si spū ducimini nō estis sub lege. Manifesta aut̄ sunt opa carnis. Que sunt fornicatio. immundicia. luxuria. veneficia. inimicitie. contentiones. emulationes. ire. rixe. dissensiones. sectę. inuidię. homicidia. ebrietates. comessationes. & his similia q̄ ꝓdico vobis sicut ꝓdixi. quoniam qui talia agunt regnū dei nō consequentur. Fructus aut̄ spūs ē caritas. gaudium. pax. patientia. longanimitas. bonitas. benignitas. mansuetudo. fides. modestia. continentia. castitas. aduersus hmōi nō ē lex. Qui aut̄ sunt xpi. carnē suā crucifixerunt cū uitiis & concupiscentiis.

Si spū uiuimus. spū & ambulemus. nō efficiamur inanis gl̄ie cupidi. inuicē prouocantes. inuicē inuidentes. frēs. & si occupatus fuerit hō in aliquo delicto. uos qui spūales estis hmōi instruite in spū lenitatis. considerans teipm ne & tu tēptēris. Alter alterius onera portate. & sic adimplebitis legē xp̄i. Nā si quis existimat se aliquid ē cū nichil sit ipse se seducit. Opus aut̄ suū probet unusquisq; & sic in semetipo tantū habebit gl̄iam & non in alio. Vnusquisq; enī onus suū portabit. Coicet aut̄ is qui catechizatur uerbo. ei qui se catechizat omnibus bonis. Nolite errare. dūs nō irridetur. Quę enī seminauerit homo hec & metet. Qui enī seminat in carne sua. de carne & metet corruptionē. Qui aut̄ seminat in spū. de spū metet uitā ę ternam. Bonū aut̄ facientes nō deficiamus. tpe enī suo metemus nō deficientes. Ergo dū tpa habemus operemur bonū ad oēs. maxime aut̄ ad domesticos fidei. Videte qualibus litteris mea manu. Quicūq; enī uoluerit placere in carne hi cogunt uos circūcidi. tm ut crucis xp̄i nō persecutionē nō patiantur. Neq; enī qui circūcidunt legē custodiunt. sed uolunt uos circūcidi. ut in carne ura gl̄ientur. Mihi aut̄ absit gl̄iari. nisi in cruce dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. p quē mihi mundus crucifixus ē & ego mundo. in xp̄o enī ih̄u. nec circūcisio aliquid ualet nec ꝓputium. sed noua creatura. Et quicūq; hanc regulam secuti fuerint. pax super illos. & misericordia. & super hsrl dei. Deinceps nemo mihi molestus sit. Ego enī stigmata dn̄i ih̄u in corpore meo porto. Gr̄a dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i cū spū uro frēs. Amen.

Ephesij sunt ab Asia. hos accepto ubi regnū ꝑtransiit. Hos solos inuidet apls scribens eis aroma & cruce ꝑ quā diaconē.

Paulus apls xp̄i ih̄u ꝑ uoluntatē dei sanctis omnibus qui sunt ephesi. & fidelibus in xp̄o ih̄u. Gr̄a uobis & pax a deo patre nr̄o. & dn̄o ih̄u xp̄o. Benedictus deus & pater dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. qui benedixit nos benedictione spūali in celestibus in xp̄o. Sicut elegit nos in ipo ante mundi constitutionē. ut essemus sc̄i & immaculati in conspectu eius in caritate. Qui ꝓdestinauit nos in adoptionem filiorū ꝑ ih̄m xp̄m in ipm. secundū propositum uoluntatis sue. in laudē gl̄ie gr̄ie sue. in qua gratificauit nos in dilecto filio suo. in quo habemus redemptionē ꝑ sanguinē eius. remissionē peccatorū. secundū diuitias gr̄ie eius. quę superhabundauit in nobis. in omni sapia & prudentia. ut notum nobis faceret nobis sacramentū uoluntatis sue. secundū bonū beneplacitum eius. quod ꝓposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporū. instaurare omnia in xp̄o. que in celis & que in terra sunt in ipo. in quo & nos sorte uocati sumus. ꝓdestinati secundū ꝓpositum eius. qui omnia operatur secundū consilium uoluntatis sue. ut simus in laudē gl̄ie eius. nos qui ante sperauimus in xp̄o. in quo & uos audientes uerbū ueritatis. euangelium salutis uri. in quo & credentes signati estis spū promissionis sc̄o. qui est pignus hereditatis nr̄e in redemptionē acquisitionis in laudē gl̄ie ipius. Propter & ego audiens fidē uestrā q̄ est in dn̄o ih̄u. & dilectionē in oēs sc̄os. nō desino gr̄as agens ꝓ uobis. memoriā uestri faciens in orationibus meis. ut deus dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i patēr gl̄ie det uobis spm sapie. & reuelationis in agnitione eius. illuminatos oculos cordis uestri. ut sciatis q̄ sit spes uocationis eius. & q̄ diuitie gl̄ie hereditatis eius in sanctis. & q̄ sit supereminens magnitudo uirtutis eius in nos. qui credimus ꝙ operationē potentie uirtutis eius. quā operatus est in xp̄o. suscitans illum a mortuis. & constituens ad dexteram suā in celestibus. super omnē ꝓncipatū & po

tate. et virtute. et dominatione et omne nomen quod
nominatur non solum in hoc seculo sed et in futuro. et
omnia subiecit sub pedibus eius. Et ipsum dedit caput
super omnem ecclesiam. que est corpus ipsius. et ple-
nitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur.

Et vos cum essetis mortui delictis et pec-
catis vestris. in quibus aliquando ambulastis
secundum seculum mundi huius. secundum principem potestatis a-
eris huius spiritus. qui nunc operatur in filios dif-
fidentie. in quibus et nos omnes aliquando conversati
sumus in desideriis carnis nostre. facientes vo-
luntates carnis. et cogitationum. et eramus
natura filii ire sicut et ceteri. Deus autem qui dives
est in misericordia propter nimiam caritatem qua dilexit
nos. et cum essemus mortui convivificavit nos in
christo. cuius gratia estis salvati. et conresuscitavit et
consedere fecit in celestibus in christo ihesu. ut ostende-
ret in seculis supervenientibus. habundantem
divitias gratie sue in bonitate super nos. in christo
ihesu. Gratia enim estis salvati per fidem. et hoc non ex
vobis. Dei enim donum non ex operibus. ut ne quis
glorietur. Ipsius enim factura sumus. creati in christo
ihesu. in operibus bonis quibus preparavit deus. ut in
illis ambulemus. Propter quod memores estote
quod aliquando vos gentes qui eratis in carne. qui
dicebamini preputium. ab ea que dicitur circumci-
sio in carne manufactum. quia eratis illo
in tempore sine christo. alienati a conversatione israel et
hospites testamentorum. promissionis spem non habentes
sine deo in hoc mundo. Nunc autem in christo ihesu
vos qui aliquando eratis longe facti estis prope
in sanguine christi. Ipse enim est pax nostra qui fecit
utrumque unum in medio parietis macerie solvens
inimicitias in carne sua. legem mandatorum
decretis evacuans. ut duos odit in semetipso
in unum hominem novum faciens pacem. et reconciliet
ambos in uno corpore deo per crucem interficiens
inimicitias in semetipso. Et veniens evan-
gelizavit pacem vobis qui longe fui-
stis. et pacem his qui prope. Quoniam per ipsum habemus ac-
cessum. ambo in uno spiritu ad patrem. Ergo iam
non estis hospites et advene. sed estis cives
sanctorum et domestici dei. Superhedificati supra
fundamentum apostolorum. et prophetarum. ipso summo an-
gulari lapide christo ihesu. In quo omnis edificatio
constructa. crescit in templum sanctum in domino. In
quo et vos cohedificamini in habitaculum dei
in spiritu sancto.

III

Huius rei gratia. ego paulus vinctus in domino
ihesu pro vobis gentibus. Si tamen audistis
dispensationem gratie dei que data est mihi in vobis
quoniam secundum revelationem notum mihi sacramentum
sicut supra scripsi in brevi. prout potestis legen-
tes intelligere prudentiam meam in misterio christi
quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum
sicut nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis
in spiritu esse gentes cohaerentes. et concorporales. et compar-
ticipes promissionis in christo ihesu per evangelium. cuius factus
sum minister secundum donum gratie dei. que data est mihi secundum opera-
tionem virtutis eius. Michi omnium sanctorum minimo da-
ta est gratia hec in gentibus revelare evangelizare in-
vestigabiles divitias gratie christi. et illuminare
omnes que sit dispensatio sacramenti. absconditi
a seculis in deo qui omnia creavit. ut innotescat prin-
cipibus et potestatibus in celestibus per ecclesiam multi for-
mis sapientia dei. secundum prefinitionem seculorum quam fecit
in christo ihesu domino nostro. in quo habemus fiduciam. et ac-
cessum in confidentia per fidem eius. Propter quod peto-
ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis
que est gloria vestra. huius rei gratia flecto genua
ad patrem domini nostri ihesu christi. ex quo omnis patri-
tas in celis. et in terra nominatur. ut det vobis
secundum divitias glorie sue virtutem corroborari per
spiritum eius in interiorem hominem habitare christum per fidem in cor-
dibus vestris. In caritate radicati et fundati. ut
possitis comprehendere cum omnibus sanctis. Que sit la-
titudo. et longitudo. et sublimitas et profundum.
Scire etiam supereminentem scientie caritatem christi. ut
impleamini in omnem plenitudinem dei. Illi autem
qui potens est omnia facere superhabundanter quam
petimus aut intelligimus secundum virtutem que operatur
in nobis ipsi gloria in ecclesia. et in christo ihesu. in omnes gene-
rationes seculi seculorum. Amen.

Obsecro vos ego vinctus in domino. ut digne
ambuletis vocatione qua vocati estis.
Cum omni humilitate. et mansuetudine. cum
patientia supportantes invicem in caritate. Sol-
liciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis
unum corpus. et unus spiritus sicut vocati estis. in
una spe vocationis vestre. Unus dominus. una fides
unum baptisma. unus deus et pater omnium. qui est super omnes
et per omnia. et in omnibus nobis. Unicuique autem no-
strum data est gratia secundum mensuram donationis christi. propter
quod dicit. Ascendens in altum captivam duxit
captivitatem dedit dona hominibus. Quod autem ascen-
dit quid est. nisi quia et descendit primum in
inferiores partes terre. Qui descendit ipse est. et qui a-
scendit super omnes celos. ut adimpleret omnia.
Et ipse dedit quosdam quidem apostolos. quosdam
autem prophetas. alios vero evangelistas. alios autem
pastores. et doctores. ad consummationem sanctorum in
opus ministerii. in edificationem corporis christi. Do-
nec occurramus omnes in unitatem fidei. et agni-
tionis filii dei. in virum perfectum in mensuram
etatis plenitudinis christi. ut iam non simus parvuli
fluctuantes. et circumferamur omni vento doctrine
in nequitia hominum. in astutia. ad circumventio-
nem erroris. veritatem autem facientes in ca-
ritate. Crescamus in illo per omnia qui est caput christus.
in quo totum corpus compactum. et connexum. per
omnem iuncturam subministrationis. secundum opera-
tionem in mensuram unius cuiusque membri. augmentum
corporis facit in edificationem sui in caritate.
Hoc igitur dico et testificor in domino. ut iam non

ambulens sicut ꝯ ambulant mundum
in fortitudine sua. tenebris obscurum hūes
nescientiā. aliena. autem dī pignorum ā
ē mulī. ꝙ cernunt ordinē ipōz. ꝙ voluntate
semetipōz tradiderunt impudicitie. mopa
nonē immundare oīz maculā. vōe aut
nō ut dicatis ypm. sicū audistis ullum.
impō eōrū. ecclīe sē ē unus mōz. Depone
re uos ꝑ pristinā dilationē uetere hoīe. qui
corrumpit ꝑ desidia errorīs. ꝓnouā
mini aut spū mīs uē. ⁊ induite nouū
hoīe. qui ꝑ dm creatꝰ ē. iustitia. ⁊ sanc
te ueritatis. ꝓpt ꝙ deponentes mendaciū
loquimini ueritatē unusquisq; cū proximo suo
quīa sumꝰ membra. ꝑscientes ⁊ nolī
te peccare. sol nō occidat sup iracundiā uā.
Nolite locū dare diabolo qui furabatur am ñ
furetur. Magis aut laboret operando manib;
suis q bonū ē ut hāt unde tribuat necessitē
patienti. Oīs sermo malus exeat ore uō nō pe
dat. sī quis bonꝰ ē ad edificationē fidī. ut
det gratiā audientib;. ⁊ nolite contristare spō
sum dī quo signati estis die redemptōis
Omīs amaritudo. ira. ⁊ indignatiō. ⁊ cla
mor. ⁊ blasphemia. tollatur a uob cū oī
malitia. Estote aut inuicē benigni. misi
cordes. donantes inuicē sicut dē in xō dōauit
uobis.

V

Estote ergo imitatores dī sicut filij karī.
⁊ ambulate in dilectiōe sicut ⁊ dilexit
nos. ⁊ tradidit semetipm pro nob. oblationē.
⁊ hostiā dō in odorē suauitatis. fornicatiō ē
oīs immundicia aut auaritia. nec nomen
inuob sicut decet sanctos. Aut turpitudo. aut
stultiloquiū. aut scurrilitas. que ad rē nō
pinet. sī magis gratiārū actio. hoc ē scientes
intelligentes. q oīs fornicatꝰ aut immun
dꝰ. aut auarꝰ q ē idolorū seruꝰ nō hī hereditā
tē in regno xpi ⁊ dī. Nemo uos seducat ma
nib; uānis. ꝓpt hec enim uenit ira dī in fi
lios diffidentie. Nolite ergo effici participes eōz.
Fuistis enim aliqn tenebre nunc aut lux
in dño. ut filij lucis ambulate. fructꝰ enī
lucis ē in oī bonitate. ⁊ iustitia. ⁊ ueritate. ꝙbā
tes quid sit beneplacitū dō. ⁊ nolite cōicare
operib; infructuosis tenebrarū. magis aut
redarguite. Que enī in occulto fiunt ab
ipīs turpe ē ⁊ dicē. Omnia aut q arguunt
a lumine manifestantur. Omne ē q ma
nifestatur lux ē. ꝓpt q dicit. Surge q
dormis. ⁊ exurge a mortuis. ⁊ illuminab
te xpc. Videte ergo fr quō caute ambu
letis nō qī insipientes. sī ut sapientes
redimentes tpe quīa dies mali sunt. ꝓpt
nolite fī imprudentes. sī intelligentes q
sit uoluntas dī. Et nolite inebriari uino
in quo ē luxuria. Sī implemī spū scō

loquentes uob metipīs. in psalmis. ⁊ ymnis
⁊ canticis spūalib;. cantantes. ⁊ psallentes
corde; uris dño. gratias agentes ꝑ oī bo
noīe dñi nr ihu xpi ds ⁊ pr. Subiecti in
uicē in timōe xpi. Mulieres uris suis sub
dite sint sicut dño. quīa uir caput ē mulie
ris. sicut xps caput ecclie. ipe saluator corpo
ris. Sed ut ecclia subiecta ē xpo. ita ⁊ mulieres
uris suis in oib;. Viri diligite uxores
uras. sicut ⁊ dilexit ecclīam. ⁊ seipm
tradidit pro ea. ut illam sanctificaret. mundā
lauacro aque in uerbo uite. ut exhiberet ipe
gloriosam ecclīam. nō hntē maculā. aut
rugam. aut aliquid hūi. sed ut sit sca. ⁊
immaculata. ita ⁊ uiros debent diligere uxo
res suas ut corpa sua. Qui suam uxorē dili
git seipm diligit. nēo enī unquā
carnē suā odio hūit sed nutrit. ⁊ fouet eā
sicut ⁊ xps ecclīam. quia membra sumꝰ corpis ei
de carne ei ⁊ de ossibꝰ ei. ꝓpt hoc relinquet
hō patrē suū ⁊ matrē. ⁊ adhēbit uxori
suē. ⁊ erunt duo in carne una. Sacra
mentū hoc magnū ē. ego aut dico in xō ⁊
ecclīa. Verūtamen uos singuli unusquisq; sic
a uxorē suā sicut seipm diligat. Vxor aut
timeat uirū suū.

VI

Filij obedite parentib; uris in dño. hoc
enim iustū ē. honora patrē tuū. ⁊ ma
trē tuā. q ē mandatū primū in promissiōe
ut bene sit tibi. ⁊ sis longeuus sup terrā. Et pres
nolite ad iracundiā prouocare filios uros
sed educate illos in disciplina. ⁊ correptiōe
dñi. Serui obedite dñis carnalib; cū ti
more. ⁊ tremōe. in simplicitate cordis uri
sicut xpo. Nō ad oculū seruientes. q hoīb; pla
centes. sed ut serui xpi facientes uoluntatē
dī ex aīa. cum bona uoluntate seruientes
sicut dño. ⁊ nō hoīb;. Scientes q unusquis
q quīd fecerit boni. hoc recipiet a dño. siue
liber sit. Et uos dñi eadē facite illis
remittentes minas. scientes q ⁊ illoz
⁊ ur dns ē in celis. ⁊ pson nō ē ap
dm. Deceter fili obedite in dño. in po
tentia uirtutis ei. Induite uos arma
turā dī. ut possitis stare aduersus insidi
as diaboli. quia nō ē colluctatiō aduersus
carnē ⁊ sanguinē. sed aduersus principes ⁊ po
testates. aduersus mundi rectores tenebra
rum. hui. aduersus spūalia nequitie in celestib;.
propter accipite armaturā dī. ut possitis re
sistere in die malo. ⁊ omib; perfecte stare.
State ergo succincti lumbos uros. in ueri
tate. induti loricā iustitie. ⁊ calcati pedes in
paratione euangelij pacis. In omnib; sume
tes scutū fidei in quo possitis oīa tela nequi
simi ignea extinguere. Et galeā salutis
assumite. ⁊ gladiū spūs q ē uerbū dī. Per

omnione · obsecrationē omnes omī pe i
spū · mpō ugilantes monī mīma · i
omī obsecratione pomīb; sc̄s · p me ut
detur m̄ fmo mahone ore mei. Cū fidu
cia notā hoc mihi erū euāgliī. pquo
legatōe fungor. in cathēa. in qua ut in qo
audeam. put oportet me loq. ita aut
hoc scientes q̄ ēa me sunt quod ad ḡam. ōi
ab; notū fieret tribne. vinc̄ fr̄e · fidel
mult in dño. quē mihi abuic. mlt aūd
ut audacior sean. que ēa hoc sunt. · sole
ut ēdu uīā. · dar frib; · contra aī fide
ab · pr̄e nr̄o · · dño ihu x̄o. Qui ēa cū ōib;
qui diligunt dñm nr̄m ihm x̄m in corrup
tione. Amen.

Philippenses sūt macedones. hi accep
to ūbo uānę pdicē mīde. nec vere
punt falsę aplōs. hoc collaudat aplūs sen
tenę eos aroma odoris ꝑcepto dñi.

PAVL⁹ ser ihu x̄pi. ihu
ūbis scis mīb; qui sunt
philippis. cū epīis · diaco
nib; gr̄a uobis · pax a
ḡ patre nr̄o · · dño ihu
x̄o. Gr̄as ago deo meo in
omī memoria uīa. sp in
cunctis oratōib; meis pomīb; uobis c̄
gaudio deprationē facies. sup cōmunio
ne euāgliī · a p̄ma die usq
nunc. Confidens hoc ipm. quia qui cep
it in uob opus bonū. perficiet usq in diē
ihu x̄i. Sicut est mihi hoc sentire pomīb; uo
bis. eo q̄ habeam uos in corde · in omnibus
meis · · in defensione · confirmatione euā
gliī · socios gaudii mei oes uos esse. testis
mihi est deus. quo cupio oes uos in visceribus
ihu x̄i. Et hoc oro ut caritas ura magis ac
magis habundet in scīa · in omī sensu. ut
probetis potiora. ut sitis sinceres · sine
offensa in die x̄i. repleti fructu iusti
tie ꝑ ihm xpm in laudē · gl̄iam dei. Sci
re aut uolo uos fr̄es quia ea q̄ circa me sunt.
magis ad profectū uenerūt euangliī.
ita ut vincula mea manifesta fierent
in xp̄o · in omī pretorio · in cet̄is omīb;
ut plures frēs in dño confidentes. vinc̄
lis meis abundantiores audere sine timo
re ubi di loqu. Quidā quidē · ꝑ inui
diā · contentionē. quidā aut · ꝑ bonā vo
luntatē xpm p̄dicant. Quidā quidē ex
caritate scientes q̄m in defensione e
uangliī positus sum. Quidā aut ex ambi
tione xpm adnunciāt non sincere ex
istimantes pressuram se suscitare in vin
culis meis. Quid enī dum omīmō sive
p occasionē. sive ꝑtextū xp̄s annūcietur.
in hoc gaudeo. sed et gaudebo. Scio enī
quia hoc mihi proficiet in salutē p uram o
ratione · subministratione spūs ihu x̄pi.
secundum expectationem · spem meam. quia nihil
confundar. sed in omī fiducia sicut semper
nunc magnificabit x̄s in corpe meo. sive
per vitā sive per mortē. Mihi enī vivere
x̄s · mori lucrū. Quod si vivere in carne
hoc mihi fructus operis · exte q̄ eligā. igno
ro. Coarctor enī de duob; desiderium habens dis
solvi · cū x̄o esse multo melius. Permanere
aut in carne necessarium ꝓpter vos. Et hoc fi
dens scio quia manebo · permanebo omī
bus vob ad profectū vrm · gaudium fidei
gratulatione ut habundet mihi ihs in
me ꝑ meū adventū uterq; ad vos. Tan
tum digne in euangliō x̄i conversamini ut
sive cū veniens · videro vos. sive absens
audiam de vob. quia statis in uno spū. una
nime · collaborantes fidei euangliī ·
in nullo territi ab adversariis. que est
illis causa perditionis. vob aut salutis. Et hoc
a deo. quia vobis donatum est p x̄m. non solū in eum
credere. sed et pro illo patiamini. idem certamen
habentes. quale · vidistis in me. · nunc audi
tis de me. Si qua ergo consolatio in x̄o. si quod
solatium caritatis. si qua societas spūs. si qua
viscera miserationis. implete gaudium meum
ut id ipsum sapiatis. eandem caritatem habentes. una
nimes id ipsum sentientes. Nichil per contentionem
neq per inanem gl̄iam. sed in humilitate su
periores sibi invicem arbitrantes · non que sua
singuli considerent. sed ea que alio
rum. Hoc enim sentite in vob. quod et in
Christo ihu. Qui cum in forma dei esset · non rapinam arbitratus est
esse se equalem deo. Sed semetipm exina
nivit. formam servi accipiens · in similitudinem
hominum factus. · habitu inventus ut ho. Humilia
vit semetipm factus obediens usq ad mor
tem · mortem aut crucis. Propter quod · deus illum
exaltavit · donavit illi nomen qui est super om
ne nomen. ut in nomine ihu omne genu flectat.
Celestium · terrestrium · infernorum. Et omnis lin
gua confiteatur quia dns ihs x̄s in gl̄ia
est dei patris. Itaque mei carissimi sicut semper obe
distis · non in presentia mea tantum. sed multo
magis nunc in absentia mea. cum metu
· tremore vram salutem operamini. Deus
enim est qui operatur in vob · velle · pro
pria voluntate. Omnia aut facite sine
murmuronibus · hesitationibus. ut sitis sine
querela · simplices filii dei. sine reprehensione
in medio nationis pue · prave. in quibus lucetis sicut luminaria in mundo ubi

uite gmemores. ad glām mēā mdnē ꝟ. Quia
nō mihi absit gaudiū. nī mea cōsolatiō: ſ
ſi imolor ſup ſacrificiū ⁊ obſequiū fidei uē
Gaudeo ⁊ cogratulor oīb; uobiſ. ⁊ ipſm ī
⁊ mihi gaudete ⁊ cogratulamini mi. Spo aut
mdnō ihu timotheū ato me mittē. ab uob
ut ⁊ ego bono aīo ſim. ogneſſē ea q circa uos ſunt.
e. Neminē hēo tā unanimē. qui ſincere affec
tē p uob ſollicit ſit. Omēs ē q̄ ſua ſunt q̄rūt
nō q̄ ihu ꝟ. Exp̄imētū aut ei ogno
ſcite. q̄m ſicut patri filius. mecū ſeruiit
⁊ euāgelio. Hunc ē ſpō me mittē. ad uos
mox ut uidō que circa me ſint. Confido aut
mdnō. q̄m ⁊ ipē ueniam ad uos. Neceſſū
aut exiſtimaui epafroditū frēm. ⁊ cooperā
tē ⁊ cōmilitonē meū. uestū aut apſtlū. ⁊ mi
niſtrū necessitatis mee mittē ad uos. Quoniā
ſ. ſ. quidē desiderans uos erat. ꝓpter q̄ audiſtis
eum infirmatū. Nam ⁊ infirmat
ē usq; ad mortē. ſ; dē miſertus ē ei. Nō ſolū
aut ei. ſed ⁊ mihi. ne tristitiā ſuper tristi
tiam habē. Festinanti ē mitto illū. ut uidē eum iterū gau
deatis. ⁊ ego sine tristitia sim. Excipite eum
ergo illum cum oī gaudio in dnō. ⁊ huiſmodi
cum honore habete. Quia opꝰ xp̄i usq; ad mor
tē accessit tradens. animā suā. ut impleret de
q̄ erga uos deerat. mea obsequiū. Deceto
tis frēs mei. gaudete in dnō. Eadē uobis scri
bere. quidē nō pigritat uob. uobis autē necessariū. uide
te canes. uidete malos operarios. uidete con
cisionē. Nos enī sum circūcisio. qui spū dō ſeru
imꝰ. ⁊ gl̄iam mēā ihu. ⁊ nō confidim⁹ in
carne. Quāuis ego habeā fiduciā
in carne. Si quis alius uidet confidere in
carne. ego magis. circūcisus octaua die
ex genere isrl. de tribu beniamin. hebreus
ex hebreis. ſ. legē pharisēus. ſ. emulās ecclē
siē persequēs. iustitiā. q̄ in lege
ē. irreprehensus. Sed q̄ mihi fuerūt lucra
ſ. arbitratus sum p xp̄m detrimenta. Verū
tamen ⁊ certissimo oīa detrimentū ēe p
eminentē scīā ihu ē dnī mei. ꝓpter quē
oīa detrimentū feci. ⁊ arbitror ut stercora. ut
xp̄m lucrē faciam. ⁊ inueniar illo. non
habēs meā iustitiā que ex lege ē. sed illā q̄ ē ex
fide. ē ihu. que ex dō ē iustitia in fide.
ad cognoscendū illū. ⁊ uirtutē resurrectiōis
ei. ⁊ societatē passionū illi. configurat mor
ti ei. si quo occurram ad resurrectionē. q̄ ē ex
mortuis. Nō q̄ iam accepim. aut iā ꝑfc
sum. Sequor aut. si quo ꝑhendā. in quo
⁊ ꝑhensus sū. a ihu. frēs. ego me nō arbi
tror ⁊ ꝑhendisse. unū aut q̄ d̄ retro sunt
obliuiscens. ad ea uō que sunt ꝓra extē
dens metipm. ad destinatū. ꝑsequor. ad bra
uiū sursū uocatiōis dei in xp̄o ihu. Quicūq;
ergo ꝑfecti sumꝰ. hoc sentiam⁹. Et si quid aliter sa
pimꝰ. ⁊ hoc dō reuelabit uobis. Uerūtamen ad
q̄ peruenim⁹. eadē sapiam⁹. ⁊ eadē pmane
amus. ſ. ⁊ imitatores mei estote frēs. ⁊ ob
ſeruate eos qui ita ambulant. ſic habetis
formā nostrā. Multi ē ambulant quos
sepe dicebam uob. Nunc aut ⁊ flens dico
inimicos crucis ē. quoꝝ finis mors. quoꝝ
dē uentr est. ⁊ gl̄ia confusione ipōꝝ qui ter
rena sapiūt. Nrā aut cōuersatio in cēlis
ē. unde ⁊ expectam⁹ saluatorē dnm ihm xp̄m dnm
nrm. qui reformabit corp humilitatis nr̄e
configuratum corpori claritatis sue. ſ. ope
rationē qua ꝑt ⁊ subiicere ſ. oīa sibi. Itaq;
mei frēs. ⁊ desideratissimi. Gaudium meū
⁊ corona mea. sic state in dnō dilectissimi. Euo
diam rogo. ⁊ sinthen deprecor. idipm sapere
in dnō. Etiā rogo ⁊ te germane compar. adiu
ua illas que mecū laborauerūt in euāgelio
cū clemente. ⁊ ceteris adiutoribus meis. quoꝝ
nomina sunt in libro uite. Gaudete in dnō
ſp̄. iterū dico. gaudete. Modestia uestra nota
sit oīb; hoīb; dns ꝓpe ē. Nichil sollicti
ſitis. ſed in oī oratiōe et obsecratione cū gra
tiarū actiōe. petitiōes uestre innotescant apd dm.
Et pax dei que exuperat oēm sensū. custo
diat corda uestra ⁊ intelligentias uestras in xp̄o ih̄u.
Cetero frēs quecūq; sunt uera. quecūq; pudica. quecūq;
iusta. quecūq; sancta. quecūq; amabilia. quecūq; bone famē. si qua uirtus. si qua laus
disciplinē. hec cogitate. q̄ didicistis. ⁊ accepistis. ⁊ audistis. ⁊ uidistis in me. hec agite. ⁊ deus pacis erit uobiscū. Gauisus sū autē
in dnō uehemēter. quōd tandē aliquando refloru
istis p me sentire. sicut ⁊ sentiebatis. occupa
ti autē eratis. nō ex penuria dico. Ego ē
didici in quibus sum sufficiens esse. Scio ⁊
humiliari. scio ⁊ abundare. ubiq; ⁊ omnib;
instructus sum. ⁊ saturari. ⁊ esurire. ⁊ habun
dare. ⁊ penuriā pati. oīa possū in eo q̄ me
confortat. Uerūtamen bene fecistis. communicā
tribulationi mee. Scitis autē ⁊ uos ꝑsi
pienses. q̄ in principio euangelii q̄n ꝑfe
cti sum a macedonia. nulla mihi ecclia cō
municauit in ratiōe dati. ⁊ accepti nisi uos solū.
⁊ thessalonicēn. semel. ⁊ bis mihi mi
sistis in. nō quia q̄r datū. sed requiro fru
ctum habundantē in rationē uestrā. Hēo au
tē ⁊ abundo. ꝓpleti suū. accepto ab
epafrodito q̄ mihi ab uob. odorē suauitatis
hostiam acceptam placentē dō. Deus aut
meus impleat oēm desiderium uestrū. ſ. dm
diuitias suas in gl̄ia in xp̄o ihu. Deo aut ⁊ pri
ri nr̄o gl̄ia in sēcula seculorū. Amē. Salutate oēm
sanctum in xp̄o ihu. Salutant uos q̄ mecū sunt
frēs. Salutant uos oēs sanc. maxime aut
qui de cesaris domo sunt. Gra dni nri ih̄u
xp̄i cū spū uro. Amē.

Colossenses hi sunt laodicenses sunt a
sum. ꝛ ipi pugnam erant apseudo aplis
nec adhoc audierunt ab illo aparchip
pe. qui ꝛ ministiu meog accepit. Ergo aplc
iam hgnus scripsit ec ab epheso. p tychicu
diaconu ꝛ onesimu accolitu.

PAVLVS
apls ihu puoluntate
di. ꝛ timotheus frr hus q
sunt colossis. scis ꝛ fide
lib; fibi mr ihu. grā
uob ꝛ pax ab patre nr
dno ihu ē. Gras agimus ds ꝛ pr dn
nr ihu ē. sp. p uob oantes. memoes si
de ūram mpō. ꝛ dilectionē qua habs
in sanctos. p spē que reposita ē uob in ce
lis. qua audistis in uba ueritatis euangli
i. q puenit ad uos. sic ꝛ in uob. ex qua
die audistis ꝛ agnouistis gram di
in ueritate. Sicut didicistis ab epaphra
dilco nr fidelis pro uob ministr
ihu qui ꝛ manifestauit nob dilectionē
ūam in sp. dō nos exqua die audi
imus nō cessamus pro uob orantes. postulā
tes. ut impleamini agnitione uoluntatis
ei. in oi sapia ꝛ intellectu spuali. ut
ambuletis digne do ꝑ oia placentia.
in oi ope bono fructificantes. ꝛ crescē
tes in scia di. in oi uirtute cofortati ꝑ
potentia claritatis ei. in oi patia ꝛ
longanimitate cū gaudio. Gras agē
tes do patri qui dignos nos fecit in parte
sortis sanctoꝝ in lumine. qui eripuit nos de
potestate tenebraꝝ. ꝛ transtulit in regnū
filii dilectois sui. in quo habem redemptiō
remissionē peccatoꝝ. Qui ē imago di in
uisibilis primogenitus oīs creaturē. qm
in ipo condita sunt uniuersa in celis. ꝛ
in terra. uisibilia. ꝛ inuisibilia. siue throni. siue
dnationes. siue principatus siue potestates.
oia p ipm ꝛ in ipo creata sunt. ꝛ
ipe est ante oes. ꝛ oia in ipo cōstant. ꝛ
ipe est caput corporis ecclie. qui ē principium pri
mogenitus ex mortuis. ut sit in oibus
ipe tenens. quia in ipo placuit
omē plenitudo habitare. ꝛ p ipm
reconciliare oia in ipm. pacificans p sā
guinem crucis ei. sive que in terra. sive
que in celis sunt. Et uos cū essetis aliq
do alienati. ꝛ inimici sensu in operibus mali
ne aut reconciliauit in corpore carnis ei p
mortem. exhibere uos sctos ꝛ imma
culatos ꝛ irreprehensibiles coram ipo. Si tamē

permanetis fundati. ꝛ stabiles. ꝛ
immobiles. ab spe euangli q audistis
q ꝓdicatum ē in uniuersa creatura q sub ce
lo est. Cui fact sum ego paulus minister. qui
nunc gaudeo in passionibus pro uob. ꝛ adim
pleo ea que desunt passionū xpi in car
ne mea. que ē p corpe ei. q ē eccla. Cui
fact sum ego paulus minister. sm dispen
sationē di que data ē mihi in uob. ut im
pleam uba di. mysteriū q abscondit fuit
a seculis ꝛ generationibus. Nunc aut manife
stum ē sctis ei. quibus uoluit di notas fac
diuitias glie sacramenti huius in gentibus. quod
ē christus in uob spes glie. quē nos annūciamus.
Corripientes omē hoīem. ꝛ docentes omē
sapiā. ut exhibeamus omē hoīem perfectū in
christo ihu. in quo ꝛ laboro certando sm operatio
nem ipius quā operatur in me in uirtute.

Volo aut uos scire. qualē sollicitudi
nē habeam pro uob. ꝛ pro his qui sunt laodi
cee. ꝛ quicūq; nō uiderunt faciem meam
in carne. ut consolentur corda ipoꝝ instructi in
charitate. ꝛ in oēm diuitiam plenitudinis intel
lectus. in agnitionē mysterii di patris ꝛ xpi.
in quo sunt oēs thesauri sapie. ꝛ scie ab
scondit. Hoc aut dico. ut nemo uos decipiat
in sublimitate sermonis. Nam ꝛ si corpe ab
sens sum. sed spu uobiscū sum. gaudens ꝛ
videns ordinē uram. ꝛ firmamentū eius q
in christo ihu. Sicut ergo accepistis ihm
xpm dnm nrm. in ipo ambulate. in
radicati. ꝛ superedificati in ipo. ꝛ confirmati
fide. sicut didicistis abundantes in illo in
gratiarū actione. Videte ne quis uos decipiat
per philosophiā ꝛ inanē fallaciā sm traditionē
hoīm. sm elementa huius mundi. ꝛ non sm
xpm. Quia in ipo habitat oīs plenitudo
diuinitatis corporaliter. ꝛ estis in illo replen
qui est caput omnis principatus ꝛ potestatis. in
quo ꝛ circumcisi estis circūcisione non manufac
ta in expoliatione corporis carnis. sed in circū
cisione christi. Consepulti ei in baptismo. in
quo ꝛ resurrexistis per fidē operationis dei. qui
suscitauit illum a mortuis. Et uos cū mor
tui essetis delictis. ꝛ preputio carnis uestre.
uiuificauit cū illo. donans nob omnia delicta. de
lens quod aduersus nos erat chirographum decre
ti. quod erat contrarium nob. Et ipm tulit de medio
affigens illud cruci. ꝛ expolians principa
tus ꝛ potestates. traduxit confidenter pala
triumphans illos in semetipso. Nemo ergo uos
iudicet in cibo. aut in potu. aut in parte
diei festi. aut neomenie. aut sabbatoꝝ.
quod est umbra futurorum. corpus aut
christi. Nemo uos seducat uolens in humilitate
sensus. ꝛ religione angelorum quę non uidit
ambulans frustra inflatus sensu carnis

sue. nñ tenens caput cui quo tonñ corp̃ p̃nes
nunciẽ sub minist̃rñ. nostrñ. crescit
magnñ di. Sicut magnu est eñ. ab
lestñe hui⁹ mundi. quid adhuc tãquã uide
re mundo dẽmur. nec retinẽs ñ. qui
thuñe. nec; conversñe. q̃ sunt oñia m
ministñ pd̃ usu. p̃ precp̃tu. et termas hoñ.
que sunt quid⁹ natiõne bñta sapie. mlip
et hñlitate. ad nd̃ parend̃ corpi. pd̃ mhono
re aliquos ad sanctat̃ carnis.

Igitur si sunt reprñs eñ. q̃ sunt. si sue
rint. ut vp̃ est. in deñ di sedent. Que
sursñ sunt sapite nõ q̃ sup̃ tñ. Odium e est
inimicñ absindant̃ e eñ. e mdo. Cñ enñ vp̃
apparuit. unitas unñ absconditã e eñ. et nos
apparebim⁹ cñ pd̃ mgla. Mortificate ñbm
unñ que sunt sup̃ tñm. fornicatiõnẽ. immũ
dñã. libidinẽ. concupiscentiã malã. et auã
nam que est ydolor⁹ est. p̃pt̃ q̃ uenit ira
di nñlites diffidentie. in quib⁹ et uos ambulastis
aliq̃n. cñ uiuẽtes inter. Nunc aut deponite
et uos oña. imm. indignatiõnẽ. malitiã. blas
phemiã. turpẽ sermonẽ de ore uẽ. Nolite mẽ
tiri inuicẽ. expolientes uos uetẽm hoiẽ cñ
actibus suis. et induentes nouũ hoiẽ. qui re
novatur in agnitiõnẽ di s̃ ymaginẽ eius qui
creauit eũ. ubi nõ est masculus. et femina. gentilis
et iudeus. circñcisio et ppñtium. barbar. et sitha. s̃
uus et lib. sed oña et in omñib⁹ x̃s. Induite uos
sicut electi di scti et dilecti. uiscã. mie. be
nignitatẽ. humilitatẽ. longanimitatẽ. modestiã. pati
entiã. supportantes inuicẽ et donantes
uob met̃ipis. si quis ad⁹us aliquẽ hñ que
lam. sicut et dñs donauit uob. ita et uos. Sup
oña aut hec caritatẽ habete q̃ est uinculũ p
fectionis. et pax x̃i exultet in cordib⁹ uris. in
qua et uocati estis in uno corpe. et gratis estote
Verbũ x̃i habitet in uob habundanter in oñi sa
pientia docentes et monentes uos met̃ipos.
psalmis. hymnis. canticis spñalib⁹
in gratia cantantes in cordib⁹ uris dño. Omẽ
quecũq̃ facitis. in uerbo aut in opere. oña in nõe
dñi ihu x̃i. gratias agentes deo et pr̃i p ipm. Mu
lieres subdite estote uris. sicut oportet
in dño. Uiri diligite uxores uras. et nolite
amari apud eas. Filii obedite parentib⁹
per oña. hoc enim placitum est in dño. Patres
nolite ad indignatiõnẽ prouocare filios ue
stros. ut nõ pusillo animo fiant. Serui obedite
dñis carnalib⁹ per oña. nõ ad oculũ seruientes
qsi hoib⁹ placentes. sed in simplicitate cordis
timentes dñm. Quecũq̃ facitis ex aiõ ope
mini. sicut dño et nõ hoib⁹. scientes q̃ a
dño accipietis retributiõnẽ hereditatis. Dño
enim x̃o seruite. Qui enim nocuerit accipiet
id q̃ nocuit. et nõ est p̃pñ accepto apud deñ.
Dñi q̃ nullum est et equũ seruis p̃bete. scientes

q̃m et uos dñm habetis in celo.

Orabam⁹ misitate. ut gulamet mea. in gra
rũ actione. omnes simul p nob. ut
de⁹ aperiat nob hostiũ sermonis. ad loquẽd
mysteriũ x̃i. p q̃. etiam uinctus sum. ut
manifestẽ illud ita ut oportet me loq̃. in
tempõe ambulate ad eos qui foris sunt. re
dimentes. Sermo uester sp̃ gratia sale cõ
ditus. ut sciatis quid oporteat uos unicui
q̃ respondere. Que circa me sunt omnia uob nota
faciet tychicus. dilectus frater et fidelis minist̃r et
conseruus meus in dño. que misi ad uos ut cog
noscat q̃ circa uos sumus. et consolet cor
da uestra cũ onesimo karissimo et fideli fratre qui
est ex uob. Omnia que hic aguntur nota
faciet uob. Salutat uos aristarchus concapti
uus meus. et marcus globrinus barnabe. de quo ac
cepistis mandata. si uenerit ad uos excipi
te illum. Et ihesus qui dicit⁹ iustus qui sunt ex
circumcisione. hi soli sunt adiutores mei in
regno di. qui mihi facti sunt solatio. Salutat uos
epaphras. qui est ex uob seruus x̃i. semp sol
licitus pro uob in orationib⁹. ut stetis perfecti
et pleni in omni uoluntate di. Testimoniũ enim
illi perhibeo. q̃ habet multũ laborẽ pro uob. et
his qui sunt laodicie. et qui in hierapoli. Salu
tat uos lucas medicus karissimus. et demas. Sa
lutate fres qui sunt laodicie. et nimphã
et q̃ in domo eius est ecclesiam. Et cũ lecta fuerit
ap uos epla. facite ut in laudicensiũ ecclie
legatur. Et eam que laodicensium est uobis
legatur. et dicite archippo. Vide ministe
rium q̃ accepisti in dño. ut illud impleas.
Salutatio mea manu pauli. Memores
estote uinculor meor. Gra dei mecũ ie
su xpo. Amen.

Thessalonicensium ciuitas macedonie
qui accepto uerbo uitatis perseuerant in
fide. et in persecutionibus suis. prius ut
recepimus fallos apostolos. nec ea q̃ a fallis a
postolis dicebantur. hoc collaudat apostolus. sed
bene eos adhortans primo christum. deinceps
non solum in illis uerbis. sed alia eo
rum preterunt. et exemplo laudando eos
apostolus. ad maiora prouocat. et inuitat.

Paulus
et siluanus. et timotheus
ecclie thessalonicen
sium. in deo patre nro
et dño ihu x̃o. Gratia
nobis et pax. Gratias
agimus deo semp pro omnibus uobis memoria
uestri facientes. sine intermissione memores opis

fidi nr̄e ⁊ laboris ⁊ erumne. ⁊ sustinētie sper
i dñi nr̄i ihu x̄pi. añ dñi. pñr̄. Scientes
frēs dilecti ab deo electionē uestrā. quia euā
gelium nr̄m nō fuit ad uos in sermōe tm̄ sed ⁊ in
uirtute ⁊ in spū scō ⁊ in plenitudine multa.
sicut scitis quales fuim̄ in uob̄ propt uos. ⁊
uos imitatores nr̄i facti estis ⁊ dñi. excipi
entes ubm̄ in tribulatiōe multa cū gaudio spūs
scī. ut facti sitis forma oīb; credentib; ī
macedonia ⁊ achaia. a uob̄ enī dimi
natus est sermo dñi. nō solū in macedonia
⁊ achaia. sed in oī loco fides uestra que est
ad dm̄ processit. ita ut nō sit nob̄ necesse q̄q̄
quā loqui. ipsi enī de nob̄ annuntiāt qua
lē introitū habuim̄ ad uos. ⁊ quō conuersi estis
ad dm̄ a simulacris. seruire deo uiuo ⁊
uero. ⁊ exp̄tare filiū ei de cel' quē suscitauit
ex mortuis ihm̄ qui eripuit nos ab ira
uētura.

Nam ipi scitis frēs introitū nr̄m ad uos.
quia nō inanis fuit. sed ⁊ ante passi ⁊ con
tumeliis affecti sic scitis in philippis fiduci
am habuim̄ in deo nr̄o loqui ad uos euangeli
um dei ī multa sollicitudine. exhortatio enī
nr̄a nō de errore. nec de immundicia nec de dolo.
sed sicut probati sum̄ ab deo ut crederet nobis euan
gelium. ita loquim̄ nō q̄si hōib; placentes. sed
deo qui probat corda nr̄a. Neq; enī aliq̄n fuim̄
in sermone adulatiōis sicut scitis. nec occa
sione auaritie dei testes. Nec q̄rentes ab
hōib; gl̄am. nec a uob̄ nec ab aliis. cū possem
us onerosi uob̄ esse ut x̄pi apli. sed facti sum̄ paruuli
in medio uestrū. tāquā si nutrix foueat filios
suos. ita desiderantes uos. cupide uoluimus
tradere uob̄ nō solū euangeliū dei. sed ⁊
animas nr̄as. eo q̄ dilecti nobis facti estis. Memores
enī estis frēs laboris nr̄i ⁊ fatigationis. nocte
⁊ die operantes ne quē uestrū grauaremus. pre
dicauim̄ uob̄ euangeliū dei. Vos testes estis
⁊ deus quam sce ⁊ iuste ⁊ sine querela uobis q̄
credidistis fuim̄ sicut scitis. ⁊ qualit̄ singulū unū
quēq; uestrū tāq̄ pater filios suos. deprecantes
uos ⁊ consolantes. testificati sum̄ ut ambu
letis digne deo. qui uocauit uos in suū
regnū ⁊ gl̄iam. ⁊ ideo nos agim̄ gr̄as deo sine
intermissione. quia cū accepisset a nob̄ ubm̄
auditus dei. accepistis illud nō ut uerbū hoīm
sed sicut est uere uerbum dei qui operatur in uobis
qui credidistis in x̄pm̄. Vos enī imitatores fa
cti estis frēs ecclesiarum dei que sunt in iudea ī
christo ihu. quia eadē passi estis. a conciuibus
uestris sicut ⁊ illi a iudeis. qui ⁊ dominum ihm̄
occiderunt ⁊ prophetas. ⁊ nos persecuti sunt. ⁊ deo
nō placent. ⁊ omnib; hoīb; aduersantur. prohibē
tes nos gentib; loqui ut saluæ fiant ut ⁊
impleant peccata sua semp. Preuenit enī in nos ira
sup illos usq; in finē. Nos aut frēs desolati

a uob̄ ad tp̄s hore. aspectu. nō corde. abundantius
festinauim̄ facere uultum uestrū cū multo desiderio
Quā quidē uoluim̄ uenire ad uos. ego quidē
paulus ⁊ semel. ⁊ iterū. si impediuit nos satha
nas. Que enī nr̄a spes. aut gaudiū. aut
corona gl̄ie. Nonne uos añ dñm nr̄m ihm̄
x̄pm̄ estis ad uentū ei. Vos enī estis gl̄ia nr̄a
⁊ gaudium.

Propt q̄ nō sustinentes amplius. placuit
nobis remanere athenis soli. ⁊ misim̄ ti
motheum frēm nr̄m. ⁊ ministrū dei et cola
borē dei. ad confirmandos uos. ⁊ exortandos pro
fide nr̄a. ut nēo moueatur in tribulatiōib;
istis. ipsi enī scitis. q̄ in hoc positi sum̄. Nā
⁊ cū apud uos essem̄. prędicabam̄ uob̄. passuros nō
tribulationes. sicut factū est ⁊ scitis. Propt
ea ⁊ ego amplius nō sustinēs. misi ad cognoscē
dam fidē uestrā. ne forte tentauerit uos is q̄
tentat. ⁊ inanis fiat labor nr̄. Nunc aut
ueniente timotheo ad nos a uob̄. ⁊ annun
tiante nob̄ fidē ⁊ caritatē uestrā. ⁊ quia me
moriam nr̄i habetis bonā. semp desiderantes nos
uidere sicut ⁊ nos uos. ideo consolati sum̄
frēs super uob̄ in omni necessitate nr̄a ⁊ tribulatiōe
nr̄a. per fidē uestrā. quia nunc uiuim̄. si uos sta
tis in dño. Quā enī gr̄ias agere possim̄
deo retribuere p uob̄ in omni gaudio. quo gaudeo
propt uos ante deum nr̄m. nocte ⁊ die habūdā
tius orantes. ut uideam̄ faciem uestrā. ⁊ com
pleam̄ ea que desunt fidei uestre. ipse aut deus
⁊ pat̄ nr̄. ⁊ dñs nr̄ ihs x̄s dirigat uiā nr̄am
ad uos. Vos aut dñs multiplicet. ⁊ abundā
re faciat caritatē uestrā inuicē. ⁊ in oēs. quē
admodū ⁊ nos uob̄ ad confirmandi cordā uestra
sine querela. in sanctitate añ deum ⁊ patrē nr̄m ī
aduentu dñi nr̄i ihu x̄pi cū oīb; sanctis ei. Amē.

Ceterū frēs rogamus uos ⁊ obsecramus in
dño ihu. ut quemadmodū accepistis a nob̄. ⁊
quō uos oporteat ambulare ⁊ placere deo sicut
ambulatis. ut abundetis magis. Scitis enī
que p̄cepta dederim uob̄ p dñm ihm̄. Hec enī
est uoluntas dei sanctificatio uestra. ut abstineatis uos
a fornicatione ut sciat unusquisq; uestrum suum
uas possidere in sanctificatione ⁊ honore. non sicut ⁊
gentes que ignorant deum
et ne quis supergrediatur. neq; circumueniat in
negotio frēm suum. quoniam ultor est dñs de hiis
omnib; sicut prędixim̄ uob̄ ⁊ testificati sum̄.
Non enī uocauit nos deus immunditiā. sed in
sanctificationē. ita que qui hec spernit. non hoīem sper
nit sed deum. Qui ⁊ dedit spiritū suū sanctū in nob̄.
De cetero aut fratres rogamus uos ⁊ obsecramus in dño ihu
ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat
uos ambulare et placere deo hoc ipsum facitis
abundetis magis. Scitis enim quae praecepta dedimus
uobis per dominum iesum. Haec enim est uoluntas dei
sanctificatio uestra. ut abstineatis uos a fornicatione
ut sciat unusquisque uestrum vas suum possidere
in sanctificatione et honore. non in passione desiderii
sicut et gentes quae ignorant deum. et ne quis
supergrediatur neque circumueniat in negotio fratrem
suum. quoniam ultor est dominus de his omnibus
sicut praediximus uobis et testificati sumus.
Non enim uocauit nos deus in immunditiam sed in
sanctificationem. itaque qui haec spernit non hominem
spernit sed deum. qui et dedit spiritum suum sanctum
in nobis. De caritate autem fraternitatis non necesse habemus
nobis scribere. ipsi enim uos deo didicistis ut diligatis
inuicem. Etenim facitis illud in omnes fratres
in uniuersa macedonia. Rogamus autem uos fratres ut abundetis magis. et
operam detis ut quieti sitis. et ut uestrum negotium agatis

et operemini manibus vestris, sicut praecepimus vobis: et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: et nullius aliquid desideretis. Nolumus autem ignorare vos, fratres, de dormientibus, ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. Si enim credimus quod Iesus mortuus est et resurrexit: ita et Deus eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui vivimus, qui residui sumus in adventu Domini, non praeveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus in iussu, et in voce archangeli, et in tuba Dei descendet de caelo: et mortui qui in Christo sunt resurgent primi. Deinde nos qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera, et sic semper cum Domino erimus. Itaque consolamini invicem in verbis istis.

V
De temporibus autem et momentis non indigetis ut scribamus vobis: ipsi enim diligenter scitis quia dies Domini sicut fur in nocte ita veniet. Cum enim dixerint pax et securitas: tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti, et non effugient. Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur comprehendat: omnes enim vos filii lucis estis et filii diei: non sumus noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut et ceteri, sed vigilemus et sobrii simus,

(in margin:) Qui enim dormiunt nocte dormiunt et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt. Nos autem qui diei sumus sobrii simus.

induti loricam fidei et caritatis, et galeam spem salutis: quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum nostrum Iesum Christum, qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus. Propter quod consolamini invicem, et aedificate alterutrum, sicut et facitis. Rogamus autem vos, fratres, ut noveritis eos qui laborant inter vos, et praesunt vobis in Domino, et monent vos, ut habeatis illos abundantius in caritate propter opus illorum: pacem habete cum eis. Rogamus autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini in invicem et in omnes. Semper gaudete. Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite: haec est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. Prophetias nolite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester, et anima, et corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi servetur. Fidelis est qui vocavit vos, qui etiam faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adiuro vos per Dominum ut legatur epistola haec omnibus sanctis fratribus. Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

Ad Thessalonicenses secundam scribit epistolam apostolus et notum facit eis de temporibus novissimis et de adversarii destructione. Scribit autem hanc epistolam ab Athenis per Tychicum diaconem et Onesimum acolitum.

PAULUS et Silvanus et Timotheus ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. Gratias agere debemus Deo semper pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, et abundat caritas uniuscuiusque vestrum in invicem: ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis Dei pro patientia vestra, et fide in omnibus persecutionibus vestris, et tribulationibus, quas sustinetis in exemplum iusti iudicii Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo et patimini. Si tamen iustum est apud Deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant: et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelatione Domini Iesu de caelo cum angelis virtutis eius, in flamma ignis dantis vindictam his qui non noverunt Deum, et qui non oboediunt evangelio Domini nostri Iesu Christi. Qui poenas dabunt in interitu aeternas, a facie Domini, et a gloria virtutis eius: cum venerit glorificari in sanctis suis, et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. In quo etiam oramus semper pro vobis: ut dignetur vos vocatione sua Deus noster, et impleat omnem voluntatem bonitatis suae, et opus fidei in virtute, ut clarificetur nomen Domini nostri Iesu Christi in vobis, et vos in illo secundum gratiam Dei nostri et Domini Iesu Christi.

II
Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Iesu Christi, et nostrae congregationis in ipsum: ut non cito moveamini a vestro sensu, neque terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tamquam per nos missam, quasi instet dies Domini. Ne quis vos seducat ullo modo: quoniam nisi venerit discessio primum, et revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui adversatur, et extollitur supra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tamquam sit Deus. Non retinetis quod, cum adhuc essem apud vos, haec dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis: tantum ut qui tenet nunc, teneat, donec de medio fiat. Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, et destruet illustratione adventus sui eum: cuius est adventus secundum operationem Satanae in omni virtute, et signis, et prodigiis mendacibus, et in omni seductione iniquitatis his qui pereunt: eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. Ideo mittet illis Deus operationem erroris ut credant mendacio, ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati. Nos autem gratias agere debemus Deo semper

ꝓnob fr̃b dilectiss̃o. q̃ eleget nos dꝰ ꝓmissa
mlaudẽ. ꝓmissa ẽt nouẽ spẽ. fide ũtatis.
qua ꝛcenetur uos ꝑ euangliũ mũ. mar
simonẽ gle dñi nr̃i ihu x̃pi. ꝓnq; fis ihtc
uenete tradmonẽ quas didicistis sine ꝑ
monẽ. sue ꝑ epl̃am nr̃m. ꝙd aũt dñs nr̃
ihc x̃pc. ꝑtet nr̃ qui dilexit nos. ꝛdedit cõsola
tionẽ mẽnẽ. eternã. ꝛ spẽ bonã in gr̃a. exortet
corda uꝝ. ꝛ confirmet in omi opc ꝛ sermõe bo

(no.)

Paul fr̃b omitte ꝓnob. ut
sermo dñi curratꝛ clarificetur. sicut
apud uos. ut libẽr ab importunis ꝛ malis
hoĩb. Non enĩ oĩm ẽ fides. fidelis aũt dñs
ẽ. qui cõfirmabit uos. ꝛ custodiet a malo. Cõ
fidimus aũt fr̃b d̃o uob in dñõ. quia quæ pæ
cipimus ꝛ facitis ꝛ facietis. Dns aũt dirigat
corda uꝝ in charitate dei ꝛ ꝑtia x̃pi. Denun
tiamus aũt uob fr̃b in nõe dñi nr̃i ihu x̃pi. ut
subtrahatis uos ab omi fr̃e ambulante in
ordinate. ꝛ nõ ꝑ traditionẽ quã acceperũt
a nob. ipi enĩ scitis quẽadmodũ oporteat uos
imitari nos. Q̃ nõ inquieti fuimꝰ inter
uos. nec gratis ꝑ panẽ manducauimꝰ ab alĩ
quo. sed in labore ꝛ in fatigatione. nocte ꝛ die o
perantes. ne quẽ uꝝ grauarem. Nõ q̃si nõ
habuim potestatẽ. sed ut nos metipsos formã da
rem uobis ad imitandũ nos. ꝛ nã ꝛ cũ essemꝰ
apud uos. hoc denuntiabam uobis. q̃ si quis nõ
uult opari. nec manducet. Audiuimꝰ enĩ
inter uos quosdã ambulare inquiete. nil
operantes. sed curiose agentes. His aũt qui
cũsmodi sumꝰ denuntiamꝰ. ꝛ obsecramꝰ in
dño ihu x̃po. ut cũ silentio operantes suũ panẽ
manducent. Vos aũt fr̃es nolite deficere
bñ facientes. Q̃ si quis nõ obedierit
uerbo nr̃o ꝑ epl̃am. hunc notate. ꝛ ne com
sceamini cum illo ut confundatur. Et no
lite q̃si inimicũ existimare illũ. sed corripi
te ut fr̃em. ipe aũt dñs pacis. det uobis
pacẽ sempitnã in omi loco. dñs sit cũ oĩb
uobis. Salutatio mea manu pauli. q̃ ẽ
signũ in omi epl̃a. ꝛ ita scribo. Gr̃a dñi
nr̃i ihu x̃pi cũ omnib uob. Amẽ.

Timotheũ mistrum ꝛ doctꝝ. d ordinatõe
epi. ꝛ diaconi. ois ecclĩastice disci
pline scribens ex urbe roma.

PAVLVS

Apls ihu x̃pi. s. impiũ dei
saluatoris nr̃i. ꝛ xpi
ihu spei nr̃e. timotheo
dilecto filio in fide. gr̃a
ꝛ mia. ꝛ pace a deo patre
ꝛ xp̃o ihu dño nr̃o.

Sicut rogaui te ut remanẽres ephesi cũ
irem in macedoniã. ꝛ denũtiares quib

dam ne aliã doctrinam ntiẽt. neq; fabulis
ꝛ genealogiis interminatis. que quæstiones ꝑ
stant magis quã edificationẽ dei q̃ est in fide.
sic aũt præsens ẽ. ita ꝛ ambula ꝑ ordine pro cui
a deo. ꝛ fide nõ ficta. In quib quidã aberra
uerũt. retro sunt in uaniloquiũ. uolentes
esse legis doctores. nõ intelligentes nec ea q̃ loquũtur
nec de quibus affirmant. Scim aũt quia bona
est lex. si quis ea legitime utatur. Sciẽtes hoc
quia iusto lex nõ est posita. sed iniustis. ꝛ nõ
subditis. impiis ꝛ peccatoribus. sceleratis ꝛ
inquinatis. patricidis ꝛ matricidis. homicidis.
fornicariis. masculorum concubitoribus. plagia
riis. mendacibus. periuris. ꝛ si quid aliud huic
ne aduersatur. que est secundum euangliũ gl̃e
beati dei. q̃ creditum est mihi. Gratiã ago ei qui me
confortauit xp̃o ihu dño nr̃o. quia fidelem me
existimauit. ponens in ministerio. Qui prius
fui blasphemus. ꝛ persecutor. ꝛ contumeliosus. sed
miam consecutus sum. quia ignorans feci in
incredulitate. Superabundauit aũt gr̃a dei nr̃i
cum fide ꝛ dilectione que est in xp̃o
ihu. fidelis sermo ꝛ omi acceptione dignus
quia xp̃s ihc uenit in hunc mundũ peccato
res saluos facere. quorum primus ego sum. Sed ideo
miam consecutus sum. ut in me prio ostenderet xp̃s ihc
omem patientiam. ad informationem eorum. qui credituri
sunt illi in uitam æternã. Regi aũt seculo
rum immortali inuisibili soli deo honor ꝛ gloria in
secula seculorum. amen. Hanc precepti commendo
tionem fili mi timotheꝫ. secundum præcedentes prophetias. ut milites
in illis militia bonã. habens fidem ꝛ bonam conscientiam. quam quidã repellentes circa fidem nau
fragauerunt. ex quibus est hymeneus ꝛ ale
xander. quos tradidi satanæ. ut discant
non blasphemare.

Obsecro igitur primũ omnium fieri obsecrationes. ora
tiones. postulationes. gratiarum actiones. pro om̃
hominibus. pro regibus. et pro omnibus qui in sublimi
tate sunt. ut quietam. et tranquillam uitam agamus in omi pietate. ꝛ honestate. hoc
enim bonum est ꝛ acceptum coram saluatore
nro deo. qui omnes homines uult saluos fieri. ad
agnitionem ueritatis uenire. Vnus enim
deus. unus et mediator dei. ꝛ hominum. homo ihc xp̃s qui
dedit redemptionem semetipsum pro omnibus. testi
monium temporibus suis confirmatum. in quo
positus sum ego prædicator. ꝛ apls. Veritatem
dico non mentior. doctor gentium in fide
ꝛ ueritate. Volo igitur uiros orare in omi loco. leuantes puras manus sine ira. ꝛ di
sceptatione. Similiter mulieres in habitu or
nato. cum uerecundia. ꝛ sobrietate ornãtes se non in crinibus. aut auro. aut
margaritis. aut ueste pretiosa. sed quæ de
cet mulieres. promittentes pietatem per ope
ra bona. Discat mulier in silentio discat cum omni subiec

none. Doce aũ mulier nõ pmitto. ñ dñm̃ murum. sĩ ee insilemus. Abi eñ pmiso
rmat ẽ. deinde eua. Adam nõ ẽ seductus mu
lr aũt mpuaricatõe ducta fuit. Saluabit
aũt p filioz regnationẽ. si pmanserint fi
de. ⁊ dilectione. ⁊ sanctificatione. cũ sobrietate.

¶ Fidel ſmo. siquis epũs
desiderat. bonũ opus desiderat. Oportet ẽ
epm irreprehensibilẽ ee. unius uxoris unum
sobriũ. prudentẽ. pudicũ. ornatũ. hospita
lẽ. doctorẽ. nõ uinolentum. nõ percussorẽ.
sĩ modestũ. nõ litigiosum. nõ cupidũ. sue
domui bñ ꝓpositũ. filios habẽtẽ subditos cũ
omĩ castitate. Siquis aũt domui suæ ne
scit ꝓesse. quo ecclie dei diligentiã habebit. Nõ
neophytum. ne inflatus elatus. in iudi
cium diaboli incidat. Oportet aũt illũ testi
moniũ hre bonũ. ab his qui foris sunt. ut
nõ in obprobriũ incidat. ⁊ laqueũ diaboli.
Diaconos esse pudicos. nõ bilingues. non
multo uino deditos. nõ turpe lucrũ sectã
tes. habentes mysteriũ fidei. in casta pura. Et hi
aũt probentur pmũ. ⁊ sic ministrent nullũ
crimẽ habentes. Mulieres esse pudicas. nõ de
tractrices. sobrias fidẽles in omnibus. Diaconi
sint unius uxoris uiri. qui filios suos bñ ꝓ
sint. ⁊ suos domibus. Qui enim bñ ministrauerit
gradum bonũ sibi acquirit. ⁊ multã fidu
ciam q̃ ẽ in xpo ihu. Hec tibi scribo fili timothee
spãm me uenire ad te uelocius. Si aũt tarda
uero. ut scias quid oporteat te in domo dei ꝯ
uersari. quæ ẽ ecclia dei uiui. columpna. ⁊ firma
mẽtũ ueritatis. ⁊ manifeste magnũ ẽ pietatis sacrmẽtũ. q̃ manifestatũ est in carne.
iustificatũ ẽ in spũ. apparuit angelis. ꝑdi
catũ ẽ gẽtibus. creditũ est in mundo. assũptũ ẽ in gla.

Spũs aũt manifeste dicit. quia in no
uissimis tpibus discedent quidã a fi
de attendentes spibus erroris. ⁊ doctri
nis demoniorũ in ypocrisi loquentiũ mendaciũ
⁊ cauteriatam habentiũ suã conscientiã. prohibentiũ nu
bere. abstinẽre a cibis. quos deus creauit ad percipiendũ
eis gratias agẽtes fidelibus. ⁊ his qui cognouerũt ueri
tatẽ. Quia omne creatũ dei bonum. ⁊ nichil reiciendum
quod cũ gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim
per uerbum dei. ⁊ orationẽ ipsi. Hec ponens fratribus. bonus
eris minister ihu xpi. ⁊ nutritus uerbis fidei. ⁊ bone
doctrine quã assecutus es. Improbas aũt ⁊ aniles
fabulas deuita. exerce te ipm ad pietatem.
Nã corporalis exercitatio ad modicum utilis ẽ. pietas
uero ad omnia utilis ẽ. promissionem habens uite que nunc ẽ ⁊ future. fidelis
sermo. ⁊ omni acceptione dignus. in hoc enim laboramus
⁊ maledicimur. quia speramus in deum uiuum.
qui ẽ saluator omnium hominum. maxime fidelium. p
cipe hec ⁊ doce. nemo adolescentiã tuã contemnat. sed
exemplum esto fidelium. in uerbo. in conuersatione. in
caritate. in fide. in castitate. dum uenio attende
lectioni. exortationi doctrine. Noli negligere
gratiam que in te ẽ. que data ẽ tibi p prophe
tiam cum impositione manuum presbyterii. Hec meditare.
in his esto. ut profectus tuus manifestus sit
omnibus. attende tibi ⁊ doctrine insta illi.
his enim faciens. ⁊ te ipm saluum facies. ⁊
eos qui te audiunt. Seniorem ne increpaueris. sed obsecra ut patrem. iuuenes ut
fratres. anus ut matres. iuuenculas ut
sorores. omni castitate.

Viduas honora. q̃ uere uidue sunt. Si
aũt uidue filios aut nepotes habent. discant
primum domum suam regere. ⁊ mutuam
mercedem reddere parentibus. hoc enim acceptum est
coram deo. Quæ aũt uere uidua ẽ. ⁊ desolata spe
in deo. ⁊ instet obsecrationibus. orationibus
nocte ⁊ die. Nam que in deliciis ẽ uiuens
mortua ẽ. ⁊ hec precipe ut irreprehensibiles
sint. Si quis aũt suoz ⁊ maxime domesti
corũ curã nõ habet fidem negauit. ⁊ est infideli
deteriorem. Vidua eligatur nõ minus lx. an
noz. q̃ fuerit unius uiri uxor. in operibus bonis
testimoniũ habens. si filios educauit. si hospi
tio recepit. si pedes sanctorũ lauit. si tribulatis
ministrauit. si omne opus bonum subministrauit. Iuuenes aũt uiduas
ut deuitent. Cũ enim luxuriate fuerint in
xpo uolunt. habentes damnationẽ. quia primam
fidem irritam fecerũt. Simul aũt ⁊ otiose discunt
circuire domos. nõ solum otiose. sed ⁊ uerbosæ ⁊
curiose loquentes que non oportet. Volo ẽ iuniores nubere. filios parere. matres familias
esse. nullã occasionem dare aduersario maledicti gratia. Iam enim quedã conuersæ sunt
retro post satanam. Si quis fidelis habet uiduas
subministret illis. ⁊ nõ grauetur ecclia. ut
his que uere uidue sunt sufficiat. Qui bñ
presunt presbyteri. duplici honore digni habeantur.
maxime qui laborant in uerbo ⁊ doctrina.
Dicit enim scriptura. Nõ alligabis os bouis
terentem. ⁊ dignus ẽ operarius mercede sua.
Aduersus presbyterum accusationem noli recipere. nisi
sub duobus aut tribus testibus. Peccantes
coram omnibus argue. ut cæteri timorem habeant.
Testor coram deo ⁊ xpo ihu. ⁊ electis angelis.
ut hec custodias sine prejudicio nichil faciens
ex parte declinando. Manus cito
nemini imposueris. nec communicaueris peccatis alienis. te ipm castum custodi. Noli adhuc
aquã bibere. sed uino modico utere. propter
stomachum. ⁊ frequentes tuas infirmitates. quorundam hominum
peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium quosdam autem ⁊ subsequuntur. Similiter ⁊ facta bona manifesta sunt
⁊ que aliter se habent abscondi non possunt.
Quicumque sunt sub iugo serui dños suos

omñ honore dignos arbitrentur. ne nom
dñi ⁊ doctrina blasphemetur. Qui aũt fideles
sũt dnos. nõ despectui habeant quia frs sunt
sed magis seruiant. quia fideles sunt ⁊ dilecti
qui beneficij participes sunt. hec doce ⁊ exhorta
re. Si quis aũt aliter docet. ⁊ nõ acquiescit sanis
sermonibus dñi nri ihu xpi. ⁊ ei q̃
secundũ est doctrinã que pietatis est. tumi
dus est nichil sciens. sed languens circa quãstiones ⁊ pugnas uerbo
rum ex quibus oriuntur inuidie. contentiones. blasphemie. suspitiones male. conflictationes
hominum mente corruptorum. ⁊ qui a ueritate
priuati sunt. existimantium quẽstum esse pietã
tem. Est aũt quẽstus magnus pietas cum sufficientia. Nichil enim intulimus in hunc mũ
dum. manifestum quia nec auferre quid possu
mus. habentes aũt alimenta. ⁊ quibus tegamur
his contenti simus. Nam qui uolunt diuites
fieri. incidunt in temptationem. ⁊ laqueum
diaboli. ⁊ desideria multa ⁊ inutilia. ⁊ no
cua que mergunt homines in interitum. ⁊ perditionem. Radix enim malorum est cupiditas.
Quã quidam appetentes errauerunt a fide
⁊ inseruerunt se dolorib; multis. Tu aũt
homo dei hec fuge. sectare uero iustitiam. pietatem
fidem. caritatem. patientiam. mansuetudinem.
Certa bonum certamen fidei. apprehende uitã e
ternã. in qua uocatus es. confessus bonam fidem
coram multis testibus. Precipio tibi coram
deo qui uiuificat omnia. ⁊ ihesu. qui testimo
nium reddidit sub pontio pilato. bonam confessionem. ut serues mandatum sine macula. ⁊
reprehensibile usque in aduentum dñi nri ihu xpi.
Quem suis temporibus ostendet beatus ⁊ solus potens rex regum. ⁊ dns dominantium. Qui solus
habet immortalitatem. ⁊ lucem habitat inaccessibilem. Quem nullus hominum uidit. sed nec uidere
potest. Cui honor. ⁊ imperium sempiternum. Amen.
Diuitibus huius seculi precipe. non sublime sapere.
neque sperare in incerto diuitiarum. sed in deo uiuo
qui præstat nobis omnia habunde ad fruendum
bene agere diuites fieri in operibus bonis. facile
communicare. thesaurizare sibi fundamentum
bonum in futurum. ut apprehendant ueram uitam. O timothee depositum custodi. deuitans
profanas uocum nouitates. ⁊ oppositiones
falsi nominis scientie. Quam quidam promittentes
circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

Item timotheo scribit de
coronatione martirij. ⁊ ois regia ui
tute. ⁊ do summe sit nouissime temporibus.
⁊ diuina passione.

PAVLVS
Apls ihu xpi per uoluntatem
dei ⁊ promissionem uite que
est in xpo ihu timotheo dilecto
filio. gratiam. misericordiam
⁊ pacem a deo patre ⁊ xpo ihu
dno nro. Gratias ago deo
meo cui seruio a progenitoribus in conscientia pura. quemadmodum sine intermissione habeam
memoriam tui in orationibus meis nocte ac die. desiderans te uidere memor
lacrimarum tuarum ut gaudio implear. Recordationem accipiens ei fidei que est
in te non ficta. que ⁊ habitauit prius in auia
tua loride ⁊ matre tua eunice. Certus
sum autem quod ⁊ in te. per quam causam admoneo te ut resuscites gratiam dei que est in te
per impositionem manuum mearum. Non enim
dedit nobis deus spiritum timoris. sed uirtutis. ⁊
dilectionis. ⁊ sobrietatis. Noli ergo erubescere
testimonium dñi nri. neque me uincti eius. sed labora
bono mecum euangelio. secundum uirtutem dei qui nos li
berauit ⁊ uocauit uocatione sua sancta. Non secundum opera nostra. sed propositum suum. ⁊ gratiam que data
est nobis in xpo ihu. ante tempora secularia. manifestata autem nunc per illuminationem saluatoris nri ihu xpi. Qui destruxit quidem mortem illuminauit autem uitam ⁊ incorruptionem per
euangelium in quo positus sum ego prædicator. ⁊ apls. ⁊ magister gentium. Obsequar enim huic
rei. sed non confundor. Scio cui credidi. ⁊ certus
sum. quia potens est depositum meum seruare in
illum diem. formam habe sanorum uerborum. quæ
a me audisti in fide ⁊ dilectione que est in xpo ihu.
bonum depositum custodi. per spiritum sanctum qui habitat
in nobis. Scitis hoc quod me auersi sunt omnes qui sunt
in asia ex quibus est figellus ⁊ hermogenes. Det misericordiam dns onesiphori domui. quia
sepe refrigerium mihi fecit. ⁊ catenam meam non erubuit. Sed cum romam uenisset sollicite me
quesiuit. ⁊ inuenit. Det illi dns inuenire misericordiam apud dominum in illa die. ⁊ quanta apud ephesum ministrauit
mihi melius nosti.

Tu ergo fili mi. confortare in gratia que est in xpo ihu.
⁊ que audisti a me per multos testes.
Hec commenda fidelibus hominibus. qui idonei erunt
et alios docere. Labora. sicut bonus miles xpi ihu.
Nemo militans deo implicat se negotiis secularibus. ut ei placeat cui se probauit. Nam ⁊
qui certat in agone non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Laborantem agricolam oportet de fructibus accipere. Intellige quod dico.
Dabit enim tibi dns in omnibus intellectum. Memor esto dominum ihum xpm resurrexisse a
mortuis ex semine dd ⁊ euangelium meum

PAVLVS
Seruus dei apls. ē ihu. f fi
dem electoz dei. ⁊ agnitiō
nem veritatis. que f pietatē. ī
spē vite eternē. quā promi
sit qui nō mentitur deꝰ. an
te tpa secularia. Manifestauit
aut̄ tpibus suis. ubi sunt
mōitionē que ēdita ē mihi. f precepta sal
uatoris nri dei. Tito dilecto filio. f eccl fidē
gnī. ⁊ pacē a deo patre. ⁊ ihu saluatore
nr̄o. Huius rei grā reliqui te crete: ut
ea q̄ desunt corrigas. ⁊ constituas p ciuita
tes pbros. sicut ⁊ ego t̄ disposui. Siquis
sine crimine ē. unius uxoris uir. filios
hns fideles. nō accusatōē luxurie: aut
nō subditos. Oportet ē epm sine crimi
ne esse. sicut dei dispensatorē. Nō superbū. nō
iracundū. nō intemperantē. nō percussorē. q̄
turpis lucri cupidū. sed hospitalem. benigñ
sobriū. iustū. sctm. continentē. amplectē
tē eū qui f doctrinā ē fidelē sermonē. ut
potens sit exhortari. in doctrina sana. ⁊
eos qui f dicūt arguere. Sunt ē multi in
obedientes. inaniloqui. ⁊ seductores. ma
xime aut̄ qui de circūcisione sūt. quos op
tet redargui. qui uniuersas domos subuer
tunt docentes. q̄ nō oportet turpis lucri
grā. Dixit quidā ex illis pprius eoꝝ pphēta.
Cretenses semp mendaces. male bestie uentres
pigri. Testimoniū hoc uerū ē. Quā ob cām in
crepa illos dure ut sani sint in fide. Nō
intendentes iudaicis fabulis. ⁊ mandatis
hoīm. auertentiū se a uentate. Oīa mūda
mundis. Coīnantibus aut̄ ⁊ infidelibus.
nichil ē mundū. sed inquinata sunt eoꝝ
mens ⁊ cōscia. Confitentur se nosse
deū. factis aut̄ negant. cū sint abhōiabi
les. ⁊ inobedientes. ⁊ ad omne opus bonū reprobi.

Tu aut̄ loquere que decent ⁊ sanā
doctrinā. Senes ut sobrii sint. pudi
cos. prudentes. sanos in fide. in dilectōe. in pa
tientia. Anus similit̄ in habitu sctō. nō crimi
natrices. nō uino multo seruientes. bñ do
centes. ut prudentiā doceant. Adolescē
tulas. ut uiros suos amēt. filios suos
diligant. prudentes. castas. sobrias. bo
nas curā habentes. benignas. subditas suis
uiris. ut nō blasphemet̄ uerbū dei. iuue
nes etiam hortare ut sobrii sint. omnib⁹ se
ipm̄ pbe. ē bonoꝝ operū. in doctrina. in
integritate. in grauitate. sermonem sanū
irreprehensibilē. ut hīs qui ex aduer
sō ē uereatur. nichil habens malū dicē de nob
seruos dnis suis subditos esse. in oībus pla
centes. nō frudantes
sed in omnibus fidē bonā ostē
dentes. ut doctrinā saluatoris nri dei. in om
nibus. Apparuit enī grā dei saluatoris nri
oīb⁹ hoīb⁹. erudiens nos. abnegantes omnē
impietatē. ⁊ secularia desideria. sobrie. ⁊ iu
ste. ⁊ pie uiuamus in hoc seculo. Expectantes bñtā spē
⁊ aduentū glē magni dei. ⁊ saluatoris nri
ihu xp̄i. qui dedit semetipm̄ p nob. ut nos
redimeret ab omi iniquitate. ⁊ mundaret sibi
plm̄ acceptabilē sectatorē bonoꝝ operū.

Hec loquere. ⁊ exhortare. ⁊ argue
cū omi imperio. nemo te contemnat. Admone
illos principib⁹ ⁊ potestatib⁹ subditos esse. dicto
obedire. ad omne opus bonū paratos esse. Neminē
blasphemare. non litigiosos esse. ⁊ modestos.
omnes ostendentes mansuetudinē. ad ēos
homines. Eramus aut̄ ⁊ nos aliquā insipientes
⁊ incredули. errantes. seruientes. desideriis ⁊
uoluptatib⁹ uariis. ⁊ malitia. ⁊ inuidia.
agentes odibiles. odientes. inuicē. Cū aut̄
benignitas. ⁊ humanitas apparuit saluato
ris nri dei. nō ex operib⁹ iustitie q̄ fecimus
nos. sed ex suā saluos nos fecit. p laua
crum regenerationis. ⁊ renouationis spūs sci
quē effudit in nos. abunde. p ihm xp̄m
saluatorē nr̄m. ut iustificati gratia ipius.
hēdes simus ē spē uite eterne. fidelis hic sermo ē.
⁊ de his uolo te affirmare. ut curent hoīes opti
bus p̄esse qui credunt deo. Hec sunt bona ⁊ utilia
hoīb⁹. Stultas aut̄ quēstiones. ⁊ genealogias
⁊ contentiones. ⁊ pugnas legis deuita. Sunt
enī inutiles ⁊ uane. Hereticū hoīem p̄ unā
⁊ secundā correptionē deuita. sciens quia subuer
sus ē qui eiusmodi ē. ⁊ delinquit. cū sit proprio
dēpnatus. Cū misero ad te artemā. aut ti
chicū. festina ad me uenire nicopolim.
ibi enī statui hyemare. Zenā legis perī. ⁊
apollo. solliciter premite. ut nichil illi desit.
Discant aut̄ ⁊ nri hoīes opib⁹ p̄esse ad usus
necessarios. ut nō sint infructuosi. Salutant
te qui mecū sunt oēs. Saluta eos qui nos
amant in fide. Gr̄a dei cū oīb⁹ uob. Amē.

Philomeni familiarissimo
et dilecto suo et
Verisimę. aut̄ ⁊ Barbare
matri ei⁹ et
eccl

PAVLVS
vinctus ihu xp̄i. ⁊ timotheus
frr̄ philomeni dilecto ⁊
adiutori nr̄o. ⁊ apphie
sorori nr̄e. ⁊ archippo
commilitoni nr̄o. ⁊ eccle
sie domus ei⁹ gr̄a
nob⁹ ⁊ pax ab deo patre nr̄o. ⁊ dño ihu xp̄o.
Gratias ago deo meo semp. memoriā tui faciens

moratoribꝫ meis. audiens audientē tuā. ⁊ fidē quā hꝫ in dñō ihu. ⁊ in oēs sc̄os. et non cesso gratias agens pro te memoriā tui faciens in orationibus meis. ut deus dñi nri ihu xp̄i pater gloriæ det tibi spm sapiēcie ⁊ reuelacionis in agnitione ei⁹. illuminatos oculos cordis tui. ut sciatis quæ sit spes vocationis eius. et quæ diuicie gloriæ hereditatis eius in sanctis. et quæ sit supereminens magnitudo virtutis eius in nobis qui credimus secundum operationem potentie virtutis eius. quam operatus est in xp̄o suscitans illum a mortuis. et constituens ad dexteram suam in celestibus. supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem et omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo sed et in futuro. et omnia subiecit sub pedibus eius. et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam. quæ est corpus ipsius et plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur. Et vos cum essetis aliquando mortui delictis et peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis secundum seculum huius mundi. secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentiæ. in quibus et nos omnes conversati aliquando in desideriis carnis nostre facientes voluntates carnis et cogitationum. et eramus natura filii ire sicut et ceteri. Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos. et cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos in xp̄o. cuius gratia estis saluati. et conresuscitauit et consedere fecit in celestibus in xp̄o ihu. ut ostenderet in seculis superuenientibus abundantes divitias gratie sue in bonitate super nos in xp̄o ihu. Gratia enim estis saluati per fidem. et hoc non ex vobis. dei enim donum est. non ex operibus ne forte quis extollatur. Ipsius enim sumus figmentum creati in xp̄o ihu in operibus bonis quibus preparauit deus ut in illis ambulemus. Propter quod memores estote quod aliquando vos gentes in carne qui dicimini preputium ab ea que dicitur circumcisio in carne manufacta. quod eratis illo tempore sine xp̄o alienati a conuersatione israel et hospites testamentorum repromissionis spem non habentes promissionis et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in xp̄o ihu vos qui aliquando eratis longe facti estis prope in sanguine xp̄i. Ipse enim est pax nostra qui fecit utraque unum et medium parietem maceriæ solvit inimicitias in carne sua legem mandatorum decretis evacuans ut duos condat in semetipso in unum novum hominem pacificans et reconciliet ambos deo in uno corpore per crucem interficiens inimicitias in semetipso. et veniens evangelizauit pacem vobis qui longe fuistis et pacem his qui prope quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno spiritu ad patrem. Ergo iam non estis hospites et advenæ sed estis cives sanctorum et domestici dei superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide xp̄o ihu in quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in domino in quo et vos coedificamini in habitaculum dei in spiritu. Hujus rei gratia ego paulus vinctus xp̄i ihu pro vobis gentibus. si tamen audistis dispensationem gratie dei que data est mihi in vobis. quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum. sicut supra scripsi in breui. ad quod potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio xp̄i. quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum sicut nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in spiritu. esse gentes coheredes et concorporales et comparticipes promissionis eius in xp̄o ihu per evangelium. cuius factus sum ego minister secundum donum gratie dei que data est mihi secundum operationem virtutis ipsius. mihi omnium sanctorum minimo data est gratia hec in gentibus evangelizare investigabiles divitias xp̄i et illuminare omnes quæ sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in deo qui omnia creauit. ut innotescat principatibus et potestatibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapientia dei secundum prefinitionem seculorum quam fecit in xp̄o ihu domino nostro in quo habemus fiduciam et accessum in confidentia per fidem eius. Hujus rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nri ihu xp̄i. ex quo omnis paternitas in celis et in terra nominatur. ut det vobis secundum divitias gloriæ sue virtute corroborari per spm eius in interiorem hominem. habitare xp̄m per fidem in cordibus vestris. in caritate radicati et fundati. ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quæ sit latitudo et longitudo et sublimitas et profundum. scire etiam supereminentem scientie caritatem xp̄i ut impleamini in omnem plenitudinem dei. Ei autem qui potens est omnia facere plus quam petimus aut intelligimus secundum virtutem que operatur in nobis ipsi gloria in ecclesia et in xp̄o ihu in omnes generationes seculi seculorum. amen.

Hoc primum dicendum est aut apostolus paulus in hac epla scribendo. aut alius quicumque hoc fecerit. Ordinem debitum diligenter inquirit. Et ideo est quærendum ad quos scribens. quo excitatione deductus. Quod quidem apostolo manifestum est. Scribens ephesiis fuerat fundatus. beatumque per demonstrationem Spiritus sancti offerri sibi noluit. ne forte. Nam filii modo et iohis apostoli per humilitatem in epla sua nominis sui mentionem non ponunt. hanc epistolam fertur apostolus ad hebreos ex spiritu hebraica lingua misisse. Cuius sensum ordinemque rerum ecclesiastice euangelistæ. per excellentiam beati apostoli pauli greco sermone aptarunt.

MVLTI fariam multisque modis olim deus loquens patribus in prophetis. Nouissime diebus istis locutus est nobis in filio. quem constituit heredem universorum per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor glorie. figura substantie eius. portansque omnia verbo virtutis sue purgationem peccatorum faciens. sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Tanto melior angelis effectus quanto differentius prae illis nomen hereditauit. Cui enim dixit angelorum aliquando. filius meus es tu. ego hodie genui te. Et rursum. Ego ero illi in patrem. et ipse erit mihi in filium. Et cum introducit primogenitum in orbem terre dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus. et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem. Thronus tuus deus in seculum seculi. virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iustitiam. odisti iniquitatem. propterea unxit te deus deus tuus. oleo exultationis prae participibus tuis. Et in principio deus terram fundasti. et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanebis. et omnes sicut vestimentum veterascent. sicut amictum mutabis eos et mutabuntur. tu autem idem ipse es. et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando sede a dextris meis. quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi. propter eos qui hereditatem capient salutis.

Propterea abundantius oportet obtinere nos ea quæ audiuimus. ne forte pereffluamus. Si enim qui per angelos dictus est sermo factus est firmus. et omnis preuaricatio. et inobedientia acceperit iustam mercedem retributionis. quo nos effugientes tantam neglexerimus salutem. Que cum primum coepisset enarrari per dominum. ab eis qui audierunt in nos confirmata est. contestante deo signis et prodigiis. et uariis uirtutibus. et spiritus sancti distributionibus. secundum suam uoluntatem. Non enim angelis subiecit deo futurum seculum de quo loquimur. Testatus est autem alicubi quidam dicens. Quid est homo quod memor es eius. aut filius hominis quoniam uisitas eum. Minuisti eum paulominus ab angelis. gloria et honore coronasti eum. et constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod omnia subiecit ei. nichil dimisit non subiectum ei. nunc autem nondum uidemus omnia subiecta. Eum autem qui modico quam angelos minoratus est uidemus ihesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum. ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omnia. et per quem omnia. qui multos filios in gloriam adduxerat. auctorem salutis eorum per passionem consummare. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres uocare eos dicens. Narrabo nomen tuum fratribus meis. in medio ecclesie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens in eum. Et iterum. Ecce ego et pueri mei quos mihi dedit deus. Quia ergo pueri communicauerunt carni et sanguini. et ipse similiter participauit eisdem. ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium. id est diabolum. et liberaret eos qui timore mortis per totum uitam obnoxii erant seruituti. Nusquam enim angelos ap

ꝑhndur si scm̃ abrae applndat ꝙ̃ debu
it ꝑonã sibi assimilari. ut mfrcoze fiam
fidei ponnfex ad dm̃. ut reprimatur velut
ꝑsi. ꝓnco enī magno pillio ē ꝑe ⁊ rep
tur poet̃ ē ⁊ eis qui reprimunt auxiliari

II Unde sq̃ sc uocatoꝛ ecclesie
Patriarcę. ecclesie aplin. ⁊ ponnfi
cesq; nr̃i. dm̃ qm titulꝰ ē ei qm fecit d
lum. sicut ⁊ moyses moi dnoꝛ dr. aplꝰq;
enim ecclie ihe ꝑmoysi dignꝰ hꝰ ē. qm
to amplioꝛ honoꝛ hr̃ dom̃ qm fabrica
uit illam. Omis nāq; domꝰ qm fabricat
aliquo. Qui aut̃ omīa creauit dr̃ ē. Ir
moyses quid fidei erat in toto domo ei
ꝙ̃ fidelis famulus in testimoniū eoꝝ que
dicenda erant. xp̃s uo tanq̃ filꝰ in do
mo sua. que domus sumꝰ nos. si fiduciā
⁊ gl̃iam spei. usq; ad finē firmā retinemꝰ
Quapꝓ sicut dicit spūs scꝰ. hodie si uocē ei
audieritis. nolite obdurare coꝝ ūra. sic
ut meraꝫbatione secm̃ die tptōis
nr̃e dest. si reꝓbauer̃ me patres uri
pluerunt ⁊ uider̃ opa mea. Quadra
ginta annis ꝓpr̃ q offendi sin gr̃atoi
huic. ⁊ dixi semp errant coꝛde. ipsi u
nō cognouerunt uias meas quibꝰ iura
ui in ira mea. si introibunt in requiē me
ā videre ⁊ frs. ne forte sit in aliq̃ uro
rū malū incredulitatis. discedendi ab
uno. si ad hortamina hoc tempe ꝑsin
gl̃oꝝ dieꝝ. donec hodie cognominatur
ut nō obdurentur quis ex uob fallatꝰ a
ꝑcā. ⁊ participes enī xpi effecti sum.
sumꝫ modo si hoc. usq; ad finē firmā
rationē dū dr. hodie si uocē ei audi
eritis nolite obdurare coꝛda uīa. q̃do
nulla exacerbatione. Quidā enī audientes
exacerbauer̃. sed nō omnes. qui ꝑfecti sunt
ab egypto ꝑ moysen. Quibꝰ aut̃ infensꝰ
ē. nisi omnibꝰ. ⁊ some illis qui peccaue
runt. Quoꝝ cadauera ꝑstrata sunt in
deserto. Quibꝰ aut̃ iurauit nō introire
in requiē ipsius. nisi illis qui incredu
lis fuerunt. Et uidem quia nō potuer̃ intro
ire in requiē ipꝰ ꝓ incredulitatē.

III Timeam ergo sc̃. ne forte relicta
pollicitatione introeundi in requiē ei.
existimetur aliquis ex uob deesse. Ir enī
nob nūciatꝰ ē quēadm̃ et illi. sed nō ꝓfuit
illis uerbum auditus. nō admixtꝰ fidei ex
his que audier̃. ingrediem̃ enī in requi
em qui credim̃ quēadm̃ dr̃. Sicut iura
ui in ira mea. si introibunt in requiē
mea. Ir quid opibꝰ ab institutōe mun
di ꝑfectis. dr̃ ē in loco ubi de septima
sic. Ir requieuit de die septima ab
omnibꝰ opibꝰ suis. Ir in isto rursꝰ. si introi
bunt in requiē mea. Quoniā ergo supe quosdā
introire restat. Ir hi quibꝰ prius an
nūciatꝰ ē. nō introierunt ꝓ illoꝝ mēsuꝝ
tate. terꝫ iterum dr̃ die quēadm̃. hodie si
nō dicendo. ꝓ tanto tpe sic supdcm̃. hodie
si uocē ei audieritis. nolite obdurare
coꝛda uīa. quēadm̃ multa exacerbatione. nā
si eis ihs requiē ꝓstitiss. nūquā de alia die
loqꝛet̃ ꝓ hac. ita relinquitur sabbatismꝰ
plꝰ dr̃. Qui enī ingressus ē in requiē ei. ⁊ ipe
requieuit ab opibꝰ sꝰ. sic ⁊ alius dr̃. festi
nem ergo ingredi in illā requiē. ut ne in idipm
quis in dat in incredulitatē exē. Vīs ē enī dei ser
mo ⁊ efficax. ⁊ penetrabilior oī gladio ance
ps. ⁊ pingens usq; ad diuisionē aīe ac
spūs. Coꝑagū q; ⁊ medullaꝝ. ⁊ discretor
cogitationū ⁊ intentionū coꝛdis. nec ē
illa creatura inuisibilis in conspectu ei. Oīa
aut̃ nuda ⁊ aperta sunt oculis ei. ad quē nr̃
sermo. hinter ⁊ ponnfex magnꝰ q̃ penetra
uit celos. ihs filius dei. teneam̃ spei nre cōfes
sionē. Nō enī hem̃ ponnfex. qui nō ꝓsit cō
pati infirmitatibꝰ nris. tentatꝰ aut̃ ꝑ oīa
ꝑ similitudinē absq; ꝑcō. Adeam̃ ergo cū fi
ducia ad thronū gl̃ie ei. ut misā ꝓsequam̃.
⁊ gr̃iam inueniam̃ auxilio opimo.

V Omnis nāq; ponnfex ex hoīb; assumꝑ
hoīb; constituit in ihs q̃ sunt ad dm̃. ut
offerat dona ⁊ sacrifica ꝑ ꝑcīis. q̃ condolere
possit his qui ignorant ⁊ errant. quoniā ⁊ ipe
circūdat est infirmitate. Ir ꝓpter eam debet
quēadm̃ ꝓ plo. ita ⁊ ꝓ semetipo offerre ꝑ ꝑcīis. Nec quisq̃ sumit ⁊ ho
norē sibi. qui uocatur a deo tanq̃ aaron. sic
⁊ xps nō semetipm̃ clarificauit ut ponnfex
fieret. sed qui locutꝰ ē ad eū. filius meus es tu
ego hodie genui te. Quēadm̃ ⁊ in alio
loco dicit. Tues sacdos mecundm̃ ordinē
melchisedech. Qui in diebus carnis sue pre
supplicationes ad eū. qui poterat saluū illū
a morte facere. cū clamore ualido. ⁊ lacry
mis offerens. exauditꝰ ē ꝓ sua reuerētia
Ir quidē cū esset filius dei. didicit ex his
que passus ē obedientiā. ⁊ consummatus factus
est omnibꝰ. obtemperantibꝰ sibi sibi causa salutis
eternę. Appellatus a deo ponnfex sm̃ ordinē
melchisedech. De quo grandis nobis sermo
⁊ interpretabilis ad dicendū. quoniā imbecilles
facti estis ad audiendū. Ir enī eū debemus
magri ē. ꝑ tpe. rursū indigetis. ut
uos doceamini que elementa sint exordij
sermonū dei. ⁊ facti estis quibꝰ lacte opꝰ sit.
nō solido cibo. Omnis enī qui lacte ē
particeps. expers ē sermonis iustitie. ⁊ paru
lus enī ē. Perfectoꝝ aut̃ ē solidus cibus. eoꝝ
qui pro habitū habent sensus.
ad discretōnē boni ac mali.

VI

Quum mēmurenes mchaūsē ē fmo
nē. Adstrēnē ei ferunt. nō rur
sum audeāt fundamīt pnē. ab oīb;
mortuis ritū. ad dñm. baptismāt doctri
ne impositōis q; manū. ac resurrectōis
mortuor. iudicij ēnū. Et hoc faciēs ſ
quid impossibile ē. impossibile ē enī eos q;
semel sunt illuminati. gustauer. ē donū
celeste. ē participes sunt facti spūs sc. Gustā
runt nichilomīs bonū dei uerbū. uirtutes q;
sēcli nouum. ē prolapsi sunt renouari rurs
ad pnīā. rursum crucifigentes ſ metipis
filiū dei. Terra enī sepe ue
nientē sup se imbrem. ē genīāt her
bam oportūā illis a quib; colitur accipit bñ
dictionē a deo. Proferens aut spinas ac tri
bulos reproba. ē maledicto proxima. cui cōsuma
tio in combustione uicinior. Confidim aut de
uob dilectissimi meliora. ē uiciniora sa
lutari. tamen sic loquim. Nō enī iniustus
ds. ut obliuiscatur operis uri. ē dilectōis
quā ostendistis in nōie ei. qui ministrā
stis sc. ē ministratis. Cupim aut unūq;
quēq; uram eandē ostendere sollicitu
dinē ad expletionē spei. usq; in finē. ut nō
segnes efficiamini. uē imitatores
eōr qui fide. ē pnīā hēditabunt pmissi
ones. Abrahe enī pmittēs dr. quoniā ne
mē hūit p quē iurauit maiorē. iurauit p
semetipm dicēs. Nisi benedicēs benedica
te. ē multiplicāns multiplicabo te. Et sic
longanimit ferens. adept ē repmissiōē.
Homēs enī p maiorē sui iurant. ē finis oīs
controuersie eor. ad confirmationē. iurāmētū
quoniā habitationi uolens dē ostendē pol
licitatōis hēdib; immobilitē consilij sui mīpo
suit iurandū. ut p duas res immobiles
quib; impossibile est mentiri dm. fortissimū
solatiū habeam. qui confugim ad tenendā p
positam spē. quā sic ancoram hāmus aie tu
tam. ac firmā. ingrediēte usq; ad interio
ra velaminis. ubi precursor pro nob introiuit
ihs. secundū melchisedech pontifex factus
ē in etnū.

Hic enī melchisedech rex salē sacerdos
dī sūmi. qui obuiauit abrahe regresso
a cede regū. ē benedix ei. Cui decimas di
uisit oīa abrā. primū quidē q; interpre
tatur rex iustitie. deinde aut ē rex salē
qđ ē rex pacis. sine patre. sine matre.
sine genealogia. nec initiū dierū. nec fi
nē hns. assimilatus aut filio dei. manet
sacerdos in perpetuū. Intuemini aut quāt⁹
sit hic. cui ē decimas dedit ē patriarcha ab
raham sacrificia. Et quidē ē filios leui sacerdo
tiū accipientes mandatum hūt decimas
sumere a populo ſ legē. i. a fratrib; suis. etiā
si exierint ē lumbis abrahe. Cui aut
gratia nō annumerat meis. decimas sup
se habuit. Et hunc qui habet non
mutabilē diē. Sine ulla aut dubitatiōe qđ
mai ē a meliore benedicitur. Et hic quidē
decimas morientes homines accipiunt. ibi
aut testatur quia uiuit. Et ut ita dicā sup
habitā. ē leui qui decimas accipit decima
tus est. adhuc enī in lumbis patris erat cū ob
uiauit illi melchisedech. Si ḡ perfectio p
sacerdotū leuiticū erat. plebs enī sub ipo le
gē accepit. quid adhuc necessē fuit ſ alium
surgere sacerdotē. secundū melchisedech. ē non
dici ordine aaron dictū. Translato enī
sacerdotio necesse ē ut legis translatio fiat.
in quo enī hec dicunt. ē alia tribu ē. ex qua
nullus altario præsto fuit. Manifestū est enī
quia ortus est dñs noster de iuda. in qua tribu
nichil de sacerdotio moyses locutus ē. Et adhuc
amplius manifestū ē. si ſ filitudinē melchi
sedech exurgit alius sacerdos. qui non
ſ legē mandati carnalis factus ē. ſ uir
tutē uitē insolubilis. Contestatur enī
quia tu es sacerdos in etnū ſ ordinē mel
chisedech. Reprobatio quidē fit pcedē
tis mandati. p infirmitatē ei. nichil
enī ad perfectū adduxit lex.
introductio uō melioris spei. p q; ap
propiamus ad dm. Et quāt⁹ nō sine iura
mento. Alij quidē sine iuramento
sacerdotes fiebant. hic aut cū iura
mento p eum qui dixit ad illū. iurauit dñs
nec pnitebit eum. tu es sacerdos in etnū.
quanto melioris testamēti fidēiussor factus ē ih.
Et alij quidē plures fiebant sacerdotes. ꝺ
eos q; morte prohibebantur pmanere. hic
aut eo q; manet in etnū. sempiternū hz sacer
dotiū. unde ē saluare in perpetuū pot. accē
dentes p semetipm ad dm. sp uiuens ad
interpellandū p nob. Talis enī decebat ut
nobis esset pontifex. sanct. innocens. impol
lutus. segregat a peccatorib. ē excelsior cē
lis factus. Cui nō hz quotidie necessitatē quē
admodū sacerdotes prius pro suis delictis offerre
hostias. deinde pro populo. hoc ē enī semel fe
cit offerendo. Lex enī homines constituit sacerdotes
infirmitatē hntes. Sermo aut iura
menti. q; post legē ē filium in etnū perfec
tum.

VII

Capitulū aut sup ea q; dicim. Talem
habemus pontificē. q; sedet in dextera sedis
magestatis in celis. minister sanctorum. ē
tabernaculi ueri. q; fixit dñs. nō hō. Omnis enī
pontifex. ad offerendū munera. ē hostias. unde
hunc. Non necesse ē. ihs hns aliquid
q; offerat. Si ḡ esset sup terram. nec esset
sacerdos. cū sint qui offerunt munera. ſ
legē qui exemplari. ē umbre dñi

VIII

celestiū. sicut ꝓmīsit ē moysi. ut fabricet
tabnaclm. Vide inquit oīa facias ꝑ ex-
emplar. q. ē ostensū ē in monte. Quāe au-
tem alia sanctior ē inuenit. quo melioris
testi mediatorē q. immolatis hostijs. repromissionib;
sanauit ē. Nam sicubi prī sine sanguine
nō inchoatū legim. Vnigenitus
enī ecce dicit. Lege dicit uenit dies dñe. et
assumam sup domū isrl. Sup domū iuda.
testm nouū. nō secm testū q. fecī patrib;
eoꝝ die qua apprehendi manū illoꝝ. ut
educerē illos ē tra egypti. Q. ipi nō
manserūt in testo meo. et ego neglexi eos
dr dñs. Ista testm q. disponā domui isrl
ꝑ dies illos dicit dñs. dando legem meā i
mente eoꝝ. et in corde eoꝝ superscribā eos. et
ero eis in deū. et ipi erūt mihi in populū. Et nō do-
cebit unusquisq; proximū suū. et unusq; frē su-
um dicens. Cognosce dñm. quia omēs me
cognoscent ab
minore usq ad maiorē. quia ꝓpitius ero
iniquitatib; eoꝝ. et peccatoꝝ eoꝝ et iam nō
memorabor. dicendo autē nouū. uetustat
ꝑi. Quod autē antiquatur et senescit. ꝓpe
interitū ē huic. quod ꝑ ut iustificationes
iubeat. et sanctū seculo.

Habuit ergo et ꝑ ꝑmā inquo erāt
candelabra. et mēsa. et ꝓpositio panū q.
dr sca. Post uelamentū aut ꝑ tabnaculū
q. dr sca sanctoꝝ. aureū habens turibulū. et
undiq; testū. circumq; ex omī pte auro. in
quo urna aurea hns manna. et uirga aaron
q frondauit. et table testi sup q erant
cherubin gl'e. obumbrantia ꝓpiatoriū. de
quib; modo nō ē dicendū ꝑ singula. Hec uō
cū ita posita. in ꝑmo quidē tabnaculo sēp introi-
bant sacerdotes. celebrantes officia. ꝙmanda
rz. In secdo aut semel anno. solus pōtifex
nō sine sanguine. q offerret ꝑ sua
et ꝑ ignorantia. hoc significante spū
sco. nōdū palatā ēe scōꝝ uiā. adhuc
priore tabnaculo habente statū. q ꝓbola ꝑ
tempus. in quo munera. et hostie ofe-
rebant. q nō possunt aut ostia ꝑficere
quātū ad conscientiā. qui seruit cibis. et ꝓpotib;
uarijs lauacris. iustificationibus carnis
usq; ad tp̄s correctionis impositis. Xp̄s aut
assistens ꝓmissor futurōꝝ bonoꝝ. ꝑ ampli-
orem et ꝑfectiorem tabnaculū nō manufactum. i. nō
hui⁹ creatōis. Neq; ꝑ sanguē hoꝝ aut
uitulorū. s. ꝑ ꝓ sanguine ꝓprium intrauit semel
in sca. etna redemptōe inuenta. Si ē sanguis
hoꝝ et taurorū. et cinis uitule aspersus
inquinatos sanctificat ad emundationē carnis
quanto magis sanguis xp̄i. qui ꝑ spm sem. ob-
tulit imaculatum deo. emundabit ois cōscīa
nram. ab operib; mortuis. ad seruiendū deo u
uentem. Et ideo nouī testi mediator ē. ut

morte intercedente in redemptionē eaꝝ ꝓuari-
cationū. q sub ꝑmo testo repromissionē acci-
piant qui uocati sunt eternī hereditatis. Vbi
testm ē mortē necesse ē. intercedere testatoris.
Testamentū ē enim mortuis confirmatū ē. alio
quin nō dū ualet. dū uiuit qui testat ē.
Vñ nec quidē ꝑmm dedicatū ē sine sanguine.
Lecto enī omī mandato legis a moyse
uniuerso ꝑplo. accipiens sanguinē uitulorū. cū
aqua et lana coccinea. et
sopo. ipm q; librū. et ois ꝑplm aspersit dicēs
hic sanguis testi q mandauit ad uos deus. Et
nam tabernaculū. et oīa uasa ministerii
similit. Et omnia pene in sanguine mundantur ꝑ
legē. et sine sanguinis effusione nō fit re-
missio. Necesse ē ergo exemplaria quidē celestiū
hijs mundari. ipsa aut celestia. melioribus hos
tijs quā istis. Nō ē enim introiuit xp̄s in
manufacta. exemplaria uerorū. sed in ipm
celum. ut appareat nunc uultui dī ꝓ nobis. Neq;
ut sepe offerat semetipm. quemadmodū pon-
tifex intrauit in sca ꝑ singulos annos
in sanguine alieno. alioquin oportebat eum frē
pati abinitio mundi. nunc aut semel in consumatione
seculoꝝ. ad destructionē
peccati. ꝑ hostiā suā apparuit. Et quemadmodū sta
tutū ē hoīb; semel mori. ꝑ hoc aut iu
dicium. sic et xp̄s oblatus ē ad exhauriendā. semel
peccata multoꝝ. Secdo sine peccato apparebit
exspectantib; se in salutē.

Vmbram enī hns lex futurorū bonoꝝ nō ipsam
imaginē rerū. ꝑ singulos annos
eisdē ipsis hostijs quas offerunt indesinenter
nunquā ꝓ accedentes ꝑfectos facere. Alioquin
cessasset offerri. propter q nullā habet
ultra ois cōscīa peccati. emundatos semel mundā
tos. et in ipsis omemorationē peccatoꝝ. ꝑ singu-
los annos fit. Impossibile ē enī. sanguine
tauroꝝ et hircoꝝ auferri peccata. Ideo
ingrediens mundū dicit hostiā. et oblationē
nō noluisti corp aut aptasti mi. holocausta
stomati. et ꝑ peccato nō tibi placuerūt. Tunc
dixi ecce uenio. in capite libri scriptū ē
de me. ut faciā deus uoluntatē tuā. Supi⁹
dicens quia hostias et oblationes. et holo
causta pro peccato noluisti. nec placita
sunt tibi q. ꝙ legem offerunt. Tunc di
xi ecce uenio. in capite libri scriptum ē de me.
auferat ꝓmū ut sequens statuat. In qua
uoluntate sanctificati sum. ꝑ oblationē
corporis ihu xp̄i. semel. Et oīs quidē sacerdos
ꝑstat ē. cotidie ministrans. et easdē sepe
offerens hostias. q nō ꝓsunt auferre peccata.
hic aut una ꝑ peccatis. offerens hostiā. in
sempiternū sedet in dextera dei. deinceps exspec-
tans. donec ponantur inimici ei scabellū
pedū ei. una enī oblatione consummauit

mlēpmū sūficiat. Cōtēsūt aūt ⁊ nos spē
sēq. ⁊ postq̄ eū dū. hī ē aūt testm̄ q̄ tes-
tat nob̄ ab illo q̄ dies illos dimīt. dūs legē me
ac mozdis oz. ⁊ mīnēs eoz suggerbam
eis. ⁊ peccoz ⁊ iniquitatū eoz iā nō recō
dabo. amplius. Vbi aūt hec remissio iā nō
oblatio p̄ peccō. hītes ig̃ fr̄ fiduciā in
introitu scōz. in sanguīe ē. q̄ inauit no
bis nouā. ⁊ uiuentē p̄uiam. p. carnē su
am. ⁊ sacerdōē magnū sup domū dī. accede
mus nō corde implēmudīne fidi. aspsi cor
da a malā. ⁊ ablut corp aqua mūda
teneam⁹ spēm cōfessionē indeclinabilē. fi
delē eū ē. q̄ repmisit. Et cōsidem⁹ inuicē i
puocatōē caritat⁹. ⁊ bonoz opm. nō deser-
tes collectōm nrām. sic ē consuetudinē quib;
dam. sī cōsolamēs. ⁊ tanto magis quanto ui
detis appropinquare die. Voluntarie ē
peccantib; nob̄ p̄ acceptam notīam ueritat
is iam nō relin quitur p̄ peccīs hostia. Terri
bilis aūt quedā exspectatō iudicij. ⁊ ignis
emulatio. que deuoraturus ē aduersarios. ⁊ ir-
tam ē quis irritā legē moysi. sine ulla
miserōe duob;ue teste moritur. cuius
magis putatis deteriora meri supplicia. qui
filiū dī conculcauerit. ⁊ sanguīem testi pollu
tū duxerit. in quo sanctificat ē. ⁊ spūi gr̄e con
meliā fecerit. Scām enī qui dixit. Mihi ul
dictum. ⁊ ego reddam. Et iterū. quasi iudi
cabit dn̄s ppl̄m suū. horrendū ē in cadē in
manus dī uiuentis. ⁊ recordamini aūt
pristinos dies. in quib; illuminati magnū cer
tāmen passionum. Et in altēo quidē
obprobriis. ⁊ tribulatōib; spectaculū fac
ti. ⁊ talib; aūt sociati uersati estis. etenim
⁊ uinctis compassi estis. ⁊ rapinā bono
rum. cū gaudio suscepistis. cognoscen
tes uos habē melioē. ⁊ manentē substan
tiam. Nolite ig̃ amittere fiduciam uestrā. q̄
magnā hēt remuneratōnē. Patīa enī uo-
bis necessa ē. ut uoluntatē dī facientes. repor
tetis pmissionē. Adhuc e modicū. aliquā
lum. qui uenturus ē uenīet. ⁊ nō tardabit.
Iust aūt meus ex fide uiuit. q⁹ si subtrahit
se nō placebit alme mee. Nos aūt nō sum⁹
subtractōis filij in perditōē. sed fidei ad
sitionē aīe.

Est aūt fides sperandaz substātia rez. argumē
tum nō apparentiū. ⁊ hac ē testimoniū
obtenti sunt senes. fide intelligim⁹. apta
tā ee sēla uerbo dī. ut ex inuisibilib; uisibilia
fierent. fide plurimā hostiā abel. q̄ ob
tulit deo. p̄ q̄ testimoniū obtenit esse
iust. testimoniū phibente munib; ei
deo. ⁊ p illam defunctus adhuc loquitur.
fide enoch translat ē. ne uideret mortē. Et
nō inueniebatur quia transtulit illū de

de eū

ān translatōnē ei testimoniū hui pla
cuisse deo. Sine fide aūt impossibile ē pla
cē deo. Credē ē oportet accedentē ad dm. q̄
ē. ⁊ inquirentib; se remunerator fit. fide
noe. ⁊ sensu accepto de his q̄ adhuc nō uide
bantur. mouens. aptauit arcā in salutē
domui sue. p̄ quā damnauit mundū. ⁊ iust
ie que p fidē ē. hērēs ē institutis. fide q̄
uocatus abraam. obedīuit in loū exire
quē acceptur erat in hereditatē. ⁊ exi-
it nesciens quo ueit. fide demorat ē in ter
re promissōis. tanq̄ in aliena. habitauit in
tendo. cū ysaac. ⁊ iacob. cohēredib; eiusdē re
pmissōis. Exspectabat ē fundamenta habē
tem. cui artifex ⁊ conditor deus. fide ⁊ ipa
sarra sterilis. uirtutē in concepti semen
accepit. ⁊ p̄ter tpus etatis. quia fidelē iudicā
uit eū. cui repmisserat. p̄p q̄ ab uno ora
sunt. Et hoc emortuo tanq̄ sidus celi in
multitudinē. ⁊ sicut arenā q̄ est ad oram
maris innūerabil. Juxta fidē defuncti
sunt hi. nō acceptis repmissōib;. sed
alongē aspicientes. ⁊ salutantes. ⁊ cōfi
tentes. quia peregrini ⁊ hospites sūt in
terra. Qui enī hec dicunt. significant se
patriam inquirē. Et si q̄dē ipi memorēs
essent de qua exierunt. habebant utiq; tpe reu
tendi. nūc aūt meliorē appetūt. id est
celestē. Idcirco nō confunditur de. uocari
eis. Paratus enī illis ciuitatē fidē obtulit
abraam. ysaac cū tēptaretur. Et unī
genitum offerebat. qui susceperat repmis
sōes. ad quē dictū ē. quia in ysaac uocā
bitur ē semē. arbitrans q̄ ⁊ a mortuis
suscitare eū potens ē de. ⁊ cū in si
bolam accepit. fide ⁊ de futuris benedixit. ysaac
iacob. ⁊ esau. fide iacob moriens. singu
filioz ioseph. benedixit. ⁊ adorauit fastigiū
uirge ei. fide ioseph moriens. de profectō
filioz isrl memoratus ē. ⁊ de ossibus suis
mandauit. fide moyses natus. celatus
ē patrib; suis. q̄r uidissent elegantē infantē. ⁊ nō timuerūt regis
edictum. fide moyses grandis factus. negā
uit se ee filiū filie pharaonis. magis eli
gens affligi cū p̄p dī. q̄ ad tps peccati
habere. maiores diuitias thesauriz. egyp
tiorū. ignominiā xp̄i. Aspiciebat aūt in remuneratōnē. fide reliquit egyp
tū. nō aūt timuit furorē regis. inuisibilem
enī tanq̄ uidens sustinuit. fide celebrauit
pascha. ⁊ sanguīs effusionē. ne q̄ tan
gat p̄mitiua. tangēs eos. fide transie
runt mare rubrū. tanq̄ p̄ aridam terrā. q̄ expti
egyptij deprensi sunt. fide muri iericho
corruerunt. circuitus diebus. vij. fide re
hab meretrix. nō pariter cū incredul. experiē

cyplommes cum pace. Et quid adhuc dicā. Defuit ei tpe me enarrante d gedeon. barach. samson. iepte. dd. samuel. ⁊ aliq p phe. qui p fidē deuicerūt regna. opati sūt. iustitiā. adepti sunt repmissiões. Obturauerūt oa leonū. extinxerunt ipetū ignis. effugerūt aiē gladii. ⁊ualuerūt d infirmitate. fortes facti sunt in bello. Castra uerterūt exteroꝝ. acce perunt mulieres d resurrectōe mortuos suos. Alij aūt distenti sunt. nō suscipientes redemptionē. ut melioꝝē inuenirēt resurrectōe. Alij uō ludibria. ⁊ uerbera. ꝙ insup ⁊ uincula ⁊ carceres. lapidati sūt. serra diss sūt. tēptati sūt. in occisione gladij mortui sūt. Circuierūt i melote. ⁊ pellibꝫ caprinis. egentes. angu stiati. afflicti. quibꝫ dignꝰ nō erat mundꝰ. ⁊ in solitudinibus errantes. ⁊ montibꝫ. ⁊ spe luncis. ⁊ cauernis terre. Et hi oēs testimonio fidei pbati. nō acceptū repmissionis. dē p nobis melius aliquid puidente. ne sine nobis cōsummarentur.

Ideoq; ⁊nos tantā nūbē habentes testiū. deponentes oēm pondꝰ. ⁊ circūstās nos peccm. p patiā curramus ppositū nob certamē. aspicientes in auctorē fidei. ⁊ consummatorē ihm qui pposito sibi gaudio. sustinuit crucē. confu sione spreta. Atq; in dexterā throni dei sedet. Recogitate enī eū qui talē sustinuit aduersū semetipm. ut ne fatigemini animis uestris deficientes. Nondū enī usq; ad sanguinē restitistis aduersus peccm repugnantes. ⁊ obliti estis consolationis q nob tanq filijs loq dicit. Fili mi ne neglige disciplinā dñi. neq; fatigeris dū ab eo arguis quē enī diligit dñs castigat. flagellat aūt oēm filiū quē recipit. In disciplina perseuerate. tanq filijs offert se uob deus. Quis enī filius quē non corripit pat. Qđ si extra disciplinā estis. cui participes facti sūt oēs. ergo alieni ⁊ non filij estis. Deinde patres carnis nr habuimus eductores. ⁊ reuerebamur eos. Non multo magis obtemperabimus pri spirituū. ⁊ uiuemus. Et illi quidē per paucos dies. scd uoluntatē suā eruditiebāt nos.

⁊ labrarunt. tanquā ppē meozpe mortuos honorabile omnibus modis. ⁊ uoē immacula tus. fornicatores ⁊ adulteros iudicabit deꝰ. Sit mores sine auaritia. ⁊ contēpti presentib. ipse enī dixit. nō te deseram. nec derelinquā. ita ut dicā nō confidēter. dñs mi adiutor. ⁊ nō timebo qđ faciat mihi hō. Memores ppositoꝝ uoꝝ. qui uob locuti sunt uerbū dei. quoꝝ intuentes exitū conuersationis. imitamini fidē. Jhs xpc heri. ⁊ hodie. ipe ⁊ in sēcla. Doctrinis uariis. ⁊ pe grinis nolite abduci. Optimū enī est gratia stabilire cor. nō escis. q nō profuer ambulantes in eis. Habem altare d quo edere nō ht potestatē qui tabernaculo deseruiūt. Quoꝝ enī animalium infertur sanguis p peccō in sācta. pontifex. horū corpa cremantur extra castra. ppter q. ⁊ ihs. ut sanctificaret p suū sanguinē populū. extra portam passus est. Exeamus igit ad eum extra. improperium eius portantes. Non enī habem hic manentē ciuitatē. sed futurā inquirim. Per ipm ergo offeramus hostiā laudis deo. i. fructum labioꝝ confitentiū nōi eius. Beneficentie aūt ⁊ cōmunionis nolite obliuisci. Talib enī hostijs pmeretur deꝰ. Obedite ppositis uris. ⁊ subiacete eis. ipsi enī pernigilant animabus uris. ut cū gaudio hoc faciant. ⁊ nō gemitu. hoc enī nō expedit uob. Orate p nobis. Confidimus enī quia bonā cōscientiā habemus. in oib bene uolentes agere. Amplius aūt deprecor uos hoc facere quo celerius restituar uob. Deus aūt pacis qui eduxit d mortuis pastorē magnū ouiū. in sanguine testamenti eterni. dñm nrm ihm xpm. aptet uos in omi bono. ut faciatis uoluntatē eius. faciens in nob q placeat coram se. p ihm xpm. cui est gla in sēcla sēcloꝝ. Amē. Rogo aūt uos fratres ut sustineatis uerbū solatij. Etenim breuiter scripsi uob. Cognoscite fratrem nrm timotheum dimissum. cum quo si celerius uenerit uidebo uos. Salutate oēs ppositos uros. ⁊ oēs sctos. Salutant uos fratres d italia. Gra cū oībus uob. Amē.

PAVLVS Claudē simonē fratrē d omib; otheophile q cepit ihs facere ⁊ docere usq; in diē qua precipiens apostolis p spm scm quos elegit assumptus est. Quibꝫ ⁊ pbuit seipm uiuū p passionē suā in multis argumentis. p dies xl. apparens eis. ⁊ loquēs de regno dei. Et conuescens precepit eis ab hierosolymis ne discederēt

hec aūt ad ip q unle ē inscriptio lectionis ei. Qđ aūt de septima ipsem q̄dē uidet nō se gnm dñi memini. Posteq aūt fructū promissionis expectemus. ꝑ eā reddi ubique. Fr q promissionē mihi ⁊ solum gemma erigitur. ⁊ ḡbis recte facere potuit; uere ūn claudiōē q̄ ēuer magū aūt sanct. Paul legimus eū dix; ⁊ scripsisse sūm q nō inde bet dñs. Scripsisse neq; d lex gre dī. ne qua mi dix amaremidimus. hūi gemmule ꝑpedier. ⁊ p̄llē ignē mlēr. Hegy sōmonē aiū pphan ti eius q ꝑ unā olea uēdidit pmogenitura.

ſi expectarent promissionē patr̄. quā audistis
inquit per me. Quia ioh̄s quidē baptiza
uit aqua. uos aut̄ baptizabimini spū scō n̄
accepturi oct̄ nō p multos hos dies. Igitur
qui conuenerant interrogabant eum dicentes
Dne si in tpe hoc restituis regnū isr̄l. Dix̄it aut̄
eis. nō est uestr̄ nosse tpa uel momenta. q̄ pr̄ pos
uit patr̄ in sua potest̄. Sed accipietis uirtutē supuenien
tis spūs scī in uos. et eritis mihi testes in Ier̄m
et in tota iudea. et samaria. usq; ad ultimū ter̄e. Et cū
hec dixisset. uidentibus illis eleuat̄ est. et nubes suscep
it eum ab oculis eor̄. Et cū intuerent in celū
cū ille. ecce duo uiri astiterūt iuxt̄ illos
in habitu albo. qui et dixer̄. Viri galilei quid
statis aspicientes in celū. hic ihs qui assump
tus est a uob̄ in celū. sic ueniet quēadmodū
uidistis eum euntē in celum. Tūc reuersi sunt hierosolymā a
monte q̄ uocat̄ oliueti. q̄ est iuxt̄ sabbati
num habens iter. Et cum introissent cenaculū. ascen
derunt ubi manebāt petr̄. iacob̄. et
andreas. philippus. et thomas. bartholomeus. et
matheus. iacob̄ alphei. et simon zelotes. et iu
das iacobi. hi omes erant persistentes unani
mit̄ in oratione cū mulier. et maria mat̄ ihu
et filiis eius. et in diebus illis exurgens petr̄ in me
dio fratrū dixit. Erat aut̄ turba hominū simul
fere. c. xx. uiri. Viri fres. oportet impleri scripturā q̄
pr̄auit spūs scs. p os dd. de iuda. qui fuit dux eo
rum qui apprehenderunt ihm. q̄ annumerat̄ erat in nob
et sortitus est sortē ministerii hui. hic q̄d possedit
agrū de mercede iniquitatis. Et suspensus crepuit
medius. et diffusa sunt oia uiscera ei. Et notū
factū est omnib; habitantib; hierusalem. ita ut appellare
tur ager ille lingua eor̄ haceldemach. hoc est
ager sanguinis. Scriptū est enim in libro psalmor̄. fi
at habitatio eius deserta. et non sit qui in
habitet in ea. et episcopatū eius accipiat alter. Oportet ergo
ex his uiris qui nobiscū sunt congregationis tpe
quo intrauit et exiuit inter nos dns ihs. incipi
ens a baptismate iohannis usq; in diē qua assum
ptus est a nob̄. testē resurrectionis eius nobiscū fieri unū
ex istis. Et statuerūt duos ioseph qui uocabat
barsabas. q̄ agnominat⁹ est iustus. et matheū. et
orantes dixer̄. Tu dne q̄ nosti corda omnium
ostende quē elegeris ex his duobus unū. accipe
re locū ministerii huius. et apl̄atus. de quo preuaricat⁹
est iudas. ut abiret in locū suū. et dedit sor
tes eis. et cecidit sors super matheū. et annumerat⁹
est cum. xi. apl̄is.

Et cum complerentur dies pentecostes erant
omes pariter in eodē loco. Et factus est repente
de celo sonus tanq̄ aduenientis spūs uehemēs
et replenit tota domus ubi erant sedentes. Et
apparuerunt illis dispertite lingue tanq̄ ignis
sedit; supra singulos eor̄. Et repleti sunt oes
spū scō. et ceperunt loqui uariis
linguis. prout spūs sc̄s dabat eloqui illis. Erant aut̄ in Ier̄o

habitantes iudei uiri religiosi ex omni natione que
sub celo est. facta aut̄ hac uoce multitudo
uenit et mirata est. quia audiebat unusq;sq; lingua
sua illos loquentes. Stupebant aut̄ omes et mi
rabantur dicentes. Nonne ecce oes isti qui loq̄ntur gloriā.
galilei sunt. et quō nos audiuim⁹ unusquisq; lin
guam nr̄am in qua nati sumus. Parthi. et
medi. et elamite. et habitantes mesopotamiā.
iudeā et cappadociā. ponti. et asiam. phrygi
am et pamphiliā. egyptum. et partes libie. que est in
circuitu cyrenen. et aduene romani. iudei quoq;
et proselyti. cretes et arabes. audiuim⁹ eos loqu
entes nr̄is linguis magnalia dei. Stupebant
aut̄ oes et mirabantur dicentes. quid uult hoc fieri.
alii aut̄ irridebant dicentes. quia
musto pleni sunt. Stans aut̄ petr̄us cū
undecim uocē suā. locut⁹ est eis. Viri iudei
et qui habitatis hierlm uniuersi. hoc uobis sit. et au
ribus percipite uerba mea. Non enim sicut uos ex
istimatis hi ebrij sunt. cū sit hora diei ter
tia. sed hoc est quod dictum est per ioelem prophetā.
Et erit in nouissimis diebus dicit dns. effundā de spū meo
super omem carnem. et prophetabunt filii uestri et
filie uestre. et iuuenes uestri uisiones uidebunt.
et seniores uestri somnia somniabunt. Et quidē
seruos meos et ancillas meas in diebus illis
effundā de spū meo. et prophetabunt. et dabo
prodigia in celo sursū. et signa in terra deorsū.
sanguinē et ignē. et uaporē fumi. Sol conuer
tetur in tenebras. et luna in sanguinē. antequā ueni
at dies dni magni. et manifestus. Et erit omnis qui
cumq; inuocauerit nomen dni saluus erit. Viri isr̄l
audite uba hec. Iesum nazarenum uirum a deo
probatum in uob̄ uirtutibus. et prodigiis et sig
nis que fecit deus in medio uestri sicut et uos scitis
hunc definito consilio et prescientia dei traditum
per manus iniquorum affligentes interemistis. quē deus
suscitauit solutis doloribus inferni. iuxt̄ q̄d
impossibile erat teneri illum ab eo. dd enim dicit in
eum. Prouidebam dnm coram me sp. quia a dex
tris est mihi ut non emouear. propterea delectauit cor
meum. et exultauit lingua mea. insuper
et caro mea requiescet in spe. Quia non derelin
ques animam meam in inferno. nec dabis sanc
tum tuum corruptionē. notas mihi fecisti uias
uite. replebis me iocunditate cum facie tua.
Viri fres liceat audenter dicere ad uos de patri
archa dd. quia defunctus est. et sepultus est. et sepul
chrum eius apud nos est usq; in hodiernum diem. Pro
phēta igitur cum esset. et sciret. quia iuramento iura
uit illi. de fructu lumbi eius sedere super se
dem eius. prouidens locut⁹ est de resurrectione dei. quia
nec derelictus est in inferno. neq; caro eius uidit cor
ruptionē. Hunc ihm resuscitauit dns. cui
oes nos testes sumus. Dextera igitur dei exaltatus
missione. s. s. accepto a patre. effudit hoc quod
nos uidetis et audistis. non enim ascendit

celū. Dixit aūt ipē. Dīs dns dño meo sede
dextris meis. donec ponā inimicos tuos scā
bellum pedū tuoꝝ. Firmissime sciat oīs do
mus isrl. q; dñm eū fecit ds hūc ihm q̄
uos crucifixistis. Hic audientes cōpuncti sūt cor
de. dixerūtq; ad petrū. ad reliquos apłos
Quid faciem⁹ uiri fres. Petrus uō aūt ad illos
Pñiam mēdo agite. baptizetur unusq; uro
mnoīe ihu xp̄i. in remissionē peccatoꝝ uroꝝ. et
accipietis pñiam spūs scī. Vob enī est repromissio
filiis uris. oībz qui longe sūt. quoscūq;
ab. aduocauerit dns ds nr. Alios plurib; testifica
tus est uerbis exhortabatur eos dicens. Saluamini
a generatione ista pua. Qui ergo receperūt sermonē
eius baptizati sunt. et apposite sunt in die
illa aīe circa tria milia. Erant aūt perseuerantes
in doctrina apłoꝝ. et societate fractionis pa
nis et orationib;. Fiebat aūt oi aīe timor. multa
q; prodigia et signa p apłos in hierlm fiebāt.
et metus erat magn⁹ in omnibus. Oēs aūt qui
credebant erant pariter et habebant oīa cōia pos
sessiones et substātias uendebāt. et dividebāt illa oi
bus prout cuiq; opus erat. Cotidie quoq; perdurā
tes unanimiter in templo. frangentesq; circa do
mos panē sumebant cibū in exultatione et simpli
citate cordis collaudantes dm. et habentes gra
am ad omē plebē. Dns aūt augebat q̄ salu
andos faciebat cotidie in idipm.

Petr⁹ aūt et Ioānes ascendebāt in templū ad
horā orationis nonā. Et quidā uir qui
dam claud⁹ ex uētre matris sue baiulabatur
quē ponebāt cotidie ad portā templi q̄ dr
speciosa. ut peteret elemosinā ab introeūtib;
in templū. hic cū uidiss; petrū et Ioānē
incipientes introire templū. rogabat ut
elemosinā acciperet. intuens aūt in eū petr⁹
cū Ioāne dix. Respice in nos. At ille intendeba
bat in eos. sperans se ad accepturū aliqd
ab eis. Petr⁹ aūt dix. Argentū et aurū nō ē mihi. q̄d
aūt habeo hoc tibi do. In noīe ihu xp̄i surge et ambula
Et apphensa manu eius dextra leuauit illū. Pro
tinus consolidate sunt bases eius et plantē. Et exi
liens stetit. et ambulabat. Et intrauit cū illis
in templū. ambulans et exultans. laudans
deū. Et uidit oīs populus eum ambulantē. et la
dantē dm. Cognoscebāt aūt illū. q̄m ipe
erat qui ad elemosinā sedebat ad speciosā
portā templi. Et impleti sūt stupore et extasi in
hoc quod contigerat illi. Cū uidisset aūt petr⁹ po
pulum. cucurrit oīs ad eos ad portā
q̄ appellatur salomonis stupentes. Videns
aūt petr⁹. ps ad plm. Viri isrlite quid
miramini in hoc. aut nos quid intuemini. q̄si
nra uirtute aut pietate fecerim⁹ hunc am
bulare. Dns abrahā. et dns ysaac. et dns iacob
dns patrū nrōz glorificauit filiū suū ihm q̄
uos quidē tradidistis. et negastis ante faciē
pilati. iudicante illo dimitti. Vos aūt sctm
et iustū negastis. et petistis uirū homicidā dari
uob. auctorē uō uite interfecistis q̄ ds suscitauit
a mortuis. cui nos testes sum⁹. Et fide nois ei⁹
hunc quē uos uidistis et nostis. confirmauit
nom⁹ eius. et fides quę per eū est. dedit integrā
sanitatē istam in conspectu oīū uroꝝ. Et nūc fres. sc̄io
quia per ignorantiam fecistis sicut et
pncipes uri. Deus aūt quę pnūciauit per oīa
prophetas pati xp̄m suum. sic implevit. Penitemini
igitur et conuertimini. ut deleantur peccata ura
ut cū uenerint tpa refrigerii a conspectu d̄i
mini. et mittat eum qui prędicatus est uob ihs
xp̄s. quem oportet celum quidē suscipere usq;
tp̄a restitutionis oīū q̄ locutus est ds per os sanctoꝝ
a seculo prophetaꝝ. Moyses quidē dixit. quoniam
profetam suscitabit uobis dns de fratribus uris
tanquā me ipm audietis iuxta oīa q̄cūq; locutus
fuerit uob. Erit aūt oīa aīa q̄ non audierit
prophetam illum exterminabitur de plebe. Et
omnes prophetę a samuel. et deinceps qui locuti sunt
annunciauerūt dies istos. Vos aūt estis fi
lii prophetaꝝ. et testamenti quod disposuit ds ad patres
uros dicens ad abrahā. et in semine tuo benedi
centur oēs cognationes terre. Vobis primū deus suscita
uit filiū suū puerū et misit benedicentē uob
ut auertat se unusquisq; a nequitia sua.

Adhuc autē illis ad plm. loquentibus
supuenerunt sacerdotes et magistratus templi. et
saducei dolentes q̄ docerent plm. et annunciarent in
mortuis resurrectionē ex mortuis. et miserunt in eos manus. et posuerunt
eos in custodiam usq; in crastinū. Erat aūt
iam uesper. Multi aūt eorū q̄ audierunt uerbū
crediderunt. Factus est numerus uirorū
fere. Factū est aūt in crastinū. ut congregarentur
principes eorū. et seniores et scribe in hierlm
et anna princeps sacerdotum. et caiphas. et
hannes. et alexander. et quotquot erant de
genere sacerdotali. et statuentes eos in medio interrogabant
in quanam uirtute. aut in quo nomine fecistis hoc uos. Tunc
repletus spū scō petr⁹ dix ad
eos. principes populi. et seniores audite. Si nos
hodie iudicamur in beneficio hominis infir
mi in quo iste saluus factus est. notum sit oībz
uob. et omni populo isrl. quia in nomine dñi nri
ihu xp̄i nazareni. quē uos crucifixistis. quē
ds suscitauit a mortuis. in hoc iste assistit co
ram uob sanus. hic est lapis qui reprobatus est a uob edificantibus; qui factus est in caput
anguli. nec est in alio aliquo salus. Nec
nomen aliud est sub celo datum hominibus in quo oporteat
nos saluos fieri. Videntes aūt petri constantiā.
iohis. Scientes q̄ homines essent sine litteris et idio
te. admirabantur. cognoscebantque eos quia cum eos
ihu fuissent. hominesq; uidentes stantem
cū eis qui curatus fuerat nil poterant contradicere eis.
Iusserunt aūt eos foras exire conferre se ad

⁊ferebant admunẽ dicentes. Quid faciem̃
hom̃ib; istis. Q̃ quidẽ notũ signũ factũ ẽ p eos
omnib; habitantib; hierlm. manifestũ ẽ ⁊ non
possum̃ negare. Sed ut ampli⁹ diuulgetur in
plm. omnib; ẽis ne ulterius loquantur in nõe
hoc. illi hom̃i. ⁊ cõminãtes eis denũciauer̃ illis
ne omnino loquerent̃ nec docerent in nõe ihũ. Pe
trus aũt ⁊ ioh̃s respondentes dixer̃ ad eos. Si iu
stum ẽ nos ptem dei uos potiũ audire q̃ deũ.
iudicate. Non enim possum̃ q̃ nos uidim̃. ⁊ audi
uim̃ nõ loqui. At illi cõminãtes dimiser̃ eos
nõ inuenientes quo punirent eos pp plos
q̃ oẽs clarificabant ds̃ in eis quod enim factũ
fuerat miraculo. Annos⁹ ẽ enim hõ amplius. vl. in
quo factũ fuerat signũ istud sanitatis. Dimissi
aũt uenerũt ad suos. ⁊ nunciauer̃ eis
quanta ad eos principes sacerdotũ. ⁊ seniores di
xissent. Qui cũ audissent unanimit̃ leua
uer̃ uocẽ ad dñm ⁊ dixer̃. Dñe tu fecisti ce
lũ ⁊ terram. mare ⁊ oia q̃ in eis sunt. qui spũ
sc̃o p os patris nri dd̃ pueri tui dixisti. Quia
ut fremuer̃ gẽes ⁊ pli meditati sunt inania
astiterũt reges ter̃. ⁊ principes ueneru⁹ unũ
adistis dñm. ⁊ adũsus xp̃m ei⁹. Conuene
runt enim uere in ciuitate ista. adusus sc̃m pu
erum tuum quẽ unxisti herodes ⁊ pontius pila
tus. cum gentib; ⁊ plis isr̃l fac̃re quecũq;
deuerit: que manus tua. ⁊ consilium tuum. decer
nit fieri. Nunc dñe respice in minas eor⁹. ⁊ da fa
mulis tuis in oi fiducia loq̃ uerbum tuum in me
dicamenta manũ tuã extendẽdo sanitates ⁊ signa. ⁊ pro
digia fiant p nom̃ sc̃i filij tui ihu. Cũ oravis
sent hec ⁊ loc⁹ motus ẽ in quo erant congregati. ⁊ replen
tes sunt oes spũ sc̃o. ⁊ loquebantur cum fiducia uerbum dei.
Multitudinis aũt credentiũ erat cor unum ⁊
anima una. ⁊ nec quisq̃ eor⁹ q̃ possidebat ea
quæ sua erant dicebat. sed erant illis oia cõia. ⁊ uirtute
magna reddebant apli testimoniũ resurrec
tionis. ⁊ gra magna erat in oibus illis. nec enim q̃s
quã egens erat inter illos. Quotquot enim ẽ
possessores agror⁹ aut domor⁹ erant. uendẽ
tes afferebant pretia eor⁹ q̃ uendebant. ⁊ po
nebant ante pedes eor⁹. Diuidebat aũt sin
gulis prout cuiq; opus erat.

Joseph aũt qui cognominat⁹ ẽ barnabas ab apl̃is. q̃ interpretat̃ ẽ filius
consolationis. leuites cypri⁹ genere agrum cum
dus eum ⁊ attulit pecuniã. ⁊ posuit ante pedes
apl̃or⁹. Vir aũt quidam nomine ananias. cũ
safira uxore sua. uendidit agrum. ⁊ fraudauit de pretio agri. consilio uxoris sue. ⁊ afferens
pte quandam ad pedes apl̃or⁹ posuit. Di
xit aũt petr⁹. Anania cur tẽptauit satha
nas cor tuum spũ sc̃o. ⁊ fraudare de pretio agri
nõne manẽs tibi manebat. ⁊ uendit⁹ tibi
mnia erant potestate. Quid posuisti in
corde tuo hanc rem. nõ es mentit⁹ hom̃ibus sed deo. Audi
ens aũt ananias hec uba. cecidit ⁊ expiraũ.
⁊ fuit timor magn⁹ sup oẽs qui audierũt
Surgentes aũt iuuenes amouer̃ eũ. ⁊ de
ferentes sepelier̃. Factũ ẽ aũt ber⁹ tris spa
tij ⁊ uxor ei⁹ nesciens q̃ factum fuerat intra
uit. Resp. aũt ei petr⁹. die mihi mulier si tantũ agrũ
uendidistis. At illa dixit ⁊ tantũ. Petr⁹ aũt
dixit ad eam. Quid uobis placuit tẽptare spm dñi. ecce pedes eor⁹ qui sepelier̃ uirũ tuũ
ad hostiũ. ⁊ efferent te. Confestim cecidit ad
pedes ei⁹ ⁊ expirauit. Introeuntes aũt iuue
nes inuener̃ illam mortuã. et extulerũt
illam ⁊ sepelier̃ ad uirum suũ. Factus ẽ timor
magn⁹ in ecclia. ⁊ in oes qui audie
runt h̃. Per manus aũt apl̃or⁹ fiebant signa ⁊
prodigia multa in plebe. Erant unanimit̃
oẽs in porticu salomõis. Ceter⁹ aũt nemo
audebat quicq̃ se illis. sed magnificabat
eos plebs. Magis aũt augebantur credentes
domino multitudo uirorum ac mulierum. ita ut in plateas
eicerent infirmos. ut ponerent in lectis
⁊ grabatis. ut ueniente petro. saltem u
mbra illius obumbraret quemquam illor⁹
liberarent ab infirmitatibus. Current aũt
multitudo uicinarũ ciuitatũ ierlm. de
ferentes egros. ⁊ uexatos a spũbus immũ
dis qui curabantur oes. Exurgens aũt
princeps sacerdotũ. ⁊ oes qui cũ illo erant. q̃ est
hęresis sadducęor⁹ replen sunt zelo. ⁊
iecer̃ manus in apl̃os. ⁊ posuer̃ illos in custo
dia pub̃. Angelus aũt dñi per noctem aperiens
ianuas carceris. ⁊ educens eos dixit. Ite
⁊ stantes loquimini in templo plebi. oia uba
uite hui⁹. Quo audito intrauer̃ diluculo in templum
⁊ docebant. Adueniens aũt princeps sacerdo
tũ. ⁊ qui cum eo erant. conuocauer̃ concilium
⁊ omnem senatum filior⁹ isr̃l. ⁊ miser̃ ad carcerem ut
adducer̃. Cũ aũt uenissent ministri. ⁊
apti carcẽ nõ inuenissent illos. reuersi nũ
tiauer̃ dicentes. Carcerem quidem inuenimus
clausum cum omni diligentia. ⁊ custodes stan
tes ad ostia. Aperientes aũt neminem intro
inuenimus. ut aut audierit hec sermones
magistratus templi. ⁊ principes sacerdotũ ambigebat
bant de illis quid nã fieret. Aduenient aũt
quidam nuntiauit eis. quia ecce uiri quos
posuistis in carcere sunt in templo stantes ⁊ do
centes plebem. Tunc abiit magistratus cum mi
nistris ⁊ adduxit illos sine ui. timebant enim
plebem ne lapidarent̃. Cum adduxissent illos
steterũt in medio. ⁊ interrogauit eos princeps
sacerdotũ dicens. Precipiendo precepimus uobis ne
docerent in nomine isto. ecce replestis ierlm
doctrina ue⁹ ⁊ uultis introducere sup nos sa
guinem hominis istius. Respondens aũt petr⁹ ⁊
apli dixerunt. Obedire oportet deo magis
quã hom̃ibus. Deus patrum nrorum suscitauit

ihm quē uos ꝛ̄mēmittis suspendentes in
ligno. hunc ꝓncipē dē ⁊ saluatorē. exal
tauit dextrā suā ad dandam pn̄iā isrl. ⁊
remissionē peccō. ⁊ nos sum testes bo
rum uerbō. ⁊ spūs sc̄s quē dedit uob dē
ois obedientibus ei. Hec aut cū audissent
dissecabantur ⁊ cogitabant mactare illos
Surgens aut quidam in cilio phariseus.
nōie gamaliel legis doctor. honorabilis
ois uniuse plebi. iussit foras ꝙ breue
hoīes fi. uri istos fecerit. Ait enim uob super
istis hoīb quid agere uelitis. Ante hos dies
exortus theodas dicens se ee aliquē
cui assensit nūr uirorū circit quadringē
torū qui occisus e. oes quotq̄ credebant
ei dissipati sunt ⁊ redacti ad nichilū. Post
hunc surrexit iudas galilē in diebus pfessionis
⁊ auertit plm sui ꝑ se ipe perierunt. oes q̄cūq
ei assensere ei dispsi sunt. Et nunc in
quo uob discedite ab hoīb istis. ⁊ sinite
illos. qm si ex hoīb fuerit hoc aut opꝰ dis
soluetur. Si uo ex deo e non poteritis dissoluere
ne forte deo repugnare inuenimini
Consenserunt aut illi ⁊ conuocantes apl̄os
cesse denuauerūt eis ne amplius lo
querentur in nōie ihu. ⁊ dimiserūt eos
illi quidē ibant gaudentes a conspectu co
rum. qm digni hōi sunt pro nōie ihu con
tumeliam pti. Omni aut die nō cessabant
in templo. ⁊ circa domos docentes ⁊ euangelizā
tes xpm ihm.

VI

In diebus aut illis crescente nūo discī
pulorū facta e murmuratio gre
corū aduse hebreos. eo q despicerentur in
ministratione cotidiana uidue eorū. Conuo
cantes aut xij. multitudinē discipulorū
dixerunt. Nō e equū nos relinq̄re uerbū
dei. ⁊ ministrare mensis. Considerate ergo fres uros
quos boni testimonij. septē plenos spū
sc̄o. ⁊ sapiā. quos constituam super hoc opꝰ
tuum. ⁊ nos instantes erimus. Et
placuit sermo omi multitudini. ⁊ elegerūt
stephanū plenū fide ⁊ spū sc̄o. ⁊ philippū
procorū. ⁊ nicanorē. ⁊ timonē. ⁊ parmenā.
⁊ nicolaū aduenā. antiochenū. hos sta
tuerunt ante conspectū apl̄orū. ⁊ orantes
imposuerūt eis manus. ⁊ uerbū dei crescebat
⁊ multiplicabatur nūr discipulorū ne
multe ualde. Multa ē turba sacerdotū o
bedies fidei. Stephanus plenus gra ⁊ fortitu
dine faciebat prodigia ⁊ signa magna in pp̄lo
Surrexerunt aut quidā de synagoga
q appellat libertinorū ⁊ cyrenen. ⁊ alexā
drinorū. ⁊ eorū qui erant a cilicia. ⁊ asi
a disputantes cū stephano. ⁊ non poterant
resistere sapiē. ⁊ spūi qui loquebatur
Tunc submiserūt uiros qui dicerent se audisse

eum dicentē uba blasphemie. in mouerūt
⁊ dēm. ⁊ mouerūt ad plebē ⁊ seniores. ⁊ scri
bas. ⁊ ecce uenerūt rapuerunt. ⁊ addux
erūt in concilium. ⁊ statuerunt testes falsos dicentes.
Homo iste nō cessat loq uba aduse locū
sc̄m ⁊ legē. audiuimus enī eū dicentē quia
ihs nazarenus hic destruet locū istū. ⁊ mu
tabit traditiones quas tradidit nobis
moyses. Et intuentes eū oes q sedebant in
concilio. uderūt faciē eius tanq̄ faciē angeli. Di
xit aut princeps sacerdotū. Si ita se habet
hoc. ut.

VII

Uri fres ⁊ patres audite. Deus glie ap
paruit patri nr̄o abrahā cū esset in mesopo
tamia. priusq̄ moraretur in charan. ⁊ dixit
ad illū. Exi de tra tua ⁊ de cognatione tua. ⁊ uem
te in tram quā monstrauero tibi. Tunc exiit
de tra chaldeorū. ⁊ habitauit in charan. ⁊ inde
quo mortuus e pter eū. transtulit illū in tram
istam in qua nunc uos habitis. ⁊ non dedit ei
li hereditatē in ea nec passum pedis. ⁊ repro
misit dare illi eam in possessionē semini eius
ꝓ ipm cū non haberet filium. Locutus e aut ei deꝰ
quia erit semen eius accola in tra aliena. ⁊
seruitutem eos subiicient. ⁊ male tractabunt
eos annis. quadringentis. ⁊ gentē cui
serierit iudicabo ego dixit dns. ⁊ post hec exi
bunt. ⁊ seruient mihi in loco isto. ⁊ dedit illi te
stamentū circumcisionis. ⁊ sic genuit ysaac. ⁊
circumcidit eū die octauo. ⁊ ysaac genuit ia
cob. ⁊ iacob. xij. patriarchas. Patriarche emulantes ioseph uenūdederūt
eum in egyptum. ⁊ erat deus cum eo. ⁊ eripu
it eū ex omnibus tribulationibus ei. ⁊ dedit ei gra
tiam ⁊ sapiam ⁊ prospexit pharao regi egy
pti. ⁊ constituit eū prepositū egypti. ⁊ uniuer
sę domui suę. Venit aut fames in uniuersā
terrā egypti. ⁊ chanaan. tribulatio mag
na. ⁊ non inueniebant cibos patres nr̄i. Cū
audisset aut iacob esse frumenta in egypto
misit patres nros primū. Secundo agnitus e ioseph
a fribus suis. ⁊ manifestus e pharaoni genus
ei. Mittens aut ioseph accersiuit iacob
patrē suū. ⁊ omē cognationē suā in animabus
lxxv. Et descendit iacob in egyptū. ⁊ defu
ctus e ipe ⁊ patres nri. ⁊ translati sunt in si
chem. ⁊ positi in sepulchro q emit abrā
ham argēto a filiis emor filii sichē. Cū ap
propinquaret aut tps promissionis q̄ confessus
fuerat deus abrahe. creuit ꝓpls
⁊ multiplicatus e in egypto. donec adusq̄ rex alius surrexit in
egypto qui nō nouerat ioseph. Hic circūue
niens genus nr̄m. afflixit patres nros. ut ex
ponerent infantes suos ne uiuificarentur. eodē tpe natus e mo
ysen. ⁊ fuit gratus deo. qui nutritus est tribus mēsibus
in domo patris sui. Expositus aut illo substi

ir eum filia pharaonis. murmur eius e mfla
um. erudiri e moyses monii sapia egypti
orz. erat potens mlis i mopibz suis. Cui aut
implerur dr. vl. annoz tpe. ascendit mens e
ius ut uisitaret frs filios. filios isrl. ceu indigi
gnaa muriam patiente. maledicatur illi.
fecit ultionem ei qui iniuria sustinebat per
cussus egyptio. Existimabat aut intelligere frs
suos quib dr manu ipe daret salutem illis. At illi
no intellexer. sequm uo die apparuit illi lu
gnantibz. increpabat eos impie dicens
Vir frs mi. ut quid nocens alterum. qui
aut iniuria facebat premo suo repulit
eum dicens. Quis te constituit principem. medi
cm sup nos. Nunquid uultis me occidere. sic
ut heri occidisti egyptiu. Fugit aut in
ulm ito. et e aduena in terra madian ubi
genuit duos filios. et expletis annis. vl. a
pparuit illi in deserto montis sina. in igne flame rubi. Moyses aut indens. admirat e uisu. et accedente illo ut contemplaret
rei e ad eum uox dni dicens. ego su de
ptres tui deus abraam. deus ysaac. et deus ia
cob. tremefactus moyses no audebat ulti
us aspicere. Dixit aut illi dns solue calciamentu pe
dum tuoz. loc e enim in quo stas terra sca e. in
dens inquit afflictione populi mei qui e in egy
pto. et gemitu eoz audiui. et descendi li
berare eos. nunc ergo mitte te et egy
ptum. hunc moysen quem negauerunt
dicentes. quis te constituit principem et rectorem. hunc deus principem et redemptorem. misit cum manu angeli qui apparuit ei in rubo. hic eduxit illos faciens prodigia
et signa in terra egypti. et in mari rubro et in deserto annis. xl. hic e moyses qui di
xit filiis isrl. prophetam suscitabit nob dns de
fribz nris tanquam me audietis. hic e qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo q
loquebatur ei in monte sina. et patribz
nris. qui accepit uiua eloquia dare nob. cui
noluer obedire patres mi. sed repulerunt eum
et auersi sunt cordibz suis in egyptum di
centes ad aaron fac nob deos qui precedant
nos. Moysi enim hunc qui eduxit nos de
terra egypti. nescimus quid factu sit ei. in
solitudine fecerunt in diebz illis. et obtulerunt hostiam
simulacro. et letabantur operibz manuum
suaz. Conuertit aut deus. et tradidit eos ser
uire militie celi. sicut scriptum e in libro prophe
tar. Numquid uictimas aut hostias obtu
listis mihi. xl. annis in deserto domus isrl. et suscepistis tabernaculum moloch. et sidus dei ri
phan. figuras quas fecistis adorare
eas destruam. et transferam uos trans babylo
nem. Tabernaculum testimonii fuit cum pa
tribz nris in deserto. sicut disposuit illi de
loquens ad moysen. ut faceret secundum formam
quam uiderat. qui cum introissent suscipientes
patres nri cum iesu in possionem gentium. quas
expulit de facie patrum nrorum. usq in dies
dauid. Qui inuenit gratiam ap dm petiit ut in
ueniret tabernaculum deo iacob. Salomon aut
edificauit illi domum. si non excelsis manu
factis sicut propheta dicit. celum mihi se
des e. terra aut scabellum pedum meoz. Quam
domum edificabitis mihi dicit dns. aut quis locus
requietionis mee. nonne manus mea fecit h
omia. dum essetis incircumcisi corde et
auribz. uos spm scto resistitis. sicut patres
uri et uos. Quem prophetaz non fuerunt persecuti
patres uri. occiderunt eos qui prenuntiabant
de aduentu iusti. cuius nunc traditores et
homicidas fuistis. qui accepistis legem in dispositione angelorum et non custodistis. Audientes aut
hec dissecabantur cordibz suis. et stridebant
dentibz in eum. Cum aut esset plenus spu scto intendens celum uidit gloriam dei. et ihm stantem
a dextris dei. et ait. Ecce uideo celos apertos. et
filium hominis stantem a dextris dei. Qui
clamantes aut uoce magna continuerunt aures suas. impetum fecerunt unanimiter
in eum. et eiecerunt eum extra ciuitatem et lapidabant. et testes deposuerunt uestimenta
sua secus pedes adolescentis qui uocabatur saulus. et lapidabant stephanum
inuocantem et dicentem. Dne ihu suscipe spm
meum. Ponens aut genibz clamauit uoce magna dicens. Dne ne statuas illis
peccatum. hec cum dixisset obdormiuit dno.

VIII

Saulus aut erat consentiens nece eius. Factum
est illa die persecutio magna in ecclesia que
erat hierosolimis. omnes dispersi sunt per regiones
iudee et samarie preter apostolos. Sepelierunt aut
stephanum uiri timorati. et fecerunt planctum
magnum super eum. Saulus uo deuastabat
ecclesiam per domos. mittens et mulieres
trahebat in custodiam. Igitur qui dispersi
erant pertransibant euangelizantes ubi di.
philippus aut descendens in ciuitatem sa
marie. predicabat illis. Intendebant aut
turbe his que a philippo dicebantur. una
nimes audientes et uidentes signa que fa
ciebat. Multi enim eoz quos habebant spes immundos. clamantes uoce magna exibant. mul
ti quoque paralitici et claudi curati sunt. Fuit
autem gaudium magnum in ciuitate illa. Homo aut quidam nomine symon. qui ante fuerat in
ciuitate magus. seducens gentem samarie
dicens se esse aliquem magnum. cui attendebant omnes a minimo usq ad maximum. dicentes hic e uirtus dei que uocatur magna. Attendebant aut ei. propter quod multo tpe ma
gicis suis deceptis eos. Cum uero credidissent

philippo eu magnificet d regno di. mone
ihu xpi baptizabantur. uiri ac mulieres
Time somõ. xpe credidit. ipse baptizat est
adherebat philippo. uidens. signa
atq; mirabilia fi. stupens admirabatur. ei.
aut auchillent apli qm ceptu iherusolimis
qua cepit samaria uerbu di. miserut ad
eos petru. iohem. Qi ei uenissent o
rauerut. pro. ut accipent spm scm. Nõ
du em in quẽq illoz uenerat. sz baptiza
tanũ erant in noie dñi ihu. tunc ipo
rabant manꝰ sup illos. z accipiebant spm
scm. Cum uidiss aut symõ qz p ipositõ
nẽ manꝰ apl̃oz daretur spe. obtulit eis
pecuniã dicens. Date mihi hanc potestatẽ ut
cuĝ; imposuero manꝰ accipiat spm scõ.
Petr aut dix ad eum. pecunia tua tecũ sit.
in perditionẽ. qm donũ di existimasti pecu
nia possidi. Nõ ẽ tibi pars nẽq; sors in hoc
sermõe. cor em tuũ nõ ẽ rectũ coram deo. pẽ
agere tua. absolue ergo cogitationẽ tuã.
hanc si forte remittatur tibi cogitatio
cordis tui. In fele em amaritudinis z
obligatione iniq̃tatis uideo te ee. Respõs
aut symon dix. precamini pro me ad dñm. ut
nihil ueniat sup me horũ quæ dixistis
Illi quidẽ testificati z locuti uerbũ dñi re
uertebant iherusolimã. multisq; regionibus
euangelizabant. Angelus aut
dñi locut ẽ ad philippũ dicens. Surge z
uade ad meridianã ad uiam q descendit
ab hierlim in gazam. hic ẽ deserta. Et surgẽs
abiit. z ecce uir ethiops eunuchꝰ potens
cãdine regine ethiopũ. qui erat sup oẽ
gazas ei uenerat adorare hierlim. z erat
sedens sup currũ suũ. legebatq; ysaiã
pphã. Dix aut spe philippo. Accede z ad
iunge te ad currũ istũ. Occurrens aut
philippus audiuit eũ legentẽ ysaiã pphã
dix. putasne intelligis q legis ? aix
Et quid possim si nõ aliquis ostenderit mi
hi. rogauitq; philippum. ut ascenderet sede
ret. locus aut scripture q legebat erat hic
Tanq ouis ad occisionẽ ducẽ ẽ. z sic agnus
coram tondente se sine uoce. ita non aperit os
suũ. In humilitate iudicium ei sublatũ ẽ
Generationẽ ei qs enarrabit. Quia tollitur
de terra uita ei. Respondens aut eunuchus philip
po dix. obsecro te d quo pphã dicit hoc de
se de aliquo alio. Aperiens aut philippus os su
um incipiens a scriptura ista. euangeli
zauit illi iham. z dum irent per uiã uenerũt
ad quandã aquam. z ait eunuchꝰ ecce aq.
Quid prohibet me baptizari ? Dix aut philip
pus. Si credis ex toto corde tuo licet. Et respõ
dens ait. Credo filiũ dei ẽ ihm. z iussit stare cur
rum. z descenderũt utriq; in aquam. philippꝰ z
eunuchꝰ. z baptizauit eũ. Cum aut ascen
dissent de aqua. spe dñi rapuit philippũ. z
amplius non uidit eũ eunuchꝰ. ibat aut per uiã
suam gaudens. philippus aut inuentus ẽ in
azoto. z pertransiens euangelizabat ciuitati
bus donec ueniret cesaream. n dñi.

Saulus aut adhuc spirans minas
z cedis in discipulos dñi. accessit ad pnci
pem sacerdotũ. z petiit ab eo epistolas in damasci
ad synagogas. ut si quos inuenisset hui⁹ uie
uiros ac mulieres. uinctos perducẽ hierlim.
Et cum iret fecit. factũ ut appropinquaret
damasco. subito circumfulsit eum lux de ce
lo. z cadens in terram audiuit uocẽ dicentẽ
sibi. Saule. Saule quid me persequeris ? Qui
Ego sum ihs quem tu persequeris. Durum tibi ẽ
contra stimulum calcitrare. Et tremens ac stupens ait. Dñe quid me uis facere ? Et dix ad eum dñs. Surge z ingredere
ciuitatem. z dicetur tibi quid oporteat
Viri aut illi qui comitabant eum stabant
stupefacti. audientes quidem uocẽ nemi
nem aut uidentes. Surrexit aut Saulus de
terra. apisq; oculis nichil uidebat. Adducẽtes aut
illum introduxerũ damasci. z erat tribus diebus non uidens. z non manducauit
nec bibebat. Erat aut quidã discipulus dam
asci nõe ananias. z dix ad illum in uisu dñs.
Anania. Et ille ait. Ecce ego dñe. Et dñs
ad illum. Surge z uade in uicum qui uo
catur rectus. z quære in domo iude saulum nõ
mine tharsensem. ecce enim orat. Et uidit uirũ
ananiã nomine introeuntem z imponentẽ sibi
manus ut uisum recipiat. Respõdit aut ananias.
dñe audiui a multis de uiro isto quanta
malefecerit sanctis tuis hierlim. hic hꝫ potestatẽ a
principibus sacerdotũ alligandi oẽs qui in
uocant nomen tuum. dix aut ad eum dñs. uade
quoniam uas electionis ẽ mihi iste ut portet nomen
meum coram gentibus. regibus. z filiis isrl.
Ego enim ostendam illi quanta oportet
eum pro nomine meo. Et abiit ananias
introiuit in domum. z imponens ei manus
dixit. Saule frẽ dñs misit me ihs qui ap
paruit tibi in uia qua uenisti. ut uideas
et implearis spũ scõ. Et protinus ceciderunt ab
oculis eius tanq squamæ. z surgens baptizatus ẽ. Et cum accepisset cibum
confortatus ẽ. Fuit aut cum discipulis qui erant damasci
per dies aliquot. z confestim in synagogis
prædicabat ihm. quoniam hic ẽ filius dei. Stupebant aut omnes qui audiebant. z dicebant. Nonne hic ẽ qui expugnabat in hierlim eos q
nominabatur hoc nomen istud. z ad hoc ad hi
mutus ut uinctos illos duceret ad principes sacer
dotũ. Saulus aut magis conualescebat. z confundebat Judeos qui habitabant damasci. affir
mans q hic ẽ xps. Cum aut implerentur dies multi. consilium fecerũt ubi. ut eũ

ſi ẽnt. ⁊ Ioñes aũt ⁊ꝯ ſunt ſaulo inſidias e
ẽz. Cũq; dicebant aũt ⁊ꝓ ⁊ꝯ die ac nio
cte ut eum uitharn. Ioppientes aũt di
ſcipli ei nocte p muru. demiſerunt eum
ſimmittentes in ſporta. Cum aũt ueniſſ i
ſer lim nẽtabat ſe uniꝑ diſcipli. ⁊ꝯ ti
mebant ei nõ ẽdentes q; eẽt diſcipl⁹. Bar
nabas aũt appñiũ illum duxit ad apl⁹
⁊ narrauit illis quõ uisa uidiſſet dñm. ⁊
quia loc⁹ ẽ ei. ⁊ quõ uisa dixiſſet fiducia
bẽ egiſſet in noĩe ihu. ⁊ erat cũ illis uersans
⁊ exiens ier lm. fiducialr agens in noĩe dñi.
Loquebatur q; gñbs. ⁊ diſputabat cũ gre.
Illi aũt ogitabant occidere eum. Cũ aũ ogno
uiſſent fr̃es. deduxẽ eum ceſaream. ⁊ dimiſ
ſẽ tharſum. ecclia quid p totã iudeã ⁊ gali
leam. ⁊ ſamariã habebat pacẽ. ⁊ edificabatur
ambulans in timore dñi. ⁊ conſolatione ſc̃i ſpũ
replebatur. Factũ ẽ aũ ẽcurrere petr̃ ꝑ oĩa
cautes y uenit y per. ⁊ ſcos qui habitabat
lidde. Inuenit aũt ibi quẽdã hoĩẽ nõie ene
am. abbantic. annis. viii. iacentẽ grabatũ qui
erat paral⁹. ⁊ ait illi petr̃. Enee ſanat te dñs
ihs xp̃s. Surge ⁊ ſterne tibi. ⁊ cõtinuo ſurre
xit. Et uiderunt illi oẽs qui habitabant lidde
⁊ ſaron. qui aũi ſunt ad dñm. In ioppe aũt
fuit quedam diſcipla nõie thabita. quæ
ĩpretatur dorcas. hec erat plena opib⁹ bonis. ⁊ e
lemoſinis q̃s faciebat. Factũ ẽ aũt in
diebꝫ illis ut infirmata moreret̃ eã. quã cũ
lauiſſent poſuer̃ eã in cenaculo. cũ aũt ẽet
lidde ab ioppe diſcipli audientes. quia eet ih
ea petr̃ duos uiros miſer̃ ad eum rogantes
ne pigriteris uenire ad nos. Exurgens
aũt petr̃ uenit cum illis. quo adueniſſi du
xerunt illum in cenaculũ. ⁊ circũſteterũt illũ
oẽs uidue flentes. ⁊ oſtendentes ei tu
nicas ⁊ ueſtes quas faciebat illis dorcas. Eiec
tis aũt foris oĩbꝫ petr̃ ponens genua o
rauit. ⁊ conuſus ad corp⁹ dixit. Tabita surge. Et
illa aperuit oculos ſuos. uidit petrum. ⁊ resedit.
Dans aũt illi manũ erexit eam. Et cũ uocaſſi ſcos
⁊ uiduas aſſignauit eã uiuã.

Factũ aũt ẽt ioppe ut multos credi
derẽt in dñm. Simõ aũt ẽt diꝫ mul
tos moratus est apud symonẽ corza
riũ apud. Erat aũt uir quidã in ceſarea nõie cornelius cen
turio cohortis q̃ dr̃ italica. ⁊ religiosus
timens dñm cũ oĩ domo ſua faciens
elemoſinas multas plebi. ⁊ deprecans dñm
ſẽ. Vidit manifeſte in uisu quasi hora
rã diei. angẽm dei introeuntem ad ſe. ⁊ dicẽtem
ſibi. Cornelii. At ille intuens eum timore
factus dixit. quis est dñe. Dixit aũt illi ora
tiones tuæ ⁊ elemoſinæ tuæ. aſcenderũt in me
moriam in conſpectu dei. ⁊ nũc mitte uiros
in ioppen. ⁊ accerſi ſimonẽ quẽdã qui cog
nominatur petr̃. hic hoſpitat apud ſymonẽ
quendam coriariũ cui ẽ domus iuxta mare. hic
dicet tibi quid te oportet facere. Et cum diſceſſiſ
ſi angl⁹ qui loquebatur illi. uocauit duos de domeſticis ſuis. ⁊ militem metuentem de
uotum ex his qui illi aſſistebant. quibus
narrauiſſet omnia miſit illos in ioppen. Al
ter aũt die iter illis facientibus. ⁊ appro
pinquante ciuitati. aſcendit petr̃ sup
pra. ut oraret circa horam. vi. ⁊ cũ esuriret uoluit quas dam parare. illis
autem fac̃tibus excessit. Et ui
dit cælũ apti. ⁊ descendens uas quoddã
uelut linteũ magnũ. quatuor initijs de
mitti de cælo in terrã. in quo erant oĩa quadru
pedia. ⁊ ſpentia terre. ⁊ uolatilia cæli.
Factũ ẽ uoce ad eum. Surge petr̃ occide
⁊ manduca. Ait aũt petr̃. Absit dñe. quia
nunquã manducaui oẽ cõe. ⁊ immundũ
nunq̃ intrauit in os meũ. Iterũ dixit ei uox de
rsus ad eum. Quod deus purificauit tu
ne cõe dixeris. Hoc aũt factũ ẽ ter. ⁊ statim re
ceptum ẽ uas in cælũ. Et dũ in ſe haberet
petr̃ quid nã esset uisio q̃ uidit. ecce tri
es qui missi sunt a cornelio. inquirentes do
mum symonis. astiterunt ad ianuã. ⁊ cũ
uocassent interrogabant symonẽ q̃ cognomi
natur petr̃ ibi hospitet. Petro
aũt cogitante de uisione. dixit spũs ei. Ecce
uiri tres q̃runt te. surge ergo descende
⁊ uade cum eis nichil dubitans. quia ego mi
si illos. descendẽs aũt petr̃ ad uiros dixit. Ec
ce ego sum quẽ q̃ritis. Quæ cãsa ẽ p quã ue
nistis. Illi dixer̃. Cornelius centurio uir
iust⁹ ⁊ timẽs dñm. ⁊ testimoniũ hñs ab uni
uersa gẽte iudeoꝝ. ⁊ responsum accepit ab an
gelo ſco accersire te in domũ suã. ⁊ audire
uerba abste. Introducens ergo eos recepit
hospes. Sequenti aũt die surgens pfect⁹ est
cũ illis. ⁊ quidam exfratribus ab ioppe. comitan
tes eum. ut penes ipsos esset. Alia aũt die intro
ibat cesaream. Cornelius aũt exspectabat illos.
uocans cognatos suos. ⁊ necessarios amicos. ⁊
cũ ẽt introisset petr̃. obuius uenit ei corne
lius. ⁊ procidens ad pedes ei adorauit. Petr̃
aũt eum leuauit eũ dicens. Surge. ⁊ ego ipse homo sũ sicut ⁊
tu. Et loquens cum illo introiit. ⁊ inuenit multos q̃
conuenerant in unũ ad illos. ait illis. Vos scitis
quõ abhominatum ẽ uirum iudeo iungi ⁊ ap
plicari alienigenæ. ⁊ mihi ostendit deus neminẽ
coĩ aut immundũ dicere hoĩẽ. pp q̃ sine du
bitatione uenistis accersitus me. ⁊ cornelius ait. Amidi
ani quatuor dies usq; adhanc horam orans eram ho
ra nona et ecce uir stetit ante
me in ueste candida. ⁊ ait. Cornelii exaudi
ta ẽ oratio tua. ⁊ elemoſine tue memorate
ſunt in conſpectu dei. Mitte ⁊ accerſi

accersi Symonem qui cognominatur Petrus. hic ho
spitatur in domo Symonis coriarii iuxta mare.
Confestim ergo misi ad te. et tu benefecisti venien
do. nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus au
dire omnia quecumque precepta sunt tibi a domino. Aperiens autem
Petrus os suum dixit. In veritate comperi quoniam non est
personarum acceptor deus. sed in omni gente qui timet eum
et operatur iustitiam. acceptus est illi. Verbum mi
sit deus filiis Israel. annuntians pacem per Iesum Christum. hic
est omnium dominus. Vos scitis quod factum est per universam Iude
am. incipiens enim a Galilea post baptismum quod predica
vit Iohannes. Iesum a Nazareth. quomodo unxit eum deus
spiritu sancto et virtute. qui pertransiit benefaciendo et
sanando omnes oppressos a diabolo. quoniam deus erat cum
illo. Et nos testes omnium que fecit in regione Iude
orum et Ierusalem. quem occiderunt suspendentes in
ligno. Hunc deus suscitavit tertia die. et dedit eum
manifestum fieri non omni populo. sed testibus preordinatis
a deo. qui manducavimus et bibimus cum illo post
quam resurrexit a mortuis. Et precepit nobis predica
re populo et testificari. quia ipse est constitutus a deo iu
dex vivorum et mortuorum. Huic omnes prophete testi
monium perhibent remissionem peccatorum accipere
per nomen eius qui credunt in eum. Adhuc eo loquente
verba hec. cecidit spiritus sanctus super omnes qui audie
bant verbum. et obstupuerunt ex circumcisione
fideles qui venerant cum Petro. quia et in nationes gratia
spiritus sancti effusa est. Audiebant enim illos loquentes
variis linguis et magnificantes deum. Tunc re
spondit Petrus. Numquid aquam quis prohibere potest ut non
baptizentur hi qui spiritum sanctum acceperunt sicut
et nos? Et iussit eos in nomine Iesu Christi baptizari.
Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos aliquot
diebus. Audierunt autem apostoli et fratres. qui erant in
Iudea. quoniam et gentes receperunt verbum dei.

XI

Cum ascendisset autem Petrus
Ierosolimam. disceptabant adversus illum
qui erant ex circumcisione dicentes. Quare introi
sti ad viros preputium habentes et manducasti cum
illis. Incipiens autem Petrus exponebat illis
ordinem dicens. Ego eram in civitate Ioppe
orans. et vidi in excessu mentis visionem. de
scendens vas quoddam velut linteum magnum
quattuor initiis submitti de celo. et venit usque ad
me. in quod intuens considerabam et vidi quadru
pedia terre et bestias. et reptilia. et volatilia
celi. Audivi autem et vocem dicentem mihi. Surge
Petre occide et manduca. Dixi autem. Nequaquam
domine. quia commune aut immundum numquam in
troivit in os meum. Respondit autem vox secundo de celo.
Que deus mundavit tu ne commune dixeris. Hoc autem
factum est per ter. et recepta sunt omnia rursum in celum.
Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo in
qua eram missi a Cesarea ad me. Dixit autem spiritus
mihi. ut irem cum illis nichil hesitans. Venerunt autem
mecum et hi sex fratres. et ingressi sumus in domum
viri. Narravit autem nobis quomodo vidisset angelum dei in
domo sua stantem et dicentem sibi. Mitte in
Ioppen et accersi Symonem qui cognominatur Pe
trus. qui loquetur tibi verba in quibus salvus eris tu et uni
versa domus tua. Cum autem cepissem loqui. cecidit spiritus
sanctus super eos sicut et in nos in initio. Recordatus
sum autem verbi domini sicut dicebat. Iohannes quidem
baptizavit aqua. vos autem baptizabimini spiritu
sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis deus sicut et no
bis qui credidimus in dominum Iesum Christum. ego quis
eram qui possem prohibere deum. His auditis ta
cuerunt et glorificaverunt deum dicentes. Ergo et
gentibus penitentiam deus dedit ad vitam. Et illi quidem qui dispersi
erant a tribulatione que facta fuerat sub Stephano
perambulaverunt usque ad Fenicen et Cyprum.
et Antiochiam. nemini loquentes verbum nisi solis
Iudeis. Erant autem quidam ex eis viri Cyprii et Cire
nei. qui cum introissent Antiochiam loqueban
tur ad Grecos. annuntiantes dominum Iesum. Et erat
manus domini cum eis. multusque numerus credentium conversus
est ad dominum. Pervenit autem sermo ad aures ecclesie
que erat Ierosolimis super istis. et miserunt
Barnabam usque Antiochiam. Qui cum pervenisset
et vidisset gratiam dei gavisus est. et hortaba
tur omnes in proposito cordis permanere in domino. quia
erat vir bonus et plenus spiritu sancto et fide. Et apposita
est multa turba domino. Profectus est autem Thar
sum ut quereret Saulum. Quem cum invenisset
perduxit Antiochiam. et annum totum conversati sunt in B
ecclesia. et docuerunt turbam multam. ita ut cog
nominarentur primum Antiochie. discipuli
christiani. In his autem diebus supervenerunt ab Iero
solimis prophete in Antiochiam. et surgens
unus ex eis nomine Agabus. significabat per spiritum
famem magnam futuram. in universo orbe terra
rum que facta est sub Claudio. Discipuli autem prout quis
habebat proposuerunt in ministerium mittere habitantibus
in Iudea fratribus. quod et fecerunt mittentes ad se
niores per manum Barnabe et Sauli.

XII

Eodem autem tempore misit Herodes rex ma
nus. ut affligeret quosdam de ecclesia. Oc
cidit autem Iacobum fratrem Iohannis gladio. Videns
autem quia placeret Iudeis. apposuit ut apprehenderet et
Petrum. Erant autem dies azimorum. Quem cum
apprehendisset. misit in carcerem. tradens quattuor
quaternionibus militum ad custodiendum. volens post
pascha producere eum populo. Et Petrus quidem servaba
tur in carcere. oratio autem fiebat sine intermis
sione ab ecclesia ad deum pro eo. Cum autem producturus
eum esset Herodes. in ipsa nocte erat Pe
trus dormiens inter duos milites vinctus catenis
duabus. et custodes ante hostium custodiebant
carcerem. Et ecce angelus domini astitit. et lumen
refulsit in habitaculo carceris. Percussoque
latere Petri. excitavit eum dicens. Surge
velociter. Et ceciderunt catene de manibus eius. Di
xit autem angelus ad eum. Precingere et calciare
caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi. Cir

ūdate uestmēti tuī. ⁊ seqūre me. ⁊ exiēs sequebatur eū. ⁊ nesciebat quia uēm ē. qđ fiebat p angelū. existimabat aūt se uisū uidē. transeuntes aūt p̄mā ⁊ 2am custodiam. uenerunt ad portam ferream q̄ ducit ad ciuitatē. que ultro aperta ē eis. ⁊ exeuntes processerūt uicū unū. ⁊ protinus discessit angelus ab eo. Et petr̄ ad se reuersus dixit. nūc scio uere. quia misit dūs angelū suū. ⁊ eripuit me de manu herodis. ⁊ de oī exspectatiōe plebis iudeor. Et cōsiderans uenit ad domū mar̄iē matris ioh̄is q̄ cognominabatur marc̄. ubi erant multi congregati ⁊ orantes. Pulsante aūt eo ostiū ianue. processit puella ad audiendū nomē petri. ⁊ cū agnouisset uocē petri. p gaudio nō aperuit ianuā. sed intro currens. nūciauit stare petrū ad ianuam. At illi dixer̄ ad eā. mente. Illa aūt affirmabat sic se habere. illi aūt dicebant angelus ei ē. Petrus aūt perseuerabat pulsans. Cum aūt aperuissent. uiderunt eum. et obstupuer̄. Annuens aūt eis manu ut tacerent. narrauit quō dominus eduxisset eum de carcere dixitq; Nūciate iacobo fr̄i ih̄u. ⁊ egressus abiit in aliū locū. Fact̄ aūt illa die erat nō parua turbatio inter milites. quid nā de petro factus esset. Herodes aūt cum requisisset eum ⁊ nō inuenisset. inquisitione facta de custodibus. iussit eos duci. Et descendens iudee a cesarea. demorabat ibi. Erat aūt iratus tyriis. ⁊ sydoniis. At illi unanimes uenerūt ad eum. ⁊ persuaso blasto qui erat super cubiculum regis. postulabant pacē. eo q̄ alerentur regiones eorum illius. Statuto aūt die. herodes uestitus uestē regali. sedit pro tribunali. ⁊ concionabatur ad eos. Plebs aūt clamabat dei uocē ⁊ nō hominis. Confestim aūt percussit eum angelus dñi. eo q̄ nō dedisset honorē deo. ⁊ consumptus a uermibus expirauit. Verbū aūt dei crescebat ⁊ multiplicabatur.

Barnabas aūt ⁊ saulus reuersi sunt ab ierosolymis expleto ministerio. assumpto iohe qui cognominabatur marc̄. Erant aūt in ecclesia q̄ erat antiochie. in proph̄e ⁊ doctores. in quib; barnabas. ⁊ symon q̄ uocabatur niger. ⁊ lucius cyrenensis. ⁊ manahen qui erat herodis tetrarche collactaneus. ⁊ saulus. Ministrantibus aūt illis dño ⁊ ieunantibus. dixit illis spūs scūs. Segregate mihi barnabam. ⁊ saulū in opus ad q̄ assumpsi eos. Tunc ieunantes ⁊ orantes imponentesq; eis manus dimiserunt illos. ⁊ ipi quidē missi a spū scō. abierūt seleuciā. ⁊ inde nauigauer̄ cypri. Et cū uenissent salamina. p̄dicabant uerbū dei in synagogis iudeorum habebant aūt ⁊ iohem ministrū. Et cū pambulassent insulam usq; ad paphum. inuenerūt quēdā uirū magū pseudoppham iudeū. cui nomen erat bariesu. qui erat cum proconsule sergio paulo. uiro prudenti. hic accersito barnaba et saulo. desiderauit audire uerbum dei. Resistebat aūt illis elimas magus. sic enim interpretatur nomen eius. quere alterius posuit aūte. Saulus aūt qui ⁊ paulus repletus spū scō intuitus eum dixit. O plene omni dolo. ⁊ omni fallacia. fili diaboli. inimice omnis iustitie. nō desinis subuertere uias dñi rectas. ⁊ nunc ecce manus dñi super te. et eris cecus nō uidens solē usq; ad tp̄m. Et obtenebratus cecidit mox caligo ⁊ tenebre. ⁊ circuiens querebat qui manū daret. Tunc proconsul cum uidisset factū. credidit admirans super doctrina dñi. Et cū a paphon nauigassent paulus. ⁊ q̄ cū eo erant. uenerunt pergen pamphilie. Johs aūt discedens ab eis reuersus ē ierosolymā. Illi uō pertranseuntes pergen. uenerūt antiochiam in pisidie. ⁊ ingressi synagogam die sabbatorum sederūt post lectionē aūt legis ⁊ prophar. miserūt principes synagoge dicentes. Viri fr̄es si quis est in uobis sermo exhortationis ad plebem dicat. Surgens aūt paulus ⁊ manu silentiū indicens ait. Viri israhelite ⁊ qui timetis deū audite. Deus plebis israhel elegit patres nr̄os. ⁊ plebem exaltauit cum essent inquilini in terra egypti. ⁊ in brachio excelso eduxit eos ex ea. ⁊ quasi annorum quadringentorum. ⁊ quinquaginta. morē eorum sustinuit in deserto. ⁊ destruens gentes. vii. in terra chanaan. sorte distribuit eis terram eorum. quasi per annos. cccc. ⁊ l. annos. ⁊ post hec dedit iudices usq; ad samuelem prophetam. ⁊ exinde postulauerunt regem. ⁊ postulauit deus eis saul filium cis virum de tribu beniamin. annis. xl. ⁊ amoto illo suscitauit illis dauid regem. cui testimonium perhibens dixit. Inueni dauid filium iesse. uirum secundum cor meum. qui faciet omnes uoluntates meas. Cuius de semine secundum promissionem eduxit israhel saluatorem iesum. precursante iohe. baptismum penitentie omni populo israhel. Cum impleret aūt iohes cursum suum dicebat. Quē me arbitramini esse non sum ego. sed ecce uenit post me cui nō sum dignus soluere calciamenta pedum. Viri fr̄es filii genus abrahā. ⁊ qui in uobis timent deum. uobis uerbum salutis huius missum est. Qui enim habitant hierusalem. ⁊ principes eius. hunc ignorantes. nec uoces prophetarum que per omne sabbatum legunt. iudicantes impleuerunt. nullam causam mortis inuenientes in eo. petierunt a pilato ut interficerent eum. Cumq; consummassent omnia que de eo scripta erant deponentes eum de ligno posuerunt in monumento.

sulatamur eum amozeus tua dic. qui u
uic y multoz dicebab hic qui simul ascen
debat cum eo d galilea magelim. qui usq
mne sunt testes ei ad plenū. ¶ hoc nob
annuntiauit ea que ad pfc nrōz reymis
sio fca ē. qm hanc dō adimpleuit filius
nr resuscitans ihm. sicut in psalmo scdo
filius mus es tu. ego hodie genui te. Qui
auit susatamur eum amozeus. ampli
us reuisit in corruptionē. tm de quo da
bo uob sca dd fidelia dō. ¶ alibi dicit nō
dabis scm tuū uidē corruptionē.
Tibi ē mihi gratē cum ammunistra
si uoluntate dī dormiuit. ¶ apposit ē ad
patres suos. ¶ uidit corruptionē. Quē u
de susatamur nō uidit corruptionē.
Sciū g sit uob uiri fres qua p hui remi
ssio peccoz annuntiatur uob. et omnib; quib; nō potuistis in lege moysi iustificari. ¶ in hoc oēs qui credit iustificant. uidete g ne supueniat uob q dictū ē in pphis.
Videte despectores. ¶ admiramini. ¶ disperdimi.
quia op operor ego in diebus uris. op q nō credetis si quis enarrauit uob. Egredientibus aut illis rogabant ut sermo loqrent sibi sabbo loq
uentur sibi hec uba. Cumq; dimissa esset sy
nagoga. secuti sunt multi iudeoz. ¶ colentium aduenarum paulū ¶ barnabā. Qui
loquentes suadebant eis ut permanerent in gra
dei. Sequenti aut sabbo pene uniuersa ciuitas
conuenit audire uba dei. Uidentes aut turbas iudeoz replen sunt zelo. ¶ dicebant
his que a paulo dicebantur blasphemantes. tunc fidenter paulus ¶ barnabas dixer
unt uob oportebat pmū loqui uba dei. Sed quo
repellitis illud. ¶ indignos uos iudicatis
eternę uite. ecce conuertimur ad gentes. Sic enim nob precepit dō. Posui te in lumen gentib;
ut sis in salutem usq ad extremū terre. Audi
entes aut gentes. gaudebant. ¶ glorificabant
uba dei. ¶ crediderunt quotquot erant ordinati ad uitam eternam. Disseminabatur aut uba dei p uniuersam regionē.
Iudei aut contra concitauerunt mulieres religiosas ¶ honestas. ¶ pncipes ciuitatis. ¶ excitauerunt
persecutionē in paulū. ¶ barnabam. ¶ eiecerunt eos de finib; suis. At illi excussio pul
uere pedum in eos uenerūt iconiū. Discipuli aut replebantur gaudio ¶ spū scō.

Factū ē aut iconii ut simil
intrarent in synagogam iudeoz. ¶ ꝙ
locuti essent in uisa multitudo. Qui uō incredduli
fuerūt iudei. suscitauerūt ¶ exacerbauerūt animas gentiū aduersus fres. Diu ergo demorati sunt ibi fidenter agentes in dño testimoniū phibenti uerbo gre sue. dante signa ¶ prodigia fieri p manus eoz. Diuisa ē aut multitudo ciuitatis. ¶ quidam quidē erant cū iudeis. ¶ quidam aut cum apīs. Cū aut fecissent impetū gentium ¶ iudeoz cum pncipib; suis ad contumeliam affligendū. ¶ lapidandos eos. intelligentes aut fugerūt ad ciuitates lycaonie. lystram. ¶ derben. ¶ omnem circa regionē. ¶ ibi erāt euāgelizantes. Et quidam uir infirmus pedib; sedebat claudus ex utero matris sue. qui nūq ambulauerat. hic audiuit paulū loquentē. Qui intuitus eum ¶ uidens quod fidem haberet ut saluus fieret. dixit magna uoce. Surge sup pedes tuos recte. ¶ exiluit ¶ ambulabat. Turbe aut cū uidissent quod fecerat paulus. leuauerūt uocē suā lycaonice dicentes. dii similes facti hoib; descenderūt ad nos. Uocabant barnabam iouem. paulū aut mercurium. quia ipse erat dux ubi. Sacerdos quoq; iouis qui erat ante ciuitatem. tauros ¶ coronas ante ianuas afferens cū populis uolebat sacrificare. quo audito apli barnabas ¶ paulus scissis tunicis suis. exiluerunt in turbas clamantes ¶ dicentes
uiri quid hec facitis. ¶ nos mortales sumus similes uobis homines. annuntiantes uob ab hijs uanis conuerti ad dm uiuū qui fecit celū ¶ terrā mare. ¶ oīa q in eis sunt. q in pteritis generationib; dimisit oēs gentes ingredi uias suas. quamquā nō sine testimonio semetipm reliquit benefaciens. de celo dans pluvias. ¶ tempora fructifera. implens cibo ¶ lętitia corda nra. ¶ hec dicentes uix sedauerūt turbas ne sibi immolarent. Supuenerūt aut quidā ab antiochia. ¶ yconio iudei. ¶ persuadentes eis
his lapidatoq; paulo trahebant extra ciuitatem. existimantes mortuū esse. Circūdantib; aut eum discipulis. surgens intrauit ciuitatem. ¶ postera die profectus est cū barnaba in derben. Cumq; euangelizassent ciuitati illi. ¶ docuissent multos. reuersi sunt lystram. ¶ yconium. ¶ antiochiam. confirmantes animas discipulorum. exhortantes ut permanerent in fide. quia per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. ¶ ordinantes illis per singulas ecclesias pbros. ¶ orantes. cū ieiunijs cōmendabant eos dño in quē credider. Transeuntes aut pisidiā uenerūt in pamphiliā. ¶ loquentes in lystra ¶ pergen descenderūt in ydalia. inde nauigauerunt antiochiam. unde erant traditi gre dei in opus quod impleuerūt. Cum aut uenissent ¶ congregassent ecclīam. renuntiabant quanta fecisset deus cum illis. quia aperuisset gentib; hostium fidei. Morabantur aut cū discipulis.

Et quidam descendentes de iudea docebant fres. quia nisi circūcidamini

xv

mum fm moyſi nō poteſtis ſalu
ſalui fi. fc'ſecedione nō mmma paulo
barnabe adſtiq; illoc ſtmuer ut aſcendēr
paulus barnabas, quidā alij exalijs ad a
plos. ybuq; merlm. ſup hac ſtione. ſti g
decuen abecclia. pmittebant phenīces et
ſamariā. narrantes ꝯuſationē gentiū.
fiebant gaudiū magnū omnib; frib;
Cum aūt uenſſent ierolimā ſuſcepti ē
ab eccl'is abaplis. ſenoribus annūtiantes q̄nta d̄
fecſſ; cum illis. Surrexerunt aūt quidā
d hereſi phariseoꝝ qui ēdētes dicentes. q
oport circūcidi eos. ꝑcepe quoq; ſuare le
gem moyſi. Conuenerūtq; apli. ſenio
res uidē de uboſi. Cū aūt magna q̄ſtio
nē fieret. Surgens petrus dixit uiri frēs
uos ſciſtis abantiq; diebus q; mō ob elegit
dō p os meū audire gentes uerbū euangeli
i. credere. qui nouit corda deus teſtimoniū
phibuit. dans illis ſpīm ſcīm ſicut nob. et
nichil diſcreuit inter nos et illos. fide purifi
cans corda eoꝝ. nunc ergo quid tēptatis.
dare unpone iugum ſup ceruicē diſcipulo
rum quē neq; patres nri neq; nos portare potuim.
ſed p gratiā dñi nri ihu xpi credim ſaluari q̄
admodū illi. Tacuit aūt omis multitudo.
et audiebant barnabā et paulū narran
tes quanta deus fecſſ ſignā et prodigia in gen
tib; p eos. et quam mirabilē. ſtū. facto;
diceſ. Viri frēs audite me. ſimō nar
rauit quēadmodū primū deus uiſitauit ſumere
ex gentib; populū ſuo. et huic conſonant
uba prophar. ſicut ſcptū ē. p hec reuertar et
diſtruam tabernaculū dauid dicebat et diruta
ei reedificabo et erigam illud. ut requirat
ceteri hoīm dñm. et oēs gētes ſup quas inuoca
tū ē nomen meū. dicit dñs. faciens hec. Notū
a ſeculo ē dño opa ſua. Propter q; ego iudico non ingre
dere eos qui ex gentib; conuertuntur ad deum
ſi ſcribe ad eos. ut abſtineant ſe a contami
natiōib; ſimulacroꝝ. et fornicatiōe. et ſuf
focato et ſanguine. Moyſes enī a tpi
b; antiquis hꝫ in ciuitatib; ſuis qui
cum predicent in ſynagogis. p omnē
ſabbm legitur. Tunc placuit apliſ et ſe
nioribus cum omni eccl'ia eligere uiros
ex eis. mittere antiochiam cū paulo et barnaba iudam. qui cognomina
tur barſabas. et ſilam. uiros primos u
trib; ſeruentes. p nāt eoꝝ. Scribentes per manū eoꝝ. Apli et ſe
niores frēs hiſ qui ſunt antiochie. et ſyrie. et cilicie frib; ex gentib; ſalutē. Quia
audiuim quia quidam exeuntes ex nob;
turbauerūt uos uerbis ſubuertentes animas ueſtras. quib; nō mandauim. placi
tum nob; factis nimis congregatis uiris
ad. nimis. electis mittere ad uos. cū karissimis nris barnaba et paulo ho
minib; qui tradiderunt animas ſuas p nōie
dñi nri ihu xpi. Misimus ergo iudam et ſilam
qui et ipi nob uba referent eadē. Visum
est enim spūi scō et nob. nichil ultra imponere
uob honere quā hec necessaria. ut abstineatis
uos ab immolatis simulacroꝝ. et sanguine
et ſuffocato et fornicatione. equib; custo
dientes uos bñ agetis. ualete. Illi ergo di
miſſi descenderunt antiochiam. et congre
gata multitudine tradiderunt epſtam. quā
cum legiſſent. gauſi sunt super consolatione
huius. nam et ipſi prophetę. ipi ex eis exhortati sunt frēs et confirmauerunt. et
facto aūt tpe dimiſſi sunt cū pace ab frib;
suis. adeos qui mansurant illos. uisum est et
ſile remanere. Judas aūt solus abiit re
rsum. paulus aūt et barnabas demorati
sunt antiochie. docentes et euangelizantes
cum aliis plurib; uerbū dñi. Post aliquot
dies. dixit ad barnabam paulus. reuerta
mur uisitemus frēs per uniuersas ciuitates in
quib; predicauimus uerbū dñi quid se hab
barnabas aūt uolebat secū assumere
iohem qui cognominabatur marcū.
paulus aūt rogabat eum ut eū discessit
sem abeis de pamphylia. et non isset cū
eis in opus nō debere recipi. frem. Facta aūt dissen
sio ita ut discederent ab inuicē. et barnabas
assumpto marco nauigaret cyprum. Pau
lus uō electo sila pfectus est. traditus
gratie dei a frib;. Perambulabat aūt syriā
et ciliciam. confirmans ecclias. precipiens ꝯ
seruare preceptā aploꝝ. et seniorū.

Peruenit autem et derben. et lustrā. et ecce di
scipls quidā erat ibi. nōie timotheus
filius mulieris iudee fidel patre gentili.
huic testimoniū bonū reddebant qui in lust
ra erant et iconio frēs. huic uoluit secū p
ficisci. et assumens eum circūdit eū pp iudeos
q erant in illis locis. Sciebant enim oēs q pat
er eius erat gentil. Cum aūt pmisisset eum
tradebant eis custodire decreta. q erant
decreta abaplis. et seniorib; qui erāt in
ierosolimis. Et ecclie quidē confirmabant
fide. et habundabant numero in die. Transeun
tes aūt phrygiam. et galaticā regionē.
uetati sunt a spō scō loqui uerbum in asia.
Cum uenissent mysiam tentabant in
bithyniā. et non permisit eos spūs ihu. Et
aūt pertransissent mysiā. descenderunt in
adam. Visio p noctē paulo ostensa est. uir
macedo quidam erat stans. et deprecans
eum et dicens. transiens in macedoniā.
adiuua nos. Ut aūt uidit statim q
sumus profecti in macedoniā. certi frēs quo
niam uocauit nos dominus. euangelizare eis. Navigan
tes aūtem de troade recto cursu uenimus samothraciam
et sequenti die neapolim philippis. q̄ est pri

pmç macedonie ciuitatis coloniæ. enim
autē mhac mrbe diebꝫ aliquot. ofi ihē ter
die autē sabbatoꝝ egressi sunt foras ubi
fluuius ꝙ videbatur oratio esse. ⁊ sedentes lo
quebantur mulieribꝫ ꝙ conuenerant. Et q̄dā mulier
nōie lydia purpuraria ciuitatis thya
tirenoꝝ. colens dm audiebat. cui⁹ dñs
cor aperire hys que dicebantur a paulo
ut autē baptizata est. ⁊ domꝰ ei. rogauit ꝺ
dicens. Si iudicastis me fidelē dño esse. i
trate in domū meā. ⁊ manete. ⁊ coegit
nos. Factū ē autē cuꝫ irem ad orationē.
puella q̄dā habēs spīm pythonē obuia
nobis. q̄ qstū magnū pstabat dñis su
is diuinando. hic subsequens paulū ⁊ nos clama
bat. ⁊ dicebat. hi homines serui dei excelsi sunt. q̄
annūciant nobis uiā salutis. Hoc autē faciebat
multis diebꝫ. dolens autē paulus. ⁊ conuersus
spū dixit. Precipio tibi in nomine ihu xpi exire
ab ea. Et exiit eadem hora. Videntes autē
dñi ei⁹ quia exiit spes q̄stus eoꝝ. apprehen
dentes paulū. ⁊ silam. perduxerūt in forū ad
principes. ⁊ offerentes eos magistratibꝫ dixe
runt. hi homines conturbant ciuitatē nr̄am
cum sint iudei. ⁊ annunciant more quē
nō licet nob⁹ suscipere. nec facere. cū sim⁹ rom
ani. Et insurrexit plebs aduersus eos. ⁊ magi
stri ⁊ scissis tunicis eoꝝ. iusserūt uirgis ce
dere eos. ⁊ cum multas plagas eis imposu
issent. miserunt eos in carcerē precipientes
custodi. ut diligenter eos seruaret. Qui cū
tale precepti acceptū. misit eos in interiorē
carcerē. ⁊ pedes eoꝝ strinxit ligno. Circa
autē noctē paul⁹ ⁊ silas. adorantes laudabant dm. ⁊ audiebant eos q̄ custo
dia erant. Subito aūt factus est mag⁹ terre motus ita ut mouerentur fundamenta carcer.
⁊ statim aperta sunt oia hostia. ⁊ uniuersoꝝ
uincula soluta sunt. Expergefactus autē custos
carcer. ⁊ uidens ianuas apertas carcer. eua
ginato gladio uolebat se interficere. estimans
fugisse uinctos. Clamauit autē paulus
uoce magna dicens. nichil feceris tibi malum
omnes enim hic sumꝰ. Petitoq lumine intr
gressus est. ⁊ tremefactus pedibꝰ paulo. ⁊ sile ad
pedes. ⁊ producens eos foras ait. dñi quid
me oportet facere ut saluus fiam. At illi di
xerunt. Crede in dñm ihm. ⁊ saluus eris tu
⁊ domus tua. ⁊ locuti sunt ei uerbum dñi cū oībꝰ
qui erant in domo ei⁹. ⁊ tollens eos in illa
hora noctis. lauit plagas eoꝝ. ⁊ baptizatus
est ipe ⁊ oes domꝰ ei⁹ continuo. Cū q̄ produxisset
eos in domū suā. apposuit eis mensam. ⁊ le
tatus est cū omni domo sua credens deo. Et cum
dies factus esset miserunt magistri uirgas dices
custodi. dimitte homines illos. Renuntiauit autē
custos carcer uerba hec paulo. quia misit ma
gistri ut dimittamini. nūc igit exeuntes
ite in pace. paul⁹ autē dixit eis. cesos nos pu. n
demnatos romanos miserūt in carcerē. ⁊
nūc occulte nos eiciunt. nō ita sed uenian
ipi nos eiciant. Nuntiauerūt autē magistra
tibꝰ uerba hec. timuerūq audito q. roma
ni essent. ⁊ uenientes deprecati sunt eos. ⁊ educen
tes rogabant. ut egrederentur ciuitatē. Egres
si autē de carcere intrauerūt ad lydā. ⁊ uisis
fratribꝰ. consolati sunt eos. ⁊ profecti sunt.

XVII

Cum autē ambulassent amphipolim. ⁊ a
pollonia. uenerūt thessalonicā. ubi erat
synagoga iudeoꝝ. Secm̄ consuetudinē autē
paul⁹ introiuit ad eos. ⁊ p sabbata tria dissereba
at eis de scripturis. adaperiens ⁊ insinuans qꝫ
xpm oportuit pati. ⁊ resurgere a mortuis. ⁊
quia hic est ihs. quē ego annūcio uob⁹.
Et quidā ex eis credidē. ⁊ adiuncti sunt pau
lo ⁊ sile. ⁊ deolentibꝰ gentilibꝰ q̄ magna
multitudo. ⁊ mulieres nobiles nō pauce.
⁊ zelantes autē iudei assumentes de uulgo ui
ros quosdam malos. turbam facti concitauerūt
ciuitatē. ⁊ assistentes domui iasonis. ⁊ re
quirebant eos producere in ppliū. Et cum nō inuen
issent eos. trahebant iasonē. ⁊ quosdā fres. ad
principes ciuitatis clamantes. ⁊ dicentes. hi q̄ or
bem concitauerūt. ⁊ hue uenerūt quos suscepit ia
son. ⁊ hi oēs contra decreta cesaris faciūt. regē alium
dicentes esse ihm. Concitauerūt autē plebē. ⁊
principes ciuitatis audientes hec. ⁊ accepta sa
tisfactione a iasone. ⁊ a cet̄is. dimiserūt eos. Fres
autē statim per noctē dimiserūt paulū ⁊ silam
in beroam. qui cū uenissent in synagogā iu
deoꝝ intrauerūt. Hi autē erant nobiliores eo
rū qui erāt in thessalonica. q̄ susceperūt uerbū cū
omni auiditate. quotidie scripturas scrutan
tes si ita se habe. ⁊ multi ex eis credidē. ⁊ gen
tiliū mulieres honestę. ⁊ uiri nō pau
ci. Cū autē cognouissent in thessalonica iu
dei. qꝫ ⁊ beroe ꝑdicatū est a paulo uerbū dei. ue
nerūt illuc cōmouentes ⁊ turbantes multi
tudines. Statimq paulū qdē dimiserūt fres ut
iret ad mare. Silas autē ⁊ timotheus remā
serūt ibi. qui autē deducebant paulū ꝑdu
xerūt eum usq athenas. ⁊ accepto mandato
abierūt ad silam ⁊ timotheū. ut quā celeri
us ad illū ꝑueniret. Paul⁹ autē cū
athenis eos exspectaret. mandabat spūs ei⁹
in ipo. uidens ydolatrē ciuitatē. Disputabat
quidē in synagoga cū iudeis ⁊ colen
tibus. in foro q̄ die ad eos qui ad eum
quos cumq. Quidā autē philosophi epicurei
⁊ stoici philosophi. non dissentiebant cū illo.
Et quidā dicebant. Quid uult semi
nator uerbi hic dicere. Alii uero deorum
nouoꝝ demoniorū uidetur annūciator esse.
quia ihm. ⁊ resurrectionē annūciabat

ecy. Et apprehensum eum ad areopagū du
xerunt dicentes. possumus scire quia hec est
noua. que a te dicitur doctrina? noua quedā i
feris auribus nr̄is inducis. uolumus ergo scire quid nā
uelint hec esse. Athenienses aut̄ oēs. & aduene
hospites ad nichil aliud uacabāt. nisi aut dicere
aut audire aliquid nouū. Stans aut̄ paulus
in medio areopagi. ait. uiri athe
nienses. p oīa quasi uos superstitiosos uide
pr̄ens enim. & uidens simulacra uestra. inue
ni aram in q̄ scriptum erat. ignoto deo. Quod
ignorantes colitis. hoc ego annuncio uob
deus qui fecit mundū. & oīa q̄ in eo sunt. hic
celi. & terre cum sit dñs. non inhabitat templis
manufactis. neq; manibus humanis colitur
indigens aliquo. ipe dans omib; uitā. & inspiratiōem. & oīa. fecitq; ex uno omne genus
hominum. inhabitare super uniuersam faciem terre.
definiens statuta tempora. & terminos habitationis eorum. Querere deum. si forte
attrectent eum aut inueniant. quamuis non longe
sit ab uno q̄libet nr̄m. In ipso enim uiuimus. & mouemur. & sumus. sicut. quidā poeta
rum dixerunt. ipsius enim & genus sumus. genus cum
cum simus dei. non debemus existimare auro.
aut argento. aut lapidi. sculpture artis
& cogitationis hominis deitatem esse similē. Et tempora
quidē hui ignorantie. despiciens deus. nunc
annuntiat hominibus. ut oēs ubique pñiam a
gant. eo q̄ statuit diem qua iudicaturus
est orbē in equitate. in uiro in quo statuit
fidem. omnibus resurgere. mortuos. Quidā quidē ir
ridebant. quidā aut dixerūt. audiemus te
iterū de hac. sic paulus exiuit de medio eorum
quidā uero adherentes ei credidērunt. in
quibus & dionisius areopagita. & mulier
nomine damaris. & alii cum eis.

Post hec egressus athenis uenit corin
thum. & inueniens quendā iudeum nomine
aquilam. ponticū genere qui nup uenerat
ab italia. & priscillam uxorem eius. eo q̄ præ
cepisset claudius discedere omnes iudeos urbe. accessit ad eos. & quia eiusdē erat artis. mane
bat apud eos. & operabantur. erant autem
scenefactorie. Cum uenissent aut de
macedonia silas. & timotheus. instabat uerbo
paulus. testificans iudeis esse iesum xpm.
Contradicentibus aut eis. & blasphemantibus.
excutiens uestimenta sua. dixit ad eos. San
guis uester super caput uestrum. mundus ego exi
ad gentes uadam. & migrauit inde. & intrauit
domum cuiusdam nomine titi. iusti colentis
deum. cuius domus erat coniuncta synagoge
Crispus aut archisynagogus credidit dño cum omni domo su
a. multi corinthiorum audientes credeba
nt. & baptizabantur. Dixit aut dñs nocte per
uisionem. noli timere. sed loquere. & ne taceas. propter
ea quia ego sum tecum. & nemo apponetur tibi
ut noceat te. quia populus est mihi multus in
hac ciuitate. Sedit aut annum unum. & sex. menses
docens apud eos uerbum dei. Gallione autem proconsule
achaie. insurrexerunt uno animo iudei in paulum.
& adduxerunt eum ad tribunal. dicentes. quia
contra legem hic persuadet hominibus colere deum. Incipiente aut paulo aperire os. dixit gallio ad iu
deos. Si quidem iniquum aliquod esset hic aut pessimum opus uestrum. recte uos susciperem. Si uero
questiones sunt de uerbo. & nominibus. & lege uestra. uos ipsi uidete. iudex horum nolo esse. Et im
minauit eis a tribunali. Apprehendentes aut omnes
sosthenen principem synagoge. percutiebant eum
ante tribunal. & nichil eorum gallio curae erat
Paulus uero adhuc sustinuit. & diem ha
bens. ualefaciens. nauigauit syriam
cum eo priscilla. & aquila. qui & totonsus
erat in cenchris. habebat enim uotum. deinde
uenit ephesum. illos autem reliquit. ipse uero
ingressus synagogam. disputabat cum iudeis
Rogantibus aut eis. ut amplius tempus apud eos
non faceret. sed annuit. ut dimissus a
fratribus. uenit ephesum. & illos quidem
oportuit diem festum facere. Ille autem qui
dam nomine apollo. alexandrinus genere. uir eloquens
deuenit ephesum potens in scripturis. hic erat
edoctus uiam dñi. & feruens spū loquebatur
& docebat diligenter ea que sunt iesu. sciens tm
baptisma iohannis. hic & cepit fiducialiter agere in
synagoga. Quem cum audissent priscilla
& aquila. assumpserunt eum. & diligentius ei
posuerunt illi uiam dei. Cum aut uellet tran
seare achaiam. exhortantes fratres scripserunt discipulis. ut susciperent eum. Qui cum uenisset. con
tulit multum his qui credi
derant. ostendens publice scripturis. esse
christum ihesum.

Factum est aut ut apollo esset corinthi. ut
paulus peragratis superioribus partibus uenire
ephesum. & inueniret quosdam discipulos. dixitq; ad eos. Si spiritum sanctum accepistis
credentes. At illi dixerunt ad eum. Sed nec si
spiritus sanctus est audiuimus. Ille uero ait. In quo ergo ba
ptizati estis. Qui dixerunt. In iohannis baptismate
dixit autem paulus. Iohannes baptizauit baptismate
penitentie populum. dicens in eum qui uenturus
esset post ipsum. ut credant. hoc est in ihesum. hec au
dientes baptizati sunt in nomine dñi ihu. Et
cum posuisset illis manus paulus. uenit spūs sanctus super eos. loquebantur linguis

ꝓphetauit. Iſtum autē ē ferē. unū. xij. interrogēſtis a ſynagogā eſt diuina lex quā uenit pauꝰ. miſeq; diſputauit d̄ regno dei eum autē quidā indurarentur. nō ḃene dicebat maledicentes uiam dñi coram multitudine diſcedens ab eis. ſegregauit diſcipulos quotidie diſputans in ſcola tyranni autē dñi ſpe autē facta ē p biennū. Ita ut omes qui habitabant aſiam. audirent uerbū dñi. ihu ſ. atq; gētiles. iudeis quoq; ſimul ac greis. Et uirtutes quaſdā fiebat ꝑ manus pauli. ita ut ꝙ ſup languidos de ſudaria ſua. Et ſudaria. Clementia. ꝙ recedebant ab eis languores. ꝙ ſpe nequā ſpūs egrediebant. Tētauerūt autē quidā de circuitorib; iudeis exorciſtē inuocare ſup eos. qui habebant ſpe malos. nomē dñi ihu dicentes. adiuro uos ꝑ ihm quē paulus ꝓdicat. Erāt autē quidā ſcene iudei principis ſacerdotū. filij qui hoc faciebant. Reſpondens autē ſpe nequā. dixit eis. ihm noui. et paulū ſcio. uos autē q̄ eſtis. Et inſiliens hō in eos. in quo erat demoniū pessimū. et dominatus amboꝝ ualuit cōtra eos. ita ut nudi et uulnerati effugerēt de domo illa. Hoc ā notū factū ē omnib; iudeis atq; gētilib; qui habitabant epheſum. Et cecidit timor ſup illos omes. et magnificabatur nomē dñi ihu multiq; credentiū uenieḃant confitentes. et annunciantes actus ſuos. Multi autē ex eis qui fuerāt curioſa ſectati. ꝙ lerunt libros. et combuſſerūt coram omib; et putauerūt pecunias illoꝝ inuenerūt pecuniā denariorū. l. miliū. ita fortiter crescebat uerbū dei. et confirmabatur. His autē expletis ꝓpoſuit paulus in ſpū tranſita macedonia et achaia. ire ieroſolimā dicens. quōniā poſtquā fuero ibi oportet me et romā uidere. Mittens autē in macedoniā duos ex ministrantibus ei timotheū et erastū. ipe remanſit ad tpe in aſia. Fuit autē illo tpe turbatio nō minima de uia dñi. Demetrius enī quidā nomine argentarius faciēs edes argenteas dianę ꝓſtabat artificib; nō modicā ꝙſtū. Quos quoscūq; et eos qui eiuſmodi erāt operis dñi. uiros simul quadā artificio ma nifeſte nos uidetis et audistis. nō ſolū epheſi. ſed pene totius aſie paulus hic ſuadens auertit multam turbam dicens. quia nō ſunt dii qui manib; fiunt. nō ſolū autē hec periclitabitur nobis pars in redargutionē uenire ſi magne diane templū in nichilū reputabitur. ſed et deſtrui incipiet maieſtas eius quā tota aſia et orbis. Hec audientes repleti ſunt ira. et exclamauerūt dicentes. Magna diana ephesiorum. Et impleta eſt tota ciuitas confuſione. Rapuerūtq; gaium. et ariſtarchum macedones comites pauli. Paulo autē uolente intrare in populū. nō permiſerūt diſcipuli. Quidā et de aſie principib; qui erant amici eius. miſerūt ad eum rogantes. ne ſe daret in theatrum. Alii autē aliud clamabant. Erat autē ecclia confuſa. et plures nesciebant quā ob rē conuenissent. De turba autē detraxerūt alexandrū. ꝓtendentibus eum iudei. Alexander autē manu ſilentio poſtulato. uolebat rationē reddere populo. Quē ut agnouerūt iudeum eē. uox facta ē una omiū qui erant. Quaſi clamauerūt magna diana ephesiorum. Et cessauit ſcriba ciuitatis. uir ephesius. quis enī eſt hominū. qui neſciat ephesiorum ciuitatē eē magne templi cultricē. et iouis ꝓlis. Cū ergo his dictis non poſſit aliquis contradicere uos ſedere ꝙ. ut nichil temere agatis. Adduxiſtis enī hos uiros neq; ſacrilegos. neq; blaſphemantes deā uram. Quod ſi demetrius. et qui cum eo ſunt artifices habent ad aliquē. causā. Audientes forenſes agunt. et poſſunt accuſari inuicē. Si quid autē ampli de alia re quesieritis. in legitima ecclia poterit absolui. nam et periclitamur argui ſeditionis hodierne. cum nullius obnoxi ſimus de quo poſſimus reddere rationē. de hac cōcurſu iſto. Et cū hec dixiſſet. dimiſit ecclam.

Poſtq̄ autē ceſſauit tumultus. uocatis paulus diſcipulis. exhortatus eos. uale dixit. et profectus ē ut iret in macedoniā. Cum autē pambulaſſet partes illas. exhortatus eos ſermone. multo ſermone uenit in greciam. et cū fecisset mēſes tres. facte ſunt illi inſidie a iudeis nauigaturo in ſyriā. habuit q̄ conſilium reuerti ꝑ macedoniā. Comitatus ē autē eum ſopr̄ patri pyrri beroensis. de theſſalonicēſibus aristarchus. et ſecundus. et gaius derbē. et timotheus. Aſiam autē et tychicus. et trophimus. hi cū ꝓ ceſſiſſet ſuſtinuerūt uade nos. nos autē nauigauimus ꝑ dies azimoꝝ a philippis. et uenimus ad eos ad diem. v. in quibus fuimus dieb;. vij. una autē ſabbati cū conuenissemus ad frangendū panē. paulus diſputabat eis. ꝓfecturus in craſtinū. protraxitq; ſermonē. uſq; in mediā noctē. erāt autē lāpades copioſe in cenaculo ubi erāmus cōgregati. Sedens autē quidā adoleſcens nomine eutichus ſup fenestrā. cū ingereret ſopno grauiter. diſputante diu paulo. ductus ſopno. cecidit de tercio cenaculo deorſum. et ſublatus eſt mortuus. ad quē cū deſcendiſſet paulus incubuit ei. et complexus dixit. Nolite turbari. anima enim ipſius in eo ē. Aſcendens autē frangensq; panē et gustans. et ſatisq; allocutus eos uſq; ad lucē. Ita exiuit autē puerum uiuentem. et conſolati ſunt nō minime. Nos autē aſcendentes nauē nauigauimus aſſon. inde ſuſcepturi paulū. ſic enim diſpoſuerat ipe ꝑ ſemetipſum iturus pedes. Cū autē conuenisset nos aſſon. ſuſcepto eo uenimus mitilenen. et inde nauigantes ſequenti die uenimus contra chium. et alia die applicuimus ſamo. et ſequenti die

nemū mulcenū. ꝓpolauit eū trāsmisa
nugare ephesum. ꝙ ascendit nauigiū ne
quādo ne qua illi mora fieret. festina
bat enim si possibile ē eē ad diem pentecos
ten fieret ierosolimis. Ammoneto autē mileti
ephesum uenit. misit inde nauigio. Ibi
cum uenisset ad eū. simul eēt dīt eis.
Vos scitis a prima die q ingressus sum asiā
qualit uobiscū p omē tpe fuim seruiens do
mino. cum oi humilitate. ⁊ lacrimis. ⁊ tēpta
tionib; que mi acciderūt ꝑ insidias iudeo
rū. quō nichil subtraxerim. utilia. quā mi
nus nūciarē uob. ⁊ docerē uos pūblice. ⁊ p domos. testi
ficans iudeis atq; gentilib; in dīm pēnā. ⁊
in dm nīm iesum xpm. ⁊ nunc ecce alligat
ego ligatus spū. uado ierusalē. q mihi ēuenient
nescio. nisi q spūs scūs p oēs ciuitates
protestatur mihi dicens. quia uincula
⁊ tribulationes me manent. Sed nichil horū uereor. nec
facio aīam pretiosiorē quā me. dummodo consumā
cursū meū. ⁊ ministeriū q accepi a dño ihū
testificari euangliū gre dei. Et nunc ecce ego
scio. quia amplius nō uidebitis faciē mā
mee oēs ꝑ quos transiui ꝓdicans regnū dei.
Quapropter testificor uob hodierna die. q mun
dus sum a sanguine oīm. nō enim subterfugi q
minus annūciarē omē uolūtatē dei uob. Attendi
te uob ⁊ uniuso gregi. in quo uos spūs scūs
posuit epōs regere ecclīam dei q acquisiuit
sanguine suo. Ego scio q̄m intrabūt ꝑ uos lupi
sone meā. non parcētes
gregi. Et uob ipis exurgent uiri loquentes
peuersa. ut abducant discipulos ꝑ se. Ꝙpter q
uigilate memoria retinentes. q̄m p trēnium
noctem ac diem. nō cessaui cū lacrimis
monens unūquēq; uestrum. ⁊ nunc oīndo
uos do. ⁊ uobis qui ipi. qui potens ē edificare
⁊ dare hereditatē inhabitare cū oīb. Argenti ⁊ auri
aut uestimēti nullius concupiui. ipi scitis. q̄m ad ea q̄ op
erant. mihi q̄ mecū sunt ministrauerūt
manus istę. Omnia ostendi uob. q̄m sic laborantes
oportet suscipere infirmos. ⁊ meminisse uerbi dñi ihū
quia ipe dixit. Beatius est magis dare q accipere. Et hec dicens
positis genibus suis cum oīb illis. Magnus
autē fletus factus ē oīm. ⁊ procidentes supra
collū pauli. osculabantur eū dolentes
maxime quib; dixerat. q̄m faciē amplius eius
nō essent uisuri. ⁊ deducebant eū ad nauē.

Cum ā nos essēt ut nauigaremus abstra
xissemq; nos ab eis. recto cursu uenimus coon. ⁊ sequē
ti die rodum. ⁊ inde patarā. ⁊ inuenta
ssem nauē transfretantē. ascendentes na
uigauimus. Et apparuissem autē cypru. re
liquimus eam. ad sinistrā. nauigauimus ī
syriam. ⁊ uenimus tyrū. ibi ē nauis expo
situra erat onus. inuentis autē discipulis
mansimus ibi diebus vij. qui paulo dicebāt
ꝑ spīm ne ascenderet ierosolymā. expletis di
ebus. profecti deducentes nos omnes cū uxo
ribus ⁊ filiis usq; foras ciuitatis. ⁊ positis ge
nibus in littore orauimus. ⁊ ualefacti inuicē
mutuo. ascendimus in nauē. illi aut reuer
si sunt. nos uō nauigatione expletā ueni
mus. descendimus ptolomaidā. ⁊ salutatis fris
mansimus die una apud eos. Alia aut die ꝓ
fecti uenimus cesaream. intrauimusq; domū
philippi euāgliste. qui erat un. de vij.
manibus. apud eum. Huic aut filie erāt uirgi
nes ꝓphetāte. ⁊ cū moraret ꝑ dies plu
ribus. descendit quīdā a iudea ꝓpheta nomi
ne agabus. Et uenit ad nos. ⁊ tollens zonā pau
li. alligans sibi pedes ⁊ manus dixit. hec
dicit spūs scūs. uirū cui est zona hanc sic alligabūt
iudei in ierusalē. ⁊ tradent in manus gentiū. Quod
cum audissem. rogabam nos ego ⁊ qui loci
eramus. ne ascenderet ierosolymā. Respo
dit paulus ⁊ dixit. Quid facitis flentes. ⁊ affligē
tes cor meū. Ego enim non solū alligari
sed mori in ierusalē paratus sum ꝓ nomine dñi ihū
Et cum eo suadere nō posset. quiescimus dicētes
dñi uoluntas fiat. Post dies aut istos
assumptis sarcinulis nostris. uenimus aut in
hierusalē. uenerūt aut ⁊ de discipulis a cesarea nobiscū. adducentes ap
ud quē hospitaremur iasonē cypriū. antiquū
discipulū. cū quibus essemus apud eos. Cum aut uenissemus
libenter suscepti sumus. Sequēti aut die intra
bat paulus nobiscū iacobum. omnesq; col
lecti sunt seniores. Quos cū salutasset. narra
bat ꝑ singula q̄ deus fecisset in gentibus ꝑ ministe
rium illius. At illi cum audissent magnifi
cabant dñm. dixerunt quoq; ei. Vides frater quot
milia sunt iudeorum q crediderūt. ⁊ omnes emula
tores sunt legis. audierūt aut de te q̄ discessionem docebas a moyse eos q̄ per gentes ha
bitant iudeos. dicens nō debere eos circūcidere
aut filios suos. neq; secundum ritū ambulare.
Quid ergo est. utiq; oportet conuenire multitudi
nē. audient enim te superuenisse. hoc ergo
fac q̄ dicimus. Sunt nobis uiri quatuor. uotū
habentes super se. hos assumens sanctifica
re cum illis. ⁊ impende illis ut radant capita
sua. ⁊ scient oēs quia quorum sunt falsa
sunt q audierūt de te. sed ambulas ⁊ ipe custodiens legē. De
his aut qui credidērunt ego scripsimus
iudicantes. ut abstineant se ab idolo
thimolato. ⁊ sanguine. ⁊ suffocato. ⁊ fornica
tione. Et paulus assumptis uiris postera
die purificatis cum illis intrauit templū.
annuntians expletionē dierū purificatiōis
mee. donec offerretur pro unoquoq; eorū
eis. Cum aut vij. dies consummarentur
hij qui de asya erant. cū uidissent eū in tē
plo. concitauerūt omē turbā. ⁊ iniecerūt
ei manus clamantes uiri israelite adiuua

ur hic ē hō. qui ad ihīm ꝑtin. ⁊ legē. ⁊ locū
huic omī ubiq; doc; ⁊ infiq; gētilē⁹ ndu
ut mōſm. ⁊ uol aut ēm ſtū locū.
uidēr enim tropheū ſ ephesiū meū
ī. am ip̄ē q̄ ēm mouēt. qm̄ ip̄ſū in templ
ſi paul. Comouēq; aut omnē ꝛra. ⁊ ſcīa
ē ciuīe ꝑtin. ⁊ rapt̄ hn̄ derūt paulū. ⁊ tr
hebant eum ex̄ ciuīt. ⁊ statim clausē ſūt
ianue. Quærentib; aut eum occidē. nūi
atum ē tribuno cohortis qa ihm̄ turbat
tot urlim. Qui statim assūpīs militib; ⁊
centurionib; decurrit ad illos. Qui cū u
dissent tribunū ⁊ milites cessauēr pcutē
paulum. Tunc accedens tribun apphēn
dit eum. ⁊ iussit alligari catenis duab;
interrogabat quis ēet. ⁊ quid fecisset. Alii
aut aliud clamabant inter turba. Cū aut nō
posset cognoscē ꝓpter tumultū. iussit du
ci eum in castra. ⁊ dixit uerberari. Quo dō
gre ut peterent aduersū ip̄m ꝑtin. Sequebatur eum multitudo ꝑ clamās
tolle eum. ⁊ cū cepissēt duc in castra pa
lino. lini dicit tribuno. ⁊. mediocri aliquid
e. greco. ad te. Qui dix̄it nosti ne tuis ego sum. q̄
ab hoc die ꝓmulti gentis. ⁊ dixit tribun
uidet tu. nisi mil. unus ex istis ⁊ dix
it ad eum paul. Ego hō quid sum ide
aduersus chīm. nō ignoto cuiusq; mu
nicipe. Ego aut ait te ꝓmitte me loq
ad plin.

XXI Cum ille ꝓmisisset paulus stans in
gradib; annuit manu ad plebē. ⁊ m
agno silentio fō. alloquit ē hebreis lingua
dicens. Viri fres ⁊ ꝓtres. audite ꝙm
ad uos nunc rōnē reddā. Cum audissēt
aut quidā q̄ hebraica lingua loq̄r ei
ad illos. magis ꝓstiterunt silentiū. ⁊ dix
Ego sum uir iudeus natus tharso ciliciæ nu
trit aut autē istā ciuīe ꝑdoctus ꝑ pedes gā
maliel instructus uxta ueritatē patrie legis
emulator. sicut ⁊ uos oēs estis hodie. qui
hanc uiam ꝑsecut sum usq; ad mortē alli
gans ⁊ tradens mancipabās uiros ac mu
lieres. sicut ꝑcipe sacerdos mi testimoniū
reddit. ⁊ oēs maiores natu. a quib; epistolas
accepi ad fres. damascū pgebā. ⁊ ibi
ndē uinctos adducē hierlim. ut punirentur
mi ē aut eunte me ⁊ appropiante
damasco. media dī. ē subito de celo circū
fulsit me lux copiosa. ⁊ cadens sup
humū audiui uocē dicentē mi. Saule
Saule quid me ꝑseqūris. Ego aut respon
dī quis es dne. Dixitq; ad me. Ego sum
ihs nazarenus quē tu ꝑseqūris. ⁊ qui mi
cū erant lumē quidē uiderūt. uocē aut
nō audier̄ qui loquebatur mecū. ⁊
dixit. Quid faciā dne. Dns ait ad me
surgens uade damascū. ⁊ ibi dicetur tibi
de omib; ordinat tibi fierī. Et cum nō uiderē
ꝓ claritate luminis illius. ad manū deducē
eor cum; ierem damascū. Ananias aut quī
dam ꝙ legē religiosus iuxta oēs habēs
testimoniū ibi habitātiū mihi. abiens ad me
astitit. et dixit mihi. Saule frē respice. Ego eadē hora respexi i
eum. Ille aut dixit. Deus patrū nrōr ꝓdesti
nauit te ut cognoscas uoluntatē eius. ⁊ uide
as iustum. ⁊ audias uocē ex ore eius. q̄ eris
testis illius ad oēs homīes eor q̄ uidisti. ⁊ au
disti. ⁊ nunc quid moraris. exurge. ⁊ ba
ptizare. ⁊ ablue peccata tua inuocato nōie
ei⁹. Factū ē aut reuertenti mi ierlim. ⁊ orāti
mihi ꝙ fui in mentis excessu. ⁊ uidi eum
dicentē mihi. festina ⁊ exi uelociter ierlim. qm̄
nō recipiēt testimoniū tuū de me. ⁊ ego dixi.
Dne ipi sciunt qr ego eram incarcerans ⁊
cedens ꝑ singulas sinagogas eos q̄ credebat
in te. ⁊ cum fundēr sanguis stephi testis
tui. ego astabam. ⁊ consentiēs. ⁊ custodiē
bam uestimenta interficientiū illū. ⁊ dixit ad
me. Vade qm̄ ego ad nationes longe mit
tā te. Audiebant aut illū usq; ad hoc uerbū. Et le
uauerunt uocē suā dicentes. tolle de tra hmo
di. nō ē fas ē eū uiuē. Vociferantib; aut eis
ꝓiectantib; uestimenta sua. ⁊ puluerē iac
tantib; in aerē. iussit tribun induci eū ⁊
castra. ⁊ flagellis cedi. ⁊ torqri eum. ut
scirent ꝓ quā causā sic acclamarent ei.
Et cum attendisset eum lorīs. dixit centu
rioni. stanti. ēne. romanū. ⁊ indemna
tum licuit uob flagellare. Qui audiens cen
turio accessit ad tribunū. ⁊ nūciauit dicens.
quid acturus es. hic enim roman ē. Accedēs aut tribun dixit ei
le dicas. ⁊ ait. tribun. ego multa summa
ciuitatē hanc ꝙsecutus sum. ⁊ paul ait
Ego aut. natus sum ꝙm. Et discessēr ab
illo. qui ei⁹ timuit etiam. postq̄m cognouit
ꝙ romanus esset. ⁊ quia eum uinxisset.

XXII Postera aut die uolens scire diligentius
qua ex causa accusaretur a iudeis. soluit eū
⁊ iussit sacerdotes conuenire. et ois sinedrium
eor. Et ꝓducens paulū statuit eū in medios.
Intendēs aut oculis paul ait. uiri fres ego oī conscientia
bona conuersatus sum ante deū. usq; in hodiernū di
e. ꝓcepto aut sacerdotū astantib; precepit ei
simmihi. ⁊ percute te deus paries dealbate. tu sedens. ⁊
iudicans me ꝙ legē. ⁊ contra legē iubes me ꝓ
cuti. ⁊ astantes dixerunt. Summū sacer
dotē dei maledicis. Dixit aut paulus. Nesci
ebam fres quia ꝓcepit. Scriptū
nī ē enim. Principē ꝓpli tui nō maledices.
Sciens aut paul. q̄ una pars erat saduce
eor. ait in pharisēos. ego clamo in filius

vm fiē ego pharisei⁹ sum filius pharisei⁹
d' spe. ⁊ de resurrectione mortuoꝝ ego iu
dicor. Cū aũ hoc dixisset. fact⁹ est dissensio int
pharisei⁹ ⁊ sadducei⁹. ⁊ soluta est multitu
do. Sadducei aũt dicũt nõ esse resurrectionẽ.
nec angelũ nec spm. pharisei aũt utrũq; fa
tentur. Facta est aũt clamor magn⁹. et exi
gentes quidam pharisei⁹ pugnabant
dicentes. nichil mali inuenimus in hoīe
isto. quid si spūs locut⁹ est ei. aut angel⁹. Cū
magna dissensio fieret. timens tribunus
ne discerperet paulū. iussit milites descendere. ⁊ rapere eum de medio eoꝝ. ac
ducere eum in castrum. Sequenti aũt nocte
assistens ei dñs ait. Esto constans sicut testificat⁹ es de me hierusalem. sic te oportet
rome testificari. Die aũt facta collegerunt
se quidam iudeoꝝ. ⁊ deuouerũt se dicentes
nec manducare nec bibere donec occidant
paulū. Erant aũt plus q̃ xl. qui
hanc coniurationem fecerũt. Qui accessit ad
principes sacerdotũ. ⁊ seniores. ⁊ dixerũt. deuotione deuouimus nos nichil gustare. donec occidamus paulū. Nunc ergo uos notificate tri
buno. ut adducat eum ad uos. tanquã a
liquid certius de eo. Nos aũt parati
sumus interficere illum. Cū
autem audisset filius sororis pauli insidias.
uenit. ⁊ intrauit castrum. nūciauitq; pa
ulo. Vocans aũt paul⁹ unũ de centu
rionibus. ait. Adolescentem hunc adduc
ad tribunum. habet enim aliquid indicare
illi. Ille ergo assumens eum. adduxit
ad tribunum. ⁊ ait. Vinctus paulus rogauit
me hunc adolescentem perducere ad te. habentem
aliquid tibi loqui. Apprehendens autem tribunus manũ illi. se
cessit cum eo seorsum. ⁊ interrogauit illum
Quid est quod habes nuntiare mihi. Ille aũt dixit
Iudei conuenerunt rogare te ut crastina die
paulum producas in concilium. quasi aliquid certius
inquisturi sint de illo. Tu uero ne credideris eis
insidiantur enim ei ex eis uiri amplius q̃ xl.
qui se deuouerunt neque manducare neque bibere do
nec interficiant eum. nunc parati sunt exspectantes promissum tuum. Tribunus ergo dimisit ad
olescentem precipiens nemini cui locutus esset.
quoniam notum ei fecisset. quod scilicet manifestum
esset iam ceteris. ⁊ euocatis duobus centurionibus. dixit
illis. parate milites. ccc. ut eant usque
ad cesaream. ⁊ equites lxx. ⁊ lancearios
cc. a tertia hora noctis. ut imponerent paulum. eum saluum perducant ad fe
licem presidem. scribens epistolam continentem hu
iusmodi. Claudius lisias. optimo presidi felici. sal
utem. Virum hunc comprehensum a iudeis. ⁊ incipientem interfici ab eis. superueniens cum exercitu eripui. cognito quoniam romanus est. uolens sci
re etiam quam ob causam obiciebant illi. deduxi eum
in concilium eorum. quem inuenio accusari de quibusdam
quæstionibus legis eorum. nullam uero causam dignam morte aut
uinculis habentem crimen. ⁊ cum mihi renuntiatum
esset de insidiis quas paraturi essent homini. misi ad
te eum. denuntians ⁊ accusatoribus. ut dicant
apud te. Valete. ⁊ p̃ceptum
assumentes paulum. duxerunt per noctem in
antipatridem. ⁊ postera die dimissis equi
tibus ut irent cum eo reuertebantur ad castra. Qui
cum uenissent. celsarum. ⁊ dedissent e
pistam presidi. statuerunt ante illum ⁊ paulum.
Cum legisset aũt interrogauit. ⁊ cognouit
quod de cilicia esset. audiam te inquit
cum accusatores tui uenerint. ⁊ iussit eum
in pretorio herodis custodiri eum.

Post. v. aũt die. descendit princeps
sacerdotum ananias cum senioribus
quibusdam. ⁊ fercio quodam oratore. et
adierunt presidem aduersus paulum. ⁊ rogabant eum. ⁊ accusauerunt
te paulo. cepit accusare tertullus dicens.
Quum multum pacem agamus per te. ⁊ multa
corripiuntur prouidentia tua. semper. ⁊ ubique
suscipimus optime felix. cum omni gratiarum actione. Ne diutius protrahã te. obsecro te breuiter
audias nos pro tua clementia. Inuenimus
hunc hominem pestiferum. ⁊ mouentem seditiones omnibus iudeis per orbem. ⁊ auctorem sedi
tionis sectæ nazarenorum. qui templum uiolare conatus est. Quem ⁊ apprehendimus. uolumus
nos secundum legem nostram iudicare. Superueniens autem tribunus lisias cum uiolenta manu eripuit eum de manibus nostris. uolens
eum ad te uenire. A quo poteris te ipse
iudicans de omnibus istis cognoscere. de quibus nos accusamus eum. Adiecerunt autem ⁊ iudei dicentes hæc ita se
habere. Respondit autem paulus annuente
sibi presidi dicere. Verumtamen confidenter
pro mea ipsius defensione. sciens hunc annos plures
esse tibi iudicem genti huic. hæc libentius in me
liora confitebor. Potes enim cognoscere. quoniam non plures mihi sunt dies quã
octo. ex quo ascendi adorare hierusalem. nec
inuenerunt me in templo cum aliquo disputantem
aut concursum facientem turbæ. neque in
synagogis neque per ciuitatem. Neque potest de
his quorum nunc accusant me. Confiteor autem hoc
tibi. secundum uiam quam dicunt heresim. sic deseruio
patrum deo. credens omnibus. quæ in lege ⁊ quæ in
scripta sunt prophetis. spem habens in deum. quam ⁊ ipsi hi exspectant
resurrectionem futuram iustorum ⁊
iniquorum. In hoc ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad deum. ⁊ ad homines semper. Per
aũt annos plures elemosinas faciens in
gentem meam ueni. ⁊ oblationes. in
quibus inuenerunt me purificatum non cum turba neque cum tumultu. Quidam aũt ex
asia iudei. quos oportebat apud te presto esse
⁊ accusare. si quid haberent aduersus me. aut

T

hij ꝑ dicam⁹ siquid mutenuit⁹ ime⁹ mi
quitatę eius ſtum nocebo · nisi ꝺ una
hec ſolum⁹ uoce · ꝯ clamau mē eoꝝ ſtanę
qm ꝺ reſurrectiōne mortuoꝝ · ego hodie
hodie a uob · Iudicor aūt illoę felix
ciſſime ſacens eoꝝ deus dicenę · Cum
tibuſ uſiaęſtē audiā uoę · ꝙſſiqꝫ ꝺ
turnom cuſtodiręę eum · ꝯ hēt requiem
nec quēquā phēe ꝺ ſuis mīſtrare ei
ꝓ aliquoꝫ aūt dieę · uenięę felix ad di
xiſſa uoce ſua ſuę erāt uidea · uoci
ue paulī · tacebāt adeo ſtē ꝙ ē m
ꝑſm ihm · Diſputabāt aūt illo ꝺ uiſh
a ceſtinę · ꝺ iuſtitia iudicio futō ·
remefacēt felix · ꝓ · q nunc abiecta ha
ę · ꝑpe aūt oportuno accerſiā te · ſimul ꝫ
ſperāt q · pecunia ꝺretur a paulo · ꝓpt
q · frequēt accerſiens eum loquebat ē
eo · biennio aūt expleto accepit ſuc
ceſſore felix · reliqt paulū uinctū ·

XIV Eſtus ē aūt in puīcā ſua · ꝑ tēn
ui aſcendit ieroſolimā a cęſarea ·
Adierunt⁹ eum ꝑncipes ſacdotū · ꝫ ꝑ
mi iudeoꝝ adūſus paulū · rogabāt
eum poſtulantes gratiā adūſus eū
ut mitꝫ pcuſ eum in ieruſlm · inſidi
as tendentes · ut eum interficerent · ſa
felix aūt · ꝫ · ſeruari paulū in cęſarea
ſe aūt maturē ꝓfecturū · Qui ē dicebat
potentes ſē deſcendentes ſimul · ſi q ē
uiro crimē accuſent eum · Demorat
aūt inē eoꝝ dies nō amplius ō octo · a
ut · x · deſcendit cęſaream · ꝫ altā die
ſedit ꝓ tribunali · iuſſit paulū addu
ci · Qui ei pcuſt cēt circūſtetēt eū ꝙ ab
ieroſolimā deſcenderāt iudei · multas
et graues cās obiicientes ꝙs nō poterāt ꝓ
bare · paulo rationē reddente · qm neq
in legē iudeoꝝ · neq in templū · neq in cęſarē
quicq peccauit · feſtus aūt uolens gra
tiā ꝓcure iudeis · ſpondens paulo dixit · uis
ieroſolimā aſcendere · ibi ꝺ his iudicer
in aꝑ me · Dixit aūt paulus · a tribuna
li uſi cęſaris ſto · ubi me oportet iudi
cari · iudeis nō nocui ſicut tu melius
nosti · Si enī nocui aut dignū morte
aliquid feci nō recuſo mori · Si uero nul
lę ſunt eaꝝ quas hi accuſant · nēm ꝑt
me illis donare · Nemo ꝑt me illis tradere
poſſit · Cęſarem appello · tūc feſtus cū conſilio locutus ·
cęſarē appellaſti · ad cęſarē ibis · Dies aūt
quidā aliquoꝫ tranſactis · agrippa rex
et berenice deſcenderūt cęſaream · ad ſalutan
dū feſtū · Et cū dies plures ibi morarentur
feſto regē indicauit paulī cauſ · dicens · Vir quidā ē de
linqꝫ a felice uinctus ē · de quo cū essem ie
roſolimis · adierūt me principes ſacdotū · et
ſeniores iudeoꝝ · poſtulantes aduersus illum dā
pnationē · Ad quos · rndi · quia nō ē conſue
tudo romanis
dare aliquē hoīem · priusq̄ qđ accūſ
ſatores hāt accusatores · locū q̄ defendendi
accipiat ad abluendū crimina · Cū ergo hue
nissent sine ulla dilatōe · sequenti die sedēs
ꝓ tribunali · iussi adduci uiru · de quo cū stetissent
circa accusatores · nullā cām deferebant · de qb; ego
suspicabar malā · Questiones nō quasdā
de sua superstitōe habebant aduersus eū · de quodā
defuncto · q affirmabat paulus uiuere ·
Dubitans aūt ego de hmōi quōe · dicebam si uellet
ire ierosolimā · ibi iudicari de istis · paulo aūt
appellante ut seruaretur augusti · iussi eum seruari
donec mittam eū ad cesarē · Agrippa aūt ad festū · uolebam et ipe
hoīem audire · Cras inquit audies eū · Altera
aūt die cū uenisset agrippa · et berenice · cū
multa ambitōe · introissent in auditoriū · cū
tribunis · et uiris principalibus ciuitatis · iubente
festo adductus ē paulus · et dixit festus · Agrippa rex · et qui simul adestis nobis uiri ·
uidetis hunc hoīem · de quo omnis multitudo
iudeoꝝ · interpellauit me in ierosolimis · et
hic clamantes nō oportere eum uiuere · ampli
us · Ego uō cū intellexissem nichil dignū morte eum admisisse · ipse aūt hic appellante ad augustū · iudica
ui mittere · de quo quid certū scribam dño nō
habeo · pquā · proferri eum ad uos · et maxime ad te
rex agrippa · ut interrogatione facta habeam quid
scribam · Sine ratione enī mihi uidetur mitti
tum et crimina ei nō significare ·

Agrippa uō ad festū · Permittitur tibi lo
qui pro temetipso · tūc paulus extenta ma
nu · cepit rationē reddere · Oīm; quib; ac
cusabatur iudeis dicens · Se rex agrippa · estimo me me beatum apud te · si sim defendēs me
hodie coram te · maxime ꝺ omnibus quib; sum
accusatus iudeis · spē · q apud eos sunt
exercitatissimus · et quęstiones · quę sunt apud
iudeos · propter quod obsecro · patienter
me audias · Quidē uitā meā iuuentutis
te · q ab initio fuit in gente mea ierosolimis
nouerunt oēs iudei · scientes me ab initio
si uelint testimoniū phibere · quōm ꝺ certissimā
sectam mee religionis uixi pharisē · Nūc
usque · q ad patres uros repromissionis dei · ē a
doctus iuuenis · iuxta · vij · tribus
nrōe · noctu ac die seruientes sperāt deue
nire · ꝺ qua spe accusor a iudeis rex · Ad
mirabile · iudicatur apud uos · Si ds mor
tuos suscitat · ego quid estimauerā
me aduersus nomē ihu nazareni debere mul
ta agere · quę et feci ierosolimis · et multos
sanctoꝝ in carceribus meis · ꝺ principibus sacē ego
dotū potestate accepta · eis occidentibus · detu
li sententiā · Et p omnes synagogas frequēs punien
do eos · opellebam blasphemare · et amplius
insaniens eoꝝ · persequebar usq; in exteras

cumane. ⁊ quib; dñs mē dnaſtēs. ait pōtē
te ⁊ uniſſu ꝓnciū ſuū dñi. die media n
ua uidi rē d celo ſup ſplendorē ſolis. circū
fulſiſſe me lum. ⁊ eos qui mecū ſimul eāt
omnes. nos cū descendiſſem in terrā audiui uo
cem dicentē mihi in hebraica lingua. Saule. Sa
ule quid me pſequeris. dure tibi ē tē ad stimulū
calcitrare. Ego aut dixi. Quis es dne. dns au
dixit. Ego sum ihs quē tu pſequeris. sed surge
⁊ sta sup pedes tuos. Ad hoc enī apparui ti
bi ut constituā te ministrū. ⁊ testē eoz q uidi
sti. ⁊ eoz quibus apparebo tibi. eripiens te de pplo
⁊ gentibus. in quas nunc ego mitto te. ꝓ
aperire oculos eoz. ut cōuertantur a tenebris ad
lucē. ⁊ de potestate sathane ad dm. ut accipiāt
remissionē peccatoz. ⁊ sortē inter sctos ꝓphe
tas. et me. non rebellē celestī uisioni. sed his qui sunt damasci ꝓmū
et hierosolymis. ⁊ in omnē regionē iudee. ⁊ gē
tibus annūciabam. ut pnīā agerent. ⁊ conuer
terent ad dm. digna pnīe opa facerent. hac
ob cām me iudei cum comprehendissent in templo conabantur
interficere. adiutus
aut a deo usq in hodiernū diē. testificor mino ⁊ maio. nichil extra
quā que ꝓphe locuti sunt futura esse. ⁊ mo
ysen. si passibilis. si ꝓmus ex resurrectione mortuoz lumen annūciaturus
est populo ⁊ gē
tibus. Hec illo ⁊ semet excusante festus ait. Insanis paule. multe te litere ad insaniā conuertunt. Ait
paulus. non insanio optime feste. sed ueritatis ⁊ sobrietatis uba eloquor. Scit enī de hac
re ad quē fiducialiter loquor. Latet enī eum nichil
horum arbitror. nec enī in angulo quicq horum
gestum est. Credis rex agrippa ꝓphetis. Scio quia
credis. Agrippa aut dixit ad paulū. In
modico me suades me christianū fieri. Et
paulus. optarem apud dm. ⁊ in modico. ⁊ in magno.
non tantum te. sed omnes qui audiunt hodie fie
ri tales qualis ego sum. exceptis uinculis his.
Et cum hec ille ⁊ pro se ⁊ pro eis qui cum illo
erant rationem redderet. surrexerunt rex ⁊ ꝓsul
⁊ bernice. et assi
dentes eis. Et cū secessissent. loquebantur
ad inuicē dicentes. quia nichil digni morte
ferat hō iste. Agrippa aut festo dixit. Dimitti
ꝑ poterat hō iste si nō appellasset cesarem.

CAPVT XXVII

Vt aūt iudicatum ē eum nauigare ītal
liā. tradebāt paulū ⁊ alios quosdā uinctos
cuidam centurioni nōie iulio cohortis augu
ste. Ascendentes aut nauē abeuntem in
mysiam. eramus nobiscū aristarchus macedo
nes thessalonicensis. Sequenti aut die deue
nimus sydonē. humane aut tractans iulius
paulum permisit ad amicos ire. ⁊ re
fri ri sibi agere. Et inde cū sustulissemus sub
nauigauimus ꝓpter. ꝙ essent uenti
ventos. ⁊ pelagus ciliciē. ⁊ pamphiliē nauigantes uenimus lystram ⁊ derbē. Et ibi
inuenientes centurio nauē alexandrinā
nauigare in italiā. transposuit nos in
eam. Et cum multis diebus tarde nauiga
remus. ⁊ uix deuenissemus ⁊ cnidū. prohibente
nos uentō. Adnauigauimus ⁊ crē ad salmonē. ⁊ uix nauigantes uenimus in
locum quidam qui uocatur bonus portus
cui uicina erat thalassa. Multo
ꝓ pterea. ⁊ iā nō ē tutum nauigare
eo ꝙ ieiunium iā ꝓcesserat. ꝙlabatur paul
dicens eis. Viri uideo quoniā cū iniuria
⁊ multo damno nō solū onerū ⁊ nauis. sed
nrā quoq; animaꝝ. nauigatiō. Centurio
aut gubernatori ⁊ nauclero. magis credebat
quā his ꝙ a paulo dicebantur. Et
cum apt portus nō esset ad hiemandū. pla
cuit plurimis consilium ponere inde si quo
modo possent deuenientes phenicē. hiemare portum
cretę respicientem ad africū. ⁊ ad chorū. Aspirante aut austro. ꝙ
stimantes ꝓpositum se tenē. cū sustu
lissent ad asson. legebant cretam. nō ꝓ
multo aut misit se ab ipam uir ꝑpe
tuo. qui uocat euroaquilo. Cui cū arrep
ta esset nauis. ⁊ nō posset contrari in uentū
data nauē flatui; ferebamur. admodū
aut insulā
quādam decurrentes ꝙ uocatur cau
da. potuimus uix obtinere scapham. quā sub
lata adiutoriis utebantur. accingentes
nauē. timentes ne in syrtim inciderent. sub
misso uase sic ferebantur. Valde aut
nobis ꝓturbatis. crastino. sequenti. iactū
fecerūt. ⁊ tertia die suis manibus armamē
ta nauis proiecerunt. nō aut solis ne
sibi. apparentibus ꝓplet diebus. neq
supereminentibus. iam ablata erat spes
omnis salutis nr. Et multa ieiunio
facto. tūc stans paul in medio eoꝝ
dixit. Oportebat ꝙdē o uiri audire me nō
uolle a creta ducere. lucrū iniuriā hanc
quidem. ⁊ iacturā nr. nūc quoq hortor uos bono ani
mo esse. Amittet enī nullius aīe ex uob
ꝓterquā nauis. Astitit enī mihi hac nocte
angelus dei cui sum ego. ⁊ cui seruio.
dicens. Ne timeas paule. cesarē te oport
stare. ⁊ ecce donauit tibi ds oēs
qui nauigant tecū. ꝓpter ꝙ bono ani
mo estote uiri. Credo enī deo. quoniā sic erit
quemadmodum dictum est mihi. In insulā aut
quādam oportet nos deuenire. ⁊ ꝓpter
uiri. die. nocte. supuenit. nauigantes
hinc inde in adriā. circa mediā noctē
suspicabantur nautę apparere ꝙ alicui
regioni. qm ⁊ sumentes plumbe
rint pulsum. ⁊ pulsum ꝑpen

ū mueneſ. xcv. ānēz aut̄. ne mafga lo
ei madeñ. d' puppi mittentes ancoras
ny. optabant diem fi. ¶ Nautę uō q̄ū
nb; fugę d' nau. cū mīſſſent ſcapham
mare ſub optentu q̄ ꝑ ancoris ꝓra ān
ęre crepāt. dixę paulus centurioni. ⁊
militib; ꝛ nīſi hi manſerīt in nauī uos ſalu fi
nō poteſtis. Tunc abſciderunt milites
funes ſcaphę. ⁊ paſſi ſunt eā cadē. Cū ē
lucēſcer̄ rogabat paul' oēs ſumę cibū
dicens. Quartadecima die hodie exſpectā
tes ieiunī permanetis nichil accipientes. ꝙ q̄
ꝛogo uos accipere cibū ꝓ ſalute uēa. q̄ua
nullius uīm capillus de capite pibit. Cū eā
dixiſſet ſumens panē gr̄as egit deo in ſpēu
ōiū. Cū aūt fregiſſet cepit manducare.
Animę aūt oēs ducentę ſunt. lxxvi. ſpī
aſſumptis cibū. Cūq; aūt ſatiati eſſent ꝛ
leuabant naue triticū in mare.
Cum aūt dies fię cēr. terrā nō agnoſce
bant. ſinū aūt quēdā ſimilitudinē habē tem
quē cognouerant. ſi poſſent eiciē naue ⁊
eam. adorāte ſuſtulliſſent. contrebant
ſe mari ſimul laxantes uinculā gu
bernaculoꝝ. ſpēſo. ⁊ leuato artemone
flatui flamini tendebant adūc. Cū aūt ī
ciſſem in locū bithalaſſū. impegerūt
nauē. ⁊ ꝓra quidē fixa manebat īmobil'
puppis aūt ſoluebat̄ uiolentia. Militū
aūt cōſilū fuit. ut caſtodiāt. ne quis cū enatāſſet. effugeret. Centurio aūt
uolens ſeruare ꝑ paulū. prohibuit. ſi. iubens
ꝙ qui poſſent natare. mittē ſe primos ⁊
exire. ceteros aūt. alios aūt in
bulis ferebāt. quoſdā ſuꝑ ea. quę nauis
eſſent. ⁊ ſic factum ē ut oēs animas
ęram. Cū aūt euaſiſſem. tunc agnouit
ur quia mytilene inſula uocabatur. Bar
bari uō ꝓſtabant nō modicā humanita
tē nob. Accenſo ē pur rogauerunt nos oēs
ꝓ imbrē qui inſtabat ⁊ frigo. Cū aūt congre
ſſiſſet paul' ſarmentoꝝ aliquātū multitu
dinē. ⁊ poſuiſſet ſup ignē. uipa ardore cū
poſſeſſa. inuaſit manū eius. ut uō uidere
rentur pendere beſtia īmanis eius. ad
ſe dicebant. Vnqui homicida ē hō hic. q̄
cū ſaluus ſit de mari. ultio eū nō ſinit uiue
re. Ille quidē excuſſit beſtiā in ignē. nichil
mali paſſus ē. At illi exſpectabant eū uen
turū eſſe incēdi. ⁊ ſubito caſurū ⁊ mori. Diu
aūt illis exſpectātibus. ⁊ uidentibus nichil ma
li ſibi fieri in se dicebant. eē deū. ⁊ in eo loco
aūt illi erant ꝓpia ꝓdia ꝓcipi inſule. no
mine publij. q̄ nos ſuſcepit. ⁊ duo bien
nio exhibuit. cuius aūt patrē publij febri
bꝰ. ⁊ diſſenteria uexatū iacē. ad quē paul'
intrauit. Et cum oraſſet. impoſuiſſet ei ma
nꝰ ſanauit eum. Quo fō facto. ⁊ reliqui
hēbant infirmitates. accedebant. ⁊ curaban
tur. Qui ⁊ multis honorib; nos honorauer
unt. ⁊ nauigaturis impoſuere q̄ necēſſe erat.
Poſt tres aūt menſes. nauigauimus in naui ale
xandrina. q̄ in inſula hyemauerat. cui ēt
inſigne caſtoꝝ. Et cum uenīſſem in ſyracu
ſam. manſimus ibi triduo. ⁊ circūlegentes
deuenimus rhegium. ⁊ poſt diē unū flante aūſt ſecūdo die
uenimus puteolos. ubi inuenimus fratres. ro
gati ſumus manere apud eos diebus. vii. ⁊ ſic ue
nimus romā. Et inde cum audiſſent fratres. apu
rurunt nobis uſq; ad apū forū appij ⁊
tribus. quos cū uidiſſet paulus. gratias
agens deo accepit fiduciam. Cum uenīſſe
mus aūt romā. permiſſū ē paulo manere ſi
bimet. cū cuſtodiente ſe milite.

Poſt tres aūt dies conuocauit primos iu
dęos. cūq; conuenīſſent dicebat ad eos. Ego
uiri fratres nichil aduerſus plebē facies. aut̄ xxviii
ō more patrū meoꝝ uinctus ieroſolimis tra
ditus ſū in manus romanoꝝ. Qui cū me in
terrogationē habuiſſent. uoluerūt me di
mittere eo q̄ nulla cēr in me cauſa mortis. ſ
dicentib; aūt iudeis exiſt appellare
ceſarē. nō q̄ gentē meā habeā aliquid ac
cuſare. Propter hanc ergo rogaui uos uide
re. ⁊ alloq. q̄ ſpē iſrl catenā hanc circūda
tus ſum. Ar illi dixerunt ad eum. Nos ſi
teras accepimus de te a iudea. fratres aduenies
de te quid malū. Placet aūt a te audire q̄ ſenti
mus. de ſecta enī hac notū ē nob. quia ubiq; ei oſ
dicatur. Cum ergo uenīſſent aūt ad eum in hoſpitiū plures.
quibus exponebat teſtificans regnū dei. ſuadens
q; eis de iheſu ex lege moyſi ⁊ prophetis. a mane
uſq; ad veſperam. Et quidam credebant his
que dicebantur. q̄ dicebant. cēdere. Cū aūt in
uicē nō eſſent oſentientes. diſcedebant. di
cente paulo unū uerbū. quia ſpe ſcs locutus ē. bene
ꝓphetas ad patres nros dicens.
uade ad plebem hanc. ⁊ dices. Aure audie
tis. nō intelligetis. ⁊ uidentes uidebitis
⁊ nō ꝑſpicietis. incraſſatū ē enim cor plebis hui. ⁊
auribus grauiter audierunt. ⁊ oculos ſuos o
cluſerunt. ne forte uideant oculis. ⁊ auribus
audiant. ⁊ corde intelligant. ⁊ conuertan
tur. ⁊ ſanem eos. Notū igit ſit uobis q̄m gentib;
miſſum ē hoc ſaluare dei. ipſi audient. man
ſit aūt in domo ſua manens. ⁊ ſuſce
piebat eos qui ingrediebantur ad eum. ꝓdi
cans regnū dei. docens q̄ ſunt de dño ihu xp̄o.
cū omni fiducia. ſine ꝓhibitione.

acob.

bi ⁊ dñi nr̄i ihu xp̄i ⁊ hūo. xp̄s ⁊ ei
bꝰ q̄ sunt mūdi ꝓfessione. fāl
onē gr̄aciosum existimant fr̄e
nū cum mr̄ptationes uār̄ incidit. Scientes q̄ ꝓbatio fidei ue
stre paciētiā operatur. ⁊ pacia aūt
op̄ perfectum hāt. ut sitis ꝓfecti
⁊ itegri in nullo deficientes. Si
quis aūt ur̄m indiget sapiā
postulet ab eo qui dat omib⁹ affluen
ter. ⁊ nō improp. ⁊ dabit ei. Postulet aūt in fide nichil hesitās
Qui enī hesitat similis est fluctui mā
ris. q̄ a uento mouet. ⁊ circūfer
tur. Nō ergo estimet hō ille. q̄ acci
piat aliquid a dño. Vir duplex
āi. mobilis ē in uijs suis.
Gloriet aūt fr̄ humilis in exaltatione sua. Dives aūt in humilitate sua. Quia
flos fenī transibit. Exortus ē enī
sol cum ardore. ⁊ arefecit fenū. ⁊
flos ei decidit. ⁊ decor uultus ei de
perijt. ita ⁊ dīes in itinerib⁹ suis mar
cescet. Beatus uir qui sustinet tēptatiōē.
quōm cū probatus fuerit accipiet coronā
uite. quam repromisit dīs diligentib⁹ se.
Nemo cū tēptatur dicat quōm a deo tēp
tor. deo enī ē intemptator malor. ipse ē
nemīnē tēptat. Vnusquisq; aūt tēptatur
a concupiscentia sua abstractus. ⁊ illectus
Deinde concupiscentia cum conceperit parit
peccatū. Peccatū aūt cū consummatū fuerit
generat mortē. Nolite itaq; errare fr̄es
mei dilectissimi. Omne datū optimū. ⁊
omne donū ꝓfectū desursū ē. descendēs
a patre luminū. ap̄d quē nō ē transmu
tatiō nec mutationis obūbratio. Volū
tarie genuit nos uerbo ueritatis. ut sim⁹ nos
aliquo modo initia aliq̄ creaturę eius. Scitis
fr̄es mei dilectissimi. Omis aūt homo sit
velox ad audiendū. tardus aūt ad loquendū. ⁊ tardus ad iram. Ira enī uiri
iustitiā dei nō operatur. Propter quā abicientes oē
immundiciā. ⁊ habundantiā malitiē. in
mansuetudine suscipite insitū uerbū. q̄ potest saluare
animas uestras. Estote aūt factores uerbi. ⁊ nō a
uditores tm. fallentes uosmetipsos. quia
si quis auditor est uerbi ⁊ nō factor. hic assimi
labit uiro consideranti naturalem faciē suā in spe
culo. Consideravit enim se ⁊ abiit. ⁊ statim
oblitus est qualis fuerit. Qui aūt prospexerit in lege
perfecta libertatis. ⁊ permanserit. nō auditor. ob
liuiosus factus. ⁊ factor operis. hic beatus in fac
tis suis erit. Si quis aūt putat se religiosū
esse nō refrenans linguam suam. ⁊ seducens

suam. huius uana est religio. Religio mun
da ⁊ immaculata ap̄d deum ⁊ patrem hec est. Visi
tare pupillos ⁊ uiduas in tribulatione eo
rum. immaculatum se custodire ab hoc seculo.
Fratres mei. nolite in personarum accipere
fide dñi nr̄i ihu xp̄i glē. Si enī in
troierit in conuentum uestrum uir aureum habē
tem annulum in ueste candida. introierit aūt ⁊
pauper in sordido habitu. intendatis in eum qui
indutus est ueste preclara. ⁊ dicatis ei tu sede
hic bñ. pauperi aūt dicatis illi sta illic. aū
sede sub scabello pedum eorum. Nonne iu
dicatis in uobis ipsis. ⁊ facti estis iu
dices cogitationum iniquarum. Audite fr̄es
mei dilectissimi. Nonne deus elegit pau
peres huius mundi diuites aūt in fide. ⁊ hēdes
regni. q̄ repromisit diligentib⁹ se. Vos aūt
exhonorastis pauperē. Nonne diuites p po
tentiam opprimūt uos. ipsi trahunt uos ad
iudicia. Nonne ipsi blasphemant bonū
nomē q̄ inuocatū est sup uos. Si tamē legē p
fectis regale. s. scripturas. Diliges proxi
mum tuum sicut teipm. bñ facitis. Si autē personas
accipitis peccatum operamini. ⁊ redarguti a
lege. quasi transgressores. Quicūq; enī totam
legem seruauerit offendat aūt in uno. factus est
omnium reus. Qui enim dixit. nō mechabe. di
xit ⁊ occidas. Quod si non mechabe. occi
das aūt fiat transgressor legis. Sic loqui
mini ⁊ sic facite. sicut p legem libertatis me
diturus iudicium. Iudicium sine mi
sericordiam illi qui nō fecit misericordiam. Superexaltat misericordia
iudicium. Quid proderit fr̄es mei si fidē quis dicat
se hr̄e opa aūt nō hēat. Numquid poterit fides
saluare eum. Si aūt fr̄es aut soror nudi sint
⁊ indigeant uictu cotidiano. dicat aliquis
de uobis illis ite in pace. Calefacimini.
⁊ saturamini. nō dederitis aūt eis quę necessa
ria sunt. Quid proderit ille. Sic ⁊ fides si nō
habet opa. mortua est in semetipsa. Sed dicat
aliquis. Tu fidē hēs. ⁊ ego opa hēo. Ostende
mihi fidē tuā sine opib⁹. ⁊ ego ostendā tibi ex
operib⁹ fidē meā. Tu credis quōm unus est deus.
bñ facis. ⁊ demones credunt ⁊ contremiscunt. Vis
aūt scire o homo inanis. quia fides sine op
ib⁹ otiosa est. Abraam pr̄ nr̄ nōne ex operib⁹
iustificatus est. offerens filium suum sup al
tare. Videtis quia fides cooperabatur operib⁹
illi. ⁊ ex operib⁹ fides consummata est. Et suppleta
est scriptura dicens. Credidit abraā deo
⁊ reputatum est illi ad iustitiā. ⁊ amicus dei ap
pellatus est. Videtis quōm ex operib⁹ iustificatur
homo ⁊ nō ex fide tm. Similiter aūt ⁊ rahab
meretrix nonne ex operib⁹ iustificata est. suscepit
exploratores. ⁊ alia uia eiecit. Sicut enim
corpus sine spū mortuum est. ita ⁊ fides sine
operib⁹ mortua est.

Nolite plures magri fr̃es mei. scientes
quõ maius iudicium sumimꝰ. ꝓmulti enim offendimꝰ omes. Si quis in
uerbo non offendit hic perfectꝰ est uir. potest & frenare
& circũcirca totum corp̃. Si aũt frenos equorum mittimꝰ ad consentiendũ nobis. & omẽ corpus
illorũ circumferimꝰ. Ecce & naues cum magne
sint. & a uentis ualidis minentur. circumferuntur aũt a modico gubernaculo. ubi impetꝰ diuentis uoluũt. ita & lingua modicũ
membrũ est. & magna exaltat. Ecce quã magnus
ignis quã magnã siluã incendit. & lingua ignis est uniuersitas iniquitatis. lingua
constituitur in membris nr̃is. que maculat totum corp̃. & inflammat rotam nativitatis nr̃e
inflammata a gehenna. Omnis & natura bestiarum. & volucrum. & serpentium. & ceterorũ domatur. & domita sunt. a natura humana. lingua aũt nullus hominũ domare pot̃. inquietum malum plena veneno mortifero. In
ipa benedicimꝰ deum patrem. & in ipa maledicimus homines. qui ad similitudinem dei facti sunt.
Ex eodem ore benedictio procedit. & maledictio.
Non oportet fr̃es mei hec ita fieri. Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem & amaram
aquam. Numquid potest fr̃es mei ficus uuas facere. aut
uinea ficus. sic nec salsum dulcem potest facere aquam
Quis sapiens & disciplinatus. ostendat ex bona conuersatione opera sua in mansuetudine sapientie. Quod si zelum amarum habetis. & contentiones sunt in cordibus uestris. nolite gloriari. & mentiri contra ueritatem. Non est enim ista sapientia descendens. sed terrena animalis diabolica. Ubi enim zelus & contentio. ibi
inconstantia & omne opus prauum. Que aũt desursum est sapientia. primum quidem pudica est. deinde pacifica. modesta. suadibilis. bonis consentiens. plena misericordia. & fructibus bonis. non iudicans
sine simulatione. Fructus aũt iustitie in pace
seminatur facientibus pacem.

Unde bella & lites inter uos. nonne ex concupiscentiis uestris que militant in membris uestris. Concupiscitis & non habetis. occiditis. & zelatis. & non potestis adipisci. litigatis & bellatis. & non habetis. propterea quod non postulatis. Petitis & non accipitis. eo quod male petatis. ut in concupiscentiis uestris insumatis. Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est dei. Quicumque ergo uoluerit amicus esse seculi huius. inimicus dei constituitur. An putatis quia inaniter scriptum dicat. ad inuidiam concupiscit spiritus qui habitat in uobis. Maiorem aũt dat gratiam. propter quod dicit. Deus superbis resistit. humilibus aũt dat gratiam.
Subditi ergo estote deo. resistite aũt diabolo & fugiet a uobis. Approximate deo. & approximabit uobis. Emundate manus peccatores
& purificate corda duplices animo. Miseri este
te. & lugete & plorate. Risus uester in luctum
& gaudium in merorem. humiliamini
in conspectu domini. & exaltabit uos. Nolite detrahere fr̃es mei alterutrum fr̃es mei. Qui enim detrahit fr̃i aut
qui iudicat fratrem suum. detrahit legi. & iudicat legem. Si aũt iudicas legem. non es factor
legis sed iudex. Unus est enim legislator. & iudex
qui potest perdere & liberare. Tu aũt quis es qui iudicas proximum tuum. Ecce nunc qui dicis.
hodie aut crastino ibimus in illam ciuitatem.
& faciemus ibi annum unum. & negotiabimur. & lucrum
faciemus. qui ignoratis quid erit in crastinum
Quae enim est uita uestra. uapor est ad modicum parens. & deinceps exterminabitur propter hoc
quod dicitis. Si dominus uoluerit. & si uixerimus. faciemus hoc aut
illud. Nunc aũt exultatis in superbiis uestris.
Omnis exultatio talis maligna est. Scienti
ergo bonum facere. & non facienti. peccatum est illi.

Agite nunc diuites. plorate ululantes in
miserias uestras que aduenient uobis. Diuitie uestre putrefacte sunt. & uestimenta uestra a tinee
comesta sunt. Aurum & argentum uestrum eruginauit. & erugo eorum in testimonium uobis erit.
& manducabit carnes uestras sicut ignis.
Thesaurizastis uobis in nouissimis diebus. Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones uestras. que fraudata est
a uobis clamat. & clamor eorum in aures domini sabaoth introiuit. Epulati estis super terram. & in
luxuriis enutristis corda uestra. in die occisionis. Addixistis. occidistis iustum. non resistit uobis. Patientes & estote fr̃es usque ad aduentum
domini. Ecce agricola exspectat pretiosum fructum terre patienter ferens. donec accipiat temporaneum & serotinum. Patientes estote & uos. confirmate corda uestra. quoniam aduentus domini appropiquauit. Nolite ingemiscere fr̃es in alterutrum
ut non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam assistit. Exemplum accipite fr̃es laboris. & patientie. prophetas qui locuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sustinentiam iob audistis. & finem domini uidistis. quoniam misericors dominus. Ante omnia aut fr̃es mei nolite iurare neque per celum. neque per terram. neque aliud quodcumque iuramentum. Sit aut sermo uester. est. est. non. non. ut non sub iudicio decidatis. Tristatur
aliquis uestrum oret. Equo animo est. psallat. Infirmatur quis in uobis inducat presbiteros ecclesie
& orent super eum. unguentes eum oleo in nomine domini. & oratio fidei saluabit infirmum. & alleuabit eum dominus. & si peccata fuerint dimittuntur
ei. Confitemini ergo alterutrum peccata uestra. & ora
te pro uobis ut saluemini. Multum enim ualet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis
nobis passibilis. & oratione orauit ne pluuia
ueret super terram. & non pluit annos. iij. & menses sex. Et rursum orauit. & celum dedit plu

nā. ⁊ñm dcīt fructum suū. frēs nīi siquis ei
uob ernuīt autate. ⁊ oīūt quē cum sare
debz. qm qui nām fecīt peccīē abertere u
e suc ſalua bit aiā ei amozte ⁊ opiet multi
tudinē peccōz.

PETRVS
Apls ihu xp̄i electis ad
uenis dispsionis pon
galatie. cappadoie.
asie. ⁊ bithinie. Sedm
pscientiam dī patr in
ſanctificone spūs. in o
bedientiā ⁊ aspsionē
sanguīs ihu xp̄i. grā
uob ⁊ pax multiplicetur. Benedict dē ⁊ pat
dn̄i nr̄i ihu xp̄i. qui sm magnā nām suā regre
nauit nos in spē uiuam p resurrectōē ihu
xp̄i ex mortuis in hereditātē incorrupt̄ē
⁊ incontaminatam. ⁊ immarcessibilē ꝯua
tam reclis muob qui in uirte dī custodi
mini pfidem in salutē parat̄ reuelari in
tpe nouissimo. in quo exultabitis. Modicū
nunc si optet ctristari in uariis tēptacōib;. ut
pbatio uře fidei multo pciosior sit auo. p q
p ignē probat̄. in interitū. inueniat laudē ⁊ glām
⁊ honorē in reuelatione ihu xp̄i. Quē cum
nō uidistis diligitis. in quē nunc quoq; nō
uidentes credit. credentes aūt exultabitis lētia
meno arrabili. ⁊ glificata reportantes finē
fidei uře salutē aīāz. De qua salute exāi
erunt. atq; scrutati sunt pphē. qui de gratia
muob gr̄ā pphetare aut. scrutantes in q̄ t
quale tps signaret in eis spūs xp̄i. pānūn
ant ea que in xp̄m sunt passiones. ⁊ posteriores
glās. Quib; reuelatum ē quia nō ipis
autē ministrabant ea q̄ nunc nūtiata
sunt uob per eos qui euangelizauerūt uobis
spū scō misso de celo. in quem desiderant an
geli ꝓspicere. Propē q. succincti lūbos mētis
uře sobrii. perfecte sperate in eam q̄ offertur
uobis gr̄am in reuelatione ihu xp̄i. Quasi
filii obedientie. nō cofigurati pioribus igno
rantie uře desideriis. sed sm eum qui uocauit
uos sctm. ⁊ ipi sc̄i in oi conuersatione sint. quia
scriptū ē. Sc̄i eritote qm ego sc̄s sum. Et si pa
trem inuocatis eū q̄ sine acceptione psonaꝝ iu
dicat sm uniuscuiusq; op̄. in timore inhabitate
tpe pegrinationis uře. scientes q. non corrupti
bilibus auro. vel argento redempti estis de uana uře
ſtra conuersatione. patrie traditōis. sed pciosо
sanguine q̄si agni immaculati ⁊ immaculati
xp̄i. prognitī quidē ante mundi costitutionē
uob autē manifestati in nouissimis tpib; pp uos
qui p ipm fideles estis in deū qui suscitauit
eum a mortuis. ⁊ dedit ei glām. ut fides ue
stra ⁊ spes esset in deo. Animas uras castificantes
in obedientia caritatis. in fraternitatis amo
re sine simulatione. de corde inuicē diligite attenti
me. renati non ex semine corruptibili. sed
incorruptibili p uerbū dei uiui. ⁊ permanentis
quia oīs caro sicut fenū. ⁊ oīs gla eius tanq̄ flos
feni. Exaruit fenū ⁊ flos eius decidit. uerbū
aut dn̄i manet in eternū. hoc est aut uerbū q.
euangelizatū ē uob. Deponentes igit oēm
malitiā. ⁊ oēm dolum. ⁊ simulatōēs ⁊ inui
dias. ⁊ oēs detractōes. Sicut modo geniti in
fantes rationabilis sine dolo lac concupiscite
ut in eo crescatis in salutē. si gustastis quoniam
dulcis ē dn̄s.

Ad quē accedentes lapidē uiuū ab hoīb;
quidē reprobatum. apd aut electū. ⁊ hono
rificatum. Et ipi tanq̄ lapides uiui. supe
rędificamini domus spūalis. in sacerdociū scm.
offerentes hostias spūales. acceptabiles deo p
ihm xp̄m. Propt q. continet in scriptura. Ecce ponam
in sion lapidē angulārē. electum. pciosum. et
qui credit in eum non confundet. Vob igitur honor credentib;. nō credentib; aut
lapis quē reprobauerūt edificantes hic factus ē in
caput anguli. Et lapis offensionis. ⁊ petra
scandali his qui offendunt uerbo. nec credūt
in quo ⁊ positi sunt. Vos aūt genus electum. re
gale sacerdociū. gens scta. populus acquisitionis.
ut uirtutes annunietis eius. q̄ de tenebris uos
uocauit in admirabile lumen suū. Qui aliquā
nō populus. nunc aut populus dei. Qui nō obtenu
eram. nunc aut misericordiam consecuti. Karissimi obsecro
uos tanq̄ aduenas ⁊ pegrinos. abstinere uos
a carnalib; desideriis que militant adūsus
aiāz. Conuersationē uestrā inter gentes habentes
bonā. ut in eo q̄ detrectant de uob tanq̄ de male
factorib;. ex bonis operib; uos considerantes. glo
rificent deū in die uisitationis. subiecti igit
estote oī humane creature propter deū. Sive regi
q̄ excellenti. sive ducibus tanq̄ ab eo missis. ad
uindictam malefactorū. laudē aūt bonorū.
quia sic ē uoluntas dei. ut benefacientes omnes
exinanire imprudentium hoīm ignorantiam.
Quasi liberi. ⁊ nō q̄si uelamen habentes malitie
libertatē. sed sicut serui dei. Oēm honorate fratrem
nē diligite. deū timete. regē honorificate.
Serui subditi estote in oī timore dn̄o. nō
tm bonis ⁊ modestis. sed ⁊ discolis. hec ē enim
gr̄a si propter conscientiam dei sustinet quis tristitias pa
tiens iniuste. Qua ē enim gr̄a si peccantes ⁊ colā
phizati sufferatis. sed si bene facientes patienter
sustinetis. hec ē gr̄a apd deū. In hoc enim uocati
estis quia ⁊ xp̄s passus ē pro nobis. uob relinquens
exemplum ut sequamini uestigia ei. qui peccatum
nō fecit. nec inuentus ē dolus in ore
ei. Qui cum maledicerētur. nō maledicebat.
cū paterētur. nō comminabat. tradebat aūt

ihu ⁊ spes esset in deo. Animas uras castificantes
in obedientia caritatis. in fraternitatis amo
re sine simulatione. de corde inuicē diligite attenti
me. renati non ex semine corruptibili. sed
incorruptibili p uerbū dei uiui. ⁊ permanentis
quia oīs caro sicut fenū. ⁊ oīs gla eius tanq̄ flos
feni. Exaruit fenū ⁊ flos eius decidit. uerbū
aut dn̄i manet in eternū. hoc est aut uerbū q.
euangelizatū ē uob. Deponentes igit oēm
malitiā. ⁊ oēm dolum. ⁊ simulatōēs ⁊ inui
dias. ⁊ oēs detractōes. Sicut modo geniti in
fantes rationabilis sine dolo lac concupiscite
ut in eo crescatis in salutē. si gustastis quoniam
dulcis ē dn̄s.

Ad quē accedentes lapidē uiuū ab hoīb;
quidē reprobatum. apd aut electū. ⁊ hono
rificatum. Et ipi tanq̄ lapides uiui. supe
rędificamini domus spūalis. in sacerdociū scm.
offerentes hostias spūales. acceptabiles deo p
ihm xp̄m. Propt q. continet in scriptura. Ecce ponam
in sion lapidē angulārē. electum. pciosum. et
qui credit in eum non confundet. Vob igitur honor credentib;. nō credentib; aut
lapis quē reprobauerūt edificantes hic factus ē in
caput anguli. Et lapis offensionis. ⁊ petra
scandali his qui offendunt uerbo. nec credūt
in quo ⁊ positi sunt. Vos aūt genus electum. re
gale sacerdociū. gens scta. populus acquisitionis.
ut uirtutes annunietis eius. q̄ de tenebris uos
uocauit in admirabile lumen suū. Qui aliquā
nō populus. nunc aut populus dei. Qui nō obtenu
eram. nunc aut misericordiam consecuti. Karissimi obsecro
uos tanq̄ aduenas ⁊ pegrinos. abstinere uos
a carnalib; desideriis que militant adūsus
aiāz. Conuersationē uestrā inter gentes habentes
bonā. ut in eo q̄ detrectant de uob tanq̄ de male
factorib;. ex bonis operib; uos considerantes. glo
rificent deū in die uisitationis. subiecti igit
estote oī humane creature propter deū. Sive regi
q̄ excellenti. sive ducibus tanq̄ ab eo missis. ad
uindictam malefactorū. laudē aūt bonorū.
quia sic ē uoluntas dei. ut benefacientes omnes
exinanire imprudentium hoīm ignorantiam.
Quasi liberi. ⁊ nō q̄si uelamen habentes malitie
libertatē. sed sicut serui dei. Oēm honorate fratrem
nē diligite. deū timete. regē honorificate.
Serui subditi estote in oī timore dn̄o. nō
tm bonis ⁊ modestis. sed ⁊ discolis. hec ē enim
gr̄a si propter conscientiam dei sustinet quis tristitias pa
tiens iniuste. Qua ē enim gr̄a si peccantes ⁊ colā
phizati sufferatis. sed si bene facientes patienter
sustinetis. hec ē gr̄a apd deū. In hoc enim uocati
estis quia ⁊ xp̄s passus ē pro nobis. uob relinquens
exemplum ut sequamini uestigia ei. qui peccatum
nō fecit. nec inuentus ē dolus in ore
ei. Qui cum maledicerētur. nō maledicebat.
cū paterētur. nō comminabat. tradebat aūt

udicium se multe. q̃ pcõ nũ ꝑ̃ ꝓdit
meozꝝ̃ suo sup ligniũ. ut pereãt mõ
nu ultime unũ. nõ huoz̃ cunas essꝰ
sians enim sicut ouel errantes. sꝰ nũc e
ĥs nunc ad pastorẽ. epũ animaz uestꝝ.
Simlr mulieres subdite sint uris
bus. ut ꝙ̃ nõ credũt uõ y mulie
rum obsonio sine uõ luẽ fiant. Considẽ
rẽ mmore scãm obsonio uestm quaz
sit nõ extrinsecꝰ capillatura. aut circũ
no aurꝝ̃. aut indumẽti nestrinsecꝰ
q̃ sꝰ. qui in abscondito cordis ẽ hõ. in
corrupabilitate quiẽ. modesti spũ. q̃ est
ante deũ ditissꝰ. Sic em aliq̃n sc̃e
mulieres sperãtes in dõ ornabant se subiec
tes pprijs uris. sicut sarra obediebat abra
he. dñm eum uocans. Cui estis filie
facte. nõ timẽtes ullam pturbatiõẽ.
Viri simlr cohabitantes sc̃m q̃ infirmio
ri uasculo muliebri ipendite honorẽ. tã q̃ co
hẽdes gr̃ie uite. ut ne impediantur o
rationes ure. Finis aut oẽs unanimes
mestonc esote. compatientes fraternitatis
misericordes. modesti. humiles. nõ
reddentes malũ p malo. nec maledicũ p
maledicto. sꝰ. cõtio benedicentes. Qz in hoc
uocati estis. ut benedictiõẽ hereditate p
sideatis. Qui em uult uitam diligere. z
uidere dies bonos. coerceat linguam suã
a malo. labia ne loquãtur dolũ.
Declinet aut a malo. faciat bonũ. inq̃
rat pacẽ. z sequatur eam. Quia oculi dñi
sup iustos. z aures eius in pces eoz. Vul
tꝰ aut dñi sup facientes mala. Et quis
ẽ q̃ uob nocere si boni emulatores fuitis.
Sꝰ. si aliquid patimini p iustiã beati
estis. timorẽ aut eoz ne timueritis. nec turbe
mini. Dñm aut xp̃m sanctificate in cor
dibꝰ uris. parati semp ad satisfactionẽ
omni poscenti uos rationẽ de ea q̃ in uob est
spe. Sꝰ cũ modestia. timore. habẽtes bonã
cõsciam. ut in eo q̃ detrahunt uob. confun
dantur qui calumpniantur uestrã bonã in xp̃o conuersatiõẽ.
Melius ẽ enim benefacientes. Si uelit uoluntas
dei patiꝰ. q̃ malefacientes. Quia xp̃s semel
pro peccatis nris mortuus ẽ. iust̃ pro iniustis
ut nos offerret deo mortificatus quidẽ carne
uiuificatus aut spũ. in quo z his q̃ in car
cere erant spũ ueniens predicauit. q̃ nã
diffidãt aliq̃n qñ expectabat dei patiẽ
tia in diebꝰ noe cum fabricaretur arca. in q̃
pauci. id est. octo. aie salue facte sunt p aq̃. Cui
nunc uos similis forme. saluos facit bap
tisma. nõ carnis depositio sordiũ. sꝰ. ostẽ
tionẽ uocãtis in dñm. p resurrectionẽ ihu
xp̃i qui ẽ in dexterã dei. profect̃ in celũ. subiectis
sibi angelis. potestatibꝰ. uirtutibꝰ.
Xp̃o igitur passo in carne. z nos eadẽ cogita
tione armamini. Quia qui passus ẽ carne
desitit a peccatis. ut nõ iam hoĩ desideriis sed
uoluntati dei q̃ reliquum ẽ in carne uiuat tpõe.
Sufficit enim p̃teritum tpõe ad uoluntatem gẽtiũ
consumandum. qui ambulauerũt in desidijs. u
luxurijs. uoluptatibꝰ. potationibꝰ. ebullionibꝰ. poto
ribꝰ. z illicitis idolorꝝ cultibꝰ. in q̃
nunc obstupescunt. minq̃ admirantes nõ
current nob in eandẽ luxurie effusionẽ.
blasphemantes qui reddent rationẽ ei q̃
parate ẽ iudicare uiuos z mortuos. Ppt
hoc z mortuis euangelizatũ ẽ. ut iudicent
quidẽ sꝰ hoĩes in carne. uiuant aut sꝰ dei spũ.
Omniũ aut finis appropinquabit. Sobrie igit̃
estote. z uigilate in orationibꝰ. Ante oĩa aut
mutuã in uob met̃ipsis caritatẽ cõtinuã
habẽte. quia caritas operit multitudinẽ pec
catoꝝ. hospitales inuicẽ sine murmura
tione. unusquisq; sicut accepit gr̃iam in al
teruꝝ illam administrantes. sicut boni dis
pensatores multiformis gr̃ie dei. Si quis
loquitur q̃ sermones dei. Si quis ministrat
tanquã ex uirtute quã administrat
deꝰ. ut in oĩbꝰ honorificetur deꝰ p ihm xp̃m
cui est gl̃a z imperiũ in sẽcula sẽculoꝝ. Am. Karis.
nolite peregrinari in feruore qui ad tẽpta
tionẽ uobis fit. q̃ nouũ aliquid uob acci
dat. Volite tm̃ pdere sꝰ cõmunicantes xp̃i pas
sionibꝰ. gaudete. ut in reuelatione gl̃ie eius ga
udeãtis exultantes. Si exprobramini in
nõie xp̃i beati estis. quia q̃ ẽ honorꝝ gl̃ie.
et uirtutis dei. q̃ in uob requiescit. Nec enim unusquisq; patiatur q̃ homicida. a
ut fur aut maledicus. aut alienoꝝ appe
tor. Si aut ut xp̃ianus nõ erubescat. glorificet
aut deum in isto nomine. qm̃ tps est ut incipiat
iudicium a domo dei. Si aut̃ primũ a nob. qꝰ
finis eoꝝ qui nõ credunt dei euangelio. Et si
iustus uix saluabitur. impius z peccator ubi pa
rebunt. Itaq; z qui patiuntur secundũ uoluntatem
dei fideli creatori animas suas bñfacien
tes.
Seniores qui inuob sunt obsecro ego
consenior z testis xp̃i passionũ. q̃ et ei q̃ in fu
turum reuelanda est gl̃ie coniector. pascite q̃ in
uob gregẽ dei. prudentes nõ coacte sꝰ spõ
tanee sꝰ dm. Neq; turpis lucri gr̃ia. sꝰ uolũ
tarie. neq; ut dominantes in cleris. sꝰ forma
facti gregis ex animo. Et cũ apparuerit princeps pastoꝝ
capietis immarcescibilem gl̃ie coronã. Simi
liter adolescentes. subditi estote seniorib. Oẽs
inuicem humilitatẽ insinuate. quia deꝰ superbis
resistit. humilibꝰ aut dat gr̃iam. humiliamini
ergo sub potenti manu dei. ut uos exaltet in
tpe uisitationis. Omnẽ sollicitudinẽ uram proie

nr̃ meum. ẽm ꝑ tum ẽ d̃ uob. Sobry ẽte
tẽ mementote. ⁊ uigilate qz aduſar̃ uř
diabolꝰ tanq̃ leõ rugiens ꝯcurr̃ q̃rens
quẽ deuorꝫ. cui reſiſtite fortes in fide. Scientes eand̃ paſſionẽ ẽ̃ fraternitati uře
tre fi. Ds aũt omis grẽ q̃ uocauit nos in ẽnã
ſuã gl̃am in ꝯ ihu modicũ paſſos. ipe ꝑficiet
⁊ firmabit. ſolidabitq. ip̃i glã ⁊ impiũ uſq̃
ſeculꝰ. Aũ. ꝑ ſiluanũ fidẽ frẽm uřm uob
ut arbitror breuř ſcripſi. Obſecrans ⁊ teſtans
hanc ee gr̃am di in qua ſtate. Salutat uos ec
clia q̃ eſt in babylone. ꝯ electa. ⁊ marc̃ filius
mꝰ. Salutate uos in osculo ſc̃o. Gra
uob oĩb; q̃ eſtis in xp̃o. aũ.

uer̃a

Ꝑ ſiluanum fidelem uobis existimo breuiter ſcripſi obſecrans et testans hanc eſſe ueram gratiam dei in qua ſtatis.

Simon petrus ſeruus ⁊ apl̃us ihu x̃pi. his qui ꝯequalẽ nob̃ ſortem ſunt fidei in iuſtitia dei nr̃i. ⁊ ſaũ
oĩa nob̃ diuine uir
tus ſue. q̃ ad uitam
⁊ pietatẽ data eſt
p̃ agnitionẽ ei⁹ qui uocauit nos p̃pria gl̃a ⁊ uirtu
te. p quẽ maxa ⁊ preciosa nob̃ p̃miſſa donauit.
ut p hec effugientes diuine eſtores nature.
fugientes ei q̃ in mundo ẽ ꝯcupiſcentie ẽ
ruptionẽ. nos aũt autem oĩs. ſubintroiere
munditiam mẽtis nr̃e uirtutẽ. ⁊ uirtute ſcĩam
ſcĩe abſtinentiam. ⁊ abſtinentie patientiam
⁊ patientie pietatẽ. ⁊ pietati fraternitatis aũ
amorẽ fraternitatis. ⁊ amori caritatem
caritatẽ. h̃ enim uobiſcũ adſint ⁊ ſuperent. non
uacuos neq; ſine fructu nos oſtituent in
dn̄i nr̃i ihu x̃pi ꝯgnitiõe. Cui ⁊ nõ ꝓſto ſunt h̃i
ce ẽ ⁊ manu tẽptant. obliuionẽ accipiẽs
uetꝰ ſue purgationis ſuoꝝ uetꝰ de
lictoꝝ. Quapꝝ magis fatagite. ut p bona op
era manẽ uram uocationẽ ⁊ ẽlectionẽ facia
tis. h̃ enim facientes nõ peccabitis aliqñ.
Sic enim habundanter miniſtrabitur uobis
introitꝰ in eñ regnũ dn̄i nr̃i ihu x̃pi ⁊ ſ
x̃. Ꝓpter q̃ memoriã nec ꝑ negligam̃ ſẽp uos
q̃uis ſciatis. ⁊ confirmatos in ꝑſenti ue
ritate. Iuſtum aũt arbitror ẽ diu ſum in hi
tabnaculo ſuſcitare uos in admonitiõe. Certꝰ ſũ
q̃ cicior ẽ depoſitiõ tabnaculi mei. ſ q̃ ⁊ dn̄s
nr̃ ihs x̃pꝰ ſignifiauit mihi. Dabo aũt op̃am
⁊ frequẽ hẽre uos p̃ exitum meũ. ut habeatis
memoriam rei. ⁊ c. Non enim indoctis fabulis
ſecuti notam fecimꝰ uob̃ dn̄i nr̃i ihu x̃pi ut
utẽ. ⁊ ꝑſentiã ſed ſpectatores facti illius ma
geſtatis. Accipiens enim a deo patre honorem ⁊
gl̃am. hec uoce lapsa ad eum huiuſcemodi. a magnifica gl̃a. hic eſt filius meus dilectꝰ meus in
quo mihi bene complacui. ipm audite. Et hanc uocẽ nos au
diuimꝰ de celo allatam cũ eẽm eẽmus cum ipo. Et habemꝰ firmiorem propheticum ſermonem cui bene facitis attendentes quaſi lucerne
lucenti in caliginoſo loco. donec dies illuceſcat. ⁊
lucifer oriatur in cordibus ueſtris. hoc primum
intelligentes. q̃ omis ꝓphia ſcripture p̃ma
tiue ſolutionis non fit. Non enim uoluntate
humana allata eſt aliquando ꝓphia. ſed ſpũ ſc̃o mo
ti locuti ſc̃i dei homines.

II

Fuerunt ⁊ pſudo ꝓphe in populo. ſicut
⁊ in uobis erunt magiſtri mendaces. q̃i
introducent ſectas perditionis. ⁊ eum qui e
mit eos dn̄m negant. ſup adducentes ſibi ce
leriem perditionem. ⁊ multi ſequentur eorum
luxurias. p quos uia ueritatis blaſphemabitur
⁊ in auaritia fictis uerbis de uobis negotiabuntur. quibus iudicium iam olim non ceſſat. ⁊ perditio eorum non dormitat. Si enim deus angelis peccantibus non pepercit. ſed rudentibus
infernj detractos. in tartarum tradidit. in
iudicium ſeruandos reſeruari. Sed eripuit octauum noe iuſtitie predicatorem. cum alijs ſeptem. diluuium mundo impiorum inducens. ⁊ cinerem sodomorum. ⁊ gomorreorum. in eſtionem redigens. eiſdem
damnauit. Exemplũ eos qui impie acturi
ſunt ponens. Et iuſtum lot oppreſſum ne
fario uiuendi. a iniquorum oĩum ſermone e
ripuit. Aſpectu enim ⁊ auditu iuſtus erat
habitans apud eos qui de die in diem iuſtas
animas operibus exanabant. Nouit dominus pios de tẽptatione eripere. iniquos uero in diem
iudicij cruciandos reſeruare. Magis aũt eos q̃
per carnem in eſcupiſcentia immunditie am
bulant. dnationem q̃ſpernũt. audaces
placentes ſectę. nõ metuunt ſine blaſphemantes. Vbi angeli fortitudine ⁊ potentia maiores ſint. non portant aduerſus
ſe execrabile iudicium. hi uero uelut irrationabilia pecora. nati in eſcupiſcentiam. ⁊ corruptionem. in his que ignorant blaſphemantes. in
corruptione ſua peribunt. Percipientes mercedem
iniquitatis. uoluptatem exiſtimantes diem. in
conſpectu. maculę ⁊ turpitudines. offendicula
montes ſui. luxuriantes in uobis. epulis
bitis plenis aduenj. ⁊ conſabijs ſuis. de
lectantes oculos habentes plenos adulterij. ⁊ incoſtabiles animas. exercitum habentes auaritie. maledictionis filij. derelinquentes
rectam uiam erraueri. ſecuti uiã balaam
eboſor. qui mercedem iniquitatis amauit.
Correptionem aũ habuit ſue. mutum iumentum ſub
ugale mutiũ. ⁊ aliabile. prohibuit prophetam inſipientiã. Hi ſũt fontes
ſine aqua. ⁊ nebule turbinibus exagitate. quibus caligo tenebrarum ſeruatur.
Supbi enim uanitatis loquentes pellicijs
deſideriis carnis luxurie eos qui paulu

lum effugiunt qui mercatores eius. Ibi
tace illic pmittentes. ea pp̃ sui timor eo-
rum pellit. Aquo enim quis fugit. ibi tuus e.
Si enim refugientes eo inquirendo mun-
di magnimodi dñi nr̃i. saluatoris ibu
xp̃i hostiles impleti fuerunt. sua sua
ce poliora deiectos possidet. Oculi enim eius
ne agnoscere iudicem ultionis q̃ p̃ magn
nomen remissum eis abeo q̃ illi mandati
sui mandatum. Contigit enim eis uere p
ubi. Luce reliquis adsui nomen. t
sue lem in solutabru luci.

Ecce ecce uob hodie sum sermo explã-
nandus; exercitu unum monitore.
meru inde. ut memores sitis eor q̃ p
dei ubor sedor pphet. apl̃or. utor. p
ceptor dñi. saluatoris. Hec primu sae
tes q. uenient in nouissimis dieb; decepto
ne illusores nr̃ occupiscentias ipsas a
bulantes. dicentes. Ubi e promissio aut ad
uent ei. Ex quo enim pres nr̃i dormier. oia
sic p seuerant ab initio creature. Later e
eos uoluntes. q. oli erant pri. tum da
qla. p aquam consistens ex uno. p̃ ille
tunc mundo aq̃ mundus pir. Celi aut q
nunc sunt. tum eod uno reposita sunt ig
ni seruati in diem iudicii. et perditionis impio-
rum. Unu u nõ lateat uos hoc. q. un
dies ap dñm sicut mille anni. et mille ann
sicut dies una. Non tardat dñs promissis. s;
patiens est nr̃os nolens aliquos pire. s;
omnes ad pnam reuti. Aduenet aut dies dñi
sicut fur. in qua celi magno impetu tran
sient. Aduenet aut elementa ardore
soluentur. Cum ergo hec omnia dissoluenda sint.
quales opter uos esse in sanctis conuersationib; et pi
etatib;. expectantes. et properantes in aduentu
diei dei. per quam ardentes celi soluuntur
et elementa igne ardore tabescent. Nouos
uo celos et nouam terram. p promissa ipius expec
tamus in quib; iustitia habitat. Propter quod dilectissimi
hec expectantes. sategite immaculati et inuio
lati ei inuenire in pace. et dñi nr̃i longa
nimitate saluos arbitremini. sicut et frr̃es nr̃i
pauli. s. dm̃i sapiã. ei scripsit uo
bis. sicut et in omnib; epistolis loquens in eis de his
quib; sunt quedam difficilia intellectu. q
indocti et instabiles deprauant. sicut et ceteras
scripturas ad suam ipor perditionem. Vos ergo fres
mei custodite. scientes eo ne
a prauitate. Crescite uo in gra-
tione dei nr̃i. et saluatoris ihu xp̃i. ipi gla
nunc et in die eternitatis. Amen.

QVOD FVIT

Abinitio q. audiuim.
q. uidimus oculis nr̃is
q. perspeximus. et manus nr̃e
contrectauerunt de uerbo uite
et uita manifestata e.
et uidimus et testam. et an
nuntiamus uob uitam
eternam q̃ erat ap patrem. et apparuit nob. Quod
uidimus. et audiuimus annuntiamus uob. ut et uos
societatem hanc habeatis. et societas nr̃a sit cum
patre et filio eius ihu xp̃o. Et hec scribimus uob ut
gaudium. et gaudium nr̃m sit plenum. Et
hec est annuntiatio q̃ audiuimus ab eo. et annun
tiamus uob. quia deus lux est. et tenebre in eo
non sunt ulle. Si dixerimus quia societatem habe
mus cum eo. et in tenebris ambulamus. mentimur
et non facimus ueritatem. Si autem in luce ambula
mus. sicut et ipse est in luce. societatem habemus ad
inuicem. et sanguis ihu xp̃i filii eius emundat
nos ab omni peccato. Si dixerimus quia peccatum
non habemus ipsi nos seducimus. et ueritas in
nobis non est. Si confitemur peccata nr̃a. fidelis est et
iustus remittat nob peccata nr̃a. et emundet
nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quia non pec
catum habemus mentimur eum. et uerbum eius
non est in nobis. filioli mei hec scribo uob. ut non pecce
tis. Et si quis peccauerit. aduocatum habemus a
patrem apud ihm xp̃m iustum. Et ipse est propi
tiatio pro peccatis nr̃is. Non pro nr̃is autem tm. sed et
pro totius mundi. Et in hoc scimus quia nouimus
eum. si mandata eius obseruemus. Qui
dicit se nosse eum. et mandata eius non custo
dit mendax est et in hoc non est. Qui autem seruat
uerbum eius. uere in hoc caritas dei perfecta est. Et in
hoc scimus quia in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere
debet. sicut ille ambulauit. et ipse ambulare. Karissimi
non mandatum noue scribo uob. sed mandatum
uetus quod habuistis ab initio. Mandatum
uetus est uerbum quod audistis. Iterum mandatum no
uum scribo uob quod est uerum. in quo
quia tenebre transeunt. et lux uera iam lucet. Qui dicit se in luce esse. et fratrem suum o
dit in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem
suum in lumine manet. et scandalum in
eo non est. Qui autem odit fratrem suum in tenebris est.
et in tenebris ambulat. et nescit quo eat quia
tenebre obcecauerunt oculos eius.

Scribo uob filioli. quia remittuntur uob
peccata propter nomen eius. Scribo uob patres quia
cognouistis eum qui ab initio est. Scribo uob
adolescentes. quia uicistis malignum. Scri
bo uob infantes. quia cognouistis patrem. Scri
bo uob iuuenes. quia fortes estis. et uerbum di

mnob mañet ⁊ uos ⁊ filijs ⁊ nepotibus ⁊ Nolite
diligere mundū neq; ea q̄ in mundo sunt. Si quis
diligit mundū non est caritas patris in eo. Q̄m
omne q̄ est in mundo concupiscentia carnis ⁊
concupiscentia oculorum ⁊ superbia uite. q̄ nō
est ex patre. ⁊ mundus transit
⁊ concupiscentia ei⁹. Q̄ aut̄ facit uoluntatē
dei manet in eternū. Filioli nouissima hora
⁊ sicut audistis quia antichristus uenit nūc
multi antichristi facti sunt. Unde scimus q̄ nouissima
hora est. Ex nob exierunt. ⁊ nō erant
ex nob. Nam si fuissent ex nob permansissent
utiq; nobiscū. Sed ut manifesti sint. quia
nō sunt omes ex nob. Et unctionē hēt
a deo. ⁊ nos nō a. Non scripsi uob q̄si ignorā
tibus ueritatē. ⁊ q̄ omne mendaciū ex
ueritate non est. Quis est mendax
nisi is qui negat. q̄m ihesus nō est xp̄s. hic est antix̄
qui negat patrē ⁊ filiū. Omis qui negat
filiū. nec patrē hēt. qui confitet
filiū ⁊ patrē hēt. Vos q̄d audistis ab initio
uob permaneat. Si in uob permanserit q̄ ab
initio audistis. uos in filio ⁊ patre manebitis.
Et hec est repromissio q̄ ipe pollicit est
nobis uitam eternā. Hec scripsi uobis de his q̄
seducunt uos. Et unctio q̄ uos accepistis ab eo
manet in uobis. Et non necesse hēt
uos ut aliquis doceat
uos. Sed sicut unctio eius docet uos de omib; ⁊ uera est
⁊ non est mendax. Et sicut docuit uos manetis
in eo. ut cū apparuerit habeam fiducia. ⁊ non cō
fundamur ab eo in aduentu eius. Si scitis q̄
iustus est. scitote q̄m omis q̄ facit iustitiā
ex ipo natus est.

Videte qualē caritatē dedit nob pat̄. ut
filij dei nominemur ⁊ simus. propt̄ hoc mundus
non nouit nos. quia non nouit eum.
Karissimi nunc filij dei sumus. ⁊ nō dū apparuit
quid erimus. Scimus q̄m cū apparuerit similes ei
erimus. q̄m uidebimus eū sicuti est. Et omis q̄
habet spem hanc in eo. sanctificat se sicut ⁊ ille sanctus
est. Omis qui facit peccatū. ⁊ iniquitatē facit
⁊ peccatū est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit
ut peccata tollat. ⁊ peccatū in eo non est. Omis q̄
in eo manet non peccat. ⁊ omis q̄ peccat non
uidit eum nec cognouit eū. Filioli nemo uos
seducat. Q̄ facit iustitiam iustus est sicut ⁊
ille iustus est. Q̄ facit peccatū ex diabolo est.
quia diabolus ab initio peccat. In hoc apparuit
filius dei. ut dissoluat opa diaboli. Omis q̄
natus est ex deo peccatū non facit. quia semen ipius in
eo manet. ⁊ non potest peccare quia ex deo natus
est. In hoc manifesti sunt filij dei ⁊ filij diaboli.
Omis qui non est iustus non est ex deo. ⁊ q̄
non diligit fratrē suū. quia hec est annūtiatio quā
audistis ab initio ut diligamus alterutrū. Non
sicut cain ex maligno erat. ⁊ occidit

fratrē suū. ⁊ propt̄ quid occidit eum. quia opa
sua nequā erant. fratris aut̄ iusta. Nolite
mirari fratres si odit uos mundus. Nos scimus
quoniam translati sumus de morte ad uitam. quoniam
diligimus fratres. Qui non diligit manet in morte.
Omis qui odit fratrē suū homicida est. Et
scitis quia omis homicida non habet uitā eternā
in semetipo manentē. In hoc cognouimus caritatē
dei. quoniam ille animā suā posuit. ⁊ nos debemus
animas pro fratribus nīis ponere. Qui habet substantiam
huius mundi. ⁊ uiderit fratrē suū necessitatē
habere. ⁊ clauserit uiscera sua ab eo. quo
caritas dei manet in eo. filioli mei non diligamus
uerbo neq; lingua. sed opere ⁊ ueritate. In hoc
cognoscimus quoniam ex ueritate sumus. ⁊ in ipo
tranquillabimus corda nīa. Quoniam si reprehenderit
nos cor nīm. maior est deus corde nro. ⁊ nouit
omnia. Karissimi si cor nīm non reprehenderit nos fiducia
habemus ad deum. ⁊ quecunq; petierimus accipiemus ab eo. quoniam mandata eius custodimus.
⁊ ea q̄ sunt placita coram eo facimus. Et hoc est
mandatum eius. ut credamus nomini filij eius ihu xp̄i
⁊ diligamus alterutrū. sicut dedit mandatum
nobis. Et qui custodit mandata eius manet
in eo. ⁊ ipe in eo. Et in hoc scimus quoniam
manet in nobis. de spū quod dedit nobis.

Karissimi nolite omi spiritui credere. sed probate
spiritus si ex deo sunt. Quoniam multi pseudoprophete
exierunt in mundū. In hoc cognoscitis spiritum
dei. Omis spiritus qui confitetur ihm xp̄m uenisse
in carne ex deo est. Et omis spiritus qui soluit ihm
xp̄m ex deo non est. ⁊ hic est antix̄pus. De quo audistis quoniam uenit. ⁊ nunc iam in mundo
est. Vos ex deo estis filioli. ⁊ uicistis eum. quoniam
maior est qui in uob est. quā qui in mundo
ipe de mundo sunt. ideo de mundo loquuntur.
⁊ mundus eos audit. Nos ex deo sumus. Qui nouit
deum audit nos. qui non est ex deo non audit nos.
In hoc cognoscimus spiritum ueritatis. ⁊ spiritum erroris.
Karissimi diligamus inuicē. quoniam caritas ex deo est.
Et omis qui diligit fratrē suū. ex deo natus est.
⁊ cognoscit deum. Qui non diligit non hēt caritatē
⁊ nouit deum. quoniam caritas est. In hoc apparuit
caritas dei in nob. ut filium suū unigenitū misit in hunc
mundū ut uiuamus per eum. In hoc est caritas.
non quasi nos dilexerimus deum. ⁊ quoniam ipe prior dilexit
nos. ⁊ misit filium suū propitiationē pro peccatis
nīis. Karissimi si sic deus dilexit nos. ⁊ nos debemus in
uicē diligere. Deum nemo uidit umq̄. Si diligamus
inuicē. deus in nob manet. ⁊ caritas eius
nob perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus.
⁊ ipe in nob. quoniam de spū suo dedit nob. Et nos uidimus. ⁊ testificamur. quoniam pr̄em misit
filium suum saluatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam ihs est filius dei. deus in eo manet. ⁊ ipe in deo. Et nos cognouimus. ⁊ credi-

⁊ nūc filioli manete in eo.

eternam quam hẽ dẽ mnob. Dẽ caritas ẽ
⁊ qui manet in caritate in dõ manet ⁊ dẽ
in eo. ⁊ hinc p̃fecta ẽ caritas nobũ ut fiduciã
hãm in die iudicij. quia sicut ille ẽ ⁊ nos sumꝰ
in hoc mundo. Timor nõ ẽ in caritate. sed p̃fecta
caritas foras mittit timorẽ. Quia timor
pnã hꝫ. Qui aũt timet nõ ẽ p̃fecte in caritate.
Nos ergo diligamꝰ dm. qm dẽ prior dilexit nos.
Si quis dixerit qm diligo dm ⁊ fr̃m suũ odit
sit mendax ẽ. Qui enim non diligit fr̃em suũ quem uidet
dm quem nõ uidet quo pacto diligere. Et hoc mã
datum habemꝰ ab eo. ut qui diligit dm. diligat
⁊ fr̃em suũ.

Omnis qui credit qm ihs ẽ xp̃s. ex deo natꝰ ẽ. Et
omnis qui diligit eum qui genuit. dili
git eum qui natꝰ ẽ ex eo. In hoc cognoscimꝰ
qm diligimꝰ natos dei. cum deum diligamꝰ.
⁊ mandata eius faciamꝰ. Et mandata eius
nõ sunt. Quia omne q̃ natũ ẽ ex deo uincit mũ
dum. ⁊ hæc est victoria q̃ uincit mundũ fides nr̃a.
Quis ẽ aũt qui uincit mundũ nisi qui credit qm ihs
ẽ filius dei. Hic ẽ qui uenit p aquam ⁊ san
guinẽ ihs xp̃s. nõ in aqua solum. sed in aqua
⁊ sanguine. Et spũs ẽ qui testificatur qm xp̃s est
ueritas. Quia tres sunt q̃ testimoniũ dant in
cẽlo. pater. uerbum. ⁊ spũs sanctus. ⁊ hi tres unum sunt. Et
tres sunt qui testimoniũ dant in terra. spũs
aqua. ⁊ sanguis. ⁊ hi tres unum sunt. Si
testimoniũ hominũ accipimus. testimoniũ dei maius ẽ.
quia hoc ẽ testimonium dei quod maius ẽ. quia testificatus
est de filio suo. Qui credit in filium dei habet testimo
nium dei in se. Qui nõ credit filio. mendacem facit eum.
quia non credit in testimonio quod testificatus ẽ dẽ de
filio suo. Et hoc ẽ testimoniũ. quia uitam eternã
dedit nobis dẽ. ⁊ hæc uita in filio ei. Qui habet filium
habet uitam. Qui non habet filium dei non habet uitam. Hæc
scribo uobis filiolis. ut sciatis quia uitam habetis ẽ
nob. ⁊ credatis in nomine filij. Et hæc fiducia quã
habemus ad eum. quia quicunq petierimus secundum
uoluntatem eius audit nos. quicquid petierimus. scimus
quia habemus petitiones quas postulamus a
deo. Qui scit fr̃em suũ peccare. peccata non
ad mortem. dabit ei uitam peccanti
non ad mortem. Est peccatum ad mortem. non pro
illo dico. ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum
est. ⁊ est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis
qui natus ẽ ex deo non peccat. sed generatio dei con
seruat eum. ⁊ malignus non tangit eum. Scimus quia
ex deo sumus. ⁊ mundus totus in maligno positus ẽ. Et scimus
quia filius dei uenit. ⁊ dedit nobis sensum. ut
cognoscamus deum uerum. ⁊ simus in uero filio eius.
hic ẽ uerus deus. ⁊ uita eterna. filioli custodite uos ab simulacris.

SENIOR II

Electe dñe ⁊ nunc electe ds̃ ẽ
diligo in ueritate. Et non ego
soluꝫ. sed omnes qui cognouerunt ueritatem. propter ueritatem
que manet in nobis. et uobiscum erit in eternum. Sit nobis gratia. misericordia. pax. a deo patre
⁊ a dño ihu xp̃o filio patris. in ueritate ⁊ caritate. Gauisus
sum nimis. quia inuenti de filiis tuis ambulantes in ueritate. sicut mandatum accepimus a patre.
Et nunc rogo te dña. non quasi mandatum nouum
scribens tibi. sed quod habuimus ab initio. ut diligamus
nos inuicem. Et hoc ẽ caritas. ut ambulemus secundum mandata eius. hoc ẽ enim mandatum. ut quemadmodum audistis ab initio. in eo
ambuletis. Quia multi seductores exierunt in mundum. Qui non confitentur
ihm xp̃m uenisse in carne. hic ẽ seductor ⁊
antixp̃s. Videte uos metipsos ne perdatis quod operati estis. sed ut mercedem
plenam accipiatis. Omnis
qui recedit. et non manet in doctrina
xp̃i. deum non habet. Qui manet in doctrina hic. et
filium ⁊ patrem habet. Si quis uenit ad uos. et hanc
doctrinam non affert. nolite recipere eum in do
mum. nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue
communicat operibus illius malignis. Plura habens uobis scribere. nolui per cartam ⁊ atramentum. Spero enim fore
ut mox ueniam ad uos. et os ad os loquamur. ut gaudium nr̃m plenum sit. Salutant te filij sororis tue electe. Amen. Gratia dñi nr̃i.

SENIOR III

Gaius dilecto. quem ego di
ligo in ueritate. Karissime. de omnibus optime facio
de prosperare te in cibis. male
dicit prospere agere tua. ma
Gaudium habeo nimis. cum uenerint fratres. testimonium perhibentibus tibi. sicut tu in
veritate ambulas. Maiorem horum non habeo
gratiam. quam ut audiam filios meos in veritate
ambulare. Karissime fidele facis quicquid operaris in fratres. ⁊ in peregrinos. qui testimonium reddiderunt caritati tue in conspectu ecclesie
quos bene faciens deduces digne deo. Pro
pter nomen enim eius profecti sunt. nichil accipientes
a gentibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi.
ut cooperatores simus veritatis. Scripsissem
forsitan ecclesie. sed qui amat primatum gerere
in eis diotrefes. non recipit nos. Propterea si uenero. admonebo eum. operam
malignus cogitationes. nec contentus his. nec fratres
suscipiens prohibet. et de ecclia eicit. Karissime
noli imitari malum. sed quod bonum est. Qui male

quibene hẽ ex deo ẽ

fiunt nō inder dīn. Dom̄ deo testimōiū reddi
mur ab omīb; .7 abiūn uitute. Et nos testimōiū
plebem .7 nob; qñ testimōiū nr̄m imp̄t. Qui
tibi scribe & si nolūt audiūt .7 salui.
Spu aūt puñ te nūdā .7 ados laqueū. Pur
tibi. Saluēt te anīa. Saluta tu amicos no
minatim.

VOAS

Ihū xpi famuc fr̄ aūt iacobi.
hīs qui nob̄ pmt dilecte. īi
ē dñs ostans .7 ucenīs mā
uob .7 qm̄ād implemur .7 oīs
tus. hīi. omīe. sollicitudīē fa
ciens scribēdi uob̄. ē oīs mā sa
lute. necēt hūi scribe uob̄. de
pānt sup̄ eam. semī tradite
tās sōi. Subintroierūt enī quī
dam hoīes qui olim p̄scripti ī
hoc iudiciū impi. dī nr̄m gr̄i
mutātēs in luxuriā .7 solū dō
minatōrē .7 dñm nr̄m negan
tes. Commōne aūt uos uolo scīe
re sem̄ el omīa. qm̄ dñs ihūs ē
ūm egypti saluans. deīd eos q
nō credidērunt perdidit. Angēlos nō
qui nō seruauerūt suū p̄mā
tum. s; dīmisīt sēs suū domici
lium. in iudiciū diēi magni uīn
culis sempit̄nis sub caligīe reseruā.
Sicut sodoma .7 gomorra. .7 ciu
tes circa. similit̄ exēplū
fēt̄ subeūtes p̄ carnē alterī.
iacent ignis eternī penā
sustinentes. Similit̄ .7 isti carnē qđ
maculant. dīatēm aūt spnūt. mai
state aūt blasphemant. Cū mi
chael archangēls cū diabolo dis
putans. altercabat̄ de moysi cor
pore. nō ē ausus iudiciū inferre
blasphemie. s; dīt increpet t̄ dñs.
Isti aūt quecūq; ignorāt blas
phemant. Quecūq; ñ
naturaliter sicut mu
ta animalia nouerūt. in
his corrumpūt.

Ue illis qui cain uiā abierunt. .7 er
rore balaam mercede effusi sunt. .7 cō
tradictione chore perierunt. Isti sunt in epul
tis maculē sordidantes. sine timore sem
etipos pascentes. Nubes sine aq̄ q auen
tus circūferunt. Arbores autūpnales ī
fructuose. bis mortue. eradicate. fluctus
feri maris. despumantes suas confusiones. S
dera errātia. quib; procella tenebrarū in
etnū seruata ē. Pphetauit aūt & his septīus
ab adam enoch dicens. Ecce uenit dñs

in scīis milib; suis facē iudiciū ipōnē. .7 arg
uere omēs impios. de omīb; operib; impietā
tis eor. quib; impie egerunt. Et de oīb;
duris que locuti sunt ad eū peccōres ipi.
Isti sunt murmuratores querelosi. & des
deria sua ambulantes. os illor loquitur
superbiam. mirantes psonas ip̄ius cā.
Vos aūt dilī memores estote uerboz q
dicti sunt ab apīis dñi nr̄i ihū x. q dicebant
uob̄ cū nouissimo tpe uenient illu
sores. s; sua desideria ambulantes impie
tatis. Isti sunt qui segregant semetip
sos animales. spīm nō habentes. Vos aūt dil
mi sup̄ edificantes uos metipos sc̄tissime ue
stre fidei. orantes in spū scō. omnem uos ipos. m
dilectōē dī seruate. Expectantes mīam d
ni nr̄i ihū x. in uitam eternā. Et hos
quid arguite iudicate. .7 alios uō saluā
te. de igne rapientes. Alios aūt miseri
mini in timore. odientes eam q carnalē
maculatam tunicā. Ei aūt q potēs ē
uos ostare sine peccō. .7 statuēre ante
conspectum glie sue immaculatos. in iudō
tu dō saluatōi nr̄o. p ihm x dñm nr̄m. p
ipm sit glia. maiestas imperium potestas
nunc .7 in oīa scla. Amē. Explicit.

APOCALIPSIS

Ihū x. quam dedit
illi deus palā fieri
suis. q oportet fieri cito.
Et significauit mittēs
per angelum suum ser
uo suo. qui testimoniū perhibuit uerbi dei .7
testimoniū ihū x. quecūq; uidit. Beatus q
legit .7 qui audit uba p̄phie huius. .7 seruat ea
que scripta sunt. Tps enī prope ē. .7 gr̄a uob̄
et pax ab eo qui est .7 qui erat .7 qui uenturus ē.
Et a septē spīb; qui in conspectu sedis
ei sunt. .7 a ihū x q ē testis fidelis. primoge
nit̄ mortuoz. .7 princeps regū terre. Qui di
lexit nos .7 lauit nos a peccīs nr̄is in san
guine suo. Et fecit nos regnū. Sacerdotes
deo .7 patri suo. ipi glia .7 imperiū in scla scloz
amē. Ecce uenit cum nubib;. .7 uidebit
eum oīs oculus. .7 qui eum pupugerūt. .7
plangent se sup̄ eū oēs tribus terre. Etiam.
Amē. Ego sum. alpha. .7 ω. p̄incipiū .7 fi
nis. dicit dñs deus. qui est .7 qui erat .7 qui ue
nturus ē omīpotēs. Ego ioh̄s frr̄ uester
et particeps in tribulatōe .7 regno. .7 pacīētia ihu
su in insula q appellat̄ pathmos pp
uerbū dei .7 testimoniū ihū. fui in spū in

dñs dic. ⁊ audiam ꝙ me nocē magnā tāḡ
nalve dicentiḡ. Q̄ o utiq; scribe ⁊labis. ⁊ me
te septē eccliē. Ephesum. ⁊ smyrnā. ⁊ per
gamū. ⁊ thyatirā. ⁊ sardis. ⁊ philadelphiā.
⁊ laodiciam. Et ois̄ius sum ut uidere uocē
que loquebatur mecū. Et ois̄ius uidi septē
candelabra aurea. ⁊ in medio vij. can
delabroz aureoz sīle filiū hoīs uestitū po
dere. ⁊ precinctū ad mamillas zonā aureā
Caput aūt ⁊ capilli ei erant candidi tāḡ la
nalba. ⁊ tanq̄ nix. ⁊ oculi ei ut flā
mā ignis. Et pedes ei sīles aurichalco. sīc
candenti igne ardenti. Et uox illius
tanḡ uox aquaz multaz. Et habebat
in dexterā suā stellas vij. ⁊ de ore ei gla
dius ambiḡ utriq; acut⁹ exibat. Et facies ei
sicut sol lucet in uirtute sua. Et cū uidissē
eum cecidi ad pedes ei tāḡ mortuus. Et
posuit dexterā suā sup me dicens mihi
noli timē. Ego sum ꝓmus. ⁊ nouissim⁹. ⁊ uiuus
⁊ fui mortuus. ⁊ ecce sum uiuens in sēcla
sēclōz. ⁊ hō claues mortis ⁊ inferni. Scri
be ea que uidisti. ⁊ q̄ sunt. ⁊ q̄ oportet fieri
post hec. Sacramentū septē stellaz quas u
disti in dexterā mā. ⁊ septē candelabra aure
a. septē stelle angli sunt vij. eccliaz.
⁊ candelabra vij. eccliē sunt.

Et anḡlo ephesi eccliē scribe. hec dicit
qui tenet vij. stellas in dexterā sua q̄
ambulat in medio vij. candelabroz a
ureoz. Scio opa tua. ⁊ laborē. ⁊ patien
tiam tuā. ⁊ quia nō potes sustinere malos.
⁊ tentasti eos qui se dicunt apl̄os ee. ⁊ nō
sunt. ⁊ inuenisti eos mendaces. ⁊ patiē hēs.
⁊ sustinuisti ꝓpter nomen meū. ⁊ nō defecisti. Sed
hō aduersū te. q̄ caritatē tuā primā reli
quisti. Memor esto unde excidisti
⁊ age pīā. ⁊ prima opa fac. Sin aūt nō
ueniā tibi. ⁊ mouebo candelabrū tuū de loco suo
nisi pīā egeris. Sed hoc hēs qm odisti factā
nicolaitaz. que ⁊ ego odi. Q̄ hī aurē
audiat. quid spūs dicat eccliis. Vincenti
dabo edere de ligno uite. q̄ est in paradi
so dei. Et anḡlo smyrne eccliē scribe.
hec dicit primus ⁊ nouissim⁹. qui fuit mortuus
& uixit. Scio tribulationē tuā. ⁊
paupertatē tuā. Sed dives es. ⁊ blasphemiā
ab his qui se dicunt iudeos ee. ⁊ nō sunt.
sed sunt synagoga sathane. Nichil horū
timeas que passurus es. Ecce missurus
est diabolus ex uob⁹ in carcerē ut tēptemini
⁊ habebitis tribulationē diebus. x. Esto fi
delis usq; ad mortē. ⁊ dabo tibi coronā
uite. Q̄ hī aurē audiat. quid spūs di
cat eccliis. Q̄ uicerit nō lesabit a morte
secūda. Et anḡlo eccliē pḡameni scribe.
hec dicit qui habet rompheam utrimq;
parte acutam. Scio ubi habitas. ubi sedes ē sa
thane. ⁊ tenes nomē meū. ⁊ nō negasti fidē
meam. in diebus quibus antipas testis meus
fidelis. occisus ē apud uos ubi sathanas habitat. Sed
hō adūsum te pauca. qm̄ hēs illic tenentes
doctrinā balaam qui docebat balac mittere scandalū coram filiis israel. edere ⁊ fornicari. ita hēs ⁊ tu tenentes doctrinā nicolaitaz. similiter agens. Sequomō uēio
tibi cito. ⁊ pugnabo cum illis gladio oris mei.
Q̄ hī aurē audiat quid spūs dicat eccliis.
Vincenti dabo manna absconditū. ⁊ da
bo illi calculū candidū. ⁊ in calculo no
mē nouū scriptū. q̄ nemo scit nisi qui accipit
Et anḡlo thyatire eccliē scribe. hec dicit
filius dei qui hī oculos ut flāmā ignis ⁊
pedes similes aurichalco. Noui opa tua.
⁊ caritatem ⁊ fidē. ⁊ ministeriū. ⁊ patiā tuā.
⁊ opa tua nouissima plura priorib⁹. Sed
hō aduersus te q̄ permittis mulierē iez
bel. que se dicit prophetā docē ⁊ seducē
seruos meos fornicari. ⁊ manducare de y
doleis. Et dedi illi tpe ut pīam ageret
⁊ nō uult penitere a fornicatione sua. Ecce
mitto eam in lectū. ⁊ q̄ mechantur cū
ea in tribulatione maxīa erunt. nisi pīam
egerint a cogitatiōib⁹ suis. ⁊ filios eius interficiā
in mortē. ⁊ scient oēs eccliē. quia ego sū
scrutans renes ⁊ corda. ⁊ dabo unicuiq;
uestrū sm opa mea. Vobis aūt dico ceteris qui
in thyatire estis. quotq; nō habent doctrinā
hanc. qui cognouerūt altitudines sathane.
quemadmodū dicunt. nō mittā sup uos aliud pon
dus. tm id q̄ habetis tenete donec ueniā. ⁊ q̄
uicerit. ⁊ custodierit usq; in finē opa mea
dabo illi potestatē sup gētes. ⁊ reget illas in
uirga ferrea. ⁊ tanḡ uasa figuli confringen
tur sicut ⁊ ego accepi a patre meo. ⁊
dabo illi stellā matutinā. Q̄ hī aurē
audiat quid spūs dicat eccliis.

Et anḡlo sardis eccliē scribe. hec dicit
qui hī septē spūs dei. ⁊ septē stel
las. Scio opa tua quia nomē hēs q̄ uiuas
⁊ mortuus es. Esto uigilans. ⁊ confirma
cetera q̄ moritura erant. nō enim inuenio opa
tua coram deo meo plena. ⁊ in
mente habe qualit accepis. ⁊ audieris. ⁊ cu
stodi ⁊ pe
nitentiā age. Si ergo nō uigilaueris uenia
ad te tanḡ fur. ⁊ nescies qua hora uenia
ad te. Sed hēs pauca nomina habes. qui nō
inquinauerūt uestimenta sua. ⁊ ambulabūt
mecū in albis. quia digni sunt. Q̄ uicē
sic uestietur uestimentis albis. ⁊ nō delebo
nomē eius de libro uite. ⁊ confitebor nomē ei
coram patre meo. ⁊ coram anḡlis eius.
Q̄ hī aurē audiat quid spūs dicat ec
cliis. Et anḡlo philadelphie eccliē

scribe. ꝯ dicat scō ꝙuer. qui hꝫ claues dd. qui
aperit ⁊ nemo claudit. et claudit ⁊ nemo aperit. Sci
o opera tua. Ecce dedi coram te hostium apertum
q̄ nemo potest claudere quia modicam hꝫ virtutē
⁊ seruasti uerbū meū. ⁊ nō negasti nomen meū. Ec
ce dabo de synagoga sathanę ⁊ qui dicūt se
iudeos esse. ⁊ nō sunt sed mentiuntur. Ecce faciā
illos ut ueniant ⁊ adorent ante pedes tuos.
⁊ sciant quia ego dilexi te. quia seruasti uerbū
patientię meę. ⁊ ego te seruabo ab hora tēptationis
q̄ uentura est in uniuersum orbem. tēptare hꝰ
tantes terram. Ecce uenio cito tene q̄d habes. ut ne
mo accipiat coronā tuam. Qui uicerit faciā il
lum columpnā templo dei mei. ⁊ foras nō exi
bit amplius. ⁊ scribam sup eū nomen dei
mei. ⁊ nomen ciuitatis dei mei nouę. Qui habet
aurem audiat. quid spūs dicat ecclīs. Et an
gelo laodicee ecclē scribe. hꝫ dicit amē testis fi
delis ⁊ uerꝰ. qui est principium creaturę dei. Scio ope
ra tua. quia neq; frigidus es neq; calidus. Vtinā frigidus
es aut calidus. Sed quia tepidus es. ⁊ nec frigidus es
nec calidus. incipiam te uomere ex ore meo. quia
dicis diues sum. ⁊ locupletatus. ⁊ nullius
egeo. ⁊ nescis quia tu es miser. ⁊ miserabilis.
pauper. ⁊ cecus. ⁊ nudus. Suadeo tibi emere aurum ig
nitum. probatum. ut locuples fias. ⁊ uestimēta
alba induaris. ⁊ nō appareat confusio nuditā
tis tuę. ⁊ collyrio unge oculos tuos. ut ui
deas. ego quos amo arguo ⁊ castigo. Emula
re ꝺ̄ et pœnitentiā age. Ecce sto ad hostium ⁊ pulso
si quis audierit uocē meā. ⁊ aperuerit ianuā.
introibo ad illū ⁊ cenabo cū illo ⁊ ipse mecū.
Qui uincit dabo ei sedere mecū in throno meo. sic
⁊ ego uici. ⁊ sedi cū patre meo in throno ei.
Cum hꝫ aurem audiat. quid spūs dicat ecclīs.
Post hæc uidi ⁊ ecce hostium apertum in celo
⁊ uox prima quā audiui tuę tubę loquentis mecū dicens. Ascende huc. ⁊ osten
dam tibi q̄ oportet fieri p̄ hec. Statim fui in spū. ⁊ ecce
sedes posita erat in celo. ⁊ sup sedē sedens.
Et qui sedebat similis erat aspectui lapidis Ia
spidis. ⁊ sardini. Et iris erat in circuitu
sedis similis uisioni smaragdine. Et in
circuitu sedis sedilia. xxiiij. Et sup thronos
xxiiij. seniores sedentes. circumamicti uesti
mentis alb. Et in capitib; eor corone aureę.
Et de throno procedunt fulgura ⁊ uoces
⁊ tonitrua. Et septē lampades ardentes. an
te thronū q̄ sunt vij. spūs dei. Et in conspectu se
dis tāq̄ mare uitreū simile crystallo. ⁊ in me
dio sedis. iiij. animalia plena oculis ante ⁊ retro
Et animal primum simile leoni. Et secundum animal simile u
mulo. Et tertium animal habens faciē quasi hois. Et
quartum animal simile aquile uolanti. Et quatuor
animalia singula eor habebant alas senas.
⁊ in circuitu ⁊ intus plena sunt oculis. Et requi
em non habebant die ac nocte dicentia. Sc̄s.
Sc̄s. Sc̄s. dns deus omnipotens. qui erat
⁊ qui uenturus est. Et cum darent illa. iiij. ani
malia. gloriam ⁊ honorem. ⁊ benedictionem sedenti
sup thronum uiuenti in sęcula sęculorum. procidebant
hinc. xxiiij. seniores ante sedentem in throno
⁊ adorabant uiuentem in sęcula sęculorum. mittentes coro
nas suas ante thronum ⁊ dicentes. Digne es
dne deus noster accipere gloriam. ⁊ honorem. ⁊ uirtu
tem. quia tu creasti omnia. ⁊ propter uoluntatem tuā
erant. ⁊ creata sunt.
Et uidi in dextera sedentis sup thronum
libruꝫ scriptum intus ⁊ foris. signatum sigil
lis. vij. Et uidi angelum fortem predicantem
uoce magna. Quis est dignus aperire librum.
⁊ soluere signacula eius. Et nemo poterat ne
que in celo. neq; in terra. neq; subtus terram aperire librum neq;
respicere illum. Et ego flebam multum. q̄
nemo dignus inuentus est aperire librum neq;
uidere illum. Et unus de senioribus dicit mihi.
flentē. Ecce uicit leo de tribu iuda radix
dauid aperire librum ⁊ soluere. vij. signacula
eius. Et uidi ⁊ ecce in medio throni. ⁊ iiij.
animalium. ⁊ in medio seniorum agnum stantem
tāq̄ occisum habentem cornua. vij. ⁊ oculos
vij. q̄ sunt. vij. spūs dei missi in omnem terram.
Et uenit ⁊ accepit librum de dextera sedentis
in throno. Et cū aperuisset librum. iiij. animalia
⁊ xxiiij. seniores. ceciderunt coram agno
habentes singuli citharas ⁊ phialas aureas
plenas odoramentorum. quę sunt orationes
sanctorum. Et cantabant canticum nouum dicentes.
Dignus es dne deus noster accipere librum. ⁊ aperire
signacula eius. Quoniam occisus es ⁊ redemisti
nos deo in sanguine tuo. ex omni tribu ⁊
lingua. ⁊ populo. ⁊ genti. ⁊ fecisti nos deo
nostro regnum. ⁊ sacerdotes. ⁊ regnabimus su
per terram. Et uidi ⁊ audiui uocem angelorum
multorum in circuitu throni. ⁊ animalium ⁊
seniorum. erat numerus eorum milia milium
uoce magna. Dignus est agnus qui occisus
est accipere uirtutem. ⁊ diuinitatem. ⁊ sapientiam
⁊ fortitudinem. ⁊ honorem. ⁊ benedictionem. ⁊ gloriam. ⁊ benedictionem. Et omnem
creaturam quę in celo est. ⁊ super terram. ⁊ sub terra
⁊ quę sunt in mari. ⁊ quę in eo sunt. audiui dicentes sedenti in throno ⁊ agno.
benedictio ⁊ honor ⁊ gloria. ⁊ potestas in sęcula
sęculorum. Et quatuor animalia dicebant. Amē.
Et uiginti quatuor seniores ceciderunt in facies
suas. ⁊ adorauerunt.
Et uidi quando aperuit agnus unum de vij.
signaculis. Et audiui unum. ex iiij.
animalibus. dicentem tāq̄ uocem tonitrui. Ve
ni ⁊ uide. Et uidi. ecce equus albus. ⁊
qui sedebat sup illum habebat arcum. ⁊ da
ta est ei corona. ⁊ exiuit uincens ut um

cerent. Et cum aperuisset sigillum secundum audivi
secundum animal dicens. Veni et vide. Et exivit a
lius equus rufus. et qui sedebat super illum
datum est ei ut sumeret pacem de terra. et invicem
se interficiant. et datus est illi gladius magnus. Et
cum aperuisset sigillum tertium. audivi tertium animal
dicens. Veni et vide. Et ecce equus niger et qui
sedebat super eum. habebat statuam in manu sua.
Et audivi tamquam vocem in medio quattuor
animalium dicentium. Bilibris tritici denario. et
tres bilibres ordei denario. et vinum et oleum
ne leseris. Et cum aperuisset sigillum quartum. audivi
vocem quarti animalis dicentis. Veni et
vide. et ecce equus pallidus. et qui sedebat super
eum nomen illi mors. et infernus sequebatur e
um. Et data est illi potestas super iiii. partes terre.
interficere gladio. fame. et morte. et bestiis
terre. Et cum aperuisset sigillum quintum. vi
di sub altare animas occisorum propter verbum dei. et propter
testimonium quod habebant. et clamabant voce ma
gna dicentes. Usquequo domine sanctus et verus
non iudicas. et vindicas sanguinem nostrum. de his
qui habitant in terra. Et date sunt illis singule
stole albe. et dictum est illis ut quiescerent tempus ad
huc modicum. donec impleantur conservi et
fratres eorum. qui interficiendi sunt sicut et illi. Et
vidi cum aperuisset sigillum sextum. et ecce terre
motus factus est magnus. Et sol factus est niger tamquam
sacus cilicinus. et luna tota facta est sicut
sanguis. Et stelle celi ceciderunt superficies mit
tit grossos suos cum aumento magno movetur.
Et celum recessit. sicut liber involutus. Et omnis
mons et insule de locis suis mote sunt. Et reges
terre et principes. et tribuni. et divites. et fortes. et
omnis servus et liber absconderunt se in speluncis.
et petris montium. et dicunt montibus et petris cadi
te super nos. et abscondite nos a facie seden
tis super thronum. et ab ira agni. quoniam venit di
es domini magnus ire ipsorum. Et quis poterit stare.

VII Post hec vidi quattuor angelos stantes.
super iiii. angulos terre. tenentes iiii. ven
tos terre. ne flarent super terram. neque super mare
neque in ullam arborem. Et vidi alterum angelum a
scendentem ab ortu solis habentem signum dei vivi.
Et clamavit voce magna. quattuor an
gelis quibus datum est nocere terre et mari dicens.
Nolite nocere terre et mari. neque arboribus. quoad
usque signemus servos dei nostri in frontibus eorum.
Et audivi numerum signatorum. c. xliiii. mil.
signati. ex omni tribu filiorum israel. Ex tribu
iuda. xii. milia signati. Ex tribu ruben.
xii. milia signati. Ex tribu gad. xii.
milia signati. Ex tribu aser. xii. milia
signati. Ex tribu neptalim. xii. mili
a signati. Ex tribu manasse. xii. milia si
gnati. Ex tribu symeon. xii. milia sig
nati. Ex tribu levi. xii. milia signati. Ex
tribu ysachar. xii. milia signati. Ex tribu za
bulon. xii. milia signati. Ex tribu ioseph. xii.
milia signati. Ex tribu beniamin. xii. mil.
signati. Post hec vidi turbam magnam. quam di
numerare non poterat. ex omnibus gentibus. et tribubus.
et populis. et linguis. stantes ante thronum. et in con
spectu agni amictos stolis albis. et palme in
manibus eorum. Et clamabant voce magna
dicentes salus deo nostro. qui sedet super thronum
et agno. Et omnes angeli stabant in circuitu throni
et seniorum. et quattuor animalium. Et ceciderunt in con
spectu throni in facies suas. et adoraverunt
deum dicentes. Amen. Benedictio et claritas et sapi
entia et gratiarum actio. honor et virtus. et fortitu
do deo nostro in secula seculorum. amen. Et ait unus de senio
ribus dixit mihi. hii qui amicti sunt stolis albis
qui sunt et unde venerunt. Et dixi illi. Domine tu scis.
Et dixit mihi. hii sunt qui venerunt de tribula
tione magna. et laverunt stolas suas. et dealba
verunt eas in sanguine agni. Ideo sunt ante
thronum dei. et servient ei die ac nocte in templo
eius. Et qui sedet in throno habitat super illos. Non
esurient neque sitient amplius. neque cadet super illos
sol neque ullus estus. quoniam agnus qui in medio thro
ni est. reget eos et deducet illos ad vitam fon
tes aquarum. Et abstergit deus omnem lacrimam ab
oculis eorum.

1. Et cum aperuisset sigillum septimum. factum est
silentium in celo quasi media hora. Et vi
di. vii. angelos stantes in conspectu dei. et date
sunt illis. vii. tube. Et alius angelus venit
et stetit ante altare habens turibulum aureum. Et da
ta sunt illi incensa multa. ut daret de ora
tionibus sanctorum omnium super altare aureum. quod est ante
thronum. Et ascendit fumus incensorum. de orationi
bus sanctorum. de manu angeli coram deo. Et ac
cepit angelus turibulum. et impleuit illud de
igne altaris. et misit in terram. Et facta sunt
tonitrua. et voces. et fulgura. et tremor magnus.
Et septem angeli qui habebant. vii. tubas.
paraverunt se ut tubas canerent. Et primus angelus
tubam cecinit. et factum est grando. et ignis mix
ta in sanguine. et missum est in terram. Et tertia
pars terre combusta est. et tertia pars arborum com
busta est. et omne fenum viride combustum est. Et secundus
angelus tubam cecinit. et tamquam mons magnus
igne ardens missus est in mare. et factum est
tertia pars maris sanguis. et mortua est ter
tia pars creature que habebat animas in mari. et
tertia pars navium interiit. Et tertius angelus tubam
cecinit. et cecidit de celo stella magna ar
dens tamquam facula. Et cecidit in tertiam partem
fluminum. et in fontes aquarum. et nomen stelle
dicitur absinthium. Et factum est tertia pars aquarum
in absinthium. Et multi homines mortui
sunt de aquis. quia amare facte sunt. Et
quartus angelus tubam cecinit. et percussa est tertia

pars solis. et tertia pars lune. et tertia pars stellarum
ita ut obscuraretur tertia pars eorum. et diei non lu
ceret pars tertia. et nox similiter. Et vidi et audivi vo
cem unius aquile volantis per medium celi. dicen
tis. voce magna. ve. ve. ve. qui habitatis in
terra. De ceteris vocibus tube trium angelorum. qui tuba e
rant canituri.

IX

Et quintus angelus tuba cecinit. et vidi stellam
de celo cecidisse in terram. data est illi clavis
putei abyssi. Et aperuit puteum abyssi. et ascen
dit fumus putei. sicut fumus fornacis magne.
Et obscuratus est sol. et aer de fumo putei. et de
fumo putei exierunt locuste in terram. Et data est
illis potestas sicut habent potestatem scorpiones terre. Et
preceptum est illis ne lederent fenum terre. neque omne
viride. neque omnem arborem. nisi tantum homines qui non
habent signum dei in frontibus eorum. Et dictum est
illis ne occiderent eos. sed ut cruciarentur men
sibus. v. Et cruciatus eorum ut cruciatus scor
pii. cum percutit homines. Et in diebus illis quaerent
homines mortem. et non invenient eam. et cupi
ent mori. et fugient mors ab eis. Et simi
litudines locustarum similes equis paratis ad pre
lium. Et super capita earum tamquam corone
similes auro. et facies earum sicut facies ho
minum. et habebant capillos sicut capilli mu
lierum. Et dentes earum sicut dentes leonum e
rant. Et habebant loricas sicut loricas fer
reas. Et vox alarum earum sicut vox curru
um equorum multorum currentium ad bellum. Et
habebant caudas similes scorpionum. et aculei
erant in caudis earum. Et potestas earum nocere
hominibus mensibus. v. Et habebant super se regem
angelum abyssi. cui nomen hebraice labbadon.
grece autem apollion. et latine habet nomen exter
minans. ve unum abiit. et ecce veniunt
adhuc duo ve post hec. Et sextus angelus tuba
cecinit. et audivi vocem unam ex cornibus al
taris aurei quod est ante oculos dei dicentem sexto
angelo qui habebat tubam. Solve quattuor an
gelos qui alligati sunt in flumine mag
no eufrate. Et soluti sunt. iiii. angeli qui
parati erant in horam. et diem. et mensem. et an
num. ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus
equestris exercitus vicies milies decima milia.
audivi numerum eorum. Et ita vidi equos
in visione. et qui sedebant super eos. habentes
loricas igneas. et iacinthinas. et sulphu
reas. Et capita equorum erant tamquam capi
ta leonum. Et de ore ipsorum procedit ignis. et
fumus. et sulphur. Ab istis tribus plagis oc
cisa est tertia pars hominum. de igne et fumo. et
sulphure. qui procedebant ex ore eorum. Po
testas enim equorum in caudis eorum est. et in ore
ipsorum. Quamvis caude eorum similes serpentibus
habentes capita. et in his nocent. Et ceteri ho
mines qui non sunt occisi in his plagis

neque penitentiam egerunt de operibus manuum suarum.
ut non adorarent demonia. et simulacra. mu
ta. et surda. aurea. et argentea. et erea. et lapi
dea. et lignea. que neque videre possunt. neque audi
re. neque ambulare. et non egerunt penitentiam ab
homicidiis suis. neque a veneficiis suis. neque
a fornicatione sua. neque a furtis suis.

X

Et vidi alium angelum fortem descendentem
de celo amictum nube. et hyris in capite
eius. Et facies eius erat ut sol. et pedes eius tamquam
columpna ignis. Et habebat in manu sua li
bellum apertum. et posuit pedem suum dextrum super
mare. sinistrum autem super terram. Et clamavit
voce magna. quemadmodum cum leo rugit. Et cum
clamasset locuti sunt. vii. tonitrua voces
suas. Et cum locuti fuissent. vii. tonitrua
voces suas. ego scripturus eram. Et audivi
vocem de celo dicentem. Signa que locuti sunt
vii. tonitrua. noli ea scribere. Et angelus quem
vidi stantem super mare. et super terram. levavit
manum suam ad celum. et iuravit per manentem in
secula seculorum. qui creavit celum. et ea que in eo sunt
et terram et ea que in ea sunt. et mare et ea que in eo
sunt. quia tempus amplius non erit. Sed in diebus
vocis septimi angeli. cum ceperit tuba canere.
consumabitur ministerium dei. sicut evangeli
zavit per servos suos prophetas. Et vox quam au
divi de celo iterum locuta est mecum. et dixit
ad me. vade accipe libellum apertum de manu
angeli stantis super mare. et super terram.
Et abii ad angelum dicens ei. ut daret mihi
librum. Et dixit mihi. Accipe librum. et devora illum.
et faciet amaricare ventrem tuum. sed in ore
tuo erit dulce tamquam mel. Et accepi librum
de manu angeli. et devoravi eum. Et cum
devorassem eum. amaricatus est venter meus. et in
ore meo tamquam mel dulce erat. Et dixit mihi.
Oportet te iterum prophetare populis. et gentibus. et li
gnis. et regibus multis.

XI

Et datus est mihi calamus similis virge. dicens
mihi. Surge et metire templum dei. et altare.
et adorantes in eo. Atrium autem quod est foris tem
plum. eice foras. et ne metieris eum. quoniam da
tum est gentibus. et civitatem sanctam calcabunt
mensibus xlii. Et dabo duobus testibus meis et pro
phetabunt diebus. m. cc. lx. amicti sacco. hii
sunt due olive. et duo candelabra in conspec
tu domini terre stantes. Et si quis eos voluerit
nocere. ignis exiet de ore illorum. et devorabit
inimicos eorum. Et si quis eos voluerit
nocere. ignis exiet de ore illorum. et devora
bit inimicos eorum. Et si quis eos voluerit
ledere. sic oportet eum occidi. hii habent potes
tatem claudendi celum. ne pluat diebus pro
phetie illorum. Et potestatem habent super aquas con
tendi eas in sanguinem. et percutere terram omni
plaga. quotiescumque voluerint. Et cum finierint

testimoniū suū. bestia q̄ ascendit d̄ abysso faciet ad versus illos bellū. ⁊ uincet illos. ⁊ occidet eos. ⁊ iacebunt corpa eor̄ in platea ciuitatis magnæ. q̄ uocatur sodoma ⁊ egypt̄. u. dñs eor̄ crucifix̄ est. Et uidebūt de populis. ⁊ tribubꝫ. ⁊ linguis. ⁊ gentibꝫ. corpa eor̄ tribꝫ diebꝫ. ⁊ dimidio. Et corpora eor̄ non sinent̄ poni in monimentis. ⁊ inhabitantes sup terram gaudebunt sup illos. ⁊ iocundabūtur. ⁊ munera mittent inuicē. quia duo prophetæ cruciauerunt eos qui habitant sup terr̄. Et post tres dies ⁊ dimidiū spūs uite ab deo intrauit in eos. ⁊ steterūt sup pedes suos. ⁊ timor magn̄ cecidit sup eos qui uiderūt eos. Et audierūt uocē magnā de celo dicentē illis. ascendite huc. Et ascenderunt in celū in nube. ⁊ uiderūt illos inimici eor̄. Et in illa hora factus est terremotus magn̄. ⁊ decima pars ciuitatis cecidit. Et occisi sunt in terremotu nomia hoīm. vij. milia. ⁊ reliqui timore facti sunt nimis. ⁊ dederunt gloriam deo celi. ve. p̄ abiit. ecce ue tertium uenit cito. Et septimus angelus tubā cecinit. ⁊ facte sunt uoces magne in celo dicentes. regnū est regnū huius mundi dn̄i nr̄i. ⁊ xp̄i ei. ⁊ regnabit in secula seculoꝝ. Et uiui. seniores q̄ ma spectu dei sedent in sedibꝫ suis. ceciderūt in facies suas. ⁊ adorauerunt dn̄m dicentes. Gratias agimꝰ tibi dne deus omnipotens. qui es ⁊ qui eras ⁊ qui uenturus es. quia accepisti uirtutē tuā magnā. ⁊ regnasti. Et irate sunt gentes. Et aduenit ira tua. ⁊ tp̄s mortuoꝝ iudicari. ⁊ reddere mercedē tuis seruis prophetis ⁊ sanctis. ⁊ timentibꝫ nomen tuū pusillis ⁊ magnis. ⁊ exterminandi eos qui exterminant terram. Et apertū est templū dei in celo. ⁊ uisa est archa testamenti ei⁹ in templo ei⁹. Et facte sunt fulgura ⁊ uoces. ⁊ terremot⁹. ⁊ grando magna. Et signū magnū apparuit in celo. Mulier amicta sole. ⁊ luna sub pedibꝫ eius. ⁊ in capite eius corona stellarū. xij. ⁊ in utero habebat. ⁊ clamabat parturiens. ⁊ torquebatur ut pariat. Et uisum est aliud signū in celo. ⁊ ecce draco magn⁹ rufus habens capita. vij. ⁊ cornua. x. ⁊ in capitibꝫ suis diademata. vij. Et cauda eius trahebat tertiam partem stellarū celi. ⁊ misit eas in terram. Et draco stetit ante mulierē q̄ erat paritura. ut cū peperisset filium eius deuoraret. Et peperit filium masculum qui recturus est omnes gentes uirga ferrea. Et raptus est filius eius ad deum. ⁊ ad thronum eius. Et mulier fugit in solitudinem. ubi hꝫ locum paratum a deo. ut ibi pascat illā diebꝫ mille. cc. lx. Et factum est p̄lium magnū in celo. michahel ⁊ angeli eius pugnabant cū draconē. ⁊ draco pugnabat. ⁊ angeli eius. ⁊ non preualuerūt neq; locus inuentus est eorū amplius in celo. Et proiectus est draco ille magn⁹ serpens antiquus qui uocatur diabolus ⁊ sathanas q̄ seducit uniuersum orbē. proiectus est in terram. ⁊ angeli eius cum illo missi sunt. Et audiui uocē magnā in celo dicentē. Nunc facta est salus ⁊ uirtus ⁊ regnū dei nr̄i. ⁊ potestas xp̄i eius. quia proiectus est accusator fratrū nr̄orū. q̄ accusabat illos ante conspectum dei nr̄i die ac nocte. Et ipsi uicerunt illum p̄ sanguinē agni. ⁊ p̄ uerbum testimonii sui. ⁊ non dilexerunt animas suas usq; ad mortē. Propterea letamini celi. ⁊ q̄ habitatis in eis. ue habitantibus terram. ⁊ mari. quia descendit diabolus ad uos habens iram magnā. sciens q̄ modicum tp̄s habet. Et p̄quā uidit draco q̄ proiectus est in terram. persecutus est mulierē que peperit masculū. Et date sunt mulieri ale due aquile magne. ut uolaret in desertū in locū suū. ubi alitur p tp̄s. ⁊ tp̄a. ⁊ dimidium tp̄is a facie serpentis. Et misit serpens ex ore suo aquā tanquā flumen. ut eam faceret trahi a flumine. Et adiuuit terra mulierē. ⁊ aperuit terra os suū. ⁊ absorbuit flumen q̄ misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierē. ⁊ abiit facere p̄lium cū reliquis de semine eius qui custodiunt mandata dei. ⁊ habent testimoniū ihu. Et stetit sup arenā maris.

Et uidi de mari bestiā ascendentē habentē capita septē. ⁊ cornua. x. ⁊ sup cornua eius. x. diademata. ⁊ super capita eius nomina blasphemie. Et bestia q̄ uidi similis erat pardo. ⁊ pedes eius sicut pedes ursi. ⁊ os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco uirtutē suā. ⁊ potestatē magnā. ⁊ uidi unū de capitibꝫ suis. q̄si occisū in mortē. ⁊ plaga mortis eius curata est. Et admirata est uniuersa bestia. ⁊ adorauerunt draconē q̄ dedit potestatē bestie. ⁊ adorauerunt bestiā dicentes. Quis similis bestie. ⁊ quis potest pugnare cū ea. Et datum est ei os loquens magna. ⁊ blasphemiā. Et data est illi potestas facere menses. xl. duos. Et aperuit os suū in blasphemias ad deū blasphemare nomen eius. ⁊ tabernaculū eius. ⁊ eos qui habitant in celo. Et datum est illi bellum facere cum sanctis ⁊ uincere illos. Et data est ei potestas in omnem tribum. ⁊ populum. ⁊ linguam. ⁊ gentem. Et adorabunt eam omnes qui habitant terram. quoꝝ nomina non sunt scripta in libro uite agni. qui occisus est ab origine mundi. Si quis habet aurem audiat. Si in captiuitatem duxerit in captiuitatem uadit. Si in gladio occiderit oportet eum gladio occidi. hic est patientia ⁊ fides sanctorum. Et uidi aliam bestiam ascendentem de terra. ⁊ habebat cornua duo similia agni. ⁊ loquebatur sicut draco. ⁊ potestatem prioris bestie omnem faciebat in conspectu eius. ⁊ faciet terram. ⁊

hominez mez ademit bestham primã. cui cu
tata ẽ plaga mortis. Et fecit signa ma
gna. ut etiã ignẽ faciat de celo descẽdere in
terram in aspectu hoim. ⁊ seducit habitantes in
terra per signa que data sunt illi facere in aspectu
bestie. dicens habitantib; in terra ut faciant ymaginẽ
bestie. q̃ hr plagam gladij. ⁊ uixit.
Et datum ẽ illi ut daret spũ ymagini best
e. ut loquat ymago bestie. ⁊ faciet ut quot
nõ adorauerint ymaginẽ bestie occidant.
Et faciet omnes pusillos ⁊ magnos. ⁊ diuites.
⁊ pauperes. ⁊ liberos. ⁊ seruos. hr̃ characterẽ in dex
tra manu. aut in frontibz suis. Et ne quis p
sit uendẽ aut emẽre. nisi hr characterẽ nois
bestie. aut numẽ nois ei. hic sapia est. Qui
habet intellectum computet numẽ bestie. Numer
us enim hoim est. ⁊ numerus ei. dcxvi.

Et uidi ⁊ ecce agnus stabat sup montẽ syon.
⁊ cum eo. cxliiij. milia. habẽtes nomẽ ei
⁊ nomẽ patris ei scriptũ in frontibz suis. Et au
diui uocẽ de celo descendẽtẽ tãq uocẽ aquaꝝ
multaꝝ. ⁊ tãquã uocẽ tonitrui magni.
Et uocẽ quã audiui. sicut citharedoꝝ citha
rizantiũ in citharis suis. Et cantabant sicut
canticũ nouũ ante sedẽ ⁊ ante quatuor animalia
⁊ seniores. Et nemo poterat dicere canti
cum nisi illa. cxliiij. milia. qui empti sunt de
terra. hi sunt qui cũ mulieribz nõ sunt coinq
nati. uirgines enim sunt. hi sequuntur ag
nũ quocũq; ierit. hi empti sunt ex omib
ominibz primitie deo ⁊ agno. ⁊ in ore ipoꝝ nõ ẽ inuentũ
mendaciũ. sine macula enim sunt ante thronũ
dei. Et uidi alterũ angelũ uolantẽ p medium ce
li habẽtẽ euangeliũ eternũ. ut euangeliza
ret sedentibz sup terram. ⁊ sup omnẽ gentẽ.
⁊ tribu. ⁊ linguam. ⁊ populum. dicens uoce ma
gna. timete deum. ⁊ date illi honorẽ. q̃ uen
it hora iudicij ei. ⁊ adorate eum q̃ fecit
celũ. ⁊ terram. ⁊ mare. ⁊ fontes aquaꝝ. Et alius angelus secutus ẽ dicens. Et
cadit cecidit babylon illa magna. q̃ a uino
ire fornicationis sue potauit oẽs gẽs. Et alius
angelus tertius secutus illos dicens uoce magna.
Si quis adorauerit bestiam ⁊ ymaginẽ ei. ⁊
acceperit characterẽ in manu sua. aut in fron
te sua bibet de uino ire dei. qui mixt̃ merõ
in calice ire ipius. ⁊ cruciabit igne ⁊ sulphure
in conspectu angelorũ sanctorũ. ⁊ in conspectu agni. Et
fumus tormentoꝝ illoꝝ ascendet in seculũ
seculoꝝ. nec habẽt requiẽ die ac nocte qui adorau
erunt bestiam ⁊ ymaginẽ ei. ⁊ si quis acceper
it characterẽ nois ei. Hic patiẽtia sanctoꝝ ẽ qui
custodiunt mandata dei ⁊ fidẽ ihu. Et audi
ui uocẽ de celo dicentẽ. scribe beati mortui
qui in dño moriuntur. Amodo iam dicit spũ
ut requiescant a laboribz suis. Opa enim illo
rum sequuntur illos. Et uidi ⁊ ecce nubes can
dida. ⁊ sup nubẽ sedentẽ filiũ hoiis.
habẽtẽ in capite suo coronã auream. ⁊ in manu
sua falcẽ acutam. Et alius angelus exiuit de
templo. clamans uoce magna ad sedentẽ
sup nubẽ. Mitte falcẽ tuam. ⁊ mete. quia
uenit hora ut metatur. q̃m aruit messis
tua. Et misit qui sedebat sup nubẽ falcẽ su
am in terra. ⁊ messa ẽ terra. Et alius angelus ex
iuit de templo q̃ ẽ in celo. habẽs ipe falcem
acutam. Et alius angelus exiuit de altari. q̃ hr potestatẽ su
per ignẽ. ⁊ clamauit uoce magna ad eum q̃
habebat falcẽ acutã dicens. Mitte falcẽ tuã
acutã ⁊ uindemia botros uineꝝ terre. q̃m maturi
sunt uue ei. Et misit angelus falcẽ suã
in terrã ⁊ uindemiauit uineã terre. ⁊ misit i
lacũ ire dei magni. Et calcat ẽ lacus extra ciuitatẽ. Et exiuit sanguis de lacu usq; ad frenos
equoꝝ. per stadia mille ducenta.

Et uidi aliud signũ in celo magnũ ⁊
mirabile. Angelos vij. habẽtes plagas
vij. nouissimas. q̃m in illis consumatus ẽ in
di. Et uidi tãq mare uitreũ mixtũ igne
⁊ eos qui uincunt bestiã ⁊ ymaginẽ ei.
⁊ numerũ nois illi stantes sup mare uitreũ habẽtes citharas dei. ⁊ cantantes canticũ
moysi serui dei. ⁊ canticũ agni dicentes. Ma
gna ⁊ mirabilia opera tua dñe deus omipotens. iuste
⁊ uere uie tue rex seculoꝝ. Quis nõ timebit te dñe ⁊ magnificabit nomẽ tuũ. quia
solus pius es. q̃m oes gẽtes uenient ⁊ adorabũt in
conspectu tuo. q̃m iudicia tua manifestata sũt.
Post hec uidi ⁊ ecce apertũ templũ tabernaculi te
stimonij in celo. Et exierunt vij. angeli
habentes. vij. plagas de templo. uestiti lapide
mundo. candido. ⁊ precinct̃i ad pectora zonis
aureis. Et unus exquatuor animalibz dedit
vij. angelis. vij. fialas aureas plenas
ira indignatione di uiuentis in secula seculoꝝ. Et
templum ẽ repletũ fumo a maiestate dei ⁊ de
uirtute ei. Et nemo poterat introire in templũ
donec consummarentur. vij. plage. vij.
angelorũ.

Et audiui uocẽ magnã de templo dicen
tẽ. vij. angelis. ite ⁊ effundite
fialas ire dei in terrã. Et abiit primus ⁊ effudit
fialam suã in terrã. ⁊ factũ ẽ uulnus
malum ⁊ pessimum in homines qui habebant
characterẽ bestie. ⁊ eos q̃ adorabant ymaginẽ ei.
Et secundus effudit fialã suã in mare. ⁊ factus ẽ
sanguis tãq mortui. ⁊ oẽs
anime uite mortue sunt in mari. Et tertius effudit fialã suã in flumina. ⁊ in fontes aquaꝝ. ⁊ facti ẽ san
guis. Et audiui angelũ aquaꝝ dicentẽ. Justus es dñe. qui es. ⁊ qui eras. sanc
te. qui hec iudicasti. quia sanguinẽ sanctoꝝ ⁊ prophe
tarũ effuderũt. ⁊ sanguinẽ eis dedisti bibere.
ut digni sunt. Et audiui alterũ dicentẽ

ſtram dñe dñs omnipotens uera & iuſta iudicia
ma. Et ſcđt effudit fialam ſuã in ſolẽ. & da
tum ẽ illi eſtuare ardere homines & igne. & eſtua
uerunt homines eſtu magno. & blaſphemauer
runt nomẽ dñi habentẽ potẽtiã ſup has plagas.
nõ egerũt pñiã. ut darent illi gl̃iam. Et qrt
effudit fialam ſuã ſup ſedẽ bestie. & fact̃
regnũ eius tenebroſum. & comãducauerũt
linguas ſuas pr̃e dolore. & blaſphemauerũt
dñm celi & non egerũt pñiã ex operibus ſuis. & non
egerũt pñiã ex operibus ſuis. Et ſextus effudit fi
alam ſuã in flumẽ illud magnũ euphrates.
& ſiccatus ẽ aqua eius. ut parent̃ uie regibus
ab ortu ſolis. Et uidi de ore draconis. & de
ore bestie. & de ore pſeudo pr̃he. ſpũs tres im
mundos in modũ ranas. Sunt enim ſpũs demo
niorũ facientes ſigna. Et pcedunt ad re
ges totius orbis congregare illos in pliũ. ad bel
lum magnũ dĩ omnipotẽtis. Beatus q̃ uigilat & cu
ſtodit uestimenta ſua. ne nudus ambulet. &
non uideant turpitudinẽ eius. Et congregauit
illos in locũ q̃ uocatur ebraice. armagedon.
Et ſeptimus effudit fialã ſuã in aerẽ. & exi
uit uox magna de templo. a throno dicens.
factũ ẽ. Et facta ſunt fulgura & uoces. &
tonitrua. & terremotus factus ẽ magnus. qualis
non fuit ex quo homines fuerũt ſup terram ta
lis terremotus ſic magnus. Et factus ẽ ciuitas ma
gna in tres partes. & ciuitates gentiũ ceciderũt
Et babylon magna uenit in memoriã
ante dm. dare ei calicẽ uini indignationis
ire eius. & omnis inſula fugit. & montes non ſunt
inuenti. Et grando magna ſicut talenti
deſcendit de celo in homines. & blaſphemauerũt
homines dñm pp plagam grandinis. quia m
agna facta ẽ nimis.

Et uenit unus de vij. angelis. qui ha
bebant vij. fialas. & locutus ẽ mecũ
dicens. Veni oſtendam tibi dampnationẽ me
retricis magne. q̃ ſedet ſup aquas multas.
Cum qua fornicati ſunt reges terre. & inebriati
ſunt qui habitant terram de uino fornicationis eius.
Et abſtulit me in deſertum ſpũ. & uidi mu
lierem ſedentem ſup bestiam coccineam. plenam no
minibus blaſphemie. habentem capita. vij. & cor
nua. x. Et mulier erat circũdata purpura
& cocino. & inaurata auro & lapide
pretioſo & margaritis. habens poculum aureũ
in manu ſua. plenum abhominatione. & immun
dicia fornicationis eius. Et in fronte eius nomen
ſcriptum. misterium babylon magna. mater fornicatio
num. & abhominationum terre. Et uidi mulie
rem ebriam de ſanguine ſanctorum. & de ſanguine
martirum ihu. Et miratus ſum cum uidiſſem
illam admiratione magna. Et dixit mihi
angelus. Quare miraris. Ego dicam
ſacramentum mulieris. & bestie q̃ portat
eam. que habet capita. vij. & cornua. x. bestia
quã uidiſti fuit & non ẽ. aſcenſura ẽ de abyſ
ſo. & in interitum ibit. & mirabuntur habitantes
terram. quorum non ſunt ſcripta libri vi
te a conſtitutione mundi. uidentes bestiam q̃
erat & non ẽ. Et hic ẽ ſenſus qui habet ſapiã.
Septem capita. ſeptem montes ẽ ſup quos mu
lier ſedet. & reges ſeptem ſunt. Quinq; ceci de
runt unus ẽ & alius non dum uenit. Et cũ ue
nerit. oportet illum breue ſpũ manere. Et bestia
que erat & non ẽ. ipſe octauus ẽ. & de vij. eſt.
& in interitum uadit. Et x. cornua q̃ uidiſti. x.
reges ſunt qui regnũ non dum acceperũt ſed
poteſtatem tamquã reges una accipient cũ be
ſtia. hi unum conſilium habent. & poteſtatem ſuã
& uirtutem bestie tradent. hi cũ agno pugnabunt. &
agnus uincet illos. quia dns dnorũ ẽ. & rex re
gum. & qui cum illo ſunt uocati. & electi. & fi
deles. Et dixit mihi. Aquas quas uidiſti ubi me
retrix ſedet. populi ſunt. & gentes. & lingue. Et x. cor
nua que uidiſti & bestia. hi odient fornica
riam. & deſolatam facient illam & nudã.
& carnes eius manducabunt. & ipſam igne
cremabunt. Deus enim dedit in cordibus eorũ
facere ut faciant q̃ illi placitum ẽ. ut dent regnũ
ſuum bestie donec conſummentur uerba dei. Et mu
lier quam uidiſti ẽ ciuitas magna q̃ habet regnũ
ſup reges terre.

Et poſt hec uidi alium angelum deſcen
dentem de celo habentem poteſtatem magnam. & terra
illuminata ẽ a gloria eius. & exclamauit in fortitu
dine dicens. Cecidit. cecidit babylon magna.
facta ẽ habitatio demoniorum. & cuſtodia omnis
ſpũs immundi. & cuſtodia omnis volucris immun
de & odibilis. quia de uino furoris eius inebria
ti ſunt omnes gentes. Et reges terre cum eis fornicati ſunt.
Et mercatores terre de uirtute deliciarum eius diti
tes facti ſunt. Et audiui uocem de celo dicentem.
Exite de ea populus meus. ut ne participes ſitis de
lictorum eius. & de plagis eius non accipiatis. quia peccata
eius. uſq; ad celum. Et recordatus ẽ dñs iniqui
tatum eius. Reddite illi ſicut & ipſa reddi
dit uobis. & duplicate duplicia ſecundum opera eius. in
calice quo miſcuit uobis. miſcete illi duplum.
Quantum glorificauit ſe. & deliciis fuit
in tanto date illi tormentum. & luctum. quia in corde
ſuo dicit. Sedeo regina. & uidua non ſum.
& luctum non uidebo. Propterea in die una ue
nient plage eius. Mors. & luctus. & fames.
& igni cremabitur quia fortis ẽ dominus deus qui iudi
cabit illam. Et flebunt. & plangent ſe ſuper
illam reges terre. qui cum illa fornicati ſunt
& in deliciis uixerunt. Cum uiderint fumum
incendii eius. longe ſtantes pp timorem
tormentorum eius dicentes. Ve. ve ciuitas
illa magna babylon. ciuitas illa fortis
quia una hora uenit iudicium tuum. Et mer

XVIII

ntes flebunt ⁊ lugebunt sup̄ eum illā.
qui merces eor̄ ned emet ampli. Ouerces a
uri ⁊ argenti. ⁊ lapidis pciosi. ⁊ margarite.
⁊ byssi. ⁊ purpure. ⁊ serici. ⁊ cocci. ⁊ omē li
gni thimi. Et omnia uasa eburee. ⁊ oīa
uasa de lapide pciosissimo. ⁊ cuprio. ⁊ ferro. ⁊ m
armore. ⁊ amomū. ⁊ odorē
mirr̄. ⁊ turē. ⁊ uinū. ⁊ oleū
⁊ simile. ⁊ siligine. ⁊ iumenta. ⁊ oues. ⁊ equo
rū. ⁊ rhedas. ⁊ mancipia. ⁊ animas hoīm. ⁊ pō
tes sibi. ait discesserūt ate. Et oīa pinguia
⁊ speciosa ierunt ate. ⁊ amplius illa nō inuenient.
Negotiatores hui qui ditati sūt ab
eis longe stabūt p timorē tormētor
eī flentes. ac lugentes. ⁊ dicentes. Ve. ue.
ciuitas illa magna. q amicta erat bys
so. ⁊ purpura. ⁊ cocco. ⁊ inaurata ē auro. ⁊
lapide pciosis. ⁊ margarita. quī una ho
ra destituta ē tanta diuitie. Et oīs gubernator. ⁊ oēs qui in locū nauigant. ⁊ nau
te. ⁊ q̄ mare operantur. longe steter̄. ⁊ cla
mauer̄ uidentes locū incendij eī. Que
similis ciuitati huic magne. Et miser̄ pul
uere sup̄ capita sua. ⁊ clamauer̄ flentes
⁊ lugentes. ⁊ dicentes. Ve. ue. ciuitas il
la magna in qua diuites facti sunt oēs q̄
habent naues in mari de pretio eī. quia in una ho
ra desolata ē. Exulta sup̄ eam celū ⁊ sc̄i. ⁊ a
pl̄i. ⁊ pphe. quia iudicauit deus iudicium uestrū
de illa. Et sustulit angl̄s un⁹ fortis lapidē
qsi molarē magnū. ⁊ misit in mare dicēs.
Hac impetu mittetur ciuitas illa magna
⁊ ultra nō inuenietur. Et uox citharedo
rū. ⁊ musicorū. ⁊ tubā canentiū. ⁊ tuba nō
audietur in te amplius. Et oīs artifex nō
inuenietur in te amplius. ⁊ uox molē nō
audietur in te amplius. ⁊ lux lucerne nō
lucebit in ē amplius. Et uox sponsi. ⁊ sponse nō
audietur in te adhuc. q negotiatores tue
rant principes terre. q in ueneficijs tuis er
rauerunt oēs gētes. ⁊ in sanguine pphar
⁊ sc̄orū inuenta ē. ⁊ omniū q interfecti sunt
in terra.

Post hec audiui quasi uocē magnā turbaꝝ
multaꝝ in celo dicentiū. Alla. Alla. ⁊
hla. ⁊ honor. ⁊ uirtus deo nr̄o. q uera ⁊ iudicia
ei. quia iudicauit de meretrice magna q̄ corrupit
terrā in fornicatione sua. ⁊ uindicauit
sanguinē seruoꝝ eius de manu ei⁹. Et iterum
dixerunt alla. ⁊ fumus ascendit in secla sclo
rū. Et ceciderunt seniores. xxiiij. ⁊ quatuor
animalia. ⁊ adorauer̄ deū sedentē sup̄ thro
nū dicentes. Amē. Alla. Et uox de throno
exiuit dicens. Laudē dicite deo nr̄o oēs ser
ui ei. ⁊ qui timetis dñm pusillu⁊ ⁊ magni.
Et audiui sicut uocē turbe magne. ⁊ sicut
uocē aquaꝝ multaꝝ. ⁊ sicut uocē
tonitruū magnoꝝ dicentiū. Alla. quia
regnabit dñs deus nr̄ omipotens. Gaudea
mus ⁊ exultemus. ⁊ demus glām ei. quia uenit
nuptie agni. ⁊ uxor ei⁹ parauit se
ipsam. ⁊ datum ē illi ut cooperiat se bissino splen
denti ⁊ candido. Bissinum ē nr̄a iustificatiōes
sunt sc̄e. Et dixit mihi. Scribe. Beati
qui ad cenā nuptiaꝝ agni uocati sūt.
Et dixit mihi. Vide ne feceris. Conseruus tuus sū
ego. ⁊ fratrū tuoꝝ. h̄tiū testimoniū
ihu. dñm adora. Testimoniū ihu ē spūs pphe
ie. Et uidi celū apertum. ⁊ ecce equus alb⁹. ⁊
sedebat sup̄ eū uocabatur fidelis ⁊ uerax.
⁊ in iustitia iudicat⁊ ⁊ pugnat. Oculi autē ei⁹ sic
flamma ignis. ⁊ in capite eius diademata
multa. habēs nomē scriptū. q nēo nouit nisi
ipse. Et uestitus ē uestimēto aspsum sanguine. ⁊
uocatur nomen eius uerbū dei. Et exercitus q̄
sunt in celo sequebantur eum in equis albis
uestiti byssino albo ⁊ mundo. ⁊ de ore ei⁹
procedebat gladius utraq; parte acutus ut
in ipo percuciat gētes. Et ipe reget eos in uir
ga ferrea. ⁊ ipe calcat torcular uini furo
ris ire dei omipotentis. ⁊ h̄t in uestimento
⁊ in femore suo scriptum. Rex regū
⁊ dns dnantiū. Et uidi unū angelum stantē
in sole. ⁊ clamauit uoce magna dicens
omib; auib; q uolabant p mediū celi. Venite
⁊ congregamini ad cenā magnā dei.
ut manducetis carnes regū. ⁊ carnes tri
bunoꝝ. ⁊ carnes fortiū. ⁊ carnes equo
rū ⁊ sedentiū in ipis. Et carnes omniū liberoꝝ
ac seruoꝝ. ⁊ pusillorū. ac magnoꝝ. Et
uidi bestiā. ⁊ reges terre. ⁊ exercitus eoꝝ
congregatos ad faciendū pliū cū illo qui sedebat in equo. ⁊ cum exercitu eius. ⁊ apphensa
bestia. ⁊ cum illa pseudopphe. q fecit si
gna coram ipis quibus seduxit eos qui acce
perūt caracterē bestie. ⁊ qui adorauer̄ ymaginē bestie. Viui missi sunt hi duo
in stagnū ignis ardentis sulphure. ⁊
ceteri occisi sunt in gladio sedentis sup̄ equū
qui procedit de ore ipius. ⁊ oēs aues saturate
sunt de carnibus eoꝝ.

Et uidi alium angelum descendentē de
celo habentē clauem abyssi. ⁊ catenā
magnā in manu sua. Et apphendit dra
conē serpentē antiquū. qui ē diabolus
⁊ satanas. ⁊ ligauit eū p annos mille.
⁊ misit eū in abyssū. ⁊ clausit ⁊ signa
uit sup̄ illum. ut nō seducat amplius
gētes. donec consummentur mille anni. Post
hec oportet illū solui modico tpe. Et uidi
sedes. ⁊ sedent sup̄ eas. ⁊ iudicium datū ē illis.
Et animas decollatoꝝ p testimoniū ihu. ⁊
p uerbū dei. ⁊ testimoniū q̄ non adorauer̄ be
stiam. nec ymaginē ei⁹. nec acceperūt ame

rerũ ei infernũ. aut mmanẽ sinũ. Et
uixerunt ⁊ regnauerunt cũ ẽ mille an
nis. Ceẽ mortuoꝝ nõ uixẽ donec ꝯsum
mentur mille annꝰ. hec ẽ resurrectõ. beat⁹
⁊ sc̃s qui hẽ pte resurrectionẽ pma. Et
in his su mors nõ hẽ potẽtẽ. Sz erunt sa
cerdotes dei ⁊ ẽ. ⁊ regnabunt cũ illo mille
annis. Et cũ cõsummati fuerint mille annꝰ
soluetur satanas de carcere suo. Et exibit ⁊ seducet
gẽs multas que sunt p quattuor angulos
terre. gog. ⁊ magog. Et congregabit eos
in pliũ. quoꝝ nũc ẽ sicut arena maris.
Et ascenderũt sup latitudinẽ terre. ⁊ circũie
runt castra sanctoꝝ. ⁊ ciuitatẽ dilectam. Et descẽ
dit ignis a deo de celo. ⁊ deuorauit eos. Et
diabolus qui seducebat eos. missus ẽ in
stagnũ ignis ⁊ sulphuris. ubi ⁊ bestia
⁊ pseudo pphẽ cruciabuntur in sẽcla sẽcloꝝ.
Et uidi thronũ magnũ candidũ. ⁊ sedẽ
tẽ sup eum. a cui aspectu fugit celum ter
ra. ⁊ locꝰ nõ ẽ inuentus eis. Et uidi mõ
tuos magnos. ⁊ pusillos stantes in conspe
ctu throni. libri aperti sunt. Et alius liber apt⁹ ẽ
qui est uite. Et iudicati sunt mortui exbis
que scripta sunt in libris ex operibꝰ suis
Dedit mare mortuos suos qui in eo er
ant. mortꝰ ⁊ infernꝰ dederũt mortuos qui
in eis erant. ⁊ iudicatũ ẽ unusquisq; sm
opa ipsoꝝ. Et infernꝰ. ⁊ mors missi sunt
in stagnũ ignis. Hec mors secũda ẽ. ⁊ qui nõ
inuentus est in libro uite scriptꝰ missus ẽ i
stagnũ ignis.

XXI Et uidi celũ nouũ. ⁊ terrã nouã. Primus
enim celum. ⁊ prima terra abiit. ⁊ mare iã
nõ ẽ. Et ego iohs uidi ciuitatẽ sanctã hierlm
nouam descendentẽ de celo. ado patrem
suum sponsam ornatam uiro suo. Et au
diui uocẽ magnã de throno dicentẽ. Ecce
tabnaculũ dei cum hoibꝰ. ⁊ habitabit cũ eis
ipi populi ei erunt. ⁊ ipe deus cũ eis erit eoꝝ
deus. Et absteget deus omnẽ lacrimã ab oculis
eoꝝ. ⁊ mors ultra nõ erit. nec luctus nec cla
mor nec dolor erit ultra. q prima abierũt.
Et dixit qui sedebat in throno. ecce noua
facio oĩa. Et dicit mihi. Scribe. quia hi ser
mones fidelissimi sunt ⁊ ueri. Et dixit. factũ ẽ. Ego
sum. a. ⁊ o. principiũ ⁊ finis. Ego sitienti
dabo de fonte aque uite gratis. Qui uicerit
possidebit hec. ⁊ erit illi deus. ⁊ ipse erit mihi filius.
Timidis autem ⁊ incredulis. ⁊ execratis. ⁊ homi
cidis. ⁊ fornicatoribus. ⁊ ueneficis. ⁊ idolatris
⁊ omnibus mendacibus. pars illoꝝ in stagno ardẽ
ti igne. ⁊ sulphure. q ẽ mors secũda. Et uenit
unus de vii. angelis habẽtibus fialas. vii.
plagis nouissimis. Et locutus ẽ mecũ dicẽs.
Veni ostendam tibi sponsã uxorem agni. Et
sustulit me in spiritu in montem magnum ⁊
altum. Et ostendit mihi ciuitatem sanctam hierlm
descendentem de celo ado habẽtem claritatem dei. lu
men eius simile lapidi pretioso. tanquam lapidi iaspidis
sicut crystallum. Et habet murum magnum ⁊
altum habẽtem portas. xii. ⁊ in portis angelos
xii. Et nomina scripta que sunt. xii. tribuum filio
rum israel. Ab oriente portę. iii. Ab austro
portę. iii. Ab occidente
portę iii. Et murus ciuitatis habẽs fundamẽ
ta. xii. ⁊ in ipsis. xii. nomina apostolorum
agni. Et qui loquebatur mecum habebat
mensuram harundinem auream. ut metiretur ci
uitatem. ⁊ portas eius ⁊ murum. Et ciuitas in q
dro posita erat. Et longitudo eius tanta ẽ
quanta ⁊ latitudo. Et mensus ẽ ciuitatem de arun
dine aurea p stadia. xii. milia. longi
tudo. ⁊ altitudo ⁊ latitudo equalia sunt.
Et mensus ẽ murum eius. c. xl. iiii. cubitoꝝ
mensura hoĩs q ẽ angeli. Et erat structura
muri eius ex lapide iaspide. ipa uero ciuitas
aurum mundum simile uitro mundo. funda
menta muri ciuitatis omni lapide pretioso ornata.
primum fundamentum iaspis. secũdus sa
phir. tertius calcedonius. Quartus smaragd⁹.
Quintus sardonyx. Sextus sardius. Septimus chry
solitus. Octauus berillus. Nonus topazius. decimus
chrisoprasius. undecimus iacinctus. Duo
decimus amethistus. Et xii. portę. xii. mar
garitę sunt per singulas. Et singule portę e
rant ex singulis margaritis. Et platea
ciuitatis aurum mundum tanquam uitrum lucidum.
Et templum non uidi in ea. dns enim deus omnipo
tens templum illius ẽ ⁊ agnus. Et ciuitas non eget so
le neq; luna ut luceant ei. Nam claritas
dei illuminauit eam. ⁊ lucerna eius est agnus. Et
ambulabunt gentes per lumen eius. Et reges terre af
ferent gloriam suam. ⁊ honorem in illa. Et portę
eius non claudentur per diem. nox enim non erit illic. Et
afferent gloriam ⁊ honorem gentium in illa. Non
intrabit in ea aliquid coinquinatum. ⁊ fa
ciens abhominationem. ⁊ mendacium. nisi qui scripti
sunt in libro uite agni.

XXII Et ostendit mihi fluuium aque uite splendidum
tanquam crystallum. procedentem de sede dei ⁊ agni
in medio platee eius. Et ex utraq; parte fluminis
lignum uite afferens fructus. xii. per menses sin
gulos reddens fructum suum. Et folia ligni ad sa
nitatem gentium. ⁊ omne maledictum non erit ampli
us. sedes dei ⁊ agni in illa erunt. ⁊ seruientes ei seruient illi.
Et uidebunt faciem eius et nomen
eius in frontibus eorum. ⁊ nox ultra non erit. ⁊ non egebunt
lumine lucerne. neq; lumine solis. quoniam dominus deus illuminabit illos. ⁊ regnabunt in secula se
culoꝝ. Et dixit mihi. hi sermones fidelissimi sunt
⁊ uerax. ⁊ dominus deus spirituum prophetarum misit angelum
suum ostendere seruis suis q oportet fieri cito. Et ec
ce uenio uelociter. Beatus qui custodit uerba p

phie huius libri. Et ego iohannes qui audivi et vidi
hec. et postquam audissem et vidissem cecidi ut
adoratem ante pedes angeli qui mihi ostendebat. Et
dixit mihi. Vide ne feceris conservus tuus sum et
fratrum tuorum prophetarum. et eorum qui servant verba libri
huius. deum adora. Et dixit mihi. Ne signaveris verba
prophetie huius libri. tempus enim prope est. Qui nocet noceat ad
huc. et qui in sordibus est sordescat adhuc. Et iustus
iustitiam faciat adhuc. et sanctus sanctificetur adhuc.
Ecce venio cito. et merces mea mecum est reddere u
nicuique secundum opera sua. Ego sum. A. et W. primus et no
vissimus. principium et finis. Beati qui lavant sto
las suas ut sit potestas eorum in ligno vite. et per po
tas. xij. intrent in civitatem. foris autem canes
et venefici. et impudici. et homicide. et ydolis ser
vientes. et omnis qui amat et facit mendacium. E
go iesus misi angelum meum testificari hec in eccli
is. Ego sum genus et radix David stella splendida
et matutina. et sponsus. et sponsa. dicunt veni.
Et qui audit dicat veni. et qui sitit veniat.
qui vult accipiat aquam vite gratis. Contes
tor ego omni audienti verba prophetie libri huius. Si quis
apposuerit ad hec apponet deus super illum plagas
scriptas que sunt in libro isto. Et si quis di
minuerit de verbis libri prophetie huius. Auferet partem eius deus
de libro vite. et de civitate sancta. et de his que scripta
sunt in libro isto. dicit qui testimonium perhibet
istorum. etiam venio cito. Amen. Veni domine ihesu.
Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis. Amen.

ET FACTUM
est post quam percussit alexander philippi macedo. q̃ prim regnauit in gręa. egr
sus & terra eorum. & arum
regẽ pfum. mcdxxx. ostu
uit plia multa. & occid̃ op
mum munimenta. & interfecit reges fre. & pin
cipes. & diuisit. & accepit spolia multitu
dinis gẽtiu. & ilium ẽ in conspectu ei. & ag
gnauit uirtutẽ. & cor eius exaltatum est. & p
dimisit de illis quatuor uentos celi. ad cohibendum regiones gẽtiu. & ymmundas fecit inter illas nubibus
um. & p̃ p̃ bendit mlcertũ. & egressus qua
moriturus. & uocauit pueros suos nobiles q̃
secũ erant nutriti a iuuentute sua. & diuisit
illi regnũ suũ dũ adhuc uiueret. & regnauit
alexander annis. xii. & mortuus est. & operuerunt pueri ei regni uñ equisq; in loco suo. & in
sup̃posuer̃ omes diademata p̃ mortẽ ei. & fi
lij eorũ p̃ eos annis multis. & multiplicauerũ mala in terra. & exiit ex eis radix peccatrix antiochꝰ illustris. filius antiochi regis. qui fuit ro
me obses. & regnauit in anno centesimo & sep
tuagesimo regni grecoꝝ. in diebꝰ illis exierũt ex israel
filij iniqui. & suaserũt multis dicentes. Eamꝰ
& disponamꝰ testam cũ gentibꝰ que circa nos sunt.
quia ex quo recessimꝰ ab eis inuenerũt nos multa
mala. & bonũ uisus est sermo istorũ in oculis eorũ.
& destinauerunt aliquos de plo. & abierunt ad
regẽ. & dedit potestatẽ illis ut facerent iustitias gẽtium. & edificauerũt gymnasium in hierosolymis se
cundũ leges nationũ. & fecerũt sibi p̃putia. & recesserunt
a testo suo. & iunctꝰ sunt nationibꝰ. & uenundati
sunt ut facerent malũ. & parauit deus regnũ in
conspectu antiochi. & cepit regnare in terra egy
pti. ut regnaret super duo regna. & intrauit in egyptum in multitudine grauj. & ruit in
eum sicut turbo. & elephantis. & equitibꝰ. & nauigiis magnis. & uenit in egyptum. & cõmiscebat se
contra ptolomeum regem. & timuit. & fugit a facie eius. & ceciderunt uulnerati multi. & expugnauerunt
munitas ciuitates in terra egypti. & accepit spo
lia terre egypti. & postquam percussit antiochꝰ egyptum. in centesimo. & quadragesimo
tertio anno. & ascendit ad israel. & ascendit in
hierusalem in multitudine graui. & intrauit in sanctificationẽ cum superbia. & accepit altare aureum.
& candelabrum luminis. & uniuersa uasa eius.
& mensã propositionis. & libationis. & fialas. & mortariola aurea. & uelum. & coronam. & ornamentum au
reum. quod in facie templi erat. & omnia decorauit. Et
accepit argentum. & aurum. & uasa desiderabilia.
& accepit thesauros occultos quos inuenit
& sublatis omnibꝰ abiit in terrã suã. & fecit cedem
hominum. & locutꝰ est superbia magna. & factus est planctus magnus in israel. & in omni loco eorum. & gemu
erunt principes & seniores. uirgines. & iuuenes
infirmati sunt. & speciositas mulierum immutata est. Omnis maritus sumpsit lamentum. & que sedebant
in thoro nuptiali. luctebant. & obmota est terra super
habitantes eam. & uniuersa domus iacob induit confusionem. & post duos annos diei misit rex pu
blicanum ciuitatibus iuda. & uenerunt in
hierusalem cum turba magna. & locutus est ad illos uba
pacifica in dolo. & credidere ei. & inruit super eam subito
repente. & percussit eam plaga magna. & deleuit
populum multum de israel. & accepit spolia ciuitatis
& succendit eam igni. & destruxerunt domos eius &
muros eius in circuitu. & captiuas duxerũt mulieres
& natos. & pecora possederũ. & edificauerũt ciuitatem dauid muro magno & forti. & turribus firmis
& facta est illis in arcem. & posuerũ illuc gentem pec
catricem uiros iniquos. & munierũt munitiones eius. & posu
erũt arma. & escas. & congregauerũ spolia hierusalem &
reposuerũt illic. & facti sunt in laqueum magnum.
& factum est hoc ad insidias sanctificationi. & in
imicus malus in israel. & effuderunt sanguinem innocentem per circuitum sanctificationis. & contaminauerunt sanctificationẽ. & fugerũt habitatores hierusa
lem propter eos. & facta est habitatio extraneorum. & facta est extra
nea semini suo. & filii eius reliquerunt eam.
sanctificatio eius desolata est sicut solitudo. Dies festi
ui eius uersi sunt in luctum. sabbata eius in opprobrium. honores eius in nichilum. secundum gloriam eius
multiplicata est ignominia eius. & sublimitas
eius uersa est in luctum. & scripsit rex amnoel
omni regno suo. ut esset omnis populus unus. & re
linquerent unusquisq; legem suam. & consenserunt
ei. omnes gentes secundum uoluntatem. & complacuerunt
sabbatis. & mense. & festis. & transiuit rex amnoel. & ubique
terrarum constituit principes. & mandauerunt ciuitatibus iuda. ut sacrificarent per singulas ciuitates. & immolarent
idolis. & uituli. & hostie. & sacrificia. & libamina non
fierent in templo domini. & ut polluerent sabbatum. & dies festos
inquinarent. & fanum. & sanctificationes. & altaria. & simulacra
& nemora. & omnes spurcitias eorum. & relinquerent filios suos
non circumcisos. & contaminarent animas suas in
omni immunditia & abominatione. ut ut obliuiscerentur
legis dei. & immutarent omnes iustificationes dei. Et qui
cumque non fecissent secundum uerbum regis amnoel. mo
rtem sumebant in ea ciuitate in qua erant. Et
imposuit principes plo qui super eos essent. & iussit
omnibꝰ ut sacrificare. Et congregati sunt
multi de plo ad eos qui reliquerant legem dei
mum. & fecerũ mala super terram. & effugauerunt plm israel. in abscondita
rum. Die. xv. mensis casleu. anno. cxliii.
anno. edificauit rex amnoel abhominationem desolationis
super altare dei. Et per omnes ciui

ciuitates iude in circuitu edificauerunt aras. et ante ia-
nuas domorum et in plateis incendebant thu-
ra et sacrificabant. Et libros legis dei combusserunt ig-
ni scindentes eos. Et apud quemcumque inueniebantur
libri testamenti domini, et quicumque obseruabant legem domini
secundum edictum regis trucidabant eum. In uir-
tute sua faciebant hec populo israel qui inueniebatur
omni mense in ciuitatibus. Et quinta et uicesima die
mensis sacrificabant super aram que erat contra alta-
re. Et mulieres que circumcidebant filios suos truci-
dabantur secundum iussum regis antiochi. Et suspen-
debant pueros a ceruicibus per uniuersas domos eorum,
et eos qui circumciderant eos trucidabant. Et mul-
ti de populo israel diffinierunt apud se ut non mandu-
carent inmunda, et elegerunt magis mori quam
cibis coinquinari inmundis. Et noluerunt in-
fringere legem dei sanctam et trucidati sunt. Et
facta est ira magna super populum ualde.

II

In illis diebus surrexit mathathias filius
iohannis filius symeonis sacerdos ex filiis
ioarim ab ierusalem. et consedit in monte modin.
Et habebat filios .v. iohannan qui cognomina-
batur gaddis. et symeon qui cognomina-
batur thasi. et iudas qui uocabatur macha-
beus. et eleazar qui cognominabatur abaron.
et ionathas qui cognominabatur apphus.
Hii uiderunt mala que fiebant in popu-
lo iuda et in ierusalem. Et dixit mathathias: Ve
mihi, ut quid natus sum uidere contritionem
populi mei, et contritionem ciuitatis sancte, et sedere illic
cum datur in manibus inimicorum. Sancta in ma-
nu extraneorum. facta sunt templa eius sicut homo ig-
nobilis. uasa glorie eius captiua abducta sunt.
Trucidati sunt senes eius in plateis. et iu-
uenes eius ceciderunt in gladio inimicorum.
Que gens non hereditauit regnum eius, et non
obtinuit spolia eius? Omnis compositio eius ab-
lata est. Que erat libera facta est ancilla.
Et ecce sancta nostra et pulchritudo nostra et cla-
ritas nostra desolata est, et coinquinauerunt ea
gentes. Quo ergo nobis adhuc uiuere? Et scidit
mathathias et filii eius uestimenta sua, et ope-
ruerunt se ciliciis, et planxerunt ualde.
Et uenerunt illuc qui missi erant ab antio-
cho rege, ut cogerent eos qui confugerant in
ciuitatem modin immolare, et accendere thu-
ra, et a lege dei discedere. Et multi de populo israel
consentientes accesserunt ad eos. Sed mathathias
et filii eius constanter steterunt. Et respondentes
qui missi erant ab antiocho dixerunt ma-
thathie: Princeps et clarissimus et magnus
es in hac ciuitate, et ornatus filiis et fratribus.
Ergo accede prior, et fac iussum regis, sicut
fecerunt omnes gentes, et uiri iuda, et qui remanserunt
in ierusalem, et eris tu et filii tui inter amicos
regis, et amplificatus auro et argento et
muneribus multis. Et respondit mathathias
et dixit magna uoce: Et si omnes gentes regi antiocho
obediunt ut discedant unusquisque a seruitute
patrum suorum, et consentiant mandatis eius, ego et
filii mei et fratres mei obediemus legi patrum nostro-
rum. Propitius sit nobis deus. non est nobis utile relinquere
legem et iustitias dei. Non audiemus uerba regis antiochi,
nec sacrificabimus transgredientes le-
gis nostre mandata, ut eamus altera uia. Et
ut cessauit loqui uerba hec, accessit quidam iu-
deus in conspectu omnium sacrificare ydolis super
aram in ciuitate modin secundum iussum regis. Et
uidit mathathias et doluit, et contremuerunt re-
nes eius, et accensus est furor eius secundum iudicium legis, et
insiliens trucidauit eum super aram. Sed et
uirum quem miserat rex antiochus qui cogebat im-
molare occidit in ipso tempore et aram destruxit. Et
zelatus est legem sicut fecit finees zambri filio
salomi. Et exclamauit uoce magna matha-
thias dicens: Omnis qui zelum habet legis statu-
ens testamentum exeat post me. Et fugit ipse et filii
eius in montes, et reliquerunt quecumque habebant in ci-
uitate. Tunc descenderunt multi querentes iudi-
cium et iustitiam in desertum, ut sederent ibi ipsi et filii
eorum et mulieres eorum et pecora eorum, quia in-
durauerunt super eos mala. Et renuntiatum est
uiris regis et exercitui qui erant in ierusalem
ciuitate dauid, quoniam discessissent uiri quidam qui
dissipauerunt mandatum regis in loca deser-
ta in occulto. et abissent post eos multi. Et sta-
tim peruenerunt ad eos. ~~et constituerunt aduersus eos~~
et constituerunt aduersus eos prelium in die sabbatorum.
Et dixerunt ad eos: Resistitis et nunc adhuc?
Exite et facite secundum uerbum regis et uiuetis. Et di-
xerunt: Non exibimus neque faciemus uerbum regis, ut
polluamus diem sabbatorum. Et concitauerunt aduersus
eos prelium. et illi non responderunt eis, nec oppilauerunt
loca occulta dicentes: Moriamur omnes in simpli-
citate nostra, et testes erunt super nos celum et terra quod
iniuste perditis nos. Et intulerunt eis bellum
sabbatis, et mortui sunt ipsi et uxores eorum
et filii eorum et pecora eorum usque ad mille ani-
mas hominum. Et cognouit mathathias et amici
eius, et luctum habuerunt super eos ualde. Et
dixit uir proximo suo: Si omnes fecerimus sicut fra-
tres nostri fecerunt, et non pugnauerimus aduersus gentes
pro animabus nostris et iustificationibus nostris, nunc citius dis-
perdent nos a terra. Et cogitauerunt die illa di-
centes: Omnis homo quicumque uenerit ad nos
in bello in die sabbatorum, pugnemus ad-
uersus eum, et non moriemur omnes sicut mortui
sunt fratres nostri in occultis. Tunc congregata
est ad eos synagoga assideorum fortis uiribus
ex israel, omnis uoluntarius in lege. Et omnes qui
fugiebant a malis additi sunt ad eos,
et facti sunt illis ad firmamentum. Et colle-
gerunt exercitum, et percusserunt peccatores in
ira sua, et uiros iniquos in indignatione

sua. Et aut fugere admonet ut eadem. r. mmmer mathathias r annes ei. r destruxerunt ara. r circuibat filios meretrix sec. quoq; mulier mlmb; sirl mfos mulme. r ysrem sunt filioc supbie. Et pfuit e op mmamb; eor. r optimer le gum. r d mamb; gentium. r d mamb; regum. r non debent mr eorm pcepta. Et ap propinquauit e diec mandine meren di. r filius suc. Nunc ostendam e supba. r obprobrio. r spe erubisc. nra malicia nunc. Nunc g e ofilij emulatores esse legis. r dare alac mnc y restu patrū. r me mente opū patrū nrox. q fecerunt magnū sib; suis. r accipiens gladm magnā. r ennū. Abram nonne mepratione mutaul e fidel. r reputatū e ei ad iustitiā. Ioseph mpe angustie sue custodiuit mandatum. r fc e d egypto. mercę pat nr laudo zelū di. accepit testm sabbati eius. Jhu dum mplet libū. fc e dux sirl. Caleb dum reliquit mor. accepit hereditatē. Dauid misa misā. q secut e sede regni saul. Helias dū zelat zelū legis. recep e in celum. Ananias. azarias. misael erdemęq. ulum sunt d flāma. Dan el misa simplicitate libat e d ore leon. Et in cognitate p genationē. r genationeq; q; qui sparsi sunt meo nō infirmant. Et ubic qui pcedit nō minuc. quia glā ei stetit. r nunc e. Noe erroll. reuc nō miserebit q; ōnibus e mitis sua. r cognouit ei pter. nos & filij d exterminat. Quare agitis mlegr. q; mpli gladi estis. Et eor symeon fr ur suo. quia ur ofilij est. pin audite me. r pe nob erit pax. Et ecce machabe surge unb; aute omnia sua. sit nob pncipe mlmc. r pe aget bellum pli. Et hec adiuuate de factoribus legis. r undiq; undiq; pli ur. Et retribute retribuone q; mb; r surrexit mpcep ne legis. Et bndr eor. r ppulit e ab pretia. r defunct e temestino. r quadragesimo. r sexto anno. r sepult e ab hc fr. r sepelierūt patres suos modm. Et plāxerunt omne isrl planctu magno.

Et surrexit unus qui uocabatur machabeus filius eius pro. r adunabant eum de fr. r qui sequebantur patrem eius. r dabant uocem gladm pli sui. r mouit se loquens fortia. r fiducie se arma bellica sua. mplius. r progredit est in gladio suo. Et mus fuit e leon mpedi sua. r fuit emulus leonis rugientis ad uenationem. Et persecutus e impios querendo eos. r quos turbauit pplm sui succendit flamma. Et expulsi sunt mmm pmde ei. r de oculis eius tanq; ignis medius ardens. Et audiuit dns & placuit ei. r de ore eius audiuit uox. Et adduxit testm pacis sup regnū d ante eū in euū. Et aut fugere admonet ut eadem. r. mmmer mathathias r annes ei. r destruxerunt ara. r circuibat filios meretrix sec. quoq; mulier mlmb; sirl mfos mulme. r ysrem sunt filioc supbie. Et pfuit e op mmamb; eor. r optimer le gum. r d mamb; gentium. r d mamb; regum. r non debent mr eorm pcepta. Et ap propinquauit e diec mandine meren di. r filius suc. Nunc ostendam e supba. r obprobrio. r spe erubisc. nra malicia nunc. Nunc g e ofilij emulatores esse legis. r dare alac mnc y restu patrū. r me mente opū patrū nrox. q fecerunt magnū sib; suis. r accipiens gladm magnā. r ennū. Abram nonne mepratione mutaul e fidel. r reputatū e ei ad iustitiā. Ioseph mpe angustie sue custodiuit mandatum. r fc e d egypto. mercę pat nr laudo zelū di. accepit testm sabbati eius. Jhu dum mplet libū. fc e dux sirl. Caleb dum reliquit mor. accepit hereditatē. Dauid misa misā. q secut e sede regni saul. Helias dū zelat zelū legis. recep e in celum. Ananias. azarias. misael erdemęq. ulum sunt d flāma. Dan el misa simplicitate libat e d ore leon. Et in cognitate p genationē. r genationeq; q; qui sparsi sunt meo nō infirmant. Et ubic qui pcedit nō minuc. quia glā ei stetit. r nunc e. Noe erroll. reuc nō miserebit q; ōnibus e mitis sua. r cognouit ei pter. nos & filij d exterminat. Quare agitis mlegr. q; mpli gladi estis. Et eor symeon fr ur suo. quia ur ofilij est. pin audite me. r pe nob erit pax. Et ecce machabe surge unb; aute omnia sua. sit nob pncipe mlmc. r pe aget bellum pli. Et hec adiuuate de factoribus legis. r undiq; undiq; pli ur. Et retribute retribuone q; mb; r surrexit mpcep ne legis. Et bndr eor. r ppulit e ab pretia. r defunct e temestino. r quadragesimo. r sexto anno. r sepult e ab hc fr. r sepelierūt patres suos modm. Et plāxerunt omne isrl planctu magno.

Et surrexit unus qui uocabatur machabeus filius eius pro. r adunabant eum de fr. r qui sequebantur patrem eius. r dabant uocem gladm pli sui. r mouit se loquens fortia. r fiducie se arma bellica sua. mplius. r progredit est in gladio suo. Et mus fuit e leon mpedi sua. r fuit emulus leonis rugientis ad uenationem. Et persecutus e impios querendo eos. r quos turbauit pplm sui succendit flamma. Et expulsi sunt mmm pmde ei. r de oculis eius tanq; ignis medius ardens. Et audiuit dns & placuit ei. r de ore eius audiuit uox. Et adduxit testm pacis sup regnū d ante eū in euū. Et aut fugere admonet ut eadem. r. mmmer mathathias r annes ei. r destruxerunt ara. r circuibat filios meretrix sec. quoq; mulier mlmb; sirl mfos mulme. r ysrem sunt filioc supbie. Et pfuit e op mmamb; eor. r optimer le gum. r d mamb; gentium. r d mamb; regum. r non debent mr eorm pcepta. Et ap propinquauit e diec mandine meren di. r filius suc. Nunc ostendam e supba. r obprobrio. r spe erubisc. nra malicia nunc. Nunc g e ofilij emulatores esse legis. r dare alac mnc y restu patrū. r me mente opū patrū nrox. q fecerunt magnū sib; suis. r accipiens gladm magnā. r ennū. Abram nonne mepratione mutaul e fidel. r reputatū e ei ad iustitiā. Ioseph mpe angustie sue custodiuit mandatum. r fc e d egypto. mercę pat nr laudo zelū di. accepit testm sabbati eius. Jhu dum mplet libū. fc e dux sirl. Caleb dum reliquit mor. accepit hereditatē. Dauid misa misā. q secut e sede regni saul. Helias dū zelat zelū legis. recep e in celum. Ananias. azarias. misael erdemęq. ulum sunt d flāma. Dan el misa simplicitate libat e d ore leon. Et in cognitate p genationē. r genationeq; q; qui sparsi sunt meo nō infirmant. Et ubic qui pcedit nō minuc. quia glā ei stetit. r nunc e. Noe erroll. reuc nō miserebit q; ōnibus e mitis sua. r cognouit ei pter. nos & filij d exterminat. Quare agitis mlegr. q; mpli gladi estis. Et eor symeon fr ur suo. quia ur ofilij est. pin audite me. r pe nob erit pax. Et ecce machabe surge unb; aute omnia sua. sit nob pncipe mlmc. r pe aget bellum pli. Et hec adiuuate de factoribus legis. r undiq; undiq; pli ur. Et retribute retribuone q; mb; r surrexit mpcep ne legis. Et bndr eor. r ppulit e ab pretia. r defunct e temestino. r quadragesimo. r sexto anno. r sepult e ab hc fr. r sepelierūt patres suos modm. Et plāxerunt omne isrl planctu magno.

runt se in campo alienigenarum. Et iudas reuer-
sus est ad spolia castrorum. et accepit aurum multum
et argentum. et iacinctum. et purpuram marinam
et opes magnas. Et conuersi sunt et ymnum cane-
bant. et benedicebant deum in celum. quoniam bonus. quoniam
in seculum misericordia eius. Et facta est salus magna in israel
in illa die. Quicumque autem alienigenarum euaserunt
uenerunt et nuntiauerunt lysie uniuersa que acciderant.
Quibus ille auditis consternatus animo deficiebat. quod non
qualia uoluit contigerunt in israel. et qualia man-
dauit rex. Et sequenti anno congregauit lysias uirorum electorum .lx.
milia. et equitum .v. milia. ut debellarent
eos. Et uenerunt in idumeam. et castra posuerunt in be-
thoron. et occurrit illis iudas cum decem milibus uiris. Et
uidit castra fortia. et orauit et dixit. Benedictus es
saluator israel. qui contriuisti impetum potentis
in manu serui tui dauid. et tradidisti castra alieni-
genarum in manu ionathe filii saul. et armi-
geri eius. Conclude exercitum istum in manu populi
tui israel. et confundantur in exercitu suo et equi-
tibus. Da illis formidinem. et tabefac audaciam
uirtutis eorum. et commoueantur contritione sua. De-
ice eos gladio diligentium te. et collaudent te
omnes qui nouerunt nomen tuum in ymnis. Et commise-
runt de exercitu lysie. quinque milia uirorum ceci-
derunt. Videns autem lysias suorum fugam. et au-
daciam iudeorum. et quia parati sunt aut uiuere. aut
mori fortiter. abiit ad antiochiam. et elegit
milites. ut multiplicati rursus uenirent in
iudeam. Dixit autem iudas et fratres eius. Ecce contriti sunt
inimici nostri. ascendamus nunc mundare sancta
et renouare. Et congregatus est omnis exercitus. et ascende-
runt in montem syon. et uiderunt sanctificationem de-
sertam. et altare prophanatum. et portas exustas. et
in atriis uirgulta nata sicut in saltu uel in
montibus. et pastoforia diruta. Et sciderunt ue-
stimenta sua. et planxerunt planctu magno. et
imposuerunt cinerem super caput suum. et ceciderunt
in faciem super terram. et exclamauerunt tubis sig-
norum. et clamauerunt in celum. Tunc ordinauit
iudas uiros ut pugnarent aduersus eos qui e-
rant in arce. donec emundarent sancta. et ele-
git sacerdotes sine macula uoluntatem haben-
tes in lege dei. et mundauerunt sancta. Et tulerunt lapi-
des contaminationis in locum inmundum. Et cogi-
tauit de altari holocaustorum quod prophanatum erat
quid de eo faceret. Et incidit illis consilium bonum
ut destruerent illud. ne forte esset illis in obprobri-
um quia contaminauerunt illud gentes. Et demo-
liti sunt illud. et reposuerunt lapides in monte
domus in loco apto. quoadusque ueniret prophe-
ta et responderet de eis. Et acceperunt lapides integros
secundum legem. Et edificauerunt altare nouum secundum
illud quod fuit prius. Et edificauerunt sancta. et que intra
domum erant intrinsecus. et edem et atria sanctifica-
uerunt. Et fecerunt uasa sancta noua. et intulerunt
candelabrum et altare incensorum. et mensam in
templum. Et incensum posuerunt super altare. et accen-
derunt lucernas que super candelabrum erant. et lucebant
in templo. Et posuerunt super mensam panes. et appende-
runt uela. Et consummauerunt omnia opera que fecerant. Et an-
te matutinum surrexerunt .v. et .xx. mensis noni. hic est mensis
casleu. centesimi quadragesimi octaui anni.
Et obtulerunt sacrificium secundum legem super altare holocau-
storum nouum quod fecerunt secundum tempus. et secundum diem qua contaminaue-
runt illud gentes. in ipsa renouatum est in canticis.
et citharis. et cyniris. et cymbalis. et cecidit om-
nis populus in faciem. et adorauerunt. et benedixerunt in celum eum
qui prosperauit eis. Et fecerunt dedicationem altaris
diebus octo. et obtulerunt holocausta cum letitia. et sa-
lutaris laudis. Et ornauerunt faciem templi coronis
aureis et scutis. Et dedicauerunt portas. et pasto-
foria. et imposuerunt eis ianuas. Et facta est letitia
in populo magna ualde. et auersum est obprobrium gen-
tium. Et statuit iudas et fratres eius et uniuersa ecclesia israel
ut agatur dies dedicationis altaris in temporibus
suis. ab anno in annum per octo dies. a quinta et
uicesima mensis casleu. cum letitia et gaudio ma-
gno. Et edificauerunt in tempore illo montem syon. et per
circuitum muros altos. et turres firmas. ne forte ue-
nirent gentes. et conculcarent eum sicut antea fece-
runt. Et collocauit illic exercitum. ut seruaret
eam. et muniuit eam ad custodiendam bethsuram.
ut haberet populus munitionem contra faciem idumee.

Et factum est ut audierunt gentes in circuitu. quia e- V
dificatum est altare et sanctum sicut prius. irate sunt
ualde. Et cogitabant tollere genus iacob. qui erant
inter eos. et ceperunt occidere de populo et persequi. Et
debellabat iudas filios esau in ydumea. et eos
qui erant in agrabathane. quia circumsedebant
israelitas. et percussit eos plaga magna. Et recorda-
tus est malitiam filiorum bean. qui erant populo
in laqueum et in scandalum. insidiantes ei in uia.
Et conclusi sunt ab eo in turribus. et applicuit
ad eos. et anathematizauit eos. et incendit tur-
res eorum igni cum omnibus qui erant. Et transi-
it ad filios ammon. et inuenit manum fortem.
et populum copiosum. et timotheum ducem eorum. et co-
misit cum eis prelia multa. et contriti sunt in conspectu
eorum. Et percussit eos. et cepit gazer ciuitatem. et
filias eius. et reuersus est in iudeam. Et congregate sunt
gentes que sunt in galaad. aduersus israelitas. et qui
erant in finibus eorum. ut tollerent eos. et fugerunt in
datheman munitionem. Et miserunt litteras ad iudam
et fratres eius dicentes. Congregate sunt aduersum nos gentes
per circuitum. ut auferant nos. et parant uenire
et occupare munitionem in quam confugimus. Et ti-
motheus est dux exercitus eorum. Nunc ergo ueni et eri-
pe nos de manibus eorum. quia cecidit multitudo
de nobis. Et omnes fratres nostri qui erant in locis ti-
bin interfecti sunt. et captiuas abduxerunt uxores
et natos eorum. et spolia. et peremerunt illic fere
mille uiros. Et adhuc epistole legebantur. et
ecce alii nuntii uenerunt de galilea conscissis tu-

nom. ut eam pugnare que mecum nō
sunt. Et ppter hoc qui eum me rem suo.
habet iram. Et eunt gregiae d eum
re. cum ea obuiam ibi impugnā. Et fugā
uit ioseph⁹ azariam ibi mfinē n
de recedere mlla die d ipso sīrl. ad duo
milia uiros. Et sic e fugā magna mplō
qua nō audierunt ūdām sue ei. eruin
mittes se fortiter facturos. ipsi aut nō
erant d semine uiroz illoz. q quos scīē
lauit sīrl. cum tota magnitudine sime
valde mlperent omne sīrl. gentil suā ū
audebant nomē eoz. Et ecce ad eos
fugā clamantes. cruor ubiq. fres
ē. et expugnabant filios eoz mīm q ē
adastrum. Et pcussit hebron. filios ei
mures ei. et ur ter succendit mēbrum
mouit cultra ut uter mīm alienigenaz.
p ambulabat sm mā. mlla die cer.
ueniē sabboz. mbello. dum uolunt fo
re fugā. dum sine ofilio erunt mplui.
Et dolmauit ubiq mazonim mīm
alienigenaz. et dauit mag eoz. spolia
eoz ppz succendit igni. et pter spolia q
mimum. et ciuitē ē mimm tota.

VI Et ter antioch pambulauit supioz et re
gnōē. et uenit ē eum ē dē
mplude nobilissimā. et postoā margino
rum. replā men locupler ualdē Et illo
rum uelamina aurea. et ornee. et ceteā. q
reliquit alexander philipp. rex macedo
qui regnauit pīm in gīa. Et uenit
bauit eum ē. et dauit eam
petum ofi mortuus ē mo hīl qui erant
meum tuos. Et surrexit mplui. Et fugit
inde. et abiit in ītiā magna. cum
ciuitē babyloniā. Et uenit qui minaret ei
mplde quia fugerat sime ostia que erāt
mīm tuā. et abiit in ītiā. et mīsit
sum mimm. Et fugit ē ad eos udoz. et
ualuit ānis. mīsit. et spoliē multa q
equos d oppidis q expugnauit. et quia deus
erat in oratione quā ecclesiastes ē
mare. q erat mīm. et sacrificauit ē
pitie. et cū dederunt munera excelsis. et
in hierusalem cum gaudio sua. Et fecit ē
ualuit rex sm mores ipoz. et mouit
ualde. Et occidit in terram. et magnā
lāguit pestilentia. quia nō ē fecit. sic ego
ibi. Et erat illic dies multos. quia re
nouatus ē mea ira magna. et arbitrat
ē se mori. Et uocauit oēs amicos suos. et
dixit eis. Et recessit sopor ab oculis mee. et
odi. cor meū cepit ē fluctuare ira. Et dixi
mente mea. In tribulatione ē
uenī. et nunc recordor bonitatis q fe
cim. qui abstulī uasa aurea. et argētea. et
nunc uō remisi eos. malos que fecerim
mīm. abstuli omnia spolia. argētea. et aurea q erāt
mea. Et misi auferri habitatores iudā sine ca.
Cognoui ē quia ppter inuenerunt me ma
la ista. et ecce pereo tristitia magna nimis aliena
Et uocauit amicū philippū unū d amicis ei.
et posuit eum sup uniuersum regnū suū. Et
dedit ei diadema. et stolam suā et anulū. ut ad
duceret antiochū filiū suū. nutriret eū ut
regnaret. Et mortuus ē ibi antioch rex. an
no centesimo. quadragesimo nono. Et
agnouit lysias quia mortuus ē rex. et posuit
ut regnaret antiochū filiū ei. quē nutriuit
adolescentē. et uocauit nomē ei eupatoz. Et
hi qui erant in arce. obsidebant sīrl in circu
itu sanctū. et querebant eis mala sp. ad firmam
tē gentis. Et cogitauit iudas delere eos
et congregauit omnē populū ut obsidērent eos.
Et congregati sunt ad obsidendū eos. anno. c.l.
et fecit ballistas et machinas. Et exiit quidā
ex eis qui obsidebantur. et adiunxit se illis
aliqui ex impiis sīrl. et abiit ad regē et dixit
illis. Quousq; nō facis iudicium. et ultionē
fr̄es nr̄os. Nos uolumus seruire pr̄i tuo. et ambu
lare in pceptis ei. et obsequi edictis ei. et filij
pli mei. pr̄ hoc alienabantur se a nobis. Et
quicūq; inuenti sunt ex nobis occidebant.
et hereditates nr̄as diripiebantur. Et nō ad nō
tm extenduntur manus. sed in oēs fines nr̄os.
Et ecce applicuerūt ad arcē huius loci castra
re eam. et munierunt eā et circumdederunt mu
ris. Et ipse fortitudinem fecerunt in eis
et ex eis quosdā. maiora q b fecerāt
nec pōnt obuiare eos. Et audiens ille rex ut
audiuit. et indoluit. et uocauit oēs amicos suos. et duces
exercitus sui. et eos q sup equites erant. et
q sup regni alios. et principes. et ait illis.
uenerunt ad nos dies mei. et ps. mi. ei
ni. et elefanti. uersi. doce. adpluī. Et ue
nit ē ut cognoscam. et applicuit ad locū suū.
et pugnauit die multo. Et fecit mā
chinas. et cecidit succendit eam igni. et pug
nauerunt uiriliter. Et recessit iudas ab ar
ce. et mouit castra ad bethzachariam. ē ante
regē. Et surrexit rex ante lucē. et ortum est
ante ē ad bethzachariam. Et equitat ille
cit mplui. et ubiq; cornua. elefantis ostē
dit sanguinē uuis. et mures aptas ante
ē. et mplui. Et dantes lysias pleriq; et
singulis elefantis mille uiri in lo
rica ornati. et galee ere in capitib;
eoz. et cingenti equites ordinati. uniuer
si bestie electa erant. hi ante quē ierāt
tur bestia ē erant. et quocūq; ibat bestia
nō discedebant abea. Et super turres ligneas
sup eas firme pregentes sup singulas
bestias. et sup eas machine. et sup eas fu

gulas unū urrunū .xxvij. qui pugnabant
desup. ⁊ int magē bellū. Et reliquū eētuū
hinc ⁊ inde stauit m duas proc. ubi eē
tum omouē. ⁊ purgauit. ⁊ stupuit mlegio ibi
os. Et ut rebullit sol m lupide aureq. ⁊ erāt
⁊ resplenduēr montes abeis. ⁊ resplenduerē
sicut lampades ignis. ⁊ dixit mea ē pax eēntes
regis p montes. ⁊ exercitus. ⁊ alij ploca hūlia
⁊ stat aute ⁊ admirat. Et omouebunt oēs m
hiemnes auer nationes eoz. ⁊ mestiu
turbe. ⁊ collisoīs armoz. Et cū eēnt mag
ñ ualde ⁊ fortes. Et appropiauit unus. ⁊ pe
tus ei implui. Et cecidit unus d eēntu re
gis seyeen uni. Et mort eleazarus filius
sauri. una d bestijs louarum lonas regis.
⁊ erat eminens sup ceteas bestias. ⁊ ipse ē ei
q mea cēt rex. ⁊ dixit se ut liberet pplm su
um. ⁊ acquirēt ē nom eius. Et occurrit ad eū
audacē m medio legionis. ⁊ interfecit eū
⁊ ipse fugit. ⁊ cedebant ab eo hinc illuc. Et mi
subpedes elefanti. ⁊ supposuit se ei. ⁊ occidit
eum. ⁊ cecidit mortuus ipse ⁊ mortuū ē illic.
Et ideirco uocauit regis disterium abeis. Castra aut regis ascen
derunt ō eos merlim. Et appropiauit eis rex
ad iudeā. ⁊ montē syon. ⁊ erat pcē ei hic
qui eruit m beti simam. Et egressus d eius
tare. qua nō erat eis ibi aliqua refugij. qz
Cibaria eorum rex. Et oppugnabat rex bethsuram.
⁊ statuit illuc custodiam suam. eum. Et o
stauit castra ad locū sanctuarij p dies multos
Et statuit illuc balistas. ⁊ machinas. ⁊ ig
nes iacula. ⁊ tormenta. ad lapides iacientes
⁊ spicula. ⁊ sagittas. ⁊ fundibulas. fecit aut ipse machi
nas. aduersus machinas eoz. ⁊ pugnauerunt
uiros multos. Et ce aut nō erant in
castris. eo q septimus annus erat. Et qui re
manserant in iudea d gentib; ⁊ supplerāt
reliquias eoz q reliquerāt fuerant. Et re
manserunt inde uiri pauci. qm obtu
erant eis timores. ⁊ dispersi sunt unusquisq; in
locū suū. Et audiuit lysias q philippus
quē constituerat rex antiochus cum adhuc
uiueret. ut nutriret antiochū filiū suū ut re
gnaret reuersus erat apsides. ⁊ memna. ⁊ er
at qui obtinebat eum pō. ⁊ quia ipse su
scepe regni negotia. festinauit ire. ⁊ ire
ad regem. ⁊ duces exercitus. Dixitq; ad q
os. ut ecce nos moriam. ⁊ nec ei obsidem est
munit. ⁊ cibis nos admirare d regno
huius nisi ipse ueniat nos. ⁊ hic
aut ei illic pcē. ⁊ omnis gens eoz. ⁊
stantiam filius ut ambulet in lege sua
sic pri. Ipse leginā ei q ipse. quo de
spernit uxori sue. ⁊ recessit omnib; de. Et
placuit sermo in conspectu regis. ⁊ principū. ⁊
misit ad eos pacē facē. ⁊ recepit illam. Et
fecerunt illic rex. ⁊ principes. ⁊ iurauerunt d
mutatione. ⁊ mutauit rex monetā syon.
in alter mutatione loci. Et rupit amicitiā
quā habuit cū eis. ⁊ mandauit destruere
muros circuitus. ⁊ discessit festinanter. ⁊ ue
nit ē antiochiam. ⁊ inuenit philippum
dñm suum. ⁊ pugnauit ad illic eū
⁊ occupauit ciuitatem.

VII

Anno centesimo .l. primo. exiit demetri
us filius seleuci filius de urbe roma. ⁊ ascendit
cum paucis uiris montuosā marmarā.
⁊ regnauit illic. Et cū ē ut ingressus ē
domū regni patrū suoz. oppressit exer
citū antiochi. ⁊ lysiam. ut adduceret eos
ad eum. Et priusq; ei nunciatū ⁊ am. Noluit
ut ostendē sibi ē eoz. Et occidit eos ē
ante. Et sedit demetri⁹ sup sedē regni
sui. ⁊ uenerunt ad eum uiri impii
⁊ impij ex isrl. ⁊ alchimus dux eoz. qui uo
lebat fieri sacerdos. ⁊ accusauerūt plm
apd regē dicentes. Periit iudas ⁊ frēs
eius amicos nros. ⁊ nos dispersit de ter
ra nra. Nunc ig mitte uirū in quē fidē ut ear
⁊ uideat extinctionē omnē q fecit nob ⁊ re
gionib; regis. Et punit eos ⁊ amicos ei
⁊ adiuuet eos. Et elegit rex eupatoris
suis. bacchidē qui dñabatur transfluuiū
magnū in regnū. ⁊ amicū regis. ⁊ misit
eum. ⁊ alchimū impiū constituit in sacer
dotiū. ⁊ mandauit ei facere ultionē filio
rum isrl. Et surrexerunt ⁊ uenerunt cū
exercitu magno in terram iudee. ⁊ misit
nuncios ⁊ locuti sunt ad iudam ⁊ frēs
ejus uerba pacifica in dolo. ⁊ non intendit
uerbis eoz. Uidit aut quia uenerūt
cum exercitu magno. Et conuenerūt ad
alchimū ⁊ bacchidē. ⁊ aggrauit scribas
inquirere que iusta sunt. ipm assi
dei. que erant in filijs israel. exquirebāt
abeis pacē. Dixerunt aut. non sedebit de
finitus aaron uenit. non decipiet nos.
Et locuti ē cum eis uba pacifica. ⁊ iu
rauit illis dicens. Non inferem uobis
malum. nec amicis uris. Et credidit ei.
Et apprehendit exercitus uiros. xl.
ex eis. ⁊ occidit eos in uno die. ⁊ iuxta
Carnes scripture uiroz ⁊ sanguinē ipsoz
effuderunt. ⁊ circuitu ierlm. nō erat
qui sepeliret. Et mactabant unus. ⁊ ue
nit mors ipsim. quia dixerat nō ē m
eis uere ⁊ iudicij. transgressi sunt enim
constituta. ⁊ iusiurandū q iurauerūt.
Et mouit bacchides castra ab erlm.
⁊ applicuit mberl zetha. ⁊ misit ⁊ apprē
dit multos eoz qui ab se refugerant.
⁊ quosdam de plo mactauit. ⁊ in puteū

magnū pcerr. Et emisit regionē alem
mo. ⁊ reliquiæ eum eo auxiliū mabuttonū
ipi. Et abiit hacindes ad regē. ⁊ cū agebat
alemā p pacē sedem suā. Et occiderē
ad eum oēs qui perturbabant ꝓlm suū. ⁊ op
muerunt tram ei⁹. ⁊ fecerunt plagam
magnā nimis. Et vidit eos omīa mala
que fecit alem. ⁊ quia eō erant filii sue
plus multo quā ei. ⁊ erit mō finē ire ei⁹
⁊ reuti. ⁊ fecit mandatum mittere desup eos
⁊ delere ille eorū de regione. ⁊ dixit aut
alem q̄ ꝓficiunt nobis. ⁊ q̄ eis eo sum⁹ ⁊
ignorant quia nō pōt fieri eos. ⁊ regē⁹
sup regem. ⁊ ceciderunt eos multi⁹ cū multis
Et misit rex mandauit unū expiapid⁹ suos
nobilioribus qui erant exercit⁹ mecū
ē ille. ⁊ mandauit ei ut ꝓficeret. Et ueni
mecū⁹ mecū in curru magno. ⁊ misit
ad eos dicens. nō ē pugna mea mecū. ueniā
cum aliis paucis. ⁊ videā fortes mei⁹ cum
pace. Et venit ad eos. ⁊ salutauerunt
se mutuo pacifice. ⁊ hostes pacē erāt inpe
tebant. Et nuntiatū est ꝓmo qui ei⁹ uolo
uenerat ad eum. ⁊ misit ē ad eos. ⁊ ampliꝰ
uolut⁹ aliis facere ei. Et cognouit machabeꝰ
quia demandati ē ei⁹ ut ei. ⁊ erant obuiam
ade impugnā ei⁹ cū pharsalamā. ⁊ cecidit
ex p̄te mea circa fere quīq; milia uiri. ⁊ fu
gati sunt montes dd. Et p hāc fugā ascendit u
chimoz nuntiauit ꝓmo. ⁊ ceciderūt ex latere⁹
ꝓlm salutare ei⁹ inpace. ⁊ demonstrauerē ei
holocaustomata q̄ offerebamus ꝓ regē. Et
vendens ꝓmus eos ⁊ pollut⁹ nomine est ei⁹
ꝓm. Et uidimus eum nō dicens. Nihi michi
fuit nubis ⁊ cecidit ei in mentē meā. ⁊ misit
eum regi⁹ ut ire ei⁹ ⁊ ira magna. Et uidit
uerum sacerdotes. ⁊ cecidit in mentē alexan
ri pii. ⁊ flentes dixerē. Tu elegisti domū ꝺ
tam ut ad inuocandū nomē tuū in ea.
ut fiat domus omnib; nobis ꝑtinens ꝓlm tuo
fac in diebus tuis in loco isto ⁊ ecclām eius eadē
ingratia. Ceremto blasphemias eoz. ⁊ non
debic eis ut ꝓmaneant. Et erit michaꝛ
dicebā. ⁊ cadē applicuit ad bethoron. ⁊ ec
ce ibi exercit⁹ syrie. Et nubes applicuit eis
in milib⁹ uiris mardasa. Et ordinat nubes
ad. Et nulli erant a regē sennacherib de
mine q̄ blasphemauerē ꝛc. erat angel⁹. ⁊ per
sit eos. c. octoginta .v. milia. fit ecce ei
cum illum mane surgentes uidebāt. ⁊ ecce
ip̄i male iacebāt ē. Et sic nia. ⁊ incidit illos fry
matio illi. Et omisit exercit⁹ ꝓlm. ⁊ ita dixit
die illis abi. ⁊ ibi sunt ad illum michaꝛ.
⁊ dixit ipē ꝓm ꝓlm. Et vidit aut eos
ē regis. quia recedit michaꝛ. pcerē ar
ma sua ⁊ fugerunt. Et ꝑcussi sunt eos usq;
dia imi. ab abila usq; pueniē in gazera.
⁊ nubes exercit⁹ ꝑ eos insequentes ibi. Et exerci
⁊ omīb; cōsiliis inter eos. ⁊ simulabāt
eos armis. Et circuibāt illos ad eos. ⁊ occide
runt eos gladio. nec ē relict⁹ exercit⁹ nec unus.
Et accepit spolia eoz ⁊ ꝑcussi, ⁊ ꝑ multa
noctis imputauerē. ⁊ reuersi ei quam exerci
tus ꝓphe. ⁊ simul erunt ⁊ suspendēt ō ser lo
Et lenitus ē ꝓlm valde. ⁊ egerunt die illi
cum lenitu magna. Et ostendit nubi agi ōb;
anime die istam sua dementia die multe adue.
⁊ silent ille nubi diez pauce.

Audiuit nubis nom rom. moz. quia
potentes unib; ⁊ acquisiant ad omīa
que postulantur. Abeas. ⁊ quia accessēt ad
eos fiunt eis amicitias. ⁊ ex sunt potentes
unib; audiet ꝓlm eoz. ⁊ ait rex hāc est
fiducia magalana. ⁊ quia optimus eos.
⁊ adduxerunt tributū. ⁊ fecit in
regione hispanie. ⁊ q̄ imperāt reliqui
metalla argenti. ⁊ auri. q̄ illic sunt. ⁊ posse
det omīa loci⁹ sibi suo ⁊ posuit. locos q̄
longe erant valde abeas. Et regez q̄ fugue
runt ill⁹ ab extremis fre. audierunt ⁊ per
cusserunt eos plaga magna. Ceti aut ait
ex tributum omib; annis. ⁊ philippū. ⁊ p
sonou regē. ⁊ cetos qui ab illis eos arma
ne lerunt omnes bello. ⁊ optimus eos ⁊ an
tiochum magnū regē alie: qui ex pugnā
mirabat. bis. c. xx. elefantes. ⁊ equitum
turē, ⁊ exercitum magnū valde simul abeas.
Et quia equitat cum illis. ⁊ stupuerūt et
ut darent ipē. ⁊ q̄ regnauerunt ꝑ eū tributū
magnū. ⁊ dare obsides ⁊ ostenū. ⁊ regionē
medoz. ⁊ indoz. ⁊ medos. ⁊ optimos regi
onib; ꝑoz. ⁊ acceptos eos ab illis. debet eū
men regi. ⁊ quia qui erant ab eis dam.
uoluer ne uolle eos. Et nuntiat ꝓmo hec
nuntiat ad eos duxē unū. ⁊ pugnauit ⁊ il
los. ⁊ cecidit ex illis multa. ⁊ captiuas duxe
runt uxores. ⁊ filios. ⁊ diripuer eos. ⁊ tē
ram possederunt. ⁊ destruxerē muros eoz. ⁊
munitiones illoz redigerunt usq; in hodie di
em. Et reliqua regna ⁊ insule q̄ aliquā resti
terant ei extimuerē. ⁊ imperāt reliqui.
Cum amicis suis sine. ⁊ q̄ impie requie hē
bant. ostendit amicitias. ⁊ optimuit regi
na q̄ erant ꝓxi. ⁊ q̄ longe ea quecūq; audi
erant nomē eoz ⁊ mebant eos. Alioz nō uol
lent auxilio esse ut regnarent. regnabāt
quos auxiliabant uolebant. ⁊ erant simul valde. ⁊ ioz; illis nec portā
bat diadema. nec inebriabant ipsum. ut
magnificaretur in ea. Et quia curam fe
cerunt ē. ⁊ audiē obulebant. ccc. xx. ⁊ o
silui agnes sp ꝺ multitudine. ut que dig

nas sunt gentes. Et annuunt um boi magn
ti sinum plangẽs annos dñi in humile ire su
os. Et oẽs obediunt mi. ⁊ nõ ẽ mundus in; pelus
uir eoꝝ. Et elegit ubiq; populorum filiũ ⁊ o
filiũ iacob. ⁊ alone filiũ eleazar. ⁊ mulr eoꝝ
roma ostiũ e ann dlic annoꝝ. ⁊ lon etatẽ.
ne subtrenie abeãt regũ gentiũ. quatenus q
nr munus pmtrent regni rhi. Et abierũt u
ãm multam valde. ⁊ inuenẽ uriam ⁊ duxẽ
iuãe machabẽ. ⁊ fr ẽ ⁊ plõ ntoꝝ mulr nõ
aduc stantiũ nobil lonetate ⁊ pace. ⁊ erãt
noc sonoꝝ ⁊ annoꝝ unic. Et placuit uno m
ospeꝝ eoꝝ. ⁊ i reliquiũ q; lepserunt mag
bulic eoꝝ. ⁊ mulr mirabiliũ ut erãt ãp eoꝝ
memoriale pmc. ⁊ lon eratiõ. bñ sit romanis.
⁊ gẽm nobis ⁊ mar ⁊ mrim mltitũ. gladiũ ⁊
hostis ꝑuil sit abeis. Cũ si mstrãt bellũ nã
ne pr. aut sibi sociũ eoꝝ in oi commando
eoꝝ. murũ fetor gentiũ nobis. p ur tpe dic
tantiũ eoꝝ de plenis. Et plũ nõ inbuunt ẽ si
ministrabunt tibi. arma. pecunia. naue.
sicut placuit romanis. ⁊ custodiunt man
dum eoꝝ. nec abeãt acceptiones. Sicut aut
si gentes nobis pr accessu bellum. admo
nuit romanũ ꝑ ore. pur qc tpe pmsim. Et
admonuit; nõ habuisse tibi. arma. pecu
niaꝝ. sicut placuit romanis. ⁊ custodiẽt
mandata eoꝝ. abs dolo. Sciũ h una osti
nior romanũ ꝑ nobis. Cũ si ꝑ ẽ dñi in
mi. addere ut veniat ad aliquid nolue
me facere ex uoluntate. ⁊ q; addidim
l'emplerunt. mi enim ẽ de malis ẽ
remediũ nec fecit. sed plum ei dicẽs.
Cum gentibus ingẽ nihil sup annoꝝ no
strꝝ. ⁊ omes ut. Si ẽ nec aduenit nõ
adiuit te. sed mi illic mansuꝝ. ⁊ pugna
bñ tecũ mari ñm

Audiẽs ẽ antiochꝰ demetrĩ. quia ceciderũ
machabeꝝ. ⁊ ceciderũ impiꝰ. apposuit
bacchidẽ. ⁊ alcimũ. ut iuic uastare re
gionẽ. ⁊ dedit illis. ut ire ad eos. Et abierũt
mam ẽ duce magalgala. ⁊ castra posuerũ
in modaim. q; est marbellis. Et decapitau
runt eos. ⁊ posuerũ illis insidias. in
ire pmo. anno centesimo quinquagesimo. Et
audiuit ẽ ionathas. Et surrexerũ
adierunt in berchet. ex milia uiroꝝ. ⁊
duo milia equitũ. Et ipse erat positus in
medio. ⁊ milia uiroꝝ ex eis electa. ⁊ ui
derunt multitudinẽ ẽ ipse quia multa fuit ⁊
immẽsa ualde. Et multi fugerunt de ẽ ex
fugis. ⁊ remansit ex eis ferme quingenti
ri. Et uidit ionathas q; fugisset ẽ exercitus suus
bellũ pugnabat cum. ⁊ confect ẽ exercitũ. ⁊
uidit bacchidẽ q; esset in ciuitate. ⁊ ad
duxit ad se omes uiros ẽ. ⁊ diuisit eos
ad insidiandũ eis. Et ascendit cum uiris
suis. ⁊ ceciderũ de uiris. ⁊ fugerũ ad
montẽ ad petram. ⁊ remansit ionathas
in hierico. ⁊ fugerũ ipse. ⁊ ceciderũ de
populo quasi. ⁊ persecutus ẽ eos usq; ad
montẽ azoti. ⁊ transiuit eos. ut uiderũt
fugisse exercitum eorum. ceciderũ ⁊ ipsi
de parte sua. ⁊ uidẽs omes exercitus
eius. ceciderũ. ⁊ ipsi ꝑ uadum ⁊
ad ipsi nõ erant ãgo. Et ionathas ẽ ꝑuil.
⁊ ceciderũ multi uulnerati ex his ⁊ illis.
Et iudas ceciderũ. ⁊ ceteri fugerũ. Et ionathas
⁊ symon fr ei; fuit. ⁊ sepelierũ eũ in se
pulchro patris sui ⁊ matris eius.
Et fleuerũ eum omes ꝑ isrl planctu ma
gno. ⁊ lugebant multos dies. Et dixerũt
gentes circa eos. pereuit q; salutẽ faciebat isrl.
Et ceteri ubi inde bella. narrauit quas
fecerũ nõ sunt descripta. Multa enim fuerũt
valde. Et fuit ẽ ꝑ omnẽ uitã. ciuitates uni
uersi. mobis; simbi; isrl' eorum sunt ẽ
qui existimant in quotidiẽ. inclusi illic
fuit ẽ fames magna valde. ⁊ tradidit se
bacchidi. omes negotiatores eius cum ipse. ⁊ cle
gerũ bacchidis. impios uiros. ⁊ fecerunt eos
dñi regis ẽ. Inquirebant ⁊ persequeba
tur. amicos suos. ⁊ adducebant eos ad
bacchidẽ. ⁊ ludibriabat illis. ⁊ illude
bat. Et fuit ẽ tribulatio magna isrl.
qualis nõ fuerat ex die nõ fuit ex
tempore usq; Et ogerunt sancti. amici
suos. ⁊ uerterũt ionathas faciẽ suam ad
uersus ẽ. ut filios ecclesiã ẽ q; erant ẽ in
medio bacchidis. ⁊ ipse qui munitus fuit
ciuitatẽ. hoc. Nunc uigilate ⁊ elegimini hodie
pro uobis elegimini ẽ pugnate. ⁊ uenit ad dei
landi bellum nrm. Et fuscepit ionathas
ipse illos pugnauit. ⁊ fugerũt mixi ab ẽ
fugam. Et cognouit bacchides. ⁊ fecerunt ei
secundũ. Et cognouit ionathas ⁊ symon
fr ei. ⁊ qui cũ eo erant. ⁊ fugerũ inde.
⁊ transierũt. ⁊ fecerunt ad aquã iaor
dan. Et cognouit bacchides. ⁊ die sab
bati ipse. ⁊ oẽs exercitus ei transiuit

nasse. Et remisit ionathas iobem fra
sua duce ppli. ut regnaret nabuthcos a
mace sua. - ut redderet illic apparatu
sua qui erat cop sua. Et ouer filij am
bri. - ut adabas. - ophenderunt iobem
nomia que habuit. - abierunt hinc ea.
post h ihu remisit ionathe. - symo
ne fri ei. qua filij ambri fecerunt nupti
ae magnae. - fecerunt spolia eum in
habu filiam uni d magnis principib chā
naan. cum ambitione magna. Et recor
dati sunt sanguinis iobic fris sui. - ascē
derunt - absconderunt se subregumino
monte. Et leuauerunt oculos suos. - un
dexerunt. - ecce tumultus - apparatus mlt. - spō
sus pcessit - cum eis - fres ei obuiā illic
cū tympanis - musicis - armis multis
Et surrexerūt adhuc eos cū insidijs. - ecce
uenerunt eos. Et ceciderūt multi uulnerati.
reliqui fugerūt in montē. - acceperūt opa spo
lia eoz. Et obuersa sunt nuptie in luctū. -
uox musicoz eoz in lamentū. Et ultus
ceuerunt sanguinē fris sui. - reuersi sunt ad ripam iordanis. Et ascē
dit ionathas iordanē in uenit die sabbatoz.
ad eos in iordane. - mundauit se. Et dixerūt eis
ionathas. Surgamus - pugnemus p animabus nris. Non est enim
hodie sicut heri - nudi fratres. Ecce enī
bellum ex aduerso. Aqua nō transeamus hīc
unde. - ripe - paludes. - altinis. - nō est
locus diuertendi. Nunc nō clamate in
celum. ut liberemur d manibus inimi
coz nroz. Et ascendit et bellū. Et extē
dit ionathas manū suā ut percuteret hachidē. Et
fugit ab eo retro. - desiluit ionathas - et
cum eo erant in iordanē transnauigauerūt
ad eos iordanē. Et ceciderūt ex pte hachidis
in die illa mille uiri. - reuersi sunt i ierlim.
- edificauerunt ciuitates munitas in iudea
- munitionē que erat in iericho. - emaū.
- in bethoron. - in bethel. - in mamnathan. -
phara. - topho. - in ezechi. - epzon. -
gomz. Et posuit custodiam in eis. ut im
mitterēt exercitū in israel. Et munitus est
ciuitat bethsuram. - gazaram. - arcem. Et
posuit in eis auxilium. - apparatū escaru.
Et accepit filios principū regionis obsides.
posuit eos in arce ierlim in custodia.

In anno centesimo quinquagesimo tio.
misit seleu. - pepit alchimū ut instru
eret murū atrij sce ut ioiadē. - destruat opa ppheta. - cepit
destruere in pte illo. Et percussit d alchi
mus. - impedita sunt opa illius. - obclu
sum est os eius. - resolutus e paralysin. nec ul
tra potuit loqui ubi. - mandare d domo
sua. Et mortuus e alchimus in pte illo cū
tormento magno. Et uidit bachides qm mō
tuus e alchimus. - reuersus e ad regē. - siluit t
ra annos duos. Et cogitauerūt omēs impii
dicentes. Ecce ionathas - qui cum eo sunt
in silentio habitant sfi deinde. Nunc & addu
cam eos hīc. - sphendere eos omēs nunc no
cte. Et abierunt - misit ea dedē. Et surrexerūt
ut uenirent cū exercitu multo. Et misit occul
te aplās suis qui erant in iudea. ut o
phendent ionathan - eos q cū eo erant sī
nō ponerē. qua munitur eis ciuitas eoz. Et
apprehendit d nunc regionis. qui principe
rant malitie. l. nunc - occidit eos. Et fecellit
ionathas - symon. - qui cū eo erant in be
thsura. que e inde ro. - exstruxerūt domos ei
- firmauerūt eam. Et cognouit bachides. -
cognouit inimicam multitudinē sua. - hi
qui d una erant demunitauit. Et uenerūt
ad ipm ut bethbesle. Et expugna
uit eam dies multos - fecit machinas. Et
reliquit ionathas symonē fratrem suū in
ciuitate - exiit in regionē. - uenit ei nō
- pacifice admisit. - fili ei. - filiae phasiron
in nabuatho ipoz. Et cepit tetrice - crescere
in manibus. Symō uō - q ei eo erant. ex
ierūt d montano. - sucurrerunt machymas
Et pugnauerūt d bachide - cecidit d ab eis.
- affligerunt eum valde. qm o filij ei. - no
ctilij ei erat in manu. Et uidit d in qui
que. qm ei filij dedimur ut uenirent in re
gionē ipoz - multe exeūt occidit. - ipē ali
cognouit ei reliquie abire in regionē su
am. Et cognouit ionathas. - misit ad eū
legatos ppter ei ipē pacē. - reddē ei cap
tiuitatē. - libenter accepit. Et fecit p uba ei.
Et iurauit nō se ei facturū mali oīb di
ebus uite ei. Et reddidit captiuitatē qua
prius erat pdarat mīa iudee. Et ascendit ab
ire in terrā suā. Et nō apposuit amplius ue
nire in fines ei. - cessauit gladius ex illo. Et
habitauit ionathas i machmas. - cepit iudi
care plm. - exterminauit impios ex isrl. Et
anno centesimo sexagesimo. - audiuit a
lexander antiochi filius. qui cognomina
tus e nobilis. - occupauit ptolomaidē. - et
ceperunt eum. - regnauit illic. Et audiuit
demetri rex congregauit exercitū valde cop
iosum. - exiuit obuiā illi in prelio. Et misit
demetri ad ionathan epla uba pacifica
ut magnificaret eū. Dixit enī. Anteq
in pace faciē cū eo. prius faciat cū alex
andro aduersum nos. - Et recordabitur enī
oīū malorū que fecim in eū. - in fris ei
- in gentē eius. Et dedit ei potestē congre
gari exercitū. - fabricare arma. - et ē ipsum
socius ei. - obsides qui erant in arce misit
tradi ei. Et uenit ionathas in ierlim. -

legit q̄ illæ maximum omnē ppl̄m. ꝛc. quo mi
nus crimur. Et timuēr timore magno. cum a
duerunt q̄ dedit ei rex potēt̄ q̄ legendi ei
anum. Et timidi sunt romanos obsidere. ꝛ vel
dicit eos parentib; suis. Et abiit romanos m
erlin. ꝛ cepit edificare. ꝛ munauit eam circ
de duob; montib; qa. ut extruerent murū
monte suom. marmoris lapidib; quadratis
ad munitionē. Et ita fecerunt. Et fugerūt
alemagne. qui omnes immunib; quas eis
fecerat lucelus. ꝛ reliquit unusquisq; in loci
suū ꝛ abiit in terā suā. Danum michi sim re
manser. Aliqui exhibi qui veniebant lege. ꝛ p
cepit dr. Et ait eis ad refugiū. Et audiuit
alexander rex pmissa q̄ promiser romani
the. ꝛ narrauerunt ei ꝓphā. ꝛ interrogauit qual
pē sunt ꝛ ubi ei. ꝛ dixerunt quod habitauerūt
ꝛ. Nūquid mittent aliquid muneris. Et nō
fecerūt eum amicū ꝛ sodalē nrm. Et sepsit e
plam. ꝛ misit ei ꝓ hūba dicens. ꝓ. ex alexan
dr fil romanor salutē. Audiuim q te q im
potens sis. ꝛ apē eq ut fil amicū tū. Et mit
ostendit ei hodie sūmū sacerdotē gentis nre.
ut amicū necessē regis. Et misit ei purpu
ram ꝛ coronā auream. Et q̄ misit sumā
nobilē. ꝛ fecit amicitiā ad nos. Et misit
se amatiæ stolam scām septimo mēse anno
centesimo. Et mane sollēpni scam episcopo. Et
egressus exuit ꝛ fecit arma coprofa. Et audi
uit demetri ubi ubi ꝛ venit ē nunc ꝛ am
Obiit frem. q occupauit nos alexand appre
hendit amicitiā nobis. ꝛ adimplenit sin. Scri
bam illi ubi ꝓfectos. ꝛ dignitatē. ꝛ ut
sit mecū ꝛ adiuuau. Et sepsit ei mihi uba. ꝓ
demetri gens nobis fidē. Quā q nascit ad ad
patrem. ꝛ mansuēt mansuetā nrā. nō ac
cessit ad nimicos nros. Audiuim regem
si sum. Et nunc ꝓstituere debuit ostiare ad
nos fidē. ꝛ retribuem ei nob ꝓsit q fecit nr
nobis. ꝛ remittim nob ꝓfectiones nras.
ꝛ dabim nob dōnes. Et nunc abscisio nos
ꝛ de nullo arbitr. ꝛ qua salus mūlgeo. ꝛ co
nas remitto. ꝛ tuas femmas. ꝛ mecū p
te sumet regn q. ē potiōr mee. ꝛ relinquo
nob exhibere ꝛ deneg ne accipiatur
ram nr. ꝛ tributū eum eis. q addure fe
illis exclamauit ꝛ gaudēs exhibuit ma die.
nomen ꝓ. Et merlin sit sal ꝛ uba cum fi
mb; suis. ꝛ deinde tributum ipsi sunt. ꝓ. e
nuntio ꝛ potēt arma que ē merlin. ꝛ do eā
simos sacerdot. ut ostendat in eis unus quos
ipē elegit q exhibeant eā. Et omēs a
mma inde ꝛ cepit a ē ira nra. monili
regno meo relinquo libam ānā. ut ē tri
butū. resoluamur ꝛ pecū suos. Et omēs
dies sollēpnes. ꝛ habbam. ꝛ nouilena. ꝛ di
es hēm. ꝛ ꝙ die sollēpnē sunt oēs inimi
mic ꝛ remissiōē ōib; indeq; qui sunt in re
gno meo. Et nō hīt potēt agē aliquid. ꝛ
inouere negociū adūsus alios sed ꝛ oi
ā. Et ut afferbamur ex mādatis meis ad
yyr. milia aurū. Et dabimus eis
spes ut ponet omib; exemplū regis. Et
ipse ordinabimur qui sint in mūtib;
regis magn. ꝛ exhibeamur sup ne
gocia regni q agimur exhibe. ꝛ ꝓcipe
sunt eis. ꝛ ambulem in legib; suis. sicut
pcepit rex nr. Et ita. Et ecce aduenit q
addure sunt inde ornamēta q̄ mālia ei
inden repromenau ut sunt subtus. Et nō
oberham the posim ꝙ sūm sacdotē pro
lomeum. ꝛ alios ei quos dedit omi sci
q sunt merlin. ad necessa sup scā. Et
ego singlis annis dabo. xv. milia sicloꝝ
argenti ꝙ cunctis regib; q me omnium.
Omēs q reliqui sunt q nō red debitū q
sup negocia erunt mihi pcib; exhibe di
bunt mopa dom. Et sup ꝙ. v. milia sicloꝝ
argēti q acceptebant ꝙ scia nō plingit;
annos. ꝛ ad sacdotes pmerunt qui mu
sio sumgunt. Et quicūq; fugerunt m
tiplū q ē in ceteris me. ꝛ monili hub;
et obtiosū regis mei negocia diuturna. ꝛ
unitas q sunt in regno meo labia dom.
Ad exhibenda ꝛ restaurenda opa ecclē sup
dabuntur ꝙ regione regis. ꝛ ad ostiarios
tas murog muros. Ut audiunt mīē roma
nas ꝓpter ꝓmones thas nō dātes eis nec
recepunt eos ea ratione dum sunt malitie
magne q fecerat merlin. ꝛ turbauit
eos valde. ꝛ placuit ei mandatum. q
pē fuerat ei ꝛ ꝓcepit mūtatos. ꝛ ipi in
ylium ferebant ōmib; diebꝫ. Et ostēdā
tur alexandr rex romanor magnū. Et im
mouit eum ꝙ romanos. Et omisit pl
um regis. ꝛ fugit romanos romam. Et in
seruit ei eum alexandr. ꝛ meruit sup
eos. ꝛ invaluit ꝓpē. nunc vocat cordi.
sol. Et cecidit demetri milia diē. Et mi
sit alexandr ad ptolomeū legatū regē e
gypti. ꝓ. ꝙ ubi dicens. Quā ingressus fil
mi regni mei. ꝛ sedi in sede patris mei
optimi ꝓncipis. ꝛ omni demetrii
ꝛ possedi regnū nrm. Et omisi ei eo
pugnam. ꝛ mihi ē rex. ꝛ castra ei. ꝛ ob
ꝛ sedim in sede regni ei. Et nunc sum
ami ad mulē amicum ā. ꝛ da mihi filiam
tuam uxorē. ꝛ ero gener tuus. ꝛ dab
ē dona ꝛ dignitatē. Et ꝓ ptolome
rex dicens. Felix dies magna reuisus
es ad tuum ꝓpriū regnū. ꝛ sedisti in sede
regni eoꝝ. Et nunc fiat tibi ē ꝙ sepsi
fi. ꝙ accurre ptolomeum ut videa
mus nos ad invicē. ꝛ spondam ꝙ fieret

dixisti. Et exiit ptolomeus de egypto ipse et cleopatra filia eius. Et venit ptolomaide anno c. lxij. Et occurrit illi alexander rex, et dedit illi cleopatram filiam suam. Et fecit nuptias eius ptolomaide sicut reges in magna gloria. Et scripsit rex alexander ionathe ut veniret obviam sibi. Et abiit cum gloria ptolomaidam, et occurrit ibi duobus regibus, et dedit illis argentum multum et aurum et dona, et invenit gratiam in conspectu eorum. Et convenerunt adversus eum viri pestilentes ex israel, viri iniqui interpellantes adversus eum, et non intendit ad eos rex. Et iussit expoliari ionathan vestimentis suis, et indui eum purpura. Et ita fecerunt. Et collocavit eum rex sedere secum. Dixitque principibus suis: Exite cum eo in medio civitatis, et predicate ut nemo interpellet adversus eum de ullo negotio, nec quisquam ei molestus sit de ulla ratione. Et factum est ut viderunt qui interpellabant gloriam eius que predicabatur, et opertum eum purpura, fugerunt omnes. Et magnificavit eum rex, et scripsit eum inter primos amicos, et posuit eum ducem et participem principatus. Et reversus est ionathas in ierusalem cum pace et letitia. In anno c. lxv. venit demetrius filius demetrii a creta in terram patrum suorum. Et audivit alexander rex, et contristatus est valde, et reversus est antiochiam. Et constituit demetrius apollonium, qui preerat celesyrie, et congregavit exercitum magnum, et accessit ad iamniam. Et misit ad ionathan summum sacerdotem dicens: Tu solus resistis nobis. Ego autem factus sum in derisum et in opprobrium, propterea quia tu potestatem exerces adversum nos in montibus. Nunc ergo si confidis in virtutibus tuis, descende ad nos in campum, et comparemus illic invicem, quia mecum est virtus bellorum. Interroga et disce quis sum ego et ceteri qui auxilio sunt mihi, qui et dicunt quia non potest stare pes vester ante faciem nostram, quia bis in fugam conversi sunt patres tui in terra sua. Et nunc quomodo poteris sustinere equitatum et exercitum tantum in campo, ubi non est lapis neque saxum neque locus fugiendi. Ut audivit autem ionathas sermones apollonii, motus est animo. Et elegit decem milia virorum, et exiit ab ierusalem, et occurrit ei symon frater eius in adiutorium. Et applicuerunt castra in ioppen, et exclusit eum a civitate, quia custodia apollonii ioppe erat. Et oppugnavit eam. Et exterriti qui erant intra civitatem aperuerunt ei, et obtinuit ionathas ioppen. Et audivit apollonius, et admovit tria milia equitum et exercitum multum, et abiit azotum tamquam iter faciens. Et statim exiit in campum, eo quod haberet multitudinem equitum, et confideret in eis. Et insecutus est eum ionathas in azotum, et commiserunt prelium. Et reliquit apollonius in castris mille equites post eos occulte.

Et cognovit ionathas quia sunt insidie post se. Et circuierunt castra eius, et iecerunt iacula in populum a mane usque ad vesperam. Populus autem stabat sicut preceperat ionathas. Et laboraverunt equi eorum. Et eiecit symon exercitum suum, et commisit contra legionem; equites enim fatigati erant, et contriti sunt ab eo, et fugerunt. Et qui dispersi sunt in campum fugerunt in azotum, et intraverunt in bethdagon ydolum suum ut se liberarent. Et succendit ionathas azotum et civitates que erant in circuitu eius, et accepit spolia eorum, et templum dagon, et omnes qui fugerunt in illud succendit igni. Et fuerunt qui ceciderunt gladio cum his qui succensi sunt fere octo milia virorum. Et movit inde ionathas castra, et applicuit ea ad ascalonam. Et exierunt de civitate obviam illi in magna gloria. Et reversus est ionathas in ierusalem cum suis habentibus spolia multa. Et factum est ut audivit alexander rex sermones istos, addidit adhuc glorificare ionathan. Et misit ei fibulam auream, sicut consuetudo est dare cognatis regum. Et dedit ei accaron et omnes fines eius in possessionem.

XI Et rex egypti congregavit exercitum sicut harenam maris, et naves multas, et querebat obtinere regnum alexandri dolo, et addere illud regno suo. Et exiit in syriam verbis pacificis, et aperiebant ei, quia mandaverat alexander rex exire ei obviam, eo quod socer suus esset. Cum introiret autem civitates ptolomeus, ponebat custodias militum in singulis civitatibus. Et ut appropinquavit azoto, ostenderunt ei templum dagon succensum, et azotum et cetera eius demolita, et corpora proiecta, et eorum qui cesi erant in bello tumulos quos fecerant secus viam. Et narraverunt regi quia hec fecit ionathas, ut invidiam facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas regi in ioppen cum gloria, et invicem se salutaverunt, et dormierunt illic. Et abiit ionathas cum rege usque ad fluvium qui vocatur eleutherus, et reversus est in ierusalem. Rex autem ptolomeus obtinuit dominium civitatum usque seleuciam maritimam, et cogitabat in alexandrum consilia mala. Et misit legatos ad demetrium dicens: Veni, componamus inter nos pactum, et dabo tibi filiam meam quam habet alexander, et regnabis in regno patris tui. Penitet enim me quod dederim illi filiam meam; quesivit enim me occidere. Et vituperavit eum propterea quod concupierat regnum eius. Et abstulit filiam suam, et dedit eam demetrio, et alienavit se ab alexandro, et manifeste facte sunt inimicitie eius. Et intravit ptolomeus antiochiam, et imposuit duo diademata capiti suo, egypti et asie. Ptolomeus autem rex erat in cilicia illis temporibus, quia rebellabant qui erant in locis illis. Et audivit alexander rex, et venit adversum in bello. Et produxit ptolomeus rex

ſe ꝯgregãſ ꝺ adeum omẽ ꝯcẽſ ſyrie u
miſſũ. ſe uenit aſcalonam. ⁊occurre
runt ei ⁊ cultum honoꝛifice. ſe abiit in
gazam. ⁊ obſeſſerunt ſe qui erant gaze
⁊obſedit eam ⁊ſuccendit que mꝛeru
ũ eaꝝ cruentꝫ. ⁊ꝑdaꝝ ſ eaꝫ. ſe
rogauerunt eum gazenſes ionathan. ⁊ de
ꝰ illuc deꝛegim. ſe accepit filios eoꝝ
obſides ⁊ miſit illos mſelim. ⁊ꝑambu
lauit ꝯtonꝫ uſq; damaſcum. ſe audi
uit ionathas. qꝺ ꝓncipes ſunt ꝑ
pes demetrij in cadez q ſ in galilea
am exercꝫ multꝰ. uolentes ei remo
uẽ a regno ſuo. ſe occurrit ill. fꝛe
aũ ſuũ ſyrie ꝯ relaquit mꝰ ꝓuinciã.
ſe applauit ſyriõ in bel ſuram. ⁊ ex
pugnabat eum diebꝰ multis. ⁊ elu
ſit eos ⁊ꝑſiluit ꝺ eo ꝺ ꝯmẽ acce
pe. ⁊ dcha ill. ſe misit ꝺ eo nũcios. ⁊ ꝯ
mauit ꝯ ꝑſonis ſuis ꝓncipi. ſe ion
thas ⁊ exiit ꝺ ierl ſalem. ſe inuenit
filios gemelan. ⁊ ame luce ingulauit eos
ꝓ ꝑ aſoꝛ. ſe misit eaꝝ alienigenaꝝ
bcam ꝰ relaxare ei ſ̃po. ⁊ rendebant ei
inſidias ꝰ montibꝰ. ⁊ ꝑ ipſe aſcen
ꝛet exercitꝰ. ſ ſubito ſe mittebant
ꝺ locis ſuis. ⁊ omittebãt ꝓꝛi. ⁊ fugie
bãt qui erant cꝫ ionathe ꝛꝛ. ſe ꝛed
ꝛexit ſ ꝛuit ꝰ mathathias filiꝰ
abſalomi. ⁊ duos filios eius ꝓ ꝓncꝑ
multos ꝛtrimit. ſe fugit ionathas ue.
ſumit fiã. ⁊ poſuit eam in ꝓncipio fu
ꝛoꝝ ſuoꝝ. ſe ꝛeſiſtit eã adoꝝ ꝓꝛi. ⁊
omnes illos ⁊ ꝓgnauit. ſe uiderunt
qui fugiebant ꝓꝛe illi. ⁊ ꝛeſiſtunt
ad eum. ſe inſequebantur eũ eo uſq;
cadez ad caſtra ſua. ⁊ quieſcũt ibi. ſe
cecidꝛ de ꝛuit illa die ꝛꝛ milia
uiroꝝ ꝺ alienigenis. ⁊ ꝛeſiſtit ꝰ ꝛo
ſalem in ꝛꝛ.

In diebꝰ ionathe qua ꝓꝛe eũ nu
llus ꝛeſiſtere ei. ꝛꝛ. ⁊ misit romã ſta
uere. ⁊ renouare eum eis amicã. ⁊
ad ꝓximas. ⁊ ad alia loca misit epl̃as
ſ eande ſtatũ. ſe audierunt romani
uenerunt eam. ⁊ dixerũ. ionathe
ſacerdoti magno. ⁊ ꝛeſidenti ꝛo
ſalem. ⁊ ꝛeſbꝛis ⁊ ceteꝛe gẽti
iudeoꝝ. ⁊ ꝛeliquis ꝓꝛis nr̃is mi
ſerunt nob̃ ſalutẽ. ⁊ ſm ꝑ misſe
ꝛunt epl̃e ad nos ſup̃ ſtatu facer dotꝛ
ꝑ eo qui ꝛegnat ꝓ uos. ⁊ nos eſſe

ſtis nr̃i ſicut ꝛeſcꝛipſit eonatẽ ſ.
ſe ſuſcepit ionas uirum qui fuit miſſus
cum honoꝛe. ſe accepit epl̃as ꝺ ipſis ſig
nificatum ſ ſonebãt. ⁊ amicitia. nos ꝑ
milli hoꝛa memoꝛiã habemus ꝰ ſolatiũ. ſcꝛi
ptoꝝ que ſunt immanibꝰ nr̃is. malu
mus mitꝛe ad uos renouare ꝑ mutuã
⁊ amicitiã. ne forte alienꝫ eſſe uideamꝫ
a uob. Multa enim ꝑ tpa tranſierunt eos
miſſis ad nos. Nos ergo memoꝛ ſpe ſine
mittimꝰ ſono in diebꝰ ſollẽpnibꝰ. ⁊ ceteꝛis
quibꝰ opꝛtet memoꝛes ſumꝰ nr̃i ſacꝛifi
cij que offeꝛimꝰ. ⁊ obſeruandũ ſ ſit bꝛe
ſ. ⁊ decet memoꝛes eſſe fꝛatꝛũ. ſ emulꝰ ſum
ꝰ gla nr̃a. Nec aũt ꝛeſtitedẽ multe ꝛtribula
tiones. ⁊ multa ꝓꝛia. ⁊ impugnauerẽ nos
ꝛeges qui ſunt circũ nos. Noluim uo
bꝰ moleſti eſſe. in ceteꝛis ſontes. ⁊ amici nr̃i
mbꝛe plus. habuim enim ꝺ celo auxili
um. ⁊ ideo ſum nos. ⁊ humiliati ſunt
inimici nr̃i. ſ legim̃ itaq; nunc emiſſi am
odin. ⁊ antiochũ ⁊ ſoꝛem filiũ. ⁊ miſim̃
ad romanos ꝛenouare eũ eis amicitiã
⁊ ſoꝛoꝛes ꝓtimã. Mandauim̃ itaq; eis
ut uenientes ꝰ nos. ⁊ ſalutent nos. ⁊ ꝛe
ddant nob̃ epl̃as nr̃as. ꝰ innouatõe ſtꝛa
ternitatis nr̃e. ſe nunc bñfactoꝛes ſcꝛi
pte nos ad̃. ſe ꝰ ꝛeſcꝛipſit epl̃as. q̃ mi
ſit omnes ꝛex ſpartanoꝝ. Omnes ionathe ſacdoti magno. ſenatui. ⁊ ceteꝛis ſ
ſacdotum ⁊ ceteꝛe gẽti iudeoꝝ. ⁊ fꝛibꝰ eoꝝ ſpartanis. ⁊ ꝛeſidẽtes eoꝝ ſalutẽ. ⁊ quia ſum ꝰ gñe habꝛam. ſe ne
cessꝛio agnouim̃ ꝰ bñfactꝛe ſacꝛdotes
nob ꝰ patꝛe nr̃o. Sꝛ nos ꝛeſcꝛipſim̃ nob.
Decumas ⁊ poſſões nr̃e. uꝛe ſunt. ⁊ uꝛe
nr̃e. Mandauim̃ itaq; ꝰ nunciari nob.
ſe audiuim̃ ionathã. q̃m egſſi ſit ꝓ
ꝑes demetꝛij cum ceteꝛis multo. ſup
quam ꝓꝛi ꝓꝛiabãt ad̃ſus eũ. ſe exiuit
ab ierl̃m. ⁊ occurꝛit illi in amathitꝛe
regione. Non enim tenuit eis ſpm̃. ut
ingꝛederẽtur regionẽ eoꝝ. ſe misit ſpe
culatoꝛes in castꝛis eoꝝ. ſe ꝛediꝛ nunta
uerunt. q̃ ꝛeſtituit ſupuenꝛe illis no
ctu. Cum occaſiſſ aũt ſol. ꝓcepit ion
thas ſine uigilare. ⁊ ee in armis ꝓꝛi ad
pugnam tota nocte. ⁊ poſuit caſtꝛa ce
circũ eaſtꝛoꝝ. ſe audierunt adũ
cum ꝑ ee ionathã eũ ſuis in bello
⁊ mouerunt ⁊ fundauerẽ corde ſuo.
⁊ accenderũ focos castꝛoꝝ ſuoꝝ. ſonathas aũt ⁊ qui eũ eo erant. nõ agno
uerunt uſq; mane. uiderunt enim lumi
naria ardentia. ſe ſenſit ꝰ ionathã
⁊ nõ ꝑſtitit eos. transiuit eos ipſe
ꝛ ſuos. ſe ipſi fugerunt. ſe ꝛeſtitit ionathas ⁊ populꝰ eius. ⁊ ꝛeſonuerunt
uictoꝛiã. ſe fecerũ ꝺ die illa ꝛꝛ uiꝛi
ex inimicis. ſe ꝛeſtitit ionathas ⁊ ꝓ
ꝑes eius ⁊ ꝛeſiſtit eos ⁊ ꝛeſtituit eos
ꝛ ſuos. ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ
ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ
ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ
ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ
ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ
ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ
ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ ſe ꝛeſtituit ꝰ

accepit spolia eorum. et surrexit et venit damascum et perambulabat omnem regionem illam. Symon autem exiit et venit usque ascalonam et ad proxima presidia. et declinavit in ioppen et occupavit eam. Audivit enim quod vellent presidium tradere partibus demetrii. Et posuit ibi custodes ut custodirent eam. Et reversus est ionathas et convocavit seniores populi. et cogitavit cum eis edificare presidia in iudea et edificare muros in ierusalem et exaltare altitudinem magnam inter medium arcis et civitatis ut separaret eam a civitate ut esset ipsa singulariter ut neque emant neque vendant. Et convenerunt ut edificarent civitatem. Et cecidit murus qui erat super torrentem ab ortu solis et reparavit eum qui vocatur caphetetha. Et symon edificavit adiada in sephela et munivit eam et imposuit portas et seras. Et cum cogitasset tryphon regnare asie et assumere diadema et extendere manum in antiochum regem timens ne forte non permitteret eum ionathas sed pugnaret adversus eum. querebat comprehendere eum et occidere. Et exsurgens abiit in bethsan. Et exivit ionathas obviam ei cum quadraginta milibus virorum electorum in prelium et venit bethsan. Et vidit tryphon quia venit ionathas cum exercitu multo ut extenderet manum in eum et timuit. et excepit eum cum honore et commendavit eum omnibus amicis suis et dedit ei munera. et precepit exercitibus suis ut obedirent ei sicut sibi. Et dixit ionathe. Ut quid vexasti universum populum cum bellum nobis non sit. Et nunc remitte eos in domos suas. Elige autem tibi viros paucos qui tecum sint et veni mecum ptolomaidam et tradam eam tibi et reliqua presidia et exercitum et universos prepositos negotii et conversus abibo. Propterea enim veni. Et credidit ei et fecit sicut dixit. Et dimisit exercitum et abierunt in terram iuda. Retinuit autem secum tria milia virorum ex quibus remisit in galileam duo milia. Mille autem venerunt cum eo. Ut intravit autem ionathas ptolomaidam clauserunt portas ptolomenses et comprehenderunt eum et omnes qui cum eo intraverunt gladio interfecerunt. Et misit tryphon exercitum et equites in galileam et in campum magnum ut perderent omnes socios ionathe. At illi cum cognovissent quia comprehensus est et periit et omnes qui cum eo erant hortati sunt semetipsos et exierunt parati in prelium. Et videntes hi qui insecuti fuerant quia pro anima res est illis reversi sunt. Illi autem venerunt omnes cum pace in terram iuda. et planxerunt ionathan et eos qui cum eo erant valde. Et luxit israel luctu magno. Et quesierunt omnes gentes que erant in circuitu eorum conterere. Dixerunt enim. Non

pace

habent principem et adiuvantem. Nunc ergo expugnemus illos et tollamus de hominibus memoriam eorum.

XIII

Et audivit symon quod congregavit tryphon exercitum copiosum ut veniret in terram iuda et attereret eam. videns quia in tremore est populus et in timore ascendit ierusalem et congregavit populum et adhortatus dixit. Vos scitis quanta ego et fratres mei et domus patris mei fecimus pro legibus et pro sanctis prelia et angustias quales vidimus. Horum gratia perierunt fratres mei omnes propter israel et relictus sum ego solus. Et nunc non mihi contingat parcere anime mee in omni tempore tribulationis. Non enim melior sum fratribus meis. Vindicabo itaque gentem meam et sancta. natos quoque nostros et uxores. quia congregate sunt universe gentes conterere nos inimicitie gratia. Et accensus est spiritus populi simul ut audivit sermones istos. et responderunt voce magna dicentes. Tu es dux noster loco iude et ionathe fratris tui. Pugna prelium nostrum et omnia quecumque dixeris nobis faciemus. Et congregans omnes viros bellatores acceleravit consummare universos muros ierusalem et munivit eam in gyro. Et misit ionathan filium absalomi et cum eo exercitum novum in ioppen. et eiectis his qui erant in ea mansit illic ipse. Et movit tryphon a ptolomaida cum exercitu multo ut veniret in terram iuda et ionathas cum eo in custodia. Symon autem applicuit in addus contra faciem campi. Et ut cognovit tryphon quia surrexit symon loco ionathe fratris sui et quia commissurus esset cum eo prelium misit ad eum legatos dicens. Pro argento quod debebat frater tuus ionathas in ratione regis detinuimus eum. Et nunc mitte argenti talenta centum et duos filios eius obsides ut non dimissus fugiat a nobis et remittemus eum. Et cognovit symon quia cum dolo loqueretur secum iussit tamen dari argentum et pueros ne inimicitiam magnam sumeret ad populum israel dicentes quia non misit ei argentum et pueros propterea periit. Et misit pueros et centum talenta. et mentitus est et non dimisit ionathan. Et post hec venit tryphon intra regionem ut contereret eam. et gyraverunt per viam que ducit ador. Et symon et castra eius ambulabant in omnem locum quocumque ibant. Qui autem in arce erant miserunt ad tryphonem legatos ut festinaret venire per desertum et mitteret eis alimonias. Et paravit tryphon omnem equitatum ut veniret illa nocte. Erat autem nix multa valde et non venit in galaaditidem. Et cum appropinquasset bascaman occidit ionathan et filios eius illic. Et convertit tryphon et abiit in terram suam. Et misit symon et accepit ossa ionathe fratris sui et sepelivit ea in modin civitate patrum eius. Et planxerunt eum omnis israel planctu mag-

novum

pro debito

no ⁊ huic cum dies multos. Et edificauit. symon sepulchrū patri⁊ suo. ⁊ fratribus suis. e dificauit altum usq; lapide polito retro. ⁊ ascendit. Et statuit vij. pyramides. una ⁊ una patri⁊ matri. ⁊ quatuor fratribus. ⁊ hi⁊ exposuit ei⁊ cuique arma. ad memoriā eterna. ⁊ uirtutes arma naues sculpsit. q; uidentur ab omnibus nauigantibus mare. hoc ē sepulchrū q; fecit in modum. usq; usq; hodie diem. Ceyphon aut ei⁊ ne faceret cum antiocho rege adolescente. uolo occidit eum. ⁊ regnauit loco ei⁊. ⁊ posuit ē diadema alie. ⁊ fecit plagam magnā nimis. Et edificauit symon ciuitates. munimenta eam turribus excelsis ⁊ muris magnis. ⁊ portis. ⁊ seris. ⁊ posuit annona in munitionibus. Et elegit symon uiros ⁊ misit ad demetrium regē. ut faceret remissionē regioni. quia aut oēs tryphonis. pperi⁊ none fuerunt gesta. Et demetr⁊ rex. ad hec uerba rescripsit epistam talē. Rex demetr⁊ symoni sūmo pontifici sacerdoti. ⁊ amico regū ⁊ senioribus. ⁊ gentī iudeoꝝ. salutē. Coronā aureā quā misistis suscepimus. ⁊ palmā simul hec nobiscū pacē magnā. ⁊ scribe ppositis regis ⁊ nobis q; melius. Quicquid ergo est institutū nob a uobis. manebunt firmū. munimenta quoꝝ edificastis sint uob. ⁊ remittim⁊ quoꝝ ignorauimus ⁊ peccatū usq; hodie crimē debitū ⁊ coronā quā debebatis. ⁊ si⁊ aliud erat tributū Et siquis erit ob aliis sunt obsides inter nos ⁊ dabuntur ⁊ sint mecū pacifice. Anno. cxl. ablatum est iugū gentis israel. ⁊ cepit populus scribere instrumentis. ⁊ gestis publicis. Anno primo sub symone sūmo sacerdote magno. duce ⁊ principe iudeoꝝ. ⁊ multis diebus symon applicuit gazam. ⁊ cōmouit eam castra. ⁊ fecit machinas. ⁊ applicuit ad ciuitatē. ⁊ percussit ē ciuē una. ⁊ cepit. Et cognouit q; cruperat erant mīe in domū meam. Et ipe ē mortuus magni mentis. ⁊ ascendit q; erant mecum ad ueros ⁊ filius eius magni stetit ciuitatis sue. ⁊ clamauerunt uoce magna postulantes a symone deuenias ē eis. Et diuerunt. Nos nos die reddat ē malitias nras. si ē nias nras. Et fleuit symon. nō debellauit eos. Licuit enim ē ciuitate. ⁊ emundauit edes. in quibus fuerant sepulchra. Et ē inuenit ibi ymnus bñdictus dñs. Et exercitu eius ē i mundicia. collocauit ibi uiros q; legē seruarent. ⁊ munit eā ⁊ fecit ē firmissimē. Oia aut erant mecum in ierlm. prohibebantur egredi in gēm. in regionē emie. ne in dē. ⁊ cum eis ualde. ⁊ multi eorū fame pier Et clamauer ad symonē ut deuitē acceperat dedit illi. ⁊ exierat eos ni. ⁊ mundauit arcē. accommodauit. Et inuenit ibi in xxv. die sedi mis. Anno. cxxi. ali

Anno centesimo. xxvij. egressus est demetr⁊ eximus filius. ⁊ abiit mediam. ad ciuitates suas. auxilia. ut expugnaret tryphonē. Et ut audiuit arsaces rex persidis ⁊ medie. q; inuenit ut demetr⁊ ordinasset exercitus suos. misit unū ē principes suos. ut apprehenderet eum uiuū. ⁊ adduceret eū ad se. Et abiit ⁊ percussit castra demetrij. ⁊ pugnauit cum. ⁊ uicit eum ad arsacē. ⁊ posuit eū manibus. Et fuit ⁊ ita omnibus diebus symonis. Et egressus est gazara. ⁊ uidit eum filius suus. ⁊ placuit illi nimis. ⁊ gla ei omnibus diebus. Et ei omnia gla sua accepit coram imperatore. ⁊ fecit mirabilia multa manus. Et dilatauit fines gentis sue. coepit regionē. Et congregauit captiuitatē multā. ⁊ uicit ē gazare. ⁊ bethsura. ⁊ arcē. ⁊ abstulit immundicias eius. nō erat qui resisteret ei. Et unusquisq; colebat ē uineam suā ad pace. Terra dabat fructū suos. ⁊ ligna campoꝝ dabant fructū suū. Senes in plateis sedebant ē. ⁊ de bonis simul loquebantur. iuuenes induebant se gla. ⁊ stolas bellī. Cibaria ciuitatibus administrabat. ⁊ posuit eis ut essent munitis quo ad usq; nominatū ē nomē gle ei⁊. Et expulit omnē gentē. ⁊ fecit pacē in terra. Et letat ē israel letitia magna. Et sedit unusquisq; sub uinea sua. ⁊ sub ficulnea. nec erat qui eos terreret. Defecerunt expugnantes eos in terra. reges cōsumpti sunt in diebus illis. Et confirmauit ē populū suum. legem exquisiuit. ⁊ abstulit omnē. nequā. ⁊ malū. Sanctificauit. ⁊ multiplicauit uasa templi. Et auditū ē rome q; de simone erat ionathe. ⁊ eius amicitia. ⁊ honorauit eum. Si quis autē audierunt ciuitates. ut reuocarent eum. ⁊ congregarē quā fecerē ei ubi. ⁊ ionathā fratri ei. Et letatus est in occursu ecclie ierlm. Et hi ē exemplū epistulaꝝ quas misit spartiatis. Spartiatis nostri pmcepe. ⁊ amicis symoni sacerdoti magno. ⁊ senioribus. ⁊ sacerdotibus. ⁊ reliquo populo iudeoꝝ fratribus. salutē. legatos qui missi sunt ad populū nostrū. nūciauerē nobis d nra gla ⁊ honore. ⁊ letitia. ⁊ quasi simul aduentu eoꝝ. Et cepimus q; ab principe essent dati ut salui sic. Numeni antiochi. ⁊ antipatri ⁊ iasonis filius. legatos iudeoꝝ uenerē ad nos

numeru. requ ai eo fuerunt abuntie nũ
hñtes optãe regib; regiombz sępnẽ. in
quib; oĩa ceciderunt h. Audiẽs aũt ionathas
ptolomeo regi salutẽ. Legim uidz nene
ruẽ adhuc anna mẽ tenuisse ptinã
amicitiam. misisq; ad eũ nũcios. Inuleẽ aũt
eccliperũ aureũ mina. mulier. Placuit
nob; scribe regib; regiombz. ut nõ
infestent illuc mala. nẽ impugnent eos.
ciuitates eoz. regiones eoz. ut nõ
sint auxiliũ pugnantib; aduersus eos
uelim ẽ aũt scripte sbtẽ clipeũ. Sicut
ptulerunt ad me. ita feci. Legatos aũt
misi ad demetrium. ut discedat a nob.
quia grauia intulit nob. Misi enim ad eũ
antiochum. ante me. ut det mihi filiã.
et ille fecit. Exierunt aũt in me. et
ego confusus recessi ab eis. Non enim
dedi ei filiã. sicut locutus fuerat. Non
ergo mihi reddidit. Nunc ergo et tu
reconcilia te nob. et uenito ad nos.
Hec scripsit ionathas. Et ideo ipse
cum principib; sedebat in ptolomaide.
et populi conuenerant. ut acciperent
litteras regis. Quas cum legisset. Nescit
mathathie. quia mentitus est mihi.
Neq; enim credidit uerbis meis. sed
bellare contra me uoluit. Similiter
et iste. Nescit ionathas. quia fugio
eum. Nisi forte pro uestra salute.
Nunc ergo non mihi sed uobis
placuit. Quia ego habeo auxilium
de celo. Et uobis fecit. Quia
elegit de regione. xv. milia uiroz. bellatores
et equites. ut ueen sint ad eum
debellandum. Dormiet in modin. Et surrexerunt
mane. et abiit in campũ. Et ecce cum
copiosa multitudine. equitũ. et classium
multitudo uenit ad eum. Et
mouit castra de modin et uenit
contra eos. Et ecce ionathas et
fratres eius. exierunt. ut occurrerent
illis in pugnam. Et iuderunt cum
eis. et occiderunt ex eis. quasi
quingentos uiros. Et ceciderunt
reliqui in fugam. et fugerunt
in terram philistinoz. Tunc ionathas
et exercitus eius reuersi sunt
ierusalem. Et edificauerunt
et munierunt ciuitatem magnam
azo. et circumdederunt eam
muro. et portis. Et cum audisset
demetrius. quod congregati fuissent
duces alexandri contra eum. quia
uenerat in montana. Et ptolomeus
rex egipti. et uenerunt usq; antiochiam
et destruxerunt consilium. Et
dixit. Quis hic homo. qui primus
cepit contra nos. et cuius
operibus non prosperamur. Et
nunc et ego inquiram inimicitias
contra eum. et persequar eum.
Et congregauit exercitum
magnum. et exiuit in occursum
illius in azoto. et transiuit
per eam. et non uidit
quia in absconso ipse
esset contra eum. Et
ascendit ionathas
cum gaudio
Et ascendit ionathas de hierusalem. et occurrit
ei symoni fratri suo. et fecit cum eo
in pphetã. Et quiescunt simon duas
hiemes suas semoras in iudea. et ipse
Ego et frẽ mei. et domus patris mei. expugnauimus
hostes israel. ab adolescentia usq; in hãc
diem. et prosperati sumus in manibus nris. ita ut
uiuerent. aliquos. fugauimus eos. et elongauimus
eos de finibus nris. et occupauimus
omnes petras. quas percussit adamas. et
turres. et ceciderunt ante nos. et
non est inuentus ex eis. qui
steterit contra nos. Et reuersi
sunt omnes in pacem ad terram
suam. et terra iuda quieuit
diebus ei. Et recordatus est
unusquisq; proximi sui. qui
erat in finibus eius. et
exibant et loquebantur
pacem. et iuuenes
eorum. et
Et ascendit ionathas de hierusalem. et occurrit
ei symoni fratri suo. et fecit cum eo
in pphetã. Et quiescunt simon duas
hiemes suas semoras in iudea. et ipse
Ego et frẽ mei. et domus patris mei. expugnauimus
hostes israel. ab adolescentia usq; in hãc
diem. et prosperati sumus in manibus nris. ita ut
uiuerent. aliquos. fugauimus eos. et elongauimus
eos de finibus nris. et occupauimus
omnes petras. quas percussit adamas. et
turres. et ceciderunt ante nos. et
non est inuentus ex eis. qui
steterit contra nos. Et reuersi
sunt omnes in pacem ad terram
suam. et terra iuda quieuit
diebus ei. Et recordatus est
unusquisq; proximi sui. qui
erat in finibus eius. et
exibant et loquebantur
pacem. et iuuenes
eorum. et

XVI

intraverunt in convivium et occiderunt eum et duos filios eius et quosdam pueros eius. Et fecit deceptionem magnam in Israel et reddidit mala pro bonis. Et scripsit haec Ptolomeus et misit regi ut mitteret ei exercitum in auxilium et traderet ei regionem et civitates eorum et tributa. Et misit alios in Gazaram tollere Iohannem. Et tribunis misit epistolas ut venirent ad se et daret eis argentum et aurum et dona multa. Et alios misit occupare Ierusalem et montem templi. Et praecurrens quidam nuntiavit Iohanni in Gazara quia periit pater eius et fratres eius et quia misit te quoque interfici. Ut audivit autem vehementer expavit. Et comprehendit viros qui venerant perdere eum et occidit eos. Cognovit enim quia quaerebant eum perdere. Et cetera sermonum Iohannis et bellorum eius et bonarum virtutum quibus fortiter gessit et aedificia murorum quos exstruxit et rerum gestarum eius, ecce scripta sunt in libro dierum sacerdotii eius ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suum.

I FRATRIBUS qui sunt per Egyptum iudeis salutem dicunt fratres qui sunt in Ierosolimis iudei et qui in regione Iudee et pacem bonam. Benefaciat vobis Deus et meminerit testamenti sui quod ad Abraham et Ysaac et Iacob locutus est servorum suorum fidelium. Et det vobis cor omnibus ut colatis eum et faciatis eius voluntatem corde magno et animo volenti. Adaperiat cor vestrum in lege sua et in praeceptis suis et faciat pacem. Exaudiat orationes vestras et reconcilietur vobis nec vos deserat in tempore malo. Et nunc hic sumus orantes pro vobis. Regnante Demetrio anno centesimo sexagesimo nono nos iudei scripsimus vobis in tribulatione et impetu qui supervenit nobis in istis annis ex quo recessit Iason a sancta terra et a regno. Portam succenderunt et effuderunt sanguinem innocentem. Et oravimus ad Dominum et exauditi sumus et obtulimus sacrificium et similaginem et accendimus lucernas et proposuimus panes. Et nunc frequentate dies scenophegiae mensis Casleu. Anno centesimo octogesimo octavo populus qui est Ierosolimis et in Iudea senatusque et Iudas Aristobolo magistro Ptolomei regis qui est de genere christorum sacerdotum et his qui in Egypto sunt iudeis salutem et sanitatem. De magnis periculis a Deo liberati magnifice gratias agimus ipsi utpote qui adversus talem regem dimicavimus. Ipse enim ebullire fecit de Perside eos qui pugnaverunt contra nos et sanctam civitatem. Nam cum in Perside esset dux ipse et cum ipso inmensus exercitus cecidit in templo Naneae consilio deceptus sacerdotum Naneae. Etenim cum ea habitaturus venit ad locum Antiochus et amici eius et ut acciperent pecunias multas dotis nomine. Cumque proposuissent eas sacerdotes Naneae et ipse cum paucis ingressus esset intra ambitum fani clauserunt templum cum intrasset Antiochus. Aperto autem occulto aditu templi mittentes lapides percusserunt ducem et eos qui cum eo erant et diviserunt membratim et capitibus amputatis foras proiecerunt. Per omnia benedictus Deus qui tradidit impios. Facturi igitur quinta et vicesima die mensis Casleu purificationem templi necessarium duximus significare vobis ut et vos quoque agatis diem scenophegiae et diem ignis qui datus est quando Neemias aedificato templo et altari obtulit sacrificia. Nam cum in Persidem ducerentur patres nostri sacerdotes qui tunc cultores Dei erant acceptum ignem de altari occulte absconderunt in valle ubi erat puteus altus et siccus et in eo contutati sunt eum ita ut omnibus ignotus esset locus. Cum praeterissent autem multi anni et placuit Deo ut mitteretur Neemias a rege Persidis nepotes sacerdotum illorum qui absconderant misit ad requirendum ignem. Et sicut narraverunt nobis non invenerunt ignem sed aquam crassam. Et iussit eos haurire et afferre sibi. Et sacrificia quae imposita erant iussit sacerdos Neemias aspergi aqua ipsa et ligna et quae erant superposita. Utque hoc factum est et tempus affuit quo sol refulsit qui prius erat in nubilo accensus est ignis magnus ita ut omnes mirarentur. Orationem autem faciebant omnes sacerdotes dum consummaretur sacrificium Ionatha inchoante ceteris autem respondentibus. Et Neemiae erat oratio hunc habens modum: Domine Deus omnium creator terribilis et fortis iustus et misericors qui solus es rex bonus solus praestans solus iustus et omnipotens et aeternus qui liberas Israel de omni malo qui fecisti patres electos et sanctificasti eos, accipe sacrificium pro universo populo tuo Israel et custodi partem tuam et sanctifica. Congrega dispersionem nostram libera eos qui serviunt gentibus et contemptos et abominatos respice ut sciant gentes quia tu es Deus noster. Afflige opprimentes nos et contumeliam facientes in superbia. Constitue plebem tuam in loco sancto tuo sicut dixit Moyses famulus tuus. Sacerdotes autem psallebant hymnos usque quo consumptum esset sacrificium. Cum autem consumptum esset sacrificium ex residua aqua Neemias iussit lapides maiores perfundi. Quod ut factum est ex eis flamma accensa est sed ex lumine quod refulsit ab altari consumpta est. Ut vero manifestata est res renuntiatum est regi Persarum quod in loco in quo ignem absconderant hi qui translati fuerant sacerdotes aqua apparuit de qua Neemias et qui cum eo erant purificaverunt sacrificia. Considerans autem rex et rem diligenter examinans fecit ei templum. Et si quibus dabat rex multa bona accipiebat eis et tribuebat. Appellavit autem Neemias hunc locum nepthar quod interpretatur purificatio. Vocatur autem apud plures nephi.

II Invenitur autem in descriptionibus Ieremiae

propheta quod iussit accipere ignem eos qui transmi-
grabantur ut significatum est et ut mandauit
transmigrantibus. et dedit illis legem ne obliuisce-
rentur precepta domini et ut non exerrarent men-
tibus uidentes simulacra aurea et argentea et
ornamenta eorum. et alia huiusmodi dicens horta-
batur ne legem amouerent a corde suo.
Erat autem in ipsa scriptura quomodo tabernaculum
et archam iussit propheta diuino responso ad se
facto comitari secum. usque exiit in montem
in quo moyses ascendit et uidit dei heredita-
tem. Et ueniens ibi ieremias inuenit locum spe-
lunce et tabernaculum et archam et altare in-
censi intulit illuc et ostium obstruxit. Et acces-
serunt quidam simul qui sequebantur ut no-
tarent sibi locum et non potuerunt inuenire. Ut
autem cognouit ieremias culpans illos dixit.
Quod ignotus erit locus donec congreget deus congregatio-
nem populi et propitius fiat. Et tunc dominus ostendet
hec et apparebit maiestas domini et nubes erit
sicut et moysi manifestabatur. Et sicut cum sa-
lomon petiit ut locus sanctificaretur magno
deo manifestabat hec. Et ut sapientiam habens
obtulit sacrificium dedicationis et consummationis
templi. sic et moyses orabat dominum et descen-
dit ignis de celo et consumpsit holocaustum. Et
dixit moyses eo quod non sit manducatum quod
erat pro peccato et consumptum est. Similiter et salomon
octo diebus celebrauit dedicationem. Et infere-
bantur autem in descriptionibus et commentariis ne-
emie hec eadem. Et ut construens
bibliothecam congregauit de regionibus libros propheta-
rum et dauid et epistolas regum et de donariis. Similiter autem
et iudas ea que deciderant per bellum quod nobis ac-
ciderat congregauit omnia et sunt apud nos. Si ergo
desideratis hec mittite qui perferant uobis. Ac-
turi itaque purificationem scripsimus uobis. Bene
ergo facietis si egeritis hos dies. Deus autem
qui liberauit populum suum et reddidit heredita-
tem omnibus et regnum et sacerdotium et sanctificationem
sicut promisit in lege speramus quod cito nostri mi-
serebitur et congregabit de sub celo in locum sanctum.
Eripuit enim nos de magnis periculis et lo-
cum purgauit. De iuda uero et machabeo et
fratribus eius et de magni templi purificatione et de
are dedicatione. Sed et de preliis que pertinent ad anti-
ochum nobilem et filium eius eupatorem et de
illuminationibus que de celo facte sunt ad eos qui
pro iudeis fortiter fecerunt ita ut uniuersam regi-
onem cum pauci essent uindicarent et barba-
ram multitudinem fugarent et famosissi-
mum toto orbe templum recuperarent et ciuita-
tem liberarent ut leges que abolite erant
restituerentur domino cum omni tranquillita-
te propitio facto illis. Itemque ab iasone cyre-
neo .v. libris comprehensa temptauimus nos u-
no uolumine breuiare. Considerantes enim

multitudinem librorum et difficultatem uolen-
tibus aggredi narrationes historiarum propter mul-
titudinem rerum curauimus uolentibus quidem
legere ut esset animi oblectatio studiosis uero
ut facile possint memorie commendare. omnibus
autem legentibus utilitas conferatur. Et nobis quidem
ipsis qui opus breuiandi causa suscepimus non facilem
laborem. immo uero negotium plenum uigiliarum
et sudoris assumpsimus. Sicut hi qui preparant conui-
uium et querunt aliorum uoluntati parere propter multorum gratiam
libenter laborem sustinemus. Veritatem quidem de sin-
gulis auctoribus concedentes. ipsi autem secundum datam for-
mam breuitati studentes. Sicut enim noue domus ar-
chitecto de uniuersa structura curandum est. ei uero qui
pingere curat que apta sunt ad ornatum exquiren-
da sunt. ita estimandum est et in nobis. Et enim
intellectum colligere et ordinare sermonem et cu-
riosius partes singulas quasque inquirere. hi-
storie congruit auctori. Breuitatem uero dictionis
sectari. et executiones rerum uitare breuianti conce-
dendum est. Hinc ergo narrationem incipiemus. de
prefatione tantum dixisse sufficiat. Stul-
tum etenim est ante historiam effluere. in ipsa
autem historia succingi.

Igitur cum sancta ciuitas habitaretur in omni III
pace. leges etiam adhuc optime custodi-
rentur propter onie pontificis pietatem et animos
odio habentes mala. fiebat ut ipsi reges et prin-
cipes locum summo honore dignum ducerent
et templum maximis muneribus illustrarent.
ita ut seleucus asie rex de redditibus suis presta-
ret omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinen-
tes. Symon autem de tribu beniamin prepositus
templi constitutus. contendebat obsistente sibi
principe sacerdotum iniquum aliquid in ciui-
tate moliri. Sed cum uincere oniam non pos-
set uenit ad apollonium tarsee filium. qui il-
lo tempore erat dux celesyrie et fenicis. et nun-
tiauit ei pecuniis innumerabilibus ple-
num esse erarium ierosolimis. et communes copias
immensas esse que non pertinent ad rationem
sacrificiorum. esse autem possibile sub potestate
regis cadere uniuersa. Cumque retulisset apol-
lonius ad regem de pecuniis que delate
erant ille accitum eliodorum qui erat super
negotia eius misit cum mandatis ut predictam
pecuniam transportaret. Statimque eli-
odorus iter est aggressus. specie quidem quasi per celesyri-
am et feniciem ciuitates esset peragraturus
re uera autem regis propositum perfecturus.
Sed cum uenisset ierosolimam et benigne a sum-
mo sacerdote in ciuitate esset exceptus nar-
rauit de dato indicio pecuniarum et cuius rei gra-
tia adesset aperuit. interrogabat autem si uere hec
ita essent. Tunc summus sacerdos ostendit deposi-
ta esse hec et uictualia uiduarum et pupillorum.
quedam uero esse hircani tobie uiri ualde

non sacerdotis iasonis nefarium et inauditum scele
ra ut sacerdotes iam non circa altaris officia dedi
ti essent, sed contempto templo et sacrificiis neglec
tis festinarent participes fieri palestre et prebi
tionis eius iniuste et in exercitiis disci. et patrios quidem
honores nichil habentes, grecas glorias optimas arbi
trabantur. quarum gratia periculosa eos conten
tio habebat, et eorum instituta emulabantur, ac
per omnia his similes fieri periculosa eos contentio habebat
esse cupiebant quos hostes et peremptores habue
rant. In leges enim divinas impie agere impu
ne non cedit: sed hoc sequens tempus declarabit. Cum autem
quinquennalis agon tyro celebraretur et rex
presens esset, misit iason facinorosus ab iero
solimis viros peccatores portantes argenti di
dragmas .ccc. in sacrificium herculis. quas
et postulaverunt hi qui asportaverant ne in sacri
ficiis erogarentur, quia non oporteret, sed in alios
sumptus eas deputari. Sed hee oblate sunt quidem
ab eo qui mittebat in sacrificium herculis, propter
presentes autem date sunt in fabricam navium
triremium. Misso autem in egyptum apollo
nio nesthei filio propter primates ptolomei filo
metoris regis, cum cognovisset antiochus a
lienum se a negotiis regni effectum, propriis uti
litatibus consulens profectus inde venit ioppen,
et inde ierosolimam. Et magnifice ab iasone
et civitate susceptus cum facularum luminibus et
laudibus ingressus est, et inde in fenicen exerci
tum convertit. Et post triennium tempus misit iason mene
laum supradicti symonis fratrem portantem pecunias
regi, et de negotiis necessariis responsa perlatu
rum. At ille commendatus regi cum magnificasset fa
ciem potestatis eius, in semetipsum retorsit sum
mum sacerdotium, superponens iasoni talenta
argenti .ccc. Acceptisque a rege mandatis,
venit nichil quidem dignum habens sacerdotio. ani
mos vero crudelis tyranni et fere belue iram ge
rens. Et iason quidem qui proprium fratrem capti
vaverat ipse deceptus profugus in ammaniten
expulsus est regionem. Menelaus autem prin
cipatum quidem obtinuit, de pecuniis vero regi pro
missis nichil agebat, cum exactionem
faceret sostratus, qui arci erat prepositus. nam
ad hunc exactio vectigalium pertinebat. quam
ob causam utrique sunt ad regem vocati. Et me
nelaus amotus est a sacerdotio, succedente lisi
macho fratre suo. Sostratus autem prelatus est
cypriis. Et cum hec agerentur, contigit tarsenses
et mallotas seditionem movere, eo quod antio
chidi concubine regis dono essent dati. Fe
stinanter itaque rex venit sedare illos, re
licto suffecto uno ex comitibus suis andro
nico. Ratus autem menelaus accepisse
se tempus oportunum, aurea quedam vasa e templo
furatus donavit andronico, et alia vendi
derat tyro, et per vicinas civitates. Quod cum
certissime cognovisset onias, arguebat eum, ipse
in loco tuto se continens antiochie secus daphnen.
Unde menelaus accedens ad andronicum roga
bat ut oniam interficeret. Qui cum venisset ad oniam
et datis dextris cum iure iurando quamvis esset ei
suspectus suasisset de asilo procedere, statim eum peremit
non veritus iustitiam. Ob quam causam non solum iudei sed
et alie quoque nationes indignabantur et mole
ste ferebant de nece tanti viri iniustam. Sed
regressum regem de cilicie locis adierunt iudei apud
antiochiam simul et greci, conquerentes de iniqua
nece onie. Contristatus itaque animo antiochus propter oniam et flexus
ad misericordiam lacrimas fudit recordatus defuncti
sobrietatem et modestiam. Accensisque animis an
dronicum purpura exutum, et per totam
civitatem iubet circumduci, et in eo loco quo in oniam impie
tatem commiserat, sacrilegum vita privari, domino illi
dignam retribuente penam. Multis autem sacrilegiis
in templo a lisimacho commissis menelai consi
lio et divulgata fama congregata est multi
tudo adversus lisimachum multo iam auro ex
portato. Turbis autem insurgentibus et animis
repletis ira, lisimachus armatis fere tribus
milibus iniquis manibus uti cepit, duce quodam
tyranno etate pariter et dementia provecto. Sed
ut intellexerunt conatum lisimachi, alii
lapides, alii fustes validos festinarunt ar
ripere, quidam vero cinerem in lisimachum iacere.
Et multi quidem vulnerati, quidam autem prostra
ti, omnes vero in fugam conversi sunt, ipsum etiam
sacrilegum secus erarium interfecerunt. De
his ergo cepit iudicium adversus menelaum agi
tari. Et cum venisset rex tyrum, ad ipsum
negotium detulerunt missi viri tres a senioribus
bus. Et cum superaretur menelaus promisit
ptolomeo multas pecunias dare ad sua
dendum regi. Itaque ptolomeus in quodam atrio po
situs quasi refrigerandi gratia regem adiit et de
sententia deduxit, et menelaum quidem univer
se malitie reum criminibus absolvit, miseros
autem qui etiam si apud scithas causam dixissent in
nocentes iudicarentur, morte damnavit.
Cito ergo iniustam penam dederunt
qui pro civitate et populo et sacris vasis causam pro
secuti sunt. Quam ob rem tyrii quoque in
dignati erga sepulturam eorum liberales
fuerunt. Menelaus autem propter
eorum qui in potentia erant avaritiam perma
nebat in potestate crescens in malitia et ad
insidias civium.

Eodem tempore antiochus secundam profectionem
paravit in egyptum. Contigit autem per
universam ierosolimorum civitatem videri diebus
xl. equites per aera discurrentes, auratas
stolas habentes et hastis quasi cohortes armatas, et cursus equorum per
ordines digestos, et congressiones fieri cominus
et scutorum motus et galearum mul

titudinem. gladiis districtis. et telorum iactu. et a
ureorum armorum splendore. omnisque generis lo
ricarum. Quapropter omnes rogabant in bonum monstrum
conversi. Sed cum falsus rumor exisset, tanquam vita
excessisset antiochus. assumptis iason non minus mi
lle viris repente aggressus est civitatem. Et
civibus ad murum convolantibus ad ultimum
apprehensa civitate menelaus fugit in arcem.
Iason vero non parcebat in cede civibus suis. nec
cogitabat prosperitatem adversus cognatos. ma
lum esse maximum arbitrans. hostium et non
civium se trophea capturum. Et principatum quod
non obtinuit finem vero insidiarum suarum. et confu
sionem cepit. et profugus verum abiit in ammani
tem. Ad ultimum in exitum sui conclusus aba
retha arabum tyranno fugiens de civita
te in civitatem omnibus odiosus. ut refuga legum
et execrabilis. ut patrie et civium hostis in egy
ptum extrusus est. Et qui multos de patria
sua expulerat. peregre perit lacedemonas
profectus. quasi per cognationem in refugium habitus.
Et qui insepultos abiecerat multos. ipse et
inlamentatus et insepultus abiecitur a sepultura
nec peregrina usus. nec patrio sepulchro parti
cipatus. His ita gestis suspicatus est per sotie
tatem deserturos iudeos. Et obiit profecto ex egy
pto efferatis animis. civitatem quidem armis
cepit. iussit autem militibus interficere. nec parcere
occursantibus. et per domos ascendentes truci
dare. fiebant ergo cedes iuvenum. ac senioris
mulierum et natorum extrema. virginumque
et parvulorum neces. Erant autem toto tri
duo octoginta milia interfecti. xl. milia vinc
ti. sed nec ista sufficiunt. Ausus est intrare
templum. universa terra sanctum. menelaus ductore
qui legum et patrie fuit proditor. et scelestis
manibus sumens sancta vasa. que ab aliis civita
tibus et regibus. erant posita ad ornatum loci
et gloriam contrectabat indignus et contamina
bat. Ita alienatus mente antiochus non considera
bat quod per peccata habitantium civitatem. modicum
dominus fuit irratus. propter quod et accidit circa locum despec
tio. Alioquin nisi fugisset eos multis peccatis
esse involutos sic heliodorus qui missus est a se
leucio rege ad expoliandum erarium. et hic sta
tim adveniens flagellatus et repulsus utique
fuisset ab audacia. verum non propter locum gentem. sed
propter gentem locum dominus elegit. Idcirco et ipse locus par
ticeps factus est populo malorum. postea autem fiet so
tius et bonorum. Et qui delictus est in ira dei
omnipotentis. verum in magni domini reconciliatione
cum summa gloria exaltabitur. Igitur antio
chus mille octingentis ablatis de templo ar
gentei. talentis velociter antiochiam regressus est. existi
mans se presumptia terram ad navigandum pelagus
vero ad iter agendum decluxit propter suam elationem.
Reliquit autem et prepositos ad affligendum gentem.

Ierosolimis quidem philippum genere phrigem. mo
ribus crudeliorem eo ipso aquo constitutus est. In
gazarim autem andronicum et menelaum. qui
gravius quam ceteri imminebant civibus. Cumque
appositus esset et contra iudeos. misit ociosum princi
pem apollonium cum exercitu. xx. et duobus milibus
precipiens ei omnes perfecte etatis interficere. muli
eres ac iuvenes vendere. Qui cum venissent ie
rosolimam. pacem simulans. quievit usque ad
diem sanctum sabbati. tunc feriatis iudeis ar
ma capere suis precepit. omnesque qui ad specta
culum processerant trucidavit. et civitatem cum ar
matis discurrens in gentem multitudinem
peremit. Iudas autem machabeus qui decimus
fuerat secessit in desertum locum. ibique inter fe
ras vitam in montibus cum suis agebat. Et
fem cibo vescentes demorabantur ne per
ticipes essent coinquinationis.

VI

Sed non post multum temporis misit rex senem quendam
antiochenum. qui compelleret iudeos. ut
se transferrent a patriis et dei legibus. contami
nare et quod in ierosolimis erat templum.
et cognominare iovis olimpii. et in gaza
ris prout erant hii qui locum inhabitabant
iovis hospitalis. Pessima autem et universis
gravis malorum erat incursio. Nam
templum luxuria et comessationibus erat ple
num. et scortantium cum meretricibus. Sacra
tis ecclesiis mulieres se ultro ingerebant.
introferentes ea que non licebant. Altare et
plenum erat illicitis. que legibus prohibebantur.
Neque autem sabbata custodiebantur. nec
dies sollempnes patrii servabantur. nec sim
pliciter se quisquam iudeum esse confitebatur.
Ducebantur autem cum amara necessitate in
die natalis regis ad sacrificia. et cum li
bri sacri liberarentur celebrarentur. coge
bantur hebera. coronati liberos circuire. De
cretum autem erat in proximas gentilium civita
tes suggerentibus ptolomeis. ut pari modo
et ipsi apud se iudeos agerent ut sacrificarent.
Eos autem qui nollent transire ad institu
ta gentium interficerent. Erat ergo iudeis miseria.
Que enim mulieres delate sunt natos suos
circumcidisse. Quas infantibus ad ubera suspen
sis. cum pueri per civitatem circumcinxissent per mu
ros precipitaverunt. Alii vero ad proximas coeun
tes speluncas. et latenter sabbati diem celebran
tes. cum indicati essent philippo. flammis
succensi sunt eo quod verebantur propter reli
gionem. et observantiam manus eximet auxilium
ferre. Obsecro autem eos qui hunc librum lec
turi sunt. ne obhorrescant adversus ca
sus. sed reputent ea que acciderunt non ad
interitum. sed ad correptionem generis esse nostri.
Et enim multo tempore non sinere peccatoribus ex
sua agere. sed statim ultiones adhibere mag

vindictæ est malorum. Nō enim sicut malus
natorum⁹ dñō patientē expectat: ut eos ei
ndeat⁹ diē aduenit implentq; mensurā peccō⁹
punitur. Ita nr̄os statuit. ut peccēt nō
infinitē deiolus. ut demū mīes uiuēcet.
Ppē q; nūq; quēd aliq; mīā suā amouet ō
spiens nō intēdit ꝑ lin suū nō delēquit. Q;
ꝑnos ad emendationē legentiū dēi sunt pau
ca. ut aut ut nemēchi est admonitionē.
Igitur elezari un⁹ ꝑnorū; seruus. ut
iuuenes puerili nullu decor. appo one bians
pellebatur carnē porcinā manducare.
Ille gl̄osam mortē magē quā odibilē u
tum amplecteris. uoluntarie ꝑbat ad sup
plicia. Iuuenes aut quēadmodū oportet ætē
tē parcere sustinere. destruatur nō admi
ret illa ꝑ iuuenē amorē. hi aut qui assi
bant mēqua nrā ratione omoti ꝑ amīq;
uri animā. tollentes eum secreto rogā
tunt afferri carnes quib; uesci lecebat
⁊ simularent manducasse. sīē rex impa
uerit ⁊ sabitis eum⁹; ut li fac̄ amorte
liberetur. ⁊ ꝑ uetustē animā. humē suc
rent mēo humanitatē. Ille cogitare ce
pit etatis ac senectutis sue eminentiā
cignā. ingenue nobilitatis tantē. aqi
apueto optime obseruācie. ⁊ sēc ⁊ ab ēo
te legis constitutio. ⁊ cito orens. ꝑnu
n se siellet iuuenib⁹. Nō enī ēnte mūny
dignū ē mēdur fingē ut multi adolescē
tium. arbitrentur elezarū nonagenta
annos ꝑ transisse abutum alienigenaꝝ
rōis ꝑ mēs simulatiōnē. ⁊ ꝑ modicū tēp⁹
reparabilē uitē pē decipiantur. ⁊ ꝑ mea
lam. atq; execratiōnē mee senectutis atq;
rem. Nā si implem pē ꝑ ꝑsentē bonū
empus ⁊ mīa omipotentē ⁊ inuisibi
lis uidēs effugiam. Quāobrē fortit
itudē exhibendo. senectutē ago digne. aqu
rbo. do eloquiū. aut ferē relinquā. ⁊
ollentes ꝑ nos. ⁊ ꝑ gentilissimē ⁊ ciuilissi
legis ⁊ honestā mortē ꝑfungar. his dicti
offertus ad supplicia trahebatur. hi aut q
eum deceb̄at. ⁊ paulo ante fuerāt mitiores
mam ubi fuit ꝑ ꝑmotes abeo dēc quoc
illi parvogenitam plagis arbitrabantur
ec tuis plagis ꝑcutitur. indignant. ⁊ ubi
ur. Dñe q; nō scis scā manifestē scās tu
qua ei amoris te possim ostēdere. durē corpo
sustinēs dolore. ⁊ alā nō ꝑ timorē tuū
laboni ꝑ patior. Et ille quidē modo una
deuastr nō solū iuuenib⁹. ⁊ immūse gē.
memoriā mortis sue. ad exēplū uirtu
tis ⁊ fortitudinē delinq̄t.

Omīq; aut ⁊ vij. frēs ei⁹ ante ocul⁹
ipse ꝑpelli aregē ⁊ fuc ad carnes porci
nas flagris ⁊ nervis cruciabāt. Vñ aut
eruillis qui eor ꝑnus sic ait. Quid agis ⁊ qd
uis dilē amob. Non sum⁹ moi magē quā pat
ac ae di legeq; ꝑuaricari. ꝑ ut unq; rex. ussit
sarcinēs ⁊ ollas eneas succendi. Ut⁹ sta
tum succensis. ussit ei qui ꝑ ora fuāt locuē am
putari linguam ⁊ aīe capiē abscidi. Si
mas quoq; manū ⁊ pedes ꝑcidi. cetiq; ei frēs ⁊
nare uisu ꝑuentib⁹. Et ei ⁊ ꝑ omīa mutilq;
sēq; eēt ussit ei ignē admoui. ⁊ adhuc spūs
nō terret⁹ misericordiē. ⁊ neq; ei bm ēnt
arcetur. ceū una ei mat̄ inuicē se hortaban
tur moi forti⁹ discernēs. Dñe dē aspiciat ⁊ ui
sitē. ⁊ cōsolabit⁹ nr̄os. qēadmodū ꝑ te
stimoniū cantica declarat moysēs. ⁊ mōtus
sue ꝑsolabit⁹. Q̄ortus aut⁹ ꝑmo illo ⁊ nō
fessiē deducebant. ad illū dicēs. aute capiē
ei ⁊ ei⁹ pillas dentata uitrogabant⁹ si mā du
caret priusq̄ tota corpore ꝑ ūbra singla pu
nirent⁹. At ille gadens patria uoce dixit. Nō
faciam. ꝑ q; nāte sexū loq; ꝑmi⁹ omēn
susceptū. ⁊ multimo spūi ostenit sic ait. Tu q̄d
scelestissime ꝑplenti uitam nos ꝑ⁹ s; ꝑ ipse
rex mundi defunctos nos ⁊ sinū legib⁹. in e
ternā uitā reliuscitēs sustinebit. ⁊ ostē bimo
ēs illudebant⁹. ⁊ ungulā ꝑcutiat⁹ duo ꝑcut⁹.
⁊ mā ostēnit⁹ in ignē ardentē ⁊ ei fidūcia
am. Ecclo ita possido. ⁊ ꝑ ꝑ legē. ⁊ me ⁊
ūi defūcto. ejus ab ipō me ex recepiūt ꝑo
Jubit⁹ ⁊ qua ei ipō ēnte mūdabunt⁹ abo
lescentes ālii. ⁊ tanq; melius ducēt ceuna
t⁹ ⁊ b̄ ita ꝑfectē. ⁊ ei⁹ filii uexabant⁹ ꝑsequē
t. ⁊ ei ālā ēt ꝑmi ad mortē sic ait. ꝑter est
abūmb⁹ modū dare ꝑē expectare abō. ⁊ ꝑ
nos ab ipō resuscitandos. ⁊ ei⁹ resurrectio
ad uitam nō ēt. ⁊ ei admonuissent q̄tū
uexabant ei. At ille respiciens ait dixit. ⁊
tātē mīe hōīe bns cum sit corruptibil⁹ fa
ag⁹ mē. Nolo aut putare gentiū ad
eō delectum. ⁊ tanēē sustinē. ⁊ debiq
magnā ꝑtē. qualē ꝑ ⁊ seū nullū ꝑfec
post⁹ me deducebat. ⁊ ei⁹. ⁊ ei⁹ mor
sapiens sic ait. Nolo fr̄ib⁹ errare. Nāq; ē
ꝑ nos metipos. ⁊ ꝑuā ꝑcatā nr̄a subin
ferūt. ⁊ digna admiratione ⁊ frā sine m
nob⁹. Tis aut ne cruciatos ⁊ ipse sustin
ꝑ ⁊ ūtos ꝑpetrare ꝑsumat. Sup modū
aut mīē misericordie. ⁊ uera misericō
digna. ⁊ ꝑcutos. ⁊ q; ꝑcutos. ⁊ q; illaq; sub uni⁹ dei
pe ⁊ spūalē bono ūo fauebat. ꝑ spē quā
mō habeāt. Omīq; illoꝝ hortabatur pati
uere fortē replēs sapiā. ⁊ femineē cogi
tatiōi masculinū. Aūi misereni dēo ad exē.
Nemo equalē in uēo meo apparuit⁹. Nec⁹
eni ego spūm ⁊ aīā dedi uob⁹ nec ⁊ ūsi
gulōꝝ ūbra ñ ego ipe opera. ⁊ ē mun
di ornatoꝝ. qui formatur bōis naturaliē.
quoq; hēū mouent⁹ augmē. ⁊ spūs uobis

VIII

fuge duces urrigo eadem. sp̃m nẽ. nec sep
hum. nonathan. subiecere unumq; m
lienos. ⁊ ingemuerunt. Abhac ⁊ abelom lac
ui illi sed libro. Et hoc signo ad numero di
mpma ante. qđ duy omnia cũ machanoze
Et sed ⁊ ad uerbe omnipotẽs misecerunt
sup nouẽ milia. hoũ. maioꝛẽ quã pꝛe ꝯ
cetus memoꝛie multũ debile fuim fu
gẽ ꝑpulerunt. ⁊ pcussit nõ qui ad ꝑpẽ
nẽ ꝑtz uenerant. sublatis usq; quaq;
ꝑsum sunt. Et reuerẽ cum ꝯclusi. nã e
ra in sabbm. Cui obsum nõ ꝑsenserunt
nunt misẽtes aut arma ꝑtz. ⁊ spolia
aggressi. sabbati agebant hũiliatẽ
dim qui uluit eoꝝ in pũ dus. nec mu
um stillauit in eoꝝ. ⁊ pth sabbm nõ debi
lib;. ⁊ epphane nudus. dimiserunt su
ia. ⁊ reliqua ꝑ ei sui fuere. hist ma
gestie. ⁊ cõe abolib; sed obsecrauit. ms
eodem dim phalabant ⁊ mittẽ suge ꝑ
reuelaretur. Et ecce ꝑ ei timothio. ⁊ bu
chide ceuit ẽ se ꝯtendere sup. ꝯ
milia milleorum. ⁊ munitiõe excelsa
optimoꝝ. ⁊ plẽs ꝑas diuisit. ⁊ qua po
nere debilib;. pupillis. nudis. ⁊ ce
modis facientes. Et ei arma coꝝ ad
legissent. diligẽ eas. apposuit ultoꝝ
optimoꝝ. ⁊ castella nõ spolia uersoꝝ
nã deuiserunt. Et philarch. qui ei ꝯ
motio erat milleorum unũ celestiũ
qui in multis nocẽs affuerat. Et ei ꝑ
cussa. agerent micrasolimis. eos ꝑ
dere. unitas incendunt. occidentes
⁊ cultrenes. ei multidũ dimicatiõ ue
fugissent. incenderit. duginta ere nece
de ꝑ impietatib; sing reddita. facino
rosissimus. aut machanoz. qui mille ne
gotiantes ad nocẽ uindictã addu
rent. humiliat. mentio dñi. abhc ⁊ ꝑ
nullos existimabant deposim uestre. gle
p meditationem diffugione sol uenit
antiochã summã infelicitate ꝑ uentu su
i ceperat. ⁊ fecerat. ⁊ ꝑmittat remanẽ
se tributare ⁊ captiuare ierosolimoꝝ
ciuitatem. nẽ ꝑtectoꝝ dñi. hoc nocẽs.
rob ꝑtin mutuã abilee. ⁊c. eoꝝ ꝑscripsen
tur legeꝝ abiõ obtinuit.

Eodem tpe. antioch. honestie reue
tuntur ꝑ ꝑtia meruerunt. ⁊ eã q̃ si
pipolis. ⁊ ꝑtrant. spoliare ꝑpla. ⁊
uerãt ꝯ mont. ⁊ machanoz. ad ar
ma ꝯcurrere. mfugã usi sunt. Et ma
ngre ut antioch ꝑ fugam uerpiẽ re
diret. Et ei uenit. ⁊ ei ꝑ humanam re
cognouit. ⁊ erga machanoz. remoche
ũ ꝑfidia sunt. Et ar aut unũ. ⁊ burn
tuntur se murã ulloꝝ qui se fugerant
ꝑse mundoꝝ reuerẽtur. ⁊ deꝝ nullã agentiã
curã sine uitã missione agentiã. celestis eũ
uidiãs purgeret. ⁊ in supbe loquẽ ⁊ in
iuriã se ierosolimã. ⁊ ꝯgregiem sepulc mulos
cum facturu. ⁊ ⁊ q̃ nulla ostenat dñs dẽ is
rl. percussit eum insanabili. ⁊ inuisibili pla
gã. ⁊ ut cũ finuit. dẽ ꝑpũ ⁊ monẽ. aspre
hendit eũ dolor dñi misez. ⁊ amaꝝ inter
noz torsiõ. Et quid sat uiste quippe qui
multe ⁊ nouis ceremonijs. alioꝝ uisceꝝ
uiscera ꝛc; ille nullom alia maꝝ a cessa
ret. Sup her aut supbia repletus. ignẽ
spirare ad multos. ⁊ papiene accelere
ne negotiũ. ingr illum impetu eunte ẽ
curru cadẽ. ⁊ genua corpis collisione in
ima uerti. ⁊ q̃ ꝑ machanoz ⁊ fluctu
bꝰ maꝝ impare sup humanũ mod supbi
a repleri. ⁊ mouiri. altitudines mtanea
aprendere. nec biuliter ad stellam ingrestuos
pertingere. manifestam dñi inire mseri
cordiã. ⁊ ut d corpe unpis ãmẽ
sentiunt. ac mutiente. ⁊ uolentiꝰ carnẽ
ei effluere. odore. ⁊ illuc ⁊ fetore. ⁊ ei
grauaretur. Et qui paulo añ se sydera
celi omnia se arbitrabatur. ei nec ponẽ
pe intollerantiã fetoris portare. hinc ⁊
cepit ecclesiam supbia debuti. ad quod
nec sui uenire. dumna ad monẽ plagã.
p mosem singla. uolentiꝰ finẽ augẽtiã
capientiꝰ. cum ñ ꝑ se ã fetore sui fer
re posset. ait aut. ⁊ iustũ ẽ subditi ee dẽ
mortalẽ nõ putã dẽ sentire. Ombat aut
ꝑ ecclesiã dñm aquas nõ ee miã ꝑsentiri.
⁊ mutari. adequari felicitate nemeiban. ut
eum ad solũ deducẽt. ac sepulcrũ ogesto
rũ facẽt nihil optat. libam reddẽ. ⁊ indoc
tiã nec sepulturã quid dignoꝝ hãuere
si aũbꝰ ⁊ fetis. diripiendã putauerit. ⁊
cum paruulis extimanterit duceri. e
qualeꝝ nõ ariete nibꝰ facturi pollu
cerent. Et ei ⁊ fetã q̃ ꝑ ei expelsiõe
optimis ddit. ⁊ ei uasa mul
tiplicia. ⁊ primitiuoꝝ ad sacrifia sup
ne d reddibꝰ sing ꝑstaturã. imp ꝑ. ⁊ ui
rtum fumarii. ⁊ omẽ locũ ee ꝑ amba
lantiã. ⁊ pdamaturã di potiũ. Et nõ
cessabꝰ volabꝰ sumministrat. cui in
cum ultã uindictã dñi. deiganti sepli
re admodoꝝ mmoꝝ despectis. ⁊ plam ⁊
gemitẽ. Optimoꝝ omnibꝰ nidoꝝ cun
bꝰ salutẽ. ⁊ bñ uale. ⁊ gẽ felicitoꝝ rex
⁊ princeps antioch. Et bñ ualeto. ⁊
filij uri. ⁊ ecclia uoꝝ cuncta sunt
mandata. uoꝝ agim gras. Et ego m
firmatus ostitutẽ ut. aut. benigne
memoꝝ uocẽtes d plãtie locꝝ ⁊ ꝛ
infirmitate gentis. aptissime. nouiã

duri p eū ulturē ruerem hūī. nō tesqᵃm
memetipm. si spē multā hō effugien
bi infirmarē. Tesqmens aūt q ꝑ nūl
quib; tpib; milcis fuprionib; uiebar eiu
tum. elegit qu ꝑ se fuftuler ꝓcipiū
ut siquid filī accidē aut bīnale mīna
retur. faciente; hi qui uroꝛionib; erāt. e
cēt sūma rez tēlum nō turbaretur. Ad
h olediūt ꝑ primo potentes quoq; nimi
cos hīs tpib; nisi dīmīgz. reuūtī ev̄tem
tes. deligniau filiū meū antiochū regem
quē sepe reuerens insupiom multis uto
gīdabam. Le sepsi ab aū q subiceret ē. O
ro inq; uos ꝑto memoēs bñficiꝛ ꝑsl.
ꝑ quam ut unquiq; honet fidē admi
ab filiū meū. Confido ē eū modeste. hu
mane aq; sequentē ꝓpoſiū meū.
ēē uob fore. sequit homuda blasphe
mus pessime pcullit. ut ꝑē alios tracta
uerat. pegre mmonib; misabili obmu
tum tulimꝰ ē. Transferebat aūt corpꝰ
philipp collactaneū ei. Qꝛ metuens filiū
antiochi. adptolomeū filū metoꝛē negy
ptum abiit.

Machabē aūt equ cum illo erant tmo
se pregnare ꝛeplī quid tantoꝛē re
pet. ille aūt quas habemgne ꝑ plateā
steyerant ut neq; tebula demolirent. est
se purgare ꝛeplo aliud altare fieri. ꝛ
ignitis lapidib; ignē accepto opulenti
sacrifia post biennū. incensū. ꝛ hie
nas ꝛ panes ꝓpositis posuer. Qb; gestis
regnabant diīm ꝑsum mītram. ne amp
lius malis talib; molestent. si ꝛsqᵃ peccā
sent. abiꝰ mitis corripentur. nō blā
phemūs ac barbaris locis tractentur. Qꝛ
die aūt ꝛeplī abalienigenis polluti fu
erāt ongit eād die purgationē fi. ve. ꝛ
v. illis qui fuat cillen. Le aū lectā dieb
un egerūt mmodū tabnaculoꝛ recordā
tes. q ante modicū tpis die solēpnē tab
naculoꝛ mmonib; more bestiaꝝ egerāt.
Ppe q tyrsos ꝛ ramos uirides. ꝛ palmas
ꝓferebant ei. qui ꝑgrāt mundare loꝛ
sua. Le decreuerūt eoꝛ ꝓpes. ꝛ degro u
niuse gētis uidere. emūb; anne agē dies
istos. Erat antioch quib; apstatus est
nobilis unꝰ ex filiis. in se suū. Nunc
aūt ꝛd eupatore antiochi filio impi
que gesta sunt narrabim. breuitate ma
le q ꝑse in bellis gesta sunt. hic suscepto
regno offert sup negotia regni. leuiam
quendam femigē furie milite ꝓpositū.
Nam ptolomē qui dicebant mactea
uisse iniqe. q nullū ē erga iudeos eē mste
tum. ꝛ ꝓpter ꝙ in quitatē. q fed eum
merā. ꝛ pacifice agere ei eis. Sz obsecu

sat ē abanneg. ap eupatoꝛē. eū frequē
ꝓtoꝛ audiret eoq; ex ꝓpīs tēporā. ab
lomeroue defecisse. ꝛ antiochū nobilē
translatū ē abeo regnasse. uenenoq; mū
sisse. Gorgias aūt ei ert dux locoꝛ. ac
supbie q diuine fuerūt. indies rebellabat
iudeis. q tenebant oppida eorū
tyr munitiōē. fugatos q abierosolimis
suscipiebant. bellare tēptabāt. hi uō
qui erant ei machabeo ꝙ orationē. diīm
rogantes. ut ēē ꝛ aduersoꝛ. impetū fecer
fortiores. ꝙ dimicabāt. multaq; uulne
rantes. ꝛ eos oppimer. occurrente; utrīq;
exercitū. ꝛ simul nō mīa. xv. milia. ꝙ
ad mer. Quida aūt ex iudeis. uidē
ac turres ualde munitas. omē. apparā
tum ad repugnandū hūoꝛes. Machabeus
ad eoꝛ expugnationē. ꝛuocato symone
nolepho. reliq machabeo ert. qui ei
pugnare ceperūt. ꝛ multe. ꝛ ꝓ
plus pugnabant pugnas. quib; ert hi
ꝛ qui cum symone erant. aptidicare
uoluerūt. aquib; dam qui murorū erant cu
stodes sunt peremti. ꝛ ver. milia; ꝛ dimag
nificeps. ꝛ misericors. quos ꝛ eius
ge. Cum aūt machabeo nūtiatū ert
q fratꝛ ē. ꝛ aggregabāt ꝓpugnā. ꝙ. accidun
ēē q ꝓpter tās ꝛ tas dissensiones. ad ꝛsa
tas eoꝛ dimissis. hoc q ꝓpositū fuerat. ꝛ
fecit. ꝛ festum duas turres occupauit
armis aūt ac manib; alia ꝑsequebā
tur. ab mīa mmonib; plus quā. xv. mi
lia ꝓpulit. Timotheus aūt qui ꝓ ami
die fuat ꝛsus. ꝛ ꝓcuratoꝛ ēē ꝛ ꝓpīs. ꝛ ꝓ
multimodis. ꝛ ꝓ grauo ꝓcuratoꝛ aliquo
adueniat. ꝙ armis ut eum aliquo
modo ꝛ aduersoꝛ. ꝛ ꝓ
ert. Machabē aūt ꝛ qui cū ipo erant. appropiā
te illo tēpe babatur diīm cū suis angē
tes. lumiboq; tibentes ꝓcesserūt. ad ultimū
ꝛpiendū ꝓpositū. ut ē de ꝓpīs. mmoꝛ
aūt eoꝛ ert mmoꝛ. ꝛ ad ꝛsarios ad ꝛsoꝛes
sicut lex dicit. Le ma ꝓ oratione sūpte
armis longe ꝓ eminie ꝓcedentes. ꝛ ꝓ
mi hostib; ert. resedēt. Primo aūt
foliꝰ ortu. utriq; omīserūt. ih quod
metoꝛe ꝑsumpe sponsoꝛē. ert nec mīe
diīm hostes. ih aūt duce bella aūt sebāt.
Si eam uehemēs pugna ert. apparuerūt
ad ꝛsarios de celo uiri. v. equo ꝛ ter
mo aureis decoꝛ. ducentes uiros ꝑsū
tes. Leq; duo machabeū medū ha
bentes. armis suis ceteplū. protegē
bant. ad ꝛsarios aūt tela ꝛ fulmina iacebant. Leq; ceciderūt obsi
ꝛ replen ꝓturbatione caligabant. ꝙ
sorte aūt simul. v. milia. ingenū. ꝛ
equos leuerūt. Timotheū aūt ipm

in gazaram ꝓlicui munitu. eu ꝑeuc
cerea. Machabe aut ⁊ qui cu eo erant
lenter. obsederunt ꝓlicui. dieb. xlv.
Et hi qui munitib; erant loca firmitate
ostil. sup mos malechebare. ⁊ monge
nefandoꝝ iaculabant. Sz ca dier ⁊ura illu
ceserer. xv. uiuenes. exhic qui cu machab
uero erant accepti animæ ꝑ blasphemiaꝫ
uriu accelere admiu. ⁊ferue. ado me
dente ascendebant. Sz ⁊alij filij ascenden
ter. turres portaꝝ. succendere ageꝫ. atq; ꝑ
se malechee uiuos ocremare. ꝓmuni
aut builui ꝓlicui deuastato. un otheam
occultante se mquoda reptu loco pemer.
⁊firm ullue cerea. ⁊apollofane occide
runt. Quib; gesta in hymne ⁊ confessio
nib; benedicebant dnm. qm magna fecer
am isrl. ⁊ misericordiam dedit illi.

Sed paruo ꝑ tpe lysias pincipi regis
⁊ pgenie. ac negotioꝝ ꝓsim gra
uit ferens. ꝛ his que accidebant. ogitauit
congregare mulb. ⁊ exercitu uniuerso ue
nire iudeam. ⁊ ciuitatem ierusalem. ⁊ ad
uersus eos pugnare. Quam rem cognouit
quib captam genib; hinc ⁊ alii facien
tum. ⁊ epli uo mperum. ⁊ filiu. sicut ocia
debuerat gerere builui. ⁊ ꝓ singlos annos
uenale tradere. nusquam retorquere di
posuit. Sz mire efferuatus ⁊ multitudine
pecuniæ. ⁊ multb; equitu. ⁊ in ocioginta
elefantis ꝛ fidebat. ⁊ ingressus aut iudeam
⁊ appropians bethsure q erat in angusto
loco ab ierosolima miu allo. ⁊ stadioꝝ.
illuc ꝓlicui expugnabant. ⁊ aut ma
chabeus. ⁊ q ei eo erant cognouere expug
nant ꝓlica ei fleu ⁊ lacrimis rogabant
dnm. ⁊ oes turbi simul. ut bonu angelu
mittet ad salute isrl. Ipe aut ꝓ mo machabe
sumpsit arma. ⁊ cu ad orare ⁊ simul
cu ceteris pinulis subsec. ⁊ ferue aurelium scri
bis suis. Quos puer ꝓmpto aio precedere. ⁊ ad
huc mr ierosolimam egr. ierosolimis ap
parur ꝓcedens eos equis insidens candidis.
aureis armis hastam ubrans. Tunc si
mul de bndixerunt misericordem dnm su
um. ⁊ confidebant animæ nd solu ut hoies. ⁊
ut bestias ferocissimas. ⁊ muros ferreos ꝓ
pugnaturas. ⁊ hanc igit ꝓmptu ad celo sm
ne adiuuante. misserunt eos dnm. leonis
aut more impetu ruentes hostib; pro
stauere ceruis. xxv. milia peditu. ⁊ cu
mille sexcentis. equitib; aut fugatis
iacet. Plos ex eis nudos in fuga eua
serunt. Sz ⁊ ipe lysias turpit fugiens
euasit. Et cu non insensatus esset ipe
reputans casu ei ga se diminutione eo
rum intelligens misericordia ei hebreos. ad oi
portunu auxilio misisse. misit ad eos

ꝓmittens ois sensim se omib; que nolim sibi
⁊ regi opulsui amicu fieri. Animus aut
machabe ꝑ b; lysie moib; unitam. ois ulcis
ci quecq; scripsit machabe lysie d nobis ex
tra occisis. Nam eum septe nobis epla aly
sia hunc mod continens. lysias pfb nobis
salutem. Jobs ⁊ abessalon qui missi sunt a no
b tradere sopa postulabant. ut ea q ꝑ illos
significabamur impleri. Quecuq igit
regi ponere ꝑ posiu. ⁊ q nr ꝓmitte
bat ostis. Si igit in negotiis sibi aptia
uerint. ⁊ deinceps honori nobis ei ee tra
bo. De ceteis aut ꝓsingl iuba mandau
te sine. misi qui ame missi sunt colloq uobc
bn valere. Anno. c. xl. ostauo. dioscorin di
e mensis. xx. ⁊ iij. regie epla uenit ad ios
machab. ⁊ ex amicis lysie fri salutem. Pa
tre nr mr hoc translato nos uolumus eos
q missi sunt in negotiis nris sine tumultu a
gere. ⁊ eis; sunt adhibe diligentia. auctu
mus nr hoc no ostendisse pr. ut unusquis
q ad rem gerat. si uult sui ministerii
ac pen postulare. Decm ⁊ legitima sua. ⁊
leuites q hanc quez gerut quecq ee. sta
tuentes nr decreuimi. repli rationu ill. ut
agerent ꝑ maiora sua ostenderunt. Bn ⁊
fecit si nobis abeat. ⁊ decm dedit. ut eog
num mr uoluntate bono aio sint. ⁊ omnia
eis; pmissa defendam. Ad nobis aut regis
epla talis erat. ⁊ ex amicis senatus ro
noꝝ. ⁊ ceteri nobis. salutem. Si ualetis. sic e
mus ut uolum. Sz ego bn valem. Adue
nes menelaus dicens uelle nos deserere
ad nos q sumpt ap nos. hos q ego emeram
ut ad die. xxiiij. mensis. xandici. dum ve
nire sententiam. ut nobi uidet ⁊ omni
bi. ⁊ legib; suis sic ⁊ pri. ⁊ neq eoꝝ ullo
modo molesta patantur. d hec q ignoti
na gesta sunt. Quisi aut menelaus ea
nos alloquatur. ualete.

Anno. c. xl. viij. xandici mensis. xv.
Obtulerunt aut ⁊ romani epla. in qa
hec. Quintus memmi. ⁊ manli legati
romanoꝝ. plo nobis salutem. De his q
lysias cognatus regis obtulit nob. nos
ꝑmittim. De quib aut uidebitur refer
ri. ostitim aliquid mittite diligenti nr ut nos
referentes ut decrnam sicut expedit uob.
Nos uo annuentes accedim. Quocq festi
nare rescribe. ut nos quoq sciam cui ⁊ ita
uobis time. bene valete. Anno. c. xlviij.
xv. die mensis xandici. hec scripta pcepit
lysias ꝑgebat ad regem. Inde aut ad ea
rum opam debit. Sz hi qui rediere ut
mobelig ⁊ apollonius gerimei filius. ⁊
ieronim. ⁊ demofon siq hec ⁊ melchi
appiq archee nd sinebant eos ꝓficisci

agē ⁊ quiet. ⁊ Joppite nō g̃ dam flagnū
p̃ uenerunt. ⁊ Hoc cognouerūt udeoꝝ ql̃
habitabant alcentre seruitꝰ quō uene
rant cum uxorib⁹ ⁊ filiis ⁊ qñ multe mul
titudis ⁊ eoꝝ subiugandꝫ. Sedm eē mā
daueruntꝫ nātiuitꝰ ⁊ ipōs aqm esse mā
pcisq; eā. ⁊ q̃s subuertā habit⁹. cum in
alium pcessissent. nō mīi ducentos. Qō
crudelitatē nidum usus gētis hois ⁊
fidē. p̃ cognouit p̃cepit mīe qn̄ egrē
cum nō ⁊ inuocato nullo iudice ꝺ. ueri
tatis nitentes fidē. ⁊ pcul quod nec
tu fuerendū seruus crudelē. nec aut ꝙ
abigne refugiant gladio pemā. Ir
cum hec ira egisset. ducessit. qñ deus respi
cit. ⁊ mutat sēm spūs emulationis
Sz cum cognouissē. ⁊ eos qui erant cū
me uelle pacē modo fidē hūanū sce
ndis. ⁊ minime quos noctu supuenit
p̃cium eā nāuib⁹ succendit. ita ut
ignē pareret ierosolīe. absūdue
ducentis. ⁊ inde cum abissem. v. stadi
is. ut faceret ad nymotheū. misericē
am eis ambos. v. milia uiri. requirēs
q̃ genus. Cumq; pugna habā heret.
aurelio di plio recessit. relictu uen
ander pertinuit ausa deuenē ꝺ cum
pmittentes pacta dantes. ⁊ accepit
plurimos. ⁊ inde uō ad arbitrū ⁊ mulie
res sue inter pmisit pacē. ferri. dunc
⁊ accepit. discessore ab mbnāula sua.
Aggressis ē aut̄ iaquātē q̃ada firmā
p̃tib⁹ ⁊ munitā. cū sep̃tem. q̃ ambie
habebant ḡtium pmittunt eis nomē
eu nom ethlm. Hi uō qui uīt eranꝫ
ofidentes inhabitante murum. ⁊ appa
ratu abundantes remittūt agebant
maledictis lacessentes uidam ac blas
phemantes. ⁊ locutes q̃ sis nō ē.
Machabeus aut̄ inuocato magno mun
di p̃nce. qui sine ariet⁹ ⁊ machinis
ibu nauit pugnatur iericho. ut uit fe
rent muros. ⁊ capta ciuitate p dñi uolū
tatē. mirabilit̄ cedes fecit. ita ut ad
iacens stagnū stadioꝝ duoꝝ latitudis
sanguine inferni sanguis fluere uide
retur. ⁊ inde discesserunt stadia sep̃tingē
ta quinquaginta. ⁊ uenerūt mehatmehu ad
eos qui dicūt tubianei uideos. Ir inue
nerūt quod multi loco nō manerē. nullo
q; negō p̃cesso. refugisse ē relicto inquo
dam loco firmissimo p̃tidio. Posterius
aut̄ ⁊ sequit̄ qm cruce ducēs ad machu
beos pemerunt. a nymotheo relicto urbe
sibio. v. milia uiroꝝ. Ir machabē cir
cūsedit eos milib⁹. ⁊ nocturno p̃sidio ad
sibio nymotheū possit. uīre fecit. ⁊ e-

milia peditum. equitumq; duo milia
⁊ ngentos. Cognito aut̄ inde adiutū
nymotheū p̃misit mulieres ⁊ filios ⁊
reliquū apparatum mysiā. q. carru
on di. Erat enī mēsp̃ grabile. ⁊ ce
sū difficile. p̃ locoꝝ angustias. Cui
cohors inde p̃ma apparuit. uiros ꝙ
b⁹ maxime ē expsonā dī. qui uisa
spūm ⁊ fugam. ut fierent aliq; ali
i ut mag̃ ⁊ fugerent. ⁊ gladioꝝ
suoꝝ ictib⁹ debilitarentur. Judas aut̄
uehemēt̄ instabat pmens. ⁊ p̃cutiens
eos. xxv. milia circa. ipe
uō tm nymotheū meditat̄ inimicos dolose.
⁊ solicite. ⁊ multa p̃cib⁹ postulabat ut
unius dimitteret. eos multoꝝ ex
nudeis pentes hēre ac fīs quos uide
ri deceptī euenirent. Ir cum fidē dedissē
restituit se eos ⁊ optatū illesis cum
dimisit. p̃ fīm salute. Judas aut̄ e
gressus ē aduersus nitentes. xx. v. mi
lib⁹. Post hoc fugam mēsp̃ nouis e
ventus ad ephron cuitatē munitā.
in qua multitudo diuersi gēnis hūa
nus. Ir tubuli iuuentes p̃munt. ⁊ fidē
tes. fortē repugnabāt. Inhic aut̄
machine multe. ⁊ ieci. ⁊ qui aderāt.
Sz ql̃ omipotentē misericordiā ⁊ p
tate uire hostil̄ ofregit. expugnat̄ cui
tatē. ⁊ eos qui int̄ erant. xv. milia
pstruxerunt. Inde ad cuitatē satu
abierūt que abiere solimā. septimo
sabbatū. Ir p̃ pentecosten
abierunt ad gorgiam ducē
eunt aut̄ cum pedib⁹ mb⁹ milib⁹.
⁊ equib⁹ quadringentis. Quib⁹ ag̃l
sic. ingressi uere pauci uidēt. Solutē
quidā d'dacenone. equēq; uir fortis
gorgiam tenebat. Ir cum uellet ā
lium capere uiū. eques equi d'mici
b⁹ uenit ei. humerisq; ei apparuit
imp̃ta gorgias fugit in ciuitatē. Ir
illis qui ad ebron erant duce pugnan
tib⁹ ⁊ fugientes. inuocauit dñm nrm
aduersor. ⁊ duce belli se. magnifice us
ce pūn. Ir ad uocē clamorē exultēs
fugam gorgie uidēs. mesiā. iudaq;
aut̄ collecto exercitu uenit. meditare
obsidiam. Ir tal. viii. die supuenerūt
⁊ obsidendū pparatum. in eod̄ loco

c

rere bellum. ⁊ judic nō qui illū p̄ncēm
tm̄ sequebantur dicentib; ne im fe
rent ⁊ barbare fortie. ⁊ honorē tribue
rent sūbantoie. ⁊ hoyom eū qui unū
ex p̄plat. Ar ille mittit nūcios rogant
⁊ ē pacē mittēs. qui impetrant ab eo die
callidos. Et ⁊ pandentib; illuc ē bue
unus qui melio potens. qui ussit a
gi septimū die. at ille ait. Et ego po
tens sum sup̄ eum. qui impero simi
arma. ⁊ negotia regie implere. Tam
nō opimur ut ostilii p̄cēr. Et michā
nor. quid ei sūma superbia crepuit. eo
crimine. eē trophei symice d nūdi.
Quachabē aut ⁊ videbat. sep ei omīs
mulit ⁊ ad affinem. ⁊ portabatur
suoe ne forte darent ad aduersum
nationē. ⁊ mittē ⁊ rēt ad urbem a
ē facta. d celo. ⁊ nunc sparent ab oi
pugnare. ad futuram sibi metuam.
Et allocutus ille. d lege ⁊ pbis. am
monent ⁊ cēt eum in ea quē fecerat
pecus. ympugnare eē ostium. ⁊ in
mittē eos erectis simul ostendē
gladiū fulgentē. ⁊ minantes
p̄uarent dnē. Singlōe aut illoz
armant nō cluppei. ⁊ alie munitōi
bus. ⁊ simonib; oppugnē. ⁊ hortatōib;
expōito etiam digno fide sōnio. pq
humiliter lenierūt. Erat autem hūmi
modi ulus. Omam qui fuit sūmi
sacedos. unū unū ⁊ benignū. uerecū
dum usu. modestum moribus. ⁊ eloq
uentes. ⁊ quia apud eos mutumbi; eē
ataui sūt. mali prudentē omne pe
onū plō audere. ⁊ ostē ⁊ apparuit
se. ⁊ alū unū etate ⁊ gla mirabile
⁊ magna uirtute hūdine enim illum.
⁊ pandentē nō omam dimisse. hic ē
fratrum amator. ⁊ pli ūtē. hic ē q
multi cum p̄ plō. ⁊ humilia cēt qui
tacet ieremias pha di. Extendisse aut
ieremā dextrā. ⁊ dedisse inde gla
dium aureum dicentē. Accipe scām ē
lachum munꝰ a dō. quo debetes ab
ūsarios pli mei ūtē. Exhortati ma
simonib; inde bone ualde. de quib; ex
uolli posse. imperue. ⁊ animi iuuenū
ostendi. Manserunt dimicare. ⁊ ostē
gere forti. ut uirtus d negotio ui
deret. ep q eautas cēt. ⁊ tēplū pedi
tarentur. Erat aut p̄uoib; ⁊ filiis
nemq; p̄ferēs ⁊ ogitans. minoz solica
tudo. maxime nō ymus p̄ceteris
timoz eius tēpli. et ⁊ eos qui mem
bre erant nō minima sollicitudo hē
bāt. p hoc qui egressum erant. Et ei oē ia
spurent uicinū finiuz hostes. ⁊ adēnt.
atq; edit cēt ordinatus. bestie equitē
q; optimo mireo opolin. ostidunt macha
beus adūersū multitudinis. ⁊ apparuit
uarium armoz. ac feroz armatē bestiaz.
extendens manū melū pdigna fulgentē
dnō muconum qui nō ē armoz potē
tiam. ⁊ ymitur ipi placez dat dignis uicto
riam. Dimicat aut mirabiliter modo.
Ni dnē qui misit angelū ruit sub excelsi
a rege iude. ⁊ misericordi d ostitue semia
cherib. c. octogīta. v. milia. Et nūc
diabol celoz mittit angelū nū bonū
aute nos timorem. ⁊ tremorē magnū
dnice brachij tui. ut metuat qui ei blā
phema. ⁊ nimis adūlus sem pli nūt.
Et hic quid in portant. Nichanor aut
⁊ qui ei ipō erant. eū tubis ⁊ cantic ad
mouebant. Judas aut ⁊ qui ei ipō erat
in uocato dō p orationē agebāt. sic simi
mi quid pugnantes. ⁊ ioz dextra dnī
orantes. p̄stituerunt nō mīt. v. v. v.
milia. p̄sentia dī magnifice delectati.
Cumq; cessassent. ⁊ cum gaudio redirēt
cognouerunt nichanorem ruisse cum
armis suis. facto mag clamore ⁊ pul
uerone exercitū patria uoce dīm omīpo
tentē bñdicebant. Precepit aut iudas
ē p omīa corpora ⁊ ab hoc p̄ualuit
cū michanore ⁊ manū ei hume
ro absciam. ⁊ erosolimā p̄ferri. Cuo
am pueris. quoeme hebulib; ⁊ sacer
dōi abalarent arcessiuit. ⁊ eoz qui tarte
erant. ostenso capite michanoris. ⁊ ma
nu nefaria quam extendens ē domū
scām. omīpotentis dī magnifice gla
tus est. linguam ⁊ impij michanoris
p̄ssam iussit p̄cidi. minutim auib; dari.
manū ⁊ demū. ē tēplū suspendi. Os
tendunt gēli dīm benedixerunt. dicēs.
benedict qui locū suū mormināti eō
quamur. Suspendit aut michanoris
cap̄ in sūma arce. ut euidens cēt. ⁊ ma
nifestum sit auxiliū dī. ⁊ tm omīs eō
mūi ostitio decreuerunt. nullo modo
die illum absq; celebratate p̄terire. hec
aut celebrantes. xiij. die mēsis adar. ep
hr uoce syriata. p̄dio mardocei die.
hinc ē erga memorē gestis. ⁊ cetilis
tpib; ab ebreis tenute possessa. ergo
quoz mihi finē fabā hinc. Et si
quid bñ ut ystorie operi. ipē hinc
uelim. Si aut mīm digne recedēt ē. m.
Sic ē enī unū ē bibe aut sp aqua ēmi
ē. aliue aut uti delectabile in legēdis
ū sp eadē sit ōmo. nō cit ⁊ gratus.
Sit aut p̄sens ōmo. ē cet ⁊ finis autē.

[illegible] Fuit [illegible] Norcopie

[illegible] Anno Domini